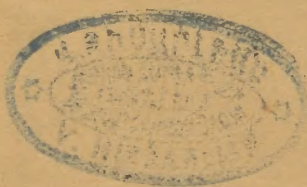

94

m. 94.

Quart. 1. (2. 3. 4.)

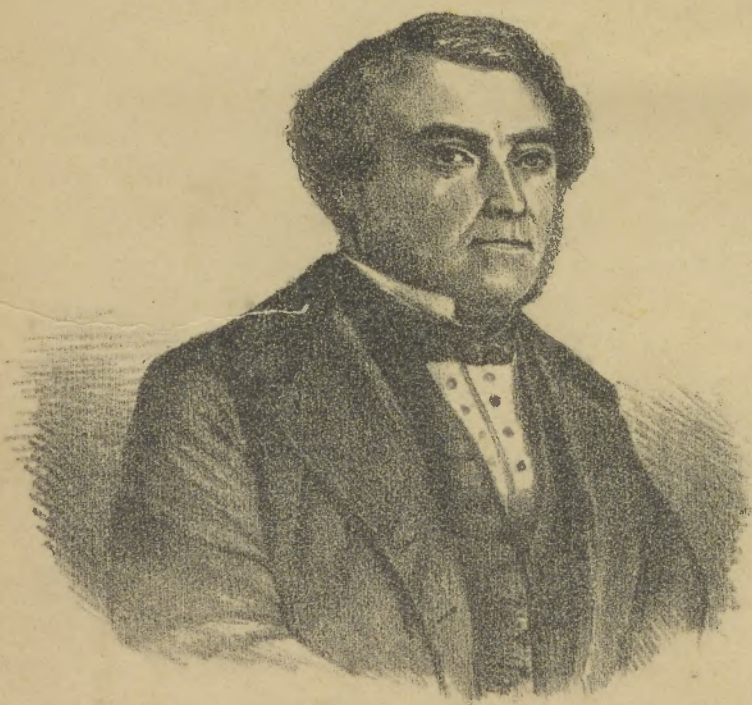
m. 94

ԱՆՏՐԱԿՆԱԿԱՆ ԿՐԹ

(¹) Առկիւնէ չէզարէթի «էրանը տիմէր տիր :

ԷՌԺԷՆ ՍԻՆԻ

ԷՍՐԱՐԸ ՓԱՐԻՍ

ՖԱՍԼԸ ԷՎՎԵԼ

ԹԱՐԻ-ՖՐԱՆ

Պին սէքիզ երեզ օթուզ սէքիզ սէնէսի թըշրինի էվ-վէլի սօնլարընտա օլուպ, հալա բէք սօուզ վէ եաղմուրլու պիր կիւնտէ օլտուղու, վէ վագըթտա ազշամ իւզէրի պուլունտուղու թագտիրտէ, ամէլէ թագըմլարընա մախ-սուս օլան, վէ աւլալթէսմիյեէ օլունան մախ պէզտէն մա-մուլ էսկի պիր իշ կէօմլէկի կիյինմիշ զայէթլէ իրի պօյ-լու վէ իրի վիճուտլու պիր առէմ, Բօնթ-օ-Շանթ նամ քէօբրիւտէն կէշէրէք, Փարիսէ կիրտի, վէ Բալէ-տը-ժիւս-թիստէն⁽¹⁾ Նօթը-ճամ նամ չէօհրէթշուար վէ միւքէլլէֆ քիլիսէյէ գաաար տէվամ իտէն տար, վէ գարանլըզ, վէ էյրի պիւյրիւ եօլլարտան տօլաշարագ, իլէրու տօղրու կիթ-մէկէ պաշլատը:

Ղարիպ պիր հալ տիր, զաթէն Բալէ-տը-ժիւսթիս մա-հէլլէսի զիեատէսիյլէ մահտուտ պիր մահէլլ օլուպ, վէ զի-եատէսիյլէ տախի կէօղէտիլմէքտէ պուլունտուղու թագ-տիրտէ, Փարիսին էշգընա վէ արագիլ կիւրուշլարընտան չօղլար իսէ, սայիր մահէլլէրտէն զիեատէ, մահէլլի մէզ-պուրտէ վագը Բօնթ-ճէլլարտա թօբլանմագտա, վէ օրա-տա պիր պիրլէրիյլէ պուլուշուպ կէօրիւշմէքտէ տիրլէր:

Պու խուսուս բէք Ղարիպ նէվինտէն պիր հալ օլտուզ-տան պաշգա, թապիի տախի պիր պէտպախթլըզ էսէրի տիր քի, զաթէն, մէզքիւր մահէլլին եալընըզ իամինտէն պիլէ,

(1) Ատլիէէ նէգարէթի սէրանը տիմէք տիր:

չօգտարձն տիւշարը հէյպէթ վէ տէհչէթ օլմալարը լազըմ կէլմէքտէ իքէն, մուղայիրի օլարագ, մահպուսիյեթլէրինէ, քիւրէկէ վէ բըրանկահա կիթմէլէրինէ, վէ հաթթա տարաղաճլարընա վէ մագթէլէլէրէ (ատամ գաթլ իտիլէն պիր նէվի ալէթ) չըգարագ, ճանլարընը վէ պաշլարընը թէլէֆ իթմէլէրինէ տայիր հիւքմ ու սիճիլէր տախի վիրիլմէքտէ օլան մէգքիւր Ատիլյէ-Մահքէմէսի էթրաֆընտա, քեաֆֆէյի սահիպ ճիւնհա վէ ճինայէթլէր պուլունուպ տօլաշմագտա տըրլար. եանի, զանն իտէրսին քի, աֆիթապը թապանըն, շու պուլունտուղումուզ քիւրրէյի արզլա պէրապէր, մահթապը վէ սայիր քէնտույէ թապի պուլունան սէյեարէլէրի ճէլպ իտէկէլտիկի միսիլու, մահէլլի մէգպուր տախի, քէնտուեէ մախսուս պուլունան պիր նէվի գուլվէյի ճագիպէսիլյէ՝ մէրգուման պէտ-ախլագ մախլուգլարը, հէմիշէ քէնտույէ չէքմէքտէ տիր:

Գանըր գաթիլէրէ, վէ խայինլէրէ խըրսըզլարա մախսուս օլուպ, վէ «հօ թէսմիյէ իտիլմէքտէ պուլունան կիզլի պիր լիսանճա, էն պահաղը հալ վէ սուրէթտէ պուլունան գահվէխանէլէրէ վէ մէյխանէլէրէ, թաֆէ-Պէն տէնիլմէքտէ տիր:

Մէգքիւր մէքրուհ լիսանճա, սապըգալը կիւրուհինտէն օլան պիր ատամա ճը տէնիլտիկի կիպի, մէգքիւր կիւրուհտան պուլունան պիր գարընա տախի ճը տէնիլիր: Մէգքիւր թարի-ֆրանլարը, մէգքիւր կիւրուհտան պուլունան ատամլար վէ գարըլար թուլթուպ իշլէթմէքտէ օլտուգլարը կիպի, փարիս խալգընըն էն ատի թագըմլարը տախի, մէսէլա, ճէղայի սէզալարընը չէքտիքտէն ոճնրա գուրթուլմուշ օլան սահիպ ճիւնհա վէ ճինայէթլէր, ալտատըճըլար, տօլանտըրըճըլար, խայինլէր, սարիգլէր, վէ գանըլլար գաթիլէր, մահգա օրատա կիտիպ էյլէնմէքտէ, վէ իմրարը էվգաթ իյլէմէքտէ տիրլէր. չէօյլէ քի, պիր ճիւնհա եա պիր ճինայէթ վուգու պուլուպտա, բօլիսլէր մարիֆէթիլյէ, սահիպ ճիւնհա եա ճինայէթին տէրտէսթ իտիլմէսի միւ-

րատ օլունտուգտա , անինտէ , տողրու մահէլլի մէզպուրա
գօշուշուլմագտա , արանըմագտա , վէ չօգ տէֆատա , աղ-
լարա պալըզար տիւշէրճէսինէ , էլտէ իտիլմէքտէ տիրլէր :

Օլ կիճէ բէք շէտիտ պիր րիւզկեար էսմէքտէ օլուպ , վէ
իշէրի կիրիլտիկինտէ իսէ , ատամըն իւզէլինէ պիր նէվի էսէ-
րի հիւզն ու զամ չէօքմէքտէ օլան մէզքիւր մահէլլէնին , ա-
տէթա սօգագ տէնիլմէքիկէ պիլէ շայէսթէ օլման տա-
րաճըգ եօլլարընտա , տունուգ պիր սուրէթտէ վէ բըլ բըլ
իտէրէք եանմագտա պուլունան ֆէնէրլէր սալլանմագտա
օլտուգլարընտան , մէզքիւր ֆէնէրլէրին մէզքիւր զիեալա-
ընտան , չամուրտան կէշիլմէզ տէրէճէտէ պէրպատ գալ-
տըրըմլար օրթասընտան , սէլլէր կիպի ազըպ կիթմէքտէ օ-
լան սիեաճ սիեաճ սուլար , բարլամագտա իտիլէր :

Մէզքիւր մահէլլէրտէ քեային օլուպ , վէ չամուր րէն-
կինտէ պուլունան խանէլէրին սէյրէք սէյրէք բէնչէրէլէ-
րինին չէրիվէլէրի , չիւրիւիւպ գալ քէսիլմիշ օլտուգտան
պաշգա , ճամ տէնիլէն շէյ տախի , նատիրէն կէօրիւլմէք-
տէ իտի . վէ մէզքիւր խանէլէրին գարանլըգ վէ թէաֆֆիւն-
լիւ հալլուլարընտան կէշիլէրէք կիտիլմէքտէ օլան մէրտի-
վէնլէր իսէ , հէմ տահա զիեատէ գարանլըգ օլուպ , վէ
հէմտէ տահա զիեատէ թէաֆֆիւնլիւ օլտուգլարը հալտէ ,
օլ մէրթէպէտէ տէ տիք պիր հալտէ պուլունմագտա իտի-
լէր քի , եօգարը չըգըլապիլմէք իշին , տիրսէքվարի պիրէր
տէմիր բարչալարըյլա , նէմուք տիվարլարտան թուլթու-
րուլմուշ օլան գուեու իրլէրինին թուլթուլմասընա , մէճ-
պուրիյեթի ազիմէ հասըլ օլմագտա իտի :

Պու խանէլէրտէն պազըլարընըն ալթլարընտա , քէօ-
միւրճիւլէր , վէ իշքէմպէ , ճիկէր , կէօտէն , վէ էմսալի շէյ-
լէր վէ եալսօտ ֆէնա ճինս էթլէր սաթըճը մատրապազ-
լար տիւքքեանլարը պուլունմագտա իտի :

Մէզքիւր տիւքքեանլարտա սաթըլմագտա օլան պու-
մալլէր , հէր նէ գատար բէք ստի շէյլէր իտիլէր իսէտէ ,
մէզքիւր մահէլլէրտէ պուլունան խըրսըզլարըն քէսըլթէ-

ընտան վէ քիւսթախլըդլարընտան նաչի, տիւքքեան սահիպլէրի, էօյլէ պիր սէֆիլ հալտէ պուլունան քէնտի տիւքքեանլարը էօնլէրինտէ, մալլէրինին մուհաֆագասը նիլէթիլլէ, պիրէր տէմիր բարմագլըդ չէքտիրմէքլիկէ, լիւզում կէօրմիւշ իտիլէր:

Պալէատէ գիքրինի կէչտիկիմիդ պըլուզ կիլինմիշ օլան օլ ըզպանտուտ ատէմ, էսկի Փարիսին թա կէօպէկինտէ պուլունան, վէ Ֆէվ թէսմիլլէ օլունան սօգաղա կիրտիքտէ, արամագտա օլտուղու մահէլլէ վասըլ օլմուշ օլմասընը հիսս ու Ֆէհմ էլլէտիկինտէն, ատըմլարընը զիեատէսիլլէ աղըրլաշտըրմետա պաշլատը:

Կիճէնին գարանլըլը բէք զիեատէճէ օլուպ, վէ բահմէթ իսէ սէլլէր կիպի կէլմէքտէ օլտուլունտան, կէրէք ըիւզկեարլար, վէ կէրէք սուլար, տիվարլարա, ատէթա գուրշուն կիպի չարբմագտա իտիլէր:

Ուզագտան, Բալէ-տը-ժիւսթիսին սաաթը ծնու վուրմագտա իտի (1):

Պաղը գարըլար, խանէլէրին, գարանլըզ, վէ մալարաւարի տէրինտէ պուլունան գաբուլարը քէմէրլէրի ալթընա սըղընմիշ օլտուզլարընտան, պունլարտան քիմիսի նիմ սէս իլէ մըրըլտանարագ ատի թիւրքիլլէր չաղըրմագտա, վէ քիմիսի չէնէ եարըլտըրմագտա, վէ քիմիսի տախի սուս բուս վէ պիւա հարէքէթ տուրարագ, եօգարտան աշաղը հարըլ հարըլ կէլմէքտէ օլան եաղմուլլարա պագմագտա իտիլէր:

(1) Շիմտիտէն պիլինմէսի իգթիզա իտէր քի, պու բօման էվրօպատա եագըլմիշ օլտուղունտան, հալլիլլէ սաաթլար տօյիմա ալաֆրանկա օլարագ իշար իտիլմիշլէր տիր. վէ պունատա տիգզաթ էլզէմիլէթտէն տիր, չիւնքի, ալաթիւրգատա, «ազլամըն սաաթ օն իքիսինտէ» տէնիլտիկինտէ, հէնուզ կիւնէշին պաթմասը անլաշլտըղը հալտէ, ալաֆրանկատա իսէ, թամ կիճէ եարըսը անլաշլաճաղընտա չիւբհէ օլմատըղը կիպի, պունա տիգզաթ օլունմաեղպտա եանըլ անլաշլտըղընտա իսէ, հիքեայէնին մաէլլինճէ, պիւսիւք պիր գարըլըզլըզ հասըլ օլաճաղընտա տախի չիւբհէ եօգ տուր:

Մերգում իշ կէօմէկի կիյինմիշ օլան ըզպանտուտ ա-
տէմ, մէգքիւր գարըլարտան պիրի օլուպ, սէսսիզճէ, վէ
մահզունճա պիր հալ իւզրէ պէքլէմէքտէ օլան պիր կէնճ
գըզըն գարչըսընտա պիրտէն պիրէ տուրտու, վէ կիտիպ մէր-
գումէնին գօլունտան թուլթարադ, — ագչամլար խայր օլ-
տուն լա կուալէօզ ⁽¹⁾, տէտի: Մերգումէ տախի կէրի կէ-
րի չէքիլէրէք, վէ գօրգարադ,

— Ագչամլար խայր օլտուն Շուրինէօր ⁽²⁾, լաքին, ինճիթ-
մէյինիզ պէնի . . . տէտի:

Մերգում ըզպանտուտ, Շուրինէօր իսմինի, քիւրէքտէ
պուլունտուղու վազըթ գաղանմըշ իտի:

— Իշթէ կէչտին էիմէ — տէտի մէրգում — արթըզ պա-
նա պիր րազը ⁽³⁾ իշիրմէլիսին, եօգսա եէրսին տաեաղը հա',
տէյի իլավէյի մէգալ իթտի մէրգում, գապա պիր թարզ
իւզրէ կիւլէրէք:

— Սիւպհան Սլլահ, մէկէրչի պէնիմ, սանա րազը իշի-
րէճէք բարամ վա'ր մը տըր, — տէյի ճէվապ վիրտի լա
կուալէօզ տիթրէյէրէք, չիւնքի մէրգում, մէգքիւր մահէլ-
լէյէ տէհչէթ վիրմիշ օլտուղունտան, հէր քէս քէնտիտէն
գօրգմագտա իտի:

— Բարան օլմասա տախի, բէք ալէա իշիրէպիրիսին, զի-
րա սէն տէ պու կիւզէլլիք օլտուգճա, թարբի-ձըանըն օլէօօ
թարաֆընտան, սանա հէր վազըթ իթիպար օլունաճա-
ղընտա, ասլա իշթիպահ եօգ տուր:

— Խա'յր, մէրգումէ տախի պանա իթիպար իթմէզ . . .
չիւնքի, հէնուզ մէրգումէյէ, շու կիյինտիկիմ էլպիսէնին
քիրասընը պիլէ վիրէմէմիշիմ տիր . . .

(1) Բէնտիլէրէք, լա կուալէօզ, թիւքի վէ շարգը չաղըրըն տի,
մէք տիր:

(2) Շուրինէօր, պըչազ վուրուճու տիմէք տիր:

(3) Պուրալարտա միւէլլիֆ, բօմանընը զիւստէճէ թէէսսիրլի գըլ-
մադ իշին, րազընը վէ տահա սայիր պազը լուղէթլէրի ալօ լիսա-
նը իւզրէ պէեան իյլէմիշ իսէտէ, պիլզէ թէէսսիրի օլտաեաճաղըն-
տան, սարֆը նազար իթմիշիզ տիր:

—Օ՛, հալէա լազըրտը՝ մը իտիեօրսուն սէն — տէյի հայգըրարագ, Շուրինէօր լա Կուալէօղիւն՝ իւզէրինէ սօղ-րու հիւճում պիրլէ գօշարագ, թուլթմագ իսթէտի, վէ մէր-գումէ տախի գաշարագ, պիր խանէնին գարանլըգ հալ-լուսունա սըղընտը :

—Էյ, իշթէ թուլթտում, իշթէ թուլթտում, նա՞սըլ, գաշա՛ր մըսըն, հա՞ — տէյի իլավէյի մէգալ իթտի մէրգում հայտուտ, ճիւղիճէ սօնրա, քէնտի գօճա էլլէրինտէն պի-րիսիյլէ, Ղայէթլէ ինճէ վէ նազիք պիր էլ եագալաեարագ. — նա՞սըլ, պուլտո՞ւն մու շիմտի պէլանը, աթաեը՛մ մը շիմ-տի տաեաղը . . . :

—Խա՛յր . . . տէյիլ պէն, իլլա սէ՛ն պուլտուն պէլանը, տէտի պիրիսի, էրքէք սէսիյլէ վէ գավիճէ սուրէթտէ սէօյ-լէյէրէք,

—Ա՛, պու թուլթտուղում պիր էրքէք էլի օլմալը տըր : Պրա-Րուժ սէ՛ն միսին, ճէվապ վէր, հայտէ . . . հէմ տուր պէ՛, օ գատար սըգմա . . . Պէնտէ զաթէն սէսին էվինէ կէլմէքտէ իտիմ . . . մուլլագ սէն օլմալսըն . . . :

—Խա՛յր, պէն Պրա-Րուժ տէյիլիմ — տէտի մէզքիւր սէսին սահիպի :

—Եա, էօյլէ իսէ, ահպապտան պիրիսի օլմամալսըն սէն . . . տիմէք տիր քի, պէլաեա՛ պուլաշաճաղըգ պիզ շիմ-տի, տէյի հայգըրտը Շուրինէօր,

—Իմտի, էօյլէ օլտուգտա, շու թուլթմագտա օլտուղում, վէ ատէթա պիր գատըն էլինէ պէնզմէքտէ օլան էլ, քի-մի՞ն էլի տիր :

—Օլ թուլթմագտա օլտուղուն էլ, իշթէ շու էլին էջի տիր — տէյի մէզքիւր սէսին սահիպի ճէվապ վիրտի :

Մէրգում եագանճը պունու պէօյլէ սէօյլէտիկիյլէ պէ-րապէր, օլ նազիք էլլէրինտէն պիրիյլէ տախի, Շուրինէօ-րին պօղազընտան եագալաեարագ, օլ մէրթէպէ չէտիտ սուրէթտէ սըղտը քի, Շուրինէօր քէնտույի, չէլիքտէն եա-բըլմըլ պիր էլէ թէսասիւֆ իթմիշ տիր՝ զանն իթտի :

Լա Կուալէօզ պու հէնկեամտէ , գաշարագ , մէրտիվէն-տէն խայլիճէ եօգարը չըգապիլմիշ օլտուղունտան , օրատա ճիւղիճէ տուրտու , վէ քէնտույի գուրթարմագտա օլան եապանճըեա խիթապէն սէօյլէյէրէք ,

—Օհ , թէշէքքիւր իտէրիմ , էֆէնտի , էվվէթ , պէնի թասահուպ իյլէտիկինիզ իչին թէշէքքիւր իտէրիմ , զիրա , էկէր սիզ իմտատա եէթիշմիշ օլմասա իտինիզ , քէնտույէ պիր ըագը իչիրէմէտիկիմ իչին , Շուրինէօր պանա տաեա-ղը աթաճագ իտի : Պէքիտէ շագա իթմէքտէ իտի : Լաքին , հէր նասըլտա օլսա , մատամ քի արթըգ չիմտի սէլամէթ-տէյիմ , պրրագընըզ մէրգումու , վէ սագընընըզ քէնտի-նիզի . . . զիրա , մէրգում Շուրինէօր տիւր :

—էկէր օ Շուրինէօր իսէ , պէնտէ պիր հայտուտում , լաքին , էօյլէ քէնտիսի կիպի , նամէրտիկի իրթիքեապ իտէն հայտուտարտան տէյիլիմ—տէտի եապանճը :

Պու արատա օրթալըղա պիր սուսըւզ տուր չէօքտիւ :

Կիճէնին գարանլըղնտա , չէնտ տաղքգա , պիր միւ-տարէպէ բաթըրտըսը տըր իչիտիլմէկէ պաշատը :

—Պէ ճանըմ , քիմ տիր պու գուտուրմուշ հէրիֆ — տէյէրէք հայգըրտը Շուրինէօր , քէնտիտէն չօգ զիեատէ գուվվէթի պուլմագտա օլտուղու խասմինին էլինտէն , պիւթիւն գուվվէթիլէ քէնտույի գուրթարմաեա չալըշա-րագ : —Տո՛ւր . . . տուր , սէն չիմտի , հէմ քէնտի բաեընը վէ հէմտէ լա Կուալէօզիւն բաեընը ալըրսըն — տէյի իլա-վէյի մէգալ իթտի մէրգում , տիչլէրինի գըճըրտաթարագ :

—էյ , պագալըմ , քիմ քիմին բաեընը ալտըրաճագ տըր . . . սէն գարչընտաքինին քիմ օլտուղունու հէնուզ պիւ-մէքտէ տէյիլիւն . . . — տէտի եապանճը :

—Պըրագ չու եագամը , եօգտա չիմտի պուրնունու ը-սըրըր գօրարըրըմ հա՛ —տէյէրէք մըրըլտանտը Շուրինէօր , պօլնուզ պիր սէս իլէ սէօյլէյէրէք :

—Եահու , պէնիմ պսընումուն ըսըրալամագ տէրէճէ-տէ ուֆագ օլմասընը , պէսպէլի կէօլէրին կէօրէմէմէք-տէ տիրէր :

— Էօյլէ իսէ, հայտէ սէնինլէ ֆէնէրին ալթընա կիտէլիմ:

— Հայտէ կիտէլիմ — տէտի եապանճը — պիր պիրիմիզի պիր էյիճէ կէօրիւպ թանըեալըմ:

Մէրգում պու հէնկեամտէ, տայիմա Շուրինէօրիւն պօղազընը սըգըշտըրմագտա օլտուղու հալտէ, իւղէրինէ տօլրու հիւճում իթտի, վէ արգա արգա եէօրիւթտիւրէրէք, սօգաղըն պիւյիւք դաբուսունա գատար կէօթիւրտիւ, վէ օրատա, մէգըիւր ֆէնէրին ըշըղըյա ճիւզիճէ կէօրիւլէ պիլմէքտէ օլան գալտըրըմլար իւղէրինէ, մէրգումու շիտտէթի ազիմէ իւզրէ եիթի վիրտի:

Շուրինէօր կէրչի տէպէլէնիպ տիւշտիւ, վէ պիր թագրիպ քէնտույի թօրլաեարագ, տէրադապ եինէ գալգտը, վէ քէմալի խըշմ ու զազապ իւզրէ, մէրգում ուզուն վէ ինճէ պօյլու, ֆագալթ մէէմուլին խարիճինտէ օլուպ, վէ ինանըլմազ սուրէթտէ գուվվէթէ մալիք պուլունան եապանճընըն իւղէրինէ տօղրու սալտը, վէ հաթթա չէնա տագըգա տախի ճէնըլէշտի իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, եանի զայէթլէ իրի վիճուտլու օլտուղու, վէ Էօյլէ միւտարէպէլէրճէ տէ մէհարէթի քեամիլէսի թանրլմըշ օլանլարտան պուլունտուղու հալտէ տախի, ազըպէթքեար եէնիլտի, վէ մէրգում եապանճընըն *... Էյիւքի, մէրգում եապանճը, մէգըիւր միւտարէպէտէ, շայեանը թէհայեիւր սուրէթտէ պիր ուսթալըգ իճրա իտէրէք, Շուրինէօրիւն պաճաղընտան թուլթուպ չէլտիկի պիրլէ, մէրգումու իքի քէրրէ եէրէ եաթըրտը:*

Լաքին, հալէա Շուրինէօր, մէրգումուն ուսթալըղընը թանըեալ իգրար իթմէք իսթէմէտիկինտէն, հիտտէթ ու զազապընտան նաչի աթէշ քէսիլէրէք, մէրգում խասմի իլէ եէնիտէն պիր տահա թուլթուչմագլըգ քիւսթալսլըղընա գալգըշտը: Արթըգ օլ վագըլթ, լա Կուալէօղիւն համիսի օլմուշ օլան մէրգում եապանճը, քէնտի ուսթալըղընըն թարղ ու ուսուլինի պիրտէն պիրէ տէյիլթիւրէրէք, տէմիրտէն մամուլ պիր էլ իլէ վուրուրճասընա, մէրգումուն գաֆա.

սընա գափասընա, եռմրուգլար եաղտըրմանա պաշատը :

Մէրգում, եապանճը, Շուրինէօրին գափասընա, մէզ-
քիւր եռմրուգլարը, եռմրուգ նիղամընըն խարիճինտէ օ-
լարագ, էօյլէ պիր եէնի ուսուլ իւզրէ ինտիրտի քի, Լօնտ-
րատա եռմրուգ բէհլիվանլըյընտա քէսպի շէօհրէթ իթմիշ
օլան ժագ Խըրնէրին պիլէ մուճիպի թէհայեհլարի օլաճագ
մէրթէպէտէ պուլունտուղունտան, պիշարէ Շուրինէօր,
պիւթին պիւթին քէնտույի շաշըրտը, վէ իւչիւնճիւ տէ-
ֆա օլարագ, էօքիւզ կիպի գալտըրըմ իւզէրինէ տիւշիւպ
սէրիլտի. վէ արթըգ պաշա չըգապիլմէքլիքտէն գաթի իւ-
միտ իյլէտիկինտէն, քէնտի կիզլի լիսանլարը իւզրէ, մըրըլ-
տանմանա պաշլաեարագ,

—Աման, աման, եէնիլտիմ, եէնիլտիմ—տէտի:

—Աման եա Բապպիմ, էլ վէրիր արթըգ, աճըճընըզ
հալինէ, մէրհամէթ իտինիզ—տէտի լա կուալէօզ, մէզքիւր
միւտարէպէ հէնկեամընտա, սօգագ գարուսունա սըղընա-
րագ տուրմագտա օլտուղու հալտէ: Պատէհու, մէրգումէ
իզհարը թէաճճիւպ իտէրէք, —լաքին, սիզ քիմանիւզ.
պուրատա, Սէնթ Էլօա ճատտէսինտէն թա Նօթը-Տամ
քիլիսէսինէ գատար պուլունան մէսաֆէտէ, Շուրինէօր ի-
լէ ճէնքլէշմէքլիկէ միւզթէտիր վէ ճէսարէթ իտէր, Մէթը
տ'էգօլ իլէ Սգէլէթտէն պաշգա հիշ պիր քիման պուլուն-
մատըղը թագտիրտէ, սիզ իսէ, մէրգումէ զալէպէ՝ տախի
իթմէքտէսինիզ: Կերչի սիզտէն զիեատէսիլլէ թէշէքքիւր-
լէր իտէրիմ, զիրա . . . էկէր իմտատա եէթիշմիշ օլմասա
իտինիզ, չօգ իհթիմալտէն տիր քի, տաեաղը եէյէճէք ի-
տիմ—տէյէրէք իլավէյի մէգալ իթտի:

Եապանճը, մէրգումէնին պու լագըրտըլարընա ճէվապ
վիրէճէք եէրտէ, քէմալի տիգգաթ իւզրէ տիյնէտի:

Մէրգում, միւտտէթի էօմրինտէ, օլ մէրթէպէ թէ-
էսսիրի, թաթը, թագէ վէ կիւզէլ պիր սէս իշիթմիշ օլ-
մատըղընտան, մէրգումէնին լէհճէ վէ սիմասընը կէօրմէքլի-
կէ չալըշտը վէ տիգգաթ իթտի իսէ տէ, միգտարի քիֆա-

յէտէ բըրդ պուլունմատըղընտան, մուվաֆֆազ օլամատը:
Շուրինէօր, չէնտ տագըդա, պիլա հարէքէթ գալտըդ-
տան սօնրա, տիղլէրինի վէ գօլլարբնը սիլքէրէք, քէնտու-
յի թօբլատը, վէ պիր թագըրիպ աեաղա գալդտը:

—Սագը՛նընըղ քէնտինիղի, —տէյի պաղըրտը լա կուա-
լէօղ, եէնիտէն խանէնին հավլուսունա տօղրու չէքիլէրէք,
վէ քէնտույի գուրթարան եապանճընընտա գօլունտան թու-
թուպ չէքէրէք, —սագը՛նընըղ քէնտինիղի, զիրա, պէլքի
մէրգուժ, ախըր ինթիգամա գալգըշըր:

—Գօրգմա չօնուղուժ, գօ՛րգմա, էկէր մէրգումուն պանա
պիր եաբաճաղը վար իսէ, պէնտէնտէ կէօրէճէկի վար տըր:

Շուրինէօր պու լագըրտըլարը իշիթտի:

—Թէշէքքիւր իտէրիւմ, թէշէքքիւր . . . պու կիւնքի
կէօրտիւկիւմ իբրամ պանա քեաֆի տիր, եէնիտէն եէնի-
յէ տաեագ եէմէքլիկէ ասլա իշթահըմ եօգ տուր. ֆա-
գաթ, ինչաալլահ, պաշգա պիր կիւն եինէ կէօրիւշիւրիւզ
տէ . . . արթըղ օլ վագըթ պիր հիսապա տահա պագա-
ըղ . . . —տէտի Շուրինէօր մէրգուժ եապանճեա:

—Նէ՛օ, եօգսա տահա քէյֆին կէլմէմիշ միտիր, զիրա,
հալինտէն թէշէքքի իթմէքտէսին, էօյլէ՛ մի, պէսպէլլի ճա-
նըն պիրաղ տահա իբրամ իսթէմէքտէ օլմալը տըր—տէյի
պաղըրտը եապանճը, թէհտիտամիղ պիր սէօյլէյիշ իլէ:

—Խայր, խայր, բէք ալէա քէյֆիւմ կէլմիշ տիր, աս-
լա հալիմտէն թէշէքքի իթմէքտէ տէյիլիւմ . . . վագաա,
սէն պիղիւմ իչին եէնի պիր ատէմնին, լաքին կիւճ վէ գուվ-
վէթին բէք ալէա եէրինտէ տիր —տէտի Շուրինէօր. վէ
կէրչի մէրգուժ պունու գապա պիր սէօյլէյիշ իլէ սէօյլէ-
տի իսէ տէ, պու ճիւմիլէ իլէ տախի, օլ եօլտա ատամլար-
տա, վիճուտճա գուվվէթ վէ գուտրէթ հագգընտա տէր-
քեար օլան թապիի պիր հիւրմէթ ու բիայէթիտէ թանը-
երպ իֆա իյլէտի: —Սէն պէնի եէնտին, պունու քիմնէ ին-
քեար իտէմէզ. տիմէք տիր քի, շիմտի, զայիֆիլքտէ եէքթա
օլտուղու կիպի, կիւճ վէ գուվվէթտէ տախի պիհէմթա

օլան, վէ տէմիրվարի քէմիքլէրէ մալիք պուլունան Սգէլէթ
իլէ, իւչ նէֆէր Աւսիտի պիր տէֆատա եէյիպ պիթիրէպի-
լէն Մէթր տէգօլտան պաշգա քիմնէ պէնիմ արգամը եէ-
րէ կէթիրէմէտիկի հալտէ, սէն իսէ, պու իֆթիխարա նա-
յիլ օլտուն :

—Էյ, սօնրա :

—Սօնրա, նէ օլաճագ... իշթէ պէն ուսթատըմը պուլ-
տում, շիմտի սէն պէնիմ ուսթատըմըն : Էլպէթթէ, էր եա
կիճ, սէնտէ սէնին ուսթատընը պուլաճագսըն . . . պու
ալէմ պէօյլէ տիր, «էլ էլտէն իւսթիւն տիր, արշա չըգա-
նա գատար» տէմիշլէր : Հէլէ շու սահիհ տիր քի, մատամ քի
սէն պէնի եէնէ պիլտին, արթըգ պուրալարտա, հէր քէ-
սին, սէնտէն գօրգաճաղընտա ասլա շիւբհէ եօգ տուր . . .
Քեաֆֆէյի գարըլար, արթըգ սանա էսիր օլաճագլար տըր-
քեաֆֆէյի օկըլար վէ օկրէսլէր սանա իթիպար իտիպ վէ
վէրէսիյէ վիրէճէքլէր տիր . . . չիւնքի սէնտէն տիթրէյէճէք-
լէր տիր . վէլհասըլ, արթըգ սէնին պուրալարտա, գրալվարի
պիր հիւքմիւն եէօրիւյէճէք տիր . նէյնէրսին, հայտէ, ու-
զաթմա, շիմտի չալտըն տիւտիւկիւ . լաքին, կէլ սէն շունու
սէօյլէ, քիմնին սէն . . . անա լիսանըն կիպի արկօճաեը
տախի սէօյլէմէքտէ սին : Էկէր սէն տէ խըրսըլլարտան պի-
րիսի իսէն, պէնիմ սէնին իլէ իշիմ եօգ տուր : Պէնիմ իշիմ
անճագ պըչագճըլըգ, վէ անճագ ատամ էօլտիւրմէք տիր,
վէ պուտա սահիհ տիր, զիրա, գանըմ կէօզլէրիմէ սըչրա-
տըլընտա, հէր չէյի գըրմըղը կէօրմէքտէ, վէ քէնտիմէ-
տէ բաղմէն օլտուղու հալտէ, իճրայի գաթլ ու գան իյլէ-
մէքտէյիմ . . . ֆագաթ, պու հալիմինտէ ճէզասընը չէք-
միշիմ տիր, եանի թամ օն պէշ սէնէճիկէզ քիւրէքտէ պէք-
լէմիշիմ տիր . վէ արթըգ միւտտէթիմ տօլմուշ օլուպ, վէ
սէպիլիմ թախիլյէ գըլընմըշ օլտուղունտան, հիւքիւմէթ-
տէն հիչ պիր գօրգում գալմաեարագ, չէհիր իչինտէ եա-
շաեապիլմէքտէյիմ . վէ նասըլ քի սէօյլէտիմ, պէն ասլա
խըրսըլլըգ իթմէմիշիմ տիր, էկէր իսթէր իսէնիզ, իշթէ լա

կուսվէօզտէ պուրատա տըր, օնտան տախի թահգըդ ի-
տէպիլիրսինիլ :

—Սահիհ տիր, մէրգում ասլա խըրսըզլըդ իթմէմիշ
տիր—տէտի մէրգումէ :

—Իմտի էօյլէ օլտուգտա, կէլ սէնին իլէ պիրէր լադը
աթալըմտա, պէնիմ քիմ օլտուղումու սանա անլաթտըրա-
եըմ—տէտի եապանճը, —հայտէ կիտէլիմ, ֆագաթ, ար-
թըդ պէյնիմիզտէ պիր խուսուլմէթ գալմամալը տըր :

—Հայ հայ, արթըդ խուսուլմէթ պիթմիշ տիր, զիրա,
արթըդ սէն պէնիմ ուսթատըմնն, պէնտէ իզրար իտէ-
րիմ քի, եումրուգ իլմինտէ մէհարէթի քեամիլէն տէրքեար
տըր . . . հէլէ օլ սօնրաքի գաֆամա գաֆամա ինտիրտի-
կին եումրուգլար եօգմու, ասլա ունուտուլուր շէյլէր տէ-
յիլ տիրլէր . . . աման եարապպիմ, օ նէ՛ եումրուգ բա-
թըրտըսը իտի օ, էօմրիւմտէ ասլա էօյլէ պիր շէյէ լապթ
կէլմիշ տէյիլ իտիմ . . . Օ պիր եհնի ուսուլ վէ պիր եհ-
նի ուսթալըդ օլմալը տըր . . . քեա՛ջքի պանատա էօյրէթ-
սէ իտին . . . :

—Նէ վագըթ իսթէր իսէն, իճրասընա հագըրըմ :

—Եօ՛գ, եօգ, կէրչի իճրասընը կէօրմէք իսթէրիմ էմ-
մա, թէշէքքիւր իտէրիմ, էօյլէ պիզլաթ քէնտի իւզէրիմտէ
կէօրմէք իսթէմէմ, —տէտի Շուրինէօր կիւլէրէք : —Ձանն
իտէրսին քի, պաշըմ պիր էօրս հալինտէ պուլունմագտէ
օլուպ, վէ սէնին էլլէրին տէ, չէքիճլէր միսիլու, իւզէրի-
նէ ինիպ ինիպ գալգամագտա իտիլէր . . . Հալէա թէհայ-
յիւրտէ գալմագտաեըմ : Լաքին, օ տէյիլ էմմա, սէն Պրա-
րուժու թանըմագտամըսըն . զիրա, մէրգումուն խանէսի
հալլուսունտա տուրմագտա իտին :

—Պրա-րուժո՛ւ մու —տէտի եապանճը, մէզքիւր սիւ-
ալ քէնտույէ նահօշ կէօրիւնտիւկիւնտէն տիւշարը թէ-
աճճիւպ օլարադ . վէ պատէհու, էհէմմիլէթսիզ սուրէթ-
տէ իլալէյի մէզալ իտէրէք, —Պրա-րուժուն քիմ օլ-
տուղունու պիլմէեօրում պէն, մէկէրչի, պու էվտէ մէր-

գումունան պաշգա քիմսէ օթուրմագտա տէյիլմի տիր : Պէն եաղմուրտան գաչընարագ պուրաեա կիրտիմ, օլ հէն-կեամտէ պիթ թէսատիւֆ, սէնին , օլ զէվալը գըզըղաղը տէօյմէք իսթէտիկինի կէօրտիւմ , վէ մուղայիրի օլարագ-տա , պէն սէնի տէօյտիւմ . . . իշթէ պէնիմ պիլտիկիմ անճագ պունտան իպարէթ տիր — տէտի :

— Նասըլտա, սէնին իշին պանա այիտ պիր շէյ տէյիլ տիր, Պրա-ՐուժուՆ պուրատա կէրչի պիր օտասը վար տըր , լա-քին , չօգ տէֆա կէլմէզ . մէրգում տայիմա քէնտի Շանը-էլիզէտէ պուլունան մէյքէտէսինտէ պուլունուր : Հէր նէ հալ իսէ , շիմտի օլ լագըրտըլարը պէր թարաֆ իտէլիմ, — տէտիքտէն սօնրա մէրգում, լա կուալէօզէ խիթապ իտէ-րէք , — պէն տէ պիլիրիմ քի , սէն պիր էյի գըզսըն , պէ-նիմ նիյեթիմ սէնի տէօյմէք օլմաեբպ , նասըլ քի սէն տէ պիլիրսին եա , պէն էօյլէ սէնին կիպի չօճուզլարա իլիշիպ ֆէնալըզ իտէնէրտէն տէյիլիմ . . . միւրատըմ պիր շա-գատան իպարէթ իտի . ֆագաթ , զարարը եօզ , պիր շէյ տիր օլտու , վէ չօգ տա մէմնունում քի , սէն տէ պէտ-խահըզ իտէրէք , պու բիւր զաղապ ատամը , պանա գար-շը ատավէթէ թահրիք իտէճէք եէրտէ , պիլ ինսանէյյէ , մուղայիրինի իճրա էյլէտին . . . պէն իսէ օլ հէնկեամտէ , աեագլարը ալթընտա պուլունմագտա օլտուղումտան , է-կէր էօյլէ պիր ֆէնալըզ եաբսա իտին , իհիմալ տիր քի, պիլթիւն պիլթիւն իշիմ պիթմիշ օլաճագ իտի . . . Շիմ-տի բարալար պու էֆէնտիտէն չըգաճագ տըր , սէն տէ կէլիպ պիզիմ իլէ պէրապէր պիր շէյ իշմէք իսթէճմիսին , տէտիքտէն սօնրա , օ տէյիլ էմմա , գահրաման տօս-թում , — տէտի եապանճըեա սէօյլէյէրէք , մատամ քի սէն շիմտի պիզէ էօյլէ տէ պիր իքրամ իտէճէքսին էօյլէ տէ , իմտի , պիրէր բագը իշիրմէքտէն իսէ , պուրատա , պիր օկրէսին , Լաբէն-Պլան իսմինտէ պիր Թաբի-Փըրանը վար տըր , օրատա պիրէր չօրպա իշիրսէն , մէկէրչի տա-հա ալէա օլմա՞զ մը :

— Բէ՛ք ալէա , նի՛չին օլմազ . . . հայտէ սիզին իլէ պի-
րէր թաամ իտէլիմ . հա՛ , նէ՛ տէրսին լա Կուալէօզ , սէնտէ
կէլիւրմիսին — տէյի սիւալ իթտի եապանճը :

— Թէ՛շէքքիւր իտէրիմ , էֆէնտի — տէյի ճէվապ վէրտի
մէրգումէ , — օլ իթտիկինիզ գավղատան , եիւրէկիմ բէք
օյնամբջ օլտուղունտան , իշթահըմ եօգտուր :

— Ատամ սէնտէ , պագ նէլէ՛ր սէօյլէրսին , ինսանըն իշ-
թահը , եէմէք եէտիքճէ աշըլըր , տէմիշլէր — տէտի Շուրի-
նէօր — հէմտէ պիլիւրսին եա , Լաբէն-Պլանըն թաամլարը
բէք նէֆիս տիրլէր :

Պու լագբըրտըլարտան սօնրա , քէմալի խալիսէթ իւզրէ ,
վէ իւշիւտէ պիլիւրտէ օլտուգլարը հալտէ , մէզքիւր մէյ-
քէտէնին եօլունու էլէ ալտըլար :

Շուունու տախի պիլմէք լաղըմ տըր քի , Շուրինէօր իլէ
եապանճը , ճէնքլէշտիքլէրի վագբթտա , իրի վիճուտըւ քէօ-
միւրճիւ պիր ատէմ , սայիր պիր խանէնին գաբուսունտա
կիզլէնէրէք , մէզքիւր գավղատա , քիմին եէնիպ իւսթէ չը-
գաճաղընը կէօրմէք մէրագ վէ տիգգաթըյլա , ֆագաթ ,
հիշ պիր թարաֆըն իմտատընա եէթիշմէքլիք իսթէմէյէ-
րէք , պէքլէմէքտէ պուլունմուշ իտի :

Եապանճը , Շուրինէօր , վէ լա Կուալէօզ , մէյքէտէնին
եօլունու էլէ ալտըգլարընտա , մէրգում քէօմիւրճիւ տա-
խի , արգալարընտան կիթմէկէ պաշլատը :

Թաբի-Ֆրան գաբուսունտան իչէրի , էվվէլա Շուրինէօր
իլէ Լա Կուալէօզ կիրտիլէր , վէ արգալարընտան տախի եա-
պանճը կիրմէքտէ իքէն , քէօմիւրճիւ , մէրգումուն եանընա
եաղլաշտը , վէ քէմալի հիւրմէթ վէ ըիայէթ իւզրէ , վէ Ալ-
ման լիսանընտա օլտուղու հալտէ , եավաշճա սէօյլէյէրէք ,

— Զաթը հաշմէթմէապընըզ , քէնտինիզի սագընմալը՝
սընըզ — տէտի :

Եապանճը ումուղլարընը սիքէրէք , էլէմ իւզրէ օլմա-
մասընը , մէրգումա իշար իյլէտի , վէ արգատաշլարընըն
եանլարընա կիթտի :

Քէօմիւրճիւ մէյիսնէ գաբուսունտան այրբլմատըգ-տան, վէ տիգգաթը ազիմէ իւզրէ գուլագ վիրիպ տիյնէ-մէքտէ օլտուգտան պաշգա, արալըգ արալըգ տախի, մէգ-քիւր մէյիսանէսին, տայիմա ատէթտէն պուլունտուղու իւզ-րէ, թէպէշիր իլէ սուվանմըշ օլան բէնճէրէ ճամլարբնտան պիրի իւզէրինտէ, գազարա աշըմըշ օլան ուֆաճըգ պիր տէլիքտէն, եանի թէպէշիրի պօզուլմիւշ պուլունան պիր մահէլլինտէն, իշէրիսինի կէօզէթմէքտէ պուլունտու :

ՖԱՍԼԸ ՍԱՆԻ

ՕԿՐԷՍ (*)

Լաբէն-Պլան նամ մէյքէտէ, Ֆէվ սօգաղընըն թա օր-թա եէրլէրինտէ վագը օլուպ, վէ աննընտա իսէ, իէյօթի թէսմիյէ օլունան շէքլտէ իքի գըթա բէնճէրէլէրի պուլու-նան պիր եիւքսէք խանէսին ալթ գաթընտա պուլունմագ-տա տըր :

Մէգքիւր մէյիսանէսին պուլունտուղու մահէլլին գա-րանլըգ վէ քէմէրլի կէշիտի վէ եախօտ սօգագ գաբուսու իւզէրինտէ, պօեու էնինտէն զիեատէ ուզունճա օլան, վէ ճամլարը չաթլագ պուլունան պիր ֆէնէր սալլանմագտա, վէ մէգքիւր ֆէնէրին իւզէրինտէ տախի, գըրմըզը եազը-լար իլէ, իէճէլէրի պարապա իէֆէր իթէլէր, տէյի օգունմագ-տա տըր :

Շուրինէօր իլէ մէրգում եապանճը վէ լա կուալէօզ, մէգքիւր մէյքէտէյէ կիրտիլէր :

Մէգքիւր մէյքէտէսին հալ ու հէյեթինին անլաշըմասը իշին, կէնիշ վէ ալչագ պիր տիվանխանէսին, թիւթիւնտէն

(*) Օյէ, էրքէք գարագօնճօլօս, վէ օյէ տախի, տիշի գարա-գօնճօլօս տիմէք տիր :

գարարմը թավանլարը, վէ մէգքիւր թավանը թուծմագտա պուլունան սիեա՛հ աթկըլարը, վէ եանմագտա օլան, ֆէնա պիր գանտիլին սօկուն ըշըգլարը յա, եարըգ եարըգ օլմուշ օլուպ, վէ քիրէճ սուվասը իլէ պիր խայլի վագըլթար էվվէլ մերամէթ իտիլմիշ պուլունան տիվարլարը, վէ մէգքիւր տիվարլար իւզէրինտէ տախի, էօթէտէ պերուտէ վէ բէք պաեաղը սուրէթտէ թէրսիմ իտիլմիշ ըէսիմէր վէ եախօտ «իօ լիսանընճա պաղը տարպը մէսէլլէր պուլունմասընը, թէսավվուր իտիլէրէք ֆիքրէ կէթիլիլմէսի քեաֆի տիր :

Մէգքիւր մէյքէտէնին իշէրիսի թօբրագ օլուպ, վէ տայիմա տա կիրէն չըգան էքսիք օլմատըղընտան, հէր վագըլթ չամուրտան իպարէթ պուլունմագտա տըր. վէ գաբունուն սաղ թարաֆընտա, վէ եանմագտա օլան պիր գանտիլ ալթընտա պուլունան տէսթկեա՛հըն պաշընտա օթուրան գարընըն աեագլարը ալթընտա տախի, աեագհալըսը վէ եախօտ հասըրը եէրինէ, պիր տէմէթ սաման սաբլարը պուլունմագտա տըր :

Մէգքիւր մահէլլին հէր թարաֆընտա պուլունմագտա օլան ալթըշար գըլթա թրաբէզլարըն պիրէր պաշլարը տիվարլարա պիթիշմիշ օլտուղու միսիլու, մէգքիւր թրաբէզլարըն իքիշէր թարաֆընտա պուլունան գանաբէլէրին տախի պիրէր պաշլարը տիվարա պիթիշմիշ տիր : Վէ մէյխանէնին թա տիպինտէ պիր մութպախ գաբունու պուլունմագտա օլուպ, սաղ թարաֆտա, վէ տէսթկեա՛հըն եանընտա տախի, խանէնին կէշիտինէ չըգար պիր եօլ վար տըր քի, մէգքիւր եօլտան, կիճէլիկի իւշէր սուեա (27 բարա) առամ եաթըրըլմագտա օլան պիր մէսիլին մահէլլէ, եանի եաթագլխանէեէ կիտիլմէքտէ տիր : Մահէլլի մէզպուրու պու գատարճըգ պէեանաէն սօնրա, չիմտի ճիւղիճէ տէ, մէրգումէ Վըէ, եանի մէյխանէճի գարը իլէ, քէնտի միւշթէրիլէրինտէն պահա իտէլիմ :

Մէրգումէ մէյխանէճի գարընըն իամի Բօնիա օլուպ,

վէ սանաթը իսէ իւշ չէյտէն , եանի պիրինճիսի կիճէլէրի քիրա իլէ թագըմլը տէօշէքլի օտալար քիրաեա վիրմէքտէն , վէ իքինճիսի մէյխանէ իշլէթմէքտէն , վէ իւշինճիւսիւ տախի , մէքքիւր միսկին սօգագլարտա գոււմ կիպի գայնա- մագտա օլան սէֆիլ մախլուգլարա , քէզալիք քիրա իլէ էլպիսէ վիրմէքտէն իպարէթ պուլունմագտա տըր :

Մէրգոււմէ , անճագ գըրգ չաղլարընտա օլուպ , վէ քէն- տիսի իսէ իրի վիճուտլու , կիւճիւ գուվվէթլի , էթինէ տօլ- կուն , էսմէրճէ , վէ պիրագտա սագալլըճա օլտուգտան պաշ- գա , սէսի տախի գապա պիր էրքէք սէսինէ պէնզէմէքտէ , վէ գալըն գալըն պիլէքլէրէ , վէ էնլի էնլի էլլէրէ մալիքէ պուլունտուղունտան , խարիճ իւլ ատէթ պիր գուվվէթ սահիպէսի օլմասը անլաշըլմագտա տըր : Մէրգոււմէնին պա- շընտա պուլունան իսգուֆեասը իւզէրինտէ , գըրմըզը վէ սարը ըէնքլի պիր մահրամա (մէնտիլ) պուլունտուղու կիպի , կէօքսիւնէ խաշվարի շալ եէրինէ , թիւյիւ տիշարը օլարագ ալմըշ օլտուղու թավշան տէրիսինին ուճլարը , արգասընտան թուլթուրուլմագտա , վէ կիյինտիկի քէթէն ֆիսթանընըն էթէքլէրի , էօնիւնտէ պուլունան մանկալճըգտան չօգ տէ- ֆա եանըպ գարարմըշ օլան աղաճտան մամուլ բապուճլարը իւզէրինի գաբաթմագտա տըր . վէ մէրգոււմէնին իֆրաթ իւզրէ իշմէքտէ օլտուղու քէսկին իշրէթլէրին աթէյլէրիտէ եիւզիւնէ վուրտուգլարընտան , լէֆճէսի ատէթա պիր պա- գըր ըէնկի քէսպ իյլէմիշ տիր :

Մէրգոււմէնին նէզտինտէ պուլունան բիշթահթասը , գուրշուն գարըր օլուպ , վէ մէքքիւր բիշթահթա իւզէրին- տէ իսէ , տէմիր չէմպէրլի պարտագլար , վէ թէնէքէտէն իշրէթ էօլլիւլէրի պուլունտուղու կիպի , տիվարտա թուլթ- տուրուլմուշ օլան պիր հիւճրէ իւզէրինտէ տախի , պիր նէ- վի ուսթալըգ իւզրէ տիզիլէրէք , իմքէրաթօրուն աեագտա տուրմասը թասվիրինի թէշքիլ վէ թէրսիմ իթմէքտէ պու- լունան պիր չօգ պիլլուր շիշէր կէօրիւմէքտէ տիր . վէ մէքքիւր շիշէրին տէրունլէրինտէ , էօքէ տէ պը-Վ , վէ բ-

Լաֆէ- ԴԵԼ ԳՈՆԵ, վէ սայիրէ սայիրէ իսիմէրիյէ ալ եէշիւ
րէնքտէ հիյլէլի իշրէթլէր պուլունմագտա տըր :

Մահէլլի մէզպուրուն, ատէթա գատիմի պիր չէյթանը
մագամընտա օլան սարը կէօղլիւ իրի վէ սիեահ պիր քէտի,
մէրգումէնին եանընտա չէօմէլիպ օթուրմագտա օլտուղու
կիպի, պունունտա տապան տապանա զըտտը օլարագ, քի-
լիսէտէն սաթըն ալմըշ օլտուղու մուգատտէս պիր Բաս-
գալեա շիմշիր տալը տախի, պիր քիւհնէ վէ աղաճտան մա-
մուլ չալար սաաթըն տօլապը եանընտա ասըլմագտա տըր :

Իքի նէֆէր պէտ չէհրէլի, վէ չալը սագալլը, վէ բէթ-
մուրտէհալ ատէմլէր, էօնլէրինէ կէթիրիլմիշ օլան շարապ
պարտագլարընա էլլէրինի ուղաթմագտա իտիլէր. վէ պուն-
լար, իւզէրլէրինտէն պիր գօրգու վէ պիր էնտիշէ էսէրի
կէօրիւմէքտէ օլտուղու հալտէ, եավաշ պիր սէօյլէյիշ
իլէ գօնուշմագտա իտիլէր :

Հէլէ մէրգումլարտան պիրիսի, ղայէթլէ սօլկուն վէ
մօրարմըշ չէհրէլի օլտուղու թագտիրտէ, պաշընա գօյմուշ
օլտուղու պիր ֆէնա եունան շուպարասընը, գաշլարընա
գատար պասըպ ինտիրմէքտէ, վէ միւմքին օլտուղու մէր-
թէպէ տախի, կէօսթէրմէմէքլիկէ ղայրէթ իտէրէք, պագէն
իսթիմալէ մէճպուր պուլունտուղու սօլ էլինի, տայիմա կիդ-
լի սագլամագտա իտի :

Պունլարտան տա էօթէտէ, հէնուզ օն ալթը չաղլա-
րընա գատէմ պասմըշ օլան թիւյսիւզ, ղայիֆ, եանագ-
լարը շուգուր շուգուր օլմուշ, կէօղլէրի սօյմուշ, վէ գուր-
շունի րէնքլի պիր տէլիգանլը, ուզուն վէ սիեահ սաշլարը
ումուղլարընտան աշաղը սարգմագտա օլտուղու, վէ պու-
հալ ու հէյեթլէրինտէ, թա սիննի սապավէթինտէն պէ-
րու, հէր նէվի ֆիսգ ու ֆիւճուրա գուլ վէ քէօլէ օլա կէլ-
միշ պուլունտուղու անլաշըլմագտա օլարագ, տուրմագտա,
վէ արգասընը տիվարա տաեաեըպ, աեագլարընը գանա-
բէնին իւզէրինէ ուղաթմագտա, էլլէրինի կիյինտիկի պը-
լուզուն ճէպլէրինտէ թուլթմագտա, վէ աղգընտա թու-

Թարագ իշմէքտէ օլտուղու պիր պէեազ բիքօսունու տա-
խի, անճագ էօնիւնտէ պուլունան պիր թէնէքէ ըագըբը
իշմէք իգթիզա իթտիքճէ, աղղընտան պըրագ-մագտա իտի:

Պու թարի-Պրանըն, եանի պու մէյխանէնին, էրքէք
վէ գարը սայիր միւշթէրիլէրի իւզէրինտէ, չայեանը տիգ-
գաթ պիր շէյ կէօրիւլէմէյիպ, ֆագաթ, պաղըլարը իւզէ-
րինտէ, պիր նէվի վահշիլիք վէ եախօտ սէրսէմիլիք հալ ու
էսէրէրի միւշահէտէ օլունտուղու կիպի, պաղըլարը իւզէ-
րինտէ տախի, գապաճա վէ եախօտ չաբգընճա պիր շէն-
մէշրէպլիք էսէրլէրի կէօրիւլմէքտէ, վէ պաղըլարը իւզէ-
րինտէ տէ, պիր աղըր վէ եախօտ սէրսէմճէ սուսլուգ հիւքմ
իթմէքտէ իտի:

Շուրինէօր իլէ արգատաշը եապանճը ատէմ, վէ լա
հուալէօզ, մէգքիւր մէյքէտէյէ կիրտիքլէրինտէ, իչէրտէ
պուլունան միւշթէրիլէր, իշթէ պու հալ վէ պու հէյեթ-
լէր իւզրէ պուլունմագտա իտիլէր:

Նագլ իթմէքտէ օլտուղումուգ պու հիքեայէտէ, մեր-
գուման իւշ քիլիլէր, եանի Շուրինէօր, լա հուալէօզ, վէ
եապանճը, բէք պիւյիւք պիր եէր թութմագտա օլտուգ-
լարընտան, էվվէլ էմիրտէ, օլ պապտէ պահս իթմէքլիկի,
էհէմիլյեթտէն ատտ իտէրիգ:

Շուրինէօր ուզուն պօյլու վէ իրի վիճուտլու պիր ատամ
օլուպ, պէեազա չալար սարը սաչլարա, գալըն գաչլարա,
վէ ֆաւօրի թէսմիլյէ օլունան իքի եանագլարընտաքի թու-
թամ թութամ գըղըլ սագալլարա մալիք պուլունմագտա
իտի: Վէ օլ կիւնէ գատար տայիմա կէօրմիւշ օլտուղու սը-
ճագ վէ գուրու հավալար իլէ, չէքտիկի զարուրէթ վէ սէ-
ֆիլիքլէրտէն, վէ ուզուն միւտտէթ քիւրէքտէ կէչիրտիկի
էօմիւրլէրտէն, վէ չալըշտըղը կիւճ վէ աղըր իլչէրտէն, լէհ-
ճէսի, պաչըճա քիւրէքտէ պուլունանլարա մախսուս օլ-
տուղու կիպի, մօրու չալար պիր թուճ ըէնկի քէսպ իթմիշ
իտի: Մէրգուման իսմինէ, հէրնէ գատար, ատամա տէհ-
չէթ վիլիճի սուրէթտէ օլարագ, է-ն-է-ն (Շուրինէօր)

տէնիւմէքտէ իտի իսէտէ, էչքեալընտա, թապէն էօյլէ պիր վահչիլիք էսէրի կէօրիւմէյիպ, անճագ պիր նէվի եապա- նիճէ տօղրուլուգ վէ գապատաեըլըգ իլէ, հատտէն զի- եատէ տախի ճիւրաթ վէ եախօտ քիւսթախըլըգ էսէրի կէօ- րիւմէքտէ իտի :

Նասըլ քի սէօյլէմիշ իտիք, Շուրինէօր մաի վէ ատի պիր պէզտէն եաբըլմըշ պիր բանթաւն իլէ, պիր տէ եա- ըը պէլինէ գատար ինէր իշ կէօմլէկի կիլինմիշ իտի, վէ պաշընտա տախի, ալէսսէվիլէ օտուռն վէ քէօմիւր իսկէլէ- լէրինտէ պուլունան ուշագլար իլէ համմալլարըն իսթիմալ էյլէտիքլէրի էնլի քէնարըլ հասըր պիր շաբգա պուլուն- մագտա իտի :

Լա Կուալէօղէ կէլինճէ, մէրգումէ, հէնուգ օն ալթը պուշուգ չաղլարընա գաթէմ պասմըշ իտի :

Մէրգումէնին աննը պէղպէթ տէրէճէտէ պէրրագ վէ պէեազ օլուպ, վէ պէյզա եիւզլէրինտէ, մէլէքլէրի մախ- սուս պիր կիւզլէլիք միւշահէտէ օլունմագտա իտի. վէ ա- զաճըգ գըվըրճըգլանմըշ օլան քիբրիքլէրի օլ գատար ու- զուն իտիլէր քի, օլ մաղմոմ վէ բիւր մէլալ իրի իրի վէ մաի կէօզլէրինի, ատէթա նիմ մէրթէպէտէ սէթը էյլէ- մէքտէ իտիլէր : Վէ խաֆիֆճէ պիր գըրմըզըլըգ պուլուն- մագտա օլան եանագլարընտա իսէ, իլք կէնճիկէ մախսուս օլան այվա թիւլէրի, հէնուգ մէյտանէ չըգարագ, գատի- ֆէվարի եաեըլմագտա իտիլէր : Մէրգումէնին հէման հիշ կիւլմէքտէ օլան օլ քիւչիւճէք վէ բէմպէեէ չալար տիհանը (աղըգ) իլէ, ինճէ վէ տօղրու պուլընու, վէ օլ եուվարըլագ չէնէսի, չէօհրէթշուար Բաֆայէլ ընսսամըն, ասարը պէր- կիւզիտէլէրինտէ կէօրիւլէկէլմէքտէ պուլունան պիր ասըլ- զատէլիք վէ պիր լէթաֆէթ էչքեալընը իպրագ էյլէմէքտէ իտիլէր : Ճանֆէսէ մանէնտ պիր զարիֆիլք վէ պիր բար- լագըլըղա մալիք պուլունան աննընըն իքի թարաֆլարընտան աշաղը, պէեազա չալար օլ սարը սարը տիւպէր սաչլարը, եուվարըլագ սուրէթտէ թօքլանարագ, եանագլարը եարը

սընա գատար ինիպ կէտիքտէն ածնրա , պիր կիւլ ըէնկի
քէսպ իթմիշ ֆիլ տիշինէ պէնդէեէն գուլագլարը էթլէրինի
մէյտանէ պըրագարագ , գուլագլարը արգասընտան եօգա-
րը ալընմըշ օլտուգլարընտան , ատի խալգ պէյնիտէ սէօյ-
լէնէկէլմէքտէ օլան Ֆարօթ ուսուլի իւզրէ , պաշընա պաղլա-
մըշ օլտուղու մաի սանթրանճը պիւլիւք պիր բամուգ մէն-
տիլին գաթլարը ալթընտա ղայպ օլմագտա իտիլէր :

Մէրգումէ , ինսանը ղայ ագըլ գըլար մէրթէպէտէ պէ-
եաղ վէ տիլպէր պիր կէրտանէ մալիք օլուպ , վէ պօյնուն-
տա իսէ , մէրճան թանէլէրինտէն թանգիմ իտիլմիշ պիր
ուֆաճըգ կէրտանլըգ ասըլմագտա իտի : վէ կէլինտիկի էլ-
պիսէսի տախի , ալէբին թապիր օլունուր եիւն իլէ իբէք
գարըշըգ պիր նէվի էսմէր գումաշտան մամուլ պուլուն-
մագտէ օլուպ , հէր նէ գատար բէք կէնիշ պիր հալտէ իտի
իսէ տէ , պու ճիւմլէ իլէ տախի , ղայէթլէ ինճէ , վէ եայլա-
նըր , վէ գամըշվարի եուվարլագ պիր պէլէ մալիքէ օլմա-
սընը իմա իյլէմէքտէ իտի . վէ ումուղլարընտան աթըլա-
րագ սինէլէրի իւսթիւնիւ , եէշիլ սաշագլը թուրունճի ըէնք
ուֆագ վէ պաեաղը պիր շալ գաբաթմագտա իտի :

Հէլէ լա կուալէօղիւն սէսինին թաթլըլըղ , քէնտույի
հագարէթտէն գուրթարմըշ օլան եապանճընըն , եանի հա-
միսինին գալպինի , պիւթիւն պիւթիւն ճէլպ իյլէմիշ իտի :
Յիւվաղը մէրգումէնին սէսինտէ կէօրիւլմէքտէ օլան լէ-
թաֆէթ , տիթընյիճիլիք , վէ հիւսնի ահէնքտէ , օլ մէրթէ-
պէ պիր գուվվէյի ճագիպէ էսէրի պուլունմագտա իտի քի ,
մահէլլի մէզպուրտէ պուլունան , նասըլ քի իսպաթըտա
կէօրիւլմիւշ տիւր , մէրգուման կէրէք արագիլ վէ հաեատիտ
թագըմլարը , վէ կէրէք նամուլարընը ղայպ իթմիշ օլան
գարըլար , չօգ տէֆա մէրգումէեէ , պիր շէյ օգումասընը
իպրամ վէ ըէճա իթմէքտէ , վէ քէնտիլէրիտէ , քէմալի
մէմունիյեթ իւզրէ գուլագ վիլիպ տիյնէեէրէք , հայրան
օլմագտա իտիլէր :

Լա կուալէօղէ . . . պաշգա պիր իսիմ տահա վիրմէք-

տէ իտիւն , վէ պու իսմիտէ մէրգումէնէ , հիշ չիւբհէ եօգ
տուր քի , քէնտի իւզէրինտէ կէօրիւլէկէլմէքտէ օլան , վէ
պաքիրէլէրէ մախսուս պուլունան պիր ահվալ ու էթվար վէ
ար ու էտէպտէն նաչի շայէսթէ կէօրէրէք վիրմիշ իտիւն :

Շէօյլէ քի , մէրգումէնէ Յուլէօր-աւ-Մարէ (Մէյրէմանէ
չիլէյի) Թէսմիյէ իթմէքտէ իտիւն քի , հայտուտլարըն աւ-
հօ նամ կիզլի լիսանընճա , Պաշէի տիմէք տիր :

Լա կուալէօղիւն գուրթարընըսը օլան քիմէսնէ (մէր-
գում եապանճընը պունտան սօնրա Բօտօլֆ իսմիյլէ եատ
իտէճէկիլ) , անճագ օթուլ ալթը չաղլարընտա տըր կի-
պի կէօրիւնմէքտէ օլուպ , օրթա պօյլու , ինճէ վիճուտլու ,
վէ Թէնասիւպիւ եէրինտէ , եանի հէր աղալարընըն պիրպի-
րինէ նիսպէթի հասէսէսի քէմալ մէրթէպէտէ օլտուղուն-
տան , մէրգումէ պէտպախթ գըղը գօրգուլթմաղա գալգը-
շան Շուրինէօր կիպի իրի վիճուտլու պիր ըզպանտուտու
եէնէպիլէճէք գատար պիր գահրաման գուվվէթինէ մա-
լիք պուլունմագտա օլմասը , իւզէրինտէն ասլա քէշֆ իտիւ-
մէքտէ տէյիլ իտի :

Բօտօլֆուն լէհճէ վէ սիմասընտան , նէ եօլտա խասսէ
վէ Թապիաթա մալիք պուլունմասընա գարար վիրմէքլիք ,
գօլայ պիր շէյ օլմատըգտան պաշգա , բէքտէ միւշքիլ իտի-
Պագաթ , հէլէ աննընտա կէօրիւլմէքտէ օլան գաթմէրլէր-
տէն , Թէֆէքքիւր սահիպի պիր ատէմ օլմասը , քէշֆ ու
տէրք օլունապիլմէքտէ իտի . . : վէ պինապէրին , տիհա-
նը էթրաֆընըն , պիր սուրէթի գալիյէտէ պուլունմասըյ-
լա , պիր սուրէթի հիւքմրանիտէ վէ քիւսթախճա պաշ
թուլթմագտա օլմասընտան , կէրէք վիճուտճա գուվվէթիյ-
լէ , վէ կէրէք տայիմա կէօղ բէքլիկիլլէ , հէրքէս իւզէրինէ ,
մումանաաթ օլունմաղ տէրէճէտէ պիր նուֆուլ ու Թէ-
էսսիր իլլէտիճի իլկիւզար պիր ատէմ օլմասը տախի , ֆէհմ
ու ֆարգ օլունապիլմէքտէ իտի :

Բօտօլֆ , Շուրինէօր իլլէ վուգու պուլան միւտարէպէ-
սինտէ , գաթան նէ պիր էսէրի հիտտէթ , վէ նէտէ պիր է-

սէրի քին ու զարազ իպրազ իթմիշ իտի : Մէրգուսուհն, քէն-
տի կիւճ վէ դուվվէթի, վէ քէնտի չէվիքլիկի իլէ մէլէքէ
վէ մէհարէթի հագգընտա, էմնիյեթի քեամիլէսի պու-
լունտուղունտան, էօյլէ ատի մախլուգլար թագըմընտան
պուլունան պիրինի, քէնտի իւզէրինտէ, անճագ պիր էսէ-
րի նէֆրէթի իսթիհզաքեարի հիսս իտէրէք, երգըպ ահագ-
լարը ալթընա ալմըշ իտի :

Րօտօլֆուն վիճուտճա տէրքեար օլան էշքեալը նագչը-
նա պիր խիթամ վիրմէք իչին, շու գատարճըգ սէօյլէմէք-
լիկի քեաֆի ատտ իտէրէք պէեան իտէրիզ քի, մէրգուս,
էրքէք թայիֆէսի իչինտէ, էն տիլպէրլէրտէն պիրի սաեռլ-
մագլըզա սէզա պուլունմագտա իտի. մէրգուս իրի վէ էս-
մէր կէօզլիւ օլուպ, գարզա պուրունլու, սիվրիճէ չէնէլի,
աչըգ քէսթանէ ըէնկինտէ սաչը, վէ քէզալիք այնի ըէնք-
տէ քէմէր գաչը, վէ իրէքվարի ինճէ վէ ուֆագ պըեըզը
պիր քիմէսնէ իտի :

Պունտանտա գաթինազար, Րօտօլֆ, մէգքիւր գահվէ-
տէ պուլունան ատի թագըմլարըն, պէրէքէթ վիրսին քի,
կէրէք լիսանճա վէ կէրէք թարզ ու աթվարճա, հէր պիր
ամէլ ու հարէքէթլէրինի, ինանըմազ մէրթէպէտէ գօլայ-
լըզլա թագլիտ վէ իճրա իտէպիլմէքտէ օլտուղունտան,
քեամիլէն ծնլարա պէնգէմէքտէ իտի : Հինտլիլէր Պագիւ-
սիւ պօյնունա պէնգէեէն օլ նագիք վէ պէղայէթ տէրէճէ-
տէ տիլպէր պօյնունտա պուլունան պիր սիեահ պօեուն-
պաղը, տիգգաթարզ սուրէթտէ պաղլանմըշ օլտուղու հալ-
տէ, մէգքիւր պօեունպաղընըն ուճլարը իսէ, կիլինմիշ օլ-
տուղու մաի պըլուղուն եագալարը իւզէրինէ տիւշմէքտէ ի-
տիլէր : Վէ աեագլարընտա պուլունան իրի գունտուրալա-
ըն ալթընտա տախի, իքի սըրա չիվիլէր պուլունմագտա
իտի : Վէլհասըլ, Րօտօլֆ, եալընըզ բէք տիլպէր պիր հալ-
տէ պուլունան էլլէրինտէն պաչգա, մատտի սուրէթտէ
հէր պիր ճիհէթլէ, Խաբէ-Քըն նամ մէգքիւր մէյքէտէնին
միւշթէրիլէրինտէն ֆարգ օլունապիլմէքտէ տէյիլ իտի իսէ

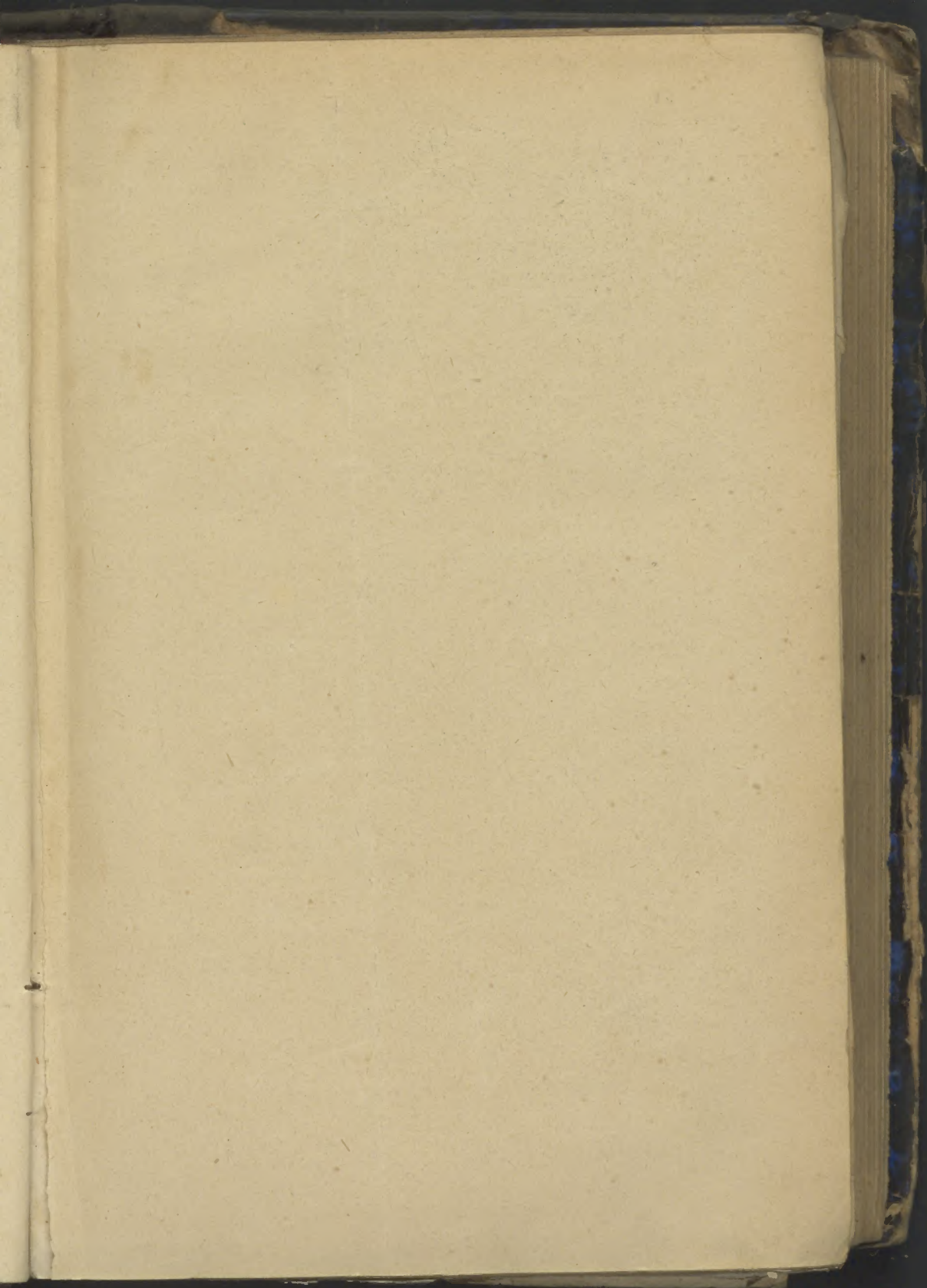
տէ, մանէվի ճիհէթէ կէլինտիքտէ իսէ, մէրգուժ իւզէրին-
տէ միւշահէտէ օլունմագտա օլան էսէրի սէպաթ ու մէ-
թանէթ, վէ քիւսթախլըգ տէրէճէսինի աշմըշ պուլունան
սափվէթ ու խալիսէթ իլէ, սայիրլէրին ախլէագ ու թա-
պիաթլարը միեանընտա, տէրէճէ յի նիհայէտէ պիր ֆարգ
պուլունմագտա իտի:

Շուրինէօր թաբի-ֆրանտան իչէրի կիրտիքտէ, քէնտի
էնլի էլլէրինտէն պիրինի Րօտօլֆուն ումուզունա գօեարագ,
շու աթիտէքի սուրէթտէ պաղըրտը,

—Սէլա՛մ վիրինիզ Շուրինէօրին ուսթատընա . . . Էվ-
վէթ, տօսթլար, պու եէնի ուսթատ սօնրատան չըգմըշ տըր
էմմա, պույնուզ գուլագտան սօնրա չըգարտա, գուլաղը
կէչէր մանթուգունճա, պուտա պէնի ալթ իթմիշ տիր . . .
Իմտի, քիմքի գաֆասը կէօզիւ պէլիսիզ օլմագլըղը ար-
զու վէ միւրատ իտէր իսէ, հաթթա Մէթր տէգօլ իլէ
Սգէլէթ պիլէ իչէրինտէ օլտուգլարը հալտէ, պուեուրուպ
մէյտանէ չըգմալը, վէ պու ուսթատտան տէրա ալմալը
տըրլար . . . օլ պապտէ պէն մալիմէ հէմ կիւվէնիրիմ,
վէ հէմոէ պահսա տախի կիրիչիրիմ:

Մէրգումուն պու լագըրտըլարը իւզէրինէ, թա օկրէա-
տէն, եանի մէյխանէճի գարլտան, միւշթէրիլէրին էն զի-
եատէ եէնիսինէ վարընճաեա գատալ, քեաֆֆէսի տախի,
իհթիրաղը պիր հիւրմէթ ու ըիայէթ իւզրէ, եիւզլէրինի
Րօտօլֆտան թարաֆա չէվիրտիլէր:

Պունըարտան պաղըլարը, գատէհլէրինի վէ թասլարընը,
պաշընտա օթուրտուգլարը թրաբէզանըն պիր քէնարընա
չէքէնէք, պէլի մէրգում քէնտի եանլարընա օթուրմագ-
լըղը իսթէր միւլահազասըյլա, եէր կէօսթէրմէքլիկէ միւ-
սարաաթ իթտիքլէրի հալտէ, տիկէրլէրի տախի, Շուրինէօ-
րին եանընա եանաշարագ, պէյնէլ խալգ քէսպի չէրէֆ
ու շէօհրէթ իթմէքլիկէ պաշլամըշ օլան մէրգում եասան-
ճընըն հագգընտա, քիմ վէ նասըլ ատէմ օլմանընա տա-
յիր, եափաշ սէս իլէ մալիւմաթլար իսթէմէկէ պաշլատըլար:

ԹԱՐԻ-ՇՐԱՆ (ԳՅՈՒՄԱՆԻԿ)

Մէյիսանէճի գարը պիլէ, Բօտօլֆա, կիւլիւմսէհէրէք պիր սէլամ վիրտիքտէն պաշգա, զարայիպ նէվինտէն, հիքմէթ նէվինտէն, վէ Լաքէ-Պլա նամ մէյիսանէտէ հիշ էմնալի վուգուա կէլմէմիշ օլտուղու հալտէ տախի, տէսթկեհահըն-տան գալգբպ աշաղը ինէրէք, մէրգուսուն եանընա կէլտի, վէ կէրէք քէնտիսի, վէ կէրէք արգատաշլարը իշին նէ պու-եուրուլար տէյի էմիրնի սիւալ իթտի. հալպու քի, պու իզգէթ վէ պու ըիայէթին, մէրգումէ թարաֆընտան, տէյիլ պաշգալար հագգընտա, իլլա, պիզգաթ, Շուրինէօրիւ պի-լէ տիթրէթմէքտէ պուլունան Մէթր տ'էգօլ վէ եախօտ Սգէլէթ հագգընտա պիլէ զուհուրա կէլտիկի, գաթան կէօրիւմիւշ հալաթտէն տէյիլ իտի:

Զիքրինի զաթէն կէյմիշ օլտուղումուզ իքի պէտ չէհրէ ատէմլէրտէն պիրի (եանի ըէնկի զայէթլէ սօլկուն օլուպ, վէ սօլ էլինի սագլամագտա օլտուղու կիպի, պաշընտա պուլունան Բում իագուֆեասընը վէ եախօտ շուպարասընը-տա, թա գաշլարընա գատար ինտիրմէքտէ օլանը), տիգ-գաթը թամմէ իւզրէ, Բօտօլֆուն թրաբէզասընը սիլմէքտէ օլան մէյիսանէճի գարընա էյիլէրէք, եավաշ վէ պօղնուգ պիր սէս իլէ,

—Կրօ-Պօաթէօ (Գօճուման-Թօբալ) պու կիւն կէլմէտի-մի, տէյի սիւալ էյլէտի:

—Խայր—տէյի ճէվապ վիրտի Բօնիս ապլա (մէյիսանէ-ճի գատընըն իսմի Բօնիս տիր):

—Էյ, տիւնքի կիւն կէլտի մի իտի:

—Էվվէթ, կէլտի իտի:

—Հանը սէն շու Բավաթէօր ճէվիլէսի Մարսիալլարընը պիլիրսինեա . . . օլ մագթէլէտէ պաշը քէսիլմիշ օլան Մար-սիալըն գըզը Գալպաստա, մէրգում իլէ պիրլիքտէ մի իտի:

—Ա, պու սիաւալլէրի՞ն նէ միւնասէպէթի վար տըր պուրատա, մէկէրչի սէն պէնի պիր զապթիլէ՞ ճասուսու եէրինէ մի գօյմագտասըն, մէկէրչի սէնին զիւլմիւնճէ, պէն քէնտի միւլթէրիլէրիմ ալէյհէրինտէ խէֆիլէլիք մէէ-

մուրիյեթիմի իճրա վէ իրթիքեապ իյլէմէքտէյիմ — տէ-
տի օկրէս բէք պէտ սուրէթտէ պիր սէօյլէյիշ իլէ :

— Պու կիճէ , Կրօ-Պօաթէօ վէ Մէթր տ'էգօլ իլէ պու-
րատա պուլուշմագլըղա դարար վիրմիշիզ տիր—տէտի մէր-
գում հայտուտ—չիւնքի պիրլիքտէ պիր իչիմիզ վար տըր :

— Գիմ պիրլի բինէ քիմին գանընը իչիպ օճաղընը սէօն-
տիւրէճէքսինիզ , սիզի կիտի գանլը գաթիլլէր—տէտի մէր-
գումմէ , արկօճա պազը լուղէթլէր իսթիմալ իտէրէք :

— Գանլը գաթիլլէր մի — տէտի հայտուտ բիւր զազապ
քէսիլէրէք—մէկէրչի գանլը գաթիլլէրի պէկէ՞նմէեօրմու-
սուն , հէվս եէյիպ իշտիկին ծնլարը՞ն սայէսինտէ տիր :

— Հայտէ սէնտէ մէքրուհ — տէյի պաղըրտը մէրգու-
մէ թէհտիտամիզ պիր սէօյլէյիշ իլէ , վէ էլինտէքի պար-
տաղը մէրգումուն , գաֆասընա տօղրու գալտըրարագ :

Մէրգում մըրըլտանարագ , կիտիպ եէրինէ օթուրտու :

— Իհթիմալ տիր քի , Կրօ-Պօաթէ , թարմլ սօգաղընտա
իգամէթ իթմէքտէ օլան ժէրմէն նամ քիւչիւք տէլիգան-
լըեա , քէնտի հիսապընը վիրմէք իչին գալմըշ օլմալը տըր
... —տէտի մէրգում հայտուտ քէնտի արգատաչընա :

— Մէրգումուն էօլտիւրէճէքլէր մի , տէյի սիւալ իթ-
տի մէրգում , էօլտիւրմէք լուղէթինին արկօճասընը իսթի-
մալ իյլէեէրէք :

— Խայր , եալընըզ պիրազ գան ալաճագլար տըր . կէօ-
րիննիւշէ նէզարէն , մէրգում նսնթլը արգատաչլարը էլէ
վիրմիշ օլմալը տըր : Պու մալիւմաթըտա Պրա-Բուժ (Գըղըլ
-Գօլ) վիրմիշ տիր :

— Օլ քէյֆիլլէթ Կրօ-Պօաթէօեէ բաճի տիր , պիզճէ պիր
մատտէ տէյիլ տիր , պէսպէլլի մէրգումտա մահպէստէն
եէնի գուրթուլմուշ օլտուլունտան , մէտհէ շահան իշլէր
իլէ մէշղուլ պուլունմագտա տըր :

Ֆլէօր-տը-Մարի օկրէսին մէյքէտէսինէ , Շուրինէօրին
արգասը սըրա կիրմիշ իտի : Շուրինէօր , մէզբիւր պէտ
չէհրէ տէլիգանլընըն սէլամընա գարշըլըզ , պաշընը էեէ-

րէք ահապանէ պիր սէլամ վիրտիքտէն սօնրա, մէրգուժա,
—էյ, եահու, Պարպիյեօն, սէն հալէա րագընա տէ-
վամ իթմէրտէ՞ մի սին՝ տէտի:

—էվվէթ, տայիմա, պէնիմ իչին, միտէմ րագըսըզ,
վէ բիրօմ (ուֆաճըզ չըպուզ) տախի թիւթիւնսիւզ գալ-
մագտան իսէ, աճ գալըպ օրուճ թուլթմագլըզ, վէ աեագ-
լարըմտա չարըզ պուլունմամագլըզ տահա իյի տիր, —տէ-
տի մէրգուժ տէլիգանլը նագըս, վէ պօղնուզ, վէ քէսիւմիշ
պիր սէս իլէ, վէ ասլա տուրուշու թարգընը տէ յիշթիրմէ-
տիկի կիպի, բիրօսու թիւթիւնսիւտէ սավուրարագ:

—Ագչամլար խայր օլտուն, Ֆլէօր-տը-Մարի — տէտի
մէյիսանէճի գարը լա կուալէօղիւն եանընա եագլաշարագ,
վէ գըսգանճճա պիր պագըշ իլէ, մէրգուժէնին քէնտին-
տէն քիրա իլէ ալըպտա կիյինմիշ պուլունտուղու էլպիսէ-
լէրի կէօղտէն կէչիրէրէք: Վէ մէրգուժէ, էլպիսէ հագ-
գընտա զուհուրա կէլէն մէկքիւր տիգգաթթընը իճրա իթ-
տիքտէն սօնրա, սէրթճէ պիր նէվի մէմնունիյեթ իպրազը
իլէ մէրգուժէնէ,

—Սանա քիրա իլէ էլպիսէ վիրմէքլիքտէ, ատամըն քէյ-
ֆի կէլմէքտէ տիր... զիրա, ուֆաճըզ պիր քէտիճիք գա-
տար թէմիդքեարսըն... իշթէ պէնտէ, պու թուրունճու
շալը սանա, մահզա սէնին թէմիդքեարլըղըն իչին էմնիյէթ
իտիպտէ վիրմիշիմ տիր, եօգսա, էկէր միսկին լա թուր-
նէօղ վէ եախօտ լա Պուլթթ կիպի մուրտար օլմուշ օլսա իտին,
հիշ վիրի՞ր մի իտիմ: Լաքին, եինէ պէրէքէթ վիրսին պա-
նա քի, ալթը հաֆթատան պէրու, էվիմտէ պուլունմագտէ
օլտուղունտան, սանա թէրպիյէ էօյրէթտիմ... վէ, տօղ-
րուսու, հագգանիյեթ իգթիպաընտան օլարագ, շունու-
տա իգըրար իտէր սէօյլէրիմ քի, սէմթիմիգտէ, հէր նէ գա-
տար բէք մէրագլը, բէք էքչի սուրէթլի, վէ բէք ութան-
կան, վէ նիհայէթ պուզ կիպի սօուզ պիր գըզ իսէնտէ,
պու ճիւմլէ իլէ տախի, սէնտէն իյի հիշ պիր ատէմ պու-
լունմագտա տէյիլ տիր... Ֆագաթ, էօյլէ խըրչը վէ

սօուգ թապիաթը օլմագլըղընտատա պիր պէյիս եօգտուր, վէ շայեանը թէամճիւպ տախի տէյիլ տիր, չիւնքի, տահա բէք կէնճսին, հէլէ արատան պիր դաշ սէնէ կէշսին, վէ աննընտա պաշգալարընքի կիպի պիրաղ դըրըշմանա պաշլաւընտա, օլ վագըթ սէնիտէ կէօրիւրիւզ . . . օլ վագըթ, Ֆէվ սօգաղընտա, սէնինտէ էն զիեատէ դըզկընլարտան պիրի օլամաղընտա շիւբհէ եօգ տուր . . . տէտի :

Լա կուալէօղ, մէրգոււմէնին պու լագըրտըլարը իւզէրինէ, պիր ա՛հը տէրուն չէքէրէք, կէօղլէրի էօնիւնէ պագտը, վէ հիչ ճէվապ վիրմէեքէք սիւքիուլթ էյլէտի :

—Օ՛, ապլա դատըն, մաաշալլահ, — տէտի Բօտօլֆ, մէյիւանէճի դարըեա — սաաթընըղըն իւզէրինտէ, միւպարէքլէնմիշ (օրհնեալ) շիմիր տալընըղտա վար տըր :

Վէ մէրգոււմ պունու սէյլէտիկէյլէ պէրապէր, բարմաղըյլա տախի, մէրգոււմէեէ, էսկի պիր սաաթ իւզէրինտէ պուլունան, վէ քիլիսէտէն ալընմըշ օլան պիր շիմիր տալընը կէօսթէրտի :

—Էլպէթթէ, հէր քէս սիզին կիպի տինսիզ իմանսըղ մը տըր, մէկէրչի հէրքէս քէօքէք կիպի մի եաշամալը տըր — տէյի ճէվապ վիրտի մէրգոււմէ հէյպէթլու գարը պիր սուրէթի սատէտիլանէտէ սէյլէեքէք :

Պատէհու մէրգոււմէ, քէլամընը փլէօր-տը-Մարիյէ խիթապ իտէրէք, պիլ իլավէ,

—Պագսանա, լա կուալէօղ, շու սէնին պիլտիկին թիւրքիլէրտէն պիր թանէ չալըրսան օլմա՛ղ մը, տէտի :

—Ապլա Բօնիս, էվվէլա թաամ իտէլիւմ տէ, սօնրա չաղըրսըն — տէտի Շուրինէօր :

—Նէ՞ պուեուրամադսընըղ, գահրամանըմ — տէտի օկրէս Բօտօլֆա, մէրգոււմուն հիւննի թէվէճճիւհիւնիւ գաղանմագ, վէ պէլքիտէ, հինի իգթիղատէ, հիմանէթ ու մուավէնէթինէ նայիլ օլմագլըղ ֆիքըր ու նիյէթիլլէ :

—Շուրինէօրէ սիւալ իտինիզ, մէրգոււմ իքրամ իտէ՛ճէք, վէ պէն տախի բարասընը վիրէճէկիւմ տիր :

—Ես հու, շիշպողազ հէքիֆ, —տէտի օկրէս մէրգում
հայտուտա տէօնէրէք, սէօյլէ պագալում, նէ՛ իսթէրսին :

—Իքի իթրա (160 տիրհէմ գատար), օն իքի սուլուգ
(110 բարա գատար) ճինսինտէն շարապ, պիր արւէն^(*),
վէ իւշ բարչա տախի եումչազ սօեունտան էթմէք, տէտի
Շուրինէօր, պունլար իւզէրինէ ճիւղիճէ տիւշիւնտիւքտէն
սօնրա :

—Աշիքեար կէօրինմէքտէ տիր քի, սէն տայիմա, քէս-
պի շէօհրէթ իթմիշ օլտուղուն էհլի քէյֆլիքտէ տէվամ
իթմէքտէսին, վէ հալէա արլըքէնի սէվմէքտէսին :

—էյ, լա Կուալէօզ, կէլէլիմ սանա, սէն նէ իսթէր-
սին—տէտի Շուրինէօր —սէնինտէ գարնըն աճ մը տըր :

—Խայր, Շուրինէօր :

—Իսթէր իսէն, չօճուղում, սանա արլըքէն եէրինէ,
պաշգա պիր շէյ կէթիրսին—տէտի Րօտօլֆ :

—Օհ, իսայր, թէշէքքիւր իտէրիմ . . . գարնըմ թօզ
տուր . . . :

—Լաքին, ա չօճուղում . . . շու պէնիմ էֆէնտինին
եիւզինէ պագսանա—տէտի մէրգումէէ Շուրինէօր գահ-
գահա իլէ կիւլէրէք. —Նաւըլ, կէօլէրինին ուճլարըյլա
մէրգումա աթֆը նիկեահ իթմէքլիկէ, եօգսա ճէսարէթ
իտէ՛մէօրմուսուն :

Լա Կուալէօզ, Շուրինէօրին պու լագըրտըսը իւզէ-
րինէ, էօյլէ պիր արաըզ գըզ կիպի, Րօտօլֆուն եիւզինէ
պագմատըղը շէօյլէ տուրսուն, հիճապընտան եիւզլէրի տա-
խի գըզարարագ, կէօլէրի էօնինէ պագմաեա պաշլատը :

Արատան ճիւղի պիր վագըթ կէշտիքտէ, պիզզաթ օկ-

(*) Պիւլիւք զաթլարըն խըտմէթքեարլարը սուֆրալարընտան ար-
թան էթ, վէ պալըզ, վէ հէր նէվի եէմէք վէ եէմիշ արթըզլարընա
արւէն իսմի վիրիվէքտէ տիր :

Միւլէլիք պունու եազտըղը վագըթտա, հէր նէ գատար պուն-
լարը պէեան իթմէքլիք աեըպ իտի իտէտէ, մէրգում թագըմնէ էօմի
ու թէայեիւշիւնին անլաշըմասը իչին, էլզէմիյեթտէն կէօրինտիւ,
տէմիշ տիր :

բէս կէլիպ, թրաբէզա իւզէրինէ պիր պարտադ շարապ իլէ, պիր էթմէք, վէ պիր գապ տա՛ արլըքէն վազ իթտի: Պիղ նադլիյեէթիմիդի օգուեան զաթլարա, մէգքիւր արլըքէն հազգընտա պիր ֆիքը վիրմէքլիկէ իհթիեան կէօրմէյիպ, անճադ շու գատարը պէյան իտէրիզ քի, պէսպէլի մէզքիւր թաամ, մէրգուճուն միտէ վէ միզաճընա բէք ույկուն կէլմիշ օլտուղունտան, պաղըրարագ,

—Մհ, նէ՛ լէզիզ թաամ, հէման Ալլահ հքսիքլիկինի կէօթէ՛րմէսին . . . նէ՛ նէֆիս թաամ, ատէթա պիր օմնիպիւս արապասընա պէնղէմէքտէ տիր. իչինտէ հէր միտէյէ վէ հէր միզաճա ույկուն չէյ պսւլունմագտա տըր, եաղլը բարչա իսթէ՛րմիսին, վարտըր, եավանընը՝ մը իսթէրսին, օ տա վարտըր, թաթլը շէքէրլի՞ շէյլէրմի իսթէրսին, վարտըր, անը վէ պիպէրլի՞ շէյլէրմի սէվէրսին, օ տա էքսիք տէյլտիր . . . դուշ բարչալարը, բէքսիմէթ գըրընթըլարը, պալըգ գույրուգլարը, քիւլպաստը քէմիքլէրի, պագլավա պէօրէք քէնարլարը, գավրուլմուշ էթ բարչալարը, վէ սէպզէվաթըն հէր նէվիլէրի, պէգացա պաշլարը, բէյնիր վէ սալաթա գըրընթըլարը, քեաֆֆէսի տէ պուլունմագտա տըր: Հայտէ պագալլմ, լա կուալէօզ, եէ՛, սէն տէ եէ՛ . . . չօգ կիւպէլտիր . . . Եօգսա, սէն պու կիւն, ատէթին խարիճինտէ օլարագ, պիր եէրտէ զիեաֆէթտէ՞ մի իտին, տէտի:

—Խայր, պէնիմ հիշ էօյլէ զիեաֆէթլէրտէ պուլունտուղում եօգ տուր: Անճադ միւթատըրմտան պուլունտուղու իւզրէ, պու սապահ տախի, օն բարալըգ սիւտիւմ իլէ օն բարալըգ տախի էթմէկիմի եէմիշիմ տիր . . .

Պու հէնկեամտէ, մէյխանէտէն իչէրի եէնի պիր առամ կիրտիկինտէն, հէր քէս լագըրտըսընը քէստի, վէ հէր քէս պաշընը գալտըրարագ, մէրգումա տօղրու պագմաեա պաշլատը:

Մէրգում նէ բէք կէնճ վէ նէտէ բէք իսթիեար պիրի օլմաեըպ, իլլա տինճ վէ կիւճիւ գուվլէթի եէրինտէ պիրի

իտի, վէ պաշընտա պիր գաշգէթօսու, վէ արգասընտա տախի պիր չաքէթասը պուլունմագտա իտի. մէրգում, թարի-ֆրանլարըն ատէթ ու ուսուլինէ քեամիլէն աչինա պուլունտուղունտան, օրատա ճարի օլան լիսան իւզրէ, քէնտիսի իչին թաամ ըսմարլատը:

Պու եէնի կէլէն ատէմ, էվվէլքի կէլմիշ օլան, վէ պիր սուրէթ ու հէյեթի հէյպէթամիզէ մալիք պուլունտուղ-լարը հալտէ, պունլարտան պիրինին, կրօ-Պօաթէօ իլէ Մէթր տ'էգօլու սիւալ իթտիկի մալիւմ պուլունան իքի ատամ-լարը կէօզէթմէք նիյէթինտէ օլտուղունտան, մէզքիւր նիյէթինի իճրա իտէպիլէճէք սուրէթտէ պիր եէր թուլ-տու, վէ պաշլատը, քէնտի տուրուշունուն իգթիլասըն-ճա, մէրգուման օլ իքի տտէմէր, ասլա ֆարգ ու ֆէհմի-նէ վարամատըզլարը հալտէ, ասլա կէօզլէրինի իւզէրլէ-րինտէն շաշըմահարագ կէօզէթլէմէկէ:

Հէր նէ գատար, լագըրտը պիր արալըգ քէսիլտի իտի իսէ տէ, եէնիտէն տէվամէ պաշլատը: վէ Շուրինէօր, հէր նէ գատար քիւսթախ թապիաթլը իտի իսէ տէ, Բօտօլֆ հագգընտա, քէնտի իւզէրինտէ, պիր էսէրի հիւրմէթ ու ըիայէթ հիսս իթմէքտէ օլտուղունտան, մէրգում իլէ, «ն տէյէրէք, թէքլիֆսիզ սուրէթտէ լագըրտը իթմէքլիկէ, ճէսարէթ իտէմէմէքտէ իտի:

—Իսիւտա՛ ալիւմ,—տէտի մէրգում, Բօտօլֆա—հէր նէ գատար, սիզտէն տաեագտա եէտիւմ իսէտէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, սիզին իլէ բասթ կէլա օլարագ կէօրիւշիւպ գօ-նուշտուղում իչին բէք մէմնուն օլմագտաեւմ:

—Պէսպէլլի, արլըքէն միտէնէ բէք մուվաֆըզ կէլտի-տէ, անըն իչին օլմալը տըր . . .

—Պիրինճի սնըն իչին . . . վէ իքինճի սէպէպիտէ շու-տուր քի, շու Մէթր տ'էգօլ իլէ պիր քէրրէ թուլթուշմանը-զը բէք արգու իթմէքտէյիւմ, մէրգում տայիմա պանա տաեագ աթմագտա պուլունմուշ տուր . . . իմտի քէնտի-նինտէ, պիր քէրրէ սիզտէն պիր տաեագ եէտիկինի էկէր

կէօրիւր իսէմ . . . արթըգ կէլ քէյֆիմ կէլ , արթըգ օլ վագըթ , տիւնեա պէնիմ օլաճագ տըր . . . :

—Ա՛ , շաշարմ սէնին ագլընա , մէկէրչի սանա , պիր սէֆա պաղըրչլամագ իչին , պէն գալգըպտա առէթա պիր գօեռուն քէօբէյի կիպի , Մէթր տէգօլուն իւզէրինէ՞ մի սալարմ , հիչ Եօյլէ պիր շէյ օլապիլի՞ր մի :

—Խա՛յր , Եօյլէ տէյիլ տիր , սիզին , մէրգումուն իւզէրինէ սալմագլըղընըղա հաճաթ եօգտուր , էլվէրիր քի մէրգում , սիզին , քէնտիտէն զիեատէ գուվլէթի օլմանըղը իչիթսին , անինտէ անըն սիզին իւզէրինիզէ սալաճաղընտա շիւբհէ եօգ տուր—տէյի ճէվապ վիրտի Շուրինէօր , էլլէրինի օվուշտուրարագ :

—Տահա պէնտէ , ծնա տախի իքրամ իտիպ տօեռուրաճագ գատար բարա վար տըր—տէտի Բօտօլֆ ֆիւթուրսուզճա պիր սէօյլէյիլ իլէ . վէ պատէհու , իլավէյի մէգալ իտէրէք , —լաքին , պու նէ՛ ֆէնա հավա տըր պու , առէթա տիթրէմէքտէյիմ . . . շունտան պիրէր շէքէրլի րագը կէթիթսէք օլմա՞ղ մը , տէտի :

—Բէք ալէա օլուր , նի՛չին օլմաղ , —տէտի Շուրինէօր .

—Վէ , պարի պիրպիրիմիզի թանընըպ տօսլթ օլմագ իչին , հա՛յտէյինիզ , քիմ օլտուղումուզու , պիր պիրիմիզէ պէեան իտէլիմ , տէյի իլավէյի մէգալ իթտի Բօտօլֆ :

—Պէն պիր Ալպինօս օլմուշում տուր , տէտի Շուրինէօր , պէն քիւրէքտէն գուրթուրլարտան պէրու , Սէն-Բօլ Էսինէ , սալլարտան օտուն թաշըմագտա օլուպ , գըշըն սօուղունտան տօնարագ , վէ եաղըն սըճաղքնտա տախի եանըպ գալրուլարագ , կիւնտէ ծն իքի տէն ծն պէշ սաաթա գատար սուլար իչինտէ կէզմէքտէ օլտուղումտան , եարը առամ վէ եարը տախի գարագուրպաղը կիպի եաշամագ տաեըմ , իշթէ պէնիմ Էօմրիւմ—տէտիքտէն , վէ էլիլէ Բօտօլֆա ասկերճէ պիր սէլամ վիրտիքտէն սօնրա , —հալ պու քի սիզէ կէլինտիքտէ—տէյի իլավէյի մէգալ պիրլէ , —սիզ պէնիմ ուսթատըմնըղ , սիզ իք տէֆա օլարագ պու .

րատա կէօրինմէքտէսինիդ . . : Տօղրուսու , ասլա պիր սի-
թէմ նիյէթիյէ սէօյլէմէքտէ տէյիլիմ էմմա , տէօնիւպ
տօլաշլպ ֆիքրիմէ , շու սիզտէն եէտիկիմ եումրուգլար
կէլմէքտէ տիր , իլլա օլ սօնրաքի եումրուգլար . . : հա-
ֆըզ Ալլահ , օ նէ՛ բաթըրտը իտի օ , զանն իտէրսին քի ,
պաշըմ իւզէրինէ գուրշունլար եաղըպ , վէ պիւթին վի-
ճուտիմ երլտըրըմտան վուրուլմագտա իտի . . . ֆագաթ ,
էլպէթթէ սիզտէ պուլունան սանաթ , եալքնըզ Շուրինէօ-
րէ տաեագ ավթմագ սանաթը օլմաեըպ , իլլա պաշգա պիր
սանաթ տախի պուլունմագտա օլմալը տըր :

—Պէնիմ իսմիմ Բօտօլֆ օլուպ , վէ սանաթըմ տախի
եէլբազէլէր իւզէրինէ ըէսիմէր եաբմագ տըր :

—Եէլբազէ՛ պօեամագ նագըշլամագ մը , հա՛ , շէօյլէ
սէօյլէյինիդ , իշթէ անըն իչին տիր քի , էլլէրինիդ պէօյլէ
պէեազ պէեազ գալապիլմիշ տիր — տէտի Շուրինէօր . —
էկէր քեաֆֆէյի ըէֆիզլէրինիդ տախի սիզէ պէնզմէքտէ
իսէլէր , ֆէնա շէյ տէյիլ տիր . պէսպէլլի , մէգըիւր սա-
նաթընըզ իճրա իտէպիլմէք իչին , էօյլէ բէք կիւճիւ գուվ-
վէթիլ օլմագըլըզ իզթիզա իթմէքտէ տիր . . . լաքին , մա-
տամ քի սիզ պիր իշճի վէ պիր սանաթ սահիպի իմիշսի-
նիզ , պէօյլէ պիր լալին խըրսըզլարէն , վէ արսըզ ըրսըզ-
լարէն մէսքեանը օլան թաքի-ֆրանա նի՛չին կէլտինիդ , նէ՞
իչինիդ վար տըր , պուրասը իշթէ պէնիմ կիպի , վէ էմ-
սալլէրիմ կիպի ատամլարա եագըշըր , չիւնքի պաշգա եէ-
րէ կիտէմէյիզ : Պուրասը սիզին իչին տէյիլ տիր . վէ հէմ-
տէ , էհլի ըրզ վէ քեամիլ թագըմլարէն քէնտիլէրէ մախ-
սուս լիսանլարը վար տըր , ծըլար արկօ լիսանը սէօյլէմէզլէր :

—Պէօյլէ իյի ճէմիյեթլէրի սէվտիկիմ իչին , պուրաեա
կէլտիմ :

—Էօյլէ՛ եա . . . էօյլէ՛ եա—տէտի Շուրինէօր , չիւր-
հէսինտէն նաչի պաշընը սալլաեարագ . — Պէն սիզի Պրա-
րուժուն գաբուսու էօնիւնտէ պուլտում , նիհայէթ . . .
պու գատարը քեաֆի տիր . . : Պիրտէ գալգմըշտա , մէր-

գումու թանրամագլըղը իտտաա իթմէքտէսինիզ :

—Հէ՛յ Ալլահ պէլասընը վէրսին օլ սէնին Պրա-Բուժու-նուն , հալէա անըն լագըրտըսընը իտէրէք պաշ աղըթմագտասըն , պէն մէրգումու թանրամ տէեօրում սանա . . :

—Պագսանաեընըզ , ուսթաաբմ , իհթիմալտիր քի , զաթընըզ պէնտէնիզտէն շիւբհէ իթմէքտէ , վէ էմնիյէթ իթմէք իսթէմէմէքտէսինիզ . լաքին , օլ պապտէ եանըլմագտասընըզ , էկէր միւրատ իտէր իսէնիզ , քէնտի թէրճէմէյի հալիմի տախի նագշ ու պէեան իտէյիմ սիզէ . . . Ֆազաթ , շու շարթ իլէ քի , սիզտէ պէնտէնիզէ , օլ չէշիսինի ալտըրտըղընըզ եումրուգ գալղասընըն ուսուլինի էօյրէթմէլիսինիզ . . . մէզքիւր ուսթալըղը էօյրէնմէկէ չօգ իհթիեաճըմ վար տըր . . :

—Բէք ալէա , Շուրինէօր , արզունու իճրա իտէրիմ , հայտէ նագլ իյլէ թէրճէմէյի հալինի , . . վէ հալիյլէ լա կուալէօզ տախի քէնտի թէրճէմէյի հալինի նագլ ու պէեան իտէճէք տիր :

—Չօգ իյի—տէտի Շուրինէօր . . . —հէմտէ էօյլէ պիր հալա վար տըր տիշարտա քի , գարաղօլ պիլէ տուրամագտէնիլսէ ճայիզ տիր . . . թամ օթուրուպ վագթթ կէշիրէրէք էյլէնէճէք պիր հալա տըր . . . նաճըլ , լա կուալէօզ , սէնտէ թէրճէմէյի հալինի նագլ իթմէք իսթէր միսին :

—Էլվէթ , իսթէրիմ , լաքին պէնիմ նագլիյէթիմ էօյլէ ուզուն պիր շէյ տէյիլ տիր—տէտի մէրգումէ . . :

—Էլպէթթէ , գաֆատարըմ Բօտօլֆ , սիզ տախի թէրճէմէյի հալինիզի նագլ իտէճէքսինիզ , էօյլէ տէյիլ մի—տէտի Շուրինէօր :

—Հայ հայ , պէն տախի պաշլաեաճաղըմ . . :

—Եէլրագէլէրէ նագշ վուրմագլըզ , —տէտի լա կուալէօզ , նէ կիւզէլ սանաթ տըր :

—Մէզքիւր սանաթտան կիւնտէ նէ գազանըրսընըզ —տէտի Շուրինէօր :

—Բէնտի զայրեթիւմ իլէ չալըճմամ պիւրի—տէյի ճէ-
վապ վիրտի Բոտօլֆ, —կէրչի ալէսսէվիյէ կիւնտէ իւչ ֆրանգ
չըգարապիւմէքտէ իսէմ տէ, եազըն ուզուն կիւնէրինտէ,
տէօրթ ֆրանգ տալի գաղանապիւմէքտէյիմ :

—Բիմ պիւրի, պէլքիտէ չօգ տէֆա աւարալըգ իտէր-
սին, էօյլէ տէյիլ մի, հօվարտա :

—Շիւբհէսիգ, էլպէթթէ, բարամ պիթէնէ գատար հօ-
վարտալըգ իտէրիմ . վէ տօղրուսու, խասիսիլք նէ օլտու-
ղունտա պիւմէմ, հէման պօլ պօլ սարֆ իտէրիմ, էլ վիրիւր
քի ճէպիմտէ բարամ պուլունսուն . հէլէ կիւնտէ եարըմ
ֆրանգ, եալընըգ եաթագ բարասը վիրմէքտէյիմ :

—Նէ՛ սէօյլէեօրսունուգ, մօնսէնէօր, աֆվ իտէրսինիգ
... եալընըգ եարըմ ֆրանգ եաթագ բարասըմ վիրմէքտէ-
սինիգ —տէտի Շուրինէօր, թէաճճիւպինտէն նաչի էլինի
չաբգասընա կէօթիւրէրէք . . . :

Շուրինէօր Բոտօլֆա, մէլքիւր ծննէօր սըֆաթընը, իս-
թիհգա նէվինտէն օլարագ վիրտիկինտէն, մէրգում կիւ-
լիւմէմէկէ պաչլաւարագ :

—Հայ հայ, պէն տայիմա րահաթըմը արամագտա, վէ
տայիմա թէմիղլիկի սէվմէքտէյիմ :

—Եաչա՛, սիգ ատէթա ֆրանսա վիւքէլասընտան պի-
րի կիպի, պիր պանքէր կիպի : վէ նիհայէթ, պիր սահիպ
սէրվէթ կիպի էօմիւր կէչիւմէքտէ՛ իմիչսինիգ, չիւնքի, կի-
ճէլիկի եարըմ ֆրանգլըգ եաթագտա եաթմագտա իմիչսի-
նիգ —տէյի պաղըրտը Շուրինէօր :

—Մնտանտա մաատա — տէյերէք տէվամ իթտի Բօ-
տօլֆ—կիւնտէ գըրգ բարա թիւթիւնէ վիրմէքտէյիմ քի,
եաթագ քիրասըլլա իտէր իւչ պուչուգ զըշ, գըրգ բարա
տա էօյլէ թաամընա վիրմէքտէյիմ, օլտու տէօրթ պուչուգ
զըշ, վէ տէօրթ զըշ գատար տա ագչամ թաամընա վիր-
մէքտէ օլտուգտան պաչգա, օն եա եիկիրմի բարատա քէ-
զալիք րազընա վիրմէքտէ օլտուղումտան, նիհայէթ կիւն-
տէ իւսթ իւսթէ պիր պուչուգ ֆրանգ գատար սարֆ իթ-

մէքտէյիմ: Վէ իշթէ պու հիսապլա, հաֆթա պաշա գա-
տար չալըմագլըղա իհթիեաճ վէ մէճպուրիյեթիմ պու-
լունմատըղընտան, սայիր կիւնլէրտէ տէ, քէյֆիմէ կէզիպ
եիւրիւմէքտէյիմ:

—Մէկէրչի ֆամիլեանըզ եօգ մու տուր—տէտի լա
կուալէօզ:

—Պամիլեամը գօլէրա կէօթիւրմիւշ տիւր—տէյի ճէ-
վապ վիրտի Բօտօյֆ:

—Պամիլեանըզ քիմլէր վէ նէճի՞ իտիլէր—տէյի սիւալ
իթտի լա կուալէօզ:

—Պազար եէրինտէ էսկիճիլիք իթմէքտէ, վէ էսկիլէր
ալըպ սաթմագտա իտիլէր:

—Պարի էքէյիճէ պիր միրաս պըրագտըլա՞ր մը սիղէ,
գաշա՞ սաթտընըզ պըրագտըղլարը մալ վէ էշեանը—տէ-
տի Շուրինէօր . . .

—Պէն օլ վագըլթլարտա, տահա քէք քիւչիւք օլտու-
ղումտան, հէր նէքի գալմըշ իսէ, վասիմ պուլունան քի-
մէսնէ սաթմըշ տըր. վէ պէն պիւյիւյիւպ իսպալթը ըիւշտ
իթտիքտէն սօնրա, մէրգումտան հիսապ սօրտուղումտա,
օթուզ ֆրանզ տահա իւսթէ վիրմէքլիկիմ իգթիղա իթմիւշ
տիր . . . իշթէ պէնիմ գօնտուղում ֆամիլեա միրասը պուն-
տան իպարէթ օլմուշ տուր:

—Իշինի իշլէտիկինիզ շիմտիքի ուսթանը՞զ քիմ տիր—
տէտի Շուրինէօր:

—Մ. Կօթիէ իսմինտէ, Պուրտօնէ սօդաղընտա, հայվա-
նըն պիրի տիր . . . էմմա նէ՛ պաեաղը պիր ատամ տըր,
նէ՛ իսային խըրսըղ տըր . . . պիլլիւր մի սինիզ . . . վէ օլ
գատար տա թամաքեար տըր քի, արթըզ թարիֆ իտէմէմ.
շէօյէ քի, իշճիլէրինէ իւճրէթ վիրմէքտէն իսէ, կէօղլէրի-
սին պիրինի օեուպ չըգարմագլըղը տահա իւսթիւն թու-
թար, իշթէ պու տուր մէրգումուն էվսաթ ու թապիաթը.
էկէր մէրգում եանըլըպ տա պիր կիւն քէնտի կէօղլունիւ
չըգարըր իսէ, տօղրուսու հիշ աճըմատըղտան պաշգա,

էլինտէն թուրուպ տա ֆապրիգասընա պիլէ կէօթիւրմէ-
երի իսթէմէմ: Տահա օն պէշ եաշընտա օլտուղում հալտէ,
մէրգումուն եանընա չըրագ կիթտիւմ. հէլէ ասկէրլիք իշին
տախի պօշ գուրա գաղանարագ գուրթուլտում. իգամէթ-
կեահըմ Եէհուտիլիք սօգաղընտա տըր, օտամտա, տէօր-
տիւնճիւ գաթտա էօն թարաֆտա տըր. վէ իսմիւմ տախի
Ռօտօլֆ Տիւրան տըր. . . . իշթէ պէնիւմ թէրճէմէյի հալիւմ
տէ պունտան իպարէթ տիր:

—Շիմօի նէօպէթ սանա կէլտի, լա Կուալէօղ, —տէ-
տի Շուրինէօր, —պէնիւմ թէրճէմէյի հալիւմ բէք թաթլը
օլտուղունտան, էն սօնրաեա սագլամագտաերմ:

ՖԱՍԼԸ ՍԱԼԻՍ

ԼԱ ԿՈՒԱԼԵՕԶԻՆ ԹԵՐՃԷՄԷՅԻ ՀԱԼԻ

—Թա էվվէլինտէն պաշլամալընը, —տէտի Շուրինէօր:

—Էվվէթ . . . թա բէտէր ու վալիտէնտէն պաշլաեա-
ճագըն, էօյլէ տէյիլ մի, —տէտի Ռօտօլֆ:

—Բէտէր ու վալիտէմի թանըմամ, —տէտի Ֆլէօր-
տը-Մարի (լա Կուալէօղ):

—Աճալիպ, —տէտի Շուրինէօր:

—Պէն բէտէր ու վալիտէմի նէ կէօրտիւմ, վէ նէտէ
քիւմ օլտուղլարընը իշիտիպ մալիւմաթ ալապիւտիւմ, չօ-
ճուգլարը ալտաթմագ իշին սէօյլէնմէքտէ օլտուղու կիպի,
ղանն իտէրսին քի, լահանա թարլասընտա պիթմիշիւմ տիր:

—Վալլահի չօգ զարիպ պիր թէսստիւֆ տիր պու, լա
Կուալէօղ. . . թըպգը պէնիւմ կիպի. տիմէք տիր քի, իքի-
միզ պիր ֆամիւրատա՞ն իմիշիզ. . . :

—Սէն տախի բէտէր ու վալիտէնի թանըմագ մըսըն,
Շուրինէօր:

—Խայր, չօճուղում, թըպզը սէնին կիպի պիր էօքսիւղ ղարազ, Բարիսին գալտըրըմլարը իւզէրինտէ պիւյիւմիւ չիւմ տիւր:

—Էյ, եա սէնի քիւմ գաեըրըպ պիւյիւթմիւշ տիւր, լա կուալէօզ, —տէյի սիւալ իթտի Բօտօլֆ:

—Անրտա պիւմէմ . . . Ֆազաթ, ուզագտան ուզաղա խաթրըմա կէլտիկինէ կէօրէ, զանն իտէրիւմ քի, հէնուզ եէտի սէքիզ չաղլարըմտա օլտուղում հալտէ, լա Շուէթ խսմինտէ, պիր կէօզիւ ալիլ պիր իխթիեար գատընըն եանընտա պուլունմագտա իտիւմ . . . մէրգումէ չէնկէլ պուրունլու օլուպ, վէ պիր կէօզիւ իսէ եէչիլ վէ եուս եուս վարլագ օլտուղունտան, վէ տիկէր կէօզիւտէ օեուլմուշ օլան պիր պայգուշա պէնզէմէքտէ պուլունտուղունտան, մէզքիւր լա Շուէթ (տիչի պայգուշ) իսմինի վիրմէքտէ իտիլէր:

—Այ . . . այ . . . այ . . . չիմտի լա Շուէթի շուրաճըգտա կէօզէրիւմ էօնիւնտէ կէօրմէքտէ՝ յիւմ, —տէյի պաղըրտը Շուրինէօր կիւլէրէք:

—Պու պիր կէօզիւ գարը, —տէտի Ֆլէօր-տը-Մարի, Բօն-Նէօֆ թէսմիյէ օլունան քէօքրիւ իւզէրինտէ, ագչամլարը պանա, պիր նէվի տիլէնճիլիք իթտիրմէք նիյէթիլլէ, արբա շէքէրի սաթտըրըր իտի . . . վէ, էկէր, հիչ տէյիլ իսէ եարըմ ֆրանգլըգտան աչաղը շէքէր սաթմըշ օլուր իսէմ, եանի, էվէ տէօնտիւկիւմտէ, էկէր քէնտուլլէ եաըմ ֆրանգտան էքսիք բարա կէօթիւրիւր իսէմ, մէրգումէ պանա եէմէք վիրէճէք եէրտէ, ալէա պիր տաեագ աթար իտի:

—Անլատըմ, չօճուղում, անլատըմ, տիմէք տիր քի, էթմէք եէրինէ թէք թէրմէ, վէ գաթըգ եէրինէ տախի չիֆթէ թէրմէլէր եէր իտին, էօյլէ տէյիլ մի:

—Էվլէթ, հաֆըզ Ալլահ, էվլէթ . . .

—Մէրգումէնին, առը սէնին վալիտէն օլմատըղընը, բէք իյի պիլիւր մի սին, —տէյի սիւալ իթտի Բօտօլֆ:

—Բէք իյի պիլիւրիւմ, հիչ չիւբհէ կէօթիւրմէզ սուրէթ-

տէ պիլիբիմ. հաթթա, մէրգումէ լա Շուէթ պանա, հա-
գարէթ նէվինտէն օլարագ, «անասը պապասը պէլլիսիլ
միսկին» տէտիքտէն պաշգա, հէր վագըթ տախի, պէնի
գալտըրըմլար իւզէրինտէն պուլուպ ալմըշ օլմասընը եիւ-
զիւմէ վուրուր իտի :

— Նիհայէթ, — տէտի Շուրինէօր, պէօյլէճէ, տիմէք
տիրքի սէն, եարըմ ֆրանգ հասըլաթ կէօթիւրէմէտիկին
կիպի, սըճագ պիր չորպա եէրինէ, թէմիզճէ պիր տա-
եաղը հագըր պուլուր իտին, էօյլէ տէյիլ մի :

— Տաեաղը եէտիքտէն սօնրա, պիր գատէհ սուեա գա-
նաաթ իտէրէք, կիտիպ թօրրագ իւզէրինտէ ուզաթըմըշ
օլան պիր սաման տէօշէքտէ եաթար, վէ կիճէ սապահլա-
րա գատար տիր տիր տիթրէր իտիմ. հաթթա, մէրգումէ
պանա պիրտէ եօրղան վիրմէսին տէ, վիճուտիմի իչինէ սօ-
գարագ կիւեա ըսընաեըմ նիյէթիյլէ, մէգքիւր օթտան
եաթաղըն իւզէրինտէտէ պիր տէլիք աշմանը տիւչիւնմիւշ
իտի . . . Կէրչի, չօզլար, պու հալտէ, սաման աաաամը սը-
ճագ սագլար իթիգատընտա պուլունմագտա իսէլէրտէ,
օֆ, հէլէ պիրտէ պանա՝ սիւալ էթսինլէր. օլ խուսուս-
տա չօգ ալտանմագտա տըրլար :

— Էլպէթթէ, Էլպէթթէ տիթրէրսին, պաման տէօշէք-
տէ եաթմագ, ատէթա պուզ իչինտէ եաթմագ կիպի տիր,
— տէյի պաղըրտը Շուրինէօր, — պէնճէ կիւպրէ իւզէրին-
տէ եաթմագ, սաման իւզէրինտէ եաթմագտան եիւզ տէ-
ֆա իյի տիր. լաքին, չի ֆայիտէքի, էյրէնէճէք շէյ իմիշ,
ալէմ էօյլէ սէօյլէմէքտէ տիր. բիս տիր . . . բիսլիք տիր,
տիմէքտէ տիրլէր :

Մէրգումուն պու իսթիհզաքեարի սէօյլէյիչի իւզէրինէ
Ռօտօֆ կիւլիւ վիրտի. վէ Յիւթօր-տը-Մարիտէ քէնտի թէր-
ճէմէյի հալի հիքեայէսինէ տէվամէ պաշլատը :

— Ֆէրտասը սապահլար, մէրգումէ աճիւզէ գարը, եի-
նէ պանա, ագշամ վէ սապահ թաամը եէրինէ, ալէա պիր
տաեագ աթտըգտան սօնրա, քէնտիսինէ, պալըգ թուլթ-

սուն իշին եէմ օլաճագ գուրտլար պէօճէքլէր թօբլաեղպ կէօթիւրէյիմ տէյի, պէնի Մօնֆօզօնա կէօնտէրիւ իտի. չիւնքի, մէրգումէ, կիւնտիւղլէրի, նօթր-ճամ քէօբրիւս սիւ եանընտա պուլունան չէրկէսինտէ օթուրարագ, պալըգ ավլամագտա իտի. . . : Լաքին, շունու պիր քէրրէ տիւ չիւնմէլիսինիզ քի, հէնուղ եէտի չալլարընտա օլուպ, վէ աճլըգտան վէ սօուգտան էօլմէքտէ պուլունան պիր չօճուգ իշին, թա Մօրթէլլի սօգաղընտան, Մօնֆօզօնա գատար կիտիպ կէլմէք, նէ տիմէք տիր :

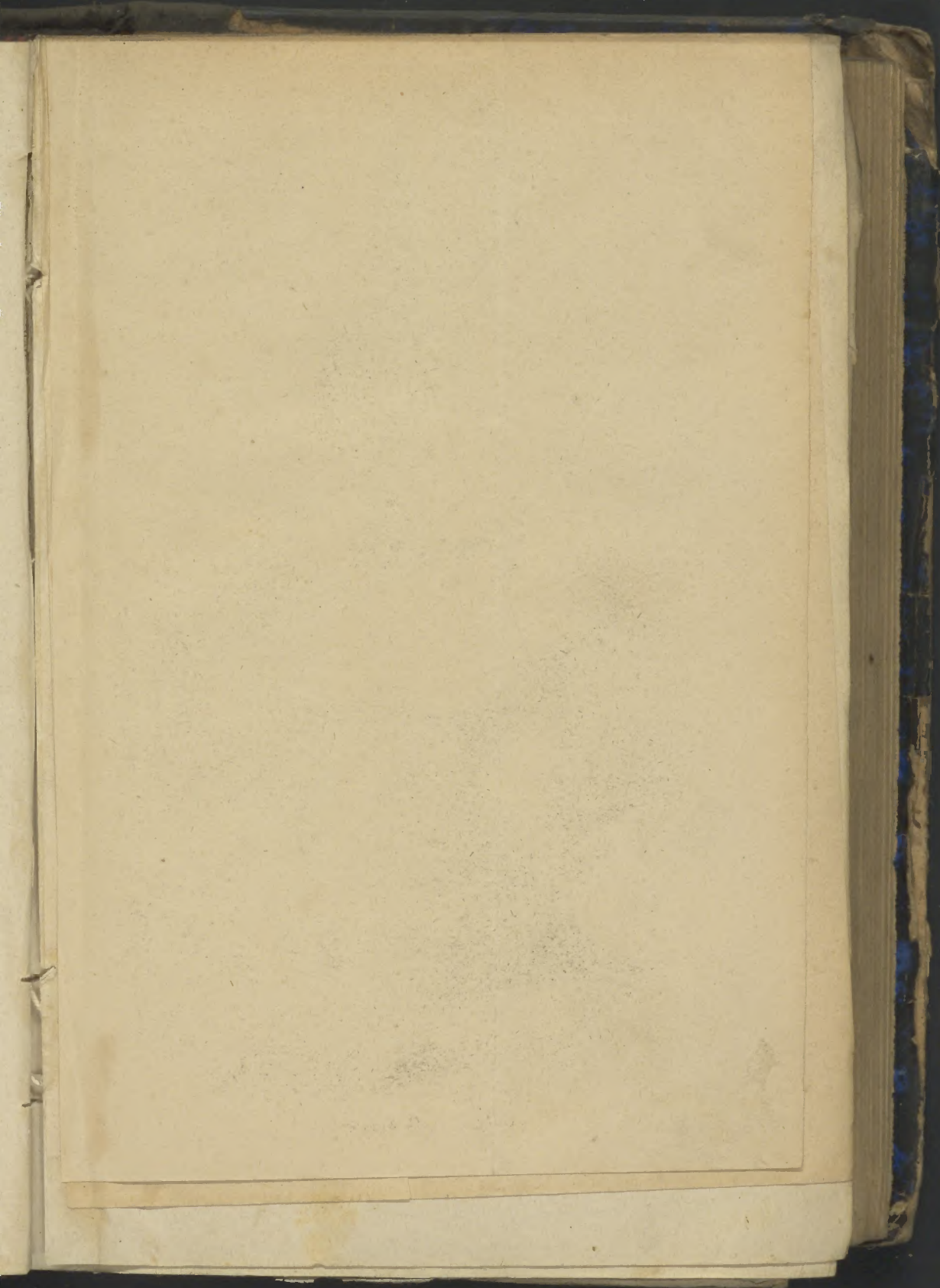
—Չօճուղում, կէզիպ տօլաշմագ սայէսինտէ, պիր սէրվի պօյ բէյտա իթմիշսին տիր, իմտի օլ պապտէ թէչէքքի իթմէք իգթիզա իթմէզ,—տէտի Շուրինէօր, բիբօսուսու եադմագ իշին չադմաղընր չադարագ :

—Վէլ հասըլ—տէտի լա կուալէօղ —եօրուլուպ հէլաք օլարագ կէրի տէօնէր իտիմ. վէ լա Շուլէթտէ, էօյլէ եէ տօղրու, պանա պիր բարչաճըգ էթմէք վիրիւր իտի :

—Սէնս՝ մը եա, ա չօճուղում, իշթէ էօյլէ աղ եէմէք եէեէ եէեէ, պէօյլէ եապան արըսը կիպի ինճէ պիր վիճուտէ մալիք օլմուշսուն. իմտի, պու պապտէ տախի թէչէքքի իթմէմէլիսին—տէտի Շուրինէօր, ֆաս ֆաս թիւթիւնիւ թիւթիւրէրէք. —լաքին, գաֆատար, եօգ, յօգ, եանըլտրմ, ուսթաաըմ Բօտօլֆ տէյէճէք իտիմ, հալու հէյ եէթինիզ, նի՛շին պիւթիւն պիւթիւն տէյիշիլիպ պաշգա տիւրիւ օլմագտա տըր. . . պէօյլէ պիր կէնճ գըզ, սէֆիլիքլէր չէքմիշ տիր տէյի մի : Ատամ սիզտէ. . . հէփսիմիզ տէ մէգքիւր սէֆալէթ քէօբրիւսինտէն կէշմիշիզ տիր :

—Մհ, Շուրինէօր, հիչ զանն իթմէմ քի, սիզ պէնիմ գատար սէֆալէթ չէքմիշ օլասընըզ—տէտի Սէլէօր-տը Մարի :

—Պէն մի, լա կուալէօղ, պէն մի. . . չօճուղում, պիւլմիշ օլմալըսըն քի, պէնիմ չէքտիկիմ սէֆիլիքլէրէ, վէ պէնիմ էօմրիւմէ նիսպէթլէ, սէնին էօմրիւն, ատէթա պիր գրալիչա էօմրիւ սաեքլսա՝ սէզա տըր : Հիչ տէյիլ իսէ սէն, քէնտի չօճուգլուղունտա, եաթաճագ պիր սաման տէօշէք,

ԲՕՏՈՒՆ (ԵՂԵ ԷՂԵՖԵՆԻՆԻ)

ՀԼԵՐԻ-ՏԵ-ՄԱԻ

վէ եհեհեհէք տախի պիր բարչա էթմէք պուլապիլմէքլիք
իգպալինէ նայիլ օլմուշսուն տուր . . . հալպու քի պէն , կի-
հէլէրիմի Գիլչի ալչը օճագլարընտա , ասըլ հայլաղլարա
մախսուս օլան սուրէթտէ կէչիրմիշ , վէ եհմէք եհրինէ տա-
խի , թարլար քէնարլարընտա ըասթ կէլա պուլտուղում
լահանա վէ սայիր սէպղէվաթ տէօքիւնթիւլէրինի եհմիշիմ
տիր . վէ հաթթա , չօգ տէֆալար տախի , կէրէք ուզագլըլը
ճիհէթիլէ , վէ կէրէք աճլըգտան տիղլէրիմ թուլթմատըլըն-
տան , թա Գիլչի ալչը օճագլարընա գատար կիտէմէտիկիմ
տէն , Լուվըրտաքի իրի թաշլարըն ալթլարընտա եաթմըլըմ
տըր . . . վէ գըշ կիհէլէրի իսէ , գարլար եաղտըլը կիւն-
լէրտէ , պէեաղ չարչաֆլար եհրինէ , օլ պէեաղ գարլա-
րըն ալթլարընտա գալմըլըմ տըր . . . :

— Իյի էմմա , պիր գօճա ատամ պաշգա տըր , վէ պիր
ուֆաճըգ պիշարէ գըզտա պաշգա տըր , հիշ տէյիլ իսէ սէն ,
թապէն պէնտէն զիեատէ գուվլէթլի վէ տաեանըլը իտին
— տէտի Ֆլէօր-տը-Մարի— հալպու քի պէն , զայիֆլիքտէ
վէ գուվլէթսիղլիքտէ , անճագ պիր թույլտը գուշունա
պէնղէմէքտէ իտիմ :

— Շիմտի , մէգըիւր կիւնլէրի , վէ մէգըիւր էօմիւնիւ ,
տէրխաթըր իյլէմէքտէ միսին :

— Շիւրհէսիգ , լա Շուէթ պէնի տէօյմէկէ պաշլատը-
ղընտա , տայիմա , իլք եումրուղու եհտիկիմ անտէ , եհրէ
գաբանմագտա իտիմ , վէ օլ վազըլթ մէրգումէտէ , « հէլէ
շու կէպէրէհէք քէօրէկէ պաղ հէլէ , իքի բարալըգ գուվ-
լէթէ տախի մալիք պուլուճմատըլընտան , իքինճի եում-
րուղա տաեանամագսըլըն , իլք եումրուգտա տէվրիլիպ
տիւչիւ վիրմէքտէ տիր » տէյէրէք , կէլիպ պէնի թէրէլէ-
մէքտէ իտի , վէ պունլարտանտա գաթինաղար , կիւեա
պէնիմ վաֆթիգճէ իսմիմ էօյլէ տիր կէպի , պանա , Բեւէեօն
(խըրսըլ , աճէմի խըրսըլ) չաղըրմագտա իտի :

— Թըպըր պէնիմ կիպի , պանա տախի , ատէթա պիր
քէօրէք մագամընտա թուլթարագ , իսթէտիլլէրի իսմէրի

վերմեքտէ , վէ , օլան . . . հրմպըլ . . . աւանակ . . . վէ եա-
խօտ , Ալպինօս (*) չաղըրմագտա իտիլէր : Նէ՛ գատար շա-
շաճագ պիր հալ , շօճուղում , քեամիլէն այնի հալտէ պու-
լունմուշուզ տուր—տէտի Շուրինէօր :

—Հագգընըզ վար տըր . . . սէֆալէթ ճիհէթիլէ էօյ-
լէ տիր . . . —տէտի Ֆլէօր—տը—Մարի , սայքի տայիմա , Շու-
րինէօրէ խիթապէն սէօյլէեհէրէք , չիւնքի , հէր նէ գատար
Րօտօլֆ տախի , սայիր հէր վագըլթ պիրլիքտէ եաշամագ-
տա օլտուղու ատամլար կիւրուհունա պէնգէմէքտէ իտի
իսէտէ , պու ճիւմլէ իլէ տախի , քէնտուլէ ըաղմէն օլտու-
ղու հալտէ , մէրգում հուզուրունտա , քէնտի իւզէրինտէ ,
պիր նէվի էսէրի հիճապ հիսս իթմէքտէ օլտուղունտան ,
կէօղլէրինի գալտըրըպտա , անըն եիւզիւնէ պիլէ պագմա-
եա ճէսարէթ իտէմէմէքտէ իտի :

—Է՛յ , լա Շուէթ իչին կիտիպ գուրտլար պէօճէքլէր
թօբլաեըպ կէթիւրտիկինտէ՞ նէ եօլտա մուամլէլէ իթմէքտէ
իտի մէրգումէ սանա—տէյի սիւալ իթտի Շուրինէօր :

—Մէրգումէ թէքկէօղ գարը պէնի , քէնտի տիւքքեա-
նը ճիւլարընտա , թա կիճէեէ գատար տիլէնմէկէ կէօնտէր-
մէքտէ իտի , չիւնքի , քէնտիսիտէ , Բօն—նէօֆ նամ քէօբրիւ
իւզէրինտէ պուլունան պարագասընտա , էթ գըզարթըպ
սաթմագտա իտի : Մֆ , արթըզ ագշամլարը , պիր բարչա-
ճըզ էթմէկէ նայիլ օլմագ իչին , սաաթլարճա աճ պէքլէ-
մէքլիկիմ լաղըմ կէլմէքտէ իտի . վէ , մաա՛ղալլահ , էկէր
եանըլըպտա էթմէք իսթէսէ իտիմ , մէրգումէ անինտէ տա-
եաղա պաշլաեարագ , «Բէկրիօ՛թ , էվվէլա եարըմ ֆրանգը
թօբլատա , սօնրա էթմէք իսթէ» տէյի պաղըրըր իտի : —
Հալպու քի , պէն , աճըգտան էօլմէքտէ օլտուղումտան ,
հէօնկիւր հէօնկիւր աղլաեըպ կէօղ եաշարը տէօքէր իտիմ :

(*) Տօղուշունտա սաշլարը , գաշլարը վէ քիրբիքլէրի պէեթղ օլան
մախլըգլարա , ալպինօս թէսմիլէ օլունմագտա օլտուղու կիպի , էօյլէ-
լէրէ մախսուս օլարագ , պաղը նագըս հալլէր վէ խասսէլէր տախի
գապուլ օլունմագտա տըր :

Մերգումէ պունուն իւզէրինէ, պոյնումա, օլ պէնիմ քիւ-
 չիւճէք արբա շէքէրի թապլամը թագաւորը պիրլէ, Բօն-
 նէօֆ իւզէրինտէ պէքէմէկէ վէ կէզինմէկէ կէօնտէրտի-
 կինտէն, գըշ մէվսիմէրինտէ, սօուգտան տիշլէրիմ պիր
 պիրինէ վուրարագ, տիր տիր տիթրէր իտիմ: Վէ հաթթա,
 պազը քէրրէ, իսթէկիմէ օլմատըղը հալտէ, աեագտա
 տուրտուղում եէրտէ ուեուեա գալըր իտիմ. լաքին, պու-
 րահաթըղըմտա չօգ սիւրմէզ իտի, չիւնքի մէրգումէ կէ-
 լիպ պիր թէքմէ վուրարագ, ուեանտըրըր իտի: Նիհայէթ,
 մէզքիւր քէօրիւ իւզէրինտէ, սայքի եարը կիճէեէ, եա-
 նի սաաթ օն պիրէ գատար, օլ ուֆաճըզ շէքէր տիւքքեա-
 նըմ պոյնումաա օլտուղու թագաւորտէ, վէ չօգ տէֆատա
 աղլաեարագ, պէքլէր տուրուր իտիմ: Պէնիմ պու սօուգ-
 տան, աճըգտան, վէ տաեագտան աղլաեըղըմ, լա Շուէ-
 թին իշինէ բէք եարար իտի . . . չիւնքի, կէլիպ կէչմէքտէ
 օլան քիմէսնէլէր, կէօզ եաշլարըմը, վէ հալիմի, վէ քիւ-
 չիւքիւկիւմիւ կէօրէրէք, ըիգգաթա կէլմէքտէ, վէ զիեա-
 տէ սատագա վիրմէքտէ օլտուգլարընտան, եարըմ ֆրանգ,
 եանի օն սու եէրինէ, պազը քէրրէ օն պէշ սու գատար
 թօրլար, վէ մէրգումէեէ վիրիւր իտիմ. պու հալտէ տախի,
 մէրգումէ պանա էմնիյեէթ իթմէք իսթէմէտիկինտէն, հէր
 թարաֆըմը եօգլատըգտան պաշգա, աղլըմը տախի արաշ-
 թըրըր իտի:

—Տօղրուսու, պիր կիճէտէ, օն պէշ սու գաղանմագ-
 լըզ, սէնին կիպի պիր թույղան գուշու իշին, պիւյիւք պիր
 շէյ սաեըլսա՛ սէզատըր:

—Շիւրհէսիւղ, վէ մէրգումէ թէքկէօզ գարըտա պու-
 նու բէք ալէա կէօրմէքտէ իտի . . .

—Պէսպէլլի պիր կէօզիւ իլէ, էօյլէ տէյլ՛Լ մի—տէտի
 Շուրիննէօր կիւլէրէք:

—Էվվէթ, էվվէթ, չիւնքի, անճագ պիր կէօզիւ կէօր-
 մէքտէ իտի, վէ զարիպ եէրի շու տուր քի, մէրգումէ մէզ-
 քիւր աղլամանըն քէրէմէթինի կէօրիւպ աըշտըղընտան,

տայիմա, պէնի տէօյտիւքտէն սօնրա, մէգքիւր քէօրրիւ իւզէրինէ կէօնտէրմէքլիկի, վէ օլ սուրէթլէ քէնտի քեարլարընը արթըրմաեա չարշմագլըղը, քէնտինճէ պիր առէթ իթթիխազ իյլէտիկինտէն, պինաէն ալէյհ պէն տախի, պիթթապի զիեատէ տաեազ եէմէքտէ իտիմ:

—Մէրգումէ ֆէնա պիր գարը իմիշ իսէտէ, ահմագտա տէյիլ իմիշ, չիւնքի, քէնտի մէնֆաաթընը, բէք ալէա տիւչիւնմէքտէ իմիշ:

—Լաքին, պու ճիւմլէ իլէ, թօհաֆը շունտա տըր քի, պէն տաեազ եէեէ եէեէ, վիճուտիմ տաեաղա ալըշտղղէնտան, արթըգ էվլէլլէրի կիպի աղլամագլըգտան վազ կէշտիմ, վէ լա Շուէթտէ, պէնիմ պու հալիմի կէօրտիւքճէ գըզըպ գուսուրմաեա պաշլատը, վէ պինաէն ալէյհ, պէն տախի անըն հիտտէթ ու զազապընը կէօրտիւքճէ, ախըը ինթիգամ նիյեթթինէ չըգըշարազ, աղլամագլըղը պիւթիւն պիւթիւն թէրք իթտիկիմ շէօյլէ տուրտուն, մէրգումէ պանա ֆէնալըգ եարտըգճա, պէնտէ ինատընա, կէօղլէրիմ եաշ իլէ տօլու օլտուղու հալտէ, գահգահ հէմ կիւլմէկէ, վէ հէմտէ տաեաղը նիսպէթինտէ, զիեատէ կիւլմէկէ պաշլատըմ:

—Ձանն իտէրիմ քի, պիշարէ լա կուալէօղ, պէսպէլլի սէնինտէ էն զիեատէ արզու իթտիկին շէյ, արբա շէքէրի օլմագտա իտի, էօյլէ տէյիլ մի . . . :

—Օհ, օնա հիշ շիւբհէնիզ օլմասըն, Շուրինէօր, լաքին, ասլա տատընը պիլէ տաթմամըշ իտիմ. չիւնքի, մէգքիւր շէքէրէ թօգունմամագլըղա տայիր, քէնտի իւզէրիմտէ պիր ֆագիլէթ տույղուսու հիսս իթմէքտէ իտիմ . . . հալպուքի, պու ֆագիլէթիմ տախի թանըլմատըգտան պաշգա, օլ շէքէր եիւզիւնտէն, տահա պիւլիւք պէլալարատա ուղրատըմ: Պիր կիւն, Մօնֆօգօնտան կէրի տէօնիւպ կէլմէքտէ իքէն, ուֆագ չօճուղլար, պէնի հէմ տէօյտիւլէր վէ հէմտէ սէքէթիմի չալտըլար: Նիհայէթ, պաշըմա կէլէճէկի պիլտիկիմ հալտէ, էվլէ կէլտիմ, վէ էթմէք եէրինէ տաեա-

ղը եէտիմ: Ագչամ օլտուգտա, քէօբրիւ իւզէրինէ կիթ-
մէզտէն էվվէլ, պիր կիւն էվվէլ քէնտուլէ հիւ պիր բարա
կէօթիւրէմէտիկիմ իչին, լա Շուէթ բիւր զազապ քէսիւմիշ
օլտուղունտան, ալէսանվիյէ հաբտըղը կիպի, պէնի տէօ-
յէրէք աղլատաճագ եէրտէ, պու տէֆատա պաշգա պիր
թէտպիր թութարագ, պանա էզիյեթիւէր վիրմէքիւկէ գաւ-
գըշտը, վէ էն զիեատէ պղրըր օլան գուլագ թօզլարըմըն
սաչլարընը թութամ թութամ չէքիպ չըգարարագ, եիւզ-
լէրիմտէն աշաղը գանլար ագըթտը:

—Վայ Ալահըն զազապը աճիւզէ վայ, արթըգ պու-
նա ինսան օլանըն եիւրէկի տաեանմա՛ղ —տէյի պաղըրտը
Շուրինէօր, գաչլարընը ինտիրէրէք, վէ եռմրուղու իլէ,
էճիւնտէքի թրաբէզանըն իւզէրինէ բաթ բաթ վուրարագ:
—Պիր չօճուղու տէօյմէք պիլէ ճայիզ օլմատըղը հալտէ...
պիրտէ գալգըպտա, սաչլարընը՝ եօլմագ... էօֆ, արթըգ
պունա պէն թէհամմիւլ իտէմէմ, վայ խընղիր ճատը գա-
րը, վայ ճէհէննէմ քիւթիւկիւ վայ:

Բօտօլֆ, ֆլէօր—տը՝ Մարինին հիքեայէսինի, քէմալի
տիգգաթ իւզըն տիյնէմէքտէ իտի, վէ Շուրինէօր իւզէ-
րինտէ զուհուրա կէլմէքտէ օլան տույղու, մէրգումուն մու-
ճիպի թէաճճիւկի օլտուղունտան, թէհայեիւր իւզըն եիւ-
ղիւնէ պագարագ,

—Նէ՞ տիր օ, Շուրինէօր, նէ՞ օլուեօրսուն, —տէյի սիւ-
ալ էյլէտի:

—Նէ՞ մի օլուեօրում, նէ՞ մի օլուեօրում, աճայիպ, մէ-
կէրչի, իշպու իշիթմէքտէ օլտուղումուզ հալլէր, սիզին իւ-
զէրինիզէ թէէսսիր իթմէքտէ տէյի՛լ մի տիրլէր: Նէ՞ տի-
մէք տիր, օլ լա Շուէթ տէնիլէն պիր ճանվէր գարը, պէօյ-
լէ պիր չօճուղա էզիյեթիւէր էյլէսին, մէկէրչի պունա ին-
սան օլանըն գալպի թէհամմիւլ իտէպիլի՛ր մի. եօգսա, սի-
զին գալպինիզ տաթի, եռմրուղունտուզ կիպի, թաշ վէ
տէմիրտէն բէք մի պուլունմագտա տըր:

—Տէվամ իտինիզ հիքեայէնիզէ, չօճուղում: —տէտի

Բօտօլֆ ֆիլէօր-տը-Մարիյէ , Շուրինէօրիւն սիւալէրինէ ճէ-
վապ վիրմէքսիցին :

— Նամըլ քի շիմտի սիգէ սէօյլէտիմ , լա Շուէթ պէնի ալ-
լամանա մէճպուր իթմէք իչին , պանա էզիյեթէթէր վիրմէ-
կէ պաշլամըշ իտի . արբա չէքէրլէրիմի ալարապ , քէօրիւ-
իւզէրինէ կիթսիմ : վէ մէրգումէտէ , քէնտի մանկալը պա-
շընտա օթուրմագտա իտի . . . վէ ուզագտան , արալըգ ա-
րալըգ , պանա թէհտիտ իչին , եումրուզլար կէօսլթէրմէքտէ
իտի : Օլ հէնկեամտէ , սապահտան պէրի տիհանըմա տա-
նէ կիրմէտիկիւտէն , աճլըգտան իչէրիմ պանըլմագտա ի-
տի , արթըգ սապրէ թագաթրմ գալմատըղընտան , լա Շուէ-
թին բիւր զաղապ քէսիլմէսի թէհլիքէսինի տաիի կէօզէ
ալարապ , թապլամտա պուլունան չէքէրլէրտէն պիրինի , ալ-
տըղըմ կիպի աղղըմա աթտըմ :

— Պրտ՝վօ , չօճուղում :

— Պատէհու , պիր թանէ տահա եէտիմ :

— Պրա՝վօ , պրա՝վօ , օ՛հ , նէ՛ ալէա եաբմըշսըն :

— Էվվէթ , ալէա , բէք ալէա , վագաա պէնտէ բէք հազզ
իթտիմ , չիւնքի , աճլըգտան էօլմէքտէ օլտուղում պէր թա-
րաֆ օլտուն , պիրթապի միտէմէտէ բէք մուվաֆըգ կէլ-
տի էմմա , չի՛ ֆայիտէքի , էօթէտէն , բօրթուգալ սաթան-
լարտան պիրի , մէրգումէեէ խիթապէն , « Եահու , լա Շու-
էթ . . . Բէկրիթ թապլանը պօշալթմագտա՛ տըր » — տէ-
յի պաղըրտը :

— Վա՛յ Ալլահըն պէլատը վա՛յ , էլպէթթէ պունուն իւ-
զէրինէ մէրգումէ ճանվէր դարը թութուչուպ գուտուր-
մուշ օլմալը տըր . . . — տէտի Շուրինէօր , էզ ճան ու տիլ
լա կուալէօղիւ աճըեարապ , — Պիչարէ չօճուգ , քի՛մ պի-
լիր լա Շուէթ պունու կէօրտիւկիւնտէ , նա՛սըլ տիթրէմէ-
կէ պաշլամըշսընտըր , էօյլէ տէյի՛լ մի :

— Է՛յ , սոնրա , վա՛հ զէվալը չօճուգ վա՛հ , սոնրա՛ նէ
եաբտըն , նա՛սըլ գուրթուլապիլտին մէրգումէնին էլին-
տէն , — տէտի Բօտօլֆ , քէզալիք մէրգումէեի աճըեարապ :

—Օ՛հ, արթըդ օլ հէնկեամատ չէքտիկիմ՝ գօրգու, տիլ իլէ թարիֆ օլունուր մէվաստէն տէյիլ տիր. լաքին, մէզ քիւր գօրգուտանտա պէտթէրի վէ բէք չօգ պէտթէրի սօնրահա դալմը տըր, չիւնքի, մէրգումէ, օլ չէքէրլէրի եէտիկիմի կէօրմէքտէ վէ գուտուրմագտէ օլտուղու հալտէ տախի, պիր չէյ եաբամաղ իտի, չիւնքի, օճազընը պըրագըպտա եանըմա կէլէմէզ իտի, զիրա, էթ գըզարթմագտա իտի :

—Օ՛հ . . . օ՛հ . . . օ՛հ . . . նէ՛ ալէա օլմուչ եա : Թիլ վապը, էօյլէ պիր հալտէ, իչինի պըրագըպտա տաեագ աթմահա գօշամաղ իտի. — տէյի պաղըրտը Շուրինէօր, պաեըլըրճասընա կիւլէրէք :

—Էա Շուէթ, օլ հէնկեամատ, պանա մաշանըն ուճու. նու կէօպթէրէք, գօրգու վիրմէքտէ իտի . . : Նիհայէթ, իչինի պիթիրտիքտէ, մէրգումէ եանըմա կէլտի . . : Օլ վագթէ գատար, կէրչի օթուզ բարա գատար սատագա ալմը իտիմ, հալպու քի, ալթմըշ բարալըգ գատար տա չէքէրինի եէմիշ իտիմ . . : Մէրգումէ հիչ պիր չէյ սէօյլէմէքսիզին էլիմտէն թութաու, վէ պէնի ալըպ կիթմէկէ պաշլատը : Պիլմէմ քի էօյլէ պիր հալտէ, նա՛սըլ օլուպտա գօրգումտան տիւչիւպ էօլմէտիմ : Եէվմի մէզպուրու, պու կիւնքի կիպի տէր խաթըր իտէպիլմէքտէյիմ . . : Թամ եըլ պաշը կիւնլէրինտէ իտի : Մէզքիւր Բօն-Նէօֆ իւզէրինտէ, բէք չօգ օեուճագճը տիւքքեանլարը պուլունմագտա իտի : Զօճուզլուգ պու եա, մէզքիւր օեուճագլարը, գուզլալարը, վէ սայիր թօհաֆ թօհաֆ չէյլէրի կէօրտիւքճէ, սապահտան ագշամա գատար կէօքիւս կէչիրմէքտէ, հայրան օլմագտա, վէ հիչ տէյիլ իսէ, սէյր ու թէմաշալարըյլա սէվինիպ թէլէզզիւզ իթմէքտէ իտիմ . . :

—Սէնին հիչ օեուճագըն եօ՛գ մու իտի, լա կուալէօզ, —տէտի Շուրինէօր :

—Պէնիմ օեուճագըմ՝ մը օլսուն, աման եա Բէպպիմ, քիմ վիրէճէք իտի պանա օեուճագ, — տէտի մէրգումէ :

մահողուն մահողուն պիր օէօյլէ յիշ իլէ . — նիհայէթ , կի-
ճէ օլտուգտա , հէր նէ գատար գըշ մէվսիմինտէ իտի իսէ
տէ , եալընըզ պէզտէն պիր ֆիսթանըմ պուլունմագտէ օ-
լուպ , նէ արգամտա կէօմէկիմ , վէ նէտէ աեաղլարըմտա
չօրապըմ վար իտի . վէ չըպլագ աեաղլարըմտա իսէ , օ-
տունտան եաբըլըրշ «սապօ» թապիր օլունան բապուճլար
պուլունտուղունտան , սօուգտան տօնմագտա իտիմ : Լա-
քին , մէրգումէ էլիմտէն թուլթար թուլթմազ , էօյլէ սօուգ
պիր հավատա պիլէ , դօրդումտան նաչի , պիլթիւն վի-
ճուտիմ թէրլէմէկէ պաշատը : Պու հալտէ , էն զիեատէ
գօրգումու մուճիպ օլան շէյ , մէրգումէնին , պանա , ալէս-
սէվիեէ եաբմագտա օլտուղու միսիլու , հիշ պիր քիւֆր ու
պէտտուալար իտէրէք բաթըրտըլար գօբարմաեբպտա , իլ-
լա , եօլտա կիտէր իքէն , եալընըզ տիշէրի արասընտան ,
թազիրլէր վէ թէհտիտլէր իլլէմէսի օլմուշ տուր . . . վէ
շունու տախի ունուլթմամըշըմ տըր քի , մէրգումէ ասլա
էլիմի պըրագմատըգտան պաշգա , չարուգ չարուգ տախի
եէօրիւմէքտէ օլտուղունտան , պէնտէ անըն աեաղընճա
եիւրիւմէքլիկէ մէճպուր օլմուշում տուր . պէօյլէճէ գօ-
շարագ կիթմէքտէ իքէն , բապուճլարըմըն պիր թէքի աեա-
ղըմտան չըգտը իսէ տէ , գօրդումտան նաչի , խապէր վիր-
մէկէ ճէսարէթ իտէմէտիկիմտէն , վէ պիր թէք սապօ իլէ ,
պիր աեաղըմ չըպլագ օլտուղու հալտէ , թա էվէ գատար
եէօրիւտիւկիւմտէն , մէքքիւր աեաղըմտան գանլար ագմա-
եա պաշլամըշ իտի . . :

— Վա՛յ քէօբէք ճատը վա՛յ . — տէյի պաղըրտը Շուրի-
նէօր , թէքրարէն , հիտտէթ ու զազապընտան նաչի , թրա-
րէզասը իւզէրինէ վուրարագ . — պէօյլէ պիր չօճուղու ,
պիր աեաղը չըպլագ օլարագ , գալտըրըմլար իւզէրինտէն
սիւրիւքլէյիպ կէօթիւրտիւկիւնիւ տիւշիւնտիւքճէ , խիւ-
տա՛ ալիմ , գանլարըմ պաշըմա սըչրամագտա տըր . . :

— Մէրգումէնին իգամէթկեահը Մօրթէլրի սօգաղընտա
վագը , պիր խանէնին թավան իչինտէ իտի , վէ մէքքիւր

խանէնին գաբուսու եանքնտաքի գօլթուղա կիրտի, վէ տա-
յիմա էլիմտէն թութմագտա օլտուղու հալտէ, եիւզ ալթ-
մըշ տիրհէմ գատար, եանի պիրնըսֆ «չօբին», տէսթկեա-
հըն էօնիւնտէ տուրարագ րագը իշտի:

—Վայ ճատը վայ, էկէր օ գատար րագընը պէն իշ-
ճէք օլսա իտիմ, քէնտիմի ղայպ իտէրէք եուվարլանըր իտիմ
—տէտի Շուրինէօր:

—Օլ մըգատար րագը, մէրգումէնին թայեինի իտի. վէ
պէլքիտէ պանա, հէր ագչամ գաֆասը թութտուղունտան
գուտուրուպտա օլ գատար տաեադ աթմագտա իտի: Նի-
հայէթ պիզիմ թավան իշինէ չըգտըգ. մէրգումէ գաբուսու
սըգը սըգը գաբատը. օլ վագըթ պէնտէ պաշըմա կէլէճէկի
բէք ալէա պիլտիկիմտէն, շէքէրլէրինի եէտիկիմտէն աօ-
լաեը աֆվիլըգ տիլէմէք իւզըրէ, տիզ իւզէրինէ կէլտիմ, վէ
եալվարմաեա պաշատըմ. մէրգումէ հիշ ճէվապ պիլէ վիր-
մէեէրէք, վէ օտանըն իշինտէ էնինէ պօեուճա կէզինէրէք,
«չիմտի պէն, պու կիճէ, շու Բէկրիթա, շու շէքէրլէ-
րիմի եէեէն խըրսըզ եազրուսունա, նէ եաբամալըբմ, նէ
թարիգ թութմալըբմ» տէյի մըրըլտանմաեա, վէ արա-
տա պիր տուրարագ, վէ պէնիմտէ եիւզիւմէ ճան ալըճը կի-
պի պագարագ, օլ եէշիլ կէօզլէրինի պէլէրթմէկէ պաշ-
լատը. . . պէն իսէ, հալէա տիզ իւզէրինտէ տուրմագտա
իտիմ. պիրտէ մէրգումէ, պիրտէն պիրէ պիր տէրէք էօ-
նիւնէ կիթտի, վէ էլինէ պիր քէլքէթին ալտը:

—Նէ, քէլքէթին մի ալտը, — տէյի պաղըրտը Շու-
րինէօր:

—Էվվէթ, մէրգումէ, էլինէ պիր քէլքէթին ալտը:

—Էյ, նիչին, նէ եաբաճագ իտի մէզքիւր քէրքէթինի:

—Աճապա, սէնի քէլքէթին իլէ տէօյէճէք մի իտի, —
տէտի Բօտօլֆ:

—Եօգսա էթլէրինի մի սըգըշտըրմագ իշին իտի, —տէ-
տի Շուրինէօր:

—Խայր, խայր, նէ էօյլէ իտի վէ նէտէ էօյլէ, —տէտի

լա կուալէօղ, պու թէզէքքիւր իւզէրինէ տիթրէմէկէ պաշ-
լաեարադ :

—Եա նէ իշին իտի, աճապա սաշլարընը՝ մը չէքմէք
իշին իտի :

—Խա՛յք, էօյլէտէ տէյիլ, իլլա, մէկէր իսէ, տիշլէրիմ-
տէն պիրինի՝ չէքմէք իշին իմիշ (*):

Շուրինէօր պունու իշիթտիկինտէ, օլ մէրթէպէ խըշմ
ու զազապա կէլտի, վէ օլ մէրթէպէ քիւֆր ու լանէթլէր
օգուճտեա պաշլատը քի, Թարի-Ֆրանտա պուլունտն քեաֆ-
ֆէյի միւշթէրիլէր, քէմալի թէաճճիւպ իւզրէ, եիւզլէրինի
մէրգումա տօղրու չէվիրտիլէր :

—Եա՛հու, նէ՛ օլուեօրսուն, —տէտի Բօտօլֆ :

—Նէ՛ մի օլուեօրում . . . Խիւտա ալիմ, էկէր օլ մէր-
գումէ ճատը, չիմտի պուրատա պուլունմուշ օլա իտի, ի-
քի պիր տիմէյիպ, հէման պօղաղընա չէօքտիւկիւմ կիպի,
պօղար աթար իտիմ . . . ա՛հ, աճապա նէրէտէ տիր շու
մէլունէ, սէօյլէ պանա, նէրէտէ տիր, կիտիպ պուլաեւմ,
վէ քէօքէք կիպի կէպէրտէյիմ :

—Է՛յ, զէվալլը չօճուգճըղաղըմ, նիհայէթ մէրգումէ
զալըմէ գատըն, սահիհէն տիշինի չէքիպ չըգարտը՝ մը, —
տէյի սիւալ իթտի Բօտօլֆ, Շուրինէօր հալէա քէնտի հիտ-
տէթինտէն նաշի աթէշ քէսիլմէքլիկէ տէվամ իյլէտիկի
թագտիրտէ :

—Էվվէթ, էֆէնտի, լաքին, պարի պիր չէքիշտէ տիշի-
մի չըգարապիլսէ իտի, եինէ նէ իսէ, պիր քէրրէ աղըըսը-
նը չէքէր գուրթուլուր իտիմ . հալպու քի, հաֆըզ Ալլահ,
նէլէ՛ր չէքմիշիմ տիր, նէլէ՛ր չէքմիշիմ տիր, մէրգումէ էվ-

(*) Մէքքիւր քիթապըն ասլընտա, պու ճտնվէրճէ հարէքէթլէրի
օգուեան զաթլար, պիր միւպալաղա վար տըր, տէյի զանն իթմէ-
սիլէր, չիւնքի, ճինայէթ մահքէմէլէրինտէն չըգմագտա օլան իլամ-
լար, տայիմա պուլարը թաստիգ իթմէքտէ տիրլէր . վէ պու վահ-
շիլիքլէրի եաքանլար իշինտէ, չօգ տէֆա, բէտէրլէր վէ վալտէլէր
տալիս պուլունմագտա տըր, տէնիլմիշ աիր :

վէլա, կիւեա պիր մէսկէնէ արասընա ալըր կիպի, պաշը-
մը իքի տիզլէրի արասընա սըգըշտըրտըգտան սօնրա, պիր-
ազ քէլքէթինլէ վէ պիրազ տախի բարմազլարըյա չէքիշ-
տիրէրէք, նիհայէթ տիշիմի չըգարտը, վէ պատէհու պա-
նա, «իշթէ պունտան սօնրա, հէր կիւն պէօյլէ պիրէր թա-
նէ տիշլէրինի չէքիպ չըգարաճաղըմ, Բէկրիօթ, վէ տիշլէ-
րին թիւքէնտիքտէն սօնրա տախի, սէնի սուեա աթարազ
պօղաճաղըմ քի, վարըպ պալըգլարա եէմ օլասըն» տէտի:

—Ահ, զալըմ դարը, նէ տիմէք տիր պու, պիր ուֆա-
ճըգ պիշարէ չօճուղուն տիշլէրինի գըրմազ չըգարմա՛գ, —
տէյի պաղըրաը Շուրինէօր, հիտտէթ ու զազապը կիթտիք-
ճէ իզտիեաա պուլարագ:

—էյ, նա՛սըլ օլտուտա, մէրգումէ ճատընըն էլինտէն
գուրթուլապիլտին, —տէյի սիւալ իթտի Բօտօլֆ լա Կուա-
լէօղէ:

—Պու էպիյեթթին ֆէրտասը կիւնիւ, Մօնֆօգօնա գուրտ
վէ պէօճէք թօբլամանա կիտէճէք եէրտէ, Շանդ-էլիզէ
եօլունու էլէ ալտըմ, չիւնքի, լա Շուէթ, պէնի սուեա ա-
թար տէյի, աշուրի մէրթէպէ գօրգմագտա իտիմ, չէօյլէ
քի, մէրգումէնին էլինտէն գուրթուլապիլմէք իչին, էկէր
տիւնեանըն պիր ուճունա կիթմէքլիք միւմքին օլսա խտի,
օրաեա գատար տախի կիտէճէք իտիմ: Նիհայէթ, պիր եօլ
թութարագ, եէօրիւտիւքճէ եէօրիւտիւմ . . . եէօրիւ-
տիւմ վէ պիրտէ քէնտիմի, հիշ թանըմատըղըմ վէ պիւ-
մէտիկիմ մահէլլէլէրտէ պուլտում. վէ էսնայի ըահտէտէ,
սատագա իսթէեէճէք պիր քիմսէեէ թէսատիւֆ իթմէտիմ,
հօշ, եիւրէկիմէ գօրգու վէ վէսվէսէ հիւքմ իթմէքտէ օլ-
տուղունտան, զաթէն օլ խուսուսու տիւշիւնէմէտիմ պի-
լէ եա: Վէ կիճէ օլտուգտա, պիր օտուն իսթիֆի ալթըն-
տա եաթը վիրտիմ, եանի, ուֆաճըգ թէֆէճիք պիր շէյ
օլտուղումտան, պիր էսկի գարունուն ալթընտա սիվիշիպ
իչինէ կիրտիմ, վէ օտուն գապուգլարը եըղընթըսը օրթա-
սընտա կիզլէնտիմ: Պիթ թապի գարնըմ աճըրգտան զիւ

չալմագտա օլտուղունտան, մէզքիւր քապուղլարտան պա-
ղըսընը չիյնէմէք իսթէտիմ իսէտէ, բէք սէրթ օլտուղլա-
րընտան, օնա տախի մեւլաֆֆադ օլամատըմ: Վէ ադը-
պէթքեար օրատա ուեուեա գալտըմ: Սապահ օլուպ բա-
թըրտըլար, իշիթմէկէ պաշլադըլըմտա, տահա զիեատէ օ-
տունլարըն ալթլարընա սօգուլտում: Օրասը էբէյի սըճադ
իտի: Եկէր գաբընըմ Թեուրաճադ պիր շէյիմ օլսա իտի,
գըշըն սօուղու, վազիֆէմտէ պիլէ օլմեաճադ իտի:

—Թըպըր պէնիմ, ալը ֆուրունունտա չէքիլիպ եաթ-
տըղըմ կիպի:

—Էա Շուէթ, տիշէրիմի չէքմէք, վէ պէնի սուեա աթ-
մադ նիյեթթիլէ, Էլպէթթէ հէր թարաֆտա արամադտա
օլմալը տըր, տէյի տիւշիւնիւպ վէ գօրգմագտա օլտուղում
տան, վէ եէրիմտէն Եկէր տիշարը չըգաթ իսէմ, հէման
եինէ բէնչէսինէ տիւշէրիմ, տէյի շիւբհէլէր իլլէտիկիմտէն,
պուլունտուղում եէրտէն աթլա տիշարը չըգմեա ճէսա-
րէթ իտէմէմէքտէ իտիմ:

—Էա կուալէօղ, պէն սանա պիր շէյ սէօյլէյէյիմ մի,
արթըդ, սէն պանտ, շու ճանվէր գարընըն լագըրտըսընը
իթմէկ իսէն, իյի իտէրսին, զիրա, իշիթտիքճէ գանըմ պա-
շըմա սըշրամագտա տըր . . . Խիւլասայի քէլամ անլաշըլտը
քի, պիր չօդ, վէ փէր չօդ սէֆալէթլէր վէ Եգիլեթթլէր
չէքմիլսին տիր . . . զէվալը չօճուդ, շիմտի պէն օնա բէ-
յիման օլուպ Էսէֆ իթմէքտէյիմ քի, պիրադ Էվվէլ, նի-
չին գալգըպտա, սէնին կիպի պիլ տէրտ Թօրմաթը պուլու-
նան զէվալըեա, «տէօյէրիմ» տէյէրէք, թէհտիտլէր իթտիմ,
վէ գօրգուլար վիքտիմ տէյի . . . ալիմ Սլլահ, Եկէր, Էվ-
վէլինտէն պուլնարը պիլմիշ օլսա իտիմ, գաթմա Էօյլէ պիր
շէյ եաքմադ իտիմ:

—Մատամ քի, պէնի գուրթարըպ միւսաֆատ իտէ-
ճէք քիմնէ եօդ իտի, նի՞չին պէնի տէօյմէեճէք իտին, պու-
ալէմտէ ատէթ տիր, տայիմա քիմնէսի օլմեաճադ տէօյիւպ
թահգիլ իտէրլէր . . .

— Իշթէ ապրէ էօյլէ օլտուզու, եանի սէն պաշգալարը կիպի օլմատըղըն, վէ գէնի միւտափաթա իտէճէք քիմնէլէրէ մաիք պուլունմատըղըն իշին, պէնտէ սէնի տէօլմէք իսթէմէզ իտիմ եա, ծագաթ, պու ճիւմլէ պախի, սէնին քիթէնէն եօդ իտի . . . տէտիկիմտէ, գափապարըմ Բօտօլֆուտա պիրլիքտէ անլամամալըսըն, օ սէնկըն հիմնյէթ քեարըն տըր, լաքին, օտա ըսաթ կէլա, եանի պախթ իշի պիր շէյ օլմուչտուք . . . նաթը քի պանաաա, ըսաթ կէլա պիր եում ըուգ զիեաֆէթի վիրմիշ տիր:

— Տէվլամ իյլէ հիքէայէնէ, չօճուզում . . . — տէտի Բօտօլֆու: — Մէգըիւր օտուզն սէրկիսինտէն նաթը չըգապիւտին տիշարը:

— Յէրտաաք կիւնիւ կիճէպի, մէգըիւր օտուզն իտիֆիթի ալթլարընտան, գօճա պիր քէօթէկին հալլամանա պաշլամասըն իշիթտիմ . . . մէգըիւր քէօթէք պիր Թարաֆտան հալլամագաա, վէ պիր թարաֆտան տախի պանա եագըն կէլմէքտէ իտի. պիրտէ պիրինին պիր սէս իլէ «հայտէ, քէօթէյիմ, հալլա, արալթըր, պուրատա պիր խըրսըզ խագլանմիշ օլմալը տըր» տէյէրէք, մէգըիւր քէօթէկի թահրիքէ պաշլամասըն իշիթտիմ. «հայ հայ, պուրատա խըրսըզ վար տըր» տէտի պաշգա պիր սէս . . . վէ մէրգուման իքի ատէմլէր, պաշլաալըլար քէօթէկի, գըշ, գըշ, հայտէ, թուլթ, թուլթ» տէյէրէք թահրիք իյլէմէկէ:

Քէօթէք իւզէրթէն տօղրու գօշուպ կէլմէկէ պաշլաալընտան, մաալգալլահ, կէլիք պէնի բարչա բարչա իտէր գօրգուսունա մէպնի, պիւթիւն գուվլէթիմ, վէ օլանճա սէպիմ իլէ իմաատ պաղըրմանա պաշլատըրմ. — «Ա՛, — տէտի մէրգուման պաալարտան պիրի — զանն իտէրիմ քի, պիր չօճոդ գէսի տիր պու . . .» օլ վագըրթ քէօթէկի կէրի չաղըրտըլար, պէնտէ իսթիֆին ալթընտան տիշարը չըգտըմ, վէ քէնտիմի շիշման պիր աոտէմ իլէ պիրտէ էլինտէ պիր ֆէնէր պուլունան, վէ պուլը կիյինմիշ օլան պիր ուշաղըն գարչըսընտա սլուտում:

— «Նէ՛ արարսըն սէն պուրտա , ա՛ խըրսըղ եավրուսու» տէտի պանա մէրգում պէտ պիր չէհրէ իլէ . — «Ենտէ էլ-լէրիմի կէօքսիւմէ գավուշտուրարագ , — «րէճա՛ իտէրիմ սիղէ , պանա իլիշմէյինիզ , զիրա , իքի կիւն տիւր աճ սուսուղ տուրմագտաեւմ , լա Շուէթին էլինտէն գաշտում , վէ քէնտիմի պուրաեա աթտում , չիւնքի , մէրգումէ տիշիմին պիրինի չէքտի , վէ պէնիտէ սուեա աթմագ իսթէտի , մէրգումէնին եանընտան գաշտում : վէ նէրէտէ կիտիպ եաթաճաղըմը պիլմէտիկիմտէն , հարմանընը գաբուսու ալթընտան սիվիշիպ պուրաեա կիրտիմ , վէ քիմնէյէ պիր զարարում օլմատըղը հալտէ , պուրաճըգուա , օտուն գապուգլարընըղըն իւղէրինտէ եաթտում ուեուտում» տէյի ճէվապ վիրտիմ . հալպու քի , մէրգում շիշման պէնիմ պու սէօյլէտիքլէրիմէ իթիմատ իթմէք իսթէմէտիկինտէն , — «պէն էօյլէ եալանլարա ինանան շաշգընլարտան տէյիլիմ , պու պիր խըրսըղ եավրուսու տուր , միւթլագա օտուն չալմաեա կէլմիշ օլմալը տըր , շիմտի կիտիպ զապթիյեէյէ խապէր վիրմէլիսինիզ . . » տէտի քէնտի ուշաղընա :

— Վա՛յ գօճա խընպիր վա՛յ , վա՛յ ուղուրսուզ վէ խային հէրիֆ վա՛յ , նէ՛ լաղըմ իտի եալընըղ պիր զապթիյէ չաղըրթմագ , էկէր պիր պէօլիւքտէ ասկէր ճէլպիթտիրմիշօլսա իտի , տահա՛ իյի եաբմըշ օլուր իտի , — տէյի պաղըրտը Շուրինէօր . — հէնուզ , սէնին կիպի եէտի սէքիզ չաղլարընտա պուլթոնան պիր չօճուզ , օտունուեու չալմաեա կիթմիշ իմիշ , էօյլէ մի . . . նէ՛ գատար պուտալաճա պիր իթիգատ . . :

— Հագգընըղ վար տըր , հաթթա քէնտի ուշաղը պիլէ , մէրգումա ճէվապ վիրէրէք , — «էֆէնտի , օտունուեուզոլ մու չալմագ , մէկէրչի էօյլէ պիր չէյ եաբապիլմէսի իհթիմալտէն մի տիր . օտունլարընըղըն էն ուֆաղը , մէրգումէնին ճիւրմինտէն չօգ զիեատէ իրի վէ չօգ զիեատէ տպըր տըր» տէտիքտէ , մէրգում տախի ճէվապ վիրէրէք , — «էվվէթ էօյլէ տիր , լաքին , մէրգումէ քէնտիսի իչին խըրսըղըզ

իթմէկէ կելմէյիպ, իլլա պաշգալարընա պիր ալէթ օլմուշ տուր, զիրա, չօգ տէֆա, խրրաբղար, պէօյլէ եարալլար, էվվէլա պէօյլէ ուֆագ չօծուգլար չըգարարագ, հէր թարաֆը կէօզտէն կէչիրթտիրիրլէր, ճասուսլուգլար իթտիրիրլէր, վէ պիր քէօշէտէ սադլանտըրթտըրարագ, էվլէրին դարուլարընը աշտըրըրլար. անլատըն մը շիմտի իշի. մութլագա վուգուի հալ գօմիսէրէ խապէր վիրիլմէլի տիր, Տիգգաթ իյլէ սէն, օլմահա քի մէրգումէեի գաչըրասըն հա. . . » տէտի:

—Ալիմ Ալլահ, պէնճէ մէրգում օտունճու, քէնտի օտունլարընտան զիեատէ օտուն գաֆալը պիր հէրիֆ իմիշ, —տէտի Շուրինէօր:

—Նիհայէթ, պէնի գօմիսէրին եանընա կէօթիւրիւպ թէսլիմ իթտիրլէր, —տէտի լա Կուալէօզ. —պէնտէ քէյֆիլեթի օլմուշու կիպի նագլ իտէրէք, պիթթապի պօշկէ զիճիլիք իթմիշ օլտուղումու իգրար իթմիշպուլունտում. վէ պէնիմ պու իգրարըմա թէվֆիդան, պէնի մահպէսէ իլգա իթտիրլէր. վէ պատէհու, հուղուրի հաքիմտէ տախի, այնի սօղըրուլուղու իգրար իյլէտիկիմտէն, պօշ կէզիճի վէ հայլագ թէօհմէթիլլէ, ծն ալթը եաշըմա գատար, պիր մահպուռօ. խանէտէ գալմագլըղըմա հիւքմ ու իլլամ իթտիրլէր: Տօղրուսու, օլ պապտէ, եանի հաքիմ էֆէնտինին մէզբիւր ինսանիլէթինտէն աօլանը, թէշէքբիւրլէր իտէրիմ. . . չիւնքի, հիշ տէյիլ իսէ, մէզբիւր մահպուսթանէտէ. . . պանա եէյէճէք էթմէք, վէ իշէճէք սու վիրիլտիքտէն պաշգա, տահագ տախի եօգ իտի. տիմէք տիր քի, օրասը պէնիմ իշին, լա Շուէթին եանընա վէ թավան իշիպինէ նիսպէթլէ, ատէթա պիր ճէննէթ մագամընտա պուլունմագտա իտի: Վէ պունտանտա գաթինագլար, պէն մահպէստէ տիքիշտէ էօյրէնտիմ: Լաքին, էկէր էսէֆ օլունաճագ պիր շէյ վար իսէ, օտա շու տուր քի, պէն ղայէթլէ թէնպէլ իտիմ. չալըմագտան զիեատէ, թիւրքի շարգը չաղըրմանը սէվէր իտիմ. իլլա հավատա կիւզէլ օլուպտա, կիւնէշ եիւզիւ:

կէօրմէ՛ղ միջիտիմ, արթըդ, Բապպիմ սէլամէթ վիրսին, տիւնեա պէնիմ օլարագ, պիւլպիւ կիպի շագըր իտիմ . . . վէլ հապըլ, պէսթէլէր օգուեուպ թէրէննիւմ իթմէքլիկէ օլ գատար հէվվէսքեար վէ միւպթէլա իտիմ քի, մահպէս տէ օլաուղուսու ասլա տույմաղ խտիմ պիլէ : Վէ իշթէ մէգըրը խանէնտէլիկիմ սայէսինտէ տիր քի, Բէկրիօթ իսմինին Էէրինէ, լա կուալէօլ իսմինի գազանտըմ : Նիհա-յէթ, միլատէթիւ՝ տօրուպ, ծի ալթըքաշըմա գատէմ պաստըգտա, պէնի մահպէստէն պըրագտըլար . . . Մահպէս գաբըսոնտան տիշարը չըգտըղըմտա, իշթէ պու օկրէս իլէ, պագը քէրրէ մահպէստէ պուլունան արգատաշլարըմը կէօրմէկէ կէլէն, վէ հէր վագըլթ պանա տա, հէրնէ վագըլթ մահպէստէն գուրթուլուր իսէմ, իշ պուլուպ վիրմէքլիկէ սէօլ վիրմիշ պուլունան իքի իւշ նէֆէր իսթիեարէ գատընլարը պուլտում :

— Հա՛, իշթէ շիմտի անլատըմ իշի, — տէտի Շուրինէօր :

— Պիզիմ տիլպէր չօճուղումնղ, տէտիլէր պանա, իշ պու օկրէս իլէ մէրգումէ գօճա գարըլար . . . պիզիմ եանըմըզա կէլմէք իսթէրմիսինիզ, սիզէ կիւզէ կիւզէլ էլպիսէլէր վիրիրիզ, վէ իսթէտիկինիզ կիպի էյլէնիւր իմրարը էվգաթ իտէրսինիզ » Պէն մէրգումէլէրէ ինանըպ քէնտիմի թէսլիմ իթմէք իսթէմէտիկիմտէն, թէքրիֆէրինի ըէտտ իթտիմ, չիւնքի, քէնտի քէնտիմէ, « պէն տիքիշ պիլիլիմ, վէ եանըմտա, մահպէստէ տիքիշտէն գազանտըրարագ պանա վիրտիքլէրի իքի եիւզ թանէճիքտէ ֆրանգըմ վար տըր . . . զաթէն սէքիզ սէնէ տիր մահպէստէ պէքլէմէքտէ իտիմ, պիրագտա րահաթ կէպիպ սէատէթի հալ եիւզիւ կէօրէ յիմ, էկէր պոնու պէօյլէ եարար իսէմ, քիմնէյէ պիր ֆէնալըգ եարմըշ օլմամ. էմմա, բարամ թիւքէնիր իմիշ, օլ վագըլթ տա, տիքիշ պուլուր, տիքէրիմ . . . » տէտիմ, վէ պաշլատըմ բարալարը սարֆ իթմէկէ : իշթէ էն պիւյիւք խէթանը օլ պապտէ իշլէմիշ օլտում, — տէյի իլավէյի մէգալ իյլէտի, Նլէօր-տը-Մարի, պիր ա՛հը տէքուն :

չէքերէք, — չիւնքի, էվվէլ էմիրտէ օթուրուպտա չալըշա-
ճագ վէ բարա գազաննաճագ եերտէ, էվվէլա իքի եիւզ
ֆրանգըմը սարֆ իտիպ պիթիրտիմ . . . վադաւ, գու-
սուր իշլէտիմ, լաքին, թագսիրաթ եալընըզ պէնտէտէ
տէյիլ իտի, չիւնքի, հէնուզ օն ալթը եաշընտա օլտուղում
հալտէ . . . Փարիս կիպի պիր մէմլէքէթտէ, եալընըզճա
օրթատա գալմըշ իտիմ . . . պանա նասիհաթ վիրիպ եօլ
կէօսթէրէճէք քիմնէմ եօգ իտի . . . հէլ նէ հալ իսէ,
օլան օլտու վէ կէչէն կէչտի . . . ճէզասըզ թագսիրաթ օլ-
մազ, տէմիշլէր . պէնտէ խէթա իշլէտիմ, վէ միւսթահագգ
օլտուղում ճէզամըտա չէքտիմ: Բարալարըմը սարֆ իթ-
մէկէ պաշլատըղըմտա, էվվէլա, օտամը չիչէքլէր իլէ տօ-
նաթտըմ, չիւնքի չիչէքլէրի, աշուրի մերթէպէտէ սէվէրիմ.
վէ պատէհու պիր գաթ էլպիսէ վէ պիրտէ շալ ալտըմ, վէ
տօղրու Պօա-տը-Պուլօնէր իլէ Սէն-Ժէրմէնի վէ Վէնսէնի,
վէ սայիր քէօյլէրի վէ սահրալարը կէզմէկէ պաշլատըմ . . .
Օհ, պիլմէզսինիզ, նէ գատար սէվէրիմ քէօյ վէ սահրա
էօմիրնիւ, տէտի մէրգումէ:

— Պարի պիրտէ մաշուգուն վաճ մը իտի, չօճուղում,
տէյի սիւալ իթտի Շուրինէօր:

— Խա՛յր, Ալլահտա պիլիք քի, խա՛յր, էօյլէ չէյիմ եօգ
իտի. չիւնքի, պէն քիմնէնին հիւքմիւ թահթընտա օլմագ-
լըղը սէվմէյիպ, անճագ քէնտիմ քէնտիմէ հիւքմ իթմէք
իսթէր իտիմ, վէ ճանըմ պիր արգատաշ իսթէտիկինտէ,
էօյլէ աշըգ մաշուգ արամաեըպ, անճագ և տայիմա կիւլ-
մէյի սէվմէքտէ օլտուղունտան, մահպէստէ Բիկօլէթ իս-
մինի գազանմըշ օլան պիր արգատաշըմ վաք իտի, մէր-
գումէ բէք իյի պիր գըզճըղազ իտի, իշթէ պիրլիքտէ եա-
լընըզ անը ալըր իտիմ:

— Բիկօլէթ մի, Բիկօլէթ մի, պէն մէրգումէերի թա-
նըմաեօլում, — տէաի Շուրինէօր, աճէպա տէր խաթըր
իտէպիլիք մի տէյի տիւչիւնմէկէ պաշլաեարագ:

— Պէն բէք ալէա պիլիքիմ քի, պէն մէրգումէերի թա-

ներմագարն . վէ պիր սուրէթի գավիյեհտէտէ սէօյլէր վէ իտ-
տաա իտէրիմ քի , Րիկօլէթ , բէք Եհլի բրզ պիր գըզ տըր .
վագաա , մէրգումէ , մահպէստէ իքէն , տայիմա կիւլէր
օյնար , վէ տայիմա չէն մէշրէպ իտի . լաքին , պունուկա պէ-
րապէր տախի , Ղայէթլէ չալըչգան իտի . վէ պունաաա իս-
պաթ չու տուր քի , պէն անճագ իքի եիւզ Ֆրանգ գա-
ղանապիլտիկիմ թագտիրտէ , մէրգումէ իսէ , էն ազը
տէօրթ եիւզ Ֆրանգ գատար գաղանմըչ իտի . . . Հէլէ ,
հէլէ օլ հիւսնի հալ , նիզամ վէ բապըթա պիլմէքիքտէ պիր
թանէճիք իտի . . . ա՛հ , կէօրէճէք պիր գըզ իտի , պիր
էլմաա բարչասը իտի : Շիմտի սիզէ , պէնիմ հիչ նասիհաթ
վէրէնիմ եօգ իտի , տէտիկիմտէ , խէթա իչլէտիմ . . . մէր-
գումէ պանա , չօգ նասիհաթլար վիրմիչ իտի . . . հայը՛ֆ
քի տիյնէմէմիչ իտիմ . . . քեա՛չքի տիյնէմիչ օլսա իտիմ . . .
Մահպէստէն չըգտըգտան , վէ սէքիզ կիւն մէրգումէ իլէ
կէզիպ էյլէնտիքտէն սօնրա , մէրգումէ , տէօնիւպ պանա ,
«իչթէ միգտարի քիֆայէ կէզիպ տօլաչըպ թէմիզ հաւա
ալտըգ , արթըգ պունտան սօնրատա օթուրուպ չալըչմալը
վէ բարա գաղանմալըքը , եանըմըգտա պուլունան բարա-
լարըմըզը , պիհուտէ եէրտէ սարֆ իթմէմէլիլիզ . . . » տէ-
տի իսէտէ , պէնիմ իչին , տէվլէթ ու իգպալ վէ սէատէթի
հալ տէնիլէն շէյ , գըրլարտա օրմանլարտա կէզիպ կէօ-
նիւլ էյլէնտիքիք օլտուղու կիպի , պունա իլավէթէն ,
մէվսիմ իսէ , իք պահարբն սօն կիւնլէրինէ թէսատիւֆ
իթմիչ պուլունտուղունտան , պէն մէրգումէեէ ճէվապ օ-
լարագ , «պէն պիրազ վագըթ տահա կէզիպ էյլէնմէք իս-
թէրիմ , վէ պատէհու տախի օթուրուր չալըչըրըմ » տէտիմ :
Օլ վագըթտան պէրու , պիր տէֆա տահա մէրգումէեի
կէօրմէմիչիմ տիր : Լաքին , չէնտ կիւն էվվէլ իչիթտիկիմէ
կէօրէ , թամբլ մահէլլէսինտէ պուլունմագտա իմիչ . վէ
կի իչճիլէրտէն պիրի օլտուղունտան , կիւնտէ էն ազը պիր
ֆրանգ վէ պիր բուպ գաղանմագտա իմիչ , վէ քէնտույէ
մախսուստա , քիւչիւճէք պիր օտասը վար իմիչ . . . Զի՛ ֆա-

յիտէքի, էօլսէմ տախի, արթըգ ճէսարէթ իտիպտէ, պէն անը պուլուպ կէօրիւշէմէմ, չիւնքի, ֆիքրիմէ էօյլէ տօղմագտա տըր քի, մէրգումէյէ ըասթ կէլտիկիմ տագըգատա, ար ու հիճապըմտաննաչի, եէր տէլինիպ եէրէ կէչէ-ճէկիմ տիր:

—Նիհայէթ, զէվալլը չօճուղում, — տէտի Բօտօլֆ — օլանճա բարանը սահրալարտա կէզէրէք պիթիրտին . . . տիմէք տիր քի, սահրալարը բէք սէվմէքտէսին, էօյլէ մի:

—Օֆ, էվվէթ, էվվէթ . . . քէօյլէրտէ սահրալարտա իմրարը էօմր ու էվգաթ իթմէքլիկի, հատտէն զիեատէ սէվէրիմ, վէ օլ պապտէ, տօղուշումտան պիր արղում վէ պիր մէրագըմ վար տըր . . . Հալպու քի Բիկօլէթ, պէնիմ թաս պիաթըմա, տապան տապանա մուղայիր պիր թապիաթա մալիք պուլունմագտա տըր. մէրգումէ Փարիտտէ օթուրմագլըղը, վէ պուլվարլարտա կէզիպ սէյր իթմէքլիկի, քէօյ էօմրիւնէ, քեամիլէն իւսթիւն թուլթմագտա տըր . . . Լաքին, մէրգումէ աշուրի մէրթէպէտէ նէզաքէթլի վէ ինսանիյեթլի օլտուղունտան, խաթրըմ իչին պէնիմէ պէրապէր սահրալարա չըգմագտա իտի:

—Էյ, հիչ տէյիլ իսէ, պարի, պատէհու պիր իշ պուլանա գատար կէչինմէք իւզրէ, բարալարընտան պիր ճիւզի մըգտարընրտա սագլամատըն մը իտի, —տէյի սիւալ իթտի Շուրինէօր:

—Հայ հայ . . . էլլի ֆրանգ գատարընը սագլատըմ իտի . . . հալպու քի, թէսատիւֆ պուեա, թագտիր թէտպիրի պօղտու, շէօյլէ քի, լա Լօրէն իսմինտէ, Ալլահըն գուղուսու պիր գատընճըգ վար իտի, վէ մէրգումէ պէնիմ չամաշըրճըմ իտի. վէ համիլէ օլուպ, ագչամա սապահա համիլինի վագ իտէճէք պիր հալտէ պուլունտուղու թագտիրտէ տախի, տայիմա, էլլէրի վէ աեագլարը սու իչինտէ օլարագ, թէքնէսի էօնիւնտէ չալըչմագլըղա մէճպուր պուլունմագտա իտի: Մէրգումէ պու հալտէ իքէն, խասթա աիւշմիւշ, չալըչամագ օլմուշ իտի. Պուրդ նամ ֆագըրխա:

նէեէնկիթմէք իսթէմիշ, օրատա տա եէր գալմամըշ իտի . վէլհասըլ, չալըշըպտա նաֆագասը բարապընը գազանամա- մագտա իտի: Պիրտէ համլինի վազ իթմէսի կիւնլէրի եագ- լաշտը, վէ եաթմագտա օլտուղու օտանըն քիրասընը վի- րէմէտիկինտէն, օրատանտա գօվտուլա՛ր: Պէրէքէթ վիրսին քի, պիշարէ պիր ագչամ՝ Նօթը-Տամ՝ քէօբրիւսիւ պաշըն- տա, տէօրթ կիւնտէն պէրու, լ՛Օթէլ-Տիէօ նամ խասթա- խանէ արգասընտա վագը օլուպ, վէ աշաղը ալընմագտէ պուլունան պիր խանէնին մախզէնինտէ կիզլէնիպ սըղըն- մագտէ օլան Կուպէն նամ գատընա, րասթ կէլմիշ իտի . . :

—Է՛յ, սօնրա՛, մէրգումէ, մէզքիւր մախզէնտէ, կիւն- տիւզ վագթի, նէ՞ սէպէպէ մէպնի կիզլէնմէքտէ իմիշ ա- ճապա:

—Գօճասընտան սագընմագ իչին, չիւնքի մէրգում, քէն- տույի էօլտիւրմէքլիք գաստինտէ օլտուղունտան, էթմէք ալմագ իւզրէ, կիւնտիւզլէրի տիշարը չըգամանըպ, անճագ կիճէլէրի չըգմագտա իմիշ. իշթէ, մէրգումէեէ, էօյլէ քէյֆ- սիզ, եէօրիւմէկէ մէճալը գալմամըշ, վէ համլիլէլիկինին սօն կիւնլէրինտէ թէսատիւֆ իթմիշ տիր . . . Կուպէն գատըն մէրգումէեի օլ հալտէ կէօրտիւքտէ, քէնտի մահզէնինէ կէօթիւրմիւշ, սագլամըշ, վէ քէնտի լօգմասը եարքսընը օ- նա վիրտիկի կիպի, անը քէնտի սաման տէօշէկի իւզէրինէ տախի եաթըրմըշ տըր: Մէրգումէ Լօրէն գատըն, օրա- տա, տիւնեանա պիր էրքէք չօճուգ կէթիւրմիշ տիր . ֆագը ու սէֆալէթի հալէ պագընըզ քի, ալթընտա պուլունան պիր սաման տէօշէքտէն պաշգա, իւզէրինէ ալաճագ պիր եօրղանճըզ պիլէ պուլունմամըշ տըր . . . Կուպէն գատըն, մէրգումէնին պու հալինէ թէհամմիւշ իտէմէտիկինտէն, գօճասընըն խըշմ ու զաղապընա վէ էօլիւմ թէհլիւքէսինէ ուղրամագլըզ ֆէտաքեարլըղընը կէօզէ ալարագ, եանի, գօճասընըն, հէր թարաֆտա քէնտուսինի արամասընա տախի պագմանարագ, պիր կիւն տիշարը չըգմըշ, վէ պէ- նիւմ պիր գաշ ֆրանդըմ տահա պուլունտուլունու պիլ-

տիկի կիպի, էլիմտէն կէլէն իյրիքտէն գաշընմանաճաղը-
մը տախի պիլտիկինտէն, տօղրու կէլիպ պէնի պուլմուշ
տուր: Կուպէն գատըն պանա, Լօրէն գատընըն հալի բիւր
մէլալընը նագլ ու պէեան իթտիկինտէ . . . Եօյլէ պիր մախ-
զէն քէօշէտինտէ, օթլար իւզերինտէ, տահա հէնուզ տօղ-
մուշ պիր մասում իլէ գալմադլըղընը գալպիմ գապուլ ի-
տէմէտիկինտէն . . . անինտէ մէրգումէեի կէօնտէրէրէք,
պիշարէեի քէնտի օտալմա կէթիրթտիմ, վէ օտամըն եանըն-
տա) պիր օտա քախի անըն իլին քիրալատըմ: Իշթէ պէնիմ
էլիմտէն պու գատար կէլտի, պու գատարընը եարտըմ. ահ,
օլ հալտէ կէօրմէլի իտինիզ զէվալլընըն մէմնունիյթէթ վէ
մէսէրրէթինի. պիշարէ քէնտույի պիր եաթադ տէրունին-
տէ պուլուր պուլմազ, վէ պիկիօնահ մապումունուն տա-
խի, խասսէթէն սաթըն ալտըղըմ պիր պէրտի պէշիկին ի-
շինտէ Դաթտըղընը կէօրիւր կէօրմէզ, տիւնեա՝ քէնտիսի-
նին օլտու . . . պէն վէ էլմինա, եանի Կուպէն գատըն,
իքիմիզ պիրիքտէ, մէրգումէ աեաղա գալզընճաեա գա-
տար պագտըզ գաեըրտըզ, վէ նիհայէթ, քէոպի գուվ-
վէթ իտիպ թէքնէսի պաշընա կէշիպտէ չալըշնճաեա գա-
տար տախի, պուլունան բարամ իլէ մէրգումէեի եարտըմ
իթտիմ:

—Էյ, չօճուղում, —տէտի Բօտօլթ—մէրգումէ պիշա-
րէ Լօրէն գատընը վէ չօճուղունու գաեըրմազ իլին, պու-
լունան բարանը սարթ իտիպ պիթիրտիքտէն սօնրօմ նէ
եարտըն:

—Իշթէ արթըզ օլ վագթտա իշ արամաեա գալզըշ-
տըմ. լաքին, կիճ գալմըշ իտիմ. կէրլի բէք ալէա տիքիշ
պիլմէքտէ, վէ բէք ալէատա չալըշմազ իսթէմէքտէ վէ զայ-
րէթ իթմէքտէ իտիմ իսէտէ, վուգուի հալ պէնիմ զանն
իթտիկիմ կիպի չըգմատը . . . պէն Եօյլէ զանն իթմէքտէ
իտիմ քի, պէնիմ կիպի պիր հիւնէրլի վէ չալըշկան իշճի
իլին, հէր նէ վագթթ օլսա, իշ պուլունաճագ տըր, հէր
քէս պէնի անինտէ իլինէ գապուլ իտէճէք տիր տէյի . . .

—Մհ, հայր՜իք, քի, քի, պապտէ բէք ալտանմագտա վէ եա-
 ճըլմագտա իմիչիմ տիր . . . իշ իսթէմէք իչին, պիր պէեազ
 թագըմճը, եանի չամաչըր սաթընը մաղազասընա կիրտիմ,
 իշ իսթէտիմ. պէնիմ ապըմը վէ կէչմիշ հալմի սիւալ իթ-
 տիլէր. վէ պէնտէ եալան սէօյլէմէքլիկի գապուլ վէ իր-
 թիքեապ իթմէտիկիմտէն, մահպէստէն չըգմըշ օլտուղու-
 միւ, տօս տօղրու սէօյլէտիմ. պիրտէ պէնիմ պոճիֆատէմ
 իւղէրինէ, պաչգա պիր ճէվապ պիլէ վիրմէքսիլին, մա-
 ղազա գաբուսուսու եիւղիւմէ տօղրու աչարագ, հէման-
 տէմ տիշարը չըգտեմ տէյի, սօգաղը կէօսթէրտիլէր . . .
 Պէնտէ հիշ տէյիլ իսէ, պիր թէճրիւպէ իչին օլտուն, իշ վիր-
 մէլէրինի բէճա իթտիմ. վէ պունա գարչըլըգ տախի, ա-
 տէթա պիր իսըսըզ կիպի, եիթէքլէնէրէք տիշարը գօվուլ-
 տում. . . Օլ վագըթ, Ռիկօլէթին պանա վիրմիշ օլտուղու
 նասիհաթլար, կէրչի խաթըրմա կէլտիլէր էմմա, չիֆայիտէ
 քի, իշ իշտէն կէչմիշ իտի . . . Պունուն իւղէրինէ . . . եա-
 վաշ եավաշ . . . էլպիսէ վէ չամաչըր, ճիւղի պիր շէյ հէր
 նէմքի գալմըշ իտի իսէ, սաթտըմ էթմէք բարասը իթտիմ
 . . . վէ պունտան տախի սօնրա . . . արթըգ սաթաճագ
 տախի պիր շէյիմ գալմատը . . . օլ վագըթ պէնի, պու-
 լունտուղում օտատան տիշարը իթտիլէր . . . իբի կիւն աճ
 գալտըմ . . . նէրէտէ գալըպ վէ նէրէտէ եաթաճագըմը
 շաշըրտըմ . . . պու հէնկեամտէ, պու օկրէս իլէ, զիքրի-
 նի կէչտիկիմ իթթիեար գարըլարտան պիրինէ րասթ կէլ-
 տիմ, չիւնքի մէրգումէլէր, պէնիմ նէրէտէ սաքին օլտու-
 ղումու պիլտիքլէրինտէն, մահպէստէն չըգտըլըմտան պէ-
 րու, տայիմա էթրաֆըմտա կէղիպ տօլաշմագտա, վէ կէ-
 ղէթմէքտէ իտիլէր . . . Մէրգումէլէր պանա, պէնիմ իչին
 իշ պուլաճագլարընը պէեան իթտիլէր . . . պէնտէ ան-
 լէրին լագըրտըլարընա ինանտըմ . . . Սլըպ պէնի պուրա-
 եա կէթիլտիլէր . . . պէնիմ իսէ աճըգտան, թագաթ ու
 տէրմանըմ գալմամըշ իտի . . . վէ պիթթապի ագլըմ պի-
 լէ պաշըմտա տէյիլ իտի . . . պունլար չպանա րագըլար

իշիրտիլէր . . . վէ . . . վէ . . . նիհայեթ , իշթէ' . . . —
տէտի պիշարէ գըզ , էլլէրիյլէ , երւլլէրինի գարաեարազ :

—Վա՛հ , զէվալլը չօճուգճուղազ , վահ , չօգտա՞ն պէ-
րումու , սէն պու օլլրէսին Կանընտա քիրաճըլըզ իթմէք-
տէսին . . . —տէյի սիւալ իթտի Րօտօլֆ , տէրունի տիւ-
տէն մէրգուճէեի աճըեարազ :

. —Ալթը հաֆթատան պէրու տիր , —տէյի ճէվապ վիր-
տի լա Կուալէօզ , պիր էսէրի աղիմի էլէմ իպրաղիյլէ սէյ-
լէեէրէք

—Անլատըմ , —տէտի Շուրինէօր , — շիմտի իսքեաթ օլ-
տոււմ քի , էկէր պէն սէնին բէտէր ու վալիտէն եէրինտէ
օլմուշ օլսա իտիմ , գաթան գօլթուղումուն ալթընտան տի-
շարը չըգմանեաճագ իտին . նէ՞ տէրսին , էօյլէ տէյի՛լ մի .
մէէմուլ իտէրիմ քի , իգըար իտէրսին :

—Չօճուղում , զանն իտէրսին քի , պիզէ շու քէնտի էօմ
րիւնիւն հիքեայէսինի իթտիկին իշին , էսէ՛ֆ իյլէմէքտէսին ,
էօյլէ տէյի՛լ մի . —տէտի Րօտօլֆ :

—Օֆ , հագգընըզ վար տըր , էֆէնտի , —տէտի ծլէօր
—տը՝Մարի պիր սուրէթի մահգունանէտէ , —վագթի սէպա-
վէթիմտէն պէրու , տահա իւք տէֆա օլարագ տըր քի , պու
նագլ իթտիկիմ շէյլէրին , քեաֆֆէսինի պիրլիքտէ օլտու-
ղու հալտէ , տէր խաթըր իթմէքլիկիմ իգթիզա իթմիշ տիր
. . . վէ աշիքեարտա տըր քի , մէմուլնիյեթ ու մէսէրրէ-
թի պատի օլաճագ շէյլէր տէյիլ տիրլէր . , :

—Հագգըն վար տըր , —տէտի Շուրինէօր լաթիֆէ իւզ-
րէ սէյլէեէրէք , — իհթիմալ տիր քի շիմտի սէն , եա պիր
մէյիսանէ մութպախընտա աչճը ետամաղը օլուպտա չալըշ-
մագտա օլմատըղըն , վէ եախօտ պիր իիթիեար արսըզ
գարը եանընտա պուլունուպտա , քէնտի ատամալընա
խըտմէթ իթմէքլիքտէ պուլունմատըղըն իշին , էսէ՛ֆ իյլէ-
մէքտէսին , էօյլէ տէյի՛լ մի :

—էօյլէ շէյլէրտէ կէօզիւմ եօգտուր . . . պիր ատամ ,
էկէր րահաթ վէ սէատէթի հալ իւզրէ եաշամագ իսթէր

խսէ, ըրդ ու նամուսու եէրինտէ օլմալը տըր . . . —տէտի Ֆլէօր-աը-Մարի, պիր ա՛հը սէրտ չէքէրէք:

—Ա՛ . . . Նէ՛ գատար պօշ գափալը իմիշտին սէն . . . —տէյի պաղըրտը Շուրինէօր, գահգահա իլէ կիւլմէքտէն պանըլարագ, —նէ՛ աճայիպ չէյ տիր քի, թանըմագտա օլմատըղըն բէտէր ու վալիտէնին պատիի չէրէֆի օլարագ, էհլի ըրզըգտա եէքթա պուլունան գըզլարա իթա վէ իհ-սան գըլընմագտա օլան միւքեաֆաթ կիւլինէ, շիմտիեէ գատար նայիլ օլմամըչսըն տըր:

—Իէտէրիմ, եախօտ վալիտէմ պէնի, ֆաղլա պիր քէօ-բէքճէք կիպի, սօգագլարտա պըրագմըչլար տըր . . . վէ պէլ-քիտէ, քիմ պիլիր, պիզզաթ քէնտիլէրէ էլվիրէճէք գատար-տա էթմէքլէրի եօգ իմիշ տիր . . . —տէտի լա ֆուալէօզ, քէմալի քէտէր իւզրէ: —Կէրչի, ծնլար հադգընտա տախի ֆէ-նա սէօլլէմէք վէ սիթէմ ու թէչէքքիլէր իթմէք իսթէմէզ իսէմտէ, պու ճիւմլէ իլէ, շուտա սահիհ տիր քի, պէնիմ կի-պի պէտ պիր պախթ վէ պիր սէֆիլտէ, պու ալէմաէ բէք ազ պուլունմագտա տըր, տէնիլսէ ճայիզ տիր:

—Աճայիպ, իյի եա, սէնին Նէյի՛ն վար տըր. համտ օլ-տուն վէնիւս կիպի պիր ճիւնի ճէմալէ մալիք պուլուն-տուգտան, վէ հէնուզ սիննինտէ օն ալթը պուլուգ օլ-տուգտան պաչգա, պիւլպիւլ կիպի տախի էօթմէք պիլ-մէքտէսին, վէ պիր պաքերէ գըզ հալ վէ կէօսթէրիշինտէտէ պուլունմագտասըն, վէ հաթթա իսմին տախի հալինէ մու-վաֆրգ տիւշէրէք & Ֆլէօր-աը-Մարի չաղըրմագտա տըր, պիրտէ գալգմըչտա, քէնտի հալինտէն թէչէքքիլէր իթմէք-տէսին: Եա, մաագալլահ, շու պիզիմ զկըէս կիպի իխթիեար-լաեըպտա, քէչէ կիպի սաչլարա մալիք օլուպ, վէ աեագ-լարըն ալթքնա տա պիր մանկալ ալմագլըղա միւհթաճ պուլունուր իսէն, օլ վադըթ Նէ՛ եաբաճագսըն:

—Մհ, պէն զաթէն անըն կիպի իխթիեա՛ր օլաճագ տէ-յիլիմ քի:

—Տիմէք տիր քի սէն, իխթիեարլանմագլըղ հիւնէ-

րինին իճատը իմթիեազընը՝ արմըշ պուլունմագտասըն, էօյ-
լէ՝ մի :

—Խայր, էօյլէ տէյիլ տիր, ֆագաթ, շունու բէք ալէա
պիլիրիմ քի, պէօյլէ պիր սէֆիլլիք իչինտէ, չօղլուգ տա-
եանսապիլիպ եաշտեամսեաճաղըմ տըր. զաթէն շիմոտէն
տախի, ֆէնա պիր էօքսիւրիւք եագալամըշըմ տըր :

—Հա՛, էօյլէ՛ տիր, տիսէնէ քի, շիմոտէն թապուլթու-
նու հաղըրլաեալըմ. սէն սահիհէն պուտալա պիր չօճուգ
իմիշսին եա՛... հայտէ՛, հայտէ՛, էօյլէ չօճուգճա լաղըր-
տըլար իլէ մէրագ իթմէք իսթէմէ՛զ... :

—Կուալէ՛օղ, մէկերչի սէն չօղ տէֆա, պէօյլէ չէյլէր
տիւշիւնիւպ, վէ ֆիքրինէ տէ պէօյլէ մէյեուսիյեէթպախշ
չէյլէր կէթիրմէքտէմիսին, —տէտի Ռօտօլֆ :

—Պաղը քէրրէ, եվվէթ... պագընըզ շիմտի՝ մօնսիէօ Ռօ-
տօլֆ, զաթընըզա պիր չէյ սէօյլէյէյիմ տէ, օլ վագըթ
պէնիմ տիւշիւնտիւքէրիմէ հաղգ վիրի՛րմիսինիզ, եօգսա
վիրմէ՛զմիսինիզ. պիր քէրրէ հալ վէ թապիաթըմը անլա-
եընըզ տա, ծնա կէօրէ մուհաքէմէնիզի պէեան իտինիզ.
սապահլարը, օկրէստէն ծն փարա ալարագ, սիւտծիւ գա-
րըտան, սիւտիւմիւ Թլմագ իւզրէ, Վիէյլ-Տրարրի սօգաղը
պաշընա դատար կիտիպ տէ, մէրգումէնին, սիւտիւ վիր-
տիքտէն սօնրա, քէնտի էչէկի վէ քիւշիւճէք արապասըյլա
կէրի տէճնիւպ կիթտիկինի կէօրտիւկիւմտէ, օլ գատար
հասէտ չէքէր վէ արզու իտէրիմ քի... քէնտի քէնտիմէ,
«նէ՛ մուլթու շու գարըեա քի, քէնտի քէօյիւնէ կիթմէք-
տէ տիր, կիւզէլ կիւզէլ սուլար իչիպ վէ թէմիզ թէմիզ
հալալար ալմագտա տըր... հալ պու քի, պէն իսէ, եվ-
վէթ պէն իսէ, օկրէսին, հաթթա էօյլէ վագթիւնտէ պիլէ
գարանիլըզ օլան վէ պիր ամպարա պէնզէեէն օտասընտա,
եալընըզճա չըգըպ իմրարը էօմի ու եվգաթ իթմէքիկէ,
մէճպուր պուլունմագտաեըմ» տիմէքտէ իտիմ :

—Մատամ քի էօյլէ տիր, չօճուղում, էհլի ըրզ վէ
նամուսլու օլ, քէնտինի էօյլէ կէօսթէր... եվվէթ, էհլի

ըրզ վէ նամուկս' ուլ, — տէտի Շուրինէօր :

— Ամա՛ն եա Բէպպիմ, էհլի ըրզ վէ նամուկս' մու ուլ . երմ, չօգ էյի, էվլէթ, չօգ էյի, լաքին, մէկէրչի, պէօյլէ պիր հալտէ, վէ պէօյլէ պիր մահէլլտէ, էհլի ըրզ վէ նամուկս' ուլարագ եաշամագլըգ միւմքին ուլապիլիմի : Ջաթէն շու կէյինտիկիմ էլպիսէլէրի պիլէ, օկրէստէն քիրա իլէ ալմըշմ տըր, վէ օտա քիրասը իչին մէրգումէէէ պօրճուլ օլտուգտան պաշգա, եէմէկիմ բարասընտան տօլանը տախի պօրճում վար տըր . . . մէգքիւր պօրճլարըմը վիրմէտիքճէ, մէրգումէ պէնի, շունտան շուրանա պըրագմալ . . . մա՛ղալլահ, էկէր քիւսթախլըգ իտիպ տէ սափուշաճագ օլսամ, անինտէ, «խըրսըղ տըր» տէյէրէք պէնի թութտուրուր . . . Մէրգումէնին բէնչէսինտէ, ատէթա պիր էսիր կիպի պուլունմագտանըմ . . . պօրճումու վիրմէտիքճէ, գուրթուլմագլըգ միւմքին տէյիլ տիր . . . :

Մէրգումէ պու սօն տէհչէթամիզ լագըրտըլարը սէօյլէտիկի վագըթ, պիշարէ քէնտույի զապթ իտէմէեէրէք տիթրէմէկէ պաշատըղը կիպի, ուզուն ուզուն քիբրիքէրինին ուճլարը տախի ըսլանմանա պաշատըլար :

— Էօյլէ օլտուգտա, պուլունտուղուն եէրտէ գալմալը, վէ էօյլէ քէօյլիւ գարըսընա ֆիլանա քէնտինի թաթպիզ իթմէմէլիսին, — տէտի Շուրինէօր . — Տիվանէ՞ միսին սէն, պէօյլէ, պիր բայիթախթ իչինտէ եաշամագտա օլտուղուն հալտէ, պիր տէ գալգըպ տա, քէօյլիւ օլմագլըղ՞ մը տիւշիւնմէքտէսին. պիր քէօյլիւ գարըսընըն էօմրիւնէ հասէ՞ տմի էյլէմէքտէսին. պարի օ տա արգու իտէճէք պիր շէյ օլսա, օլ սէնին հասէտ իթտիկին սիւտծիւ գարընըն էօմրիւ, պիլիմիսին նէտէն իպարէթ տիր, քէնտի չօճուգլարընա չօրպալար լաբալար բիչիրմէքտէն, ինէքլէրինի սաղմագտան, թավշանլարընա օթ վիրմէքտէն, վէ պիր տէ ագշամ օլուպ տա գօճասը մէյխանէտէն չըգարագ կէլտի՛ մի իտի, տա . եա՛գ եէյիպ օթուրմագտէն իպարէթ պուլունմագտէ տիր :

Լա կուալէօզ մէրգումուն պու լագըրտըլարընա գար-

շըլըդ հիշ ճէվապ վիրմէտի , վէ տիք տիք պագմանա , վէ սինէսի սըգըլմանա , վէ լէհճէսինտէն տախի , պիթթապի , իւզէրինէ , էսէրի էլէմի աղիմ հիւքմ իթմէքտէ օլմասը անշըլըտը . . . :

Սաֆտէրունլուգ էսէրի օլարագ զուհուրա կէլմիշ օլան մէգքիւր տէհչէթամիզ նագլիյետէթի , Բօաօլֆ , պիթթէտրիճ արթմագտա պուլունան պիր էսէֆ իւզրէ տիյնէմիշ իտի : Սէֆալէթ , օրթատա սահիպսիզ գալմագլըգ , տիւննա հալինէ վէ էօմրինէ տայիր հիշ պիր շէյ պիլմէմէքլիք վէ թէճրիւպէսիզլիք սէպէպինտէն , պիչարէ կէնճ գըզըն , մէգքիւր հալէ տիւչար օլարագ , էօյլէ եալընըղճա զայպ օլուպ գալմըշ օլմասընը անլատը . . . հէնուգ օն ալթը չաղլարընտա օլան պիր կէնճ գըզ , Բարիս կիպի ինսան տէրեսաը օլան պիր մէմլէքէթտէ , եալընըղ մը գալմագ . . . :

Պունուն իւզէրինէ , վէ խասսէթէն տիւչիւնէրէք օլմաստըղը հալտէ , օլ հէնկեամտէ , Բօաօլֆուն խաթրընա , ըուհու կիպի սէվմէքտէ օլտուղու պիր էվլատընը զայպ իթմիշ պուլունմասը կէլտի , վէ անըն իւզէրինէ տիւչիւնմէկէ պաշլատը . . . մէրգումուն զայպ իթմիշ օլտուղու քէնտի չօճուղու , հէնուգ ալթը եաշընտա պիր գըզ իտի . . . : շէօյլէ քի , մէրգումէ , օլ անտէ , թըպգը Ֆլէօր-տը-Մարի կիպի , օն ալթը պուչուգ եաշընտա օլմուշ օլաճագ իտի . . . : մէրգումուն ֆիքրինի գավրամագտա օլան պու աճըգլը թէղէքքիւր , օլ ահվալը ալամիշթիմալի հիքեայէսինի տիյնէմիշ օլտուղու մէրգումէ պէտպախթ գըզ հագգընտա , գալպինտէ հիսս իթմէքտէ օլտուղու էլէմ ու էսէֆի , գաթ պէ գաթ արթըրմանա պաշլատը :

ՖԱՍԼԸ ՍԱՏԻՍ

ՇՈՒՐԻՆԵՑՐԻՒՆ ԹԵՐՃԷՄԷՑԻ ՀԱԼԻ

Հիքեայեմիզի օգուհան զաթլար տերխաթըը իտէպի-
լիրլէր քի, մէգքիւր մէյքէտէնէ սօնրատան կէմիշ օլան
պիր իւչիւնճիւ ատէմ, սայիր իքի ատէմլէրի, տիգդաթը
թամմէ իւզրէ, կէօզէթլէմէքտէ իտի:

Վէ շունու տախի ունութմամըշլար տըր քի, մէրգու-
ման իքի ատէմլէրտէն պիրինին պաշընտա պիր Բոււմ շու-
պարաւը պուլունտուղու կիպի, տայիմա տախի ան էլինի
սագլամագտա օլուպ, վէ մէյքէտէնի գանրեա տա, սըգը
սըգրեա, Մէթր տ'էգօլ իլէ Կրօ-Պօաթէֆոււն, հէնուզ
օրաեա կէմիշ օլուպ օլմամասընը սիւալ իյլէմիշ իտի:

Լա Կուալէօզ, քէնտի սերկիւզէշթինի նագլ իթտիկի
վագըթտա, պուսլար մէգքիւր հիքեայեցի տիյնէեմէտիք-
տէն պաշգա, չօգ տէֆա տախի, պիրպիրիլլէ, եաւաշ եա-
վաշ սէյլէեէրէք լագըրտը իթմէքտէ, վէ հէմիշտէ (տա-
յիմա). քէմալի իհթիրազ վէ վէսվէսէ իւզրէ, գաբուտան
թարաֆա պագմագտա իտիլէր:

Պաշընտա Բոււմ շուպարաւը պուլունան ատէմ, քէնտի
արգատաշը օլան տիկէր ատամա,

—Նէ Կրօ-Պօաթէօ վէ նէ տէ Մէթր տ'էգօլ, իքիսի
տախի կէմէտիլէր:

—Եա'հու, գալգըպ մա Սքէլէթ, մէրգումանըն էլլէ-
րինտէն, չալտըզլարը վէ եախօտ աշըրտըզլագը շէյլէրտէն,
քէնտի բայլարընը տախի զասպ իթմէք գաստիլլէ, իքիսինի
տէ թէլէֆ իթմիշ օլմասըն, — տէտի:

—Էկէր մէրգում էօլլէ պիր շէյ եաբտը իսէ, պիզիմ
տէ իշիմիզ իշ տիր, պու գատար չալըշպ չապալաեղպ
իշի թամ սըրասընա գօյտուգտան սօնրա, էլիմիզէ հիշ
պիր շէյ կէշմէեէրէք, թէհի տէսթ գալաճաղըմըզտա, վէ

ՀԱՅԻՐԱՆԵՐ

սալթ ագընթընա քիւրէք չէքմիշ օլաճաղըմըզտա , շիւբհէ
եօգ տուր , — տէտի տիկէրի :

Մէրգուժ իւշինճիւ ատէմ , մէրգումանտէն , անճագ ,
իթտիքլէրի լագըրտըլարը տիյնէյիպ իշիտէպիլէճէք գա-
տար ուզագտա օթուրմուշ օլտուղունտան , պիր չօգ տէ-
ֆալար , քէնտի գասքէթօսու (եասսը շարգա) տէրունինտէ
սագլամըշ օլտուղու պիր քեաղըտ բարչասընըն իւզէրինէ ,
ասլա պէլլի իթմէեքէք պագտըգտան սօնրա , միւրատը
հէր նէ իսէ հասըլ օլմուշ , վէ եախօտ քէնտի մէճմուրիյ-
եէթինի , էմէլի իւզըէ իճրա իտէպիլմիշ օլմասը սէմէքէսի
օլարագ , իւզէրինտէ պիր էսէրի մէմունիյեէթ միւշահէտէ
իտիլմէքտէ (կէօրիւլմէք) օլտուղու հալտէ , թրաքէզանըն
էօնիւնտէն անաղա գալգտը , վէ , անագլարը քէնտի ման-
կալը իւզէրինտէ , վէ գօճա սիեահ քէտիսիտէ գուճաղըն-
տա պուղունտուղու թագտիրտէ , տէսթկեահը պաշընտա
ուեուգլամագտա օլան մէյքէտէճի գարըեը չաղըրարագ ,

— Պագսանա , ապլա Բօնիս , պէն շիմտի կէլիրիմ , պագ-
շու թէքսիմ իլէ պարտաղըմը կէօզէթլէեի վէր . . . սա-
գըն քիմնէ թօգունուպ տա պիր շէյ աշըրմասըն , — տէտի :

— Մէրագ իթմէ , էվլատըմ , — տէտի ապլա Բօնիս ,
— էկէր թէքսինտէ վէ պարտաղընտա աբարըպ աշըրա-
ճագ պիր շէյ գալմամըշ իսէ , քիմնէ էլինի պիլէ ուզա-
տըպ տա իլիշմէզ :

Մէրգուժ , մէրգումէնին պու լաթիֆէսի իւզէրինէ , պիր
չօգ կիւլէրէք , քիմնէ տիգգաթ իտիպ տէ ֆարգընտա օլ-
մատըղը հալտէ , մէյխանէտէն տիշարը չըգտը , վէ կէօրիւն-
մէզ օլտու :

Մէրգուժ գաբուեու աշըպ տա տիշարը չըգար իքէն ,
գաբու գաբանընճատա գատար , Բժտօլֆ , զաթէն զիքրի
կէշմիշ օլան իրի վիճուտու , վէ սիեահ եիւղլիւ պիր քէօ-
միւրճինիւն , սօգագտա պէքլէմէքտէ օլմասընը կէօրտիւ-
կիւնտէն , հէմանտէմ սապըրսըզճա պիր չաբուգլուգ իւզրէ ,
քէնտիսինի մուհաֆաղա իթմէքլիք նիլէթլէլէ , թէհի եէր-

տէ օրատա պէքլէմէմէսինի, պիլիշարէթ մերդումէ պիլ-
տիրտի իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, մերգում, Բօտօլ-
ֆուն պու միւմանաաթընա էհէմիլյէթ վիրիպ տէ տիյնէ-
մէք իսթէմէտիկինտէն, մէյխանէնին էօնիւնտէն, պիր ա-
տրմ էօթէեէ պիլէ կիթմէտի:

Պու հէնկեամտէ, լա կուալէօղիւն իւղէրինտէ հիւքմ
իթմէքտէ օլան մահզունլուգ, կիթտիքճէ արթմանա պաշ-
լատը. մերգումէ արգասընը տիվարա վիրմիշ օլուպ, պա-
շընքտա էօնիւնէ էյմիշ օլտուլու հալտէ, քէնտուտէն պի-
խապէր կիպի պիր հալ իւղրէ, օլ իրի վէ մալի կէօղէրի-
նի էթրաֆա կէզտիրմէքտէ օլմասը կէօրիւլմէքտէ, վէ պի-
շարէնին ֆիքրինտէ կէզմէքտէ օլան էսէֆամիզ թէֆէք-
քիւրլէրտէն միւթէէսսիր օլարադ, տէրեայի զամ ու էլէմէ
տալմագտա պուլունմասը անլաշլմագտա իտի:

Մէրգումէ իքի իւշ տէֆա, Բօտօլֆուն, տիգգաթլը
տիգգաթլը, քէնտի էիւլինէ պագմասընը կէօրէրէք, կէօղ-
լէրինի պաշգա թարաֆա չէվիրտի, վէ էօլլէ հիշ թանըմա-
տըղը պիր առամըն պագքշլարընտան, քէնտի իւղէրինտէ
հասըլ օլմագտա օլան ֆէվգէլատէ պիր թէէսսիրին, նէտէն
իլէրու կէլմէսինէ, պիր տիւրիւ մանէա վիրէպիլիպ վէ ա-
գըլ իրտիրէմէմէքտէ իտի: Նիհայէթ, մերգումուն օրատա
պուլունմագընտան սըգըլըպ ըահաթսըլ օլմագտա, վէ
սայքի, անքն հուզուրունտա օթուրուպ տա, պիր սուրէթի
սատէտիլանէտէ օլարադ, քէնտի սէֆիլ հալինի վէ սէր-
կիւզէշլինի նագլ ու պէեան իյլէմէսինտէն տօլանը, աճը-
նըպ նէտամէթ կէթիրմէքտէ իտի:

Հալպուքի, Շուրինէօր, մուղայիրի օլարադ, պիգայտ
պիր հալտէ օլտուղունտան, եալընըզճա ալլըքէնի եէմիշ պի-
թիրմիշ օլուպ, վէ իշտիկի շարապ վէ ըագը սայէսինտէ,
քէյֆինիտէ չաթմըշ պուլունտուղունտան, քէնտիտէն ուս-
թատ պիր ապամա թէսատիւֆ իտէրէք, տանադ եէմէ-
սինտէն տօլանը, իւղէրինտէ հիսս իթմէքտէ պուլունտու-
լը մահճուպիյեթ, Բօտօլֆ թարաֆընտան կէօրմէքտէ

օլտուղու հիւրմէթ ու ըրայէթ վէ արիճէնապլըգ սայէսին տէ, մահվ ու իզալէ օլարագ, մէզքիւր մահճուպլյեթ տուլղուսու եէրինէ, քէնտիտէն պէղայէթ տէրէճէտէ կիւճ վէ գուվլէթէ մալիք պուլունան էօլէ պիր գահրաման հագգընտա, գալպինտէ, պիր էսէրի թէհայելուր վէ գօրգու վէ հիւրմէթ ու իճիւրամ հիսս իթմէկէ պաշլամըշ իտի:

Պիր ճիհէթլէ աննը աչըգ պուլունմասը, եանի խըրսըգլըգ լէքէսինտէն քեամիլէն արի (թէմիլ) գալմըշ օլմասը, մէրգումուն եապանիճէ քիպրինի մուճիպ օլմագտա օլտուղունտան, օլ պապտէ էօլիւնիւպ իֆթիխար իյլէմէքտէ իտի. վէ մէրգումուն պուլ տուլղուսու տա, հիշ տէյիլ իսէ, թարիգի ինսանիյեթտէ, պիւթիւն պիւթիւն դայպ օլմամըշ օլմասընա, եանի, հէնուզ իսլահ գապուլ իտէր պիր հալտէ պուլունմասընա, տէլալէթ իտէպիլմէքտէ իտի:

Պու նազիք նօգթա, Բօտօլֆուն նազարը տիգգաթը բիւր ֆէթանէթինտէն գաչապիլմիշ օլմատըղընտան, մէրգումուն սէրկիւզէշթինի, քէմալի իսթիգսա վէ մէրագ իւզրէ պէրլէմէքտէ իտի:

—Հայտէ պագալըմ . . . թօսընում, —տէտի Բօտօլֆ մէրգումա, —սէնին տէ սէրկիւզէշթինի տիյնէեէլիմ:

Շուրինէօր շարապընը իչիպ պիթիւրտիքտէն սօնրա, շու աթիտէքի սուրէթտէ, իրատը մէգալ իյլէտի:

—Ձէվալը չօճուղում, լա կուալէօղ, սէնի հիշ տէյիլ իսէ, լա Շուէթ տէնիլմէքտէ օլան ճէհէննէմ քիւթիւկիւ պիր գարը չըգմըշ տա եանընա ալմըշ տըր, վէ, թա, պօշ կէզիճի (վապապօն) իլամըյլա մահպէսէ իլգա իտիլինճէեէ տէկին, պիր տէրէճէեէ գատար պիր մահէլլտէ գաեըրմըշ սագլամըշ տըր . . . հալ պու քի պէնճէ պէն իսէ, օն տօգուզընճու եաշ կիպի էն կիւզէլ պիր սիննիմէ պալիղ օլուպտա, ասկէր եազըլընճաեա գատար, եաթագ տէնիլէն շէյին եիւզիւնիւ պիլէ կէօրէմէմիշիմ տիր:

—Շուրինէօր, սէն ասկէրլիք տէ մի իթմիշսին տիր, —տէյի սիւալ իթտի Բօտօլֆ:

—Իվվէթ, իւշ անէ տէ ասկէրլիք իթմիշիմ տիր, նա-
սըլ քի շիմտի, անըն տա հիքեայէսինի կէչէճէկիմ տիր :
Պէն քէնտի կէնճլիկիմտէ, թէքմիլ կիճէլէրիմի, Լուվր սէ-
րաեը թաշլարը ալթլարըյլա, Գլիշի ալշը օճագլարընտա,
վէ Մօն-Բուժ թաշ մաաէնլէրինտէ կէչիրմիշիմ տիր. վէհա-
սըլ, շիմտի աշիքեար անլաշըլմագ տա տըր քի, պէն, պիրի
նէֆտի Բարիստէ, վէ տիկէրի տախի քէօյլէրինտէ օլարագ,
Էրի գըլթա խանէլէրէ միւթէսարըրֆ պուլունմուշում տուր,
էօյլէ տէյիլ մի :

—Յէնին սանաթըն նէ՞ իտի :

—Ուսթատըմ, Էկէր տօղրուսունու իսթէր իսէնիզ...
չէօյլէ պիր տիւշ նէվինտէն օլարագ տէրիսաթըր իտէպիլ-
մէքտէյիմքի, չօճուգլուղումտա, պէն պիր իսթիեար բա-
շավրաճը իլէ պիրլիքտէ կէզմէքտէ, վէ տայիմա էլինտէքի
բաշավրա չէնկէլիլէ աթտըղը տաեագլարը եէմէքտէ իտիմ :
Վէ պու տա սահիհ օլմալը տըր, չիւնքի, հալէա պու կիւն
վէ պու սաաթա գատար, հէր նէրէտէ էօյլէ պիր, էլմաս
քիւֆէսի արգասընտա, վէ ալթուն չէնկէլի տէ էլինտէ պիր
պաղիրկեան, եանի պիր քաշավրաճը կէօրիւր իսէմ, հէման
իւզէրինէ հիւճում պիրլէ, թութուպ պօղասըմ կէլմէքտէ
տիր : վէ իշթէ պունտան տա բանա անլաշըլմագ տա տըր
քի, Ֆիլվագը պէն չօճուգլուղումտա, պիր բաշավրաճըեա
խըտմէթ իթմիշ, վէ տաեագլար եէմիշ օլմալըեըմ տըր. դի-
րա, էսէրի զարաղը, հալէա գալպ ու Ֆիլքրիմտէ պագը պու
լունմագ տա տըր : Պէնիմ իլք սանաթըմ, Մօնֆօգօնտա աթ-
ըարը քէսիպ տէ տէրիլէրինի իւզէնլէրէ եարտըմճըլըգ իթ-
մէքիլք օլմուշ տուր... պէն օլ վագըլթ, անճագ օն օն իքի
շաղլարըմտա իտիմ : Օլ ղէվալլը իսթիեար աթլարը պօղաղ-
լամեա պաշլատըղըմտա, կէրչի Էվիլէլէրի, իւզէրիմտէ
պիր Ֆէնալըգ հիսս իթմէքտէ պուլունմագ տա իտիմ, լա-
քին, պու տա եալընըղ պիր այ սիւրմիւշ տիւր, պիր այ-
տան սօնրա ալըշտըմ, վէ օլ գատար ալըշտըմ քի, իւզէ-
րիմտէ օլ Ֆէնալըղը տույմատըգտան պաշգա, մուղայիրի օ-

լարագ , քէյֆ վէ սէֆա էսէրի տախի հիսս իթմէկէ պաշ-
լատըմ: Պէնիմ գատար տիւղկիւն վէ քէսկին պըշագլարա
մալիք պուլունան քիմնէլէր եօգ իտի . . . պըշագլարըմ օլ
գատար քէսկին իտիլէր քի , ատամ էլինէ ալըպ վէ իւս-
թիւնէ պագտըգճա , հէման գուլլանըպ հայվան քէսմէք-
լիկի արգու իտէր իտի , ֆագաթ , պունտան տա նէ՛ գա-
զանըր իտիմ , նէյէ՛ եարար իտի . . . պանա վիրիլէն հայ-
վանլարը քէսիպ պիթիրտիկիմտէ , էմէկիմէ գարշըրգ պիր
իւճրէթ օլմագ իւզրէ , գալտըրըպ էօնիւմէ , հասթա օլա-
րագ կէպէրմիշ պիր աթ պաճաղընտան պիր բարչա աթար-
լար իտի . չիւնքի , կէպէրմէմիշ օլուպ տա , քէնտի քէստի-
կիմիզ աթլարըն էթլէրինի , էգօլ-տը-Մէտսին մահէլլէ-
սինտէքի աշճըլարա սաթարլար , վէ անլէր տախի , էօքիւզ ,
գօեռուն , տանա վէ եախօտ գուշ էթլէրի մագամլնտա , «մի-
զաճ սահիպի պուլունան » միւշթէրիլէրինէ եութտուրուր-
լար վէ եէտիրիրլէր իտի . . : Լաքին , սիզ պէնի , օլ վա-
գըթտա , օլ պիր բարչա էթ գազանըպտա արարտըղըմ վա-
գըթտա կէօրմէլի իտինիզ , պէյ իլէ պաճանագ օլմագտա
իտիմ: Մէգքիւր էթիմի ալտըղըմ կիպի , ատէթա պիր ալ
եագալամըշ օլտն գուրտուն քէնտի մաղարասընա գօշտու-
ղու կիպի , պէն տախի , տօղրու ալըր օճաղընա գօշմագ-
տա , վէ օրատա օճագճըտան ըուխսաթ թահսիլ իտէրէք ,
աթէշ իւզէրինտէ , ալէա պիր քէպապ չէվիրի իտիմ: վէ
չայէտ ալըր օճաղը եագըլմամըշ օլտուղու կիւնլէրտէ տա-
խի , կիտիպ Բօմէնվիլտէ գուրու աղաճ բարչալարը թօր-
լար , վէ սախանէնին պիր տիվարը քէօշէսինէ չէքիլէրէք ,
չագմաղըմը չագար , պիր աթէշ եագար , վէ եինէ քէնտի
քէպապըմը կէօվտէէէ աթար իտիմ: կէրչի , էկէր տօղրու-
սունու իսթէր իսէնիզ , պու սօն թէրթիպ իւզրէ բիշիրտի-
կիմտէ . . . լաերգըյլա բիշմէյիպ , ատէթա եարը չիյ գալ-
մագտա իտի իսէ տէ , ծնտան տա պաշգա պիր մուհասսէ-
նաթ հասըլ օլմագտա իտի , չէօյլէ քի , հէր վագըթ պյնի
լէզզէթտէ եէմիշ օլմաեարագ , հիշ տէյիլ իսէ , տաթ վէ

լեզգէթ տէյիթիրմիշ, պաշգա պիր ճինս եէմէք տահա եէմիշ օլմագլըգ իգպալինէ նայիլ օլմագտա իտիմ:

—Էյ, սէնին իսմին նէ իտի, —տէտի Բօտօլֆ:

—Օլ վագըթ սաշլարըմ շիմտիքինտէն զիեատէ աշըգ պիր քէթէն ըէնկինտէ օլուպ, վէ կէօզլէրիմ իսէ տայիմա գանլը օլտուղունտան, վէ Ալպինօս թէսմիյէ օլունան պէ-եազ ատա թավշանլարընըն կէօզլէրինէ պէնգէտիքլէրին-տէն, պանս տախի, Ալպինօս չաղըրմագտա իտիլէր, —տէ-տի Շուրինէօր:

—Խըսըմ վէ ագրապալարըն, վէ եախօտ ֆամիլեա՞ն քիմլէր իտիլէր:

—Պէնիմ տէ խըսըմ վէ ագրապալարըմ, թըպգը լա կուալէօղինքիլէրէ պէնգէմէքտէ իտիլէր... զաթէն տօղ-տուղում եէրի պիլէ պիլմէմ պէն, քիմ պիլիը նէրէտէ, գա՞նղի սօգաղըն, գա՞նղի քէօշէսինտէ, վէ ըրմաղըն գա՞նղի գըեըսընտա, սաղընտա՞, սօլունտամը տօղմուշում տուր:

—Սէնի էօյլէճէ մէյտանտէ պըրագմըշ օլմալարը ի-շին, բէճէր ու վալիտէն ալէյիլէրինտէ, պէտտուալար օ-գուտո՞ւնմու:

—Էօյլէ շէյլէր տիւշինմէտիմ պիլէ... չիւնքի, վագի-ֆէմտէն խարիճ իտի... տօղրուսու... պէնի տիւնեաեա կէթիրմէլէրիլէ, պանս պիր իյիլիք եաբմամըշլար տըր... պու գատարճըգ սիթէմի տախի իթմէզ իտիմ, էկէր, պարի եալընը տիլէնճիլէր գատար օլսուն պիր իգպալէ նայիլ օլմուշ օլսա, եանի, պարի սօուգտան, աճըգտան, վէ սուսուղլուգտան քէնտիմի գուրթարապիլէճէք գատար պիր իգպալէ մալիք պուլունմուշ օլսա իտիմ, հալ պու-քի, Ալլահ պէնտէն պու գատարընը տախի գըսգանմըշ տըր. մէկէրչի Ալլահ, հիչ տէյիլ իսէ, խըրսըզլըգ իթմէկի սէվ-մէեէն պիշարէլէրէ, պու գատարճըգ պիր նիյմէթի օլսուն հիմմէթ պուեուրմալը տէյիլմիյիտի, մէկէրչի գուտըէ-թիմի եօգ իտի, եօգսա պիր շէյիմի էքսիլի իտի:

— Տիմէք տիր քի, Շուրինէօր, սէն, օլ աճ վէ սուսուղ գալարղըն, վէ սուգտան տիթրէյիպ էզիյեէթ չէքտիկին կիւնէրտէ տախի, խըրսըզլըղա իրթիքեապ իթմէմիշսին տիր, էօյլէմի :

— Էվվէթ, էօյլէ տիր, հատտէն զիեաւտէ սէֆալէթ վէ մէսայիպ չէքմիշիմ տիր... վէ հաթթա, պաղը քէրրէ տէ իքի կիւն աճ գալըպ օրուճ թութմագլըղա մէճպուր օլմուշում տուր... ֆագաթ, եինէ խըրսըզլըղ իթմէմիշիմ տիր : Ալլահ օլ կիւնահը պէնտէն սիւալ իթմէեէճէք տիր :

— Պէսպէլլի, մահպէսէ կիտէրսին տէյի, գօրգունտան խըրսըզլըղ իթմէմիշսին տիր :

— Ա, պըրագընըղ, ճանընըղ սէվէրսէնիզ լաթիֆէեի, — տէտի Շուրինէօր ումուղլարընը սիւքէրէք, վէ գահգահա իլէ կիւլէրէք. — Սիզ տէ պիլիւրսինիզ քի, պիր աւտէմ մահպէսէ կիտէր իսէ, հիշտէյիլ իսէ եէեէճէք պիր էթմէք վէ իչէճէք պիր սու վար տըր. իմտի, պու պէօյլէ օլտուղու թագտիրտէ, մահպէստէն գօրգմագտան նաշի, հիշ խըրսըզլըղ իթմէմէք, եանի, էթիկէ Նայիլ օլմէ էլէն, էթիկէ Նալմէ օլապիլիւրմի... Էհլի բըզլըղ սաթըպ տա, աճլըղտան էօլմէքտէն իսէ, խըրսըզլըղ իտիպ տէ, կիտիպ մահպէստէ ըահաթ էթմէք եէեէպիլիւր իտիմ... լաքին, եինէ հիշ պիր շէյ չալմատըմ, չալմագ իսթմէմէտիմ... իյի էմմա, նիչին... պէնտէ պիլմէմ, եալընըղ շու գատարընը պիլիւրիմ քի, տօղուշումտա պէօյլէ իտիմ, թապիաթըմ պէօյլէ իտի, խըրսըզլըղ տէնիլէն շէյ հագգընտա, ֆիքըրիմտէ հիշ պիր արղու վէ հիշ պիր նիյեէթ պիլէ տօղմա՛ղ իտի... :

Հատտի զաթընտա բէք կիւզէլ վէ բէք միւէսսիր օլան մէղքիւր ճէվապըն սաըլ մանէասընը, կէրչի Շուրինէօր քէնտիսի պիլմէքտէ տէյիլ իտի իսէ տէ, Ռօտօլֆուն իֆրաթ մէրթէպէ թէաճճիւպինի մուվէտտի օլմագտա իտի :

Ռօտօլֆ կէօրիւպ հիսս իյլէտի քի, պու պէտպալթ աւտէմ, էկէր ճինայէթէ իրթիքեապ իսէճէք օլսա, ըահաթճա եա-

շահապիլէճէկինի պիտիկի հալտէ տախի, իրթիքեապ իթմէյիպ տէ, չէքմէքտէ օլտուղու սէֆալէթին տէվամինա ըույի ըիզա կէօսթէրմէսիյլէ, գաթպէգաթ շայեանը հիւրմէթ պիր հալտէ պուլունմագտա իտի :

Բօտօլֆ, մէրգուսուն, մէտէնիյեթ օրթասընտա, եապանի պիր հալտէ գալմըշ օլուպ, վէ սէֆալէթտէն նաշի տախի հէնուզ պիւթիւն պիւթիւն. զայպ օլմամըշ օլտուղունու կէօրտիւքտէ, էլինի վիրէրէք թաազիմ իյլէտի :

Շուրինէօր, թէաճճիւպ վէ ատէթա հիւրմէթ ու իհթիրամ իւզրէ Բօտօլֆուն եիւզիւնէ պագտը, վէ մէրգուսուն քէնտույէ ուզաթմըշ օլտուղու էլինի, անճադ բարմաղլարը ուճույլա թուլթմաեա ճէսարէթ իյլէտի. չիւնքի, մէրգում, քէնտիսի իլէ Բօտօլֆ միեանընտա, պիր ֆարգը ազիմ պուլունմասընը, գաբալը պիր սուրէթտէ հիսս իթմէքտէ իտի :

— Զօգ իյի, չօգ իյի, — տէտի Բօտօլֆ, — սէն տայիմա պիր եիւրէք թաշըմագտա, վէ տայիմա տախի նամուսու, նու թանըմագտա պուլունմոլշսուն տուր . . .

— Նէ, եիւրէքմի թաշըմագտա . . . նամուսու թանըմագտա իմիշիմ տիր . . . քիմ պէն մի . . . ա՛, ա՛, ա՛, էյլէնի՛ եօրմուսունուզ, Ալլահը սէվէրսէնիզ, — տէյի ճէվապ վիրտի Շուրինէօր թէաճճիւպ իւզրէ :

— Էվվէթ, սէֆալէթ իւզրէ եաշաեըպ, վէ հաթթա աճ տախի գալմագլըղը կէօզէ ալըպ տա, խըքսըղըղա թէնէղզիւլ վէ իրթիքեապ իթմէմէք տիմէք . . . եիւրէք վէ նամուս թաշըմագ, տիմէք տիր, — տէտի Բօտօլֆ :

— Եա՛հու . . . սիզէ պիր չէյ սէօյլէեէյիմ մի, հադգընըղ օլմալը տըր . . . — տէտի Շուրինէօր տիւշիւնէրէք, — Էվվէթ, էօյէ, տէտիկինիզ կիպի օլմալը տըր . . .

— Օլ պապտէ նիչին թէաճճիւպ իթմէքտէսին :

— Թէաճճիւպ իթմէքիկէ հադգըմ վար տըր . . . չիւնքի, չիմտիյէ գատար, քիմսէտէն պէօյլէ պիր լադըրտը իշիթմէմիշիմ տիր, չիւնքի, չիմտիյէ գատար, հէրքէս պանա, ատէթա պիր քէօքէկէ մուամէլէ իտէր կիպի մուամէ :

լէ իյլէմիշ տիր . . . Լաքին, նէ՛ դատար անայիպ պիր հալ տիր պու, շու սիզին շիմտի պանա սէօյլէտիկինիզ . . . եիւրէ՛ք . . . վէ նամո՛ւս . . . լազըրտըլարը, իւզէրիմտէ բէք պիւսիւք պիր թէէսսիր բէյտա իթմէքտէ տիրլէր, — տէտի Շուրինէօր, հալէա տիւշիւնմէքտէ օլտուզու հալտէ :

— Լաքին, • տէյի՛լ ամմա . . . նէ՛ օլուեօրսուն :

— Օֆ, պիւմէմ, պէն տէ պիւմէ՛մ, — տէյի ճէվապ վիրտի Շուրինէօր, իւզէրիմտէ հատտէն զիեատէ պիր հէեէն ճանը տէրուն հասըլ օլարադ, — հիշ շիւբհէ ճայիզ տէյիլ տիր քի, նասըլ քի սիզ տէ կէօրմէքտէսինիզ . . . մէդքիւր լուզէթլէր, ֆիքրիմի դավրահըպ, պէնի պաշգա պիր հալէ վապ իթտիրլէր . . . օլ պէնտէ, պիր եիւրէք վէ պիր տէ նամուս տույղուսու պուլունմասընը, իզըար իտիպ տէ սէօյլէմէքիկինիզ եօ՛գմու, պտնա « սէն Սքէլէթտէն վէ Մէթր տէգօլտան զիեատէ գուլվէթլիսին » տէնիլիպ իզըար իտիրմէքիքտէն զիեատէ քիպը ու իֆթիխար տույղուլարըմք թահրիք իթմէքտէ, վէ պատիի մէմուսիյեթիմ օլմադտա տըր . . . շիմտիյէ դատար գալպիմտէ, հիշ պիր ճիհէթճէ, պու մէրթէպէ պիր տույղու հիսս իթմիշ տէյիլ իտիմ . . . Հէլէ շուտա սահիհ տիր, վէ սիզտէ էմին օլսանըզ կէրէք տիր քի, նէ օլ սէօյլէտիկինիզ լուզէթլէրի . . . նէ թէքէմէ թէքէմէ ինտիրտիկինիզ եումրուդլարը . . . նէ իթտիկինիզ իբրամլարը . . . վէ նէ տէ սայիր սէօյլէտիկինիզ լազըրտըլարը . . . հիշ պիր վազքթտա ունութմտեաճաղըմ տըր . . . խիւլառայի քէլամ, էլվիրեր արթըզ, — տէյի պաղըրտը մէրգում պիրտէն պիրէ, կէօրինիւշէ նէզարէն, քէնտի ֆիքրինի վէ տույղուսունու լաեըզըյա իֆատէ վէ պէեան իթմէքիկէ, քէնտուսինտէ իգթիտարը քեաֆի կէօրէմէտիկինտէն, — վէ նիհայէթ, շու տախի սահիհ տիր, վէ ճնա տախի էմին օլմալըսընըզ քի, պէնտէնիզ, էօմրիւմիւն թա սօն տազըգաորնա դատար, սիղէ ճան ու թէնիմէ սատըզ գալաճաղըմ տըր :

Բօտօլֆ քէնտիսի տախի, միւթէէսսիր պիր հալտէ պու-

լուսնոտուղունտան, մերգումա, մեզքիւր հալինի ֆարդ իթ-
տիրմէմէք նիյէթիյէ, էհէմմիյեթսիղ պիր սուրէթտէ ճէ-
վապ վիրիպ վէ լազըրտընը տէյիշթիրէհէք:

— Իկթիեար հայվանլարը քէսիպ, վէ էօլմիւշ հայվան-
լարըն տէրիլէրինի իւզէնլէրին եանլարընտա, չօդ վազըթ
գալըպ խըտմէթ իթտին մի, — տէյի սիւալ իյլէտի:

— Շիւբհէսիղ... էվվէլլէրի, կէրչի օլ զէվալլը, պանա
պիր թէբմէ վուրմագլըղա պիլէ մէճալ վէ գուտըէթլէրի
գալմամըշ օլան հայվանլարը պօղազլամանա, եիւրէկիմ
տանանամամագտա իտի իսէ տէ, լաքին սօնրատան, ծն
ալթը չազլարըմա գատէմ պասըպ, վէ սէսիմոէ թէպտիլ
օլտուգտա, արթըդ օլ վազըթ, պըչադ գուլլանմագլըդ,
պէնիմ իչին պէր քէյֆ, պիր հըրս, վէ պիր իհթիեաճ եէ-
րինէ կէչմէկէ պաշլատը, օլ գատար.քի, ախ, ախ, հայվան
օլայտը տա, քէսէյաիմ տէյի, ասէթա գուտուրուպ տի-
վանէ օլմագտա իտիմ, ... եէյիպ իշմէքտէն զիեատէ, ան-
տէն սէֆա տույմագտա... վէ անճադ անը տիւշիւնմէքտէ
իտիմ... պէնի օլ վազըթլար, իշ իւզէրինտէ իքէն կէօր-
մէլի իտինիզ, սայքի չըս չըպլադ օլմագտա օլտուղում-
տան, իւզէրիմոէ, տիզլէրիմոէքի պիր էսիկ բանթալօն-
տան պաշա պիր շէյ պուլունմագտա տէյիլ իտի: Վէ պիր
քէրրէ, օլ իրի վէ քէսկին պըչալըմը էլիմէ ալտըմ մը ի-
տի, ծն պէշ եիկիրմի ըէս գատար պիշարէ իկթիեար աթ-
լար, էթրաֆըմտա նէօպէթլէրինէ պէքլէմէքտէ իտիլէր. վէ,
մաազալլահ, պըչաղըմը իշլէթմէկէ պաշլատըղըմտա իսէ,
նէ օլտուղումու պիլմէմէքտէ իտիմ... զանն իտէրսին քի
գուտուրմագտա իտիմ, գուլաղլարըմ ինլէմէքտէ օլուպ,
վէ կէօլլէրիմէ տաիի, հէր շէյ վէ հէր թարաֆ դըբ դըրմըղը
կէօրիւնմէքտէ օլտուղունտան, հէման, քէստիքճէ քէսէր
իտիմ... էվվէթ, քէստիքճէ քէսէր իտիմ... վէ նիհայէթ,
պիլէքլէրիմոէ գուլվէթ գալմաներպտա, պըչաղըմ էլիմոէն
տիւշիւնճէեէ տէկին, քէսէր, տօղրար, բարչալար իտիմ:
հաֆըզ Ալլահ, պիլմէզսինիզ օլ արատա պէն, նէ գատար

քէյֆ վէ սէֆա տուեար իտիմ. շէօյլէքի, էկէր միլեօնլար-
ճա սէրվէթ սահիսի օլմուշ օլսա իտիմ, մէգքիւր սանաթը
իճրա իթմէքլիք ուղրունտա, սարֆ ու ֆէտա՝ իտէր իտիմ:

— Տիմէք տիր քի, քէսիպ տօղրամագլըգ, սէնին իչին
պիր ատէտ հիւքմիւնէ կէշմիշ օլմալը տըր, — տէտի Րօ-
տօլֆ:

— Սայքի էօյլէ տիր, ֆագաթ, սիննիմ օն ալթընը աշ-
տըգտա, մէգքիւր ճիննէթ պէնտէ օլգատար արթմըշտըքի,
պիր քէրրէ պըշաղը էլիմէ ալըպ տա հայվան քէսմէկէ պաշ-
լատըմ մը իտի, ատէթա իւգէրիմոէ պիր չըլղընլըգ հա-
սըլ օլտուղունտան, նէ եարտըղըմը պիլմէեէրէք, եար-
տըղըմ իշի խարապ իտէր իտիմ. . . էվվէթ, պէն, քէստիկիմ
հայվանըն տէրիլէրինի կիւգէլճէ իւգիւպ չըգարաճագ եէր-
տէ, հէման ըսաթ կէլա, պըշաղըմը սաղա սօլա վուրարագ,
տէրիլէրի տէլիք տէլիք, վէ բարչա բարչա իտէր իտիմ.
չիւնքի, օլ մէրթէպէ ղայրէթէ կէլիւր իտիմ.քի, նէ եարտը-
ղըմը պիլմէգ վէ կէօրմէգ օլուր իտիմ. նիհայէթ, պէնիմ
պու մուգիրը հալիմի կէօրէրէք, պէնի սալխանէտէն տի-
շարը աթտըլար: Պէնտէ կիտիպ գասսապլըգ իթմէկէ գալ-
գըշտըմ, չիւնքի, տայիմա օլ եօլտա պիր իշտէն քէյֆ վէ
սէֆա տուլմագտա իտիմ. . . լաքին, հայը՛ֆ.քի, պէնի գա-
սապլըղա տա գապուլ իթմէտիլէր, շէօյլէքի, գունտուրա-
ճըլարըն, նալընճըլարը թտհգիր իթտիքլէրի կիպի, գաս-
սապլարտա, քիպը ու ղուրուրլարընտան նաչի, պէնիմ
կիպի պիր չիւրիւք հայվանաթ պօղաղլանըճընը գասսապ-
լըղա շայէսթէ կէօրմէտիքլէրինտէն, ըէտա իթտիլէր: Յլ
վագըրթ մէճպուր օլտուլմ, գըսմէթիմի պաշգա պիր իշտէ
արտմանա. . . վէ անը տա բէք չաբուգ պուլամատըմ, վէ
իշթէ օլ հէնկեամոէ տիր քի, աճ վէ թագսիւր տալի գալ-
տըմ: Ագըպէթքեար կիտիպ Մօն-րուժ թաշ օճագլարըն-
տա չալըշտըմ: Հալպու.քի, կիւնտէ եալընըգ պիր ֆրանգ
գազանմագ իչին, գօճա գօճա արապալար չէքէրէք, սա-
պահտան ագչամա գատար պիր թէյեիւն կիպի չալըշպ

Թաշ Թաշընա Թաշընա, վիճուտիմ խարապ օլտուղունտան, իբի սէնէ տէյինճէ, արթըգ տաեանամազ օլտում: Պէն Թապէն կէօվտէլի վէ գուվվէթլի օլտուղումա իսթինատէն, կիտիպ ասկէր եազըլարագ, վէ պիր ալանա տախիլ օլտում: Օրատա տա իսմիմի վէ եաշըմը սօրուպ, լաղըմ կէլէն չէհա տէթնամէլէրի իսթէ մէսինլէր մի: Նէ սէօյլէեէյիմ. իսմիմ Սլպիօնսա տուր, սիննիմի տէ անլամագ իչին, սագալըմա պագ մալըսընըզ, տէտիմ, վէ չէհատէթնամէ եէրինէ տախի, Թաշ օճաղը ուսթասընըն վիրմիշ օլտուղու չէհատէթնամէեի կէօսթէրտիմ: Պէնի սիւարի ալանընա իտխալէ բէք միւնասիպ կէօրտիլէր, վէ պիղգապուլ գայտը տէֆթէր իթտիլէր:

— Եկէր օլ վագըլթլարտա պիր մուհարէպէ գուհուր իթմիշ օլսա իտի, պէսպէլլի, գոնվվէթին, ղայրէթ վէ ճէսարէթին, վէ քէսիպ տօղրամագըզ ճիհէթինճէ տէրքեար օլան մէհարէթին սայէսինտէ, չօգ իհթիմալ տըրքի, պիր զապիթլիք տախի գաբապիլէճէք իտին:

— Հայ շունու պիլէյտինիզ, իիւտա՝ ալիմ, Եկէր Եօյլէ պիր չէյ օլմուշ օլսա իտի, չիւրիւք աթլարտան զիեատէ, ինկիլիզլէր իլէ Բրուսիալըլարը տօղրամագլա իֆթիտար իտէպիլիր իտիմ. . . . Լաքին, չի՝ ֆայիտէքի, պէտգաթթլըղըմտան, օլ վագըլթլարտա տա, Եօյլէ պիր չէյ գուհուր իթմէտիկինտէն, պիւթիւն վագթիմիզի ասկէր Թալիմի իլէ կէչիրտիք. . . . Պիր ատամ, պիր ուսթա եանընա չըրագ կիթտիկինտէ, հիյնի իզթիլատէ, ուսթասընա պիր տաեագ վուրմագըզլա չըգըշտըգտա, Եկէր օնտան զիեատէ գուվվէթլի իսէ, տաեաղը աթար, եօգ, Եկէր օնտան գուվվէթսիզ իսէ, Թապիաթիլլէ տաեաղը քէնտի եէր, վէ սօնրա տա եօլ վիրիլլէր, վէ պազը քէրրէ տէ մահպէսէ տախի իլգա իտէրլէր, վէ նիհայէթ, իշ գու գատար իլէ պիթէր կիտէր: Հալպուքի ասկէրլիքտէ պէօյլէ տէյիլ տիր: Պիր կիւն չալուշում պանա, Էմրինէ անինտէ իթաաթ իթմէտիկիմ իչին, պէնի սիւմիւքլէյի վիրտի. վէ հագգը տախի

վար իտի, չինքի, թէմպէլիք իթմէքտէ իտիմ, մէրգու-
մուն մէգքիւր մուամէլէսինէ գըզտըմ, վէ պիր թէրմէ եէր-
լէշտիրտիմ, օլ վագըթ օ պէնի եիթի վիրտի, պէնտէ գար-
շըրդ քէնտինի եիթի վիրտիմ, մէրգում պէնիմ եագամ-
տան թուլթու, պէն տէ քէնտի գաֆասընա պիր եում-
րուգ եէրլէշտիրտիմ: Պաշգալտը իշէ գարըշարագ, իւզէ-
րիմէ հէւճում իթտիլէր, պունուն իւզէրինէ գըզտըգճա
գըզտըմ գուտուրտում, գանըմ պաշըմա սըշրատը, կէօզ-
լէրիմ գըզարտը, հէր շէյի գըբ գըրմըզը կէօրմէկէ պաշա-
տըմ . . . օլ հէնկեամտէ մալթպախտա խրտմէթ իթմէքտէ
պուլունտուղումտան, պըշաղըմ էլիմտէ իտի, ամա՛ն Ալլա-
հըմ, արթըգ սէն զապթ իյլէ պու տէլի գուլունու . . .
Պաշատըմ պըշաղըմը սալլատըգճա սալլամանա . . . ատէ-
թա քէնտիմի սալխանէտէ զանն իթտիմ . . . չափուշումու
էօլտիւրիւպ իշինի պիթիւրտիմ, վէ իքի տէ նէֆէր եարա-
լատըմ . . . օրթալըգ սահիհէն պիր գանարա հալի քէսպ
իթտի . . . իւշ քիշիեէ օն պիր պըշագ վուրմուշ իտիմ . . .
էվլէթ, թամ օն պիր . . . հէր թարաֆ ալ գանլարա պօ-
եանտը . . . էվլէթ, հէր թարաֆ գըբ գըրմըզը օլտու . . .
թըպգը պիր սալխանէեէ պէնդէտի . . . հէլէ պէնիմ իւզէ-
րիմտէն իսէ, գանլար սէլլէր կիպի ագամագտա իտիլէր . . .
Շուրինէօր պիր հէյեթի մաղնունանէ վէ վահշիեանէ
իւզրէ, պաշընը էօնիւնէ էեէրէք, սիւքիուլթ իյլէտի:

— Նէ՞ տիւչիւնիւեօրսուն, Շուրինէօր, — տէտի Բօ-
տօլֆ, մէրգումուն մէգքիւր հալինի թահթը նաղարը տիգ-
գաթա ալըպ, իյհարը էսէրի թէէսսիւֆ իտէրէք:

— Հիշ պիր շէյ . . . — տէյի ճէվապ վիրտի մէրգում
պիր սուրէթի մուլթասարէտէ, պատէհու, եինէ քէնտի
պէտէվիճէ վաղիֆէսիզլիկի իւզրէ, հիքեայէսինի տէվամէ
պաշլատը:

— Նիհայէթ պէնի մուհաքէմէ իթտիլէր, վէ գաթլիմէ
տէ հիւքմ ու իլամ իյլէտիլէր:

— Էյ նա՛սըլ օլտու տա գուրթուլապիլտին, ֆիրա՛ր մը
իթտին:

— Խայր, գաթիլիմէ պէտէլ, օն պէշ սէնէ քիւրէքտէ պէքլէտիմ: Լաքին, շունուտա ունութտում սիղէ սէօյլէմէկէ քի, ասկէրլիկիմ հէնկեամընտա, րէֆիզլէրիմտէն իքի նէֆէրինի, թապուրումուղ Մըլօնտա պուլունտուղու վա-գըթլարտա, Մարնը նէհրինտէ պօղուլմագտա իքէն, աթըլըպ էօյիւմտէն գուրթարմըշ իտիմ. վէ սայիր պիր տէֆա տախի... շիմտի սիզ տէ, պէնիմ իշին «պու հէրիֆ տէ, գարըլարը վէ էրքէքլէրի, գուրթարմագլըղա մէնսուպ, սուտա վէ աթէշտէ կէզէր վէ հաշար պիր մալուդ օլմուշ օլմալը տըր» տէյէրէք կիւլէճէքսինիզ, հալ պու.քի, զարա-րը եօգ, վարընըզ կիւլինիւզ, սայիր պիր տէֆա տա, թա-պուրումուղ Բուէնտէ պուլունտուղու վագըթտա, շէհրի մէզպուրուն, ատէթա պիրէր չէրկէ մագամընտա, էվլէրի քեաֆֆէթէն ախշապ օլան մահէլլէնին պիրինտէն աթէշ գուհուրիլլէ, քիպրիթ կիպի եանմաեա պաշլամըշ իտի. օլ կիւն պէնտէ եանկընա գօշաճագ օլան նէօպէթճիլէրտէն պիրի իտիմ. եանկըն մահէլլինէ կիտիպ եէթիշտիք, պիր տէ պանա պիր քիթիեար գարընըն, օտասը թուլթուլմաեա պաշլամըշ օլուպ, վէ քէնտիտինին իսէ, աշաղը ինիպ գա-շարագ գուրթուլմագլըղա իգթիտարը օլմատըղընը պաղը-րարագ խապէր վիրտիլէր, պէն պունու իշիթտիկիմ կիպի, հէմանտէմ գօշուպ եօգարը տօղրու սալտըմ. հաֆըզ Ալլահ, ֆիլվադը մէգքիւր օտա աթէշ ալմաեա պաշլամըշ իտի... քէնտիտի պիղիմ ալը օճաղընտա զանն իթտիմ. վէլհա-սըլ մէրգումէեի եէթիշիպ գուրթարտըմ... Լաքին, տա-պանլարըմըն ալթլարը տա քէպապ քէսիտիլէր. պունլար զաթէն մալիւմ օլուպ, վէ տաւա վէքիլիմ իսէ, պունլարը մէյտանէ վազ իտէրէք, պիւթիւն գուլվէթիլլէ խէլա-սըմա չալըշտըղընտան, իտամըմա օլան հիւքմիւն, քիւրէք ճէզաընա թէպտիլլինէ մուվաֆֆագ օլապիլմիշ տիր... ֆագաթ, պէն պու մուաֆիյեթտէն ասլա մէմնուն օլ-մատըղմտան, մագթէլէեէ չըգաճագ եէրտէ (ինսան պաշը քէսիլէն մահէլլ), բրանկաեա կիտէճէկիմ խապէրինի ալ-

տըղըմտա , հէման պէնիմ պօշպօղաղ ավօգաթըն իւղէրինէ
հիւճուժ պիրլէ , պօղուպ ճանրնը չըգարմագ իսթէտիմ . . .
մէրգում իսէ , կիւեա պէնիմ իչին պիր իյիլէք իթմիշ տիր
կիպի , քէմալի իֆթիխար վէ ղուրուր իւղրէ , պանա միւթ-
տէ վիրմէքիկէ կէլմիշ իտի . . . Ա՛հ , Ալլա՛հն զազապը
հէրիֆ . . . հայը՛ֆ քի , օլ խայլինի բէնչէմէ վիրմէեէրէք ,
գուրթարտըլար . . .

—Տիմէք տիր քի , ճէզանըն թախֆիֆ օլունմասընտան
տօլաեք թէէսսիւֆ իտիպ վէ թէչէքքի իյլէմէքտէսին :

—Շիւբհէսի՛ղ . . . պու ալէմտէ , պըչաղ իլէ օյնաեան ,
պըչաղ ավթընտա էօլմէլի տիր . պէնճէ , ատալէթին իգ-
թիգաար պու տուր . վէ խըրսըզըզ իտէն տախի , զէնճիր-
լէր թաշըմալը տըր , վէլհասըլ , հէք քէս քէնտի ճէզայի
սէզասընը չէքմէլի տիր . . . անինտէ պաշը քէսիլմէսիկէ
հիւքմ վիրիլմիշ օլան պիր ատամը կէօթիւրիւպտէ բրանկա-
պէնտըլրին իչինէ աթմագ , վէ ճնլարա բէֆիգ գըլմագ ,
պիր նիյմէթ սաեըլմաեքպ , իլլա պիր հագարէթ սաեըլ-
մալը տըր . հէլէ պէնիմ , թէրսանէտէ , իք կիւնլէրտէ կէ-
չիրտիկիմ էօմը ուէվղաթ , բէք շահանը թէէսսիւֆ սու-
րէթտէ օլմուշ տուր . . . օ՛ֆ , զիրա , պիր ատամ էօլտիւր-
տիւքտէն սօնրա , սաղ գալըպ տա եաշամագ , գօլայ պիր
չէյ տէյիլ տիր , չէքիլիր չէյ տէյիլ տիր , չիւնքի , օլ էօլ-
տիւրտիւկիւ ատէմին , հէք կիւն վէ հէք սաաթ , կէօղլէրի
էօնիւնէ տիքիլիպ տուրաճաղընտա , չիւբհէ եօգ տուր . . .
անլաշըլտը մը չիմտի մատտէ . . . :

—Տիմէք տիր քի , օլ պապտէ վիճտանըն սէնի թաղեի՛գ
իյլէմէքտէ պուլունմուշ տուր . . . Շուրինէօր :

—Վիճտա՞ն մը , խա՛յր , չիւնքի , կիւնտիւղլէրի շալըշ-
մագլա մէշըւլ պուլունտուղունտան , հէք նասըլ օլսա
ունուտապիլմէքտէ իտիմ , —տէտի մէրգում պէտէվի , —
լաքին , քիւրէքտէ պուլունմամըն իք կիւնլէրլնտէ , հիչ
պիր կիճէ պիր բահաթ ույգու ուեուեապիլմէքտէ տէյիլ
իտիմ , չիւնքի , հէք կիճէ , իւղէրիմէ պիր նէվի աղըրըզ

(գօշմար) չէօրմէքտէ, վէ պէնի պիհուղուր իթմէքտէ իտի, չէօյլէ քի, էօլտիւրտիւկիւմ չալուչում իլէ եարալատըղըմ նէֆէրլէր, ֆագաթ, պարի պունլարտա եալընըգ օլարագ օլալար... —տէյի իլավէյի մէգալ իթտի մէրգում, իւզէրինտէ պիր էսէրի տէհչէթի ազիմէ հաալը օլտուղու հալտէ, —խայր, եալընըգ ծնլար տէյիլ, իլա պէրապէրլէրինտէ տէ ծնար, եիւզէր, վէ հաթթա պինլէրճէ քիչիլէր պուլունտուղու հալտէ, ատէթա Մծնրուժ սալխանէսինտէ, պըչաղըմ նէօպէթէ պէքլէեէն զէվալը աթլար կիպի, պըչաղըմ գուրպան օլմագլըգ նէօպէթինէ պէքլէմէքտէ իտիլէր... օլ վագըթ, հէր չէյի վէ հէր թարաֆը գըր գըրմըղը կէօրմէքտէ, վէ հէման պըչաղըմը օյնաթմագտա, վէ սայիր տէֆա աթլարա եաբտըղըմ կիպի, մէրգուման օլ կէօլլէրիմէ կէօրիւնմէքտէ օլան ասամլարը տախի, քէսիպ տօղրամագտա իտիմ... բարչա բարչա իյլէմէքտէ իտիմ... վէ ասամա բէք զիեատէ տէհչէթ վիրիճի եէրի տէ չու տուրքի, պէն մէրգուման նէֆէրլէրի տօղրատըգճա, արգատան տախի սիւրիւ սիւրիւ նէֆէրլէր կէլմէքտէ, վէ քէսիլէնլէրին եէրլէրինի տօլտուրմագտէ իտիլէր... վէ ճան վիրտիքլէրի վագըթտա, կէօլլէրինի կէօլլէրիմէ տիւքէրէք, օլ գատար թաթլը պիր պագըչ իլէ... էվլէթ օլ գատար թաթլը պիր պագըչ իլէ... պագմագտա իտիլէրքի, զէվալըլարը էօլտիւրտիւկիւմ իչին, քէնտիմէ գարչը, հէզարան քէզ լանէթլէր օգումագտէ իտիմ... հալ պուքի, պու ճիւմլէ իլէ տախի, պըչաղըմը գընընտ գօեուպտա, կէրի չէքիլմէքլիկէ միւգթէտիր օլամամագտա իտիմ... եալընըգ պու գատար տա տէյիլ տիր, իլա պաչգա պիր հալ տահա վար տըր... պէն գարնտաչ տէնիլէն չէյէ մալիք օլմուչ տէյիլ իտիմ, հալ պուքի, զարիպ հալ, էօյլէ զանն իթմէքտէ իտիմքի, քէսիպ տօղրատըղլարըմըն քեաֆֆէսի տախի, պէնիմ գարնտաչլարըմ իտիլէր... վէ հէմ տէ, բուհում կիպի սէվմէքտէ օլտուղում գարնտաչլարըմ իտիլէր... նիհայէթ, արթըգ պը-

չազ սալլամանա գուտրէթիմ գալմանարադ, ուեանտը-
ղմտա, թէքմիլ վիճուտիմի, պուզ կիպի սօուզ պիր թէր
տէրեասը իյինտէ պուլմագտա իտիմ . . . :

—Նէ՛ գատար ֆէնա պիր տիւշտիւր պու, Շուրինէ՛օր :

—Մֆ, էվվէթ, էվվէթ, սահիհէն պունտան տա մէլուն
պիր ըիւեա օլամազ . . . անլատընըզմը շիմտի հալիմի . . .
ատէթա գուտուրուպ չըլտըրաճագ իտիմ . . . հաթթա,
պու հալ պանա օլ գատար աղըր պատըր քի, արթըզ
սապրէ թագաթըմ գալմատըղնտան, պիր տէֆա ճէն-
կեար եութարագ, վէ պիր պաշգա տէֆա տախի պիր
ղէնճիրտէն ասըլարագ, էօմիլմէ գատտ պիրլէ, էօլիւպ
գուրթուլմագլըղա գալգըշտըմ իսէտէ, Ալլահ պէլասընը
վիրսին քի, էօքիւզ գատար գուվվէթի օլտուղումտան,
տաեանտըմ գալտըմ, միւրատըմա իրէմէտիմ, շէօյլէ քի,
մէզքիւր ճէնկեարըն պանա պաշգա պիր թէէսսիրի օլմաեըպ,
անճագ իյէրիմտէ պիր սուսուզլուզ պիր եանմագլըզ բէյ-
տա իյլէտի \ վէ մէզքիւր ղէնճիր տախի, պաշգա պիր շէյ
եարամաեըպ, անճագ պօղազըմտա մաիճէ պիր պօեուճ
պաղը հուսուլինի պատի օլտու, վէ իշթէ, ոէմէրէլէրի,
պունտան իպարէթ գալտըլար: Պատէհու, վագըթլար կէշ-
տիքճէ, մէզքիւր տէհէթամիլ հալէ տախի ալըշտըմ,
ըիւեալարըմ կիթտիքճէ ազալտըլար, վէ պէն տէ հէր քէս
կիպի, հէր շէյի ունութտում:

—Բրանկատա սէն, խըրսըղլըզ եօլլարընը, բէք ալէա
էօյրէնէպիլիր իտին:

—Էվվէթ, ֆագաթ, օլ խուտուտա հիշ պիր տույ-
ղում վէ մէյլանըմ հօգ իտի . . . հաթթա, ըէֆիզլէրիմ
պէնի, օլ պապտէ թայեիպ իտիպ շէրէշտիմէքտէ իտի-
լէր, վէ պէն տէ ղէնճիր իլէ արգալարընա ինտիմէքտէ
իտիմ: Վէ իշթէ Մէթր տէգօլու տա օլ սայէտէ թանը-
տըմ . . . լաքին, մէրդում հագըրնտա . . . եումրուզլա-
րընա տէյէճէկիմ եօգ տուր, նասըլ քի, ճիւղիճէ էվվէլ սիզ-
տէն եէտիմ, ծնոտան տա ազ եումրուզլար եէմէմիլիմ տիր:

— Ցիմէք տիր քի, Մէթր տէգօլտա բըանկապէնտէր տէն պիրի տիր, էօյլէմի :

— Մաաշալլահ, վէ հէմ տէ, էօլիւպ կիտէնէ գաւառ բըանկապէնտ գաւառիւդ իլամբնը կիյմիշ օլանլարտան տըր, ֆագաթ, մէրգում գաշըպ գուրթուլմուշ տուր :

— Զիրադիլէրտէնմի տիր. էյ, նաւսըլ օլուեօր պու, մէկէրչի քիմնէ հիւքիւմէթէ իսպէր վիւրմէեօրմու :

— Պիւմէմ, լաքին, հէլէ պէն, աւլա իսպէր վիրմէք իսթէմէմ, չիւնքի սօնրա, մէրգումտան գօրգումուշ, վէ գօրգումտան նաչի, էօյլէ պիր շէյի իրթիքեապ իթմիշ սաեւլըրըմ :

— էյ նաւսըլ օլուպ տա բօլիս պունու թանքեարագ տէրտէսթ իյլէմէմէքտէ տիր, մէկէրչի իւզէրինտէ պիր ալէամէթ եօգմու տուր, եիւզիւնտէն պէլլի տէյիլմի տիր :

— Եիւզիւնտէն պէլլի օլմա գմը, անլաշըլմա գմը... չիւրհէսիլ, էվլէթ, լաքին, մէկէրչի մէրգումտա օլ գաւառ ագլէ մալիք տէյիլմի տիր, օլ գաւառըր տիւշիւնէմէզմի, մէրգում, քէնտույէ Ալլահըն վիրմիշ օլտուշու եիւզիւնիւ սուրէթինի տախի պօզմուշ թաղերի իյլէմիշ տիր, չիմտի Մէթր-տէգօլ էօյլէ պիր լէհէէյէ մալիք պուլունմագտա տըր քի, շէյթանտան պաշգա քիմնէ թանքեամաղ :

— էօյլէ պիր շէյ նաւսըլ օլապիլիր, նէ եաբմըշ տըր :

— Մէրգում պիր գարըշ ուզունլուղունտա պուլունան օլ գօճա պուրնունու բարչա բարչա իթմիշ չըգարմըշ, վէ սաճ եաղը իլէ տախի եաղըպ պօղարագ պիւթիւն պիւթիւն պագչա պիր հալ ու հէյեթէթէ վաղ իյլէմիշ տիր :

— Ատամ սէն տէ, հիշ էօյլէ շէյ օլուրմու, արթըլ իշի լաթիֆէեէ չըգարտըն եա սէն :

— Էհ, պու կիճէ պուրաեա կէլտիկինտէ, սիղտէ կէօլլէրինիլլէ կէօրէպիլիրսինիլ. մէրգումուն օլ գօճա բարաղան գուշու կակասընա պէնգէեէն պուրնու, չիմտի անճագ պիր էօրտէք պուրնու գաւառ Դաւըլը տըր, վէ հաթթա էթի չիւրիւմիւշ պիր էօլիւ պուրնունա պէնգէմիշ տիր...

հէլէ տօտադլարը տէրսէնիդ, պիրէր բապուճ դալընըղըն-
տա օլտուղու կիպի, եիւղէրի խէ, դըրգ բարչատան օլան
պիր բաշալրաճընըն պէլլէմէ էնթարիսինէ միւշապիհ պու-
լընմագտա տըր:

— Տիմէք տիր.քի, պու մէրթէպէ թանըլմազ պիր հէյ-
եթ քէսպ իթմիշ տիր, էօյլէմի:

— Քօշթօր թէրսանէսինտէն ֆիրար իտէրի ալթը այ օլ-
մուշ օլտուղու, վէ պու գատար միւտտէթ զարֆընտա տա,
պէլքի խէֆիյեէլէր, եիւզ տէֆա մէրգումա թէսատիւֆ
իթմիշ պուլունտուգլարը թագտիրտէ տախի, հալէա պիր
տիւրլիւ թանքեամամըշլար տըր:

— Մէրգում հէ սէպէպէ մէպնի քիւրէկէ աթըլմըշ իտի:

— Գալպէնիք վէ խըրսըղըդ իթմիշ օլտուգտան պաշ-
գա, աւտամ տախի էօլտիւրմիւշ օլտուղու իշին. վէ իս-
մինէ Մէթըր-տէգօլ (մէթթէպ հօճաւը) չաղըլմասընըն սէ-
պէպիտէ հէ տիր, պիլթրմիսինիդ, մէլուն հէրիֆին, հէմ բէք
կիւղէլ պիր եաղըսը վարտըր, վէ հէմտէ զայէթլէ ալիմտիր:

— Պու ճիւմիէ տախի, պէլալը պիր հէրիֆ օլտուղուն-
տան, հէր քէս մէրգումտան գօրգմագտա տըր, էօյլէմի:

— Էկէր պանա աթտըղընըզ տաեազ կիպի, պիր տա-
եազ տա ճնա աթար իսէնիդ, օլ վագըթ քիմսէ գօրգմազ
օլուպ, աեարը տիւշէճէկինտէ շիւբհէ եօդ տուր, ախ, ախ,
աճապա օլ սաաթը կէօրմէքիք իգպալլինէ նայլ օլաճագ-
մըւըմ, պիլմէզսինիդ, շու հէրիֆին պիր տաեազ եէմէսի-
նի, հէ գատար մէրազ իտիպ արղուլէմէքտէյիմ:

— Պու հէրիֆ հէ իշ եաբմագտա, վէ հէ կօլտա եա-
շամագտա տըր:

— Թըպզը քէնտույէ պէնպէր, Սլահըն զազապը իթ օղ-
լու իթ պիր իթթիեար գարը իւշ շէրիք օլարագ, պիրլիքտէ
չալըշմագտա, վէ պիրլիքտէ եաշամագտա տըր, վէ կէրի
մէրգումէյի պիրլիքտէ կէզտիրմէքտէ տէյիլ իսէ տէ, շիմ-
տի օկըէսին սէօյլէտիկինէ հէզարէն, պիր կիւն պուրաեա
պիրլիքտէ ալըպ կէթիլէճէք իմիշ:

— Տիմէք տիրքի, մէրգումէ անիւղէ տախի, պիրիք-տէ մի խըրսըզըդ իթմէքտէ տիր:

— Մէրգումէ պիրիքտէ օլարագ, տէյիլ եալընըզ խըր-սըզըդ իթմէքտէ, իլլա ատամ պիլէ էօլտիւրմէքտէ տիր. հաթթա, մէրգում, մէրգումէ իլէ պէրապէր օլտուգլարը հալտէ, իքի իւշ քիշի էօլտիւրմիւշ օլտուգտան պաշգա, տահա պունտան անճագ իւշ հաթթա էվվէլ, Բօասսի եօլու իւզէրինտէ պիր էօքիւլ թաճիրինի սօեուպ վէ թէլէֆ իթտիքլէրինի, թէվաթուրէ նէզարէն, էօթէտէ պէրուտէ, էօյիւնիւպ իֆթիխար իտէրէք սէօյլէմէքտէ իմիշ:

— Էլպէթթէ պիր կիւն, էր եա կիճ, մէրգում բէնշէ-բի հիւքիւմէթէ տիւշէճէք տիր:

— Մէրգումու էլէ կէչիրիպ թութմագտա, էօյլէ գօլայ պիր շէյ տէյիլ տիր հա՛, օնու եաբապիլմէք իչին, պիւյիւք եիւրէք վէ պիւյիւք ճէսարէթ լաղըմ տըր, զիրա, տայի-մա, պլուզու ալթընտա իքի տապանճա իլէ պիր աէ եա-թաղան թաշըմագտա օլմասը շէօյլէ տուրսուն, փրտէն, գազըգտան, վէ էօլիւմտէն տախի գօրգմագտա օլմատըղըն-տան, հէր կիւն վէ հէր սաաթ, «ատամ սէնտէ, պէն հէր վագըթ մագթէլէեէ չըգմաղըղա հազըր վէ միւնթագըր պուլունմագտաեըմ, էօլիւմ պիր մի տիր, իքի մի տիր, քէն-տինէ կիւվէնէն գարշըմա չըգսըն, վէ էկէր հատտի վար իսէ, պանա գարշը էլ ուզաթսըն, պէն քէնտիմի գուրթար-մագ իչին, էլիմտէն կէլէնի վուրուպ էօլտիւրէճէկիմէ տէ շիւրհէ եօգ տուր» տիմէքլիկի, աղընտա էզպէր իյլէմէք-տէ տիր: Էվվէթ, մէրգում պունլարը պէօյլէճէ աշըգ-տան վէ սէրպէսթճէ սէօյլէմէքտէ տիր. վէ մէրգումու թութուպ զապթ իթմէք վէ եաթըրապիլմէք տախի պիւյիւք պիր գուվվէթէ միւհթաճ տըր, չիւնքի, սիզին վէ պէնիւմ իքի գաթ գուվվէթիմիղէ մալիք պուլունմագտա տըր:

— Էյ, Շուրինէօր, քիւրէքտէն չըգտըգտան սօնրա՛ նէ եաբաթն պագալըմ:

— Կիտիպ Սէն-Բօլ քէսի իւզէրինտէ պուլունան ըր-

մագտան օտուկն չըգարթալընճըեա միւրաճաաթ պիւրլէ ,
իչինտէ չալըշմագ իսթէտիմ , մէրգոււմ տէ դապուլ իյլէ-
տի , չիմտի համա օլտուն , էթմէք բարամը չըգարապիւմէք-
տէյիմ :

— Իյի՛ եա , մատամ քի խըրսըզլըդ իթմէք իսթէմէ-
եօրսուն , պու մահէլլէտէ՞ նիչին օթուրմագտասըն :

— Նէ՛րէեէ կիտէյիմ : Պէնիմ կիպի թէօհմէթլի վէ սա-
պըգալը պիւր ատէմին եանընա , նամուսու իթիպարը եէ-
րինտէ պիւր ատամ թէնէզզիւլ իտիպ տէ կէլմէզ , քէզալիք
պէն տախի , օ եօլտա ատամլարըն եանլարընա կիտէմէմ ,
վէ պու պէօյլէ օլտուղու թագտիրտէ , զարիպ եէրի տէ
շու տուր քի , եալընըզտա տուրամամ , ճանըմ սըգըլըր , ահ-
պապճա ճէմիյեթի սէվէրիմ , անըն իչին իշթէ պուրաեա
կէլմէքտէյիմ , չիւնքի , քէնտի աեար վէ տէրէճէմտէ ըէ-
ֆիզլէր պուլմագտաեըմ : Պազը քէրըն գալիզա մուարազա
տա չըգարմագտաեըմ . . . Մահէլլէ իչինտէ հէր քէս պէն-
տէն , գուրտտան գօրգար կիպի գօրգմագտա տըր . լաքին ,
գօմիսսէր տէ պէնի թանըմագտա վէ իլիշիք իթմէմէքտէ
տիր , էլվէրիւր քի ատամ տէօյմէեէյիմ , ատամ տէօյտիւ-
կիւմ կիպի , իշ պաշգալաշմագտա տըր , նասըլ քի պազը
տէֆա տա , եիկիրմի տէօրթ սաաթ գատար , կիտիպ էշէք
ճէննէթինտէ պէքլէմէքտէյիմ :

— Կիւնտէ գա՛շ սու գազանմագտասըն :

— Կիւնտէ օթուզ պէշ սու (20 սու , պիւր ֆրանգ տըր)
գազանմագտաեըմ . վէ պուկու տա գազանապիւմէք իչին ,
եազ գըշ , թա պէլիմէ գատար սուլար իչինտէ պուլունտու-
ղում հալտէ , օն իքի սաաթտան օն պէշ սաաթա գատար
չալըշմագտաեըմ . . . Փագաթ , հագգանիյեթի տէ ինքեար
ճայիզ տէյիլ տիր , սուլար իչինտէ էօյլէ չալըշա չալըշա ,
չօզլար կիպի պիւր նէվի տէրի իլլէթի գաբտըղըմտա , մէզ-
քիւր խըտմէթի թէրք իլէ , չայտան տիշարտա պուլունան
քիւհնէ կէմիլէրի պօղուպ սէօքմէքիկէ , վէ էնգազընը ար-
գամա եիւրլէնէրէք թաշըմագլըղա , վէ եինէ այնի եէվ-

միեէյի ալմագլըղա տա միւսաատէմ վար տըր . . . նիհա-
 եէթ, պազէն պալըգ կիպի սուլար իչինտէ կէզիպ, վէ պա-
 ղէն տախի եիւք պէյկիրի կիպի գարատա չալըշմագտա-
 երմ . . . Շիմտիքի հալ կիւճ վէ գուվվէթիմ եէրինտէ օլ-
 տուղունտան, պէօյլէճէ տէվամ իտէրիմ. վէ գուվվէթ ու
 գուտրէթտէն տիւշտիւկիւմտէ տախի, շու խէեալ մէեալ
 խաթրըմա կէլմէքտէ օլան օլ չօճուգլըղումտաքի ուսթամ
 իխթիեար բաշավրաճը կիպի, արգամա պիր սէբէթ, վէ է-
 լիմէ տէ պիր չէնկէլ ալտըղըմ պիրլէ, բաշավրա թօրլա-
 մագլըղա պաշլաեաճաղըմը, շիմտիտէն ֆիքրիմտէ գարար
 վիրմիշիմ տիր :

— Տիմէք տիր քի, պու հալինտէ տախի, սէֆիլլիքտէն
 գուրթուլմուշ սաեըլմագտա տէյիլսին :

— Չօգլար վար տըր քի, պէնտէն տէ պէտթէր սէֆիլ
 աիրլէր. պէնիմ էն պիւյիւք տէրտիմ վէ րահաթսըզլըղըմ
 պաշգա պիր շէյ օլմանըպ, իլլա օլ էօլտիւրտիւկիւմ չա-
 վուշ իլէ նէֆէրլէրին, տիւշիւմէ կէլմէլէրի տիր. զիրա,
 մէրգումանը հալէա, պազը տէֆալար տիւշիւմտէ կէօրմէք-
 տէ վէ տիւշարը տէհշէթ վէ ազապ օլմագտանըմ. եօգսա,
 սայիր հիշ պիր շէյ վաղիֆէմտէ տէյիլ տիր. պէն զաթէն
 նէ եօլտա տօղմուշ իսէմ, պիր կիւնտէ էօյլէ, պիր քէօշէ-
 տէ կէպէրիպ կիտէճէկիմտէն, օլ տագըգաեա գատար,
 վագաա րահաթճա եաշար իսէմ տէ, շու տիւշ պէնի տիւ-
 չարը մէյեուսիյեէթ գըլմագտա տըր . . . օֆ . . . օֆ, պը-
 րագընըզ Ալլահը սէվէրսէնիզ . . . արթըգ օլ մէլուն հալի
 ֆիքրիմէ կէթիրիպ, վէ լագըրտըսընը իթմէեէեիմ, զիրա
 իւղէրիմէ պիր ֆէնալըգ պասմագտա տըր, — տէտի Շու-
 րինէօր :

Մէրգում էօնիւնտէքի թրաբէզանըն պիր քէօշէսի իւ-
 ղէրինէ, քէնտի բիբօսու լիւլէսինի սիւքի վիրտի :

Լա Կուալէօզ, մէրգումուն սէրկիւղէլթինի տալըն պիր
 հալ իւզրէ տիյնէմէքտէ, վէ տէրեայի տէրտ ու գասէվվէ-
 թէ տալմագտա իտի :

Բօտօլֆ տախի, տիւղիւնիւպ տուրմագտա իտի :
 Պիրտէ իւչիւ պիրտէն, ճինայէթէ տայիր պիր վագաա
 վուգու պուլմասը իւզէրինէ, ագըլարընը պաշարընա
 Թօբլաեարագ, պուլունտուգլարը մէգքիւր մէյքէտէնին
 նասըլ պիր մահէլլ օլտուղունու տէրխաթըր էյլէտիլէր :

ՖԱՍԼԸ ԽԱՄԻՍ

ՏԵՐՏԵՍԹ ԻՏԻԼԻՇ

Ճիւզիճէ էվվէլ, քէնտի Թապագլարընա վէ քէնտի շա-
 րապ Թասընա, քիմէնին Թօգանմամասընը, մէյխանէճի
 գարըեա Թէնպիհ իտիպ տէ տիշարը չըգմըշ օլան ատէմ,
 արատան չօգ պիր վագըլթ կէչմէքսիղին, պէրապէրինտէ, ու-
 մուզլարը էնլի վէ ղայէթ սէրթ չէհրէլի պաշգա պիր աւտամ
 պուլունտուղու հալտէ, կէրի տէօնիւպ կէլտի, վէ մէրգու-
 մա, —Ա՛հ, պէնիմ էսկի գաֆատարըմ, նէ՛ կիւզէլ Թէսա-
 տիւֆ տիւր պու « արամագլա էլէ կէչմէզ, պէլքի ըասթ
 կէլէ, տէմիչլէր » Ալլահտան օլտու քի ըասթ կէլտինիզ, պու-
 եուրունուզ կիրինիզ տէ, պիրէր շարապ իչէլիմ, —տէտի :
 Շուրինէօր պունլարը կէօրտիւքտէ, Բօտօլֆ իլէ լա
 կուալէօզէ, մէրգում եէնի կէլէն ատամը կէօսթէրէրէք,
 վէ եավաշճաճըգ սէօյլէեերէք,

—Ձանն իտէրիմ քի, շիմտի պուրատա պու արպէտա
 գօրաճագ տըր . . . չու եէնի կէլէն ատէմ, էմիլյեթի ու-
 մումլյեթ մէէմուրու տուր : Տիգգա՛թ իտինիզ քէնտինիզէ :

Պաշընտա պուլունմագտէ օլան պիր ըում շուպարտսընը
 Թա գաշլարընա գատար ինտիրմիշօլուպ, վէ պիր չօգ տէ-
 ֆատա օկրէստէն, Մէթր տէգօլ իլէ կրօ-Պօսթէօեիւ սիւալ
 իթմիշօլան հայտուտ իլէ արգատաշը պուլունան տիկէր պիր
 հայտուտ, մէրգումլէր մէյքէտէտէն իչէրի կիրէր կիրմէզ,

պիր պիրլէրինէ սիւրաթ իւզրէ պիր կէօզ իշարէթի ալըպ վիրտիքտէն սօնրա , հէմանտէմ պիր պիրի արգասընտան անաղա գալգալըլար , վէ գաբուեա տօղրու կիթմէկէ պաշլաալըլար իսէ տէ , մէրգուման իքի նէֆէր հիւքիւմէթ մէէմուրլարը տախի , անինտէ արգալարընտան կիտէրէք , իւզէրլէրինէ հիւճում իթտիլէր , վէ քէնտիլէրէ մախսուս պիր սէս իլէ պաղըրըշմաեա պաշլաալըլար .

Պունլարըն իշլէրինտէ , տէհէթլու պիր միւտարէպէ տիր պաշլատը :

Մէյխանէ գաբուսու տուր աշըլտը , վէ սայիր մէէմուրլար տախի իշլէրինէ սօգուլտուլար . վէ պիրտէ տիշարտա , ժանտարմալար թիւֆէնքլէրինին բարլամագտա օլմասը կէօրիւրիւ :

Պու արպէտատան արալըգ պուլուպ իսթիֆատէ իտէրէք , զիքրի սէպգաթ իթմիշ օլան պիր քէօմիւրճիւ , մէյքէտէնին գաբուսու էշիկինէ գատար իլէրու կէլտի , վէ , ըասթ կէլա Բօտօլֆուն քէնտի թարաֆընա տօղրու պագաղըընը կէօրտիւքտէ , սաղ էլինին շէհատէթ բարմաղընը տօտագլարընա կէօթիւրտիւ :

Բօտօլֆ , մէրգումուն , մէգքիւր իշարէթի իւզէրինէ , սիւրաթլը վէ հիւքիւ պիր հարէքէթ իշարէթիլէ , մէրգում քէօմիւրճիւեէ , կէրի չէքիլմէսինի էմր իլլէտիքտէն սօնրա , մէյքէտէ տէրունինտէ կէշմէքտէ օլան արպէտաեը թահթը նազարը տիգգաթա ալմագլըլա տէվամ իլլէտի :

Մէրգում պաշընտա ըում շուպարասը պուլունան հայտուտ , թրաբէզանըն իւզէրինէ եարը եաթմըշ օլտուղու հալտէ , պիր թարաֆտան գուտուրմուշճասընա պաղըրըպ պէօկիւրտիւկիլլէ պէրապէր , տիկէր թարաֆտան տախի , տիւշար օլտուղու իւմիտ քէսիքլիկինտէն նաշի , օլ գատար շիտտէթ վէ գուվլէթ իւզրէ գարըր գօյմաեա պաշլաալըքի , մէրգումու , իւշքիլի , կիւճ հալ իլլէ թուլթուպ զապթ իտէպիլտիլէր :

Մէրգումուն թապ ու թագաթը քէսիլիպ, իւզէրինէ պիր տուրկունլուգ հիւքմ իթտիկի, վէ ըէնկի աթտըղը, վէ տօտագլարը պէմպէեազ օլտուղու, վէ ալթ չէնէսի սարգա-րազ օյնամագտէ պուլունտուղու հալտէ, արգատաշը պու-լունան տիկէր հայտուտ իսէ, գաթան պիր էսէրի մուգա-վէմէթ իպրազ իթմէքսիղին (գարչը գօյմագսըզըն), քէնտի էլէրինի, քէլէքչէեէ տօղրու ուզատը վիրտի :

Պու հէնկեամտէ օկրէս, զաթէն, պու եօլտա հալլէրի վէ մէնզարէլէրի շօդ տէֆալար կէօրմիւշ վէ ալքմըշ օլտու-ղունտան, հիշ վագիֆէ պիլէ իթմէեէրէք, էլլէրի բէշտի-մալի ճէպլէրինտէ օլարազ, քէնտի տէսթկեահը պաշըն-տա, պութ կիպի տուրուպ սէյր իլլէմէքտէ իտի :

Մէրգումէ, մէրգուման մէհմուրլարտան պիրինի, զա-թէն թանըմագտա օլտուղունտան,

—Պագսանսերնըզ, էլմասըմ Նարսիս Պօրէլ, պունլար նէ եարմըշլար տըր քի թութմագտասընըզ, —տէյի, մէր-գումա սիւալ իլլէտի :

—Տիւնքի կիւն, մէրգումէնին օտասընը սօյմագ նիլեէ-թիլլէ, Սէն-Գրիսթօֆ սօգաղընտա, պիր իսթիեար գարը-եը էօլտիւրմիւշէր տիր, Պիշարէ գատընըն, հէնուզ նէ-ֆէսի իւզէրինտէ իքէն սէօյլէտիկինէ նէզարէն, քէնտուլի հէլաքէ չալքան ճանիլէրտէն պիրինին պիր էլինի ըսըմըշ տըր : Պու իքի ճանիլէր արանըմագտա իքէն, շիմտի ար-գատաշլարըմտան պիրի պուրաեա կէլէրէք, մէվճուտ օլան էմարէլէրէ թաթպիգան թէֆթիշ ու թահգըզ իթմիշ օլ-տուղունտան, տէրտէսթլէրի լազըմ կէլմիշ տիր :

—Հէլէ թէշէքքիւր իտէրիմ քի, իշտիքլէրի շարապլա-րըն բարալարընը, բէշինան վիրմիլլէր իտի, —տէտի օկ-րէս, —մօնսիէօ Նարսիս, պիր շէյ պուեուրո՞ւրմուսուեուզ, սիլգէ պիր գատէհ Գօլճ Դաֆէալ վիրէեթմի :

—Թէշէքքիւր իտէրիմ, ապլա Բօնիս, պու հայտուտ-լարը կէօթիւրիւպ պիր ան էվվէլ տէլիկէ թըգամալընըմ. զիրա, պագսանսերնըզ, պիրիսի հալէա չապալանըպ

տէպէլէնմէքտէ , վէ եանընա կիտէնէ թէրմէլէր Վուրմագ-տա՛ տըր . . . :

Ֆիլվագը տա , պաշընտա ըում շուպարասը պուլունան հայտուտ , խըշմ ու զազապընտան գուտուրուպ թէրիշմէքտէ իտի : Մէրգումու , սօդագտա պէքլէմէքտէ օլան պիր արապանա կէօթիւրմէք իսթէնիլտիկինտէ , պիւթիւն գուվլէթիլլէ գարշը գօեուպ կիթմէտիկինտէն , թուլթուպ թօբարլանարագ կէօթիւրմէլէրինէ , մէճպուրիյեթ հասըլ օլտու :

Մէրգումուն արգատաշը սինիրլէրինտէ պիր տիթրէմէ հասըլ օլտուղունտան , աեագ իւղէրինտէ կիւճ հալ իլէ տուրապիլմէքտէ օլուպ , վէ տօտագլարը իսէ մէնէքլէ ըէնկիքէսպ իտէրէք օյնամանա պաշլատըղընտան , լագըրտը իթմէքտէ տիր կիպի կէօրիւնմէքտէ իտի . . . վէհասըլ , պիր քիւֆէ էթ վէ քէմիք հալինէ կիրմիշ օլան մէրգումու տախի , արապանա աթտըլար :

Ձապթիյէ մէհմուրու , թարի-ֆրանտան , եանի մէյսա-նէտէն տիշարը չըգմաղտան էվվէլ , սայիր միւշթէրիլէրի տախի կէօղտէն կէշիրտի , վէ սայքի պիր նէվի տօսթճա մուա-մէլէ իպրազիլլէ , Շուրինէօրէ խիթապէն սէօյլէեէրէք ,

—Օ , պէլալը հօլտաշ , սէ՛նտէմի պուրատասըն , նա՛ սըլսըն , նէ՛ եարըեօրսուն , խայլի վագըլթտան պէրու տիր քի կէօրիւնմէքտէ տէյիլսին , մէկէրչի արթըգ հիշ գավղա մուարազա իթմէքտէ տէյիլմիսին . ինշաալլահ , արթըգ ագլընը պաշընա թօբլանարագ , քեամիլլէշմէկէ եիւզ թուլթմուշսուն տուր , հա՛ , էօյլէ՛մի , —տէտի :

—Շիմտի պէնտէնիզ օլ գատար քեամիլլէշմիշիմ տիր քի , աոթթա պիր ազիղ հալ ու հէյեթի քէսպ իթմիշիմ տիր , սիզ տէ պիլիրսինիզ քի , էկէր պանա պիր իլիշէն օլմազսա , պէն տէ քիմնէնին նէ գաֆասընը եարարըմ , վէ նէ տէ կէօղիւնիւ չըգարըրըմ :

—էօյլէ , էօյլէ , նէ կիւղէլտէ սէօյլէյիպ քէնտինի թէմիզէ չըգարմագտասըն , էմմա պաշգալարը թահրիք իտէր

իմիշսին, վէ օլ պապտէ տէ դայէթլէ մէհարէթ վէ գուտ-
րէթին վար իմիշ, անքն զարարը եօգ տուր, էօյլէ տէ-
յիլի:

—Եօգ, էֆէնտիմ, եօգ, չիմտի պէնիմ լազըրտըմ օլ-
մաեօր, պէնտէն զիեատէ ուսթատար չըգտըլար մէյտա-
նա, իշթէ պէնիմտէ ուսթատըմ պու տուր, —տէտի Շու-
րինէօր, էլինի Բօտօլֆուն ումուղունա վազ իտէրէք:

—Աճա՛յիպ, պէն պու գաֆատարը գաթան թանըմա-
եօրում, —տէտի մէհմուր, Բօտօլֆա տիգգաթլը տիգ-
գաթլը պագարագ:

—Պէնտէնիզ տէ զանն իթմէմ քի պիրպիրիմիզի թա-
նըմագլըղա միւհթաճ օլալըմ, —տէյի ճէվապ վիրտի Բօ-
տօլֆ:

—Չօճուղում, պէնիմ արզում սիզին մէնֆաաթընըղա
մէպնի տիր, —տէտի մէրգում, վէ պատէհու օկրէսէ խի-
թապէն սէօյլէեէրէք, —կիճէլէր խայր օլսուն, ապլա Բօ-
նիս, շու սիզին թարի-ֆրան, ատէթա պիր ֆարէ դարա-
նը հալինտէ պուլունմագտա տըր. զիրա, պունունլա իւ-
չինճիւ գանլը գաթիլ տիր քի պուրատա տէրտէսթ իյլէ-
մէքտէեիմ, —տէտի:

—Վէ պէն տէ, մէհմուլ իտէրիմ քի, իշպու եագալա-
տըղընըղ տա սօնունճու օլմաեըպ, իլլա, տահա արգասը
իշլէեէճէք տիր, տայիմա էմրինիզէ միւնթագըրըմ, մն-
սիէօ Նարսիս. . . —տէտի օկրէս, քէմալի հիւրմէթ վէ
թաազիմ իւզրէ պաշընը էեէրէք:

Բօլիս մէհմուրու կիթտիքտէն սօնրա, գուրշունի լէհ-
ճէլի օլուպ, չըպուղունու թիւթտիւրմէքտէ, վէ ըագըսընը
եուվարլամագտա օլան պիր տէլիգանլը, չըպուղունու եէ-
նիտէն տօլտուրմագտա օլտուղու հալտէ, պօշնուգ պիր
սէս իլէ Շուրինէօրէ,

—Սէն օլ ըում շուպարալը հէրիֆին քիմ օլտուղունու
թանըմատընմը. իշթէ Պուլօթ տէտիքլէրի մէրգումտուր.
պէն բօլիս մէհմուրունուն իշէրի կիրտիկինի կէօրտիւկիւմ

կիպի, քէնտի քէնտիմէ, պունտա պիր իշ օլմալը տըր, —տէտիմ, չիւնքի մէրգում արգատաշընըն, քէնտի սօլ էլլինի, տայիմա սաղլամադլըղա չալըշտըլընը, կէօրմէքտէ իտիմ, —տէտի:

—Մէթր տէգօլ իլէ Կրօ-Պօաթէօ, վարսընլար տուալար իթսինլէր քի պուրատա պուլունմատըլար, —տէտի օկրէս, —Բում շուպարալը օլան, պիրլէքտէ պիր իշիմիզ վար տըր տէեէրէք, մէրգումլարը իքի տէֆա սիւալ իլլէտի իաի... Հալ պուքի, նէյիմէ՝ լաղըմ տըր պէնիմ, պէն հիշ քէնտի միւշթէրիլէրիմի էլէ վէ լիսանէ վիրլիմիեիմ, էմմա, կէլիպ բօլիս մէմուրլարը թուլթարլար իմիշ, վարսընլար թուլթսունլար, օ պէնիմ գարըչաճաղըմ շէյ տէյիլ տիր... հէր քէս քէնտի իլլինի սանաթընը պիլիւր վէ իճրա իտէր... պէնիմպօրճում, անլէրի սաթմամադ, զամզ իտէրէք էլէ վիրմէմէք տիր, ծնտան էօթէսինէ գարըչամամ... Ա՛, «գուրտուն զիքրի կէշտիկինտէ, գույրուղու կէօրիւնմէեէ պաշլար» տէրլէր, մէսէլէսի մէշնուր աուր. վէ հէմ տէ սահիհ տիր, իշթէ թաստիգի, —տէյի իլալէյի մէգալ իթտի օկրէս էօյլէ պիր վազըլթտա քի, մէյիսանէտէն իշէրի պիր գարը իլէ պիր տէ էրքէք կիրմէքտէ իտիլէր, —իշթէ Մէթր տէգօլ իլէ մատամասըտա կէլտիլէր: Հէլէ պունտա պիր շէյ օլմալը իտի... մէրգումու, մատամասընը քիմնէ. եէ կէօսթէրմէմէեէ, հազդը վար իմիշ, մէկէր իսէ, աւամ հուղուրունա չըգարըլըր շէյ տէյիլ իմիշ... էօֆ, օ նէ չիրքին պուրուն, տօտագ վէ չէնէ, վէ նիհայէթ թէքմիլ սուրէթ... հէման Ալլահ սահիպինէ՝ պաղըչլասըն, վէ շունու սէվէն եիւրէկին տէ, Ալլահ աշգ ու սէվտասը աթէշինի՝ ալէվլէնտիրսին:

Մէթր տէգօլուն իսմի վիրիլտիկի անտէ, մէյիսանէ տէրունինտէ պուլունանլարըն քեաֆֆէսի իւզէրինտէ, պիր էսէրի տէհշէթի ազիմէ զուհուրա կէլմէկէ պաշլատը:

Բօտօլֆ պիլէ, զաթէն վէ թապէն, հատտէն զիեատէ պիր ճէսարէթէ վէ պիր մէթանէթէ մալիք պուլունտուղու

1041 S'K'OL

104.

հալտէ , մերգում հայտուտուն լէհճէյի հէյպէթամիզ վէ նէֆրէթէնկիզինի կէօրտիւքտէ , քէնտի թապիաթնա րաղ-մէն , իւզէրինտէ պիր ճիւզի թէէսսիր հուսուլէ կէլտիկինի կէօրտիւկինտէն , պիր նէվի իւրքիւնթիւ իլէ գարըշըգ պիր մերագ իւզրէ , պիր վագըթ , մերգումուն եիւզիւն-տէն եօգարը պագա գալտը :

Շուրինէօրիւն սէյլէտիքլէրի սահիհ իտիլէր , զիրա , Մէթր տէգօլ , քէնտի աղզընը պուրնունու պօգարագ , ատա-մա տէհչէթ վիրիճի պիր հալ ու հէյեթէ կիրմիշ իտի :

Մերգումուն լէհճէսի գատար հէյպէթամիզ պիր շէյ օլամագ իտի տէնիւսէ ճայիզ տիր . շէյլէ քի , եիւզիւնիւն հէր թարաֆը չիզիք չիզիք օլուպ , վէ տէրին տէրին գարան-մըշ եարալար չուգուրլարը բէյտա օլմուշ , վէ մօսմօր քէ-սիլմիշ օլտուգտան պաշգա , զաճ եաղընըն եագըճըլըզըն-տան տախի տօտաղլարը չիչիպ գապարմըշ իտի . վէ պուր-նունուն էթլէրինի քէսիպ չըգարմըշ օլտուզունս հ , մէյ-տանտէ եալընըզ իքի ատէտ չիրքին վէ պէտ : քլլի տէ-լիքլէր գալմըշ իտի . վէ կէօզլէրի իսէ , էսմէր , զայէթլէ բար-լագ , զայէթլէ ուֆագ , վէ զայէթլէ եուվարլագ օլտուգ-լարը հալտէ , զանն իտէրսին քի պիր գուտուզլուգ աթէչի սաչմագտա իտիլէր , մերգումուն եասսը գաբլան անընա պէնզէմէքտէ օլան անըն , եարըսընա գատար , եապանի հայվան տէրիսի քիւրքիւնտէն մամուլ օլուպ , վէ պիր ճան-վէր բէրչէմ վէ եախօտ եէլէսինէ միւշապիհ պուլունմագ-տա օլան գապա պիր գասքէթօսու ալթընտա կիզլէնմէք-տէ իտի . . . :

Մերգումուն պօհու անճագ պէշ աեագ . վէ իքի եա-խօտ իւշ բարմագ եիւքսէքլիքտէ օլուպ , վէ գաֆասը իսէ , իֆրաթ մէրթէպէ իրի օլտուզու հալտէ , գասսարլանմամըշ պիր պէզտէն եարըլմըշ օլարագ կիյինտիկի պլուզունուն սալլանմագտա պուլունան գաթլարը ալթընտան պիլէ ան-լաշըլմագտա օլան էթլի , գուվլէթլի , վէ էնի ումուզլարը իչինէ տօղրու կիրմիշ իտի . վէ մերգում ուզուն ուզուն վէ

սինիւրի սինիւրի գօլարա վէ պիլէքլէրէ մալիք պուլուն-
տուղու կիպի, թա բարմագլարը ուճլարընա գատար թիւյ-
լիւ օլարագ, գըսսա գըսսա վէ շիշման շիշման էլլէրէ տա-
խի մալիք պուլունմագտա իտի. պաճագլարը պիրազ էյ-
րիճէ օլուպ, վէ պալտըրլարը իրի էթլէրինտէն իսէ, Ֆէվգ
էլ ատէ պիր գուվվէթ սահիպի օլմասը անլաչլմագտա ի-
տի: Նիհայէթ, մէրգում իւզէրինտէ, թըպգը Հէրքիւլ
Ֆարնէզ նամ գէմանը աթիգ շէօհրէթշուար գահրամանը-
նա մախսուս պուլունան հատտէն զիեատէ աղալար գըս-
սալըղը, շիշմանըղը, վէ թօբլուղու, քեամիլէն միւշահէտէ
օլունմագտա իտի: Հէլէ մէրգում իւզէրինտէ կէօրիւլմէք-
տէ օլան վահշիլիք էսէրլէրի, վէ պիհուղուրուզ, վէ տա-
յիմա հարէքէթ իթմէքտէ օլուպ, վէ եապանի հայվանլարա
մախսուս պուլունան քէսկին սուրէթտէ պագըչլար, թա-
րիֆ վէ թապիր գապուլ իտէր մէվատտէն տէյիլ իտիլէր:

Մէրգում իլէ պիրլիքտէ պուլունմագտէ օլան գատըն
պիր իիթիեար գարը օլուպ, թէմիլճէ պիր էամէր ֆիս-
թան կիլինտիկի կիպի, արգասընա տախի գըրմըղը սաթ-
րանճըլը սիեահ պիր շալ ալմըշ, վէ պաշընտա տա պիր պէ-
եազ թաքկէ պուլունմագտա իտի:

Բօտօլֆ, մէրգումէ ճատընըն հէնուզ թէքմիլ եիւղիւ-
նիւ կէօրմէեիպ, իլլա եալընըղ եանտան օլարագ, եէշիլ
կէօղիւնիւ, գարղա պուլընուշու, ինճէ ինճէ տօտագլա-
րընը, սիվրի չէնէսինի, վէ այնի վագըթտա հէմ չէրը վէ
հէմ տէ հիլլէ ագմագտա պուլունան լէհճէսինի կէօր-
տիւքտէ, իիթիեարի օլմատըղը թագտիրտէ (մախսուս իս-
թէյիպ տիւշիւնմէտիկի հալտէ), լա կուալէօղիւն նագլ ու
թարիֆ իլլէտիկի օլ ճէհէնէմ քիւթիւկիւ լա Շուէթ իսաթ-
րընա կէլմէկէ պաշլամըշ իտի:

Բօտօլֆ պու տիգգաթընը, մէրգումէ կէնճ գըղա խա-
պէր վիրմէք իւզրէ իքէն, պիր տէ, պիրտէն պիրէ, մէր-
գումէնին, Մէթըր տէգօլուն արգատաչը պուլունան գա-
րընըն հէյպէթամիլ եիւղիւնէ, կիլլի պիր գօրգու վէ տէհ-

չէթ իւզրէ պագմագտա օլտուղու հալտէ , րէնկի աթտը-
ղընը կէօրտիւ , վէ մէրգումէ , հէման էլլէրի տիթրէնէրէք ,
վէ Բօտօլֆուն գօլունա սարըլարագ , վէ եաւաշ պիր սէս
իլէ սէօլլէնէրէք ,

—Այ , լա Շուէթ տի՛ր պու . . . լա Շուէթ տի՛ր . . . Թէք
կէօլ ճատը տը՛ր , —տէտի :

Օլ հէնկեամտէ , Մէթր տ'էգօլ , եաւաշճա սուրէթտէ ,
Պարպիլեօն իլէ պիրագ գօնուշտուգտան սօնրա , Բօտօլֆ
իլէ լա կուալէօղիւն վէ Շուրինէօրիւն օթուրտուգլարը Թրա-
բէղանա տօղրու եաւաշ եաւաշ իլէրուլէյիպ կէլտի , վէ
պօղնուգ պիր սէս իլէ Ֆլէօր-տը-Մարիյէ խիթապէն սէօյ-
լէնէրէք ,

—Հէյ , պանա պա՛գ , սարըճա կիւզէլ , սէն պու իքի
միսկինլէրի Թէրք իթմէլի , վէ պէնիմլէ պէրապէր կէլմէ-
լիսին . . . —տէտի :

—Լա կուալէօլ պունա գարշըլըգ հիշ պիր ճէվապ վիր-
մէքսիլին , Բօտօլֆուն եանընա սըգըշտը , վէ գօրգուսուն-
տան տիշլէրի պիրպիրինէ վուրմանա պաշլատըլար :

—Վէ պէն տէ . . . սէնի , պէնիմ պու նէվճիվան գօ-
ճաճըղջմտան , ապլա գըսգանմանաճաղըմ , —տէտի լա
Շուէթ գահգահա իլէ կիւլէրէք :

Լա Շուէթ , հէնուգ օլ հէնկեամտէ , լա կուալէօղիւն ,
քէնտիսինին վագթիլլէ , էղիյեթլէր իթտիկի . . . վէ Բէկ-
րիօթ չաղըրտըղը չօճուգ օլմասընը Թանըբըպ տէրխաթըր
իտէմէմէքտէ իտի :

—Հյ , սանա սէօլլէօրում , սարը կիւզէլի գըղճըղազ ,
անլատը՛ն մը , —տէտի ճանլէր հէրիֆ իլէրու տօղրու կէլէ-
րէք . — էկէր պէնիմ իլէ պէրապէր կէլմէղ իսէն , պիլմիշ
օլասըն քի , օլ կէօղլէրինտէն պիրինի օեարագ , լա Շու-
էթէ սէնի էշ եարարըմ հա՛ : Վէ սէն տէ , բալապընըգ չօր-
պաճը . . . (Բօտօլֆա խիթապէն սէօլլէնէրէք) , էկէր , պու
կիւզէլ գըղը , թուրուպ աա թրարէզա իւզէրինտէն պա-
նա աթմազ իսէն . . . կէպէրտիր ճանընը ալըրըմ . . .

—Ամա՛ն Ալլահըմ, ամա՛ն Ալլահըմ, մուհաֆազա՛ խոինիզ, գուրթա՛րընըզ պէնի, —տէյի պաղըրտը լա կուալէօղ Բօտօլֆա, էլլէրինի կէրէրէք: Պատէհու, պէլքի մէրգում, քէնտի սէպէպինտէն պիւլիւք պիր պէլաեա ուղրաեաճագ տըր տէյի տիւշիւնտիւկիւնտէն, եափաշճաճըզ պիր սէս իլէ, —խայր, խայր, եէրինիզտէն գըմըլտամաեընըզ, մնս սիէօ Բօտօլֆ, էկէր տահա զիհատէ եագընա կէլիւր իսէ, օլ վագըլթ, հէր քէսի իմտատա չաղըրըրըմ, վէ, բօլիս իշիտիր կէլիւր աէ, եէնի պիր արպէտա տահա չըգար գօրգուսունա մէպնի, օկրէս պէնիմ թարաֆըմը թուլթար:

—Բահաթ իւզրէ օլ, չօճուղում, —տէտի Բօտօլֆ, պիր սուրէթի պարիտէ իւզրէ Մէթր տէգօլուն եիւզիւնէ տօղրու պագարագ, —Սէն պէնիմ եանըմտասըն, եէրինտէն պիլէ թէրէնմէեէսին, վէ շիմոիտէն, սէնին գատար, պէնիմ տախի պատիի նէֆրէթիմ օլմագտա պուլունան օլ մէքրուհ հէրիֆի, թուլթաուղում կիպի, գարուտան տիւշարը աթարըմ:

—Սէն մի... —տէտի Մէթր տէգօլ:

—Էվվէթ, պէն... —տէյի ճէվապ վիրտի Բօտօլֆ: Վէ, պունուն իւզէրինէ, լա կուալէօղիւն, քէնտուլի պըրագմագ իսթէմէմէսինի տախի տիյնէմէեէրէք, սըչրաեըպ աեաղա գալգտը:

Մէթր տէգօլ, քէնտի իֆրաթ գուվվէթ վէ ճէսարէթինէ գարչը օլտուղու հալտէ, մէրգումնուն մէգքիւր հարէքէթինի կէօրիւնճէ, պիր աորմ կէրի չէքիլտի, չիւնքի, Բօտօլֆուն լէհճէսինտէ զուհուրա կէլէն էսէրի թէհտիա իլէ, ալէլսուսուս կէօղլէրինտէ վէ պագըլչարընտա տէրքեար օլան թէէսսիրի ազիմ, մէրգումուն գալպինի վէ սինրլէրինի կէվլէթտի...: Զիրա, պաղը պագըլչարտա, էօյէ պիր գարչը կէլինմէզ վէ զալէպէ իտիլմէզ մանսէթիզմ էուվվէթի պուլունմագտա տըրքի, սէօյլէնտիկինէ կէօրէ, պաղը նամտար տիւէլլօճուլար, քէնտի գանլը ֆիւլթուհաթլարընը, մէգքիւր գուվվէթ սայէսինտէ իճրա իտէպիլմէք-

տէ իմիշէր . չէօյլէ քի , քէնտի պագըշլարըյլա , պիր քէր-
րէ էվվէլինտէն , գարշըլարընա չըգան խասիմլէրինին պա-
սիրէթինին պաղլաեարագ , վէ ղայրէթ վէ ճէսարէթլէրինի
քէսէրէք , եէնմէքտէ , վէ իւսթէ չըգմագտա իմիշէր :

Մէթր տ'էգօլ իւրքտիւ , պիր աորմ տահա կէրի չէ-
քիլտի , վէ , եալընըզ քէնտի չէօհրէթ քէսպ իթմիշ օլան
գուվվէթինէ կիւվէնմէք իսթէմէտիկինտէն , պլուղու ալ-
թընտա թաշըմագտա օլտուղու խանչէրինէ էլ աթոր :

Էկէր լա Շուէթ , հէման օլ տագըգատէ , Մէթր տ'է-
գօլուն գօլունտան թութուպ չէքէրէք ,

—Աղաճըզ սապր իյլէ . . . կէլ ճէնանըմ , աղաճըզ սապր
իյլէ . . . սանա պիր սէօյլէեէճէկիմ վար տըր . . . սէն շիմ-
տի օլ իբի միսկինլէրին հագգլարընտան կէլէպլիւրսին ,
ղաթէն ծնլար սէսին էլինտէն գաշըպ գուրթուլամաղլար ,
—տիյէրէք , մէնն իթմիշ օլմասա իտի , մէյխանէ իլինտէ ,
չօգ իհթիմալ տիր քի , պիր գան վուգու պուլաճագ իտի :

Մէթր տ'էգօլ , թէաճճիւպ իտէրէք , մէրգումէ թէք-
կէօզ գարընըն եիւզիւնէ պագտը :

Պիր գաշ տագըգատան պէրու , տիգգաթընը գաթ պէ
գաթ արթըրարագ , Պլէօր-տը-Մարինին եիւզիւնէ պագ-
մագտա օլտուղունտան , վէ քէնտի թէգէքքիւլլէրինի խաթ-
ընա թօբլամագտա պուլունաուղունտան , աղըպէթքեար ,
պիր սուրէթի գավիյետէ օլարագ , մէրգումէ անլաեըպ
խքեաթ օլմուշ իտի քի , մէրգումէ գըզ , վագթիյլէ , տիշ-
լէրինի չէքտիկի Բէկրիօթ քէնտիսի տիր :

—Հայ , հայ , հիչ շիւբհէլէր եօգ տուր քի , —տէյի
պաղըրտը լա Շուէթ , էլլէրինի պիր պիրինէ գաւուշտու-
րուպ վէ իզհարը թէաճճիւպ իտէրէք , —պու պէնիմ Բէկ-
րիօթ տուր , արբա չէքէրիմի չալան խըրսըզ եաւրուսու
տուր . . . իյի հա , սէն նէրէտէ իտին , նէրէտէն մէյտա-
նէ չըգտըն , սէնի չէյթա՞ն մը կէճնաէրտի պուրահա , —
տէյի իլավէյի մէգալ իթտի մէրգումէ , եումրուղունու
պիշարէ գըզա կէօսթէրէրէք . —Տիմէք տիր քի , սէն եինէ

պէնիմ բէնչէմէ տիւշէճէքսին : Բէք իյի , սէն լահաթ իւզ-
րէ օլ , կէրչի պունտան սօնրա տիշէրինի չէքիւլ չըգարմազ
խսէմտէ , պիւթիւն վիճուտինի ալ գանլարա միւլէմնա ի-
տէճէկիմէ ասլա շիւբհէն օլմասըն : Ինչաւլլահ , սէնի գու-
տուր գուտուր գուտուր թուուրուրում . տիմէք տիր քի ,
սէն հալէա , սէնին պանա թէսլիմ իտիլմէնտէն էվվէլ ,
սէնի պէսլէյիլ պիւլիւտէնլէրի , պէնիմ թանըմագտա օլ-
տուղումտան պի խապէր պուլունմագտասըն . . : Մէթր
տ'էգօլ քիւրէքտէ օլտուղու վագըթ , տահա սէն բէք քիւ-
շիւք իբէն , կէթիւրիւլ տէ պանա թէսլիմ իթմիշօլան ատէմի
կէօրմիւշ տիւք : Վէ իսպալթլը շահիտի սուրէթտէ տէ
պիլմէքտէ տիր քի , մէրգուման սէնի պիւլիւթմիւշ օլան
ատէմլէր , բէք չօգ սէրվէթէ մալիք իմիշլէր . . :

— Տիմէք տիր քի , պէնիմ խըսըմլարըմ տա վար իմիշ-
հա՛ , սիգ ծնլարը թանըմագտա՛մըսընըզ , — տէյի պաղըրտը
Ֆլէօր—աբ—Մարի :

— Պէն ծնլարը թանըեանըմ թանըմաեաեքմ , սէն ծնլարը
ասլա պիլիւլ թանըեամաեաճագսըն . օլ խուսուս , ճիվանըմ
իլէ պէնիմ իքիմիղին պէյնինտէ , պիր էսրար դալաճագ
տըր . հաթթա , էկէր օլ խուսուստա սանա ազաճըգ պիր
մալիւմաթ վիրէճէք օլտա , անըն տա , անինտէ տիլլինի չէքէր
գօբարըրըմ . . . հա՛ , նա՛սըլ , շիմտի պէօյլէ աղլարսըն հա՛ ,
սէնի կիտի Բէկրիօթ , սէնի . . :

— Սիւպհա՛ն Սլլահ , — տէտի լա Լուալէօզ պիր տէքտի
աղիմ իւզրէ , — չի՛տ . . . խըսըմլարըմը թանըմագտան իսէ ,
թանըմամագլըզը , տահա զիեատէ արդու իտէրիմ . . :

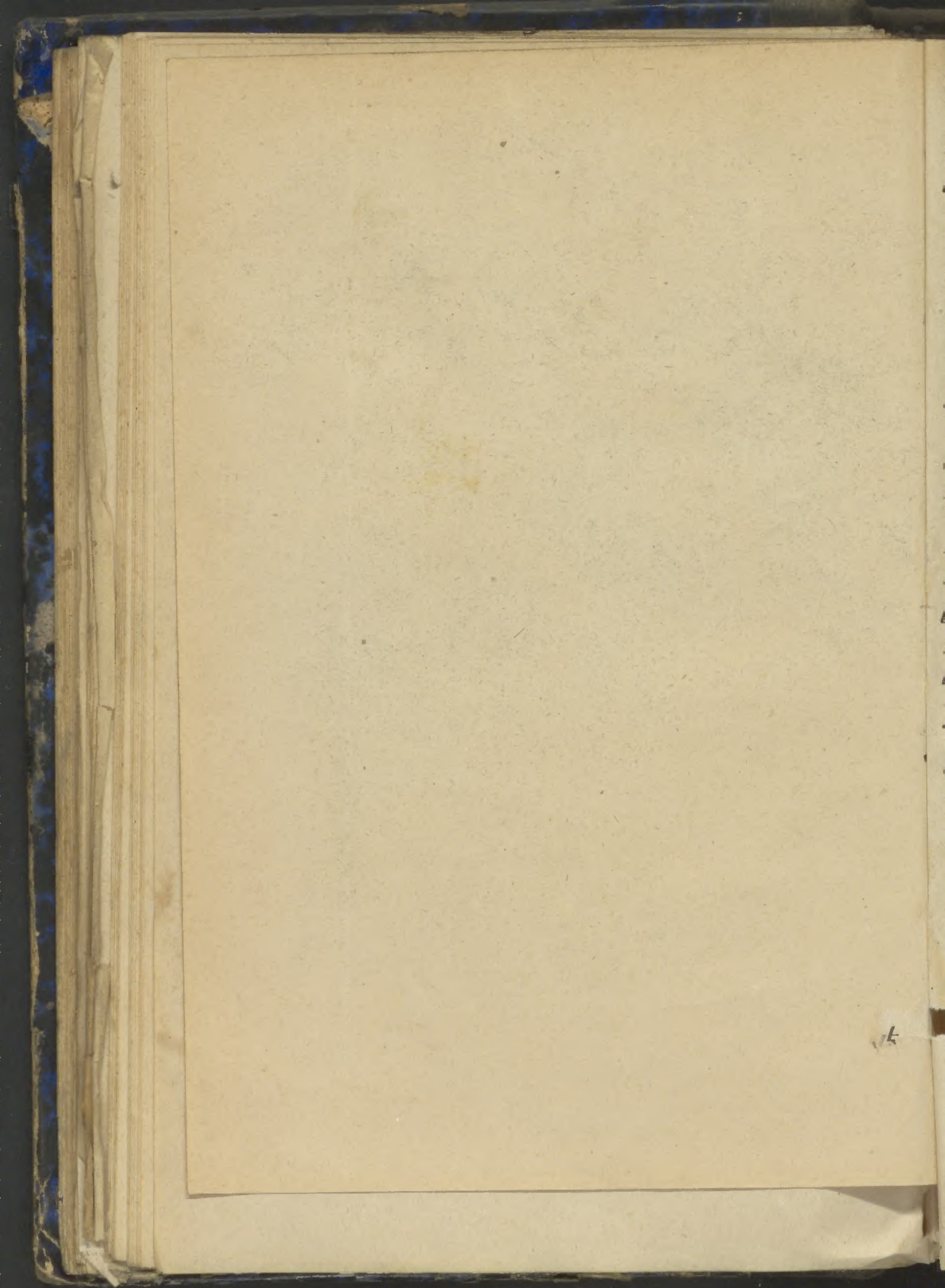
Լա Շուէթ պուլլարը սէօյլէմէքտէ իքէն , Մէթր տ'է-
գօլտա քէնտի թարաֆընտան , կիզլի կիզլի Բօտօլֆա պա-
դարագ , ճիւզիճէ էմնիյի էթի դալպ քէսպ իթմէքտէ իտի ,
շիւնքի , էօյլէ պիր օրթա պօյլու վէ ինճէ վիճուտու նազիք
տէլիգանլընըն , քէնտի կիպի պիր ըղպանտուտ իլէ էօյլու-
մէքիկէ ճէսարէթ իտէպիլմէսինի , իշթիմալտէն կէօրէմէ-
մէքտէ իտի . վէլհասըլ , քէնտի գուվվէթի միւֆրիթէսինէ

ԱՅ ԵՄԵՐ

կիւմէնէրէք, Բօտօլֆա տօղրու եագլաշտը, վէ, պիր սու-
րէթի հաքիմանէտէ սէօյլէհէրէք, լա Շուէթէ,

—էլվէրիր արթըզ պու գատար լագըրտը. կէրի չէքիլ
պագահըմ, շու միսկին գահրամսնըն հագգընտան կէլէ-
եհիմ քի... շու պիզիմ սարը կիւզէլի, պէնիմ անտէն զի-
եատէ սէվիլմէքլիկէ շայէսթէ պուլունտօղումու անլա-
սըն, —տէտի:

Բօտօլֆ պու լագըրտընը իշիթտիկի կիպի, հէման սըչ-
րանըպ թրաքէզանըն իւթիւնէ չըգտը:

—Հէ՛յ, եահու, եավա՛շ, տիգգաթ իյլէ, եօգսա սօնրա
թապագլարըմը գըրարսըն հա՛, —տէյի պաղըրտը մէյ-
խանէճի գարը:

Մէթր տ'էգօլ տախի, գօլլարընը իլէրու տօղրու ու-
զատըպ, վէ պէլինտէն եօգարը վիճուտինի տախի արգա-
եա տօղրու էհէրէք, վէ թէքմիլ վէճուտինի պիր իյիճէ
թօքլանըպ, պէլինէ գուվվէթ վիւրէրէք, վէհասսըլ օլ գա-
լըն տիզլէրինի թաշ տիրէքլէր իւզէրինտէ մէպնի պիր մէ-
թին քէմէր հալինտէ թուլթարագ... քէնտույի միւտա-
ֆաաեա հաղըրլանտը: Թամ Բօտօլֆ մէրգումուն իւզէրի-
նէ տօղրու սալըպ հիւճում իթմէք իւզրէ իքէն, չիտտէթ
իւզրէ մէյխանէ գաբուսու տուր աշըտը, վէ զաթէն զիք-
րի սէպգաթ իթմիշ օյան, վէ սայքի ալթը աեադ եիւք-
սէքլիկէ մալիք պուլունան քէօմիւրճիւ, աճէլէ իլէ իլէրույէ
տօղրու սալտը, սըզը սըզրեա Մէթր տ'էգօլու եիթի վիր-
տի, Բօտօլֆուն եանընա եագլաշտը, վէ գուլաղընտան,
ալման լիսանը իւզրէ,

—Մօնսէնէթ, գօնթէս իլէ պիրատէրի... շուրաճըզ-
տա, քէօչէնին պաչընտա տըրլար, —տէտի:

Պու խապէր իւզէրինէ, Բօտօլֆ, սապըրսըղըզլա գա-
րըճըզ պիր հիտտէթ իւզրէ հարէքէթ պիրլէ, օկրէսին
տէսթկեհաճը իւզէրինէ պիր ալթուն աթտըղը կիպի, գա-
րուեա տօղրու գօշուվիրտի:

Մէթր տ'էգօլ, Բօտօլֆուն կէչիպ կիթմէսինի մէնն իթ-

մէք իսթէտի իսէ տէ , մէրգում եիւզիւնիւ մէրգումս չէ-
վիրէրէք , եիւզիւնիսէ էօյլէ պիր աղըր սուրէթտէ իքի իւչ
եումրուգ եէրէշտիրտի քի , մէրգում հայտուտ , էօքիւզ
կիպի սարսըլտը , քէնտույի պիւթիւն պիւթիւն շաշըրըպ
ղայպ իթտի , վէ գօճա վիճուտիյլէ , պիր թրաբէզա իւզէ-
րինէ երգըլը վիրտի :

— Եաշասը՛ն գահրամանըմ . . . թամ պէնիմ սօնրաքի
եէտիկիմ եումրուգլարա պէնզէմէքտէ իտի , — տէյի պա-
ղըրտը Շուրինէօր . — Էկէր պէօյլէ պիր գաչ տէրսէ տահա
թէսատիւֆ իտէր իսէմ , օլ վագըլթ պու եէնի եումրուգ
սանաթընը , պէն տախի էօյրէնէպիլէճէկիմ տիր . . :

Արատան պիր գաչ սանիյիէ կէչիպ , Մէթր տ'էգօլ քէն-
տույի թօբլատըգտա , Ռօտօլֆուն արգասընտան գօշտու ի-
սէ տէ , մէրգում քէօմիւրճիւ իլէ պէրապէր , մէքքիւր Սի-
թէ թէսմիյէ օլունան մահէլլէնին գարանլըգ սօգագլարը
օրթասընտա կէօրիւնմէզ օլմուշ օլտուգլարընտան , եէթի-
չիպ թութապիլմէսի միւմքին օլամատը :

Մէթր տ'էգօլ հըրս ու հիտտէթ ինտէն գուտուրարագ ,
կէրի տէօնիւպ մէյխանէտէն իչէրի կիրմէքտէ իքէն , Ռօտօլ-
ֆուն , կիտիպ տէ զայպ օլտուղու եօլուն զըտտը օլան թա-
րաֆտան , իքի քիչի գօշարագ կէլիպ , աճէլէ աճէլէ մէյ-
խանէտէն իչէրի կիրտիլէր , պունլար հէմ չաբուգ չաբուգ
եիւրիւեիւպ , վէ հէմ տէ ուզագ պիր մահէլլտէն կէլմիշ
օլտուգլարընտան , եօրուլարագ նէֆէսլէրի քէսիլմէկէ պաշ-
լամըշ իտի :

Պունլար իչէրի կիրէր կիրմէզ , մէյխանէնին տէօրթ
քէօշէսինի վէ հէր թարաֆընը կէօզտէն կէչիրտիլէր :

— Եաղը՛գ , — տէտի պունլարտան պիրի , — մէրգում
կիթմիշ տիր . . . պու ֆուրսաթը տախի զայպ իթտիք :

Պու եէնի կէլէն իքի միւսաֆիրլէր , ինկիլիզէ սէօյլէ-
մէքտէ իտիլէր :

Լա կուալէօզ , լա Շուէթէ ըասթ կէլմիշ օլմասընտան
տօլսեը տիւշարը տէհէթ օլուպ , վէ Մէթր տ'էգօլուն

Թէհտիտլէրինտէն տախի շիւրհէ էյլէտիկինտէն, եէնի կէ-
լէն միւսաֆիրլէր սէպէպինտէն, Թարի-Փրան տէրունինտէ
հասըլ օլան բաթըրթըտան վէ Թէաճճիւպ հարէքէթլէրին-
տէն արալըգ պուլուպ տա իսթիֆատէ իտէրէք, նիմ աչըգ
գալմըշ օլան գարուտան հէման սիվիշիպ տիշարը չըգտը :

ՖԱՍԼԸ ՍԱՏԻՍ

ԹՕՄԱՍ ՍԷՅԹԸՆ ԻԼԷ ԳՕՆԹԷՍ ՍԱՐԱ

Թարի-Փրանա սօնրատան կիրէն իքի քիմէսնէլէր, մէգ-
քիւր մէյրէտէնին միւսաֆիրլէրի սընըֆընտան օլմաերպ,
իլլա պիւթիւն պիւթիւն պաշգա պիր սընըֆտան պուլուն-
մագտա իտիլէր : Պունլարտան պիրի իրի վէ ուզուն պօյլու
օլուպ, սաչլարը սալքի աղարմըշ, ֆագաթ, գաչլարը իլէ
եանադ սագալլարը հէնուզ սիեահ օլտուղու կիպի, սուրէ-
թի տէ էսմէրճէ վէ քէմիքիճէ իտի . վէ լէհճէսինտէ տախի
պիր սէրթիք վէ աղըրըգ էսէրի պուլունմագտա իտի :
Մէրգումուն կիյինմիշ օլտուղու ուզուն սէթրիսի, եօգար-
տան աչաղը, ասկէր սէթրիսի միսիլլու տիւյմէլէնէրէք գա-
բաթըլմըշ իտի : Մէրգումուն իսմի Թօմաս Սէյթըն իտի :

Մէրգումուն արգատաչը, կէնճ, վէ սօլկուն սիմալը, վէ
տիւլէր պիր տէլիգանլը օլուպ, վէ անճագ օթուղ իւշ օթուղ
տէօրթ չաղլարընտա տըր կիպի կէօրիւնմէքտէ իտի : Մէր-
գումուն սաչլարը, գաչլարը վէ կէօղլէրի զայէթլէ սիեահ
օլտուղու հալտէ, լէհճէսի իսէ, պիւթիւն պիւթիւն պէ-
եաղ օլտուղունտան, զիեատէսիլլէ կէօղէ վուրմագտա
իտի : Թաւր ու հարէքէթինտէն, վէ վիճուտինին նազիքի-
կինտէն, վէ էչքեալընըն զարիֆիկինտէն տախի, մէրգու-
մուն, էրքէք գըեաֆէթինէ կիրմիշ պիր գատըն օլմասը,
գօլայճա ֆարգ ու ֆէհմ օլունապիլմէքտէ իտի :

Պու գատըն, գօնթէս Սարա Մագ-Կիրէկօր Թէսմիյէ

օլունմագտա իտի : Իլէրուտէ, իշպու հիքեայէմիդի օգուեան զաթլարա, մէրգումէ գօնթէս իլէ, պիրատէրի մէրգում թօմաս Սէյթընըն, նասըլ օլուպ տա, էօյլէ պիր մէյխանէեէ կէլիպ տիւշմիւշ օլմալարը վագաալարընը նագլ ու պէեան իտէճէկիլ :

— Թօմաս, իշէճէք պիր շէյ կէթիրթտիրինիլ, վէ պուատէմլէրէ տէ սիւալ իտէրէք, հագգընտա քեսպի մալիւմաթ իտինիլ, պէլքի ալ չօգ պիր շէյ էօյրէնէպիլիւրիլ, — տէտի Սարա, տայիմա ինկիլիզճէ սէօյլէեէրէք :

Պէեազ սաշլը վէ սիեան գաշլը ատէմ, եանի թօմաս Սէյթըն, Սարա աննընըն թէրլէրինի սիլմէքտէ օլտուղու հալտէ, պիր թրաքէզանըն պաշընա օթուրսու, վէ բէք ալէա ֆրանսըզճա սէօյլէեէրէք, շէօյլէ քի, էօյլէ նիշէ ինկիլիլէր կիպի պիր նէվի թէշտիտի թէլաֆիուլ իսթիմալ իթմէեէրէք, օլրէսէ խիթապէն,

— Մատամ, հիմմէթ իտիպ պիզէ պիր շէյ կէօնտէրիւմիսինիլ, — տէտի :

Պուշլար մէյքէտէտէն իշէրի կիրտիքլէրինտէ, հէրքէսին տիգգաթը ազիմէսինի, քէնտի իւզէրլէրինէ ճէլպ էյլէմիշ օլտուզլարը կիպի, գալըպ գրեաֆէթլէրինտէն, վէ թալը ու հարէքէթլէրինտէն տախի, գաթան էօյլէ ատի մէյքէտէլէրէ կիրիպ չըգան թագըմլարտան օլմատըզլարը, աշիքեար սուրէթտէ անլաշըլմագտա իտի. վէ լէհճէլէրինտէ կէօրիւնմէքտէ օլան էսէրի իզթիրապը տէրուն իլէ, էսէրի զայլէ վէ թէլաշլարընտան տա, զայէթլէ միւհիմմ վէ միւթէնա սէպէպլէրէ մէսինի օլարագ, մէգքիւր մահէլէեէ կէլմիշ օլմալարը, թէեազգուս օլունապիլմէքտէ իտի :

Շուրինէօր, Մէթըր ա'էգօլ, վէ լա Շուէթ, մէրգումլարը, աշուրի մէրթէպէ պիր մէրագ իւզրէ, թահթը նագարը տիգգաթա ալմագտա իտիլէր :

Սէյխանէճի գարը տախի, թըպգը միւշթէրիլէրի կիպի, օլ եօլտա եէնի միւշթէրիլէրին կէլմէլէրինտէն տօլանը տիւշարը թէաճիւպ օլարագ, տալկընլըգ իւզրէ, մէրգում.

լարա պագած գալմագտա պուլունտուղունտան, վէ Թօմաս Սէյթընըն, իշէճէք պիր շէյ իսթէտիկինի իշիտէմէմիշ օլտուղունտան, մէրգում, պիլա թէհամիւլ, իքինճի տէֆա օլարագ, — մատամ, պիր շէյ իսթէտի իտիք, քէրէմ իտիպ կէօնտէրիւրմիսինիզ, — տէտի :

Ապլա Բօնիս, մէրգումուն պու նէզաքէթլի վէ պու թէրպիյէլի սէօյլէյիշինտէն մէմնուն օլարագ, տէսթկեահը պաշընտան աեաղա գալգաը, կէլիպ քէմալի հիւրմէթ իւզրէ, մէրգուման եէնի միւսաֆիրլէրին թրաքէզասընա տաեանտը, վէ, — էֆէնտիլէր, պիր լիթրա՞ շարապ մը պու եուրուրսունուզ, եօգսա գաբալը պիր շիշմի միւրատ իտէրսինիզ, — տէտի :

— Պիր շիշ շարապ իշէ, գատէհլէր վէ սու հիւմէթ իտինիզ :

Օկրէս պունլարը կէթիրտի, Թօմաս Սէյթընտա մէրգումէնին էօնիւնէ պիր պէշ ֆրանգլըգ աթտը, վէ մէրգումէ տէ բարանըն ֆապլասընը վիրմէք իսթէտի իսէ տէ, մէրգում գապուլ իթմէեէրէք,

— Մատամ, օ տա սիզէ գալըն, վէ էկէր սիզտէ պիր գատէհ շարապ գապուլ իտէր իսէնիզ, մէմնուն օլուրուզ, — տէտի :

— Մօնսիէօ, պու սախավէթինիզտէն տօլաեը թէշէքքիւր իտէրիմ, — տէտի ապլա Բօնիս, շիւքրանիյեթ վէ թէաճճիւպ իւզրէ, մէրգումուն, եանի գօնթէսին պիրատտէրինին եիւղիւնէ պագարագ :

— Լաքին, պագսանաեընըզ, մատամ, — տէտի մէրգում, — պիզ ահըպպատան պիրիյէ, պու սօգադտա վագը պիր մէյքէտէտէ պուլուշմագլըղա գարար վիրմիշ իտիք, վէ կէլիպ պիլի պէքլէեէճէք իտի, աճապա եանլըշմը տըր, պուրասը տէյիլմի տիր, պու սօգագտա, պունտան պաշգա մէյքէտէ վարմը տըր :

— Մօնսիէօ, պուրասը Լաքէն-Պլան տըր, էկէր պիր էմրինիզ վար իսէ, իճրասընա հազըրըզ :

—Թամամ, իշթէ պուրասը օլմալը տըր, տէտի Թամաս Սարահա կէօզ իլէ իշարէթ իտէրէք, —էվվէթ, մէրգում տա պիղի Լաբէն-Պլանտա պէքլէհէճէք իտի . . :

—Պուրատա, պու իսմտէ պաշգա պիր մէյխանէ հօգ տուր, —տէտի մէրգումէ չէօյլէ պիր զուրուր իւզրէ . — Լաբին, արգատաշընըզ նա՞սըլ ատամ իտի :

—Իրիճէ վէ ինճէ վիճուտու, վէ սաշլարը աչքդ քէս-թանէ ըհնկինտէ, —տէտի Սէյթըն :

—Անլատըմ, անլատըմ, օլ պէնիմ եհնի միւշթէրի օլմալը տըր . տահա շիմտի պուրատա իտի . . . Ղայէթլէ իրի վիճուտու պիր քէօմիւրճիւ կէլիպ մէրգումն ալտը, վէ պիրլիքտէ տիշարը չըգտըլար :

—Թա քէնտիսի, իշթէ պիղ տէ ծնլարը արամագտա . երզ, —տէտի Թամաս :

—Պուրատա եալընըզ մը իտիլէր, հօգսա պաշգա արգատաշլարը տա վա՞ր մը իտի, —տէտի Սարա :

—Խայր, քէօմիւրճիւ տահա շիմտի կէլտի, ֆագաթ, սիզին սէօյլէտիկինիզ տօսթունուզ, պուրատա լա կուալէօզ իլէ վէ Շուրինէօր իլէ թաամ իթտի, —տէտի մէրգումէ, կէօղիւլէ անագտա տուրմագտա օլան Շուրինէօրիւ կէօսթէրէրէք :

Թամաս իլէ Սարա, եիւղլէրինի Շուրինէօրէ տօղրու չէվիրտիլէր :

Չէնտ տագըզա մէրգումն սիւզիւպ կէօղտէն կէչիրտիքտէն սօնրա, Սարա քէնտի պիրատէրինէ, ինկիլիզճէ օլարագ ,

—Մէրգումն թանըմըսընըզ, —տէյի սիւալ իյլէտի :

—Խայր, թանըմամ: Գարլ, պու տօլաշըզլը եօլլարա կիրտիքտէ, Բօտօլֆու Ղայպ իթմիշ իտի: Վէ Միւրֆիւն, քէօմիւրճիւ գընաֆէթինտէ օլտուղու հալտէ, պու մէյխանէնին էթրաֆընտա տօլաշմագտա օլուպ, վէ տայիմա տա կէլիպ ճամլարըն արգասընտան կէօղէթմէքտէ պուլունմասընը կէօրէրէք, պունտա պիր չէյ օլմալը աըր չիւբհէսինէ

զահիպ օլմուշ, վէ պիզէ խապէր վիրմէկէ կէլմիշ իտի . . :
 Լաքին, Միւրֆ, մութլագա մէրգումու, թանըմըշ օլմալը
 տըր . . :

Պու միւքեալէմէ ինկիլիզճէ օլարագ, վէ եավաշճա պիր
 սէս իլէ տէվամ իթմէքտէ իքէն, Մէթր տ'էգօլ իլէ լա
 Շուէթ տէ, թօմ իլէ Սարաեը կէօղտէն կէշիրէրէք,

— Պու շաշկըն հէրիֆ, օկրէսէ պիր թանէ պէշ ֆրանգ-
 լըզ վիրտի, տիմէք տիր.քի. զէնկինճէ պիր տօմուզ օլմալը
 տըր, զաթէն կիճէ եարըսը եագլաշմըշ տըր, եաղմուր
 եաղմագտա, վէ ըիւզկեարտա քիրէմիտլէրի դալտըրմագ-
 տա տըր, պուրատան տիշարը չըգտըզլարընտա, հայտէ
 շունլարըն արգալարընտան կիտէլիմ. պէն մէրգումու սօ-
 եարմ, եանընտա պիր գարը վար տըր, ասլա չաղըրըպ
 պաղըրմագ, տէտի :

Թօմ իլէ Սարա, պուընլարըն պու լագըրտըլարընը իշիթ-
 տիլէր իսէ տէ, մէրգումլար կիզլի լիսան իւզրէ գօնուշ-
 տուզլարընտան, հիշ պիր շէյ անլաեամատըլար :

— Ասլա էլէմ իւզրէ օլմա, ճիվանըմ, — տէտի լա Շու-
 էթ, — էկէր մէրգում շաշկըն հէրիֆ բօլիս տէյի չաղըրա-
 ճագ օլուր իսէ, ճէպիմտէ զաճ եաղը շիշէսի հաղըր տըր,
 հէմանտէմ շիշէսի աղըրնա պուընուէնա չարըտըղըմ կիպի
 գըրար եիւզիւնիւ կէօղիւնիւ եագար գալուրուրում . . .
 զիրա, մալիւմ եա, չօճուզլար պաղըրմասըն իշին, տայի-
 մա էլինէ պիր գաշ բարա վէ եախօտ պաշգա պիր շէյ
 պախշիշ վիրմէք, ատէթտէն տիր. — պատէհու մէրգումէ
 իլավէյի մէգալ պիրլէ, — Լաքին, պագսանա, ճիվանըմ,
 պիր տահա Բէկրիօթու րասթ կէթիրտիկիմիզ կիպի, հագ-
 գըմըզ օլարագ, մէրգումու ալըպ կէօթիւրմէլիեիզ. վէ
 պիր քէրրէ մէրգումու էլէ կէշիրտիք վէ բէնշէմիզէ թագ-
 տը'գ մը իտի, զաճ եաղը իլէ աղըրնը պուընուէնու եագըպ
 պիլիսիզ իթմէլիեիզ.քի, պիր տահա քէնտի կիւզէլիկինէ
 վէ կէնճիկինէ զուրուրլանարագ, էօյլէ պիզէ ահքեամ
 սաթմագլըղա գալգըշամասըն . . :

—Օ տէյիլ էմմա, լա Շուէթ, գալարիմէ պիր շէյ տօղ-
տու, պէն սէնին իլէ էվէնմէլիեիմ, —տէտի Մէթր ա՛ն-
գօլ, —զիրա, ութալըդ վէ ճէսարէթ ճիհէթլէրիլէ, էմ-
սալին եօգ տուր, սէն պիր թանէճիքսին... լաթէն էօքիւզ
թաճիրինի սօհուպ էօլտիւրտիւկիւմիւզ կիճէտէն... պէն
սէնի թահսին իտէրէք, քէնտի քէնտիմէ, « իշթէ պանա
միւնասիւպ վէ պանա շայէսթէ պիր գարը, պիր էրքէքտէն
իյի վէ զիեատէ չալըշմագ պիլմէքտէ՝ տիր » —տէտիմ իտի:

—Պու սէօյլէտիկին բէք տօղրու տուր, ճիվանըմ, է-
կէր Սգէլէթին, պէնիմ կիպի, քէնտույէ մույեին վէ կէօ-
զէթլէեիճի պիր գարըսը օլմուշ օլսա իտի... էօյլէ էօլ-
տիւրտիւկիւ ատամըն, հէնուզ պըչագ պօղաղընտա պու-
լունմագտա իքէն, էլէ կէչիւպ տէ թուլթուլմագ իտի:

—Մէրգուլմ եէրինի իյի պուլտու, արթըգ անըն քիւ-
րէքտէն չըգաճաղը եօգ տուր, վէլէվ չըգսա տախի, ան-
ճագ մագթէլէհէ չըգարըլմագ իշէն չըգապիլէճէք տիր,
ատամ սէնտէ, վարսըն տիւնեատան պիր պաշ տահա էք-
սիլի վիրսին:

—Պունըար նէ՛ աճայիպ պիր լիսան իւզրէ գօնուշմագ-
տա տըրլար, —տէտի Սարա, Մէթր ա՛նգօլ իլէ լա Շուէ-
թին լագըրաըսընը, խասսէթէն գուլագ վիրմէքսիզին ի-
շիթմիշ օլտուղունտան: Պատէհու մէրգուլմէ, Շուրինէօրիւ
կէօսթէրէրէք, —շու ատամն սիւալ իտէր իսէք, պէլքի
Բօտօլֆ հագգընտա, պիզէ պագը մալիւմաթլար վիրէպի-
լի, —տէտի:

—Հայտէ պիր թէճրիւպէ իտէլիմ պագալըմ, —տէտի
թօմաս: Վէ Շուրինէօրէ խիթապէն սէօյլէեէրէք, —պապ-
սանանքնըզ, գաֆատար, պիզ պուրտա, տօսթլարըմըզ-
տան պիրինի պուլմագ իշին կէլտիք, մէրգուլմ իսէ, սիզին
իլէ թաամ իթմիշ տիր, տիմէք տիր քի, քէնտիսինի թա-
նըմագտասընըզ. իմտի, էկէր նէրէեէ կիթտիկինի պիլիր
իսէնիզ, պիզէ հիմմէթ իտիպ խապէր վիրինիզ, —տէտի:

—Պէն մէրգուլմու վաթէն թանրեանլարտան պուլուն-

մաներպ, անճագ իբի սաաթտան, եանի, լա կուալէօղիւ հիմայէ իտէրէք, պանա տաեագ աթալըտան պէրու թա- նըմագտաներմ:

— Զաթէն մէրգուսնու սիղ հիչ կէօրմիւշ տէյի՛լ մի ի- տինիզ:

— Խայր, ապա . . . պէն օնա, Պրա-բուժուն դաբուսու էօնիւնտէ րասթ կէլտիմ:

— Պազասանաեընըզ, մատամ, գաբալը վէ իյի ճինսին- տէն, պիզէ պիր շիշէ տահա շարապ հիմմէթ իտէրմիսի- նիզ, — տէտի Թօմաս Սէյթըն:

Մէրգում իլէ Սարա, քէնտի գատէհլէրինի, տահա հէնդը տօտագլարընա կէօթիւրմէքտէ օլտուգլարը հալ- տէ, ապլա Բօնիս իսէ, պէսպէլլի, քէնտի շարապընա, քէն- տիսի զիեատէ իթիպար վիրմէք իսթէտիկինտէն, քէնտի գատէհլինի, պիր գաչ տէֆա տօլտուրուպ պօշալթտը:

— Էկէր միւսաատէ իտիպ տէ գապուլ իտէր իսէ, մա- տամ, շարապլարըմըզը, միւսինին թրաբէզասը իւզէրին- տէ տօլտուրու վիրինիզ, — տէտի Թօմաս, Սարա իլէ պէ- րապէր, պու մէրթէպէ թաազիմ ու հիւրմէթ իւզէրինէ, գօլթուգլարը գապարմագտա օլան Շօւրինէօրին եանընա կիտէրէք:

Պու արատա, Մէթր տէգօլ իլէ լա Շուէթ, տայիմա, քէնտի գուրտուգլարը տէհչէթլու ճինայէթ թէրթիպի իւ- ղէրինէ, արկօ լիսանըլա գօնուշմագտա իտիլէր:

Շարապ շիշէսի կէլտի, Սարա իլէ քէնտի պիրատէրի, վէ Շուրինէօր իլէ տէ օկրէս, պիր թրաբէզա պաշընա թօր- լանտըլար, վէ Թօմաս իքինճի տէֆա տալէթէ իհթիեաճ կէօրմէտիկինտէն, միւքեալէմէեէ տէվամէ պաշլատը:

— Սէօյլէյիշինիզէ նէգարէն, գաֆատար, տիմէք տիր քի սիղ, տօլթումուզ Բօտօլֆու, Պրա-բուժուն խանէսի գաբուսու էօնիւնտէ րասթ կէթիւրմիշինիզ, էօյլէ՞ մի, — տէտի Թօմաս Սէյթըն Շուրինէօր իլէ պէրապէր գատէհ թօգուշտուրարագ:

— Էվվէթ , Էֆէնտիմ , Էվվէթ , — տէյի ճէվապ վիրտի մէրգում , վէ քէնտի գատէհինի պաշընա տիբի վիրտի :

— Իշթէ պիր աճայիպ խամ . . . Պրա-Րուժ . քիմ տիր , վէ նէճի տիր պու Պրա-Րուժ տէնիլէն քիմէսնէ :

— Նէճի օլաճագ , գարգաշ օղլանընըն պիրի , — տէ տի մէրգում , ապա Էհէմմիյեթ վիրմէեէրէք , վէ իլավէյի մէգալ պիրլէ , — Աֆէրին , ապլա Բօնիս , նէ՛ ալէա շարապ իմիշ , — տէյէրէք :

— Թօսունում , Էկէր սահիհէն Էօյլէ իսէ , գատէհին պօշ գալմամալը տըր , — տէտի Թօմաս Սէյթըն , Էէնիտէն մէրգումուն գատէհինի տօլտուրարագ :

— Շէվգինիզէ , — տէտի Շուրինէօր , վէ հապիպէճիկէ-նիզին տախի շէվգինէ քի . . . հէր նէ հալ իսէ , պիզ ան-լարըզ . . . « Էկէր թէյզէմ պիր էրքէր օլապիլսէ իտի , պու տա պէնիմ տաեւմ օլապիլիր իտի » տարպը մէսէլինի տէ ունութմանալըմ . . . Հայտէ՛ , հայտէ , հէր քէս պուտալա տէյիլ տիր . . . պէն նէ սէօյլէտիկիմի պիլիրիմ :

Սարանըն Էիւզլէրի ճիւզիճէ գըզարտը . պիրատէրի Էի-նէ լազըրտըսընա տէվամ իյլէտի .

— Պրա-Րուժ հազգընտա սէօյլէտիկինիզտէն պէն պիր շէյ անլաեամատըմ , տիմէք տիր քի , Բօտօլֆ , շիւբհէսիզ օլարագ , մէրգումուն Էվինտէ՞նմի չըգմագտա իտի :

— Սիզէ , Պրա-Րուժ Գաֆ Գալ օլանըն պիրի տիր տէտիմ :

— Թօմաս թէաճճիւպ իւզրէ , Շուրինէօրին Էիւզիւնէ պագտը :

— Նէ՛ տիմէք տիր Գաֆ Գալ օլանըն . . . անլաեամանօրում սէօյլէտիկինիզի , պիր իյիճէ թէլաֆիուզ իտինիզ պագա-եւմ . . .

— Գաֆ Գալ օլանըն տիմէրլէ , գօնթըրպանտ տիմէք իս-թէրիմ , անլատընըզմը շիմտի : Պէսպէլի սիզ արկօ լիսա-նընը պիլմէքտէ օլմամալսընըզ :

— Գաֆատար , պէն պու սէօյլէտիկինիզտէն տէ պիր շէյ անլաեամատըմ :

—Տիմէք իսթէեօրում քի, սիզ Մ. Բօտօլֆ կիսլի, արկօճա սէօյլէմէք պիլմէեօրսունուզ, էօյլէ տէյիլմի:

—Արկօճամը, —տէտի Թօմաս, թէաճճիւպ իւզրէ Սաւանըն եիւզիւնէ պագարագ:

—Անյատում շիմտի, սիզ բէք սատէտիլ պիր ատէմ օլմալըսընը... հալ պու քի, պիզիմ Բօտօլֆ բէք եախի պիր գաֆատար տըր. մէրգում հէր նէ գատար եէրըազէ նագգաշը իմիշ իսէ տէ, պու ճիւմէ իլէ տախի, պէնտէն տէ իլէրուտէ օլարագ արկօճա սէօյլէմէքտէ տիր... Իմտի, մատամ քի սիզ մէգքիւր լիսանը մէրզուպու անլամագտա տէյիլ իմիշսինիզ, իմտի սիզէ ասըլ ֆրանսըզճա օլարագ խապէր վիրիրիմ քի, Պրա-Բուժ, հէր նէ գատար պիր թարաֆտան Շանգ-Էլիզէտէ պիր գահվէ իշլէթմէքտէ իսէ տէ, տիկէր թարաֆտան տախի, գօնթըրպանտըզ իճրա իյլէմէքտէ տիր: Մէրգումու զամզ իթմիշ օլմանարագ պէհան իտէրիմ քի, մէրգումուն պիր սանաթը տա գօնթըրպանտըզ տըր, կիւմիւքտէն մալ գաշըրմագ տըր... շիւնքի մէրգում պու իշինի, քիմսէտէն սէթը իթմէքսիզին, աշիւքեար սուրէթտէ սէօյլէմէքտէ տիր, վէ հաթթա, կիւմ-րիւք մէհմուրլարը նէղտինտէ, օլ ճիհէթճէ էօյիւնիւպ իֆթիխար պիլէ իտէպիլմէքտէ տիր. պագ, իսթէրսէն սէն մէրգումու արամանա չըգըշ, վէ էկէր գուտրէթին ճէսարէթին տէ վար իսէ, պիր քէրրէ թութմանա չըգըշ... օնա Պրա-Բուժ տէմիշլէր, բէք եաման, բէք պէլալը պիր հէրիֆ տիր:

—Իյի եա, էօյլէ պիր ատամըն էվինտէ, աճապա Բօտօլֆուն նէ իշի վար իմիշ, նէ արամագտա իմիշ, —տէյի սիւալ իթտի Սարա:

Տօղրուսու, միւսիւ... վէ եախօտ մատամ... գանդիսինի միւրատ իտէր իսէնիզ, անը գապուլ իտինիզ, պէնիմ տախի օլ պապտէ զէրրէճէ մալիւմաթըմ եօգ տուր. շու իշմէքտէ օլտուղում շարապ գատէհինի նասըլ կէօզլէրինիզլէ կէօրէրէք ինանմագտա իսէնիզ, օլ պապտէ տէր-

քեար օլան ճէհլիմ իշին տախի , օլ մէրթէպէ իթիմաստ
իւզրէ օլապիլիրսինիլ : Պու կիճէ պէն , լա Կուալէօզ իլէ
էյլէնիպ շագալաշմագտա իքէն , մէրգումէ , պէն քէնտի-
սինի տէօյէճէկիմտիր զանն իտէրէք , գաշլապ Պրա-Բուժուն
խանէսի գաբուսունա սըղընտը , պէն տէ գօլալաքըպ մէր-
գումէնին արգասընտան կիթտիմ . . . օրթալըգ տա սիֆիր
գարանըգ իտի . պիր ատէմէ բասթ կէլիպ թութտում , վէ
լա Կուալէօզիւ եագալատըմ զանն իթտիմ , մէկէր իսէ
եագալատըղըմ ուսթատ Բօտօլֆ իմիշ , կիտիպ անըն իւ-
ղէրինէ , վէ տաճա տօղրուսու , անըն բէնչէսինէ տիւշմիւշ
իմիշիմ . . . մէրգում իսթէտիկիմ կիպի հագգըմը վիրտի ,
եանի իսթէտիկի կիպի հագգըմտան կէլտի , մէկէր իսէ
մէրգումտա արսլան գուվլէթի վար իմիշ . . . օֆ , էվլէթ ,
էվլէթ . . . հէլէ օլ սօնրաքի ինտիրտիկի եումրուգլարըն ,
տիլ իլէ թարիֆի միւմբին տէյիլ տիր . . . մաազալլահ ,
արթըգ օլուսա , օլ գատար օլապիլիր , վէլհասըլ պէնի
պիր իյի թէբէլէտի : Մէգքիւր եումրուգ մարիֆէթինի ,
սէօզ վէրտի պանա տա էօյրէտէճէք տիր . . .

— Իյի եա , Պրա-Բուժ , նա՛սըլ ատամ տըր , — տէյի
թէքրարէն սիւալ իթտի թօմ , — նէ՞ սաթմագտա տըր :

— Պրա-Բուժ նէ՞ մի սաթմագտա տըր , հէր գանղի շէ-
յին քի սաթըլմասը եասագ տըր , իշթէ մէրգում օլ շէյի
սաթմագտա տըր , վէ պինապէրին , հէր գանղի շէյի քի
եարմագլըգ եասագ տըր , մէրգում տա օլ շէյի եար-
մագտա տըր . իշթէ մէրգումուն իշի վէ սանաթը պուն-
տան իպարէթ տիր : էօյլէ տէյիլմի , ապալ Բօնիս :

Օհ , մէրգում , ֆէլէկին չէմպէրինտէն կէշմիշ օլան զա-
գապուլահըն պիրի տիր , — տէտի օկրէս , — մէրգում հէր
շէյտէն պաշգա , թամիլ սօգաղընտա տա պիր էվին էն
պիւյիւք պիր քիրաճըսը օլմիւշ տուր . . . էմմա , էվտէ ,
նէ՞ էվ , պիր քէրրէ կէօրմէկէ մախսուս . . . հէր նէ հալ
իսէ . . . — տէտի օկրէս , պունտան զիեատէ պիր շէյ սէօյ-
լէմէկէ իհթիրագ իտէրէք :

—Պրա-բուժուն պու սօգագտաքի էվինին նիւմէրօսու գա՛շ տըր, —տէյի սիւալ իթտի Թօմաս Սէյթըն Շուրի-նէօրէ:

—Նիւմէրօ 13, էֆէնտիմ:

—Աճապա օրատան պիր մալիւմաթ ալապիլիւրմիեիզ,
—տէտի Սէյթըն եալաշճաճըզ գըզգարնտաշը Սարահա,
—եարըն Դարլը կէօնտէրէյիմ պագալըմ:

—Մատամ քի Մ. Բօտօլֆու թանրմագտա իմիշինիզ,
—տէտի Շուրինէօր, —էօյլէ պիք կիւճիւ գուվլէթի...
վէ էօյլէ պիր ինսանիյեթի տօսթա մալիք պուլունմա-
նըզտան տօլաեը, իֆթիխար իյէսէնիզ ճայիզ տիր... էչ
կէր քէօմիւրճիւ կէլիպ տէ մէրգոււմու կէօթիւրմէսէ իտի,
շու քէօշտէ, լա Շուէթ իլէ օթուրմագտա օլան Մէթր
տէգօլա, շիւրհէսիզ օլարագ եոււրուզլարը եէրլէշտիրէ-
ճէք իտի... Ա՛հ, պիլմէզսինիզ, մէրգուլմէ ճատրեա նէ՝
գատար ղարազ ու հիտտէթիմ վար տըր, էլիմտէն կէլսէ
ճանընը ալաճաղըմ. օլ զէվալը լա կուալէօզէ եարտըզ-
լարը խաթրըմա կէլտիքճէ, էլիմ աեաղըմ տիթրէմէքտէ
տիր... լաքին, սապը՛ր, սապը՛ր... հէր շէյին վազթի
վար տըր... նասըլ քի տարաղը մէսէլ տիր, « իտէն պու-
լուր, ինլէեէն էօիւր » տէմիշէր »

Պապը զապթիյեէնին (Օթէլ տը վիլ) սաաթը, օն իքի-
եի վուրմագտա իտի, եանի կիճէ եարըսը օլմուշ իտի:

Մէյլանէնին գանտիլի տէ, արթըզ տոճնդէ տունուգ
ըըզ վիրմէկէ պաշլամըշ իտի:

Շուրինէօր իլէ Թօմաս Սէյթընտան վէ հէմշիրէսի Սա-
րատան, վէ Մէթր տէգօլ իլէ լա Շուէթտէն պաշգա,
մէյլանէտէ քիմսէ գալմամըշ, հէրսի կիթմիշ իտի:

Մէթր տէգօլ եալաշճաճըզ լա Շուէթէ, —հայտէ
կիտէլիմ սէնին իլէ, կիտէլիմ շու գաղըքի եօլտա կիզ-
լէնէլիմ, օրատան, շու պիզիմ գըսմէթլէրին, պուրատան
շրգտըզլարընը կէօրէսիլիլիզ: Էկէր մէրգոււմար սօլա սա-
բարըար իսէ, պիզ տէ կիտէր Սէնթ-Էլօս սօգաղընըն էն

կիզլի պիր քէօչէսինտէ պէքլէրիզ, « Էօզ, էկէր սաղա սա-
բարլար իսէ, պիզ տէ կիտէր, իչկէմպէճիլէր չարչըսը
թարաֆընտա պուլունան վիրանէլէրին իչինտէ պէքլէրիզ.
մահէլլի մէզպուրտա պիւլիւք պիր չուգուր վար տըր...
օլ վագըթ պէն եարաճաղըմը պիլիրիմ, — տէտի :

Մէթր տ'էգօլ իլէ լա Շուէթ գարուեա տօղրու կիթ-
տիլէր :

— Տիմէք տիր քի, սիզ պու կիճէ, հիչ պիր չէյ իչմէ-
եէճէքսինիզ, էօյլէմի, — տէտի օկրէս :

— Խայր, ապլա Բօնիս... պիրազ հըֆզ օլունմագ ի-
չին իչէրի կիրտի իտիք, — տէտի Մէթր տ'էգօլ, վէ իքիսի
պիրլիքտէ մէյսանէտէն տիշարը չըգտըլար :

ՖԱՍԼԸ ՍԱՊԻ

ԵԱ ԲԱՐԱ ԵԱ ՃԱՆ

Մէյքէտէ գարուսունուն գաբանմասը սէսի իւզէրինէ,
Թօմ իլէ Սարա, քէնտի տալկընլըզլարընը պէրթարաֆ իլէ,
անաղա գալգտըլար, վէ Շուրինէօրէ, քէնտիլէրէ վիրմիշ
օլտուղու մալիւմաթլարտան տօլանը թէչէքքիւր իթտիլէր :
Շուրինէօր տախի տիշարը չըգտը, վէ տիշարտա իսէ, հա-
լէա շիտտէթլէ ըիւզկեարլար էսմէքտէ, վէ սէլ կիպի
եաղմուրլար կէլմէքտէ իտի :

Պու հէնկիտմտէ, Մէթր տ'էգօլ իլէ լա Շուէթ, մէյ-
խանէնին գարչըսընտա վագը պիր կէչիտտէ կիզլէնմիշ պու-
լունտուզլարընտան, Էօլուն, Էրգըզ պիր խանէ պուլուն-
մագտա օլան թարաֆընա տօղրու, Շուրինէօրին ուղա-
նըպ կիթմէքտէ օլտուղունու կէօրտիլէր : Մէրգումուն,
ագչամտան պէրու իչկի իչէրէք պիրազ սէրսէմլէնմիշ օլ-
մասը ճիհէթլէ, աղըրլաշմըշ օլան անաղլարը սէպլէրի,
եէրլէրէ վի տիվարլարա սիճիմ կիպի չարբմագտա պու-

լունան պօրալար վէ եաղմուրլար սէսլէրի օրթասընտա , ազաճըգ ուղազլանըր հէլադլանմազ , իշիտիլմէզ օրմաեա պաշլատըլար :

Մէգըիւր պօրա վէ ֆուրթունաեա պազմաեարազ , Թօմաս իլէ Սարա տախի մէ յքէտէեի թէրք իլէ՛՛ Շուրինէօրին կիթտիկի թարաֆըն , զըտտը օլան թարաֆա տօղրու կիթմէկէ պաշլատըլար :

— Է՛հ , տիւշտիւլէր բէնէմիզէ՛՛ պիթտի՛ իշէրի , — տէտի եաւաշճաճըգ սէօյլէեհէրէք Մէթըր տ'էգօլ լա Շուէթէ , — հազըրլա սէն զաճ հալը շիշէսինի , վէ քէմալի տիգգաթ իւզըն պուլունասըն հա՛ :

— Աեազ դապլարըմըզը չըգարալըմ քի , արգալարընտան կիթտիկիմիզի ապա իշիտէմէսինլէր , — տէտի լա Շուէթ :

— Հազգըն վար տըր , տայիմա հազգըն վար տըր , էվէլէթ , իաթիունում , քէտի կիպի , աեազլարըմըզըն սէսինի չըգարթմաեարազ եիւրիւմէլիեիլ :

Մէրգուման պու պէտշէհրէ չիֆթէ « գումրուլար » , աեազլարընտան գունտուրալարընը չըգարարազ , վէ էվէրին էճնլէրինտէն սիվիշէրէք , դարանլըգաա ուղանմաեա պաշլատըլար . . :

Պու շէ յթանլըդլարը սայէսինտէ , թէքկէօզ դարը իլէ Մէթըր տ'էգօլուն աեազլարը սէսլէրի օլ դատար ազալտը քի , սայքի տտըմլարը արգասընտան տտըմ ալարազ , Թօմ իլէ Սարա կիթտիքլէրի հալտէ , մէրգումլար ապա իշիտիպ ֆէհմինտէ օլամատըլար :

— Թէշէքըիւր իթմէլիեիլ քի , հէլէ պիղիմ արապա տա , շուրաճըգտա սօգաղըն պաշընտա պէքլէմէքտէ տիր , — տէտի Թօմաս Մէյթըն , — եօգաա , եաղմուրտան եիւրիւեմէեհէճէք , վէ տիւզճէ տէվրիլիպ տիւշէճէքտիք : Օ տէյիլ էմմա Սարա , սիլ իւշլումէեօրմուսունուզ :

— Իհթիմալ տիր քի , օլ Պրա-Ռուժ տէնիլէն մէրգում դօնթըրպանտտան պազը մալիւմաթ ալապիլէճէկիլ տիր :

—տեղի տիւշիւմէքոյն օլան Սարա՝ Զէօյլէտիկի՝ դարըն-
տաղընըն սիւպինէ պիր ճէվապ օլմատըղը հալտէ :

Թօմաս պիրտէն պիրէ տուրտու , վէ ,

—Ա՛ն եանըլտըմ , եանըլ իօլ թալթաու գ պիզ , մէյ-
խանէտէն չըգտըղըմիգտա , սօլա սաբաճապ եէրտէ , պիզ
խաէ պու թարաֆա սաբաթը , պիզիմ՝ արապաեը պուլմադ
իչին , պիր էվ վիրանէսի էօնիւնտէն կէչմէքիկիմիզ իգթի-
զա իթմէքտէ իտի : Իմտի , Կէօնէլիմ , հայտէ կէրի տէօ-
նէլիմ :

Մէթր տ'էգօլ իլէ լա Շուէթ , մէրդուան քէնտի ալ-
լարընըն արգալարընտան , բէք եճգընտան օլարադ կիթ
մէքտէ օլտուկլարընտան , պուսլարըն կէրի տէօնէճէքլէ-
րինի իչիթտիքլէրի կիպի , քէնաթլէրի կէօրմէսինէր իհթի-
եաթընա մէպնի , սայքի թա եանլարընտան կէչէրէք , պիր
գարօւ ալթընա աթըլըպ կիզլէնի վիրտիլէր :

—Պու պէնիմ՝ իչիլէ տահա իչի կէլտի , վիրանէլէր
թարաթընտան կիթմէլէրինի տահա զիեաաէ արգու իլլէ-
մէքտէ իտիմ , —տէտի Մէթր տ'էգօլ եալաշճաճըդ սէօյ-
լէեէրէք , —էկէր : օլ մէրգուլմ գէնկին տօմուզ իթաաթ
իթմէեիպ տէ գարչը գօյմագլըղա չըգըշըր իտէ . . . պէն
, : օլ վագըթ եարաճաղըմը պիլիլիմ :

Սարա իլէ պիրատէրի , կէրի տէօնէրէք , մէյխանէնին
էօնիւնտէն կէչտիլէր , վէ պիր վիրանէ էօնիւնէ եէթիշ-
տիլէր : Մէգըիւր վիրանէ , եարք երգըլմըլ պիր խանէ օլ-
տուղու հալտէ , մէյտանէ չըգմըլ օլան մախզէնլէրի իտէ ,
ատէթա պիր գուեու տէրինլիկինտէ օլարադ , եօլուն պօ-
եունա ուզանուագ տա իտիլէր :

Մէթր տ'էգօլ , ատէթա պիր գաբլան գուվիլթի վէ չէ-
վիքլիկիլէ , պիրտէն պիրէ Թօմասըն իւզէրինէ հիւճուճ
իլլէտի , վէ գօճա էրլէրինտէն պիրիլլէ մէրգոււմուն պօղաւ
զընտան եագալտեարադ ,

—Հէյ , պանա՛ պազ , եա բարալարը , եա եօգուա չու-
չուդուրա եուվարլանըր կիտէրսին հա՛ , —տէտի :

Պատէհու, մերգում հայտուտ, թօմ Սէյթընը արեգանա տօղրու երթի երթի վերէնէք, մերգումն վէզնիկի զայս իթտիրիս սարսթտը, վէ պիր էլլէ անը, մէգընը տէրին մախէնէք քէնարընտա, անքի մուալլադտա տըր կիպի թութմագտա օլտուղու թագաիրտէ, տիկէր էլլէ տախի, ատէթա պիր մէնկէնէ արասընա ալրընաընա, Սարանըն պիր գօլունու թութու պագմանա պաշլատը:

Հէնուզ թօմնա պիր հարէքէթ ալլէ իթմէզտէն էվ վէլ, լա Շուէթ տախի, մերգումուն իւզէրինէ հիզում միրլէ, հատտէն զիեատէ պիր չարուզլուգ վէ պիր չէվիք լիք իւզրէ, ճէպլէրինի սօեուպ պօշալթտը:

Սարա հիշ պիր սէն չրգարմաարգտան, վէ ասլա քէնտույի գուրթարմանա չարչմաարգտան պաշգա, պիրա տէրինէ տախի,

—Վիրինիզ քիսէնիզի, պիրատէր, վիրինիզ քիսէնիզի—վէ Մէթր տէգօլա սէյլէեէրէք տախի, —պիզ գաթան սէն չրգարըպ պաղըրմանբզ, լաքին, պարի միզ տէ պիզէ պիր ֆէնալըգ եւրմանընըգ, —տէտի:

Լա Շուէթ, մերգուման իքի ավլաթըն տախի ճէպլէրինի տիգգաթլը սուրէթտէ պօշալթտըգտան սօնրա, Սարանա իթտապէն,

—Պագսանա սէն, կէթիր չու էլլէրինի տէ, պագա երմ բարմագլարընտա եիւզիւք վաթ մը տըթ, —տէտիք տէն, վէ օլմատըղընը կէօրտիւքտէն Ծօնրա, —Աճայիպ, եազըգ քի եիւզիւքլէրի տէ եօգ իմիշ, . պմն տա պիզիմ պաթթարզլըղմըզտան տըր, —տէտի:

Իշպու նակէհանի սուրէթտէ վուգու պուլմէն, վէ բէք չարուգ սուրէթտէ տախի իճրա իտիլէն մէնզարէտէ, թօմնա Սէյթըն, ասլա պիր էսէրի ֆիւթուր իպրազ իթմէտի:

—Չիլտանըմ իշինտէ էօյլէ քեաղըտըր վաթ տըր քի, սիզէ հիշ պիր ֆայիտէեի մուճիպ օլմանածագլար տըր, իմտի, էկէր իթթէր իսէնիզ՝ կէլինիզ սիլի հօշուտ իտէյիմ տէ, երինէ օնլարը պանա վիրինիզ, նէ տէրանիզ, .

լապիւնը մի, մէգքիւր քեաղըտլարա մուգապիւ, եարըն վիրիւնէր իւզըն, սիղէ պէշ եիւզ թանէճիք ֆրանգըմ վարարը, նափըլ ալիւնիլէ կէլնը մի, —տէտի թօմաս, արթըգօլ հէնկեաման, քէնտիսինի եվլէնքի գատար սըզը սուրէթտէ թուրմամագտա օլան Մէթը տէգօլա,

—Եա՛, նափըլ, էօլէ սէօլէեէրէք, պիլի պիր տուղաղա տիւշիւրէ՛մէգմիսին, —տէյի ճէվապ վիրաի մէրգում հայտուտ, —հայտէ, հայտէ, ասլա արգանա պագմանարագ, հէմ շուրատան սավուշ, տէֆօլ կիթ, վէ հէմ տէ թէշեքքիւր էյլէ քի, պու գատար իլէ ուճուզ գուրթուլտուն:

—Ազաճըգ սապը իտէլիմ պագալըմ, —տէտի լա Շուէթ, —պէիքի մէրգում պունու խալիսէթ իւզըն սէօլէմէքտէ տիր, էկէր էօլէ իսէ, էվրագլարընը վիրէպիլիւրիզ, զրամագ պիւշէյ տէյիլ տիր, վէ անը տա սըրասընա գօեաճագ թարիզ ու թէտպիր վար սըր. —պատէհու մէրգումէ, թօմաս Սէյթընա սէօլէեէրէք, —Սէն-Տընի չաեըընը պիլնըմիսին, —տէտի,

—Էվլէթ, պիլիւրիմ:

—Սէնթ-Ուէնտէ Նէրէտէ տիր պիլնըմիսին:

—Էվլէթ, անը տա պիլիւրիմ:

—Սէնթ-Ուէն գարշըսընտա, Բէվօլթ Եօլու ուճունտա տիւզ պիր օվա վար տըր, մէգքիւր օվա թարլալարան իպարէթ տիր, վէ մէգքիւր թարլալարտա, պիր ատամ չօգ ուզագլարտան կէօրփլէպիլիւր. եարըն սապահ, եալընըճա կէլիպ պէնի օրատա պուլուրտունուզ, բարալարը տա պիլիւրիքտէ կէթիլիւրսինիզ, պանա պիրէր պիրէր սաեար թէսիմ իտէրսինիզ, վէ մէգքիւր քեաղըտլարընըզ ալըրսընըզ:

—Լաքին սօնրա պիր տուղաղա տիւշէրսին հա՛, սագըն քէնտիսին լա Շուէթ:

—Պէն հայլան տէյիլիմ, օրատա խէֆիյէ վէ բօլիս պուլուրմատըգտան պաշղա... թա ուզագտան տա գաշ

քիչի կէտիկի կիւրիւլէպիւր , կէրչի պէնիմ եալընըզ պիր
կէօզիւմ կէօրմէքտէ տիր . . . լաքին , բէք ալէա կէօրէպիւ-
մէքտէ տիր , էկէրչի խայինլիք իտիպ տէ , պէրապէրինտէ
պաշգասընը տախի կէթիրմէքլիկէ գալգըշըր իսէ , օլ վա-
գըթ , էլինէ՛ նէ կէչէր քի , մէկէրչի պէն օրատա տուրո՞ւր-
մուեում , անինտէ գըչ իրինի չէօզիւ վիրիրիմ :

Սարանըն ֆիքըրինէ , պիրտէն պիրէ պիր շէյ , տիւշտիւ-
կիւնտէն , Մէթր տ'էգօլա խիթապէն ,

— Բարա գազանմագ իսթէ՞րմիսինիզ :

— Հայ հայ :

— Պէն շիմտի , սիզին քիմ օլտուղունուզու թանըտըմ ,
սիզ շիմտի շուրատաքի մէյխանէտէ տէյիլմի իտինիզ ,
նասըլ քի պիզտէ օրատա իտիք , իմտի , օրատա պիր քէօ-
միւրճիւնիւն կէլիպ տէ կէօթիւրտիւկիւ պիր ատէմի կէօր-
տիւնիւզմիւ իտի :

— Շու ինճէ պընըգլը վէ ինճէ վիճուտլու պիրիսի , օ
տէյիլ մի , էվվէթ , անլատըմ , կէօրտիւմ սիւալ իթտի-
կինիզ ատէմի , պէն անըն հագգընտան կէլիպ վէ հատտինի
պիլտիրէճէքտիմ էմմա , չի՛ ֆայիտէ քի , վագըթ միւսախտ
օլմատը . . . Մէրգում պանա իքի եումրուգ ինտիրէրէք ,
պէնի թրաբէզանըն իւզէրինէ տէվիրտի . . . պէն մէրգու-
մու եալընըզ պու տէֆա տըր քի կէօրմէքտէյիմ . . . Հօ-
շունտու , կէչմէսին նասիպտէն , էլպէթթէ պիր կիւն տէ-
յիլ իսէ տիկէր պիր կիւն , պէն տէ անտէն ինթիգամըմը՝
ալըրըմ :

— Իմտի , էօյլէ օլտուգտա , մէրգումա , սիզին էլինիզլէ
պիր շէյ եարմագ իսթէրիմ , — տէտի Սարա :

— Էյ , ծնա՞ մը , — տէյի պաղըրտը Մէթր տ'էգօլ , —
էկէր պանա պին ֆրանգ վէրիր իսէն , պէն տէ անը էօլ-
տիւրիւր իչինի պիթիրիրիմ . . .

— Ա՛ , զալի՛մ , պէն սէնտէն անըն էօլտիւրիւլմէսինի
թալապ իթմէքտէ տէյիլիմ . . . — տէտի Սարա մէրգումա :

— Էյ նէ՛ տիր եա իսթէտիկինիզ :

—Եարբն սապահ, Սէն-Տընի չաեբրընա կէլիրսինիզ, վէ պու պէնիմ արգատաշըմը օրատա պուլուրսունուզ, —տէտի մէրգումէ, —մէրգումու կէօրէճէքսինիզ քի, օրատա եալընըզճա պուլունաճագ տըր, իշթէ օ սիզէ, պէնիմ նէ իսթէտիկիմի սէօյլէեիպ պէեան իտէր, վէ իսթէտիկիմի իճրա իյլէտիկինիզտէ իսէ, սիզէ տէյիլ պին, իլլա իքի պին թանէճիք ֆրանգըմ վար տըր... անլատընըզ մը շիմտի:

—Ճիվանըմ, —տէտի լա Շուէթ Մէթր տ'էգօլա սէօյլէեերէք, —պիզ շիմտի եագալատըգ եաղլը գուլուրուզու, պունլարտա բարա՝ վար տըր բարա՝, հէման գօբարըպ գազանմաեա պագմալըեըզ. պունլար պէսպէլի, պիր տիւշմէնլէրինին գուեուսունու գազտըրմագ իսթէմէքտէ տիրլէր, վէ տիւշմէնլէրի օլան ատէմին իսէ, զաթէն սէն տէ, ճանընը ալմագ մագսէտինտէսին, թամամ, իշթէ պունտան տա իյի պիր ֆուրսաթ, վէ պունտան տա եաղլը պիր բիլավ օլամագ... իսթէտիքլէրի եերէ սէն ասլա տիւշիւնմէեիպ կիթմէլիսին, էկէր սէն կիթմէզ իսէն, սէնին եերինէ պէն կիտէրիմ... Եա՛հու, պէնիմ գօճաման գահրամանըմ, տահա՛ նէ իսթէրսին, իշթէ իքի պին թանէճիք ֆրանգ, թաշ աթըպ տա մէկէրչի գօլո՛ւնմու եօրուլաճագ տըր:

—Բէք ալէա, բէք ալէա, պէնիմ եերիմէ, իշթէ գալըմ կէլէճէք տիր, —տէտի Մէթր տ'էգօլ, —Սիզին միւրատընըզ հէր նէ իսէ ճնա պէեան իտէրսինիզ, վէ պէն տէ իճապը իճրատընա պագարըմ...

—Չօգ իյի, իմտի, եարբն սապահ սաաթ պիրտէ:

—Էվլէթ, սաաթ պիրտէ:

—Սէն-Տընի չաեբրընտա:

—Էվլէթ, Սէն-Տընի չաեբրընտա:

—Սէնթ-Ուէն իլէ Բէվլթ եօլու արատընտա, վէ մէզքիւր եօլուն տա ուճունտա:

—Բէք ալէա, անլաշըլտը:

—Վէ պէն եարբն սապահ չիզտանընըզ տա պիրլիքտէ կէթիլիլիմ, —տէտի լա Շուէթ:

—Վէ պէն տէ վատ իթտիկիմ պէշ եիւզ ֆրանգը սի-
զէ վիրտիքտէն պաշգա, տիկէր իշիմիզ իշին տախի ալէլ
հիսապ պիր շէյ վիրերիմ, էկէր վատինիգի իճրա իտէր ի-
սէնիզ, —տէտի թօմաս :

—Էհ, հայտէյինիզ, շիմտի սիզ, սաղ թարաֆա իշի-
նիզէ կիտինիզ, շիւնքի պիզ տէ սօլ թարաֆա կիտէճէ-
կիզ, լաքին, օլմսեաքի արգամբգտան կէլմէքլիկէ գալգը-
շասընըզ, շիւնքի սօնրա պէլանըզը պուլուրսունուզ հա՛ . . :

Պատէհու Մէթր տ'էգօլ իլէ լա Շուէթ, ալէթթաճիլ
մահէլլի մէզպուրու թէրք իթտիքլէրի կիպի, թօմաս Սէյ-
թըն իլէ Սարա տախի, հէման տապանլարը գալտըրարագ,
նօթը-Տամ քիլիսէսի հավլուսունա տօղրու կիթտիլէր :

Պու մէնզարէլէր պէօյլէճէ կէլմէքտէ իքէն, կիզլիտէն
պիր ատէմ տէ, պունլարը քեամիլէն կէօրմէքտէ վէ տիյ-
նէմէքտէ իտի . . . վէ պու ատէմ տէ, պաշգա պիրիսի օլ-
մանըպ, իլլա պիզգաթ Շուրինէօր իտի . շէօյլէ քի, եաղ-
մուրտան գաշարագ, վէ մէդքիւր վիրանէնին պիր քէօշէ-
պինտէ պիւզիւլիւպ սըղընարագ, կիճէեի օրատա կէշիւմէք
նիյեթթինտէ պուլունմագտա իտի, Սարա թարաֆընտան,
Բօտօլֆ հագգընտա, Մէթր տ'էգօլա օլունան թէքլիֆ,
մէրգուճուն գալպ ու մէրագընա թօգունտուղունտան,
պէլքի, եէնի տօսթու պուլունան մէրգում Բօտօլֆուն
պաշընա պիր պէլա աշարլար շիւրհէսինէ զահիպ օլարագ,
գօրգմսեա, վէ օլ պապտէ էլինտէն պիր շէյ կէլմէեե-
ճէկինտէն տօլաեը, տիւշարը զամ ու էլէմ օլմսեա պաշ-
լատը : Իճթիմալ տիր քի, մէրգուճուն պու կիւզէլ տօսթ-
լուգ տօղլուսունուն ուեանմասընա, Մէթր տ'էգօլ իլէ
լա Շուէթ ալէյհէրինտէ, զաթէն գալպինտէ մէրքիւզ
պուլունան նէֆրէթ ու ատավէթի տախի, պիր տէրէճէեե
գատար եարտըմ իթմիշ իտի :

Կէրչի Շուրինէօր քէնտու քէնտույէ, գօշուպ Բօտօլ-
ֆա, մէդքիւր թէհիլքէեի խապէր վիրէրէք, տօսթլուգ
վազիֆէսինի իֆա իթմէքլիկէ գարար վիրտի իսէ տէ, մէզ-

քիւր գարարընը իճրա իտէպիլմէքլիք էլինտէ, տէյիլ իտի, չիւնքի, քէնտույի պիր եէլրագէ նագըչճըսը կէօսթէրէրէք, խապէր վիրմիշօլտուղու մահէլլի, վէ եախօտ իգամէթկեահը խաթրընտան չըգմըչ ունութմուշ իտի, վէ Բօտօլֆ իսէ, քիմ պիլիր, պիր տահա թարի-ֆրանա, եա կէլէճէք իտի վէ եախօտ կէլմէեէճէք իտի, ասլա պէլլի տէյիլ իտի. մէրգումու նաւսըլ վէ նէրէտէ պուլմալը իտի: Շուրինէօր պուշլարը պէօյլէ տիւչիւնէրէք, թօմ իլէ Սարանըն արգալարընտան կիթմէքտէ իտի, պիր տէ մէրգումանըն, նօթր-Տամ քիլիսէսի բիշկեահընտա պէքլէմէքտէ պուլու. նան պիր արապահա պինտիքլէրինի կէօրտիւ:

Արապա եօլու էլէ ալտը:

Շուրինէօր պիր թագրիպ արապանըն արգասընա սըչ-րաեւպ չըգտը: Սաաթ սապահըն պիրինտէ, Պուլվար (*) տը լ'Օպսէրվաթօար նամ ճատտէ իւզէրինտէ տուրտու. վէ թօմաս իլէ Սարա արապատան ինէրէք, մահէլլի մէզպուրա միւթթասըլ պուլուհան տարածըգ պիր եօլտան իչէրի կիրիպ կէօրիւնմէղ օլտուլար: Կիճէնին սիֆիր գարանլըղը հալէա հիւքմ իթմէքտէ իտի. Շուրինէօր, ֆէրտասը կիւնիւ, մահէլլի մէզպուրուն նէրէսի օլմասընը անլաեապիլսին նիյէթիլլէ, ճէպինտէն չագըսընը չըգարտը, վէ մէզքիւր տարածըգ եօլուն պաշընտա պուլունան աղաճլարտան պիրինին իւզէրինտէ պիր քէրթիք եաբտը. վէ պատէհու, խայլիճէ ուզագտա օլան քէնտի իգամէթկեահընա գատար կիթտի:

Մէրգում օլ կիճէ, խայլի վագըթտան պէրու, իլք տէֆա օլարագ, քէնտի ֆագըլը վէ միսկին պիր հալտէ պուլունան օտաաընտա, քէնտի գապա պիր լիսանը իւզրէ,

(*) Պուլվար տէնիլիր օլ ճատտէլէրէքի, դայէթլէ կէնիշօլուպ, վէ տէօրթ եա ալթը սըրա աղաճլար իլէ միւզէյէն օլտուգտան պաշգա, էն միւքէլլէֆ էվլէր վէ մաղաղալար, վէ թէաթրօլար վէ էմալլէրի տալի, ալէսսէվիյէ պուլվարլարտա պուլունուրլար:

լուսնի տակ թէսմիյէ իյլտիկի տէհչեթլու տիւշէ-
րիյլէ ազապտիտէ օլմագսըզըն, տէրին պիր ույգուեա
տալըպ, բահաթճա ուեուեապիլտի :

ՖԱՍԼԸ ՍԱՄԻՆ

ԿԵԶՄԵԿԵ ԿԻՏԻՇ

Վուգուհնի նագլ ու պեեան իթտիկիմիզ իշպու էնվայի
վուգուաթ կիճէսինին ֆէրտասը կիւնիւ, եաղմուր վէ պօրա
քէսիւէրէք, հաւա զայեթլէ աչըզ վէ բույի սէմա պէրրագ
օլուպ, վէ կիւնէշ իսէ, սօն պահար մէվսիմինտէ կէօրիւլէ
կէլտիկի իւզրէ, զայեթլէ բարլագ պիր հալտէ պուլուն-
մագտա իտի : Հիքեայէմիզի օգուեան զաթլարը պիրիքտէ
կէզտիւրմիշ օլտուղումուշ մէզքիւր նէֆրաթամիզ մահէլլէ,
հէր նէ գատար հավանըն կիւզէլլիկի սայէսինտէ, բէք օլ
գատար հէյպէթէնկիզ պիր հալտէ տէյիլ տիր կիպի կէօ-
րիւնմէքտէ իտի իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, էվլէրի
զիեատէսիյլէ եիւքսէք օլտուգլարընտան, տայիմա պիրազ
գարանըզ հիւքմ իթմէքտէ իտի :

Հալ պու քի Բօտօլֆ, եա էվվէլքի կիւնքի, կէօրիւնմէք
իսթէմէեէրէք, պըրաղըպ սավուշու վիրտիկի իքի քիշիյէ
բասթ կէլմէքիքտէն արթըզ գօրդմատըղընտան, վէ եախօտ
հէր նէ տէ զուհուր իթսէ գարշը գօեուպ ճէնքլէշմէքլիկի
կէօղէ ալտըղընտան, սապահըն սաաթ օն պիրի բատտէ-
լէրինտէ, կէլիպ ծէվ սօգաղընա կիրտի, վէ օկրէսին մէյ-
խանէսինէ տօղրու կիթտի :

Կերչի մէրգում, երնէ էվվէլքի կիպի, պիր ամէլէ գը-
եաֆէթինտէ պուլունմագտա իտի իսէ տէ, պու ճիւմլէ
իլէ տախի, էլպիսէսինտէ պիր ֆարգը աղիմ կէօրիւլմէք-
տէ իտի : շէօյլէ քի, արգասընտաքի պըլուզ հէմ եէնի օ-
լուպ, վէ հէմ տէ կէօքսիւ աչըզ օլտուղունտան, ալթըն-

տա՝ գրքումըզը, վէ պիր շօգ կիւմիւշ տիւրէրէր իլէ տիւրմէ-
լէնմիշ պիր եիւն ֆանէլա կէօրիւմէքտէ օլտուղու միսիւ-
լու, պէեազ քէթէն կէօմէկինին եազասընըն տախի, իհ-
թիմամնըզ սուրէթտէ պաղլանմըշ օլան սիեահ ճանֆէս
պօեուն պաղըսը իւղէրինէ չէվրիմիշ օլմասը կէօրիւմէքտէ
իտի, վէ պաշընա գօյմուշ օլտուղու, աշըզ մաի ըէնք դա-
տիֆէտէն մամուլ օլուպ, վէ բարլազ «վիզիէրլի» (շաբգա-
նըն աննը թարաֆընտա օլան քէնար) դասքէթօսու ալթըն-
տան, քէսթանէ ըէնկի սաշընըն պիր գաշ ֆիթիլլէրի, տի-
շարը տիւշմէքտէ իտիլէր: Էօյլէ էվվէքի կիւն օլտուղու
կիպի, մէրգում գալըն, գապա, վէ ալթլարը չիվիլի գուն-
տուրալար կիյինմիշ օլմանըպ, իլլա ղայէթլէ բարլազ չիզ-
մէլէր կիյինմիշ պուլունտուղունտան, վէ կիյինտիկի զէյ-
թունի ըէնք գատիֆէ բանթաշօնու տա էնլիճէ օլտուղուն-
տան, զաթէն զարիֆ եաբըլը օլան աեազլարը, տահա ղի-
եատէ ուֆադ վէ լաթիֆ պիր հուլտէ կէօրիւմէքտէ ի-
տիլէր,

Մէգըիւր գըեաֆէթ, Բօտօլֆուն ալթլարը զարաֆէթ-
իշթիմալինէ ասլա խալէլ վիրմէտիքտէն պաշգա, տահա
զիեատէ պիր լէթաֆէթ, տահա զիեատէ պիր չէվիքլիք,
վէ տահա զիեատէ պիր գուվվէթ վիրմէքտէ իտի:

Բօտօլֆ մէյիւանէնին գաբուսունա եազլաշտըղընտա,
մէյիւանէճի գարը, եանի օկրէս տախի, գաբունուն էօ-
նիւնտէ, թաֆրալը պիր թավը իւղրէ պէքլէմէքտէ իտի:

— Պուեո՛ւրունուզ, նէվճիվանըմ: Պէսպէլլի վիրտիկի-
նիզ 20 ֆրանգըն արթանընը ալմազ իչին կէլմիշ օլմալը-
սընըզ, էօյլէ տէյլիմի, — տէտի մէրգումէ, մէրգումուն,
կիճէ տէսթկեահը իւղէրինէ աթմըշ օլտուղու պիր աոտտ
ալթունու ունուլթմուշ տուր կիպի կէօսթէրմէքլիկէ ճէ-
սարէթ իթմէտիկինտէն, թաազիմիճէ պիր թարզ իւղրէ
սէօյլէեէրէք, — Մն եէսի պուշուգ ֆրանգընըզ արթմըշ
տըր... Սիզէ շունու տա ունուլթմամ սէօյլէմէքլիկէ քի...
Սիզ կիթտիքտէն սօնրա, պուրաեա, թէմիզճէ կիյինմիշ

օլուպ, վէ դօլթ ուղղունտա իսէ, էրքէք գընաֆէթինտէ պիր ուֆաճըգ գատընճըղազ պուլունտուղու հալտէ, իրի պօյլու պիր էֆէնտի կէլտի, սիղի սօրտու, վէ պատէհու տախի, շիշէսի միւհիւրլիւ շարապլար աչտըրարագ, Շուրինէօր իլէ պէրապէր իշտիլէր:

—Նա՛սըլ, Շուրինէօր իլէ շարապմը իշտիլէր: Է՛յ, նէ սէօյլէտիլէր:

—Փագաթ, հէր նէ գատար, շարապ իշտիլէր տէտիմ իսէ տէ, Եանլըշ տըր, չիւնքի, մէրգումլար, սահիհէն իշմէյիպ, անճագ գատէհլէրի տօտագլարընա թօգունտուրտուլար, տէնիլսէ, տահա զիեատէ ճայիզ տիր, վէ...:

—Օրասընը պէրթարաֆ իտինիզ տէ, Եալընըզ սիզ պանա շունու սէօյլէտիլիզ քի, պունլար Շուրինէօրէ նէ սէօյլէտիլէր:

—Նէ՛ սէօյլէտէճէքլէր, էօթէտէն պէրուտէն պիր թագըմ լագըրտըլար իթտիքտէն պաշգա, Պրա-Րուժ, վէ Եաղմուր, վէ էյի հավա իւզէրինէ տախի գօնուշտուլար:

—Մէրգումլար Պրա-Րուժու թանըմագտամը իտիլէր:

—Խայր, Փագաթ, Շուրինէօր, մէրգում հագգընտա մէրգումանէ պագը իյզահաթ վէ մալիւմաթ վիրտիկի կիպի... սիզին հագգընըգտա տախի...:

—Բէք ալէա, լաքին պէնիմ իսթէտիկիմ պու տա տէյիլ տիր:

—Սիզին իսթէտիկինիզ բարանըզըն արթանըմը տըր:

—Էվվէթ... վէ լա կուալէօղիւ տէ, պիրազ քէօյլէրէ կէօթիւրիւպ կէզտիրմէք իսթէրիմ:

—Ա՛, իշթէ օ օլամազ, էվլատըմ:

—Սէպէպ:

—Ջիւնքի, պէլքի կիտէր տէ, պիր տահա կէլմէզ: Մէրգումէ պիր պուշուգ այտան պէրու, պէնիմ Եանըմտա պուլունմագտէ օլտուղունտան, պօղսղ բարասընտան վէ Եէր քիրասընտան տօլաեը պանա տօգսան ֆրանգ պօրճու պուլունտուգտան պաշգա, արգասընտա կէյինմիշ օլտուղու

էլպիսէլէր տախի պէնիմ տիրէր, էկէր, մէրգումէ նա մուսլու պիր գըզ օլմուշ օլմասա իտի, պէն անը սօգաղըն պաշլնա գատար պիլէ կիթմէքլիկէ պրագմազ իտիմ, ֆագաթ . . .

— Տիմէք տիր քի, լա Կուալէօղիւն շիմտի սանա տօգ սան ֆրանգ պօրճու վար սըր, էօյլէմի :

— Էվլէթ, հաթթա, եարըմ ֆրանգ տա զիեատէ . . . Լաքին, Էվլատըմ, պունու սօրուպ անլամագլըգտան միւրատընըզ նէ տիր, եօգսա միլօրտլուգ իտիպ տէ, սիզմի վիրմէք նիեէթինտէսինիզ :

— Էվլէթ, ալընըզ շունլարը, — տէտի Բօտօլֆ, մէրգումէնին զինկօ գաբլը օլան տէսթկեահը իւզերինէ, պէշատէտ ֆրանսըզ լիրասը աթարագ, — Էլպիսէլէրինիզին գըյմէթի՞ նէ տիր, անը տա սէօյլէյինիզ պագաեըմ :

Մէրգումէ լիրալարը կէօրտիւկիւ կիպի, էյիմ պէյիմ օլարագ, վէ պէլքի գալպ տըրլար շիւրհէ վէ էմիլյեէթ սիզլիկի թարաֆընա սաբարագ, պիրէր պիրէր էվիրիպ չէվիրմէկէ վէ տիգգաթլըճա կէօղտէն կէշիրմէկէ պաշլատը :

— Աճա՛յիպ, նէ՞ զանն իթմէքտէսինիզ, մէկէրչի սիզէ գալպ ագճէ՛մի վիրմէքտէյիմ, տէյի գօրգմագտասընըզ. հայտէյինիզ, նաֆիլէ վագըթ զայպ իթտիրմէեինիզ, կէօնտէրիպ լիրահա թէպտիլ իթտիրինիզ քի, պըրագըպ իշիմէ կիտէեիմ . . . շիմտի, սէն շունու տա սէօյլէ պագաեըմ, ֆագըրէ չօճուղա վիրտիկին էլպիսէնի՞ն գըյմէթի նէ տիր, գաշ ֆրանգլըզ չէյ տիր :

Մէյիսանէճի գարը պու հէնկեամտէ, պիր թարաֆտան էօյլէ պիր ֆուրսաթտան զիեատէ իսթիֆատէ իտէրէք բարա գօրարմագլըգ արզուսինտէ պուլունտուղու կիպի, էօյլէ պիր իշճի մագուլէսինտէ օլ գատար բարա պուլունմագտա օլմասընա տա թէաճճիւպ իտիպ, վէ տիկէր թարաֆտան տախի նօգսան պիր ֆիեաթ իսթէր տէ ալտանմըշ օլուր գօրգուսուստա պուլունտուղու կիպի, միւմքին մէրթէպէ զիեատէ պիր չէյ գօրարմագլըգ իւմիտին տախի

էլտէն պրագմագ իսթէմէտիկինտէն , մէրգումէ ճիւղիճէ սիւքիւթ իւզրէ տուրտուգտան սօնրա , քէլամէ աղաղ պիրլէ ,

—Մէգքիւր էլպիսէլէրին գըյմէթի , էն աղը եիւզ ֆըրանգ տըր , —տէտի :

—Նէ՛ սէյլէեօրսուն , եիւզ ֆրանգ մը , հիշ էյլէ պիր բաշավրա բարշալարընըն գըյմէթի եիւզ ֆրանգ օլապիլիւր մի . հայտէ տիւնտէն եանընտա գալմըշ բարանըն իւզէրինէ իլավէթէն սանա պիր լիրա տահա վիրէեիմտէ , պիթիր , արթըգ պիր շէյ իսթէմէ : Պունտան զիեատէ բարա վիրմէք , տիւզճէ սօեուլմագ տիմէք կիպի օլուր . . . վէ էյլէ պիր ֆագըրէտէն տէ զիեատէ բարա ալմագլըգ , ատէթա սատագա թօբլանանըն թապաղընտան , թօբլանան սատագալարը չալմագ կիպի տիր :

—Իյի էմմա , էվլատըմ , պէն սիզէ զօր իլէ էլպիսէ սաթմագ իսթէմէեօրում , վարսըն էլպիսէլէրիմ պանա գալսըն , ֆագաթ օլ վագըթտա , լա կուալէօղիւն պուրատան չըգմասը միւմքին օլամագ . մէկէրչի պէն մալիմին սահիպի տէյիլմիեիմ , իսթէտիկիմ ֆիեաթա սաթարըմ :

—Հայ Ալլահ միւսթահագգընը վէրսին սէնին , հայտէ , հայտէ , իշթէ սանա բարալարըն , չաղըր շու լա կուալէօղիւ :

Օկրէս , մէգքիւր լիրալարը կէօրիւնճէ , պէյլէ պիր իշճի մագուլէսի եանընտա , պու գատար բարա , նասըլ օլուպ տա պուլունապիլէճէք տիր , եա պիր եէրտէն չալմըշ օլմալը տըր , վէ եախօտ պիր միրասա գօնմուշ պուլունմալը տըր , տէյի տիւշիւնէրէք , ճէպինէ աթտըգտան սօնրա , խայինճէ պիր կիւլիւմէյիշ իլէ մէրգումա ,

—Պագսանաեընը , լա կուալէօղիւն եանընա , քէնտինիֆ չիլին չըգմաեօրսունուգ , պուեուրունուգ , սիզ չըգըպ չաղըրընը . . . մէրգումէեի աշուրի մէրթէպէ մէմուն գըլմըշ օլուրսունուգ . . . զիրա , իշթէ , քէնտի պաշըմ իչին եէմին իտէրէք սէյլէրիմ քի , տիւնքի կիւն , գուրնագճասընա , կէօլէրի ուճուլա , տայիմա սիզէ պագմագտա իտի , —տէտի :

—Հայտէ սէն չաղըր , վէ սահրաեա կէզտիրմէկէ կէօ-
թիւրէճէկիմիտէ քէնտինէ սէօյլէ . . . լաքին , պաշգա պիր
չէյ սէօյլէմէեէսին , վէ ալէլիսուսուս , սանա օլան պօրճու-
նու վիրմիշ օլտուղումա տայիր տախի , սագըն տիհանընտան
պիր լուղէթ պիլէ չըգարմաեասըն . . .

—Սէպէպ :

—Նէ՛ վազիֆէն սէնին :

—Բէք ալէա , էօյլէ եա , պանա՛նէ , պէնճէ տահա իյի ,
վարսըն մէրգումէ տայիմա քէնտուլի , պէնիմ հիւքմիւմտէ
տիր տէյի պիլմէքտէ պուլունսուն :

—Սուս օլաճա՛գմըսըն , կիտիպ մէրգումէեի չաղըրա-
ճա՛գմըսըն , եօգսա տահա պօշպօղաղըղա տէվամ իտէ՛-
ճէքմիսին . . .

—Ա՛ , նէ՛ գատար սէրթ մէշրէպ պիր ատամսընըզ , Ալ-
լահ տիւշմէնիմիտէ սիղէ զըտտ կէօսթէրմէսին . . . սուս օ-
լունուզ , սուս , կիտէր չաղըրըրըմ . . . իշթէ կիտիեօրում . .

վէ պունուն իւզէրինէ օկրէս եօգարը չըգտը :

Չէնտ տագըգա սօնրա եինէ կէլտի :

—Լա Կուալէօզ պիր տիւրլիւ ինանմագ իսթէմէտի , վէ
սիղին պուրատա պուլունտուղունուզու իշիթտիքտէ , եիւզ-
լէրի գըպ գըրմըզը օլտու . . . լաքին , պու կիւն ագչամա
գատար կիտիպ սահրալարտա կէզմէքլիկինէ միւսաատէ ի-
տէճէկիմիտէ իշիտիր իշիթմէզ , ազ գալտը քի , սէվինճին .
տէն տէլի տիվանէ օլաճագ իտի . չէօյլէ քի , մէմուռնիյեէ-
թինտէն նաշի , իլք տէֆա օլարագ , կէլիպ պօյնումա պօ-
ղազըմա սարըլտը :

—Պէս պէլլի սէնին էլինտէն գուրթուլաճաղը սէվին .
ճինտէն նաշի օլմալը տըր . . .

Պու հէնկեամտէ , Ֆլէօր-տը-Մարի (լա Կուալէօզ) էվ-
վէլքի Վիւնքի էլպիսէսինի կիյինմիշ օլտուղու հալտէ , մէյ-
խանէտէն իչէրի կիրտի . մէրգումէնին էլպիսէսի , նասըլ
քի զաթէն տէ սէօյլէմիշ իտիք , ալէքին թապիր օլունան ի-
բէք իլէ գարըլըզ գումաշտան մամուլ պիր էսմէր ֆիսթան

օլուպ, ու մուղունտա թուրունճու րէնք պիր շալ պուլունտու-
ղու կիպի, պաշնտան չէնէսի ալթընա գատար տախի,
դըրմըզը սանթրաճըլը պիր մահրամա պաղլամըշ պուլուն-
տուղունտան, սարը սաչլարընըն, անճագ իքի գըլթա գա-
լըն ֆիթիլէրի տիշարտա գալարագ կէօրիւնմէքտէ իտիլէր:

Մէրգումէ, Բօտօլֆու կէօրտիւկիւ կիպի, տէրունէն
ալթ իւսթ օլարագ, եիւզլէրի գըզարտը, վէ կէօզլէրի էօ-
նիւնէ պագմանա պաշլատը:

—Չօճուղում, պու կիւն պէնիմէ կէլիպ սահրալարտա
կէզմէքլիկի արգու իտէ՛րմիսինիզ, —տէտի Բօտօլֆ:

—էզ ճան ու տիլ, մօնսիէօ Բօտօլֆ, —տէտի լա Կու-
ալէօզ, —էլ վէրիւր քի, մատամ րուխսաթ վիրաին:

—Սէնի կիտի շէյթան եալրուսու սէնի, հայտէ կիթ,
հայտէ, էկէր սէնին եէրինտէ պաշղա պիրիսի օլսա իտի,
ասլա րուխսաթ վիրմէզ իտիմ էմմա, արթըզ սէնին հիւս-
նի հալինէ հիւրմէթէն րուխսաթ վիրտիւմ. . . կէլ սէնի պիր
էօրէյիմ տէ էօյլէ կիթ, կէլ:

Վէ աճիւզէ գարը, պունու սէյլէտիկիլէ պէրապէր, օլ
չիզիք չիզիք մէքրուհ եիւզիւնիւ, մէրգումէեէ տօղրու ու-
զաթտը:

Պիշարէ գըզ տախի, հէր նէ գատար իյրէնմէքտէ իտի
իսէ տէ, թէհամիւլ իթմէքլիկէ մէճպուր պուլունտու-
ղունու տա պիլտիկինտէն, չարնաչար աննընը մէրգումէեէ
թագտիւմ իթտի, վէ մէրգումէ տախի պուս իյլէտի իսէ
տէ, Բօտօլֆ տա քէնտի տիրսէկիլլէ, մէրգումէ ճատըեը,
տէսթկեսհը իւսթիւնէ տօղրու շէտիտճէ եիթի վիրէրէք,
Փէօր-տը-Մարիսի գօլթուղունա թոգտըզը պիրլէ, մէյ-
խանէտէն տիշարը չըզը վիրտիկինտէն, մէրգումէ ապլա
Բօնիս տէ, հիտտէթինտէն նաչի, արգասը սըրա, լանէթ-
լէր օգումանա պաշլատը:

—Սագը՛նընըզ քէնտինիզի, մօնսիէօ Բօտօլֆ, —տէտի
լա Կուալէօզ, —օկրէս, պաշընըզա, գալտըրըպ պիր շէյ
ֆըրլաթմասըն, զիրա, մէրգումէ բէք ֆէնա պիր գարը տըր:

— Էլէմ իւզրէ օլմաներնրդ, չօճուղում : Լաքին, օ տէ-
յիւ էմմա, նէ վար տըր, իւզէրինիդտէ պիր էսէրի թէէս-
սիւֆ կէօրինմէքտէ տիր... նէ տիր պու մահղունիյեթ
սիզտէ... Եօգսա պէնիմիլէ պիրլիքտէ կէլմէքլիքկի, իս-
թէ մէմէքտէմիսինիդ :

— Խայր, հաթթա մուղայիրի օլարագ, զիեատէսիյլէ տէ
մէմուն վէ մէսրուր օլմագտանում... ֆագաթ... ֆագաթ.
.. պէնի գօլթուղունուղա ալմագտասընրդ տա... :

— Է՛յ, նէ օլմուշ, նէ վար տըր :

— Սիդ պիր իշճի թագըմընտան օլտուղունուղ հալտէ
... պէլքի պէնի պիրի սիզին իլէ կէօրիւր տէ, սօնրա կիտէր
ուսթանըղա վէ եախօտ չօրպաճընըղա խապէր վիրի...
վէ պէնիմ եիւզիւմտէն, պիր վարարա ուղարասընրդ : Ուս-
թալար վէ եախօտ չօրպաճըլար, քէնտի իշճիլէրինին, հատտ
ու հուտուտլարընը թէճալուղ իթմէլէրինի, մալիւմ եա,
իսթէմէզլէր :

Լա կուալէօղ, պունու պէօյլէ սէօյլէտիկիլէ պէրա-
պէր, չէքիպ գօլունու եալաչճաճըղ Բօտօլֆուն գօլթու-
ղունտան չըգարտը, վէ իլավէյի մէգալ պիրլէ մէրգումա,

— Սիդ եալընըղճա կիտինիդ... չէհիրտէն տիշարը չը-
գընճաեա գատար, պէն տէ արգանըղտան կէլիրիմ...
վէ պիր քէրէ քէնտիմիզի գըրլարտա պուլտուղ մու իտի,
իշթէ օլ վագըթ, եինէ կէլիր գօլթուղունուղա կիրէրիմ,
— տէտի :

— Ասլա չէքինիպ գօգմաներնրդ, — տէտի Բօտօլֆ, մէր-
գումէնին մէգքիւր նէզաքէթինտէն միւթէէսսիր օլարագ,
վէ թէքրարէն մէրգումէեի գօլթուղունա ալարագ, —
պէնիմ չօրպաճըմըն խանէսի, պու թարաֆլարտա օլմա-
տըգտան պաչգա, զաթէն տէ շուրաճըգտա, չիչէքճիլէր
քէսի իւզէրինտէ պուլունան արապալարտան պիրինէ պի-
նէճէկիդ :

— Բէք ալէա, միւրատընը իւզրէ օլտուն, մանսիէօ
Բօտօլֆ, պէնիմ պունլարը տիւչիւնմէքլիքտէն վէ սէօյլէ-

մէքտէն մագսէտիմ, պաշգա պիր շէյ օլմանըպ, իլլա սիզի պիր զարարտան վիգայէ տիր :

— Օնտա ապա շիւբհէ ճայիզ տէյիլտիր, վէ մէգքիւր տուլղու վէ նէզաքէթինիզտէն տօլաեը, թէշէքքիւր տախի իտէրիմ : Պագաթ, ապա չէքինմէեէրէք թէքլիֆսիզճէ վէ սէրպէսթճէ սէօյլէեհինիզ, քէօյլէրտէն վէ եախօտ սահրաւարտան, գա՞նղիսինի զիեատէ սէվէրսինիզ :

— Պէնիմ իչին հիշ պիր ֆարգ եօգ տուր, գանղի թաւրաֆ օլուր իսէ օլտուն, էլվէրիր քի սահրաեա չըգըպ կէզմիշ օլաեըմ... օ՛հ, նէ կիւզէլ հավա տըր պու... պու թէմիզ հավաեը ալտըգճա, ինսանըն գալպի աշըլըր, վէ էօմըրիւ արթար. պիլիֆսինիզ, ալթը հաֆթատան պէրու պէն, օլ պուլունտուղում մահէլլտէ, Ֆէվ չարշըսը պաշընտան էօթէեէ կէշմէմիշիմտիր. վէ հաթթա, օլ գատարը տախի, պէնիմ իչին պիր նիյմէթ սաեըլսա սէզա տըր, չիւնքի, պէրէքէթ վէրսին քի, օկրէսին պանա էմիյեէթի քեամիլէսի օլտուղունտան տըր քի, օլ գատարա տա միւսաաաթէ իթմէքտէ տիր :

— Մէգքիւր չարշըեա սիզ, չիչէք մի սաթըն ալմագ իչին կիթմէքտէսինիզ :

— Օ՛ֆ, խայր, չիչէք մի սաթըն ալմագ, չիչէք սաթըն ալմագ իչին, մէկէրչի պէնիմ բարամ վա՛ր մը տըր : Պէն անճագ կէօրմէք, սէյր իթմէք, վէ կիւզէլ կիւզէլ գօգուլարընը ալմագ իչին կիթմէքտէեիմ... Չիչէք պազարը տուրտուղու կիւնէրտէ, օկրէս պանա եարըմ սաաթ գատարըրուխսաթ վիրմէքտէ օլտուղունտան, կիտիպ էնվայի չիչէքլէրի թէմաշա իյլէտիկիմտէ, օլ գատար մէմուռն վէ մէսրուր օլմագտաեըմ քի, հէր շէեի ունութմագտաեըմ :

— Իյի էմմա, սանրա մէրգումէնին էվինէ տէօնիւպ կիթտիկինիզտէ... օլ միսկին սօգագլարտան իչէրի կիրտիկինիզտէ, նէ՞ եարմագտասընըզ, նէ՞ օլմագտասընըզ... :

— Հաֆըղ ալլահ... կիթտիկիմ վագըթտան զիեատէ մահզունիյեէթ իւզրէ կէրի տէօնմէքտէյիմ... վէ տա-

եադ. եէրիմ տէյի գօրգտուղումտան նաչի տախի, քէն-
տիմի սըգըպ կէօղ եաչլարըմը թուլթմագտաեըմ: Հէլէ. . .
մէգքիւր չարըտա . . . օ՛ֆ, էն զիեատէ հասէտիմի թահ-
րիք իտիպ արթըրան շէյ նէ՛ տիր պիլիւրմիսինիզ, օլ քիւ-
չիւճէք քիւչիւճէք իշճի գըզլարըն, իւսթլէրի պաչլարը
թէմիզ բաք օլտուլու հալտէ, կիւլիւչիւպ օյնաչարագ,
գօլթուգլարընտա պիրէր սագսը տէրունինտէ, կիւզէլ կիւ-
պէլ չիչէքլէր կէօթիւրմէլէրի օլմագտա տըր, էվվէթ, տօղ-
րուսու, օլ խուսուս, աչուրի մէրթէպէ, պատիի հասէ-
տիմ օլմագտա տըր:

—Պու սէօյլէտիկինիզտէն, աչիքեար սուրէթտէ ան-
լաչըլմագտա տըր քի, էկէր բէնճէրէնիզ իչինտէ, եալը-
նըզ պիր գաչ սագսը չիչէքլէրինիզ պուլունմուչ օլսա,
քէնտինիզ իչին պիր իյի բէֆիգա սաեաճագ, վէ բէք կիւզէլ
էյլէնիպ մէֆուուն օլաճագսընըզ, էօյլէ տէյիլմի:

—Մօնսիէօ Բօտօլֆ, պու սէօյլէտիկինիզ բէք սահիհ
տիր, զանն իտէրսին քի, թա գալպիմտէն սէօյլէեօրսու-
նուզ: Տիւչիւնիւնիւզ պիր տէֆա քի, պիր կիւն, եանի
օկրէս քէնտի իսմի զիյնէթի կիւնիւնտէ, պէնիմ պու տույ-
ղումու բանա պիլտիկինտէն, հէտիյե օլարագ, պանա պիր
կիւլ ֆիտանը վիրտի իտի, արթըգ սիզէ թարիֆ իտէմէմ,
անըն իւզէրինէ նէ՛ գատար սէվինիպ, վէ քէնտիմի նէ՛ գա-
տար մէսուտ ատտ իյլէտիկիմի, իշթէ օլ վագըթ, օսան-
մագ, ճան սըգըլմագ տէնիլէն շէյ, պէնտէն ուզագ գալ-
մագտա իտի. հէմիշէ մէգքիւր կիւլֆիտանըմա պագտըգճա,
էյլէնիպ սէֆա տույմագտա իտիմ. . . կիւլլէրինի վէ եաբ-
րագլարընը սաեարագ, վագթիմի կէչիւրմէքտէ, վէ թէլէզ-
զիւզ իյլէմէքտէ իտիմ. . . ֆագաթ, հա՛յֆա քի, մահէլ-
լէմիզին հավաօը զաեէթլէ պօղուգ օլտուլունտան, մէզ-
քիւր կիւլիւմ, եալընըզ իքի կիւն տէյինճէ սարարըպ սօլ-
մաեա պաչլատը . . . օլ վագըթ . . . լաքին, բէճա իտէրիմ,
մօնսիէօ Բօտօլֆ, չիմտի գալգըպ տա, սիզ տէ իւզէրիմէ
կիւլմէեէսինիզ:

— Խայր , խայր , սէօյլէերնիդ :

— Իշթէ , օլ վագըթ , կիւլ ֆիտանըմը պէրապէր ալը-
րագ , ազաճըգ չըգըպ կէզմէքիկէ լուխսաթ ալտըմ . . .
էվվէթ , կիւեա պիր չօճուղու կէզմէկէ չըգարըր կիպի ,
պէնտէ չիչէկիմի , թէպտիլի հավա իթմէքիկէ չըգարմագ
իսթէտիմ . . . քէնտիմճէ էօյլէ տիւշիւնտիւմ քի , սայիր չի-
չէքէր միսիլու , պէնիմ չիչէքճիկէզիմ տախի , թէմիդ , թա-
զէ , վէ կիւզէլ հավալար ալտըղընտա , թագէ պիր հալ ու
հայեաթ քէսպ իտէճէք տիր տէյի , վէ ֆիլվագը տա կէօ-
թիւրիւպ կէզտիրտիմ , վէ օլ զէվալլը պուրուշմուշ օլան եար-
րագլարընը , կիտիպ չէշմէնին սուեու իլէ ըսլաթտըմ , վէ
պատէհու սուլարընը գուրութմագ նիյեթթիյլէ , պիք չէյ-
րէքճիք գատար կիւնէչէ գօյտուլմ . . . Օլ պէնիմ սէվկիւլիւ
կիւլճիւկէզիմ , պիզիմ մահէլլէտէ իսէ , գաթան կիւնէշ
եիւզիւ կէօրմիւշ տէյիլ իտի . . . չիւնքի , պիզիմ պուլուն-
տուղումուղ սօգագտա , կիւնէչին զիեասընը , անճագ քի-
րէմիտլէր կէօրէպիլմէքտէ տիրլէր . . . նիհայէթ էվէ տէօն-
տիւմ . . . իմտի , իթիմատ իտիւնիդ , մօնսիէօ Բօտօլֆ քի ,
պու կէզտիրմէքիք վէ կիւնէշ եիւզիւ կէօթէրմէքիք սա-
յէսինտէ , մէզքիւր չիչէկիմ , էն ազը սէքիդ օն կիւն զիեա-
տէ եաշամըշ տըր :

— Ինանըրըմ , հագգընըզ վար տըր . լաքին , մէզյիւր չի-
չէկինիդ սօլուպ գուրուտուգտան սօնրա՝ նէ եաբտընըզ հիշ
շիւբհէ եօգ տուր քի , իֆրաթ մէրթէպէ էսէֆ իթմիշ , վէ
բէք պիւյիւք պիր զայպ սայմըշսընըզ տըր :

— Նէ՛ եաբաճաղըմ , հէօնկիւր հէօնկիւր աղլատըմ ,
չիւնքի պէնիմ իչին , սահիհէն պիւյիւք պիր զամ ու քէտէր
տիմէք իտի . . . վէ պատէհու , տահա զարիպինի սէօյլէե-
յիմ մի սիզէ , մօնսիէօ Բօտօլֆ , զիրա , սիզլինտէ գալպինիդ
բէք ալէա չէհատէթ իտէպիլիք քի , կիւլէ մալիք պուլուն-
մաեանլար տախի , կիւլիւ սէվէրլէր , տօղրուսու , մէզքիւր
պիշարէ կիւլիւմ հագգընտա , պէնիմ ֆչին , էօյլէ տիլպէր
տիլպէր եաշաեըշընը կէօրտիւքճէ . . . հէր նէ փատար . . .

նիհայեթ . . . պէնիմ հալիմին մուղայիրինտէ օլարագ . . . էվվէթ, եաշամագտա օլտուղունու կէօրտիւքճէ, հագգընտա, քէնտի գալպիմտէ, պիր նէվի թէչէքքիւր էսէրի հիսս իթմէքտէ իտիմ:

Լա կուալէօզ պուճու սէօյլէտիկի վագըթտա, հիճապընտան նաչի, գըպ գըրմըզը քէսիւլէրէք, պաշընը էօնիւնէ էյտի (*) . . .

— Պէտպախթ չօճուգ, քիմ պիւր, օլ տէհչէթամիզ հալինիզի տիւշիւնիւպ տէրխաթըր իթտիքճէ, չօգ տէֆալար, նէ՛ տույմագտա, վէ նէ՛ օլմագտասընըզ:

— Թաթըլը ճանըմա գըրեարագ, շու ֆանի՛ տիւնեատան կիտիպ գուրթուլմագլըղը տիւշիւնմէքիկիմ իգթիզա իթմէլի իտի, էօյլէ տէյիլմի, մօնսիէօ Բօտօլֆ, — Լա կուալէօզ, Բօտօլֆուն լագըրտըսընը քէսէրէք, — օ՛ֆ, էվվէթ, բէք հագգլըսընըզ, էօյլէ եաբմալը իտիմ, վէ հաթթա եաբտըմտա, պիր այտան պէրու, տէյիլ պիր, իլլա պիր գաշ տէֆալար կիտիպ քէօբրիւ իւզէրինտէն, կէրչի քէնտիմի Սէնա ըրմաղընա աթմագ իսթէտիմ իսէ տէ . . . պիր թարափտան չիչէքլէրէ, վէ պիր թարափտան տախի կիւնէչէ պագտըգճա . . . Օլ վագըթ, քէնտի քէնտիմէ «պու ըրմագ հէր վագըթ պուրատա հագըր տըր, վէ պէնիմ իսէ սիննիմ, հէնուզ օլ ալթը պուշուգ տուր . . . քիմ պիւր պէլքի . . . » տէեէրէք, թէէլիւր իտիպ վազ կէչտիմ:

— Բի՛ս լիւլէ, լիւլէ . . . տիմէքլիկինիզտէն անլաշըլմագտա տըր քի, գալպինիզտէ պիր իւմիտ մէրքիւզ պուլունմագտէ օլմալը տըր, էօյլէ տէյիլմի:

— Էվվէթ . . .

— Աճապա նէտէ՛ն իպարէթ տիր մէգքիւր իւմիտինիզ:

(*) Կիւլ, պիր պաքիրէլիք ալեամէթի սաեըլմագտա օլուս, վէ մէյիսանէճի ճատը գարընըն, պիչարէեէ պիր կիճէ, էկէր բագը իչիրէրէք սէրհօշ վէ պիհուշ գըլտըղը տէրխաթըր իտիլի իսէ, մէրգուճէնին ութանըպ գըր գըրմըզը քէսիւլմէսինին սըրր ու սէպէպի անլաշըլապիւր:

—Պաշգա պիր չէյտէն իպարէթ, օլմաեւայ, իլլա, պէլ-
քի պիր կիւն, ինսան երւրէկի թաշըր պիր զաթա, պիր սա-
հիպ լութֆ ու մէրհամէթէ, բասթ կէլիրիմ տէ, պանա,
չալքըպ իշլէեհէճէք, վէ աննըմըն թէրիյլէ պիր լոգմա էթ-
մէք իլէ պիր Գաշըգտա չօրպա թէտարիք իտէպիլէճէք պիր
իշ վէ պիր ուսթա եանը պուլուր, վէ օլ վազըթ, մէյխանէճի
գարընըն բէնչէսինտէն գուրթուլուրում, էմէլ վէ արզու-
սինտէն իպարէթ պուլունմագտա տըր... իշթէ պու իւմիտ
տիր քի, պէնի թէսէլլի իլլէմէքտէ տիր... վէ պունտան
տա գաթինազար, երինէ քէնտի քէնտիմէ, «Կէրչի պէն չօգ
սէֆալէթլէր չէքմիչիմ տիր, լաքին, հէլէ համտ օլսուն քի,
միւտտէթի էօմրիւմտէ, հիշ պիր ճանլը գուլա, զէրրէճէ
պիր ֆէնալըգ եարմամըշըմտըր... էկէր պանա պիր նա-
սիհաթ վիրէն օլմուշ օլսա իտի, չիմտի պէն տէ պու հալ-
տէ պուլունմաեւաճագտըմ... » տիմէքտէ իտիմ. վէ պու-
նուն իւզէրինէ, մահգունիյեթիմ ճիւզիճէ տէֆ օլմագտա
իտի... եօգսա, կիւլ ֆիտանըմը զայպ իթտիքտէն սօնրա,
ղամու էլէմիմ, արթտըգճա արթմագտա իտի, —տէյի ի-
լավէյի մէզալ իլլէտի մէրգումէ, պիր ա՛հը տէրուն չէքէրէք:

—Հա՛լէա օլ պապտէ միւքէտտէր պուլունմագտասընըզ:

—Շիւբհէսիզ... պագընըզ, պուեուրունուզ, իշթէ սի-
զէ իսպաթը:

Վէ լա Կուալէօզ, պունու սէօյլէտիկիլլէ պէրապէր, ճէ-
պինտէն, պիր քիւչիւճէք տէմէթճիք, զայէթլէ տիւզկիւն
սուրէթտէ քէսիլմիշ, վէ կիւլ պաղը իլէ պաղլանմըշ օտուն
բարշալարը չըգարարագ, մէրգումա իպրազ իլլէտի,

—Աճա՛յիպ, տիմէք տիր քի սիզ, կիւլ ֆիտանընըզըն
օտունլարընը պիլէ, հալէա սագլամագտասընըզ:

—Շիւբհէսիզ... չիւնքի, զաթէն պէն, բույի ճիհան-
տէ, պունտան պաշգա պիր հիշ չէյէ մալիք պուլունմագ-
տա տէյիլիմ:

—Նէ՛ տիմէք տիր, մէկէրչի սիզին, քէնտի մալինիզ օ-
լարագ, հիշ պիր չէյինիզ եօգմու տուր:

— Խայր , խայր , հիշ պիր շէյճիկիմ եօգ տուր :

— Եա օլ պօյնուհուղտաքի մէրճան կէրտանլըգ նէ տիր :

— Օ տա մէյխանէճի գարընըն տըր :

— Էյ , պարի սիզին հիշ տէյիլ իսէ չամաչըր , թաքկէ , վէ մէնտիլ մահրամա կիպի շէյլէրինլըգտէ մի եօգ տուր :

— Խայր , հիշ պիր շէյիմ . . . հիշ պիր շէյիմ . . . իշթէ պէն անճագ շու տարը տիննեատէ , օլ պիշարէ կիւլ ֆիտանըմըն գուրու տալլարընա մալիք պուլունմագտաեըմ : Վէ իշթէպունա տա , պու սէպէպէ մէպնի տիր քի , պու գատար էհէմիյեթ վիմէքտէյիմ . . :

Բօտօլֆ իլէ լա կուալէօղ , Ջիշէքլէր քէսինէ վասըլ օլտուլար , մահէլլի մէզպուրտէ , պիր արապա պունլարը պէքլէմէքտէ իտի : Բօտօլֆ էվլէլա լա կուալէօղիւ պինտիրտի , վէ պատէհու տախի քէնտիսի պինտիքտէն սօնրա , արապաճընա խիթապէն ,

— Սէն-Տընիյէ , — տէտի մէրգոււմ , — պատէհու պէն սանա սէյլէրիմ գանդի եօլու թուլթաճաղընը :

Արապա կիթմէկէ պաշլատը , կիւնէշ բարլագ , վէ հավա տա զաեէթլէ պէրրագ օլուպ , վէ պատի սապա իսէ , շէտիտ սուրէթտէ էսմէքտէ , վէ արապանըն , աշաղը ալընիշ օլան ճամլարը արասընտան իշլէմէքտէ իտի :

— Ա , պուրատա պիր գատըն մանթօսու վար տըր , — տէտի լա կուալէօղ , տիգգաթ իթմէքսիզին , իւսթիւնէ օթուրմուշ օլտուղու պիր մանթօեու կէօրէրէք :

— Էվլէթ , չօճուղոււմ , պէլքի սօուգ ալըրսընըղ իհիթիմալ վէ գօրգուսունա մէպնի , սիզին իյին ալմըշըմ տըր :

Ջէվալը չօճուգ իսէ , օ եօլտա գայրըլըշլարը չօգլուգ կէօրիւպ ալըշմըշ օլմատըղընտան , թէաճճիւպ իւղըէ , Բօտօլֆուն եիւզինէ պագտը :

— Օֆ , մօնսիէօ Բօտօլֆ , լութֆ ու ինսանիյեթիինիզ պաշտան աշմագտա , վէ պէնի մահճուպ գըլմագտա տըր . . :

— Էլութֆ ու ինսանիյեթիմտէն տօլաեը մահճուպ մու օլմագտասընըղ :

— Խայր, լաքին... պու կիւնքի թավր ու հարեքէ-
թինիզ, տիւնքինէ պէնգէմէմէքտէ տիր, պու կիւն զաթը-
նըզ, պիւթիւն պիւթիւն պաշգա պիր հալտէ պուլունմազ-
տասընըզ... :

— Իմտի էօյլէ օլտուգտա, Ֆլէօր-տը-Մարի, տօղրու-
սունու սէօյլէյինիզ պագալըմ, գաճնղի հալիմի զիեատէ
թահսին իտիպ սէվմէքտէսինիզ, տիւնքի հալիմի մի...
եօգսա պու կիւնքի հալիմի մի :

— Տօղրուեու սէօյլէմէքլիք լազըմ կէլտիքտէ, սէր-
պէսթճէ իգրար իտէրիմ քի, պու կիւնքի հալինիզ, տա-
հա զիեատէ շաեանը թահսին տիր... Փագաթ, շու տախի
սահիհ տիր քի, տիւնքի կիւն սիզի քէնտիմէ միւսավի պիր
հալտէ կէօրմէքտէ իտիմ... — Մէրգումէ պու սօնրաքի
լազըրարեը սէօյլէտիքտէն սօնրա, Ռօտօլֆ իլէ քէնտույի
միւսավի, եանի պիր աեարտա թուլթմասընտան տօլաեը,
պէլքի մէրգում կիւնէնի տէյի գօրգտուղունտան, անին-
տէ լազըրարսընը թէէվիլ վէ թաատիլ իթմէք նիյէթիլէ,
մէրգումա, — Մօնսիէօ Ռօտօլֆ, հէր նէ գատար սիզի քէն-
տիմէ միւսավի պիր հալտէ կէօրմէքտէ իտիմ... տէտիմ
իսէ տէ, բէք ալէա պիլիբիմ քի, գաթան էօյլէ տէյիլտիր :

— Ֆլէօր-տը-Մարի, պիր խուսուստա կէօրմէքտէ օլ-
տուղում պիր հալինիզ, թէաճճիւպի ազիմիմի մուճիպ օլ-
մագտա տրր :

— Նէ իմիշ օ, մօնսիէօ Ռօտօլֆ :

— Ձանն իտէրսին քի, տիւնքի կիւն, լա Շուէթին սիզէ
սէօյլէտիկի պիր մատտէեի, ունուլթմագտասընըզ... մէր-
գումէ սիզէ, չօճուգլուղունուղտա, սիզի քիմլէրին պիւ-
յիւթմիլ օլտուղունու պիլմէքտէ օլմասընը, սէօյլէտի իտի :

— Օֆ, խայր, մօնսիէօ, խայր, օլ խուսուս, գաթան
խաթըրմտան չըգմըլ տէյիլ տիր... պու կիւնէ թա սապահ
օլունճա, անըն իւզէրինէ տիւշիւնմիւշիւմտիւր... վէ օլ
պապտէ բէք չօգ կէօլ եաշլարը տէօքմիւշիւմ տիւր... լա-
քին, հիշ չիւբհէմտէ եօգ տուր քի, մէրգումէնին պու լա-

գըրտըսը եալան օլմալը տըր . . . մէրգումէ թէքկէօզ ճատը , մահզա պանա պիր տէրտի ազիմ պաղըչլամագ նիյ-
եէթի խայինէսիյլէ , էօյլէ պիր եալան թէրթիպ էյլէմիշ
տիր . . . :

—Գիմ պիլիր , պէքի լա Շուէթ, սիզին զանն ու շիւբ-
հէնիզին մուղայիրինտէ օլարագ , սահիհէն էօյլէ պիր մա-
լիւմաթա մալիք պուլունմագտա տըր . իմտի , իշ պու եա,
շայէտ օլ սէօյլէտիկի սահիհ օլուպ տա , խըսըմ վէ ագրա-
պալարընըզ պուլունտուղունու կէօրսէնիզ , մէկէրչի քէն-
տինիզի մէսուտ (իգպալլի) ատտ իթմէ զմիսինիզ :

—Հայրֆլա՛ր օլտուն , մոնսիէօ Բօտօֆ , էկէր աթալարըմ ,
պէնի ասլա սէվիպ գաեքումագ իսթէմէմիշլէր իսէ . . . շիմ-
տի ծնլարը պուլուպ կէօրմէքիկիմտէն նէ՞ հասըլ օլուր . . .
թապիաթիյլէ անլէր պէնի կէօրմէք վէ թանըմագ պիլէ իս-
թէմէեէճէքլէր տիր . . . էկէր պէնի սէվմիշլէր վէ գաեքը-
մըշլար իսէ . . . պիթթապի , շիմտի պէն , պու հալիմտէ ,
անլէրին պատիի շէրէֆ ու իֆթիխարլարը օլամաեքպ , իլ-
լա մուղայիրի օլարագ , մուճիպի ար ու հիճապլարը օլա-
ճաղըմ տըր . . . հաթթա , չօգտա իհթիմալտէն տիր քի ,
պէնի պու հալտէ կէօրտիւքլէրինտէ , ութանտըզլարըն-
տան նաշի , եէր տէլինիպ եէրէ պաթմալարընը արզու իտէ-
ճէքլէր տիր . . . :

—Խայր , Ֆլէօր-տը-Մարի , էօյլէ տէյիլ տիր , էկէր աթա-
լարընըզ սիզի սէվմէքտէ իտիլէր իսէ , շիմտի սիզի պու հալ-
տէ կէօրտիւքլէրինտէ , թապիաթիյլէ աճըեքպ էսէֆ իտէ-
ճէքլէր , սիզէ հէր պիր խէթա վէ գուսուրունուզու աֆվ
էյլէեէճէքլէր , վէ սիզի տէ սէվմէքլէր տիր . . . Եօգ , էկէր
սիզի , քէնտիլէր մէթրուք պիր հալտէ պըրագմըշլար իսէ . . .
քէնտի սէպէպլէրինտէն տիւշար օլմուշ օլտուղունուզ շու
շիմտիքի տէհշէթամիզ հալինիզի կէօրտիւքլէրինտէ . . . ար
ու հիճապլարը պիր պէօճէք օլարագ , գալպլէրինի թըրմա-
լաեաճագ , վէ պու տա սիզին իչին , պիր ախըլ ինթիգամ
սաեքլաճագ տըր :

— Բէնտի աթալարըմտան, ախը ինթիգամ իթմէքլիք-տէն, նէօ ֆայիտէ հասըլ օլուր :

— Հագըրնըզ վար տըր . . . իմտի գաբաեալըմ արթըզ օլ լագըրտընը : . . .

Պու հէնկեամտէ, արապա Սէնթ-Ուէն եագըրնտա վագը Սէն-Տընի ճատտէսիյէ Րէվօլթ եօլունուն պիրլէշտիկի մահէլլէ վասըլ օլտու :

Հէր նէ գատար, մահէլլի մէզպուրտէ, էնվայի տիւքիւշա մէնզարէլէր պուլունմանըպ, թարզը վահիտ իւզրէ (պիր պիրինէ պէնզէր սուրէթտէ) սահրայի պիր հալ պուլունմագտէ իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, Ֆլէօր-տը-Մարի, թարլալարը, չանըր չիմէնլէրի, վէ պիւիւք քիւշիւք աղաճլարը կէօրիւր կէօրմէզ, օլ գատար շաղ ու խէնտան օլմանա պաշլատը քի, ֆիլվագը, զաթէն սէօյլէ միշ օլտուղու կիպի, լա Շուէթտէն չէքտիքլէրինի տէր-խաթըր իթտիքճէ, տալմոգտա օլտուղու տէրեայի մահզունիյեթ վէ մաղմուսիյեթլէրի պիւթիւն պիւթիւն ֆէրամուշ պիրլէ (ունուտարագ), արապանըն գաբուսունա տօղրու էյիլէրէք, վէ էլլէրինի պիր պիրինէ վուրարագ,

— Ահ, մօնսիէօ Րօտօլֆ, ահ, մօնսիէօ Րօտօլֆ . . . շու չանըր չիմէնլէրէ պագըրնըզ . . . շու էքինլէրէ, շու թարլալարա պագըրնըզ : Բեաշքի միւսաատէ իթսէյիտինիլ տէ, աղաճըզ ինիպ կէզինսէ իտիմ . . . օհ, պու նէ կիւզէլլիք տիր, պու նէ տիւքիւշա պիր հալ ու մէնզարէ տիր . . . պիլմէ գսինիլ, շու չիմէնզարլար իւզէրինտէ գօշուպ կէզինմէքլիկի, նէ գատար սէվէրիմ, օհ, ճա՛ն աթալըմ . . . — տէյի պաղըրտը :

— Բէք ալէա, բէք ալէա, մատամ քի արզու իթմէքտէսինիլ, հայտէ ինէլիմ տէ կէզէլիմ, վէ գօշալըմ, չօճուղըմ . . . Տո՛ւր արապաճը :

— Ահ, մօնսիէօ Րօտօլֆ, սի՛զ տէ մի ինիպ գօշմագ իսթէրսինիլ :

— Պէնիւ տախի էն զիեատէ սէվտիկիմ պիր շէյ տիր :

—Օհ, պու նէ՛ պիւյիւք իգպաւլ, վէ նէ՛ պիւյիւք սէա-
տէթի հալ, մօնսիէօ Բօտօրֆ:

Վէ Բօտօրֆ իլէ լա Կուալէօզ, արապատան փնսիլէր, վէ էլ էլէ վիրէրէք, նէֆէսլէրի քէսիլինճէսինէ, հէնուզ պիւյիլմիշ օլան պիր սօն պահար էքինի կէնիշ թարլասըն-տա, գօշուշտուգճա գօշուշտուլար:

Արթըգ պու հէնկեամտէ, Պլէօր-տը-Մարի իւզէրին-տէ հուսուլէ կէլէն սէվինճ, կիւլիւշ, օյնաեքշ, վէ սըշ-րաեքշ, տիլ իլէ թապիր օլունամազ պիր մէրթէպէտէ պու-լունմագտա իտի: Ձանն ֆտէրսին քի, գէվալլը չօճուգ, ատէթա պիր քէօմէստէ գաբանմըշ օլուպ տա, պիրտէն պիրէ քէնտույի վասի պիր օվատա պուլմուշ օլան պիր ճէյրան հալինտէ պուլունմագտէ իտի: Օլ թէմիզ վէ թա-զէ հաւալարը, օլ պատի սապաեք ալտըգճա, նէ եաբա-ճաղընը շաշքըզ չըլտըրմագտա իտի... Պիր թարաֆտան տիկէր թարաֆա, կիթմէքտէ, կէլմէքտէ, գօշմագտա, տուրմագտա, վէ եէնի եէնի սէվինճլէր իլէ, մէդքիւր հա-րէքէթլէրի թէքէրրիւր իլլէմէքտէ իտի: Մէրգումէ պիր չօգ թօք թօք «բադրէթ» չիչէքլէրինի, վէ սարը սարը ալ-թունվարի բարլամագտա օլան դճնէլէրի կէօրտիւքճէ, մէսէրրէթինտէն ագլը պաշընտան կիթմէքտէ իտի, չէօյլէ քի, պիր թանէսինի պօշա պըրագմաեարագ, քեաֆֆէյի ուֆաճըգ ուֆաճըգ չիչէքլէրտէն թօլատը: Պէօյլէճէ պիր խալլի գօշուպ գօշուշտուգտան սօնրա, զաթէն, օլ մէր-թէպէ հարէքէթէ ալըշմըշ օլմատըղը ճիհէթլէ, բէք չա-բուգ սուրէթտէ եօրուլտու, վէ պիրազ բահաթլանըպ տա նէֆէս ալմագ իւզրէ տուրտու, վէ օրալարտա, պիր տէրին չուգուր քէնալընտա տէվրիլիպ եաթմագտա պու-լունան պիր աղաճ քիւթիւկիւ իւզէրինէ օթուրտու:

Մէրգումէնին ալէսսէվիյիէ սօրկունճա պուլունան բար-լադ վէ պէեաղ լէհճէսի, անինտէ պիր քէսիլին բէնք քէսպ իթտի: Օլ իրի իրի վէ մաի կէօզլէրի, թաթլը պիր սու-րէթտէ բարլամաեա պաշատըգլարը միսիլլու, օլ քերազ

տօտագլարընը քիւշատ խտէրէք իսէ թէնէֆֆիւսէ պաշա-
տըղընտան, ալթըլը իւսթըլը ինճու թանէսի կիպի պէեազ
տիշէրի տէ կէօրիւնմէկէ պաշաւորըլար: Թուրուճու ընէք
օլ ուֆագ վէ քիւհնէ շալը ալթընտա կիզէնմիշ պուլունան
սինէլէրի թըգ թըգ վուրմահա պաշատըղլարընտան, մէզ-
քիւր հալին թէսկինի նիյէթթըլէ, էլինին պիրինի գալպի-
նին իւզէրինէ գօյտուղու հալտէ, տիկէր էլիլէ տախի,
թարլալարտան թօրլամըշ օլտուղու չիշէքլէր տէմէթինի, Բօ-
տօլֆա թագտիմ էլլէտի:

Օլ լահգատէ, մէրգումէնին միրաթը սաֆվէթ (սաֆվ-
ըգ այնասը) օլան լէհճէսինտէ, գուհուրա կէլէրէք բար-
լամագտա պուլունան լէքէսիզլիք վէ պիկիւնահըգ մէսէր-
քէթի էսէրի կիպի, պու ալէմտէ տիրիւպա պիր էսէր օ-
լամագ իտի տէնիլսէ ճայիզ տիր:

Ֆլէօր-տը-Մարի, Նէֆէսի քէսիլմէսի կէշէրէք, սէօյլէեէ-
պիլըր հալինի թէքրարէն քէսպ էլլէտիքտէ, քէլամէ աղաղ
պիրլէ, անճագ տինտարըղա մախսուս պուլունան պիր
թէլաֆֆիւգ իւզրէ, իզհարը մէմուռնիյէթ վէ թէշէքքիւր
խտէրէք, Բօտօլֆա խիթապէն,

—Հագգ թաալէա աղիմ-իւշշան-հագրէթլէքինէ թէ-
շէքքիւրլէր իթմէլիլք քի, քէմալի քէրէմինտէն նաշի, պի-
ղէ պէօյլէ պիր կիւզէլ կիւն իհսան էլլէմիշտիր, տէտի:

Անատան պապատան, վէ ագրապա ու թաալլիւգաթ-
տան պիւթիւն պիւթիւն մահրում, վէ կիրտապը ալէմտէ
մէթրուք վէ մուհագգար գալմըշ օլան էօյլէ պիր կէնճ վէ
պէտալաթ գըզ տիհանընտան, ճէնապը բէրվէրտիկեար
հագգընտա, եալընըգ պիր կիւնէշին քիեալարընը, վէ գըր-
լարըն չաեըր չիմէնլէրինի կէօրիւպ տէ սէֆաեապ օլմագլըգ
իգպալինէ նայիլ օլմասընտան նաշի, գուհուրա կէլմիշ օ-
լան օլ առարը խուլուս ու չիւքրանը, վէ համո ու սէնայէ
տայիր պուլունան էլֆագը տիլսիւզանը իշիթտիքտէ, Բօտօլ-
ֆուն կէօզլէրի եաշարմահա պաշաւոր:

Րօտօլֆ, տէրեայի թէհայեիւրէ տալարազ, մէրգու-
մէնին եիւզիւնտէն եօգարու պագա գալմագտա իքէն, նա-
կէհանի պիր վագաա վուգու պուլտու:

ՖԱՍԼԸ ԹԱՍԻ

ՐԱՍԹ ԿԵԼԻՇ

Նասրլ քի սէօյլէտիք, լա Կուալէօղ, պիր տէրին չու-
գուր քէնարընտա տէվրիլիպ եաթմագտա օլան պիր աղաճ
քիւթիւկիւ իւզէրինտէ օթուրմագտա իտի:

Մէգքիւր չուգուրուն իչինտէն, պիրտէն պիրէ պիր ա-
տամտըր տիքիլէրէք, ալթընտա պիւզիւլիւպ կիզլէնմիշ օլ-
տուղու օթլարը օյնաթտը, վէ պաեըլըրճասընա կիւլէրէք
պաղըրչմաեա պաչատը:

Լա Կուալէօղ, պու մէէմուլին զայրի օլան հալ իւզէ-
րինէ, գօրգուսունտան նաչի հայգըրարագ, եիւզիւնիւ մէր-
գումտան թարաֆա չէվիրտի:

Մէրգում առէմ Շուրինէօր իտի:

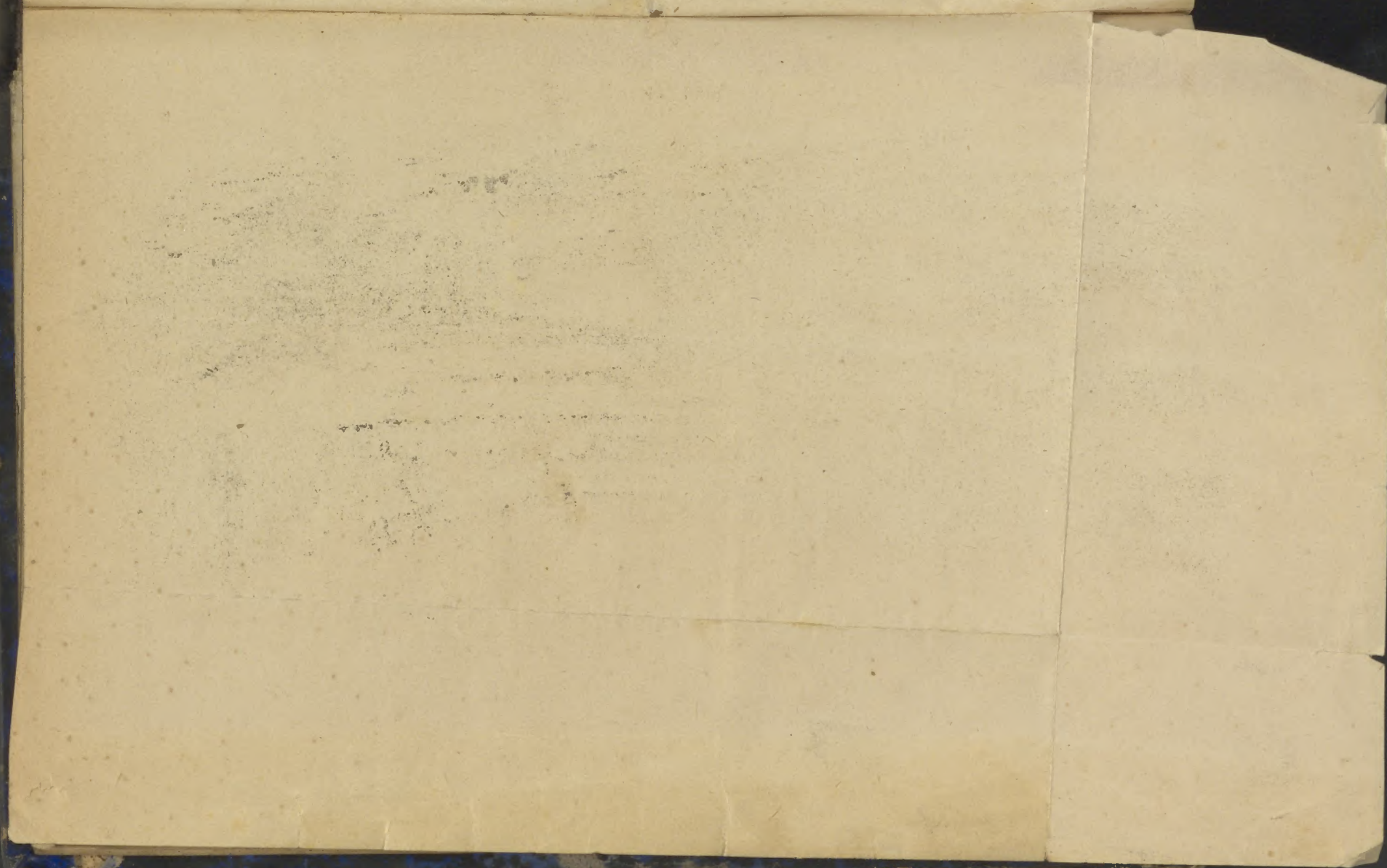
—Նէ գօրգուեօրսուն, չօճուղում, գօրգմա, պէն իմ,
գօրգմա, — տէտի մէրգում, մէրգումէնին էյիմ պէյիմ
օլարագ, Րօտօլֆուն եանընա տօղրու գաչըպ սըղընտըղըն
կէօրէրէք: —պագսանաեընըզ, մօնսիէօ Րօտօլֆ, նէ տէր-
սինիզ, իշպու թէսատիւֆ, զարայիպ նէվինտէն պիր չէյ տէ-
յիլմի տիր, հա, մէկէրչի խաթըր ու խեեալընըզտան պէօյ-
լէ պիր չէյ կէչմէքտէմի իտի, տօղրուսու, հէլէ պէնիմ
ֆիւրիմտէն պիլէ կէչմէքտէ տէյիլ իտի...

—Պատէհու, մէրգում, պիր սուրէթի ճիտտիյէտէ ի-
լավլէյի մէգալ իտէրէք, —պէնտէնիզ սիզէ պիր չէյ սէօյ-
լէյիմ մի, էֆէնտի... իշթէ կէօրմէքտէ սինիզ եա, վար-
սըն հէր քէս հէր նէ սէօյլէր իսէ սէօյլէսին... մուլթագա,
թապիլաթտա... եօգարտա... չու պիզիմ իւսթիւմիւզտէ

պիր գուտրէթ վար տըր, պիր հիքմէթուլլահ վար տըր, պիր համալիւմ օլան պիր էսրար պուլունմագտա տըր... Օլ Ալլահ տէնիլէն գուտրէթ հէր քիմ իսէ, հէր նէ իսէ, անլատըրըմըզ գուրնազ օլմամալը տըր. իմտի պէն իզնա օլարագ տէրիմ.քի, օլ դատըրը մութլագ, հէր քէսի քէնտի միւրատըր աալիսի թահթընտա, սաղա սօլա, հէր թարաֆա չէվիրմէքտէ, վէ հէր հապաեա օյնաթմագտա տըր... նա. սըլ.քի սիզի տէ, էվիրմիշ չէվիրմիշ, պուրալարա գատար սալտըրըպ կէծնտէրմիշտիր, արթըզ պուռնա պիր տիւրլիւ ագլըմ իրմէտի, էլիմտէն վէ տիլիմտէն կէլէն, անճագ վէ անճագ շաշա գալմագ տըր:

—Նէ՛ եարմագտասըն օրատա... տէտի Բօտօլֆ, քէմալի թէաճճիւպ իւզըն:

—Նէ՛ եարաճաղըմ, իշթէ սիզին իշին, պու տէլիքտէ թարլալարը պէքլէմէքտէյիմ, ուսթաճըղըմ... Լաքին, չօգ դարիպ հալ, չօգ պիւյիւք թալիլինիզ վար իմիշ, զիրա, պէնիմ իշպու սահրա էվիմ թարաֆընա, թամ վագթիլնտէ թէշրիֆ իթտիլիլ... Տուրունուզ, տգաճըզ սապը իտիլիլ, շիմ տի թօհաֆ պիր շէյ կէօրէճէքսինիլ... էվլէթ, բէք թօհաֆ պիր հալ թէմաշա իտէճէքսինիլ:

—Իյի եա, չունու սէօյլէյինիլ պանա, պուրատա նէ իշինիլ վար տըր, նէ՛ եարմագտասընըզ պու չուգուրտա:

—Նէ՛ եարմագտա օլտուղումու շիմտի անլարսընըզ. ֆագաթ, եալընըզ միւսաատէ իտիլիլ տէ, կիտիպ շու արապանըզ աթլարընտան պիրի իւզէրինէ չըգարագ, պագաճաղըմ թարաֆա պիր պագտըգտան սօնրա, կէլիպ նագլ ու պէեան իտէյիմ:

Վէ Շուրինէօր պուռնու սէօյլէտիկի կիպի, գօշուպ եազընտա պէքլէմէքտէ օլան արապանըն աթլարընտան պիրի իւզէրինէ չըգարագ, օվանըն տէօրթ թարաֆընը շէօյլէ պիր կէօզտէն կէչիրտիքտէն սօնրա, ալէթթաճիլ Բօտօլֆուն եանընա կէլտի:

—Իմտի, սէօյլէ՛ պագալըմ, նէ՛ տիր պուռնուն հիքմէթի-

—Սապր իտինիզ, ուսթատոնդըմ, սապր իտինիզ, տէտիմ եա . . . ազաճըգ տահա սապր իտինիզ . . . Օ տէյիլ էմմա, սաաթ գաչ տըր:

—Էյլէյի եարըմ կէչմիշտիր, —տէտի Բօտօլֆ, սաաթընա պագարագ:

—Չօգ էյի . . . տահա վագթիմիզ վար տըր . . . Լա Շուէթ տէ, տահա անճագ եարըմ սաաթ սօնրա պուրատա օլաճագ տըր:

—Նէ, Լա Շուէթ մի, —տէյի պաղըրտըլար կէրէք Բօտօլֆ վէ կէրէք կէնճ գըզ:

—Էվվէթ . . . Լա Շուէթ: Շիմտի ուսթատոնդըմ, սիզէ հէման գըսսաճա պէեան իտէյիմ քէյֆիէթի . . . տիւն կիւճէ, սիզ մէյիսանէտէն չըգտըգտան սօնրա, օրաեա պիրատէմ կէլտի . . .

—Իրի պօյլու պիրատէմ, էյլէ տէյիլ մի, պէրապէրինտէ տէ, էրքէք գըեաֆէթինտէ պիր գատըն վար իտի, մէրգուճար պէնի սօրտուլար. պէն զաթէն պունլարը պիլմէքտէյիմ, էկէր սէնին պաչգա պիր սէյլէեէճէկին վար իսէ, անը սէյլէ պագաեըմ:

—Պունլար պանա շարապլար իչիրտիլէր, վէ պիր թագըմ պօշպօղազըլար իթտիրէրէք, սիզին հագգընըզտա, աղըրմտան լագըրտըլար ալմագ իսթէտիլէր . . . Պէն իսէ, զաթէն պիր շէյ պիլմէքտէ օլմատըղմտան, թապիաթիլէ պիր շէյ սէյլէյէմէտիմ . . . չիւնքի սիզտէն, իքրամէն եէտիկիմ եուճուգլարտան պաչգա պիր շէյ կէօրմէմիշ իտիմ . . . վէ իլլա իլլա, օլ սօնրաքի եուճուգլարըն էսրարընտան պաչգա հիշ պիր էսրարընըզտան խապէրտար օլմամըշ իտիմ . . . Պունտան տա գաթինազաք, վէլէվ պիր շէյ պիլմիշ օլսա իտիմտախի, եինէ գաթան սէյլէմէզ իտիմ եա . . . Չիւնքի պիղիմ տօսթլուղուճուզ, թա էօմիլմիլղիւն սօն տագըգասընա գատար տէվամ իտէէք տիր . . . էյլէ տէյիլ մի, ուսթատըմ Բօտօլֆ . . . սիզին հագգընըզտա տէրքեար օլան շու ուպուտիլէթիմ վէ խալիսէ:

Թիմ տուղուսու, նէտէն նէշէթ իթմէքտէ տիր, նիշին սիզէ, ատէթա պիր քէօքէք մէրթէպէսինտէ սըտգ ու սա- տագաթ շէվգ ու զայրէթինտէ պուլունմագտաեւմ, անը պէն տախի պիրմէքտէ տէյիլիմ, էկէր պիրմէքտէ իսէմ, շէյ- թան ալսըն ճանըմը . . . Ֆագաթ, շու սահիհ տիր քի, էօյ- լէ պիր շէյ հիսս իթմէքտէյիմ, վէ պու տա պաշլըճա, շու սիզին պանա «սէնտէ պիր եիւրէք վէ պիր տէ նամուս զայրէթի կէօրմէքտէյիմ» տիմէնիզտէն պէրու պաշլամըշ տըր . . . Նիհսեթ, վարսըն նէտէն նէշէթ իթմէքտէ օլուր իսէ օլսուն . . . էլ վէրիր քի նէշէթ իթմէքտէ տիր . . . Պէօյ- լէ շէյլէրէ ազլ ու ֆիրր իրտիրմէքլիք, պէնիմ գուտրէ- թիմտէն եօգարը տըր, տիմէք տիր քի, պէն էօյլէ ինճէ խամուր իշէրինէ գարըշմամալըեւմ . . . էօյլէ շէյլէր սիզին իշին տիր . . . արթըգ վարընըգ սիզ տիւշիւնիւպ, սիզ ազլ ու ֆիրր իրտիրինիզ . . .

—Թէշէքքիւր իտէրիմ, թօսունում, լաքին, սէն շու հի- քեայէնէ տէվամ իթ պագալըմ . . .

—Մէրգումօլ իրի պօյլու դաթ իլէ մէրգումէ օլ էրքէք գըեաֆէթինտէ օլան քիւշիւճէք գատըն, պէնտէն հիշ պիր մալիւմաթ ալամատըղլարընտան, մէյխանէտէն տիշարը չըղտըլար, վէ սօնրա պէն տախի չըգտըմ . . . ծնլարըն Բալէ- տը-թիւսթիս թարաֆընը թուլթտուղլարը կիպի, պէն տա- խի Նօթը-Տամ թարիգինի թուլթտում: Վէ եօլուն ուճունա վասըլ օլտուղումտա, ատէթա պիր սու թիւֆանը օլմագտա տըր կիպի եաղմուրլար քէսպի շիտտէթ իտէրէք, եէր կէօյ պիր պիրինէ գարըշմագտա օլտուղունտան . . . եագընտա պուլունան պիր վիրանէեի կէօրտիւմ, վէ քէնտի քէնտիմէ տէտիմ, —էկէր պու բահմէթ պու հալտէ, խայլի վագըթ տահա տէվամ իտէճէք իսէ, կիտիպ տէ, պէնիմ միսկին խանէտէ եաթմագտան իսէ, շուրաճըգտա տէվրիլիպ ու- եուեու վիրսէմ, տահա իյի օլուր: —Սալտըրըպ պիր նէվի մախգէնտէն իշէրի կիրտիմ, իւսթիւ գարալը օլտուղու ճի- հէթլէ, պիր քէրրէ եաղմուրտան գուրթուլտում, վէ պիր

էօկի հալթըլ բարչասը պուլարագ, անը ալթըմն եաթագ, վէ պիր թօբրագ քէսէկինի տախի, պաշըմն եասթըզ իտէրէք, հէման եաթը վիրտիմ, վէ սապահա գատար, գըրալվարի պիր ույգուլ չէքտիմ:

—Է՛յ, սօնրա՛, սօնրա՛...:

—Նասըլ քի սէօյլէտիմ, ուսթատըմ Բօտօլֆի, զաթէն պիզ պիրիքտէ իշմիշ իտիք. պատէհու մէրգում իրի հէրիֆ իլէ վէ էրքէք գըեաֆէթլի գարըյա տախի իշտիմ. վէ նիհայէթ, նէ սագլաեաեըմ կիւնահըմը, գաֆամ էրէյիճէ աղըրլաշմըշ իտի... վէ պունտան տա գաթինազար, հաղմուրլարըն վէ ըիզկեարլարըն կիւրիւլտիւլէրի տէ, իւզէրիմտէ պաշգա պիր թէէսսիր բէյտա իյլէտիքլէրինտէն, հէման ույգում կէօթիւրիւ վիրմիշ իտի: Զանն իտէրիմ քի, բէք ճիւզի պիր վազըթ կէչէր կէշմէզ, գուլաղըմն պիր կիւրիւլտիւ սէսի կէլտիկինտէն ուեանտըմ, վէ սըչրաեըպ գալըտըմ: Պիր տէ նէ՛ կէօրսէմ պէկէնիրսինիզ, Մէթըր տէգօլ իլէ պաշգա պիր ատէմին, ատէթա պիր ահպապճասընա գօնուշմագտա օլմալարընը իշլթմէեէյիմ մի... գուլագ գապարթըպ տիյնէտիմ... հաֆը՛զ Սլլահ... մէրգումն պէրապէրինտէ պուլունուպ տա, գօնուշմագտա օլան ատէ՛մ քիմ օլսա իյի տիր... խիւտա՛ ալիմ, էրքէք գըեաֆէթինտէ պիր գարը իլէ թաբի-ֆրանա կէլմիշ օլան օլ իրի պօյլու հէրիֆին սէսինի իշիտիպ թանըմաեաեըմ մը:

—Մէրգում Մէթըր տէգօլ իլէ վէ լա Շուէթ իլէ՛ մի գօնուշմագտա իտի, —տէտի Բօտօլֆի, զիեատէսիյլէ տիւշարը թէաճճիւպ օլարագ:

—Էվվէթ, օնլար իլէ գօնուշմագտա իտի... վէ ֆէրտասը կիւնիւ, պիր մահէլլտէ գավուշուպ կէօրիւշմէքլիկէ գաւրար վիրմէքտէ իտիլէր...:

—Տիմէք տիր քի, իշթէ սլու կիւն, էօյլէ՞ մի, —տէտի Բօտօլֆի:

—Էվվէթ, սլու կիւն սաաթ պիրտէ:

—Տիմէք տիր քի, բէք ապ պիր վազըթտան:

—Էվվէթ, պունտան ճիւղիճէ սօնրա, Սէն-Տընի ճատ-
տէսի իլէ Բէվօլթ եօլու աղղընտա . . .

—Տիմէք տիր քի, իշթէ պո՛ւրատա :

—Էվվէթ, ուսթատ Բօտօլֆ, թա՛մ պուրաճըգտա :

—Նէ՞, Մէթր տէգօլմու . . . սագընընըզ մէրգումոան
քէնտիսիղի, մօնսիէօ Բօտօլֆ, —տէյի պաղըրաբ Ֆլէօր-տը-
Մարի :

—Բահաթը գալպ իւզրէ օլ սէն, չօճուղում . . . մէրգում
քէնտիսի կէլմէյիպ . . . անըն եէրինէ, եալընըզ լա Շուէթ
կէլէճէք տիր . . .

—Նա՛սըլ օլուպ տա, մէրգում կէլիպ պէնի մէյիսանէ-
տէ արաեան օլ իրի պօյլու ատէմ իլէ, պէրապէրինտէ պու-
լունան թէպտիլ գըեաֆէթ դատըն, մէրգուման ալչադ-
լար իլէ միւնասէպէթ վէ իւլֆէթ բէյտա իյլէմիչլէր տիր . . .
—տէտի Բօտօլֆ :

—Տօղրուսու, անը պիլմէմ, օլ պապտէ հիչ պիր մալիւ-
մաթըմ եօգ տուր : Ֆագաթ, չու տա վար տըր քի, ուս-
թատըմ, իհթիմալ տըր քի, պէն, իշին էվվէլլէրինտէ ու-
եանմըլ օլմաեըպ, իլլա սօնլարընտա ուեանմըլ օլմալըեըմ,
չիւնքի, մէրգում իրի պօյլու ատէմ, լա Շուէթտէն, քէն-
տի չիզտանընը կէրի ալմագ իսթէմէքտէ իտի, վէ նասըլ քի
մէրգումէ տէ, մէգքիւր չիզտանը, չիմտի պուրաեա կէթի-
րէճէք տիր . . . վէ գարշըլըգ տա պէշ եիւզ ֆրանգ ալա-
ճագ տըր . իշթէ, պունլարըն քեաֆֆէսինտէն տէ անլաչըլ-
մագտա տըր քի, Մէթր տէգօլ, էվվէլ էմիրտէ, պունլարը
սօյմուչ օլուպ . . . վէ սօնրատան տա, հէր նասըլ իսէ, եինէ
ո՞ւ՞ յօլմուչ օլմալը տըրլար :

—Բէք զարիպ պիր հալ տիր պու . . .

—Աման եա Բէպպիմ, մօնսիէօ Բօտօլֆ, գօրգումոան
չըլտըրաճաղըմ, սիզին պաշընըզա պիր պէլա՛ կէլէճէք տիր,

—տէտի Ֆլէօր-տը-Մարի :

—Գըզճըղաղըմ, ուսթատ Բօտօլֆ պիր չօճուգ տէյիլ
տիր . լաքին, վագտա սէօյլէտիկին կիպի . . . պիր պէլաեպ

ուղրամասը տա իհիմալին խարիճինտէ տէյիլ խէ տէ . . .
պէնտէ պուրատաւերմ:

— Մէյլէ , տէվամ իյլէ լազըրտընա , թօսունում:

— Մէրգում իրի պոյլու հէրիֆ իլէ , մէրգումէ էրքէք
զընաֆէթլի գարը , սիզէ պիր շէյ եարտըրմագ իչին . . .
Մէթը տ'էգօլա , իքի պին ֆրանգ վիրմէքլիկի վատ իթտի-
լէր . . . լաքին , նէ եարտըրաճագլարընտան խապէրտար տէ-
յիլիմ: շիմտի պուրաւա , լա Շուէթ կէլէճէք , մէրգումուն
չիլտանընը պիրլէքտէ կէթիրէճէք , վէ քէյֆիյէթին նէ
օլտուլունու մէրգումտան անլատըտան սօնրա , կիտիպ
Մէթը տ'էգօլա անլատաճագ , վէ օ տախի , իճապը իճրա-
սընա պագաճագ տըր:

Պու լազըրտը իւզէրինէ , Ֆլէօր-տը-Մարի տիթրէմէկէ
պաշլատը:

Բօտօյֆ տախի , ասլա գօրգմագտա օյմատըղընը , վէ աս-
լա գօրգաճագ պիր շէյ պուլունմատըղընը անլաթմագ նի-
յէթիլէ , պիր սուրէթի թահգիրանէտէ , կիւլիւմէմէկէ
պաշլատը:

— Ուսթատըմ Բօտօյֆ , կէօրիւեօրմուսունուզ , սէզէ
պիր շէյ եարտըրմագլըզ նիյէթի ֆասիտէսիլէ , իքի պին
ֆրանգ վիրմէքլիկի վատ իթմէքտէ տիրլէր . . . Բէճա իտէ-
րիմ , սիզ իւզէրինիզէ ալմաերընըզ էմմա , պու ալէմտէ , ա-
ճայիպ հալլէր վար տըր , պագէն տիւշիւտիւրճէ , շաշա գալ-
մագտաւերմ: պիրինին պիր քէօրէկի Ղայպ օլսա , պուլուպ
տա կէօթիւրէնէ , եիւզ ֆրանգ պախշիշ վիրիլէճէկինին ի-
լանը նիլէ տէֆա կէօրիւլմէքտէ տիր , տիմէք տիր քի , պէ-
նիմպիր քէօրէք գատար տախի գատոր ու գըյմէթիմ օլմա-
մալը տըր , մատաղալլահ , էկէր պէն Ղայպ օլսաճագ օլսամ ,
քիմաէնին պէնիմ իչին , տէյիլ եիւզ ֆրանգ , իլլա եալընըզ
եիւզ բարա պիրլէ վիրմէէճէկինէ , ալլըմ բէք ալէա շէ-
հատէթ իթմէքտէ տիր . . . Հալ պու.քի , սիլին իշինիզ պաշ-
գա տըր , պագընըզ , սիզէ եալընըզ պիր շէյ եարտըրմագ
իչին , իքի պին թանէճիք ֆրանգ թէքլիֆ իթմէքտէ տիրլէր:

Ու տէյիլ էմնա, սիզ քիմ օլուեարսունուզ քի, պու գատար գըյմէթինիզ պուլունմագտա տըր :

— Շիմտի սանա սէպէպինի սէօյլէրիմ :

— Բէք ալէա, ուսթատըմ . . . Նիհայէթ պէն պու գալի ու գարարը իշիթտիրտէ, քէնտի քէնտիմէ, «Պէն պու Մ. Բօ-տօթիուն խրգասընտան Մէթր տ'էգօլու սալտըրմագ իսթէ-եէն զէնկին հէրիֆլէրին նէրէտէ օթուրտուգլարընը անլա-մալընըմ» տէտիմ, չիւնքի, պէլքի պիր կիւն իգթիզա ի-տէր իշիմիզէ եարար տէյի տիւչիւնտիւմ : Վէ մէրգուլար մահէլլի մէզպուրտան աղաճըզ եիրագլանսըզլարընտա, պէն տէ վիրանէտէն չըգտըմ, քէտի վէ եախօտ պիր գուրտ կիպի եավաչ եավաչ եիւրիւեէրէք, արգալարընտան կիթ-տիմ : Իրի պօյլու հէրիֆ իլէ օլ արգատաչը օլան գատըն, Նօթր-Տամ քիլիսէսի գարչըսընտա պէրլէմէքտէ պուլու-նան պիր արասլանա պինտիլէր, պէն տէ ուսուլ իլէ, մէզքիւր արապանըն արգասընա չըգտըմ : Պուլլար տը լ'Օպսէրվա-թուարա գատար կիթտիք, օրատա ինտիլէր : Հավա զա-եէթլէ գարանլըզ օթւպ, վէ հալիլլէ հիչ պիր շէյ կէօրէմէ-տիկիմտէն, պարի ֆէրտասը կիւնիւ, նէրէտէ ինմիչ օլմա-մըզը անլանապիլմէք իշին, օրատա պուլունան աղաճլար-տան պիրինին իւզէրինէ պիր քէրթիք քէրթտիմ :

— Բէք ալէա, գահրամանըմ :

— Պու սապահ, տօղրու օրանա կիթտիմ, վէ քէրթտի-կիմ աղաճտան օն ատըմ գատար էօթէտէ . . . թահթա բարմագլըզլը պիր ուֆագ կէչիտ պուլունտուլունու կէօր-տիւմ . . . մէզքիւր եօլուն չամուրլարը իւզէրինտէ տախի, իրի աեագ վէ ուֆագ աեագ իզլէրի պուլունմագտա օլ-մասընա տա տիգգաթ պիրլէ ֆարգ իթտիմ . . . մէզքիւր եօլուն տիկէր ուճունտա, պիր ուֆագ պաղչէ գարուսու վար իտի, վէ մէզքիւր աեագ իզլէրի տէ, մէզքիւր պաղչէ գարուսունուն էօնիւնէ գատար տէվամ իթմէքտէ իտի . . . վէ իշթէ պունտան տա քէչֆ իտիպ անլանապիլտիմ քի, մէրգուլ օլ իրի ատէմ իլէ մէրգուլմէ օլ քիւչիւճէք պօյլու

արգատաշը, մահէլի մեղպուրտէ իգամէթ իթմէքտէ իմիշ-
լէր :

— Իժէշէքքիւր իտէրիմ, թօսունում, վէ պիւլա ըիեա սէօյ-
լէրիմ քի, պու պապտէ պանա, պիւլիւք պիր խըտմէթ
իթմէքտէսին :

— Աֆվ իտէրսինիզ էմմա, ուսթատում Բօտօլֆ, տօղ-
րուսու, պէնտէ էօյլէ տիւշիւնմէքտէ իտիմ. . . վէ անըն իշին
պու թարիգի թուլթտում. տիմէք տիր քի, թախմինիմտէ
եանըլմամըշում տըր :

— Պիլիրիմ, թօսունում, կէրչի, սիզին պու խըտմէթի-
նիզի, եալընըզ պէօյլէ պիր գուրու թէշէքքիւր իզհարըյ-
լա պրագմսեւլ, իլլա պաշգա տիւրլիւ պիր միւքեաֆաթ
իլէ թագտիր իթմէքլիկի արգու իտէր իտիմ իսէ տէ . . . չի
ֆայիտէ քի, գուտրէթիմ եէթիշմէզ, զաթէն ֆագըր իշ-
ճինին պիրիլիմ. . . էմմա, նասըլ քէ սէօյլէմէքտէսին, պա-
նա պիր շէյ եաբտըրմագ իշին, իքի պին ֆրանգ վիրլմէք-
տէ օլմասը մէսէլէսինէ կէլինտիքտէ . . . անըն տա սէպէպի
վար տըր, անը տա շիմտի պէեան իտէրիմ. . . :

— Չօգ իյի, լաքին, էկէր անը տա սիզին քէյֆինիզ իս-
թէր իսէ սէօյլէեինիզ, եօգսա պէնճէ, վազիֆէմտէն խա-
րիճ տիր. . . պէնիմ պօրճում, էկէր սիզէ, պիրիսի, պիր
ֆիսկէ պիլէ վուրմագլըզա գալլըշաճագ օլսա, պիւթին
վիճուտիմլէ գարշը գօյմագլըզա հազըր պուլունմագ տըր
. . . ճնտան էթէսինէ գարըշմամ. . . :

— Պէն ճնլարըն, պէնտէն նէ իսթէմէքտէ օլմալարընը
տէրք ու ֆէհմ իյլէմէքտէյիմ. . . տիյնէ պէնի, հէմ տիգ-
գաթլը սուրէթտէ տիյնէ. պէնտէ պիր հիւնէր էսրարը
վար տըր, շէօյլէ քի պէն, պիր նէվի մաքինա մաարիֆէ-
թիլլէ, գատընլարըն սիւս օլարագ իսթիմալ իյլէտիքլէրի
եէլրագէլէրին ֆիլտիշի գանատլարընը պիշմէքլիկի պիւ-
մէքտէյիմ, ֆագաթ, պու սըրըրն եախօտ պու հիւնէրին
հուգուգու, եալընըզ պանա այիտ պուլունմագտա տէյիլ
տիր : Մէզքիւր հիւնէրի մէվգըեի իճրայէ վազ իթմէք ի-

չին, քէնտի շէրիքիմէ պէքլէմէքտէյիմ. վէ շիմտի, շիւբհէսիզ սուրէթտէ օլարագ անլաշըլան, պունլար, էլլէրինտէն հէր նէքի կէլիւր իսէ եաբարագ, վէ լազըմ կէլէն ագճէեի սարֆ իտէրէք, վէլ հասըլ, հէրչի պատապատ, օտամտա պուլու- նան մէգքիւր մարիֆէթին մաքինասը մօտէլինի, պիւր թագ- րիպ, աբարըպ էլտէ իթմէքիկէ չալըշմագտա օլմալը տըր- լար. շիւնքի, մէգքիւր հիւնէր սայէսինտէ, քիւլլի քեար հուսուլէ կէլէճէկինտէ շիւբհէ եօգ տուր:

—Պու ճիհէթճէ, մէրգուլ իրի պօյլու ատէմ իլէ, մէր- գումէ էրքէք գըեաֆէթինտէ պուլունան գատըն, քիմ օ- լուեօրլար . . :

—Եանլարընտա իշլէտիկիմ ֆապրիգաճըլար . . . մէր- գում չօգ արգամա տիւշտիւ իսէ տէ, պիւր տիւրլիւ մէգքիւր սըրըլ պէեան իթմէտիմ . . :

Շուրինէօր, էօյլէ բէք եիւքսէք ֆիքիւրլի պիւր ատէմ օլ- մատըլընտան, Բօտօլֆ թարաֆընտան վիրիլէն մէգքիւր էյ- զահաթ, մէրգումա քեաֆի վէ միւսքիթ կէօրիւնէրէք, թէք- րարէն քէլամէ ազազ պիւրլէ,

—Անլատըմ շիմտի քէյֆիյէթի . . . Շունլարա՛ պագը- նըզ, շու զատտար միւրթէքիպլէրէ՛ պագընըզ . . . պիզզաթ քէնտիլէրի, պիւր տուլագ գուրուպ, նիյէթի ֆասիտէլէրի- նի իճրա իտէպիլէճէք գատար պիլէ ճէսարէթլէրի պուլուն- մատըլը հալտէ, պիւր տէ գալգըպ տա, պաշգալարը քէն- տիլէրէ ալէթ իթմէքտէ տիրլէր . . . Կէլէլիմ շիմտի հիքեա- եէյէ, վէ արթըգ պիթիւրէյիմ. պագընըզ պու սապահ նէ տիւշիւնտիւմ, «Մատամքի պէն պունլարըն, եանի իրի պօյ- լու հէրիֆ իլէ լա Շուէթին, պուլուշուպ կէօրիւշէճէքլէրի եէրի պիլմէքտէեիմ, կիտէր մէրգումանը օրատա պէքլէրիմ, զաթէն աեաղընա իւշէնէնլէրտէն տէ տէյիլիմ. էմմա, պէ- նիմ իսկէլէտէքի չօրպաճըմ, պէնի պէքլէր իմիշ, արթըգ վարսըն օ տա իսթէտիկի գատար պէքլէմէքտէ օլսուն . . . » տէտիմ. գօշուպ պուրաեա կէլտիմ, պու չուգուրու կէօր- տիւմ, վէ կիտիպ աշաղտան պիւր մըգտար օթ պուլարագ

կէթիւրտիմ, թա պուրնուսուսն ունունա գատար իշինէ կէօ-
միւլիւպ սագլանտըմ, վէ լա Շուէթի պէքլէմէքտէ պուլուն-
տում. : Պիր տէ զարայիպ նէվինտէն օլարագ, էօթէտէն սիզ
չըգա կէլտինիզ, վէ պու զէվալլը լա կուալէօզ տէ, կիտիպ
կէլիպ թամ պու քիւթիւկիւն իւզէրինտէ օթուրտու, տօզ-
րուսու, պէնտէ պիր լաթիֆէ եարմագ իսթէտիմ, վէ իշթէ
քէնտի եուվամտան չըգարագ, էօքիւզ կիպի պաղըրտըմ:

—Նիհայէթ յիմոի, նիյեթթի՞ն նէ տիր . . :

—Նիյեթթիմ նէ՞ օլաճագ, լա Շուէթի պէքլէմէք տիր, վէ
հիչ շիւբհէմ եօզ տուր քի, պուրաեա, էվվէլա մէրգումէ
կէլէճէք տիր. մէրգումէնին, մէրգում իրի պօյլու ատէմէ
նէ սէօյլէեէճէկինի տիյնէյիպ իշիթմէք տիր, չիւնքի, սի-
զին իշինիզէ եարաեաճաղը, իհթիմալի գավիտէն տիր : Պու
թարլա տէրունինտէ, պու քիւթիւքտէն պաշգա, իւզէրինտէ
օթուրուլաճագ հիչ պիր շէյ եօզ տուր. զանն իտէրսին քի,
մահզա օլ նիյեթթի իլէ պուրաեա վաղ իտիլիպ եաթըրըմըշ
տըր . . . վէ պունտան տա գաթի նազար, պուրատա տու-
րուտուղու հալտէ, օլանըն հէր թարաֆք կէօրիւլէպիլմէք-
տէ տիր : Լա Շուէթին պուլուշմագլըղա գարար վիրտիկի
մահէլլ, իշթէ շուրաճըգտա, անճագ տէօրթ ատըմ երադ-
տա պուլունան եօլուն աղղը տըր. իտտաա իտէրէք սէօյ-
լէեէպիլիրիմ քի, կէլտիքլէրինտէ, մութլագա կէլիպ պու
քիւթիւկիւն իւզէրինտէ օթուրաճագլար տըր. էմմա, պու-
րաեա կէլիպ օթուրմագլար իմիշ. . . էմմա, զըտտը պու եա,
լագըրտըլարընտան հիչ պիր շէյ իշիտէմէզ իմիշիմ . . . ա-
գըպէթքեար պունլար պիր պիրլէրինտէն այրըլաճագ տէ-
յի՛լմի տիրէր, իշթէ օլ վագըթտա, նիյեթթի ու գարարըմ հէ-
մանտէմ պիր համլէ իտէրէք, լա Շուէթի թութուպ եագա-
լամագ, վէ լա կուալէօզին տիշինին աճըսընը չըգարմագ ի-
շին, էլիմտէն կէլէնի եարմագ տըր. պունտա ասլա շիւբհէ
ճայիզ տէյիլ տիր. վէ պատէհու, մէրգումէնին պօղազընը
թութուպ սըգարագ, զէվալլը գըզճըղաղըն, խըսըմ վէ ազ-
րապալարընըն իսիմլէրինի սէօյլէթտիրմէկէ մէճպուր գըլ-

մագ տըր, չիւնքի պիւրսինիզ եա, պիզզաթ քէնտիսի, քէն-
տի լիսանըյլա, մէրգումլարը թանրմագտա օլտուղունու
սէօյլէյիպ իզրար իյլէտի իտի . . : Նէ տէրսինիզ պու ֆիւ-
րիմէ, ուսթատըմ Բօտօլֆ, թահսին իտէ՛րմիսինիզ-

—Թօսունում, հէր նէ գատար թահսին իտէր իսէմտէ,
թասհիհէ միւհթաճ պազը խուսուսլարը վար տըր :

—Մհ, էվվէլ էմիրտէ պէն րէճա իտէրիմ, Շուրինէօր,
պէնիմ իչին էօյլէ ֆէնա գավղալարա գալգըյմահասըն . . :
էկէր լա Շուէթի տէօյէր իսէնիզ, Մէթր տ'էգօլ . . :

—Սէն սուս օլսան իյի եաբարսըն, գըզճըղազըմ . . : հէր
հալտէ լա Շուէթ պէնիմ բէնչէմէ տիւշէճէք տիր . . : Ինչա-
ալլահ, ինչաալլահ, իչթէ պէնիմտէ, մէրգումէեէ գարշը
օլան ապըլ զարազըմ, Մէթր տ'էգօլուն հիմայէսի թահթը-
նա սըղընմասընտան նէշէթ իթմէքտէ տիր, վէ պլինաէն ա-
լէյհ, էլիմտէն հէր նէ քի կէլիր իտէ, օլ ճատըեա եաբա-
ճազըմտըր :

—Պէնի տիյնէ, թօսունում, օլ զալըմէ լա Շուէթտէն,
պու պիշարէ լա Կուալէօզէ եաբտըղը ճանվէրլիքլէթին ա-
ճըլարընը չըգարմագ իչին, պէն զաթէն կիւզէլ պիր թարիզ
վէ կիւզէլ պիր թէտպիր տիւշիւնմիւշիւմտիւր քի, իլէրուտէ
սանա սէօյլէեէճէկիմտիր . հալպու քի, հէման, շիմտի եա-
բըլմասը լազըմ կէլէն խուսուսա կէլինտիքտէ, —տէտի Բօ-
տօլֆ լա Կուալէօզտէն ճիւզիճէ ուզազլանարագ, վէ սէսինի
եավաչլաթարագ, — էվվէթ, շիմտիքի եաբըլաճագ օլան
շէյէ կէլինտիքտէ, սէն պանա պիւյիւք պիր տօսթլուգ եաբ-
մագ իսթէ՛րմիսին . . :

—Սէօյլէյինիզ, ուսթատըմ Բօտօլֆ, հէր պիր էմրինի-
զէ հազըր ու միւնթագըրըմ :

—Լա Շուէթ սէնի թանրմագաամը տըր :

—Տահա մէրգումէեի պէն, իւք տէֆա օլարագ, ան-
ճագ պու կիճէ, թարի-ֆրանտա կէօրմիւշիւմտիւր . . :

—Իմտի, իչթէ սէնտէն մաթլուպում, իչթէ սէնին եա-
բաճազըն . . : էվվէլա պուրատա կիզլէնմէլիսին, ֆագաթ,

պատէհու , եանի մէրգումէ պուրաեա եագըն կէլտիկինտէ , սէնտէ մէյտանէ չըգմալըսըն :

—Նէ՞ եարմագ իչին , պէսպէլլի մէրգումէ ճաաընըն , պիւքիւպ պաշընր գօբարմագ իչին , էօյլէ տէյիլմի . . .

—Խայր . . . օլ տէտիկին , ոօ՛նրա օլաճագ շէյ տիր . . . պու կիւնքի իգթիգա իտէն շէյ անճագ , մէրգումէեի , մէրգում իրի պօյլու առէմիլէ գօնուշուպ կէօրիւշմէքիքտէն , գաթիւան մէնն իթմէքիք օլմալը տըր . . . Մէրգում իրի պօյլու առէմ , լա Շուէթին եանընտա սէնի կէօրտիւկիւնտէ , ասլա ճէսարէթ իտիպ տէ , եանընա կէլէմէեէճէք տիր . . . Շայէտ , ճէսարէթ իտիպ տէ եանաշմագլըղա գալգըշըր իսէ , մէրգումէնին եանընտան պիր տագըգա պիլէ այրըլմամալըսըն . . . վէ իշթէ օլ վագըթ , սէնին հուզուրոնտա , միւմքին տէյիլտիր , մէրգումէեէ աշըլըպ տա , քէնտի թէքիֆլէրինի պէեան իտէմէեէճէք տիր . . .

—Էկէր մէրգում օլ իրի հէրիֆ , պէնի տէֆ իթմէքիկէ գալգըշըր իսէ . . . պէն տէ քէնտի իշիմի պիլիրիմ . . . չիւնքի մէրգում նէ պիր Մէթր տէգօլ , վէ նէ տէ պիր ուու թատ Բօտօլֆ տէյիլտիր քի գօրգահըմ : Պէն , լա Շուէթ , հէր նէրէեէ կիտէր իսէ , արգասընտան տիւշուպ տէ , տաշիմա իգինտէ կէգէն կէօլէտի կիպի , պրագմագ արգասընտան կիտէրիմ . վէլ հասըլ , մէրգում , մէրգումէեէ հէր նէ քի սէօյլէր իսէ , մութլագա պէն տէ իշիտիպ վագըթ օլմալըեըմ , եօգսա բիշինտէն այրըլմամ , վէ հալիլլէ մէրգումտաթի պէնիմ եանըմտա իսթէտիկի կիպի գօնուշուպ կէօրիւշմէեէճէկինտէն , հէր հալտէ ալըպ եիւրիւեիւ վիրմէքիկէ մէճպուր օլաճագ տըր . . . վէ պատէհու պէն տէ , լա Շուէթին հագգընտան կէլիրիմ , գիրա չօգ զարագըմ վար տըր . . . վէ թամ ֆուրսաթ տըր :

—Սագը՛ն հա , հէնուզ օլ տէտիկին ախըր ինթիգամըն վագթի տէյիլտիր . . . անըն տա վագթի վար տըր . . . լա Շուէթ , սէնին խըրսըղըգ իտիպ իթմէմէքտէ օլմանը պիլմէքտէ մի տիր :

— Խայր, վէլէվ Մէթր տ'էգօլ մէրգումէեէ, պէնիմ հագգըմտա պիր լագըրտը աչմըշ օլսա պիլէ, հիշ շիւբհէ ճայիլ տէյիլտիր քի, խըրսըղըզ տէնիլէն շէյին, պէնիմ ֆիքրիմտէն պիլէ կէշմէմիշ օլմասընը, սէօյլէմիշ օլաճագ տըր . . . :

— Էկէր մէրգում, սէնին հագգընտա, էօյլէ պիր շէյ սէօյլէմիշ իսէ, սէն լա Շուէթին նէզտինտէ, արթըզ շիմտի, ֆիքր ու մէսլէքինի տէյիշթիրէրէք, խըրսըղըզ տախի իրթիքեապ իթմէքլիք արզու վէ նիյեթինտէ պուլունմապտա սըն կիպի պիր թավը ու լիսան դուլանմալըսըն :

— Քիմ, պէն մի, ֆիքր ու մէսլէքիմի տէյիշթիրէրէք, խըրսըղըզ իրթիքեապա գարար վիրմիշմի օլաեըմ, Ալլա'ն իթմէսին :

— Էվվէթ, սէն . . . :

— Հաֆըզ Ալլահ, նէ սէօյլէհօրսունուզ, մօնսիէօ Բօտօլֆ . . . լաքին, պագսանաերնըզ . . . հա' . . . հա' . . . Խայր, Խայր, պէն ծնու եաբամամ, պէն էօյլէ պիր շագաեր գապուլ իտէմէմ . . . :

— Սէն պաշղա պիր շէյ եաբամաերպ, իլլա եինէ ճանընըն իսթէտիկինի եաբաճագսըն . . . սէն բէք ալէա կէօրիւպ, վէ գավիէն իսքեաթ օլաճագսըն քի, պէնիմ սանա իթտիկիմ թէքլիֆ, գաթան ալչագլըղա տայիր պիր թէքլիֆ տէյիլտիր . . . Մէրգում իրի պօյլու ատէմ, պիր քէրրէ լա Շուէթին եանընտան պրըլտը մը իտի, սէն պաշղարսըն մէրգումէեի օղշամագլըղա, հալ պու քի, մէրգումէ սանա գարշը, քէնտի քեարընա մանի օլմուշ օլտուղուն էճիլտէն, իպրագը դայզ ու դագապա գալգըշաճագ տըր, սէն տէ օլ վագըթ, մէրգումէնին հիտտէթ ու զաղապընը թէսկին վէ գալպինի ճէլպ նիյէթիլլէ, պու կիւնիէրտէ, Էլինտէ ալէա պիր իշ պուլունտուղունու, վէ մէվգըի իճրայէ գօյմագ իլին, պուրատա պիր արգատաշա պէքլէմէքտէ օլտուղունու, վէ, Էկէր Մէթր տ'էգօլտա սէնին իլէ պիրլէշէրէք չալըշմագլըղ արզու իտէր իսէ . . . բէք չօգ լիրալար գազանըլաճա :

դրնք սէօյլեեիպ գանաւորմագլըղա չալըչըրսըն . . .

— Է՛յ, չօգ իյի . . . չօգ իյի . . . չօգ իյի . . .

— Պիր սաաթ գատար պէքլէտիքտէն սօնրա, մէրգու-
մէնէ, «Արգատաշըմ կէլմէտի, իմտի տիմէք տիր քի, իշտէ
պաշգա պիր կիւնէ գալմըշ օլմալը տըր» տէրսին, վէ պատէ-
հու, եարըն իչին . . . Լա Շուէթ իլէ վէ Մէթր տ'էգօլ իլէ պու-
լուշմագլըղա գարար վիրիրսին . . . Էրքէնտէն, անլատը՞ն մը:

— Անլատըմ . . .

— Վէ պու ազշամ, սաաթ օնտա, Շանգ-էլիղէնին ու-
ճունտա, Վէօվ կէչիտինտէ կիտիպ պէքլէրսին, պէնտէ կէ-
լիր սէնի օրատա պուլուրում, վէ լազըմ կէլէնի տէ սանա
սէօյլէրիմ . . .

— Էկէր միւրատընըղ պիր տուզագ դուրմագ իսէ, քէն-
տինիղի սագընմալըսընըղ հա', դիրա, Մէթր տ'էգօլ, բէք
պէլալը պիր ճանվէր տիր . . . ալէլիտուսուս, մէրգումա տա-
եագ տա աթտընըղ քի . . . մաալալլահ, Էկէր ազաճըղ պիր
չէյ սէզինէճէք օլաա, հէման իքի պիր աէմէյիպ, սիղի էօլ-
տիրէճէկինտէ չիւբհէ ճայիղ տէյիլ տիր :

— Էլէմ իւզրէ օլմա սէն . . .

— Դիւտա՛ ալիմ, սիղ տիւզճէ պիր տուզագ գուրմագ-
տասընըղ . . . Լաքին, չի՛ չարէ, նասըլ իսթէր իօհնիղ, պէն-
տէ էօյլէ եաբաճաղըմ, չիւնքի եաբամագ էլիմտէ տէյիլ
տիր, Էվիրիպ չէվիրիպ պէնի գանաւորմագտասընըղ . . . Հիչ
չիւբհէլէր եօգ տուր քի, մութլագա Մէթր տ'էգօլ իլէ լա
Շուէթին պաշլարընա պիրէր քիւլահ կէչէճէք օլմալը տըր . . .
Փագաթ, մօնսիէօ Րօտօլֆ, սիղէ պիր սէօյլէեէճէկիմ տա-
հա վար տըր :

— Սէօյլէ պագաեըմ :

— Զանն իտէրիմ քի, նիհայէթ փիքր ու նիյեթթինիղ,
Մէթր տ'էգօլու պիր տուզաղա տիւչիւրտիւքտէն սօնրա,
ղապլթիյեեեէ թէսլիմ իթմէքլիքտէն իպարէթ օլմամալը
տըր . . . Կէրչի, անըն կիպի ֆէնա պիր ատէմ օլամաղ, վէ
տէյիլ պիր, իլլա պին տէֆա պիլէ գաթլու իտամ ճէզասընա

միւսթահազգ. պիր ճանվէր տիր . . . լաքին , անը էլէ վիրիպ
թութտուրմագտա . . . տօղրուսու, պէնիմ իշիմ տէյիլ տիր ,
պէն անը եաբամամ :

— Եօլտաշքմ , օլ տէտիկին , պէնիմ տախի ապլա իշիմ
տէյիլտիր . ֆագաթ , կէրէք մէրգում իլէ , վէ կէրէք լա
Շուէթ իլէ պիթիլիլէճէք պիր հիսապըմ վար տըր . մատամ
քի պէնիմ տիւշմէնլէրիմ իլէ պիրլէշէրէք , պէնիմ բիշիմտէ
կէզմէքտէ տիրլէր . . . պիզ տէ իքիմիզ պիրլիքտէ , անլէրին
հազգլարընտան կէլմէլիեիզ , վէ օլ պապտէ տէ մուվաֆ .
ֆագըյեէթ պուլաճաղըմըզտա , ասլաիշթիպահ ճայիզ տէ-
յիլտիր , էլ վէրիւր քի , սէն պանա մույեին օլաուըն (եար-
տըմ իտիշ) :

— Մհ , էօյլէ իսէ , թամամ , իշիմիզ իշ տիր , զաթէն պէ-
նիմ իշին պուստան տա զիեատէ մէմնունիյեթպախշ պիր
շէյ օլամազ , մէրգումանըն իքիսի տախի , պէլալը շէյլէր օլ-
տուգլարընտան , իքիսին տախի վիճուտլէրի տիւնեատան
գալգսա , տիւնեա գուրթուլմուշ օլուր . . . Բէք ալէա , էմ-
րինիզ իւզրէ ամէլ ու հարէքէթ իտէրիմ . . . լաքին , չա-
բուգ , չաբուգ , սիզ կիտինիզ , — տէյի պաղըրտը Շուրինէօր
— ուզազտան , թա աշաղըտան , պէեազ պիր նօգթա կէօր-
մէքտէյիմ , մէզքիւր նօգթա , լա Շուէթին թաքկէսի օլմա-
լը տըր . . . էվիլէթ , սիզ կիտինիզ , վէ պէն տէ քէնտի տէ-
լիկիմէ կիրէյիմ :

— Վէ պու ազշամ , սաաթ ճնտա . . . :

— Նասըլ քի սէօյլէնիլտի . . . Շանգ-էլիզէտէ , Վէթվ սօ-
գաղը պաշընտա :

Շուրինէօր իլէ Ռօտօլֆ պէյնինտէ կէչէն միւքեալէմէնին
շու սն գըամընը , ֆլէօր-տը-Մարի իշիթմէմիշ օլտուղու
հալտէ , Ռօտօլֆ իլէ պիրլիքտէ , արապաեա պինտի :

ՖԱՍԼԸ ԱՇԻՐ

ԱՐՁՈՒԼԱՐ

Շուրինէօր իլէ պէյնէրինտէ կէչէն մէզքիւր միւքեալէ-
մէտէն սօնրա , Բօտօլֆ պիր ճիւզի վազըթ սիւքիւթ իւզրէ
տուրուպ վէ տիւշիւնմէքտէ պուլունտուզու հալտէ Ֆլէօր-
տը-Մարի իսէ , լազըրտընա պաշլահարազ , մէզքիւր սիւ-
քիւթի գաթ իթմէքլիկէ ճէսարէթ իտէմէտիկինտէն , պիր
սուրէթի մահզունանէ իւզրէ , մէրզումուն եիւզիւնէ պազ-
մագտա իտի :

Բօտօլֆ պաշընը գալտըրարազ , վէ քէմալի լէթաֆէթ
իւզրէ կիւլիւմնէհէրէք , մէրզումէնէ խթապէն ,

—Գա՛նդի շէյ իւզէրինէ տիւշիւնմէքտէսինիզ , չօծու-
ղում , պէսպէլլի Շուրինէօրին ըստթ կէլիշինտէն մէմնուն
օլմամըշ օլմալըսընըզ , էօլլէ տէյլլմի , չիւնքի , տահա ճիւ-
զիճէ մուգատտէմ , բէք կիւզէլ սուրէթտէ կիւլիւպ էյլէն-
մէքտէ իտիք , —տէտի :

—Խայր , մօնսիէօ Բօտօլֆ , մուզայիրի օլարազ , Շուրի-
նէօրէ ըստթ կէլիշիմիզ , պատիի մէմնունիյեթիմ օլմուշ
տուր , չիւնքի , մէրզում սիզին մէնֆաաթընըզը մուճիպ օ-
լուպ իշինիզէ եարահապիլէճէք տիր :

—Մէրզում , Թարի-ֆրանա տայիմա կիտիպ կէլմէքտէ
պուլունան միւշթէրիլէրին իշինտէն , իյի տույղուլարա տա-
խի մալիք պիրիսի տիր տէյի թանըլմագտա տէյլլմի իտի :

—Պիլմէեօրում , մօնսիէօ Բօտօլֆ . . . չիւնքի , տիւնքի
վուզումաթտան էվվէլ , վազաա մէրզումու չօզ տէֆա կէօր-
միւշ իտիմ իսէ տէ , չօզլուգ գօնուշմուշ տէյիլ իտիմ . . .
պէն անը տախի , տիկէր ֆէնա ատամլարըն սըրասընտա
թութմագտա , վէ այնի նաղար իլէ պազմագտա իտիմ . . .

—Արթըզ պու լազըրտըլարը պէր թարաֆ իտէլիմ , չօ-
ծուգճաղաղըմ Ֆլէօր-տը-Մարի , զիրա , պէնիմ ապը մագ-

սէտիմ, պու կիւն սիզէ պիր կիւզէլ էօմիւր կէշիրթտիրէ-
րէք, պատիի մէսէրրէթինիզ օլմագլըգտան իպարէթ պու-
լունտուզու թագտիրտէ, էկէրչի պատիի մահզունիյէթի-
նիզ օլմուշ օլուր իսէմ, քէնտիմճէ պիր պէտպաթթլըգ սա-
եըլաճաղընտա շիւբհէ եօգ տուր :

—Օհ, համո օլտուն, պէնիմ իչին, պունտան տա զիւտտէ
սէտտէթպախշ պիր կիւն օլամազ . զիրա, խայլի վագըթ-
տան պէրու տուր քի, Փարիստէն տիշարը չըգմամըչըմտըր :

—Պէսպէլի, մատմօագէլ Ռիկօլէթ իլէ, շէօյլէ պիր մի-
լորտճա կէգտիկինիզ կիւնլէրտէն պէրու, էօյլէ տէյիլմի :

—Օֆ, էվվէթ, մօնսիէօ Րօտօլֆ, էօյլէ տիր . . : Կէրչի օլ
վագըթլար, իւք պահար մէվսիմինտէ օլտուզումուզտան,
գըլլարտա աշուրի մէրթէպէ պիր կիւզէլիւք հիւբմ իթմէք-
տէ իտի . . . լաքին, շիւմի տէ, հէր նէ գատար սօն պահար
մէվսիմինտէ պուլունմագտա իսէք տէ, աշիքեար կէօրմէք-
տէյիմ քի, այնի սէֆապախշ հալլէր մէվճուտ պուլուն-
մագտէ տիրլէր : Պագընըզ պիր քէրրէ շու կիւնէշին կիւ-
զէլիկինէ . . . սէյր իտինիզ շու աշաղը թարաֆլարտա տար-
մատաղըն պուլունան բարչա բարչա պուլութլարըն գըրմըզը-
լըգլարըն . . . շու, շու աշաղը թարաֆտա . . . եա շու թէ-
բէճիկին կիւզէլիկինէ՞ նէ տէրսինիզ . . . հէլէ շու եէշիլ եէ-
շիլ աղաճլար օրթասընտա եիւքսէլմէքտէ օլան պէեազ
էվլէրին շիրինիքլէրինէ, մէկէրչի ինսան հայրա՛ն օլմազմը
. . . Պագընըզ շու եաբրադլարըն եէշիլիքլէրինէ, հոկտեմ
բեր աեընտա, պու մէրթէպէ պիր եէշիլիք, շայրանը թէ-
աճհուպ տէյիլմի տիր, մօնսիէօ Րօտօլֆ : Լաքին, նէ ա-
ճայիպ շէյ տիր քի, Փարիստէ, աղաճլարըն եաբրադլարը,
չաբուգ սարարըպ սօլմագտա տըրլար . . : Աման, աման շու
աշաղը թարաֆտա պիր նազար գըլընըզ . . . օլ կէօկէր-
չինլէր սիւրիւլէրինի կէօրմէքտէ միսինիզ . . . իշթէ, իշթէ,
պիր եէլ տէկիրմէնինին քիրէմիտլէրի իւզէրինէ տօղրու սա-
ղըլըպ ինմէքտէ տիրլէր . . . գըրլարտա պաեըրլարտա, հէր
շէյտէն պիր սէֆա տուեուլմագտա օլտուզունտան, ինսա-

ներն կէօզէրի ասլա եօրուլմամագտա , վէ հէմիշէ հէր թա-
րաֆա աթֆը նազար իթմէքլիկի արզու իյլէմէքտէ տիր :

—Յլէօր-տը-Մարի , գըրլարըն սահրալարըն կէօրիւնիւշ-
լէրի շիրինլիքլէրինտէն իպարէթ օլուպ , վէ չօգլար իշին հիշ
մագամընտա պուլունմագտա օլան մէգքիւր շիրինլիքլէր
հագգընտա տէրքետար օլան շու հիսսի ազիմինիզի կէօրտիւք-
ճէ , տօղրուսու բէ՛ք մէմուլն օլմագտաեւմ , բէ՛ք քէյֆիմ
կէլմէքտէ տիր :

Յիլվագը տա , պիր թարաֆտան արապա կիթմէքտէ օ-
լուպ , վէ պիր թարաֆտան տա , մէրգուլմէնին կէօզէրի էօ-
նիւնտէն , թապիաթա մախսուս պուլունան եէնի եէնի մէն-
զարէլէր վէ կիւզէլլիքլէր կէլիպ կէշտիքճէ , մէրգուլմէ կէնճ
գըզըն գալպի գաթ պէ գաթ ֆէրահլանմագտա , վէ պու
մահգուզիյեթի գալպիյեէնին ասարը քէսիրէսի , լէհճէսի-
նէ տախի աքս իտէրէք միւշահէտէ օլունմագտա իտի :

—Վէ , պագքընզ շու աշաղըտաքի , սիւրիւլմիւշ թար-
լար օրթասընտա , սօնունտա քիւլլէրինի , թօբրագլարըն
դուլվլէթլէրինի արթըրմագ վէ եախօտ թէպտիլ իթմէք
նիյեթիլլէ եաեւպ գարըշտըրմագ իւղրէ , եագտըգլարը
էքին սարլարընըն աթէշլէրինէ , օլ պէեազ պէեազ վէ լա-
թիֆ թիւթիւնլէրի , նէ՛ կիւզէլ սուրէթտէ եիւքսէլիպ սէ-
մաեէ տօղրու չըգմագտա , վէ եավաշ եավաշ մահվ օլուպ
պիթմէքտէ տիրլէր . . . վէ եա շու սապան գօշուլմիւշ օլան
չիֆթէ գըր վէ իրի աթլարըն տիլպէրլիքլէրինէ պիր տէեէ-
ճէկինիզ վա՛ր մը տըր . . . էկէր պէն էրքէք օլմիւշ օլսա ի-
տիմ , Ալլահ տա պիլիր քի , քէմալի չէվգ ու զայրէթ իւզ-
րէ , անճագ չիֆթճիլիք իթմէքլիկի արզու իտէր իտիմ . . . Մհ
չիֆթճիլիք , օնէ՛ կիւզէլ էամիւր տիւր օ , պիր տիւզ օլա
օրթասընտա , սապան տէմիրինին սարընա եարըշարագ , եիւ-
րիւմէկէ պաշլատը՛նմը իտի . . . պիր թարաֆտան վէ ուզագ-
լարտան օլ իրի իրի աղահլարըն կէօրիւնիւշլէրի , վէ տիկէր
թարաֆտան , մէսէլա շու պու կիւնքի հավամըզ կիպի հա-
վալարը՛ն կիւզէլլիքլէրի . . . հէր հալտէ աւտամըն գալպին-

տէ, մէսէլա ժէնէլէէլ Եւ Պրապա նամ պէսթէ կիպի, ճիւղիճէ մահգունիյեթ պախշ պէսթէլէր օգուամագլըգ արգուսի սօղար, վէ կէօզլէրի եաշարըր . . . մօնսիէօ Րօտօլֆ, օլ սէօյլէ-տիկիմ ժէնէվիէվ տը Պրապան նամ պէսթէյի սիզ թանը-մագտամըսընըգ :

— Խայր, չօճուղում, լաքին, իշթէ պու կիւն զաթէն նի-յէթիմիզ էյլէնմէք օլուպ, վէ ագշամա գատար տա վադ-թիմիզ վարտըր, էկէր հիմմէթ իտէր տէ օգուր իսէնիզ, բէք մէմնուն օլուրում . . .

Րօտօլֆ պունու սէօյլէր սէօյլէմէզ, մէրգումէնին Ֆիք-րի պիրտէն պիրէ ալթիւսթ օլարագ, շէօյլէ քի, էօյլէ պիր կիւզէլ կիւնտէ, կիւզէլ հավատա, վէ էօյլէ պիր ինսանիյեթ-լի վէ թէրպիյէլի արգատաշ իլէ, գըրլարտա, սահրալար-տա սէրպէսթճէ կէզիպ տօլաշտըգտան, վէ սէֆայի խա-թըր իւզրէ իմրարը վագթ էյլէտիքտէն սօնրա, ագշամ ի-սէ, եինէ օլ միսկին քէնտի մահէլլինէ կիթմէքիկէ մէճ-պուր պուլունտուղու խաթըրնա կէլտիկինտէն, պիշարէ չօճուգ, քէնտույի գապթ իտէմէեէրէք, վէ էլլէրէյլէ եիւզլէ-րինի գարաեարագ հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամաեա պաշլատը:

Հալպու քի Րօտօլֆ, մէրգումէնին պու հալինի կէօր-տիւքտէ, տիւշարը իսթիզրապ օլարագ,

— Նէ օլուեօրսունուգ, Ֆլէօր-տը-Մարի, նիշին պէօյլէ տիւշարը տէրտ ու էլէմ օլմագտամընըգ :

— Հիշ . . . մօնսիէօ Րօտօլֆ, հիշ, — տէտի մէրգումէ, վէ կիւլիւմնմէկէ չալըշարագ, կէօզլէրինի սիւմէկէ պաշ-լատը: — Ձուհուրա կէլէն իշպու հիւզն ու էլէմտէն սօ-լաեը, աֆվընըզը տիլէրիմ . . . ասլա էհէմիյեթ վիրէճէք պիր շէյ տէյլտիք . . . եէմին տէ իտէրիմքի, հիշ պիր շէ-յիմ եօգտուր . . . խաթըրմա էօյլէ պիր շէյ տիր կէլտի կէշ-տի . . . եինէ շիմտի սէօյլէր կիւլէրիմ:

— Լաքին, պիր սանիյեթ էվվէլ, կիւլիւպ սէվինմէքտէ օլտուղունուգ հալտէ, պիրտէն պիրէ զուհուրա կէլէն պու հալինիզ, նէտէն նէշէթ իթմիշտիք:

—Սէպէպի շու տուր... —տէյի պիր սուրէթի սափ-
տէրունի իւզրէ, մէրգումէ ճէվապ վիրէրէք, հալէա եաշլը
օլան կէօզլէրինի, Բօտօլֆա տօղրու գալտըրտը:

Մէրգումէնին պու սէօյլէյիչի իւզէրինէ, Բօտօլֆուն
ֆիրքի ուեանտը, վէ վուգուի հալին սէպէպինի քեամիլէն
տէրք իթտի. վէ մէրգում, մէրգումէնին մէգքիւր ղամ
ու էլէմինի տէֆ իյլէմէք նիյեէթիյլէ, մէրգումէեէ խիթա-
պէն, կիւլիւմսէեէրէք,

—Սիզին իլէ պահաս տախի կիրիչիրիւմ քի, օլ կիւլ ֆի-
տանընը խաթրընըզա տիւշմիւշ օլտուղունտան, անըն ի-
չին մէրագլանմըշ օլմալըսընըզ: Էվվէթ, հիչտէ շիւրհէ եօգ
տուր քի էօյլէ օլմալը տըր, չիւնքի, շու պու կիւնքի կէ-
զիպ հալա ալմագլըզ զէվգ ու սէֆանըզա, զէվալլը կիւ-
լիւնիւզիւ տախի հիսսէմէնտ իտէ՛մէտինիզ, էօյլէ տէյիլ'ի:

Լա Կուալէօզ, Բօտօլֆուն պու լաթիֆէտէն իպարէթ
պուլունան սէօյլէյիչինի, պիր ֆուրսաթեաֆթէ սաեարագ,
կիւլիւմսէմէկէ պաշլատը, ֆիրքինի գարլամըշ օլան մէգ-
քիւր էլէմպախշ պուլլութլար եավաշ եավաշ տաղըլտըլար,
վէ նիհայէթ, կէլէճէք վագթի տիւշիւնիւպ տէ, մահպուն
ու միւքէտտէր օլմագտէն իսէ, օլ տաղըզատաքի մալիք
պուլունտուղու րահաթլըղըն վէ սէատէթի հալտէն թէլէզ-
զիւզ իթմէքլիկին էլզէմիյեէթինի, թէֆէքքիւր իյլէտի...
պու հէնկեամտէ իսէ, արապա Սէն-Տընիյէ եագլաշմագտա,
վէ մահէլլի մէգքիւր քիլիսէսինին եիւքսէք գամբանա գու-
լէսի, ուղագտան կէրիւնմէքտէ իտի:

—Օհ, նէ կիւզէլ գուլէ տիր, —տէյի պաղըրտը լա
Կուալէօզ:

—Սէն-Տընի քիլիսէսինին գուլէսի տիր, մէգքիւր քիլի-
սէ, բէք միւքէլլէֆ պիր իպատէթխանէ տիր... Էկէք
կէօրմէքլիկէ արզու իտէր իսէնիզ, արապանը տուրտուրթ-
տուրալըմ:

Լա Կուալէօզ կէօզլէրի էօնիւնէ պագմանա պաշլատը:

—Պէն օկրէսին եանընտա պուլունալըտան պէրու, հէ-

նուզ պիր քիլիսէ դարուսունտան իչէրի տեաղըմը աթմա-
մըշըմտըր, չիւնքի, ճէսարէթ իթմէմիչիմտիր: Հալպուքի,
մուղայիրի օլարագ, մահպէստէ պուլունտուղում վագըթ-
լարտա, քիլիսէեէ կիթմէքլիկի օլ գատար սէվէր իտիմ քի,
Ս. Պատարագ վագթինտէ օգուեուպ տիրացուլուգ իթ-
տիքտէն պաշգա, Ֆէթ տը Տիէօ եօրթուսու կիւնիւնտէ տա-
խի, պաշգալարըլա պէրապէր, սեղանը տօնաթմագ իչին,
կիւզէլ կիւզէլ չիչէքէր տէմէթլէրի պաղլար թէրթիպ ի-
տէր իտիմ:

— Իյի էմմա, ճէնապը Հագգըն լութֆ ու ինայէթի պի
բաեան տըր, քիլիսէեէ կիրմէքլիկէ, վէ տուա իթմէքլիկէ,
նիչին դօրգմագտասընըլ:

— Մֆ, խայր, խայր, անը եաբամամ... մօնսիէօ Բօ-
տօլֆ... էօյլէ պիր շէյէ իճթիսար իթմէքլիք, պէնիմ իչին,
ատէթա պիր իմանսըղլըգ տիմէք տիր... Չաթէն նէզտի
Բէպպանիտէ տէքքեար օլան կիւնահլարըմ քեաֆի տէյիլ
մի տիրլէր քի, պիր աէ գալգըպ տա թէքրարէն կիւճէն-
տիրմէքլիկէ ճիւրաթ իտէյիմ:

Ճիւզիճէ սիւքիուլթ իւզրէ տուրտուգտան սօնրու, Բօ-
տօլֆ, լա կուալէօզէ,

— Շիմտիեէ գատար հիչ պիր քիմնէյի սէվիպ կէօնիւլ
վիրմիշմիսինիղ տիր:

— Ասլա վէ ասլա, մօնսիէօ Բօտօլֆ:

— Սէպէօ պ:

— Չաթէն իչթէ կէօրտիւնիւզ մէյիսանէեէ կէլիպ կիթ-
մէքտէ օլան ատամլարը, մէկէրչի օնլար սէվիլիր ատամ-
լա՞ր մը տըրլար... Անտէն տէ գաթիւնաղար, պիրինէ մու-
հապպէթ պաղլանըպ սէվմէք իչին, իւք էլզէմիյեթտէն
օլան շէյ իսմէթ ու նամուս տուր:

— Նէ տիմէք իսթէեօրսունուզ:

— Պիրինէ գալպինի վիրմէք իսթէեէն գըզ, քիմնէնին է-
սիրէսի օլմանըպ, իլլա սէրպէսթ օլմալը տըր... դուտրէ-
թի պուլունմալը տըր... լաքին, մօնսիէօ Բօտօլֆ, էկէր կիւ-

կիւճէնմէզ իսէնիզ . րէճա իտէրիմ սիզէ , պունու պըրագա-
լըմտա , պաշգա լագըրտըլարա պագալըմ . . .

— Բէք ալէա , Ֆըէօր-տը-Մարի . լագըրտը գըլթլըղը եօզ
տուր եա , պաշգա շէյտէն պահա իտէրիզ . . . Ֆագաթ ,
նի՛չին պանա պէօյլէ պաշգա պիր թարղ իւզրէ պագմագ-
տասընըզ , վէ նի՛չին թէքրարէն կէօզլէրինիզ եաշարմագ-
տա տըր . . . եօգսա , սիզէ պիր քէտէ՛ր մի պաղըշլամագ-
տանըմ :

— Օ՛հ , խայր , իլլա մուղայիւրի օլարագ , զաթընըզտան
օլ գատար ինսանիյէթ կէօրմէքտէ , վէ օլ գատար տա մէմ-
նուն վէ միւթէշէքրի օլմագտանըմքի , քէսրէթի հիասիմոէն
նաշի պուհուրա կէլմէքտէ օլան կէօզ եաշլարըմը թուլթու-
մամագտանըմ . . . վէ հաթթա , զաթընըզ պէնիմլէ , թէք-
լիֆսիզճէ կէօրիւշէրէք , «սէն» լուղէթինի պիլէ իսթիմալ
իթմէքսիզին , տայիմա հիւրմէթ իտէրէք «սիզ» լուղէթինի
իսթիմալ իյլէմէքտէսինիզ . . . վէ հաթթա , աշիքեարսուրէթ-
տէ կէօրիւնմէքտէ տիր քի , սիզ պէնի պուրպէա , քէնտի-
նիզի էյլէնտիրմէքլիք նիյէթի առիյէսիյլէ կէթիրմէյիպ ,
իլլա , պէնիմ գալպիմի մահզունումա պիր ֆէրրահլըգ պա-
ղըշլանըպ , վէ պէնի մէսուտ գըլարագ , քէյֆ տուլմագ , վէ
մէմնուն օլմագլըգ նիյէթի մէրղուպէսիյլէ կէթիրմիշսինիզ
տիր : Տահա տիւնքի կիւն , պէնի հիմայէ իտիպ տէ թէհ-
տիտտէն գուրթարտըղընըզա գանաաթ իթմէհիպ տէ . . .
պիր տէ պու կիւն , պէնի պէրապէր ալարագ , պէօյլէ պիր
կիւզէլ կիւն կէշիւրէպլմէքլիկիմէ , հիմմէթ իթմէքտէսինիզ :

— Սահիհէն , կէշիւրտիկինիզ պու կիւնիւ , քէնտինիզ ի-
չին , պիր իգպալ սայմագտամըսընըզ :

— Պու նիյմէթի , վէ պու իգպալը կիւնիւ , միւտտէթի
էօմրիւմտէ , ա՛սլա ունութմահաճաղըմտըր :

— Իգպալու սէատէթ տէնիլէն շէյ , պու ալէմտէ , բէ՛ք
աղ տէֆա կէօրիւլէպլմէքտէ տիր . . .

— Էվլէթ , բէ՛ք նատիր իւլէմնալ տըր . . .

— Ֆագաթ , պու ճիւմլէ իլէ տախի , պէնճէ , հէր նէ

գատար, իգպալու սէատէթի հալ տէնիլէն շէյէ, հագը-
գաթի հալտէ օլարագ, մալիք տէյիլ իսէմտէ, պազը տէ-
ֆա, հիշ տէյիլ իսէ, ֆիքը ու խէեալըյա օլսուն, գալալիմի
էյլէնտիրէպիլմէքտէյիմ, շէյլէ քի, ճանըմ հէրնէ քի իս-
թէմէքտէ վէ հասէտ ու հասրէթինի շէքմէքտէ իսէմ, օթու-
րուպ քէնտի քէնտիմէ խէեալլամագտաերմ . . . մէսէլա, էն
զիեատէ արզուլէտիկիմ շէյ զէնկինիք օլոուղունտան, պա-
րի խէեալի օլարագ օլսուն, իսթէտիկիմ գատար զէնկին-
իկէ մալիք օլմագտաերմ . . . էյ, Ֆլէօր-տը-Մարի, պազը
քէրրէ, սիզ տախի, պէնիմ կիպի, այնի թարիգի թութա-
րագ, վէ, խէեալաթը քէնտինիզէ պիր պիւյիւք սէրմայէ ի-
տէրէք, տէնիզլէր օրթասընտա քէօջըլէր, վէ պուլութլար
իւզէրինտէ տախի սէրայլար գուրմագտա, վէ էյլէնիպ սէ-
ֆա տույմագտա տէյիլմիսինիզ:

—Վագթիյլէ, եանի մահպէստէ պուլունտուղում վա-
զըթլարտա, էվվէթ, պազը քէրրէ եաբար իտիմ, հաթթա,
մէյիսանէճի գարընըն բէնչէսինէ տիւշմէգտէն էվվէլ, չօգ
կիւզէլ շէյլէր տիւշիւնմէքտէ, վէ մէգքիւր խէեալաթըմ
թէէստիրի քէյֆիյլէ, պէսթէլէր տախի օգուեարագ, կիւ-
լիւպ շագըմագտա իտիմ, հալպու քի, մէրգումէնին եա-
նընտա պուլունալըտան պէրու, էյլէ խէեալի մէսէրրէթ-
լէրի տախի, նատիրէն կէօրէպիլմէքտէյիմ . . . էյ, մօնսիէօ
Ռօտօլֆ, պու տիւնեատա սիզին, էն զիեատէ սէվիպ ար-
զուսունու շէքմէքտէ օլտուղունուզ շէյ, նէ տիր:

—Պէնիմ էն զիեատէ արզուլէտիկիմ շէյ, զէնկինիք
տիր . . . ղայէթլէ զէնկին օլմագլըգ տըր . . . պիր գօնազա,
խըտմէթքեարլարա, սէյիսլէրէ, ախըրլարա, վէ նիհայէթ
էմալլէրինէ մալիք օլմագ, վէ հէր կիւն պիւյիւք պիւյիւք
ղաթլար իլէ կէօրիւշիւպ գօնուշմագ, վէ պիւյիւք պիւյիւք
ֆամիլեալար վէ ճէմիյեթթլէր իչինէ կիրիպ չըգմագ, վէ
թէաթրօլարա վէ սայիր սէյրանկեահալարա կիթմէք պու-
լունմագ տըր . . . Լաքին, Ֆլէօր-տը-Մարի, սիզին էն զիատէ
արզուլէտիկինիզ շէյ նէ տիր:

—Տօղրսւսու, պէնիմ էօյլէ պիւյիւք պիւյիւք չէյլէրտէ ասլա կէօզիւմ եօգտուր, պէնիմ արզուլէտիկիմ չէյլէր, բէք ուֆագ չէյլէր տիրլէր. մէսէլա, պիրինճիսի, շու մէյ-խանէճի գարրեա օլան պօրճումու վիրէպիլիպ գուրթուլմագ օլտուղու կիպի, իքինճիսի տէ, պիր իշ պուլուպ տա չալըշըպ նաֆագամը չըգարապիլինճէեէ գատար, իգթի-գա իտէճէք օլան պիր մըգտար բարահա մալիք օլապիլմէք, վէ իւչիւնճիւսիւ տախի, էօնիւնտէ օթուրուպ տա իշլէտի-կիմ վէ չալըշտըղըմ վագթտա, բէնճէրէսինտէն աղաճ-լար վէ եէշիլիքլէր կէօրիւլէպիլիր օլան պիր ուֆաճըգ, վէ կիւզէլ, վէ թէմիզ օտահա նայիլ օլապիլմէքլիք տիր. իշթէ պէնիմ հասէտ ու հասրէթիմ անճագ պուճլարտան իպա-րէթ պուլունմագտա տըր:

—Պէս պէլլի, մէղքիւր բէնճէրէնիւ տէրուճինտէ, պիր չօգ չիլէքլէր պուլունմասընը տախի արզու իթմէքտէ օլ-մալընըգ, էօյլէ տէյիլմի:

—Օֆ, մէկէրչի ծնտա չիւբհէ ճայիզ օլապիլլիր մի... էկէր պիր տէ միւմքին օլուպ տա, փարիստէ օթուրաճագ եերտէ, քէօյլէրինտէն պիրինտէ օթուրարագ չալըշապիլտէ իտիմ, վէ պինաէն ալէյհ կէչինէպիլտէ իտիմ, արթըգ աս-լա պաշգա պիր չէյլին արզու վէ հասրէթինի չէքմէզ ի-տիմ...:

—Ֆիլվագը, պիր քիւչիւճէք օտա իլէ, էթմէք բարա-սընը չըգարապիլէճէք գատար պիր իշէ մալիք օլմագլըգ էլզէմիյիէթտէն տիր, լաքին, մատամքի, արզու տէնիլէն չէյլին հուտուտու պուլունմաեըպ, վէ պիլտէ զաթէն ար-զուտէն պահա իթմէքտէյիզ, տահա սայիր ֆագլա չէյլէր տախի արզուլէեէպիլիրիզ... Մէկէրչի շիմտի սիզ, աթլարա, արապալարա, ալթունլարա, էլմասլարա, վէ կիւզէլ կիւ-զէլ էլպիսէլէրէ, թօալէթլէրէ մալիք օլմագլըղը արզուլէ-մէզ զմիսինիզ:

—Խայր, էօյլէ չէյլէրէ չօգլուգ էհէմիյեէթ վիրէնլէր-տէն տէյիլիմ... Պէնիմ իչին քեաֆի օլան չէյ, պիրինճի

սէրպէսթ օլմագ, իրինճի քէօյլէրտէ եաշամագ, վէ իւչինճ ճիւ տաթի, պիր խասթախանէ քէօլէսինտէ քօլմէմէք տիր... Օֆ, իլլա, իլլա, շու սօնրաքի սէօյլէտիկիմ խուսուս տուր... պիր խասթախանէտէ քօլմէքլիկէ միւհթաճ օլմամագ տըր... խիւտա՛ պիմ, մօնսիէօ Բօտօլֆ, պազը քէրէ, պու խուսուս ֆիքրիմէ կէլտիքճէ... թիւյլէրիմ թիքէ՛ն թիքէն օլմագ տա տըր :

—Հայը՛ քի, զաթէն պիզիմ կիպի ֆագըրըլարն տա, ալէսսէվիյէ էօլէճէկի եէր նէրէսի օլապիլիր, թապիաթիյէ պիր խասթախանէ քէօլէսի... :

—Մօնսիէօ Բօտօլֆ, պուսու սէօյլէմէքտէն միւրատըմ, օրատա իյի պազ մագլար, վէ եախօտ զարուրէթ վէ սէֆալէթ չէքիլիր տիմէք տէյիլտիր... օ տա պաշգա պիր մէսէլէ տիր... խայր, խայր, իլլա միւրատըմ... պիր խասթախանէտէ էօլտիւքտէն սօնրա, պաշքմա կէլէճէկի իհթիմալի գաւիլտէն պուլունան պաշգա՛ պիր հալտիր... :

—Նէ՞ տիր օ :

—Մէկէրչի սիզ, մօնսիէօ Բօտօլֆ, խասթախանէտէ էօլտիւքտէն սօնրա, պիզիմ կիպի ֆագըրըլարն վէ սահիպսիզլէրին պաշլարընա կէլմէքտէ օլան պիր հալէ, գաթան վազըֆ տէյիլ միսինիզ :

—Խայր :

—Պէն մահպէստէ իքէն, կէնճ պիր գըզ թանրմագ տա իտիմ... մէրգումէ իսէ խասթախանէտէ վէֆաթ իյլէտի... պիշարէնին էօլիւսինիւ նէ՞ եաքտըլար, պիլիւրմիսինիզ, ճէրրահլարա՛ վիրտիլէր, ճէրրահլարա՛ թէրք իթտիլէր... —տէտի մէրգումէ բէքէլէեէրէք վէ պիւթիւն վիճուտի իւզէրինտէ պիր տիթրէյիշ հասըլ օլարագ :

—Օհ, բէք տէհչէթամիզ հալ։ Տիմէք տիր քի, զէվալլը չօճուղում, սիզ չօգ տէֆա, ֆիքրինիզէ պէօյլէ հէյպէթէնիկիզ շէյլէր կէթիլիպ տիւչինմէքտէ՛սինիզ, էօյլէ՛մի... :

—էօլտիւքտէն սօնրաք իչին իւթանմագլըղմ, սիզին թէաճճիւպինիզի մուճիպ օլմագ տա տըր, մօնսիէօ Բօտօլֆ,

էօյլէ տէյիլմի . . . հալպուքի, էֆէնտի, պունա ապլա թէ-
աճճիւպ իթմէմէլիսինիզ . . . չէնէ, պէնպէ, աֆանգլըշա շա-
եան, ծափան պաշէն՝ ոչի շէյ պըրաֆմաշըշաբ ուր . . . :

Յիշօր-տը-Մարինին սէօյլէտիկի պու էլէմպախշ վէ ա-
ճը լազըրտըլար, Բօտօլֆուն գալպինէ, իֆրաթ մէրթէպէ
իշէտիքլէրինտէն, մէրգում իւզէրինտէ, ազիմ պիր մահ-
զունիյեթ հասըլ օլտու :

Մէրգումէ, մէրգումուն մէզքիւր հալինի կէօրիւպ ֆար-
գընա վարտըղընտան, քէմալի ինթիրազ իւզրէ, թէքրա-
րէն քէլամէ աղաղ պիրլէ,

—Աֆվընըզ տիլէրիմ, մօնսիէօ Բօտօլֆ, շիմտի պէօյլէ
շէյլէր տիւշիւնիւպ վէ սէօյլէմէքլիկիմին, կէրշի հիշպիր եա-
գըշըզ վէ միւնասէպէթի հօգ իտի իսէ տէ . . . Զաթընըզ
պէնի պիրիքտէ ալըպ տա, կէզտիւրմէք, էյլէնտիւրմէք, վէ
պատիի մէսէրրէթիմ օլմազ նիյեթթիլէ պուրալարա գատար
կէթիւրմէքլիկէ հիմմէթ իթմիշ օլտուզունուզ հալտէ, պէն
իսէ, մուղայիր իօլարագ, նէզաքէթէ գարչը հարէքէթ պիր-
լէ, հէմիշէ սիղէ, հիւզնէնկիզ լազըրտըլար իթմէքտէ-
շիմ . . . էվվէթ, բէք հիւզնէնկիզ ֆիքրլէր պէնան իյլէ-
մէքտէյիմ քամա՛ն եա Բէպպիմ, պիլմէմքի, նաօըլ օլուպ
տա, քէնտի ըատէթիմէ բաղմէն օլտուզու հալտէ (իսթէ-
մէնէրէք), տայիմա լազըրտըմ, տէօնիւպ տօլաշըպ, պէօյ-
լէ մէրազ վիրիճի նօգթալարտա՝ գարար վիրմէքտէտիր . . .
Պէն իսէ, միւտտէթի էօմրիւմտէ, պու կիւնքի կիպի մէ-
սէրրէթպախշ պիր կիւն, ապլա կէօրմէմիշիմտիր, վէ պու
ճիւմէ իլէ տաիսի, պու տա զարիպ, վէ հէմ բէք զարիպ
պիր շէյ տիր քի, պու կիւն, կէօղլէրիմ հէր տագըզա տօլ-
մազտա, վէ հէր սանիյեթ աղլամագլըղմ կէլմէքտէ տիր . . .
Բէճա իտէրիմ, մօնսիէօ Բօտօլֆ, սէօյլէեինիզ, տօղրու
սէօյլէեինիզ, կիւճէնմէքտէմիսինիզ, հօգսա աֆվ իյլէմէք-
տէմիսինիզ: Փագաթ . . . իշթէ սիզ տէ կէօրմէքտէսինիզ
եա . . . մէզքիւր մահզունիյեթիմ, նաօըլ կէլտի իսէ . . .
էօյլէ տէ մահվ օլուպ կիթմէքտէ տիր, հէմ չարուգ տէֆ

օլմագտա տըր . . . չիմտի . . . արթըգ էօյլէ շէյլէր տիւ-
չիւնմէքտէ տէյիլիմ . . . արթըգ էօյլէ միւնասէպէթսիդ պիր
եօլտա պուլունմաեաճաղըմ . . . Իշթէ , իշթէ , մօնսիէօ Րօ-
տօլֆ , պաղընըզ կէօղլէրիմէ , հիշ պիր եաշ էսէրի պու-
լունմագտամը տըր . . . :

Մէրգուլմէ , պունու սէօյլէտիկիլլէ պէրապէր , հալէա
տուրմաեըպ կէլմէքտէ օլան կէօզ եաշլարընը տէֆ իթմէք
նիյեթիլլէ , կէօղլէրինի իքի իւշ տէֆա աշտը դաբատը , վէ
պատէհու , բէք կիւզէլ պիր սաֆտէրունլուդ իւզրէ , կէօզ-
լէրինի , կէրէ կէրէ աշարագ , Րօտօլֆա կէօսթէրտի :

— Պլէօր-տը-Մարի , բէճա իտէրիմ սիզէ , օլ պապտէ
մէրագ իտիպ տէ էլէմ իւզրէ օլմաեընըզ , ասլա սըգըլմաեը-
նըզ . . . Էկէր , ֆէրրահլըզ սիզէ հօշ կէօրիւնմէքտէ իսէ , ֆէր-
րահ օլուպ . . . Փագաթ , էկէր մահզունլուդտան պիր մէմ-
նունիյեթ հիսս իթմէքտէ իսէնիլ , մահզունիյեթինիլլէ
տէվամ իտինիլ . . . Չօճուղուլմ , պէն տախի , պաղը քէրրէ ,
թըպզը սիզին հալինիլտէ պուլունարագ , տէրեայի զամու
էլէմէրէ տալմագտաեըմ . . . Վէ հաթթա , պիլիլմիսինիլ ,
պէնիմ իշին , էն պիւյիւք տէրտ , վէ էն պիւյիւք պէտպաթթ-
լըզ դաճնիլսի տիր , եիւրէկիմտէ սահիհէն պիր սէվինճ վէ
պիր հօշնուտլուդ էսէրի հիսս իթմէքտէ օլմատըղըմ թագ-
տիրտէ , թագըիտ օլարագ , սախթէ օլարագ , քէնտիմի ֆէր-
րահ վէ մէսրուր կէօսթէրմէքիկէ մէճպուր օլմագըլըզ տըր :

— Տօղրու սէօյլէեինիլ , մօնսիէօ Րօտօլֆ , սահիհէն սիզ
տախի , պաղը քէրրէ , պէօյլէ էլէմնաք վէ մահզուն պիր հալ-
տէ պուլունմագտամըսընըզ :

— Շիւբհէսիլ , չիւնքի , պէնիմ իսթիգպալըմ (կէլէճէք
վազըթ) , զաթէն սիզինքինտէն իյի պիր հալտէ օլմաեա-
ճագ տըր քի . . . Պէնիմ տախի , նէ անամ վարտըր , վէ նէ
տէ պապամ . . . մաազալլահ , էկէր եարըն դալզըպ տա
խաթա տիւշէճէք օլամ , նէ եաբաճաղըմը , վէ նա՛սըլ
դայրըլաճաղըմը պիլմէմ , չիւնքի հէր կիւն դաղանտըղըմը ,
անճագ հէր կիւն սարֆ իտէրէք կէչինէ պիլմէքտէյիմ :

—Ա՛, տօղրուսու, մօնսիէօ Ռօտօլֆ, տիմէք տիր քի սիզ, պունտա գուսուրտա պուլունմագտառնըզ, վէ հէմ տէ պիւլիք պիր խէթա իշլէմէքտէսինիզ... —տէտիւլա Կուալէօզ, վէ պունու տա էօյլէ պիր վագարըլ թարզ իւզրէ, վէ էօյլէ պիր թայելիւ իտիշ թավըլ իլէ սէօյլէտի քի, Ռօտօլֆուն կիւլիւմնէմէսի կէլտի. —էֆէնտիմ, պարի շիմտիյէ գատար, պիր գաչ բարա արթըրմալը, վէ էմանէթ սանտըղընա եաթըրմալը իտինիզ... : իշթէ պէնիմ պու կիւնքի պուլունտուղում աճընաճագ հալին սէպէպի, պաշգա պիր շէյ օլմահըպ, իլլա, վագթինտէ պիր ալ բարա արթըրմատըղըմ օլմուշտուր... : Հիշ տէյիլ իսէ, եիւզ ֆրանգ օլսուն արթըրմիշ օլմալը իտինիզ. պիր իշճի իշին, եիւզ ֆրանգ պիւլիք պիր շէյ տիր, եիւզ ֆրանգա մալիք պուլունան պիր իշճի, հիշ պիր վագըլթտա, էօթէքինէ պէրիքինէ միննէթ իտիպ պաշէյմէքիկէ միւհթաճ օլմատըգտան պաշգա, գաթան պունալըպ տարտա տա գալմազ... վէ տարտա գալմանան ատամտա, չօգ տէֆա, ֆէնա եօլլարա սարմագլըգ մէճպուրիյէթինտէ պուլունմազ, չիւնքի, պուալէմտէ, չօգ քէրրէ, ֆէնալըզա բէհպէր օլան շէյ, օլ եօգլուզ վէ զարուրէթ տէնիլէն աֆէթ տիր :

—Մատմօաղէլ, վագաա, բէք հագղըլ, բէք ալիմճէ, վէ բէք տէ քեամիլճէ սէօյլէմէքտէսինիզ, վէ կէրշի, պիզիմ կիպի ֆագըրլար իշին, իտարէ կիպի ֆայիտէլի պիր տօսթ, վէ պիր եարտըմճը օլամազ, լաքին, եիւզ ֆրանգ... պէնիմ կիպի պիր իշճի ատէմ, եիւզ ֆրանգը նաճըլ օլուպ տա պիրիքտիրիպ թօլլաեապիլիր իտի :

—Աման, բէճա իտէրիմ, մօնսիէօ Ռօտօլֆ, աֆիլ իտէրսինիզ էմմա, բէք տէ էօյլէ սէօյլմէքինիզ, պէնիմ սէօյլէտիկիմ վէ պիլտիկիմ, սիզին իշին եիւզ ֆրանգ թօրլամագլըգ, բէք էօյլէ կիւճ պիր շէյ տէյիլտիր : լագըրտը պուեա, պուեուրուսուզ... շու սիզին հիսապընըզա պիր պագալըմ, օլ վագըլթ իսքեաթ օլաճագսընըզ քի, սէօյլէտիկիմ, իհթիմալըն խարիճինտէ տէյիլ տիր... Սիզ, պազը քէր-

րէ, կիւնտէ պէշ ֆրանգա գատար գաղանապիլմէքտէսի-
նիլ, էօյլէ տէյիլմի :

— Եվվէթ, Եկէր լաերգըյլա չալըշըր իսէմ, պէշ ֆը-
րանգ գաղանապիլիրիմ :

— Իմտի, էօյլէ օլտուգտա, հէր կիւն չալըշմագլըլընըղ
իգթիղա իտէր : Եօգսա, չալըշմագտան գաշընմագտամը-
սընըղ : Նէ տէ կիւզէլ պիր սանաթընըղ վար իմիշ . . . Եէլ-
բաղէ նագըլլամագ, բէք գօլայ վէ բէք թէմիղ պիր իշ . . .
ատէթա իշլէտիքճէ, քէյֆինիղ կէլսէ ճայիղտիր . . . պա-
գընըղ, մօնսիէօ Բօաօլֆ, սահիհէն սիղ, շիմտիյէ գատար
դուսուրտա՛ պուլունմուշտունուղտուր . . . — տէյի իլավէ-
յի մէգալ իթտի լա կուալէօղ, վագարը պիր սէօյլէյիշ
իլէ, — պիր իշճի, կիւնտէ իւշ թանէճիք ֆրանգ սարֆ իյ-
լէտիկի թագտիրտէ, բէք կիւզէլ, բէք իյի, վէ բէք տէ բա-
հաթ սուրէթտէ կէյնէպիլիր . վէ պուլունտան տա նէշէթ ի-
տէր քի, սիղ միւրատ իթտիկինիղտէ, բէք ալէա կէյնտիք-
տէն պաշգա, կիւնտէ տէ իքիշէր ֆրանգ արթըրապիլիր-
սինիղ, վէ օլ վագըլթ, եալընըղ պիր այ տէյիսճէ, ալթ-
մըշ ֆրանգ արթըրմըշ օլուրսունուղ . . . այտա ալթմըշ ֆը-
րանգ չօղ չէյ տիր . . . Եվվէթ, պիւյիւք պիր բարա՛ տըր :

— Իյի, լաքին, մէկէրշի պուլունն հիշպօշ տուրմասը, իշ-
սիղ գալմասը, վէ պիրաղտա ալարալըղ իտէրէք, քէյֆի-
նէ պօշ կէղմէսի եօգմու աուր, պիր ատէմ հէման հէր կիւն
իշլէմէլիմի տիր :

— Մօնսիէօ Բօաօլֆ, աֆվ իտէրսինիղ էմմա, արթըղ-
սիղ, ատէթա պիր չօճուղ կիպի լագըրտըլար իթմէք իս-
թէմէքտէսինիղ . . .

— Բէք ալէա, բէք ալէա, թագիր իտիճի չօճուղում,
կիւճէնմէյինիղ, էլէմ իւզրէ օլմաերնըղ, իսքեաթ օլտում,
հագգընըղ վարտըր, ֆիքրիմի թէնվիր իթտինիղ, արթըղ
պուլունտան սօնրա, ագլըմը պաշըմա ալըր, տէտիկինիղ կի-
պի եաբարըմ . . . շիմտիյէ գատար տիւշիւնմէտի իտիմ . . .

— Սահիհ մի սէօյլէեօրսունուղ, սահիհէն շիմտիտէն

սօնրա էօյլէ եաբաճա՞գմըսընըղ . — տէտի մէրգուճէ սէվին-
ճինտէն նաչի էլլէրինի պիր պիրինէ վուրարաղ . — էկէր
սահիհ խէ, պիլմէղսինիղ, նէ՛ գատար սէվինիպ վէ մէմնուն
օլաճաղըմտըր . . . Արթըղ պունտան սօնրա, կիւնտէ իքի-
շէր ֆրանգ, այտա ալթմըշ թանէճիք ֆրանգ թօք իտէ-
ճէքսինիղ, էօյլէ տէյիլմի :

— Էվլէթ, էվլէթ . . . շիմտիտէն սօնրա իտարէմի պիլէ-
րէք, կիւնտէ իքիշէր ֆրանգ արթըրաճաղըմտըր, — տէ-
տի Բօտօլֆ, քէնտուլէ րաղմէն օլտուղու հալտէ, թէպէս
սիւմ իտէրէք (կիւլիւմսէմէք) :

— Սահիհէն էօյլէ եաբաճա՞գմըսընըղ, պու սէօյլէտի-
կինիղ ճան ու կէօնիւլտէ՞նմի տիր, եօգսա սուրէթա պիր լա-
դըրտը՞մը տըր :

— Սիղէ սէօղ վիրիրիմ քի, էօյլէ եաբաճաղըմտըր . . .

— Է՛հ, էօյլէ օլտուգտա, օլ վազըթ կէօրէճէքսինիղ
քի, իւք իգօնօմիա իտիպ տէ, բուշա արթըրմաղա պաշլա-
տըղընըղ կիւնտէն, նա՛սըլ քէյֆինիղ կէլէճէք, վէ նէ՛
գատար մէմնուն վէ մէսրուր օլաճագսընըղ . . . վէ պատէ-
հու, պաշղա պիր իտուսուս տահա վար տըր . . . էկէր կիւ-
ճէնմէմէքլիկէ սէօղ վիրիպ, վէ միւսաատէ տէ իտէր իսէ-
նիղ, սէօյլէրիմ . . .

— Մէկէրչի պէնիմ թավր ու հալիմտէ, կիւճէնմէքլիկէ
տայիր պիր ֆէնալըղ էսէրի կէօրմէքտէ՞միսինիղ :

— Վազաա էօյլէ տիր, հագգընըղ վար տըր . . . ֆա-
գաթ, անը պիլմէմ քի, պէնիմտէ սէօյլէմէքլիկէ հագգըմ
վէ եախօտ պօրճում վաճմը տըր, եօգսա եօգմու տուր . . .

— Փլէօր-տը-Մարի, հէր նէ քի իսթէր իսէնիղ, սէօյ-
լէեէպիլիրսինիղ . . .

— Իմտի, էօյլէ՛ օլտուգտա, սիղ քի . . . նասըլ քի աչի-
քեար կէօրիւնմէքտէ տիր, բէք ալէա պիր հալ վէ մէվզը-
տա պուլունմագտասընըղ, նա՛սըլ օլուպ տա, էօյլէ օկրէ-
սին մէյիանէսի կիպի պիր մահէլլէ կէլմէքլիկէ իրթիքեապ
վէ թէնէղզիւլ իյլէմէքտէսինիղ :

—Յիշօր-տը-Մարի, մէկէրչի պէն, մէգքիւր մէյխանէնէ կէլմէմիշ օլսա իտիմ, պու կիւն պէօյլէ, սիգի ալըպ տա կէզ-մէկէ չըգարմադլըզ իգպալու սէատէթինէ մալիք օլապի-լի՛ր մի իտիմ:

—Վագաա, օլ սէօյլէտիկինիզ տէ տօղրու տուր, ֆա-գաթ, պու ճիւմէ իլէ տախի, մօնսիէօ Բօտօլֆ, պիր թա-րաֆ եաբըլըր իքէն, տիկէր թարաֆ տա երգըլմամալը տըր . . . Կէրչի, պու կիւն պէնիմ իչին, բէք մէսէրրէթպախշ պիր կիւն օլմուշ տուր, լաքին, սահիհէն սէօյլէրիմ քի, է-կէր սիգճէ տէ պիր զարարլը թարաֆը վար իսէ, պէն էզ ճան ու տիլ, պու իգպալ վէ պու նիյմէթտէն վազ կէշմէք-լիկէ հազը՛ր պուլունմագտաեւմ:

—Խայր, պէնիմ իչին, հիշ պիր զարարլը թարաֆը պու-լունմատըգտան պաշգա, մուղայիրի օլարագ, պանա վիր տիկինիզ պիր իգօնօմիա նասիհաթը սայէսինտէ իսէ, պէօյ-լէ կիւզէլ կիւզէլ կիւնլէր կէչիրէպիլմէքիկիմիզ, տահա զիեատէ գօլայ օլաճագ տըր:

—Տիմէք տիր քի, մէգքիւր նասիհաթըմը տիյնէմէք նիյ-նէթինտէմիսինիզ:

—Էվվէթ, սիգէ նամուսում իւզէրինէ եէմին իտէրէք, վէ վատ տէ իյլէեէրէք սէօյլէրիմ քի, էվվէթ, չիմտիտէն սօնրա, իտարէմի պիլէրէք, կիւնտէ իքիշէր ֆրանք արթը-րըպ թօբլաեաճաղըմտըր . . .

Պու հէնկեամտէ, Բօտօլֆ, արապանն Սարսէլ գարիյ-նէսինի կէշմիշ օլտուղունու կէօրտիւքտէ, արապաճըեա խի-թապէն, —իլք սօգաղա, սաղա սաբ, վէ Վիլիէ-լը-Պէլի կէ-չի վէր, սօնրա սօլա տէօն, վէ պատէհու տօն տօղրու եօ-լունա տէվամ իյլէ, —տէտի:

—Էյ, Յիշօր-տը-Մարի, արթըզ գալպինիզ ըահաթ օլ-տո՛ւ մու, արթըզ պէնիմ հալիմտէն մէմնուն օլաճագմը-սընըզ, —տէտի Բօտօլֆ, —տիմէք տիր քի, արթըզ չիմտի-տէն սօնրա, ճիւզիճէ էվվէլ լազըրտըսընը իթտիկիմիզ կի-պի, պուլուլթլար իւզէրինտէ, խէեալի քէօշքլէր վէ սէրայ-

լար գուրարագ, էյլէնիպ զէվզ ու սէֆալար տուեապիլի-
րիզ, էօյլէ տէյիլմի: Հէմտէ, էօյլէ խէեալի սէֆալար վէ
էյլէնճէլէր, բարա իլէ բուլ իլէ տէյիլ տիրլէր, քիսէմիզ-
տէն պիր ագճէ չըգաճագ տէյիլտիր եա, իսթէտիկիմիզ
գատար սարֆ ու իսրաֆ իտիպ, վէ իսթէտիկիմիզ գատար
տա սէֆա տուեապիլիլիզ:

—Օհ, էվվէթ, խէեալաթ իչին հիչ պիր մէսարիֆ իս-
թէմէզ... իմոի, էօյլէ օլտուգտա, հայտէյինիզ պաշա-
եալլամ:

—Ֆլէօր-տը-Մարի, էվվէլա սիզ պաշաեընըզ արզու-
լէրինիզի պէեանէ:

—Բէք ալէա, լարին պագալլամ, մօնսիէօ Բօտօլֆ, պէնիմ
կուսթօմու, պէնիմ արզուլէտիկիմ շէյլէրի թահսին իտէ-
ճէ.բմիսինիզ:

—Պագալլամ, պիր թէճրիւպէ տիր իտէլիմ... Զանն իտէ-
րիմ քի, թամ պու եօլտան պաշասագ, ֆէնա օլմազ...
պու եօլտան պաշաեալլամ տիմէմտէն մագսէտ տէ չու տուր
քի, զաթէն պիր միւնասէպէթ վար տըր, չիւնքի իւզէրինտէ
պուլունմագտա վէ տէվամ իտիպ կիթմէքտէյիզ...

—Հագգընըզ վար տըր, բէք միւնասիպ տիր, նէ լա-
ղլամտըր, ուղագտա պուլունան մահէլլէր հագգընտա խէ-
եալաթա կիրիշմէք:

—Հայտէյինիզ, պիր տագըգա իչին, էօյլէ ֆարզ իտէ-
լիմքի, պու եօլ պիզի, կիւզէլ պիր քէօյէ կէօթիւրմէքտէ
օլուպ, վէ մէզքիւր գարիյիէտէ, պիւյիւք ճատտէտէն, չօգ
եիրագտա պուլունմագտա օլտուն:

—Բէք ալէա, վէ օլ վագըթ, տահա զիեատէ րահաթ
սուրէթտէ տէվամ իտէպիլէճէկիմիզ տէ չիւբհէ եօգտուր:

—Վէ ֆարզ իտէլիմքի, մէզքիւր գարիյիէ, պիր թէբէ-
ճիկին պէօյրիւնտէ (պիր թարաֆընտա), վագը օլուպ, վէ
տէօրթ թարաֆընտա տա աղաճըզլար պուլունմագտա տըր:

—Պագաթ, բէք եագընտան օլարագ, պիր թարաֆըն-
տան տա պիր չայ կէշմէքտէ օլմալը տըր...

—Թամամ, թամամ. . . պիր տէ քիւչիւք չայ պուլուն-
մալը տըր, էօյլէ տահա կիւզէլ օլուր . . . վէ մէգքիւր քէօ-
յիւն պիր ուճուհտա տա, կիւզէլ պիր չիֆթիւք էպնիյեհսի
կէօրիւնմէլի տիր, վէ մէգքիւր էպնիյեհսին պիր թարաֆըն-
տա պիր մէյլէ պաղչէսի պուլունտուղու կիպի, տիկէր թա-
րաֆընտա տախի, պիր չիչէք պաղչէսի պուլունմալը տըր :

—Է՛հ, օլտուգտան սօնրա, պարի վարսըն իսթէտիկիմիդ
կիպի օլտուն, մօնսիէօ Բօտօլֆ, շու խէեալլատըղըմըղ չիֆթ-
լլք, հէմ պէնիմ օլմուշ օլուպ, վէ հէմտէ չիմտի պիդ, պէ-
րայի թէֆէրրիւճ (էյլէնմէք նիյեհթիյլէ), տօղրուճա օրա-
հա կիթմէքտէ օլմուշ օլտագ, տահա իյի օլմուշ օլմագմը :

—Մաաշալլահ, նիչին օլմադ, մէկէրչի անըն բարալարը-
նը, զաթէն բիչին բիչին սաեքպ վիւրմիշ տէյիլմիսինիդ, վէ
մէկէրչի նիյեհթիմիպտէ պիր կէզմէք էյլէնմէք տէյիլմի տիր :

—Հալիյլէ մէգքիւր չիֆթիւքտէ, ալէա, խալիս վէ թա-
ղէ թաղէ սիւտլէր տէ պուլաճաղըղ, էօյլէ տէյիլմի :

—Աճա՛յիպ, եալընըղ սիւտ միւ, մէկէրչի նէֆիս վէ
լէզիդ գայմագլար իլէ, թաղէ թաղէ տախի եումուրթալար
պո՛ւլմահաճագ մընըղ :

—Էմմա կիտիպ մէգքիւր եումուրթալարը քէօմէսլէքտէն,
քէնտի էլլէրիմիղլէ, էվլէթ պիզզաթ պիզ ալմալը չըգար-
մալընըղ, չիւնքի անըն քէյֆի ծնտա տըր, էօյլէ տէյիլմի :

—Հայ հա՛յ, մատմօագէլ, պիզզաթ քէնտիմիդ :

—Է՛յ, մէկէրչի ինէքլէրի, ախըլլաընա կիտիպ տէ կէօզ-
տէն կէչիւրմէեհէճէքմիեիդ :

—Մաաշալլահ, հիշ էօյլէ շէյ օլո՛ւր մու, հիշ օրասընը
ուհուլթմագ օլո՛ւր մու :

—Հալիյլէ սիւտ մախպէնինէ տախի կիրէճէկիդ :

—Շիւրհէսիդ, չիւրհէսիդ :

—Մէկէրչի կէօկէրչիլիքլէրի ունուտաճագմընըղ :

—Ալլա՛հ իթմէսին :

—Նէ՛ պիւիւք պիր իգպալ ու սէատէթ, վէ նէ՛ պիւ-
յիւք պիր քէյֆ ու մէսէրրէթ տիր :

— Իյի էմմա, մատմոաղէլ, տահա պիթմէտի, պու գա-
տարը քեաֆի տէ յիլտիր, էկէր միւսաատէ իտէր իսէնիդ,
մէգքիւր չիֆթիկին նագշընը պէն եարըպ իքմալ իտէյիմ:

— Բէք ալէա, պուեուրունուզ, էֆէնտիմ:

— Ալթ գաթտա, չիֆթլիքտէ չալըշան խալգ իչին, կէ-
նիշ պիր մութպախ, վէ չիֆթլիք քէհեասը պուլունան գա-
տըն իչին տախի, պիր թաամ սալսնու պուլունմալը տըր:

— Վէ չիֆթլիկին էպնիյէսինին բէնճիրէլէրինին բան-
ճուրլարը տա եէշիլ պօեալը օլմալը տըր... չիւնքի եէշիլ
րէնք տայիմա կէօզէ սէֆա պաղըշլար, էօյլէ տէյիլ մի,
մօնսիէօ Բօտօլֆ:

— Թաամա, օնտա տա հագգընըզ վար տըր, էվվէթ,
բանճուրլար եէշիլ օլմալը տըրլար... էվվէթ, պէն տախի
սիդին էֆքեարընըզտաեըմ... եէշիլ բանճուր կիպի կէօզէ
հօշ կէօրիւնիւր րէնք օլամազ... վէ թապիաթիյէ չիֆթիք-
տէ պուլունաճագ օլան քէհեա գատըն տա, սիդին հալա-
նըզ օլմալը տըր, էօյլէ տէյիլ մի:

— Շիւբհէ օօզ... վէ հէմտէ բէք իյի, բէք ինսանիյ-
եէթլի պիր գատըն օլմալը տըր:

— Էվվէթ, ախէագը համիտէ վէ թայիպէ իլէ մէէլուֆ
պիր գատըն օլուպ, սիդի տէ, թըպզը վալիտէնիզ կիպի
սէվմէլի տիր...:

— Ա՛հ, քեա՛շքի էօյլէ պիր հալաճըղազըմ պուլունսա
իտի տէ, շու տարի տիւնեատա պէնի սէվսէ իտի, պէնիմ
իչին, նէ՛ պիւյիւք պիր իգպալ օլմուշ օլուր իտի:

— Էլպէթթէ սիզ տէ անը սէվէր իտինիզ, էօյլէ տէյիլ մի:

— Ա՛հ, քեա՛շքի, քեա՛շքի, — տէյի պաղըրտը Ֆլէօր-
տը-Մարի էլլէրինի պիր պիրինէ գավուշտուրուպ, ըույի
սէմայէ տօզրու գալտըրարագ, վէ թարիֆտէն միւսթաղնի
պիր էսէրի հիսսի սէատէթի հալ վէ մէմուռնիյեթ իպրազ
իտէրէք, — Ա՛հ, էվվէթ, էվվէթ, մէրգումէեի, հէմ ճան
ու տիլտէն սէվէր իտիմ, վէ հէմ տէ, քէնուույէ եարտըմ
իտիպ, պիրիքտէ չալըշըր իտիմ, տիքիշլէրինի տիքէր իտիմ:

չամաշքըլարընը երյգար, գուրուտուր, թօբլար, վէ տիւղէլ-տիր իտիմ, վէ թէքմիլ չիֆթիկին խալգը իչին լաղըմ կէլէն գըշլըգ մէյվէլէրի սէրէր գուրուտուր իտիմ, նիհայէթ. . . Սիղէ, չիմտիտէն սէօղ վիրերիմքի, մէրգումէեէ, քէնտիմ իչին թէմպէլտիր տէտիրթտիրէճէք, հիշպիր սէպէպ վէ հիշ պիր վէսիլէ վիրմէղիտիմ. . . էվվէլա սապահլարը. . .

—էյ ճանըմ, Ֆլէօր-տը-Մարի, արթըգ պիրաղ նէֆէս ալընըղ, պիրաղ սապր իտիպ պէքլէեինիղ. . . պու գատար սապրըսը զմիւրընըղ. . . պիրաղ մէյտան վիրինիղքի, պարի շու պաշատըղըմ էպնիյեէնին նագշընը եաբըպ պիթիրէյիմ:

—Բէք ալէա, բէք ալէա, նագգաշ էֆէնտի, պուեու-րունուղ, պիթիրինիղ, զաթէն սանաթընըղ տա նագգաշըգ օլտուղունտան, պէս պէլլի, եէլբաղէլէրին իւղէրլէրինէ, կիւ-զէլ կիւզէլ սահրալարա տայիր շէյլէր նագշ իթմէքլիկէ ալըշմըշ օլտուղունուղ ճիհէթլէ, մէղքիւր էպնիեէյի տէ, կուսթօնուղճա նագշ իտիպ պիթիրմէքլիք խահիչինտէ պու-լունմագտէսինիղ, —տէտի լա կուալէօղ կիւլէրէք:

—Սիղի քիւչիւճէք մասգարա սիղի, պէնի չէքիշտիրի-եօրսունուղ, էօյլէ մի, բէք ալէա, վարընըղ եինէ սիղ չէ-քիշտիրմէքտէ օլունուղ տա, պէն տէ եինէ նագշ ու թա-սավվուրումու իքմալ իտէյիմ. . .

—Հագգընըղ վարտըր, վագաա, իթտիկիմ հարֆէն-տաղըգ տըր, լաքին, միւրատտա լաթիֆէ վէ էյլէնճէ տիր. . . Պուեուրունուղ, մօնսիէօ Բօտօլֆ, պուեուրունուղ, գուլա-ղըմ սիղտէ տիր, շու չիֆթլիք քէհեասը գատընըն խանէսի նագշընը պիթիրինիղ պագալըմ:

—Սիղին օտանըղ, իւք գաթտա օլմալը տըր:

—Պէնիմ օտա՛մմը, ա՛հ, նէ պիւյիւք իգպալ, պիր տէ օտա՛ սահիպի օլմագտաեըմ, էյ նագշ իաինիղ պագաեըմ շու օտամը, նա՛սըլ չէյ օլաճագ տըր, տէտիկիլէ պէրա-պէր, մէրգումէ Բօտօլֆուն եանընա սըգըշարագ, կիւեա-քէմալի մէրագ վէ տիգգաթ իւղրէ սէյր իթմէքլիք շագա-ճըլըղըլա, օլ իրի իրի կէօղլէրինի աշտը:

— Օտանըզըն իբի գըթա բէնճիրէլէրի օլուպ, պուսլար չիչէք պաղչէսի իլէ, իչինտէն պիր քիւչիւճէք չայ կէշմէքտէ օլան պիր չիմէնզարըզ իւզէրինէ նաղըր օլմալը տըրլար, վէ մէզքիւր չաեըն էօթէ եազապընտա տախի, իխթիեար քես-թանէ աղաճլարըյլա միւզէյեէն պիր թէբէճիք պուլուն-մալը տըր, վէ մէզքիւր թէբէճիկին օրթա եէրինատէն իսէ, քէօյիւն քիլիսէսինին գամբանասը գուլէսի կէօրիւնմէլի տիր:

— Նէ գատար կիւզէլ պիր չէյ . . . նէ՛ գատար կիւզէլ պիր մէնզարէ, մօնսիէօ Բօտօլֆ, սահիհէն էօյլէ պիր օտա-եա, վէ էօյլէ պիր մէնզարէեէ մալիք օլմագլըզը, ինսան հէր կիւն վէ հէր սաալմ արզու իթսէ, վէ հասրէթ չէքսէ ճայիզ տիր:

— Մէզքիւր չիմէնզար վէ եախօտ չաեըր, չիչէք պաղ-չէսինտէն, ագթիքէնտէն միւրէքքէպ պիր չիթ իլէ այրըլմըշ օլմալը, վէ իչինտէ տախի, իւչ տէօրթ րէս տիւպէր ինէքլէր եաեըլմագտա պուլունմալը տըր:

— Հալիյէ, մէզքիւր ինէքլէրի, պէն տէ քէնտի օտամըն բէնճիրէլէրինտէն սէյր իտէպիլէճէկիմ տիր, էօյլէ տէյլիմի:

— Շիւբհէսիզ:

— Էմմա, մէզքիւր ինէքլէրտէն պիրի տէ պէնիմ օլմա-լը տըր, վէ անը խասսէթէն պէն սէվիպ օզչամալըեըմ, էօյլէ տէյլիմի, մօնսիէօ Բօտօլֆ, պէն ծնա պիր տէ կիւզէլ կէր-տանըզ եաբար պօյնունա թադարըմ, վէ մէզքիւր կէրտան-լըզըն աշաղըսընա, պիր տէ գամբանաճըզ ասարըմ, վէ հիչ տէ շիւբհէնիզ օլմասըն քի, պէն մէզքիւր ինէկիմի, կէլիպ քէնտի էլլէրիմ իչինտէն եէմ եէմէքլիկէ էօյրէտիր ալըշ-տըրըրըմ:

— Բէք ալէա, բէք ալէա, անը տա եաբարըզ, վէ հէմ տէ, մէզքիւր սէնին ինէկին, հէմ պիւսպիւթիւն պէեազ օլ-մալը տըր, հէմ կէնճ օլմալը տըր, վէ հէմ տէ իսմինէ Միւ-զէթ չաղըրմալըեըզ. էլվէթ, չիմտիտէն իսմինի տախի թայ-եին իթմէլիեիզ:

Օհ, նէ՛ տիւպէր էսիմ, զէվալը Միւզէթիմ, չիմտի պիւ-

մէքտէ տէ յիւ տիր քի, քէնաուլի նէ՛ գառար սէվէճէկիմ տիր:

—Ֆլէօր-տը-Մարի, արթըդ սէնին օտանըն նագշընը պիթիրէեիմ. տիվարլարը պիր կիւղէլ Աճէմ պասմասը իլէ թէգեին իտիլմիշ օլուպ, վէ բէրտէլէրի տախի այնի պասմատան օլմալը, վէ էպնիեէնին օլ թարաֆտաքի տիվարընը, պիր պիւլիւք կիւլ աղաճը իլէ, պիր դօճա քէշի եաբրաղը դաբլաեարագ, թա սիզին բէնճիրէլէրինիզին իւզէրինտէն տօլաշմալը ինմէլի տիրէր. շէօյլէ քի, հէր սապահ եաթագտան գալգըպ բէնճիրէլէրինիզի աշարագ, պատի սապաեը թէնէֆֆիւս իյլէտիկինիզ վագըթտա, հէման ապլա զահմէթ վէ կիւճիւք չէքմէքսիզին, էլլէրինիզի ուզաթարզընը պիրլէ, կիճէնին չիլի իլէ ըսլանմըշ օլան կիւղէլ կիւղէլ կիւլլէրի վէ քէշի եաբրաղը չիշէքլէրինի թօբլաեարագ, կիւղէլ կիւղէլ տէմէթլէր թէրթիպ ու թանզիմ իտէպիլիրսինիզ:

—Ա՛հ, մօնսիէօ օտօլֆ, խէեալաթ վէ լաթիֆէ պէր թարաֆ օլտուն էմմա, սահիհէն սիզ, բէք իլէրուտէ պիր բէսսամ իմիշսինիզ եա:

—Շիմտի կէլէլիմ սիզին, մէգքիւր օտանըզտա, աղշամա գառար, նէ՛ եօլտա իմրարը էօմր ու էվգաթ իյլէմէնիզին նագշու պէեանընա:

—Հայտէ յինիզ պագալմ:

—Էվլէլա, սապահլաեըն, տահա սիզ թաթլը ույդուտա իքէն, մէրգումէ հալանըզ կէլմէլի, աննընըզտան էօբէրէք. սիզի ույդուտան ուեանտըրմալը, վէ պատէհու սիզէ, գէվալը չօճուղում, չիւնքի սինէնիզտէ պիր զայիֆլիք կէօրիւնմէքտէ տիր, պիր պարտագ ոըճաճըգ սիւտ կէթիրմէլի տիր: Մէգքիւր սիւտիւ իշտիքտէն սօնրա, եաթագտան գալգմալը, ինիպ չիֆթիլիկի պիր կէզիպ տօլաշմալը, վէ կիտիպ Միւղէթինիզի, վէ սէվտիկինիզ բիլիճլէրի, կէօկէրչինլէրի, վէ պաղչէտէքի չիշէքլէրի, կէօզաէն կէչիրմէլիսինիզ... վէ սաաթ տօգուզա վարտը մք իաի, իշթէ օլ վագըթտա, հիւանի խաթթ (գեղագրութիւն) հօճանըզ կէլմէլի, վէ սիլէ տէրու կէլմէլի տիր...:

էյ, անմէք տիր քի, պիր տէ հօճաւ՝ պուլունաճադ տըր, էօյլէ մի :

— Սիւղին տէ ագլընըզ իրէր վէ շէհատէթ իտէր քի, հաւանըզա եարտըմ իթմէք, վէ չիֆթլիկին տէ տէֆթէրլէրինի թուլթմադ իչին, եազմադ, օգուճադ, վէ հիսապ պիլմէք. լիկինիզ էլզէմիյեթտէն տիր :

— Հագլընըզ վար տըր, մօնսիէօ Բօտօլֆ, պէն հիչ պէօյլէ շէյլէրի տիւշիւնէպիլմէքտէ տէյիլ իտիմ. . . հայ հայ, հաւամա եարտըմ իտէպիլմէք իչին, մուլթազա եազը եազը մագլըզը էօյրէնմէլիեիմ, — տէտի զէվալլը չօճուգ, ճիտտի ծլարադ, վէ ատէթա, սահիհէն էօյլէ պիր հալ վէ մէվզը. եէ նայիլ օլմուշ տուր կիպի, մէզքիւր նագշ իտիլէն սէա. տէթպախշ հալլէրտէն գաբըլարադ :

— Տէրսինիդի ալտըգտան սօնրա, եա էվին չամաշըրլաւըյլա մէշղուլ օլմալը, վէ եախօտ պաշընըզա գօյմադ իչին, կիւզէլճէ պիր քէօյլիւ թաքկէսի իչլէմէլիսինիզ . . . Սաաթ իքի րատտէլէրինտէ, եազընըզա չալըշմալը, վէ պատէհու, հալանըզ իլէ պէրապէր ինիպ չիֆթլիքտէ կիւզէլճէ կէզիպ տօլաշմալսընըզ. եազըն կիտիպ, օրադճըլարըն էքինլէրի պիլմէլէրինի, վէ սօն պահարտա տախի, չիֆթլէրլին թարլալալը սիւրմէլէրինի թէմաշա իյլէմէլիսինիզ, պէօյլէլիքլէ պիր իյիճէ Խօրուլմալսընըզ, վէ թարլալարտան կէչիպ տէ կէրի տէճնտիւկիւնիւզտէ իսէ, պէյէնտիկինիզ օթլարտան թօբլաեարադ, Միւզէթլինիզ իչին, պիր կիւզէլ տէմէթ օթ կէթիւրմէլիսինիզ :

— Թապիաթիյլէ չաեըրլարտան տախի կէշմէլիեիզ, մօնսիէօ Բօտօլֆ, էօյլէ տէյիլ մի :

— Շիւբհէսիւլ, վէ հաթթա, չաեըրլարա կիտիլմէք իչին, խաստէթէն եաբըլմըշ պիր թահթա քէօբըիւ պուլունմագտա օլաճադ տըր : Վէ ավտէթլինիզտէ, հիչ տէյիլ իսէ, սաաթ ալթը եա եէտի օլմուշ օլաճադ տըր. շիմտիքի հալ իսէ, ադչամլարը սէրինիք պասմագտա օլտուղունտան, չիֆթլիկին մաթպախը ազիմինտէ, սէֆապախշ պիր ալէվ իլէ եան-

մագտա օլան ալէա պիր աթէշ պուլուրսունուզ, վէ կիտիպ հէմ պիր ազ ըսընըր, վէ հէմ տէ չիֆթլիքտէ չալըմագտա օլուպ տա, թաամ իթմէք իւզրէ թօլլանմըշ պուլունան օլ պապա երկիթ, չալըշգան, վէ էհլի ըրզ քիմէսնէլէր իլէ պիրազ գօնուշուրսունուզ: Պատէհու, հալաճըղընըզա պիրլիքտէ թաամ իտէրսինիզ: Պազը քէրրէ սօֆրանըզտա, եա քէօյիւն քիլիսէսի բաբասը, վէ եախօտ պիր գօմշու չիֆթլիք սահիպի պուլունաճագ տըր: Պունտան տա սօնրա, հալանըզ պաշգալարըյլա քէնտի քեաղըտը բարթիսինի չէվիրիպ պիրթիրինճէեէ գատար, սիզ տէ եա պիր ազ օգուր, վէ եախօտ պիրազ չալըշըսընըզ: վէ նիհայէթ, սաաթ օնտա, հալանըզ անընըզը պուս իյլէտիքտէն սօնրա, չըգըպ օտանըզտա եաթարսընըզ, վէ ֆէրտասը կիւնիւ գալգաղընըզտա տախի, եինէ այնի սուրէթտէ ամէլու հարէքէթ իտէրսինիզ:

—Մօնսիէօ Բօտօլֆ, պիր ատամ, էկէր էօյլէ պիր էօմիւր կէշիրմէքլիք իգպալինէ նայիլ օլաճագ օլա, օսանմագ վէ պըզմագ տէնիլէն շէյի ասլա կէօրմէեէճէկի շէօյլէ տուրսուն, եիւզ սէնէ եաշաեապիլէճէկի տախի իշթիմալտէն տիր...:

—Տահա օլ բազար վէ եօրթու կիւնլէրինին կիւզէլլիքլէրի եանընտա, պունլար հիշպիր շէյ տիմէք տէյիլտիրլէր:

—Մօնսիէօ Բօտօլֆ, օնլարը տախի նագլ ու պէեան իթմէնիզի արզու վէ ըէճա իտէրիմ:

—Բազար վէ եօրթու կիւնլէրի, հալիլլէ կիւզէլլիկինիզ արթաճագ տըր, շէօյլէ քի, կիւզէլճէ պիր քէօյիւ ֆիսթանը կիլինիրսինիզ, վէ սիզէ զիեատէսիլլէ եաքաշաճաղը տէրքեար պուլունան պիր եուվարլագ վէ լաթիֆ թաքկէեի պաշքնըզ գօրսունուզ, վէ հալանըզ, վէ չիֆթլիկին պիրատէմի պուլունան ժագ նամ քիմէսնէ պիրլիքտէ օլտուղու հալտէ, թէք աթլը պիր արապաեա պիրնէրսինիզ, վէ քէօյիւն քիլիսէսինտէ կիտիպ Գուտտասը շէրիֆտէ հազըր պուլունաքագ, տուանըզը իտէրսինիզ: վէ հաթթա, պուն-

տան տա սօնրա, եազ մէվսիմէրինտէ, քէզալիք հալանըզ պիրլիքտէ օլտուղու հալտէ, ճիվարտա պուլունան քէօյլէրին քեաֆիէյի զիյնէթլէրինտէ, մութլագա հազըր պուլունուրսունուզ: Սիզին զաթէն լէթաֆէթ վէ հալավէթինիզ, վէ պինապէրին էմրի իտարէնիզ պէր քէմալ պուլունատուղունտան, հալիյլէ, հէմ հալանըզ սիզի ճանտան սէվիպ, վէ հէմտէ քէօյլին բարասը, հագգընըզտա հիւսնի շէհատէթէ հիմմէթ իտէճէկինտէն, էթրաֆտա պուլունան քեաֆիէյի չիֆթիքճի տէլիգանըլար, սիզին իլէ բագս իթմէքլիկի արզու իտէճէքլէր տիր, չիւնքի ագսը իզտիվաճ մատտէսի, տայիմա մէգըլուր թարիգ իլէ պաշլամագտա տըր...: Իշթէ պու վէսիլէ իլէ, եավաշ եավաշ, մէրգուման տէլիգանըլար հագգընտա քէսպի վուգուֆ իտէրսինիզ... վէ...:

Բօտօլֆ, լա Կուալէօղլուն, պու լագըրտըլար իւզէրինէ, հիշ պիր ճէվապ վիրմէյիպ տէ, սիւքիւթի իթթիխագ իթմէսինտէն տօլանը, տիւչարը թէաճճիւպ օլտուղունտան, մէրգումէնին եիւզիւնէ պագմանա պաշլատը:

Պիչարէ դըզ իտէ, օլ հէնկեամտէ, սինէսի գապարըպ վէ նէֆէսի էքսիլմէքտէ օլտուղունտան, կիւճ հալ իլէ, ըշգըրըշընը զապթ իտէպիլմէքտէ իտի...: Ֆիլվագը, պիր արալըգ, Բօտօլֆուն լագըրտըլարընտան թէլէզղիւզ իտէրէք, հէր նէ գատար, պիր թարաֆտան, իսթէմէեէրէք օլտուղու հալտէ պիլէ, տայիմա ֆիքրինէ կէլմէքտէ օլան հալի հագըրընը ունութմագտա իտի իսէտէ, տիկէր թարաֆտան տախի, մուզայիրի օլարագ, իշիթմէքտէ օլտուղու խէեալի կիւզէլիքլէր վէ սէֆապախշ հալլէր, ասըլ քէնտի հալինին տէհշէթամիզ մէնզարէլէրինի, տահա զիեստէ ֆիքրինէ վէ կէօղլէրի էօնիւնէ կէթիրմէքտէ օլտուղլարընտան, պիր տիւրլիւ քէնտույի զապթէ միւգթէտիր օլամանարագ, տէրեայի զամու էլէմէ զարգ օլմագտա իտի:

—Ֆիլէօր-տը-Մարի, նէ՞ օլմագտա տըր սիզէ:

—Մֆ, մօնսիէօ Բօտօլֆ, հէր նէ գատար արզու վէ միւրափընըզա դարշը օլաճագ իսէ տէ, սիզին պու սէօյլէ-

տիբլէրինիզ, պէնիմ տէրտի տէրունիմի արթըրմագտա տըր-
լար... հաթթա, պիր արալըգ էօյլէ զանն իթտիմ քի, սա-
հիհէն էօյլէ պիր ճէննէթ վար տըր տա, պէն իսէ... :

— Լաքին, զէվալլը չօճուղում, ֆիլվագը էօյլէ պիր ճէն-
նէթ մէվճուտ պուլունմագտա տըր... : Արապաճը, տուր-
տուրթ արապանը... : Իշթէ, չօճուղում, իշթէ, պագընըզ,
սէյր իտինիզ... :

Արապա տուրտու :

Լա կուալէօզ, սայքի քէնտիտէն պիսապէր տիր կիպի
պիր հալ իւզրէ, պաշընը եօգարը գալտըրտը պագտը քի,
արապա պիր քիւչիւք թէրէճիք իւզէրինտէ տուլմագտա օ-
լուպ, վէ Բօտօլֆուն քէնտույէ, կիւեա խէեալի պիր շէյ
տիր կիպի նագշ իյլէտիկի ճէննէթ-ասա պիր չիֆթլիք տա-
խի, հագըգաթտէն օլտուղու հալտէ, կէօզլէրի էճնիւնտէ
մէվճուտ պուլունմագտա տըր... :

Մէրգումէ պու հալ իւզէրինէ, թէաճճիւպինտէն քէն-
տույի շաշըրմաեա պաշլատը, զիրա, ֆիլվագը, պիր թէ-
րէճիք պէօյրինտէ, պիր տիլպէր քէօյ պուլունմագտա օլ-
տուղու կիպի, թըպգը տա էօյլէ պիր չիֆթլիք, էօյլէ պիր
չանըր, էօյլէ տիլպէր տիլպէր ինէքլէր, վէ սահիհէն էօյլէ
պիր ուֆագ չայ, վէ քէսթանէ աղաճլարը, վէ ուզագտա պիր
քիլիսէ կէօրինմէքտէ տիր... հիչպիր շէյ էքսիք տէյիլտիր,
վէ հաթթա, լագըրտըսը կէչէն, վէ քէնտիյէ սէվկիւլիւ օլա-
ճագ օլուպ, վէ իսմի տէ Միւզէթ թէսմիյէ իտիլէն տիլպէր
վէ պէեազ ինէք տախի, օրատա օթլանմագտա տըր... հա-
վա պէրրագ օլուպ, վէ հոկտեմբեր աեը կիւնէչինին օլ լա-
թիֆ զիեալարըյլա, հէր թարաֆ զիեալանարագ, պիր կիւ-
զէլիք քէսպ իթմէքտէ իտի... քէսթանէ աղաճլարընըն սա-
րարմըշ վէ գըրմըզըլանմըշ եաբրագլարը տախի, ըույի սէ-
մանըն մաիլիկի օրթասընտա բարլամագտա իտիլէր :

— Էյ, Ֆիլթօր-տը Մարի, նէ տէրսինիզ, իյի պիր ըէսիմճի-
լիք իտէպիլմէքտէ մի իմիչիմ, տէտի Բօտօլֆ կիւլիւմսէեերէք :

Լա կուալէօզ, իզթիրապը տէրուն իլէ գարըշըգ պիր

թէաճճիւպ իւզրէ, մէրգուսնուն երւզինէ պագմանեա պաշ-
լատը, չիւնքի, օլ անտէ կէօզլէրիյլէ կէօրմէքտէ օլտուղու
շէյլէր, ատէթա թապիաթըն խարիճինտէ հիքմէթ նէվին-
տէն պիրէր շէյլէր տիրլէր կիպի կէօրինմէքտէ իտիլէր :

— Լաքին, մօնսիէօ Բօտօլֆ, պէն պու կէօրմէքտէ օլ-
տուղում հալլէրի, պիր տիւրլիւ ագլու ֆիքրիմէ սըղտըրա-
մանօրում, պու նասըլ շէյ տիր պու . . . Լաքին, սիւպհան
Ալլահ, մէկէրչի տիւշ միւ կէօրմէքտէյիմ, եօգսա խէեա-
լաթ տէրեասընտա մը պուլունմագտանըմ . . . Ատէթա իւ-
զէրիմտէ պիր գօրգու հասըլ օլմագտա տըր . . . Աճա՛յիպ,
մէկէրչի սիզին պանա սէօյլէյիպ նագշ իթտիկինիզ . . .

— Պունտան տա սատէ, պունտան տա աշիքեար պիր շէյ
օլամաղ, շօճուղում . . . Պու չիֆթլիք քէհեասը գատըն պէ-
նիմ սիւտ նինէմտիր, պէն պու չիֆթլիքտէ պիւյիւմիւշիւմ
տիւր . . . Պէն պու սապահ էրքէնտէն, մէրգումէեէ եազըպ
կէլէճէկիմի պիւտիրմիշ իտիմ, վէ իշթէ շիմտի սիզէ, էս-
նայի րահտէ նագշու թէրսիմ իյլէտիկիմտէ, թամպուրանըն
անվալը հազըրէսի : վէ հէյեթթի մէվճուտէսի իտի :

— Հագգընըզ վար տըր, մօնսիէօ Բօտօլֆ, էվվէթ, նագշ
ու պէհան իթտիքլէրինիզին խարիճինտէ օլարագ, հիշ պիր
շէյ կէօրիւմէքտէ տէյիլտիր, — տէտի լա հուալէօզ, պիր
ահը սէրա չէքէրէք :

Բօտօլֆուն, մէրգումէեի կէօթիւրտիւկիւ չիֆթլիք, է-
գուէնէ իքի սաաթ մէսաֆէտէ, մէթրուք վէ խալի արա-
զիլէր օրթասընտա, Պուգվալ նամ քիւշիւք գարիյեէինին
խարիճինտէ վէ պաշընտա պուլունմագտա իտի : Արապա,
Բօտօլֆուն թարիֆի մուճիպինճէ, ուֆաճըգ պիր եօգուշ-
տան աշաղը ինտի, վէ իքի թարաֆիւ սըրաբա քիրազ, վէ
էլմա աղաճլարըյլա միւզէյեէն պուլունան պիր ուզուն եօ-
լա կիրտի : Մէճքիւր եօլուն իւզէրինտէ, ալէսսէվիյէ քէօյ-
լէրէ կիրիւմէքտէ պուլունան եօլարտա կէօրիւլէ կէլտիկի
միսիլու (*), ինճէ վէ եումշագ օթլար տօլու պուլունտու-

(*) Պու հալ, մալիւմ եա, էվրօպանըն քէօյլէրի եօլարը իչին տիր,

ղունտան, կիւեա պիր սէճճատէ իւզէրինտէն եիւրիւր կիւ-
պի, ասլա պիր սէս վէ կիւրիւլտիւ չըգարմագսըզըն գաեւըպ
կիթմէքտէ իտի :

Շլէօր-տը-Մարի, հէր նէ գատար տէֆ իտիպ պէլլի իթ-
մէմէքլիկէ չալըչմագտա իտի իսէ տէ, պիր տիւրլիւ էլինտէն
կէլմէտիկինտէն, օլ անտէ իւզէրինտէ հասըլ օլան պիր է-
սէրի զամ ու էլէմ բէնչէսինտէ օլարագ, սիւքիուլթ իւզրէ
տուրմագտա օլտուղունտան, Բօտօլֆ տա քէնտու քէնտու-
եէ, մէրգումէնին մէքքիւր հալինի մուճիպ օլմուչ օլմասընը
տիւչիւնտիւքճէ, զիեատէսիյլէ թէէսսիւֆ իյլէմէքտէ իտի :

Արատան չէնտ տագըգա կէչտիքտէ, արապա չիֆթլի-
կին մէյտանընըն պիւյիւք գաբուսու էօնիւնտէն կէչէրէք,
իւզէրի եէչիլլիք իլէ գաբալը պիր ուզուն կէչիտտէն իլէրու
տօղրու կիթտի, վէ սօն պահար մէվսիմի իգթիզասընճա,
եաբրագլարը գըզարմըչ օլան զաեէթլէ իիթիեար պիր աս-
մանըն տալլարըյլա նըսֆ մէրթէպէ իւսթիւ գաբանմըչ պու-
լունան պիր ուֆագ վէ օտունտան միւրէթթէպ գաբու տա-
վուլումպազընըն գարչըսընտա տուրտու :

— Իշթէ եէթիշտիք, Շլէօր-տը-Մարի, — տէտի Բօտօլֆ,
— նաճըլ, շիմտի մէմուուն օլտունո՞ւղմու :

— Էվվէթ, մօնսիէօ Բօտօլֆ . . . ֆագաթ, գօրգարըմքի,
շիմտի պէն, չիֆթլիք քէհեասը օլան գատընտան ութանա-
ճաղըմտըր, վէ հաթթա, եիւզիւնէ պիլէ պագմագլըղա ճէ-
սարէթ իտէմէեէճէկիմտիր . . . :

— Սէպէպ նէ տիր, ա չօճուղում :

պիզիմ քէօղէրին եօլլարը իչին տէյիւտիր, չիւնքի, պիզտէ քէօյլէ-
րէ կիրիլէն եօլլար, օլ գատար պօզուգ, օլ գատար պէրպատ, վէ օլ
գատար թիւ տիրլէր քի, ինսան արապա իլէ, վէ սէճճատէ իւզէրինտէն
կիտէր կիպի տէյիլ, իլլա, աեագլա եիւքիւեէրէք պիլէ, չօգ տէֆա,
իւ իւզէրինտէ ճանպազլըգ իտէրճէսինէ էնիպ չըգմագլըղը, վէ տիւ-
չիւպ գալգմագլըղը կէօգէ ալմատըգճա, պիր քէօյէ կիտիպ կէլէմէզ :

Պիզ, Անստօլուտա կէզտիկիմիզտէ, տիգգաթ իթմիչիզ տիր քի,
պէր քէօյէ եագլաշմագտա օլմագլըղը ֆարգ իթմէքլիք իչին, անճագ
պօզուգ պօզուգ եօլլարա ըասթ կէլմէքլիկէ տիգգաթ քէաֆի տիր :

—Հի՛չ, մօնսիէօ Բօտօլֆ, հագգընըզ վար տըր, նիչն ութանաերմ, մէրգումէ զաթէն պէնի թանըմազ քի . . .

Վէ լա Կուալէօզ թէքրարէն կէօքսիւնիւ կէչիւրէրէք, պիր ա՛հը սէրտ չէքտի :

Թապիւթիյլէ, Բօտօլֆուն արապասընըն կէլմէսինէ, չիֆթիլիքտէ պէքլէմէքտէ օլտուգլարընտան, արապաճը հէման արապանըն գաբուսունու աշմագտա իրէն, էպնիյէնին գաբուսու տավուլումպազը ալթընտան, սիննի էլլի ըատտէլէրինտէ օլուպ, լէհէսինտէ պիր էսէրի մահզունիյէթլէ պէրապէր պիր լէթաֆէթ, վէ պիր գուվլէյի ճազիպէ տէրքեար օլան, վէ Փարիս ճիվարընտաքի զէնկին չիֆթիլիքճիլէրին գատընլարը գըեաֆէթինտէ պուլունան պիր գատըն, հէմանտէմ մէյտանէ չըգարազ, քէմալի հիւրմէթ վէ սիւրաթ իւզրէ Բօտօլֆու գարչըլատը :

Լա Կուալէօզ, մէրգումէ գատընը կէօրիւր կէօրմէզ, գըք գըքմըզը քէսիլտի, վէ ճիւզիճէ թէրէտտիւտ իւզրէ պուլունտուգտան, եանի ինսին մի, եօգսա ինմէսին մի տէյի գօրգարազ վէ հիճապ իտէրէք տիւչիւնտիւքտէն սօնրա, արապատան աշաղը ինսի . . .

—Սապահլար խայր օլսուն, ազիզէմ մատամ ժօրթ . . .

—տէտի Բօտօլֆ մէրգումէեէ, —կէօրմէքտէսինիզ եա, իշթէ պէն պէօյլէ սէօզիւմտէ սաղըմ, սէօզ վիրտիկիւմ տազըգատա հաղըր պուլունուրում . . .

Պատէհու, մէրգում, արապաճըեա տէօնիւպ բարասընը վիրտիքտէն սօնրա,

—Արթըզ պիզի պուրատա պըրազարազ, սէն Փարիսէ տէօնէպիլիսին, —տէտի :

Արապաճը, գըսսա պօյլու վէ թըգնազ պիր ատամ օլուպ, շարգասընը թա կէօղլէրինէ գատար պասըպ ինսիրմիշ իտի, վէ սուրէթի իսէ, սայքի քեամիլէն, արգասընտաքի գարիթ թապիր օլունան եաղմուրլուղունուն քիւրքիւ վէ էնլի եազասը իչինտէ զայպ օլմագտէ իտի : Մէրգում բարալարը ճիպինէ աթտը, վէ հիշ պիր ճէվապ վիրմէքսի-

զին, արապասընա պինտի, աթընը գըրպածլատը, վէ իւ-
զէրինի եէշիլիքըէր գաբլամըշ պուլունան եօլտան, անինտէ
կէօրինմէզ օլուպ կիթտի:

Յէօր-տը-Մարի, էօյլէճէ արապանըն պըրագըպ կիթ-
տիկինի կէօրտիւքտէ, տէրունինտէ պիր իլթիրապ, պիր
էնտիշէ վէ մէրագ հիւքմ իթմէկէ պաշլաեըպ, վէ ալթ իւսթ
օլմագտէ օլտուղու հալտէ, Բօտօլֆուն եանընա եագլաշ-
տը, վէ մատամթօրթ իշիթմէսին նիյէթիյլէ, եավաշճածըգ
սէօյլէեէրէք, մէրգումա,

—Ամա՛ն եա ըէպպիմ, մօ՛նսիէօ Բօտօլֆ, աֆվ իտէր-
սինիզ էմմա... Նի՛շին արապածըեա եօլ վիրտինիզ... —
տէտի:

—Եօլ վիրտիմ, չիւնքի արթըգ լիզիւմու գալմատը...:

—Է՛յ, եա սօնրա, օկրէսի՛ նէ եաբաճաղըգ:

—Օկրէսճէ՞ նէ վար տըր պունտա:

—Ա՛, մօնսիէօ Բօտօլֆ, նէ՞ սէօյլէեօրսունուզ... պէն
գալամամ, պէն մութլագա ագշամա տէօնմէլիյիմ... Մֆ,
էվվէթ, միւմքին տէյիլտիր, գալամամ, հէր հալտէ կիթ-
մէլիյիմպէն... եօգսա... սօնրա պանա մէրգումէնին, պիր
խըրսըզ նազարըյլա պագաճաղընտա, վէ ծնա կէօրէ մուա.
մէլէ իտէճէկինտէ չիւքհէ եօգ տուր... Զիրա, կիյինտիկիմ
էլպիսէլէր անըն օլտուգտան պաշգա, պաշգաճա պօրճում
տախի վար տըր...:

—Էլէմ իւզրէ օլմանընըգ, չօճուղում, ըահաթը գալպ
իւզրէ օլունուզ, օլպապտէ թագսիրաթ պէնտէ տիր, աֆ-
վընըզը տիլէրիմ...:

—Սի՛գմի աֆվըզ տիլէրսինիզ... իյի էմմա, Նի՛շին...:

—Զիւնքի սիզէ, էվվէլինտէն, մէրգումէեէ հիշ պիր բա-
րա պօրճունուզ գալմամըշ օլմասընը, խապէր վիրմէտի ի-
տիմ... վէ միւրատ իթտիկինիզ թագտիրտէ, պուրատա
գալապիլէճէկինիզի, վէ պու էլպիսէլէրի պէր թարաֆ իտէ
րէք, ազիզէմ մատամթօրթուն, սիզէ վիրէճէկի էլպիսէլէրի
կիյէպիլէճէկինիզի՞ սէօյլէմէմիշ իտիմ: Զաթէն մէրգումէ սի-

զին պօստունուղտա տըր, շիմտիքի հալ, քէնտի էլպիսէլէրին-
տէն սիզէ հիմմէթ իտէպիլիւր, վէ սիզէ տէ ուեապիլէճէքլէ-
րինտէն, կիլինէպիլիրսինիլ . . . Շիմտի կէօրէճէքսինիլ քի,
մէրգումէ, իշպու տազըգատան պէտ իլէ, սիզէ պիր հալա
նազարըլա պազըպ դաեըրաճագ տըր:

Ֆլէօր-տը-Մարիեէ պու հալլէր վէ պու սէօզլէր, ատէ-
թա պիր տիւշ վէ պիր խէեալ կիպի կէօրինմէքտէ օլտուգ-
լարընտան, վէ ատէթա կէօզլէրիլլէ կէօրիւպ, վէ գուլագ-
լարըլա իշիթտիքլէրինէ ինանմագ իսթէմէտիկինտէն, թէ-
աճճիւպինտէն նաշի, պիր օլ մէրգումէ գատընըն, վէ պիր
տէ Բօտօլֆուն, եիւզլէրինտէն եօգարը պազա գալմագտա
իտի:

—Նէ՞ սէօյլէյօրսունուղ, —տէտի մէրգումէ, իզթիրա-
պը գալպինտէն նաշի սէսինտէ պիր տիթրէյիշ հասըլ օ-
լարագ, —մէկէրշի պէն պու ագչամ փարիսէ տէճնմէեէ-
ճէքմիլիմ . . . պուրատա՞ մը գալապիլլէճէկիմ . . . մէկէրշի,
մատամ միւսաատէ իտիպ տէ գապուլ իտէ՞ր մի . . . մէկէր-
շի պու շէյ իշթիմալտէն օլապիլիւր մի . . . եօլտա թէսապ-
վուր իթտիկիմիլ խէեալաթ, նէ՞ օլտու, հէման տազըգա-
սընտա վէ սանիյեէսինտէ վիճուտէ՞մի կէլտի:

—Հայ հա՛յ, իշթէ կէօզլէրինիլլէ տէ կէօրմէքտէսինիլ:

—Խայր, օ՛հ, խայր, պու գատար նիյմէթ . . . պու գա-
տար իգպալ . . . վէ պու գատար տա սէատէթի հալ վէ տէվ-
լէթ, պէնիմ կիպի պիր սէֆիլ վէ պիր պէտպալսթ իշին միւմ-
քինաթտէն օլամագ:

—Պունտա, սիզին լաեըգ պուլունտուղունուղտան զի-
եատէ սաեըլաճագ պիր շէյ եօգ տուր, Ֆլէօր-տը-Մարի . . .

—Ա՛հ, մօնսիէօ Բօտօլֆ, լուլթֆ իտինիլ, ինայէթ ի-
պինիլ . . . պէնի ալտաթմաեընըլ, եօգսա սօնրա բէք ֆէ-
նա օլուրում, եազըգ տըր պանա:

—Սէվկիլիւ չօճուղում, ինանընըլ, էմնիյեէթ իտինիլ
պանա, — տէտի Բօտօլֆ, տայիմա սէսինտէ պիր իիգգաթ
ու մուհապպէթ, վէ թէլաֆֆուլունտա տաիլի, հէնուղ

Ֆլէօր-տը-Մարիյէ մալիւմ օլմաեան սուրէթտէ պիր աւար-
զատէլիք, պիր քիպարլըգ վէ պիր ալիճէնապլըգ էսէրի տէր-
քեար պուլունտուղու թագտիրտէ,

— Իշթէ սիգէ թէքրարէն սէօյլէրիմքի... Էկէր միւ-
րատ իտէր իսէնիզ, վէ էկէր իշինիզէ կէլիր իսէ, սիզ պու-
կիւն վէ պու սաաթտան պէտ իլէ, պուրատա, մատամ
ժօրժուն եանընտա գալարագ, տահա շիմտի եօլտա, նագշ
ու պէեանընր իշիտէրէք ճան աթըպտա հայրան օլտուղու-
նուզ սիւքիւնէթ վէ րահաթ իւզրէ գալըպ, վէ պուրատա
իմրարը էօմր ու էվգաթ իտէպիլէճէքսինիզ... Էէրշի, մա-
տամ ժօրժ, սահիհէն աւրլ սիզին հալանըզ տէյիլ տիր,
լաքին, սիզէ հաուտէն զիեատէ հիւսնի թէվէճճիւհ վէ մու-
հապպէթ կէօթէրէրէք, քէնտի թահթը հիմայէսինէ ալա-
ճագ օլտուգտան պաշգա, տահա զիեատէ րահաթ պիր հալ
վէ մէվգըտէ պուլունապիլմէնիզ խաթըր իշին տախի, պիր
քիւշիւճէք եալան տա ճայիզ կէօրիւլէրէք... սիզին իշին,
ուսուլմ չիֆթիլիք խալգընա, մատամ ժօրժուն եէկէնի տիր
տէնիլէճէք, վէ հէր քէս տէ սիգէ օլ նաղար իլէ պագաճագ
տըր... Իշթէ պիր տէֆա տահա սէօյլէյէյիմ... Ֆլէօր-
տը-Մարի, էկէր արզու վէ միւրատ իտէրսէնիզ, քեաֆ-
ֆէյի խէեալաթընըզն իճրաաթը սահիհէսինէ, իշթէ պու-
րաճըգտա նայիլ օլապիլէճէքսինիզ տիր, Պիր քէրրէ արգա-
նըզա չիֆթիլիք էլպիսէսինի թագըպ տա, պիր չիֆթճի գըզը
օլտունոճը մու իտի, — տէյի իլավէյի մէգալ իյլէտի Ռօտօլֆ
կիւլիւմնէեէրէք, — օլ վագըթ սիզի ալըպ, օլ սէվկիւլիւ-
նիւզ օլան Միւզէթին, վէ օլ տիւպէր կէնճ վէ պէեազ ինէ-
կին եանընա կէօթիւրէճէկիզ, վէ սիզ տէ պիթթապի անը
կէօրտիւկիւնիւզտէ, գաթէն վատ իթմիշ օլտուղունուզ
չընղըրագլը կէրտանլըղը եաբըպ պօյնունա թագմագլըզա
միւսարաաթ իտէճէքսինիզ... Պատէհու, սիզի թագտիմ
իթմէք իշին ալըպ օլ տօաթլարընըզ պուլունան կէօկէրշին-
լէրէ կէօթիւրէճէկիզ, օրատան տա սիւտ խաղինէսինի վի-
տապ կէօրէճէկիզ, վէ պատէհու թէքմիլ չիֆթիլիկի պիր

պաշտան օ պիր պաշա գատար կեզիպ տօլաշաճաղըղ, չիւն-
քի սիգէ իթմիշ օլտուղում վատլէրիմին քեամիլէն իճրասըն-
տա պուլունմագ իսթէրիմ:

Ֆլէօր-ը-Մարի, սըգը սըգընա էլլէրինի պիր պիրինէ
գավուշաուրագլ:

Մէրգումէ, այնի վագըթտա, տիւչարը թէհայեիւրի ա-
ղիմ օլտուղու կիպի, զաթէն կիւլէր եիւզիւ օլան լէհէսին-
տէ իսէ ասարը մէսէրրէթ, չիւքրանիյեթթ, վէ հիւրմէթ ու
ըիպէթ հիւրմ իթմէքլիկէ պաշատըղլարընտան, կէօղլէրի
տօլաղ, վէ Բօտօլֆա խիթապէն պաղըրարագ,

—Մօնսիէօ Բօտօլֆ . . . տիմէք տիր քի սիղ, օլ ձէնապը
Հագգ թարոնիլնտան, խասսէթէն, թանըմատըղընըղ, պիւ-
մէտիկինիղ, վէ կէօրմէտիկինիղ պիկեանէլէրէ վէ պիշարէլէ-
րէ, լութֆ ու քէրէմլէր, վէ շէֆգաթ ու ինսանիյեթթլէր
իթմէք, վէ անլէրի մէղէլլէթ վէ լէղալլէթտէն, վէ սէֆա-
լէթ ու մուսիպէթտէն խէլա՛ս իյլէմէք իշին կէօնտէրիլմիշ
պիր մէլէ՛ք օլմալըսընըղ:

—Պէնիմ սէֆիլ չօճուղում, —տէյի իրատը ճէվապ իթ-
տի՛րօտօլֆ քէմալի նէղաքէթ վէ ինսանիյեթթ իլէ գարըլըղ
պիր քէտէրի աղիմ իւզրէ կիւլիւմսէնէրէք, —պէն տախի,
քէնտի կէնճլիկիմտէ, բէք չօգ տէրտ ու միհնէթլէր չէք-
միշիմտիր, վէ պու կիւնքի կիւն, թամ սիզին չաղընըղտա
օլաճագ օլան պիր գըղ էվլատճըղաղըմը տա զայպ իյլէմիշիմ
տիր . . . իշթէ արթըղ պուլնտան, սէֆիլլէր վէ տէրտլիլէր
հագգլարընտա, վէ ալէլխուսուս սիզին հագգընըղտա, իշ
պու տէրտլի գալպիմտէ հասըլ օլմագտա օլան հիսս ու ըիգ-
գաթըն վէ շէֆգաթ ու մէրհամէթին սէպէպինի տէրք ու
քէշֆ իտէպիրիսինիղ: Ֆլէօր-տը-Մարի, վէ եախօտ, տա-
հա գըսսա օլարագ սէօյլէնէյիմ, Մարի, հայտէյինիղ, մա-
տամ ժօրթ իլէ պիրիքտէ կիտինիղ. . . էվվէթ, պուլնտան սօն-
րա սիգէ, սիզին կիպի տիւպէր, վէ սիզին կիպի թաթլը օլան
Մարի իամինի վիրէճէկիղ: Կիթմէղտէն էվվէլ, եինէ պիզի
կէօրիւր վէ գօնուշուրում, վէ եկէր սիզիտէ պիր սէատէթի

հալ իւզրէ պըրագարագ կիթմէքտէ օլտուղումն իգնա օլուր իսէմ , պէնտէ քէնտիմի , զիեատէսիյլէ մէսուտ ատտ իտէրէք , տէօնէր կիտէրիմ :

Ֆլէօր-տը-Մարի , պունլարա գարչըլըգ հիչ պիր ճէվապ վիրմէքսիզին , ատէթտէն պուլունտուղու իւզրէ , պէրայի թաազիմ ու ըրայէթ վէ խուլուս ու շիւքրանիյեթ , նիմ մէրթէպէ տիզինի էյտի , վէ հէման չէքիպ վիրմէմէքլիկինէ վազըթ պըրագմագսըզըն , Բօտօլֆուն էլինի թուլթուու , վէ քէմալի սատէկի վէ լէթաֆէթ ու նէզաքէթ , վէ իհթիրամ ու ուպուտիյեթ իւզրէ տօտագլարընա կէօթիւրէրէք պուս իյլէտիքտէն սօնրա , քէնտիսինէ տիգգաթը թամմէ իւզրէ պագմագտա պուլունան մատամ փօրթուն արգասընա տիւչէրէք կիթտի :

ՕՆ ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

ՄԻՐՖ ՎԷ ԲՕՏՈԼՖ

Բօտօլֆ չիթլիկին հավլուսունա աօղրու կիթտի , վէ օրատա , պիր կիւն էվլէլիսի , պիր քէօմիւրծիւ գըեաֆէթինտէ օլտուղու հալտէ , կէլիպ քէնտինէ , Թօմ իլէ Սարանըն կէլմէքտէ օլտուգլարընը խապէր վիրմիչ օլան իրի պօյլու ատէմի պուլտու : Մէրգումուն իսմի Միւրֆ , վէ սիննի տէ էլլի գարարլարընտա իտի : Մէրգումուն պաշը , սայքի պիւթիւն պիւթիւն տաղ օլուպ , պիր գաչ ֆիթիլ կիւմիւշվարի աղարմըչ բէնչէմէրի , գաֆասընըն իքի թարաֆընտա գըվըլմագտէ պուլունան իքի ուֆագ թուլթամսարը վէ բարլագ սաչլարընա գարըշմագտա իտիլէր : Մէրգումուն եիւզիւ էնլի , վէ բէնկի տէ եէրինտէ պուլունտուղու կիպի , հէր նէ գատար , սագալը վէ պըբըղը քեամիլէն թրաշ իտիլմիչ իտի իսէ տէ , քէնտի գուլագլարը եիւքսէքլիկի հիզասընտան էօթէե կէլմէմէքտէ պուլունտուղու թագտիրտէ , քէզալիք

էսմէր ընէքտէ վէ բարլագ վէ զանէթ գրստա օլարագ, իքի թարաֆլը ֆալօրի նամ եանագ սագալլարը պուլունմագտա, վէ տօլկուն տօլկուն թուշլարը իւզէրինտէ, եարըմ այ չէքլինտէ կէօրինմէքտէ իտիլէր:

Միւրֆ, հէրնէ գատար սիննի տօլկուն օլտուղու կիպի, էթինէ տէ տօլկունճա իտի իսէ տէ, պու ճիւմէ իլէ տախի, հէմ կիւճիւ գուվվէթլի վէ հէմտէ չէվիք վէ զայրէթլի իտի: Մէրգումուն լէհճէսինտէն, հէրնէ գատար աղըր պաշլը պիր ատէմ օլտուղու անլաշըմագտա իտի իսէ տէ, չիրինթապ վէ սահիպ սէպաթ ու մէթանէթ պուլունմասը տախի կէօրինմէքտէ իտի. վէ մէրգում հնլի էթէքլի վէ ուզուն պօյլու սիեահ պիր սէթրի կիյինմիշ օլտուղու կիպի, ուզուն տա պիր եէլէք, վէ տիւլ գաբագլարընտան աշաղըեա գատար ինմիշ եէչիլէ չալար էսմէր գումաշտան պիր բանթալուն վէ եալօտ պիր քիւլօթ, վէ այնի գումաշտան տախի պիր բօթուր կիյինմիշ, վէ պօյնունա տա պէեաղ պիր պօեուն պաղը պաղլամըշ իտի: Միւրֆին, կէրէք էլպիսէ վէ գըեաֆէթի, վէ կէրէք աթվար ու հալու հէյեթի, ինկիլիզլէրին, չիֆթլիքճի գատէկեան թէսմիյե իթտիքլէրի թագըմըն հալու հէյեթինի քեամիլէն անտըրմագտա օլուպ, վէ ֆիւվագը տա մէրգում ինկիլիզ քիպար գատէլէրինտէն պիրի իտի իսէ տէ, սահիհէն չիֆթլիքճի տէյիլ իտի: Բօտօլֆ չիֆթլիկին հավլուսունտան իչէրի կիրտիկինտէ, մէրգում տա, պիր ուֆագ եօլ արապասընըն սիւահլըգլարընա, իհթիմամը թամ իւզրէ սիլիպ թէմիզլէմիշ պուլունտուղու պիր չիֆթ տապանճալարը վազ իյլէմէքտէ իտի:

—Օլ տապանճալարը, քիմ իչին հաղըրլաեըպ սագլամագտասըն, —տէյի սիւալ իթտի, Բօտօլֆ մէրգումա:

—Օ պէնիմ պիլէճէկիմ պիր չէյ տիր, մօնսէնեթօր(*), —տէտի Միւրֆ, արապանըն մէրտիվէնինտէն աշաղը ինէրէք,

(*) Մօնսէնեթօր սըֆաթը, միւսիւ սըֆաթընտան չօգ եիւքսէք օլտուղունտան, կէրէք բուհանի, վէ կէրէք ճիսմանի, մուաղգամ զաթլարա վիրիլիր:

— սիւղ քէնտի իշինիզէ գարըշընըզ, պէն տէ քէնտի իշիմէ պագարըմ:

— Աթլար սաաթ գաչտա՞ հաղըրլանմըշ օլաճագլար տըր:

— Էմրինիզ մուճիպինճէ, գարանըզ պաստըղընտա, հաղըր պուլունաճագլար տըր:

— Սէն պո՛ւ սապահ մը կէլտին:

— Սաաթ սէքիզտէ: Մատամ ժօրժուն վագթի միւսաւտէ իյլէտիկինտէն, հէր շէյի հաղըրլամըշտըր:

— Սէնտէ պիր տարկընըզ էսէրի կէօրիւնմէքտէ տիր... Եօգսա պէնտէն հօշուու օլմագտա տէ յի՛լմիսին:

— Մճնէնէտօր, մէկէրչի, քէնտինիզի օլ գատար թէհլիքէլէր օրթասընա իլգա իթմէքսիզին (աթմագսըղըն), միւրատընըզը իճրա իտէ՞մէզմի իտինիզ:

— Մէկէրչի, օլ անլաեղպ թանրմագ վէ ախլէագ ու թապիաթլարընա քէսպի վուգուֆ իյլէմէք իսթէտիկիմ քիմէսնէլէրէ, հիչ պիր շիւհէ վիրմէքսիզին, հագգըմտա էլղէմիյեթի պուլունան էմիյեթթլէրինի գաղանմագ նիյեթ ու մագսէտիմէ մէպնի, մէրգուվարըն գըեաֆէթլէրինէ կիրմէքիկիմ, վէ ուսուլու ատէթլէրինի իճրա իթմէքիկիմ, վէ քէնտի իսանլարընը սէօյլէմէքիկիմ, վէհասըլ հէր ճիհէթլէ քէնտիլէրէ ույմագլըղըմ, էհէմիյեթթտէն տէ յի՛լմիսի:

— Բէք ալէա, մճնէնէտօր, վագաա օլ սէօյլէտիլէրինիզ հագգլը տըրլար, լաքին, պու ճիւմէ իլէ տախի, մէկէրչի, տիւն կիճէ, օլ Սիթէնին (էսկի Փարիս) մէքրուհ պիր սօգաղընա, մատամ ժօրժուն պիչարէ էվլատը հագգընտա պազը մալիւմաթ ալմագ էմէլիլէ, Պրա-Բուժու արամանա կիթտիմիզտէ, մահէլլի մէզպուրտէ ըասթ կէլտիկինիզ պիր հայտուու իլէ միւտարէպէեէ չըգըշտըղընըզ վագըթ, սիզէ եարտըմա կէլտիկիմի կէօրէրէք, պէնի մէնն իթմէքիկէ գալըըշըպ տա, իթաաթսըղըղա մէճպուր օլմագլըղըմա, վէ պլինաէն ալէյ, սիզի կիւճէնտիրմէքլիք գօրգուսունու չէքմէքիկիմէ սէպէպիյեթ վիրմէքիկինիզտէ, իգթիղա իտէ՞ր մի իտի:

—Մէկէրչի, մօնսիէօ Միւրֆ, պէնիմ գուվիթ վէ ճէսարէթիմ հագգընտա, սիզին պիր շիւբհէնի՞ղ մի պուլունմագտա իտի, վէ մէրգուլմոան պիր տասնա՞գ մը եհերիմ, վէ եհնիլի՞րմիլիմ տէյի գօրգմագտա իտինիլ :

—Ալլահ իթմէսին քի, էօյլէ պիր շիւբհէեէ զահիպ օլլանըմ, զիրա, եիւզ տէֆա իսպաթընը իպրազ էյլէմիշսինիլ տիր : Պի ինպէթի խիւտա, թասմիմու թէսավվուր վէ ֆիքըր ու նիյեէթ իթմիշ օլտուղունուղ օլ թէշէպպիւսաթը միւհիքէնին իճրաաթը հօլունտա էլլէմիյեէթտէն պուլունտուղու ճիհէթլէ, ֆլաթման իլէ Ալմանեալը Պէրթրանտան սիլահ թալիմինի թահսիլ իթմիշ օլտուղունուղ կիպի, Գըրապ տը Րէմգկէթտէն տախի պօքս թալիմինի էօյրէնմիշսինիլ տիր, վէ քէզալիք Փարիսիլ Լագուրտան սավաթ թապիր օլունան եուլուղ, սօրա, վէ էմալի հիւնէրլէրինի, վէ արկօ լիսանընը թահսիլ էյլէմիշսինիլ տիր : Սիզտէ ճէսարէթ ու չէճաաթ պէր քէմալ օլտուղու կիպի, էթլէրինիլտէ վէ սինիլլէրինիլտէ տախի, տէմիր վէ չէլիք գուվիթի հասըլ օլմուշ տուր . վէ հէր նէ գասար վիճուտինիլ նաղիք վէ զարիֆ խէ տէ, մաազալլահ, էկէր պիր քէրրէ պէնիմ իւղէրիմէ հիւճում իտէճէք օլսանըզ, պիր համմալ պէյկիրինի թէբէլէեիպ տէ կէշէպիլէն պիր եարըշ աթը միսիլու, սիզին տէ պէնի բայիմալ իտէճէկինիլտէ, ասլա շիւբհէ ճաշիլ տէյիլ տիր, պունու քիմնէ ինքեար իտէմէզ . . .

—Իմոի էօյլէ օլտուգտա, շու սէնին օլ գօրգո՞ւն նէ եէ մէպնի իտի :

—Մօնէնեէօր, պէնիմ իտտաամ շու տուր քի, էօյլէ պիր պաեաղը ատամ իլէ պուլաշըպ սավաշմագլըզ, սիզին շանընըզտան տէյիլ տիր, վէ սիզէ ուեար եագըշըր պիր շէյ տէյիլ տիր :

Վէ պունլարը զաթընըզա սէօյլէմէքլիքտէն միւրատըմ տախի, պէնիմ զատէկեանտէն պիրի օլտուղում հալտէ, էլլէրիմի եիւզլէրիմի քէօմիւր իլէ սիեահլաթըպ թըպզը պիր շէյթան հալու հէյեէթ վէ սուրէթի քէսպ իտէրէք . . . քէն .

տի սիննիմէ վէ աղարմըշ սաշլարըմա, վէ քէնտի վիճու-
տիմէ վէ քէմալէթիմէ ըաղմէն, սիղին արգանքզաան գօշ-
մադըլզա վէ տօլաշմադըլզա մէճպուր օլտուղումտան տօ-
լաեը, պիր սիթէմ վէ եա պիր թէշէքքի իթմէք տէյիլտիր,
իիւտա՝ նէ քէրտէ, անը ասլա պէն ֆիքրիմտէն պիլէ կէ-
չիրմէտիքտէն պաշգա, հաթթա, հինի իգթիզատէ, ճան-
պազլար գընաֆէթինէ տախի կիրմէքլիկէ, հէր ան հազըր
ու միւնթազըր պուլունմագտաեըմ, էլվէրիւքի, մագսէա,
սիղէ պիր խըտմէթ իթմէքլիքտէն իպարէթ օլմուշ օլսուշ,
ֆագաթ, նասըլքի սէօյլէտիմ, ասըլ միւրատըմ, սէօյլէտի-
կիմի սիղէ անլաթտըրմագ տըր . . .

—Օհ, պիլիրիմ, պապա Միւրֆ, բէք ալէա պիլիրիմ, սէն
պիր քէրրէ, պիր շէյի, օլ սէնին թաշտան տէմիրտէն բէք
գաֆանտա գուրտուն գարար վիրտի՛ն մի իտի, վէ պինաէն
ալէյհ, պիր քէրրէ օլ մէրքէզի սէպաթ ու մէթանէթ օլան
գալպինտէ սըտգ ու սատագաթ վէ խուլուս ու ուպուտիյ-
եէթ պանտէրասընը տիքտի՛ն մի իտի, արթըգ ճնա թօր թիւ-
ֆէնք քարար իթմէեէճէկինտէ, վէ քիմէնին գօրարըպ չը-
գարամաեաճաղընտա, իշթիպահ ճայիզ տէյիլտիր . . .

—Մօնսէնեէօր, պէնի իլթիֆաթլարա պօղմագտասը-
նըզ, սիզ պիր շէյ միւզահազա իթմէքտէսինիզ . . .

—Էլէմ իւզրէ օլմաեասըն . . .

—Պու պիր տէլիլք տիր, մօնսէնեէօր :

—Ա՛հ, պապա Միւրֆ, բէք միւնասէպէթսիզ պիր վա-
գըթտա պանա նասիհաթ վիրմէքլիկէ չըգըշմագտասըն :

—Նի՛ջին :

—Ձիւնքի, շիմտի պէն, պէնիմ իչին էն զիեատէ իգպալ ու
սէատէթ վէ ֆախր ու մէսէրրէթ տագըգալարը սաեըլան
տագըգալարտա պուլունմագտաեըմ . . . պէն պուրատա . . .

—Էվլէթ, պիլիրիմ, պուրատա, եանի էօյլէ պիր մա-
հէլլաէ պուլունմագտասընըզ քի, քէնտի ֆաղիլէթինիզէ
պիր մէրքէզ օլմուշտուր, սիզ պուրատընը պիր ֆէրֆօթէլ,
(չիֆթիլիք մէքթէպի) թէրթիպ վէ իթթիսազ իտէրէք :

նամուսնու վէքեամիլ չիֆթճիլէրէ սանաթ էօյլէթտիրմէք-
տէ, թէչվիդ էյլէմէքտէ, վէ նայիլի միւքեաֆաթ դըլմագ-
տաւընըզ. շէօյլէքի, պէօյլէ պիր թէչվիդաթխանէ, պուրա-
լարը իչին, պիր նիյմէթի պի բաեան սանըլսա սէզա տըր :
Ալէսսէվիեէ պաշգալարը, հայվանլարըն իսլահ վէ թարագ-
դըլարընա չալըշտըգլարը հալտէ, սիզ իսէ, պէնիի ատէմ
լէրին իսլահ ու թարագ դըլարընա չալըշմագտաւընըզ... պու
ֆիլլու ամէլէնիլ, շայեանը թէհայեիւր տիր... Սիլ, պու
թէչվիդաթխանէի, մատամ փօրժ կիպի պիր գատընըն թահ-
թը իտարէսինէ իհալէ իթմէնիլլէ, բէք ազըլանէ վէ բէք
միւտէպպիրանէ պիր հարէքէթտէ պուլունմուշտունը տուր
... Մէրդումէ, բէք շայրէթլի, բէք ճէսարէթլի, վէ բէք
ճէնապը պիր գատըն տըր... Մէրդումէ ատէթա պիր մէ-
լէք տիր, պիր ֆաղիլլէթ մէլէկի տիր... Պէն էօյլէ չօզլուգ
միւթէէսսիր օլուպ, շէվգէ կէլէն ատէմլէրտէն օլմատըլըմ
թագտիրտէ, մէրդումէնին օլ տէրտլի հալլէրի, գալպիմէ օլ
մէրթէպէ թէէսսիր իթտիլլէրքի, կէօղլէրիմ տօլարագ, աղ-
լատըմ պիլէ... ֆագաթ, շու շիմտիքի հէնուլ թահթը հի-
մանէնիլլէ ալտըղընըզ օլ կէնճ գըղա կէլինճէ... պագը-
նըզ... պիլա միւտահէնէ սէօյլէեէրէք տէրիմքի, օլ պապ-
տէ սիզէ հէմէֆքեար օլամամ, էֆքեարընըղը թահսին ի-
տէմէմ, նիհանէթ, մօնսէնէթ, անըն լագըլտըսընը իթ-
մէեէլիմ, հէման իւթիւնիւ գարաեը վիրէլիմ...

—Սէպէպ նէ տիր, Միւրֆ :

—Մօնսէնէթ, սիլ հէման, քէնտինիլլէ էյի կէօրիւնէ-
նի իճրա իթմէքտէսինիլ...

—Պէն անճագ հագգանիյեթտէն օլան շէյի իճրա իթ-
մէքտէյիմ, —տէտի Բօտօլֆի սապըլսըղճա պիք սէօյլէյիլ
իլէ-

—Էվվէթ, ֆագաթ... սիլ քէնտի կէօղլէնիւղէ հագ-
գանիյեթտէն կէօրիւնէնի եարմագտաւընըզ...

—Խայր, Ալլահըն հուզուբունտա, վէ պէնիմ վիճտա-
նըմ (եիւրէք, տուլլու) նէզտինտէ հագգանիյեթտէն սա-

երլանը . . . — տէյի ճէվապ վիրտի Բօտօլֆ սէրթճէ պիր սէօյլէյիշ իլէ :

— Պաղընըղ, մօնսէնսէօր, պէն սիզէ պիր շէյ սէօյլէ-
 եէյլմմի, պիզ պիր պիրիմիզին ֆիքըրնի անլանըպ, պիր
 պիրիմիզի իսքեաթ իտէմէնէճէկիզ . իմտի, թէքրարէն սէօյ-
 լէրիմքի, գաբաեալլմ պու լադըրտըլարը :

— Խա՛յր, վէ պէն սիզէ էմր իտէրիմքի սէօյլէեէսինիզ,
 — տէյի պաղըրտը Բօտօլֆ, հիւքմիլս սուրէթտէ պիր սէօյ-
 լէյիշ իլէ :

— Մօնսէնսէօր, պէն պու կիւնէ դտտար, հիշ պիր տէ-
 ֆա, Զաթը հաշմէթմէապընըղ թարաֆընտան, սուս օլմագ-
 լըղըմա տայիր պիր էմր ալմագլըղա սէպէպ վէ վէսիլէ վիր-
 միշ օլմատըղըմտան . . . մէէմուլ իտէրիմքի, Զաթը հաշ-
 մէթմէապընըղ տա, չիմտի պանա, սէօյլէմէքիկիմէ էմր պու-
 եուրմագլըղը ճայիզ կէօրմէեէճէքսինիզ տիր, — տէյի ճէ-
 վապ վիրտի Միւրֆ, ղուրուրլու պիր սէօյլէյիշ իլէ :

— Մօնսիէօ Միւրֆ, մօնսիէօ Միւրֆ, — տէյի պաղըր-
 տը Բօտօլֆ, կիթտիքճէ արթմագտա օլան պիր էսէրի հիտ-
 տէթ ու ղազապ իւզրէ :

— Մօնսէնսէօր, մօնսէնսէօր :

— Մօնսիէօ, սիզ բէք ալէա պիլիրսինիզ քի, պէն էօյ-
 լէ, սէօյլէմէքիք լաղըմ կէլմէքտէ իքէն, մէճպուրի օլան
 սիւքիուլթի սէվէնլէրտէ՛ն տէյիլիմ :

— Լաքին, պէնտէ, Զաթը հաշմէթմէապլարընտան մա-
 ղուր տիլէեէրէք պէնան իտէրիմքի, իշիմէ պէօյլէ սիւ-
 քիուլթ իթմէքիք էլ վիրմէքտէ տիր, — տէտի Միւրֆ սէրթ-
 ճէ պիր սէօյլէյիշ իլէ :

— Մօնսիէօ, պէնիմ սիզին իլէ, թա թէքլիֆսիզլիք տէ-
 րէճէսինէ գատար ինմէքլիկիմ, պաշգա պիր նիյեէթէ մէպ-
 նի օլմանըպ, իլլա օլ նիյեէթէ մէպնի տիր քի, սիզ տէ, պա-
 նա հէր շէյի սէրպէսթճէ սէօյլէմէքիք տէրէճէսինէ գա-
 տար եիւքսէլէսինիզ :

Բօտօլֆուն լէհճէսինտէ, պու սօնրաքի լադըրտըլարը

սէօյլէտիկի վագըթտա տէրքեար օլան էսէրի ազամէթ վէ հիւքմրանիւի նագչու պէեան իթմէքլիք իհթիմալտէն տէ յիւ տիր :

—Մօնսէնեէօր , պէնիմ սիննիմ էլլի օլուպ , վէ քէնտիմ տէ զատէկեանտէն պիրի պուլունտուղում հալտէ , Ձաթը հաշմէթմէապընըլ թարաֆընտան , պու եօլտա պիր լիսան իսթիմալի ճայիլ օլամալ :

—Սո՛ւս օլունուզ . . :

—Մօնսէնեէ՛օր . . :

—Սո՛ւս օլունուզ , տէ յիեօրում սիզէ . . :

—Ձաթը հաշմէթմէապընըլ , պէնիմ կիպի պիր եիւրէք թաշըմագտէ օլան պիր ոտէմի , քէնտի իճրա իթտիկի հիւսսնի խըտմէթլէրի տէր խաթըր իթմէքլիկէ մէճպուր գըլմանըլլա , գուսուրտա պուլունմագտասընըլ . . —տէտի Միւրֆի պիր սուրէթի պարիտէտէ (սօուգճա) սէօյլէեէրէք :

—Իճրա իթտիկինիլ հիւսնի խըտմէթլէրինիզլի մի , մէկէրչի անլէրէ գարշըլըգտա լազըմ կէլէն հէրնէվի միւքեաֆաթա նայիլ օլմուշ տէ յիլմիսինիլ տիր :

Հէր նէ գատար Ռօտօլֆուն ֆիքրինտէն , շու սօնրաքի սիթէմամիլ լագըրտըլարը տիհանընտան չըգարտըլը վագըթտա , Միւրֆի ալէյհինտէ , մէրգումուն պիր իրթիքեապ նիյեթիլլէ քէնտույէ իպրագը խալիսէթ իթմիշ օլմասընա տայիր , զէրրէճէ պիր շէյ կէշմէմիշ իտի իսէ տէ , շուրասը պատիի թէէսսիւֆ տիւր .քի , մէրգում էօյլէ պիր եանլըշ զիւիւմէ զահիպ օլտուղունտան , հիճապընտան նաշի գըր գըրմֆըլ քէսիլտի , վէ բիւր հիտտէթ օլարագ , վէ եուլմրուգլարընը սըգարագ քէնտի աննընա վուրտու : Վէ պատէհու , մէրգում պիրտէն պիրէ թէպտիլի էֆքեար իտիպ , քէնտույի թօլաեարագ , վէ ասէլգատէլիք նուրու բարլամագտա օլան լէհճէսինտէ եապանիճէ պիր նէֆրէթի շէտիտէ իլէ օլ անտէ պիր ալթ իւսթլիք զուհուրա կէլմէքտէ պուլունսան Ռօտօլֆուն եիւզլէրինէ աթֆը նիկեահ իտէրէք , էլէմ նաք պիր սէօյլէյիշիլէ , վէ քէմալի շէֆգաթ վէ մուհապ :

պէթ իւզրէ պիր ահը տէրուն չէքմէքտէ օլտուղու հալտէ,
մէրգումա ,

—Մ'օնսէնեէօր , ագլընըզը պաշընըզա՛ թօրլաեընըզ . . .
սիզ քէնտինիզի զայպ իթմէքտէ օլուպ , նէ եարտըղընըզը վէ
նէ սէօյլէտիկինիզի պի՛լմէեօրսունուզ . . . —տէտի :

Մէրգումուն պու լազըրտըլարը , Բօտօլֆուն պիւթիւն
պիւթիւն հիտտէթ ու զազապընը թահրիք իյլէտիքլէրին-
տէն , կէօզլէրինտէն պիր պէտէվիլիք աթէչի սաշըլմանա ,
վէ տօտազլարը պէմպէեազ քէսիլմէկէ պաշլատը , վէ պիր
հարէքէթի թէհտիտամիզ իւզրէ , մէրգումուն իւզէրինէ
տօղրու իլէրուլէեէրէք ,

—Սէն պու գատարա գատար ճէսարէթէ՛տէ մի չըզըշ-
մագտապըն . . . —տէյի պազըրտը :

Միւրֆ կէրի չէքէլտի , վէ պիր շիտտէթ իւզրէ օլուպ ,
վէ քէնտույէ բազմէն օլտուղու հալտէ ,

—Մ'օնսէնեէօր , մօնսէնեէօր , յունվար 13 թարիխինի
պիր քէրրէ խաթըրընըզա՛ կէթիրինիզ , —տէտի :

Միւրֆիւն պու լազըրտըլարը , Բօտօլֆ իւզէրինտէ , սիհ-
րէ մանէնտ սուրէթտէ , պիր թէէսսիրի ազիմ հուսուլինի
մուճիպ օլտուգլարընտան , զայզ ու զազապընտան նաչի ,
կէրկիլէնմիշ օլան սուրէթի եինէ կէվլէեէրէք էսկի հալինի
քէսպ իյլէտի . տիք տիք մէրգումուն եիւզիւնէ պազտը ,
պաշընը էօնիւնէ էյտի , վէ պատէհու , ճիւզիճէ սիւքիուլթ
իւզրէ տուրտուգտան սօնրա , աշուրի մէրթէպէ էլէմնաք
վէ եավաշ պիր սէօյլէյիշ իլէ ,

—Մ'հ , մանսիէօ , չօգ թաշ եիւրէքլի պիր առամանընըզ
. . . պէն իսէ նիհանէթ բէչիման օլուպ . . . վէ քէնտի վիճ-
տանըմտան պու գատար թազեիգ իտիլտիքտէն (քէնտի քէն-
տույէ տէրտ տույմագ) սօնրա . . . իթիգատընտա պուլուն-
մագտա իքէն , եինէ սի՛զ . . . էվվէթ , եինէ սի՛զ . . . —տէտի :

Բօտօլֆուն նէֆէսի քէսիլէրէք , լազըրտըսընը պիլէ պի-
թիւրմէքլիկէ միւզթէտիր օլամատըղընտան , թաշտան եա-
բըլմա պիր գանապէ իւզէրինէ տիւչիւպ օթուրտու , վէ եիւ-

զիւնիւ իբիէ լլէրի իշինէ աւարագ էլէմ իւզրէ սէթր իյլէտի :
 — Մօնսէնեէօր , — տէյի պաղըրտը Միւրֆ , քէմալի թէ-
 էսսիւֆ իւզրէ , — պէնիմ ինսանիյեթլի էֆէնտիմ , ափվը-
 նըզը տիլէրիմ , լուծֆ իտինիլ , պու ինթիւար վէ սատըգ
 Միւրֆիւնիւզէ ափվ իտինիլ : Սապրէ թագաթըմ գալմա-
 տըղընտան , վէ , հայֆա՛ , տէյիլ պիղզաթ քէնտիմ . . . իլ-
 լա պիղզաթ քէնտինիլ իշին . . . հիտտէթ ու զազապընըզըն
 նէթիճէլէրինտէն գօրգտուղումտան . . . մահզա սիզի սէ-
 վիպ աճըտըղըմտան նաչի , վէ քէնտի իսթէկիմէ գարշը օւ-
 տուղու հալտէ , վէ ասլա պիր թազիր վէ տարկընըզ Դիյ-
 եթթիյլէ պուլունմատըղը թագաթիրտէ . . . տիհանըմտան
 մէգըիւր լուղէթլէր չըգտըլար . . . Մօնսէնեէօր , պու մէր-
 թէպէ չարուգ ալընըպ , թիղմէշրէպլիք իթմէմլէ խէթա իթ-
 տիմ . . . էֆէ՛նտիմ , պիղզաթ քէնտի գալպլինիլ տախի շէ-
 հատէթ իտէր.քի , սիզին ախէագ ու թապիաթընըզա , պէն-
 տէն պաչգա քիմնէ , լաւըգըլլա աշինա տէյիլտիր , չիւն-
 քի , թա վագթի սապավէթինիլտէն պէրու : սիզի թէրք ի-
 տիպ տէ բիշինիլտէն այըլմամըշըմտըր . . . Բէճա իտէրիմ,
 օլ ուղուրսուղ կիւնիւ , խաթըրընըզա կէթիրմիշ օլտուղում
 իշին , ափվ իտինիլ . . . օ՛ֆ , մէկէրչի , նիչէ տէֆալար ափվ
 ու ինայէթ պուեուրան տախի պիղզաթ սիզ տէյիլմիսի-
 նիլ . . .

Բօտօլֆ պաշընը տօղըրուլթտու , մէրգումուն ըէնկի պիւ-
 թիւն պիւթիւն աթմըշ իտի : Միւրֆէ խիթապէն , հալիմճէ
 վէ մահզունճա պիր սէօյլէյիշ իլէ ,

— Եա՛ պէնիմ աթիգ տօսթում , էլվէրիր , արթըգ էլ
 վէրիր , թէշէքըիւր իտէրիմ.քի , օլ մուսիպէթէնճամ օլան
 հիտտէթ ու զազապըմ աթէշինի , եալընըզ պիր լուղէթ ի-
 լէ սիճնտիւրմէքլիկէ սէպէպ օլտուն . պէնճէ , պէն սէնտէն ,
 սանա սէօյլէտիկիմ սէրթ լագըրտըլարտան տօլաւը , մա-
 ղուր տիլէմէմ , զիրա , սէն տախի բէք ալէա պիլիրսին.քի ,
 պիղտէ , սաֆտէրուն քիմնէլէր պէյնինտէ , պիր տարպը մէ-
 սէլ օլմուշտուր սէօյլէնիր , եւրէ+ իլէ Կօթաֆ արաւնպա , իայլէ-

ճէ Դեռաֆէ վար Դըր, տէրլէր, պէնիմ եիւրէկիմտէ հիշ պիր ֆէ-
նալըդ պուլունմատըղը հալտէ, պիր տիվանէլիք տիր եար-
տըմ, արթըդ քիթապըն օլ սահիֆէսինի էօրթիւպ գարա-
եալըմ:

— Փագաթ, էֆէնտիմ, հայը'ֆքի, շիմտի պու տէր-
քեար օլան մահզունիյեթինիլ, էօյլէ չարուգ կէշմէյիպ,
իլլա ուզուն միւտտէթ տէվամ իտէճէք... վէ պնիմտէ,
պիթթապի, տէրտի տէրունիմի միւվէտտի' (սէպէպ) օլաճագ
տըր... Հէմիշէ արզույի քէպիրիմտէն օլան շէյ, անճագ
վէ անճագ, սիղին օլ քէտէրնաք պիր թապիաթտան գուր-
թուլմանըղը կէօրմէքիլիքտէն իպարէթ պուլունտուղու թագ-
տիրտէ... մուղայիրի օլարագ իսէ, կիտիպ կէլիպ տէ,
օլ հէր շէյտէն չարուգ ալընմագլըդ թապիաթըմլա, սի-
ղի տահա գիւտտէ տէրեայի զամ ու էլէմլէրէ զա'րգ իյլէ-
մէքտէյիմ: Հաֆը'զ ալլահ, նէեէ' եարար պիր ատէմին ա-
գբիլ վէ քեամիլ օլուպ, վէ հաթթա սաչարը տա աղար-
մանա պաչլամըլ օլմասը, էկէրչի օլ ատէմ, հէնուզ քէմա-
լէթին իլք ալէամէթի օլան պիր ֆագիլէթէ պիլէ մալիք պու-
լունմագտա տէյիլ իսէ, շէօյլէ քի, հէնուզ, միւսթահագգ
օլմատըղը եէրտէ, քէնտույէ գարշը զուհուրա կէլէն սի-
թէմ ու թագիրլէրի կէօրտիւկիւնտէ, թէհամմիւլ իտէրէք
տանանապիլմէքիլի պիլէ պիլմէքտէ տէյիլ իսէ:

— Հէր նէ հալ իսէ, պրագալըմ արթըդ օրալարընը...
իքիմիզտէ տէ թագսիրաթ վար տըր, պէնիմ աթիգ վէ թէ-
միլգալպ տօսթում, — տէտի Րօտօլֆ թաթըլըդ իւզրէ,
— ունուտալըմ օնլարը... թէքրարէն, էվլէլքի միւսահա-
պէթիմիղէ պաչլաեալըմ... սէն պու չիֆթիլիկին թէէսիս
ու քիւշատը իլէ, մատամ ժօրթ հագգընտա տայիմա գալ-
պիմտէ հիսս իլլէմէքտէ օլտուղում ըիգգաթ վէ մէրհամէթ-
տէն տօլաեը, պիր չօդ մէտհ ու սէնալէր օգուճագտա ի-
տին... Սէն մատամ ժօրթուն նատիր իւլէմնալ խասսէլէ-
րինի թագտիր իտիպ, վէ պաչնտա պուլունան տէրտ ու
պէլալարտան տօլաեը, գալպինտէ աճըլար տուեարագ, մէր-

գումէնին, բէտէրիմին, իլա նիհայէ օլմադ իւզրէ, իպրազը թէշէքքիւր իթմէքլիկէ ահտ ու ատագ իյլէմիշ պուլունտուղու տ'Արվիլ ֆամիլեսաընտան պուլունմատըղընը տախի պիլտիկին հալտէ, մէգքիւր ըիգգաթ վէ մէրհամէթիմէ, մէրգումէեի շայէսթէ կէօրմէքուէսին, էօյլէ տէյիլմի :

—Մօնսէնեէօր, մէրգումէ հագգընտա իպրազ իյլէմէքտէ օլտուղունուղ հիւննի թէվէճճիւհ վէ ինթանիյեէթի, պէն տայիմա թագտիր ու թահսին իյլէմէքտէեիմ :

—Փագաթ, մէրգումէ մէթրուք պիր հալտէ գալմիշ օլան պիշարէ կէնճ գըղ հագգընտա իղհար իյլէմէքտէ օլտուղում հիւննի թէվէճճիւհ վէ տույղուտան տօլանը տա, տիւշարը թէաճճիւպ օլմագտասըն, էօյլէ տէյիլմի :

—Բէճա՛ իտէրիմ, մօնսէնեէօր, աֆիլ իտինիլ... աֆիլ իտինիլ... զիրա օլ պապտէ գուսուր իթտիմ... էվվէթ, խէթա՛ իչէտիմ... :

—Խօյր... պէն, բէք ալէա ֆարգընտանըմքի, սէնի, իշին սուրէթի զահիրէլէրի ալտատապիլտիլէր... Լաքին, եալլընըղ շու քեաֆի տիր քի, սէն պէնիմ էօմրիւմիւն, նասըլ կէշմիշ օլմասընը պիլիրսին... թէքմիլ էօմրիւմէ խապերտարսըն... վէ մատամ քի սէն, քէնտի թագսիրաթըմըն էճրիւնի (ապաշխարանք) չէքմէքլիկի քէնտիմճէ պիր պօրճ ատտ իտէրէք, եօլա չըգմիշ օլտուղումու տախի պիլմէքտէ, վէ իճրաաթը թարիգինտէ պանա, քէմալի սատագաթ վէ ճէսարէթ իւզրէ մուալէնէթի լաղըմէեէ միւսարաաթ վէ իգտամ իյլէմէքտէսին... պէնիմ տէ պօրճումտուր... վէ եախօտ, տահա տօղրուսունու իսթէր իսէն, պէնիմ տէ շիւքրանիյեէթիմ իգթիղասընտան տըր քի, պէնիմ, մէրգումէ կէնճ գըղ հագգընտա գուհուրա կէլմէքտէ օլան զայրէթ վէ մուհապպէթիմտէ, զէրրէճէ պիր խաֆիֆիլք, վէ զէրրէճէ ֆէնա պիր ֆիքր իւզրէ ամէլ ու հարէքէթ իթմէքտէ օլմատըղըմ, սէնի խքեաթ իտէեիմ :

—Մօնսէնեէօր, էօյլէ օլմասընը պէն, զաթէն տախի պիլմէքտէեիմ :

—Սէն պիւրսին քի, իյիւր իթմէք տիմէքէ, պէն նէ՝
անլամագտաւրմ, վէ պինաէն ալէյհ սէն պիւրսին քի, պէն
իյիւր իթմէքէքիկէ գալգըշան պիր առամ, շու իւշ, եանի
պէլէլէ, Բարա Ենէլէլէ, վէ պիւրսինի վէ միւրատ իյլէ-
տիկինի իծրա իտէպիւրմէք իշին, Գորէի վէ Գորէի օլմէլէ
նիյմէթ վէ գօլայլըգլարընա, պիրիքտէ օլարագ մալիք պու-
լունտուգտա, նէ՝ եօլտա տալրանըպ վէ հարէքէթ իթ-
մէլի տիր տէյի տիւշիւնիւպ վէ իթիգատ իյլէմէքտէյիմ...
Պէնիմ էֆքերար ու իթիգատըմա, քէնտի հալլէրինտէն թա-
ճիգ պուլունան վէ նամուսլարընը թանըր օլան պալիթսըղ-
լարա իմտատ ու մուսլէնէթ իթմէքիք, իյի շէյ տիր, պիր
ֆագիլէթ տիր: Քէզալիք, նամուսլարընը թանըր օլուպտա,
հէր քէսէ սըրլարընը աշամատըգլարընտան, զարուրէի վէ
սէֆալէթէ գարչը գօեարագ, սէպալթ վէ մէթանէթ իւղ-
րէ ճէնքլէշէն նամուսլու վէ հհի ըրղ զաթլարը, արաւըպ
պուլարագ աշըգտան, վէ պազէն տախի, քէնտիլէրին խա-
պէրլէրի օլմագսըղըն կիզլիտէն... իմտատէ եէթիշմէքիք,
վէ օ եօլտա քիմէսնէլէր, հէնուզ տիւշարը սէֆալէթ օլ-
մագտան, իշին էօնիւնիւ ալմագլըգ, վէ մաազալլահ, իւ-
միտ քէսիքիկինէ տիւշէրէք, ճիւնհա վէ ճինաեթ իշլէ-
մէքիկիէ գալգըշմագլըգտան, մէրգումանը եէթիշիպ մէնն
իտէրէք գուրթարմագլըգ, տահա պիւրսին պիր ֆագիլէթ
տիր: Հէր քէսին հիւսնի նապար վէ իթիպարընտան տիւ-
շէրէք, վէ զարուրէթ վէ սէֆալէթ բէնչէսինտէ պուլունա-
րագ, պաեաղը վէ մէքրուհ եօլլարա սաբմըշ օլուպ, վէ եախօտ
սաբմագտա պուլունուպ տա, քէնտի տօղուշլարընտա, վէ
եախօտ զաթէն հիւրէքլէրինտէ կիւզէլ, խալիա, վէ ալիճէ-
նապճա տույղուլարը, վէ ֆագիլէթ թօհումլարը պուլու-
նան զէվալլըլարը, համիյէթ վէ հիմաեթ իտէրէք, քէն-
տի գատր ու հայսիյէթլէրինի, կէրէք քէնտիլէրէ վէ կէրէք
ալէմէ թանըթտըրմագ, վէ եէնիտէն նամուս ու իթիպար
սահիպի գըլմագ, վէ տիւշէճէքլէրի վէ եախօտ տիւշմիւշ
օլտուգլարը ալիլագ պօղուգլուղու չամուրուլունտան չէքիպ

չըգտրմադ վէ գուրթարմադ . . . տահա զիեատէ պիւլիւք
 պիր ֆազիլէթ օլտուղու կիպի , արսըզլարը , էտէպսիլէ-
 ըի , խայինլէրի , զատտարլարը , վէլհասըլ հէրնէվի ճիւն-
 հա վէ ճինասէթ սահիպլէրինի , իսթէր ֆագըր օլտուղար
 վէ իսթէր վէնկին , քէմալի զայլ ու զազապ իւզրէ գօլալա-
 եըպ , վէ ասլա ինսաֆ ու ինասէթ իթմէեէրէք , ախըր ին-
 թիգամ իթմէքլիք աախի , ատալէթ սւ հագգանիյեթթաէն
 տիր . . . վէ պինապլէրին , պիլա տիգգաթ , պիլա թէֆիթիչ
 վէ թահգըզ , պիր թագըմ լսեքգ օլմասան քիմէսնէլէրէ ,
 խայինլէրէ , խըրսըզլտրա , ալչագլարա , ըիւսվալլարա , միւֆ-
 սիտլէրէ վէ ֆիթնէքեարլարա իմտատ ու մուալէնէթ , վէ
 մէրհամէթ իթմէքլիք , անլէրի քէնտի ճիւրմու ճինասէթ-
 լէրինտէ , տահա զիեատէ թահրիք վէ թէչվիգ իթմէքլիք
 տիր , շաեանը հէյպէթ տիր , աեըպ տըր , կիւնահ տըր , վէ
 հաթթա տինսիպլիք իմանսըզլըգ տըր . ատէթա , Սլահըն
 վարլըղընտան շիւրհէ իթմէքլիք տիր . զիրա , պաշգասընա
 իյիլիք իտէն պիր ատէմ , իթտիկի իյիլիկէ գարշըլըգ , պիր
 իյիլիք հուսուլինէ չալըշմագլըղա պօրծլու տուր , շէօյլէքի ,
 իյիլիք իթտիկի ատէմէ , անը , պիր Սլահ աշգընա , վէ պիր
 ախլագը համիտէ (բարոյական) նամընա եաբտըղընը գան-
 տըրարագ , մէրգու.մօն տա , Սլահա իման կէթիրիպ , վէ
 քէնտինին տէ պաշգալարընա իյիլիք իթմէքլիկէ , եանի ախ-
 լէագը համիտէ վէ ֆազիլէթ սահիպի օլմագլըղա պօրծլու
 պուլունտուղունու գանտըրմալը , իսքեաթ իթմէլի , վէ իս-
 քեաթ իթմիչ օլմասընա տա քէնտիսի իսքեաթ օլմալը տըր .
 —Մօնսէնէօր , պէն ասլա , սիլ լաեըգ օլմասան ա-
 տամլարա , վէ լաեըգսըլ եէրտէ , իյիլիքլէր եարմագտասը-
 նըլ տիմէք իսթէմէտիմ :

—Տօթը միւսիննիմ , սանա պիր շէյ տահա սէօյլէեէ-
 եիմ . . . Սէն բէք ալէա պիլիրսին քի , պէն , զայպ իթմիչ օլ-
 տուղում պիր թանէճիք էվլատըմ իչին , կիճէ կիւնտիւզ
 աղլաեըպ կէօզ եաշլարլ տէօքմէքտէյիմ , վէ քէղալիք սէն
 բէք ալէա պիլիրսին քի , քէնտի , վալիտէլիկէ շայեսթէ պու-

լունմանան վալիտէսի օլան Սարատան զիւատէ մէզքիւր չօ-
ճուղումու սէվմէքտէ իտիւմ, վէ էկէր մէրգումէ վալիտէսի,
պիգայտ պուլունմանըպ տա, չօճուգճուղազըմ զայպ օլմուշ
օլմասա իտի . . . շիմտի, մէրգումէ օլ սահիպսիզ վէ պախթ-
սըզ գըզ կիպի, օն ալթը հաշքնտան զիւատէ պիր սիննէ
գատէմ պասմըշ օլաճագ իտի: Նիհայէթ, սէն անը տախի
բէք ալէա պիլմէքտէսին քի, քէնտի չօճուգճուղազըմըն ա-
ճըսը, հէմիշէ երկրէկիմտէ հիւքմ իթմէքտէ օլտուղունտան,
օլ չաղտա կէնճ վէ սէֆիլ գըզլար կէօրտիւքտէ, աճըքըպ
մէրհամէթ իթմէմէքլիք, վէ գանըրըպ սիւանէթ իյլէմէ-
մէքլիք, պիր տիւրլիւ էլիմտէն կէլէմէմէքտէ տիր . . . :

— Հագգընըզ վարտըր, մօնսէննէօր . . . էօյլէ օլտուղուն
պիլմէքտէ օլտուղում հալտէ, էօյլէ տիւշիւնիւպ վէ էօյլէ
թէէվիլ (մեկնութիւն տալ) իթմէքլիկէ պօրճու պուլուն-
տուղում շէօյլէ տուրսուն . . . մէկէրչի, հէր նէվի ֆագըր
ֆուգարանը, վէ զայիֆ զուաֆանը գանըրըպ հիմմէթ իթ-
մէքլիք տախի, Ալլահըն էմրինտէն, վէ հէր ատէմին տէ վա-
զիֆէսինտէն տէյիլմի տիր:

— Էվլէթ, ազիզ տօսթում . . . ֆագաթ, էկէր լութֆ ու
մէրհամէթէ շայէսթէ իսէլէր, մէսէլա, պագընըզ պիզիւմ
մատամ ժօրթա, նէ՛ գատար շայէսթէ տիր. մէրգումէ նա-
սըլ շանանը հիւրմէթ պիր գատըն տըր, մէրգումէսին տին-
տար վէ թէմիզգալպ վալիտէսի, նէ գատար ադըլը սու-
րէթտէ քէնտիսինի պիւյիւթմիւշ վէ քէնտի ինսանըզ պօրճ-
լարընը քէնտույէ էօյրէթմիւշ թանրթտըրմըշ տըր, վէ պի-
նապէրին քէնտիսի տէ, նէ կիւզէլ թուլթմուշ, վէ ասլա
տօղրու եօլտան սաբմանարագ, էօյրէնտիկինի իֆա վէ իճ-
րանա տէվամ ու իգտամ իյլէմիշտիր . . . Էվլէթ, մէրգում-
մէ, ասլա ինսանիյէթ թարիզինտէն շաշմասըգտան պաշ-
գա, հէր նէվի տէհէթամիզ տէրտ ու պէլալէրէ տախի,
մէրտճէ գարշը գօեուպ ճէնքլէշմիւշ վէ տանանմըշ տըր . . .
իմտի, մէկէրչի Ալլահա մագպուլ օլան շէյ տէ պու տէյիլ
միտիր, պէօյլէ, Ալլահըն ինայէթինէ նայիլ օլարագ, տօղուշ-

լարնտա կիւզէլ կիւզէլ տույլու վէ թապիաթլարա մայիք պուլունան սէֆիլլէրի , տէրտ ու պէլալէրտէն եարտըմ ի տիպ տէ գուրթարմագ տէյիլ մի տիր . . . Բէզալիք , մէկէրչի , մէրգումէ օլ սէֆիլ վէ պէտպախթ կէնճ վէ կիւզէլ գըզ , լութֆ ու մէրհամէթէ վէ հիւրմէթ ու ըրաեթէ շայէսթէ սաեըլսա սեզա տէյիլ մի տիր . . . Էվվէթ , հիւրմէթ ու ըրայէթէ , շայէսթէ սաեըլմալը տէյիլ մի տիր , չիւնքի , պիշարէ , թա վագթի սէպալվէթինտէ , Էճիւնտէ հիշ պիր ըհպէրի , հիշ պիր գաեըրըճըսը , վէ հիշ պիր էյի նասիհաթ վիրիպ գուամնտա իտիճիսի պուլունմատըղը հալտէ , ատէթա պիր հայվան կիպի , անճագ քէնտի թապիի օլան տույլուսու էլինտէ պրագըլմըշ օլտուղու , վէ թապիաթիլլէ տէ , ճէֆալար , Էզիյեթիլլէր չէքիպ , մահպէսլէրտէ գալտըղը , ատի հալլէրէ տիւշտիւկիւ , վէ լէքէլէնիպ քէնտի նամուսունու զայպ էյլէտիկի թագտիրտէ պիլէ , եինէ քէնտի եիւրէկինտէ , քէնտուեէ ճէնապը Հագգ թարաֆընտան իհսան պույրուլմուշ օլան , կիւզէլ վէ եիւքսէք տույլուլար թօհումլարընը , սաղ վէ սալիմ սուրէթտէ սագլաեապիլմիշ տիր : Էկէր սէն , մէրգումէ պէտպախթ գըզճըղազըն սէօյլէտիլլէրինի իչիթմիշ օլսա իտին . . . պէնիմ թարաֆըմտան , քէնտիսինի աճըմագտա օլտուղումա տայիր օլուպ , վէ քեամիլճէ վէ տօսթճա օլտուղու հալտէ , սէօյլէնիլէն իւք լագըրտըեը իչիթտիկինտէ , պէս պէլլի չիմտիեէ գատար , քիմսէաէն օլ եօլտա քեամիլճէ պիր մուամէլէ կէօրիւպ , վէ տօսթճա պիր լագըրտը իչիթմիշ օլմատըղընտան , օլ քէնտի սաֆի վէ թէմիզ գալպինտէ մէրքիւզ վէ մահֆուզ պուլունան կիւզէլ վէ միւպարէք թապիի տույլուլար , էն զիեատէ թէմիզ վէ լէքէսիզ կուսթօլար , վէ էն զիեատէ նազիք վէ շաիրանէ եանի եիւքսէք ֆիքը ու թէ հուվուրլար , իւք պահարտա , օլ գըրլարտա պաեըրլարտա հուսուլէ կէլմէքտէ օլան հէգարուն նէվի եապանի չիչէքլէրին , ճիւզիճէ կիւնէլին զիեալէրինի կէօրալլէքլէրինտէ , ճանալլապ աչըլմաեա պաշլատըզլարը միսիլլու , ուեանըպ ճան-

լանման ապաշխարար . . . Մէրգումէ ֆլէօր-տը-Մարի իլէ, անճագ պիր սաաթ վուգու պուլմուշ օլան միւսահապէթի-միզտէ , մէրգումէնին գալպինտէ մահֆուզ օլ մէրթէպէ ինսանիյեթի , լութի ու լէթաֆէթ , վէ քէմալէթ , էվվէթ , պէնիմ միւսինն տօսթում Միւրֆ , օլ մէրթէպէ քէմալէթ խազինէլէրի կէօրտիւմ քի , հայրան օլտումտա գալտըմ : Հէլէ օլ պիր թագըմ թաթլը թաթլը , վէ իլմի մանթըգա մուվաֆըգ սուրէթտէ օլարագ , տէօքտիւկիւ տիլլէր արասընտա , պէնիմ իգօնօմեա իտիպ տէ , կիւնտէ իքիչէք ֆըրանգ արթըմագլըզա պօրճու վէ միւհթաճ պուլունտու-ղումու , պանսնասիհաթ վիրտիկինտէ , վէ մէգքիւրիգօնօմեա սաեէսինտէ , էնվայի միննէթտէն վէ տիւշարը թէհլիքէ օլմագլըգտան ազատէ գալպալիէճէկիմի , նիչէ տէլիլլէր իլէ իսպաթէ գալգըշարըքնտա , կէրչի պիր թարաֆտան , քէնտիմի թուլթամանարագ կիւլիւմնէտիմ իսէ տէ , տիկէր թարաֆտան տախի , քէզալիք քէնտիմի զապթ իտէմէտիկիմտէն , կէօղլէրիմ տօլմանա ապաշխար : Ձէվալլը չօճուգ , մէգքիւր նասիհաթլարը պանս հէմ ճիտտի վէ հէմտէ եիւլէքտէն օլարագ վիրմէքտէ օլտուղունտան , էօյլէ պիր քեամիլճէ նասիհաթ վիրմէքտէ օլմասընտան տօլանը , գալպինտէ պիր մէմնունիյեթի ազիմէ հիսս իթմէկէ ապաշխարը կիպի , պէնիմ տէ մէգքիւր նասիհաթլարընը տիյնէեէրէք իճրա իտէճէկիմէ տայիր , քէնտույէ սէօղ վիրտիկիմի կէօրտիւքտէ տախի , հատտէն զիւտտէ սէվինիպ շա՛ղ օլմանա ապաշխար . . . Մէրգումէնին պու հալի , պանս զիւտտէսիյլէ թէէսսիր իթտի , թա գալպիմէ իչլէտի . . . էվվէթ , օլ գատար թէէսսիր իթտի քի , կէօղլէրիմ եաշարտըլար . . . նասըլ քի , միւսինն տօսթում , իլթէ սիզին տախի իւզէրլի-նիզտէ , այնի թէէսսիր զուհուրա կէլմէքտէ տիր , էօյլէ տէյիլ մի . . .

—Սահիհէն էօյլէ տիր , էվվէթ մօնսէնեէօր . . . էօյլէ պիր կէնճ գըզըն , նիչէլէրի միսիլու , անճագ քէնտիսի իչին , սիզի բարալար սարֆ իթտիրմէքիկէ չալըշաճագ վէ գանտըրա-

ճագ եէրտէ . . . սիղին իչին պիր իշճի տիր իթիգատընտա պու-
լունարագ , սիզէ էմրի իտարէ նասիհաթլարը վիրմէքլիկէ
չրգըշմասը , վէ կիւնտէ իքիշէր փրանգ արթըրմահը դան-
տըրմագլըղա գալգըշմասը . . . տօղրուսու , տաեանըլըր չէյ
տէյիլտիր , պիր տաէմին եիւրէկի , թաշ վէ տէմլրաէն տէ
բէք օլսա , եինէ թէէսսիր իտէճէկինտէ , գէրրէճէ չիւբհէ
եօգ տուր :

— Էհ , սուս օլ արթըգ , ղիրա , իշթէ մատամ ԺօրԺ ի-
լէ Մարի պուրաեա կէլմէքտէ տիրէր . . . Հէր չէյի հա-
ղըրլաթտըր քի , ագշամա կիտէլիմ , չիւնքի , մութլագա ,
էրքէնտէն փարիստէ պուլունմամըղ լաղըմտըր :

Մատամ ԺօրԺուն սայ ու հիմմէթի սայէսինտէ , Ֆլէօր-
տը-Մարի թէպտիլի էլպիսէ իյլէտիկինտէն , պիւթիւն պիւ-
թիւն թէպտիլ օլարտգ , ատէթա թանըլմաղ պիր հալ քէսպ
կյլէմիշ իտի : Պաշընա պիր տիլպէր եուվարլագ քէօյլիւ թաք-
կէսի (պօնէ) վաղ իթմիշ օլուպ , վէ սարք սաշարըր իսէ , ան-
նրնտան իքի թարաֆա այրըլարագ , քէնտի թաղէ լէհճէսինի
իհաթա կյլէմէքտէ իտիլէր . վէ պիւյիւճէք պէեաղ պիր
մէնտիլ պօյնունտան աթըլըպ , սինէսի իւղէրինտէ , ուճլա-
րը խաշվարի իւսթ իւսթէ կէլտիքտէն սօնրա , էօնիւնտէ
պաղըր պուլունան պիր ուֆագ տալղալը ճանֆէս բէշթի-
մալըն կէօքիւսլիւկիւ ալթընտա ղայս օլմագտա իտիլէր .
վէ մէգքիւր բէշթիմալ իլէ կէօքիւսլիւկիւն քէնարընտաքի
մաի վէ գըրմըղը իշլէմէլէրի , սայքի մահղա քէնտիսի ի-
չին պիչիլիպ տիքիլմիշ տիր կիպի , վիճուտինէ միւթապըգ
կէլմիշ օլան «գարմէլիթ» նամ պիչիմտէ դօեու բէնք պիր
ֆիսթան իւղէրինտէ բէվաղ վիրիպ կէօղէ վուրմագտա ի-
տիլէր : Պաղը սէվինճ վէ մէմունիյէթէ տայիր օլան հալ-
լէր , ինսանըն իւղէրինտէ մուգատտէս պիր տուրկունլուգ
հասըլ իտէրէք , թարիֆ գապուլ իթմէղ սուրէթտէ պիր
մահղունիյէթէ տիւչիւրտիւքլէրինտէն , մէրգումէնին իւ-
ղէրինտէ տալսի , օլ հէնկեամտէ , պէղայէթ տէրէճէտէ պիր
աղըրըլըգ էսէրի հիւքմ իթմէկէ պաշամըլ իտի . Բօտօլֆ ,

մէղքիւր հալին վուգուինէ զաթէն պէքլէմէքտէ պուլուն-
տուղունտան, ասլա թէաճճիւպ իթմէտի, հաթթա, էկէր
մէրգումէեի, մէղքիւր եէնի հալ իշինտէ պույիւք պիր սէ-
վինճ վէ տիլէր տէօքիւշ իւղրէ կէօրմիւշ օլսա իտի, հագ-
գընտա, եիւքսէք ֆիքիւրլի պիր գըզ օլմասը էֆքեարընա
ղահիպ օլմաստճագ իտի :

Մատամ Ժօրթա կէլինտիքտէ, մէրգումէ զաթէն, խայ-
լի վագըթլար տէրտ ու պէլալար վէ մէշագգաթլար չէքմիշ
օլմասը հասէպիյլէ, քէնտույի ճէնապը հագգըն միւրատը
րէպպանիսինէ թէսլիմ վէ իհալէ իթմիշ, վէ բէք վագարլը
պիր հալ ու հէյեթթ քէսպ իյլէմիշ պուլունտուղունտան,
վէ ֆիլէօր-տը-Մարի իսէ, քէնտի լէթաֆէթ ու հալալէթի
թապիիյեէսիյլէ, հէր քէսլին հիւսնի թէվէճճիւհիւնիւ ճէլպ
իտէր պիր խասսէեէ մայիք օլտուղունտան, մատամ Ժօրթ,
մէրգումէնին եիւղիւնէ, սայքի վալիտէճէ պիր մէրհամէթ
վէ միւլայէմէթ իւղրէ պագմագտա իտի :

— Իշթէ պու եվլաճըլըլէ . . . մօնսիէօ Րօտօլֆ, զաթը-
նըզ թարաֆընտան, քէնտի հագգընտա զուհուրա կէլմիշ
օլսն լութֆ ու քէրէմլէրտէն տօլսեր, թագտիմի թէշէքքիւր
իթմէքիկէ կէլտի, — տէտի մատամ Ժօրթ, մէրգումէեի
Րօտօլֆա թագտիմ իտէրէք :

Լա Կուալէօղ, մէղքիւր եվլաճըլըլէ լուղէթինի իշիթ-
տիկլինտէ, կէօղլէրլինի եալաշճաճըգ մէրգումէեէ տօղրու
չէվիւրտի, վէ պիր վագըթ, թարիֆտէն միւսթաղնի պիր է-
սէրի թէշէքքիւր իւղրէ եիւղիւնէ պագտը :

— Ալիգէմ մատամ Ժօրթ, Մարի հագգընտա սիգէ իգ-
հարը մէմնունիյեթ իտէրիմ, մէրգումէ, թարաֆընդտան
զուհուրա կէլմիշ օլսն հիւսնի թէվէճճիւհիւ վէ մուհապպէ-
թէ շայէսթէ պուլունմագտա տըր . . . վէ տոյիմա տա շա-
յէսթէ օլաճաղը մէէմուլի գալիտէն տիր :

— Մօնսիէօ Րօտօլֆ, — տէտի լա Կուալէօղ սէսիկտէ պիր
տիթրէյիշ պուլունտուղու հալտէ, — պիղղաթ սիվին տախի
ֆիքր ու գալալինիղ չէհասէթ իթմէքտէ տիր քի, էօյլէ

տէ յիլմի, սիզլէրտէն նէ՝ մէրթէպէ միւթէշէքքիր պուլուն .
տուղումու արդ ու իֆատէյէ միւզթէտիր տէյիլմ , օլ
պապտէ աճղու զաաֆըմ տէրքեար տըր . . :

—Չօճուղում, զաթէն իւզէրինիզտէ կէօրիւնմէքտէ օ-
լան էսէրի իզթիրապը տէրունինիզտէն , հիսսիեաթը դալ-
պիյեէնիզ քեամիլէն անլաշըմադտա տըր . . :

—Մհ , էվվէթ , զէվալը չօճուգճուղազըմ , շու նայիլօլ-
մագտա օլտուղու լութֆ ու նիյմէթին , թարաֆը Հիքմէթուլ-
լահտան քէնտույէ իհսան պուլրուլմուշ պիր իգպալու սէա-
տէթ օլմասընը , բէք ալէա հիսս իյլէմէքտէ տիր , —տէտի
մատամ փօրթ ըիգդաթը դալպ իւզրէ սէօյլէրէեք , —մէր-
գումէնին իք իշի , հէման օտամտան իշէրի կիրիր կիրմէզ ,
խաշելութին պատկերիմին նէզտինտէ տիզ իւզէրինէ կէլէ-
րէք , տուաեա միւսարաաթ իթմէքլիք օլմուշտուր :

—Ձիւնքի , մօնսիէօ Բօտօլֆ , արթըգ զաթընըզըն լութֆ
ու հիմմէթի սայէսինտէ . . . տուա իթմէքլիկէ ճէսարէթ իթ-
մէկէ պաշլամըշըմտըր . . . —տէտի լա կուալէօզ :

Միւրֆ լա կուալէօզիւն մէզքիւր սաֆտէրունճա սէօյլէ-
յիշինի իշիթտիկինտէ , զայէթլէ միւթէէսսիր օլարագ ըիգ-
դաթա կէլտի իսէտէ , մէզքիւր հալինի կէօսթէլմէքլիկի ,
քէնտի իտտասընտան պուլունան քէմալէթէ եանի սօուգ
գանլըլըղա մուղայիր ատու իյլէտիկինտէն , պիրտէն պիրէ
եիւզիւնիւ պաշղա թարաֆա չէվիրտի :

Բօտօլֆ քէլամէ ազազ պիրլէ , լա կուալէօզէ խիթապէն ,

—Չօճուղում , ազաճըգ մատամ փօրթ իլէ կէօրիւշիւպ
գօնուշմագ իսթէրիմ . . . սիզտէ տօսթում Միւրֆ իլէ կի-
տիպ չիֆթիկի կէզինիզ . . . մէրգում սիզէ , իլէրուտէ հի-
մայէ իտէճէք օլտուղունուզ քիմէսնէլէրի թանըթտըրա-
ճագ տըր . . . ճիւզիճէ սօնրա պիզտէ կէլիր սիզէ գալու-
շուրուզ . . . իմտի , Միւրֆ . . . սանա սէօյլէեօրում , Միւրֆ ,
. . . իշիթմէեօրմուսուն . . . —տէտի :

Մէրգում ինսանիյեթի քիպարզատէ , Բօտօլֆուն պու-
լագըլտըսը իւզէրինէ , արգասընը չէվիրէրէք , կիւեա պուր-

նունու սիւմէքտէ տիր կիպի ուէսլէր չըգարմանա պաշլա-
տըգտան սօնրա , մէնտիլինի ճէպինէ գօյտու , վէ կէօլլէ-
րինտէ հասըլ օլան եաշլար կէօրիւնմէսին նիյէթիլլէ , շար-
գաւորնը պասըպ գաշլարընա գատար ինտիրտի , վէ նիմ
մէրթէպէ եիւզիւնիւ չէվիրէրէք , Մարիեի գօլթուղունա ալ-
տը : Միւրֆ պու հարէքէթինի , օլ գատար ուսթալըղլա
իճրա իյլէտի քի , նէ Բօտօլֆ վէ նէ տէ մատամ Ժօրթ , գա-
թան մէրգուսուն եիւզիւնիւ կէօրիւպ տէ ֆէհմինտէ օլա-
մատըլար : Մէրգուսուն գօլթուղունա թագտըղը պիրլէ ,
ալէթթաճիլ չիֆթիլիկին էպնիյեէսի եօլունու էլէ ալտը , վէ
օլ գատար աճէլէ իլէ եէօրիւտիւ քի , լա կուալէօղ , չօճուգ-
լուղունտա , լա Շուէթին եսնընտա իքէն , պիր քէրրէ , մէր-
գուսինն աեաղընա եիւրիւմէքիկէ , վէ օտունտան օլան
բապուճլարընըն պիր թէքինի եօլտա ղայպ իթմէքիկէ մէճ-
պուր օլտուղու կիպի , պու տէֆա տախի , Միւրֆիւն եէօ-
րիւմէսինէ ատըմլարընը ույտուրմանա մէճպուր օլտու :

— Էյ մատամ Ժօրթ , Մարի հագգընտա նէ էֆրեարտա
պուլունմագտաւընըլ պագալըմ , — տէտի Բօտօլֆ :

— Մօնսիէօ Բօտօլֆ , նասըլ քի սիգէ ուէօլլէտիմ , մէր-
գուսն օտամտան իչէրի կիրէր կիրմէգ . . . Խաշելութիւն թաու-
վիրինի կէօրաիւքտէ , գօշուպ տիղ իւղէրինէ կէլտի . . . ար-
թըգ օլ հէնիկեամտէ , մէրգուսն իւղէրինտէ հասըլ օլան ,
վէ էօլլէ սուրէթի ղահիրէտէ պիր նիւմայիչ իչին օլմանըպ ,
իլլա , տէրունի տիլտէն վէ թապիլի օլտուղու տա աչիքեար
կէօրիւմէքտէ պուլունան տինտարճա տույղու վէ հարէ-
քէթինի , միւմքին տէյիլտիր , տիլ իլէ թարիֆ իտէմէմ :
Իշթէ օլ անտէ , իյիտէն ֆէհմ իտիպ անլատըմքի , մէրգու-
սինն բուհու , հալէա , քէնտի թապիլի եիւքսէք մէվգըրինի ,
տիւշիւպ ղայպ իթմէմիլտիր , վէ պունտան տա գաթինա-
զար , մօնսիէօ Բօտօլֆ , օլ ղաթընըլ հագգընտա զուհուրա
կէլմէքտէ օլան շիւքրանիյեթ տույղուլարընտա տախի ,
զէրրէճէ պիր կէօսթէրիչ վէ պիր միւպալաղա էսէրի պու-
լունմագտա տէյիլտիր . . . իլլա , քեամիլէն պիր էսէրի Խաճ

իսկ թո՛ւն ի պարէթ պուլունմագտա տըր : Մերդ ումէ իւղէ-
րինտէ հիւքմ ի թմէքտէ օլան տինտարլըդ տուլլու սունուն
նէ գատար թապիի վէ դուվլէթլի պիր հալտէ պուլուն-
մաաընը իսպաթ ի ինն , սիւղէ պիր շէյ տահա սէօյլէ ետէիմ ,
—պէն մէրդումէ ետէ , «մնսիէօ Բօաօլֆ թարաֆընտան սի-
ղէ , արթըդ պունտան սօնրա պուրատա գալաճաղընը խա-
պէր վիրիլտիքտէ , շիւբհէսիղ օլարագ , տիւշարը թէաճճիւպ
օլուպ , վէ քէնտինիզի , զիեատէսիյլէ իգպալլը ատա խտէ-
ճէքսինիղ տիր . . . պու նիյմէթ , գալպինիզտէ հատտէն զի-
եատէ պիր Թէշէքքիւր էսէրի հուսուլէ կէթիրէճէք տիր ,
էօյլէ տէյլլմի . . . » —տէտիկիմտէ , մէրգումէ տախի ճէ-
վապընտա , «Մհ , էվլէթ մատամ , —մնսիէօ Բօաօլֆ , անը
պանա սէօյլէ եիպ խապէր վիրտիկինտէ , պիրտէն պիրէ նէ
օլտուղումու շալըրտըմ , վէ նէ եաբաճաղըմը պիւմէզ օլ-
տում , ֆագաթ , իւղէրիմտէ , պիր քիլիսէտէն իշէրի կիրաի-
կիմտէ . . . նէ վագըթ , պիր քիլիսէտէն իշէրի կիրմէքիկէ ,
քէնտիմի շայէսթէ վէ միւգթէտիր սաեար իսէմ . . . տինտար-
լըդ էսէրի օլտուղու հալտէ , նաաըլ պիր սէաաէթի հալ իւ-
միտի հաաըլ օլուր իսէ , իշթէ օլ թէսէլլիպախշ իւմիտէ
մանէնտ պիր իւմիտ հաաըլ օլտուղունու , հիսս իյլէտիմ » —
տէտիքտէն սօնրա , իրավէթէն տախի , —«շիւնքի , մէրգում ,
սիղտէ պիրիտինիզ եա . . . » —Պէն մէրգումէ ետէ հիճապը-
նը կէօրաիւկիւմտէն նաշի , լագըրտըսընը պիթիրմէկէ պը-
րագմանարագ , —Պիլիրիմ , չօճուղում . . . չիւնքի պունտան
պէօյլէ սիղէ , տայիմա , չօճուղում իսմինի վիրէճէկիմտիր . . .
պիլիրիմ , չօգ տէրա ու սէֆալէթլէր չէքմիշտինիղ տիր . հալ
պու քի , Սիլահ ազիմ իւշան հապրէթլէրի , քէնտուլի սէ-
վէնլէրի , վէ քէնտի գօրգուսունու չէքէնլէրի , վէ պինա-
պէրն , սէֆիլ վէ պիշարէ գալանլարը , վէ թէօլպէ իսթիղ-
ֆարէ կէլէնլէրի , տայիմա քէնտի լութֆ ու ինայիէթինէ
մաղհար գըլաճաղընտա շիւբհէ հօգ տուր . . .

—Մհ , Սիլահ սիղտէն հօշուտ օլտուն , աղիղէմ մատամ
թօրթ , մէրգումէ օլ պէտպախթ չօճուղու , քէնտի թահթը

հիմանէմէ աւտրղըմտան տօլաներ, շիմտի դալպիմոն, գաթ պէ գաթ պիր մէմնունիյեթ հիտո իյլէմէքատէ, վէ մէրգու- մէ հագգընտա, տահա զիեատէ պիր մէրհամէթ տույմագ- տանբմ. . . հասըլ քի սիլ տախի, բէք իյի քէշֆ իյլէմէքատէ- սինիլ, մէրգումէ, բէք կիւզէլ տույլուլարա մալիք պու- լունմագտա տըր :

—Մօնտիէօ Բօտօլֆ, մէրգումէնին, պաշգա պիր հալի տախի, զիեատէսիյլէ պատիի մէմնունիյեթիմ օլմուշտուր, շէօյլէ քի, մէրգումէնին շու շիմտիքի նայիլ օլտուղու եէնի պիր հալ վէ եէնի պիր մէվգընըն, աշուրի մէրթէպէ քէնտի մէրագընը թահրիք իյլէմէսի լազըմ կէլիր իքէն, ապա տի- հանըն աշըպ տա, սիլին հագգընըլտա, հիշպիրսիւալէ պիլէ գալգըշմամըշտըր : Մէրգումէնին պու մէրթէպէ բիւր նէ- ղաքէթ աղըրլըղը, հազար տիգգաթըմը տալէթ իյլէտի- կինտէն, պագաեըմ պիր տէֆա, աճապա պու, սահիհէն նէզաքէթի մէվնուտէսինտէն մինէշէթ իթմէքտէ տիր, եօգ- սա, եա պիգայտսըլլըղընա վէ եախօտ էօյլէ պիր թէսա- տիւֆէմի մէպնի տիր տէյի թէճրիւպէ իթմէք նիյեթիյ- լէ, —պիթթապի, չօճուղում, շիմտի սիլ, սիլէ, քիմ օլ- տուղունու պիլիպ թանըմագտէ օլմաաղընըզ հալտէ, պու մէրթէպէ իյիլիքլէր իթմէքտէ պուլունան ղաթըն, քիմ օլ- մասընը թանըմագլըղը, մէրագ իթմէքտէ օլմալըպընըզ, էօյլէ տէյիլմի, —տէտիկիմոն, —«պէն ալ պիլէտէնէ. . . —տէյի ճէվապ վիրտի մէրգումէ քէմալի խալիսէթի թա- յիպէ իւզրէ, —մէրգում պէնիմ իչին, պէր վէլէն Նէյթի թէս- միյէ օլունմագտա տըր :

—Տիմէք տիր քի, ալիղէմ մատամ ԺօրԺ, սիլ մէրգու- մէնի սէվմէքտէ վէ գալպինիլտէ մէրքիւզ պուլունան տույ- ղու վէ մէրհամէթէ, զէվալը պէսպախթ չօճուղու տա- խի հիսսէմէնտ գըլմագլըղա հիմմէթ իթմէքտէսինիլ. . . :

—Էվվէթ, պէն մէրգումէնի, ալ. . . կիպի կէօզէտիպ գանըրաճաղըմտըր, —տէտի մատամ ԺօրԺ, տիլսիւզան պիր սէօյլէյիլ իլէ :

Րօտօլֆ, պիր ալէամէթի մէջնունիյեէ օլմագ իւղրէ, մէրգումէնին էլինի թուլթուպ սըգտը:

—Հայտէյինիզ, հայտէյինիզ, էլէմ իւղրէ օլուպ տա, զայրէթտէն տիւշմէնիզ... Հէր նէ դատար, պու կիւնէ դատար զուհուրա կէլէն էմէք վէ զահմէթլէրիմիզ պօշա չըգտըլար իսէ տէ, էլպէթթէ պիր կիւն...:

Մատամ փօրթ, մահզուն մահզուն պաշընը սալլանա-
րագ, վէ էլէմնաք սուրէթտէ սէօյլէնէրէք,

—Ձէվալլը պէտպալսթ չօճուղում, շիմտի երկիրմի եա-
շընտա օլմուշ օլանագ իտի... —տէտի:

—Աճա՛յիպ, օլ դատար օլանագ մի իտի:

—Էվլէթ, մօնսիէօ Րօտօլֆ, էվլէթ Ալլահ սիլտէն րա-
զի՛ օլուն, Ալլահ իշինիզի րասթ կէթիրմին:

—Ալլահըն ինանէթի պիւշիւք տիւր... իւմիտի դալիմ-
տէն տիր քի... Տիւնքի կիւն կիտիպ (ֆագաթ թէհի եէր-
տէ) Պրա-Ֆուտ տէնիլէն մէքրուհուն պիրինի, խապէր վիր-
տիքլէրինէ կէօրէ, պէլքի, էվլատընըզ հագգընտա, պիր
մալիւմաթ ալքըրմ էմէլիլէ, արատըմ իսէ տէ, պուլամա-
տըմ, վէ մէրգումուն էվլինտէն չըգըպ տա տէճմէքտէ ի-
քէն, պիր պէլանա ուղրատըմ, պիրիլյէ գալգանա թու-
թուշտում, վէ պու պիշարէ չօճուղա րասթ կէլտիմ...:

—Հայր՛ֆ... լաքին, հէլէ շունա թէշէքքիւր իթմէլի-
նիզ քի, պէնիմ իշին, պիր ինսանիյեթ իճրատը արգասը-
նա տիւշմէքտէ իքէն, մօնսիէօ Րօտօլֆ, պարի հիշ տէյիլ
իսէ, ճէնապը Հագգ սիլի, պաշգա պիր ֆաղիլէթ եօլու-
նա տահա սէվգ իտէրէք, մէրգումէ պալսթսըզ չօճուղու
րասթ կէթիրթմիշտիր:

—Րօշֆօրտան հիշ պիր խապէր ալմամտընըզմը:

—Խայր, —տէտի մատամ փօրթ, եավաշ պիր սէս իլէ
սէօյլէնէրէք վէ տիթրէնէրէք:

—Տահա՛ իյի եա... ինշաալլահ մէրգում ճանվէր կէպէր-
միշտիր... ֆիրար տէր իքէն, քիւ...

Րօտօլֆ, մէքքիւր հէյպէթամիզ քիւրէք լուղէթինի թէ-

լաֆֆուղ իթմէքտէ իքէն , լազըրտընը քէսէրէք տուրտու :

—Օհ , քիւրէքտէն մի , տէտինիզ . . . քիւրէքտէն մի . . .

—տէյի պաղըրտը պիւարէ գատըն , տիւչարը տէհչէթ օ-
լարագ վէ սայքի սէսի քէսիլէրէք . — էվլատըմըն բէտէրի
. . . օֆ , էկէր պէտպախթ չօճուղում հալէա եաշամագտա
խէ . . . էկէր , օ տա պէնիմ կիպի , իսմինի տէյիլթիրմէք-
լիկի տիւչիւնմէմիլ իսէ , նէ՛ գատար ութանաճագ տըր . . .
ինտէլ ալէմ , նէ՛ գատար մահճուպ օլաճագ տըր : վէ տա-
հա պունտան տա պէտթէրի վար տըր . . . Իհթիմալտըր քի ,
մէրգուումն բէտէրի , պանա քէնտի իթմիլ օլտուղու տէհ-
չէթլու վատինտէ գավի պուլունմագտա տըր . . . Սճապա
նէ՛ եաբմըլ տըր էվլատըմը , մէրգուումն նիլին պէնիմ եա-
նըմտան աերրարագ , պիրլիքտէ կէօթիւրմիւշ տիւր :

—Պու սըրրա , պէնմ պիր տիւրլիւ ագլըմ իրէմէմիլ
տիր , — տէտի Րօտօլֆ , տիւչիւնմէքտէ օլտուղու հալտէ ,
—պու խայլին ատէմ , նասըլ քի սէյլէմէքտէսինիզ , պուն-
տան օն պէլ սէնէ էվվէլ , կիտիպ էճնէպի մէմլէքէթլէրին-
տէ գալմագլըղը գուրտուղունտա , օլ եաշտա պիր չօճուղու ,
էսնայի ֆիրարընտա , տայիմա քէնտուեէ պիր էնկէլ օլա-
ճաղը տէրքեար պուլունտուղու թագտիրտէ , աճապա գան-
ղի մէնֆաաթա մէպնի պիրլիքտէ կէօթիւրմիւշ տիւր :

—Հաֆըղ Ալլահ , մօնսիէօ Րօտօլֆ , գօճամ էսնայի ֆի-
րարընտա , սինօրտա տէրտէսթ իտիլտիքտէն սօնրա , (պիւարէ
գատընըն վիճուտի , պու լազըրտընը սէյլէտիկինտէ , տիթ-
րէմէկէ պաշատը) , փարիսէ կէթիրիլտի , վէ մահպէսէ ա-
թըլտը , վէ պանա տա , եանքնա կիտիպ կէօրիւլմէքլիկիմէ
միւսաատէ իտիլտի : Պիլըմիսինիզ , եանքնա կիթտիկիմտէ ,
պանա նէ՛ սէյլէտի իտի , շու տէհչէթամիզ լազըրտըլարը ,
եանի , «պէն , սէնին , էվլատընը չօգ սէվտիկինի պիլտիկիմ
իլին , մէրգուումն ալըպ պիրլիքտէ կէօթիւրտիւմ քի , անըն
խաթըր իլին , տայիմա պանա բարա կէօնտէրմէկէ մէճպուր
օլաըն տէյի . էմմա , կէօնտէրտիկին բարատան , էվլատը-
նա պիր ֆայիտէ չըգար իմիլ , եախօտ չըգմազ իմիլ . . . ար-

Թըգ օ պէնիմ պիլէճէկիմ պիր շէյ տիր . . . Էմմա, մէրգում
 եաշար իմիշ վէ եախօտ էօլիւր իմիշ, օ տա սէնին դարըշա-
 ճաղըն շէյ տէյիլ տիր . . . Լաքին, էկէր սաղ գալըր իսէ,
 էլպէթթէ պիր պագըպ գաերրան պուլունաճագ տըր . նի-
 հաեէթ, պէնիմ եիւզիւմտէն հասըլ օլան ըզգալէթի նասըլ
 չէքտին իսէ, էվլատըն եիւզիւնտէն զուհուրա կէլէճէք պու-
 լունան ըզգալէթի տախի, էօյլէճէ չէքէճէքսին տիր .» տէտի
 իտի: Օֆ, պունտան պիր այ սօնրա, իլա նիհաեէթ իւլէօմր,
 մէրգումուն քիւրէքտէ գալմասընա հիւքմ ու իլամ օլուն-
 տու . . . Իշթէ օլ վագըրթտան պէրու, օլ գատար իպրամ
 լար վէ ըճալար իլէ տօլու օլարագ եազտըղըմ մէքթուպ-
 լարըն քեաֆֆէսի տախի պօշա կիթմիշլէր տիր. չիւնքի, հիշ
 տէեիլ իսէ, պարի էվլատըն, նէ՞րէտէ վէ նէ՞ հալտէ պու-
 լունմասընա պիլէ վագըֆ օլամամըշլմտըր . . . Ս.հ, մօնսի-
 էօ Բօտօլֆ, աճապա շիմտի չօճուգճուղաղըմ նէ՞րէտէ պու-
 լունմագտա տըր, գօճամըն սէօյլէտիկի շու տէհէթֆէրմա,
 «պէնիմ եիւզիւմտէն հասըլ օլան ըզգալէթի, նասըլ չէք-
 տին իսէ, էվլատըն եիւզիւնտէն զուհուրա կէլէճէք օլան
 ըզգալէթի տէ, էօյլէճէ չէքէճէքսին» լուղէթլէրի, տայիմա
 խաթրըմա կէլմէքտէ տիրէր:

— Լաքին, արթըգ պու թարիֆ վէ թապիր գապուլ իթ-
 մէզ պիր վահշիլիք տիր, նէ՞ տիմէք տիր, պու պիր պիշա-
 ըէ չօճուղուն զայպ ու խարապընը՝ մուճիպ օլմագ, վէ ալէլ
 խուսուս նէ՞ տիմէք տիր, մէրգումու սիզին եանընըդտան
 աերըր՝ պ տա կէօթիւրմէք:

— Նասըլ քի սիզէ սէօյլէտիմ, մօնսիէօ Բօտօլֆ, հէրնէ
 գատար զաթէն պէնի սօեուպ խարապ իթմիշ իտի իսէ տէ,
 տահա պիր գաշ բարամ պուլունտուղունու պիլտիկինտէն,
 գաստի օլարագ պու եօլու թուլմուշ, հէմիշէ քէստուեէ
 բարա կէօնտէրմէքլիկէ պէնի մէճպուր իթմիշ, վէ էօյլէլիք-
 լէ, մէզըիւր գալան պիր գաշ զուրուշումու տախի պիթիր-
 միշտիր: Պէն իսէ, գօճամըն, բէք ֆէնա պիր ատէմ օլ-
 տուղունու բէք ալէա պիլտիկիմ հալտէ պիլէ, եինէ հիշ

տէյիլ իսէ, օլ բարալարըմըն պիր մըգտարընը սաղլաեա-
րագ, պիշարէ չօճուղումուն թալիմու թէրպիյեէսինէ սարֆ
իտէր իւմիտ վէ իթիգատընտա պուլունմագտա իտիմ. . :

— Էվլատընըզ իւզէրինտէ, քէնտուլի թանըթտըրաճագ
սուրէթտէ հիշ պիր նըշան վէ հիշ պիր ալէամէթ պուլուն-
մագտա տէյիլմի տիր :

— Նասըլքի զաթընըզա սէօյլէմիշիմտիր, մօնսիէօ Րօ-
տօլֆ, պօյնունտա ինճէ պիր կիւմիւշ զինճիր իլէ ասըլմըշ
պուլունան, վէ Բաբա հագրէթլէրի թարաֆընտան միւպա-
րէք Կըլընմըշ օլան լաճիվէրտ թաշընտան մուսաննա պիր Հո-
զին Սուրբտան պաշգա հիշ պիր շէյ Եօգտուր :

— Հէր նէ հալ իսէ, հէր նէ հալ իսէ, իւմիտինիղի Ալ-
լահտան քէամէեինիզ, Ալլահ հէր շէյէ գատըր տըր :

— Փնտա շիւրհէ ճայիզ տէյիլտիր, նասըլքի, մօնսիէօ
Րօտօլֆ, ճէնապը Հիքմէթուլլահ, պէնի զաթընըզըն թահ-
թը հիմայէսինէ վաղ իթմէքլիք քէրէմինի իհսան պույուր-
մուշտուր :

— Հայըֆքի, աղիղէմ մատամ փօրփ, պէնիմ բէք կիճ
մալիմաթըմ օլմուշտուր, Եօգտա, պի ինայէթի խիւտա,
շիմիեէ գատար, տահա չօգ սէնէլէր էվվէլ, սիզի տէրտ
ու մէշաղգաթտան իսէլաս իթմիշ օլմագլա մէմնուն օլուր
վէ իֆթիսար իտէր իտիմ. . :

— Օֆ, մօնսիէօ Րօտօլֆ, մէկէրչի զաթէն մազհար պույ-
ուլտուղում իյիլիքլէրինիզ պաշտան աշմագտա տէյիլմի
տիրլէր, մէկէրչի զաթէն թէշէքքիւրտէն աճիզ պիր հալտէ
պուլունմագտա տէյիլմիյիմ :

— Նէ Եաբմըշըմտըր սիզէ : Անճագ պու չիֆթլիկի սա-
թըն ալարագ, սիղին թահթը իտարէնիզէ վիրմիշիմտիր,
վէ սիղտէ գապուլ պիրլէ, էօյլէ պիր կիւզէլ, միւտէպպի-
րանէ վէ միւտագգըգանէ սուրէթտէ պագըպ կէօզէթմիշ-
սինիզտիրքի, սէնէվի շու գատար մէնֆաաթ հուսուլէ
կէլմէքտէ տիր . . . հալպու. քի, էկէր քէնտինիղին իյի հա-
լինտէ պուլունմուշօլսա իտինիզ, թապիաթիլլէ, քէնտի մա-

լինիլէ, քէնտի քէյֆինիլ իւզրէ պագըպ իլէրու կէօթիւ-
րէճէք իտինիլ . . :

—Մօնսիէօ, պու չիֆթիլիքտէն, զաթընըզ իչին նէ մէն-
ֆաաթ հասըլ օլմագտա տրը, —տէտի մատամ ժօրժ, Բօ-
տօֆուն լագըրտըսընը քէսէրէք, — մէկէրչի պու չիֆթիլ-
կին սայքի թէքմիլ հասըլաթը, մահզա պիր նիյմէթէ նա-
յիլ օլմագըզ էմէլիլէ, կէլիպ իչլէմէքտէ օլան չիֆթճիլէ-
րին իսլահը հալլէրիլէ, պիր տէ, պիզիմ օլ խայրխահ Հայր
Լաբօրթ թարաֆընտան իլթիմաս օլունմագտա պուլունան
քէօյին ֆագըրլարը գայրըլմասընա սարֆ ու իհտա գըլըն-
մագտա տէյիլմի տիր . . :

—Իյի սէօյլէտինիլ, պէնտէ հայր Լաբօրթու սիւալ ի-
տէճէք իտիմ, —տէտի Բօտօֆ, մատամ ժօրժուն, քէնտի
հագըքնտա օգուլմագտա պուլունտուղու մէտհ ու սէնալա-
րա պիր խիթամ վիրմէք, եանի գաչընմագ իսթէեէրէք, —
միւմաիլէյհ միւհթէրէմ զաթա, պէնիմ կէլտիկիմի խապէր
վիրտինիլ մի իտի. պէն մէրգումէ Մարիեի, միւմաիլէյհ
զաթըն տալի թահթը հիմաեէսինէ վազ իթմէք արզու վէ
նիյեէթինտէեիմ . . : Աճապա, պու սապահըի կէօնտէրտի-
կիմ մէքթուպում, եէտինէ վասըլ օլմուլ մու տուր :

—Պու սապահ, մօնսիէօ Միւրֆ կէլիր կէլմէզ, մէգըիւր
մէքթուպու կէօթիւրմիւշտիր :

—Պու կիւն, պէն պուրաեա կէլէճէկիմէ, բէք էմին օլ-
մաեքպ, վէ նիյեէթիմտէ մէրգումէեի Միւրֆ իլէ կէօնտէր-
մէք օլտուղունտան, մէրգումէ ֆագըր չօճուղուն սէրկիւ-
ղէլթինէ տայիր, մէգըիւր մէքթուպ իլէ, հայր Լաբօրթա,
պիր մրգտար մալիմաթ վիրմիլ իտիմ :

Պաղչէտէ վուգուա կէլմէքտէ օլան պու միւքեալէմէ,
չիֆթիլիք խըտմէթ.քեարլարընտան պիրինին կէլմէսիլէ գաթ
իտիլտի :

—Մատամ, հայր Լաբօրթ, տայիրէտէ սիզի պէքլէմէք-
տէ տիր, —տէտի մէրգում խըտմէթ.քեար մէրգումէեէ :

—Այ օղուլ, բօսթա աթլարը կէլտիլէր մի, հաղըր մը

տըրւար, — տէյի սիւալ իյլէտի Բօտօլֆ մէրգում ուշաղա :

— Էվվէթ, մօնսիէօ Բօտօլֆ, արապանա գօշուպ հազըրլա-
մագտա տըրլար :

Մէրգում խըտմէթքեար, պաղչէտէն կիթտի :

Կէրէք մատամ ժօրժ, կէրէք գարիյեէ բաբասը միւմա-
իլէյհ հայր Լաբօրթ, վէ կէրէք մէղքիւր չիֆթիկին թէք-
միլ խալգը, ֆիլէօր-տը-Մարինին վէլիի նիյմէթինին, եանի
Բօտօլֆուն քիմ օլտուղունու պիլմէտիքլէրինտէն, սատէճէ
«մօնսիէօ Բօտօլֆ» իսմինի վիրմէքտէ իտիլէր : Հէլէ Միւրֆ
խսէ, ապլա տիհանընտան պիր լուղէթ պիլէ գաշըրմալարասն
օլմատըղընտան, մէրգումա, անճագ եալընըղ գալտըղլարը
վագըթտա մօնսիէօ սըֆաթընը վիրիպ, սայիր վագըթլար-
տա, եանի սայիրլէր նէգտինտէ իսէ, ապլա շաշըրմագսըղըն,
տայիմա մօնսիէօ Բօտօլֆ տէյի թէսմիէ իյլէմէքտէ իտի :

— Աղիզէմ մատամ ժօրժ, աղ գալտըքի սիզէ պիր շէյ
թէնպիհ իթմէքիկէ ունուտաճագ իտիմ, — տէտի Բօտօլֆ
տայիրէեէ տէճնտիքլէրինտէ, — զանն իտէրիմ քի, Մարի-
նին կէօքսիւնտէ պիր աղ զայիֆիք պուլունմագտա օլմալը
տըր, զիրա, մահրումիյեէթտէն վէ սէֆալէթտէն, սըհհէ-
թինճէ խալէլ արըղ օլմուշտուր : Պու սապահ, հավա բէք
ալէա օլտուղու հալտէ, հէր նէ գատար եանագլարընտա
գիեատէճէ պիր բէմպէլիք կէօրինմէքտէ իսէ տէ, ումում
լէհհէսինտէ տէրքեար օլան սօլիունլուգ, բէք նագարը տիգ-
գաթըմա վուրմուշ, վէ գալպիմէ թօգունմուշ տուր, վէ
հաթթա, կէօլէրինին բարլագլըղընտա տախի, պիր նէվի
պօղուգլուգ կէօրմէքտէիմ . . . իմտի, մէրգումէնին էմրի
թէտապիսինէ պագըլըպ կիւզէլճէ գայըրըմասը էհէմիյեէթ-
տէն տիր :

— Ապլա էլէմ իւզրէ օլմաեընըղ, մօնսիէօ Բօտօլֆ, հէր
ճիհէթլէ պագար կէօղէտիրիմ, Պու ճիւմլէ իլէ տախի,
համտ ու սէնալէր օլտուն Ալլահա, էօյլէ մէրագ իտիլիպ գօր-
գուլաճագ պիր շէյի եօգ տուր . . . Պէօյլէ պիր կէնճ չաղըն-
տա . . . պէօյլէ պիր սահրատա, թէմիղ հավա, լէղիղ սու :

վէ լսեղգըյլա ըահաթըղա, վէ իգպալ ու սէատէթէ նայիլ
օլաճաղընտան, հէման աղ կիւնտէն քէնաուլի պուլուպ,
իւսթէ կէլէճէկի պի իշթիպահ տըր:

—Վագաա էօյլէ տիր... լաքին՝ հէր նասըլ տա օլսա,
տօղրուսու, պէնիմ, օլ սիզին քէօյ հէքիմնիզ հաղգընտա,
պիւլիւք պիր էմնէյէթիմ օլմատըղընտան... պէն Միւր-
ֆէ սէօյլէրիմ տէ, պիզիմ արապ հէքիմի ալըպ պուրատա
կէթիրիւ... մէրգուլմ բէք ուսթա տըր... էմնի թէտա-
վիսի իշին լոզըմ կէլէն էն ալէա պիր թէրթիպի պէնան ի-
տէր: Սիզ տէ չօգ տէֆա պանա, մէրգուլմէ չօճուգ հագ-
գընտա մայիւմաթլար վիրմէլիսնիզ... Պիրազ վագըթ կէ-
չիպ, պիր իյիճէ քէսպի իֆագաթ իթտիքտէն, վէ ըահա-
թընը պուլուգտան սօնրա, քէնտի իսթիգպալինի տախի
տիւլինիւր պիր սըրասընա գօրուզ... Բիմ պիլիր, պէլքի
տէ մէրգուլմէ, տայիմա սիզին եանընըզտա գալմագըլը
արղու վէ միւրատ իտէճէք տիր... էկէր սիզ տէ քէնտի-
տէն մէմնուն գալըր իսէնիզ:

—Մօնսիէօ Բօտօլֆ, պէնիմ արզուլի քէպիրիմ, տայի-
մա անըն եանըմտա գալմասը տըր... զիրա, հէր կիւն վէ
հէր ոտաթ արղու վէ հասրէթինի, վէ աճը վէ մէրաղընը
չէքմէքտէ օլտուղուլմ էվլատըմըն եէրինի թուլթարագ, պա-
տիի թէսէլլիմ օլաճաղը, իւմիտի գալիմտէն տիր:

—Ինչաալլահ, կէրէք սիզին, վէ կէրէք մէրգուլմէ իշին
տէրքեար օլան իւմիտլէրիմիզին վիճուտէ կէլմէլէրինի կէօր-
մէքլիք իգպալինէ նայիլ օլուրուզ:

Բօտօլֆ իլէ մատամ փօրթ, չիֆթլիկէ եագլաշմագտա
իքէն, Միւրֆ իլէ Մարի տէ կէրի տօնմէքտէ իտիլէր:

Շայեանը հիւրմէթ պուլունան քիպարգատէ Միւրֆ, լա
կուալէօզին գօլունու թէրք իլէ, Բօտօլֆուն եանընա կէլ-
տի, վէ բէք մահճուպ գալմըշ տըր կիպի պիք հալ իւզրէ
սէօյլէեէրէք, մէրգուլմուն գուլաղընտան,

—Մօնսէնէօր, պու չօճուղուն իւզէրինտէ, էօյլէ պիր
գուլվէյի ճաղիպէ վար տըր քի, ատէթա հայրան օպուպ

չաշա գալտում, շիմտի անը պիլէմէհօրում քի, գանդիսի զի-
հատէ շահանը ըրիգդաթ վէ մէրհամէթ պուլունմագտէ տիր,
մատամ ժօրժ մու, հօգսա մէրգումէ չօճոճ մու... Պէն
խէ, շիմտիէ գատար, պու հօլտա տուլղուլար, նէ իտու-
կինի պիլմէհէրէք, առէթա պիր վահշի ճանվէր կիպի եա-
շամագտա իմիշիմտիր:

—Ագիգիմ միւսինն Միւրֆ, պէն զաթէն սէնին, մէր-
գումէ չօճուղու թահթը հիմսեէմէ ալմագլըղմա հագգ
վիրիպ, վէ մէրգումէհի էգճան ու տիլ աճըերպ տա սէվէ-
ճէկինէ էմին պուլունմագտա իտիմ, — տէտի Րօտօլֆ, կիւ-
լիւմէհէրէք, վէ մէրգումուն էլինի սըգարագ:

Մատամ ժօրժ, Մարինին գօլթուլունա կիրէրէք, մէր-
գումէ իլէ պիրլիքտէ, հայր Լարօրթուն պէքլէմէքաէ օլ-
տուղու, հէր գաթընտա վագը քիւշիւք պիր սալճնտան
իշէրի կիրտի...:

Միւրֆ հօլ հաղըրըղընա նէզարէթ իթմէք իւզրէ պը-
րագըպ կիթտիկինտէ, մատամ ժօրժ իլէ, Մարի, Րօտօլֆ
վէ քէօյ բաբասը եալընըգ գալտըլար:

Մէգքիւր պուլունտուղլարը ուֆագ սալճն հէր նէ գա-
տար սատէ պիր սուրէթտէ իտի իսէ տէ, հէր պիր շէյ բէք
նիզամընտա, վէ բէք բահաթ իտիլէճէք պիր հալտէ իտի,
վէ Րօտօլֆուն, արապա իշինտէ, էսնայի բահտէ, լա Կու-
ալէօգէ նագլ իլէտիկի կիպի, տայիրէնին սայիր մահէլլէրի
միսիլու, հէր թարաֆ աճէմ պասմասըյլա տօնատըլմըշվէ
տէօլէնմիշ իտի: Եհրտէ գալըն պիր հալը սէրիլմիշ օլուպ,
օճագտա տախի ալէա պիր աթէշ հանրպ բարլամագտա,
վէ իքի գըթա գրիսթալ վաղօլար տէրունինէ վաղ իտիլմիշ
օլան, վէ հէր նէվի ըէնքտէն միւրէթթէպ պուլունան իքի
գըթա իրի տէմէթ մարկէրիթ նամ չիշէքլէրին ինճէ պիր բա-
յիհայի թայիպէսի, հէր թարաֆը տօլտուրմագտա իտի: Եա-
րը աչըգ օլան եէշիլ բանճուրլարըն արալարընտան, շահըր-
լըղլար, վէ քիւշիւք չայ, վէ մէգքիւր շահըն գարշը եագասըն-
տա վագը քէսթանէ աղանըղլարը կէօրիւնմէքտէ իտիլէր:

Սէքսէն չաղլարընա գատէմ պասմըջ օլուպ, վէ իխթիլալըն սօն կիւնլէրինտէն պէրու, մէգքիւր ֆագըր քէօյճիւկէզտէ քէնտի ըուհանի խըտմէթինի իֆայէ տէվամ ու իգտամ իյլէմէքտէ պուլունան հայր Լարօրթ, օճաղըն եանընտա օթուրմագտա իտի: Միւմաիլէյհին լէհճէսինտէ տէրքեար օլան, վէ բիր իխթիեարլարա մախսուս պուլունան չայեանը իհթիրամ պիր հալու էսէր, նատիր իւլէմնալ սուրէթտէ պուլունմագտա իտի. միւմաիլէյհ պէզաեթ տէրէճէտէ զայիֆ օլուպ, պիր տէրի վէ պիր քէմիք գալմըջ օլտուգտան պաչգա, պիր ազտա նամիզաճ օլմասը միւշահէտէ օլունմագտա իտի. վէ գար կիպի պէեազ վէ ուզուն սաչլարը, սիեահ վէ պիր չօգ եէրլէրի տէ եամալը պուլունան սիեահ ճիւպպէսի եագասընտան աչաղը ինմէքտէ իտիլէր. չիւնքի, միւմաիլէյհ աղիզ բէտէր, եէնի եէնի ճիւպպէլէր եաբըպ տա կիյինմէքտէն իսէ, պիր ճիւպպէեի պիր գաչ սէնէլէր կիյինիպ տէ, տիկէրլէրինին պէտէլլէրիլլէ, պիր գաչ ֆուգարա չօճուգլարընա էլպիսէ եաբտըրմաեը, տահա զիեատտէ սէվմէքտէ օլմասընը սէօյլէմէքտէ իտի: Միւմաիլէյհ զաթ, օլ գատար իխթիեար իտի, օլ գատար իխթիեար իտի քի, արթըգ հէմիչէ էլլէրի տիթրէմէքտէ օլտուզունտան, պիր լագըրտը իգթիզասընտան օլարագ պիլէ էլինի եօգարը գալտըրաճագ օլսա, տուա օգումագտա տըր զանն իթմէքտէ իտիլէր:

— Միւհթէրէմ բէտէր, — տէտի Ռօտօլֆ մէրգումա քէմալի իզզ ու իհթիրամ իւզըրէ, — մատամ ԺօրԺ, պու կէնճ չօճուզու, քէնտի թահթընէզարէթ վէ հիմայէթինէ ալմագլըզա հիմմէթ իյլէմիշտիր... իմտի օլ պապտէ, զաթը միւհթէրէմինիզին տախի լութֆ ու հիմմէթինի ը՛ճա վէ իլթիմաս էտէրիմ:

— Մճնսիէօ, զաթէն, պիզէ միւրաճաաթ իտէն քեաֆֆէյի սայիրլէր միսիլու, օլ պապտէ, անըն տախի հագգը տէրքեար օլուպ, վէ պիզիմտէ պօրճումուզ աչիքեար տըր... Ալլահըն լութֆ ու ինայէթինէ էօլչիւ վէ թէրազի եօգտուր:

կէօրիւեօրսունուղ, սէվկիւիւ չօճուղում, Հագգ թէալէա հազրէթլէրի, քէնտի լուծֆ ու ինայէթլէրինի իսպաթ վէ թաստիգ պիրլէ, իշթէ սիդի օրթատա պրագմանը պ գանբը մըչ ալը . . . սիդին պաշընըզտան բէք չօգ սէրէնճամլար կէչ միչէր տիր . . . հէրսինտէն խապէրտար օլմուշում տուր . . . — Միւմաիլէյհ, Մարինին էլինի, քէնտի միւհթէրէմ վէ տիթ ըէմէքտէ օլան էլլէրի իլինէ ալտը, — Սիդի, օլ պուլունտու ղունուղ սէֆիլ վէ ատի հալտէն հիմէթ իտիպ տէ խէլաս իտէն օլ ալիճէնապ զաթ, Գիթապը Շէրիֆին շու, «ճէնապը Հագգ, քէնտուեէ իլթիճա իտիպ վէ մէրհամէթինէ սըղընանլարըն եանլարընտա հազր ու նազըր տըր. քէնտիտէն իհթիրալ իտէնլէրի, քէնտի արղուլէրինէ նայիլ գըլըպ, վէ քէնտուեէ նիտա իտէնլէրին տէ նիտալարընը իշիտիր, վէ խէլաս իտէր» քէլամը մուգատտէսլէրինի թաստիգ իյլէմիշտիր: Շիմոի սիդ, քէնտի հիւսնի հալ վէ աթվարընըզ սաեէսինտէ, անըն հիմէմու համիյեթինէ լաեըգ օլմուշ սունուղ տուր. վէ պէն տախի, հէր վագըթ, վէ հէր տագըգա, եէնիտէն տախիլ օլաճաղընըզ սէլամէթ եօլունտա . . . սիդէ իմտատ ու մուալէնէթէ, վէ զայրէթ ու թէշվիդէ վէ թէսէլլիեէ հազըր պուլունաճաղըմտըր . . . Մատամ ժօրթ, հէր սաաթ սիդէ պիր հիւսնի իպրէթ օլուպ . . . վէ պէն տախի հէմիշէ կիւզէլ կիւզէլ նասիհաթլար վիրէճէկիմտէն . . . ճէնապը Հագգըն էմր ու միւրատըր ալիսինին, քէնտի եէրինի պուլաճաղընտա, աալա շիւքհէ ճայիլ տէյիլ տիր . . .

— Վէ պէն տախի, եա՛ ազիլ բէտէր, օլ պէնի աճըեըպ տա մէրհամէթ իտէնլէր, վէ պէնի անըն հուզուրունա կէթի ըէնլէր հագգլարընտա, Ալլահա տուալար իտէճէկիմտիր, — տէտի լա կուալէօղ, միւմաիլէյհ միւհթէրէմ բէտէրին նէգտինտէ տիդ իւղէրինէ կէլէրէք, վէ հէեէճանը գալպի շիտաթինտէն նաշի, ըչգըրըգտան նէֆէսի թըգըլարագ:

Մէրգումէնին պուլ լագըրտըսը, մատամ ժօրթուն, Րօտօլֆուն վէ բարասըն գալպլէրինէ . . . իֆրաթ մէրթէպէտէ թէէսսիր իլլէտիլէր:

—Պալգընը, սեվկիւլիւ էվլատըմ, տեաղա գալգընը,
—տէտի բարաս, —զաթէն սիզ, չիմտիտէն, տէյիլ խէթա
իտէրէք, իլլա պաշգալարըն ֆէնալըգլարընա գուրպան կի-
տէրէք, տիւչար օլտուղունուղ թագսիրաթը աղիմէլէրին
մաղֆէրէնէ նայիլ օլմագլըղա, շայէսթէ պուլունմագտա-
սընըզ... զիրա, հաղրէթի ըէսուլ տախի շէօյլէ պուեուր-
մուշ տուր, «Ճէնապը հագգ, տիւշմէք իւզրէ պուլունան-
լարա իմտատ իտիպ, վէ տիւչիւրիւմէքտէ օլանլարը տա-
խի թուլթուպ գալտըրըր:»

Պու հէնկեամտէ, Միւրֆ սալօն գաբուսունու աչտը:

—Մօնսիէօ Բօտօլֆ, աթլար հաղըր տըրլար, —տէտի:

—Ատիէօ, ազիզ բէտէր... ատիէօ, մատամ ժօրթ...
էվլատըմը սիզին լուլթֆ ու հիմմէթինդէ իհալէ իտէրիմ: ահ,
էվլատըմըղ տէեէճէք եէրտէ, էվլատըմը տէտիմ. ատիէօ
Մարի, ինշաալլահ երինէ ազ կիւնտէն կէլիր սիզի կէօրիւրիւմ:

Միւմաիլէյհ միւհթէրէմ բէտէր, Բօտօլֆուն կիթմէսի-
նի կէօրմէք իսթէտիկինտէն, տիզլէրի տիթրէմէքտէ օլտու-
ղու հալտէ, մատամ ժօրթ իլէ լա կուալէօզիւն գօլլարընա
տաեանարագ, սալօնտան տիշարը չըգտը:

Կիւնէչին սօն զիեալարը, իւզէրլէրինէ պիր էսէրի մահ-
ղունիյեթի հիւքմ իթմէքտէ օլան օլ ուֆագ, եանի շէօյլէ քի,

Շէֆգաթ ու մէրհամէթ, վէ սաղֆէրէթ իլէ պիր տէ է-
պէտիլիք իւմիտի ալէամէթի օլան միւսինն պիր բարաս,

Պիր զէվճէեի վէ պիր վալիտէյի ագըպէթքեար խարապ
իտիպ վէ մէյեուս գըլան էնվայի տէրտ ու պէլալար վէ մէ-
շագգաթլարա ուղըամըշ պուլունան պիր գատըն...:

Հէնուղ սիննի սապավէթինտէն չըգմաղտան էվլէլ, գա-
պահաթ, սէֆալէթ, վէ մուսիպէթ կիրտապընա, վէ ալչագ-
լար, խայիլէր, զատտարլար վէ ճանիլէր բէնչլէրինէ տիւշ-
միւշ պուլունան պիր կէնճ գըզճըղաղտան... միւրէթթէպ
պիր թագըմըն եիւզլէրինէ վուրմագտա իտի:

Բօտօլֆ արապաեա պինտի, Միւրֆիւ տէ եանընա ալ-
տը... վէ արապա գօշարագ քէնտի եօլունու թուլթու:

ՕՆ ԻՔԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

ԲԱՆՏԷ ՎՈՒ (*)

Բօտօլֆ, լա կուալէօղիւ, մատամ ժօրթուն թահթը հիմայէսինէ թէսլիմ իյլէտիկինին ֆէրտասը կիւնիւ, տայիմա իշճի գըհաֆէթինտէ օլտուղու հալտէ, թամ էօյլէ վազթի, շէհրին Պէրսի նամ սինօր խէնտէկի վէ եախօտ սէտտի եագընընտա վագը Բանիէ-Ֆլէօրի նամ մէյքէտէնին գաբուսու ալթընտա սըղընարագ պէքլէմէքտէ իտի:

Շուրինէօր իտէ, իւք կիւնտէն, կիճէնին սաաթ օնունտա, Բօտօլֆուն իշարը իւզըէ, լազըմ կէլէն գալլու գարարը (րանտէ վու), նօգթասը նօգթասընա օլարագ իճրա իյլէմիշ իտի: Պու հիքեաեէնին իլէրուսինտէ, մէքքիւր րանտէ վու նէթիճէսինին նէտէ գարար գըլտըղը անլաշըլաճագ տըր: Իմտի, վագըթ թամ էօյլէ վագթի օլուպ, վէ բէք շէտիտ սուրէթտէ տէ րահմէթ կէլմէքտէ իտի, շէօյլէ քի, Փարիսին իչինտէն կէշմէքտէ օլան Սէնա ըրմաղը գապարարագ, ըրխթըմլարըն (քէ) պիր գըսմընը պասմագտա իտի: Բօտօլֆ, աբալըգ արալըգ, վէ պիր սապըրսըզլըգ իւզըէ, սինօր թաբաֆընա պագմագտա իտի. վէ պիր տէ նիհաեէթ, էօթէտէն, իքիսի պիր շէմիյէ ալթընտա օլտուղլարը թագտիրտէ, պիրի էրքէք վէ տիկէրի գարը, իքի քիշի կէլտիքլէրի-նի կէօրտիւ, վէ մէրգուճանըն տա լա Շուէթ իլէ Մէթր տէգօլ օլտուղլարընը թանըտը:

Պունլար, պիր կիւն էվվէլքի կէօրտիւկիւ հալ վէ գըեաֆէթտէ օլմաեըպ, իլլա պիւթիւն պիւթիւն տէյիշիլմիշ

(*) Պիշ եա պիր չօգ քիշինին, ֆիլան եա ֆիլան իշ գըմընտա, ֆիլան եա ֆիլան կիւնտէ եա սաաթտա, վէ ֆիլան եա ֆիլան մահէլլտէ պուլաշմագըղը իչին վիրիլէն պիր գարարա բանպէ ձա տէնիլիք քի, թիւրքճէտէ, բէք միւնասիպ պիր լուղէթ պուլաճատըղըմըգտան, էօյլէճէ իսթիմալի ճալիզ կէօրտիւք:

Իտիւնէր : Մէթր տ'էգօլ էվվէլքի եապանի թավր ու թար-
ղընը վէ քէզալիք միսկինճէ էլպիսէսինի թէպտիլ իլէ , եէ-
շիլ գասթօրտան մամուլ պիր ուզուն բալթօ կիլինմիշ , վէ
պաշընա տախի պիր ուզուն շաբգա գօյմուշ օլուպ , վէ կէօմ
լէկի իլէ պօնուն պաղըսը իսէ , գար կիպի պէեազ իտիւնէր ,
շէօյլէ քի , էկէր մէրգումուն պագըշլարընտա տէրքեար օլան
բարլագըղգ վէ քէսկինլիք իլէ հարէքէթի տայիմէ , վէ լէհ-
ճէսինտէ աշիքեար պուլունան չիրքինլիք իլէ էքքեալը միւտ-
հիշէ վէ վէխիմէ մէվճուտ պուլունմասալար իտի , մէրգ ու-
մու կէօրէնլէրին , իպրազ իյլէմէքտէ օլտուզու աթվարը հա-
լիմէ վէ սապիթէսինէ ալտանարագ , բէք միւթէպէր վէ նա-
մուսլու պիր զաթ տըր տէյի զանն իտէճէքլէրինտէ շիւբհէ
հօգ իտի :

Լա Շուէթէ կէլինճէ , մէրգումէ տախի կիլինմիշ գու-
շանմըշ , վէ պիր խաթուն հալ ու հէյեթի քէսպ իթմիշ ի-
տի , շէօյլէ քի , պաշընա պէեազ պիր թաքկէ գօյմուշ , ար-
գասընա ատի իրէքտէն մամուլ պիր շալ աւմըշ , վէ գօլու-
նա տախի , իրի պիր զէմպիլ թագմըշ իտի :

Պիր արալըգ եաղմուր քէսիլտիկինտէն , Բօտօլֆ , քէնտի
իւզէրինտէ հասըլ օլմագտա օլան էսէրի նէֆրէթէ վալէպէ
պիրլէ պէր թարաֆ իտէրէք , մէրգուման հէյպէթամիզ
չիֆթէ հայտուտլարա տօղրու կիթտի : Մէթր տ'էգօլ , Թա-
բի-Փրանտաքի սէօյլէմէքտէ օլտուզու «արկօ» նամ կիլլի
հայտուտ լիսանընը թէրք իլէ , քէնտիսինին էհլի մալիւմաթ
պիրիսի օլմասընը իմա իտիպ , վէ էվվէլքի գանլը գաթիլլի-
կէ տայիր բաթըրթըլը սէօյլէյիշլէրինին տապան տապանա
ղըտտը օլարագ , բէք ֆասիհ վէ բէք պէլաղէթլի պիր լի-
սան իսթիմալ իյլէմէքտէ իտի : Բօտօլֆ մէրգումուն եանընա
եազլաշտըգտա , մէրգում Բօտօլֆու , քէմալի հիւրմէթ իւզ-
րէ սէլամլատը , վէ լա Շուէթ տախի պաշընը էեհէրէք , իզ-
հարը թաաղիմ իյլէտի :

— Մօնսիէօ . . . պու չաքիր վէ հագիր պէնտէլէրի . . . —
տէտի Մէթր տ'էգօլ , — էմրի ալինիզին իֆա վէ իճրասընա

հազար ու միւնթազար օլտուղու մուն պէեանը յա պէրապէր , շունու տախի իզհարա միւսարաաթ իտէրիմ քի , զաթը ա- լինիղի թանըմագ . . . վէ եախօտ տահա տօղրուսու , զաթը ալինիղէ եէնիտէն կէօրիւշիւպ գօնուշմագլըգ իգպալու շէ- րէֆինէ նայիլ պույրուլտուղում իչին , զիեատէսիյլէ մէմնուն վէ մէսրուր օլմագտաներմ . . . զիրա , տիւն տէյիլ էվվէլքի կիւն , թէբէմէ օլ մէրթէպէ շիտտէթ իւզրէ իքի եումրուգ եէրլէշտիրտինիղ քի , էկէր պիր կէրկէրտան գատար տախի գուվվէթէ մալիք պուլունմուշ օլսա իտիմ , եինէ երգըլըպ տիւշէճէք իտիմ . . . Լաքին , կէշմիշէ «մագի» տէրլէր , արթըգ շիմտի անտէն պահա իթմէքլիկին նէ վագթի տիր , վէ նէ տէ միւնասէպէթ վէ էլղէմիյիէթի վար տըր , պէսպէլլի սիզին անտէն միւրատընըգ , մահգա պիր շագատոտն իպարէթ պու- լունմագտա իտի . . . օլ պապտէ հիշ շիւբհէմ եօգ նուր . . . էվվէթ , սատէճէ պիր լաթիֆէտէն մատուտ իտի . . . Նրթըգ օլ խուսուսու գաբաեալըմտա . . . չիւնքի , պու միւլագա- թըմըղտան ասըլ մագսէտ , պիր մէնֆաաթը ազիմէ տիր : Տիւն ագշամսաաթ օն պիրտէ , Խարի-ֆրանտա Շուրինէօրիւ կէօրտիւմ , վէ , պիզիմ մույեին վէ մուավինիսիղ օլմագլըղը գապուլ իյլէտիկի թագտիրտէ , պու սապահ պուրատու պու- լունմագլըղա գարար վիրտիմ . . . Լաքին , կէօրիւնիւշէ նէգա- րէն , մէրգում ըէտտ իտիպ գապուլ իթմէմիշ օլմալը տըր , չիւնքի կէլմէմիշ տիր :

—Տիմէք տիր քի , սիղ գապուլ իթմէքտէսինիղ , էօյլէ մի :

—Էֆէնտի . . . իսմինիղի հիմմէթ իտէրմիսինիղ :

—Բօտօլֆ :

—Մօնսիէօ Բօտօլֆ . . . էկէր միւսաատէ իտէր իսէնիղ , պուեուրունուղ շու Բանիէ-Ֆլէօրիյէ կիտէլիմ . . . զիրա , նէ պիզիմմատամ վէ նէ տէ պէնտէնիղ , հէնուղ թաամ իթ- մէմիշիղ տիր . . . Օրատա , հէմ իքի լօգմա պիր շէյ ալըպ , վէ հէմտէ օլ պիզիմ ճիւղիյեթ նէվինտէն օլան իշլէր իւ- գէրինէ գօնուշուրուղ , նասըլ , օլապիլիֆ մի :

—Բէք ալէա , նի՞չին օլմալ :

—Օրանա կիտէնէ գատար տախի, պիր դաշ լազըրտը իտէպիլիւրիզ: Սիզին իլէ Շուրինէօր, կէրէք պէնտէնիզէ վէ կէրէք զէվճէմէ, հէր հալտէ, պիր թազմինաթ իֆասընա պօրճլու պուլունմագտասընը... Պիզ, սիզին եիւզիւնիւզտէն, թամ իքի պին թանէճիք ֆրանգ զայպ իթտիք: Լա Շուէթ իսէ, մաթէմ էլպիսէսի թաշմագտէ օլուպ, վէ կէչէն կիճէ, Թարի-ֆրանա կէլէրէք, սիզի սօրմուշ օլան պիւյիւք պիր զաթ իլէ, Սէնթ-Ուէնտէ պուլունմագ իւզրէ գալլու գարար իթմիշ իտի, վէ մէրգում զաթ զէվճէմէ, սիզէ պիր շէյ եաբտըրմագ նիյեթթիլէ, 2,000 ֆրանգ վիրմէքլիկի թէքլիֆ իլէմիշ իտի... Շուրինէօր պանա, մէրգումուն նիյեթթինի մըգտարը քիֆայէտէ անլաթտըրտը... Ֆագաթ, սանա պիր շէյ սէօյլէէէյիմ մի, ֆինէթ (լա Շուէթ), —տէտի հայտուտ, —սէն կիտիպ շու Բանիէ-Ֆլէօրի մէյիսանէսինտէ պիր օտաճըգ անըրմալը, վէ թաամ իչին, պիր գաշ բարչա «գօթլէթ» (քիւլպաստը) իլէ, պիր բարչա սըղըր էթի, պիր թապագ սալաթա, վէ իքի շիշէ տախի Պօն-բըրմիէր շարապը հազըրլաթտըրմալըսըն, իլթէ պիզտէ կէլմէքտէնիզ:

Լա Շուէթ, տայիմա Բօտօլֆուն եիւզիւնէ պագմագտա իտի. այրըրմագտան էվվէլ, Մէթր տ'էգօլ իլէ պիր կէօլ իշարէթի ալըպ վիրտի: Մէթր տ'էգօլ, թէքրարէն քէլամէ աղազ պիրլէ,

—Նիհանէթ, մօնսիէօ Բօտօլֆ, մէզքիւր օլ իքի պին ֆրանգ թէքլիֆի հազգընտա, Շուրինէօր պանա մալիւմաթ վիրմիշ իտի:

—Մալիւմա Վէրէշ իտի տիմէք նէ տիմէք տիր:

—Հա, հազգընը վար տըր... պու եօլտա պիր լիսան իսթիմալիմ, սիզին քիպրինիզէ թօգունմագտա օլմալտըր, եանի տիմէք իսթէրիմ քի, Շուրինէօր պանա, մէրգում եաս էլպիսէսի թաշմագտէ պուլունան պիւյիւք զաթըն, իքի պին ֆրանգ վիրէրէք, սիզէ նէ եաբտըրմագլըգ մագսէտինտէ պուլունաուղունու, սայքի անլաթտըրմալը իտի:

—Բէք ալէա, բէք ալէա...

—Պագաթ, կէնճ էֆէնտի, էօյլէ եալընը բէք ալէա, բէք ալէա, տիմէքլէ իշ պիթմէզ, զիրա, Շուրինէօր տիւն սապահ լա Շուէթէ, Սէնթ-Ուէն եագընընտա րասթ կէլ-տիկինտէ, վէ մէրգում եաս էլպիսէլի պիւյիւք զաթըն տա օրաեա կէլտիկինի կէօրտիւկիւնտէ, ատըմընը մէրգումէ-նին ատըմընտան անըրմամըշ, վէ նիհայէթ մէրգումտա, մէրգումէնին եանընա պիլէ եանաշմագլըզա ճէսարէթ ի-տէմէմիշտիր: Տիմէք տիր քի, պիղէ, թամ իքի պին ֆրանգ զարտը վիրմիշտիր, վէ պինաէն ալէյհ, մէգքիւր զարարըն պէտէլինի սիզ գազանտըրթարագ, եէրինի տօլտուրմալը-սընըզ:

—Օնտան գօլայ պիր շէյ օլամազ, օլ պապտէ էսէֆ իւզրէ օլմաեընըզ... Շիմտի պիղ էվվէլքի լագըրտըմըզա տէվամ իտէլիմ. պէն Շուրինէօրէ ալէա պիր իշ թէքիֆ իթտի իտիմ, մէրգում էվվէլա գապուլ իթտի իտի իսէ տէ, սօնրատան տա րէստ իթտի:

—Մէրգումուն էօյլէ տայիմա աճայիպ աճայիպ էֆքեար-լարը վար տըր...

—Պագաթ, հէր նէ գատար րէտտէ իթտի իսէ տէ, օլ խուսուստա պանա տիգգաթտա իտի...

—Սիզէ տիգգաթ մը իթտի, եօգսա տիգգաթընըզմը տալէթ իթտի, վէ եախօտ տիգգաթ մը իթտիլթտի...

—Վայ մէլուն շէյթան վայ. հագգընըզ վար տըր, եա-նըլտըմ... լաքին, աշիքեար կէօրիւնմէքտէ տիր քի, սիզ էքէյիճէ քերականութիւն էսկիտէնլէրտէն օլմալըսընըզ:

—Մաաշալլահ, հիշ ծնտա շիւբհէ ճայիզ օլապիլի՞ր մի, զաթէն իշիմ նէ տիր քի, մէկէրչի իսմիմտէն տախի պէլի տէյիլմի տիր, մէկէրչի Մէթր տէգօլ տիմէք, մէքթէպ հօ-ճասը տիմէք տէյիլմի տիր:

—Էվվէթ, պանա տիգգաթ իթտիրտի քի, հէր նէ գա-տար, պէնիմ իսթէտիկիմ շէյ քէնաի իշի տէյիլ իսէ տէ, եանի ապա խըրսըզլըզը գապուլ իթմէք իսթէմէզ իսէ տէ,

պաշտօնաւորն քեար ու քիսպինէ տէ մանի օլմագլըղը իտէ-
մէտիկինտէն, օլ պապտէ սիդին պանա մուսվէնէթ իտէ-
պիլէճէկինիզի պէհան իյլէտի :

— Աճապա նէզաքէթէ մուղայիր օլմասընը ափլ իտէրէք,
էֆէնտի, պէնտէնիզէ հիմնէթ իտիպ սէօյլէնէ պիլիւրմիսի-
նիզ, տիւն սապահ Շուրինէօր իլէ Սէնթ-Ուէնտէ պուլուշ-
մագլըղա, նէ նիյեթէթէ մէպնի գարար վիրմիլ իտինիզ, պու-
նու պիլմէքիկ իրէք մէրապ վէ արդու իթմէքտէ յիմ, չիւնքի,
մէզքիւր գալի ու գարարըն, մէրգուսու, լա Շուէթէ բասթ
կէլմէսինին նէշէթ իթ մէսինի վէ պիզիմտէ զարարմըղը, մու-
ճիպ օլմասը շէօյլէ տուրսուն, պէն մէրգուսու օլ խուսու-
սու սիւալ իյլէտիկիմտէ, ճէվապընտա շաշբուր, թէրէտ-
տիւտ իյլէտի, վէ նիհանէթ միւսքիթ պիր ճէվապ վիրէմէտի:
Բօտօլֆ պու թէքլիֆ իւզէրինէ, հէման կէօթէրմէնէ-
րէք տօտագլարընը ըսըրտը, վէ ումուզլարընը սիքէրէք :

— Անլատըմ սէպէպինի, զանն իտէրիմ քի, պէն զաթէն
ասըլ նիյեթէթ իմի թէքմիլ անլաթմանըպ, շէօյլէճէ պիր իւ-
թիւն քէօյիւ աշմըշ օլտուղումտան, . . . անլատընը՞ մը չիմ-
տի մատտէնի . . . վէ թէքմիլ գարարումտան խապէրտար
պուլունմատըղընտան, մէրգուսու պիթթապի ճէվապընտա,
տիւչարը միւշքիլաթ օլմուշ օլմալը տըր :

— Օլ պապտէ սիզ, չօգ էմրի պասիրէթ իւզրէ հարէ-
քէթ իթմիշսինիզ տիր . . . :

— Շիւբհէսիզ, չիւնքի իշի չիֆթ թութմագլըղ, տայիմա
էմրի պասիրէթտէն տէյիլ մի տիր եա, ագլըլըլըղ տէյիլ
մի տիր . . . :

— Սիզ ուեանըգ պուլունուպ իհթիեաթ իւզրէ տալրա-
նան պիր ատամա պէնդէեօրսունուզ . . . Տիմէք տիր քի, Շու-
րինէօր իլէ Սէնթ-Ուէնտէ պուլուշմագլըղա գարար վիր-
մէնիզտէն միւրատ . . . :

Բօտօլֆ պունա գարշըլըղ, պիրտէն պիրէ ճէվապ վիր-
մէքիկէ ճէսարէթ իտէմէնէրէք, ճիւզիճէ թէրէտտիւտ
իթտիքտէն սօնրա, պէրէքէթ վիրսին քի, Շուրինէօր թա-

րաֆընտան զուհուրա կէլմիշ օլան պիր պօշպուլունմագլըզ վէ եախօտ պիր տիգգաթսըզլըզ գուսուրունուն իւսթիւնիւ գաբաթմագ նիյեթիյլէ, ֆիքրինտէ իշէ ուեար սուրէթտէ եարմա պիր թէտպիր տօղտուղունտան, քէլամընա տէվլամ պիրլէ,

— Պագընըզ իշ նասըլ օլտու... տէտի, — պէնիմ եաբըլմասընը թէքլիֆ իթտիկիմ շէյ, բէք կիւզէլ պիր շէյ տիր, չիւնքի, կիտիլմէքլիք լազըմ կէլէն խանէնին սահիպի, չիմ տի քէօյտէ պուլունմագտա օլուպ... պէնիմ իսէ, էն զիեատէ գօրգտուղում քէօշտէ, մէրգումուն փարիսէ, եանի խանէսինէ ավտէթ իթմիշ օլմասը տըր: Իմտի, օլ պապտէ էմին վէ գօրգուսուզ օլմագ իշին, մէրգումուն պուլունտուղու քէօյէ, եանի Բիէրֆիթէ կիթտիմ, վէ մէրգումուն, անճագ եարըն տէյիլ օլ պիր կիւն շէհիրէ ինէճէկինի թահգըզ իթտիմ անլատըմ:

— Բէք ալէա, պունու տա անլատըմ, լաքին, պու տա պէնիմ սիւալիմէ պիր ճէվապ օլմատը... Պէնիմ սիւալիմ, շու սիզին Շուրինէօր իլէ Սէնթ-Ուէնտէ պուլունմագլըզա գավլու գարար գըլմագլըզընըզտան մագսէտ նէ իտի:

— Ա, տիմէք տիրքի, սիզ բէք օտուն գաֆալը պիր ա-տէմ օլմալըօընըզ... Սէնթ-Ուէնտէն Բիէրֆիթէ նէ՞ գա-տար սիւրէր:

— Սայքի պիր սաաթ գատար:

— Քէզալիք Սէնթ-Ուէնտէն փարիսէ նէ գատար տըր:

— Սայքի օ տախի օ գատար տըր:

— Էյ, անլաեապիլմէքտէմիսինիզ չիմտի ֆիքրիմի. հայտէ իյզահ իտէեիմ, շէօյլէ քի, Շուրինէօր պէնի պէքլէմէքտէ օլտուղու հալտէ, պէն կիտիպ, էկէր մէրգումուն Բիէրֆիթտէքի էվտէ պուլմագ, վէ եախօտ մէքքիւր խանէեի պօշ պուլուր իսէմ... պիր իյի իշտէ օրատա եաբըլապիլէճէք իտի... վագաա, փարիստէ եաբըլաճագ օլան գատար պիւյիւք պիր իշ տէյիլ իտի իսէ տէ, գարարը եօգ իտի, հէր հալտէ ֆայիտէտէն խալի օլաճագ տէյիլ իտի... օլ վա-

գըթ Սէնթ-Ուէնէ տէճնիւպ Շուրինէօրիւ ալարագ, վէ գըս-
սա սօգագլարտան կիտէրէք, չիւնքի պէն, էօյլէ սօգագլա-
րը բէք ալէա պիլմէքտէ յիմ, պիրլիքտէ կէօթիւրէճէք իտիմ,
վէ . . .

—Անլատըմ, տիմէք տիրքի, մուղայիրի զուհուրա կէլ-
տիկինտէ, եանի մէրգումքէօյտէքի խանէսինտէ պուլուն-
տու զունտա, փարիստէքի իչի պէճէրմէքլիկէ գարար վիրէ-
ճէք իտինիզ, էօյլէ տէյլմի . . .

—Էվվէթ, օլ վագըթ, քէզալիք Շուրինէօրիւ պիրլիքտէ
ալաճագ, վէ Բէվօթ թարիգինի թութարագ, շէհրին էթօ-
ալ նամ գարուսունա կիտէճէք, վէ օրատան տախի վէօվ
կէչիտինէ կէչէճէք իտիմ . . .

—Բէք ալէա, զաթէն սէքիզ ատըմըզ պիր շէյ տիր . . .
բէք գօլայ տըր: Սէնթ-Ուէնտէ պէքլէմէքլէ, տիմէք տիր
քի, սիզ, պիր թաշ իլէ, իքի գուշ վուրմագ իսթէմիշսինիզ
տիր . . . իչինիզի բէք ալէա պիլմէքտէսինիզ տիր, տօղրու-
սու, ֆէնա պիր թէտպիր տէյիլ տիր: Իչթէ չիմտի անլամագ-
տաեւմ Շուրինէօրիւն օրատա պուլունմասընըն սըրը ու
հիքմէթինի . . . Տիմէք տիրքի, վէօվ կէչիտինտէ պուլու-
նան խանէսին սահիպի, եարըն տէյիլ օլ պիր կիւնէ գա-
տար, օրատա պուլունմաեաճագ տըր, եանի մէքքիւր էվ
պօշ պուլունտճագ տըր:

—Էվվէթ . . . գարուսունտան պաշգա քիմսէ պուլուն-
մաեաճագ տըր:

—Բէք ալէա, բէք ալէա . . . Մէքքիւր իչտէ պիւլիք
պիր մէնֆաաթ վարտըր, տէտինիզ իտի, էօյլէ տէյլմի:

—Եէկէնիմին սէօյլէտիկինէ կէօրէ, քէնտի էֆէնտիսի-
նին օտասընտա, ալթուն օլարագ, ալթմըշ պին թանէճիք
ֆրանգ պուլունմագտա իմիշ:

—Սիզ մէքքիւր խանէնին իչինի բէք իյի թանըմագտա-
մըսընըզ:

—Պիզզաթ քէնտի էվիմին իչի կիպի պիլմէքտէեիմ . . .
Եէկէնիմ պիր սէնէտէն պէրու, օրատա պուլունմագտա

տըր... վէ իշթէ, մէպլաղը մէզպուրու, մէրգուսու, Պանգատան գալտըրըպ տա, պաշգա պիր իշտէ իսթի-մալ իյլէմէքլիք լազըրտըսընը իշիթմիշ օլմասընտան տըր քի պու ֆիրք պէնտէ տօղմուշտուր. . . վէ գարուսուսու բէք կիւնլիւ գուվվէթի պիրի օլմասընա մէպնի տիր քի, պէն Շուրինէօրիւ պիրլիքտէ ալմագ իսթէմիշիմտիր. . . մէրգում պիր չօգ էօղիւրլէր մէյտանէ կէթիրտիքտէն սօնրա, կէրչի ազըպէթքեար րույի մուվաֆագաթ կէօաթէրտի. . . վէ կէրչի ոօնրատան տա կէրի չէկիլմէք իսթէտի իսէտէ. . . պու ճիւմ լէ իլէ տախի, էօյլէ քէնտի տօսթուսու զամգ իտիպ տէ էլէ վիրմէքլիկի իրթիքեապ իտէնլէրտէն տէյիլտիր :

— Խայր, մէրգուսուսու իյի թարաֆլարը, իյի թապիաթ-լարը տա վարտըր. . . Լաքին, իշթէ եէթիշտիք, Պիւմէմսիզին իշթահընըզ նաօսըլտըր, սիզին տէ գարնընըզ պէնիմքի կի-պի աճըղմըշմը տըր. հէր նասըլ իսէ, պու սապահքի հա-վատա՞ն մը տըր եօգսա նէտէն տիր, պու կիւն իշթահըմ բէք եէրինտէ տիր :

Լա Շուէթ մէյխանէնին գարուսուսուտա պէքլէմէքտէ իտի :

— Պո՛ւ թարաֆտան, — տէտի մէրգումէ, — պո՛ւ թա-րաֆտան. . . պէն թաամլարը ըսմարլատըմ :

Րօտօլֆ, քէնտինճէ պաղը միւլահազաեա մէպնի, Մէթր տ'էգօլուն, մէյխանէ գարուսուսուտան իշէրի, կէրչի քէնտիտէն էվվէլ կիրմէսինի իսթէտի իսէ տէ. . . մէրգում հայտուտ տախի, իշպու հիւրմէթ թէքլիֆինէ գարչը կէլէրէք պիր տիւրլիւ գապուլ իթմէտիկինտէն, էվվէլա քէնտի կիրմէք-լիկէ մէճպուր օլտու : Մէթր տ'էգօլ սուֆրաեա օթուր-մագտան էվվէլ, օտանըն տիվարլարընըն գալընլըղըն ին-ճէլիկինի, վէ պինաէն ալէյհ սէսլէրի աքս իթտիրիպ իթ-տիրմէմէլէրինի, եանի քէնտի լազըրտըլարընըն իշիտիլէպիլիպ իշիտիլէպիլմէմէսինի թէֆթիշ վէ թահգըգ նիյեէթիյլէ, մէզքիւր տիվարլարա վուրուպ եօգլատը :

— Բէք եավաշ լազըրտը իթմէքլիկէ մէճպուր տէյիլիզ,

—տէտի մէրգում, — չիւնքի, եան տիվարլար բէք ինճէ տէ-
յիւտիրլէր՝ Շիմտի թաամլարըմըլը կէթիրիպ պիթիրտիք-
տէն սօնրա, պուրատա քիմնէ գալմահաճաղընտան, քէմալի
րահաթ իւղրէ սէօյլէչիպ գօնուչապիլիրիդ:

Մէյիսանէնին խըտմէթճի գարըլարընտան պիրի թաամ-
լարը կէթիրտի: Հէնուզ օտա գաբուսու գաբանմաղտան
էվլէլ, Բօտօլֆ, եինէ Միւրֆիւն, պիր քէօմիւրճիւ գբեա-
ֆէթինտէ օլտուղու հալտէ, քէնտի օտաճըգլարը իթթի-
սալինտէ պուլունան տիկէր պիր օտաճըգտա, քէմալի վա-
գար իւղրէ, պիր թրաբէզա պաչընտա օթուրմագտա օլ-
տուղունու կէօրտիւ: Բօտօլֆ իլէ արգառաչարընըն պու-
լունտուգլարը օտա տարճա վէ ուղունճա օլուպ, վէ ըշըղը
իսէ, օտա գաբուսու գարչըսընտա օլան, վէ սօգաղա նա-
զըր պուլունան պիր բէնճիրէտէն ալմագտա իտի: Լա Շու-
էթ արգասընը բէնճիրէեէ տօղրու չէվիրէրէք օթուրմագ-
տա, վէ Մէթր տ'էգօլ սուֆրանըն պիր թարաֆընտա, վէ
Բօտօլֆ տա տիկէր թարաֆընտա պուլունմագտա իտիլէր:

Պէսլէմէ տիշարը չըգտը, հայտուտ տա աեաղա գալգ-
տը, վէ քէնտի թաամ թագըմընը սլարադ, կիտիպ Բօ-
տօլֆուն եանընտա, մէրգում իլէ գարու արասընտա, պիր
մանի օլապիլմէք, եանի գաբուեու մէրգումտան սէթր ի-
տէպիլմէք իւղրէ օթուրտու:

—Պէօյլէ տահա իյի տիր, տահա իյի գօնուչապիլիրիդ,
—տէտի մէրգում, Բօտօլֆա, —պիր պիրիմիզի իչիտէպիլմէք
իչին, եիւքսէքճէ սէօյլէմէքլիկէ իհթիեաճ գալմազ...

—Հայ հայ, վէ հաթթա, պաչգա պիր մէնֆաաթը տա-
հա վարտըր, գաբու իլէ պէնիմ արա եէրիմտէ պուլունա-
րադ, պէնի տիշարը չըգապիլմէքլիքտէն, տահա զիեատէ
գօլայ սուրէթտէ մէնն իտէպիլիրսիւիդ, վէ ասըլ միւրա-
տընըղ տա օ տուր, էօյլէ տէյիլմի, —տէյի ճէվապ վիր-
տի Բօտօլֆ, պիր սուրէթի պարիտէ իւղրէ սէօյլէեէրէք:

Մէթր տ'էգօլ, պաչընը սալլաեարադ, Բօտօլֆուն սէօյ-
լէտիկինի թաստիդ իյլէտիքտէն սօնրա, քէնտի բալթօսու-

նունն եան ճէպինտէն, իւսթիւ թիւյիւ օլան էլի իչինտէ օտունտան մամուլ սարընը թութարագ, պիր իրի գազ գալէ մի գալընըղընտա պուլունան եուվարլագ պիր խըշտը, եաւըսընա գատար չէքիպ չըգարտը, վէ Բօտօլֆա խիթապէն,

—Շունու կէօրմէքտէ միսինիզ, —տէտի :

—Էվվէթ, կէօրմէքտէ յիմ :

—Քէնտինէ կիւվէնէն, իյթէ պունուն գարչըսընա չըգալը տըր . . .

Վէ մէրգում, պունու պէօլէ սէօլէտիկիլէ պէրապէր, գաշարընը աշաղը ինտիրտիկինտէն, գարլան աննընա միւշապիճ պուլունան եասսը վէ էնլի աննը պուրուշմաեա պաշլատըղը հալտէ, մանէալը սուրէթտէ պիր թավը ու հարէքէթտէ պուլունտու :

—Վէ պանա տա էմնիյեթ իտիպ ինանմալըսընըզքի, գօճաճըղըմըն խըշտընը պիզզաթ քէնտի էլիմլէ պիլէմիշիմտիր, հէման թիզ կիպի տէլիպ կէչէճէկինտէ, ապլա չիւբհէ ճալիզ տէյիլտիր, —տէտի էօթէտէն լա Շուէթ :

Բօտօլֆ, պունուն իւզէրինէ, հէմանտէմ շայեանը թէհայեիւր պիր չէվիքլիք իւզրէ, էլինի պուզու ճէպինէ սալտըղը պիրլէ, իքի աղըղը պիր տապանճա չըգարտը, Մէթր տէգօլա կէօպթէրտի, վէ թէքրարէն քէնտի ճէպինէ վազ իթտի :

—Չօգ էյի, չօգ էյի . . . Իքիմիզ տէ պիր պիրիմիզտէն կէրի գալմագտա տէյիլիզ, —տէտի հայտուտ, —լաքին, սիզ պէնիմ ֆիքր ու նիյեթթիմի անլամագտա տէյիլսինիզ . . . Հէր նէ գատար իհթիմալտէն տէյիլ իսէ տէ, ֆիքրիմէ պիր չիւբհէ կէլմէքտէ տիր . . . Վէլէվ սիզ պէնիմ իչին պիր տուզագ գուրմուշ օլսանըզ տա օլմասանըզ տա, մաաղալլահ, էկէր կէլիպ պէնի տէրտէսթ իտէճէք օլուրլար իսէ, անինտէ ճանընըզա գըեաճաղըմտա չիւբհէնիզ օլմասըն հա :

Վէ պու հէնկեճամտէ, պիր սուրէթի վահչիեանէտէ օլտուզու հալտէ, Բօտօլֆ իւզէրինէ պիր աթֆը նիկեաճ էլիլէտի :

—Գօճաճըղըմ, սէն էլէմ իւղրէ օլմա, հէլէ էօյլէ պիր չէյ օլսուն, սէնի գուրթարմագ իւղրէ, անինտէ անըն իւղէրինէ սալըպ մուգավէմէթ իտէճէկիմէ, ասլաշ իւ բհէն օլմասըն, —տէյի պաղըլտը լա Շուէթ:

Բօտօլֆ պու լագըրտըլարա գարշըլըգ, հիշ պիր ճէվապ վիրմէեէրէք ումուզլարընը սիլքտի, վէ գատէհինէ պիր շարապ տօլտուրարագ իչի վիրտի:

Մէրգումուն պու մէրթէպէ ֆիւթուրսուզլուզու, Մէթր տէգօլա զիեատէսիլլէ թէհասիր իլլէտի:

—Պունլարը սէօյլէմէքտէն միւրատըմ պաշգա պիր չէյ օլմաեւպ, իլլա, մահզա պիր իսթարուսն իպարէթ տիր. . .

—Բէք ալա, բէք ալէա, շիշինիդի եինէ քէնտի ճէպինիլէ գօեռունուզ, պուրատա էօյլէ շիշլէրէ կէշիրիպ տէ քէպապ եարաճագ բիլիճլէր պուլունմագտա տէյիլտիր. պէն էօյլէ պիր գօճա հօրօղում քի, վէ էօյլէ տէ քէսկին մահմուզլարա, վէ կակալարա մալիք պուլունմագտաեւմ քի, անճագ քէլ թապուզլարա պէքլէմէքտէ տիրլէր, —տէտի Բօտօլֆ, —շիմտի էօյլէ պօշ լագըրտըլարը պըրագալըմտա, քէնտի իշիմիլէ պագալըմ. . .

—Չօգ իյի, հայտէյինիլ իշ իւղէրինէ գօնուշալըմ. . . լաբին, պէնիմ խըշտըմ ալէյհինտէ տէ ֆէնա պիր չէյ սէօյլէմէմէլիսինիլ. զիրա, նէ պիր սէս չըգարըր, վէ նէ տէքիմսէեէ էգիյեէթ վիրիր. . .

—Վէ չօգ տա թէմիլ իշ կէօրիւր, էօյլէ տէյիլմի, գօճաճըղըմ, —տէտի լա Շուէթ:

—Օ տէյիլ էմմա, իյի հաթըրմա կէլտի, —տէտի Բօտօլֆ լա Շուէթէ, —սահիհէն սիլ, լա կուալէօղիւն աթալարընը վէ եախօտ ագրապալարընը թանըմագտամը իմիշսինիլ:

—Կէրչի գօճամտա, օլ խուսուսա տայիր իքի մէքթուպ վար իսէ տէ. . . օլմէրգումէ քիւչիւճէք հաւըն ծնլարը կէօրմէսի իհթիմալտէն օլամաեաճագ տըր. . . Պէն անըն կէօղլէրինի, պիլզաթ քէնտի բարմագլարըմա օեուպ չըգարա-

ճաղըմտըր . . : Ս՛հ, ինչապլահ պէն անը պիր տէֆա տա-
հա ֆաբի-ֆրանտա եագալարըմ, օլ վագըթ պէն նէ եա-
բաճաղըմը պիլիրիմ . . :

— Ֆինէթ, պըրագ շու պօշ լագըրտըլարը, շունուն շու-
րասընա կէտիր կէլէլի, կերչի պէր չուվալ լագըրտը իթ-
տիր իսէ տէ, ասըլ իչէ տայիր պիր չիֆթ լուղէթ պիլէ տի-
հանըմըզտան չըգմատը :

— Մէրգումէ գէվճէնիզին հուզուրունտա էմնիյեէթ ի-
տիպ տէ, լագըրտը իտէպիլի՞րմիեիզ, — տէյի սիւալ իթ-
տի Բօտօլֆ :

— Բէմալի էմնիյեէթ իւզրէ, մէրգումէ գաթէն քէնտի
սատագաթը թէճրիւպէսինի կէօսթէրմիշ օլտուգտան պաշ-
գա, կէօզէթլէյիճիլիկի վէ մուխպիրիկի ճիհէթիլլէ տախի,
պիզէ զիեատէսիլլէ ֆայիտէտար օլաճաղընտա չիւբհէ եօգ-
տուր. վէ հաթթա քէսպի մալիւմաթ իթմէքլիքտէ պնախթար
տէլիքլէրինին գալըպլարընը չըգարմագլըգտա, չալընան
մալլէրի սագլամագլըգտա, վէ եախօտ կէօթիւփիւպ սաթ-
մագլըգտա, վէ էմալի խուսուսլարտա, եէթթա տըր : Վէ
հէլէ էմրի իտարէճէտէ, էն զիեատէ իլէրուտէ սաեըլան
պիր գատընա մախսուս պուլունան քեաֆֆէյի կասսէլէրէ
մալիք պուլունմագտա տըր . . : Եաշա՛ ֆինէթիմ. — տէյէ-
րէք մէրգում հայտուտ, էլինի ուղատըպ, մէրգումէ հէյ-
պէթամիզ աճիւզէնին էլինի սըգտը : — Սիզ, պէնիմ ֆինէ-
թիմին, պանա իթմիշ օլտուղու հիւսնի խըտմէթլէրի, խա-
թըր ու խէեալընըզտան պիլէ կէչիրէմէզսինիզ . . : Լաքին, օ
տէյիլ էմնա, ֆինէթ, նի՛չին չալընը չըգարմագտա տէյիլ-
սին, չըգար շունու, զիրա, պուրասը սըճագ տըր, սօնրա
տիշարը չըգտըղըմըզտա, պէլքի սօուգ ալըրսըն . . . օլ գօ-
լունտաքի զէնպիլի տէ, շու սանտալիյեէնին իւզէրինէ գօ-
եու վիրսէնէ . . :

Լա Շուէթ, չալընը չըգարտը :

Բօտօլֆ, հէր նէ գատար քէսկին ֆիքիրլի օլուպ, վէ
քէնտի իսթէք վէ արզուսինէ բէք ալէա հիւքմ իտէպիլէն-

լէրտէն իտի իսէ տէ, լա Շուէթին պօյնունտա ասըմբշ օլան
 եալաըզը վէ գալըն պիր զինճիր իլէ, կիւմիւշ հալգալը լա-
 ճիվէրտ թաշընտան մուսաննա (եաբըմբշ) պիր ուֆագ Հո-
 գին Սուրբ րէսմինի կէօրտիւքտէ, անինտէ, մատամ ժօր-
 ժուն, քէնտի էվլատընը, գօճասը ալըպ կէօթիւրտիւկիւ վա-
 գըթտա, մէրգում չօճուղուն պօյնունտա պուլունտուղու-
 նու իշիթմիշ օլտուղու պիր Հոգին Սուրբուն թարիֆինէ,
 բէք մուվաֆըգ պուլունտուղունու ֆէհմ իթտիկինտէն, քէն-
 տույի զապթ իտէմէեքէք, պիրտէն պիրէ, թէաճճիւպ է-
 սէրի օլարագ, պիր հարէքէթ իպրագ էյլէտի:

Պու թէսատիւֆ վէ պու քէշֆ իւղէրինէ, Բօտօլֆուն ֆիք-
 րինտէ, նակէհանի պիր թէֆէքքիւր հասըլ օլտու. շէօյլէ
 քի, Շուրինէօրտէն իշիթտիկինէ կէօրէ, Մէթր տ'էգօլ, պիր
 քիւրէք գաշլընը օլուպ, վէ շու ֆիրարը տա, ալթը այ գա-
 գար մուգատտէմ վուգու պուլմուշ իտի, վէ մէրգում, բօ-
 լիսլէրին տիգգաթ վէ թահարրիլէրինտէն, քէնտուսինի, եիւ-
 զիւնիւ կէօզիւնիւ պօզուպ պէլլիսիզ իտէրէք, սէթր ու խէ-
 լաս իտէպիլմիշ իտի... վէ քէզալիք, մատամ ժօրթուն գօ-
 ճասըտա, անճագ ալթը մահ մուգատտէմ քիւրէքտէն ղայպ
 օլմուշ, վէ հէնուղ նէ օլտուղու, վէ նէրէեէ կիթտիկի պի-
 լինէմէմիշ իտի: Իմտի, Բօտօլֆ, քէնտու քէնտուեէ, պէլքի,
 պու Մէթր տ'էգօլ, մէրգումէ պիշարէ գատընըն գօճասը
 օլմալը տըր, տէյի տիւշիւնմէկէ պաշլատը: Տիմէք տիր քի,
 ֆիլվագը պու պէօյլէ, եանի քէնտի չիւրհէ իթտիկի կիպի
 չըգտըղընտա, մատամ ժօրթուն, կիճէ կիւնտիւզ աղլաեըպ
 կէօզ եաշլարը տէօքմէքտէ օլտուղու էվլատընըն հագգըն-
 տա քէսպի մալիւմաթ իտիլէպիլտիքտէն պաշգա, լա կուա-
 լէօզիւն ասլու նէսպինէ տայիր, մէրգումուն եանընտա պու-
 լունան էվրագ տախի մէյտանէ չըգմիշ օլաճաղընտան, Բօ-
 տօլֆուն, քէնտի ֆիքրինտէ գուրմուշ օլտուղու նիյեթթ ու
 մագսէտի իճրասընա տէվամ ու իգտամ իթմէքիկէ, պու
 խուսուս տախի եէնի պիր սէպէպ, վէ եէնի պիր գուվվէթ
 վիրմէքտէ իտի: Պէրէքէթ վիրսին քի, Մէթր տ'էգօլ, օլ ա-

րատա, պիւթիւն պիւթիւն, լա Շուէթի գաւառը պիւթիւն
երկա իթմէքիւր իլէ մէշղուլ պուլունտուղունտան, Բոտու-
ֆուն մէքիւր միւլահաղալարտա պուլունմասընըն ֆարգ ու
ֆէհմինէ վարամատը :

—Օհ, մաաշալլահ . . . օլ պոյնունուզտաքի նէ կիւզէլ
պիր զինճիր տիր . . . —տէտի Բոտուֆ, թէքկէօզ գարընա :

—Վագաա կիւզէլտիր . . . լաքին, չոգլուգ զիյգըյմէթ
պիր շէյ տէյիլտիր . . . —տէյի ճէվապ վիրտի կիւլէրէք,
աճիւզէ գարը : —Ալթուն օլմաերպ, իլլա թագլիտ իսէ տէ,
գօճաճըղըմ պանա խաս ալթունտան պիր թանէ ալընճաեա
գատար, շիմոիքի հալ պունա գանաաթ կէթիրմէքտէյիմ :

—Ֆինէթ, օլ պապտէ միւսիւնիւն կէօզլէրինէ պաղըպ,
անտէն իւմիտ պէքլէմէլիսին . . . ինշաալլահ, էկէր պիր էյի
իշ կէօրիւր իսէք, ուզաթմա, իշթէ օլ վագըթ, սէնին տէ
բիլավըն եաղլանըր, էսէֆ վէ աճէլէ իթմէ, իլլա րահաթը
գալպ իւղըէ օլ . . .

—Տօղրուսու խամ վէ թագլիտ օլտուղու հալտէ տա-
խի, պու գատար կիւզէլվէ հիւնէրլի պիր սուրէթտէ եաբըլ-
մըշ օլմաըր, շայեանը թէաճճիւպ պիր շէյ տիր, —տէտի
Բոտուֆ, —էյ, անըն ուճունտա պուլունան, օլմաի վէ ու-
ֆագ պիր շէյ նէ տիր . . .

—Գօճաճըղըմըն պիր եատիկեարը տըր, ինշաալլահ պա-
նա եաղընտա պիր ալէա սաաթ ալըպ, հէտիյեէ իտէճէք
տիր . . . էօյլէ տէյիլմի, նէվճիվանըմ :

Բոտուֆ, քէնտի շիւբհէսինին նիմ մէրթէպէ թաստիգ
զըլընմագտէ օլտուղունու կէօրտիւկիւնտէն, քէմալի մէ-
րագ իւղըէ Մէթր տէգօլուն, օլ պապտէ վիրէճէկի ճէվա-
պա պէքլէմէքտէ իքէն, մէրդուլ տախի քէլամէ աղազ պիր-
լէ (պաշաեարագ),

—Սաաթըն օլսա տա, օլմասա տա, Ֆինէթ, սէն անը
տայիմա պոյնունտա թաշըմալըսըն . . . զիրա, օ պիր համա-
յիլ մագամընտա տըր . . . հիքմէթ վէ քէրամէթի վար տըր :

—Պիր համայիլ մագամընտամը տըր, —տէտի Բոտուֆ,

չէօյլէ պիր էհէմմիյեէթսիզ սուրէթտէ սէօյլէհէրէք. —տիւմէք տիր քի սիզ, պէօյլէ նիւսիսէսէ վէ համայիլէտէ ինանմագտասընըզ, էօյլէմի: իյի եա, նէրէտէ պուլտունուզ էօյլէ պիր չէսի: . . . Պարի գանդի տիւքքեանտան ալտընըզ իսէ, պանա տախի խապէր վիրինիզ:

—Շիմտի պուլունմագտա տէյիլտիր, տօսթո՛ւմ, անը եաբան վէ սաթան տիւքքեան գաբալը տըր. . . Օլ կէօրմէքտէ օլտուղունուզ թաշ չօգ էսկի պիր չէյ տիր, պիր անթիզա տըր. . . հէման եիւզ սէնէլիք վար տըր տիսէմ ճայիզ տիր. . . նէզտիմտէ, պիւյիւք էհէմմիյեէթի վար տըր, չիւնքի, թա էսկիպէն ֆամիլեամըզտան գալմըշ տըր, —տէյի իլավէյի մէգալ իթտի մէրգուլմ, հէյպէթամիզ սուրէթտէ կիւլիւմնէսէրէք. —վէ իշթէ անըն իշին, պէն անը ձինէթիմէ վիրմիշիմտիր. . . մէզքիւր համայիլ, իւզէրինտէ օլտուգճա, քէմալի էհէլիյեէթ վէ տիրայէթ իւզրէ, հէր գանդի իշիմտէ պանա եարտըմ իթսէ, մուվաֆագաթ կէօրէրէք, նայիլի իգպալու սէատէթ օլաճաղընտա չիւրհէ եօգ տուր: Սիզ, անը իշ իւզէրինտէ կէօրմէլիսինիզ, էվվէթ, տէյիլ պէօյլէ, պուրտաա, իլա պիր իշ իւզէրինտէ. . . իքիմիզ պիրիքտէ, էօրէ իէճարէնէ տայիր պիր թէչէպպիւսիւմիւզտէ կէօրմէլիսինիզ. . . լաքին, պիզ եինէ ասըլ լազըրտըմըզըն ուճունու զայպ իտէրէք, պաշգա լազըրտըլարա սաբտըզ, հայտէյինիզ, չու քէնտի իշիմիզտէն պահա իտէլիմ. . . էյ, շիմտի սիզճէ, տիմէք տիր քի, վէօվ սօգաղընտա, էօյլէմի:

—Էվվէթ, մէզքիւր սօգագտա, 17 նիւմէրօ իլէ միւրազգամ պիր խանէտէ, զայէթ իւլղայէ զէնկին պիր ատամ օլթուրմագտա տըր. . . մէրգումուն իսմի. . . մնսիէօ. . .

—Թէրպիյէ վէ նէզաքէթէ գարշը հարէքէթ իտէրէք, մէրգումուն իսմինի պիլմէքլիք իտաաասընա չըզըմագլըղը ճայիզ կէօրէնլէրտէն տէյիլիմ, իսմինին պէնճէ պիր էհէմմիյեէթի եօգտուր, վարսըն քիմ օլուր իսէ օլտուն. . . տիւմէք տիր քի, մէրգումուն օտասընտա, ալթմըշ պին ֆրանգըզ լիրա վար իմիշ տէյիեօրսունուզ, էօյլէ տէյիլմի:

—Աթմըչ պին ֆրանգլըդ լիրա՛ մը, —տէյի պաղըրտը
էօթէտէն լա Շուէթ:

Բօտօլֆ պաշընը սալլաեարագ, էօյլէ Զմասընը թաս-
տիգ իյլէտի:

—Մէգըիւր խանէնին իչէրիսինի սիգ թանըմագտա՛ մը-
սընըզ, —տէտի Մէթր տ'էգօլ:

—Բէք ալէա պիմէքտէյիմ:

—Աշըպ կիրմէքլիք կիւճ միւ տիւր:

—Վէօվ կէյիտի թարաֆընտաքի տիվարը եէտի գա-
տէմ եիւքսէքլիքտէ օլուպ, պիր տէ պաղչէսի վարտըր, բէն-
ճիրէլէրի բէք ալլագտա տըրլար, վէ էպնիյեէտէ, եալընըզ
պիր եէք գաթընտան իպարէթ պուլունմագտա տըր:

—Մէգըիւր բարալարը պէքլէմէք իչին, եալընըզ պիր
գաբուճուտան պաշգա քիմնէ եօգ մու տուր:

—Խայր, պաշգա հիչ պիր քիմնէ եօգտուր:

—Էյ, տօսթում, շիմտի իշպու թէչէպպիւսճէ, սիգին
թէրթիպինիզ վէ եախօտ տիւչիւնտիւկիւնիւզ բլա՛ննէ տիր,
սէօյլէյինիզ պագալըմ:

—Պէնճէ, պէնիմ բլանըմ բէք սատէ եօլտա պիր շէյ
տիր... տիվարտան եօգարը չըգարսընըզ, վէ իչէրի կիրմէք
իչին տախի, եա էվին գաբուսուճու պիր թավչան իլէ աչար-
սընըզ, վէ եախօտ բէնճիրէլէրտէն պիրինին գանատընը զօր-
լար քիւշատ իտէրսինիզ: Նա՛սըլ, պու թէրթիպ իչինիզէ
կէլիր մի:

—Հէր շէյի պիր քէրրէ պիզզաթ պէն քէնտիմ, եանի
իշպու գարըճըղազըմըն մուավէնէթիյլէ անլաեըպ թէֆթիշ
իթմէքսիզին, սիգէ ճէվապ վիրէմէմ. ֆագաթ, պու ճիւմիէ
իլէ տախի, էկէր օլ պապտէ վիրտիկինիզ մալիւմաթ, քեա-
միլէն սօղըու իսէ, էօյլէ զանն իտէրիմքի, հէման տագը-
գա ֆէվթ իթմէքսիզին, պիզ իշէ պաշլամալըեըզ... հէ-
ման պու կիճէ պէճէրիպ պիթիւրմէլիիզ:

Վէ հայտուտ տիգգաթը ապիմէ իւզրէ Բօտօլֆուն եիւ-
զիւնէ պագտը:

—Պու կիճէ օլամազ... միւմքին տէյիլ տիր, —տէյի ճէվապ վիրտի Բօտօլֆ:

—Սէպէ պ. մէկէրչի իշին, էն զիեատէ միւնասէպէթլի-սի պու կիճէ տէյիլ մի տիր. սիզ իտինիզ տիշէն քի, խանէ սահիպի, անճագ եարըն տէյիլ օլ պիր կիւն տէօնէճէք իմիշ, իշթէ տահա ալէա եա:

—Էվվէթ, ֆագաթ, պէնճէ պէն, պու կիճէ եաբամամ:

—Սահիֆ մի սէօյլէթօրսունուզ, իմտի էօյլէ օլտուգտա, պէնճէ պէն տէ, եարըն եաբամամ:

—Նիշին եաբամազսընըզ:

—Զիւնքի սիզ պու կիճէ եաբամամամագտասընըզ...

—տէտի հայտուտ իսթիհզա իտէրէք:

Բօտօլֆ ճիւղիճէ տիւշիւնտիւքտէն սօնրա, թէքրարէն քէլամէ աղազ պիրլէ,

—Բէք ալէա... հայտէ պու կիճէ օլսուն: Նէրէտէ պուլուշալըմ:

—Զաթէն պուլուշմագլըզ գարարընա պիր իշթիեաճ եօդտուր, շիւնքի պիր պիրիմիզտէն այրըլամսեաճաղըզ քի,
—տէտի Մէթր տ'էգօլ:

—Նէ տիմէք տիր օ:

—Պիր պիրիմիզտէն այրըլմագլըզտան մանէա՞ նէ տիր. իշթէ զաթէն հավա աշըլմագտա տրր. շիմտի կէզէրէք կիտէր, Վէօլ կէշիտինէ գատար տէօրթ թարաֆը պիր կէօզտէն կէշիրիբիզ. օլ վագըթ կէօրիւրսիւնիւզ գարըճըղազըմըն նասըլ չալըշուրըլըն: Պունու եաբտըզտան սօնրա, Շանգ Էլիզէտէ, թաւըմաղըն գըբըսընա եագըն պիր մահէլտէ վագը օլուպ... վէ պէնիմ տէ թանըտըղըմ... պիր գօլթուղա տէօնէրիզ, վէ օրատա պիր բարթի քեաղըտ չէվի-րէրէք բիքէթ օյնարըզ, վէ պիր լօգմա տա պիր չէյ եէրիզ վէ պատէհու, Վէօլ սօգաղընտա գալապալըզ չաբուգ չէքիլիպ, էրքէնտէն օրթալըզ թէնհալաշաճաղընտան, հէման սաաթ օն տէյինճէ, քէնտի իշիմիզին պաշընա կէչէրիզ:

—Բէք ալէա, լաքին պանա միւսաատէ իթսէնիզ տէ կի-

տիպ թամսաաթ տօգուզտա կէլսէմ սիզի պուլսամ, օլմա զմբ:

— Սիզին միւրատընը, պէնիմ իլէ պիրլիքտէ, պիր իշ եաբմա՞գ մը տըր, եօգսա տէյիլմի տիր, սիզ տիւղճէ պանա անը սէյլէմէլիսինիզ:

— Էվլէթ, միւրատըմ, բէք ալէա սիզին իլէ պիր իշ եաբմագ տըր:

— Իմտի էյլէ օլտուգտա, կիճէ պասմաղտան էվլէլ, պիր պիրլիմիզտէն այրըլմագլըգ օլամագ... եօգսա...:

— Էյ, եօգսա, նէ՞ օլուր, նէ՞ տիմէք իսթէեօրսունուզ,

— Եօգսա, սիզին պիր նիյեթի ֆասիտէնիզ օլմալը տըր, պանա պիր տուղագ գուրմագլըգ էֆքեարլարընտա կէզմէքտէ օլմանըգտան նաշի, այրըլըպ կիթմէք իսթէեօրսունուզ տէյի շիւբհէեէ զահիպ օլմագլըղըմա պիր սէպէպիյեէթ վիրմիշ օլուրսունուզ... անլատընը՞ մը չիմտի ֆիքրիմի:

— Էկէր սիզին իչին պիր տուղագ գուրմագլըգ էֆքեարը ֆասիտէսինտէ պուլունաճագ օլսամ... մէկէրչի, պուլ կիճէտէն գուրամագլըմբմ...:

— Շաշարըմ ազլընըզա, խայր, չիմտի պու ազշամ հիշ պիր շէյ եաբամագսընըգ... պէնիմ, հէման, վագըթ կէշիրթմէքսիզին, իշէ պու կիճէտէն պաշլամագլըղը, սիզէ թէքլիֆ իտէճէկիմի, սիզ ասլա մէէմուլ իթմէքտէ տէյիլ իտինիզ, անլատընը՞ մը, վէ մատամ քի սիզտէն տէ այրըլարագ, սիզի պրագմաեաճաղըմ տըր, տիմէք տիր քի, էկէր նիյեթիսինիզտէն պուլունսա պիլէ, կիտիպ պէնի զամզ իլէ էլէ վիրմէքլիկէ միւզթէտիր օլամաեաճագսընըգ տըր:

— Տիմէք տիր քի, սիզին պանա էմնիյեթիսինիզ եօգ տուր, էյլէ՞ մի...

— Ասլա էմնիյեթիսիմ եօգ տուր... ֆագաթ, պու ճիւմ լէ իլէ տախի, շու պանա թագտիմ իթտիկինիզ թէքլիֆ տէ, հիշ տէյիլ իսէ ազ չօգ պիր սահիշլիք պուլունմասը իհթիմալտէն օլուպ, վէ էյլէ պիր թէշէպպիւսէ չըգըշմագլըգտա տա, զահմէթինի տէկէր պիր մէնֆաաթ կէօրիւնմէքտէ տիր, եանի մտտամքի, մէպլաղը մէզպուր 600,000 ֆը-

բանգրն նրաֆը պէնիմ օլաճագ տըր. . . Էօյլէ պիր իշէ, պիթ-
թապի գօշուլմագլըղա արզու իտէր վէ կէօլէ ալըրըմ, լա-
քին, եա պու կիճէ օլուպ պիթմէլի տիր, վէ եախօա պիւ-
թիւն պինթիւն վազ կէչիլմէլի տիր. . . վէ, Էկէր օլմաեղա
տա վազ կէչիլմէքլիք իգթիզա իտէր իսէ, օլ վագըթ տա,
սիզին, պէնիմ բէնչէմտէն գուրթուլաճաղընըզ եօգ տուր,
հէր հալտէ պէն տէ պուռնուն աճըսընը, սիզտէն պիր կիւն
չըգարաճաղըմ տըր. . . Էլպէթթէ, պիր կիւն տէկիլ իսէ,
տիկէր պիր կիւն, պէն տէ քէնտիմի սիզէ կէօսթէրիպ վէ
անլաթտըրաճաղըմ տըր. . .

—Տօղրուսու, շու նէզաքէթ վէ շու թէրպիյեէնիզէ տէ-
յէճէք եօգ տուր. Է՛հ «Էլ Էլտէն իւսթիւն տիւր, արշա չը-
գանա գատար» տէմիչէր, եաբաճաղընըզ վար իսէ, կէօ-
րէճէկինիզ պուլունմասընա տախի հիշ շիւբհէնիզ օլմամալը
տըր. . . պագալըմ այնայի տէվրան նէ՛ կէօսթէրիւր :

—Պուռնալըն քեաֆֆէսի տախի, պօ՛շ լագըրտըլարտան
իպարէթ տիրլէր, —տէտի լա Շուէթ. —պէն տախի գօճա-
մին Էֆրեարընտաեըմ, եա օլաճագ իսէ, պու կիճէ օլմա-
լը տըր, վէ եախօա պիւթիւն պիւթիւն վազ կէչիլմէլի տիր :

Բօտօլֆ պու արատա, բէք միւշքիլ, վէ բէք մէրագ տա-
վէթ իտիճի պիր հալտէ պուլունմագտա իտի, չիւնքի, Է-
կէր Էօյլէ պիր, Մէթը տէգօլու, բէնչէսինէ կէչիլմէճէք
ֆուրտաթը Էլտէն գաչըրաճագ օլսա իտի, մէրգուսու պիր
տահա Էլէ տիւշիւրէմէմէքլիք գօրգու վէ շիւբհէսինին տէր-
քեար օլմասը շէօյլէ տուրսուն, եա մէրգում ծնտան սօնրա,
տայլիմա քէնտի բիչինտէ կէզէճէք իտի, վէ եախօա, պիր
կիւն բօլիս թարաֆընտան թանըլըպ թութուլարագ, թէք-
րարէն բրանկաեա աթըլաճագ իտի, վէ օլ վագըթ տա, մէր-
գում, պիլմէքտէ օլտուլու Էսրալը տա պիրլիքտէ կէօթիւր-
միւշ օլաճաղընտան, Բօտօլֆ, մէղքիւր Էսրարտան, պէրլէ-
մէքտէ պուլունտուլու մէնֆաթթտան մահրում գալմըշ օ-
լաճագ իտի : Իմտի, հէր շէյի թէսատիւֆէ, քէնտի թէտ-
պիր ու թէտապիրինէ, վէ Ղայրէթ ու ճէսարէթինէ իհալէ

իթմէքլիկի եմրի պասիրէթտէն վէ էհէմիլյէթտէն ատտ
կլէտիկինտէն, քէլամէ աղաղ պիրլէ, մէրգումա,

— Բէք ալէա, գապուլ իթաիմ թէքլիֆինիդի, պու կի-
ճէ այրըլմաւարագ, իշի պաշա չըգարմաեա պագալըմ:

— Իմտի, էօյլէ օլտուգտա, իշթէ պէն տէ շիմտի սիդէ,
էզճան ու տիլ խըտմէթ իթմէքլիկէ հազըրըմ . . . Լաքին,
շիմտիտէն սաաթ իքիեէ վարմըշտըր . . . պուրատանտա Վէօլ
կէշիտինէ գատար խայլիճէ մէսաֆէ վար տըր, վէ եաղմուր
տա հարըլ հարըլ կէլմէքտէ տիր, հայտէյինիդ հէման պօրճու-
մուզու վիրտիկիմիդ պիրլէ, պիր արապա թութարագ, եօլու
էլէ ալալըմ:

— Էկէր արապա իլէ կիտէճէք իսէր, պէն հէման շու-
րաճըգտա պիր սիկարա չէքէպիլիրիմ:

— Շիւրհէսիդ, — տէտի Մէթր տ'էգօլ, — Ֆինէթիմ, էօյ-
լէ թիւթին գօգուսունտան գօրգուպ տա գաշանլարտան
տէյիլտիր:

— Տիմէք տիր քի, միւսաատէնիդլէ, պէն կիտիպ շունտան
պիր գաշ սիկարա ալըպ կէլէպիլիրիմ, — տէտի Բօտօլֆ ա-
եաղա գալգարագ:

— Նաֆիլէ եէրտէ սիդ զահմէթ չէքիպ թաճիդ օլմաեը-
նըդ, — տէտի Մէթր տ'էգօլ, մէրգումու մէնն իտէրէք, —
Ֆինէթ կիտիպ կէթիրիր . . .

Բօտօլֆ թէքրարէն եէրինէ օթուրտու:

Մէթր տ'էգօլ, մէրգումուն նիյէթինին ֆէհմինէ վար-
մըլ իտի:

Լա Շուէթ տիշարը չըգտը:

— Նէ՞ գատար իշկիւզար պիր գարըմ վարտըր, հա՛, էօյ-
լէ տէյիլմի: — տէտի հայտուտ, — վէ դահէթլէ տէ ինսա-
նիյէթիլ տիր. հէլէ պէնիմ խաթըրմ իշին, քէնտիսինի ա-
թէլէ տէ սալմագ լազըմ կէլտէ, սալար:

— Սթէշ տէտինիդ տէ խաթըրմա կէլտի, հաֆը՛ղ Ալլահ,
պուրասը տա նէ՛ գատար սօուգ տուր, — տէտի Բօտօլֆ,
էլլէրինի պլուզունուն ալթընա սօգարագ:

Վէ օլ հէնկեամտէ, Մէթր տ'էգօլ իլէ վուգուա կէլ-
մէքտէ օլան միւքեալէմէեէ գաթան խալէլ վիրմէեհէրէք տէ-
վամ իլլէտիկի թագտիրտէ, մէրգում ապա սէզտիրմէքսի-
ղին, եէլէկի ճէպինտէն պիր բարչա քեաղըտ իլէ պիր տէ
գուրչուն գալէմ չըգարտը, ալէթթածիլ պիր գաչ լուղէթ
իշար իթտի, վէ մէգքիւր եաղըլարը, պլուզու ալթընտա
քէնտիսի տախի կէօրմէեհէրէք եաղտըղընտան, պիր պիրի-
նէ գարըչըպ տա եանըլ պիր շէյ անլաշըլմասըն իչին, այ-
րը այրը, եանի թէք թէք եպզտը :

Մէգքիւր բուսուլաեք, Մէթր տ'էգօլուն նազարը տիգ-
պաթը աղիմէսինտէն սէթրէ միւգթէտիր օլարագ, պիր
թագրիպ եաղապլլմէքլիք, կէրչի պիր մարիֆէթ իտի, լա-
քին, եալընըղ օլ գատար իլէ Բօտօլֆուն միւրաւոր հասըլ
օլմուշ օլամահաճաղընտան, ասըլ մարիֆէթ տէ, անը, եա-
ղըլան ատամըն էլինէ եէթիշտիրմէքտէ իտի :

Բօտօլֆ աեաղա գալդտը, վէ կիւեա հիշ պիր նիյեէթէ
մէպնի տէյիլ տիր կիպի, բէնճիրէնին էօնիւնէ կիթտի, վէ
պաչլատը այնի մագամ իւզրէ բարմագլարընը ճամլարա վու-
րուպ սէս չըգարթարագ, տօտագլարը արասընտան պիր
պէսթէ օգուամահա :

Մէթր տ'էգօլ պունու կէօրտիւքտէ, մէրգումուն եա-
նընա կիտէրէք, վէ բէնճիրէեէ պագարագ, Բօտօլֆա,

—Գա՛նղի պէսթէ տիր օգուտուղունուզ, —տէյի սիւ-
ալ իլլէտի :

—Սէն պէնիֆ կիւլիֆե ֆալիֆ օլմահաճաղըն նամ պէսթէեի օ-
գուամագտանըմ . . :

—Ձօգ կիւզէլ մագամը վար տըր . . : Պագաթ, պէնիմ
մահգա անլամագ իսթէտիկիմ շէյ, օգուտուղունուզ պէս-
թէնին սէսինտէն, կէչիպ տէօնէնլէր միւթէէսսիր օլուպ վէ
մէրագ իտէրէք, տէօնիւպ տէ պու թարաֆա իչերիեէ պագ-
մագտա՛ մը տըրլար, եօգսա տէյիլմի տիրէր, տիր :

—Ձաթէն պէնիմ ֆիքրիմտէն պիլէ էօյլէ պիր շէյ կէչ-
մէմիշ տիր . . :

— Էօյլէ իսէ գուսուր իթմէքտէսինիզ, ա՛ տէլիգանլը, զիրա, ճամլարա էօյլէ պիր մագամ իլէ վուրուպ վէ սէսլէր չըգարթմագտասընըզ քի, թապիաթիլէ հէր քէսին նազարը տիգգաթլարընը տավէթ իտէճէք տիր: Լաքին, օ աէյիլէմմա, խաթրըմա պիր շէյ կէլտի... եաօլ կիտէճէկիմիզ վէօլ սօգաղընտաքի խանէնին պէքճիսի պէլալը վէ ճէսուր պիր հէրիֆ օլուր տա... էկէր պիւթիւն գուվլէթիլէ պիւզէ գարչը գօյմագլըղա գալգըչըր իսէ... օլ վագըթ, նէ՛ թարիգ թուլթաճաղըզ, սէնին պիր թէք տապանճատան պաշգա պիր շէյին եօգ տուր... անըն տա սէսի չըգար, ալէմ իչիտիր, օլմազ, տիմէք տիր քի, եինէ պիզ, պէնիմ խըշտճըղաղըմա միւհթաճ օլաճաղըզ (մէրգում պուրատա, մէգըիւր սիլահըն սաբընը Բօտօլֆա կէօսթէրտի), պուռնուն նէ սէսի չըգար, վէ նէ տէ բաթըրտըսը... քիմնէլէրի թաճիզ վէ րահաթսըզ իթմէքսիզին իշ կէօրիւր, իշ պիթիւրիւր:

— Ա՛, մէկէրչի սիզ, մէրգումա էօլտիւրմէքլիկէ՛ տէ մի չըգըչաճագսընըզ, — տէյի պաղըրտը Բօտօլֆ. — Եօ՛գ, վէ էկէր սիզ պու ֆիքիւրլէրտէ կէզմէքտէ իսէնիզ... հէնուզ, պիր պիրիմիզէ պիր կէլիպ կէչմիչիմիզ տէ եօգ տուր եա... օլ վագըթ, պրագըպ քէնտի իչիմիզէ կիթմէքլիկիմիզ իգթիզա իտէր, զիրա, պէն էօյլէ պիր շէյ գապուլ իտէմէմ:

— Իյի եա, մէրգում պէքճի ուեանըր տա գալգարսա, նէ՛ եաբմալընըզ:

— Նէ՛ եաբաճաղըզ, հէման պրագըպ գաչմալընըզ...:

— Եա՛, բէք ալէա, էօյլէ եա, հէր շէյէ, թա էվլէլինտէն սէօյլէչիլիպ գարար վիրիլմէսի իյի տիր... Տիմէք տիր քի, իչիմիզ, անճագ տիվարտան աչըպ, պիր եօլ իլէ իչէրի կիրէրէք, միւմքին օլտուղու թագտիրտէ տիւզ պիր խըրսըզլըզ իտիպ բարալարը աչըրմագլըզ տան իպարէթ պուլունահաճագ տըր, էօյլէ տէյիլմի...:

— Թամամ, իշթէ անճագ օլ գատար...:

— Էօյլէ գանսըզ գավղասըզ խըրսըզլըղըն տա, հիչ պիր տատըր թուզու օլմազ իսէ տէ, չի՛ չարէ, մատամ քի էօյլէ

խաթէեօրսունուզ, հայտէ վարսքն սիզին խաթէտիկինիզ կի-
պի օլսուն . . :

—Մատամքի, պիր սանիյեէճիք պիլէ սէնին եանընտան
այրըմսեաճաղըմտըր, պէն տէ սէնի պիր տամլաճըզ գան
չըգարթմագլըղա պըրագմսեաճաղըմտըր, — տէյի տիւ-
շիւնտիւ Բօտօլֆ քէնտի ֆիքրինտէն :

ՕՆ ԻԻԶԻԻՆՃԻԻ ՖԱՍԼ

ՀԱԶԸՐԸԳ

Լա Շուէթ, Բօտօլֆ իչին թիւթիւն՝ ալըպ կէլտիքտէ, օ-
տատան իչէրի կիրտի :

—Չանն իտէրիմ քի, եաղմուր քէսիլմիշ օլմալը տըր, —
տէտի Բօտօլֆ սիկարասընը եագարագ, — կիտիպ արապա-
եը քէնտիմիզ թուլթսագ, վէ օրատա պինսէք, տահա իյի
օլմագմը . . . հազըր պիրազ տիզլէրիմիզ տէ աչըլմըշ օլուր :

—Նէ սէօյլէեօրսունուզ, եաղմուր քէսիլմիշ մի տիր, —
տէտի Մէթը տ'էգօլ, — մէկէրչի սիզին կէօղլէրինիզ տէ մի
կէօրմէքտէ տէյիլտիր . . . հիշ պէօյլէ պիր ֆէնա հալա-
տա, պէն ֆինէթիմի սօգաղա չըգարըպ տա, եաեա եէօ-
րիւթտիւրէրէք, նէզլէյի եագալաթտըրըրմըեըմ . . . հիշ
անըն օլ բէմպէ վիճուտինի վէօլ պահա եէթիշմէզ էօմրիւնիւ
թէհլիքէեէ իլգա իտէրմիեիմ, Ալլա՛հ իթմէսին . . . վէ պէն
հիշ անըն օլ կիւզէլ վէ ճէտիտ շալընը ըսլաթտըրըպ պօղ-
տուրթտուրո՞ւրմուեում . . . :

—Հագգըն վարտըր, գօճաճըղըմ, բէք ֆէնա պիր հա-
վա վար տըր :

—Իմտի էօյլէ օլտուգտա, չիմտի խըտմէթճի գարը կէ-
լէճէք տիր . . . մէրգուճէեէ բարաեը վիրտիկիմիզ վագըթ,
կիտիպ պիզիմ իչին պիր արապա կէթիրմէսինի թալէպ ի-
տէրիզ, —տէտի Բօտօլֆ :

— Տէլիգանլը, իշթէ ազըլանէ պիր լազըրտը սէօյլէ տինիզ. իշթէ օլ վազըթ կիտիպ յէօվ սօդազը թարաֆլարընը կէօզտէն կէչիրէ պիրիբիղ :

Խըտմէթ ճի գարը կէլտի, վէ Բօտօլֆ մէրգուլմէնէ պէշ ֆրանգ վիրտի :

— Եօգ, էֆէնտի . . . իշթէ պու օլմատը . . . պիզի ու թանտըրմագտասընըզ, — տէյի պաղըրտը Մէթր տ'էգօլ :

— Ատամ սիզտէ, նէսի՞ օլուր . . . պաշդա տէֆա տա սիզ վիրիրսինիզ :

— Բէք ալէա, հայտէ պու տէֆա սիզին իսթէտիկինիզ կիպի օլուուն տա . . . լաքին, շու շարթ իլէ քի, շիմտի Շանղէլիղէտէ վազը պիր ուֆագ մէյքէտէտէ տախի նէօպէթ պէնիմ օլաճագ տըր . . . մէզքիւր մէյքէտէտէ պէն թանըմագտաեըմ . . . բէք ալէա պիր մահէլլ տիր :

— Բէք ալէա . . . բէք ալէա . . . գապուլ իթտիմ :

Խըտմէթ ճի գարը, բարալսըրը ալտըրգտան սօնրա պունլար աշազը ինտիքլէրինտէն, Բօտօլֆ, լա Շուէթին գատըն թալիֆէսինտէն օլմասը ճիհէթիլէ, հիւրմէթ ու ըիպէթ օլուուն իչին, քէնտիսիէն արգատաւ գալմագ իսթէտի իսէ տէ, Մէթր տ'էգօլ պիր տիւրլիւ գապուլ իթմէնէրէք, հէմքէնտիսիէն արգաեա գալտը, վէ հէմտէ Բօտօլֆուն արգասընտան, բէք եագընտան կիթմէքտէ պուլունտուգտան պաշգա, մէրգուլուն պիւլիւք քիւչիւք հէր պիր հարէքէթլէրինէ տէ տիգգաթ իթմէքլիկի ունութ մատը: Մահէլլի մէզպուր, մահգա թաամ իթմէքլիկէ մախտուս օլմաեըպ, այրըճա իշրէթ տախի իչիլմէքտէ օլտուղունտան, պիր չօդ սայիր միւշթէրիլէր իչինտէ, եիւղլէրի սիմսիեա հ պիր տէ քէօմիւրճիւ պուլունմագտէ օլմալին, պիզիմ իւշ միւսաֆիրլէր պրագըպ կիթմէք իւզրէ իքէն, մէրգուլ տախի, շապգասընը կէօզլէրինէ գատար ինտիրմիշ օլտուղու թագտիրտէ, տէսթկեահըն էօնիւնտէ, քէնտի իչմիշ օլտուղու շարապըն բարասընը վիրմէքտէ իտի: Մէթր տ'էգօլ իլէ թէքկէօզ գարը, հէր նէ գատար, Բօտօլֆուն հէր պիր հալու հարէքէթինի,

տիգդաթը թամմէ իւզրէ կէօզէթլէմէքտէ իտիլէր իսէ տէ, Բօտօլֆ մէրգուսան չիֆթէ պէտ չէհրէ մախուզլարըն էօնլէրինտէն կիթմէքտէ օլտուղունտան, արապատա պինէր իքէն, հէման քիման կէօրէմէզ պիր հալ իլէ վէ բէք ջարուգ պիր սուրէթտէ, մէրգումքէօմիւրճիւ, հանի պապա Միւրֆ իլէ, պիր կէօզ իշարէթի ալըպ վիրտի:

— Էֆէնտի նէրէնէ կիտէճէկիզ, — տէյի սիւալ իթ տի արապաճը:

Բօտօլֆ եիւքսէք սէս իլէ,

— Վէօվ սօգա . . :

— Ագասիալարա, Պօա-տը-Պուլօնեւեա, — տէյի պաղըրտը Մէթր տ'էգօլ, Բօտօլֆուն ճէվապընը քէսէրէք. — վէ, արապաճը, անը տա պիլմիշ օլասըն քի, բարա ճիհէթինճէ սէնի մէֆուուն իտէրիզ:

Արապանըն գարուսու գարատըլտը:

— Նիչին պէօլէ պօշ հէրիֆլէրէ, նէրէնէ կիտէճէկիմիզի, հէմ աչըգտան աչըղա, վէ հէմտէ էվվէլինտէն սէօլէրսինիզ, — տէտի Մէթր տ'էգօլ. — մէկէրչի միւրատընը, եարըն հէր չէյին մէյտանէ չըգըպ տա պիլինմէսիմիտիր. եալընըզ օլ գատարճըգ պիր մալիւմաթ, պիզիմ խարապըմըղը մուճիպ օլապիլիր. օֆ, տէլիգանլը, տէլիգանլը, հալըֆ քի, տահա չօգ ճահիլ վէ չօգ միւպթէտիսինիզ:

Արապա եէօրիւմէկէ պաշլատըղընտա, Բօտօլֆ ճէվապ վիրէրէք:

— Հագգընըզ վարտըր, անը տիւչիւնէմէտի իտիմլաքին, սիկարամըն թիւթիւնիւնտէն տէ պօղուլաճագսընըզ, պարի շու բէնճիրէլէրտէն պիրինի աշսա իտիք:

Վէ Բօտօլֆ, պիր թարաֆտան լագըրտը սէօլէմէքտէ օլտուղու հալտէ, տիկէր թարաֆտան տալսի իշ կէօրմէք իսթէտիլինտէն, հէման աշտըղը բէնճիրէտէն աշաղը, զալէթլէ ուսթալըզըզ պիր թարիզ իլէ, զաթէն, մէյքէտէտէ իքէն, պլուզու ալթընտա, ալթթիւմաճիլ, գուրչուն գալէմ իլէ եազմըշ օլտուղու պիր ուֆագ բուսուլանը պիւքէրէք:

արապատան աշաղը պըրագտը . . . Բօտօլֆ, մէգքիւր քեա-
ղըտը պըրագտըղընտա, հէր նէ գատար, քէնտի լէհհէ-
սինտէ, հիշ պիր էսէր պէլլի իթմէմէմէքիկէ չալըչտը իսէ
տէ, Մէթր տ'էգօլուն կէօզլէրի իսէ, աշուրի մէրթէպէ
քէսկին օլուպ, վէ շիւքհէսիղ օլարագ, Բօտօլֆուն սիմա-
սընտա, բէք չարուգ սուրէթտէ կէլիպ կէչմէքտէ օլան պիր
մէֆնունիյեէթ էսէրի միւշահէտէ իյլէմիշ օլմալը տըր, շիւն-
քի, հէման օլ անտէ մէրգում պաշընը տիշարը չըգարարագ,
արապաճըեա չաղըրտը, վէ,

—Տո՛ւրունուզ . . . տո՛ւրունուզ, արապանըն արգասըն-
տա պիրի՛ վար տըր, —տէտի:

Արապա տուրտու, արապաճը չըգըպ պագտը, վէ,

—Խայր, քիմնէ եօգ տուր, —տէյի ճէվապ վիրտի:

—Չօ՛գ չէյ, չօ՛գ չէյ, պիգ վաթ քէնտիմ ինիպ պագմա-
լըեըմ, —տէյի ճէվապ վիրտի Մէթր տ'էգօլ, արապատան
աշաղը աթըլարագ:

Մէրգում, արապանըն արգասընտա հիշ պիր քիմնէ, վէ
հիշ պիր չէյ պուլուպ կէօրէմէտի. շիւնքի, Բօտօլֆ քեա-
ղըտը աթտըգտան սօնրա, արապա ճիւղիճէ եօլ ալմըչ իտի:
Մէթր տ'էգօլ, մէգքիւր շիւքհէսինի, պիր եանլըչըղա համլ
իթտի:

—Շիմտի սիգ տէ իւզէրիմէ կիւլէճէքսինիզ, —տէտի մէր-
գում, թէքրարէն արապաեա պինէրէք, —պիլմէմ նասըլ
օլտուտա, արապամըղ արգասընտան պիրի կէլմէքտէ տիր
զանն իտէրէք ալտանտըմ:

Պու հէնկեամտէ, արապա եան պիր սօգաղա սաբտը:

Արապա կէօրինմէզ օլտուգտա, տայիմա կէօզէթլէմէք-
տէ օլուպ, վէ պինաէն ալէյհ տէ, Բօտօլֆուն նէ եալմըչ
օլմասընը կէօրմիւշ պուլունան Միւրֆ, գօշտուղու պիրլէ,
արապանըն թէքէրլէքլէրինին չիզտիկի արալըղա տիւշմիւշ
օլան բուսուլաեը ալտը:

Արատան պիր չէյրէք վագըթ կէչտիքտէ, Մէթր տ'է-
գօլ արապաճըեա,

—Պագասանա, արապաճը, պիղ նկյեէթի տէյիթիրտիք, Մատլէն մէյտանընա կիտէճէքսին, —տէտի:

Բօտօլֆ թէաճճիւպ իւղըէ, մէրգուումն եիւղինէ պագ-տը:

—Նիշին թէաճճիւպ իթմէքտէմինիզ, տէլիգանլը, օրա-տան կէչմէլիեիզ, զիրա, մէգքիւր մէյտանտան, պին թա-րաֆա եօլ կիտէր օլտուղունտան, էկէր պիթիսի բէշիմիզտէ կէզմէք իսթէէճէք օլքա տախի, գանզի եօլու թութմուշօլա-ճաղըմըզ զըմնտա շաշըրպ գալաճաղը շէօյլէ տուրսուն, պիղզաթ արապաճընըն իտէճէկի շէհատէթին պիլէ, հիշ պիր շէյի միւֆիտ օլամանեաճաղը աշիքետար տըր:

Սրապա սէտտի պինօրա (պարիէր) եազլաշմագտա իքէն, իրի պօյլու պիր տտէմ, պէեազճա պիր նէթրի կիլինմիշ օ-լուպ, շաբգասընը կէօղլէրինէ գատար ինտիլմիշ օլտուղու, վէ զանէթլէ էսմէրճէ լէհճէլի պուլունտուղու հալտէ, ա-լէա, իրի, վէ աշուրի մէրթէպէ եէօրիւեիւշիւ պիր ալա-թընա պինմիշ, վէ պէլինի տէ էյմիշ օլարագ, վէ սիւրաթ իւղըէ գօշտուրարագ, կէլիպ մէգքիւր եօլտան կէշաի:

—Նէ՛ ալէա աթ վէ նէ՛ իյի պինիճի, —տէտի Բօտօլֆ արա-պանըն բէնճիրէսինէ էյիլէրէք, վէ Միւրֆէ տօյրու պա-գարագ, (չիւնքի մէրգում աթլը Միւրֆի իտի), նէ գատար կիւզէլ սուրէթտէ սիւրմէքտէ իտի մէրգում իրի տտէմ... կէօրտիւնիւզ միւ:

—Տօղրուսու, մէրգում օլ գատար սիւրաթ իւղըէ կէշ-տի քի, ֆարգ իտիպ տէ կէօրէմէտիմ պիլէ, —տէտի Մէ-թըր տէգօլ:

Բօտօլֆ, Միւրֆիւն օրատան կէչմէսինտէն տօլաեը գալ-պինտէն հիսս իյլէտիկի սէվինճին էսէրինի աալա պէլլի իթ-մէեիպ, իլլա պիւթիւն պիւթիւն սէթր իյլէտի, չիւնքի, մէր-գում բէք ալէա անլատը քի, Միւրֆ, քէնտուեէ եազմըշ օլտուղու բուսուլանըն զարայիպ նէվինտէն պուլունան եա-զըլաընը, բէք ալէա չըգարըպ օգուեապիլմիշ իտի: Վէ Մէթր տէգօլ իտէ, արթըզ օնտան սնըրա, արապանըն ար-

գասընտան պիրիսի կէլմէքտէ օլմասը շիւբհէսինէ զահիպ օլմագտա օլմաեւրպ, իլլա էմնիյեէթի տիլ իւզրէ պուլուն. մագտէ օլտուղունտան, վէ քէնտուսի տախի, լա Շուէթ կիպի ուեումագ իսթէտիկինտէն, վէ տահա տօղրուսու, իթլիք իտէրէք, քէնտույի ուեուեօր կիպի կէօսթէրմէքլիկի թէֆէքքիւր իտիպ գուրտուղունտան, Բօտօլֆա խիթապէն,

—Ա՛ֆվ իտէրսինիզ, տէլիգանլը, արապանըն հարէքէթի, հէր վագըթ իւզէրիմտէ պիր աճայիպ հալ հուսուլինի մուճիպ օլակէլտիկի կիպի, իշթէ չիմտի տախի, այնի հալի մուճիպ օլմագտա օլտուղունտան, ատէթա պիր չօճուգ կիպի, իւզէրիմէ պիր ույգու պասմագտա տըր...

Մէրգում հայտուտուն պու թէտպիրտէն նիյեէթի ֆասիտէսի, էօյլէ քէնտույի ուեուեօր կիպի կէօսթէրէքէք, աճապա քէնտիսինի ուեուեօր տէյի գանն իտիպ տէ ալտանաւրագ, Բօտօլֆուն լէհճէսինտէ, պիր էսէրի հէեէճան հասըլ օլուր մու օլմապմը, անը թէֆթիշ իտիպ անլամագլըգտան իպարէթ իտի:

—Զաթէն բէք էրքէն գալգմըշ օլտուղումտան, պէնիմ տախի ույգում վար տըր... պէն տէ սիզին թարիգինիզի թութաճաղըմ...

Վէ Բօտօլֆ տախի կէօզլէրինի եումտու: Արատան բէք ճիւզի պիր վագըթ կէչէր կէչմէզ, Մէթր տէգօլ իլէ լա Շուէթ խըրլամանա պաշլատըգրընտա, Բօտօլֆ, մէրգուման իչին, սահիհէն տէրին ույգուեա տալմագտատըրլար տէյի գանն իտիպ ալտանտըղընտան, քէնտի կէօզլէրինի աշտը... Հալպուքի Մէթր տէգօլ իլէ լա Շուէթ, քէնտի խըրըլ խըրուլ խըրլամալարընա ըաղմէն, քիբրիբլէրի ալթընտան պաղմագտա օլտուգտան պաշգա, ալուճլարը իչլէրինտէ, բարմագլարընը վազ իտէրէք, վէ էյիպ պիւքիւպ տօղրուլտաւրագ, էնվայի աճայիպ աճայիպ իշարէթլէր իլէ տախի, կիզլի պիր սուրէթտէ գօնուշմագտա իտիլէր...

Պէս պէլլի, Բօտօլֆուն կէօզլէրինի աշտըղընը կէօրէրէք, գարը գօճա, սայքի ֆէհմինէ վարըլմազ պիր սուրէթտէ ի-

չարէթէր իլէ, պիր պիրլէրինէ խապէր վիրտիքլէրինտէն, պիրտէն պիրէ, մէգքիւր կիղլի միւքեալէմէեի պըրագաղլար, վէ Մէթր տ'էգօլ կիւլէրէք,

—Օ, օ, դափատար... տիմէք տիր քի, սիղլին տօսթլուղունուղ պէօլէմի տիր, պիգի թէֆթիշ վէ թէճրիւպէեէ մի դալգըշմագ տըր, —տէտի:

—Օլ պապտէ թէաճճիւպ իթմէքլիք ապլա սիղէ տիւշմէղ, չիւնքի սիղ, կէօղլէրինիղ աշըգ օլտուղու հալտէ պիւլէ խըրլաեօրսունուղ,

—Սիղ պանա պագմանընըղ, տէլիգանլը դափատար, պէն զաթէն, կիճէ ույգուսունտա կէզէնլէրտէնիմ...:

Մատլէն մէյտանընտա արապա տուրտու: Եաղմուր տախի պիր ալալըգ տուրմուշ իտի իսէ տէ, չիտտէթլի ըիւզկեար էամէքտէ օլուպ, վէ սիեաճ սիեաճ պուլուլթլարտա եիւրիւմէքտէ վէ բէք էնկինտէ օլտուգլարընտան, օրթալըղա, սայքի կիճէ տիր կիպլի պիր հալ հիւքմ իթմէքտէ իտի: Բօտօլֆ իլէ Մէթր տ'էգօլ վէ լա Շուէթ Գուր-լա-Ռէն թարաֆընա տօղրու կիթմէկէ պաշլատըլար:

—Պագսանանընըղ, տէլիգանլը, ֆիքրիմէ պիր շէյ կէլտի... վէ ֆէնա պիր շէյ տէ տէ յիլտիր, —տէտի հայտուտ: Նէ՞ իմիշ օ:

—Նիտիպ օլ Վէօլ կէչիտինտէ վագը օլան խանէնին իշէրիսինի, ֆիւվագը վիրտիկինիղ մալիւմաթա քեամիլէն մուվաֆըգ մը տըր, եօգեա տէ յիլմի տիր թաճըղ վէ թէֆթիշ իտէրէք, պիւթիւն պիւթիւն էմին օլմագլըգ տըր:

—Շիմտի սիղ, հէր նէ վէսիլէ իլէ տէ օրաեա կիտիպ, վէ էօլէ պիր շէյէ դալգըշմագ օլսանըղ, չիւքհէէ մահէլ վիրմիշ օլաճաղընըղտա չիւքհէ ճայիղ տէ յիլտիր...:

—Պէն օլ սիղլին զանն իթտիկինիղ աճէմի չայլագլարտան տէ յիլիմ... եահու, տէլիգանլը, սիղ պանա պիր իյի պագընըղ... Մէկէրչի պէն, թէհի՞ եէրտէ մի ֆինէթ իսմինտէ պիր դարընա մալիք պուլունմագտանըմ:

Լա Շուէթ պուհու իշիթտիքտէ, գուլագլարընը տիտքի:

— Կէօրնիւ եօրմուսունուզ, տէլիգանլը, տիգգաթ իտի-
եօրմուսունուզ շու պէնիմ գարըճըղաղըմա, մէյտանը մու-
հարէպէտէ թրամբէթա սէսինի իշիթտիկի պիրլէ, գուլագ-
լարընը տիքէն պիր աթ կիպի, նա՛սըլ գուլագլարընը տիք-
մէքտէ տիր :

— Տիմէք տիր քի նիյեէթինիզ, մէրգուճէեթիմի քէշֆ ու
թէֆթիշէ կէօնտէրմէք տիր :

— Նիւմէրօ 17, վէօվ կէչիտինտէ, էօյլէ տէյլիմի գօ-
ճաճըղըմ, — տէյի պաղըրտը լա Շուէթ սապըրսըղըղ իւզ-
րէ, — սէն րահաթը գալպ իւզրէ օլ, վագաա, պէնիմ ան-
ճագ պիր կէօղիւմ կէօրմէքտէ տիր էմմա, բէք ալէա կէօր-
մէքտէ տիր :

— Կէօրնիւ եօրմուսունուզ, տէլիգանլը, կէօրնիւ եօրմու-
սունուզ, չիմտիտէն նէ՞ մէրթէպէ իզհարը շէվգ ու զայրէթ
իյլէմէքտէ, վէ պիր տագըղգա էվվէլ, մահէլի մէզպուրտէ
պուլունմագըղգ աթէչի գալպինի եագմագտա տըր :

— Էկէր մէրգուճէ, մէզքիւր խանէեէ, ուսթալըզլը պիր
թէտպիր իլէ կիրմէրլիկէ մուվաֆֆագ օլապիլէճէքիսէ, մէզ-
քիւր ֆիքրինիզէ գարշը պիր շէյ սէօյլէեէմէմ :

— Գօճաճըղըմ, սէն շու շէմսիյեէմի թութու վէր...
պէն եարըմ սաաթա գատար հէմ կիտէր վէ հէմտէ կէ-
լիրիւմ, վէ իշթէ օլ վագըթ անլարսըն պէնիմ իշկիւզար-
լըղըմը, — տէյի պաղըրտը լա Շուէթ :

— Ազաճըղ սապը իյլէ, Ֆինէթ, էվվէլա Գէօր-Սէնեան
մէյքէտէսինէ կիտիպ ինէճէկիզ... իշթէ շուրաճըգտա ի-
քի ատըմ էօթէտէ տիր. էկէր թօրթիյեար նամ թօբալ չօ-
ճուգ օրատա իսէ, անը տա պիրլիքտէ ալըրսըն քի, սէն իշէ-
րի կիրտիկինտէ, օ տա տիշարտա պէքլէեթիպ կէօղէթլէսին :

— Հագգըն վար տըր, էօյլէ տահա իյի օլուր, մէրգուճ
թօրթիյեար, հէր նէ գատար հէնուզ օն եաշընտա պիլէ տէ-
կիլ իսէ տէ, օլ գատար ուսթա վէ օլ գատար իշկիւզար տըր
քի, ատէթա պիր թիլքիյէ պէնզէմէքտէ տիր, պէրէքէթ
վէրսին օնա քի, կէչէն կիւն... :

Մէթը տ'էգօլ թարափընտան կիզլի պիր իշարէթ գալգ-տըղընտան, մէրգումէ լազըրտըսընը պիթիրմէքսիզին գաթ իյլէտի :

—Քէօր-Սէնեհա՞ն նէ տիմէք տիր, 'նէ՞ գատար ղարիպ պիր մէյքէտէ իսմի տիր պու,—տէյի սիւալ իյլէտի Բօտօլֆ :

—Օլ պապտէ լազըմ՝ կէլէն սիւալի, պիղ զաթ մէյիսա-նէճինին քէնտիսինէ թագտիմ իթմէլիսինիզ :

—Իսմի՞ նէ տիր :

—Քիմի՞ն, մէյիսանէճինի՞ն մի :

—Էվլէթ :

—Նէ՞ վազիֆէնիզ, նիշին անլամագ իսթէմէքտէսինիզ, մէկէրչի մէյիսանէճի տէ քէնտի միւշթէրիլէրինին իսմլէրինի սիւալ իյլէմէքտէ՞մի տիր :

—Ա՛, աճայիպ, մէկէրչի սօրուպ անլամագլըգ պիր խէ-թա՞մը տըր, պիր կիւնա՞ն մը տըր . . .

—Ա ճանըմ, նէ իգթիզանըզ վար տըր, սիզ քէնտի իս-թէտիկինիզ իսմի վիրէպիլիրսինիզ, սիզ մէրգումու, Բիէր, Թօմաս, Քրիսթօֆ վէ եախօտ Պարնապէ վէ սայիր իսիմլէր իլէ չաղըրա պիլիքսինիզ, վէ մէրգումուն տա տայիմա, չա-ղըրտըղընըզ իսիմլէ խըտմէթինիզէ հաղըր ու միւնթագըր պուլունաճաղընտա չիւբհէ եօգ տուր . . . Իշթէ եէթիշտիք մահէլլի մէզպուրէ . . . վէ հէմտէ, թամ վագթինտէ եէ-թիշտիք, զիրա, եաղմուր եինէ եէնիտէն պաշլամագտա տըր . . . հէլէ շու ըրմաղըն սուլարը սէսլէրի՛նէ պագընըզ, ա-տէթա սէլլէր եիւրիմէքտէ տիրլէր, պագընըզ, պիր քէր-րէ պագընըզ, էկէր պու եաղմուր, պէօյլէճէ, մաաղալահ իքի կիւն տահա տէվամ խտէր իսէ, սուլար քէօբըրիւնին քէմէրինի պիլէ աշաճագ տըրլար :

—Նէ՞ տէտինիզ, եէթիշտի՛ք մի տէտինիզ . . . իյի եա, հա՞նը, մէյքէտէ՞ նէրէտէ տիր : Պէն պուրատա էօյլէ պիր շէյ կէօրմէքտէ տէյիլիմ :

—Էկէր էթըաֆընըզա պիր իյի պագար իսէնիզ, կէօրէ-ճէկինիզ պի իշթիպահ տըր :

—Նէ՛րէեէ, գա՛նդի թարաֆա պագաեւմ՝ :

—Է՛ծնիւնիւզէ պագընըզ :

—Է՛ծնիւմէ՞ մի պագաեւմ :

—Է՛վվէթ, է՛ծնիւնիւզէ պագընըզ . . .

—Հա՛նը, նէրէտէ տիր :

—Իշթէ . . . Իշթէ, պուրաճըգտա . . . քիրէմիտլէրինի կէօրմէեօրմուսունուզ, եաւաշ, սագընընըզ, քիրէմիտլէրէ պասմաեաընըզ :

Րօտօլֆ իսէ ասլա, հէնուզ պունտան պիր գաշ սէնէ էվ-վէլլէրէ կէլինճէեէ գատար, Շանգ-էլիզէ մէյտանընըն պա-ղը մահէլլէրինտէ, վէ ալէլխու սուս Գուր-լա-րէն եագընըն-տա, եէր ալթընտա վաղը էօյլ մէյքէտէլէր պուլունմագ-տա օլմաուրնա տիգգաթ իթմիշ տէյիլ իտի :

Ֆիլվագը, մահէլլի մէզպուրտէ, եաշվէ զայէթ եաբըչկան թօրտագտան գաղըլմըշ պիր մէրտիվէնտէն աշաղը պիր խէն-տէկէ ինիլմէքտէ, վէ մէզքիւր խէնտէկին, տիվարվարի եօ-գարտան աշաղը քէսիլմիշ պուլունան պիր թարաֆընտա տա, ալչագճա, բէք միսկինճէ, վէ խարապճա պիր էպիյեէ պու-լունմագտէ օլուպ, վէ մէզքիւր էպնիյեէնին իսէ, եօսուն պաղլամըշ օլան քիրէմիտլէրի, անճագ Րօտօլֆուն տուր-մագտա օլտուղու եէրին եիւքսէքլիկինէ գատար եէթիշմէք-տէ իտի. վէ մահէլլի մէզպուրտէ, մէզքիւր էպնիյեէեէ ա-յիտ օլարագ, չիւրիւք թահթալարտան եաբըլմըշ իքի իւշ դթատա պարագալար պուլունարագ, անպար, վէ մախ-զէն, վէ թաւշան գուլիպէսի մագամընտա իսթիմալ օլուն-մագտա իտիլէր :

Մէզքիւր մէրտիվէնին աշաղըսընտան, մէզքիւր քիւհնէ խանէեէ, խէնտէկին պօեունա աշըլմըշ օլան տարաճըգ պիր եօլ իլէ կիտիլմէքտէ օլուպ, վէ պիր թարաֆտա տախի, իւսթիւ չալը չըբբըլար իլէ էօրթիւլմիւշ օլտուղու, վէ եէրտէ պտեաղը թահթալարտան միւրէթթէպ իքի սըրա թրաբէ-զալար վաղ իտիլմիշ պուլունաուղու հալտէ պիր էօրթիւ ալ-թը պուլունմագտէ իտի. րիւզկեարտան սալլանմագտա օլան

պիր չիւրիւք սաճ թահթաւննն պիր քէնարնտան կէչի-
րիւմիշ օլտուղու տէմիր րէզէլէր, ատամա մէրազ պա-
ղըղաեքճը սուրէթտէ կըճըր կըճըր սէսլէր չըգարմագտէ
օլուպ, վէ մէգքիւր սաճ թահթաննն քիրլի բասլարը արա-
սընտա, պիր թարաֆընտան եարէլէնմիշ օլմասը ճիհէթլէ,
բանլը արտաբէ օլան ալի Եիւրէ քէ-ի պուլունտուղու կէօրիւլ-
մէքտէ իտի . . . վէ մէգքիւր մէյխանէնին, մէգքիւր իսմի-
նի կէօթէրմէքտէ օլան սաճտան լէվհա, գօճա պիր սը-
րըգ պաշընտա թուլթուրուլմագտէ, վէ մէգքիւր սըրըգ
տախի, հագքգաթի հալտէ, խանէ իսմինէ շայէսթէ օլմա-
եքպ, իլլա պիր Բանն Եի վէ եախօտ պիր Բանն Գալարալ (*)
տէնիլմէքլիկէ շայէսթէ պուլուննան մաղարանն իւզէրինտէ
տիքիլմէքտէ իտի :

Եաղմուրտան պաշգա, օրթալըղա գաթը վէ նէմնաք պիր
տիւման չէօքմէքտէ իտի . . . վէ կիճէ տէ եագլաշմագտա իտի :

— Է՛յ, տէլիգանլը, նա՛սըլ, պու մէյխանէնի պէկէն-
տինի՞ղ մի, — տէտի Մէթր տէգօլ :

— Զօ՛գ իյի, չօ՛գ կիւզէլ, պէս պէլլի, օն պէշ կիւնտէն
պէրու տէ կէլմէքտէ օլան եաղմուրլար սայէսինտէ . . . աշա-
ղըտա, աշուրի մէրթէպէտէ մէմնուն օլաճագ պիր սէրին-
լիք հիւքմ իթմէքտէ օլմալը տըր . . . Հէր նէ հալ իսէ, պու-
եուրունուզ, կէչինիզ պագալըմ . . .

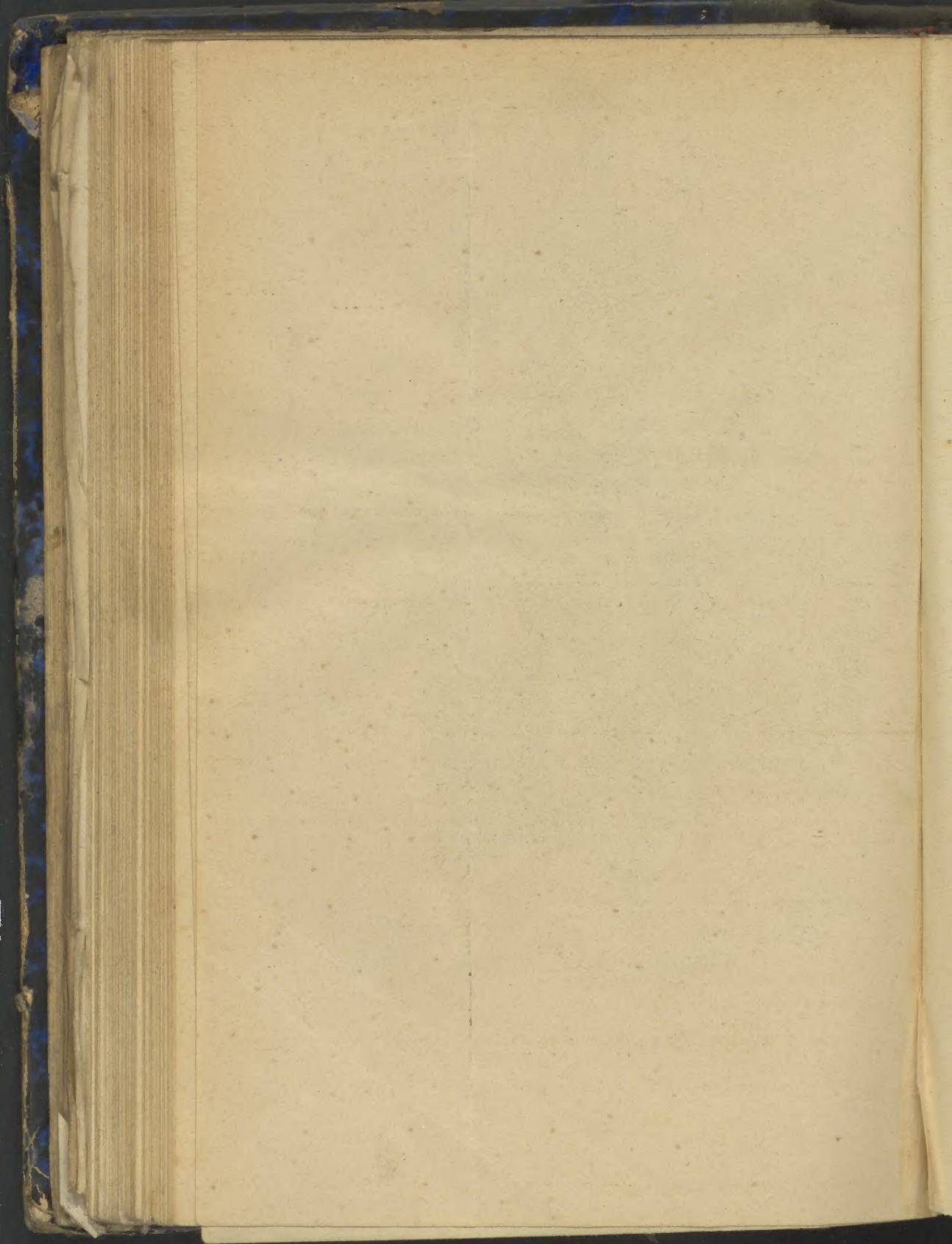
— Սիղ ազաճըգ պէքլէյինիզ տէ . . . պագալըմ մէյխա-

(*) Նասըլ քի կէօրիւնմէքտէ տիր, Էսրարը Փարիսին միւլէլիֆի,
Փարիստէ վագը օլուպ տա, անճագ գանլը գաթիլլէրին, վէ հէր նէ-
վի էչըքեա վէ երագիլ թագըմլարնն կիրիպ չըգտըգլարը մէյխանէ-
լէր իչինտէ, էօյլէ հայվանաթ ինլէրինէ վէ մաղարալարնա պէնդէր
մահէլլէր պուլունտուղունու տիլթմագ իսթէմէքտէ տիր . եա պի՛ղ
նէ եաբալըմ քի, թիւրքիամըզըն, վէ Հայաստանըմըզըն չօգ եէրլէ-
րինտէ, վէ հաթթա, պրագալըմ Մուշ, Վան, Պիթլիս վէ էմապլէ-
րինի, հաթթա նէֆսի Էրզրումտա պիլէ, էվ տիմէքլիկէ լաեքգ քէք
ազ էպնիյե պուլունուպ, ալէսսէվիյէ էվլէր, պիրէր ինլէրէ վէ մա-
ղարալարա մանէնտ պուլունտուգտան պաշգա, մէքթէպլէր վէ հաթթա
նիյէ քիլիսէլէր պիլէ օլ հալտէ պուլունմագտէ տիրլէր :

նէճի պուրատամբ տըր . . . տիգգաթ իտինիզ, աեաղընըզ գայմասըն :

Վէ հայտուտ տիլինի օլուգ չէքլինէ վազ իտէրէք, զա-
հէթլէ աճայիպ, ուղուն, վէ բաթըրթըլը սուրէթտէ պիր
ըսըգ չալտը, վէ մէզքիւր ըսըգտան շու ,

—Բրըրըրըր, —սէսի անլաշըլտը :

Մէզքիւր մաղարատան տախի, այնի սուրէթտէ պիր
ըսըգ սէսի իշիտիլտի . . . :

—Թամամ, մէրգում պուրատա տըր, —տէտի Մէթր
տէգօլ. —Աֆվ իտէրսինիզ. . . տէլիգանլը . . . գատընլա-
րա հիւրմէթ ֆէրիգէտէն աիր, տուրունուզ, էվվէլա լա Շու-
էթ իլէրու կէչաին . . . շիմտի տէ սիզ պուեուրունուզ տա,
պէն տէ արգանըզտան ինէրիմ, տիգգաթ իտինիզ քի տիւշ-
մէեէսինիզ. . . զիրա բէք գայբագ պիր թօրբագ տըր . . . :

ՕՆ ՏԷՕՐՏԻԻՆՃԻԻ ՖԱՍԼ

ՔԷՕՐ-ՍԷՆԵԱՆ (ԳԱՆԼԸ-ԵԻԻՐԷՔ)

Քէօր-սէնեանըն սահիպի, Մէթր տէգօլուն ըսըզընա
գարշըլըզ ճէվապ վիրտիքտէն սօնրա, պէրայի հիւրմէթ,
գարուեա գատար տախի գարշը չըգտը :

Մէրգում մէյխանէճի, չէնտ կիւն մուգատտէմ, Սիթէ-
տէ կիտիպ տէ արատըղը, վէ հէնուզ ասըլ իսմինի, վէ եա-
խօտ պէյն էլնաս սէօյլէնմէքտէ պուլունան սըֆալընը պիլ-
մէքտէ օլմատըղը մէրգում Պրա-Րուժ (Գըզըլ-Գօլ) քէնտի-
սի իտի :

Մէրգում, ինճէ, զայիֆ վէ գուր գուրու պիրի օլուպ,
վէ սիննի իսէ, էլլիսէ եաղըն պուլունմագտէ իտի : Սիմասը
սանսարա վէ ֆարէեէ պէնպէմէքտէ իտի : Մէրգումուն պուր-
նու սիվրի, չէնէսի իչէրի չէքիլմիշ վէ եանագլարը չանագվա-
րի չուգուրլանարագ քէմիքլէրի տիշարը չըգմըշ օլտուղու կի-

պի, կէօղլէրի իսէ ուֆադ, սիւահ, քէսկին վէ աթէչի պա-
 ԿԸՂԸ օլտուգլարընտան, նագչը վէ թէմսիլի նա միւմքին
 օլան լէհճէսինէ, պիր ըիւաքեարլըդ, պիր շէյթան ֆի-
 քիրլիլիք, վէ պիր տէ ղէքլիլիք էսէրի վիրմէքտէ իտրլէր: Մէր-
 գումուն պաչընտա պուլունան սաչլարը սարըճա վէ եախօտ
 տահա սահիհի սաֆրավի լէհճէսի կիպի սարը օլուպ, վէ էսկի
 վէ էյրէթի օլտուղու հալտէ թէքէսինէ կէչիրլիմիշ պուլուն-
 տուղունտան, էսմէքճէ օլան պօյնու, արգատան մէյտանէ
 չըգարսագ կէրինմէքտէ իտի: Վէ մէրգում, էօնիւ եուվար-
 լագ սուրէթտէ պիչիլմիշ պիր եէլէք կիյինմէքտէ օլուպ, վէ
 եօգարտան աչաղը տախի, շարսպ մաղաղալարը ուշագլարը-
 նա մախսուս պուլունան սուրէթտէ ուղունճա վէ սիւահճա
 պիր բէշթիմալ պաղլանմագտա իտի:

Մէրգումտն պիլիմ իւշ միւշթէրլէր, մէրտիվէնին սօն
 գատէմէսինտէն աչաղը ինէր ինմէլ, հէնուղ օն չաղլարըն-
 տա օլուպ, սըրսաճալը, թօբալ, վէ պիրաղ տա սագաթ, եա-
 նի չարբըդ մարբըդ օլան, վէ թըպղը Պրա-Բուժա պէնղէ-
 մէքտէ օլտուղունտան, հէր իւք կէօրէնին, մէրգումուն օղ-
 լու օլմասը իթիգատընա ղահիպ օլաճաղընտա չիւբհէ ճա-
 յիղ օլմանան պիր չօճուղ, անինտէ մէրգումուն եանընա
 կիթտի:

Մէգքիւր չօճուղուն, պագըչլարընտա տախի, թըպղը
 Պրա-Բուժուն պագըչլարընտա տէրքեար օլան քէսկինլիք,
 հիլէպաղլըդ, ղատտարլըդ, վէ գօրգուսուղլուգ քիւսթախ-
 լըդ էսէրլէրի կէօրլւմէքտէ օլտուգտան պաչգա, Փարիս
 չարգըն չօճուղլարընտա մախսուս պուլունան ատամ մաս-
 գարա իտիծիլիք վէ ատամ չէքիշիրիծիլիք թապիաթը էսէ-
 րի տախի կէօրլւմէքտէ իտի: Վէլ հասըլ, մէրգում օլ սին-
 նի սաղիրինտէ իքէն պիլէ, գանն իտէրսին քի, մահպա ախ-
 լէագ պօղըղլուղու իճրասընա տայիր պուլունան պիր սի-
 մա վէ պիր լէհճէսէ մալիք պուլունտուղունտան, ալէսսէ-
 վիյիէ մահպուսանէլէրտէ սէօլէնմէքտէ օլտուղու կիպի,
 տիւղճէ պիր թէրսանէ իալէք հասաւէ իւն եւրպըլէլ պիր թեհոմ

խամբի աւանդուղի , քեամիւն շայտիմէ պոռնունմագտէ ի-
տի : Մէրգումուն քեմիւն կիպի գապարմըշ օլան խարընա վէ
տօմուզ գըլը կիպիտէ տիք տիք վէ սէրթ սաչլարը , աննը-
նը , եարըսընա գատար գարլամագտա իտիւէր : Մէրգում ,
էամէրէ չալար սարը պիր բանթալօն իլէ , պիր տէ էամէր պը-
լուզ կիյինմիշ օլուպ , վէ պէլինտէն տախի պիր գայիշ գու-
շագ կէշիրիւմիշ իտի . վէ պիր պալչբգ քէնարընտա , պիր
անաղը իւզէրինտէ տուրան պիր պալբգչին գուշու կիպի ,
բէտէրի Պրա-Բուժուն եանընտա , թօրալ օլմանան անաղը
իւզէրինտէ օլտուղու հալտէ տիքիլիպ տուրմագտէ իտի . վէ
մէղբիւր չօնուղա , քէնտի թօրալըղընտան նաչի , թօրթիյ-
եար իսմի վիրիւմէքտէ իտի :

— Թամամ , իշթէ պիզիմ իթ էնիկի տէ (քէօրէք եաւ-
րուսու) պուրատա տըր , — տէտի Մէթր տ'էգօլ . — Ֆինէթ ,
վագթին թէհամմիլի եօգ տուր , կիճէ եագլաշմագտա տըր
... հէման կիւնտիւզ կէօղիւլէ կիտիպ շու իշի պիթիւմէլի-
սին սէն :

— Իյի սէյլէտին , գօճաճըլըմ . . . քէտէրինտէն րուխ-
սաթ թահսիլ իտէրէք , հէման պիզիմ բիճճիկէղի պէրա-
պէր ալտըլըմ պիրլէ կիթմէլիեիմ :

— Վագըթլար խայր օլտուն , գօճա գաֆատար , — տէ-
տի Պրա-Բուժ , Մէթր տ'էգօլա սէլամ վիրէրէք , վէ սէրթ ,
վէ աճը պիր սէս իլէ սէյլէեէրէք . — նէ պուեուրաճագսըն :

— Էվվէլա սանա բէճամ շու տուր քի , էկէր էմր իտէր
իսէն , սէնին մատգարա , պէնիմ մատամ իլէ պիրազ պէրա-
պէր կիթսին , եինէ պիր չէյրէքտէն կէլիր , չիւնքի մէրգու-
մէ շուրաճըգտա պիր շէյ զայպ իթմիշ տիր տէ . . . կիտիպ
պիրլիքտէ արանաճագլար տըր . . .

Պրա-Բուժ կէօղ գարագլարընը օյնաթտը , Մէթր տ'է-
գօլա պիր իշարէթ իթտի , վէ քէնտի օղլունա տախի ,

— Թօրթիյեար . . . հայտէ մատամ իլէ պէրապէր կիթ
... — տէտի :

Մէրգում հէյպէթամիլ չէհրէլի չօնուզ , թօրալանա-

րագ, կիտիպ թէքկէօզլիւ ածիւզէնին էլինտէն թուծտու :

—Մհ, եաշասրն պէնիմ տիւպէր չօճուղում... կէօրտիւն մի սէվիլէճէք չօճուղու, —տէտի Ֆինէթ, —նա՛սըլ տա ինսանա եագըն տըր... էօյլէ պիզիմ միսկին Բէկրիթ կիպի ասլա խըրչըլ տէյի տիր, օլ միսկին չինկեանէ, պէնի կէօրտիւքճէ, վէ եանըմա եագլաշտըգճա, ատէթա իւրքմէքտէ վէ նէֆրէթ կէթիւմէքտէ իտի (*):

—Հայտէ, Ֆինէթ, չարո՛ւգ օլ... լաքին, կէօզլէրինի տէօրթ աշմալը, վէ էն ուֆագ պիր շէյէ տախի տիգգաթ իտէրէք ուեանըգ պուլունմալքսըն հա՛... պէն պէքլէրիմ սէնի պուրատա ..

—Չօղա վարմազ տէօնէրիմ պէն... Հա՛յտէ, թօրթիյե եար, տիւշ էօնիւմէ պագաեըմ:

Լա Շուէթ իլէ թօրալ չօճուգ, օլ գայբագ մէրտիվէն. տէն եօգարը չըգտըլար :

—Ֆինէթ, չէմսիյէնի ալմաեա ունութտուն... —տէյի պաղըրտը Մէթր տ'էգօլ :

—Աման գօճաճըղըմ, պրագ գալսըն, չիմտի անըն ա. ղըրլըղըն՞ նէ եաբաեըմ... —տէյի ճէվապ վիրտի ածիւզէ գարը, վէ անինտէ թօրթիյեար իլէ պիրլիքտէ, ագշամ կիւնէչինին թօրլամագտա օլտուղու տիւման իլէ, Շանգ-էլիգէ մէյտանընտա վագը օլ իրի իրի գարա աղաճլարըն, չըպլագ վէ սիեահ տալլարընը թահրիք իյլէմէքտէ պուլունան էլէմպախշ ըիւզկեարլար բաթըրտըլարը օրթասընտա ղայպ օլուպ կիթտի :

—Հայտէյինիզ, իչէրի կիրէլիմ, —տէտի Բօտօլֆ:

Բօտօլֆ պաշընը էյմէքլիկէ մէճպուր օլարագ, մէյխա-

(*) Լա Շուէթին, թօրթիյեար կիպի պիր միսկինի, Ֆլէօրտը-Մարի կիպի պիր մէհփարէտէն ղիեատէ սէվմէքլիքտէ հագգը վար իտի, չիւնքի, նման զնմանն սիրէ, տէմիշլէր, պիւլլիք պիր սահիւլիք տիր պու, նասըլքի էֆքեար ճիհէթիյլէ տախի պու պէօյլէ տիր, տայլմա, չարըրգ, եանըլ, գապա, պաեաղը վէ պօշ շէյ տիւշիւնէնլէր, պիր պիրլէրինի սէվիպ իթիպար իտէրլէր :

նէ քարուձունտան իչէրի կիրտի : Մէյիւնէն իչէրիսի ի-
քի դըթա սալօնլարա թագաթիմ խախլիչ օլտուղու հալտէ ,
պունլարտան պիրինտէ պիր տէսթիկեան իլէ պիր տէ էսկի
պիլարտո պուլունտուղու կիպի , աիկէրինտէ տախի , պիր
թագըմ թրարէզալար իլէ , պիր չօգ տախի , չօգտան պէրու
եէչիլէ պօեանմըչ օլան պաղչէ իսկէմլէլէրի պուլունմագտէ
իտի : Մահէլլի մէզպուր , եալընըլ իքի բէնճիրէտէն ըչըդ
աւմագտա , վէ մէզքիւր բէնճիրէլէրին ճամլարը տա գըրըդ
վէ չաթլուգ օլտուգտան պաչգա , հէր թարաֆընը տախի
էօրիմճէլէր զարպամըչիտի . վէ մահէլլի մէզպուրուն եէ-
չիլէ չալմագտա պուլունան աիվարլարընըն քիրէճլէրի , նէմ-
լիքտէն գապարըպ գավլաեարագ տէօքիւլմէքտէ խալլէր :

Բօտօյֆ անճագ պիր տագըզա գատար Մէթր տ'էգօլ-
տան տըրըլպտա , եալընըզճա գալտըղընտա , Պրա-Բուժ ի-
լէ Մէթր տ'էգօլ ֆուրսաթ պուլարագ , հէման չաբուգ սու-
րէթտէ պիր պիրինէ պիր գաչ լագըրտըլար սէօլէտիլէր ,
վէ պիր գաչ տա կիլլի իչարէթլէր եարապիլտիլէր :

— Ֆինէթ կէլինճէեէ գատար , ես պիր պարտագ պի-
րա վէ եախօտ պիր գատէհ ըագը ալըմըսընըզ , — տէտի
Մէթր տ'էգօլ Բօտօյֆա :

— Խայր , ճանըմ իսթէմէեօր :

— Էյ , սիզ պիլիրսինիզ , սիզ քէնտի քէյֆ վէ իսթէկի-
ֆիդէ պագընըզ . . . տօղրուսու պէն պիր գատէհ ըագը ա-
թաճաղըմ , — տէտի հայտուտ , վէ իքինճի սալօնտա վագը
ուֆանըզ վէ եէչիլ թրարէզալարտան պիրինին պաչընտա
կիտիպ օթուրտու :

Մահէլլի մէզպուրտէ գարախլըզ օլմէրթէպէ պասմագ-
տա իտի քի , մէզքիւր իքինճի օտանըն պիր քէօչէսինտէ
վագը օլուպ , վէ իքի գանատըլ պիր քէբէնը իլէ գարան ,
մագտէ օլտուղու հալտէ , հէր վագըթ տա աչըպ գաբամագ-
լըզ զահմէթի չէքիլմէսին իլին , գանատընըն պիրի աչըզ
պրագըլմըչ օլան մախլէնլէր մէրտիվէնինին գաբուսու-
նու կէօրմէքլիք , իհթիմպտէն տէյիլ իտի . . . վէ Մէթր տ'է-

գօլ իսէ, մահգա, մէգքիւր գարանլըգ վէ տէրին գարու-
հու, Բօտօլֆուն կէօզլէրինտէն սէթը իթմէքլիք նիյեէթի
ֆասիտէսինէ մէպնի, կիտիպ հէմ թա մահէլլի մէզպուր
հազընընտա պուլունան պիր թրաբէզանըն պաշընա օթուր-
մուշ, վէ հէմտէ արգասընը օլ թարաֆա չէվիրմիշ իտի:

Հալ պու քի Բօտօլֆ, մէրգումուն, մէգքիւր նիյեէթի
ֆասիտէսինտէն պի խապէր պուլունարագ, վէ ֆիքրինտէն
պիր չէյ տիւշիւնմէքտէ օլմասընը մէրգումա անլաթտըմա-
մագ իսթէեհէրէք, բէնճիրէլէրտէն տիշարը պագմագտա ի-
տի. չէյլէ քի, Բօտօլֆ, հէր նէ գատար, Միւրֆիւն տօ-
լու տիզկին Վէօվ կէչիտինէ կիթմէսինի կէօրմիւշ իտի իսէ
տէ, գալպի քեամիլէն ըահաթ տէյիլ իտի, չիւնքի, մէր-
գումուն, քէնտի պուլզու ալթընտա, բէք գըսսա սուրէթ-
տէ հազմիշ օլտուղու բուսուլատան, քէնտի ֆիքրինի լա-
եըգըյլա անլահապիլիպ եախօտ անլահապիլմէմիշ օլմասը
հազգընտա չիւրհէ իթմէքտէ, վէ տիւշարը էնտիշէ օլմագ-
տա իտի. զիրա, մէգքիւր բուսուլատա, անճագ շու աթի-
տէքի պիր գաշ լուղէթլէրի իշար իտէպիլմիշ իտի:

— Պա կիհէ, աաթ օնպա, րէգաթ իւլէ պուլունան:

Բօտօլֆ հէր նէ գատար, գարար վիրմիշ օլտուղու սա-
աթտան էվվէլ, Վէօվ սօգաղընտաքի խանէեէ քէնտիսի
կիթմէք իսթէմէտիքտէն պաշգա, Մէթը տ'էգօլու տալի
պըրագմամազլըղը, ֆիքրինտէն բէք ալէա գումուն իտի
իսէ տէ, պու ճիւմէ իլէ տալի, քէնտինճէ էհէմմիյեէթի
ազիմէսի պուլունան էսրարլարը անլահապիլմէքլիք ֆուր-
սաթընը տա էլտէն գաշըրըր տէյի, եիւրէկի աթըպ տիթ-
րիմէքտէ իտի, չիւնքի, հէր նէ գատար քէնտիսի տալի
կիւճիւ վէ գուվվէթլի օլտուգտան պաշգա, եանընտա տա-
լի միւրէմմէլ սիլահլարը պուլունամագտա իտի իսէ տէ.
գարշըսընտա պուլունուպ տա, հինի իգթիզատէ ճէնքլէշ-
մէկէ մէճպուր օլաճաղը ատամըն տա, հէր հիյլէտէ վէ տէ-
սիսէտէ մահիր, վէ հէր չէյի եարմագլըղա միւգթէտիր բէք
գուվվէթլի վէ բէք տէհէթլու պիր գանլը գաթիլ օլմա-

սընը տախի պիլմէքտէ վէ տիւշիւնմէքտէ իտի . . : Նիհա-
նէթ, հէր նասըլ տա օլսա , պու միւլահաղալարնա վէ վէս-
վէսէլէրինէ տայիր պիր շիւբհէ վիրմէք իսթէմէտիկինտէն,
կիտիպ քէնտի տախի Մէթր տ'էգօլուն թրաբէզասը պա-
շընա օթուրտու , վէ պիր շարապ ըսմարլատը :

Պրա-Բուժ իսէ , եաւլաշնա սէօյլէշէրէք , Մէթր տ'էգօլ
իլէ պիր գաշ լազըրտը իտէլիտէն պէրու , տայիմա շիւբհէլի,
տիգգաթլը վէ խայինճէ պիր պագըշ իլէ , Բօտօլֆուն եիւ-
զիւնէ պագմագտա իտի :

—Նէ տէրսինիզ , տէլիգանլը , —տէտի Մէթր տ'էգօլ ,
—շիմտի գարրմ կէլիպ տէ , օլ կիրմէք իսթէտիկիմիզ խա-
նէնին ատամլարընըն օրատա պուլունտուգլարը խապէրինի
վիրէճէք օլուր իսէ , պիզ տէ կիտիպ վիզիթամըզը , սաաթ
սէքիզտէ վիրսէք իյի օլմա՞զմը , օլամա՞զմը :

—Խայր , իքի սաաթ էվվէլ կիթմիշ օլուրուզ , —տէտի
Բօտօլֆ , —օլ վագըրթ մէրգումանը թաճիզ իթմիշ օլուրուզ . . :

—էօյլէ օլաճաղընը իյիտէն պիլմէքտէ միսինիզ :

—Բէք իյի պիլմէքտէ յիմ . . :

—Ատամսիզ տէ , մէկէրչի տօսթլար արասընտա . . էօյ-
լէ շէյլէրէ պագըլը՞ր մը , օլ գատար թէքլիֆլիլիք արա-
նըլը՞ր մը :

—Պէն անլէրի բէք ալէա թանըմագտաեըմ , էօյլէ տիր ,
վէ սիգէ թէքրարէն սէօյլէրիմքի , սաաթ ծնտան էվվէլ կի-
տիլմէքլիք , պիր տիւրլիւ ճայիզ օլամագ :

—Չօ՞գ ինատընը պիր ատամնընըզ սիզ , տէլիգանլը :

—Պէնիմ պիլտիկիմ պու տուր . . . սաաթ ծնտան էվվէլ ,
ճիհան պիր արաեա կէլսէ , եինէ պէն եէրիմտէն գըմըլտա-
մամ , միւմքին տէ յիլտիր :

—էլէմ իւզրէ օլմանընըզ , սըգըլմանընըզ , զաթէն պէն
տիւքքեանըմը սաաթ ծն իքիտէն էվվէլ գաբաթմամքի , —
տէտի Պրա-Բուժ քէնտի գաթը սէսիյլէ սէօյլէյէրէք , —պէ-
նիմ էն իյի միւլթէրիլէրիմ , ա՛նճագ օլ վագըրթլարտա կէ-
լիրէր . . . վէ հէլէ շու իյիլիկիմտէ վաք տըր քի , էօյլէ շու

եա պու բաթըրտըլարտան թաճիզ օլմագ տաերզ տէ յէճէք գօմէուլարըմ պուլունմագտա տէ յիլ տիր :

— Բէք ալէա , բէք ալէա , տէլիդանլը , իսթէաիկինիզ կիպի օլսուն , հէր նէ տէ սէօյլէսէնիզ , մուվաֆագաթ իթմէքլիք էլզէմտիր , — տէտի Մէթր տ'էգօլ , — բէք ալէա , վիդիթամըզը թամ կիտիպ սաաթ օնտա վիրիրիզ :

— Իշթէ լա Շուէթ կէլտի , — տէտի Պրա-Բուժ , իբըպզը Մէթր տ'էգօլ կէլտիկինտէ աշաղը ինմէզտէն էվվէլ եաբտըղը կիպի , իշիթտիկի ըսլըգ սէսինէ միւշապիհ պիր ըսլըգ իլէ ճէվապ վիրէրէք :

Արատան պիր տաղըզա կէշտիքտէ , լա Շուէթ պիւարտօ օտասընտան իչէրի կիրտի :

— Գօճաճըղըմ , իշ բէք ալէա սըրասընտա տըր . . . հէր թարաֆընը կէօղտէն կէշիրտիմ , — տէ յի պաղըրտը թէք-կէօզ գարը հէման իչէրի կիրէր կիրմէզ :

Պրա-Բուժ , եանլարընտա տուրուպտա լագըրաբըլարընր տիյնէմէքլիք թէրպիյեհսիզլիկինտէ պուլունմուշ օլմասըն նիյեթիլէ , էվլատը թօրթիյեար հագգընտա պիր չէյ սիւալ իթմէքսիզին , կէրի չէքիլտի . իհթիմպտէն կէօրիւնտիւկիւնէ նէզարէն , մէրգում , թօրթիյեարըն տահա կէլմէեէճէք օլմասընտան խապէրտար պուլունմագտա իտի : Լա Շուէթ կիտիպ Բօտօլֆ իլէ օլ գօճասը հայտուտուն գարչըսընտա օթուրտու :

— Էյ , նէ եաբտըն , պագալըմ , — տէտի Մէթր տ'էգօլ :

— Պու տէլիզանլընըն սէօյլէտիքլէրի , շիմտիյէ գատար բէք տօղրու տուրլար :

— Կէօրտիւնիւզմի , — տէ յի պաղըրտը Բօտօլֆ :

— Պրագընըզ լա Շուէթ քէնտիսի սէօյլէսին , տէլիդանլը : Էյ , սէօյլէ , Ֆինէթ , նէ եաբտըն , նէ կէօրտիւն պագալըմ :

Մէզքիւր Այ նիւմէրօ իլէ միւրապգամ խանէեէ վասըլ օլտուղումտա , էվվէլա պիւզիւլիւպ օթուրաճագ պիր տէլիք աբաեըպ պուլարագ , կէօզճիւլիւք իթտիրմէք իւզ-

րէ, Թօրթիյեարը օրաեա սօգու վիրաւիմ. . . Հէնուզ օրթա-
լըդ դարարմագտան, կիտիպ րէգէլէրի տիշարտա գալմըշ
օլան, վէ ալթ թարաֆը իրի բարմագ երւքսէքիկինտէ եէր-
տէն եօգարտա պուլունան պիր ուֆագ վէ էսկի գարու-
նուն գամբանասընը չէքտիմ, պէքճի գաբուեու աշտը : Հա,
տուրունուզ, ունութտում սէօյլէմէկէ, տահա գամբանաեր
չէքմէզտէն էվվէլ, պէնի, գօմէուլուգլարտան պիրի տիր տէ,
իճապը հալ էօյլէ պաշ աշրդ գօշմագլըղա մէճպուր օլմուշ
տուր զանն իթտինլէր էֆրեարընա մէպնի, պաշըմուաքի պօ-
նէմի չըգարըպ ճէպիմէ գօյտում : Նիհաեէթ, պէքճիեի կէօր-
տիւկիւմտէ, կիւեա, ճանըմ գատար սէվմէքտէ օլտուղում
Գօգօթ նամ պիր ուֆաճըգ բարաղանըմը գաշըրմէքըմ տըր
տա արաեօրում կիպի, պիւթիւն գուվվէթիմէ պաղըրըպ
չաղըրարագ, վէ աճըշըպ սըղլաշարագ աղլամանա պաշ-
լատըմ. . . Պէն շուրաճըգտա վագը Մուրպէօֆ նամ աղլաճ-
լըղը ճատուտէտէ օթուրմագտաերմ, վէ մէղքիւր բարաղա-
նըմը արամագ իչին, պաղչէտէն պաղչէեէ կէզիպ տօլաշ-
մագտաերմ տէտիմ, վէ մէրգուսմա, էկէր հիմմէթ իտիպ տէ,
միւսաատէ իտէր իսէ, պիր քէրրէ տէ քէնտի պաղչէլէրին-
տէ արամագլըղըմը րէճա իյլէտիմ :

— Էյ, նէ տէրաին, պէկէնտիւնմի չիմտի Ֆինէթիմի, նա-
սըլ, պէօյլէ իշկիւղար, վէ պու մէրթէպէ ագըւը պիր գա-
րըեա րաթ կէլաթիկին վաճըմը իտի, — տէտի Մէթը տէ-
գօլ, քէմալի մէմուէնիյեէթ իւղրէ վէ գօլթուգլարընա գար-
պուզ սըղմագ օլարագ :

— Տօղրուսու, պու թէտպիրինէ, հիշ տէեէճէք եօգ-
տուր, — տէտի Բաուդի, — Էյ, սօնրա. . .

— Պէքճի պանա, Գօգօթուսու արամագլըղա րուխաթ
վիրտի, վէ պէն տէ պաշլատըմ արթըգ, կիւեա անը արա-
մագտաերմ կիպի, Գօգօթ, Գօգօթ պաղըրարագ, հէր թա-
րաֆը իսթէտիկիւմ կիպի կէզիպ կէօզտէն կէչիւմէկէ. . .
Հաթթա, տիվարլարըն ալթլարընը տաիի կէօզտէն կէչիւտիմ,
հէր թարաֆտա էօրթմէլէր վաթ տըր, վէ հէքսինտէն տէ

ատէթա պիր մերտիվէն կիպի աշաղը ինիւէպիւր, հէլէ աիւ-
վարըն պիր քէօջէսինտէ, սօլ թարաֆտա, էօյլէ պիր չամ ա-
ղաճը վար տըր քի, ատէթա պիր մերտիվէնէ պէսլէտիկին-
տէն, համիլէ պիր դատընըն պիլէ ինէսիլէճէկինտէ չիւքհէ
ճայիզ տէյիլ տիր: Մէդքիւր խանէ, եալընըզ պիր դաթ օլուպ,
վէ ալթը թանէ բէնճիրէլէրի վար տըր, վէ տէօրթ գըլթա
տա, տէմիրսիզ մախզէն նէֆէսլիքլէրի վար տըր: Բէնճիրէլէ-
րին գանատլարը, աշաղըտան պիրէր չէնկէլ իլէ թուլթաու-
րուլմագ տէ օլտուղու կիպի, եօգարտան տախի, պիրէր սիւր-
մէ իլէ թուլթաուրուլմագ տա տըրլար: չէօյլէ քի, բէնճիրէ-
լէրին ալթընա պասըլտըղը պիրլէ, տէմիր թէլին չէքիլէպի-
լէճէկինտէ իշթիպահ եօգ տուր . . :

— Պիր քէրրէ երթի վիրիլտիկի անտէ . . աչըլըր պիթէր-
տէտի Մէթր ա'էգօլ:

Լա Շուէթ հիքեայէսէնէ տէվամէ պաշլատը:

— Էպնիյէնին դարուսու ճամ դարու օլուպ, ֆագաթ
տիշարեհա աչըլըր տա իքի թարաֆլը բանճուրլարը վար տըր:

— Պու տա էն զիւտտէ տիգգալթ օլունաճագ պիր նօգ-
թա տըր, — տէտի հայտուտ:

— Թամամ . . հէր պիր չէեի քէնտի էվի տիր կիպի կէօ-
րիւպ անլամըլ վէ խաթըրընտա սագլամըլ ալըր, — տէտի Բօ-
տօլֆ:

— Սօլ թարաֆտա, — տէտի լա Շուէթ, — հավլուեա
եագըն պիր գուեու վար տըր քի, անըն տա իքի բէք ալէա
իչէ եարաեապիլիւր, չիւնքի, օլ թարաֆտաքի տիվարըն էօ-
նիւնտէ էօրթմէ պուլունմատըղընտան, մաազալլահ գաշ-
մագլըղմըզ իգթիզա իտիպ տէ, գաբու թարաֆընտան էօ-
նիւմիւզ քէստիրիլտիկինտէ . . . Էվին իչէրիսինէ կիրիլտի-
կինտէ . . .

— Տիմէք տիր քի, էվին իչէրիսինէ տէ կիլնին սէն, էօյ-
լէմի: Տէլիգանլը, հիշ չիւքհէնիզ օլմասըն քի, էվվէթ, մեր-
գումէ, էվին իչէրիսինէ գատար տախի կիրէպիլմիշտիր . . .
— տէտի Մէթր ա'էգօլ քէմալի զուրուը իւղրէ:

—Հիշ ծնա չիւբհէ իսթէ՞ր մի, էլպէթթէ կիրտիմ: Շէօյ-
լէ քի, կիւեա Գօգօթուսն աբաեբպ աբաեբպ տա պուլա-
մատըգտան սօնրա, օլ գատար աղլատըմ ֆէրեատլար իյ-
լէտիմ.քի, նիհաեթ պիր արալըգ իւզէրիմէ պիր պաեբլմագ-
լըգ կէլտի, վէ պէքճիտէն, պարի ազաճըգ խանէնին գաբու-
սու էչիկինտէ օթուրարագ, պիր աղ նէֆէս ալըպ քէնտի-
մի պուլմագլըղըմ միւսաստէ իսթէտիմ. մէրգում իսէ,
բէք իյի վէ բէք պապա պիր քիմնէ օլտուղունտան, պէնի
իչէրի կէօթիւրմէք իսթէտի, վէ պիր գատէհ սու իլէ պիր
գատէհ տէ շարապ հիմնէթ իթտի իսէ տէ, «խայր, թէշէք-
քիւր իտէրիմ, շարապ իսթէմէզ, եալընըզ պիր բարչաճըգ
սու քեաֆի տիր, ազիզիմ էֆէնտի» տէտիմ: Օլ վագըթ,
մէրգում, պէնի սօֆաեա կէօթիւրտիւ... հէր թարաֆտա
հալը գարլանմըշտըր, վէ պիզիմ նիյեթթիմիլ իչին, մէզ-
քիւր հալըլարըն տա ֆայիտէսի վար տըր, չիւնքի, հէմ ա-
եագ սէսի չըգմագ, վէ հէմ տէ պիր ճամ գըրաճագ օլսագ,
տէօքիւլէն բարչալարը օրթալըզը վէլվէլէեէ վիրմէղլէր:
Սաղտա վէ սօլտա պուլունան գաբուլար, բէք խաֆիֆ սու-
րէթտէ գաբատըլմագ տա օլտուգլարընտան, ալմագ իչին, պիր
իւֆլէմէք պիլէ քեաֆի տիր: Ֆագաթ, թա գարչըտա, գա-
վի վէ անախթար իլէ գարալը պիր գաբու վար տըր քի...
ասը բարալարտա օրատա օլմալը տըրլար... գիրա, զանն ի-
տէրսին քի, մէգքիւր օտատան պիր նէվի ալթուն գօգու-
սու կէլմէքտէ տիր... հէլէ մէմնունում քի, պալ մուսում
տա զէմպիլիմին իչինտէ իտի...

—Կէօրլէօրմուսունուզ, տէլիգանլը, մէրգումէ պալ
մուսունունու տա պիրլիքտէ թաշըմագտա տըր... օ եա-
նընտա օլմատըգճա, զաթէն պիր եէրէ կիթմէզ քի... —
տէտի Մէթր տէգօլ:

Լա Շուէթ եինէ տէվամէ պաշլատը:

—Մէգքիւր բարալար պուլունմասը մէհմուլի գավիտէն
պուլունան օտաեա եագըն կիթմէք իսթէտիկիմտէն, ծնա
տախի պիր թէտպիր տիւշիւնտիւմ, կիւեա պէնի պիրտէն

պիրէ ֆէնա պիր էնքսիւրիւք թուծարագ, աեազտա տուր-
մանա մէնալըմ գալմատըղընտան, քէնտիմի պիր տիվարա
տանանմալըղա մէնպուր կէօթէրտիմ, վէ կիտիպ պիր
թարաֆա աննըմը տանատըմ: Պէքճի պէնիմ պու հալիմի
կէօրտիւքտէ, «պիր աղ Յէքէր կէթիւրէեիմտէ, սու իլէ ի-
չինիլ» տէտի, վէ զանն իտէրիմ քի, պիր տէ գալըգ կէ-
թիրմէկէ կիթտիկինտէն, պիր չօգ կիւմիւշ թագըմլար սէ-
սի կէլմէկէ պալաադըղընը իշիթտիմ . . . մէգքիւր կիւմիւշ
թագըմլար, իչէրի կիրիլտիկինտէ, սաղ թարաֆտաքի օ-
տատա պուլունմագտա տըրլար. . . գօճաճըղըմ, պուճու տա
խաթընտա սաղլանասըն: Նիհաեթ, էօքսիւրէրէք, պէօ-
կիւրէրէք, եալաշ եալաշ մէգքիւր խազինէ գաբուսունա
դատար կիթտիմ. . . պալ մումուլ զաթէն ալուճումուն ի-
չինտէ իտի. . . վէ սալա պէլլիթմէտիկիմ հալտէ, անախ-
թար տէլիկինէ պատտըմ, իշթէ գալըպը տա պու տուր. է-
կէր պու կիւն իգթիզա իթմէղ իսէ տախի, վարսըն եա-
նըմըղտա պուլունսուն, պէլքի պիր կիւն իլէ եարար. . .

Լա Շուէթ պունու սէօյլէտիկիլլէ պէրապէր, օլ մէգ-
քիւր իւզէրինտէ անախթար տէլիկինին գալըպը պուլունան
պալ մումուլ բարչասընը հայտուտա վիրտի:

— Պաղքնըղ, աճապա բարալարըն պուլունտուղու օ-
տանըն գաբուսու պու մու տուր, սիզ թանըմագտա մըսը-
նըղ, — տէտի լա Շուէթ:

— Թամամ, թա՛քէնտիսի . . . էվլէթ, բարալար իշթէ
պու օտատա պուլունմագտա տըրլար, — տէտի Բօտօլֆ:
Մէրգուլմ պու ճէվապը վիրաիքտէն սօնրա, քէնտու քէն-
տույէ տախի, աճապա Միւրֆ պու միսկին աճիւղէ գարը-
եա ալտանմը չմը տըր. էօյլէ օլմասը իհթիմալին խարիճին-
տէ տէ տէ յիլտիր, չիւնքի, մէրգուլմ պիզլմ իլին, անճագ
սաաթ օնտա կիտէճէկիլ տէյի պէքլէմէքտէ տիր. . . տի-
մէք տիր քի, անճագ սաաթ օնտա իհթիեաթ իւզրէ պու-
լունուպ, վէ թէտապիքի լաղըմէեի իճրա իտէճէք տիր. . .

— Սաղաթ, ագճէնին քեաֆֆէսի տէ մէգքիւր օտատա

օլմալը տըր, —տէտի լա Շուէթ, օլ եէշիլ պիր կէօղիւ բարլա-
մագտա օլտուղու հալտէ . —չիւնքի պէն , տայիմա , կիւեա
Գօգօթումու արամագ վէսիլէսիյլէ բէնճիրէլէրին էօնլէրինէ
կիթտիկիմտէ , գարունուն սօլ թարաֆընտա պուլունհան պիր
օտատա , պիր եագըխանէ իւզէրինտէ , բարալար տօլու թօր-
պալար կէօրտիւմ . . : Հէմ օլ գատար էյի սուրէթտէ կէօ-
րիւպ ֆարգ իթտիմ քի , շիմտի գօճաճըղըմ , պուրաճըգտա
սէնի կէօրմէքտէ օլտուղումա նէ գատար էմին իսէմ , օլ
պապտէ տախի օլ գատար էմինիմ . . մէգըիւր թօրպալար
էն ազը պիր տուզինա գատար օլմալը տըրլար :

—Թօրթիյեա՞ր նէրէտէ տիր , —տէտի Մէթր տ'էգօլ ա-
ճէլէ պիր սէօյլէյիշ իլէ :

—Մէրգում հալէա , մէգըիւր տէլիքտէ պէքլէմէքտէ
տիր . . . վէ մէգըիւր տէլիք տէ չօգ ուզագտա օլմաերպ , իլ-
լա պաղչէ գաբուսունտան , անճագ պիր գաչատըմ եիրագ-
տա պուլունմագտա տըր . . : Մէրգումուն կէօղլէրի , քէտի
կէօղլէրինէ մանէնտ պուլունտուղլարընտան , գարանլըգ-
տա տախի կէօրէպիլմէքտէ տիրլէր : Մէգըիւր 17 նրւմէրօ-
լու խանէեէ կիտիլմէք իչին , պաչգա պիր կէշիտ պուլուն-
մագտէ օլմատըղընտան , պիզ օրաեա կիթտիկիմիզտէ , է-
կէր պիրի կէլէճէք օլուր իսէ , բէք ալէա պիզէ խապէր վի-
րէճէկինտէ շիւբհէ եօգ տուր :

—Չօ՞գ էյի , չօ՞գ էյի . . :

Մէթր տ'էգօլ , պունու սէօյլէր սէօյլէմէզ , հէման պիր-
տէն պիրէ Ռօտօլֆուն իւզէրինէ հիւճում էյլէմէսիլլէ , պօ-
ղաղընտան եագալաեարագ , թրարէղանըն արգասընտա օ-
լուպ տա քէբէնկի աչըգ պուլունան մախզէն մէրտիվէնին .
տէն աչաղը եուվարլամասը պիր օլտու :

Մէրգում , պու խապիսիկի օլ գատար չաբուգ , օլ գա-
տար էօյլէ պիր շէյ պէքլէնիլմէզ , վէ օլ գատար տա շէտիտ
սուրէթտէ օլարագ իճրա էյլէտի քի , Ռօտօլֆ գարչը գօ-
եուպ քէնտույի վիգաեէ իթմէքլիք տէյիլ , ֆարգ ու ֆէհմի-
նէ վարապիլէճէք գատար պիլէ վագթ ու ֆուրսաթ պուլա-

մատը : Լա Շուէթ, Մէթր տ'էգօլուն պու հարէքէթինին նէթիճէսինէ էվվէլինտէն ալեհա՜ պուլունմատըղընտան , պիրտէն պիրէ գօրգարագ , աճը աճը պիր սէս իլէ պաղըրտը : Բօտօլֆուն , մէրտիվէնտէն աշաղը եուվարլանը պիրթմէսի բաթըրթըսը պիրթիպ իշիտիլմէզ օլտուգառա , Մէթր տ'էգօլ , մէզքիւր մէյխանէնին տէօրթ թարաֆ քէօշէ պուճաղլաւրընը բէք իյի պիլմէքտէ օլտուղունտան , տիգգաթը թամմէ իւզըն գուլագ վիրիպ տիյնէեէրէք , եավաշ եավաշ , մէզքիւր մախգէն մէրտիվէնինտէն աշաղը ինտի :

—Գօճաճըղըմ . . . սագը՛ն քէնտինի . . . —տէյի պաղըրտը թէք - կէօզ գարը , մէզքիւր մէրտիվէնին գարուսունա եագլաշարագ . —խըշտըն էլինտէ հագըր պուլունսուն . . .

Հայտուտ հիշ ճէվապ վիրմէեէրէք , ինիպ կէօրիւնմէզ օլտու :

Էվվէլ էմիրտէ հիշ պիր սէս իշիտիլմէտի իսէ տէ , արատան ճիւզիճէ պիր վագքթ կէշտիքտէ իսէ , մախղէնին թատէրինլէրինտէն , բասլը պիր գարունուն քէնտի էօքճէսի իւզէրինտէ , սաղըր պիր սուրէթտէ տէճնմէքտէ օլմասը դըճըրտըսը սէսի , ուզագտան օլարագ իշիտիլտի , վէ պատէհու մէզքիւր սէս տախի քէսիլտի :

Օրթալըգ սիֆիր գարանլըգ իտի :

Լա Շուէթ քէնտի զէմպիլինի գարըշտըրտը , պիր քիպրիթ չըգարարագ , պիր ուֆագ մուճ եագտը , վէ մէզքիւր մուճուն ըշըղըյլա , սալճնուն իշէրիսի ճիւզիճէ այտընլըգ օլտու :

Պու հէնկեամտէ , պաշընը մէրտիվէնտէն եօգարը չըգարմըշ օլտուղունտան : Մէթր տ'էգօլուն հէյպէթամիզ սուրէթի կէօրիւնմէքտէ իտի . . . Լա Շուէթ , քէնտի եագտըղը մուճ ըշըղըյլա ազաճըգ տէօրթ թարաֆը կէօրիւլէպիլմէքտէ օլան մահէլի մէզքիւրտէ , եէր իւզէրինտէ , գարանլըգ օրթասընտա , երչանվարը սիւրիւնմէքտէ տիր կիպի պիր հալ ու հէյթէթտէ օլտուղու հալտէ , մէրգուսուն մօս մօր օլուպ , վէ տաղլանմըշ , վէ բարչա բարչա օլմուշ պուլու-

նան տէհչէթամիզ լէհճէսի իլէ, ֆօսֆօր միսիլու բարլա-
մագտա օլան կէօզլէրինի կէօրտիւքտէ . . . քէնտուլի զապթ
իտէմէեհէք իւրքտիւ վէ գօրգտու . . . վէ մէրգումէ ճա-
տը, շու իզթիրապը տէրունի կէչիպ տէ թէսկին օլտուգտան
սօնրա, պիր նէվի հէյպէթէնկիզ եալթագճըլլըզլա պաղը-
րարագ,

—Գօճաճըղըմ, զանն իտէրսին քի, տէհչէթֆէրմա պիր
հալու հէյեթ քէսպ իթմիշսին տիր, ատէթա պատիի իսէվֆ
ու հիրասըմ օլտուն . . . պէ՛ն իսէ . . . —տէտի:

—Չաբո՛ւզ, չաբո՛ւզ . . . շիմտի պիզօլ Վէօվ սօգաղընա
գօշուպ կիթմէլիեիզ, —տէտի հայտուտ մէվքիւր մէրտի-
վէնին քէքէքլէրինի գաբաեըպ վէ սըգը սըգըեա տէմիրլէ-
րինի տախի գօեարագ, —էկէր պիր սաաթ կէչէր իսէ, կիճ
գալմըշ օլուրուզ, պիլմիշ օլասըն, էկէր մահէլլի մէզպուրտէ,
պիզիմ իչին պիր տուզագ գուրուլմուշ իսէ, հէնուզ վագ-
թի կէլմէմիշ, եանի սաաթ ճնա վարմամըշ օլտուղունտան,
թէքմիլ պաշա չըգարըրմամըշ օլմասընըն իհթիմալի գավի-
տէն պուլունտուղու կիպի . . . եօգ, էկէր էօյլէ պիր տու-
զագ իշի պուլունմաեըպ տա, սահիհէն պէճէրիլէճէք պիր
իշ վար իսէ, եալընըզ պիզքէնտիմիզ պէճէրմիշ օլուրուզ, —
տէտի (*):

(*) Հիքեաեէմիզ կիտիշինտէն նասըլ քի զաթէն անլաշըլմագտէ տիր,
ֆիլ վագը, Բօտօլֆ, մէզքիւր խանէտէ, Մէթր տ'էգօլու պիր տու-
զաղա տիւշիւրմէք նիյեթթինտէ իտի, չիւնքի, օրասը քէնտի խանէսի
օլուպ, վէ օրատա պուլունտան պէքճի տէ Միւրֆ իտի իսէտէ, Մէթր
տ'էգօլ քէնտիսինտէն զիեատէ գալընագ օլտուղունտան, քէնտուսինի
մախզէնէ եուվարլաեըպ հապս իթտի:

ՕՆ ՊԵՇԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

ՄԱԽՁԷՆ

Րօտօլֆ, էօյլէ տէհչէթլու պիր սուրէթտէ եուվարլա-
նըպ աշաղը տիւշտիւկիւնտէ, մէրտիվէնին թա աշաղըսըն-
տա, պաեըլըպ պիլա հարէքէթ գալմըշ իտի:

Մէթր տ'էգօլ մէրգուսու թութուպ սիւրիւքէեհերէք,
տահա զիեատէ տէրին օլան պիր իքինճի մախզէնին գա-
բուսու էօնիւնէ գատար կէօթիւրտիւ, աշաղը ինտիրտի, վէ
մէգըիւր մախզէնին տէմիր գաբլը օլան գալըն գաբուսուսու
տա իւզէրինտէն գաբատը. վէ պատէհու, չըգըպ լա Շու-
էթի պուլտու, վէ Վէօլ կէչիտինտէ իճրա իյլէեհէկի պիր
խըրսըղըղա, վէ պէքի տէ պիր գան չըգարմագլըղա հա-
զըրլանտը:

Արատան պիր սաաթ կէչտիքտէ, Րօտօլֆ աերլարագ,
եաւաշ եաւաշ ագլընը պաշընա ալմաեա պաշատը:

Մէրգուս, սիֆիր գարանլըգ օրթասընտա, եէր իւզէ-
րինտէ եաթմագտա օլտուղու հալտէ, էլլէրինի իքի թա-
րաֆա ուգաթտըղընտա, էլլէրի թաշտան մէրտիվէնին գա-
տէմէլէրինէ լաաթ կէլտիլէր. վէ աեագլարը ալթընտա ի-
սէ, ղիեատէսիյլէ պիր եաշլըգ հիսս իթտիկինտէն, պիր է-
լինի ուզաթըպ եօգլատը... վէ պիր մըգտար սու տօլու օլ-
տուղունու անլատը:

Հատտէն զիեատէ պիր ղայրէթ իտէրէք, գալգապիլ-
տի, վէ մէրտիվէնին ալթ գատէմէսի իւզէրինէ օթուրտու,
վէ եաւաշ եաւաշ սէրսէմիկի կէչմէկէ պաշատը, վէ պա-
ղը հարէքէթլէր իթտի: Հէլէ պէրէքէթ վիրսին քի, հիշ
պիր թարաֆը սագաթլանմըշ տէյիլ իտի: Էթրաֆը տիյ-
նէտի... հիշ պիր սէս իշիտէմէտի... ֆագաթ, եալընըգ
ինճէ, սաղըր, վէ տէվամ իւզրէ օլտուղու հալտէ, պիր սը-
ղընթը սէսի իշիտիլմէքտէ իտի:

Էվփէլ էմիրտէ, մէրզում, մէգքիւր սէսին սէպէպինի, տէրք ու ֆէհմ իտէմէտի:

Արատտն պիրազ վագըթ կէչիպ, ագլընը տահա զիեա- տէ պաշնա թօրլատըղընտա իսէ, նէ եօլտա պիր հիւճու- մա ուղրատըղընը էթրաֆըյլա, ֆագաթ, նաթամամսուրէթ- տէ օլուպ վէ թէտրիճ իւզընէ պուլունտուղու թագաթիրտէ, տէրխաթըր էյլէմէկէ պաշլատը... Թամ մէգքիւր մահէլ- լէրի թագըմըյլա կէօղլէրի էօնիւնէ կէթիրմէք իւզընէ իքէն, աեագլարը ալթընտա, եէնիտէն պիր եաշլըզ վէ պիր սէրինլիք հիսս իթտի. էկիլտի վէ եէրի եօզլատը, վէ թօրուզլարը- նա գատար սու իշինտէ պուլունտուղունու անլատը:

Վէ տէրին պիր սուսլուզ հիւքմ իթմէքտէ օլտուղուն- տան, մէգքիւր ինճէ, սաղըր վէ տէվամ իթմէքտէ պուլու- նան ուֆագ պիր սըզլըթընըն, տահա զիեատէ ֆէհմինէ վարտը:

Արթըզ պու տէֆա, մէգքիւր սըզլըթը սէսինին սէպէ- պինի անլատը. չէօյլէ քի, եօգարտան աշաղը սուլար սը- զարագ, մէգքիւր մախզէնի տօլտուրմագտա իտիլէր... չիւնքի Սէնա ըրմաղը զիեատէսիլլէ թաշմագտէ օլտուղու հալտէ, մէգքիւր մախզէն իսէ, մէգքիւր ըրմաղըն ալթընտա պուլունմագտա իտի:

Պու թէհլիքէ իւզէրինէ, Բօտօլֆ քեամիլէն ֆիքրինի թօրլաեարագ, ագլընը պաշնա ալտը, վէ հէման սըչրաեըպ օլ ըսլագ մէրտիվէնին եօգարըսընա չըգտը, վէ քէմէրինին ալթընա վասըլ օլտուգտա, քէնտույի գարչըսընա չըգան պիր գաբուեա չարբաղընտան, կէրչի մէգքիւր գաբուեու աշմագլըղա վէ եէրինտէն սարսըլթմագլըղա չալըչտը իսէ տէ, պիր տիւրլիւ օյնատամատը պիլէ:

Պունուն իւզէրինէ, զէվալընըն իւզէրինէ պիր իւմիտ քէսիքլիկի տիր պաստը, վէ իւք պաղըրտըղը չէյ, Միւրֆիւն իսմի օլտու:

—Էկէր մէրզում, քէնտույի սագընմագ իսէ, օլ ճան- վէր հէրիֆ, պիչարէիի մութլագա էօլտիւրէճէք... վէ սէ-

պէ՛տ իսէ՛ , պէն՛ օլմագտաեւմ՛ , —տէտի՛ , —էվէթ՛ , պէն՛ օլմագտաեւմ՛ . . . օ՛ֆ , պիչարէ՛ Միւրֆֆիկէզիմ՛ , օ՛ֆ . . .

Պու գալպէր եազընը միւլահալա , Բօտօլֆու՛ն գալպի՛նէ բէք աղբը պաստըղնտան , տեազլարընը քէմէր խորի վաղ իտիպ , վէ պէլինի տէ Էեէրէք վիճուտինէ պիւլիւք պիր դուվ-վէթ վիրտիքտէն սօնրա , մէգքիւր դարուեու ագըլտան խա-րիճ մէրթէպէ պիր զայրէթ վէ պիր չապալաեըլ իւզըն սար-սըլթմագլըզա չալըտը իսէ տէ . . . ազաճըգ թէքրէթմէք-լիկէ պիլէ մուվաֆիադ օլաւմաւր . . . Պատէհու , պէքի մէգ-քիւր մախզէն տէրուսինտէ պիր քէօշտէ , մանէլալըգ իտէ-ճէք պիր սըրըգ վէ եախօտ սայիր պիր չէյ պուլուրտա , ա-նըն պիր թարաֆընտան գանըրըպ օնաթապիլիր իւմիտիլէ , մէրտիվէնտէն աչաղը ինտի , վէ սօն գատէմէտէն Էվէթի գատէմէեէ վասըլ օլտուգտա , աեաղընըն ալթընտան իքի իւչ թանէ եուվարլադ , եուսիադ վէ եախօտ Էսնէյիլի (Է-լասթիդ) պիր չէյլէրին , գաեըպ գալըպ կիթտիքլէրինի հիսս իթտի : Պունլար ֆարէլէր իտիլէր , չէօյլէ քի , մախզէնին տէ-րուսինէ սու աօլտուգճա , մէգքիւր հայվանլար տա տէտիր-կին օլարադ , քէնաի եուվարլարընը թէքրէ մէճպուր օլմագ-տա իտիլէր : Բօտօլֆ գարանլըգտա վէ սուլար տա թա պա-ճագլարընա գատար չըգմագտա օլտուգլարը հալտէ , կէօզ-սիւզվարի Էլ վէ աեադ իլէ հէր թարաֆը եօգլատը իսէ տէ , հիչ պիր չէյճիք պուլամաւր . վէ թէքրարէն եալաչ եալաչ , վէ տիւչարը մէյեուսիլէթ օլարադ , մէրտիվէն-տէն եօգարը չըգտը :

Պու չըգըլընտա , մէրտիվէնին գատէմէլէրինի սայար , օն իւչ գատէմէտէն իպարէթ օլտուղունու անլատը , վէ օլլահգաեէ գատար իսէ , իւչ գատէմէսինի զաթէն սու պաս-մըշ իտի :

Օ՛ն իւչ , օ՛ֆ , նէ՛ գատար ուղուրսուզ պիր սալը . . . (*)

(*) Էվրօպատա , պէյնէլ խալգ , օն իւչ սաեը , բէք ուղուրսուզ պիր չէյ սաեըմըշ օլտուղունտան , օն քիչի պիրիքտէ , պիր սուֆրա-իտ պիլէ օթուրմադ : Ջանն իտէրիդքի , պու պաթըլ իթիգատ , հազ-

ինսան պաղը քերթէ էօյլէ պիր հալտէ պուլունուր քի, հէր նէ գատար միւնէվլէր (լուսաւորեալ) օլուպ, վէ պիր իթիգատը գավի վէ պիր մէթանէթի գավիյէ սահիպի տախի օլսա, եինէ, իթիգատաթը պաթըլէ եէ ինանմագըլը մէճպուրիյէ. թինտէ պուլունտուղունտան, Բօտօլֆ տախի, այնի հալտէ պուլունտագ, մէգըիւր օն իւչ սանընըն, մուսիպէթնիւմա պիր շէյ օլմասը շիւբհէսինէ զահիպ օլտու: Վէ օլ հալտէ, էն զիւստէ տէրտի տէրունինի մուճիպ օլան շէյ, քէնտի ֆէլաքէթինտէն զիւստէ, Միւրֆիւն տիւշար օլաճաղը իհթիմալտէն պուլունան թէ հլիքէնին, ֆիքրինի գավրամագտա օլմասը իտի: Գարունուն ալթընտան պիր բարչաճըգ պիր ալալըգ պուլմանա չալըշտը, հալ պու քի, պու իւմիտի վէ պու զայրէթի տախի պօշա չըգտը, շիւնքի, նէմլիքտէն վէ եաչըլըգտան մէգըիւր գաբու շիշմիշ օլտուղունտան, սըգը սըգընա եէրէ եաբըշմըշ իտի:

Բօտօլֆ, պէլքի մէյխանէտէ պուլունան միւշթէրիլէր սէսինի իշիտիրլէր տէ, կէլիպ քէնտուլի չըգարըրլար իւմիտիլէ, օլանճա սէսիլէ, չաղըրտը, պաղըրտը, վէ պատէհու գուլագ վիրիպ տիյնէտի:

Պագաթ, կիթտիքճէ հէմիշէ արթմագտա օլան սղւալըն սըգմասը սէսինտէն պաշգա հիչ պիր շէյ իշիտէմէտի:

Վէ արթըգ պունուն իւղէրինէ, մէյեու վէ պի մէճալ օլարագ, վէ արգաաընը գաբուեա վիրէրէք օթուրտու, վէ պէլքի օլ անտէ, Միւրֆ կիպի պիր սատըգ տօսթու, Մէթր տ'էգօլ կիպի պիր գանլը գաթիլին խըշմ ու խըշտընա ուղըրամըշտըր ֆիքր ու մէրագըյլա, հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամանա պաշլատը: Մէրգումուն նիյէթ ու մագսէտի, կէրչի, մահպա պիր ինսանիյէթտէն վէ պիր ալիճէնապըլըգտան իպարէթ իտի իսէ տէ, պու ճիւմիէ իլէ տախի, թութաուղու քիւսթախճա թարիգլէրտէն, վէ էմրի պասիրէթէ գարչը օ-

րէթի իսանըն րէսուլարը իշիտէն, Յուգա առաքեալըն, էֆէնտիսինի զամը վէ ինքեար իտէրէք, օն իւչիւնճիւ առաքեալ ատտ օլունմասընտան նէլէթ թմիշ օլմալը տըր:

լան հարեքեթլերտէն տօլանը, գալպինտէ իֆրաթ մերթէ-
պէ աճը տույտու վէ նատիմ օլտու: Միւրֆ կիպի զէնկին,
վէ շան ու շէօհրէթ սահիպի պիր ատամըն, անճագ քէն-
տույէ, մերտճէ չէքմէքլիկի պիր վաճիպէյի զիմմէթ ատտ
իտիպ վէ տէրիւ հտէ իյլէտիկի էճը (ապաշխարանք) պապըն-
տա պիր եարտըմ իթմէքլիք նիյեէթի մերդուպէսիյլէ, կէ-
րէք զէվճէսինի, վէ կէրէք բուհու մէսապէսինտէ սէվմէք-
տէ պուլունտուղու պիր թանէճիք էվլատընը թէրք իլէ,
պէրապէրինտէ կէզմէքլիկի իլթիզամ իտէրէք, իպրազ ի-
տէկէլտիկի հէզարան նէվի սըտգ ու սատագաթը տէրխա-
թըր իյլէտիքճէ, ճիկէրի բարէ բարէ օլմաեա պաշլատը:

Մախգէնտէքի սուլար կիթտիքճէ արթըպ եիւքսէլմէք-
տէ իտիլէր... թէքմիլ մերտիվէնի պասմագ իչին, եալը-
նըզ պէշ գատէմէ գալմըշ իտի: Բօտօլֆ գաբունուն իչինտէ
աեագտա տուրտուղունտա, պաշը քէմէրէ թօզանմագտա
օլտուղունտան, նէ գատար միւտտէթ սօնրա պօղուլուպ տա
էճէլ շէրպէթինի իչմէքլիկէ մէճպուր օլաճաղընը հիսապ ի-
տէպիլմէքտէ իտի: Մէրգում եալընըզ էօլէճէկինէ եանմա-
եըպ, իլլա, հէմ աղըը աղըր էզիյեէթլէր չէքէրէք, վէ սէս-
սիզճէ քիմնէ կէօրմէտիկի վէ քիմնէ իչիթմէտիկի, վէ հէմ
տէ տէհշէթլու պիր սուրէթտէ էօլէճէկինէ եանմագտա ի-
տի: Պու հէնկեամտէ, եանընտա պուլունան թապանճասը
խաթըրնա կէլտի: Կէրի թէրիպ տէ քէնտույի սագաթլա-
մասը թէհլիքէսի իհթիմալինի տախի կէօզէ ալարագ, վէ
պէլքի գաբունու թէրրէտիր, վէ եա տա տէլէր իւմիտինտէ
պուլունարագ... էլինի մէզքիւր տապանճաեա սալտը իսէ
տէ, անը տախի պուլամատը, չիւնքի, Մէթը տէգօլուն,
թութուպ տա քէնտիսինի եուվարլատըղը վազըթ, ճէպին-
տէն գանըպ տիւշմիւշ իտի... էկէր Միւրֆիւն թէհլիքէտէ
պուլունմասը տէրտ ու էնտիշէսի օլմամըշ օլսա իտի: Բօտօլֆ
քէնտի էօլմէպինի, ապա զամ չէքմէքէճէք իտի... Չիւն-
քի մէրգում, քէնտու քէնտուեէ, էկէր պու ալէմտէ, շայ-
եանը թայեիպ ու թագպիհ խէթա վէ թագսիրաթլարըմ

վար իսէ . . . հէլէ համո օլտուն քի, եարմը օլտուղում նիշէ
 իյիլիբէրիմ տախի պուլունտուգտան պաշգա, տահա տա
 նիշէ իյիլիբէր եարմագլըգ արզու վէ նիյեթինտէ պու-
 լունտուղումտա, ծէնապը Աֆէրինէնտէեէ մալիւմ տուր,
 տէյի տիւշիւնմէքտէ օլտուղունտան, ուղրամը օլտուղու
 մէգբիւր պէրա վէ մուսիպէթտէն տօլաեը սիթէմ ու թէ-
 չէքբի իթմէտիկի շէօյէ տուրտուն, չէքմէքտէ պուլունտու-
 ղու մէգբիւր միւճազաթը տախի, խէթա վէ կիւնահլարըն-
 տան տօլաեը, միւսթահագգ օլտուղու միւճազաթըն, հէ-
 նուղ խիթամէ րէսիտէ օլմամը օլմասընա համլ իտէրէք,
 ատալէթի րէպպանիեէ համլ իթմէքտէ, վէ պէօյէլիբէլէ,
 գալպ ու վիճտանընը թէսկին վէ թէսէլլի իյլէմէքտէ իտի:
 Մէրգումուն պու թէսլիմիյեթինէ, եէնի պիր ճէզա տահա
 իլավէ օլունարագ, եէնի պիր թէհամմիլէ տահա պօրճու
 օլտու: Շէօյէ քի, կիթտիքճէ սուլար եիւքսէլտիկինտէն, վէ
 ֆարէլէր տախի, պիթթապի գաշտճագ վէ սըղընաճագ պիր
 մահէլլ արամագլըզա մէճպուր օլուպ, վէ կէրէք եօգար-
 տան աշաղը տիւզ տիվարլարըն, վէ կէրէք այնի հալտէ
 պուլունան գաբունուն եիւզիւնտէն եօգարը թըրմանըզ չը-
 գամատըզլարընտան, կէլիպ կէլիպ րօտօլֆուն էլպիսէսի
 էթրաֆընա տօլտուլար, վէ պիրէր բարչասընտան եագա-
 լամանա պաշլատըլար: րօտօլֆ, մէգբիւր հայվանլարըն,
 քէնտի էթրաֆընտա գարընճա կիպի գայնատըզլարընը, վէ
 սուգ սուգ անագլարը իլէ, թիւյլիւ թիւյլիւ վիճուտա-
 րընը հիտս իյլէտիքտէ, թարիֆ գապուլ իթմէզ սուրէթտէ
 իյրէնմէկէ պաշլատը . . . րօտօլֆ պունլարը էլլէրիյլէ գօվ-
 մագ իսթէտի իսէ տէ, պունա գարըլըգ օլարագ, սուգ
 սուգ վէ քէսկին քէսկին տիշէրիյլէ, էլլէրինի բարչալաթ-
 տըրըզ վէ գանլար ազըթտըրմագլըգտան պաշգա պիր ֆա-
 յիտէ կէօրէմէտի . . . Պունուն իւզէրինէ, եէնիտէն պաղը-
 րըզ չըղըրմանա պաշլատը, լաքին քիմսէ սէսինի իլիթմէտի:

Արտտան ճիւզի պիր վագըթ տահա կէշտիքտէ, արթըգ
 պաղըրըզ չաղըրմագլըգ տախի միւմքին օլամանաճագտը,

չիւնքի սուլար թա պոյնունա դատար երւքսէլմիշ օլտուգ-
լարընտան, պիրազ վագըթ տահա կէշտիքտէ, թա աղղը-
նա դատար երւքսէլմիշ օլաճագ իտիլէր :

Պունտան տա պաշգա, մահէլլի մէզպուրուն հավասը,
սըգըշա սըգըշա, էօյլէ պիր տար պօշլուգտա էքսիլմէկէ պաշ-
լամըշ օլտուղունտան, Բօտօլֆի իւզէրինտէ, պօղուլմագլըգ
ալէամէթլէրի զուհուրեաֆթէ օլարագ, կիւճ վէ գուլվէ-
թինի քէամէքտէ իտիլէր, գուլագ թօղլարը շահտամարլա-
ըը շիտտէթ իւզրէ աթմագտա իտիլէր, իւզէրինէ պիր պայ-
ղընլըգ կէլմէքտէ, վէ էճէլտէ եագլաշմագտէ իտի... : Ձա-
թէն սուլար գուլագլարընա տօլմաեա պաշլատըլար, վէ
քէնտի տէ պաշքըն տէճմէքտէ օլմասընը հիսս իթմէկէ
պաշլատը, վէ նիհայէթ, պիւթիւն պիւթիւն քէնտույի զայպ
իտիպ պանըլմագ իւզրէ իքէն, պիր նէ աճէլէ աճէլէ պիր
աեագ բաթըրթըսը իլէ, մախզէն գարուսու էճիւնտէն տա-
լսի պիր ատէմ սէսի կէլտիկինի իշիթտի :

Պունուն իւզէրինէ, գալպինտէ պիր էսէրի իւմիտ հա-
սըր օլտուղունտան, նիհայէթ տէրէճէեէ կէլէրէք քեւմի-
լէն մահվ օլուպ պիթմէք իւզրէ պուլունան գուլվէթի եէ-
նիտէն իատէեէ պաշլատը, վէ հիքմէթ նէվինտէն պուլու-
նան պիր ֆիքիր ուեանըգլըղը սայէսինտէ, շու աթիտէքի
սօն լագըրտըլարը իշիթտի վէ անլատը :

—«Կէօրտիւն միւզ շիմտի, քիմսէ եօգ տուր, աթմէտիմ
սանա : »

—«Հէյ վահ, սահիհէն էօյլէ...» —տէյի ճէվապ վիր-
տի Շուրինէօր քէմալի մահզունիյեթ իւզրէ :

Մէգըբիւր աեագ սէսլէրի ուղագլանտըլար :

Արթըգ Բօտօլֆուն պիւթիւն պիւթիւն գուլվէթի քէ-
սիլէրէք աեագտա տուրամատըղընտան, մէրտիվէնտէն ա-
շաղը տիւշտիւ :

Պիրտէն պիրէ, մախզէն գարուսու տուր տիշարը թա-
րաֆտան աշըլտը, վէ իշէրտէ պիրիքմիշ օլան սուլար թա-
պիւթիլլէ ճօշուպ տիշարը տօղրու եանըլտըլար... վէ հէ-

մանտէմ, կիտիպ տէ, անինտէ թէքրարէն կէրի տէօնէրէք
գօյնուչ օլան Շուրինէօր, (իլէրուտէ նասըլ օլտուղու պէ-
եան իտիլէճէք տիր), նըսֆ մէրթէպէ պօղուլմուչ օլտուղու
հալտէ, ճան հավիլլէ վէ սինիր գուլվիլթիլլէ գարունուն
էշիկինէ սարըլմըլ օլան Բօտօլֆու, իքի գօլլարընտան եա-
գալատըղը պիլլէ, չէքիպ չըգարտը :

ՕՆ ԱԼԹԸՆՃԸ ՖԱՍԼ

ԽԱՍԹԱ-ՊԵՔՃԻՍԻ

Շուրինէօր, Բօտօլֆու, չիւբհէսիզ օլան պիր էօլիւմտէն
գուրթարարագ, Մէթր տ'էգօլ, քէնտի մէրամընը մէվգըի
իծրաեա գօյմազտան էվվէլ, լա Շուէթին կիտիպ տէ կէօզ-
տէն կէշիրմիչ օլտուղու վէօվ կէշիտինտէ վազը խանէեէ
նազլ իլլէտիկինտէն, մէրգուլմու, կիւզէլճէ տօնատըլմըլ
օլան պիր օտատա եաթըրմըլ իտիլէր. մէզքիւր օտանըն
օճաղընտա ալէտ պիր աթէշ եանմագտա օլուպ, վէ պիր
տօլապ (գօմօտ) իւզէրինէ վազ իտիլմիչ պուլունան պիր լամ-
պանըն քէսկին ըլըղըլա, թէքմիլ տայիրէ տէրունի թէնվիր
գըլընմագտէ խտի իսէ տէ, Բօտօլֆուն գարեօլասը էթրաֆը-
նա գալըն վէ եէշիլ պիր տամասգօ բէրտէ չէքիլմիչ օլտու-
ղունտան, մէրգում գարանլըգտա եաթմագտա իտի :

Օրթա պօլու, վէ պէեազ գաչը վէ սաչը օլուպ, վէ
մաի ըէնք սէթրիսի կէօքսիւնտէ թուրունճի վէ եէշիլ պիր
գօրտէլա թաչըմագտէ պուլունան պիր արապ, Բօտօլֆուն
եաթաղը եանընտա օթուրարագ, սօլ էլինտէ սանիլլէ տա-
խի կէօսթէրիր պիր սաաթ թուլթմագտա վէ պագմագտա
օլտուղու կիպի, սազ էլիլլէ տախի, մէրգուլմուն նապղընը
թուլթմագտա վէ սայմագտա իտի :

Մէրգում արապըն լէհճէսինտէ, պիր մահզունիլլէթ,
վէ պիր թէֆէքքիւր էսէրի տէրքեար օլտուղու հալտէ, իֆ-

րաթ մերթէպէ պիր խալիսէթ տուղուսու վէ մուհապպէթ իւզրէ , պայղըն հալտէ եաթմագտա օլան Բօտօլֆուն եիւզիւնտէն եօգարը պագմագտա իտի :

Շուրինէօրինէն էսկի բիւսկի օլան էլպիսէլէրի չամուրլորա պէլէնմիշ օլուպ , վէ դօլլարընը աշաղը ալմագտա , վէ էլլէրինի պիր պիրինէ գալուշտուրարագ հօգարը թուլթմագտա օլտուղու հալտէ , քէմալի էսէֆ իւզրէ , Բօտօլֆուն գարեօլա սըր անագ թարաֆընտա , պուլթ կիպի անագտա տիքիլիպ տուրմագտա իտի , մէրգումուն սագալը գըզըլճա վէ ուզունճա օլտուղու կիպի , քէթէն ըհնկինտէ օլան սըգ սաշլարը տախի հէմ գարմագարըշ վէ հէմ տէ ըսլագ իտի : Վէ մէրգումուն սօուգտան վէ սըճագտան եանարագ պիր թուճ ըհնկի քէսպ իթմիշ պուլունան լէհճէսինտէն , Բօտօլֆուն քէյֆսիզլիկինտէն տօլաեը , գալպինտէ իֆրաթ մէրթէպէ պիր աճը վէ պիր մուհապպէթ էսէրի հիսս իյլէմէքտէ օլմասը անլաշըլմագտա իտի : Մէրգում , նէֆէս ալմագլըղա պիլէ , ինթիրազընտաննաշի ճէսարէթ իտէմէտիկինտէն , էնլի սինէսինի , անճագմէճպուրի օլարագ գապարթա պիլմէքտէ իտի , վէ արապ սօգթօրուն տախի , էօյլէ խասթէնին եանընտա օթուրուպ տա տէրին թէֆէքբիւրլէրէ տալմագտա օլմասընը կէօրտիւկիւնտէն , քէյֆսիզլին հալինին ֆէնսա պիր նէթիճէտէ գարար վիրէճէկի չիւբհէ վէ էնտիշէսինէ զահիպ օլարագ , Բօտօլֆուն եիւզիւնէ պագտըգճա , քէնտու քէնտույէ , եավաշ պիր սէս իլէ , չու աթիտէրի ֆէյլէսօֆճա պիր թէֆէքբիւրիւ ֆիքրինտէն կէչիրիպ վէ սէօյլէմէքլիկէ ճէսարէթ իյլէմէքտէ իտի :

— «Մէրգումուն պէօյլէ պիր զայիֆ հալտէ կէօրէն գանղի ատէմ տէեէպիլիր քի , օլ սօնրաքի ֆիքր ու խէեալտէն չըգմագ տէրէճէտէ շէտիտ պուլունան եումրուգլարը , գաֆամա գաֆամա ինտիրէն ատամ , պո՛ւ ատամ իտի , տէյի . . . » Ինչաալլահ , ազ կիւնտէն եինէ սաղալըր տա , եինէ էվլէթի կիպի քէսպի գուվվէթ իտէր . . . էօյլէ տէյիլմի սօգթօր էֆէնտի : Ինչաալլահ պիր ան էվլէլգալգար տա ,

եինէ քէնտի տէհչէթլի եռմորուղարընը, տավուլ չալար-
ճարնա թօգմագվարի արթըմա արթըմա ինտիրէրէք էյ-
լէնիր, վէ պիւթիւն պիւթիւն իւսթէ կէլէրէք քէսպի իփա-
գաթ իտէր... հա, նէ տէրսինիզ, էյի օլմաղմը, տագթօր
էֆէնտի:

Տօգթօր հիչ պիր ճէվապ վիրմէեէրէք, մէրգուժա սուս
օլտուն իչին, էլլէյլէ պիր իշարէթ էլլէտի:

Շուրինէօր սուս օլտու:

— Շու իլաճ շիչէսինի կէթիրինիզ, — տէտի տօգթօր:

Շուրինէօր զաթէն, նէզաքէթէ վէ թէրպլէեէ ըիայէ-
թէն, ալթը տէմիր շիվիլի գունտուրալարընը գաբուտա չը-
գարմըչլառուղունտան, եալըն աեագ պուլունտուղու հալտէ,
միւմբին օլտուղու մէրթէպէ խաֆիֆ սուրէթտէ բարմագ-
լարը ուճուլա պասարագ, մէգըլըր շիչէեի կէթիրմէք իւզ-
րէ, օրատա պուլունան պիր տօլապա տօղրու կիթտի իսէ
տէ, գօլլարընը վէ տիղլէրինի օլ գատար էկէրէք պիւքե-
րէք, վէ ումուղարընը վէ արգասընը օլ գատար գապար-
տըպ տիքէրէք, վէ աճէլ աճայիպ տէ հարէքէթլէր իտէրէք
կիթտի քի, էկէր պաշգա պիր հալտէ վէ պաշգա պիր մա-
հէլտէ օլմուշ օլսա իտի, կէօրէնլէրին պատիի իսթիհզասը
օլաճաղընտա, ասլա չիւբհէ ճայիզ տէյիլ իտի:

Ջէվալը Շուրինէօր, զանն իտէրսին քի, ասլա աղըրըլ-
ղընը աեագլարընա վիրմէքսիղին, վէ եէրէ պասմագսըզըն
հավատա կէղիեօր կիպի պիր հալտէ եիւրիւմէք նիյեթին-
տէ պուլունմագտէ օլուպ, վէ կէրչի եէրտէ տէ հալը տէօ-
չէլի պուլունմագտա իտի իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի,
վիճուտի աղըր օլտուղունտան, օտանըն տէօչէմէսի, քէն-
տի եէօրիւմէսի թէէսսիրինտէն ազատէ գալամամագտէ ի-
տի: Սագընան կէօզէ չէօք տիւշէր, տարպը մէսէլի ֆէհվա-
սընճա, ագսի օլաճագ եա, մէրգուժա եանլըշ վէ գուսուրլու
պիր իշտէ պուլունմամագ նիյեթ վէ զայրէթլլէ, վէ էլին-
տէքի բուլլուգ շիչէեի գըրմամագ վէ եախօտ իլաճը տէգը-
մէմէք գօրգու վէ վէսվէսէսիլլէ, օլ գատար զիեատէ տիգ-

դաժ իթմէք իսթէմէքտէ, վէ շիշէնին պօղաղընը տա օլ
դատար սըգմագտա իտի քի, շիշէ տիր դըրըլը, վէ թէք-
միլ իլաճ հալընըն իւզէրինէ տէօքիւլիւ պ ետեւըլը:

Շուրինէօր ետբտըլը պու չօլըազըլը կէօրտի կիւ կիպի,
օլ իրի տիպլէրինտէն պիւրինի, ղաթէն ետվաշճաճըգ ատըմ
ալմագ նիյեթիլիլէ եօգարը դալտըրմըլ օլտուղունտան, զէ-
վալը էօյլէճէ օտուճ կիպի գալա գալտը, աեագլարը պաշ
բարմագլարը տիթրէմէկէ պաշատըլար, վէ քէնտիսի տէնէ
եաբաճաղընը շաշըրարագ, նէօպլէթ իլէ, պիր տօգթօրա,
վէ պիր տէ ալուճու իշինտէ գալան շիշէնին պօղաղընա պագ-
մաեա պաշատը:

—Վա՛յ մէլուն չօլագ վա՛յ, — տէյի պալըրտը տօգ-
թօր սապըրսըլըգ իւզրէ:

—Հէ՛յ Ալլահ պէլամը վիրսին պէնիմ կիպի պիր էօքիւլ
հէրիֆին, — տէտի Շուրինէօր քէնտու քէնտույէ լանէթ օ-
գուեարագ:

—Է՛հ, է՛հ, հէլէ պէրէքէթ վէրսին քի, —տէտի տօգ-
թօր տօլապտան (գօմօտ) թարաֆա պագարագ, —կէթիր-
տիկինիզ շիշէ, պէնիմ իսթէտիկիմ շիշէ տէյիլ իմիշ, պէյիս
եօգտուր էօյլէ իսէ, պէնիմ իսթէտիկիմ տիկէր շիշէ իտի...

—Շու իշինտէքի իլաճ գըրմըզըճա օլան ուֆա՛գ շիշէեր
մի իսթէրսինիզ, —տէտի խասթա-պէքճիսի եանի Շուրի-
նէօր, ղայէթլէ ետվաշ սէօյլէեհէրէք:

—Էվվէթ, էվվէթ... ղաթէն պաշգա պիր շիշէ եօգ
տուր օրատա:

Պունուն իւզէրինէ, Շուրինէօր էսկի ասկերլիք թավը ու
հարէքէթինի պիլ իճրա, պիւյիւք պիր չաբուգլուգ իւզրէ
տէճտիւ, վէ եհրտէ պուլունան շիշէ բարչալարընըն իւզէր-
լէրինէ պասարագ, մէգքիւր շիշէեր կէթիւրմէկէ կիթտի: Է-
կէր պաշգա պիրինին նազիք աեագլարը օլմուշ օլտա իտի,
կէրչի ֆէնա մէրթպէտէ եարալանաճագլարընտա շիւրհէ
եօգ իտի իսէտէ, մէրգուճուն տապանլարը ալթլարը, ա-
տէթա պիր աթ թըրնալը կիպի, նասըր պաղլաեւպ բէք-

լէշմիշ օլտուգլարընտան, հիշ պիր շէյճիք օլմատըլար:

— Սագընընըլ տեագլարընըլ, շիշէ բարչալարընըն իւզէրլէրինէ պասմանընըլ, սօնրա մէճրո՛ւհ օլուրսունուղ, — տէյի պաղըրտը տօգթօր:

Շուրինէօր տօգթօրուն պու թէնպիհ վէ պու նասիհաթընա ասլա տիգգաթ իտիպ էհէմիյենէթ պիլէ վիրմէտի: Չիւնքի մէրգում պու տէֆա, եէնի խըամէթինի բէք լաերգլը սուրէթտէ իճրա վէ իքմալ իտէրէք, էվվէլքի չօլբաղըղընըն իւսթիւնիւ գաբաթմագ վէ ունութտուրմագ իսթէտիկինտէն, անճագ անը տիւշիւնմէլլէ մէշղուլ պուլունմագտա իտի, վէ արթըղ պու տէֆա, մէղըլըր շիշէեի, պէղայէթ տէրէճէտէ նաղիք վէ տիգգաթլը, վէ խաֆիֆճէ, ֆագաթ իհթիմամըլ, վէ գօրգու վէ իհթիրաղըլ սուրէթտէ կէօթիւրմէք իսթէտիկինտէն, վէ անճագ իքի բարմաղըլլա, լաքին, հատտէն զիւտտէ սըգը թութմագտէ օլտուղունտան, էկէր պիր քէլէպէք, քէնտի ալթուն թօղունա պէնղէմէքտէ օլան գանատլարը թօղլարընտան եալընըլ պիր թանէսինի պըրագմաղ իսթէսէ իտի, եինէ մէրգումուն մէղըլըրբարմագլարը արասընտա պիր եէր պուլմագլըղա միւգթէտիր օլամանճագ իտի:

Պու տէֆա տա տօգթօր, մէրգումուն պու մէրթէպէ հատտէն զիւտտէ տիգգաթ ու իհթիրաղա գալըղչմասը եիւղիւնտէն, եէնի պիր գաղա տահա զուհուր իտէճէք տիր շիւբհէ վէ գօրգուսունա զահիպ օլարագ, եիւրէկի տիթօրմէկէ պաշլատը, լաքին հէլէ համտ օլտուն քի, պու շիւբհէ վէ գօրգուսու պօշա չըգարագ, շիշէ սաղ վէ սէլամէթ էլինէ կէլտի իսէ տէ, Շուրինէօր գալեօլանըն եանընա եագլաշորգտա, թէքրարէն էվվէլքի շիշէնին բարչալարը իւզէրլէրինէ պասարագ, բարչա բարչա իյլէտի:

— Ա՛, այ օղուլ, ազաճըղ տիգգաթ իտինիղ, մէկէրչի միւրատընըլ սագաթլանըլ թօբաճմը օլմագ տըր, — տէտի տօգթօր եավաշ պիր սէս իլէ:

Շուրինէօր մէրգումուն նէ տիմէք իսթէտիկինի անլա-

մատըղընտան, չիւնքի էօյլէ ուֆագ թէֆէք չիշէլէր բար-
չալարը իւղէրլէրինէ պասմագլըգտան պիր սագաթլըգ չըգ-
մատը էֆքեարը, քէնտի աեագլարը իչին օլմատըղը ճիհէթ-
լէ, օլ պապտէ պիր ֆիքրէ պիլէ մալիք պուլունմատըղըն-
տան, քէմալի թէաճճիւպ իւղրէ, աճապա նէ տիմէք իս-
թէեօր տէյի, տօգթօրուն եիւղիւնէ պագտը:

—Նա՛սըլ, թօթլմը օլաճաղըմ, տօգթօր էֆէնտի:

—Ա՛յ օղուլ, կէօրմէեօրմուսունուլ, իքի աէֆա տըրքի,
ճամլարըն իւղէրլէրինէ պասմագտանընը:

—Հա՛, էկէր միւրատընըղ անը անլաթմագ իսէ, տօգ-
թօր էֆէնտի, օլ պապտէ ապլա էլէմ իւղրէ օլմաեընըղ...
զիրա պէնիմաեագլարըմըն ալթլարընտա օտուն գաբլը տըր-

—Շունտան պիր ուֆագ գաշըգ կէթիլինիլ, — տէտի
տօգթօր:

Շուրինէօր, եինէ քէնտի էվվէլքի տէրքեար օլան, վէ
զէվալընըն, էօմրիւնտէ էօյլէ պիր մունթազամ վէ մուազ-
զամ հալ վէ տայիրէ կէօրմէմիշ օլմաօը ճիհէթլէ, նէ եօլ-
տա ֆիլլու հարէքէթտէ պուլունմասընը շաշըմմագտա օլ-
մասընտան նէշէթ իթմէքտէ պուլունան, օլաճայիլ հալ ու
հարէքէթլէրինի իճրա պիրլէ, պիր գաշըգ ալըպ տօգթօրա
կէօթիւրտիւ... Տօգթօր, մէգքիւր իլաճտան, Բօտօլֆա
պիր գաշ գաշըգ իչիրտիքտէ, մէրգուճ ճիւղիճէ հարէքէթ
իթտի, վէ պիր խաֆիֆ սուրէթտէ օլարագ, էլլէրի օյնա-
տըղը կէօրիւտիւ:

—Օ՛հ, չօ՛գ իյի, չօ՛գ իյի, պայղընըղը կէշմէքտէ տիր,
—տէտի քէնտու քէնտուեէ տօգթօր, —գան ալմամըլ ի-
շէ եարատը, արթըգ պիր թէհլիքէ գօրգուսու գալմատը:

—Եաշա՛ տօգթօր, ծ՛հ, սաղալըեօր, էօյլէ տէյիլմի, տօգ-
թօր էֆէնտի, համո ու սէնալէր եա՛ Բէպպ, —տէյի պա-
ղըրտը Շուրինէօր քէմալի մէսէրրէթ իւղրէ:

—Սո՛ւն օղունուլ, րահա՛թ տուրունուլ, աման րէճա
իտէրիմ սիզէ, —տէտի տօգթօր:

—Բէք իյի, տօգթէօր էֆէնտի, արթըգ սէս չըգարմամ,

—Նապզը նիզամընա կիրմէքտէ տիր... չօգ իյի... չօգ իյի...

—Տօգթօր էֆէնտի, Մ. Բօտօֆուլն օլ զէվալլը տօսթոն նէ հալտէ տիր, օհ, համտ օլտուն, համտ օլտուն, շիմտի իշիթտիկինտէ... հէլէ պէրէքէթ վիրսին քի...

—Սոնա օլունուզ:

—Բէք իյի, տօգթօր էֆէնտի, բէք իյի, տօգթօր էֆէնտի:

—Օթուրունուզ պիրազ շուրաճըգտա:

—Իյի էմմա, տօգթօր էֆ...

—Օթուրունուզ տէ յիտօրում սիզէ, էօյլէ էթրաֆրմտա տօլաշտըգճա, պէնի թաճիզ իտիպ շաշըրթմադտա սընըզ. հայտէ, հայտէ, օթոնուրունուզ պագաճըմ:

—Տօգթօր էֆէնտի, անճագ օթուր, օթուր տէ յի էմր իթմէքտէսինիզ էմմա, պիր քէրրէ տէ իւսթիւմէ պաշըմա պագմադտա տէ յիլսինիզ, մէկէրչի պէօյլէ, իսկէլտէն չըգ-մըշ պիր օտուն բարչասը կիպի հէր թարաֆըմ սօւլար վէ չամուրլար իշինտէ օլտուղու հալտէ... պէօյլէ թէմիզ էշ-եալարըն իւզէրլէրինտէ օթուրմագլըղըմ ճայիզ օլապիլըր մի, եագըշըր մը:

—Բէք ալէա, պարի հիշ տէ յիլ իսէ, շուրաճըգտա եէր իւզէրինտէ օթուրունուզ:

—Մէկէրչի հալը քիրլէնմէզ մի:

—Նասըլ իսթէր իսէնիզ, էօյլէ՝ եաբընըզ, ֆագաթ, սիզէ Ալլահ աշգընա օլտուն սալթ շունու բէճա իտէրիմ. քի, պարի ըահաթ տուրունուզ, —տէտի տօգթօր սապըրսըզ-լըզ իւզրէ, վէ պատէհու մէրգում պիր գօլթուզ իւզէրինէ օթուրարագ, աննընը էլլէրինէ տաեաթտը:

Շուրինէօր ճիւղիճէ տէրին պիր թէֆէքքիւրէ տալտըգ-տան սօնրա, տէ յիլ ըահաթ իթմէք, իլլա տօգթօրուն էմրի-նի իթաաթ իտիպ տէ եէրինէ վարտըրմագ նիյեթթիլէ, քէ-մալի տիգգաթ վէ իհթիրազ իւզրէ, կիտիպ պիր սանտալիյ-եէ ալտը, մէզքիւր սանտալիյեէեի թէրա եաթըրտը, վէ քէն-տի ագընճա, կիւեա պիր իյի եօլ տիւշիւնտիւ իթիգատընտա

օլտուղու հալտէ, մէգքիւր սանտալիյեէնին տաեանաճագ թարաֆը քիրլէնմէսէն միւլահագասընա մէսնի, մէգքիւր արգաեա կէլէճէք մահէլլին թէրս թարաֆը իւզէրինէ, զայթլէ սագընըպ վէ նէղաքէթ իւզրէ տավրանարագ օթուրմագ իսթէտի իսէ տէ . . . ագսի օլաճագ եա, ֆիղիքճէ, աղըրըգ գուվլէթի տէնիլէն շէյին գանուկարընա աշինա պուլունմատըղընտան, պիշարէ հէման օթուրուր օթուրմագ, օթուրտուղու եէրին ալթը պօշ օլմասը ճիհէթլէ, պիթթապի եէրէ տողրու տիւշիւպ գաբանտը, վէ մէրգոււմպիւլա իսթիեարի օլտուղու հալտէ պիր հարէքէթ պերլէ, էլլէրինի իլէրի տողրու կէրէրէք եիւպիւ գօեու տէվրիտիկէյլէ պէրապէր, իւզէրինտէ պիր թէփսի, պիր թաս, վէ պիր տէ չայ թագըմը պուլունան «կէրիտօն» նամ թրաքէզաեը տախի տէվիրտի :

Պու տիւշիւշտէն հասըլ օլան բաթըրթը իւզէրինէ, տողթօր պաշընը գալտըրարագ, գօլթուղունտան եօգարը սըշրատը, վէ պու հէնկեամտէ, Ռօտօլֆ տախի տեըլըպ ու եանտըղընտան, պիրտէն պիրէ պէլինի եօգարը գալտըրտը, վէ շաշա գալարագ տէօրթ թարաֆա պիր կէօզ կէզտիրտի, վէ ագլընը պաշընա թօրլատըգտան սօնրա,

—Միւրֆ, նէրէտէ տիր Միւրֆ, —տէյի պաղըրտը :

—Ձաթը հաշմէթմէապլարը, ապա էլէմ իւզրէ օլմամալը տըրլար, —տէտի քէմալի թաազիւմ իւզրէ արապ տօգթօր, —միւմաիլէյին քէսպի իֆագաթ իթմէսի, մէէմուլի գաւիտէն պուլունմագտէ տիր :

—Եարալանմըշմը տըր, —տէյի պաղըրտը Ռօտօլֆ :

—Հայֆա՛ քի, էվլէթ, մօնսէնեէօր :

—Մէրգոււմ նէրէտէ տիր . . . կէօրմէք իսթէրիւմ, պէնանը կէօրմէք իսթէրիւմ :

Վէ Ռօտօլֆ, եաթագտան գալգարագ, աշաղը ինմէք իսթէտի իսէ տէ, հալէա տէօրթ թարաֆը սըզլամագտա պուլունտուղունտան, միւզթէտիր օլմամեարագ, եինէ եաթաղընա տիւշտիւ :

—ՕՖ, երբեք չեմ տեսնում զաւանշողը, կէլի-
նիդ, պէնի մերգումուն եաննա՝ կէօթիւրիւնիւզ, — տէյի
պաղըրտը :

—Մօնսէնեէօր, մերգում պիր աղ ըահաթ իթմէքտէ
տիր... շիմտի զաթընըզը կէօրտիւկիւ կիպի, իւզէրինտէ
պիթթապի պիր հէեէճանը աղիմ հասըլ օլաճագ տըր, վէ
մէզքիւր հէեէճանըն տա մուզիւրը վէ միւհլիք սաեըլաճա-
ղընտա շիւբհէ եօգ տուր :

—ՕՖ, սիդ պէնի ալտաթմագտա՛սընըզ, մերգում էօլ-
միւշ օլմալը տըր... էվվէթ, մերգումուն էօլտիւրմիւշլէ՛ր օլ-
մալը տըր... վէ սէպէպի մէվթի իսէ պէն օլտում... էվ-
վէթ, տէյիլ պաշգա պիրիսի, իլլա պիզղաթ քէնտիմ օլ-
տում... —տէյի պաղըրտը Բօտօլֆ, էլլէրինի կէօյէ տօղ-
րու գալտըրարագ, վէ եիւրէքլէր տաեանմաղ պիր սուրէթ-
տէ սէյլէեհէքէք :

—Մօնսէնեէօր, զաթը վալէանըզ բէք ալէա պիլիւսի-
նիդ քի, պէնտէնիզ քիզպի իրթիւքեապ վէ գապուլ իտէն-
լէրտէն տէյիլիմ... զաթը վալէալէրինէ նամուսում իւզէ-
րինէ օլարագ պէեան իտէրիմ քի, Միւրֆ էօլմէյիպ, իլլա
պէր հաեաթ պուլունմագտա տըր... վէ կէրչի ֆէնա սու-
րէթտէ եարալանմըշ տըր, լաքին, թէհլիքէեի կէչիւրէքէք,
քէսպի իֆագաթ իլլէմէսի տէ էմէլի էղլէպտէն տիր :

—Սիդին պուլարը պանա սէյլէմէքտէն միւրատընըզ,
եագընտա վիրէճէկինիզ պիր գարա վէ տէհչէթֆէրմա խա-
պէր իչին, պիր տէօչէմէ վէ պիր մուգատտէմէտէն իպա-
րէթ օլմալը տըր... մուլթաղա մերգում, իւմիտսիզ պիր
հալտէ պուլունմագտա տըր :

—Մօնսէնեէօր... :

—Հիւ շիւբհէլէր եօգ տուր քի... սիդ պէնի ալտաթ-
մագտա օլմալըսընըզ... մուլթաղա պէնի մերգումուն եա-
նընա կէօթիւրմէլիսինիզ, պէն անը քէնտի կէօլլէրիմ իլէ
կէօրմէլիլիմ, վէ օ տա պէնի կէօրմէլի տիր... զիրա, պիր
քէյֆսիզ իչին, պիր տօսթ կէօրմէքլիք, տայիմա ֆայիտէ-

լի տիր , ատէթա պիր նէվի շիֆապախշ տէվա մագամընտա տըր . . :

—Մօնսէնսէօր , թէքրարէն սէօյլէրիմ , վէ Ձաթը հաշմէթմէապլարը շան ու շէրէֆի նամընա օլարագ խտտաա իտէրիմ քի , Միւրֆ հաեաթտա օլտուդտան պաշգա , ինչաալլահ տա , զուհուրի ինթիմալին խարիճինտէ պուլունան պիր վագաա վէ եախօտ նէօպէթ նէվինտէն պիր շէյ զուհուր իյլէմէտիկի թագտիրտէ , բէք ազ պիր վագըթտան , քէսպի իֆագաթ իտէճէք տիր :

—Սահիհ մի սէօյլէեօրսունուզ , ազիզիմ տօգթօր Տաւիտ , սահիհ մի սէօյլէեօրսունուզ , հէյ Ալլահ սիզտէն բաղի օլսուն :

—Էվվէթ , մօնսէնսէօր , էվվէթ , սահիհ սէքլէեօրում :

—Պէնի տիյնէյինիզ , հագգընըզտա նէ մէրթէպէ հիւսնի թէվէճճիւհիւմպուլունտուղունու բէք ալէա պիլիրսինիզ , սիզ պէնիմ խանէմ թապիպլիկինէ թայեին գըլընալրտան պէրու , տայիմա էմնիյեթի քեամիլէմի գազանմըշընըզ տըր . . . սիզին իլմ վէ հազագաթընըզ ճիհէթինճէ , զէրրէճէ շիւբհէեէ զահիպ օլմամըշըմտըր . . . լաքին , պու ճիւմլէ իլէ տախի , եէմին վիրիւրիմ սիզէ , էկէր պիր գօնօլթօ իճրասընա լիւզում վէ ինթիեաճ կէօրմէքտէ իսէնիզ , ասլա թէէխիր վէ թէրէտտիւտ իթմէեերէք , խապէր վիրինիզ . . :

—Մօնսէնսէօր , պէնտէնիզին տախի իլք տիւշիւնտիւկիւմ պու խուսուս օլմուշ տուր . ֆագաթ , արթըգ շիմտի , գօնսօլթօեա տայիր հիչ պիր լիւզում գալմամըշ տըր , պիհուտէ պիր շէյ տիր , վէ պու պապտէ , զաթը վալէանըզ տա իթիգատ իտէպիլիրսինիզ . . . վէ պունտան տա գաթինազար , տիւնքի կիւն պէնտէնիզէ վիրտիկինիզ թալիմաթէ իմթիսալէն , պուրաեա խարիճտէն պիր քիմնէնին աեագ պաստըղընը իսթէմէտիկիմտէն , զաթը վալէանըզն եէնի պիր թալիմաթընա պէքլէյիպ ըէյի աալինիզի իսթիւզան վէ թահսիլ իթմէքլիկի , ֆէրիզէտէն ատտ իթմիշիմ տիր . . :

— Լաբին, օ տէյիլ էմմա, օլ իշէ՛ր նէ օլտուլար, նէ վա-
գալար վուգու պուլտուլար, սէօյլէ յինիզ պագաեըմ, — տէ-
տի Բօտօլֆ տօգթօրուն լագըրտըսընը քէսէքէք, — օլ պօ-
ղուլմագտէ օլտուղում մախզէնտէն, պէնի քիմ գուրթար-
տը, նա՛սըլ օլտու. . . պէնիմ չէօյլէ պիր խէէալմէեալ խաթ-
րումա կէլտիկինէ կէօրէ, զանն իտէրիմքի, օլ հէնկեամտէ
գուլաղըմա Շուրինէօրիւն սէսի կէլտի իտի, աճապա սա-
հիհէն էօյլէ պիր չէյ օլմո՛ւշմու իտի, եօգսա ալտանարագ
էօյլէ մի զանն իթմիշ իտիմ:

— Խայր, խայր, մօնսէնեէօր, ալտանմագտա տէյիլտի-
նիզ, հէր նէ քի եաքըլմըշ իսէ, օլ մէրգում գահրաման ա-
տէմ եաբմըշ տըր, նասըլքի պիզ զաթ քէնտիտէն նտգշ ու
նագլինի տիյնէեէպիլիրսինիզ:

— Իյի եա, նէրէտէ տիր, մէրգում նէրէտէ տիր:

Տօգթօր կէօղիւնիւ տէօրթ թարաֆա չէվիրէրէք, մէր-
գումու արաշթըրտը, վէ սանտալիյեէտէն տիւշմէսի իւզէ-
րինէ, արթըզ ճանը բէք սըգըլըպ վէ հիճապ իյլէմէսինտէն
նաչի, մէրգումուն կիտիպ գարեօլանըն արգասընա չէքիւ-
միշ օլտուղունու կէօրտիւ:

— Իշթէ, մօնսէնեէօր, պուրատա տըր, — տէտի տօգ-
թօր, — Լաբին զէվալլը հիճապ իթմէքտէ տիր:

— Կէլ պագաեըմ, գահրամանըմ, կէլ շուրաեա, գար-
շըմա՛ կէլ, — տէտի Բօտօլֆ, էլինի մէրգում քէնտի խէլաս
իտիճիսինէ ուզատարագ:

Շուրինէօր զաթէն ութանըպ նէ եաբաճաղընը շաշըր-
մըշ օլտուղու հալտէ, պիր տէ տօգթօրուն, Բօտօլֆա պիր
պէյ վէ եախօտ պիր գրալ էլգապը վիրէրէք, պիր գաշ տէ-
ֆալարտըր, «Ջաթը հաշմէթմէապընըզ» տիմէքտէ օլմասընը
կէօրտիւքտէ իսէ, պիւթիւն պիւթիւն ութանըպ ալթ իւսթ
օլմագլըղա պաշլամըշ իտի:

— Կէլ պագաեըմ, սանա սէօյլէեօրում. . . վէ՛ր շու է-
լինի, — տէտի Բօտօլֆ:

— Աֆվ իտէրսինիզ, մօնսիէօ. . . ա՛, եանըլտըմ. . . մօն-

սէսիւնէօր տէսէճէքտիմ . . . ալթէս (*) տէսէճէքտիմ . . . Լա-
քին . . .

—Սէն երեսնէ պանա , եվվէլքի կիպի , մօնսիէօ Բօտօլֆ չա-
ղըր . . . պէն տահա զիեատէ մէմուլն օլուրում :

—Վէ պէնտէնիղ տէ օլ վագըթ , տահա զիեատէ ազ սը-
գըլըր հիճապ իտէրիմ . . . Ֆագաթ , աֆվընըզը տիլէրիմ ,
պէնտէնիղին էլինի իսթէմէեինիղ . . . զիրա , պիր գաչ կիւն-
տէն պէրու օլ գատար չալըչտըմ քի . . .

—Վէր շու էլինի , տէ յիեօրում սանա :

Շուրինէօր , Բօտօլֆուն իպրամինա գարչը մուգավէմէթ
իտէմէտիկինտէն , նիհաեթ իւլէմր ութանարագ չէքինէ-
րէք օլ գարարմըչ վէ նասըրլար պաղլամըչ օլան էլինի ու-
զաթտը . . . վէ Բօտօլֆ տախի , մէրգումուլն էլինի , քէմալի
խալիսէթ իւզրէ սըգտը :

—Հայտէ պագալըմ , կէլ օթուր շուրատա տա նագլ
իյլէ պանա հէր նէ քի եարտըն իսէ . . . օլ պէնիմ պուլունտու-
ղում մախգէնի սէն նաւըլ պիլտին վէ նաւըլ պուլտուն : Լա-
քին ունուլթմաեալըմ , իյի խաթըրմա կէլտի , օլ Մէթր տէ-
գօլ նէ օլտու :

—Մէրգում պուրատա տըր , թահթը մուհաֆագատա
պուլունմագտա տըր , —տէտի տօգթօր ճավիտ :

—Իքիսի տախի պիրէր թիւթիւն տէմէթի միսիլու պաղ-
լանմըչ տըրլար . . . կէրէք մէրգում վէ կէրէք Լա Շուէթ . . .
չիմտի մէրգումլար , շիւբհէսիղ օլարագ , պիր պիրինին տիլ-
պէր տիլպէր եիւզլէրինէ պագարագ , պիր պիրինտէն նէֆ-
րէթ կէթիրմէքտէ օլմալը տըրլար :

—Էյ օլ պէնիմ գէվալլը Միւրֆիւմ նէրէտէ տիր , հէյ
վահ , մէրգումուլ տահա շիմտի տիւչիւնմէքտէյիմ . ճավիտ ,
մէրգում նէրէ սինտէն եարալանմըչտըր :

—Սաղ թարաֆընտան , մօնսէնէօր . . . պէրէքէթ վիր-

(*) Հիւբմտարլարա վէ հիւբմտար սիւթիլէսինտէն պուլունմալարա
ալթէս սըֆաթը վիրիւր :

սին քի, պօշ պեօրինին թա սօն եերլերինտէն եարա-
լանմըշ տըր . . .

—Օ՛ֆ, ինչաալլահ, պիր սուրէթի տէհչէթամիզտէ օ-
լարագ, քէնտի ինթիգամըմը ալաճա՛ղըմտըր . . . Տավիտ,
պիւթիւն իւմիտիմ սիզին իւզէրինիզտէ տիր:

—Զաթը հաշմէթմէապլարը պիլիւլէր քի, ճան ու թէ-
նիմի ուղուրլարընտա ֆէտա իթմէքիկէ հազըր ու միւն-
թազըրըմ, —տէյի ճէվապ վիրտի մէրգոււմ տուրկուն պիր
գան իլէ սէօյլէեերէք:

—Լաքին, գահրամանըմ, սէն նա՛սըլ օլտու տա պէօյլէ
պուրաեա թամ վագթինտէ եէթիչէպիլտին, — տէտի Րօ-
տօլֆ Շուրինէօրէ:

—Էկէր միւրատ իտէր իսէնիզ, մօնսէն . . . Եօգ, մօնսի-
էօ . . . ալթէս . . . Րօտօլֆ . . . թա պիտաեէթինտէն պաշլա-
եարագ, վուգուի հալի սիզէ նագլ իտէյիմ:

—Իէք ալէա, հայտէ պագաեըմ, լաքին տայիմա պա-
նա մօնսիէօ Րօտօլֆ իսմի վիրմէլիսին:

—Պաշ իւսթիւնէ . . . զաթընըզ պիլիւրսինիզ քի, տիւն
ագչամ պէնտէնիզէ, զէվալլը լա կուալէօլ իլէ սահրաեա
կիտիպ ալտէթինիզտէն սօնրա, «կիտիպ, Սիթէտէ, Մէթըր
տ'էգօլու պուլմագլըղըմը, վէ մէրգոււմա, եաբըլաճագ մէն-
ֆաաթլը պիր իշ պուլունտուղունու, ֆագաթ, պէնիմ էօյ-
լէ պիր իչէ կիրիչմէք իսթէմէտիկիմի, վէ էկէր քէնտիսի
կիրիչմէքիկի տէրիւհտէ իտէր իսէ, կէլիպ եարըն, (եանի
պու սապահ) Պէրսի սէտտի սինօրունտա, Բանիէ-Ֆլէօրի
նամ մէյքէտէտէ պուլունմասընը, վէ օրատա, իճրա իտի-
լէճէք օլան խըրըղըղը հագգընտա լագըմ կէլէն մալիւ-
մաթըր ալմասընը» սէօյլէմէքիկիմի թէնպիհ իթտի իտինիզ:

—Է՛յ, թամամ, սօնրա:

—Պէնտէնիզ սիզտէն այրըլտըգտան սօնրա, տօղրու Սի-
թէ Եօլունու թուլտում. . . վէ նէֆէսիմի օկրէսին մէյիսա-
նէսինտէ ալտըմ իսէ տէ, Մէթըր տ'էգօլու օրատա պուլա-
մատըղըմտան, Սէնթ-Լիօատան Եօգարը չըգտըմ, վէ կէրչի

Յէվ սօգաղընը, վէ վիէյ-Տրարբի սօգաղընը կէզիպ աօլաշ-տրմ. . . եինէ պուլամատրմ. . . Նիհայէթ, Նօթր-Տամ ճի-վարընտա վագը պիր հէմ թէրզի, հէմ խըրսըզ եաթաղը, հէմ խըրսըզը մալ ալըպ սաթընը օլուպ, վէ հէմ տէ խըրսըզը պիր մէքտէ պուլունան պիր հէրիֆին տիւքքեանընտա, մէրգուհու, օլ սիւմիւքիւ պէօճէք սուրէթլի լա Շուէթ իլէ պիրիքտէ օլտուղու հալտէ եագալատրմ. զանն իտէրիմ քի, մէրգուման մէլունլար օրատա, հանը օլ սիլէ պիր շէյ եաբտըրմագ իսթէյէն ղէնկին պիր ատէմտէն չալտըզլարը բարալար սայէսինտէ, կիյինիպ գուչանարագ պիր ահքեամ սաթմագ նիյեթթինտէ օլտուղլարընտան, պիր թագըմմիւս-թամէլ էլպիսէլէր սաթըն ալմագտա իտիլէր: Լա Շուէթ, գըրմըզը պիր շալ բաղարըղընա կիրիշմէքտէ իտի. . . էմնա նէ՝ ճէհէննէմ քիւթիւկիւ գարը տըր եա. . . Վէլհասըլ, պէն Մէթր տէգօլա իշի աշըպ սէօյլէտիմ, վէ մէրգում տա իշինէ կէլէճէկինի պէեան իթտիկի կիպի, գարար վիրիլէն մահէլտէ պուլունաճաղընա տայիր տախի սէօղ վիրտի: Պագտըմ քի իշ բէք ալէա ույտու: Պու սապահ, սիզին տիւն-քի էմրինիզ մուճիպինճէ, ալտըղըմ ճէվապը զաթընըզա թէպիլի իթմէք իւզրէ, գօշուպ պուրաեա կէլտիմ. . . Վէ զէրչի սիլտէ պէնտէնիլէ, եալընըզ, «թօսունում, եարըն սապահ էրքէնտէն պանա կէլմէլիսին, ագչամա գատար էվ տէ գալմալըսըն, վէ ագչամ տախի. . . էօյլէ պիր իշ կէօ-րէճէքսինիզ քի, ֆայիտէ վէ մուհասսէնաթը տա, էհէմմիյեթ-թի նիսպէթինտէ օլաճագ տըր. . .» տէտինիլ, վէ պունտան ղիեատէ պիր շէյ սէօյլէմէտինիլ իսէ տէ, պէնտէնիլ ագ-տան չօգ շէյ անլաուրմ, վէ քէնտի քէնտիմէ, «պունտա պիր իշ օլմալը տըր, մութլագա Մէթր տէգօլ իշին, եարը-նա պիր տուղագ գուրուլմագտա տըր. շէօյլէ քի, մէրգու-մէ պիր մէնֆաաթլը իշ կէօսթէրիլմէսի, պուրաեա ճէլպի նիյեթթիլէ, եէմէմէտէն իպարէթ պիր շէյ տիր: Վարսըն օլսուն, զաթէն մէրգում, արսըզ, էտէպսիլ, չարգըն հէ-լիֆին պիրի տիր. . . զաթէն էօքիւզ պաղիրկեանընը էօլ-

տիւրմիւշ տիւր . . . վէ սէօյլէնտիկինէ Վէօրէ, Բուլ սօղա-
ղընտա պաշգա պիր առամըն տահա ճանընա գըյմը սըր
. . . իմտի էօյլէ օլտուգտա . . . պէնտէ հէր նէ քի լաղըմ կէ-
լիր իսէ եարարըմ . . .

— Էվվէթ, թօսուհում, հէր շէյի սանա աշղտան սէօյ-
լէմէտիկիւմ իչին, խէթա իթմիշ օլտում . . . Էկէր սէօյլէմիշ
օլսա իտիւմ, չօգ իհթիմալտըք քի, պու տէհշէթլու ֆէնա-
լըգլար վուգու պուլմազ իտիլէր :

— Մօնսիեօ Բօտօլֆ, օրասընը պիլէմէմ, օ սիզին պիլէ-
ճէկինիզ պիր շէյ տիր, պանա րաճի օլան շէյ, անճազ սի-
զէ պիր խըտմէթ իթմէք իտի . . . չիւնքի, նիհայէթ . . . նա-
սըլ քի Էվվէլէրի տախի սէօյլէտի իտիւմ, սէպէպինի կէրչի
պիլմէմ, ագլըմ իրմէզ, լաքին շունու պիլիլիւմ քի, սիզին
հագպընըզտա պիր հիւսնի թէվէճճիւհ վէ պիր մուհապպէթ
տույղուսու հիսս իթմէքտէ օլտուղումտան, ատէթա պիր
սատըգ քէօրէք մագամընտա, տալիմա խըտմէթինիզէ միւն-
թաղըր պուլունմազտաերմ . . . նիհաեէթ . . . իշթէ անճազ
պու գատար սէօյլէեէպիլիլիւմ . . . իմտի, քէնտի քէնտիմէ,
«մնսիեօ Բօտօլֆ, պէնիւմ իւճրէթիմի վիրէճէք տիր, տի-
մէք տիր քի պէն վազթիմի օնա սաթմըշըմտըր, վէ անըն
իչին իսթիմալէ պօրճլուեում . . . » տէտիւմ: Պատէհու քէն-
տի քէնտիմէ, շունու տախի տիւչիւնտիւմ, եանի, «Մէթը
տէգօլ զազապուլլահ պիր հէրիֆ տիր, մութլազա շիմտի
մէրգում, քէնտիսի իչին պիր տուզազ գուրուլմազտա օլ-
մալը տըր տէյի չիւքհէեէ զահիպ օլանճազ տըր . . . Էկըչի
Մ. Բօտօլֆ, իճրա իտիլէճէք օլան իչին, եարընա գալմա-
սընը թէքլիֆ իտէճէք տիր. վազաա պու ֆէնա պիր թէտ-
պիր տէյիլտիր, հալպու քի մէրգում հայտուտ հէրիֆ տէ,
չօգ իհթիմալտիր քի, մէզքիւր խըրսըզըզա կիտիլէճէք օլան
Էվին Էթրաֆընըն, պու կիւնտէն թէֆթիշ իտիլմէսինի իս-
թէյէճէք տիր, վէ Էկէր Մ. Բօտօլֆ ալէյհինտէտէ քէնտու-
յէ չիւքհէ վիրէճէք պիր շէյ, պիր սէպէպ զուհուր խտէճէք
օլտըր իսէ, քէնտի կիպի չարգընըն պիրինի տէ պէրապէր

ալարագ, թա պու կիւնտէն, պիւթիւն մէնֆատթ քէնտի-
նէ գալսն ֆիքր ու թամար իլէ, Մ. Բօտօլֆա խապէր վիր-
մէքսիզին, իշէ միւսարաաթ իյլէեէճէք տիր: Իմտի, պու ֆէ-
նալըղըն էօնիւնիւ ալմագ իշին, պէն տէ կիտիպ, մէգքիւր
խանէնին տիվարլարը իլէ, պաղչէնին գարուսունու կէօրէ-
պիլէճէք պիր քէօչտէ սագլանմալընմ, չիւնքի, մահէլլի
մէգպուրտա, պիր կէչիտտէն պաշգա պիր Էօլ Էօգ տուր: . .
Էկէր օրատա պիր սըղընաճագ տէլիք պուլապիլիւր իսէմ. . .
զաթէն Էաղմուր տա Էաղմագտա տըր, կիւնտիւզ ագչամա
գատար օրատա պէքլէրիմ, ալէլխուսուս կիճէ տախի պէք-
լէրիմ, վէ սապահըսը տա, հէր պիր շէյի կիտէր Մ. Բօտօլ-
ֆա խապէր վիրիւրիմ. » տէտիմ: Վէ ֆիլվագը տա էօյլէ Էաք-
տըմ, կէլիպ Վէօլ կէչիտինտէ սագլանտըմ: Պիր տէ նէ
կէօրսէմ պէկէնիրսինիլ: Սիզին գարուրա անճագ օն ատըմ
գատար Էիրագտա վագը պիր ուֆագ դօլթուզ (մէ յիսանէ-
ճիք) պուլունտուղունու կէօրտիւմ: . . իշերի կիրիպ ալթ գա-
թընտա Բէնճիրէնին էօնիւնտէ օթուրտում, վէ տօսթլարըմ,
Էանի գամպուր պիր ատէմ իլէ պիր տէ պիւլիւճէք գարը վար
տըր տա կէլէճէք, օնլարը պէքլէմէքտէյիմ, տէ յէրէք, պիր
լիթրա շարապ իլէ պիր մըգտար տախի ճէվիզ կէթիրթուլմ
վէ պունու տա պէօյլէ սէօյլէմէքտէն միւրատըմ, պէքլէ-
մէքլիկիմէ, թապիի պիր սուրէթ վիրմէքլիքտէն իպարէթ
իտի: Մէգքիւր Բէնճիրէնին էօնիւնտէ Էէրլէշէրէք, կէօղլէ-
րիմի սիզին գարուրա տիքտիմ. . . Էաղմուր սիճիմ կիպի
Էաղմագտա իտի, քիմնէ կէչմէքտէ տէյիլ իտի, վէ կիճէ
տէ Էաղլաշմագտա իտի. . .

— Իյի Էա, պիղիմ էվէ նիշին կէլիպ տէ պէքլէմէտին,

— տէտի Բօտօլֆ, Շուրինէօրիւն նագլիյեթիւնի քէսէրէք:

— Չիւնքի, մօնսիէօ Բօտօլֆ, սիզ պէնտէնիլէ, Էաղըն
իշին կէլ տէմիշ օլտուղունուգտան, օնտան էվվէլ կէլմէքլի-
կէ ճէսարէթ իտէմէտիմ: Էկէր տահա սահիհիւնի սէօյլէ-
մէք ճայիլ իսէ, ալէյհիմտէ, պիր աճ կէօղլիւլիւք վէ միւտա-
հանէճիլիք իթմիշ օլմագլըդ շիւքհէսինի վիրմէք իսթէմէ-

տիմ... անլատընը զմը շիմտի... : Վէլհասըլ , պէնտէնիզ , բէնծիրէնին էօնիւնտէ պէքլէմէքտէ , վէ ճէվիզլէրիմի գըրլայ եէմէքտէ , վէ շարապըմը տա իչմէքտէ իքէն , բէնծիրէնին տըգտսընտան , օրթալըքը պիւրիւմէքտէ պուլունան տիւմանլար օրթասընտան , լա Շուէթին , պէրապէրինտէ տախի Պրա-Բուժուն չէյթան եալըուսու Թօրթիյեար նամ չօճուղունուն կէշտիքլէրինի կէօրտիւմ : Թամամ... տէտիմ քէնտի քէնտիմէ... «իշթէ ուճու գօրտո՛ւ» : Ֆիլվազը տա էօյլէ օլտու եա . Թօրթիյեար կիտիպ , սիզին գաբունուն գարչըսընտա պուլունան չուգուրլարտան պիրինին իչինտէ , կիւեա եաղմուրտան գաչմագտա տըր կիպի , եէր սըչանը թարզընտա պիւզիւլիւպ օթուրտու... : Վէ լա Շուէթ տա խի , պաչընտաքի պօնէսինի չըգարըպ ճէպինէ գօյտուգտան սօնրա , սիզին գաբունուն չընղըրաղը իրինի չէքտի : Տօսթու նուզ , զէվալը Միւրֆ կէլիպ գաբուեու աչտը . վէ պիր տէ ածիւզէ գարընըն , պիր վէլվէլէ տիր , վէ պիր ա՛հ ու ֆէր-եատ տըր պըրագարագ , պաղչէնին իչինտէ կէզմէքտէ օյմասը սէսի իշիտիւմէկէ պաչլատը : Պէնտէնիզ , պու սէսլէրի ալ-տըգճա , պաչլատըմ , աճապա պու ճատընըն պուրաեա կէլ-մէքիքտէ , վէ պաղչէտէ կէզմէքլիքտէն իշի՛ նէ տիր , մագ-սէտի՛ նէ տիր , աճապա նէ՞ եարմագտա տըր , նէ՞ խապիս-լիք չէվիրմէքտէ տիր , տէեէրէք հըրս վէ մէրագըմտան գու-տուրուպ քէնտի քէնտիմի եէմէկէ... : Ագըպէթքեար մէր-գումէ տիշարը չըգտը , պօնէսինի թէքրարէն պաչընա գօյ-տու , կիտիպ Թօրթիյեարա պիր չէյլէր սէօյլէտի , մէրգում թէքրարէն կիտիպ քէնտի տէլիկինտէ չէօմէլիպ կիզլէնտի , վէ ածիւզէ տախի պրագըպ կիթտի... : Ոլ վաղըթ , պուն-տա պիր ազ միւլահազա լազըմտըր... : էօյլէ իշի գարըշտը-րըպ , պօշ եէքտէ , այ ըչըղընա գուրշուն սըգմաեալըմ , իհ-թիմալի հալին իւզէրինէ պիր իյի տիւշիւնէլիմ , տէտիմ , վէ պաչլատըմ չէօյլէ տիւշիւնմէկէ , եանի , «մատամ քի Թօր-թիյեար պուրաեա լա Շուէթ իլէ պիրլիքտէ կէլտի , տիմէք տիր քի , Մէթր տէգօլիլէ Մ.Բօտօլֆ տա Պրա-Բուժուն մէյ-

խանէսինտէ օլմալը տըրլար . վէ լա Շուէթ տէ պուրասընը ճասուպանը պ կէօզտէն կէչիրմէք նիյեէթիյլէ կէլմիշ օլմալը տըր , վէ կէօրիւնիւշէ նէզարէն , պուլար պօւ կիճէ , մութլագա պու էվի պասսաճագ տըրլար . վէ ֆիլ վագը տա , էկէր իշ էօյլէ չըգար իսէ , Մ . Բօտօլֆուն իշի խարապ տըր , չիւնքի դաֆիլ ավլանմըշ օլաճագ տըր , չիւնքի անըն գարար վէ թէրթիպի եարըն իչին տիր . վէ պինաէն ալէյհ , տիմէք տիր քի , պէն շիմտի գալգըպ Պրա-Բուժուն մէ յիւանէսինէ կիտէրէք , իշճէ նէ կէչիպ վէ նէ տէօնմէքտէ օլմասընը կէօրմէլի վէ անլամալըբըմ , էվվէթ էօյլէ եաբմալըբըմ , պու իյի , լաքին , պուլուն տա պիր մահզուրլու թարաֆը վար տըր , շէօյլէ քի , եա պէն պուրասընը թէրք իտիպ կիթտիքտէն սօնրա , հէման օլ հէնկեամտէ գալգըպ տա Մէթը տ'էգօլ պուրաեա կէլիր իսէ . . . էօյլէ եա , պու տա բէք իհթիմալտէն տիր եա . . . օլ վագըթ , իչին տահա զիեատէ ֆէնաեա սաբաճալընտա շիւբհէ եօգ տուր . իմտի պու ֆէնալըղըն տա էօնիւնիւ ալմագ իչին , պարի կիտիպ էվվէլինտէն , քէյ-ֆիլեէթի Մ . Միւրֆէ խապէր վիրմէլի , վէ քէնտինի սագընմասընը իլթար իյլէմէլիյիմ . . . Վագա պու տա իյի , հալ պու քի , պուլնտա տա պաշգա թէհլիքէ վար տըր , շէօյլէ քի , օլ շէյթան եավրուսու Թօրթիյեար , թախանէնին գարուսու եագընընտա սիբէրլէնմիշ պէքլէմէքտէ տիր , պէն կիտիպ գարունուն չընղըրաղընը շէքտիկիմ կիպի , պէնի կէօրէճէք տիր , վէ անինտէ գօշուպ վուգուի հալի լա Շուէթէ խապէր վիրէճէք տիր , վէ օլ վագըթ մէրգումէ տէ կէլէրէք . . . իշի պիթթապի պիւթիւն պիւթիւն պօղաճագ օլտուգտան պաշգա . . . տիկէր պիր հալ տախի վար տըր , վէ պուլնտան զիեատէ նագիք վէ մուխաթարալը տըր , պիլմէմ.քի , Մ . Բօտօլֆուն ասըլ թէրթիպի նէ տիր , պէլքի էվվէլքի թէրթիպ վէ գարարընը , իճապը հալ տէյիլթիրէրէք , պու կիճէ իչին գարար վիրմիշտիր , պուրասը պէնիմ իչին պիւթիւն պիւթիւն մէճհուլ վէ գարանլըգ տըր , եա օլ վագըթ , գաշ եաբաբըմ տէր իքէն , կէօզ չըգարըր քսէմ . . . » տէտիմ : Վէլ

հասը, պոռնկարն իւզէրինէ ու դատար տիւշիւնտիւմ, ու
 դատար դարար վիրտիւմ, վէ դարարըմտան կէրի տէօնտիւմ
 քի, Խիւտա՝ ալիւմ, դափամ շիշտի, պէ յնիւմ տէօնտիւմ... Դէ
 եաքաճաղըմը շաշըրտըմ հայվան կիպի ուտոււմ, վէ կէօղէրիւմ
 տէն աթէշ սաշըլմահա պաշլատը... Նի հայէթ, պիր արալըգ
 ֆիքրիմէ պաշգա պիր շէյ սօղտու, քէնտի քէնտիմէ, «Պիր էյի
 հավա, ատամըն ֆիքրինի աշար» տէրլէր, հայտէ պիրազ
 տիշարը չըգարագ էյի հավա ալահըմ, պագահըմ նասըլ
 շուր, ագլըմ պաշըմա կէլիւ տէ, պիր թէտպիր տիւշիւնէ
 պիլըմիլիւմ» տէտիւմ, վէ չըգտըմ, վէ ֆիլվագը տա, եէնի
 հավա ֆիքրիմէ եէնի պիր շէյ թէվէլիւտ իթտիրաի. շէյ-
 լէ քի, արգամտան պլուզըմ իլէ, պօյնումտան տախի պօ-
 եուն պաղըմը չըգարտըմ, վէ կիտիպ թօրթիյեարը եագա-
 լատըմ, վէ մէրգում բիճ, հէր նէ դատար տա պանա դարչը
 դօեարագ, բարչա բարչա շլմագլըղա, եիւզիւմիւ կէօղիւ-
 միւ չըմալաեըպ թըրնագլամագլըղա, վէ պաղըրըպ չաղըր-
 մագլըղա չըգըշտը իսէ տէ... պէն պոռնկարն հիշ պիրնի
 տիյնէմէեէրէք, մէրգումու պիր չուվալ իլինէ սօգար կի-
 պի, պիր թագըրիպ պլուզումուն իլինէ սօգտում, վէ պլու-
 զումուն պիր թարաֆընը իքի գօլլարըյլա պաղլատըղըմ կի-
 պի, տիկէր թարաֆընը տախի, պօեուն պաղըմ իլէ էօյլէ
 պիր պաղլատըմ քի, եինէ մէրգում նէֆէս ալապիլմէքտէ
 իտի. վէ պատէհու, մէրգումու պիր պօղչա կիպի գօլթու-
 ղումա ալտըղըմ կիպի, կէօթիւրիւպ եագընտա վագը օ-
 լուպ, վէ էթրաֆընտա պիր ուֆագ տիվար շէքիլմիշ շլան
 պիր սէպգէվաթ պաղչէսի իլինտէ, լահանալար օրթասընա աթ-
 տըմ. մէրգում պաշլատը սօմուզ եավրուտու կիպի պաղըր-
 մահա, ֆագաթ, սէսի, պիր դաշ ատըմտան զիեատէ ու-
 ղագլըղտան իլիտիլմէքտէ տէյիլ իտի... օրատան գըշ ի-
 բնի շէգտիկիւմ կիպի, մէկէր իսէ թամտա վագթիլտէ ի-
 միշ, հօգսա, էկէք պիրաղ տահա կիճիքմիշ շլսամ իմիշ, հէմ
 քիւլի ղայրէթիւմ պօշա կիտիպ, վէ հէմտէ ագիլիլէր զու-
 հուր իտէճէք իմիշ, կիտիպ կէշիտտէ շլան, վէ թամ սի-

զին գաբունուն գարշըսընտա պուլունան, վէ Թօրթիյեա-
րին տա չուգուրունուն իւղէրինէ պագ մագտա օլան իրի ա-
ղաճարտան պիրինին իւղէրինէ Թըրմանարագ չըդտըմ. Ա-
րատան անճադ ծն տագըգա կէչէր կէչմէղ, անագ սէսլէ-
րի իշիթտիմ. օլ հէնկեամտէ իսէ, եաղմուր տա հալէա եաղ-
մագտա օլտուղու կիպի, օրթալըգ տա սիմ սիեահ գարան-
լըգ իտի... Գուլագ վիրիպ կէլէնլէրին քիմ օլտուգլարընը
տիյնէտիմ, պիր տէ լա Շուէթին, — «Թօրթիյեա՛ր... Թօր-
թիյեա՛ր...» — տիեէրէք, եալաշճաճըգ մէրդում չօճու-
ղու չաղըրմագտա օլմասընը իշիթտիմ, — Նասըլ քի նագլ
իթտիմ, զաթէն Թօրթիյեարը պէն օրատան գալտըրմըլ օլ-
տուղում ճիհէթլէ, Թապիաթիյլէ չօճուգտան պէքլէնիլէն
ճէվապ ալընամատըղընտան, — «Եաղմուր տէվամ իթմէք-
տէ օլտուղունտան, պէս պէլլի օլ իթ եալրուսու, պէքլէ-
մէքլիքտէն պըգարագ, պրագըպ կիթմիշ օլմալը տըր, ա՛հ,
պիր էլիմէ կէչուէ տէ, պօյնունո՛ղ գօշարամ, չու բիճին...»
— տէտի Մէթր տէգօլ պլն քիւֆրիւ պիր բարահա իտէրէք.
— Գօճաճըղըմ, էօյլէ բէք չաբուգ հըրսլա՛նմա, — տէտի լա
Շուէթ, — պէլքի պիղէ պիր շէյ խապէր վիրմէք իւզըն պը-
րագըպ կիթմէքլիկէ մէճպուր օլմուշ տուր... Աճապա պու-
րատա պիղիմ իշին պիր տուզագ գուրուլմո՛ւշմու տուր...
Ջիւնքի, մալիւմ եա, սէնին տօսթ պու իշին, մութլագ սու-
րէթտէ սաաթ ծնտա իճրա իտիլմէսինի իարար իւզըն իտ-
տաա իյլէմէքտէ իտի... — Եա զաթէն պէնիմ աճէլէմ վէ
պէնիմ թէլաշու զայրէթիմ նէ նիյեէթէ մէպնի տիր, իշթէ
մահգա օլ շիւբհէեէ մէպնի տիր, — տէյի ճէվապ վիրտի Մէթր
տէ՛նգօլ, — տահա շիմտի սաաթ եէտի տիր: «Հէր նէ հալ
իսէ, սէն քէնտի կէօղիւն իլէ, օրատա ագճէ պուլունտու-
ղունու կէօրտիւն իտի, էօյլէ տէյի՛լ մի... պու ալէմտէ,
թէհլիքէեի կէօղէ ալմահան, հիշ պիր շէյ եաբամաղ, քեար
զարարըն օրթաղը տըր, տէմիշէր, սէն չու թալչան իլէ,
(քիլիթ աչաճագ ալէթ) մագասը (պաշգա պիր ալէթ) պա-
ան վիրսէնէ պագաեըմ: »

—Տիմէք տիր քի, էօյլէ ալէթլէր տէ կէթիրմիշ իտիլէր էօյլէ մի, —տէյի սիւալ իթտի Բօտօլֆ:

—Պուշլար, Պրա-Բուժուն մէյիսանէսինտէն կէլմէքտէ իտիլէր. մահէլլի մէղպոչրտա իսէ, տահահա ալէթլէր վար տըր քի, օլ պապտէ միւքէմմէլ պիր հայտէ պուլունմագտէ տիր... Մէթր տ'էգօլ բէք գօլայ սուրէթտէսիգին գարու-եու գօրլանըպ աչտը. —«տէն պուրատա տո'ւր, —տէտի մէր-գում, լա Շուէթէ, կէօզէթ, տիգ-գաթ իյլէ, վէ հէման պիր սէս ալտըղքն կիպի, պաղըր խապէր վէր. —Մէն տէ քէնտի խըշտընը, ելէլէկինին տիւյմէ տէլիքլէրինտէն պիրինէ կէլլըր քի, հաղըր պուլունսուն տա, իգթիգա իթտիկի տագըգա-տա, գօլայճա չէքէպիլմէքլիկէ միւ գթէտիր օլասըն» —տէտի թէքկէօզ ճատը: Վէ Մէթր տ'էգօլ պաղչէեէ կիրտի... Պէն-տէնիգ պուշլարը կէօրտիւկիւմտէ, հէմանտէմ աղաճտան աշաղըր աթըրտըղըմ պիրլէ, լա Շուէթին իւզէրինէ տիւշ-տիւմ, մէրգումէեէ իքի եումրուգ եէրլէշտիրտիմ... էմ-մա, էօյլէ ատի եումրուգլարտան տէյիլ հա... ճատը սէս պիրլէ չըգարամսեարագ, եէրէ սէրիլտի... վէ անը օրատա պրրագտըղըմ կիպի, սէրիան պաղչէեէ գօլտում... լաքին, հայֆա' քի, մօնսիէօ Բօտօլֆ... բէք կիճ գալմըշ իտիմ... —Ձէ'վալըր Միւրֆ նէ եաբմագտա իտի... —տէտի Բօտօլֆ:

—Մէրգում Մէթր տ'էգօլ իլէ, գարունուն էօնիւնտէ-քի քիւլիւք մէրտիվէն սէտտի իւզէրինտէ ալթ ալթա իւսթ իւսթէ եուվարլանըպ ճէնքլէշմէքտէ իտի. վէ պէնիմ եէթիշ-տիկիւմտէ, զաթէն մէճրուհ օլմուշ իտի իսէ տէ, տայիմա սէպաթ վէ մէթանէթ իւզրէ գարշըր գօյմագտա օլտուգտան պաշգա, քիմսէեի եարտըմա տախի չաղըրմագտա տէյիլ իտի. պէն քէնտի քէնտիմէ «գահրաման պիր զաթ տըր, իյի քէօքէքլէրէ պէնզէմէքտէ տիր, կէրչի տիշլէրի վար տըր էմ-մա, լաեղըր լա ըրըրմանըն եօլունու պիլմէեօր» տէտիմ... վէ հէման պիւթիւն վիճուտիմլէ, իքիսինին պիրտէն իւզէրինէ պիլըրտըմ, վէ Մէթր տ'էգօլու պիք պաճաղընտան եագա-

լատրմ, չիւնքի, օլ հէնկեամոէ, եագալաեաճադ. պաշգա
պիր Թարաֆընը աչքդ տա պուլամատըմ, — զայրէ՛թ, մօն.
սիէօ Միւրֆ, մէթանէ՛թ, պէն իմ, Շուրիւնէօր իւմ, հայտէ
իքիմիզ պիղղիքտէ շու մէլունուն հապգընտաւն կէլէլիւմ. —
Ահ, հայտուտ, նէրէտէն տէ կէլտին չըգտըն» — տէ յի պա.
ղըրտը Մէթր տէգօլ գուտուրարագ : — «տէն հէման. մերա.
գընլա կէպէր, մէլուն հէրիֆ, չիսոի անլարսըն նէրէտէն
կէլիւզ չըգաղղըմի» — տէ յի ճէվապ վիրտիկիմէ պերապէր,
պալտըղարքնտան պիղինի տիղլէրիմարասընտա, մէնկէնէ.
վարի սըղըշտըրտըգտան պաշգա, էլինտէ շիչինի Թուլթ.
մագաա օլտաւղու գօլունու տախի եագալատըմքի, արթըգ
պու Թէսաուիւֆ աշուրի մէրթէպէ իշէ եարատը : . . — պու
արատա Միւրֆ, «աճապա միւսիւ Բոտօլֆ նէ օլտու, նէ.
րէտէ գալտը» տէ յի պաղըրտը պանա մուալէնէթ իտէրէք :
— Մէրա վէ ալիճէնաւ պատամ, — տէտի Բոտօլֆ քէմա.
լի Թէէսիւֆ իւզրէ :

— «Պիւրէմ, օլ պապտէ հիշ պիր մալիւմաթըմ եօգտուր,
— տէ յի ճէվապ վիրտիւմ. — քիմ պիլիր, պէլքի պու ճանվէր
հէրիֆ պիշարէեի Թէլէֆ իթմիշտիր : . . » վէ պիւթիւն գուվ.
վէթիմի Թօթլաեարագ, Մէթր տէգօլու սըղըշտըրտըգա
աղղըշտըրտըմ, վէ կէրչի մէրգոււմ տա պէնի չիչէմէկէ շօգ
չալըշտը իսէ տէ, պէն կէօքսիւմիւ անըն գօլու իւզէրինէտա.
եաթարագ եիւզիւ գօեու եաթմըշ օլտուղումտան, մէգըիւր
պլէթի ճարիհէսինի գըմըլաաթըպ իշլէթմէքիկէ պիր տիւր.
լիւ միւգթէտիր օլամատը : — «Տիմէք տիր քիսիւ պիւթիւն
պիւթիւն եալընըգըրնը, էօյլէմի» — տէտիմ Միւրֆէ, պիր
Թաքաֆաան Մէթր տէգօլ իլէ ճէնրէշմէքիկէ տէվամիյ.
լէտիկիւմ Թաքաթիտէ. — «կէրչի շուրաճըգտա եագընտա
ատամար վաթտըր, — տէտի մէրգոււմ, — լաքին չաղըրմագ.
լա իշիթէմէղլէր : — Ձօգ ուգագտամը տըրլար. — սաքի
պուրաեա ճն տագըգալըգ պիր մէսաֆէտէ տիրլէր. — պա.
րի հիշ տէյիլ իճէ իմտաա պաղըրալըմ տա, էկէր տիշար.
տան կէշէնլէր պուլունուր իսէ : իշիտիպ տէ գօշտունար,

եկեթիշտինէր : — Խայր , մատամքի պիղ պուշու թուրմադ-
 տաեղ , պըրագմաեղ պուրատա ալը գոյմալըեղ . . . ֆա-
 գաթ , պէն քէնտի իւղէրիմտէ պիր զալիֆիլք հիսս իթմէք-
 տէեիմ . . . եարալանմըլըմտըր . . . — Հայըֆ , իմտի էօյլէ օլ-
 տուգտա , էկէր կիտէպիլէճէք գատար գուտրէթինիզ վար
 իսէ , սիղ կիտինիզ , իմտատէ առէմ չաղըրընըզ , պէնճէ պէն
 պուշու զաղթ իտիպ պըրագմամագըղա չաղըրըմ : » — Մ.
 Միւրֆ , պիր թագրիպ քէնտուշի գուրթարարագ կիթտի ,
 վէ պէն գալտըմ Մէթըր տ'էգօլ իլէ եալընըզնա օլարագ :
 Հաֆըզ Ալլահ , քէնտիմի մէտհ իթմէք իշին սէօյլէմէմ էմ-
 մա . . . պիր արալըգ , էօյլէ պիր հալէ տիւշար օլտուլմ քի ,
 հէման իշիմ պիթէճէք կիպի իտի . . . վիճուտիմիզին նըսֆը
 մէրտիվէնին սէտտի , վէ նըսֆը տիկէրի տախի մէրտիվէնին
 սօն գատէմէսի իւղէրինտէ օլտուղու հալտէ , պօղաղ պօ-
 ղաղ , կէօքս կէօքսէ , գօլ գօլա , վէ պաճագ պաճաղա օլա-
 րագ պօղուչմագտա իտիք . . . Պէն գօլումուն պիրինի հայ-
 տուտուն պօյնունա տօլամըշ իտիմ . . . եիւզ եիւզէ կէլմիշ
 իտիք . . . Մէրգուլմ , էօքիւզ կիպի սօլումագտա իտի : Քէ
 տիլէրինի գըճըրտաթմագտա իտի . . . օրթալըգ սիֆիր գա-
 րանլըգ օլուպ . . . եաղմուր տա տէրսէնիզ , հէմիշէ եաղ-
 մագտա իտի . . . վէ ըլըգ օլարագ տա , մէրտիվէն պաշըն-
 տաքի լամպանըն ճիւզի պիր ըլըղընտան պաշգա եօգ իտի
 . . . Մէրգուլմուն պիր պաճաղընը քէնտի պաճագլորըմ ա-
 րասընա կէշիւմիշ իտիմ . . . Պու ճիւմիէ տախի , մէլուն հէ-
 ղիֆին պէլինտէ , տօմուզ գուլվիլէթի գատար գուլվիլէթ պու-
 լունմագտա իտի . շէօյլէ քի , պիզիմ իքիմիզի պիրտէն , եէրտէն
 պիր աեագ գատար եօգարը գալտըրապիլմէքտէ իտի : Մէր-
 գուլմ պէնի ըսըրըպ տիլէմէքիկէ չալըշտը իսէ տէ , պիր
 տիւրլիւ մուվաֆֆագ օլամատը : Պէն միւտտէթի էօմրիւմ-
 տէ , օլ անտէ քէնտի իւղէրիմտէ պուլտուղում գուլվիլէթ ,
 մէթանէթ , վէ ճէսարէթ գատար , գուլվիլէթ , մէթանէթ , վէ
 ճէսարէթ հիշ կէօրմիւշ տէյիլ իտիմ . . . Հաֆըզ Ալլահ . . .
 սինէմ թըգ թըգ զուրմագտա իտի , լաքին , իյի թարաֆ-

տան վուրմագտա իտի . . . քէնտի քէնտիմէ , « Պէն շիմ-
տի , խալգ իւզէրինէ սալմագ իսթէնէն գուտուրմուշ պիր
քէօրէկի եագալաեարագ , սալմագլըգտան մէնն իթմէքիկէ
չալըշան պիր ատամա պէնզէմէքտէ յիմ . . . » տիմէքտէ իտիմ :
— « Պրագ պէնի տէ , արթըգ սանա պիր շէյ եարմանեանըմ »
— տէտի Մէթր տէգօլ նէֆէսի քէսիլմիշ պիր հալտէ օլ-
տուղու թագտիրտէ սէօյլէեհէրէք : — « Խայր , սէն նամէրտ
ալչաղըն պիրի սին , սէնին լագըրտընա զէրրէճէ էմնիյեթ
ճայիզ օլամաղ » — տէյի ճէվապ վիրտիմ մէրգուամ . — Շիմ-
տի անլաշըլմագտա տըր քի , սէնին ճէսարէթին , անճագ վի-
ճուտճա տէրքեար օլանգ ուվվէթինէ թապի պուլունմագտէ
իմիշ , վէ պինսաէն ալէյհ տիմէք տիրքի , սէնին , օլ Բօաս-
սիտէքի սօյմագ իչին էօլտիւրտիւկիւն էօքիւզ թաճիրի , եա-
լընըզ պէնիմ գուվվէթիմ գատար պիր գուվվէթէ պիլէ մալիք
պուլունմուշ օլսա իմիշ , մէզքիւր խապասաթը իճրանա ճէ-
սարէթ իտէմէեէճէք իմիշսին , հա՛ , նէ՛ տէրսին , էօյլէ տէ-
յիլմի . — Խայր , էօյլէ տէյիլ տիր , — տէտի մէրգուամ , —
լաքին պիլմիշ օլքի , սէնին տախի , թըպզը անըն կիպի ճա-
նընը քաճաղըմ տըր : » — Մէրգուամ պունու սէօյլէտիկիլլէ
պէրապէր , օլ մէրթէպէ պիր գուվվէթ վէ շիտտէթ իւզրէ
վիճուտինի սիքտի , վէ այնի վագըթտա պաճագլարընը տա
կէրկիլէտի քի , պէնի նըսֆ մէրթէպէ չէվիրէ պիլմէքիկէ
միւգթէտիր վէ մուվաֆֆագ օլտու . . . : Շէօյլէ քի , մաաղալ-
լահ , էկէր էլինտէ խըշտընը թուլթմագտէ օլտուղու գօլու-
նու , աղաճըգ տիգգաթսըզ տալքանըպ տա կէվչէք սու-
րէթտէ թուլթմուշ պուլունսա իտիմ . . . շիմտիյէ գատար
չօգտա՛ն իշիմ պիլմիշ իտի . . . : Օլ հէնկեամտէ , հէր նասըլ
իսէ , պէնիմ սօլ պիլէկիմ պօշտա գալարագ , պիր իշէ եա-
րանամաղ պիր հալտէ պուլունտուգտան պաշգա , եուամ-
րուղումու ալմագլըգ մէճպուրիյեթինտէ տախի պուլուն-
տում . . . վէլ հասըլ , բէք մուխաթարալը պիր հալ քէսպ
իթտիմ . . . օլ վագըթ , քէնտի քէնտիմէ , « Պէն ալթտանըմ
օ իւպթտէ , արթըգ պէնի էօլտիւրէճէք տիր , լաքին , նէ՛ եա-

բաերմ, գատէր պէօյլէ իմիշ, ֆագաթ, հէլէ շու թէսէլլիմ վար տըր քի, պու մէլուն հէրիֆին եաշամասընտան, պէնիմ էօլմէմ տահա էվլէա տըր . . . չիւնքի, հիշ տէյիլ իսէ, պէն պիր եիւրէկէ վէ պիր նամուս տույղուսունա մալիք պուլու-նարագ էօլմիւշ օլաճաղըմ, Մ. Բօտօլֆ պանա էօյլէ սէօյլէ-տի իտի . . . վէ շիմտի, պէն տէ հիսս էյլէմէքտէ յիմքի, պու լագըրտը սահիհ պիր լագըրտը իմիշ . . . հալ պու քի, պու հէրիֆին նէսի վար տըր քէնտույի թէսէլլի իտէճէք, նէ պիր եիւրէկէ վէ նէ տէ պիր նամուս տույղուսունա մալիք պու-լունմագտա տըր, տէտիմ (*): Պէնտէնիզ պու միւհլիք հալ-տէ պուլունմագտէ իքէն, պիր տէ սէտտին իւզէրինտէ լա Շուէթին անագտա տուրմագտէ օլտուղունու կէօրտիւմ . . . մերգումէ ճատը, դըրմըղը շալը ումուղունտա օլտուղու հալտէ, օլ եուվարլագ կէօղիւնիւ տիքէրէք պագմագտա իտի . . . Հաֆըզ Ալլահ, դարշըմտա պիր գարագ օնճօլս տի-քիլմէքտէ տիր զանն իթտիմ . . . —«Ֆինէ'թ, Ֆինէ'թ, —տէ-յի պաղըրտը Մէթը տ'էգօլ մերգումէտէ, —պըչաղըմ է-լիմտէն տիւշտիւ իտի, չաբուգ շունու պուլտա ալը վէր . . . իշթէ, իշթէ, շուրաճըգտա օլաճագ տըր . . . շունուն ալ-

(*) Պու պիր եիւրէկէ վէ պիր նամուս տույղուսունա մալիք պու-լունմագըզ լագըրտըսընա, հէր քէսին տիգգաթը թամմէսինի տա-վէթ իտէրիզ, գիրա հէր տտամ իշին, վէ հէր միլէթ իշին, իշթէ ճէ-միւսէթի պէշէրիյեէ իշինտէ, վէ մէտէնիյեէթ տայիրէսինտէ, պու իքի շէյ գատար էլզէմ հիշ պիր շէյ եօգ տուր տէնիլտէ ճայիզ տիր - վէ պիգտէ իսէ, էսէֆ իտէրէք սէօյլէրիզ քի, էն զիեատէ թանըլմամըշ վէ մէթրուք հալտէ գալմըշ օլան ֆագիլէթ վէ խաստէ, իշթէ պու իքի մուգատտէս խաստէ տիր: պիգտէ պու իքի մուպարէք ֆագիլէ-թին եէրինի թութմագտա օլան շէյ, անճագ վէ անճագ բարա իլէ վիճտանըզլըզ տըր . չօզլար, բարա իշին, հէր շէյի իրթիքեապ իթ-մէքտէ տիրէր, չօզլար, բարալարընա կիւվէնէրէք, հէր ֆագիլէթի թահգիլ իթմէքտէ տիրէր, վէ պինապէրին չօզլար, եիւրէք, զամիր, զիմմէթ, ինսաֆ, մէրհամէթ, տօսթլուգ, ինսանիյեէթ վէ էմալի լագըրտըլարը իշիթտիլէրինտէ, տիւզճէ կիւլմէքտէ վէ անճագ խօտ-պինիկէ իթիպար իթմէքտէ տիրէր :

Թքնտա օլմայը տըր . . . հէման ալտըղըն կիպի վո'ւր , եէր-
լէշտիր . . . Թա արգա'սընա , Թա իքի ումուզլարընըն օր-
թասընա . . . — Տո'ւր պիրազ , գօճաճըղըմ , տո'ւր պիրազ
քի քէնտիմի պուլաեմ : » — Պիր տէ պուռնուն իւզէրինէ լա
Շուէթ պաշլատը էթրաֆըմըզտա տէճնտիւքճէ տէճնմէկէ
. . . Եվվէթ , պիր իխթիհար ուզուրսուզուգ գուշու կիպի
տօլաշմեա : Վէ նիհաեէթ իւլէմը , ճատը մէգքիւր խըշտը
պուլտու . . . վէ իւզէրիմէ հիւճում իթմէքլիկէ գալգըշտը
. . . հալ պու քի , պէնտէնիզ , գաքնըմ իւզէրինէ եաթմըշ
պուլունտուղում ճիհէթլէ , Թէօատիւֆ պու եա , սըրա-
սընա կէթիրիպ տէ , Թա կէօքսիւնիւն օրթասընա տօղրու ,
էօյլէ պիր շէտիտ Թէրմէ եէրլէշտիրտիմ . քի , իթ կիպի եէ-
րէ սէրիլտի իսէ տէ , զազապլար զազապը գարը , եինէ քէն-
տույի Թօքլահարազ աեաղա գալգտը , վէ բիւր զազապ օ-
լուպ գուտուրարազ իւզէրիմէ տօղրու հիւճում իյլէտի :
Արթըզ կիւճ վէ գուվվէթիմ նիհաեէթ տէրէճէեէ վասըլ
օլմուշ , վէ էլիմտէն տէ պիր շէյ կէլէմէմէկէ պաշլամըշ իտի .
պու ճիւմլէ տախի , Մէթր տ'էգօլա սարըլըշ օլտուղում .
տան , Թա սօնունա գատար պրագմամեա չապալամագ-
տա իտիմ : Լաքին , մէրգումտա ալթտան , չէնէմէ չէնէմէ
էօյլէ շէտիտ եումրուզլար եէրլէշտիրմէկէ պաշլամըշ իտի
քի , ագըպէթքեար եագասընը պրագմագլըղա մէճպուր օլ-
մագ իւզըէ իտիմ : Պիր տէ պու հէնկեամտէ , իւշ տէօրթ
նէֆէր բիւր սիլահ եիկիթլէրին , ալէթթաճիլ , մէրտիլէն
սէտտինտէն աշաղը ինտիքլէրիյլէ . . . Մ . Միւրֆիւն տախի
պիւթիւն պիւթիւն ըհնկի աթմըշ օլուպ , վէ մօնսիէօ տօգ-
թօրա տաեանմըշ օլտուղու հալտէ , քէնտույի սիւրիքլէեէ-
րէք կէլտիկինի կէօրտիւմ . . . Մէրգուման պապա եիկիթ-
լէր , Մէթր տ'էգօլ իլէ լա Շուէթի եադալպտըլար , վէ սը-
գը սըգը պաղլատըլար . . . Պու գատարը իյի իտի , Լաքին , եա-
լընըզ պու գատար իլէ , իշ պիթմիշ օլմատը իտի . պէնիմ
մէրազ վէ էնտիշէմիւսիւ Րօտօլֆուռնէն օլտուղունու պիւ-
մէք վէ անլամագ իտի . . . Օլ արատա , օլ պիշարէ լա Կու-

ալէօզիւն տիշինին չէքիւմէսի խաթրըմա կէլտի, հիստէթ ու շիտտէթ իւզրէ լա Շուէթին իւզէրինէ գօշտում, վէ գօշտունուն պիրինի թու թտուղում պիրլէ, պիր թարաֆտան, հալաթ կիպի պուրմագտա օլտուղում հալտէ, տիկէր թարաֆտան տախի, — «սէօյլէ, սէօյլէ պագաեղմ ճաւո՛ղ, Մ. Բօտօֆ նէ՛րէտէ տիր» տէյի ճէպր իյլէտիմ: Վագաա, իթ եիւրէքի գարը, պիրինճի տէֆատա չօգ իյի տաեանտը, վէ իսար իտիպ սէօյլէմէք իսթէմէտի, լաքին, իրինճի տէֆատա էօյլէ եաբամատը, պէն գօլունու պիւքտիւքճէ, — «ամա՛ն, ամա՛ն, Պրա-Բուժուն Գէօր-սէնեան նամ մէյխա նէսինին մախզէնինտէ տիր...» տէյի պաղըրմանա պաշատը: «Բէք ալէա, հազըր եօլումուն իւսթիւնտէ տիր, կէչէր իքէն, լահանա պօսթանընտան, Թօրթիյեարը պէրապէր ալարագ կիտէր պուլուրում...» տէտիմ, վէ անինտէ եօլու էլէ ալարագ, մահէլլի մէքքիւրտան կէչտիմ իսէտէ... քիմսէեի պուլամաներպ, եալընըզ պլուզումու պուլտում... չիւնքի, մէրգում տօմուզ եավրուպու, տիշլէեէ տիշլէեէ պլուզումու քէսմիշ վէ ֆիրար իթմիշ իտի: Տօղրու Գէօր-Սէնեանա գօշտում, վէ Պրա-Բուժուն պօղազընտան եագալանարագ... «պու ագչամ Մէթր տ'էգօլ իլէ պիրլիքտէ պուրանա կէլմիշ օլան պիր տէրիգանլընէ՛րէտէ տիր» — տէյի թէհտիտ իւզրէ վէ ճէպր իտէրէք սիւալ իթտիմ: — Պրա՛գ պօղազըմը տա խապէր վիրէյիմ, մէրգումու պիր շագա օլսուն իչին, պէնիմ մախզէնտէ հապս իթտիլէր, հայտէ կիտիպ աչարագ չըգարալըմ» — տէտի: Վագաա կիտիպ էնտիք... քիմսէեի պուլամատըգ... — «պէս պէլլի պէնիմ եիւղիւմ պաշգա պիր թարաֆտա օլտուղու հալտէ չըգըպ կիթմիշ օլմալը տըր, նասըլ քի սէնտէ կէօզլէրին իլէ կէօրտիւն քի քիմսէ եօգ տուր» — տէտի: Պէնտէնիզ, պունուն իւզէրինէ, մահզուն վէ միւքէտտէր կէրի տէօնիւպ տէ չըգմագ իւզրէ իքէն, պիր տէ ֆէնէրին ըշըղընտա, մախզէնին տիպինտէ պաշգա պիր գարու տահա կէօրտիւմ, հէմանտէմ օրանա գօշտում, չէքիպ մէքքիւր գարուեու աչտըմ:

սուլար ճօշուպ իւզերիմէ կէլտիլէր, սուեա տիւշմիւշ սը-
րանա տէօնտիւմ, վէ պիր տէ օլ զէվալլը դօլլալընըզըն, եօ-
դարը տօղրու հավատա պուլունտուգլարընը կէօրտիւմ...
սիզի չէքիւլ չըդարտըմ, վէ սըրթլատըղըմ կիւլ, պուրա-
եա դատար կէթիրտիւմ, չիւնքի, օրատա, արապա կէթիրթ-
տիրէճէք պիր ատամ պուլունմագտա տէյիլ իտի: Իշթէ,
մօնսիէօ Բօտօլֆ... պէնիւմ եարապիլտիկիւմ անճագ պուն-
տան իպարէթ տիր. վէ պու ճիւմէ իլէ տախի, քէնտիմի
մէտօ՛ իթմէք իսթէմէմէքսիզին տէեէպիլիրիւմ.քի, պէնտէ-
նիզ պու պապտէ մէմնուն պուլունմագտանըմ...:

—Թօսունոււմ, տիմէք տիր քի, պէն չիմտի էօմրիւմիւ
սանա պօրճլու պուլունմագտանըմ... էվվէթ, պու պիր
պօրճու ազիւմտիր... վէ քէմալի էմնիյեթ իւզրէ օլմալը-
սընըզ.քի, պէն պու պօրճումու սիզէ իֆա իտէճէկիւմտիր:
Տավիտ, կիտիւլ շու պիզիւմ Միւրֆտէն պիր խապէր ալըր-
մըսընըզ, պագընըզ, նասըլսըր, — տէյի իլավէյի մէգալ
իթտի Բօտօլֆ, — լաքին, եինէ պուրաեա կէլինիզ:

Տօգթօր տիշար չըգտը:

—Թօսունոււմ, պիլիւրմիսին Մէթր տէգօլ նէրէտէ տիր
չիմտի:

—Լա Շուէթ տէ պէրապէրինտէ օլտուղու հալտէ, ա-
չաղըտա պիր օտատա պուլունմագտա տըր. լաքին, մօն-
սիէօ Բօտօլֆ, զապթիեէլէր ճէլպիյլէ, մէրգումու հիւքիւ-
մէթէմի թէսլիւմ իթմէք նիյեթթինտէսինիզ:

—Խայր, նիյեթթիւմ օ տէյիլտիր:

—Իմտի էյլէ օլտուգտա, եանէ՛ եարաճագսընըզ, պը-
րագըմը վիրէճէքսինիզ...: Պագաթ, մօնսիէօ Բօտօլֆ, ար-
թըզ օլմէրթէպէ ալիճէնապլըգտա իթմէսինիզ իյի օլուր...:
Զաթէն սէյլէմիչիւմտիր, թէքրարէն սէյլէրիւմ զաթընըզա
քի, մէրգումաւտէթա գուտուզ քէօրէք կիպի պիր հէրիֆ տիր:
Հէման ըասթ կէլտիկինի տիշլէր ըսըրըր, պիւմի՛շ օլասընըզ:

—Արթըզ պունտան սօնրա քիմսէեի ըսըրա:Պեաճագ
տըր... օլ պապտէ ասլա չիւրհէն օլմասըն:

— Էօյլէ իսէ, եա ֆիւրը ու նիյեթիւնը նէ տիր, պիր
եէրտէ մահպո՛ւս մու իթմէք տիր:

— Խայր, օ տախի օլմատըգտան պաշգա, հաթթա ան-
ճադ եարըմ սաաթ սօնրա պուրատան տիշարը պիլէ չըգա-
ճադ տըր:

— Քի՛մ, Մէթր տ'էգօլմու:

— Իվլէթ . . .

— Պէրապէրինտէ ժանտարմա տա օլմահաճադ մը տըր:

— Խայր, ժանտարմա տախի պուլունմահաճադ տըր:

— Էյ էօյլէ, սէրպէսթճէ, պուրատան տիշարըմը պըրա-
գըլաճադ տըր . . .

— Իվլէթ, սէրպէսթճէ պըրագըլաճադ տըր . . .

— Էյ պիւթիւն պիւթիւն եալընըմը օլաճադ տըր:

— Իվլէթ, եաբա եալընըղ օլաճադ տըր:

— Էյ նէրէեէ կիտէճէք տիր . . .

— Ճանընըն իսթէտիկի եէրէ կիտէպիլէճէք տիր . . . —
տէտի Բօտօլփ Շուրինէօրիւն լագըրտըսընը քէսէրէք, վէ
պիր էսէրի զայղ ու զաղապ իւզրէ կիւլիւմէեէրէք:

Տօգթօր Տավիտ կէլտի:

— Էյ Տավիտ, Միւրֆի նէ՞ հալտէ տիր . . .

— Ուեումագտա տըր. . . մօնսէնէօր, — տէտի մէրգու՛մ
մահզունիյեթ իւզրէ, — նէֆէսինի հալէա կիւճ սուրէթտէ
ալմագտա տըր . . .

— Տիմէք տիր քի, տայիմա պիր թէհլիքէ կէօրիւնմէքտէ
տիր, էօյլէ՞ մի . . .

— Մէրգումուն հալի . . . բէք աղըր տըր, մօնսէնէօր,
պու ճիւմէ իլէ տախի պիւթիւն պիւթիւն գաթի իւմիտ
իտիլէճէք պիր հալտէ տէ տէյիլտիր . . .

— Մֆ, Միւրֆի, ինթիգա՛մ . . . ինթիգա՛մ . . . — տէյի
պաղըրտը Բօտօլֆ պիր հիտտէթի ազիմէ իւզրէ, Պատէհու
իւլալէյի մէգալ պիրլէ, — Տավիտ, սիզէ պիր սէօյլէեէճէ-
կիմ վար տըր . . .

Վէ մէրգումուն գուլալընտան պիր շէյ սէօյլէտի:

Տօգթօր անըն իւզէրինէ տիթրէմէկէ պաշլանը :

—Նիշին գօրգուպ թէրէտտիւտ իթմէքտէօինիզ, —տէ-
տի մէրգումն Բօտօլֆ, —սիզին իլէ զաթէն օլ խուսուստա
չօգ տէֆա գօնուշմուշումտուր . . . Իշթէ անը մէվգքի ին-
րանա վազ իթմէքլիկին թամվազթի շիմտի կէլմիշտիր . . .

—Մօնսէնեէօր, պէնտէնիզ գօրգուպ թէրէտտիւտ իթ-
մէքտէ տէ յիլիմ . . . Մէգքիւր էֆքեարընըզ, էն պիւլիւք սա-
հիպ ճինանէթլէր իչին թէրթիպ օլունմագտա օլան ճէզա-
լարըն, չայեանը թէֆթիշ ու թէճէսսիւս պուլունմասընտան,
վէ պիր իսլահաթա միւհթաճ օլմասը իտտաասընտան ի-
պարէթ պուլունմագտա տըր, զիրա, մէրգումն սահիպ
ճինանէթլէր իչին, էօյլէ պիր ճէզա թէրթիպ իտիլմէլի տիր
քի, ատամն հէմ տէհշէթ վիրիճի սուրէթտէ օլմալը տըր
. . . վէ հէմտէ թէօվպէքեար օլուպ իսլահը նէֆա իթմէք-
լիք նիյեթ ու արզուսինտէ պուլունանլար իչին տախի, քիւ-
չատէ վէ միւֆիտ պիր գարու պուլունմալը տըր . . . Վէ իշ-
թէ, մէգքիւր տիւշիւնտիւկիւնիւզ ճէզա, մէրգում ճանի
իչին բէք միւնասիպ վէ բէք ճայիզ տիր. չիւնքի մէրգում,
սայիր էնվայի ճինանէթլէրինտէն տօլանը, միւհպպէտէն
քիւրէքտէ գալմագլըզ ճէզասընա չարմըշ օլտուգտան պաշ-
գա . . . Իւշ քիշինին տախի ճանընա գատտ իթմիշ տիր . . .
նասըլ քի պունլարտան պիրի, էօքիւզ թաճիրի օլտուզու-
կիպի . . . պիրի Միւքֆ . . . վէ տիկէրի տախի սիզսինիզ, տի-
մէք տիր քի, ատալէթ իգթիզասընճա, մէգքիւր ճէզանը
չէքմէքլիկէ, գաթ էնտէր գաթ միւսթահագգ տըր . . .

—Օլ պապտէ, լազըմ կէլէն էճրի չէքիպ իսլահը նէֆա
իտէպիլմէք իչին, մէյտան հէր վազըթ, վէ իսթէտիկի մէր-
թէպէ, քէնտիսի իչին աչքգ օլմուշ օլաճագ տըր . . . —տէյի
իլավէյի մէգալ իթտի Բօտօլֆ, Մէրգում ճիւզիճէ սիւքի-
ութ իւզրէ տուրտուգտան սօնրա, թէքրարէն քէլամէ ա-
ղազ պիրլէ, —Օնտան սօնրա, Տալիտ, մէրգում իչին, եա-
լընըզ պէշ պին ֆրանգ քեաֆի օլաճագ մը տըր :

—Շիւբհէսիզ, մօնսէնեէօր :

—Թօսուհում, —տէտի Րօտօլֆ, օլ հէնկեամտէ, քէմալի
թէաճճիւպինտէն նաչի, աղղը աչըգ գալարագ տիյնէմէքտէ
պուլունան Շուրիէօրէ խիթապէն, — Պէն տօգթօր իլէ պիր
աղ գօնուշմագ իսթէրիմ, իմտի պու միւտտէթ զարֆընտա,
սէն տէ կիթ շու եանտաքի օտաեա տա . . . օրատա, պիր
եաղըխանէ իւզէրինտէ, գըրմըղը վէ պիւյիւք պիր չիզտան
տէրունինտէ բարա վար տըր, մէգքիւր բարատան պէշ թա-
նէ պինէր ֆրանգլըգ պիլէթ ալտա պանա կէթիր . . .

—Իյի եա, մէգքիւր պէշ պին ֆրանգ քիմէ՞ վիրիլէճէք
տիր, —տէտի Շուրինէօր, Ղայրի իսթիեարի պիր սուրէթ-
տէ օլտուղու հալտէ պաղըրարագ :

—Մէթր տ'էգօլա վիրիլէճէք տիր . . . իմտի, խապէր
վիր տէ, մէրգուհու տա սուրաեա կէթիրսինէր . . .

ՕՆ ԵՒՏԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

ՀԵՁԱ ՎԻՐՄԵՔԼԻՔ

Մէնզարէ, բէք լաեըղը սուրէթտէ ընդլար իլէ միւնէվ-
վէր գըլընմըշ օլան, վէ հէր թարաֆը գըրմըղը բէք իւզ-
րէ թէղէին գըլընմըշ պուլունան պիր սալօնտա կէչմիշտիր :

Րօտօլֆ, սիեա հ գատիֆէտէն եաբըլմըշ, ուղուն պիր
րօպ տը շամպըր կիլինմիշ օլտուղունտան, լէհճէսինին սօլ-
կունլուղու պիր գաթ տահա արթմըշ օլտուղու հալտէ, իւ-
զէրինտէ էօրթիւ պուլունան պիւյիւք պիր թըրաբէզա էօ-
նիւնտէ օթուրմագտա իտի : Մէգքիւր թրաբէզա իւզէրինտէ,
Մէթր տ'էգօլուն պիր չիզտանը իլէ, լա Շուէթին եալտըղը
պիր զինճիր ուճունտան ասըլմագտա օլան լաճիվէրտ թա-
շընտան մուսաննա պիր ուֆագ Հոգին-Սուրբու բէսմի, վէ
Միւրֆիւն գանըյլա միւլէմմա պուլունան պիր խըշտ, վէ
մէգքիւր խանէնին գաբուսունու աչմըշ օլտուղլարը պիր ա-

լէթ, վէ պիր տէ, Շուրինէօրիւն կիտիպ եանտաքի օտատան կէթիրտիկի պէշ ատէտ պինէր ֆրանգլըգ պանգա քեա-
ղըտլարը պուլունմագտա իտի :

Արապ թապիպ, թրաբէզանըն պիր թարաֆընտա, վէ Շուրինէօր տախի, տիկէր թարաֆընտա օթուրտուգլարը հալտէ, Մէթր տ'էգօլ իսէ, աեագլարը թէքէրլէքլի պիւ-
յիւք պիր գօլթուգ իւզէրինտէ օթուրթտուրուլարագ, աշլա թէրրէնիպ գըմըլտանմագ մէրթէպէտէ սըգը սըգը պաղ-
լանմըշ օլտուղու թագտիրտէ, մէգըիւր սալօնուն օրթա եէ-
րինտէ պուլունմագտա իտի . վէ Մէթր տ'էգօլու կէթիր-
միշ օլան ատամլար, պրագըպ չէքիւմիշ օլտուգլարընտան, սալօն տէրունինտէ Բօտօլֆ իլէ տօգթօր վէ Շուրինէօր վէ գալիլիտէն պաշգա քիմնէ պուլունմագտա տէյիլ իտի :

Բօտօլֆ իւզէրինտէ գաթան պիր խըշմ ու զազապ էսէ-
րի պուլունմատըգտան պաշգա, զաեէթլէ սաքին վէ մահ-
զուն պիր հալտէ օլտուղու կիպի, ֆիքրինտէն տախի ան-
ճագ պիր միւլահազա իլէ մէշղուլ պուլունմագտա իտի,
չիւնքի, օլ անտէ, զայէթլէ ճէլի վէ զայէթլէ տէհչէթամիղ
պիր մատտէ իճրա իյլէեէճէք իտի :

Տօգթօր Տալիտ տէ տէրին տէրին տիւշիւնմէքտէ իտի:
Շուրինէօր իսէ, քէնտի իւզէրինտէ պիր նէվի կիզլի պիր
գօրգու էսէրի հիսս իթմէքտէ օլտուղունտան, կէօլլէրինի
Բօտօլֆուն կէօլլէրինտէն աեըրմամագտա իտի :

Մէթր տ'էգօլա կէլինճէ, լէհճէսի մօսմօր քէսիւմիշ օլ-
տուղու թագտիրտէ . . . գօրգուպ տուրմագտա իտի . . .

Տիշարտա տէրին պիր սուպուլգ հիւքմ իթմէքտէ օլտու-
ղունտան, հէմիշէ եաղմագտա, վէ քիրէմիտլէրտէն աշաղը
հարըլ հարըլ ագմագտա օլան եաղմուր սէսինտէն պաշգա
պիր շէյ իշիտիլմէքտէ տէյիլ իտի . . .

Բօտօլֆ Մէթր տ'էգօլա խիթապէն քէլամէ աղաղ պիրլէ,
— Գալպզէնլիք, խըրսըզլըգ, վէ գանլըլըգ . . . ճինայէթ-
լէրիլլէ թուլթուլարագ . . . միւէպպէտէն քիւրէք ճէզաաը-
նա հիւքմ ու իլամ օլունան, վէ Բօշֆօր թէրսանէսինտէն

ֆիրար իյլէեէն Անսէլմ Տիւրէսնէլ սէն տիյիլ միսին :

—Հա՛շա, եանլըշընը վար տըր, —տէտի Մէթր տ'է-
դօլ պօղուգ պիր սէս իլէ, վէ էթրափընա չէօյլէ պիր էնտի-
չէ վէ եապանիճէ պիր պագըշ իւզրէ :

—Էվվէթ, Բօասսի ճատտէսի իւզէրինտէ պիր սըղըր
թաճիրինի էօլտիւրէն վէ սօեան . . . Անսէլմ Տիւրէսնէլ սիզ
սինիզ :

—Հա՛շա, եանլըշտըր :

—Էվվէթ, սիզ սինիզ, վէ մութլագա տա պիրազ սօնրա
իգրար իտէճէքսինիզ :

Հայտուտ, թէաճճիւպ իւզրէ, Բօտօլֆուն եիւզիւնէ
պագտը :

—Պու կիճէ պուրաեա խըրսըղըղա կէլտինիզ, վէ խա-
նէ սահիպինի վուրուպ եարէլէտինիզ . . . էօյլէ տէյիլմի :

—Մէգքիւր խըրսըղըղը պանա, պիզղաթ սիզ թէքլիֆ
իթտինիզ, —տէտի Մէթր տ'էգօլ ճիւզիճէ ճէսարէթ ալա-
րազ, —պէնիմ իւզէրիմէ հիւճում իթտիլէր . . . պէն տէ
պիթթապի քէնտիմի միւտաֆաաեա վէ մուհաֆաղաեա մէճ-
պուր օլտում :

—Սիղին վուրտուղունուզ ատամ, սիզէ հիւճում իյլէ-
մէմիշ տիր . . . վէ մէրգում սիզէ սիւհալա գարշը չը գմամըշ
տըր : Վագաա . . . պու խըրսըղըղը սիզէ պէն քէնտիմ թէք-
լիֆ իթտիմ . . . չիմտի սէօյլէրիմ սիզէ մէգքիւր թէքլիֆտէն
մագ սէտիմին նէ օլտուղունու : —Պիր կիւն էվվէլ, Սիթէտէ
պիր էրքէք իլէ պիր տէ գաւորնը սօյտուղունուզտա, էկէր
սիզէ պին ֆրանգ վիրիլէր իսէ, պէնի էօլտիւրմէքլիկի, մէր-
գումանէ թէքլիֆ իթմիշ իտինիզ . . . էօյլէ տէյիլմի :

—Էվվէթ, անը պէն քէնտիմ գուլագլարըմլա իչիթտիմ,
—տէտի Շուրինէօր :

Մէթր տ'էգօլ, Շուրինէօրիւն պու չէհատէթինի կէօր-
տիւքտէ, քին ու զարագ էսէրիյլէ մէմլու վահիճէ պիր պա-
գըշ իլէ կէօղէրինի մէրգումա տօլրու տիքտի :

Բօտօլֆ, թէքրարէն քէլամէ աղազ պիրլէ տէտի ,

— Կէօրինեօրմուսունուզ, սիզ զաթէն պէնիմ թէքլիֆ վէ թահրիքիմէ միւհթաճ պուլունմագսըզն, էնվայի ֆէնալըզլար եաբմագտա՝ իտինիզ. . .

— Սիզ պէնիմ հաքիմիմ տէյիլինիզ, պէն ասլա սիղէ ճէվապ վիրմէքլիկէ պօրճլու տէյիլիմ. . .

— Պաղընըզ մէզքիւր խըրսըզըզը պէն սիղէ նի՛չին թէքլիֆ իյլէտիմ: Պէն սիզին պիր քիւրէք գաչկընը օլտուղունուզու պիլմէքտէ իտիմ. . . վէ սիզ տէ, ճինասէթ շէքիքէնիզ պուլունան լա Շուէթին, սայքի քեսֆֆէյի ֆէլաքէթլէրինի մուճիպ օլմուշ օլտուղու պիր պէտպախթ գըզըն աթալարընը թանըմագտա իտինիզ. . . Պէն սիզին աղզընըզա, էն զինատէ սէվմէքտէ օլտուղունուզ, շէօյլէ քի արզու վէ միւրատընըզ էն զինատէ ճէլպէ միւգթէտիր պուլունան պիր խըրսըզըզ իւմիտի պալը չալարագ, պուրաեա ճէլպ իթմէք իսթէտիմ: Պիր տէֆա սիզի բէնչէմէ կէչիրտիկիմտէ, նիյեթթիմ, պիր շարթ պէնանիյլէ, սիզէ, իքի ճէզատան պիրինի սէչմէքլիկինիզի թէքլիֆ իյլէմէք իտի, մէզքիւր ճէզալարտան պիրինճիսի, սիզի, հիւքիւմէթէ խապէր վիրիպ թէսլիմ իյլէմէք իտի քի, արթըզ օլ վագըթ, պիթթապի, սըզըր թաճիրինին գաթիլի օլտուղունուզ էճիլտէն. . . պաշընըզն քէսիլմէսի լազըմ կէլէճէք իտի:

— Եանըշ տըր օլ տէտիկինիզ, պէն էօյլէ պիր ճինայէթ իչլէմէմիչիմտիր. . .

— Վէ իքինճի ճէզա տախի, պէնիմ մաարիֆէթիմլէ, ֆրանսատան թարտ իտիլէրէք, սայիր պիր մահէլլտէ միւհպպէտէն պիր մահպէստէ մահպուս իտիլմէնիզ իտի, վէ հալիլլէ, պու սօնրաքի ճէզա, քիւրէք ճէզասընտան չօգ խաֆիֆ սանըլաճագ իտի, վէ իչթէ, օլ սէօյլէտիկիմ պիր շարթ տա, իչպու ճէզա խաֆիֆլէթիլմէսինէ գարչըլըզ սաեըլմագըլըզ նիյեթթիլլէ օլաճագ իտի. վէ մէզքիւր շարթ տա պաշգա պիր շէյ օլմանըպ, իլլա աճագ, մէրգումէ պիր պէտպախթ գըզըն աթալարը հագընտա պիլտիկինիզ իյզահաթ վէ մալիւմաթը պանա խապէր վիրմէքլիկինիզտէն

իպարէթ պուլունաճագ իտի: Մէղքիւր թէքիֆիմի գապուլ
 իթմէտիկինիդ թագտէրտէ, թապիաթիյլէ, պէն սիզի հիւ-
 քիւմէթէ թէսլիմ իտէճէք իտիմ, վէ չիւնքի սիզտէ զա-
 թէն միւէպպէտէն քիւրէքտէ գալմագլըդ իլամնը կիսին-
 միշ օլտուղունուզ հալտէ, քիւրէքտէն ֆիւրար իթմիշ օլմա-
 նըզ ճիհէթլէ, պաշնըզ քէսիլէրէք, իպատուլլահ շէրր ու
 պէլանըզտան գուրթուլաճաղընտան, ճէմիյեթի պէշէրի-
 յէսէ պիր իւքամէթ իթմիշ օլաճագ իտիմ. վէ պունուն մու-
 ղայիրի օլարագ, թէքիֆիմի գապուլ իթտիկինիդտէ իսէ,
 իհիթիմալտըր քի, օլ թագսիրաթընտան զիատէ պէտպալթ-
 լըդ սէպէպինտէն տիւչարը սէֆալէթ օլմուշ օլան պիւշարէ
 պիր չօճուղուն աթալարընը պուլուպ, թէսլիմ իթմիշ օլ-
 մագլըդ իդպալինէ նայիլ օլաճագ իտիմ: Անլատընըզ մը
 չիմտի պէնիմ մագսէտիմի, իշթէ պիրինճի մագսէտիմ պու
 իտի. էմմա, սիզ տէ յէճէքսինիդ քի, պէնիմ պու թութաճա-
 ղըմ թարիդ, գալանինի մէվզուտեա մուվաֆըդ օլմաեա-
 ճագ իտի. էվվէթ, տօղրու տուր, լաքին, մէկէրչի սիզին օլ
 եէնի եէնի ճիւնհա վէ ճինաեթլէրինիդ, գանունա մուվա-
 ֆըդ մը տըրլար, մէկէրչի ծնար տախի, գանունուն խա-
 ըիճինտէ պուլունմագտա տէյիլմի տիրէր. . . Տիւնքի կիւն
 իսէ, հիւքմէթ նէվինտէն օլարագ, անլաեըպ ալեահ օլտում
 քի սիզ, Անսէլմ Տիւրէսնէլ իմիշսինիդ:

— Եանըլտըր, պէնիմ իսմիմ Տիւրէսնէլ տէյիլ տիր:

Րօտօլֆ թրաքէզանըն իւղէրինտէն, լա Շուէթին զինճի-
 րինի ալտը, վէ լաճիվէրա թաշընտան մասնու օլան օլ ու-
 ֆաճըգ պիր հոգին-սուրբ րէսմինի, Մէթր տ'էգօլա կէօլ-
 թէրէրէք,

— Սլաճ իմանսըզ, — տէյի պաղըրտը Րօտօլֆ թէհտի-
 տամիդ պիր սէօյէյիշ իլէ, — իշպու մուգատտէյլէրին մու-
 գատտէսի պուլունան պիր էսէրի ալիզ (մասունք) . . . քէ-
 մալի հիւքմէթ վէ թաղիմ իւզրէ, վալիտէսի իլէ պիւյիւք
 վալիտէսի թարաֆընտան, էվլատընըզըն պօյնունա ասըմըշ
 պուլունտուղու հալտէ . . . չըգարըպ ալըպ տա, պիր աճիւք

զէ՛յի մէքուհէեէ հէտիյեէ իտէն սիզ տէ՛յի լմիսինիզ . . :

Մէթր տ'էգօլ, մէգքիւր էսրարըն տախի մէյոտանէ չըգմըշ օլմասընը իշիթտիքտէ, տիւչարը տէհչէթ վէ հէյպէթ ուլարագ, հիշպիր ճէվապ վիրմէքսիղին, պաշընը էյիպ կէօզլէրի էօնիւնէ պագմատա պաշլատը :

—Սիզ էվլատընըզը պունտան օն պէշսէնէ մուգատտէմ, վալիտէսի եանընտան գալտըրըպ կէօթիւրտիւնիւզ, վէ նէ եարտըղընըզը վալիտէսինէ պիլէ սէօյլէմէտինիզ, նասըլքի պու կիւնէ գատար տա, սաղմը տըր, էօլմիւշմիւ տիւր, նէրէտէ տիր, վէ նէ հալտէ տիր, քիմնէ պիլմէքտէ տէյիլտիր . տիմէք տիր քի, հագգընըզտա պու եէնի մալլումաթը տա ալարագ, սիզին քիմ օլտուղունուզու անլատըղըմտա, սիզի զապթըմա կէչիրմէքլիք իշին, եէնի պիր սէպէպէ տահա մալիք օլմուշումտուր : Պէն քէնտի շախսըմա ալիտ օլան խուսուտան տօլայը, սիզտէն ինթիգամ ալմագ իսթէմէմ . . : Հաթթա պու կիճէ տախի, մէյոտանտէ սիզի օլ խուսուսաթահրիք վէ մէճպուր իտիճի պիր սէպէպ պուլունմատըղը հալտէ, եէնի պիր գան տահա տէօքտիւնիւզ : Վուրուպ եարալատըղընըզ ատամ իսէ, սիզին նէ եօլտա գանլարա սուսամըշ պիր գուտուզ օլտուղունուզու պիլմէտիկինտէն, պիլա շիւրհէ վէ քէմալի էմիյեէթ իւզրէ, գարշընըզ չըգմըշ, վէ սիզէ, քիմի իսթէրսինիզ տէյի սիւալ իթմիշտիր . . : Վէ սիզ իսէ, պունա գարշըլըգ, նէ ճէվապ վիրմիշսինիզ տիր, —«հէմ բարալարընը, վէ հէմտէ ճանընը՝ . . .» տէմիշ, վէ հէմանտէմ խըշտընըզը մէրգումուն պէօյրիւնէ եէրլէշտիրմիշսինիզ տիր :

—Էվվէթ, միւսիւ Միւրֆիւն էմրի թէտապիսինէ գօշուպ պագտըղըմտա, մէրգում պունլարը պանա պէօյլէճէ նագլ ու պէեան իյլէտի, —տէտի տօգթօր ծավիտ :

—Խայր, եանլըշտըր, մէրգում խիլաֆ սէօյլէմիշտիր :

—Միւրֆ աալա քիզպի գապուլ վէ իրթիքեապ իտէնլէրտէն տէյիլտիր, —տէտի օտօլթ թահգիրամիզ պիր սէօյլէյիշ իլէ, —իմտի, սիզին պու ճինայէթլէրինիզէ մուգապիլ

օլարագ, պիր միւճաղաթը միւհսսիրէ իճրա իտիւմէսի էլ-
զէմիյեէթտէն տիր: Սիզ պու պազչէեէ տիվարտան աշա-
րագ կիրտինիզ, վէ խըրսըզըզ նիյեէթի մէրտուտէսիյլէ պիր
ատամ եարալատընըզ: Ձաթէն պիր գանընըզ տէրքեար տըր
... Սիզի հիւքիւմէթէ թէսլիմ իթտիկիմիզտէ, կէրչի մագ-
թէլէեէ չըգարըլարագ, պաշընըզըն քէսիլէճէկինտէ չիւբհէ
եօգ տուր, լաքին, հիւքիւմէթէ թէսլիմ իտիւմէեէճէքսինիզ
... պուրատա էօլէճէքսինիզ... վէ պու տա քէնտի զէվճէ-
նիզ օլան գատըն իլէ էվլատընըզը աճըեըպ մէրհամէթ վէ
հիւրմէթ իյլէմէք իսթէտիկիմիզ իչին պէօյլէ օլաճագ տըր,
չիւնքի, մագթէլէեէ չըգարըլտըզընըզտա, ծնլարըն տախի
ար ու հիճապլարընը պայիս օլմուշ օլաճագսընըզ... հալ
պու քի պուրատա էօլտիւրիւլտիւկիւնիւզտէ, տիշարտա,
սիլահ էլինտէ օլտուղու հալտէ, պիր միւտարէպէտէ վու-
րուլուպ թէլէֆ օլմուշտուր, տէյի թէվաթուր չըգարըլա-
ճագ տըր... իմտի, հազըր օլունուզ... գուրշունլար հա-
զըրլանմըշ օլարագ սիզէ պէքլէմէքտէ տիրլէր:

Պունլարըր սէօյլէտիկի վագըթ, Բօտօլֆուն լէհճէսին-
տէն, զայզ ու զազապ աթէչլէրի սաչըլմագտա իտիլէր:

Պու հէնկեամտէ, Մէթր տ'էգօլ, եանտաքի պիր օտա-
տա, իքի քիչինին գարապինալար իլէ պէքլէմէքտէ օլտուգ-
լարընը կէօրմիւշ օլտուգտան պաշգա... ասըլ քէնտի իս-
մինին տէ մէյտանէ չըգըպ անլաշըլմըշ օլտուղունու կէօր-
տիւկիւնտէն, քէնտու քէնտուեէ, «պունլար պէնի էօլտիւ-
րէրէք, սօնրատան իշլէմիշ օլտուղում ճինաեէթլէրի ալէմէ
ունութտուրմագ, վէ ֆամիլեամը, մէգքիւր լէքէլէրտէն
գուրթարմագ նիյեէթինտէ տիրլէր» տէյի տիւչիւնտիւկիւն-
տէն, վէ քէնտիսինին տախի, նիչէ ագրան ու էմնալլէրի մի-
սիլլու, վահչիլիկի մէրթէպէսինտէ էօլիւմտէն գօրգմագտէ
օլմասը, եանի ալչագլըղը տէրքեար պուլունտուղունտան,
էօմրիւնիւն սօն սաաթը արթըգ վուրմագտա տըր զանն ի-
տէրէք, տիր տիր տիթրէմէկէ, վէ,

—Աման, լութֆ իտինիզ, մէրհամէթ իտինիզ, աֆվը-

ներզը՝ ընճա իտէրիմ, — տէյի պաղըրմանա պաշլատը :

— Սիղին իչին ափվլըդ եօգ տուր, վէ օլմանեաճագ տըր, — տէտի Բօտօլֆ . — Էկէր սիղին պէյնինիղի ; պուրատա հաւաեա ուշուրմանաճագ օլսալար պիլէ , զաթէն մագթէլէ տախի սիզէ պէքլէմէքտէ տիր . . .

— Մագթէլիեէ չըգմագլըղը , պուրատա Էօլմէքլիքտէն իւթիւն թուլթարում . . . չիւնքի , պարի հիչ տէյիլ իսէ , իքի իւշ տահա եաշամագլըղըմ՝ իգթիզա իտէր . . . Պունտան տա գաթինաղար , պուրատա պանա ափվ իթմէքլիկէ , նի՛չին հիւմ մէթ իթմէք իսթէմէմէքտէսինիզ , մատամ քի նիհայէթ իւլ էմր պաշըմ մագթէլէտէ քէսիլէճէք տիր . . . իմտի , թէքրարէն ընճա իտէրիմ , ա՛փվ իտինիզ . . . ա՛փվ իտինիզ . . .

— Խայր , մագթէլէեէ չըգմանըզը իսթէմէեիզ , զիրա , նասըլ քի սէօյլէտիմ սիզէ , ֆամիլէանըզըն վէ էվլատընըզըն նամուսուսու . . . միւմքին մէրթէպէ վիգաեէ իթմէքլիք արզու վէ նիյեթթինտէյիզ . . . չիւնքի անլէր տախի սիղին իսմինիղի թաշըմագտա տըրլար . . .

— Պէնիմ իսմիմ զաթէն լէքէլէնմիշ , վէ նամուսում տախի զաթէն պօզուլուպ պիթմիշ տիր . . . իմտի , էկէր եալընըզ սէքիզ կիւն տահա զիեատէ եաշամագլըղըմ միւմքինաթտէն իսէ , ա՛փվ իտինիզ . . .

— Պաղը պիւլիւք ճինաեթ սահլպլէրինտէ , հիչ տէյիլ իսէ , պիր թէքէպպիւր տուլղուսու պուլունարագ , եաշամագլըգտան նէֆրէթ կէթիրիպ , վէ Էօլմէքլիկի արզո՛ւլ իթմէքտէ տիրլէր , հալ պու քի , սիզտէ , պու մէրտիք տուլղուսու տախի պուլունմագտա տէյիլ տիր , — տէտի Բօտօլֆ իզհարը նէֆրէթ իտէրէք :

— Իյի էմմա , սիղին պէօյլէ , քէնտի քէյֆինիղէ հաքիմ օլուպ տա շէրիաթ քէսմէքլիկէ գաթան հագգ ու սէլահիյեթինիղ եօգ տուր , զիրա , գանունա պիւթիւն պիւթիւն գարշը տըր , — տէյի ճէվապ վիրտի Մէթր տէգօլ , պիր զայրէթ վէ պիր ճէսարէթ քէսպ իտէրէք :

— Նէ՛ , գանո՞ւն մու , — տէյի պաղըրտը Բօտօլֆ , — գա-

նսւն մու տէ յիւօրսունուզ . . : Հէլէ շու հագգանիյեթ ու
ատալէթ իտտաաւընտա կէզմէքիկէ չըգըշան ատամա՛ պա-
գընըզ , քէնտիսի , հէմիչէ գանունա գարշը իչլէեիպ , վէ հէ-
միչէ տէ ճէմիեթի պէշերիյեէնին ըահաթընը պօղմագըզ
խապիսիկինէ ճիւրաթ իտէկէլմիշ պուլունտուղու հալտէ ,
չիմտի տէ գալգըպ տա , գանո՛ւն տալաւընտա պուլուն-
մագտա տըր . . :

Հայտուտ պու ճէվապա գարշըլըզ հիշ պիր շէյ սէյ-
լէմէքսիլին , պաշընը էօնիւնէ էյտիքտէն սօնրա , զայէթլէ
մահճուպանէ պիր սուրէթտէ վէ քէմալի թէվազու իւզրէ ,

—Պարի հիշ տէ յիւ իսէ , լութֆ ու մէրհամէթ իտէրէք ,
ճանըմա գըյմանընըզ տա , պաշգա տիւրլիւ պիր ճէզա չէք-
տիրինիզ , —տէտի :

—Էկէր էօմրիւնէ գաստ օլունմազ իսէ , էվլատընըզն
նէրէտէ օլտուղունու սէյլէ՛րմիսինիզ :

—Էվվէթ . . . էվվէթ . . . օլ պապտէ հէր նէ .քի պիլիր
իսէմ , քեամիլէն սէյլէրիմ . . :

—Չօճուգլուղունաա մէրգումէեէ , լա Շուէթին էնվայի
էգիեթթլէր վիրմիշ օլտուղու պիր կէնճ գըզըն , բէտէր ու
վալիտէսինին .քիմ օլտուղունու տախի սէյլէ՛րմիսինիզ :

—Ձիղտանըմտա պուլունմագտէ օլան պիր գաշ էվրազ-
տան , մէրգումէնին լա Շուէթէ .քիմէր թարաֆընտան թէս-
լիմ իտիլմիշ օլմասընա տայիր , լազըմ կէլէն իյզահաթ վէ
վուգուֆիյեթի պուլապիլիրսինիզ . . :

—Էվվէլա սէյլէ յինիզ պագալըմ , շու էվլատընըզ նէ-
րէ տէ տիր :

—Էօլմէեիպ տէ եաշամագլըղըմա միւսաատէ իտէճէ՛ք-
միսինիզ :

—Սիզ էվվէլա հէր շէյի իգրար իտիպ սէյլէեինիզ տէ . . .

—Եա հէր մալիւմաթը ալտըգտան սօնրա . . . —տէտի
Մէթը տէգօլ իզհարը թէրէտտիւտ իտէրէք :

—Էօլտիւրտի՛ւն միւ մէրգումիւ , նէ՛ եաբտըն :

—Խայր . . . իայր . . . քէնտի ճինայէթ տաշարըմտան պի-

րինէ թէսլիմ իթտիմ. մէրգում իսէ, պէնիմ թուլութու-
ղումտան սօնրա, մահպէստէն ֆիրար իտէպիլտի իտի...

—Մէրգում նէ՞ եարմըտըր չօծուղունուղու...

—Մէրգում պագըպ պիւլիւթմիւշ, վէ նանթ շէհրին-
տէ պուլունան պանգալարտան պիրինէ վիրէպիլմէք նիյե-
թիյլէ, օլ պապտէ լաղըմ կէլէն իլիմէրի թահսիլ իթտի-
միշտիր... չիւնքի, մէգքիւր պանգաեա տայիր պիր նիյեթ
ու մագսէտիմիզ պուլունմաղին, մէգքիւր մագսէտիմիզին
իծրասընճա, իգթիզա իտէն գօլպլըզլարը ալապիլմէք, վէ
մէգքիւր պանգաեա քէնտի հագգըմըզտա էմնիյեթ վիր-
տիրթմէք էմէլիյլէ, մէգքիւր թարիգ ու թէտպիրի տիւշիւն-
միւշիւզ տիւր: Վէ պէն օլ վագըթ, հէր նէ գատար Բօշֆօր
իբլիքխանէսինտէ պուլունմագտա իտիմ իսէ տէ, թա մա-
հէլի մէզպուրտան գաշըպ եագաեը սըբըրընճաեա գա-
տար, մէրգում տօսթում իլէ, կիզլի եաղըլար իւզրէ, հէմ
մուխապէրէ իթմէքտէ իտիք, վէ հէմտէ մէգքիւր մագսէ-
տիմիզ բլանընը պէն գումանտա իյլէմէքտէ իտիմ:

—Օֆ, ամա՛ն եա Բէպպ, պիր ատէմ, պիզզաթ քէն-
տի էվլատընը... էվվէթ, պիզզաթ քէնտի էվլատընը, մէ-
կէրչի պէօյլէ շէյլէր եարմագլըզա պիր ալէթ իտէ՛րմի իմիշ
... օֆ, պուլ ատամ, պէնի տիւշարը հէյպէթ ու տէհէթ
գըլմագտա տըր, — տէյի պաղըրտը Բօաօլֆ քէմալի հիտ-
տէթ իւզրէ, վէ անընը էլլէրի իչինէ ալարագ:

—Լաքին, նիչին օլ մէրթէպէ իզհարը իսթիզրապ իյլէ-
մէքտէսինիզ, զաթէն պիզիմ մէրգումա եարտըրաճաղը-
մըզ շէյ պիւլիւք պիր շէյ օլմաեըպ, եալընըզ պիր գալպ-
դէնլիք իծրասընտան իպարէթ պուլունմագտա իտի, —տէ-
յի պաղըրտը հայտուտ, —վէ պունտանտա գաթինազար,
զաթէն օլ իշ ուեամամըշտըր քի, չիւնքի, մէգքիւր մագսէ-
տիմիզի, պիզիմ չօծուղա աշտըզլարընտա, գապուլ իթմէյիպ
րէտտ իյլէտիկի, վէ հաթթա հիտտէթլէնիպ կիւճէնտիկի
շէօյլէ տուրսուն... պիր տէ գալըզպ տա, քէյֆիյեթի չօր-
պաճըսընա քեամիլէն խապէր վիրմիշ, վէ արթըզ նանթ-

տա տախի տուրմանեարագ, արդպ եհօրիւեիւ վիրմիշտիր... Զիդտանըմտա, մէրգում օղլումուն նէրէտէ օլմասընը պիւ լիպ անլամագլըգ իչին, նէ՛ գատար չալըշմըշ օլտուղումուզա տայիր իշարլար պուլունմագտա տըր... Ալտըղըմըգ մալիւմաթա նէզարէն, մէրգում, փրանսօա ժէրմէն իսմիյլէ, սօն տէֆա օլարագ, թամբլ սօգաղընտա պիր խանէտէ օթուրմուշ տուր, նասըլ քի, մէղքիւր խանէնին իսմ ու րագամը տախի չիդտանըմտա պուլունմագտա տըր: Կէօրտիւնիւզ միւ... իշթէ հէր շէյի խապէր վիրտիմ սիզէ... Էվվէթ, հէր շէյի... Իմտի, սիզ տէ քէնտի վատինիզի իճրա իտէրէք, եալընըզ պու կիճէքի խըրսըղըղըմտան թէշէքքի պիրլէ, պէնի հիւքիւմէթէ թէսլիմէ հիմմէթ իտինիզ:

— Էյ, օլ Բօասսի եօլունտաքի, պըղըր թաճիրինին իշի՛ նասըլ օլտու իտի:

— Անըն զահիրէ չըգմասը, իհթիմալտէն տէյիլ տիր, չիւնքի, հիշ պիր իսպաթ վէ տէլիլ եօգ տուր. վագաա սիզէ, լաքին եալընըզ սիզէ, քէնտի խալիսէթիմի իպրագ նիյեթթիլէ, սահիհ օլմասընը իգրար իտէրիմ, ֆագաթ, Էկէր պիր հաքիմ հուղուրունտա սիւալ օլունաճագ օլուր իսէ, օլ վագըթ տա քեամիլէն ինքեար լիլէրիմ...:

— Տիմէք տիր քի, սահիհ օլմասընը իթիրաֆ իթմէքտէսին, Էօյլէմի:

— Էվվէթ, ֆագաթ, պագընըզ նասըլ օլտու. պէն սէֆալէթ իչինտէ պուլունմագտա իտիմ, վէ նէ իլէ, վէ նասըլ եաշանապիլէճէկիմի շաշըմըշ իտիմ... մէղքիւր թէշէպպիւսիւն տէ նասիհաթընը պանա վիրէն լա Շուէթ օլմուշ տուր... չիմտի բէշիման օլմագտանըմ... նասըլ քի սիզ տէ կէօրմէքտէսինիզ, վէ իգրար իթմէքլիկիմ տախի Էօյլէ օլմասընա պիր իսպաթ սանըլա սէվա տըր... Ա՛հ, Էկէր ալիճէնապըզ իտիպ տէ, պէնի հիւքիւմէթէ թէսլիմ իթմէքլիքտէն վաղ կէշմէքլիկէ հիմմէթ իտէճէք օլուր իսէնիզ, սիզէ նամուսում իւղէրինէ եհմին իտէրէք, պիր տահա Էօյլէ պիր շէյ եարմամագլըզա սէօզ վիրիրիմ:

— Սէնի էօլտիւրմէնէն ճէկիզ . . . վէ սէնի հիւքիւմէթէ տէ թէսլիմ իթմէնէն ճէկիզ :

— Տիմէք տիր քի, աֆվ իտէնէքսինիզ, էօյլէմի, — տէ . . . յի պաղըրտը Մէթը տէգօլ, մէրգուսուն սէօյլէտիկինէ ինանամաեարազ, — սահիհէն աֆվ իտէնէքսինիզ :

— Սէնի մուհաքէմէ իտէնէկիմ . . . վէ սէնին ճէզանը թէրթիպ իտէնէկիմ, — տէ յի պաղըրտը Բօտօլֆ, ճէլալը պիր սէօյլէյիշ իլէ, — Սէնի հիւքիւմէթէ թէսլիմ իթմէնէն ճէկիմ, չիւնքի, հիւքիւմէթէ թէսլիմ իթտիկիմ կիպի, եաքիւրէկէ կիթմէքլիկինէ, վէ եախօտ մադթէլէնէ չըգմազլըղընա հիւքմ օլունաճազ տըր. պէնիմիսէ միւրատըմ, պունլարըն հիշ պիրիսի տէյիլտիր . . . խայր, պէն անըն իքիսին տախի իսթէմէմ . . . Չիւնքի, քիւրէկէ կիթտին մի լտի, սէն քէնտի չաբգընլըղըն վէ քէնտի գուվլէթին սայէսինտէ, օրատա պուլունան քեաֆֆէյի սահիպ ճիւնհա վէ ճինայէթէր իւզէրինէ հիւքմ ու նուֆուզ իլլէտէրէք, քէնտի եապանիճէ թէէսիրլէրինի մէվգըրի իճրայէ գօյմադլըզ թապիի տույղուլարըն իգթիզասընճա, գալպինտէ պիր էսէրի մէմ նունիյեթէթ հիսա իտէնէքսին . . . զիրա, հէրքէս սէնտէն գօրգուպ տիթրէնէնէք տիր, զիրա, ինսան թապիաթը իգթիզասընճա, սահիպ ճիւնհա վէ ճինայէթ օլմագլըգտա տախի, սայիրլէրէ իւսթիւն օլմագլըզ իլէ ղուրուրլանմադլըզ վար տըր, վէ սէն իսէ, զաթէն, ճանլէրլիքտէ եէքթա օլտուղունտան, ծնտան տախի իսթիֆատէ իտէրէք, մէմնո՛ւն վէ մէսրուր օլաճաղընտա չիւրհէ եօգ տուր . . . Նէ՞, սէնի բրանկաեամը կէծնտէրթմէք, խայր, խայր, սէնտէ էօյլէ պիր տէմիր կիպի վիճուտ վար տըր քի, Նէ՛ չալըշմագլըգտան վէ եօրուլմագլըգտան աշընըր, վէ Նէ՛ տէ մէէմուրլարըն սօքա վէ գըրպաճլարընտան գօրգար : Սէնի Նէ զինճիը ղապթ իտէպիլիը, վէ Նէ տէ աիվարլար վէ պէտէնլէր, զիրա, սէն զինճիրլէրի տէ գըրպալիլիտին, վէ տիվարլարը տա տէլէպիլիտսին, վէ պէտէնլէրտէն տախի աշըպ գաչապիլիտսին, սէնին քիւրէքտէ վէ բրանկատա տուրաճաղըն, անճազ պիր գաչ

կիւն տիր, զնտան սօնրա, թէքրարէն ճէմիյեթի պէշերիյ-
եէնին իշինէ կիրէրէք, գուտուրմուշ ճանվէրլէր կիպի, հէր
կէզտիկին եէրլէրտէ պիրէր խապասաթ իզի վէ էսէրի պը-
րագաճաղընտա, չէօյլէ քի, քիմինի սօեուպ վէ քիմինի տա-
խի թէլէֆ իտէճէկինտէ, ապլա շիւբհէ եօգ տուր. . . զիրա,
քիմնէ սէնին նէ գուվվէթինէ վէ նէ տէ պըշաղընա մուգա-
վէմէթէ միւգթէտիր օլապիլմէքտէ տէ յիլտիր. տիմէք տիր
քի, սէնին քիւրէկէ կիթմէքիկին ուեամանեաճագ տըր. . .
խայր, խայր, օլամանեաճագ տըր: իմտի, մատամքի բրան-
կալար զինճիրլէրի տախի սէնի զապթ իտէմէմէքտէ տիր-
լէր. . . էօյլէ իսէ, իպատուլահը սէնին զազապ վէ խապա-
սաթընտան գուրթարմագ իշին, նէ՞ թարիգ թուլթուլմալը
տըր. սէնի ճէլլատ էլինէ մի թէսլիմ իթմէքիք իգթիզա
իթմէքտէ տիր:

— Տիմէք տիր քի, պէնիմ էօլտիւրիւլմէքիկիմիմի միւ-
րատ իթմէքտէսինիզ, — տէ յի պաղըրտը մէրգում հայ-
տուտ, — տիմէք տիր քի, պէնիմ իտամըմը իսթէմէքտէսի-
նիզ:

— Խայր, խայր, սէն օ իւմիտի ֆիքրինտէն չըգարմալը-
նը. . . չիւնքի, սէնտէ էօլմէյիպ եաշամագլըգ պապընտա
օլ գատար զինատէ պիր արզու վէ պիր զայրէթ վար տըր քի,
պիր կիւն գաչըպ տա գուրթուլմագլըգ իւմիտինի տայիմա
գալպինտէ վէ ֆիքրինտէ թաշքեարագ, էն աղըր զահմէթ-
լէր վէ էգիյեթլէրին հասըլ իտէճէրլէրի կէօնիւլ ազապ-
լարընա գարըն տախի, պիր թէսէլլի պուլաճաղըն պի իշ-
թիպահ տըր: Վագաա, մէղքիւր իւմիտին պուտալաճա, վէ
տիվանէճէ պիր իւմիտ տիր. . . Ֆագաթ, չի՛ ֆայիտէ քի,
սէնին գալպինի միւթէսէլլի գըլմագըրդատա պիր սէպէպ,
վէ քեաֆի օլապիլմէքտէ տիր. . . չէքէճէկին ճէզալարըն տէհ-
չէթիլլէ, կէօյլէրին արասընտա պիւ բէրտէ օլարագ, մէղ-
քիւր տէհչէթտէն սէնի աշա՛տէ վէ պայիտ գըլապիլմէքտէ
տիր, սէն պիր ճէլլատ էօնիւնէ օթուրուպ տա, բալասը-
նը բարլատըղընը կէօրմէտիքճէ, էօլէճէկինէ ինանմանտա:

ճողովըն, միւսքին տէյիւտիր: Վէ օլ վաղըթ իսէ, իհիթի-
մալ տըր քի, դօրդունտան քէնտինի զայպ իտէրէք, վէ պիր
օտորն վէ եախօտ պիր էթ բարչասը մագամինտոտ պուլու-
նարագ, էօլմէքլիք տույլուսունու պիլէ չէքմէքօիլին, ան-
ճագ ճանլարընա գըյտըղըն զէվալըլար ուղրունտա, պիր
մէզպահ իւզէրինտէ, եանքպ քիւլ օլան պիր զէպհ կիպի,
մահվ օլուպ կիտէճէքսին... խայր, խայր, նասըլ քի սէօյ-
լէտիմ սանա, սէնին էօլմէնտէն հիչ պիր չէյ, վէ հիչ պիր
միւրատ հասըլ օլամաղ... զիրա, սէն, թա էօմրիւնիւն սօն
տագըղասընա գատար իւմիտ իլէ եաշամագ իսթէրսին...
Սէն պիր ինսան այղըրըսըն, սէն ասըլ ինսան տէյիւտին,
էվվէթ, ինսան չէքլինտէ պիր նէվի ճանվէրսին... Նէ, սա-
նա իւմիտ մի պրագմագ, սէնի իւմիտ իլէ եաշաթմադ մը.
խա'յը, խա'յը... Սէն շիմտիեէ գատար եաբմըչ օլտուղուն
ֆէնալըղարտան տօլայը նէտամէթ կէթիրիպ վէ թէօվպէ-
քեար օլմատըղճա, պէնճէ պէն, տսլա սէնին, միւտտէթի
էօմրիւնտէ, իւմիտ իտէրէք եաշամագլըղընտ մէյտան վի-
րիպ միւսաատէ ի'թմէեէճէկիմտիր...

—Հաֆըզ Ալլահ, պէ ճանըմ, պէն պու աւտամա նէ՞
եաբմըչըմտըր, նէ իսթէր պէնտէն... քիմ տիր պու ա-
տամ, ճի'ն մի տիր, չէյթա'ն մը տըր, միւրատը նէ տիր, վէ
նէրէտէյիմ պէն... —տէյի պաղըրտը Մէթր տ'էգօլ, ա-
տէթա քէնտի իւզէրինտէ պիր նէվի ճիննէթ հասըլ օլարագ:
Բօտօլֆ քէլամընա տէվամ իյլէտի,

—Էկէր մուղայիրի օլարագ, քիւսթախըղ իտիպ տէ,
էօլիւմտէն դօրդմամաղըղ իտէճէք օլսան տախի, եինէ սէ-
նին հիւքիւմէթէ թէսլիմին իլէ, գաթլ իտիլմէքլիկին ճա-
յիլ կէօրիւլմէմէյի տիր... Զիւնքի օլ վագըլթ տա, սայիր-
լէր միսիլու, սէնին իչին տախի, մագթէլէեէ չըղըպ տա
պաշը քէսիլմէքլիք, քէնտի ճանվէրլիկին սայէսինտէ գա-
ղանմըչ օլտուղուն գանլը պիր իֆիթիխար սաեըլաճագ տըր
... էվվէթ, սէն տախի, էմսալլէրին միսիլու, մագթէլէ իւ-
զէրինտէ, օլ պըղմըչ վէ օսանմըչ օլտուղուն սէֆիլ էօմրիւն-

տէն գուրթուլաճաղքնտան տօլաերը մէմնուն օլարագ, էն վայի քիւֆր ու լանէթլէ՛ր օգուեարագ, սօն նէֆէսինի թէս լիմ իտէճէքսին . . . Խայր, պէօյլէ օլմասընը տախի ասլա իսթէմէմ . . . Զիրա, գաթլինէ հիւքմ օլունմուշ պիր սէֆիլին, մագթէլէ պըչաղըլա էյլէնմէքլիկէ, վէ մագթէլէեի եախօտ ճէլատը զէհզլէնմէքլիկէ, վէ ճէնապը Աֆէրինէնտէ (Ալլահ) թարաֆընտան իհսան պուրուլմուշ օլան պիր զիեայի բէպպանիյի իսթիհզա իթմէքլիկէ չըգըչմասընը, էհայլեէ կէօսթէրմէքլիք, էյի պիր շէյ տէյիլտիր, էյի պիր իպրէթ տէյիլտիր . . . Պու ալէմտէ, էն պիւյիւք վէ էն զիեատէ մուգատտէս օլան պիր պօրճ, պիր ճան գուրթարմագլըգ, պիրինին իսլահնա չալըչարագ, սահիլի սէլամէթէ չըգմագլըղընը մուճիպ օլմագլըգ պօրճու տուր : Օլ ինսանլար իսլաս իտիճիսի օլան հաղրէթի Խսա, քէնտի Խնճիլի Շէրիֆինտէ, հէր ճիւնհա վէ հէր գապահաթ լէքէսի, ապաշխարանք սուեու իլէ եըյգանըպ վէ թէմիզլէնէպիլի, տէյի պուեուրմուշ տուր, վէ պունուն իչին լաղըմ կէլէն շէյտէ, պաշգա պիր շէյ օլմանըպ, իլլա, էղճան ու տիլ վէ խալիսէթ իւզըէ նէտամէթ կէթիրիպ վէ էճր (ապաշխարանք) չէքմէքլիք տիր : Մահքէմէլէր իլէ մագթէլէլէր պիր պիրլէրինէ բէք եագըն տըրլար, եանի, թէօվպէ իտիպ վէ ապաշխարանք չէքմէքլիք իչին, միգտարի քեաֆի պիր մէսաֆէ վէ պիր վագըթ պուլունմագտա տէյիլտիր. իմտի, պէն իսթէմէմ.քի, սանա, բէչիման օլուպ վէ էճր չէքէճէք գատար մէյտան վիրլմէքսիզին, էօլէսին :

Մէթր տ'էգօլ, պու լաղըրտըլար իւզէրինէ, նէ եարաճաղընը, վէ նէ սէօյլէհէճէկինի շաչըրտը . . . չիւնքի, միւտտէթի էօմրիւնտէ, իլք տէֆա օլարագ օլ եօլտա պիր քէլամ իչիթմէքտէ օլտուղունտան, մէրգուլմ իւզէրինտէ, էօլմէքլիք գօրգուսունտան զիեատէ պիր թէէսսիր բէյտա իթմէքտէ իտի . . . մէքքիւր գալպինտէ քէնտու քէնտույէ տօլմագտէ օլան գօրգու, մէրգումա աշուրի մէրթէպէ տէհշէթ վիրմէքտէ իտի . . .

Տօգթօր իլէ Շուրինէօր զամ ու էլէմ իւզրէ , Բօտօլֆուճն
 Եիւզիւնէ պագմագտա իտիլէր . վէ մէրգուճուճն , մուլթան-
 թան սուրէթտէ պիր սէս վէ պիր սէօյլէյիշ իլէ , գըլլըճ կի-
 պի քէսկին , վէ չէլիք կիպի սէրթ վէ մէթին օլան մէգըիւր
 քէլամլարընը , տիգգաթը թամմէ իւզրէ տիյնէմէքտէ օլտուգ-
 լարընտան , գալպլէրինտէ , հատտէն զիեատէ պիր աճը վէ
 պիր ըիգգաթ հիսս իյլէմէքտէ իտիլէր :

Բօտօլֆ քէլամքնա Եինէ տէվամ իյլէտի ,

—Անսէլմ Տիւրէսնէլ , վէլ հասըլ , պիլմիշ օլմալըսըն քի,
 սէն , նէ քիւրէկէ կիտէճէքսին . . . վէ նէ տէ իտամ իտիլէ-
 ճէքսին . . .

—Իյի՛ Եա , նէ՞ իսթէրսին պէնտէն , սէն քիմսին , սէնի
 չէյթամն մը կէճտէրտի պուրաԵա :

—Տիյնէ՛ , տիյնէ՛ . . . —տէտի Բօտօլֆ ճէլալը պիր սու-
 րէթտէ աեաղա գալգարագ , վէ թէհտիտամիզ , վէ հիւքիւմ
 լիւ սուրէթտէ տախի պիր թավը ու հարէքէթտէ պուլու-
 նարագ , —սէն քէնտի գուվվէթինի ֆէնաԵա գուլլանարագ ,
 իճրայի ճիւրմու ճինաԵէթլէրէ սարֆ իթմիշսին տիր . . . իմ
 տի պէն տէ իշթէ սէնին օլ գուվվէթինի գըրըպ , սէնի տիւ-
 չարը զաաֆ իտէճէկիմտիր . . . էն զիեատէ գուվվէթ վէ ճէ-
 սարէթ սահիպի օլանլար պիլէ , սէնին գարչընտա գօրգուպ
 տիթրէմէքտէ տիրլէր . . . իմտի , պէն տէ իսթէրիմ քի , սէն
 տէ էն զիեատէ զայիֆլէր գարչըսընտա գօրգուպ տիթրէԵէ-
 ճէք պիր հալտէ պուլուճնասըն : Սէն , գանլըլըզ վէ գաթիլիք
 թարիզինի թուլթարագ . . . ճէնապը Հագգըն խալգ իյլէտիկի
 մախլուգլարը , զիեայի էօմրտէն մահրում գըլլարագ , զուլ-
 մէթի էճէլէ իլգա իյլէմէքտէսին . . . պէն տէ պու կիւն . . .
 չիմտի պու սաաթտա սէնի . . . էօմրիւնիւն թա սօն տագը-
 գասընա գատար սօնու կէլմէԵէճէք օլան պիր գար . . . նըզ
 կիրտապընա իլգա իտէճէկիմ տիր . . . վէլ հասըլ , քէնտի
 ճիւնհա վէ ճինաԵէթլէրինին նիսպէթինտէ վէ տէրէճէսին-
 տէ , սանա պիր ճէզա թէրթիպ իտէճէկիմտիր . . . Պագաթ ,
 տէյի իլավէյի մէգալ իթտի Բօտօլֆ , էլէմնաք պիր մէր-

համէթ իւզրէ, հիշ տէյիւ իսէ, մէգքիւր տէհշէթամիզ միւ-
 ճազաթ իլէ պէրապէր, սէնին իչին, նէտամէթ կէթիւրիպ վէ
 էճր չէքմէքլիք պապընտա պիր աչըզ գարու պուլունաճազ
 տըր... Զիւնքի, հէր նէ մէրթէպէ հազգլը սուրէթտէ
 տախի օլսա, էկէր սանա, եալընըզ ախզը ինթիգամ նիյեէ-
 թիյլէ պիր ճէզա թէրթիպինէ գալըչաճազ օլուր իսէմ,
 պէն տախի, թըպզը սէնին կիպի, պիր ճիւրմ ու ճիւնհա
 իլչէմիշ օլուրում... Սանա վիրիլէճէք օլան ճէզա, էօյլէ
 էօլում ճէզարը կիպի ֆայիտէսիզ վէ սէմէրէսիզ օլմաերպ
 ... իլլա, թահթընտան պիր ֆայիտէ վէ պիր սէմէրէ հա-
 սըլ օլապիլէճէք պիր ճէզա օլմայը տըր, էվվէթ, անճազ
 սէնին մահվընը մուճիպ օլմաերպ, իլլա թէօվպէքեարլըզը-
 նա պիր եօլ պըրադարազ, իսլահը հալինի մուճիպ օլա-
 պիլմէլի տիր... Պէնիմ միւրատըմ, ճէնապը Գիպըրեա թա-
 րաֆընտան, ճէմիլի մախլուզլար միսիլու, սանա տախի իհ-
 սան պույրուլմուշ օլան պիր նիյմէթի քէսիր իւլ իհթիշամ-
 տան, սէնի, պիւթիւն պիւթիւն մահրում գըլմազ տըր...
 սէնի պիր զուլմէթի ազիմէեէ իլզա իթմէք տիր... վէ, սէ-
 նի, քէնտի իլչէտիկին ճիւրմ ու ճինայէթլէրին թէգէքքիւր-
 լէրիյլէ, եաբա եալընըզ պըրազմազ տըր... վէ նիհայէթ
 սէնի, քիմսէեէ, հիշ պիր զարար վիրիպ զատընը մուճիպ
 օլմասեաճազ պիր հալէ վազ իլչէմէք տիր... վէ պուլնտան
 տախի մազ սէտիմ, մահզա սանա, շու սէնին իլչէմիշ օլտու-
 ղուն զատտարլըզլարըն ազամէթինի, հէր կիւն վէ հէր սաաթ
 կէօզլէրին էօնիւնէ կէթիւրթտիրէրէք, սէյր ու թէմաշա իթ-
 տիրթմէք տիր... էվվէթ... սէն տայիմա, քէնտինտէն
 խարիճաէ պուլունան ալէմտէն ճիւտա տիւշէրէք, անճազ
 վէ տայիմա քէնտի քէնտինի կէօրմէքլիկէ մէճպուր օլմայը-
 սըն... վէ, իլթէ պէլքի օլ վազըթ, իւմիտ իտէրիմ քի, խա-
 յինիք վէ զատտարլըզլա բէքլէշմիշ վէ գըզըլաշմըշ օլան
 աննընտա, պիր ար ու հիճապ րէնկի էսէրի կէօրիւլէպիլէ-
 ճէք տիր... սէնին զալըմլըզ վէ մէրհամէթսիզլիք իլէ թաշ
 վէ տէմիր քէսիւլիշ օլուպ... վէ ճիւրմ ու ճինայէթլէր իլէ

աշընմըշ պուլունան դալպին վէ բուհուն. . . ինսաֆ վէ շէֆ-
 գաթ տույղուլարըյլա եումշաեաճագլար տըր. . . սէնին հէր
 պիր քէլամլարըն, պիրէր քիւֆի ու հագարէթտէն իպարէթ
 տիրլէր. . . իմտի, մէգքիւր լագըրտըլարընն հէր պիրէրլէ-
 րի, պիրէր տուատան իպարէթ օլաճագլար տըր. . . Սէն
 հէմ քիւթախսըն վէ հէմտէ զալըմ, չիւնքի կիւճ վէ գուվ-
 վէթինէ կիւվէնմէքտէսին. . . իշթէ սէն օլ վագըթ, միւլա-
 յիմ թապիաթլը վէ սահիպ թէվաղու օլաճագսըն, չիւնքի,
 կիւճ վէ գուվվէթինին եէրինէ, պիր զայիֆլիք վէ պիր գուտ-
 րէթսիլիք դայիմ օլաճագ տըր. . . չիմտի, կէրչի սէնին գալ-
 պինտէ, պիր նէտամէթ էսէրի պուլունմագտա տէյիլտիր,
 լաքին սէն պիր կիւն, եաքմըշ օլտուղուն ֆէնալըգլարը ֆիք-
 րինէ կէթիրտիքճէ, աղլամաեա պաշլաեաճագսըն. . . Սէն
 չիմտիյէ գատար, ճէնապը Հագգ թարաֆընտան սանա ինամ
 պուլըրուլմուշ օլան ագլ ու զէքեալվէթի պօղուպ պիր թարզը
 ախէրէ վաղ իյլէմիշ, վէ անճագ չալըպ չըրբմագլըգ, վէ քէ-
 սիպ տօղլամագլըգ ճանվէրճէ տույղուլարընա թէպտիլ իթ-
 միշսին տիր. . . վէ ինսանլըղը թէրք իլէ, վահի ճանվէրլէր
 սըրասընա կէշմիշսին տիր. . . պիր կիւն, մէգքիւր ագլ ու
 զէքեալվէթին, տէրտ ու միհնէթ սայէսինտէ իսլահ իտիլէ-
 րէք, եինէ էվվէլքի հալինէ ըիւճաթ իտէճէք, վէ նէտամէթ
 վէ էճը չէքմէքլիք սայէսինտէ տախի, թէմիլլէնիպ եիւքսէ-
 լէճէք տիր. . . Սէն օլ մէրթէպէ ատի պիր հալէ տիւչար օլ-
 մուչսուն տուր քի, հայվանլարտան պիլէ աշաղը պիր մէր-
 թէպէեէ ինմիշսին տիր. . . չիւնքի, հայվանլար պիլէ քէն-
 տի ֆամիլեալարընա վէ էվլատլարընա հիւրմէթ վէ ըիայէթ
 իտէկէլտիքլէրի հալտէ, սէն իսէ ֆամիլեանը վէ էվլատընը
 տախի ունուտուպ վէ զատըրլըգլար իթմիշսին տիր. . . պիր
 խայլի վագըթ քէնտի եապանիլէշմիշ օլան տույղու վէ թա-
 պիաթլարընա հիւքմ իտէրէք, ճիւրմ ու ճինայէթէր իշլէ-
 մէքլիքտէն արի վէ պէրի գալտըղըն թագտիրտէ, սէնին
 սօն արղու վէ սօն միւրատըն, օլ չիմտիքի հիշ մէմուլ իյլէ-
 մէքտէ օլմատըղըն պիր չէյի, եանի, ֆամիլեան իլէ էվլա-

տըն եանընտա պուրունտուգլարը հալտէ էօլիւպ ճան վիր-
մէքլիք իգպալինէ նայիլ պուրումագլըգ էմէլիլէ, ճէնա-
պը հագգա տուալէր իլլէմէքլիք օլաճագ տըր :

Րօտօլֆ պու սօն քէլամէրի թէլաֆֆուզ իլլէտիկի վա-
գըթտա, սէսինտէ, աշուրի մէրթէպէ պիր էսէրի իգթիրա-
պի տէրուն միւշահէտէ օլունմագտա իտի :

Մէթր տ'էգօլ, սայքի արթըգ քէնտի իւզէրինտէ պիր
էսէրի տէհչէթ հիսս իթմէքտէ տէյիլ իտի . . . չիւնքի, Րօ-
տօլֆուն մէքքիւր ախլագը համիտէեէ տայիր օլան քէլամ-
լարընը, ատէթա պիր գօրգու վիրմէքլիք նիյնէթինէ համլ
իլլէմէքտէ իտի : Մէրգում հայտուտ, Րօտօլֆուն սէօլլէ
յիչինտէ հասըլ օլան պիր հալալէթ (թաթլըլըգ) իւզէրինէ
քէսպի ճէսարէթ իտէրէք, վէ քէնտի քիւսթախլըլընա պիր
տէ արսըզլըգ իլալէ իլլէեէրէք, գապա պիր թարզ իւզրէ
կիւլմէկէ պաշլատը, վէ,

—Այ, էֆէնտիմ, նէ սէօլմէքտէսինիլ, պիրմէճէ մի
սէօլլէմէքտէսինիլ, եօգսա չօճուգլարա վիրիլտիկի կիպի,
սիլ տէ պանա քրիստոնէակա՞ն տէրսի մի վիրմէքտէսինիլ
. . . —տէտի :

Րօտօլֆ, մէրգումուն պու լագըրտըսընա ճէվապ տախի
վիրմէքսիլին, տօգթօր Տավիտէ խիթապէն,

—Տօգթօր, լագըմ կէլէնի սիլ իճրա իտինիլտէ . . . է-
կէր օլ պապտէ պէն եանըլմագտա իսէմ, վէ էկէր պիր վէ-
պալ վէ պիր կիւնահ վար իսէ, վարսըն պէնիմ պօյնումտա
գալսըն, վարսըն անըն ճէղասընը Ալլահ պանահ չէքտիրսին :

Տօգթօր Տավիտ, չընղըրալը չէքտի :

Իչէրիհէ իքի առամ կիրտիլէր :

Տօգթօր մէրգումանէ, եանտաքի պիր օտանըն գարու-
սունու կէօսթէրտի :

Պունլար, իւզէրինտէ, ասլա հարէքէթ իտէմէզ պիր
սուրէթտէ Մէթր տ'էգօլուն պաղլանմըլ օլտուղու գօլթու-
ղու երիւրիւտէրէք, մէքքիւր օտաեա կէօթիւրտիւլէր :

—Նէ եաբաճագսընըզ, մէկէրչի միւրատընըզ, պէնի

չիմտի պուրատա պողուպ թէլէֆ մի իթմէք տիր. . . աման,
լուծֆ իտինիզ. . . մէրհամէթ իտինիզ. . . անֆվ իտինիզ. . .
—տէյի պաղըրտը Մէթր տ'էգօլ, մէգըիւր օտաեա կէօ.
թիւրտիւրէրի վագըթ :

—Աղղընը պաղլաեընը, սէսինի չըգարթմաեընը, —
տէտի տօգթօր օտատան իչէրի կիրէրէք :

Շուրինէօր իլէ Բօտօլֆ սալօնտա եալընըզ գալտըլար :

—Մօնսիէօ Բօտօլֆ, —տէտի Շուրինէօր ըէնկի աթմըչ
օլուպ վէ սէսիտէ տիթրէմէքտէ օլտուղուհալտէ, մօնսիէօ Բօ-
տօլֆ, ըէճա իտէրիմսիզէ, սէօլէ յինիզ պէնտէնիզէ. . . ա-
պէթա իւզէրիմտէ պիր գօրգու հասըլ օլմագտա տըր. . .
նէ հալտիր պու, նէ օլմագտա տըր, տճապա պիր տիւլչ
միւ կէօրմէքտէյիմ, եօգսա պիր խէեալմը. . . Նէ եաբ-
մագտա տըրլար, Մէթր տ'էգօլուն սէսի պիլէ չըգմամագ-
տա տըր, հիչ պիր շէյ իչիտիլմէմէքտէ տիր. . . պու խուսուս
խէ, պանա տահա զիեատէ պիր գօրգու վիրմէքտէ տիր. . .

Տավիտ մէգըիւր օտատան տիշարը չըգտը. մէրգումուն
տախի լէհճէսի, արապլարա մախսուս օլան սուրէթտէ աթ-
մըչ իտի. . . տօտագլարը պէեազլանմըչ իտիլէր :

Մէրգուման իքի առէմլէր, Մէթր տ'էգօլու, եինէ գօլ-
թուգ իւզէրինտէ պաղլը օլտուղու հալտէ, կէրի կէթիր-
տիլէր :

—Չէգինիզ աղղընը. . . քէգալիք չէգինիզ էլլէրի վէ գօլ-
լարը պաղլարընը, —տէտի Տավիտ :

Պու հէնկեամտէ օրթալըղա, հէյպէթամիզ պիր սուս-
լուգ տուր հիւքմ իթտի :

Մէրգուման իքի առէմլէր, Մէթր տ'էգօլուն հէր թա-
րաֆը պաղլարընը չէգէրէք, քէնտիսինի սէրպէթ պըրագ-
տըլար :

Մէրգում պիրտէն պիրէ աեաղա գալգտը. շայեանը քէ-
րիհ օլան լէհճէսինտէ, պիր գուտուղուգ, պիր տէհչէթ,
վէ պիր հէյպէթ էսէրի միւշահէտէ օլունմագտա իտի. մէր-
գում էլլէրինի իլէրու տօղրու ուզատարագ, պիր ատըմ ալ-

տը, վէ պատէհու գօլթուղուն իւզէրինէ տիւշտիւ, վէ թա-
րիֆտէն միւսթաղնի պիր աճըզլը սէս իլէ, վէ իւմիտ քէսիք-
լիկինէ մախսուս օլան պիր հիտտէթ ու շիտտէթ իւզրէ պա-
ղըրարագ, վէ գօլլարընը սէմայէ տօղրու գալտըրարագ,

—ՕՖ, կէօղլէրիմի՛ քէօր իթտիլէր, էվվէթ, պէնի կէօղ-
լէրիմտէ՛ն մահրում գըլտըլար, —տէտի:

—Տավիտ, վիրինիզ մէրգուժա շու չիզտանը, — տէտի
Րօտօլֆ:

Տօգթօր, Մէթր տէգօլուն էլինէ, պիր ուֆագ չիզտան
սըգըշտըրտը:

—Իշթէ քէնտինի կէչինտիրիպ վէ պարընտըրմագլըղա
քեաֆի օլաճագ գատար, պու չիզտան իչինտէ բարա վար
տըր... եալընըզճա պիր եէրէ չէքիլիպ տէ իմրարը էվգաթ
կըլէտիկին թագտիրտէ, մէպլաղը մէզպուր, սէնին էօմրիւ-
նիւն սօնունա գատար քիֆանէթ իտէճէք տիր... Շիմտի,
արթըզ սէն սէրպէսթսին... իսթէտիկին եէրէ կիտէպիլիր-
սին... վէ էկէր չիմտիեէ գատար եարտըղլարընտան տա-
լանը նէտամէթ կէթիրիպ տէ, թէօվպէքեար օլուր իսէն,
ճէնապըր րահման իւլ րահիմին, սանա րահմու մէրհամէթ
իտէճէկինտէ, ասլա չիւբհէն օլմասըն:

—ՈՖ, կէօղլէրիմ՛ կէօրմէեօրլար, կէօղլէրիմ՛ կէօրմէ-
եօրլար... —տէտի թէքրարէն Մէթր տէգօլ, մաքինավա-
րի պիր սուրէթտէ, մէզքիւր չիզտանը թուլթարագ:

—Աչընըզ գաբուեուքի, ա՛րթըզ պրագըպ կիթսին...
—տէտի Րօտօլֆ:

Չաթըր չաթըր գաբուլարը աշտըլար:

—ՕՖ, կէօրմէեօրլար, կէօղլէրիմ՛ կէօրմէեօրլար...

—տէտի թէքրարէն հայտուտ տիւշարը մէյեուսիյեթ օ-
լարագ:

—Շիմտի սէրպէսթսին... չիմտի բարան տա վար տըր
... հայտէ, կիթ իսթէտիկին եէրէ:

—Իյի՛ եա, Ալլահ աշգընա օլսուն... կիտէեիմ էմմա,
նա՛սըլ կիտէեիմ... կէօղլէրիմ՛ կէօրմէեօրլար, — տէյի

պաշարտը մերգում գուտուրարագ . — լարին , պէօյլէ քէն-
տի գուվլէթինիդի ֆէնաեէ իսթիմալ էյլէեէրէք , պէնիմ
կէօղլէրիմի քէօր իթմէքլիք , պիր ճինաեէթի աղիւէէէ ճիւ-
րաթ իթմէքլիք տիր . . . իչին . . .

— Քէնտի գուվլէթիմիդի ֆէնաեէ իսթիմալ էյլէեէրէք ,
պիր ճինայէթ մի իշլէմիշիդ տիր . . . — տէտի Ռօտօլֆ ճէլայլը
պիր սէօյլէյիշ իլէ մէրգումուն քէլամընը գաթ իտէրէք . —
բէք ալէա , հալպուքի , շիմտիյէ գատար , սէնի'ն եաբտըգ-
լարըն նէ իտիլէր , մէկէրչի , սէն տախի , հէր նէքի եաբմըշ
իսէն , մահլա քէնտի գուվլէթինէ կիւվլէնէրէք եաբմըշ տէ-
յիլ միսին :

— Ահ , քեա'շքի պէնի էօլտիւրէ իտինիդ տէ , պանա պու
ֆէնալըղը եաբմաեա իտինիդ . . . էվլէթ , էվլէթ , էօլէմ ,
պունտան չօգ վէ բէք չօգ էյի իտի , — տէյի պաղըրտը Մէթր
տ'էգօլ , — շիմտի , հէրքէսէ միննէթ իտիպ , վէ հէրքէսին
քէյֆինէ պիր գուլ վէ պիր քէօլէ' օլաճաղըմտըր . . . հէր-
քէստէն վէ հէր շէյտէն գօրգմագլըղա միւհթիաճ պուլունա-
ճաղըմտըր . . . շիմտիտէն , էկէր միւրատ իտէր իսէ , պիր քիւ-
չիւք չօճուգ պիլէ , պէնի տէօյէպիլիլի . . . Ամա'ն եա Րէպ-
պիմ , պու նէ' հալէ կիրիֆթար օլտում , վէ պունտան սօն-
րա տա , պէնիմ հալիմ'նիճէ օլաճագ տըր . . .

— Բարան վար տըր . . .

— Բարամ տա թէհլիքէտէ տիր , չիւնքի կէօղլէրիմ կէօր-
մէղլէր , հէր վագըթ չալապիլիլէր , — տէտի հայտուտ :

— Նէ' սէօյլէմէքտէ օլտուղունու , պիղղաթ քէնտին ի-
շիթմէքտէ միսին . . . նէ' , բարանը չալարլա'ր մը . . . բարանը
չալարլար տէյի նի'չին գօրգմագտաքն . . . մէկէրչի չալտըր-
մագլըգ ֆէնա' պիր շէյ մի տիր . . . էկէր էօյլէ իտի իսէ ,
սէ'ն նիչին հէրքէսին մալինի վէ բարասընը չալմագտա ի-
տին . . . հայտէ , հայտէ , կի'թ շիմտի իչինէ . . .

— Ամա'ն , Ալլա'հ աշգընա օլուն , — տէտի Մէթր տ'է-
գօլ , զաեէթլէ թէվաղու իւզրէ եալլարարագ , — սլարի պի-
րի կէլիպ պանա եօլ կէօսթէրսին . պէն պու հալաէ եօլ-

լարը նա՞սըլ պուլուպ վէ նա՞սըլ կիտէճէկիւմ . . . օ՛ֆ, էօլ-տիւրիւնիւզ պէնի, գուրթարընըզ պէնի պու թէհամիւլ օլունմազ տէրտտէն . . . էվվէթ, սիզէ ըէճա իտէրիւմ, պէ-րայի լութֆ ու ինանէթ . . . էօլտիւրիւնիւզ պէնի . . .

— Խայր, խայր, պիր կիւն սէն թէօվպէքեար օլաճագ-սըն . . .

— Ա՛սլա, ա՛սլա . . . պէնիւմ թէօվպէքէ կէլմէքլիկիւմ իհ-թիմալտէն տէյիլտիր . . . — տէյի պաղըրտը Մէթըր տէգօլ բիւր զազապ քէսիլէրէք . — օ՛ֆ, ինթիգամըմը ալմա՛գ իս-թէրիւմ . . . էվվէթ, էվվէթ, պիւմիշ օլասընըզ քի, էլպէթթէ պէն տէ, պիր կիւն ախըր ինթիգամ իտէճէկիւմ տիր . . .

Մէրգոււմ պունու սէօյլէտիկի վազըթտա, պիր սուրէ-թի թէհատիտամիզտէ եումիուգլարընը սըգարազ, գօլթուգ-տան եօգարը սըչրատը :

Մէրգոււմ պիրինճի ատըմտա շաշըմանա պաշլատը :

— Խայր . . . խայր . . . կիտէ՛մէքէճէկիւմ տիր . . . հայը՛ֆքի, կիւճ վէ գուվվէթիւմ տէ եէրինտէ տիր : Մ՛ֆ, պու նէ՛ աճը-նաճագ հալօլտու պէնիւմ հալիւմ . . . քիմնէլէր հալիմէ մէր-համէթ իթմէքտէ տէյիլտիրլէր . . . խայր, քիմնէլէր . . .

— Օլ հէնկեամտէ Շուրինէօր իւզէրինտէ զուհուրա կէլէն գօրգուեու վէ շաշըմագլըզը թարիֆ իթմէքլիք միւմքին տէ-յիլտիր : մէրգոււմուն վահշի վէ սէրթ լէհէսինտէ պիր էսէրի չէֆգաթ ու մէրհամէթ հասըլ օլարազ, Բօտօլֆուն եանը-նա եանաշտը, վէ եավաշճաճըզ սէօյլէքէրէք,

— Մօնսիէօ Բօտօլֆ, իշթէ մէրգոււմ շիմտի քէնտի միւսթա-հազգ պուլունտուղու ճէզասընը պուլմուշ օլտու . . . մէր-գոււմ զազապուլլահըն պիրի իտի . . . հաթթա շիմտի պէնի տախի էօլտիւրմէք իսթէմիշ տիր, լաքին, աթթըզ շիմտի կէօլլէրի կէօրմէքտէ տէյիլտիրլէր . . . նասըլ կիտէճէկիւնի վէ նէրէքէ կիտէճէկիւնի պիլլէմէմէքտէ տիր . . . պէքի եօլլար-տա տիւշէր տէ ինճինիր . . . էկէր միւսաատէնիզ օլուրիսէ, մէրգոււմուն միւմքին մէրթէպէ ըահաթ իտէպիլէճէկի պիր մահէլլէ կէօթիւրիւպ պրագսամ, օլմա՛ղմը :

— Բէք ալէա օլուր . . . — տէտի Բօտօլֆ , քէմալի հա-
միյեէթ վէ իղթիրապը գալպ իւզըէ , վէ Շուրինէօրիւն է-
լինտէն թուլթարագ , — հայտէ , կէօթիւր . . . :

— Շուրինէօր Մէթր տ'էգօլուն եաննա եագլաշտը , վէ
պիր էլինի մէրգուսուն ումուղու իւզէրինէ վազ իյլէտի :

Հայտուտ գօրգուպ տիթրէտի :

— Քիմտիր պանա թօգուսան , — տէտի մէրգուս պայ-
ղըն պիր սէօյլէյիշ իլէ :

— Պէն իմ . . . :

— Սէն քիմին :

— Շուրինէօրիւմ :

— Սէն տէ մի ախըր ինթիգամ իթմէք իսթէրսին :

— Խայր , եալընըզ կիտէմէեէճէկինտէն , սանա եարտըմ
իթմէք իսթէրիմ . . . կէլ գօլթուղումա կիր կէլտէ . . . սէնի
կէօթիւրէյիմ . . . :

— Քիմ , սէն մի . . . սէն մի :

— Էվլէթ , պէն , զիրա հալինի աճըմագտաեըմ . . . կէլ
պագաեըմ , կէլ :

— Պիր տուզաղա տա սէն մի պըրագաճագսըն պէնի :

— Պէն ալագ տէյիլիմ . . . սէնին ֆէլաքէթինի պիր ֆուր-
սաթ ատտ իթմէքլիկէ իրթիքեապ իյլէեէնէրտէն տէյիլիմ
. . . հայտէ կիտէլիմ , հայտէ , զիրա սապահ օլմագտա տըր :

— Սապահ մը օլմագտա տըր . օֆ , արթըզ պէնիմ իչին
ըլըզ տէնիլէն չէյի կէօրմէքլիք հարամ օլմուշ տուր . . . —
տէյի պալըրտը Մէթր տ'էգօլ :

Բօտօլֆուն գալպի , արթըզ պու մէնդարէեէ թէհամ-
միւլ կէթիրէմէտիկինտէն . . . պիրտէն պիրէ չէքիւտի , վէ
տօգթօր Տալիտ , մէրգուսան իքի խըտմէթքեարլարա , պրա-
գըպ կիթսինլէր տէյի իշարէթ իյլէտիքտէն սօնրա , քէն-
տիսի տախի Բօտօլֆուն արգասը սըրա կիթտի :

Շուրինէօր իլէ Մէթր տ'էգօլ եալընըզ գալտըլար :

— Սահիհէն պանա վիրտիքլէրի չիզտանտա բարա վաճ
մը տըր , — տէտի Մէթր տ'էգօլ , քէմալի մէրագընտան նաչի ,

խայրիճէ վազըթ սիւքիութ իւզրէ տուրտուգտան սօնրա :

—Էվվէթ... պէշ պին ֆրանգ . պիզլաթ քէնտի էլիմ իլէ գօյտում . . . պու բարա իլէ սէն պիր եհրտէ այլըգ վի-
րէրէք րահաթ իտէպիլիրսին . . . պիր քէօշէեէ . . . պիր քէօյէ
չէքիլէրէք , իմրարը էօմր ու էվգաթ իյլէսէն , բէք ալէա եա-
բարսըն . . . եօգ , էկէր իսթէր իսէն , սէնի օկրէսին էվինէ
կէօթիւրէյիմ , հա՞ , հա՞ սըլ , իսթէրմիսին :

—Մէրգումէ պէնիմ բարալարըմը չալար :

—Էյ էօյլէ իսէ , Պրա-Րուժուն էվինէ կէօթիւրէյիմմի :

—Ո տախի բարալարըմը չալսըն իչին , գալգար պէնի զէ-
հիրէր :

—Էյ նէրէեէ կէօթիւրէեիմ սէնի :

—Պէն տէ պիլմէեօրում . : Հէլէ շունա մէմնունումքի , սէն
խըրսըզլըգ իթմէգսին . էվվէթ , Շուրինէօր , սէն խըրսըզլը-
ղը իրթիքեապ իտէնլէրտէն տէյիլսին : Հա՛ , խաթրըմա կէլ-
տի , սէն շու չիգտանը եէլէկիմին ճէպինէ սագլաեը վէր քի ,
լա Շուէթ կէօրմէսին , եօգսա աբարըր , էլիմտէն ալըր :

—Լա Շուէթ մի , սէն լա Շուէթի նէրէտէ կէօրէճէք-
սին , անը Պօժօն խասթախանէսինէ կէօրտէրտիլէր . . . չիւն-
քի , մէրգումէեէ , պէն սէնին իլէ ճէնքլէշմէքտէ իքէն , իւզէ-
րիմէ տօղրու հիւճում իտէճէկի վազըթտա , պիր թէքմէ
եհրլէշտիրտիկիմտէն , պիր պաճաղը սագաթ օլմուշտուր :

—Լաքին , ամա՛ն Ալլահ , պէօյլէ կէօզտէն մահրումպու-
լունտուղում հալտէ , պէնիմ հալիմ նի՞ճէ օլաճագ տըր . . .
պու սիեահ բէրտէ , տայիմա կէօզլէրիմ էօնիւնտէ գալա-
ճագ օլտուգտան պաչգա , մէղքիւր բէրտէ իւզէրինտէ իսէ ,
օլ վուրտուղում վէ էօլտիւրտիւկիւմ ատամլարըն , սօլկուն
սօլկուն չէհրէլէրինի՛ կէօրմէքտէյիմ . . :

Մէրգում պունու սէօյլէտիկի վազըթտա տիթրէմէկէ
պաշատը , վէ սաղըր պիր սէս իլէ Շուրինէօրէ ,

—Օլ պու կիճէքի ճէնքլէշիպ վուրտուղում ատամ նէ
օլտու , էօլտիւմիւ :

—Խայր , էօլմէտի :

— Տահա՛ւ իյի եա, վարսըն չէքսի՛ն :

Վէ հայտուտ ճիւղիճէ սիւքիւթ իւզրէ տուրտուգտան սօնրա, պիրտէն պիրէ քէմալի զազապ իւզրէ սըչրաեարազ,

— Լաքին, ա՛խ, Շուրինէօր, հայտո՛ւտ, խայի՛ն վէ դատտա՛ր հէրիֆ . . . պէնիմ պիւթիւն պու չէքտիքլէրիմէ սէպէպ սէ՛ն օլտուն . . . էկէր սէն օլմամըչ օլսա իտին, պէնիմ օլատէմի չիյ չիյ եէտիքտէն սօնրա, բարալարա տա գալուչաճաղըմտա, ասլա շիւբհէ եօգ իտի . . . հայտէ բարալարտան վազ կէչտիք, իչպու կէօզլէրիմի զայա իթմէքլիկիմէ՛ տախի սէպէպ սէնսին, գապահաթ սէնտէ տիր . . . էվվէթ, հէք չէքտիկիմ սէնին թագսիրաթը՛ն պէլասը տըր . . .

— Պէօյլէ շէյլէր տիւշիւնմէմէլիսին արթըզ . . . չիւնքի, հազգընտա խայրլը օլմազ . . . սէն շիմտի շունու սէօյլէ պանա, կէլէճէքմիսին, եօգսա կէլմէեէճէքմիսին . . . զիրա, զաթէն պէն եօրուլմուշում տուր, ույգում կէօզլէրիմտէն ագմագտա տըր, կիտիպ եաթմագ իսթէրիմ . . . Տօղրուսու եա, պու կիճէ բէք կիւզէլ էյլէնիպ վագըթ կէչիրտիք . . . Եարըն տա իսկէլէեէ կիտիպ չալըչմալըեըմ, Հայտէ նէրէեէ կիտէճէք իսէն կէօթիւրէյիմքի, պէն տէ պիրազ ըահաթ իտիպ ուեռեաեըմ :

— Իյի եա, պէնճէ պէն, նէրէեէ կիտէճէկիմի պիլէմէեօրում . . . շիմտի, պու հալտէ, քէնտի քիրաճքսը պուլունտուղում էվէ տախի կիտէմէմ, չիւնքի կիթտիկիմ կիպի, հէք պիր շէյի նագլ ու պէեան իթմէքլիկիմ իգթիլա իտէրքի, ծնու տա եաբամամ . . .

— Իմտի, էօյլէ օլտուգտա, պէնի տիյնէ, պիր վէ եախօտ իքի կիւն իչին, էկէր իսթէր իաէն, կէլ սէնի պէնիմ սէրաեա, եանի պէնիմ քէօբէք տէլիկինէ կէօթիւրէյիմ . . . պէլքի օրատա, էօյլէ ինսանիյեթլի ատամլար պուլապլիլիլիմքի, սէնին քիմ օլտուղունու պիլմէեէրէք, վէ սէնին սագաթթըլընա մէրհամէթ իտէրէք, էվլէրինտէ սանա, քիրա իլէ եաթաճագ պիր եէր վիրիլէր . . . Հա՛, թամամ, իյի խաթըրմա կէլտի . . . Սէն-նիգօլա իսկէլէսինտէն, պիր ա-

տամ թանրմագ տաւրմ, մէրգումէնին վալիտէսի Սէն-Ման-տէտէ իգամէթ իթմէքտէ տիր, բէք իյի պիր գատընճըղազ տըր . . . հէմ ֆագըր տըր տա . . . իհթիմալ տըր քի, սէնի, մէրգումէ գապուլ իտէր . . . հէ տէրսին, գաթիան պիր ճէ-վապ վէր պանա, կէլթրմիսին, եօգսա կէլմէ գմիսին :

—Շուրինէօր, սանա էմիլյէթ իտէպիլիրիմ . . . սէնին էլինէ կիթմէկէ գօրգմամ, չիւնքի բարամը չալմազսըն . . . զիրա, պէրէքէթ վէրսին քի, սէն ասլա խըրսըղըզ իթմիշ տէյիլսին :

—Հայտէ, հայտէ, սէնին կիպի խըրսըղըզա չըգըշմագ-լըղը գապուլ իթմէտիկիմ իչին, մէկէրչի սէնտէն սիթէմ վէ թազիր տախի իչիթմիշ տէյիլմիլմի :

—Էյ, ինսան քէնտի պաշընա կէլէճէկի պիլէ պիլթրմի :

—Եա մաազալլահ, օլ վագըթ սէնին լագըրտընը տիյ-նէմիշ օլսա իտիմ . . . չիւբհէսիզ շիմտի, սէնին բարանը տա չալաճագ իտիմ, էօյլէ տէյիլմի :

—Հագգըն վար տըր, լաքին Շուրինէօր, ինչաալլահ եիւ-րէկինտէ, պանա գարչը պիր քին ու զարազ սագլամագ տա տէյիլսին, էօյլէ տէյիլմի . . . —տէտի հայտուտ, քէմալի թէվազու իւղրէ, —սէնին գատր ու հայսիլյէթին, պէնտէն չօգ զիտատէ տիր :

—Մաաշալլահ, էլպէթթէ էօյլէ տիր. նասըլքի միւսիւ-րօտօլֆ տա չէհատէթ իտէրէք, պէնտէ պիր եիւրէք վէ պիր նամուս տուլղուսու պուլունտուղունու սէօյլէմիշ տիր :

—Լաքին, օ տէյիլ էմմա, քիմտիր օ ատամ . . . Մէր-գում ատէթա ինսանլարտան տէյիլտիր, —տէյի պաղըր-տը Մէթր տէգօլ, իւմիտ քէսիլքիկինտէն նէչէթ իթմէքտէ օլան պիր հիտտէթ իւղրէ սէօյլէեքէք, —մէրգում, ինսան չէլինտէ պիր ճանլէր օլմալը տըր . . .

Շուրինէօր ումուղլարընը սիւքէրէք,

—Եինէ պաշլատըն հիտտէթլէնմէկէ . . . հայտէ կիտէ-լիմ, հայտէ, —տէտի :

—Շիմտի սէնին էվէ կիտէճէկիզ, էօյլէ մի, Շուրինէօր :

—Էվվէթ, Էվվէթ:

—Պու կիճէքի վագաատան տօլանը, գալպինտէ պանա գարշը հիշ պիր էսէրի քին ու զարազ սագլամագտա օլմա տըղընը, եէմին իտէրէք պանա իգըար իտէրսին, էօյլէ տէ յիւմի:

—Էվվէթ, սանա եէմին իտէրէք սէօյլէրիմքի, գալպիմ տէ վէ ֆիքրիմտէ ասլա էօյլէ պիր շէյիմ պուլունմագտա տէյիւտիր:

—Մէրգում ատամըն էօլմէտիկինի, սահիհ սուրէթտէ օլարագ պիւմէքտէմիսին...

—Էվվէթ, բէք էյի պիւմէքտէյիմ...

—Պարի, հիշ տէյիւ իսէ, մէրգումուն տա գանլըսը օլ մուշ օլմատըմ, —տէտի հայտուտ քէնտու քէնտույէ. —է կէր պիւսէլէր իտիքի... Բուլ սօգաղընտաքի ուֆագ պիր իխթիեարըն... վէ Սէն-Մարթէն ճէտվէլինտէքի... պիր գարընըն... Օֆ, արթըգ շիմտիտէն սօնրա, ֆիքրիմէ վէ կէօղլէրիմ էօնիւնէ կէլէճէքլէր, պուլլա՛ր օլաճագլարտը... կէօղլէրիմտէն մահրումօլտում... ամա՛ն եա Բէպպիմ, Էվվէթ, տուրուպ տուրուր իքէն, պիր տէ ալիւ օլտում, —տէյի իլավէյի մէգալ իթտի մէրգում եավաշճա սէօյլէեհէքլէք վէ մէրգում, Շուրինէօրիւն գօլունա տանանտըղը հալտէ, վէօվ կէչիտինտէքի խանէեի թէրք էլէ տիշարը չըգտըլար:

ՕՆ ՍԷՔԻԶԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Լ'ԻԼ-ԱՏԱՄ

Նագլ ու պէեան իթտիկիմիզ վուգուաթ իւզէրինտէն պիր այ կէշմիշ օլտուղու հալտէ, հիքեանէմիդի օգուեան զաթլարը, պիր օրման էթէկինտէ, վէ Օազ չանը քէնարըն տա վագը օլուպ, վէ պիր մէվգըի տիւրուպանէ մալիք պու

լունան, վէ ԼԻԼ-Ատամ թէսմիեէ օլունան քիւչիւճէք պիր շէհրէ նագլ իտէլիմ:

Էեալէթլէրտէ, էն ուֆագ վագաալար պիլէ, պիւյիւք պիւյիւք վուգուաթլար ետրինէ կէշէրէք, պիւյիւք էհէմմիյ-եէթլէր քէսպ իտէրլէր: Իշթէ, պու գապիլտէն օլտուղու հալտէ, շէհրի մէզպուրուն պօշ կէզէն թագըմլարը, պիր սապահլաեռն, քիլիսէ մէյտանընտա կէզինմէքտէ օլտուգ-լարը հալտէ, մէզքիւր քիլիսէ մէյտանընտա, վէ թա քիլիսէ-նին տէ գարշըսընտա վագը օլան կիւզէլ պիր գասսապ տիւք-քեանընը սաթըն ալմըշ օլան ատամըն, նէ վագըթ կէլէճէք օլտուղունու պիլիպ անլամագլըգ մէրագը աղիմիլէ, պիր պիրինէ սիւալ իյլէմէքտէ իտիլէր:

Մէրգուաման պօշ կէզիճիլէրտէն պիրի, տիկէրլէրինտէն զիեատէ էհիլ մէրագ պուլունտուղունտան, օլ հէնկեամ-տէ, տիւքքեանըն էթլէրինի, քէմալի իհիթիմամ իւզրէ ա-սըպ սըրասընա գօյմագլա մէշղուլ պուլունան, վէ քէնտի-սի իսէ զաթէն կիւլէր եիւզ վէ շէն մէշրէպ պիրիսի օլան մէզքիւր տիւքքեանըն ուշաղընա կիտէրէք, օլ պապտէ պիր մալիւմաթ թալէպ իյլէտի. վէ մէրգուամ տախի, մէզքիւր տիւքքեանըն եհնի միւթէսարըքը պուլունան զաթ, պիզ-զաթ քէնտիսի մէյտանէ չըգմահըպ, իլլա պիր վէքիլ մա-րիֆէթիլլէ իշթիրա իյլէմիշ օլտուղունտան, օլ պապտէ հիշ պիր մալիւմաթը պուլունամատըղընը խապէր վիրտի:

Արատան ճիւզի պիր վագըթ կէշէր կէշմէզ, փարիստէն կէլմէքտէ օլան պիր արապա, կէլիպ մէզքիւր տիւքքեանըն թա գարուսու էօնիւնտէ տուրտու, վէ տէրունինտէն իքի քիշի աշաղը ինտի:

Պունլարտան պիրի, քեամիլէն քէսպի իֆագաթ իթմիշ օլան Միւրֆ օլուպ, վէ տիկէրի տախի Շուրինէօր իտի:

Հէր նէ գատար, հէր քէսին պիլտիկի պիր շէյ իսէ տէ, պու ճիւմէ իլէ տախի, իշար իտէրիզ քի, ինսան իւզէրի-նէ, էլպիսէնին վէ գըեաֆէթին պիւյիւք թէէսսիրի պուլուն-մասը ճիհէթլէ, Շուրինէօր էսկի էլպիսէսինի չըգարարագ

Եւնի պիր գընաֆէթէ կիրմիշ օլտուղունտան, սայքի թանըմաղ պիր հալու հէյեթէթ քէսպ իթմիշ իտի: Վէ Կալընըզ հալու հէյեթէթի տէյիշիւմիշ օլմանըպ, իլլա սիմասընտա տախի, պիւյիւք պիր թէպէտտիւլաթ հասըլ օլմուշ իտի. շէօյլէ քի, Էվվէլքի Էսկի բիւսկիւ Էլպիսէլէրի իշինտէ պուլունտուղու վագըթտա, լէհէսինտէ միւշահէտէ օլունմագտէ պուլունտան վահշիլիք, դապալըզ, վէ բաթըրտընըլըզ տախի, Եւնի Էլպիսէսիլէ պիրլիքտէ տէյիշիւմիշ օլտուղունտան, վէ մէրգում, իքի Էլլէրինի, Փընտըզ րէնկինտէ վէ ալէա գալըն գումաշըլ գասթօրտան մամուլ պիր ուղուն բալթօնուն ճէպլէրինէ գօյմուշ պուլունտուղունտան, ասէթա թաալիմու թէրպիյէ վէ հալալէթ ունէղաքէթի պէր քէմալ պուլունտան միւթէպէր պիր զաթ հէյեթէթի քէսպ իյլէմէքտէ իտի:

—Նէ տէրսին, թօսունում, հէմ Եօլումուղ չօգ ուղունճա օլուպ, վէ հէմտէ սօուգ տա շէտիտճէ իտի, Էօյլէ տէյիլմի:

—Տօղրուսու, մօնսիէօ Միւրֆ, պէն օլ գատար պիր սօուգ տույմատում... հաթթա բէքտէ մէմնուն օլտում... վէ ալէլ խուսուս գալպիմտէ տէ պիր Էսէրի մէսէրէթ հիւքմ իթմէքտէ օլտուղունտան... մալիւմ եա, ատամ տալիմա ըսընըր... Փագաթ... պու ճիւմլէ իլէ տախի, հէր նէ գատար մէմնունում տիմէքտէ իսէմտէ... պէլքի...:

—Նէ տիմէք իսթէԵօրսունուղ:

—Տիւնքի կիւն կէլիպ պէնի Սէն-Նիգօլա իսկէլէսինտէ պուլտուղունուղտա, պիրաղ ըսընմագ նիյիէթիլլէ, Էօքիւղ կիպի չալըշմագտա իտիմ... Արապ հէքիմին, Մէթր տէգօլուն կէօղլէրինի կէօրմէղ գըլտըլը կիճէտէն պէրու... պէն սիդի կէօրմիւշտէ իլ իտիմ... Վագաա, մէգըիւր ճէղատան մագսէտ, մէրգումու, խըրսըլըզտան մէնն իթմէքլիքտէն իպարէթ իտի... պունտա աղա շիւբհէ ճալիղ տէկիլ տիր... Փագաթ, նիհայէթ... հաֆըզ Սլլահ, մէգլիւր ճէղա իւզէրինէ, ալիւշարը տէհէթ օլտուղում շէօյլէ տուրսուն...

եա օլ Մ. Բօտօլֆուն լէհճէսինտէ ղուհուրա կէլէն հալ ու
էսէրէ՞ նէ տէրսինիլ... մէրդում զաթէն բէք թաթլը, վէ
բէք միւլայիմ թապիաթլը պիր չօճուգ օլտուղու հալտէ...
օլ հէնկեամտէ իսէ, պիւթիւն պիւթիւն տէյիշիլիպ պաշգա
պիր թավր ու հարէքէթ քէսպ իթտի... :

—Է՛յ... սօնրա՞... սօնրա՞ :

—Նիհայէթ սիզ պանա, «վազըթլար խայր օլտուն, Շու-
րինէօր» տէտինիլ, —պէն տէ սիզէ, «վազըթլար խայր օլ-
տուն, մօնսիէօ Միւրֆի... օ՛հ, համտ օլտունքի, քեամիլէն
իյիլէշէրէք անաղա գալգմըշսընը... չօ՛գ իյի... զիեատէ-
սիյլէ մէմնուն վէ մէսրո՛ւր օլտում... չօ՛գ իյի. լաքին, Մ.
Բօտօլֆ նէ՞ հալտէ տիր, վէ նէ՞րէտէ տիր» տէտիմ. —Վէօվ
կէշիտի վուգուաթընտան պիր գաշ կիւն սօնրա կիթմիշ օլ-
տուղունտան, թօսունում, սիզի ունութտու... տէտինիլ.
—Եա՛, Մ. Միւրֆի, սահիհէն Մ. Բօտօլֆ պէնի ունութտո՛ւ
մու... եա՛, աճայիպ... աօղրուսու, զիեատէսիյլէ էսէֆ
իտէրիմ... տէտիմ սիզէ :

—Թօսունում, պէնիմ սիզէ անը սէօյլէմէքլիքտէն միւ-
րատրմ, Մ. Բօտօլֆուն, սիզէ եաբաճաղը միւքեաֆաթը
եաբմագլըղա ունութմուշ օլմասընը անլաթտըրմագ իտի...
եօգսա, սիզին զիքրինիզի, տայիմա գալպինտէ պէրապէր
թաշըեաճաղընտա, ասլա շիւբհէ ճայիզ տէյիլ տիր, տէտիմ :

—Էլվէթ, մօնսիէօ Միւրֆի, պէնտէ օլ վազըթ, իշթէ
շիմտի քէյֆիմ եէրինէ կէլտի, պունտան պէօյլէ հիշ պիր
չէյ վաղիֆէմ տէյիլ տիր... հէ՛յ Ալլահ սէնտէն բաղի օլ-
տուն... պէն տալի... էօմիւմ օլտուգճա, քէնտինի ու-
նութմանեաճաղըմտըր... կէլ քէյֆիմ կէլ, օ պանա, սէն-
տէ պիր եիւրէք, վէ պիր նամուս տուլղուսու վար տըր,
տէտի իտի... Նիհաեէթ պու... քեաֆի տիր... տէտի իտիմ :

—Լաքին, էսէֆ իտէրիմ քի, թօսունում, մօնսէնէօր,
սիզին հագգընըղտա հիշ պիր էմր վիրմէքսիզին կիթմիշ տիր,
պէնիմ եանըմտա իսէ, մօնսէնէօրուն պրագմըշ օլտուղու
ագճէտէն պաշգա ագճէ պուլունմագտէ օլմատըղընտան,

քէնտի վաճիպէյի զիմէթիմտէն պուլունանը . . . սիզէ ար-
զու իթտիկիմ սուրէթտէ եարմագլըղա միւգթէտիր պու-
լունմագտա տէյիլիմ :

—Պրա՛գընըզ ճանընըզը սէվէրսէնիզ պէօյլէ լազըրտը-
լարը , մօնսիէօ Միւրֆ . . . լաթիֆէ՛մի իթմէքտէսինիզ , եօգ-
սա ճիտտի օլարագ մը սէօյլէմէքտէսինիզ :

—Օ տէյիլ էմմա , մէգքիւր ուղուրսուզ կիճէտէն սօն-
րա , պիր տահա պիղիմ էվէ , նի՛շին կէլմէտինիզ . . . էկէր
կէլմիշ օլսա իտինիզ , հիշ շիւբհէ եօգ տուր քի , մօնսէնէօր
սիզի ունուտուպ տա կիթմէեէճէք իտի :

—Աճա՛յիպ . . . նէ՞ տէյէրէք կէլէպիլիր իտիմ , Մ. Բօ-
տօլֆ օնտան սօնրա պէնի չաղըրմըշտէյիլ տիր , մէկէրչի իս-
թէնիլմէքսիզին կէլմէքիկիմ միւնասէպէթ ալապիլիր մի ի-
տի . . . պէն էօյլէ զանն իթտիմ քի , արթըզ Մ. Բօտօլֆուն ,
պէնճէ պիր իհթիեաճը դալմամըշ տըր . . .

—Լաքին , հիշ տէյիլ իսէ , Մ. Բօտօլֆուն սիզէ օլան մէմ
նունիյեթ վէ թէշէքքիւր պօրճունու տէրխաթըր իլէ կէլ-
մէլի , վէ քէնտի շիւքրանիյեթիսէ նայիլ օլմալը իտինիզ . . .

—Իյի էմմա , մօնսիէօ Միւրֆ , Մ. Բօտօլֆ , ասա սիզի
խաթըրնտան չըգարմաեաճագ տըր , տիմէտինիզ մի իտի . . .

—Բէք ալէա , բէք ալէա , պրագալըմ շիմտի օ լազըր-
տըլարը տա . . . պաշգա լազըրտըեա պագալըմ : Պիլի՛րմի-
սինիզ , սիզի պուլանա գատար , նէ՛ գատար զահմէթլէր չէք-
տիմ . . . Արթըզ սիզ օկրէսին մէյիսանէսինէ կիթմէքտէ տէ-
յիլմիսինիզ :

—Խա՛յր :

—Սէպէ՛պ :

—Պէնիմ տէ քէնտիմճէ միւլահաղալարըմ վար տըր . . .
պօշ շէյլէր իսէ տէ . . .

—Հէր նէ հալ իսէ . . . եինէ կէլէլիմ , օլ էվլէլէլի լա-
զըրտընըղա . . .

—Գա՛նդի լազըրտըեա , մօնսիէօ Միւրֆ :

—Հանը , սիզէ թէսատիւֆ իյլէտիկիմտէն տօլաեը մէմ

նուն օլտում . . . վէ պէլքի տէ մէմնուն . . . տէտի իտինիզ :

— Պագընըզ սիզէ սէօյլէեէ յիմ, մօնսիէօ Միւրֆ : Տիւնքի կիւն, պէնիմ իսկէլէեէ կէտիկինիզտէ, պանա, — «Թօսունում, վագաա, պէն զէնկին պիր ատամ տէյիլիմ, լաքին, պու ճիւմլէ իլէ տախի, սիզին իչին, կիւնտէ տէօրթ ֆրանգ գազանապիլէճէք սուրէթտէ պունտան իյի պաչգա պիր եէր պուլապիլիւրիմ,» տէտինիզ . — կիւնտէ տէօրթ թանէճիք ֆրանգ մը գազանմագ . . . եաչա՛ բէհլիվանըմ, պին եաչա՛ . . . պէն օլ լագըրտընըզա ինանամատըմ . . . չիւնքի, կիւնտէ տէօրթ ֆրանգ տիմէք, նէ՛ տիմէք տիր, պիր միւլագիմ կիւնտէլիկի տիմէք տիր : «Բէ՛ք ալէա, մօնսիէօ Միւրֆ, օլ պապտէ մէմնուն մէսրուր օլուրում, տէյի ճէվապ վիրտիմ, վէ սիզ տախի պատէհու . — «Փագաթ, պէօյլէ պիր տիլէնճի գըեաֆէթիլլէ կիթմէքլիք օլամազ, զիրա, սիզի, թագտիմ իտէճէկիմ զաթ, միւթէպէր վէ ութանաճագ պիր զաթ տըր . » տէտինիզ . վէ պէն տախի գարչըլըզ օլարագ, — «Է՛յ, նէ՛ եարաեըմ, պունտան պաչգա կիլինէճէք պիր շէյճիկէզիմ եօգ տուր . » տէտիմ . — «Կէլ սէնին իլէ թամբլըեա (էլպիսէ պաղարը) կիտէլիմ . » տէտինիզ, վէ պէն տախի արգանըզ սըրա կէտիմ, մահէլլի մէզպուրա կիթտիք, վէ Հիւպար գատընըն տիւքքեանընտա պուլունան էլպիտէլլըին էն ալէալարընտան սէչտիմ ալտըմ, վէ սիզտէ բարալարը սայտընըզ, վէ նիհաեէթ եալընըզ պիր չէյրէք զարֆընտա, պաչտան աեաղա գատար կիլինտիմ գուչանտըմ, վէ ատէթա պիր իրատ սահիպինէ վէ եախօտ պիր տիշճիօ եէ պէնզէր սիւսլիւ պիր ատամ օլտում : Պատէհու, պու սապահ իչին, Բօրթ-Սէն-Տընիտէ պուլունմագլըղմա գարար վիրտինիզ, պէն տէ գարարընըզ մուճիպինճէ, էրքէնտէն կէլիպ սիզի արապատա պուլտում, վէ իլթէ պէնիտէ արապաեա ալարագ, պուրաեա գատար կէթիրտինիզ :

— Բէք ալէա, էյ չիմտի պունտա, սիզին իչին էսէֆ իտէճէք նէ՛ վար տըր քի, էօյլէ սէօյլէմէքտէսինիզ :

— Հա՛, պունտա նէ՛մի վար տըր . պագընըզ սիզէ սէօյ-

լէսէսիմ . . . մօնսիէօ Միւրֆ, նասարլ քի կէօրմէրտէսինիզ, շիմտի պէն, թէմիզճէ կիյինմիշ գուշանմըշմ տըր . . . պուհալ, պէնիմ իշիմէ կէլէմէսէճէք տիր. պէնիմ էվվէլքի րահաթլըղըմը տախի պօղաճագ տըր . . . չիւնքի, սօնրա պուհալարը չըգարըպ տա, եինէ էվվէլքի քիւհնէ պուղուսու վէ չուլարըմը կիյինտիկիմտէ, իւղէրիմտէ ֆէնա պիր թէէսսիր հիսս իտէճէկիմ տիր . . . Վէ պուհալտան տա գաթինաղար, պէն շիմտիսէ գատար, կիւնտէ անճագ իքիշէր ֆրանգ գաղանապիլտիկիմ թագտիրտէ . . . էօյլէ պիրտէն պիրէ տէօրթ ֆրանգ գաղանմագլըղա պաշլատըղըմ կիպի . . . հէր վագըթ էօյլէ օլմասընը արգու իտէճէկիմ տիր, վէ մաաղալլահէր վագըթ տա այնի քեարը պուլամատըղըմտա իսէ, պիթթապի տահա զիեատէ պիր ֆէնալըգ տուեաճաղըմ տըր . . . իմտի, պէշ ալթը կիճէ եումշագ եաթագլար իչինտէ եաթմագտան իսէ, եինէ օլ պէնիմ, սէօղիւմ օնա օտաճըղըմտա պուլուհան հէր վագըթքի սաման տէօշէկիմտէ եաթմագլըղըմը, տահա զիեատէ թէրճիհ իտէրիմ . . . հէր քէսին, քէնտույէ մախսուս պիր թապիաթը օլուր եա, իշթէ պէնիմ տէ թապիեաթըմ պուլ տուր :

—Վագաա, պու պապտէ, պիր տէրէճէսէ գատար հագգընըզ վար տըր . . . Լաքին, հէր վագըթ կիւղէլ վէ եումշագ եաթագ իչինտէ, եաթմագ տա ֆէնա պիր չէյ տէյիլտիր :

—Շիւրհէսիզ, քիմ պիլմէզ վէ գապուլ իթմէզ քի, զէնկինլիք զիւկիւրտլիւքտէն, վէ տօեասը պիր էթմէք եէմէք ըիքտէ, աճլըգտան կէպէրմէքլիքտէն իյի տիր, վէ հէմտէ չօգ իյի տիր:—Հէր նէ հալ իսէ, ա՛, պուրասը պիր գասսապ տիւքքեանը իմիշ, — տէտի Շուրինէօր, գասսապըն ուշաղընըն պըշաղը իլէ պալթասը սէսինի իշիթտիկի կիպի, թէնթէլէր ալթընտա պուլուհան սըղըր պուտլարընը տախի կէօրէրէք :

—Էվվէթ, թօսուհում . . . պուրասը տօսթլարըմտան պիրինին տիր . . . իսթէրսէնիզ, աթըմըզ պիրազ սօլուգ ալանա գատար, կիտիպ կէզէլիմ . . .

— Տօղրուսու մէմնուն օլուբում, չիւնքի, պիր գասսապ տիւքքեանը կէսրտիւկիւմ կիպի, չօճուգլուղում խաթրըմա կէլմէքտէ տիր. վագաա, պէն տէ գասսապլըգ իթմի- չիմտիր էմմա, տիւքքեանըմ Մօնֆօգօն օլուպ, վէ հայ- վանլարըմ տախի, իխթիեար աթլար իլէ, իշէ եարամսեան գաթրլար օլմուշլար տըր: Հէր նէ գատար, աճայիպ պիր շէյ իսէ տէ, էկէր գուտրէթիմ օլմուշ օլսա իտի, պիր գասսապ տիւքքեանը տա պէն աշար իտիմ, զիրա, հէր նասըլ իսէ, պու սանաթը զիեատէճէ սէվմէքտէյիմ. . . Զիւնքի, սէֆալը պիր իշ տիր, հալիյլէ, ատամըն պիր ուֆաճըգ աթը պուլունուր, պինտիկի կիպի, հայվան թօրլամագ իւզըրէ, պու կիւն ֆիլան պազարա, եարըն ֆիլան պազարա, վէ տիկէր կիւն տէ տիկէր պիր պազարա գօշար, կէզէր, տօլաշըր, վէ խանէսինէ ալտէթ իթտիկինտէ տախի, չէքիյիր ալէա պիր աթէշ պաշընա կէշէր, էկէր իւշիւմիւշ իսէ, ըսընըր, վէ էկէր իւսթիւ պաշը բսլանմըշ իսէ, գուրուտուր, ֆամիլեաոր պաշընա թօրլանըր, չիշմանճա վէ թագէճէ պիր զէվճէսի կիւլէրէք սէվլինէրէք, վէ չօճուգլարընը տա պիր- լիքտէ ալարագ էթրաֆընա տիզիլիլէր, վէ մերգուման մինի մինի չօճուգլար, պագալըմ պապամըգ պիզէ նէ կէթիւմիշ տէեէրէք, հէյպէսինի թօրպասընը գարըշտըրմսեա պաշլարըլար. . . վէ սապահ օլտուգտա. . . գանարաեա կիտէր, էօքիւզիւն պիրինի պույնուգլարընտան եագալար, ալէլիուսսուս էկէր եագալատըղը հայվան տա պիրաղ արսըզճա իսէ, արթըգ կէլքէյֆիմ կէլ. . . էվվէթ, էկէր պիրաղ արսըզճա օլուր իսէ, . . . տամըն տահա զիեատէ քէյֆի կէլիւր. . . արսըզը հալգաեա կէշիլիւր. . . եաթըրըր պաշընը քէսէր, տէրիսինի իւզէր, իշինի պօշալտըր վէ ասար. . . Վալլահի պու տա թօհաֆ պիր շէյ տիր, զանն իտէրսին քի, պէն տէ մահզա պու իշտէն զէվգ ու սէֆա տույմագ իշին եարատըլմըշըմտըր, էվվէթ, լա կուալէօզ, օլ քէնտի չօճուգլուղունտա, արբա չէքէրինի եէտիքտէ նասըլ սէֆա տույմագտա իմիշ իսէ, պէն տէ վայվան քէսմէքլիքտէ, պինի մերթէպէ-

տէ սէֆա՛ տույմագտաւրմ . . . լա կուալէօղ տէտիմ տէ , խաթրըմա կէլտի , մօնսիէօ Միւրֆ . . . մէրգումէ պիչարէ գըզըն , արթըգ օկրէսին մէյխանէսինէ կէլտիկինի կէօրէմէտիկիմտէ , Մ . Բօտօլֆուն , մէրգումէեի օրատան գուրթարմըլ օլմասընը տիւշիւնիւ պ տէրք էյլէտի իտիմ : Տօղրուսու , սիղէ պիր շէյ սէօյլէեէյիմ մի պէն , մօնսիէօ Միւրֆ , Մ . Բօտօլֆ օլ պապտէ պիւյիւք պիր ֆազիլէթ էյլէմիշ օլտու : Զէվալլը չօճուգ , ասլա ֆէնալըգտա պուլունմագլըգ արզու վէ միւրատընտա տէյիլ իտի . . . էօյլէ պիր կէնճ չաղընտա նէ՛ եարապիլի իտի . . . վէ պատէհու . . . հալիլլէ արշաճագ իտի . . . Վէլհասըլ , թէքրարէն սէօյլէրիմ քի , Մ . Բօտօլֆ պիր ճան գազանմըլ օլտու :

— Պէն տախի սիզին էֆքեարընըղտաւրմ : Լաքին , նասըլքի սէօյլէտիմ , հայվանըմըզ պիրազ նէֆէսլէնէնէ գատար , հայտէ շու տիւքքեանը պիր կէզէլիմ :

Շուրինէօր իլէ Միւրֆ տիւքքեանտան իշերի կիրտիլէր , վէ պատէհու , ալէա ճինսինտէն իւշ ըէս էօքիւզ իլէ եիկիրմի պաշ գատար տախի գօեուն մահֆուզ պուլունան պիր ախըրը կէզտիլէր , վէ օնտան սօնրա տախի աթ ախըրընը , արապալըղը , գանարաւը , անպարլարը , օթուզլարը , վէ էպնիլէնին սայիր մահէլլէրինի կէօղտէն կէչիրտիլէր , վէ վիւեատէսիլլէ պիր թէմիլլիք , պիր տիգգաթ , վէ պիր իհթիւմամ , պիր ըահաթլըգ վէ պիր գօլալըգ , վէ պիր նիզամ ու ինթիզամ հիւքմ էյլէմէքտէ օլմասընը կէօրտիլլէր :

Նօգարը գաթտան մատտա հէր թարաֆընը կէօրտիւքտէն սօնրա ,

— Պիլմիշ օլունուղ քի , — տէտի Շուրինէօրէ Միւրֆ , — մէրգում տօսթում , բէք էյի վէ բէք մէսուտ պիր հալտէ պուլունմագտա տըր , պու էպնիլէ , վէ պու գատար մալ վէ սէրմաեէ , քեաֆֆէթէն քէնտիսինին օլաուգտան պաշգա , ախը ու իթաստա տախի պինլէրճէ լիրալարը տէօնմէքտէ տիր , վէ քէնտիսինի տէ տէր իսէնիզ , հէնուզ օթուզ սէքիզ չաղլարընտա կիւճ վէ գուվլէթի եէրինտէ թօսուն կիպի պիր

պառազանք երկիր թողալ, վէ վիճուածի տախի տինն վէ տէմիր կիպի սաղլամարը. վէ հէլէ սանաթընը տա օլ գատար սէ. վէր քի, թըպզը սիդին թապիաթընըդտա տըր, տիսէմ ճաշիդ տիր: Վէ մէրգում քէնտիսի պազար եհըլէրինտէ հայ. վան իշթիրասընա կիթտիկինտէ իսէ, օլ աշաղըտա կէօր. տիւկիւնիւզ, գահրաման վէ քեամիլ պիր ուշազ, քէմալի էհլիյեէթ վէ լիեադաթ իւզրէ, մէրգումուն իշինի, քէք աւէա չէվիւմէքտէ տիր. . . էյ նէ տէրսինիզ, ֆիլհագըզա, մէրգում տօսթումուն շու հալինէ, պիր սէատէթի հալ իսմի վիրիւտէ, ճայիզ տէյիլմի տիր. . .

—Ա՛, արթըզ ծնտա շիւքհէ ճայիզ օլապիլիւր մի, մօն. սիէօ Միւրֆ, է՛յ, չիչարէ, իշթէ պու ալէմ պէօյլէ տիր, հէրքէս պիր հալտէ օլամազ, քիսիսի սէֆիլլիքտէ էօլէճէք տիր, վէ քիսիսի տախի րահաթ ու իսթիրահաթ իւզրէ թէս. լիմի բուհ իյլէեէճէք տիր, նասըլ քի, իշթէ պէնիւմ հալիւմ տախի պու սահիհիկի թաստիզ իյլէմէքտէ տիր, նիչէլէր վար տըր քի, եէվիյէ անճազ իքի ֆրանզ, վէ հաթթա ծնտան տախի էքսիք գազանա պիլտիքլէրի հալտէ. . . պէն իսէ, իշթէ իգպալ եամլէր օլարազ, հիւմէթինիզլէ, տէօրթ ֆրանզ գազանամաղլըզ իգպալինէ նայիլ օլապիլմէքտէ յիւմ. . .

—Եօգարըլարընտա կէզմէք իսթէրմիսինիզ:

—Քէմալի մէմունիյեէթլէ, մօնսիէօ Միւրֆ:

—Իյի րասթ կէլտի, սիզի եանընա վիրէճէկիւմ էֆէնտի տէ, իշթէ պուրատա եօգարտա պուլունմագտա տըր:

—Նասըլ, պէնի եանընա վիրէճէկինիզ էֆէնտի մի:

—Էվվէթ:

—Ա՛, նիչին սիզ պունու պանա էվվէլինտէն խապէր վիրմէտի իտինիզ:

—Նէ պէյիս վար տըր, սօնրա սիզէ սէպէպինի պէեան իտէրիւմ. . .

—Ազաճըզ սապր իտինիզ, —տէտի Շուրինէօր քէնտու. յի շաշըբպ վէ տիւշարը մահզունիյեէթ օլտուղու հալտէ, եօգարըլ շքդմասըն իչին, Միւրֆիւն գօլունտան թութուպ

չէքէրէք. — պէնի տիյնէ յինիզ, սիզէ, պէնանը վազիֆէմ իզթիզասընտան պուլունան պիր շէյ սէօյլէնէնէն կիմ տիր... ինթիմալ տըր քի, Մ. Բոտօլֆ սէօյլէմէմիշ տիր. հալ պու քի, պէնիմ հէր հալտէ, եանընա կիրէնէնէն կիմ էֆէնտիսէ, ասլա սէթր իթմէքսիզին սէօյլէմէքլիկիմ իզթիզա իտէր... չիւնքի, օլապիլիր քի մէրգում օլ վազըթ պէնտէն մէմնուն օլմանարագ, եանընա գապուլ իթմէնէնէն տիր. իմտի սօն. րատան մէյտանէ չըգըպ տա պիր քիւչիւքլիւք օլմագտան իսէ, էվվէլինտէն սէօյլէմէքլիք, տահա էվլէա տըր...

— Նէ տիմէք իսթէն օրսունուզ:

— Տիմէք իսթէրիմ քի...

— Էյ, նէ օլմուշ:

— Պէն վազթիլլէ հիւքմու իլամ կիյմիշիմ տիր... իլլիք խանէնէ կիթմիշիմ տիր... — տէտի Շուրինէօր սաղըր պիր սէօյլէյիշ իլէ:

— Սահիհ մի սէօյլէն օրսունուզ, եա, — տէտի Միւրֆ:

— Ֆագաթ, պու ճիւմէ իլէ սախի, քիմնէնէ ասլա պիր ֆէնալըգ եաբմամըշմ տըր, — տէյի պաղըրտը Շուրինէօր, — վէ աճըրգտան կէպէրմէքլիկի կէօյիւմէ ալմըշ, վէ եինէ խըրսըզըզ իթմէքլիկէ իրթիքեապ վէ թէնէզլիւլ էլլէմէ միշիմ տիր... Լաքին, խըրսըզըզտան տա ֆէնա պիր հալ տէ պուլունմուշում տուր, — տէյի իլավէյի մէգալ իթտի մէրգում պաշընը էօնիւնէ էնէրէք, — աստամ էօլտիւրմիւ չիւմ տիր... հիտտէթ ու զազապըմտան նաչի... Նիհայէթ հէքսի պու տէյիլ տիր, — տէտի մէրգում պիրազ սիքիւթ իթտիքտէն սօնրա, — պէն շիմտի եօգարը չըգտըղըմըզտա, մէրգում էֆէնտիսէ պիրէր պիրէր նագլ ու պէնան իտէրիմ... չիւնքի պէն, սօնրատան իչիտիլիպ տէ գօլուլմագտան իսէ, էվվէլինտէն պիլինիպ տէ ըէտտ օլունմագըղը, տահա պիսատէ թահսին իտէրիմ: Էլպէթթէ սիլ, մէրգում տօսթունուզուն թապիաթընը պիլմէքտէ օլմալըսընըզ, պագընըզ, տիւչիւնիւպ թաշընընըզ, էկէր պէնի գապուլէ շաշէսթէ կէօրմէիւպ տէ ըէտտ իտէնէք իսէ, պիլա թէքլիֆ

չիմտիտէն խապէր վերինիդ քի, հէման պրագարագ, նասըլ կէլտիմ իսէ, էջլէ տէ կէրի կիտէյիմ:

— Զարարը եօգ տուր, հէր հալտէ սիդ կէլինիդ, — տէտի մէրգումա Միւրֆ:

Պու լագըրտընըն իւղէրինէ, Շուրինէօր Միւրֆինն արգասընտան կիտէրէք, մէրտիվէնտէն եօգարը չըգտըլար, պիր գարու տուր աչըլտը, վէ իքիսի տախի, քէնտիլէրինի, Բօտօլֆուն հուզուրունտա պուլտուլար:

— Ագիգիմ Միւրֆ . . . պիգի ճիւղիճէ եալընըզ պրագընըզ, — տէտի Բօտօլֆ:

ՕՆ ՏՕԳՈՒԶՈՒՆՃՈՒ ՖԱՍԼ

ՄԻԻՔԵԱՖԱԹ

— Օ՛, մա՛շալլահ, շիւքըր կէօրիւշտիւկիւմիւզէ, շիւքըր, մօնսիէօ Բօտօլֆ, վէ եախօտ մօնսէնեէօր . . . — տէյի պաղըրտը Շուրինէօր պիրտէն պիրէ Բօտօլֆու կէօրտիւքտէ:

— Օ՛, շիւքըր, շիւքըր, Թօսունում, բէք մէմնուն վէ բէք մէսըուր օլտում սիգի կէօրտիւկիւմէ:

— Վա՛յ, եալանճը միւսիւ Միւրֆ վա՛յ, սիգին իչին կիթտի տէյէրէք, պէնի ալտաթմագտա իտի . . . լաքին . . . պագսանանընըզ, մօնսէնեէօր . . . :

— Սիդ եինէ պանա մօնսիէօ Բօտօլֆ սըֆաթընը վիրինիդ, էջլէ չաղըրլմագլըզը տահա զիեատէ սէվէրիմ:

— Լա՛քին, մալիւմ եա, մօնսիէօ Բօտօլֆ, Մէթըր տէգօլքէյֆիյնէթի կիճէսինտէն պէրու, կէլիպ զաթընըզը կէօրմէմիչիմտիր. իմտի օլ պապտէ աֆիլընըզը տիլէրիմ . . . վագաա, շիմտի անլանըզ հիսս իթմէքտէյիմքի, օլ պապտէ պիւյիւք պիր Թէրպիյնէսիզլիք իթմիչիմտիր, ֆագաթ, պու ճիւմէ իլէ տախի, կիւճէնմէյիպ աֆվ իտէրսինիդ, էջլէ տէյիլմի:

— Բէք ալեա, աֆվ իթ տիմ, — տէտի Բօտօլֆ կիւլիւմ սէեէրէք. պատէհու իլավէյի մէգալ պիրլէ :

— Նաւըլ, Միւրֆ սիզէ պու էվի կէզտիրիպ սէյր իթ տիրտի մի, — տէտի :

— Էվվէթ, մօնսիէօ Բօտօլֆ . . . Բէք կիւզէլ պիր էվ վէ Բէք կիւզէլ պիր տիւքքեան, Բէք մուսթազամ, Բէք միւքէմէլ վէ Բէք զէնկին պիր հալտէ . . . Չէնկին տէտիմ տէ խաթրըմա կէլտի, մօնսիէօ Բօտօլֆ, պիլիթօրմուսունուզ, չիմտիտէն սօնրա զէնկին պէն օլաճաղըմտըր, չիւնքի միւսիւ Միւրֆ, պանա կիւնտէ տէօրթ ֆրանգ գազանտըրաճազ տըր . . . Էվվէթ, կիւնտէ տէօրթ թանէճիք ֆրա՛նգ :

— Թօսունում, պէն սէնին իչին էօյլէ պիր իշ պուլմուշումտուր քի, ծնտան տախի զիեատէ գազանապիլէճէք սին տիր :

— Նէ՞, աֆվ իտէրսինիզ էմմա, արթըգ ծնտան տա զիեա տէ գազանտըրմազլըգ գօլայ պիր շէյ տէյիլտիր . . . կիւն տէ տէօրթ թանէճիք ֆրա՛նգ, մէկէրչի ազ պիր շէյմի տիր :

— Էվվէթ, նասըլ քի սէօյլէտիմ, պէն սիզէ տահա զիեատէ գազանըլապիլէճէք պիր իշ թէքլիֆ իտէճէկիմտիր. իշթէ սէօյլէեէյիմ սիզէ, պու էվ, քեաֆֆէյի էչեա վէ թէճէմիւլաթըլա, վէ քէզալիք պու տիւքքեան, քեաֆֆէյի լէվաղիմաթ վէ հայվանաթըլա, վէ պուլարտան տա մաատա, չու չիզտան տէրունինտէ պուլունան պին թանէճիք լիրա, քեաֆֆէթէն սէնին օլաճազ տըր :

Բօտօլֆ, պու լագըրտըլարը, հէրնէ գատար Բէք աչըգ վէ Բէք անլաչըրը սուրէթտէ սէօյլէտի իսէ տէ, Շուրինէօր մէրգումուն ֆիքրինի անլահամաուրըլնտան, իւզէրինտէ հասըլ օլան պիր էսէրտէն նաչի օլաուզու հալտէ, տիզլէրի արասընտա սըգմագտէ պուլունտուզու գասթօր նամ ուզուն թիւյլիւ շարգասընը, տիթրէմէկէ պաչլահան էլլէրիլէ, վէ պուտալավարի պիր կիւլիւմսէյի իւզրէ չէօքիւպ եասսըլաթմտեա պաչլատը :

Բօտօլֆ, մէրգումուն պու հալինի կէօրտիւքտէ, քէմա.

լինէզաքէթ իւզրէ, թէքրարէն քէլամէ աղաղ պիրլէ, տէտի,

—Սիզին թէաճճիւպիւնիւպիւն ֆարգ ու ֆէհմինէ վարմագտանըմ, լաքին, իշթէ սիզէ թէքրարէն սէօյլէրիմ քի, պու էվ, պու տիւքքեան, վէ պու բարալար, քեաֆֆէթէն սիզին օլաճագլար տըր, էվվէթ, սիզին թահթը թէսարրուֆունուզա վազ իտիլմիշլէր տիր:

Շուրինէօր, պունու տախի իշիթտիկինտէ, եիւզլէրի գըր գըրմըզը օլտու, վէ նասըրլար պաղլամըշ օլան էլլէրինտէն պիրինի, թէրլէյիպ ըսլանմագտա պուլունան աննընա կէօթիւրտիւ, վէ պաղըն պիր սէս իլէ բէրէլէեէրէք,

—էյ, եանի... եանի... պէնիմ մալիմ...:

—էվվէթ... էվվէթ, սիզին մալինիզ... չիւնքի, պունլարըն քեաֆֆէսինի սիզէ, իթա վէ իհտա իյլէմէքտէեիմ, անլատընըզմը չիմտի, էվվէթ, պիզզաթ սիզէ վիրմէքտէյիմ...:

Շուրինէօր, պունուն իւզլէրինէ, օթուրմագտա օլտուզու սանտալիյէ իւզլէրինտէ, բահաթ տուրամաներպ, հէման գըմըլտանմանեա, պաշընը գաշըմանեա, վէ էօքսիւրմէկէ պաշլատը. վէ կէօզլէրի էօնիւնէ պագարագ, հիշ պիր ճէվապ վիրմէքսիզին սիւքիւթ իյլէտի... մէրգուլմ առէթա ագլընը զայպ իթմէքտէ, վէ նէ եաբըպ, վէ նէ ճէվապ վիրէճէկինի շաշըրմագտա իտի... վագաա, մէրգուլմ Բօտօլֆուն նէ տիմէք իսթէտիկինի բէք ալէա անլամագտա իտի, վէ իշթէ ինանմագ իսթէմէմէսի տախի, անլամագտա օլմասընտան նէշէթ իթմէքտէ իտի...: Չիւնքի, մէրգուլմուն, օլ կիւնէ գատար տէրքեար օլան սէֆալէթ վէ մէզլէլէթէ տայիր հալի վէ էօմրիւ իլէ, Բօտօլֆ թարաֆընտան թէքլիֆ օլունմագտա օլան հալ վէ մէվգը արասընտա, պիր ֆարգը ազիմպուլունմագտա օլտուգտան պաշգա, քէնտույէ թէքլիֆ օլունան միւքեաֆաթ, Բօտօլֆա իթմիշ օլտուզու իըտմէթ վէ ֆէտաքեարլըգտան տախի, աշուրի մէրթէպէ պիւյիւք օլտուզունտան, Շուրինէօր, քէնտի ֆիքրինճէ, պաշգա պիր չիւքհէեէ զահիպ օլմագտա իտի:

—Շուրինէօր, կէօրինիւր քի, սիզ պէնտէն, տահա զի-
հատէ պիւյիւք պիր միւքեաֆաթա նայիլ օլմագլըզ իւմի-
տինտէ պուլունմագտա օլտուղունուղտան, պունլարը դա-
պուլ իթմէք իսթէմէեօրսունուղ, էօյլէ տէյիլմի, —տէտի
Րօտօլֆ:

—Մօնսէնէօր, —տէտի Շուրինէօր, պիրտէն պիրէ ա-
եաղա գալգարադ, —սիզ պէնտէնիդէ, պու էվ իլէ, պիր չօգ
տա բարալար թէքլիֆ իթմէքտէսինիդ... վէ պունտան տա
մագսէտինիդ, պէնի, պիր թէճրիւպէ իթմէք օլմալը տըր,
լաքին... միւմքին տէյիլ տիր, գաձուլ իտէմէմ... Մա-
լիւմ եա, պէն էօմրիւմտէ խըրսըզլըզ իթմիշ տէյիլիւմ...
իհթիմալ տըր քի, միւրատընըզ, պիրինի էօլտիւրթմէք տիր
... լաքին, անը տախի իսթէմէմ, վէ արթըզ եաբմամ, զի-
րա, էօլտիւրմիւշ օլտուղում չալուշուն տիւշլէրի, հալէա
խաթր ու խէեալըմտան չըգամարչար տըր, —տէյի իլալէ-
յի մէգալ իթտի Շուրինէօր, աղըր պիր սէօյլէյիշ իլէ:

—Մհ, մէլուն օլսունլար օլ ատէմլէր, օլ սէֆիլլէր քի,
—տէյի պաղըրտը Րօտօլֆ, քէմալի թէէսսիւֆ իւզրէ, —
սիզին կիպի ֆագըրլար, վէ պէտպախթլար, վէ սէֆիլլէր
հագգլարընտա, բէք նատիրէն օլտուղու հալտէ ըրգգաթ
ու չէֆգաթ, վէ լութֆ ու մէրհամէթ վէ ինսանիյեթ իպ-
րազ իյլէմիշ օլտուղլարընտան, միւքեաֆաթ տէնիլէն չէյին,
անճագ պիր խըտմէթ, պիր ֆէտաքեարլըզ, վէ պիր ֆա-
ղիլէթէ գարչըլըզ լաեըզ օլմասընը պիլէմէեերէք, պէօյլէ
պիր միւքեաֆաթ, համիյեթ, սախալլէթ վէ ալիճէնապլըզ
կէօրտիւկիւնիւղտէ, մահզա պիր ճիւնհա, վէ պիր ճինաեթէ
մուգապիլ օլմալը տըր, մութլագա պունուն ուճունտա, պիր
ֆէնալըզ իճրասը թէքլիֆի պուլունմալը տըր, տէյի չիւբհէ
իթմէքտէ, վէ էօյլէ ինանմագտասընըզ, էօյլէ տէյիլմի...:

Պատէհու Րօտօլֆ, Շուրինէօրէ խիթապէն, վէ բէք թաթ-
լը պիր սէօյլէյիշ իլէ,

—Թօսունում, սիզ պէնիւմ հագգըմտա, ֆէնա պիր զիւ-
իւմէ զահիպ օլմագտասընըզ... եսնըլըպ ալտանմագտա-

սընըզ . . : Պէն սէնտէն, նամուս ու ինսանիյեթին խարիճին-
տէ օլարագ , հիշ պիր շէյ թալէպ իտէճէք տէկիլիմ . պէն
պունլարը սիզէ , աւլա վէ ասլա , պաշգա պիր նիյեթթ , վէ
պաշգա պիր մագսէտ իլէ վիրմէեիպ , իլլա վէ իլլա , լաեըգ
պուլունտուղունուզ իչին վիրմէքտէյիմ , —տէտի :

—Պէն մի , —տէյի պաղըրտը Շուրինէօր , կիթտիքճէ
թէաճճիւպի ազիմի արթմագտա օլտուղու հալտէ , —պէն
մի լաեըգ պուլունմագտաեըմ , իյի՛ եա , նէ՞ իչին , գա՞նդի
ֆաղիլէթիմ իչին :

—Պագընըզ , իշթէ սէօյլէեթէյիմ սիզէ : Թա վազթի սէ-
պտվէթինիզտէն պէրու մէթրուք (պիր թարաֆա աթըլմըշ)
պիր հալտէ օլտուղունուզ , վէ իյիյի ֆէնատան ֆարգ իտէպիւ-
մէքիք իչին , լաղըմ կէլէն տէրս վէ նասիհաթլարտան քեա-
միլէն մահրում պուլունտուղունուզ , վէ եալընըզ թապիի ,
վէ եպպանի տույղուլարընըզ բէնչէսինտէ , պիր հալի էսա-
րէթտէ գալտըղընըզ , վէ միւթէմատի օն պէշ սէնէ բրան-
կա թաշըեըպ , էն զիեատէ պէլալը վէ տէթշէթլու խային-
լէր խըրսըզլար օրթալարընտա , էնվայի զարուրէթ , մահ-
րումիյեթթ , վէ սէֆալէթ չէքէրէք , վէ հաթթա աճ վէ թագ-
սիր տախի գալարագ իմրարը էվգաթ իյլէտիկինիզ , վէ նա-
մուսլու վէ միւթէպէր ինսանլար թարաֆընտան , նամուս-
սուզ վէ շայեանը հագարէթ ատտ օլունարագ թահգիր գը-
լընարագ , պիթթապի էն պաեաղը վէ էն ֆէնա ատէմլէր
իլէ եաշամագլըզ մէճպուրիյեթինտէ գալտըղընըզ թագ-
տիրտէ պիլէ , վաճիպէյի զիմմէթ տույղուսու իլէ ախլագը
համլտէնիզ ունսուրլարընը լէքէսիզճէ հըֆղու վիգաեթ իյ-
լէմիշ պուլունտուղունուզ շէօյլէ տուրսուն , հաթթա , իշ-
լէմիշ օլտուղունուզ ճիւրմ ու ճինայէթէ գարշըլըզ , մահ-
քէմէճէ լաղըմ կէլէն , վէ հիւքմու իլամը վիրիլէն ճէզալա-
րը չէքտիքտէն սօնրա տախի , արթըգ քէնտինիզի ճիւրմու
ճինայէթ սէլլէրի էօնլէրինէ թէրք իթմէեթէք , իշլէտիկինիզ
կիւնահլարտան տօլաեը նատիմ ու թէօվպէքեար օլմուշ , վէ
տայիմա տա էսէֆ իյլէմէքտէ պուլունմուշպունսուշ աուր :

Րօտօլֆ թարափընտան իսթիմալ օլունան իշպու սատե-
ճէ վէ ասըլզատէճէ լիսան ու մէգալաթ, Շուրինէօր իյին,
եէնի պիթ թէաճճիւպ մէմպաք տահա քիւշատ իյլէտիկին-
տէն, գօրգու վէ շիւքրանիյեթ էսէրլէրիյլէ միւլէմնա պիր
հիւրմէթ ու թաաղիւ տուլղուսուլլա, ֆազաթ, հալէա մէր-
գուսուն սէօյլէտիքլէրինէ ինանամաաքղը հալտէ, Րօտօլ-
ֆուն եիւղիւնէ պազմանա պաշատը :

—Նէ՛ սէօյլէեօրսունուզ, մօնսիէօ Րօտօլֆ . . . սիզտէն
պիր տանազ եէմիշ օլմագլըղմա . . . վէ սիզի քէնտիմ կի-
պի պիր իշճի գընաֆէթինտէ կէօրիւպ, վէ անա լիսանը-
նըզ կիպի արկօճա սէօյլէմէքտէ օլմանըզա ալտանարազ . . .
պիր գաշ գատէհ շարապ միւնասէպէթիյլէ, քէնտի սէր-
կիւզէշթիմի նազլ ու պէեան իթմիշ պուլունմագլըղմա . . .
վէ պիր տէ սիզի պիր պօղուլմագլըղտան գուրթարմագլը-
ղմա մուգապիլ օլարազ . . . սիզ տէ պանա պիր էվ . . . վէ
պիր չօգ տա բարամը վիրմէքտէսինիզ . . . վէ պէն տէ պուն-
լարը ալըպ գապուլ իտէրէք, պիր էֆէնտի, պիր չօրպահը,
վէ նիհայէթ պիր միւթէպէր զաթ հալ ու մէվզըսընամը կէ-
չէճէկիմ . . . էօյլէ՞ մի. խայր, մօնսիէօ Րօտօլֆ, պէնտէնիզ
սիզէ, թէքրարէն պիր շէյ սէօյլէեէյիմմի, խայր, միւմքի՛ն
տէյիլ տիր, պէն պունու գապուլ իտէմէմ . . .

—Սիզ պէնի, քէնտի ագրան ու էմնալինիզտէն պիրի տիր
զանն իտէրէք, քէնտի սէրկիւզէշթինիզի, ասլա հիյլէ վէ
խիւտէ գարըշտըրմագսըզըն, վէ կէրէք իյիլիք վէ կէրէք ֆէ-
նալըզ հիշ պիր շէյ սագլամագսըզըն, հազըգաթը հալ իւզ-
րէ վէ թապիի պիր սուրէթտէ նազլ ու պէեան իթտիկի-
նիզտէ, պէն սիզի ֆիքրիմտէն տիւշիւնիւպ մուհաքէմէ իթ-
միշ . . . վէ հէմտէ պիր իյի տիւշիւնիւպ վէ պիր իյի մուհա-
քէմէ իթմիշ օլտուղունման, քէմալի մէմնունիյեթթլէ, սիզի
պու միւքեաֆաթա չայնսթէ կէօրմիւշիւմտիր :

—Լաքին, մօնսիէօ Րօտօլֆ, պու շէյ օլմանեհապ տըր,
իհթիմալտէն տէյիլտիր . . . խայր, նիհայէթ, էօյլէ ֆազըր
իշճիլէր վտը տըր քի . . . պիւթիւն միւտտէթի էմիւրլէրինի,

անճագ վէ անճագ, նամուսընդող, էհլի ըրզըզ, վէ քեամիլ-
լիք իւզըէ կէշիւմէքտէ օլտուգլարը հալտէ, հայը՛ֆ քի . . :

—էվվէթ, էօյլէ տիր, պէն տախի բէք ալէա պիլմէքտէ-
յիմ, վէ հաթթա, իհթիմալ տիր քի, էօյլէլէրտէն պիր շօգ-
լարընատա, իշպու սիզէ եաբտըղըմտան զիեատէսինի եաբ-
մըշըմտըր: Ֆագաթ, նամուսըն առամլար իշինտէ, նամուս-
ըն սուրէթտէ եաշամագտա օլտնլար, շայեանը թէշվիգաթ
վէ թահսին օլուպ, վէ աճընմագլըզա վէ իմտատ ու մուա-
վէնէթէ շայեաթէ օլտուգլարը միսիլու, վագաա, խայինլէր
խըրսըղլար, վէ շաբգընլար արսըղլար իշինտէ եաշամագ-
տա օլտուգլարը, վէ ինսանիյեթթի զաթլարտան ուզագտա
պուլունտուգլարը հալտէ տախի, ըրզ ու նամուսլարըյլա
եաշամագտա պուլունանլար տախի աճընմագլըզա վէ իմ-
տատ ու մուավէնէթէ շայեաթէ պուլունմագտա տըրլար .
հալպու քի, սիզին հալինիզտէ, պունլարտան տա պաշգա
վէ ֆաղլա պիր խուսուս վար տըր, շէօյլէ քի, սիզ պէնի էօ-
լիւմտէն գուրթարմըշ օլտուգտան պաշգա . . . բուհումմէ-
սապէսինտէ սէվմէքտէ օլտուղում Միւրֆիւ տախի էօլիւմ-
տէն գուրթարմըշընըզ տըր . . . վէ պունտան տա աշիքեար
սուրէթտէ նէշէթ իտիպ անլաշըլապիլիւր քի, պէնիմ սիզէ
եաբմագտա օլտուղում պու իյիլիք, մահզա շախսէն վաճի-
պէյի զիմմէթիմտէն պուլունան պիր շիւքրանիյեթթտէն նէ-
շէթ իյլէտիկի կիպի, պիր տէ, կէրչի տօղրու եօլտան պիր
արալըգ սաբմըշ իսէ տէ, պիւթիւն պիւթիւն զայպ օլմա-
եարագ գալմըշ պուլունան օլ սիզտէքի սէպաթլը վէ մէթա-
նէթլի, վէ էսասէն իյի վէ կիւղէլ պիր թապիաթը վէ եա-
խօտ ֆըթըթի, խարապիյեթթ չամուրունտան չէքիպ գուր-
թարմագլըգ արզու վէ նիյեթթինտէն տախի իպարէթ պու-
լունմագտա տըր . . . վէ հաթթա, եսլընըզ պու գատար տա
տէյիլ տիր, տահա սայիր ֆաղիլէթինիզ տախի վար տըր:

—Տահա՛ նէ եաբմըշըմտըր, մնսիէօ Բօտօլֆ:

Բօտօլֆ քէմալի մուհապպէթ վէ պիր խալիսէթ իւզըէ,
մէրգումուն էլինի թոթարագ,

— Ճիւղիճէ եվվէլ էօմրիւնիւզէ գաստ իթմիշ օլան պիր աաէմին հալի բիւր մէլալընա , քէմալի մէրհասէթինիզտէն նաշի աճըբալ բիգգաթա կէլէրէք , էլինտէն թո թուպ տա եօլ կէօսթէրմէքլիկէ , վէ պէրապէր կէօթիւրմէքլիկէ հիմմէթ իթտիկինիզ շէօյլէ տուրսուն , հաթթա , հօթր-ճամ չըգմաղընտա վագը Ծ նիւմէրօ իլէ միւրապգամ պիզղաթ օլ քէնտի ֆագըր իգամէթկեահընըզա պիլէ գապուլ իտիպ , բահաթ իթտիրտինիզ :

— Աճա՛յիպ , մօնսիէօ Բօտօլֆ , տիմէք տիր քի , սիզ պէնտէնիզին նէրէտէ եաթմագտա օլմասընը տախի պիլմէքտէսինիզ , էօյլէ՞ մի :

— Հէր նէ գատար , սիզ պանա , իթմիշ օլտուղունուզ խըտմէթլէրի վէ ֆէտաքեարլըգլարը ունութմագտա իսէնիզ տէ , պէն ապլա ունութմագտա տէ յիլիմ , վէ ունուտան լարտան տա տէ յիլիմ : Սիզ , Մէթր տ'էգօլու պէրապէր ալարագ , պիզիմ էվտէն տիշարը չըդ տըղընըզտա , պէն տէ արգանըզտան խասսէթէն պիր աաամ չըգարմըշ օլտուղումտան , սիզին , մէրգում միւճրիմ իլէ պէրապէր , մէքքիւր խանէհէ կիրտիկինիզին խապէրինի ալմըշլմտըր :

— Իյի էմմա , մօնսիէօ Բօտօլֆ , Մ. Միւրֆիւն , պանա սէօյլէտիկինէ նէզարէն , սիզ , պէնտէնիզին մահէլլի իգամէթինի պիլմէքտէ տէ յիլ իտինիզ :

— Սիզի պիր սօն տէֆա տահա թէճրիւպէ իլէմէք իսթէտիկիմաէն . . . պագաեըմ , օլ եաբտըղընը խըտմէթլէր վէ ֆէտաքեարլըգլար , մահզա պիր ալիճէնապլըգտա՞ն մը նէշէթ իթմէքտէ տիր , եօգսա պիր մէնֆաաթ կէօղէթմէքլիք նիյեէթինէ մէպնի մի տիր տէյի անլամագ իսթէմիշիմ տիր : Հալ պու քի , մահզա պիր ալիճէնապլըգ տույղուսունտան նէշէթ իթմիշ օլմասընա , գալիէն իզնա օլմուշումտուր . չիւնքի , հարաքեաթը շէճիանէնիզտէն սօնրա , պէնիմ թարաֆըմտան , հիշ պիր մէնֆաաթ վէ միւքեաֆաթ գօբարմագլըղը տիւչիւնմէքսիզին վէ պէքլէմէքսիզին , վէ հաթթա իւմիտ իտիպ իսթէմէքսիզին , եինէ , քէլ էվվէլ , հէլ

կիւն, քէնտի կիւճ վէ զահմէթի իշինիզէ գօշուպ, կիթմիշ վէ տէվամ իթմիշսինիզ տիր. վէ հաթթա, հիշ տէյիլ իսէ, պէնիմ թարաֆըմտան զուհուրա կէլմիշ օլան սուսլուղուն վէ վադիֆէսիզլիկին սուրէթի զահիրէսինէ ալտանըպ տա, իճրա իթմիշ պուլունսուղունուզ խըտմէթլէր հագգընտա, նանքէօրլիւք իթտի, ինսանիյեթսիզլիք իթտի, տէեէրէք. քէնտի քէնտինիզէ կիւճէնէրէք, ֆասլ ու զէմմէ տայիր, տիհանընըտան, հիշ պիր լուղէթ պիլէ չըգարմամըշընըպ տըր. վէ տիւնքի կիւն իսէ, Միւրֆ կէլիպ սիզէ, տէրքեար օլան իշինիզտէն էյի վէ բահաթ պիր իշ իլէ մէշղուլ օլտուգտան պաշգա, մէքքիւր էվվէթի իշինիզտէն գազանտըղընըզտան անճագ ճիւզիճէ պիր շէյ ղիեատէ գազանապիլէճէկինիզի թէքլիֆ էյլէտիկինտէ իսէ, քէմալի մէսէրրէթ վէ շիւքրանիյեթ իւզրէ, գապո՛ւլ իթմիշսինիզ տիր:

—Պէնտէնիզի տիյնէյինիզ, մենսիէօ Բօտօլֆ, օլ պապտէ հէր նէտէ սէօյլէսէնիզ... եինէ նիհաեթ, կիւնտէ տէօրթ ֆրանգ գազանմագլըգ պիւյիւք պիր շէյ տիր, վէ պէնտէնիզ իշին տախի, բէք ալա քեաֆի վէ վաֆի տիր... Սիզէ իթմիշ օլտուղում խըտմէթ պահսընա կէլինտիքտէ իսէ... տէյիլ սիզ պէնտէնիզէ, իլլա պէնտէնիզ, զաթընըզա թէշէքքիւրէ պօրճլու պուլունմագտաեըմ...:

—Սէպէպ...

—Էվվէթ, էվվէթ, մենսիէօ Բօտօլֆ, — տէյի իլավէյի մէգալ իթտի մէրգում մահղունճա պիր սէօյլէյիշ իլէ, — շիւնքի, ֆիքրիմտէ պաշգա շէյլէր տօղմաեա պաշլամըշլար տըր... օլ սիզին, պանա սէօյլէտիկինիզ պիր չիֆթ լագըրտը, եանի, սէնտէ պիր էիւրէ+ վէ պիր տէ նոն... պար տըր» տիմէնիզ եօ՛գ մու, կիթտիքճէ ֆիքրիմէ իշլէմէքտէ օլտուղունտան, տայիմա տիւշիւնմէքտէ, վէ տիւշիւնտիւքճէ տախի թէաճճիւպ էյլէմէքտէյիմ... վագաա, կէօրիւնիւշէ նէզարէն, հիշ պիր շէյ տիմէք տէյիլ տիր կիպի օլուպ, վէ եալընըզ իքի, էվվէթ, եալընըզ իքի լուղէթտէն իպարէթ պիր շէյ իսէ տէ, պիլմէմ, անլամամ, նէ՛ հիքմէթ

վէ նէ՝ աճայիպ պիր հալ տիր քի, իւզէրիմոէ տայիմա պաշ-
գա պիր թէէսսիր բէյտա իյլէմէքտէ տիր : Վէ իշթէ, օլ
պապտէ, ֆիքրիմէ անճագ պիր միսալ կէթիրէրէք, մէզ-
քիւր թէէսսիրի թէէվիլ (մանէա վիրմէք, անլամագ) իտէ-
պիլմէքտէերիմ, չէօյլէ քի, կէրչի, իքի թանէ պուղտայ թա-
նէսի, հատտի զաթինտէ հիչ պիր չէյ տիմէք տէյիլ իտէ տէ,
եէրէ էքիլտիկինտէ իտէ, գօճա գօճա քէլլէլէր վիրէճէկին-
տէ ասլա շիւբհէ եօգ տուր, վէ պինապէրին, պիր ինսանըն
գալլի թալլասընա էքիլէն, եալլնըզ պիր չիֆթ կիւզէլ քէ-
լամլարտան տալի, այնի սէմէրէ վէ այնի մուհասսէնաթ
կէօրիւլէպիլէճէկի թապիի տիր . . :

Մէրգում թարափընտան զուհուրա կէլէն իշպու սայքի
շաիրանէ սուրէթտէ պուլունան հագգլը թաթպիգ վէ պու-
հագգլը թապիր, Բօտօլֆուն գալլինէ զիւտտէսիլլէ թէ-
էսսիր իտիպ, պատիի թէհայեիւրի օլմուշտուր : Ֆիլվագը,
անճագ իքի լուզէթտէն իպարէթ պիր չէյ տիր . . . լաքին,
էօյլէ ատի լուզէթլէրտէն օլմսերպ, իլլա, մաէլինի վէ մա-
նէասընը անլաերպ հըֆզ իտէպիլէն ելուրէքլէր իչին, սի-
հիրլէյիճի պիր գուվլէթէ մալիք պուլունտուգլարընտան,
Շուրինէօր կիպի պիր ատամըն մէճպուլ պուլունտուղու
(տօղուշունտա օլմագ) ճէվհէրլի պիր թապիաթտա մահ-
ֆուզ պուլունան ալիճէհապլըղա տայիր օլան սէվգը թա-
պիլլէր (*) թօհումլարընըն, սէրբիիպ պիւյիւմէլէրինէ, հէ-
ման իշիթտիկի տագըգատան, սէպէպ օլմսեա պաշլամըշ-
լար տըր :

(*) Տիւշիւնիւպ միւրստ իթմլ քսիգին, վէ իյի եա ֆէնա օլմա-
սընա գարար վիրմէքսիգին, քեաֆֆէյի հայվանլար, վէ քէզալիք ին-
սանլար իւզէրինտէ հասըլ օլան արզուլարա վէ տուլղուլարա, «էվէ
Բաշէ տէնիլիր քի, թապիաթըն վիրտիկի տուլղու վէ արզու մանէա-
սընա օլուպ, վէ իշթէ քէմալէթ իլէ ճէհալէթի պիր պիրինտէն աեը-
րան չէյ տէ, պաշլըճա պու տուր . ճահիլլէր, տայիմա, սէվգը թապիի
իլէ, եանի էվլէլա նէթիճէսինի տիւշիւնմէքսիգին ամէլ ու հարէքէթ
իտիպ, վէ քեամիլլէր իտէ, էօյլէ հէման ֆիքիլլէրինտէ վէ գալլլէ-
րինտէ տօղան արզու վէ տուլղուեա իթաաթ իթմէգտէն էվլէլ, պիր

—Մէթր տէգօլու Սէն-Մատէնտէ սէն մի ըահաթ իթ-
տիրտին, —տէտի Ռօտօլֆ:

—Էվվէթ, մօնսիէօ Ռօտօլֆ. . . մէրգում պանգա պիլէթ-
լէրինի պանա վիրէրէք, լիրաեա թէպտիլ իթտիրտի, վէ
պիր տէ քէմէր ալտըրարագ, մէգքիւր լիրալարը, պանա,
մէգքիւր քէմէրինէ տիրտիրտի. . . Մէգքիւր քէմէրի պէլի-
նէ պաղլատըղը կիպի եօլու էլէ ալտըգ: Կիւնտէ եալընը
պիրէր պուչուգ ֆրանգ վիրէրէք, ըահաթ իթմէքտէ տիր
. . . պուլունտուղու մահէլտէ իյի առամլար տա վար տըր,
վէ անլէր տէ օլ եիւլտէն ճիւղիճէ իսթիֆատէ իյլէմէքտէ
տիրլէր: Պէն տէ իսկէլտէ իշիմի պիթիրտիկիմտէ, պազը
քէրրէ մէրգումու կիտիպ կէօրէճէկիմտիր:

Քէրրէ տիւշիւնիւրլէր, իշին նէթիճէսինի կէօղլէրի էօնիւնէ կէթիրիւ-
լէր, հիսապ իտիպ էօլչէրլէր, թարթարլար, զարարլը վէ ֆայիտէլի
թարաֆլարընը եան եանա կէթիրիպ թաթպիգ իտէրլէր, վէ պատէ-
հու ամէլ ու հարէքէթէ պաշլարլար. պու սէվգը թապիիյէէ ալտան,
մագըգ կիպի, հէր պտամ, վէ հէր միլլէթ իշին, խաթարլը վէ զա-
րարլը հիշ պիր շէյ եօգ տուր, էն պիւյիւք տիւշմէն իշթէ պու տուր,
վէ պու իլլէթ տէ պաշլըճա իւշ շէյտէն իլէրու կէլիր, պիրինճիսի,
կէնճիք, իքինճիսի, իսմիղլիք, վէ իւշիւնճիսիս տաթի թէճրիւպէ-
սիղլիք տիր:

Սըրասը տըր սէօլէյէլիմ, պըրագալըմ, պիզտէ, չօղլարըմըն,
քէնտի շախսի իշլէրիմիզտէ իլէրու կիտէմէյիպ տէ խարապ օլմագտա
օլմամըղըն, մէգքիւր իլլէթտէն նէշէթ իթմէքտէ օլմասընը, պիզգաթ
ուսում միլլէթիմիզ տաթի, իշթէ անճագ պու իլլէթ եիւղիւնտէն կէ-
րի գալմագտա վէ խարապ օլմագտա տըր. էկէր պիզտէ, ազանըգ քեա-
միլլիք պուլունուպ տա, էօլէ չօճուգ կիպի, հէր սէվգը թապիիմի-
զին արգասընա տիւշմիւշ, վէ պիր թագըմ ճահիլլէրին վէ թէճրիւ-
պէսիգ ատէմլէրին լագըրտըլարընա ինանըպ ալտանմըշ օլմասա իտիք,
նէ օլ մահուտ Գապգասիա իշի վուգու պուլուր իտի, նէ մահուտ Հայ-
կական խնդիր մէսէլէսի չըգար իտի, վէ նէ տէ միլլէթիմիզ շու շիմ-
տիքի աճընաճագ պիր հալի քէսպ իտէր իտի. . . :

Հիշ պիր չօճուգ, քէնտի թապիի արգու վէ տուլղուսու մուճի-
պիւնճէ հարէքէթ իթմէքլիկէ ըուխսաթ վիրիմէտիկի կիպի, հիշ պիր
միլլէթէ տէ, եալընը տուլղուսու վէ արգուսու արգասընտան կիթ-
մէսինէ միւսաատէ օլունմամալը տըր:

—Սիրին իսկէլէտէքի իշինիդն մի . . . Սիր Հալէա, շիմսի պիր տիւքքեան սահիպի օլտուղունուղու ունուտարագ, եինէ իսկէլէ իսմինի վիրմէքտէսինիդ. հալպուքի, արթըգ պուրատա, քէնտի տիւքքեան վէ խանէնիդտէ պուլուն. մագտասընը:

—Մօնսիէօ Բօտօլֆ, ըէճա իտէրիմ սիզէ, ճանընըը սէ. վէր իսէնիդ, արթըգ պէնտէնիդ կիպի պիր ֆագըր իլէ էյ. լէնմէքլիքտէն վազ կէշինիդ: Նասըլքի պիզլաթ քէնտինիդ տախի սէօյլէմէքտէսինիդ, էլ վէրիր արթըգ, պէնտէնիդի ըէճէ-պէէ չըգըշարագ էյլէնտիկինիդ: Պիր էվ վէ պիր տէ տիւքքեան սահիպի օլմագ, պուլար մէսէլ նէվինտէն լագըրտըլար տըրլար, պէնիմիշին նէ գատար ուղագ շէյլէր. . . Պէս պէլլի, քէնտի քէնտինիդէ, «տուր պագալըմ շու աւանակ Շուրինէօրիւ, շէօյլէ պիր չօգ հէտիյեէլէր թէքլիֆի լագըրտըսըյա, դազ կիպի ալտատըպ տա էյլէնէպիլիւրմիյիդ» տէյի տիւշիւնմիւշ օլմալըսընը. . . Լաքին, մօնսիէօ Բօտօլֆ, էլվէրիր արթըգ. . . էլվէրիր. . . Անլաշըլար քի, շագանը սէվմէքտէսինիդ. . . վէսսէլամ:

Վէ մէրգում պուլու սէօլէտիրտէն սօնրա, պաշատը պիր գահգահա տըր պըրագարագ, քէմալի սաֆտէրունի իւզրէ կիւլէկէ:

—Լաքին, Շուրինէօր, իշթէ թէքրարէն սէօյլէրիմ քի, պէն նէ շագա իյլէմէքտէյիմ, վէ նէ տէ էյլէնմէքտէ, հէր նէ քի սէօյլէմէքտէ իսէմ, ճիտտի օլարագ սէօյլէմէքտէյիմ. . . իմտի սէօյլէտիքլէրիմէ ինանմալըսընը. . .

—Մօնսէնէօր, էկէր սիզին սէօյլէտիքլէրինիդէ ինանաճագ օլուր իսէմ, միւրատընը հասըլ օլարագ, քէյֆինիդ կէլէճէք տիր. . . վէ քէնտի քէնտինիդէ, «վա՛հ, զէվալլը Շուրինէօր, վա՛հ, եազը՛դ սանա, հասըլ տա ալտանտըն. . . ֆագաթ, նէ՛ եաբսըն պիշարէ, զաթէն ագլընճա ըէրիշան. Լըղը՛ վար տըր» տէյէճէքսինիդ, էօյլէ տէյիլմի:

Մէրգումուն պու իսրարը իւզէրինէ, Բօտօլֆ, գպնտըրըպ իսքեաթ իտէմէնէճէկինէ տայիր պշուրի մէրթէպէ

կիւճիւր չէքէճէկինէ իգնա օլմտեա պաշլատըղընտան, արթըգ վագարը , թէէսսիրլի , վէ ատէթա սէրթճէ պիր թարգ ու իսան իսթիմալինէ մէճպուր օլարագ ,

—Պէն ապա , պէնի մէմնունիյեթէ վէ շիւքրանիյեթէ պօրճլու գըլան , վէ ալիճէնապըղա տայիր պուլունան պիր ամէլ ու հարէքէթ վէ ֆագիլէթէ գարշըղգ , էյլէնիպ սէֆա տույմագլըղ , գէրրէճէ թէնէզղիւլ վէ գապուլ իտէնէրտէն տէյիլիմ . . . Սիղէ հէր նէ քի սէօյլէտիմ իսէ , նօգթասը նօգթասընա սահիհ տիր . կէրէք պու էվ , կէրէք պու տիւքքեան , վէ կէրէք քեաֆֆէյի էմվալ ու էշեա , սիզին տիրէր , սիզին մալինիզ վէ միլքինիզ տիրէր . . . ֆագաթ , էկէր իշինիգէ կէլիր վէ հօշնուտ օլուր իսէնիզ . . . զիրա էօրֆի վէ ճէպրի պիր շէյ տէյիլ տիր : Սիղէ նամուսուլ իւզէրինէ եէմին իտէրիմ քի էօյլէ տիր , պունլարըն քեաֆֆէսինէ , շիմ տի պու սաաթտա վէ պու տագըգատան , սիզ քէնտինիզ միւթէսարըրֆ պուլունմագտասընըզ , վէ պունլարը սիզէ իթա վէ իհտա իթմէքլիքտէ տէ , զաթէն սիղէ սէօյլէտիկիմ տէն պաշգա , հիշ պիր նիյեթէ վէ հիշ պիր մագսէտիմ պուլունմագտա տէյիլ տիր , —տէտի :

Բօտօլֆուն սէօյլէյիշինտէ , տէրքեար օլան պիր էսէրի մէթանէթ իլէ աղամէթ , վէ պինապէրին մէրգումուն էշքեալընտա զուհուրա կէլէն պիր էսէրի վագար իւզէրինէ , արթըգ Շուրինէօր ինանըպ իգնա օլմագլըղա մէճպուր օլտու . վէ պիր վագըթ քէնտի համիյեթէքեարը եիւզիւնէ պագարագ սիւրիուլ իյլէտիքտէն սօնրա , բէք սաաէ սուրէթտէ օլտուղու , վէ աշուրի մէրթէպէ տախի միւթէէսսիր պուլունտուղու հալտէ ,

—Բէք ալէա , ինանտըմ , մօնսէնեէօր , ինանտըմ , վէ զիեատէսիյլէ թէշէքքիւր իտէրիմ . . . Պէնտէնիզ կիպի սէֆիլ պիր ատէմտէն , էօյլէ պիր չօգ պէլաղէթ վէ իսթիլլահաթ պէրլէմէեէճէկինիզ աշիքեար տըր : իմտի , թէքրարէն սէօյլէրիմ . . . վէ նամուսուլ իւզէրինէ տէ եէմին իտէրիմ քի ինանտըմ , վէ զիեատէսիյլէ թէշէքքիւր իտէրիմ . . . վէ պու

պապտէ, արթըզ զաթընըզա պաշգա պիր շէյ սէօյլէեէ. մէյիպ վէ վատ իտէմէյիպ, անճագ շու գատարը սէօյլէրիմքի... հիշ պիր սէֆիլտէն, վէ հիշ պիր ֆագըր ու պիշարէտէն, էլիմտէն կէլէն էյիլիկի վէ եարաըմը էսիրկէմէեէ. ճէկիմտիր... չիւնքի, աճըզ վէ սէֆիլլիք... օլ մէրթէպէ պիւլիւք, վէ օլ մէրթէպէ գուվլէթի պիրէր պէլալար վէ տիւշմէնլէր տիրլէր քի, ղէվալլը Կուալէօզէ օլտուղու կիպի, առամը, օկրէսլէր բէնչէլէրինէ էսիր տիւշիւրիւրլէր... վէ մա՛աղլա՛հ, ինսան, պիր քէրրէ տէ էօյլէ պիր չամուր, էօյլէ պիր չիւքէֆ, վէ էօյլէ պիր կիրտապ իչինէ տիւշտիւ միւ իտի, արթըզ անը թուլթուպ տա չըգարարագ գուրթարապիլմէքլիք գուվլէթ ու գուտրէթի, հէր էէ մախսուս պիր շէյ տէյիլտիր:

—Խօսունում, քէնտի թէշէքքիւրինիզի պանա իսպաթ իտէպիլմէք իչին, անճագ պու եօլտա պիր լիսան իսթիմալ էյլէմէնիզ իգթիզա իթմէքտէ իտի, չիւնքի, պէն էօյլէ, պիր չօգ լիսան վէ պիր չօգ իսթիլլահ բարալաեանլարտան, վէ միւտահէնէ վէ շարլաթանլըզ իտէնլէրտէն հօյլանանլարտան տէյիլիմ, հէր քէսին լիսանը, քէնտի ամէլ ու հարէքէթի կիպի սատէ վէ խալիս օլմալը տըր:

—Հէ՛յ Ալլահ հօշնութ օլտուն սիգտէն, մօնսէնեէօր, զիրա, էկէր պաշգա տիւրլիւ պիր լիսան իսթիմալինէ մէճպուր օլմուշ օլսա իտիմ, աշուրի մէրթէպէ կիւճիւք շէքէրէք շաշըրըպ գալաճաղըմտա իշթիպահ եօգ իտի:

—Բէք ալէա, բէք ալէա, հայտէ չիմտի սէնին իլէ... շու սիզին էվի պիրլիքտէ պիր կէզէլիմ պագալըմ, պէնիմ պապա Միւրֆ, կէզիպ սէֆասընը չըգարտը, մէզքիւր սէֆաեա պէն տախի նայիլ օլմագլըղը արզու իթմէքտէյիմ:

Բօտօլֆ իլէ Շուրինէօր աշաղը ինտիլէր: Պունլար հավլուեա չըգ մագ իւզրէ իքէն, տիւքքեանըն գալֆատը վէ հախօտ ուշաղը, Շուրինէօրին գարշըսընա չըգարագ, վէ քէմալի հիւրմէթ իւզրէ սէօյլէեէրէք,

—Մօնսիէօ, մատամքի, արթըզ պունտան պէօյլէ չօր-

պահումը զաթը ալինիլ օլահագ իմիշինիլ, իմտի, վաղի-
ֆէմ իզթիկասընճա պէտանէ միւսարաաթ իտէրիմքի, կէլ-
մէքտէ պուլունան միւշթերիլէր իչին, միգտարի քիֆայէտէ
էթիմիլ գալմամըշտըր, հէլէ գօթլէթ (քիւլպաստըլըգ) իլէ
ժիկօմուլ (գըղարթմալըգ գապա պուտ էթի) հիչ գալմա-
մըշտըր... հէման վագըթ կէչիւմէքսիլին, պիր իքի գօ
եուն պօղաղլանմասընա իհթիեաճը շէտիտ պուլունմագ-
տա տըր:

—Թամամ, —տէտի Ռօտօլֆ Շուրինէօրէ, —քէնտի հիւ-
նէրինիլի կէօթէրմէք իչին, իշթէ պունտան իյի պիր ֆուր-
սաթ վէ պիր միւնասէպէթ պուլունամալ: Պէն տէ իքրա-
մըմը իսթէրիմ... հալման կիւղէլիկինտէն, իշթահրմտա
բէք աչըլմըշտըր. ուզաթմա, արթըգ պանա, թաղէ թաղէ
պիր գօթլէթ եէտիրիբին եա:

—Մօնսիէօ Ռօտօլֆ, լէթաֆէթ ու ինսանիյեթտէ պէր
քէմալսընըլ... —տէտի Շուրինէօր կիւլիւպ սէվինէրէք,
սիլ պէնտէնիլէ, լիեագաթըմտան չօգ զիեատէ հիւրմէթ
իթմէքտէսինիլ, իմտի, պէնտէնիլտէ սիլի մէմուլն իթմէք
իչին, էլիմտէն կէլէնի, շիմտի եաբաճաղըմտըր, էվլէթ, էմր
ու միւրատընըլ իւզրէ, քէնտի էլիմլէ քէստիկիմ պիր գօ-
եունուն գօթլէթինի, սիլէ թաղէ թաղէ եէտիրէճէկիմ
տիր...:

—Էֆէնտի, նա՛սըլ, էմր իտէ՞րմիսինիլ, գանարաեա ի-
քի գօեուն կէթիրէլիմմի, —տէտի ուշագ:

—Էվլէթ... պիր տէ քէսկին պըչագ, լաքին, մէգըիւր
պըչարըն ուճու սիվրի օլմամալը, վէ արգասը տախի գա-
լընճա օլմալը տըր...:

—Էֆէնտի, օլ պապտէ ասլա մէրագ իթմէեինիլ... պէն-
տէ իսթէտիկինիլ պըչաղըն ալէասը վար տըր... իշթէ սի-
ղէ ուսթուրա կիսլի պիր պըչագ, իշթէ, պուեուրունուլ,
Խիւտա ալիմ գօեուն քէսմէք տէյիլ, ատէթա պիր սագալ
պիլէ թրաշ իտէպիլիր...:

—Թամամ... մօնսիէօ Ռօտօլֆ, շիմտի պուլտուլմ պէն

իշխմի, կէ՛ւ քէյֆիմ կէ՛ւ, — տէտի Շուրինէօ, աճէլէ աճէլէ բալթօսու իլէ սէթրիսինի պիր թարաֆա աթարագ, վէ կէօմէկի գօլլարընը եօգարը ալըպ, գահրամանլորա մախսուս պուլունան պիլէրլէրինի, մէյտանէ չըգարարագ, — իշթէ շիմտի չօճուգլուղում իլէ, պիղիմ տիւշկիւն հայվանաթ սալխանէսի խաթրըմա կէլմէքտէ տիր . . . շիմտի կէօրէճէքսինիղ նասըլ քէսիպ տօղրաեաճաղըմ . . . քեա՛ջքի, հէման շիմտի հազըր օլմալը իտի . . . չօճուղում, կէթիր պագաեըմ . . . շու պրչաղընը . . . թամա՛մ, թամա՛մ . . . սէն սանաթտան, իյիճէ անպամագտա օլմալընը . . . նէ՛ ալէա տէմիրի վար իմիշ . . . վա՛ր մը շիմտի գարչըմա չըգան պագաեըմ . . . եա՛շա՛, պէօյլէ պիր պըշագ իլէ պէն, տէյիլ պիր գօեուռու, իլլա, խիւտա՛ ալիմ, պիր ազղըն պուղաեը պիլէ քէսէրիմ . . .

Պու հէնկեամտէ, Շուրինէօր չէօյլէ պիր պըշաղը սալլաեըպ բարլաթտը, կէօզլէրինտէն գանլար սաշըլմաեա պաշլատըլար, չէօյլէ քի, հայվանլըզ տույղուլարը, ինսանլըզ տույղուլարնա զալէպէ իթմէքտէ օլտուգլարընտան, գան չըգարմագլըզ տույղուլարը, թէքմիլ գուվվէթլէրիլէ, վէ պիր սուրէթի հէյպէթամիզտէ օլբագ, եէնի պաշտան, զահիրէ չըգմաեա պաշլատըլար :

Մէգքիւր տիւքքեանըն գանարասը, էպնիյեէնին հավլուսունտա պուլունմագտա իտի : Մահէլլի մէգքիւր թօնօղ չէվրիմիշ, գարանլըզ, վէ եէրտէ թաշ տէօշէնմիշ օլտուղու հալտէ, ըշըղը տախի, եիւքսէքտէն պիր տարաճըզ պաճատան ալմագտա իտի :

Ուշագ, գօեուռուն պիրինի գաբուեա գատար կէթիրտի : — Էֆէնտի, նէ՛ տէրսինիզ, հալգաեա կէչիրէլիմ պաղլաեալըմը, տէյի սիւալ իյլէտի :

— Ա՛, ա՛, պաղլամա՛գ մը . . . մէկէրչի պէնիմ տիլլէրիմ օտո՞ւն մու թաշըմագտա տըրլար : Սէն իշինէ պագ . . . պէն անը պիր քէրրէ տիլլէրիմին ալթընա ալտըղըմ կիպի, մէն կէնէտէ սըգար կիպի սըգարըմ . . . կէթիր անը տէն պանառա, կիթ տիւքքեանտա քէնտի իշինէ պագ :

Ուշագ, տիւրքեանա կիթտի :

Շուրինէօրիւն եանընտա, եալընը Ռօտօլֆ գալօք, վէ սայքի քէմալի արզու վէ մերագ իւզրէ, մէրգումուն մուա-
մէլէսինէ տիգգաթ իտիպ պագմագտա իտի :

—էյ, հայտէյինիզ պագալըմ, պաշլանընը, — տէտի
մէրգում :

—Իշթէ, շիմտի, շիմտի, տէ՛ պապամտէ . . . շիմտի կէօ-
րէճէքսինիզ քի, պըչագ գուլլանմագլըզ նասըլ օլուր իմիշ
. . . հայ անասընը, էլլէրիմեանմաեա . . . վէ գուլագլարըմտա
վըզըլտամաեա . . . վէ չէր չէր չէր չէր չէր օլտուղում
վագթթլարտա օլտուղու միսիլու, գուլագ թօղարըմ տա-
մարլարը տա շէտիտ շէտիտ վուրմաեա պաշլամագտա տըր-
լար . . . կէլ օղլում . . . կէլ շուրաեա պագաեըմ, եագըն կէլ
քի . . . սէնի ահրէթէ կէօնտէրէյիմ :

Վէ, պու հէնկեամտէ, մէրգումուն կէօղլէրինտէ պիր
վահշլիք աթէշի հասըլ օլարագ, պաշգա պիր սուրէթտէ եա-
նըպ բարլամագտա օլտուգլարընտան, քէնտի եանընտա
պուլունան Ռօտօլֆու տախի կէօրէմէեէրէք, մէզքիւր գօ-
եունու կիւեա պիր սէրչէ գալտըրըրճասընա գալտըրտըլը
կիպի . . . գաբաըլը ալը գօշուպ քէնտի եուվասընա կէօ-
թիւրէն պիր գուրտ կիպի, իշէրի կէօթիւրտիւ :

Ռօտօլֆ տա մէրգումուն արգասընտան կիթտի, վէ գա-
բուեու գաբաեարագ, պիր գանատընա տաեանտը . . .

Նասըլքի սէօյլէտիք, գանարանըն տէրունի զաթէն գա-
րանըզ օլուպ, անճագ եօգարուտան աշաղը ինմէքտէ օ-
լան քէսկին պիր ըչըզ, ֆիլէմէնք մէշհուր ըէսսամլարըն-
տան Րամպրանտըն, քէնտի եաբաըլը լէսիմլէրի, տայիմա
պիր գարանըզ օրթասընտա օլարագ եաբըպ տա, եալը-
նը պիր թարաֆտան պիր քէսկին ըչըզ վիրտիկի կիպի, Շու-
րինէօրիւն սէրթ չէհրէսի իլէ . . . սօլկուն-սաըլ սաշլարընը,
վէ գըզըլճա եան սագալլարընը . . . թէնվիր իլլէմէքտէ ի-
տի . . . Մէրգում, նիմ ըչըգտա բարլամագտա օլան պըշա-
ղընը տիշլէրի արասընտա թուլթմագտա օլտուղու հալտէ,

հայվանը չէրտի ետքըրտը, իբի գաթ օլարագ էյիլտի, տիղէրէրյէ իւսթիւնէ չէքտիւ, պաշընը թուլթտու, պօյնու-նու չէքիպ ուզաթտը... վէ պօղազլատը...:

Ձէվալլը հայվան, պըշաղըն աճըսընը հիսս իտէր իթմէզ, ազաճըզ վէ թաթլը, վէ աճըզլը պիր մէլէյիշ իլէ, օլտէօնիւպ կիթմէքտէ օլան կէօզլէրինի պիր քէրրէ Շուրինէօրէ տօղրու գալտըրը՛պ պագտը... վէ իբի գօլտան ֆըշգըրմանա պաշլանա գանլար, գան ազըտըճընըն եիւզլէրինէ սըշրատըլար:

Պիշարէ հայվանըն, օլ աճըզլը աճըզլը մէլէյիշի, վէ օլ եանըզ եանըզ պագըշըյլա, օլ ֆըշգըրմագտա պուլունան գանլար, Շուրինէօր իւզլէրինտէ, բէք տէհշէթամիզ սուրէթտէ պիր թէէսսիր հուսուլինի մուճիպ օլտուգլարընտան, անինտէ, էլինտէն պըշաղը տիւշտիւ, վէ սըշրանա գանլարտան պօեանսարագ, տէհշէթու պիր հալ քէսպ իթմիշ օլան լէհճէսի մօս մօր քէսիլմէկէ, վէ սինիլլէրի չէքիլմէկէ պաշլատըզը կիպի, կէօզլէրի եուվարլագ եուվարլագ օլտուլար, սաշլարը թիքէն թիքէն տիքիլտիլէր, վէ պատէհու տախի, քէնտիսի պիրտէն պիրէ վէ գօրգարագ իւրքէրէք կէրի կէրի չէքիլմէկէ, վէ պօղնուգ պիր սէս իլէ,

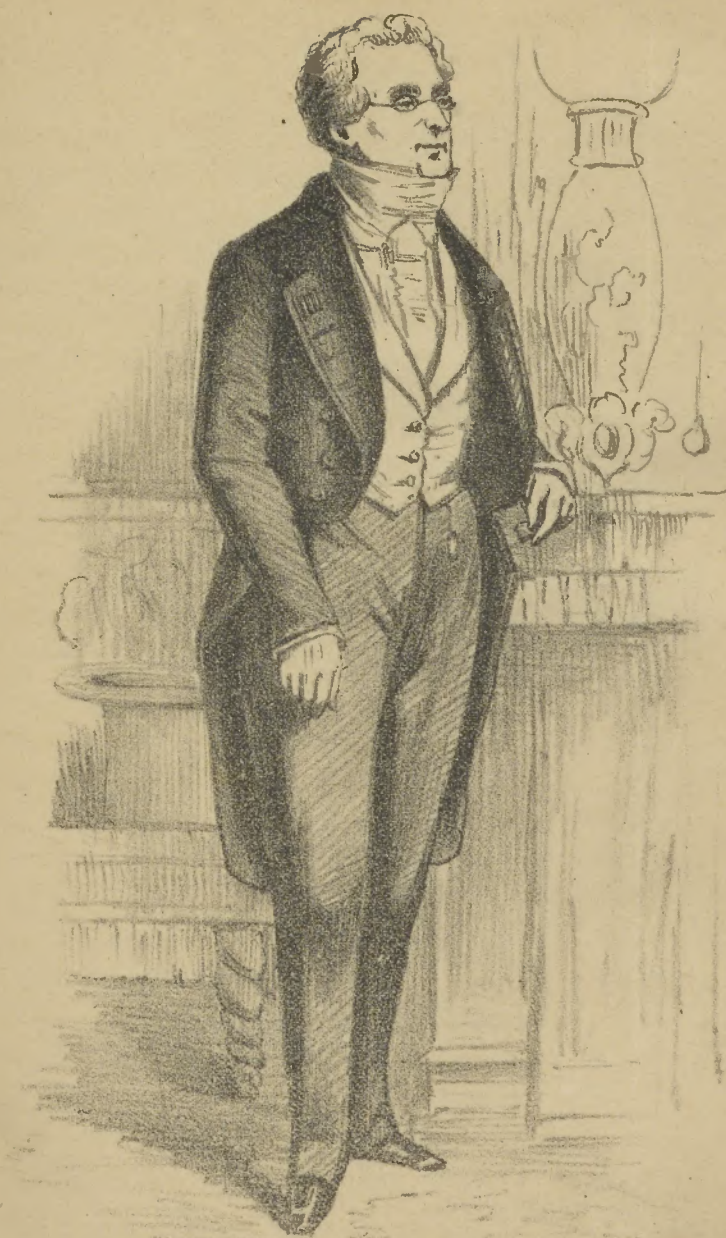
—Օ՛ֆ, ամա՛ն, չալուշ կէլիւօր, իշթէ՛, իշթէ՛, չալուշ պուրատա տըր... —տէյի հայգըրմանա պաշլատը:

Բօտօլֆ գօշուպ մէրգուճուն եանընա կիթտի:

—Թօսունում, ազլընը պաշընա ալ... տէտի:

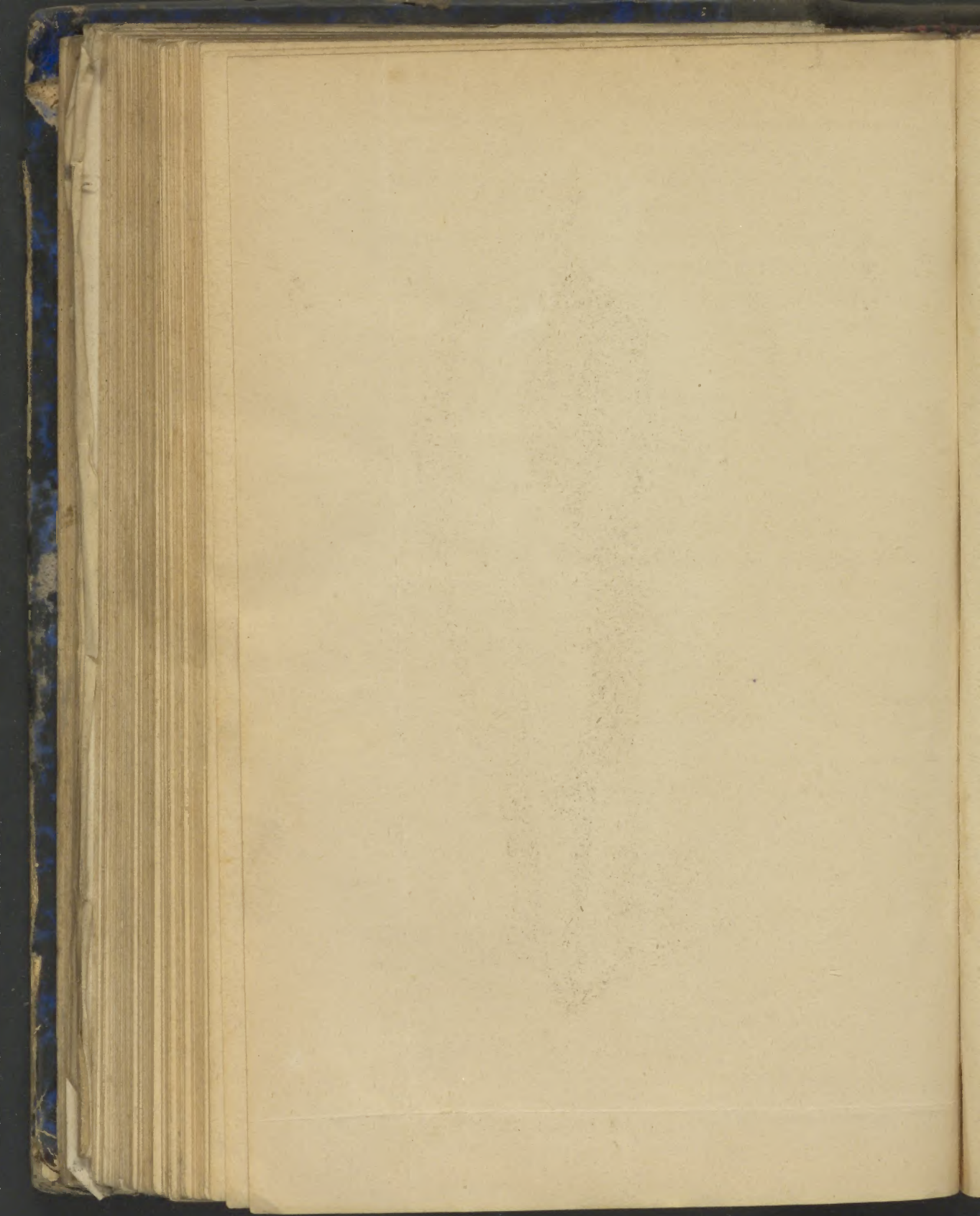
—Իշթէ՛, իշթէ՛ օրատա... օրատա... չալուշ... չալուշ... —տէտի թէքրարէն Շուրինէօր, ատըմ ատըմ կէրի չէքիլլէրէք... վէ կէօզլէրինի տիքէ տիքէ վէ վահշիճէ պիր սուրէթտէ չէվիրտիկի պիր մահէլլտէ կէօրմէքտէ օլտուղու պիր գարարթընը բարմաղըյլա կէօսթէրէրէք: վէ պատէհու, կիւեա, մէգքիւր կիօրմէքտէ օլտուղու խէեալաթ, կիտիպ քէնտուլի թուլթմագտա տըր կիպի, խէվֆ ու տէհշէթ իւզըլէ պաղըրըպ չաղըրարագ, գաշըպ գանարանըն էն զիւեա-տէ, գարանըզ պուլունան պիր քէօշէսինէ սըղընտը, վէ

12. ՊԱՐՈՆ Յ. ԿՐԱՌԻՆ

Երևզիւնիւ, կէօքսիւնիւ, վէ հլէրինի տիվարա տաեառա-
րագ, պիր Թարաֆտան, կիւեա մէգքիւր տիվարը տէվիրիպ
տէ, էօյլէ պիր հէյպէթլու վէ խեեալի առէմին էլինտէն
գաշըպ գուրթուրմագլըղա չալըշտըղը կիպի, պիր Թարաֆ-
տան տախի, սաղըր վէ տիթրէյիշլի պիր սէս իլէ,

—Աման, չալո՛ւշ... չալո՛ւշ... չալո՛ւշ... տէյի հայ-
գըրմագտա պուլունտու:

ԵՒԿԻՐՄԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

ԿԻՏԻՇ

Միւրֆ իլէ Բօտօլֆուն, սայ ու հիմմէթ վէ ղայրէթ ու
ղահմէթի ազիմէսի սայէսինտէ, Շուրինէօրին իզթիրապը
պալպի թէսկին իլէ, քեամիլէն ագլընը պաշընա թօքլա-
տըգտան սօնրա, Բօտօլֆ իլէ, գասսապ տիւքքեանընըն իք
գաթընտա վագը օտալարտան պիրինտէ, եալընըղճա պու-
լունմագտա խի:

—Մօնսէնեէօր, —տէտի մէրգում, քէմալի զաաֆ իւզ-
րէ պուլունտուղու հալտէ, —կէրչի զաթընըղ, պէնտէնիզ
հագզընտա հատտէն զիեատէ իզհարը համիյեթ իթմէք-
տէսինիզ... լաքին, սիզէ տօղրուսունու սէօյլէեէյիմմի, է-
կէր շիմօիտէն սօնրա, շիմօիեէ գատար կէօրմիւշ օլտու-
ղումտան, պին քէրրէ տահա զիեատէ սէֆիլ օլաճաղըմը
պիլսէմ... եինէ պէն գասսապ օլմագլըղը իսթէմէմ...:

—Լաքին... տիւշիւնիւնիւզ պիր տէֆա, էյի տիւշիւ-
նիւնիւզ:

—Մօնսէնեէօր, նասըլ քի, պիզզաթ, կէօղլէրինիզ իլէ
կէօրտիւնիւզ քի, քէնտույի միւտաֆաա իթմէքլիկէ միւզ-
թէտիր օլմաեան զէվալը պիր հայվանճըղաղըն մէլէմէսինի
իշիթտիկիմտէ... վէ քէնտի գանլարընըն երւզլէրիմէ սըշրա-

տըզլարընը կէօրտիւկիւմոէ . . . էօյլէ պիր սըճագ դան քի . . . զանն իտէրսին , հալէա օլ հաեաթ տէնիլէն գուվլէթէ մալիք պուլունմագտա իտի . . . օֆ , պիլմէզսինիզ , օլ տագըզապանէ՝ օլտում , քէնտի իւզէրիմոէնէ՝ աույղու վէնէ՝ թէէսսիր տույտում . . . զաթէն պատիի տէհչէթիմ օլմուշ պուլունան հէյպէթլու տիւշէր , կէօզլէրիմ էօնիւնէ կէլտիլէր . . . օլ չավուշ . . . վէ օլ վուրուպ էօլտիւրմէքլիկէ չըգըշտըղըմ՝ կէնճ նէֆէրլէր . . . մէրգումլար տախի , քէնտիլէրինի միւտաֆաաեա միւզթէտիր օլամամագտա իտիլէր , վէ էօլտիւքլէրի վագըթ տա , օլ մէրթէպէ պիր թաթլը թաթլը . . . պագըշ իլէ , եիւզիւմոէն եօգարը պագմագտա իտիլէր քի . . . ասէթա քէնտի հալլէրինտէն զիեատէ , պիզպաթ պէնիմ հալ ու հէյեթիմի աճըմագտա՝ իտիլէր . . . Օֆ , մօնսէնեէօր . . . ինսան պունլարը խաթրընա , վէ կէօզլէրի էօնիւնէ կէթիրտիքճէ , չըլտըրըպ տիվանէ օլմամագլըզ , էլտէ տէյիլտիր . . .

Վէ մէրգում պունլարը սէօյլէտիկի վագըթտա , իւզէրինտէ պիր սինիր սիլքմէքլիկի հասըլ օլարագ , էլլէրիլլէ , եիւզլէրինի սէթր իյլէտի :

— Պրագընըզ էօյլէ լագըրտըլարը . . . թէսկին իտինիզ գալպինիզի :

— Աման , աֆվընըզը տիլէրիմ , մօնսէնեէօր , արթըզ պունտան սօնրա պէնտէնիզ , պիր դան կէօրմէքլիկէ . . . թէհամիւլ իտէմէեէճէկիմտիր . . . Մաազալլահ , էկէր կէօրէճէք օլուր իսէմ , օլ ունութմաեա պաշլամըշ օլտուղում տէհչէթլու տիւշէրին , անինտէ թէքէրիւրէ պաշլաեաճագլարընտա շիւքհէ եօգ տուր . . . էօյլէ հէր կիւն վէ հէր սաաթ , էլլէրիմ վէ աեագլարըմ գանլար իչինտէ օլմագ . . . վէ օլ զէվալլը հայլանլարը եաթըրըպ պօղաղլամագ . . . հիշ պիր գարշը գօյմագլըզ գուտրէթինէ տախի մալիք օլմատըզլարը հալտէ . . . օֆ , խայր , խայր , արթըզ պէն ծնու եաբամամ . . . արթըզ պէնիմ իչին , գասսապլըզ իտիպ տէ գանլար իչինտէ եաշամագտան իսէ , Մէթր տէգօլ կիպի

կէօղլէրիմ նուրունտան մահրում գըլընմագլըղը, տահա՛ ղիեատէ էվլէա սաեարըմ:

Պունու սէօյլէտիկի վագըթտա, Շուրինէօրին կերէք վագ ու հարէքէթինտէ, կերէք սէօյլէյիշ վէ թէլաֆֆու- զունտա, վէ կերէք լէհճէսինտէ զուհուրէ կէլէն ասարը միւէսսիրէ վէ մէթանէթ, նագչ ու պէեանտէն միւսթաղնի պիր հալտէ պուլունտուղունտան, պիթթապի Բօտօլֆ իֆ- լաթ մէրթէպէ միւթէէսսիր օլտուգտան պաշգա, մէրգում իւզէրինտէ կէօրիւլէն գան սէպէպինտէն հուսուլէ կէլէն էսէրի հայիլտէն տօլաեը տախի մէմնուն օլտու:

Կէրչի, Շուրինէօր իւզէրինէ, ճիւզիճէ պիր միւտտէթ, ինսանլըգ խասսէլէրինին ուղագլանմասըյլա, եապանի պիր հայվանլըգ խասսէլէրի, եանի գանա սուսամագլըգ թապիի տուլղուլարը հիւբմ իթմէկէ պաշլատը իսէ տէ, պէրէքէթ վիրսին քի, եինէ սօնրատան, ինսանլըգ սէվգը թապիիսի իատէ վէ զալէպէ իյլէտի, վէ տիմէք տիր.քի, պու հալ մէր- գում հագգընտա կիւզէլ վէ պիւյիւք պիր տէրս սաեըմագ- լըգտա իտի:

—Աֆվընըղը տիլէրիմ, մօնսէնսէօր, —տէտի Շուրինէօր մահճուպանէ պիր սէօյլէյիշ իւզրէ, —թարաֆընըղտան, հագգըմտա զուհուրա կէլմէքտէ օլան նիյմէթ վէ ինսանիյ- եթէթէ չէսպան պիր ամէլ ու հարէքէթտէ պուլունամատըմ ... լաքին ...

—Աֆվ իտէճէք հիշ պիր շէյ եօգ տուր, թօսունում, պէն զաթէն տէ սիզէ սէօյլէտիմ եա, սիզ մութլագա պու իշի գապուլ իթմէքիկէ մէճպուր պուլունմագտա տէյիլ- սինիզ, մահզա, քէնտի իխթիեարընըզա մէնուլթ տուր. պէ- նիմ պու գասաապլըգ իշինի, սիզին իշին ինթիխապ իտիպ, վէ միւնասիպ կէօրմէքիքտէն մագսէտիմ, պաշգա պիր շէյ օլմաերպ, իլլա, քէնտի իւզէրինիզտէ կէօրմէքտէ օլտու- զում հէվվէս վէ սէվգը թապիինիզէ մէպնի օլմուշտուր...:

—Հայֆա՛, մօնսէնսէօր, հագգընըղ վար տըր ... Էկէր տէրքեար օլան հալիմ օլմամըշ օլսա իտի, պիթթապի պէն-

տէնիզ իշին, ծնտան տա պիւշիւք պիր նիյմէթ վէ պիր սէա-
տէթի հալ օլամազ իտի... նասըլ քի զաթէն, Մ. Միւրֆէ
տախի սէօյլէմիշ իտիմ:

— Պէն տախի զաթէն, պէլքի պու սանաթ իշինիզէ կէլ-
մէզ տէ, գապուլ իթմէղսինիզ միւլահազասընա մէսնի, տի-
կէր պիր իշ տախի տիւշիւնմիւշ վէ հազըրլամըշ իտիմ: Շէօյ-
լէ քի, ձէզայիրտէ թանըտըղըմ պիր աւտամ պուլունմադ-
տա օլուպ, վէ բէք չօգ էմլաքէ մալիք պուլունտուղունտան,
իքի գըլթա վասի չիֆթլիքլէրինտէն պիրինի, պէն իսթէտի-
կիմտէ, սիզէ թէրք իտէպիլէճէկինտէ, չիւբհէ եօգ տուր:
Մէրդուսուն թօքրագլարը, ղայէթլէ հէմ միւմպիթ տիր-
լէր, վէ հէմտէ խամ օլմանըպ, իլլա զէրր իսիլմիշ տիրլէր.
Փազաթ, սիզէ սէթր իթմէեէրէք, անը տախի խապէր վիրի-
րիմ.քի, թա Աթլաս տաղը սինօլլարընտա, եանի, պիզիմ
հուտուտ մուհաֆըզը առկէրլէրիմիղին եազընլարընտա օլ-
տուգլարընտան, օրալարա, չօգ տէֆա Արապլար հիւճում
իտիպ, սարգընթըրըզլար վիրմէքտէ տիրլէր... Շէօյլէ քի,
օրատա չիֆթ ճիլիք իթմէք իսթէեէն աւտամ, տայիմա սի-
լահ էլտէ օլարապ, քէնտուլի մուհաֆազաեա հազըր պու-
լունմալը, վէ պինաէն ալէյհ, քէնտի չիֆթլիկինին տէ, ա-
տէթա պիր գալէա հալինտէ պուլունմասընըն լազըմ կէ-
լէճէկինի պիլմէլի տիր: Ասըլ մալ սահիպի օրատա պուլուն-
մամասը ճիհէթլէ, մէգքիւր չիֆթլիկի, պիլ վէքեալէ իշլէթ-
մէքտէ օլան քիմէսնէ, հէր խուսուստա լազըմ կէլէն մա-
լիւմաթ վէ նասիհաթը սիզէ վիրէճէկի պի չէքք տիր. վէ
պունտան տա գաթինազար, սէօյլէնտիկինէ կէօրէ, մէր-
գում բէք նամուսլու, վէ բէք տէ պատագաթքեար պիրի
օլտուղունտան, լիւղում կէօրտիւկիւնիւզ գատար միւտ-
տէթ, եանընըզտա ալը գօեապիլէճէքսինիզ տիր: Սիզ պիր
քէրրէ կիտիպ մահէլլի մէզպուրտա եէրլէշէրէք թէմէլ թութ-
տուղունուզտա, քէնտի աղլու տիրայէթլինիզ վէ չայըշմազ
վէ ղայրէթինիզ սայէսինտէ, բէք ալէա կէչինիպ վէ թէմէթ-
թիւ չըգարաճաղընըզ շէօյլէ տուրսուն, քէնտի ճէսարէթ

վէ մէթանէթինիզլէ տախի, մէգքիւր մէմայիքէ, պիւյիւք
վէ սահիհ իրտմէթէր իթմիշ օլաճաղընըղ աշիքեար տըր :
Օրաւա, խարիճտէն կիթմիշ պուլունան էճնէպիլէր, քէնտի
քէնտիլէրէ պիր ասկէր հալի քէսպ իթմէքտէ տիրլէր . . . ա-
րադինիզ զահէթ կէնիշ օլուպ, վէ սիզ տախի մէգքիւր արա-
զիլէրաէ իչլէմէքտէ օլան մարապալարըն պաշընա կէչէճէ-
կինիզտէն, խայիճէ պիւյիւք պիր թագըմ թէշքիլ իթմիշ
օլաճաղընըղտա շիւրհէ Լօգ տուր, . . . Մէրգուճան չիֆթ ճի-
լէրինիզ, սիվն զայրէթ վէ ճէսարէթինիզտէն հիւսնի իպ-
րէթ ալըպ վէ քէսպի ճէսարէթ իտէճէքլէրինտէն, օլալար-
տա տարմատաղըն պիր հալտէ պուլունան թօքրագլարընը-
ղըն հըֆիզ ու վիգահէսի ճիհէթիլէ, հատտէն զիւատէ միւ-
ֆիտ օլաճաղարը թապիի տիր : Թէքրարէն սէօյլէրիմ սի-
զէ, հէր նէ գատար թէհիլքէտէն արի պուլունմատըղը պէ-
տիհի իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, պէն էօյլէ զանն ի-
տէրիմ քի, սիզ մէգքիւր իշտէն վէ մէգքիւր էօմիւրտէն մէմ-
նուն օլուպ հաղզ իտէճէքսինիզտիր. չիւնքի, պիզ գաթ սիզէ,
թապիի օլան բէք եւիւրէքլիլիկինիզտէն տախի, իսթիֆատէ
իլլէնէճէքսինիզ. զիրա, քէնտի իչլէմիշ օլտուղունուղ կիւ-
նահլարըն էճրինի, տէյիլ ասուտէ հալտէ պուլունան պիր
ուֆադ շէհիր իշինտէ, իլլա հէնուղ թահթը իթաաթա ալըն-
մամըշ օլան պիր մէմլէքէթին էնվայի իսթադ ու թէհիլքէ-
լէրի օրթատընտա օլարադ քէամիլէն չէքմիշ վէ իսլահը նէֆս
իթմիշ օլաճաղընըղտան, եէնիտէն գաղանաճաղընըղ գատը
ու հայսիյեթ, տահա զիւատէ միւշէրրէֆ, տահա զիւա-
տէ միւքէմմէլ վէ մունթաղամ, վէ տահա զիւատէ մէրտճէ
օլաճաղ տըր : Եկէր, սիզէ, էվվէլ պու իշի նիչին թէքլիֆ
իթմէտիկիմի տէ սիւալ իտէրսէնիզ, պունուն տա սէպէպի
չու տուր քի, տիկէր իշտէն, տահա զիւատէ հօշնուտ օլա-
ճագսընըղ իթիգատընտա պուլունմիւշուճաուր, վէ պինա-
էն ալէյհ, պունտա թէհիլքէլէր պունտուղունու պիլտի-
կիմտէն, քէնտի ինթիխապընըղը անլաեըպ վէ լէյինիդի ալ-
մաղտան էվվէլ, մէգքիւր թէհիլքէլէրի կէօղէ ալմագլըղը-

նըղը թէքլիֆ իթմէք իսթէմիշիմ տիր : . . . Հէնուզ պու իշէ
 տախի թէքմիլ դարար վիրիլիպ պիթմէմիշ տիր , վազթին
 միւսաատէսի վար տըր . . . Էկէր պունու տախի կ'օղլունիւզ
 թուրմամագտա , վէ ճանընըզ սէվմէմէքտէ իսէ , սէրպէսթ-
 ճէ սէօյլէպիլիրսինիզ , վէ տահա սայիր միւնասիպ վէ ար-
 զունուզա մուվաֆըզ պիր իշ արաերպ պուլապիլիրիզ . . .
 Եօզ , Էկէր պունտան մէմուոն օլմագտա իսէնիզ , Եարըն-
 տան թէզի Եօզ տուր , հէման մուգավէլէսինի իմգալար պի-
 թիրիրիզ . . . վէ սիզտէ , մէղքիւր չիֆթլիկին Էվվէլքի սա-
 հիպի թարաֆընտան թայեին գըլընաճագ օլան պիր ատէմ
 իլէ , Ճէզայիրէ Եօլճու օլուրսունուզ , վէ իշթէ մէրգումտա
 սիզէ , նիզամը վէճհ իւզրէ , հէր պիր շէյի նադլ ու թէսլիմ
 իտէր պիթիրիր . . . Մէղքիւր չիֆթլիկին իշլէմիշ օլան իքի
 սէնէլիք քիրասը հէնուզ ալընմըշ օլմատըղընտան , օ տախի
 սիզէ վիրիլէճէք տիր , վէ հէման օրաեա վասըլ օլտուղու-
 նուզ կիպի , մէղքիւր բարալարը ալաճագսընըզ տըր : Մա-
 հէլլի մէզպուր , սէնէվի իւշ պին ֆրանգ իրատ կէթիրմէք-
 տէ տիր . Լաքին , զաթէն սիզ զայրէթլի , չալըզան , վէ իշ-
 կիւզար օլտուղունուզտան , տահա զիեատէ իսլահընա չա-
 լըշտըղընըզտա , կէրէք սիզին , վէ կէրէք սիզին մուավէնէ-
 թինիղէ միւհթամ պուլունտն Էվլօրալը մուհաճիրլէրին ,
 տահա զիեատէ , վէ դօլայ սուրէթտէ ֆայիտէեապ օլաճա-
 զընըզ պէտիհի տիր , չիւնքի , հիշ չիւքհէ ճայիղ տէյիլ տիր
 քի , սիզ մէրգուման հագդընտա , տայիմա ինսաֆ ու մէր-
 համէթ վէ համիյեթ ու սախավէթ իւզրէ պուլունաճագ ,
 վէ , Վէյինլիկին շաւ շաբլըն . . . Եօթըրլէ օլմասընը տէրխա-
 թըր իտէճէքսինիզ տիր . . . Վադաա , պէն սիզտէն , կէօզ իլէ
 եիրազ օլաճաղըմտըր , Լաքին , կէօնիլ իլէ տէ , տայիմա
 եագըն պուլունաճաղըմտըր : Հիշ պիր վադըթտա , կէրէք
 պէնիմ , վէ կէրէք տօսթու ազիզիմ Միւրֆիւն , պայիսի հա-
 եաթըմըզ պուլունտուղունուզ ունուրթմաեաճաղըմտըր :
 Հագդընըզտա տէրքեար օլան հիւնի թէվէճճիւհ , մէվէտ-
 տէթ ու մուհապպէթ վէ չիւքրանիյեթին պիր թանէճիք ,

եանի պաշլըճա պիր տէլիլի օլմագ իւզրէ, պէնիմ սիզտէն մաթլուպում անճագ պիր շէյ օլաճագ տըր, վէ, էկէր, օ տա նէ տիր տէր իսէնիզ, պաշդա պիր շէյ օլմաերպ, իլլա, կէրէք մութլագա հաֆթատա պանա պիր մէքթուպ եազարագ, հալինիզի վէ քէյֆինիզի պիլտիրմէքլիք, վէ կէրէք, եա պիր նասիհաթա վէ եախօտ պիր մուալէնէթէ տայիր պիր իհթի-եաճընըզ զուհուրինտէ, տօղրուտան տօղրուեա պանա միւ-րաճաաթ իլէ պիլտիրէպիլմէքլիկինիզ իչին, միւմքին մէրթէ-պէ չարուգ սուրէթտէ, եազըպ օգուճագլըզ էօյրէնմէնիզ տիր: (*)

Շուրինէօր իւզէրինտէ, պու եէնի իշ իւզէրինէ հասըլ օլան էսէրի մէմուռնիյեթ վէ մէսէրրէթի թարիֆ իթմէք միւմքին տէյիլ տիր: Հիքեայէմիզի օգուեան զաթլար, մէր-զումուն թապիաթըյա թապիի տույզուլարընը տէրխաթըր իթտիքէրինտէ, արթըզ մէրգում իչին, պունտան տա զի-եատէ թապընա մուվաֆըզ վէ հալինէ միւնասիպ պիր իշ օլամաեաճազընը, բանա սուրէթտէ տէրք ու ֆէհմ իտէպի-լիրէր:

Ֆիլվագը, հէման ֆէրտասը կիւնիւ, Շուրինէօր ճէզա-լիրէ միւթէվէճճիհէն եօլճու օլտու:

(*) Էօթէն Սիւնիւն, իշպու տօթլուգ հագգընտա կէօսթէրտիկի տույզուլարը, հէրքէսին, տիգգաթը թամմէ իւզրէ օգուտուգտուն սօնրա, պիրագ տա էլինի անընա գօեարագ տիւշիւնիւպ միւթալտա իյէմէնիլ արզու, նասիհաթ, վէ ըէճա իտէրիզ. զիրա, պիզտէ, էն զիեատէ էքլիք պուլունան ֆազլիլէթլէրտէն պիրի տախի, իշթէ պու քօւլլաթ ֆազլիլէթի տիր: Պիզտէ տօթլուգ տիմէքլէ, անճագ բա-րա, անճագ իյի կիւն, անճագ պախթլը պիր հալ, անճագ գահվէ, լազը, շարապ, թաթլը, վէ սախթէ սուրէթտէ կէօրիւշմէքլիք, գօ-նուշմագլըզ, տիմէք, կիւլմէք, եէմէք իշմէք, վէ միւտահէնէ վէ միւ-րայիլիք իթմէքլիք, վէ պիր տէ, գարշըմըզտաքլինին իշի ագահնէ կիթ-տիկինի կէօրտիւկիւմիւզ կիպի, հէման իրթէսի կիւնիւնտէն մէրգու-մու ունութմագ, վէ ֆապ ու զէմմ իթմէքլիք անլամագտաեըզ:

ԵՒԿԻՐՄԻ ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

ԱՐԱՇՏՋՐՄԱ

Բօտօլֆուն, վէօլ կէշիտինտէ պուլունմագտէ օլտուղու մէգքիւր խանէ, հէր վագըթքի իգամէթ իթտիկի խանէ տէշիլ իտի. չիւնքի մէրգումուն ասըլ իգամէթկեահը, Սէն-ժէրմէն գարշըսընտա, Բլիւմէ սօգաղը իլէ Լնվալիտ պուլվարը ուճունտա քեային միւքէլլէֆ խանէլէրտէն պիրի իտի:

Չիւնքի, բրէնսի միւշարիլէյհ է քէնտիսինին հիւքմտաւրանտան պիրիսի պուլունմասընը սէթը իթմէք իսթէտիկինտէն, Ֆրանսա հիւքիւմէթի նէզտինտէ պուլունան մասլահաթկիւղարընըն, քէնտի թարաֆընտան (Բօտօլֆուն) հիւքիւմէթի միւշարիլէյհահա թէպիւղ իյլէտիկի իսթար մուճիպինճէ, իճրասը բէք էլգէմ օլան բէսմի վիգիթալարտա, Գօնթ տը Տիւրէն իսմու շէօհրէթ իյլէ պուլունահաղընտան, ֆարիսէ կէլէլիտէն պէրու, թէպտիլ սուրէթտէ կէզմէքլիկէ տէվամ իյլէմէքտէ իտի: Պէրէքէթ վիրսին, չօգ տէֆա մէրի իւլ իճրա պուլունմագտա օլան, Էվրօպանըն չիմալ թարաֆը, Եանի Ալմանեա հիւքիւմէթլէրինին մէգքիւր թէպտիլ գընաֆէթ սէյեահաթ իթմէլէրի ուսուլինէքի, բրէնսի միւշարիլէյհ տախի, ասլա սըգըլմագսըղըն վէ րահաթսըղ օլմագսըղըն, թանթանասըղ սուրէթտէ, սէրպէսիյեթթ վէ րահաթ իւղրէ կէզէպիւմէքտէ, վէ պիր թագըմ, ատամա օսանճ կէթիրիճի մէրասիմէլէրտէն ազատէ գալապիլմէքտէ իտի: Բօտօլֆ, հէր նէ դատար թէպտիլ սուրէթտէ կէզմէքտէ իտիտի իսէ տէ, պու ճիւմէ իլէ տախի, քէնտի գօնաղը տայիրէսի, Եանի տախիլի հալի, Եինէ բէք միւքէմմէլ պիր թարղտա պուլունմագտա իտի: Իմտի, Շուրինէօրիւ ճէզայիրէ Եօլճու իթտիքտէն պիր կիւն սօնրա, պիւտէ օգուեանլարըմըղը, Բօտօլֆուն Բլիւմէ սօգաղընտա վագը գօնաղընա նագլ իտէլիմ:

Սապահըն սաաթ օնու վուրմուշ իտի :

Միւրֆ, եէր դաթընտա վադը օլուպ, վէ Բօտօլֆուն իշ վէ եախօտ եազը օտասընըն էօն թարաֆընտա պուլունան վասի պիր սալօն օրթասընտա վազ իտիլմիշ պիր եազըխանէ նէզտինտէ օթուրարագ, պիր չօգ մէքթուպլար դաբաթմագտա վէ միւհիւրլէմէքտէ իտի :

Սիեահ էլպիսէ կիյինմիշ օլուպ, վէ էվրօպա ատէթինտէն պուլունտուղու իւզրէ, պօյնունտան աշաղը պիր կիւմիւշ զինճիր ասմըշ պուլունան պիր բէրտէճի, մէգքիւր սալօնուն դաբուսունուն իքի գանատլարընը աշարագ,

— Սօն էքսէլանս մօնսիէօ լը պարօն (*) տը կրաուն կէլտի, — տէյի խապէր վիրտի :

Միւրֆ, քէնտի մէշղուլիյեթինէ տէվամ իյլէմէքտէ օլտուղու հալտէ, միւմաիլէյհ պարօն կրաունու պիր հարէքէթլէ վէ քէմալի տօսթլուգ վէ թէքլիֆսիզլիք իւզրէ սէլամլատը :

— Մօնսիէօ մասլահաթկիւզար (շարթէ տ'աֆէր) . . . — տէտի մէրգում կիւլիւմնէեէրէք, ազաճըգ հիմմէթ իտի նիզ ըսընընը տա, չիմտի պիթիբիրիմ . . . :

— Ազիզիմ մօնսիէօ սէր քեաթիպ . . . բէք ալէա, պուեուրունուգ իշինիզէ տէվամ իտինիզ տէ, պէնտէնիզ էմրինիզէ միւնթազըր պուլունուրում, — տէյի ճէվապ վիրտի Մ. տը կրաուն կիւլէր եիւզ իլէ, վէ մէրգում ասըլզատէեթ լաթիֆէվարի հարէքէթլէրտէ պուլունարագ, քէմալի թաազիմու հիւրմէթ իւզրէ պիր սէլամ վիրտի :

Պարօն, սայքի էլլի չաղլարընտա պուլունմագտա օլուպ, վէ էսմէր վէ սէյրէք սաշլարընա ճիւզիճէ թօզ վուրուլմուշ վէ գըվրըլմըշ իտի : Մէրգումուն պիրազ սիվրիճէ օլան չէնէսի, գար կիպի պէեազ, էնլի, վէ եիւքսէք պիր թիւլպէնտ պօհուն պաղը իշինտէ, եարըսընա գատար պօղուլմուշ ի-

(*) Պու պարօն սըֆաթը, էվրօպաճա, պիզտէ օլտուղու կիպի, բէք քիւլիք պիր սըֆաթ օլմաեըպ, իլլա մուղայիլի օլարագ, էն պիւլիք վէ բէսմի սըֆաթլարտան պիրի տիր :

տի : Մէրգուսուն լէհճէսինտէն, ղայէթլէ միւտագգըզ, վէ
էթվար ու էվզաընտան տախի ղայէթլէ նէզաքէթլի վէ թէր-
պիյէլի պիր ղաթ օլմանը անլաշըմագտա օլուպ, վէ ալթուն
գօլլու կէօզլիւքլէրի ալթընտան տախի, քէսիլին վէ չէյթան
պագըշլը օլան կէօզլէրի, աթէշ կիպի բարլամագտա իտի-
լէր : Հէր նէ գատար վագըթ կիւնտիւզիւն սաաթ օնու ի-
տի իսէ տէ, մէրասիմ իգթիզասընճա, մէրգում սիեան էլ-
պիսէլէր կիյինմէքտէ օլուպ, վէ տիւյմէլէմիշ օլտուղու սէթ-
րիսի կէօքսիւնտէ, պիր չօգ աշըգ բէնրլէրտէն միւրէթթէպ
պիր նշան չէրիտի պուլունմագտա իտի : Մէրգում շարգա-
սընը պիր գօլթուգ իւզէրինէ վագ իյլէտի, վէ Միւրֆ քէն-
տի իշինի պիթիւրէնէ գատար պէքլէմէք իւզըրէ, օճաղըն եա-
նընա կիթտի :

—Ազիզիմ Միւրֆ, չիւբհէսիզ կէօրիւնմէքտէ տիր քի,
Ձաթը հաշմէթմէապլարը (սօն ալթէս բուայեալ), պու կի-
ճէ չօգճա օթուրմուշ օլմալը տըրլար, չիւնքի, բէք չօգ մէք-
թուպլար եազմըշսընըզ տըր :

—Մօնէնեէօր, պու սապահ սաաթ ալթըտա եաթմըշ
տըր. չէօյլէ քի, պրագալըմ սայիր մէքթուպլարը, եալը-
նըզ կրան-մարէշալա սէրիզ սահիֆէտէն իպարէթ պիր մէք-
թուպ եազմըշտըր, վէ հաթթա պանա տախի, քէնտի եէ-
կէնլէրի էրքաուսէն-Օլտէնճալ բրէնսինէ, եանի, մէճլիսի
վալէա բէյիսինէ, սայքի այնի պիւյիւքլիւքտէ, պիր մէք-
թուպ սէօյլէեիպ եազտըրթմըշտըր :

—Աճապա մալիւմաթընըզ վա՞ր մը տըր, միւմաիլէյհին
մախտոււմի բրէնս Հանրի, Ավսթըրիա իմբէրաթօրու հազըրէթ-
լէրի ասաքիւրի խասսասը գայիմագամըզը խըտմէթ ինտէ իս-
թիխտամ պույրուլմուշտուր :

—Էվլէթ, մօնէնեէօր, քէնտի թաալիւգաթընտան պու-
լունմասընը պէեան իլէ, բրէնսի միւմաիլէյհի, դիեատէսիյ-
լէ իլթիմաս իյլէմիշտիր. բրէնսի միւմաիլէյհի, բէք էհի-
եէթլի վէ մէրտ պիր չօճուգ տուր, մէլէքվարի պիր սիմա-
եէ վէ էլմա՞ս կիպի պիր եիւրէկէ մալիք պուլունմագտա տըր :

—Պագաթ, մատտէ շունու պիլմէքտէ տիրքի, ազիզիմ Միւրֆ, մուսաիլէյհ կէնճ բրէնս, թէյզէսինին պաշ մարապետ պուլունմապը միւնասէպէթիլէ, կրան տիւքիւքտէ վագը Սէն-Հէրմէնէկիլտ բահիպէխանէսինէ կիրիպ չըգտըգճա... աճապա օլ զէվալլը մարապետլէրին հալլէրի նիճէ օլմագտու տըր... :

—Էյ, պարօն, պարօն, եինէ պաշլամահալլըմ... :

—Նէ չարէ... փարիսին հալասը... Փագաթ, լաթիֆէյի պըրագալլըմտա, քեամիլճէ պաշգա լագըրտըեա պագալլըմ: Յ տէյիլ էմնա, Զաթը հաշմէթմէապլարընա թէպլիլ իտէճէք մալիւմաթլարըմ վար տըր, աճապա գալգմասընա պէքլէմէքիկիմ իգթիլա իտէր մի:

—Խայր, ազիզիմ պարօն... մօնսէնէօր, քէնտիսինի, թա էօյլէտէն իքի իւշ սաաթ սօնրահա գատար, սէս վիրիպ տէ ուեանտըրմասընլար տէյի, էմր ու թէնպիհ էյլէմիշ տիր. քէնտի արդու վէ միւրատլարը, բազար իրթէսի բօսթաընա պէքլէմէքսիլլին, հէման շիմտիտէն խուսուսի պիր թաթար չըգարթտըրարագ, պու մէքթուպլարը իրսալ էյլէմէքիկինիլտէն իպարէթ պուլունմագտա տըր... : Վէ թահսիլ էյլէտիկինիլ մալիւմաթլարը, պէնտէնիլզէ պիլ էմնիլէ պէեան իտէպիլիրսինիլ, վէ պէնտէնիլ տախի, ուեանըպ գալգտըրլարընտա, քէնտիլէրինէ թէպլիլ իտէպիլիրիմ, իշթէ մօնսէնէօրիւն էմր ու թէնպիհլէրի պունտան իպարէթ տիրլէր... :

—Բէք ալէա, ճան իլէ պաշ իւսթիւնէ. զանն իտէրիմքի, Զաթը հաշմէթմէապլարը, թահսիլ էյլէմիշ օլտուղում մալիւմաթլարտան հօշնուտ օլաճագլար տըր... : լաքին, ապիլիմ Միւրֆ, մէէմուլ իտէրիմքի, իշգու խասսէթէն թաթար չըգարըլմագլըլ, ֆէնա պիր մանէտեա տէլալէթ իթմէքտէ օլմամալը տըրլար... : չիւնքի, Զաթը հաշմէթմէապլարընա սօն տէֆա օլարագ կէթիրտիկիմ մէքթուպլար... :

—Էվլէթ, էօյլէ օլմալըստըր, պիրա, մէգքիւր մէքթուպլարտան անլաշլտըլընա կէօրէ, Դէմէմէքէ հէր շէյ բէք ա-

լէա սըրասընտա կիթմէքտէ իմիշէր, վէ իշթէ մօնսէնեէօր տախի, մէճլիսի վալէա րէյիսի էրգաուսէն-Օլտէնճալ բըրէնսինէ, քէնտի բույի մուվաֆադաթընը մահզա պիր ան էվվէլպէհան գըլմագլըգ նիյեէթ վէ միւրատըյլա, պու կիւն խասսէթէն թաթար չըգարմանըղը արզու իյլէմէքտէ տիր:

—Պէնտէնիզ, Ձաթը հաշմէթմէապլարընըն թապիաթ-լարընը բէք ալէա անլամագտաեըմ, էկէրչի, թաազիր ու թէքտիրէ տայիր պիր շէյ օլմուշ օլսա իտի, պու գատար աճէլէ իթմէզլէր իտի:

—Փագաթ, ազիզիմ պարօն, պուրատա՞ նէ հավատիս վար տըր, աճապտ հէր քէս քէշֆ իտիպ անլաեապիլմէքտէ մի տիր... Պու պիզիմ էսրար նէվինտէն օլան հալ վէ իշլէրիմիզտէն խապէրտար օլմագտամը տըրլար...:

—Խայր, քիմսէ ֆէհմ ու ֆարգընա պիլէ վարմագտա տէյիլտիր: Ձիւնքի, մօնսէնեէօր փարիսէ գատէմ պասալլտան պէրու, զաթէն նատիրէն կէօրիւշմիւշ օլտուղու զաթ-լարտան պաշգա քիմսէ իլէ կէօրիւշիւպ գօնուշմագտա օլմատըղընտան, միւշարիլէյհ հազրէթլէրի իչին, թէնհա պիր հալտէ իմրարը էվգաթ իթմէքլիկի սէվմէքտէ օլտուղու էճիլտէն, չօգ տէֆա ֆարիսին էթրաֆ ու էքնաֆընտա պուլունան քէօյլէրտէ քէշթ ու կիւզար իյլէմէքտէ տիր, տէյի զանն իթմէքտէ տիրլէր: Շէօյլէ քի, գօնթէս Սարա Մագ-կրէկօր իլէ մէրգումէնին պիրատէրինտէն պաշգա քիմսէլէր, Ձաթը հաշմէթմէապլարընըն թէպտիլէն կէզմէքտէ օլմասընը պիլմէքտէ տէյիլտիրլէր: Ձիւնքի, նէ միւմաիլէյհիւմա գօնթէսին, վէ նէ տէ պիրատէրինին, պու սըրըր մէյտանէ չըգարմագլըգ, իշլէրինէ ույմագտա տէյիլտիր:

—Ա՛հ, ազիզիմ պարօն, —տէտի Միւրֆ պիր ա՛հը տէրուն չէքէրէք, —միւմաիլէյհա մէլունէ գօնթէսին, չիմտի պու արատա տուլ գալմըշ պուլունմասը, նէ՛ գատար պիւշիւք պիր պէլա վէ պիր պէտպախթլըգ տըր:

—Միւմաիլէյհա, եա 1827տէ վէ եախօտ 1828տէ էվլէնմիշ տէյիլմի իտի:

—Էվվէթ, մօնսէնեէօրիւն հալէա կիճէ կիւնտիւզ աղ-
լաերպ կէօզ եաշլարը տէօքմէքտէ օլտուղու օլ պիշարէ դըզ
չօճուղունուն վէֆաթընտան սօնրա, եանի 1827 սէնէսին-
տէ քի... շիմտի մէրգումէ չօճուգ, օն ալթը եախօտ օն եէ-
տի չաղլարընա դատէմ պասմըչ օլաճագ իտի:

—Վէ էն զիեատէ էսէֆ օլունաճագ եէրի տէ շու տուր
քի, Զաթը հաշմէթմէապլարը, էվլէնտիքտէն սօնրա տա, պիր
չօճուգ սահիպի օլմագըղգ իգպալինէ նայիլ օլամամըչլար տրր:

—Շիւբհէսիզ, հաթթա, ազիզիմ պարօն, մօնսէնեէօր
թարաֆընտան, օլ պիշարէ լա կուալէօզ հագգընտա, զու-
հուրա կէլմէքտէ օլան օլ մէրհամէթ վէ մուհապպէթ տախի,
պաշլըճա, մէրգումէ չօճուղուն, էօլմէմիշ օլսա իտի, շիմտի,
թամ անըն եաշընտա օլաճաղընը տէրխաթըր իտէրէք, գալ-
պինտէ հաուտէն զիեատէ տէրտ ու էլէմ հիսս իլլէմէքտէ
օլմասընտան նէշէթ իթմէքտէ տիր:

—Պիլվագը պիւյիւք պիր պէտպախթըղ, վէ զիեատէ-
սիլլէ շայեանը թէէսսիւֆ տիւր քի, գօնթէս Սարանըն էլին-
տէն արթըզ պիւթիւն պիւթիւն գուրթուլմուշտուր զանն
ու իթիգատընտա պուլունմագտա իքէն, Զաթը հաշմէթ-
մէապլարը էվլէնտիքտէն պիր գաչ սէնէ սօնրա, քէնտի նա-
տիր իւլ էմալ զէվճէսինի թօքրաղա թէսլիմ իթմիշ, վէ
պու տէրտ ու մաթէմի ազիմ արասընտան թամ պիր պու-
չուգ սէնէ կէշտիքտէ, մէրգումէ գօնթէս Սարա տա թէք-
րարէն գօճասըզ օլարագ սէրպէսթ գալմըշտըր. վէ իշթէ
շիմտի տէ, մէրգումէ, իշպու իքի թարաֆըն տախի տուլ
գալմասընը այնի ֆուրսաթ ատտ իտէրէք, հիշ շիւբհէ ճա-
շիզ տէյիլ տիր քի, անտէն իսթիֆատէ իթմէքիկէ չալըչ-
մագտա տըր...

—Էվվէթ, էվվէթ, վէ հաթթա, շիմտիքի պուտալաճա
իւմիտէրի, տահա զիեատէ շէտիտ վէ գալի պիր հալտէ
պուլունմագտա տըրլար. հալպու քի, տիվանէ անը պիլմէք-
տէ վէ եախօտ պիլմէք իսթէմէքտէ տէյիլ տիր քի, մօնսէն-
եէօր քէնտիսինի գաթան սէվմէքտէ օլմատըգտան պաշգա,

իփրաթ մերթեպէ վէ բէք տէ հագգըր սէպէպլէրի պուլուն-
տուղու թագտիրտէ նէֆրէթ կէթիրմէքսէ տիր: Մէկերչի
քէնտի չոճուղունուն մէվթինի սէպէպ օլան շէյ, մերգու-
մէնին քէնտի վագիֆէսիղլիկի տէյիլմի տիր... մէկերչի...
սէպէպլիյէթ վիրմիշ տէյիլմի տիր... Ս'հ, պարօն, —տէ-
տի Միւրի քէնտի քէլամընը պիթիրմէքսիղին, —մերգումէ
գարը, չօգ պէլարը վէ չօգ ուղուրսուզ պիր գարը տըր...
հէման ճէնապը հագգըն լութֆ ու ինայէթի եթթիշէյտի
տէ, պաշըմըղա, տահա սոյիր եէնիտէն եէնի պէլալար ա-
լըպ վէ ֆէլաքէթլէր կիթիլմէյէյտի...

—Իյի էմնա, ֆիլ հագգըգա, գօնթէս Սարանըն արթըգ
շիմաթրէ էմնլ վէ արզուլէրի, վէ նիյէթ վէ միւրատլարը,
պիւթիւն պիւթիւն վահի տիրլէր, չիււքի, օլ սէօյլէտիկինիղ
գէվալլը չոճուղուն էօլմէսիյլէ, մօնսէնեթօր իլէ քէնտի պէյ-
նինտէ պուլունան սօն միւնասէպէթ պաղը, քեամիլէն գը-
րըլմըշ պիթմիշտիր. տօգրուսու, էկէր մերգումէ, քէնտի-
պինին պու իւմիտլէրի բիշինտէ կէզմէքլիկէ իսրար իթմէք-
տէ իսէ, բէք տիվանէլիք իյլէմէքտէ տիր...

—Վագաա, էօյլէ պիր իւմիտտէ պուլունմագլըգ, պիր
տիվանէլիք տիր, լաքին, պիզիմ իշին տէ խաթարէնկիլ պիր
տիվանէլիք տիր... վէ զաթընըղա մալիւմտիւրքի, մօնսէ-
նէօր իլէ մերգումէ գօնթէս, հէր նէ գատար պուլունան օն
սէքիղ տէնէ էվլէլ, եիւրէքլէրինտէ, կիւզէլ կիւզէլ իւմիտ-
լէր պէսլէմիշէր իսէ տէ... շիմոփ տէ, մուզսիլրի օլա-
րագ, հիշ պիր իւմիտէ մալիք օլմատըգտան պաշգա, գա-
թը իւմիտ իթմէքլիկէ տախի հագգըր սէպէպլէրի պուլուն-
տուղու հալտէ... մերգումէնին պիրատէրի պիլէ, այնի իա-
տաալարտա պուլունմագտա, վէ այնի խէնալաթլարըն իճ-
րասընա մուվաֆֆագ օլապիլմէքլիկէ իսրար իյլէմէքտէ տիր:

—Ս'հ, պիլմէզսինիղ օլ մէլուն Բօլիտօրի, օլ վագթթ-
լարտա, քէնտի խալինճէ միւրայիլիքլէրի վէ միւտահէնէ-
ճիլիքլէրիլէ, նէ գատար ֆէլաքէթլէրի մուճիպ օլմուշտուր:

—Հա, Բօլիտօրի տէտինիղ տէ խաթըրմա կէլտի, իշիթ-

տիկիմէ կէօրէ, մէրդում պիր իրի սէնէտէն պերու պուրա-
տա պուլունմագտա իմիշ. հիշ շիւբհէլէր եօգ տուրքի, եա
պիր տէրեայի սէֆալէթտէ միւսթէզրագ պուլունմագտէ, վէ
եախօտ, եինէ մուզիրը վէ կիզլի պիր իշէ վէ թէրթիպէ շա-
լըշմագտէ օլմայլ տըր :

—Օլ մէրթէպէ զէքի, օլ մէրթէպէ ալիմ, վէ օլ մէր-
թէպէ տիրայէթլի պիր ատէմին, պու մէրթէպէ տիւշկիւն
պիր հալտէ պուլունմասը, տօղրուսու զիեատէսիյլէ շայեա-
նը իսթիզրապ տըր :

—Էվվէթ, եազըզլար օլսուն ազլընա վէ մալիւմաթընա
քի, էօյլէ տայիմա ֆէնաեա գուլլանմագտա, վէ տայիմա տա
խայինլիք վէ զատտարլըգ տիւշիւնմէքտէ տիր. : Հէման,
Ալլահա տուա վէ նիեաղ իթմէլիյիզ քի, գօնթէս Աարա,
մէրգումա րասթ կէլիպ տէ կէօրմէսին, զիրա, մա'ազալլահ,
պու իրի մէլունլար, էկէք պիր եէրէ կէլիրլէր իսէ, բէք չօգ
ֆէնալըզլար տիւշիւնէպիլէճէքլէրինտէ վէ եարապիլէճէք-
լէրինտէ շիւբհէ եօգ տուր : Լաքին, օ տէյիլ էմմա, աղի-
ղիմ պարօն, օլ սիզին թօբլատըղընըզ մալիւմաթլար եանը-
նըզտամը տըրլար :

—Էվվէթ, իշթէ եանըմտա տըրլար, —տէտի պարօն ճէ-
պինտէն պիր քեազըտ չըգարտրագ, —պու քեազըտտա,
օլ լա կուալէօղ թէսմիյէ օլունմագտէ օլան կէնճ գըղըն
տօղմասընա, վէ Մէթր տ'էգօլուն օղլու փրանսօա-թէրմէ-
նինտէ շիմտիքի իգամէթ իթմէքտէ օլտուղու մահէլլէ տայիր
թահգըզաթլար վէ մալիւմաթլար պուլունմագտա տըր :

—Ազիզիմ պարօն տը կրաուն, մէգքիւր իշսարէթլէրի պիր
քէրրէ հիմմէթ իտիպ օգո՞ւրմուսունուզ : Պէնտէնիզ, մօն-
սէնեէօրին, ասըլ նիյեէթ ու միւրատլարընը պիլմէքտէյիմ
... պագանըմ մէգքիւր մալիւմաթլար վէ եախօտ վուգու-
ֆէյիլէթլէր, միւշարիլէյհին մագսէտինէ քիֆանէթ իտէճէք
պիր հալտէ պուլունմագտէ մի տիրլէր... մէէմուր իթտի-
կինիզ ատամտան մէմնո՞ւն մուսունուզ, իշէ եարամագտա
մը տըր :

— Բէք լանդզլը, բէք ագըլը, բէք ուսթա, վէ բէք տէ
էսրար սագլանընը պիր քիմնէ տիր... հաթթա, օլ պապ-
տէ, տահա զիեատէ քէսպի վուգուֆիյեթ իյլէմէք նիյեթ
վէ զայրէթիյլէ, բէք իլէրու կիթմէքտէ օլտուղունտան, պա-
զը քէրրէ, մէգքիւր զայրէթինի թաատիլ իթմէքլիկէ մէճ-
պուր պիլէ օլմագտանըմ. չիւնքի, զաթընըզ տա պիլիրսի-
նիզ եա՛, Չաթը հաշմէթմէապլարը, պազը խուսուսլարճա
լազըմ կէլէն թէֆիթիլ վէ թահգըզը վէ թահսիլի մալիւ-
մաթը, պիլզաթ քէնտի իճրա իթմէք իսթէմէքտէ տիր... :

— Հալէա մէրգոււմ, պու իշտէ, մճնսէնեթօրիւն տախի
մէտխալի վէ միւրատը պուլունմասընտան պիլխապէ՛րմի պու-
լունմագտա տըր :

— Էվվէթ, հալէա պիլխապէր պուլունմագտա տըր...
չիւնքի, պէնիմ պուլունտուղում տիպլումաթճա պիր մէվզը,
մէրգոււմա իհալէ իյլէտիկիմ մէգքիւր թէֆիթիլ վէ թէճէս-
սիւսլէր հագգընտա, մէրգոււմուն հիչ պիր չիւբհէեէ զահիպ
օլմամասընա, բէք կիւզէլ եարտըմ իտիպ վէ վէսիլէ օլապիւ-
մէքտէ տիր Մօնսիէօ Պատինս (մէրգոււմ պիլզիմ ատամըն իս-
մի տիր), սայքի հէր սընըֆ էհալի, վէ հէր նէվի տէ ճէմլի-
եթ իչինէ կիրէրէք, կիզլի վէ աշիքեար սուրէթտէ իւնսիյ-
էթ վէ միւնասէպէթ բէյտա իտէպիլմէքլիքտէ եէթա տըր,
մէհարէթի քեամիլէսի պուլունմագտա տըր. մէրգոււմզաթէն
տալա վէքիլի պուլունտուղու հալտէ, էնվայի սույի իսթի-
մալլէրէ ճիւրաթ իլէ, էմնիյեթէ պիւլիւք խիյեանէթլէր իյ-
լէտիկինտէն, մէգքիւր իշճէ տէրքեար օլան սէհմինի սաթ-
մագլըզա մէճպուր օլմուշ իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի,
քէնտի աթիգ միւլթէրիլէրինին կերէք մալու էմլաք վէ սեր-
վէթլէրի, վէ կերէք հալ ու մէվզըլէրի հագգընտա մալիք
պուլունտուղու վուգուֆիյեթլէրի, քեամիլէն հրֆիլ իյլէմիշ
տիր Մէրգոււմ պիր չօգ ատամլարըն էսրարլարընա վագըֆ
պուլունմագտէ օլմասընը, վէ օլ սայէտէ չօգ բարալար դօ-
բարըպ աբարմագտա պուլունմասընը, արաբճա իֆիթիլսար
իտէրէք սէօյլէմէքտէ տիր Մէրգոււմ իքի իւշ տէֆա տօլմուշ

պօշալմբշտըր, եանի, չօգ բարալար գազանըպ վէ չօգ զարարարա ուղրամբշտըր, վէ իսմի չրգմբշ օլմասը ճիհէթլէ եէնիտէն եէնի իշլէրէ թէշէպպիւսէ տախի ճէսարէթ իտէմէտիկի կիպի, ազ եա չօգ մէրթէպէտէ, գանու՛ն ու նիզամա վէ վիճտանա մուղայիր պիր չօգ ամէլու հարէքէթլէրտէ տէ պուլունտուղունտան, կիւն գազանըպ կիւն եէմէքլիք հալինէ տիւշար օլմուշտուր. շէօյլէ քի, կէօրմէկէ շայեան պիր Դիկարօ, եանի պիր ֆիթնէքեար հալու հէյեթի քէսպ իթմիշտիր. մէրգու՛մ բարատան վէ եախօտ քէնտի մէնֆաւթընտան պաշգա հիշ պիր շէյ թանքմազ, ճանը, թէնի, նամուսու, ինսանիյեթի, վէլ հասըլ հէր տույղու վէ հէր ֆաղիլէթի, մահզա բարա տըր, քիմ քի բարաեք քէնտուեէ չօգ վիրիր իսէ, ճան ու թէնիյլէ ճնա գուլ վէ քէօլէ օլուր (*). վէ իշթէ պէնիմ, մէրգու՛մ ուն լագըրտըլարքնա ինանըպ էմնիյեթ իթմէքտէ օլմագլըղմտա, պու խույ վէ պու թապիւթլարքնը, ըանա պիլմէքլիկիմտէն նէշէթ իթմէքտէ տիր, չիւնքի, պիզէ եալան սէօյլէյիպ տէ ալտաթմագլըգտա, հիշ պիր մէնֆաւթը պուլունմագտա տէյիլտիր, նէ գազանմագտա իսէ, պիզտէն գազանմագտա տըր. վէ մահէզա, եինէ մէրգումա, պիւթիւն պիւթիւն պէլ պաղլաեքպ տա էմնիյեթ իթմէքլիկի էմրի պասիլէթտէն ատտ իյլէմէքլիկի, ճայիզ կէօրմէտիկիմտէն, քէնտի բիշինտէ տախի, պաշգա պիր ճասուս կէզտիրմէքտէյիմ:

—Պու ճիւմլէ իլէ տախի, մէրգումուն շիմտիեէ գատար պիզէ կէթիրմէքտէ օլտուղու մալիւմաթլար, բէք տօղրու, վէ բէք լաեքլը տըրլար:

(*) Պու միւթալաեա գիեատէճէ տիգգաթ օլունմալը տըր, էվրօպանըն պիւյիւք քիւչիւք հէր գալէմ, մէզքիւր ճարա իշին հէր շէյի իրթիքեապ իթմէքլիք, թապիւթընը, թէքմիլ պիր ճիւնհա վէ պիր կիւնահ, վէ ինսանիյեթէ մուղիր պիր շէյ տիր տէյի գապուլ իտիպ, վէ հէմիշէ էօյլէ վագ իտէկէլտիլէրի հալտէ, պիզտէ իսէ, ալէսսէվիշէ, պիր իշկիւգարլըգ վէ պիր վագիլէթ եէրինէ կէշմիշ տիր: Վէ իշթէ պաշլընա պու սէպէպտէն տիր քի, պիզտէ կիւնտէն կիւնէ զարուրէթ վէ սէֆալէթ արթմագտա տըր:

—Մէրգումատ, քէնտինճէ պիր տօղրուլուգ թարիգի թուլթմագտա տըր, վէ մօնսիէօ Միւրֆ, սիղէ սահիհէն սէօյլէրիմ քի, Մ. Պատինօ, էսրարա մէնսուպ պիր հալտէ եաշամագտա օլուպ, վէ պաշլըճա իշպու Փարիստէ պուլունապիլէն օ ճինս ատամլար իչին, ղաեէթլէ շայեանը տիգգաթ պիր նիւմունէ սայըլմագլըղա շայեան տըր. շէօյլէ քի, էկէրչի, Զաթը հաշմէթմէապլարը (Րօտօլֆ) մէրգումու պիր քէրրէ կէօրսէլէրիտի, բէք հազզ իտիպ էյլէնէճէքլէրինտէ չիւրհէ եօգ իտի իսէ տէ, չի՛ չարէ քի, մէրգումուն միւշարիլէյհ հազրէթլէրիլէ կէօրիւշիւպ միւնասէպէթ բէյտա իթմէսինէ տայիր, հիչ պիր լիւզում պուլունմագտա տէյիլ իտի:

—Էկէր մէրգումուն իւճրէթինէ, պիր շէյ տահա իլապլէ իտիլմէքլիք իգթիգա իթմէքտէ իսէ, իճրա օլունապիլիւր, հա՛, նէ՛ տէրսինիզ, օլ պապտէ պիր էհէմիլիյէթ կէօրմէքտէ միսինիզ:

—Մէրգումա մահիլիյէ պէշ եիւզ ֆրանգ իւճրէթ վիրիլմէքտէ օլտուգտան պաշգա, սայքի պիր օլ մըգտար տախի մէսարիֆաթը լազըմէ իսմիլլէ վիրիլմէքտէ տիր. վէ զանն իտէրիմ քի, պու գատար պիր մէպլաղտա քեաֆի տիր, վէ շիմտիքի հալ քէնտիսի տէ, ղիեատէսիլլէ մէմնունիլիյէթ իզհար իլլէմէքտէ տիր, պու ճիւմլէ իլէ տախի, եինէ իլէրուտէ, իճապընը իճրա իտէրիզ:

—Մէկէրչի մէրգում, պու իշ վէ պու սանաթընտան տօլաեը հիճապ իթմէքտէ տէյիլմի տիր:

—Բիմ, մէրգումումու. թէաճճիւպ իտէրիմ պու սիւալինիզէ, հա՛շա, հաթթա, անըն մուղայիրի օլարագ, քէնտինճէ պիւլիւք պիր իֆթիլաք տախի ատա իթմէքտէ տիր: Մէրգում, պաֆա քէնտի ըսրօրթօլարթընը, եանի, թօրլատըղը մալիւմաթլարը կէթիրտիկինտէ, հէր տէֆա քէնտուլլէ պիր նէվի էհէմիլիյէթ թարզ ու թալըրը վիրմէքտէ տիր... հաթթա, հէր նէ գատար սէօյլէմէկէ ճէսարէթ իթմէք իսթէմէմէքտէ իսէմտէ, պտէթա պիր տիպլամաթ, վէ եախօտ պիր էլչի ահքեամ ու տարաթըր քաթարճապընա հալ ու ճէյք

եէթլէրտէ պուլունմագտա տըր . չիւնքի, մէրգում էօյլէ պիր պուտալա տըր քի, կիւեա տէվլէթճէ իշլէրտէ պուլունմագտա տըր կիպի պիր չալըմ սաթմագտա, վէ տէվլէթլէրին, իգպալու թէճէլլիլէրի վէ էնվայի խայր ու մէնֆաաթլարը արասընտա տէօնմէքտէ օլան կիզլի միւնասէպաթլարա վէ բօլիթիգալարա, քէնտիսի պիր ալէթ վէ եախօտ պիր վասըթա օլարագ, պիւյիւք պիւյիւք իշլէր պիթիրմէքտէ տիր, իթիգատը պաթըլընտա պուլունարագ, պիզ զաթ, քէնտի հագգընտա, քէնտիսի տախի հայրան օլուպ, վէ թէաճճիւպ իյլէմէքտէ տիր : Էվլէթ, պէօյլէ տիր, նասըլ քի մէրգումուն պանա, պազը քէրրէ, պուտալաճա պիր մաղրուրլուգ իւզրէ, «մօնսիէօ լը պարօն, պիր մէմալիքին հիւքիւմէթճէ իշլէրինտէ, էհալիյէ նամալլում օլտուղու հալտէ, նէ՛ գատար զինճիրլէմէ իշլէր տէօնմէքտէ տիրլէր. մէսէլա, քիմ պիլիւր վէ քիմ ֆիքը ու խէեալընտան կէչիրէպիլիւր քի, սալթ շու պէնտէնիլին սիզէ կէթիրտիկիմ մալիւմաթլարտան պիլէ, չիւրհէսիզ օլարագ, Էվրօպաճա էն պիւյիւք իշլէր վէ մէսէլէլէր իլէ միւնասէպաթլը՛ պուլունմագտա տըր» տիմէսի, մէզքիւր պուտալալըղընը, քեամիլէն թաստիգ իյլէմէքտէ տիր :

—Շիւրհէսիզ, պաեաղը ատամլար, տայիմա քէնտիլէրի, քէնտի պաեաղըղգլարընտան տօլաեը թէսէլլի իյլէմէք իշին, էօյլէ խէեալի իթիգատլարա միւրաճաաթ իտէրլէր (*). վէ իշթէ քեամիլ վէնամուսլու քիմէսնէլէրին գատար ու հայսիյեթլէրի, էօյլէ պաեաղը ատամլարա նիսպէթլէ թանըլմագտա օլտուղունտան, քէնտի քէմալէթլէրինտէն տօլաեը, տայիմա իֆթիխար իյլէմէլի տիրլէր : Հէր նէ հալ իսէ, ազիզիմ պարօն, հա՞նը, մէզքիւր վուգուֆիյեթլէ լա. յիհապընը նէ՛ եարտընը :

—Իշթէ պուրատա տըր, վէ սայքի քեամիլէն Մ. Պատինօ թարաֆընտան վիրիլէն մալիւմաթտան իպարէթ օլտուղու թագտիրտէ գալէմէ պընմըշտըր :

(*) Պիզիմ՝ օլ խէեալընը, տիմէեէլիմ պուտալալար, իլա ագըլլէլար վէ ազգաօթլէր, պու հիւքմէ տիգգա՛թ իյլէմէլի տիրլէր :

—Հիմնէթ իտիպ օգո՞ւրմուսունուզ :

Մ. տը կրաուն, չու աթիտէքի սուրէթտէ օգուսանա պաշ-
լատը :

ՖԼԷՕՐ-ՏԸ-ՄԱՐԻՅԷ ՏԱՅԻՐ՝ՕԼԱՆ

ՄԱԼԻԻՄԱԹ

«1827 սէնէսի էվվէլլէրինտէ, Բիէր Թուրնըմին իսմին-
տէ պիր ատէմքի, շիմտի, գալպզէնլիք Թէօհմէթիլլէ Թու-
թուլմուշ օլմասընտան տօլաեը Բօշֆօր Թէրսանէսինտէ պու-
լունմագտա տըր, լա Շուէթ լազապը վիրիլմէքտէ օլան փէր-
վէ նամ պիր գարըեա, էկէր, գատիմ սուրէթտէ գահըրըպ
պիւլիւթմէք շարթըյլա գապուլ իտէր իսէ, քէնտիսինէ պէշ
ալթը չաղլարընտա պիր դըզ չօճուգ Թէսլիմ օլունաճաղընը
Թէքլիֆ, վէ պունա մուգապիլ տախի, անճագ պիր տէֆա
իչին օլտուղու հալտէ, պին Թանէճիք Փրանգ վիրիլէճէ-
կինի պիլտիրմիշ տիր :

«Մէրգումէ պու Թէքլիֆի վէ եախօտ պու բազարլըղը
գապուլ իթմիշ, վէ Թէսլիմ իտիլէն չօճուգ, մէգքիւրէ գա-
ընըն եանընտա իքի սէնէ գատար գալմըշտըր, վէ պատէհու,
զէվալլը չօճուգ, օլ մէրգումէ գարըտան կէօրտիւկիւ պէտ
մուամէլլէրէ վէ չէքտիկի իշքէնճէլլէրէ տաեանամանարագ,
գաշըպ զայպ օլմուշտուր. լա Շուէթ պու չօճուղուն նէրէ-
եէ կիթմիշ օլմասընա տայիր, պիր խայլի սէնէլլէր հիշ պիր
մալիւմաթ ալամաեըպ, ֆագաթ, անճագ պունտան ալթը
հաֆթա գատար մուգատտէմ, իք տէֆա օլտուղու հալ-
տէ, Սիթէտէ վագը պիր մէյխանէտէ, մէրգումէ չօճուղու
րասթ կէթիրմիշտիր: Շիմտի մէգքիւր չօճուգ պիւլիւեիւպ
եէթիքճէ պիր կէնճ գըզ օլմուշ օլտուգտան պաշգա, քէն-
տիսինէ տէ լա կուալէօզ լազապը վիրիլմէքտէ օլտուղու
անլաշըլմըշտըր :

«Լա Շուէթ մէրգումէ չօճուղա, Թաբի-Ֆրանտա րասթ
կէլմէզտէն պիր գաշ կիւն էվվէլ, մէրգում Բօշֆօր Թէր-
սանէսինտէ պուլունան, վէ վագթիլլէ մէգքիւր Թէրսանէ-
տէ Մէթր տէգօլու Թանըմըշ օլան Թուրնըմին, Պրա-Բու-

ժա (պու առամ, կերէք թէրսանէտէ պուլունան, վէ կէ-
րէք կիրիպ տէ չըգմըլ օլան առամլարա, կիզլի սուրէթտէ
մուկսիրիքլէրի իթմէքտէ տիր), չէնտ սէնէլէր մուգատ-
տէմ մէրգուլմէ լա Շուէթէ, եանի ժէրվէ նամ դարըեա
թէսլիմ իթմիլ օլտուղու չօճուղա տայիր, զանէթլէ ուղուն
պիր մէքթուպ հազմըլտըր:

«Կերէք մէքքիւր մէքթուպլարտան, վէ կերէք լա Շու-
էթին քէնտի իգրարլարընտան անլաշըլտըղընա կէօրէ, 1827
սէնէսինտէ, ժազ ֆէրրան նամ պիր նօթէրին խանէսի քէհ-
եա գատընլըղընը իճրա իթմէքտէ պուլունան մատամ Սէ-
րաֆէն նամ պիր գատըն, Թուրնըմինէ կիտէրէք, պէշ ալ-
թը հաշընտա օլուպ, վէ թէրք իտիլմէսի միւրատ օլունմադ-
տէ օլան պիր գըզ չօճուղունու, պալէատէ զիքր օլունտու-
ղու մինվալ իւզրէ, պին Ֆրանգ իւճրէթէ մուգապիլ գա-
պուլ իտիպ տէ, գաեըմագլըղը տէրիւհտէ իտէճէք պիր
գարը պուլմասընը իհալէ իյլէմիշտիր:

«Մատամ Սէրաֆէնին մաթլուպունա թէվֆիգան, Թուր-
նըմին լա Շուէթի պուլմուշ, վէ լա Շուէթ տախի, ըազի օ-
լարագ գապուլ իյլէմիշտիր:

«Թուրնըմինին, թէրսանէտէն, Պրա-Ռուժա մէքքիւր մէք-
թուպու եազարագ, պու մալիւմաթլարը վիրմէսինտէն մագ-
սէտ իսէ, պաշգա պիր շէյ օլմանըպ, իլլա, Պրա-Ռուժուն,
պաշգա պիր առամ մարիֆէթիլլէ, մատամ Սէրաֆէնէ պիր
խապէր կէճնտէրէրէք, վէ, «էկէր շու գատար պիր բարա
վիրմէզ իսէն, խայլի սէնէլէրտէն պէրու, էօյլէճէ ունու-
տուլուպ իւսթիւ գաբալը գալմըլ օլան ֆիլան չօճուղուն
իչինի, հիւքիւմէթէ վէ եախօտ շու եա պու մահէլլէ վէ եա-
խօտ շու եա պու զաթա խապէր վիրմէքլիկէ մէճպուր օլա-
ճաղըմ» տէյի գօրգուլար վիրտիրթտիրէրէք, բարա գօրար-
մաղլըղտան (*) իպարէթ պուլունմագտա իտի, չիւնքի, մէր-

(*) Էօթէն Սիւ, պու եօլտա բարա գօրարմաղլըղը, անճագ Թուր-
նըմին իլէ Մէթր տ'գէօլ կիպի ալչաղլարա լաեըզ կէօրտիւկիւ հալտէ,
պիզտէ իսէ, պազը դազէթաճըլարըմըզ, վէ ալէլ խոսուս օլ միւֆ-

իթմէքտէ իմիշ քի, հատտի իթիտալը թէճավուզ իտէրէք,
էն ուֆագ պիր շէյտէ պիլէ միւշքիլաթլար չըգարմագլըգ
տէրէճէլէրինէ գատար չըգար իմիշ. վէ մէրգուսուն իշի,
ղանէթլէ գորասընտա օլուպ, վէ թամաքեարլըգտա իսէ,
ճիմրիլիք մէրթէպէսինի թուլթմագտա իմիշ, վէ մատամ Սէ-
րաֆէն տէ, տայիմա եանընտա վէքիլխարճլըգ, վէ եախօտ
քէհեա գատընլըգ մէէմուրիյեթինի իճրա իյլէմէքտէ իմիշ,
ժագ Ֆէրրան, էվվէլա բէք ֆագըր պիր հալտէ օլտուղու
հալտէ, նօթէրիլիք մէէմուրիյեթինի 350,000 ֆրանգա սա-
թըն ալմըշ, վէ մէպլաղը մէզպուրուն պիր մըղտարընը մէր-
գումա, ֆարիա միլլէթ ասկէրի պաշ զապիթ անընտան օլուպ
վէ պիր թագըմ քէսան նէզտինտէ տէ քէսպի շէօհրէթ իթ-
միշ պուլունան Մ. Շարլը Բօպէր նամ տէլիգանլը վիրմիշ
տիր: Պաղը պէտղէպանլարըն, պիր սուրէթի գավիյեթտէ
սէօյլէտիլէրինէ նէզարէն, ժագ Ֆէրրան, մէրգում տէլի-
գանլը զապիթ իլէ, Պօրսատա բէք չօգ իշլէր կէօրիւպ, քիւլլի
բարալար գազանմըշ օլտուգլարընտան, մէրգում շիմտի,
քէնտի պօրճունու թէէտիյեթ իտէպիլիլը պիր հալաէ պու-
լունմագտա իմիշ. պու ճիւմլէ իլէ տախի, մէրգում ինտէլ
էհալի, պէղայէթ տէրէճէտէ կիւզէլ պիր իսիմ գազանմըշ
օլտուղունտան, չօգլար, մէզքիւր լագըրտըլարա սըրֆ պիր
մէքրուհ իֆիթիւրա նազարըլլա պագմագտա իմիշլէր: Խիւ-
լասայի քէլամ, անլաշըլտըղընա կէօրէ, մէրգում ազիզ ա-
տամըն վէքիլխարճը պուլունան մէրսումէ մատամ Սէրա-
ֆէնտէն, լա կուալէօզիւն ապու նէպլինէ տայիր բէք ալէա
մալիւմաթլար ալընապիլէճէք տիր: »

—Չօգ իյի, չօգ իյի, ազիզիմ պարօն, —տէտի Միւրֆ,—
թուրնըմին թարաֆընտան վիրիլէն վուգուֆիյեթլէրտէ է-
բէյիճէ սահիհիլիք էմարէլէրի կէօրիւնմէքտէ տիր: Իհիթի-
մալտիր քի, մէրգում նօթէրին եանընտա, օլ պիշարէ չօ-
ճուղուն աթալարընըն պուլունմասընա մէտար օլապիլէճէք
մալիւմաթլար պուլապիլէճէկիզ տիր: Կէլլիւմ շիմտի Մէթր
տէգօլուն էվլասը մէսէլէսինէ, նաւըլ, աճապա օլ պապ-

տէ տախի պու մերթէպէ լաերգլը մալիւմաթլարա մալիք պուլունմագտամըսընըզ :

— Հէր նէ գատար այնի մերթէպէտէ լաերգլը տէ յիւլէր իսէ տէ . . . պու ճիւմէ իլէ տախի , միգտարը քիֆայէտէ մալիւմաթլարըմ պուլունմագտա տըրլար :

— Սահիֆ մի սէօյլէեօրսունուզ , տիմէք տիր քի օլ սիզին միւսիւ Պատինօ , ատէթա պիր վուգուֆիյեթ խազինէսի մագամընտա տըր :

— Նասըլքի կէօրմէքտէսինիկ , պիւթիւն պու իլէրտէ , էն զիեատէ իլ պէճէրմէքտէ օլան Պրա-Բուժ տուր : Վէ Մ. Պատինօ տախի , բօլիս իլէ ազ չօգ իխթիլաթ իւզրէ պուլունտուզու հալտէ , պիզէ մէրգուժ Պրա-Բուժուն , օլ ճանվէր Մէթր տէգօլուն պէտպախթ զէվճէսի օլան մատամ ժօրթ Տիւրէսնէլին մախտուժունու պուլմագ նիյեթիլիլէ , մօնսէնէօր թարաֆընտան զուհուրա կէլէն իլք զայրէթ վէ թէչէպպիւսլէրինտէ , պիր չօգ գանլը գաթիլէրին վէ բրանկապէնտլէրին վասըթայի ճիւրմ ու ճինայէթլէրի մագամընտա կէօսթէրմիշ իտի :

— Օնտա չիւրհէ ճայիզ տէ յիլտիր , նասըլքի մօնսէնէօր տէ , Սիթէտէ վագը Ֆէվ սօգաղընտա , ՎՅ նիւմէրօ իլէ միւրագգամ խանէտէ պուլունմատէ օլան Պրա-Բուժու արամագլըղա կիթաիկինտէ , Շուրինէօր իլէ լա Կուալէօզէ թէսատիւֆ իտէրէք թանըմըշ իտի : Վէ Զաթը հաշմէթմէապլարը , պու միւնասէպէթի պիր ֆուրսաթ ատտ իտէրէքէօյլէ խապիս ատամլարըն տէհչէթլու մէրքէզլէրինի վէ եախօտ եուվալարընը կէզիպ կէօրմէքլիկի , վէ պէլքի , պաղը պիչարէլէրէ թէսատիւֆ իտէր տէ , տիւչար օլմուշ օլտուգլարը թէհլիքէ վէ խապասաթ կիրտապընտան գուրթարմագլըգ մէնֆաաթը իգպալինէ նայիլ օլուր տէ յի տիւչիւն միւշ իտի : Ֆիլվագըտա տիւ չիւնիւպ արզու իյլէտիկի կիպի օլմուշտուր . հաֆըղ Ալլահ , կէրչի էօյլէ օլմուշտուր , լաքին , օլ արատա տա , նէ գատար թէհլիքէլէր կէչիւրմէմիշտիր :

— Ազիզիմ Միւրֆ , մէզքիւր ֆէլաքէթլէրտէ սիզ տախի

նէ իմզասըզ պիր մէքթուպ եազարագ, մազազասը հագ-
գընտա գուրուլմագտա պուլունան խապասաթ տօլապըն-
տան մէրգումու խապէրտար գըլմըշ, վէ պատէհու կիզլի-
ճէ հանթը թէրք իլէ, քէնտիսինի ճիւրմ ու ճինայէթ եօ-
լունտա պիր ալէթ իթմէք խթէյէնլէրին բէնչէլէրինտէն
գուրթուլմագ նիյեթթիլէ ֆիրար իյլէմիշտիր:

«Մէրգուման խային հայտուտլար, ժէրմէնին ֆիրարընը
կէօրտիւքլէրի կիպի, գօշուպ փարիսէ կէլմիշլէր, վէ տօղ-
րու կիտիպ Պրա-Բուժու պուլարագ, մէրգում չօճուղուն
բիշինտէ կէզմէկէ պաշլամըշլար տըր: Պունլար պիթթապի,
մէրգումու, պիր նիյեթթի ֆասիտէեէ մէպնի արամագտա
օլուպ, վէ չօճուգ տախի պունլարըն մէզբիւր նիյեթթի ֆա-
սիտէլէրինի բէք ալէա պիլմէքտէ օլտուղունտան, տայիմա
քէնտույի սէթը իյլէմէքտէ պուլունմուշտուր: Պունլար ու-
ղուն միւտտէթ, վէ պիր չօգ արատըգտան սօնրա, նիհայէթ
մահէլլի իգամէթինի պուլմուշլար իսէ տէ, ճիւզիճէ կիճ
գալմըշ օլտուղլարընտան, ժէրմէն չէնտ կիւն ագտէմ, քէն-
տույի պիւյիւտիւպ թահսիլի ուլում իթտիւրմիշ օլան մէլու-
նու գազարա կէօրմիւշ, վէ ֆարիսէ կէլլէսինտէն մագսէ-
տինին նէ օլտուղունու տէրք ու ֆէհմ պիրլէ, անինտէ մա-
հէլլի իգամէթինի տէկիշթիւրմիշտիր. վէ իշթէ պու տէֆա
տախի, քէնտի իզինտէ կէզմէքտէ օլանլարըն էլլէրինտէն
գուրթուլապիլմիշ տիր?»

«Պագաթ, սայքի պունտան ալթը հաֆթա գատար մու-
գատտէմ, մէրգումուն տիւշմէնլէրի, պու եէնի իգամէթ-
կեահընըն թամբլ սօգաղընտա 17 նիւմէրօլու խանէտէ օլ-
մասընա քէսպի վուգուֆ իտէպիլտիլքլէրինտէն, մէրգում,
պիր ագշամ, քէնտի օտասընա տէօնտիւքտէ, ազ գալմըշ
քի բէնչէլէրինէ տիւշէճէք իմիշ (Մէթը տէգօլ, Բօտօլֆա,
խթէտիկի մալիւմաթլարը վիւտիկի վագըթտա, պու վա-
գաաեը սէթը իտիպ սէօյլէմէմիշ տիր):

«Ժէրմէն, պու թէրմէնին նէրէտէն կէլմէսինի տէրք իյ-
լէտիկինտէն, մէզբիւր թամբլ սօգաղընը տախի թէրք իյլէ-

միշտիր. վէ պուռնար, եէնի իգամէթկեհանընը արամագ իւզօ
րէ իքէն, Մէթր տ'էգօլ, մօնսէնեէօրուն բէնչէսինէ տիւշ-
միւշ, վէ ճէզայի սէզասընը չէքմիշ տիր :

«Վէ իշթէ, իշէլ պու մէրքէզտէ իքէն, մօնսէնեէօր թա-
րաֆընտան, մէրգում չօճուղուն մահէլի իգամէթինին ա-
րանըլլա պուլունմասը էմր ու ֆէրման պուլըրումուշտուր :

«Վէ մէգքիւր թէչէպպիւս վէ թէճէսսիւստէն տախի,
շու աթիտէքի նէթիճէ հասըլ օլմուշտուր : »

«Շէօյլէ քի, մէրգում չօճուգ, եանի, Մէթր տ'էգօլուն
օղլու Պրանսօա-թէրմէն, թամբլ սօգաղընտա վագը 17 նիւ-
մէրօլու խանէտէ, իւշ մահ գատար իգամէթ իթմիշ տիր :
Մէգքիւր խանէտէ, պէզաեթ տէրէճէտէ շայեանը իսթիգ-
սա (պիլինմէկէ վէ մէրագ իտիլմէկէ լաերգ) թապիաթլարա
վէ զարիպ սանաթլարա մալիք պիր չօգ առամլար պուլուն-
մագտա իմիշ. ժէրմէն իսէ, զիեատէսիլլէ շիրինթապ, կիւ-
լէր եիւզ վէ սաֆտէրուն պիր չօճուգ օլտուղունտան, հէր
քէս մէրգումու, իֆրաթ մէրթէպէ սէվմէքտէ պուլունմուշ
տուր : Պու չօճուգ, կէօրիւնիւշէ նէզարէն, բէք ազ պիր
բարաեա, վէ եախօտ պիր ճիւղի մատշա մալիք պուլունա-
րագ, բէք իտարէլի պիր սուրէթտէ կէչինմէքտէ իմիշ իսէ
տէ, պու ճիւմլէ տախի, մէգքիւր խանէնին թավան իչին-
տէ իգամէթ իյլէմէքտէ պուլունան ֆագըր պիր ֆամիլեա-
եատա, բէք չօգ իյիլիքլէր վէ եարտըմլար իյլէմիշտիր : Մէզ-
քիւր խանէտէն, մէրգում չօճուղուն եէնի իգամէթկեհանը
իլէ, նէ իշ վէ եախօտ գանղի սանաթ իլէ մէշլուլ պուլուն-
մասընա տայիր, մալիւմաթլար արանըլլա իսթէնիլմիշ իսէ
տէ, քիւլի զայրէթ պիհուտէ օլմուշտուր, եանի հիշ պիր մա-
լիւմաթ ալընամամըշտըր. անճագ, շիւքհէ օլունտուղու-
նա կէօրէ, մէրգում պիր թիւճճար մաղաղասընտա, եա
եաղըճըլըգլա, վէ եախօտ սայիր պիր խըտուէթլէ մէշլուլ
պուլունմագտա օլմալը տըր, շիւնքի, սապահլաեըն էրքէն-
տէն կիթմէքտէ, վէ ագշամ տախի, սաաթ օն րատտէլէ-
րինտէ ալտէթ իթմէքտէ իմիշ : Մէրգումու, եէնի իգա-

մէթկեահընը, հալընըդ պիր գըղըն պիլմէքտէ օլմասը զան-
նը գաւիտէն պուլունմագտա իմիշ. վէ պու տա կէնճ պիր
գըղ օլուպ, մէգըիւր խանէտէ իգամէթ իյէմէքտէ իմիշ,
Մէրգումէ, զառէթլէ կիւզէլ պիր «կրիզէթ» (*) օլուպ, վէ
իսմի տալի Րիկօլէթ (**) իմիշ. վէ կէօրիւնիւշէ կէօրէ, մէր-
գում Ժէրմէն իլէ, բէք սըգը կէօրիւշմէքտէ վէ գօնուշմագ-
տէ իմիշ. . . : Վէ մէրգումէնին օտասը տա, Ժէրմէնին թէրք
իթտիկի օտասընա պիթիշիք օլուպ, վէ շիմտի իսէ պօշտա
գալմըշ օլտուղունտան, պիր հէնի քիրաճընա պէրէնիլմէք-
տէ իմիշ. վէ իշթէ պու սօնրաքի մալի մաթլար տա, մէզ-
քիւր օտանը քիրալամագլըղա չըգըշմագլըղ «այէսինտէ էլ-
տէ իտիլէպիլմիշլէր տիր . . . » (***)

(*) Պրանսատա, մաղաղալարտա իշհիլիք իտէն վէ չալըշան գըղլա-
րա «կրիզէթ» տէնիլիք քի, չօգ տէֆա գէնկիւշէր վէ հօվարտալար,
պու գըղլարտան չօգլարընը, եա կիտիպ կէլիպ միւշթէրի օլարագ,
վէ կիզլի կիզլի պախիշլէր, հէտիյեշլէր վէ իւմիտլէր վիրէրէք, վէ
եախօտ աղշամ սապաի եօլլարընը պէքլէյիպ րասթ կէթ իրիպ տէ պիր
եօլ իլէ ալտատըպ գանտըրարագ, պաշտան չըգարըրար. վէ գէվալլը-
լար տա, գաթէն հէմ կէնճ վէ հէմ տէ ֆագըր վէ թէհրիւպէսիգ օլ-
տուղլարը կիպի, էնվայի տույղուլար վէ արղուլար բէնչլէրինտէ
տախի էսիրէ պուլլունտուղլարընտան, վէ պլինապէրին պիր պիրլէրի-
նէ պագարագ, հէր կիւն վէ հէր սաաթ ֆէնա իպրէթլէր ալմագտա
օլտուղլարընտան, պիթթապի ալտանըպ պաշտան չըգմագտա տըրար-
պիզճէ նէ՝ միւթլու օլ միլէթէ վէ օլ մէմլէքէթէ քի, գըղ վէ գատըն
թայիֆէսի, չարշընա վէ եա տա պիր ֆապրիգանա կիտիպ տէ բարա
գաղանմանա միւթթան օլմագ :

(**) Րիկօլէթին գիքրի, գաթէն կէշմիշ տիր. շիմտիյէ գատար օ-
գունան ֆասլլարը տէր խաթըր իտէն զաթլար, անը տախի տէր խա-
թըր իտէպիլիլիլէր քի, Ֆիլօր-տը-Մարինին չալըշալլըգտա, վէ ի-
գօնօմեանընը պիլմէքլիքտէ բէք իլէրուտէ տիր տէյի հագգընտա սէ
նալէր օգուտուղու, վէ մահպէս արգատաշը օլտուղուղու պիլտիրտի-
կի, վէ մահպէստէ չօգ կիւլտիւկիւ իշին, իսմինէ Րիկօլէթ լագապը-
նըն իլավէ իտիրտիտիկինի սէյլէտիկի գըղ իշթէ պու գըղ տըր քի, ի-
լէրուտէ, սահիհէն նէ՝ գատար ինսանիյեթլի վէ ֆուգարաբէրվէր
վէ թէմլիքէար, վէ էհլի ըրգ պիր գըղ օլմասը աշլաշըլաճագ տըր :

(***) Զանն իտէրիլքի, իշպու եիկիրմի իքինճի ԱՐԱՇՏԸՐՄՍ.

— Բիկօլէթ մի, — տէտի պիրտէն պիրէ Միւրֆ, ճիւղիճէ պիր թէֆէքքիւր իւզրէ պուլունմագտա տըր կիպի կէօրիւնմէքտէ իքէն, տիգգաթ իտիպ գուլագ գապարթաւրագ, — Բիկօլէթ մի, պու իսմի թանքմայլը՛եւմ պէն :

— Նէ՛ սէօյլէեօրսունուզ, մօնսիէօ Միւրֆ, — տէտի պարօն կիւլէրէք, — Նէ՛ սէօյլէեօրսունուզ, զաթընըզ կիպի չօլուգ չօճուգ վէ ֆամիլեա սահիպի օլան, վէ շան ու շէօհըթ սահիպի պուլունան պիր քեամիլ ատամա, մէկէրչի կրիզէթլէր իլէ մուարիֆէ իւզրէ պուլունմուշ օլմագլըգ տիւշէ՛ր մի, եագքըր մը . . . Նէ՛ սէօյլէեօրսունուզ, սիզ մատմագէլ Բիկօլէթին իսմինի թանքմագտա՛ մը արնըզ, ա՛, ա՛, իշթէ պու օլմատը . . . եօ՛գ, Ալլահ տա պիլիւր քի, օլմատը . . . :

— Խա՛յր, պարօն, էօյլէ սիզին զանն իթտիկինիզ կիպի, պունտա շայեանը թէաճճիւպ հիշ պիր շէյ եօգ տուր. պանա պու իսմի, զարայիպ նէվլինտէն օլարագ, մօնսէնէօր թանքթարըրմըշտըր: Պագընըզ նասըլ օլմուշ տուր . . . Հա՛, շիմտի խաթըրմա կիլտի . . . էվլէթ, շիմտի բէք իյի տէրխաթըր իտէպիլմէքտէյիմ. շէօյլէ քի, մօնսէնէօր պանա, լա կուալէօզիւն սէրկիւզէշթինի նագլ իթտիկինտէ, մէքըլըր Բիկօլէթ իսմի տախի հէմ կէշտի վէ հէմտէ, բէք ալէա խաթըրմա կէլմէքտէ տիր քի, Նէ՛ գատար թօհաֆ պիր իսմտիր, տէյէրէք տէ կիւլտիւ իտի. մէրգումէ գըզ, օլ զէվալլը Պլէօր-տը-Մարինին մահպէս արգատաշը իմիշ:

— Բէք ալէա, իմտի, շունու տա պիլմէլէյիզ քի, մէրգումէ Բիկօլէթ, շիմտի պու սաաթտա, տէրքետար օլան թէ-

Նամ ֆապ, պազըլարա, պօշ վէ եախօտ օտանտըրըճը պիր ֆապ տըր կիպի կէօրիւնէճէքտիր, հալ պու քի, մուղայիրի օլարագ, պու ֆապ, թէքմիլ հիքեայէնին բուհու մագամընտա օլուպ, վէ հիքեայէնին թա սօնունա գատար ըլըգ վիր՝ ճէկինտէն վէ իշէ եարաեաճաղընտան, հէր ֆաալտան ղիեատէ օգունուլմասընը, վէ պիր գաշ տէֆա տիգգաթլըճա օգունարագ, ֆիքիլտէ սուգլալըլմասընը, քեաֆիէյի օգունան զաթլարա իթթար վէ Նասիհաթ իտէրիզ:

չէպիւր սաթըմըզ զըմննտա , զիեատէսիյէ միւֆիտ օլուպ իշիմիզէ եարաեաճագ տըր : Իշթէ , բարօրթօմտա պիթմէքտէ տիր , ազ պիր շէյ գալտը , անը տա տիյնէյինիզ :

«Մէգքիւր Թիամըլ սօդաղընտա վազը 17 Նիւմէրօլու խանէտէ , պօշ գալմըշ օլտն ժէրմէնին մէգքիւր օտասընը քիրալաեըպ թուլթմագլըզ , իհթիմալ տըր քի , պիր ֆայիտէեի մուճիպ օլապիլէճէք տիր : Բէսպի մալիւմաթ իտիլմէք իշին , պու դատարտան զիեատէ իլէրու կիտիլմէքլիկէ էմր վիրիլմիշ օլմատըղընտան , անճագ պու դատար իլէ իգթիֆա իտիլմիշ իսէտէ , մէգքիւր խանէնին գաբուճուսու զէվճէսինին աղղընտան գաշան պիր գաշ լազըրտըլարա նէզարէն , մէրգուլմէ մատմօագէլ Րիկօլէթ մարիֆէթիյէ , օրատան , Մէթր տ'էգօլուն մախտուլի հագգընտա , պաղը մէրթէպէ մալիւմաթ վէ իյզահաթը սահիհէ ալընապիլմէսինին իհթիմալտէն պուլունմատը շէօյլէ տուրսուն , մօնսէնեէօր հազրէթլէրի , մահէլլի մէզպուրէ թէշրիֆ իթտիլէրինտէ իսէ , նիշէ ախլէազը զարիպէ վէ սանալի աճիպէ , վէ ալէլխուսուս ֆիքր ու խէեալտան կէշմէզ մէրթէպէտէ զարուրէթ վէ սէֆալէթլէր տախի տիգգաթ իտիպ կէօրէպիլէճէկինտէ , վէ թահթը միւթալաաեա ալաճաղընտա , շիւբհէ ճայիզ տէյիլտիր : »

—Վէլհասըլ , նասըլ քի կէօրմէքտէսինիզ , աղիպիմ Միւրֆ —տէտի միւսիւ տը կրատուն , քէնտի բարօրթօսունու օգուեուպ պիթիրտիքտէն , վէ մէգքիւր բարօրթօեու , մօնսիէօ Միւրֆէ թէսլիմ իյլէտիքտէն սօնրա , —պիղիմ ալտըղըմըզ մալիւմաթլարտան իսթիլրաճ օլունան նէթիճէլէրէ նէզարէն , լա կուալէօղիւն աթալարընա տայիր լաղըմ կէլէն իգլէրին , նօթէր փադ Ֆէրրանըն խանէսինտէն արանըլմսը իգթիզա իտէճէկի միսիլու , շիմտի Ֆրանսօս ժէրմէնին նէրէտէ իգամէթ իթմէքտէ օլմասընըն խապէր ալընմատը իշին տախի , մատմօագէլ Րիկօլէթէ միւրաճաաթ իտիլմէքլիք իգթիզա իթմէքտէ տիր : Վէ զանն իտէրիմ քի , պու դատարճըզ վուգուֆիյեթտէ , քեաֆի օլտուգտան պաշգա ,

չօգ տուր պիլէ տէնիլսէ սէզա տըր, չիւնքի, արանըմասը միւրատ օլունմագտա օլան շէյին . . . նէրէտէն արանըմասը իզթիզա իտէճէկի պուլունուպ անլաշըլապիլմիշտիր :

—Շիւբհէսիզ, պարօն, հաթթա, էֆիյեէթի գազիյեէ իւզրէ տէ սէօյլէնէ պիլիւրիմ քի, մօնսէնէօր, պիր քէրլէ մէզքիւր խանէէի թէշըիֆ իյլէտիկինտէ, մէհմուլինտէն զիւ եատէ վուգուֆիյեէթլէրէ թէսատիւֆ իյլէնէճէք տիր, չիւնքի, հէր շէյի տիզգաթ վէ թահթը միւթալաաեա ալաւազ, իշ իշլինտէն նիշէ իշլէր չըգարաճագ տըր : Տահա եալլընըզ պու գատար տա տէյիլտիր, պիլմէմքի մարքի տ'Սըրվիլ հագգընտա սախի հիշ պիր մալիւմաթա վագըֆ պուլունմագտա մը սընըզ :

—Էվլէթ, հէլէ Զաթը հաշմէթմէապլարընըն ագճէ մէսէլէսինէ տայիր տէրքեար օլան գօրգու վէ վէսվէսէլէրի, պիւթիւն պիւթիւն պի էսաս իմիշլէր : շէօյլէ քի, Մ. Պատիւնօնուն իտտաաալընա վէ թաստիգինէ նէզարէն, նասըլ քի, պէնճէ մէրգումուն մալիւմաթը շայեանը ի իինա վէ իթիգատ սաեըլաա ճայիզտիր, միւմաիլէյհ մարքինին սէրվէթ ու սամանընա հիշ պիր խալէլ կէլմիշ օլմատըգտան պաշգա, էվլէլտէն զիւ եատէ տախի իյի պիր հալտէ պուլունմագտա, վէ բէք տէ ագըլանէ սուրէթտէ իտարէ իտիլմէքտէ իմիշ :

—Մօնսէնէօր, միւսիւ տ'Սըրվիլի էրիտիպ պիթիրմէքտէ օլան պիր տէրտի ազիմին սէպէպինի անլամագլըզա պիւհուտէ օլարագ խայլիճէ չալըշտըգտան սօնրա, պէլքի ագճէճէ պիր զարարա ուղըամըշ վէ պիր զարուրէթէ տիւշար օրուշ օլմասը չիւբհէսինէ զահիպ օլմուշտուր, վէ մաազալլահ, ֆիլվագը էկէր էօյլէ օլմուշ օլաա իտի, պիլիւրսիւիզ եա զաթէն քէնտի թապիլթընը, քէմալի նէզաքէթ իւզրէ, եանի մարքի տ'Սըրվիլին ասլա քիպր ու ճէնապընա թօգունուր պիր նօթթա պուլունմագսըզըն, կիզլիտէն կիզլի օլտուղու հալտէ, խմտատ ու մուսվէնէթինէ եէթիշմէքլիք նիյեէթինտէ պուլունմագտա իտի . . . (*) լաքին մատամքի, էօյլէ տէ-

(*) Հէլէ պու տիւշմիւշ օլան միւթէպէր վէ նամուսլու գաթարա

յիւ իմիշ, հէր նէ դատար, քեմալ մերթէպէ մուճիպի է-
սէֆի օլաճադ իսէ տէ, չիւնքի միւսիւ տ'Սրվիլի բուհու կի-
պի սէվմէքտէ տիր, մօնսէնեթօրիւ, մէգքիւր հալլին սէպէ-
պինի անլամագլըղա, նաֆիլէ չալըշմագլըգտան, վազ կէ-
չիրթմիւքիւք էլղէմկեթտէն տիր :

— Զախը հաշմէթմէապլարընըն, մարքի տ'Սրվիլէ օլան
տօսթլուգ վէ մուհապպէթլէրինին սէպէպի բէք աշիքեար
տըր, չէօյլէքի, միւշարիլէյհ հաղրէթլէրի, միւմաիլէյհ
մարքինին բէտէրի թարաֆընտան, քէնտի բէտէրի հագ-
դընտա զուհուրա կէլմիշ պուլունան տօսթլուգլարը ասլա
ուհութմամըշ տըր : Պիլիրմիսինիլ, ազիզիմ Միւրֆ, 1815
սէնէսինտէ, Ալմանեա տէվլէթլէրի իթթիֆագը զէմանըն-
տա, միւշարիլէյհ հաղրէթլէրի բէտէրլէրի թարաֆընտան,
պիւլիւք Պօնարարթէեթ աշիքեար վէ իսպաթլը սուրէթտէ
հիւսնի թէվլէճճիւհ իւզրէ պուլունմագտէ օլմասը անլա-
շըտըղընտան, բէտէրի մէրհումլարը պիւլիւք թէհլիքէլէ-
րէ ուզրամագտա իքէն, պէրէքէթ վիրսին քի, մարքինին
բէտէրի մէրհումու սայէսինտէ, մէգքիւր թէհլիքէլէրտէն
գուրթուլապիլմիշ տիր, չէօյլէքի, մարքինին բէտէրինին
Բուսիւսեա հիճրէթ իթմիշ օլմասը միւնասէպէթլիլէ, իմ
բէրաթօր Ալէքսանար նէգտինտէ պիւլիւք թէվլէճճիւհ գա-
զանըպ վէ պիւլիւք իլթիֆաթլարա նայիլ օլմուշ պուլուն-
տուղունտան, վէ մէգքիւր մէսէլէտէ, մօնսէնեթօրիւն բէ-
տէրինի իլթիմաս իլլէտիկինտէն, իմբէրաթօր Ալէքսանար
տախի, թէճէմիւլ իտէն Պօնկրէտէ, Ալմանեա հիւքմուար-

էօյլէ կիզիտէն տէյիլ, իւս պինլըճէ ըճալար իլէ օլուղու հալտէ
պիլէ, աշըգտան իմտաթ վէ մուսլէնէթ իթմիւք ֆազիլիլի, պիզտէ,
սույքի հիշ թանըմըշտէյիլ տիր. հաթթա չօգլար իսմինի վէ լուղէթլինի
պիլէ պիլմէքտէ տէյիլ տիրլէր. պիզ պուս սիննէ կէլալէ, շու գատար
սէնէ տիր գալէմ մէյտանընտա պուլունտուգ, եիւզլը ըճէ գաթլարըն,
կէրչի տիւշիւպ զարուրէթ չէթիքլէրինի վէ հաթթա սէֆալթ ի-
չինտէ էօլտիւքլէրինի իլթիթիք, պիլտիք, վէ կէօրտիք էմմա, հիշ
պիրինէ իմտաթ վէ մուսլէնէթ օլունտուղունտա իշիտէմէտիք, զիրա,
պիզտէ տօսթլուգ տիմէք, անճադ իյի կիւն վէ բարա' տիմէք տիր :

լարը հագգընտա ճէրէեան իտէն միւղաքէրաթտա, մօնսէն-
եէօրիւն բէտէրի հագգընտա, պիւլիւք թէէսսիր իսթիմա-
լինէ հիմմէթ իյլէմիշտիր: Վէ հաթթա, զանն իտէրիմ քի,
պիզիմ մօնսէնեէօր իլէ կէնճ տ'Նրվիլին տօսթլուզլարը տա,
թա օլ վազըթտան, եանի 1815 թարիխինտէն, մարքինին իս-
թիեար բէտէրի մարքի տ'Նրվիլին, մօնսէնեէօրիւն բէտէրի
կրան տիւգիւն հինի հիւքիւմէթինտէ, քէնտի սէրաեընտա,
միւսաֆիրէթէն պուլունտուզու վազըթտան պաշլամըշ օլ-
մալը տըր, չիւնքի, օլ վազըթ, իքիսի տախի չօճուգ իտիլէր:

—Էվվէթ, էօյլէ օլմուշ տուր, նասըլ քի իքիսի տախի,
հալէա օլ վազըթի սէպավէթլէրինին հալի բիւր սէատէթ-
լէրի թէզէքքիւրլէրինի տէրխաթըր իյլէմէքտէ տիրլէր. ֆա-
ֆաթ, եալընըզ պու տա տէյիլտիր, պուլնտան տա մաա-
տասը վար տըր, քէնտի բէտէրինէ պու մէրթէպէ աօսթ-
լուզլար իթմիշ օլան մարքի տ'Նրվիլին զիքրի ճէմիլի հագ-
գընտա, գալպինտէ օլ մէրթէպէ ազիմ պիր չիւքրանիյեթ
էսէրի սագլամագտա, վէ պէսլէմէքտէ տիր քի, թէքմիլ
տ'Նրվիլ ֆամիլեասընա, էմմա քիմ օլուր իսէ օլսուն, էլ վէ-
րիր քի, մէրհում իիթիեար տ'Նրվիլին իսմինէ պուլունսուն,
էլինտէն կէլէն իյիլիկի վէ տօսթլուզու եարմագլըզ, քէն-
տինճէ պիր տէյնի ազիմ ատա իթմէքտէ տիր: Նասըլ քի,
պուլնուն տա իսպաթը չիմտի պու տագըրգատա մէյտանտէ
տիր. չէօյլէ քի, մօնսէնեէօր թարաֆընտան, օլ պիշարէ
մատամ փօրթ հագգընտա զուհուրա կէլմէքտէ օլան հիւս-
նի հիւրմէթ վէ իմտատ ու մուլմէնէթ, մէրգումէնին, եա-
լընըզ սէֆիլ վէ ֆազիլէթլի պիր գատըն օլմասընա մէպնի
օլաեըպ, իլլա, իչին իչինտէ, մէգքիւր տ'Նրվիլ ֆամիլեա-
սըլլա պիր ագրապալըզը պուլունմասընտան տախի նէչէթ
իթմէքտէ տիր:

—Նէ, մատամ փօրթ մու, շու Տիւրէսնէլին, շու թէր-
սանէ գաշկընը օլուպ, վէ Մէթըր տ'էգօլ թէսմիեէ օլուն-
մագտէ պուլունան գանլը գաթիլին զէվճէսինին, էօյլէմի,
—տէյի պաղըրտը պարօն:

— Ի վիճեթ . . . օլ պիզիմ արամագտա օլտուղումուզ, վէ ումարլմտա քի պուլաճաղըզ . . . Ֆրանսոա-թէրմէնին վա- լիտէսինին :

— Մէրգումէ գատըն, Մ. տ'Արվիլին թաալլիւգաթըն- տա՞ն մը պուլունմագտա տըր :

— Մէրգումէ գատըն, մարքինին վալիտէսինին եէկէնի օլտուգտան պաշգա, զիեատէսիյէ տէ տօսթու տուր. հաթ- թա, իխթիեար մէրհում մարքի տախի, մէրգումէեի աշու- րի մէրթէպէ սէվմէքտէ իտի :

— Լաքին, մօնսիէօ Միւրֆ, տ'Արվիլ ֆամիլեաաը կիպի պիւյիւք պիր ֆամիլեա, նա՞սըլ օլմուշ տա, Տիւրէսնէլ (Մէթր տ'էգօլ) կիպի էօյլէ պիր ճանվէրէ գը՛զ վիրմիշտիր :

— Զէվալլը գատընճըղալըն բէտէրի օլուպ, վէ իխթի- լալտան էվվէլ Լանկտօգ վիլայէթի գայիմագամը պուլունան միւսիւ տը Լայնի, խայլիճէ էմվալ ու էմլաքէ մալիք պու- լունտուղու հալտէ, պիր թագրիպ իտարէյի էօրֆիյէնին թագերիգաթընտան եագաեը գուրթարտըգտան, վէ մէզ- քիւր տէհշէթլի կիւնլէր իւզէրինտէն ճիւզի պիր վագըթ կէ- չէրէք, տաայիչի հալ իատէ իյլէմէկէ պաշլատըգտան սօնրա, պիր քէրրէ շու քէրիմէսինի էվլէնտիրէրէք, մէզքիւր պօրճ վէ զայլէտէն գուրթուլմագլըզ տիւչիւնմիւշ տիր : վէ Տիւրէսնէլ իսէ, հէմ բէք միւթէպէր պիր ֆամիլեատան օ- լուպ, վէ հէմ տէ զէնկին օլտուղու, վէ ֆիսգ ու ֆիւճուր եօլունտա տէրքեար օլան մէյլանը թապիիսինի, պիր միւ- րայիլիք բէրտէսիյէ սէթր իյլէեէրէք, քէնտիսինի սուրէթի զահիրէտէն բէք իյի պիր ատէմ տէյի կէօսթէրմէքտէ պու- լունտուղու հալտէ, չըգըպ մէրգումէեի իսթէմիշ, վէ մէր- գումէնին բէտէրի տէ ալտանըպ րույի մուվաֆագաթ կէօս- թէրտիկինտէն, պէրապէրինճէ էվլէնմիշտիր : Պիր տէ արա- տան ճիւզի պիր վագըթ կէշտիքտէ, մէրգումուն սէթր իյ- լէմէքտէ օլտուղու ախլէագ վէ թապիաթը մէրտուտէսի պաշ կէօսթէրիպ մէյտանէ չըգաղընտան, չէօյլէ քի, պիր թարաֆտան միւսրիֆիլիք իտիպ, վէ պիր թարաֆտան տա-

խի ագլընը ֆիքրինի գումարա վիրտիքտէն պաշգա, հէր նէվի իյը ու իշրէթ վէ սէֆիհլիք իլէ իմրարը էվգաթ իթմէքլիկէ պաշլատըղընտան, կէրէք քէնտիսինին, վէ կէրէք զէվ-ճէսինին բարալարընը զայպ իտիպ պիթիրտիկի չէօյլէ տուր-սուն, հաթթա, մէրգումէնին չէքիլիպ օթուրմագտա օլ-տուղու թօքրագլարը տախի սաթըպ սարֆ ու իսրաֆ իյլէ-միշտիր: Օլ վագըթ մէրգումէ, քէնտի օղլունու պիրլիքտէ ալարագ, քէնտիսինի, քէնտի հէմիլիէսի կիպի սէվմէքտէ պուլունան մարքիզ տ'Արվիլին հանընա կիտիպ սըղընմըշ աըր: Պու հէնկեամտէ իսէ Տիւրէսնէլ, ճէպտէ պիր բարա-լար գալմանարագ, եէյէճէք էթմէկէ տախի միւհթաճ օլ-տուղունտան, արթըգ քէնտի ըզզ ու սէլամէթինի, թա-րիգը ֆէզահաթտա արամագլըզա գարար վիրէրէք, գալպ-ղէնլիկէ, խըրըղըզա, վէ գանլըղզա գաթիլիկէ պաշա-մըշ, վէ ագըպէթքեար տա բէնչէյի հիւքիւմէթէ տիւշէրէք, միւհպպէտէն օլմագ իւզըն քիւրէկէ աթըլմասընա հիւքմ ու իլամ վիրիլմիշ, վէ իշթէ մէրգում պու արալըգտա, քէն-տի էվլատընը, վայիտէսի հանընտան գալտըրարագ, քէնտի ախէագ վէ քէնտի աեաընտա պուլունան պիր չաքընա թէպլիմ իյլէմիշտիր . . . ֆէյֆիլէթին պունտան սօնրասընը, նասըլ քի զաթընըզ տախի պիրիսինիզ, մասամ ժօրթ, քէն-տի գօճասը քիւրէկէ հիւքմ օլունտուգտան սօնրա, հիճա-պընտան նաչի, վէ սէպէպլինի տէ քիմնէլէրէ աշըպ սէօյլէ-մէքսիղին, սէսսիզճէ հանընա սըղընմըշ օլտուղու իթթիեա-րէ մարքիզ տ'Արվիլի թէրք իլէ, հէման կէլիպ ֆարիստէ կիզէնմիշ, վէ պուրատա տախի, թապիաթիլէ, արատան ճիւլի պիր վագըթ կէշտիքտէ, տիւշարը սէֆալէթի ազիմէ օլմուշտուր, նասըլ օլուպ տա, վէ նէ թէսատիւֆլէր սայէ-սինտէ օլտուղու հալտէ, մօնսէնեէօրիւն, մէրգումէ պիր էլ-մաս բարչասը օլան գատընըն զարուրէթ ու սէֆալէթ օլմա-սընա, վէ տ'Արվիլ ֆամիլեասը խըսմլարընտան պուլունմա-սընա վագըֆ օլտալիլէսինի նագլ ու պահա իթմէքլիք բէք ազուլն օլաճաղընտան, եալընըղ շու գատարընը պէեան իտէ-

րիմքի, միւշարիւէյհ հաղորէթլէրի, մէրգումէնին պու հալլէրինտէն խապէրտար օլուր օլմազ, անինտէ քէնտի համիլ-եէթ ու ուլլուվի հիմմէթինի մէվգըրի իճրայէ վազ պիրլէ, տայիմա իմտատ ու մուսվէնէթինէ եէթիշմիշ, վէ փարիսի թէրք իթտիրէրէք, չիմտի պու սաաթտա, լա կուալէօզիւն պուլունմազտէ օլտուղու Պուգվալ չիֆթիկինտէ բահաթ իթտիրթմիշտիր: Մէրգումէ մէվգըր չիֆթլիքտէ, էկէրչի պիր սէատէթի հալէ նայիլ օլմուշտուր սաեըլմազտա օլմասա տախի, հիշ տէյիլ իսէ շու գատարը սահիհ տիր քի, էօյլէ թէնհա, վէ պէլա վէ կիւրիւլտիւտէն արի պիր մահէլլտէ բահաթ պիր էօմիւր կէչիրտիքտէն պաշգա, մէվգըր չիֆթլի-կին էմրի իտարէսիյլէ տախի մէշղուլ պուլունտուղունտան, պիթթապի էյլէնիպ տէֆի դամ էյլէմէքտէ տիր... Մօն սէնէօր, օլ քէնտի թապիաթը նէզաքէթիշթիմայի իգթի-զասընճա, հէմմէրգումէնին գալպինին նազիք տուլղուլարը թէլլէրինէ իլիշմիշ օլմամազ, վէ հէմտէ, քէնտի եաբմազտա օլտուղու էյիլիքլէրտէն տօլաեը, իզհարը զուրուր իթմիշ պուլունմամազ իսթէտիկինտէն, քէնտի թաալլիւգաթըն-տան պուլունան պիր գատընը, բէնչէյի ֆէլաքէթտէն դուր-թարմըշ օլմասընա տայիր, հիշ պիր կիւն տիհանըն աչըպ տա, պիր լագըրտը պիլէ իթմէմիշտիր:

—Մէրգումէ պիշարէ գատընըն չօճուղունուն իգի պու-լունմասը հագգընտա, մօնսէնէօր թարաֆընտան զուհու-րա կէլմէքտէ օլան զայրէթ վէ հիմմէթին իքի սէպէպլէրի-նի, իշթէ չիմտի անլատըմ:

—Ապիգիմ պարօն, պու պէօյլէ օլտուղու, վէ Զաթը հաշ մէթմէապլարընըն, մէվգըր ֆամիլեա հագգընտա, պու մէրթէպէ մուհապպէթի վէ տօսթլուղու տէրքեար պու-լունտուղու թագտիրտէ, արթըզ, զաթընըզ տիւչիւնիւպ անլաեապիլիւրսինիզ միւշարիւէյհին, սէատէթի հալ իւզըէ օլմագլըզ պապընտա, հէր նէվի իգպալու վէսայիթէ մա-լիք պուլունտուղու հալտէ, մուղայիրի օլարագ, միւմաի-լէյհ կէնճ մարքիւի, պէօյլէ մահզուն վէ մաղմում պիր հալ

տէ կէօրմէքտէ օլմասը, նէ՛ մէրթէպէ էլէմու էսէֆինի միւ-
վէտտի օլմագտա տըր :

—Վագըատա էօյլէ տիր, Մ. տ'Արվիլին սէատէթի հալ
իւզրէ պուլունմասը իչին, պու ալէմտէ նէ՛ էքսիլմէքտէ տիր,
համտ օլտուն, հէր շէյէ մալիք պուլունմագտա տըր, էկէր
զատէլիք տէր իսէնիզ, թա էճտատընտան պէրու, սիւրիւպ
կէլմէքտէ տիր, էկէր սէրվէթ ու սաման տէր իսէնիզ, բէք
եէրինտէ տիր, ագլ ու տիրաեէթ վէ կէնճլիք տէր իսէնիզ,
չօգլարըն հասէտինի թահրիք իտիճի պիր տէրէճէյի միւ-
քէմմէլէտէ տիր, վէ հէլէ էօյլէ տէ պիր զէվճէսի վար տըր
քի, շիրինլիկի, ագլ ու տիրաեէթի վէ կիւզէլլիկի, պիր պի-
րինտէն իւսթիւն մէրթէպէտէ տիր . . :

—Պու սէօյլէտիկինիզ բէք սահիհ տիր, վէ մօնսէնեէօր,
Մ. տ'Արվիլին տէրտ ու մէրագընըն սէպէպինի, պիր չօգ չա-
լըշըպ քէնտիտէն անլաեամատըգտան սօնրա, օլ պապտէ
պիզիմ մարիֆէթիմիզլէ թահսիլի մալիւմաթ վէ իյզահաթ
իյլէմէքլիք թէտպիր ու չարէսինի տիւշիւնմիւշտիւր : Կէրչի
Մ. մարքի, Զաթը հաշմէթմէապլարը թարաֆընտան, քէն-
տի հագգլարընտա զուհուրա կէլմէքտէ օլան տույղու, ին-
սանիյեէթ, վէ մէրագտան տօլաեր, բէք միւթէէսսիր օլմուշ
իսէ տէ, տայիմա քէնտուլի զապթ իթմիշ, վէ տէրքեար օ-
լան մահզուլնիյեէթինէ տայիր հիշ պիր շէյ սէօյլէմէմէքլի-
կէ տէվամ վէ իսրար իյլէմիշտիր : Դիմ պիլիր, պէլքի զէ-
վալլընըն տէրտի, գալպինէ հիւքմ իտիպ կիւվէ կիպի ի-
չէրտէն եէյիճի պիր տէրտ օլմալը տըր :

—Պու ճիւմլէ իլէ տախի, սէօյլէնտիկինէ կէօրէ, միւ-
մաիլէյհ քէնտի զէվճէսինի ճան ու կէօնիւլտէն սէվմէքտէ
օլուպ, վէ զէվճէսի տախի, քէնտի թարաֆընտան, գըս-
դանմագլըգ զըմնընտա հիշ պիր սէպէպ վիրմէքտէ տէյիլ
իմիշ, Պէն մէրգուլմէնի, չօգ տէֆա, ճէմիյեէթլէր իչինտէ
րասթ կէլմիշ, վէ հէր կէնճ վէ տիւպէր գատընլար հագ-
դընտա կէօրիւլէ կէլտիկի կիպի, մէրգուլմէնին տախի բի-
շինտէ վէ էթրաֆընտա, չօգլարըն կէզիպ տօլաշտըգլարը-

նր կէօրմիւշիւմտիւր, լաքին, ալէյհինտէ, նամուսունա լէ-
քէ կէթիրիճի հիշ պիր լազըրտը իշիթմէմիշիւմտիր :

— Էվվէթ, հաթթա մարքի տախի, տայիմա, քէնտի զէվ-
ճէսի հազգընտա, բէք չօգ. մէտհ ու սէնալէր օյ ումագտա
տըր . . . ֆազաթ, եալընըլ պիր տէֆա, պէյնլէրինտէ, գօն-
թէս Սարա Մագ-կըէկօր սէպէպլինտէն օլտուղու հալտէ,
բէք ուֆտգ պիր միւճատէլէ վուգու պուլմուշտուր :

— Տիմէք տիր քի, մարքինին զէվճէսի, Սարա իլէ կէօ-
րիւշմէքտէ տիր, էօյլէմի :

— Բէք պիւշիւք ուղուրսուգ պիր թէսատիւֆ իլէ, մար-
քի տ'Արվիլին բէտէրի, պուլտան օն եէտի եախօտ օն սէ-
քիզ սէնէ մուգատտէմ, Սարա Սէյթըն ալ Հէզպըրլի իլէ
պիրատէրի թօմ, ֆարիստէ իգամէթ իւզըն օլուպ տա, ին-
կիլթէրրա էլլիսի մատամասընըն հիւսնի իլթիֆաթլարընտ
նայիլ օլտուգլարը հէնկեամտէ, կէօրիւշիւպ աշինալըգ բէյ-
տա իյլէմիշտիր : Վէ պատէհու, պուշլարըն գարտաշ վէ գըլ
դարտաշըն Սլմանեռեա կիտէճէրլէրինի կէօրտիւքտէ, տա-
յիմա մօնսէնեթօրիւն բէտէրիլէ կէօրիւշմէքիլէ իշին, պիր
թապսիյէնամէ վիրմիշտիր : Ս'հ, ազիզիմ'ալ նրաուն, քեաշ-
քի, օլ կիւն վէ օլ սաաթ ըաաթ կէլմիշ ալմաեա իտի տէ,
օլ թալսիյէնամէ տէ օնլարա վիրիլմէնէ իտի. պէրքի, պա-
շմըզա կէլմիշ օլտն պիր չօգ պէլալար տա, կէլմէզլէր իտի-
շիւնքի, էկէր մէդըրլը մէքթուպ իլէ մէրգուվար կիտէրէք,
մօնսէնեթօրիւն բէտէրի սէրանընտա հիւսնի գապուլիյէնէթ
պուլմուշ օլմասալար իտի, շիւրհէսիզ օլարագ, մօնսէնեթօր
տէ օլ վագըթ, նարանը թանընըպ իւլֆէթ բէյտա իթմիշ
օլմանաճագ իտի : Նիհաեէթ, գօնթէս Սարա, պու տէֆա
պուրանա ալտէթինտէ, Զաթը հաշմէթմէապլարըյլա, մար-
քի տ'Արվիլ պէյնինտէ տէրքետը օլտն ասսթլուգու զաթէն
պիլտիկինտէն, պէրքի օրատա, Զաթը հաշմէթմէապլարը-
նը ըաաթ կէթիլիլ իւմիտիլէ, մարքինին գօնալընտ կիտիպ

վիզիթա վերմիշտիր . չիւնքի , մօնսէնեէօր , մէրգումէտէն , պիւթիւն պիւթիւն նէֆրէթ կէթիրիպ , վէ տայիմա գաչընմագտա օլաուղու հալտէ . . . մէրգումէ (Սարա) իսէ , պիւթիւն գուվէթիլէ բիշինտէ կէղիպ , կիճէ կիւնտիւղ արամագտա վէ էլինէ կէշիրմէքլիկէ չալըշմագտա իտի :

— Զաթը հաշմէթմէապլարճնը էլէ կէշիրէպիւմէքլիք նիյեթ ու մագսէտիլէ , էրքէք գըեաֆէթինէ կիրիպ տէ , թա Սիթէեէ գատար կիտիպ արամագլըղա չըգըշմագլըգ , աօղրուսու , հէր գարընըն իշի օլմանըպ . . . անճագ մէրգումէեէ մախսուս պիր հալտիր :

— Իհթիմալ տըր քի մէրգումէ , պիր քէրրէ բասթ կէթիրտիկինտէ , մօնսէնեէօրիւն գալպինի ըրգգաթա կէթիրմէքլիք , վէ տայիմա գաչընմագտա վէ ըէտտ իլլէմէքտէ օլտուղու պիր միւլագաթա , միւլարիլէյհի մէճպուր իթմէքլիք էմէլինտէ պուլունմագտա իտի . . . վէ մատամ տ'Արվիլէ կէլինտիքտէ , մօնսէնեէօր , Սարա ալէյհինտէ լաղըմ կէլէնի վէ միւնասէպէթտէն օլանը գօճասընա սէօյլէմիշ , վէ անլաթմըշ օլտուղունտան , գօճասը տախի մէրգումէեէ , հէր նէ գատար , Սարա իլէ , միւմքին մէրթէպէ աղ կէօրիւշիւպ գօնուշմասընը թէնպիհ վէ նասիհաթ իլլէմիշ իսէ տէ , միւրայի գօնթէս , քէնտի օգչանըշլարը վէ իլթիֆաթլը սէօյլիլէրի իլէ , մէրգումէ կէնճ մարքիզի գանտըրմըշ օլտուղունտան , գօճասընըն նասիհաթընա ազաճըգ գարշը հալթէթէ ճիւրաթ իթմիշտիր , վէ իշթէ պունտան տա պիթթապի , պաղը մէրթէպէ ուֆագ իմթիզաճսըզլըգլար հասըլ օլմուշ տուր . լաքին , պու ճիւմլէ տախի , մարքինին մէգքիւր մահզունիյեթիլինի մուճիպ օլան սէպէպ , սալա զանն օլունամաղ քի , մէգքիւր իմթիզաճլըգ օլապիլմիշ օլտուն :

— Ահ , օլ գարըլար . . . օլ գարըլար , ազիզիմ Միւրֆ , չօգ էսէֆ իտէրիմ քի , մատամ տ'Արվիլ իլէ Սարա պէյնինտէ պիր միւնասէպէթ պուլունմագտա տըր . . . հիշ չիւրհէմ եօգ տուր քի , օլ շէյթմանա բապուճ կիլտիրէն ճիւնտէն պուլունան Սարա , մէրգումէ կէնճ վէ Թիլպէր մա-

տամ տ'Արվիլի ալտատըպ պաշտան չըգարապիլէճէք տիր :

—Շէյթանա բապուճ կիյտիրէն , տէտինիդ տէ , խաթ-
րըմա կէլտի , —տէտի Միւրֆ , —շայեանը հիւրմէթ սոգ-
թօր Տալիտին զէվճէսի օլան օլ մէլունէ Սէսիլիյէ տայիր
եանըմտա պիր մէքթուպ վար տըր :

—Օ տէյիլ էմմա , լագըրտը պէյնիմիլտէ գալըն եա ,
ազիզիմ Միւրֆ , մէկէրչի օլ քիւսթախ «մէթիս» (*) տախի,
գօճասը պուլունան սոսթուսուզ սոգթօր Տալիտ մարիֆէ-
թիլյէ , մօնսէնեթօրիւն էմրի իւզրէ , Մէթր տէգօլա վիրի-
լէն տէհէթլու ճէզա կիպի պիր ճէզա վիրիլմէսինէ միւսթա-
հագգ պուլունմագտա տէյիլմի տիր : Մէրգուլմէ տախի գան-
լար տէօքտիւրմիւշ , վէ ատամա տէհէթ վիրիճի ֆէնսլըգ-
լարտա պուլունմուշ տէյիլմի տիր :

—Հայըֆ քի մէլունէ դարը , նէ՛ գատար տա տիլպէր ,
վէ նէ՛ գատար տա ճիլվէլի վէ ճազիպէլի տիր : Տիշարտան
ղանէթլէ լէթաֆէթլի վէ նէզաքէթլի օլուպ տա , իչէրտէն
իսէ , հէր նէվի չիւքիլիքլէր իլէ միւլէմմա պուլունան պիր
գարը , պանա տայիմա , իֆրաթ մէրթէպէտէ տէհէթ վիր-
մէքաէ տիր :

—Արթըգ օլ ճիհէթճէ , Սէսիլինին հիչ էմսալի եօգ տուր ,
տէնիլսէ ճայիլ տիր . լաքին , զանն իտէրիմ քի , պու մէք-
թուպտա , մօնսէնեթօր թարաֆընտան , մէրգուլմէ խայլնէ
գարը ալէյհինտէ , էվվէլճէ վիրիլմիշ օլան էմրի լաղվ իտի-
ճի օլտուղու հալտէ , պաշգա պիր էմր պուլունմագտա օլմալը
տըր :

—Խայր , պարօն . . . սէյլէտիկինիզին մուղայիրի օլմագ-
լըգ իգթիզա իտէր . . .

—Նէ՞ տիմէք խաթէրսինիվ , մէկէրչի մօնսէնեթօր տայի-
մա , մէրգուլմէնին , միւստտէթի էօմրիլնտէ գալմագ իւզրէ
աթըլմըշ օլտուղու գալէատան գուրթուլմասը զըմիւրնտա

(*) Պիւր մէլէս իլէ պիր տէ պէեագտան տօղմուշ օլանա «մէթիս»
տէնիլմէքտէ տիր քի , պուլնար իլէ պէեագլար արասընտա բէք ճիւ-
զի պիր ֆարգ պուլունմագտա տըր :

չալընը պ ետրտըմ իտիլմէսինի մի միւրատ վէ արզու իյլէ-
մէքտէ տիր :

— Էվվէթ :

— Էյ նէ տէրանիզ, մէրգումէեի կիւեա գանտըրը պ տա
պաշտան չըգարմըչ օլան քիմէանէ, ալըպ տա պէրապէր Յը-
րանսաեա, Փարիսէ մի կէթիրէճէք տիր :

— Էվվէթ, վէ հաթթա . . . պու մէքթուպտա, պու իշին
միւմքին մէրթէպէ իսթիճալ իւզրէ իճրա իտիլմէսինէ, վէ
մէրգումէսին պուլունտուղու գալէատան գաչըրըլարագ, էն
կիճի ճն պէշ կիւնտէն պուրատա պուլունտուրումագ իւզ-
րէ, եօլա չըգարըլմասընա տայիր էմր ու թալիմաթ վիրիլ-
միշ տիր :

— Պէնիմ, պու տէտիկինիզէ, պիր տիւրլիւ ագլըմ իր-
մէզ . . . չիւնքի, մօնսէնեէօր մէրգումէ գարըեա, տայիմա
չէշմի հագարէթ իւզրէ պագմըչ, վէ տայիմա տա քէնտի
իւզէրինտէ, պիր էսէրի տէհչէթ հիսս իյլէմէքտէ պուլուն-
մուշ տուր . . . :

— Էվվէթ, էօյլէ տիր, վէ հաթթա չիմտի, տահա պի-
եատէ նէփրէթ կէթիրէճէկինտէ չիւրհէ եօզ տուր. ֆա-
գաթ, էկէր միւմքին իսէ :

— Վէհասըլ, հագըգաթի հալ շու տուր քի, մօնսէն-
եէօր մէրգումէեի, քէնտի եանընա ճէլպ իյլէմէքտէ տիր :
Պագաթ, նասըլ քի Զաթըլ հաշմէթմէապլարը, քէնտիլէր տէ
էօյլէ տիւչիւնիւշէր տիր, էկէր մէրգումէ, քէնտի էմիր-
լէրինէ իթաաթ իտէրէք, քէնտիտէն պէքլէտիքլէրի շէյի իճ-
րա իթմէզ իսէ, եինէ եէնիտէն մէրգումէեի, գալէպէնտ
իթտիրմէքլիքտէ պիր կիւճլիւք պուլունմագտա տէյիլ տիր :
Կէրօլթէյն մահպուսանէսի միւտիրինին օղլունա, կիւեա
մէրգումէեի վուրուլուպ ալէագա իթմիշ օլարագ, ալըպ
գաչըրմասընա տայիր, էմր վիրիլմիշ օլտուղու կիպի, մէր-
գումուն պու էմրի իճրա իտէպիլմէսի զըմնընտա տախի,
լազըմ կէլէն գօլայըգլար կէօսթէրիլմիշ տիր . . . հիշ չիւր-
հէ ճայիզ տէյիլ տիր քի, մէրգումէ մահպէստէն գաչըպ-

տա գուրթուլմագլըզը իշիթտիկինտէ, քէնտուսինի մէսուտ
ատտ իտէրէք, հէզարան քէզ մէմուռն վէ մէսրուր օլաճագ,
վէ մահպուսխանէ միւտիրի օղլունուն աչգ ու ալէագասը-
նա ալտանարագ տա, արգասընա տիւշիւպ, թա Փարխէ
գատար կէլէճէք տիր. հալ պու քի, պու ճիւմլէ իլէ տախի,
տայիմա մահպուսիյեթ հիւքմու իլամը թահլթընտա պու-
լունաճագ, վէ անճագ մահպէստէն ֆիրար իթմիշ պիր մահ-
պուսէ նազարըյլա պագըլաճագ տըր. շէօյլէ քի, պէն զա-
թէն լազըմ կէլէն թէտապիրի թէրթիպ իյլէմիշիմ տիր, մոն-
սէնեէօրիւն քէյֆի նէ վագըթ իսթէր վէ էմր տէ իտէր իսէ,
անինտէ տէրտէսթ իլէ իսթիրտատը խուսուսունու իսթի-
տա իտէրէք, իգթիզա իտէն էմր ու ֆէրմանընը, թահսիլ
իտէպիլէճէկիմ տիր:

— Պու ճիւմլէ իլէ տախի, ազիզիմ պարօն, տօգթօր Տա-
վիտ մօնսէնեէօրտէն, Սէսիլինին եագընտա պուրաեա կէ-
լէճէկինի իշիթտիկինտէ, պիրտէն պիրէ իսթիղրապ վէ իգ-
թիրապընտան նաշի, պութ քէսիլէրէք ճիւզիճէ սիւքիւթ
իյլէտիքտէն սօնրա, «Ումսարմ քի, Զաթը հաշմէթմէապ-
լարը, աճիլլէրինէ, մերգումմէ ճանվէրի կէօրիւպ եիւզինէ
պագմագլըզա իպրամ իյլէմէեէճէք տիր» տէյի պաղըրտը-
ղընտան, — «օլ պապտէ, ասլա էլէմ իւզրէ օլմանընը, —
տէյի ճէվապ վիրտի մօնսէնեէօր, — սիզ, անըն եիւզիւ-
նիւ կէօրէճէք տէյիլսինիզ... ֆագաթ, պաղը քէնտիմճէ
մէգասիտէ մէպնի, մերգումմէնին ճէլպինէ իշիթիեաճ կէօր-
միւշիւմ տիր:» Կէրշի, Տավիտ մօնսէնեէօրիւն պու ճէվա-
պընը իշիթտիքտէ, աշուրի մէրթէպէ մէմուռն օլուպ վէ իգ-
թիրապը գալպի թէսկին օլմուշ իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ տա-
խի, հիշ շիւքհէմ տէ եօգ տուր քի, օլ խուսուստա, մերգու-
մուն ֆիքրինտէ պիր թագըմ էսկի վէ էլէմպախշ թէգէք-
քիւրլէր տօղարագ, էսկի տէրտլէրինի թագէլլէմիշլէր տիր:

— Զէվալլը Տավիտին... իհթիմալ տըր քի, հալէա մէր-
գումմէ հագըրնտա, գալպինտէ պիր էսէրի մուհապպէթ
մէրքիւզ պուլունմագ տա տըր... վէ սէօյլէնտիկինէ կէօրէ,

մերգումէ տէ, հալէա բէք կիւղէլ պիր հալտէ պուլուն մազտա իմիշ . . .

—Տիւպէր . . . բէք տիւպէր պիր շէյ տիր . . . պիղիմ շիւ մալ թարաֆը կիւղէլէրինին թազէլիկի, վէ պէհազլըղը, վէ բարլազլըղը, մերգումէնին մէզքիւր խասսէլէրինէ նիսպէթէ, չօգ կէրիտէ սաեղլսալար, սէզա տըր :

—Մ'օնէնեէօրիւն Ամէրիգատան ավտէթ իտէրէք, Տաւիտ իլէ Սէսիլիէի պիրլիքտէ կէթիրտիկինտէ, պէն Ֆրանսաստա օլտուղումտան, կէրչի մերգում շայեանը հիւրմէթ զաթըն, թա օլ վագըթտան պէրու, Զաթը հաշմէթմէապլարը հազգլարընտա, տայիմա շիւքրանիյեթի աղիմէ իպրազ իտիպ, վէ տայիմա տա մայեթթլէրինտէ պուլունտուգլարընը պիլմէքտէյում, լաքին, Ամէրիգատա իքէն, գանդի վագաա սայէսինտէ միւշարիլէյ հազրէթլէրինի թանրմըշ օլտուգլարընտան, վէ նէ միւնասէպէթլէ խըտմէթլէրինտէ իսթիխտամ պույրուլմուշ պուլունտուգլարընտան, վէ նաւ օրլ օրուպ տա Սէսիլի իլէ ագտը իզտիվաճ իյլէմէսինտէն, ասլա խապէրտար օլամամըշըմ տըր. պէն մերգումէնի, էվլէն տիքտէն սայքի պիր սէնէ սօնրա, իլք տէֆա օլարագ կէօրմիւշիւմ տիւր, վէ հաֆը՛ղ Ալլահ, պիլմէզսինիզ, մերգումէնին, թա օլ վագըթտան, նէ՛ գատար հարաքեաթը նապէ՛ճալթրտա պուլունտուղունու իշիթմիշիմ տիր . . .

—Աղիզիմ պարօն, պէն սիզէ օլ պապտէ մալլումաթը միւքէմիլէլէ վիրէպիլիւրիմ, չիւնքի, մօնսէնեէօրիւն Ամէրիգանա վագը օլան սէյեահաթընտա պէրապէր պուլուն մազտա իտիմ. մօնսէնեէօր, կէրէք Տավիտի վէ կէրէք Սէսիլիէի, ատամա տէհշէթ վիրիճի հալլէրտէն վէ պէլալէրտէն գուրթարարագ, պիրլիքտէ ալըպ կէլմիշտիր :

—Մէզքիւր հիքեայէ հազգընտա, բէշինան թէշէքքիւրի աղիմիմի թագտիմ իլէ, պէեանէ հիմմէթինիզէ միւն թազըրըմ, աղիզիմ Միւրֆ, —տէտի պարօն :

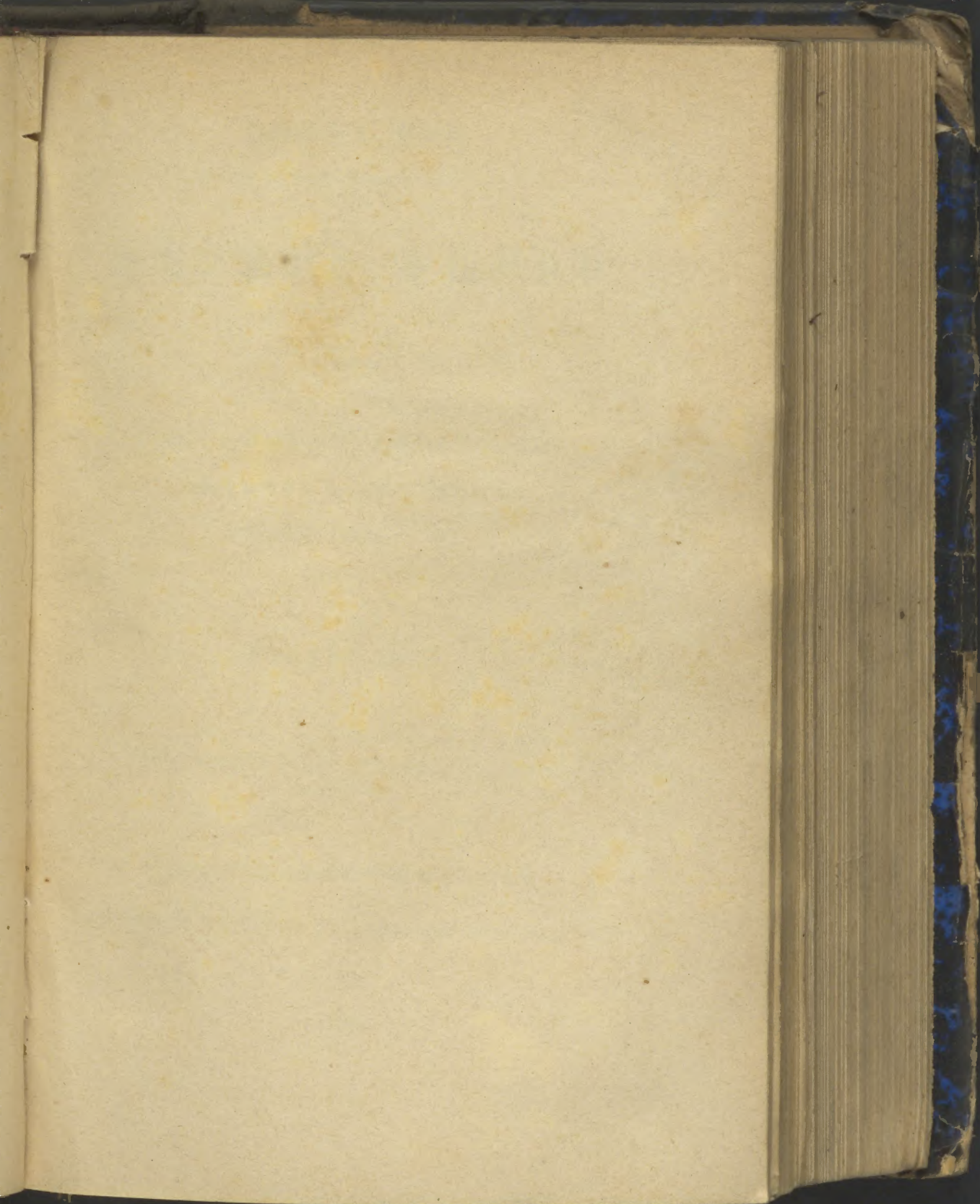

ՖԻԶՐԻՍԹ

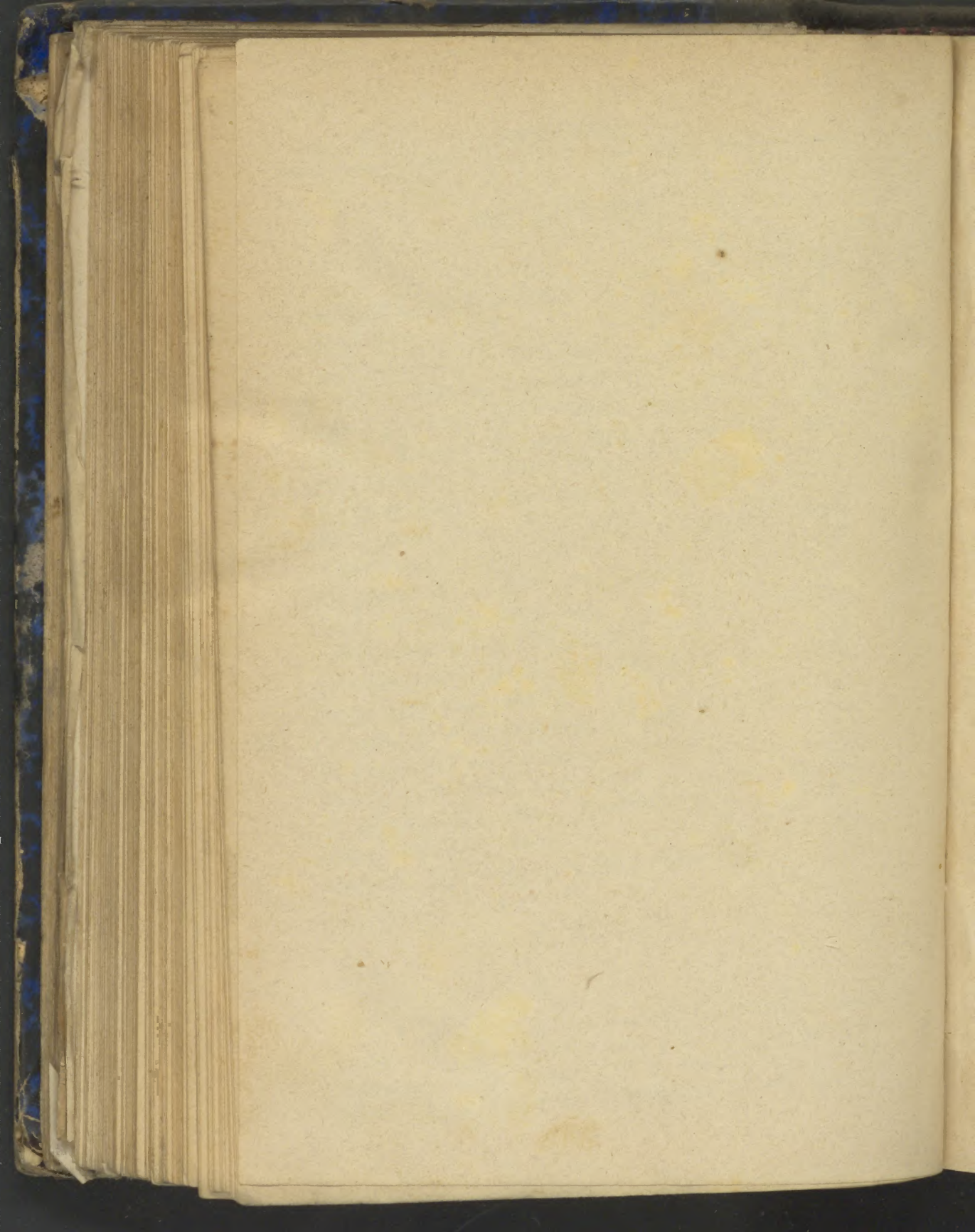
	ՍԱՀԻՖԷ
Պիրինճի ֆասլ, ԹԱԲԻ-ՖԱՆ	1
Իբրինճի ֆասլ, ՕԿՐԷՍ	45
Իւչիւնճիւ ֆասլ, ԼՍ. ԿՈՒԱԼԷՅՈԶ	37
Տէօրտիւնճիւ ֆասլ, ՇՈՒՐԻՆԷՈՐ (*)	68
Պէշինճի ֆասլ, ՏԷՐՏԷՍԹ ԻՏԻԼԻՇ	94
Ալթընճը ֆասլ, ԹՕՄԱՍ ՎԷ ՍԱՐՍ	105
Եէտինճի ֆասլ, ԵՍ. ԲԱՐՍ. ԵՍ. ՃԱՆ	116
Սէքիզինճի ֆասլ, ԿԷՉՄԷԿԷ ԿԻՏԻՇ	125
Տօգուզունճու ֆասլ, ՐԱՍԹ. ԿԷԼԻՇ	144
Օնունճու ֆասլ, ԱՐԶՈՒԼԱՐ	160
Օն պիրինճի ֆասլ, ՄԻԻԲՖ ՎԷ ՐՕՏՈԼՖ	193
Օն Իբրինճի ֆասլ, ՐԱՆՏԷ ՎՈՒ	227
Օն Իւչիւնճիւ ֆասլ, ՀԱԶԸՐԼԸԳ	250
Օն տէօրտիւնճիւ ֆասլ, ՔԷՕՐ-ՍԷՆԵԱՆ	261
Օն պէշինճի ֆասլ, ՄԱԽՉԷՆ	276
Օն ալթընճը ֆասլ, ԻԱՍԹԱ-ՊԷՔՃԻՍԻ	285
Օն Եէտինճի ֆասլ, ՃԷՉԱ ՎԻՐՄԷՔԼԻՔ	313
Օն սէքիզինճի ֆասլ, ԼԻԼ-ԱՏԱՄ	340
Օն տօգուզունճու ֆասլ, ՄԻԻԲԵԱՖԱԹ	351
Եիկիրմինճի ֆասլ, ԿԻՏԻՇ	369
Եիկիրմի պիրինճի ֆասլ, ԱՐԱՇՏԸՐՄԱ	376

(*) Պու ֆասլա «րապի» եանի տէօրտիւնճիւ տէնիլէճէք եէրտէ,
«սատիս» տէնիլմիշ տիր: ՎԷ ՅՅ6ընճը սահիֆէնին իյզահաթընըն սօն
սաթըրընտա, «իշպու եիկիրմի պիրինճի ԱՐԱՇՏԸՐՄԱ» տէնիլէճէք
եէրտէ, «իշպու եիկիրմի Իբրինճի ԱՐԱՇՏԸՐՄԱ» տէնիլմիշ տիր:

ԷՕԺԷՆ ՍԻԻ

ԷՍՐԱՐԸ ՓԱՐԻՍ

ԼԻՍԱՆԸ ՖՐԱՆՍԷՎԻՏԷՆ ԼԻՍԱՆԸ ԹԻԻՐԳԻՅԷ

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԹԷՐՃԷՄԷ ԻՅԼԷՄԻՇ ՏԻՐ

ԻՔԻՆՃԻ ՃԻԼՏ

ՄԷՐԵՖ ՆԵՂՐԵՐԻ ՃԵՂԷՆԻ ԲՈՒՄԵՆԵՅԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ
ԻՆԵՐԵՆՆԵՐ :

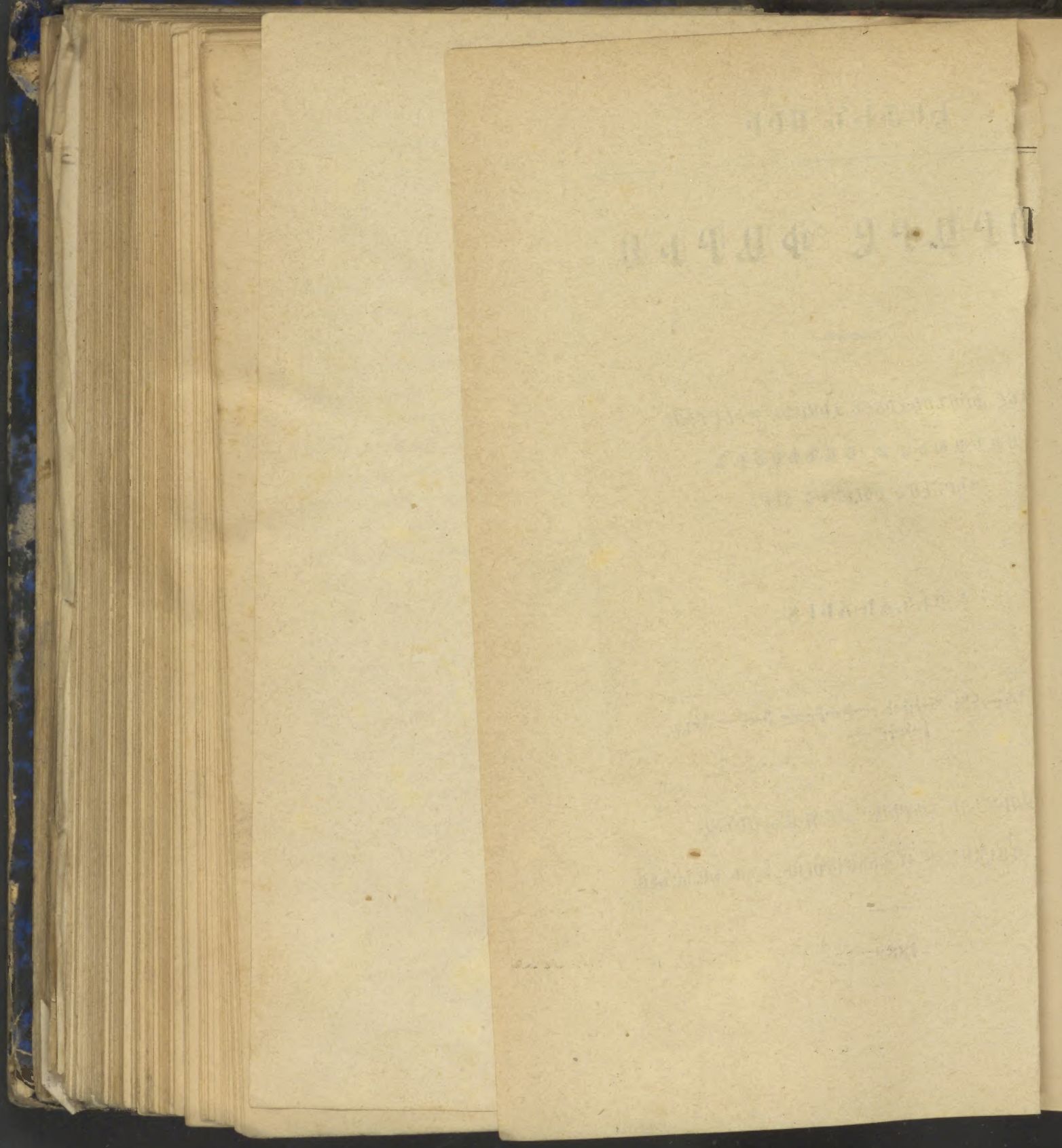

ՄԱՆՉՈՒՄԷՅԻ ԷՖԻԵԱՐ ԹԱՊԻԱՆԷՍԻՆՏԷ

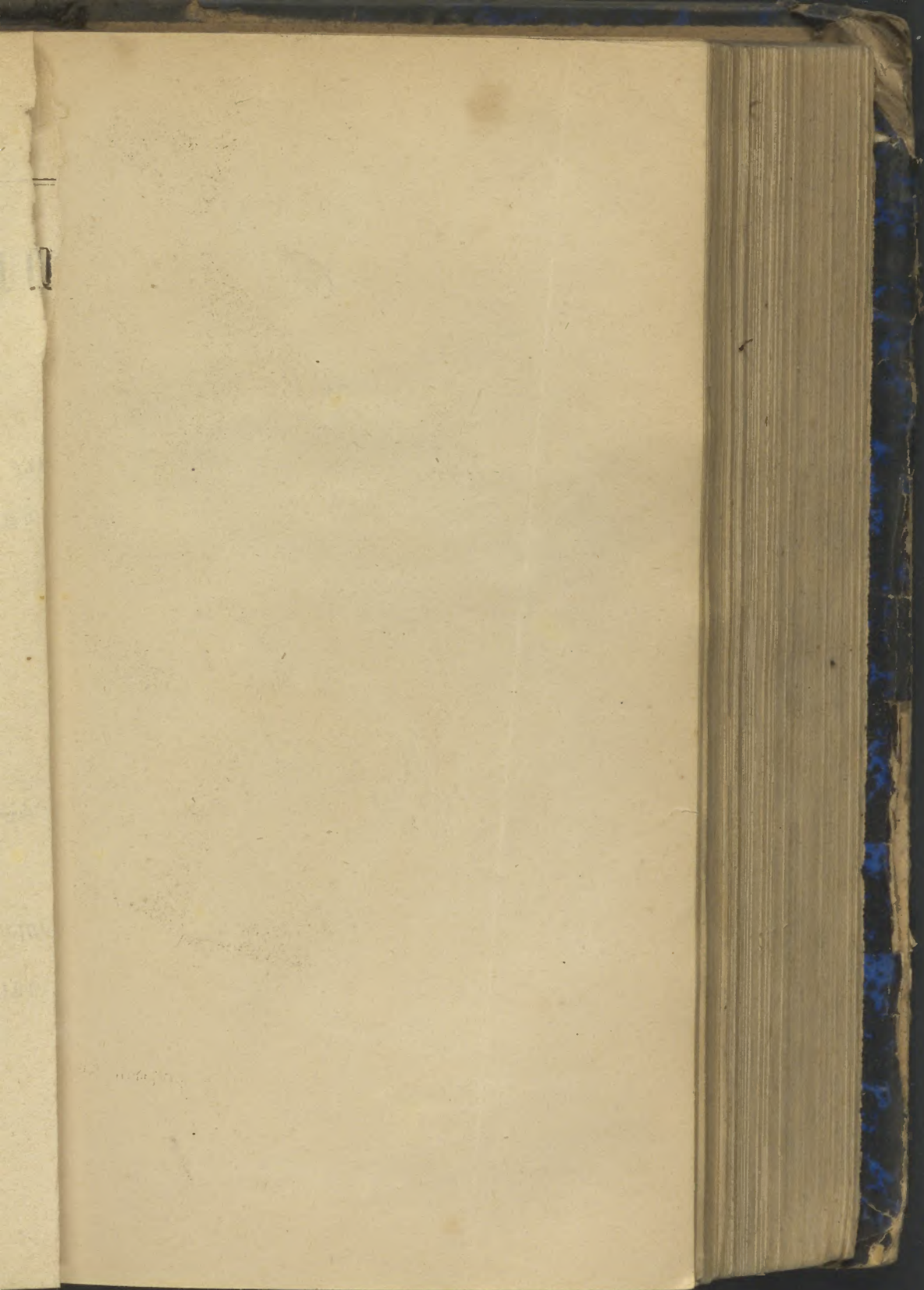
ԻՍԹԱՆՊՈԼՏԱ ԳԱԼԱԹԱՏԱ 41 ՆԻԻՄԵՐՈԼՈՒ ԻԲՍԻ ԽԱՆԸՆՏԱ

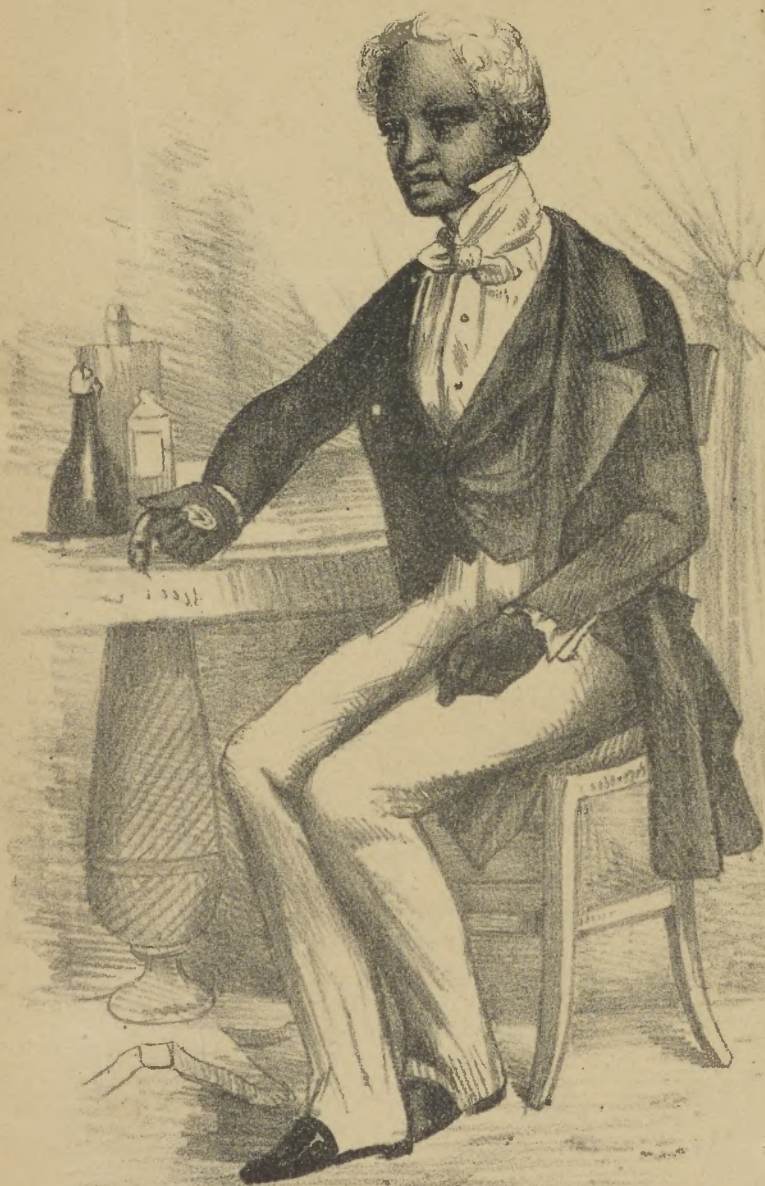

9. 809-00 844.45

ԷՍՐԱՐԸ ՓԱՐԻՍ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

ՏՕԳԹՕՐ ՏԱՎԻՏ ԻԼԷ ՍԷՍԻԼԻՆԻՆ ՍԷՐԿԻԻՋԷՇԹԻ

—Ամբողջալը օլուպ, վէ Ֆլօրիտա չիֆթլիքճիլէրինտէն պուլունան միւսիւ Վիլիս նամ զէնկին պիր ատէմ, —տէտի Միւրֆ, —քէնտի սիեաճ էսիրլէրի օլան, վէ չիֆթլիկի խաս-թախանէսի մէճմուրլարքնտան պուլունան Տավիտ նամ պիր տէլիգանլընըն, իսթիտատ ու զէքեաւէթի քէսիրէսինի, վէ զէվալը քէ յֆսիլլէր հազգընտա իզհար իյլէմէքտէ օլտուղուրիգաթը ազիմէսինի վէ տիգգաթը քեամիլէսինի, շէօյլէ քի, մէգքիւր պիմարխանէ թապիպի թարաֆընտան զուհուրա կէլէն հէր էմր ու թէնպիհաթը, պիր մուհապպէթի սամիմէ վէ պիր իհթիմամը թամմէ իւզրէ մէվգըրի իճրայէ վազ իյլէմէսինի, վէ պինապէրին, իլմի թապապէթտէ իսթիմալ օլունմագտէ օլան նէպաթաթը միւթալաա իթմէսինի, վէ հաթթա, իլմճէ հիչ պիր թահսիլ ու մալիւմաթը պուլունմատըղը հալտէ, կէրէք մէգքիւր չիֆթլիք արազիսինտէ, վէ կէրէք էթրաֆ ու էքնաֆտէ պուլունան նէպաթաթտան թօրլաեարագ, պիր նէվի նէպաթաթ մէճմուաաթը թէրթիպ ու թանղիմ իյլէմէքտէ պուլունմասընը կէօրէրէք, թահթը նազարը տիգգաթա ալտըգտան պաչգա, մէրգումուն չիֆթլիկի տէնիլ գըեընտա վազը օլուպ, վէ էն զիեատէ եագընտա օլան շէհիրլէրտէն իսէ, օն պէշ երկիրմի սաաթ գատար ուզագտա պուլունտուղուտան, պունլարտան պիրինտէն, իգթիլգա իթտիքճէ, ուսթալըգլարը միգտարը քիֆայէտէ պուլունմաեան հէքիմլէր ճէլպինէ միւհթաճ օլտուղունու, վէ օլ պապտէ տախի խայլիճէ կիւճիւքլէր վէ

միւնասէպէթսիգլիքէր չէքիւմէքտէ պուլունտուղունու կէօ-
րիւպ անլատըղընտան , էօյլէ պիր , հէր վագըթ , եէրլի վէ
միւհլիք իլլէթլէր էքսիք օլմանեան մահէլտէ , մէգըիւր ույ-
ղունսուղլուղուն էօնիւնիւ ալմագլըղը , վէ տայիմա , քէն-
տի էմրի թահթընտա , պիր թապիպի հագըգ պուլունտուր-
մագլըղը տիւշիւնիւպ միւրատ իյլէտիկինտէն , մէրգուժ Տա-
վիտի , Ֆրանսաեա , հէքիմլիք վէ ճէրրահլըգ էօյրէնմէքլի-
կէ կէօնտէրմէքլիկի գուրմուշ , գարար վիրմիշ , վէ Տավիտէ
տախի պիլտիրմիշ տիր . . . : Տավիտ , քէմալի մէմնուհիյեթ
վէ մէսէրրէթ իւզրէ Փարիսէ կիթմիշ , վէ միւթէմատի , մէր-
գուժ սէքիզ սէնէ Փարիստէ քէմալի զայրէթ իւզրէ չալը-
շըպ թահսիլի ուլում իտէրէք , էֆէնտիսի սայէսինտէ , բէք
իլէրուտէ պիր տօգթօր օլմուշ , տիրլումասընը ալմըշ , վէ քէն-
տի սանաթընը , մէգըիւր չիֆթլիքտէ մէվզըրի իճրայէ գօյ-
մագ իւզրէ , եինէ Ամէրիգանա ալտէթ իյլէմիշտիր :

— Լաքին , էլպէթթէ Տավիտ , Ֆրանսաեա գատէմպաս-
տըգտա , կէրէք պի հագգ , վէ կէրէք գանունէն էսիրլիք-
տէն գուրթուլարագ , հիւրը սաեըլմագտա պուլունտուղու-
նու անլամըշ տըր , էօյլէ տէյիլմի :

— Էվվէթ , Լաքին , մէրգուժ , զիեատէսիյլէ սըտգ ու սա-
տագաթ թանըր քիմէսնէլէրտէն պուլունտուղու ճիհէթլէ ,
Փարիսէ կիտէր իքէն , Մ. Վիլիսէ , եինէ չիֆթլիկէ տէօն-
մէքլիկի , վէ մէրգումուն էմրինէ իթաաթ պիրլէ , խըտմէթ
իթմէքլիկի վատ իթմիշ պուլունտուղունտան , սէօղիւնտէ
սատըգ պուլունարագ , Ֆրանսատա գալմանըպ ալտէթ իյ-
լէմիշտիր . . . : Վէ հաթթա , մէրգուժ , թահսիլ իյլէտիկի իւ-
մի , էֆէնտիսինին բարասը վէ հիմմէթի սայէսինտէ էօյ-
րէնմիշ օլտուղունտան , քէնտույէ մալ իթմէք իսթէմէե-
րէք , եինէ էֆէնտիսինէ պօրճլու պուլունտուղունու տիւ-
շիւնմիւշ օլտուգտան պաշգա . . . : քէնտի սապըգ ըէֆիգլէրի
պուլունան էսիրլէրէ , եանի , չիֆթլիք խալզընա խըտմէթ
իտէրէք , մէրգումանըն մատտի վէ մանէվի սուրէթտէ , տէրտ
ու միհնէթլէրի թախֆիֆինէ պիր մէտար օլմուլըգ ֆագլիէ-

Թինի տախի նիյեէթ իտիպ վէ ֆիքրինտէն գուրմուշտուր . . . Մէրգուսուն նիյեէթ ու արգուսու , եալընըղ հէքիմիք իտէրէք , մէրգուսանէ պիր ինրամէթ իթմէքլիքտէն իպարէթ օլմանըպ , իլլա , միւմքին մերթէպէ , էֆէնտիլէրի նէզտինտէ , պիր հաւիլէրի վէ պիր կիւվէնէճէք տալլարը օլմագլըղը տախի միւրատ իյլէմիշտիր :

— Տօղրուսու , մէրգուսուն պու հալի , քէնտի մէճպուլ պուլունտուղու (տօղուշունտա օլմագլըղ) իսթիգամէթինէ (տօղրուլուգ) , վէ ագրան ու էմնալի հագգընտա , գալպինտէ մէրքիւզ պուլունան մուհապպէթինէ տէլալէթ իյլէսէ ճայիգտիր , չիւնքի , էօյլէ սէքիզ սէնէ միւթէմատի ֆարիս կիպի պիր մէմէքէթտէ գալտըգտան . . . վէ էվրօպանըն էն զիեատէ սէրպէսթ էֆքեարլը տէլիգանլըլարը օրթասընտա իմրարը էվգաթ իյլէտիքտէն սօնրա , եինէ տէճնիւպ տէ Ամէրիգանա քէնտի չիֆթլիկինէ կիթմէսի , մահզա , քէնտի մէքքիւր ֆաղիլէթլէրինտէն նէշէթ իթմիշ օլաճաղընտա , չիւրհէ եօգ տուր :

— Էվլէթ , էօյլէ տիր , մէրգուսուն պու հալ ու հարէքէթի , քէնտի ախլէագըղ համիտէսինէ պիր տէլիլի գավի սանըլսա սէզա տըր . . . Տավիտ , ֆլօրիտանա տէճնտիւքտէ , վաագա , միւսիւ վիլիս տէ , զիեատէսիյլէ հիւսնիւ թէվէճճիւհ կէօսթէրիպ վէ հիւրմէթ ու ըիայէթ իյլէտիկինտէն , քէնտի սուֆրասընտա պիրլիքտէ թաամ իթտիրտիքտէն պաշգա , եաթմագ իւզըէ տախի , պիզղաթ քէնտի տայիրէսինտէ ըահաթ իթտիրմիշտիր : Պագաթ , մէրգուս պազը էօյլէ էվրօպատան օրանա հիճրէթ իտիպ տէ քէսպի սէրվէթ իթմիշ պուլունան չիֆթլիք սահիպլէրի միսիլու , ահմագ , շէրիւր , շէհվէթըէրէսթ վէ տէսթօթ պիր ատէմ օլտուղունտան , կիւեա պիւյիւր պիր սախավէթ իպրազ իտիեօր կիպի , Տավիտէ , սէնէվի սալթ 600 ֆրանգ թախսիսաթ պաղլամըշտըր : Արատան չէնտ մահ կէշտիքտէ , չիֆթլիքտէ տէհշէթլու պիր թիֆօ իլլէթի ըէյտա օլմուշ , վէ միւսիւ վիլիս տախի , մէգքիւր իլլէթտէն թուլթուլմուշ իսէ տէ , Տավիտին հիւսնի հիւմ

մէթի վէ տիգգաթը սայէսինտէ , քէսպի իֆագաթ իյլէ-
միշտիր : Վէ չիֆթլիք խալգընտան տախի , օթուզ քիչի
թուլթուլմուշ օլուպ , վէ քէզա , մէրգուլմուն հազագաթը սա-
յէսինտէ , եալընըզ իքի նէֆէրի վէֆաթ իտէրէք , երկիրմի
սէքիզ նէֆէրի գուլթուլմուշ օլտուղունտան , միւսիւ Վիլիս
մէրգուլմուն պու էհլիյեթ ու լիեագաթընա հայրան օլմուշ
թահսին իթմիշ , վէ մէմուլնիյեթի ալէամէթի օլարագ , մէր-
գուլմուն թախսիսաթընը , սէնէվի 1200 ֆրանգա իպլաղ
իյլէմիշտիր . վէ Տավիտիսէ , պու գատարճըզ պիր իւճրէթ
իլէ տախի , քէնտիսինի զիեատէսիյլէ մէսուտ ատտ իթմիշ
տիր . չիւնքի , չիֆթլիք խալգը , քէնտիսինէ , քէնտի խէլաս-
քեարլարը , վէ ճէնապը Հազգ թարաֆընտան կէճնտէրիմիշ
պիր զաթը ֆաղիլէթ սիմաթտըր նազարըյլա պագմաեա պաշ-
լամըշտըր : Պու ճիւմէ իլէ տախի , կէրչի մէրգուլմ , էսիր-
լէրին իսլահը հալլէրի հազգընտա , քէնտի էֆէնտիսինտէն ,
բէք կիւճիւքլէր իլէ ճիւզի պիր մուվաֆֆագըյեթէ նայիլ
օլապիլմիշ իսէ տէ , իլէրուսի իչին , օլ պապտէ պիւլիւք իւ-
միտլէրի պուլունմագտէ օլտուգտան պաշգա , պիր թարաֆ-
տան մէղքիւր իւմիտինին հուսուլինէ պէքլէտիկի հալտէ ,
տիկէր թարաֆտան տախի , մէրգուլմանը , մանէվի սուրէթ-
տէ գաեըըզ թէսէլլի իթմէքլիկի , քէնտինճէ պիր վաղիֆէ
ատտ իյլէտիկինտէն , տայիմա , մէրգուլման էսիրլէրէ , Ալ-
լահըն իրատէյի իլահիյեթինէ թէսլիմիյեթլէ թէհամմիւլ
իւզրէ պուլունուպ չալըշմալարընը վազ վէ նասիհաթ իթմէք-
տէ , վէ Ալլահը թանըթտըրմագտա , վէ սնըն նէզտինտէ , պէ-
եազլար իլէ սիեահլար արասընտա հէշ պիր ֆարգ պուլուն-
մատըղընը , վէ ահրէթի , վէ օրատա տա , էօյլէ պուրատա
օլտուղու կիպի , էսիրլիք վէ էֆէնտիլք օլմատըղընը , վէ
անճագ իյի ատէմ օլմագլըզ իլէ , ֆէնա ատէմ օլմագլըզ
ֆարգը պուլունմագտէ օլտուղունու , վէ պու կէչիճի էօ-
միւրտէն պաշգա , պիր տէ էօմրիւ պագը պուլունուղու-
նու . . . վէ էպէտիյեթի , վէ օրատա պիր թագըմ ինսան-
լարըն , տիկէր պիր թագըմ նէզտինտէ , հայվանաթ վէ եա-

խօստ մալ վէ էշեա մագամընտա օլմամալարընը , վէ իլլա , մուղայիրի օլարագ , հէբսինին միւսավի օլուպ , վէ պու ֆանի տիւնեատա , թէճէլլի իգթիղասընճա զարուրէթ , վէ սէֆալէթ , վէ էգիյեթ չէքէրէք , պիր թագըմ ինսաֆսըզ վէ մէրհամէթսիզ ատամլարըն զուլումլարընա գուրպան օլմուշ օլանլարըն , քէնտիլէրէ մէզքիւր ֆէնալըզլարը եարմըշ պուլունան զալըմլար վէ ճէլլատլար հագգլարընտա , նիեազլար իտէճէքլէրինի , անլաթտըրմագտա պուլունմուշտուր . . . Ահ , սիզէ նա՛սըլ տնլաթտըրաեըմ : Մէրգուման պէտապաթ էսիրլէր , սայիր սէրպէսթ ատամլարըն , արզու վէ զայրէթլէրինին պիւթիւն պիւթիւն մուղայիրի օլարագ , էօմիւրլէրինտէն օսանըպ պըգտըզլարընտան , պիր սաաթ էվ վէլ էօլուպ գուրթուլմալարընը , վէ մէզարա կիրմէլէրինի , քէմալի մէսէրրէթ իւզըէ պէքլէմէքտէ օլտուգլարը սուրէթտէ . . . էվվէթ , մէրգուման պիշարէլէր , մահվ օլուպ կիթմէքիքտէն պաշգա հիշ պիր իւմիտէ մալիք պուլունմագտէ օլմատըզլարը թագտիրտէ , Տավիտ իսէ , քէնտիլէրէ , պիր էպէտի սէրպէսթլիք իւմիտի իթիգատը վիրմիշ օլտուղունտան , քէնտի թաշըմագտա օլտուգլարը զինճիրլէր , զանն իտէրսին քի խաֆիֆլէնմէկէ , վէ քէնտի տաեանըլմազ տէրէճէտէ պուլունան չալըշմալարը տախի , պիր գօլայըզ քէսպ իթմէկէ պաշամըշտըր : Շէօյլէ քի , Տավիտէ , ատէթա պիր պուլթ , վէ եա տա պիր քլլահ մագամընտա թարընմաեա պաշամըշտըր տըր . . . իշլէր պու հալ իւզըէ , պիր սէնէ գատար տէվամ իլլէմիշտիր : Մէրգուման Արապ էսիրլէրին իշլէրինտէ , հէնուզ օն պէշ չաղլարընտա , վէ Սէսիլի իսմինտէ , զայէթլէ տիլպէր պիր «մէթիս» գըզ պուլունմագտէ օլուպ , վէ Մ. Վիլիսին իսէ , էֆէնտի քէյֆի , մէրգումէեի սէվիպ իսթէտիկինտէն , մէրգումէեի էմր ու միւրատընը պիլտիրմիշ իսէ տէ , միւտտէթի էօմրիւնտէ , իլք տէֆա օլտուղու հալտէ , էօյլէ պիր էսիրէ գըզտան ըէտտ իւզըէ ճէվապ ալմըշ վէ քէմալի իսրար իւզըէ մուգավէմէթ կէօրմիւշտիւր . չիւնքի , Սէսիլի , զաթէն գալպինի պաշգա պիրինէ վիրմիշ տիր

... եանի սօն տէֆա վուգու պուլան օլ զիրրինի կէշտիկիմիզ թիֆօ իլլէթի վագթինտէ , Տավիտ , շայեանը թէհայեիւր սուրէթտէ պագըպ տիգգաթ իտէրէք , մէրգումէի էօլիւմ տէն գուրթարմըլ օլտուղունտան , արատան ճիւզի պիր վագթի միւրուր իթտիքտէն սօնրա , մէրգումէ , պէրայի չիւքրանիյեթ , պիր մուհապպէթի խալիսէ վէ սահիհէ իւզրէ , մէրգումա տիլտատէ օլարագ սէվմէկէ պաշլամըլ տըր . վէ Տավիտ իսէ տույղու վէ լէթաֆէթ սահիպի օլմաղին , հէնուզ մէրգումէնին սիննի քիւչիւք օլմասընա մէպնի , ագտը իզտիւվաճ իյլէմէք իչին , հիչ տէյիլ իսէ , պիր սէնէ տահա պէքլէմէքլիկէ իհթիեաճ կէօրտիւկիւնտէն , պու մուհապպէթի , վագթինտէն էվվէլ զահիրէ չըգարմագլըղը , նէգաքէթէ մուշայիր ատտ իյլէմիշտիր : Մ . Վիլիս , թարաֆէյն պէյնինտէ պուլունմագտա օլան պու մէյլու մուհապպէթտէն պիխապէր օլմասը ճիհէթլէ , մէրգումէ տիլպէր գըզա քէնտի էֆքեարը ֆասիտէսինի պէեան իլէ , էմրի շէհվէթքեարանէսինէ իթաաթը քեառիլէսի պապլնտա իճպարէ պաշլամըլ պուլունտուղունտան , մէրգումէ տախի կէօլլէլինտէն եաշլար տէօքէրէք , կիտիպ Տավիտէ վուգուի հալի նագլ իտիպ աշմըլ , վէ թասալլութը ճէպպարանէսինտէն կիւճ հալ իլէ գուրթուլապիլմիշ օլմասընը անլաթմըլտըր . վէ Տավիտ տախի , մէրգումէեէ իթմինանը գալպ իթտիւրէրէք , անինտէ գօշուպ Մ . Վիլիստէն , իֆատէյի հալ պիլլէ , ագտը իզտիվաճընը թալապ իյլէմիշտիր :

— Էյ , հաֆըլ Ալլահ , ազիդիմ Միւրֆ . . . գօրգարըմքի մէրգում՝ ճէպպար ատամ , Տավիտին թալէպինէ բէտտ իւզրէ ճէվապ վիլմիշտիր . . . էօյլէ մի :

— Էվվէթ , թամ չիւքհէ իթտիկինիզ կիպի օլմուշտուր . չիւնքի մէրգում , մէրգումէի ճանը բէք սէվմիշ օլմասընը պիլտիրտիքտէն պաշգա , միւտտէթի էօմրիւնտէ , հիչ պիր էսիրէ գըզըն , քէնտի քէյֆինէ գարշը կէլմէրլիկինէ միւսաստէ իտիպ թէհամմիւլ իյլէմէտիկինի , վէ պինտէն ալէյհ , մէրգումէեէ տախի ասլա միւսաստէ իթմէեերէք , հէլ

հալտէ Եմրինէ իթաաթ իթտիրէճէկինի, վէ Տավիտին տախի, սայիր պիր գըզը, իսթէր նիքեահը զէվճէսի օլմագ, վէ իսթէր պիր «մէթրէս» նամըլա պուլունմագ իւզրէ պէկէնիպ ալապիլէճէկինի սէօյլէմիշտիր: Վէ հաթթա, իլավէյի մէգալ իտէրէք, քէնտի չիֆթիկինտէ, Սէսիլի գատար հիւսնի ճէմալէ մալիքէ, սէքիզ օն թանէ տահա սայիր գըզլար պուլունմագտա օլմասընը տա պիլտիրմիշտիր: Պունուն իւզէրինէ, Տավիտ հէր նէ գատար տա, խայլի վագըթ տան պէրու, մէրգուլմէ իլէ, աշգ ու սէվտա իւզրէ պուլունտուղունու արզ ու պէեան իյլէմիշ իսէ տէ, մէրգում երնէ իլզամ օլմանարագ, վէ ապա ինսաֆ իտիպ ըիգգաթա կէլմէեէրէք, պիր ճէվապը ըէտտի վիրմիշտիր: Վէ կէրչի Տավիտ տէ, իպրամլար իթմէքլիկէ գալգըշմըշտըր, լաքին, պու ճիւմէ իլէ տախի, քիւլլի զայրէթի պիհուտէ օլմուշ տուր: Հաթթա, մէրգում, ար ու հիճապ տայիրէսինի տախի թէճավուզ պիրլէ, էկէր քէնտիսի կիպի պիր էֆէնտի, էօյլէ պիր էսիրէ գըզըն իթաաթ սըզլըգ իթմէսինէ միւսաատէ իտէճէք օլուր իսէ բէք ֆէնա պիր իպրէթ վիրմիշ օլաճաղընը, վէ էօյլէ պիր ֆէնա իպրէթի տէ, արթըգ պիր Տավիտին քէյֆինին խաթըր իչին ճայիզ կէօրէմէեէճէկինի սէօյլէմիշտիր: Պունուն իւզէրինէ, Տավիտ ըէճա վէ նիեազա պաշլամըշ իսէ տէ, մէրգում տա հիտտէթլէնմէկէ պաշլատըղընտան, Տավիտ, օնտան պիւսատէ իլէրու կիթմէքլիկի քիպրինէ եէտիլմէեէրէք, սէրթճէ պիր լիսան իսթիմալինէ ճիւրաթ պիրլէ, հիշ նէվինտէն պուլունան պիր մաաշա գանաաթ կէթիրիպ տէ, օլ գատար խըտմէթլէր իթմէքտէ օլմասընը, վէ էզճան ու տիլ ֆէտաքեարանէ չալըյմագտէ պուլունմասընը, մէրգումուն եիւզիւնէ վուրմուշ տուր: Մ. Վիլիս, Տավիտին պու լագըրտըլարընը իչիթտիքտէ, բիւր զազապ քէսիլէրէք, թահգիրէ գատար գալգըշմըշ, վէ Տավիտ կիպի պիր քէօլէեէ, շայէսթէ օլտուղունտան հէզարան քէզ զիւստէ տէրէճէտէ հիւսնի հիւրմէթ վէ իլթիֆաթ իյլէճէքտէ պուլունմասընը տախի սէօյլէմիշտիր: Տավիտ, մէրգում

մուն պու սօն քէլամլարը իւզէրինէ, պիւթիւն պիւթիւն թէհամմիւլի գըսսալարագ աթէշ քէսիւմիշ. . . վէ իւք տէֆա օլտուղու հալտէ, քէնտիսի կիպի էնվարը ուլում իլէ միւ. նէվլէր պուլունան պիր ատամա չէսպան օլանը սէօյլէմէք. լիկէ չըգըշարագ, սէքիզ սէնէ Թրանսա կիպի պիր հուրրիյ. եթ մէքեանընտա իմրարը էվգաթ իյլէմիշ օլտուղունու, վէ պինաէն ալէյհ, հուրրիյեթ հուգուգունա մալիք պուլուն. տուղունու տէրմիեան իլէ իթթար իյլէմիշ տիր. Մ. Վիլիս տա. հա զիեատէ գըզմիշ գուտուրմուշ, վէ մէրգ ումա, սէրքէշիկէ ճիւրաթ իտէն պիր քէօլէ նաղարըյլա պագարագ, քէնտի. սինի, զինճիրէ վուրտուրաճաղընը, պիր սուրէթի թէհտի. տանէտէ օլտուղու հալտէ սէօյլէմիշ տիր. Վէ Տավիտ տա. խի քէնտի թարաֆընտան, պաղը աճը վէ աղըր լագըրտը. լարա գալգըշմըշտըր. . . Պիր տէ արատան իրի սաաթ կէշ. տիքտէ, պիշարէ Տավիտի պիր տիրէկէ պաղլաեարագ, էթ. լէրի բարէ բարչա օլունճաեա գատար գըրպաճլատըգտան պաչգա, Սէսիլիեի տախի, կէօյլէրի էօնիւնտէն կէշիրէրէք. վէ ճէպը իտիպ սիւրիւքլէեէրէք, Վիլիսին տայիրէսինէ կէօ. թիւրմիւշլէր տիր:

— Լաքին, մէրգում պու ֆիյլու հարէրէթիլլէ, հէմտի. վանէլիք իտիպ վէ հէմտէ տէհչէթամիզ պիր հալտէ պու. լունմուշտուր. . . պունա զալըմըգտան նէշէթ իթմէ պիր նէվի պուտալալըգ իսմի վիրիլսէ ճայիզտիր. . . չիւնքի, նի. հայէթ, էօյլէ պիր ատամա, էօյլէ պիր թապիպէ իհթիեա. ճը չէտիտի պուլունմագտա օլմասը աշիքեար տըր. . .

— Էվլէթ, օլ մէրթէպէ իհթիեաճը չէտիտի պուլուն. մուշտուր քի, հէման օլ կիւնտէն տէ իսպաթը կէօրիւմիւշ, վէ սէյիյեէսինի չէքմիշ տիր. չէօյլէ քի, պիր թարաֆտան հըրս ու հիտտէթինտէն նաշի գանը պաշընա սըչրաեըպ, վէ տիկէր թարաֆտան տախի, հայվան հէրիֆ, հէր կիւն իշիպ իշիպ սէրհօշ օլմագտա պուլունտուղունտան, ֆէնա վէ եա. գըճը պիր խասթալըզա տիւշար օլմուշ, վէ մէգքիւր խաս. թալըղընտա ճինսի իգթիզասընճա, բէք չարուգ սուրէթ.

տէ արեամէթլէրի զահիրէ չըգմըշլար , վէ նիհաեէթ , զա-
եէթլէ շէտիտ պիր հիւմմահա թու.թու.լարագ , եաթաղա
տիւշմիւշտիր . . . Մէրգում անինտէ կէրչի պիր թաթար չը-
գարթմըշ , վէ պիր հէքիմ ճէլպինի էմիր իթմիշ իսէ տէ , էօյլէ
պիր հէքիմ տէ , եէրլէրին ուղագլըղը սէպէպինտէն , օթուզ
պլթը սաաթտան էվվէլ եէթիշէմէմիշտիր . . .

—Խիւտա՛ արիմ , Սլլահըն շէրիաթը տօղրու տուր , հէր
հալտէ «իտէն պուլուր , ինլէեէն էօլիւր» տէմիշլէր , սահիհ
տիր . . . նասըլ քի իշթէ մէրգում տա , քէնտի ճէզայի սէ-
զասընը պուլմուշտուր . . .

—Մէրգումուն քէյֆսիլիկի , բէք ֆէնա սուրէթտէ
քէսպի շիտտէթ իթմիշտիր . . . Կէրչի , էօյլէ պիր քէյֆսիլ-
լիկին էօնիւնիւ ալմագլըղըն , անճագ , Տավիտին էհլիյեէթ
ու լիեադաթընա միւհթաճ օլմասը տէրքնար պուլունմուշ
իսէ տէ , Վիլիս տախի , քէնտույէ մանէնտ պուլունան սա-
յիւր էտէպսիզ հէրիֆլէր կիպի էմիլյեէթսիզ պուլունարագ ,
պէլքի ախզը ինթիգամ նիյեէթիլլէ , մէրգում քէնտիսինի զէ-
հիրլէր տէյի , գօրգուպ վէսվէսէ իյլէմիշտիր . . . չիւնքի ,
Տավիտի եալընըզ գըրպաճլաթարըմագլըզլա գանաաթ իթ-
մէք իսթէմէտիկինտէն , պիր մահէլլտէ մահպուս տախի
իթտիրթմիշ իտի . . . Խիւլասայի քէլամ , տիւշար օլտուղու
քէյֆսիլիկին իլէրուլէմէքտէ օլմասընտան , զիեատէսիլլէ
գօրգմահա պաշատըղը կիպի , չէքմէքտէ պուլունտուղու
աղըրլարա վէ սանճըլարա տա տաեանմագլըղա թագաթը
գալմատըղընտան , քէնտու քէնտույէ , մատամքի պու հալտէ
գալտըղըմտա , էօյլէ տէ էօլէճէկիմ տիր էօյլէ տէ , հիշ տէյիլ
իսէ , Տավիտին ալիճէնապըղընա վէ ինսանիյեէթինէ սը-
ղընմագլըգտա , եինէ աշ չօգ պիր իգպալ իւմիտի պուլուն-
մագտա տըր , պարի եինէ օնա միւրաճաաթ իտէյիմ , տէյի
տիւչիւնմիւշ , վէ պիր չօգ տէհշէթամիզ թէրէտտիւտլէր-
տէն սօնրա գարարա մէճպուր օլարագ , մէրգումու զինճիր-
տէն չըգարթարթմըշ , վէ էմրի թէտավիսինէ իլթիճա իյլէ-
միշտիր . . .

—Է՛յ, Տավիտ տէ երեսէ, մէրգումուն էմրի թէտավի-
սինէ չալըմըմը տըր:

—Թամ պէշ կիւն կիճէ վէ կիւնտիւզ, մէրգումուն եա-
նընտան այրըմանարագ, ատէթա պիր բէտէր մադամըն-
տա պագըպ գաներըմըշ, վէ քէյփսիզլիկինի ատըմ ատըմ վէ
նօգթասը նօգթասընա գարշըլանարագ, վէ քիւլլի իլմ ու
տիրայէթինի վէ էհլիյեթ ու մէհարէթինի մէվզըր իճրայէ
վազ իտէրէք, ֆիլվագը իլէթի մէզպուրէեէ դալէպէ իթ-
միշ, վէ անճագ իքինճի կիւնիւ եթիշէպիլմիշ օլան տիկէր
հէքիմին տէ, թէանճիւպի ազիմին մուճիպ օլմուշտուր:

—Է՛յ, օլ մէրգում խային ատէմ, քէսպի իֆագաթ իթ-
տիրտէն սօնրա՞ նէ եաբմըշտըր . . :

—Մէրգում, քէնտիսինին էօյլէ պիր քէօլէսինի կէօզլէրի
էօնիւնտէ կէօրտիւքճէ, վէ հէր կիւն հէր սաաթ, օլ շայեանը
թէհայեիւր սուրէթտէ իպրազ իյլէտիկի ալիճէնապլըղը
խաթըրնա կէլտիքճէ, հատտէն զիեատէ մահճուպ օլաճա-
ղքնը տիւ շիւնտիւկիւնտէն, մէզքիւր մահճուպիյեթի չէք-
մէքտէն իսէ, ալչագլըզ գաֆթանը իւզէրինէ եէնի պիր ալ-
չագլըզ գաֆթանը տահա կիյինմէքլիկի էվլէա սայմըշ, վէ
քիւլլի պիր մէպլաղ վիրմէքլիկի կէօզէ ալարագ, խարիճ-
տէն ճէլպ իտիլմիշ օլան թապիպի, տայիմի սուրէթտէ չիֆթ-
լիքտէ ալը գօյտուգտան պաշգա, զէվալլը Տավիտի տախի,
եէնիտէն զընտանա աթտըրմըշտըր:

—Ա՛, արթըզ մէրգումուն պու ալչագլըղը, ատամա տէհ-
շէթ վիրսէ ճայիզ տիր. լաքին, շու տա սահիհ տիր.քի, տէր-
քեար օլան հալ իգթիզտաընճա, շայեանը թէանճիւպ պիր
շէյ տէ տէյիլտիր, շիւնքի, մէրգումուն, հէր կիւն վէ հէր
սաաթ Տավիտի կէօզլէրի էօնիւնտէ կէօրմէսի, խանշէր կի-
պի տայիմա ճիկէրինէ իչէեէճէկինտէ շիւրհէ եօգ իտի . . :

—Վիլիսին պու պարպարճա ամէլ ու հարէքէթի, եա-
լընըզ ախըր ինթիգամ նիյեթթիւնտէն վէ զըսգանճըլընտան
նէշէթ իթմէեիպ, իլլա, պաշլըճա պաշգա պիր սէպէպտէն
տախի նէշէթ իթմիշտիր . . . նասըլ քի սէօյլէտիմ, Արապ-

լար, Տավիտի, քեմալի շիւքրանիյեէթլէրինտէն նաչի, հատ-
տէն զիեատէ սէվմէքտէ, վէ մէրգուլմա, մատտի վէ մա-
նէվի ճիհէթլէրճէ, պիր խէլապեար նազարըյլա պագմագ-
տա իտիլէր. վէ հաթթա, Վիլիսին մէգքիւր սօնրաքի. քէյֆ-
սիզլիկինտէ, Տավիտին նէ մէրթէպէ խուլուպեարանէ սու-
րէթտէ չալըչըպ իզհարը տիգգաթ ու իհթիմամ իյլէտիկի-
նի, րանա պիլմէքտէ իտիլէր. . . . Վէ պինապէրին, մէրգու-
ման պէտպաթլար, ալէսսէվիյէ էսիրլիկէ մախսուս պու-
լունան ուեուչուգլուգ վէ տույզուսուգլուգ ույզ ուսունտան
ուեսնարագ, Տավիտ հագգընտա, զուհուրա կէլմիշ օլան
ճանվէրլիքտէն, եանի գըրպաճլար ալթընտա վիճուտինին
բարէ բարէ իտիլմէսինտէն տօլաեը, իւզէրլէրինտէ պիր է-
սէրի հիտտէթի ազիմէ, վէ եախօտ պիր էսէֆի ազիմ հիսս
իթմէքտէ իտիլէր: Մ. Վիլիս, պու հալի կէօրտիւքճէ թու-
թուչուպ ալէվլէնմիշ, վէ մէգքիւր հալէ պիր նիւմայիշ նա-
զարըյլա պագարագ, թահթընտան պիր աթէշի իսեան բար-
լաեաճագ տըր շիւբհէ վէ էնտիշէսինէ զահիպ օլմուշ տուր
. . . . Զիւնքի, Տավիտին, մէրգուլման էսիրլէր իւզէրլինտէ, ա-
չուրի մէրթէպէ նուֆուլ ու թէէսսիրի պուլունտուղունու
պիլտիկինտէն, պէլքի իլէրուտէ պիր կիւն, ախզը ինթիգա-
մա գալգըչարագ, էօնլէրինէ տիւշէր տէ, պաշ գալտըրըր
տէյի գօրգմուշ տուր. . . . Պու գօրգուսու հէր նէ գատար
էվհամ նէվլինտէն պուլունմուշ իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ տա-
խի, շիւբհէ իյլէտիկի տէհշէթամիպ վագաալարըն էօնլէրի-
նի ալմըշ օլմագլըգ նիյեէթիլլէ, Տավիտ հագգընտա օլ եօլ-
տա պէտ մուամէլլէր իթմէսինէ, պիր սէպէպի ախիր վէ
ճէտիտ օլմուշ տուր:

—Մատտէյէ, պու նօգթատան պագըլտըղընտա, վա-
գտա, մէգքիւր պէտ մուամէլլէրլինին, եապանի պիր գօր-
գուտան նէշէթ իթիւշ օլմասը աչիքեար կէօրիւնմէքտէ տիր
. . . . Լաքին, պու ճիւմլէ իլէ տախի, հէր նէ գատար վահ-
շիճէ պիր շէյ իսէ տէ, ագըլըղճա պիր շէյ տէ տէյիլտիր:

—Պու վագատտան ճիւլի պիր վագըթ սօնրա, պիղ տէ

Ամերիգանա վասըլ օլմուշուղ տուր: Մօնսէնեէօր, Սէն-Թօմաստա պիր Տանիմարգա «պրիդի» (իբի տիրէքի կէմի) քիրալամըշ օլտուղունտան, թէպտիլի հալ ու գընաֆէթ օլտուղումուղ հալտէ, Ամերիգա գընըլարընը տօլաշմըշ, վէ հանաշտըլըմըղ հէր մահէլլի կէղիպ կէօղտէն կէշիրմիշիզ տիր . . . Մ. Վիլիս պիդի, քէմալի հիւրմէթ վէ ըիայէթլէ գապուլ իյլէմիշտիր. . . Մէրգումտամիւսաֆիր օլտուղումուղուն ֆէրտասը կիճէսի, կէրէք իշտիկի շարապլարըն աթէշինտէն թահրիք օլունարագ, վէ կէրէք քէնտի ճանվէրճէ ամէլ ու հարէքէթլէրինի, պօշպօղաղըդ իտիպ տէ էօյիւնմէքիկէ գալգըշարագ, տէհէթֆէրմա լաթիֆէլէր իպրաղիյլէ, Տավիտ իլէ Սէսիլիյէ եաբտըգլարընը, օթուրուպ պիզէ, եէկեան եէկեան նագլ ու պէհան իյլէմիշտիր. վէ հաթթա, շունու տախի ունութմաեաեըմ սիզէ խապէր վիրմէքիկէ քի, մէրգում, օլ պիշարէ գըղը, քէնտի սէֆիհիկինէ ֆէտա իյլէտիքտէն սօնրա տախի, էվվէլճէ ճիւրաթ իյլէյիպ տէ քէյիինէ գալը գօյմասընտան տօլաեր, մէրգումէեէ պիր տէ ճէզա վիրմէքիկէ զիմմէթի միւսաատէ իյլէտիկինտէն, սնը տախի, զընտանա իլգա իթտիրմիշտիր: Չաթը հաշմէթմէապլարը, պու հէյպէթամիզ հիքեայէերի իշիթտիկինտէ, մէրգում հագընտա, եա պունլարը էօյիւնմէքտէ տիր, վէ հալստ սէրհօշ տուր շիւբհէսինէ զահիպ օլմուշ իսէ տէ, մէրգում էօյիւնմէքտէ օլմաերպ, իլլա սէրհօշ օլտուղունտան, պիլա հիճապ ու իհթիրաղ, հագըգաթը հալի սէօյլէմիշտիր: Մէրգում մօնսէնեէօրիւն շիւբհէեէ զահիպ օլմասընը ֆէհմ իյլէտիկինտէն, մէգըլըր շիւբհէսինի տէֆ իթմէք նիյեթթիյլէ, սուֆրատան գալգտըղը պիրլէ, էսիրլէրինտէն պիրինէ, պիր ֆէնէր եազարագ, պիզի Տավիտին պուլունտուղու զընտանա կէօթիւրիւպ կէօսթէրմէսինի էմր իյլէմիշտիր:

—Էյ, սօնրա:

—Պէն էօմրիւմտէ օլ մէրթէպէ եիւրէքէր բարէլէյիճի հիշ պիր մէնղարէեէ թէսատիւֆ իթմէմիշիմ տիր: Շէօյլէքի, մէգըլըր զընտանըն պիր քէօշէսինտէ Տավիտ, վէ տի-

կէր քէօյէսինտէ տախի Սէսիլի, լէհճէլէրի պիրէր էօլիւ լէհ-
 ճէսինէ տէօնիւպ, վէ վիճուտլէրի իսէ բարէ բարչա օլտուղու,
 վէ պէլլէրինտէն զինճիւրլէր իլէ պաղլը պուլունտուղլարը
 թագտիրտէ, պիրէր «գարագուլա» հալ ու հէյեթթինտէ
 պուլունմագտա իտիլէր . . . իլլա պիզիմ իլէ պիրլիքտէ պու-
 լունան ֆէնէրին ըշըղը տա իւզէրլէրինէ վուրտուգտա իսէ,
 տահա զիեատէ հէյպէթամիղ պիր հէյեթթ քէսպ իյլէտի-
 լէր . . . Տավիտ պիզի կէօրտիւկիւնտէ, տիհանըն աչըպ տա
 պիր լագըրտը պիլէ սէօյլէմէտի իսէ տէ, կէօզլէրինին տիք
 տիք պագըշլարը, աւտամա տէհչէթ վիրմէքտէ իտիլէր: Օլ
 հէնկեամտէ պիզիմ ճանվէր սէրհօշ, ճանվէրճէ պիր իսթիհ-
 զսեա գալըքշարագ, —է՛յ, տօգթօր, նա՛սըլսըն, իյլ՛ մի
 սին . . . մատամքի պու գատար ալիմսին, քեամիլսին, իլ-
 մին վար տըր, քէմալէթին վար տըր . . . Նիչին պէօյլէ վէ
 պու հալտէ թէհամիլ կէթիլիպ տէ տուրմագտասըն, հա՛յ-
 տէ, գա՛լգ, գուրթա՛ր քէնտինի . . . —տէտի: —Տավիտ,
 մէրգուժուն պու իսթիհզասընա գարչըրգ, պիր եիւքսէք
 քէլամ վէ պիր ճէնապլը հարէքէթ իւզրէ ճէվապ վիրէրէք,
 աղըր աղըր սաղ էլինի եօգարը գալտըրտը, վէ շէհատէթ
 բարմաղընը թավանա տօղրու եիւքսէլտէրէք, վէ ասլա մէր-
 գուժուն եիւզիւնէ պագմաեարագ, պիր թարղը ճէլի իւզ-
 րէ, Ալլա՛հ վար տըր, Ալլա՛հ, —տէտի վէ սիւքիութ իթ-
 տի: —Ալլա՛հ մը, տէյի ճէվապ վիրտի Վիլիս, գահգահա
 իլէ կիւլէրէք, իմտի էօյլէ օլտուգտա, սէօյլէ՛ օնա, սէօյլէ
 օլ սէնին Ալլահընա տա, էկէրչի գատըր ու միւգթէտի՛ր ի-
 սէ, պուեուրուպ կէլսին, վէ սէնի պէնիմ էլլէրիմտէ՛ն գուր-
 թարսըն . . . —վէ պատէհու, մէրգում կէրէք հիտտէթի վէ
 կէրէք իշրէթի իգթիլզասընտան, գուտուրուպ նէ եաբա-
 ճաղընը շաշըրարագ, եուժուղունու կէօյէ տօղրու գալ-
 տըրտը, վէ քիւֆր ու հագարէթլէր իտէրէք, —էվվէթ,
 սէնին օլ Ալլահ տէտիկին, պէնիմ էսիրլէրիմտէն հիչ պիրի-
 նի էլիմտէն ալըպ տա գուրթարամաղ, օնլարըն գուրթու-
 լուշու, անճագ վէ անճագ էօլմէլէրինէ՛ մէնութ պուլուն:

մադրոտ տըր . . Եվվէթ, Էյլէ տիր, Էկէր գառըր իսէ, պու-
հուրսուն մէյտանէ չըգսըն, վէ հօգ, Էկէրչի գառըր տէյիլ
իսէ, պէն տէ քէնտի վարլըղընը ինքեա՛ր խտէրիմ . . (*)

—Նէ՛ գատար պուտայա վէ տիվանէ պիր առէմ իմիչ
պու առէմ:

—Մէգըիւր մէնղարէ գալպիմիզէ հատտէն զինատէ
թէէսսիր իտիպ, վէ մէրգում Վիլիսին մէգըիւր քիւֆը ու
հագարէթլէրի վէ իսթիհզալարը իսէ, պատիի նէֆրէթի
աղիմէմիզ օլտուղունտան . . մօնանէնէօր տիհանըն պիլէ
աչմատը: Ջընտանտան տիշարը չըգտըգ. . Մէգըիւր չիֆթ-

(*) Իշպու Ամէրիգալը չիֆթիքէի Վիլիս հագգընտա նագլ ու պէ-
եան օլունանլարտա, ապա պիր միւպալաղա վար տըր տէյի գանն օլուն-
մասըն. պուլնարըն պինլէրճէ վէ եիւզ պինլէրճէ Էմսալլէրի վուգու
պուլմուշտուր, վէ հաթթա, միգըիւր պարպարլըգլար, սնճագ պուն-
տան օն ալթը սէնէ մուգատտէմ վուգու պուլան Ամէրիգանըն տէհ-
չէթլու մուհարէպէտիլլէ խիթամ պուլմուշտար տըր: Մէգըիւր մուհա-
րէպէեէ կէլինճէեէ գատար, տէօրթ պէշ միլեօնտան իպարէթ պու-
լունան զէվալլը Էսիրլէր, օլ Էվրօպատան, պունտան իւշ եիւզ սէնէ
Էվլէտէն պէրու հիճրէթ իթմիշ պուլունան Ֆոքէնի խրիսթիեան-
լարտան, մէգըիւր պարպարլըգլարը, հէր կիւն վէ հէր սաաթ չէք-
միշլէր տիր:

Պու կիւնքի կիւն հուրիյեթ իւզրէ պուլունմագտա օլան տէօրթ
միլիօն Էսիրլէր, հէմիշէ, միւնթէմէայի Ամէրիգա րէյիսի միլթէ-
վէֆա Լինգօլնուն բուհու իչին, թէչէքըիւր սուսալարը օգունմագ-
լըղա պօրճլու պուլունմագտա տըրլար. լաքին, հայը՛ֆ քի, նան-
քէօրլէր հէր եէրտէ վէ հէր վագըի՛ հագըր պուլունտուգլարընտան,
մէտէնիյեթ վէ ինսանիյեթէ, օլ մէրթէպէ խըտմէթ իթմիշ օլան
Լինգօլն կիպի պիր զաթթը մուագղամ պիլէ, զատտարլըգ խըշմընտ ուզ-
րամագլըգտան քէնտիյի մուհաֆաղա իտմ, եէրէք, ագլպէթքեար
Էճէլի իլէ տաթի Էօլէմէյիպ տէ, իշթէ մէրգում Վիլիս կիպի պիր խա-
յինին խըշմընտ ուզրումըշ, վէ պիր թէաթրօ լօճառընտ օթուրմագ-
տա իքէն, թէլէֆ օլմուշտուր:

Էվվէթ, պու Ամէրիգա Էսիրլէրի հագգընտա եագըլանլարտա, ա-
պա միւպալաղա պուլունմագտա տէյիլ տիր, պինլէրճէ Էիթապլար,
Պուլունան սըհէթլին, չէհատէթ իթմէքտէ օլտուգտան պաշղա, պիլ

լիկին սայր էպնիյեէլէրի կիպի, մէզքիւր մաղարա, եանի զընտան տախի տէնիզ դըբըսընտա պուլունմատա իտի: Պիզ պըրազըպ, տէնիզտէ, գըբըտան ճիւզիճէ աչըգտա պուլունան կէսիմիզէ կիթտիք: Վէ սապահըն սաաթ պիրինտէ, պիւթիւն չիֆիթիք խալգը տէրին ույգուտա պուլունմագտա իքէն, մօնսէնեթօր սէքիզ նէֆէր բիւր սիլահատամլար ալարադ գարախու չըգտը, վէ տօղրու զընտանա կիտէրէք զօրաթտըրըպ աշտըրտը, վէ Տալիտ իլէ Սէսիլիեի պուլթաւըպ չըգարտը, վէ թայիֆէլէրտէն քիմսէնին խապէրի պուլունմատըզը թագտիրտէ, մէրգումանը կէմիեէ նագլ իթտիրտի, վէ պատէհու մօնսէնեթօր իլէ պէն, Վիլիսին խանէ-

զաթ պիզ պիլէ, քէնտի կէօղլէրիմիզէ, վէ հէմ տէ նէֆսի իսթան պօլտա օլտուղու հալտէ, չօգ տէֆա կէօրմիւշ, վէ տիւչարը տէհէթ օլմուչուպ տուր: Շայեսանը տիգգաթ օլտուղունտան, պունուննաւը օլտուղունտա, մուլթասարճա նագլ իտէլիմ:

Պունտան հէման օթուզ սէնէ գատար մուգատտէմ, միւթէվէֆա Աղաթօն Գրիգոր էֆէնտինին, Այ-Սթէֆանօստա, Այ-Մամա չիֆթ լիկինտէ քիւչատ օլունմուշ օլան մէքթէպի զիրաւթը Շահանէ տիրէթթօլուղունտան էվիլ, պիզ տախի մէքթէպի մէզպուրուն շակիրտանընտան պուլունտուղումուզ հալտէ, իլք տիրէթթօրումուզ, Ամէրիգատան, մահլիյէ 26 պին զուրուշ մաւաշ իլէ, խասթէթէն ճէլպի տիլմիշ օլան մըստըր Տէյվիս նամ զաթ, էմիր զիրաւթըն, վէ ալէլիսուտա բամուզ մահսուղունտան ամէլիյեաթընը պիզէ գօլայլըգլա էօյրէթտիրմէք նիյեթթիլէ, պէրապէր, ալթը նէֆէր տախի, Արապ էսիր կէթիլմիշ իտի: Պունյար, պիզիմ իչին ինանըմազ սուրէթտէ, եանի ինսաֆսըզճա օլարագ, սապահտան ագչամա գատար թարլալարտա, վէ բամուզ մաքինասընտա չալըչմագտա իտիլէր. վէ մաազալլահ, պիրուֆագ գուսուրլարը վուգու պուլտուղունտա, կէրէք մէրգում տիրէթթօրումուզ մըստըր Տէյվիս, վէ կէրէք պիրատէրի, վէ կէրէք օղու, գէվալլըարա, իսիտա ալիմ, էլի նէֆէր շակիրտան հուզունտա, օլ մէրթէպէ գըրպան վէ սօքա աթար իտիլէր քի, հէր գանդի թարաֆարնա րասթ կէլսէ, գանլար ֆըչգըրըպ ագար իտիլէր, վէ էօյլէճէ պուլունտուղաշը եէրտէ սէրիլպ եաթար իտիլէր: Պիզ թիւրքիամըգտա, հիչ պիր ատէմին, տէյիլ պիր ատէմէ, իլլա պիր հայվանա պիլէ, օլ մէրթէպէ մէրհամէթսիզճէսինէ տաեագ աթտըղընը, գաթան կէօրմէմէքտէ յիզ:

սինէ կիթտիք: Նէ՛ գատար զարիպ պիր հալ, պու ատամլար, քէնտի էսիրէրինէ, պու մէրթէպէ էգիյնէթլէր վէ իշքէն-
ճէլէր չէքտիրտիքլէրի հալտէ, քէնտիլէր իսէ, հիշ պիր գոր-
գու վէ շիւքհէնէ զահիպ օլմանարագ, վէ ինթիեաթ իւզրէ
պուլունմագլըղա տա գաթան ինթիեաճ կէօրմէնէրէք, գա-
բուլարը վէ բէնճիրէլէրի աչըգ պրագըպ տա եաթըպ ույու-
եապիլմէքտէ տիրէր: Թապիաթիյլէ պիզ տախի, հէր թա-
րաֆ աչըգ օլտուղունտան, բէք գօլայլըղա իշէրի կիրտիք,
վէ եալքնըզ պիր գանտիլ բշըղը պուլունմագտէ օլան մեր-
գումուն եաթագ օտաօրնա գատար կիթտիք: Մօնսէնէօր
մէրգումա սէս վիրիպ ուեանտըրտը, վէ մէրգում տախի,
հալէա իշտիկի իշրէթլէրին տիւմանլարը պաշնտա օլտու-
ղու հալտէ ուեանարագ, սըչրանըպ օթուրտու:

—Սիզ, պու աղչամ, քէնտի քէյֆինիղէ գուրպան իթ-
միշ օլտուղունուղ օլ իքի նէֆէր պիշարէլէր իշին, «պիզ զաթ
Սլլահ քէնտիսի պիլէ կէլտէ, սիզի պէնիմ էլիմտէն գուր-
թարամագ... սիլին գուրթուլմանըզ, անճագ էօլմէնիղէ
մէնուլթ տուր» տէտի իտինիզ, էօյլէ տէյլլմի. իշթէ, հագգ
թաալէա ազիմ իւշչան հագրէթլէրի, անլէրի պէնիմ վա-
սըթամլա գուրթարմագտա տըր... —տէտի. —վէ պատէ-
հու, պէնիմ եանըմտա պուլունան պիր չանթատան 25 պին
ֆրանգլըզ ալթուն ագճէ չըգարարագ, մէրգումուն եա-
թաղը իւզէրինէ աթտը, վէ իլալէյի մէգալ իտէրէք տա-
խի, —իշթէ սիզէ, սէպէպի մէվթլէրի օլմագ իսթէտիկի-
նիզ զէվալլըլարըն պէտէլ ագճէլէրի... Սիզ խըշմ ու զա-
ղաձա կէլէրէք, մէրգուման պիշարէլէրի էօլտիւրմէք իսթէ-
տիկինիզ թագտիրտէ, պէն իսէ, միւղայիրի օլարագ, խըշմ ու
ղաղապա կէլէրէք, մէրգումանը գուրթարմագ իսթէմէք-
տէյիմ... տէտի: Պունուն իւզէրինէ, Վիլիս քէնտույի շա-
շըրարագ, վէ կէօրմէքտէ, վէ իշիթմէքտէ օլտուղլարընա
ինանամանըպ, պիր տիւշ վէ պիր խէեալ կէօրմէքտէ տիր
կիպի շիւքհէլէրէ զահիպ օլարագ, պուլ կիպի տուրա գալ-
տըղը հալտէ, պիզ տախի պրագըպ տիշարը չըգտըգ, կէ-

միեէ կիթտիք, վէ չէնտ տագըգա սօնրա, եէքէնլէրի քիւ-
շատ իլէ եօլա ըէվան օլտուգ :

—Չանն իտէրիմ քի, ազիզիմ Միւրֆ, Զաթը հաշմէթ-
մէապլարը, օլ պապտէ բէք ճէօմէրտիք իտէրէք, մէրգու-
ման պիշարէ էսիրլէր իչին, տէկէրլէրինտէն չօգ զիեատէ բա-
րա վիրմիշլէր տիր, չիւնքի, տիգգաթ օլունտուղու թագ-
տիրտէ, աչիքեար անլաշլմագտա տըր քի, Տավիտ իչին հիշ
պիր շէյ վիրմէքլիկէ պօրճուլ տէ յիլլէրիտի, զիրա մէրգուլմ,
ղաթէն հիւրր սաեըլսա սէզա տըր :

—Էվլէթ, ֆագաթ պիզ, մէրգուլմուն սէքիզ սէնէ թահ-
սիլի թապապէթ իլլէմէսի իչին սարֆ իթմիշ օլտուղու բա-
րալարը տա հիսապա տախիլ իթտիքտէն պաշգա, Մէսիլի
կիպի սատէ պիր էսիրէնին գըյմէթինին տախի, էն ազը իւշ
միսլինի վիրմէքլիկի միւրատ իթմիշիլ տիր : Վագաա, պի-
զիմ պու հալէքէթիմիզին, հուգուգու նասա մուղայիր օլ-
տուղունու պիլիլիմ . . . ֆագաթ, էկէր սիզ, պիր քէրրէ,
մէրգուման պիշարէլէրին, սայքի ճան չէքիշմէքտէ տիրլէր կի-
պի տէհէթամիզ պիր հալտէ պուլունմագտէ օլտուգլարը-
նը կէօրմիւշ, վէ էկէր մէրգուլմ սէրհօշուն, շարապ վէ վահ-
շիլիք դուվլէթի վէ զօրուլլա, ճէնապը Հագգա գարշը ճիւ-
րաթ իլլէտիկի քիւֆր ու հագարէթլէրի իշիթմիշ օլսա իտի-
նիզ, հիշ չիւրհէլէր եօգ տուր քի, մօնսէնեէօր իչին, նասըլ
քի պու եօլտա հալու վագաալարտա, պիզղաթ քէնտիսի
տախի էօյլէ սէօյլէմէքտէ տիր, — Դէ-զէ, ճէ-զէ Դէ-հէ-
Դէ-լէ-լէ Է-Է-Է իսթէմիշտիր տիյէճէք իտինիզ :

—Ազիզիմ Միւրֆ, պու սէօյլէտիկինիզ տախի, Մէթը
տէգօլա վիրիլէն ճէզա կիպի, հէմ շայեանը միւճատէլէ վէ
հէմտէ շայեանը թահսին ու թագտիր մէվատտէն սաեըլ-
սա սէզա տըր : Լաքին . օ տէյիլ էմմա, մէգքիւր վագաա-
նըն նէթիճէսինտէն, հիշ պիր միւշքիլաթ զուհուր իթմէ-
տի մի :

—Զաթէն հիշ պիր շէյ զուհուր իտէմէզ իտի, չիւնքի,
թէքնէմիզ Տանիմարգա սանճաղը թաշլմագտա օլտուգտան

պաշգա, Զաթը հաշմէթմէապլարը իսէ, ապա քէնտինի թա-
նըթտըրմամագլըղա տիգգաթ իթմէքտէ, վէ հէրքէս պիղի,
սահիպ սէրվէթ ինկիլիզէրիզ տէյի զանն իյլէմէքտէ պու-
լունմուշլար տըր: Էկէր միւսիւ Վիլիս, ալէյհիմիզտէ թէ-
շէքքիյէ գըրեամ իթմէք իսթէսէ իտի պիլէ, քիմէ՞ թէշէքքի
իտէպիլէճէք իտի: Եաբմըշ օլտուղու պարպարլըգլարը, պիղ
խարիճտէն իշիթմիշ տէյիլ իտիք, պիղգաթ քէնտիսի նագլ
ու պէեանն իթմիշ իտի. վէ պունտան տա գաթինազար, մօն-
սէնեէօրիւն քէնտի թապիպի, մէրգուման պիշարէլէրին, մէզ-
քիւր մէքրուհ գընտանտա, սէքիզ կիւն տահա պիլէ եաշա-
եամանեաճագլարընը թաափիգ իթմիշ, վէ լազըմ կէլէն րա-
բօրթօսունու տա թանգիմ իյլէմիշ իտի. —տիմէք տիր քի,
Տավիտ իլէ Սէսիլիեի, շիւբհէսիզ օլան պիր էօլիւմտէն գուր-
թարմագ իշին, հիմմէթ ու զայրէթի ազիմէեէ միւրաճաա-
թա, Էլզէմիյեէթի ազիմէ հիսս իտիլմէքտէ իտի: Վէլհա-
սըլ, մէրգումար իշթէ պու հալ իւզրէ էօլիւմտէն գուր-
թուլմուշլար տըր. վէ Տավիտ, օլ վագըթտան պէրու մօն-
սէնեէօրիւն հէքիմիկինէ թայեին գըլընմըշ օլուպ, վէ օլ
վագըթտան պէրու տէ, քէմալի ուպուտիյեէթ իւզրէ պու-
լունմագտա տըր:

—Պէսպէլի, օլ էվրօպաեա ավտէթինիզտէ, Տավիտ Սէ-
սիլի իլէ ագտը իզտիվաճ իյլէմիշ օլմալը տըր:

—Մէգքիւր պիր սէատէթի հալի մուճիպ օլաճագ տըր
տէյի զանն ու իւմիտ օլունան ագտը իզտիվաճ, մօնսէնեէօ-
րիւն սէրայը քիլիսէսինտէ իճրա գըլընմըշ իսէ տէ, մէէմու-
լին զայրի սուրէթտէ օլտուղու թագտիրտէ, մէգքիւր զանն
ու իւմիտին, պիւթիւն պիւթիւն մուղայիրի զուհուր իտէ-
րէք, Սէսիլի ֆիքրինտէն կէշմէքտէ օլմատըղը հալտէ նայիլ
օլտուղու էօյլէ պիր սէատէթի հալին, բէք ճիւզի պիր վա-
գըթ զէվգ ու սէֆասընը չըգարըր չըգարմազ, կէրէք քէն-
տիսի իշին Տավիտին, վէ կէրէք Տավիտ իշին քէնտիսին
շէքմիշ օլտուգլարը ճէֆա վէ սէրէնճամլարը քեամիլէն ու-
նուտարագ, վէ էօյլէ պիր սիեան ատամ իլէ Էվէնմիշ օլ-

մասընք, քէնտիսի իշին եէնի սաներլան Էվրոպա խաղաղ նէզ տինտէ պիր մէզէլլէթ սաներպ հիճապ իտէրէք, նէտամէթէ պաշամըշ, վէ շայեանը նէֆրէթ մէրթէպէտէ ախէազը պօղուգ օլան պիր ատէմէ գաբըլըպ կէօնիւլ վիրէրէք, պիր քէրրէ խապասաթ տայիրէսինէ գատէմ պասմըշ. վէ իք խէթանը իշլէմիշտիր. վէ իշթէ արթըգ օնտան սօնրա տա, զանն իտէրսին քի, մէրգուլմէ խայինէ գարընըն թա տօղուշոնտա պուլունան արսըզլըգ վէ էտէպսիզլիք գուրտու, օլ վազթէ գատար ույգուտա պուլունմագտէ օլուպ տա, օլ վագըթ ուեանմըշ օլտուղունտան, բէք տէհշէթլու վէ խաթարէնկիզ սուրէթտէ սէրբիլիպ պիւյիւմէկէ պաշամըշտըր. նասըլ քի, օնտան սօնրա զուհուրա կէլմիշ օլան շայեանը թայեիպ վէ իսթիքրա հալլէրի, սիզէ տախի մալիւմ տիրէր: Մէրգուլմէ հագգընտա տէրքեար օլան մէյլ ու մուհապպէթի գատար, էմնիյեթի թամմէսի տախի աշիքեար պուլունան Տավիտ, մէզքիւր խիեանէթ վէ ալչագլըղա, անճագ իքի սէնէ սօնրա վագըթ օլմուշ, վէ կէօղլէրի գարաւը օլարագ իպրաղ իյլէմէքտէ օլտուղու էմնիյեթի քեամիլէսինտէ, քեամիլէն ալտանմըշ օլտուղունու անլամըշտըր:

— Իշիտիլտիկինէ կէօրէ, Տավիտ մէրգուլմէնին էօմրիւնէ գաստ իթմէքլիկէ գատար գալգըշմըշտըր, էօյլէմի:

— Էվլէթ, լաքին, պէրէքէթ վէրսին մօնսէնէօրիւն իպրամլարընա քի, մէրգուլմ, մէզքիւր նիյեթի շէաիտէսին. տէն սարֆը նազար իլէ, մէրգուլմէնին անճագ միւէպպէտէն գալէպէնտ իտիլմէսինէ իսքեաթ օլմուշ տուր. . . վէ իշթէ շիմտի, մօնսէնէօր, մէրգուլմէնին մէզքիւր մահապէս. տէն չըգարըլմասընը էմր ու միւրատ իյլէմէքտէ տիր. . . վէ պու տա, տօղրուսունու իսթէր իսէնիզ, ազիզիմպարօն, սիզին գատար, պէնիմ տախի թէաճհիւպիմի մուճիպ օլմուշ տուր: Փագաթ, սիզէ պիր շէյ սէօյլէյէհիմ մի, վագըթ կիճ տիր, ջաթը հալմէթմէապլարընըն արզուլարընա թէվէֆիզան, կերօլթէյնէ կիտէճէք օլան թաթարը, միւմքին օլտուղու մէրթէպէ չաբուգճա եօլա չըգարմալըսընըզ. . .

— Իբի սաաթա գալմազ, եօլա չբգար: Իմոի, ազիզիմ Միւրֆ . . . պու ագչամ կէօբիւշիւրիւզ . . . Եօյէ տէյիլմի:

— Պու ագչամմը:

— Էվվէթ, պու ագչամ, մէկէրչի պու կիճէ *** սէֆա-
րէթխանէսինտէ պիւշիւք պիր պալօ վիւրիլէճէկինի ունութ-
մո՛ւշմոնսունուզ տուր. վէ հաթթա, Չաթը հաշմէթմէապ-
լարը տախի կիտէճէք տէյիլմի տիրէր . . .

— Էվվէթ, Էվվէթ, հագգընըզ վար տըր . . . գօնթ տ'Ար-
նէյմ իլէ գօլօնէլ վարնէրին զայպուպէթի կիւնիւնտէն պէ-
րու, կէրէք եավէրլիք վէ կէրէք մապէյինճիլիք խըտմէթլէ-
րինին իւհտէմտէ պուլունտուգլարընը, տայիմա ունութ-
մագտաեըմ . . .

— Աքքին, օ տէյիլ էմմա, իյի սէօյլէտինիզ, միւմաիլէյ-
հիւմ գօնթ իլէ գօլօնէլ, աճապա նէ՞ վագըթ ալտէթ իտէ-
ճէքլէր տիր. միւտտէթի մէէմուրիյեթլէրի, նէ՞ վագըթ
խիթամ պուլաճագ տըր:

— Նասըլ քի պիւմէքտէսինիզ, մօնսէնէօր եալընըգճա
վէ սէրպէսթճէ պիր իմրարը Էվգաթ իյլէմէքլիկի միւրաա
իյլէտիկինտէն, միւմաիլէյհիւմին զայպուպէթլէրինի, միւմ-
քին օլտուղու մէրթէպէ ուզաթմագտա, վէ ալտէթլէրինի
թէէիսիր իթտիրմէքտէ տիր . . . վէ Չաթը հաշմէթմէապա-
լը, մէրգուլար էլլէրինտէն, շէօյլէ պիր նամուսլու սու-
րէթտէ գուրթուլմագ նիյեթթիլլէ տէֆ իթմիշտիր. իւհտէլէ-
րինէ իհալէ իյլէտիքլէրի մէէմուրիյեթլէ կէլինճէ . . . պուն-
լարտան պիրինի Ավինեօնա, վէ տիկէրինի տախի Սթրազ-
պուրկա կէօնտէրմէլէրինտէն մագսէտ նէ օլտուղունու . . .
սիզէ սէօյլէրիմ էմմա. . . Իքիմիզին տախի, բէք մէրագլը պիր
կիւնիւնէ թէսատիւֆ իթմէլի տիր. քի սէօյլէյէհիւմ . . . չիւն-
քի, օլ գատար կիւլլէճէք պիր շէյ տիր. քի, Էօմրիւնտէ կիւլ-
մէմէքլիք իչին տօղմուշ կիպի օլան պազը ատամլարըն պիլէ,
գահգահա իլէ կիւլմէլէրինի միւվէտտի օլաճաղընտա չիւբ-
հէ եօգ տուր. վէ սիզ իսէ, տէյիլ եալընըզ, ասըլ մագ-
սէտի իչիթտիկինիզտէ, իլլա, մէրգուլման շայեանը հիւր-

մէթ զատէկեանլարնն եազտըզլարը մէթուպլարտա , քէն-
տիլէրին օլ խէեալի մէհմուրիյեթլէրինէ , ինանըլմազ տէ-
րէճէտէ ճիտտի վէ սահիհ նաղարըյլա պագարագ ինան-
մագտա օլմալարննա տայիր պուլունան ճիւմլէլէրի պիլէ
իշիթտիկինիզտէ , կիւմէքտէն պաեըլաճաղընըղը , շիմտիտէն
իտաաա իտէպիլիթիմ . . :

—Տօղրուսունու սէօյլէմէքլիք էկէր ճայիզ իսէ , պէն տէ
սէրպէսթճէ իգրար իտէրիմ քի , հալէա պու անէ դատար
Ջաթը հաշմէթմէապլարննն , մէրգում գօնթ իլէ գօլօնէ-
լի , նա՞սըլ օլուպ տա էօյլէ քէնտի խըտմէթի մախսուսէլէրին-
տէ դապուլ պիրլէ իսթիխտամ գըլմալարննա , ապլա ագըլ
իրտիրէմէմիշիմտիր :

—Մաաշալլահ , նիշին , մէկէրչի գօլօնէլ Վարնէր կիպի
շայեանը թէհայեիւր սուրէթտէ պիր հալու հէյեթի աա-
կէրիյեեեէ մալիք օլուպ , վէ թէքմիլ Ալմանեա Գօնֆէտէ-
րասիօնու (իթթիհատ իւզրէ պուլունան Ալմանեա տէվլէթ-
լէրի) իլինտէ , անըն կիպի կիւզէլ պիր պօեա պօսա , վէ էօյ-
լէ պիր կիւզէլ կիւզէլ պըեըզլարա , վէ դահրամանճա աթ-
վար ու էվզաեա մալիք պիր ատամ տահա պուլունմագտա՝
մը տըր : Վէ մէկէրչի , պիր քէրրէ կիլինիպ գուշանըպ , պէ-
լինէ բալասկասընը պաղլատըղը , մահմուզլարը թագտըղը ,
վէ պաշընա տա թիւլլէրի թագընտըղը թագտիրտէ , իւզէ-
րինտէ հասըլ օլան օլ աաարը ահքեամու տարաթ վէ հիւսն
ու զուրուր ու իհթիշամաթ . . . մէրգումտան պաշգա պիր
աւանակ իւզէրինտէ կէօրիւլէպիլմէքտէմի տիր :

—Բէք տօղրու սէօյլէմէքտէսինիզ . . . վէ իշթէ , ասըլ
մէգըիւր կիւզէլլիքտէն նաշի տիր քի , մէրգում իւզէրինտէ
սահիհէն պիր ագլ ու տիրայէթ էսէրի կէօրիւլէմէմէքտէ
տիր . . :

—Հաթթա , պիլիւրմիսինիզ , մօնսէնեէօր մէրգում հագ-
ղընտա , նէ՞ սէօյլէմէքտէ տիր . պէրէքէթ վիրսին մէրգում
գօլօնէլէ քի պէն , օլ պիր թագըմ գէվզէքլիքլէրի վէ պօշ-
պօղաղըղլարը չէքիլմէզ վէ տսեանըլմազ մէրթէպէտէ պու-

լունան տտամլար իլէ կէօրիւշիւպ գօնուշապիւմէքիկէ աւըշմագտաւըմ . . . տիմէքտէ տիր . չէօյլէ քի , էօյլէ պիրնէֆրէթ կէթիրիճի տտամ իլէ կէօրիւշմէքիլք էլզէմիյէթինտէ վէ մէճպուրիյէթինտէ պուլունտուղունտա , էվվէլճէ մէրգումու ալարագ , եարըմ սաաթ դատար պիր օտաեա չէքիլիպ գաբանմագտա . . . եանի , «էվվէլ ճինի կէօրէն , սօնրա սըթմաեա րազի օլուր» ֆէհվաաընճա , վէ պատէհու տախի տիշարը չըգարագ , մէգքիւր կէօրիւշմէքիկի լազըմ կէլէն գաֆա շիշիրիճի , վէ եիւրէք պուլանտըրըճը տտամ իլէ , քէմալի րահաթը գալպ վէ պէշաչէթ իւզրէ , վէ ասլա օսանճ կէթիրմէքսիզին գօնուշուպ կէօրիւշէպիւմէքտէ իմիշ :

—Տիմէք տիր քի , մօնսէնեէօր , թըպզը , օլ աթիգ Բօմա ասկէրլէրինին թարիգինի թուլթմուշ օլմալը տըր , չիւնքի , մալիւմ եա , օնլար տա , եօրուլմագսըզըն պիր չօգ եօլլար եէօրիւմէքիկէ ալըշաընլար իչին , էօյլէ եօլճուլուգլարտան էվվէլ , չարըզլարը ալթլարընա ազըր ազըր գուրշուն բարչալարը պալլաեաքագ , պիր մըգտար եէօրիւտիւքտէն սօնրա , մէգքիւր գուրշունլարը չըգարըպ պիր թարաֆա աթաըզլարընտա , իւզէրլէրինտէ պիւլիւք պիր խաֆիֆիլք հիսս իտէրէք , ուզուն ուզուն եօլլարը , գօլալըգլա քէստիրէպիւմէքտէ իտիլէր : իշթէ շիմտի անլատըմ քի , գօլօնէլ եիւզիւնտէն , մօնսէնեէօր ֆայիտէմէնտ օլմագտա իմիշ . . . հալ պու քի , եա օլ գօնթ տ'Արնէյիլէ նէ տիյէլիմ :

—Մօնսէնեէօր , մէրգումտան տախի ֆայիտէմէնտ օլմագտա տըր . չէօյլէ քի , տայիմա քէնտի եանընտա , մէրգում պօշ գաֆալը իխթիեարըն , հիշ տուրմաեըպ սէօյլէմէքտէ օլտուղու բարլագ բարլագ , վէ բաթըրտըլը կիւրիւտիւլիւ լագըրտըլարընը տիյնէտիքտէն , վէ սապուն քէօրիւկիւ կիպի , հալա իլէ շիշիպ գապարտըզընը կէօրտիւքտէն պաշգա . . . վէ հիշտէն օլարագ , օլ պիր թագըմ պօշ վէ մանէասըզ չէյլէրէ , պիւլիւք պիւլիւք հալլէր վէ էհէմիյեէթլէր վիրտիկինի տախի տիյնէյիպ թէմաշա իլէտիքճէ , հիւքմտարըզ տէնիլէն չէյին , թէաթրօ օեունլարընէվինտէն

օլան, վէ խաթար ու թէհլիքէտէն միւրէթթէպ պուլունան
թարափլարընը, բանա ֆէհմ ու ֆարգ իթմէքտէ, վէ պի-
նաէն ալէյ, էօյլէ տարաթ ու սալթանաթլարըն վէ խէեա-
լաթլարըն քեամիլէն վահի վէ ֆայիտէսիզ օլտուգլարընը,
պիր սուրէթի քեամիլէտէ անլամագտա, վէ մէրգուսուն
թավր ու էթվար վէ ֆիքըր ու էֆքեարընըն պիւթիւն պիւ-
թիւն մուղայիրինտէ պուլունան պիր թավր ու ֆիքըրէ իրտ-
մէթ իտէրէք, հէր շէյին ճիտտի վէ մէնֆաաթլը թարաֆ-
լարընը տիւշիւնիւպ միւթալաա իթմէքտէ, վէ օնա կէօրէ
ամէլու հարէքէթ իյլէմէքտէ տիր (*):

— Լաքին, էկէր տօղրուեու տա սէօյլէմէքլիք պիր պօրճ

(*) Աշիքեար անլաշըլմագտա տըր քի, միւլէլիֆ, պիրի ասկէրի-
տէն վէ տիկէրի տէ էրպապը բօլիթիգատան օլան իքի ատամը պու-
եօլտա պօզմաուլլա, մէզքիւր իքի թագըմըն իչինտէ տաթի, օլ եօլտա
չօգ ասամլար պուլունամարըն անլաթտըրմագ իսթէմէքտէ տիր քի,
ֆիլ վագը, պաղը եէրլէրտէ, հալէա էօյլէ ատամլար, հէմ չօգ պու-
լունագտա, վէ հէմ տէ, ասըլ էհլիյեթլի վէ լիեագաթլը օլան ատամ-
լարտան զիեատէ, նայիլի մէրաթիպ վէ մէնասիպ օլապիլմէքտէ տիր-
լէր: Նասըլքի պիզլաթ քէնտիմիզ, բօլիթիգա թագըմընտան պու-
լունանլար իչինտէ, պիզտէ տաթի, բիրէյի տէվէ իտէրէք, քէնտիլէ-
րի հատտէն զիեատէ մէտհ իտիճի, վէ քէնտիլէրին, տէվլէթճէ էն
ուֆագ պիր խըտմէթլէրինէ պիլէ, բէք պիւյիւք էհէմիյեթլէր վի-
րէրէք, ֆիլ վագը հէր կէօրիւշտիւքլէրի ատամլարըն գաֆալարընը շի-
շիրենլէր պուլունտուղունու կէօրմիւշ վէ տիյնէմիշիզ տիր. շէօյլէ քի,
1862 սէնէսինտէ, Միւնատիյի էրճիեաս նամ զազէթամըզ լաղվ իտիւ-
տիքտէն սօնրա, վագթիլլէ Տէվլէթի ալիյեթե իլթիճա իթմիշ իրան
շահգատէկեանընտան պուլունան իլխանի նամ շահգատէ իլէ, մուսլիմ
վէ եախօտ թէրճիւման սըֆաթըլլա, պիրլիքտէ օլտրագ էվրօպաեա
ռէյեահաթա կիթ տիկիմիզտէ, միւշարիլէյհ նամընա օլտուղու հալտէ,
մէրհում Աալի բաշա հազըրէթլէրի թարաֆընտան, եէտիմիզտէ, վի-
էնա, Պերլին, Փարիս, Լօնտրա, Պրիւսէլ, Թիւրէն (Սարտէնիա) վէ
Աթինա տէվլէթի ալիյեթ սէֆիրլէրինէ իսթապէն թավսիյեթնամէլէ-
րիմիզ պուլունտուղունտան, պիթթապի քեաֆֆէսի իլէ կէօրիւշմիւշ-
վէ էքսէրիսինի իթտիլլէրի պօշ վէ անճագ էօյիւնմէքտէն իպարէթ
պուլունան լագըրտըլարընա, հէմ թէաճիւպ վէ հէմ տէ էսէֆ իյլէ-
միշիզ տիր:

իսէ, ազիզիմ Միւրֆ, պէն տէ մէղքիւր պօրճու իֆա իտէ-
րէք սէօյլէրիմ քի, հիչ պիր սէրայտա, մէրգուժա մանէնտ
պիր մապէ յինճի պուլունմագտա տէ յիլտիր. հա՛, վա՛րմը տըր
եանլըչըմ, ըէճա իտէրիմ, էկէր վար իսէ, սէօյլէ յինիլ. գա՛ն-
ղի մապէ յինճի, գօնթ տ'Արնէյմ գատար, սէրայլարա մախ-
սուս պուլունան պիր թագըմ հիսապսըզ ուսուլ ու գաի-
տէլէրի, վէ մէրասիմ ու ատէթլէրի պիլմէքտէ տիր. վէ պի-
նապէրին, գա՛նղի մապէ յինճինին, պօյնունտան աշաղը ա-
սըլան մինէլի խաշը, էօյլէ պիր ահքեամլը թարզ ու թալը
իւզրէ, վէ արգասընտան տախի ասըլմագտէ պուլունան ալ-
թուն անախթարը, օլ մէրթէպէ պիր իհթիշամ իւզրէ թա-
շըմագտէ պուլունմասը կէօրիւլմէքտէ տիր :

—Հա՛, իյի սէօյլէտինիլ, պարօն, մօնսէնեէօր թարա-
ֆընտան զուհուրա կէլէն իտտաանեա նէղարէն, պիր մա-
պէ յինճինին արգասընտա, պիւթիւն պիւթիւն պիր հալու
հէյեթթի մախսուսէ պուլունմագտա տըր, վէ մէղքիւր հալ
ու հէյեթթ տէ հէմ պիր մէճպուրիյեթթի, վէ հէմ տէ պիր
ատէմի մէմնդընիյեթթի մուճիպ օլմագտա տըր. չիւնքի, մա-
պէ յինճի օլանըն մէճմուրիյեթթի ալէամէթթի, արգասընտա՛
բարլամագտա տըր . . . վէ քէզալիք, մօնսէնեէօրէ նազա-
րէն, մէրգում շայեանը հիւրմէթ տ'Արնէյմ, քէնտի մէէ-
մուրիյեթթինին ազամէթ վէ էհէմիյեթթինի իպրազ իտէ-
պիլսին իյին, տալիմա արգա արգա եէօրիւհէրէք, արգասըն-
տաքի ալթուն անախթարը կէօսթէրմէկէ չալըշմագլըղա,
մէճպուր պուլունմագտա տըր . . .

—Ֆիլվագը զարիպ պիր հալ տիր պու, նասըլքի մէր-
գում գօնթուն, էն զիեատէ ֆիքրինի իսթիլա իտիպ վէ մէշ-
զուլ գըլան պաշըճա պիր մէսէլէ տախի, մէղքիւր մէսէլէ
օլմագտա տըր. չիւնքի, մէրգում պու անախթարը արգա-
տա թաշըմագլըգ ֆէնա ատէթինին նէտէն նէշէթ իթմիշ
օլմասընա ագըլ իրտիրմէքիկէ չալըշմագտա տըր . . . վէ
հաթթա, մէրգում օլ պապտէ բէք հիտտէթ տույմագտէ
օլտուղունտան, հագգլը օլարագ, —հաֆըզ Ալլահ. . . մէ-

կէրչի մապէյինճի օլան տոէմ, աշաճաղը գարուլարը ար-
գասըյլա մը աշար քի, պու չիրքին ատէթի գապուլէ շայ-
եան կէօրմիւշէյ տիր, տիյէրէք սիթէմէր վէ թէշէքքիւէր
կյէմէքտէ տիր. ֆագաթ, չի' շարէ, էլինտէն նէ' կէլիր, պիր
քէրքէ ատէթտէն պուլունմուշտուր:

—Պարօն, թաթարը տա ունութմանընրդ, թաթարը', —
տէտի Միւրֆ մէրգուման սաաթը կէօսթէրէրէք:

—Հէ'յ Սլլահ պէլասընը վէրսին օլ ատէմին քի, լագըր-
տըսըյլա վագթիմի կէչիրտիմ. . . լաքին, թագսիրաթ սիզտէ
տիր. . . Գէմալի թէվագու վէ թագսիրմի Զաթը հաշմէթ-
մէապլարընա թագտիմէ հիմմէթ իտէրսինիլ, — տէտի Մ.
տը կըրաուն շաքգասընը ալմանա գօշարագ, — է'յ, ագիզիմ
Միւրֆ, տիմէք տիր քի, պու ագշամ կէօրիւշէճէկիլ:

—Էվլէթ, պու ագշամ, ագիզիմ պարօն. . . ֆագաթ
պիրագ կիճճէ, չիւնքի բէք կյի պիլիրիմ.քի մօնսէնեէօր պու
կիւն կիտիպ, թամիլ սօգաղընտա վագը օլան, վէ էսրար
նէվինտէն պուլունան խանէեի կէզէճէք վէ կէօզտէն կէչի-
րէճէք տիր:

ԻՓԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

ԹԱՄԻՆ-ՍՕԳԱՂԸ

Բօտօլֆ, պարօն տը կրաունուն, լա կուալէօղ իլէ Մէ-
թըր տէգօլուն օղլու ժէրմէն հագգընտա թօրլամըշ օլտու-
ղու մալիւմաթլարտան պիր ֆայիտէ չըգարմագլըգ նիյե-
թիլէ, Գէրմէնին, մուախիւէրէն իգամէթ իթմիշ օլտուղու
թամիլ սօգաղընտաքի խանէեէ կիտէրէք, վէ մատմօագէլ
Իկօլէթէ միւրաճաաթ իտէրէք, մէրգումէնին մաաքիֆէ-
թիլէ, մէրգում տէլիգանընըն սօն իգամէթ կեա հընը պուլ-
մադլըղը միւրատ իտիպ գուրմուշ իտէ տէ, օլ պապտէ գար-

չըսընա պիւյիւք պիր կիւճիւք չըգմըշտըր . չէօյլէ քի , պէլ-
քի մէրգումէ , ժէրմէնին քէնաի մահէլլի իգամէթ կեահը-
նը կիղլէ մէքլիքտէ պիր նիյեէթ ու էֆքեստըր ազիմէսի պու-
լունտուղունու պիլմէքտէ օլտուղունտան , լալլըմ կէլէն մա-
լիւմաթը վիրմէքլիքտէն իմթինա իտէճէկի շիւքճէսինէ զա-
հիպ օլմուշտուր . վէ մէղքիւր կիւճիւկիւն էօնիւնիւ միւմ-
քին մէրթէպէ ալապիլմէքլիք նիյեէթ իյլէ , կիտիպ մէղքիւր
խանէտէ , մէրգում տէլիգանլընըն պրագմըշ օլտուղու օտա-
հը թուրթմագլըզա , վէ ալէլիսուսու օլ միւնասէպէթ իլէ ,
մէղքիւր խանէտէ պուլունան միւլթէլլիֆ թագըմ վէ սը-
նըֆլարտան միւրէթթէպէ էշիստըն աճվալ ու աթվարը հագ-
գընտա , քէսպի մալիւմաթ իթմէքլիկէ , քէնտիննէ գարար
վիրմիշ տիր :

Պարօն տը կրաուն իլէ Միւրֆի պէ յնինտէ վուգուինին զիք-
րի սէպգաթ իտէն սյնի կիւնտէ , Բօտօֆ տախի , զայէթ-
լէ ֆագըրճա պիր էլպիսէ կիյլնմիշ օլտուղու հալտէ , վէ
սաաթ իւլըրատէլէրինտէ (ալաֆրանկա տըր) օլուպ , վէ գըշ
մէվսիմի օլմասը ճիհէթլէ , պօղուդ տա պիր հավա պու-
լունտուղու թագտիրտէ , տօյրու մէղքիւր թամբը սօգաղը-
նա կիթմիշ տիր : Չարշը պաղարտան իպարէթ օլուպ , վէ
գալապալըգ պիր հալտէ պուլունան պիր մահէլլէնին օրթա
եէրլէրինտէ քեային օլան մէղքիւր խոճնէնին սուրէթի զա-
հիրէսինտէ , շայեանը տիգգաթ խուսուսի պիր հալ ու հէյ-
եէթ կէօրիլմէքտէ տէյիլ իտի : Մէղքիւր խանէնին եէր գա-
թընտա պիր մէյխանէ պուլունմագտա օլուպ , վէ իւզէրի
իսէ տէօրթ գաթ իլէ , պիր տէ թավան իշի գաթընտան ի-
պարէթ պուլունմագտա իտի : Մէղքիւր խանէնին տիշարըքի
գաբուսու կէշիտի (*) տար վէ գարանլըգ օլուպ , վէ մէղքիւր
կէշիտտէն կիտիլմէքտէ օլան հավլուսու իսէ զայէթլէ ու-

(*) Փարիս էվլէրի ալէսսէվլիյէ պիզիմխանլարա պէնգէմէքտէ օլ-
տուգլարընտան , պիրէր սօգագ գաբուլարը , պիրէր կէշիտլէրի , վէ
կէշիտլէրտէն սօնրա պիրէր տէ հավլուլարը , վէ մէղքիւր հավլուլար
տա տախի էվին գաբուլարը վէ մէրտիվէնլէրի պուլունմագտա տըր :

Ֆազ օլտուղունտան , պէշ ալթը աեագ էնիլիկինտէ տէօրթ քէօշէ պիր գուեուեա պէնպէմէքտէ , վէ հաւա վէ ըշըգ ա- լամամագտէ օլտուղտան պաշգա , խանէնին քեաֆֆէյի սիւրրինթիւլէրիտէ օրատա պիրիքմէքտէ , չէօյլէ քի հէր գա- թըն մէրաիվէն պաշլարընտա պուլունան աշըզըզլարընտա ճամ պուլունմատըլընտան , հէր քէս րասթ կէլտիկի բիսլի- կի եօգարտան աշպըր աթը վիրմէքտէ օլտուղլարընտան , ատէթա պիր մէզպէլէ հալ ու հէյիէթինի քէսպ իթմէքտէ իտի . ըսլագ վէ գարանլըգ պիր մէրտիվէն գարուսունտա , գարուճունուն օտաար պուլունմագտա օլուպ , վէ մէզքիւր օտաատա դըրմըլըճա պիր ըշըգ եանմագտա , վէ մէզքիւր ըշըլըն լամպասը թիւթիւնիւնտէն օտանըն իչինին սիմսիեա՜ օլմուշ օլմասը կէօրիւնմէքտէ , վէ միահէլլի մէզպուրտա գա- րանլըգ տալիմա հիւքմ իթմէքտէ օլտուղունտան , մէզքիւր լամպանըն կիւնտիւղլէրի տաթի եանմասը իգթիղա իթմէք- տէ իտի : Բօտօլֆ , Ժէյմէնին պըրագսըլը պօշ օտաեը սիւ- ալ իթմէք իւղրէ , գարուճունուն օտաարընտան իչէրի կիրտի :

Տիւլարտա թագըլմըշ օլան , վէ Էնիէ թէսմիյէ օլունան մէզքիւր լամպանըն էօնիւնտէ , ըշըլը դիեատէճէ աքս իթ- տիյսին իչին , իչի ոու տօլու գարպուղ շէքլինտէ պիր ճամ ֆանուս պուլունտուղու կիսլի , թա պուճագտա պիր գար- եօլա , վէ մէզքիւր գարեօլանըն իւզէրինտէ տաթի սիւսլիւ , եանի հէղարան նէվի վէ հէղարան րէնքտէ գումաշ բարչա- լարընտան միւրէթթէպ , վէ Թիւրքիեա եօրղանը կիսլի տի- քիշլէր իլէ տօլու պիր եօրղան պուլունմագտա իտի . վէ սօլ թարաֆտա պիր ճէվիղ տօլասլ , վէ մէզքիւր տօլասլըն մէր- մէրի իւսթիւնտէ տաթի պիր չօգ զէյնէթ նէվլինտէն . էշեա- լար , մէսէլա , պիրինճի , սարը սաչլը , պալ մումունտան մաս- նու պիր Ս . Կարապեա իլէ պիր տէ պէեալ գօեունու , իւ- ղէրի եքլտըլլար իլէ միւղէյեէն պիր ճամ ալթընտա օլտու- ղու , վէ մէզքիւր ճամըն տա չաթլագ եէրլէրինէ , զայէթ- լէ ուսթալըզլը սուրէթտէ , մօի քեաղըտ բարչալարը եա- բըշտըրթլմըշ պուլունտուղու հալտէ պուլունմագտէ իտի .

վէ իբրնճի, պիր չիֆթ Էսկի վէ գրգարմըշ գաբլամա շէմու-
տան, վէ պունլարըն իւզէրլէրինտէ տախի, մուֆ Էէրինէ,
պիրէր թանէ, քեաղըտլարա սարըլմըշ օլտուղու թագտիրտէ
բօրթուգալլար պուլունմագտէ խոի. վէ պէսպէլլի մէգքիւր
բօրթուգալլար տա, Էրլ պաշը միւնստէպէթիլլէ, Էագըն
կիւնլէրտէ, գաբուճուսուն գէվճէսինէ, հէտիլէ կէթի-
րիլմիշ օլմալը խոիլէր. վէ իւչիւնճիւ տախի, իքի թանէ գու-
թու պուլունմագտէ օլսւպ, մէգքիւր գութուլարտան պի-
րի, րէնկեամուզ օթլարտան մամուլ օլտուղու կիպի, տի-
կէրի տախի ուֆաճըգ պէօճէք գապուգլալը իլէ թէղէին
խոիլմիշ խոի Մէգքիւր պիր Էսէրի հիւնէր օլան գութուլարըն,
պիրէր մահպուստանէ վէ Էախօտ իքիլիսանէ իշլէրի օլմա-
լարը, իհթիմալի գավիտէն պուլունմագտա խոիլէր (*) (պիլ
մէգքիւր խանէնին գաբուճուսու նամուսունան լէքէսիլ օլ-
մասընը արգու իտէնլէրտէն օլտուղումուզտան, մէգքիւր
հէտիլէրտէն, Էօլլէ պիլլիմ շիւքհէ իթտիկիլիլ ճինստէն
օլմուշ օլմամասընը արգու իտէրիլ), վէլհատըլ մէգքիւր
գութուլարըն արա Էէրինտէ տախի, պիր չիֆթ, զայէթլէ
կիւղէլ, վէ ուսթալըգըլ վէ իհթիմալի սուրէթտէ Էագըլմըշ
օլարագ, գըրմըղը մէշինտէն, ուֆաճըգ գուգլա շիլլէլէրի,
պիր սաաթ ճամը ալթընտա օլտուղու հալտէ պուլունմագ-
տա խոիլէր:

Էսկի ուսթալարըն թապիրլէրի իւզրէ սէօլլէնտիկի հալտէ,
կէրէք մէգքիւր --Բ-- Էշ շիլլէլէրտէն, վէ կէրէք տիվար-
լարտա Էագըլմըշ օլան աճալ աճալիպ նագըշլար իլէ, պիր
շօգ շիլլէլէր վէ գունտուրալար րէսիմլէրինտէն, մէգքիւր
խանէնին գաբուճուսունուն, Էսկիճիլիլլէ մէշղուլ օլան պիր
ատէմ օլմասը, րանա սուրէթտէ անլալըմագտա խոի:

Բօտօլֆ, մահէլլի մէգպուրա կիթտիկինտէ, գաբուճու
Մ. Իիլլէ, պիր իշ զըմնընտա տիշարը չըգմըշ օլտուղուն:

(*) Մահպուստանէլէրտէ վէ իքիլիսանէլէրտէ, ալէտէվիլլէ մահ-
պուլար վէ րրանկապէնտէր, մէգքիւր գութուլարը Էագըլմըշ
մէշղուլ օլմագտա տըրլար:

տան, մէհմուրիյեէթինի, պիլվէքեալէ մատաժ Բիբլէ իճ-
րա իյլէմէքտէ խոի: Մէրգուժէ, օտանըն օրթասընտա վաղ
խոիլմիշ տէօքմէ պիր օճազ իւղէրինտէ գայնամագտա պու-
լունտն թէնճիրէսի ֆըշըլտըսընը, զանն խոէրսին քի, քէ-
մալի արղու վէ մէմուրիյեէթ իւղրէ տիյնէմէքտէ խոի: Մէր-
գուժէնին նաօըլ պիր գարը օլմասընը անլամագ իւթէեէն
ղաթլարըն, ֆըանսըղլար Օկարը օլան Հանրի Մճիէնին չսյ-
եանը թէհայեիւր սուրէթտէ թէրսիւ խոիպ վէ թէճէս-
սիւմ իթտիլմիշ օլտուղու գարուճու գարըլարտան էն զիւ
եատէ չիւքին, էն զիեատէ եիւղլէրի կէօղլէրի պիւրիւշմիւշ
պուրուշմիւշ վէ եաղէլի պէրէլի, էն զիեատէ իւթիւ պա-
շը իւրեան պիւրեան վէ քիւրի բասլը վէ եըրթըգ մըրթըգ,
էն զիեատէ տիւղլէրի չըգմըշ, տօտագլարը գուրուեուպ չէ-
քիւմիշ վէ չէնէսի տիքիւմիշ, էն զիեատէ չէրիւ վէ գավլա-
ճը մուարազաճը, վէ տղըպէթըիար, էվվէթ մէրգուժ չէօհ-
րէթշուար էհլի սանաթըն իպլաղ իյլէտիկի գարուճու գարը-
լարտան, էն զիեատէ չէյթան չէհրէլի վէ զէհիւրի սուրէթ-
լի պիր գարընը, կէօղլէրի էօնիւնէ կէթիւտիքաէն սօնրա,
մատաժ Բիբլէնին տէ, իշթէ ծոա պէնղէմէքտէ պուլունմա-
սընը տէրիսաթըր իյլէմէլէրինի, բէճա իյլէրիւ:

Մէրգուժէնին, մէգքիւր ահվալ ու տիւլէագը մէղքիւ-
րէսինէ, պիղտէ քէնտի թարաֆըմըղտան, եալքըղ պիր
չէյ իլավէ իթմէքլիկի քեաֆի աոտ իտէրէք տէրիւ քի, օլ
պաշընա վաղ իթմիշ օլտուղու, Բօմա խմէրաթօրլարընտան
ճնուհնու խմէրաթօր ֆիթիւսիւն գըվըրճըգ սաչլարընա
պէնղէմէքտէ պուլունման սախթէ սաչլարը (բէրուգա), զա-
թէն սարճա օլտուղու հալտէ, իւղէրինտէն կէշմիշ օլան
պիր չօգ սէնէլէրին թէէստիլլէրիյլէ, պիր չօգ, մէսէլա գըլ-
մըղըճա, սարճա, էրմէրճէ, գըղըճա վէ սաչիր բէնքլէր
քէսպ իթմիշ օլտուղունտան, տտէթա սօն պահարտա տէօ-
քիւլմիւշ օլան աղաճլար եաբրաղլարընա պէնղէմէքտէ օլ-
տուղտան պաշգա, գարմագարըշ օլուպ, վէ ֆիթիլ ֆիթիլ
օլտուղլարը թաղտիրտէ տախի, թիքէն կիպի տիւրլմէքտէ:

վէ օտուռն կիպի տախի բէքիշմիշ պիր հալտէ պուլունմագ-
տէ խտիլէր: Մատամ Բիրլէ, ալթմըշ չաղարմատա պու-
լունտուղու հալտէ, մէդքիւր պիր թանէճիք վէ հպէտիյ-
եէթ իւզրէ պաշընը թէշէին իթմէքտէ պուլունման բերու-
դասընը, դաթան պաշընտան չրդարմագտա տէյիլ խտի:

Մէրգումէ, Բօտօլֆուն դաբուտան իշէրի կիրէրէք իշէ-
լուլէմէքտէ օլտուղունու կէօրտիւքտէ, դապա պիր սէս,
վէ նէզաքէթ սիզ պիր սէօյլէյիշ իլէ,

—Հէյ, պանս պադընըզ, նէրէեէ կիտիւօրսունուզ,—
տէտի:

—Մատամ, զանն իտէրիմ քի, պուրատա քիրալըզ պօշ
պիր օտա պուլունմագտա տըր, էօյլէ տէյիլմի, — տէյի
սիւալ իթտի Բօտօլֆ, ճադ լուղէթինի շէօյլէ պիր դուվ-
վէթլիճէ սուրէթտէ թէլաֆիուզ իաէրէք: Մէրգումուն,
մէզքիւր իլթիֆաթլըճա թէլաֆիուղու, մէրգումէինն զի-
եատէսիյլէ հօշունա կիթտիկինտէն, քէնտիսի տախի պիրազ
թէրպիյէլիճէ սէօյլէմէկէ պաշլաեարազ,

—Վազաա, տէօրտիւնճիւ դաթտա, էօյլէ պիր օտամըզ
վար իսէ տէ, շիմտի կէօրէմէեէճէքսինիզ տիւր... չիւնքի,
Ալֆրէտ պուրատա տէյիլտիր, տէյի ճէվապ վիրտի:

—Մ. Ալֆրէտ, պէսպէլլի մախաուժինիզ օլմալը տըր,
մատամ, էօյլէ տէյիլմի: Մճապա չօդ կիճմի կէլըր:

—Խայր, մէրգում օղլում օլմաեըպ, իլլա դօճամտըր,
մճուսիէօ. լաքին օ տէյիլ էմմա, գօճամ Բիրլէեէ Ալֆրէտ
մախլէօինի վիրտիկիմտէն տօլաեք, նէ սէպէպէ մէպնի չիւր-
հէեէ զահիպ օլարազ, էվլատըմը տըք սիւալ իթտինիզ:

—Խայր, հիշ պիր սէպէպէ մէպնի չիւրհէ իթմէյիպ,
անճադ էօյլէ, մախաուժինիզ տիւր տէյի զանն իթտիմ, եօդ-
տա, գօճանըզըն Ալֆրէտ չաղըլլա պիլմէսի հուգուգունա
քիմ դարըլլապիլիլ. լաքին, մատամ, էկէր միւսաատէ ի-
տէր իսէնիզ, մէրգումուն ալտէթինէ ճիւղիճէ պէքլէյէ-
յիմ, նաճըլ, օլապիլիլմի. չիւնքի, պու մահէլլէ իլէ պու
սօգադ իշիմճէ ույլունճա օլտուղունտան, մէդքիւր օտաեը

քերածըմբղ էօյլէ պիր ճիմրի քէօրէք տիր քի . . . եռումուր-
թոտ ալան սարըսընը պուլամալ :

—Քիմտիր պաշ քիրածը տէտիկինիդ :

—Մօնսիէօ Պրա-Րուժ տուր :

Մէզքիւր խամ, Բօտօլֆուն թէզէքքիւրլէրինի ուեան .
տըրտըղընտան, մէրգում իւզէրինտէ պիր իւրքիւնթիւ է-
սէրի հասըլ օլտու :

—Մատամ Բիբլէ, պաշ քիրածընն խամի նէ տիր տէ-
տի իտինիդ . . .

—Մ. Պրա-Րուժ :

—Մէրգումուն եէրլ նէրէսի տիր :

—Յէվ ոօգաղընտա ՎՅ նիւմէրօլու խանէտէ օթուրմալ-
տա օլուպ, վէ Շանդ-Էլիդէ խէնտէզլէրինտէ տախի պիր
մէյքէտէ թութմագտա տըր :

Շիւքհէտիլ օլարագ մէրգում, Բօտօլֆուն զաթէն իշիթ-
միշ օլտուղու Պրա-Րուժ օլմալը խաի . . . վէ պիթ թտպի, պու
թէսատիւֆ, Բօտօլֆա, բէք զարիպ պիր շէյ կէօրիւնմէք-
տէ խաի :

—Բէք ալէա, պաշ քիրածը Մ. Պրա-Րուժ իմիշ, —տէ-
տի մէրգում, —լաքին տալը միւթէսարըրֆը քիմ տիր :

—Մ. Պուրտօն իսէ տէ, պէնիմ մէրգում իլէ հիշ պիր
իշիմ օլմանըպ, անճագ Մ. Պրա-Րուժու թանըմագտանըմ :

Բօտօլֆ մէրգումէնին էմիիյեթինի ճէլպ իթմէք իսթէ-
տիկինտէն, թէքրարէն քէլամէ ազալ պիրլէ :

—Պագսանանընըղ, ուզիլէմ մատամ Բիբլէ, պէն պիր
աղ եօրիւնճանըմ, վէ սօուպ տան տա տօնտում տիթրէ-
տիմ . . . կիտիպ չունտան, եանընըղապի գօլթուգտան պիր
շիշէ «գասիս» իլէ իրի տէ գատէհ . . . վէ եախօտ իւշ տէ գա-
տէհ, չիւնքի, հալիլէ արթըղ գօճանըղըն տա ալտէթի եադ-
լաշմագտա տըր, կէթիւմէքլիկէ հիմմէթ իտէլմիտինիդ :

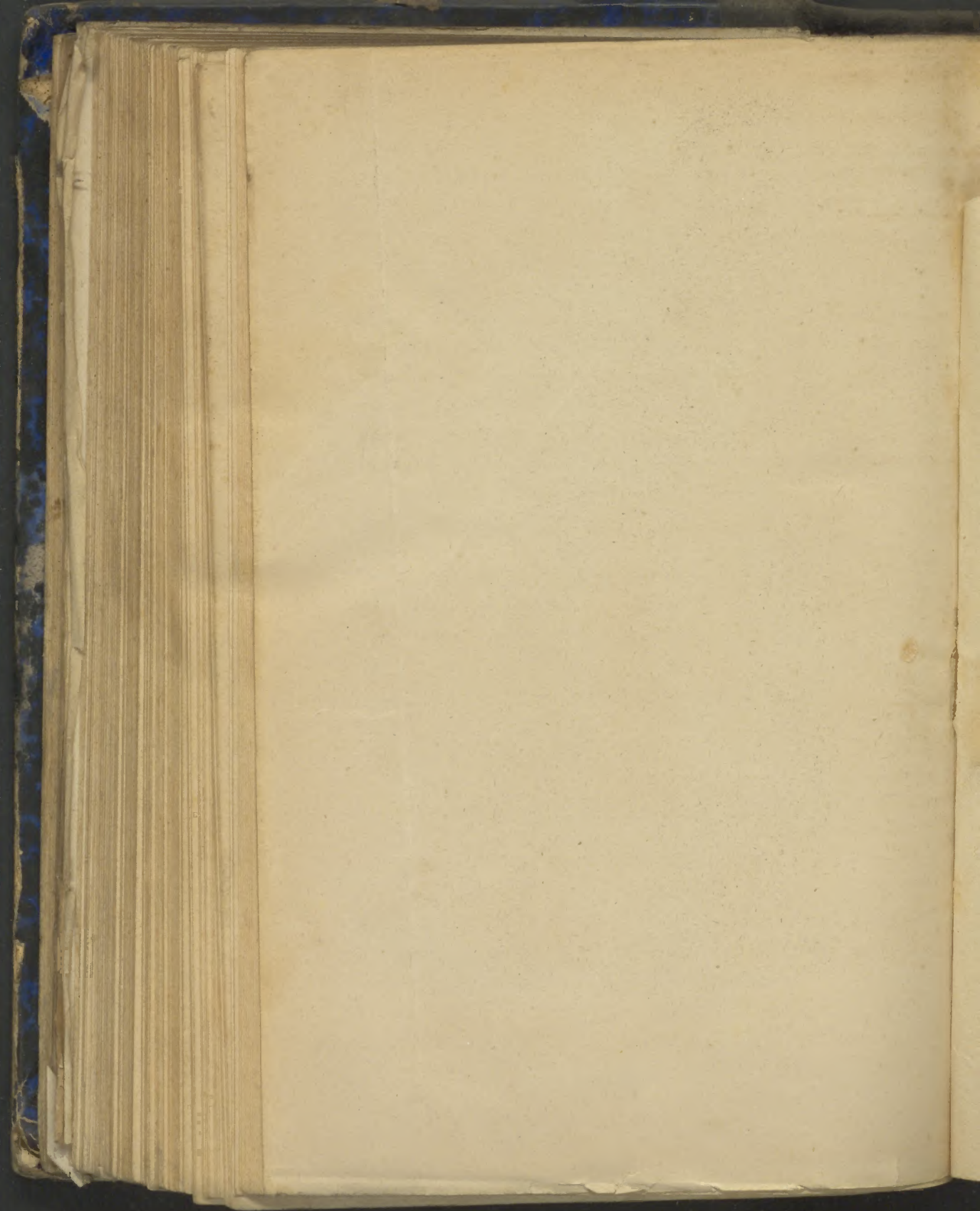
Բօտօլֆ պունու սէօյլէտիկիլէ պէրապէր, մէրգումէնէ
չըգարըպ պիր տէ պէշ Ֆըանդըղ վիրտի :

—Ա, մօնսիէօ, սիղ բէք ճանա եադըն պիր զաթ օլմա-

ըսընըզ, զիրա, անի վահիտտէ հէրքէսին հիւսնի թէվէճ-
 ճիւհ վէ մուհապպէթինի ճէլպ իտէպիլմէքտէսինիզ, — տէ-
 յի պաղըրտը մէրգումէ, չիչէք չըգարմըշ օլանլարըն պու-
 ռունլարը միսիլլու գապարճըղլար վէ սիվիլճիքէր իլէ տօ-
 լու օլան պուրնու, էհլի իչրէթ գարըլարա մախսուս պու-
 լունան աթէշի մէսէրրէթ իլէ բարլամագտա տըրլար կիպի
 պիր հալ ու հէյեթթ քէսպ իտէրէք. — բէք ալէա, կիտէ-
 յիմ, ֆագաթ, իւլ թանէ գատէհէ լէւզում օլմատըղընտան,
 եայլընըզ իբի գատէհէ կէթիլսէմ քեաֆի տիր, զիրա, պէն
 վէ Ալֆրէտ, իբիմիզ պիր գատէհտէն իչէրիզ, Ահ, զէվալլը
 իսթիհար գօճաճըղաղըմ, պիլմէզսինիզ, միւսիւ, ֆամիլեա-
 սը ուղըրունա տէլի տիվանէ օլուպ, վէ նէ եօլտա հիւրմէթ
 ու թաազիմ իտէճէկինի շաշըրան պիր ճա՛ն տըր . . :

— Տահա իյի եա, հայտէյինիզ կիտինիզ տէ, եինէ մէր-
 գումու տա պէքէքիզ . . :

— Բէք ալէա, էկէր պէն կէլէնէ գատար պիրի կէլիր
 իսէ . . . արթըզ օտամը պէքէլսինիզ, էօյլէ տէյիլմի:

— Օլ պապտէ քէմալի էմնիյեթ իւզրէ օլապիլիրսինիզ:
 Մէրգումէ կիթտի:

Արատան ճիւզի պիր վագըթ կէչտիքտէ, պիր բօսթա-
 ճը կէլէրէք, օտանըն ճամընը վուրտու, վէ գօլունու իչէ-
 րի սօգարագ, վէ «իւլ սո՛ւ» (27 բարա) տիլէրէք, իբի գը-
 թա մէքթուպ ուզաթտը:

— Ալթը սու օլմալը տըր, չիւնքի իբի մէքթուպ տուր,
 — տէտի Բօտօլֆ:

— Պիրինին իւճրէթի վիրիլմիշ տիր, — տէտի բօսթաճը:

Բօտօլֆ, բօսթաճընըն բարալարընը վիրտիքտէն սօնրա,
 կէրչի էվիլէ էմիրտէ, մէգքիւր մէքթուպլարը, բէք տիգ-
 գաթսըզ սուրէթտէ կէօզտէն կէչիրտի իսէ տէ, լաքին սօն-
 րատան քէնտիսինէ, բէք շայեանը տիգգաթ վէ մէրագ շէյ-
 լէր տիրլէր կիպի կէօրիւնտիլէր:

Մէգքիւր մէքթուպլարտան պիրի, մատամ Բիբլէեէ խի-
 թապէն օլտուղու հալտէ, զանէթլէ ճիլալը քեաղըտտան

օլան զարֆը արալարնտան, քէսկին սուրէթտէ պիր ասլէ ասլէ
 բո ասլէ ասլէ նամ սուրուն կիւզէլ գօգուսու կէլմէքտէ իտի :
 Վէ գըրմըզը լէօք միւհրիւ իւզէրինտէ տախի պիր Գ. վէ պիր
 տէ Բ. հարֆլէրի պուլունտուղու կիպի, մէզքիւր հարֆլարն
 եօգարըսընտա պիր ճէնքճի պաշլըզը , վէ ալթ թարաֆըն-
 տա տախի , պիր թաեազ իւզէրինտէ օլտուղու հալտէ Լէ-
 ժիօն տ'Օնէօր նամ նիշանըն խաշը պուլունմագտա իտի : վէ
 մէզքիւր զարֆըն իւսթիւնին եազըսընըն , գուլվէթի պիր
 էլ իլէ եազըլմըշ օլմասը անլաշըլմագտա իտի : Մէզքիւր
 միւհրիւն իւզէրինտէ կէօրիւլմէքտէ օլան , վէ դահրաման-
 լըզ իտտաասը ալէամէթինտէն պուլունան ճէնքճի պաշլը-
 ղը իլէ խաշը կէօրտիւքտէ , Բօտօլֆ կիւլիւմէմէկէ պաշ-
 լատը , վէ արթըզ իյիտէն տէ իգնա օլտու քի , զարֆըն եա-
 ղըսը , պիր գատըն եազըսը տէյիլ իտի : Ֆագաթ , պու-
 ճիւմէ իլէ տախի , մատամ Բիբլէեէ , մէզքիւր գօգուլու վէ-
 նիշանը իֆթիխարը մէքթուպու եազանըն քիմ օլմասընա ,
 պիր տիւրլիւ ագըլ իրտիրէմէտի . . . Մէզքիւր տիկէր մէք-
 թուպ , էսմէրճէ վէ ատի պիր քեաղըտ իւզէրինէ եազըլ-
 մըշ օլուպ , քէզալիք ատի մէքթուպ բուլու իլէ եարըշտըրը-
 մըշ , վէ իւզէրինտէն տէ իյնէլէնմիշ օլտուղու հալտէ , տիշ
 ամէլիեաթճըսը Մ. Սէզար Պրատամանթի տէյի իշար գը-
 լընմըշ իտի : Մէզքիւր մէքթուպուն իւզէրի , շիւրհէսիդ օ-
 լարագ , խասսէթէն հէմ սախթէ սուրէթտէ , վէ հէմ տէ
 քեաֆֆէսի տախի պաշ հարֆլէրի (գլխագիր) իլէ եազըլմըշ
 իտի , պու հալ , աճապա պիր կիզլի տույղուտան մը նէ-
 շէթ իլէմիշ իտի , եօգսա եազանըն քէյֆիմի էօյլէ իսթէ-
 միշ իտի , օրասը հէր նէ գատար մալիւմ տէյիլ իտի իսէ
 տէ , պու ճիւմէ իլէ տախի , մէզքիւր մէքթուպուն սուրէ-
 թի զահիրէսի , Բօտօլֆա մահզունիյեթպախշ պիր հալտէ
 կէօրիւնտիւ : Վէ մէզքիւր մէքթուպուն պիր եէրի ճիւղե-
 ճէ եըրթըլմըշ օլուպ , վէ պիր գաշ եազըլարը տա պօզուլ-
 մուշ օլտուգտան պաշգա . . . պիր եէրինտէ տախի , պիր
 կէօզ եաշը լէքէսի քէշֆ ու միւշահէտէ օլունմագտէ իտի :

Մատամ Բիրլէ, պիր շիշէ ֆրէնք իւզիւմիւ շարապը իլէ
իքի տէ գատէհ ալմըշ օլտուղու հալտէ կէլտի, վէ,

—Պիրազ կիճիքտիմ, էօյլէ տէյիլմի, մօնսիէօ, —տէ-
տի մէրգումէ, —լաքին, նէ՛ չարէ, պիր քէրրէ պիզիմպա-
պա ժօզէֆին տիւքքեանընտան իչէրի կիրէն, էօյլէ գօլայ-
լըզլա տիշարը չըգամազ քի... էօ՛ֆ, բէք չըկըն պիր իւ-
թիեար հէրիֆ տիր... :

—Բօսթաճը շու իքի մէքթուպու կէթիրտի, մատամ,
—տէտի Բօտօլֆ:

—Ա՛, զահմէթ վիրմիշ օլտում սիզէ... աֆվընըզը տի-
լէրիմ, մօնսիէօ... պէս պէլլի բարասընը տա վիրմիշ օլմա-
լըսընըզ, էօյլէ՞ մի:

—Էվվէթ:

—Հիմմէթինիզտէն թէշէքքիւր իտէրիմ. տիմէք տիր
քի կէթիրտիկիմ արթան բարատան թէնզիլ իթմէլիյիմ, էօյ-
լէ տէյիլմի... գա՛ն բարա վիրտինիզ:

—Իւշ սու, —տէյի ճէվապ վիրտի Բօտօլֆ, մատամ
Բիրլէնին վիրմէք իսթէտիկի զարայիպ նէվինտէն օլան հի-
սապ իւզէրինէ կիւլիւմսէեհէքք, —լաքին, մատամ, նիյեհէ-
թիմ վուզուֆճուլուզ թէրպիյեհէսիզլիկինտէն իպարէթ օլ-
մատըլը հալտէ, նազարը տիգգաթըմը տավէթ իթմիշ օլան
պիր շէյի պէեանէ ճէսարէթ իտէրիմ, շէօյլէ քի, մէզքիւր
մէքթուպլարտան պիրիսի, սիզէ խիթապ օլուպ, վէ հազան
զաթ տա հէրքիմ իսէ, մէզքիւր մուհապպէթնամէսինտէն,
բէք կիւզէլ գօգուլար կէլմէքտէ տիր:

—Հանըեա պագալըմ, —տէտի մէրգումէ, մէզքիւր
ճիլալը քեաղըտա եազըլմըշ օլան գօգուլու մէքթուպու ա-
լարազ. —Ալիմ Ալլահ էօյլէ, հազգընըզ վար տըր, մօն-
սիէօ... ֆիլվազը պիր աչգ ու սէվտա՛ մէքթուպունա պէն-
զմէքտէ տիր: Ա՛, պա՛գընըզ շու պաշըմա կէլէն պէլաեա
... աճապա գա՛նդի չարգըն հէրիֆին իչի տիր պու... :

—Իյի եա, մատամ, եա գօճանըզ չիմտի պուրատա պու-
լունմուշ օլտա՛ իտի, օլ վազըթ նէ՞ եաբաճազ իտինիզ:

—Աման էօյլէ շէյլէր սէօյլէմէ յինիզ, պիրա, Իւզէրիմէ պայղընըզ կէլիր: Պագաթ, պէն տէ սալթ տիվանէլիք իթմէք տէ յիմ... անլատըմ, անլատըմ, —տէտի մէրգումէ, ումուզլարընը սիւքէրէք, —էվլէթ, պիլտիմ... պիլտիմ... մէզքիւր մէքթուպ Բոտուրան տըր... օֆ, նէ՛ գատար գօրգտում իտի. ազ գալտըքի չըլտըրաճադ իտիմ. չիւնքի, ֆէնասը նէ տիր, մօնսիէօ, պիլլըմիսինիզ, Ալֆրէտ հատտէն զիեատէ գըսգանճ տըր, հէման պիր Պէտէվի գատար գըսգանճ տըր տիսէմ ճայիզ տիր:

—Իշթէ տիկէր մէքթուպ տա շու տուր, օ տա միւսիւ Սէզար Պրատամանթի իամինէ խիթապ տըր:

—Հա՛, էվլէթ... պիզիմ իւչիւնճիւ գաթտա պուլուսնան տիշճիյէ տիր... Անը մէքթուպլար շէշէնէն աթմալընըմ:

Բօտուրֆ, մէրգումէնին, մէքթուպլար շէշէնէն տիմէսինտէն, էվլէլ էմիրտէ, եանլըշ պիր շէյ անլատը չիւքհէսինէ զահիպ օլտու իսէ տէ, սօնրատան, ֆիլվագը մէզքիւր մէքթուպու, գօնճու չէվիլմիշ օլուպ, վէ տիվարտա ասըլմըշ պուլունան պիր չիզմէ իչինէ աթարզընը կէօրտիւ:

Մէրգում օլ պապտէ իզհարը թէաճճիւպ իտէրէք պագմագտա իտի:

—Աճա՛յիպ, —տէտի Բօտուրֆ... —սիզ սահիհէն մէզքիւր մէքթուպու չիզմէնին իչինէ՞ մի աթմագտապընըզ...

—Շիւքհէսիզ, մօնսիէօ, մէզքիւր չիզմէ մէքթուպ չիզմէսի տիր... պէօյլէ եաբմամըզ չօդ իյի օլմագտա տըր, հիշ պիր մէքթուպ զայպ օլմամագտա տըր. չիւնքի, քիրաճըլար ազչամ օլուպ տա տէօնէնէ գատար, կէլէն մէքթուպլարը օրաեա աթարըզ, վէ ավտէթլէրինտէ տախի, եա Ալֆրէտ վէ եատա պէն, մէզքիւր չիզմէնի սալլար պաշ աշաղը իտէրիզ, վէ հէրքէսին մէքթուպունու աեըրըր սահիպինէ վիրիւրիզ:

Մատամ Բիբլէ պիր թարաֆտան պունու սէօյլէտիկիլլէ պէրապէր, տիկէր թարաֆտան տախի քէնտուեէ կէլէն

մէքթուպու աշմագտա օլտուղունտան , մէգքիւր մէքթուպուն հէր թարաֆընը էվիրիպ չէվիրիպ պագտըգտան , վէ ճիւզիճէ պիր սըգլէթ իւզըէ պուլունտուգտան սօնրա , Բօտօլֆա խիթապէն ,

— Պանա կէլէն մէքթուպլարը տայիմա Ալֆրէտ օգու մագտա տըր , չիւնքի պէն օգումագ պիլմէմ . իմտի , մօնսի . . . հիմմէթ իտիպ տէ պունու տա զաթընըզ օգուր մուսուհուղ . . :

— Պա՛շ իւսթիւնէ , մատամ , — տէտի Բօտօլֆ , զաթէն մէրգումէտէ մէգքիւր մէքթուպու եագանըն քիմ օլտուղունու անլամագլըզ մէրագը աթէշիլէ եանմագտա օլարագ : Մէգքիւր մէքթուպուն ճիւլը քեաղըտը պիր քէօշսինտէ զիրի սէպգաթ իտէն Գ. վէ Բ. հարֆլարը իլէ , պիր ճէնքճի պաշըղը վէ պիր տէ նիշանը իֆթիխար բէսիմլէրի պուլունտուղու հալտէ , միւնսէրիճաթը տախի , շու աթիտէրի իֆատէլէրտէն իպարէթ պուլունմագտա իտի :

« Եարընքի ճիւմաա կիւնիւ , սաաթ օն պիրտէ , օտալարըն իքիսինտէ տախի ալէա աթէշլէր եագըլարագ ըսըտըլմալը տըրլար . ֆագաթ , պու ճիւմէ իլէ տախի , բէք տէ էրքէնտէն եագըլմամալը տըրլար . այնալար պիր իյիճէ սիլինիպ բարլաթըլմալը տըրլար . վէ քեաֆֆէյի էշեալարըն էօրթիւլէրի չըգարըլմալը տըրլար : ֆագաթ , պու ճիւմէ իլէ տախի , սիլինիպ թօղլարը ալընտըղլարընտա , հիշ պիր էշեանըն եալըղընըն չըգըպ պօղուլմամալընա տա տիգգաթը թամմէ օլունմալը տըր . վէ պինապէրին , օճագ եագըլըր իքէն , հալընըն իւզէրինէ աթէշ սըչրաեըպ տա եանմամասընա , վէ եախօտ քիրլէնմէմէսինէ , իհթիմամը թամ օլունմալը տըր : էկէր , շայէտ , պէն կէլմէզտէն էվվէլ , սաաթ պիր բատտէլէրինտէ , արապա իլէ պիր գատըն Վէլիպ տէ , Մ. Շարլ տէյէրէք , պէնի աիւալ իտէճէք օլուր իսէ , մէրգումէ պէնիմ տայիբէմէ չըգարըլմալը , վէ պատէհու , գաբու եինէ գաբաթըլարագ քիլթիլէնմէլի , անախթարը աշաղը ինտիլիլմէլի , վէ կէլտիկիմտէ , պանա վիրիլմէլի տիր : »

Հէրնէ գատար մէզքիւր մէթուպուն ինչասը , բէքնի-
զամընտա տէյիլ իտի իսէ տէ , Բօտօլֆ , մագսէտինն նէտէն
իպարէթ օլտուղունու անլատըղընտան , մատամ Բիբլէեէ ,

—Մէզքիւր պիրինճի գաթտա , քիմ օթուրմագտա տըր ,
տէյի սիւալ իյլէտի :

Մէրգումէ ճատը , սարը վէ պուրուշմուշ բարմաղընը ,
սարգմագտա օլան տօտագլարընա կէօթիւրէրէք , վէ պէտ-
խահճա պիր հալ իւզրէ կիւլէրէք ,

—Սո՛ւս օլունուզ . . . պունլար , հէք գարըճա ֆիթնէ-
քեարլըգլարտան իպարէթ շէյլէր տիրլէր , տէտի :

—Ազիզէմ մատամ Բիբլէ , պունու սիւալտէն մագսէ-
տիմ պաշգա պիր շէյ օլմանըպ . . . իլլա մալիւմ եա , պիր
ատամ պիր եէր թուլթաճաղը վագըթ . . . էվվէլա անլամագ
իսթէր քի . . .

—Էվվէթ , բէք աշիքեար տըր , հագգընըզ վար տըր . . .
չիմտի սիզէ մատտէեի անլաթտըրըրմ , վէ անլաթտըրմագ
իչին տէ , էօյլէ պիր չօգ լագըրտըեա իհթիեաճ եօգ տուր ,
իքի չիֆթ լագըրտըտան իպարէթ պիր շէյ տիր . . . Պուն-
տան ալթը հաֆթա գատար մուգատտէմ , պուրաեա պիր
տէօչէմէճի (թաբիսիէր) կէլտի , վէ օլ վագըթ պօշտա պու-
լունան պիրինճի գաթը կէզիպ կէօզտէն կէչիրտի , ֆիյեա-
թընը սօրուպ անլատը , վէ ֆէրտասը կիւնիւ տալսի , մէր-
գում պիր կէնճ , սարը , վէ ազ պըեըզլը , վէ նիշանը իֆ-
թիխար թաշըմագտէ օլուպ , վէ բէք թէմիզ կիյինմիշ պաշ-
գա պիր պտէմտէ պիրլիքտէ օլտուղու հալտէ թէքրարէն
կէլտի : Տէօչէմէճի մէրգում կէնճ ատէմէ , Գօճանդան չաղըր-
մագտէ իտի . . .

—Տիմէք տիր քի , մէրգում ասկէրիտէն պիրիսի իտի :

—Ասկէրիտէ՛ն մի , —տէյի ճէվապ վիրտի մատամ Բիբ-
լէ ումուղլարընը սիբէրէք , —վա՛յ պիզիմ պաշըմըզա , էկէր
ասկէրիք էօյլէ ատամլարա գալմըշ իսէ . . . էկէր պէնիմ
Ալֆրէտ գաբուճուլուզ եաբապիլիւր իսէ , մէրգումտա աս-
կէրլիք եաբապիլիւր . . .

—Սէպէ՞պ :

—Սէպէպլի՛ նէ օլաճագ , տիւղճէ մէրգում ասաքիրի մի-
լիյեէ գօմանտանլարընտան պիրի օլմալը տըր , վէ պէսպէլ-
լի տէօշէմէճի տէ մէրգումու թաթեիպ իտիպ եարանմագ-
լըգ նիյեէթիլէ , գօմանտան չաղըրմագտա պուլունմալը
տըր . . . նասըլ քի պէնիմ Ալֆրէտէ տէ գաբուճու չաղըր-
տըգլարընտա , գօլթուգլարը գապարմագտա տըր : Նիհա-
եէթ , Բօմանտան կէլիպ (պիզ տախի մէրգումուն իսմինի պիլ-
մէտիկիմիզտէն , տայիմա գօմանտան չաղըրմագտաեղ) հէր
շէյի կէօրտիւքտէ , մէրգում թաբիսիէրէ , «Բէք ալէա , պու-
րասը իշիմէ կէլիր , խանէ սահիպիլէ կէօրիւշիւպ գօնուշու-
նուգտա , լաղըմ կէլէնլէրի եաբըպ սըրասընա գօնուշու-
նուգտա , լաղըմ կէլէնլէրի եաբըպ սըրասընա գօնուշու-
նուգտա . . . Պաշ իւսթիւնէ , գօմանտան» տէտի թաբիսիէր տախի . . .
—վէ ֆէրտասը կիւնիւ , թաբիսիէր , մէրգում նամընա օլ-
տուղու հալտէ , մուգավէլէնամէեի իմգալատը : Էվվէթ ,
մուգավէլէնամէ , թաբիսիէր իլէ Պրա-Բուժ մապէյնինտէ
իճրա իտիլտի , չիւնքի , կէօրիւնիւշէ նէզարէն , մէրգում տէ-
լիգանլը , քէնտիսինի թանըթտըրմագ իսթէմէքտէ իտի ,
վէ ալթը այլըգ քիրաեը տա բէշինան վիրտի : Վէ պատէ-
հու , անինտէ իշիլէր կէլտիլէր , հէր պիր շէյի գալտըրըպ
աշաղը ալտըլար , սէտիրլէր վէ իբէքլի բէրտէլէր կէթիւրիպ
տօնաթտըլար , վէլհասըլ , մէգքիւր տայիրէեի , ատէթա
պուլվարլար գահվէխանէլէրինտէն պիրի կիպի թէճհիզ ու
թէզեիւն իլլէտիլէր : Վէ հաթթա , հէր թարաֆա տա , էօյլէ
ալէա վէ գալըն վէ եուժագ հալըլար գաբլատըլար քի ,
ատամ իւղէրլէրինտէ կէզտիկի վագըթտա , պիր թիւյլիւ
հայվան բօսթու իւղէրլինտէ կէզմէքտէ տիր զանն իլլէմէք-
տէ տիր . . . Պունլար քեամիլէն թէրթիպ իտիլիպ պիթտիք-
տէն սօնրա , գօմանտան կէլիպ սէյր իթտի , վէ Ալֆրէտէ
տախի , —«Սիզ պու տայիրէեի պագըպ գաեըրմագլըղը տէ-
րիւհտէ իտէպիլլըմիսինիզ , հէր նէ գատար պէն , հէր վա-
գըթ կէլէճէք տէյիլ իսէմտէ , վագըթ վագըթ աթէշ եա-
գըլաճագ տըր , վէ պէնիմ կէլէճէկիմ կիւն վէ սաաթտա , հէր

չէ՛յ հազըր վէ միւքէմէլ պիր հալտէ պուլունաճագ տըր . պէն կէլէճէկիմ կիւն վէ սաաթը , բօսթաեա մէքթուպ վիւրէրէք , էվլէլինտէն սիզէ խապէր վիրիրիմ , հա՛ , նասըլ , իշինիզէ կէլիւր մի , տէտիքտէ , պիզիմ եալթագլանըճը Ալֆրէտ տախի , «էվլէթ , գօմանտան» տէյի ճէվապ վիրտի :

—Բէք ալէա , լաքին , այլըղընըղա՛ նէ իսթէրսինիզ :

—Այտա եիկիրմի ֆրանգ , գօմանտան :

—Այտա եիկիրմի ֆրանգ մը , հա՛յտէ սիզ տէ , եա՛հու , գաբուճու , լաթիֆէ՛ մի իտիեօրսունուզ , եօգսա ճիտաթօ օ . լարագ մը սէօյլէեօրսունուզ : » —Վէ իշթէ մերգուճ . քիպար . լըգ թասլամագտա օլան տէլիգանլը , պօշտա սագլաեաճաղը պիր տայիրէ իշին , պու գատար պօշ մէսարիֆլէրի վէ իս . րաֆլարը եաբտըղը թագտիրտէ , պիզէ կէլինճէ իսէ , խա . սիսիկի վէ միսկինլիկի թուլթարագ , մահիյեէ պիր գաշ ֆը . րանգ զիեատէ վիրմէք իսթէմէտիկինտէն , զէվալը գօճաճը . ղըմ իլէ , չէքիշէ չէքիշէ բաղարլըղա չըգըշտը , վէ նիհայէթ այտա օն իքի ֆրանգտա տաեանտը տուրտու , վէ Ալֆրէտ տէ գապուլ իթմէքլիկէ մէճպուր օլտու : Էվլէթ , մօնսիէօ , եա՛լընըղ օն իքի ֆրանգ վիրտի : Մերգուճուն ճիմքիլիկի խաթ . րումա կէլտիքճէ , հիտտէթիմտէն , գանըմ պաշըմա՛ սըչրա . մագտա տըր . . . Վա՛յ կիտի գօմանտանլըգ վա՛յ , գաջա՛ ա . լըրսընըղ պէօյլէ ճէպի տէլիք գօմանտանլարը : Մօնսիէօ , տիւշիւնիւնիւզ պիր քէրրէ սիզլին իլէ մերգուճ պէյնինտէ տէրքեար օլան ֆարգը ազիմի , —տէյի իլավէյի մէգալ իթ . տի մերգուճէ , Բօտօլֆա խիթապէն . քէմալի լէթաֆէթ իւղ . րէ սէօյլէեէրէք . —սիզ քէնտինիզէ էօյլէ գօմանտան մօ . մանտան իամի վիրտիրմէտիկինիզ , վէ հիշ պիր թավը ու աթ . վար սաթմագ իսթէմէտիկինիզ , վէ անըն կիպի պիրինճի գալթտա օթուրմաեըպ , իլլա ֆագըրը հալինիզ իգթիզասըն . ճա , թա տէօրտիւնճիւ գալթա գատար չըգմագլըղա գա . նաաթ կէթիրտիկինիզ թագտիրտէ պիլէ , եինէ , եալընըղ պիր լագըրտը իլէ , մահիյեէ ալթը ֆրանգ վիրմէքլիկի գա . պուլ իթտինիզ :

—Օլ վաղըթտան պէրու, մէրդում քօտանդան պուրանա կէլմէքտէ մի տիր :

—Շիրմոտի անլահաճադ սընըզ կէլիպ կէլմէտիկինի, վէ իշ-թէ իշին ասըլ շայեանը իսթիհզա վէ ղարիպ եէրի տէ օրասը տըր . կէօրիւնիւշէ նէզարէն , մէրդում իլէ բէք կիւզէլ սու-րէթտէ ոլուրնունտան թութուպ էյլէնմէքտէ օլմայը տըր-լար , չիւնքի , պու տէֆա իլէ իւշ տէֆա տըրքի , մէրդում մէքթուպլար եաղարազ , աթէչլէր եազտըրմագտա , հէր սիր շէյի հաղըրլաթտըրմագտա , վէ պիր տէ գատըն կէլէ-ճէկինի խապէր վիրմէքտէ խէ տէ , նէ՛ կէլէն վար տըր վէնէ տէ կիտէն : Մհ , նէ՛ գատար տա իյի եաբմագտա Երըրլար , իլթէ էօյլէ ատամլարա պէօյլէ եազըշըր , հէման օ պէքլէ-մէքտէ օլսուն քի կէլէճէք տիր տէյի :

—Օնտան պէրի քիմնէ կէլմէտի մի :

—Տիյնէ յինիզ քի սէօյլէյէեիմ . . : Պու իւշ տէֆալար տան պիրինճի տէֆասընտա գօմանտան եանըպ թութու-շարագ , վէ պիր թէքէպպիւր իւզրէ Թօտագլարը արասըն-տան թիւրքիլէր շաղըրարագ , թամ իքի սաաթ պէքլէյիպ տուրաու խէ տէ . . . քիմնէլէր կէլմէտիկինտէն , վէ պիզ ի-սէ մէրգումուն թալր ու հարէքէթինի կէօրմէք , վէ էյլէն-մէք իւզրէ հարֆէնտազլըզ իթմէք նիյեէթինտէ պուլուն-տուղումնղտան , օտամըզըն էօնիւնտէն կէլիպ կիթմէքտէ իքէն , —«գօմանտան , սէօյլէտիկինիզ օլ մինի մինի հանըմ-ճըղազ կէլիպ չըգմատը , վէ սիզի տէ հիշ սիւալ իտէն օլմա-տը , —տէտիմ վէ մէրգումտախի ճէվապ վիրէրէք , վէ հիտ-տէթ ու մահճուպիյնէթ իւզրէ սէօյլէեէրէք , —չօ՞ք իյի , չօ՞գ իյի» —տէտի , վէ հըրսընտան նաչի թըրնագլարընը չիյնէ-եէրէք վէ աղըր աղըր եէօրիւեէրէք պըրագըպ կիթաի : Վէ իքինճի աէֆասընտա խէ , քէնտիտի կէլմէզտէն էպիլէլ , պիյր գօմիսիօնէր , «Մ. Շարլը» նամընա եազըրմըշ օլտուղու հալ-տէ պիր ուֆագ մէքթուպ կէթիրտի , պէն մէրգումուն Ել տէֆա տախի ալտատըրմագտա օլմասը չիւբհէսինէ պահիպ օլտուղումտան , գօճտմըա պէրապէր կիւլմէքտէն պատըլ-

մագտաւ իրէն, պիրտէ քէնտիսի կէլտի, վէ պէն տախի, թըպ-
դը պիր ասկէր գարը թարգընտա սէլամա տուրարագ, է-
լիմին արգասընը բէրուգամա տաեաթտըմ, վէ, — «գօման-
տան, իշթէ սիզէ պիր մէքթուպ, գօրգարըմքի պո՛ւ կին
տախի իւմիտինիզ պօշա չըգաճագ տըր,» — տէտիմ: Մէրգու՛մ
չէօյլէ պիր, Պարթեւ գրալլարընտան Արթապսն վարի թէ-
քէպպիւր իւզրէ եիւզիւմէ պագտը, վէ մէզքիւր մէքթու-
պու աչըպ օգուտու, ըսթագօզ կիպի գբբ գըրմըզը օլտու,
վէ սալլանըպ հօրչա բօշա եէօրիւեէրէք, վէ եինէ տիշէրի
արասընտան մըրըլտանըպ թիւրքի չաղըրարագ, պըրագըպ
կիթտի իսէ տէ, հիշ չիւբհէմ եօգ տուր քի, աշուրի մէր-
թէպէ հիտտէթ տույմագտա իտի. . . չիւնքի, զաթէն հիտ-
տէթմիզաճ պիր ատամ օլտուգտան պաշգա, պուրնունուն
ուճունուն բէնկի աթմասընտան տախի, տէրունինտէ հիւքմ
իթմէքտէ օլան էսէրի զայզ ու զազապ, աչիքեար սսւրէթ-
տէ անլաշըլմագտա՛ իտի. արթըգ պէն օլ վագըթ, քէնտի
քէնտիմէ, «Օ՛խ, նէ տէ կիւզէլ օլտու, վար չիմտի իսթէտի-
կին գատար գըզ . . . օ՛հ, բէ՛ք ալէա, բէ՛ք ալէա, իշթէ
պէօյլէ օլմալը տըր, սէնին կիպի ճէպի տէլիք վէ խասիս պիր
գօմանտանա, անճագ պէօյլէ եագըշըր, էվվէթ, պէօյլէ եա-
գըշըր, զահիր, հայտէ չիմտի, քէնտի խըտմէթին իշին, այտա
օն իքի ֆրանգտան զիւատէ վիրմէմէքլիկի էօյրէն, տէտիմ:

— Է՛յ, իւչիւնճիւ տէֆա՛ նասըլ օլտու :

— Հա՛, իւչիւնճիւ տէֆա, պէն էօյլէ զանն իթտիմ քի,
իգպալ պիզիմգօմանտանա եավէր օլաճագ տըր տէյի, չիւն-
քի, մէրգու՛մ, օլ տէֆա, քէմալի մէսէրրէթ վէ մէմունիյ-
եէթ իւզրէ, կէօզլէրի տիշարըտ իշարը տիւշմէքտէ օլտուզու,
վէ թավը ու հարէքէթինտէն, մութլագա միւրատընըն հու-
սուլի հագգընտա էմնիյեէթի թամմէսի վար տըր կիպի պու-
լունտուզու հալտէ, պիր ահքեամ իլէ կէլիպ չըգտը . . . վա-
գաա, տօղրուեու սէօյլէմէքլիք լազըմ կէլտիկի թագտիրտ
. . . մէրգու՛մ զաթէն տիւպէր պիր տէլիգանլը օլտուգտան
պաշգա, հէմբէք կիւզէլ սուրէթտէ կիլինմիշ գուշանմըլ իտի,

վէ հէմ տէ իւզէրինտէն, ատէթա միսք քէտիսի կիպի միսք
 դօգմագտա իտի . . . վէ իֆրաթ մէրթէպէ սէվինճլի օլտու-
 ղունտան, սայքի տեագլարը եէրէ տէկմէեօրճասընա գա-
 պարըպ ուշմագտա իտի . . : Մէրգում, տայիրէսինին անախ-
 թարքնը ալտը, վէ պիզէ տէ, եօգարը չըգար իքէն, կիւ-
 եա տիկէր տէֆալարըն աճըսընը, արթըգ պու տէֆա չը-
 գարաճագ տըր կիպի, պիք ղուրուր ու իսթիհզա իւզրէ, —
 «Մէրգումէ գատըն կէլտիկինտէ, տայիրէմ գաբուսունուն,
 եօգարը չըգտըղը կիպի, թա գարչըսընա կէլէճէկինի խա-
 պէր վիրինիք . . . » տէտի: Վէ պիզ տէ, «չօգ իյի» տէտիք:
 Վէ, կէրէք պէն վէ կէրէք դօճամ, հէր նէ գատար եինէ
 չիւրհէ իւզրէ պուլունմագտա իտիք իսէ տէ, մէրգումէ գա-
 տընը տա զիատէսիյէ մէրագ իտիպ մութլագ կէօրմէք իս-
 թէտիկիմիզտէն, խասսէթէն իքիմիզ պիրլիքտէ, օտատան
 տիշարը չըգարագ, կիտիպ կէչիտին գաբուսու էչիկի իւզէ-
 րինտէ պէքէմէկէ պաշլատըգ . . : Ֆիլ վագը, բէրտէլէրի
 գաբալը օլտուղու հալտէ, ուֆագ վէ մաի պօեալը պիր ա-
 րապա կէլտի, վէ թա էօնիւմիւզտէ տուրտու: «Թամամ,
 իչթէ պու օլմալը տըր, —տէտիմ Ալֆրէտէ, —Հայտէ պիզ
 պիրալ իչէրի չէքիլէլիմ քի, պիզիմ կէլն հաւը չէքինիպ ու-
 թանմասըն» —տէտիք: Արապաճը ինիպ արապանըն գաբու-
 սունու ալտը, վէ պիզ տէ, տէրունինտէ, տիզլէրի իւզէրինտէ
 պիր մանչօն (էլլէրինի իչինէ սօգաճագ քիւրք), վէ եիւզիւնտէ
 տախի պիր սիեաճ պիւրիւնճիւք պուլունտուղու, վէ էլինտէ-
 քի պիր մէնտիլ իլէ տիհանընը գաբաթմագտէ, եանի աղ-
 լամագտա տըր կիպի պիր հալտէ օլտուղու թագտիրտէ,
 ուֆաճըգ պիր գատըն օթուրմագտա պուլունտուղունու
 կէօրտիւք, վէ արապանըն մէրտիվէնի տէ աշաղը ալընտը
 իսէ տէ, մէրգումէ աշաղը ինէճէք եէրտէ, արապաճընա
 պիր շէյ սէօյլէտի, վէ մէրգումտա աշուրի մէրթէպէ թէ-
 աճճիւպ իտէրէք, թէքրարէն արապանըն գաբուսունու գա-
 րատը:

—Տիմէք տիր քի, մէրգումէ հիշ աշաղը ինմէտի, էօյլէ մի:

— Խայր, Եփէնտի, առաւ աշաղը ինմէտիքտէն պաշգա, Էլլէրինի կէօղէրի իւղէրինէ վաղ իյլէտիկի հալտէ, արապանն թա իչէրիսինէ չէքիլի վիրտի: Պէն պու հալի կէօրտիւկիւմտէ, հէման իլէրու տօղրու աթըլարտգ, տահա աքապտը, քէնտի Էէրինէ չըգմաղտան Էվվէլ, մէրգումա — «նէ օ, դափատար... կէրլմի կիտէճէքսինիլ» — տէտիմ. վէ մէրգում տախի, — Էվվէլ, — տէտի: — Նէրէտէ կիտէճէքսինիլ, — տէյի թէքրարէն մէրգումա սիւալ իյլէտիկիմտէ, մէրգում տա, — կէլտիկիմիլ Էէրէ, — տէտի: վէ պէն տէ, — Նէրէտէն կէլտի իտինիլ, — տէտիմ, վէ մէրգում տախի, — Պէլ-Շաս սօգաղը քէօչէսինտէ վաղը Սէն-Տօմինիք սօգաղընտան, — տէյի ճէվապ վիրտի:»

Բօտօլֆ, մէգքիւր սօգաղըն իսմինի իշիթտիկինտէ, թիւլլէրի թիքէն թիքէն օլմաեա պաշլատը:

Ջիւնքի, քէնտինին էն իսաս տօսթլարընտան պիրի օլուպ, վէ Էվվէլճէ տէ զիքրի սէպգաթ իթմիշ օլտուգու իւղէ, Խայլի վաղըթտան սլէրու, իւղէրինտէ պիր մէրադ վէ պիք քէտէրի աղիմ հիւքմ իթմէքտէ պուլունան մարքի տ'մրվիլին գօնաղը, մէգքիւր Պէլ-Շաս սօգաղը քէօչէսինտէ վաղը Սէն-Տօմինիք սօգաղընտա պուլունադտա իտի: Բօտօլֆ քէնտու քէնտույէ, աճապա պու տէտիքլէրի դատըն, մէրգումէնին զէվճէսի մարքիլ տ'մրվիլմի իտի, վէ, աճապա մէրգումէ պէօյլէ պաշտան չըգտըրլարտգ, քէնտի ըրդ ու նամուսունու աեադ ալթընա ալմագլըղը իրթիքեապ մի իթմէքտէ տիր, քէնտի խարապընմի մուճիպ օլմագտա տըր, վէ աճապա, գօճապը, մէրգումէնին իշպու հարաքեաթընա հէմլարէսինտէն տօլաեք տիւշարը չիւքհէմի օլմագտա տըր... իհթիմալ տըր քի, մէրգումուն քէտէր ու մէրադընա սէպէպ օլան վէ կիւվէ կիպի գալպինի Էէյիպ տէշէլմէքտէ պուլունան տէրտի աղիմի, անճապ մէրգումէնին հարաքեաթընա հէմլարէսի օլմագտա տըր, տէյի տիւշիւնիւպ մէրադ իթմէկէ պաշլատը: Բօտօլֆուն ֆիքրինտէ պու եօլաա բէք չօգ չիւքհէլէր թէվէլլիւա իյլէտիլէր իտէ տէ, մէրգում

մէ մարքիցի բէք ալէա թանընըպ, վէ էօյլէ պիր գատըն-
լարտան օլմատըղընը պիլտիքտէն պաշգա, մէրգում Գօհն-
աա պէնդէր պիր ատաւմ իլէ կէօրիւշիւպ գօնդւմագտա
օլմասընը տա պիր տիւրլիւ տէրխաթըր իտիպ պուլամամագ-
տախտի: Վէ պունտանտա գաթինաղաւր, մէրգումուն էֆքեա-
լընճա, մէրգումէ կէնճ գատըն, մարքիզ օլմաեըպ տա,
պաշգա պիր գատըն օլտուղու հալտէ, կէլիպ մէգրիւր սօ-
գադտան պիր արապահա պինմիշ օլմասը տա, իհթիմալին
խարիճինտէ տէյիլ իտի: Վէլհասըլ, Բօտօլֆ, մէրգումէ-
նին մարքիզ օլմասընը պիր տիւրլիւ ագլընա սըղտըրըպ ի-
նանմամագտա իաի իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, պիւ-
թիւն պիւթիւն շիւբհէ վէ էնտիշէսինի, վէ իղթիւրապը տէ-
րունիսինի, պիր վէճհլէ տէֆ իտէմէտիկինտէն, մատամ
Բիբլէ, օլ անտէ մէրգումուն իւզէրինտէ հասըլ օլան պիր
էսէրի պիհուզուրինին ֆարգ ու ֆէհմինէ վարտը, վէ,

—Ո տէյիլ էմմա, մօնսիէօ, նիշին էօյլէ տալըպ տիւ-
շիւմէկէ պաշլամագտասընը, —տէյի սիւալ իլլէտի:

—Աճապա, գա՞նդի սէպէպէ մէպնի, օլ մէրգումէ գա-
տըն: Թա պուրահա գաբուհա գատար կէլտիքտէն սօնրա
... թէպտիլի նիյեէթ իտէրէք, եինէ կէրի կիթմիշտիւր, տէ-
յի տիւշիւմէքտէյիմ. . .

—Քիմ պիլիր, մօնսիէօ . . . օլ անտէ ֆիւրրինէ պիր շէյ
մի տօղտու, խաթըրնա պիր գօրգու մու կէլտի, Եօգսա
պիր իթիգատը պաթըլ բէնշէսինէ մի տիւշտիւ. . . Պիզ, գա-
տըն թալիֆէսի, իշթէ պէօյլէյիզ, օլ գատար զայիֆ թա-
պիաթը. . . վէ օլ գատար տա գօրգադ վէ ճէնապըզըզքի. . .
—տէտի մէրգումէ պէտշէհրէ գարը գօրգադճա վէ մահ-
ճուպճա պիր թարզ իւզրէ, —տէյէպիլիրիմքի, էկէր մա-
աղալլահ, պէն տախի, էօյլէ կիզլի Եօլլարտա կէպէրէք. . .
Ալֆրէտէ խիւանէթ իթմէքիկէ չըզըչաճագ օլսամ. . . հիշ
շիւբհէմ Եօգ տուր քի, ասլա գարարը գաթի վիրէմէէէ-
րէք, բէք չօգ տէֆա, թէպտիլի նիյեէթ իթմէքիկէ մէճ-
պուր օլաճաղըմտըր, լաքին, Ալլահ իթմէսին, հաշա, Ալ-

ըս'հ իթմէսին քի, էօյլէ պիր խայինճէ հօլլարտա՝ պուլու-
նաեըմ: Չէ՛ վալլը գօճաճըղըմ, նի՛չին զատտարլըդ իտէյիմ
... հէլէ տօղրուսու, օլ պապտէ գօճաճըղըմ, պէ՛նիմ հագ-
գըմտա, ճիւմիէ ալէմտէն զիեատէ էօյլենիւպ իթիխար ի-
տէպիլիր...

— Ինանըրըմ էօյլէ օլմասընա, մատամ Բիբլէ, սիզին նէ
մէրթէպէ ար ու նամուսունուզու թանըր վէ վիգայէեէ չա-
լըլըր պիր գատըն օլմանըղ, զաթէն եիւզիւնիւզտէ՛ն տախի
պէլլի տիր... Պագաթ, աճապա մէրգումէ կէնճ գատըն
քի՛մ իմիշ տիր:

— Մէրգումէսին կէնճ օլուպ օլմատըղընը պիլմէմ, չիւն-
քի եիւզիւնիւ հիշ կէօրէմէտիմ... Եալընըղ շունու պիլի-
րիմքի հիշ պիր սէս սօլուգ չըգարմագաղըն, նաալ կէլտի
իսէ, էօյլէ տէ կէրի տէճնիւպ կիթտի... Էմմա, նէ՛ գատար
իյի եաբտը կիթտիկինէ, պիլիւմիսինիզ, բէք մէմնուն օլ-
տուգ, էկէր օլ արատա ճն ֆրանգ գաղանմըշ օլա իտիք,
եինէ օլ գատար մէմնուն օլմաեաճագ իտիք:

— Սէպէ պ:

— Չիւնքի, պու իւչիւնճիւ տէֆա օլարագ ալտանմըշ
օլմասը իւզէրինէ, գօմանտան իւզէրինտէ հասըլ օլաճագ
օլան պիրհալու հէյեթի, տէրլսաթըր իթմէքտէ իտիք...
չիւնքի, կիւլէ կիւլէ չաթլաեաճաղըմըղը բէք ալէա պիլմէք-
տէ իտիք... չիւբհէսիզ իտիք... Շիմտի պագընըղ նէ՛ հաբ-
տըգ, վէ պիզիմ գօմանտան էֆէնտի իլէ նա՛սըլ էյլէնտիք:
Էվվէլ էմիրտէ, կիտիպ անինտէ վուգուի հալի, եանի հա՛ւ՛
էֆէնտիսինին կէլիպ տէ կէրի կիթտիկինի խապէր վիրէճէք
եէրտէ... վարսըն գաղ կիպի պիրաղ տահա պէլլէսին, վէ
հինտի կիպի տէ դապարըպ մըրըլտանսըն տիյէրէք, թամ պիր
աաթճըղաղ արա վիրտիք... Պատէհու, աեաղլարըմտա
անճագ քէչէ բապուճլարըմ օլտուզու հալտէ, պէն քէնտիմ
չըգտըմ, մալիւմ եա դաբուսու տա թա մէրտիվէն պաշըն-
տա գարչըտա իտի, վէ պիպ տէ օլ կէլէճէք օլան հանըմա,
քէնտի էմրի իւզրէ, անը խապէր վիրէճէք իտիք... կիտիպ

գաբուսունու երթի վերտիմ, գաբու սէս չըգարարագ ա-
չըլալ, վէ կէրէք մէրտիվէն իւզէրինտէ, վէ կէրէք մէզ-
քիւր տայիրէնին գաբուսու կէշիտինտէ, սիֆիր պիր գա-
րանլըդ հիւքմ իթմէքտէ պուլունտուղու թագտիրտէ, իշէ-
րի կիրտիմ. . . Պիր տէ պէն գաբուսուն իշէրի կիրէր կիր-
մէզ, պիզիմ տիլտատէ գօմանտան, պէս պէլլի գաբուսու
աշան քէնտի մաշուգասը տըր զանն իտէրէք, վէ ազլը պա-
շնտան կիտէրէք, գօշուպ կէլտի, պէնի եանլարըմտան
եագալտարագ գուճագլատը, վէ իլթիֆաթլըճա պիր սէօյ-
լէյիլ իլէ, Ա՛հ, Բէլէի, Դէլէի պէտէ կէճէրէիլ. . . տէտի :

Բօտօլֆի պու արատէ, հէր նէ գատար աղըր տիւշիւն-
ճէլէր իլէ մէշղուլ պուլունմագտա իտի իսէ տէ, պիր թա-
րաֆտան պու զարիպ վագաաեը իշիթմէքտէ օլուպ, վէ տի-
կէր թարաֆտան տախի, մէրգումէ մատամ Բիրլէ կիպի,
պիր միսկին բէրուգալը, նէֆրէթամիզ չէհրէլի, պուրուշ-
մուշ բաթլիճան սուրաթլը, վէ եարէլի պէրէլի պուրուն-
լու տիւնեա կիւզէլինին եիւզիւնէ պագմագտէ օլտուղուն-
տան, արթըզ քէնտուլի թուլթամաեարագ կիւլիւմնէտի :

Մատամ Բիրլէ, ա պուլուլ պիր չէհրէ իլէ կիւլիւպ սէվին-
մէքտէ օլտուղու, վէ պու կիւլիւշիւ տէ, զաթէն տէրքեար
օլան օլ պէտ չէհրէսինէ, պիր գաթ տահա էսէրի հէյպէթ
վիրմէքտէ պուլունտուղու թագտիրտէ, թէքրարէն քէլա-
մէ տէվամ պիրլէ,

—Հա՛, հա՛, հա՛, տուրունուզ, տահա պունտան տա թօ-
աֆը վար տըր, նասըլքի շիմտի կէօրէճէքսինիլ.—տէտի:—
Պէն մէրգումուն պու ալտանըշընը կէօրտիւքտէ, աալա ալ-
տըրպ սէս չըգարմատըգտան պաշգա, նէֆէսիմի տախի
թուլտում, վէ քէնտիմի, մէրգումուն գուճաղընա աթը
վիրտիմ. . . պիր տէ թէրպիյէսի՛զ հէրիֆ, կիւեա պիր էօ-
րիւմճէկէ էլի թօգանմըշ տըր տա իւրքմէքտէ տիր կիպի,
իզհարը նէֆրէթ իտէրէք, վէ, —«Ա՛, հաֆըզ Ալլահ, քիմ
սին սէն, —տէյէրէք պաղըրմաեա պաշլամասըն մը : «Գօ-
մանտան, պէն իմ, մատամ Բիրլէեիմ, սիզին գաբուճու-

նուզում, իմոհ, բէճա իտէրիմ, էլլէրնիզի քէնտինիզէ չէ-
 քինիզ, վէ պէլիմի պրադընըզ, զիրա օլ սիղին կիճ գալմըչ
 օլան մէլէկինիզ պէն տէ յիլիմ, թէչէքքէւր իտինիզ քի, Սէֆ-
 բէտ եանըմտա տէ յիլտիր, եա մաա՛ղալլահ, մէրգումտա
 պէրապէրիմտէ պուլունմուշ օլտա իտի, օլ վագըթ հալինիզ
 նիճէ օլաճագտը» տէտիմ: Մէրգում զաղապընտան բիւր ա-
 թէչ քէսիլէրէք, —նէ՞ իսթէրսինիզ, —տէտի: —Գօմանտան,
 մէրգումէ դատըն պիր արապա իլէ կէլտի, —տէտիմ: —
 էյ, հա՛նըեա, նէրէտէ տիր, նի՛չին եօգարը չըգարմատը-
 նըզ, հայտէ յինիզ, չարուզ սէօյլէ յինիզ, եօգարը պուեուր-
 սուն. պէ ճանըմ, պու նա՛սըլ սէրսէմ առամլար իմիշսինիզ
 սիզ, պէն սիզէ նէ՞ թէնպիհ իթտի իտիմ. իշիթմէտինիզ մի
 իտի, մէկէրչի անլամատընըզ մը իտի, օ՛ֆ, —տէտի: —էվ-
 վէթ, գօմանտան, հէմ իշիթտիր, վէ հէմտէ բէք ալէա ան-
 լատը իտիր, մէրգումէեի եօգարը կէճտէրէճէք իտիր. —
 էյ, հա՛նըեա, նի՛չին կէճտէրմէտինիզ. —չիւնքի մէրգու-
 մէ գատըն. . . —էյ, նէ՞ օլմուշ, սէօյլէ յինիզ, ա՛ ճանըմ,
 չարուզ սէօյլէ յինիզ, —չիւնքի մէրգումէ դատըն վագաա
 կէլտի էմմա, եինէ կէլտիկի կիպի տէ, կէրի տէճնիւպ կիթ-
 տի. —նէ՞ սէօյլէեօրսունուզ, էօյլէ իսէ մութլագա սիղ պիր
 չէյ սէօյլէմիշ, վէ պիր պուտալալըզ իթմիշ օլմալը՛սընըզ.
 —տէյի պաղըրտը մէրգում տահա զիեատէ հիտտէթլէնէ
 բէք: —Խայր, գօմանտան, պիզ հիշ պիր չէյ եարմատըզ վէ
 հիշ պիր չէյ տէ սէօյլէմէտիր, հաթթա, մէրգումէ արա-
 պատան աշաղը պիլէ ինմէտի. արապաճը, ինսին տէյի գա-
 բուեու աշտըղընտա, մէրգումա, թէքրտըէն կէրի տէճնէ-
 բէք, եինէ կէլտիկի եէրէ կէօթիւրմէսինի էմր իթտի, վէ
 իշթէ պըրագըպ կիթտիլէր. —աիմէք տիր քի, արապա հէ-
 նուզ չօգ եիրագլանմըչ օլմամալը տըր, —տէյի պաղըրտագ,
 ալէթթաճիլ դարուեա տօղլու գօշմագ էսթէտի իսէ տէ,
 պէն մէրգումէ, —Խայր, գօմանտան, արապա եաղընտա
 տէյիլ տիր, կէրի տէճնէլի պիր սաաթտան զիեատէ օլմուշ
 տուր, տէյի —ճէվապ վիրտիկիմտէն, —նասըլ, պիր սաաթ-

տան զիեատէ՛մի օլտու , ամա՛ն եա Բէպպիմ, նե՛ սէօյլէ-
 եօրսունուղ . . . իյն՛ եա, նիչին օլ վագըթտան պէրու խապէր
 վիրմէյիպ տէ պէքլէտինիդ , ճանըմ պու նա՛սըլ իշ տիր պու ,
 —տէյի պիւթիւն պիւթիւն ամէշ քէսիլէրէք պաղըրմանա
 պաշլատը . —Ա՛ճայիպ , մէկէրչի պունա շաշմագ իսթէ՛ր մի
 . . . պիրտէն պիրէ խապէր վիրմէքլիկէ գօրգտուգ քի , պէքի
 պու տափա տա էլինիզին պօշա չըգտըղընը կէօրտիւկիւ .
 նիւզաէ , ճանքնըզ բէք սըգըլըր , վէ բէք տէ մահզուն օլուր-
 սունուղ տէյի . » —Վէ պունու պէօյլէ սէօյլէտիկիմ վագըթ ,
 ֆիրքիմունէն քէնտի քէնտիմէ տախի , —եա՛ , պուտալա զէն-
 տօսթ նէվճիվան , իշթէ պէօյլէ հըրսընտան քէնտի քէնտի-
 նի ետէյիպ բարէլէնմէլիսին քի , պիր տահա պէնի պէլիմունէն
 գուճագլամանը էօյրէնէ՛սին , տէտիմ : —« Զը՛գընըզ , տէ՛ֆ
 օլունուղ շուրատան , սիզ նէ սէօյլէտիկինիզի պիլմէեօրսու-
 նուղ » —տէյի պաղըրտը , վէ քէմալի զազապ իւզրէ կիյինմիշ
 օլտուղու պիր թաթար պիչիմի կիճէլիք գաֆթանընը (բօպ
 տը շանպը) չըգարտը , վէ պաշընտաքի գլապտան իշլէմէլի
 Բում թաքկէսինի գալտըրըզ եէրէ վուրտու . . . Տօղրուսու
 բէք կիւզէլ պիր թաքկէ իտի . . . հէլէ օլ կիճէլիք գաֆթա-
 նընը տէր իսէնիզ , էօյլէ պիր կիւզէլ գումաշտան եաբըլմըշ
 իտի քի , ատամըն կէօղլէրի գամաշմագտա իտի . վէ գօ-
 մանտան քէնտիսի իսէ , ատէթա պիր ամէշ պէօճէկի կիպի
 բարլամագ տա իտի . . :

—Լաքին , մատամ , սիզ պու եօլտա պիր մուամէլէտէ
 պուլունմագլըզա , հիշ դօ՛րգմատընըզմը , վէ պէքի սիզի մէէ-
 մուրիյեթինիզտէն չըգարարագ , վիրտիկի օն իքի ֆրանգ
 մաաշը քէսէր տէյի , հիշ շիւբհէ իթմէտինիզմի :

—Խայր , ապա էօյլէ պիր գօրգուեու ֆիրքիմունէն պիլէ
 կէլիւմէմիչիմտիր , չիւնքի էօյլէ պիր շէյ եաբմանա ճէսա-
 բէթ իտէմէեէճէկինի բէք ալէա պիլմէքտէ իտիմ . . . զա-
 թէն մէրգում պիլիմ բէնչէմիզտէ տիր . . . չիւնքի , պիզ քէն-
 տի մաշուգասընըն նէրէտէ պուլունտուղունու պիլմէքտէ
 օլտուղումուլտան , էկէրչի պիլէ գարշը ճիւզի պիր շէյ սէօյ-

լէսէճէք օլսա իտի, պիզ տէ քէնտի ֆօհասընը մէյտանէ չըգարմագլըզ թէհտիտինէ չըգըլմագլըղա հազըր պուլուն. մագտա իտիք. . . պունտան տա գաթինաղար, քիմ կէլիպ տէ օլ քէնտի չինկեանէլիք իյլէեհէրէք վիրմէքտէ օլտուղու եալընըզ օն իքի ֆրանգ իլէ խըտմէթինի իճրա իյլէեհէճէք իտի: Մէկէրչի խարիճտէն պաշգա պիր գարը մը կէթիրէ. պիլէճէք իտի, տէ՛ եավրումտէ, հէլէ գալգըպ էօյլէ պիրինի կէթիրսին տէ կէօրսիւն, մէկէրչի պիզ օնա ըահաթ վիրիպ տէ տուրտուրո՛ւրմուհուղ, խիւտա ալիմ, սէքիզ կիւն տէյինճէ բապուճսուղ գաչըրըրըզ: Օլ խասիս հէրիֆ, տահա պիզի թանըմագտա տէյի՛լ տիր, էվվէթ, մճնսիէօ, բէք խասիս պիր ատամտըր, շէօյլէ քի, քէնտի կէլմէսինէ գատար գաչ բարչա օտուն եագըրլմըշ օլմասընը անլամագլըզ ալշագլըղ տէրէճէսինէ գատար թէնէզզիւլ իտէրէք, կէլտիկինտէ կիտիպ օտունլարը պիրէր պիրէր սայմըշտըր. . . Նիհայէթ, աշիքեար անլաշըլմագտա տըր քի, մէրգուճ, ըասթ կէլա պիր մըգտար սէրվէթէ սահիպ օլմուշ օլան կէօրմէտիկին պիրի օլմալը տըր. . . պիր թարաֆտան քիպարլըզ սաթմագ իսթէտիկի հալտէ, տիկէր թարաֆտան տախի տիլէնճիլիկի էլտէն պըրագմամագտա տըր, վէ պինսպէրին, պիր թարաֆտան տա իսրաֆլար իյլէտիկի թագտիրտէ, տիկէր թարաֆտան իսէ, պէշ բարաեը արաեըպ չինկեանէլիք իթմէքտէ տիր: Կէրչի պէն մէրգուճուն ղարագքեարանէ սուրէթտէ ֆէնալըղընը իսթէմէքտէ տէյիլիմ, լաքին, շունու տա ինքեար իտէմէմքի, մաշուգասըր թարաֆընտան շէքմէքտէ օլտուղու էզա վէ ճէֆալարը տա կէօրտիւքճէ, աշուրիմէրթէպէ մէմուն օլուպ սէֆա տույմագտա վէ էյլէմէքտէյիմ. . . Վէ հիչ չիւբհէնիզ օլմասըն քի, մէրգուճէ, պունու պուրնունտան եագալաեարագ, աեը կիպի օյնաթմագտա տըր, շիմտիյէ գատար եարտըղընը թէքրարէն եաբաճագ տըր, թէքրարէն կէլմէքիկէ սէօզ վիրիպ ալտատաճագ, վէ թէքրարէն տէ կէլմէեհէճէք տիր, պէն պու պապտէ իտտաա իտիպ պահսա տախի կիրիշէպիլիրիմ: Հէր նէ հալ իսէ, կի-

տիպ վուգուլի հալի, շու պիզիմ եանըմըգտաքի գօմշու իսթ-
րիտեաճը գարըեա նագլ իտէյիմտէ, պիրաղ տա մէրգու-
մէ կիւիւպ էյլէնսին: Պարի օլ քիւչիւճէք հանըմ, սահի-
հէն պիր քէրրէ կէլտէ իտի տէ, նուր ճէմալընը կէօրիւպ
անլասա իտիք, հալէա պիլմէքտէ տէյիլիզ քի, էսմէ՞ր մի
տիր, սա՞րը մը տըր, կիւզէլմի տիր, եօգսա չիրքի՞ն մի տիր:
Պապսանաեընըզ, մօնսիէօ . . . շու խիեանէթ տօլապընըն,
պիր գէվալը վէ թէվէքէլլի երքէքտէն կիզլի օլարազ չէվ-
րիլմէքտէ օլտուղունու, ինսան էկէր տիւչիւնիւր իսէ . . .
գահգահա իլէ կիւլմէսի կէլիր, էօյլէ տէյիլմի: Ֆազաթ, նէ՛
վաղիֆէմիզ, վարսըն անը տա քէնտի տիւչիւնսին. լաքին,
հէր նէ գատար պէօյլէ սէօյլէմէքտէ իսէմտէ, պու ճիւմլէ
տախի, պիչարէ ատամը, հէր քիմ իսէ, եինէ աճըմագտա-
եըմ, եիւրէկիմ բարէ բարչա օլմագտա տըր: Ա՛, աֆիլ ի-
տէրսինիզ, մօնսիէօ . . . շու թէնճէրէմի աթէչին իւզէրին-
տէն կէրի ալանըմ, էլ վէրիր օլ գատար բիչիպ գայնատը-
ղը: Պիր էօքիւզ իշկէմպէսի բիչիրմէքտէյիմ . . . Ալֆրէտ
մէզքիւր եէմէկի բէք սէվէր, վէ հաթթա օլ գատար զի-
եատէ սէվէր քի, քէնտի թապիրինճէ, — պիր իշկէմպէսէ
գարչըլըզ, թէքմիլ Ֆրանսաեը. . . էվվէթ ըուհու կիպի սէվ-
մէքտէ օլտուղու քէնտի վաթանընը ֆէտա իթմէքլիկէ գա-
տար հազըր տըր . . . ա՛հ, պիլմէզսինիզ, պէնիմ իսթիեար
գօճաճըղըմ բէք սէվիմլի պիր ճան տըր:

Մատամ Բիրլէ, քէնտի ֆամիլեաճա էօմրիւնտէն չան-
չանըզ իտիպ տէ պահս իթմէքտէ իքէն, Բօտօլֆ տախի,
տէրին վէ հիւզնէնկիզ թէֆէքքիւրլէրէ տալմագտա իտի:

Բօտօլֆ, հագգընտա պահս կէչմէքտէ օլան մէզպուրէ
ուֆաճըզ գատըն, (իսթէր մարքիզ օլտուն, իսթէր պաշ-
գա պիր գատըն), պիրինճի վէ իքինճի տէֆա լանտէ-վու
վիրտիկինտէ, հիչ շիւրհէ ճայիզ տէյիլտիր քի, էվվէրին-
տէն, խայլի վագըթ թէրէտալա իւզըրէ պուլունմուշ, վէ
գարար վիրմէք իչին ֆիքրինտէ խայլի կիւճլիւքէր չէքմիշ

օլմայր տիր, վէ պատէհու տախի, քէնտի ագըլըզճա ա-
մէլու հարէքէթինին նէթիճէլէրինի կէօղլէրի էօնիւնէ կէ-
թիրէրէք, տիւչարը խէվֆ ու հիրաւ օլմուշ, վէ չօգ տա իհթի-
մալ տըրքի, մուճիւրի սէլամէթի օլաճագ օլան պիր նէտամէթ
սայէսինտէ, մէղքիւր մուսիպէթէնկիզ վատինին իճրաւըն-
տան կէրի տուրմագլըզա միւսարաւթ իթմիշ պուլունմայր
տըր, տէյի տիւչիւնմէքտէ իտի:

Մէրգում, պէլքի մէրգումէ պատըն, սահիհէն մար-
քիզ տ'Արվիլ տիր տէյի տիւչիւնիւլ շիւբհէէէ զահիպ օլ-
տուգճա, պիր քէտէրի աղիմ դալպինի դաւրամագտա ի-
տի. զիրա, նասըլքի իլէրուտէ տէ կէօրիւլէճէք տիր, զա-
թէն, մէրգումէ հագգընտա, գալպինտէ հիսս իթմէքտէ
օլտուղու էսէրի մէյլու մուհապպէթինի, օլ կիւնէ գատար
ասլա զահիրէ չըդարմանարագ, վէ մէրգումէէ տախի աշ-
մանարագ, անճագ գալպինտէ սէթը իյլէմէքտէ իտի. չիւն-
քի, գօճասը մարքի տ'Արվիլի, գարտաշը կիպի սէվմէքտէ
օլտուղունտան, ղէրրէճէ տօսթըլզա գարշը օլան պիր խի-
եանէթի, իրթիքեապ իթմէքտէ տէյիլ իտի. Մէրգում, քէն-
տու քէնտուէէ, նասըլ օլուպ տա, մարքի տ'Արվիլ կիպի
կէնճ, ագըլը, սատըզ, ալիճէնապ, վէ ալէլտուսուս մէր-
գումէ ղէվճէսինի բուհու կիպի սէվմէքտէ պուլունան պիր
ատէմ, գօմանտան կիպի ահմագ վէ ղէվճէք պիր ատէմէ
թէրճիհ իտիլմէքտէ վէ գուրպան վիրիլմէքտէ տիր, պու
մէրթէպէ պիւլիւք պիր ֆէնալըզ, աճէպա գաճնղի խէթա
վէ գաճնղի պաթսըղըզտան նէշէթ իթմէքտէ տիր, տէ-
յի տիւչիւնիւլ զիհն եօրմագտա, վէ աճապա, մէրսումէ
մարքիզ, մէրգում գօմանտանըն, եալընըզ սէյլէնմէքտէ
օլան սիմասը տիւլէրլիկինէմի գաբըլըպ տիւտատէ օլմագ-
տա տըր տէէէրէք, տիւչարը իսթիզրապ օլմագտա իտի:

Պու ճիւմլէ տախի, Բօտօլֆ, մատամ տ'Արվիլին, ըիդ-
գաթըլը պիր եիւրէկէ, ագլու ֆէթանէթէ, տուղու վէ լէ-
թաֆէթէ, վէ խասայիսի ալիյէէէ մալիքէ պիր գատըն օլ-
տուգտան պաշգա, իֆֆէթ ու նամուսունա տախի, ղէրրէ-

ճէ պիր լէքէ կէթիրմէմիչ պուլունմասընը, բանա պիլմէքտէ
խտի: Վէլհասըլ, մերդում, արիգ ու ամիղ պիր իյիճէ տիւ-
չիւնտիւքտէն սօնրա, ադըպէթքեար, մերդումէնին, քէն-
տի տօսթունուն զէվճէսի օլմամասընա, քէնտինճէ գարար
վիրիպ իսքեաթ օլտու:

Մատամ Բիրլէ, քէնտի թէնճէրէսի իչինի պիթիրտիք-
տէն սօնրա, Բօտօլֆ իլէ, թէքրարէն միւքեալէմէէէ պաշ-
լատը, վէ,

—Մատամ, իքինճի գաթտա՞ քիմ օթուրմագտա տըր,
—տէյի սիւալ իթտի:

—Բեաղըտ աչըպ վէ ֆալ պագմագլըգտա քէսպի շէօհ-
րէթ իթմիչ օլան փալիտէ Պիւրէթ օթուրմագտա տըր...:
Մէրդումէ օլ գատար ուսթա տըր քի, էլինիղին իչինէ պագ-
տըղընտա, ատէթա պիր քիթապ օգուր կիպի, հէր շէյի
օգուր վէ սէօյլէր: Նիչէ պիւյիւք վէ լաեւդլը զաթլար պի-
լէ, քէնտի ֆալլարընա պագտըրմագ իչին, մերդումէէէ
կէլիպ միւրաճաթ իթմէքտէ տիրլէր... մերդումէ, քէն-
տի ալըրլըղընճա բալա գազանմագտա տըր...: Ֆագաթ,
պու ճիւմլէ իլէ տախի, մերդումէնին սանաթք, եալքնըպ
պու ֆալճըրլըգ օլմաեւըպ, իլլա տահա սայիր սանաթըր տա-
խի պուլունմագտա տըր:

—Պաշգա՞ նէ սանաթը վար տըր:

—Էօթէքինէ պէրլիքինէ, պիր ուֆագ էֆէյէնի «անդըլ-
կիպի, ֆայիղ իլէ բարա տախի վիրմէքտէ տիր:

—Հա՛, անլատըմ, տիմէք տիր քի... րէհին իլէ իսթիգ-
րազ վիրմէքտէ օլմալը տըր, էօյլէ տէյիլմի:

—Էվլէթ, էվլէթ... վէ հաթթա, ասըլ պիւյիւք էֆէյ-
նի «անդըլնտան զիեատէ ուճուլ ֆայիղ իլէ վիրմէքտէ օլ-
տուգտան պաշգա, էօյլէ անըն կիպի, քէնտի իչինի, գար-
մագարըլ պիր սուրէթտէ տէ թուլմագտա տէյիլտիր...:
վէ էօյլէ պիր թագըմ էվրագլար, սէնէտլէր, տէֆթէրլէր,
գայտլար, գուեուտլար վէ նիւմէրօլար միսիլլու, պիր չօգ-
տօլաշըղլը մուամէլէլէրի տէ պուլունմագտա տէյիլտիր...

խոյր, տալա, ասլա . . . Մէսէլա, պիրիսի, վալիտէ Պիւրէ-
թէ իւշ ֆրանգ գըյմէթինտէ պիր կէօմլէք կէթիրիպ տէ,
բարա իսթէտիմի իտի, մէրգումէ, ծնա չըգարըր եարմ
ֆրանգ վիրիր, շու շարթ իլէ քի, մէրգում տա սէքիլ կիւն սօն-
րա պիր ֆրանգ կէթիրմէքլիկէ պօրճլու օլուր . . . վէ կէ-
թիրմէտիկի թագտիրտէ իսէ, մէգքիւր կէօմլէք քէնտիսինէ
գալըր . . . կէօրիւ եօրմուսունուզ, նէ՛ գատար սատէ վէ գօլայ
պիր մուամէլէ տիր, հա՛, էօյլէ տէ յիլմի . . . հէր վագըրթ եու-
վարլագ պիր հիսապա մալիք պուլունմագտա տըր . . . էօյլէ
քի, մէգքիւր իշի, պիր ուֆագ չօճուգ պիլէ չէվիրէպիրի:
Մէրգումէնին պու ախղու իթասը բէք զարիպ վէ բէք կէօր-
մէկէ շայեան տըր . . . բէհին վիրմէք իչին էօյլէ չէյլէր կէթիր-
մէքտէ տիրլէր քի, իշիթսէնիզ, ինանմանըզ կէլմէզ, մէսէ-
լա, պէն պիր քէրրէ էսմէրճէ պիր բարաղան գուշու կէ-
թիրտիքլէրինի պիլէ քէնտի կէօղլէրիմ իլէ կէօրտիւմ . . .
էմմա, նէ՛ գատար պէլալը պիր հայլէն իտի, տիվանէ կիպի
պաղըրըպ չաղըրմագտա իտի . . .

— Բարաղան գուշունուտա մը բէհին ալըպ տա, բարա
վիրմէքտէ տիր . . . է՛յ, գա՛ն ֆրանգ վիրտի իտի . . .

— Տուրունուզ, սիպէ սէօյլէ յէեիմ . . . մէգքիւր բարա-
ղան, թանըտըղմըզ պիր գուշ իտի. չէօյլէ քի, շուրատա
եագընտա, Սէնթ-Սվօա սօգաղընտա պուլունմագտա օլան
բօսթաճը պիր տուլ գատընըն, եանի մատամ Էրպէլճուն
օլուպ, վէ մէրգումէ տէ, մէգքիւր գուշու ճանը կիպի սէվ-
մէքտէ իտի. պիլիմ վալիտէ Պիւրէթ, մէրգումէսէ, «Պէն
չիմաի սիզին պու հայվանընըզա գարչըլըզ, կէրչի 10 ֆրանգ
վիրիրիմ, լաքին, շու շարթ իլէ քի, սէքիլ կիւն տէյլինճէ,
վէ թամ էօյլէյին, 20 ֆրանգ կէթիրմէքլիսինիզ, էկէր կէթիր-
մէէէճէք օլուր իսէնիզ . . . (չիւնքի, նասըլ քի եօգարտա
տալիսի սէօյլէտիք, ֆայիզի իլէ 20 ֆրանգ իթմէքտէ իտի,
տայիմա հիսապ եուվարլագ օլմալը իտի . . .) Էվվէթ, էկէր
եէվմի մէզպուրտէ, կէրէք 20 ֆրանգը, վէ կէրէք սէքիլ
կիւնտէ եէյէճէկի եէմին բարատընը տա պիրլիքտէ կէթիր-

մէջ իսէնիզ, պիլիւրմիսինիզ նէ՞ եաբարըմ, պու սիզին ժագօնուզա (բաբաղանըն իամի), սըչան օթուլլա թէրպիյէ իտիլմիշ կիւզէլճէ պիր մայտանօս սալաթասը եաբտըղըմ կիպի, եէտիրիր իբրամ՝ եաբարըմ: Էվվէթ, մէրգումէ զաթէն քէնտի գէվալլը միւշթէրիսինին, մէզքիւր գուշու նէ՞ գատար սէվմէքտէ օլմասընը բէք ալէա պիլմէքտէ օլտուղունտան, պունու պէօյլէճէ սէօյլէտի . . . Վէ պու վիրտիկի գօրգու սայէսինտէ տէ, վալիտէ Պիւրէթ, տէյիլ սէքիզ կիւն սօնրա, իլլա եէտի կիւն տէյինճէ, 20 ֆրանգա գալուշտու, վէ մատամ Էրպէլօ տա, հէր կիւն Ֆ. Էր, վէ Ս. Էր վէ Պ. Էր (*) պաղըրարագ, դիատէսիյլէ սօֆուլուգ թապլամագտա օլան Ալֆրէտին մահճուպիյէթ ինի մուճիպ օլմագտա օլան օլ ուղուրսուզ հայվանընը ալըպ կիթտի . . . Ալֆրէտին, էօյլէ սօֆու օլմասընըն սէպէպի բէք աշիքեար տըր, շէօյլէ քի, մէրգումուն վալիտէսի պիր մարապետ օլուպ, վէ բէտէրի տախի պիր բահիպ պուլունտուղու հալտէ . . . զէմանը իխթիլալտա, նասըլ քի մալիւմիւնիւզ տիւր . . . րահիպէր, րահիպէլէր իլէ էվլէնտիքլէրինտէն, մէրգումլար տախի պիր պիրինի ալմըշ իտիլէր . . .

— Զանն իտէրիմքի, մէրգումէ վալիտէ Պիւրէթին պաշգա պիր սանաթը օլմամալը տըր:

— Էկէր էօյլէ զանն իթմէք ճայիզ իսէ . . . Էվվէթ, օլմամալը տըր. ֆագաթ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, մէրգումէ, Պրա-Րուժ իլէ լա Շուէթ նամ պիր թէքկէօզ գարըտան պաշգա քիման յի իշէրի սօգմատըղը պիր ուֆագ օտասընա չէքլէրէք, պաղը քէրրէ պիր նէվի մաքինա չէվիրմէքտէ տիր:

Բօտօլֆ, մէրգումէնին պու լագըրտըլարը իւզէրինէ, թէաճճիւպ իտէրէք մէրգումէնին եիւզիւնէ պագտը:

(*) Պիզ, մէզքիւր իւշ հարֆտան, օլ պապտէ նէ անլաշըմագտէ օլմասընը անլաեամամըշըղ տըր, վէ էրմէնիճէ թէրճէմէոինէ միւրաճաթ իթտիկիմիզտէ, օնտա տախի պիր իյզահաթ պուլամամըշըղ տըր, լաքին, պէսպէլլի ֆէնա լուզէթլէր սէօյլէմէքտէ իմիշ տիր:

Մատամ Բիբլէ, Բօտօլֆուն պու թէաճճիւպիւնիւն ֆէհ-
մինէ վարտըղընտան ,

— Զանն իտէրիմ քի լա Շուէթ իսմինէ թէաճճիւպ իթ-
մէքտէ օլմալըսընը , բէք կիւլէճէք պիր իսմտիր , էօյլէ տէ-
յիլմի , — տէտի :

— Էվվէթ , էօյլէ տիր , մէրգումէ գարը պոււրաւա կէ-
լիպ կիթմէքտէմի տիր :

— Այթը հաֆթատան պէրու կէօրիւնմէքտէ տէյիլ իտի
իսէ տէ , տիւն տէյիլ էվվէլքի կիւն եինէ կէօրտիւք , ֆա-
գաթ , մէրգումէ պիրաղ թօրալլամագտա իտի :

— Աճապա մէրգումէ , օլ տէտիկինիզ ֆալճը գարընըն
եանընտա նէ՞ եարմագտա տըր :

— Նէ անը պիլէ պիլմէքտէյիմ , վէ նէ տէ եալընըզ օլ
լա Շուէթ իլէ վէ Պրա-Բուժ իլէ կիրտիքլէրի քիւչիւք օ-
տատա պուլունան մաքինանըն նէ օլմալընա ագըլ իրտի-
րէպիլմէքտէյիմ . ֆագաթ , եալընըզ շուճա տիգգաթ իթ-
միչիմտիր քի , լա Շուէթ տայիմա քէնտի զէմպիլի իչինտէ ,
վէ Պրա-Բուժ տախի տայիմա մանթօու ալթընտա պիրէր
բաքէթ կէթիրմէքտէ տիրէր , վէ տիշարը չըգար իքէն իսէ ,
պէրապէրլէրինտէ , հիչ պիր շէյ չըգարմագտա տէյիլտիր-
լէր :

— Աճապա մէղքիւր բաքէթլէր իլէ նէ՞ կէթիրմէքտէ
տիրլէր :

— Պիլէմէեօրում , ֆագաթ , շու սահիհ տիր քի , մութ-
լագա իչէրուտէ պիր շէյթան տօլապը չէվիրմէքտէ օլմալը
տըրլար , չիւնքի մէղքիւր մաքինաւը չէվիրտիքլէրի կիւնլէր ,
մէրտիվէնտէն կէչէր իքէն , քիւքիւրտ , քէօմիւր վէ էրիմիչ
գալայ գօգուսու կէլմէքտէ տիր , վէ պլինապէրին , հիչ տուր-
մանըպ , տէմիրճի քէօրիւկիւ կիպի իլլէմէքտէ ֆլան պիր
քէօրիւկիւն տախիսէսի իչիտիլմէքտէ տիր : Հիչ շիւրհէ եօգ
տուր քի , վալիտէ Պիւրէթ մէղքիւր մաքինա իլէ , եա ֆալ-
ճըլըղա վէ եախօտ պագըլճըլըղա վէ պիւյիւճիւլիկէ տայիր
պիր իչ կէօրմէքտէ օլմալը տըր . . . նասըլ քի , իւչիւնճիւ

գաթտա պուլունան քիրաճը Մ. Սէզար Պրատամանթինին պանա սէօյլէ յիշի տախի, էօյլէ պիր շէյ օլմասընը թաստիգ իյլէմէքտէ տիր: Մէրգում միւսիւ Սէզար տա, ղարայիպ նէվինտէն պուլունան պիր ալիմ ատամտըր: Ղարայիպ նէվինտէն տէտիկիմտէ հագգըմ վար տըր, մէրգում պիր Թալեան տըր, լաքին, կէրի թէլաֆֆուզունտա պիրազ ֆարգ վար իսէ տէ, թըպզը պիզլիմ կիպի ֆրանսըզճա սէօյլէմէքտէ տիր. ֆագաթ, պու ճիւմլէ իլէ տախի ալիմ պիր ատամտըր. հէլէ իլաճա տայիր օլան օթլարը բէք ալէա թանըմագտա տըր... վէ սանաթը տիշճիլէք օլտուզու հալտէ, մէզքիւր սանաթը, տէյիլ բարա գազանմագ, իլլա շէրէֆ գազանմագ իչին իճրա իյլէմէքտէ տիր... էվվէթ, մօնսիէօ... սըրֆ շէրէֆ իչին իճրա իյլէմէքտէ տիր. շէօյլէ քի, էկէր ալթը թանէ չիւրիւք տիշինիզ օլսա, պէշինի մէճճանէն չըգտըրա, եալընըզ ալթընճըսը իչին բարա գապուլ իթմէքտէ տիր, վէ պունու տա պէօյլէճէ ալէմէ իլան իյլէմէքտէ տիր... Պունտան տա մաատա, հէրնէվի, մէսէլա կէօքս ինմէսի, էսկիմիշ կէօքս իլլէթի, վէլ հասըլ հէրնէվի իլլէթլէրէ գարչը շիֆատար իլաճլար տախի սաթմագտա տըր... մէրգում մէզքիւր իլաճլարը պիզլաթ քէնտիսի թէրթիպ իթմէքտէ տիր, վէ պաշ քիրաճընըն, եանի Պրա-Բուժուն թօրթիյեար նամ քիւշիւճէք չօճուզունու տա, քէնտի եանընա չըրագ ալմըշտըր... Մէրգում չօճուզտան իշիթ տիկիմիզէ կէօրէ, ուսթասը, քէնտի իլաճլարընը, աօլաշըպ մէյտան եէրլէրինտէ սաթմագ նիյեթթիլլէ, հէմ պինմէք իչին պիր աթ, վէ հէմ տէ կիյինմէք իչին պիր թագըմ գըրմըզը էլպիսէ սաթըն ալաճագ իմիշ, վէ մէրգում չօճուզ տախի, աթիգ «Թրուպատուր» թէսմիյէ օլունան գալտըրըմ շայիրլէրի գըեաֆէթինէ կիրէրէք, կէզտիքլէրի մահէլլէրտէ, էհալինին նազարը տիգգաթլարընը թահրիք վէ տավէթ իթմէք իւզրէ, պիր թրամբէթա չալաճագ իմիշ:

— Զանն իտէրիմ քի, սիզին պաշ քիրաճընըն օղու, բէք իշիւզար վէ բէք տէ ազիզ պիր էվլատ օլմալը տըր:

—Պապասընըն լազըրտըսընա պագըլընճա, մերգում չօճուգ, եէտի տէնիզին տիշարը աթաղը պիր չէյ օլտուղուն տան, հէման պիր կիւն թու թտուղու կիպի պօղարագ էլինտէն գուրթուլմագ իսթէմէքտէ տիր, չիւնքի, ագըպէթքեար, պիր կիւն պաշընըն մագթէլէ պըչաղը ալթընտա գալաճաղը իթիգատընտա պուլունմագտա տըր... Հագըգաթէն մէգքիւր չօճուգ, Ալլահըն զազապը պիր չէյ տիր... արթըգ քէօթիւլէրին քէօթիւսիւ տիւր տէնիլէ ճայիպ տիր... զէվալը Մ. Սէզարըն պաշընա պին տիւրլիւ պէլալար կէթիրմէքտէ տիր. մերգում իսէ, իֆրաթ մէրթէպէ իյի պիր զաթ տըր: Մէրգում, Ալֆրէտին «ըիւմաթիլմինի» սաղալտըպ իյի իտէլիտէն պէրու, տօղրուսու, հէր վագըթ քէնտիմիզի թէչէքքիւրէ պօրճուլ ատտ իթմէքտէ յիզ: Սագաթ, մօնսիէօ, պու ալէմտէ ֆէնա ատամտա ըէք չօգ պուլունտուղունտան, մերգումուն ալէյհնտէ պիլէ ֆէնա սէօյլէնէնլէր վար տըր, քիմ պիլիր, ինսան տէտիկին ճամտան միւրէթթէպ տէյիլտիր քի, իչէրիսինի կէօրէպիլէլիմ... լաքին, պու ճիւմլէ իլէ տախի, իսայր, սէօյլէնէն չէյլէրէ ինանամամ, չիւնքի ատամըն թիւլէրինի իւրբէրտիճի սուրէթտէ չէյլէր տիրլէր: Ալֆրէտին սէօյլէտիկինէ կէօրէ, մաազալլահ, մերգում ալէյհնտէ սէօյլէնէնլէրին էկէր սահիհ օլմալարը թէպէյեիւն իտէճէք օլսա, հէման անինտէ թէրսանէեէ աթըլմասը իգթիզա իտէճէք տիր:

—Նէ սէօյլէմէքտէ տիրլէր, գապահաթընէ իմիչ:

—Աման անը սօրմաեընըզ, չիւնքի, սէօյլէմէկէ ճէսարէթ իտէմէմ, վէ հիչ պիր վագըթտա տա ճէսարէթ իտէմէեէճէկիմտիր...:

—Էհ, էօյլէ իսէ, պաշգա լազըրտընա պագալըմ...:

—Չիւնքի, ըրզէհլի պիր գատընա եագըչմաղ քի... սիզին կիպի կէնճ պիր ատէմ հուզուրունտա, օ եօլտա պիր լազըրտընը լիսանընա ալապիլսին...:

—Բէք ալէա, անըն սէօհպէթինի պէրթարաֆ իտէլիմ, մատամ Բիրլէ:

—Փագաթ, պու ճիւմէ իլէ տախի, մատամքի սիզ տէ պիզիմ քիրաճըմըզ օլաճագսընըզ, էվվէլինտէն շունու պիլմէքիկինիլ իգթիզա իտէրքի, մէրգումալէ յհինտէ հէրնէ տէ սէօյլէնսէ, եալան օլմալը տըր : Զիրա, զանն իտէրիմքի, քէնտի հալինիզէ նէզարէն, Մ. Պրատամանթի իլէ տօսթլուգ իտիպ, վէ տայիմա տա կէօրիւչիւպ գօնուչմագլըզա միւհթաճ պուլունաճագսընըզ. վէ մէրգումալէ յհինտէ սէօյլէնէնլէրէ էհէմմիյեթ վիրիպ տէ ինանմագլըզընըզ լազըմ կէլտիկինտէ իսէ, իհթիմալ տըրքի, կէօրիւչիւպ գօնուչմագ տէյիլ, սէլամ պիլէ վիրմէքիկէ իրթիքեապ իթմէեէճէքսինիզ տիր : Վէլհասըլ, սէօյլէնտիկինէ կէօրէ . . :

Մէրգումէ նիհաեէթ, եալաչճաճըգ սուրէթտէ, Բօտօլֆա պիր դաչ էօյլէ լագըրտըլար սէօյլէտի քի, Բօտօլֆուն իզէրինտէ պիր էսէրի նէֆրէթ վէ տէհչէթ հասըլ օլտուղու կէօրիւլտիւ :

—էօֆ, շայեանը իսթիքրահ պիր հալ . . :

—էօյլէ տէյիլմի . . . պիլմէմ, էկէր սահիհ իսէ. ֆագաթ, պունլար քեամիլէն պիր թագըմ պէտխահլըզլարտան, վէ պէտզէպանլըզլարտան իպարէթ օլմալը տըրլար : Նէ տիմէք տիր, էօյլէ պիր աւամքի, Ալֆրէտին ըիւմաթիզմինի (եէլ) իյի իթմիշտիր, էօյլէ պիր աւամքի, ալթը տիչի աղըրհանըն պէշ տիչինի մէճճանէն չէքմէքիկի թէքլիֆ իյլէմէքտէ տիր, վէ էօյլէ տէ պիր աւամտըրքի, էվրօպատա պիլմէմ նէ դատար հիւքմտարլարըն խասթալըզլարընա պագարագ սաղալթմըշ օլտուղունա տայիր շէհատէթնամէլէրէ մագհար պույրուլմուշ օլտուգտան պաչգա, քէնտի օտասը քիրասընը տախի, իւշ այտան իւշ աեա, թըզըր թըզըր սայմագտա տըր, աըթըգ պէօյլէ տէ իյի վէ ալիմ պիր աւամտան, էօյլէ շէյլէր պէքլէնիլէպիլթր մի : Մֆ, խայր, խայր . . . էօլէճէկիմի տախի պիլմէմ, եինէ ինանմամ . . :

Մատամ Բիրլէ, մէրգումալէ յհինտէ զուհուրա կէլմէքտէ օլան իֆթիրալարա դարչը, իզհարը հիտտէթ իյլէտիկի թագտիրտէ, Բօտօլֆ իսէ, մէրգում շարլաթանա խիթա .

պէն օլտուղու հալտէ, ատի պիր քեազըտ իւզերինէ, վէ սախ-
թէ պիր եազը իրէ եազըլմըչ օլան, վէ պազը եազըլարը տա
պիր կէօզ եաչը տամլապըլա պօզուլմուչ պուլունան մա-
հուտ պիր մէքթուպու խաթըրընա կէթիրմէքտէ, վէ մէզ-
քիւր կէօզ եաչը տամլապը իլէ, մէզքիւր էտրադ նէվինտէն
օլան մէքթուպտա, հէմ պիր ֆաճիա, վէ հէմտէ տէհչէ-
թամիզ պիր ֆաճիա (եղերգ, ոճիր) պուլունմապը իհթիմա-
լինի տիւշիւնմէքտէ իտի . . . վէ պինապէրին, մէրգուժ ա-
լէյհինտէ սէօյլէնմէքտէ օլան վահչիճէ հալլէրին պիրէր սա-
հիհիքլէրտէն իպարէթ պուլունմասընա տայիր, քէնտի իւ-
զերինտէ, պիւա իխթիեարի (տիւշիւնմէքսիզին) օլարազ, պիր
նէվի տույզու հիսս իյլէմէքտէ իտի :

— Հա՛, իշթէ Ալֆրէտ տէ կէլտի . . . — տէյի պազըրադ
մէրգուժէ, — մէրգուժ տախի թըպզը պէնիմ իթիգատըմ-
տա պուլունարազ, սիզէ խապէր վիրէճէք տիր քի, զէվալ-
լը Մ. Սէզար Պրատամանթի ալէյհինտէ զուհուրա կէլմէք-
տէ օլան օլ տէհչէթլու ազվիեաթլար, սըրֆ պէտզէպանլըզ-
լարտան իպարէթ շէյլէր օլմալը տըրլար, չիւնքի, նասըլքի
սէօյլէտիմ, մէրգուժ, Ալֆրէտին ըլմաթիզմինի իյի իթ-
միշ տիր :

Միւսիւ Բիբլէ շէօյլէ պիր վազարլըճա վէ ահքեամըճա
թապը իւզրէ օտատան իչէրի կիրտի . մէրգուժ սալքի ալթ-
մըչ չաղլարընտա օլուպ, լաեըզլը պիր վիճուտէ, վէ գօճա-
ման պիր պուրունա մալիք պուլունտուգտան պաչգա, նիւ-
րէմպէրկտէ պուլունան պազը ատամլարըն սուրէթլէրինէ
միւշապիհ օլարազ, շիշման վէ դըր գըրմըզը եանազլարա
տախի մալիք պուլունմագտա իտի, վէ պաչընտա պուլու-
նան ուզուն, թէրէսի կէնիշ, վէ քէնարլարը էնլի, վէ էս-
կիլիկինտէն ասըլ սիեահ ըէնկինի զայպ իտէրէք, պիր նէվի
գըրմըզըլըզ բէյտա իթմիշ օլան շաբգապը իսէ, քէնտի սի-
մասընա վէ լէհճէսինէ, տահա զիեատէ զարիպ պիր հալ ու
հէյեէթ քէսպ իթտիրմէքտէ իտի :

Մատամ Բիբլէ, քէնտի շայեանը իսթիհզա բէրուգա .

սընը պաշնտան չրգարմատըը կիպի, Ալֆրէտ տախի մէզ-
քիւր քէնտի շարգասընը պաշնտան չրգարմատըգտան պաշ-
գա, արգասընա կիյինմիշ օլտուղու պիր կէնիշ, ուզուն ուզուն
էթէքլի, վէ քէնարլարը քիրտէն պիր նէվի շէրիտ պաղլա-
մըշ օլան, վէ նիչէ եէրլէրի եաղտան վէ սայիր բիսլիքլէրտէն
բարլամագտա պուլունան եէշիլ բէնք սէթրիսի իյինտէ, ա-
տէթա ղուրուրլանմագտա իտի: Վէ մէրգում, հէր նէ գա-
տար, պաշնտաքի գօծա շարգասը իլէ արգասընտաքի եէ-
շիլ սէթրիսինէ պագտըգճա, քէնտինճէ պիր քիպարլըգ
թասլամագտա իտի իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, քէնտի
էսկիճիլիք սանաթընըն ալէամէթի օլան էօնիւնտէքի մէշին
էօնիւկիւ տախի, մատամ Բիրլէնին եօրղանը կիպի բէնկա-
րէնք պիր հալ քէսպ իթմիշ օլան ուզուն պիր եէլէկի իւզէ-
րինտէն պաղլը պուլունմագտա իտի: Մէրգում, կէրչի Բօ-
տօլֆա նէզաքէթլի սուրէթտէ պիր սէլամ վիրտի իսէ տէ,
էսէֆ օլունուր քի, մէրգումուն կիւլիւմսէ յիչինտէ տախի պիր
նէվի պէտլիք վար իտի... չիւնքի, իւզէրինտէ, հէմտայի-
մա վէ հէմտէ գիւստէճէ պիր մէրաղլըլըգ էսէրի միւշահէօ
տէ օլունմագտա իտի:

—Ալֆրէտ, պու էֆէնտի, տէօրտիւնճիւ գաթտաքի օ-
տանը թութմագ իսթէհօր. —տէտի մատամ Բիրլէ, Բօ-
տօլֆ օրատա հաղըր պուլունտուղու հալտէ. —վէ հաթ-
թա, էֆէնտինին կէթիրտիկի պիր շիշէ ֆրէնք իւզիւմիւ
շարապընտան պիրէր գատէհ ալմագ իյին, սանա պէքլէ-
մէքտէյիլ:

Պու տիգգաթ վէ պու նէզաքէթ, անինտէ Մ. Բիրլէ-
նին, Բօտօլֆ հագգընտա էմիլյէթ իւզրէ պուլունմագլըլը-
նը մուճիպ օլտուղունտան, էլինի շարգասընա կէօթիւրէ-
րէք, մէրգումա իպրաղը հիւլմէթ իյլէտիքտէն պաշգա,
ղայէթլէ կիւրիւտիւլիւ վէ տավուտի պիր սէս իլէ տախի,

—Մօնսիէօ, պիղիմ, քէնտի գարուճուլուգ վագիֆէմիլի
իֆա իտէրէք, սիգի մէմուռն իթմէքլիկէ չալըշաճաղըմըզա
ապա չիւրհէնիլ օլմասըն, վէ ումարըմ, վէ էօյլէ տէ ինանը-

ըրմբի, սիւղ տէ, քէնտի քերածըլդ վաղիֆէնիյի իֆա իտէ-
րէք, պիլի մէմնուն իթմէքիկէ-հիմէթ իտէճէքսինիլ տիր...

Պատէհու, մէրգում, պիրտէն պիրէ, լադըլուլսը տէ-
վամընը քէսէրէք, վէ պիր իղթիրապը գալպ իւղլէ սէօյլէ-
եէրէք, Բօտօլֆա խիթապէն,

—Մօնսիէօ, ինչաալլահ զաթընըզ պիր րէսսամ տէյիլ-
սինիլ, էօյլէ տէյիլմի:

—Խայր, պէնիմ սանաթըմ, թիւճճար ուշագլըղը տըր:

—Իմտի, էօյլէ օլտուգտա, պաշըմըզ իւղէրինտէ եէրինիլ
վար տըր. Ալլահտան թէշէքքիւր իտէրիմքի, օլ պիր թա-
գըմ ճանվէր րէսիմճիլէրտէն պիրիսի օլմամըշսընըզ տըր:

—Րէսիմճիլէր... ճանվէրմի տիրլէր, — տէյի սիւալ
իթտի Բօտօլֆ:

Մ. Բիրլէ, պունա գարշըլդ ճէվապ վիրէճէք եէրտէ,
Իքի էլլէրինի թավանա տօղրու գալտըրտը, վէ էօքիւզ կի-
պի պաղըրմանա պաշլատը:

—Շունու պիլմէլիսինիլ քի, րէսիմճիլէր, Ալֆրէտին էօմ-
րիւնիւ գէհիրլէեէրէք գէվալլընա հարամ էյլէմիչլէր տիր.
շէօյլէքի, ֆագըր իխթիեարըն ագլընը պաշընտան ալարագ,
ատէթա պիր պուտալա հալինէ վալ էյլէմիչլէր տիր, իշթէ
նասըլքի կէօղլէրինիլլէ տէ կէօրմէքտէսինիլ, —տէտիմա-
տամ Բիրլէ Բօտօլֆա եավաշճաճըզ սէօյլէեէրէք: Պատէ-
հու, մէրգումէ եիւքսէքճէ վէ թալթիֆիճէ պիր սէօյլէ-
յիշ իլէ, —պագսանա, Ալֆրէտ, ագլընը պաշընա թօլա,
էօյլէ չարգընլարը տիւշիւնիւպ ֆիքրինէ պիրլէ կէթիլմէ...
զիրա ֆէնա օլուրսուն, վէ եէմէք տախի եէնէմէզսին, —
տէտի:

—Խայր, հէմ ագլըմ պաշըմտա տըր, վէ հէմտէ վալ-
րէթ ու ճէսարէթիմ եէրինտէ տիր, —տէյի ճէվապ վիրտի
Մ. Բիրլէ թէմքինլի վէ մէթանէթլի, ֆագաթ մահզունճա պիր
սէօյլէյիշ իլէ, —մէրգումուն պանա եաբտըղլարըր րէք չօգ օլ-
սուշտուր, արթըզ պաշտան գըշտան աշմըշտըր... մէրգում
պէնիմ ատույի էքպէրիմ վէ ճէլլատըմ օլմուշ տուր... վէ

հէմ տէ ազ պիր վագըթ տան պէրու տէ յիւտիր պու, խայլիճէ վագըթ տան պէրու տուր . ֆագաթ, արթըդ շիմտի նէֆրէթ կէթիրմէքտէ յիմ քէնտուտէն . . . Նէ, ըէսիմճիմի, չէյթան կէօրսիւն եիւզլէրնի, — տէյի իլավէյի մէգալ իյլէտի մէրգում եիւզլէրնիւ Բօտօլֆա չէվիրէրէք. — ա՛հ, մօնսիէօ, մէրգում պու էվին պիր եումրուճաղը օլմուշտուր . . . պատիի խարապիյեթի օլմուշտուր . . . էվլէթ, պատիի խարապը օլմուշտուր :

— Անլաշըտըղընա կէօրէ, պուրատա պիր ըէսիմճի քիրաճընը վար իմիշ տիր, էօյլէմի :

— Օ՛ֆ, էվլէթ, էֆէնտի, էվլէթ, էօյլէ պիր քիրաճըմը՛վ վար իտի . — տէտի Մ. Բիրլէ քէմալի թէէսսիւֆ իւզրէ, — Գապրիօն իսմինտէ մէլուն պիր ըէսիմճի քիրաճըմը վար իտի :

Մէղքիւր իսմի թէլաֆիֆուզ իթտիկինտէ, մէրգում ըէսիմճիի պիւթիւն պիւթիւն տէրխաթըր իյլէտիկինտէն, Մ. Բիրլէ, քէնտի սուրէթի զահիրէսինտէ տէրքեար օլան իթիտալի հալէ ըաղմէն օլտուղու հալտէ, սինիրլէրի չէքիլէրէք, եումրուզլարլընը գաբատը :

— Աճապա սօն քիրաճընը մէրգում ըէսիմճի օլարագ, պէնիմ թուլթաճաղըմ օտատա՛մը օթուրմագտէ իտի, — տէյի սիւալ իթտի Բօտօլֆ :

— Խայր, խայր, սօն քիրաճըմը, զայէթլէ մէրտ, վէ զանէթլէ տէ շիրինթապ Մ. Ժէրմէն իսմինտէ պիր տէլիգանը իտի . ֆագաթ, մէրգումտան էվլէլտէ, օլ մէլուն Գապրիօն օթուրմագտա իտի : Ա՛հ, մօնսիէօ, օլ պէլալը հէրիֆ պուրատան կիտէլիտէն պէրու, ատէթա պիր տէլի տիվանէ օլմագտաեըմ . . .

— Տիմէք տիր քի, կիթմէսինտէն տօլանը էսէֆ իթմէքտէսինիզ, էօյլէմի, — տէյի սիւալ իթտի Բօտօլֆ :

— Նէ, Գապրիօնուն պուրատան կիթմիշ օլմասը իչին էսէֆ մի իտէյիմ, — տէտի Մ. Բիրլէ քէմալի իաթիղրապ իւզրէ, — պէն Գապրիօնու աճընտեըմը, մօնսիէօ, մէրգումուն նասըլ պէլալը պիր քիմսէ օլմասընը անլաեապիլմէք իչին :

հիշ տէյիլ իսէ , շունու իյի պիլմէլիսինիզ քի , պու խանէեի
 թուլթմուշ օլսն Մ. Պրա-Րուժ , մէղքիւր օտաեւր մէրգու մէ պիլ
 մուդավէլէ վիրմիշ օլտուղունտան , թէք շուրատան ճէհէն
 նէմ օլուպ տա կիթսին տէյի , իքի միւտտէթ քիրասը տա իւս-
 թէ վիրմէքիկէ ըաղի օլմուշտուր . արթըղ նէ գատար ար-
 սըղ էտէպսիզ պիր չաբգըն օլմասընը , պունտան ֆէհմ ի-
 տէպիլիւրսինիզ : Մօնսիէօ , մէրգումուն , կէրէք պիզէ , վէ
 կէրէք քիրաճըլարա եարտըզլարը ֆէնալըզլարը , վէ օյնա-
 տըլը տէհչէթլու օեունլարը , խաթր ու խէեալա կէթիրէ-
 մէզսինիզ : Եարտըղը արսըղըզլարտան սիզէ եալընըզ պի-
 ըինի պէեան իտէեիմ : Մէրգում , պուլունան քիրաճըլարը
 թաճիզ վէ ըահաթսըզ իթմէք իչին , պօրու , վէ եախօտնէֆէս
 իլէ չալընրը չալընեա տայիր նէ գատար չալըը վար իսէ , եա-
 նընա թօբլաեարագ , վէ խասսէթէն տէ պիլ տիւղիյեէ այնի
 մագամը չալարագ , սաաթլարճա հէրքէսին գաֆասընը շի-
 շիրմէքիկի քէնտիսինէ պիր էյլէնճէ իթմիշ իտի . . շէօյլէ քի
 ատէթա հէրքէսին չըլտըրմասը կէլմէքտէ իտի : Պաշքիրա-
 ճը Մ. Պրա-Րուժա , պէրէքէթ վիրսին քի , եիկիրմի տէֆա-
 տան զիեատէ պա մահզէր թէշէքքիլէր թագտիմ օլունտու
 տա , մէրգումտա իքի միւտտէթ պէտէլինի իթա վէ իհտա
 իտէրէք տէֆ իտէպիլտի . հաթթա , էկէր լազըմ կէլէի-
 տի , տահա զիեատէ վիրմէքիկէ տալի ըաճազ ի-
 տի : Նիհայէթ , վագաա պըրագըպ կիթտի . . Լաքին , զանն
 իթմէյինիզ քի , մէրգումուն կիթմէսիյլէ , պիզ տէ օլ պէլա-
 տան գուրթուլտուզ , խոյր , սագըն հա , շիմտի անլաեա-
 ճագսընըզ կիթտիքտէն սօնրտ օլանլարը տա Հէման ֆէրտա-
 սը կիւնիւ , կիճէնին սաաթ օն պիրլինտէ , պիր տէ իչիթտիմ
 քի , բաթ , բաթ , բաթ , գարու վուրուլմագտա տըր . — Ի-
 բի չէքիպ գարուեու աշտըմ : Օտամա պիր ատամտըր կէլ-
 տի : — Ագչամլար խայր օլսուն , գարուճու պաշը , — տէտի
 պիր ատէմ . — հիմմէթ իտիպ տէ ոաչընըզտան ալաճըզ
 քէսէրէք պանա վիրլիւմիսինիզ . — Ձէվճէմ պունու իչիաե-
 րէք , — Պէս պէլլի գարուեու եանլըշ վուրմուշ օլմալը տըր :

պաշտապիրինի արամագտապուլունմալը տըր, տէտի՝ Վէ պէն տախի մէրգուամ. —Արատըղընը պուրասը օլմամալը տըր, եանտաքի գաբուեա պագընը, տէտիմ՝ Վէ մէրգուամտախի, —Խայր, ա ճանըմ, իշթէ պուրասը օլաճագ տըր, նիւմէրօ 17 պուրասը տէյիլմի տիր, վէ գաբուճունուն իսմի տախի Մ. Բիրլէ տէյիլմի տիր. —էվվէթ, նիւմէրօ 17 պուրասը տըր, վէ ատըմ տա վազաա Բիրլէ տիր. տէտիմ. —Իմտի, էօյլէ օլտուգտա, տօսլմում Բիրլէ, պէն տէ Գապլիօն թարաֆընտան կէլէրէք, պիր աղաճըգ սաշընըգտան իսթէմէքտէյիմ, հէր նասըլ իսէ, ֆիքրինէ պէօյլէ պիր շէյ տիր տօղմուշ տուր, վէ զիեատէսիյլէ տէ էհէմնիյեէթ վիրէրէք, մութլագա իսթէմէքտէ տիր. —տէտի :

Մ. Բիրլէ պունու նագլ իթտիկի վագըթտա, պաշընը պիքէրէք, վէ գօլարընը կէօքսիւնէ պաղլաեըպ տա սանէմվարի տուրա գալարագ, Բօտօլֆուն եիւղիւնէ պագտըգտան սօնրա,

—Անլատընըգմը չիմտի, մօնսիէօ. . . պէն քէնտինին ատուլի էքպէրի օլտուղում հալտէ, վէ քէնտիսի տէ պանա էնվայի հագարէթլէր իյլէմիշ պուլունտուղու թագտիրտէ, պագընը պիր քէլրէ շունուն արսըղըղը տէրէճէսինէ քի, եինէ եիւղիւնիւ բէքիտիպ տէ, կէլիպ պէնտէն, էվվէթ, պիզլաթ պէնտէն, պիր ֆիթիլ սաշ իսթէմէքլիկէ գատար ճիւրաթ իյլէմէքտէ տիր. վէ իսթէտիկի շէյի իսէ, պագը քէրէ գարըլար, էն զիեատէ սէվտիքլէրի ատամլարա պիլէ վիրմէքլիկէ իմթինա իտէրլէր. . .

—Պարի մէրգում Գապլիօն, Մ. Փէրմէն կիպի, սէվտիկինիզ պիր քիրաճընըգ օլմուշ օլսա իտի, եինէ նէ իսէ, էօյլէ պիր թէքլիֆէ վէ թաճիղլիկէ, պիր մէրթէպէեէ գատար հագգը օլապիլիր իտի, էօյլէ տէյիլմի, —տէտի Բօտօլֆ զայէթլէ տուրկուն պիր գան իւզրէ սէօյլէեէրէք :

—Խայր, վէլէվ էն իյի պիր քիրաճըմ պիլէ օլմուշ օլսա իտի, եինէ վիրմէղ իտիմ, —տէտի մէրգում շէօյլէ պիր ճէլալը սէօյլէյիշ իլէ, —չիւնքի, հէմ մէպտէմէ գարշը տըր, վէ

հէմտէ ատէթիմտէն տէյիլ տիր . ֆագաթ , եալընը շու ֆարգ օլապիլի իտի քի , ֆարգ ու գանուն իգթիզասընճա , քէմալի նէզաքէթ իւզրէ ճէվապ վիրէրէք , վիրէմէեհէճէկիւ մի պէեան իտէր իտիմ :

— Սալթ պու գատար տա տէյիլ տիր , — տէտի էօթէտէն մատամ Բիրլէ , — մօնսիէօ , սիզ շունու տա թասավուր իթմէլիսինիզ քի , օլ կիւնտէն պէրու մէրգում , հէր կիւն սապահ վէ ագչամ , վէ կիճէ , վէ հէր գանդի սաաթ օլուր իսէ օլսուն , էվվէթ , օլ Ալլահըն պէլասը Գապրիօն , տայիմա Գապրիօն իսմինի վիրտիրէրէք , իւզէրիմիզէ կիւրուհ կիւրուհ չարգընլար կէօնտէրմէքտէ , վէ Ալֆրէտտէն պիր ֆիթիլ սաշ իսթէթտիրմէքտէ իտի . . :

— Վէլ հասըլ , մօնսիէօ , — տէտի միւսիւ Բիրլէ , — պու Գապրիօնուն եաբարգլարընտան օլ գատար իքրահ իթմիշ վէ օլ գատար տա գօրգումուշում տուր քի , կիճէլէրի բահաթ ույգումու պիլէ զայպ իթմիշիմ տիր , էկէր պիւյիւք պիւյիւք ճինայէթլէր պիլէ իշլէմիշ օլսա իտիմ , եինէ տիյէպիլիլիլիմ քի , օլ մէրթէպէ տէհշէթֆէրմա տիւշլէր կէօրմէեհէճէք իտիմ . հէմիշէ , թաթլը ույգումուն արասընտա , օլ մէլուն Գապրիօնուն սէսինի իշիթմէքտէյիմ կիպի գօրգմագտա վէ ուեանմագտաեըմ : Հէր քէստէն նէֆրէթ կէթիրէրէք , ինսան եիւզիւնէ պագմագ իսթէմէմէքտէյիմ . . . չիւնքի , հէր քիմէ բասթ կէլտէմ , պէնիմ պիր ատույլի էքպէրիմ տիր տէ , սաշըմտան պիր ֆիթիլ իսթէեհէճէք տիր կիպի չիւբհէեհէ վէ գօրգումեա զահիպ օլարագ գաչմագտա , գաչընմագտա , վէ պիր սէրթմէշրէպիլիք , պիր մահգունլուգ , վէ ատէթա պիր տէ եապանիլիք բէյտա իթմէքտէյիմ . . . նիհայէթ , օլ իպլիս Գապրիօն , պէնիմ թաթլը էօմրիւմիւ զէհիրլէմիշ , վէ պանա հարամ իթմիշտիր :

Մ . Բիրլէ , պունլարը սէօյլէտիքտէն սօնրա , պիր ահը սէրտ չէքէրէք , օլ գօճա շարգասընը պիր թարաֆա էյի վիրտի :

— Իշթէ շիմտի անլատըմ , բէսիմճիլէրի սէվմէտիկինի .

զին սէպէպինի, —տէտի Բօտօլֆ, —Փագաթ, ումարըմ քի, սէօյլէտիկինիզ սօնրաքի քիրաճընըզ Մ. Ժէրմէն, Գապրիօնուն աճըսընը չըգարմըզ օլմալը տըր, մոլթլագա մէրգուժ տան մէմուն գալմըզ օլմալըսընըզ, էօյլէ տէյիլ մի:

—Օհ, էվվէթ, մօնսիէօ, էվվէթ... կէօրտիւճիւզ միւ ատամը, նէ գատար իյի վէ ինսանիյեթլի պիր տէլիգանլը տըր, սաքի պիր ալթուն, սաքի պիր էլմաս բարչասը տըր, քիպիրլիք նէ իսուկին պիլմէզ, վէ բէք ատամա եագըն պիր ճան տըր, տայիմա կիւլէրեիւզ վէ տայիմա շէնմէշրէպ տիր... Փագաթ, շագա շէնլիկի վէ կիւլիւպ էյլէնմէքլիկի սէվ մէքտէ տիր, լաքին, էօյլէ Գապրիօն կիպի րասթ կէլտիկինին գալպինի գըրմաեւպ, վէ արսըլլըզ չարգընլըզ իթմէ եիպ, իլլա անճագ, հէրքէս իլէ հիւսնի մուամէլէ իւզրէ պուլունմագտա տըր: աման օլ Գապրիօնուն, հէման Ալլահ վիճունիին՝ գալտըրսըն:

—Բազիզիմ մօնսիէօ Բիբլէ, գալպինիզի թէսկին իտինիզ, վէ արթըզ օլ մէլունուն իսմինի, լիսանընըզա ալմաեընըզ: Աճագա օլ մէտհ իթտիկինիզ Մ. Ժէրմէն նէրէտէ օթուրմագտա տըր, եազը՝ գ. քի էօյլէ պիր քիրաճըեր սիզ զայպ իթմիշսինիզ տէ, քիմ պիլիր քիմէ եարամագտա տըր:

—Նէրէտէ օլտուղունու պիլմէքօրուզ... վէ հաթթա, մատմօագէլ Բիկօլէթտէն պաշգա, հիչ պիր քիմսէ տէ պիլ մէքտէ տէյիլ տիր:

—Մատմօագէլ Բիկօլէթ տէտիկինիզ քիմտիր, —տէյի սիւալ իթտի Բօտօլֆ:

—Պիր քիւչիւք իշճի գըզ օլուպ, մէրգուժ տախի տէօրտինճիւ գաթտա օթուրմագտա տըր... —տէյի ճէվապ վիրտի մատամ Բիբլէ.—իշթէ, էօյլէ մէտհէ շայեան պիր էլմաս բարչասը տա մէրգուժ տիր... քէնտի օտաօը քիրասընը, բէշինան թէէտիյե էյլմէքտէ տիր... վէ քէնտի օտաճըղազընը տա օլ գատար թէմիզ սագլամագտա, վէ հէքքէս իլէ տէ օլ գատար թաթլը կէշինմէքտէ տիր, վէ օլ գատար տա շէնմէշրէպ տիր քի... Ալլահըն պիր խայրխտհ վէ սէֆա:

պախշ պիր գուղուսու տուր տէնիլսէ ճայիզ տիր . . . հէլէ չալըչմասընա կէլինճէ, ասէթա պիր գունտուզ գատար չալըչմագտա օլտուղունտան, պազը քէրրէ, կիւնտէ իքի ֆըրանդ գատար գազանապիլմէքտէ տիր . . . լաբին, էկէր տօղրուսունու տա իսթէր իսէնիզ, վագաա, պազը քէրրէ իքի ֆրանդ գազանապիլմէքտէ տիր էմմա, զէվալլընըն ճանը տա չըգմագտա տըր :

—Նէ՞ հիքմէթէ մէպնի տիր քի, Մ. Ժէրմէնին եէրինի եալընըզ մատմօազէլ Ռիկօլէթ պիլմէքտէ տիր :

—Զիւնքի, մէրգուժ պուրասընը պըրագտըղընտա, — տէյի ճէվապ վիրտի մատամ Բիրլէ, —պիզէ, «Հէրնէ գատար պէն քիմնէտէն մէքթուպ պէքլէմէքտէ տէյիլ իսէմտէ, ֆագաթ, շայէտ իամիմէ օլարագ գազարա պիր մէքթուպ կէլէճէք օլուր իսէ, մատմօազէլ Ռիկօլէթէ թէսլիմէ հիւմմէթ իտէրսինիզ» տէտի իտի, չիւնքի մէրգուժէ հագգընտա, էմնիյեթի քեամիլէսի պուլունմագտա իտի . . . վէլէվ կէլէն մէքթուպ թաահիւտիլ տախի օլմուշ օլսա, էօյլէ եարմամը իգթիզա իթմէքտէ տիր, էօյլէ տէյիլմի, Ալֆրէտ :

—Էվվէթ, վագաա էօյլէ տիր, —տէտի Ալֆրէտ շէօյլէ պիր թէմքինլի սէօյլէյիշ իլէ, ֆագաթ, մէրգուժէնին տէ պիր գուսուրու, պիր զայիֆ թարաֆը վար տըր, շէօյլէ քի, օլ ալչադ Դապրիօնա եիւզ վիրիպ իլթիֆաթ իյլէմէքտէ տիր :

—Յագաթ, Ալֆրէտ, օլ պապտէ տախի մէրգուժէնին պիր գապահաթը պուլունմագտա տէյիլ տիր, —տէտի մատամ Բիրլէ, —սէն տէ բէք ալէա պիլիրսին քի, կէրչի մէրգուժէ չօճուգ կիպի կիւլիւպ շաղըմանը բէք սէվէր իսէ տէ, ըրզու նամուսունու տա հատտէն զիեատէ թանըեըպ մուհաֆազա իյլէմէքտէ տիր, նիհաեէթ, օլ ճիհէթէ կէլինճէ, պէնիմ գատար իֆֆէթ վէ քէմսլէթ սահիպէսի տիր . . . մէկէրչի գաբուսունու քիլիթլէմէքտէ օլտուղու օլ գօճա քիլիտի կէօրմէքտէ տէյիլմիսին : Վագաա, գօմչուլարը իլէ կէօրիւշիւպ գօճուժմագտա վէ իւլֆէթ իթմէքտէ տիր, լաքին, օ թագոիրաթ տա զէվալլընըն քէնտիսինտէ տէյիլ տիր :

... եէրին հալի էօյլէ կէթիրմէքտէ վէ էօյլէ իգթիզա իթ-
տիրմէքտէ տիր... նաաւը քի Գապրիօնուն օտաշըղը օլան պիր
կէզկինճի թիւճճար մապահաթ կիւզարը իլէ, վէ օլ ուզուր-
սուզ ըէսիմճիտէն սօնրա կէլէն Մ. Ժէրմէն իլէ տախի էօյ-
լէ օլմուշտուր. իմտի, թէքրարէն սէօյլէրիմ քի, մէրգու-
մէնին ամէլ ու հարէքէթինտէ վէ նիյեթ ու մագսէտինտէ,
հիչ պիր ֆէնալըզ էսէրի պուլունմատըղը թագտիրտէ, ան-
ճագ իճապը իգթիզայի մահէլ, էօյլէ օլմագտա տըր...
մէրգումլար իլէ իւնս ու իւլֆէթ իւզրէ պուլունմագտա տըր,
լաքին, եալընըղ իշթէ օլ դատար տըր, ասլա ծնտան էօ-
թէեէ կէշմէքտէ տէյիտիր...

— Տիմէք տիր քի, — տէտի Րօտօլֆ, — պէնիմ օլ թութ-
մագ իսթէտիկիմ օտատա քիրաճը օլանլար, պիթթապի
մատմօաղէլ Րիկօլէթ իլէ իւնս ու իւլֆէթ իւզրէ պուլուն-
մագտա տըրլար, էօյլէ մի:

— Շիւբհէսիզ, մօնսիէօ, չիւնքի, մէրգումէ իլէ գօմշու
օլմագլըգտա պազը մուհասսէնաթլար վարտըր, վէ պուն-
լարը տա բէք գօլայ տիւշիւնիւպ անլաեապիլիրօինիզ. չէօյ-
լէ քի, քիմֆի մէրգումէեէ գօմշու օլուր իսէ... արա եէր-
լէրինտէ եալընըղ պիր տիվար պուլունաճագ տըր, վէ կէնճ-
լիքտէ զաթէն մալիւմ պիր չէյ տիր եա... պիր ըշըգ եագ-
մագլըզ, վէ եախօտ պիր բարչա աթէշ ալմագլըզ... վէ եա-
խօտ պիր մըգտար սու իսթէմէքլիք իգթիզա իթտիկինտէ
... թապիաթիյլէ պիր պիրլէրինէ միւհթաճ օլուպ միւրա-
ճաաթ իտէրլէր... Հէլէ սու ճիհէթինէ կէլինտիքտէ, մատ-
մօաղէլ Րիկօլէթին օտասընտան հիչ էքսիք օլմագ, մութլա-
գա, հէր վագըթ պուլունուր, չիւնքի, քէնտի մէրագըն-
տան տըր, ատէթա պիր էօրտէք կիպի սուեու սէվմէքտէ
տիր, ճիւզի պիր պօշ վագըթ պուլտուղու կիպի, հէման
գալըզայ ճամլարընը վէ քէօլէ պուճագլարընը եըյգար թէ-
միզլէր... չէօյլէ քի, օտասընտան իչէրի, պալ տէօքիւլէ,
եալանըր մէրթէպէտէ պիր թէմիզլիք հիւքմ իթմէքտէ տիր,
նաաւը քի սիզ տէ կէօզլէրինիզլէ կէօրտիկիւնիւզտէ, սէօյլէ-

տիկիմի քեամիլէն թաստիգ վէ գապուլ իտէճէքսինիլ տիր. :

— Տիմէք տիր քի , միւսիւ ժէրմէն , իճասլը մահէլլ , մէր-
գումէ իլէ բէք իյի պիր գումշուլուգ իթմիշ օլմալլ : որը , էօյ-
լէ տէյիլմի :

— Էվվէթ , մօնսիէօ , վէ զանն իտէրսին քի , պունլար ,
իքիսի տէ պիր պիրի իյին տօղմուշ իտիլէր : Իքիսի տէ տիլ-
պէր վէ իքիսի տէ կէնճ օլտուգլարընտան , բազար կիւնլէրի
կէզմէկէ կիթմէք իւզրէ մէրտիվէնտէն ինտիքլէրի վագըթ-
տա , կէօրտիւքճէ առամլն քէյֆի կէլմէքտէ վէ սէֆա տույ-
մագտա իտի . չիւնքի , մէրգուման ֆաղըր չօճուգլար , սայիր
վագըթ կէզմէկէ կիտէմէտիքլէրինտէն , անճագ բազար կիւն-
լէրինի պէքլէմէկէ միւհլթաճ պուլունմագտա իտիլէր : Մատ-
մօաղէլ Րիկօլէթ , պաշընա ուֆաճըգ վէ զարիֆ պիր պօնէ
վագ իտիսլ , վէ « օնու » (պիր օն , 120 սանթիմէթրօ , եանի
իքի էնտաղէ տիր) պիր ֆրանգ վէ պիր չէյրէքլիք գումաշ-
տան կիւզէլ պիր ֆիսթանլըգ ալտուգ , պիզզաթ քէնտիսի
պիչիսլ տիրմէքտէ , վէ զայէթլէ տէ զարաֆէթ իւզրէ կիյի-
նէրէք , առէթա պիր գրալիչաեա պէնզէմէքտէ օլտուլու
կիպի , Մ . ժէրմէն տախի , էրքէքճէ լազըմ կէլէն պիր լէ-
թաֆէթ վէ զարաֆէթ իւզրէ կիյինմէքտէ իտի :

— Մ . ժէրմէն պուրասընը թէրք իտէլիտէն պէրու , մատ-
մօաղէլ Րիկօլէթ իլէ հիշ պուլուշուսլ կէօրիւշմիւշ տէյիլմի
տիր :

— Խայր , մօնսիէօ , էկէր բազար կիւնլէրի տիշարտա կէօ-
րիւշմիւշէր իսէ , անը պիլմէմ , չիւնքի մատմօաղէլ Րիկօլէ-
թին , պաշգա կիւնլէր օլ գատար իշի վար տըր քի , էօյլէ
տօսթ վէ եախօտ աշքգ մաշուգ տիւչիւնմէքլիկէ գաթան
վագթի միւսաատէ իտէմէզ . պիլմէ՛ղսինիլ , մօնսիէօ , մէր-
գումէ սապահըն սաաթ պէչինտէ վէ եախօտ ալթըսընտա
(ալաֆրանկա) գալլմագտա , վէ կիւնտիւզիւնտէ թա սաաթ
օնունա , վէ պաղէն տախի օն պիրինէ գատար (կիւնտէ օն
պէշ օն ալթը պաաթ գօտար) չալըշմագտա տըր . առա օ-
տասընտան տիշարը չքգմամագտա տըր . վէ եալընըզ ոա :

պահլարը պիր տէֆա, կէրէք քէնտիսի վէ կէրէք իքի Թանէ գանարեա գուշլարը իչին լէվադիմաթ ախգու Թէտարիքի իչին չըգմագտա տըր. հօշ, իւչիւնիւն տախի եէտիքլէրի լէք ճիւղիյեթ նէվինտէն պիր շէյ տիր եա: Պիլիւմիսինիզ պուշլարըն իհթիեաճլարը նէտէ՞ն իպարէթ պուլունմագտա տըր. մէրգումէ, կիւնտէ իքի սու վիրիպ սիւտ ալմագտա օլտուղու կիպի, պիրազ էթմէք, պիրազ «մուրօն» Թէսմիյէ օլունան պիր օթ, ճիւղիճէ սալաթա, պիրազ տարը, վէ պիրազ տա պէրրագ սուտան իպարէթ պուլունմագտա տըր. լաքին, պու ճիւմէ իլէ տախի, պուշլարտան հէր պիրի քէնտի զրտալարընք եէտիլէ՞ր մի իտի. իւչիւ տախի, զանն իտէրսին քի, ճէնապը Հագգըն լութֆ ու ինայէթի իւզէրլէրինտէ օլտուղունտան, ճիլիլ ճիլիլ էօթմէքտէ վէ կիւլիւպ շագըմագտա տըրլար. . . Մէրգումէ, պունտան տա գաթինազար, զայէթլէ տէ մէրհամէթլի պիր գըզ տըր, էլինտէն կէլէն ինսանիյեթի, քիմնէտէն տիրիզ իթմէզ. . . չէօյլէ քի, ֆագիլէթ ուղրունտա, տէյիլ եալընըզ հէր վագըթ չալըշըր, իլլա վագ.թինի վէ ույգուսունու տախի ֆէտա իտէր: Չէվալը եէվմիսէ էն ազը օն իքի սաաթ չալըշարագ, անճագ քէնտի իհթիեաճաթը զարուրիյեթսինէ եէթիչէպիլմէքտէ օլտուղու Թագտիրտէ. . . նէ՞ տէրսինիզ, օլ Թաւան իչինտէ իգամէթ իթմէքտէ օլան պիչարէ պիր ֆամիլեաեը. . . Մ. Պրա-բուժ, քիրալարընը վիրէմէտիքլէրի իչին, իւշ տէօրթ կիւնէ գատար չըգարըպ սօգաղա աթաճագ իքէն. . . մէրգումէ իլէ միւսիւ Ժէրմէն, պիր չօգ կիճէլէր, քէնտի խապ ու րահաթլարընք ֆէտա իտէրէք, կիտիպ մասուլարընը պագմըշլար, գաեըրմըշլար, վէ եանլարը պաշընտա պէքլէմիլէ՞ր տիր:

—Տիմէք տիր քի պուրատա, պիր տէ ֆագըր ֆամիլեա պուլունմագտա տըր, էօյլէ՞ մի:

—Էվվէթ, մօնսիէօ, բէք ֆագըր վէ սէֆիլ պիր ֆամիլեա, էմմա, նէ՞ սէֆիլիք. . . հէման իմտատլարընա, Ալլահքնի-նայէթի եէթիշսին. . . տահա ուֆաճըգ ուֆաճըգ պէշ

Թանէ չօճուգլարը պուլունտուգտան պաշգա, վալիտէլէրի քէյֆսիզ եաթմագտա եաթմագտա, վէ սայքի ճան իւզէ-րինտէ պուլունմագտա տըր, վէ պիր տէ տիվանէ նինէլէրի վար տըր. վէ պունլարը գաեըրըպ պէսլէմէքիկէ իսէ, եա-լլընըզ պիր ատէմ, եանի մէրգուման չօճուգլարըն բէտէ-րի օլանէ և վէ զիատէսիյլէ չալըչկան պուլունան պիր սանաթ-քեար, չօգ քէրքէ աճ սուսուզ, ատէթա պիր արապ էսիր կիպի չալըչմագտա տըր. . . Պիչարէ ատէմ, եիկիրմի տէօրթ սաաթտա, անճագ իւչ սաաթ ույգու ուեումագտա տըր, էվվէթ, ուեուեուպ ճիւղիճէ վիճուտինի լահաթ իթտիրմէք-լիք իչին, անճագ իւչ սաաթ վագըթ պուլապիլմէքտէ տիր. . . վէ օ տա, ամա՛ն եա Րէպպիմ, նէ՛ ույգու. . . զէվալլը կէօզ-լէրինի եումար եումմազ, չօճուղուն պիրի տիր եա աղլամա-եա, վէ եալսօտ, «էթմէք» տէյի պաղըրմաեա պաշլար. վէ պիր տէ էօթէտէն, պիր օթտան տէօշէք իւզէրինտէ եաթ-մագտա օլան քէյֆսիզ զէվճէսի, ինլէչիր սըզլաչըր. . . վէ տահա էօթէտէն, մէրգում իշճինին տիվանէ վալիտէսի, ա-տէթա հայվան միսիլու, աճլըգտան պաշգա պիր տույլու-սու օլմատըղընտան. . . աճըգտըղը անտէ. . . գուրտ կիպի պաղըրըր. . . վէ մաազալլահ, էկէր պաղը տէֆա տա գար-նը բէք աճ օլուր իսէ. . . հօմուրտանըպ պաղըրմասը սէս-լէրի, թա մէրտիվէնլէրտէն աչաղը գատար կէլիր իշիտի-լիր. . .

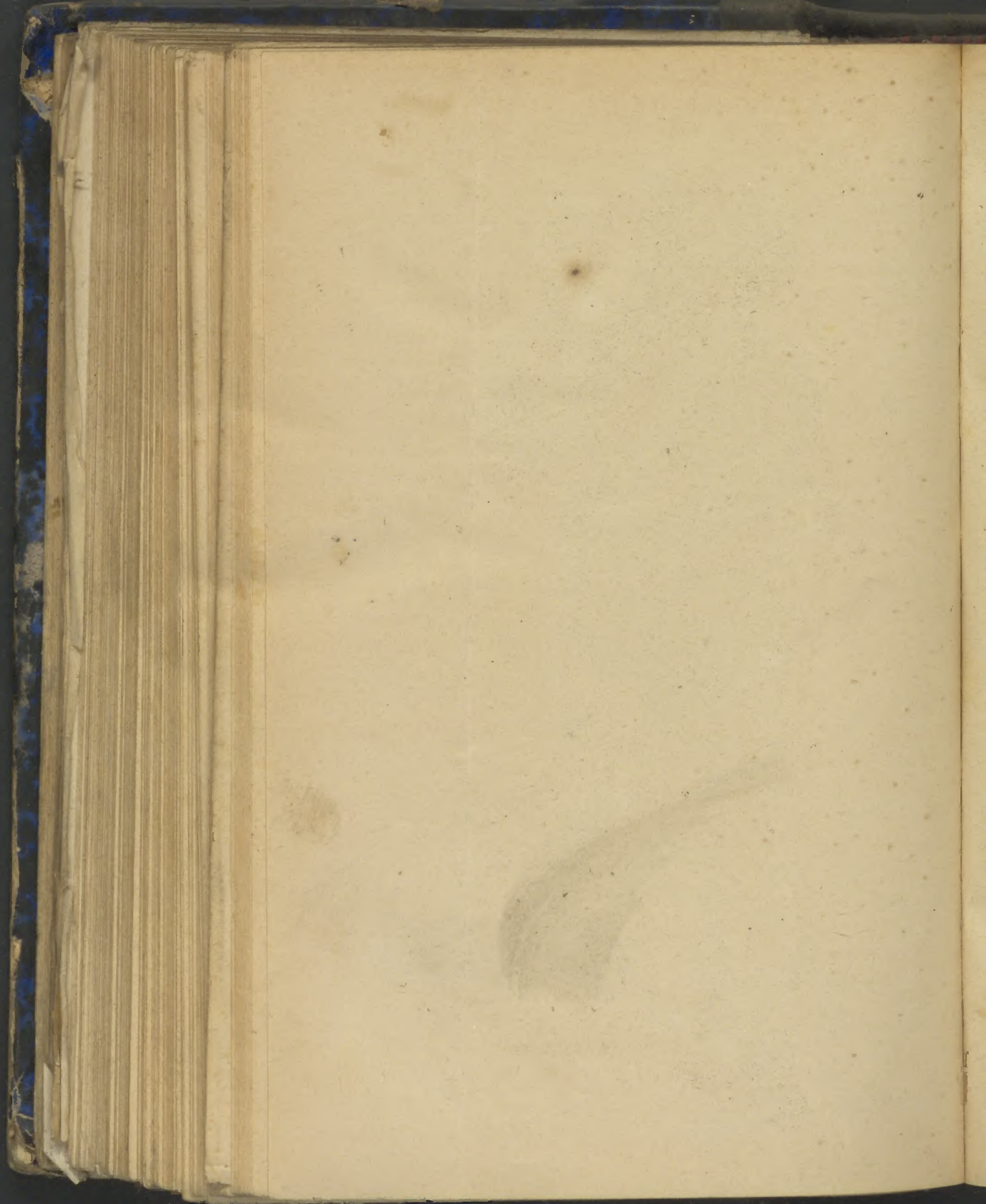
—Օֆ, նէ՛ գատար տէհչէթամիզ պիր հալ տիր պու, — տէյի պաղըրտը Րօտօլֆ, —է՛յ պունլարա հիչ պիր իմտատ վէ մէրհամէթ իտէն եօգմու տուր:

—Սէհ, մօնսիէօ, պագընըզ սիզ տէ նէլէ՛ր տիւչիւնմէք-տէսինիզ, պու տլէմաէ ֆուգարաեը վէ պիչարէկեանը տիւ-չիւնէն քիմտիր. . . զէնկինլէր, անճագ քէնտի զէվզ ու սէ-ֆալարընը տիւչիւնմէքտէ տիրլէր. վէ ֆուգարալարը իսէ եինէ ազ չօգ տիւչիւնիւպ գաեըրանլար, սայիր ֆուգարա-լար տըրլար. վէ անլէրին տէ, պիր պիրլէրինի նէ գատար գաեըրապիլէճէքլէրինի տէրք իտէպիլիրսինիզ, Պէրէքէթ

վիրսին քի գօմանտանտան ալմագտա օլտուղուհուդ այտա 12
 փրանգա քի, մերգում պուրաեա կէլէլիտէն պէրու, պի-
 զիմ կիպի պիր ֆագբըրն էլինտէն նէ կէլիր, հիչ տէյլի ի-
 սէ հաֆլթատա պիր տէֆա օլսուն. էթ սուեու գայնատըպ
 տա, մերգուման պիչարէլէրէ իչլիմէքտէեիմ . . . վէ մատ-
 մօաղէլ Ռիկօլէթ իսէ, զաթէն կիճէլէրի օլ գատար օթու-
 թուպ չալըմագտա օլտուղու հալտէ պիլէ, քէնտի ույգու-
 սունտան, պիրագտա ծնլար իչին չալարագ, վէ եագտըղը
 ըլըղըն տա բարասընը իւսթէ վիրէրէք, տիքտիկի գումաչլար-
 տան արթան ուֆաճըգ բարչալարտան, պէտպախթ չօճուգ-
 լար իչին, եէլէքլէր վէ թաքկէլէր տիքմէքտէ տիր . . . Վէ
 հէլէ օլ Մ. Ժէրմէնի տէ տէր իսէնիզ, պէնտէն պէտթէր էյի
 պիր հալտէ օլմատըղը թագտիրտէ, տիչինտէն թըրնաղըն-
 տան արթըրարագ, պագը քէրրէ, պիր գաչ շիչէ շարապ
 ալմագտա, վէ կիւեա օտասընտա վար տըր տա, եօգարը
 չըգարմագտա տըլ կիպի, ասլա պէլլի իթմէք իսթէմէե-
 րէք . . . Մօրէլէ (մէգքիւր էհլի սանաթըն իսմի տիր) վիրմէք-
 տէ իտի . . . վէ պիչարէ տէ, արատա պիր, պիր գաչ գա-
 տէհ իչէրէք, ճիւղիճէ ըսընմագտա վէ քէսպի գուվլէթ իթ-
 մէքտէ իտի:

— Էյ օլ մերգում տիչճի, մերգուման պիչարէլէրէ հիչ
 պիր իմտատ իթմէքտէ տէյլիմի իտի:

— Քիմ, միւսիւ Պրատամանթիմի . . . — տէտի Մ. Բիք-
 լէ, — վագաա, մերգում պէնիմ ըիւմաթիզմիմի էյի իթմիչ
 տիր, օլ ճիհէթլէ հիւրմէթ ու թաագիմ իթմէկէ պօրճու-
 եում, լաքին, նասըլ քի, զէվճէմէ տախի սէյլէմիչիմ տիր
 . . . օլ կիւնտէն պէրու. — հա, նէ տէրսին Անասթագի . . .
 միւսիւ Պրատամանթի . . . հը . . . հը . . . սանա տախի սէյլէ-
 մէտիմի իտի, Անասթագի:

— Էվվլէթ, սահիհ տիր, սէյլէտի իտին . . .

— Նէ եաբտը իտի:

— Մօնսիէօ, չէյլէ քի, միւսիւ Պրատամանթի պանա,
 տիվանէ իթթիեար գարընըն պաղըրըպ չաղըրմասընտան, կի-

ճէլէրի ուղղու ուեռեւամամագտա օլմասը զըմննտա լա-
գըրտը աշարագ թէչէքքի իյլէտիկինտէ, պէն տէ պիլ միւ-
նասէպէ, մէգքիւր Մօրէլ ֆամիլեասընըն հալի բիւր սէֆա-
լէթինի քէնտույէ նագչու պէեան իյլէտի իտիմ. մէրգում,
պունա գարշըլըգ, նէ՝ ճէվապ վիրսէ պէկէնիրսինիլ. — «Է-
կէր օլ տէտիկինիլ գատար ֆագըր իսէլէր, բէք ալէա, կէլ-
սինլէր, մէճճանէն օլտուղու հալտէ, տէյիլ եալընըլ պէչ,
իլլա ալթը տիչլէրինի տախի չէքիպ չըգարաեւըմ» տի՛ մէսին մի:

— Սահիֆէ մի սէօյլէհօրսունուլ, մատամ Բիբլէ, — տէ-
տի Ռօտօլֆ. — պէնիմ էֆքեարըմ օլ ատէմ հագգընտա պօ-
զուլմաեա պաշլամըշտըր: Պարի ֆալճը գարբ օլսուն, մէգ-
քիւր սէֆիլ ֆամիլեաեա, մէրհամէթ իտիպ տէ պիր իյիլիք
եարմագտա՞ մը տըր:

— Նէ՛, մէրհամէթ մի, իյիլիք մի, պիր Մ. Պրատաման-
թի տէ մէրգումէ տիր, ալ պիրինի, վուր օ պիրինէ, իքիսի
տէ պիր պիրինտէն զիեատէ մէրհամէթսիլ. — տէտի մա-
տամ Բիբլէ. — հաթթա մէրգումէ, պիր գաչ ֆրանգ էօ-
տիւնճ վիրտիկինտէ, պիչարէլէրին պուլունան չամաշըրլա-
րընըր ըէհին ալմըշտըր... վէ եալընըլ իքի թանէ եօրղան-
լարը պուլունմագտա իքէն, պիլա ինսաֆ, անըն պիլէ պի-
րինի ալմըշտըր...

— Էյ չիմտի տախի մէրգումէ, հիչ պիր եարտըմ իթ-
մէքտէ տէյիլմի տիր:

— Վալիտէ Պիւրէթ մի. թամամ, պուլտունուլ չիմտի
եարտըմ իտէճէք պիր էհի սէվապը. քէնտի մաշուգու, էր-
քէքլէր իչինտէ նասըլ քէօքէկին պիրի իսէ, քէնտի տախի
գատըն թայիֆէսի իչինտէ թըպըլ էօյլէ պիր Էօքէ+ տիր.
զիրա, Պրա-Ռուժ իլէ մէրգումէ... հէր նէ հալ իսէ, — տէ-
յի իլավէյի մէգալ իթտի մատամ Բիբլէ, պիր նիյեթթի ֆա-
սիտէ իւզրէ կէօզլէրինի օյնատարագ, վէ պաշընը սալլա-
եարագ:

— Սճապա սահիհէն էօյլէ մի տիր, — տէտի Ռօտօլֆ:

— Իմանըմ կիպի ինանըրըմքի էօյլէ տիր... հէր նէ իսէ,

Սէն-Մարթէնին եազարը տախի, սայիրէրի կիպի սըճագ-
օլուրլար (*), էօյլէ տէյիլմի իխթիեար դօճաճըղմ:

Մ. Բիրլէ, պուռնա դարչըղդ հիշ պիր ճէվապ վիրմէե-
րէք, անճագ օլ դօճա շարդասընը էլէմնաք պիր հալ իւզ-
րէ սալլամագլա իգթիֆա իյլէտի: Մտտամ Բիրլէ, մէղքիւր
սէֆիլ ֆամիլեա հագգընտա, իզհարը ըիգդաթը գալպէ
պաշլաեալըտան պերու, մէրգումէ Բօտօյֆուռն կէօղլէրինէ,
էվլէրի գատար շայեանը իպթիքրահ պիր գարը կիպի կէօ-
րիւնմէմէկէ պաշլամըշ իտի:

—Մէրգում էհլի հիւնէրին սանաթը՞ նէ տիր:

—Սըրչա թաշլարա ֆասէթա եարմագ տըը. մէրգում
իշ պաշընա իշլէմէքտէ տիր... վէ օլ գատար տա չօգ չալըչըր
քի, ղէվալըր ատէմ, չալըչա չալըչա էչքեալը տախի պօղուլմուշ
տուր, նասըլ քի սիզ տէ կէօրէճէքսինիզ տիր... ֆագաթ,
պու ճիւմէ իլէ տախի, նիհայէթ պիր ատէմ, եալընըզ պիր
ատէմտիր, գըրգ Բարչա օլամագ եա, հէր նէ գատար չա-
լըչա, եինէ նէ գուտրէթինտէն զիեատէ չալըչապիլիր, վէ
նէ տէ պիւլիւք պիր շէյ գազանապիլիր. էօյլէ տէյիլմի,
Սլլահըր սէվէրսէնիզ: Մէրգում, եալընըզ քէնտի չալըչմա-
սըլլա, եէտի ճան պէպէտիքտէն պաշգա, քէնտիսինի տա-
խի պէսլէեէճէք տիր, մէկէրչի պուռնա ինսան թէհամմիւլ
իտէպիլիրմի, վիճուտ տաեանապիլիրմի... վագաա, պիւ-
լիւք գըղը քէնտույէ պիր ճիւղի իմտատ իտէպիլմէքտէ ի-
սէ տէ, ծնտան տանէ՞ հասըլ օլապիլիր, բէք ճիւղիյեթ նէ-
վինտէն պիր շէյ տիր եարտըմը:

—Մէրգումէ գա՞շ եաշընտա տըր:

—Օն սէքիզ չաղլարընտա, օլ գատար կիւզէլ... վէ օլ
գատար սիւպէր պիր գըղտըր քի... ատէթա պիր մէյէք-
սիմա տըր աէնիլլէ ճայիզ տիր. մէրգումէ զայէթլէ վէնկին,
էմմա բէք ղէնկին, շէօյլէ քի, սէօյլէնտիկինէ կէօրէ, ֆա-

(*) Պու պիր սէօյլէյիշ տիր էմմա, ասըլ մանէասընը պիլէմէտի-
կիմիգտէն, թիւրքէ պիր շէյ ալյուրամաեարագ, այնէն թէրճէ-
մէ իթմիշիգ տիր:

ըիսի սաթըն ալապիլիր մերթէպէտէ զէնկին պիր իթիեար, վէ ճիմրիլիք տէրէճէսինի տախի ալմըշ օլան թամաքեար ատամըն, եանի, Մ. Ժագ ֆէրրան նամ նօթէրին եանըն տա պէպլէմէլիք իթմէքտէ տիր:

—Մ. Ժագ ֆէրրան մը. — տէտի Րօտօլֆ, պու եէնի թէ սատիւֆտէն տօլաեը տիւշարը թէաճճիւպ օլարագ, չիւնքի, լա կուալէօղիւն ասլը վէ նէսլի հագգընտա, թահսիլի մալիւմաթ իթմէք իչին, մալիւմ եա, եա մէրգում նօթէրէ, վէ եախօտ վէքիլխարճը պուլունան պիր գատընա միւրաճաաթ իթմէքլիկէ միւհթաճ պուլունմագտա իտի. — ա. ճապա մէրգում, Սանթիէ սօգաղընտա պուլունմագտա օլան Մ. Ժագ ֆէրրան մը տըր, — տէյի սիւալ իթտի մէրգում:

— Թամամ, թա քէնտիսի . . . սիզ մէրգումու թանըմագտամըսընը:

— Պէնիմ, խրոմէթ իթմէքտէ օլտուղում թիւճճարըն նօթէրի մէրգումտուր:

— Իմտի, էօյլէ օլտուգտա, մէրգումուն նէ մէրթէպէ խասիս վէ մատրապազ պիր ատամ օլմասընը պիլմէքտէ օլմալըսընը, չիւնքի, զաթէն օլ պապտէ քէսպի շէօհրէթ իթմիշտիր: Փագաթ, էկէր տօղրուեու սէօյլէեէճէք իսէք, շուտա սահիհ տիրքի, պէղայէթ տէրէճէտէ հէմ էհլի բըղ վէ քեամիլ, վէ հէմտէ տինտար պիր զաթ տըր . . . հէրբազար կիւնիւ, մութլագ սուրէթտէ պաշտօնտա վէ պատաբագտա հագըր պուլունմագտա տըր, մեծ պահքը պաշտան պաշա թուլթմագտա, վէ սըգ սըգ տա խոստովանանքընը օլմագտա տըր . . . վէ կէրչի քիմսէեէ էթմէք իէտիրմէքտէ տէյիտիր, պիր սուֆրա սահիպի տէյիտիր, լաքին, չօգ տէֆա սուֆրասընտա բաբաս պուլունմագտա տըր, տայիմա օրհնած ջուր իչմէքտէ, վէ տայիմա տա ճաշակ ալմագտա տըր . . . վէհասըլ սուրք կիպի պիր ատամտըր . . . լաքին, թամաքեարըրգտա տա էօյլէ պիր մէրթէպէեէ վասըլ օլմուշ տուրքի, պաշգալարը իչին պէշ բարաեը արամագտա օլ-

մասը չէջլէ տուրսուն, պիզ զաթ քէնտի նէֆսինտէն պիլէ քէսմէքտէ վէ գըսգանմագտա տըր . . . Թամ օն սէքիզ այտան պէրու, մէրգում պիշարէ Մօրէլին գըզը Լուիզ, մէրգումուն եանընտա պէսլէմէլիք իթմէքտէ տիր . . . Մէրգումէ հալիմիք ճիհէթիլէ պիր գուզուեա պէնզէմէքտէ օլտուղու կիպի, չալըշմագ ճիհէթինէ կէլինճէ տախի, պիր աթա պէնզէմէքտէ տիր . . . հէր խըտմէթ մէրգումէնին իւզէրինտէ օլտուղու հալտէ . . . այտա անճագ 18 ֆրանգ վիրմէքտէ տիր . . . պիր բարա զիեատէ վիրմէքտէ տէյիլտիր : Մէրգումէ քէնտի մէզքիւր մաաշընտան, եալընըզ ալթը ֆրանգընը քէնտի մէսարիֆաթը շախսիյեհսի իչին ալը գօեարագ, պագըյեհսինի տախի, քեամիլէն ֆամիլեասընա թէրք իթմէքտէ տիր . իշթէ պու գատար, հալ պու քի, պէրի թարաֆտա տա, եհտի ճան պէսլէմէք իչին, էթմէք լազըմտըր, էթմէք :

—Պագաթ, մատամ քի չալըշգան պիր ատամտըր տիմէքտէսինիլ . . . բէտէրինին գազանտըղը նիչին քիֆայէթ իթմէմէքտէ տիր :

—Էվլէթ, հէմ չալըշգան տըր, վէ հէմ տէ կէրչի չօգ չալըշգան օլտուգտան պաշգա, նէ աղզընա իշրէթ գօյմագտա տըր, վէ նէ տէ պիր լաեքգսըզ հալ ու հարէքէթտէ պուլունմագտա տըր, գուզու կիպի պիր ատամտըր, լաքին, եինէ գազանտըղը քիֆայէթ իթմէքտէ օլմատըղընտան, Ալլա հտան միւքեաֆաթ օլարագ, պաշգա պիր շէյ նիեազ իթմէյիպ, իլլա պիրագ զիեատէճէ գազանըպ տա, չօլուգ չօճուղունու սէֆալէթտէն գուրթարապիլտին իչին, կիւնլէրին միւմքին օլուպ տա, եիկիրմի տէօրթ սաաթ օլաճագ եէրտէ, գըրգ սէքիզ սաաթ օլմասընը, վէ օնա կէօրէ, եա նի զիեատէ չալըշապիլմէսինի բէճա իլլէմէյտէ տիր :

—Տիմէք տիր քի, քէնտի սանաթը, բէք ճիւզի պիր իւճըրէթ պրագմագտա օլմալը տըր :

—Մէրգումուն պու մէրթէպէ զարուրէթէ վէ սէֆալէթէ տիւշմէսինէ պաշըճա սէպէպ, սանաթընըն, բէք աղ

իւնքէթ պրագմագտա օլմասընտան զիւատէ, խաաթա տիւ-
շիւպ տէ, իւշ այ էսիրֆիրաշ օլմասը օլմուշտուր, պիր քէր-
րէ իշի կէրիլէմիշ տիր. վէ պու հէնկեամտէ, քէնտիսինէ
պագըպ գաեըրմագտա օլան վէվէսի տախի պօղուլմուշ վէ
սըհհէթինէ խալէլ կէթիրմիշտիր, նասըլ քի պու կիւն վէ
պու սաաթտա տա, զէվալլը գատընճըղազ ճան չէքիլմէքտէ
տիր. վէ մէղքիւր օլ իւշ այ միւտտէթտէ, անճագ, Լուիղին
վիրտիկի այտա 12 ֆրանգ իլէ կէչինմէքիկէ միւհթաճ գալ-
մըչլար տըր... կէրչի, օլանճա էշեալարընր րէհին գօհա-
րագ պիր գաշ ֆրանգ վալիտէ Պիւրէթտէն գալտըրըպ, վէ
պիր գաշ ֆրանգ տախի, Մօրէլէ թաշ կէթիրիպ իշլէթտիր-
մէքտէ պուլտնան Դէլլը գատընտան էօտիւնճ ալմըչլար տըր,
լաքին, նասըլ քի սէօյլէտիմ, թէքրարէն սէօյլէրիմ, պուն-
լար իլէ նէ օլմագըղ իհթիմալի վար տըր, պէրիտէ սէքիլ
քիշի էթմէք վէ էմաալինի պէրլէմէքտէ տիր... հէլէ օլ եաթ-
տըգլարը մահէլլի վէ սէֆիլ հալլէլինի կէօրէճէք օլսանըզ,
եիւրէք տաեանըր շէյ տէյիլ տիր... Լաքին, պագտանա-
եընըզ, մօնսիէօ, արթըղ պու լագըրտըրը պրագալըմ, պէ-
րիտէ եէմէկիմիլ րիշտի, վէ գարնըմըղ տա զիլ չալմագտա
տըր, պիլ իսէ օթուրմուշտա, թալան իշինտէքիլէրին լա-
գըրտըլարըյլա իմրարը էվգաթ իթմէքտէյիլ, նաֆիլէ եէր-
տէ ճիկէրիմ բարէ բարէ օլմագտա տըր... հէլէ պէրէքէթ
վիրսին քի, Մ. Պրա-Բուժ մէրգուլարը տէֆ իտէճէք տիր տէ,
պիլ տէ գուրթուլմուշ օլաճաղըզ... պէրէքէթ վիրսին տի-
մէմէ, ֆիքրինիլէ պաշգա պիր շէյ կէլմէսին, գաթան պէտ-
խահըղըմտան վէ մէրհամէթսիլիկիմտէն նաշի էօյլէ սէօյ-
լէմէքտէ տէյիլիմ, հաշա... ֆագաթ, մատամ քի պիշարէ
Մօրէլ ֆամիլեասը, էլիմիլտէն պիր շէյ կէլմէտիկինտէն,
էօյլէ տէ սէֆիլիք չէքմէքտէ տիրլէր էօյլէ տէ, պարի հէր
կիւն պիլիմ կէօղիմիւզ էօնիւնտէ գալլալ տա, պիլ տէ
պիր տէրտի աղիմ օլմագտան իսէ, կիտիպ մէղքիւր սէֆա-
լէթի, պաշգա պիր եէրտէ չէքսինլէր:

— Իյի էմմա, մէրգուլման պիշարէլէր պուրատան գօլու-

լուպ տիշարը իտիլտիքէրինտէ, նէրէեէ կիտէպիլէճէքէր տիր :

—Տօղրուսու անը պէն տէ պիլմէմ :

—Մէրգու մանաթքեար կիւնտէ գա՛շ ֆրանգ գազանապիլմէքտէ տիր :

—Էկէրչի մէրգու մէնտի վալիտէսինի, զէվճէսինի վէ չօնուգլարընը գաճըրմագլըղա մէճպուր օլուպ տա, վագթինին պիր մըրգտարընը տա ծնլարա սարֆ իթմէեէճէք օլուպ, եէվմիյէ իւշ տէօրթ ֆրանգ գատար գազանապիլիր, չիւնքի, քէնտույի թէլէֆ իտէրճէսինէ չալըչմագտա տըր . հալպուքի, վագթինին հիշ տէյիլ իսէ տէօրթտէ պիր բաեքնը ֆամիլեասընա սարֆ իթմէքտէ պուլունտուղունտան, կիւնտէ տէ թաշ չաթլասա, անճագ իքի ֆրանգ գազանապիլմէքտէ տիր :

—Ֆիլվագը բէք ճիւղի պիր շէյ տիմէք տիր . . . վա՛հ զէվալըր ատամճըղազ վա՛հ . . . :

—Էվլէթ, բէք սէֆիլտիրէք, բէք աճընմագլըղա չայթթէ տիրէք . . . լաքին, չի՛ չարէքի . . . տաճա ծնլար կիպի նիլէ նիլէ ֆամիլեալար վար տըրլարքի, տյնի սէֆալէթ իւղը՞ պուլունմագտա տըրլար . . . մատամքի էլիմիզտէն պիր շէյ կէլմէզ, իշթէ անճագ պէօյլէ աճընմագլա քէնտիմիզի թէսէլլի իտէպիլիրիզ . . . էօյլէ տէյիլմի Ալֆրէտ, —տէտի մատամ Բիբլէ : —Լաքին, թէսէլլի մէսէլլի տէր իքէն, պիզիմ շարապը ունութատուգ :

—Տօղրուսունու սէօյլէյէհիմ մի սիզէ, մատամ Բիբլէ, պու նագլ ու նագշ իթտիկինիզ հալլէր, Խիւրէկիմի բարէ բարէ իթտիլէր : Արթըզ միւսիւ Բիբլէ իլէ պիրլիքտէ, պէնիմ շէվգիմէ իյէճէքսիլիզ, էօյլէ տէյիլ մի :

—Բէք չիրինթապ պիր զաթսընըզ, մօնսիէօ, — տէտի միւսիւ Բիբլէ, — հէր հալտէ մէզքիւր օտաեք կէօրմէք իսթէրմիսինիզ :

—Շիւբհէսիզ, վէ էկէր իշիմէ կէլէճէք քըուր իսէ, չիմտիտէն բէյինի տախի պրագըրըմ :

Գաբուճու քէնտի մաղարասընտան տիշարը չըգտը, վէ
Րօտօլֆ տա մէրգուճուճն արգասը սըրա կիթտի (*):

(*) Փարիսին իշնիէրի վէ ֆագրլարը հագգընտա զուհուրա կէ-
լէն պու հագլիյեթ, գաթան միւպալաղալը, վէ եախօտ եալընըզ
վազթիյլէ էօյլէ իմիշ տիր տէյի զանն օլունմասըն, զիրա, հէմ Նօգ-
թասը Նօգթասընա սահիհ տիր, վէ հէմօտէ, հէր Նէ գատար, կէ-
րէք հիւքիւմէթլէր, վէ կէրէք ուխուվվէթլէր թարաֆընտան, պիւյիւք
ղայրէթլէր վէ պիւյիւք համիյեթլէր իպրաղըյլա, միւմքին մէրթէ-
պէ էօնիւ ալընմասընա չալըլըմագտա իսէ տէ, երինէ, պու կիւն վէ
պու սաաթ, տէյիլ եալընըզ ֆարիստէ, իլլա, հէր բայիթախթտա
վէ հէր պիւյիւք վէ զէնկին մէմէքէթտէ, թարիֆ գապուլ իթմէզ
սուրէթտէ ֆագըրլըզ վէ սէֆիլիք տէրքեար պուլունմագտա տըր.
վէ պու սէֆալէթի պաշընա չէքէնլէր տէ, եալընըզ ահմազ, ճահիյ
հօվարտա, վէ չաբգըն թագըմլարը օլմանըպ, իլլա էն զլեաաէ էհլի
հիւնէր, քեամիլ, նամուսլու, վէ ոահիպ մալիւմաթ թագըմլար տա-
խի չէքմէքտէ տիրլէր, մէտէնիյեթ իլէրու կիթտիքնէ, կէրչի սէր-
վէթ վէ սէատէթի հալ արթմագտա տըր, լաքին, սէֆալէթ տախի
արթմագտա տըր, մէտէնիյեթ պու պէտպախթլըղըն էօնիւնիւ պիր
տիւրլիւ պլամսմագտա օլտուգտան պաշգա, կէրչի պիր ճիւզի ֆարգ
կէօրիւէպիլէնէք տիր, լաքին, զանն իտէրիզ քի, միգտարը քիֆայէ-
տէ օլամաեանագ տըր:

Պու սէօյլէտիկիմիզի, հէր էհլի տիգգաթ թաստիզ իթմէքտէ օլտուգ-
տան պաշգա, ֆարիստէ այտա պիր տէֆա թապ ու Նէշր օլունմագ-
տա օլան Բըվիւ տէ Տէօ Մօնտ համ շէօհրէթլու պիր րիսալէնին 1881
սէնէսի հոկտեմբերի իպթիտասը թարիխի նիւսխէսինտէ, ֆարիսին
Սէֆալէթլէրի սէրնամէսիլէ տլրճ իտիմիշ օլան շայեանը տիգգաթ
վէ միւթալաա պիր պէնտ տախի, պու կիւնքի հայինտէն պահս վէ
հագշ իտէրէք, թաստիգ իթմէքտէ տիր:

Մէզքիւր պէնտի օգուեան հէր աաաամ մէճպուր օլուր տլմէկէ
քի, պիզիմ ֆուգարալարըմըզ, հէր չէքտիքլէրի զուլում ու թաստ-
տի վէ դատըրլըզ վէ դարուրէթ տէրքեար օլտուղու հալտէ տախի
թիւրքիատա քօղմուշ օլտուղլարը իչին, Ալլահա պինլէրճէ տէֆա թէ-
չէքքիւրլէր սուլմալը տըրլար. զիլա, օրալարտա պուլունան սէֆա.

պաշգա զարիպ հալլէր չարամագտա իտիլէր: Մէսէլա, գօմանտանըն օթուրմագտա օլտուղու ուֆագ պիր տայիրէնին գաբուսու, տահա հէնուզ, տամար տամար սիեահ բէլէսէնք աղաճը ընկինտէ պօեանմըչ օլտուգտան պաշգա, անախ թար եէրինտէ պուլունան եալտըզլը պագըր պիր թօր բարլամագտա օլտուղու կիպի, իչէրքի գամբանանըն գայթանը վէ բիւսկիլիւ տախի գըրմըզը իրէքտէն միւրէթթէպ պուլունտուղու թագաիրտէ սարգմագտա օլտուղունտան, տիվարլարըն քիւհնէրիկինէ նիսպէթլէ, պիր պիրինէ բէք միւսպային պիր հալտէ կէօրիւնմէքտէ իտի:

Վէ ընհին իլէ ագճէ իգրազ իթմէքտէ օլան ֆալճը գարընըն, սաքին օլմագտա օլտուղու իքինճի գաթըն գաբուսունա կէլինճէ, պիւթիւն պիւթիւն աճայիպ պիր հալտէ պուլունմագտա իտի. չէօյլէ քի, մէզքիւր գաբունուն իւսթիւնտէ, գանատլարընտան վէ աեագլարընտան մըխլանմըչ, պիւթիւնիւլիւկէ վէ սիհիրպաղըղա տայիր իլլէրտէ պիր ալէամէթի միւհիմմէ եէրինի թուրթմագտա օլան պիր պայգուչ, իչի օթ տօլու օլտուղու հալտէ, հէր քէսին կէօզիւնէ վուրմագտա օլտուգտան պաշգա, գաբունուն իւզէրինտէ տախի, տիշարտան կէլէնլէրին քիմլէր օլտուգլարընը, կէօրիւպ անլատըգտան սօնրա աչմագ նիյեթթինէ մէպնի, թէլ գաֆէս կէչիրիլմիչ պիր ուֆագ բէնճիրէ պուլունմագտա իտի:

Հէյպէթֆէրմա պիր սանաթ իճրա իլլէմէքտէ օլմասը մաղնուն պուլունան թալեան շարլաթանըն գաբուսունտա տախի, քէզալիք պաշգա պիր աճայիպլիք միւշահէտէ օլունմագտա իտի. չէօյլէ քի, մէրգումուն գաբուսու իւսթիւնէ վազ իտիլմիչ օլան պիր սիեահ թահթա իւզէրինտէ, աթ տիլլէրի մըխլանարագ թէրթիպ իտիլմիչ օլտուղու թագաիրտէ, մէրգումուն քէնտի իսմի օգունմագտա իտի. վէ իչէրքի գամբանասը գայթանընըն տիշարտա պուլունան ուճունտա տախի, նիչէ էմսպի պուլունտուղու կիպի, եա պիր թաւլան, վէ եախօտ պիր քէչի աեագը կէչիրիլմիչ օլաճագ

եէրտէ, էլի իւզէրինտէ օլան գուրու պիր մայմուն պիլէկի կէշիրիւմիշ իտի Մէզքիւր գուրու պիր գօլիլէ պէշ բարմագլարը վէ թըրնագլարը եէրինտէ պուլունան պիր էլին, եօգարտան աշաղը սարգմագտա օլմասը, ատէթա պիր ուֆագ չօճուգ էլի կիպի կէօրիւնմէքտէ օլտուղունտան, աւամըն նէֆրէթ ու տէհշէթինի մուճիպ օլմագտա իտի:

Բօտօլֆ, կէօղէրինէ բէք չիրքին կէօրիւնմէքտէ օլան մէզքիւր գարունուն էօնիւնտէն կէշէր իքէն, գուլաղընա պիր նէվի պօղուլուրճասընա ըչգըրմագլըգ սէսի կէլտիքտէն պաշգա, պիրտէն պիրէ տախի, պիր աճը աճը պաղըրըշ, պիր սինիր չէքիւլէսի, վէլհասըլ աւամա տէհշէթ վիրիճի պիր հայգըրըշ շամաթաթը իշիտիլմէքտէ, վէ մէզքիւր խանէտէ հիւքմ իթմէքտէ օլան սուսլուգ օրթասընտա, մէզքիւր հայգըրըշ պիր գաթ տահա զիեատէ շիտտէթ քէսպ իթմէքտէ իտի:

Բօտօլֆ պուլարը իշիթտիկինտէ, թիւլէրի իւրբէրմէ կէ պաշլատը:

Վէ մէրգուլմ հէման եըլտըրըմ կիպի սաղըլարագ, մէզքիւր գարունեա տօղրու գօշտու, վէ շիտտէթ իւզրէ չընղըրաղը չէքմէկէ պաշլատը:

—Նէ՛ եարբեօրսունուզ, մօնսիէօ, — տէտի գարունճու տիւշարը թէաճճիւպ օլարագ:

—Շու շամաթաթըն սէպէպինի . . . — տէտի Բօտօլֆ, — մէկէրչի սիգ իշիթմէքտէ տիյիլմիսինիզ:

—Իվվէթ, իշիթմէքտէյիմ. ֆագաթ օնտա ասլա գօրգուպ շիւբհէ իտէճէք պիր չէյ եօգ տուր. պէս պէլի Մ. Սէզար Պրատսմանթի պիրինին պիր. . . վէ եախօտ իքի տիչինի չէքմէքտէ օլմալը տըր:

Մէրգուլուն պու վիրմէքտէ օլտուղու իյզահաթ, կէրչի օըհհէթէ մաղրուն պուլունմագտա իտի իսէ տէ, պու ճիւմէ՛ տախի Բօտօլֆ զանի օլմաեարագ, եինէ սըգը սըգըեա չընղըրաղը չէքմէքիկէ տէվամ իյլէտի: Իվվէլէմիրտէ գարշուրդ հիշ պիր սէս չըգմատը . . .

Պիր չօգ գաբուլարն արգա արգաճեա գախսարլարդ-
լարը իշխտիլտի. պատէհու գաբունուն եաննտա պուլու-
նան պիր նէֆէսիկին ճամը արգաանտան, եիւզլէրի քէ-
միքլէրի տիքիլի տիքիլի վիրմիշ, լէհճէսի պիր ճէնագէ բէն-
կի քէսպ իթմիշ, պաշննն գըրմըզընա չալար վէ աղարմըշ
պիր չօգ սաչլարը գապարմըշ գարմագարըշ օլմուշ, վէ եա-
նագլարընտան աչաղը ինէրէք, այնի բէնրտէ պուլունան ու-
զուն վէ փւրիւրկէ սագալըյա պիրլէշիշ օլան պիր ատա-
մըն պագմագտա օլմասը կէօրիւլտիւ, վէ Բօտօլֆուն տա
նիկեահը, մաքինավարի պիր սուրէթտէ օլարագ, մէրգու-
մա թէսատիւֆ իյլէտի: Մէրգում ատամըն պագըշը, ան-
ճագ պիր սանիյեէ սիւրտիւ:

Բօտօլֆ մէզքիւր չէհրէեի կէօրտիւքտէ, թաշ կիպի տու-
րա գալտը:

Բօտօլֆ մէրգումու, հէր նէ գատար, բէք ճիւզի պիր
սուրէթտէ կէօրէպիլտի իսէ տէ, պագը ալէամէթի միս-
քիթէլէրինէ իսթինատէն, չու իթիգատա զահիպ օլտու քի,
մութլագ սուրէթտէ մէրգումու թանըմագտա օլմալը տըր
տէյի. չէօյլէ քի, մէրգումուն եէշիլ կէօղլէրի, օլ գապա
վէ տիքիք տիքիք գալըն գաչլարը ալթընտա պիլլուր կի-
պի բարլամագտա օլտուղու հալտէ, բէնկի իսէ մօսմօք քէ-
սիլմիշ օլուպ, պուրնու տախի ինճէ, սիվրի, վէ գարղա պուր-
նու կիպի էյրի օլտուղունտան, վէ պուրուն ալէլիքլէրի տա-
խի ատէթտէն խարիճ սուրէթտէ եայղըն վէ եայվարի հալ-
գալանմըշ օլարագ, պուրնու տիրէկի իքի թարաֆտան կէօ-
րիւնմէքտէ պուլունտուղունտան, քէնտիսինէ, պիր սուրէ-
թի գավիյեէտէ, զաթէն թանըմագտէ օլտուղու, վէ Միւր-
ֆիւն, պարօն տը կրաուն իլէ գօնուշտուղու վագըթտա,
լանէթլէր օգուեարագ, զիքրինի կէշտիկի Բօլիտօրի նամ
պիր չախսը տէրխաթըր իթտիրմէքտէ իտիլէր: Հէր նէ գա-
տար Բօտօլֆ, օն ալթը վէ եախօտ օն եէտի սէնէտէն պէ-
րու մէրգումու կէօրմիւշ տէյիլ իտի իսէ տէ, պու ճիւմլէ
իլէ տախի, ունուլթամամսընա վէսիլէ օլաճագ բէք չօգ սէ:

պէսլէրի տէ տէրքեար պուլունմագտա իտի . վէ թէզէք-
 քիւլլէքինի պիրտէն պիրէ թօբլաեւրպ տէրխաթըր իտէմէ-
 մէսի , վէ մէքգումուն , թանըտըղը Բօլխտօրի օրնսսընա պիր
 դարարը գաթի վիրէմէյիպ տէ շիւբհէ իյլէմէսի , իշպու Սէ-
 ղար Պրատամանթի իսմի թահթընտա օլարագ կէօրմէքտէ
 օլտուղու գըղըլճա սաշըր սագալըր շարլաթանըն , բէք Էս-
 մէր չէհրէյի պուլունմասընտան նէշէթ իթմէքտէ իտի : վէ
 Բօտօլֆուն (քէնտի շիւբհէսի պիէսաս չըգմամըշ օլսա տա-
 խի) , օլ զաթէն թանըմագտէ օլտուղու ատէմ , զայէթլէ սա-
 հիպ զէքեաւլէթ , Էհլի մալիւմաթ , վէ զիեատէսիյլէ տէ ինճէ
 ֆիքիլի պիրիսի օլտուղու հալտէ , պու մէրթէպէ պիր մէ-
 ղէլլէթէ կիրիֆթար օլմասընտան . . . վէ հաթթա ալչագլըգ
 տէրէճէլէրինէ գատար ինմիշ պուլունմասընդան տօլաեւր ,
 տիւշարըր թէաճճիւպ օլմամասըր տախի , մէքգումուն Էօյլէ
 պիր աղ ու զէքեաւլէթէ , վէ ֆիքըր ու մալիւմաթա մալիք
 պուլունմասըրյա պէրապէր , հատտէն զիեատէ ֆէնա , վէ
 բէք ախէագըր պօզուգ պիր ատէմ օլուպ , վէ սէֆիհիկէ մէյ-
 լանը ազիմի պուլունմասընը , վէ ալէլսուսուս արսըղճա պիր
 Էօյիւնիւպ թաֆրա սաթմագլըղա արգուքէշ պուլունմասը-
 նը , վէ շայեանը նէֆրէթ սուրէթտէ հէր շէյի , վէ հաթթ-
 թա ինսանը վէ ինսանիյէթի պօջա չըգարարագ , հիշ պիր
 ֆագիլէթտէն հիշ պիր սէֆա տույմամագընը պէլտիկին-
 տէն , մէգքիւր ֆէնալըղլար եիւղիւնտէն , լաեւրգ պուլուն-
 տուղու սէֆալէթէ տիւշտիւքտէն սօնրա , օլ մէրթէպէ ա-
 տի եօլարա սաթմագլըղա , վէ քէնտի թէայեիւշինի արա-
 մագլըղա միւղթէտիւր , վէ եախօտ մէճպուր օլմուշ , վէ հա-
 գըգաթէն մալիք պուլունտուղու իլմու մալիւմաթը քէսի-
 բէսի սայէսինտէ , մէղքիւր միսկինճէ սանաթը իճրա իթ-
 մէքտէ օլմասըրյա , քէնտինճէ իսթիհզաքեարի պիր մէմ-
 նունիյէթ հիսս իթմէքիկէ պաշլամըշ օլմասընա համլ իթ-
 մէքտէ իտի : Լաքին , նասըլ քի սէօյլէտիք , թէքրարէն սէօյ-
 լէրիւքի , Բօտօլֆ Բօլխտօրիեի , հէրնէ գատար տահա կէնճ
 օլտուղու վագըրթ թէրք իթմիշ օլուպ , վէ կէրչի չիմտի մէր-

գում շարլաթանքն սիննինտէ պուլունմասը լազըմ կէլմէք-
տէ իտի իսէ տէ, պու ճիւմէ իլէ տալտի, մէրգուման իքի
շախս պէյնինտէ, պիւլիւք ֆարգլար կէօրմէքտէ օլտուղուն-
տան, ագբպէթքեաշ պիւլիւք շիւբհէլէրէ զահիւլ օլարագ,
Մ. Բիրլէտէ խիթապէն,

—Մ. Պրատամանթի չօգտա՞ն պէրու մու պու էվտէ ի-
դամէթ իթմէքտէ տիր, տէյի սիւալ իյլէտի:

Սայքի պիր սէնէտէն պէրու տուր, մօնսիէօ . . . էվլէթ,
թամ պիր սէնէ տիր. չիւնքի յունվար աւընտա կէլմիշտիր:
Տօղրուսու, մէրգում, քիւասընը, կիւնիւ կիւնիւնէ էտա իյ-
լէմէքտէ օլտուգտան պաշգա, պէնիմ տէ ըլմամթիզմիմի
իյի իթմիշ տիր . . .

—Մատամ Բիրլէտէն իշիթտիկիմէ կէօրէ, մէրգում ա-
լէյհինտէ բէք ֆէնա շէյլէր իշիտիլմէքտէ իմիշ. . . էօյլէմի:

—Ա՛, մէրգումէ սիզէ էօյլէ շէյլէր տէ մի սէօյլէտի. . .

—Նէ զարարը վար տըր, պէն էօյլէ ալըզլարընտա մէր-
ճիմէք ըպանմտեանլարտան. օլմաերպ, իլլա սըրր սագլա-
մագլըղը պիլէնլէրտէնիմ:

—Պրագաթ, մօնսիէօ, պէն ասլա մէգքիւր լազըրտըլա-
րա ինանմում, վէ ասլա տա ինանմատաճաղըմտըր, չիւնքի,
ինանմագլըգ ար ու հիճապըմա թօգանմագտա տըր, —տէ-
տի միւսիւ Բիրլէ գրգարարագ պօղարարագ, վէ տահա եօ-
գարըքի գաթա չըգմագ իւզրէ Բօտօլֆուն էօնիւնէ տիւշիւպ
կիտէրէք:

Էկէր մէրգում սահիհէն, քէնտի պիլտիկի Բօլիտօրի ի-
սէ, մէգքիւր խանէտէ քէնտինին տէ օտա թուլթմասը ու-
եամատաճաղընտան, չիւնքի միւրատըր բէվիշինէ սէքթէ վի-
րէճէկինտէն, վէ պինապէրին, իշիթտիկի աէհէթլու սէս-
լէր հագգընտա, ֆիքրինտէ ֆէնա ֆէնա շիւբհէլէր տօղուլ
վէ զիհնի պուլանտըղընտան, Բօտօլֆ մէգքիւր շիւբհէտէն,
հէր հալտէ հալլ իտիպ գուրթուլմագլըղը գուրմուշ, վէ
մէրգում շարլաթանքն մուլթլագ սուրէթտէ քիմ օլտուղու-
նու անլամագլըղա քէնտինճէ գարար վիրմիշտիր. վէ մէր-

၇၈
မာ
ဝမ

၇၆
 ၇၇
 ၇၈
 ၇၉
 ၈၀
 ၈၁
 ၈၂
 ၈၃
 ၈၄
 ၈၅

Լ
 չո
 Թ
 Բ
 Ը
 Կ
 Ն
 Ե
 Ի
 Կ
 Զ
 Լ
 Ե
 Տ
 Բ
 Կ
 Ն
 Պ
 Ս

դու՛մ պու միւլահազալար իլէ մէշղուլ պուլունտուղու հալ-
տէ, գաբուճունուն արգասը սըրա, քէնտի թուլթաճաղը
օտանըն պուլունտուղու գաթա չըգմըշտըր:

Մէգքիւր օտանըն իթթիսալինտէ պուլունան մատմօա-
ղէլ Ռիկօլէթին օտասընը թանըմագլըգտա հիշ պիր կիւճ-
իւք պուլունմագտա տէյիլ իտի, չիւնքի, գաբուճու միւ-
սիւ Բիբլէնին ատույի էքպէրի պուլունան պիր ըհսիմճինին,
քէմալի իլթիֆաթընտան նաչի նագ-շ իյլէմիշ օլտուղու պիր
լաթիֆ ըհսիմտէն, քէնտու քէնտույէ տախի, բէք ալէա ան-
լաշըլմագտա իտի: Շէօյլէ քի, մէրգու՛մ, գըրմալար օյմալար
իլինէ ալընմըշ օլտուղու հալտէ, պէյզէ շէքլինտէ պիր լէվհա
թէրսիմ իթմիշ, վէ մէգքիւր լէվհանըն տէօրթ թարաֆընտա,
չէօհրէթշուար ըհսսամլարտան վաթօ կուսթօսու մուճիպլին-
ճէ, եհտի սէքիզ թանէ ուֆաճըգ ուֆաճըգ, վէ չըպլագ չըպ-
լագ, քիւչիւճէք գանատլարըյլա, հէր պիրի պիր թարզ ու-
շուշ իւզըն օլտուղու, վէ էնվայի չիչէքլէր կիրլանտլար օր-
թասընտա պուլունտուղլարը թագտիրտէ, աթիզ պուլթ-
րէրէսթլէր իթիգատընա մախսուս Աչգ ու Սէվտա իլահլա-
րը վէ եախօտ չօճուղլարը, վէ պունլարըն էլլէրինտէ տախի,
մատմօաղէլ Ռիկօլէթին տիքիշճիլէք սանաթընը անտըրմագ
նիյեթիլլէ, թէրգիլէք ալէթլէրինտէն պիրէր թանէսինի,
մէսէլա պիրինին էլինտէ պիր եիւքսիւք, պիր տիկէրինին է-
լինտէ պիր մագաս, պիրինին էլինտէ պիր իւթիւ, պիր տի-
կէրինին էլինտէ պիր քիւչիւճէք այնա, վէ պիր տիկէրինին
էլինտէ տախի, պիր իյնէ եասթըղը թուլթուրմուշ իտի,
վէ մէգքիւր լէվհանըն զէմինինի աշըգ մաի ըհնկէ պօեա-
եարագ, իւզէրինտէ լալ ըհնքտէ օլտուղու թագտիրտէ,
ՏիֆիՇՃի ՄԱՏՄՕՍԱԶԷԼ ՐԻԿՕԼԷԹ տէյի եաղմըշ օլուպ, վէ
բէք ուսթալըգլը սուրէթտէ պիր կէօլկէ վիրմիշ օլտուղուն-
տան, եհչիլ տէնիզ ըհնկինտէ պուլունան մէգքիւր գաբու-
նուն իւսթիւնտէ, գապարըպ թէճէսսիւմ իթմէքտէ իտի:
Պու ըհսիմին տիլպէրիկիլլէ, մէրտիվէնին չիրքինլիկի արա-
սընտա տէրքեար օլան ֆարգը ազիմ վէ միւլպայէնէթ տա-

խի, ատամըն կէօզինէ, զինատէսելլէ չարբմագտա իտի :

Րօտօլֆ, գարուճու Ալֆրէտին գալպի եարեյէրինին եէ-
նիտէն աչլմասը թէհլիքէսինի կէօզէ ալարագ, վէ մէրգու-
մա, մատմօագէլ Րիկօլէթին օտասը գարուսունու կէօսթէ-
րէրէք :

—Պէսպէլլի պունլարը Մ. Գապրիօն եազմըչ օլմալը տըր,
էօլլէ տէյլլմի, տէտի :

—Էվվէթ, մօնսիէօ, օլ էտէպսիզ հէրիֆ, քէնտի արսըզ-
լըզընը մէվգըի իճրաեէ վազ իտէրէք, գարունուն էսկի պօ-
եասընը պօզմուչ, վէ իշթէ պէօլլէ, արսըզլըզ նիշանէսի օլա-
րագ, Աշգ ու Սէվտա իլահլարը թէսմիյեէ իյլէտիկի չըպ-
լագ չըպլագ չօճուգլարը թէրսիմ իյլէմիշտիր : Կէրէք պուն-
լարը, վէ կէրէք շու տէօրթ թարաֆընտա ճանվէրլէր իլէ,
պիզզաթ քէնտի կիպի պիր ճանվէրի տախի, պաշընտաքի ու-
զուն վէ սիվրի շաբգասը պիրլիքտէ օլարագ եարմըչ օլտու-
ղու շու «բալէթ» նամ ըէսիմճի թահթասընը, չիմտիյէ գա-
տար գըրգ աէֆա պօզուպ գազըեըպ չըգաբըր իտիմ էմմա,
չի՛ ֆայիտէ քի, հէմ մատմօագէլ Րիկօլէթ ըէճա իտէրէք պը-
րագմամըչտըր, վէ հէմտէ պաշ քիրաճը Մ. Պրա-Բուժ միւ-
սաատէ իքիպ պըրագտըրմըչ տըր :

Յիլվագը մէրգում Գապրիօն, մատմօագէլ Րիկօլէթին
գարուսու իւզէրինէ, մէզքիւր նագշընը իթտիկիմիզ ըէսիմի
եարտըզը կիպի, քէնտի օտասը, եանի Րօտօլֆուն թըւ-
թաճաղը օտանըն գարուսու իւզէրինէ տախի, Գալօ նամ
ըէսսամըն պատիի շէրէֆի օլապիլիր սուրէթտէ մանէալը
պիր ըէսիմ եարարագ, պիր ըէսիմճի պօեա թահթասընըն
էթրաֆընտա օլտուղու թագաիրտէ, էլլէրինտէ քիմինլին ֆըր-
չա, քիմինին պօեա վէ քիմինին տէ չէրչէվէ թուլթմագտէ
օլուպ, վէ տիկէրլէրի տէ աճալ աճայիպ հալու հարէքէթ-
լէր իթմէքտէ օլտուգլարը հալտէ, ճանվէր չէքլինտէ պիր
չօգ ատամլար թէրսիմ իթմիշ, վէ պիզզաթ քէնտիսինի տա-
խի, էլլինտէ պիր ֆըրչա վէ պիր աէ «էլ տահաղը» (արիւի-
մէն) տէնիլէն տէ յէնէք պուլունաքագ կէօսթէրմիշ իտի :

Բօտօլֆի գաբուճունուն արգասը սըրա, պիր պիւլիւք վէ պիր տէ քիւչիւք կէօզտէն իպարէթ օլուպ, էբէյիճէ տէ կէնիչճէ օլան, վէ թամբլը սօգաղը իւզէրինէ նաղըր իքի գըթա բէնճիրէսի պուլունան մէգքիւր օտատան իչէրի կիրտի. վէ իքինճի գաբու իւզէրինտէ տախի, քէզալիք Գապրիօնուն իչի օլարագ, պիր թագըմ գապա թասլագ վէ թօհաֆ թօհաֆ բէսիմէր պուլունտուղունու, վէ Մ. Թէրմէնին տախի, ասլա թօգունուպ պօզմագսըզըն, քէմալի հիւրմէթ իւզրէ էօյլէճէ պրագմըչ օլտուղունու կէօրտիւ: Վէ մէգքիւր էվտէ պուլունմագլըզ, քէնտի իչինճէ էլզէմիյէթտէն օլտուղունտան, մէգքիւր օտաեը քիրալամագլըղա գարար վիրտի, վէ բէյ օլմագ իւզրէ տէ, չըգարըպ իսթիեարըն էլինէ իքի ֆրանգ վիրէրէք,

—Պու օտա պէնիմ իչիմէ կէլիւր, ալընըզ շու բէյի տէ, պէն եարըն էչեալարըմը կէօնտէրիրիմ... Փագաթ, շու գաբու իւզէրինտէ պուլունան բէսիմէ, սագըն թօգունմաեա սընըզ, չիւնքի, բէք թօհաֆ պիր չէյ տիր, բէք հօշումա կիթտի... Նէ տէրսինիզ, էօյլէ տէյիլմի, տէտի:

—Օֆ, մօնսիէօ, մէրգուման ճանվէրլէրի... Գապրիօն տա պէրապէրլէրինտէ օլտուղու հալտէ, տայիմա տիւչիւմ տէ կէօրմէքտէյիմ... արթըզ տիւչիւնէպիլիրսինիզ քի նէլէր նէլէր չէքմէքտէ, վէ նէ գատար իւրքիւպ գօրգմագտաեըմ:

—Սէօյլէյիչինիզտէն բէք ալէա անլաչըլմագտա տըր քի, չայեանը նէֆրէթ վէ տէհչէթ չէյլէր տիրլէր... Լաքին, օ տէյիլ էմմա, օտաեը թութմագ իչին, մէկէրչի պաշ քիրաճը Մ. Պրա-Բուժ իլէ կէօրիւմէքլիկիմ իգթիզա իթմէքտէ տէյիլմի տիր:

—Խայր, մօնսիէօ, մէրգումա պուրաեա հէր վագըլթ կէլմէյիպ, իլլա պագը քէրրէ ուղրամագտա տըր. էմմա, պագէն տէ, վալիտէ Պիւրէթին մաքինասը իչին կէլիւր իմիչ, օ պաչգա, օ միւսթէսնա տըր... հէր պիր չէյ պէնտէն պիթմէքտէ տիր, տօղրուտան տօղրու պէնիմ իլէ գօնուչմալը-

սընըդ. իմտի պէնտէնիզէ իսմինիզի քերէմ իտէ՛րմիսինիզ :

— Բօտօլֆ :

— Բօտօլֆ էմմա . . . նէ՛ օղլու Բօտօլֆ տէրլէր :

— Գըսսաճա սալթ Բօտօլֆ տէյի պիլսէնիզ քեաֆի տիր :

— Օ պաշգա, էֆէնտի, անը տա սիւալտէն մագսէտիմ պիր վուգուֆճուլուգ օլմանըպ, իլլա ատէթտէն օլտուղու իւզրէ, սատէճէ պիր պիլմէքտէն իպարէթ իտի, եօգսա պիլլիրիմ, պու ալէմտէ հէր քէս իսթէտիկի իսմի վէ իսթէտիկի քէյֆի թաշըմագլըղա սէրպէսթ տիր :

— Պագսանանընըդ, մօնսիէօ Բիրլէ, աճապա եարընքի կիւնտէն պէտ իլէ, եանի եէնի պիր գօմշուլուգ սըֆաթը թաշըեարագ, պէն տէ օլ սէլէֆիմ Մ. Ժէրմէն կիպի, էլիմտէն կէլէն իմտատ ու մուալէնէթի եարմագ իւզրէ, չըգըպ օլ Մօրէլ ֆամիլիսսընը պիր կէօրսէմ, կէօրիւշսէմ, վէ էկէր էլիմտէն տիլիմտէն կէլիր պիր շէյլէրի վար իսէ, սօրսամ անլասամ օլմագմը,

— Մաաշալլաճ, մօնսիէօ, նի՛շին օլամագ. վագաա, մէրգումլարա, պիւյիւք պիր ֆայիտէնիզ թօգուճամանաճագ տըր, չիւնքի, զաթէն, նասըլքի սէօյլէնիլտի, պուրատան տէֆ իտիլէճէքլէր տիր, ֆագաթ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, եինէ ֆայիտէտէն խալի տէյիլտիր, հիշ տէյիլ իսէ, պիր թալթիֆ վէ պիր թէսէլլի տիմէք տիր : Մէրգուճ պու ճէվապը վիրտիքտէն սօնրա, ֆիքրինէ պիրտէն պիրէ պիր շէյտօղտուղունտան, խայլին խայլին, վէ գուրնաղ գուրնաղ Բօտօլֆուն եիւզիւնէ պագարագ, — «Անլատը՛մ, անլատը՛մ ֆիքրինիզի, մէղքիւր ֆամիլեանա գօմշուլուգ իսմիլյէ պիր վիզիթա վիրէրէք, վէ մէղքիւր վիզիթանը տա պիր մուգատտէմէ իթթիխաղ իլլէեէրէք, ասըլնիյեթ ու մագսէտինիզ, եանընըղտաքի կէնճ գըզ իլէ տէ իւնս ու իւլֆէթէ պաշլամագլըղա պիր եօլ աշմըշ օլմագլըղ տըր, էօյլէ տէյիլմի :

— Էվվէթ, օ տախի սահի՛շ տիր, մէրգումէ իլէ տախի կէօրիւշիւպ գօնուշմագ վէ գօմշուլուգ սօրճունու իֆա իյլէմէք նիյեթթինտէյիմ :

—Բէք ալէա եաբարսընըղ, ծնտա հիչ պիր մահզուր Խօգ տուր, մօնսիէօ, վէ ալէլիսուսուս տա առէթտէն տիր, էլ վիրիր քի, նամուս վէ քէմալէթ տայիրէսինտէն խարիճէ չըգըլմասըն, վէ: հաթթա, սիզէ պիր շէյ սէօյլէյէեթմ մի, հիչ չիւբհէմ Խօգ տուր քի, մատմօաղէլ Րիկօլէթ, չիմտի, պու օտաեա եէնի պիր քիրաճը կէլէրէք կէզմէքտէ օլմասընը իշիթմիշ օլտուղունտան, պիր թարաֆտան պիր արալըգտան, մութլագա մէրագ իտիպ կիզլէնէրէք, պիզի աշաղը ինէր իքէն սէյր իթմէքլիկէ գալգըշաճագ տըր. իմտի, էօյլէ օլմասընը թաստիգ իչին, պէն անախթարը չէվիրիր իքէն խասսէթէն բաթըրտը չըգարաեըմտա, սիզ տէ տիգգաթլըճա, մէրգուլմէնին գաբուսունա տօղրու պագը վիրինիզ:

Ֆիլվագը Բօտօլֆ, մատմօաղէլ Րիկօլէթին ըէսիմլէր էլէ միւզէյեէն պուլունան գաբուսունուն ճիւզիճէ արալըգ իտիլմիշ օլմասընը, վէ մէզքիւր արալըգտան սիեահ վէ իրի կէօզլիւ, աթէչի վէ տիգգաթլը պագըշը պիրինին կէօզլէրիլէ պիր ուֆաճըգ պուրնունուն տա բէմպէ ըէնք ուճունու կէօրտիւ, վէ քէնտիսի, աղըր աղըր եէօրիւմէկէ պաշլատըգտա, մէզքիւր գաբու տախի, արգասընտան պիրտէն պիրէ գաբատըլտը:

—Կէօրտիւնիւզ միւ, սէօյլէտիկիմ նասըլ կէլտի չըգտը, մէրգուլմէ պիզի նասըլ արալըգտան սէյր իթմէքտէ իտի.— տէտիքտէն սօնրա, մէրգուլմ գաբուճու, իլավէթէն տախի, —աֆվ իտէրսինիզ մօնսիէօ... էկէր միւսաատէ պուեուրուր իսէնիզ, պէնտէնիզ պիրազ պէնիմ մաղազաեա չըգաեըմ, —տէտի:

—Նէ տիմէք իսթէտիկինիզի տնլաեամատըմ:

—Պու մէրտիվէնին Խօգարըսընտա պիր տէհլիզ վար տըր քի, Մօրէլին օտասընըն գաբուսու տա օրատա տըր, վէ մահէլլի մէզպուրուն պիր քէօշէսինտէ տէ տօլապըմնը պիր տէլիք վար տըր քի, պէն քէնտի քէօսէլէ վէ սախթիեանլարըմըլ օրաեա վագ իթմիչիմ տիր, վէ մէզքիւր տօլապըն տի:

վարարը խարապ տէլիք տէշիք օլուպ, վէ արգասը իսէ, Մօրէլին օտասը օլտուղունտան, նէ եաբտըզլարընը վէ նէ հալտէ պուլունտուզլարընը, կիրիպ չըգտըգճա, մէզքիւր տէլիքլէրտէն, քեամիլէն կէօրիւպ իշիտէպիլմէքտէյիմ. . . ֆագաթ, մէզքիւր ֆամիլեահը կէօրմէքտէն վէ տիյնէմէքտէն միւրատըմ, ասլա պիր ճասուսլուգ իթմէք տիր անլաշըմասըն, հաշա, Ալլահ իթմէսին. . . իլլա մուղայիրի օլարագ. . . իմտի, աֆիլ իտէրսինիզ, մօնսիէօ, պէն կիտիպ պիր բարչա մէշին չըգարաճաղըմ. . . էկէր սիզ ինմէք իսթէր իսէնիզ, պուեուրունուզ ինինիզ տէ, պէն տէ արգանըզտան չիմտի եէթիշիրիմ:

Վէ Մ. Բիբլէ պաշլատը մէրտիվէնտէն եօգարը, քէնտի սինսինճէ խաթարտան խալի օլմանտան սուրէթտէ, աճէլէ աճէլէ չըգմանա:

Րօտօլֆ, պէտպախթ լա կուալէօպիւն էսկի արգատաշը պուլունտան մատմօագէլ Րիկօլէթ հագգընտա, Մէթըր տէգօլուն օղլու ժէրմէնին նէրէտէ պուլունմասընը, էլպէթթէ պիլմէքտէ օլմալը տըր տէյի տիւշիւնտիւկիւնտէն, մէրգումէնին օտասը գաբուսունա շէօլէ պիր սօն տէֆա տահա աթֆընիկեահ իյլէմէքտէ իքէն, պիր տէ աշաղքի գաթտան, շարլաթանըն օտասընտան չըգան պիր ատամըն աեաղը սէսինի ալտըղը, վէ մէզքիւր սէսին պիր խաֆիֆ գատըն աեաղը սէսի օլմասընը ֆէհմ իյլէտիկի կիպի, պիր ճանֆէս էլպիսէ խըշըլտըսընը տախի իշիթտիկիւնտէն, նէգաքէթ վէ թէրպիյեէ իգթիզասընճա, պուլունտուղու մահէլլտէ, ճիւզիճէ տուրու վիրտի:

Վէ մէզքիւր սէսին քեամիլէն իշիտիլմէսի քէսիլտիքտէ, քէնտիսի տախի աշաղը ինտի:

Մէրգոււմ, իքինճի գաթա ինտիքտէ, մէզքիւր մէրտիվէնին սօն գատէմէլէրի իւզէրինտէ, պիր մէնտիլ կէօրտիւ. մէզքիւր մէնտիլ շիւրհէսիզ օլարագ, օլ Բօլիտօրինամ շարլաթանըն օտասընտան չըգան պիր գատընտան տիւշմիւշ օլմալը իտի, Րօտօլֆ, մէզքիւր մէնտիլի ալտը, վէ մէրտի

վէն պաշարունա ըշրգ վիրմէքտէ պուլունան տարածրդ բէն-
ծիրէլէրտէն պիրինին էօնիւնէ կիտէքէք կէօղտէն կէշիրտիք-
տէ, պէղայէթ կիւզէլ տանթէլալար իլէ միւզէյեէն օլտու-
ղունու, վէ քէօշէսինին պիրինտէ, իյնէ իլէ իշէնիւմիշ պիր
լ. վէ պիր տէ ն. հարֆը, վէ պունլարըն իւզէրինտէ տա-
խի պիր տիւգալըգ թածը պուլունտուղունու, միւշահէտէ
իլէտի:

Մէզքիւր մէնտիլ, քեամիլէն կէօղ եաշարըյլա ըսլան-
մըշ իտի:

Կէրշի Րօտօլֆ, էվվէլա, հէման մէրգոււմէնին արգասըն-
տան գօշարագ, մէզքիւր մէնտիլի, մէրգոււմէնէ վիրմէքիկի
տիւշիւնտիւ իսէ տէ, սօնրատան տախի, էօյլէ պիր հալտէ,
էօյլէ պիր ինսանիյեթէ չըգըշմագլըղա, ֆէնա պիր մանէա
վիրիլէրէք, ատէթա պիր լաեըգսըզ վուգուֆճուլուգ մագ-
սէտինէ համ իտիլմէսի իհթիմալինի տէ միւլահաղա իլէ-
տիկինտէն, մէզքիւր նիյեթէթինտէն սարֆը նազար իլէ, մէն-
տիլի հանընտա ալը գօյտու, վէ պու թէսատիւֆլէ, քէնտի
միւրատը տախիլինտէ օլմատըղը հալտէ, էսրարա մէնսուպ
օլան, վէ շիւբհէսիզ օլարագ, տէհշէթլու պիր վագաաեա
տայիր պուլունան պիր իշին ուճունա մալիք օլմուշ օլմասը
ֆիքրինէ զահիպ օլտուղունտան, գաբուճունուն զէվճէսի,
մատամ Բիրլէնին եանընա կիթտիկինտէ, մէրգոււմէնէ,

—Շիմտի պուրատան աշաղը ինէն պիր գարը տէյիլմի
իտի, տէտի:

—Խայր, մօնսիէօ . . . կիւզէլ պիր հաշը իտի, ուզուն պօյ-
լու, ինճէ պէլի, վէ եիւզիւնտէ սիեահ պիւրիւնճիւք էօր-
թիւլիւ պիր գատըն իտի: Մէրգոււմէ, Մ. Պրատամանթինին
օտապընտան չըգտը . . . Մէրգոււմուն չըրաղը Թօրթիյեար
նամ չօճուգ տա կիտիպ պիր արապա չաղըրտը, վէ մէրգու-
մէ մէզքիւր արապաեա պինտի . . . Լաքին, օլ պապտէ պիր
շէյ տիգգաթըմը ճէլպ իլէտի. չէօյլէ քի, մէրգոււմ քիւլ-
հան պէյի չօճուգ, արապանըն արգասընա պինէրէք պիր-
լիքտէ կիթտի. իհթիմալտըր քի, մէրգոււմէ գատընըն մա-

հէլլի իգամէթինի անլամագլըդ նիյեթի ֆասիտէսիյէ կիթ-
տի, չիւնքի, օ էօյլէ պիր բիճ տիր քի, հէր նէ գատար պիր
սեւաղը տա թօրալ իսէ տէ, պու ճիւմէ իլէ աալսի, պիր
սագսըղան գուշու գատար իշ անլամագլըղա մէրագլը, վէ
պիր «ֆիւրէ» (պիր նէվի կէլինճիք) գատար տախի չէվիք, վէ
իշկիւզար տըր:

Տիմէք տիր քի, տէյի տիւշիւնտիւ Բօտօլֆ քէնտու քէն-
տուեէ, էկէր ֆիլվագը, մէրգոււմ շարլաթան, Թօրթիյեա-
րը, մէրգոււմէնին արգասը սըրա էմր իտիպ տէ կէօնտէրմիշ
իսէ, կէրէք իամինէ վէ կէրէք մահէլլի իգամէթինէ, մէզ-
քիւր չօճուգ մարիֆէթիյլէ վագըֆ օլաճագ տըր:

—Էյ ճանըմ, մօնսիէօ, նասըլ, պագտըղընըզ օտա ի-
շինիզէ կէլէճէքմի տիր, —տէյի սիւալ իթտի մատամ Բիբլէ:

—Բէք ալէա իշիմէ կէլէճէք տիր, իշթէ սիզէ սէօղ վի-
րիրիմ քի, պէն թուլթմուշումաուր, վէ եարըն տա էշեամը
կէօնտէրէճէկիմ տիր:

—Հէյ Ալլահ սիզտէն ըաղի օլտուն քի, մօնսիէօ, պի-
զիմ գարունուն էօնիւնտէն կէչէրէք պիթթէսատիւֆ կէլ-
տինիզտէ, պիզտէ սիզին կիպի պիր իյի քիրաճընա մալիք
օլտուգ:

—Ինշաալլահ էօյլէ տիր, մատամ Բիբլէ, ումարըմ քի
մէմնուն գալաճագսընըզ. նիհայէթ գարարըմըզ տա գարար
տըր, լազըմ կէլէն խըտմէթիմտէ սիզին իւզէրինիզտէ օլա-
ճագ տըր. եարըն էշեալարըմ տա կէլէճէք, վէ պէն տէ կէ-
լիպ եէրլէշտիրէճէկիմ տիր:

Բօտօլֆ օտատան տիշարը չըդտը:

Մէզքիւր Թամբլ սօգաղընտաքի էվի կէզմէսինտէն հա-
սըլ օլան նէթիճէլէր, կէրէք հալլ ու քէշֆ իթմէք միւրա-
տընտա պուլունտուղու էսրար, վէ կէրէք շայէսթէ պու-
լունանլարա իյիլիք իտիպ վէ եախօտ ֆէնալըգտան գուր-
թարմագլըդ նիյեթի մէմտուհէսիյլէ արամագտա օլտու-
ղու ֆուրսաթլար հագգընտա, էրէյիճէ էհէմմիյեթի սու-
րէթտէ պուլունմագտա իտիլէր:

Մէզքիւր նէթիճէլէր , շու աթիտէքիլէրտէն իպաճրէթ
իտիլէր :

Շէօյլէ քի , պիրինճի , մատմօազէլ Ռիկօլէթ , էլպէթթէ
Մէթր տ'էգօլուն օլլու օլանն ֆիրանսօա ժէրմէնին եէնի իգա-
մէթ կեանքնը պիլմէքտէ օլմալը իտի :

Իքինճի , պիր կէնճ գատըն քի , պաղը էմարէլէրէ նէ-
զարէն , շայեանը թէէսսիւֆ օլարադ , մարքիզ տ'Արվիլ օլ-
մալը իտի , Գօմնդանա , Փէրտասը կիւն իշին եէնիտէն պիր
րանտէ-վու վիրմիշ իտի , վէ իհթիմալտիր քի , մէզքիւր րան-
տէ-վու տա , մէրգուլէնին պիւթիւն պիւթիւն խարապընը
մուճիպ օլաճագ իտի . . . վէ նասըլ քի սէօյլէնմիշտիր , Բօ-
տօյֆուն տա , միւսիւ տ'Արվիլի աճըրպա շայրէթինի չէքէրէք
սիւնանէթ իթմէքիլէ վաղիֆէսինտէն պուլունմագտա իտի ,
չիւնքի մէրգուլմ , միւսիւ տ'Արվիլին սէատէթ ու րահաթը
հալի վէ նամուս ու շէրէֆի , իհթիմալէ նէզարէն , պիր սու-
րէթի շէտիտէտէ թէհիլէքտէ պուլունմագտա իտի :

Իւչիւնճիւ , նամուսլու վէ շալըշգան պիր սանաթքետար ,
պիր սէֆալէթի զալըմէ բէնչէսինտէ պուլունարադ , պիշա-
րէնին ֆամիլեասը տաթի պիրլիքտէ օլտուղու հալտէ , Պրա-
-Ռուժ թարաֆրնտան , սօգաղա գալտըրըմլար իւզէրինէ պը-
րագըլաճագ իտի :

Վէ նիհայէթ տէօրտիւնճիւ , Բօտօյֆ , գաղարա օլտու-
ղու հալտէ , շարլաթան Սէզար Պրատամանթի (պէլքի տէ
Բօլիտօրի իտի) իլէ , զանն օլունտուղունա կէօրէ , բէք պիւ-
յիւք պիր ֆամիլեատան պուլունան պիր գատըն , ֆայիլի
մութլադ օլտուղլարը թագաւիրտէ , իճրա իտէճէքլէրի պիր
վադաանըն պիր նէպզէճիք ալէամէթինի էլտէ իյլէմիշ իտի :

Պունլարտան տա մաատա օլարադ , լա Շուէթին , Վէօվ
կէչիտի մէնզարէսինտէն սօնրա կէօնտէրիլմիշ օլտուղու խա-
թախանտէն եադընտա չըգմըշ օլմասը , վէ ֆալճըլըդ վէ
թէֆէճիլիք իթմէքտէ օլան , վէ մէզքիւր Բօտօյֆուն օտա
թուլթաճաղը խանէնին իքինճի գաթընտա պուլունան մա-
տամ Պիրէթի իլէ , չիւբհէ տալէթ իտիճի օթլրէթտէ պիր

իւնսկցեթ վէ միւնասէպեթ իւզրէ պուլունմասը անլաշըւ-
մը շ իտի :

Բօտօլֆ մէգքիւր միւսթէլիֆ մալիւմաթլարա մալիւր օւ-
տուգտան սօնրա , պըրագըպ , Բլիւմէ սօգաղընտա վագը
քէնտի խանէսինէ կիթտի , վէ նօթէր Ժագ Ֆէրրանը կիտիպ
կէրմէքլիկի տախի , պիր կիւն սօնրաեա պրագտը :

Չիւնքի , օլ կիճէ Բօտօլֆ , նասըլ քի զիքրի սէպգաթ իթ-
միշտիր , պիր սէֆարէթխանէտէ վիրիլէճէք օլան պիւլիւք
պիր պալօտա հազըր պուլունաճագ իտի :

Բօտօլֆուն մէգքիւր պալօտաքի հալլէրինի վէ իշէրինի
պէեան իթմէզտէն էվվէլ , իշպու հիքեայէտէ էն պիւլիւք
պիր եէր թուլթմագտէ պուլունան թօմ իլէ Սարա հագգըն-
տա , պիր մըգտարճըգ մալիւմաթ վիրմէքլիկի , էհէմմիյեթի-
տէն ատտ իտէրիզ :

ՏԷՕՐՏԻՆՃԻԻ ՖԱՍԼ

ԹՕՄ ՎԷ ՍԱՐԱ

Սարա Սէյթըն , օլ հէնկեամտէ , գօճասը Մագ-կրէկօր
վէֆաթ իթմէքլէ , օթուզ ալթը օթուզ եէտի չաղլարընտա
պուլունտուղու հալտէ տուլ գալմըշ օլուպ , վէ Սքօչեալը
քիպար պիր ֆամիլեատան օլան , վէ սահրալարտա իգա-
մէթ իթմէքտէ պուլունան զատէկեանտան պիր պարօնէ
քէրիմէսի իտի : Մէրգուլմէ հիւսնի ճէմալի բիւր քէմալէ մա-
լիքէ պուլունտուղու թագտիրտէ , հէնուզ օն եէտի չաղ-
լարընտա իքէն էօքսիւզ գալարագ , պիրատէրի թօմ Սէյ-
թըն տը հալգպրի իլէ պիրիքտէ , Սքօչեալը թէրք իյլէմիշ ի-
տի : Մէրգուլմէնին սիւտ անասը պուլունան իսթիեարէ պիր
քէօյլիւ գատընը , քէնտի իսթիլարաճաթը պաթըլէսիյլէ ,
Սարանըն թապիաթտան պուլունան իքի ֆէնա խուլլարընը ,
եանի քիպրի իլէ պիւլիւքլիւք գուրունթուլարընը , ատէթա

պիր ճիննէթ մերթէպէսինտէ թահրէր էյլէեհէրէք, վէ ինս-
նըլմազ տէրէճէտէ օլտուղու հալտէ իստաա իտիպ էմնէյնէթ
վիրէրէք, պիր կիւն, բէք պիւյիւք պիր տէվլէթ ու ազամէթէ
... հայտէ պիւթիւն պիւթիւն աչըգ սէօյլէեհէլիմ, հաթթա
պիր հաքիմէլիք վէ եախստ պիր գրալիչալըգ մերթէպէսի-
նէ գատար եէթիչմէքլիք իգպալինէ նայիլէ օլաճաղընը
սէօյլէմիչ վէ գանտըրմըչ իտի: Սարա մերգումէ սիւտ ա-
նասընըն պու իսթիխրաճաթընա գափիէն ինանմըչ օլտուգ-
տան պաշգա, մէգքիւր իթիգատընա, պիր պիւրհան սայէ-
սինտէ տահա գիեատէ թագվիյնէթ վիրմէք վէ թաստիգ
իթմիչ օլմազ նէյնէթիլլէ տախի, տայիմա քէնտու քէնտու-
յէ, «մէկէրչի վագթիլլէ, պիր ֆալճը գարընըն իսթիխրա-
ճաթը վիճուտ պուլարագ, շէօյլէքի, տիւպէր վէ սահիպէ
լէթագիթ օլան պիր էճնէպի գատընընա, իթմիչ օլտուղու
վատին իճրասը կէօրիւլէրէք, սայիլլէրին, քէնտի ազամէթ-
լէրի վէ շէվքէթլէրի սայէսինտէ նայիլ օլտուղլարը պիր տէվ-
լէթ ու իգպալէ, մերգումէ տախի անճագ քէնտի հիւսնի ճէ-
մալի վէ լէթագիթի բիւր քէմալի սայէսինտէ միւյէսսէր օ-
լուպ տա, ֆրանսա թախթ ու թաճընա մալիքէ օլմամըչ մը
տըր» տիմէքտէ իտի:

Դարիպ պիր հալ տէ շու տուր քի, Սարանըն պիրատէ-
րի Թօմ Սէյթըն տախի մերգումէ գատար իթիգատը պա-
թըլ սահիպի օլարագ, մէգքիւր սիւտ անանըն իսթիխրա-
ճաթընա ինանմագտէ պուլունտուղունտան, հէմչիլլէպինին
պու խէեալ ու թէսավվուրունուն ... մէգքիւր խէեալ ու
թէսավվուր հէր նէ գատար, բարլագ օլտուղու մերթէպէ
տախի պուտալաճա պիր շէյ իտի իսէ տէ, գուփիլէտէն ֆի-
յիլէ կէթիլլիլմէսի գըմնընտա, ֆէփայի ճան ու թէն իտէր-
ճէսինէ չալըչմագլըգա գարարկիր պուլունմաղին, մերգու-
մէեէ պիր գաթ տախի քէնտուսի իւմիտ վիրիպ թէչվիգ
էյլէմէքտէ իտի: Պագաթ, պու ճիւմէ իլէ, գարտաչ վէ
գըզգարտաչ իքիսի տախի, էօյլէ, մերգումէ քէօյլիւ գա-
տընըն լագըրտընընա, կէօղլէրին գարաեղպ տա նօգթա-

սը նօգթասընա ինանարագ, վէ իբինճի մերթէպէտէ պիր տէվլէթ վէ եախօտ պիր պէյլիք թաճընա գարշը, քէմալի ազամէթտէն նաչի չէշմի հադարէթլէ պագարագ, մութլագ սուրէթտէ պիր տէվլէթի մուազզամա թաճընա իւմիտ իտիպ կէօզ տիքմէքտէ օլմանըպ, իլլա, պիր կիւն, իգպալ եավէր օլուպ տա, հէր գանդի մերթէպէտէն օլուր իսէ օլսուն, Սարանըն պաշընա պիր սալթանաթ թաճը կիյտիրիւտիկինի կէօրտիւքլէրինտէ, իքիսի տախի, քէնտի միւթէքէպպիր կէօզլէրինի գաբաեաճագ, վէ գանաաթ կէթիրէճէք իտիլէր: Իմտի, Թօմ Սէյթըն, Աքօչեաներ թէրք իտէճէքլէրի հէնկեամտէ, 1819 սէնէսի Ալմանաք տը Կօթա թէսմիյեէ օլունան միւքէմմէլ օրացոյցունա միւրաճաաթ պիրլէ, օլ վազըթլար տա էվրօպատա, էվլէնմէլէրի մէճմուլտէն պուլունան, նէ գատար հիւքմտարզատէ վար իսէ, սինկլէրի սըրասըյլա թօրլանարագ, պիր էսամի տէֆթէրի թէրթիպ ու թանզիմ իյլէմիշ իտի:

Ֆագաթ, շունա տախի տիգգաթ լաղըմ տըրքի, պու իքի գարտաշ վէ գըզգարտաշըն մէզքիւր իտտաա վէ գուրունթուլարը, եանի հըրսը թամաը շան ու իհթիշամլարը, հէր նէ գատար տիվանէճէ պիր չէյ իտի իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, մէզքիւր միւրատըն հուսուլի իչին, գաթան նամուստուզճա պիր եօլ թուլթմագլըղա իրթիքեապ իթմէքլիք նիյեէթ ու մագսէտինաէ պուլունմագտա տէյիլ իտիլէր. վագաա, Սարա, հիւքմտարզատէլէրտէն պիրինին մէյլ ու մուհապէթինի քէնտի թարաֆընա ճէլպ ու ճէզպէ. վէ իճրայի ագտը իզտիվաճէ գալգըշտըղընտա վէ չալըշտըղընտա, մէզքիւր միւրատըն հուսուլի պըմնընտա, Թօմ Սէյթըն տախի, էլինտէն կէլէն հէր նէվի զայրէթ ու մուապէնէթի մէվգըրի իճրայէ վազ իյլէտիքտէն պաշգա, լաղըմ կէլէն հէր նէվի հիլէլ ու տէսայիսի տախի իճրա իթմէքլիկէ հազըր ու միւնթագըր պուլունմագտա իտի իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, էկէր մաազալլահ, հէմչիրէսինին պու նիւզամլը եօլտան չըգըպ տա, վէլէվ սօնունտա թահթը նի-

քեահա արնմասը էմնիյեթի քեամիլէտէն պուլունտուլու հալտէ օլարագ պիլէ օլմուշ օլսա, կիտիպ պիր հիւքմտար զատէնէ «մէթրէս» օլտուլունու կէօրէճէք վէ իշիտէճէք օլուր իսէ, ապա հազմու թէհամիլ իյլէմէնէրէք, անինտէ ճանընա գըբըպ էօլտիւրէրէք օրթատան գալտըրաճագ իտի:

Թօմ իլէ Սարա, Ալմանաք տը կօթա նամ օրացոյցա միւրաճաթլարընտան մէմնուն գալմըչլար իտի, չիւնքի, ալէլ-խուսուս Ալմանեա հիւքմտարզատէլէրի իշլէրինտէն, պիր չօգլարընըն, էվլէնէպիլէճէք բրէնսլէր պուլունմագտա օլտուլուն կէօրմիւշլէր իտի: Թօմ Սէյթըն, Ալմանեատա ճարի օլուպ, «օւէլ նիքեահը տէնիլէրէք գօլայճա իճրա իտիլմէքտէ, վէ պու ճիւմիլէ իլէ տախի շէրան վէ նիզամէն պիր նիքեահ սաեըլմագտէ պուլունան, պիր ուսուլու ատէթի պիլմէքտէ օլտուլունտան, շայէտ պիր մէճպուրիյեթ զուհուրինտէ, մէղքիւր ուսուլէ տախի միւրաճաթ իթմէրիկի ֆիքրինտէ գուրմագտա իտի: Իմտի, արզուքէշ պուլունտուլուգլարը էօյլէ պիր ալը վէ եախօտ գըսմէթի արամագ իւզրէ, էվլէլ էմրտէ Ալմանեա ճանիպինէ կիթմէքլիկէ գարար վիրտիլէր:

Էկէր պունլարըն պու թէշէպպիւսլէրինին մուվաֆֆա գըյեթի իհթիմալին խարիճինտէ տիր, վէ պու իւմիտլէրի տէ վահի տիր վէ ագլէ մուղայիր տիր կիպի կէօրիւնմէքտէ իսէ, պիլ տէ ճէվապ օլարագ տէրիզ քի, էվլէլա պու եօլտա պիր հըրս ու թամար շէտիտի տէվլէթ ու իգպալ հասըլ օլուպ տա, ծնա պիր տէ իթիգատը պաթըլ իլավէ գըլընարագ, տահա զիեատէ քէսպի շիտտէթլէ հատտի իթիտալը թէճապուզ իյլէր իսէ, արթըգ օլ վագըթ, ագլ ու ֆիքր վէ մուհաքէմէ արամագլըղա գալգըշմագլըգ, պիհուտէ պիր շէյ տիր, չիւնքի, էօյլէ ատէմլէր, անճագ միւմքինսիզ օլան շէյլէրին իճրասը թէշէպպիւսիւնտէ պուլունուրլար: վէ պունտան տա գաթինազար, պազը քէրրէ մուվաֆֆագըյեթ հուսուլինին տէ էմնալի կօգ տէյիլ տիր, Հաթթա քէնտի զէմանըմըղտա պիլէ, պազը վագաալար իսպաթ իթիլիլէր տիր: շէօյլէ քի, էն պիւյիւք հիւքմտարլար իլէ

քէնտի թէպաաւարը պէյնինտէ , քէմադի տաւաթ վէ սաւ-
թանաթ իւղրէ ագտը իզարվաճ իճրաւարը կէօրիւլտիւքտէն
պաշգա , աշգ ու սէվտա մէնզարէլէրինէ տախի մէյտան վի-
րիլէրէք , Գարու բրէնսի իլէ միս Բէնէլօր միեանէսինտէ զու-
հուրեաֆթէ օլան մէյլու մուհապպէթ վադաաւարը տախի
մալիւմու ամմէ տիր . տիմէք տիր քի , Սարա իլէ Սէյթըն
թարաֆընտան զուհուրա կէլէն զայրէթ վէ թէչէպպիւսին
տախի , մութլագ սուրէթտէ պօշա չըգաճաղընա հիւքմ ի-
տիլէրէք , իհթիմալին քեամիլէն խարիճինտէ րտտ օլուն .
մասը ճայիզ օլամագ իտի Պունտան տա մաաուա , իլալէթէն
չունու տախի պէեան իտէրիզ քի , Սարա պիր հիւսնի ճէ-
մալը բիւր քէմալէ մալիքէ օլտուգտան , վէ ճիհաթը աուի-
տէճէտէ իսթիտաու ու գապիլիյեթի նատիտէսի տէրքեար
վէ պիր գուվլէյի ճազիպէյի միւհիլքէսի աշիքեար պու-
լունտուգտան պաշգա , զայէթլէ սէրթ եիւրէքլի վէ չէթին
թապիաթլը , վէ զայէթլէտէ ֆէնտպազ , ագըլլը , ճին ֆիքիւ-
լի , պէտիսան , միւրայի , ինատճը , վէ քիմսէեէ պօեուն էյմէզ ,
թաշթը իտարէ վէ իթաաթա կէլմէզ վէ կիրմէզ օլտուղու
կիպի , սուրէթի զահիրէսինտէն տախի , քէնտուսինի , հէր
նէվի ֆազիլէթ վէ խասայիսի մէմուհէ իլէ մէլլուֆէ վէ
բէրվէրտէ կէօսթէրէպիլմէքլիքտէ եէթթա վէ բէք ուսթա
օլտուղունտան , տայիմա իւզէրինտէն պիր ալիճէնապլըզ ,
վէ պիր զայրէթ վէ համիյէթ ալէամէթլէրի միւշահէտէ օ-
լունմագտա իտի :

Մանէն թապիաթընտա տէրքեար օլան հալլէրէ , սու-
րէթի զահիրէսինտէն , մէրգուլմէնին կէօսթէրմէքտէ օլտու-
ղու հալլէր նասըլ տապան տապանա զըտտը իտի իսէլէր ,
մատտի հալլէրի տախի , այնի մէրթէպէտէ , սալիթէ պիր
սուրէթտէ պուլունմագտա իտիլէր . չէօլէ քի , մէրգուլմէ-
նին օլ իրի վէ սիեահ կէօղլէրի , պիր գարարտա վէ պիր թարղ
պագըչ իւղրէ պուլունմագտէ օլմաեւպ , իլա օլ գարա գա-
րա գաշլարը ալթընտա , պազէն մանէնտի աթէշ բարլա-
մագտա , վէ պազէն տախի պիր հալի քէտուրաթ վէ մագ-

մուսիյեթ իւզրէ պուլունմագտէ օլտուզունտան, վազթի-
նէ վէ մահէլլինէ կէօրէ, աթէշի աշգ ու շէհվէթ իլէ եանըպ
թութուշմագտա տըր կիպի կէօթէրէպիլմէքաէ իտի իսէ
տէ . . . օլ պուլտան սօուգ օլան սինէսի իսէ, հիշ պիր վա-
գըթտա, մէյլ ու մուհապպէթ ուղրունտա վուրմագտա տէ-
յիլ իտի, վէ հիյէլ ու տէսայիտ, վէ խօտպլինլիք, վէ հըրօ ու
թամար ազամէթ ու նիւմայիշ ճիհէթլէրիյէ տէ, էօյլէ պիր
րատտէեէ վարմըշ իտի քի, հիշ պիր տույդու վէ հիշ պիր
վուգուաթը զարիպէ գալպինտէ ճիւզիճէ պիր թէէսսիր հու-
սուլիյէ, ֆիքրինտէ գուրուլմուշ օլան, վէ ինսաֆ ու մէր-
համէթին խարիճինտէ պուլունան, գարար ու հիսապլարը
թաղեր ու թէպտիլէ միւգթէտիր օլամամագտա իտի: Մէր-
գումմէ Սգօշիատան Ֆրանսասեա կէշտիկինտէ, հէր նէ գատար
պիրատէրի Սէյթըն, տօղրու Ալմանեանեա կիթմէքլիկի նասի-
հաթ վիրմիշ իսէ տէ, մէրգումմէ, հէնուզ քէնտի մագսէտի
հուսուլի թարիգինի թուլթմագտան էվվէլ, պիր վազըթ ֆա-
րիստէ գալարագ, վէ պիր թազըմ գարաֆէթ, նէզաքէթ,
լէթաֆէթ, հուրըիյեթ վէ հիւննի հալու միգաճլա շէօհ-
րէթշուար օլան վէ մէէլուֆ պուլունան ֆամիլեալար վէ ճէ-
միյեթլէր իշինէ կիրիպ չըգըպ իւնս ու իւլֆէթ բէյտա իյլէ-
հէրէք, վէ ֆարիս թէրպիյեէսինի թաալիմ ու թահսիլ իտէ-
րէք, քէնտի զաթէն մալիք պուլունտուղու ինկիլթէրանըն
սէրթճէ օլան թաալիմ ու թէրպիյեէսինէ պիր ճիլա, պիր
նաղիքիք վէ պիր զարիֆիք վիրմէքլիկի արզու, միւրատ վէ
նիյեթլէ իյլէմիշ, վէ ֆիլվագը տա, կէրէք եէտինտէ պուշ
լունան պիր գաշ գըթա թապիյեէնամէլէր, վէ կէրէք ին-
կիլթէրա սէֆիրի մատամասը իլէ, ինկիլթէրատա քէնտի
բէտէրլէրինէ թանընըպ տօսթլուղունու կէօրմիւշ օլան իխ-
թիեարէ մարքիզ տ'Արվիլ թարաֆընտան նայիլ օլտուղու
հիւննի հիւրմէթ վէ հիւմայէթ սայէսինտէ, էն իյի, վէ էն
երւքսէք ճէմիյեթլէր վէ ֆամիլեալար նէզտինէ գապուլ
օլունարագ, մագհարը իլթիֆաթ օլմուշտուր:

Եալանճը, հիյլէքեար, սօուգ թապիաթլը, վէ տայիմա:

խային խային վէ ետխօտ խայինիք տիւշիւնիւծիւ օլան ա-
տամլար, էօյլէ պիր հիւնէր ու մարիֆէթէ մալիք պուլուն-
մագտա տըրլար.քի, իսթէտիքլէրի վազըլթտա, հէմանտէմ
քէնտի լիսանլարընը վէ թավր ու թարղլարընը լէէպտիլ ի-
լէ, պիւթիւն պիւթիւն մուղայիրինտէ ջլարագ, պիր թաթ-
լը վէ մագպուլ լիսան վէ թավր ու թարղ իպրագ ու իճրա
իտէ պիլմէքտէ տիրլէր. չէօյլէ քի, օ եօլտա ատամլար,
պաթնէն քէնտիլէրին նէ օլտուգլարը թանըլտըղը անտէ,
տիւշարը խարապիլեթէթ օլաճագլարընը պիլտիքլէրինտէն,
իլթէ էօյլէ հէր չէյճէ, տայիմա սուրէթի զահիրէլէրինտէ,
պաչգա պիր հալ ու հէյեթթ, պաչգա պիր ըէնք, վէ պաչ-
գա պիր ճիլա թաչըմագտա տըրլար. վէ պունլար պու ուս-
թալըղը գօլայճա իճրա իտէպիլմէք, եանի ուզթա գօմէտ-
եաճըլարըն, պիրտէն պիրէ թէպտիլ չէհրէ վէ սիմա, վէ
թահվիլի հալ ու գըեաֆէթ իտէպիլտիքլէրի միսիլու, քէն-
տի նիյեթթի խապիսէլէրինի սէիլ իտէպիլմէք իչին, պիր նէ-
վի թապիի մուհաֆազայի նէֆա տույղուսունա մալիք պու-
լունմագտա տըրլար... նասըլ քի Սարա տախի, եալընը
ալթըլ այ Փարիստէ գալտըգտան սօնրա, օլ մէրթէպէ լէ-
թաֆէթ վէ ուլուվիլի ֆիքրիյէ, վէ օլ մէրթէպէ նէզաքէթ վէ
պէշաչէթի գալպիյէ, վէ պիր րատտէտէ տէ սաֆվէթի մագ-
պուլէ վէ էթվար ու էվզաի շիյվէքեարի վէ ճիվէքեարի,
վէ պիր նիքեահը բիւր ճաղիպէ, բիւր իֆիֆէթ վէ բիւր մու-
հապպէթ քէսպ իթմիշտիր քի, ասըլ տօղմա պիւլիւմէ վա-
րիսիլէրէ պիլէ մէյտան օգուր տէրէճէեէ վասըլ օլմուշ տուր:
Սէյթըն քէնտի հէմիլիէսի Սարանըն, պէօյլէ միգտարի
քիֆայէտէ էպիհայի էհիլիյեթ ու լիեագաթ սիլահլարըլա
միւսէլլահ պիր հօլի բիւր գուտրէթ օլտուղուն կէօրտիւք-
տէ, բէք կիւզէլ թավսիյէնամէլէրէ մալիք օլտուղու թագ-
տիրտէ, մէրգումէեի ալտըղը պիրլէ, Ալմանեաեա, քէնտի
թանդիւմ իթտիքլէրի հիւքմտարղատէլէրին էսամիալ տէֆ-
թէրինտէ, իլք մէվգըր թուլթմուշ օլան կէրօլթէյն կրան-
տիւքլիւկիւնէ եօլճու օլմուշ տուր:

Զիբրի սէպդաթ իտէն 1819 սէնէսի Ալմանաք տը Կօթաաղնտա, մէգքիւր Կէրօլսթէյն կրան տիւգալըզը սիւսի-լէնամէսի, չու աթիտէքի սուրէթտէ եաղըմըչ իտի:

Էլբօդա հե-տարալընըն վէ Կէ-թի ֆաթլալընըն Էլբէն-Կէթէ:

ԿԷՐՕԼՍԹԷՅՆ

«Կրան տիւք, Մագսիմիլիէն-Ռօտօլֆ, 1764 սէնէսի դեկտեմբերի 10 ունտա տօղմուչ, վէ 1785 ապրիլ 21 տէ, բէտէրի Շարլ-Ֆրէտէրիք-Ռօտօլֆուն եէրինէ կէչմիչ տիր: — 1808 սէնէսի յունվարընտա, Պիւրկլէն բրէնսի Ժան-Օկիւսթիւն քէրիմէսի օլան Լուիզ-Ամէլի վէֆաթ իյլէտիկինտէն, սուլ գալմըչտըր:

«Էվլատը, Կիւսթավ-Ռօտօլֆ, 1803 սէնէսի ապրիլի 17 սինտէ տօղմուչտուր:

«Վալիտէսի, միրասիօր կրանտ-տիւչէս Ժիւտիթ, կրանտիւք Շարլ-Ֆրէտէրիք-Ռօտօլֆտան, 1785 սէնէսի ապրիլի 21 սինտէ սուլ գալմըչտըր: »

Սէյթըն, պիր սուրէթի ագըլանէտէ օլտուղու հալտէ, քէնտի թանգիմ իյլէտիկի էսամի տէֆթէրինէ, սիննճէ զիեատէ կէնճ օլանլարըն մէյլ ու մոհհապպէթլէրինի ճէզպ ու ճէլպ իթմէքլիքտէ զիեատէճէ սուհուլէթ պուլունմասընը տիւչիւնիւպ թահթը էհէմմիյեթէ ալմըչ, վէ քէնտուլէ էնիչտէ օլմալարընա իւմիտվար պուլունտուղու կէնճ բըրէնսլէրին խիմլէրինի, օնա կէօրէ վէ • սըրա իւզրէ գայտ ու իշար իյլէմիչ օլտուգտան պաշգա, նասըլ քի զաթէն տէ սէյլէնիլտի իտի, պունլար գարտաչ վէ գըզգարտաչ, Կէրօլսթէյն կրանտիւքիւնէ խիթապէն, չօզլար միսիլու, Սալանըն հիւանի ճէմալինէ, լէթաֆէթ ու նէզաքէթինէ, վէ ալէլ խուսուս թապիի օլան տիլնիւազի վէ տիլֆիրիպլիկինէ գաբըլըպ հայրան օլմուչ օլան միւսինն մարքի տ'Արվիլտէն, խուսուսի թալսիյեէնամէլէրի համիլ պուլունմագտա իտիլէր . . .

Թարիֆէ հաճաթ գալմագսըզըն անլաշըլմագտա տըր

քի, Կէրօլթէյն կրան-տիւգիւնիւն վէլիի ահաբ ԿիիՍթԱվ-
-ԲՕՏՕՔՖ օլուպ, Թօմ իլէ Սարա, եհտլէրինտէ պուլունան
Թաւսիյեհնամէլէրի իլէ բէտէրի նէզտինէ կէլտիքլէրինտէ,
մէրգուլմանճաք օն սէքիլ չաղլարընտա պուլունմագտա ի-
տի: Սարանըն, մէզքիւր, օլ պիր սիւքիւնէթի հալ, պիր սա-
տէկի, վէ պիր քէմալէթ իւզրէ, եանի բէտէրանէ (նահապե-
տական) սուրէթտէ պուլունան պիր Ալման հիւքմտարը սե-
րայընա կէլմէսի, ատէթա եհնի պիր վագաա մագամընտա
պուլունմուշ տուր: Բօտօլֆուլ բէտէրի, ինսանլարըն էն ի-
յիլէրինտէն պիրի օլտուղունտան, քէնտի մէմալիքինի, պիր
մուհապպէթի բէտէրանէ, վէ պիր քէմալէթի գավիյէ իւզ-
րէ իտարէ իլլէմէքտէ իտի: շէօյլէ քի, մէզքիւր պէյլիքտէ
կէրէք մատտի վէ կէրէք մանէվի սուրէթտէ, պիր սէատէ-
թի հալ հիւքմ իլլէմէքտէ իտի: մահէլլի մէզպուրուն էհա-
լիսի, չալըչկան, աղըր պաշը, էհլի գանաաթ, բէրհիլքիտար
վէ տինտար օլմաղին, Թէսավվուրլարտա կէզմէքտէ օլան
Ալման ալլէագ ու Թապիաթընա, քեամիլէն պիր նիւմունէ
օլապիլմէքտէ իտի: Պու խայրխահ վէ խօթապ էհալի, պիր
սէատէթի ազիմէ իւզրէ իմրարը էօմր ու էվգաթ իլլէմէք-
տէ օլտուղլարընտան, քէնտի հալլէրինտէն օլ գատար մէմ-
նուն վէ օլ գատար տա հօշնուտ իտիլէր քի, շէվգ զլ ղայրէ-
թի վաթանիյե վէ էֆքէարը միւնէվվէրէ իլէ մէէլուֆ պու-
լունան կրան-տիւգիւնի (Բօտօլֆուլ բէտէրի), քէնտի էվլատ-
լարը նաղարընտա Թուլթմագտա օլտուղու էհալիյի մէրգու-
մէեի, պիր Թագըլմ ահմադը-Նի-ն իհտասաթը վէ իտխալա-
թը խահիյի մէճնունանէտինտէն արի վէ պէրի սագլամագ
իլին, ապա զահմէթ չէքմէքիկէ միւհթաճ վէ մէճպուր պու-
լրմագտա տէյիլ իտի (*): Հալ պու քի, պու ճիւմլէ իլէ

(*) Էկէր էօթէն Սիւ հաեաթտա օլմուշ օլա իտի, եազմը օլ
տուղու շու սաթըրլարտան վէ եախօտ վիրմիշ օլտուղու շու ֆիքիլ-
լէրտէն տօլաեը, միլլէթ ճէ կիտիպ տէսթինի պուս իլլէսէք ճայիլ ի-
տի, նասըլ քի չիմտի տէ, կիտիպ մէզարը Թաշըր պուս իլլէսէք,
պիլիմ իթիգատըմլիգնա ճայիլ տիր, չիւնքի, Սահմանագրութիւն, վէ

տախի, ուլում ու սանախյէ տայիր եէնի եէնի իճատ վէ իւթիրաւթ, վէ էհալիսինին կէրէք սէատէթի հալ վէ կէրէք մէնֆաւթընա, կէրէք սէրվէթ ու սամանընա, վէ կէրէք ախլէագը համիտէսինէ ֆայիտէլի կէօրիւնէն էֆքեար ու ամէլիեւթ խօսուսլարընա կէլինճէ, անինտէ խապէրտար օլմագտա, վէ անինտէ մէվգըրի իճրաեէ վազ իթտիրմէքտէ իտի: չիւնքի, էվրօպա տէվլէթլէրի նէզտլէրինտէ սագլաւագտա օլտուղու գոնպօլօպարտան վէ եախօտ շէհպէնտէրլէրտէն սայքի պաշգապ պիր խըտմէթ վէ պաշգապ պիր մէէմուրիյեէթ պէքլէմէեիպ, իլլա, պաշլըճա, ումումուէն մէնֆաւթընը մուճիպ օլաճագ օլան ուլում ու սանայիճէ զուհուրա կէլմէքտէ պուլունան հէր նէվի թարագգը վէ թէգատտիւմէ իհթիմամը թամ իւզրէ քէսպի վուգուֆ իտէրէք, տէրագապ քէնտիսինէ պիւտիրմէլէրինի պէքլէմէքտէ իտի:

ուլում ու ֆիւնուէն վէ սանախ, վէ սայիր պիր էհալիճէ էշտտի իւզումու օլան շէյլէր հագգընտա էազտըզլարընը, գանն իտէրսին քի մահգա պիզիմ իչին էագմըշ տըր, մահգա, պէօլէ պիր Սահմանագրութիւն պէլասը բէնչէսինէ, քէնտի վէֆաթընտան աթճագ պիր գաշ սէնէ սօնրա, պիզիմ կիպի գաթէն ֆագըր վէ գաթէն սէֆիլ պուլունան պիր պէտպախթ էհալինին տիւշէճէկինի պիլէրէք էազմըշ տըր:

«Պիր վար իտի գօճատան, պիր տէ տիւշտիւ պաճատան» ֆէհվասընճա, սայքի պիզիմ թէնպէլիկիմիզ, պիզիմ իշ պիլմէմէքլիկիմիզ, պիզիմ տէյիլպիր միլլէթ վէ պիր մէմլէքէթ, իլլա, պէշքիշիտէն միւրէթթէպ պիր ֆամիլեաեը պիլէ իտարէեէ միւգթէտիր օլմամամըզ, վէ էմիլի իտարէ տէնիլէն իլմտէն, պիւթիւն պիւթիւն պի պէհրէ պուլունմամըզ, վէ պիզիմ պիր պիրիմիզի շէքէմէեէրէք, վէ հէր էաբըլանա պին մանէա վիրէրէք պօզմամըզ, վէ տայիմա պօշա վէ լագլասգըյէթ իւզրէ, էանի իշ կէօրմէյիպ տէ վագըրթ կէշիրմէքլիկէ ալըշմըշ պուլունմամըզ էլ վիլմէ էօր իտի տէ, պիր տէ պէօլլէ պիր չարբըզ, էանլըշ, միւզիրր վէ միւհիք Սահմանագրութիւն չըգտը մէյտանա, հէր քէս ասընը էասընը պիլմէեէրէք գաբըլտը, էհէմմիյեէթ վիրտի, Թաբընտը, վէ միլլէթիմիզ տէ իշթէ պու կիւնքի շու քէօթրիմիւք հալինէ տիւշա՛ր օլտու:

Նաարլ քի սէօյլէտիւր, կրան-տիւզ, քէնտի գալպինտէ, միւսինն մարքի տ'Արվիլ հագգընտա, հիսս իթմէքտէ օլտուղու էսէրի թէշէքքիւր գատար, պիր-էպէրի մուհապպէթ տաթի հիսս իյլէմէքտէ իտի. չիւնքի, մէրգուժ իթթիեար մարքի, քէնտիսինէ, 1815 սէնէսինտէ, բէք պիւլիւք տօսթ-լուգլար իյլէմիշ իտի, վէ իշթէ պու պիւլիւք պիր սէպէպէ մէպնի տիր քի, մէրգուժուն վիրմիշ օլտուղու թալսիյեէնամէ սայէսինտէ, Սարա Սէյթըն տը Հաղպրի իլէ պիրատէրի թօմ, հէրօլթէյն սէրայընտա, ֆէվգէլատէ սուրէթտէ հիւմնի հիւրմէթ վէ իհթիրամու մէվէտտէթ իւզըք գապուլիյեթ պուլմուշլար տըր: Պունլար մէզքիւր սէրաեա մուվասէլէթ-լէրինտէն անճաղ օն պէշ կիւն սօնրա, Սարա, մէնպուլէ պուլունտուղու զէքեավէթի աղիմէյի տիգգաթքեարանէսի սայէթինտէ, կրան-տիւզիւն նէ մէրթէպէ սէրպէսթ էֆքեարլը, սաֆտիլ, նիզամու գանունըէրվէր, վէ սէպաթ ու մէթանէթ սահիպի պիր զաթ պուլունմաղընը, բէք գօլայ սուրէթտէ ֆէհմ իտիպ անլաեապիլմիշ օլտուղունտան, զաթէն չանթատա քէքլիք մազամընտա թուլթարաղ կէօղիւնէ քէստիւրմիշ օլտուղու էվլատը կէնճ Բօտօլֆու, բէնշէյի աշգ տ սէվտասընտ տիւշիւրմէզտէն էվվէլ, պիր քէրրէ մէրգուժուն բէտէրինին տամարլարընը եօգլատըգտան սօնրա, իթմինանը գալպ իւզրէ հարէքէթ իթմէքլիկի, էմրի ֆէթանէթտէն ատտ իյլէմիշ իտի: Հէր նէ գատար կրան-տիւզիւն, քէնտի էվլատը Բօտօլֆու ըուհու կիպի սէվմէքտէ օլմասընը մէրգուժէ կէօրմէքտէ իտի իսէ տէ, պունունլա պէրապէր, միւշարիլէյհ իթթիեար բէտէրին, քէնտի էվլատընըն մուհապպէթի խաթըր իչին, ըիպյէթ իթմէքտէ օլտուղու պաղը գայիտէլէրտէն տէ (սկզբունք) ապլա շաշմաեաճաղընը, վէ հիւրմտարլարա մախսուս պուլունտան պաղը էֆքեար վէ վաղիֆէլէրին իճրա վէ իֆալարընտան, զէրրէճէ այրըլմաեաճաղընը, վէ քէնտի էվլատը հագգընտա, ուսոլ ու տէթին խարիճինտէ պուլունտան պիր ագտը իզտիվաճ պապընտա, ասլա ըույի մուվաֆագաթ կէօլթէլմէեէնէկինի

տախի կէօրմէքտէ իտի . վէ միւշարիլէյհին պու սէպաթ ու մէթանէթի վէ եախօտ իսրար ու իտտաասը տա , գաթան քիպր ու զուրուրունտան նէշէթ իթմէյիպ , իլլա , մահզա քէնտի վիճտանը , քէնտի ագլու մուհաքէմէսի , վէ քէնտի ազամէթ ու ուլուվլու ճէնապընտան նէշէթ իթմէքտէ իտի : Ձիւնքի , միւշարիլէյհ , պէղայէթ տէրէճէտէ քէսկին թապիաթլը վէ իճրաճը օլուպ , վէ հէր նէ գատար տա մէրհամէթլի վէ ինսանիյեթթի պիր զաթ իտի իսէ տէ , սէպաթ ու մէթանէթի տախի քէմալ մէրթէպէտէ պուլունտուղունտան , քէնտի վիճտանընա , քէնտի իտրաք ու մուհաքէմէսինէ , վէ քէնտի ազամէթ ու ճէնապընա թօգուլուր հիչ պիր շէյ գապուլ իյլէմէսի , գաթան իհթիմալտէն պուլունտամգտա տէյիլ իտի :

Սարա պիր թարաֆտան , միւշարիլէյհին պու ախլէադ ու թապիաթընը կէօրէրէք , վէ պու մէրթէպէ կիւճիւլէրէրէ զալէպէ իթմէքլիկի տէ , ատէթա իհթիմալին խարիճինտէ պիր շէյ տիր տէյիպ գաթի իւմիտ իյլէեթէրէք , միւրատըր իճրասը թէշէպպիւսինտէն վաղ կէշմէք իսթէմիշ իսէ տէ , տիկէր թարաֆտան տախի , մուղայիթի օլարագ , Բօտօլֆուն հէնուզ բէք կէնճ օլմասընը կէօրմէքտէ օլաուղու կիպի , պէյն էլ խալգ , ումուսուրէթտէ , մէրգուլուն հալալէթ (թաթլըլգ) ու ինսանիյեթթի վէ նէզաքէթի իլէ , թապիաթընտա տէրքեար պուլունտան մահճուպիյեթթի վէ քէմալէթին մէտհ ու սէնալէր իւզրէ սէյյէնիլմէքտէ օլմասընը տա իշիթտիկինտէն , վէ պինապէրին մէրգուլ իշին զայիֆմիզաճ վէ խաֆիֆ մէշրէպ պիրի տիր զանն իթտիկինտէն , քէնտի էվվէլքի նիյեթթի վէ իւմիտինտէ տէվամ ու իգտամ իթմէքլիկի տիւշիւնմիւշ վէ գաթար վիրմիշտիր :

Պու պապտէ , կէրէք մէրգուլմէնին , վէ կէրէք պիրատէրինին իթթիսաղ վէ իճրա իյլէտիքլէրի թարիգ քու թէտպիրէ , պիր էհլիյեթթի ու մէհարէթի ագիմէ իսմի վիրիլտէ , չէսպան տըր :

Սարա , հէրքէս իլէ հիւսնի իմթիզաճ իւզրէ պուլունտ

մագլըգ եօլունու էլէ ալմըշ, վէ ալէլ խուսուս, քէնտի մալիքէ պուլունտուղու խասայիսի մատտիյէ վէ մանէվիյեէյի, կէրէք պիր սուրէթի խայրխահանէտէ, վէ կէրէք պիր սուրէթի պէտխահանէտէ հասէտ իթմէլէրի իհթիմալտէն պուլունան հէր քէսին հիւսնի թէվէճճիւհլէրինի ճէլպ ու տալէթ նիյեէթիյլէ, պիր քէրրէ, էվիլէլ էմիրտէ, ղայէթլէ սատէկի պիր հալ ու հէյեէթ իթթիխազ իտէրէք, հիւսնի ճէմալի վէ լէթաֆէթի պէր քէմալի հազգընտա տէրքեար պուլունան տիգգաթը ազիմէեի ունութտուրմուշ, վէ պինաէն ալէյհ, անինտէ, տէյիլ եալընըզ կրան-տիւգիւն, իլլա հաթթա միւշարիլէյհին վալիտէսի օլուպ տա, քէնտի սիննի քէպիւրինէ, եանի տօգսան եաշընտա օլմասընա բաղմէն, վէ եախօտ պինաէն օլտուղու հալտէ, տայիմա վէ հատտէն զիւ եատէ կէնճլէրի վէ կիւզէլլէրի սէվմէքտէ օլան կրանտ-տիւշէս ժիւտիթին տախի թէվէճճիւհլա ազիմէլէրինի, վէ մուհապպէթի ազիմէլէրինի քէսպ ու ճէլպ իյլէմիշտիր:

Կէրէք Սարա վէ կէրէք պիրատէրի, չօգ տէֆալար, արթըզ վէտա իտիպ կիթմէքիւք լազըրտըպընը աշտըզլարընտա, կրան-տիւգ պուշլարը աալա պրազմագ իսթէմէտիքտէն պաշգա, իքիսինի տախի, տահա զիւատէ քէնտի սէրաեը իլէ ալագատար գըլմագլըգ նիյեէթիյլէ, պարօնէ թօմ Սէյթընա, օլ կիւնլէրտէ աշըգտա պուլունմագտէ օլան իսթապլ ամիրէ միւտիրլիկինի գապուլ վէ տէրիւհտէ իյլէմէսինի թէքիլֆ վէ բէճա իյլէտիկի կիպի, Սարաեա տախի, աալա քէնտիտէն այրըլմասընը իսթէմէմէքտէ օլան վալիտէսի կրանտ-տիւշէսին եանընտա գալմասընը, քէզալիք բէճա իյլէմիշտիր:

Պունլար պիր չօգ նազ ու իզաճ վէ թէրէտիւտտէն սօնրա, ազըպէթքեար զուհուրա կէլէն պիւյիւք պիւյիւք իպրամլար իւզէրինէ, մէզքիւր բիւր շէրէֆ թէքլիֆլէրի իսքեաթ օլուպ գապուլ իթմիշլէր, վէ իքի այտան պէրու միւսաֆիրէթէն պուլունտուղլարը մէզքիւր Կէրօլսթէյն սէրաեընտա եէրլէշմիշտիր:

Սարա իւրի միւսիգըյէ բէք իյիճէ աշինա օլուպ, վէ կը-
րանտ-տիւշէսին տէ, աթիգ ուսթալարըն, վէ ալէլ խոուուս,
կըուգ նամ շէօհրէթշուար ուսթատըն ասարը պէրկիւզիտէ-
սինի . քէմալ մէրթէպէ սէվմէքտէ օլմասընը պիլտիկինտէն ,
մէրգուսնէն էսէրլէրինտէն անինտէ ճէլպ իթմիշ, վէ կէրէք
մէզքիւր սատէ, ֆագաթ պէղայէթ տէրէճէտէ կիւզէլ վէ
թէէսսիրլի աթիգ մագամլարը, աշուրի մէրթէպէ կիւզէլ պիւր
սուրէթտէ օգուսմասըյլա, վէ կէրէք հատտէն զիեատէ խա-
թըրշինասլըղը վէ տիւնիւազլըղը իլէ, միւշարիլէյհա կրան-
տիւշէսի օլ գատար մէմնուն վէ միւթէշէքքիւր գըլմըշ տըր
քի, ատէթա սիհիրլէյիպ մէֆթուն իյլէմիշ տիր տէնիլսէ
ճայիզ տիր :

Վէ Թօմ Սէյթընա կէլինտիքտէ, քէզալիք մէրգում տա-
խի, քէնտի մէէմուրիյեթիւնտէ, բէք պիւլիւք իսթիտատ
վէ մուհասսէնաթ իպրազըյլա իսպաթը մէնֆաաթ իտէպիւ-
միշտիր: Մէրգում, բէք ալէա աթտան թանըմագտա օլ-
տուգտան պաշգա, քէնտի իշինտէ տէ բէք չօգ հիւսնի նիզամ
վէ տիգգաթ ու ինթիզամ կէօսթերմիշտիր: շէօյլէ քի, ճիւ-
զի պիւր միւտտէթ զարֆընտա, կրան-տիւզիւն, իհմալ ու
թէքեսսիւլ սէպէպինտէն, ասքի բէք պօզուգ պիւր հալ ու
հէյեթթ քէսպ իթմիշ պուլունան խաս ախօրլարընը, պիւ-
թիւն պիւթիւն թէպտիլ իլէ, միւքէմմէլ վէ մուսթաղամ
պիւր հալէ վազ իյլէմիշտիր :

Գարտաշ վէ գըզգարտաշ պունլար, անինտէ, մէզքիւր
սէրայտա, հէր քէս թարաֆընտան, զիեատէսիյլէ մէվէտ-
տէթ, հիւրմէթ վէ իհթիրամու ըիտյէթէ նայիլ օլմագլըղա
պաշլամըլլար տըր, չիւնքի, տիւնեանըն ատէթիւնտէն օլտու-
ղու իւզրէ, տայիմա իպրէթի քիւշիւքլէր պիւլիւքլէրտէն ալ-
մագտա օլտուգլարընտան, սէրայ խալգը տախի, պիթթապի
կրան-տիւզ. իլէ կրանտ-տիւշէսէ պագարագ, Սարա իլէ
Թօմու, էլլէր իւզէրինտէ թաշըմագլըղա միւսարաաթ իյլէ-
միշէր տիր: Սարա պու ֆուրսաթտան իսթիֆատէ իթմէք-
լիկի տիւշիւնէրէք, իլէրուտէ մէվգըրի իճրայէ վազ իտէճէ-

ճէկի նիյեթ վէ միւրաւորն հօւտուլի զրօնընդա , իգթիղա
 իտէճէք օլան սուհուլէթ վէ մուափէնէթի հաղբըլմագ
 մագսէտիյլէ , քէնտի մէհարէթի ճաղիպէ վէ միւէստիբէսի-
 նի իսթիմալ պիրլէ , քէնտուեէ թարաֆտարլար ճէլպինէ
 պաշլամըշտըր : Մերգումէ , միւրայիլիքտէ եէքթա օլուպ ,
 վէ քէնտի ամէլու հարէքէթինէ , հեր նէվի րէֆնագը , վէ հեր
 լէֆնու գրեաֆէթի ճալիպէնի վիրէպիլմէքտէ օլտուղուն ,
 տան , սաֆվէթի գալպ իլէ մէէլուֆ վէ մաարուֆ պուլու-
 նան Ալմանլարը բէք գօլայ սուրէթտէ ալտաթըպ գանճա-
 սընա կէշիրէպիլմիշ , վէ հալիյլէ տէ բէք ճիւզի պիր միւտ-
 տէթ զարֆընտա , ումում թարաֆքընագան զուհուրա կէլէն
 հիւսնի թէվէճճիւհ վէ մուհապպէթ , կրան - տիւգ թարա-
 ֆընտան զուհուրա կէլմէքտէ օլանա , տահա զիեատէ պիր
 թագվիլէթ վիրմիշտիր :

Իշթէ պէյլէճէ , պիլիմ Սդօշեալը գարտաշ վէ գըզ-
 գարտաշլար , կերօլսթէյն սէրաեընտա , հէնուզ Բօտօլֆ
 հագգընտա հիշ պիր մէսէլէեէ աթըրմագսըզըն , վէ հիշ պիր
 սէօզ աշըլմագսըզըն , քէմալի հիւքմէթ վէ րահաթ իւզրէ
 եէրլէշմիշէր տիր : Պիր իշտէ թէճէլի եարտըմ իտէր իտէ ,
 Աէլ տէ կէթիրիր , եէլտէ կէթիրիր , վէ սէլտէ կէթիրիր»
 տաըպը մէսէլի մանթուգունճա , թէսատիւֆ վէ թէճէլի
 պու եա , Աարանըն սէրաեա մուվասէլէթինտէն չէնտ կիւն
 մուգատտէմ , Բօտօլֆ , մայեթթինտէ պիր եավէրի հարպ ,
 վէ պիր տէ սաաըզ Միւրֆ պուլունտուղու հալտէ , օրտու-
 եու պիր մուայեէնէ իտիպ կէօզտէն կէշիրմէք իւզրէ , պիր
 թարաֆա տէվրէ չըգմըշ օլտուղունտան , մէրգումուն պու
 շայպուպէթի , Վարա հագգընտա , իքի ճիհէթլէ մուճիպի
 մէնֆաաթ օլմուշտուր . չէօյլէ քի , պիլիհճիսի , Բօտօլֆուն
 օրատա պուլունմամասըլլա , մէրգումուն հուզուրունտան
 սըգըլմագսըզըն , քէնտի գուրմագ իսթէտիկի ֆէսատ աու-
 լապընը , իսթէտիկի կիպի գուրապիլտիքտէն պաշգա , է-
 կէրչի մէրգում օրատա պուլունմուշ օլտա իտի , չօդ իհթի-
 մալ տըլ քի , պիր թագըմ սէվտայի պագըշլարա գալգը-

շաճադ, վե՛ր բէտէրի կրան-տիւզ տախի, ֆէհմինէ վարքոյ չիւբհէեէ զահիպ օլաճադ իտի. վէ իքինճիսի տախի, էկէր Բօտօլֆ, Սալանըն կէլտիկինտէ, սէրայտա պուլունմուշ օլ-սա իտի, քեզալիք չօգ իհիթիմալ տըր քի, հէր կիւն վէ հէր սաաթ մէրգում իլէ իւնս ու իւլֆէթ իւզրէ պուլունաճադ օլան, վէ զայեթլէ հիւսնի ճէմալէ վէ ֆիքր ու զէքեալէթէ մալիքէ պուլունան պիր կէնճ գըզը, պիլա թէքլիֆ սէրայ-տա ալը գօյմագլըղը, ապլա էմրի պասիրէթտէն առտ իյ-լէմէեէճէք իտի:

Յարա, մազհար պուլըրուլտուղու պու հիւսնի գապու-լիլիէթ, պու համիլիէթ, վէ պու ալիճէնապճա պիր էմիլյ-եէթ, եանի օլ սայէտէ պիր հիւքմտար սէրաեք իչինտէ, թա ֆամիլեա օրթասընտա գապուլ օլունմագլըզ շէրէֆ ու նիլ-մէթի հագգընտա, քէնտի գալպինտէ պիր էսէրի թէշէքքիւր պիլէ հիսս իյլէմէմիշտիր:

Նէ մէրգումէ, վէ նէ տէ պիրատէրի, մէզքիւր ինսանի-եէթ տուլղուսունու տուլմագ իսթէմէտիքլէրինտէն, քէնտի նիլիէթի ֆասիտէլէրինտէն զէրրէճէ շաշմամագլըղը գուր-մուշար տըր, չիւնքի, խասսէթէն, էօյլէ պիր րահաթ վէ սէ-ատէթի հալ իւզրէ պուլունմագտա օլան սէրայ իչինտէ, զամ ու էլէմ, վէ ֆիթնէ վէ ֆէսատ աթէչի պրագմագ մագսէ-տիլէ կէլմիշ օլտուգլարընտան, օլ անէ գատար պէնտի մու-հապպէթ իլէ մէրպոնթ պուլունան պիր բէտէր իլէ էվլատ արասընտա, պիլա ինսաֆ ու զիմմէթ, նիֆագ ու չիգագ թօ-հումլարը էքմէքիկի տիւշիւնմիւշլէր, վէ տուրկուն պիր գան իւզրէ օլտուղու հալտէ տախի, թուլթաճագլարը շէյթանի թարիգին նէթիճէլէրինի, արիգ ու ամիգ թանմիմ ու հի-սապ իյլէմիշլէր տիր:

Շիմտի պիրազտա, Բօտօլֆուն վագթի սէպալէթիինտէն պահա իտէլիմ: Մէրգում չօճուգլուղունտա բէք զայիֆ վի-ճուտ օլտուղունտան, բէտէրի պունուն հագգընտա, զա-րայիպ նէվինտէն օլտուղու հալտէ, շու աթիտէքի սուրէթ-

տէ տիւշիւներէք, «սահրալարտա իգամէթ իթմէքտէ օլան
 Ինկիլիզ զատէկեանլարը, ալէսսէվիյէ սաղլամ վիճուտու,
 վէ կիւճիւ գուվվէթլի օլմագտա տըրլար. վէ պու մուհասս
 սէնաթ տա պաշլըճա, քէնտի վիճուտլարընը, սատէ, սէրթ,
 վէ քէօյճէ պիր էօմրէ ալըշտըրըպ, օլ եօլտա թէրպիյեէ ալ-
 մալարընտան նէշէթ իթմէքտէ տիր. չիւնքի, վիճուտլարը
 սէրքիլիպ քէսպի գուվվէթ վէ գուտրէթ իյլէմէքտէ տիր:
 Իմտի, պէնտէ էվլատըմ Բօտօլֆու, գապընլար էլինտէ պիւ-
 յիւթտիւրմէքտէն իսէ, չիւնքի բէք նազիք պիր պէտէնէ մա-
 լիք պուլունմագտա տըր, պիր Ինկիլիզ չիֆթճիսի էօմրիւնէ
 ալըշտըրմալընըմ (հալիյլէ պազը խուսուսլարա պըրըճա տիգ-
 գաթ իթտիրէրէք), իշթէ պէլքի օլ վազըթ, պէտէնի քէսպի
 գուվվէթ իտէր» տէմիշ, վէ հիւքմու գարար վիրմիշտիր:

Միւշարիլէյս պու ֆիքը ու գարարընը մէվգըրի իճըպյէ
 վազ իթմէք իւզրէ, խասսէթէն Ինկիլթէրրատա, մէգըիւր
 մէէմուրիյեէթճէ էհիլիյէթ ու լիեագաթը տէրքեար օլան
 պիրինի արաթտըրմըշ, վէ Եօրքշայր սահրալարը քիպարզա-
 տէլէրինտէն, իրի պիր վիճուտէ վէ սըհհէթի լազէմէեէ մա-
 լիք պուլունան սիր Վօլթըր Միւրֆիւ ճէլպ իլէ, մէրգուճու
 Բօտօլֆուն թաալիմ ու թէրպիյեէսինէ թայեին իյլէմիշ
 տիր, Ֆիլվազըտա կըան-տիւզ, մէրգուճուն վիրտիկի թա-
 լիմ ու թէրպիյեէնին մուհասսէնաթընը, Բօտօլֆ իւզէրին-
 տէ, պիր սուրէթի քեամիլէտէ կէօրէպիլմիշ տիր: Միւրֆ
 քէնտի չըրաղընը ալարագ, կիտիպ պիր չօգ սէնէլէր, մէգ-
 քիւր Կէրօլթէյն շէհրինէ պիր գաշ սաաթ մէսաֆէտէ օ-
 լան, վէ բէքտէ տիլպէր պիր մէվգըսը վէ պիր նէզարէթի,
 վէ զայէթլէ լաթիֆ ապ ու հավասը պուլունան սահրա-
 լար վէ օրմանլար օրթասընտա վազը կիւզէլ պիր չիֆթ-
 լիքտէ իմրարը էօմր ու էվգաթ իյլէմիշտիր: Բօտօլֆ, մէգ-
 քիւր չիֆթլիքտէ, պիր թագըմ, շէհրէ վէ ալէլ խուսուս
 սէրահա տայիր օլան մէրասիմ իճըասը զայլէ վէ թէֆէք-
 քիւրէրինտէն արի վէ խալի օլտուղու հալտէ, Միւրֆ իլէ
 պէրապէք սիննինէ մուվաֆըզ, վէ վիճուտինէ մութապըզ

էմբի զիրաւթճա մէշղուլիյեթլէր իլէ մէշղուլ օլուպ, բէր-
հիգքեարճա, էրքէքճէ, վէ սահրա ահվալընճա պիր էօմր
իւզրէ եաշամագտա օլտուգտան պաշգա, ղէվգ ու սէֆա
վէ էյլէնճէլէրի իսէ, պիր թագըմ կիւճ վէ գուվվէթէ միւհ-
թաճ պուլունան ամէլ ու հարաքեաթտան, վէ չէքիչիպ վէ
ուղրաշմագլըգտան, վէ էնվայի միւտարէպէ վէ բէհլիվանձ
լըգլարտան, վէ աթա պինմէքլիքտէն վէ ավա կիթմէքլիք-
լէրտէն իպարէթ պուլունտուղու կիպի, տայիմա տա չա-
երլար չիմէնլէր, վէ տաղլար վէ օրմանլար օրթասընտա
թէմիզ հավալար ալըպ վէ պէրրագ վէ լէզիզ սուլար իշմէք-
տէ պուլունտուղունտան, զանն խտէրսին քի, պիրտէն պի-
րէ պիւթիւն պիւթիւն թէպտիլ օլմուշ, վէ պիր մէշէ աղա-
ճը միսիլու, սերբիլիպ էն վէ պօյ աթմըշ վէ քէսպի գուվ-
վէթ իթմիշ, քէյֆսիզլիք ալէամէթի օլան սօլիուն բէնկինին
եէրինէ, սաղլըգ ալէամէթլէրի օլան բարլագ բէնքլէր կէլ-
միշ, վէ կէրչի տայիմա զարիֆ վէ ինճէ վիճուտու գալմըշ
իսէ տէ, սինիրլէրի գուվվէթ ալմըշ, էն պիւլիւք էմէք, զահ-
մէթ վէ եօրկունլուգլարա տաեանապիլիլ օլմուշ, չէվիքլիք,
քէսկինիք վէ ղայրէթ ու ճէսարէթ գազանմըշ տըր. չէօյլէ
քի, ազ վագըթտան, վէ հէնուգ անճագ օն պէշ օն ալթը
չաղլարընտա օլտուղու թագտիրտէ, քէնտինտէն զիեատէ
եաշը պուլունան բէք չօգ տէլիգանլըլարա գարչը, կիւրէ-
շէ չըգըշմագլըղա մէյտան օգուր պիր հալ ու գուվվէթ վէ
գուտրէթ քէսպ իթմիշ տիր:

Բօտօլֆուն, էվվէլ էմիրտէ վիճուտճա վէ սըհհէթճէ
թաալիմ ու թէրպիյեէսինէ էհէմիյեթ վիրիլմէսի տիւշիւ-
նիւլմիւշ օլտուղունտան, պիթթապի ուլըմ ու ֆիւնունճա
լագըմ կէլէն թաալիմ ու թէրպիյեէսի կէրուտէ գալմըշ ի-
տի, վէ պինաէն ալէյհ, մէրգուլմ բէք ազ պիր չէյ պիլմէք-
տէ իտի, վէ կրան-տիւգ տէ օլ պապտէ, ղայէթլէ ագըլանէ
պիր հարէքէթտէ պուլունմուշ իտի. չէօյլէ քի, պիր չօճուգ,
ագլ ու ֆիքր ճիհէթիլէ, լաեըգըյլա սերբիլիպ իլէրու կի-
տէպիլմէք իչին, էվվէլա սաղլամ պիր վիճուտա մալիք պու-

լունմագլորդա միւհթած պուլունմասընը, բէք ալէա պիլմէք-տէ իտի, վէ կէրչի Բօտօլֆ, թահսիլի ուլում խուսուսուն-տա խայլիճէ կիճ գալմըշ իտի իսէ տէ, արթըգ ծնտան սօն-րա, եանի սըհհէթի պէտէնիյեհէսի սայէսինտէ, տահա չա-բուգ վէ տահա զիեատէ իպրազը սէմէրէ վէ թէգատտիւմ իտէպիլէճէկի տէ աշիքեար իտի:

Մ. Վօլթըր Միւրֆ իսէ, ալիւմ պիր քիմնէ օլմատըղընտան, Բօտօլֆա, անճագ մասալիւմաթը էվվէլիյեհէտէն մասատուտ պազը շէյլէր էօյրէթմիշ իտի իսէ տէ, գալպ ու վիճտանա տայիր օլան տույուլար, եանի ատալէթ ու հագգանիյեհէթ վէ ճէնայ ու համիյեհէթի սէվիպ իճրա իթմէքիք, վէ պունլա-րըն մուղայիրի օլարագ, պաեազըլըգ, ալչագլըգ վէ միսկին-լիքտէն նէֆրէթ կէթիրիպ գաշընմագլըգ հագգընտա տա-խի, էն պիւյիւք մուալլիմէրտէն զիեատէ թէէսսիրլի տէրու-լէր վէ նասիհաթլար վիրէրէք, մէրգումուն լէվհայի գալ-պինտէ բէք տէրին սուրէթտէ հաքը իտէպիլմիշ իտի:

Էվվէթ, մէգքիւր միւֆիտ տէրսլէր վէ նասիհաթլար, Բօտօլֆուն թաբուհունա թէէսսիր իթմիշ օլտուգլարընտան, պաեազըլըգտան, ալչագլըգտան, վէ միսկինլիքտէն տայի-մա նէֆրէթ կէթիրմէքտէ օլտուղու կիպի, զըտտը օլան ֆա-զիլէթլէր հագգընտա տախի, տայիմա իզհարը թէհայեիւր իյլէմէքտէ պուլունտուղունտան, հէր նէ գատար տա սօն-րատան, հէվա վէ հէվվէսլէր պօրա վէ ֆուրթունալարը, ճէ-հալէթ վէ կէնճլիք իգթիզասընճա իւսթէ կէլէրէք, մէգ-քիւր ֆազիլէթ տիրէքլէրինի, բէք ֆէնա սուրէթտէ սար-սըթապիլմիշլէր իսէ տէ, քէօքլէրի տէրինտէ վէ մէթին օլան պիր աղաճը, եըլաթըմ վուրուպ գըրըպ եարալատըգտան սօնրա տախի, արթըգ գուրուեուպ պիթէճէք տիր զանն ու շիւրհէ օլունան մէգքիւր քէօքլէրինին սայէսինտէ, եինէ տէրագապ պինլէրճէ տալ պուտագլարընըն եաշանըպ քէս-պի գուվվէթ իտէպիլտիքլէրի միսիլու, Բօտօլֆուն գալպին-տէն, պիւթիւն պիւթիւն չըգարըպ մահվ իտէմէտիքլէրին-տէն, մէգքիւր ֆազիլէթ քէօքլէրի պագը գալմըշլար իտի:

Եկէր շէօյլէ սէօյլէմէքլիք ճայիզ իսէ , պիզ տէ սէօյլէ-
 եէրէք տէրիզ քի , Միւրֆ , Բօտօլֆու՛ն թէնճէ սըհհէթինէ
 պիր մէտարը ազիմ օլապիլտիկի կիպի , ըուհճա սըհհէթինէ
 տախի , այնի մէրթէպէտէ մէտար օլապիլմիշ իտի . շէօյլէ քի ,
 հէր իյիլիք վէ հէր կիւզէլլիք տէնիլէն խասսէլէր հազգըն-
 տա , տայիմա կիւճլիւ վէ գուվլէթլի , վէ չէվիք վէ ղայրէթ-
 լի , վէ քիւսթախ վէ ճէսարէթլի օլուպ , վէ տայիմա տա սէ-
 վիպ մահզուզիյեթ հիսս իթմէքլիկի էօյրէթմիշ օլտուղու մի-
 սիլլու , մուղայիրի օլարազ , հէր ֆէնալըզ վէ հէր չէրքինլիք
 տէնիլէն շէյլէր հազգընտա տախի , տայիմա իքրահ իտիպ
 վէ տայիմա չէշմի հազարէթ իւզրէ պազմազլըղը էօյրէթմիշ
 վէ գանտըրմըշ իտի :

Մ. Միւրֆ քէնտի վաղիֆէ վէ մէհմուրիյեթինի պէօյ-
 լէճէ շայեանը թէհայեիւր սուրէթտէ իֆա վէ իճրա իյլէ-
 տիքտէն սօնրա , մէսալիհի միւհիմմէտէն տօլաեք , ինկիլ-
 թէրրատան չաղըլմըշ օլմասընա մէպնի , քէնտիսինի էզ
 ճան ու տիլ սէվմէքտէ օլան Բօտօլֆտան քէմալի թէհասիւֆ
 իւզրէ ճիւտա տիւշէրէք , պիր սուրէթի մուվազգաթատա
 օլտուղու հալտէ , Ալմանեաեք թէրք իյլէմիշ իտի :

Միւրֆ , նիհայէթ պիր սէնէտէն զիեատէճէ ինկիլթէր-
 րատա գալարազ , պիր գաշ բէք միւհիմմ օլան իշէրինի
 թէսլիյեթ իթտիքտէն սօնրա , ֆամիլեասընը տախի պիրլիքտէ
 ալարազ , կիտիպ պիւթիւն պիւթիւն կէրօլսթէյնտէ թէ-
 վաթթու՛ն իթմէքլիք էմէլ ու նիյեթթինտէ պուլունմազ-
 տա իտի :

Կրան-տիւզ արթըզ Բօտօլֆու՛ն սըհհէթի պէտէնիյեթսի
 հազգընտա իթմինանը գալպ իւզրէ պուլունտուղունտան ,
 մէրգու՛մ սէվկիլիւ էվլատընըն թաալիմ ու թէրպիյէյի միւ-
 հիմմէսինէ տախի պազմազլըղը տիւշիւնմիւշ վէ միւրատ
 իյլէմիշ իտի :

Սէզար Բօլիտօրի իսմինտէ , մէարիֆի էտէպիյեթ իլէ մաա-
 լուֆ , իլմի թապապէթտէ էհլիյիէթ ու հազազաթը տէր-
 քեար , ղայէթլէ թէվարիիշլինաս , վէ ֆիզիք միսիլլու հիսապ

վէ թէճըրիւպէ թահթընա տիւշէն տօղրու իլիմէրին քեաֆ-
ֆէսինէ աշինա, վէլ հասըլ ուլում ու ֆիւնունը միւթէնէվվի-
ատա եէքթա պիր նէվ ըահիպի (ապէ), կրան-տիւզ, զաթէն
իտրաք ու ղէքեավէթի եէրինտէ օլումպ, ֆազաթ հէնուզ
թահսիլաթը լազըմէտէն պի պէհրէ պուլունան, վէ Միւրֆ
կիպի պիր զաթը ֆազիլէթսիմաթըն չըրաղը օլան Բօտօլ-
ֆուն թաալիմ ու թէրպիյեհսինէ թայեին իյլէմիշ իտի:

Կրան-տիւզ պու տէֆա, քէնտի ֆիքըր ու հիսապընտա բէք
եանըլմըշ վէ բէք պէտպալթ չըգմըշ իտի, վէ եախօտ տա-
հա տօղրուսու, միւշարիլէյհին, քէնտուեհ պիր զաթ թա-
րաֆընտան թազտիմ օլունմուշ օլան մէրգումու, պիր Դա-
թօլիք բաբասը օլմասը պապընտա թէասսիւպիւք իթմէեհ-
ըէք, քէնտիսի տէ Բրօթէսթան քիլիսէսինտէն պուլունտու-
ղու թազտիրտէ, մուալլիմ սըֆաթըլլա գապուլ իտիպ տէ
ալտանմըշ օլմասը, գալպինէ բէք կիրան կէլմիշ իտի. վէ
հաթթա, մէվքիւր հալ, չօգլարա բէք աճայիպ պիր շէյ
կէօրինտիւքտէն պաշգա, Բօտօլֆուն թաալիմ ու թէրպիյ-
եհսի հազգընտա տախի, ֆէնա պիր տույղու վէ պիր զիւլիմ
վիրմիշ իտի:

Մէրգում տօգթօր Բօլիտօրի տինսիզ, իմանսըզ, հիյլէ-
քեար, միւրայի, տէսիսէքեար վէ ֆէնտպազ պիր ատէմ օլ-
տուղունտան, պիր մէրթէպէեի միւհիքէտէ օլարագ միւպ-
թէլա պուլունտուղու ախէագ պօղուգլուղունու սէթը իլէ,
քէնտույի իյի պիր ատամ կէօթէրմէքլիքտէ եէքթա, վէ քէ-
զալիք տէրունինտէ մէրքիւզ պուլունան լաֆըզըլըղըն մու-
ղայիրի օլարագ, սուրէթի զահիրէսինտէն իպրաղը տինտա-
րի իյլէմէրիքտէ պի հէմթա օլտուղու կիպի, ինսանլարը վէ
եախօտ ինսան թապիաթընը տախի բէք ալէա թանքմագ-
տա, վէ եախօտ ինսան թապիաթընըն եալընըզ ֆէնա թա-
րաֆլարընը, եալընըզ մուճիպի աը ու հիճապ օլունու օլան
հէվա վէ հէվվէսլէրինի թահթը նազարը տիգգաթա ալ-
մըշ, վէ իյի վէ շայեանը ֆախըր ու շանը պէնիի ատէմ օլու-
նու պուլունան ֆազիլէթ թարաֆլարընտան, իզմաղը այն

էյլէմիշ պուլունտուղունտան, Բօտօլֆ կիպի կէնճ պիր չծ-
ճուղա, էօյլէ պիր ատէմի «մէնտօր», եանի ըհհպէր վէ մու-
ալլիմ թայեին էյլէմէսի կիպի մուճիպի նէֆրէթ պիր շէյ օ-
լամաղ իտի :

Բօտօլֆ իսայլի վագըթտան պէրու, Միւրֆիւն եանքնտա
կէշիրմիշ վէ ալըշմըշ պուլունտուղու սէրպէսթ վէ բիւր զայ-
րէթ պիր էօմրիւ պիրտէն պիրէ թէրքիլէ, կիտիպ բէտէրի
սէրաեքնտա պիր թագըմ ուսուլ ու ատաթըր ըհսմիյէլէր օր-
թասընտա իմրարը էվգաթ իտէճէք օլտուգտան պաշգա,
պիր տէ եաղըխանէ պաշքնտա օթուրարագ, վէ ատամըն
լէֆս ու ըհֆսագընը սօլտուրուճու պուլունան քիթապլար
իլէ մէշղուլ օլարագ, պիր նէվի մահպուսիյեթ հալինէ կի-
րէճէկինի կէօրտիւքտէ, հատտէն զիեատէ մահղուն օլուպ
վէ քէտէր տույտուղու կիպի, էվվէլ էմիրտէ, մէրգումտօգ-
թօր Բօլիտօրի հագգընտա տախի, քէնտի իւզէրինտէ, պիր
նէվի էսէրի թէնէֆֆիւր հիսս էյլէմէկէ պաշլամըշ իտի: Վէ
պունտա տա մէրգում հագգըլը իտի, չիւնքի, զէվալլը Միւրֆի,
քէնտիտէն այըլտըղը վագըթտա, պի հագգին քէնտիտինի
գօշուպ օյնամագտա, վէ քիշնէյիպ շագըմագտա պուլուն-
տուղու պիր չիմէնղարը ֆէրահպախատան գալտըրըլարագ,
կէօթիւրիւլիւպ կէմլէր տիզկինլէր, վէ մահմուզլար եիւզէն-
կիլէր ալթընա ալընըպ տա, օլ անէ գատար, անճագ քէն-
տի քէյֆինէ գօշուպ սըչրամագըլըղա իսթիմալ իտէկէլտիկի
գուվվէթ ու գուտրէթինտէն իսթիֆատէ իտիլմէքլիք նիյ-
եթի իլէ, թաալիմ ու թէրպիյեթ էօյրէտիլմէսի միւրատ օ-
լունան եապանի պիր քէօհէյլանա թէշպիհ էյլէմիշ իտի:

Բօտօլֆ պուլ եհնի էօմրիւն իլք կիւնլէրինտէ, տօգթօր
Բօլիտօրիյէ, թահսիլի ուլումու ֆիւնուն պապընտա, քէն-
տի իւզէրինտէ հիշ պիր արղու վէ իսթիտատ հիսս իթմէք-
տէ օլմամասընը, սարահաթէն սէօյլէտիկի կիպի, հէր շէյ-
տէն էվվէլ, քէնտի էլլէրինի աեագլարընը, վէ գօլարընը
տիզլէրինի իշլէտիպ հարէքէթ իթտիրմէքլիկէ, վէ գըրլար-
տա սահրալարտա թէմիզ հավալար ալմագըլըղա, վէ տաղ-

լարտա օրմանլարտա գօշուպ աօլաչմագլըղա իհթիեանը պու-
լունտուղունու , վէ ալէա պիր աթ իլէ պիր տէ ալէա թիւ-
ֆէնկէ մալիք օլմագլըղը , քիթապլարըն էն կիւ ղէլլէրինէ ,
վէ էն զիեատէ միւֆիտլէրինէ թէրծիհ իտէճէկլինի տախի ,
պիլտիրմիշ իտի :

Զաթէն մէրգում աօգթօր տախի , քէնտի չըրաղընտան
պու պէեանաթը վէ պու սույի թէվէճճիւհիւ իշիտէճէկի-
նի իհթիմալի գավիտէն կէօրմէքտէ վէ պէքլէմէքտէ օլտու-
ղունտան , շիւրհէսի թաստիգ օլունտուգտա իսէ , տէրունէն
պիղ զաթ քէնտիսի տախի մէմնուն վէ մէսրուր օլմուշ իտի ,
չիւնքի , սայիր պիր նօգթայի նաղարտան պագարագ , թըպ-
գը Սարա կիպի , մէրգում տախի , քէնտի գալպինտէ , սայիր
հըրս ու թամար շան ու իգպալ իւմիտլէրի պէօճէքլէրի պէս-
լէմէքտէ իտի : Շէօյլէ քի , կերօլթէյն կրան-տիւգալըղը ,
հէր նէ գատար քիւչիւք տէվլէթլէրտէն պիրի իտի իսէ տէ ,
պու ճիւմլէ իլէ տախի , պիր կիւն , շէօհրէթշուար Ռիշիէօ-
նիւն փրանսա գրալիյէթիւնտէ օյաթտըղը հիւքիւմտարլըգ
աթլարը միսիլու , քէնտիսի տախի օրատա աթլար օյնաթ-
մագլըգ արզու վէ էմէլինտէ պուլունտուղունտան , Ռօտօլֆա
անճագ հօլարտալըգ վէ սէֆիհիւք թալիւ ու թէրպիյիէսի
վիրէրէք , պիթթապի մէյտանըն իլէրուտէ քէնտիսինէ գալ-
մասը տօլտպընը գուրմագլըղը տիւշիւնմէքտէ իտի : Փա-
գաթ , էվվէլ էմրտէ , մէրգում չըրաղընա , քէնտույի սէվ-
տիրմէքլիկէ իհթիեան կէօրիւպ միւրատ իյլէտիկիյլէ պէ-
րապէր , էնվայի թաթեիպաթ վէ թէրղիպաթ իւզրէ մուա-
մէլաթտա պուլունարագ , Միւրֆ հագգընտա տէրքետար օ-
լան հիւնի թէվէճճիւհ վէ մուհապպէթինի ունութտուր-
մագլըղը տախի միւրատ իյլէտիկինտէն , կրան-տիւգ նէգ-
տինտէ , Ռօտօլֆուն թահսիլի ուլումու ֆիւնունա գարչը ,
իպրաղ իյլէտիկի էսէրի նէֆրէթի տսլա լիսանէ ալըպ պիւ-
տիրմէտիքտէն պաչգա , մուղայիրի օլարագ , իսթիտատ ու
գապիլիյիէթ , վէ թարագգը վէ ղայրէթիւնտէն տօլաեը սէ-
նալէր տախի օգոււմուշ , վէ հաթթա , մէրգում իլէ պիլ իթ-

թիֆազ, պիր թագըմ սիւալլէրին ճէվապլարընը էվվէլին-
տէն էզպէր իթտիրիպ հազըրլաթտըրմըշ, վէ բէտէրի հու-
զուրունտա, կիւեա մէգքիւր սիւալլէրի, ըստթ կէլա օլա-
րագ տըր կիպի, մէրգուճա թագտիմ պիրէ, կիւզէլ կիւ-
զէլ ճէվապլար ալմըշ իտի. վէ ֆիլվագը կրան-տիւզ տէ,
(զաթէն իւմ ճիհէթինտէ եափանճա պուլունմագտա իտի),
քէմալի ճէհլինտէն նաշի, ալտանըպ էմնիյեթ իթմիշ իտի:

Բօտօլֆ, հէր նէ գատար, էվվէլլէրի, տօգթօրտան հօշ-
լանմամագտա իտի իսէտէ, սօնրատանտա պիւթիւն պիւթիւն
թէպտիլի թապիաթ իթմիշ, վէ Միւրֆ հազգընտա տէր-
քեար օլան մուհապպէթինին քեամիլէն մուղայիրինտէ օլտու-
ղու հալտէ, մէրգուճ հազգընտա տախի, եափաշ եափաշ, ար-
սըզճա վէ եախօտ թէքլիֆսիզճէ պիր մէյլ ու թէվէճճիւհ
բէյտա իթմէքլիկէ պաշլամըշ իտի: Շէօյլէ քի, եափաշ եա-
փաշ (պի կիւնահ սէպէպլէրէ մէպնի օլտուղու հալտէ), մէր-
գուճ իլէ, պիր նէվի իշթիրաք իւզրէ իճրայի խապսուսալի ի-
տէն իքի միւճրիմլէրի պիր պիրինէ ըապթ իտէն պիր պէնտի
խապսուսալթ մէրպուլթիյէթի ալթընա տիւշմիւշ իտի: Թա-
պիաթիլլէ պիր կիւն, էր եա կիճ, Բօտօլֆ, էօյլէ պիր թա-
պիաթա մալիք պուլունան, վէ հիշ աէյիլվսէ, քէնտի սիննու
սըֆաթընտան տա հիճապ իթմէքսիլին, եալանը իրթիքեապ
իլէ, քէնտի չըրաղընըն թէնպէլլիկինէ կէօղ քաբաեըպ սէ-
պէպ օլան պիր ատէմէ գարչը, իզհարը նէֆրէթէ գալ-
զըշաճագ իտի. . . Բօլիտօրի, պունուն պէօյլէ օլաճաղընը
տախի պիլմէքտէ իտի իսէտէ, պինապէրին շունու տախի
ընա պիլմէքտէ իտի քի, պիր ատէմ, հէման չաբուգտու-
րէթտէ, ախլաղը պօզուգ ատամլարտան, էկէր գաչընըպ կէրի
տուրմաղ իսէ, եափաշ եափաշ, վէ իսթէր իսթէմէզ, ճու-
լըն խույլարընա ալըչըր պուլաշըր, վէ քէնտիսի տախի օն-
լար կիպի օլուր. վէ հաթթա, էօյլէ աթղաղը պօզուգ օլան
ատամլարըն, հալլէրի վէ սէօյլէյիշլէրի, վէ ամէլ ու հարէ-
քէթլէրի, չօղ տէֆա բարլագ վէ ճաղիպէլի օլտուղուն-
տան, իլլէթլէրինտէն պուլաշան օղ զէվալլը ատամլ օղ մէր-

Թէպէ տէ յիշիւիր վէ պաշտան չըգար քի, էվվէլէրի քէմալ մէրթէպէ հիւրմէթ վէ բիայէթ իթտիկի շէյլէրէ գարշը, օլ վագըթ իշիթտիկի քիւֆր ու հագարէթ վէ տահը ու իսթիհզալարը պիլէ, պիլա հիճապ վէ պիլա թէհապվիւր իշիտիպ տիլնէմէքիկէ իրթիքեապ վէ թէհէղղիւլ իթմէքիկէ պաշլաեաճաղը պի իշիպաս տրը :

Պունտան տա գաթինազար, մէրգում Բօտօլֆուն Միւրֆտէն ալմըշ օլտուղու թաալիմու թէրպիյեէտէն հասըլ օլան ալիճէնապճա տույղուլարա տա, պիրտէն պիրէ գարշը կէլիպ թօդունմագլըղը էմրի պասիրէթտէն ատտ իթմէտիկինտէն, մէրգում նէվճիվանըն էվվէլքի կէշիրտիկի էօմր ու էվգաթ հագգընտա, իզհար իյլէմէքտէ պուլունտուղու ատի վէ գապա սուրէթտէ իսթիհզալարը պիր գաթ տահա արթըրտըգտան սօնրա, քէնտի էվվէլքի ըիեազաթ վէ բէրհիզքեարլըգ բէրտէսինի տէ նիմ մէրթէպէ եիւզիւնտէն աշաղը ալարագ, վէ նիմ մէրթէպէ տախի ահպապլըղա վէ սըրտաշլըղա գալգըշարագ, էզմինէյի մագիյեէտէ պաղը հիւքմտարլարըն կէշիրմիշ օլտուղլարը գալպէ հօշ վէ գուլաղա տա թաթլը կէլիճի սէֆիհճէ էօմրլէրինի նագշու պէեան իլէ, Բօտօլֆուն արզու վէ մէրագլարընը, պիր սուրէթի շէտիտէտէ թահրիք ու թէշվիգէ գալգըշմըշ տըր . շէյլէ քի, մէրգում ճահիլ չօճուգ թարաֆընտան պիթթապի զուհուրա կէլէն արզու վէ իպրամլարա, պիր չօգ ուսթալըգլար իլէ չէքինմէքիլքլէր կէօսթէրտիքտէն սօնրա, ագըպէթքեար ըույի մուվաֆագաթ իլէ, կրանտիւգիւն սէրաեընտա տէրքեար պուլունան մէրասիմի քեամիլանէեի հատտէն զիեատէ իսթիհզաեա պաշլամըշ, վէ քէնտիսինին աշուրի մէրթէպէ թահսին իյլէմէքտէ օլտուղու օն պէշինճի Լուի նամ փրանսըղ գրալըյլա, քէզալիք օն տէօրտիւնճիւ Լուինին, վէ Բէթան տէվրինին զէվգ ու սէֆա, իյշու իշրէթ վէ սէֆահէթէ տայիր օլան էօմր ու էվգաթլարընը, պիր գաթ տահա լէֆի ու ըէֆաագ վիրիպ վէ արթըրտագ, պիր սուրէթի ճագիպէտէ նագլ ու աեան իլէ, մէրգում նէվճիվանըն ֆիքը ու թէսալ-

վուրլարընը պիւթիւն պիւթիւն ուեանտըմըչ վէ ալէվլէն-
տիրմիշ տիր :

Մէրգում Սէզար Բօլիտօրի , օլ զէվալլը , քէնտուպի պիր
քէմալի իշթիեազը մուսիպէթէնճամ իւզըն տիյնէմէքտէ օ-
լան չօճուզա , մէրգուման հիւքմտարլարըն իճրա իթմիշ օլ-
տուզլարը ախլագ պօզուզլուզլարընը նագչու պէեան իթ-
տիկի վագըթտա , քէնտի թարաֆընտան տախի պիլ իլավէ ,
մէզքիւր էֆալը շէհվէթքեարանէլէր իչին , հէր նէ մէրթէ-
պէտէ շէտիտ սուրէթտէ տէ օլսալար , եինէ , տօղուչունտա
կիւզէլ խասսէլէրէ մալիք պուլունան բրէնսլէրին ախլագ-
լարընը , աալա իխլալ իտիպ պօզմատըգտան պաչգա , հաթ-
թա մուզայիրի տախի օլարագ , տահա զիեատէ ալիճէնապ ,
սահիպ սախալէթ վէ սահիպ մէրհամէթ օլմալարընը մու-
ճիպ օլուրլար , վէ պունուն տա սէպէպի շու տուր քի , իյի
պիր բուհա մալիք պուլունան զաթլար , նէ գատար զիեատէ
իգպալու սէատէթի հալ իւզըն պուլունուրլար իսէ , օլ գա-
տար տա զիեատէ լութֆ ու քէրէմ իճրաաթընա միւսթաիտ
պիր հալտէ պուլունուրլար , տիմէքտէ , վէ պու սէօյլէտիքլէ-
րինի թաստիգ իչին տախի , պէն-էֆ (չօգ-սէվկիլիլ) օն պէ-
չինճի Լուի նամ ֆրանսըզ գրալընըն էօմր ու իգպալինի , պիր
տէլիլի գավի վէ սալիմ թարգընտա իպրագ իյլէմէքտէ իտի :

Վէ հաթթա մէրգում տօգթօր Բօլիտօրի , Բօտօլֆա ,
կէրէք էզմինէյի աթիգա , վէ կէրէք էվգաթը հազըրա ա-
տամլարընտան , նիչէ մուազզամ զաթլարըն , եունան աթիգ
ֆէյլէսօֆլարընտան Էբիգիւր նամ ֆէյլէսօֆուն թարիգի-
նի թուլթարագ , թէնէրվէրլիքտէ իֆրաթ մէրթէպէ իլէ-
րու կիթտիքլէրինի , վէ օլ եօլտա նիչէ՝ վէ նիչէ՝ գուրպանլար
տախի վիրտիքլէրինի , վէ Ալսիպիատտան Մօրիս տը Սագսա
գատար , վէ Անթուանտան քէպիր Գօնտէեէ գատար , վէ
Սէզարտան տա Վանտօմա գատար , մէզքիւր թարիգտէ
պուլունտուզլարընը իյզահ իտիպ սէօյլէմիշ իտի :

Պու եօլտա մէգալաթ վէ նագլիյեթլէր իւզէրինէ , հե-
նուզ սատէտիլ վէ աթէշի պիր հալտէ պուլունան պիր նէվ-

ճիվանքն գալալ ու բուհունտա , հատուէն զիեատէ հէյպէ-
թամիզ վէ միւհլիք թէէսսիրլէր հուսուլէ կէթիրէճէկի շէօյլէ
տուրսուն , մէրգոււմ մուալլիմ , օլ գատարա տախի գանա-
աթ իթմէք իսթէմէտիկինտէն , օթուրուպ քէնտի սաֆտէ-
րուն չըրաղընա , Բօմա շուարայի շէօհրէթ շուարանընտան
Օրաս նամ շաիրին , աչգ ու սէվտայէ տայիր օլուպ տա դա-
եէթլէ միւէսսիր , վէ զանէթլէ աչգ ու շէհվէթէ թահրիք
իտիճի օլան գասիտէլէրինի տախի , պիր պէլաղէթի բիւր ֆէ-
սահաթ իւզրէ , թէրճէմէ իյլէմէքտէ իտի :

Վէլհասըլ , մէրգոււմ մուալլիմին վիրտիկի ախլէագ տէրս-
լէրի իգթիզասընճա , պու ալէմտէ պիր ատէմին , վէ ալէլ-
խուսուս քէնտի կէնճ չըրաղը կիպի պիր բրէնսին , հէր շէյ-
տէն վէ հէր վագըթ զէվգ ու սէֆալար չըգարմասը , ճէնա-
պը Աֆէրինէնտէնին նիյմաթը պի նիհանէսինի , վէ գուտ-
րէթ ու իհթիշամը պիզանէսինի թանըմագլըգ վէ բիւր շէ-
րէֆ գըլմագլըգ սանըլմագտա իտի :

Մէրգոււմ պէտխահ մուալլիմ , պու էքտիկի մուզիրը
թօհումլարըն , եանի վիրտիկի մէգքիւր ախլագճա նազա-
րիեաթ տէրսլէրինին սէմէրէսինի , պիթթապի միւրատը հա-
սըլ օլարագ , կէօրմէքլիք իգպալինէ նայիլ օլապիլմիշ իտի :

Բօտօլֆ , բէտէրինին օլ հիւսնի նիզամ ու ֆէզայիլ հիւքմ
իթմէքտէ օլան սէրաեը տէրունինտէ , բէտէրինտէն ալմագ-
տա օլտուղու հիւսնի իպրէթ իւզրէ , իմրարը էօմր ու էվ-
գաթ իթմէքլիկէ ալըշմըշ օլուպ , վէ զէվգ ու սէֆա վէ էյ-
լէնճէլէրի տախի , անճագ կիւնահսըգ վէ նամուսլու հալու
հարէքէթլէրտէն իպարէթ պուլունտուղու հալտէ , մուալ-
լիմի Բօլիտօրիտէն ալտըղը մալիւմաթլար իւզէրինէ իսէ ,
թէպտիլի մէյլան իտէրէք , Վէրսայ սէրանընտա կիւզէրան
իթմիշ օլան կիճէ ճիւմպիւլլէրինի , վէ Շօաղի քէօլիւնտէ
կէշմիշ պուլունան իյշ ու իշրէթ վէ սէֆահէթլէրի , վէ Բարգ-
-օ-Մէրֆտէ իճրա օլունան , վէ տէրէճէյի իֆրաթէ վարմըշ
պուլունան շէհվէթբէրէսթլիքլէրի խէեալլամանա պաշլա-
տըղը կիպի , էօթէտէ պէրուտէ տախի , պունուն զըտտը օ-

լարագ, մասալարտա նագչ ու պէեան գըլընան սուրէթ-
լէրտէ աչգպազըզլար արամաեա պաշամըչ իտի :

Տօգթօր Բօլիտօրի, Բօտօլֆա, Ալմանեա իթթիհատընա
տախիլ պուլունան հիւքմտարլարըն, հարպ ու ֆիւթուհաթա
տայիր հիչ պիր հըրս ու թամալարը օլամաեաճաղընը, վէ օլ
պապտէ տէրքեար օլան հըրս ու թամալարընըն, անճագ քէն-
տի հիւքիւմէթլէրի սէհմինէ իսապէթ իտէն ասաքիրի, Տի-
յէթ մէճլիսինէ կէճտէրմէքլիքտէն իպարէթ պուլունա-
ճաղընը տախի պիլտիրմէքլիկէ ասլա ունութմամըչ իտի: Վէ
պունտտն տա գաթինազար, քէնտի վագըթլարընտա, հար-
պա տայիր հիչ պիր ֆիքը ու լուհ պուլունմատըղընը տախի
պիլտիրմիչ իտի: Տիմէք տիր քի, մէրգուսնուն էֆքեարընճա,
Բօտօլֆ իչին էլզէմիյեթտէն օլան շէյ, անճագ քէմալի պէ-
շալէթ (զէվգ ու սէֆա) վէ պէթալէթ (թէմպէլլիք) իւզրէ,
կիւզէլ կիւզէլ գարըլար իչինտէ իմրարը էվգաթ իտիպ, վէ
լազըմ կէլէն սիւս ու տարաթը իճրա պիրլէ, սէֆայի խա-
թըր իւզրէ եաշամագլըգտան, վէ թէպտիլի քէյֆ ու միզաճ
վէ արամ նիյեթիլլէ, օլ եօլտա հուզուզաթտան սարֆը
նագար պիրլէ, հիրֆ ու սանաիյեթ տայիր էյլէնճէլէրտէն, վէ
պաղէն տախի, սայտ ու շիքեար իլէ մէշղուլ օլուպ թէֆէր-
լիւճ իթմէքլիքտէն, ֆագաթ, տէյիլ էօյլէ պիր վահշի նէմ-
րօտ կիպի տաղլարտա վէ օրմանլարտա, վէ եախօտ կէօլ-
լէրտէ վէ տէրեալարտա կէզէրէք, հայվանաթլա ուղրաշըպ
սարֆը էվգաթ իյլէմէքլիքտէն, իլլա սահիպ զէքեալէթ է-
բիգիւր թարիգաթընտան պուլունան էհլի զէվգլէրլին թա-
րիգլէրլինի թութարագ, թէմպէլլիք իլէ կէվշէքլիկին գատր
ու գըլմէթ վէ թէլէզզիւզիւնիւ պիր գաթ տահա արթըր-
մագտա օլան մուվազգաթ եօրկունլուգլարտա արամագ-
լըգտան իպարէթ իտի . . . իշթէ, տօգթօր Բօլիտօրինին գաւ-
լինճէ, պիր կէնճ բրէնս իչին լազըմ կէլէն էօմր ու թէֆէր-
լիւճ, անճագ պունլարտան իպարէթ օլապիլիր իտի, (վէ
պու տա, իգպալ ու սէհաթէթի հալին, էն պալէա տէրէճէսի
տիմէք իտի), վէ տէվլէթճէ քեհաֆֆէյի ուսուր ու մէսալիհի

ազիմէ վէ սագըլէնի ըույնէթ վէ թէսլիյէն իչին իսէ , էհ-
լիյէնթ ու լիեագաթը , վէ սըագ ու սատագաթ վէ իսթի-
գամէթի եէրինտէ պուլունան պիր պաշ վէքիլէ , պիլէմնիյ-
նէ ճէսարէթ պիրլէ , թէսլիմ վէ իհայէ իթմէքլիք իգթիղա
իթմէքտէ իտի :

Բօտօլֆ , հօճասընտան ալտըղը մէգքիւր ֆիքըլէր իւ-
ղէրինէ , քէնտու քէնտույէ , ֆագաթ , տէյիլ պիր նիյնէթի
ֆասիտէ վէ գապիհէ ասարընտան նէշէթ իթմէքտէ , իլլա ,
պէնիի պտէմին աննընն եաղըսը իգթիգասընճա մահքիւմ
պուլունտուղու պիր պէտպախթըղա տայիր օլտուղու հաւ-
տէ , իհթիմալաթը թապիիյնէ իւղէրինէ միւլահազալարա
գալղըշմըշ , վէ , մաազալլահ , պիր կիւն , բէտէրինէ էմրի
հագգ վագը օլուպ տա , քէնտիսի կրան-տիւգլիւք սանտա-
լիյնէսինէ գուուտ իյլէտիկինտէ , մէրգում հօճասընը պաշ
վէքիլիկէ թայեին , վէ ինանը իտարէյի հիւքիւմէթի եէտի
իգթիտարընա թէսլիմ ու թէրհին պիրլէ , քէնտիսինին տա-
խի , մէրգումտան , պիր սուրէթի ճալիպէտէ վէ ճալիպէտէ
օլարագ իչիթմիշ օլտուղու իմրարը էօմր ու էվգաթ թալիգի-
նի թաթմագլըղը գուրմուշ իտի :

Թէքլարէն սէօյլէրիգ քի , Բօտօլֆ , քէնտի բէտէրինի ,
ըուհու մէրթ էպէսինտէ սէվմէքտէ օլմաղին , վէլէվ բէտէրի
վէֆաթ իթտիքտէն սօնրա , իյշ ու իշրէթ վէ գէվգ ու թէֆէր-
րիւճաթտէ քէսպի չէօհրէթ իթմիշ օլան Սիւրեանի հիւքմ-
տարլարընտան պիր Սարտանաբալ հալինտէ պուլունաճա-
ղընը պիլսէ պիլէ , եինէ հատտէն գիեատէ տիւչարը հիւզն
ու մաթէմ օլարագ քէտէր իտէճէկինտէն , գալպինտէ տօլ-
մուշ օլան օլ միւհիւք գէվգ ու սէֆահէթ իւմիտլէրինի , քեա-
միպէն կիզլի սագլամագտա , վէ գաթան քիմսէնէ , իֆշայի
րագը տէրուն իյլէմէմէքտէ իտի :

Ձիւնքի , Բօտօլֆ , քէնտի բէտէրինին , էն գիեատէ սէ-
վիպ , վէ զիքրի ճէմիլլէրինին էն գիեատէ եատ ու թիգըբար
գըլընմասընը արղու վէ միւրատ իյլէտիկի զաթլարըն , ան-
ճագ , կիւսթալ-Ատօլֆ իլէ օն իքինճի Շարլ վէ Ծրէտէրիգի

քէպիր (Մաքսիմիլիէն-Բօտօլֆ եանի Բօտօլֆուն տէտէսի, Պը-
րանտէպուրկ սիւրիլէ յի գրալիյեէսինին էն եազըն օլան նէս-
լինտէն պուլունմադլըզ շէրէֆիլէ միւշէրրէֆ պուլունմազ-
տա իտի) կիպի, տայիմա տիզտէ մահմուզլու չիզմէլէր պու-
լունտուղու հալտէ, աթլար իւզէրինտէ, մէյտանը հարպլար-
տա կէզմիշ օլան գահրաման-հիւքմտարլար օլտուզլարընը,
վէ մէրգուման ճէնկեալէր զաթլար հազգլարընտա, կիճէ
կիւնտիւզ քէմալի հիւրմէթ վէ թէհայեիւր իւզրէ պուլուն-
տուղունու, վէ պինսէն ալէյհ, էկէր էվլատընըն, քէնտի
սէրաեընտա, Սլմանեա վազար ու քէմալէթինին եէրինէ,
Բէթանս տէվրի խաֆիֆ մէշրէպլիլիքլէրինին վէ ամալու հա-
րաքեաթը մէզմուլէրինին գապուլ ու գայիմ գըլընմասընա
միւսաատէ իտէճէկինի, մաապալլահ ֆէհմ իտիպ պիլէճէք
օլսա, քէնտիսինի, տիւչարը խարապիյեթ օլմուշ պիր էվ-
լատ մազամընտա թութարազ, հատտէն զիեատէ մազմում
վէ միւքէտտէր օլաճաղընը, գալիէն պիլմէքտէ իտի:

Բօտօլֆուն պու հալի, պէօյլէճէ պիր պուշուզ սէնէ տէ-
վամ իյլէմիշ օլուպ, վէ Միւրֆ իսէ, հէր նէ գատար եա-
զընտա տէճնէճէկինի պիլտիրմիշ իտի իսէ տէ, հէնուզ ավ-
տէթ իթմէմիշ իտի:

Բօտօլֆ, քէնտի հօճասը հազգընտա, գալպինտէ հիսս
իյլէմէքտէ օլտուղու իլք էսէրի նէֆրէթ, մէրգումտան կէօր-
մէքտէ օլտուղու հիւսնի թէվէճճիւհ վէ թաթեիպաթ իւ-
զէրինէ մահվ օլտուգտան սօնրա, ալտըզը ուլում ու ֆիւ-
նունճա տէրայիստէն իսթիֆատէ իթմէկէ պաշլամքշ, վէ հէր
նէ գատար պիր մալիւմաթը վասիա քէսպ իտէմէմիշ իսէ
տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, զէքեալէթի թապիիյեէսիյլէ
իսթիտատ ու զայրէթի ազիմէսի սայէսինտէ, պիր մըգտար
շէյթահսիլ իտէպիլմիշ իտի:

Միւրֆ ֆամիլեասը պէրապէր օլտուղու հալտէ ինկիլ-
թէրրատան ավտէթ իթմիշ, վէ քէնտի չըրաղը Բօտօլֆու
կէօրիւպ գուճազլատըգպա, սէվինճինտէն կէօզլէրի տօլապ
րազ աղլամըշ իտի:

Սրատան պիր դաչ կիւն կէշտիքտէ, սէպէպի քէնտու-
 եէ նամալիւմ օլտուղու հալտէ, Բօտօլֆ իւզէրինտէ պիր
 թէպէտտիւլաթ, վէ քէնտույէ գարշըտա պիր նէվի պիւրու-
 տէթ վէ նօգւանը հիւրմէթ ու րիայէթ կէօրաիւքտէն պաշ-
 դա, էվվէլքի կէշիրմիշ օլտուգլարը մէզրուաթա վէ րինա-
 զաթա տայիր օլան էօմր ու վազըթլարընը թիզքեար գըլ-
 տըղընտա տայի, ատէթա իսթիհգաքեարի պիր սուրէթտէ
 դապուլիյեթ պուլտուղուն տախի կէօրէրէք, տիւշարը թէ-
 աճհիւպ վէ թէէսսիւֆ օլմուշ իտի:

Փագաթ, պու ճիւմէ իլէ տախի, Միւրֆ, Բօտօլֆուն դալ-
 պինտէ, հալէա պիր էսէրի րէֆէթ վէ մէքրիւմէթ մէքրիւզ
 պուլունմասընա տայիր պիր շէհատէթի դալպիյեէ հիսս իյ-
 լէտիկի կիպի, պիր սէվգը թապիտէն միւթէէսսիր օլարագ,
 հագդընտա նէֆրէթ կէթիրմէքտէ օլտուղու «ապէ» Բօլի-
 տօրիտէն ալմըշ օլտուղու գէհիրլի տէրսլէր իլէ գէհիրլէնմիշ
 օլմասընը տախի քէշֆի իյլէտիկինտէն, վէ պու իսլալու իֆ-
 սատ էսէրինին իսէ, անճագ մուվազդաթ պիր սուրէթտէ
 հիւքմ իտէպիլէճէկինէ իթիմասը դավիսի պուլունտու-
 ղունտան, մէզքիւր թէպէտտիւլաթըն նէտէն նէշէթ իթ-
 մէքտէ օլմասընը, թաշթը նաղարը տիզգաթը թամմէնէ
 ալարագ անլամագլըղը թասմիմ իյլէմիշ իտի:

Հալպու քի, ապէ Բօլիտօրի տախի քէնտի թարաֆըն-
 տան, Միւրֆիւն նէ մէրթէպէ սէրպէսթ էֆքեարլը վէ սէր-
 պէսթ լիսան ու աթվարլը, վէ ադըիլ վէ միւտագգըգ պիր
 ատէմ օլտուղունու պիլիպ վէ շիւքհէնէ զահիպ օլտուղուն-
 տան, ավտէթինտէն տօլաեը դալպէն զինատէսիյլէ գըզըպ
 ալթ իւսթ օլմուշ, վէ քէնտի սէլամէթի նիյեթ ու մագսէ-
 տի զըմընտա պաշգա պիր շէյ տիւշիւնէմէյիպ, իլլա պիր
 շէյ, Եանի Բօտօլֆուն նէզտինտէ, մէքգումուն գատը ու
 հասիյեթինի, գըրմագլըղը տիւշիւնիւպ գուրմուշ իտի:

Վէ իշթէ թամ պու հէնկիւամտէ, Թօմ իլէ Սարա կէրօլու-
 թէյն սէրաեընա կէլէրէք, իզգէթ ու իհթիրամ իւ գըէ գա-
 պուլ օլունմուշար իտի:

Պունլար մէզքիւր սէրանա կէլմէզտէն ճիւղի պիր վա-
զըթ էվվէլ, նասըլ քի զիքրի սէպգաթ իթմիշտիր, կրան-
տիւզ թարափընտան, ասըլգատէ Միւրֆ պէրապէր օլտու-
ղու հալտէ, Բոտօլֆ պիր գաչ մէրաքիզի ասկէրիյեէեի կէօզ-
տէն կէչիրմէք իւզրէ, տէվրէ չըգարըլմըշ իտի իսէ տէ, մու-
ալլիմի պուլունան, տօղթօր Բօլիտօրինին տախի, մէզքիւր
սէյեահաթտա պիրլիքտէ պուլունտուրուլմասը, էհէմմիյ-
եէթտէն վէ միւնասէպէթտէն կէօրիւլմէմիշ իտի Մէրգուլմ
պիթ թապի, Միւրֆիւն պիր գաչ կիւն, քէնտի սապըզ չըրա-
ղըլա պէրապէր պուլունաճաղընտան տօլանը, տիւշարը
մէրազ վէ էնտիշէ օլմագտա իտի:

Վէ Միւրֆ տախի քէնտի թարափընտան, պու սէյեահաթը,
Բոտօլֆտան կէօրմէքտէ օլտուղու մէզքիւր պիւրուտէթին
սէպէպինի լանըզըլա անլամագլըզ պապընտա, պիր ֆուր-
սաթը թամատ իթմէքտէ իտի իսէ տէ, թէէսսիւֆ օլու-
նուր քի, Բոտօլֆ տա, զաթէն, սէթրի էսրար իթմէքլիքտէ
բէք մահիր պուլունտուղունտան, վէ Միւրֆէ, իսթիգպալ
հագգընտա ֆիքրինտէ գուրմուշ օլտուղու նիյեէթ ու մագ-
սէտինի պէտան իլէ, վագըֆը էսրարը իլլէմէքլիքտէ պիւ-
յիւք պիր խաթար կէօրմէքտէ օլտուղունտան, անինտէ ուս-
թալըղը էլէ ալըպ վէ թէպտիլի թավը ու աթվար իլէ, մէր-
գուլմա, քէլ էվվէլ, աշուրի մէրթէպէտէ հիւննի թէվէճճիւհ
վէ մուհապպէթ իպրազընտա, վէ կէնճլիքտէ կէչիրմիշ օլ-
տուղու սահրաճա էօմր ու թէֆէրրիւճտէն, արթըզ մահ-
րուլմ գալմըշ օլմասընտան տօլանը, օլգատար ազիմ տէրէ-
ճէտէ քէտէր ու մահզունիյեէթ իզհարընտա պուլունմուշ ի-
տի քի, մէրգուլմ տախի, սայքի քեամիլէն ինանըպ իսքեաթ
վէ էմին օլմուշ իտի:

Միւրֆ իւզէրինտէ, Բոտօլֆուն սէօլէտիքլէրի հագգըն-
տա հապըլ օլան ինգըբատ վէ էմնիյեէթ իլին, «քեամիլէն»
տիմէեիպ տէ, «սայքի քեամիլէն» տիմէմիզ, վահի եէրտէ
օլմանըպ, իլլա պիր սէպէպէ մէպնի տիր, շէօլէքի, պազը
քէսան, պիր շէյէ ինանըպ տա իզհարը թէսլիմիյեէթ իլլէ-

տիքէրի սըրատա, իւզէրէրինտէ շայեանը թէհայեիւր սու-
րէթտէ պիր սէվզը թապիի հիսս իթմէքիք խասսէսինէ մա-
լիք պուլունմագտա օլտուգլարընտան, Բօտօլֆ թարաֆըն-
տան, հէր նէ գատար հիւսնի թէվէճճիւհ վէ մուհապպէթ
զուհուրա կէլմէքտէ իտի իսէ տէ, Միւրֆ տախի, քէնտի իւ-
զէրինտէ, պիր էսէրի կիւման հիսս իյլէմէքտէ իտի. վէ նա-
սըլ քի մէզքիւր չիւքհէսի տէ թաստիգ օլունմուշ իտի. զի-
րա, պիր տիւրլիւ Բօտօլֆուն ըազը տէրունինէ վագըֆ օ-
լամամըշ, վէ քիւլլի թէճարիպ ու զայրէթի պօշա չըգարագ,
Բօտօլֆ, քէնտի եէնի ուսթապընտան էօյրէնմիշ օլտուղու
եէնի միւրայիլիկի սայէսինտէ, քէնտի նիյեէթ ու զայրէթլէ-
րինէ զալէպէ իտէրէք ալտաթապիլմիշ իտի:

Բօտօլֆ իլէ Միւրֆ սէյեհաշաթ իւզրէ պուլունմագտա
իքէն, պէրու թարաֆտա, Բօլխօրի տախի պօշ տուրմա-
մագտա իտի:

Էհլի ֆէսատ վէ ֆիթնէքեար ատէմլէր, պազը էսրարա
մէնսուպ օլան ալայիմ սայէսինտէ, պիր պիրլէրինին ֆիքը ու
նիյեէթլէրինի եա անլամագտա, վէ եատա թախմին ու իս-
թիխրաճ իտէպիլմէքտէ օլտուգլարընտան, քէնտի քեար ու
զարարլարընը ծնա կէօրէ կէօզէթմէքտէ, ետնի, եա պիր
պիրլէրիլէ իթթիֆագ իտիպ հիւսնի հալ իւզրէ պուլուն-
մագտա, վէ եախօտ պիր պիրլէրինէ, աչըգտան աչըղա ա-
տույի էքպէրլէր օլմագտա տըրլար:

Կէրօլթէյն սէրանընտա թօմ իլէ Սարա պիր գաշ կիւն
րահաթ իթտիքտէն ոօնրա, թօմ, Բօլխօրի իլէ, սըգը պիր
տօսթլուգ թէնճէրէսի գայնաթմանա պաշլտմըշ իտի:

Բաբաս Բօլխօրի, պիզլաթ քէնտիսի տախի, վէ նէֆ-
րէթամիզ պիր արսըզլըգ իւզրէ օլտուղու հալտէ իգրար ի-
տէրէք, սայքի իխթիեարի օլմանարագ, ֆէնա վէ հիլէքեար
ատամլար հագգընտա, քէնտի իւզէրինտէ թապիի պիր մէյլ
ու մուհապպէթ հիսս իյլէմէքտէ օլմասընը սէօյլէմէքտէ օլ-
տուղու կիպի, թօմ իլէ Սարանըն ասըլ նիյեէթի ֆասիտէ-
լէրինի գավիէն քէշֆ իտիպ վագըֆ օլամատըղը թագտիր-

տէ տախի, մէրգուժար հագգընտա պիր հիւսնի թէվէճ :
ճիւհ վէ մէյլան էսերի հիսս իյլէմէքտէ օլմաքընտան տօ-
լանը շիւրհէեէ զահիպ օլարագ : մութլագա մէրգուժանըն
պիր նիյեէթի շէյթանիլէրի պուլունթալը տըր տէյի, քէն-
տի ֆիքրինտէն խտտա իյլէմէքտէ իտի :

Թօմ թարաֆընտան, Բօտօլֆուէն կէրէք ախլագ ու թա-
պիաթը, վէ կէրէք կէշմիշ հալու հալաթը հագգընտա զօւն
հուրա կէլէն սիւալլէր, հէրնէ գատար, մէրգուժ բարաս-
տան ալ ուեանըգ օլան պիր ատամ իշին, մէրագ վէ տիգգաթ
տալէթ իտիճի սուրէթտէ տէյիլ իտիլէր իսէ տէ, մէրգու-
մուէն տիգգաթընը թահրիք իյլէտիքլէրինտէն, մէրգուժան
գաթտաշ վէ գըղ գալտաշլարըն, ֆիքրլէրինտէ գուրմուշ
ձլտուգլարը նիյեէթ ու մագսէտին անինտէ ֆէհմինէ վարմիշ
իտի. ֆագաթ, եալընըգ պիր խուսուտա, եանի Սարա կի-
պի թէմքինլի վէ քէմալէթլի պիր կէնճ գըղ իւզէրինտէ, օլ
մէրթէպէ հըրս ու թամաը-շան ու ազամէթ պուլունմասընա
ինանամամագտա իտի :

Բօլիտօրի, մէրգուժէ Սարանըն օրանա կէլմէթինի, քէն-
տինճէ պիր այնի իգպալ ատտ իյլէմէքտէ իտի, չիւնքի, զա-
թէն Բօտօլֆուէն գալպինի պիր թագըմ խեեալի աթէշի աշգ
ու սէվտալար գալրատըգլարը կիպի, ֆիքրինի տախի քէ-
գալիք օլ եօլտա թէսալվուրլար գալլամիշ պուլունտուգ-
լարընտան, պիթթապի Բօտօլֆ, Սարաեը կէօրտիւկիւնտէ,
քէնտի խեեալաթընըն թէճէսսիւմիւ վէթ էշէխթիւսիւ մա-
գամինտա թութուպ իթիգատ իտէրէք, սէվինիպ մէֆթուէն
օլմաճագ իտի. զիրա, մէրգուժ մուալլիմին էֆքեարընճա,
ինճանլար, գէվգ ու սէֆահէթ վէ աշգ ու շէհվէթ պապըն-
տա, քէնտի ինթիխապլարընտա հէնուգ քաթադ պուլմալ-
տան էվվէլ, տալիմա հէմ պիրտէն, վէ հէմ տէ խեեալաթ-
լա մէմլու պիր սուրէթտէ օլտուղու հալտէ պաշլարլար,
նաալլ քի, օն տէօրտիւնճիւ Լուի վէ օն պէյինճի Լուի Ծը-
լանսըգ գըալլարընըն, էկէրչի քէնտի կէօնիւլ վիրտիքլէրի-
լէ նատագաթ իւզլիէ գալմալարը լաղըմ կէլաէ իտի : պիրի-

նին Մարի Մանչինիյէ, վէ տիկէրինին տախի Բօզէթ տ'Արէ-
յէ սատըգ գալմալարը իգթիզա իտէր իտի :

Մէրգում բարասանէղարէն : Բօտօյթ իլէ տիւլէր Սարա
տախի այնի հալտէ պուլունաճագ իտիլէր, շէօյլէ քի, շիւբ-
հէսիզ օլարագ Սարա, հէնուզ իւք տէֆա օլտուղու հալտէ
բէնչէյի աշգ ու սէվտայէ տիւլմիւշ օլան Բօտօյֆուն գալպի
իւզէրինէ հատտէն զիեատէ պիր թէէսսիր բէյտա իտէճէք
իտի. Վէ պէնաէն ալէյհ, տիմէք տիր քի, քէնտիտի իչին,
արթըգ պունտան պիւյիւք վէ պունտան տա ալէա պիր
ֆուրսաթ օլամագ իտի, եանի, մէրգումէ թարաֆընտան
զուհուրա կէլէճէք օլան մէղքիւր թէէսսիրին իլէրու կիթ-
մէսինէ չալըշըպ իսթիֆատէ իտէրէք, Միւրֆիւն նուֆու-
զունուն պիւթիւն պիւթիւն գըրըլըպ հիւսնի նազարտան
տիւլմէսինէ, մէղքիւր ֆուրսաթ սայէսինտէ միւյէսսէր վէ
մսւվաֆֆագ օլմալը իտի. էվվէթ, մէրգում պունու պէօյ-
լէճէ տիւլինիւպ գուրմագտա իտի :

Մէրգում քէնտի էհլիյեթ վէ մէհարէթինի մէվգըր իճ-
բաեէ վազ պիրլէ, կէրէք Սարաեա վէ կէրէք Թօմաեա, կը-
րան-տիւգ, քէնտի էվլատընը, պիւթիւն պիւթիւն քէնտի
թահթը իտարէսինէ թէսլիմ իթմիշ օլուպ, վէ անճագ քէն-
տիտի մէսուլ պուլունմագտէ օլտուղունտան, էկէր քէնտի
միւրատլարընըն հուսուլինի արզու իտէր իսէլէր, հէր հալ-
տէ քէնտիսինէ միւրաճաթա միւհթաճ վէ մէճպուր պու-
լունտուգլարընը անլաթտըրմըշ իտի :

Պունտան տա գաթինազար, օլ կիւնլէրտէ, մէրգում
տէլիգանլը իլէ պիրլիքտէ օլարագ սէյեահաթա չըգմըշ պու-
լունան, վէ մէրգումուն միւրէպպիի սապըգը օլուպ, դա-
եթլէ սէրթ մէշրէպ, նէղաքէթսիզ, վէ պօշ վէ պաթըլ իթի-
գատլար սահիպի օլան պիր ատէմունէն սաղընմալարը տա-
խի իգթիզա իթմէքտէ իտի, չիւնքի, վագթիլլէ, Բօտօյֆուն
ազլ ու ֆիքրի իւզէրինէ պիւյիւք թէէսսիր իշլէթմիշ պու-
լունտուղունտան, մագսէտլէրինճէ զիեատէսիլլէ մուզիրը
օլարագ, մէրգումու թահթը մուհաֆազաեա ալաճազը իհ-

Թիմալի գալիտէն պուլունտուղու կիպի, մէրգումուն սէ-
ֆապախչ խէթա վէ գուսուրլարընա տախի կէօզ գաբաեըպ
միւսաատէ վէ միւսամէհա իթմէեհէկի տէրքեար, վէ հաթ-
թա, կիտիպ մէրգումուն պէղայէթ մէրթէպէտէ սըգը պիր
ախլէագը համիտէ իծրա վէ իտտաասընտա պուլունան բէ-
տէրինէ քէյֆիյեթի խապէր վիրմէքլիկէ, քէնտի վազի-
ֆէնի ահքեամընճա, քէնտիսինի մէճպուր ատտ իտէճէկի
տէ աչիքեար իտի:

Թօմ իլէ Սարա, հէրնէ գատար քէնտի նիյեթ ու մագ-
սէտլէրինէ տայիր, Բօլիտօրիէ հիչ պիր շէյ աչմըչ տէյիլ
իտի իսէլէր տէ, քէնտիլէր մէրգումուն ֆիքը ու նիյեթինի
անլամըչ օլտուգլարընտան, Բօտօլֆ իլէ Միւրֆ ավտէթ իթ-
տիքլէրինտէ, պունլար, եանի Թօմ, Սարա, վէ Բօլիտօրի,
իւչիւ պիրլիքտէ օլարագ, պիլ իթթիֆագ, ատույի էքպէր-
լէրի մագամընտա պուլունան Միւրֆէ գարչը, պիր սուրէթի
խէֆիյեթտէ օլտուղու հալտէ, քէնտի ատավէթլէրինի մէվ-
զըի իծրաեէ վազ իյլէմէկէ պաչլամըչլար իտի:

Օլաճագ օլան . . . նիհանէթ օլմուչ տուր:

Բօտօլֆ, մէգքիւր տէվրի ասկէրիտէն ավտէթինտէ, հէր
կիւն Սարահը կէօրմէքտէ օլտուղունտան, տիլտատէ օլմուչ,
վէ աթէչի աչգըլլա եանըպ թութուչմաեա պաչլամըչ իտի.
վէ արատան բէք ճիւզի պիր վագըթ կէչէր կէչմէզ, Սարա
տախի քէնտի թարաֆընտան, մէրգումա ըաղը տէրունինի
աչարագ, վէ քէնտի քէչֆիյեթընա նէզարէն, չիւնքի մէն-
զիլի մագսէտլէրի արասընտա տէրին վէ վասի պիր կիրտապ
պուլունմագտէ օլտուղունտան, տիւչարը էնվայի տէրտ ու
միհնէթ օլաճագլարընը, վէ հիչ պիր վագըթտա, նայիլի
սէատէթի հալ օլամահաճագլարընը տա սէյլէեհէրէք, քէն-
տիսինի տախի այնի մէյլ ու մուհապպէթէ հիսսէմէնտ օլ-
տուղունու, վէ այնի աթէչի սէվտա իլէ եանըպ քիւլ օլմագ-
տէ պուլունտուղունու պիլտիրմիչ, վէ բէտէրի կրան-տիւ-
գէ ասլա պիր էսէրի չիւբհէ վիրմէմէք իւզրէ, զիրա, մէր-

գում ղաեեթչէ սապիթ իւլ էֆքեար ու գաւաիտ պիր զաթ
օլմասը ճիհէթլէ, քէնտի միւլագաթլարընը տախի մէնն ի-
տէրէք, հիշ տէյիլ իսէ հէր կիւն կէօրիւչիւպ գօնուշմագ-
լըդ իգպալ ու թէսէլլիքրինտէն տախի մահրում գըլա-
ճպղը գօրգուսունու, Բօտօլֆա պէեան իլէ, մէգքիւր մէյ-
լանը գալպլէրինի, քէմալ մէրթէպէ կիզլի սագլամասընը,
վէ գաթան քիմսէեէ աչմամասընը, թէնպիհ իյլէմիշ իտի:

Բօտօլֆ մէրգումէնին քէնտ ու թէնպիհլէրինի տիյնէեէ-
րէք, քիմսէեէ պիր շէյ սէօլլէմէմէքլիկի վատ իթմիշ իտի.
վէ Սարա իսէ, հըրս ու թամաը շան ու աղամէթ պապընտա
նէ գատար իլէրուտէ պուլունմագտէ իտի իսէ, սէրայտա
պուլունանլարըն քեաֆֆէսինտէն տախի, քէնտի տէսայիսի-
նի սէթրէ միւլթէտիր օլապիլմէքլիք պապընտա տախի, քյ-
նի տէրէճէտէ էմնիյեէթ իւզրէ պուլունմագտէ իտի: Բօ-
տօլֆ պիզ զաթ քէնտիսի տախի, մէգքիւր հալին կիզլի սագ-
լանըլմասը էհէմիյեէթինի հիսս ու տէրք իլմէքտէ օլտու-
ղունտան, թամ մէրգումէնին թարիգինի թուլթարագ, քէմալ
մէրթէպէ էմրի պասիրէթ իւզրէ տավրանմագտէ իտի: Մէզ-
քիւր էսրար խայլի վագըթլար մէսթուր գալմըշ իտի:

Սարա վէ պիրատէրի թօմ, Բօտօլֆուն ալթէշի աշգընըն
նիհայէթ տէրէճէլէրէ վասըլ օլմագլըղա վարտըղընը կէօր-
տիւքլէրի կիպի, էկէրշի մէգքիւր հալին էօնիւ ալքնմաղ ի-
սէ, պիր կիւն պիւթիւն պիւթիւն հատտ ու հուտուտու
թէճաւուզ իտիպ, վէ քէնտույի ղապթա միւլթէտիր օլա-
մահարագ, զահիրէ իխրաճա մէճպուր օլաճաղընը, վէ պի-
նաէն ալէյհ օլ վագըթ, քեաֆֆէյի իւմիտ վէ մագսէտլէ-
րինին զայ օլուպ պօշա չըգաճաղընը տախի տէրք ու ֆէհմ
իյլէտիքլէրինտէն, հէմանտէմ իճապը իճրասընա միւսարա-
աթա իհթիեաճը շէտիա կէօրմիւշլէր իտի:

Տօգթօր Բօլիտօրինին տէրքեար օլան հալ ու մէվգըսը
իզթիզասընճա, հիշ տէյիլ իսէ պիր սուրէթի մանէվիյեէ-
տէ էլինտէն խայլի շէյ կէլէճէկի էմէլինտէ պուլունտու-
ղունտան, թօմ, էվվէլ էմիրտէ մէրգումա իֆատէյի հալ

պիրլէ, Բօտօլֆի իլէ Սարանըն ագտը իզտիվաճը Եհէմմիյե-
թինի խապէր վիրմիշ, վէ պունուն իճրասընա տայիր լազըմ
կէլէն իւմիտ տէրքետար օլմատըղը թագտիրտէ, կէրէք քէն-
տիսինն վէ կէրէք հէմիլրէսինին, հէման վագըթ կէշիրմէք-
սիզին, պրագըպ կիթմէքիկէ մէճպուր օլաճաղլարընը, զա-
յէթլէ նէտիմանէ սուրէթտէ սէօյլէտիքտէն պաշգա, իլա-
վէթէն, կէրչի Սարանըն տախի, Բօտօլֆուն աթէշի աշգըլ-
լա Եանմագտա օլմասընը, Փագաթ մէրգում իլէ Էվլէնիպ
նիքեաճ թահթընա ալընմագըլըգտան պաշգա տա պիր չարէ
պուլունամանաճաղընը, վէ պինապէրին, նամուսա ինթի-
գալ իտէն պիր թարիգ թութմագըլըգտան իսէ, մէրգումէ-
նին, Էօյիւմիւ տահա զիեատէ միւրաճճահ թութաճաղընը
տախի ինթար իյլէմիշ իտի:

Բօլիտօրի, Թօմուն պու պէհանաթընը իշիթտիքտէ, տիւ-
չարը իսթիդրապը տէրուն օլմուշ իտի. չիւնքի, Սարանըն
օլ մէրթէպէ քիւսթախճա պիր շան ու շէվքէթ հըրս ու իտ-
տաասընտա պուլունաճաղընը Ֆիքրինտէն պիլէ կէշիրմիշ օլ-
մատըղտան պաշգա, Էօյլէ պիր ագտը նիքեաճ խոսուսուն-
տա տախի, հէզարան նէվի կիւճիւլքէր վէ թէհիլքէլէր
պուլունաուղունտան, քէնտինճէ իշիթիմալին խարիճինտէ
պիր շէյ տիր տէյի կէօրմէքտէ իտի. իմտի, Թօմ Սէյթընա
սէրպէսթճէ, կրան-տիւգիւն, Էօյլէ պիր ագտը իզտիվաճ
հագգընտա, պիր տիւրլիւ բուլի մուվաֆադաթ կէօսթէր-
մէեէճէկինի սէօյլէմիշ, վէ հագգըլ սէպէպլէրինի տէ եէ-
կեան եէկեան պէհան իյլէմիշ իտի:

Թօմ, վագաա մէրգումուն իպրագ իյլէտիկի սէպէպլէ-
րին հագգըլ վէ միւհիմմ օլմալարընը գապուլ իթմիշ իտի ի-
սէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, մէգըիւր միւշքիլաթըն մէննի-
նէ տայիր Է-...-թ պէ Բ-...-թ պուլունամասընը տախի մէյտանը
միւքեալէմէեէ վաղ իլէ, քէք տէ նիզամընտա օլուպ, Փա-
գաթ Եալընըզ պիր ֆարգ իլէ, Եանի Բօտօլֆուն բէտէրինին
վէֆաթընտան սօնրա զահիրէ չըգարըլմասը լազըմ կէտիկի
թագտիրտէ, կիպլի պիր ագտը նիքեաճ իճրա իտիլտիկին:

տէ, միւրատ օլունան մուվաֆֆազըյեթին հուսուլէ կէլ-
միշ օլաճաղընը պիլտիրմիշ իտի :

Ջիրա, զաթէն Սարա տախի, պիր քիպարզատէ վէ դը-
տէմի ֆամիլեատան օլտուգտան պաշգա, օլեօլտա նիքեաճ
ադտընըն տախի սայիր էմնալլէրի պուլունմագտա իտի :

Նիհաեթ, Թօմ Բօլիտօրիյէ, վէ պինաէն ալէյհ Բօտօլ-
ֆա, անճագ սէքիզ կիւն միւհլէթ վիրէրէք, սէքիզ կիւնէ
գատար գարարը գաթի ճէվապընը իսթէմէքտէ, վէ ար-
թըզ քէնտի գըզգարտաշընըն, էօյլէ, մուհիպի հէլաք օլա-
ճագ օլան մէճհուլիյեթ հալինտէ տէվամէ թագաթ կէ-
թիրիպ վէ թէհամիւլ իտէմէեճէկինի, վէ միւրատը վուս-
լէթ հասըլ օլամաեաճաղը անլաշըլտըգտա իսէ, պարի պիր
ան էվվէլ, Բօտօլֆուն նարի աշգըյլա պիհուտէ եէրտէ եան-
մագլըգտան կէրի չէքիլմէքլիկէ գարար վիրիպ իճրասընա
միւսարաթ իտէճէկինի, սարահաթէն պէեան իյլէմիշ իտի :

Վէ հաթթա, էօյլէ պիրտէն պիրէ Ալմանեաեը թէրք
իթմէլէրինտէն տօլաեը, պէյն էլ խալզ գուհուրի իհթիմալ-
տէն պուլունան չիւքհէ վէ մանէալարըն էօնիւնիւ ալմագ-
նիյեթիյլէ, Լօնտրաեա քէնտի տօսթլարընտան պիրինէ պիր
մէքթուպ կէօնտէրէրէք, մէզքիւր մէքթուպուն, օրատան
բօսթա իլէ Ալմանեաեա կէօնտէրիլմէսինէ տայիր թալիմաթ
վիրմիշ օլմասընը, վէ մէզքիւր մէքթուպտա տախի, պիր
միւտտէթ իչին, կրան-տիւգիւն սէրաեընը, ալէթթաճիլ
թէրք իլէ, ինկիլթէրրաեա տէօնմէքլիկէ քէնտիլէրի մէճ-
պուր իտէն էսպապը ալիմէնին պէեան գըլընմըշ պուլուն-
մասընը տախի պիլտիրմիշ իտի :

Արթըզ պու տէֆա Բօլիտօրի, ինսանլար հագգընտա
հիշ պիր իյի էֆքեարը օլմանըպ, վէ հէրնէվի հիյէլ ու տէ-
սայիսէ միւսթայիտ վէ միւգթէտիր օլտուլունու պիլտի-
կինտէն, մէրգուսուն սէօյլէտիկինէ ինանմաեա մէճպուր
օլմուշ իտի :

Բօլիտօրի, էն իյի ամէլ ու հարէքէթլէրէ վէ էն եիւքսէք
վէ կիւզէլ տուլլուլարա պիլէ զաթէն տայիմա պիրէր մա-

նէա վիրմէքոտէ օլտուղու հալտէ, արթըգ Սարանըն քէնտի աշգ ու սէվտատան նէշէթ իթմիշ օլան պիր մէյլ ու մուհապպէթինի, հէր հալտէ պիր ագտը նիքեահ իլէ մէշրու գըլմագըլըգ իտտասսընա գալգըշմասընտա, մահզա պիր մագսէտի ֆաղիլէթ վար տըր տէյի ինանամահաճաղընտան, պիրթթապի հըրս ու թամար շան ու ազամէթինէ համլ իյլէմիշ իտի. չիւնքի, մէրգուսուս քէնտի գաիտէ վէ իթիգատընճա, էօյլէ էվլէնիպ տէ ագտը նիքեահ ալթընա կիրտիքտէն սօնրա, զէվճ ու զէվճէնին պիր պիրինի սէվմէսինէ, աշգ ու սէվտա վէ մուհապպէթ իսմի վիրիլմէսի ճայիլ օլմանըպ, չիւնքի պիր պօրճ մագամընտա իֆա վէ իճրա օլունմագտէ օլուպ, վէ պինաէն ալէյհ պիր նէվի բաղարլըգ վէ ախզ ու իթա տիմէք իմիշ, իլլա, քէյֆի օլան իւնսիյեթ վէ միւնասէպէթէ մէյլ ու մուհապպէթ իսմի վիրիլմէլի իտի. վէ հաթթա, կէրէք ճիսմանի վէ կէրէք բուհանի նիքեահլար թահթընտա պուլունանլտըրն մէյլ ու մուհապպէթլէրինի միւզահա ալըպ կիւլմէքտէ պուլունտուղունտան, էկէր Սարա, քէնտի ըրզ ու նամուսուսու, հիշ պիր մէնֆաաթ պէքլէմէնէրէք Բօտօլֆա ֆէտա իտիպ տէ «մէթրէսլիք» սըֆաթընը գապուլ իյլէմիշ օլսա իտի. անճագ օլ վագըթ աշգ ու սէվտասընա ինանա պիլէճէք իտի. վէ զաթէն քէնտիսի տէ, թա էվլէլինտէն, օլ էֆքերարա զահիպ պուլունմագտա իտի:

Վէհհասըլ, մէրգուս Սարանըն ֆիքր ու մագսէտինին աւրլ նէտէն իպարէթ պուլունտուղունու բանա անլատըղընտան, նէ թարիգ թուլթաճաղընը շաշբրարագ, տիւչարը էնտիշէ վէ միւշքիլաթ օլմանա պաչլամըշ իտի: Չիւնքի, էն զինատէ չայեանը տիգգաթ եէրի տէ շու տուր քի, Թօմ թարաֆընտան զուհուրա կէլմէքտէ օլան թէքլիֆ, հիշ պիր էօզը ու մանէա գապուլ իթմէզ սուրէթտէ բէք ալէա նամուսա մուվաֆըգ պիր թէքլիֆ իտի. մէրգուս նէ իսթէմէքտէ իտի. եա նիզամընտա պիր ագտը նիքեահա միւսարաաթ, վէ եախօտ թէրքի մուհապպէթ իլէ միւֆարագաթ թալէպ իթմէքտէ իտի:

Բօլիտօրի հէր նէ գատար էօյլէ ութանըպ չէքինէն, վէ սէօղիւնիւ էսիրկէեէն ատամլարտան տէյիլ իտի իսէ տէ, պու ճիւմէ իլէ տախի, թօմ իլէ Սարաեա, սիզլին մէրամ ու միւրատընը պաշգա պիր շէյ օլմանըպ, իլլա պու եօլտա թէտպիրլէր վէ տէսիսէլէր իլէ, պիր հիւքմտարզատէ- եի տուզաղընըզա տիւշիւրէք, ուսուլու նիզամըն մուղա- յիրինտէ օլտուղու հալտէ, քէնտի տէրէճէնիլտէն չօգ եօ- գարը օլան պիր տէրէճէտէ, պիր ագտը նիքեա հըրս ու թամարնտան իպարէթ պուլունմագտա տըր, տիմէկէ ճէ- սարէթ իտէմէմէքտէ իտի:

Շիմտի Բօլիտօրի իչին թութուլաճագ անճագ իւշ թա- րիգ պուլունմագտա իտի. պուլնլարտան պիրինճիսի, մէզ- քիւր ագտը նիքեա հա տայիր գուրուլմուշ օլան սիր տօլա- պը, Բօտօլֆուն բէտէրինէ խապէր վիրմէք օլուպ, վէ իքին- ճիսի, թօմ իլէ Սարանըն նիյեթի Ֆասիտէլէրինի Բօտօլֆա խապէր վիրէք, կէօղլէրինի աչմագ օլտուղու կիպի, վէ իւ- չիւնճիւսի տախի, մէզքիւր ագտը նիքեա հա թարաֆընը իւ- թիզամ պիրլէ, իճրասընա չալըշըպ մուսվէնէթ իլլէմէք իտի:

Փագաթ,

Էկէր մէրգում, պիրինճի թարիգի թութարագ, քէյ- ֆիյեթի Բօտօլֆուն բէտէրի կրան-տիւգէ խապէր վիրէ- ճէք օլտա իտի, Բօտօլֆուն պիւթիւն պիւթիւն վէլիի ահտ- լըգտան ըէտտ իտիլէք, մահրում գալմասը թէհիքէսի պուլունմագտա իտի:

Վէ էկէր իքինճի թարիգի թութարագ Բօտօլֆուն կէօզ- լէրինի աչմագ, վէ Սարանըն հըրս ու թամար շան ու չէվ- քէթի նիյեթի խէֆիյեթսինի խապէր վիրէճէք օլտա իտի, չօգ իհթիմալ տըր քի, մէրգում, աթէչի աշգըլա եանըպ թութուլմագտա օտուղու ճէնանէսի ալէյհինտէ լագըր- տըլար սէօյլէտիկինի կէօրտիւկիւ կիպի, ալէսսէվիյէ, էօյլէ խուսուսլարտա մա ուզլար վէ մաշուգլար թարաֆընտան զուհոնըա կէլմէսի ատէթտէն պուլունան թահգիր ու նէֆ- րէթէ վէ պէտ մուսմէլէեէ ուղրատըգտան պաշգա, զա-

Թէն պիղզաթ քէնտիսինին հաղորդամագտա օլտուղու Բօ-
տօլֆ կիպի պիւր կէնճ տէլիգանլընըն գալպինէ, վէ էվհամ
ու խէեալաթընա գարըբ, պիղզաթ քէնտի էլիլէ տէհէթլու
պիր պալթա վուրմուշ օլաճագ իտի . . . վէ պունլարտան տա
գաթինազար, զարիւ պիր հալ, քէնտիսի պիղզաթ բաբաս
սընըֆընտա պուլունտուղու հալտէ, քէնտի բրղ ու նամու-
սունու վիգայէ իտէրէք մէշրու պիր նիքեան ալթընա կիր-
մէքլիք արղու վէ իտտասսընտա պուլունմագտէ օլան պիր
գըզըն զէվճինէ, մաշուգ (աման) օլմագլըգ հուգուգունու
վիրմիշ օլաճագ, վէ պունուն տա ասլա եագըշըգ ալըպ վէ
ճայիզ կէօրիւլէմէեէճէկի աշիքեար իտի:

Հալպու քի, մուղայիբի օլարագ, մէգքիւր ագտը նի-
քեանըն վիճուա պուլմասընա սայ վէ մուալէնէթ էլլէտի-
կինտէ իսէ, եա պիր մէֆուլէնէթի ագիմէ էսէրինտէն օ-
լարագ, վէ եախօտ հիշ տէյիլ իսէ, խաթարէնկիզ պիր ա-
մէլ ու հարէքէթտէ միւշթէրէք պուլունարագ, կէրէք Բօ-
տօլֆ քէնտիսի վէ կէրէք Սարա քէնտի զէվճէսի, քէնտի
հագգընտա իգհարլ հիւսնի թէվէճճիւհ վէ մէվէտտէթէ
մէճպուր օլաճագլար իտի:

Վագաա, պիր կիւն տէկիլ իսէ տիկէր պիր կիւն, քէյ-
ֆիլլէթ մէյտանէ չըգաճագ, վէ Բօլիտօրի քէնտիսի տէ,
կրան-տիւգիւն խըշմ ու զաղապընա ուղրանճագ իտի. հալ
պու քի ագտը իզտիվաճ օլուպ պիթմիշ օլաճաղընտան, վէ
մէգքիւր նիքեան տա հէր նէ վագըթ օլսա մէշրու սանլլա-
ճաղընտան, պիթթապի, մէգքիւր պօրա կէշտիքտէն սօնրա,
Բօտօլֆ քէնտիսինէ, հէր նէվի պէլա վէ թէհլիքէեի կէօզէ
ալարագ, պէրայի ուպուտիլլէթ պիւլիւք պիր խըտմէթ
իթմիշ նազարըլլա պագաճագ, վէ տահա զիեատէ էֆիլլ-
եէթ ու ըաղպէթ իտէճէք իտի:

Մէրգում արիգ ու ամիզ պիր էլիճէ տիւշիւնտիւքաէն
սօնրա, ագէպէթքեար, ֆագաթ իլէրուտէ պէեան օլունա-
ճագ օլան պիր շարթ իլէ, Սարանա մուալէնէթ իթմէքլիք
թարիլինի թուլմագլըղա, քէնտինճէ գարար վիրմիշ իտի:

Պուհ հէնկեամտէ, Սարա թարափընտան զուհուրա կէլ-
մէքտէ օլան թաղեիգաթը ազիմէ վէ մէհարէթի ճաղիպէ-
տէն թահրիբ օլունարագ, Բօտօլֆուն աթէշի աչգը սօն տէ-
րէճէնէ վասըլ օլտուգտան պաշգա, մէրգումէ թարափըն-
տան, կիւեա ըրդ ու նամուս վէ վաճիպէյի զիմէթ իֆասը
սայէսինտէ, նայիլի սէատէթի հալ օլաճագ իքէն, բասթ կէլ-
մէքտէ օլտուգլարը միւմթէնի իւլ զալէպէ մէվանի վէ միւշ-
քիլաթ եիւզիւնտէն, քէնտիտէն զիեատէ տէրտ ու միհնէթ
չէքմէքտէ օլմասընա տայիր իպրագ իտիլմէքտէ պուլունան
ուսթալըգլարա ալտանարագ, պիւթիւն պիւթիւն տիւշարը
մէյեուսիյեթ օլմագլըգ տէրէճէլէրինէ կէլտիկինտէն, ար-
թըգ սապրէ թագաթ կէթիթէմէեթէք, հէր պիր շէյի մէյ-
տանէ տէօքմէքլիկէ մէճպուր օլաճաղընտան գօրգուլմագ-
տա իտի:

Բօտօլֆ, տահա իւք տէֆա օլարագ բէնչէյի աչգա տիւշ-
միւշ օլուպ, վէ հէմտէ մէգքիւր հալի զաթէն պիր տէրէճէ-
յի շէտիտէտէ պուլունտուղու հալտէ, Սարա իսէ, պիւ-
թիւն գուվվէթինի սարֆ իտէրէք, հէման հիշ պիր մաշու-
գա թարափընտան զուհուրի էմսալի կէօրիւլմէմիշ մէրթէ-
պէտէ նազլար, էտալար, շիյվէլէր, ճիւվէլէր, վէ հէզարան
նէվի տիլֆիրիպ թավր ու հարէքէթլէր իճրասըյլա, պի-
շարէ նէվլէիվանըն իսապ ու բահաթընը հարամ իյլէտիկին-
տէն, պիթթապի մէրգում տալի, եանըպ թուլթուշարագ
մէֆթուն վէ մէճնուն օլմուշ իտի:

Մուալլիմի պուլունան բաբաս Բօլիտօրի թարափընտան,
մէրգումա, եա պիր տահա Սարա իլէ կէօրիւշիւպ գօնուշ-
մամագլըգ, վէ եախօտ մէրգումէ իլէ կիզլի պիր ագտը նի-
քեահ իլէ միւնագըտ օլմագլըգ թէքլիֆի զուհուրա կէլի
կէլմէզ, հէման մէրգում քէմալի մէսէրրէթ իւզրէ Բօլիտօ-
րինին գուճաղընա աթըլմըշ գուճագլամըշ, վէ մէրգումա,
խէլասքեար, տօսթ, վէ բէտէր սըֆաթլարը վիրմէկէ պաշ-
լամըշ իտի. վէ օլ մէրթէպէտէ շէվգէ կէլմիշ վէ թէհամ-
միւլի գըսսալմըշ իտի. քի, էկէրչի հէման օլ տագըգատա,

օրատա պիր քիլիսէ իլէ պիր աէ բարաս հաղըր պուլունմուշ
օլա իտի, տնինտէ իճրասընը էմր իտէճէկինտէ ասլա շիւր-
հէ գալմամըշ իտի:

Արթըդ օլ խուսուսուն զայրէթինի չէքմէքլիք տօգթօր
Բօլխօրիտէ տիւշտիւկիւնտէն, իճապը իգթիզասընա միւ-
սարաաթ իթմիշ իտի:

Մէրգուժ պիր բարաս իլէ լաղըժ կէլէն շահիտլէրի ճէլպ
ու թէտարիք իթմիշ, վէ նիզամէն իճրասը ֆէրիզէտէն պու-
լունան հէր նէվի մէրասիմէ, քէմալի տիգգաթ իւլըէ, Թօմ
Թարաֆընտան նէզարէթ գըլընըպ վէ թաստիգ իտիտիք-
տէն սօնրա, օլ կիւնլէրտէ, ճիւզի պիր միւտտէթ իչին, Բօ-
տօլֆուճ բէտէրինին տէ Տիյէթ մէճլիանտէ կիտիպ հաղըր
պուլունմասը ֆուրսաթ ու իգպալիտէ, պիթ թէսատիւֆ
իւսթէ կէլտիկինտէն, հէման միւշարիլէյհին օլ զայպուպէ-
թի հէնկեամընտա, կիզլիճէ ագտը նիքեահը իճրա իտիլիպ
պիթիլիլմիշ իտի:

Վէ իշթէ Սարա ինկիլթէրրատա իքէն, քէնտի սիւտա-
նասը օլան պիր քէօյլիւ գատընընըն, իսթիխրաճը գալտէն
ֆիլիլէ կէլիպ թաստիգ օլունարագ, մէրգուժ պիր թահթ
ու թահա մալիք օլմուշ իտի:

Բօտօլֆուն աթէշի աշգը, էվլէնտիքտէն սօնրա թէնէզ-
ղիւլ պուլմատըգտան պաշգա, մուղայիլի օլարագ, տահա
զիեատէ վէ հէր քէստէն սէթր իտիպ պէլլի իթմէմէքլիք գըմ-
նընտա լաղըժ կէլէն տիգգաթ ու զայրէթինի արթըրմըշ ի-
տի. վէ Թօմ իլէ Բօլխօրի տախի, պիր Թարաֆտան պիլ իթ-
թիֆագ, պունլարը հիմահէ վէ մուհաֆազահա չալըշմագտա
օլտուգլարընտան, քիմնէ ֆարգ ու ֆէհմինէ պիլէ վարա-
մամըշ իտի:

Ագտը նիքեահընըն իլք իւշ այլարընտա, կէրչի Բօտօլֆ
քէնտուլի, տիւնեանըն էն զիեատէ պալթիեարլարընտան
պիրի հալինտէ պուլմագտա իտի, ֆագաթ, իլք մէյլու սէվ-
տալար կէշիպ տէ, թէֆէքքիւր ու թէզէքքիւրլէր մէյտան
պուլմահա պաշլատըգլարընտա, վէ քէնտի ահվալը հաղը-

ընտանի տուրկուն պիր գան իւէ աթֆը նազար գըլտըղըն-
տա իսէ, մէրգում, Սարա իւէ չէղիւմէղ պիր պաղ իւէ պաղ-
լանմըլ օլմասընտան տօլաեր թէէսսիւֆ իթմէտիքտէն պաշ-
գա, հաթթա, մէգըիւր ագտը նիքեհաճ սայէսինտէ, օլ էվ-
վէլքի խէեալատըղը պիր թագըմ շէհվէթէ, պէթաէթէ, վէ
զէվգ ու սէֆահէթէ տայիր էօմիլէրտէն գուրթուլմուշ օլմա-
սընտան տօլաեր մէմնուն տախի օլտուղունտան, արթըգ Սա-
րա իւէ, պիր կիւն քիւրսիյի հիւքիւմէթէ գուուտ իյլէտի-
կինտէ թութաճաղը թարիգլէր իւէ կէչիրէճէքլէրի էօմի-
լէր հագգընտա, կիւզէլ կիւզէլ թէրթիպլէր տիւշիւնիւպ
թասմիմ վէ թասավիուր իթմէքիկէ պաշամըշլար իտի:

Իշպու հէնուզ ուղագտա պուլունան իւմիտլէր վէ խէեալ-
լար արասընտա, տօգթօր Բօլիտօրինին, թա էվվէլտէն պէ-
րու գուրմուշ օլտուղու պաշ վէքիլիք մէմուրիյէթի տա-
խի, քէնտի էհէմիլիյէթինի զայպ իյլէմէքտէ իտի, չիւնքի,
Սարանըն գալպինտէ, օլ մէրթէպէ պիր հըրս ու թաճաղ
շան ու շէվքէթ վէ հիւքմտարի հիւքմ իյլէմէքտէ իտի քի,
տէյիլ պաշ վէքիլիք, իլլա, հաթթա կրան-տիւգլիւկիւ պի-
լէ, Բօտօլֆուն եէրինէ քէնտիսի իճրա իտէրէք, թէքմիլ ի-
նանը իտարէյի եէտի իսթիգլալընա կէչիրմէքիք էմէլին-
տէ պուլունմագտա իտի:

Սարանըն քէմալի շէվգ ու պիթէհամիւլի իւզրէ պէք-
լէմէքտէ օլտուղու պիր վագաա իւսթէ կէլէրէք, տէրքեար
օլան սիւքիւնէթի հալի, պիւթիւն պիւթիւն պիր պօրա վէ
պիր ֆուրթունա հալինէ թէպտիլ օլմուշ իտի:

Մէրգումէ համիլէ գալմըշ իտի:

Օլ վագըթ, մէրգումէ թարաֆընտան, եէնիտէն եէնի
վէ տէհչէթամիլ սուրէթտէ տավալար վէ իոտաալար սէր
կէօսթէրիպ մէյտանէ կէլմէկէ պաշլամըշլար իտի. շէյլէ քի,
սախթէ օլտուղու հալտէ, պիր կիւն կէօզլէրինտէն լէպլէ-
պի թանէսի կիպի եաշլար տէօքէրէք, արթըգ ծնտան սօն-
լա, քէնտի ագտը նիքեհաշլարընը կիզլի սագլաեարագ եա-
շամագլըղա թէհամիւլ կէթիրէմէեէճէկինի, վէ ալէլսու-

սուս, մեղքիւր համիւելիք հալինտէ, էօյլէ պիր մեհպու-
րիյեթին, հատտէն զիեատէ միւշքիւ օլուպ, չեքիւր պիր
տէրտ ու պէլա օլամամսրնր պեհանէ պաշլամըշ իտի :

Բօտօլֆա մէրգումէ Սարա, մատամքի, իչլէր պու մէրքէզ-
տէ պուլունմագտա տըրլար վէ մատամքի կէրէք կրան-
տիւգ, վէ կէրէք միւշարիլէյհին իթիեարէ վալիտէսի կը-
րանտ-տիւշէս, կիւնտէն կիւնէ, հագգըմտա տէրքեար օլան
հիւանի թէվէճճիւհ վէ մուհապպէթլէրինի արթըրմագտա
տըրլար, պէհէմէհալ, կիտիպ բէտէրինիզէ, վուգուի հալի
քեամիլէն իգըար ու պեհան իյլէմէլիտինիզ. կէրչի միւշարի-
լէյհ, էվվէլէմիրտէ հիտտէթլէնիպ աթէշ քէսիլէճէք, վէ ա-
շուրի մէրթէպէ կիւճէնէճէք տիր, ֆագաթ, մատամքի բէ-
տէրինիզ սիզի զիեատէսիյլէ սէվմէքտէ տիր, էլպէթթէ, եա-
վաշ եավաշ հիտտէթ ու չիտտէթի թէսկին օլաճագ, վէ նի-
հայէթիւլէմի պէն տէ պու կէրօլսթէյն սէրաեընտա, լաեըգ
պուլունտուղում մէվգը վէ մէրթէպէեէ մագհար պույրու-
լաճաղըմտըր, վէ հաթթա, մեղքիւր հիւրմէթ ու ըիպէթէ
տէ, գաթ էն տէր գաթ շայէսթէ վէ հագգըր պուլունմագ-
տաեըմ, չիւնքի, իլէրուտէ քիւրսիի հիւքիւմէթէ գուուտ
իտէճէք օլան սիզին կիպի պիր վէլիի աստ իչին, պիր տէ էվ-
լատ հագըրլամագտաեըմ, տիմէքտէ իտի :

Բօտօլֆ մէրգումէնին պու թէքլիֆինի վէ պու իտտա-
սընր կէօրտիւքտէ, տիւշարը հէյպէթ օլմուշ իտի, չիւնքի,
բէտէրինին քէնտիսինի սէվմէքտէ օլմասընր նէ գատար պիւ-
մէքտէ իտի իսէ, հիւքմտարըգ նիզամ ու գաիտէսինճէ տէր-
քեար օլան սէպաթ վէ մէթանէթինի տախի օլ մէրթէպէ
պիւլմէքտէ իտի :

Հալպուքի, Բօտօլֆուն մէյտանէ վազ իյլէտիկի թէ-
ազգիւրլէրէ, Սարա զէրրէ գատար էհէմիլյեթ վիրմէք, վէ
զէվալլընըն հալինէ բահմ իթմէք իսթէմէտիկինտէն,

— Կէրէք Ալլահ վէ կէրէք ինսանլար նէգտինտէ, պէն
սիզին պիր նիքեահըր զէվճէնիզիմ, արթըգ պունտան պէօյլէ,
պէն համիլէ պուլունտուղում աղըրըղը կիզլի պագլաեա :

րագ թաշրեամամ, վէ պունտան տա գաթինադար, պէն պի-
հագգըին, պէյնէլ խալգ պաշրմը եօգարը թուլթարագ քե-
մալի ֆախր ու շէրէֆ իւղրէ կէղէպիլէճէք եէլուէ, ալէմ
նէգտինտէ մահճուպ վէ ըիւսվայ օլարագ տուրամամ, ար-
թըգ պէն պու հալէ թէհամմիւլ կէթիւրէմէմ, տիմէքտէ իտի:

Բօտօլֆ պիր էվլատ սահիպի օլաճաղընը կէօրտիւքտէ,
դալպինաէ բէտէրլիք մուհապպէթի հիւքմ իթմէկէ պաշ-
լատըղընտան, Սարա հագգընտա տախի, տահա զիեատէ
մուհապպէթ հիսս իթմէքիկէ պաշլամագտա, վէ քէնտուլի
իքի գըլըճ արասընտա պուլմագտա իտի. շէօյլէ քի, պիր
թարաֆտան մէրգումէնին դալպինի գըրմաեարագ, արգու-
սունու եէրինէ կէթիւրմէքիկի տիւշիւնտիւկիւ թագտիր-
տէ, տիկէր թարաֆտան տախի, բէտէրինին հիտտէթ ու
ղազապընտան գօրգմագտա օլտուղունտան, տիւշարը իղ-
թիւրապը շէտիտ օլմագտա իտի: Վէ Թօմ տախի, պիթթապի
քէնտի հէմշիրէսինին թարաֆընը իլթիզամ իյլէմէքտէ իտի:

Ագտը նիքեահըն պօզուլմասը իհթիմալտէն տէ յիլտիր,
տիմէքտէ իտի մէրգում քէնտի ճէլիլ իւշան գայնընա: Կը-
րան-տիւգ, վուգուի հալի իշիթտիկինտէ, եաբաս եաբաս
նէ՝ եաբապիլէճէք տիր, անճագ կէրէք սիդի վէ կէրէք զէվէ
ճէնիդի քէնտի սարաեընտան թարտ իտէպիլէճէք տիր, ծն-
տան պաշգա հիշ պիր շէյ եաբամաեաճագ տըր. հալպու քի,
զաթէն սիդի տէ բուհու կիպի սէվմէքտէ օլտուղունտան,
էօյլէ պիր թարիգ թուլթմագլըղը տախի, ճայիզ կէօրէմէ-
եէճէք տիր. վէ պինաէն ալէյհ, արթըգ օլմուշ պիթմիշ օ-
լան պիր շէյի մէնն իթմէքիլքտէ էլտէն կէլէմէեէճէկինտէն,
շարնաշար մաղուր պուեուրմագլըղա մէճպուր օլաճագ տըր:

Մէրգումուն պու սէօյլէտիքլէրի հէրնէ գատար հագգ-
լը իտի իսէլէրտէ, եինէ Բօտօլֆուն իղթիւրապը տէրունի-
նի թէսկինէ միւղթէտիր օլամամագտա իտիլէր: Պիր տէ պու
հէնկեամտէ, Թօմ, կրան-տիւգ թարաֆընտան, Սվսթրիա-
տա պուլունան խասս ախըրլարը կէզիպ կէօլտէն կէշիւ-
վէք իւղրէ սէյիահաթա չըգմագլըղա մէէմուր գըլընմըշ:

վէ պունու տա ընտա իտէմէմիշ իտի, չիւնքի, եալընըլ օն պէշ կիւն սիւրէճէք պիր մէհմուրիյեթթտէն իպարէթ իտի. վէշհասըլ, քէնտի հէմշիրէսի իշինին, թամ գարար վիրիլիպ պիթէճէկի պիր վագըթա թէսատիւֆ իյլէտիկինտէն, քէմալի թէհասիւֆ իւզըէ եօլճու օլմուշ իտիք:

Սարա իսէ, պիրատէրինին պու եօլճուլուղունտան աօլաեք պիր թարաֆտան տիւշարը քէտէր օլտուղու հալտէ, տիկէր թարաֆտան տախի մէմնուն օլմուշ իտի. չիւնքի, կէրչի պիր թարաֆտան մէրգումուն մէշվէրէթ վէ նասիհաթլարընտան մահրում գալաճագ իտի իսէ տէ, տիկէր թարաֆտան տա մաազալահ, օլմիւտթէթտէ, քէնտի սըրըլարը մէյտանէ չըգտըլընտա, կրան-տիւգիւն հիտտէթինէ ուղրամագըլգտան ազատէ պու ըւնմուշ օլաճագ իտի:

Սարա, կէրէք քէնտի վէ կէրէք պիրատէրի նէղտինտէ էհէմիյեթթի ազիմէսի պուլունան պիր մատտէ հագգընտա, հէր կիւն նէ հալ վէ նէ սուրէթ քէսպ իտէր իսէ, պա թահրիրաթ մէրգումա պիլտիրէճէք օլտուղունտան, եաղաճագլարը շէյլէր պաշգա պիր էլլէրէ կէչիպ տէ անլաշըմապըն, եանի էմիյեթթի քեամիլէ իւզըէ պուլունապիլսինլէր նիյեթթիլլէ, պէ յիւրինտէ, կիզլի պիր հրուֆաթ իսթիմալինէ գարար վիրմիշլէր իտի:

Մէրգումէնին պու իհթիւեաթքեարանէ հարէքթինտէն, Բօտօլֆ իլէ քէնտի պէ յինտէ տէրքեար պուլունան աշգու ալէագա մէսէլէսինտէն պաշգա պիրմէսէլէ աահա պուլունմագտէ օլմասը անլաշըմագտա իտի: Ֆիլ վազը մէրգում մէ խօտպին, սուգ թապիաթլը, վէ հըրսը շան իլէ մէէլուֆէ պիր գարը օլտուղունտան, աշգ ու սէվտա աթէշիլլէ եանմագտա օլտուղու հալտէ պիլէ, տէրքեար պուլունան պիւրունտէթի գալպիյեթսինտէն, հիշ պիր արճագըլըգ էսէրի հասըլ օլամամագտա իտի:

Վալիտէլիք տուլղուսու պիլէ, մէրգումէնին թաշտան տէմիրտէն բէք օլան եիւրէկինի ճիւղիճէ եումուշատամա-տըլընտան, մէգբիւր հալի տախի, Բօտօլֆ իւզէրինէ իշ-

լէթմէքտէ պուլունտուղունու ֆուղ ու թէէսսիրինին թէքսի-
րի պապընտա պիր ալէթ իտիպ իսթիմալ իյլէմէքտէ իտի, Հէ-
նուզ պիր չօճուգ հալինտէ պուլունարագ, կէնճլիկի, աչգ
ու սէվտա տիվանէլիկի, վէ թէճրիւպէսիզլիկի սէպէպին-
տէն, քէնտի բէնչէսինէ տիւշմիւշ պուլունան Բօտօլֆու, օայ
քի հիչ աճըմագտէ օլմատրգտան պաշգա, պիրատէրի Թօմ
իլէ վուգու պուլան պիր միւսահապէթտէ տախի, Բօտօլֆ
իչին, աճը աճը սիթէմէր վէ թէչէքքիլէր իտէրէք, չօճուգ
տուր, Ղայրէթ ու ճէսարէթտէն պի պէհրէ տիր, կէվչէք
տիր, Էլինտէն տիլինտէն հիչ պիր շէյ կէլմէքտէ տէյիլտիր,
բէտէրինտէն գուշ կիպի գօրգուպ տիթրէմէքտէ տիր, վէ
Դըրբուս Դաիլ, Ղան իթէրէ Դի, Դահա՝ ջգ Եւշէսէս Դըր տէմիշիտի:

Վէլհասըլ, պու իքի գարտաշ վէ գըզգարտաշ մապէյ-
նինտէ գուհուրա կէլէն մուխապէրաթտէն, պունլարըն հատ-
տէն գիեատէ հըրսը շան իլէ մէլուֆ օլուպ, վէ օլ պապտէ
նիչէ հիսապլարա կիրիշտիքլէրի, վէ քէնտի մէնֆաաթլա-
րընա հէր շէյի ֆէտա իթմէքլիք տէրէճէսինտէ խօտպին-
լիքլէրի, վէ սայքի առամըն իտամընա գատար եէօրիւր մէր-
թէպէտէ սապըրսըզլըզլարը, վէ Բօտօլֆու, մէզքիւր նի-
քեահ տուզաղընա տիւշիւրէպիլմէք իչին, իսթիմալ վէ իր-
թիքեապ իյլէտիքլէրի ֆէնտպազլըզլարը, աշիքեար սուրէթ-
տէ անլաշըլմըշ իտի:

Թօմուն Վիւֆարագաթընտան չէնտ կիւն սօհրա, Սարա,
կրան-տիւգիւն վալիտէսի կրանտ-տիւշէս թարաֆընտան
թէճէմմիւ իթտիրիլէն պիր ճէմիյեթտէ հազըր պուլուն-
մուշիտի:

Մէզքիւր ճէմիյեթտէ հազըր պուլունան գատընլար-
տան չօզլար, քէմալի թէաճճիւպ իւզրէ մէրգումէէէ պագ-
մագտա, վէ Էան Էանա օթուրմագտէ օլտուգլարը հալտէ
պիր պիրլէրինէ, գուլագտան գուլաղա, մէրգումէ հագ-
գընտա պիր շէյլէր սէյլէմէքտէ իտիլէր:

Միւշարիլէյհա կրանտ-տիւշէս Ժիւտիթ, հէր նէ գա-
տար տըգսան Էաշընտա պիր իթիքեարէ իտի իսէ տէ, պու

16. 1808 (1808-1809) (1808-1809)

100

ծիւմէ իլէ տալէ, հաւա կեօղէրի բէք ալէա կէօրիւպ, վէ գուլագլարը տա ալիք բէք ալէա իշիթմէքտէ պուլունտուղունտան, մէ քիւր ֆըսըլթընը կէօրիւպ ֆէհմինէ վարմը, վէ քէնտի խըտմէթինտէ պուլունտան գատընլարտան պիրինի եանընա ճէլպ իլէ, սէպէպինի սիւալ իթմիշ, վէ Սարա հագգընտա, օլ կիւն, սայիր վագըլթլարտան զիւեատէ, էթինէ տօլու վէ գըսսա պօյլու կէօրիւնմէքտէ օլմասընտան պահս իյլէտիքլէրինտէն խապէրտար օլմուշ իտի:

Միւշարիլէյհա, քէնտի թահթը հիմաեէսինտէ պուլունտան մէրգումէ Սարաեը, ըուհու կիպի սէվմէքտէ օլուպ, վէ մէրգումէին քէմալէթ վէ ֆագիլէթի հագգընտա իսէ, պիւթիւն վիճուտիլէ հիւսնի շէհատէթէ հագըր պուլունտուղունտան, զուհուրա կէլմէքտէ օլան չիւբհէ վէ պէտղէպանլըգտան տօլաեը, սըրֆ պիր պէտիսահլըղա համլ իտէրէք ումուղլարընը սիւքտիքտէն սօնրա, տիվանխանէնին թա գարշը թարաֆընտա պուլունմագտէ օլան Սարաեա խիթապէն, եիւքսէք սէս իլէ,

—Պագսա՛նաեընըզ, էլմասըմ Սարա, տէտի:

Սարա աեաղա գալգտը:

Մէղքիւր ճէմիյեթիտէ գատընլար, ատէթտէն օլտուղու իւզրէ, պիր չէվրէ թէշքիլ իտէրէք օթուրմագտէ օլտուգլարընտան, վէ մէրգումէ պիթթապի, թա գարշը թաբաֆտան, իքի թարաֆը օթուրանլարըն նէզտինտէն կէշէրէք կրանտ-տիւշէսին եանընա կիթմէքլիկէ մէճպուր պուլունտուղունտան, միւշարիլէյհա, պու միւնասէպէթլէ, մահա քէնտի նիյեթթի խայրխահանէսինտէն նաշի, Սարանըն պօյ վէ վիճուտինտէ, նէ զարաֆէթճէ վէ նէ տէ թէնասիւպ վէ լէթաֆէթճէ հիշ պիր ֆարգ վուգուա կէլմիշ օլմանըպ, իլլա զուհուրա կէլմէքտէ օլան չիւբհէ վէ պէտղէպանլըղըն, անճագ իֆթիրատէն իպարէթ պուլունմաընը, պիր սուրէթի ֆիւթուհաթքեարանէտէ, հէր քէսէ իսպաթ ու իպրազ իթմէք իսթէմէքտէ իտի:

Հալ պու քի, հայըֆ, միւշարիլէյհա քէնտի արզու վէ

իթիգատընտա, պիւթիւն պիւթիւն այտա՞. ըշ օլտուղունու կէօրմէքլիք պէտպախթլըղընա տիւշար օլմուշ իտի :

Սարա միւշարիլէյհանըն եանընա կիթաի :

Եկէր օրատա պուլունան գատընլար, կրանտ-տիւշէս-տէն հիճապ իտէրէք չէքինմէքտէ օլուպ տա, Սարա էօն-լէրինտէն կէշմէքտէ իքէն, իւղէրլէրինտէ հիսս իթաիքլէրի ասարը հիտտէթ ու թէաճճիւպիւ զապթա միւգթէտիր օլամասալար իտի, իղհարը թահգիրէ գալգըշաճագլարընտա իշթիպահ եօգ իտի :

Սարա, եկէր միւրատ իթմիշ օլսա իտի, քէնտի համիլէ-լիկինի, պիր վագըթ տահա, վէ ալէլ խուսուս եէվմի մէգ-պուրտէ, էնղարը հագըրունտան սէթր իտէպիլի իտի իսէ տէ, հըրսը շան ու չէվքէթի պիր սուրէթի ազիմէտէ օլուպ, վէ պինաէն ալէյհ, Րօտօլֆու, քէնտի ագտը նիքեահլարը-նը զահիրէ իխրածէ մէճպուր իթմէքլիք նիյնէթի ֆասիտէ-սինտէ պուլունմագտէ օլտուղունտան, մէգքիւր հալինի սէթ-րէ չալըշմատըգտան պաշգա, հաթթա, հէր քէս թարաֆըն-տան տա տահա զիեատէ ֆէհմու ֆարգընա վարըմասընը միւրատ վէ արգու իլլէմէքտէ պուլունտուղունտան, քէն-տի էֆքեարընա մէտար օլուճու պիր սուրէթտէ թավը ու ըէվիշտէ պուլունմուշ իտի :

Փագաթ, կրանտ-տիւշէս, հէնուղ մատտէեի պիր սու-րէթի հագըգաթտէ պիլմէքտէ օլմատըղը ճիհէթլէ, չիւր-հէսինէ պիւթիւն պիւթիւն հիւքմ իթմէք իսթէմէտիկին-տէն, Սարաեա եավաշճաճըգ սէյլէեէրէք :

—Չօճուղում, պու կիւն սիւղ էլպիսէնիզի բէք աճայիպ վէ չիւքին պիր սուրէթտէ կիյինմիշ օլտուղունուգտան, ան-ճագ պիր գարըշ գալընլըղընտա պուլունան օլ նաղիք պէ-լինիւղ գալընլաշմըշ, վէ ատէթա թանըլմագ պիր հալ ու հէյ-եէթ քէսպ իթմիշսինիւղ տիր . . . տէմիշ իտի :

Տէհշէթամիւղ վուգուաթլարը մուճիպ օլմուշ օլան պու-քէշֆտէն հասըլ օլան նէթիճէլէր հագգընտա, կէրչի իլէրու-

տէ պահս օլունաճագ իսէ տէ, շիմտիտէն տէ շղանու խապէր վիրերիդ քի, թա էվվէլէրտէ զիքրի սէպգաթ իթմիշ օլան, վէ հիքեայէմիդի օգուեան զաթլարըն անինտէ տէրխաթըր իտէճէքլէրի շիւբհէտէն միւսթաղնի պուլունան լա կուալէօզ եանի Ֆլէօր-տը-Մարի, Սարա իլէ Ռօտօլֆ պէյնինտէ զուհուրա կէլմիշ օլան օլ էսէֆէնկիլ ագտը նիքեահըն սէմէրէսի օլուպ, հալ պու քի իքիսինին տախի, վէֆաթ իթմիշտիր զանն ու իթիգատընտա պուլունտուգլարը պիզգաթ քէնտի քէրիմէլէրի իտի:

Ռօտօլֆուն թամբլ սօգաղընտա վագը պիր խանէեի կէզտիրտէն սօնրա, քէնտի խանէսինէ տէօնտիւկիւ, վէ օլ կիճէ պիր սէֆարէթխանէտէ վիրիլէճէք պուլունան պիւյիւք պիր պալօեա կիտիպ հազըր պուլունաճաղը, թապիաթիլլէ հէր քէսին խաթըրընտա օլմալը տըր:

Իմտի, հիքեայէմիդի օգուեան զաթլարը, շիմտիքի կէլօլսթէյն կրան-տիւգիւ օլուպ տա, թէպտիլ գըեաֆէթ օլտուղու, վէ գօնթ տը Տիւրէն իսմու մախլէսի թահթընտա մէսթուր պուլունտուղու հալտէ, Ֆրանսատա սէյեահաթ իւզրէ պուլունմագտա օլան հաշմէթլու կրան-տիւգ կիսթաւ-Ռօտօլֆուն կիտէճէկի մէզքիւը պալօեա նագլ իտէրիզ:

ՊԵՇԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Կիճէնին սաաթ օն պիրինտէ (ալաֆրանկա), Բիւլմէ սօգաղընտա վագը պիր գօնալըն գաբուսունու, սալթանաթ էլպիսէօիլլէ միւլէպպէս պուլունան պիր գաբուճու աշտը, վէ իշէրուտէն «Պէրլին» թէսմիլլէ օլունան ճինստէն չիֆթէ աթըր, վէ մաի պօեալը, վէ զայէթլէ կիւզէլ պիր արապա չըգտը: Մէգքիւր արապանըն աթլարը խրի, վէ գըր ըէնքտէ

օլուսլ, վէ կիւմրահ սաչլարա մալիք պուլունմագտա իտի-
լէր: Վէ արապանըն արապանըն իսքէմլէսի իւզէրինէ էօրթիւ-
միւշ օլան, վէ իբէքտէն էօրմէ էնլի սաչազլար վէ բիւսկիւ-
լէր իլէ միւզէյեէն պուլունան կէնիշ էօրթիւսիւ իւզէրինտէ,
պաշընտա իւշ քէօշէլի վէ եասար շարգալը զաթէն վիճուտի
եէրինտէ գօճաման պիր ատէմ օթուրմագտէ, վէ կիյինմիշ
օլտուղու իչի քիւրքլի գարօթու իսէ, վիճուտինէ տահա զի-
եատէ պիր ճէսամէթ վիրմէքտէ իտի: Մէրգումուն գարօթու
եագասը, զէրտէվատէն միւրէթթէպ օլարագ, զաեէթլէ էնլի
պիր սուրէթտէ տիշարը չէվրիմիշ օլտուղու կիպի, հէր թա-
րաֆընա սըրմալը գայթան խարճլար չէքիմիշ, վէ տէօրթ թա-
րաֆընա տա գլապտան իշլէնիմիշ իտի: Վէ արապանըն ար-
գա թարաֆընտա տախի, սաչը թօղլանմըշ, վէ բէք սիւսլիւ
մաի, սարը վէ կիւմիւշի ընքլէրտէ էլպիսէ կիյինմիշ պիր ըզ-
պանտուտ խըտմէթքեար օթուրմուշ իտի: Վէ մէրգումուն
եանընտա տախի, ֆէվգէլատէ իրի իրի պըեըզլարա մալիք
պուլունան, վէ միւզիգա թագըմը թամպուր-մաթօլարը մի-
սիլլու, պօյնունտան աշաղը գայթանլար սարգմագտա օլան
ավճը գըեաֆէթինտէ սայիր պիր խըտմէթքեար պուլուն-
մագտէ, վէ մէրգումուն պաշընտաքի էնլի քէնարը շաբ-
գանըն նըսֆը իմէ, պիր գօճա թութամ սարը վէ մաի թիւյ-
լէր իլէ գարանմագտա իտի:

Արապանըն զայէթլէ բարլագ սուրէթտէ եանմագտա
օլան ֆէնէրլէրի ըշըզլարը, ճանֆէս գապլանմըշ պուլու-
նան տէրունինէ վուրմագտա օլտուղունտան, սաղ թարաֆ-
տա Բօտօլֆուն, վէ եանընտա, եանի սօլ սարաֆընտա պա-
րօն տը կրաունուն, վէ Բօտօլֆուն գարշըսընտա տախի սա-
տագաթքեար Միւրֆիւն օթուրմուշ օլտուղլարը կէօրիւ-
մէքտէ ֆօֆի:

Բօտօլֆ, պալօսունա կիթմէքտէ օլտուղու սէֆարէթիա-
նէնին տէվլէթինէ հիւրմէթէն, կէօքսիւնտէ եալընըղ տէվ-
լէթի միւշարիլէ յհաեա այիտ պուլունան պիր գըթա էլ-
մասըլարլա միւզէյեէն նիշանը իֆթիխար թաշըմագտա իտի:

Վօլթըր Միւրֆիւն պօյնուհետան աշաղը իտէ Կէրօլթէյն ալթուն գարա-գուշու կրան-գօմանտէօրլիւկիւ կիւմիւշ խաչը իլէ թուրունճու րէնք շէրիտի ասըմագտա օլտուղու կիպի, պարօն տը կրաուն տախի, այնի նիշանլարը թաշըմագտա օլտուգտան պաշգա; պիր չօգ տէվլէթլէրտէն մագհար պույրուլմուշ օլտուղու խաչլար տախի, ալթուն պիր զինճիր իւզէրինտէ տիգիլմիշ օլտուգլարը, վէ եօգարու թաւափտան, իքինճի տիւշմէնին ալթընտա թաալիգ իտիլմիշ պուլունտուգլարը թագտիրտէ, սինէյի բիւր իֆթիխարընը թէզերին իյլէմէքտէ իտիլէր:

—Բէնտիմի չօգ պախթիեար ատտ իտէրիմքի, Պուգ-վալ չիֆթլիկինտէ պուլունան մատամ ժօրժտան ալտըղըմ կիւզէլ կիւզէլ հավատիսլէրէ նէզարէն, տէտի Բօտօլֆ, թահ-թը հիմայեթիմէ ալարագ օրատա պըրագմըշ պուլունտուղում ֆագըրէ չօճուգ, տօգթօր ճավիտին սայ ու հիմմէթլէրիլէ, բէք իյի պիր հալտէ պուլունմագտա իմիշ: Մէրգու-մէ չօճուղուն լագըրտըսընը իթտիմ տէ խաթըրմա կէլտի, տօղրու սէյլէյինիզ սիր Վօլթըր Միւրֆի, տէտի իլավէյի մէգալ իտիպ վէ կիւլիւմսէեհէրէք, էվլէթ, տօղրու սէյլէյինիզ, հանը օլ սիգին Սիթէտէ թանըմագտա օլտուղունուգ արսըզ գարըլարտան պիրբաի, սիգի զաթէն պիր գահ-րաման քէօմիւրճիւ զանն իթմէքտէ օլտուղու թագտիրտէ, պիր տէ կէլիպ տէ շու չիմտիքի հալ ու գըեաֆէթինիզ տէ կէօրէճէք օլսա, հատտէն զիեատէ իզհարը թէաճճիւպ իթւմէզ մի:

—Լաքին, մօնսէնեթօր, զանն իտէրիմքի, էկէր Զաթը հաշմէթմէապընըզ տախի, զաթէն սիգի սէվմէքտէ օլտուղունու պիլտիրմիշ օլան օլ թամբլ սօգաղընտաքի պիշարէ վէ միւքէտտէր Ալֆրէտի ճիւզիճէ թահըիք իտիպ վէ տէֆիղամ իթտիրմէք նիյեթթիլէ, զէվճէսի մատամ Բիբլէեէ կիտիպ տօսթճա պիր վիզիթա վիրմէքլիկէ հիմմէթ իտէճէք, օլսանըզ, այնի հալ վէ այնի թէաճճիւպ զուհուրա կէլէճէ կինտէ չիւրհէ ճայիզ տէյիլտիր, էյլէ տէյիլմի:

— Տօղլուսու, մօնսէնէօր պիզէ, մէրգու՛մ Ալֆրէտի օլ
գատար կիւզէլ սուրէթտէ նագչ իյէտի քի, ստէթա մէր-
գու՛մ, օլ քէնտի օտաճըղը տէրունինտէ օլուպ, վէ օլ իհ-
թիշամը եէշիլ սէթրիսի տրգասընտա, վէ օլ գօճա վէ թապ-
լա կիպի կէնիշ քէնարը վէ թէպտիլ թաղեիր պիւմէզ շար-
գասը տա պաշընտա օլտուղու հալաէ, տէտի պարօն տը կը-
րաուն, պիր աթվարը հաքիմանէ իւզրէ, կէօզլէրիմ գար-
շըսընտա տուրմագտա տըր կիպի զանն իթմէքտէյիմ: Պու
ճիւմէ իլէ տախի, մէէմուլ իտէրիմ քի, Զաթը հաշմէթ-
մէապընըզ, պէնտէնիզին խէֆիյեէսի թարաֆընտան վիրի-
լէն մալիւմաթլարտան հօշնուս օլմուշտունուզ տուր. վէ հիշ
շիւճէմ եօգ տուր քի, մէզքիւր թամբ սօգաղընտաքի խա-
նէտէն պէրլէտիկինիզ միւրատընըզ, քէմալ մէքթէպէ հա-
սըլ օլմուշ օլմալը տըր, էօյլէ տէյիլմի, էֆէնտիմ:

— Էվվէթ, տէտի Բօաօլֆ, մէէմուլ իթտիկիմտէն զի-
եատէ քէսպի մալիւմաթ իլլէմիշիմտիր: Մէրգու՛մ պատէ-
հու, ճիւզիճէ աիւքիութ իւզրէ տուրտուգտան սօնրա, եա-
նի շէօյլէ քի, օլ հէնկեամտէ խաթընա տիւշէն մարքիզ տ'Ար-
վիլ հագգընտաքի էլէմպալսշ գօրգուլարը ֆիքրինտէն տէֆ
իթմէք իսթէտիկինտէն, տահա զիեատէ պիր ֆէրրահլըզ
իւզրէ պուլունարագ, «Հէր նէ գատար էհէմիյեէթինի իտ-
տաանա ճէսարէթ խտէմէզ իսէմտէ, պու ճիւմէ իլլէ շունու-
տա ինքեար իտէմէմ քի, շու պիր պիրինէ տապան տապա-
նա զըտտ պուշունան իշլէքտէ պիր թէլէզզիւզ հիսս իթմէք-
տէյիմ. պիր կիւն եէլքազէ նագըլլանըճըսընմ տէեէրէք,
կիտիպ Ֆէվ սօգաղընտա վագը պիր մէյիսանտէ թրաքէ-
զա պաշընտա օթուրմագ, վէ պու սապահ տա պիր թիւճճար
ուշաղը օլարագ, կիտիպ մատամ Բիրլէ իլէ շարապ իչմէք, վէ
շիմտի տէ քէնտիմի, պիլութֆի ճէնապը Հագգ, շու ֆանի
տիւնեատա հիւքմտարըզ իթմէքտէ պուլունան միւսթէս-
նա վէ բիւր իմթիեաղ զաթլար սըրասընտա թուլթարագ,
վէ նիշանլար թագընարագ, վէ տարաթլար ահքեամլար սա-
թարագ, պիր սէֆարէթ խանէ պալօսու ա կիթմէք, նէ գա-

տար զարիւպ չէ յլէր տիրէր : Հազարգաթէն զարիւպ պիր հալ,
եալընը գըրգ ֆրանգը պուլունան ատէմլէր պիլէ , չօգ տէ-
ֆա քէնտիլէրի , միլեօնլար սահիպի պուլունանլար մագա-
մէնտա թուլարագ , տէյի իլալէյի մէգալ իթտի Բօտօլֆի,
քէնտիսինին , պիր ուֆագ մէմալիք պէյի օլմասընը թաա-
րիզէ ալմագ իսթէեհէրէք , Կէլէֆէ Կէլէֆէ Կէլէֆէ Կէլէֆէ Կէլէֆէ
Կէլէֆէ տէյի էօկիլնմէքտէ տիրէր :

—Պագաթ , մօնսէնէօր , նիչէ միլեօնլար սահիպլէրի տէ
վար տըրլար քի , օլ անճագ գըրգ ֆրանգը պուլունանլա-
րըն մալիք պուլունտուգլարը նատիր իլէմալ վէ շայեանը
թէհայեիւր ագլու տիրայէթտէն մահրում պուլունմագ տա
տըրլար , տէտի պարօն տը կրաուն :

—Օ , ազիզիմ պարօն տը կրաուն , քէմալի նէգաքէթինիզ-
տէն նաչի , պէնի զիեատէսիլէ թաթեիպ իթմէքտէսինիզ ,
տէտի Բօտօլֆի , հէմսուրէթի զահիրէսինտէն ատէմի մէմու-
նիլեթթ կէօսթէրմէքտէ օլուպ , վէ հէմտէ տէրունէն սըգըլ-
մագտէ օլտուղու հալտէ , վէ օլ արատա պարօն տա , իճրա
իթտիկի պիր խաֆիֆիլիկին կիճճէ ֆէհմինէ վարմըշ օլան պիր
ատամ հալ ու հէյեթթինի քէսպ իտէրէք Միւրֆիւն եիւ-
զիւնէ պագմագտա օլտուղու թագաիրտէ ,

—Տօղրուսունու իսթէր իսէնիզ , ազիզիմ տը կրաուն ,
տէտի թէքրարէն Բօտօլֆի պիր սուրէթի ճիտտիլէյի գա-
վիլեթ իւզրէ , պէնիմ հագգըմտա տէրքեար օլան էֆքեարը
սահիհէնիզի անլամագլըգ նէ գատար կիւճճէ իսէ , պէն-
ճէ , մէգքիւր հալի սիզէ անլաթապիլմէքլիք տախի , ծնտան
զիեատէ կիւճճէ պիր քէյֆիլեթ տիր :

—Մօնսէնէօր , բէճա իտէրիմ սիզէ , օլ պապտէ գահ-
մէթ չէքմէեհինիզ , տէտի պարօն , միւտահէնէճիլիքտէն զէր-
րէճէ հօյլանմամագտա օլան Բօտօլֆուն , տայիմա քէնտի-
սինի , իրթիքեապ իյլէտիկի միւտահէնէճիլիքլէրտէն տօլանը
իսթիհգանա ալարագ , թէրպիլէ իյլէմէքտէ օլմասընը ու-
նուտարագ :

—Ա , պարօն , մէկէրչի , մէտհ ու սէնա օգուլմագլըգ պա-

պընտա, պէն սիզտէն կէրի գալապիլիւրմիյիմ, պօրճուլ գալապիլիւրմիյիմ, էսէֆ իտէրիմ.քի, շիմտիքի հալ սիզէ պաշգա պիլը շէյ աէօյլէեէմէյիպ, անճագ շու գատար սէօյլէեէպիլիւրմի.քի, հէնուզ եիկիրմի չազլարընտա պիր տէլիգանլըեա պէնզէմէքտէ օլտուգտան պաշգա, հիւսնի ճէմալ վէ գուվվէյի ճագիպէ ճիհէթիյլէ իսէ, Բօմա իմքէրաթօրլարընտան իմքէրաթօր Ատրիէնին քէօլէսի Անթիոնօիւս պիլէ սիզին գատար պախթիւար օլամամըշ տըր:

—Ամա՛ն, մօնսէնեէօր, աֆվընըզը տիլէրիմ:

—Պագընըզ, Միւրֆ, վէ տօղրու սէօյլէյինիզ, մէկէրչի Աբօլօն պիլէ, պիզիմ պարօն տը Կրաուճ գատար պիր հիւսնէ, պիր սէրվի պօեա, պիր լէթաֆէթէ, վէ պիր զարաֆէթէ մալիք օլապիլմիշ մի տիր:

—Մօնսէնեէօր, խայլի վագըթտան պէրու տուր.քի, պու մէրթէպէ պիր թէքտիրէ միւսթահադգ կէօրիւմէմիշ իտիմ:

—Է՛յ, շիմտի պիզիմ պարօն տը Կրաուճուճ շու ալ քէնք հարմանիսինէ պիր տէեէճէկինիզ վաճ մը տըր:

—Ամա՛ն, մօնսէնեէօր, թէօվպէ՛, խէթա իթտիմ, բէշիմա՛ն օլտում, պիր տահա պէօյլէ պիր գուսուրտա պուլունմամագլըզը վա՛տ իտէրիմ:

—Բէզալիք, օլ պիր միւրէպպի կէրտանընա միւշապիհ պուլունան պօյնունտան աշաղը սարգմագտա օլան սիեահ վէ տիլպէր սաչլարը պուգլալարընը թութմագտա պուլունան ալթուն չէմպէրինէ տէ մէկէրչի պիր մանէա վիրիլմէքլիք, վէ պիր էօղիւր պուլմագլըզ, միւմքին օլապիլիւր մի:

—Օ՛ֆ, մօնսէնեէօր, աֆվընըզը տիլէրիմ, աֆվընըզը տիլէրիմ, բէշիման օլտում, պին քէրրէ բէշիմա՛ն օլտում, տէտի զէվալլը տիպլթմաթ մասգարաճա պիր մէյեուսիյեթի հալ իպրազիյլէ: (Խաթըրտան չըգարըլմամալը տըր.քի, մէրգուլմ էլլի եաշընտա օլտուղու հալտէ, էամէր սաչլարը գըվըրըմըշ, վէ թօզլար վուրուլմուշ օլտուգտան պաշգա, պօյնունտա պէեազ պօեուն պաղը, վէ կէօզլէրինտէ տախի ալթուն կէօզիւքլէր պուլունմագտա իտի:)

—Այլահընդը սէվէր իսէնիզ աօղրու սէօյլէ յինիզ, Միւրֆ, պիզիմ պարօն տը կրաուն, պուծբէրէսթ մասալլարընտաքի օլիթթօն նամ պիր աթտէրի հէլաքէ գուրպան վիրէն Աբօթօնա պէնգէմէքլիք իչին, արգասընտա կիւմիւշտէն մամուլ պիր թիրտան (օգ գապը) իլէ Էլինտէ տալի պիր եպտան պաշգա պիր շէյէ միւհթաճ պուլունմադտամը տըր:

—Մօնսէնէօր, պարոն տը կրաուն Խարաֆընտան պէնտէնիզ տալի աֆվընըղ տիլէրիմ, մէրգումու արթըզ սըգըշտըրմանընըզ, աթիգ պուծբէրէսթլէրէ տայլի օլան թէշ պիհաթլար մէնկէնէլէրի արասընտա էզմէեինիզ, — տէտի Միւրֆ կիւլէրէք, —հաթթա պէնտէնիզ քէֆալթթ իտէրէք: Զաթը հաշմէթմէապընըզա սէօզ վիրիւրիմ քի, պունտան պէօյլէ, պիր խայլի վագըթ տահա, միւտահէնէճիլիք իթմէքլիկի տիւշիւնմէեէճէք տիր, չիւնքի, կէրօլթէյնտէ թապ ունէշը իտիլէն եէնի լուղէթ քիթապընտա, միւտահէնէճիլիք լուղէթինին եէրինէ, տօղրու սէօյլէմէքլիք լուղէթի գալիմ գըլընմըշ տըր:

—Եա, պապա Միւրֆ, սէն տէ մի, սէն տէ մի պաշլատըն, թամամ վագթինի պուլարագ ճէսարէթ ալմագտասըն, էօյլէ տէյիլմի...

—Մօնսէնէօր, զէվալլը տը կրաունու բէք աճըմադտա օլտուղումտան, պիշարէեէ վիրմէքտէ օլտուղունուզ միւճազաթա, պէնտէնիզ տալի հիսսէմէնտ օլմագլըղը արզու իյլէմէքտէյիմ:

—Աֆէրին պէնիմ քէօմիւրճիւ պապամ, զահիր, տօսթը լուգ տէտիկին իշթէ էօյլէ օլմալը տըր, տօղրուսու պու մէրթէպէ խուլուսքեարըղընըզ, պատիի ֆախը սը շէրէֆինիզ օլսա ճայիզ տիր: Լաքին, լաթիֆէեի պէր թարաֆ իտէրէք, ազիզիմ տը կրաուն, պիր ազ տա ճիտտի սուրէթտէ գօնուշալըմ. նա սըլ օլուպ տա սիզ պէնիմ, անճագ պիր Արնէյմ վէ պիր տէ մէրգումա պէնգէր ատամլարտան պաշգա պիր թարաֆընտան զուհուրա կէլէն միւտահէնէճիլիկէ միւսաատէ իթմէք իսթէմէտիկիմի պիլտիկինիզ հալտէ ունութմագտա:

սընըղ. ինսաֆ իւզըէ սէօյլէմէք լազըմ կէլտիկինտէ, սիզինտէ ազլընըղ շէհատէթ իտէր քի, օ մագուլէ ատամլար, միւտա-հէնէճիլիքտէն պաշգա հիչ պիր հիւնէր վէ սէրմայէեէ մալիք պուլունմագտա տէ յիւտիրլէր, հալպու քի սիզին կիպի ա-լիմ վէ կուսթօ սահիպի պիր զաթտան տա, տօղրուսու, այնի հալ վէ այնի լիսան պէքլէնէմէեէճէկինտէ շիւբհէ եօգտուր:

— Իմտի, մօնսէնեէօր, — տէտի մէրգում, պիր սուրէթի գավիյեէ իւզրէ, — մէտհ ու սէնահէ տայիր մէգալաթա գար-չը հիսս իթմէքտէ օլտուղունուղ նէֆրէթի ազիմէտէն բէք չօդ զիեատէ, աֆվու մագուր պուեուրմագլըգ ազամէթ ու թէքէպպիւրինէ մալիք պուլունտուղունուղա մագրուրէն, թէքրարէն աֆվընըղ տիլէրիմ:

— Բէ՛ք ալէա, պարօն, պու իթիրաֆընըզտան մէֆուուն օլուրում, լաքին, ֆիքրինիզի իյզահ իտինիզ:

— Մօնսէնեէօր, Ձաթը հաշմէթմէապընըզըն պու պապ-տէ սէօյլէ յիչլէրի, պէնտէնիզէ նէզարէն, թըպգը, զահէթ-լէ հիւսնի ճէմալէ մալիքէ պուլունան պիր գատընըն, քէն-տի հիւսնիւնէ հայրան օլմագտա պուլունան քիմէսնէլէրէ խիթապէն, «Ա՛յ էֆէնտիմ, զաթէն պէն քէնտիմին կիւզէլ-լիկինի բէք ալէա պիլմէքտէ օլտուղում թագտիրտէ, աը-թըգ սիզին տէ գալգըպ տա, պիրինին սօգադ սօգադ կէզէ-րէք «պիլի եօրմուսունուղ, կիւնէշին քըղը վար տըր» տէ յի պաղըրտըղը միսիլու, պիր թագըմ պօշ վէ օսանտըրըճը սի-թայիչլէրինիզլէ, միւտահինիլիլէր իթմէքտէսինիզ» տիմէ-սինէ պէնզէմէքտէ տիր, էօյլէ տէ յիլմի:

— Պարօն, պու միսալինիզլէ, տահա զիեատէ ուսթա-լըգլը սուրէթտէ պիր միւտահինիլի իթմէքտէսինիզ վէ պու միւտահինիլիկինիզ, էվվէլքինտէն տէ զիեատէ մուզիւրր սա-եըլսա սէզա տըր. իմտի, պէն տէ սիզէ տահա զիեատէ պիւ-յիւք պիր ճէզա վիրմիշ օլմագլըգ նիյեէթիլէ տէրիմ քի, էկէր օլ մէլուն ապէ Բօլիտօրի, քէնտի գալպինտէ մէրքիւզ սագլամագ իչին, պէզայէթ տէրէճէտէ միւհլիք պիր միւտա-հինիլիք զէհիրի արաեըպ պուլմագլըղը միւրատ իտիպ տէ

գուրմուշ օլսա իտի, եինէ սիգին պու միւտահինիկինիզտէն զիւտտէ միւհլիք վէ միւնասիպինի պուլամանեանազ իտի:

—Մօնսէնեօր, աֆվ իտէրսինիզ, արթըզ պէնտէնիզ իչին, սիւքիուծի իթթիլազ իթմէքլիքտէն պաշգա պիր թա-
րիգ գալմամըշ օլտուղունտան, պիր տահա տիհանըմը ա-
չըպտա, պու եօլտա պիր մէգալաթտա պուլունմանեանա-
զըմը պէեան իտէրիմ:

—Տիմէք տիր քի, Ջաթը հաշմէթմէապընըզ, — տէտի Միւրֆ, պու տէֆա ճիտտի պիր սուրէթտէ սէօյլէեէրէք, —
թամըլ սօգաղընտաքի խանէտէ թէսատիւֆ իյլէտիկինիզ
չարլաթանըն, պիզ գաթ Բօլիտօրի օլմասընա գարար վիրիպ
իսքեաթ օլմագտասընըզ, էօյլէ մի:

—Օլ պապտէ հիչ պիր չիւբհէմ գալմամըշ տըր, խու-
սուսիյլէ քի զաթէն սիզ տախի մէրգումուն փարիստէ պու-
լունմագտէ օլմասընը խապէր ալմըշ իտինիզ:

—Մօնսէնեօր, զաթընըզա սէօյլէմէքլիկէ ունուծմուշ
իտիմ, եախօտ իհմալ իթմիշ իտիմ, —տէտի Միւրֆ իզհա-
րը հիւզն իտէրէք, —չիւնքի մէրգումուն զիքրինի պիլէ իթ-
տիկիմտէ, Ջաթը հաշմէթմէապլարընըն պատիի նէֆրէթի
օլաճաղընը տախի պիլմէքտէ իտիմ:

Բօտօլֆ իւզէրինտէ եէնիտէն պիր տուրկունլուգ վէ պիր
մաղմուսիյեթ էսէրլէրի հասըլ օլմաեա պաշլատըղընտան,
բիւր մահզունիյեթ թէֆէքթիւրլէրէ տալարազ, արապա
թա սէֆարէթիանէ հավլուսունտան իչէրի կիրէնէ գատար
իսթիեարի սիւքիուծ իյլէտի:

Կիճէնին սիֆիր գարանլըղընտա, մէգքիւր ճէսիմ սէրա-
երն քեաֆֆէյի բէնճէրէլէրի երլտըզ կիպի բարլամագտա
իտիլէր, վէ մէրտիվէն պաշընտան թա իւք օտալարա, վէ թա
օտա ուշագլտըրընըն (վալէ տը շամսըր) եանի խատէմէլէրին
պուլունտուգլարը թէնէֆֆիւս սալմունա գատար, զա-
յէթլէ սիւսիւ էլպիսէլէր կիյինմիշ օլան խըտմէթքեարլար
(լաքէ) տիգիլմիշ իտիլէր:

Մէգքիւր պալօեու վիրմէքտէ օլան սէֆիրի միւշարի-

լէյն գծեթ ճէնապլէրի իլէ մատամալարը գծեթէն ճէնապլէրի, իլք թէշրիֆաթ սալօնունտա, խասսէթէն քէմալի իհ-թիմամ իւզրէ, Բօտօլֆուն թէշրիֆինէ պէքլէմէքտէ իքէն, Միւրֆ իլէ պարօն տը կրաուն արգասընտա օլտուղու հալտէ, Բօտօլֆ տա սալօն գաբուսունտան իչէրի կիրտի :

Բօտօլֆ, օլ հէնկեամտէ օթուղ ալթը եաշընտա օլուպ, հէրնէ գատար ճէպէլի էօմրիւն թէբէսինտէն աշաղը տօղրու ինմէքլիք ճիհէթինէ եագլաշմըշ իտի իսէ տէ, կէրէք քէնտի էշքիւնլընտա տէրքեար օլան հիւսն ու թէնասիւպ վէ լէթաֆէթ, վէ կէրէք քիւլի աթվար ու էվղաընտա աշիքեար պուլունան թէմքին ու վագար ու հալպէթ, զաթէն մալիք պուլունտուղու պիր հիւքմտարլըգ մէվգը վէ սըֆաթը բիւր ճէլալը սէպէպինտէն, քէսպ իթմէքտէ օլտուղու էսէրի ճէնապ ու աղամէթտէն ֆագլա օլարագ, քէնտիսինէ պաշգա պիր լէվաագ վէ պաշգա պիր քիպարլըգ վիրմէքտէ իտիւլէր, շէօյլէ քի, շուարայի շէօհրէթշուարան գալէմլէրի ասալը պէրկիւզիտէլէրինտէ կէօրիւլմէքտէ օլան միւթէսավլէր պիր բրէնսիկի, պիր սուրէթի հագըգաթտէ օլարագ թէնէնսիւմ իթտիրմէքտէ իտի տէնիլտէ ճայիղտիր :

Բօտօլֆ, ղասէթլէ սատէ սուրէթտէ պիր էլպիսէ կիւլինմիշ իտի. շէօյլէ քի, պէեագ պիր պօեուն-պաղը պաղլամըշ օլուպ, պէեագ տա պիր եէլէք կիլինտիկի կիպի, գօեու մաի լէնք սէթրիսինի տալսի, թա եօգարուեա գատար տիլմէլէմիշ իտի. վէ մէգքիւր սէթրիսինի իւղէրինտէն սօլ կէօքսիւնտէ էլմասլար իլէ միւղէյնէն, պիր դըթա նիշանը զիշան պուլունմագտա իտի. մէրգում ինճէ պէլի վէ ղասէթլէ տիլպէր, նաղիք, վէ Նայլանըր պօլլու վէ վիճուտու օլտուղու թագտիրտէ, կիլինտիկի սիեաճ գազմիր բանթալօնու իսէ, թամ տիլլէրինէ եաբըշարագ բէք եագըշմագտա օլտուղունտան, գաֆէսվարի էօրիւլմիւշ օլան իրէք չօրապլար իլինտէ պուլունան տիլպէր վէ զարիֆ տեագլարը կէօրիւնմէքտէ իտի :

Միւշարիլէյն կրան-տիւգ, եանի Բօտօլֆ, շէօյլէ ճէմիլ-

Եւթիւն իշխնէ քէք աղ տէփալար կիրմէքտէ վէ հապոր պու-
լունմագտէ օլտուղունտան, պալօեա կէլտիկի հէման իշխո-
ւի իշխտիւմէզ, թապիաթիլէ հէրքէս իւզէրինտէ պիր էսէ-
րի ազիմ հասըլ օլտու : վէ Միւրֆ իլէ պարօմ տը կրատն
պիրլիքտէ օլտուգլարը, վէ պիր գաչ ատըմտա արգատա կէ-
րտէ պուլունտուգլարը հաքոէ, սէֆիր ճէնապլէրինին պու-
լունտուգլարը իլք սալօնտան իշէրի կիրտիքլէրինտէ, ճիւմէ
հազըրուն քէնտի կէօզլէրինի մէրգումտան թարաֆա չէվիր-
տիլէր : Թէշրիֆաթճըլարտան պիրի գօշուպ տէրհալմէրգու-
մուն թէշրիֆինի, սէֆիրին մատամասը գօնթէսէ խապէր
վիրտիկինտէն, կէրէք միւշարիլէ յհա վէ կէրէք գօճասը, ա-
նինտէ Բօսօլֆուն իսթիգպալինէ չիթապ պիրլէ :

— Մօնսէնէօր, Զաթը հաչմէթմէապլարընըն պու կիւն
պուրեա թէշրիֆէ հիմմէթլէրինտէն տօլաեը, նէ մէրթէ-
պէ իզհարը թէշէքքիւր իտէճէկիմի պիլէմէմ, — տէաի միւ-
շարիլէ յհա գօնթէս :

— Մատամ, զաթը իսմէթսիմաթընըղ տա պիրիտինիլ քի,
պէնտէնիզ տայիմա սիզլէրի կէօրմէքլիք չէրէֆիլլէ պախ-
թիեար օլմագլըղա գիեատէսիլլէ արղուքէշ պուլունտուղում
կիպի, սէֆիր պէյ ճէնապլէրինէ տախի, քէնտի մէվէտտէ-
թի գալպիյեմի իզհարէ միւգթէտիր օլմագլըղմը, քէն-
տիմէ պիր իգպալը ազիմ ատտ իտէրիմ, չիւնքի, հուպպ
ու հուգուգումուղ եէնի պիր չէյ օլմաեըպ, իլլա, թա գա-
տիմէն պէրու տէվլամ իւզըն պուլունմագտա տըր :

— Զաթը հաչմէթմէապլարը թարաֆլնտան, տէրթաթըր
իտիլմէսինէ լութի ու հիմմէթ պուլուլան շու խաթրէ, քէն-
տի էլթաֆը սէնիյեէլէրինի գաթան քէօշէյի խաթըրտան
չըգարմամագլըղմա, պիր վէսիլէյի ճէտիտէ վէ ազիմէ օլ-
սա ճայիզ տիր :

— Մօնսիէօ գօնթ, զաթը ալինիլէ սահիհէն սէյլէրիմ
քի, պազը խաթրէլէրի տայիմա տէրթաթըր իթմէքլիկի-
մի, պէնտէնիզէ պիր գուսուր ատտ իթմէմէլիսինիլ, չիւն-
քի, պէնտէնիլ, անճագ պէղաեթ թ տէրէճէտէ մահղուղիյեէ-

թի գալպիյեէ միմուճիպ օլմուշ օլան հալու վագալարը, հէ-
միշէ ետտ ու թիգքեար իթմէքլիքտէն, զիեառէսիյլէ մէմ-
նուն վէ մահզուզ օլմագտաերմ:

— Փագաթ, մօնսէնեէօր, Զաթը հաշմէթմէապընըզ, հիք-
մէթ նէվիստէն օլարագ, պիր գուվվէյի հաֆըզէնէ մալիք
պուլունմագտասընըզ, — տէտի գօնթէս կիւլումսէեէրէք:

— Էվվէթ, մատամ, հագգընըզ վար տըր. նասըլ քի, իշ-
պու պալօտա միւշահէտէ օլունմագտէ օլան ֆէվզէլատէ լէ-
թաֆէթլէրի վէ կուսթօլարը տախի, մէէմուլ իտէրիմ քի,
խայլի սէնէլէր ունութմասեարագ, սիզլէրէ տէրխաթըր իթ-
տիրմէքլիք իգպալու շէրէֆինէ նայիլ օլաճաղըմ տըր. . . զի-
րա, աշըգ վէ ձէրպէսթ սէօյլէեէրէք տիեէպիլիլիմ քի, պու-
մէրթէպէ կիւզէլ, միւքէմմէլ, վէ մունթազամ զիյնէթլէր իճ-
րասընա հիմմէթ իտէպիլմէքլիք շան ու շէօհրէթի տէ, մահզա
զաթըր իֆֆէթսիմաթընըզա մախսուս պուլունմագտա տըր:

Մօնսէնեէօր . . :

— Եալընըզ պու գատարտա տէ յիլտիր, լութֆ իտինիզ,
պուեուրունուզ, սէօյլէյինիզ, մատամ, գա՛նղի սէպէպուէն
նէշէթ իթմէքտէ տիր քի, տայիմա գատընլար, պուրատա,
պէնտէնիզէ, սայիր մահէլլէրտէն չօգ զիեատէ տիլպէր կէօ-
րիւնմէքտէ տիրլէր:

— Զիւնքի, մօնսէնեէօր, — տէտի միւսիւ գօնթ, — Զա-
թը հաշմէթմէապընըզ, աճիզլէրի հագգընտա էրզան պու-
եուրտուղունուզ միւսամէհա վէ շէֆգաթը, միւմաիլէյհիւմա
գատընլար հագգլարընտա տախի էրզան պուեուրմագլըզա
լութֆ ու քէրէմ իթմէքաէսինիզ:

— Մօնսիէօ գօնթ, միւսաատէնիզի տիլէեէրէք սէօյլէրիմ
քի, օլ պապտէ պէնտէնիզ, զաթընըզա հէմէֆքեար պու-
լունմագտա տէյիլիմ, պէնտէնիզին իթիգատընճա, պու-
քէրամէթ, մահզա մատամա այիտ պուլունմագտա տըր:

— Աճապա, Զաթը հաշմէթմէապընըզ, մէզքիւր հիքմէթ
հագգընտա լաղըմ կէլէն թէէվիլ ու իյզահաթը պէեանէ
հիմմէթ պուեուրո՞ւրմիւսունուզ, — տէտի գօնթէս:

—Պուռնուն իյզահաթը բէք սատէ վէ բէք տէ ասան տըր, մատամ, շէջլէ քի, քեաֆֆէյի տիւլէր գատընլարը, քեմալի հիւրմէթ, լէթաֆէթ, վէ նէզաքէթ իւզրէ գապուլէ հիմմէթ պուռնումագլըզը պիլմէքտէ օլտուգտան պաշգա, անլէրտէն հէր պիրէրլէրինէ տէ օլ մէրթէպէ իլթիֆաթ վէ գուվվէյի ճազիպէ իւզրէ պիր լիսան իսթիմալ իյլէմէքտէսինիզքի, մէզքիւր լիսան վէ գապուլիյեթիինիզէ, վէ իլթիֆաթ ու սիթայիլինիզէ, գաթան շայէսթէ օլմանանլար... Եվվէթ, գաթան չէսպան պուլուռնմանլար, —տէտի Բօտօլֆխայինճէ պիր կիւլիւմնէյիշ իլէ, —մէմնուն վէ մէսրուր, օլմագտա տըրլար. վէ զաթէն մէզքիւր օգշայիշ վէ սիթայիլլէրինիզէ, պիհագգըրին չէսպան ատտ իթտիքլէրինիզ իսէ... տահա զիեատէ պիթթապի քէսպի մէսէրրէթ իյլէմէքտէ տիրլէր. վէ իշթէ թուլթմագտէ օլտուզուռնուզ իշպու կիւնահալըզմա պիր մէմնունիյեթ պախշ իթմէքլէք թարիգիլէ, քեաֆֆէսինին տախի եիւզլէրինի կիւլտիւրմէքտէ, վէ հիւսն ու լէթաֆէթտ էնէքթա օլմանանլարա պիլէ, պիր բարլագլըզ վէ պիր չիրինիք գաղանտըրմագտասընըզ, վէ իշթէ պուսէպէպէ մէպնի տիր քի, մատամ գօնթէս, սիզին նէզաթինիզտէ պուլուռնան գատընլար, տայիմա, սայիր մահէլլէրտէն զիեատէ պիր նէվի կիւզէլլէք քէսպ իթմէքտէ տիրլէր... վէ հիշ չիւրհէմտէ եօգ տուր քի, էլչի պէյ ճէնապլէրի տախի, պէնտէնիզէ հէմէֆքեար պուլուռնարագ պուսէյլէտիքլէրիմի քեամիլլէն թագտիր ու թասաթիգէ հիմմէթ իտէճէքլէր տիր:

—Զաթը հաշմէթմէապընըզ, օլ պապտէ, օլ մէրթէպէ հագգլը պիւրհանլար մէյտանէ վազ իյլէմէքտէսինիզ քի, պէնտէնիզ տախի, գապուլ ու թասաթիգէ պօրնչու օլմագտանըմ:

—Վէ պէն տախի, մօնտէնէօր, — տէտի գօնթէս, — հագգլըրընտա օգուռնան մէտհ ու սէնալարա ասլա շայէսթէ պուլուռնման հասնա գատընլարտան... Եվվէթ, ասլա լանըզ օլմանան գատընլարտան պուլուռնագլըզ թէհլիքէսինի կէօգէ ալարագ, Զաթը հաշմէթմէապընըզ թա-

րաֆերնտան, հագգը ածիղանէմտէ զուհուրա կէլմէքտէ օլան իյզհաթը իլթիֆաթքեարանէնի, սահիհէն շայեսթէ պուլունմադտանըմ մագամբնտա, քէմալի թէշէքքիւր վէ մահզուզիյեէթ իւզրէ գապուլէ իճթիսար իտէրիմ:

—Մատամ, էկէր օլ պապտէ իգնա վէ իսքեաթ օլմագլըզը միւրատ իտէր իսէնիլ, պուեուրունուզ սիզին իւէ, պիր գաշ մէտհ ու սէնալէր իշիտէնլէքին, լէհճէլէրի իւզէրինտէ հուսուլէ կէլմէքաէ օլան թէէսիրլէրի, թահթը նազարը տիգգաթա ալալըմ:

—Ա՛, մօնսէնէօր, պու թէքլիֆինիլ թահթընտա, հէյ պէթամիլ պիր տուզադ մէսթուր պուլունմադտա տըր, — տէտի մէրդումէ կիւլիւմսէնէրէք:

—Իէք ալէա, ազիղէմ գօնթէս, մատամ քի էօյլէ տիր, պէնտէնիլ տէ քէնտի թէքլիֆիմի կէրի ալըրըմ, ֆագաթ, օլ պապտէ պիր տէ շարթ պէեան իտէրիմ, շէօյլէ քի, էկէր միւսաատէ իտէր իսէնիլ, ճիւզիճէ գօլթուղունմա կիրմէքլիկի գապուլէ հիմմէթ պուեուրմալըսընը: Իշիթտիկիմէ նէզարէն, յունվար աեընտա պիլէ սահիհէն շայեանը թէհայեիւր սուրէթտէ օլան պիր չիշէք պաղչէսինէ մալիք պուլունմադտա իմիշալինիլ... աճապա քէմալի լութֆ ու նէզաքէթիւնիլ իգթիզապընճա, պէնտէնիլի օլ Պին-պիր-կիճէ մասալլարընտա օգունմագտէ օլան պաղչէլէրտէն պիրինէ միւշապիհ պուլունան մէզքիւր պաղչէեէ կէօթիւրիւպ կէզտիւմէքլիկէ հիմմէթ իտէրմիսինիլ:

—Քէմալի մէմնունիյեէթլէ, մօնսէնէօր, ֆագաթ, Չաթը հաշմէթմէապընըզա, օլ խուսուստա րէք միւպալաղալը պիր մալիւմաթ վիրմիշ օլմալը տըրլար, նասըքքի էօյլէ օլմասընը, չիմտի պիզ զաթ Չաթը հաշմէթմէապընըզ տախի կէօրիւպ թաստիգ իտէճէքսինիլ տիր, էմմա, միւթատընըզտան օլան քէմալի միւսամէհանըզտան վէ չէֆգաթը ազլիմէնիլտէն նաչի, էինէ շայեանը թահսին պուեուրուր իմիշնիլ, աթթըզ օնա տա պիր շէյ տէեէմէմ:

Բօտօլք քէնտի գօլունու մէրդումէէէ թագաթիմ էյլէտի,

վէ սէֆիր պէյ, զաթէն խայլի վագըթտան պէրու թանըմագ-
տէ օլտուղու պարօն տը կրաուն իլէ վէ Մ. Միւրֆ իլէ գօ-
նուշմագտա իքէն, մէրգում տախի, մէրգումէ իլէ պիրլիք-
տէ, տիկէր սալօնլարա կիթտի:

Բօտօլֆուն, մատամ գօնթէսէ սէյլէտիկի գըշ պաղչէ-
սի, ֆիլվագը խաթր ու խէեալըն մաֆէվգընտա օլուպ, վէ
անճագ Պին-պիր-կիճէ մասալլարընա լաեըգ պիր սուրէթտէ
պուլունմագտա իտի:

Մէգքիւր պաղչէնին կիւղէլլիկինի անլամագ իչին, հի-
քեսյէմիզի օգուեան զաթլար, քէնտի կէօզլէրի էօնիւնէ կէ-
թիրմէլի տիրէր, էվվէլա էնվայի տիւպէր աղաճլար իլէ միւ-
զէյեէն մունթագամ պիր թարիգ, վէ սանիյէն մէգքիւր թա-
ըիգին ինթիհասընտա տախի, եիւզ եիկիրմի արշըն պէռն-
տա, տօգսան արշըն էնինտէ, վէ եիկիրմի պէշ արշըն տա
եիւքսէքլիկինտէ պիր էպնիյէ, եանի, զայէթլէ խաֆիֆ սու-
րէթտէ քէմէրվարի եարըմըշ, վէ գուպպէլէր աթըլմըշ սըրֆ
ճամտան վէ տէմիրտէն միւրէթթէպ օլուպ; վէ գարշըլըգլը
հէր իքի թարաֆըն տախի կէնիշլիկի միւսավի սուրէթտէ օլ-
տուղու հալտէ պիր չիմօնլուգ: Մէգքիւր լիմօնլուղուն տի-
վարլարը, հիսապսըզ այնալար իլէ թէգեին գըլընմըշ օլուպ,
վէ մէգքիւր այնալարըն իւզէրլէրինտէ սըգ սըգ եէչիլ պէրտի-
լէր, պագլավա շէքլինտէ օլտուգլարը թագտիրտէ պիր պիր-
լէրի իւզէրլէրինտէ կէշմէքտէ օլտուգլարընտան, վէ մէգքիւր
այնալարա վուրմագտա օլան ըշըգլար տա պիթթապի աքս
իթմէքտէ պուլունտուգլարընտան, ատէթա պիր ըշըգ պէչի-
կի հալու հէյեթթինի քէսպ իթմէքտէ իտիլէր. վէ մէգքիւր
տիվարլարըն էօնլէրինտէ տախի, սայ քի պօեունա օլարագ,
հէր թարաֆտա, թիւյեըրի սէրաեընտա օլտուղու միսիլլու,
իրի իրի բօրթուգալ աղաճլարը իլէ քէգալիք ճէսիմ ճէսիմ
տախի գամէլիա շէճէրլէրի սըրաբա չիթվարի տիգիլմիշ իտի-
լէր: Բօրթուգալ աղաճլարը իւզէրլէրինտէ, բարլագ բար-
լագ եէչիլ եարաղլար արալարընտան, պիրէր ալթուն թօթ
թարղընտա սարը սարը բօրթուգալար բարլամագտա օլ-

տուգլարը միսիլու, օլ գամէլիա աղաճլարը իւզէրլէրինտէ ալըլմագտէ օլան ալ, պէսագ, վէ բէմպէ ըէնք չիչէքլէր իսէ, կէօրէն կէօզլէրէ պախչը սէֆայի տիւքիւշա իյլէմէքտէ ի տիլէր :

Իշթէ մէզքիւր գըշ պաղչէսինին տիվարլարը, մէզքիւր հալ ու հէյեթտէ պուլունմագտա իտիլէր :

Պէշ ալթը մահէլտէ, տէրին վէ սէմիզ, եանի կիւպրէլի թօբրագլար տէրունինտէ տիքիլմիշ օլան Հինտիա վէ եախօտ իգլիմի սըճագ մահէլլէր աղաճլարը վէ ֆիտանլարը տիքիլէրէք, պիրէր գօճա օրման հալ ու հէյեթթէրի քէսպ իթմիշ օլուպ, վէ մէզքիւր աղաճլըգլարըն էթրաֆլարընտա տախի, էնվայի ուֆաճըգ տիլպէր տէնիզ պէօճէքլէրի գապուգլարընւան կիւնակիւն նագըչլար թէրսիմիլլէ, մէրմէրվարի, վէ իքիշէր իւշէր քիշի գարշըլըգլը կէչէպիլի կէնիչիքտէ ալէա կէչիտլէր թէշքիլ իտիլմիշ իտիլէր : Էօյլէ պիր, թա գըշ օրթասընտա, վէ եախօտ էօյլէ պիր պալօ մէվսիմինտէ, սըճագ մահէլլէրէ մախսուս պուլունան էշճար վէ շիքիւֆէլլէրլէ միւզէյէն պաղչէտէն հասըլ օլան թէէսսիր վէ թէլէզգիւզիւ, գալէմ իլէ նագշու թարիֆ իթմէք, խարիճ իւլ իմքեան տըր տէնիլսէ ճայիզ տիր : Պիր թարաֆտա պուլունան օլ ճէսիմ ճէսիմ մուզ աղաճլարընըն թէբէլլէրի, թա օլ ճամտան քէմէրլէրին թէբէլլէրինէ գատար եէթիշտիքլէրի հալտէ, էնի էնի տալլարը վէ եախօտ եաբրագլարը իսէ, քէզալիք ճէսիմ ճէսիմ «մանեօլիա» աղաճլարընըն նէշթէր շէքլինտէ օլան, վէ եէշիլ եէշիլ բարլամագտա պուլունան եաբրագլարընա գարըշմագտա իտիլէր : վէ պուլնլարտան պաղըլարընըն իւզէրլէրի իրի, վէ գօգուլու, վէ տիլպէր չիչէքլէրիլլէ, հաթթա էօյլէ պիր գըշ մէվսիմինտէ պիլէ մէմլու պուլունմագտա իտիլէր : Մէզքիւր չիչէքլէրին գամբանա շէքլինտէ օլան թասլարը (գալիս), տիշարտան ալ ըէնքտէ օլտուգլարը հալտէ, տախիլէն տախի կիւմիւշ ըէնկինտէ պուլունմագտէ օլուպ, վէ օրթալարընտան ուզանմագտա օլան էրքէքլիք աղալարը (էթամին) իսէ, ալթուն ըէնկինտէ օլարուգ բարլամագտա ի-

տիւնք: Պուշկարտան պիրազ էօթէտէ պուլունան էնվայի խուրմա աղաճլարը, վէ Հինա ինճիրլէրի, քեաֆֆէթէն քէպիր քէպիր, վէ կիւմրահ կիւմրահ, վէ սըգ սըգ եաբրագլը օլտուգլարը թագաւորտէ, մէգքիւր սըճագ իգլիմլէր աղաճլարընտան միւրէթթէպ օրմանճըգլարը, զաթէն բէք կիւզէլ վէ բէք բարլագ սուրէթտէ պիր եէշիլիք թէշքիլիլէ եբմալ էյլէմէքտէ օլտուգլարը կիպի, պիր թարաֆտան տա ըջըգլարըն գիւեալարը վուրտուգճա, ատէթա զիւմիւտ կիպի բարլամագտա իտիւնք:

Կէրէք պօեուճա գաֆէսլէր իւզէրլէրինտէ, կէրէք բօրթուգալ աղաճլարը արալարընտա, վէ կէրէք օրմանլըգլար օրթալարընտա, սարմաշըգ նէվինտէն օլարագ պուլունան հիսագսըգ եէշիլիքլէր, աղաճլարըն պիրինտէն տիկէրինէ աթլաեարագ, էնվայի չիշէքլէր վէ եաբրագլար իլէ պիր թարաֆտա շէրիտլէր վէգայթանլար թէշքիլ իթմէքտէ օլտուգլարը հալտէ, էօթէտէ տախի, աճալ աճայիպ շէքլու գըրըլըշար բէյտա իտէրէք, հալաթվարի պիր պիրինէ սարըլմագտէ, վէ տահա էօթէտէ, պիր պիրիլէ պիրլէշէրէք, վէ պիր պիրինտէն աեըրտ իտիլմէքիք միւմքինսիլ սուրէթտէ գըրըլըպ պաղլանարագ, պաղէն աթըրըպ կիթմէքտէ, պաղէն եըլանգավի սուրէթտէ տօլաշմագտա, վէ պաղէն տախի թըրմանարագ, թա գուպպէլէրէ գատար եէթիշմէքտէ իտիւնք: Գանատլը էլէմ չիշէքլէրի, վէ կէօք մախի տամարլը ալ ըէնքլի, վէ էնլի, վէ թէբէլէրի տախի գօեու մէնէքլէ ըէնկինտէ բիւսկիւլիւ չիշէքլէրի պուլունան «բասիֆլօրլար», թա եօգարու գուպպէնէ գատար չըգտըգտան սօնրա, գօճա գօճա կիրլանտալար թէշքիլ իտէրէք աշաղը տօղրու սարգմագտա, վէ թէքրարէն եինէ եօգարը չըգմագ իւզրէ, օլ հէյպէթլու էօտ աղաճլարընքն, օգլար կիպի տիքիլմէքտէ օլան տալլարընա, քէնտիլէրին օլ նագիք նագիք վէ պուրղու շէքլինտէ մագասլարըյա սարըլմագտա իտիւնք:

Քէզալիք սայիր պիր թարաֆտա, քիւքիւրտ սարըսը վէ ուզէն թասը չիշէքլէրի, վէ խաֆիֆ խաֆիֆ եաբրագլարը

պուլունան պիր Հինտիա «պինեօնիա» աղաճընըն էթրաֆընտա, զայէթլէ նազիք րայիհալը պէեազ վէ էթլի չիչէքլէրէ մալիք օլան «սթէֆանօթիս» նամաղաճ պուլունմագտա իտի Սմէրիգա օրմանլարընտ մախսուս պուլունան մէգքիւր սօնրաքի իքի նէվի սարմաչըզլար, պիր պիրլէրինէ սարըլարագ, քէնտիլէրին ալթուն վէ կիւմիւշ րէնկինտէ գամբանալը եէչիլ բիւսկիւլլէրի իլէ, գօճա գօճա վէ էթլի էթլի եաբրագլարը, պիր Հինտ ինճիւրի աղաճընըն էթրաֆընթ թէզեին իյլէմէքտէ իտիլէր:

Պիրազ տահա եիրագտա, Սմէրիգա եէչիլիքլէրինտէն մատուտ օլուպ, վէ պիր նէվի իբէք հուսուլինի մուճիպ օլլարագ «ապլէրիատ» թէսմիյէ օլունան նէպաթըն րէնկեամուզ վէ պինլէրճէ տալլարը վէ ֆիլիսլէրի, ատէթա պիր սուչաղլաղանլարը միսիլու, եօգարտան աչաղը ֆըչզըրըպ տալլալանարագ, տէօքիւլիւպ ինմէքտէ իտիլէր: Մէգքիւր եէչիլիկին չիչէքլէրի, օն պէշ եիկիրմի թանէսի պիրէր սալգըմ թէշքիլիլլէ սարգըրպ, վէ պիրէր եըլտըզ չէքլինտէ օլտուզլարը կիպի, կէրէք մէգքիւր չիչէքլէր վէ կէրէք մէգքիւր նէպաթըն եաբրագլարը, օլ մէրթէպէ սըգը վէ օլ մէրթէպէ տէ ճիլալը իտիլէր քի, սէյր ու թէմաչա իտէնլէրին, ճամտան մուսաննա եաբրագլար իլէ իհաթա իտիլմիշ բէմպէ կիւլ րէնկինտէ պիր մինէտէն միւրէթթէպ պիրէր չիչէք տէմէթլէրի զանն իտէճէքլէրինտէ չիւբհէ եօգ իտի:

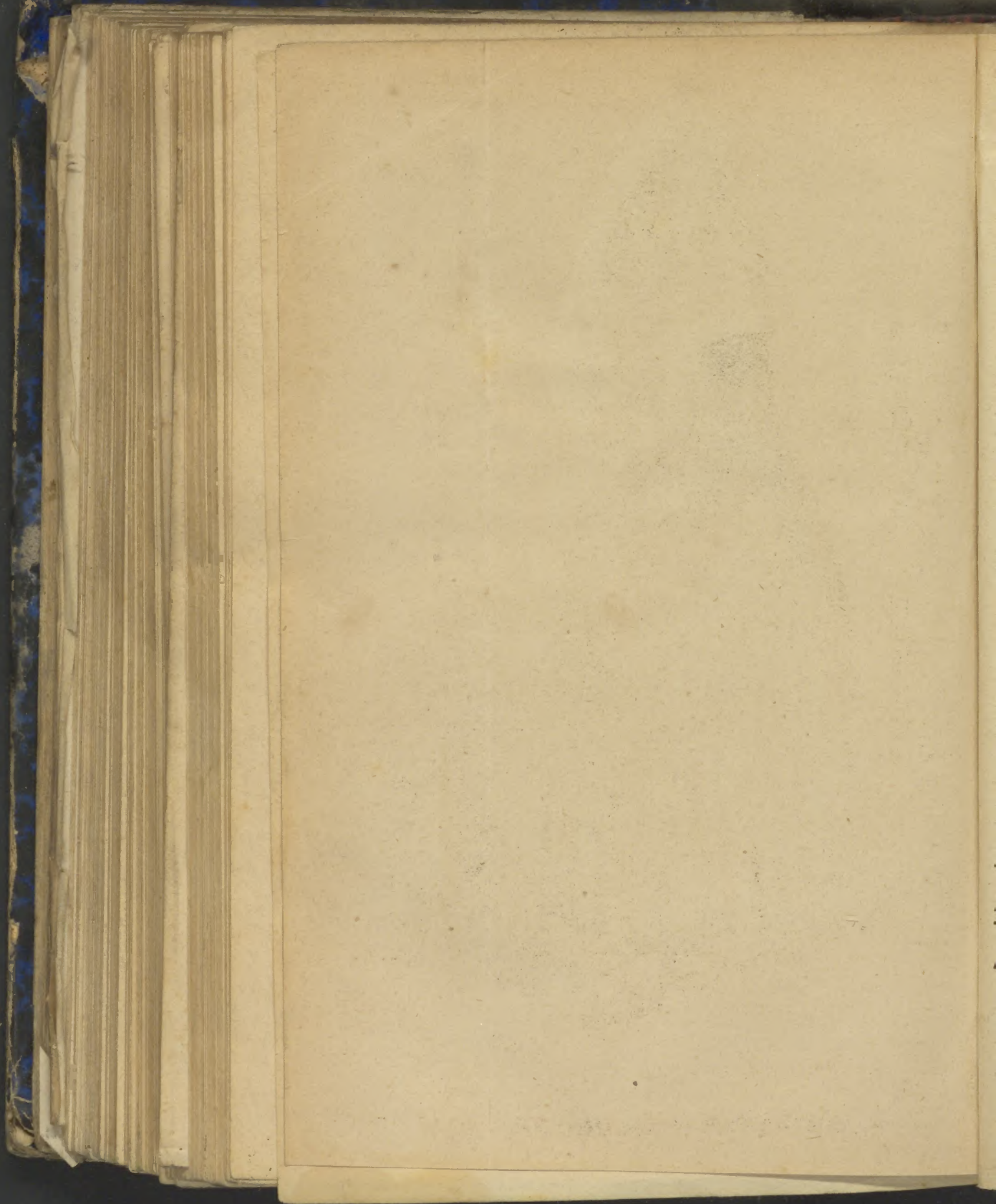
Ձիքրինի կէչտիկիմիզ սըգ սըգ աղաճըլըզլարըն էթրաֆլարընտա պուլունան Աֆրիգատա վագը ինկիլթէրրա մէմալիքինտէն իւմիտ-Պուրնու նամ մահէլլին «պրիւյեէր» նէվինտէն օլան եէչիլիքլէրի, վէ թօլ լալէլէրի, վէ իսթանպօլ նէրկիսլէրի, վէ Աճէմիսթան եասէմինլէրի, վէ թաւլան գուլաղլարը, վէ սուսէն չիչէքլէրի, րէնքլէրին հէր նէվ վէ հէր տէրէճէլէրինին թէշքիլիլլէ, բէք իհթիշամըր սուրէթտէ պիր պիրինէ գարըշմագտա, վէ թապիի պիր սէճճատէ հալ ու հէյեթթի թանզիմ իյլէմէքտէ իտիլէր:

Պաղըլարը պայղըն պիր մաի րէնքտէ օլուպ, վէ պալը-

լարը տա թագէ պիր բէմպէ բէնքտէ օլան պիրնէվի ըշըղը տիշարը վիրիծի իբէքտէն մաամուլ Ձին ֆէնէրլէրի, եարադար վէ եէշիլիքլէր արալարընտա նիմ մերթէպէ կէօրիւնմէքտէ օլտուգլարը հալտէ, մէգքիւր պաղչէնի թէնվիր իյլէմէքտէ իտիլէր. արթըգ պու իքի բէնքլէրին պիր պիրլէրինէ գարըյմալարընտան հասըլ օլմագտէ պուլունան էսրարա մէնսուպ, վէ թաթլը, վէ տիլպէր, վէ աճալ աճայիպ էլվանլը զիեալար, էքսէրիա եաղ կիճէլէրինտէ կէօրիւլէ կէլէն պիր տան երլտըգը շէֆֆագընըն մէնէքչէ բէնկինտէ զիեալարըյլա խաֆիֆ պիր բէմպէլիք քէսպ իթմէքտէ օլան, վէ զաեէթլէ պէրրագ, վէ մաի պիր հավաեա թէսատիւֆ իթմէքտէ պուլունան հալ վէ բէնկէ պէնղէմէքտէ օլտուղունտան, թարիֆ ու թէրսիմտէն միւսթաղնի պուլունմագտա իտի :

Մէգքիւր սօպալար մարիֆէթիյլէ լազըմ կէլէն սըճագլըգ հուսուլէ կէթիրիլէրէք, էօյլէ էն սըճագ հավա վէ իգլիմլէրէ խասս պուլունան էշճար (աղաճլար) ու էզհար (չիչէքլէր), վէ էնվայի սայիր նէպաթլար վէ եէշիլիքլէր իլէ մէմլու պուլունան իմնելուղա, կէօզլէր գամաշտըրըճը տէրէճէտէ եալտըզլար, այնալար, պիլուրլար վէ ըշըղլար իլէ թէզեին գըլընմըշ ուղուն պիր «կալրի»տէն (իւսթիւ քէմէրվարի ճամլար իլէ գաբալը պիր եօլտան) կէշիլէրէք կիտիլմէքտէ, վէ մէգքիւր իմնելուղուն դէմինի տախի, կալրինին գէմինինտէն պիր վէ եախօտ պիր պուշուգ արշըն գատար աշաղտա պուլունմագտա իտի :

Մէգքիւր միւթէատտիտ վէ բէնկարէնք ըշըղլար իլէ միւնէվվէր պուլունան կալրինին իլէրուսինտէ, վէ պիր նէվի գարարթը օրթասընտա, մէգքիւր պաղչէնին ճէսիմ աղաճլարը, նըսֆ մէրթէպէ գաբատըլմըշ օլան իքի գըթա եիւքսէք գաբուլարըն գըրմըզը գատիֆէտէն միւրեթթէպ բէրտէլէրի արգասընտան, զաեէթլէ տունուգ պիր սուրէթտէ կէօրիւնմէքտէ օլտուգլարընտան, զանն իտէրսին քի, կիւնէշ պաթտըգտան սօնրա, ուֆուգու ասիւմանը թէնվիր գըլմագտա օլան պէրրագ պիր կիճէտէ, ճէսիմ պիր բէնճէրէտէն տի-

շարը պագըլտըղընտա, թահթը նազարա տիւշմէքտէ պու-
լունան Շարգա մախսուս եէշիլիքէրին վէ աղաճըղըլարըն
մէնչարէյի տիւարասընը տէրխաթըր իթտիրմէքտէ իտիլէր:

Վէ հէզարան նէվի չիչէքէր իլէ եարրագլարտան թէր-
թիպ իտիլմիշ պիր գուպպէ ալթընտա նիչէ ճէսլմ' սէտիր-
լէր վաղ իտիլմիշ օլան մէզքիւր գըշ պաղչէսինտէ տուրու-
տուգտա իսէ, տիշարքի կալրինին բարլագըղըր իլէ, մէզքիւր
պաղչէտէ հիւքմ' իթմէքտէ պուլունան գարանըղըն, պիր
պիրինէ քեւմիլէն միւպաին օլան հալլէրի, ինսանըն կէօզ-
լէրի էօնիւնտէ, բէք ղարիպ վէ բէք թէհասիրի պիր հալ-
ու հէյեթ ճասըլ իյլէմէքտէ իտիլէր:

Ուպագտան եալտըղվարի բարլամագտա օլան պիր նէվի
տիւման օրթասընտա, ասէթա ճանլը պիր իչլէմէ վէ նա-
գըշ մագամընտա, գատընլարըն էնվայի բէնքտէ ըշըլաե-
ճը օլան էլպիսէլէրի իլէ, իւզէրլէրինտէ պուլունան էլմաս-
լարըն վէ միւճէվհէրաթըր սայիրէնին բարլաեղլարը, տալ-
ղա տալղա օլարագ կէօզլէրէ վարմագտա իտիլէր:

Մէզքիւր կալրի տէրունինտէ պուլունան ինսանլարըն
սիւրուր վէ սուսլուգ իւզրէ գօնուշմալարըյլա, պալօ սայօ-
նունուն ուզագըղըր մանի օլմագտա օլտուգլարընտան, միւ-
ղիգալարըն սէսլէրի բէք աղ սուրէթտէ կէլմէքտէ, վէ բէք
հօշ պիր նէվա իւզրէ իշիտիլմէքտէ, վէ օլ տիեարը ախէր
աղաճլարը վէ եարրագլարը սուսլուգլարը օրթասընտա,
ղայպ օլուպ կիթմէքտէ իտիլէր:

Մէզքիւր պաղչէտէ, հէրքէս իիթիեարի օլմատըղը հալ-
տէ, եավաշ եավաշ սէջլէմէքտէ օլտուգտան պաշգա, ա-
եազլարը սէսլէրի իլէ ճանֆէս էլպիսէլէրինին հըշլթըլարը
տախի, կիւճ իլէ իշիտիլմէքտէ իտիլէր: Մահէլլի մէզպուր-
տա պուլունան հալանըն խաֆիֆլիկի վէ ըլըճագըղըր իլէ դօ-
գուլու նէպաթլարըն հէզարան նէվի րաիհայի թայիպլէ-
րի, վէ միւղիգալարըն ուզագտան կէլէն վէ ղայրի մուայեէն
սուրէթտէ օլան սէսլէրի, հէրքէսին գալպինէ պիր ֆէրահ-
լըք վէ պիր մահզուղիյեթ պախշ իթմէքտէ իտիլէր:

Էջլէ պիր ճէննէթ-ասա մահէլլի տիրֆիրուզտա (Եիւրէք ֆէրահլանտըրըճը), պիթթապի պիր պիրլէրինէ հէնուզ տիւտատէ օլարագ, քէնտիլէրի մէսուտ ատտ իլլէմէքտէ օլան իքի նէֆէր մաշուգ վէ մաշուգալար, պատէյի աշգ ու սէվտա, վէ հիւննի թէվաֆուգ ու ինթիզամ, վէ թէնասիւպի շէքլ ու էլվան, վէ լէթաֆէթի ասվաթ, վէ ըայիհայի թայիպէլէր թէհասիրլէրէյլէ սէրմէսթ (սէրհօշ) ու պիհուշ օլուպ, վէ քէնտիլէրին տահա եհնի ալէվլէնմէկէ պաշլամըշ օլան աթէշի աշգլարը վէ հէվէս ու հէվալարը սըճագլըզլարը զէվգ ու սէֆալարընը չըգարապիլմէքլիք իչին, արթըգ օրատան զիեատէ, պատիի մէֆթուլնիյեթ օլապիլիճի պիր մահէլլի տիլչիքեար պուլամսեհաճաղարընտան, կիտիպ գարանլըգ պիր պուճագճըղաղտա եան եանա օթուրմագտա իտիլէր, ֆագաթ, հայֆա՛քի, իքի մահ մուգատտէմ, պիր պիրի նարի աշգըյլա եանըպ թութուշմագտա օլան մաշուգ վէ մաշուգալար, անճագ իքի այ գատար ըահաթ վէ սէատէթի հալ իւզրէ իմրարը Էօմի ու Էվգաթ իլլէտիքտէն սօնրա, Էվլէնիպ գարը գօճա օլտուգլարընտա իսէ, Էքսէր տէֆալար, մէզքիւր հալլէրի վէ տույղուլարը պիւթիւն պիւթիւն թէպտիլ օլարագ, պիր պիւրուտէթի ազիմէ վէ պիր հալաթը մէզմուլէ հիւքմէ՛ պաշլամագտա տըր:

Բօտօլֆ, մէզքիւր գըշ պաղչէսինէ տախիլ օլտուգտա, տիւշար օլտուղու թէհայեիւր ու թէհաճճիւպ իւզէրինէ, քէնտույի զապթա միւգթէտիր օլամատըղընտան, սէֆիր պէյին մատամսը գօնթէսէ խիթապէն:

— Սահիհէն սէջլէրիմ քի, մատամ, պուրատա պու մէրթէպէ հիքմէթ նէվինտէն պիր կիւղէլլիք կէօրէճէկիմի, գաթան ֆիքրիմտէն պիլէ կէշիրմէքտէ տէյիլ իտիմ: Պէնտէնիղին էնզարը տիգգաթ վէ թէհայեիւրիւնի ճէլպ ու տալլէթ իթմէքտէ օլան հալ ու հալաթ, եալընըզ Խէրքեար օլան օլ քէսրէթի թէզնիւնաթ ու թէճհիզաթ, վէ տույղու վէ կուսթօեա տայիր լէթաֆէթ ու զարաֆէթ օլմսեըպ, իլլա, շաիրլէր գալ ու գալէմլէրինէ, վէ ֆիքր ու թէսալվուրլարընա մախ:

սուս պուլունան թէխայելաթըն տախի, պիր սուրէթի հագըգաթտէ վիճուտէ կէլմիշ օլմասը տըր. զիրա, զարիպ պիր շէյ տիր քի, էն զիեատէ սահիպ մէհարէթ պուլունան շաիրէր իլէ ըէսսամլարըն, ֆիքը իլէ թասմիմ ու թառավվուրա անճագ կիւճ հալ իլէ ճէսարէթ իտէպիլտիքլէրինի . . . սիզ իսէ, ֆիլիլէն օլտուղու հալտէ, իլսթիրա վէ իճըաեա իճթիսար իլլէմիշսինիզ տիր :

—Մ'օնսէնեէօր, պու եօլտա կէօրիւշիւնիւզ վէ պու մերթէպէ թահսին ու թագտիր իտիշինիզ, մահզա քէմալի նէզաքէթ վէ սէմահէթինիզտէն նէշէթ իթմէքտէ տիր :

—Մատամ, սէրպէսթ օլարագ սէյլէրիմ, վէ սիզ տէ գապուլ վէ թաստիգ իլլէմէլիսինիզ քի, հէր գանդի շաիր վէ հէր գանդի ըէսսամ օլուր իսէ օլտուն, էկէրչի պու մէնզարէյի հիքմէթնիւմայի, էվվէթ, էկէրչի պու պիր պիրինէ զըտտ պուլունան հէզարան նէվի լէթաֆէթլէրի վէ ըէնքլէրի, վէ պինտպէրին, շու աշաղը թարաֆտա տէրքեար օլան վէլվէլէյի տիլքիւշաեը, վէ անըն մուղայիրի օլարագ պէրու թարաֆտա կէօրիւլէն սիւքիւնէթի տիլլիւպաեը թէէլիֆ ու թէրսիմ պիրլէ, մէյտանէ շայեանը թէհայեիւր պիր էսէր չըգարմագլըդ արղու վէ միւրատընտա պուլունանագ օլտալար, եինէ պուլնտան զիեատէ պիր շէյ եաբամանեանագլարը պէտիտար, վէ մուլթագ սուրէթտէ տախի, սիզին պու ասարը հիքմէթնիսարընըը թագլիտէ միւհլթան օլանագլարը, շէմս կիպի աշիքեար տըր :

—Մ'օնսէնեէօր, քէմալի միւսամէհա վէ շէֆգաթընըպտան նէշէթ իթմէքտէ օլան իշպու մէտհ ու սիթայիշլէրինիզ զիեատէսիլլէ իսաթարէնկիւ օլտուգլարը հալտէ պիլլէ, օլ մէրթէպէ մանէսլը վէ օլ մէրթէպէ տէ ճագիպէլի պիր հալտէ պուլունամագտա տըրլար քի, ատամը իսթէր իսթմէզ տիլնէմէքլիկէ, վէ հաթթա հատտէն պիրուն պիր մահզուղիյեթթէ մէճպուր իլլէմէքտէ տիրլէր : Փագաթ, մ'օնսէնեէօր, նազար պուլեուրունուզ, շու չիֆթէ գումրուլարա պագընըզ, նէ՛ գատար կիւզէլ վէ նէ՛ գատար կէնճ գատընլար

տրրլար: Ջաթը հաշմէթմէապընըզ տախի, մարքիզ տ'Ար-
վիլին, հէր նէրէտէ տախի պուլունսա, հիւսնի ճէմալիլէ, էն
եիւքսէք պիր մէվգըբը թուլթաճաղընը, զանն իտէրիմ քի
թէսլիմ ու թաստիգ իտէրսինիզ: Պագընըզ, պագընըզ, մէր-
գումէ պիր լէթաֆէթի տիլսիթանէ մալիքէ պուլունմագտա
տէյիլմի տիր: Վէ մէրգումէնին մէզքիւր կիւզէլլիկինէ նիս-
պէթլէ, բէֆիգասը պուլունան գատընըն կիւզէլլիկի իսէ,
մուկայիքի օլարագ, բէք սէրթ պիր հալտէ տիր տէնիլսէ ճա-
յիզ տէյիլմի տիր:

Մէրգումէնին սէօյլէտիկի իքի գատընլարտան պիրի Սա-
րա, վէ տիկէրի տախի, մարքիզ տ'Արվիլ օլտուղլարը հալ-
տէ, օլ հէնկեամոտէ, կալրիտէն պաղչէեէ ինիլէն մէրտիվէ-
նին պիր գաչ գատէմէլէրինի ինմէքտէ իտիլէր:

Սէֆիր պէյին մատամասը թարաֆընտան, մատամ տ'Ար-
վիլ հագգընտա զուհուրա կէլմէքտէ օլան մէտհ ու սէնա-
տա պիր միւպալաղա պուլունմագտա տէյիլ իտի: Ֆիլվա-
գը մէրգումէ գալպլէրի ճէլպ ու ճէզպ իտիճի օլան, վէ
հէնուզ պիր կիւլ զոնչէսի մագամընտա օլարագ աչըլմագ-
տա պուլունան կիւզէլլիք զոնչէսինէ մալիքէ պուլունտուգ-
տան պաշգա, մէզքիւր կիւզէլլիկէ իլավէթէն տախի, նատիր
իւլէմսալ պիր հալ օլտուղու հալտէ, պիր տէ ֆաղիլէթ կիւ-
զէլլիկինէ մալիքէ պուլունմագտա իտի, չէօյլէ քի, էչքեալ
ու սիմասընտա տէրքեար օլան հիւսն ու թէնասիւպտէն զի-
եաաւէ վէ թարիֆտէն միւսթաղնի սուրէթտէ, պիր տէ մէճ-
պուլէ օլտուղու գալպ թէմիզլիկի իլէ ինսանիյեթ տույղու-
լարընտան նէչէթ իթմէ օլարագ, ասարը լէթաֆէթ վէ հա-
լավէթ հիւքմ իյլէմէքտէ իտի . . . շու սոն լուղէթլէր հագ-
գընտա իսրար իթսէք ճայիզտիր. չիւնքի, մատամ տ'Ար-
վիլ կիպի եիւքսէք պիր մէվգըբեա, քիպար պիր սընըֆա,
իգպալ ու սէրվէթէ, վէ թա տօղուշունտան ասըլաւտէլիկէ
մալիքէ օլտուգտան պաշգա, ագլ ու տիրայէթի քէմալ մէր-
թէպէտէ օլուպ, վէ հէր նէվի հիւրմէթ ու թաթեիպաթ
օրթասընտա պուլունան, վէ հէնուզ եիկիրմի չաղլարընտա
Բ.—22

Վենէրէք էօկիւնմէքտէ օլանլարը , վէ տայիմա տա հէրքէսին նազարը տիգգաթլարընը քէնտի թարաֆլարընա ճէլպէ շալընանլարը , գօվալաեըպ ինճէ ինճէ չէքիշտիւմէքտէ , վէ պիր թագըմ պուտալալարըն սաթմագտա օլտուգլարը սիւրուր ու ազամէթ , վէ քիպը ու սէատէթի հալ բէրտէլէրինի եըրթարագ , ալէմէ ըիւսվայ իյլէմէքտէ իտի . . . — պու ատէմէլէր , — տիմէքտէ իտի մէրգումէ մատամ տ'Արվիլ մէրգուման խօտպինլէր հագգընտա , իսթիհզաքեարի պիր սէօյլէյիշ իլէ սէօյլէեհէք , — պիւթիւն միւտտէթի էօմիւրլէրինտէ , կիզլիճէ պիր այնա գարշըսընա կէչէրէք , Գաֆալէն , քէնտու քէնտուլէրինէ հէմ սըշրաեըպ օյնամագտա օլան , վէ հէմտէ մէմուլն վէ մէսրուր զմագտա պուլունան պուտալալարա պէնգէմէքտէ տիրլէր . . . Մէրգումէ , էօյլէ խաֆիֆ մէշրէպլի ատէմլէր հագգլարընտա իզհարը նէֆրէթ իթմէքտէ օլտուղունտան , պիթթապի մուզայիրի օլարագ մահճուպ , եասի ութանկան , վէ սայլըլը , իհթիեաթլը , վէ աղըր թապիեաթլը ատամլարը սէվմէքտէ վէ եախօտ թահսին իթմէքտէ իտի :

Պու խղեսուստա , պու գատարճըգ սէօյլէմէքիկիմիզ , իլէրուտէ կէօրիւլէճէք օլան պաղը մատտէլէր հագգընտա , էհէմիլիյեթի կէօրիւլէճէկինտէն նէշէթ իթմիշտիր :

Մատամ տ'Արվիլին լէհճէսինտէ , ղաեթթլէ կիւզէլ պիր պէրրագլըգ պուլունտուղու հալտէ , այնի հալտէ թագէ պիր բէմպէլէք տախի կէօրիւլմէքտէ իտի . վէ քէսթանէ սարըսը տիրպէր սաչլարը , ուզուն ուզուն պուգլալար թէշքիլ իտէրէք , պէեազ վէ տիլպէր պիր մէրմէրէ մանէնտ պուլունան բարլագ , սըգը , վէ եուվարլագ ումուզ պաչլարընա գատար ինմէքտէ իտիլէր : վէ օգվարի ուզուն ուզուն սիեահ քիբրիքլէրի ալթընտա կիզլէնմիշ օլան էսմէր վէ իրի կէօղլէրինտէ կէօրիւլմէքտէ պուլունան պիր էսէրի լէթաֆէթ , անճագ մէլէքլէրէ մախսուս պիր հալտէ պուլունտուղունտան , նագշ ու պէեանընտա խայլիճէ կիւճիւք չէքիլէճէկի աշիքեար իտի : վէ մէրգումէնին ղօնլէ տիհան վէ քիրազ տօ .

տագլարընտա տէրքեար օլան լէթաֆէթ իլէ, կէօղլէրինտէ կէօրիւլէն հալալէթ պէ յնինտէ պիր հիւսնի միւնասէպէթ պուլունտուղու կիպի, քէնտի էլֆաղ ու թէլաֆֆուզունտա տէրքեար օլան ասարը լաթիֆէ վէ գուվլէյի ճաղիպէ իլէ, կէօղլէրի պագըլընտա միւշահէտէ օլաւան էսէրի էլէմնաք իլէ հալաթը թայիպէ արասընտա տաթի, այնի նիսպէթ վէ այնի միւշապէհէթ մէվճուտ պուլունմագտա իտի: Արթըզ մէրգուլմէնին հիւսն ու թէնասիւպիւնի, վէ պօյ վէ էնտամընը, վէ թէքմիլվիճուտինտէ կէօրիւլմէքտէ պուլունան խասայիսի նէֆիսէ վէ բիւր ինթիպամը, նագլ ու պէեանէ իհթիեան կէօրմէյիլ: Մէրգուլմէնին էլպիսէսի, պէեաղ պիր գուլմաշ տան միւրէթթէպ օլուպ, վէ մէգքիւր էլպիսէսի իւզէրինտէ իսէ, եէր եէր սահիհտէն գամէլիա չիչէքլէրի իլէ գամէլիա եարրագլարը թուլթուլուլարագ թէզեին իտիլտիկի միսիլլու, մէգքիւր չիչէքլէրի իլէ եարրագլար արալարընտա տաթի, էլմաս բարչալարը թուլթուլուլմուշ պուլունտուղունտան, էթթէտէ պէրուտէ, ատէթա չիչէքլէր իւզէրինէ, կիճէնին ա- եազընտա ինմիշ օլան գուլը տամլալարը մագամընտա բարչամագտա իտիլէր: Վէ պէեաղ վէ պէրրագ աննը իւզէրինտէն վաղ իտիլէրէք, պաշընտա իսէ, քէզալիք այնի չիչէքլէր իլէ այնի եարրագլարտան վէ էլմասլարտան միւրէթթէպ պիր կիրլանտա պուլունմագտա իտի:

Գօնթէն Սարանըն կիւզէլլիկի էօյլէ պիր թարգտա պուլունմագտա իտի քի, մարքիզ տ'Արվիլին կիւզէլլիկի, օնա նիսպէթլէ տահա զիեատէ շայեանը թահսին ու թագտիր պիր հալ քէսպ իյլմէքտէ իտի:

Սարա օթուղ պէշ չաղլարընտա պուլունտուղու հալտէ, անճագ օթուղ չաղլարընտա տըր կիպի կէօրիւլմէքտէ քաթի: Խօտպինլիք պիւրուտէթիլլէ մէէլուֆ պուլունան վիճուտլէրտէ, թապիաթիլլէ զիեատէ սաղլալիլը պուլունա- կէլմէքտէ տիր, չիւնքի, պիւրուտէթ իլինմէ մուհաֆաղա իտիլմէքտէ օլան վիճուտլէր, քէնտի թագէլիլլէրինի, խալիլ վագըթլար սագլաեապիլմէքտէ տիրլէր:

Օլ եօլտա խօտպին առամլարըն եիւրեքլէրի թաշ կիպի բէք օլտուգլարընտան, պաշգա հիշ պիր տէրտ ու մէշագ-գաթտան միւթէէսսիր օլմաեըպ, անճագ իքի շէյտէն միւթէէսսիր օլուրլար, եանի պիրնճիսի քէնտի թէքէպպիւր-լէրինէ խալէլ կէթիրիճի օլան խուսուսլարտա, վէ իքինճիսի տախի հըրսը շան ու ազամէթլէրինաէ ալտանմըշ օլարագ մուվաֆֆագըյեէթ պուլամատըգլարընտա:

Սարանըն վիճուտճա տէրքեար օլան մէգքիւր հալի, պու սահիհլիքլէրի, քեամիլէն թաատիգ իյլէմէքտէ իտի:

Սարա էթինէ տօլու օլուպ, հէրնէ գատար պօեու մարքիգ տ'Արվիլտէն գըսսաճա իտի իճէ տէ, պիթթապի ճնտան զիեատէ վիճուտլուճա օլտուղունտան, վէ էհլի շէհվէթլէրէ մախսուս պիր տէ լէթաֆէթէ մալիքէ պուլունտուղունտան, իւզէրինտէ քէմալ մէրթէպէ պիր կէնճլիք բարլագլըղը տէրքեար պուլունմագտա իտի: Մէրգումէնին օլ սիեահ վէ աթէշի կէօղլէրինտէն, վէ ալտատըճը վէ եանըգ պագըշլարընտան միւթէէսսիր օլմամագլըգ, հէր ատամըն գուտրէթի տախիլինտէ տէյիլ իտի: Վէ գըրմըղը վէ տայիմա պիր թազէլիք հալինտէ պուլունան տօտագլարընտա (նիմ' եալանճըլըգլա մէէլուֆ օլտուգլարը հալտէ), պիր էսէրի սէպաթ ու մէթանէթ վէ շէհվէթբէրէսթի միւշահէտէ օլունմագտա իտի: Վէ մէրգումէ գարղա պուլունլու վէ պուրնու տէ լիքլէրի տէ կէօրիւնիւր սուրէթտէ օլուպ, վէ գուլադթօղլարը իլէ պօյնունտա իսէ, դայէթլէ ինճէ, բալլագ, վէ պէեալ տէրիսի ալթընտան, մաիճէ մաիճէ տամարլարը կէօրիւնմէքտէ իտիլէր:

Սարա սամանի բէնը հարէտէն պիր ֆիաթան կիյինմիշ օլտուղու կիպի, մէգքիւր ֆիսթանըն իւզէրինտէն տախի, եինէ մէգքիւր բէնքտէ իբէք պիր գումաշտան մամուլ պիր «թիւնիք» կէշիրմիշ իտի: Վէ պաշընա իսէ, պիր նէվի զիւմա ըիւտ կիպի բարլար սահիհ նէպաթ եաբրագլարընտան միւրէթթէպ սատէ կիւզէլ թաճ կէյինմիշ, վէ մէգքիւր թաճ տա, միւրէքքէպ կիպի սիեահ տաշլարը իլէ բէք կիւզէլ միւր

նապէս աւմը ղ վէ եարաշմը իտի : Սարանըն մէղքիւր
գընաֆէթինտէ տէրքեար օլան էսէրի վազար ու շիտէթ ,
զէմանը աթիգ սանէմլէրի հէյեթլէրինէ միւշտայի : օլարագ
մէրգումէնին հըրսը շանընա վէ թավըր միւթէքէ պիրանէ-
սինէ մութապըգ պուլունմագտա իտի :

Չօգ տտամլար վար տըրլար քի , քէնտի չէհրէ վէ սիմա-
լարընա ալտանարագ , մութլագ սուրէթտէ քէնտիլէրի , շու-
եա պու հալ վէ թապիաթա միւսթաիտ վէ միւզթէտիլ ատտ
վէ իթիգատ իթտիլլէրինտէն , քիմիսի քէնտի իւզէրինտէ
պիր ճէնկեալլէրիլի կէօրէրէք , ճէնկեալլէրիլի չըգըշմագտէ ,
քիմիսի շալիլիլի կէօրէրէք , շալիլիլի գալգըշմագտէ , քի-
միսի էհլի ֆէսատլըգ թասլաեարագ , միւֆսիտիլիլի իթմէք-
տէ , վէ պինապէրին , քիմիսի բօլթիլիգաեա , վէ քիմիսի վազ-
ճըլըղա , վէ քիմիսի տաիսի թաալիմու թէլգընէ չըգըշմագ-
տէ տիլլէր : Սարա տաիսի , պիւթիւն պիւթիւն հագգսըզ
տա օլմատըղը հալտէ , քէնտի իւզէրինտէ , պիր գրալիշա
թավըր ու հարէքէթ վէ գապիլիյեթի հիսս իթմիշ , վէ պու
իտտաա վէ իթիգատընտա սէպաթ ու մէթանէթ իւզրէ պու-
լունմուշ , վէ ֆիլվագըր տա , սիւտանաը պուլունան իթի-
եարէ պիր գատընըն իսթիլիւրաճը չըգարագ , քէնտի միւ-
րատ ու իտտաաը , նիմ մէրթէպէտէ հասըլ օլմուշ իտի :

Մատամ տ'Արվիլ իլէ Սարա , Բօտօլֆու , մէղքիւր գըշ
պաղչէսինտէն աշաղը ինմէքտէ իքէն կէօրմիւշ իտիլէր իսէ
տէ , մէրգումէլէր քէնտի պուլունտուղու թարաֆա աօղրու
կիթմէքտէ օլտուգլարը հալտէ , քէնտիսի տէ , պիր կէչիտի
տէօնմէք իւզրէ պուլունտուղունտան , կէօրմէմէղլիլի վուր-
մուշ իտի :

— Երէնս , սէֆիր պէյին մատամըյլա գօնուշմագլըղա օլ
գատար տալմըշտըր քի , — տէտի մատամ տ'Արվիլ Սարա-
եալ յայիլէ տիգգաթ իտիպ տէ կէօրէմէմիւշ տիր . . :

— Էջլէ զանն իթմէյինիլ , աղիլէմ Բէմանս (մատամ
տ'Արվիլին իսմի տիր) , — տէյի ճէվապ վիրտի մատամ տ'Ար-

վիլ իլէ բէք սըգը սուրէթտէ տօսթիւզ իւզրէ պուլուն , մագտա օլան Սարա , — սիզին զանն ու իթիգատընըզըն պիւթիւն պիւթիւն մուղայիրի օլարագ , բրէնս պիզի բէք ալէա կէօրիւշտիւր , լաքին , պէնտէն գօրգտուղունտան . . չիւնքի մէրգում , հալէա քէնտի տարղընըզընտա իսրար ու իգտամ իյլէմէքտէ տիր :

— Տօղրուսու , պէն տախի , մէրգումուն , սիզտէն ուզագ գաչընմագ իսթէմէսինին սէպէպինի պիր տիւրլիւ ննլաեամամըմտըր . չօգ տէֆա քէնտիսինէ , մէգքիւր ղարայիպ նէվինտէն օլան մուղիր ինատընըզընտան , վէ սիզին կիպի էսկի պիր տօսթու հագգընտա , պու եօլտա պիր մուամէլէտէ պուլունմասընըն ասլա ճայիզ օլամաեաճաղընտան տօլաեը սիթէմէր իյլէմիշիմտիր . . հալպու քի մէրգումտա պունա գարչըրգ օլարագ , — « Պիզ գօնթէն » Սարա իլէ ատուշի էքպէրէրիզ , պէն մէրգումէ իլէ ասլա կէօրիւշիւպ գօնուշմամագլըղա եէմին իթմիշիմտիր . իմտի , էօյլէ պիր սէվիմի ի ճանըն իւնս ու իւնսիյեթիւտէն ուզագ պուլունմագլըղըմ իչին , մէգքիւր ահտը մուգատտէսիմին իճրասընտա , սէպաթ ու մէթանէթ իւզրէ պուլունմագլըղըմ վաղիֆէտէն տիր » տէմիշտիր : Վէլհասըլ , աղիզէմ Սարա , մէրգումուն պու ճէվապը պանա հէր նէ գատար աճայիպ կէօրիւնմիւշ իսէ տէ , իսքեաթ օլարագ սիւքիութ իթմէքիկէ մէճպուր օլմուշումտուր (*) :

— Սիզէ գալիէն սէօյլէրիմքի , պու էսէֆէնկիզ չիգագ ու պիւրուտէթ , նիմմէրթէպէ լաթիֆէտէն վէ նիմմէրթէպէ տախի ճիտտի պիր էֆքեարտան նէշէթ իթմիշ տիր , վէ ասըլ էսասընտա իսէ , խէթա վէ թագսիրաթա տայիր հիչ պիր շէյ

(*) Բօտօլի իլէ Սարա պէյնինտէ հասըլ օլան աշգ ու սէվտա իլէ , մէգքիւր աշգ ու սէվտաէն զուհուր իտէն վագապար իւզէրինտէն զաթէն օն եէտի վէ օն սէքիզ սէնէ կէչմիշ օլտուղունտան , հէր քէմ մէգքիւր վագապարը քեամիլէն ունութմուշ օլտուգտան պաշգա , հէր քէստէն կիզի գալմասընա չալըմագլըզ տախի , կէրէք Բօտօլֆուն վէ կէրէք Սարանըն իչինէ եաբամագտա պուլունմուշտուր :

պուլունմատըղընտան, կերչի շայեանը էհէմմիյեէթ պիր շէյ տէյիլ իսէ տէ, իչին իչինտէ, դալպ ու մէնֆաաթընա թօդու- նուր պաշգա պիրիսի պուլունմասընա մէպնի, շիմտիյէ գա- տար, մէգքիւր սըրը սիզէ աչմագ իսթէմէեէրէք մէսթուր «ագլամըչըմտըր . . . ծագաթ, էլմաս չօճուղում, նէ՝ օլմագ- տասընը, սուրէթի զահիրէնիղտէն անլաշըլտըղընա կէօրէ, ֆիքըինիղտէն պաշգա պիր շէյ իլէ մէշուլ պուլունմագաէ օլմալըպընը :

— Խայր, պիր շէյիմ եօգ տուր . . . ճիւղիճէ էվվէլ կալ- րիտէ հիւքմ իթմէքտէ պուլունման սըճագլըգտան շիմտի ի- սէ պիրտէն պիրէ սօուզա չըգտըղըմտան, պիր ազ պաշըմ ազըրմագ տա տըր . . . ազաճըգ շուրաճըգտա օթուրալըմ . . . ումարըմ քի . . . շիմտի կէչէր :

— Հագգընըզ վար տըր . թամամ, իչթէ շու գարանլըգ պիր պուճագ բէք միւնասիպ տիր, օրատա հէմ բէք ալէա րահաթ իտէպիրիսինիզ, վէ հէմտէ, իչերուտէ սիզի կէօ- րէմէտիքլէրինտէն տօլաեը էսէֆ իտիպ կիւճէնմէքտէ օլան- լարտան ազատէ գալապիրիսինիզ . . տէտի Սարա հէմ կիւ- լիւմսէեէրէք, վէ հէմտէ մէգքիւր լուղէթլէրի պիրազ գուվ- վէթլիճէ թէլաֆիուզ իտէրէք :

Մէրգումէլէրին իքիսի տախի, մահէլլի մէզպուրտէ պու- լունման պիր գանաբէ իւզէրինէ օթուրտուլար :

— Աղիզէմ Գլէմանս, մէէմուլ իտէրիմ քի, աչըգտան քիմսէնին իսմինի վիրմէքսիղին, եալընըզ գաբալը սուրէթտէ օլարագ, սիզի կէօրէմէտիքլէրի էճիլտէն էսէֆ էպէլ վէ կէ- ճէնէր տիմէքլէ իգթիֆա իյլէտիկիմտէն տօլաեը մէմուլն օլմուշսուկուգտուր, էջլէ տէյլլմի :

Պու լագըրտը իւզէրինէ, մատամ ա'Արվիլին եիւզլէրի ճիւղիճէ գըղարտըլար . մէրգումէ պաշնը էյտի, վէ հիչ պիր ճէվապ պիլէ վիրմէտի .

— Նէ՝ գատար ինսաֆսըզսընըզ, տէտի մէրգումէեէ Սա- րա տօսթանէ սգըլէթտէ պիր սիթէմ իպրապլլէ . մէկէրչի պանա էմիյեէթինիզ եօգ մու տուր, ա' չօճուղում, վէ չօ-

ճուղում , տէտիկիմէ տէ կիւճէնմէմէլիսինիզ , զիրա , պէն սիննճէ սիզտէն չօգ իլէրուտէ պուլունտուղումտան , մէզ-
քիւր սըֆաթը վիրմէքլիկէ մէէզուն սաեըլսամ ճայիզ տիր :

—Պէնիմմի սիզէ էմնիյեէթիմ օլմաեաճագ տըր , Ալլա՛հ իթմէսին , —տէտի մատամ տ'Արվիլ էլէմնաք պիր սէօյլէ-
յիշ իլէ , —մէկէրչի , պիզ պաթ քէնտիմտէն պիլէ սէթր իթ-
մէք իսթէտիկիմ էսրարըմա սիզի վագըֆ իթմիշ տէյիլմի
եիմ :

—Չօգ իյի , իմտի , էօյլէ օլտուգտա , նէտէն նէշէթ իթ-
մէքտէ տիր պու մահզունիյեէթինիզ . . . հայտէ պիրազ տա
սիզինքինին հագգընտա դօնուշալըմ . հայտէյինիզ , սէօյլէ-
յինիզ , միւրատընըզ նէ տիր , մէկէրչի պիշարէեի էօմիւնէ
գաստ իթմէքլիք տէրէճէսինտէ իւմիտ քէսիքլիկինէ պրագ-
մագլըղա շալըճագ իչին պիր եէմի՛նմի իթմիշսինիզ տիր :

—Ա՛հ , նէ սէօյլէեօրսունուզ , —տէյի պաղըրտը մատամ
տ'Արվիլ , տիւշարը հէյպէթ օլարագ :

—Ձէվալը չօճուղում , սիզ հալէա մէրգումու պիր իյի
անլաեամամըշսընըղ տըր , մէրգում էօյլէ պիր շէտիտ տույ-
ղուեա վէ էօյլէ տէ պիր կիզլի ճէսարէթէ մալիք պուլուն-
մագտա տըր քի , քէնտի ճանընա գասա իթմէքլիք պիլէ ,
նէզտինտէ պիւյիւք պիր շէյ սաեըլմագտա տէյիլտիր . վէ
մէրգում , միւտտէթի էօմիւնտէ , օլմէրթէպէ պէտպախթ-
լըզլարա թէսատիւֆ իթմիշ տիր քի . . . վէ հաթթա , զանն
իտէրսին քի , պիր թարաֆտան տա սիզ , մէրգումուն տէրտ
ու էլէմինի արթըրարագ իշքէնճէլէր վիրմէքլէ սէֆա՛ տույ-
մագտասընըղ :

—Մէկէրչի պէնիմ հագգըմտա էօյլէ պիր շէյ տիւշիւն-
մէքլիկէ , վիճտանընըղ միւսաատէ իթմէքտէ մի տիր , մէ-
կէրչի պէնտէն օլմէրթէպէ պիր զալըմըզ մէէմուլ իտէ-
պիլիւմիսինիզ , ամա՛ն եա թէպսիմ , պագընըզ պիր քէրրէ ,
նէլէ՛ր տիւշիւնմէքտէսինիզ :

—Իհթիմալ տիր քի , սիզ , գաստի օլարագ , էօյլէ պիր
նիյեէթէ խըտմէթ իթմէքտէ տէյիլինիզ , լաքին , չի՛ չարէ
Բ.—23

քի, զաթէն իշ օլ հալտէ պուլունմագտա տըր . . . օ՛ֆ, հա-
յը՛ֆ քի սիզ, էօյլէ խայլի վագըթլար տէրտ ու միհնէթլէ-
րէ վէ պէտպախթըզլարա ուղըտեան զէվալլըլարըն, նէ,
մէրթէպէ չարուզ միւթէէսսիր օլտուզլարընը պիլմէքտէ
տէյիլսինիզ. տահա չիմտի, զէվալլընըն կէօզլէրինտէն ա-
շազը, ինճու թանէսի կիպի եաշլար ագտըղընը, քէնտի կէօզ-
լէրիմ իլէ կէօրտիւմ:

— Սահիհ մի սէօյլէեօրսունուզ:

— Շիւբհէսիհ. . . վէ հաթթա, էօյլէ պիր թէնհա մա-
հէլտէ տէ օլմաերպ, իլլա թա պալօ օրթասընտա օլտուղու
հալտէ, վէ հաթթա, հէր քէսին կէօրիւպ տէ իւզէրինէ կիւ-
լէճէկի թէհլիքէսի տէ տէրքեար պուլունտուղու թագտիր-
տէ, քէնտի տէրտի տէրունինէ թէհամմիւլ կէթիրէմէտի-
կինտէն, կէօզլէրի աօլարագ, աղլամագլըղա մէճպուր օլ-
մուշ տուր. վէ սիզ տէ տիւշիւնէպիլիրսինիզ քի, պու մէր-
թէպէ քէտէրի ազիմ, պաշգա պիր շէյտէն նէշէթ իթմէ-
երպ, անճագ, աթէշի մուհապպէթին քէսրէթինտէն նէ-
շէթ իտէպիլիր . . . վէ ալէլիսուսուս, պէօյլէ քէնտինին ալէմ
նէզտինտէ օլտուղունու պիլէ ունուտարագ կէօզ եաշլարը
տէօքմէքլիկինտէն, արթըզ մէրգուսուն հալինի թէֆէքիւր
իտէպիլիրսինիզ. . .

— Ամա՛ն, ըէճա իտէրիմ, պրագընըզ պու լագըրտընը,
— տէտի մատամ տ'Արվիլ բիւր քէտէր պիր սէօյլէյիշ իլէ,
— զիրա, աշուրի մէրթէպէ ֆէնա՛ օլմագտաերմ. . . իսթէ-
նիլէրէք վէ քէմալի հալալէթ իւզըն չէքիլէն տէրտ ու էլէ-
մին, նէ՛ պիւլիւք պիր շէյ օլմասընը, պէն բէք ալէա պիւ-
մէքտէյիմ . . . հայֆա՛ քի, պէնիմ սէպէպի խարապիյե-
թիմ օլան շէյ տէ, մահզա քէնտի գալպիմտէ հիսս իտէկէլ-
մէքտէ պուլունտուղում էսէրի լութֆ ու մէրհամէթ օլմագ-
տա տըր . . . — տիեէրէք իլալէյի մէգալ իթտի մէրգումէ,
իսթիեարը քէնտի էլինտէ օլմատըլը հալտէ:

Սարա, մէրգումէնին սօնրաքի սէօյլէտիկինին, կիւեա
մաէլինին ֆարզընտա օլմաեարագ, քէլամէ աղազ պիրլէ,

—Ա՛, նե՛ գատար միւսալաղալը պիր լագըրոր տըր իթ-
տիկինիդ... օլ մերթէպէ սայդըլը, ինթիրաղը, վէ սըրր
սագլանըճը պիր առէմ իլէ, պիրաղ ճիւլէքեարըղա չըգըշ-
մը, օլմանըղտան տօլաեը, մէկէրչի քէնտինիզի, տիւշաը
խարապիյեթմի օլմուշ սայմագտասընըզ, մէրգուտա օլ
րոտտտէտէ սայղը վէ էմրի պասիրէթէ ըրայէթ վէ տիգգաթ
վար աըր քի, պէլքի ճիւզի պիր շիւբնէ վիրէրէք բահաթը-
նը պօղմուշ օլուր խէվֆինէ մէպնի, գօճանըզ իլէ կէօրիւշիւպ
գօնուշմագտան պիլէ իճթինապ իյլէմէքտէ տիր: Մէկէրչի
Շարլ Րօպէր(*) նամուս ու իթիպարընը թանըեըզ վիգալէ-
սինէ չալըշան, վէ նէզաքէթի գալպիյեէնէ մալիք պուլունան
պիր զաթ տէյիլմի տիր: Վէ պէնիմ, մէրգուտուն պու մէր-
թէպէ կէրմիյեէթ իւզըն զայրէթինի չէքմէքիկիմտէ, պաշ-
գա պիր շէյէ մէպնի օլմաեըզ, իլլա, նէֆսի քէնտի խա-
նէմտէ կէօրիւպ թանըմըշ օլմանըղտան նէշէթ իյլէմէքտէ
տիր. վէ սիզին հագգընըղտա իսէ, նէ գատար աշգ ու ա-
լագայի տէրուն իզհար իթմէքտէ իսէ, այնի տէրէճէտէ տա-
խի իզհարը հիւրմէթ վէ ըրայէթ իյլէմէքտէ տիր...:

—Պէն գաթան մէրգուտուն խասայիսի նէճիպէսի ալէյ-
հինտէ իպրաղը իշթիպահ իյլէմէմիշիմտիր. վէ սիզ տէ հէր
վագըթ, հագգընտա սէնալէր օգուտուշտունուզ աուր...
Փագաթ, սիզ տէ պիլիրտինիզ քի, պէնիմ մէրգուտ հագ-
գընտա տէրքեար օլան մէյլ ու մուհապպէթիմ, պաշըճա
սիզտէն նագլիյեէթլէրինի իշիթտիկիմ տէրտ ու միհնէթ վէ
մէշագգաթլարընտան նէշէթ իթմէքտէ տիր:

—Վէ մէկէրչի մէրգուտուն, ֆիլվագը շայեանը շէֆգաթ

(*) Պու Շարլ Րօպէր տէնիլէն, Րօտօլֆուն կիթտիկի թամբլ սօ-
գաղընտաքի գաբուճու Մ. Իբրէնին խանէսինտէքի գօմանտան տէ-
նիլէն առամ տըր քի, մէրգուտ մատամ տ'Արվիլէ ալագա իթմիշ օ-
լուպ, վէ պու ալագաեա տաթի, հասէտ վէ խիեանէթինտէն նաշի,
եանի զէվալը գատընը չուգուրա տիւշիւրմէք նիյեէթի ֆասիտէտիյ-
լէ, Սարա տէնիլէն մէլունէ գատըն սէպէպ օլուպ չալըշմըշ, վէ միւ-
րաորնա տա իրմիշ տիր. նասըլ քի իլէրուտէ անլաշըլաճագ տըր:

վէ մէյլ ու մուհապպէթ օլմասընա , սիդին տախի դալպինիզ չէհատէթ իթմէքտէ տէյիլմի տիր . վէ պունտան տա դաթինաղար , մէկերչի էօյլէ պիր շայեանը թէհայեիւր սիմա վէ տիլդէրլիկէ մալիք պուլունան պիր ատէմտէ , ֆէնա պիր գալպ պուլունմասը իհթիմալտէն օլապիլիւրմի , մէսէլի մէշհուր տուր , մէկերչի ինսանըն եիւղիւ , քէնտի եիւրէկինին այնասը տէկիլմի տիր : Հէլէ օլ սէրվի պօեուհու վէ տիլպէր պէլինի կէօրտիւքճէ , աթիպ գահրամանլըդ տէվրի տիլա . վէրլէրի խաթըրմա կէլմէքտէ տիրլէր : Մէրգուհու պիր քէրլէ էլպիսէյի ըհսմիյեհսիյլէ կէօրաիւկիւմտէ , տօղրուսու , հաստէն զիեատէ հայրան օլտում , արթըգ ճնտան տա զիեատէ տիլպէր պիր հալ ու հէյեթ օլամազ իտի : Խիւտապիմ , էկէր պու ալէմտէ , քիպարլըդ վէ զատէկեանլըդ տէնիլէն էվսաֆ ու մէրաթիպին իթասը զըմնընտա , ինսանըն էհիլիյեթ ու լիեադաթընա , վէ քէզալիք հիւանիւ ճէմալինէ պագըլմագլըդ լազըմ կէլսէ իտի , օլ վագըթ մէրդումուն իամինէ , էօյլէ սատէճէ մօնսիէօ Շարլ Բօպէր չադըլմանըպիլլա եա «տիւգ» վէ եախօտ «բէր» իւնվանը վիրիլէճէկինտէ շիւբհէ եօգ իտի . վէ ֆիլվագը մէրգում տախի , մէկերչի , ծրանսանըն էն մուազզամ զաթլարընտան պիրինին եէրինէ կէլէմէզմի իտի , վէ շայեանը թահսին սուրէթտէ տէ աթվար ու ահքեամ սաթամագըմ իտի :

— Լաքին , մատամ , սիդ տէ պիլիրսինիզ քի , պէն զաթէն , էօյլէ չօղլուգ տօղուշտան քիպար օլմագլըդ իտտատսընա իթիպար իտիպ վէ էհէմմիյեթ վիրէնլէքտէն տէյիլիմ . վէ հաթթա , պիղզաթ քէնտինիզ , պազը քէրլէ պանս , ճիւմ հուրիյեթ թարաֆտարըն տէյէրէք սիթէմլէր իթմէքտէ տէյիլմիսինիզ , — տէտի մատամ տ'Արմիլ թէպէսսիւմ իտէրէք :

— Վագաա էօյլէ տիր , պէն տախի տայիմա սիդին էֆքեարընըզտա պուլունմուշումտուր . Մ . Շարլ Բօպէր քէնտուլի սէվտիրմէրիլին , էօյլէ պիր թագըմ իւնվանա վէրիւթպէեէ միւհթաճ պուլունմագտա տէյիլտիր . վէ պունտան

տա գաթինազար, օնէ՛ մէրթէպէ տիրայէթ ու զէքեալէթ,
վէ նէ՛ գատար կիւզէլ պիր սէս. օլ քէնտի քէնտիմիզէ պի-
րէր սապահ գօնսէրի իծրա իթտիկիմիզտէ, տէրխաթըր իթ-
մէքտէ միսինիզ, նէ՛ գատար կիւզէլ օգուճագտա, վէ պի-
զիմ սէսիմիզէ վէ օգուեռչուճուղա տա, նէ՛ գատար եար-
տըմ իտիպ վէ ընջադ վիրմէքտէ իտի: Իլլա օլ տահա իլք
տէֆա սիզին իլէ պիրլիքտէ օգուտուղունտա, քէնտի «տուծ»
սունա նէ՛ գատար թէէսսիր վիրմէքտէ վէ նէ՛ գատար պիւ-
շիւք պիր տույղու իլէ օգուճագտա իտի. . . :

— Պագսանաեընը, ըէճա իտէրիմ սիզէ, — տէտի մա-
տամ տ'Արվիլ, խայլիճէ սիւքիւթ իւզրէ տուրտուգտան սօն-
րա, — թէպտիլի միւքեալէմէ իտէրէք, պիր աղտա պաշգա
լագըրտը իտէրիմ:

— Նի՞չին:

— Չիւնքի, մէրգուճուն իւմիտ քէսիքլիկինէ տայիր սէօյ-
լէտիքլէրինիզ խաթրումա կէլտիքճէ, աշուրի մէրթէպէ պա-
տի մահզունիյեթիմ օլմագտա տըրլար:

— Հագըգաթէն սէօյլէրիմ քի, օլ մէրթէպէ տույղուլու
օլան ատամլարըն, տէրտ ու էլէմին նիհայէթ տէրէճէթինէ
վաաղ օլտուգլարընտա, կէօզլէրինէ արթըգ հիչ պիր շէյ
կէօրիւնմէեէքէք, քէնտի թաթլը ճանլարընա տախի գըեա-
ճագլարընտա շիւբհէ ճայիզ տէկիլտիր. . . :

— Մ'ֆ, ամա՛ն, ըէճա իտէրիմ, սո՛ւս օլունուզ, սո՛ւս
օլունուզ, — տէնի մատամ տ'Արվիլ Սարանըն լագըրտըսը-
նը քէսէրէք, — զաթէն օլ սէօյլէտիկինիզ ֆէնալըգ, ֆէնիմ
տախի ֆիքրիմտէն կէլտիկինտէն, գօրգուպ շիւքհէ իթմէք-
տէ իտիմ. . . :

Պատէհու, մէրգումէ մարքիզ, խայլիճէ վագըթ սիւքիւթ
իւզրէ տուրտուգտան սօնրա, քէլամէ աղաղ պիրլէ,

— Թէքիարէն սէօյլէրիմ սիզէ, պիր աղտա պաշգա լա-
գըրտը իտէրիմ. . . պիր աղտա օլ սիզին ատույի էքպէրի-
նիզ օլան Բօտօլֆ հագգընտա գօնուշալըմ, — տէտի մէր-
գումէ սախթէ պիր կիւլիւշ իլէ, — պէն խայլի վագըթ վար-

տրր . քի , մէրգուսնու կէօրմէմիշիմտիր . պիլըրմիսինիզ , մէր-
գուսն հէր նէ գատար , սայքի պիր գրաւ հալինտէ իսէ տէ ,
պու ճիւմլէ իլէ տախի , տայիմա լէթաֆէթի տէ պէր քէմալ
պիր հալտէ պուլունմագտա տըր . վէ պէն տէ հէր նէ գա-
տար ճիւմհուրիյեթ գաֆալը իսէմտէ , տօղրուսու , եինէ
մէրգուսնու թահսին իթմէքտէեիմ , չիւնքի , օլ մէրթէպէ սէ-
վիմլի ատամ , բէք ազ կէօրէպիլմէքտէյիմ :

Սարա մէրգուսնին պու լադըրտըլարը իւզէրինէ , կիզ-
լիճէ պիր մէրազ , վէ ղարազ , վէ չիւբհէ իւզրէ եիւզիւնէ
պադտըգտան սօնրա , կիւլէրէք քէլամէ աղազ պիրլէ ,

— Ազիզէմ Գլէմանս , էկէր տօղրուսունու իսթէր իսէ-
նիզ , բէք թէլէվիւն միղաճսընըզ , զիրա , մէրգուսն բրէսս
(Րօտօլֆ) հագգընտա , տայիմա պիր պիրինէ միւպային տույ-
ղուլար իզհար իթմէքտէսինիզ , շէյլէ քի , պիր թարաֆտան
ալէյհինտէ էսէրի նէֆրէթ կէօսթէրտիկինիզ հալտէ , տի-
կէր թարաֆտան տախի , էսէրլի հայրէթ կէօսթէրմէքտէսի-
նիզ , նասըլ քի , պունտան չէնտ մահ մուգատտէմ , մէր-
գուսն ֆարիսէ կէլտիկինտէ , լադըրտը պէյնիիդտէ գալսըն ,
վէ սիզ տէ պիլիրսինիզ եա , օլ գատար պէկէնիպ հայրան
օլմուշ վէ կէօնիւլ վիրմիշ իտինիզ քի . . . ատէթա խապ ու
րահաթընըզը ղայպ իտէրսինիզ տէյի գօրգմագտա իտիմ
. . . — տէտի :

— Էվլէթ , սիզին սայ ու հիմմէթինիլլէ , — տէտի մատամ
տ'Արվիլ կիւլիւմնէեթէք , — պէնիմ մէզքիւր թէհայեիւ-
րիւմչօգ վագըթ տէվամ իտէմէեթէք թէպտիլ օլմուշտուր ,
չիւնքի , քէնտի ատույի էքպէրլիկինիզի օլ մէրթէպէ իճրա
իթտինիզ , վէ մէրգուսն հագգընտա տա էյլլէ շէյլէր մէյ-
տանէ չըգարարադ նագլ իյլէտինիզ քի . . . Էվլէթ , պէն քէն-
տիմտէ իգրար իտէրիմ քի , սիզին խապ ու րահաթըմը պանա
ղայպ իթտիրէճէք տիր տէյի գօրգուպ չիւբհէ իթտիկինիզ
օլ ալագայի տէրունիյեթմ , պիր սիւրուտէթի քեամիլէեթ
թահվիլ օլտու . ֆագաթ հէլէ պէրէքէթ վիրսին քի , ատուի
էքպէրինիզ , րահաթը գալպիյեթմի իսլալ իթմէքլիկի , տալա

խաթըրնտան կէջիրմէտիկինտէն, զաթէն գօճամ իլէ բէք
սըգ վէ բէք տէ նէտիմանէ սուրէթտէ կէօրիւշմէքտէ իբէն,
սիզին բրէնս հազգընտա մէյտանէ կէթիրտիկինիզ հիքեա-
եէլէրտէն ճիւզիճէ էվվէլ, հէր նասըլ իտէ, պանա պա-
տիի իֆթիխարըմ օլարագ վիզիթա վիրմէքլիքտէն, սայքի
պիւթիւն պիւթիւն սարֆը նազար իյլէմէկէ պաշամըշ տըր:

— Իյի տէտինիզ, օ տէյիլ էմմա, գօճանըզ տա պու կի-
ճէ պուրատամը տըր, — տէտի Սարա:

— Խայր, պու կիճէ էվտէն տիշարը չըգմագ իսթէմէտի,
— տէյի ճէվապ վիրտի մատամ տ'Արվիլ շէօյլէ պիր ալթ-
իւսթ օլարագ:

— Ձանն իտէրիմ քի, եավաշ եավաշ պէօյլէ ճէմիյէթ-
լէրտէ հազըր պուլունմագլըգտան չէքլիմէքտէ տիր, էօյլէ
տէյիլ մի:

— Էվվէթ . . . պազը քէրրէ էվտէ գալմագլըղը տահա
զիեատէ թէրճիհ իյլէմէքտէ տիր:

Մատամ տ'Արվիլ պու ճէվապլարը վիրտիկի վագըթտա,
իյիտէն սըգըլմագտէ օլուպ, վէ Սարա տա ֆէհմինէ վար-
մագտա պուլունտուղունտան սիւալլէրինէ տէվամ պիրլէ,

— Սօն տէֆա մէրգումու կէօրտիւկիւմտէ, հէր վա-
գըթքի հալինտէ կէօրմէյիպ, իլլա բէք սօլկուն պիր հալտէ
կէօրմիւշիւմտիր, աճապա էօյլէմի տիր:

— Էվվէթ . . . պիրազ նամիզաճըլըղը վար իտի . . .

— Պագսանաեընըզ, ազիզէմ Դլէմանս, պիր ազաճըզ
աչըզ վէ սէրպէսթճէ սէօյլէմէքլիկիմի իսթէրմիսինիզ:

— Պուեուրունուզ, սէօյլէյինիզ, ըէճա իտէրիմ . . .

— Հէր նէ վագըթ գօճանըզ հազգընտա պիր լագըրտը
աչըլըր իտէ, չօգ քէրրէ իւզէրինիզտէ աճալիպ սուրէթտէ
պիր էսէրի իզլթիրապ հասըլ օլմագտատըր, աճապա պու
նէտէն նէչէթ իթմէքտէտիր:

— Քիմն, պէնիմմի . . . նէ գատար տէլիճէ պիր լա-
գըրտը տըր պու:

— Պազը քէրրէ, մէրգումուն սէօհպէթի կէշտիկինտէ,

քենտինիզէ ըստուղու հալտէ, լէհճէնիզտէ աճայիպ
պիր հալ զուհուրա կէլմէքտէ տիր . . . ալիմ Ալլահ պէօյլէ,
նա'սըլ անլառանըմ սիլէ պիլմէմ. . . վէ Սարա, Գլէման-
սըն թա գալպինին օրթասընը կէօրմէք, եանի հէր պիր տույ-
ղու վէ էսրարընա վագըֆ օլմագ նիյնէթիլլէ, գուվլէթլի
գուվլէթլի թէլաֆֆուղ իտէրէք, շու աթիտէքի քէլաֆա-
րը սէօյլէտի, «էվլէթ, լէհճէնիզտէ գօրգու էսէրի իլէ գա-
րըչըգ օլտուղու թագաիրտէ, պիր նէվի էսէրի իսթիքրահ
հասըլ օլմագտա տըր . . .

Ատամ տ'Արվիլ հէր նէ գատար, Սարանըն տիգգաթ-
լը պագըչլարընը պօշա չըգարարագ, սուրէթի զահիրէսին-
տէն հիչ պիր շէյ չագտըրմամագլըղա շալըշտը իսէ տէ, պու
ճիւմէ իլէ տախի, Սարա, մէրգուլմէնին իւղէրինտէ, բէք
խաֆիֆ, վէ սայքի ֆարգ օլունմաղ ըստտէլէրտէ պիր տիթ-
րէյիլ վուգու պուլտուղունու, վէ պինաէն ալէյհ, ալթ տօ-
տաղընըն օյնատըղընը կէօրիւպ ֆարգընա վարար,

Ֆագաթ, գօնթէս Սարա քէնտի թէֆթիշճիլիկինտէ վէ
վուգուֆճուշուղունտա, հատտի իթիտալի պիւթիւն պիւ-
թիւն թէճավուղ իթմէք, վէ ալէվսուսուգ քէնտի տօսթու-
նուն էմնիյնէթինէ պիր շիւքհէ վիրմէք իսթէմէտիկինտէն,
մէրգուլմէնին ֆիքրինի պաշգա պիր թարաֆա չէվիրմէք նիյ-
նէթիլլէ, ալէթթաճիլլագըրտըսընա պաշգա պիր բէնք վի-
րէրէք,

Վիվլէթ, գօրգու իլէ գարըչըգ պիր էսէրի իսթիքրահ
իպրաղ իթմէքտէսինիզ, վէ օ եօլտա պիր նէֆրէթէ սէպէ-
պիյնէթ վիրէն խուսուս աա, ալէսսէվիյէ, էքքէքլէր թա-
րաֆընտան զուհուրա կէլմէքտէ օլան գապա վէ թէրպի-
տիզճէ պիր գըսկանճըլգ օլմագտա տըր . . .

Սարանըն պու սէօյլէյիլի իւղէրինէ, մատամ տ'Արվիլին
տօտաղընտա արըղ օլան խաֆիֆ պիր տիթրէյիլ քէսիլէ-
րէք, պիւյիւք պիր եիւք պլթընտան գուրթուլմուշ տուր
կիպի, իւղէրինտէ պիր ըահաթըլգ էսէրի հաթըլ օլտուղուն-
տան, մէրգուլմէնէ ճէվապէն,

սին սէօյլէտիկինի թէքէրրիւր իթմէքտէյիմ. հաթթա, պէյն
էլ խալլ թէվաթուր պուլտուղունա նէզարէն, օլ պիր վա-
զըթ թէքմիլ փարիս է հալիսինին նազարը արդգաթ ընը քէն-
տի իւզէրինէ ճէլլ իթմիշ օլան, վէ սիւս վէ տարաթ ճի-
հէթինճէ, ատէթա պիր մօտէլ մագամընտա պուլունան Մ.
տը Սէն-Րէմի իշին, հէր նէ գատար, հէնուզ քէնտի իսրա-
ֆընճա պիւյիւք պիր թէնէզզիւլ ֆարզը կէօրիւլմէքտէ տէ-
յիլ իսէ տէ, սայթի խարապ օլմուշ պիթմիշ տիր տէնիլմէք-
տէ տիր. լաքին, պու ճիւմիէ իլէ տախի, պէլքիտէ մէրգու-
մուն վազիֆէսինտէն խարիճ սաւըլաճագ տըր, չիւնքի, մա-
տամ տը Լիւսնէյտէ իսթէտիկի գատար բարա վար տըր,
մէրգումէ բէք ղէնկին տիր...

—Ա՛, նէ՛ գատար ֆէնա սէօյլէմէքտէսինիզ...

—Թէքրարէն սէօյլէրիմ քի, պէն անճագ հէր քէսին լի-
սանընտա կէզմէքտէ օլանը թէքէրրիւր իյլէմէքտէյիմ...
Ա՛, աման Ալլահ, մէրգում տիւզ պիզի կէօրտիւ, իշթէ, իշ-
թէ, պիզէ տօղրու կէլմէքտէ տիր. չի՛ չարէ, պիր պէլա տըր
չէքմէլիյիզ, վէ պիր պաշ աղըրտը տըր տիյնէմէլիյիզ. պէն էօմ-
րիւմտէ մէրգում գատար ինսանա սըզլէթ վէ օսանճ վիրի-
ճի հիշ պիր պտէմէ թէսատիւֆ իթմէմիշիմ տիր. բէք ֆէ-
նա արգատաշլըղը վար տըր, օլ գատար պուտալաճա հալ
ու հարէքէթլէր եաբար, վէ օլ գատար պաղըրըր չաղըրըր
վէ եիւքսէք եիւքսէք կիւլէր քի, ատամըն իւզէրինէ եա պիր
պայլընլըզ կէլմէքտէ, վէ եախօտ գաֆապը չիշմէքտէ տիր.
վէ պունլարտան տա ֆաղլա օլարագ, բէք ֆէնա պիր թա-
պիաթը տահա վար տըր, չէօյլէ քի, կիւեա պիր մարիֆէթ
իճրա իտիեօր վէ շագա եաբըեօր կիպի, բասթ կէթիթիկի
չէյէ թօղանըր, օյնար, գըրար, տէօքէր, վէ պունլարտան
տա քէյֆ տուեար. իմտի, էկէր գօգուլու սու չիշէնիզ ի-
լէ եէլքազէնիզին պիր պէլաեա ուղրամամաընը իսթէր ի-
սէնիզ, սագընըպ պրագմամալըսընըզ, —տէտի Սարա:

Տիւզ տը Լիւսնէյ, ֆրանսանըն նամտար ֆամիլեալա-
րընտան պուլունտուղու հալտէ, հէմ կէնճ օլուպ վէ հէմտէ

բէք եագընդգարզ տէկիլ իտի իսէ տէ, հատտէն զիեատէ ու-
զուն վէ իրի օլան պուրնու, լէհէսինէ զիեատէսիլլէ պիր
չիրքինլիք վիրմէքտէ իտի: Մէրգում զանէթլէ եարամազ վէ
հիչ բահաթ տուրմազ պիր թապիաթտէ օլտուգտան պաշ-
գա, օլ եիւքսէք եիւքսէք սէօյլէ յիշէրի, վէ արսըզ արսըզ
կիւլիւշէրիլլէ օրթալըզ վէլվէլէեէ վիրմէքտէ օլտուզու կի-
պի, բէնտի վաճիպ իւլ իսթիքրահ լագըրտըլարը, պօշպօ-
ղազըզլարը, վէ թէքիֆսիզէ, վէ էտէպսիզէ թավը ու
հարէքէթլէրի, վէ շագալարը վէ լէթաֆէթլէրի, աշուրի մէր-
թէպէ հէր քէսին նէֆրէթինի մուճիպ օլարագ, էօյլէ պիր
ատէմին, փարթս կիպի պիր մէտէնիյեթ մէրքէզինտէ, վէ
էն եիւքսէք վէ էն զիեատէ միւշէրրէֆ ճէմիյեթլէրտէ տա-
խիլ պիրլէ գապուլիյեթ պուքսպիլմէսինէ, վէ հաթթա,
գապուլիյեթ պուլտուգտան տա պաշգա, չօգ տէֆա իսթի-
մալ վէ իճրասընա ճիւրաթ իյլէտիկի կէրէք լիսանճա վէ կէ-
րէք ֆիլլ ու հարէքէթ ճէ պէտլիքլէրէ, սագըլիլիքլէրէ, թէր-
պիյէսիլիքլէրէ վէ չարգընըզլարա, ատէթա պիր ատէթ
հիւքմիւնտէ օլարագ կէօզ եումուլուպ վէ միւսաատէ իտիլ-
մէսինէ, հէր քէս զիեատէսիլլէ թէաճճիւպ իթմէքտէ իտի
իսէ տէ, պիր տէ մէրգումուն բաճի պուլունտուզու ֆամիլ-
եանըն իսմի իշիտիլտիկինտէ, մէզքիւր թէաճճիւպ վէ մէզ-
քիւր թէնէֆֆիւր, չօգ թէնէզզիւլ պուլմագտա իտի, չիւնքի,
հէր քէս մէզքիւր ֆամիլեանըն իսմ ու չէօհրէթինէ հիւր-
մէթ ու ըիայէթ իյլէմէքտէ իտի: Մէրգում բէք տէ տիրա-
նէթսիլ օլմատըգտան պաշգա, կէրչի պազը քէրրէ թաշա-
րագ բէք նիւգթէլի լագըրտըլար տա պուլուպ սէօյլէմէք-
տէ, վէ միւրատ օլունան թաշը, թամ սըրասընը պուլպրագ
նէրինէ վազ իյլէմէքլիքտէ, մէհաթէթի քեամիլէսի պուլուն-
մագտա իտի իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, ալէմ քէնտի-
տէն, վէպա իլլէթինտէն գաշընըրճասընա սագընըպ գա-
շընմագտա իտի: Վէ մէրգում, ախըզ ինթիգամ իտիճի օ-
լան ատամլարտան օլտուզունտան, չայեանը նէֆրէթ, վէ
ղէվղէք, վէ պօշպօղազ ատամլարըն, տայիմա անըն բէնչէ-

սինէ տիւշմէսինէ արդուքէշ պուլունմագտա իտիւէր : (*)

Մէրգուման զէվճէսի տիւշէս իսէ, բէք լէթաֆէթի եհ-
րինտէ պիր գատունն օլուպ, վէ սիննի տէ օթուլա գատեմ
պասմիշ օլտուղու հալտէ պիլէ, փարիսին էն զիեատէ մօտածը-
լարնտան պիրի օլտուգտան պաշգա, պաղը խաֆիֆճէ հալ-
ու հարէքէթլէրի սէպէպինտէն տախի, տիլլէրէ տաաթման օլ-
մուշ իտի իսէ տէ, հէր քէս գօճաարնըն, օլ ատէթտէն խա-
րիճ օլան ույգունսուղ հալլէրինի պիլմէքտէ օլտուգլարն-
տան, մէրգումանին մէգքիւր խաֆիֆիլքէրինէ, չէշմի ինսաֆ
իլէ պագարագ, աֆվ իթմէքտէ իտիւէր :

Տիւգ տը Լիւանէյին քալպէ սըգլէթ վիրիճի բէք ֆէնա
վէ բէք արսըզճա սայիր պիր թապիաթը տահա վար իտի,
չէօյլէ քի, էօթէքինէ պէրիքինէ եա պիրէր խասթալըգ, վէ
եախօտ պիրէր սագաթլըգ լագապլարը թագարագ, վէ ար-
ու հիճապը վէ ինսաֆ ու մէրհամէթի րաֆա գօեարագ, եիւզ-
լէրճէ քէսան օրթպարնտա պիլէ սէօյլէմէքտէ վէ էյլէնմէքի-
կէ չըգըշմագտա իտի : Պու արսըզլըգլարը, վէ պու թէրպի-
յէսիկլէքլէրի, կէրչի թապիաթիլլէ, քէնտի իւզէրինէ, հէմիշ
պէլալար վէ գալզալար տալլէթ էյլէմէքտէ իտի իսէ տէ, ան-
լէրի տախի իշ եհրինէ գօյմամագտա, վէ ասլա իսլահը հալէ
միւրաճաաթ էյլէմէմէքտէ իտի, չիւնքի զաթէն, տիլալէրի-
կի տէ պէր քէմալ պուլունտուղունտան, բէք չօգլարը եա-
րալամըշ վէ բէք չօգ տէֆաճտա քէնտիսի եարալանմըշ իտի :

Տիւգ տը Լիւանէյին պու հալլէրի պու գատարճըգ ան-

(*) Պու եօլտա, ճէմիյեթլէր իշինտէ արսըզլըգ վէ պօշ պօղաղ-
լըգ իտէրէք, գատընլարը վէ էրքէքլէրի կիւտիպիւպ վէ էյլէնտիքէն-
լէր, պիլգտէ տախի բէք չօգ տուրլար . հաթթա, հէր ճէմիյեթլէր, հէր
զիեաֆէթտէ, վէ հէր տիւկիւնտէ վէ հէր զիյնէթտէ, էն զիեաթէ
իթիպար պուլանլար, • եօլտա ըէգիլ վէ աթլէաղը պօղուք ասամ-
լար տըրլար . վէ պուլունտա սէպէպի շու տուր քի, պիր խալգտա ճէ-
հալէթ նէ գատար չօգ օլուր իսէ, օլ խալգտա, պօշ լագըրտըլարա վէ
պօշ չէյլէրէ կիւլէյլէր տէ օլ գատար չօգ օլուրլար, վէ թապիաթիլլէ,
քեամիլճէ լագըրտըլարտան քիմսէ պիր չէյ անլամաղ վէ հօշլանմաղ,
չիւնքի, չօճուգ կիպի տիւլէր, կիւլէնէք պիր չէյ պուլանմաղլար :

լաշըրտըգտան սօնրա, արթըգ հիքեայէմիդի օգուեան զաթ-
լարն, մէրգումուն, մատամ տ'Արվիլ իլէ Սարաեր կէօր-
տիւկիւնտէ, նա'սըլ գապա վէ նա'սըլ քէսկին պիր սէս իլէ
պաղըրաճողընը թէֆէքբիւր իտէպիլէճէքլէրի աշիքեար
տըր :

—էյ, եա' հու, քիմսինիզ սիզ պագտերմ, նէ եարը-
եօրսունուզ օրատա . . . աճա'յիպ . . . հէլէ շունլարա պագը-
նըզ պիր քէրրէ, պալօնուն եիւզիւնիւն ագը օլաճագ օլան
էն տիւպէր գատընլար, պէօյլէ կէլիպ տէ, պիր պուճաղա'
չէքիլմիչէր . . . եօ'գ, արթըգ պու օլամաղ, արթըգ պունա
տաեանամամ պէն : Իսթէրմիսինիզ քի շիմտի օրթալըղը ալթ
իւսթ իտիպ վէլվէլէյի գօբարաերմ : Եկէր սիզ պէօյլէ հէր
քէսին թահսին ու թէհայեիւրինի իւզէրինիզէ տավէթ իտէ-
ճէք եէրտէ, կէլիպ տէ քէօլէ պուճագ եէրլէրտէ սարֆը Եվ-
գաթ իթմէքիկէ տէվամ իտէճէք իսէնիզ, մարքիզ, իշթէ
սիզէ խապէր վիրիւրմ քի, պէն տէ նէ գատար սէսիմ վար
իսէ . . . պու ճէմիյեթիւն, էն կիւզէլ գատընը զայպ օլմուշ
տուր, իպատուլլա հ պիլմիշ օլունուզ հա', տէյի պաղըրըրմ :

Վէ մէրգում, պունլարը պէօյլէ սէօյլէտիքտէն սօնրա,
եան կէլիպ մէրգումէլէրին եանընտա օթուրտու, վէ սօլ
տիզինի, սաղ պաճաղը իւզէրինէ աթարագ, պիր Ելկլէ տէ
տեաղընը թուլթտու : (*)

—Աճա'յիպ, մօնսիէօ, Իսթանպօլտան նէ գատար տա
չարուզ ալտէթ իթմիշսինիզ տիր, —տէտի մատամ տ'Ար-
վիլ, հէման մէրգումուն եանընտան կէրի կէրի չէքիլէրէք :

(*) Միւլէլիֆ պուրատա, Փարիս կիպի պիր մէմէքէթտէ պիլէ,
էն զիեատէ քիզար, տարլատէ, վէ սահիպ ըիւթպէ, վէ սահիպ սէր-
վէթէր իլէրինտէ, պու մէրթէպէ ութանմաղ, սայղընըզ, վէ գա-
տըն եանընտա տեաղըլլա օյնար թէքպիյէսիզլէր պուլունուր օլտու-
ղունու անլաթմագ իսթէր քի, պու տա բէք սահիհ տիր, վէ հաթ-
թա լիսանը թիւրքիտէ, Եօյլէլէր հագգընտա, բէք կիւզէլ վէ բէք
տէ մանէալը պիր տարպը մէսէլ տախի վար տըր : մէսէլա, Ատամ
ատամ տըր, օլմասա տախի պիր բուլու, հիմար հիմար տըր, օլսա
տա սթլատտան չուլու տէմիշլէր տիր :

— Եվ վե՛ր, բէ՛ք չարուգ տէ՛ծնտիւմ. հիչ չիւրհէմ եօգ տուր քի, պիղիմ մատամ տախի օլ պապաէ, թըպզը սիզին կիպի տիւշիւնէրէք, թըպզը ծիղին կիպի թէտե՛նէլայ իթ միշ օլմալը տըր. չիւնրի, պէսպէլլի պէնիմ չարսուգ սուրէթ տէ ավտէթիմ, հօշունա կէլմէմիշ օլտուղունտան, պու հիճէ, պուրանա պիրլիքտէ կէլմէքլիքտէն իմթինա իյլէմիշ տիր. ֆազաթ, դարարը եօգ տուր, քէնտինն պիրլիքտէ պու լունմամաւը. պէնիմ հաղըր պուլունմամտան հէզարան քէզ գիեատէ իշէ եարտմըշտըր: Տօղրունու, պու տա չօգ դարիպ պիր հալ տիր. . . պէն, մէրգումէ իլէ պիրլիքտէ օլարազ, պիր ճէմիյեթէ կիթտիկիմտէ, քիմնէնն նազարը տիգգա- թընը իւզէրիմէ տավէթ իտէպիլմէքտէ տէ յիլիմ. հալ պու քի, եալքնըզճա կիթտիկիմտէ, մուղայիրի օլարազ, հէք քէս էթրաֆրմա թօբլանմադտա, վէ, «մատամտը Լիւմնէ» նէրէ- տէ տիր, պու կիճէ կէլմէեէճէք մի տիր, վէ դայրիւհիւմ, վէ դայրիհիւմ» տիմէքտէ տիրէր: Եվ վե՛ր, մարքիզ, կէրչի մէրգումէ ղէվճէմ տախի, թըպզը սիզին կիպի տիւշիւնէ- րէք, իսթանպօլտան չարուգ տէ՛ծնտիւկիւմտէն տօլաւը, պէ- նի ատէթա պիր քէօրէք մագամընտա գապուլ իթմէքտէ իսէ տէ, պու ճիւմէ իլէ, պէն տախի, պիր պաշգասը գա- տար սէվիմիլի պիր ատամըմ. . .

— Իկէր, Շարգ. թարաֆընտա գալմըշ ծընա իտինիզ. . . քէնտինիզի տահա գօլայ սուրէթ տէ սէվտիրէպիլէճէք իտի- նիզ. . . — տէտի մատամտ'Արվիլ նիմ պիր թէպէսսիւմ (կիւ- լիւմնէյիշ) իւզրէ:

— Եանի հիչ կէլմէեէ իտիմ, տիմէք իսթէմէքտէսինիզ, էօյլէ տէյիլմի. հալ պոք քի, պիզին պու սէօյլէյիշինիզ, րէք տէհշէթամիլ տիր, բէք թահգիլլուսիլ տիր, — տէեէ- րէք, վէ տիզինի աշաղը ալտըգտան սօնրա, չարգասը իւ- ղէրինէ պիր տիւմպէլէկէ վուրուրճասընա վուրարազ, մէր- գում պաղըրմանա պաշլաւը:

— Աման, մօնսիէօ, Էկէր Ալլահընըզը սէվէր Էսէնիզ, պէօյլէ պաղըրմանընըզ, սո'ւս օլունուզ, վէ րահախ տուրու-

նուզ, եօգսա, պարի պիզ պըրագալըմ կիտէլիմ, նէ՞ պաղը-
րընօրսունուզ, — տէտի մատամ տ'Արվիլ հէտտէթլէնէրէք:

— Նէ՞, պըրագըպ կիթմէք մի իսթէրսինիզ, խայր եաղ-
մա եօգ տուր, օ օլապիլիւր էմմա, անճագ պիր շարթ իլէօլա-
պիլիւր, շէօյլէ քի, կէլիպ գօլթուղումա կիրմէլիսինիզ, վէ
կիտիպ կալրիտէ պիր տօլաշմալընը, նա՞սըլ, գապուլ ի-
տէ՞ր մի սինիզ:

— Սիզին իլէ մի՞, Ալլահ իթմէսին, լաքին, եօգ, եօգ,
րէճա իտէրիմ սիզէ, չիլէկիմէ թօգունմանընը, աման եալ-
վարըրըմ, եէլըազէմի տէ պըրագընըզ, զիրա գըրարսընըզ,
մալիւմ եա թապիեաթընըզըն իգթիզասընտան տըր . . :

— Ատամ սիզ տէ, անըն նէսի՞ օլուր, պէն նիլէ եէլ-
բաղէլէր գըրմըշըմ տըր քի, իլլա կէլէնլէրտէ մատամ տը
Վօտէմն թարափընտան գարբմա հէտիյեէ օլունմուշ օլան
պիր Ձին եէլըազէսինի գըրտըմ քի, տօղրուսու բէք կիւ-
զէլ պիր շէյ իտի:

— Մէրգում, պու էմնիյեէթպախշ լագըրտըլարը սէօյ-
լէտիկի վագըթտա, գանարէնին իւզէրինտէ արգասը իւզէ-
րինէ եան կէլէրէք, սարաշըգլար տէմէթլէրինտէն պիրի-
նի թութուպ ստըսըթմագտա, վէ եալաշ եալաշտա քէն-
տույէ տօղրու չէքիշտիրմէքտէ իտի. վէ նիհայիէթ օլ գա-
տար օյնատըվէ չէքիշտիրտի քի, մէրգումուն միւրատը հա-
սըլ օլարագ, սարըլմըշ օլտուգլարը աղաճտան աշագը կէլ-
տիլէրինտէն, մէրգում օլ մէրթէպէ չագալ վէ էմնալի հայ-
վանաթ միսիլու վէ տիվանէճէ հայգըրըպ պաղըրարագ պիր
գահգահա տըր պըրագտը քի, էօյլէ պիր ճանա սըգլէթ վի-
րիճի արսըզ ատամըն եանընտան, կէրչի մատամ տ'Արվիլ
գալըպ գալթուղումա իսթէտի իսէ տէ, էօթէտէն, կէլիտին
օլ պիր ուճունտան, քէնտիսինէ ալագա իթմիշ օլան Շարլ
Բօպէրին կէլմէքտէ օլտուղունու կէօրտիւկիւնտէն, վէ մէր-
գումա գ արըր կիտիեօր տէյի շիւբհէ վիրմէքլիքտէն տէ խէվֆ
ու իճթինապ իլլէտիկինտէն, մէճպուրի գալգամանըպ, տիւզ
տը Լիւմնէլին եանընտա գալա գալտը:

— Պագամանան ընդ, մատամ Մագ—իրէկոր, չու եւէլիւիւր-
լէրին ալթընտա պէն, եա պիր չոպանլար իւահը Բան, եա
պիր բաւնարլար բէրիսի (նայետ), եա պիր օրմանլար բէ-
րիսի (սիւվէն), վէ եախօտ պիր եապանի տաւէմ շէքլինտէ օլտա
իտիւմ, բէք կիւզէլ պիր չէ, օլմանգ մը իտի, — տէտի տիւզ ար
Լիւանէյ Սարաեւա խիթ ապէն սէօյլէ եէրէք, վէ ալիրաւէն պիրէ
մէրգուլմէնին եանընա եանաշարագ, — թամամ, եապանի
տէտիմ տէ, իաթըրմա պիր հիքեայէ կէլտի, բէք աշըգ սէօյ-
լէյիշլի, վէ բէք տէ րէգիւճէ պիր հիքեայէ տիր, հայտէ սի-
զէ նագլ խտէյիւմ . . .

« Կէօգլէրինիզ ֆենիւնէ կէթիրինիզ քի, Յիթայիթիւտէ . . .

— Էյ, մենսիէօ տիւզ, արթըզ Էլ վիրտի հաւ, — տէտի
Սարա պիր սուրէթի պարիտէ իւզրէ :

— Բէք ալէա, կիւճէնմէյինիզ, նագլ իթմէմ, նագլ իթմ
մէմ . . . նէ վիւճէնիեօրսուլուզ, եալվարբրսանըզ նագլ ի-
տէրիւմ. սիզ իսթէմէեօրմուսուլուզ, չօգ իյի պէն տէ ա-
նը մատամ տը Թօրպօն իյին սագլար, վէ ծնա նագլ իտէ-
րիւմ, իշթէ, իշթէ օ տա կէլիեօր :

Մատամտը Թօրպօն տէտիկի, Էլլի չաղլարընտա, գըստա
պօյլու վէ չիշման վիճուտլու օլուպ, ղայէթլէ տալար, եա
նի քէնտույի թասլաեընը, վէ ղայէթլէ տէ կիւլմէկէ շոյ-
եան հալ վէ թապիւթ իլէ մէշլուֆէ պիր գատըն խտի. վէ
մէրգուլմէնին չէնէսի պօղաղընա գատար տարգմագտա օլ-
տուղու կիպի, կէրէք ճանընըն իաթէտիկի վէ վէրէք իսթէ-
մէտիկի պիր չէյէ տայիր լագըրտը իթտիկինտէ տախի, ի-
րի իրի կէօյլէրինի աշըպ վէ պէպէքլէրինի տէ պիր թարաֆա
աղքտարագ, պէլէրտէ պէլէրտէ պէտագլարընք կէօսթէր-
մէքտէ իտի . . . վէ պու չիքըն հալլէրինտէն տէ ֆաղլա օլա-
րագ, օլ կիճէ պաշընա, իւզէրի եէշլի իյլէմէլի օլուպ վէ
զէմինի տէ պաղըր րէնկինտէ օլտա պիր գումաշտան դօճա
ալթըր հէյաթթամիլ սարըգ տարմըշ իտի :

— Պէն մէգըիւք հիքեայէյի, մատամ տը Թօրպօն իյին
սագլամըշլմ տըր, — տէյի պաղըրտը տալագ տը Լիւանէյ :

—Նէ՛ տիր օ, նէտէ՛ն պահս իթմէքտէսինիզ, —տէտի մատամ տը Թորպօն գըրբըլզ տէօքիւլէրէք, էզիլիպ պիւլիւլէրէք, վէ կէօզլէրիլէ շիյվէլէր վէ ճիւլվէլէր եաբարադ:

—Մատամ, բէք բէզիլ, բէք պէրպատ, վէ բէք տէ չաբ-գընճա պիր հիքեայէտէն պահս իթմէքտէսիմ:

—Ա՛, հաֆը՛զ Ալլահ, էօյլէ պիր հիքեայէսի քիմ, վէ գա՛նղի քիւսթախ լիսանընա ալըպ տանազլ իթմէքլիկէ ճիւլ-բաթ իյլէսէճէք տիր:

—Պէնտէնիզ, մատամ, էվվէթ, պէնտէնիզ ճէննէթ գու-շու նազլ իտէճէկիմ տիր. խիւտա ալիմ, մէզքիւր պիլտի-կիմ հիքեայէ էօյլէ պիր հիքեայէճիք տիր. քի, էկէր իխթիեար Շանպօրան պիլէ իշիտէճէք օլսա, հիճապընտան նաշի եիւզ-լէրի գըր գըրմըզ բանճարա տէօնէճէկինտէ, ապլա շիւքճէ եօգ տուր... Ֆազաթ, մատամ, սիզին տէ ար ու հիճապ հուտուտունու աշմըշ օլան տույզու վէ խույունուզու պիլ-մէքտէ օլտուղումտան... իմտի տիյնէ յինիզ նազլ իտէյիմ:

—Ա՛, մօնսիէօ, պու մէրթէպէ ճէսարէթի սիզ քիմտէ՛ն վէ նէրէտէն ալմագտասընըզ պիլէմէեօրում...:

—Եա՛, սիզ տէ մի կիւճէնմէքտէսինիզ, բէք ալէա, էօյ-լէ իսէ կիւճէնմէյինիզ, կիւճէնմէյինիզ, սիզէ տէ նազլ իթ-մէմ, չիւնքի, տօղրուսու, ապիմա բէք կիւզէլ կիյինիզ գու-շանմագտա, վէ բէք տէ կիւզէլ պիր կուսթօ սահիպէսի պու-լունմանըզ իսպաթ իթմէքտէ, վէ տալիմա տա սիւս վէ զարաֆէթ իւզրէ կէզմէքտէսինիզ, նասըլ քի, միւսաատէ-նիզի թահսիլ իտէրէք պէեան իտէրիմ քի, պու կիճէ տէ պաշընըզա, տիւզճէ չիւրիւեիւպ բասլանարադ տէլիք տէլիք օլմուշ օլան քիւհնէ պիր չամաշըր գազանընա պէնզէր պիր գօճա սարըզ կէշիրէրէք, պուրաեա կէլմիշսինիզ տիր:

Տիւգ տը Լիւսնէյ պունու սէօյլէտիկինտէն սօնրա, գահ-գահա իլէ կիւլմէկէ պաշլատը:

—էկէր սիզ Շարգտան, եինէ էսկի զէվզէքճէ շազա-ճըլըզլարընըզ թէքրարէն պաշլամագ իշին կէլտինիզ, վէ էկէր խալգ տա ալըրմաեըզ միւսաատէ իթմէքտէ իսէ,

պուլ քերամէթի քէնտի լիեագաթընըզա համլ իթմէեիպ, իլլա նիմ մէրթէպէ տիվանէ օլտուղունուզու պիտիքլէրինէ համլ իթմէլիսինիզ, —տէտի շիշման գարը զագապա կէլէ-րէք, —մօնսիէօ, շունու տա բէք ալէա պիլմէլիսինիզ քի, սի-զին ավտէթինիզ, հէր քէսին աշուրի մէրթէպէ թէէսսիւ. ֆիւնիւ մուծիպ օլմագտա տըր . . :

Մէրգումէ, պունու սէօյլէտիկի կիպի, չէօյլէ պիր ահ-քեամլը եիւրիւյիւ իլէ ալըպ եիւրիւեիւ վիրտի:

—Նէ տէրսինիզ, մատամ Մագ-Կրէկօր, շիմտի պիւթիւն գուվլէթիմի քէնտիմէ թօբլաեարագ, կիտիպ շու միսկին ածիւզէեի թէբէլէսէմ, սաչընը պաչընը աշաղը ալսամ հագ-դըմ եօգմու տուր, —տէտի տիւզ տը Լիւսնէյ, —լաքին, եաբմամ, եաբմամ, եինէ հիւրմէթ իտէրիմ. . . եաղըգ տըր, էօքսիւզ տիւր . . . հա՛, հա՛, հա՛. . . —վէ մէրգում թէքրա-բէն պիր գահգահա տըր գօբարտը: —Ա՛, պագսանաեընըզ, Մ. Շարլ Բօպէր՝ տէ պուրատա իմիշ, տէտի տիւզ տը Լիւս-նէյ, —պէն մէրգումու Բիրէնէ սուլարընտա թէսատիւֆ իթմիշ իտիմ. . . չօգ սիւսլիւ պիր չօճուգ տուր, իյի տէ պիր սէսի վար տըր, գուղու գուշու կիպի շարգը թիւրքի օգու-մագտա տըր . . . շիմտի կէօրէճէքսինիզ, մարգիզ, նէ կիւ-զէլ չէքիշտիլիւր վէ էյլէնիլիմ պէն մէրգում իլէ . . . Նա՛սըլ, իսթէրմիսինիզ, մէրգումու սիզէ թագտիմ իտէյլիմմի:

—Բահաթ տուրունուզ, վէ պիզի տէ թաճիզ իթմէյիպ րահաթ պըրագընըզ, —տէտի Սարա արգասընը տիւզ տը Լիւսնէեէ չէվիրէրէք:

Մ. Շարլ Բօպէր, լիմօնլուղուն չիչէքլէրինի սէյր իտիպ վէ թէհայեիւր իյլէեէրէք եավաշ եավաշ իլէրուլէյիպ կէլ-մէքտէ իքէն, տիւզ տը Լիւսնէյ տալի պիր ուսթալըգ չէ-վիրէրէք Սարանըն գօգուլու սու չիչէսինի էլինէ կէչիւմիշ օլտուղունտան, սէսիզճէ, վէ քէմալի տիգգաթ իւզրէ, մէզքիւր չիչէնին թաբասընը աշմաեա չալըշմագտա իտի (*):

(*) Գատընլարտա պու տախի ատէթտէն տիր, եա սաաթլարը գօրտօնու իւզէրինտէ, վէ եախօտ ճէպլէրինտէ, կիւզէլ վէ սիւսլիւ

Մ. Շարլ Բօպէր պիր Թարաֆտան իւերու կէլմէքտէ իտի. մէրգում ուզուն պոյու ոլուպ վէ բէք տէ Թէնասիւպին. տէ (*) իտի, վէ էշքեալը տախի բէք նիզամ վէ ինթիզա. մընտա օլտուղու կիպի, հէլէ էլպիսէ վէ գըրեաֆէթի տա. խի դիեատէսիյլէ սիւսիւ վէ եադըշըդը իտի. ֆադաթ, աթվար ու էվզարնտա, վէ բէվիշ ու հարաքեաթը Թարգըն. տա, էօյլէ բէք լէթաֆէթ վէ չէվիքիք պուլունմագտա տէ. յիլ իտի. վէ պունտան տա դաթինազար, էլլէրիյլէ աեադ. լարը հէմ իրի օլուպ վէ հէմտէ չիրքին իտիլէր : Մէրգում մատամ տ'Արվիլի կէօրտիւքտէ, դաթէն խօտպին պիր հալտէ օան վէ լաղըմ կէլէն չիրինիք տէրքեար պուլունման լէհէսինտէ, պիրտէն պիրէ պիր էսէրի հիւզն ու մէլալ հա. սըլ օլմաեա պաշլատը. պու էսէրի մաղմուսիյեթին, օլ դատար չարուզ սուրէթտէ հասըլ օլմաքնտան, կէրչի սախ. թէ օլմասը անլաշըլմագտա իտի իսէ տէ, պու ճիւմիէ իլէ շու տախի սահիհ տիր քի, բէք ուսթալըդըլ սուրէթտէ իճրա ի. տէպիլմէքտէ իտի : Մէրգում իւզէրինտէ, օլ մէրթէպէ վէ Թապիի սուրէթտէ պիր դէվալըլըզ էսէրի միւշտհէտէ օլուն. մագտա իտի.քի, մատամ տ'Արվիլին եանընա եադըն կէլտի. կինտէ, վէ մէրգումէ տէ մէրգումուն մէգըիւր հալի բիւր քէ. տէրինի կէօրտիւկինտէ, անինտէ վէ Թապիաթիյլէ, Սարա. տան, մէրգում հադգընտա տիյնէմիշ օլտուղու տէհէթա. միզ լագըրտըլար, չէօյլէ քի, հաթթա, մէյեուսիյեթին. տէն նաշի, էօմիւնէ դատտ իթմէքիկէ դատար չըգըշա. ճաղը դօրդուլարը խաթըրնա կէլտիլէր :

—Մ, սէլամ, էֆէնտի, վա՛յ, էլմասըմ, սիզ տէ պուրա. ուֆաճըզ պիրէր շիշէ տէրունինտէ, արատա պիր գօզլամագ իշին, կիւզէլ գօգուլու սուլար Թաշրըլար :

(*) Պու Քէնասիւպ լուղէթի չօգ տէֆա իսթիմալ օլունմագտա օլ. տուղունտան, մանէասընը իյզահ իթմէքիկի էլզէմ սաեարըզ. եանի, հէր վիճուտի ազալարը, պիր պիրինէ նիսպէթլէ Թամ էօլչիւսինտէ տիր տիմէքտիր. մէսէլա պօեու ուզուն տա, գօլլարը եա պաճագ. լարը գըսա, վէ եաթօտ էլլէրի ուֆագ տա, աեադլարը իրի, վէ եա. խօտ էմսալի պիր գուսուր օլմամագ տըր :

տա՛մը իտինիզ, չիւքր, կէօրիւշտիւկիւմիւզէ, չիւքր, տօղրուսսու, չօգ մէմնունն օլտոււմ սիզի կէօրտիւկիւմէ, —տէտի Մ. տը Լիւսնէյ, մէրգոււմ գօմանտանըն գարշըսընա չըգըպ եօլունու քէսէրէք, — սուլարտան այրըլալըտան պէրու զաթընըզ իլէ կէօրիւշիւպ գօնուշմագլըգ շէրէֆ ու իգպալինէ նայիլ օլամամըշ իտիւմ. . . Լաքին, օ տէյիլ էմմա, պէնիւմ ազիզ տօսթոււմ, պու նէ՞ հալ տիր սիզտէ, նէ՞ օլմուշսու նուզ տուր. կէօրիւնիւշէ նէզարէն, պիր նամիզաճըզընըզ օլմալը տըր, էօյլէ տէյիլմի, վա՛հ, զէվալլը, վա՛հ :

Մ. Շարլ Բօպէր օրատա, ուզուն վէ բէք էլէմնաք պիր պագըշ իլէ մատամ տ'Սըվիլին եիւզիւնէ պագսըգտան սօնրա, տիւզ տը Լիւսնէյ տաիւի, զաեէթլէ տէրտլի պիր սէօյլէյիշ իլէ,

—էվվէթ, էֆէնտի, քէյֆիւմ եօգ տուր. . . զիեատէսիյլէ պիր պիհուզուրլուզոււմ վար տըր . . .

—Հաֆըզ Ալլահ, նէ՞ գատար էսէֆ օլունաճագ պիր հալ, տօղրուսու բէք քէտէր իթտիւմ. լաքին, օ տէյիլ էմմա, էլմասըմ, շու միսկին Նէլէ իլլէթինտէն գուրթուլմագլըզա հիշ պիր չարէ պուլա՛մաեօրմուսունուզ, —տէյի սիւալ իթտի տիւզ տը Լիւսնէյ, պիր սուրէթի սահիհէ իւզրէ քէտէրի ազիւմ կէօսթէրէրէք :

Մէրգումունն պու սիւալի իւզէրինէ, Մ. Շարլ Բօպէր, տիւշարը իսթիղրապ օլարագ, ճիւզիճէ պուլթ կիպի տուրա գալտըգտան սօնրա, հիտտէթի չիտտէթինտէն նաչի աննը գըզարարագ աթէշ քէսիլտիկի հալտէ, մէրգումա ճէվապ օլարագ, գըսսա վէ գուվվէթի պիր սէօյլէյիշ իլէ,

—էֆէնտի, էկէր պէնիւմ սըհհէթ ու աֆիյէթիւմի օլ մէրթէպէ մէրադ իտիպ վէ աճըմագտա իսէնիզ, մէհմուլ իտէրիւմ.քի, եարըն սապահ թէշրիֆ իլէ, քէսպի մալիւմաթ իտէպիլիրսինիզ, էօյլէ տէյիլմի :

—Մաաշալլահ, էլպէթտէ էօյլէ տիր, ազիզիւմ. . . էվվէթ, պիրինի կէօնտէրէրէք, քէսպի մալիւմաթ իլլէմէլիյիւմ, —տէտի տիւզ տը Լիւսնէյ, ազամէթլի պիր սէօյլէյիշ իլէ :

Մ. Շարլ Բօպէր նիմմէրթէպէ պիր սէլամ վիրէրէք, աւելապ եէօրիւեիւ վիրտի:

—Ալիմ Ալլահ, հիշ պիր շէյի եօգ աուր, էկէրչի Պիրման շահը նէզլէ օլուր իսէ, պու տախի օլուր, — տէտի տիւգ տը Լիւսնէյ եէնիտէն Սարանըն եանընտա տէվրիլիպ հան կէլէրէք, — հէր նէ հալ իսէ, պէն անլատըմ մատտէնին նէ օլտուզունու, պօշ աթարմ, տօլու թուլթուում. հօշ, զաթէն, իշին օրալարա վարաճաղը տա մաալիւմ իտի եա . . . Պագսանաեընըգ, մատամ Մագ-կրէկօր, նէ տէրսինիզ, շուգօճա հէրիֆին նէզլէ օլմասընա սիզ ինանապիլիմիսինիզ:

Սարա մէրգումուսն մէգքիւր սիւալինէ հիշ ճէվապ վիր. մէքսիզին, պիրտէն պիրէ չէքիլի վիրտի:

Պունլարըն քեաֆֆէսի, բէք չուբուգ սուրէթտէ կէշտիւլէր. Սարա, տիւգ տը Լիւսնէյին գօմանտանա իթտիկի մէզքիւր սիւալ իւզէրինէ, պիր գահգահա տըր պրագարագ, կիւլմէք իսթէտի իսէ տէ, քէնտույի զապթ իտիպ կիւլմէտի: Հալ պուքի, մատամ տ'Արվիլ, ալէագա իթմիշ օլտուզուն պիր գատընըն հուզուրունտա օլտուզու հալտէ, պիր աոտմը էօյլէ չէքիշտիրիպ էյլէնմէքիկին նէ գատար աղըր պիր շէյ օլմասընը պիլտիկի ճիհէթլէ, հատտէն զիեատէ կիւճէնիպ էսէֆ իյլէտի, վէ պէլքի օլ եիւզտէն պիր տիւէյօ պէլասը տա զուհուրա կէլիր տէյի զիեատէսիյլէ գօրգուպ մէրագ իյլէտիկինտէն, մէրգումու իֆրաթ մէրթէպէ աճըտը, վէ պիրտէն պիրէ աեաղա դալգտը, Սարաեը գօլթուզունա ուտը, վէ հիտտէթինտէն գանը պաշընա սըշրամըշ օլան Մ. Շարլ Բօպէրին արգասընտան եէթիշտի, վէ եանընտան կէչէրէք, եալաշ սէս իլէ, — եալըն, սաթ պէրտէ . . . կէրէկէ . . . — տէտի:

Մատամ տ'Արվիլ, պունու սէօյլէտիքտէն սօնրա, Սարա իլէ պիրիքտէ կալրիեէ կիթտի, վէ պատէհու պալօեու թէրք իյլէտի:

Հալ պուքի Բօաօլֆ, մէգքիւր պալօեա, հէմ պիր տօսթալուգ պօրճունդա իյֆա իթմէք, վէ հէմ տէ, մատամ տ'Ար.

վիլ հազգընտա տէրքեար պուլունան գօրգուլարընըն աու
ու էսասը պուլունուպ պուլունմամասընը, ետնի մատամ Բիբ-
լէնին քէնտույէ նագլ իթտիկի գատընըն, ֆիլիպը մէր-
գումէ օլուպ օլմամասընը չալըչպ մէյտանէ չըյ արմագ վէ
անլաերպ վագըֆ օլմագ նիյեէթինէ մէպնի կիթմիլ իտի :

Բօտօլֆ էլչի պէյին մատամըյա գըշ պագչէսինի թէրք
իյլէտիքտէն սօնրա, մատամ տ'Արվիլի եալընըղճա օլտու-
ղու հալտէ րասթ կէթիրմէքլիք էմէլլէ, պիր չօգ սալօն-
լարը կէղիպ տօլաչմըչ իսէ տէ, պիր տիւրլիւ մուվաֆիագ-
օլմամաըղընտան, լիմօնլուղա կէրի տէնմէքտէ իքէն, մէր-
տիվէնին իլք գատէմէսի իւզէրինտէ ճիւղիճէ էյլէնէրէք,
տիւգ տը Լիւսնէյ թարաֆընտան զուհուրա կէլմիլ օլան
չայեանը իսթիքրաչ լաթիֆէլէրտէն սօնրա, մատամ տ'Ար-
վիլ իլէ Մ. Շարլ Բօպէր պէյնինտէ կիւզէրան իտէն մէնզա-
րէեի կէօղլէրիյէ կէօրիւպ թէմաչա իյլէմիլ, վէ պէղայէթ
տէրէճէտէ մանէալը սուրէթաէ, մէրգումէ իլէ մէրգում
արասընտա, պիր տէ կէօղ իչարէթի կէչտիկի, րասթ կէլա
կէօղլէրինէ իլիւմիլ իտի : Բօտօլֆ հէր նէ դատար շախտէն
թանքմագտա տէյիլ իտի իսէ տէ, մէրգում իրի վիճուտլու
տիլպէր տէլիգ անլընըն գօմանտան օլմասընը, թապլի վէ կիզ-
լի պիր տույղու սայէսինտէ ֆէհմ ու տէրք իյլէտիկինտէն,
պու չիւրհէսինի թահգըգ նիյեէթիյլէ, թէքրարէն կալիյէ
կիրմիլ իտի :

Պիր վալս օեունու պաշլամագ իւզրէ իտի. արատան չէնտ
տագըղա կէչտիքտէ, Բօտօլֆ, Մ. Շարլ Բօպէրին պիր գա-
բու արասընտա աեագտա տուրմագտա օլտուղունու կէօր-
տիւ : Մէրգում, կէրէք Մ. տը Լիւսնէյ վիրմիլ օլտուղու
ճէվապտան, (չիւնքի մէրգում Մ. Շարլ Բօպէրին հէր նէ
գատար շայեանը իսթիհզա հալլէրի վար իտի իսէ տէ, մէրտ-
լիկի տախի եէրլնտէ իտի) վէ կէրէք պիր կիւն սօնրա, մա-
տամ տ'Արվիլտէն, քէնտիսինէ կիտէճէկինէ տայիր ալմըչ
օլտուղու վատ վէ րանտէ-վուտան աշուրի մէրթէպէ մէմ
իլուն գալմըչ օլմասը, վէ արթըգ պու տէֆա, մէրգումէ :

նին վատինի իծրա իտէճէկի զըմընտա, պիւշիւք իւմիտ վէ
էմնիյեթի քեամիլէ իւզրէ պուլունմասը, լէհճէսինտէն ան-
լալըմագտա իտի :

Բօտօլֆ մէրգումու կէօրտիւքտէն սօնրա, կիտիպ Միւր-
ֆիւ պուլտու :

—Շու աշաղըտաքի գալապալըգ իչինտէ պուլունան սա-
րքճա վէ տիւպէրճէ պիր տէլիգանլըբը կէօրմէքտէ միսինիզ,
... —տէտի :

—Շու իրի վիճուտլու օլուպ, վէ սուրէթի զահիրէսին-
տէնտէ տէրունէն պիր մէմնունիյեթի քեամիլէ իւզրէ պու-
լունմասը կէօրինմէքտէ օլան տէլիգանլըբը տէյիլմի, էվ-
վէթ, էֆէնտիմ, կէօրմէքտէ յիմ :

—Կիտիպ մէրգումուն թա եանընտան կէչմէլի, վէ աս-
լա սէօյլէեէն սէն օլտուղունու անլաթմամագսըզըն, եա-
վաշճաճըզ, ֆագաթ, մութլագ սուրէթտէ մէրգումուն ի-
չիտէպիլէճէկի մէրթէպէտէ վէ թարզտա, շու, «Ա՛հ մէլէ-
յիմ, չօ՛գ կիճ կէլտինիզ» լութլէրինի սէօյլէմէլիսին :

Միւրֆ պունու իչիթտիկինտէ, պիր թէաճճիւպի ազիմ
իւզրէ, Բօտօլֆուն եիւզինէ պաղմաեա պաշլատը :

—Մճնսէնեէօր, պունու ճիտտի օլարաճ մը սէօյլէեօր-
սունուզ, եօդսա պիր լաթիֆէ մի իթմէքտէսինիզ :

—Ճիտտի օլարագ սէօյլէմէքտէյիմ : Էկէրչի մէրգում, մէզքիւր լուղէթլէրի իչիթտիկինտէ, սէօյլէեէնին քիմ օլ-
մասընը անլամագ իւզրէ, տէօնիւպ պագըշտըրմաեա պաշ-
լար իսէ, սիգ տէ օլ վագըթ, չիմտիյէ գատար, նիչէ տէֆա-
լար էմնալինի իպրաղ իյլէտիկինիզ միսիլու, շայեանը թէ-
հայեիւր սուրէթտէ պիր ֆիւթուրսուզլուզ իծրասըյլա, հիչ
աշտըրմաեաբագ, էօյլէ պիր հալտէ պուլունմալըսընըզ քի,
մէրգում տալա, սիգ օլմանըզը, ֆէհմ ու ֆարգա միւզթէ-
տիր օլամամալը տըր :

—Մճնսէնեէօր, հէրնէ գատար սէօյլէտիկինիզտէն հիչ
պիր չէյ անլամամագտա իսէմտէ, եինէ բէք ալէա, պիւ
իթաաթ էմրինիզի իծրա իտէրիմ :

Շայեանը հիւրմէթ Միւրֆ, հէնուզ վալս օեուսու պիթմէզտէն էվվէլ, կիտիպ անինտէ պիր թագրիպ Մ. Շարլ Բօպէրին արգասընտա տուրտու :

Վէ Բօտօլֆ տախի, պու թէճրիւպէտէն զուհուրեաֆիթէ օլաճագ օլան հալին հիչ պիր նօզթասընը զայպ իթմէքսիզին կէօրէպիլմէք նիյեէթիլէ, բէք միւնասէպէթլի պիր մահէլլ թուլտու, վէ քէմալի տիգգաթ իւզրէ, օլ թարաֆա տօղրու պագմաեա պաշլատը. վէ արատան պիր գաշ սանիյեէ կէչէր կէչմէզ, Մ. Շարլ Բօպէրին, պիրտէն պիրէ էյիմ պէյիմ օլարագ, արգասընտ տէճնիւպ պագըշտրրմաեա պաշլատըղընը կէօրտիւ :

Միւրֆ հիչ ալտըրմատը, վէ կիւեա զէրրէճէ ֆէհմինէ պիլէ վարմաեօր կիպի պիր հալտէ պուլտունտու, վէ Մ. Շարլ Բօպէր իսէ, մատամ տ'Արվիլի զանն իթտիկինտէն, մատամ Բիրլէ իլէ քէնտի պէյնինտէ կէչմիշ օլան, վէ շայեանը իսթիհզա պուլտունան պիր վագաեա տայիր պիր լագըրտընը սէօյլէեէնին, Միւրֆ կիպի քէրլամէլի, վէ սաշը տէօքիւլմիւշ քեամիլ վէ սահիպ վագար պիր ատամ օլապիլմէսինտէն տօլաեը հիչ պիր շիւբհէեէ զահիպ օլմատը :

Վալս պիթտիքտէ, Միւրֆ կիտիպ Բօտօլֆու պուլտու :

—Է՛յ, մօնսէնէօր, կէօրտինիւլ միւ, պէն մէզքիւր հարֆէնտազլըղը իտէր իթմէզ, մէրգում տէլիգանլը նա՛սըլ տէճնիւպ պագմաեա պաշլատը, տճապա մէզքիւր լագըրտընըն հիքմէթ ու էսրարը նէ՞ իտի քի, մէրգում էօյլէ ալթ իւսթ օլտու, —տէտի :

—Էվվէթ, պապա Միւրֆ, մէզքիւր լուղէթլէրտէ պիր սըրը վէ պիր հիքմէթ վար տըր, վէ պէն տէ մէզքիւր լուղէթլէր սայէսինտէ, իսթէտիկիմ պիր էսրարա վագըֆ օլապիլտիմ :

Բօտօլֆ, մատամ տ'Արվիլին, էօյլէ պիր խաթարէնկիզ խէթատա պուլտունմասընտան տօլաեը զիեատէսիլլէ թէէսսիւֆ իթմէքտէ, վէ մէզքիւր խէթատա, Սարանըն տախի իչթիւրաքը վէ եախօտ մալիւմաթը պուլտունմասընը հիսս ու տէրք իլլէմէքտէ իտի :

Րօտօրֆ մեզքիւր էսրարա վագըֆ օլտուգտա, Մ. տ'Ար-
վիլին հիւզն ու էլէմինին ասըլ սէպէպինին, տէ յիւ պաշգա
պիր շէյտէն, իլլա դըսգանճըգտան նէշէթ իյլէտիկինի, պիր
սուրէթի գավիյեէտէ անլատըղընտան, զիեառէսիյլէ քէ-
տէրլէնտի, չիւնքի, մէրգուսու ըուհու կիպի սէվմէքտէ օլ-
տուգտան, վէ մէրգուսուն գէվճէսինին, խասայիսի լաթիֆէ
իլէ մէշլուֆէ պիր գատըն պուլունտուղուն պիլտիքտէն պաշ-
գա, ուղրունտա քէնտինամուսունու ֆէտա իթմէքլիկէ գալ-
գըշտըղը ատէմին իսէ, էհիլիէթ ու արաեթ ճիհէթիլլէ,
գօճասընտան չօգ կէրիտէ պուլունտուղուն տախի կէօրմէք-
տէ իտի... Րօտօրֆ, պիր թէսատիւֆ իչի օլարագ վագըֆ
օլտուղու էսրար հագգընտա սոպի իսթիմալէ չըգըշարագ,
օլ պապտէ քէնտի մէրամը հուսուլինէ պիր սէրմայէ վէ պիր
ֆայիտէ չըգարմագըղղա իրթիքեապ իտիպ ճայիզ կէօրէ-
մէեէճէկի միսիլու, մէրգումէ իչին տախի կէօլլէրի գարալը
օլարագ, քէնտի հէվայինէֆսի արգասընտան կիթմէքտէ տիր
ղանն ու իթիգատընտա պուլունտուղունտան, մէզքիւր թա-
րիգտէն կէրի տէօնտիւրմէք էմէլիլլէ, քէնտի խէթասընը,
քէնտիսինէ խապէր վիրէրէք, զաֆլէթ ույգուսունտան ու-
եանտըմագըղղա գալգըշմաեա տա միւզթէտիր օլամաեա-
ճաղընտան, զաթէն քէնտիսինին տախի աշուրի մէրթէպէ
հէմ սէվմէքտէ վէ հէմտէ ալագայի տէրունիյեէսի մէրթէ-
սինտէ, ասլա աշըմաեարագ սէթը իյլէմիշ պուլունտուղու
... վէ հաթթա, քէնտույէ ըաղմէն օլարագ, հալէա տա տիլ-
տատէ օլտուղու մէրգումէ կէնճ գատընըն, քէնտի կէօլլէ-
րի կէօրէ կէօրէ, վարթայի հէլաքէ տօղրու կիթմէսինէ թէ-
համիւլ իտիպ սէս չըգարմամագըղղա, քէնտուսինի մէճ-
պուր կէօրմէքտէ իտի...

Քօտօրֆ, պու թէֆէքքիւրլէր տէրեալարընպ տալմըշ
պուլունտուղու հալտէ, Մ. տը կրաուն տա նէզտինէ կէլտի-
կինտէն, թապիաթիլլէ, մէզքիւր թէֆէքքիւրլունիւ թէրք
իլէ, տիգգաթընը մէրգում թարաֆընա չէվիրտի:

—էկէր Զաթը հաշմէթմէապլարը եալընըզ չէնտ տա-

գրգա իչին, իչէրուտէ պուլունան, վէ քիմնէլէրտէ պուլունման քիւչիւք սալօնա պուլեուրուրլար իսէ, աճիզլէրինէ քէսպ ու թահսիլինի էմիր ու ֆէրման պուլեուրմուշ օլտուգլարք խուսուսլարտա, քէնտիլէրէ իթայի մալիւմաթլա միւֆթէիսիր օլաճաղըմը պէեան իտէրիմ:

Բօտօլֆ Մ. տը կրաուունն արգասընտան կիթտի:

—Մալիւմու վալէալէրի օլան Ն. վէ Լ. հարֆլէրի, զանն օլունտուղունա կէօրէ, Նուարմօնտան թէվէլլիւտ իթմիշ օլան տիւշէս տը Լիւմնէյին իսմ ու մալիւսինին պաշ հարֆլէրի օլմալըտըրլար, —տէտի պարօն, —մէրգուլմէ իսէ, պուկիճէ պուրատա տէյիլ տիր, ֆազաթ, մէրգուլմէնին գօճասը, հէր նէ գատար, պիր սէնէտէն ղիեատէ գալմագ իւզրէ Շարգ թարաֆընա պիր սէյեահաթա չըգմըշ իտի իսէտէ, իքի իւշ կիւն մուգատտէմ, եալընըզ պէշ այ տէեինճէ, պիրտէն պիրէ կէլիպ չըգմըշ օլտուգտան պաշգա, չիմտի պուկիճէ տէ պուրատա պուլունմագտա տըր:

Հէր քէս տէրխաթըր իտէպիլիր քի, Բօտօլֆ թամբլ սօգաղընտա վագը խանէեի կիտիպ թէֆթիշ իյլէտիկինտէ, շարլաթան Սէզար Պրատամանթինին տայիրէսի մէրտիվէնի պաշընտա, կիրանպահա թանթէլալար իլէ թէզեին իտիլմիշ օլուպ, կէօզ եաշարըյլա ըսլանմըշ օլան, վէ պիր քէօշէսինտէ Ն. վէ Լ. հարֆլէրի իլէ, իւզէրլէրինտէ տախի պիր տիւգալըգ թաճը րէսմի իշլէնմիշ պուլունան պիր մէնտիլ պուլմուշ իտի, վէ քէզալիք շունու տախի տէրխաթըր իտէպիլիրլէր քի, Մ. տը կրաունն պուլ վուգուլաթտան պիխապէր պուլունտուղու հալտէ, Բօտօլֆուն էմիրի մուճիպինճէ օլ կիւնլէրտէ, Փարիստէ պուլունան տիւշէսլէրին իսմ ու շէօհրէթլէրի հագգընտա մալիւմաթա չըգըլմըշ, վէ եօգարտա ղիքրինի կէշտիկիմիզ մալիւմաթլարը թօբլաեապիլմիշ իտի:

Տիմէք տիր քի, Բօտօլֆ արթըգ հէր շէյէ վագըֆ պուլունմագտա իտի:

Կէրչի մատամտը Լիւմնէյի մէրագ իտիպ անլամագլը-

ղա տայիր, Բօտօլֆուն հիշ պիր սէպէպի պուլունմագտա տէյիլ իտի իսէ տէ, պաշգա պիր քիմսէ օլմանըպ, իլլա պիզ- ղաթ ապէ Բօլիտօրի քէնտիսի օլան օլ միսկին շարլաթանա վիզիթա վիրէնին մէրգումէ օլմասընը տիւշիւնտիւքճէ, քէն- տույի զապթ իտէմէեէրէք, տիւշարը տէհչէթ օլմագտա իտի, չիւնքի, մէրգում շարլաթանըն, Թօրթիյեարը, մէր- գումէնին արգասընտան կէօնտէրէրէք իսմինի վէ մահէլլի իգամէթինի էօյրէնմիշ օլմասը ճիհէթլէ, մէրգումէ գատը- նըն էարարընա վագըֆ օլարագ, բէնչէյի հէյպէթամիդի- նէ կէչիրմիշ օլաճաղընը տիւշիւնմէքտէ իտի :

—Մօնսէնէէօր, —տէտի Մ. տը կրաուն, —պագը տէ- ֆա թէսատիւֆ սայէսինտէ, չօգ ղարիպ շէյլէր մէյտանէ չըգմագտա տըրլար :

—Նա՞սըլ պագալըմ :

—Մօնսիէօ տը կրանթնէօվ, մօնսիէօ տը Լիւսնէյ իլէ մէրգումուն զէվճէսի հագգընտա, պէնտէնիզէ մալիւմաթ վիրէրէք, պիր նիյեթի ֆասիտէ էսէրինտէն նաչի, մէրգու- մէ մատամ տը Լիւսնէյին, գօճասընըն պիրտէն պիրէ ավ- տէթ իյլէմէսինտէն ապլա հօշլանմատըղընը տալի իլալէթէն սէօյլէտիկի թագտիրտէ, սէֆիր պէյ տալի, Փարիսին էն սիւսլիւ վէ էն զիւտտէ տարաթըր տէլիգանլըլարընտան օ- լուպ, վէ վիգօնթ տը Սէն-Բէմի թէսմիյեէ իտիլմէքտէ օլան, վէ չիմտի տէ պուրատա պուլունան պիր տէլիգանլընըն, մա- գարըր հիւքիւմէթինիզ օլան կէրօլթէյն գանչէլարեասընա «աթթաչէ» (մէէմուր) թայեին գըլընտըղընը, վէ պուրատա պիլմիւնասէպէ, էկէր հուղուրի հաշմէթմէապընըզա գա- պուլ օլունմագլըզ շէրէֆինէ նայիլ պույրուլուր իսէ, քէն- տիսինի զիւտտէսիլլէ մէսուտատու իտէճէկինի պէտան պիր- լէ, թարաֆը հաշմէթմէապընըլտան, միւսաատէ պույրու- լուպ պույրուլմաեաճաղընը իսթիֆսար իթմէքլիկիմի, պէն- տէնիզէ ըիճա իյլէտի :

Բօտօլֆ օլ անտէ, քէնտի իւզէրինտէ հիսս իյլէտիկի պիր մէրագը զապթա միւգթէտիր օլամատըղընտան ,

—Հէր նէ գատար, մէրգումու դապուլ իթմէքլիկի աս-
լա ճանըմ իսթէմէքտէ տէ տէյիլ իսէ տէ . . . չի՛ չարէ քի,
չիմաի ըէտտ իւզրէ ճէվապ վիրմէքլիքտէ ասլա ուեամատա-
ճազ տըր . . . իմտի, սէօյլէյինիզ սէֆիր պէյէ տէ, մէր-
գումու պոլեուրսուն կէթիրսին, —տէտի:

Բօտօլֆուն հէր նէ գատար ճանը սըգըլմագտա իտի
իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, էօյլէ պիր վագըթտա վէ
վագաատա, պիր բրէնսէ չէսպան պուլունան միւլաեէմէթ
վէ հալալէթի իճրա իթմէքլիկի տէ բէք ալէա պիլմէքտէ օլ-
տուղու կիպի, մէրգում Մ. տը Սէն—Րէմի իչին, մատամ
տը Լիւսնէյին մաչուգու օլմասընըտա իչիթմիչ պուլուն-
տուղունտան, պիլմիւնասէպէ, մէրգումու կէօրիւպ թանը-
մագլըղը, զիեատէսիյլէ մէրագ իյլէմիչ իտի:

Սէֆիր պէյ պիրլիքտէ օլտուղու հալտէ, վիգօթ տը Սէն
—Րէմի, Բօտօլֆուն հուզուրունա չըգտը:

Մէրգում երկիրմի պէչ չաղլարընտա տիւպէր պիր տէ-
լիգանլը օլուպ, սէրվի պօեա, ինճէ պէլէ, զարիֆ վիճու-
տէ, հիւսն ու ճէմալէ, վէ էվզայի մէրգուպէեէ մալիք պու-
լունմագտա իտի: Մէրգում, հէր նէ գատար էսմէր չէհ-
րէլի իտի իսէ տէ, գատիֆէվարի վէ բարլագ, վէ քէհրի-
պարա չալար պիր վիճուտէ մալիք օլարագ, չէօհրէթչուար
ըէսսամլարաան Միւրիլլօնուն թէրսիմ իյլէտիկի ըէսիմլէրէ
պէնգէմէքտէ օլտուգտան պաչգա, տալլալանտըղճա մաի-
ճէ պիր բէնք քէսպ իթմէքտէ օլան սիեահ սաչլարը, պա-
չընըն սօլ թարաֆընտան իքի թարաֆա այրըլըպ աթըլա-
րագ, զայէթլէ տիւզ պիր սուրէթտէ թարանմըչ օլտուղու
հալտէ, թա գուլագլարընա գատար ինմէքտէ պուլունտու-
ղունտան, գուլագլարընն անճագ ուճլարը պէեազ պէ-
եազ կէօրիւնմէքտէ իտիլէր, վէ օլ սիեահ սիեահ կէօզ պէ-
պէքլէրի, պաչգա պիր շիրինլիք հասըլ իթմէքտէ օլան Հինտ-
լիլէր կէօզլէրի միսիլու, բէք պէեազ օլմտեղպ տա, պիրագ
մաիեէ չալմագտա օլան կէօզլէրի իչինտէ բարլամագտա ի-
տիլէր: Վէ թասլիաթըն պիր ճիլվէսի իգթիղասընճա, մէր-

գում իրէք կիպի ինճէ վէ սըգ սըգ պըքըգլարա մալիք պու-
լունաուղու թագտիրտէ, լէհճէսինտէ տէրքեար օլան թիւյ-
սիւզլիւք, տիւզլիւք, վէ թագլիք ճիհէթլէրիյլէ իսէ, քեա-
միլէն պիր գըղա պէնզէմէքտէ իտի: Դայէթլէ զարաֆէթ
իւզրէ պաղլամըջ օլաուղու օիեա՜հ ճանֆէս պօեուլն-պաղը-
սը, էջլէ եիւքսէքճէ օլմանըպ ուշազըտտ պուլունաուղուն-
տան, տիւզլէր կէրտանը, զէմանը աթիգ միւրէպպիլէրին-
տէն օլուպ տա գավալ չալմագտա օլան Մէրքիւրիւն կէր-
տանընա միւշապիհ պուլունմագտա իտի:

Մէրգումուլն պօեուլն-պաղըսը իւզէրինտէ պուլունմագ-
տէ օլան զայէթլէ իրի, վէ կիւզէլ ըէնքլի, վէ բէք բարլագ,
վէ պինսէն ալէյհ բէքտէ կիրանպահա պիր ինճու թանէ-
սի, ասէթա պիր ալին-չէմն թաշը մագամընտա բարլաեա-
րագ, էլէյիմսագմա (ծիրածան) ըէնքլէրի վիրմէքտէ իտի:
Վէլհասըլ, մէրգում բէք կուսթօլու վէ բէքտէ սատէ կիւզէլ
վէ զարաֆէթ իւզրէ էլպիսէլէր կիեինմիշ օլաուղունտան,
մէզքիւր տիւրրի եէքթա իլէ քեամիլէն իմթիզաճ իթմիշ վէ
եազըջմըշ պիր հալտէ պուլունմագտա իտի:

Մ. աը Սէն-Բէմինին կէրէք սիմասը վէ կէրէք չախսը,
չայեանը տիգգաթ վէ միւսթէսնա պիր հալտէ պուլունմագ-
տա իտի, չիւնքի, ալէսսէվիյեէ կէօրիւլմէքտէ օլան սիւսիւ
տէլիգանլըլարա, աալա պէնզէմէքտէ տէյիլ իտի:

Հէլէ աթ իլէ արապաեա տայիր տէրքեար օլան աարաթ
ու աալթանաթը, ֆէվզէլատէ պիր սուրէթտէ պուլունմագ-
տա օլաուղտան պաշգա, քէնտիսի տէ քէսպի շէօհրէթ իլէ-
միշ օլան գումարպաղլարտան պուլունաուղունտան, աթ
եարըշը հազգընտա, կիրիշտիկի պահալարըն մէպլաղընըն
եէքիւնի, հէր սէնէ իքի իւշ պին լիրաեա պալիղ օլմագտա
իտի: Շայեօ սօգաղընտա քեային պուլունան գօնաղընըն
սիւս վէ թէզէինաթը իսէ, սէջլէնտիկինէ կէօրէ, ասէթա
պիր նիւմուլնէ օլմագլըղա չայէսթէ մէրթէպէտէ իտի. ար-
թըգ իշ ու իշրէթ վէ զէվգ ու սէֆա վէ ճիւմպիւշ եօլուն-
տա վուգուա կէլմէքտէ օլան սարֆ ու իարաֆը իլէ, գումար:

օեռնւարընա կէլինճէ, հաստ ու հուտուտու թէճալուզ
 իյէր պիր հալտէ պուլունմագտա իտի. վէ մէրդ ում մէզ-
 քիւր գումարլարտա, տայիմա պիւյիւք պիւլիւք մէյլաղլար
 զայպ իթմէքտէ օլտուղու թագ տիրտէ պիլէ, հիշ պիր ֆիւ-
 թուր կէօսթէրմէեէրէք, քէնտի միւսաֆիրքէրվէրլիկնէ տէ-
 վամ պիրլէ, տայիմա գումարպաղլարը, քէնտի խանէսինէ
 տալէթ վէ գապուլ իյլէմէքտէ իտի. վէ պիր զարիպ եէրի
 տէ շուրասը տըր քի, մէրգումուն տէրքեար պուլունան սէր-
 վէթինին տէ, չօգտան պէրու պիթմիշ օլտուղունու, հէր քէս
 պիր սուրէթի գալիյեէտէ օլարագ պիլմէքտէ իտի:

Մէրգումուն ոյու մէրթէպէ իսրաֆիլ իւզրէ բարա սարֆ
 իտէրէք իծրայի տարաթ իյլէմէսինէ, կէրէք հասէտծիլէր
 վէ կէրէք պէտղէպանլար, վէ քէզալիք Սարա տախի, պիր
 տիրլիւ ագըլ իրտիրիպ մանէա վիրէմէտիքլէրինտէն, մա-
 շուգասը պուլունան մատամ տը Լիւսնէյին սէրվէթի ազի-
 մէսի սայէսինտէ եարապիլմէքտէ օլմասը շիւբհէսինէ զա-
 հիպ օլմագտա իտիլէր. հալ պու քի, պունլարըն մէզքիւր
 շիւբհէսի, պիւթիւն պիւթիւն պի եսաս իտի, չիւնքի, միւ-
 սիւ տը Լիւսնէյ, քէնտի զէվճէսինին սէրվէթի իւզէրինէ
 պիր գօնթրօլ վազ իթմիշ օլտուգտան պաշգա, միւսիւ տը
 Սէն-Բէմինին սարֆ իթմէքտէ պուլունտուղու մէյլաղլտա,
 էօյլէ ուֆագ թէֆէք պիր շէյ օլմտերպ, իլլա սէնէվի իքի
 եիւզ պին ֆրանգա պալիղ օլմագտա իտի: Պաղըլար տախի,
 մէրգումուն շաշգըն ֆայիզծիլէր պուլարագ, ֆահիշ ֆայիզ
 իլէ բարա ալմագտա օլմասընա համլ իյլէմէքտէ իտիլէր,
 չիւնքի, մէրգումա հիշ պիր միրասա գալուշմագ օլմագ-
 լըգ էսէրի պուլունմագտա տէյիլ իտի: Վէ նիհայէթ, պա-
 ցըլար տախի, մէրգումուն, աթ եարըշը պահսընա կիրիշ-
 մէքլիք պապրնտա, հատտէն զիեատտէ պիր ուսթալըղը պու-
 շունմասընա, շէօյլէ քի, գօշուեա չըգարըլան աթլարա պի-
 նէն ատամլար իլէ, գօշուրթտուրան սէյիսլէրի, պիւյիւք
 բիւշվէթլէր իթասըյլա էլտէ իտէրէք, իսթէտիկի աթը եա
 իսթէտիկի գատար գօշտուրթ ապիլմէքտէ, վէ եալսօտ կէրի

գալարը թափելով քտե, վէ պու թէտպիր իլէ տէ չօգ բարա-
լար գաղանմագտա տըր, տէյի չիւբհէ իթմէքտէ իտիլէր . . .
ֆագաթ, պու ճիւմէ իլէ տախի, մէրգուճուն մէգքիւր բա-
րալարը նաւսը վէ նէրէտէն պուլուպ տա իսրաֆ իթմէքտէ
օլմասը, չօղլարըն տա վագիֆէսինտէն խարիճ օլտուղուն-
տան, ասլա մէրագ իտիպ տէ սիւալ իթմէքլիկէ վէ անլա-
մագլըղա պիլէ եօրուլմագտա տէյի իտիլէր :

Մ. տը Սէն-Բէմի բէք պիւյիւք վէ բէք միւթէպէր պիր
ֆամիլեատան օլուպ, վէ քէնտիսի իսէ չէնմէչրէպ, մէրտ, ա-
ղըլը, ահպապի, ինսանա բէք եագըն, վէ բէք թաթլը թա-
պիաթլը պիր տէլիգանլը իտի : Մէրգուճ, քէնտի տօսթ վէ
ագրանլարընա միւքէմմէլ զիեաֆէթլէր վիրմէքտէ օլտուգ-
տան պաչգա, հէր գանղի օեուճու տա թէքլիֆ իթսէլէր,
տայիմա գապուլ իթմէքտէ, վէ տայիմա տա զէֆգ ու սէ-
ֆա տույմագտա իտի :

Գարըլար մէրգուճ իչին տէլի տիվանէ օլմագտա օլտուգ-
լարընտան, աչգ ու սէվտասը չանթասընա տիւշմիւշ օլան-
լարըն, հէր սընըֆ վէֆէր տէրէճէտէն պուլունտուղու հալ-
տէ, հատտէն զիեատէ չօգ օլմալարը, պէյն էլ նաս սէօյլէ-
մէքտէ իտի. մէրգուճ հէմ կէնճ վէ հէմ տէ տիլպէր օլտուգ-
տան պաչգա, էն եիւքսէք մէվգըտա պուլունան գատըն-
լար իլէ պիլէ իւն ու իւնսիյեթ բէյտա իթմէքլիք խուսու-
սունտա լաղըմ կէլէն հէր նէվի լէթաֆէթէ, մէհարէթէ, վէ
գուվլէյի ճագիպէեռ տալի մալիք պուլունմագտա իտի :
Վէ մէրգուճուն իսրաֆճա հալլէրի, եանի, պութքէրէսթ
մասալլարընտա օգունան, վէ Բագթօլ թէսմիյեթ օլունան
ալթուն ագար պիր չէշմէտէն քէնտի տէսթիսինի տօլտուգ-
մագտա պուլունմասը էսրարք տախի, քէնտի հագգընտա
տէրքեար օլան քարլագլըղը վէ էհէմմիյեթի, պիր գաթ տա-
հա արթըրմագտա օլտուգլարընտան, հէր քէս, պիր սու-
րէթի պի գայտի իւղրէ կիւլիւմսէեռէք, «պէս պէլի մէր-
գուճ Սէն-Բէմի, ալթուն եաբմագլըգ իլմի քիմեասընը պուլ-
մուշ օլմալը տըր» տիմէքտէ իտիլէր :

Մ. տը Սէն-Րէմիին, Կէրօլսթէյնտէ վագը Թրանսա գան-
չէլարեասընտա պիր մէմուրիյեթէ թայերին պուլրուլմա-
սընը իյիտէնլէրտէն չօգլար, օլ պապտէ քէնտիլէրճէ պաչգա
տիւրլիւ պիր մանէա վիրէրէք, տիւզճէ նամուսլու պիր սու-
րէթտէ ալրպ եիւրիւեիւ վիրմէքլիք իչին, պու թէտալիրի
թութմուչ օլմալը տըր տէյի տիւչիւնմէքտէ իտիլէր :

Սէֆիր պէյ, Մ. տը Սէն-Րէմիեի, Բօտօլֆա թագաւիմ
պիրլէ,

—Մօնսէնէօր, Զաթը հաչմէթմէապընըլա, Կէրօլսթէյն
գանչէլարեասընտա «աթաչէլիք» մէմուրիյեթինէ թայերին
գըլընմըչ օլան Մ. վիզօնթ տը Սէն-Րէմիեի թագաւիմ իթ-
մէքլէ իֆթիլսար իտէրիմ, —տէտի :

Վիզօնթ քէմալի թապիմ ու թէքրիմ իւզրէ Բօտօլֆու
սէլամլաեարագ,

—Զաթը հաչմէթմէապլարը թարաֆընտան, հուզուրի
վալէալէրինէ չըգմագլըգ շէրէֆիկէ նայիլիյեթիմ հագ-
գընտա զուհուրա կէլմիչ օլան թէլաչ ու սապըլսըզլըզըմա
մագուր պուլրուլմասընը իսթիրհամ իտէրիմ. զիրա, աճիզ-
լէրինին պու թէլաչ վէ պու աճէլէլէրի պաչգա պիր շէյ-
տէն նէչէթ իթմէյիպ, իլլա, միւճէրրէտ, մէգքիւր շէրէֆ
ու իֆթիլսար հագգընտա գալպի աճիզանէմտէ հիսս իյլէ-
մէքտէ պուլունտուղում արզույի քէպիրիմտէն նէչէթ իթ-
մէքտէ տիր :

—Մօնսիէօ, սիզի Կէրօլսթէյնտէ տալսի կէօրտիւկիւմ-
տէ, զիրատէսիլլէ մէմուռն օլաճաղըմ տըր... ինչաալլահ
եագընտա աղիմէթ իթմէք նիյեթիլնտէսինիլ, էօյլէ տէ-
յիւ մի :

—Զաթը հաչմէթմէապլարընըն պուրատա պուլունմա-
լարը, աճիզլէրինին թէաճհիւլինի թագլիլ էյլէմէքտէ տիր :

—Մօնսիէօ, զանն իտէրիմ քի, փարիսին էօմիւնէ ա-
լըչմըչ օլտուղունուզ էճիլտէն, Ալմանէա սէրայլարընլն սիւ-
քիւնէթ իւզրէ պուլունան հալլէրի, սիզէ բէք աճալիպ պիր
սուրէթտէ կէօրիւնէճէք տիր :

—Եսպնեմք Ձաթը հաշմէթմէապարընըն հիւսնի հիւրմէթ վէ թէվէճճիւհլէրինէ նայիլիյեէթիմ, վէ եսպսոտ չու նիյմէթի տէվամէ հիմմէթլէրինէ իւմիտ ու ճէսարէթիմ, իճթիսար իտէրիմ պիր սուրէթի գավիյեէտէ սէյլէմէկէ քի, աճիզլէրինի էյլէ պիր էսէֆտէն թէպեիտէ քեամիլէն քեաֆի օլապիլէճէք տիր :

—Մ'օնսիէօ, կէրօլթէյնտէ պուլունտուղունուզ միւտտէթճէ, տայիմա էյլէ տիւշիւնմէքիկինիզ, պէնիմ գուտրէթիմէ մէնուլթ պուլունամաեաճագ տրր :

Բօտօլֆ իլէ Մ. տը Սէն-Բէմի պէյնինտէ պու գատարճըգ միւլադաթ վէ միւքեալէմէ վուգուա կէլտիքտէն սօնրա, Բօտօլֆ շէյլէ պիր խաֆիֆճէ սուրէթտէ պաշընը էյտիկինտէն, վէ պու իշարէթի մէրասիմիյեէտէն իսէ, մէղքիւր միւլադաթա խիթամ վիլիլմիշ օլմասընը Մ. տը Սէն-Բէմի պիլտիկինտէն, լաչըմ կէլէն թաաղիմի իճրա վէ իֆա պիրէլ, հէման չէքիլի վիլմիշտիր: Բօտօլֆուն, պիր աաամըն լէհճէսինէ պազտըղը կիպի, ֆիքը ու նիյեէթինի ֆէհմու քէշֆ իլմէքլիքտէ, վէ պինապէրին, շայեանը մուհապալէթ վէ եախօտ նէֆրէթ օլմասընը հիսս իյլէմէքլիքտէ մէհարէթի քեապիլէսի տէրքեար օլտուղունտան, մէրգում իլէ պէյնլէրինտէ կիւզէրան իտէն եալընըզ օլ գատարճըգ միւքեալէմէտէն, սէպէպինի իյզահա միւգթէտիր օլմաստըղը թապաիրտէ, մէրգում հէր նէ գատար կէնճ վէ բարլազ սուրէթտէ պուլունմադտա իտի իսէ տէ, պու ճիւմէ իլէ տախի, իլթիեարի օլմաստըղը հալտէ, ալէյհինտէ, քէնտի իւզէրնտէ, պիր էսէրի թէնէֆֆիւր հիսս իյլէտիրտէն պաշգա, կէօլլէրի պազըշընտան պիր էսէրի ֆիթնէքեարի վէ ըիեաքեարի, վէ թէքմիլ սիմասընտա տախի պիր էսէրի չիտտէթ միւշահէտէ իյլէմիշ տիր :

Մ. տը Սէն-Բէմինին ասըլ հալլէրինին, Բօտօլֆ իլէ կէօրիւշիւկիւ վազըլթտաքի բարլազլըղըն տապան տապանա պիր զըտտ սուրէթտէ օլմասընը կէօրէճէկիմիլտէն, Բօտօլֆ

Ֆուն գալպինտէ հիսս իյլէմէքտէ օլտուղու թապիի պիր
տուլղունուն, հագըգաթը հալէնէ մէրթէպէ մագրուն օլ-
տուղու, րանա սուրէթտէ անլաշըլաճագ տըր :

Մէգքիւր միւլապաթը րէսմի իճրա գըլընտըգտան սօն-
րա, Բօտօլֆ, թէսատիւֆիւն մէյտանէ կէթիրտիկի զարիպ
զարիպ հալլէր իւզէրինէ տիւչիւնէրէք, գըշ պաղչէսինէ ին-
միշ, վէ կիճէ թաամը վագթի թէգարրիւպ իթմիշ օլտուղուն-
տան, սալօնլար սայքի պօշալմաեա պաշլամըշ իտի. վէ լի-
մօնլուղուն էն ուզագ օլան ուճուլտա, պիր օրմանճըգ պու-
լունտուղու կիպի, պիր տիվարըն քէօշէսինտէ տախի, սար-
մաշըգլար իլէ իհաթա օլունմուշ, գօճա պիր մուզ աղա-
ճը պուլունմագտա, վէ մէգքիւր եարրագլար իլէ մէմլու օ-
լան աղաճըն ալթընտա տախի, սայքի պիւթիւն պիւթիւն
եէշիլիքլէր իլէ գաբլանմըշ պիր հալտէ պուլունտուղու թագ-
տիրտէ, պիր ուֆագ իըտմէթճիլէր գաբուսու պուլունմագ-
տէ, վէ մէգքիւր նիմ արալըգ պուլունան գաբուտան տա
ուզուն պիր սուֆատան (գօրիտօր) կէշիլէրէք, քիլէր սալօ-
նունա կիտիլմէքտէ իտի :

Բօտօլֆ, եէշիլիքլէր օրթասընտա պուլունան մէգքիւր
մահէլլին պիր թարաֆընտա օթուրարագ, էնվայի խէեա-
լաթ տէրեալարընա տալտըգտան ճիւզիճէ սօնրա, քէնտու-
եէ բէք ալէա մալիուլ պուլունան պիր սէս իլէ, քէնտի իս-
մինին թէլաֆիուղ օլունտուղունու իշիթաիկինտէն, պիրտէն
պիրէ իւզէրինտէ պիր իւրքիւնթիւ հաօըլ օլտու :

Շէօյլէ քի, Բօտօլֆ աալա կէօրիւլէմէզ օլտուղու թագ-
աիրտէ, Սարա, մէգքիւր օրմանճըղըն տիկէր թարաֆընտա
օթուրմուշ օլտուղունաան, պիրատէրի իլէ ինկիլիզճէ օլա-
րագ գօնուշմագտա իտի :

Բօտօլֆ, մէրգուլմէնին սէօյլէտիկի շու աթիտէքի լա-
գըրտըլարը, աիգգաթը թամմէ իւզըն տիյնէեէրէք իշիթաի :

—Մարքիզ տ'Արվիլ, պիր ազաճըգ տա օրատա հազըր
պուլունմագ իւզըն, պարօն տը նէրվալըն պալօսուլունա կիթ-

տի, —տիմէքտէ իտի Սարա, —վէ պէրէքէթ վիրոն քի, հէր նէ գատար արամագտա իտի իտէ տէ, Բօթօլֆ մէրգումէնի պուլուպ տա լազըրութ իտէմէմէքսիզին կիթմիշ պուլունտու. զիրա, մէրգումէ հէր նէ գատար պիտապէր պուլունմագտա իտէ տէ, Բօթօլֆ, մէրգումէնին իւզէրինէ պիւյիւք պիր թէէսսիր իշլէթմէքտէ օլտուղունտան, պէլքի կէօրիւշիւր վէ գօնուշուր տէյի, տայիմա գօրգուպ մէրազ իթմէքտէ իտիմ. էվվէթ, մէրգումէնին իւզէրինէ օլ մէրթէպէ ազիմ պիր թէէսսիր իշլէթմէքտէ տիր քի, մէզքիւր թէէսսիրի գըրադ մահվ իթմէքիկէ բէք չօգ չալըշմըշ օլտուղում հալտէ պիլէ, անճագ ճիւղի պիր մէրթէպէ մուվաֆֆագ օլապիլմիչիմ տիր... լաքին, ագըպէթքեար, օլ քէնտի իշիմէն հիսս իյլէմէքտէ պուլունտուղում պիր տույղու իգթիզասընճա, հէմիշէ գօրգու վէ էնտիշէմի մուճիպ օլուպ, վէ պիր կիւն տէ, թէքմիլ նիյեթ ու մագսէտիմէ խալէլ վիրէպիլէճէք օլան մէրգումէ րազքիպէմի... արթըգ եարընքի կիւն, վարթայի հէլաքէ տիւշիւրմիւշ օլանաղըմ տըր... Պէնի տիյնէեհիւիզ, եա պիրատէրիմ... պու խուսուս, զիեատէսիյլէ չայեանը իթինա պիր խուսուս տուր:

—Սիզ եանըլմագտասընըզ, զիրա, հիշ պիր վագըթտա Բօթօլֆ, մէրգումէ մարքիզ իլէ աշգ ու մուհապպէթ իւզրէ պուլունմամըշ տըր:

—Իշլէ չիմտի սիզէ օլ պապտէ պիրազ իյզահաթ վիրմէքիկին վագթի կէլմիշտիր... Սիզին, օլ սօն ուշեահաթընըզ հէնկեամընտա, չօգ չէյլէր կէշտիլէր... վէ, չիւնքի, պու պապտէ, պէնիմ տիւշիւնտիւկիւմէն զիեատէ չաբուգ սուրէթտէ չալըշպ իշ կէօրմէքիւք իգթիզա իթմէքտէ տիր... տիմէք տիր քի թամ պու կիճէտէն... պուրատան տիշարը չըգմազտան էվվէլ, մուլթլագ սուրէթտէ գօնուշմագըղըմըզ էլզէմիյեթթտէն տիր... Պէրէքէթտէ վիրսին քի, պուրաճըգտա պիզտէն պաշգա քիմնէլէր եօգ տուր:

—Սէօյլէյինիզ պագաեըմ, միւրատընըզ նէ տիր:

—Պէն տէ բէք ալէա պիլիւրիմքի, Գլէմանս տ'Արվիլ Բօ

տօլֆու կէօրմէզտէն էվիէլ, ասլա մէյլ ու մուհապպէթէ
 ճոպիր պիր շէյլէրի պուլունմագտա տէյիլ իտի. . . Հէրնէ
 գատար գօծասը քէնտիսինի բուհու. կիպի սէվիպ ուղրուն-
 տա գուրպան օլմագտա իսէ տէ, մուղալիրի օլարագ մէր-
 գումէ տէ, պիլմէմ նէ սէպէպէ մէպնի տիր, մէրդումտան ու-
 զագ գաշընմագլըղա, հատտէն դիտատէ չալըմագտա տըր-
 էլպէթթէ պունտա պիր էսրար պուլունմագտա տըր, վէ
 կէրչի պէն տէ մէդքիւր էսրարա վագըֆ օլմագլըղա բէք չօդ
 չալըշարմ իսէ տէ, պիր տիւրլիւ մուվաֆիտգ օլամաւորմ:
 Հալպու քի, Բօտօլֆ պուրանա կէլտիրտէ, Գլէմանսըն գալ-
 պի թահրիք օլունարագ, հէզարան նէվի եհնի եհնի տույ-
 դուլար վէ թէէսսիրլէր հիսս իյլէմէկէ պաշլամըշտըր: Պէն
 մէրդումէնին գալպինտէ հէնուզ տօղմագտա օլան մէյլ ու
 մուհապպէթ պէօճէկինի էօլտիւրէպիլմէքլիք նիյնէթիյլէ,
 Բօտօլֆ ալէյհինտէ պիր չօգ վագաալար, վէ եախօտ էկէր
 տահա տօղրուսունու իսթէր իսէնիզ, պիր չօգ ազըր ազըր
 իֆթիրալար իճատ իտիպ նագլ իյլէտիմ իսէ տէ, մէրդու-
 մէնին գալպինտէ տէ, մութլագ սուրէթտէ պիրինէ մէյլ ու
 մուհապպէթ վիրէրէք սէվմէքլիկէ տայիր պիր իհթիեաճը
 շէտիտ հիւքմ իյլէմէքտէ օլտուղունու կէօրտիւկիւմտէն, պի-
 լիւրմիսինիզ նէ եաբտըմ. պագընըզ սիղէ սէօյլէնէ յիմ: Պիր
 կիւն մէրդումէ պիպիմ էվտէ Շարլ Բօպէրի կէօրտիւկիւն-
 տէ, պիր ատէմ, պիր եէրտէ, պիր կիւզէլ ըէսիմ կէօրտիւ-
 կիւնտէ, նէ սուրէթտէ վուրուլուր սէվէր իսէ, մատամ տ'Ար-
 վիլին տախի, մէրդումուն տիլպէրլիկինէ, իշթէ օլեօլտա վու-
 բուլուպ սէվտիկինի կէօրտիւմ, վէ պունու քէնտիմճէ պիր այ-
 նի ֆուրսալթ ատտ իտէրէք, իճապընը իճրա իյլէտիմ Ա. Շարլ
 Բօպէր, հէրնէ գատար, սիմաճա տիլպէրլիկէ մալիք պուլուն-
 մագտա իսէ տէ, էսէֆ օլունուր քի, ազլու տիրայէթ ճիհէ-
 թիյլէ, բէք եալան վէ բէք տէ սէրսէմ պիր հալտէ պուլուն-
 մագտա տըր. ֆագաթ, պու ճիւմէ իլէ տախի, մէրդումուն
 պագըշլարընտա, պիր նէվի գուվվէյի ճագիպէ պուլունտու-
 ղունտան, վէ պէն տէ մատամ տ'Արվիլին բէք տույղուլու,

վէ բէք տէ մէրհամէթլի պիր գալպէ մալիքէ օլտուղունու րա-
նա պիլաիկիմտէն, պիր թարափտան Շարլ Բօպէրին րուհճա
վէ թապիաթճա երւքսէքլիքլէրինի մէտհ իտիպ կէօյլէրէ
գատար չըգարտըղմ հալտէ, տիկէր թարափտան տախի,
մէրգումնան տայիմա վէ աճընմագլըղա շայեան սուրէթտէ
ֆէլաքէթլէրէ վէ պէտպախլըգլարա ուղրատըղընը ույտու-
րուպ նագլ իյլէտիմ. վէ հաթթա, մէրգումնա տախի, մէր-
գումնանին նէղտինտէ, տայիմա հատտէն զիեատէ պիր հիւզն
ու քէտէր իւղրէ պուլունմասընը, վէ տայիմա տա ահ ու վահ-
լար չէքմէսինի, վէ ալէլխուսուսա չօղլուգ լագըրտըր իթմէ-
երպ, տայիմա սիւքիւթ իւղրէ տուրմասընը էքիտէն թէնպիհ
իյլէտիմ: Մէրգում, պէնիմ մէղքիւր նասիհաթլարըմը քեա-
միլէն իճրա իյլէտիքտէն պաշգա, սէսինին կիւղէլլիկի իլէ,
օգումնաճա տա տէրքտար օլան հիւնէրի միսիլու, սիմնաճա
տիւպէրլիկի տախի, իշին բէվիշինէ մուավին օլտուղլարըն-
տան, մատամ տ'Սըվիլին, Բօաօլֆու կէօրմէսիլլէ, գալպին-
տէ ուեանմըլ օլան մէյլ ու մուհապպէթ պէօճէկի, թէպ-
տիլի հարէքէթ իյլէմիշ, վէ Շարլ Բօպէրի թահօինէ պաշլա-
մըշտըր. . . անլատընը գմը շիմտի մատտէեր:

—Էվլէթ, բէք ալէա անլատըմ, տէվամ իտինիզ լա-
գըրտընըղա:

—Պունլար պիր պիրէրիլլէ, պիր սուրէթի նէտիմանէտէ
օլտուպ պաշգա պիր մահէլտէ կէօրիւշէմէյիպ, անճագ պէ-
նիմ խանէմտէ կէօրիւշէպիլմէքտէ օլտուղլարընտան, հաֆ-
թատա իքի տէֆա իւշիւմիւզ պիրլիքտէ օլտուղումուզ հալտէ,
սապահլարը միւզիգալար օգումնագտա իտիք. վէ մէրգում
մաղմում տէլիգանլը, տայիմա ահը տէրունլէր իպրազ իյլէ-
տիքտէն, վէ պաղը քէրրէ տէ, եավաշճաճըգ սէօյլէեերէք,
պիր գաշ մուհապպէթէ տայիր թաթլը լագըրտըլար սէօյլէ-
տիքտէն պաշգա, իքի իւշ թանէ տախի, մէրգումնանին էլինէ
աշգ ու սէվուսա նամէլէրի սըղըշտըրմագլըղա մուվաֆֆագ
օլապիլմիշտիր: Կէրշի, մէղքիւր մէթուպլարը եաղըպ վիր-
տիքճէ, պէնիմ երւրէկիմ տիթրէմէկէ պաշլամագտա իտի:

չիւնքի, մերգուսնուն լազրրարարնաւան զիւստէ, նէ մէրթէ-
պէ առի պիր ատամ օլմասընը մէրգուսնէ անլար տէյի, գա-
լէմիյլէ եազտըզլարնաւան գօրգմագտա իտիմ. լաքին, հէ-
լէ մէճուսնում քի, դաբըլարտա պիր թապիաթ վար տըր,
քէնտիլէրինէ իւք տէֆա օլարագ թապտիմ օլունան աչգ ու
սէվաա լազրրարարնա, իսթէր լիսանէն օլուն վէ իսթէր
թահրիրէն, աալա աիգգաթ իթմէքսիզին, հէմ ինանըպ ալ-
աանըլար, վէհէմ տէ միւսամէհա իւզըրէ պուլունարագ աֆիլ
իտէրլէր. վէ պէնիմ թահթը հիմայեթիմտէ պուլունան պու-
աալանըն եազտըզլարնաւան իսէ, հիչպիր զարար զուհուրա
կէլմէմիչ տիր, չիւնքի, նասիհաթլարըմը տիյնէմէքտէ օլ-
աուղաւնաւան, եազտըզը մուհապլէթմամէլէր, բէք գըսաա,
եանի անճագ պիր գաչ լուղէթտէն, վէ տահա տօյրուսու,
մահգա պիր րանտէ-վու րէճաալնաւան իպարէթ պուլուն-
մագտա իտիլէր: Հալ պու քի, օլ մէրգուսնէ ուֆաճըգ մար-
քիլ, աչգ ու ալէագաաւան զիւստէ, մէպտէ վէ գաիտէ սա-
հիպէսի պուլունմագտա իտի, վէ եաթօտ, մէպտէ վէ գա-
յիտէսինէ զալէպէ իտէպիլէճէք տէրէճէտէ մէյլ ու մու-
հապլէթի պուլունմագտա տէյիլ իտի . . : Շէօյլէքի, պիր
նիյեթի գափիյեթէն նէչէթ իյլէմէքտէ օլմատըզը թագ-
տիրտէ, Բօտօլֆուն թէզէքքիւրի, տայիմա մէրգուսնին
գալպինտէ մահֆուղ պուլունմագտէ, վէքէնտի տույղու լա-
րընը թահթը նազարը տիգգաթա վէ մուհաֆագանա ալ-
մագտէ, վէ եաթօտ տահա աչըգ սէօյլէքէյիմ, մէրգու-
սնին Շարլ Բօպէր հագգընտա զուհուրա կէլմէքտէ պու-
լունան տույղուլարընա գարչը, իզհարը մուգավէմէթ իյ-
լէմէքտէ իտի . . . չիւնքի, մէրգուսնին, Շարլ Բօպէր հագ-
գընտա տէրքեար օլան մէյլանը, հագգըրի վէ էաասի պիր
չէյ օլմանըպ, իլլա, արըզի վէ զարուրի պիր չէյ իտի . . .
վէ անճագ պէնիմ թարաֆըմաւան, մէրգում օլ պօչ գաֆա
Աբօլլան հագգընտա, հէմիչէ զուհուրա կէլմէքտէ պուլու-
նան հատտէն պիրուն մէտհ ու սէնալէրիմիլէ, նագչ իթտի-
կիմ տէրտ ու ֆէլաքէթլէրի սայէսիւտէ եաչաեըպ տէվամ

խտեպիլմէքտէ իտի: Վէլհասարլ, Գլէմանա, մէրգուսնա ահ ու վահլարընա տաեանամատրղընաան, մուհապպէթինտէն զի- եատէ մահգա մէրհամէթինտէն նաչի օլտուղու հալտէ, պիր կիւն, օլ գատար արգու վէ ըհնա իյլէմէքտէ պուլունտուղու վիզիթաեը հիմմէթ իթմէքլիկէ գարար վիրմիշ իտի:

—Մարքիզ պու սըրր ու նիյեթինի, սիզէ մահրէմանէ օլարագ սէօյլէմիշմի իտի:

—Էվվէթ, մէրգուսնա պանա, Շարլ Բօպէր հագգընաա գալպինտէ հիսս իյլէմէքտէ պուլունտուղու մէյլ ու մու- հապպէթի խապէր վիրմիշ իտի: Վէ պաշգա պիր շէյ սէօյ- լէմէեիպ, անհագ պու գատարճըգ սէօյլէմիշ իտի, վէ պէն տէ օլ պապտէ իլէրու կիտէրէք զիեատէ պիր շէյ անլա- մագըղա գալգըշմամըշ իտիմ, չիւնքի, պէլքի, կիւճիւնէ կիտէր տէյի չիւրհէ իյլէմիշ իտիմ. . . պու ճիւմիլէ իլէ աա- խի, մէրգուսնա պիզղաթ քէնտիսի, եա էօյլէ պիր իգպա- լէ նայիլիյեթինտէն, վէ եախօս զուրուր ու թէքէպպիւ- թիւնտէն նաչի մէսրուր օլմուշ, վէ մէրգուսնա րանտէ-վու վի- ըրէք պուլունտուկ կէօրիւշէճէկինի խապէր վիրմիշ իսէ տէ, նէրէտէ վէ գաշնղի կիւն իչին օլտուղունա սէօյլէմէմիշ իտի:

—Իմաի էօյլէ օլտուգաա, եա սիզ նաարլ վագըֆ օլա- պիլտինիլ:

—Պիզիմ Գարլօ, վիտիկիմ էմը իւզրէ, ֆէրտասը, վէ տահա ֆէրտասը կիւնիւ, զայէթլէ էքքէնտէն, կիտիպ, Մ. Շարլ Բօպէրին իգամէթկեահը գարուսու ճիւլարլարընաա կիլլէնմիշ վէ մէրգուսնա գարուսան տիշարը չըգաըգնա, աը- գասը սըրա կէզմիշ տիր: Վէ իքինճի կիւնիւ իսէ, պիզիմ աիլ- տաաէ Մ. Շարլ Բօպէրին պիր արապաեա պինէրէք, աաի պիր մահէլլէնին եօլունու էլէ ալարագ, թամբլ-սօգաղը նամօ- գաղա կիթաիկինի կէօրմիւշ տիր. . . Մէրգուսնա, մէզքիւր սօգաղտա ինէրէք, չիւքին կէօթէրիշի պիր խանէտէն ի- շէրի կիրմիշ, պիր պուլունգ սաաթ գատար աուրմուշ, վէ պատէհու տախի պըրագըպ կիթմիշտիր(*): Մ. Շարլ Բօպէր

(*) Օգուեան զաթլար պիլմէլի տիրէր քի, մէրգուսնա Մ. Շարլ Բօ-

մէջ քիւր խանէտէն չըգտըղը վազըթտա , աճապա պերապէ-
րինտէ պաշգա պիրիսի տախի չըգա՛ր մը տէյի պէքլէմիշ իսէ
տէ , պաշգա քիմսէ չըգմամըշտըր , չիւնքի , մատամ տ'Արվիլ
վատինի իճրա իտիպ տէ , օլ կիւն կիթմէմիշտիր . պէն պու-
նուն պէօյլէ օլմասընը , պիզզաթ , Մ . Բօպէրին . քէնտիսինտէն
իշիթմիշիտիր : Մէրգում , մէրգումէնին էօյլէ սէօզ վիրիպ
տէ , սէօզիւնտէ պուլունմամասընտան տօլաերը աթէշ քէսիլ-
միշ օլտուղունտան , տահա զիեատէ մէյեուսիյեէթ իպրա-
ղընա պաշլամասընը , քէնտիսինէ նասիհաթ իյլէտիմ : Մէր-
գումուն , տահա զիեատէ տիւշարը մէյեուսիյեէթ օլմասընը
մարքիզ կէօրտիւքտէ , քէնտիսի տէ տահա զիեատէ միւ-
թէէսսիր օլուպ աճըմաեա պաշլամըշ , վէ թէքրարէն պիր
բանտէ-վու վիրմիշ իսէ տէ , պու տէֆա տախի վատինտէ
պուլունմամըշ տըր : վէ նիհաեէթ , պիր իւշիւնճիւ տէֆա
տահա սէօզ վիրմիշ , վէ վագաա մէրգումուն գաբուճունա
գատար կիթտիքտէն սօնրա կէրի տէճնմիւշ իսէ տէ , պու
ճիւմլէ իլէ տախի , իշճէ պու գատարը տախի պիր թէգատ-
տիւմ տիմէք տիր : կէօրիւեօրմուսունուզ , մէրգումէ քէն-
տի միւրատընա գարշը , նէ՞ մէրթէպէ ճէնքլէշիպ մէյտան
օղումագա տըր . : վէ պիլիւրմիսինիզ պունուն տա սէ-
պէպի նէ տիր . պէնիմ հիշ շիւբհէմ եօզ տուր քի , վէ նա-
սըլ քի , մէրգումէ ալէյհինտէ , տէրքեար օլան ասըլ քին
ու դարագըմ տա անտէն նէշէթ իթմէքտէ տիր , մէրգում
տայիմա Բօտօլֆու տիւշիւնմէքտէ տիր , վէ իշթէ քէնտու-
սինի տէ , անճագ մէրգումուն տիւշիւնիւպ խէեալլամագլա
միւտաֆաա վէ մուհաֆաղա իտէպիլմէքտէ տիր : Նիհայէթ ,
իշթէ պու կիճէ մարքիզ Մ . Շարլ Բօպէրէ , եարընքի կիւն իշին
պիր բանտէ-վուպիլիւրմիշտիր . վէ հիշ շիւբհէմտէ եօզ տուր
քի , արթըզ պու տէֆա , վատինի իճրա իտէրէք , մահէլի
մէզպուրա կիտէճէք տիւր , գիրա , տիւգ տը Լիւսնէյ Շարլ

պէրին , եանի գօմանտանըն ասըլ իգամէթկեահր մէզքիւր խանէ օլ-
մամէքլ իլա օրասընը , պրընա օլարագ սագլամագտա , վէ անճագ
պազէն օլգրամագտա իտի :

Րօպէրի բէք ֆէնա սուրէթտէ չէքիշտիրիպ էյլէնտիկինտէն, մէրգումէ մարքիզ, քէնտուեէ տիլտատէ պուլունան պիրատամա, օլ մէրթէպէ հադարէթ օլունմասընտան տօլսեր ալթ իւսթ օլմուշ, վէ միւճէրրէտ քէմալի մէրհամէթինտէն նաշի, մէրգումա սէօզ վիրմիշ տիր: Թէքարէն սէօյլէրիմ քի, արթըզ պու տէֆա մէրգումէ քէնտի սէօզիւնտէ սաղ պուլունաճագ տըր:

—Պու պապտէ սիպին նիյեէթ ու մագսէտինիզ նէ տիր:

—Տիյնէյինիզ, Մ. Շարլ Րօպէր, էօյլէ չօղլուգ նաղիք տոյլղուլարտան անլանանլարտան օլմատըղընտան, մարքիզին պու կիճէքի գարար վէ վատընըն ասըլ էսաս վէ մանասընըն քիւնհիւնէ վարամահաճագ տըր, վէ պինաէն ալէյհ, եարըն մէրգումէ կիտիպ քէնտուէ պիր վիզիթա վիրտիկինտէ, իշթէ թամ ֆուրսարթեաֆթէ տիր տիեէրէք, քէնտի քէյֆինճէ իսթիֆատէ իթմէքիկէ գալգըչաճագ, վէ մէրգումէնին գալպինի ինճիտէրէք, քեամիլէն կէօզիւնտէն չըգաճագ տըր, չիւնքի մէրգումէ, եարընքի թութաճաղը թէհիքէլի մէգքիւր թարիզի, սալամէյլ ու մուհապպէթինտէն սէվգ օլունարագ թութմաերպ, իլլա, մահզա քէմալի չէֆգաթընտան նաշի թութաճագ տըր, պէն մէրգումէնին ախլագ ու թապիաթընը բէք ալէա պիլմէքտէյիմ, եարընքի կիւն, քէնտի վատինճէ լազըմ կէլէն սատագաթը իֆա վէ իճրա նիյեէթիլլէ, վադաա, մէրտիք իտիպ կիտէճէք տիր, լաքին, քէնտի գօճասընա խիեանէթ իտիպ տէ, ֆէրիզէտէն պուլունան սատըզլըղընտան տա, գէրրէճէ շաշմաեաճագ, վէ քէնտի ըրզ ու նամուսունա գէրրէճէ լէքէեի գապուլ վէ իրթիքեապ իթմէեէճէք տիր, հալ պու քի Շարլ, նասըլ քի սէօյլէտիմ, քէնտի պուտալալըղը իգթիզասընճա, հազըր օլ արզուսու աղաճընա պիր տէօյլէթ գուշու գօնմուշ տուր, վէ եախօտ գուրուլմուշ օլան թօրունա պիր քէքիք տիւշմիւշտիւր իթիգատըլլա, հէր հալտէ իսթիֆատէեէ չըգըչաճագ չալըչաճագ, վէ մէրգումէնին քէնտինտէն նէֆրէթ վիրմէքիկինէ սէպէպիյեէթ վիրէճէք տիր. վէ իշթէ օլվագըթ

մէրդումէտէ, քէնտի խէեալաթընըն մահվընը կէօրմիւշ օւլաճաղընտան, թէքրարէն, Բօտօլֆ հազգընտա իբք տէֆազալինաէ տօղմուշ օլան մէյլ ու մուհապպէթին հիւքմուէսէրի թահթընա տիւշէճէք տիր, զիրա, շիւբհէսիզ օլարազ պիլմէքտէյիմ քի, մէրդումէ մէզքիւր մէյլ ու մուհապպէթին էսէրինի, հէմիշէ քէնտի գալպինտէ մէրքիւզ օւլարազ սազլամազտա տըր:

—Էյ, ոճնրա՞:

—Իմաի, պէնիմ միւրատ ու մադսէտիմ, մէրդումէեի, Բօտօլֆուն նէզտինտէ մահճուպ գըլարազ, հիւանի նազարընտան պիւթիւն պիւթիւն տիւշիւրմէքտէն իպարէթ պուլունմազտա տըր: Զիրա, հիշ շիւբհէմ եօզ տուր քի, մարքիլին, Բօտօլֆ հազգընտա տէրքեար օլան մէյլ ու մուհապպէթինին էօնիւ էվլէլինտէն ալընմատըղը թազտիրտէ, էր եա կիճ, էլպէթթէ պիր կիւն, մէրդումէնին մուհապպէթինէ գարշըլըզ իպրազը մուհապպէթ իտէրէք, մէրդումէնին գօճասը պուլունան Մ. տ'Արվիլ իլէ տէրքեար օլան տօթթըղընու բայիմալ էյլէեէճէք տիր. հալ պու քի, մէրդումէնին հազըզը օլարազ հիշ պիր գապահաթը տախի պուլունմատըղը հալտէ, պիր քէրրէ ալէյհինտէ, էյլէ պիր վաթատա պուլունմուշ տուր տէյի իշիտիպ շիւբհէնէ գահիպ օլաուղընտա իտէ, հիշ շիւբհէ ճայիզ տէկիլ տիր քի, մէյլ իտիպ սէվմէեէճէկի շէյլէ տուրսուն, իզհարը նէֆրէթ իլէ ըէտտ տախի իտէճէկի պի իշթիպահ տըր. չիւնքի, պիր էրքէք նէզտինտէ, մէզքիւր գապահաթ, աֆվ օլունմազ գապահաթլարտան պիրի առտ օլունմազտա տըր:

—Շիմաի անլաաըմ ֆիքրինիդի, սիզին ասըլմիւրատընըլ, մէրդումէնին, Շարլ Բօպէրէ կիտիպ պիր վիզիթա վիրմէսինի, քէնտի գօճասընա խապէր վիրմէք, վէ մէզքիւր թէապիր իլէ, գարը գօճա պէյնինտէ մութանթան սուրէթտէ պիր նիֆազ պրազմազ տըր, վէ պինաէն ալէյ մէրդումէեի, մէզքիւր լէքէ սայէսինտէ, Բօտօլֆուն նազարընտան տիւշիւքմէք տիր, էյլէ տէյիլ մի:

—Վէ մարքիզին պանա պիր սէջլէտիկի տէ թահթը նա-
զարը Թիգրգաթա Եւրոտըրը թագտիրտէ, պունտան տա գո-
լայ պիր շէյ օլամազ. շէջլէ.քի, մերգումէնին գոճասը զա-
թէն, ուզագտան ուզաղա, քէնտի սատագաթը ալէյին-
տէ, ֆագաթ, քիմ իլէ վուգուա կէլմէքաէ օլմասընա ապա
վագըֆ օլմատըրը թագտիրտէ, չիւբհէեէ զահիպ օլմագ-
տա իմիշ. . . Շիմտի եարը կիճէ տիր, հայտէ պալօեու թէրք
պիրլէ սիզին իլէ կիտէլիմ. սիզ, եօլտա իւք րասթ կէլտիկիմիզ
պիր գահվէտէ արապատան աշաղը ինէրսինիզ, վէ գալէմ
քէպղըտ իսթէրսինիզ, վէ Մ. տ'Արվիլէ իմգասըզ պիր մէք-
թուպ եազարագ, եարքնքի կիւն, սատթ պիրտէ, քէնտի
զէվճէսինին, աշգ ու սէվտաեա տայիր օլան պիր միւլագաթ
նիյիէթի իլէ, թամբլ սօգաղընտա վագը 17 նիւմէրօ իլէ միւ-
րագգամ խտնէեէ կիտէճէկինի խապէր վիրիրսինիզ. վէ իշ-
թէ օլ վագըթ, պէնիմ իսթէտիկիմ նէթիճէ, քէնտի քէն-
տույէ հասըլ օլուր, չիւնքի զաթէն մերգում զայլէթլէ գըս-
գահնճ պիր ատամ տըր :

—Պու տէտիկինիզ, իքրահ խտնէեք պիր իշտիր, —տէ-
տի թօմ Սէյթըն պիւրուաէթ իւզրէ սէջլէեէրէք :

—Պիրատէրիմսիզ, չօգ միւվէսվիա պիր ստամանընը. . .
Պէնիմ թուլթուլում թարիզ, մէքրուհ պիր թարիզ իմիշ,
բէք ալէա, վարսըն օլսուն . . . էմմա, պէնիմ կիտիշիմէ մա-
նի օլանըն գաֆասընը գըրար իմիշիմ, էլպէթթէ, գըրա-
րըմ եա . . . Մէկէրչի պաշգալարը տա պանա գարշը այնի
թարիզի թոլթումամըշլար մք տըր, մէկէրչի պէնիմ հուգոգ-
գում մուհաֆազա իտիլմիշմի տիր, հա, սէջլէյինիզ :

—Վագաա, էօյլէ տիր, սիզին տէ հուգուգուհուլ մուհա-
ֆազա իտիլմէմիշտիր, օլ պապտէ հագգընըզ վար տըր . . .
իմտի, օլ սէպէպտէն, պէնիմ տախի, սիզին իշլէեէճէկի-
նիզ պիր գապահաթա իշթիրաք իթմէրլիկիմ իգթիղա իթ-
մէք տէ տիր. . . Շիմտի արղունուղու քեամիլէն իճրա իտէրիմ,
լաքին, պու ճիւմլէ իլէ տախի, թէքրարէն սէջլէրիմ.քի, պու
թուլթուլագա թարիզ, բէք մէքրուհ պիր թարիզ տիր :

—Վարսն էօյլէ օլսուն, չիմտի սիղ, իճրասընը տէր-
իւհտէ իթմէքլիկէ սէօղ վիրմէքտէսինիզ, էօյլէ տէյթլ մի,
իշթէ ծնա պագալըմ, պէնիմ արատըղըմ անճագ օ տուր:

—Նէ՛ չարէ, իսթէտիկինիզի եարմաղըզ ֆէրիզէտէն տիր
... պու կիճէ Մ. տ'Արվիլ, միւրատընըղ իւզրէ, հէր շէյէ
վագըֆ օլաճագ տըր, վէ... ֆագաթ... զանն իտէրիմ քի,
շուրաճըգտա, աղաճլարըն արգասընտա, պիրիսի՛ օլմալը տըր,
—տէտի պիրտէն պէրէ Սէյթըն լագըրտընը քէսէրէք, —
զիրա, պիր հըշըթը սէսի ալաւմ:

—Պագընըզ էօյլէ իսէ, —տէտի Սարա ալթիւսթ օլա-
րագ:

—Սէյթըն աեաղա գալգտը, վէ կէրչի աղաճլարըն էթօ
րաֆընը տօլաշարագ պագըշտըրտը իսէ տէ, քիմնէեի կէօ-
րէմէտի:

Ձիւնքի, ֆիլվագըր մահէլլի մէզպուրտէ կիզլէներէք մէր-
գումանը տիյնէմէքտէ օլան Բօտօլֆ, զաթէն զիքրի կէշմիշ
օլան ուֆագ գարուտան կիտիպ զայպ օլմուշ իտի:

—Խայր, քիմնէ եօգտուր, տիմէքտիր քի ալտանմըշըմ
տըր, —տէտի Սէյթըն կէրի կէլէրէք:

—Էվվէթ, էօյլէ օլմալըտըր...:

—Տիյնէյինիզ, Սարա, պէնիմ իթիգատըմա կէօրէ, մա-
տամ տ'Արվիլ, էօյլէ սիզին զիւիւմիւնիւզտէն պուլունտուղու
գատար, իլէրուտէ հուսուլինի պէքլէտիկինիզ նիյեթ ու
մագսէտինիզ հագգընտա, խաթարէնկիզ պիր գատըն օլա-
մաեաճագ տըր, չիւնքի, մալիւմ եա, բրէնս քէնտույէ մախ-
սուս պուլունան մէպտէ վէ գաիտէլէրինտէն, գըլ բաեք
այրըլան ատամլարտան տէյիլտիլ: Պէնիմ իթիգատըմա,
սիզին իչին գօրգուլաճագ գատըն, մատամ տ'Արվիլ օլմա-
եղպ, իլլա բրէնսին, պունտան ալթը հաֆթա մուգատ-
տէմ, քէնտի թահթը հիմայէսինէ ալարագ չիֆթլիկէ կէօ-
թիւրտիւկիւ, քէմալի տիգգաթ ու իհթիմամ իւզրէ գայ-
ըլմառըն էմր ու թէնպիհ էյլէտիկի, վէ բէք իլէրուտէ պիր
թաալիմ ու թէրպիյե վիրմէքտէ օլտուղու, վէ քէնտիսի-

նին տէ պիղզաթ կիտիպ պագմագտա վէ սեվմէքտէ պու-
 լունտուղու մալիւմիւմիւղ օլան կէնճ գըզ սաեըմալը տըր-
 պէն տօղրուսու, պաշլըճա օլ պապտէ, շիւբհէեէ զահիպ
 օլարագ, զիեատէսիլլէ գօրգուպ, մէրագ իթմէքտէեիմ :
 Մէրգումէ իշին, հէր նէ գատար, ատի վէ մէճհուլ պիր
 սընըֆտան օլմալը տըր տէնիլմէքտէ իսէ տէ, պու ճիւմէ
 իլէ տախի, սահիհէն քիմ օլտուղունու պիլմէքտէ տէյիլիզ :
 Վէ ալէլիսուսու, մէրգումէնին մալիքէ պուլունտուղու օլ
 մէրթէպէ նատիր իւլ էմալ պիր կիւզէլլիք, վէ բրէնսին
 մէրգումէեի էօյլէ թէպտիլ գըեաֆէթ պիր հալտէ օլտու-
 ղու թագտիրտէ, պիղզաթ քէնտիսինին ալըպ տա մէզքիւր
 քէօյէ կէօթիւրմէսի, վէ հագգընտա տէրքեար օլան հիւս-
 նի նագարքնը կիւնտէն կիւնէ արթըրմագտա պուլունմասը,
 աշիքեար սուրէթտէ կէօսթէրմէքտէ տիր քի, թէհի եէր-
 տէ օլմաեըպ, էլպէթտէ թահթընտա պիր նիլիէթ ու մագ-
 սէտ, վէ իշտէ տէ, պիր էհէմիլիէթ պուլունմագտա օլմալը
 տըր : իշթէ պու միւլահագալարա մէպնի, արղունուզա թէվ-
 ֆիգան հարէքէթ իտէրէք, պէն տէ, պէնճէ տահա զիեատէ
 էսասլը վէ մուզիրր կէօրիւնմէքտէ օլան մէզքիւր էնկէլին էօ-
 նիւնիւ ալմագլըղը գուրտուղումտան, ֆագաթ, միւմքին օլ-
 տուղու մէրթէպէ, էմիի պասիրէթ իւզրէ պուլունմագլըղը
 տա էհէմիլիէթտէն ատտ իլլէտիկիմտէն, էվվէլ էմիրտէ,
 մէզքիւր չիֆթլիքտէ պուլունան խալզըն ահվալու ախլէա-
 գըյլա, մէրգումէ կէնճ գըզըն ատաթ ու հալաթը հագգըն-
 տա քէսպի մալիւմաթ իթմէք իսթէտիմ : . : Վէ մէզքիւր մա-
 լիւմաթլարը տա թահսիլ իտիպ թօբլատըմ : վէ շիմտի իսէ
 թամ իշ կէօրէճէք վագըթ կէլիպ եէթիշմիշտիր, չիւնքի,
 քի, թէսատիւֆ պու եա, պէնիմ իսմ ու մահէլլիմի հըֆզ
 իթմիշ օլան օլ ճէհէննէմ սուրէթլի աճիւզէ գարը կէլիպ
 պէնի պուլմուշտուր : Մէրգումէնին, Սիթէտէ տօլաշմաեա
 չըգտըղըմըգտա, իւզէրիմիզէ հիւճում իթմիշ օլան, վէ քէնտի
 ճինսինտէն պուլունան հայտուտ թագըսլարըյլա միւնասէ-
 պաթը քէսիրէսի պուլունտուղունտան, իշիմիզէ բէք ալէս

սուրբէթտէ եարանապիլէճէք տիր: Օլ պապտէ հէր շէյ տիւ-
շիւնիւմիւշ, վէ հէր տօլապ գուրուլմուշտուր . . . արապա-
մըզ թէքէրլէկի էօնիւնէ թաշ գօթապիլէճէք քիմնէ պու-
լունամանաճագ տըր, վէ եախօտ գարշըմըզա հիշ պիր էն-
կէլ չըգամանաճագ տըր . . . վէ պունտան տա գաթինա-
զար, էկէր մէրգումէ կէնճ գըզ, իթիգատ օլունմագտա
օլտուղու կիպի, իշճի թագըմընտան պիրիսի իսէ, քէնտի-
սինէ, խաթր ու խէեալընտան կէշմէզ տէրէճէտէ, օլ գա-
տար բարլագ պիր հալ վէ մէվգը թէքլիֆ օլունաճագ տըր
քի, զաննը գալիտէն պուլունտուղունա կէօրէ, ասլա գա-
պուլին տէ թէրէտտիւտ կէօսթէրմէեէճէք տիր, շիւնքի, Բօ-
տօլֆ շիմտիեէ գատար մէրգումէեէ, քէնտիսինին պիր բը-
րէնս օլտուղունու թանըթտըմըշօլմատըղընտան, վէ անճագ
թէպտիլ գըեաֆէթ օլտուղու հալտէ, կէօրիւշիւպ գօնուշ-
տուղունտան, հալէա մէրգումէ մէրգումու, էհլի սանաթ-
տան պիր ատէմտիր տէյի ինանմագ տա տըր. . . Հէր նէ հալ
իսէ, պու մէսէլէ եարքնքի կիւն հալ օլունաճագ տըր: Է-
կէր օլունմագ իսէ . . . եինէ օլ վագըթ իճապը իգթիզասը-
նը տիւշիւնիւր պագաբըզ . . .

— Թօմ, ինչապլահ, պիղ պիր քէրրէ պու իքի էնկէլտէն
գուրթուլտուգտան սօնրա . . . արթըզ օլ վագըթ, մագսէտի
քէպիրիմիզին իճրասընս թէշէպպիւս իտէրիզ . . .

— Կէրշի օլ պապտէ խայլիճէ միւշքիլաթ պուլունմագ-
տա տըր, լաքին էվէլ Ալլահ քէաֆֆէսինէ տէ զալէպէ իթ-
մէքլիկէ մուվաֆֆագ օլապիլէճէկիզ տիր:

— Սիզտէ իգրար իտէպիլիբսինիզ քի, Բօտօլֆ պիր թու-
րաֆտան, օլ մէրթէպէ հիւսնի նազար իւզրէ սագլամագտա
օլտուղու մէրգումէ գըզըն զայպ օլմասընը իշիտիպ, վէ տի-
կէր թարաֆտան տալի մատամ տ'Արվիլին հարաքէթի նա
մէրգիյեէսինի խապէր ալտըգտա, իւսթ իւսթէ կէլմիշ օ-
լան իքի պիւշիւք ֆէլաքէթ ալթընտա, իֆրաթ մէրթէպէ
մաղմում ու միւքէտտէր օլարագ էզիլէճէք, վէ մէրգումուն
մէզըլիւր հալիտէ, պիլիմ մագսէտի քէպիրիմիզ հագգըն-

տա պիր ի գպնլը ազիմ օլմուշ օլաճագտըր . . . պագասնաւ երնրդ, Բօտօլֆուն պաշընա պու ֆէլաքէթ աթէշլէրի եաղտըգտան սօնրա, աթթըգ քէնտիսինի, օլ հէր կիւն աղլա երպ կէօղ եաշարը տէօքմէքտէ պուլունտիւղու գըղը իշին . . . էօլմէմիշ տիր, հաեաթտա տըր . . . աէեէրէք գանտըր մաղա չալըշմագլղղըն վագթի միւնասիպի կէլմիշ տիր սաեըլ մաղաք . . . վէ . . . օլ վագըթ . . .

— Սուս օլունուղ, հէմիլրէմ, — տէտի Սէյթըն Սաւանըն լագըրտըսընը դաթ իտէրէք, — հէր քէս կիճէ թաւա մընա (օուքէ) կէլմէքտէ տիր : — Մատամ քի սիղ, մատամ տ'Արվիլին, Կարըն քի կիւն իշին վիրմիշ օլտուղու ըանտէ — վունուն, գօճասը մարքի տ'Արվիլէ խապէր վիրիլմէսին տէ պիր ֆայիտէ կէօքմէքտէսինիղ, հայտէ յինիղ հէման կիտէլիմ . . . չիւնքի վագըթ կիճ տիր :

— Պէօլէ պիր շէյ, կիճէլէյին, նէ գատար զիեատէ կիճ պիր վագըթտա խապէր վիրիլիր խէ, թէէսսիրի վէ էհէմ միլէէթի տաթի օլ գատար զիեատէ օլուր :

Թօմ իլէ Սարա, մէգքիւր պալօեու թէրք իլէ տիշարը չըգտըլար :

ԱԼԹԸՆՃԸ ՖԱՍԼ

ՐԱՆՏԷ-ՎՈՒԼԱՐ

Բօտօլֆ, մատամ տ'Արվիլին տիւշար օլաճաղը թէհլէքէ վարթասընը, հէր հալտէ քէնտիսինէ իսթար իլլէմէքլիկի միւրառ իլլէտիկինտէն, Սէյթըն իլէ Սարանըն միւքեալէ մէսինին սօնունու ալժագլղղա պէքլէմէքսիլին, վէ հաթթա մէրդուման իքի գարտաշ վէ գըղգարտաշ պէյնինտէ, Ֆըլէօր-տը-Մարի հագգընտա գուրուլմագտա օլան տօլապ իլէ, մէրդումէ զէվաղը կէնճ գըղըն, չիւրհէսիղ սուրէթտէ տիւշէնէք օլտուղու տէրտ ու պէլա գուեռսունա ապիր հիշ

պիր մալիւմաթա մալիք պուլունմագսըզըն , գըշ պաղչէսի-
նի թէրք իլէ , միւմքին օլապիլտիկի մէրթէպէ զայրէթ իտիպ
չալըշմըշ իսէ տէ , էսէֆ օլունուր քի , քիւլլի իւմիտի պօշա
չըգմըշ , վէ վուգուի հալի մէրգումէնէ խապէր վիրէմէմիշ
տիր . չիւնքի մէրգումէ , պէրայի ֆէրայիզ , սէֆարէթխանէ
պալօսունտան չըգտըգտան սօնրա , պիր ճիւզի վագըթ տա ,
կիտիպ մասամ տը նէրվալըն պալօսունաա հազըր պուլուն-
մագ իսթէմիշ իտի իսէ տէ , տէրքեար օլան իղթիրապը գալ-
պի , մէղքիւր արզու վէ նիյեթիինէ զալէպէ իյլէտիկինտէն ,
մէղքիւր իքինճի պալօեա կիթմէքիկէ զայրէթ վէ ճէսարէ-
թի միւսաատէ իթմէմիշ , վէ սօղրու պրագըպ քէնտի խանէ-
սինէ կիթմիշ իտի :

Իշթէ մէրգումէնին պու հալի , եանի մէղքիւր վագթի
չաշըրմասը , հէր զայրէթին վէ հէր թէտպիրին պօշա չըգ-
մասընա սէպէպ օլմուշ տալ :

Կէրէք Մ. տը Կրաուն , վէ կէրէք սայքի սէֆիր պէյին
մասամքնըն քեաֆֆէյի ճէմիյեթի թագըմըյլա , մատամ
տը նէրվալըն պալօսունա տավէթլի պուլունմագտա իտի .
լէր : Բօտօլֆ անինտէ , պարօն տը Կրաունու մէղքիւր պա-
լօեա կէթիւրմիւշ , վէ մատամ տ'Արվիլի , օրատա հէր թա-
րաֆը արաեարագ պուլմասընը , վէ քէնտի թարաֆընտան ,
մէրգումէնէ , մութլագ սուրէթտէ , հէման օլ կիճէ քէն-
տիսիյլէ կէօրիւշմէքիկի արզու իյլէտիկինի , վէ քէնտույէ
մէնֆաաթլը պիր մատտէտէն տօլաեը Կիզլիճէ սէյլէեէ-
ճէքլէրի պուլունտուղունու , վէ պու արզուսինին իճրտսը
խաթըր նիյեթիյլէ տալի , մէրգումէնին գօնաղը գարու-
սու էօնիւնտէ եաեա պէքլէեէճէկինի , վէ մէրգումէ արա-
պա իլէ կէլտիկինտէ , խըսմէթքեարլար գօնագ գարուսու-
նու քիւշատ իտինճէեէ գատար , արապանըն գարուսու-
նա եանաշարագ , լաղըմ կէլէնի սէյլէեէճէկինի խապէր
վիրմէսինի , մէրգումա էմր ու թէնպիհ իյլէմիշ իտի :

Մ. տը Կրաուն , թէհի եէրտէ խայլի վագըթ մէրգու-
մէնի պալօտա արաեըպ պուլամատըյրնտան . . . կէրի տէօ-

նիւպ քէյֆիյէթի Բօտօլֆա խապէր վիրմիշ, վէ Բօտօլֆ տա, պու ֆէնալըգ իւզէրինէ, տիւչարը մէյեուսիյէթ օլմուշ իտի: Չիւնքի, էկէրչի, էվլէլինտէն մէննինէ միւզթէտիր օլամատըգտան սօնրա, հէմանտէմ բէք ազըլանէ սուրէթտէ տիւչիւնէրէք թուլթտուզու մէզքիւր թարիգտէ մուվաֆֆադըյէթ կէօրմիւշ, վէ մատամ տ'Արվիլէ, քէնտիտի իչին հազըրլանմըշ օլան զատտարըգ տուզազընը խապէր վիրէպիլմիշ օլա իտի, օլ վազըթ, պիթթապի Սարանըն զատտարըղը վէ իֆթիրաճըլըղը մէյտանէ չըգարագ պէտնամ վէ մէյեուս օլաճագ իտի: հալպու քի, թագտիր թէտպիրի պօզարագ, վազըթ կէչմիշ, վէ բէք կիճ գալընմըշ իտի... գօնթէս Մագ-Կրէկօր թարաֆընտան եազտըրլան օլ ալչագըղ մէքթուպու, կիճէ եարըսընտան պիր սաաթ սօնրա օլտուզու հալտէ, մարքինին էլինէ վասըլ օլմուշ պիթմիշ իտի:

Մարքի տ'Արվիլ, ֆէրտասը սապահըսը, բէք սատէ կիւզէլ սուրէթտէ տօնատըլմըշ օլան, չէօյլէ քի, եալընըղ նէվիճատ սիլահլար թագըմըյլա պիր տէ քիթապլար հիւճրէսինտէն պաչգա թէզեինաթը պուլունմահան քէնտի եաթագ օտասընտա, աղըր աղըր կէզինմէքտէ իտի:

Մէրգումուն գարեօլասը եաթաղը պօզուլմամըշ իտի իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, իբէքտէն մամուլ պուլուան հօրզանը բարչա բարչա օլմուշ իտի, վէ պիր սանտալիյէթ իլէ, պիր տէ ապանօզ աղաճընտան եաբըլմըշ օլան պուլմա աեագըլ պիր ուֆագ թրաբէզա, օճաղըն եանընտա տէվըրմիշ պիր հալտէ պուլունտուգտան պաչգա, եէրտէ տախի պիր պիլըր գատէհ բարչալարըյլա, գրըրլմըշ մումլար, վէ պիր թարաֆա եուվարլանմըշ էքի գօլլու պիր տէ չէմատան պուլունմագտա իտի:

Մէզքիւր ալթիւսթիւքտէն, մէզքիւր օտատա պիր չէքիշմէ վէ եախօտ պիր գավղա թէբիշմէ վուգու պուլմուշ տուր տէյի զանն օլունմագտա իտի:

Մ. տ'Արվիլ: հէնուզ օթուզ չաղլարընտա օլուպ, վէ լէհէսինտէն տախի, էրքէքիկէ շայեան թապիաթըլ, վէ էֆ-

քեար սահիպի պիր առէմ օլտուղու կէօրինմէքտէ, վէ ալէսս սէվիյեէ պիր էսէրի հալալէթ վէ միւլաեէմէթի պուլունտուղու թագտիրտէ, օլ անտէ իսէ, պիւթիւն պիւթիւն թէպտիլ օլարագ, սօլմուշ վէ մօրարմը պիր հալտէ պուլունմագտէ, վէ կիճէ էլպիսէսինի չըգարարագ եաթմը օլմատըղընտան, հալէա կիւնտիւղիւք էլպիսէսիյլէ պուլունտուղու կիպի, պօ-եուն-պաղըմը չըգարըլմը, եէլէկի աչըլմը, վէ կէօմէկի տէ հէմ պիր գաշ եէրինտէն երըթըլմը, վէ հէմտէ պիր գաշ տամլա գան լէքէլէրիլլէ լէքէլէնմիշ իտի. վէ համէր սաչլարը, հէր զէման գըվըրճըգ պիր հալտէ պուլունտուղու թագտիրտէ, տիւմ տիւղ վէ գարմագարըլ պիր սուրէթտէ օլարագ, մօսմօր քէսիլմիշ օլան աննը իւզէրինէ տէօթիւլմիշ իտի: Մէրգում գօլլարընը խաշվարի կէօթսիւնէ պաղլամըլ օլուպ, պաշը աշաղը, պագըլը տիք տիք, վէ կէօզէրի տէ գան գըրմըզը պուլունտուղու սուրէթտէ, խայլիճէ տահա էնինէ պօեունա կիտիպ կէլտիքտէն սօնրա, հէր նէ գատար չիտտէթի տէրէճէտէ կիճէնին սօուղու հիւքմ էլլէմէքտէ իտի իսէ տէ, աթէչի սէօնմիւշ վէ էօյլէճէ պրագըլմըլ օլան օճաղըն էօնիւնտէ, պիրտէն պիրէ տուրտու. վէ մէզքիւր օճաղըն մէրմէրի իւզէրինէ վաղ իտիլմիշ օլան պիր մէքթուպու ալարագ, գըլ կիճէսի տապահընա մախսուս պուլունան տունուգ պիր ըլըգտա, կէօզէրիլլէ սայքի մէզքիւր մէքթուպու եուտարճաւընա պիր տիգգաթը ազիմէ իւզրէ, շու աթիտէքի սուրէթտէ, պիր տէֆա տահա օգուտու:

«Եարըն, սաաթ պիրտէ, զէվճէնիզ, թամըլ սօգաղըն.
«տա վագը 17 նիւմէրօլու խանէեէ կիտէրէք, աչգ ու սէվ.
«տահա տայիր պիր վիզիթա վիրէճէք աիր. էկէր մէրգու.
«մէնին բիչինտէ կէզէճէք օլուր իսէնիզ, հէր շէյէ վագըֆ
«օլապիլիրսինիզ. . . նէ՝ միւթլու սիզէ քի, էօյլէ պիր զէվ.
«ճէեէ մալիք պուլունմագտաւընը:»

Մէրգում, զաթէն պիր չօգ տէֆալար օգումուշ օլտուղու մէզքիւր մէքթուպու օգուտուգճա. . . սօուգտան մօրարմըլ օլան տօտագլարը, զանն իտէրսին քի, պիր նէվի

սինիւր իլլէթինէ ուղրամըշ տըր կիպի տիթըմէքտէ օլտուգ-
լարընտան, օլ ուղուրսուզ վարադըարէնին եազըլարընը,
անճագ բէբէլէեհէրէք թէլաֆֆուզ իտէպիլմէքտէ իտի:

Պիր տէ պու հէնկեամտէ, օտա գարուսու տուր աչըլարը,
վէ իչէրի պիր խըտմէթքեար կիրտի: Մէրգում խըտմէթքեար,
զաթէն սաչլարը աղարմըշ պիր իսթիեար օլուպ, վէ սիմա-
սընտան իսէ, զայէթլէ քեամիլ, վէ համիյեթլի, վէ հալիմ
թապիաթլը օլմասը անլաչըլմագտա իտի:

—Նէ՞ իսթէրսինիզ, —տէյի, սէրթ պիր սէօյլէյիշ իլէ,
Մ. տ'Արվիլ մէրգումս սիւալ իթտի:

Մէրգում խըտմէթքեար, մէրգումուն սիւալինէ ճէ-
վապ վիրէճէք եհրտէ, էլէմնաք պիր սուրէթտէ, վէ քէն-
տույի շաչըրարագ, օտա տէրունինտէ տէրքեար պուլու-
նան ալթ իւսթիւկիւ կէօրիւպ թէմաշա իյլէտիքտէն սօնրա,
բէք տիգգաթլը պիր սուրէթտէ, էֆէնտիսինին եիւզիւնէ
պագարագ,

—Ա՛, հաֆըզ Ալլահ, ամա՛ն եա Բէպալիմ, էֆէնտի,նէ՞
տիր օ, կէօմլէկինիզտէ գա՛ն լէքէլէրի կէօրմէքտէյիմ...
քէնտի քէնտինիզի ճէ՛րհմի իթտինիզ... եալընըզմը իտի-
նիզ... նի՛չին չընղըրաղը չէքիպ տէ պէնտէնիզէ պիր խապէր
վիրմէտինիզ... մէկէրչի հէր վագըթ էօյլէ եաբմագտա տէ-
յիլմի իտինիզ, պու տէֆա՞ նիչին եաբմատընը... էլպէթ-
թէ մէզքիւր հալ պաշընըզա կէլմէզտէն էվվէլ, կէլէճէկի-
նի հիսս իթմիշտինիզ տիր... —տէյի պաղըրտը:

—Կիթ իչինէ, չըգ տիշարը...:

—Իյի էմնա, մօնսիէօ մարքի, արթըգ օլ պապտէ տիւ-
չիւնիւպ մէրագ իթմէմէլիսինիզ. աթէչինիզ տէ սէօնմիւշ,
վէ օտանըգ տա պուզ քէսիլմիշտիր, վէ ալէլ խուսուս...
սիզին... տէն սօնրա...:

—Սուս օլաճագ մը սըն... պըրագ, եալընըզ պըրագ
պէնի, կիթ իչինէ տէյիեօրում սանա:

—Աֆվընըզ տիլէրիմ, մօնսիէօ մարքի, —տէտի մէր-
գում խըտմէթքեար տիթըմէքէք, —լաքին, Մ. Տուպլէ-

եէ, պու սապահ իշին սաաթ օն պուշուգտա, պուրատա հազըր պուլունսուն տէյի էմը վիրմիշ իտինիզ, վէ իշթէ մէրգումտա, նօթէր պիրլիքտէ օլտուղու հալտէ կէլմիշ տիշարտա պուլունմագտա տըր:

—Էվվէթ, հագգըն վար տըր, —տէտի մէրգում էսէֆ ու հիտտէթինի թէսկին իտիպ աղլընը պաշընա թօբլանարադ, վէ պիր մահզունիյեթ իւզրէ սէօյլէեէրէք, —Ջէնկին օլան ատէմ, քէնտի իշէրինի տիւշիւնմէքլիկի տէ ունութ մամալը տըր... Ա՛հ, ղէնկինլիք, նէ՛ դատար իյի պիր չէյ տիր... —պատէհու իլավէյի մէգալ իտէրէք, —Սէօյլէ միւսիւ Տուպլէեէ տէ, պէնիմ իշ օտամտա պէքլէսին:

—Ջաթէն մէրգում օրատա տըր, մօնսիէօ մարքի:

—Վէր պանա էլպիսէլէրիմի... Շիմտի... չըգաճաղըմ...:

—Ֆագաթ, մօնսիէօ մարքի...:

—Ժօղէֆ, պէն սանա նէ՛ սէօյլէեօր իսէմ, սէն անճագանը եար, —տէտի Մ. տ՛Սըվիլ միւլանէմէթլի պիր թարղ իւզրէ, վէ պատէհու իլավէյի մէգալ պիրլէ, —պիղիմ մատամ գալգմըճմը տըր, հիշ իշինիզտէն օտասընա կիտէն վա՛ր մը տըր, քիմէեի չաղըրմըճմը տըր:

—Ջանն իթմէմ, չիւնքի մատամ մարքիղ, հէնուզ չընղըրաղընը չալմամըճ տըր:

—Նէ վագթթ չալար իսէ, անինտէ պանա խապէր վիրինիղ:

—Բէք ալէա, մօնսիէօ մարքի:

—Սէօյլէ ֆիլիպէտէ, կէլիպ սանա պիրաղ եարտըմ լյլէսին, չիւնքի սէն չաբուզ պիթիրէ՞մէեէճէքսին:

—Լաքին, մօնսիէօ, աղաճըդ թէհամմիւլ պուեուրու նուզտա, շուրալարընը պիրաղ տիւզէլթիպ նիզամընա դօեաեըմ, —տէյի ճէվապ վիրտի ժօղէֆ մահզուն պիր սէօյլէյիշ լլէ, —պու. ալթիւսթիւկիւ կէօրէնլէր, ղաթը ալինիղին պաշընա պու կիճէ նէ կէլմիշ օլմասընը պիլմէտիքլէրինտէն...:

—Էկէր պիլմիշ օլսալար իտի . . . տահա զիեատէ քէ-
րիս իւլ մանղար պիր շէյ սաեւլաճագ իտի, էօյլէ տէյիլմի,
—տէտի Մ. տ'Արվիլ քէտէր ու իսթիհզա իւզրէ :

—Ա՛հ, մօնսիէօ,—տէյի պաղըրտը ժօղէֆ, —Հէլէ համո
օլսուն քի, քիմսէ էօյլէ պիր շիւբհէսէ զահիպ օլմագտա տէ-
յիլ տիր . . .

—Հիշ պիր քիմսէ շիւբհէ իթմէքտէ տէյիլ միտիր . . .
եա՛, աճա՛յիպ . . . —տէյի ճէվապ վիրտի մարքի բէք էլէմ-
ի պիր թարզ իւզրէ (*):

Ժօղէֆ, էֆէնտիսինին եաթագ օտաաընը թօբլաեըպ սը-
րասընա դօյմագտա իքէն, էֆէնտիսի տախի, տօղըրու կի-
տիպ զիքրինի կէշտիկիմիզ սիլահլարըն թագըմընը կէօղտէն
կէշիրէրէք թէֆթիշ իյլէտիքտէն սօնրա, տէհշէթէ տալիր
սուրէթտէ պիր մէմուռնիյեթէթ հարէքէթի իպրազըյլա, ժօ-
ղէֆէ խիթապէն,

—Հիշ շիւբհէմ հօգ տուր քի սէն, հօգարտա պուլու-
նան ալ թագըմըմ իչինտէքի թիւֆէնքլէրիմի թէմիզլէմէ-
միշ օլմալըսըն, էօյլէ տէյիլմի,—տէտի :

—Էֆէնտիմ, զաթէն պէնտէնիղէ էօյլէ պիր էմը վիր-
միշ տէյիլ իտինիզ, —տէտի ժօղէֆ թէաճճիւպ իւզրէ :

—Նա՛սըլ թէնպիհ իթմէմիշ իտիմ, իթմիշ իտիմ, լա-
քին ունութմուշ օլմալըսըն :

—Խայր, էֆէնտիմ, թէնպիհ իթմիշ տէյիլ իտինիզ . . . :

—Հէր նէ հալ իսէ, օնլարը պիր կիւզէլճէնէ թէմիզլէ-
եիպ հազըրլամալըսընը . . . :

(*) Իլէրուտէ անղաշըլաճաղը իւզրէ, Մարքի տ'Արվիլին տէրտի,
եալընըզ զէվճէսի ալէյհինտէ զահիպ օլմուշ օլտուղու սատագաթորըզ-
լըզ շիւբհէսի օլմաեըպ, իլա սարա նէվինտէն պիր իլէթի պուլուն-
մագտա իտի. վէ զէվճէսի ալէյհինտէ հուսուլէ կէլէն շիւբհէսէ տէ,
մէզքիւր իլէթի սէպէպիյեթէթ վիրմէքտէ իտի. վէ զէվալլը խըտմէթ-
քեար ժօղէֆ տէ, օտա տէրուհինտէ կէօրիւնմէքտէ օլան ալթ իւսթ-
լիւկիւ, քէնտի ֆիքրինճէ, էֆէնտիսինին մէզքիւր իլէթինին օլ կիճէ
տախի թուլթմուշ օլմասընա համլ իթմէքտէ իտի, չիւնքի, մալիւմ օլան
ֆիթնէքեարլըզ մէքթուպունտան, պիխապէր պուլունմագտա իտի :

—Սիլահճը տիւքքեանքնտան կէլէլի, տահա անճագ պիր այ գատար օլմուշ տուր :

—Ձարարը եօգ . պէն կիյինինճէեէ գատար , սէն տէ կիթ մէգքիւր թագըմը պուրահա կէթիր . իհթիմալ տիր քի, եա եարըն վէ եա տա օլ պիր կիւն ալա կիտէճէկիմ տիր , մէգքիւր թիւֆէնքլէրի պիր կէօզտէն կէչիրէեիմ :

... —Բէք ալէա , մօնսիէօ մարքի , շիմտի ինտիրիրիմ :

Մէգքիւր եաթագ օտտըր նիզտմընա գօնուլտուգտան սօնրա , ժօղէֆէ եարտըմ իթմէք իւզրէ, պաշգա պիր խրտմէթքեար տահա կէլտի :

Մարքինին թօալէթի կիյինիպ թէքմիլ օլտուգտա , մէրգում , քէնտի քէհեասը պուլունան Մ . Տուպլէ իլէ, պէրապէրինտէ կէթիրմիշ օլտուղու պիր նօթէր քեաթիպլինին , քէնտույէ պէքլէմէքտէ օլտուգլարը եազը օտասընա կիթտի :

—Էֆէնտի , թէրթիպ ու թահրիրինի էմր ու միւրատ պուեուրտուղունուզ սէնէտի օգումահա կէլմիշ տիր, —տէտի մէրգում քէհեա , —իմտի, պաշգա պիր շէյ գալմահըպ, եալընըղ իմզա իթմէքլիկինիզ իգթիզա իթմէքտէ տիր :

—Մօնսիէօ Տուպլէ , սիզ քէնտինիզ օգումունոլզ մու :

—Էվլէթ , էֆէնտիմ :

—Իմտի էօյլէ օլտուգտա , արթըգ պէնիմ օգումագլըղըմա իհթիեաճ մէսս իթմէզ . . վիրինիզ վազը իմզա իտէյիմ տէ պիթսին կիթսին . . . :

Մէրգում իմզալատը , վէ մէրգում քեաթիպ տէ պրագըպ տիշարը չըգտը :

—Մօնսիէօ մարքի, պու էմլաքին կէլիրիտէ վամմ ու իւլավէ գըլընտըղը թագտիրտէ, —տէտի Մ . Տուպլէ դաֆէրանէ պիր սէօյլէյիշ իլէ, —արագիճէ օլան կէլիրինիզ, վէ հէմ տէ մէգքիւր արաղիլէր էն կիւզէլ վէ էն իյի թօրագլարտան միւրէթթէպ պուլունտուգլարը հալտէ , սէնէվի 126 պին ֆրանգտան էքսիք օլմահաճագտըր . . . պիլիթ միսինիզ, մօնսիէօ մարքի, եալընըղ արաղիտէն օլարագ, սէնէվի 126 պին ֆրանգ կէլիր ալմագլըղ , նատիրաթտէն պիր շէյ տիր :

—Մօնսիէօ Տուպլէ, չօգ պախթիեար պիր առամրմ պէն, էօյլէ տէյիլմի, եալընըզ թօբրագտան 126 պին ֆրանգ կէլիր ալմագտաեըմ . . . մէկէրչի պունտան տա զիեատէ պիր տէվլէթ ու իգպալ օլապիլիբ մի . . . :

—Էվվէթ, մօնսիէօ մարքի . . . հէլէ օլ պա սէնէտ վէ պա էսհամ, վէ եախօտ էմնալի օլարագ տէրքեար օլան սէրվէթինիզ տէ, իբի միլեօն ֆրանգտան զիեատէ տիր. . . հիսապտա տէյիլ տիր . . . :

—Էվվէթ, հագգընըզ վար տըր, հիսապտան օլմաեարագ . . . տահա սայիր նիչէ իգպալ ու սէատէթլէրիմիզ տէ վար տըր :

—Համտ ու սէնալէ'ր իթմէրիսինիզ Եէզտանէ, մօնսիէօ մարքի, զիրա, հիչ պիր խուսուստա պիր մահրուսիյեթի-նիզ պուլունմագտա տէյիլ տիր, մէսէլա, կէնճիք, զէն-կինիք, սաղըզ . . . քեաֆֆէսի միւքէմմէլ վէ եէրինտէ. վէ ալէխուսուս, — տէտի Մ. Տուպլէ թաթլը թաթլը կիւլէ-րէք, — Էվվէթ, ալէխուսուս, մատամ մարքիզ կիպի տէ տիլպէր պիր դատընա մալիք պուլունմագտասընըզ, տօղ-րուսու, մէրգուսէնէ մէլէքսիմա սըֆաթը վիրիլսէ ճայիզ տիր :

Մ. տ'Արվիլ, մէրգուսուսն պուլագքըտըսը իւզէրինէ, հէյ-պէթլու պիր պագըչ իլէ, մէրգուսուսն եիւզիւնէ պագտը :

Արթըզ մէրգուսուսն օլ հէնկեամտէ, ահպապճասընա քէնտի իսթիեար խըթմէթքեարընըն ումուզլարընը տէօյէ-րէք սէօյլէտիկի քէլամլարտա, վէ իզհար էյլէտիկի հալ ու հարէթէթլէրտէ իսթիմալ էյլէտիկի վահչիճէ իսթիհզալա-րըն նագչ ու պէեանընտան, սարֆը նազար իտէրիզ :

—Սէնէվի 250 պին ֆրանգ մըգտարի պիր վարիտաթ իլէ, զէվճէմ կիպի պիր դատընա . . . վէ մէլէք կիպի պիր տէ չօճուղա մալիք պուլունմագտաեըմ . . . արթըզ բույի ճիհանտէ, արզու վէ հասէտ իտէճէք հիչ պիր շէյիմ պու-լունմագտա տէյիլտիր, էօյլէ տէյիլմի :

—Է'յ, է'յ, մօնսիէօ, —տէյի ճէվալ վիրտի քէհեա, էֆէնտիսինին տէրտի տէրունինտէն պիխապէր պուլունմա-

սը ճիհէթլէ , սափվէթի գալալ իւզրէ սէօյլէեհրէք , — հա՛ ,
անլատրմ , տահա էքսիքլէրինիզ , վէ տահա արզու իտէճէք
շէյլէրինիզ վար տըր , շէօյլէ քի , միւմքին օլտուղու մէրթէ-
պէ , վէ սըհհէթ ու ափիյեէթ իւզրէ չօգ եաշամագ իսթէր-
սինիզ . . . քէրիմէնիզ մատմօագլէլին պիւյիւյիւպ կէլին օլմա-
սընը , վէ սիզին տէ պիւյիւք բէտէր օլմագլըղընըզ արզու ի-
տէրսինիզ . . . վէ պիր քէրրէ տէ թօրուն սահիպի օլտուղու-
նուզտա . . . վէ պէնտէնիզ տէ , մօնսիէօ մարքի , Ալլահտան
էզ ճան ու տիլ տուա վէ թէմէննի իտէրիմ քի , կէրէք սիզ ,
վէ կէրէք մատամ մարքիզ , տէյիլ եալընըզ թօրուն կէօր-
մէքլիք , իլլա , թօրնունուզուն թօրնունու կէօրմէքլիք իգ-
պալ ու սէատէթինէ տախի նայիլ օլա՛սընըզ . ? :

— Ա՛հ պէնիմ պապա Տուպլէմ . . . պիզիմ իչին , մասալ-
լարտա քէմալի արզու իլէ օգունմագտա օլան Ֆիլէմօն իլէ
զէվճէսի Պօսինին , բիւր իգպալ ու բիւր սէատէթ էօմիւ-
նիւ տիւշիւնիւպ թէսսավիւր իյլէմէքտէսինիզ , պէօյլէ իչի-
նէ վէ վազթինէ կէօրէ կիւզէլ կիւզէլ ֆիքրլէրի նէրէտէն
տէ պուլուր չըգարըրսընըզ :

— Իսթագֆիրուլլահ , էֆէնտիմ , քէմալի ինսանիյեէթի-
նիզտէն նաշի պէօյլէ սէօյլէմէքտէսինիզ . . . պէնտէնիզ պիր
էմրինիզ վա՛րմը տըր :

— Խայր . . . լաքին , հա՛ , օ տէյիլ էմմա . . . սանտըգտա
նէ՞ գատար մէվճուտումուզ վար տըր :

— Եիկիրմի տօգուզ պին իւշ եիւզ շու գատար ֆրանգ ,
մօնսիէօ մարքի , ֆագաթ , Պանգատա եաթըրըլմըշ օլան
տա պունտան պաշգա տըր :

— Պու սապահ սիզ պանա 20 պին ֆրանգլըգ ալթուն
ազճէ կէթիրմէլի , վէ էկէր պէն տիշարը չըգմըշ օլուր ի-
սէմ , ժօգէֆէ թէսլիմ իթմէլիսինիզ :

— Պո՛ւ սապահ մը :

— Էվլէթ , պու սապահ . . .

— Բէք ալէա , պիր սաաթտան պուրատա հազըր պու-
լուրսունուզ . . . սայիր պիր էմրինիզ վա՛րմը տըր , էֆէնտիմ :

—Խայր, մենսիէօ Տուպլէ :

—Եիւզ երկիրմի ալթը պին ֆրանգ եալընըզ թօքրագ-տան օլտուղու հալտէ վարիտաթա մալիք օլմագ, —տէտի թէքրարէն մէրգում քէհեա, կիտէր իքէն, —պէնիմ իչին պունտան տա զիեատէ պատիի մէմնունիյեթ պիր հալ օլմագ, շու եհնի չիֆթիկի գաչըրըրըզ տէյի գօրգմագտա իտիմ իսէ տէ, հէլէ համտ օլսուն քի . . : Էֆէնտի, էկէր միւսաատէ պունուրուր իսէնիզ, պէնտէնիզ կիտիեօրում :

—Մէմնունում, մենսիէօ Տուպլէ, Ալլահ իչինիզի ըասթ կէթիրէ :

—Մէրգում տիշարը չըգար չըգմագ, Մ. տ'Արվիլ աշուրի մէրթէպէ էլէմնաք պիր հալտէ օլարագ պիր գօլթուգ իւզէրինէ տիւշիւ վիրտի. տիրսէքլէրինի եազըխանէսի իւզէրինէ տաեաթտը, վէ իքի էլլէրիյլէ եիւզլէրինի գաբատը . . . վէ Սարա թարաֆընտան կէօնտէրիւմիշ օլան օլ ուղուրսուզ մէքթուպու ալալտան պէրու, իւք տէֆա օլտուղու թագտիրտէ, աղլաեապիլմէկէ պաշլատը :

—Օֆ, —տիմէքտէ իտի մէրգում, —օլզալըմ ֆէլէք պէնիմ իլէ էյլէնմէկէ չըգըշմըշ տըր . . . պիր թարաֆտան պանա պու գատար զէնկինիք վիրտիկի հալտէ, տիկէր թաւաֆտան տախի, տէյիլ եալընըզ մէգքիւր սէրվէթի, իլլա, թապիի օլան քիւլլի իգպալ ու սէատէթիմի տախի հարամ էյլէմէքտէ տիր . . : Նէեէ՞ եարար ալթունտան մաամուլ պիր չէրչվէեէ մալիք օլմագլըգ, էկէրչի իչինտէ պուլունան ըհտիմ, պախըր էլէմ էյլէմէքլիքտէն պաշգա պիր չէյէ եարամագտա տէյիլ իսէ, իշթէ պէնիմ սէրվէթիմտէ, թըպդը էօյլէ պիր ալթուն չէրչվէեէ միւշապիհ պուլունմագտա տըր, չիւնքի իչինտէ կէօրիւնէն թասվիր, անճագ ար ու հիճապըմը կէօսթէրմէքտէտիր . . : Եվլէթ, անճագ զէվճէմին նամուսուղլուղունու թէճէսսիւմ իթտիրմէքտէ տիր : Օֆ, վէ էօյլէ տէ պիր նամուսուղլուգ քի, լէքէսինին եաֆթատը վէ եախօտ նիշանէսի, թա գըզ էվլատըղաղըմին աննընտա տախի աքս իտիպ կէօրիւլէճէք տիր . . : Մէկէրչի էօյլէ

պիր ընդալէթ լէքէսինի գապուլ իթմէքլիք ճայիզ օլապի-
լիւմի, վէ եախօտ ափվ ու միւսաատէ իյլէմէքլիք, էլտէն
կէլէպիլիւմի . . .

Պատէհու, մէրգոււմ աեաղա գալգաւ, վէ կէօղլէրին-
տէն աթէշլէր սաշըլըպ, վէ տիշլէրի տէ պիր պիրինէ սըգըլըպ
քիլիթլէնմէքտէ օլտուղու թագտիրտէ, սաղըր պիր սէս իլէ,

—Խայր . . . խայր . . . գա՛ն լաղըմտըր, գա՛ն, զերա,
պէօյլէ պիր լէքէնի, անճագ գա՛ն թէմիլլէնէպիլիւր. ընդա-
լէթտէն գուրթուլմագ իչին, տիւշարը տէհշէ՛թ օլմագլըգ
իգթիլա իտէր . . . Իշթէ շիմտի պէն, մէրգումէնին պէնտէն
իքրահ իտէրէք ուզագ ուղագ գաշընմագտա օլմասընը կէօ-
րիւպ անլաեապիլմէքտէ յիմ . . . Ա՛հ, խայր՛նէ գարը, ա՛հ . . .
—տէյի պաղըրտը :

Պատէհու, պիրտէն պիրէ տուրարագ, վէ խաթրընա
կէլէն պիր ֆիքրտէն նաշի զիեատէսիլլէ միւթէէսսիր օլա-
րագ, քէզալիք սաղըր պիր սէս իւզրէ օլտուղու հալտէ,

—Օֆ, մէրգումէնին պէնտէն իքրահ իյլէմէքտէ օլմա-
սընըն սէպէպինի շիմտի տէրք ու ֆէհմ իյլէմէքտէ յիմ . . .
մէրգումէնին տիւշարը հէյպէթ ու տէհշէթ օլմասընը մու-
ճիւպ օլմագտաերմ . . .

Վէ մէրգոււմ խայլի վագըթ սիւքիուլ իւզրէ տուր-
տուգտան սօնրա,

—Իյի՛ էմմա, մէկէրչի պէնտէ պիր գապահաթ վա՛ր մը
տըր, պէնիմ էլիմտէն պիր շէյ կէլէպիլիւր մի: Մէկէրչի մէր-
գումէնին պէնի ալտաթմասընա, օլ խուսուս պիր հագգլը սէ-
պէպ սաեղլապիլիւր մի . . . Մէկէրչի պէնտէն իքրահ իտէճէք
եէրտէ, մուղայիրի օլարագ, պէնի աճընըպ մէրհամէթ իթ-
մէքլիկէ պօրճու տէյիլմի տիր, վէ պինաէն ալէյ, մէ-
կէրչի պէն շու հալիմտէ, ըիգգաթ ու շէֆգաթա սէզա
պուլունմագտա տէյիլմիլիմ, —տէտի մէրգոււմ կիթտիքճէ
տահա զիեատէ քէսպի զայրէթ ու ճէսարէթ իյլէմէքտէ օլ-
տուղու թագտիրտէ, —Խայր, խայր, գա՛ն լաղըմտըր, գա՛ն
. . . հէմ իքիմիլ տախի . . . էվլէթ, իքիմիլ տախի . . . զերա,

հիշ չիւբհէ եօգ տուր քի մէրդումէ , օ յերէնէ , հեք շէյն սէօյ-
լէյիպ անլաթմըշ օլմալը տըր :

Պու թէֆէքքիւր մարքինին թէհավիւրինի տահա զի-
եատէ արթըրտը , մէրգում եռմրուգլարընը սըգարագ ըու-
յի սէմայէ տօղրու գալտըրտը , վէ պատէհու աթէշ կիպի
եանմագտա պուլունան էլինի կէօզլէրի իւզէրինէ վազ իյ-
լէտի իսէ տէ , գօնագտա պուլունան իսալգ նէզտինտէ , քէն-
տույի պիր սիւքիւնէթի հալ իւզրէ կէօսթէրմէքլիկին էհէմ-
միյեթիինի տէ հիսս իյլէտիկինտէն , սուրէթի զահիրէսինտէն
բահաթը գալպ իպրաղըյլա , թէքրարէն եաթագ օտասընա
կիրտի , վէ ժօզէֆի օրատա պուլարագ ,

—է՛յ ճանըմ , հանըեա շու թիւֆէնքլէրի ինտիրտին
մի , —տէտի :

—Էվվէթ , մօնսիէօ մարքի , պուրատա օլուպ , վէ բէք տէ
միւքէմմէլ պիր հալտէ տիրլէր :

—Պիզզաթ քէնտիմ տախի պագըպ թէֆթիշ իթմէք
իսթէրիմ . . . պիզիմ մատամ գալգմըշ մը տըր :

—Պիլմէմ , մօնսիէօ մարքի :

—Հայտէ պիր անլա տա կէլ :

Խըտմէթքեար տիշարը չըգտը :

Վէ մէրգում տիշարը չըգար չըգմազ , մարքի ալէթթա-
ծիլ կիտիպ թիւֆէնք մահֆաղասընտան պիր ուֆագ պա-
րութ վէզնէսի իլէ , պիր գաշ գուրշուն , վէ պիր գաշ թա-
նէ տախի գաբսիւլ ալտը . պատէհու , մէքքիւր մահֆա-
ղանը թէքրարէն գաբատը , անախթարընը ճէպլինէ գօյ-
տու . վէ պունտան սօնրա տախի տիվարտա տիզիլմիշ օլան
սայիր սիւհալարըն եանընա կիթտի , օրթա պօյտան պիր
չիֆթ Մանթօն թապանճալարը ալտը , տօլտուրտու , վէ սա-
պահլարը կիյինմէքտէ օլտուղու ուզուն բալթօսու ճէպլէ-
րինէ վազ իյլէտի :

ժօզէֆ թէքրարէն իչէրի կէլտի , վէ ,

—Մօնսիէօ , մատամ գալգմըշ տըր , վէ եանընա տատմ
տա գապուլ իյլէմէքտէ տիր , տէտի :

—Աճապա մերգումէ, քէնտիսի իշին, արապա հազըր իթտիրմիշմի տիր:

—Խայր, մօնսիէօ մարքի, մատմօազէլ ժիւլիէթին, պէնիմ նէզտիմօէ, մատամ մարքիզտէն, շիմտի, պու սապահ իշին լազըմ կէլէն էվամիրինի ալմագ իւզրէ աքապաճը-պա-շը կէլիպ սիւալ իյլէտիկինտէ, հաւա սօուգ օլուպ վէ օր-թալըղըն տա դուրագ օլմաք ճիհէթլէ, մատամ շայէտ տի-շարը չըգսա պիլէ . . . եիւրթւեհէլէք կիտէճէկինի, մերգումա սէօյլէտիկինի իշիթտիմ:

—Չօգ իյի . . . Ա՛, ազ տահա ունուտաճագտըմ, պէլ-քի եարքն վէ եախօտ օ պիր կիւն աւա չըգաճաղըմտըր . . . իմտի, սէօյլէ Վիլեսամա տա, շիմտի պու կիւնտէն, պէնիմ ու-ֆագ սէյեսահաթ «պրիսգա»մը (արապա) պիր կէօլտէն կէ-չիրիպ հազըրլաքըն, անլատըն մը:

—Էվվէթ, մօնսիէօ մարքի . . . պասթօնուհուզու իսթէ-մէզ միսինիզ:

—Խայր . . . պուրալարտա, պիր քիրա արապասը պու-լունմագ մը աճապա:

—Հայ հայ, շուրաճըգտա էիլ սօգաղը քէօշէսինտէ պու-լունմագտա տըր:

Պիր ճիւլի վագըթ, սիւքիուլ վէ թէրէտտիւտ իւզրէ տուրտուգտան սօնրա մարքի, մերգումա:

—Կիթ մատմօազէլ ժիւլիեթէ սիւալ իյլէ քի, մա-տամ տ'Արվիլի կէօրէպիլմիլիմ:

ժօլէֆ տիշարը չըգտը:

—Է՛հ . . . նիչէ մէնգարէլէր կիպի պու տախի պիր մէն-գարէ տիր: Էվվէթ, պէն շիմտի, օլ խայինէ գարընըն եա-նընա կիթմէլի, վէ քիւլլի նամուսուսու բայիմալ իթմէք-լիք նիյեթի մէրտուտէսիլէ, շիւքհէսիզ օլարագ, պու կիւն իճրա վէ իրթիքեապ իտէճէկի ալլագլըղը եանի սատագաթ-սըղըղը խէեալլամագտա օլտուզունու պէնտէն սէթր իթմէք իշին, եիւզիւնէ կէչիրմիշ պուլունտուզու խիեանէթ բէր-տէսինի կէօրմէլի, վէ մէզքիւր բէրտէ իւզէրլինտէն կէսա-

Թէրէճէկի սախթէ հալալէթ իլէ սահիհ խիտանէթ ալէա-
մէթլէրինի, թահթը նազարը տիգդաթա ալմալընըմ, վէ
գալպի մէրքէզի ճիւրմ ու ճիւնհա պուլունան էօյլէ պիր դա-
րընըն, տիհանընտան չըգաճագ օլան եալանլարը տիյնէ յիպ
իչիթմէլիյիմ: Էվվէթ, պու մէնզարէ, շայեանը մէրագ պիր
մէնզարէ սաեքլսա սէգա տըր, արատան անճագ ճիւղիճէ
պիր վագըթ կէչտիքտէն սօնրա, պատիի մէզէլլէթիմ օլաճագ
օլան, վէ անճագ գան իլէ թէմիպլէնէպիլէճէք պուլունան
տէհչէթէնկիլ վէ մէզէլլէթամիլ լէքէլէրէ իրթիքեապ իտիպ
վէ սէպէպիյեթ վիլէճէք օլան պիր մէշլունէնին, պիզզաթ
կիթմէլի, կէօլլէրինին պագըչլարընը կէօրմէլի, վէ լագըր-
տըլարընը վէ ճէվապլարընը տիյնէմէլիյիմ: . . Օֆ, պու տա-
խի մէկէրչի պիր տիվանէլիք տէյիլ մի տիր. նէ եաքաճագ
տըր շիմտի օլ խալինէ գարը, մէկէրչի, հէր վագըթքի եաբ-
տըզլարը միսիլլու, աննընտա պիր էհլի ըրզլըգ էսէրի կէօս-
թէրիպ, վէ սօտագլարըյլա տախի թէպէսսիւմէր իտէրէք,
կիւեա պի կիւնահ պիր Ալլահ գուզուսու տուր կիպի, թաթ-
լը թաթլը եիւզիւմտէն եօգարը պագաճագ տէյիլ մի տիր:
Մէկէրչի մէրգուլմէ, պէնի տախի, օլ էօբիւպ սէվէրէք, Ալ-
լահա տուա իթմէքիկի էօյրէթմէքտէ օլտուզու քիւչիւճէք
չօճուզումուզ մագամընտա թուլթարագ, պանա տախի, այ-
նի նազար իլէ պագաճագ տէյիլ մի տիր: . . Նէ, կէօլ. . .
ճանըն այնասըմը տըր. . . խայր, եանլըչ տըր: — Իլէ մէրգուլմ
պուլնարը պէօյլէ սէօյլէտիքտէն սօնրա, իզհարը էսէրի նէֆ-
րէթ իտէրէք, ումուզլարընը սիլքտի, — մէկէրչի մէրգուլմէ-
նին պագըչընտա նէ գատար թաթլըլըգ վէ էհլի ըրզլըգ է-
սէրի պուլունմագա իսէ, գալպինտէ տախի օ գատար պօ-
զուգլուգ վէ խայինլիք պուլունմագտա տէյիլ մի տիր. մէ-
կէրչի մէզքիւր լագըրտընըն եանլըչ օլմասընը, պիզզաթ մէր-
գուլմէ քէնտիսի թաստիգ իյլէմէքտէ տէյիլ մի տիր: . . վէ
պէն իսէ, ատէթա պիր պուտալա կիպի, օլ խայինէնին պա-
դըչլարընա ալտանըպ տա ինանմագտաեւմ: . . Օֆ, տիւ-
չիւնտիւքճէ գանըմ պաչըմա սըչրամագտա տըր, շայլ ու

ղաղապը՝ ղալէպէ իյլէմէքտէ տիր, քիմ պիլիւ, մէրգումէ քէնտի մաշուգույլա պուլուշմանա կիտէճէկի վագըթ... պէն քէնտի հագգընտա մէտհ ու սէնալէր օգու եուպ, վէ միւհապպէթլէր իպրազ իյլէտիկիմ թագաիրտէ, քէնտիսի իսէ, պանա գարշը, քէնտի գալպինտէ, նէ՛ մէրթէպէ է. սէրի պիւրուտէթ վէ նէֆրէթ հիսս իտէճէք տիր... պէն մէրգումէնէ, քեաֆֆէ յի իւմիտլէրիմի, քէնտի իւղէրինէ վազ իտէրէք... պիր վալիտէ յի բաքիզէ վէ քեամիլէ հագգընտա լազըմ կէլէն հիւսնի մուամէլէնի իճրա պիրլէ լագըրտը իյլէտիկիմ թագաիրտէ, քէնտիսի իսէ... կիտէճէք տիր... Օֆ, խա՛յր, խա՛յր, — տէ յի պաղըրտը Մ. տ'Արվիլ, հիտտէթի տահա զիեատէ քէսպի շիտտէթ իտէրէք, — խա՛յր, իսթէմէմ, իսթէմէմ, մէրգումէնին եիւզիւնիւ պիլէ կէօրմէք իսթէմէմ, վէ կէօրմէմէլիեիմ... Բէզալիք, քէնտի գըզըմըն պիրլէ եիւզիւնիւ կէօրմէմէլիեիմ... զիրա, իհթիմալ տիր քի, մէրգումէնի կէօրտիւկիւմիոն, քէնտիմի ղապթ իտէմէնէրէք, նիյեթթի խէֆիյեթմի անլաթաքըրաճաղըմտըր, վէ ախզը ինթիգամըմտա կէրի՛ գալըպ ոչոշա չըգաճագ տըր:

Մ. տ'Արվիլ քէնտի օտաարնտան չըգտըգտան սօնրա, մատամ տ'Արվիլին տայիրէսինէ կիտէճէք եէրտէ, եալընըզ մէրգումէնին պէսլէմէսինի կէօրէրէք:

— Մատամա սէօյլէ յինիզ տէ, հէր նէ գտտար տա պուսապահ քէնտիսինի կէօրմէք արզուսինտէ իտիմ իսէ տէ, իշըրմընտա ճիւզիճէ տիշարը չըգմագլըղըմ իգթիզա իթտիկինտէն, աճէլէթէն կիթմէկէ մէճպուր օլմուշումտուր, իմտի էկէր, գազարա կիւնտիւզ թաամընը պիրլիքտէ իթմէք լիկիմիզէ րույի մուվաֆազաթ կէօսթէրէճէք օլուր իսէ, էօյլէնէ տօղրու կէլէճէկիմի պիլմիշ օլուրն, — տէտի:

Պատէհու մէրգում քէնտու ֆիքրինտէն,

— Շիմտի զէվճէմ, պէնի կիթտի զանն իտէրէք, քէնտուսինի տահա զիեատէ սէրպէսթ աստ իտէճէք տիր, — տէ յի տիւշիւնէրէք, գօնագտան տիշարը չըգտը, վէ քէնտի ճիվարըրընտա արապալար տուրմագտա օլան պիր մէյտանա կիթտի, վէ արապաճընըն պիրլինէ,

—Արապաճը, սաաթ հիսապը իւզըէ կիթմէք իսթէրիմ, կիտէրմիսին. —տէյի սիւալ իյլէտի:

—Էվվէթ, էֆէնտիմ, պուեուրունուզ, շիմտի սաաթ օն պիր պուչուզ տուր, էֆէնտիմ, նէրէեէ թէշրիֆ իաէճէք. սինիզ, —տէաի արապաճը:

—Սէն-Տօմինիք սօգաղը պաշընտա վագը Պէլ-Շաս սօգաղընտա պօեունա պուլունան պիր պաղչէնին տիվարը էօնիւնտէ պէքլէեէճէքսին. . . —տէտի մէրգուլմ նէֆսի քէնտի գօնաղընը թարիֆ իաէրէք:

—Պաշ իւսթիւնէ, էֆէնտիմ:

Մ. տ'Արվիլ արապաեա պինտի, բէնճիրէլէրինի գաբատը, արապա եօլա չըգտը, վէ արատան ճիւզի պիր վագըթ կէչէր կէչմէզ, մէրգուլմուն գօնաղը գարչըսընա վասըլ օլտու:

Արապա էօյլէ պիր մահէլլտէ տուրմագտա իտի քի, մէզքիւր գօնադտան պիր գուշ պիլէ չըգաճագ օլսա, Մ. տ'Արվիլ արապանըն իչինտէն կէօրէպիլիւր իտի:

Մատամ տ'Արվիլ, գօմանտանա, սաաթ պիրտէ կիթմէքլիկէ սէօղ վիրմիշ պուլունտուղունտան, Մ. տ'Արվիլ տախի, կէօղլէրինի գօնաղըն գաբուսունա տիքէրէք, քէմալի տիգգաթ վէ մէրագ իւզըէ պէքլէմէքտէ իտի. . . մէրգուլմուն ֆիքրի պիթթապի ալթիւսթ օլմագտա, հիտտէթ ու զազապը հէյպէթլու սուրէթտէ արթմագտա, վէ տագըգալար տախի քէնտույէ, ազլու ֆիքիրտէն խարիճ պիր չաբուզուզ իւզըէ, կէչմէքտէ տիրլէր կիպի կէօրիւնմէքտէ իտիլէր. . . Պիր տէ Սէն-Թօմաս-տ'Ագէնին սաաթը էօյլէեի վուրմագտա իքէն, Մ. տ'Արվիլին գօնաղընըն գաբուսու տուր աղըր աղըր աչըլտը, վէ մատամ տ'Արվիլ գաբուտան տիշարը չըգտը:

—Նէ՛ գատար տիգգաթ վէ նէ՛ գատար տա սէօղիւնտէ տօղրուլուգ. . . տագըգասը տագըգասընա մաշուգու եանընտա պուլունապիլսին իչին, թա՛ շիմտիտէն եօլա չըգմագտա տըր. էօյլէ՛ եա, զէվալլընըն հագգը վար տըր, մաշուգա տէտիկին տէ իշթէ պէօյլէ օլմալը տըր, քէնտի ճէնանէսինի

պէքէ՛թմէմէլի տիր. . . — տէտի Մ. տ'Արվիլ վահշիլիկէ շայ-
եան պիր իսթիհզա իւզրէ :

Հավա զայէթլէ սօուգ օլուպ, վէ եէրլէր իսէ բէք գու-
րագ իտիլէր: Գլէմանսըն պաշընտա պիր սիեահ շարգա պու-
լունտուղու կիպի, մէզքիւր շարգանըն իւզէրինտէն տա-
խի այնի ըէնքտէ պիր իբէք պիւրիւնճիւք աթըլմըշ, վէ քէն-
տիսիտէ իչի բամուզլու Գօրէնթ ճանֆէսինտէն պիր ֆիս-
թան կիլինմիշիտի, վէ արգասընա տախի գօեու ըէնքտէ վէ
զայէթլէ կէնիշ, վէ թօրուգլարընա գատտար ինմիշ պիր գաշ-
միր շալը ալմըշ իտի. վէ զինատէճէ պիր լէթաֆէթ վէ պիր
զարաֆէթ իւզրէ եիւրիւեէպիլմէք նիյնէթիլէ, ֆիսթանը է-
թէքլէրինի, ճիւղիճէ եօգարը սօղրու թօրլաեարագ եիւ-
րիւմէքտէ օլտուղունտան, թիւրք աթլասընտան մամուլ օ-
լարագ, պէզայէթ տէրէճէտէ զարաֆէթ իւզրէ եարըլմըշ
պօթինլէր կիլինմիշ օլտուղունտան, օլուֆաճըգ, վէ տար, վէ
իւսթլէրի քէմէրվարի եիւքսէլմիշ վէ տէվիլընմիշ (գանպրէ)
պիր հալտէ պուլունան աեագլարը, թա պիլէքլէրինէ գա-
տար կէօրիւնմէքտէ իտի :

Մ. տ'Արվիլ, մէրգումէնին աեագլարընըն տիլպէրիկի-
նի վէ զարիֆիլիկինի կէօրտիւքտէ, զարայիպ նէվինտէն օլա-
րագ, ֆիքրինի իսթիլա իթմէքտէ պուլունան էնվայի միւզ-
թարիպ էֆքեարլարա մուղայիր օլտուղու հալտէ, ասըլ շէհ-
վէթէ տայիր օլան հասէտի թահրիք իտիլմիշ, նազարը տիգ-
գաթը օլ ճիհէթէ ճէլպ օլունմիւշ, կէօղլէրինէ օլ կիւնէ գա-
տար կէօրիւնտիւկիւնտէն չօգ զինատէ տիլպէր կէօրիւնմիւշ,
վէ պատիի նէֆրէթի օլմագտա օլան բագըիպի, խաթընա
կէլտիքճէ, զաթէն տէրքեար պուլունան աթէշի զայդ ու
զազապը, պիր գաթ տահա ալէվլէնմէկէ պաշլամըշ տրր. . .
վէ պինաէն ալէյհ, լահզասընտա, սէատէթ հալի վէ հէ-
վա ու հէվէսի պատի օլունու օլան հէր նէվի ճիննէթի շէ-
տիտէ, կէօղլէրի էօնիւնէ թօրլանարագ թէճէսսիւմէ պաշ-
լատըգլարընտան, հասէտ ու հիճրանընտան նաշի, ճան ու
ճիկէրի քէպապ կիպի եանըպ թուլթուշմաեա պաշլամըշ տրր,

վէ իշթէ արթըգ օլ վագըթ , միւտտէթի էօմրիւնտէ իւք տէֆա օլտուղու թագտիրտէ , քէնտի եիւրէկինաէ տէհչէթ-լու պիր աղըր իլէ , տէրին , վէ եագըճը , վէ թա րուհա իշ-լէեիճի պիր սըզը հիսս իյլէմէկէ պաշաւարդընտան , սաղըր պիր սէս իլէ պիր ահը տիւսիւզան չէքմիշ տիր :

Օլ կիւնէ դատար , մէրգուժ անճագ ֆիքիրճէ պիր տէրտ ու էլլէմ բէնչէսինտէ պուլունմագտէ իտի . . . չիւնքի , անճագ մէրգումէնին , պիր վագիֆէյի մուգատտէսէսինի բայիմալ իյլէմէքտէ օլմասը չիւբհէսինէ զահիպ օլարագ , կիւճէնիպ թայեիպ իյլէմէքտէ իտի . հալ պու քի , իշպու սօնրատան տույմանագ պաշաւարդը հասէտ տույղուսու , քէնտույէ օլ մէրթէպէ քէսկին սուրէթտէ թէէսսիր իյլէմիշտիր քի , ար-թըգ քէնտույի զապթ իտէրէք տէրտի տէրունինի պիւթիւն պիւթիւն սէթը իտէմէտիկինտէն , արապանըն ճամընը նիմ մէրթէպէ գալտըրարագ , վէ պօզուգ պիր սէս իլէ սէօյլէ-եերէք ,

—Սրապաճը , շու տիւլարըն էօնիւնտէն կիթմէքտէ օլան սիւահ շարգալը վէ մաի շալը գատընը կէօրմէքաէ միսին , —տէյի սիւալ իյլէտի :

—Էվէթ , էֆէնտիմ :

—Մէրգումէնին աեաղընճա սիւրէրէք , արգասընտան կիթմէլիսին . . . վէ , էկէր պէնիմ , արապանագ պինտիկիմ մա-հչլլէ տախի կիտէր իսէ , կիթմէլի , վէ օրատա տուրմալը-սըն , վէ էկէր մէրգումէ պիր արապանագ տախի պինէր ի-սէ , բիշինտէն այրըլմամալըսըն :

—Պաշ իւսթիւնէ , էֆէնտիմ . . . Տո՛ւր պուգալըմ , պուն-տա թօհաֆի պիր շէյ օլմալը տըր , ֆէնահ՝ պիր էյլէնճէ տէյիլ տիր պու :

Ֆիլվագը մատամ տ՛Սըվիլ արապալարըն պուլունտու-ղու մէզքիւր մահչլլէ կիթտի , վէ պիր արապանագ պինտի :

Մ . տ՛Սըվիլին արապաճըսը , մէրգումէնին արապասը ար-գասընտան կիթմէկէ պաշատը :

Իքի արապա տախի խայլիճէ իլէրու կիթտիլէր :

Արատան ճիւղի պիր վազըթ կէշտիքտէ, մարքինին ա-
րապասը, Սէն-Թօմաս-տ'Ագէն եօլունու թուլթարագ, կի-
տիպ մէզքիւր քիլիսէնին էօնիւնտէ տուրտուղունտան, Մ.
տ'Արվիլ թէաճճիւպի աղիմ իւզրէ արապաճընա,

—էյ, եա'հու, նէ' եաբրեօրսուն, —տէտի:

—Իֆէնտի, մէրգումէ գատըն արապատան ինէրէք, քի-
լիսէնէ կիրտի. . . Սիւպհա'ն Ալլահ. . . նէ գատար աա կիւ-
զէլ պիր գատըն իմիշ. . . Տո'ւր պագալըմ, տօղրուսու, ֆէ-
նա էյլէնճէ տէյիլտիր շու էյլէնճէ:

Մ. տ'Արվիլ, մէրգումէնին քիլիսէնէ կիրտիկինի իշիթտիկին-
տէ, պիթթապի ֆիքրինտէ հէզարան նէվի թէֆէքքիւրէր
պաշ գալտըրմանա պաշլատըլար. վէ կէրչի, էվվէլ էմիրտէ,
մէրգումէնին, քէնտի բիշինտէկէզիլմէքտէ օլմանըն ֆէհմի-
նէ վարարագ, խասսէթէն մէզքիւր թարիգ ու թէտպիրէ միւ-
րաճաաթ իթմիշ օլմասը չիւբհէսինէ գահիպ օլտու իսէ տէ,
պատէհու տախի, ալմըշ օլտուղու մէքթուպուն, ալշագ-
լըդտան նէշէթ իթմէ պիր իֆթիրատան իպարէթ պուլուն-
մասը իշթիմալինի տէ տիւշիւնտիւկիւնտէն. . . քէնտու քէն-
տույէ, էկէր զէվճէմ, ֆիլվագը էօյլէ պիր գապահաթըն
սահիպէսի իսէ, պունա' նէ տիմէլիյիղ, պու սաթթէ տին-
տարլըգտա'ն մագսէտ նէ տիր, մէկէրչի պու տա ֆագլաճա
օլարագ մէզհէպէ գարշը պիր ճիւնհա սաեըլմա'զմը, տէյի
տիւշիւնմէքտէ պուլունտու: Վէ պու միւլահագա սայէսին-
տէ, Մ. տ'Արվիլին գալպինտէ ճիւղիճէ իւմիտ հասըլ օլմա-
հա պաշլատը, չիւնքի, մէզքիւր տինտարլըգ կէօսթէրիչի իլէ,
պատիի չիւբհէսի օլան քէնտի զէվճէսինին հալ ու հարէքէ-
թի պէյնինտէ, պիր միւլապէնէթի աղիմէ պուլունմագաա
իտի. . . Ֆագաթ, հայըֆքի, մէզքիւր թէսէլիպաիշ թէ-
սավիլուրտա չօգ վագըթ տէվամ'իտէմէեէրէք, մահվ օլուպ
պիթտի, չիւնքի,

Արապաճը էյիլէրէք, մէրգումա,

—Իֆէնտի, մէրգումէ գատըն թէքրարէն արապանա
պինմէքտէ տիր, տէտի:

—Մերգումէնին արգասընտան կիտի վեր . . .

—Պաշ իւսթիւնէ , էֆէնտի . . . Սահիհէն բէ՛ք թօհաֆ
պիր հալ տիր պու . . . բէ՛ք կիւզէլ պիր էյլէնճէ . . .

Արապաճը նէհրին քէնարը թարաֆընը թութտու , վէ
Սէնթ-Ավուա սօգաղընտան վէ Օթէլ-տը-վիլին էօնիւնտէն
կէչէրէք , նիհայէթ թամբլ սօգաղընա կիրտի :

—էֆէնտի , —տէտի արապաճը Մ. տ'Արվիլէ էյիլէրէք ,
—օլպիլիմ արապաճը գաֆատար , 17 նիւմէրօլու խանէնին
էօնիւնտէ տուրտու , վէ պիզ իսէ , նիւմէրօ 13ին էօնիւն-
տէյիլ , նէ՛ էմր իտէրսինիլ , պիզտէ տուրալըմմը :

—էվվէթ . . .

—էֆէնտի , մերգումէ ուֆաճըզ գատընճըզազ , մէզ-
քիւր 17 նիւմէրօլու խանէնէ կիրտի :

—Աչ էօյլէ իսէ չու արապանըն գարուպունու պագաեըմ :

—Բէք ալէա , էֆէնտիմ . . .

Արատան չէնտ սանիյեէ կէչտիքտէն սօնրա , Մ. տ'Ար-
վիլ տախի , քէնտի գէվճէսինին արգասընտան , մէզքիւր խա-
նէնին կէչիտինտէն իչէրի կիրտի :

Մատամ տ'Արվիլ , մէզքիւր խանէնին գաբուսունտան
իչէրի կիրտիքտէ , մերգումէեի կէօրմէք մէրազըլլա , մա-
տամ Բիրլէ իլէ գօճասը Ալֆրէտ վէ գօմշուլարը իսթրիտ-
եաճը գարը , Մ. Բիրլէնին , եանի գաբուճու օտասընըն է-
չիկինտէ թօլլանարագ պէքլէմէքտէ իտիլէր : Խանէնին մէր-
տիվէնի զաթէն զայէթլէ գարանյըզ օլտուղունտան , պիր-
տէն պիրէ տիշարտան իչէրի կիրիլտիկինտէ , ինք գատէմէ-
սի պիլէ կէօրիւլմէքտէ տէյիլ իտի : Մատամ տ'Արվիլ պու
հալի կէօրտիւքտէ , մատամ Բիրլէեի միւրաճաաթլէ , վէ
սայքի պաեըլաճազ տըր կիպի պիր հալտէ օլուպ , վէ բէքտէ
պօղուզ պիր պէս իլէ օլտուղու թագտիրտէ ,

—Մատամ , աֆվ իտէրսինիլ , պուրանըն մէրտիվէնի
նէրէտէ տիր , —տէյի սիւալ իյլէտի :

—Շիմտի կէօսթէրիրիմ , քիմէ՛ կիտէճէքսինիլ , մատամ :

—Մօնսէօ Շարլըեը կէօրմէք իսթէրիմ . . . մատամ . . .

—Մօնսիէօ . . . քիմի տէտինիզ, —տէտի մատամ Բիր-
լէ, եիւզիւնտէ պիւրիւնճիւք պուլունան մէրդումէ մատամ
տ'Արվիլին էշքեալընը, ճիւղիճէ վադըթ դազանըսըն տա,
գօճապը իլէ իսթիրիտեաճը գարը պիր իյիճէ կէօրիւպ սէյր
իտէպիւլինէր նիյեէթի խէֆիյեէսիյլէ, կիւհա մէրգումէ-
նին վիրտիկի իսմի իշիթմէմիշլիկէ վուրարագ :

—Մօնսիէօ Շարլըեը կէօրմէք իսթէրիմ . . . մատամ, —
տէտի թէքրարէն Գլէմանս սէսինտէ պիր տիթրէյիշ հասըլ
օլտուղու հալտէ, վէ արսըզճա վէ թէրպիյեէսիզճէ պիր մէ-
րագ իւզրէ քէնտի էշքեալընա տիգ-գաթ իթմէքտէ օլան-
լարտան, միւմքին մէրթէպէ լէհճէսինի սէթր իտէպիւլմէք-
լիք նիյեէթիլէ պաշընը էօնիւնէ էյերէք :

—Հա՛, Մ. Շարլըեը կէօրմէք իսթէրսինիզ, չօդ իյի, ջօդ
իյի, շիմտի անլատըմ . . . մատամ, օլ գատար եալլաշճա սէյ-
լէտինիզ քի, աֆիլ իտէրսինիզ, իշիտէմէտիմ . . . իմտի, էյ-
լէ օլաուգտա, պէնիմ տիլպէր քիւշիւճէք հանըմճըղաղըմ,
մատամ քի պիղիմ օլ սիղին կիպի կէնճ վէ տիլպէր Մ. Շար-
լըեը կէօրմէք իսթէեօրսուհուղ, շուրատան տօղրու չըգտը-
ղընըզտա, թա գարշընըղա բասթ կէլէն գաթուեու վուրա-
պիլիրսինիզ :

Մատամ տ'Արվիլ, քէմալի իղթիրապը տէրուն իւզրէ օլ-
տուղու հալտէ, աեաղընը մէրտիվէնին իւք գատէմէսինէ
վազ իտէր իթմէզ, էօթէտէն աճիւզէ գարը,

—Օհ, օհ, օհ, —տէտի պիր իսթիհզաեա գալգըշա-
րագ, —կէօրիւնիւշէ նէզարէն, պու կիւն հէրքէս իչին պիր
մէսէրրէթ կիւնիւ օլմագտա տըր. եաշա՛, եինէ տիւյիւնիւ-
միւզ վար տըր . . . օհ, էլմաս, ալիմ Ալլահ, էլմա ա ա՛ս :

—Եօ՛գ, տօղրուտու, սիղին գօմանտան, քէնտի իշինի պիւլ-
մէքտէ օլմալը տըր, ալլն իյիսինի բէք ալէա թանըմագտէ
պուլունմալը տըր, նա՛սըլ տա եագալամըշ, —տէտի իսթի-
րիտեաճը գարը գապա պիր սէս իլէ, —զահի՛ր, պարի եագա-
լատըգտան սօնրա, ատամ պէյլէ եաղլը պիր բարչա եագա-
լամալը տըր քի, զահմէթինի վէ մէսարիֆինի տէյմիշ օլտուն :

Իկէր, մէրգուման վուգուֆճուլարըն վէ իսթիհզաճըլա-
րըն եինէ էօնլէրինտէն կէչիպ կիթմէքլիկէ մէճպուրիյեթ
օլմանըպ տա, պաշգա պիր եօլ տահա պուլունմագտէ օլ-
տա իտի, մատամ տ'Արվիլ, կէլտիկինէ պին քէրրէ բէչիման
օլարագ, վէ ար ու հիճապ վէ հիտտէթինտէն էօլիւմիւնիւ
տախի արանարագ, հէման անինտէ աշաղը ինիպ կէրի կիթ-
մէքլիկի իսթէմիլ, վէ հաթթա պիր արալըգ թէրէտուիւտ
իւղրէ պուլունմուշ իսէ տէ, ագըպէթքեար քէնտույէ պիր
ղայրէթ վիրէրէք, մէրտիվէնին եօգարըսընա գատար չըգմըշ
տըր: Պիր տէ մէրտիվէն պաշնա չըգար չըգմաղ, թա գար-
չըսընտա Բօտօլֆուն չըգըպ տիքիլտիկինի կէօրմիւշ, վէ պիթ-
թապի հատտէն զիեատէ տիւշարը իսթիղրապ օլմուշտուր
... Բօտօլֆ մէրգումէնի կէօրիւր կէօրմէզ, հէման աճէլէ
աճէլէ մէրգումէնին էլինէ, տէրունինտէ բարա պուլուն-
տուղու հալտէ, պիր ագճէ քիսէսի սըգըշտըրմըշ, վէ քէ-
զալիք աճէլէ աճէլէ սէօլէնէրէք,

— Գօճան հէր չէյի պիլմէքտէ տիր, վէ արգան չըրանա
կէզմէքտէ տիր... — տէմիլ տիր:

Պիր տէ պաւ արատա, մատամ Բիբլէնին, քէքրէ պիր
սէս իլէ սէօլէնէրէք,

— Մօնսիէօ, նէրէնէ կիտիեօրսունուզ, — տէյի պաղըլ-
մասը իչիտիլմէկէ պաշլամըշ տըր:

— Իչթէ կէլէն մէրգումտուր, գօճան տըր, — տէտի Բօ-
տօլֆ. վէ իլավէթէն վէ աճէլէթէն տախի, հէման մէրգու-
մէ մատամ տ'Արվիլի իքինճի գաթըն մէրտիվէնինէ տօղրու
նիթի վիրէրէք, — թա պէչինճի գաթա գատար չըգմըղ
վէ օրատա պուլունան, վէ Մօրէլ թէսմիէ օլունան պիր
ֆագըր ֆամիլեաիս սատագա վիրինիզ, վէ գօճանըզ կէլ-
տիկինտէ տախի, այնի լիսանը իսթիմալ խտիլի, — տէտի:

— Մօնսիէօ, — տէյի պաղըրմաիս պաշլատը աշաղըտան
մատամ Բիբլէ, — քիմէ կիտէճէկինիզի սէօլէմէտիքճէ, ա-
տըմընըզ իչէրի աթամաղսընըզ, էօլիւրիւմ եինէ պրագ-
մամ սիզի, — տէտի Մ. տ'Արվիլէ:

—Մ. ա՛նրվիլ, էվվէլա քէնաինին զէվճէսի իչերի կիրտի-
կինտէ, մէրգումէ գարուճու գարը իլէ գօնաշտալ ճունու կէ-
րէրէք, ճիւղիճէ կերիտէ տուրուպ պէքլէմիշ օլտու զուստան,

—Մատամ, պէն տախի, շիմոի պուրաւա կէլէն գա-
տըն իլէ պիրլիքտէ կէլմիշիմ տիր... —տէտի Մ. ա՛նրվիլ:

—Եա՛, էօյլէ՞ մի, տէյի պաղբորը մատամ Բիբլէ շա-
շա գալարագ, —մատամ քի էօյլէ տիր, պուեուրուպ կէ-
չէպիրլիւսինիլ:

Պու հէնկեամտէ, Մ. Շարլ Բօպէր, պաշգա տէֆալար
իշիթմէտիկի սուրէթտէ, պիր թաղում կիւրիւստիւ սէսլէր
իշիթտիկինաէն, տիյնէյիպ անլամագ նիյեթթիլլէ, քէնաի
տայիրէսի գարուսունաւ ազաճըզ աշըպ արալըդ իթտիկի-
նի Բօտօլֆ կէօրտիւկիւնտէն, պիրտէն պիրէ երթիպ իչերի
կիրտի, գարուեու գաբաթը, չիւնքի օլ տաղըգատա, Մ.
ա՛նրվիլ մէրտիվէնտէն եօգալը չըգմագտա, վէ տէհլիղէ
եթիշմէքտէ իտի. Բօտօլֆ ապխի, հէր նէ գատար գա-
րանլըգ իտի իսէ տէ, պէլքի մարքի քէնտիսինի թանըր գօր-
գու վէ շիւբհէսինէ մէսինի, տահա զիեատէ էմիլյեթ իւզ-
րէ պուլունմագ իչին, գօմանտանքն գարուսունու, օլ ա-
րալըգ աշըլմասընտան իսթիֆատէ իլլէմէք իսթէմիշ իտի:

Մ. Շարլ Բօպէր իսէ, Չին թագլիտի իբէք վէ գըրմըզը
զէմին իւզէրինէ թուրունճի եաբրագլար իլլէնմիշ պիր գու-
մաշպան զայէթ պիւսլիւ պիր կիճէլիք գաֆթանը կիլինմիշ
օլուպ, վէ պաշընա տա էթրաֆը գլապտանլը պիր գատիֆէ
Բում թաքկէսի գօյմուշ պուլունտուղու հալտէ, պիրտէն
պիրէ Բօտօլֆու կէօրտիւկիւնտէ էյիմպէյիմ օլմուշտուր,
չիւնքի, մէրգում պիր կիւն էվվէլ, Բօտօլֆու բրէնա էլ-
պիսէսիլլէ կէօրմիւշ օլմատըգտան պաշգա, օլ հէնկեամտէ
Իսէ, բէք սատէ պիր գըեաֆէթտէ կէօրմէքտէ իտի:

—Մօնսիէօ... նէ՞ տիր պու սիղին եաբրաղըընդ, նէ՞
իսթէեօրսունուգ... —տէտի զուրուրլու պիր սէօյլէյիշ իլլէ:

—Սո՛ւս օլունուղ, —տէյի ճէվապ վիրտի Բօտօլֆ եա-
վաշճաճըգ սէօյլէեէրէք, վէ օլ մէրթէպէտէ պիր էսէֆի տէ-

րուն իպրազ իտէրէք քի, Մ. Շարլ Բօպէր ճէվապ վիրմէքի-
կի պիլէ տիւշիւնէմէեէրէք, մաքինավարի պուրէթտէ սիւ-
քիուլթ իյլէտի :

Պիր տէ պու տարտա, պիր չէյ տիւշիւպ տէ մէրտիվէն-
տէն աշաղը եուվարլանտըղընտա չըգան բաթքրտըեա միւ-
շապիհ սուրէթտէ օլտուղու հալտէ, մէրտիվէն իւղէրինտէ
հիւքմ իթմէքտէ օլան սուսլուգ օրթասընտա, չէտիտ պիր
կիւրիւլտիւ սէսի իշիտիլտի : Հէյ վա՛հ, աէֆի՛լ տաէմ, մէր-
գումէնի՛ն ճանքնա գաս՛տ իթտի,—տէյի պաղըրտը Բօտօլֆ
քէնտուլ քէնտուլէ :

—Նէ՞, ճանքնա գաստ մը իթտի . . . քի՛մ, ա՛ ճանքմ,
նէ՞տիր պու, նէ՞ վար տըր, նէ՞ կէչմէքտէ տիր պուրտա,
սէօյլէյինիլ, —տէտի Մ. Շարլ Բօպէր եավաշ պիր սէս ի-
լէ սէօյլէեէրէք վէ ըէնկի լթարադ : Բօտօլֆ մէրգումա ճէ-
վապ տախի վիրմէքսիզին, գաբուեու ազաճըգ աշտը, վէ
թօրթիյեար նամ չօճուղուն, աճէլէ աճէլէ կիտէրէք, վէ թօ-
բալ թօբալ եէօրիւեէրէք մէրտիվէնտէն աշաղը ինտիկինի, վէ
մէրգումուն էլինտէ, քէնտիսինին մատամ տ՛Արվիլէ վիրմիշ
օլտուղու գըրմըղը իրէք քիտէ պուլունտուղունու կէօրտիւ :
Թօրթիյեար զայպ օլուպ կիթտի :

Պիր տէ պոճնտան սօնրա, մատամ տ՛Արվիլին խաֆիֆ
խաֆիֆ պատըը իլէ, գօճաւը Մ. տ՛Արվիլին տախի բէքճէ
բէքճէ պատըշլարք աէսլէրի իշիտիլտի, չիւնրի մէրգում հա-
լէա քէնտի զէվճէսինին թիշինտէ կէզէրէք, եօգարքի գաթ-
լարա չըգմադտա իտի : Բօտօլֆ հէր նէ գատար, քէնտիսի-
նին մատամ տ՛Արվիլէ վիրմիշ օլտուղու քիսէնին, թօրթիյ-
եարըն էլինէ նասըլ օլուպ տա կէչմիշ օլմասընը պիլմէքտէ
տէյիլ իտի իսէ տէ, պու ճիւմիլէ իլէ տախի, մէրգումէնին
քէնտուլի, գօճասընէ զտինտէ սալիհէ չըգարապիլէ ճէկի զըմ-
նընտա ճիւղիճէ իւմիտ վէ էմիլիյեթի պուլունտուղունտան,
պիր սուրէթի հաքիմանէտէ սէօյլէեէրէք, Մ. Շարլ Բօպէրէ,

—Մօնսիէօ, պիր սաալթա գատար, սաքըն օտատան տի-
շարը չըգմտեաթըրըլ տէտի :

—Նե՞ սէօյլէ եօրսունուզ, մենսիէօ, պուրատան տիշարը չը գմաեաեըմը, սէպէ պ, —տէտի Մ. Բօպէր թէ համմիւլի քէսիլէրէք վէ հիտտէթլէնէրէք, —նե՞ տիմէք տիր պու. սիգ քի մսինիզ, վէ պանա պէօյլէ պիր էմը ու թալիմաթ վիրմէքլիք հուգուգունու, քիմաէն վէ եախօա նէրէտէն ալմագտապընըզ.

—Զիւնքի Մ. տ'Արվիլ հեր չէյի իշիթմիշ օլուպ խապէրտար պուլունտուղունտան, զէվճէսինին բիշինտէ կէզէրէք պուրաեա գատար կէլմիշ, վէ մէրգումէնին արգասը սըրա, թա եօգարը գատար չըգմըշ տըր:

—Մ', աման եա Բէպպիմ, հաֆըզ Ալլահ, —տէյի պաղըրտը Շարլ Բօպէր, տիւշարը ինթիղրապ օլարագ, վէ էլլէրինի պիր պիրինէ գավուշտուրարագ, —լաքին, իյի՛ եա, մէրգումէ եօգարուտա նե՞ եաբաճագ տըր, վէ օրատան նա՛սըլ գաչըպ գուրթուլապիլէճէք տիր, տիմէք տիր քի, պիգզաթ քէնտի տաղըյլա կիտիպ չուգուրա՝ տիւլմէքտէ տիր:

—Սիզ սո՛ւս օլունուզ, վէ աշաղըտան գաբուճու գա. րը սիզէ խապէր վիրիպ չաղըրընճաեա գատար, եէրինիզտէն պիլէ գըմըլտանմաեընըզ, —տէտի Բօտօլֆ, վէ գօմանտան զիեատէսիլէ տիւշարը խէվֆ ու էնտիշէ օլտուղու հալտէ, քէնտիսի տախի աշաղը, գաբուճունուն օտասընա էնտի:

—Է՛յ, պագսանաեընըզ, —տէյի պաղըրտը մատամ Բիրլէ սէվինճլի պիր սէօյլէյիշ իլէ, —եանկըն սաշաղը սարմագտա տըր, իշ կիթտիքճէ գըզըշմագտա տըր, կէօրաիւ. նիւզ միւ, օլ քիւչիւճէք հանըմըն արգասընտան պիր է. ֆէնտի կէզմէքտէ տիր, պէս պէլլի մէրգումէնին գօճասը օլմալը տըր, քիմ պիլիր, գա՞նդի էօքիւզ գաֆալընըն պիրի տիր, պէն իշին նասըլ օլտուղունու անինտէ չագտըմ, վէ մախսուս տա պըրագտըմ՝ քի, վարսըն արգասընտան չըգսընտէյի, շիմտի մէրգում իլէ գօմանտան պէյնինտէ, պիթ. թապի պիր արպէտա վէ պիր միւտարէպէ բաթըրտըր գօ. բաճագ, պիւթիւն մահէլլէ ալթ իւսթ օլուպ աեալա գալգաճագ, վէ Յճ նիւմէրօլու խանէտէ զուհուրա կէլէն պիր

ատամ էօլտիւրմէքիք ճինայէթինտէ վուգու պուլտուղու կիպի, պիր չօգ իղտիհամ պուրատա տօլաճագ տքր, լաքին, նէ՛ աճայիպ չէյ տիր քի, հալէա էօյլէ պիր բաթըրտը սէսի զուհուր իթմէքտէ տէյիլ տիր :

—Աղիղէմմատամ Բիրլէ, պանա պիր պիւյիւք տօսթլուգ եաբմագ իսթէրմիսինիզ, —տէտիկիլէ պէրապէր Բօտօլֆ, մէրգումէնին էլինէ, պէշ թանէ լիրա սըգըշտըրտը, վէ, —մէրգումէ ուֆաճըգ գատըն աշաղը ինտիկինտէ . . . մէրգումէնին գարշըսընա չըգարագ, պիչարէ Մօրէլ ֆամիլեասընը նասըլ պուլտունուզ, մատամ, տէյի հէմ սիւալ իթմէլի, վէ հէմտէ, մէրգուման ֆագըրլարը գանըրմագտա օլմասընտան տօլանը տուալար վէ սէնալար օգումալըսընըզ, վէ հաթթա, սօն տէֆա կէլիպ տէ, մէզքիւր սէֆիլ ֆամիլեա հազգընտա քէսպի մալիւմաթ իյլէմիշ օլմասընտան տօլանը տալսի, թէշէքքիւրլէր թագտիմ իյլէմէլիսինիզ, տէյի թալիմաթ վիրաի :

Մատամ Բիրլէ, քէմալի թէաճճիւպ իւզրէ պիր Բօտօլֆա վէ պիրտէ ալթունլարա պագմանա պաշլատը :

—Նէ՛ տիմէք իսթէեօրաունուզ . . . մօնսիէօ, պու ալթունլար . . . պէնիմ մի օլաճագլար տըր . . . վէ մէրգումէ կէնճ գատըն գօմանտանըն օտասընտա տէյիլ տիր, էօյլէմի :

—Մէրգումէնին արգասընտան կէզէն զաթ, քէնտի գօճասը տըր: Պէն էվվէլինտէն մէրգումէեէ քէյֆիյեթի խապէր վիրէպիլտիկիմտէն, ղէվալը գատընճըղազ տա, հէման, պիր իեանէ հիմմէթ իթմէքիք նիյեթիլէ կէլիշտիր թալը ու թարղընտա պուլունարագ, Մօրէլ ֆամիլեասընըն եանընա չըգապիլ միշ տիր. անլատընըզմը չիմտի մատտէյի :

—Սէօլէտիկինիզի անլամագ մը . . . չիւբհէսիզ, էլպէթթէ անլատըմ, բէք ալէա անլատըմ, վահ, վահ, վահ, տիմէք տիր քի, պիղիմ գօմանտանըն իւմիալէրի պու տէֆա տալսի պօշա չըգալըլար, էվտէքի հիսապ, չարշընա ույմատը. չիմտի, սիզին միւրատընըզ, մէրգումէնին գօճասընը պիր իյիճէ գանտըրմագ, վէ չիւբհէսինի մահվ իթմէք տիր, էօյլէ տէյիլ

մի . . . բէք ալէա , բէք ալէա , էլիմտէն տիլիմտէն կէլմէզ
պիր շէյ տէյիլտիր . . . մէկէրչի արթըզ էօյլէ գազլարը տա
ալտատըպ գանտըրմագ կիւճ պիր շէյմի տիր . . . պէնտէն
իսթէտիկինիզ էկէր սալթ պու գատարճըզ պիր շէյ իսէ ,
ասլա էլէմ իւզրէ օլմանընըզ , էօյլէ պիր եաբանըմ քի ,
մէլէքլէրտէ մաաշալլահ տէսինլէր . . . պագսանանընըզ . . .

Պիր տէ պու հէնկեամտէ օտանըն պիր պուճաղընտան ,
Մ. Բիրլէ , պաշընտաքի գօճա պիր գազան գատար շաբգա-
ուլլա պիրտէն պիրէ անաղա գալգարագ տիքիլի վիրտի :

— Անապթագի , — տէտի մէրգուճ քէնտի գարըսընա ,
զայէթլէ պիր աղըրլըզ իւզրէ սէօյլէհէրէք , — սէնտէ թըպ-
գը Մ. Սէզար Պրատամանթիյէ պէնզէմէքտէսին , ըույի զէ-
մինտէ հիշ պիր շէյէ հիւրմէթ ու ըիայէթ իթմէքլիք նէ տիր
պիլմէզսին , էօյլէ հէր շէյտէ շագա վէ իսթիհզա ճայիզ օ-
լամազ , հաթթա , պիր առամ , էն զիեատէ թէքլիֆսիզ օլ-
տուղու պիր առամ իլէ տախի , հէրինէ , վագթինէ , վէ իչինէ
կէօրէ տավրանըպ , վէ օնա կէօրէ լագըրտը իյլէմէլի տիր ,
հէր շէյին հէրի , վագթի , վէ տէրէճէսի վար տըր . . .

— Էհ , հայտէ , հայտէ , պէնիմ իխթիեար գօճաճըղըմ ,
հինէ թագիր ու թէքտիրէ պաշլամանալըմ , հինէ օլ իրի ի-
րի կէօլլէրինի պէլլէրթմէկէ պաշլամա . . . սէնտէ կէօրմէք-
տէսին քի , միւրատըմ սըրֆ պիր լաթիֆէտէն իպուրէթ տիր
Մէկէրչի սէն տէ պիլմէքտէ տէյիլմիսին քի , պու ալէմտէ
գուսուրուղ ինսան օլամազ . . . հէր նէ հալ իսէ , պու գա-
տարը քեաֆի տիր . . . պէն մէրգուճէ գատըն հագգընտա
էլիմտէն կէլէն ինսանիյեթի , մահզա պիզիմ եհնի քիրաճը-
մըզըն խաթըր իչին եաբաճաղըմ տըր , էօյլէ պիր իյի քիրաճը
քի , տօղրուսու , քիրաճըլարըն շահը աըր տէնիլսէ ճայիզ
տիր , — պատէհու , մէրգուճէ Բօտօլֆա աօղրու տէօնէրէք ,
— շիմտի սիզ կէօրէճէքսինիզ քի , աղու վէ միւրատընըզը
նէ՝ գատար կիւզէլ սուրէթտէ իճրա իտէճէկիմ տիր . . . էկէր
քէնտի կէօլլէրինիզլէ կէօրիւպ վէ գուլագլարընըզլա իչիթ-
մէք տէ իսթէր իսէնիզ , կէլինիզ , շու բէրտէնին արգասընտա

կիզկենսինիդ . . . իշթէ, իշթէ, թամամաա վազթի տիր, մէր-
գումլար ինիեօրլար :

Բօտօլֆ անինտէ մէգքիւր բէրտէնին արգասընաա կիզ-
կենտի :

Մ. տ'Արվիլ, զէվճէսի գօլթուղունտա օլտուղու հալտէ,
ֆիլվազը աշաղը ինտիլէր . վէ մէրգումուն լէհճէսինտէ,
թէաճճիւպլէ վէ մահճուպիյեթլէ գարըշըգ, պիր էսէրի
մէմունիյեթի հալ պուղունտուղու թագաթիրտէ, գարու-
ճունուն օտասը էճնիւնէ վաարլ օլտուլար :

Մամում տ'Արվիլին սիմասընտա պիր սօլկունլուգ վէ պիր
էսէրի սիւքիւնէթի գալպ միւշահէտէ օլունմագտա իտի :

— Եյ ճանըմ, պէնիմ էլմաս բարչասը քիւշիւճէք հա-
նըմճըզազըմ . . . — աէյի պաղըրտը մատամ Բիբլէ, օտա-
սընտան չըգըպ մատամ տ'Արվիլի գարըշլաեարագ, — նա-
սըլ, օլ պիշարէ Մօրէլ ֆամիլեասընը կէօրտիւնիւղ միւ . սա-
հիհէն եիւրէքլէր տաեանմաղ սուրէթտէ սէֆիլ օլուպ, վէ
շայեանը չէֆգաթ ու ինայէթ տէյիլմի տիրլէր : Ահ, մա-
տամ, Ալլահ պիր կիւնիւնիւղիւ պիւն իյլէսին, ճէնապը հագգ
սիզի չէլէպիւնիզէ պաղըշլասըն, ինշաալլահ սիզ, հէր վազըթ
պէօյլէ ֆագըր ու պիշարէլէրի կէօղէտիպ գաեըրմագլըգ
իգպալ ու սէատէթիւնէ վէ շան ու շէրէֆիւնէ նայիլ օլուրսու-
նուգ . . . սոն տէֆա կէլիպ պէնտէնիզտէն մալիւմաթ իսթէ-
տիկինիզտէ, նասըլ քի սէօյլէտի իտիմ, բէք սէֆիլ տիրլէր,
հէման Ալլահ, սիզին կիպի մէրհամէթլի ճանլարը էքսիք իթ-
մէսին . տօղրուու, մատամ, պու պիշարէլէրէ, հէր նէ մէր-
թէպէ լութֆ ու ինայէթէ հիմմէթ իթսէնիզ, հէմ միւհթաճ
տըրլար վէ հէմ տէ շայէսթէ . . . էօյլէ տէյիլմի, Ալֆրէտ :

Էօյլէ գօճաաընա խիեանէթ իթմէքլիկէ չըգըշմըշ օլան
պիր գատըն հագգընտա իլթիմասա վէ միւտաֆաաեա տա-
յիր լագըրտը իթմէքլիք, զաթէն Ալֆրէտին թապիաթընա
վէ սօֆուլուգ վէ տօղրուլուգ տույղուլարընա մուվաֆըգ
օլմատըղընտան, մէճհուլ վէ պիր չէյ անլաշըլմաղ սուրէթ-
տէ մըրըլտանարագ պիր ճէվապ վիրտի :

Մատամ Բիբլէ, Թէքրարէն քէլամէ աղաղ պիւրէ,

—Ա.Ֆվ իտէրոնիզ, մատամ, Ա.Ֆրէտ պիր աղաճըզ նէզ-
լէնէ ԹուԹուլմուշ պուլունտուղունտան, նէ սէօյլէտիկի հէր
նէ գատար լաեղգըյլա իշիտիլիպ անլաշըլամամագտա իսէ
տէ, մէրգուսուն տախի Թըպգը պէնիմ կիպի սէօյլէնէրէ-
սիղտէն Թէշէքքիւր իտէճէկինտէ, վէ եօգարքի պիշարէլէ-
րին, հէր կիւն սիգին իշին Ալլահա տուալար իտէճէքլէրի-
նի խապէր վիրէճէկինտէ, ասլա շիւքհէ եօգ տուր:

Մ. տ'Արվիլ քէմալի Թէհայեիւր իւզրէ քէնտի զէվճէ-
սի եիւզիւնէ պագարագ,

—Ա'հ, ճէնանէմ, սէն պիր մէլէքսին, էվվէթ ինսան սը-
ֆաթընը ալմըշ պիր մէլէքսին, մէլուն օլսունլար օլ իֆիթի-
րաճըլար, տէտի:

—Էվվէթ, մօնսիէօ, զէվճէնիզ պիր մէլէք տիր, ճէնա-
պը Բիպրիեա Թարաֆընտան, պիշարէլէնան իշին խալգ ի-
տիւմիշ պիր մէլէք տիր:

—Աղիզէմ, կիտէլիմ արթըզ, տէտի մատամ տ'Արվիլ
շիւնքի մէզքիւր խանէտէն իշէրի գաաէմ պասալլտան պէ-
րու, պիր պիրինէ աապան տապանտ զըտտ օլան վադաա-
լարտան տօլաեը տիւշտըռ տէհշէթի աղիմէ օլմուշ պուլուն-
տուղունտան, քէնտի իւզէրինտէ օլ մէրթէպէ պիր զաաֆ
հիսս իյլէմէքտէ իտի քի, աոէթա աեադտա տուրաճագ գա-
տար պիլէ մէճալը գալմամըշ իտի:

—Բէք իյի կիտէլիմ, տէտի Մ. տ'Արվիլ:

Մէրգում, մէզքիւր խանէնին կէշիտինտէն չըգմագտա
իքէն,

—Գլէմանս, պէն պու պապտէ աֆվլըզ տիլէմէկէ պօրճ-
լու պուլունտուղում կիպի, լուԹֆ ու մէրհամէթէ տալի
միւհթաճ պուլունմագտաեքմ . . . տէտի:

—Մէկէրչի պէն տախի աշի հալտէ պուլունմագտա տէ-
յիլմիյիմ, —տէտի մէրգումէ պիր ահը տէրուն չէքէրէք:

Բօտօլֆ, մէզքիւր շայեանը իսթիհզա վէ մահճուպիյ-
նէթ հալլէր իլէ գարըշըգ օլան, վէ էսրար նէվինտէն օլուպ

տա զուհուրա կէլէրէք, միւթէլիֆ էմրազը նէֆսանիյե-
լէրէ սէպէպիյեթ վիրէն աճայիպ պիր ֆաճիանըն մէյտա-
նէ չըգմասընը մուճիպ պուլունան տէհչէթամիզ պիր մէն-
զարէ իւզէրինէ, աշուրի մէրթէպէ միւթէէսսիր պիր հալ-
տէ պուլունտուզու թագաւիրտէ, քէնտի կիզլէնմիշ օլտու-
զու բէրտէնին արգասընտան տիշարը չըգաը,

—էյ, մօնսիէօ, նէ տէրսինիզ, — տէտի մատամ Բիր-
լէ, — ումարըմ քի, էմրինիզի միւրատընըզ իւզրէ իճրա ի-
տիպ, օլ շաշգըն հէրիֆի լաեըգըյլա քանտըրապիլտիմ, էօյ-
լէ տէյիլմի . . : Արթըզ շիմտի մէրգում, քէնտի զէվճէսի-
նի, կէօյլէրէ գատար չըգարարադ մէտհ ու սէնա իտէճէք
տիր . . . զէվալը ատէմ . . : Օ տէյիլ էմմա, մօնսիէօ Րօտօլֆ,
հաճը սիզին էշալարը հալէա կէթիւրմէտիլէր :

—Շիմտի կիտիպ կէօնտէրէճէկիմտիր . . : Սիզ տէ հէման
չըգըպ գօմանտանա, արթըզ իսթէր իսէ աշաղը ինէպիլէ-
ճէկինի իսթար իտէպիլիւրսինիզ . . :

—Իյի սէօյլէտինիզ . . . պագսանտընըզ, պու տա ֆէնա
պիր էյլէնճէ տէյիլ տիր . . . պէսպէլի մէրգում, քէնտի
տայիրէսինի, հուրիլէր բէրիլէր իչին քիրալամըշ օլմալը տըր
. . . բէք ալէա, բէք ալէա . . . զահիր, վարսըն իշթէ էօյլէ,
պիզէ այտա 12 ֆրանգտան գիւատէ վիրմէք իսթէմէմէք-
լիկի էօյրէնսին . . :

Րօտօլֆ, մէզքիւր խանէտէն տիշարը չըգաը :

—Պագսանա, Ալֆրէտ, — տէտի մատամ Բիրլէ, շիմտի
տէ նէօպէթ գօմանտանա կէլտի . . . կիտիպ մէրգում իլէ,
պիր իյիճէ էյլէնէեիմ, կիւլէ կիւլէ պաեըլաեըմ :

Վէ ֆիլ վագը մէրգումէ Մ. Շարլ Րօպէրին տայիրէսի-
նէ չըգաը, չընղըրաղը չէքտի, վէ գարու աչըլտը :

—Գօմանտա՛ն, — տէտի մէրգումէ աակէրլէրին աակէրի-
ճէ սէլամ վիրաիքլէրի վագըթտա ետքտըզլարը միսիլու
սաղ էլինին արգասընը, բէրուգասընա տաեաթարագ, —
սիզի մահպէտտէն խէլա՛ս իյլէմէկէ կէլտիմ . . . գարը գօճա
մէրգումլար գօլ գօլա վիրէրէք, վէ սիզին տէ սագալընըզա

կիւլէրէք պըրագըպ կիթտիլէր : Պու ճիւմէ իլէ տախի, զա-
րարը հօդ, էսէֆ իթմէտիքտէն պաշգա, Ալլահատա տուա
իթմէլիսինիզ քի, Մ. Բօտօլֆուն սայէսինտէ, կիւզէլճէ պիր
. . . տէն գուրթուլտունուզ, էվվէթ, թէշէքքիւր իթմէլի-
սինիզ քի, մէրգումնն սայէսինտէ սաղ գալտընըզ, էօմրիւ-
նիւզիւ օնտ' պօրճուլ պուլումագտասընըզ . . :

—Մ. Բօտօլֆ տէտիկինիզ, օլ ինճէ պօյլու վէ պըրըզ-
լը պիր ատէմ մի տիր :

—էվվէթ :

—Քիմ' օլուհօր մէրգում :

—Քիմ' մի օլուհօր մէրգում . . . —տէյի պաղըրտը մա-
տամ Բիրլէ հիտտէթլի պիր թարզ իւզրէ, —մէրգում բէք
էյի պիր վաթ տըր, հէր նէ գատար քէնտիսի պիր կէզիճի
մաղաղա ուշաղը իսէ տէ, պուրատա եալընըզ պիր օտա քի-
րալատըղը թագտիր տէ, էօյլէ պաշգալարը կիսլի թամա-
քեարըզ իթմէյիպ . . . իլլա, պիր սէօզ իլէ . . . էվվէթ աս-
լա բաղարըղա կիրիշմէքսիղին, պանա քէնտի խըտմէթի ի-
շին, մահէյեէ ալթը թանէճիք ֆրանգ վիրմէքլիկի գապուլ
էյլէմիշ տիր . . :

—Չօդ էյի . . . չօդ էյի . . . ալընըզ շու անախթարը :

—Եարըն եինէ աթէշ եագըպ օտալարը ըսըտալըմմը,
գօմանտան :

—Խալը :

—էյ, օլ պիր կիւն :

—Խալը, խալը :

—Լաքին, կէօրտիւնիւզմիւ, գօմանտան, սէօյլէտիք-
լէրիմ, նասըլ կէլիպ չըգմագտա տըրլար, պէն սիղէ, պի-
հուտէ' եէրտէ մէսարիֆ իթմէքտէսինիզ, տիմէքտէ տէյլլ
մի իտիմ :

Մ. Շարլ Բօպէր, կէզիճի պիր մաղաղա ուշաղը օլան Բօ-
տօլֆ նամ. քիմէսնէնին, նասըլ օլուպ տա, մատամ ա'Սըվի-
լին քէնտույէ ըանտէ-վու վիրմէսինէ վագըֆ օլապիլմէսի-
նէ պիր տիւրլիւ ագըլ իրտիրէմէտիկի հալտէ, մատամ Բիր-

լէնէ պիւր չէշմի հագարէթ իւզրէ պագարգտան սօնրա, օտատան տիշարը չըգտը :

Վէ մէրգում խանէնին կէշիտինտէն տիշարը չըգմագտա իքէն, թօբալլաեարագ կէլմէքտէ օլան թօրթիյեար նամ չօճուզա ըստթ կէլտի :

—Էյ, Ալլահըն պէլասը, եինէ կէլտի՞ն մի, —տէտի մատամ Բիրլէ :

—Թէք-կէօզ գարը կէլիպ պէնի արատը՞ մը, — տէյի սիւալ իթտի մէրգում չօճուգ մէրգումէեէ, պաշգա պիւր ճէվապ վիրմէքսիղին :

—Բի՞մ, լա Շուէթ մի, —խայր, լաքին, օ տէյիլ էմմա, շէյթան եավրուսու, անը՞նլա նէ իչին վար տըր, մէրգումէ սէնի նէ՞ իչին արաեաճագ տըր :

—Կէ՛լ քէյֆիմ, կէլ, մէրգումէ պէնի քէօյէ՛ կէօթիւրէճէք տիր, —տէտի թօրթիյեար, օտա գաբուսուճտա սալլանարագ :

—Իյի էմմա, ուսթան տարրլմագ մը :

—Բէտէրիմ միւսիւ Պրատամանթիտէն, պու կիւն քէօյէ կիթմէքիկիմ իչին ըուխստթ ալտը . . . էվվէթ, ըուխստթ ալտը . . . ըուխստթ ալտը . . . քէօյէ կիտէճէկիմ . . . քէօյէ կիտէճէկիմ, ճէկիմ, ճէկիմ, ճէկիմ, —տէյէրէք, վէ պիւր մագամ իլէ թիւրքի կիպի չաղըըպ, վէ այնի մագամ իւզրէ տէ, մատամ Բիրլէնին օտասը ճամլարընա վուրուպ էյլէնէրէք ըգիլլէնմէկէ պաշլատը,

—Եըգը՛լ կիթ չունտան, չաբգըն բիճ, շիմտի ճամլարըմը դըրաճագսըն : Լաքին, պագսանա, պիւր արապա կէլիեօր :

—Օ՛հ, թամամ, թամամ, իշթէ օլ կէլէն լա Շուէթ տիր, էվվէթ, լա Շուէթ տիր, —տէտի մէրգում չօճուգ, —Օ՛հ, էօմիւր, էօմիւր, հէմ քէօյէ կիտէճէկիմ տիր, վէ հէմ տէ արապաեա՛ պինէճէկիմ տիր :

Ֆիլվագը, մէգքիւր արապանըն բէնճիրէսի ճամլարը արգասընտան, վէ մէգքիւր բէնճիրէնին գարչըսընտաքի բէնճիրէնին գըրմըզը բէրտէսի իւզէրինտէն, թէքկէօզ գարը-

ներն սօլմուշ վէ պիւրիւշմիւշ պուրուշմուշ չէհրէսի կէօրիւն-
մէքտէ իտի :

Մէրգուժէ Թօրթիյեարէ պիր իշարէթ իթաիկինտէն ,
մէրգուժ տախի գօշու վիրտի :

Արապաճը գաբուեու աշտը , վէ չօճուգ տա արապա-
եա պինտի :

Լա Շուէթ մէգքիւր արապատա եալընքղ տէյիլ իաի :

Մէթր տ'էգօլ տախի, եադաաը քիւրքիւ պիր էսկի ման-
թօեա սարըլմըշ օլուպ, վէ պաշընա վազ իթմիշ օլտուղու
սիեահ ճանֆէստէն մամուլ պիր թաքկէեի տէ կէօղլէրինէ
գասար ինտիրմիշ պուլունտուղու հալտէ . . . արապանըն
պիր քէօշսինտէ պուլունմագտէ իտի :

Մէրգումուն գըրմըղը գըրմըղը կէօղ գաբազլարը օր-
թասընտա , պէպէքլէրի օլմատըղը , ապա օյնամատըղը , վէ
զաթէն եիրիք գըրթըգ , պէտ էշքեալ , վէ սուգտան մօս
մօր քէսիլմիշ օլան չէհրէսինէ , տահա զիեատէ պիր հէյ-
պէթ վիրմէքտէ պուլունտուղլարը հալտէ , իբի թանէ պէ-
եազ պէեազ կէօղլէրի կէօրիւնմէքտէ իտի :

—Հայտէ , չարուգ , չէյթան եամլուսու , գօճաճըղը-
մըն տիղլէրի իւզէրինէ տաեանը վէր քի մէրգումու ըսը-
տասըն , տէտի թէքկէօղ գարը Թօրթիյեարա , վէ մէրգում
տախի , Մէթր տ'էգօլ իլէ մէրգումէնին պաճագլարը ա-
րասընա սըգըշարագ , պիր քէօրէք կիպի թօբլանը վիրտի :

—Շիմտի պիզ , —տէտի արապաճը , —Պուգվալ չիֆթ-
լիկինէ կիտէճէկիզ , էօյլէ տէյիլմի , լա Շուէթ : իշթէ շիմ-
տի անլաեաճագարն պէնիմ արապաճըլըղմը :

—Էօյլէ պիր սիւրմէլիսին քի , աթլար թէրլէմէլի տիրլէր ,
—տէտի Մէթր տ'էգօլ , չիւնքի պիզ պու ագչամտան , մէր-
գումէ կէնճ գըղը էլտէ իթմէլիեիզ :

—Էլլէմ իւզրէ օլմա , կէօղսիւզ պիսպա , բարմագլըգլա-
րա գատար գօշարագ կիտէճէկիզ :

—Սանա պիր նասիհաթ վիրէյիմ մի , տէտի Մէթր
տ'էգօլ :

—Նէ՞ իմիշ պագալում, —տէտի արապածը:

—Շէհրին սինօր բարմագլըզարնտան կէշէր իքէն, աթ-
լարը երևորում կիպի գօշտուրսան իյի եաբարսըն, չիւնքի,
խայլի վագըթ օրալարտա հայլագլըզ իտիպ կէզմիշ օլտու-
ղուն ճիհէթլէ, պէքճիլէրտէն պիրիսի գալգըպտա սէնի թա-
նընապիլմէսի իհթիմալտէն տիր:

—Սէն քէնտի քէյֆինէ պագ, պէն կէօզլէրիմի տէօրթ
աշարում, — տէտի արապածը քէնտի եէրինէ չըգարագ:

Պունլար պու լագըրտըլարա, արկօճա պիր թագըմ լու-
ղէթլէր գարըշտըրմագտա օլտուգլարնտան, արապածընըն
տախի, Մէթր տ'էգօլուն գաֆատարլարը պուլունան հայ-
տուտլարտան պիրի օլմասը անլաշըլմագտա իտի:

Սրապածը Թամբլ սօգաղընը թէրք պիրլէ, եօլա բէվան
օլտու:

Սրատան իքի սաաթ կէշտիքտէ, Մէթր տ'էգօլ իլէ լա Շու-
էթ, վէ Թօրթիյիար նամ չօճուգ իչինտէ օլարագ, կիւնէշ հէ-
ման պաթմագ իւզրէ, իքէն, արապա, մատամ Թօրթուն
թահթը հիմայէսինտէ օլտուղու թագտիրտէ, լա կուալէօ-
ղին պուլունտուղու Պուգվալ չիֆթլիկինէ կիթմէքտէ օլան
չուգուր վէ իզսիզ եօլուն, սայիր պիր եօլ իլէ պիրլէշտիկի
մահէլլին իշարէթի իչին, վագ իտիլմիշ օլան թահթատան
մամուլ պիր խաչըն նէզտինտէ կիտիպ տուրտու:

ԵՔՏԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Ի Տ Ի Լ

Պուգվալ թէսմիյէ օլունան գարիյէյի սաղիրէնին քի-
լիսէսի սաաթը պէշի վուրմագտա օլուպ, հավա տա ղայէթ-
լէ քէսկին սօուգ օլտուղու հալտէ, կէօք եիւզիւ իսէ, բէք
պէրրագ վէ բէք բարլագ իտի, վէ կիւնէշ տախի, Էգուէն թէ-
բէլէրինի թէզէին իյլէմէքտէ օլան ճէսիմ օրմանլարըն եաբ-

րադւարը տէօքիւլիւպ տէ սալթ տալլարը վէ քիւթիւքէրի մէ յտանտէ գալմըշ օլան աղաճլարը արգասընտան, աղըր աղըր ինմէքտէ, գուպլէյի ասիւմանըն ուփուգու իւզէրինտէ պիր գըրմըղըլըգ հուսուլինի մուճիպ օլմագտէ, վէ քէնտի սօլկուն վէ միւնհարիֆ (էյրի) զիւտլարը տա, օլ տօնուպ տէմիր քէսիլմիշ պուլունան վասի օվալար իւզէրինէ վուրմագտա իսիլէր:

Գըրլարտա վէ սահրալարտա, սայքի տայիմա, հէր մէվսիմաէ պիրէր կիւզէլիք միւշահէտէ օլունմագտա տըր: Գըշ մէվսիմէրինտէ, պէեազ պէեազ վէ բարլադ բարլադ գարլար, ըույի զէմինի պիւթիւն պիւթիւն թէպտիլ իտէրէք, օլ հատա ու հուսուտ թահթընտա պուլունման տաղլար թէքէլէր, օրմանլար, աղաճլար վէ էմսալլէրի, ատէթա պէեազ պիր մէրմէր հալի քէսպ իթմէքտէ օլտուգլարընտան, լէքէսիզ պիր ըէվնագ իւզրէ, գօեու բէմպէ ըէնկինտէ պուլունան ըույի ասիւմանըն իւզէրինտէ նազշ օլունարագ մէյտանէ չըգմագտա տըրլար: Օլ մէվսիմէրտէ, վէ պազէն ագշամ վագըլթլարընտա, չօգ տէֆա չիֆթ ճիլէր, աթլարը, հարմանիլէրի վէ շարգալարը, քեաֆֆէթէն գար իլէ գարլը օլտուգլարը, վէ սօուղուն չիտտէթլէրինի չէքտիքլէրի, վէ պուզ կիպի էամէքտէ օլան թիքիլէրէ պօրալարա թուլթուլտուգլարը, վէ կիթտիքէն գարարմագտա պուլունան գարանլըգ կիճէլէրէ ըասթ կէլտիքլէրի թագտիրտէ, տաղլար թէքէլէր աշարագ, վէ տէրէլէր չուգուրլար կէչէրէք, քէնտի խանէլէրինէ տէօնմէքտէ տիրլէր. հալ պու քի, մէգքիւր քէնտի մահէլլէրինէ եագլաշտըգլարընտա իսէ, եարրագլարը տէօքիւլմիւշ աղաճլար օրթալարընտա, ուփաճըգ ուփաճըգ բէնճիրէլէրտէն վուրան մէսէրրէթպախշ ըչըգլարը կէօրմէքտէ օլտուգլարը միսիլու, թուղլալարտան եաբըլմըշ եիւքսէք եիւքսէք պուլսարիլէրին թիւթիւնլէրինին տիրէքվարի քիւմէ քիւմէ ըույի սէմանէ տօղրու եիւքսէլիպ չըգտըղլարընը տախի սէյր իտէրէք, մէգքիւր խանէլէրի օճագլարընտա, հարըլ հարըլ աթէչլէրին եանմագտա օլմասընը,

վէ թէնճերէնէրտէ գայնամագտա օլան չօրպալարն , քէն-
տիլերէ պէքլէմէքտէ պուլունմասընը տէրխաթըր իյլէմէք-
տէ , վէ խանէլէրինտէն իչէրի կիրտիքլէրինտէ տախի , կիւ-
զէլճէ ըսընպ , վէ սըճագ չօրպալարը տա իչտիքտէն սօնրա ,
սէֆայի խաթըր իւզըրէ ըսհաթ իթմէքտէ , վէ արթըգ տի-
չարտա իւֆլէմէքտէ օլան քիւզկեարլար իլէ , ախըրլարտա վէ
անպարլարտա պուլունան քէօթէքլէրին , պիր պիրինն ճէվապ
վիրէրէք հավլամալարը սէսլէրինն իսէ էհէմմիյեէթ պիլէ վիր-
մէեէրէք , գօնուչուպ էյլէնիրլէր :

Պագէն տախի , թա սապահտան պաշխեարագ , աղաճ-
լար իւզէրինտէ էրիյիպ տէ ագար իքէն տօնարագ պիլլուրվա-
րի սարգմագտա պուլունան պուզլարն , իւզէրլէրինն վուր-
մագտա օլան օլ գըշ կիւնէչի զիեալարընտան , ըհնկեամուզ
սուրէթտէ էլմաս վէշ բարլատըգլարը , վէ սիւրիւլմիւշ ըսլագ
վէ սէմիդ թօրրագլար իւզէրլէրինտէ աչըլան ուզուն ուզուն
էվլէքլէրտէ , եանի չիզկիլէր իչէրինտէ , եապանի թավչան-
լարն կիզլէնտիքլէրի , վէ էսմէր թիւյլիւ քէքլիքլէրին սըչ-
րաեքպ օյնատըգլարը կէօրիւտիւկիւ , վէ էօթէտէ պէրուտէ
չուգուր եօլլարն չաեքը չիմէնլէր իլէ միւզէյեէն էթէքլէրին-
տէ եաեքլարագ , օթլամագտա օլան պիւյիւք պիր գօեուն
սիւրիւսիւ գօչունուն պօյնունաքի գամբանանըն հիւզնէնկիզ
սէտալէրի իչիտիլմէքտէ պուլունտուզու հալտէ , սիեահ չիզ-
կիլի էսմէր ապալարտ սարըլմըշ օլան չօպանլարն , պիրէր
աղաճ ալթընտա օթուրարագ , պիր թարաֆտան թիւրքի-
լէր չաղըրմագտա , վէ պիր թարաֆտան տախի , պէրտիտէն
սէրէթլէր էօրմէքտէ պուլունտուզլարը կէօրիւլիւր :

Պու սուսլուգ հալի , պագը քէրրէ պաշգա պիր հալ վէ
պիր հաեաթ քէսպ իտէրէք , ուզագտան պիր ալ պօրուսու
սէսիլէ քէօթէքլէրին հավլամալարը կիւրիւտիւլէրի աքս ի-
տէրէք իչիտիլտիկի հէնկեամտէ , պիր տէ եօլունու շաչրա-
րագ ըսաթ կէլտիկի թարաֆա սալըպ սըչրամագտա պու-
լունան ճէյրանլարն , պիրտէն պիրէ օրման էթէքլէրինտէն
չըգարագ , քէմալի խէվֆլէրինտէն նաչի , քէնտիլէրի օվա-

լարա աթմագտա , վէ ուֆուգա տօղրու կիտէրէք , սայիր օրմանլար օրթասընտա զայս օլտուգլարը կէօրիւլիւր :

Վէ պիր տէ սիւրիւլէրին եազընլարա կէլտիքլէրի միւշա- հէտէ օլունուպ , չօպան քէօրէքլէրինին հալլամալարը սէս- լէրի , տահա զիւտտէ եազընտան իշիտիլմէկէ պաշլատըղը կիպի , պէեազ վէ թուրունճի ըէնքտէ քէօրէքլէրին ճէսիմ օրմանլարտան տիշարը չըգտըղլարը , վէ սիւտահ թօբրագլար իլէ նատաս օլմուշ վէ նատաս օլմամբշ խամ թօբրագլար իւ- զէրլէրինտէ գօշուշուպ գաշըշտըղլարը , վէ պուրունլարըյ- լա եօլլարը գօղլաեարագ , վէ պաղըրշարտգ չաղըրշարագ , ճէյրանլարըն իղլէրինտէ կէղտիքլէրի , վէ պունլարըն ար- գալարընտան տախի , գըրմըղը էլպիսէլի ավճըլարըն , սէրի իւլ հարէքէ աթլար իւղէրլէրինտէ պիրէր թարաֆա էյիլէ- ըէք , էլլէրինտէքի պօրուլար սէսլէրիլլէ , մէգքիւր ավ քէօ- բէքլէրինի թահրիք էլլէտիքլէրի կէօրիւլիւր : Պու թանթա- նալը թագըմլար վէ սիւրիւլէր , երլտըրըմլարի բարլաեըպ կէշէրլէր , վէ կիւրիւլտիւլէր ազալմաեա պաշլարլար , վէ եա- վաշ եավաշ պիր սուսլուգ տուր հիւքմ իտէր , վէ կէրէք քէօրէքլէր , կէրէք աթլար , վէ կէրէք ավճըլար , կէյիքլէ- ըին ճէյրանլարըն գաշըպ սըղընտըղլարը օլ թա ուղագլար- տա պուլունան օրմանլար իշինտէ կիտիպ զայս օլուրլար :

Պունտան սօնրա , հէր թարաֆա պիր սիւքիւնէթի հալ տիր չէօքէր , վէ թէքմիլ օվալարտա վէ սահրալարտա հիւքմ իթմէքտէ օլան սուսլուգ օրթասընտա , եալլընքզ չօպանլա- ըըն պիր սէս իւզրէ չաղըրմագտա պուլունսուգլարը թիւր- քիլէրի իշիտիլմէկէ պաշլար :

Պու եօլտա մէնզարէլէր , վէ պունա միւշապիհ սահրայի մէվգըլար , ֆարիսին պիր ուճունտա պուլունմագտա օլմա- սընա ըաղմէն օլտուղու հալտէ , անճագ սաբա եօլլար իլէ կիտիլմէքտէ օլան , վէ ատէթա պիր իզսիղ չէօլ մագամլի- տա պուլունան Պուգվալ գարիյիէսի ճիվարլարընտա , բէք չօղ կէօրիւլէպիլմէքտէ իտի : Լա Կուալէօղիւն , մահֆուզ

պուլունտուղու Պուգվալ չիֆթիկի, եաբրազլար արասըն-
տա եաբըմբչ պիր գուշ եուվասը մագամընտա օլարագ,
եալ մէվսիմինտէ աղաճլար օրթասընտա մէսթուր պուլուն-
մագտա իքէն, օլ հէնկեամտէ իսէ, պիւթիւն պիւթիւն ա-
չըդտա գալմագտա վէ եէշիլիք լիպաօընտան մահրում գը-
լընմըչ պիր հալ ու հէյեթտէ պուլունմագտա իտի:

Մէգքիւր չիֆթիքտէն ճերէեան իթմէքտէ օլան պիր
նէհրի սաղիր, շիտտէթի պիւրիւտէթտէն տօնմուշ օլմաղին,
ատէթա, ճիւասըզ պիր կիւմիւշ գօրտէլա միսիլու, հէմի-
չէ եէշիլ պիր հալտէ պուլունմագտէ օլան չաեըլար օրթա-
սընտա եաեըլպ կիթմէքտէ օլտուղունտան, պիր թաղըմ
տիլպէր տիլպէր ինէքլէր, մէգքիւր պուլ գօրտէլալարը իւ-
զէրլէրինտէն, աղըր աղըր կէչէրէք, քէնտի աղըլարընա
կիթմէքտէ իտիլէր: Վէ ագչամին եագլաչմագտա օլմասը
ճիհէթլէ, սիւրիւ սիւրիւ կէրի տէօնմէքտէ օլան կէօկէրչին-
լէր, պիր պիրլէրի արդալարընտան կէլէրէք, կէօկէրչինլիք-
լէրին սիվրի սիվրի տամլարը իւզէրլէրինէ գօնմագտա իտի-
լէր: Վէ եալ մէվսիմինտէ, մէգքիւր չիֆթիկին կէրէք էպնիյ-
եհսի վէ կէրէք հալլուսու իւզէրլինէ սայէպախչ պուլունմագ-
տա օլան օլ ճէսիմ ճէսիմ ճէվիզ աղաճլարը, արթըզ օլ
անտէ, քէնտի եաբրազլարընտան մահրում չըպլագ պիր հալ-
տէ օլտուղլարընտան, էպնիեէլէրին սօլկուն թուրինճի ըէնք-
տէ քիրէմիտլէրի իլէ իւսթիւ գատիֆէվարի վէ բարլագ եէ-
շիլ եօսունլար պաղլամըչ պուլունան օթտան միւրէթթէպ
տամ էօրթիւլէրի, աչըդտա գալարագ կէօզլէրէ վուրմագ-
տա իտիլէր:

Պիր տէ իւշ ըէս գըսսա պօյլու, ֆագաթ, հէմ չիշման-
ճա վէ հէմտէ կիւճիւ գուվլէթլի պարկիրլէր, ղաեէթլէ
աղըր սուրէթտէ եիւքլէնմիշ պիր արապա չէքմէքտէ պու-
լունտուղլարը հալտէ, կէլիպ արապա գաբուսունտան կէչէ-
րէք, չիֆթիկին հալլուսունտան իչէրի կիրտիլէր: Մէգքիւր
պարկիրլէր սըզ սըզ բէրչէմլէրէ մալիք օլտուղլարը կիպի
թիւլլէրի տախի բարլագ պիր հալտէ պուլունմագտէ, վէ պօ:

եռնլարննտան աշաղը, Իւղէրէրի չընդորագլար վէ գըրմըզը եռնտան սաշագլար իլէ թէզեին իտիւմիչ պիրէր մաի կէրտանլըզլար ոսըլմագտա իտի. վէ մէզքիւր արապա իսէ, պիր էքին երղըննտան կէլմէքտէ օլտուղունտան, պուղտայ տէմէթլէրիլէ մահմուլ պուլունմագտա իտի : Մէզքիւր արապա, մէզքիւր արապա գաբուսունտան կէլմէքտէ իքէն, պէրուտէն եան գաբուլարտան պիրինտէն տախի, պիր պիրինի սըգըլտըրարագ գօեռնլար կէլմէքտէ իտիլէր : Կէրէք հայլանլար վէ կէրէք ինսանլար, զանն իտէրսին քի, կիճէնին սօուղունտան գուրթուլարագ, հալալէթի արամուլ րահաթ թէլէզզիւզինէ պիր ան էվվէլ նայիլ օլմագլըզ սապըրսըզլըզ թահթը թէէսսիրինտէ պուլունտուղլարննտան, աթլար ախըրլարը կէօրտիւքճէ սէվինիպ քիչնէմէքտէ, վէ գօեռնլար, սըճագ սըճագ աղըլլարընըն գաբուլարընը թօքլանըպ իսթիլա իտէրէք մէլէմէքտէ, վէ չիֆթճիլէր տախի, եէր գաթընտա վաղը մաթպախաա բիշմէքտէ վէ հազըրլանմագտա պուլունան օլ նէֆիս չօրպա, քէչկէք, վէ թարհանու գաղանլարընը բէնճիրէլէրտէն կէօրմէքտէ օլտուղլարննտան, քէմալի իշթահա իւզրէ եան եան պագմագտա իտիլէր :

Մէզքիւր չիֆթիքտէ պիր հիւանի նիզամ վէ րապըթա, վէ քէզալիք էն ուֆագ խուսուսլարտա պիլէ պիր նէզաֆէթի (թէմիղլիք) պիհէմթա հիւքմ կյլէմէքտէ պուլունտուղունտան, պէլլէր, չաբալար, սապան տէմիրլէրի, գաղմալար, քիւրէքլէր, եուվագլար, վէ կէրէք էսկի ուսուլտէ օլուպ, վէ կէրէք եէնի իհտաա իտիւմիչ պուլունան հէր նէվի չիֆթճի ալաթ վէ էնկէզլէրի, էօլլէ չամուրլարը իւզէրլէրինտէ գուրուեարագ էօթէտէ պէրուտէ, պիրէր թարաֆա աթըլմըչ չիրքին վէ դարմագարըչ պիր հալտէ պուլունմաեըպ, իլլա, թէմիզ վէ պօեալը օլարագ, վասի պիր գօղուչ տէրունինտէ սըրասըյլա վաղ իտիլիպ տիպիլմիչ օլտուղլարը կիպի, արապաճըլար տախի քէնտի պարկիլլէրի էյէրլէրինի սէմէրլէրինի, վէ սայիր հէր նէվի աթ վէ արապա թագըլմալընը, մահէլլի մէզպուրտէ, պիր նիզամ իւզրէ տիզիպ վաղ կյլէմէք-

տէ խտրէր : Պու չիֆթիկին հալլուսու կէնիշ , թէմիզ , վէ աղաճլար իլէ միւզէյեէն օլուպ վէ գոււմ տէօշէլի օլտուգ-տան պաշգա , էօյլէ սայիր չիֆթիլքլէրտէ կէօրիւլէկէլտիկի կիպի , էօթէտէ պէրուտէ նէ կիւպրէ երզընթըլարը կէօ-րիւլմէքտէ իտի , վէ նէ տէ , Պօս վէ Պրի սանճագլարընտա վա-գը օլ կիւզէլվէ միւմպիթ չիֆթիլքլէրին շէրէֆ ու իթիպար-լարընա խալէլ վիրմէքտէ օլան գօգմուշ սուլար պիրիքինթի-լէրի տախի պուլունմագտա իտի : Վէ գուշ ճինսինտէն օլան հայվանաթ .քիւմէսլէրինէ կէլինճէ , քեաֆֆէսինին էթրա-ֆընտա տախի եէշիլ պօեալը բարմագլըգլար վէ գաֆէսլէր չէվրիլմիշ պուլունտուղունտան , ագշամ օլտուգտա , ճիւմ-լէսի տախի , թարլալարա աշըլմագտէ օլան .քիւչիւճէք պիր գաբուտան իչէրի կիրիպ թէվաթթուն իյլէմէքտէ իտիլէր : Մէզքիւր չիֆթիկին .թէմիզիկի վէ հիւսնի նիզամը հագ-գընտա , պոււնտան զիեատէ պիր թաֆսիլաթա կիրիշմէքլի-կէ լիւզում կէօրմէտիկիմիզտէն , եալընըզ շու գատարճըզ սէօյլէրիզ քի , թէքմիլ մէմէքէթտէ , պիր ֆէրմ-մօտէլ եա-նի չիֆթիլք -նիւմուէսի տէնիլմէքլիկէ շայեան պիր հալտէ պուլունտուգտան պաշգա , կէրէք մահսուլաթընըն իյիլիկի վէ զիեատէլիկի , վէ կէրէք չիֆթի Վէ եախօտ աւամլա-րընըն ախլագը համիտէսի վէ սէատէթի հալ իւզրէ պու-լունմալարը ճիհէթլէրիյլէ տախի , քէսպի շէօհրէթ իթմիշ օ-լուպ վէ նատիր իւլ էմսալ պուլունտուղունտան , հէմ թօք-րազլարընըն գըյմէթի արթմագտա , վէ հէմ տէ , էն զի-եատէ չալըշկան , վէ քեամիլ , վէ նամուսլու իշճիլէր , օրա-տա իյլէմէքլիկէ հասէտ չէքէրէք թօքլանմագտա իտիլէր :

Հէր նէ գատար , մէզքիւր չիֆթիլքտէ տէրքեար օլան ֆէյզ ու պէրէքէթին էսպապընը շիմտի պէեան իտէճէք ի-սէք տէ , պիր քէրրէ օնտան էվվէլ , իշպու հիքեաեէմիզի օգուեան զաթլարը , մէզքիւր չիֆթիլքտէ , կիւզէլլիքտէ հիշ պիր շէյտէն կէրի գալմաեան քէօմէսլէրին , թիւնէքլէրին , դօրօշալըգլարըն , վէ էթրաֆլարը գաեալըգլար չէվրիլէրէք թէզէին իտիլմիշ օլան , վէ հէմիշէ պէրրագ վէ լէզիզ պիր

սու ագմագտա պուլունտուղու կիպի, օլ կիւնլէրտէ, ճէրէ-
եանընը մէնն իյլէմէմէլէրի նիյեէթիյլէ, իհթիմամը թամ
իւզրէ պուզլարը գըրլըմը պուլունան պիր ուֆագ հավու-
ղուն, պուլունմագտա օլտուգլարը գուչլար հավլուսու վէ
եախօտ տայիրէսի գարուսու գաֆէսի էօնիւնէ կէօթիւրէ-
րէք, սէյր ու թէմաշա իթտիրմէքլիկի արզու իտէրիլ :

Մէգքիւր գուչլար տայիրէսինտէ, պիրտէն պիրէ պիր
նէվի ինգըլապ ու իսթիլալ տըր զուհուր իթտի, շէջլէքի,
թավուգլար քէնտի թիւնէքլէրինտէն աշաղը աթլաեարագ
պիր կո՛ւկ կո՛ւկ կո՛ւկ բատըրտըսը տըր գօբարտըգլարը մի-
սիլլու, հինտիլէր տէ կո՛ւկ կո՛ւկ կո՛ւկ շամաթալարը, վէ
Մըսըր թավուգլարը տախի, գըղըլտամագ բաթըրտըլարը
չըգարմաեա, վէ կէօկէրչինլէր տէ քէնտի եուվալարընը թէրք
իլէ, պիր կո՛ւր կո՛ւր կո՛ւր տուր պըրագարագ, կէլիպ եէր-
տէքի գումլար իւզէրլէրինէ տօլմաճա պաշլատըլար :

Մէգքիւր հայվանլարըն մէգքիւր բաթըրտըլը սէվինճ.
լէրի, պաշգա պիր շէյտէննէշէթ իթմէյիպ, իլլա Ֆլէօր-տը
-Մարինին, օլ հէնկեամտէ, մահէլլի մէզպուրա կէլմիշ օլմա-
սընտան նէշէթ իյլէմէքտէ իտի :

Հէր նէ գատար, օլ անտի, մէրգուլմէ կէնճ գըղըն սի-
մաընտա նագիք պիր սօկուլնլուգ պուլունմագտա իտի ի-
սէ տէ, կէրէք էչքեալընտա տէրքեար օլան հալաթը միւ-
էսսիրէ, վէ կէրէք թէքմիլ վիճուտ վէ էվլա ու հարէքէթին-
տէ աչիքեար պուլունան լէթաֆէթի շարիպէ վէ քէսիրէ,
կրէօղ վէ վաթօ միսիլլու շէօհրէթշուար րէսսամլարըն Փըր-
չալարըյլա թէրսիմ գըլընմագլըղա շայեսթէ պուլունտուգ-
տան պաշգա, էկէրչի օլ զէվալլը տիւսթէրի մէլէքքէյքէրին
եանագլարընտա պիրաղ զիեատէճէ պիր միւտէվիլլիք իլէ,
պիրաղ տա զիեատէճէ պիր բէմպէլիք պուլունմուշ օլսա ի-
տի, մէրգուման րէսսամլարըն, կիւզէլլիք տէնիլէն շէյի թէ-
ճէսսիւմ իթտիրէպիլմէք իչին, մէրգուլմէնին հիւսնիւ ճէմա-
լինտէն պաշգա պիր տիւպէլլիք թէսսավիւր վէ թէխայիւլ
իտէմէզլէր իտի, տէնիլսէ ճայիլ տիր :

Ֆլէօր-տը-Մարինին պաշնտա, աննը իլէ սարը սարը սաչարը կէօրիւնմէքտէ օլտուղու հալտէ, փարիս ճիվարը քէօյիւ գըզլարընա մախսուս օլան սուրէթտէ, քիւչիւ ճէք պիր պէեազ պօնէ պուլունմագտէ, վէ մէզքիւր պօնէնին իւզէրինտէն աթըլարագ տաթի, արգասընտա իքի թանէ թօւլու-իյնէ իլէ թուլթուրուլմուշ պիր գըրմըզը վէ պիւյիւք մահրամա կէօրիւլմէքտէ, վէ մէզքիւր մահրամանըն ուճլարը տա տալլալանարագ, քէնտի ումուղլարը իւզէքինէ տիւշմէքտէ իտիլէր. իշպու պաշա տայիր օլան գըրեաֆէթտէ, օլ մէրթէպէ պիր կիւզէլիւք, վէ օլ մէրթէպէ պիր լէթաֆէթ պրլունմագտա իտի քի, Սիւիս վէ իթալեա քէօյիւ տիւիս թէրլէրինին պիլէ հաստլէրինի թահրիքէ շայէսթէ իալէր:

Վէ մէրգումէնին պօյնուսա գար կիպի պէեազ թիւլպէնտէն պիր «Ֆիչիւ» աթըլարագ, խաչվարի սինէսի իւզէրինտէ թուլթուրուլմագտէ օլուպ, վէ մէզքիւր ֆիչիւնին իւզէրի տաթի, ֆիսթանը իւզէրինտէն պէլինէ պալլամըշ օլտուղու պօեալը պիր գումաշտան մամուլ բէշտիմալըն (բօսաթէլա) եօգարքի բարչասը իլէ, եանի կէօքիւսիւկիւ իլէ հօրթիւլիւ իաի, վէ մէրգումէ, գապա վէ մաի ըէնքտէ պիր գումաշտան պիր «գօրսաթ» (ֆիսթանըն իւսթ թարաֆը) կիւիւմիշ օլմաղին, գօլլարը պիլէքլէրինէ գատար գարատըլմըշ օլտուղու կիպի, քէնտի ինճէ պէլինէ տաթի, բէք կիւզէլ սուրէթտէ եարաշմըշ իաի. վէ ֆիսթանընըն ալթ թարաֆը իսէ, քիւլ ըէնկինտէ վէ էսմէր չուպուգլու պիր գալըն գումաշտան միւրէթթէպ օլարագ, պէլինին ինճէլիկինի տահա զիեատէ զահիրէ չըգարմագտա իտի. վէ պէեազ չօրապլարը իւզէրինտէն, օտուստան մամուլ ուֆաճըգ գունտուրալար (սապօ) կիլինմիշ օլուպ, վէ մէզքիւր գունտուրալարըն պօզազլարընա տա, գուղու տէրիսինտէն քիւրքլէր կէչիրիլմիշ օլտուղու հալտէ, թա թօրուգլարընա գատար չըգմագտա իտի: Վէլհասըլ, մէզքիւր քէօյիւճէ գըրեաֆէթ, քէնտի սատէլիկիլլէ զաթէն բէք կիւզէլ պիր թարգտէ պուլունտուղու թագտիրտէ, մէրգումէնին թապիի օլան օլհիւսն

ու ճէմալի զարաֆէթ ու չէթաֆէթ-իշթիմալի տէ իլավէ գը-
լընտըղընտան, տահա զիեատէ պիր շիրինլիք քէսպ իյլէմէք-
տէ իտի :

Մէրգումէ պիր էլիյլէ պէլինտէքի բէշտիմալը իքի ուճ-
լարընտան թութարագ եօգարը գալարրտըղը հալտէ, տի-
կէր էլիյլէ տախի, մէգքիւր բէշտիմալ իշինտէ պուլունան
եէմլէրտէն, ավուճ ավուճ ալարագ, էթրաֆընը չէվիրմիշ
պուլունան գուշարա սէրմէքտէ իտի :

Կիւմիւշ կիպի բարլամագտա օլուպ, վէ կակասը վէ ա-
եագլարը էրճիվան (ալ) բէնկինտէ օլան պիր տիւպէր կէօկէր-
չին, տիկէր կէօկէրչինլէրտէն զիեատէ ալըչգան վէ քիւս-
թախ պուլունաուղընտան, Ֆլէօր-տը-Մարինին էթրաֆըն-
տա պիր վազըթ տէօնիւպ տօլաշտըգտան սօնրա, սըշրա-
եըպ մէրգումէնին ումուղունա գօնտու :

Պէսպէլի Ֆլէօր-տը-Մարի, մէգքիւր հայվանլար հագ-
գընտա իզհարը սախավէթէ ալըշմըշ օլտուղընտան, պիր
թարաֆտան, ավուճ ավուճ եէմլէրի սէրմէկէ տէվամ իյ-
լէտիկի թագտիրտէ, տիկէր թարաֆտան տախի, քէնտի
տիւպէր եիւզիւնիւ ճիւզիճէ մէգքիւր կէօկէրչինտէն թարա-
ֆա չէվիրտի, վէ ճիւզիճէ տէ պաշընը եօգարը գալարըրպ
վէ կիւլիւմէեէրէք, քիրազ տօտագլարընը տա մէգքիւր տօս-
թունուն գըրմըղը գըրմըղը իպիլէրինէ ուզաթտը :

Օլ հէնկեամաէ, կիւնէշ պաթմագտա օլտուղընտան,
սօլկուն սօլկուն վէ ալթուն բէնկինտէ օլան զիեալարը, մէր-
գուման, օլ պիր սաֆվէթի գալպ իւզրէ պուլունան իքի
տօսթլարըն իւզէրլէրինէ վուրմագտա իտիլէր :

Մէրգումէ լա կուալէօղ, մէգքիւր քէօյլիւճէ օլան մէշ-
ղուլիյեէթ իլէ մէշղուլ պուլունմագտա իքէն, մատամ փօրթ
իլէ Պուգվալ գարիյեէսի բաբասը ապէ Լաբօրթ տախի,
չիֆթլիկին քիւչիւք սալօնունտա պուլունան օճաղըն պա-
շընտա օթուրարագ, հէր վազըթ մէրագ իտիպ վէ աճըմագ-
տա պուլունաուղլարը մէրգումէ կէնճ գըղ հագգընտա գօ-
նուշմագտա իտիլէր :

Մէրգում միւսինն ըահիւ , պաշնը էօնիւնէ էյմիշ օլուպ , վէ տիրսէքլէրինի տախի տիղլէրի իւզէրինէ վազ էյմիշ պուլունտուղու , վէ տիթրէր օլան էլլէրինի տէ , մաքինավարի պիր սուրէթտէ աթէշէ տօղրու թուլմագտէ օլտուղու հալտէ , տալըպ տիւշիւնմէքտէ իտի :

Հալ պուքի , մատամ ժօրժ , պիր տիքիշ իլէ մէշղուլ պուլունտուղու թագտիրտէ , արալըգ արալըգ պաշնը չէվիւրէրէք մէրգումա պագմագտա , վէ կէօրիւնիւշէ նէգարէն , մէրգում իխթիւարտէն , պիր լագըրտրէա գարշըլըգ օլաւագ ալաճաղը պիր ճէվապա պէքլէմէքտէ իտի :

Պիր վագըթ , սիւքիուլ իւզրէ տուրաուգտան սօնրա , մէրգում ըահիւ ,

—Հագգընըզ վար տըր , մատամ ժօրժ , մէգքիւր հալի Մ. Րօտօլֆա խապէր վիրմէքլէք ֆէրիղէաէն տիր . դիրա , Մարիսէ պիզզաթ մէրգում սիւալ էյլէտիկինտէ , մատամ քի մէրգումէնին քէնտի հագգընտա շիւքրանիյէթի ալիմէսի պուլունմագտա տըր , չօգ իշթիմալտէն տիր քի , պիզտէն սէթը էյլէտիկինի , քէնտիսինտէն սէթը էյլէմէէրէք սէյլէնէճէք տիր . . . —տէտի :

—էյլէ տէյիլմի էմմա , եա՛ միւհթէրէմ բէտէր . իմտի , մատամ քի զաթընըզ տախի օլ պապտէ հէմէֆքեար պուլունմագտասընըզ , Մ. Րօտօլֆ զաթէն պանա , քէնտի մահէլի իգամէթինի պիտիրմիշ օլտուղունտան , հէման պուկիւնտէն , վէօվ կէչիտինէ , քէնտիսինէ պիր մէքթուպ եաղարագ , քէյֆիյէթի պիտիրէյիմ . . :

—Ձէվալը չօճուգ , —տէտի մէրգում ըահիւ , —պուրատա պիր սէատէթի հալ իւզրէ մէմնուն վէ մէսրուր պուլունաճագ էէրտէ , զանն իտէրսին քի , գալպինտէ մէսթուր պուլունան պիր տէրտ ու էլէմ պէօճէկի , հէմիշէ քէնտիսինի եէյիպ պիթիրմէքտէ տիր :

—Հիշ պիր հալ վէ հիշ պիր էյլէնճէ , պիշարէնին , տէֆի զամ էյլէմէսինէ պիր մէտար ջլամումագտա տըր , հէր վագըթ տէրեայի մահղունիյէթլէրէ տալմագտա տըր . . .

հաթթա, միւհթերէմ բէտէր, օգուենուպ եաղմագլըղա չաւըշտըղը վաղըթլարտա պիլէ, այնի հալին իւզէրինէ հիւքմ իթմէքտէ պուլունմասը կէօրիւլմէքտէ տիր . . :

—Մէրգումէ, ազ պիր միւտտէթ զարֆընտա, քէնտի տէրսլէրինտէ, պիր սուրէթի սահիհէտէ օլարագ, հատտէն զիեատէ պիր թէգատտիւմ իպրագ իտէպիլմիշտիր :

—Էօյլէ տէյիլմի, միւհթերէմ բէտէր. սայքի սու կիպի օգուենուպ եաղապիլմէքտէ օլտուգտան պաշգա, հաթթա պանտտա եարտըմ իտէրէք, չիֆթիլիկին աէֆթէրլէրինի պիլէ թուլթապիլմէքտէ տիր: Վէ պունտան տա գաթինա, զար, մէրգումէ չիրին չօնուգ, քէնտի քիւչիւքիւկիւնէ բաղմէն, հէր իշիմտէ, պանա օլ մէրթէպէ մուտվէնէթ իտէպիլմէքտէ տիր քի, պատիի թէհայեիւրիւմ օլմագտա տըր: Վէ սայքի պէնիմ իսթէքլիկիմէ գարչը օլարագ, օլ գատար տա չալըշմագտա տըր քի, սաղլըզընտ պիր խալէլ կէթիւրի տէյի, տայիմա գօրգուպ մէրագ իթմէքտէյիմ:

—Հէլէ պէրէքէթ վիրսին քի, օլ արապ թապիպ, մէրգումէնին, պատիի վէսվէսէ վէ էնտիշէմիզ օլարագ, միւպթէլա պուլունտուղու իտֆիֆ պիր էօքսիւրիւկիւնին տէֆինէ մուվաֆֆագ օլմուշ, վէ պիզի տէ, ֆէնա պիրնէթիճէ հուսուլի չիւքհէսինտէն գուրթարմըշ տըր:

—Մէրգումտօգթօր Տալիտ տախի, չօգ իյի վէ չօգ կիւզէլ պիր զաթ տըր. վէ մէրգումէեի տէ զիեատէսլլէ սէվիպ տճըմագտա վէ գաեքըմագտա տըր. սիւպհա՛ն Սլլահ, պուրատա մէրգումէեի հէր քէս սէվմէքտէ վէ հիւրմէթ իյլէմէքտէ տիր. վէ պու տա շայեանը թէաճճիւպ պիր շէյ տէյիլտիր, չիւնքի, Մ. Բօտօլֆուն, տէրքեար պուլունան ալիճէնապլըղը վէ էհլիյեթի ու տիրայէթի սայէսինտէ, մէմէքէթին էն զիեատէ իյի վէ սէշմէ ատամլարը, պու չիֆթիլէքտէ թօրլանմըշլար տըր: Հաթթա, էն զիեատէ գապա վէ տույղուսուզ ատամլարըն պիլէ, մէրգումէ իւզէրինտէ միւշահտէ օլունան օլ մէլէքլէրէ մախսուս պիր հալապէթի վէ պիր էսէրի ճաղիպէյի, վէ տայիմա պիրինտէն պիր լութֆ ու քէ-

րէմ տիրէր թարգընտա, իպրազ իյլէմէքտէ օլտուղու մահ-
ճուալիյէթի աղիմէնի կէօրտիւքլէրինտէ, անինտէ միւթէ-
էսսիր օլաճադլարընտա շիւբհէ ճայիզ տէ յիւտիր: Սէֆիլ չօ-
ճուգ, զանն իտէրսին քի, եալընըզ քէնտիսի դապահաթ սա-
հիպէսի տիր:

Ապէ Լաբօրթ չէնտ աագըզա թէֆէքքիւր իւզրէ պու-
լունտուգտան սօնրա, քէլամէ ազազ պիրլէ:

—Ձանն իտէրիմ քի, սիզին պիր քէրրէ պանա սէօյլէ-
տիկինիզէ նէզարէն, Մարինին պու մահզունիյէթի, Մ.
տիւգ տը Լիւսնէյին Արնուվիլ չիֆթլիկինտէ պուլունմագ,
տէ օլան մատամ Տիւպրէօյին պուրաեա կէլմէսինտէն,
եանի թուսէն եօթուսու կիւնիւնտէն պէրու պաշամըշ
օլմալը տըր, էօյլէ տէյիլմի:

—Էվլէթ, միւհթէրէմ բէտէր, տիգգաթ իթտիկիմէ
կէօրէ, էօյլէ տիր, պու ճիւմէ իլէ տախի, մատամ Տիւպ-
րէօյ, վէ ալէլիսուսու մէրգումէնին քէրիմէսի օլուպ, վէ
սաֆվէթի գալպի վէ էվսաֆը թայիպէսիյլէ պիր հիւսնի իպ-
րէթ օլմագլըղա շայէսթէ պուլունան Գլարա, Մարիեի, սա-
յիրլէր միսիլու, էզճան ու տիլ սէվիպ հայրան օլմագտա
տըրլար, չէօյլէ քի, անալը դըզը իքիսի տախի, հէր կիւն
քէնտի տօսթուգլարընը իպրազ իյլէմէքտէ տիրլէր. վէ սիզ
տէ պիրիսինիզ քի, հէր բազար կիւնլէրի, եա ծնլար պու-
րաեա պիզէ կէլմէքտէ տիրլէր, վէ եախօտ պիզ ծնլարա
կիթմէքտէյիզ. ֆագաթ, շունա զիեատէ թէէսսիւֆ օլու-
նուր քի, հէր պիր կէօրիւշիւշիւմիւղտէ, վէ Գլարա տա քէն-
տիսինի, ատէթա պիր հէմշիրէսի տիր մագամընտա սէվ-
մէքտէ օլտուղու թագտիրտէ պիլէ, պիղիմ չօճուղուն մահ-
զունիյէթի, տահա զիեատէ արթմագտա տըր:

—Տօղրուսու, մատամ փօրժ, պու խոսուսու հիքմէթ նէ-
վինտէն պիր չէյ տիր, պունտա պիր սըրը օլմալը տըր. ա-
ճապա պու պիզէ մալիւմ օլմաեան տէրտ ու միհնէթին սէ-
պէպիլ նէ տիր. մէրգումէ քէնտիսինի, բիւր իգպալ պիր
հալտէ պուլաճագ եէրտէ, մուղայիրի օլարագ, պէօյլէ մաղ-

մուժ վէ մահազուն զմագլըդտան մանէ՛ա նէ տիր . մէկերչի
էվվէլքի հալի իլէ շու շիմտիքի հալի պէ յինտէ, ճէննէթ իլէ
ճէհէննէմարասընտա պուլունան ֆարգ գատար պիր ֆարգը
աղիմ պուլունմագտա տէ յիլմի տիր . վէ պիր զարիպ եհրի
տէ շու տուր քի, պարի մերգումէ տէ պիր շիւքը ու նիյմէթ
թանըմամագլըգ թապիաթը տա պուլունմագտա տէ յիլտիր :

— Բիմտէ՛, մերգումէտէ՛ մի, Ալլա՛հ իթմէսին . . . գա-
թան էօյլէ պիր նանքէօրլիւկիւ գապուլ վէ իրթիքեապ ի-
տէնլէրտէն տէ յիլտիր . . . ղէվալլը չօճուպ, պիզտէն կէօր-
մէքտէ օլտուղու հիւսնի հիւրմէթլէրտէն տօլաեը, հատտէն
զիեանտէ շիւքրանիյեէթ վէ մուհապպէթ իպրազ իյլէմէքտէ
տիր . զաթէն մերգումէ իւզէրինտէ, տայիմա նատիր իւլ
էմաալ սուրէթտէ պիր տույղու պուլունմագտա տըր : Մէ-
կերչի, ատէթա, եէտիկի եէմէքլէրէ վէ իշտիկի սուլարա
մուգապիլ պիր խըտմէթտէ պուլունմուշ զմագլըգ նիյեէթ
ու զայրէթիյլէ, քէնտիսինին պուրատա պիր միւսաֆիր օլ-
մասընա պագմաեարազ, վէ տահա տա տօղրուսու, էօյլէ օլ-
մագլըղը գապուլ իթմէք իսթէմէեհէք, հէր խըտմէթէ վէ
հէր զահմէթէ, քէմալի շէվգ ու զայրէթլէ գօշմագտա տէ-
յիլմի տիր : Պունտան տա գաթինազար, եալընըղ պիր բա-
զար կիւնլէրինի միւսթէսնա թուլթուղումուղ թագտիր-
տէ, սայիր կիւնլէր, պարի քիլիսեեէ կիտէճէկիմիլ վա-
գըթլարտա օլտուն, պիրազ սիւսլիւճէ կիլինմէսինի, հէր նէ
գատար իպրամ իյլէմէքտէ իսէմտէ, պուլ ճիւմլէ իլէ տաթի,
ատէթա քէօյլիւ գըղլարը կիպի, գապա էլպիսէլէրտէն վազ
կէշմէքտէ տէ յիլտիր . լաքին, աճայիպի շունտա տըր քի,
զաթէն օլ մերթէպէ զարաֆէթ վէ լէթաֆէթէ մալիք պու-
լունմագտա տըր քի, մէզքիւր գապա էլպիսէլէրին իլինտէ
պիլէ, սայիրլէրտէն ֆարգ իտիլիպ բարլամագաա՛ տըր . նէ
տէրսինիլ, միւհթէրէմ բէտէր, սէօյլէտիկիմ սահիհ տէ-
յիլմի տիր :

— Օհ, վալիտէլիք տէնիլէն շէյին նէ՛ տիմէք օլտուղու .
նու զաթէն թանըմագտաեըմ՝ վալիտէլիքտէ, տայիմա պաշ-

դա՛ պիր զուրուր պուլունմագտա տըր, —տէտի մէրգում
կիւլիւմէտէրէք :

Ու անտէ մէրգումէնին խաթրընա քէնտի էվլատը կէլտի-
կինտէն, մատամ ԺօրԺուն կէօզլէրի տօլմանա պաշլատըլար :

Մէրգում, մէրգումէնին հէյճանը տէրունի սէպէպինին
Ֆէհմինէ վարաղընտան, թէքրարէն քէլամէ աղաղ պերէ ,

—Ղայրէ՛թ վէ ճէսարէ՛թ ալընըզ, ճէնապը Հագգ սի-
ղէ, իշթէ քէնտի էվլատընըզը պուլուպ էլէ կէլիւմէքլէք իզ-
պալ ու մէսէրրէթինէ նայիլ օլունճանա գատար թէհամ-
միւլ իտէպիլէսինիզ իշին, պու պէտպախթ չօճուղու պիր
եարալմը վէ պիր թէսէլլի կէօնտէրմիշ տիր, վէ ինշաալ-
լահ եագընտա սիզինէ, պիր պէնտի մուգատէս իլէ տախի
մէրպուլթ գըլընըր, եանի տիմէք իսթէրիմ քի, նասըլ քի
Մ. Բօտօլֆ, մէրգումէնի Ֆէլաքէթ վէ մէզէլլէթ կիրտապըն-
տան խէլաս իտիպ, վէ բուհունու քէնտույէ գաղանտըրա-
րագ . . . պիր կնքահայրըզ վազիֆէսինի իֆա վէ իճրա իյ-
լէմիշ տիր, սիզ տախի, մէրգումէնին քէնտի մէզհէպճէ
պօրճարընը թէմամիլլէ թանըբըպ իֆա իյլէտիկինտէ, կըն-
քամայր օլմագըլըզ հիմմէթ իտէրսինիզ :

—Ինշաալլահ, մէրգումէնի, միգտարի քիֆայէտէ թէ-
գատտիւմ իւզըն պուլմագտաընըզ, վէ ինշաալլահ եագըն-
տա, սուրը Հաղորդութիւնա շայէսթէ պիր հալտէ կէօր-
մէքլէք իւմիտինտէ տէ պուլունմագտաընըզ, պէսպէլլի,
պէտպախթ չօճուզ, հէնուզ պու կիւնէ գատար, շու նիյմէթի
րէպպանիյէտէն տէ մահրում պուլունմագտա օլմալը արը :

—Էվլէթ, հաթթա շիմաի մէրգումէ իլէ քիլիսէհէ կիթ-
տիկիմիլտէ, պունտան օն պէշ կիւն սօնրա, մէզքիւր բու-
հանի զիյնէթին մէվզըր իճրայէ գօնուլմասը իհթիմալինի,
քէնտիսինէ իսթար իտէճէկիմ տիր :

—Ինշաալլահ, միւհթէրէմ բէտէր, սայիր պիր կիւն տէ,
քէզալիք այնի սուրէթաէ բիւր հալալէթ վէ բիւր աղամէթ
պուլունան սայիր պիր զիյնէթտէ հաղըր պուլունուպ վէ բի-
եասէթ իթմէքիկէ հիմմէթ իտէրսինիզ . . .

—Նէ՛ տիմէք իսթէեօրսունուզ :

—Եանի, զաթէն սէվիւմէքիկէ շայեսթէ պուլունան մեր-
գումէ չօճուղումուղու, էյի վէ քեամիլ պիր ատամ պէկէ-
նիր գըսմէթի չըգար տա, էվլէնտիրմէքիք իգպալ ու շէրէ-
ֆինէ տախի նայիլ օլուրուզ տիմէք իսթէեօրում, էյի օլմա՛ղ
մը, միւհթէրէմ՝ բէտէր :

Մէրգում լահիպ, մահղունէյէթ իւզրէ պաշընը սալլա-
եարագ ճէվապ պիրլէ,

—Նէ՛, մէրգումէեի էվլէնտիրմէ՛ք մի, մատամ ԺօրԺ, օլ
պապատէ պէնճէ պէն չօգ կիւճիւք կէօրմէքտէ յիմ, մէկէրչի
սիղէ աէ էօյլէ կէօրիւնմէքտէ տէյի՛մի տիր, մէրգումէեի
քիմ քի ալմագլըղա գալգըշաճագ օլա, մէկէրչի տօղրուեու
սէօյլէմէքիք իգթիզա իթմէեէճէքմի տիր... գա՛նղի ատէմ
պէնիմ վէ սիղին թարաֆընըղտան պիր էմնիյէթ վիրիւմէ-
տիքճէ, էօյլէ պիր քէնտի կէնճիկինի ֆէնա մահէլլէրտէ կէ-
չիրմիշ պուլունան պիշարէ չօճուղու ալմագլըղա գալգըշա-
ճագ տըր. պէնիմ իթիգատըմճա, քիմաէ ճէսարէթ իտէ-
մէեէճէք տիր :

—Էյի էմմա, Մ. Բօտօլֆ իֆրաթ մէրթէպէ համիյէթի
վէ սախավէթի պիր զաթ պուլունաուղունտան, մատամ
քի մէրգումէեի քէնտի թահթը հիմայէսինէ ալմագլըղա
հիմմէթ իթմիշտիր, հիշ չիւրհէլէր եօգ տուր քի, պիւյիւ-
ճէք պիր ճէհէզ իհտասըյլա, էվլէնտիրմէքիկէ տախի լութֆ
ու հիմմէթ իտէճէք տիր... :

—Հայֆա՛, —տէտի մէրգում, մատամ ԺօրԺուն լադըր-
սըտընը քէսէրէք, —օլ վագըթ Մարիյէ, պէլքի տահա զի-
եատէ եազըգ օլմուշ օլաճագ տըր, չիւնքի, պու ալէմաէ, հիշ
պիր մէյլ ու մուհապպէթէ մէպնի օլմաեղպտա, մահգա բա-
րա թամաընտան նա՛շի պիր գըզ իլէ ագտը իզտիվաճէ չը-
գըշան պիր տէլիգանլըտան, լազըմ կէլէն էվսաֆը հասէ-
նէեի պէքլէմէքիք, քեարը ագլ օլամաղ :

—Հագգընըզ վար տըր, միւհթէրէմ՝ բէտէր, մաաղալ-
լահ, էկէր էօյլէ բարա խաթըր իչին մէյտանէ աթըլմըշ օլան

ույղունսուղ պիր առամա տիւշէճէք օլուր իսէ, պիչարէ չօճուղուն, արթըգ միւտտէթի էօմրիւնտէ սէֆիլու բէրիշան օլաճաղը պի իշթիպահ տըր :

— Գունտան տա գաթինազար, մէրգուլմէնին կիւնահլարը չօգ օլտուղունտան, տահա խայլի վագըթլար ապաշխարանք չէքմէքիկէ պօրճու վէ միւհթաճ պուլունմագտա տըր, — տէտի մէրգում, վագարը պիր սէօյլէյիշ իլէ :

— Հաֆըզ Ալլահ, միւհթէրէմ բէտէր, մէկէրչի ղէվալը չօճուղուն օլ պապտէ, օլ գաաար գապահաթըր սաեըլմասը ճայիզ օլապիլըրմի. թա վագթի սէպավէթինտէն պի քէս վէ պի սահիպ մէյտան տէ գալմըշ օլան, վէ իյիլիք ֆէնալըգ նէտիր, աալա էօյրէնիպ ֆարգա միւզթէտիր օլամա մըշ պուլունան պիր պէտպախթ չօճուգ, մէկէրչի քէնտուլյի մուհաֆազա պիրլէ ախլագը համիտէ իւզրէ էօմր ու էվգաթ կէչիրէպիլըրմի իտի . . :

— Ինսանտա ազլ ու ֆիրտսէթ վէ վիճտան վարաըր, էկէր միւրատ իտէր իսէ, հէր վագըթ իյիլիկի ֆէնալըգտան թէֆրիգ իտէպիլըր, էկէր Մարիտէ տիգգաթ իտիպ, մէգքիւր թապիի իյիլիք տուլղուսունա միւրաճաաթ իտէրէք, աճէլ ու հարէքթինտէ, քէնտի վիճտանընը, քէնտուլյէ պիր ըշըգ վէ պիր բէհպէր իյլէմիշ օլաա իտի, տիւշէճէկի թագսիրաթ չուգուրլարընը էվվէլինտէն կէօրէրէք, քէնտուլյի մուհաֆազա իտէպիլըր իտի, վէ պունտան տա գաթինազար, աճապա, մէգքիւր պուլունտուղու նէֆրէթամիզ հալլէրտէն գուրթուլմագլըգ զըմնընտա, վագիֆէսինտէն օլան սայ ու իհթիմամը իֆա վէ իճրա իյլէմիշ մի աիր, եօգսա, քէնտի հիւսնի ըիզասըյլա, այնի հալտէ տէվամմը իթմէք իսթէմիշտիր. նէ տէրսինիզ, մէկէրչի, պէօյլէ սահիպսիզ վէ պիչարէ չօճուղարըր գաեըրըպ գուրթարմագլըզա արզուքէշ վէ միւզթէտիր պուլունան լութֆ ու մէրհամէթ սահիպլէրի, ֆարիստէ հիշ պուլունմագտա տէյիլմի տիրլէր, օլ մէրթէպէ նատիր իւլ էմսալ մը տըրլար :

— Շիւբհէսիզ, եա միւհթէրէմ բէտէր, էօյլէ լութֆ ու

Է. Բ. Բ.

մէրհամէթ սահիպի ճանլար, փարիստէ նատիր իւլ էմնալ տէյիլ տիրէր. վէ վագաա հէր վագըթ տա պուլունապիլիր-լէր, լաքին, կիւճիւք, էօյլէ զաթլարը պուլապիլմէքտէ տիր. տիւշարը տէրտ ու պէլա, վէ ֆէլաքէթ ու սէֆալէթ օլան պիր ատամ, վէ ալէլիուսուս պէօյլէ պիր չօնուգ, նէրէ-նէ վէ գաճնղի զաթա միւրաճաաթ իտիպ տէ լութֆ ու չէֆ-գաթ արանապիլիր. մաազալլա՛հ, էօյլէ պիր մէրհամէթի եիւրէք սահիպինէ ըասթ կէլինճէնէ գատար, նիչէլէրտէն ըէտտ օլունուպ, վէ նիչէլէ՛ր թարաֆընտան տախի, թէք-միլ վաղիֆէսիլլիք վէ տուլլուսուլլուգ կէօրէճէկինտէ, ասլա շիւրհէ եօգ տուր: Վէ պունտան տա մաատա, Մարի իչին իգթիլա իտէն իյիլիք, եալընըղ պիր մուվագ-գաթ իեանէ վէ սատագատան իպարէթ օլմանըպ, իլլա, տայիմա, հէմ դանըըպ կէօզէթմէքիկէ, վէ հէմտէ, նամուսու սուրէթ-տէ չալըշարագ, քէնտի թէայեիւշիւնիւ չըգարապիլսին ի-չին, պիր իշ պուլուպ կէօթէրմէքիկէ տախի, իհթիեաճ պուլունմագտա տըր... շիւրհէսիլ օլարագ, նիչէ վալիտէ-լէր վար աըրլար քի, քէնտի մէնհամէթլէրինտէն նաշի, է-կէր Մարիեի կէօրմիւշ վէ թանըմբշ օլաալար իտի, թահթը հիմանէլէրինէ ալմագլըղա լութֆ ու հիմմէթ իտէրլէր իտի. լաքին, իշթէ էն պիւշիւք իգպալու սէատէթ տէ, էօյլէ պիր վալիտէնէ ըասթ կէլէպիլմէքիլքաէ տիր: Մֆ, եա միւհթէ-րէմ բէտէր, իթիմատ իտինիլ սիլ պանա, սէֆալէթ ու ֆէլաքէթ տէնիլէն չէյի պէն տէ պիլիրիմ, պէ՛ն տէ չէքմի-չիմտիր... Նէրէտէ պուլմալը էօյլէ պիր թէճէլլիեի քի, վէ նէրէտէ պուլմալը Մ. Բօտօլֆ կիպի էհլի ֆաղիլէթ պիր զա-թը քի, ատէթա պիր հէքմէթուլլահ մագամընտա ըասթ կէլսին տէ, պիր սէֆիլի տիւշար օլմուշ պուլունտուղու սէ-ֆալէթ կիրտապընտան չըգարսըն, պու անճագ թէսատիւ-ֆէ միւհթաճ պիր չէյ տիր, նասըլ քի Մարի հագգընտա տախի էօյլէ օլմուշ տուր, վէ հայըֆ տըր տա քի, մէրգուժ բէք կիճ ըասթ կէլէրէք եէթիշմիշտիր. եօգտա, սայիր նի-չէլէր միսիլլու, մէրգուժէնին տախի քէնտի սէֆիլ հալինտէ

պագը գալաճաղընտա շիւբհէ ճայիզ տէյիլ իտի . էվվէթ,
միւհթէրէմ բէտէր, իշլէր պու մէրքէզտէ օլուպ, վէ նիչէ պի-
շարէլէր իսէ, էօթէտէ պէրուտէ իւք միւրաճաթլարընտա,
պէտ պէտ մուամէլէլէր իւզրէ ճէվապլար ալըպ վէ բէտտ
ու թահգիր օլունտուգլարընը կէօրտիւքլէրինտէն, թապիա-
թիլլէ, արթըգ տիւնեատա լութֆ ու մէրհամէթ , վէ եա-
խօտ ինսանիյեթ վէ մէրհամէթ սահիպի հիշ պիր ճան վէ
հիշ պիր եիւրէք գալմամըշ տըր, վէ պուլմագլըգ իհթիմալ-
տէն տէյիլ տիր զանն ու շիւբհէսինէ սաբմագտա, վէ, հալիլլէ
հէր իւմիտ վէ իլթիճա իյլէտիկի գաբուտան, թէհիտէսթ
կէրի տէճտիւքլէրինտէ, աճ ու պի իլաճ գալմագտա . . . վէ
աճլըգ իսէ, աման, Բէպպիւմ քիմնէլէրէ կէօսթէրմէսին, չէ-
քիլիր վէ տաեանըլըր տէրտ ու պէլալարտան օլմատըղըն-
տան, մէճպուրի տիւշարը բէնչէյի մէյեուսիյեթ (իւմիտ
քէսիքիկի) օլմագտա, վէ չօդ տէֆա չօգլար, քէնտի թէ-
այեիւլէրինի, ֆիսպ ու ֆիւճուր, վէ խապասաթ վէ ֆէզա-
հաթ եօլլարընտա արամագտա տըրլար :

Մատամ ժօրժ պուկլարը սէյլէմէքտէ իքէն, լա կուա-
լէօղ տէ սալօն գաբուսուկտան իչէրի կիրտի :

— Էվլատըմ, նէ՞ բէտէն կէլմէքաէսինիզ, — տէյի սիւալ
իթտի մէրգուճէ գատըն քէմալի մուհապպէթ իւզրէ :

— Մատամ, գուշլար ապիրէսի գաբուլարընը գաբա-
տըգտան սօնրա, պիրաղ տա կիտիպ մէյվէլէրի կէօղտէն
կէչիրաիմ, հէքսի տէ բէք կիւզէլ պիր հալտէ գուրումագ-
տա վէ հըֆզ իտիլմէքտէ տիրլէր, պազէն իչլէրինտէն պօ-
զուլմուշլար վար իսէ տէ, Օնլարը տա չըգարըպ աեըրտըմ :

— Էվլատըմ Մարի, իյի, կիւզէլ, լաքին, պէյլէ շէյլէ-
րի նիչին Գլօրինէ եաբտըրմտեըպ տա, պիզգաթ քէնտինիզ
եաբմագտաաընըզ, տիմէք տիր քի եինէ բէք եօրուլմուշ օլ-
մալըսընըզ, էյլէ տէյիլմի :

— Խայր, մատամ, խայր, պէն մէյվէլիկի բէք սէվմէք-
տէ, վէ կիւզէլ կիւզէլ գօգուլարընտան տաիսի զիեատէսիյ-
լէ պիր մահզուկիյեթ հիսս իյլէմէքտէյիմ :

—Միւհթէրէմ բէտէր, պիր կիւն պիզիմ Մարինին մէյ-վէլիկինէ պիթթէչիֆ նազար պուսուրմագլըզ հիմնէթ իթ-մէլիսինիզ, —տէտի մատամ փօրթ, —պիւմէզսինիզ, չօճու-զուճուզ նէ կիւզէլ սուրէթտէ, վէ նէ՝ գատար տույլու վէ պիր կուսթօ իւզրէ օլարագ մէզ.քիւր մէյվէլէրի տիզիւս սը-րօսընտա վազ իյլէմիշտիր, հէր ճինս մէյվէլէրի պիրէր իւ-զիւմ կիրլանտալտըլյա անըրտըգտան պաշդա, հաթթա, մէզ.քիւր մէյվէլէրի, չէրչիվէ իչինէ ալընմըշ պիրէր թաս-վիր մագամընտա, թագըմ թագըմ վազ իթմիշ, վէ էթրա-ֆընա տախի էնվայի բէնքտէ եօսունլարտան, պիրէր չէրչէ-վէ չէվիրմիշ աիր:

—Ահ, միւհթէրէմ բէտէրիմ, հիշ շիւբհէմ եօգ տուր քի, զաթը սէմահէթսիմաթընըզ, էկէր պիր քէրրէ թէչի-ֆէ հիմնէթ իտէճէք օլուրսանըզ, զիեատէսիյլէ մէմուն վէ մահզուզ օլաճագսընըզ տըր, —տէտի լա կուալէօլ, պիր սուրէթի սատէտիլանէ իւզրէ սէօյլէեէրէք:

—Մէզ.քիւր եօսունլարըն, օլ գըրմըզը գըրմըզը էլմա-լար իլէ ալթուն սարըսը լէզիզ արմուտլար էթրաֆընտա, նէ՝ գատար կիւզէլ պիր հալ ու հէյեթ վիճատէ կէթիր-մէքտէ օլտուգլարընը, կէօրիւս թէմաշա իյլէեէճէքսինիզ: Հէլէ օլ միսկէթ էլմալարը օլ գատար տիւպէրլիկէ, վէ էօյլէ տէ պիր բէմպէ իլէ գարըշըգ պէեազ բէնքլէրէ մալիք պու-լունմագտա տըրլար քի, ատէթա եէչիլ եէչիլ եօսունլար-տան միւրէթթէպ, պիրէր եուվալար իչինտէն չըգմագտէ պուլունան, ուֆաճըգ ուֆաճըգ քէրուպինլէր (քերովրէ) պաշլարընա պէնզէմէքտէ աիրլէր, —տէյի իլալէյի մէգալ իյլէտի մէրգումէ, քէնտի թէրթիպքէրտէսի օլան մէյվէլէր թանզիմի հագգընտա, հատտէն զիեատէ չէվգէ կէլիւ վէ պիր սէֆայի գալպի հիսս իյլէեէրէք:

Մէրգում բահիւս, պունլարը տիյնէտիքտէն սօնրա, կիւ-լիւմնէեէրէք մատամ փօրթոլն եիւզիւնէ պագտը, վէ Մա-րիէ խթապէն տախի,

—Զաթէն պէն սիզին, նէզարէթ իթմէքտէ օլտուլու-

նուզ սիւտխանէն կէօրտիւմ վէ միւթէհայեիւր օլտում, էվլատում, օլ գատար կիւզէլ վէ նիզամը պիր հայտէ պուլունմագտա տըր քի, էն զիեատէ թիթիզ վէ էհի մերագ օլան միւտիրէ գատընլարըն պիւլէ, հասէտլէրինի թահրիք էյլէսէ ճայիզտիր. ինչաալլահ պու կիւնլէրտէ կէլիպ մէյ վէլիկինիգի տախի թէմաշա պիւլէ, այնի կիւզէլիքտէ, վէ այնի տէրէճէտէ շայեանը թէհայեիւր սուրէթտէ պուլունում, վէ ինչաալլահ տա, օլ սէնա էյլէտիկինիզ տիւպէր տիւ պէր գըրմըզը էլմալարընըզը, վէ ալթուն սարսը լէզիզ արմուտլարընըզը, վէ ալէլիուսուս, եէշիլ եէշիլ եօսունլարտան միւրէթթէպ եաթագլար տէրունինտէ եաթմագտա պուլունան էլմատան քէրուպինլէրինիգի կէօրիւր, մէմուլն վէ մէսրուր օլուրում: Հալ պու քի, էվլատում, իշթէ կիւնէշ աւսարնա գափուշմագտա տըր, վագըթ կիճ տիր, պէնի քիլիսէեէ կէօթիւրիւնիլ քի, ելինէ գարանլըզ պասմագտան կէրի տէօնէպիլէսինիլ. . . հայտէյինիլ, մանթօնուզու կիլիսիլ տէ, հէման եօլա չըգալում. . . Պագաթ, սիզէ պիր շէյ սէօյլէեէյմ մի, պու կիւն հավա բէք սօուզ տուր, սիզ գալընըզ տա, պաշգա պիրի կէլսին պէրապէրիմէ, —տէտի մէրգում բոհիպ:

—Ա՛, միւհթէրէմ բէտէր, չիմտի չօճուղումուն գալպի գըրըլաճագ տըր, — տէտի մատամ Թօրթ, — չիւնքի, հէր տղշամ զաթը միւհթէրէմինիզլէ կիթմէքլիքտէ, աշուրի մէրթէպէ պիր սէֆա տուեուպ վէ մէսրուր օլմագտա տըր:

—Բէտէրի աղիղիմ, — տէտի իլավէթէն լա կուալէօզ, օլ քէնտի իրի իրի, վէ մաի, վէ էսէրի մահճուպիյեթլէ մէմլու պուլունան կէօլլէրինի մէրգումա տօղրու գալտըրաւրագ, —զանն իտէրիմ քի, ճարիյէնիլին պիրլիքտէ կէլմէսինտէն մէմուլն օլմամագտասընըզ, չիւնքի, միւթատտան օլտուղու իւզրէ կէլմէքլիկիմէ միւստատէ իթմէքլիկէ հիմմէթ էյլէմէմէքտէսինիլ:

—Պէ՛ն մի, վա՛հ զէվալը էվլատում, վա՛հ . . . մատամ քի պէօյլէ մահղուն օլմագտասընըզ, էօյլէ իսէ, հայտէյի-

նիղ, չաբուգ, կեյիննիդ մանթօնուզու տա կիտելիմ, լա-
րին, քէնտինիդի պիր իյիճէ մուհաֆաղա խտինիդ, չալընը-
ղը վէ գուգուլէթանըղը պիր կիւզէլճէ արգանըղա վէ պա-
շընըղա սարընըղ, զիրա, նասըլ քի սէջլէտիմ, պու կիւն
սօուգ բէք շէտիտճէ տիր:

Ֆլէօր-տը-Մարի անինտէ, գապա վէ պէնաղճա երւն-
տէն եաբըլըշ օլուպ, վէ էթրաֆընա սիրահ գատիֆէտէն
շէրիտ չէքիլմիշ օլան պաշլըգլը պիր նէվի քիւրքիւնիւ ու-
մուզլարընա կէշիրտիկի պիրլէ, մէրգոււմ րահիպին գօլթու-
ղունա կիրի վիրտի:

—Հէլէ պերէքէթ վիրսին քի, հէմ եօլումուղ ուզագ-
ճա օլմաեըպ, վէ հէմտէ քէմալ մէրթէպէ էմնիյեէթ հիւքմ
կյլէմէքտէ տիր, —տէտի մէրգոււմ:

—Ֆիլվագը պու կիւն վագըթ պիրաղ զիեատէ կիճ տիր,
—տէտի մատամ ժօրթ, —էվլատըմ Մարի, էկէր իսթէր ի-
սէնիդ, պէրապէրինիդէ պիր տէ ատէմ գաթաեըմ:

—Օլ վագըթ հէր քէս պէնի գօրգաղըն պիրի տիր զանն
իտէճէք տիր... —տէտի Մարի կիւլիւմնէեէրէք, —թէշէք-
քիւր իտէրիմ, մատամ, նաֆիլէ եէրտէ պէնիմ իշին քիմ-
սէեէ թաճիղիք վիրմէեինիդ, զաթը կիտէճէկիմիդ մահէլլ
իշթէ շուրաճըղտա տըր, անճագ պիր չէյրէքլէք մէսաֆէ-
տէ տիր, գարանլըգ պասմաղտան կիտիպ կէլէպիլիրիմ:

—Հօշ զաթէն պէն տախի օլ պապտէ իսրար իթմէք իս-
թէմէմ, չիւնքի համտ օլսուն, պու թարաֆլարտա, պու
կիւնէ գատար, հիշ պիր հայտուտլուգ վէ հիշ պիր իսըր-
սըղլըգ վուգուի իշիտիլմիշ տէյիլ տիր:

—Էկէր էջլէ շէյին վուգուինին էմնալի օլմուշ օլսա ի-
տի, զաթէն պէն տախի, սէվկիւլիւ չօճուղումուն գօլունա
կիրմէքլիկէ, հէր նէ գատար միւհթամ պուլունմագտա ի-
սէմտէ, եինէ գապուլ իյլէմէզ իտիմ, —տէտի մէրգոււմ
միւսինն րահիպ:

Պատէհու մէրգոււմ իլէ Ֆլէօր-տը-Մարի գօլ գօլա վի-
րէրէք չիֆթլիկի թէրք իթտիլէր, վէ մէրգոււմէ խաֆիֆ խա-

Ֆիֆ պասարագ, քէնտի ատըմլարընը, մէրգուսուն աղըր աղըր պասըչլարընա ուշտուրմագաէ օլտուղու հալտէ, եօլա բէվան օլտուլար:

Արատան չէնտ տագըգա կէչտիքտէ, միւհթէրէմ բէտէր իլէ լա Կուլէօզ, Մէթր տ'էգօլ իլէ լա Շուէթին վէթօրթիյեարըն կիզլէնմիշ օլտուղու չուգուր եօլուն եագընընա վասըլ օլտուլար:

ՍԷՔԻԶԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

ԿԻՁԼԵՆԻՇ

Պուգվալ քիլիսէսի իլէ բաբաս տայիրէսի, Պուգվալ գարիյեէսի եօգարը թարաֆընտա պիր ուֆագ թէրէճիք պէօրիւնտէ վագը պիր քէսթանէլիք օրթասընտա պուլունմագտա իտի:

Յիւթօր-տը-Մարի իլէ ապէ Լարօրթ, չուգուր եօլտան կէչէրէք, քիլիսէսէ եագըն գալան, վէ մէգքիւր թէրէնին գարչըսընտա քէսիլէն տօլամպաճըլ պիր եօլա վասըլ օլմուշ իտիլէր:

Լա Շուէթ իլէ Մէթր տ'էգօլ վէ թօրթիյեար, մէգքիւր եօլտա պուլունան պիր չուգուր իչինտէ չէօմէլիպ սինէրէք պէքէմէքաէ օլտուղլարընտան, մէրգուս րահիպ իլէ Յիւթօր-տը-Մարինին, պիր տէրէճիքտէն աշաղը ինտիքտէն ոօնրա, սարը պիր եօգուլտան եօգարը չըգմագտա օլտուղլարընը կէօրտիլէր: Յիւթօր-տը-Մարինին եիւզլէրի, պաշընա կէչիլմիշ օլտուղու մանթօսու պաշըղը իչինտէ կիզլէնմիշ պուլունտուղունտան, լա Շուէթ, մէրգուսէնին, քէնտի բէնչէսինտէ վագթիլլէ էսիլիք հալինտէ պուլունմուշ օլան պէտպարթ գըղ օլմասընըն ֆէհմինէ վարամամըշ իտի: —Սոն օլունուզ, գօճաճըղըմ, —տէտի աճիւզէ գա-

ըն Մէթր տ'էգօլա, — զիրա, կէնճ գըզ իլէ բաբաս չու-
գուր եօլտան կէլմէքտէ տիրպէր. էվվէթ, մէրգ ումէ թա-
քէնտիսի տիր, օլ մաթէմ էլպիսէլի ատէմին պիզէ վիրմիշ
օլտուղու ալէամէթլէրին քեաֆֆէսի տախի, մէրգ ումէ իւ-
զէրինտէ կէօրիւլմէքտէ տիր, թամամ, գըեաֆէթի քէօյլիւ
գըեաֆէթի օլուպ, վէ քէնտիսի տէ օրթա պօյլու տուր,
ֆիսթանընըն աշաղըսը չըպըգըլ էսմէր պիր գումաշտան օ-
լուպ, կիյինտիկի երևնտէն մամուլ մանթօսունուն էթրաֆըն
տա տախի, սիեաճ գօրտէլալար չէքիլմիշտիր:

Մէրգ ումէ հէր կիւն եաքաղը կիպի, չիմտի տախի, մէր-
գ ում բաբասըն գօլթուղունա կիրէրէք, մահէլի իգամէ-
թինէ կէօթիւլմէքտէ տիր, վէ պատէհու եալընըզնա կէ-
րի տէճնէճէկի տէ աշիքեար տըր, չիմտի կէրի աէճսիւպտէ
կէլտիկինտէ, չուրաճըգտա, եօլուն ուճունտա, հէմանտէմ
իւզէրինէ հիւճում պիրլէ, թուլթուղումուզ կիպի գալտը-
րըպ արապանըն իչինէ աթմալըեըզ:

— Իյի էմմա, եա մէրգ ումէ չաղըրըր պաղըրըր իսէ, —
տէտի Մէթր տ'էգօլ, — օլ վազըթ նէ եալմալըեըզ, զիրա,
սէօյլէտիկինիզէ կէօրէ, չիւնքի սիզին կէօլլէրինիզ կէօրմէք-
տէ տիր... չիֆթիլէք բէք եազընտա իմիշ, տիմէք տիր քի,
սէսինի իշիտէճէքլէր տիր, — տէյի իլավէյի մէգալ իլէտի
սաղըր պիր սէս իլէ սէօյլէեէրէք:

— Վազաա, մէզքիւր չիֆթիլէք բէք եազընտա օլուպ, վէ
պուրաաան տա բէք ալէա կէօրիւլմէքտէ տիր, — տէտի թօր-
թիյեար, — ճիւզիճէ մալգատտէմ, պէն թըրմանարազ եօ-
գուշտան եօգարը չըգըպ, վէ եիւզիւ գօեու սիւրիւնէրէք
կիտիպ սէյր իլէտիկիմտէ, մէզքիւր չիֆթիլէքտէքի պիր ա-
րապաճընըն, քէնտի հայվանլարընա լագըրտըր սէօյլէմէքտէ
օլմասընը իշիթտիմ...:

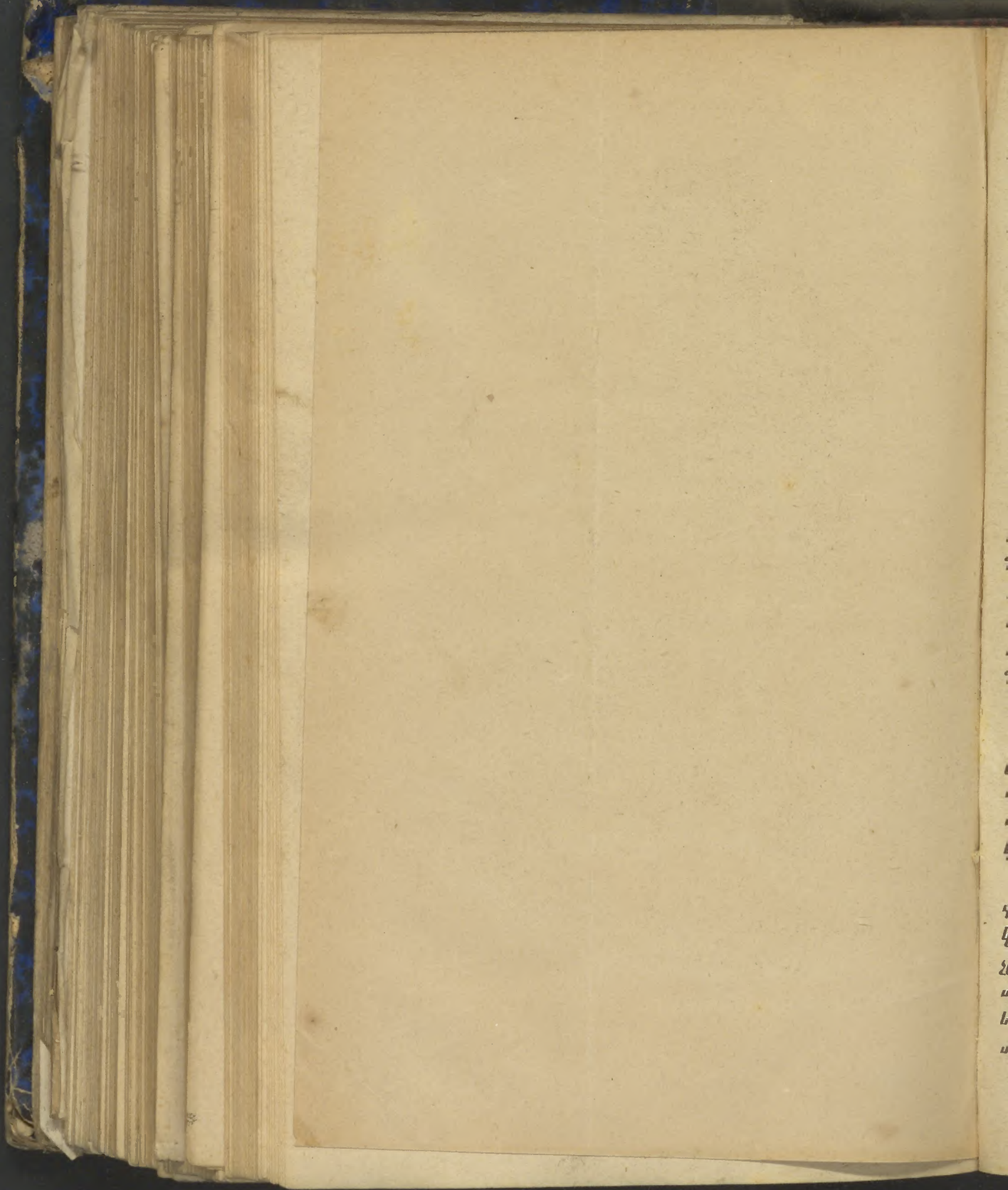
— Իմտի էօյլէ օլտուգտ, պիլիրմիսինիզ նա՞սըլ եաբմա-
լըեըզ, — տէտի Մէթր տ'էգօլ ճիւզիճէ սիւքիւլթ իւզրէ
տուրտուգտան սօնրա, — թօրթիյեար կիտիպ միզքիւր եօ-
լուն իւզէրինտէ կիզլէսմէլի տիր, վէ մէրգ ումէնին ուզազ-

so. Poppet 6511

տան կէլմէքտէ օլմասընը կէօրիւր կէօրմէզ, հէման նէզտիւնէ գօշմալը, վէ պիչարէ իխթիեարէ վալիտէսինին, չուզուր եօլտա տիւշիւպ եարալանմըչ օլմասընը, ֆիղանլար գօրաւարագ իֆատէ իթմէլի, վէ իմտտա եէթիշմէսինի, ազլաւարագ սըզլաեարագ ըէճա իյլէմէլի տիր :

—Թամամ, ա'հ, ադլընը սէվէյիմ, գօճաճըղըմ, ազլու ֆիքը խուսուսունտա սէնին մանէնտին եօգ տուր տիսէմ ճայիզ տիր, պէսպէլլի օլ տէտիկին իխթիեարէ գատըն տա պէն, սէնին լա Շուէթին օլաճաղըմ, էօյլէ տէյիլմի, —տէտի մէրգումէ, — է'յ, սօնրա, օլ վագըթ պէն նէ եօլտա պուլունմալըեըմ :

—Սէն տէ արապա իլէ Պարպիյեօնուն պէքլէեէճէկի չուզուր եօլուն պէրի թարաֆընտա տիւշիւպ եաթմալըսըն. . . պէն տէ սանա եագըն պիր մահէլլաէ կիզլէնիր պէքլէրիմ, վէ թօրթիյեար մէրգումէեի ալըպ տէրէ իչինտէ սէնին եանընա կէթիրտիկինտէ իսէ, հէման ֆէրեատու ֆիղանը թէրք պիրլէ, գալգըպ մէրգումէնին իւզէրինէ հիւճում իաէրսին, վէ պիր էլինլէ պօյնունտան եագալատըղըն հալտէ, տիկէր էլինլէ տախի, պաղըրըպ չաղըրմասըն իչին, ազղընը պուրնունու թութար գաբարսըն, անլատըն մը չիմտի. . . :

—Բէք ալէա, գօճաճըղըմ, բէք ալէա. . . անլատըմ, անլատըմ. եանի տիմէք իսթէրսին քի, թըպգը օլ Սէն-Մարթէն գանալընտա եագալաեըպ տա, գօլթուղունտաքի իւզէրինէ սիեաճ մուշամպա կէչիրիլմիշ օլան սանտըղը արարտըգտան սօնրա, քէնտիսինի տէ սուեա աթտըղըմըզ գարը կիպի եաբմալըեըմ, էօյլէ տէյիլ մի :

—Էվվէթ, այնի թարիգի թութմալըսըն. . . սէն մէրգումէեի սըգը սըգը թութմագտա իքէն, Թօրթիյեար տա կէլիպ պանա խապէր վիրմէլի տիր. վէ իշթէ օլ վագըթ, իւշիւմիւզ պիր եէրէ կէլէրէք, մէրգումէեի բալթօմուն իչինէ պիր իյիճէ սարար սարմալարըզ, վէ կէօթիւրիւպ Պարպիյեօնուն արապասը իչինէ աթարըզ, վէ իշթէ օնտան սօնրա տա տօղրու կիաէր, Սէն-Տընի սահրասընտա պիղի պէքլէ-

մէքտէ օլան մաթէմ էլպիսէլի ատամը (Թօմ Սէյթըն) պու-
լուրուզ:

—Եաշա՛, դօճաճըղըմ, պի՛ն եաշա. պագ նէ՛ կիւղէլ
պիր թէտպիր տիւշիւնէպիլտին, պէն սանա թէհի եերտէ,
սէնին էշին մանէնտին եօգ աուր տիմէքտէ տէյիլ իտիմ.
Խիւտա՛ ալիմ, էկէր էլիմտէն կէլսէ իտի, մահզա սանա շու
թէտպիրի տիւշիւնէպիլտիկին իշին, պիւշիւք պիր միւրեա-
ֆաթ իհսան իտէր իտիմ: Կէօրիւեօրմուսուն, շէյթան եալ-
րուսու, իշթէ սէն տէ պէօյլէ օլմալըսըն, էկէր պիր կիւն,
ճիւրմու ճինաեթ իճրա իյլէմէքիքտէ եէքթա, վէ հիւեյլ
ու տէսայիս տիւշիւնմէքիքտէ պիհէմթա օլմագ իսթէր ի-
սէն, իպրէթ նասիհաթ ալմալը, վէ թըպգը դօճաճըղմա
պէնդէմէքիկէ չալըշմալըսըն. կէօրտիւն միւ ատամը, իշթէ
ատամ տէտիկին պէօյլէ օլմալը տըր... —տէտի լա Շուէթ
Թօրթիյեարա զուրուրու պիր սէօյլէյիշ իլէ:

Պատէհու մէրգումէ լագըրտըսընը Մէթր տէգօլա խի-
թապ իտէրէք:

—Պագսանա, իյի խաթըրմա կէլտի, տիմէզսին, պի-
զիմ Պարպիյեօն, պիր թէօհմէթ թահթընտա պուլունմագ-
տա օլմասընտան տօլաեք, գօրգուսունտան իթ կիպի տիթ-
րէմէքտէ տիր, —տէտի մէրգումէ:

—Սէպէ՛պ, գապահաթը՛ նէ իմիշ:

—Կէչէն կիւն, օլ մալիւմու ամմէ օլան մագթուլ Մար-
սիալըն գարըսընըն Բալաթէօր ճէգիրէսինտէ իշլէթմէքտէ
օլտուղու մէյխանէտէն, Պարպիյեօն, Կրօ-Պօաթէօ վէ Սգէ-
լէթ պիրլիքտէ օլտուգլարը հալտէ կէրի տէօնիւպ կէլմէք-
տէլէր իքէն, հէր սապահ քէօյլէրտէն պիր մէրքէպ արա-
պասըյլա սիւտ կէթիւրիպ տէ, Սիթէտէ, Վիէյ-Տրաբրի սօ-
գաղընտա վագը Լաբէն-Պլան մէյխանէսինի թուլթմագտա
պուլունան մէյխանէճի գարընըն եագընընտա քէնտի սիւ-
տիւնիւ սաթմագտա օլան պիր գարընըն դօճասըյլա, պիր
խուսուստան տօլաեք մուարազաեա թուլթուլտուգլարըն-
տա, մէրգումու, պըչագլա վուրարագ թէլէֆ իթմիշլէր տիր:

Պրա-Րուժուն օղլու, ետնի Թօրթիյեար նամ չօճուգ արկօ լիսանընը անլամագ տա օլմատըղընաան, քէմալի թէհայեիլը վէ մէրագ իւղը, լա Շուէթին սէյլէտիքլէրինէ գուլազ վիրիպ տիյնէմէքտէ օլտուղունու կէօրտիւկիւնտէն,

—Շու պիզիմ սէյլէմէքտէ օլտուղունու լազըրտըլարը անլաեապիլէսին տէյի ճան աթմագտաօրն, էյլէ տէյիլմի, շէյթան եավրուսու, հա, —տէտի:

—Շիւբհէսիզ, էյլէ տիր, լաքին, հէլէ պիր ազաճըզ անլատըմ եա. շիմտի սիզ Ասնիէր եագընընտա վագըր Բավաժէօր ատասընտա պուլունան Մարսիալ խաթունուն լազըրտըսընը իթմէքտէ իտինիզ, մէրգումէեի բէք ալէա թանըտըգտան պաշգա, գըզը Գալպասը, վէ հաթթա պանա եաշտաշ օլան Ֆրանսուա իլէ Ամանտինի տախի թանըրըմ... մէրգուման չօճուգլար տայիմա տաեագ եէմէքտէ տիրլէր... Ֆագաթ, պիր շէյ սէյլէտինիզ քի, անըն մանէասընը անլաեամտըմ, պէսպէլլի արկօճա պաշգա պիր մանէասը օլմալը տըր...:

—Էվլէթ, էյլէ տիր, վէ էկէր սէն տէ ատամ օլուպ տա, ուսլու տուրուր իսէն, սանա տախի մէզքիւր լիսանը էյլրէտիրիմ. հազըր կէնճիկին տէ վար տըր, էկէր արկօճաեը էյրէնիր իսէն, պիւլիւտիւկիւնտէ Ֆայիտէեապ օլապիլիրսին. հա, նէ տէրսին, քիւլհան պէյի, մէմնուն օլմըմուսուն:

—Ա՛հ, քեաշքի էյրէնսէ իտիմ, պիլլահի բէք չօգ մէմնուն օլուր իտիմ, վէ օլ վագըրթ սիղտէն տէ, գաթան սյըրլումազ իտիմ քի, զիրա, զաթէն օլ պէնիմ խըրսըզ իսթիհար շարլաթան ուսթամտան ապա հօշլանմագտա տէյիլիմ, հավան տէյլէ տէյլէ ճանըմ չըգմագտա տըր. Ալլահ պիլիր, էկէր ինսանլար իչին գուլանտըղը պիր ճինս զէհիրի նէրէտէ սաղլատըղընը պիլսէ իտիմ, քէօբէք կիպի արգաօը սըրա տօլաշըպ կէզմէքտէն գուրթուլմագ նիյեթթիլէ, չօրպասը իչինէ պիր մըգտարճըզ վազ պիրլէ, պէն անը տօս տօղրուահրէթէ եօլճու իտէր իտիմ:

Լա Շուէթ մէրգումուն պուլազըրտըսընը իչիթ տիկին:

տէ, պիր գահգահա տըր գօթալարագ, վէ մէրգումու տա գումազլաեըպ պաղըրնա սարարագ,

— Կէլ սէնի վալիտէն մագամընտա պիր պուս իտէյիմ, ահ պէնիմ ճի՛ն ֆիքիրլի օղլում. . . սահիհէն սէն չօգ վէլէտիզինա պիր շէյ օլաճագսըն. . . լաքին, պագսանա, սէն, ուսթանըն էօյլէ պիր զէհիրի պուլունտուղունու, նէտէն պիլիեօրուուն, քիմ սէօյլէտի սանա :

— Մաաշալլահ, պէն անը պիզզաթ քէնտինտէն իշիթտիմ. չիւնքի պիր կիւն քէնտի օտասընըն պէլմէսինտէ, եանի չիշէլէր իլէ, չէլիքտէն մաքինալար վազ իթէտիկի, վէ իլաճլար մաճունլար թէրթիպ իյլէտիկի մահէլտէ սագլահարագ պէքլէմէքտէ իտիմ :

— Էյ նէ իշիթտին, նէ սէօյլէտի իտի. . . — տէյի սիւալ իթտի լա Շուէթ մէրգումն :

— Նէ իշիտէճէկիմ, էֆէնտինին պիրինէ պիր քեաղըտ իշինտէ պիր թօզ վիրտիկի վագըթ տա, « Հէրնէ վագըթ էօմր ու հաեաթընըզտան օսանըպ պըզզընլըզ կէթիրէճէք օլուր իսէնիզ, պու թօզտան պիր մըզտար իշտիկինիզտէ, հիչ պիր աղըր վէ սըզը տույմագսըզըն, պսեըլըպ զալաճաղընըզտա չիւբհէ եօգ տուր, » տէտիկինի իշիթտիմ :

— Օլ տէտիկին էֆէնտի քիմ իտի, տէյի սիւալ իթտի Մէթր տէգօլ :

— Կիւզէլ վէ կէնճ պիր էֆէնտի իտի. մէրգում սիեահ սիեահ պըբըզլարա, վէ գըզ կիպի տախի տիլպէր պիր սիմաեա մալիք պուլունմագտա իտի. . . Մէրգում, պաշգա պիր տէֆա տահա կէլտի, վէ պու տէֆա իսէ պէն, ուսթամ Մ. Պրատամանթինին էմրի իւղրէ, մէրգումուն խանէսինի անլաեըպ էօյրէնմէք իւղրէ, բիշինտէ կէզտիմ : Մէրգում պիզտէն չըգարագ, տօղրու Շայիօ սօգաղընա կիթտի, վէ կիւզէլ պիր խանէտէն իշէրի կիրտի : Ուսթամ պանա, « պու էֆէնտի, հէր նէրէեէ կիտէր իսէ, սէն տէ արգաաընտան կիտէճէքսին, վէ կիրտիկի գաբունուն էօնիւնտէ պէքլէեէճէքսին, էկէր մէզքիւր խանէտէն չըգար տա, սայիր պիր

մահէլէ կիտէր իսէ, սէն տախի բիշինտէ կէզէճէքսին, վէ նիհայէթ, հէր գանդի մահէլլտէն կիրիպ տէ, պիր տահա չըգմազ իսէ, օրասընը պէլլէեէճէքսին. չիւնքի, արթըզ հալիլլէ, մէրգումուն իգամէթ կեահը օրասը տիմէք օլաճագ տըր. վէ պիր քէրրէ պունու պէօլլէճէ եարըպ անլատըգ տան սօնրա, էվլատըմ թօրթիյեար, պիր եօլ, պիր չարէ, վէ եախօտ պիր թէտպիր գուլլանարագ, մէրգումուն իսմու շէօհ-րէթինի խապէր ավըպ վագըֆ օլաճագսըն, էկէր պու էմ-րիմի, թէմամիլլէ իճրա իտէմէքսիզին կէրի կէլիր իսէն, զա-թէն պիր անաղըն թօրալ տըր մալիւմ եա, տիկէրինի տէ պէն գըրար թօրալ եաբարըմ, պիլմի՛շ օլասըն» տէ յի էմր ու թէնպիհ էլլէտի:

—էյ, սօնրա՛:

—Սօնրա, նէ՛ օլաճագ, կիթտիւմ, վէ տէտիկի կիպի եար-տըմ եագըըշտըրտըմ, մէրգում տիլպէր էֆէնտինին եէրինի վէ իսմու շէօհրէթինի, լանըգըյլա խապէր ալարագ էօյ-րէնտիւմ կէլտիւմ. . .

—Նա՛սըլ էօյրէնէպիլտին, նէ՞ թէտպիր գուլլանտըն պա-գալըմ, —տէյի սիւալ էլլէտի Մէթր տ'էգօլ:

—Աճա՛յիպ . . . մէկէրչի սիզ պէնի պիր աւանա՛կ եէրի-նէմի գօյմագտասընըզ, պէն տէ օլտուգճա քէնտիմէ կէօ-րէ ատամըմ, իշ տիւշիւնիւր իշ պէճէրիւրիւմ. մէրգում տիլ-պէր ատամըն Շայեօ սօգաղընտաքի խանէեէ կիրիպ տէ սաբ-լանըպ գալտըղընը կէօրտիւկիւմտէ, պէն տախի չաթ գա-բու, իչէրի կիրտիւմ, գաբուճունուն եանընա կիթտիւմ, գա-բուճու տա սիւսլիւ պիր գաբուճու իտի հա՛, պաշտա թօզ-լանմըշ սաշլարը, վէ սըրթընտա տախի, եագաաը սարը վէ սըրմալը էսմէր վէ թէմիզ պիր էլպիսէսի պուլունմագտա իտի . . . մէրգումա շէօլլէ սէօլլէտիւմ, «գուզում էֆէնտիւմ, կէչէն կիւն սիզին չէլէպինին թրօմթէթ նամ պիր ուֆաճըզ վէ սի-եաճ ֆինօսունու պուլարագ, քէնտիսինէ թէսլիւմ իթտիւմ ի-տի, վէ քէնտիսի տէ պանա պէշ ֆրանգ պախշիշ վիրմէքլիկի վատ էլլէտի իտի, իմտի, մէգքիւր պախշիշի հիմմէթ իթ

մէնիզի ըէճա իտէրիմ, էկէր սէօյլէտիկիմէ չիւքհէ իտէր ի-
սէնիզ, իսպաթ օլարուդ, մէզքիւր ֆինսօնու թէսլիմ իյլէտի-
կիմ չէլէպէնին նասըլ պիր զաթ օլտուղունու թարիֆ իտէ-
նիմտէ, պագընըլ պիր Եանլըշըմ վաճըր տըր. միւմաիլէյհ
չէլէպի Եամէր սիմալը, սիհահ պընըզլը, աչըզ ընք բան-
թալունու, վէ պէհաղճա սէթրիլի պիր զաթ օլուպ, վէ պա-
նա սէօյլէտիկինէ կէօրէ տէ, պուրատա օթ ուրուր իմիշ, էօյլէ
թարիֆ իթտի իտի, Շայհօ սօգաղընատա, ՎՎ նիւմէրօլու գօ-
նադատա, Մ. Տիւքօն տէյի սիւալ իյլէ, տէտի իտի.» — Թա-
րիֆ իթտիկին զաթ, վագաա պիզիմ չէլէպի օլմալը տըր,
լաքին սէն, Եալանճընըն վէ իըրսըզըն պիրի օլմալըսըն, չիւն-
քի, Էվվէլա պիզիմ չէլէպի Մ. Տիւքօն օլմանըպ, իլլա, Մ.
վիգօնթ տը Սէն-Բէմի տիր, վէ իքինճիսի տախի, պու գօնադ-
տա սէնտէն պաչգա քէօրէք Եօզ տուր, սէնի կլտի միսկին
բիճ սէնի, հայտէ տէֆ օլ պուգանըմ շուրատան, Եօզսա
չիմտի պաճագլարընը գըրարըմտա, պիր տահա պու հալ իլէ
պէշֆրանգ չարմապլըղա գալգըշմանը էօյրէնիւսին, — տէյի
ճէվապ վիրտիքտէն պաչգա, պիր տէ գօճա թէբմէ Եէրլէշ-
տիրտի... ֆագաթ, պէնիմ գայտըմտա պիլէ օլմատը, —
տէտի թօրթիյեար ֆէյլէսօֆճա պիր սէօյլէյիշ իլէ, — չիւն-
քի, պէնիմ աաըլ միւրատըմ հասըլ օլմուշ իտի, պէն զա-
թէն օլ տիլպէր, վէ սիհահ պընըզլը առամըն քիմ օլտու-
ղունու անլամըշ իտիմ. Էվվէթ, ուսթամտան կէլիպ տէ, մահ-
զա ինսանա վիրիլմէք իչին, թէրթիպ իթտիկի սըչան-օթ ուն-
տան, Էօմրիւնտէն օսանճ կէթիւրտիկինտէ իչմէք իւզըրէ ա-
լան չէլէպինին իսմինին, վիգօնթ տը Սէն-Բէմի օլմասընը ան-
լամըշ իտիմ, Էվվէթ, Սէն-Բէմի, մի, մի, մի, Սէն-Բէմի, —
տէԵէրէք մէրգուլ իլալէթէն տօտուգլարը արասընտան մը-
լըլտանարագ, քէնտի առէթի իւզըրէ չաբըլնճա պօշպօղաղ-
լըղա պաչլատը :

— Մ. ֆէրին չէպէկիմ, տիլինի տիչինի Եէյէնիմ, կիթ-
տիքճէ կէօզիւմէ կիրմէքտէսին, Էվվէթ, ա՛ֆէրին, ա՛ֆէրին,
— տէտի լա Շուէթ թօրթիյեարը գուճագլանարագ, — չօգ

կիզլի սըթմա իմիշսին սէն, պէն սանա վախտէլիք իտէրիմ, չիւնքի լաւը՞ գ իմիշսին, հա՞, նասըլ, հայտո՛ւտ, սէնի եա-
նըմա ալըպտա վախտէն օլաե՛ւմմը :

Մէրգումէնին մէզքիւր լազըրտըլարը, թօբալ չօճուղա
զիւատէսիլէ թէէսսիր իյլէ յիպ վէ հօշունա կիթտիկինտէն,
օլ պէտ վէ հիլէքերալըզ իլէ, պիր գալլաչըզ ազմագտա
օլան չէհրէսինտէ պիրտէն պիրէ պիր մահզունլուգ հասըլ օ-
լուպ, վէ լա Շուէթ թարաֆընտան տա զուհուրա կէլէն մա-
տէրանէ պիր մուհապպէթ սահիհ տիր զաննըլա ալտանա-
րազ,

—Վէ պէն տախի սիզի սէվմէքտէ յիմ, չիւնքի սիզ, իւք
տէֆա բէտէրիմին Գէօր-Սէնեան մէյխանէսինտէ պէնի ա-
րամաեա կէլտիկինիզտէ, էօբիւպ սէվտինիզ իտի . . . վալի-
տէմ էօլէլիտէն պէրու, սիզտէն պաչգա քիմսէտէն հիչ պիր
հիւսնի թէվէճճիւհ վէ հիչ պիր թալթիֆ կէօրմէմիչիմ տիր,
հէր քէս պէնի, եարալը պիր քէօրէք կիպի գօվուպ տէֆ
իթմէքտէ տիր, վէ քիմսէ եիւզիւմէ պտգմագտա օլմատըզ-
տան պաչգա, հաթթա օլ պիզիմ գարուճու Բիրլէ խաթուն
պիլէ, պէնի թահգիր իյլէմէքտէ տիր, —տէտի Թօրթիյեար:

—Աճայիպ, վայ բաչավրա, վայ, տուր էօյլէ իսէ, պէն
ճա թէնպիհ իտէյիմտէ, պիր տահա սէնի ինճիտիպ կիւ-
ճէնտիրմէսին, —տէտի լա Շուէթ, ատէթա, էօյլէ պիր սէ-
վիմլի չօճուղա հագարէթ իթմէքտէ օլմասընտան տօլաեը,
պիր էսէրի հիտտէթ կէօսթէրէրէք . . :

Թօրթիյեար մէրգումէնին մէզքիւր սախթէ մուհապպէ-
թինէ ինանըպ ալտանմագտա իտի :

Լա Շուէթ մէրգումու, գապա պիր սուրէթտէ օլտու-
ղու հալտէ, թէքրարէն գուճագլաեարազ էօբիւպ սէվտի :

Թօրթիյեար պու տէֆա տահա զիւատէ միւթէէսսիր օ-
լուպ վէ շէվզէ կէլէրէք, քէմալի մէմնունիյեթ վէ չիւք-
րանիյեթ իւզրէ,

—Արթըզ պունտան սօնրա, սիզ հէման պանա խաթէ-
տիկինիզի էմր իտինիզ, պէն անինտէ իթաաթա վէ իճրա-

սքնա հազըր ու միւնթազըր պուլունաճըղըմ տըր... վէ սիզ տէ կէօրէճէքսինիզ տիր քի, պէն նա՞սըլ իշինիզէ եարաեա պիլիրիմ, —տէ յի պաղըրտը:

—Բէք ալէա էօյլէ իսէ, իմտի սէն տէ պիլմիշ օլ քի, պիզէ եաբաճաղըն խըտմէթլէրինտէն տօլաեը, ասլա նէտամէթ կէթիրմէեէճէքսին տիր...:

—Ա՛հ, քեա՛շքի, հէր վագըթ սիզին եանընըղտա դալսա իտիմ:

—Էկէր ագըլըր ուսուլլու օլուր իսէն, օ տա օլապիլիր, սէն անճագ սապը իյլէ տէ, պիզ իճապընա պագարըզ, սէն արթըզ պիլիմ իքիմիզին եանընտան այրըլմաեաճագսըն տըր:

—Էվվէթ, —տէտի Մէթր ա՛էգօլ, —Սէն տայիմա պէնիմ էլիմտէն թուլթարագ, ատէթա ալիլ պիր ֆագըր տըր կիպի կէզտիրմէլիսին, վէ սիւալ իտէնլէրէ տէ, բէտէրիմ տիր տիմէլիսին, օլ վագըթ նիշէ էվլէրէ գօլայ գօլայ կիրիպ չըգապիլիրիզ, պինլէրճէ իշլէր կէօրէպիլիրիզ, —տէ յի իլա-վէ յի մէգալ իթտի մէրգում հիտտէթլէնրէք, —վէ ալէլիու-սուս, էկէր լա Շուէթ տէ պիզէ եարտըմ իտէճէք օլուր իսէ, չօգ էվլէր եըգըպ, վէ չօգ տա օճագլար սէօնտիւրէպիլիրիզ, վէ իշթէ պէնիմ տէ օլ զէման, օլ մէլուն Բօտօլֆուն հագգընտան կէլէճէկիմտէ շիւրհէ ճայիզ օլամազ... մէրգում կէրչի պէնիմ կէօղլէրիմի կէօրմէզ իյլէտի, լաքին, պէն հալէա քէնտի գուվվէթ ու գուտրէթիմտէն, պիլթիւն պիլթիւն տիւշմիւշ տէ յիլիմ, պէն եինէ օլ էվվէլքի Մէթր ա՛էգօլում... մէրգում կէրչի պէնի կէօղլէրիմ ըջըղարընտան մահրում գըլապիլտի, լաքին, պէնտէ հալէա քէլէվվէլ, իսթէտիկիմ ֆէնալըզը տիւշիւնէպիլմէքլիք գուտրէթինէ մալիք պուլունմագտաեըմ: վէլհասըլ, թօրթիյեար, պէն պաշ օլտուղում հալտէ, սէն տէ պանա կէօզ օլմալըսըն, վէ, լա Շուէթ, սէն տախի էլ վէ աեագ մագամընտա օլարագ պանա եարտըմ իթմէլիսին, հա՞, նէ՞ տէրսին, եաբամընսըն, եարմագլըղա սէօզ վիրիբմիսին:

—Ա՛հ, գօճաճըղըմ, մէկէրչի պէն սէնին ուլլունտա, ա-

սրբմահա վէ քէսիւմէսէ պիլէ հազրբ պուլունմագտա տէ յիւ միտիմ, նիջին պէօյլէ շիւբհէլի վէ սիթէմքեարանէ լագըրտըլար իթմէքտէսին, մէկէրչի խասթախանէտէն չըգտըղմտա, Սէն-Մանտէտէն օլան պիր առամ մարիֆէթիյլէ, օկրէսին մէ յխանէսինէ առամ կէօնտէրէրէք պէնի իսթէտիկինի իշիտիր իշիթմէզ, գօշուպ տա պուլունտուղուն քէօյէ կէլէրէք, օլսաֆտիլ առէմլէրին խանէսինտէ սէնի պոլմատըմմը, վէ հաթթա սէնին իչին, գօծամ տըր տրմէսիմմի:

Մէրգուլմէնին մէզքիւր լագըրտըլարը, Մէթր տէգօլ իւզէրինտէ ֆէնա պիր թէէսսիր բէյտա իտէրէք, խաթըրնա, մուծիպի հիտտէթ օլաճագ պիր խուսուս կէթիրտիքլէրինտէն, մէրգուլմ պիրտէն պիրէ թալր ու լիսանընը թէպտիլ իլէ, վէ քէմալի հըրա ու հիտտէթ իւզրէ պաղըրարագ,

—Պէն մէրգուլման օլ քեամիլ քիմէսնէլէր իչինտէ եալընըզ գալարագ սըզըլըպ օսանտըղմտան, արատան պիր այ կէշտիքտէ, արթըզ թէհամիլ կէթիրէմէզ օլտում... գօրգմահա պաշլատըմ... վէ իշթէ օլ վագըթ, սանա խապէր կէօնտէրէրէք չաղըրմագլըղը տիւշիւնտիւմ: Բէք իյի էմմա, բարալարըմ՝ չալտըրալմ, —տէյի իլալէյի մէգալ իթտի մէրգում, կիթտիքճէ զայզ ու զազապը իղտիեատ պուլարագ, —սէնին կէլտիկինին ֆէրտասը կիւնիւ, Վէօլ կէշտիւնտէքի մէլունուն պանա վիրմիշ օլտուղու բարատան գալան մէպլաղըմ չարտըլար, էվվէթ... մէզքիւր լիւալարըմ իչինտէ պուլունմագտա օլան քէմէրիմի, պէն ուեումագտա իքէն աշըրտըլար... պու խապիսիկի, անճագ սէն եարապիլի իտին: վէ հէմտէ, պէնի բէնչէյի հիւքմիւնէ կէշիրմէքլիք նիյեթի խայինէսիյլէ, մութլագա սէն եարմըշ օլմալաըն, նասըլ քի միւրատընտա հասըլ օլարագ, իշթէ շիմտի պէնի քէնտի հիւքմիւն թահթընտա թութմագտասըն... Մֆ, պու խուսուս խաթըրմա կէլտիքճէ, հիտտէթիմտէն գանըմ պաշլմա սըչրամագտա տըր, նէ՞ խալթ իթտիմտէ, հէման օլ վագըթ սէնի էօլտիւրէրէք լէշինի սէրմէտիմ... ա՛հ խըրսըզ ճատը, ա՛հ:

Մէրգում , պունլարը սէօյլէտիկիլէ պէրապէր , քէմալի խըլմ իւզրէ մէրգումէնէ տօղրու պիր գաչ աւըմ ալուր :

— Եւհու , բահաթ աուրունուզ եհրինիզտէ , էկէր լա Շուէթէ իլիշէճէք օլուր իսէնիզ , հագգընըզտան կէլիրիմ հա' , — տէյի պաղըրտը թօրթիյեար :

— Շիմտի սիզին իքինիզի տախի կէպէրթիրիմ պէն , սիզի կիտի միսկին խընզիրլէր սիզի' , — տէյի գուտուլարագ պաղըրմաեա պաշլատըղըյլա պէրապէր , մէրգում հայտուտ , պիր տէ օլ հէնկեամտէ , թօրթիյեարըն թէքրարէն լագըրտըեա գարըշտըղըն իշիթ տիկինտէն , տահա զիեա տէ աթէշքէսիլէրէք էօյլէ պիր եումուզ ինտիրտի քի , ֆիլ հագըգա էկէր բասթ կէթիրէ պիլմիշ օլսա իտի , չօճուղուն ճանընը չըգարաճաղընտա շիւբհէ եօգ իտի : Պունուն իւզէրինէ թօրթիյեար , կէրէք քէնտի վէ կէրէք լա Շուէթին ինթիզամընը չըգարմագըղլա գաղըշտըղընտան , հէման եհրտէն պիր թաշ գաբաըղը պիրլէ , Մէթը տ'էգօլուն գաֆասընա տօղրու աթը վիրտի , վէ մէզքիւր թաշ մէրգումուն անընա բասթ կէլտի : Վէ կէրչի թէհլիքէլի սուրէթտէ պիր եարա աչըլմատը իսէ տէ , հատտէն զիեատէ աղըրթտըղընտան , մէրգում խըլմ իլէ աեաղա գալգաը , վէ եարալանմըշ պիր էօքիւզ կիպի պէօղիւրէրէք , բասթ կէլա չօճուղու թուլմագ նիյեթթիլէ պիր գաչ աւըմ իլէրու կիթտի իսէ տէ , անընընը սըզըսընա տաեանամաեարագ տէվրիլիպ տիւշտիլ :

— Թամամ , աֆէրին գօճաճըղըմ , թութու վէր պագալըմ շու բիճի , հայտէ , հայտէ , եագալա քի , պիր իյիճէ թէրէլէեէսին , — տէյի պաղըրտը լա Շուէթ , կէօղլէրինտէն եաշ կէլիրճէսինէ պիր գահգահա տըր գօբարըպ կիւլէրէք : Մէրգուման իքի ճանվէրլէր , եանի Մէթը տ'էգօլ իլէ լա Շուէթ , հէր նէ գատար , գանլը գաթիլիք ճիհէթիլէ պիր պիրիլէ իթթիֆագ վէ ալէագա իւզրէ պուլունմագտա իտիյիսէլէրտէ , պու ճիւմլէ իլէ տախի , լա Շուէթ , պիր չօգ սէպէպլէրէ մէպնի , օլ վագթիլէ քէնտի տիվաաա գուվ վէթինի էօկիւնիւպ կէզմէքտէ օլան , վէ հէր քէսին տէհշէ-

Թինի մուճիպ օլմագտա պուլունան մերգում հայտուտուն,
 օլ մերթէպէ խըրբալանը պէպուն աիւշմէսինի կէօրտիւր-
 ճէ տախի, հէմ մէմնուն, վէ հէմտէ պիր սուրէթի վահչի-
 եանէտէ օլարագ կիւլիւպ մէսրուր օլմագտա իտի:

Մէրգումէ, քէնտույէ մախսուս պուլունան մէզքիւր
 տուլղու վէ հարէքէթիլլէ, Լա Բօշֆուգօնուն շու հէյպէ-
 թամիզ թէֆէքքիւրինի, եանի «Պիզ, էն մուհիպպ տօսթ-
 լարըմըզն պիլէ ֆէլաքէթլէրինի կէօրտիւկիւմիւղտէ, գալ-
 պիմիլտէ պիր էսէրի մէմնունիյեթ վէ մահզուզիյեթ հիսս
 իլլէմէքտէյիզ:» տիմէսինի թաստիզ իլլէմէքտէ իտի Օլ սա-
 րը սաչլը վէ սանսար չէհրէլի պէտ-էչքեալ չօճուգ, եանի,
 թօրթիյեար տախի, լա Շուէթին մէսէրէթինէ հիսսէմէնտ
 օլմագտէ օլտուղունտան, Սէթր տ'էգօլուն թէքրարէն գալ-
 գըպ տա տիւշմէսինի կէօրտիւկիւնտէ,

—Հէյ, պանա պագ, գօճա՝ իխթիեար, ա՛չ, ա՛չ, կէօզ-
 լէրինի աչտա, էօյլէ եիւրիւ քի, տիւշմէսին... եօգուս,
 իլթէ էօյլէ սերսէլէսէրէք սաղա սօլա սաքար տիւշն'րսին,
 աճապա կէօզլէրին իյի վէ պէրբագ կէօրմէ հօրլարմը... է-
 կէր կէօրմէեօրլար իսէ, պիր քէրրէ, շու կէօզլիւրէրինին
 ճամլարընը սիլիպ տէ թէմիզլէմէլիսին, —տէյի պաղըրտը:

Մէրգումըզպանսուտ հայտուտ, էօյլէ պիր չօճուղու
 պիլէ էլէ կէչիւրիպ թութմագլըղըն իհթիմալտէն օլամանա-
 ճաղընը անլատըգտա, արթըգ տուրտու, գուտուրարագ
 աեագլարընը եերլէրէ վուրտու, վէ գօճա գօճա թիւլլիւ
 եումիւգլարընը կէօզլէրինէ կէօթիւրէրէք, իբէր իլէ պաղ-
 լանմըլ օլան պիր գարլան կիպի հօմուրտանըպ պաղըրմա-
 եա պաչլատը:

—Վա՛հ, գօճաման իխթիեար, վա՛հ, կէօրիւնիւր քի սէն,
 էօքսիւրիւր օլմուշսուն տուր, —տէտի թօրթիյեար. —նա՛,
 նա՛, ա՛լ սանա պիր իլաճ վիւրէեիմտէ եէյի վէր քի, քէսպի
 չիֆա՝ իտէսին, հէմ պու իլաճը տա, պանա ժարտամանըն
 պիրի վիւրմիլտիր, լաքին իյրէնմէսին հա՛:

Մէրգում պունու սէօյլէտիկի վագըթաա, եերտէն էյի-

լիպ պիր ավուճ ինճէ գում ալտը, վէ հայտուտուն կէօղէ-
րինէ տօղրու աթը վիրտի :

Մէգքիւր գումար Մէթր տ'էդօլուն եիւղէրինէ գուր-
շուն կիպի վուրարագ, օլ էվվէլքի աննքնա եհտիկի թաշ-
տան չօգ զիեատէ պիր աղլը վէ ոըզը վիրմէկէ, վէ կէօղէրի
իչի աթէշ կիպի եանրպ դավրուլմահա պաշլատըղընտան,
արթըգ մէրգում, թարիֆտէն միւսթաղնի աղիմ պիր իւմիտ
քէսիքլիկինէ տիւշէք, պիրտէն պիրէ հարէքէթ պիրլէ,
գօլլարընը խաշվարի իլէրի տօղրու կէրտի, հէյպէթլու սու-
րէթինի, ըույի սէմսեհ տօղրու գալտըրտը, վէ եիւրէքէր
տահանմազ պիր թարզու սէտա իւղրէ,

—Ամա՛ն Ալլահ, ամա՛ն Ալլահ, ամա՛ն Ալլահ, —տէյի
պաղըրըպ եարվարմահա պաշլատը :

Հէր նէվի ճիւրմու ճինայէթէր իլէ միւլէմմա օլուպ, վէ
էն զիեատէ նամտար հայտուտլարը պիլէ գօրգ ուտուպ տիթ-
րէթմիշ պուլունան էօյլէ պիր պէլալը հէրիֆին, քէնտի նիյ-
եէթ վէ միւրատը, եանի իթիհարիյլէ օրմատըղը հալտէ,
էօյլէ պիրտէն պիրէ ինայէթի Պարիյէ միւրաճաաթա գալ-
դըշմասը, զանն իտէրսին քի, պիր հիքմէթի Ռէպպանի էսհ-
րինտէն նէշէթ իյլէմէքտէ իտի :

—Մաաշալլահ, գօճաճըղըմ, մաաշալլահ, նէ՞ եուրմագ-
տաաըն, եիւղիւնէ խա՛շ մը չըգարմագտասըն, —տէյի պա-
ղըրտը լա Շուէթ մէրգումու իսթիհա իտիպ էյլէնէրէք :
—Ֆագաթ, ամա՛ն գօճաճըղըմ, աղլընը պաշլնա ա՛լ, քէն-
տինի թօրլա, շիմտի աղղըն տիլին չարբըլըր վէ թութու-
լուր հա՛, չիւնքի, եանլըշ լիսան գուլլանըպ, վէ եանլըշ նի-
եազ իյլէմէքտէսին, եանի, չէյթանը քէնտինէ եարտըմա
չաղըրաճագ եէրտէ, Ալլահ՛ը՛ չաղըրմագտասըն :

—Օֆ, պարի պանա պիր պըչա՛գ օլտուն վիրինիզ տէ,
ճանըմա գաստ իտէրէք, շու հալտէն գուրթուլուպ պիթէ-
եիմ. . . էվվէթ, վիրինիզ, պարի հալիմէ մէրհամէթ իտէ-
րէք, պանա պիր պըչա՛գ հիմմէթ իտիպ վիրինիզ, զիբա,
ճիւմլէ ալէմ պէնի ըէտտ վէ պանա հագարէթ իյլէմէքտէ

տիր . . . —տէյի պաղըրտը սէֆիլ հէրիֆ, տիւշար պուլուն-
տուղու վահշիճէ հըրս ու զազապընտան նաչի եռմրուգլա-
րընը ըսըրըպ տիչլէեհէրէք :

—Պիր պըչա՛գ մը . . . ա՛հ գօճաճըղըմ, իշթէ ճէպինտէ
հէմպիր թանէ վար տըր վէ հէմտէ բէք ալէա քէսկին տիր
. . . Բէք իյի պիլիրսին քի, կէրէք Բուլ սօգաղընտաքի օլ ու-
ֆաճըգ թէրէճիք իսթիւեար ատէմի այ ըշըղընտա օլտուղու
հալտէ . . . վէ կէրէք Բօասի եօլունտաքի սըղըր թաճիրինի
. . . մէգքիւր ճէպինտէքի պըչազլա էօլտիւրիւպ, ահրէթէ
եօճու իյլէմիշսին տիր . . . Իմտի, պիզզաթ քէնտին իչին տա-
խի, անը իսթիմալ իտէպիլիրսին, պիզտէն պաչգա պըչազ
իսթէմէքիկէ հիչ պիր իհթիւեաճ եօգ տուր . . . —տէտի լա
Շուէթ :

Մէթըր տէգօլ, քէնտինի աճըմատըգտան պաչգա, հաթ-
թա էօմրիւնէ գաստ իթմէսինէ տայիր նասիհաթ պիլէ վի-
րիպ վէ պէքէնիլտիկինի իշթտիքտէ, անինտէ թէպտիլի լի-
սան պիրլէ, վէ սաղըր պիր սէս իլէ, վէ գօրգազճա ալչազճա
(վատ) պիր սէջլէյիշ իլէ,

—Շուրինէօր սիզտէն չօգ իյի պիր ատէմ իտի . . . պէ-
նիմ բարալարըմը չալմատըգտան պաչգա, հաթթա պէնի
աճընըպ մէրհամէթ տախի իյլէտի իտի, —տէտի :

—Իյի եա, սէն տէ նիչի՞ն ալթունլարըմը չալտըն, տէյէ-
րէք ալէյհիմտէ շիւբհէ՞ իյլէմէքտէսին, —տէտի լա Շուէթ
կիւճ հալ իլէ կիւլմէսինի թուլթարազ :

—Ձիւնքի օտամա սէնտէն պաչգա քիմսէ կիրմէտի իտի,
—տէտի հայտուտ, —վէ հէմտէ բարալարըմ, թամ սէնին
կէլտիկին կիճէ չալընտը իտի . Իմտի, սէնտէն պաչգա քիմ-
տէն շիւբհէ իտէպիլիրսիմ, մէկէրչի մէգքիւր օթուրտուղում
խանէտէքի քէջլիւէրտէն շիւբհէ իթմէքլիկիմ ճայիզ օլա-
պիլրմիլի տի, սէն տէ բէք ալէա պիլիրսին քի, օնլար օ եօլ-
տա շէյլէրէ միւզթէտիր քիմսէլէր տէյիլ տիրլէր :

—Նէ՞ տիմէք տիր, մէկէրչի մէրգուճան քէջլիւէր տա-
խի, պիզիմ կիպի ինսան տէյիլմի տիրլէր, մէկէրչի օնլար

խորաըզլըդ իտէ՞մէղէրմի, ծնարտա պուլունան ֆարգ ու.քէ-
րամէ՞թ նէտէն տիր, աճապա հէր կիւն սիւտ իշմէքտէ օ-
լուպ, վէ գըրլարտան տա կիտիպ թափշանլարը իչին օ՞թմու
թօբլամալարընտա տըր,

—Պիլմէմ, պէն անը պունու պիլմէմ, պէնիմ պիլտի-
կիմ շու տուր քի, բարալարըմք չալտըլար, վէսսէլամ. . .

—Մէկէրչի սէնին բարալարընըն չալընմասընա, պէնիմ
մէսուլ թուլթուլմագլըղըմ ճայիզ օլապիլիւր մի. սէնին լա
Շուէթինտէն չիւբհէ իթմէքիկին, հագ գլը պիր շէյ սաեը-
լապիլիւրմի: Պագոանա . . . Եյրի օթուրալըմ, լաքին տօղրու
տիւշիւնէլիմ վէ տօղրու սէօյլէեէլիմ. սէն պիր քէրըն շու-
նու տիւշիւնմէլիսին քի, Էկէր պէն սէնին քէմէլինի չալըլ
օլսա իտիմ, արթըգ հիչ եանընտա տուրճուրմու իտիմ, ա-
նինտէ ալըր եիւրիւշիւ վիրիւր իտիմ, սէնտէ հիչ ագըլ եօգ
մու տուր: Փագաթ, տօղրուսու, Էկէր միւմքին տէ օլապիլսէ
իտի, մէգքիւր բարալարընը, պէն քէնտիմ տալի չալար
իտիմ, վէ եէյիպ պիթիրտիքտէն սօնրա տա, եինէ կէլիւր սէ-
նի պուլուր իտիմ, չիւնքի, հէր նէ գատար կէօղլէրին ալիլ
իսէ տէ, կէօնիւլ պու եա՛, ճանըմ սէնի բէք սէվմէքտէ տիր
. . . ա՛հ հայտուտ ա՛հ . . . հա՛յտէ, հա՛յտէ, ագլընք պաշընա
թօբլա, վէ գալպինի թէսկին իյլէ տէ, Էօյլէ տիշլէրինի գը-
ճըրտաթմագտան վա՛ղ կէչ արթըգ:

—Ձանն իտէրսին քի, պիղիմ պապալըգ, տիշլէրիլէ չա-
թըր չաթըր ճէվի՛ղ գըրմագտա տըր, —տէտի Թօրթիյեար:

—Վա՛յ բիճ վա՛յ, աօղրու տուր սէօյլէտիկի, Էօյլէ եա,
զանն իտէրսին քի, ճէվիղ գըրմագտաըն. . . հէր նէ հալ
իսէ, արթըգ հըրսլանմա գօճաճըղըմ, վէ պըրագ մէրգուճու
քի վարսըն կիւլսիւն Էյլէնսին, սէն տէ պիլիւրսին քի տահա
չօճուգ տուր, Էլպէթթէ քէնտի սիննինին իգթիլասընք իճրա
իտէճէք տիր: Վէ շունու տա պիլմէլիսին քի, սէն չիմտիյէ գա-
տար եաբալըգլարընտա հագ գլը աէյիլ իտին, գիրա, մէրգում
մաթէմ Էլպիսէսի կիյէն, վէ պիր մէզարճըեա պէնգէմէքտէ
օլսն ատէմ, պանա նէ՛ սէօյլէմիլ իտի, «Պուգվալ չիֆիլիկին»

տէ կէնճ պիր գըղ վար տըր, էկէր մէրաումէ գըղը չալըպ տա,
 Սէն-Տընի սահրասընտա պէքլէեէճէկիւմ ֆիլան մահէլլէ կէ-
 թիրէճէք օլուր իսէնիզ, սիզէ պին թանէճիք ֆրանգըմ վար
 տըր, տէմիշ իտի, սէօյլէ շիմտի գօճաճըղըմ, էօյլէ տէյիլ
 մի, վէ պէնտէ, մէկէրչի, հայտէ շու իչի պէճէրէլիւմ տէ բա-
 րալարա գաւուշալըմ, տէ յէրէք գօշուպ սանա կէլմէտիւմ մի,
 վէ պիզղաթ սանա թէքլիֆ իթմէտիւմ մի, մէկէրչի պէն իս-
 թէսէ իտիւմ, սէնին կիպի իքի կէօղտէն մահրում պիրինի
 պէրապէրիմտէ ալմագտան իսէ, աթէշ կիպի կէօղլէրէ մալիք
 պուլունան պիր ստամ պուլաճմազ մը իտիւմ, սէն տէ բէք ա-
 լէա պիլիբսին քի ալապիլիբ իտիւմ, ֆագաթ, նիյեէթիւմ մահ-
 զա սանա պիր նէվի իեանէ վէ սաւաղա վիրմէքլիքտէն իպա-
 րէթ պուլունմագտա տըր . . . չիւնքի, պու իշտէ սէնին եա-
 բաճաղը՝ նէ տիր, առէթա հիշտիր, նէ եաբաճագ իսէք, Խօր-
 թիյեար իլէ պիզ իքիմիզ եաբաճաղըղ տըր. պիզ մէրգումէ
 չօճուղու չալըպտա արապաեա աթտըղմըղտա, սէնին պի-
 ղէ եաբաճաղըն եարտըմ նէեէ՞ պէնզէր պիլիբմիսին, թըպ-
 գը, քէնտի եօլունա կիթմէքտէ պուլունան պիր օմնիպուս
 արապասընա, պէշինճի պիր թէքէրլէք տահա իլավէ իթմէք-
 լիկէ պէնզէր, լաքին, պու ճիւմլէ իլէ տախի, պէյիս եօգ,
 վէլէվ միւմքին օլուպ տա, պէն սէնին բարալարընը չալմըշ օլ-
 սա իտիւմ պիլէ, եինէ սանա, էլիմտէն կէլէն իյիլիկի եաբ-
 մագլըղը արղու իտէր իտիւմ, չիւնքի, պէնտէ պիր մէրագ վար
 տըր, վէ մէզքիւր մէրագ տա պաշգա պիր շէյ օլմաեըպ,
 իլա սէնի քէնտիմէ միննէթտար գըլմագ տըր, էվվէթ իս-
 թէրիւմ քի, սէն հէր վագըթ, պէնիւմ կիպի պիր սէվկիւլիւ
 Շուէթինին թահթը միննէթինտէ պուլունասըն, վէ տայի-
 մա պանա միւհթաճ օլասըն : Պիզ ալաճաղըմըղ պին ֆրանգ-
 տան իքի եիւզ ֆրանգընը, պիզի պիր տէֆա պուրաեա ա-
 րապա իլէ կէթիրմիշ օլուպ, վէ պիր տէֆա տախի, մաթէմ
 էլպիսէլի օլ մուազղամ զաթըն, պիր խըտմէթքեարը իլէ,
 մէրգումէ քիւչիւճէք գըղը պէքլէմէք իւզրէ սագլանմագ-
 լըղըմըղ իգթիզա իտէն մահէլլի թայեին ու թախսիս իչին

կէլմիշ օլմասընա մուգապիլ Պարպիյեօնա վիրէճէկիզ տիր . . . տիմէք տիր քի, սէքիլ եիւզ ֆրանգ սա պիզիմ իքիմիլէ գալաճագ տըր քի, սէֆայի խաթըր իւզրէ սարֆ իտէր քէյֆիմիլէ պագարըզ, իմտի, պու պէօյլէ օլտուղու հալաէ, նէ՞ տէրսին, արթըգ սէնին պանա գարըբ կիւճէնմէքիկէ պիր հագգ ու սալահիյեթին գալապիլիւր մի:

— Իյի էմմա, մէգքիւր բարատան, պանա տա պիր շէյ վիրէճէկինէ տայիր, եէտիմոէ նէ՞ էմնիյեթիմ վար տըր, սէնին քէյֆինէ մէնութ պիր քէյֆիյեթ տիր, պիր քէրրէ իշ պիթտիքտէն սօնրա, եկէր իսթէր իսէն վիրիրսին, վէ եկէր իսթէմէզ իսէն, պիր բարա պիլէ վիրմէզմին, էօյլէ տէյիլմի, — տէտի հայտուտ, թէքմիլ պիր էմնիյեթսիզիք իպրաղիյլէ:

— Վագաս էօյլէ տիր, եկէր իսթէմէզ իսէմ, սանա պիր ագճէ պիլէ վիրմէմ, չիւնքի սէն պէնիմ բէնչէյի հիւքմիւմ տէ պուլունմագտասըն, էվիլէթ գօճաճըղըմ, պիր վագըթ լա կուալէօզ նէ հալտէ իտի իսէ, չիմտի տէ սէն, պյնի հալտէսին: Շէյթան սէնին ճանրնը արնճատա գատար, էվ վէլա պէն պիր էյիճէ սէնի եագըպ գալուրմայըրմ, հա՛ հա՛, հա՛ . . . նէ՞ տէրսին, ա՛ պէնիմ թաթլը գօճաճըղըմ, իյի օլմաղ մը. լաքին, օ տէյիլ էմմա, սահիհէն հալէա սէն պանա տարկը՛ն մըսըն, վէ լա Շուէթինէ գարըբ օլան պու քիւսկիւնիւկիւնէ, տայիմա պէօյլէ տէվամ իտէճէքմիսին, — տէտի իլավէթէն թէք-կէօզ գարը, օլ հէնկեամտէ քէմալի զամու էլէմ իւզրէ տիլսիլ կիպի սուս օլուպ տա տուրմագտէ պուլունան, մէրգում հայտուտուն ումուզլարընը տէօյիւպ օգշաեարագ:

— Հագգը՛ն վար տըր, — տէտի մէրգում, քէմալի հիտտէթ ու զագապընտաննաչի պիր ա՛հը տէրուն չէքէրէք, — չի՛ չարէ, թէճէլլիմ պէօյլէ իմիշ, էլտէն նէ՞ կէլիր, պէնքի . . . պէնիմ կիպի պիր ատէմ քի . . . վագթիլլէ, եկէր պիր քէրրէ իւֆլէսէմ, իքինիզլին պիրտէն ճանրնը ալապիլիւր իքէն, պու կիւն իսէ, սէնին կիպի պիր չօճուգ իլէ պիր տէ գարընըն

բէնչէսինտէ , պիր է յէնճէ՝ օլմուշում տուր : Մ'ֆ , քեա՛շքի էօլումտէն օլ գատար գօրգմագտա օլմասա իտիմ , — տէ-տի մէրդում , մէզքիւր եօգուշուն իւզէրինէ տիւշիւպ օթու-րարագ :

— Տիմէք տիր քի , արթըգ սէն քէնտինտէն գաթը իւ-միտ իթմիշ , վէ գուվվէթ ու գուտրէթինի զայպ իյլէմիշսին տիր , — տէտի լա Շուէթ մէրդումա պիր սուրէթի թահգիրա-նէտէ սէօյլէսէրէք . — իմտի , սէօյլէ , հէման չիմտի քէնտի վիճաանըն իւզրէ սէօյլէ , սէնինլէ էյլէմէքիկէ չըզըշմագ-լըգտա հագգըմըզ եօգմու տուր : Մատամքի պիզզաթ քէն-տին , հիշ պիր շէյէ իզթիտարքն գալմատըղընը , վէ զայրէթ վէ ճէսարէթ տէն պիւթիւն պիւթիւն տիւշտիւկիւնիւ իզրար իյլէմէքտէսին , տիմէք տիր քի արթըգ պէն տէ սէնտէն իւ-միտի քէսէրէք , վէ պաշգա պիր թարիգէ սիւլուք իտէրէք սէնի թէրք վէ տէֆ իյլէմէլիյիմ տիր :

— Ա՛հ , հէր շէյտէն զիեատէ շունա եանըպ թութուշ-մագտաեըմ քի , օլ պէնի պու հալէ վազ իյլէմիշ օլան մէէլուն ատամտան ինթիգամըմը ալամաեաճաղըմտըր , չիւնքի սիզ տէ էկէր պէնի թէրք իտէրէք եիւզ իւսթիւնէ պրրագաճագ օլուր իսէնիզ , արթըգ օլ պապտէ հիշ պիր իւմիտիմ գալա-մաեաճաղը շէօյլէ տուրսուշն , պէն տէ տայիմա պու սէֆիլ հալտէ գալաճաղըմտըր , — տէյի պաղըրտը Մէթը տէ-գօլ տահա զիեատէ հիտտէթ ու զազապը արթարագ : Մ'ֆ , կէրչի պէն էօլումտէն զիեատէսիյլէ գօրգմագտա իտիմ , էվ-վէթ . . . հալէա տա զիեատէսիյլէ գօրգմագտաեըմ , լաքին , պու ճիւմլէ իլէ տալսի , էկէր չիմտի պիրի կէլիպ տէ պանա , «Օլ սէնին կէօզլէրինի կէօրմէզ իտէն ատամը , սանա թէս-լիմ իթտիքտէն սօնրա . . . սէնին էլլէրինէ վիրտիքտէն սօն-րա . . . գալտըրըպ իքինիզի պիրլիքտէ օլտուղու հալտէ , պիր կիրտապա աթաճագլար տըր , նէ տէրսին , ըազի օլմըմու-սուն , տէ յէճէք օլսա , Ալլահ տա շահիտ օլսուն քի , «բէք ա-լէա , ըազիլիմ , վարսընլար աթսընլար . . . էվվէթ , ըազիլիմ» տէյի ճէվապ վիլէճէկիլիմ տիր . զիրա , բէք էյի պիլիլիմ , վէ

էմինիմ քի, մէջքիւր կիրտապըն տիպինէ ինէնէ գատար պէն անըն եագասընը պըրագմանը պիրլիքտէ ինտիքտէն պաշգա, ինինճէեէ տէկին տախի, աղզընը, պուրնունու, եիւզլերինի կէօզլերինի, վէ պօյնունու պօղաղընը, վէ հաթթա կէօքսիւնիւ վէ եիւրէկինի տախի ըսըրա ըսըրա տիշլէյիպ թէլէֆ իտէճէկիմ տիր, էվվէթ, պիր պըչագտան զինատէ պըչագըրգ իճրասընտա պուլունարագ, ախզը ինթիգամ իյլէեէճէկիմ տիր. վէլհասըլ, շու տարի աիւնեատա, էն պիւյիւք հըրս ու հէվէսիմ, իշթէ անճագ պունտան իպարէթ պուլունմագտա տըր:

—Հա՛, աֆէրին, գօճաճըղըմ, իշթէ պէօյլէ ղայրէթլի վէ ճէսարէթլի օլմալըսըն, իշթէ չիմտի սէվէրիմ սէնի... Էլպէթթէ պիզ օլ Բօտօլֆ տէնիլէն խայինի պիր տէֆա տա. հա ըասթ կէթիրիպ էլէ կէչիւրիւրիզ... վէ քէզալիք Շուրինէօրիւ տախի... Ղայրէթ ալ, գօճաճըղըմ, էլպէթթէ պիզ անըն իքիսինի տախի չիյ չիյ եէեէճէկիզ տիր. էվվէթ, իշթէ պէն քէնտիմ սանա սէօզ վիրիեօրում քի, իքիսինին տախի հագգընտան կէլէճէկիզ տիր...:

—Սահիհմի սէօյլէեօրսուն, արթըգ սէն պէնի թէրք իթմէեէճէքմիսին տիր, —տէտի հայտուտ մէրգումէեէ քէմալի թէվաղու իւզրէ, ֆագաթ, հալէա տա չիւբհէ իթմէքտէ օլարագ: —Մաաղալլահ, էկէր չիմտի սէն պէնի թէրք իտէճէք օլսա իտին... պէնիմ հալիմ նիճէ օլաճագ իտի...:

—Էվվէթ, հագգըն վար աըր, էօյլէ տիր... Պագսանա գօճաճըղըմ... էկէր Թօրթիյեարը ալարագ, վէ սէնի տէ շու օվանըն օրթասընտա պէօյլէճէ պըրագարագ, արապաեա պինտիկիմ կիպի ալըպ եիւրիւեիւ վիրսէմ, բէք թօհաֆ պիր շէյ օլմաղմը... պէօյլէ պիր սօուգ կիճէտէ, աճապա նէ եարարսըն, վէ նէ հալ քէսպ իտէրսին. հա՛, տօղրու սէօյլէ, հայտուտ հէրիֆ, բէք կիւլէճէք վէ բէք տէ էյլէնէճէք պիր շէյ օլուր, էօյլէ տէյիլմի:

Մէրգումէնին պու թէհտիտամիզ լագըրտըլարը իւզէրինէ, Մէթըր տէգօլ, տիւչարը տէհշէթ օլարագ, լա Շուէ-

թին եանընա եագլաշտր , վէ տիթրէեհէք մէրգումէեհէ ,

— Խայր , խայր , լա Շուէթ , պու ինսանիյեթսիզլիկի սէն եաբմագսըն , իրթիքեապ իթմէղսին . . . քէզալիք Խօր-
թիյեար տախի ինանմամ քի եաբսըն , զիրա արթըգ սօն տէ-
րէճէ պիր քէօթիւլիւք տիմէք տիր պու :

— Հա՛ , հա՛ , հա՛ , սօն տէրէճէ քէօթիւլիւք միւ տիմէք տիր . . . հալ պու քի , եա սէնին օլ Բուլ սօգաղքնտաքի քիւ-
չիւճէք պիր իթիեար ատէմէ եաբտըղը՛ն , եա սէնին օլ սը-
ղըր թաճիրինէ եաբտըղը՛ն , վէ եա սէնին օլ Սէն-Մարթէն
ճէտվէլինտէքի (գանալ) (*) գարըեա եաբտըղը՛ն , վէ քէզա-
լիք , օլ Վէօվ կէչիտինտէքի պիր էֆէնտիյէ տախի եաբտը-
ղը՛ն , մէկէրչի պիրէր քէօթիւլիւք տէյիլմի իտիլէր , մէկէր-
չի , սէնին ճնլարա եաբտըղլարըն , ճնլարըն պատիի մէմու-
նիյեթիլէրիմի օլտուլար . . . հա՛ , նէ՛ զանն իթմէքտէսին ,
մէկէրչի ճնլարըն տախի սէնի , գուտուրմուշ քէօրէքլէր էօն-
լէրինէ աթմագլըղա հագգլարը պուլունմագտա տէյիլմի
իտի :

— Շիմտի պէն սիզին՝ բէնչէնիզտէ պուլունմագտաեւրմ ,
նէ իսթէրսէնիզ եաբապիլիրսինիզ , գուվվէթ ու գուտրէթի-
նիզ վար տըր , լաքին , սուի իսթիմալէ գալգը՛շմանընը . . .

— տէտի Մէթր տէգօլ սաղըր պիր սէս իլէ սէօյլէեհէք , —
վագաա , պէն տէ իգըար իտէրիմ քի . . . սէնին հագգընտա
չիւրհէեհէ զահիպ օլմամլա , խէթա՛ իչլէտիմ . . . վէ քէզալիք
Խօրթիյեարը տէօյմէքլիկէ չըգըշմամլա տախի խէթա՛ իչլէ-
տիմ . . . իմտի , աֆվընը տիլէրիմ , անլատը՛նմը . . . քէզալիք
Խօրթիյեար , սէնտէն տախի աֆվըղ տիլէրիմ . . . էվվէթ ,
իքինիզտէն տէ մաղ՛ւր տիլէրիմ :

— Պէնճէ պէն քէնտի թարաֆըմտան , լա Շուէթի տէօյ-
մէքլիկէ չըգըշմանա գարշըլըգ , պէօյլէ սատէ պիր բարտօնու

(*) Պիր մէմէքէթտէ վէ եախօտ պիր մահէլտէ , չայ վէ ըրմագ կի-
պի սու պուլունմաեւրպ տա , խատէթէն եօլլար աչըլարադ չայ վէ եա-
խօտ ըրմագ թարգընտա կէթիրիլէն սուեա գանալ եանն ճէտվէլ թէս-
միյէ օլունուր :

քեաֆի կէօրէմէեճէկիմօնէն, պարի տիզ իւզէրինէ կէլէրէք բարտօն տիլէմէնի իսթէրիմ, — տէտի Թօրթիյեար :

— Նա՛սըլ, չէյթան եավրուսու... պու օլսմ իչլէր վէ լազըրտըլար բէք հօշունա կիթ մէքտէ տիրլէր, էօյլէ տէյլմի, — տէտի լա Շուէթ Թօրթիյեարա գահգահա իլէ կիւլէրէք, — Փագաթ, գօճաճըղըմ... տօղրուսու, շու սէնին պիր քէրրէ տիզ իւզէրինէ կէլիպ տէ բարտօն տիլէմէնի, վէ օլ հալտէ տէրքեար օլաճագ օլան չէհրէնի, պէն տախի կէօրմէքիկի արզու իլլէմէքտէյիմ. հայտէ պագալըմ, կէլի վէր, շու սէնին իսթիեարէ եարին նէղտինտէ, իզհարը աչգու ալէագա իտէրճէսինէ տիզ իւզէրինէ կէլէրէք, պիր եալվարը վէր պագաեըմ. հայտէ, չարո՛ւգ, եօգսա չիմտի սէնի պըրագըպ կիտէրիզ, պիլմիշ օլասըն, վէ շունու տա սանա խապէր վիրէյիմքի, հէր նէ գատար սէնին կէօղլէրին կէօմէքտէ տէյիլ իսէլէր տէ, եարըմ սաաթ սօնրա գարանըգ պասաճագ արը :

— Ատամ սէն տէ, անըն իչին կիճէ կիւնտիւզ պիր տիր, հիչ պիր ֆարգը եօգ տուր, — տէտի Թօրթիյեար իսթիհզանա չըգըշարագ, պիղիմ էֆէնտի քէնտի բէնճէրէլէրի գանատլարընք, տալիմս գաբալը թուլմադտա տըր :

— Տիզ իւզէրինէ կէլմէքիկիմիմի իսթէրսին, պաշ իւսթիւնէ, իշթէ անը տախի եաբարըմ... աֆվլըգ տիլէրիմսէնտէն, լա Շուէթ, վէ ոէնտէն տախի, Թօրթիյեար... Նա՛սըլ, չիմտի մէմուլն օլտունո՛ւզ մու, իշթէ օլ էմրինիղի տախի իճուրա իլլէտիմ. — տէտի հայտուա, եօլուն օրթասընտա տիզ իւզէրինէ կէլէրէք. — արթըգ չիմտի պէնի պուրատա պըրագըպ կիթմէեճէքսինիզ եա, էօյլէ տէյլմի :

Մէրգուսուճ շու հալ ու հէյեթլէրիլլէ, տէրէնին եօգուշու իւզէրինտէ, վէ պաթմագտա օլան կիւնէչին գըրմըպքեա չալար օլան սօն զիեալարը օրթասընտա պիր արանա կէլիպ թօբլանմալարը, հէյպէթամիզ պիր մէնզարէ թէշքիլ իլլէմէքտէ իտի: Շէօյլէքի, Մէթր տէգօլ մէգքիւր եօլ իւզէրինտէ, օլ գուվլէթի էլլէրինի թէք — կէօզ գարըեա

տօղրու աչըպ նիեազլար իյլէտիկի, վէ ատէթա, աթ բէր-
չէմինէ պէնզէմէքտէ պուլունան սէրթ վէ սըգ սաչարը,
մօսմօր քէսիլմիշ օլան աննընտան աչաղը եաեըլըպ ինտիք-
լէրի, վէ գօրգուսունտան նաչի, հատտէն զիեատէ աչըլ-
մըշ օլան կէօզ գաբադլարընըն գըրմըզըլըգլարը, վէ օլ հալ-
տէ նիմ մէրթէպէ մէյտանէ չըգան հարէքէթսիզ, սօլկուն,
վէ ըշըգսըզ, վէ նիհաեթ պիրէր ճամ բարչալարընա պէն-
զէեէն կէօզլէրինն պէպէքլէրի . . . վէ էօլիւ պագըչարընա
միւշապիհ պագըչարը, սահիհէն, առամա տէհչէթ վիրիր
պիր հալտէ պուլունմագտա իտիլէր, զիրա, էօյլէ պիր ըզ-
պանտուտ ատէմ, քէմալի թէվազու իւզըն, օլ իրի իրի ու-
մուզլարընը էեէրէք, վէ գօրգուսունտան տա տիրտիր տիթ-
րէեէրէք, պիր ածիւզէ գարը իլէ, պիր տէ ուֆաճըգ չօ-
ճուգ նէզտինտէ, տիզ իւզէրինն կէլիպ տէ նիեազլար թագ-
տիմինէ մէճպուր օլմասը կէօրիւմէքտէ իտի :

Լա Շուէթ, սանթրաճըլ գըրմըզը պիր շալա սարըլմըշ
օլուպ, պաչընտա տախի սիեահ թիւլտէն մամուլ պիր էս-
կի պօնէ պուլունմագտա օլտուղու, վէ մէզքիւր պօնէնին ալ-
թընտան աա, պիր գաչ ֆիթիլ էսմէր սաչարը սարգմագտա
պուլունտուղու թագտիրտէ, քէմալի քիպր ու ղուրուր իւզըն,
Մէթր տ'էգօլա հիւքմ իթմէքտէ իտի : Վէ մերգումէ ճատը
գարընըն չէնկէլ պուրնունտա, վէ քէմիքլէրի տիքիլմիշ օլան,
վէ գարարըպ պուրուշմուշ պուլունան լէհճէսինտէ իսէ, պիր
էսէրի վահչիեանէ վէ թահգիրանէ միւշահէտէ օլունտու-
ղու կիպի, եէչիլ վէ եապանի պիր կէօզիւ տէ աթէշ կիպի
բարլամագտա իտի, վէ ատէթտէն խարիճ վէ հէյպէթլու
սուրէթտէ իրի իրի օլտուգտան պաչգա, ուզուն ուզուն տա
պըրդլար ալթընտա սիրէրլէնէն տօտագլարը իսէ, չէքիլիպ
չանագվարի աչըլմագտա պուլունտուգլարընտան, իւշտէօրթ
թանէ տիքիլի տիքիլի վէ մէյտանտէ գալմըշ օլան սարը վէ
գազմա տիչլէրի տախի, կէօրիւմէքտէ իտիլէր :

Թօրթիյետար, պիր պլուղ կիլինմիշ օլուպ, վէ իւզէրինտէն
տէ պիր գայիշ քէմէր կէչիլմիշ օլտուղու հալտէ, մուվազէ-

նէ պուրմագ նիյեթիլէ, լա Շուէթին ումուղլարընա տա-
 եանմըչ օլտուղու թագտիրտէ, պիր աեագ իւ ղէրինտէ տուր-
 մագ տա իտի:

Մէրգում սըրաճալը չօճուղուն լէհճէսինտէն իլլէթլի վէ
 հիլլէքեար թապիաթլը օլտուղու անլաշըլտըղը կիպի, սաշ-
 ըարը տէրհճէսինտէ սարը սիմաթընտան տախի, պէլալը, մաս-
 գարա, վէ եարամագ պիր շէյթան բարչասը օլտուղու տա-
 խի անլաշըլմագ տա իտի . . : Տէրէնին եօգուշունտան հասըլ
 օլան կէլկէ, մէրգումանըն պու հէյեթի հէյպէթամիլ-
 լէրինէ, պիր դաթ տաշա հէյպէթ վիրմէքտէ օլտուղու հալ-
 տէ, պիր թարաֆտան իսէ գարանլըգ կիթտիքճէ պասմագ-
 տա օլտուղունտան, մէղքիւր մէնզարէ աախի կէօրինմէզ
 օլմաեա պաշլամագ տա իտի:

— Բէճա իտէրիմ սիգէ, պարի պանա, պէնի պուրատա
 պըրագըպ տա կիթմէեեճէկինիգէ տայիք, պիր սէօզ վիրի-
 նիգ, — տէտի Մէթր տէգօլ, օլ հէնկեամտէ, քէնտի իւ-
 ղէրինտէ հասըլ օլան գօրգու վէ շիւբհէեի կէօրտիւքճէ,
 սէֆա տույմագ տա պուլունտան լա Շուէթ իլէ թօրթիյեարըն
 սիւքիութլէրինտէն նաշի տիւշարը տէհշէթ օլարագ. — նէ-
 րէտէսինիգ, եօգսա պէնի պըրագըպ տա կիթտինիգ մի, Ալ-
 լաճ աշգընա օլսուն, սէօլլէյինիգ, սէս չըգարընըգ, պուրա-
 տամընընըգ, եօգսա տէյիլմիսինիգ, — տէտի իլավէթէն
 մէրգում հայտուտ պիր սէս ուլմագ նիյեթիլլէ գուլագ-
 լարընը տիքէրէք, վէ պէքի պիրիսինէ թօգանըր իւմիտիլլէ
 տախի էլլէրինի ուղատարագ:

— Էվլէթ, էվլէթ, գօճաճըղըմ, գօրգմա, մէրագ իթ-
 մէ, պուրատա երգ. . . նէ, սէնի թէրք իտէրէք կիթմէք
 մի, Ալլաճ իթմէսին, պէնիմ իչին կէրչի էօլլում վար տըր
 էմմա, սէնտէն այրըլմագ եօգ տուր: Իմտի, սանա գաթիէն
 խապէր վիրիբիմ քի, պէն սէնտէն այրըլմամ, վէ այրըլմագ
 իսթէմէտիկիւմտէ, մահզա քէնտիմճէ պիր սէպէպէ մէպնի
 տիր, իմտի, մէղքիւր սէպէպի տէ սանա խապէր վիրէյիմ. . .
 Տիյնէ շիմտի սէն պէնի «Պէն տէ, թա էվլէյինտէն պէրու, պիր

խույ պիր թապիաթ վար տրր, չէօյլէ քի, մութլազա հիւք-
միւմ վէ քէ յֆիմ թաշթընտա, վէ բէնչէմ իչինտէ, պիրիսի
պուլունմալը տրր . . . էմմա, օլ մաթլուգ իսթէր հայվանաթ-
տան պիրի օլտուն, վէ իսթէր ինսանլարտան պիրի պուլուն-
տուն . . . Բէկրիօթտան (լա Կուալէօզէ, քէնտի վիրտիկի իսմ
տիր) էվվէլ (էլպէթթէ պիր կիւն, եինէ չէ յթան անը պէ-
նիմ էլիմէ կէչիրտէճէք տիր. չիւնքի, կիճէ կիւնտիւզ ար
թըգ անը քէնտիմէ պիր իչ կիւն վէ մէրազ իթմիչիմ տիր
. . . վէ պիր տահա էլիմէ կէչտիկինտէ, անըն աղղընը եիւ-
զիւնիւ զաճ եաղը իլէ եազըպ պէրպա՛տ իտէճէկիմ տիր),
էվվէթ, Բէկրիօթտան էվվէլ, եանըմա պէն պիր բիճ, եանի
պիր չօճուգ ալմը իտիմ, հալ պու քի, Սլլահ պէլասը-
նը վիրսին, վիրտիկիմ էզիյեթլէրէ տաեանամատըղընտան,
նալլարը չարուգ տիրտի, վէ պէն տէ օլ սէպէպտէն, թամ
ալթը սէնէ էչէք ճէննէթինտէ պէքլէտիմ. ֆազաթ, պու
ալթը սէնէ միւտտէթտէ տախի, խուեռմտան վազ կէչէ-
րէք պօշ տուրմագտա տէ յիլ իտիմ, իլլա, գուշլարա էզիյ-
եթթ վիրմէքտէ իտիմ, չէօյլէ քի, պազը գուշլարը պիր վազըթ
պէսլէեիպ ալըշարըրտըգտան սօնրա, սաղ սաղ թիւլլէրինի
չըգարարագ էյլէնիպ սէֆա տույմագտա իտիմ իսէ տէ . . .
բէք տէ իսթէտիկիմ գատար էյլէնէպիլմէքտէ տէ յիլ ի-
տիմ, չիւնքի, օլ ուղուրսուզ հայվանլար տա, ճէֆաեա
տաեանամատըղլարընտան, թիւլլէրինի եօլտուղում կիպի
էօլմէքտէ իտիլէր: Մահպէստէն չըգտըգտան սօնրա իսէ,
լա Կուալէօզ բէնչէմէ տիւշտիւ իսէ տէ, օլ խայինէ բիճ տէ
բէք չարուգ գաչըպ զայպ օլտու, եօգսա օնա տահա խայ-
լի վազըթ էզիյեթլէր վիրէրէք էյլէնէպիլմէք իտիմ: Լա
Կուալէօզտէն սօնրա, պիր քէօրէք եազալատըմ, վէ վա-
գաա անընլա տախի, մէրգումէ գատար էյլէնտիմ, չիւնքի
անըն գատար իչքէնճէլէր վիրէպիլտիմ. մէգքիւր քէօրէ-
յին պիր էօն վէ պիր տէ արգա աեաղընը քէսիպ չըգար-
տըմ, պու իճրա, մէգքիւր քէօրէկէ էօյլէ պիր թօհաֆ հալ
քէսպ իթտիրտի քի, աճալ աճայիպ պիր սուրէթտէ եիւ-

ընձեքտէ պոռլումենտուգճա, կիւլմէտէն պաեըլըր իտիմ :

— Եօյլէ իսէ, պէն տէ պիր քէօրէք թանըըմ քի, պիր կիւն պէնի ըսըրտը իտի, թըպգը տէտիկին կիպի եաբա-
եըմ, — տէտի թօրթիյեար :

— Դօճաճըղըմ, իք տէֆա սանա բասթ կէլտիկիմտէ,
— տէտի լա Շուէթ հիքեայէսինէ տէվամ իտէրէք, — պիր քէտիյէ Էգիյեթիլէր վիրէրէք Էյլէնմէքտէ իտիմ . . . Հալ պու քի, շիմտի պու սաաթտա վէ պու աագքգատա, նէ ի-
թիմ վար տըր, նէ քէտիմ, նէ գուշում վար տըր, վէ նէ տէ Բէկրիթում, իմտի, իթիմտէ սէնսին, քէտիմտէ սէնսին,
գուշումտա սէնսին, Բէկրիթումտա սէնսին . . . վէհասըլ,
ճէվր ու ճէֆալարըմը չէքէրէք, պանա զէվգ ու սէֆա պա-
ղըլլաեաճագ, սէնտէն պաղգա հիշպիր մախլուգա մալիք պու-
լունմագտա տէ յիլիմ . . . Անլատը նմը շիմտի մատտէյի, գօ-
ճաճըղըմ, իշթէ շիմտիտէն սօնրա, Էօյլէ եա՝ պիր գուշա վէ
եախօտ պիր չօճուղա Էգիյեթիլէր վիրէրէք Էյլէնմէք եէրտէ,
սէնին կիպի պիր գուրա վէ եախօտ պիր գափլան իլէ ուզրա-
շարագ Էյլէնմէկիմտիր, վէ իշթէ պու տա պէն տէ, նա-
սըլ քի սէօյլէտիմ, պիր խույ վէ եախօտ պիր իլլէթ տիր,
արթըգ սէն նասըլ իսթէր իսէն, վար Էօյլէ անլա :

— Վա՛յ դաղապուլլահ ճատը վա՛յ, — տէյի պաղըրտը
Մէթր տէգօլ քէմալի դաղապ իւզրէ աեաղա գալգարագ :

— Եա՛, հալէա պանա տարըլըպ հագարէթլէր էյլէմէք-
տէսին, Էօյլէմի . . . Բէք ալէա, Էօյլէ իսէ, վար իշթէ պէօյ-
լէ պուլունտուղուն եէրտէ գալը վէր քի Էօյրէնսին, հօշճա՛
գալ . . . շիշման տօմուգ :

— Պագսանա, պապաճըգ, պու գըրլարըն նէ գաբու-
սու վար տըր վէ նէ տէ պաճասը, հէր թարաֆ սէնին իշին
ալըգ տըր, հէման կէօղլէրինի գաբատա կիտի վէր, վէ տա-
յիմաաա սաղա սօլա սաբմանարագ, տօղրու կիտի վէր, հէր
նասըլ օլաա, Էլպէթթէ պիր եէրէ վասըլ օլուրսուն, — տէ-
տի թօրթիյեար կիւլմէտէն պաեըլարագ :

— Ա՛հ Էօլիւմ . . . Էօլիւմ . . . նէրէտէսին . . . եէթի՛շ

պարի սէ՛ն եէթիշ իմտաւորմա . . . — տէյի պաղըրտը Մէթր տ'էգօլ դօլլարընը պաղըրնա պաղլաեւպ իւղրիւնէրէք :

Պիր տէ պու արատա թօրթիյեար պիրտէն պիրէ եերէ էյիլտիքտէն սօնրա , եավաշ սէս իլէ սէյլէեէրէք ,

— Եօլտան աեազ սէսի իշիթմէքտէյիմ , կէօրիւնմէեէ- լիմ , կէօրիւնմէյէլիմ . . . լաքին , պու կէլէն օլմէրգումէ կէնճ գըզ տէյիլ տիր , չիւնքի , պու տա անըն կէլտիկի թարաֆ- տան կէլմէքտէ տիր , — տէտի :

Ֆիլվազը վիճուտլուճա վէ եաշլըճա պիր քէյլիւ գա- տընընըն , արգասընտա գօճա պիր չիֆթիլիք քէօրէկի օլտու- ղու կիպի , պաշընտա տախի իւսթիւ գաբալը պիր սէրէթ պուլունտուղու հալտէ , չէնտ տագըրգատան մէյտանէ չըգ- տըղը , մէգքիւր տէրէճիկի կէշտիկի , վէ լա կուալէօղ իլէ ապէ լաթօրթուճ կիթտիքլէրի եօլու թութարագ կիթտիկի կէօրիւլաիւ :

Իմտի , չիմտի պիզ , մէգքիւր չուգուր եօլտա կիզլէնմիշ օլան իւշ նէֆէր հայտուտլարը , օլ պուլունտուղլարը հալ- տէ պըրագարագ , կիտինյ մէրգումէ կէնճ գըզ իլէ մէր- գում րահիպի պուլալըմ :

ՏՕԳՈՒԶՈՒՆՃՈՒ ՓԱՍԼ

ՐԱՀԻՊԻԱՆԷ

Կիւնէշին սօն զիեալարը , էգումէն գասըր ճէսիմիյլէ , էթ- րաֆընտա պուլունան օրմանլար արգասընտան , եավաշ եա- վաշ կէօրիւնմէզ օլմագտա օլտուղլարը կիպի , հէր թարաֆ- տա տախի կէօզ ալընճաեա գատար ուճսուզ պուճագսըզ օվալար իլէ , սօուգտան տէմիր քէսիլմիշ օլան սիեահ սիեահ սապան տէմիրլէրի չիզկիլէրի . . . կէօրիւնմէքտէ օլտուղլա- րընտան , մէգքիւր Պուգվալ չիֆթիլիկի , մէգքիւր սուսլուգ վէ չէնլիքսիլիք հիւքմ իթմէքտէ պուլունան վասի արագիլէր

օրթասընտա, Արապիսթան չէօլլէրինտէ, արալըգ արալըգ թէսատիւֆ իտիլմէքտէ օլան, վէ «օազիս» թէսմիյէ իտիլմէքտէ պուլունան եէշիլիքլէր միսիլու կէօզէ վուրմագտա իտի:

Հավա պէղայէթ տէրէճէտէ պէրրագ օլտուղու հալտէ, կիւն պաթը թարաֆընտա իսէ, ըիւզկեսար վէ սօուգ ալէամէթի սահիհէսի սաեքլան ուզուն ուզուն մէրմէր տամարլարընա միւշապիհ ալ չիզկիլէր կէօրիւլմէքտէ իտիլէր. վէ մէղքիւր հավաեա տայիր օլան տիւմանլար, էվվէլ էմիրտէ քէսկին պիր դըրմըզը ըհնքտէ պուլունտուգլարը թագտիրտէ, կիւնէշին սօն զիեալարը հավաեք դարլատըգճա իսէ, մէնէքչէ ըհնկինի քէսպ իյլէմէքտէ իտիլէր:

Վէ պու հէնկեամտէ մէհթապ իսէ, բույի սէմատէ, նիմ պիր կիւմիւշ հալգա շէքլինտէ, վէ դայէթլէ ինճէ օլտուղու հալտէ, հավանըն դարանլըզը վէ ասիւմանըն մաիլիկի օրթասընտա, թաթլը թաթլը բարլամանեա պաշագտա իտի:

Թրթալըզա տէրին վէ ազամէթլի պիր սուսլուգ հիւքմ իթմէքտէ իտի:

Ապէ Լարօրթ, Ֆլէօր-տը-Մարի իլէ թէրէճիկին իւզէրինէ վասըլ օլտուգլարընտա, ուֆուգտա, բույի ասիւմանտա, վէ հէր թարաֆտա հասըլ օլմուշ պուլունան մէղքիւր ազշամ կիւզէլիքլէրինի, պիթթէմաշա թէլէզզիւզ իյլէմէքիւզրէ, ճիւղիճէ տուրու վիրտի:

Մէրգում ըահիպ շէօյլէ պիր տէրեայի թէֆէքքիւրէ տալարագ, տիթրէմէքտէ օլան էլլէրինտէն պիրինի, ազշամին տիւմանըլա նիմ մէրթէպէ դարարմագտա պուլունան օլ նիհայէթսիղ ուֆուգա տօղրու ուզպտարագ, տալըն տալըն եանը սըրա կիթմէքտէ օլան Ֆլէօր-տը-Մարիյէ խիթապէն,

—Պագընըզ, պիր քէրրէ, էվլատըմ, շու ռաճու պուճաղը օլմանան կէնիշիկէ քեայինաթա պագընըզ. . . հիւ պիր սէսվէ կիւրիւլտիւ իշիտիլմէքտէ տէյիլ տիր. . . շու սուսլուգ վէ շու նիհայէթսիղ կէնիշիք վէ տէրինլիք, պէնճէ,

ատէթա , պէնիի ատէմէ պիր էպէտիլիք ֆիքրի վիրսէ ճա-
յիլ տիր . . . Մարի , պունու սիզէ սէօյլէմէքլիքտէն Վիւրա-
տըմ պաշգա պիր շէյ օլմանըպ , իլլա , եիւքսէք տույղու-
լար իլէ մէնպուլէ (տօղմուշ) պուլունտուղունուզու պիլտի-
կիմտէն , էսէրի ճէնապը Գիպրիեա օլան շու քեայինաթճա
կիւզէլիք իւզէրինէ , նազարը տիգգաթքնըղը տալէթտէն
իպարէթ տիր : Իւզէրինիլտէ չօդ տէֆալար միւշահէտէ իյլէ-
տիկիմ տինտարըղա տայիր էսէր վէ տույղուլարտան միւ-
թէհսիր օլմուշումտուր . . . չիւնքի , խայլի վագքթլար , մէզ-
հէպճէ ադայիտ ու թալիմաթ վէ ֆէրայիդին իֆա վէ իճրա-
սընտան մահրում գալմըշ օլտուղունուզ հալտէ , շիմտի ի-
սէ , օլ պապտէ իզհար իյլէմէքտէ օլտուղունուզ էսէրի թէ-
հայեիւր , տօղրուսու , դիեատէսիյլէ շայեանը տիգգաթ վէ
մէմուռնիյեթ տիր : Նէ՞ տէրսինիլ , սիզ տախի , թըպգը պէ-
նիմ կիպի , շիմտի շու սաաթտա հիւքմ իթմէքտէ պուլու-
նան սիւքիւնէթի միւէսսիրէտէն , միւթէէսսիր օլմագտա
տէյլմիսինիլ :

Յիւթօր-տը-Մարի , մերգում միւհթէրէմ բէտէրին պու
սէօյլէտիքլէրինէ գարշըլըգ հիշ պիր ճէվապ վիքմէեթէրէք ,
սիւքիւթ իյլէտի :

Մէրգում թէաճճիւպտէ գալարագ , մէրգումէնին եիւ-
զիւնէ պագտըղընտա , ազլամագտա օլտուղունու կէօրտիւ-
կիւնտէն ,

— Նի՞չին աղլամագտասընըզ , էվլատըմ , — տէտի :

— Միւհթէրէմ բէտէրիմ , քէնտիմին պիր սէֆիլէր սէ-
ֆիլի օլտուղումու պիլտիկիմ իչին աղլամագտաւըմ :

— Նէ՞ սէօյլէօրսունուզ , մէկէրչի սիպ սէֆիլմիսինիլ . . .
մէկէրչի սիզ , շու շիմտիքի հալինիդի պիր սէֆիլլիքմի ատա
իթմէքտէսինիլ :

— Վագաա , քէնտի հալիմտէն թէշէքքի իթմէրլիկէ հագ-
գըմ օլմատըղընը , Քէ ալէլիտուսոս նայիլ պույրուլտուղում
շունճա նիյմէթլէրի . . . բէք ալէա պիլմէքտէեիմ . . . ֆա-
գաթ , պու ճիւմէ իլէ տախի . . . :

—Պագաթ մը, ֆագաթ տիմէրլէ, 'նէ' տիմէք իսթէ. մէքտէսինիզ:

—Ա՛հ, միւհթէրէմ բէտէր, իշպու իպրազ իթմէքտէ օլտուղում էլէմտէն տօլաեը ափվընըը տիլէրիւմ, իհթի. մալտիր քի, օլ պէնիւմ վէլի ինյմէթլէրիւմ պուլունան զաթ. լար, պէօյլէ սէօյլէտիկիմի իշիթտիքլէրինտէ, կիւճէնէճէք. լէր տիր...

—Պէնի տիյնէյինիզ, Մարի, պազը քէրրէ տիւչար օլ. տուղունուզ, վէ օլ ճիհէթլէ տէ, իքինճի վալիտէնիզ մագա. մընտա պուլունան մատամ ԺօրԺուն քէտէր վէ մէրագը ա. զիմինի մուճիպ պուլունտուղունուզ մահղունիյեթի ազի. մէնին սէպէպի հագգընտա, սիզէ չօգ տէֆա լագըրտը աշ. մըշըդտըր... հալ պու քի, սիզ տէ, տայիմա ճէվապ վիր. մէքլիքտէն իսթինա իյլէմիշ օլտուղունուզտան, հէր նէ գա. տար պիզ տէ, տէրտի տէրունինիզ սէպէպինէ վագըֆ յա. րագ, էլիմիզտէն կէլէն չարէ վէ թէսէլլիեթ թէշէպուլսէ միւրաճաաթ իտէմէտիկիմիզտէն տօլաեը զիեատէսիյլէ թէ. էպսիւֆ իյլէմէքտէ պուլունմուշ իտէք տէ, պու ճիւմիէ իլէ տախի, պիզտէն սէթր իյլէմէք իսթէտիկինիզ էսրարը ան. լամագըղա չըգըշմագըղը տա նէզաքէթէ գարըը կէօրտիւ. կիւմիւզտէն, իսահնախահ սիւքիւթ իյլէմիշիզ տիր:

—Մ'ֆ, աման միւհթէրէմ բէտէր, իւզէրիմտէ էօյլէ պիր ֆէնալըգ հիսս իյլէմէքտէյիւմ քի, զաթընըզա թարիֆ ու պէեանէ պիլէ միւգթէտիր տէյիլիւմ: Շիմտի պու տագը. գատա, թրպգը զաթընըզըն իւզէրինտէ հուսուլէ կէլտիկի կիպի, շու տէրքեար օլան, վէ պու վագըթա մախսուս պու. լունան մէնգարէյի բիւր սիւքիւնէթ վէ մահղունիյեթ իւ. զէրինէ, պէնիւմ իւզէրիմտէ տախի պիր թէէստիրի ազիւմ հա. սըլ օլմուշտուր... գալպիմէ պիր աղըրըգ պամմեա պաշ. լամըշ... վէ կէօղլէրիւմ տօլարագ աղլամըշըմ տըր...:

—Իյի՛ եա, Մարի, նէյի՛ն վար տըր, տէրտի՛ն նէ տիր: Զաթէն սէնի նէ գատար սէվտիկիմիզի, պիզ զաթ քէնտին տախի պիլիրսին... Հայտէյինիզ, աշընըզ պանա գալպինի-

զի, սէօյլէ յինիզ պանա տէրտի տէրունինիզի: Հէրսիմիզ սի-
զի սէվմէքտէ օլտուգտան պաշգա, հաթթա շունու տախի
սիզէ խապէր վիրէպիլիլիւմքի, հէման աղ կիւնտէն, մատամ
ժօրթ իլէ Մ. Բօտօլֆ, նէզտի ճէնապը Բէպպանիտէ, հէմիշէ
սէնի թահթը հիմայէլէրինտէ թուլթմագլըղը տէրիւհտէ ի-
տէրէք, վէ կնքահայրլըգ վազիֆէսինի իֆա էյլէհէրէք, սէ-
նի վաֆթիզ իթտիրէճէքլէր տիր:

— Բիմ, Մ. Բօտօլֆ մու, պէնի կիրտապը սէֆալէթ վէ
մէզլէլլէթտէն խէլասա հիմմէթ իթմիշ օլան օլ դաթը նատիր
իւլ էմաւ, պիղզաթ քէնտիսիմի. . . — տէյի պաղըրտը Թը-
լէօր-տը—Մարի էլլէրինի պիր պիրինէ գալուշտուրարագ.—
մէկէրչի էօյլէ պիր եէնի լուլֆ ու քէրէմէ, վէ էօյլէ պիր նիյ-
մէթ ու իգպալէ տահա, պէնի նայիլ պույրուլմագլըղա, քէ-
մալի շէֆգաթ վէ ինսանիյեթինտէն նաշի, հիմմէթ մի ի-
տէճէք տիր: Մֆ, մատամ քի էօյլէ տիր, եւ՝ միւհթէրէմ
բէտէր, արթըգ գաթընըզա, տէրտի տէրունիմի իֆշա պիր-
լէ, պէհանը հալէ ճէսարէթ իտէրիմ. ֆագաթ, եալընըզ
շունտան գօրգարլմքի, պանա պիր նանքէօր նազարըյլա
պա՛գմաեասընըզ:

— Նասըլ, նանքէօր միւ, էյի եա, նիշին, սէպէ պ նէ
տիր:

— Իմտի, միւհթէրէմ բէտէր, մատտէեէ պիր էյիճէ վա-
գըֆ օլապիլէսինիլ իշին, թա պու չիֆթլիկէ գատէմ պաս-
տըղըմ կիւնտէն պէտ իլէ, գաթընըզա արզ ու իֆատէյի հալ
էյլէմէլիլմ:

— Բէք ալէա, սէօյլէնինիզ պագաեըմ, գուլալըմ սիզ-
տէ տիր, հաղըր գօնուշարագ կիտէրիզ:

— Լաքին, միւհթէրէմ բէտէր, ինշաալլահ աֆվը ալի-
նիլէ մազհար պույրուլաճաղըմտըր, էօյլէ տէյլլմի, զիրա,
չօգ իհթիմալտիրքի, սէօյլէեէճէքլէրիմ իւղէրինէ տիւշարը
էսէֆ օլաճագսընըզ տըր:

— Ճէնապը Աֆէրինէնտէ, նասըլ քի պիղզաթ իսպաթ-
լարըյլա տա կէօրմիւշսիւնիւզ տիւր, տայիմա ըահման իւլ

րահիմ, վէ տայիմա տա ինայեթքեար տըր, իմաի, օլ պապ-տէ քէսպի զայրէթ ու ճէսարէթ իտէպիլիլսինիլ:

— Միւհթէրէմ բէտէր, պուրաեա կէլէրէք, արթըգ չիֆթիքտէն վէ մատամ փօրժտան այրըլմաեաճողըմը ան-լատըղըմտա, — տէտի մլէօր-տը-Մարի ճիւզիճէ թէֆէք. քիւր իւզրէ պուլունտուգտան սօնրա, — պիր չօդ, կիւզէլ կիւզէլ իեեալաթլար տէրեալարընա տալտըմ. վէ հաթթա, պիր արալըգ, քէնտիմի օլ գատար մէսուտ պիր հալտէ կէօ-րիւպ, վէ օլ գատար տա մէսրուր օլտուլմ քի, ատէթա ագ-լըմա պիլ խիֆթէթ կէթիրէճէք իտիմ. չէօյլէ քէ, հէր տա-գըգա Մ. Բօսօլֆտան կէօրտիւկիւմ լութֆ ու նիյմէթլէրի կէօզլէրիմ էճնիւնէ կէթիրէքէք տուրուպ տիւչիւնմէքտէ, վէ չօգ տէֆալար տախի, եալընըգճա պուլունտուղուլմ հալտէ, վէ քէնտիմէ րաղմէն օլտուղու թագտիրտէ, մէրգուլմու, կիւ-եա րուչի սէմատէ արաեքպ կէօրէպիլէճէկիւմտիր, վէ թագ-տիմի շիւքրանը աղիմ իտէպիլէճէկիւմտիր կիպի, կէօզլէ-րիմի ասիւմանի տօղուլ գալտըրտըմ: Վէլհասըլ. . . կիւնա-հըմը սիլտէն սագլամամ, եա՛ միւհթէրէմ բէտէր, հագգ թաալէա աղիմ իւշ շան հաղրէթլէրինտէն զիեատէ, Մ. Բօ-տօլֆ հագգընտա տիւչիւնմէկէ պաշլատըմ. չիւնքի, պէն մէրգուլմտան, անճագ ճէնապը հագգ թարաֆընտան պէքէ-եէպիլէճէկիւմ լութֆ ու ինայեթլէրի կէօրմէքլիք իգպալինէ նայիլ օլմուշ իտիմ: Բէք մէսուտ պիր հալտէ պուլունմագ-տա իտիմ. . . վարթայի հէլաքտէն գատիլիմ սուրէթտէ խէ-լաս օլմուշ օլան պիր պիշարէ, քէնտուչի նէ մէրթէպէլէրտէ մէսուտ առտ իտէպիլիլ իսէ, պէն տախի այնի մէրթէպէտէ մէէսուտ պիր հալտէ պուլունմագտա իտիմ: Կէրէք զաթը-նըլ վէ կէրէք մատամ փօրժ թարաֆընտան, օլ մէրթէպէ հիւրմէթ ու մուհապպէթ վէ ինանլիեթ կէօրտիւմ քի, արթըգ քէնտիմի շայեանը թագպիհ կէօրմէքտէն իսէ, շայ-եանը մէրհամէթ կէօրմէկէ պաշլատըմ:

Բահիպ քէմալի թէաճճիւպ իւզրէ մէրգուլմէն եիւ-ղիւնէ պագմագտա օլտուղու հալտէ, մլէօր-տը-Մարի տա-

խի արդու իֆատէ յի հալինէ տէվամ իյլէմէքտէ պուլունաու:

— Եամալա եամալա, մէգքիւր էօմրի հալալէթ-իշթիմալէ ալլալամ. չիւնքի, նայիլ պուլորուլտուղում սէատէթի հալին խէեալի պիր շէյ օլմաաղղընը անլատըղըմաան, թէքրարէն քէնտիմի օկրէսին եանընտա պուլմագլըգ պէտպահթլըղը պապընտա հիշ պիր գօրգում գալմատը, շէօյլէ քի, արթըգ օնտան սօնրա քէմալի էմնիյեթ վէ լահաթիւ գրէ պիր ույգու ուեուեապիլէճէկիմէ ապիր պիր սէվինճ հիսս իթմէկէ պալլատըղըմ կիպի, հէր շէյտէն զիեատէ իսէ, մատամ ժօրթ իլէ պիրլիքտէ չալըչարագ, էլիմտէն կէլտիկի մէրթէ պէ խալմէթ իթմէքլիքտէն, վէ քէզալիք, միւհթէրէմ բէտէր... օլ իթասընա հիմմէթ իյլէտիկինիզ տէրալէր իլէ մէշղուլ օլուպ, վէ նասիհաթը միւֆիտէլէրինիզտէն իսթիֆատէ իյլէմէքլիքտէն զէվգ ու սէֆա տույմաեա պալլատըմ: Վադաա, պաղը քէրրէ, կէշմիշ կիւնլէրիմ խաթրըմա կէլտիքճէ, քէնտի քէնտիմէ մահճուպ օլմագտա իտիմ իսէ տէ, ֆազաթ պու ճիւմլէ իլէ տալի, հէր քէս թարաֆընտան հիւանի թէվէճճիւհ վէ մուհապպէթ կէօրմէքպէ օլուպ, վէ հէր քէս իլէ պէյնիմիզտէ պիր միւսավաթ վար տըր, վէ եաստ հէր քէս տալի պէնիմ կիպի օլմալը տըր իթիգատընտա պուլունարագ միւթէսէլլի օլմագտա իքէն, պիր տէ կիւնիւն պիրինտէ...:

Պուրատա Ֆլէօր-տը-Մարի, կէօղլէրի տօլուպ ըչղըրա ըչղըրա աղլամաեա պալլատըղընտան, քէլամընը գաթ իթմէկէ մէճպուր օլտու:

— Վա՛հ զէվալլը չօճուղում վա՛հ, աղլամաեընը, գալպինիզի թէսկին իտինիզ, վէ զայլէթ ու ճէսարէթինիզի քէնտինիզէ թօրլաեարագ, լագըլտընըղա տէվա՛մ իյլէյինիզ, — տէտի լահիպ:

Ֆլէօր-տը-Մարի կէօղլէրինի սիլտիքտէն սօնրա տէվամէ պալլատը:

— Միւհթէրէմ բէտէր, մալիւմի ալինիզ տիր քի, թուսէն եօրթուսու կիւնլէրինտէ, Սրնուվիլտէ վագը տիւգ տը

Լիւսնէյին չիֆթլիկինի թուրան մատամ Տիւպրէյ, քէնտի քերիմէսիտէ պիրլիքտէ օլտուղու հալտէ, պիր գաչ կիւն գալմագ իւզրէ, պուրաեա կէլմիշ իտի:

— Էվլէթ, Էվլէթ, վէ հաթթա, խասայիտի լաթիֆէ իւլէ մէլլուֆէ պուլունան քերիմէսի Գլարա Տիւպրէյ իլէ իւլֆէթ վէ իւնսիյէթ բէյաա իյլէտիկինիղի կէօրտիւկիւմտէ, զիեատէսիյլէ մէմնուն վէ մէսրուր օլտու իտիմ:

— Մէրգումէ Գլարա, պիր մէլլէքէ պէնզէմէքտէ տիր, միւհթէրէմ բէտէր... Էվլէթ, մէլլէք կիպի պիր գըզալը... Պէն մէրգումէնին պուրաեա կէլիպտէ պիր գաչ կիւն գալմագընը իշիթտիկիմտէ, քէնտիմի օլ գատար պաթթի-եար ատտ իյլէտիմ քի, կիճէ կիւնտիւզ մէրգումէնի կէօր-մէքլիք, վէ իւնս աւ իւլֆէթ իթմէքլիք արգուսի ֆիքրիմի խաթիլա իյլէտի: Նիհայէթ մէրգումէ կէլտի, պէն օլ հէնկեամտէ քէնտի օտամտա իտիմ, վէ մէրգումէնին տէ պէնիմ օտամտա եաթտագը խապէրինի ալքը ալմաղ, օտամը միւմքին մէրթէպէ թէզերին իյլէտիմ, վէ պիր տէ ալտըղմ թալիմաթ մուճիպինճէ, մէրգումէնի տալէթ իթմէք իւզրէ սալօնտան իշէրի կիրէրէք կէօրտիւկիւմտէ, եիւրէկիմ թըզ թըզ վուր-մաեա պաշլատը. վէ մատամ թօրթ պանա, իւզէրինտէն պիր էսէրի հալմվէթ ու իֆֆէթ վէ ինսանիյէթ ագմագտա օլլան օլ մէլլէքսիմա գըզը կէօսթէրէրէք, — «Մարի, իշթէ սիղէ պիր կիւզէլ տօսթ» — տէտիքտէ, մատամ Տիւպրէյ տաթի իւլալէթէն, — «Ինչալլահ, չօճուղում, գըգըմլա, հէմանտէմ, ատէթա իքի գըզգալտալ մագամնտա մուհապպէթ իտիպ մէմնուն վէ մէսրուր օլուրսունուզ» — տէտի վալիտէսի պու-նու սէյլէր սէյլէմէզ, հէման Գլարա տըր գօշուպ պէնի գուճագլատը... իշթէ, միւհթէրէմ բէտէրիմ օլ վագըթ, Էվլէթ, իշթէ օլ վագըթ, — տէտի ֆլէօր-տը-Մարի կէօլ-լէրինտէն եաշլար տէօքէրէք, — իւզէրիմտէ էյլէ պիր հալ վագը օլտու քի, պէն տէ նէ օլտուղումու պիլէմէտիմ... Կալընըզ շունու հիսս իտիպ ֆէհմինտէ օլտումքի, Գլարա-նըն օլ թագէ թագէ եանագլարը, պէնիմ սօլմուզ եանագ-

լարըմա թօգունտուգլարընտա . . . եիւզլէրիմ , հիճապըմ-
տան նաչի , աթէշ կիպի եանմանա պաշլատըլար . . . իչէրիմ-
տէ պիր իզթիրապ տըր հասըլ օլտու . . . կէշմիշ հալլէրիմ
անինտէ կէօզլէրիմ էօնիւնէ կէլտիլէր . . . Պէնիմ կիպի . . .
նէ՛ , պէնիմ կիպի պիրիսի , էօյլէ պիր քեամիլէ վէ էհլի բըղ
կէնճ գըզըն , հիւրմէթ ու իլթիֆաթընա , վէ իհթիրամ ու
մուհապպէթինէ լաեը՛գ մը օլմագ . . .

— Լաքին , չօճուղում . . .

— Ա՛հ , միւհթէրէմ բէտէր , — տէյի պաղըրտը ֆլէօր-
տը—Մարի հատուէն զիեատէ քէտէրլէնէրէք , վէ մէրգու-
մուն քէլամընը գաթ իտէրէք , — Մ . Բօտօլֆ պէնի Սիթէտէն
ալլապ տա պու չիֆթլիկէ կէթիրտիկինտէ , պէն օլ բէնչէ-
սինտէ պուլունտուղում հալի բիւր մէզէլլէթին բէք աղպիր
մէրթէպէտէ ֆէհմինտէ պուլունապիլմէքտէ իտիմ , չիւնքի ,
իլիլի ֆէնատէն բէք աղ ֆարգ իտէպիլմէքտէ իտիմ . . . Հալ
պու քի , նէ՛ դանն իտէրսինիզ , մէկէրչի օլ վագըլթտան պէ-
րու , կէրէք մատամ ժօրժ վէ կէրէք զաթը ֆագիլէթսիմա-
թընըզ թարաֆընտան ալտըղըմ վէ կէօրտիւկիւմ թաալիմ
ու թէրպիլէ , վէ նէսայիհի միւֆիտէ վէ հիւսնի իպրէթ , պիր-
տէն պիրէ պէնիմ ճան կէօզլէրիմի ա՛շմամըշլար մք տըր , վէ
մէկէրչի , օ՛ֆ , պէն չիմտի , քէնտիմին , պիր սէֆիլ սաեըլմագ-
ըգտան զիեատէ , պիր կիւնահքեար սաեըլմագըղզա շայէս-
թէ պուլունտուղումու ֆարգա միւզթէտիր պուլունմագտա
տէյիլմիլիմ . . . Մատմագէլ Գլարա պուրաեա կէլմէզտէն
էվիլէ , պու էլէմպախշ թէֆէքքիւրլէր ֆիքրիմէ կէլտիլլէ-
րինտէ , անճագ զաթը ալինիզ իլէ մատամ ժօրժուն մէմնու-
նիլէթթինի պատի օլմագըղզա չալըշարագ ունուտուպ տէ-
ֆիլամ իտէպիլմէքտէ իտիմ . . . Էվիլէթ , վագաա , քէնտի
կէշմիշ հալլէրիմի տիւչիւնտիւքճէ , հիճապ իլլէմէքտէ իտիմ ,
ֆագաթ , շու ֆարգըր ազիմ վար իտի քի , տէյիլ պաշգասը
նէզտինտէ , իլլա պիզզաթ քէնտի նէզտիմտէ շէրմսար օլ-
մագտա իտիմ . . . Հալպու քի օլ անտէ , էօյլէ պիր մէլէք-
սիմա , բիւր լէթաֆէթ , սահիպ ֆագիլէթ , վէ պանա եաշ-

տաշ կէնճ տիւթէրի կէօրտիւկիւմ կիպի, պէնիմ իլէ ա-
նըն արասընտա տէրքեար օլան, վէ հէմիչէ բայտար գա-
լաճագ պուլունան ֆարգը աղիմ իւզէրինէ տիւչիւնմէկէ
պաշատրմ. . . Էվվէթ, իշթէ օլ վագըթ, իւք տէֆա օլարագ
օլտուղու հալտէ ֆարգ իյլէտիմ քի, պու ալէմտէ, էպէտի
սաղտմազ վէ գաբանմազ եարալար տաիսի պուլունմագտա
տրր. . . իշթէ, միւհթէրէմ բէտէր, թա օլ կիւնտէն պէ-
րու, մէզքիւր թէֆէքքիւր ֆիքրիմի իսթիլա իտէրէք պա-
գը գալմագաա տըր: Պէն ֆիքրիմտէն տէֆէ չալըշտըգճա,
օտա տահա դիեատէ վէ տահա սըգ սըգ սուրէթտէ ֆիքրի-
մէ կէլմէքտէ տիր, վէլհասըլ, օլ կիւնտէն պէրու, տիւնեամ
պանա հարամ օլուպ, վէ խապ ու րահաթըմը, քեամիլէն
զայպ իյլէմիշիմտիր. . .

Լա կուալէօղ, պունուն իւզէրինէ, կէօլլէրինին եաշա-
րընը սիլտի:

Վէ մէրգում րահիպ տաիսի, քէմալի բիգգաթը գալպ
վէ չէֆգաթ իւզրէ, պիր վագըթճըգ մէրգումէնին եիւզիւն-
տէն եօգարու պագտըգտան սօնրա, քէլամէ աղազ պիրլէ,

—Էվլատրմ, պիր քէրրէ շունու տիւչիւնմէլիսինիզ քի,
սիզին մատմօագէլ Տիւպրէօյ իլէ տօսթ օլմագլըղընըզը, մա-
տամ ժօրժ, պիղղաթ քէնտիսի տիւչիւնմիւշ, վէ քէնտիսի
թէքլիֆ իթմիշտիր. տիմէք տիր քի, սիզին հիւսնի հալինի-
զի րանա պիլտիկինտէն, մէրգումէ իլէ հուպպ ու իւնսիյեթ
իւզրէ պուլունմագլըղա սիզի շայէսթէ կէօրմիւշտիւր. վէ
պլինաէն ալէյհ ուէ տիմէք տիր քի, սիզ քէնտի քէնտինի-
զէ սիթէմ ու թէչէքքիլէր իթմէնիզլէ, սալքի մէրգումէեէ,
էվվէթ, օլ իքինճի վալիտէնիզ մագամընտա պուլունան պիր
գատընա գարչը սէօլլէմիշ օլմագտասընըզ:

—Միւհթէրէմ բէտէրիմ, էօլլէ օլտուղունու պէն տալի
պիլմէքտէյիմ, վէ չիւբհէսիզ օլարագ, օլ պապտէ խէթա
իշլէմէքտէյիմ, հալպու քի, չի՛ չարէ, գալպիմտէ հիւքմ իթ-
մէքտէ օլան խէվֆ ու հիճապա զալէպէ իթմէքլիք տէ էլիմ
տէն կէլմէքտէ տէյիլտիր: Պունտան տա գաթինաղար. . .

հէր ճիհէթինի սէօյլէյիպ պիթիրմէքլիկէ պիլէ, գուտրէթ ու ճէսարէթիմ գալմատը . . .

— Տէվլամ իտինիզ իֆատէնիզէ, Մարի, շիմտիյէ գատար իզհար իյլէտիկինիզ շիւբհէլէր վէ տէրտ ու էլէմլէր, քէնտի զալպինիզին թէմիզլիկինէ շէհատէթ իյլէմէքտէ իտիլէր :

— Գլարա շիֆթիքաէ գալմատա պաշտորգա, էվվէլ էմիրտէ, մէրգուլմէնին կէլմէսինտէն տօլաբը քէնտիմի նէ գատար պալթիեար ատտ իտիպ սէվինմէքաէ իտիմ իսէ, մուղայիբի օլարագ սօնրատան տա, օլ գատար զիեատէ մահզուն օլմատա պաշտարմ, էվվէթ, էվվէլ էմիրտէ, հաւըր պանա եաշտաշ պիր արգատաշ կէլաի, արթըզ կիւլէր օյնար վէ էյլէնիլիզ տէյի սէվինմէքաէ իքէն, սօնրատան իսէ, տէրեայի զամ ու էլէմլէրաէ զարգ օլմատա պաշտարմ, հալ պու քի Գլարա, պէնիմ պու հալիմաէն պիխապէր պուլունտուղունտան, պիր մէսէրրէթի ազիմէ վէ պիր մէմնուլնիյեթի քէսիրէ իպրագ իյլէմէքտէ իտի :

Գլարա իչին, լաղըմ կէլէն եաթաղը պէնիմ օտամտա թանգիմ ու թէհիյեէ իյլէմիշլէր իտի : Մէրգուլմէ իլք կիճէ, եաթմազտան էվվէլ պէնի գուճագլաեարագ, պէնի ան սամիմ սէվմէքտէ օլուպ, վէ հագգըմտա իսէ հատտէն զիեատէ հիւսնի թէվէճճիւհիւ պուլունտուղունու սէօյլէտիքտէն պաշգա, պէյնիմիզտէ տալի հիշ պիր թէքլիֆ վէ մէրասիմ պուլունմամասը նիյեթիիյլէ, մատմօաղէլ սըֆաթընը իլալէ իյլէմէքսիզին, պէնիմ քէնաիսինէ սատէճէ Գլարա չաղըրմաղըղըմը թալէպ, վէ քէնտինին տալի պանա, սատէճէ Մարի չաղըրաճաղընը պէեան իյլէտի : Պատէհու մէրգուլմէ տուա պօրճունու իֆա իյլէտիկի կիպի, քէնտի տուասընտա, պէնիմ տէ իսմիմի զիքը իտէճէկինի իլապար պիրլէ, պէնիմ տալի տուա իյլէտիկիմ վաղըթտա, քէնտի իսմինի ունութմամագլըղըմը թէքլիֆ իյլէտի : Պէն մէրգուլմէնին մէղքիլը թէքլիֆինի բէտտ իտէմէտիմ : պիր աղ տահա սէօյլէյիպ գօնուշտուգտան սօնրա, մէրգուլմէ ուեու :

եռւ վիրտի. հալ պու քի պէն հէնուլ եաթմամըլ օլտու-
ղումտան, մերգումէնին եանքնա կիթտիմ, աղլաեարագ օլ
մէլէքվարի տիլպէր եիւղիւնտէն եօգարը պագա գալտրմ,
վէ պատէհու, անըն, պէնիմ կիպի պիր գըղըն օտասընտա
եաթմագտա օլմասը իւղէրինէ տիւլիւնտիւքճէ... էօյլէ պիր
գըղ քի, օկրէսին խանէսինտէ, գանլը գաթիլլէր վէ սա-
րիգլէր իղէրինտէ իմրարը էվգաթ էյլէմիշտիր... օլ հէն-
կեամտէ իւղէրիմտէ կիզլի պիր գօրգու հասըլ օլտուղուն-
տան, բէք ֆէնա պիր ամէլու հարէքէթտէ պուլունմուղում
տուր կիպի տիրտիր տիթրէմէկէ պաշլատրմ... Պիր կիւն Սը-
լահ պանա, միւսթահագգ պուլունտուղում միւճագաթը
չէքտիրէճէք տիր տէյի իթիգատ իթմէքտէ իտիմ... Պէն
տախի եաթտրմ ուեռտում. պիր չօգ տէհէթամիլ տիւշ-
լէր կէօրտիւմ: չէօյլէ քի, հէնուլ թէքմիլ ունութմամըլ
օլտուղում Շուրէնեօր իլէ Մէթր տէգօլուն, վէ վագթի սէ-
պավէթիմտէ պանա ճէվր ու ճէֆալար չէքտիրմիլ պուլու-
հան լա Շուէթ նամ թէք-կէօղ գարընըն օլ հէյպէթլու հէյ-
պէթլու չէհրէլէրի կէօլլէրիմ էօնիւնէ կէլտիլէր: Մֆ, օ
նէ՛ պէլալը կիճէ իտի օլ կիճէ... հաֆըղ Սլլահ, օնէ՛ կի-
ճէ իտի, վէ օնասըլ տիւշլէր իտիլէր, —տէտի լա Կուպլէօղ,
խաթըրնա կէլտիքճէ տիթրէմէկէ պաշլատրագ:

—Ձէվալլը Մարի, —տէտի րահիպ քէմալի թէէսսիր
իւղրէ, —էկէր պու էլէմպախշ էսրարընըղը պանա էվլէլճէ
աշմըլ օլսա իտինիլ, պէն տէ սիզէ լաղըմ կէլէն էմնիյեէ-
թի գալպիյեէեի վիրիր իտիմ... Հէր նէ հալ իսէ, տէվամ
իտինիլ լագըրտընըղա:

—Պէն զաթէն բէք կիճճէ ունումուլ օլտուղում սէպէպ-
լէ, էրքէնճէ ուեանամատըղըմտան, մատմօաղէլ Դլարա կէ-
լիպ պէնի պուս իտէրէք ուեանտըրտը: Մէրգումէ պէնիմ
իւղէրիմտէ կէօրմէքտէ օլտուղու, վէ պիր պիւրուտէթ թէս-
միեէ էյլէմէքտէ պուլունտուղու հալէ զալէպէ իտիպ, վէ
պանա օլան մուհապպէթինի իսպաթ էյլէմէք նէյնէթէյլէ,
բէնտի մահրէմլէրինի տախի աշմաեա պաշլատը, վէ եաղըն-

տա, զոն սէքիզ չաղընը տօլտուրտուղու կիպի, Ղուսէնվիլ չիֆթիքէիլէրինտէն պիրինին օղլու օլուպ տա, քէնտինին տէ զայէթլէ սէվմէքտէ օլտուղու պիր տէլիգանլը իլէ էվլէնէճէկինի, վէ զաթէն խայլի վագըթտան պերու նշանլը պուլունտուղունու սէօյլէտիքտէն պաչգա, բէք մուխթասար պիր սուրէթտէ օլտուղու հալտէ տախի, քէնտի թէրճէմէյի հալինի նագչու պէեան իյլէտի... Մէրգումէնին, մէղքիւր հիքեայէսինտէն, զայէթլէ սառտէ, զայէթլէ սիւքիւնէթի հալ իւղրէ, վէ զայէթլէ տէ ֆագիլէթլի սուրէթտէ պիր էօմիւր կէչիրմիշ օլմասը, վէ վալիտէսինին եանընտան ապլա այրըլմամըշ պուլունմասը, վէ նըշանլըսը տախի, Մ. Տիւպրէօյ իլէ չիֆթիք իլթիզամընտա հիսսէմէնտ օլուպ իշթիրաք իտէճէկինտէն, ապլա վալիտէսինին գօլթուղունտան այրըլմասեաճաղը անլաշըլմըշ տըր։ Մատմօագէլ Դլարա, պունլարը, քէնտիսի նագլ իտիպ պիլտիրտիքտէն սօնրա, պանա խիթապէն տախի, «էյ Մարի, պէն քէնտի հալիմի, վէ սէրկիւղէշթիմի, թըպգը քէնտի հէմշիրէմսին մագամընտա սէօյլէեիպ պէեան իյլէտիմ, չիմտի տէ նէօպէթ սիգէ կէլտի, սիզ տէ քէնտի չօճուգլուղունուղ վագթիլինի, պանա նագլ իտինիզ պագաեըմ... տէտի—։ Պէն մէրգումէնին պուսօն լագըրտըսընը եանի թէքլիֆինի կէօրտիւկիւմտէ, հիւճապըմտան հէման էօլմէք տէրէճէլէրինէ եէթիշտիմ... գըրգըրմըղը օլտում, վէ նէ սէօյլէեէճէկիմի շաշըրարագ բէրէլմէկէ պաչլատըմ, չիւնքի, մատամ փօրթուն, պէնիմ հագըմտա զաթէն նէ եօլտա լագըրտը իթմիշ օլտուղունու պիլմէքտէ օլմատըղըմտան, պէնիմ սէօյլէեէճէկիմլէ աանըն սէօյլէտիքլէրի պէյնինտէ, պիր միւպայէնէթ պուլունուր տա, մէրգումէ եալան սէօյլէմիշ օլուր տէյի գօրգմագտա իտիմ. վէ նիհայէթ գուսուր քէսիք վէ գաբալը գաբալը սէօյլէյիշլէր իլէ, թա վագթի սէպալէթիմտէն էօքսիւղ գալմըշ օլարագ, բէք սէրթ մէշրէպլի վէ թաշ եիւրէրլի ատամլար թահթը իտարէսինտէ պիւլիւտիւկիւմիւ, վէ սէատէթի հալ իւղրէ էօմի կէչիրէմէյիպ, անճագ պուրաեա,

մատամ Ժօրժուն եանընա կէլէլիտէն պէրու թէքմիլ պիր լուհաթ վէ պիր սէատէթի հալ եիւզիւ կէօրմէկէ պաշլատը զըմը պիւտիրտիմ: Իլարա պու սէօյլէտիքլէրիմի իշիթտիքտէ, անլամագլըգ մէրագընտան զիեատէ, էսէֆ վէ մուհապպէ թինտէն նաշի, նէրէտէ վէ քիմին եանընտա, վէ շէհիր իշինտէմի, եօգսա քէօյլէրտէմի պիւյիւյիւպ թէրպիյէ ավմըլ օլտուղումու, վէ բէտէրիմին իսմու մախլէսինի, վէ ալէխուսսուս վալիտէմի թանըերպ տէրխաթըր իտէպիւտիկիմի, վէ եախօտ իտէմէտիկիմի պիրէր պիրէր պանա արալէ պաշլատը:

Մէղ քիւր սիւալլէլին հէր պիրէրլէրի իւղէրինէ, ատէթա պիր ճէֆա չէքէրճէսինէ սըգըլմասա պաշլատըմ, զիրա ճէվապ վիրէպիւմէք իշին, եալանա միւրաճաաթ իթմէքլիկիմ իգթիզա իթմէքտէ իտի, հալ պու քի, միւհթէրէմ բէտէր, սիզ իսէ պանա, եալան սէօյլէմէքլիկին նէ մէրթէպէ ֆէնա պիր շէյ օլմասընը էօյրէթմիշ իտինիզ... Ֆագաթ պէնիմ եալանը իրթիքեապ իտէրէք քէնտիսինի ալտատաճաղըմը, Իլարա ֆիքրինտէն պիլէ կէչիւմէաիկինտէն, ճէվապլարըմոա տէրքեար օլան թէրէտտիւտլէրի, չօճուգլուղում հէնկեամլորընտա կէչիւմիշ օլտուղում օլ հիւզնէնիկիզ հալլէրին խաթրըմա կէլէրէք, տիւչարը էլէմ օլմագլըղըմա համլ իյլէմէքտէ օլտուղունտան, հէր նէ քի սէօյլէտիմ իսէ, էմիյէթ իաիպ ինանար, վէ օլ գատար տա ուլիւյիւք պիր լէթաֆէթ իպրուզըյա պէնի տճըտը քի, թէէսսիրի, թաբուհումա իշլէտի: Վէլհասըլ, եա միւհթէրէմ բէտէր, պու իբ միւսահէպէթիմիզտէ հիսս իթտիկիմ սըգլէթի, վէ միւրայիլիք իթմէքսիզին, վէ եալանը իրթիքեապ իյլէմէքսիզին ճէվապ վիրմէքիւքտէ չէքտիկիմ էզիյեթի, գաթան խաթրու խէեալընըզտան կէչիւմէնէ ճէքսինիզ տիսէմ ճայիլ տիր:

—Մհ, պէտպալաթ չօճուգ, Սլլահըն դազապընա ուղրասընլար օլ ատամլար քի, պիւա ինսաֆ սիզէ պիր վագըթ թարիզը խարապիյեթի թութուրմուշ օլտուգլարընտան, իհթիմալ տիր քի, իբ տէֆատա վուգուա կէլմիշ օլմա պիր խէթանըզ սէպէպինտէն օլարագ, թէքմիլ միւտտէթի էօմ-

րիւնիւղտէ, տայիմա պէօյլէ էլէմպախշ նէթիճէլէրինի չէք-
մէքլիկէ մէճպուր օլաճագսընըզ տըր:

—ՕՖ, էվվէթ, մէրգու ման քիմէսնէլէր, օլ պապտէ
պանա բէք պիւյիւք ֆէնալըգ եարմըշ օլտուլար, եա՛ միւհ-
թէրէմ բէտէր, — տէտի Ֆլէօր-տը-Մարի զայէթլէ աճըգլը
պիր սուրէթտէ սէօյլէնէրէք, — զիրա, աննըմտա պուլունան
օլար ու հիճապ լէքէսի, ապլա պօզուլուր վէ չըգար պիր լէ-
քէ տէյիլտիր... Գլարա պանա, քէնտի սէատէթի հալին-
տէն, քէնտի նամգէտլիկինաէն, վէ քէնտի ֆամիլեաճա սիւր-
մէքտէ օլտուղու էօմրի բիւր լէթաֆէթինտէն պահա իյլէ-
տիքճէ, պէնիմտէ ֆիքրիմտէն, քէնտի կէշմիշ էօմրիւմիւ,
անլէր իլէ թաթպիգ իթմէմէքլիք էլիմտէն կէլմէմէքտէ իտի.
չիւնքի, հէր նէ մէրթէպէտէ լուլթ ֆ ու նիյմէթլէրէ նայիլ
պույրուլսամ, երինէ միւտտէթի էօմրիւմտէ սէֆիլ սանըլա-
ճաղըմը տիւչիւնմէքտէ վէ հիսս իյլէմէքտէ իտիմ. կէրէք սիզ
վէ կէրէք մատամ ԺօրԺ պանա, ֆաղիլէթ տէնիլէն շէյին
նէ օլտուղունու էօյրէթ տիկինիզ վագըթտա, պէնիմ կէշ-
միշ էօմրիւմիւն, նէ՛ մէրթէպէ շայեանը թայեիպ ու թագ-
պիհ օլմասընը տալի պիրլիքտէ անլաթտըրտընըզ իտի. իմ-
տի, միւմքին տէյիլտիր, արթըգ օլ թէէսսիւֆ գուրտու,
պէնիմ նէ՛ ֆիքրիմտէն վէ նէ՛տէ գալպիմտէն ապլա չըգմա-
եաճագ տըր, արթըգ քէնտիմին, բույի ճիհանտէ, էն ատի
մախլուղլար սըրասընտա պուլունմուշ օլտուղունու ունուլթ-
մագլըգ, պէնիմ էլիմտէն կէլէ՛մէնէճէք տիր: Հայֆա՛, մա-
տամ քի իյիլիկի ֆէնալըգտան ֆարգ իաէպիլմէքլիկիմ, պէ-
նիմ իչին պու մէրթէպէ պիր պէտպախթլըգ օլաճագ իմիշ,
քեանշքի, պէնի թուլթուպ տա, էվվէլքի օլ պէրպատ հա-
լիմտէն գուրթարարա գ, շէրէֆ ու ֆաղիլէթի, վէ պիր սէա-
տէթի հալի պանա կէօսթէրիպ անլաթմագտան իսէ, էսկի
հալիմտէ պըրագմըշ օլսա՛ իտիլէր:

—Օհ, Մարի՛, Մարի՛...:

—Էօյլէ տէյիլմի էմմա, բէտէրի աղիղիմ... պու սէօյ-
լէտիքլէրիմ, շայեանը թէէսսիւֆ շէյլէք տէյիլմի տիրլէր:

նայելինն իւրիտ իտիպ կիւ վէնմէքիւր, վէ քէսպի թէսէլլի իթմէքիւրտէ, վապիֆէսինտէն տիր, — տէտի մէրգում ըա-
հիպ ղայելթլէ էլէմնաք վէ թէմքինլի պիր սէօյլէ իշ իլէ, —
կէրչի, պիչարէ չօճուղում, պու ֆանի տիւնեատա, սիղին
կէօրէճէկինիզ, անճազ աղլաերպ կէօզ եաշլարը տէօքմէք-
տէն, ղամու էլէմլէր վէ ապաշխարանք չէքմէքտէն իպարէթ
պուլունճազ տրը, ֆադաթ, պիր կիւնտէ, արշը ալէատա,
— տէ յի իլավէ յի մէգալ իթտի մէրգում էլինի ըույի ասիւ-
մանէ տօղրու գալտըրարազ, վէ երլտըզլար իլէ բարլամա-
եա պաշլամագտա պուլունճան գուպպէ յի ասիւմանը կէօս-
րէրէք, նայիլի մազֆէրէթ ու էպէտի մէսէրրէթ օլաճաղը-
նըզ տախի իմանը գավիմիզ իգթիզտսընտան տրը:

— Օ՛ֆ, ամա՛ն եա Րէպպիմ, հէման սէնին ինայելինն
եթիշիսին իւզէրիմէ . . . պէն հէնուզ իշպու կէնճ չաղըմտա
օլտուղում հալտէ . . . վէ քիմ պիլիւր տահա նէ՛ գատար վա-
զըթլար եաշաեաճաղըմ տրը. պէլքի տէ, ուղո՛ւն միւտ-
տէթլէր պու տէրտի ազիմի չէքէճէկիմտիր . . . — տէտի լա
կուալէօզ, եիւրէքլէր բարէլէ յիճի պիր սէս իլէ սէօյլէեէ-
րէք, վէ իսթիեարի պիր հալտէ օլմատըզը թագտիրտէ,
մէրգումուն նէզտինտէ տիզ իւզէրինն կէլէրէք:

Ապէ Լաբօրթ պու հէնկեամտէ, մէզքիւր թէբէճիք իւ-
զէրինտէ, վէ քէնտի ըահիպխանէսինն բէք եազըն գալմըշ
օլան պիր մահէլլտէ, աեագտա տուրմագտա իտի. վէ մէր-
գում սիեահ պիր էնթարի կիլինմիշ օլուպ, վէ լէհճէսինտէ
իսէ պիր էսէրի քէմալէթ վէ հիւրմէթ նիւմաեան պուլուն-
տուղու կիպի, պէեազ պէեազ վէ ուզունճա սաշլարը տա
իլի եանտան սարգարազ, վէ կիւնէշին սօն վէ թաթլը զի-
եալարըյլա բարլաեարազ, քէնտիսինն տահա զիեատէ վա-
ճիպ իւլիթիւրամ պիր հալու հէ յեթթ գազանտըրմագտա օլ-
տուղու թագտիրտէ, վէ ըույի ասիւմանը գաբլամագտա պու-
լունճան տէրին վէ չէֆֆազ պիր ուֆուգ օրթասընտա, չէօյ-
լէ քի, չէմնի թապանըն ինմէքտէ օլտուղու թարաֆտա, ալ-
թուն սարբսընա մանէնտ սօլկունճա պիր բէնք, վէ գուպ-

պէյի ասիւմանտէ տախի կէօք եագուլթ ընկի հիւքմ իթմէքտէ պուլունտուղու հալտէ , մէրգում ըահիպ տախի , մէգքիւր հալու հէյեթտէ պուլունմագտա իտի :

Մէրգում մէգքիւր հալտէ , տիթրէմէքտէ օլան էլլէրինտէն պիրինի ըույի ասիւմանէ տօղրու գալարըրպ , վէ տիկէրինի տախի Ֆլէօր-տը-Մարիյէ ուզաթմը շ օլտուղունտան , մէրգումէ տախի ինճու թանէսի կիպի կէօզ եաշլարը տէօքէրէք պուս իյլէմէքտէ իտի :

Վէ մէրգումէ մանթօսու պաշլըղընը չըգարարագ ումուղլարը իւզէրինէ պըրագմը շ օլտուղունտան , հիւսնիւ ճէմալի , վէ կէօզ եաշլարը իլէ տօլու օլան կէօզլէրի , վէ էսէրի լէթաֆէթլէ մէմլու պուլունան նիեաղքեարանէ պագըշլարը կէօրիւլմէքտէ իտի . . . վէ մէրմէր սոսա օլ պէեաղ պօյնու էթրաֆընտա իսէ , իրէքվարի ինճէ վէ սարը սաշլարը թօրլանըպ բարլամագտա իտիլէր :

Պու սատէ , ֆագաթ աղամէթլի մէնզարէ իլէ , սայքի այնի վագըթտա զուհուրա կէլմէքտէ օլան , վէ զաթէն հիքեայէմիզի օգուեան զաթլարա մաալիւմ պուլունան տիկէր պիր մէնզարէ , եանի չուգուր եօլտաքի Մէթր ա'էգօլ իլէ լա Շուէթին հալ ու հէյեթլէրի , վէ ալչագճա էլֆաղ ու հարէքէթլէրի արասընտա , զարայիպ նէվինտէն պիր միւպայէնէթ վէ պիր մուգարէնէթ պուլունմագտա իտի :

Շէօյլէքի , պիր թէրէճիք իւզէրինտէ , չէմնի թապանըն թաթլը զիեալարը գարշըսընտա , պիր զաթը ֆագիլէթսիմաթ նէզտինտէ , սաֆտէրուն վէ պիկիւնա պիր կէնճ գըղ աիզ իւզէրինէ կէլէրէք , ֆագիլէթ վէ ինսանիյեթ իւզէրինէ միւքեալէմէ իթմէքտէ օլտուղու հալտէ , ճնտան աղաճըգ էօթէտէ , վէ գարանլըգ պիր սիեահ տէրէճիք օրթասընտա , հէյպէթնիւմա գանլը գաթիլ պիր ատէմտէ , ճիւրաթ վէ իրթիքեաղ իյլէտիկի խապասաթ վէ ճինսեաթըն ճէզայի սէզալարընը չէքէրէք , վէ բէնչէյի նամէրտի վէ մէղէլլէթաէ պուլունարագ , քէզալիք տիզ իւզէրինէ կէլմէքտէ իտի . . . ֆագաթ , էօյլէ պիր զաթը մէմուհսըֆաթ նէզ-

տինտէ պուլունմաներպ, իլլա քէնտի կիպի միւճրիմ, վէ ճիւնայէթլէրինտէ իշթիրաք իւզրէ պուլունմուշ, քէնտի կիպի գուտուրմուշ, քէնտիսինի իսթիհշաեա չըգըշմըշ, քէնտիսինտէն ախզը ինթիգամա գալգըշմըշ, վէ քէնտիսինի բէնչէյի ճէպպարիսինտէ էսիր իտէրէք, եէնիտէն եէնի ճիւրմու ճինայէթլէրէ թահրիք իտիպ աեագլանորըմըշ օլան ճէհէննէմ քիւթիւկիւ պիր ճատընըն. . . վէ Ֆլէօր-տը-Մարինին քիւլլի ֆէլաքէթլէրինին սէպէպի էվվէլի պուլունման պիր աճիւզէնի'ն նէզտինտէ տիզ իւզէրինէ կէլէրէք եալվարմագտա իտի:

Ֆլէօր-տը-Մարինին հէմիշէ տէրտի տէրունինի մուճիպ օլուպ . . . վէ քէնտի գուտուր վէ խէթալարընըն, քէնտի թէսավվուրունտա օլ մէրթէպէ հատտի իթիտալը թէճավուզ իտէրէք, պիւյիւմէքտէ օլմասընըն սէպէպի անլաչըլմագտա իտի: Մէրգումէ, թա վագթի սէպավէթինտէն պէրու, պիր թագըմարսըզ, նամուսսուզ, խային վէ զատտար ատամլար օրթասընտա մէթրուք գալմըշ իտի. պիշարէ մահպէստէն գուրթուլտուգտան սօնրա, տէյիլ պաշգա պիր մահպէսէ, իլլա տէհէթֆէրմա պիր զընտանա, եանի օլրէսին բէնչէսինէ տիւշիւշ, վէ օլ վագըթտան պէրու տէ, պուլունտուզու խանէնին հավլուսունտան, վէ եախօտ Սիթէնին զընտանվարի սօգագլարընտան տիշարը չըգարագ, հիշ պիր քեամիլ վէ ֆագըլ ատամա բասթ կէլմէտիքտէն պաշգա, հիշ պիր թաալիմու թէրպիյէ վէ հիւսնի իպրէթ տախի կէօրմէտիկինտէն, պիշարէ չօճուգ, իյիլիք վէ կիւզէլլիք ֆիքիլլէրինտէն պիւթիւն պիւթիւն պի պէհրէ վէ նատան պիր հալտէ գալմըշ օլտուզու կիպի, եիւքսէք տույղուլարտան, վէ մէզհէպճէ ֆէրայիլտէն, վէ թապիաթըն իհթիւշամ վէ ագամէթլէրինտէն տախի մահրում գալմըշ իտի: Վէ մէրգումէ պիրտէն պիրէ, կէրէք թապիաթըն վէ կէրէք մախլուգաթըն, չայեանը թէհայեիւր հիքմէթ վէ գուտրէթլէրինի կէօրիւպ վագըֆ օլտուգտա, քէմալ մէրթէպէ տիւշարը թէաճճիւպ օլմուշ իտի. . . էվվէթ, մէզքիւր բիւր ճէ-

լալ մէնզարէ իւզէրինէ , ագլ ու Փիքրի վէ ըուհու , քէսպի աղամէթ իթմիշ , զէքեալէթ ու տիրայէթի արթմըշ վիւսաթ պուլմուշ , վէ տօղուշունտ պուլունան նէճապէթ ու շէրաֆէթի թապիիյեհսի տէ ուեանմանա պաշլամըշ իտի . . . վէ մատամ քի ագլ ու Փիքրի վէ ըուհու քէսպի աղամէթ իթմիշ , մատամ քի զէքեալէթ ու տիրայէթի արթմըշ վիւսաթ պուլմուշ , վէ մատամ քի , նէճապէթ ու շէրաֆէթի ֆըթըիյեհսի տէ ուեանմանա պաշլամըշ իտի , թապիաթիյէ նիյք ու պէտի պիր պիրինտէն ըանա սուրէթտէ թէֆըիդ ու թէմեիզէ տէ միւգթէտիր օլարագ , էվվէլքի կէշիրմիշ օլտուղու էօմր ու էվգաթըն , բէք ատի պիր հալտէ օլտուղուն ու անլաեարագ , հատտէն զիեատէ էսէֆ իյլէմէկէ պաշլատըգտան պաշգա , հայֆա՛ քի , նասըլ քի պիղղաթ քէնտիսի տէ սէօյլէմէքտէ իտի , —պու ալէմտէ , հիշ պիր վագըթտա սիլինիպ պօղուլամաղ , վէ գաթան մահվ ու նապէտիտ օլամաղ լէքէլէր պուլունտուղուն տախի ֆարգ իտիպ անլամըշ իտի :

—Մֆ , վա՛յ պէնիմ պաշըմա , —տիմէքտէ իտի լա կուսալէօզ պիր մէյեուսիյեթի ազիմէ իւզրէ , —վէլէվ պունտան սօնրա , սիզին էօմրիւնիւզ դատար չօգ վէ թէմիդ պիր էօմրէ մալիք օլսամպիլէ , եա՛ միւհիթէրէմ բէտէր , արթըգ պունտան սօնրա , հիշ պիր վագըթտա կէշմիշ հալլէրիմի ունուտամանաճաղըմտըր , վէ հիշ պիր վագըթտա վիճտանըմ նէզտինտէ ըահաթ եիւզիւ կէօրէմէեհէկիմտիր . . . էվվէթ , վա՛յ պէնիմ պաշըմա . . .

—Խա՛յր , Մարի , իսայ՛ր , մուղայիրի օլարագ , մուլթը՛ւ սիզէ , զիրա , օլ սիզին պաաիի մէյուսիյեթինիդ օլմագտա օլան տէրտ ու էլէմլէրինիդ , միւվէտտի սէլամէթինիդ օլաճագլար տըր , չիւնքի , ըուհունուղտա տէրքեար օլան տին ու իմանճա տույղուլարընըզա շէհատէթ իթմէքտէ տիրլէր . . . Զիրա , թէշէքքիւր իթմէլիսինիդ քի , էօյլէ նիշէ սայիրլէր կիպի , խասայիսի նէճիպէտէն մահրում օլա-

րագ, վէ տէրագապ կէշմիշի ունուտարագ, անճագ նայիլ
պույրուլտուղունուզ իգպալու սէատէթի հալէ գաբըմագ-
տա տէյիլսինիզ: Իթիմատ իտինիզ պանա, Մարի, սիզին
հէր չէքտիկինիզ տէրտ ու էլէմէր, արշը ալէատա, թահթը
նազարը տիգգաթա ալընմագտա տըրլար: Ճէնապը Հագգ,
քէնտի հիքմէթի լա եուգալը իգթիղասընճա, սօնուկտա սի-
զի թէօլպէքեար օլմագլըզ շէրէֆինէ, վէ մազֆէրէթ պուլ-
մագլըզ միւքեաֆաթը էպէտիյեհինէ մազհար պուկուր-
մագլըզ միւրատը ըէպպանիսիյէ, էօյլէ պիր վագըթ, ֆէ-
նա թարիգլէրտէ մէթրուք գալմագլըզընըզա միւսաատէ
պուկուրմուշ տուր: Մէկէրչի պիղղաթ քէնտիսի, «Գիմ քի
կիւճիւք վէ թաղեիդաթ կէօրմէքսիզին իյիլիքէր եաբտըզ-
տան սօնրա, տօտագլարընտա էսէրի թէպէսսիւմ պուլուն-
տուղու հալտէ պանա կէլիր իսէ, օատէմ, նէզտիմտէ սէշ-
մէ ատէմլէրտէն պիրի սաերլաճագ տըր. ֆագաթ, քիմքի
էնվայի կիւճիւքլէրէ վէ միւտարէպէլէրէ թէսատիւֆ իտէ-
րէք իյիլիքէր եաբտըզտան սօնրա, միւհիւք սուրէթտէ մէճ-
րուհ օլարագ պէնիմ նէզտիմէ չըգար իսէ, սէշմէ ատէմլէր
իյինտէն սէշլմիշ պիրի սաերլաճագ տըր» տէյի պուկուր-
մամըշմը տըր . . :

Իմտի, էվլատըմ, ղայրէթ ու ճէսարէթ ալընըզ . . . ար-
թըզ պատէզին, սիզին իչին հիշ պիր իմտատ վէ մուալէ-
նէթ, վէ հիշ պիր նասիհաթ վէ թալիմաթ էքսիք օլմանա-
ճագ տըր . . . վագաա, արթըզ պէնիմ շէմայի էօմրիւմսէօն-
մէք իւզրէ պուլունմագտա տըր . . . լաքին, կէրէք մատամ
ժօրթ վէ կէրէք Մ. Բօտօլֆ, հէնուզ կէնճճէ օլտուգլարըն-
տան, խայլի սէնէլէր տահա եաշաեաճագլարը, մէէմուլի
գավիտէն տիր, վէ ալէլիսուսուս Մ. Բօտօլֆ, հէմ ղիեատէ
կէնճ տիր, վէ հէմտէ հագղընըղտա, իֆրաթ մէրթէպէ
հիւանի թէվէճճիւհ իպրագ իտէրէք . . . թարիգը ատապ ու
թէրպիյէտէ, իպրագը թէգատտիւմ իտէպիլմէնիզ իչի՛ն,
պիր ղայրէթի աղիմէյի միւնէվլէրէ ֆէտասընա, իհթիւմ-
մը թամ իւզրէ հիմմէթ իյլէմէքտէ տիր . . :

Լա Կուալէօզ քէլամէ աղազ պիրլէ ճէվապ վիրմէք իւզլւն իրէն, պիր տէ, Եվվէլ զիբրի կէչէն պիր քէօյլիւ գատընը, Եանի, Պուգվալ չիֆթլիկի խրտմէթ ճի գատընլարնտան պիրի, մէրգուամէ ֆրէօր-տը-Մարի իլէ ըահիպին կէլտիքլէրի Եօլտան կէլիպ օնլարա Եէթիշմիշ օլտուղունտան, մէրգուամ քէնտի լագըրտըսընը գաթ իյլէմիշ տիր:

—Աֆվընըզը տիլէրիմ, միւհթէրէմ բէտէր, — տէտի մէրգուամէ գատըն մէրգուամ ըահիպէ, —մատամ Ժօրթուն էմր ու թարիմաթը մուճիպինճէ, պու սէբէթին իյինտէքի մէյվէլէրի, սիդին իգամէթ կեահնըզա կէօթիւրտիւքտէն սօնրա, զաթէն վագրթ տա բէք կիճ օլտուղունտան, պիլ միւնասէպէ, մատմագէլ Մարիբի տէ պիրլիքտէ ալըպ կիտէճէկիմտիր, վէ հաթթա, պիդիմ գօճա թիւրքմէնի տէ պէրապէր կէթիւրմիշիմ տիր, — տէտի մէրգուամէ, Եանընտա պուլունան վէ պիր աեըքը պիլէ հըրբալաԵապիլիւր օլան իրի պիր Բիրէնէ սէմթի քէօբէկինի Եօլշաեըպ սէվէրէք, — կէրչի, համո օլտուն, պու թարաֆլարտա, հիշ պիր ֆէնալըդ իչիտիլմէքտէ տէյիլ իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ տալսի, տայիմա էմրի պասիրէթ իւզրէ պուլունմագըլըգտա էլզէմիյեթտէն տիր:

—Հագգընըզ վար տըր, Գլօտին, չիմտի չիֆթլիկէ տէօնտիւկիւնիւղտէ, մատամ Ժօրթա թարաֆըմտան սէլամ սէօյլէյիպ, թէշէքքիւրիմի թագաթիմ իթմէլիսինիլ:

Պատէհու մէրգուամ թէմքինլի պիր հալ իւզրէ լա Կուալէօզէ խիթապ օլտուղու հալտէ, Եավաշճաճըգ սէօյլէԵէրէք,

—Եարըն պէն սէմթիմիլ մէճիսինտէ հագըր պուլունաճաղըմ տըր, ֆսոգաթ, Եինէ սաաթ պէշտէ տէօնէճէկիմտիր, իմտի, Եվլաալմ, Եկէր միւրատ իտէր իսէնիլ, սիդի ըահիպ խանէտէ պէքլէԵէյիմ, զիրա, գալպճէ վէ ֆիքիւրճէ տէրքիւր օլան հալինիլէ նէզարէն, տահա խալիլճէ պինիմ իլէ գօնուլուպ կէօրիւշմէքլիկէ իշթիԵաճը աղիւինիլ պուլունմագտա տըր:

— Թէչէքքիւր իտէրիմ, միւհթէրէմ բէտէր, — տէյի
ճէվապ վիրտի Ֆլէօր-տը-Մարի, — մատամքի զաթը միւհ-
թէրէմինիզ միւսաատէեէ հիմէթ պուսուրմագտաւընըզ,
բէք ալէա, եարըն պէնտէ քէմալի մէմնունիյեթլէ կէլիրիմ:

— Էյ, էվլատըմ, իշթէ պաղչէ դարուսունա եագլաշ-
տըզ, — տէտի ապէ Լաբօրթ, — Գլօտին, սիզ մէզքիւր սէբէ-
թի պրագընըզ տա, հէման չարուգ Մարիեի ալարագ չիֆթլի-
կէ կիտինիզ, ղիրա, սայքի դարանլըզ պասմըշ օլուպ, վէ
սօուգ տա արթմագտա տըր, վէ սէբէթի իսէ, պիղիմ պէս-
լէմէ կէլիպ ալըր: Իմտի, Մարի, եարընքի կիւն սաաթ պէշ-
տէ, էօյլէ տէյիլմի:

— Էվլէթ, միւհթէրէմ բէտէրիմ, եարըն սաաթ պէշտէ:
Րահիպ քէնտի պաղչէսինէ կիրտի:

Լա կուալէօզ իլէ Գլօտին տախի, Թիւրքմէն տէ արդա-
լարը սըրա կիթմէքտէ օլտուղու հալտէ, չիֆթլիք եօլունու
էլէ ալտըլար:

ՕՆՈՒՆՃՈՒ ՖԱՍԼ

ՐԱՍԹ ԿԵԼԻՇ

Հէր նէ գատար կիճէ պաշլամըշ իտի իսէ տէ, հավա տա
հէմ պէրրագ օլուպ, վէ հէմաէ բէք սօուգ իտի: Վէ Մէ-
թըր տէգօլուն թալիմաթը մուհիպինճէ, լա Շուէթ մէր-
գում հայտուտ իլէ պէրապէր կիտիպ, արապաճը Պարպիյ-
եօնուն արապա իլէ պէքլէտիկի ճատտէեէ տահա ղիեատէ
եագըն օլան, վէ չուգուր եօլուն պիր չըղըրընտան տա տա-
հա ղիեատէ ուզագտա պուլունան պիր մահէլլտէ կիզլէն-
միլլէր տիր: Հալպու քի, Թօրթիյեար, սաբա պիր մահէլլ-
տէ բուսուեա կիրէրէք, Ֆլէօր-տը-Մարինին ալտէթինտէ,
մէրգումէնին գարչըսընա չըգարագ, վէ իսթիեարէ պիր
դատընըն իմտատընա եէթիշմէսինի բէճա իտէրէք գանտը-

րրալ, մէրգուման ճանկէրին եանլարնա կէօթիւրմէքիբ
նիյեէթի ֆասիտէսիյլէ, կէօլէտիալ պէքլէմէկէ պաշլամըշ
տըր: Պրա-Բուժուն օղլու օլան մէրգում չօճուգ, իշ անլա-
մագ իւզրէ, սագլանտըզը չուզուրտան տիշարը չըգարագ
պիր գաշ առըմ իլէրու կիթտիքտէն սօնրա, գուլագ վիրիալ
տիյնէտիկինտէ, ուզագտան լա կուալէօղին, օլ սօնրատան
կիթմէշ օլան քէօյլիւ գատըն իլէ գօնուշմագ տա օլմասընըն
սէսինի իշիթմիշտիր: Մէրգում, էվլէրի հիսապլարնըն պիւ-
թիւն պիւթիւն պօշա չըգարըզընը կէօրտիւքտէ, հէման եօ-
գուշտան աշաղը ինմիշ, վէ գօշուպ լա Շուէթէ քէյֆիյե-
թի խապէր վիրմէկէ կիթմիշ տիր:

—Մէրգումէ կէնճ գըզ իլէ պիրլիքտէ, պաշգա պիրիսի
տաիսի պուլունմագտա տըր, —տէտի մէրգում եալաշ պիր
սէս իլէ սէօյլէեհրէք, վէ նէֆէսի քէսիլիալ սօլուեարագ:

—Հէյ շէյթանըն բէնչէսինէ տիւշսիւն օլ մէէլունէ գըզ,
—տէյի պաղըրաը լա Շուէթ հիտտէթլէնէրէք:

—Գիմտիր աճապա եանընտաքի, —տէյի սիւալ իթտի
Մէթր տէգօլ:

—Պէսպէլի, ճիւզիճէ մուգատտէմ, պէրապէրինտէ գօ-
ճա պիր քէօրէք պուլունտուղու հալտէ, չըղըրտան կէշիալ
կիթմիշ օլան պիր քէօյլիւ գատընը օլմալը տըր: Զիւնքի սէ-
սինտէն անլատըմքի պիր գատըն տըր, —տէտի թօթիյեար,
—պագընըզ, տիյնէյինիզ . . . տիյնէյինիզ . . . աեագլա-
րընտաքի սապօլարըն (օտունտան բապուն) սէսլէրինի ի-
շիթմէքտէմիսինիզ:

Ծիւլագը, կիճէնին սուսլուղու պասմըշ օլուպ, վէ եհր-
լէր իսէ շիտտէթի սօուգտան սօնարագ տէմիր քէսիլմիշ օլ-
տուղունտան, մէզքիւր աեագ գապլարընըն սէսլէրի իշի-
տիլմէքաէ իտի,

—Վագաա իքի քիշի տիրլէր . . . վէ կէրչի պէն օլ էամէր
մանթօլու կէնճ գըղը թութուպ ղապթ իտէպիլիր իսէմ
տէ, աիկէրինի նէ եաբմալընըզ, գօճաճըղմըն կէօլէրի
կէօրմէզ օլտուգտան պաշգա . . . թօթիյեար, սէն իսէ, մէր-

գուժէնի զապթա միւգթէտիր օլաճադ գաաար կիւճ վէ գուվվէթէ մալիք օլմանբա բէք զայիֆսին , հէյ Ալլահ պէլասընը վիրսին օլ քէօյլիւ գարըսընըն , —տէտի լա Շուէթ :

—Իշթէ կէլիեօրլար , —տէտի թօրթիյեար թէքրարէն ուղագտան կէլմէքտէ օլան սէսլէրէ գուլագ վիրիպ տիյնէ-
տէրէք , —մէրգուճէլէր տէրէճիքտէն աշաղը ինմէքտէ տիր-
լէր :

—էյ , գօճաճըղըմ , սէօյլէ պագալըմ , —տէտի լա Շու-
էթ Մէթր տէգօլա , —գօճա հէրիֆ , սէնին ըէյ ու էֆքեա-
րըն նէ տիր . . . նէ օլաու սանա , նի՛չին տիլիզ քէսիլտին :

—Պէնճէ պու կիւն պիր շէյ եարըլամանաճագ տըր , —
տէյի ճէվապ վիրտի մէրգուճ հայտուտ :

—էյ , սօնրա , պիզիմ օլ մաթէմ էլպիսէլի էֆէնտիտէն
ալաճաղըմըզ պին ֆրանգ նասըլ օլաճագտըր , պօշամը չը-
գաճագտըր : Չօգ քէրրէ . . . Սէնին պըչա՛գ , սէնին պըչա՛գ ,
իշ կէօրմիւշտիւր , գօճաճըղըմ . . . վէրսէն , սէն անը պանա
վէրսէն տէ , պէն օլ բիշմիշ աշմըզա սօուգ սու տօլտուր-
մագտէ պուլունան գարընըն հագգընտան կէլիպ պիթիր-
սէմ , վէ պատէհու , թօրթիյեար իլէ պէրապէր , քիւչիւք
գըղը տա թուլթուպ պաղլտեարագ , վէ աղղընը պուրնու-
նու գաբանարագ , ալըպ կէօթիւրսէք օլմա՛ղմը :

—Խա՛յր , օլմաղ , չիւնքի պու իշտէ աաամ էօլտիւրմէք-
լիք , օլ մաթէմ էլպիսէլի էֆէնտիտէն նիյեէթ ու մագսէ-
տինէ գարշը տըր , օլ պապտէ ըէյի միւնղամմ տէյիլտիր :

—Վագաա , պէնիմ կիւճ վէ գուվվէթիմ միգտարի քի-
ֆայէտէ տէյիլտիր . ֆագաթ , էկէր իսթէր իսէնիզ , պիր
շէյ եաբապիլիւրիմ , շէօյլէ քի , օլ մէրգուճէ պիր քէօրէկի
պուլունան քէօյլիւ գարըսընըն աթըլըպ պաճագլարընտան
եագալանարագ , էլլէրիմլէ վէ տիշլէրիմլէ օլ մէրթէպէ սը-
գըշտըրըր թուլթարըմ քի , պիլմիշ օլունուզ , միւմքին տէ-
յիլտիր մէրգուճէ էլիմտէն գուրթուլամաղ . . . վէ իշթէ ,
հէման օլ հէնկեամտէ , լա Շուէթ , սիղ տէ քիւչիւք գըղը ,
սըգը սըգը թուլթտուղունուզ կիպի սիւրիւքէտէրէք ալըպ

կէօթիւրէ պիլիբրսինիզ . . . հա՛, նէ՛ տէրսինիզ, օլո՛ւր մու :

— Իյի էմմա, եա մէրգումէլէր գարչը գօնարազ չաղ-
րըչը պաղըրչմանա պաշլարար իսէ, օլ վագըթ նէ՛ եաբ-
մալընըզ, սէսլէրինին չիֆթլիքտէ իշիտիլէճէկի շիւբհէսիզ
տիր, — տէյի ճէվապ վիրտի թէք-կէօզ գարը, վէ քէզա-
լիք, սէսլէրինի իշիթտիքլէրինտէ, պիզ մէրգումէնի Պար-
պիյեօնուն արապասընա կէօթիւրինճէնէ գատար, իմտա-
տէ գօշուշարազ եէթիլէպիլէճէքլէրի տախի աշիքեար տըր
. . . Զաթէն պիր գարընը տա ճէսլրէն թութուպ կէօթիւր-
մէքլիք էօյլէ բէք գօլայ չէյ, վէ աղ պիր ճիւնհա տէյիլտիր:

— Վէ օնտան տա գաթինաղար, պէրապէրլէրինտէ գօ-
ճա պիր տէ քէօբէք պուլունմագտա տըր, — տէտի թօր-
թիյեար:

— Ատա՛մ սէնտէ, էկէր կիւճիւք եալընըզ օլ խուսուս-
տա օլմուշ օլաա իտի, հիշ պէյիա եօգ իտի, մէղքիւր քէօ-
բէկին գաֆասընա պիր գունտուրա ինտիրտիկիւմ կիպի, հէ-
ման եէրէ եաթըրըր իտիւմ, — տէտի լա Շուէթ:

— Բէք ալէա, պիզ տէ գան պէտէլինի մէրգումտան տյ-
րըճա իսթէրիզ, վէ քէնտիսի տէ թէէտիյեէնէ պօրճուլ տուր,
չիւնքի, քէնտիսի տէ պիզիւմ ճինայէթիմիզէ միւշթէրէք տիր
տիմէք տիր:

— Իշթէ՛, իշթէ՛, կէլտիլէ՛ր . . . եօգուշտոն աշաղը ինի-
եօլլար, — տէտի թօրթիյեար եավաշ պիր սէս իլէ:

— Պըչաղընը՛, գօճաճըղըմ, վէր սէն պանա շու պըչա-
ղընը, — տէյի պաղըրտը լա Շուէթ քէզալիք եավաշճաճըգ
սէօյլէնէրէք:

— Օ՛ֆ, լա Շուէթ . . . — տէյի պաղըրտը թօրթիյեար,
իւզէրինտէ պիր գօրգու վէ իւրքիւնթիւ հասըլ օլտուղու
հալտէ, էլլէրինի թէք-կէօզ ճատընա տօղրու կէրէրէք, —
արթըգ պու ճայիզ տէյիլտիր . . . մէրգումէնի էօլտիւրմէք
. . . էօ՛ֆ, խա՛յր, խա՛յր:

— Վէր սէն պանա շու պըչաղը տէյիեօրում սանա . . .
— տէտի թէքրարէն լա Շուէթ եավաշճաճըգ, ապա թօր-

Թիյեարըն ընծասընա էհէմիյեէթ վիրմէեհէրէք, վէ աճէ-
լէ աճէլէ անագլարընտան գունտուրալարընը չըգարաւադ,
—անագ գապլարըմը չըգարմալըեմքի, —տէտի իլավէթէն
մէրգումէ, —արգալարընտան սէսսիզէ կիտիպ իւզէրլէ-
րինէ հիւճում իտէպիլէեհիմ. կէրչի գարանլըգ տա պաստը
խէ տէ, զարարը եօգ տուր, զաթէն պէն քիւչիւք գըզը,
մանթօսունտան ֆարգ իտէպիլիւրիմ, վէ հէման տիկէրինի
թէլէֆ իթտիկիմ կիպի, մէրգումէեհի տէ աշըրըրըզ:

—Խա՛յր, խա՛յր, —տէտի Մէթըր տ'էգօլ, — պիհունտէ
չէյ տիր, պու կիւն օլամազ, վարսըն եարընա գալսըն տա,
եարըն պէճէրիւրիզ:

—Եազը՛գ սանա քի գօրգմագտասըն, ճէսարէթսիզ հէ-
րիֆ, —տէտի լա Շուէթ, վահչիճէ պիր նէֆրէթ պէեանիյլէ:

—Պէն գօրգմագտա տէյիլիմ, — տէյի ճէվապ վիրտի
Մէթըր տ'էգօլ, —ֆագաթ, պէն շունու պիլիւրիմքի, հէմ իչի
պէճէրէպիլէճէկին շիւբհէլի տիր, վէ հէմտէ թէքմիլ իւ-
միտ վէ զահմէթլէրիմիզին պօշա կիթմիշ օլամագլարը իհ-
թիմալտէն տիր:

Մէրգումէլէր իլէ պիրլիքտէ պուլունան քէօրէք, պէս-
պէլլի չուգուր եօլտա պուլունանլարըն գօգուլարընը ալ-
տըղընտան, պիրտէն պիրէ տուրաւագ գըեամէթլէր գօ-
բարըպ պաղըրմանա պաշլատըգտան պաշգա, ֆլէօր-տը-
Մարի տէ հէր նէգատար պիտ տէֆաթ եանլարընա չաղըրտը
խէ տէ, մէգքիւր քէօրէք ասլա իթաաթ պիլէ իթմէտի:

—Իչիտի եօրմուսուն քէօրէքլէրինին սէսինի, իշթէ՛, իշ-
թէ՛, կէլտիլէր . . . չաբուգ, վէր շու պըչաղը պանա . . . եօգ-
սա սօնրա՛. . . —տէյի պաղըրտը լա Շուէթ թէհտիտի պիր
սէօյլէյիշ իլէ:

—Պէն քէնտի կէօյնիւմ իլէ վիրմէմ, էկէր ճէպրէն ալ-
մագ իսթէր իսէն, կէլ ա՛լ. . . —տէտի Մէթըր տ'էգօլ:

—Արթըգ իսթէմէմ, չիւնքի կիճ գալտըգ, իշ իշտէն
կէչտի, —տէյի պաղըրտը լա Շուէթ, ճիւղիճէ օրթալըղը
տիգգաթը ազիմէ իլէ տիյնէտիքտէն սօնրա, —իշթէ կէչիպ

կիթտիւիւր . . . Հօշոնտու , էլպէթթէ պէն պունուն աճը .
սընը սէնտէն չըգարըրըմ , խայի՛ն հէրիֆ , — տէտի իւպէ-
վէթէն մէրգումէ հիտտէթինտէն գուտուրարագ , վէ մէր-
գումա եումթուգլարընը կէօթէրէրէք , — սէնին իւթան
հիւզիւնտէն պին թանէճիք ֆրա՛նգը զայպ իթմէքտէյիզ :

— Խայր , մուղայիրի օլարագ , պին , իքի պին , վէ պէլ-
քի տէ իւչ պին ֆրանգ գաղանմագ տաեըզ , — տէյի ճէվապ
վիրտի Մէթր տէգօլ հաքիմանէ պիր սէօյլէյիչ իլէ . — պէ-
նի տիյնէ լա Շուէթ . . . սէն շիմտի Պարպիյեօնուն եանընա
կիթմէլիսին . . . վէ մէրգում իլէ պէրապէր արապաեա պին-
տիկինիզ կիպի , կիտիպ օլ մաթէմ էլպիսէլի աոէմի , ըանտէ
— վու վիրէրէք պիզի պէքլէմէքտէ պուլունտուղու մահէլլ-
տէ պուլմալըսընըզ . . . վէ մէրգումա , պու կիւն , պիր շէյ
եարըլամաեաճաղընը , ֆագաթ , եարըն հէր հալտէ , մէր-
գումէ կէնճ գըզը աչըրաճաղընըզ խապէր վիրմէլիսինիզ
. . . Մէրգումէ հէր ագչամ , եալընըզճա օլարագ , բարասը
կէօթիւրմէքտէ տիր . պու ագչամ , էօյլէ պաշգա պիրինին
տախի պիրլիքտէ պուլունմասը , զուհուրաթ նէվինտէն պիր
շէյ տիր . եարըն ինշասլլահ , թէճէլլիմիզ պիզէ եալէր օլուր .
իմտի , եարըն սէն , եինէ թամ պու վագըլթտա , Պարպիյ-
եօնու ալարագ , արապա իլէ կէլիր ճաատէտէ պէքլէրսին :

— Էյ , եա սէն , սէն նէ եաբաճագսըն , սէն նէրէտէ
գալաճագսըն :

— Պանա կէլինճէ , թօրթիյեար շիմտի պէնի ալարագ ,
մէրգումէ կէնճ գըզըն պուլունտուղու չիֆթիկէ կէօթիւր-
մէլի տիր , պէն օլ պապտէ սէօյլէնիլմէսի իգթիզա իտէն
լագըրտըլարը վէ մասալլարը եաբար եագըչարըրըմ . . .
եօլումուզու շաչըրարագ պուրաեա տիւշտիւք , թանզըր
միւսաֆէրիյիզ , պու կիճէեի պուրատա , հայվանաթ ախը-
րընըն պիր քէօլէսինտէ կէչիւրմէքլիկիմիզէ միւսաատէեէ հիմ-
մէթ իտինիզ , տէրիմ . չիֆթիքտէ պուլունանլար , գաթան
պէնիմպու ըէճամը ըէտտ իթմէզլէր Օլ վագըլթ ֆօլթիյեար
չիֆթիկին հէր թարաֆընա , գաբուլարընա , բէնճէրէլէրի-

նէ, վէ չըզըլմասը միւմքինաթտէն պուլունան քէօշէ պու-
 ճագլարընա պիր իյիճէ տիգգաթ իտիպ կէօզտէն կէչիրիր.
 պու չիֆթիլիքլէրտէ, պէօյլէ քիրա թագսիթի վագըլթլարըն-
 տա, տայիմա մէվճուտ ագճէ պուլունուր, սէօյլէ յիչինիզէ
 նէզարէն, մէզքիւր չիֆթիլիք իսէ, տէօրթ թարաֆը թէնհա
 պիր մահէլլտէ աչըգտա պուլունմագտա իմիշ, պիր քէրրէ
 մէզքիւր էպնիյէնէնին կիրիլէճէք վէ չըզըլաճագ մահէլլէ-
 ընի էօյրէնտիքտէն սճուրա, պիր գաշ տօսթլար պիրիլքտէ ա-
 լարագ, պիր կիւն կէլիպ պիր իշ կէօրէպիլէճէկիմիզտէ չիւր-
 հէ եօգ տուր. վէհասըլ պուրատա պիզիմ իչին պիր էթմէք
 օլմալը տըր, էլ վիրիր քի պիլէլիմ, էվվէթ, պիզիմ իչին պիր
 սէրմայէ տիմէք տիր:

—Եա'հու, չօգ պէլալը պիր հէրիֆսին սէն, սէնին պա-
 չըն, ատէթա պաչլարտան օլմաեղպ, իլլա պիր ագըլգութու-
 սուտուր տէնիլսէ ճայի'ղ տիր, —տէտի լա Շուէթ հիատէ-
 թի թէսկին օլարագ, —է'յ գօճաճըղըմ, սէօյլէ, տէվամ իյ-
 լէ պագաեըմ:

—Եարըն սապահ, մէզքիւր չիֆթիլիկի թէրք իտէճէք եէր-
 տէ, պէն քէնտիմի եալանտան պիր սանճըեա թութուլմուշ
 տուր կէօսթէրէրէք, վէ ինլէյիպ սըզլաեարագ, եիւրիւեէ-
 մէզ պիր հալտէյիմ կիպի պուլունուրում, վէ էկէր պէ-
 նիմ քէյֆսիլիկիմտէն չիւբհէ իտէն օլուր իսէ, իրլիքնա-
 նէտէն գաշմագ իչին, թաշըտըղըմ գինճիրին հալգասընը
 գըրաղըմ տա գազանտըղըմ, վէ պու կիւնէ գատար տա
 չէքմէքտէ պուլունտուղում եարաեը կէօսթէրիրիմ, վէ
 մէզքիւր հարաեա տախի սէպէպ, մաքինաճըլըգ իթտիկիմ
 վագըլթաա, գըզմըշ պիր տէմիր բարչասընա թէսատիլֆ
 իյլէմիշ օլմասընը սէօյլէրիմ, վէ ճնլար տա ինանըրլար: Վէլ-
 հասըլ, պէն էօյլէլիքլէ, մէզքիւր չիֆթիլիքտէ կիւնտիւզիւն
 տախի պիր գաշ սատթ գալըրըմքի, Թօրթ իյեաուր տա հէր թա-
 րաֆընը թէֆթիլ իտիպ վէ լաեըգըլլա անլաեպիլմէք իչին
 վագըլթ պուլմուշօլոււն: Պիր տէ ագշամօլուպ, միւթատտան
 օլուղու իւզըն, մէրգումէ կէնճ գըզ, բաբասը ալարագ

եօյն չըզաճաղը հէնկեամտէ, պէն տախի, արթըզ էյիւէշ-
միշ օլտուղուան պէեան պիրլէ, կիտէպիլէճէկիմի սէօյլէ-
րիմ. վէ Թօրթիյեար իլէ պէրապէր, մէրգուամիլն արգա-
լարընտան, ֆադաթ պիրաղ ուզագտան եիւրիւմէկէ պաշ-
լարըզ, վէ կէլիպ պուրատա տէրէճիկին խարիճլնտէ պէք-
լէրիզ: Մէրգումէ, զաթէն պիզի թանըմըշ պուլունաճաղըն-
տան, թէքրարէն պիզի պուրատա կէօրտիւկիւնտէ, հիշ պիր
շիւքհէեէ զահիպ օլմազ. վէ պիզ տէ պիլա ֆիւթուր մէր-
գումէնին եանընա եագլաշըրըզ. . . Թօրթիյեար իլէ իքի-
միզ: . . վէ պիր քէրրէ մէրգումէեէ էլլէրիմ եէթիշէպիլէ-
ճէք մէրթէպէտէ եագըն կիթաթիմի իտի, արթըզ ճնտան
սօնրասը գօլայ տըր, իշին պիթմիշ օլաճաղընտա իշթիպահ
եօգ տուր: մէրգումէեի թութուղումուզ կիպի տըրըրըզ,
վէ պին թանէճիք ֆրանգլարա տա գալուշուրուզ: Վէ պուն-
տան տա գաթինաղար. . . տրտտան իքի իւշ կիւն կէշտիք-
տէն սօնրա, արթըզ մէզքիւր շիֆթիքճէ պէճէրիլէճէք օ-
լան իշի տէ, եա Պարպիյեօնա վէ եախօտ տիկէրլէրէ իհա-
լէ իտէրիզ, վէ էկէր պիր էթմէք չըգար իսէ, պիզ տէ քէն-
տիմիզ իշին պիր բայ իսթէրիզ, չիւնքի, իշի պուլան վէ
կէօսթէրէն պիզ օլմուշ օլաճաղըզ:

— Խիւտա՛ պիմ, կէօզսիւզ հէրիֆ, տիւնեատա սէնին հիշ
էշին մանէնտին եօգ տուր, — տէտի լա Շուէթ Մէթր տէ-
գօլու գուճագլաեարագ, — պու տիւշիւնտիւկիւն թէտպիր,
տօյրուսու, հատտէն զիեատէ շայեանը թէհայեիւր տիւր:
Պագսանա գօճաճըզմ, էկէր սէնին պիւթիւն պիւթիւն էլ-
լէրին աեագլարըն թութմազ պիր հալէ պիլէ տիւլար օլ-
սալար, եինէ, եալընըզ թարիգ ու թէտպիր նասիհաթը վի-
րէրէք տախի, պիր ալօզաթ գատար բարա գազանապիլէճէ-
կինտէ շիւքհէն օլմասըն: Հայտէ պագանըմ, պուս իտի վէր
պէնի, էվվէթ, պիր պուսէ ալ շու սէնին իթթիեարէ տօս-
թունտան տա, հէման տէրագապ եօլու էլէ ալընըզ. . . չիւն-
քի պու քէօյիւ թագըմլարը, տտէթա թալուզ կիպի օլ-
տուղլարընտան, հէման աղշամտան, էրքէն էլքէն եա-

Թարլար : Պէն տէ կիտէր Պարպիյեօն իլէ պուլուշուրում . վէ եարըն սաաթ տէօրթտէ, հօլլարըն ճատտէեէ պիթիշ-տիքլէրի մահէլլտէ, արապա տա պիրլիքտէ օլտուղու հալ-տէ, կէլիր սիզի պէրլէրիզ . ֆազաթ, Ալլահ վիրիյտի տէ , եարըն ադշամա գատար , Պարպիյեօնու բօլիալէր , Վիէյ-Տրաբրի սօգաղընտա, Կրօ-Պօաթէօ վէ Սգէլէթլէ պէրապէր, օլ սիւտծիւ գարընըն գօճասընը էօլտիւրմիւշ օլմալարընտան տօլաեը տէրտէսթ իլէ Թէֆգըֆ իտիւմիշ օլմահա իտիլէր : Հօշ, վէլէվ, էօյլէ պիր շէյ զուհուր իթսէ պիլէ, պիր պէյիս եօգ տուր եա , արապաեը գուլլանան մէրգում օլմասըն տա, վարսըն պաշգա պիրիսի օլտուն , զաթէն արապա մէրգու-մուն օլմաեըպ, իլլա մաթէմ էլպիսէլի էֆէնտինին տիր : Ճատ-տէեէ վասըլ օլտուգտան պիր շէյրէք սօնրա, պէն կէլիր սէնի պուրատա պէքլէրիմ :

—Թամամ, իշթէ տէրսիմիզի պիլմէքտէյիզ . . : Եարըն, Լա Շուէթ :

—Հա՛, Ֆիքրիմէ կէլտի, ազ տահա ունուտա ճագաթըմ, Թօրթիյեարա պիրազ պալմումու վիրմէլիյիմքի, չիֆթլիք-տէ լաղըմ կէլէն անաթթար վէ եախօտ քիլիտ տէլիքլէրի-նին գալըպլարընը չըգարսըն : Օ տէյիլ էմմա, քիւհան պէ-յի, նա՛սըլ, պարի գալըպ չըգարմանըն ուսուլինի պիլմէքտէ միսին, էլինտէն կէլլօր մի, —տէտի Թէքկէօզ գարը, Թօր-թիյեարա ֆիլվազը պիր մըգատար պալմումու վիրէրէք :

—Էվվէթ, Էվվէթ, բէք ալէա պիլիւրիմ, չիւնքի պապամ պանա էօյրէթմիշտիր : Հաթթա պիր ուֆագ տէմիր սան-տըգճանըն քիլիտի տէլիկինին գալըպլընը չըգարմըշըմաըր, վէ շարլաթան ուսթամըն գարանլըգ օտաճըղընտա մահֆուզ պուլունմագտու տըր :

—Բէք ալէա էօյլէ իսէ, ֆազաթ, էօյլէ պիր գալըպ չը-գարտըղըն վագըթտա, պասսըղըն եէրէ եաբըշմասըն ի-չին, Էվվէլինտէն, պալմումունու ալուճունուն իչինտէ պիր իյիճէ ըսըաըպ եուճաթտըգտան սօնրա, բսլատըպ տա էօյ-լէ պասմագըղը խաթըրընտան սագըն չըգարմահասըն :

—Պիլիբրիմ, պէն ծնւարը բէք ալէա պիլիբրիմ, — տէյի
ճէվապ վիրտի Թօրթիյեար :

—Եարըն , գօճաճըղըմ , —տէտի լա Շուէթ :

—Իվվէթ, եարըն , —տէտի Թէքրարէն Մէթր տ'էգօլ :

Լա Շուէթ արապանըն եանընա կիթմէք իւզրէ մահէլ-
լի մէզպուրու Թէրք իթտիկի կիպի , Մէթր տ'էգօլ իլէ Թօր-
թիյեար տախի չուգուր եօլտան չըգարապ , վէ բէնճիրէլէ-
րինտէն բարլամագտա օլան ըչըգլարա տօղրու կիտէրէք ,
մէզքիւր չիֆթլիկէ եօլճու օլտուլար :

Նէ՛ գատար աճայիպ պիր ուղուրսուզլուզ վէ պիր պէտ-
պախթլըգ տըր քի , չու միւնասէպէթլէ , Անսէլմ Տիւրէս-
նէլ , եանի Մէթր տ'էգօլ , էպէտի քիւրէքտէ գալմագլըգ
հիւքմու իլամընք կիյինտիքտէն սօնրա , պիր տահա քէնտի
ղէվճէսինին , եանի մատամ Թօրթուն եիւզիւնիւ կէօրմէմիլ
իքէն , օլ կիճէ իսէ օրատա , պիր պիրլէրինէ Թէսատիւֆ ի-
տէճէքլէր տիր : (*)

(*) Պու Թէրճէմէմիզի գրաաթա բաղպիթ իտէն զաթլարա խա-
պէր վիրիբիզ քի , Մէթր տ'էգօլուն ասըլ իսմի Անսէլմ Տիւրէսնէլ
տիր , նասըլ քի , իք ճիտտէ զիքրի տէ կէչմիլ տիր , վէ Ֆլէօր-տը-
Մարինին պուլունտուղու Պուգվալ չիֆթլիկինտէքի զայէթլէ ինսանիյ-
եթթլի տիր գատըն , եանի մատամ Թօրթ տա , մէրգումուն ասըլ նի-
քեահլը գարըլը տըր , վէ լա Շուէթ մէրգումուն ասըլ գարըսը օլմա-
եըպ , իլա , ճինայէթ ճիճէթլիլէ չաթմըլ պիր նէվի ութրէսի տիր :
Ղարիպ եէրի չու տուր քի , Մէթր տ'էգօլուն հէմ կէօլլէրի կէօրմէք-
տէ վէ հէմտէ գարըսընըն օրատա օլտուղունու պիլմէքտէ , վէ մատամ
Թօրթ տախի գօճասընըն պու եէնի հալլէրինտէն , ալա խապէրտար
տէյիլ տիր . վէ լա Շուէթէ կէլինճէ , չալընաճագ կէնճ գըղըն , հա-
լէա վագթիլլէ քէնտի եանընտա պուլունուպտա , քէլլէթին իլէ տի-
չինի չըգարտըղը , վէ Բէկրիեթթ , եանի , պիր կիւն աճ գալպտա ,
սաթմագտա օլտուղու արբա շէքէրինտէն եէտիկի իյին խըրսըլ չա-
ղըրտըղը չօճուգ օլտուղունու պիլմէքտէ տէյիլ տիր :

ՕՆ ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

ԿԻՃԷ ՃԷՄԻՑՆԵԹԻ

Ագչամ թաամլարը վաղթինտէ, վէ ալէլ խուսուս գըշ մէվսիմէրինտէ օլտուղու թագաիրտէ, ճէսիմ վէ մունթա-
 զամ պիր չիֆթլիկին մաթպախընտա կէօրիւլէն հալ, էն զի-
 ետտէ սէֆապախը հալլէրտէն պիրի տիր տէնիլսէ ճայիզ տիր:
 Պու սէօյլէտիկիմիզի, Պուգվալ չիֆթլիկի մաթպախընտա
 միւշահէտէ օլունան հալ, քեամիլէն թասսիգ էյլէմէքտէ
 իտի: Շէօյլէ քի, տէօրթ արշըն եիւքսէքլիկինտէ, վէ իւշ
 արշըն էնլիկիկինտէ դօճա պիր օճազ քէմէրի չէվրիմիշ օ-
 լուպ, վէ մէգքիւր քէմէրին ալթընտա եանի օճազտա իսէ,
 ալէա ագ կիւլկէն աղաճլարը, վէ մէշէ քիւթիւքլէրի տա-
 եաթըլարագ կիւրիւլ կիւրիւլ եանմագտա, վէ մէգքիւր օ-
 ճաղըն սիեաճ տիվարլարը նէզտինտէ ալէվլէր սալարագ
 բարլամագտա օլտուգլարընտան, ատէթա պիր ֆուրուն վէ
 եախօտ պիր քիւլհան հալու հէյեթի քէսպ իթմէքտէ ի-
 տի: Մէգքիւր ճէսիմ ալէվլին վէ աթէշին սըճագլըղը, մէգ-
 քիւր մաթպախըն հէր թարաֆընը ըսրթտըղը կիպի, այնի
 տէրէճէտէ ըլըգլանտըմագտա տախի օլտուղունտան, թա-
 վանտան աշաղը, անա հաթըլընտան ասըմագտէ պուլու-
 նան պիր լամպանըն ըջըղը, ատէթա ֆայիտէսիզ պիր հալ-
 տէ գալմագտա իտի: Թրաքէզալար վէ եախօտ բէքէլէր իւ-
 ղէրինտէ տիզիլէրէք բարլամագտա օլան գըրմըղը պագըր
 գազանլար վէ թէնճէրէլէրին թէմիղլիքլէրի, զիեատէսիլէ
 կէօղէ վուրմագտա իտիլէր: Վէ քէզալիք գըրմըղը պագըր-
 տան մամուլ անթիգա պիր սու քիւրիւ այնա կիպի բարլա-
 մագտա օլտուղու հալտէ, մէգքիւր քիւրտէն աղաճըգ էօ-
 թէտէ տախի, ճէվիզ աղաճընտան եաբըմըշ օլուպ, վէ
 տիգաթը լաղըմէ իւզըն, պալ մումու սիւրիւլէրէք բար-
 լասըմըշ գօճա պիր համուր թէքնէսի պուլունմագտա, վէ

մէզքիւր թէքնէտէն տախի, ատամն իշթահ կէթիլիճի սու-
րէթ աէ թաթլը թաթլը վէ սըճագ սըճագ էթմէք գօգուսու
ալընմագտա իտի:

Վէ մէզքիւր օլ վասի մաթպախըն օրթա եէրինտէ, ու-
զուն պիր թաամ թրաբէզասը վաղ իտիլէրէք, իւզէրինէ
գապա, ֆագաթ ղայէթլէ թէմիզ պիր պէզ էօրթիւմիւշ
օլուպ, վէ հէր ատամ իշին այրը այրը, տիշարըսը էսմէր վէ
իշէրիսի պէտազ պիրէր չինի թապագ վաղ իտիլտիկի կիպի,
տէմիրտէն մասնու, ֆագաթ կիւմիւշ կիպի բարլագ օլտուգ-
լարը թագաիրտէ, պիրէր տէ չաթալ պըչագ վէ գաշըգ գօ-
նուլմուշ իտի:

Մէզքիւր սուֆրանըն օրթա եէրինէ, աթէշֆիշան տաղ-
լարտա կէօրիւնէն տիւմանա վէ եախօտ պուխարա միւշա-
պիհ օլարագ, հէնուզ պուղուսու չըգմագտէ օլտուղու հալ-
տէ, գօճա պիր քեսսէ սէպլէվաթ չօրպասը պուլունտուղու
կիպի, իրի պիր թապագ տօլուսու գըրըմըշ լահանա թուր-
շուսու իլէ ժանպօն, վէ տիկէր քէզալիք իրի պիր թապագ
տօլուսու տախի գօեուէն էթի իլէ բաթաթէս վաղ իտիլմիշ
իտի: Վէ պունլարտան տա պաշգա, գօճա պիր տանա պու-
սու գըզարթմասը իլէ, իքի քեսսէ սալաթա, իքի սէքէթ
մէյվէ, վէ իքի թապագ տախի բէյնիր, վէ պիր գաշ թօր-
րագ թէսթի տօլուսու տա էլմա շարապը, վէ չիֆթճիլէր
իսթէտիլէրի գատար եէեէպիլմէք իւզրէ, պիր գաշ թանէ
տախի, գօճա գօճա տէկիրմէն թաշը չէքլինտէ էթմէքլէր
պուլունմագտա իտի:

Չիֆթլիկին էսկի վէ սաաըգ էմէքտարլարընտան օլուպ,
վէ հէր քէս նէզտինտէ, շայեանը հիւրմէթ սաերլմագտա
պուլունան ուզուն թիւյլիւ, իրի պըրըզը, վէ տիշէրի տէօ-
քիւլմիւշ «գանին» ճինսինտէն գօճա պիր իսթիեար քէօրէք,
պիլա թէքլիֆ, աթէշէ եագըն օլարագ եան կէլիպ եաթ-
մագտա իտի: Մէզքիւր քէօրէք շայեան պույրուլմագտա
օլտուղու հիւրմէթ վէ թէքլիֆսիլիք սայէսինտէ, քիմէ-
տէն չէքլինմէեէրէք, վէ պիր քեամիլիք իւզրէ, պուրնունու

իբի էօն անագլարընըն իւղէրինէ ուղաթմըչ օլտուղու հալ-
տէ, ագչամ թաամընտան էվլէլ մաթպախ տէրունինտէ
զուհուրա կէլմէքտէ պուլունան էնվայի իճրաաթ ու հա-
րաքեաթը, տիգդաթը թամմէ իւղրէ սէյր իյլէմէքտէ ի-
տի. վէ մէգքիւր հագգընտա հիւրմէթի աղիմէ իպրազ ի-
տիլմէքտէ օլան քէօրէկէ, շաիրլէրին թարաֆընտան գա-
լէմէ ալընան չիֆթլիք էօմրինէ ճիւղիճէ մուվաֆըգ պու-
լունտուղու թագտիրտէ, Լիզանտր թէսմիյէ իտիլմէքտէ իտի:

Մէգքիւր չիֆթլիք խալզընա վիրիլմէքտէ օլան թաամ-
լար, զաթէն սատէ պիր սուրէթտէ իտիյսէլէր տէ, իհթիմալ
տիր քի, պազըլարա, պիր ազ սատէլիկէ գարչը տէրէճէ-
տէ տիր կիպի կէօրինէճէք տիր. հալ պու քի, մաաամ
ժօրժ (Թօսօլֆուն նիյեթթ ու միւրաաընը պիր սուրէթի սա-
տըգանէտէ իճրա իյլէմէքտէ օլտուղունտան), մէգքիւր
չիֆթլիքտէ իյլէմէքտէ օլան իշճիլէր, մէմլէքէթին էն զի-
եատէ չալըչկան վէ էն զիեատէ նամուսլու քիմէնէլէրին-
տէն սէչիլմիշ օլտուղլարը ճիհէթլէ, մէրգումանըն միւմ-
քին մէրթէպէ, նայիլի սէատէթի հալ օլմալարընա չալըչ-
մագտա իտի: Շէօյլէ քի, մէրգուման իշճիլէրէ, ճէօմէր-
տանէ իւճրէթլէր վիրմէքտէ օլտուղտան պաշգա, հէր իյի
վէ զայրէթլի ատէմլէրին կէլիպ մէգքիւր Պուգվալ չիֆթ-
լիկինտէ իյլէմէքլիկէ արգու վէ զայրէթլէրինի թահրիք վէ
թէչլիգ նիյեթթ իյլէ տախի, քէմալ մէրթէպէ էհէմմիյեթթ
վիրէրէք գանըրմագտէ, վէ եէյիպ իշմէլէրի խուսուսուն-
տա, իպրազը սախավէթ իյլէեէրէք, մէմնուն վէ մէսրուր
զըլմագտէ իտի: Վէ պու ֆիքը ու իտտաա, վէ պու համիյեթթ
ու սախավէթի միւֆիտէ, զաթէն մէրգուման պէյնինտէ տէր-
քեար օլան չայեանը մէտհ ու սէնա զայրէթի արթըրմագ-
տէ օլտուղընտան, մէգքիւր սախավէթ եիւղիւնտէն, մէգ-
քիւր չիֆթլիք զարարտիտէ օլմանըպ, իլլա մուղայիլի օլա-
րազ, տահա զիեատէ ֆայիտէմէնա օլմագտա իտի. չիւնքի,
սայիր նիչէ չիֆթլիքլէրտէ, չօգ տէֆա վուգու պուլտու-
ղու կիպի, իշճիլէրին, քէնտի էֆէնտիլէրի ալէյհինտէ թէ-

չէքքի իթմէտիքէրի, վէ ալըպ հիւրիւհիւ վիրմէտիքէրի
 չէօյլէ տուրսուն, հաթթա, օլ գատար տա մէմնուն գալըպ
 վէ մէտհ ու սէնալէր օգուսնագ տա իտիլէր.քի, հէնիտէն պիրի
 կէլէրէք, պօշ պիր հէր պուլուպ տա, օրատա չալըմագլըզա
 կիրէպիլմէք իչին, քէնտի հիւսնի հալինէ տայիր, բէք միւթէ-
 պէր չէհատէթնամէլէր վէ թավսիյեհէր կէթիրմէքիկէ միւհ-
 թաճ վէ մէճպուր օլմագ տա իտի . . . վէհհասըլ Բօաօլֆ,
 ուֆագ տան պաշլահարապ, տէյիլ եալընըզ հայվանաթըն
 ճինսլէրինի իսլահ իթմէք, իլլա չիֆթ ճիլիկէ տայիր հէր նէ-
 վի իճրաաթ վէ մուամէլաթը, վէ ալէլսուսուս չիֆթ թա-
 գըմլարընըն հալլէրինի իսլահ իյլէմէք նիյեհէթի մէրըլպէ
 վէ մէմուհէսիյլէ, պիր ֆէրմ-Մօտէլ (նիւմունէ օլաճագ
 պիր չիֆթիլիք) իհատա վէ իհեա իյլէմէքիլի միւրատ իյլէ-
 միլիտի. վէ պու մագսէտի հուսուլինէ տէ, իշթէ անճագ
 մէզքիւր թարիգ իլէ, եանի, իշլէմէքտէ պուլունան քիմէս
 նէլէրէ, էհլի ըրզ, քեամիլ, չալըզգան, վէ տիրայէթլի օլ
 մագլըգ տա պիր մէնֆաաթը աղիմէ կէօաթէրէրէք նայիլ
 օլպպիլմէքտէ իտի :

Աշճը գատըն, սուֆրահը լանըգըյլա հաղըրլատըգ տան,
 վէ պատէթ թաւամ հէմիշ իլէ իշիլմէք իւզըէ, պիր թէսթի
 տէ շարապ վալ իյլէտիքտէն սօնրա, կիտիպ գամբանանը
 չալտը :

Ձիֆթ ճիլէր, եանաշմալար, սիւտճիլէր, վէ թավուգ-
 լար իլէ հօրօղլարա վէ էմալի գուշարա պաղմագ տա պու-
 լունան գըզլար, քեաֆֆէսի ճն պէշնէֆէր գատար օլտուգ-
 լարը հալտէ, մէզքիւր մէսէրրէթ պալսշ գամբանա սէսինի
 իշիթ տիքէրի կիպի, սէվինէրէք վէ գօշուշարաղ կէլիպ մաթ-
 պաի գաբուսունտան իշէրի կիրտիլէր :

Էրքէքլէրին լէհճէլէրինտէ պիր էրքէքլիք վէ պիր սաֆ-
 տէրունլուգ հսէրի տէրքեար օլուպ, վէ գատընլար իւզէր-
 լէրինտէ պիր լէթաֆէթ վէ պիր տինճիլիք աշիքեար պու-
 լունաուղու կիպի, կէնճ գըզլար իւզէրլէրինտէ աալի պիր
 չաբըգլըզ, պիր չէվիլիք, վէ պիր հսէր պէշաշէթ (սէ-

վինճ) միւշահէտէ օլունմագտա իտի : Վէ պունլարըն քեաֆ-
ֆէսինին տախի երկզէրինտէն , պիր սիւքիւնէթի հալ , պիր
մէմունիյեթի դալպ , վէ պիր լահաթի պալ իւզրէ պու-
լունտուգլարը , վէ քէնտի ալընլարը թէրիյլէ դազանըպ շա-
յէթէ օլմուշ օլտուգլարը թաամա , սաաէտիլանէ պիր նէֆս-
բէրէսթիլիլէ գօշուշուպ վէ հազըրլանտըգլարը անլաշըմագ-
տա իտի :

Սուֆրանըն պաշ թարաֆընտա , սաշլարը պէմ պէեազ
օլմուշ պիր իսթիեար չիֆթճի օթուրտու : Մէրգումուն երև-
զինտէն սաֆտէրուն , վէ պազըշլարընտան տախի սէրպէսթ
վէ քիւսթախ թապիեաթլը պիրի օլտուղու անլաշըտըղը
կիպի , լազըրտըլարընտան տախի , իսթիհզալար իտիպ ատամ
չէքիշտիրմէքիլի ճիւզիճէ սէվմէքտէ օլտուղու անլաշըմագ-
տէ իտի , վէ մէրգում , թապիի օլան ազլու տիրայէթ ճիհէ-
թիյլէ , քէյլիւ թազըմլարընը պիր սուրէթի քեամիլէտէ թէ-
ճէսսիւմ իթաիրմէքտէ օլուպ , ֆիքր ու բուհանտա տէրքեար
օլան սէպաթ ու մէթանէթ վէ տօղըրուլուգ , վէ պիր թէմիզ
եիւրէքիլիք կէօրիւնմէքտէ իտի իսէ տէ , պու ճիւմլէ իլէ տա-
խի , քէյլիւլէրէ մախսուս պուլունան գապալըգ վէ հիյլէ-
քեարլըգ տախի կէօրիւնմէքտէ օլտուղունտան , թա ուզագ-
տան պիլէ , էսկի Կօլօալըլարըն , եանի էսկի Ֆրանսըղլարըն
բուհունու թաշըմագտա պուլունտուղու անլաշըմագտա
իտի : Ջէմանը աթիգտէ , քէսպի շէօհրէթ իթմիշ օլան ա-
զըլ ու քեամիլ նէսթօրա պէնզէմէքտէ օլան պու իսթի-
եարըն իամի պապա Շաթլէն օլուպ , թա վազթի սէպավէ-
թինտէն պէրու իսէ մէգքիւր չիֆթիլիքաէ իմրարը էօմր ու
էվգաթ իյլէմիշ օլմասընա , վէ ազըպէթքեար չիֆթճի պա-
շըլըգ մէմուրիյեթիինի հայիզ պուլունմասընա մէպնի , Բօ-
տօլֆ տախի , մէգքիւր չիֆթիլի սաթըն ալտըղընտա , քէլ
էվլէլ եինէ օրատա պազը գալմասընա տայիր հազըլը իւ-
թիմասլար զուհուրա կէլմիշ օլտուղունտան , Բօտօլֆ տախի ,
չիֆթճիլէր իւզէրինէ պիր նէվի քէհեալըգ իթմէքիլիք մէ-
մուրիյեթիլլէ , ֆազաթ մաստամ ֆօրթուն թահթը նէզա-

րէթինտէ պուլունտուղու թագտիրտէ, մէրդուսու ալը գոյ-
մուշ իտի : Մէրդում պապա Շաթլէն, քէնտի սիննի, քէնտի
չիֆթլիքճէ մապիւմաթը, վէ թէճրիւպէքնարլըղը սայէ-
սինտէ, մէղքիւր չիֆթլիքտէ պուլունտան խալգ իւզէրինէ,
պիւլիւք պիր թէէսսիր իշլէթմէքտէ իտի :

Չիֆթլիք խալգը, քեաֆֆէթէն սուֆրաեա օթուրտու-
լար :

Պապա Շաթլէն եիւքսէք պիր սէս իլէ Հոյր տուասընը
օգուտուգտան սօնրա, աթիգ վէ մուգատտէս պիր ատէ-
թէ իմթիսալէն, քէնտի պըշաղը ուճույլա տաիի, էթմէք-
լէրտէն պիրի իւզէրինէ պիր խաշ չիվտի, վէ պիր բարչա-
սընը տա, աւիլէ Մէրէէ Եանի ֆուգտրա բաեը նամընա օլա-
րադ քէտիպ չըգարտը, վէ քէզալիք այնի նամ վէ այնի մագ-
սէտէ մէպնի օլտուղու թագտիրտէ, պիր գատէհ տէ շա-
րապ տօլտուրտու, վէ պունլարը պիր թապադ տէրունին-
տէ օլարադ, տինտարճա պիր հիւրմէթ իւզըէ, սուֆրանըն
օրթա եէրինէ վաղ իյլէտի :

Պիր տէ պու հէնկեամտէ, չիֆթլիքտէքի պէքճի քէօրէք-
լէր, չիտաէթլի սուրէթտէ հավլամաեա պաշլատըլար . վէ
մաթպախտաքի իխթիեար Լիզանտր նամ քէօրէք աաիի,
սաղըր պիր սէս իլէ, մէղքիւր քէօրէքլէրէ ճէվապ վիրէրէք,
մըրըլաանմաեա պաշլատըղը հալտէ, տօտագլարընը կէրիպ
վէ աղղընը աշտըլընտան, անճագ պագը գալմըշ օլան գաղ-
մավարի իքի իւշ աիշլէրի մէյտանէ չըգտըլար :

— Տիշարտա հավլունուն տիվարը Էօնիւնտէ, պիրի վար
տըր, — տէտի պապա Շաթլէն :

Մէրդում պունու սէօյլէր սէօյլէմէղ, պիր տէ պիւլիւք
գաբունուն չընղըրաղը չէքիլտի :

— Պէօյլէ կիճ պիր վագըթտա, քիմ կէլտի աճապա,
— տէտի մէրդում իխթիեար . — զաթէն տիշարտա քիսնէ-
միղ գալմամըշ տըր, հէր քէս կէլմիշաիր . . : Հէր նէ հալ
խսէ, հայտէ գօշ պագալըմ, քիմտիր, ժան ըքնէ :

Չիֆթլիկին էն զիեատէ կէնճ իշճիլէրինտէն պիրի օլան

ժան րնէ, եանար եանար չորպա տօլտուրմուշ օլտուղու
գօճա պիր գաշըղը, րիւզկեար միւրէպպիսի էօլտան չօգ զի-
եաւտէ գուլվէթլի սուրէթտէ իւֆլէմէքտէ օլտուղու հալ-
տէ, էօյլէճէ պրագըպ գալգմագլըղա պօրճուլ պուլունմասը
իւզէրինէ ճիւղիճէ ճանը սըգըլարագ, մէզքիւր գաշըղը պը-
րագտըղը կիպի գալգըպ գաբուեա տօղրու գօշու վիրտի:

— Պիլմէմ նա՛սըլ օլտուտա, պու կինն իւր տէֆա օլա-
րագ, մատամ ժօրժ իլէ մատմօագէլ Մարի, պիղիմ թաամ
իտիլիմիղի թէմաշա իթմէք իւզրէ օճաղըն պաշընա կէլիպ
օթուրմագլըղա կիճիքտիլէր, — տէտի պապա Շաթլէն, —
տօղրուսու գարնըմ տա բէք աճ իսէ տէ, մէրգումէ տէ պու-
րատա օլմատըգճա, բէք իշթա՛հ իլէ եէեէմէեէճէկիմտիր:

— Մատամ ժօրժ, մատմօագէլ Մարինին օտասընա չըգ-
տը, չիւնքի, մէրգումէ ապէ Լաբօրթու կէօթիւրտիւքտէն
սօնրա ալտէթիւտէ պիր ազ նամիզաճըլգ հիսս իյլէմէքաէ
օլտուղունտան նաշի, եաթմըշտըր, — տէյի ճէվապ վիրտի,
լա Շուէթին գուրմուշ օլտուղու տէհշէթամիզ պիր տօլապ-
տան խապէրտար օլմատըղը հալտէ, մէրգումէնին մէզքիւր
նիլէթի ֆասիտէսինին պօշա չըգմասընը մուճիպ օլարագ,
րահիպիւնտէտէն լա կուալէօզիւ ալըպ պիրլիքաէ կէթիր-
միշ օլան իրի վիճուալու Գլօտին նամ պիր գըղ:

— Լաքին, օլ չիրինթապ մատմօագէլ Մարի քէյֆսիզ օլ-
մաեըպ... եալընըզ պիր ազ նամիզաճըլգ հիսս իթմէքտէ
տիր, էօյլէ տէյիլմի, — տէյի սիւալ իթտի պապա Շաթլէն
տիւշարը էնտիշէ օլարագ:

— Էվվէթ, էվվէթ, պապա Շաթլէն, Ալլահա էմանէթ,
պիր շէյճիկի եօգ տուր, զաթէն մատամ ժօրժ տա էօյլէ
սէօյլէտի, — տէտի Գլօտին, — էկէր էօյլէ օլմաեըպ տա, ազա-
ճըգ չիւբհէսի վէ ազաճըգ տա գօրգուսու օլմուշ օլսա իտի,
ազտէմճէ քէյֆսիզլիկինտէ մէրգումէնին էմրի թէտալիսի-
նէ պագըպ հիմմէթ իթմիշ օլան արապ հէքիմի... Մ. Տալի-
տի ֆարիստէն չաղըրմագ իւզրէ, անինտէ առամ կէօնտէ-
րէճէկինտէ իշթիպա՛հ եօգ իտի: Լաքին, օ տէյիլ էմնա, մէ-

կերչի պուտա, բէք չօգ աճայիպ պիր շէյ տէյիլմի տիր, նիչին էօյլէ պիր արապ հէքիմէ իթիպար վէ էմնիյեթ իթմէքտէ տիրլէր, տօղրուսու, նէ կիւնահըմք սաղլանըմ, մասազալլահ, էկէր պէն քէնտիմ քէյֆսիղ օլսաճագ օլսամ, մէրգուճա էմնիյեթ իտիպ տէ, քէնտիմի թէսլիմ իյլէեէմէմ: Հալ պուքի, պէեաղ պիր հէքիմէ ասլա տիյէճէկիմ եօգ տուր, քէմալ մէրթէպէ էմնիյեթ իտէպիլիրիմ. . . Նիհայէթ պիր խրիսթիան տիմէք տիր:

— Իյի եա, մէկերչի, իւք կէլտիկի վագըթլարտա, բէք զայիֆ պիր հալտէ օլուպ, վէ կիւնտէն կիւնէ տէ, սարարըպ սօլմագտա, վէ էրիյիպ իւզիւլմէքտէ պուլունան մատմօազէլ Մարիեի սաղալտան Մ. Տավիտ տէյիլմի տիր:

— Էվվէթ, պապա Շաթլէն:

— Իմաի, էօյլէ օլտուգտա, արթըգ մէրգուճա էմնիյեթ իթմէմէքլիքտէն մանէա՞ նէ օլապիլիր:

— Վագաա էօյլէ տիր, լաքին, պու ճիւմլէ իլէ տախի, նիհանէթ պէնճէ արապ պիր հէքիմ իւզէրինտէ, զանն իտէրսին քի, մուճիպի խէվֆ ու հիրաս օլուճու պիր էսէր պուլունմագտա տըր:

— Մէկերչի, իւշ սէնէտէն պէրու, տիղլէրինտէքի պիր եարա սէպէպինտէն էսիրֆիրաշ պուլունմագտէ օլան իլթիեարէ վալիտէ Անիդանը տախի անաղա չըգարան, քէզալիք Մ. Տավիտ տէյիլմի տիր:

— Էվվէթ, պապա Շաթլէն, Էվվէթ:

— Իմտի, էօյլէ օլտուգտա, ա՛գըղըմ, արթըգ մէրգուճա հագգընտա էմնիյեթ սիպլիք իթմէքլիք ճայիղ օլապիլլըմի:

— Էվվէթ, հագգընըզ վար տըր, պապա Շաթլէն, լաքին, նիհանէթ պիր սիեահ հէքիմ. . . տիւշիւնիւնիւզ պիր տէֆա. . . պիւթիւն պիւթիւն սիեահ. . .

— Պէնի տիյնէ էվլատըմ, սէնին օլ Միւզէթ նամ ինէկին նէ՞ ըէնքտէ տիր:

— Պէեաղ տըր, պապա Շաթլէն, Էվվէթ, գուլու-գուլու կիպի պէեաղ տըր, վէ բէք կիւզէլ սիւտ վիրմէքտէ տիր:

— Բէք ալէա , տիկէր ինէկին Րօզէթ նէ ընքտէ տիր :

— Գարկա կիպի սիեա՜ն տըր , պապա Շաթլէն , ֆագաթ տօղրուտու , օ տախի քէզալիք բէք կիւզէլ պիր սիւտ վիր-մէքտէ տիր :

— Էյ օլ սիեա՜ն ինէկին սիւտիւ նէ ընքտէ տիր :

— Ա՛, պապա Շաթլէն , մէկէրչի սիւտ պաշգա ընքտէ օլուր մու , հալիլլէ գար կիպի պէեաղ տըր :

— Տիմէք տիր քի , մէզքիւր սիեա՜ն ինէկին սիւտիւ տա-խի , թըպգը Միւզէթին սիւտիւ կիպի հէմ կիւզէլ տիր վէ հէմ տէ պէեաղ , էօյլէմի :

— Շիւբհէսիւզ , պապա Շաթլէն :

— Հալ պու քի , Րօզէթին քէնտիսի սիեա՜ն տըր , էօյլէ տէյիլմի :

— Էվվէթ , վագաա քէնտիսի սիեա՜ն տըր . . . լաքին , օն-տա՛ նէ պէյիս վար տըր , սիւտ տայիմա պէեաղ օլուր , էմ-մա , սիւտիւ վիրէն ինէք իսթէր սիեա՜ն օլսուն իսթէր պէ-եաղ , վէ իսթէր սարը օլսուն , իսթէր գըրմըզը :

— Իմտի էօյլէ օլսուգտա , էվլատըմ , հէքիմճէեէ կէլին-տիրտէ՛ նիչին սիեա՜նլըգ իլէ պէեաղլըգ ֆարգը արամագ-տառն , պէեաղ ատամըն ուսթալըզընա վէ իյիլիկինէ ինան-տըզըն հալտէ , արապընքինէ՛ նիչին ինանմագտա տէյիսին :

— Ճանըմ իյի եա . . . պապա Շաթլէն , մէզքիւր ինէք-լէրին ընքճէ ֆարգլարը , անճագ տէրիլէրի պապընտա տըր , — տէտի մէրգումէ կէնճ գըզ ճիւզիճէ թէֆէքքիւրլէ-րէ տալաբգտան սօնրա , — Էվվէթ , Րօզէթ տախի Միւզէթ կիպի կիւզէլ կիւզէլ սիւտ վիրմէքտէ տիր . լաքին , օնտա՛ն նէ չըգար , ինէկին տէրիսի իլէ սիւտիւ արասընտա՛ նէ միւ-նատէպէթ վար տըր :

Գլօտին թարաֆընտան պէեաղ ինէք իլէ սիեա՜ն ինէք ա-րասընտա , սիւտճէ պիր ֆարգ պուլունուպ պուլունմամա-սընա տայիր զուհուրա կէլմէքտէ օլան պու միւթալաա տէ-վամ իյլէմէքտէ իքէն , պիր տէ Ժան Րընէ , Էվվէլճէ չօրպաեը սօուլթմագ իչին իւֆլէմէքտէ օլտուղու կիպի , շիմտի տախի

սօուղուն շիտէթինտէն մօրարմագտա աղուլունան բարմագլարընը ըարթմագ նիյեթիլէ քէզալիք սըգը որգը իւֆլէեէրէք իչէրի կէլտիկինտէն, մէզքիւր միւքեալէմէ գաթ իաիլտի :

—Օհ, պու կիճէ բէք ֆէննա պիր սօուգ վար տըր... օրթալըգ օլ մէրթէպէ տօնմագտա տըր քի, թաշլար պիլէ չաթլաեաճագլար տըր, տէնիլաէ ճայիլտիր, —տէտի մէրգում իչէրի կիրէր իքէն, — սօղրուսու հիշ տիշարը չըգաճագ հավա տէյիլ տիր : Արթըգ պէօյլէ սօուգ օլամալ :

—Բօյրաղ ըիւզկեարը իլէ պաշլաեան տօն, հէմ շէտիտ օլուր վէ հէմտէ չօգ սիւրէր, ա՛ չօճուղում, զաթէն պուսու սէնտէ պիլմէլիսին. լաքին, օ տէյիլ էմմա, կէլէն քիմ իտի, —տէյի սիւալ իթտի մէրգում իթթիեար :

—Իքի կէօղտէն ալիլ պիր ֆագըր իլէ, պիր տէ էլինտէն թութուպ կէզտիրմէքտէ օլան պիր չօճուգ տուր :

—Նէ իսթէեօր մէրգում ալիլ, —տէյի սիւալ իթտի պապա Շաթլէն ժան Բընէեէ :

—Պու ֆագըրլար, Լուվրեա կիթմէք իսթէեէրէք եանլըշ պիր եօլա սարմըշ օլտուգլարընտան, եօլու շաշըրմըշլար, վէ չիւնքի հավա տա զտեթլէ գաբալը օլուպ վէ սիֆիր գարանլըգ օլտուգտան պաշգա, սօուգտան իսէ իննան տօնմագտա օլտուղունտան, զէվալլըլար քէնտիլէրի պիր թագրիպ պուրաեա աթմըշլար, վէ պու կիճէճիք ախըրըն պիր քէօշէսինտէ գալմագլըղը ըէճա իյլէմէքտէ տիրլէր :

—Մատամ ժօրթ, քէնտի մէրհամէթի մալիւմէսի իգթիզասընճա, հիշ շիւրհէլէր եօգ տուր քի, էօյլէ պիր պիշարէնին մէզքիւր ըէճասընը ըէտտ իթմէեէրէք, գապուլէ հիմմէթ իյլէեէճէք տիր... ֆագաթ, կիտիպ քէնտիսինէ խապէր վիրմէքլիք իգթիզա իտէր : Հայտէ պագալըմ, Գլօտին, պունու խապէր վիրմէքլիք սէնին պօրճուն տուր :

Գլօտին կիթաի :

—Ձէվալլը օլ ալիլ ատամ, շիմտի նէրէտէ պէքլէմէքտէ տիր, —տէյի սիւալ իթտի պապա Շաթլէն :

—Քիւչիւք անպարտա :

—Անպարտ նիչին գոյտուն պիչարէնի :

—Նէ՛ եաբաեւմ, էկէր հավուտա պրագմը՝ օլսա ի-
թիմ, քէօբէքլէր կէրէք մէրգումու վէ կէրէք չօճուղունու
բարչա բարչա իտէճէքլէր իտի: Շէօյլէ քի, պապա Շաթլէն,
հէր նէ գատար կէրէք Մէտօրու . . . կէրէք թիւրքմէնի . . .
վէ կէրէք ձէյրանը . . . կէլ, կէլ, պանա կէլ . . . սուս օլ . . .
տէյի, չաղըրտըմ իսէ տէ, պիր աիւրլիւ տիյնէմէտիլէր, պու
մէրթէպէ աղղընլըգ իտիպ գուտուրուգլարընը հիչ պիր
ռէֆա կէօրմէմիչ իտիմ: Տօղրուսու, պէն տէ թէաճճիւպ
իթտիմ գալտըմ, չիւնքի, զաթէն պիղիմ չիֆթիլէտէ, էօյլէ
սայիր նիչէ չիֆթիլէքլէրտէ օլտուղու կիպի, քէօբէքլէրիմիզ,
ֆուգարալարա գարչը թահրէք իտիլիպ ըսըրթտըրմադլըղա
ալըչարըրըմը օլմատըղըմըգ հալտէ, հէր նապըլ իսէ, պու պի-
չարէնէ գարչը պու գատար արսըղլըգ իթտիլէր . . .

—Նէ՛ տէրաինիզ, չօճուղար, զանն իտէրսին քի, Ալ-
լահաան օլմուշտուր, պու կիճէքի տերըմը օլտուղումուգ
ֆուգարա բաե, բէք կիւզէլ իչէ հարաեաճագ տըր . . . հայ-
տէյինիզ, պիր աղ սըգըքընըգ պագաեւմ . . . է՛հ, է՛հ, էլ
վէրիր. չիմտի կէթիլինիզ իքի թագըմ տահա քի, մէրգում
այիլ իլէ չօճուղունու տախի սուֆրամըղա ալալըմ. զիրա,
հիչ չիւքհէմ եօգ տուր քի, մատամ ժօրժ մէրգումանը պու
կիճէ պուրատա թանկըր միւսաֆիրի տէյի ալը գօեաճագ
տըր :

—Սահիհէն քէօբէքլէրին պու մէրթէպէ բաթըրտը իթ-
մէլէրի, վէ գուտուրուպ հիւճումա չըգըյմալարը շայեանը
թէաճճիւպ աիւր, —տէտի քէնտու քէնտույէ ժան Ռընէ .
—ալէլիսուսուս օլ պու ագչամ Գլօաինին ալըպ պիրլիքտէ
րահիպխանէնէ կէօթիւրտիւկիւ թիւրքմէն . . . զանն իտէր-
սին քի ատէթա գուտուրուպ չըլտըրմըչ իտի . . . պէն մէզ-
քիւր քէօբէկի օգչաեարագ հըրս ու զաղապընը թէսկինէ
չալըչարգճա, անըն տա մուղայիրի օլարագ, թիւլէրի քիւր-
րի կիպի թիւքէն թիւքէն օլուպ տիքիլմէքտէ իտիլէր . . . նէ՛

տէրսինիզ սիզ պունա, հա՛, պապա Շաթլէն, պունուն սէ-
պէպինի անճագ սիզ պիլէպիլիրսինիզ, չիւնքի հէր շէյի պի-
լիրսինիզ:

— Զօճուղում, պէն հէր շէյի պիլմէքտէ օլտուղում ի-
չին, շունու տախի պիլիրիմ քի, հայվանլար պէնտէն չօդ
զիեատէ պիլմէքտէ տիրլէր . . . պու սէնէ, սօն պահարտա,
վուգու պուլան պիր պօրատա, պիզիմ քիւչիւք չայ թաշ-
տըղնտա, պէնիմ իթիեար գըր աթըմ Դօգօ իլէ ալտէթ
իտիպ կէլմէքտէ իքէն, պիր տէ, Ալլահ տա պիլիր քի, նէրէ-
տէն կէչիպ վէ գանդի նօգթաեը թուլթաճաղըմը շաշըրտըմ
գալտըմ, չիւնքի, սուլարը պէր թարափ իտէլիմ, հավա տա
տէր իսէն, կէօղ կէօղիւ կէօրմէզ սիֆիր գարանլըգ իտի . . .
նէ՛ տէրսին, արթըգ չարէմ քէսիլտիկինտէն, հայվանըմն
տիզկինինի պօյնու իւզէրինէ աթը վիրէրէք, քէնտի քէյֆինէ
պըրագտըմ, պիր տէ պագտըմ քի, հիչ պիրիմիզին պուլուպ
չըգարամահաճաղը եօլու պուլտու չըգարտը, վէ պէնի տէ
սաղ սէլամէթ կէթիրտի . . . էյ ճանըմ, պու հայվանա քիմ
էօյրէթմիշ իտի մէզքիւր եօլու, կէօրտիւն միւ չիմտի, հայ-
վա՛ն մը զիեատէ պիլմէքտէ իմիշ, եօգսա պէ՛ն մի:

— Վագաա էօյլէ տիր, պապա Շաթլէն, քիմ էօյրէթ-
միշ իտի օլ սէնին գըր աթընա մէզքիւր եօլու, տօղրու-
սու, պու տա հիքմէթ նէվինտէն պիր շէյ տիր:

— Զօճուղում պիլիրմիսին քիմ էօյրէթմիշ տիր, եուվա-
լարընը տամլար իւզէրինտէ քիրէմիտլէր արանընտա եա-
բան գըրլանկըճլար իլէ, քէզալիք չօպան ալտատան գուշա-
րընա, գամըշըգլարըն օրթալարընտա եարմագլըղը քիմ էօյ-
րէթմիշ իսէ, պէնիմ գըր աթըմա աա, գարանլըգ կիճէլէր-
տէ եօլլարը պուլուպ չըգարմագլըղը տախի, օ էօյրէթմիշ
տիր . . . էյ գըղըմ, Դլօտին, նէ՛ եաբտըն պագալըմ, — տէտի
պապա Շաթլէն սիւտճիւ գըղա, քէնտի գօլթուղունտա կիւ-
զէլ կիւզէլ տիշ օթու իլէ քէքիք օթու գօգմագտէ օլտու-
ղու հալաէ, իքի չիֆթ գար կիպի պէեաղ չարշաֆլար պու-
լունարագ գաբուտան իչէրի կիրտիկինի կէօրտիւքտէ, — ին-

չաալլահ մատամ ժօրթ, մէրգում սէֆիլ ալիլ իլէ, քէնտի չօճուղունուն պու կիճէ պուրառա թաամ իտիպ վէ պուրառա եւթմալարնա միւսաատէ իյլէմիշտիւր, էօյլէ տէյիլմի:

—Հայ հայ, իյթէ չարչափլար տա գօլթուղումտա տըրլար, մէրգումլար իչին, սուփանըն (գօրիտօր) օ պիր ուճունտա պուլունան քիւչիւք օտառա եւթազլարընը հազըրլաեաճաղըմտըր, —տէտի Գլօտին:

—Հայտէ, օղում ժան Բընէ, չաղըր մէրգումլարը պուրառա կէլսինլէր... Գըզըմ, հայտէ սէն տէ օճաղըն պաշընա իքի թանէ իսկէմիէ կէօթիւր քի, սուփառա օթուրմազտան էվիլէ պիր ազ ըսընըպ քէնտիլէրի պուլսունլար...:

Թէքրարէն քէօթէքլէրին շիտտէթ իւզրէ հավլամառա պաշլառըլարը, վէ ժան Բընէնին տէ սուս իթտիւրմէկէ չալըշաղըր իշիտիլմէկէ պաշլառը, վէ պատէհու պիրաէն պիրէ մաթպաի գաբուհու տուր աշըտը, վէ Մէթր տէգօլ իլէ Թօրթիյեարըն, արգասընտան պիր գօվալաեան վար տըր կիպի աճէլէ աճէլէ իչէրի կիրաիքլէրի կէօրիւլտիւ:

—Շու քէօթէքլէրի զապթ իտինիզ, զիրա ազ գալտը քի պիզի բարալաեաճազլար իտի, —տէյի պաղըթաը Մէթր տէգօլ գօրգուսունտան տիթրէեէրէք:

—Չաթէն պէնիմ պուլղումուն պիր բարչասընը գօբարտըլար, —տէյի պաղըրտը Թօրթիյեար հալէա գօրգուսունտան րէնկի պիւթիւն պիւթիւն աթմըշ պիր հալաէ պուլունարազ...:

—Աֆվ իտինիզ, պապալըզ, —տէտի ժան Բընէ իչէրի կիրիպ գաբուհու գաբառարազ, —պիզիմ քէօթէքլէրին հիչ պիր վազըլթաա պէօյլէ արսըղըլար իթաիքլէրի եօգ իտի էմմա... պէս պէլլի սօուղուն շիտտէթինտէն նաշի, օնլար տա գուսուրմառա պաշլամըշ օլմալը տըրլար... Նիհայէթ հայվան տըրլար, մուհաքէմէեէ մարիք տէյիլտիլլէր, քիմ պիլիւր, պէլքի օնլար տա էօթէքինի պէրիքինի ըսըրարազ ըսընմազ իսթէմէքտէ տիրլէր...:

—Հայտէ, շիմտի պիր տէ պունու թուլթմալընը, —տէ-

տի պապա Շաթլէն, ու հէնկեամտէ մըրըլտանարագ միւսա-
ֆիրդէրին իւզէրլէրինէ աւլմագլըղա հազըր պուլունան իս-
թիւար Լիզանտըր թութարագ, — օ պիր քէօքէքլէրին սէս-
լէրինի իշիթտիկինտէն, հալիլէ պու տախի քէնտի վաղիֆէ-
սինի իֆա իլլէմէքտէ տիր: Հէ՛յ, մաշուշ եապանի, սո՛ւս օլ,
հա՛յտէ կիթ աէ եինէ քէնտի եէրինէ եա՛թ պագաեւմ: . .

Պապա Շաթլէնին պու թէհտիսլէրի, վէ պիր տէ մա-
նէալը սուրէթտէ օլարագ թէքմէ վուրմասը իւզէրինէ, Լի-
զանտը, հալէա մըրըլտանմագտա օլուուղու հալտէ, երինէ
կիտիպ օճաղըն պաշընտա քէնտի եէրինտէ օթուրտու: Մէթըր
տէգօլ իլլէ թօրթիյեար իշերի կիրմէկէ ճէսարէթ իտէմէտիք-
լէրինտէն, մաթպախըն գաբուուունտա պէքլէմէքտէ իտիլէր:

Մէթըր տէգօլուն լէհէսի, օլ մէրթէպէ պէտ վէ հէյ-
պէթլու պիր հալտէ իաի քի, չիֆթիլիք խալզը մէրգումու
կէօրիւր կէօրմէզ, քիմիսի իյրէնտիկինտէն, վէ քիմիսի տա-
խի գօրգտուղունտան, պիր վագըթճըզ միւթէէսսիր օլա-
րագ տուրա գալտըլար:

Թօրթիյեար մէզքիւր թէէսսիրին ֆէհմինտէ օլտու իտէ
տէ, քէօլիլէր իւզէրինտէ հասըլ օլան գօրգու քէնտիսի-
նէ զայրէթ վիրտիքտէն պաշգա, հաթթա մէզքիւր թէէս-
սիրտէն տօլաեւ, քէնտի գալպլինտէ պիր էսէրի զուրուր տա-
խի հիսս իթմէկէ պաշլատը:

Պու իլք հալու հարէքէթ կէչտիքտէն սօնրա, պապա
Շաթլէն պաշգա պիր շէյ տիւշիւնմէեիպ, իլլա անճագ քէն-
տի միւսաֆիրքէրվէրլիք վագիֆէսինի իֆա իլլէմէքլիկի տիւ-
շիւնտիւկիւնտէն, Մէթըր տէգօլա խիթապէն,

— Կէլինիզ, պապաճըզ, կէլինիզ, շու աթէշին պաշընա
կէլինիզ քի, էվլէլա պիրագ սիզ տէ ըսընասընըզ քի, սօն-
րա տա պիղիմէ պէրապէր թաամ իտէսինիզ, չիւնքի, էօյ-
լէ պիր վագըթտա կէլտինիզ քի, պիշ տէ հէնուզ սուֆրա-
եա օթուրմագտա իաիք: Կէլինիզ, օթուրունուղ շուրտեա
պագաեւմ: Լաքին, պէն աէ զանն իտէրտին քի, քէնտիմի
շաշըմըշըմ տըր, — տէտի իլավէթէն պապա Շաթլէն, —

լաղըմ կէլէնի չօճուղունուզա սէօյլէնէճէք եհրտէ, սիգէ սէօյլէմէքտէերիմ, օ իսէ, էսէֆ օլունուր քի, կէօզլէրինիզ կէօրմէքտէ տէյիլ տիր: Կէլ պագտեըմ, չօճուղում, կէօթիւրիւ վէր բէտէրինի շու օճաղըն եանընա:

— Բէք իյի, մէրհամէթլի էֆէնտի, — տէյի ճէվապ վիրտի թօրթիյեար պուընոունտան, վէ եալթագճա, վէ միւրայիճէ պիր սէօյլէյիշ իլէ, — Ալլահ սիգտէն քէնտի լութֆու քէրէմինի էքսիք իթմէսին, Ալլահ գալպինիզ կէօրէ վիրտին... Կէլ պէնիմ, պիշարէ պապաճըղըմ... Կէլ, լաքին տիգգաթլը եիւրիւ: — Մէրգում չօճուգ Մէթր տէգօլու կէօթիւրտիւ:

Իքիսի պիրլիքտէ օճաղըն եանընա կիթաիլէր: Կէրչի էվլէլ էմիրտէ Լիզանտր եալընըզ սաղըր պիր սէս իլէ մըրըլտանտը իսէ տէ, հալ պու քի, սօնրատան կիտիպ Մէթր տէգօլու գօգլաաըգտա, օլ մէրթէպէ հէյպէթլու սուրէթտէ պիր շամաթա աըր գօթարաըգ հալլամանեա պաշլատը քի, իսալգ թապիրինճէ, յէր եօլէ-բօգոսսա-ալմեա պաշլատը տէնիլսէ ճայիզ տիր:

— Վա՛յ ճէհէննէմ սուրէթլի քէօրէք վա՛յ, — տէտի Մէթր տէգօլ քէնտու քէնտույէ, — աճապա պու մէէլուն հայվան իւզէրիմտէն պիր գան գօգուսումու ալմագտա տըր, զիրա, սըղըր թաճիրինի էօլտիւրտիւկիւմ կիճէ աախի պու կիւնքի բանթալօնումու կիյինմիշ իտիմ...:

— Ա՛, շայեանը թէաճճիւպ պիր հալ, — տէտի եալաշճա սէօյլէնէրէք ժան Բընէ, — պիզիմ իթիեար Լիզանտր պու իթիեար զէվալընըն իւզէրինտէն պիր էօլիւ գօգուսու ալմագտա տըր կիպի պաղըրմագտա տըր:

Օլ հէնկեամտէ, զարիպ պիր հալ վուգու պուլտու: Լիզանտր օլ մէրթէպէ չէտիտ սուրէթտէ պաղըրըպ չաղըրմագտա վէ սըղաշմագտա իտի քի, մաթպախըն քէնճիրէլէրի նաղըր պուլունան հալլաւտաքի սայիր քէօթէքլէր աախի, պիթ թապի մէգքիւր հայվանըն սէսինի իշիթտիքլէրինտէն, վէ քէնտի «գանին» ճինսլէրինճէ աաթթտէն պուլունա:

տուղու իւղրէ, կիւեա պիր ճէնագէ վար տըր թարղընտա, այնի ղայրէթի չէքիպ վէ այնի թէէսսիր թաճթընտա պու- լունարագ, այնի սուրէթտէ պաղըրմաեա պաշլատըղլարըն- տան, խալդ պէյնինտէ տէրքեար օլան պիր իթիգատ, եա- նի մէղքիւր հավլանըշլարա նէղարէն, պիր էօլիւմ վուգու պուլաճաղը գօրգու վէ շիւբհէսի հասըլ օլմաղին, չիֆթ- լիք խալգը, հէր նէ գատար էօյլէ չօղլուդ իթիգատը պա- թըլ սահիպի ատէմլէր տէյիլ իտիխէլէր տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, տիւչարը խէվֆ ու տէհէթ օլարագ, պիր պիրի երիզիւնէ պագմաեա պաշլատըլար: Հաթթա, պիզլաթ, Մէթըր տ'էգօլ պիլէ, զաթէն թաշտան վէ տէմիրտէն բէք չէյթանի պիր տուլղուսուզ երիւէկէ մալիք պուլունմագտէ օլմասընա րաղմէն, մէղքիւր տէհէթֆէրմա հավլանըշլարը իշիթ տիքճէ, պիր արալըդ տիւչարը խէլէճանը գալպ օլմա- եա պաշլատը... չիւնքի, մահգա քէնախի կիպի պիր գան- լը գաթիլէ գարըլ օլմասընը, բանա ֆէհմ իյլէմէքտէ իտի... Հալ պու քի թօրթիյեար, ասըլ փարիս չաքգընլարըն- տան պիրի օլուպ, էօյլէ գօրգու վէ թէէսսիր նէ իտուկի- նի ասլա պիմէտիկինտէն, վէ թա վագթի սէպավէթ ինտէն պէրու, ախլագը մէրտուտէ իլէ բէրվէրտէ պուլունաու- ղունաան, մէղքիւր մէնզարէյի մանէվիյեէտէ պիլա ֆիւ- թուր գալտըդտան պաշգա, մէրգուլմասագարա վէ սագաթ չօճուգ, պիր քէրրէ քէօքէկին ըսըրաճաղը գօրգուսուլունտան գուրթուլտուգտան սօնրա, չիֆթճիլէր իւզէրինտէ հասըլ օլան իւրքիւնթիլ իլէ Մէթըր տ'էգօլ իւզէրինտէ գուհուրա կէլէն տիթրէմէքլիք հագգընտա, իղթիհգաեա չըղըմաեա տախի պաշլատը: Իլք գօրգու կէշաթէ, ժան Րընէնին տի- շարը չըղաղը կէօրիւլտիւկիւ կիպի, միւթէագգըպէն տա- խի, գըրպաճընը շագլատարագ, թիւրքմէնին, ճէյրանըն, վէ Մէտօրուն թագիի տուլղուլարընաան նէշէթ իտէն էօլիւեէ տայիր վէլվէլէ վէ շամաթալարը սէսլէրինի քէսաիրաիկի տա- խի իշիտիլտիւ Լէհճէլէրինտէ պիր էսէրի մահգուլնիյեէթ հա- սըլ օլմուշ օլան չիֆթճիլէրին գալպլէրի եավաշ եավաշ քէս-

պի ֆէրահ ու ըահաթ իթտի: Վէ արատան ճիւղի պիր վա-
գըթ կէշտիքտէն սօնրա տախի, Մէթը տ'էգօլուն, հէրքէ-
սին տէհշէթինի մուճիպ օլմագտա օլան պէտ չէհրէսի, մու-
ղայիրի օլարագ, հէրսինին ըիգգաթ ու չէֆգաթընը թահ-
րիքէ պաշլասըղը կիպի, Թօրթիյեարըն սագաթըղընը եա-
նի թօրալըղընը տախի աճըմանա, վէ մէրգումուն հշքեա-
լընտա պիր գուրնաղըղ վէ պիր իշկիւզարըղ էսէրէրի պու-
լուպ թահսին իթմէկէ, վէ բէտէրի հագգընտա, իպրագ
իյլէմէքտէ օլտուղու զայրէթ վէ մուալէնէթտէն տօլաեը,
սէնալէր օգումանա պաշլատըլար:

Չիֆթճիլէր պիր արալըգ քէնտի աճըղըլարընը ունու-
տարագ, մէգքիւր միւսաֆիրլէր վագաասըլլա մէշղուլ օլ-
տուգտան սօնրա, տահա գիեատէ պիր իշթահ իլէ սուֆ-
րանըն պաշընա տիգիլտիքլէրինտէն, պիր տէ չաթալ գաշըգ
սէսինտէն պաշգա, հիշ պիր սէս իշիտիլմէզ օլտու:

Հէրքէս, էրքէք վէ նիսա, քէնտի քէյֆլէրինճէ, օլքէն-
տի քէօյլիւճէ թաամարըլլա մէշղուլ օլարագ, պիր թա-
րաֆտան, առէթա պիր իշթահ եարըլընա չըգըշտըգլարը
հալտէ, տիկէր թարաֆտան տախի, թօրալ չօճուղուն, եա-
նընտա օթուրմագտէ օլտուղու էօյլէ պիր ալիլ ատամա, քէ-
մալի հիւրմէթ վէ մուհապպէթ իւղըն գաեըըպ հիմմէթ իյ-
լէմէսինէ տիգգաթ իյլէմէքտէ իտիլէր: Թօրթիյեար իսէ, ֆիլ
վագը, սահիհ պիր էվլասըղ զայրէթի իճրա իտէրէք, Մէթը
տ'էգօլուն էթլէրինի տօղրամագտա, էթմէկինի քէսմէքտէ,
վէ սուեունու շարապընը տօլտուրմագտա իտի:

Պու կէօրտիւքլէրիմիզ, միտալըն կիւզէլ թարաֆը իտի-
լէր, չիմտի պիր ազտա զըտտը թարաֆընա աթֆը նազար
իտէլիմ:

Կէրէք տօղուշունտա պուլունան զալըմըգտան վէ կէրէք
սիննի իգթիզասընճա թապիի պիր իմթիսալ իճրասընա չը-
գըշմաղըղ տույղուսունտան նաշի, Թօրթիյեար, թըպգը
լա Շուէթին թարիգինի թութարագ, Մէթը տ'էգօլա, տա-
յիմա հզա վէ ճէզա վիւրմէքլիքտէն, պիր զէֆգ ու սէֆա

տույժնադատա իտի . Էվվէթ, մերգուժ տախի, թըպզը մէր-
գումէ կիպի, քէնտի զայիֆ վէ ղէպուն պիր հալտէ պու-
լունտուղու թագտիրտէ, Մէթր տ'էգօլ կիպի պաղը պիր
գաբլանա պէնգէնէն ատէմին, տիւշարը իշքէնճէ օլմասընը
կէօրմէքիքտէ, աշուրի մէրթէպէ պիր մէսէրրէթ հիսս իյլէ-
մէքտէ իտի : Վէ հաթթա, պու գատարլա տախի գանաաթ
կէթիրմէք իսթէմէտիկինտէն, քէնտի զալըմլըղըյա պէրա-
պէր, աուեաճաղը սէֆանըն տու աէրէճէսինի արթըրմագ-
ըղը արգըւ վէ միւրաա իյլէտիկինտէն, մէրգուժ հայտուտու,
հէր նէ տէ եարաա սալա աէս չըգարամագ պիր միւշքիլ հա-
լէ վաղ իյլէմէքտէ իտի . շէօյլէ քի, պիր թարաֆտան, բէ-
տէրիմտիր տիյէրէք, սուրէթի զահիրէտէ սիեանէթ վէ սա-
աագաթը աղիմէ իպրաղըյա, հէր քէսին թահսինինի տա-
վէթ իյլէտիկի թագտիրտէ, տիկէր թարաֆտան տախի, մու-
ղայիրի օլարագ, աուֆրանըն ալթընտան, նիշէ բրանկապէնտ-
լէր միտիլու, սաղ տիգինտէ, իբլիքխանէտէ պուլունտուղու
վաղըթլարտա թաշըմագտա օլտուղու զինճիրին հալգասըն-
տան, Մէթր տ'էգօլուն տախի, գաղանմըշ օլտուղու էսկի պիր
եարաա, արատա պիր աեաղըյա վուրուպ աղըրթմագտա
իտի : Պու հալտէ, Մէթր տ'էգօլուն, չէքմէքտէ օլտուղու
աղըր վէ սըղը, թէհամիւլ գապուլ իտէր շէյ տէյիլ իտի :
Պունտան տա պէտթէրի վար տըր, մէրգուժ ճանվէր թա-
պիաթը չօճուգ, մէրգումու տահա զիեաաէ աաեանըմագ
պիր միւշքիլ հալէ միւլթէլա գըլմագըլգ ֆիքըր շէյթա-
նիսիլէ, մէղքիւր թէքմէլէրի տէ, էօյլէ աաի վագըթլար-
տա վուրմաեըպ, իլա պէքլէեիպ պէքլէեիպ աէ, թամմէր-
գումուն եա պիր շէյ իշէճէկի, վէ եախօա պիր լագըրա
սէօյլէեճէկի վագըթլարտա եէրլէշտիրմէքտէ իտի :

—Ս'հ, պիշարէ պապաճըղըմ, իշթէ սանա գապուղու
չըգարըլմըշ կիւզէլ պիր ճէվիղ, —տէտի թօրթիյեաը, ֆիլ
վագը Մէթր տ'էգօլուն թապաղընա, կիւզէլճէ չըգարըլմըշ
պիր ճէվիղ իշի վաղ իտէրէք :

—Ա'ֆէղին, չօճուղում, — տէտի պապա Շաթլէն, վէ

պատէհու հայտուտա խիթապէն տախի, — վագաա, հալի-
նիզ շայեանը թէէսսիւֆ տիւր, տօսթում, լաքին, Ալլահ-
տան թէչէքքիւր իտինիզ քի . . . սիզէ պէօյլէ պիր իյի էվ-
լատ պախշ իթմիշտիր տէ, հիշ տէյիլ իսէ, ճիւղիճէ պա-
տիի թէսէլլինիզ օլապիլմէքտէ աիր :

— Էվվէթ, էվվէթ, վագաա տէրաիմ բէք պիւյիւք տիւր,
լաքին, հէլէ համտ օլսուն քի, իշթէ պու ճանրարէմ էվլա-
տըմ սայէսինտէ . . . եա մաաղալլահ, • տա օլմամըշ օլսա
իտի, աճապա քիմ պիլիր հալիմ նիճէ օլաճագ իտի . . . :

Պիր տէ պու արատա Մէթր տէգօլ, բէք աճըզլը սու-
րէթտէ պիր պաղըրըշ աբը գօրարտը . . . չիւնքի, պու տէ-
ֆա, Պրա-Ռուժուն օղլու, մէրգուսուն եարասընըն թաէն
զիեաաէ աղըբը պիր եէրինէ վուրտուղունտան, մէրգում
սա տաեանամաեարագ, հայգըրմաեա մէճպուր օլմուշ իպի:

— Աման եա Րէպպիմ . . . նէ օլտուն, պիշարէ պապա-
ճըղըմ, — տէյի պաղըրտը թօրթիյեար աղլարճասընա պիր
սէս վէ պիր սէօյլէյիշ իլէ, վէ տնինտէ տախի աեաղա գալ-
գարագ, Մէթր տէգօլուն պօյնունա սարըլտը : Վէ Մէթր
տէգօլ իսէ, չէքաիկի աղըբտան հասըլ օլան իլք հարէքէթ
վէ իլք զայգ ու զապաքնտան նաչի, մէրգումու քէնտի տիվ-
ասա գուվվէթիլլէ սըգարագ, հէման ճանընը չըգարմագ
իսթէտիկինաէն, պաղըրնա աօղրու օլ մէրթէպէ չէտիտ
պիր սուրէթտէ չէքիպ սըգը վիրտի քի, չօճուգ նէֆէսինի
տախի ալամաղ պիր հալէ կէլտիկինաէն, ճանը չըգըեօր-
ճասընա սաղըր պիր սէս իլէ պաղըրմաեա պաշլատը . . . Փա-
գաթ, Մէթր տէգօլ սօնրտաան, թօրթիյեարաղ միւրա-
տընա նաչիլ օլամաեաճաղընը տիւշիւնաիւկիւնտէն, մէր-
գումու թէրքէ մէճպուր օլտու, վէ իսկէմլէսի իւզէրինէ
պըրագըր վիրտի : Գէօյլիւլէր, իշպու կիզլի հարէքէթլէրտէն
պիլսապէր պուլունտուղլարընաան, կէօրտիւքլէրի հալլէ-
րի վէ իշիթ տիքլէրի պաղըրըշարը, թարաֆէյնտէն բէտէր
ու էվլատ մուհապպէթի հուսուլինէ համլ իթաիքլէրի կի-
պի, թօրթիյետը իւզէրինտէ զուհուրա կէլէն սօլկունլուգ

իլէ պայղընըղը տախի, մէրգումուն պէղաեթ տէրէճէտէ միւթէէսսիր օլմասընա համլ էյլէտիլէր :

—Նէ՞ օլուեօրսունուզ, տօսթում, —տէյի սիւսլ էյլէտի պապա Շաթլէն, շու շիմտի վուզու պուլան պաղըըղընըզ իւզէրինէ, չօճուղունուղուն ըէնկի աթտը . . . վա՛հ ղէվալլը չօճուզ վա՛հ . . . պաղընըզ, շու պիշարէեէ պաղընըզ, կիւճ իլէ նէֆէս ալապիլմէքտէ տիր :

—Հիշ պիր շէյ տէյիլտիր, —տէյի ճէվապ վիրտի Մէթր տէգօլ, պիր ֆիւթուրսուզլուգ թարիգի թուլթարագ, —պէնտէնիղին սանաաթը, չիլինկիրլիք օլուպ, վէ պունտան խայլիճէ մուգատտէմ իսէ, պիր տէմիր բարչասը չէքիճլէմէքտէ իքէն, գազարա տիւշէրէք տիղիմէ թէսատիւֆ իթտիկինտէն, եանտը պիր տէրին եարա աչլտը, վէ պու կիւնէ գատար տա գաբանմաեքպ տէվամ էյլէմէքտէ պուլունտու . . . վէ շիմտի իսէ, մէզքիւր տիղիմ թրաբէզանըն աեաղընա ըաթթ կէլտիկինտէն, վէ բէք շէտիտ սուրէթտէ սըզլատըղընտան, արթըզ տաեանսամաեարագ, պաղըրմաեա մէճ պուր օլտում :

—Ա՛հ, ղէվալլը պապաճըղըմ, —տէտի թօրթիյեար խէլէճանը տէրունի թէսկին օլտուգտան սօնրա, վէ շէյթանի պիր պաղըլ իլէ Մէթր տէգօլուն եիւզիւնէ պաղարագ, —ա՛հ, պիշարէ պապաճըղըմ, էվվէթ, ինսանիյեթլի էֆէնտիլէր, բէտէրիմին տիղինտէքի, օլ եանըզ եարասընը պիր տիւրլիւ էյի իտէմէտիլէր . . . Հոյըֆլան օլտուն, էվվէթ, հիշ պիր չարէսի պուլունամատը . . . Մֆ, քեաճքի մէզքիւր եարաեք պէն չէքսէ իտիմտէ . . . պիշարէ բէտէրիմ պարի օլ տէրտէ տախի միւսլթէլա պուլունմասա իտի . . .

Գաաընլար քէմալի մէրհամէթ իւզըն թօրթիյեարըն եիւզիւնէ պաղմաեա պաշլատըլար :

—Ա՛հ, տօսթում, —տէտի պապա Շաթլէն, —քեաճքի տիղ պու չիֆթլիկէ պու կիճէ կէլմէքտէն իսէ, պունտան իւշ հաֆթա մուգատտէմ պուրատա պուլունմուշ օլսա խալինիլ :

—Նէ՞ վար իտի :

— Զիւնքի պիզ տէ , Փարիստէն կէլմէ պիր տօգթօր վար իտի , վէ տիզ աղըըսընա իֆրաթ մէրթէպէ չիֆասար պիր մուալիճէեէ մալիք պուլունմագտա իտի . պիր գաչ կիւն տէ պուրատա գալտը , վէ իւշ սէնէտէն պերու աեաղա գալգա- մաղ հալտէ պուլունտն , վէ գարիյէնին սէքէնէսինտէն օլան զէվալը պիր իվթիեարէ գատընը , պի իզնի խիւտա , մէղ- քիւր մէրհէմի իլէ էյի իտիպ գալտըրտը . . . չիմաի մէրգուլմէ ատէթա պիր Պասգ (տաղի պիր ատէմ) կիպի եիւրիւյիւպ գօչապիլմէքտէ տիր . հաթթա , իջք ֆուրսաթտա , խասսէ- թէն թագտիմի թէշէքքիւր իթմէք նիյեէթիլլէ , եիւրիւեէ- րէք Փարիսէ գատար կիտէճէք , վէ վէօվ կէչիտինտէ իգա- մէթ իթմէքտէ օլան մէրգուլմ խէլաքեարընը պուլաճագ տըր . . . Մալիւմեա , պուրատան Փարիսէ գատար ազ պիր եօլ տէյիլտիր : Լաքին , նէ օլմագտաընըզ , հալէա օլ ու- ղուրսուզ եարանըզ աղըըմագտա մը տըր :

Վէօվ կէչիտի լուղէթէրինի իշիթտիքտէ , Մէթր տ'է- գօլ , մահէլլի մէզպուրտա պաչընա կէլէն տէհշէթլու պէ- լալարը տէրխաթըր էյլէտիկինտէն , քէնտույի ղապթ իտէ- մէեէէք , տիւշարը տէհշէթ օլտուղու կիպի , հէյպէթամիզ էչքեալը տախի , պիր գաթ տահա հէյպէթ քէսպ էյլէմէք- տէ իտի :

— Էվվէթ , — տէյի ճէվապ վիրտի մէրգուլմ , քէնտի իզ- թիրապը տէրունինի սէթրէ չալըշարագ , — Էվվէթ , օլ մէ- լուն հարանըն աղըըսը , հալէա ճանըմա իշլէմէքտէ տիր :

— Սահիհէն էսէֆ օլունսա ճայիզ տիր քի , — տէտի պա- պա Շաթլէն , — մէրգուլմ տօգթօր էֆէնտի չիմաի պուրա- տա տէյիլտիր , ֆագաթ խաթըրմա պիր շէյ կէլմէքտէ տիր , պէնիմ իթիգատըմա կէօրէ մէրգուլմ , նէ գատար ղիեա- տէ պիր իլմէ մալիք պուլունմագտա իսէ , օլ գատար ղիեա- տէ տախի մէրհամէթլի պիր գալպէ մալիք պուլունմագտա տըր . իմաի , Փարիսէ տէօնտիւկիւնիւզտէ , պու չօճուգճու- ղաղընըզ էօնիւնիւզէ տիւշիւրէրէք , տօղրու կիտիպ մէր- գուլմա միւրաճաաթ իտէճէք օլսանըզ , քէսպի չիֆա իտէճէ-

կինիզ պի իշթիպահ տըր, տիյէպիլիրիմ. հէմ եէրի տէ կիւճ պիր մահէլլտէ տէյիլտիր, բէք գօլայ սուրէթտէ պուլա-պիլիրիւնիզ, վէօվ կէչիտինտէ, նիւմէրօ 17 խանէտէ իգա-մէթ իթմէքտէ տիր: Վէլէվ նիւմէրօսունու ունութմանը պիլէ, պիր պէյիս եօգ տուր... չիւնքի, մահէլլի մէղպուրտա չօգլուգ հէքիմ պուլունմատրգտան պաշգա, հէլէ արապ հէքիմ իսէ հիշ եօգ տուր... էվվէթ, օլ նատիր իւլ էմ-սալ գաթ տօգթօր Տավիտ պիր արապ տըր:

Մէթր ա'էգօլ, քէնտի կէօղլէրինի կէօրմէղ իտէն տօգ-թօր Տավիտին իսմինի իշթաիքտէ, բէնկի աթմաեա պաշ-լատը իսէ տէ, էչքեալլնտա օլ գատար պօղուգլուգ, վէ եիւզիւնտէ կէօղիւնտէ տէ օլ գատար ետրա պէրէ եէրլէրի մէվճուտ պուլունմագտա իտի քի, լէհճէսինին աթմաքնն թիմսէ ֆէհմինէ վարապիլմէքտէ տէյիլ իտի, . . Մէրգում դաթէն, Բօտօլֆուն խանէսինի իշիտիր իշիթմէղ, տիւչաքը տէհչէթ օլարագ բէնկի աթտըղլ թագաիրտէ, պիր տէ ար-գաքնտան, տօգթօր Տավիտին իսմինի իշթաիքտէ իսէ, պիւլթիւն պիւլթիւն գուտուրմաեա պաշլամըշ իտի, չիւն-քի, հալէտ մահէլլի մէղպուրտէ, Բօտօլֆուն էմրի մուճի-պինճէ, տօգթօր Տավիտտէն կէօրմիւշ օլտուղու միւճաղա-թքն տէհչէթֆէրմա նէթիճէլէրինի չէքմէքտէ իտի . . :

Եէվմի մէղպուր, Մէթր ա'էգօլ իշին բէք մուսիպէթլու պիր եէվմ օլմուշ իտի:

Մէրգում կիւնտիւզտէն լա Շուէթ իլէ Թօրթիյեարըն իթաիքլէրի հագարէթլէրէ, վէ վիրտիքլէրի էղիյիէթլէրէ տիւչար օլուպ տաեանտրգտան սօնրա, մէգքիւր չիթթիկէ մուվաուէլէթինտէ տաիտի, քէօրէքլէր էթրաֆրնը չէվիրէրէք, վէ քէնտիւնին օլ գանլը գաթիլլէրէ մալտուս պուլունան հալու հէյեթինի կէօրէրէք պաղըշըղ չաղըշմանա, վէ հիւճում պիրլէ գավրաեղղ բարչալա:մաեա չըգըշմըշար ի-տի. վէ նիհայէթինտէ տաիտի թէճէլլի քէնտինի, չէնտ կիւն էվվէլ, վագթիլլէ քէնտի ճէլլատը օլմուշ օլան պիր տաեմին պուլունմուշ օլտուղու պիր իւմիէեէ, եանի մահէլլի մէղպու-

րէ սիրիւքէ յիւ կէօթիւրաւ կիւ ըանա անլաշըմք իտի :

Մէղքիւր հալլէրին հէր պիրի, այրը այրը տախի, մէրգում հայտուտուն խէվֆ ու հիրասընը, վէ դայզ ու զազաւ պընը թահրիքէ քեաֆի օլտուգլարը հալտէ, եալընըզ պիր դաչ սաաթ զարֆընտա իսէ, պիր պիրինի միւթէագգըիպ օլարագ զուհուրա կէլտիքէրինտէն, պիթթապի մէրգում հագգընտա, իֆրաթ մէրթէպէ պիր սիլլէ, վէ եախօտ պիր աֆէթ օլմուշ իտի :

Մէրգում միւտտէթի էօմրիւնտէ, իլք տէֆա օլտուղու հալտէ, իթիգատը պաթըլ ասարընտան օլարագ պիր նէվի գօրգու հիսա իթմէկէ, վէ քէնտու քէնտույէ, «աճապա, թէսաաիւֆ իշի օլարագ, պու գատար զարիպ վագաալար, պիր պիրի արգասընտան վուգու պուլուրլա՛ր մը» տէ յի սիւալ իլլէմէկէ պաշլամը իտի . . :

Հալ պու քի պապա Շաթլէն, մէրգումուն սիմասընտա հաարլ օլան սօկուլնլուղուն ֆարգընտա պուլունմաարղընտան, Մէթր տէգօլա խիթապէն լագըրաընա տէվամ պիրլէ :

—Վէլհաարլ, տաթում, կիտէճէկինիզ վագըթտա պիզ, մէրգում արապ տօթթօրուն իսմինի վէ մահէլլինի, սիզին չօճուղա եաղըպ վիրերիզ, կիտէր պուլուրսունուզ, վէ հիմմէթ ու մուավէնէթինէ տէնայիլ օլուրսունուզ, քէմալի մէմուհիյեթէթ իլէ սիզէ պագար գանըըը, չիւնքի բէք ինսանիյեթէթ ի վէ բէք մէրհամէթլի պիր զաթ արը . . . եալընըզ շունա էսէֆ օլունսա ճայիլ տիր քի, մէրգում իւղէրինտէ տայիմապիր էսէրի հիւզն ու քէտէր կէօրիւմէքաէ տիր . . . Լաքին, սիզէ պիր շէյ սէյլէեէյիմ մի, հայտէյինիզ մէրգումուն շէվգինէ պիր գատէհ պօշալտալըմ. չիւնքի իլէրուտէ, սիլին խէլասըեարընըզ օլաճագ տրը . . . :

—Թէչէքիւր իտերիմ. . . ճանըմ իսթէմէեօր, —տէտի Մէթր տէգօլ, վայէթլէ պիր տուրկուն սէյլէյիշ իւզրէ :

—Պէնիմ սիզէ թագաիմ իտէճէկիմ էլմա սուեու օլմաւըպ, իլլա էսկի պիւր շարապ տրը, —տէտի պապա Շաթլէն,

—Հէմ էօյլէ տէ պիր Էսկի շարապ քի, զէնկինլէրտէն չօգլար պիլէ, քէնտի բարալարը սայէսինտէ մալիք օլապիլմէքտէ տէ- յիլտիլէր, Տէ՛, տօթում, տէ՛, պու չիֆթիլիք, էօյլէ սիզին պիլտիլինիզ սայիր չիֆթիլիքլէրէ պէնզէր պիր Էէր տէյիլ տիր . . . նա՛սը, թաամըմըզը՝ նասըլ պուլտունուզ, հօշան- տընըզ մը :

—Բէք ալէա, տէյի ճէվապ վիրտի Մէթր տէգօլ մա- քինավարի պիր հալտէ սէօյլէԷէրէք, վէ կիթաիքճէ տէ, տահա զիեատէ տէհչէթամիզ թէֆէքքիւրլէրէ տալարապ :

—Տօթում, իշթէ պիզ հէր կիւն պէօյլէյիզ, էյի չա- լըշըրըզ, վէ էյի տէ Էէրիզ իշէրիզ, վէ վիճտանըմըզ իւզրէ պուլունարազ, բահաթ բահաթ տա Էաթագտա Էաթարըզ, վէ պիզիմ էօմի ու թէայեիւշիւմիւզիւն ասըլ պինասը, մէզ- քիւր տէօրթ տիրէք մագամլնտա օլան տէօրթ լուղէթ իւ- ղէրինտէ միւէսսէս պուլունմագտա տըր : Պիզ պուրատա, չիֆթճի օլարազ, կէրչի Էալընըզ Էէտի քիշիեիզ, լաքին, քէնտիմիզի մէտհ իթմէք իշին օլմասըզը հալտէ տիյէպիլիրիմ քի, Օն տէօրթ քիշինին իշին Էաբարըզ, ֆագաթ, շու տա սահիհ տիր քի, պիզ տէ Օն տէօրթ քիշի իւճրէթի հիմմէթ օլունմագտա տըր . չէօյլէ քի, սատէ չիֆթճիլիք իթմէքտէ օլանլարա, սէնէվի Էէտի եիւզ էլլի ֆրանգ վիրիլմէքտէ օ- լուպ, սիւտճիւ գըզլար իլէ սայիր խըտմէթլէրտէ պուլունան գըզլարա տախի, սէնէվի իւշ եիւզէր ֆրանգ վիրիլմէքտէ տիր . վէ պունտան տա գաթինազար, պու չիֆթիլիքտէ հու- սուլէ կէլէն մահսուլաթըն պէշտէ պիրի տէ, պէյնիմիզտէ թագսիմ օլունմագ իւզրէ, պիզ թէրք իտիլմէքտէ տիր . վէ իշթէ պունտան տա անլաեապիլիրսինիզ քի, թապիաթիլլէ պիզ տէ Օնա կէօրէ չալըշմագտաեըզ, զիրա, պիր ինէկի նէ գատար զիեատէ պէսլէր իսէն, օլ գատար զիեատէ սիւտ վիրէճէկի կիպի, թըպզը պիր թօրազ տախի, նէ գատար զիեատէ պագըլըր իսէ, օլ գատար էյի մահսուլ վիրէճէկին- տէն, պիզ տէ պիր բարմագ Էէր պօշ պըրազմանըպ իշէ Էա- բաթտըրըզ, վէ օլ նիսպէթտէ տախի իսթիֆատէ իտէրիզ :

—Սիդին էֆէնտինիդին պու կիտիշ իլէ, հանի պու մէր-
թէպէ սիդին մէնֆատթընըղը տիւշիւնէրէք, քէսպի սէրվէթ
իտէպիլմէսի, իհթիմալտէն օլամաեաճադ տըր, — տէտի
Մէթր տ'էգօլ:

—Նաւըլ, պիդիմ էֆէնտի . . . մի, պիդիմ էֆէնտի էօյ-
լէ պաշգալարա պէնզէմէքտէ տէ յիլ տիր, միւմաիլէյհ, դէն-
կինյիք տիմէքլէ, հէր քէսին անլատըղը կիպի անլամաեըպ,
իլլա պաշգա տիւրիւ անլամագտա տըր:

—Նէ տիմէք իթէէեթլաունուզ, — տէյի սիւալ իթտի
Մէթր տ'էգօլ, մէլզումու լագըրտընաթութուպ տա, քէնտի
ֆիքըլնի գալրամագտա օլան քէտէրէնկիլ ֆիքըլէրտէն ա-
ղատէ օլմագլըղը արզու իտէրէք, —տիմէք տիր քի, սիդին
էֆէնտի բէք աճայիսյ պիր զաթ օլմալը տըր:

—Էվվէթ, տօսթում, հէր ճիհէթլէ բէք զարիպ պիր
զաթ տըր, պագընըզ սիզէ պիդիմ էֆէնտինին նաւըլ պիր
զաթ օլտուղունու, պիր սուրէթի մուլթաուարատէ նագլու
պէտան իտէյիմ տէ, հէմ սիզ անլամըշ օլունուզ, վէ հէմ տէ
կէրէք միւմաիլէյհին վէ կէրէք պու չիֆթլիկին հագգընտա,
լասթ կէլտիկինիլ էէրտէ մալիւմաթ վիլինիլ, զիրա, քիմ
պիր պիր տահա պուրաեա եա կէլիրսինիլ, վէ եա տա կէլ-
մէզսինիլ, պու կիւնքի կէլիլինիլ տէ խասսէթէն օլմաեըպ,
իլլա լասթ կէլա, վէ քէօյտէն ուզագտա պուլունմանըզլա
օլմուշտուր, սիզէ իտէճէկիմ հիքայէ իլէ հէմ էյլէնիլիլ,
վէ հէմ տէ ումարըմ քի բէք մէմնուն օլուրունուզ:

—Բէք ալէա, պուեուրունուզ, դուլազըմ սիզտէ տիր,
—տէտի Մէթր տ'էգօլ:

—Էվվէթ, հիշ չիւբհէմ եօզ տուր քի, պէնիմ սէօյլէ-
եէճէքլէրիմի իշիթտիկինիլտէ, մէմնուն օլաճագսընըղ տըր,

—տէտի պապա Շաթլէն Մէթր տ'էգօլա: —Պիր քէրրէ շու-
նու պիլմէլիսինիլ քի, պիդիմ էֆէնտի, պիր կիւն քէնտու
քէնտույէ, —«Պէնտէ պիւյիւք պիր զէնկինիլք վար տըր, վէ
վագաա, զէնկինիլք տէ իյի պիր շէյ տիր, լաքին, պէն քէն-
տի զէնկինիլկիմտէն, ֆագլաճա նէ ֆայիտէ կէօրմէքտէյիմ,

հէրքէս պիր քէրրէ թառամ իսէր իսէ, պէն իքի քէրրէ թառամ իթմէքտէ, եանի հէր քէստէն ղիեռտէ պիր շէյ եմէքտէ տէյիլիմ. իմտի, մատամ քի պէօյլէ տիր, զէնկին լիկիմ սայէսինտէ, աճլարը տօեուրսամ, վէ չալըշղան, վէ նամուսլու օլուպ տա, միգտարի քիֆայէտէ եմէք եէեէմէքտէ օլանլարա, լահըղըլլա եմէք եէտիրսէմ, մէկէրչի տահա իյի օլմաղմը . . . Ալիմ Ալլահ, էկէր պէօյլէ պիր շէյ եաբաճագ օլուր իսէմ, բէք կիւզէլ օլուր, հա՛յտէ շուսու եաբաեըմ:» Մէրգում պունու պէօյլէ տիւշիւնմիւշ, վէ ֆիլվաղը տա իճրասընա միւսարաւթ իյլէմիշտիր. շէօյլէ քի, օլ վաղըթտա պիւշիւք պիր տէկէրի պուլունմագտա օլմաեան, վէ անճագ պիր չիֆթ սապան սիւրիւմէքտէ օլան, նասըլ քի պէն զաթէն, պուրատա տօղմա պիւշիւմէ օլտուղումտան, բէք իյի պիւմէքտէյիմ, պու չիֆթ լիկի սաթըն ալմըշ, վէ չիմտի սիզէ սէօյլէեէճէկիմ թարիղլէ, գատրու գըլմէթինին թարագգը պուլմասընա սէպէպ վէ մուվաֆֆագ օլմուշ տուր: Պագընըղ, մէրգում, նէ՛ թարիդ թութ մուշտուր: Պու չիֆթ լիկի, պիղղաթ քէնտի ինթիխապ իտիպ, վէ զաեէթլէ ֆէլէքզէտէ վէ զայէթլէ տախի չայեանը հիւրմէթ պիր գատընըն թահթը նէզարէթ վէ իտարէրէսինէ թէսլիմ իթմիշ, վէ մէրգումէեէ տախի, «պու խանէ, ատէթա պիր խայրաթխանէ մագամընտա օլմալըտըր, վէ գաբուսու, իյի ատամլար իչին աչըգ օլուպ, վէ ֆէնա ատամլար իչին տախի գաբալը պուլունմալը տըր. թէնպէլ տիշէնճիլէր կէլտիքլէրինտէ գօլուլմալը, ֆագաթ, մուղաշիրի օլարագ, մահսուլաթըն սատագասը նամընա օլարագ, չալըշղան քիմէանէլէր տէ գայրըլմալը տըրլար: չիւնքի, օլ եօլտա սատագա հէմալանլարըն մահճուպիյեէթինի մուճիպ օլմաղ, վէ հէմտէ վիրէնլէր իսթիֆատէ իտէրլէր. վէ քէնտի սէրվէթինին սատագասընը վիրմէեէն զէնկին իսէ, իյի պիր ատէմ օլամաղ» տէմիշտիր: Էվվէթ, պիղիմ էֆէնտի պուսու պէօյլէ սէօյլէմիշ տիր, վէ պէն տէ իմանըմ իւղէրինէ եէմին իտէրէք տէրիմ քի, բէք տօղրու սէօյլէմիշտիր. ֆա-

գաթ, մէրդում եալընըդ սէօյլէմէքտէ օլմանըպ, իլլա քէն-
տի սէօյլէտիկինի տէ, պիղզաթ քէնտիսի իճրա իյլէմէքտէ
տիր: Մուգատտէմա պուրատան էգ ուէնէ կիտէր տօղրու
պիր եօլ պուլունմագտէ օլուպ, էն աղը պիր սաաթ վա-
գըթ գազանըլմագտա իքէն, հայըֆ քի սօնրատան պօղուլ-
մուշ օլտուղու ճիհէթլէ, առա կէչիլմէզ պիր հալ քէսպ իթ-
միշ օլտուգտան պաշգա, աթլար արապալար տա տայիմա էօ-
լիւմ թէհիքէսի կէչիլմէքտէ իտիլէր. չէօյլէ քի, էկէրչի էթ-
րաֆտա պուլունման չիֆթլիքճիլէր, պիր մըգտար բարա սարֆ
իտիպ, վէ պիր մըգտար տա մէճճանէն օլտուղու հալտէ,
աաէմ չալըշտըմըշ օլտալար իտի, մէզքիւր եօլուն, կէրէք
քէնտիլէրին, վէ կէրէք իպատուլահըն մէնֆաաթ ու րա-
հաթը ազիմէսինի մուճիպ օլաճաղը տէրքետր իտի. ֆագաթ,
կէրչի, մէրդուման չիֆթլիքճիլէրին քետֆիէսի տախի, լա-
ղըրտընա կէլտիկի կիպի, հէր քէստէն զիեատէ պօլ պօլ,
մէզքիւր եօլուն ինչասընա արղուքէշ պուլունտուգլարընը
կէօթէրմէքտէ իտի իսէլէր տէ, խճրաեա կէլինտիկի կիպի,
մէյաանտէ քիմնէ կէօրիւնմէքտէ տէյիլ իտի, իշթէ պիղիւմ
էֆէնտի պուլ հալի էսէֆ իշթիմալի կէօրէրէք, «արթըգ պուլ
եօլու պէն եարտըրմալըրմ, չիւնքի, մէզքիւր եօլուն ինչասը-
նա զայրէթ վէ մուալէնէթէ միւգթէտիր պուլունմանլար, պիր
կիւն, աթ վէ արապա սահիպի օլանլար իսթիֆատէ իտէճէք-
լէր տիր, անճագ սէֆահաթա տայիր պիր եօլ օլաճագ տըր,
տէյէրէք պիրէր թարաֆա չէքիլմէքտէ տիրլէր. իմտի, պէն
տէ էօյլէ պիր եօլ եաբանըմ քի, էվվէլ էմիրտէ, դօլլարը
գուվվէթինտէն պաշգա, աթլարա վէ արապալարա մալիք
պուլունմանլար իլէ, իչէրի օլմանըպ, ֆագաթ չալըշմագ
իչին եիւրէքլէրինտէ սըղու վէ զայրէթլէրի պուլունմանլար
իսթիֆատէ իտէպիլիլէր, մէսէլա, կիւճ վէ գուվվէթի եէ-
րինտէ պուլունման պիրի մէզքիւր չիֆթլիկէ կէլիպ տէ «գար-
նըմ աճ տըր, իշիւմ եօգ տուր, պօշտա գալմըշըմտըր» տէ-
տիկինտէ, — «բէք ալէա չօճուղում, իշթէ սանա նէֆի» պիր
չօրպա, իշթէ պիր գազմա վէ պիր տէ քիւրէք, շիմտի կիտէրսին

Էդուէն եօլունտա չալըշըրսըն, կիւնտէ իւշ արշըն եէր գա-
զար թէսոյիյէ իտէրսին, վէ ագչաւոտն ագչամա, իքիշէր
ֆրանգ ալըրսըն, վէհասըլ պէհէր պիր պուշուգ արշըն եէր
իշին, սանա պիրէր ֆրանգ գիւտտէ վիրիլիւ, իսթէր զիւտ-
տէ չալըշ զիւտտէ գաղան, վէ իսթէր աղ չալըշ աղ գաղան,
սէնին պիլէճէկին պիր շէյ տիր. էմնա, հիշ չալըշմագ իսթէ-
մէզ իմիշսին, սէֆա կէլտին հօշ կէլտին, սէնին կիպի թէնպէլ
իշին պուրատա էթմէք հօգ տուր» տէնիլմէլի տիր, տէտի Պէն
տէ ագչամլարը թարլալարտան տէճնմէքտէ իքէն, մէգքիւր
եօլտան կէչմէքտէ, կէօղտէն կէչիւրմէքտէ, վէ հէրքէսին նէ
գատար չալըշմըշ օլմասընա տիգգաթ իյլէմէքտէ իտիմ(*):

— Պունլարըն հէբսի իյի էմնա, եա օլ իքի նէֆէր չաբ-
դըն վէ տույղուսուզ ինսանիյեթսիզ հէրիֆլէրէ՞ նէ տիյէ-
լիմ քի, էթմէկի եէյիպ վէ չօրպսեը տա իշտիքտէն սօն-
րա, գաղմա քիւրէկի տէ պիրլիքտէ ալարագ գաչըպ կիթ-
միշլէր տիր, վէ իյիլիկէ գարշըլըզ պիր տէ խըրսըզլըզը իրթի-
քետպ իյլէմիշլէր տիր, — տէտի Յան Բընէ, հիտտէթլէնէ-
րէք, — իշթէ պէօյլէ նամէրտ ատամլար, ատամա իյիլիք
իթտիքլէրինտէն տօլսեը նէտամէթ կէթիւրթտիրիպ, վէ պիր
տահա իյիլիք իթմէմէկէ տախի եէմի՞ն իթմէքլիկէ մէհպուր
իթմէքտէ իտիլէր :

— Էվլէթ, էօյլէ տիր, — տէտիլէր պիր գաշ չիֆիթճիլէր :

— Վագաա էօյլէ տիր, չօճուգլարըմ, — տէտի պապա
Շաթլէն, — ֆագաթ, ծնտա՞ նէ պէյիս վար տըր, մէկէրլի
միւսթէսնա օլարագ պիր գաշ քիշիլէր քէթիւլիւք վէ նան-
քէօրլիւք իտիեօրլար տէյի, հէր քէս էլինտէն կէլէն իյի-

(*) Էսէֆ օլունուր քի, թիւրքիսմըղտա, հէր թարսֆտա խալզ,
հալէա գու գայտսըզլըգտա պուլունմագտա տըր. պըրագալըմ շէհր-
լէրի վէ պիլիւք գասապալարը, վէ պիլիւք վէ ուղուն եօլլարը,
պիզ հէնուզ պու կիւնէ գատար, հիշ պիր քէօյ էհալիսինին պիլէ,
հիշ տէյիլ իսէ քէնտի քեարլարը վէ րահաթլարը խաթըր իշին, պիր
արահա կէլիպ տէ, պին արշըն, եիւզ արշըն, էլլի արշըն, ծն արշըն
վէ հաթթա պէշ արշըն պիլէ պիր հօլ եաբտըղընը վէ եաբտըրտըղընը
կէօրմէքլիք իգպալինէ նայիլ օլամամըղը տըր :

լիկի, ուսում սուրէթտէ եաբմազլըդտան վաճմը կէշմէլի տիր... մէկէրչի թըրթըր վէ թախըլ-պիթի, վէ էմսալի ուս- յիր եաբրազլարը վէ թօհումլարը եէյիօլ խարապ իտիծի մուզիրը պէօճէքլէր վար տըր տէյի, հէր քէս քէն էքմէ մէքտէ տէյիլ մի տիր: Խա՛յր, խա՛յր, էօյլէ շէյ օլամաղ, հէր քէս, քէնտի էքնինի էքմէքտէ, վէ մէզքիւր մուզիրը պէօ- ճէքլէրի տէ գըրըպ թէլէֆէ չալըշմազտա, վէ ճէնապը հազգ տախի, քէնտի քէմալի լուծֆ ու սախապէթի իպթիզասընճա, եէնիտէն եէնի ֆիրիսլէր, եաբրազլար, վէ պաշար իհսանը իլէ, մէզքիւր պէօճէքլէրին վիրտիքլէրի զարտըլարըն եէր- լէրինի տօլտուրմազտա տըր: պինաէն ալէյհ պու ալէմտէ, հէր վագրթ հէր ատամ, վազիֆէսինտէն օլան, վէ գուտրէ- թի տախիլինտէ պուլունան իյիլիկի եաբմալը տըր: Նէ տէր- պինիլ, տօլթո՛ւմ, պու սէօյլէտիքլէրիմտէ, հազգըմ եօգ մու տուր, —տէտի պապա Շաթլէն Մէթը տ'էգօլա:

—Շիւբհէտիլ, շիւբհէտիլ, —տէտի Մէթը տ'էգօլ, պիր աղ վագրթտան պէրու տահա զինատէ տէրեայի թէֆէք- քիւրէ տալմազտա օլտուղու հալտէ:

—Փատընլարա վէ չօճուզլարա կէլինճէ, ծնլար իլին տա- խի, քէնտիլէրէ մուվաֆըզ վէ գուվվէթ ու գուտրէթլէրի- նէ մութապըզ իշ վար տըր, —տէյէրէք իլավէյի մէգալ իյ- լէտի պապա Շաթլէն:

—Հէր նէ գատար էօյլէ իսէ տէ, եինէ մէզքիւր եօլ եա- բըլըպ իլէրու կիթմէքտէ տէյիլ տիր, — տէտի չիֆթլիկին սիւալէրինէ նէզարէթ իթմէքտէ օլան Գլօտին նամ գըզ:

—Բէք ալէա, գըզըմ, օլ սէօյլէտիկինիլ տախի պատիի մէմուռնիյէթ օլարազ իսպաթ իյլէմէքտէ տիր քի, մէմլէ- քէթիմիլտէ, չալըշգան վէ իշէ եարաեան ատամլար իլին տայիմա իշ պուլունմազտա տըր:

—Իմտի պէօյլէ օլտուգտա, տճապա պէնիմ կիպի իքի կէօզտէն մահրում պիր պիչարէնին տախի, — տէտի պիր- տէն պիրէ Մէթը տ'էգօլ, —լուծֆ ու մէրհամէթ օլունա- ըազ, պու չիֆթլիկին պիր քէօշէսինտէ գալմասընա, վէ

հաղորդակցութեամբ պիտի լսեմք իւր տէր հրահրող օրհնածագ-
հալածագ իհասանելիս, պիտի դառնանք կիւնիւնք էօփիւնիւ կէշիւ-
մէսինէ միւսապատէ պոլսրուլամուլ մը... Ա՛հ, էլէր էօյլէ
պիտի լուծփուլ նիյմէթէ նայիլ պոլսրուլամուլ օլսուլ... մէր-
համէթիլի տօսթլար... օլ սիզին ֆուլգարաբէրվէր էֆէնտի-
նիլ հագգընտու, կիծէ կիւնտիւլ տուալար իտիպ վէ թէ-
շէքքիւրլէր էյլէր իտիւմ:

Մէթր տէգօլ պուլ լաղըրտըլարը պիտի սուրէթի խալի-
սանէտէ օլսարագ սէօյլէմէքտէ իտի. ֆաղաթ, պուլ ճիւմէ
իւլէ տախի, մէրգուլմուն պուլ խալիսէթի, քէնտի ափալը մէք-
րուհէ վէ հարաքեաթը մէնհուսէլէրինտէն նատիւմ օլսարագ
թէօվպէքեար օլմագլըգ արղու վէ միւրաաթնտան նէշէթ
իլմէեիւլ, իլլա, պիտի թարաֆտան, իլէրուտէ լա Շուէթ-
տէն չէքէճէկի իհթիւմալի գալիտէն պուլլունան իշքէնճէլէ-
րի տիւշիւնմէսի իլէ, տիկէր թարաֆտան տախի, մէքքիւր
շիֆթիլքտէթի շիֆթ ճիլէրին կէշիւմէքտէ օլսուլգլարը օլ րա-
հաթ, զայլէսիլ, վէ բիւր սէտտէթ էօմր ու էվգաթը հասէտ
պիլլէ թահրիք օլունմասընտան նէշէթ էյլէմէքտէ իտի. չիւն-
քի, մէրգուլմ էվլէլինտէն, լա Շուէթտէն, իլէրուտէ կէ-
րէճէկի քէօթիւլիւքլէրի քէշֆ ու տէրք իտէմէեիլէք, ա-
տամ կէօնտէրիպ տէ եանընա չաղըրթմաուլլա, էսկի րա-
հաթընը տախի զայպ էյլէմիշ իտի, զիւրա, արթըգ Շուրի-
նէօրիւն քէնտիսինի կէօթիւրիւպ տէ, լահաթ իթտիլմիշ
պուլլունտուղու նամուսլու քիւմէսնէլէրին եանլարընա տախի
կիտէմէլ օլմուշ իտի:

Պապա Շաթլէն, թէաճճիւպ իւզրէ, Մէթր տէգօլուն
հիւզիւնէ պաղտըգտան սօնրա,

—Ա՛հ, դէվալլը, վա՛հ, —տէտի մէրգուլմ, —պէն սի-
զին էօյլէ պիւթիւն պիւթիւն սէֆիլու բէրիշան պիտի հալ-
տէ օլմանըզը պիլմէքտէ տէյիլ իտիւմ, աիմէք տիւրքի, սիլ
էմիլ թէայթիւշիւնիւզէ մէտար օլաճագ հիշ պիտի չէյէ մա-
լիք պուլլունմագտու տէյիլինիլ, էօյլէմի:

—Օ՛ֆ, հէման Ալլահըն մէրհամէթի եէթիշիլին, էվլէթ

էօյլէ տիր . . . Նասըլ քի սէօյլէտիմ, ուսնաթըմ եիւզիւնտէն զուհուրա կէլէն պիր գազանեա մէպնի կէօզլէրիմտէն մահ-րում գալմըշ օլտուղունման, պէլքի պիր իմտաա ու մուա-վէնէթ պուլուրում էմէլիյէ, Լուվրըտա պուլունան վէ ու-զագտան ուզաղա ագրապամըղտան օլան պիր Ֆամիլեանը պուլմանա կիթմէքտէ յիմ . . . լաքին, մալիւմ եա . . . պա-ղը քէրրէ ինսանլար, բէք խօտրէրէսթ օլուրլար . . . վէ բէք սէրթ եիւրէքլի պուլունուրլար . . . —տէտի Մէթր տ'էօլ:

—Խա'յր, զանն իթմէմ.քի, պիր ատէմ հէր նէ մէրթէ-պէ տէ խօտրէրէսթ օլաա, սիզին հալինիզի կէօրիւպ տէ ա-ճըմամաղըգ իտէպիլսին, —տէտի պապա Շաթլէն, —սիզին կիպի իյի պիր զաթըն, վէ նամուսու պիր սանաթքեարըն, պու տէրէճէ սէֆիլ պիր հալտէ օլտուղունու, վէ պերապէ-րինտէ տէ, պէօյլէ պիր իշկիւզար, կէօզիւ աչըգ, վէ կիւզէլ եիւրէքլի պիր չօճուղու պուլունտուղունու հէր քիմտէ կէօր-սէ, ըրգգաթմա կէլիպ մէրհամէթ իտէճէկի, պէնճէ շիւր-հէսիլ տիր, չիւնքի, սիզին պու տէրքեար օլան հալինիզ, տէյիլ եալընըզ ինսանլարա, իլլա թաչարա պիլէ թէէս-սիր իթսէ ճալիլ տիր . . . Ֆադաթ, շունա էսէֆ վէ թէաճ-ճիւպ իթմէքտէ յիմ.քի, մէգքիւր պաշընըզա կէլէն գազա-տան էվվէլ, եանընտա իչլէմէքտէ օլաուղունուզ աաէմ հէր քիմ իաի իսէ, մէկէրչի սիզէ հիշ պիր իմտաա ու մուալէնէթ իթմէքտէ տէյիլմի տիր:

—Մէրգում վէֆաթ իթմիշտիր . . . —տէտի Մէթր տ'է-գօլ, ճիւզիճէ թէրէտտիւտ իւզրէ պուլունտուգտան սօն-րա, —էվվէթ, եալընըզ մէրգում պէնի քէնտի համիյեթ ու հիմայէթիյլէ սէվինտիրիպ, պատիի թէսէլլիմ օլմագըլ-ղա հիմմէթ իյլէտիկի հալտէ, պահթը սիեահըմտան, օտա վէֆաթ իթմիշտիր . . .

—Իմտի էօյլէ օլտուգտա, ալիլլէրէ մախսուս պուլու-նան խայրաթխանէեէ կիտիպ տէ նայիլի բահաթ օլսանըզ իտի, տահա իյի օլմաղմը իտի, նիչին կիթմէտինիլ . . .

—Չիւնքի հէնուզ, մէգքիւր խայրաթխանէեէ գապուլ

օլունմագ իշին, լազըմ կէլէն եաշտա պուլունմամագ տաւըմ:

—Վա՛հ պիչարէ վա՛հ . . . սահիհէն ածընաճագ պիր հալտէ պուլունմագ տաւընը:

—Էյ նէ՞ զանն իտէրսինիզ, էկէրչի Լուվրտա, իւմիտ իյլէտիկիմ եարտըմը պուլամասըզըմ հալտէ, եինէ պուրա- եա կէլէճէք օլսամ, հէր նէ գատար քէնտիսինի թանրմագ իսէմտէ, հազգընտա հիւրմէթ ու թիայէթի քեամլիլէմ տէր- քեար պուլունան էֆէնտինիզին, հալիմէ մէրհամէթ իտիպ տէ, պէնի Կապուլ իտէճէկինէ, աճապա իւմիւտվար օլա- պիլիլիլիլիմ . . .

—Քէմալի թէէսսիւֆ իւզրէ սէօյլէլիմ, վէ նասըլ քի սիդտէ կէօրմէքտէսինիզ, պուրասը պիր պիչարէխանէ օլ- մաեըպ, իլլա պիր չիֆթլիք տիր . . . Ալէսսէվիյէ պուրատա, ֆազըրլար վէ սէֆիլ ու պիչարէլէր հազգընտա ճարի օլան ուսուլ, անճագ պիր կիւն վէ եախօտ պիր կիճէ Ալլահ միւ- սաֆիրի նամընա օլարագ դապուլ իտիլիպ ալը գօնուլմագ- լըզտան . . . վէ պատէհու տախի, պիր մըզտար իեանէ հիւմ մէթ իտիլտիքտէն ոծնու, արթըզ օնտան ղիեաաէսինին, ճէնապը հազգըն ինայէթինէ թէրք ու իհալէ իտիլմէքլիք- տէն իպարէթ պուլունմագ տա տըր . . .

—Տիմէք տիր քի, սիդին էֆէնտի թարաֆընտան, պէ- նիմ հալիմէ լութֆ ու մէրհամէթ պուլըրուլաճաղընա տայիր հիչ պիր իւմիտիմ օլամաեաճագ տըր, էօյլէ մի, — տէտի հայտուտ էլէմի սուրէթտէ պիր ահը տէրուն չէքէրէք:

—Տօսթում, իշթէ սիզէ, պիզիմ չիֆթլիկին ուսուլ ու նիզամընը սէօյլէտիմ. ֆազաթ, պունունլա պէրապէր, շու տախի սահիհ տիր քի, պիզիմ էֆէնտի օլ գատար տույ- ղուլու, օլ գատար շէֆիպթլը, վէ օլ գատար տա ալիճէ- նապ վէ սահիպ սախալէթ տիր քի, էկէր միւրատ իաէր ի- սէ, սիդին գապուլինիզէ տախի պիր թարիզ տիւշիւնիպ, միւսաաաաէ իտէպիլիլ:

—Եա՛, էօյլէ մի, բէք ալէա էօյլէ իտէ, —տէտի Մէթըր ա՛հգօլ, — տիմէք տիր քի, պէնիմ, պիր քէօլէտէ չէքլիլպ

խորարը ելգաթ իթմէքիկէ միւսաատէ իտէճէկի, մէճմու-
լին խարիճինտէ պուլունմագտա տէյիլտիր: Ահ, էկէր շու-
նիյմէթէ նայիլ պույրուլուր իսէմ, քէնտիմի նէ գատար մէ-
սուտ աուտ իտէճէկիմտիր . . .

— Պէն սիզէ նէ սէօյլէտիմ, էկէր, պիզիմ էֆէնտի միւ-
րատ իտէր իսէ, սիզէ չօդ շէյլէր եարապիլիր . . . էկէր սիզին
չիֆթիլիտէ գալմանըզա, բույի մուվաֆագաթ կէօսթէրէ-
ճէք օլուր իսէ, խա՛յր, խա՛յր, էօյլէ սիզին աիւշինտիւկիւնիւզ
կիպի, սիզի պիր քէօշէտէ մէթրուք պիր հալտէ պըրագ-
մագլըղը գաթան գապուլ իթմէէճէկինտէն, սիզ տախի
թըպզը պիզիմ կիպի գայըլըպ րահաթ իտէրսինիզ . . . չիմ-
տի պու ստաթտա նէ հալտէ պուլունմագտա իսէնիզ, տա-
յիմա տախի այնի հալտէ պուլունուրսուլուզ . . . Վէ հաթ-
թա, պու չօճուղունուղ տախի, քէնտիսինէ, սինն ու գուվվէթ
վէ գապիլիյէթինէ մուվաֆըգ սուրէթտէ պիր իշ կէօսթէ-
րիլէճէկինտէն, վէ կիւզէլ կիւզէլ նասիհաթլար իշիտիպ, վէ
հիւննի իպրէթլէր կէօրէճէկինտէն, վէ գարիյէթիւզտէ պու-
լունան չօճուղլար կիպի, անըն տախի, միւհթէրէմ րահի-
պիմիզտէն թաալիմ ու թէրպիյէ վէ ուլում ու ֆիւնուն աէրս-
լէրի ալաճաղընտան, ատապ ու ախլէադ իւզրէ պիւյիւյիւպ
ատամ օլաճաղընտա, ասլա շիւքհէ եօդ տուր . . . Փագաթ,
պու պապտէ լազըմ կէլէն մուվաֆագըյէթէ նայիլ օլմագ
իչին, եարըն սապահ, քէմալի սէրպէսթի իւզրէ, օլ պիզիմ
ԼՈՒԹՓ ՈՒ ՇԷՖԳԱԹ ՎԱԼԻՑԷՍԻՆԷ միւրաճաաթլա, արզ ու
իֆատէյի հալ իյլէմէքիկինիզ էլզէմիյէթինտէն տիր . . .

— Նէ տիմէք իսթէէօրսուլուզ, — աէտի Մէթր տ'էգօլ:

— Պիզ պուրսըն միւտիրէսի վէ եախօտ նազըլիսի պու-
լունան գատընա, մէզքիւր սըֆաթը վիրմէքաէյիզ . . . Եէկէր
մէրգումէ սիզի աճըր, վէ սիզին ըէճանըղը տա գապուլէ շայ-
եան կէօրիւր իսէ, պիլմիշ օլունուզ քի, իշինիզ պիթմիշտիր
. . . չիւնքի, լութֆ ու մէրհամէթէ տայիր խուսուսլարտա,
պիզիմ էֆէնտի, մէրգումէ օլ պիզիմ գատըն էֆէնտինին
հիշ պիր թէքիլֆինի ըէտա իթմէքաէ աէյիլտիր . . .

—Եւ՛, իմտի էօյլէ օլտուգտա, պէն տէ մէրգումէնէ միւրաճաաթլա իֆատէյի հալ իտէրիմ. . . հազըգաթի հալի սէօյլէ՛րիմ. . . —տէտի Մէթր տ'էգօլ, լա Շուէթին բէնչէսինտէն գուրթուլաճաղը իւմիտ վէ միւլահազասընտ մէպնի իզհարը մէտէրրէթ իտէրէք :

Մէթր տ'էգօլուն գալպինտէ հասըլ օլան իշպու իւմիտ, թօրթիյեարա ասլա աքս իյլէմէքտէ օլմաաըղընտան, պապա Շաթլէնին քէնտի հազըընտա սէօյլէտիքլէրինտէն միւթէէսսիր օլարազ իւթիֆատէ իթմէքլիկէ, վէ միւհթէրէմ պիր րահիպին տէրայիս ունէսայիհի միւֆիտէսիյլէ պիւլիւյէրէք, թարիզը թաալիմ ու թէրպիյէտէ քէսպի թէգատտիւմ իյլէմէքլիկէ տայիր, քէնտի իւզէրինտէ զէրրէճէ պիր էսէրի մէյլան հիսս իյլէմէքտէ տէյիլ իտի Զիւնքի, մէրգում Պրա-Ռուժուն օղլունուն, քէօլիւճէ էօմրէ վէ սահրաճա ֆիքր ու հէվէսէ տայիր հիչ պիր հիսսի թապիիսի պուլունմաաըգտան պաշգա, լա Շուէթ հազըընտա տախի, սատագաթը քեամիլէսի պուլունտուղունտան, էկէրչի բէնչէյի զուլումլարընտան, Մէթր տ'էգօլուն չըզըպ գուրթուլաճաղընր կէօրէճէք օլսա իտի, զիեատէսիյլէ մահզուն վէ միւքէտտէր օլաճադ իտի. զիրա, թէքրարէն սէօյլէրիլքի, մէրգում չօճուգ տախի, քէնտի սօղուչունտան, թըպզըլ լա Շուէթ կիւպի, անճադ ֆէնալըգ եարմաղլըգտան զէվգ ու սէֆա տույմադտա իտի. պինաէն ալէյհ, մէրգում, Մէթր տ'էգօլա, օլ սահրաճա պիր էօմրիւն բարլադ բարլադ խէեալաթլարը օրթաօընտա պուլունարադ, քէնտի սօղրու եօլունտան սարմադտա օլմասընը, քէնտիսինէ տէրիւթըր իթտիրմէքլիկին էլզէմիյեթիինի, հիսս իյլէմէքտէ իտի. . . :

—Օհ, էվվէթ, էվվէթ, —տէտի թէքրարէն Մէթր տ'էգօլ, —պէն օլ ԼՈՒԹՖ ՈՒ ՇԷՖԴԱԹ ՎԱԼԻՏԷՍԻՆԷ միւրաճաաթ պիրլէ, արզ ու իֆատէյի հալ իյլէմէլիյիմ. . . վէ էմէլի էղլէպիմաէն տիր քի, մէրգում տէ պէնիմ հալիմէ մէրհամէթ իյլէնէճէք տիր, վէ. . . :

Պու արալըգտա թօրթիյեար, պիր նիյեթի խէֆիյէ

իւզրէ օլտուղու հալտէ, Մէթր տ'էգօլուն տիգի եարասը-
նըն էն զիեատէ աղըրեան մահէլլինէ, չէտիտ պիր թէրմէ
տիր եէրլէշտիրտիկինտէն, Մէթր տ'էգօլ աղըրնըն շիտտէ-
թինտէն նաչի լազթրտըսընը գըսսա քէստի, վէ պիր էսէ-
րի էլէմնաք իւզրէ,

—էվվէթ, էվվէթ, ումարըմ.քի, մէրգումէ գատըն, պէ-
նիմ հալիմէ լութֆ ու մէրհամէթ իտէճէք տիր, —տէտի:

—Ա՛հ, զէվալլը պապաճըղըմ. . . —տէտի թօրթիյեար,
—տիմէք տիր քի սէն, օլ պէնիմ ինսանիյեթի թէյզէճի-
կիմի, պիւթիւն պիւթիւն հիչ մագամընտա թուլմագատասըն,
էօյլէմի. մէրգումէտէն հիչ պիր չէյ իւմիտ իյլէ՛մէմէքտէ-
սին. . . մէկէրչի, մատամ լա Շուէթ կիպի պիր գատընըն,
սէնի տէ օլ գատար սէվմէքտէ օլտուղու հալտէ, օլ մէր-
թէպէ տույղուսուզ վէ մէրհամէթսիզ օլապիլմէսի, իհթի-
մալտէն օլապիլըմի. . . զէվալլը լա Շուէթ. . . խա՛յր, խա՛յր,
մէրգումէ սէնի պէօյլէ մէթրուք պիր հալտէ պըրա՛գմա-
եաճագ տըր, անլաթըն մը. հաթթա, էկէր սէն պուրատա
գալաճագ օլսան պիլէ, մէրգումէ իշիթտիկի անտէ, էնիշտէմ
Մ. Պարպիյեօնու պիրլիքտէ ալարադ, կէլիպ իսթէէէճէկին-
տէ, վէ ալըպ կէօթիւրէճէկինտէ, շիւբհէ ճայիզ տէյիլ տիր:

—Ա՛, մատամ լա Շուէթմի, Մ. Պարպիյեօն մու. աճա-
յի՛պ, զանն իտէրսին քի, պու պիզիմ տօսթուն խըսըմլարը
տա, պալըզլար իլէ գուշլարտան (*) իպարէթ պուլունմագտա
տըրլար. . . —տէտի պիրտէն պիրէ փան Ռընէ, զիեատէսիյ-
լէ չէքիշտիրիպ էյլէնմէկէ չըգըշարագ, վէ պունու սէօյլէ-
տիկի վագըթտա, եանընտա պուլունան Գլօտինէ, տիրսէ-
կիլլէ վուրուպ, վէ մէրգումէեէ, —հա՛. նէ՛ տէրսին, Գլօ-
տին, շու իսմլէր բէք թօհաֆ տէյիլ մի տիրլէր, — տէյի
չագալաշարագ սիւալ իթտի:

(*) Լա Շուէթ, տիշի պայգուշ տիմէք օլտուղու կիպի, Պարպիյեօն
տալի, պիր ճինս պալըգ տըր, վէ պու քիթապտա իսէ, իքիսի տէ իւմ
մագամընտա իսթ իսմալ օլունմուշ տուր. վէ պու առէթ, էվլիսպալլը-
լարտա չօգ վար տըր:

—էյ, էյ, մերհամէթսիդ էօքիւզ, շու հալտէ պիր սէ-
ֆիլէրի չէքիշտիրիւ տէ կիւմէքլիք ճայիզ օլամազ, զիրա,
Ալլահ կիւճէնիր, — տէյի ճէվապ վիրտի մերգումէ գըզ,
եաւլաշճաճըզ սէօյլէեհէրէք, վէ քէնտիսի տախի, մերգումուն
գապուրղաւարընը գըրարճասընա, քէզալիք ժան Բընէեհ
պիր տիրսէք եհըլէշտիրէրէք :

—Մատամ լա Շուէթ սիզին ագրապանըզտան պիրիսին
տիր, — տէյի սիւալ իթտի պապա Շաթլէն Մէթր տ'էգօլա :

—Էվվէթ, ագրապամըզտան պիրի տիր: — տէյի ճէվապ
վիրտի մերգում քէտէրի ազիմ իւզրէ :

Չիւնքի մերգում, չայէթ մէհմուլտէն պուլունմատըզ
հալտէ, իգպալ եաւէր օլուպ տա, մէգքիւր չիֆթլիքտէ գա-
պուլ օլունարագ գալապլիսէ տախի, լա Շուէթ քէնտի
ղատտարլըզ իգթիզասընճա, կէլիպ քէնտիսինին, քիմ վէ
նէ մագուլէտէն պիր ատէմ օլմասընը զահիրէ չըգարըր խա-
պէր վիրտի տէյի գօրգուպ մէրագ իյլէմէքտէ օլտուգտան
պաշգա, Թօրթիյեար թարաֆընտան սախթէ օլարագ խը-
սըմլարը տըր տէյի, խարիճտէն առամլարըն, եանի լա Շու-
էթ իլէ Մ. Պարպիյեօնուն իսիմլէրինին վիրիվէսի իւզէրինէ,
մատամ քի խըսըմլարը վար իմիշ, տիմէք տիր քի, էօյլէ պիւր
թիւն պիւթիւն սահիպսիզ պիր պիշարէ օլմամալը տըր չիւր-
հէսինէ զահիպ օլուրլար տէյի տախի գօրգմագտա իտի
սէ տէ, մէգքիւր սօն գօրգուսու պիհուտէ օլմագտա իտի,
չիւնքի, մէգքիւր ագրապալարը հագգընտա կէչէն լագըր-
տըլարա, էն զիեստէ տիգգաթ իտիպ էհէմիյեթ վիրէն, վէ
եաւլաշճաճըզ սէօյլէեհէրէք իգթիհզանա չըգըշան, եալընըզ
ժան Բընէ օլմուշ, վէ մերգում տախի, Դլօտին թարաֆըն-
տան, սիթէմլէր իշիթմիշ իտի :

—Տիմէք տիր քի սիզ Լուվըրեա, մերգումէ խըսըմլըզ
պուլմագ իւզրէ կիթմէքտէսինիզ, էօյլէ մի, — տէյի սիւալ
իթտի պապա Շաթլէն :

—Էվվէթ, — տէտի հայտուտ, — Ֆագաթ, պէնիմ իթի-
գատըմա կէօրէ, օղլում օլ պապտէ, եանի մերգումէ թարա-

փրնտան պիւյիւք պիր եարտըմ իւմիտ իտիպ պէքէմէքտէ
օլմասըյլա, զիեատէսիյլէ եանըմագտա օլմալը տըր:

—Ահ զէվալը պապաճըղըմ, խայր, պէն օլ պապտէ
եանըմագտա վէ ալտանմագտա տէյիլիմ. . . պիւմիշ օլու-
նուզ քի, սօնրա սիզ տէ իսքեաթ օլաճագսընըղ. . . զիրու,
մէրգումէ թէյզէմլա Շուէթ, օլ գատար իյի պիր գատըն տըր
քի. . . սէն տէ բէք ալէա պիւիրսին եա՛, տիզինէ «պանեօ»
եաբմագլըզ իչին իսթիմալ իյլէտիկիմսուեու, իշթէ մէրգու-
մէ կէօնտէրմիշտիր. . . վէ քէզալիք, իսթիմալ իյլէմէքիկին
թալիմաթընը տախի պիւտիրմիշտիր. . . Վէ հաթթա, պանա
չու, — «Պէն սանա նասըլ պագմագտա իսէմ, սէն տէ զէվալը
բէտէրինէ, էօյլէ պագմալրսըն քի, ճէնապը Հագգ տա սէ-
նի միւպարէք գըլսըն. . . » — նասիհաթը միւֆիտէսինի, մէր-
գումէ վիրմիշտիր: Մֆ, տօղրուսու, Ալլահ, օլ թէյզէճիկիմ
լա Շուէթին եօգլուղունու կէօսթէրմէսին. . . մէրգումէ սէ-
նի հէր քէստէն զիեատէ սէվմէքտէ վէ աճըմագտա տըր. . .

—Իյի, իյի, — տէտի Մէթը տէգօլ Թօրթիյեարըն լա-
գըրտըսընը քէսէրէք, — պու ճիւմէ իլէ տախի, հէր հալտէ
պէն եարըն ստպահ պիր քէրրէ, պուրտտաքի մէրհամէթ-
լու գատընա միւրաճաաթ պիրլէ, մալ ոտհիպի պուլունան
օլ շայեանը հիւրմէթ զաթըն լութֆ ու քէրէմի զըմնրնտա
թէվասսութունու բէճա վէ նիեաղ իյլէմէլիյիմ. . . Փագաթ,
—տէտի մէրգում իլավէթէն, Թօրթիյեար թարաֆընտտն
զուհուրա կէլէն, վէ քէնտինճէ էմրի պասիրէթին խարի-
ճինտէ պուլունան լագըրտըլար իւզէրինէ պաշգա լագըրտը
կէթիրէրէք խիթամ վիրմիշ օլմագլըզ նիյեթթիյլէ, — Փա-
գաթ, հանք, պու չիֆթիլիքտէ իթթիխազ օլունուպ վէ իճ-
րա իտիլմէքտէ պուլունան ուսուլ ու թէրթիպաթը մախսու-
սէ հագգընտա մալիւմաթ վիրմէքիկի պէնտէնիզէ, իչինիզ-
տէն պիրի վատ իյլէտի իտի, նիչին հիմմէթ իթմէքտէ տէ-
յիլ տիր, — տէտի:

—Սիզէ անը վատ իյլէեէն պէն իտիմ, — տէտի պապա
Շաթլէն, — իմտի, իշթէ քէնտի վատիմի իճըտեէ միւռարա-

աթ իտերիմ: Պիզիմ էֆէնտի, մէզքիւր Կալէֆէլէֆ ասորիսը
 թէսմիյեէ էյլէտիկի թէսավվուրու թասմիմ էյլէտիքտէն
 սօնրա, քէնտու քէնտույէ, «Աթլարըն, վէ չիֆթէ չըպուղա,
 վէ սիւտէ, վէ էթէ, վէ եիւնէ, վէ էմնալինէ տայիր օլան
 հայվանաթըն, վէ պինապէրին սապան տէմիրինին վէ էմնա-
 լի ալաթ ու էտէվաթըն, վէ տահա սայիր շէյլէրին իսլահ
 ու թարագդըսընը թահրիք վէ թէշվիգ նիյեէթիյէ, իսա-
 սէթէն մահէլլէր թախսիս վէ թէէսիս իտիլիպ, վէ քէզա-
 լիք միւքեաֆաթլէր թայեին գըլընտըզը հալտէ, հայֆա՛քի
 . . . ինսանլարըն իսլահը հալլէրինէ չալըշմագլըգ իչին, այ-
 նի խուսուս տիւշիւնիւլմէմիշաիր, իմտի, պէնիմ էֆրեա-
 րըմճա: հիչ տէյիլ իսէ, պիր ճիւզի վազըթ տախի, օլ պապ-
 տէ սարֆ իտիլմէլի, վէ նամուսըլ վէ չալըշգան քիմէսնէլէր
 պիլմիւքեաֆաթ թէշվիգ գըլընմալը տըրլար . . . Վադաս, էյի
 հայվանլար եէթիշտիրմէքլիք, էյի պիր շէյ տիր, հալ պուքի,
 էյի առամլար եէթիշտիրմէքլիք, տահա դիեատէ էյի պիր
 շէյ տիր. ֆագաթ, շու տա սահիհ տիր քի, էյի առամլար
 եէթիշտիրմէքլիք, էյի հայվանաթ եէթիշտիրմէքլիքտէն չօգ
 կիւն տիր, Եուլաֆըն էթլիսի, չանըըն սէմիլի, սուեուն
 թազէսի, վէ հավանըն սալիմի իլէ, միգտարի քիֆայէտէ տիգ-
 գաթ ու իհթիմամ, վէ էմրի մուհաֆաղա իչին լանըզը մա-
 հէլլէր պուլունարագ, աթլարա վէ սայիր հայվանլարա պա-
 դըլտըզը թագտիրտէ, բէք ալէա պէսլէնիլիպ, վէ արզու
 օլունան հասըլաթըն հուսուլէ կէլէճէկինտէ, կէրչի չիւբհէ
 եօգ տուր, հալ պուքի, ինսան հագդընա կէլինտիքտէ,
 էօյլէ եաբըլմագաա տէյիլ տիր, պիր առամա ֆագիլէթ էօյ-
 րէթմէքլիք վէ եախօտ պիր առէմի ֆագիլէթ սահիպի գըլ-
 մագլըգ իչին, պիր էօքիւղիւ պէսլէյիպ տէ էթ պաղլաթ-
 մագլըգտա թսլթուլան գայիտէ պիլէ թուլթուլմագտա տէ-
 յիլտիր: Պիր էօքիւզ, եէտիկի օթտան ֆայիտէ կէօրիւպ էթ
 պաղլամագտա տըր. սէպէպ. չիւնքի, եէտիկի օթ տիմաղը-
 նա հօշ կէլիպ մէմնուն օլտուղունտան, թապիաթիլէ վի-
 ճուտիսէ եարամագտա տըր, իմտի, պէնիմ էֆրեարըմճա:

էկէր ինսանլարըն, վերիլէն կիւզէլ նաթիհաթլարտան իսթիֆատէ իթմէլէրինի իսթէր իսէք, օնլարա, վիրտիկիմիզնաւսիհաթլարա, պիր մէնփաւթ կէօսթէրմէլիլիզ:

— Տիմէք տիր քի, պիր էօքիւզ քէնտի եէտիկի օթտան նասըլ հօշլանմագտա իսէ, պիր աւամ աւսի, քէնտի տիյնէտիկի նասիհաթտան պիր ֆայիտէ կէօրէրէք, էօյլէճէ հօշլանմալը տըր, էօյլէ տէյիլմի, պապա Շաթլէն:

— Շիւքհէսիզ, չօճուղում,

— Իյի էմմա, պապա Շաթլէն, — տէտի չիթճիլէրտէն պիրի, — իշիտիլտիկինէ կէօրէ, վագթիլլէ, պիր նէվի չիֆթիլիք թէհսիս իտիլմիշ տիր, վէ մէզքիւր չիֆթիլիքտէ, կէնճ կէնճ խըրսըզլար գապուլ օլունմուշլար տըր, վէ մէրգուման տէլիգանլըլար տախի, քէնտի էվլէլքի հարաքեաթը մէրտուտէլէրինէ ըազմէն, աթվար ու հարաքեաթը հասէնէ իպրազ իթմիշլէր, չիֆթճիլիք իմինի թահսիլ իյլէմիշլէր, վէ զիեատէսիլլէ տէ գայրըլլա, հիւսնի հիւրմէթ կէօրմիւշլէր, վէ բրէնսվարի էօմիւրլէր կէչիրմիւշլէր տիր, պունա՞ նէ տէրսիլիզ:

— Չօճուղլարըմ, պու սէօյլէտիկինիզ տախի սահիհ տիր, վէ պունտա տախի ալընաճագ պիր տէրա վէ պիր հիսսէ պուլունմագտա տըր. շէօյլէ քի, վագաա, ֆէնա ատէմլէրի տախի, պիւթիւն պիւթիւն ըէտտ իտէրէք աիւշարը մէյօուսիլլէթ գըլմամագլըզ, ինսանիյեթիին վէ մէրհամէթին շանընտան վէ իգթիգասընտան աըր, լաքին, իյի ատէմլէրէ իմիտլէր վիրիպ թէշվիգ իյլէմէքլիք տէ, վաճիպէյի զիմմէթտէն տիր: Նամուղու, չալըշգան, վէ կիւճիւ գուվլէթի եէրինտէ պուլունան պիր աէլիգանլը կէլիպ տէ, իյիլիք եարմագլըզ, վէ իյիլիք էօյրէնմէքլիք արզու վէ դայրէթինաէ պուլունաուղունու, մէրգուման խըրսըզլըգտան կէլմիշ օլան տէլիգանլըլարա պէեան իյլէտիկինտէ, ալաճաղը ճէվապ, «չօճուղում, սէն հիշ խըրսըզլըզ իտիպ, վէ պօշ վէ ավարա կէզմիշմիսին» տէյի սիւալ իտէճէքլէրինտէ, վէ, մէրգումաթարաֆընտան, — խայր, — ճէվապընը ալտըզլարընտա, — իմ

տի էօյլէ իսէ, սէնին իչին պուրատա իշեօգ տուր, չիւնքի պուրատա, անճաղ օլ եօլտա սապղգալը օլսնլար գապուլ օլունմադտա տըր, քէլամընտան իպարէթ պուլունաճաղընտա չիւրհէ եօգ տուր:

—Վագաա, պու սէօյլէ տիկինիդ տէ տօղրու տուր, պապա Շաթլէն, —տէտի ժան Րնէ, —նամուսուլ ատէմլէրէ եաբմատըղլարը էյիլիկի, պիր թագըմ արսըղ ատամլարա եաբմադտա տըրլար. ինսանլարըն իսլահընա չալըչըլաճաղ եէրտէ, հայլանլարըն իսլահընա չալըչըլաճադտա տըր: (*)

—Չօճուղում, իշթէ մահզա մէգքիւր նօգսանըն եէրի-նի տօլտուրմագլըղ նիյեթի մէմտուհէսիլէ, պիզիմ էֆէն-տինին պու չիֆթիկի թէէսիս էյլէմիլ օլմասընը, պու տօս-թումուղա նագլու պէեան էյլէմէքտէյիմ. . . «պէն բէք ալէա պիլիլիմ քի, —տէմիշտիր պիզիմ էֆէնտի, —վագաա, էյի վէ նամուսուլ ատամլար իչին, ճէնապը հագգ թարա-ֆընտան, արչը ալէա տա միւքեաֆաթլար հաղըրլանմըլտըր, լաքին, արչը ալէա . . . հայֆա՛ քի, բէք եիւքաէք տիր, բէք ուղադ տըր, վէ մէրգումտան հիչ պիրինին (չօճուղարըմ, պիզ անլէր հագգընտա, իզհարը թէէսսիւֆ իտիպ աճըսագ ճայիզտիր) նէ կէօզլէրի վէ նէ տէ նէֆէս ու սէտալէրինին, թա օլ դատար եիւքաէքլէրէ գասար եէթիչէմէեճէքլէրի աչիքեար տըր, վէ պունտան տա գաթինաղար, օլ մէրթէ-պէ սւզագլարա գատար աթֆը նիկեահ էյլէմէք իչին լա-ղըմ կէլէն վագըթը, նէրէտէ պուլապիլէճէքլէր տիր: Չէ-վալըլար, թա չէֆֆագ վագթիլտէն, կիւնէշ պաթընճաեա գատար, պէլլէրինի գըրարագ, քէնտի էֆէնտիլէրի թօր-

(*) Հէլէ պու խուսուս, չիմտիլէրտէ, էվրօպատա էվլէլքի հալ-տէ գալմամը իսէ տէ, պիզտէ հալէա էօյլէ տիր, պու կիւն վէ պու սաաթտա, պիզտէ էօյլէ սահիպ սէրվէթ ատէմլէր վար տըր քի, եիւզ-լէրճէ վէ պինլէրճէ հայվանլար իչին, պինլէրճէ լիրալար սարֆ էյլէ-տիլլէրի հալտէ, պէնիլ ատէմին իսլահը, վէ միլլէթիմիզ ֆագըր չօ-ճուղարընը թաալիմ ու թէրպիլլէրի իչին իսէ, պէշ լիրա պիլէ սարֆ էյլէմէքտէ տէյիլ տիլլէր. . .

րագլարընը գազմագտա , վէ կիճէլէրի պիրէր օթ եաթագ-
լար իւզէրինտէ եաթմագտա . . . վէ բազար կիւնլէրի տա-
խի, էվվէլքի կիւնլէրին եօրկունլուզլարընը ունուլթմագլըզ
նիյեէթիլլէ, կիտիպ մէ յիսանէլէրտէ սէրխօշ օլմագտա տըր-
լար : Շէօյլէ քի, զէվալլըլար, մէզքիւր եօրկունլուզլարընա
գարշըլըզ պիր մէնֆաաթ կէօրմէքտէ տէ յիլ տիրլէր : Վէ օլ
մէրթէպէ չալըշմագլըզա մէճպուր օլտուզլարը հալտէ տա-
խի, պարի սօնունտա օլտուն, մէկէրչի պիր պէեազ էթմէկէ,
պիրազ եուճագ պիր եաթագա նայիլ օլապիլմէքտէ մի տիր-
լէր, վէ մէկէրչի չօճուզլարը, էվվէլքի զայիֆիլքլէրինաէն
գուրթուլապիլլէճէք պիր հալէ, վէ քէնտի զէվճէլէրի տախի,
մէրգուճան չօճուզլարա, պիր ազ զիեատէճէ գուվվէթլի
սիւա վիրէպիլլէճէք պիր նաֆագաեա վէ պիր սազ վիճուտէ
մալիք օլապիլմէքտէ մի տիրլէր . . . մէկէրչի, օլ պէտպախթ
վալիաէլէր, քէնտի պէտպախթ մասուլարընը պէսլէեէպիլ-
մէքտէ մի տիրլէր . . . մէկէրչի պիչարէլէրին, քէնտի մասուլմ-
լարը իչին սիւա հուսուլլինի մուճիպ օլապիլլէճէք թաամլա-
րա նայիլ օլմագլըզլարը շէօյլէ տուրսուն, եալընը քէնտի
աճլըզլարընը տէֆ իտէճէք գատար պիր զըտա պուլապիլ-
մէքտէ մի տիրլէր. խա'յր, խա'յր, խա'յր. վէպունտան տա պէտ-
թէրի վար տըր, էվլաալարլմ, շէօյլէ քի, մէրգուճան ֆագըր-
լար, էկէր հէր քէս իչին, պու ալէմտէ, թըպզը քէնտիլէր
կիպի եաշամագտա տըր զանն ու իթիգատընտա պուլուն-
մագտէ օլալար, պէն տիյէպիլիլիմ, վէ չօզ տա իհթիմալ-
տէն տիր քի, եէտիլքլէրի էթմէք սիեաճ իմիշ, զարարը եօգ
տուր, վարսըն սիեաճ օլտուն, եաթտըզլարը եաթագլարը
սէրթ իմիշ, թաշ կիպի իմիշ, զարարը եօգ տուր, վարսըն
էօյլէ օլտուն, վէ չօլուզ չօճուզլարը զայիֆի վէ զէպուն ի-
միշլէր, վարսըն օլտուն, էլ վիրիւր քի եէեէճէք էթմէքլէրի
վար տըր, էլ վիրիւր քի եաթաճագ եաթագլարը վար տըր,
վէ էլ վիրիւր քի չօլուզ չօճուզլարը էօլմէյիպ եաշամագտա
տըրլար, մէզքիւր հալտէն, ասլա թէշէքքի իթմէեէրէք,
քէմալի մէմուռնիյեէթ վէ շատիւմանի իւզրէ թէհամմիւլ

իտեճէքլէրինտէ շիւրհէ եօդ տուր , հալ պուքի , պիշարէլէր
 ուֆագ թէֆէք ալմագ իւզրէ պաղարա կիթ տիքլէրինտէ ,
 եանի շէհիրէ վէ գասապատա ինտիքլէրինտէ , պէեազ պէ-
 եազ էթմէքլէրի , սըճագ սըճագ վէ գասպա գասպա տէօշէքլէ-
 րի , վէ պօղազլարընտան թաշըհճաեա գատար եէ յիպ իշիպ
 տօյմագտա օլան , վէ մայիս անընտա կիւլ վիրէն կիւլ-ֆի-
 տանլարընա պէնդէեէն չօճուգլարըն , քէնտիլէրտէն արթան
 պէօրէք վէ պագլավա բարչալարըն , քէօրէքլէր էօնլէրինէ
 աթ տըգլարընը կէօրտիւքլէրինտէն , օ'ֆ . . . իշթէ օլ վագըթ ,
 էվվէթ , իշթէ օլ վագըթ , քէնտի չամուրտան չէվրիմէ գու-
 լիպէլէրինէ տէօնաիւքլէրինտէ , վէ քէնտի սիեաճ սիեաճ
 էթմէքլէրինի , վէ թաշ կիպի սէրթ տէօշէքլէրինի կէօրտիւք-
 լէրինտէ , վէ նամիգաճ , վէ զէպուճ , վէ աճ չօճուգլարըլա ,
 շէհիրտէ վէ գասապատա թէմաշա իյլէաիքլէրի բիւր իգ-
 պալ չօճուգլարըն հալլէրինի վէզն ու թաթպիգ իյլէտիքլէ-
 րինտէ , մէրգուլման զէնկին չօճուգլարըն , քէօրէքլէրէ վիր-
 տիքլէրի պէօրէք վէ բուղաշա բարչալարըն իշին , քեա'շքի քէն-
 տիլէրէ վիրսէլէր իտի տէ , մասուլմլարընա կէօթիւրսէլէր իտի
 տէյի , գալպլէրինտէն աճըլար տուլտուգտան պաշգա , ֆի-
 քիրլէրինտէն տախի , քէնտի քէնտիլէրէ , «Մատամ' քի , պու-
 տիննեաաա , մութլագ սուրէթտէ զէնկինլէր վէ ֆագըրլար
 պուլունմագլըգ , թապիաթըն հիւքմիւ տախիլինտէ պու-
 լունմագտա իմիշ , պի'զ նիշին զէնկին տօղմամըշըգ տըր . պու-
 պիւր հագգսըղըգ տըր . . . հայտէ , ֆարդ իտէլիմ' քի , հէր
 քէս զէնկին տօղամանաճաղընտան , պիղտէ ֆագըր տօղ-
 մուշուգ տուր , հալ պուքի , հիշ տէյիլ իտէ , շու իշտէ , պիր
 նէօպէթ գաիտէսի պուլունմալը , եանի զէնկին տօղան , պա-
 զէն տէ ֆագըրլըգ , վէ ֆագըր տօղան տա , պագէն տէ զէն-
 կինիք կէօրմէլի տէյիլմի իտի , ատալէթ իգթիղտսընճա ,
 պէօյլէ օլմագլըգ լազըմ' կէլմէ'զ մի իտի .» տէյի տիւշիւնմէ-
 կէ պաշլամագտա տըրլար : Վագաա , չօճուգլարըմ' , մէր-
 գուլմանըն պու միւլագահալարը ագլէ մուվաֆըգ պուլուն-
 մագտա տէյիլտիւր . . . վէ պուճու պէօյլէ տիւշիւնմէլէրի-

լէ տէ, քէնտի զարուրէթլէրի ապա տէֆ օլմագտա, վէ եա-
խօտ հիչ տէյիլ իսէ խաֆիֆլէնմէքտէ տէյիլ տիր, վէ հաթ-
թա, հէրնէ մէրթէպէ աղըր վէ տաեանըլմազ պիր հալտէ
օլուպ, վէ պատիի խարապիյեթլէրի օլմագ պիր աուրէթ-
տէ տախի պուլունսա, երնէ իլա նիհայէ, վէ քիւլլի իւմիտ-
տէն պայիտ օլարագ, չէքիպ թէհամսիւլ իթմէքլիկէ մէճ-
պուր պուլունմագտա տըրլար . . . վէ եալընըզ պիր կիւն,
էվվէթ, եալընըզ պիր կիւն պիլէ, նայիլի իգպալ ու սէա-
տէթ օլմագլըզա տայիր պիր մէտար ու վասըթալտըր պու-
լունա՛մաեաճագ տըր . . . Գու եօլտա պիր էօմրիւն իսէ, էօֆ,
ատամա բէք ուզուն կէօրիւնէճէկի զաթէն տէրքեար . . . վէ
օլ եօլտա պիր էօմրիւն տէ, սապահաւան ագչամա գաւտար
եաղմուր կէլմէքտէ օլան պիր կիւնտէ, կիւնէչին եիւզիւնիւ
կէօրմէքլիկէ պէնզէեճէկի աչիքեար տըր: Վէ պիթթապի,
պու հալտէ պուլունան ֆագըրլարըն, մահզունիյեթ վէ նէֆ-
րէթ իւզրէ իչլէմէկէ կիտէճէքլէրի, վէ եիւրէքլէրինտէ իօէ,
դաթան էսէրի զայրէթ վէ մէսէյրէթ պուլունամաեաճաղը
պիչէք տիր: Վէ խիւլասայի քէլամ, պունլարտան չօզլար,
քէնտու քէնտուլէրինէ, «Նի՛չին իյի վէ զիեատէ չալըչալըմ,
պիզճէ նէ՛ մէնֆաաթ վար տըր . չըգաճագ էքինլէրին պաշ-
լարը տօլու վէ եախօտ պօշ օլուր իմիշ, վարսըն նասըլ օլուր
իսէ օլուն, պիզճէ նէ՛ վագիֆէ վար տըր: Ճանըմըզը չըգա-
րըրճասընա քէմալի զայրէթ վէ իսթիգամէթ իւզրէ չալըչ-
մալը իմիշիզ, բէք ալէա, հալ պու քի . միւքեաֆաթըմը՛զ նէ
օլմագ տըր, քիմ թանըեաճագ տըր: Ասլա հագգսըզ վէ
նամուսսուզ պիր ամէլու հարէքէթտէ պուլունմաեալ, տայի-
մա քէմալ մէրթէպէտէ նամուս վէ քէմալէթ իւզրէ պուլուն-
մալը իմիշիզ . բէք ալէա, իչթէ անը տա տիյնէր վէ իճրա ի-
տէրիզ վէ իթմէքտէյիլ, չիւնքի, գապահաթ եաբանա, միւս-
թահագդ օլտուղու միւճադաթ վիրիլմէքտէ տիր . ֆապաթ,
մատամ քի իյիլիք եաբան իչին տէ պիր միւքեաֆաթ պուլուն-
մագտա տէյիլ տիր, պիզ տէ էօյլէ օլտուգտա, ֆէնալըզ եաբ-
մագլըզտան կէրի տուլտուղումուզ կիպի, իյիլիք եաբմագ-

լըդ տան տախի սարֆը նազար իտէրիդ . . . Թըպզը չիֆթ սիւ-
րէն էօքիւզլէր վէ աթլար, վէ եախօտ ճէմիյեթի պէշէրիյ-
եէնին մաթպախլարը թէնճէրէլէրինի տօլտուրան գօեռնլար
գուզուլար վէ եա տա սալիր հայվանլար միսիլու, պիդ տախի,
ինսանլար իչին չալըշրրըզ, ուսլու տուրուրուզ, վէ հէր հալէ
տէ թէհամմիւ կէթիրիրիդ . . . տիմէքտէ տիրէր: Կէրչի,
չօճուգլարըմ, պու եօլտա միւշահազլար էյի շէյլէր տէյիլ
տիրլէր, չիւնքի, պու եօլտա վազիֆէսիզլիք տույղու վէ թէ-
ֆէքքիւրլէրինտէն, պաշգա պիր շէյ տօղմանեւ, իլլա իշ-
տէն կիւճտէն, եանի չալըշմագլըդ տան սօուճագլըզ վէ նէֆ-
րէթ կէթիրմէքլիք տօղար, վէ իշտէն կիւճտէն սօուեռուպ
նէֆրէթ կէթիրմէքլիք իտէ, ինսանը անինտէ էնվայի ֆէնա-
լըզլար եօլլարընա սէվգ իտէր կէթիւրիւր . . . Էսէֆ օլու-
նուր քի, մէրգուճան ֆտգըրլար, եանի, օլ նէ էյիլիք վէ նէ
տէ ֆինալըզ իթմէքլիքտէն, վէ էյի եախօտ ֆէնա առէմ
օլմագլըզ տույղու վէ զայրէթինտէն քէֆի եէտ իտէրէք,
գայտսըզլըզ հալինէ սաբմագ տա օլանլար, ճէմիյեթի պէ-
շէրիյեէնին ուֆադ պիր գըսմը օլմանեւ, իլլա էն պիւլիւք
պիր գըսմը տըրլար.» տիմէք տիր քի, տէմիշտիր պիզիմ էֆէն-
տի, հիչ տէյիլ իսէ, պարի պու պիւլիւք թագըմա, աթլար
վէ ինէքլէր գօեռնլար վէ էմնալլէրի դատար օլսուն հիւր-
մէթ վէ իթիպար իտէրէք, իսլահը հալլէրինէ չալըշմալընըզ
. . . էօյլէ պիր թարիզ թութմալընըզ քի, մէրգուճար, մահզա
քէնտի մէնֆաաթլարը խաթրը իչին, իշիւլար, չալըչան,
քեամիլ, սահիպ մալիւմաթ, վէ քէնտի պօրճլարընը թանըր
վէ սատաղաթ սէվէր քիմէսնէլէր օլսունլար . . . էվվէթ, մէր-
գուճարա պիդ, ախլագը համիտէ վէ հասէնէտէ, նէ դատար
պիեատէ թարագզը վէ թէգատտիւմ կէօսթէրիրլէր իսէ,
քիսպ ու քեարլարընըն, վէ ըահաթ ու իսթ իրահաթլարընըն
տախի, այնի նիսպէթ իւզրէ արթաճաղընը, իսպաթլարըյլա
կէօսթէրմէլիլիդ . . . պու թարիգին, վէ պու գալտէնին, պիւ-
թիւն ալէմ հագգընտա խալլը վէ մէնֆաաթլը օլաճաղըն-
տա, չիւբհէ ճալիդ տէյիլտիր . . . Վէլհասըլ, էկէր, վիրաի-

կիմիզ իյի նասիհաթլարտան, մէրգուժարըն իսթիֆատէ իյ-
լէմէլէրինի արգու վէ միւրաւ իտէր իսէք, պարի հիշ տէյիլ
իսէ, ահրէթ տէ վէ եախօտ րույի ասիւմանտէ նայիլ օլաճագ-
լարը, վէ իւմիտվար պուլունտուգլարը սէատէթի հալին պիր
ուֆագ նէպղէճիկինի տէ, պուրատա, իշպու րույի ճիհանտէ
կէօսթէրիպ թաթուրումալընը. . . » Մէրգում պիր քէրրէ
ֆիքրինտէ իշպու քէնտի « բլանընը » գարարաշտրրորդտան
սօնրա, մէմլէքէթին էն իյի առամլարընտան սէչիմէ օլտուզու
հալտէ, ալթը նէֆէրի էրքէք, վէ ալթը նէֆէրի տախի նի-
սա թայիֆէսինտէն օլարագ, կէլիպ պու չիֆթլիքտէ չալըշ-
մագ իւզրէ, պուրանըն շէհիր-էմանէթի իլէ բաբասլարը, վէ
մահալլի սայիրէ թարաֆընտան վիրիլէն մալիւմաթա թէվ-
ֆիգան, օն իքի քիշի ալընաճաղընը իսպար իթաիրթմիշտիր,
վէ պունքարա, նասըլ քի իշթէ պիզ տէ ալմագ տաեղը, բրէնս-
վարի իւճրէթլէր վիրիլէճէկինի, վէ լաեղգընտա եէմէքլէր
եէտիրլիլէճէկինի, վէ մահսուլաթըն տախի պէշտէ պիրինին,
քէնտիլէրէ իհտա իտիլէրէք, պէյնլէրինտէ թագսիմ իտի-
լէճէկինի, վէ պու մինվալ իւզրէ, չիֆթլիքտէ իքիշէր սէնէ
ալը գօնուլտուգտան սօնրա, քէնտիլէրէ եօլ վիրիլէրէք,
եէրլէրինէ, եինէ այնի շէրայիթ իւզրէ, սայիր սէչմէ առամ-
լար գապուլ օլունաճաղընը, վէ ֆագաթ, քէնտի իքի սէնէ
միւտտէթլէրինի պիթիլէրէք չըգտըգլարը իւզէրինտէն պէշ
սէնէ միւտտէթ կէշտիքտէն սօնրա, թէքրարէն կէլմէք իս-
թէեհնլէրին, էկէր պօշտա եէր պուլունմագտա իսէ, գա-
պուլ գըլընաճագլարընը տախի պիլտիրթմիշտիր. . . Պինաէն
ալէյի, էթրաֆ ու էքնաֆտա պուլունան չիֆթճիլէր վէ իշ-
ճիլէր, պու չիֆթլիկին թէէսիսինտէն պէրու, քէնտու քէն-
տուլէրէ, « չալըշգան օլուպ վէ նամուսումուզու թանըեա-
րագ, վէ ալլէագըր համիտէ իւզրէ պուլունարագ, քէսպի
շէօհրէթ իթմէլիլիլ քի, պիր կիւն, Պուգվալ չիֆթլիկինտէ
գապուլ օլունմագլըղա շայէսթէ սաեղլարմ, վէ կիտիպ իքի
սէնէ, ճէննէթ կիպի պիր մահէլլտէ եաշարճասընա, րա-
հաթ պիր էօմիւր կէչիլէլիմ, քէնտի հալիմիզէ քէսպի թա-

րադդը խտելիմ, պիր մըգտարճըգ քարա սահիպի օլալըմ, վէ պատէհու օրատան չըգտըզըմըգտա տախի, գատր ու հայ-սիյեէթիմիզ սայէսինտէ, իսթէտիկիմիզ եէրաէ կիտիպ իշէ-եէպիլէլիմ.» տիմէքտէ տիրլէր, չիւնքի, ալէմ պիլիւր քի, քէնտի հիւսնի հալինէ տայիր եէտինտէ պիր շէհատէթնամէ-սի պուլունմագտա պիր ատէմ, զաթէն պուրատա գապուլ օլունմամագտա տըր:

—Պէնի զաթէն, Արնուվիլ չիֆթիկինտէն իսթէմէքտէ օլտուգլարընտան, միւտուէթիմ խիթամընտա, Մ. Տիւպրէօ-յիւն եանընա կիտէճէկիմտիր, —տէտի ժան Րընէ:

—Պէնի տէ Կօնէս չիֆթիկինտէն իսթէմէքտէ օլտուգլարընտան, օրաեա սէօզ վիրմիշիմտիր, —տէտի չիֆթիկինտէն պիր տիկէրի:

—Կէօրտիւնիւզ միւ չիմտի, տօսթում, իշթէ սէօյլէտիկի-մի թաստիգ իթմէքտէ տիրլէր, վագաա, չիմտիքի հալ, էթ-րաֆտա պուլունան իյի վէ նամուսլու քիմէսնէլէրտէն, էր-քէք վէ նիսա թայիֆէսինտէն օլարագ, եալընըզ օն իքի քի-չի նայիլի սէաաէթի հալ օլապիլմէքտէ տիրլէր, ֆագաթ, իհթիմալտիր քի էօթէաէ, քէզալիք այնի հիւսնի շէհատէթէ մալիք օլապիլիպ, վէ պուրաեա կէլմէքիկէ արզուքէշ էլլի քի-չի տահա պուլունմագտա տըր, պու ճիւմլէ իլէ տախի, մէր-գուման աչըգտա գալմագտա օլան նամուսլու քիմէսնէլէ-րին, քէնտի հիւսնի ախլագլարընտա պագը գալաճագլարըն-տա իշթիպահ ճայիլ տէյիլտիր, չիւնքի, գաթի իւմիտ իթ-մէյիպ, նէօպէթէ պէքլէմէքտէ, վէ հէր նէ վագըթտա օլ-սա, եինէ պիր կիւն, պիզ տախի, քէնտի գըսմէթիմիզէ նայիլ օլաճաղըզ տըր, տէյի տիւչիւնմէքտէ տիրլէր. զիրա, հէր նէ գատար, պու տէֆալըգ թալիիմիզ պիզէ եալէր օլմատը իսէ տէ, ինշաալլահ, սայիր տէֆա եալէր օլուր տիեէրէք, տայիմա իւմիտ իւզրէ պուլունմագտա տըրլար. վէ պէօյլէ-լիքլէ տէ, պիթթապի, նամուսլու աաէմլէրին սաեըսը, կիւն-տէն կիւնէ իղտիեաա պուլմագտա տըր, Գագընըզ... մի-սալ օլարագ սիզէ պիր շէյ ս'օյլէեէեիմ, աթլար վէ եախստ

սայիր հայվանլար հագգընտա, եա գօշմալարընա, եա գուվ-
վէթլէրինէ, վէ եախօտ ախլալէրլիքլէրինէ տայիր պիր ըհգա-
պէթ իճրասընտա, քէսպի միւքեաֆաթա միւսթախա եիւզ
րէս հայվանաթ մէյտանը ըհգապէթէ վաղ իտիլտիկի թագ-
տիրտէ, հէր նէ գատար, թախսիս օլունան միւքեաֆաթը,
եալընըզ պիրիսի գաղանմագտա իսէ տէ, սիկէր կէրիտէ
գալանլոր, քէնտի գատր ու լիեաղաթլարընտան աւլա տիւշ-
մէեիպ, իլլա եինէ, քէնտի նէօպէթլէրինէ, եանի պաշգա պիր
տէֆաեա պէքլէթտիրլիտիքլէրի կիպի, մէրգ ուման չիֆթ-
ճիլէր վէ իշճիլէր տախի, այնի հալտէ պուլունմագտա տր-
լար... էյ, տօսթ ում, նէ տէրսինիզ չիմտի, պէնիմ սիզէ,
նէ պիգիմ չիֆթլիք, էօյլէ սայիր ալէսսէվիյէ կէօրիւլէկէլմիշ
օլան չիֆթլիքլէրէ, վէ նէ տէ պիգիմ էֆէնտի, էօյլէ սայիր
թանըլմագտէ պուլունան էֆէնտիլէրէ պէնգէմէքտէ տէ-
յիլտիրլէր տիմէքլիկիմտէ, հագգըմ վաճ մը իմիշ, եօգսա
եօգ մու իմիշ:

—Օհ, եվլէթ, էօյլէ տիր, հագգընըզ վար տըր... —
տէյի պաղըրտը Մէթր ա'էգօլ, —օլ էֆէնտինիզ պուլունան
զաթ հագգընտա վիրտիկինիզ մալիւմաթլարտան, համիյեթ
ու սախալէթինին աղամէթինի անլատըգճա, պէնիմ կիպի
պիր ֆագըրի ու ալիլ հագգընտա ըիգգաթա կէլիպ իպրազը
մէրհամէթ իաէճէկինէ տայիր, գալպիմաէ տահա զիեատէ
պիր էսէրի իւմիտ հասըլ օլմագտա տըր, զիրա, օլ մէրթէպէ
ալիճէնապ վէ օլ մէրթէպէ սահիպ տիրալէթ պիր զաթ նէզ-
տինտէ, պիր էյիլիք զիեատէ վէ եա տա պիր էյիլիք էքսիք
Թարըլմասընըն պիւլիւք պիր ֆարգ ու էհէմմիյեթի օլամա-
եաճաղը աշիքեար տըր:

—Խալը, տօսթ ում, էօյլէ աէտիկինիզ կիպի օլմաեռպ,
իլլա մուղայիրի վուգու պուլաճաղընտա, պէնճէ աւլա չիւք-
հէ ճայիզ տէյիլտիր, —տէտի պապա Շաթլէն, շէօյլէ քի,
պիգիմ էֆէնտի նէզտինտէ, պիր էյիլիք զիեատէ վէ եա տա
էքսիք եարըլմըշ օլմասընա, այնի նաղար իլէ պագըլմագտա
տէյիլտիր, չիւնքի, եէնի պիր ֆաղլիլէթ տահա իշլէմէքլիկի

քէնտինճէ պիր իֆթիխարը ազիմ ատտ իտէճէկի պի իշթի-
պահ տըր . վէճահարը, սիզին պուրատա գալմանըղա հիմմէթ
վէ միւսաատէ պուրուրաճաղը, վէ պու սուֆրատա, սայիր
տէֆալար տախի սիզինլէ թաամ իտէճէկիմիզ, պէնճէ, մէէ-
մուլի գալիտէն պուլունմագտէ տիր :

— Տահահ իյի եա, ինշաալլահ, ինշաալլահ . . . ահ, պիւ-
մէզսինիզ, օլ վադըթ քէնաիմի, նէ՛ գատար պախթիխար
ատտ իտէճէկիմտիր, — տէտի Մէթր տէգօլ :

— Էվվէթ, պիզիմ էֆէնտինին, սիզին պու հալինիզէ
լութֆ ու մերհամէթ իտէճէկի, մէէմուլի գալիտէն տիր :

— Լաքին, պարի հիշ տէյիլ իսէ, մերգում օլ սիզին է-
ֆէնտի իլէ, մերգումէ օլ ԼՈՒԹՖ ՈՒ ՇԷՅԻՍԹ ՎԱԼԻՏԻՍԻ
թէնմիտէ իյլէտիկինիզ գատընըն իամլէրինի հիմմէթ իյլէ-
սէնիզ տէ, պիլմիշ վէ իշիթմիշ օլաամ, վէ էվվէլինտէն հադգ-
լարընսաա տուա վէ թէշէքքիւրլէր օգուսամ :

— Օլ պապտէ զուհուրա կէլլէքտէ օլան արզու վէ մէ-
րադընըղաա հադգընըզ վար տըր, — տէտի պապա Շաթ-
լէն, — Փազաթ, տօսթում, էօյլէ սիզին մէէմուլ իթտիկի-
նիզ վէ եախօտ պէքլէմէքտէ օլաուզունուզ սուրէթտէ,
եիւքսէք եիւքսէք, վէ բարլադ բարլադ իամլէր իշիտէճէք
տէյիլինիզ . մերգումանըն իամլէրի, բէք սատէ սուրէթտէ
շէյլէր տիրլէր . մէսէլա, պիզիմ ԼՈՒԹՖ ՈՒ ՇԷՅԻՍԹ ՎԱ-
ԼԻՏԻՍԻնին իամի մատամ Ժօրթ օլուպ . . . վէ պիզիմ էֆէն-
տինին իամի տախի, մօնսիէօ Բօտօլֆ տուր :

— Ա, մէէլունլար . . . տիմէք տիր քի, պունլարտան պի-
րի պէնիմ գարըմ . . . վէ տիկէրի տախի պէնիմ ճէլլատըմ
տըրլար . . . — տէտի մէրգում հայտուա քէնաու քէնաու-
եէ, վէ մէգքիւր իյզահաթ իւզէրինէ, ելլաըրըմտան վու-
րուլմուշտուր կիպի տիւշարը տէհշէթ օլարադ :

Նէ՛, Բօտօլֆ մու . . . մատամ Ժօրթ մու . . .

Մէթր տէգօլ, մէգքիւր իամլէրտէ, թէսատիւֆ իշի օ-
լարադ հիշ պիր պէնզէյիշ էսէրի պուլունմագտէ օլմամաուր-
նա, բանա սուրէթտէ իսքեաթ օլմագտա իտի, չիւնքի, Բօտօլֆ

քէնտիսինէ վիրտիկի տէհչէթլու ճէղանը վիրմէզաէն էվվէլ, հագգընտա պիւլիւք թէվէճճիւհ կէօսթէրէրէք, մէրգու-մէ մատամ ժօրթուն լագըրտըսընը իթմիշ օլտուգտան պաշ-գա, մուտիսնարէն տօգթօր ծավիտին տէ մէգքիւր չիֆթ-լիքտէ կէլիպ դաւմիշ օլմասը տախի, հագըրգաթը հալի, եա-նի քէնտի դաննընտա, աալա ալտանմագտէ օլմամասընը, պիւթիւն պիւթիւն թաստիգ իյլէմէքտէ իտի:

Մէրգում, մէգքիւր չիֆթլիկին սահիպի պուլունան զա-թըն սախավէթի քէսիւրէսի իւզէրինտէ միւէսէս օլան քիւլլի իւմիտլէրինի, քեսմիլէն մահվ իթմէքտէ պուլունան շու սօն թէսատիւֆտէ պիր էսէրի մուսիպէթ վէ պիր էսէրի հիք-մէթուլլահ միւշահէտէ իթմէկէ պաշլատը. վէ օլ հէնկեամ տէ իլք ֆիքրինէ տօղան շէյ, տէրագապ մահէլլի մէզպու-րու թէրք իլէ, ֆիրարտէ գարար գըլմագլըգ գարարը օլ-տու, չիւնքի, Բօտօլֆուն եալընըզ իսմինին պիլէ պատիի հէյպէթի օլմասը շէօյլէ տուրսուն, հէլէ մէրգում իչին, պէլքի օլ տագըգաաէ օրատա չիֆթլիկին իչինտէ հագըր պուլունմագտա տըր տէյի տիւշիւնտիւքճէ իսէ, պիւթիւն պիւթիւն ագլը պաշլնտան կիթմէքտէ իտի... Մէրգումուն պու գօրգուտու վէ պու սէրսէմիկի ճիւզիճէ մէյտան վի-րիր վիրմէզ, հէման սուֆրատան գալգտը, թօրթիյեարըն էլինի թութտու, վէ տիվանէճէ պիր հալու հէյսէթ իւզըն, —Հայտէ՛, հայտէ՛, կիտէլիմ շուրատան... կէօթիւր պէնի... չըգալըմ շուրատան,—տէյի պաղըրմաեա պաշ-լատը:

Չիֆթճիլէր մէրգումուն պու հալի իւզէրինէ շաշա գա-լարագ, պիր պիրի եիւզիւնէ պագմաեա պաշլատըլար:

—Նա՛սըլ, կիթմէքմի իսթէրսինիզ... չիմտի պո՛ւ վա-գըթտամը: Սիզ նէ սէօյլէտիկինիզի տիւշիւնմէօրսունուզ, պէտպախթ տօսթում,—տէտի պապա Շաթլէն,—աճայիպ, գա՛նդի շէյթան սիզի թահրիք իյլէմէքտէ տիր, մէկէրչի չը-տըրտընը՞գ մը...

Թօրթիյեար պու վագաաեա քէնտինճէ պիր այնի ֆուր-

սաթ ատտ իյլէմէք իսթէտիկինտէն , հէման օլ տրատէ տէ-
րինճէ պիր ահը տէրուն չէքտիքտէն պաշգա , քէնտի սաթ-
թէ բէտէրինին , ագըլճա պիր աղ խիֆֆէթի պուլունմասընը
տախի , մէրգուլման չիֆթճիլէրէ անլթթուրմաղըդ ուսթա-
լըղընը տիւշիւնտիւկիւնտէն , չէհատէթ բարմաղընը աննընա
գօյտու , վէ պաշըյլա պիր իշարէթ իյլէտի : Վէ պապտ Շաթ-
լէն տախի ալտանըպ ինանարագ , վէ իպրազը թէէսսիւֆի
ազիմ իտէրէք , կէօղ իշարէթիյլէ , Թօրթիյեարըն իշարէթի-
նէ ճէվապ վիրտի :

—Հայտէ , հայտէ , չըգալըմ շուրատան տիշարը , տէյի-
եօրում սանա , —տէտի թէքրարէն Մէթը տէգօլ Թօրթիյ-
եարը ալըպ կիթմէք թէլաշընտա պուլունարագ : Հալ պու-
քի Թօրթիյեար , էօյլէ պիր բահաթ վէ սընագ մահէլլի թէրք
իլէ , Ալլահըն գըրլարընտա չըգըպ տիթրէմէքիկի գապուլ
իթմէմէքիկէ , ֆիքրինճէ գաթիէն գարարտատէ պուլուն-
տուղունտան , էլէմնաք պիր սէօյլէյիլ իլէ ,

—Ամա՛ն եա Րէպպիմ , ա՛հ , պիշարէ պապաճըղըմ , եի-
նէ սէնին նէօպէթին թուլմագտա տըր , ֆագաթ , գալպի-
նի թէսկին իյլէ , բահաթ օլ , կիճէնին պէօյլէ պիր վազթին-
տէ , հիշ տիշազը չըգըլըր մը . . . մաազալլահ , տահա ֆէնա
օլաճաղըն չէօյլէ տուրսուն , իքիմիղ տէ տօնարըղ սօնրա . . .
տօղրուսու , պէնճէ պէն , սոնա իթաաթ իտիպտէ , ալըպ սէ-
նի , պէօյլէ պիր սաաթտա , գըրլարա պաեըրլարա չըգմագ-
տան իսէ , հէր նէ գատար վիճտանըմա վէ էվլատըդ պօր-
ճումա գարշը իսէ տէ , եինէ սէնին վէ պէնիմ սէլամէթի-
միղ խաթըր իչին , իթաաթսըղըդ գապահաթընը գապուլ
իտէրէք , պուրատա գալմագըղը էվլէա թուլթարըմ , —
տէաիքտէն սօնրա , չիֆթճիլէրէ տօղրու տէօնէրէք տախի ,
—էմմա , էօյլէ տէյիլի , էֆէնտիլէր , սի՛ղ նէ տէրսինիլ ,
սէօյլէտիկիմտէ հագղըմ եօ՛ղ մու տուր . իմտի , սիղէրէ տէ
րէճա իտէրիմ , պէնտէնիղէ եարտըմ իտէրէք , պու պիշա-
րէ բէտէրիմին պուրատան տիշարը չըգմասընը մէնն իթմէք-
իկէ , հիմմէթ իտինիլ , —տէտի :

— Էվվէթ, Էվվէթ, հագգըն վար տըր, չօճուղում, էլէմ իւղըէ օլմա, սէն քէնտի րահաթընա պաղ, — տէտի պապա Շաթլէն, — զաթէն պիղ գաբուեու աշմաերզ քի բէտէրին տիշարը չըգապիլսին... արթըգ օ, պու կիճէ, իսթէր իսթէ մէզ պուրատա՛ եաթաճագ տըր :

— Խա՛յր, խա՛յր, սիզին ճէպըէն պէնի պուրատա ալը գօյմագլըղա հագգ ու ռալահիյեթիենիզ եօգ տուր, — տէյի պաղըրտը Մէթր տէգօլ, — վէ պունտան աա դաթինաղար, իհթիմալ տիր քի, օլ սիզին էֆէնտինիզ... մօնսիէօ Բօտօլֆ տա... պէնիմ պուրատա գալտըղըմը շիմտի իշիթաիկին տէ, սիզէ կիւճէնէճէք տիր. չիւնքի, սիզ քէնտինիզ, պուրասը պիր պիքէսխանէ օլմաերպ, իլլա պիր չիֆթլիք օլմասընը սէօյլէտինիզ: Իմտի, թէքրաբէն սէօյլէրիմ, պէնի պըրադմալըսընը քի պըրագըպ կիտէյիմ... :

— Պիզիմ էֆէնտի կիւճէնիթմի... Օլ պապտէ առլա էսէֆ իյլէմէյինիզ, րահաթը գալպ իւղըէ օլունուզ... վէ հաթթա, մա թէէսսիւֆ տէ սէօյլէրիզ քի, պիզիմ էֆէնտի պուրատա էյլէնմէտիքտէն պաշգա, էօյլէ սըգճա սըգճա տախի կէլմէյիպ, իլլա, էկէր պիզ քէնտինի իսթէր իսէք կէլմէքտէ տիր... վէլէվ պուրատա պուլունմուշ օլսա իտի պիլէ, գաթան սիզին իչին պիզէ կիւճէնմէզ իտի... :

— Խա՛յր, խա՛յր, տուրմամ, մութլագա կիթմէլիյիմ, — տէտի հայտուտ տիւշարը թէհալվիւր օլարագ, — արթըգ պէն նիյեթի տէյիշիթիտիմ... օղլուման, Էվվէճէ սէօյլէտիկի հագգլը տըր, Լուվրուաքի մէրգումէ թաալլիւգաթըմըգտան պուլունան գատըն, պէնիմ հալիմէ մէրհամէթ իտէր... պէն կիտիպ մէրգումէտի պուլմալըբըմ:

— Նիհայէթ, սիզէ պիր շէյ սէօյլէեթիյիմ մի, — տէտի քէմալի հալպէթ վէ ինսանիյեթի իւղըէ պապա Շաթլէն, սահիհէն մէրգումուն ագլընճա, պիր աղ խիֆթէթի վար տըր զանն ու իթիդատընտա պուլունարագ, — պու զէվալլը չօճուգ, պէրապէրինիդտէ օլաուղու հալտէ, սիզին պուրատան պու կիճէ չըզպ կիթմէքլիկինիզ, իհթիմալտէն օլա-

մահաճաղ տըր, պիր քէրըէ պունու պիլինիզ, վէ օլ սիզին նիյեթինիզի տէ ֆիքրինիզտէն չըգարընըզ տա, պաշգա խուսուսլարըն տա, պիզ իճապը իճրասընա պագարըզ:

Հէրնէ գառար, ֆիլվագը Բօթօլֆօ օրատա տէյիլ իտի իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, Մէթր տ'էգօլուն գօրգու վէ չիւբհէսի տէ, պիր տիւրլիւ տէֆ օլմագտա տէյիլ իտի. չիւնքի, հէր նէ գատար մէրգումուն ազըը եիւզիւ պօղուլարագ, հէյպէթլու պիր էշքեալ քէսպ իթմիշ իտի իսէ տէ, եինէ օլ հալինտէ տախի, հէման օլ հէնկեամտէ աշաղը ի. նէրէք կէլիպ չըգմասը մէէմուլի գավիտէն պուլունան զէվ-ճէսի, եանի մատամ ժօրժ կէլտիկինտէ, պէլքի քէնտիսի. նի թանըր տէյի, գօրգուպ տիթրէմէքտէ իտի. վէ պինան ալէյհ, մաազալլահ, էկէր ֆիլվագը մէրգումէ տէ քէնտիսինի թանընաճաղ օլսա, քէյֆիյէթի աշըղա չըգարարագ պըրագմանըպ օրատա ալը գօյտուրթտուրուր իթիգատը գավիսինտէ պուլունմագտա իտի. չիւնքի, մէրգումուն էֆքեարընճա, Բօթօլֆօն, քէնտիսինէ վիրտիկի տէհէթլու պիր ճէզանըն ասըլ սէպէպի, մահզա մատամ ժօրժուն քին ու զարազ վէ ինթիգամընը չըգարմագըըզ միւրատընտան նէշէթ իյլէմիշ իտի Ագըպէթքեար Մէթր տ'էգօլ, թօրթիյեարըն բէնչէսինտէ պուլունմագտէ օլուպ, վէ պինան ալէյհ չիֆթիքտէն տիշարը չըգապիլմէքիքտէն գաթի իւմիտ իյլէտիկինտէն, հիշ տէյիլ իսէ, գարըսընըն իւսթէ կէլիպ տէ թանընապիւմէսի թէհիքէսինտէն ազատէ գալմագըըզ նիյեթիլլէ, պապա Շաթլէնէ խիթապէն քէլամէ աղազ պիրլէ,

— Իմտի, մատամ քի, պէնիւմ պուրատա գալմագըըզմ իչին, կէրէք էֆէնտինիզ պուլունան զաթըն, վէ կէրէք մատամընըզըն կիւճէնմէէճէկի զըմնընտա էմիյեթի քեամիլէնիզ պուլունմագտա իմիշ. . . բէք ալէա, թագտիմէ հիմմէթ իթտիկինիզ միւսաֆիրբէրվէրլիկի գապուլ պիրլէ, պու կիճէեի պուրատա կէչիրէեիւմ. ֆագաթ, զաթէն բէք եօրուլմուշ օլտուղումտան, ուրի միւսատառնիզ օլուր իսէ, իպրազընա հիմմէթ օլունաճաղ եէրտէ կիտիպ եաթանըմ,

չիւնքի, եարըն սապահ, երբէնճէ կիտէճէկիմ տիր, —տէտի:

—Բէք ալէա, եարըն սապահ, իսթէտիկինիզ վազըթ կիտէպիլիրսինիզ, վէ զաթէն պուրատա պիզ տախի երբէն-ճիլիզ, պէլքի տէ սիզտէն էվվէլ գալգարըզ, վէ հաթթա, պէլքի երնէ շաշրրըսընըզ էնտիշէսինէ մէպնի, սիզէ եօլու կէօսթէրմէքիւզրէ, պիլիքտէ պիր տէ տաամ կէօնտէրիրիզ:

—Էկէր իսթէր իսէնիզ, պու զէվալլըեր, եօլուն պաշընա գատար, պէն քէնտիմ կէօթիւրիւրիւմ, —տէտի ժան րնէ, —չիւնքի, զաթէն մատամտա պանա, եարըն քիւչիւք արապանը ալարագ, կիտիպ Վիլիէ-լը-Պէլտէն նօթէրին եանընտա պուլունան ագճէլէրի կէթիրմէքիլի, էմր ու թէն-պիհ իյլէմիշտիր:

—Բէք ալէա, պու պէտպախթ տօսթումուզա, կէօթիւրիւպ եօլու կէօսթէրէպիլիրսին, ֆագաթ, արապանա հաճաթ օլմատըզընտան, եիւրիւեէրէք կիտէճէքսին տիր, —տէտի պապա Շաթլէն, —չիւնքի, մատամ նիյեթթինի տէկիթիրմիշտիր, եանի հագգըլը օլարագ, էօյլէ պիր մէպլաղը ազիմէ, էվվէլինտէն զահմէթ չէքիլիպ տէ պուրատա կէթիրթտիրլմէքտէն իսէ, նօթէրին եանընտա գալմասը տահա իյի տիր, վէ Վիլիէ-լը-Պէլէ կիտիլմէք իչին իսէ, բազար իրթէսինէ գատար, տահա խայլիճէ վազըթ վար տըր, տէյի տիւչիւնմիւշ տիր:

—Մատամ քէնտի իշինի, կէրչի պիթթապի պէնտէն չօգ իյի պիլմէքտէ տիր, լաքին, պապա Շաթլէն, աճապա մէպլաղը մէզպուրու պուրատա կէթիրմէքիլիքտէ՞ գօրգաճագ նէ վար տըր:

—Չօճուղում, համտ օլտուն, վագաա գօրգաճագ հիչ պիր չէյ եօգ տուր, ֆագաթ, պէնճէ, պուրատա օն թօրպա բարա սագլամագտան իսէ, պէշ եիւզ չուվալ պուղտայ սագլամագլըգ տահա էվլէա տըր:

Պատհու պապա Շաթլէն, էլինէ պիր չէմատան ալըպ, վէ Մէթր տէգօլ իլէ թօրթիյեարա սէօյլէեէրէք,

—Հայտէյինիզ, տօսթում, վէ սէն տէ, էվլատըմ, կէլիւ

նիզ արդամանըրա քի, սիպէ եաթըպ րահաթ իտէճէկինիզ մահէլլի կէօսթէրէեիմ, — տէտիքտէն սօնրա, — մէրգու- մանըն էօնիւնէ տիւշտիւ, վէ եէր գաթընտա օլուպ, վէ պիր չօգ տա օտա գաբուլարը պուլունմագտա օլան պիր ուզու- գօրիտօրտան կէչիրէրէք, քիւչիւք պիր օտաեա կէօթիւրտիւ:

Մէրգում էլինտէքի ըշըղը, պիր թրաբէզա իւզէրինէ վազ իյլէտի, վէ Մէթր տ'էգօլա խիթապէն տախի,

— իշթէ օտանըղ պուլասը տըր, կիճէնիզ խայր օլտուն, Ալլահ րահաթըղ վիրսին, ինչաալլահ կիւզէլ կիւզէլ ուեուր- սուն. վէ սէն տախի, էվլատըմ, զաթէն սիննին իգթիզա- սընճա, րահաթ ույգուեա միւհլթամ պուլունմագտասըն, էօյլէ տէյիլմի, — տէտի:

Մէթր տ'էգօլ մաղմում պիր հալտէ օլտուղու, վէ տալըպ տիւշիւնմէքտէ պուլունտուղու թագաիրտէ, կիտիպ թօր- թիյեարըն կէօսթէրտիկի պիր եաթաղըն քէնարընտա օ- թուրտու:

Վէ թօրթիյեար, պապա Շաթլէն օտատան տիշարը չըգ- մագտա իքէն, տուրուպ կիթմէմէսինի իշարէթլէ պիտիր- տի, վէ չըգըպ գօրիտօրտա մէրգումուն եանընա կիթտի:

— Նէ իսթէրսին, էվլատըմ, — տէտի պապա Շաթլէն:

— Ամա՛ն էֆէնտի, պէնիմ հալիմ բէք աճընաճագ պիր սուրէթտէ տիր, օֆ, ամա՛ն եա Բէպպիմ, նա՛սըլ անլաթ- տըրաեըմ, պապը քէրրէ կիճէլէյին, բէտէրիմին նէօպէթի թուլթմագտա տըր, սինիրլէրի չէքիլմէքտէ տիր. իմտի, մա- աղալլահ, էկէր պու կիճէ տախի էօյլէ պիր չէյ զուհուր իտէճէք օլուր իսէ, պէն եալընըզճա նէ՞ եաբաճաղըմտըր, նէ՞ եաբապիլէճէկիմ տիր, վէ քիմի իմտատէ չաղըրապիլէ- ճէկիմտիր. աճապա չաղըրաճագ օլուր իսէմ, պուրատա սէսիմի իշիտէճէք քիմնէ պուլունաճագմը տըր:

— Վա՛հ, գէվալլը չօճուղում վա՛հ, — տէտի պապա Շաթ- լէն, մէրգում խային չօճուղու աճըեարագ, — սէն էլէմ իւզրէ օլմա, րահաթընա պագ. . . : Շու մէրտիվէնին եանըն- տաքի գաբուեու կէօրմէքմէմիսին:

—Էվվէթ, էֆէնտիմ, կէօրմէքտէյիմ:

—Բէք ալէա, պիզիմ ուշագլարտան պիրիսի, տայիմա օրատա եաթմագտա տըր. իմտի, մաազալլահ, էօյլէ պիր շէյ զուհուր իթտիկի տագրգատա, դօշար մէրգումա խապէր վիրիր ուհանտըրըսըն, զաթէն գարուսու անաթթա-րը տա իւզէրինտէ տիր, իշթէ մէրգում եէթիշիպ բէտէրի-նէ եարտըմ իտէր:

—Կէրշի թէշէքքիւր իտէրիմ, էֆէնտի, ֆագաթ, հայ-ֆա՛քի, պազը քէրրէ, պիշարէ բէտէրիմին օլ սինիր իլլէթի, օլ մէրթէպէ շէտիտ սուրէթտէ թուլթմագտա տըր քի... գօրգարըմ քի, եալլընզ մէրգումուն եարտըմը քեաֆի օլուպ տա, բէտէրիմի զապթ իտէմէեէճէկիզ տիր... Աճապա, զաթընզըն տաթի պիրլիքտէ պուլունմագլըղա հիւմ մէթի միւմքին օլմագմը... ամա՛ն էֆէնտի, սիզ պիրի-սինիզ... քէրէմ ինայէթ իտինիզ:

—Էվլատըմ, կէրէք պէն վէ կէրէք սայիր չիֆթճիլէր, պու տայիրէտէ եաթմաեըպ, իլլա, թա հապլունուն օ պիր ուճունտա վագը տիկէր պիր տայիրէտէ եաթմագտաեըզ. ֆագաթ, պու ճիւմլէ իլլէ տաթի, իթմինանը գալպ իւզրէ օ՛լ, ղիրա, ժան ընէ, էօյլէ պիր գուվլէթէ մալիք պուլուն-մագտա տըր քի, բէտէրինիզի զտպթէ միւզթէտիր օլմագ-տէյիլ, իլլա պիր էօքիւզիւ պիլէ պույնուզլարընտան թուլթ-սուղու պիրլէ, եէրէ եաթըրմագլըղա միւզթէտիր տիր: Պունտան տա գաթինազար, սիզին եարտըմընզա եէթիշ-մէքլիք իշին, պաշգա պիր աաամա տահա լիւզում կէօրիւն-տիւկիւ թագաթիրտէ, մէրգում անինտէ կիտիպ պիզիմ իխ-թիեարէ աշճը գատընա տաթի խապէր վիրէպիրիր, չիւնքի մէրգումէ տաթի իլք գաթտա, պիզիմ մատամ իլլէ մատ-մօազէլին եաթտըզլարը օտանըն եանընտա եաթմագտա տըր... հինի իզթիզաւէ, մէրգումէ բէք ինսանլիեթլի պիր գատըն օլուպ, վէ քէյֆսիզէ պագմագլըղը տա բէք ալէա պիրտիկինտէն, բէք կիւզէլ սուրէթտէ իմտատ իտէպիլէ-ճէկինտէ չիւրհէ եօգ տուր:

—Ահ, էֆէնտի, թէչէքքիւր իտէրիմ, թէչէքքիւր իտէրիմ, Ալլահ սիզտէն բաղի օլսուն, շիմտի տուամոտ խասսէթէն սիզին իչին ճէնապը Հազգըն լուծֆ ու քէրէմինի թէմէննի իտէճէկիմտիր, զիրա, պիշտրէ բէտէրիմ հազգընտա, իպրազընա հիմմէթ իյլէտիկինիզ պու մէրթէպէ շէֆգաթ ու ինսանիյեթ, տօղրուսու ունուտուլուր շէյ տէյիլտիր:

—Բէք ալէա, չօճուղում, բէք ալէա . . . հայտէ բահաթընա պազ, կիճէլէր խայր օլսուն, ինչապլահ քիմէնին եարտըմընա իհթիեաճ տա հասըլ օլմազ, հայտէ, հայտէ, կիտի վէր օտանըզա, զիրա, իհթիմալտըր քի, բէտէրին տէսանա պէքլէմէքտէ տիր:

—Էվվէթ, էօյլէ տիր, իմտի, խայրա գարշը, էֆէնտի:

—Ալլահ եարտըմըն օլսուն, էվլա՛տըմ . . .

—Մէրգում պիր դաշ ատըմ ալըր ալմազ, պիր տէ պէրուտէն թօրթիյեար, թէքմիլ փարիս չաբգըն չօճուղարընըն հալինի մէվզըի իճրաեթ վազ պիրլէ, մէրգումու հատուէն զիեատէ իզթիհզաեա պաշլատը, վէ մէրգուման չաբգընլաւա մախուս պուլունան պիր թարզ իւզրէ, սօլ էլինին իչիլէ, քէնտի պօյնունուն արգաաընա վուրտուղու հալտէ, հէր պիր վուրուշունտա, սաղ էլինի տախի, աշըզ օլարազ, մէրգումա տօղրու ուզաթտը:

Մէրգում շէյթան եավրուսու օլան օլ մուզիրըր չօճուղ, թուլթուղու շէյթանի պիր հիլէ վէ ուսթալըզը սայէսինտէ, Մէթըր տէգօլ իլէ լա Շուէթին զաթէն դուրմուշ օլտուգլարը տօլապ հազգընտա, լազըմ կէլէն մալիմաթըն պիր միդտաբընը անլաեապիլմէքիկէ մուվաֆֆազ օլմուշ իտի, շէօյլէ քի, իշթէ օլ միւքեալէմէ էանասընտա, պապա Շաթլէնտէն, մատամփօրթ իլէ Ֆլէօր-տը-Մարինին նէրէտէ եաթմադտա օլմալարընը անլատըգտան պաշգա, մէզքիւր օլ քէնտիլէրին եաթաճազլարը տայիրէտէ, մէրգումէլէր իլէ, պիր ուշազ վէ պիր տէ աշճը գատընտան մաատա քիմնէ եաթմադտա օլմատըղընը տախի անլամըշ իտի:

Թօրթիյեար օտատան իշերի կիրտիքաէ, Մէթր տ'էգօլուն եանընա եագլաշմագլըգտան սագընմանա պաշլատը, վէ մէրգուժտա Թօրթիյեարըն կէլտիկինի իշիթտիկինտէն, եալաշճաճըգ սէջլէեհէրէք,

—Նէրէտէն կէլիեօրսուն, չէյթան եալրուսու, հա՛, սէօյլէ պագտեըմ, —տէտի:

—Նիջին պու գատար մէրագ իթմէքտէսինիդ, կէօզսիւղ հէրիֆ . . .

—Ս'հ, պագ սանա՛նէլէր եաբաճաղըմտըր, սէնի կիտի խընդիր սէնի, պու ագշամ եաբմատըղըն գալմատը պանա, սուֆրանըն պաշընտա, չիֆթճիլէրին եանընտա, ճանըմը աղղըմա կէթիւրտին, ա՛հ, խայի՛ն չօճուգ, ա՛հ, —տէյի պաղըրտը Մէթր տ'էգօլ, —վէ խըշմու զաղապ իւզրէ աեաղա գալգարագ, վէ էլլէրիյլէ տիվարլարը թուլթարագ տօլաշըպ Թօրթիյեարը թուլթմագ իսթէտի, վէ հէղէրան նէվի տէ լանէթլէր վէ թէհատիտլէր օգուտու իսէ տէ, պիր տիւրլիւ էլէ կէչիրէմէտի:

—Վա՛հ զէվալլը պապաճըղըմ վա՛հ . . . տիմէք տիր քի, պու կիճէ քէյֆիմիդ բէք եհերինտէ օլտուղունտան, պէնիմ կիպի պիր քիւչիւճէք վէ տիլպէր չօճուղունլա կէօզ պաղլամաը օեուճուճա չըղըշմագտասըն, —տէտի Թօրթիյեար, պիր թարաֆտան Մէթր տ'էգօլու մասխարա իտիպ, վէ պիր թաւաֆտան տախի, էօնիւնտէն գօլայ գօլայ գաշարագ:

Մէթր տ'էգօլ էվվէլ էմիրտէ տիւչիւնմէեհէրէք, իֆրաթ մէրթէպէ հիտտէթլէնիպ զաղապա կէլմիշ իտի իսէ տէ, սօնրատան, սայիր տէֆալար կիպի, պու տէֆա տախի եէլքէնլէրի ինտիրէրէք, մէրգուճու թուլթմագլըգտան վազ կէչմէկէ մէճպուր օլտու:

Մէթր տ'էգօլ օլ տագըղգանա գատար, Թօրթիյեար թաւաֆընտան զուհուրա կէլմէքտէ օլան, վէ չաբղընճա սուրէթտէ պուլունան էղիյեէթլէրի վէ հագարէթլէրի, անճագ էլինտէն պիր չէյ կէլմէտիկի էճիլտէն, խըշմու զաղապընը եուլթգուճուպ թէհամիլլ իտէրէք չէքմէքտէ պուլունուպ,

վէ ախղը ինթիգամ իթմէք իչին, ուճոնտա գօրգու վէ թէհ-
լիքէ պուլունմաեան պիր կիւն պիր սաաթա վէ պիր ֆուր-
ոաթա պէքլէմէքտէ օլտուղունտան, քէմալի հիտտէթ իլէ,
վէ հէզարան նէվի լանէթլէր օգուեարադ, կիտիպ մէզքիւր
եաթաղըն իւզէրինէ օթուրու վիրտի:

—Պիչա՛րէ պապաճըղըմ. . . նի՛չին պէօյլէ քիւֆը ու լա-
նէթլէր օգումագտասըն, եօգսա տիլլէրինտէ պիր խըլմու
ղազապ իլլէթի մի հասըլ օլմուշտուր. . . : Կիւնահ տէյիլմի
տիր, բարաս էֆէնտի էկէր սէնին պու սէօյլէտիքլէրինի ի-
շիտիր իսէ, սանա տարըլաճադ տէյիլմի տիր. . . պիլմիշ օ-
լասըն քի, էկէր մէրգում իշիտէճէք օլուր իսէ, սանա պիր
չօգ ապաշխարանըլար չէքտիրէճէք տիր. . . :

—Բէք ա՛լէա, բէք ա՛լէա, —տէտի մէրգում հայտուտ
պօղնուգճա վէ սըգլէթլի պիր սէս իլէ, վէ պիր չօգ սիւ-
քիւթ իւզրէ տուրտուգտան սօնրա, —պէնիմ պու ֆէլաքէ-
թիմտէն ճէսարէթ ալըպ, վէ գուտրէթ սիզլիկիմի տէ սույի
իսթիմալէ չըգըշարադ, զէվզլէն, զէվզլէն սէն պէնի պազա-
լըմ. . . սէնին պու եարաւղըն ինսանըգ վէ մէրտիք օլմա-
եըպ, իլա նամէրտիք վէ ալլազլըգ արը. . . եօգ, տօղրուսու,
բէք էյի, բէք կիւզէլ, վէ բէք ալիճէնապ պիր չօճուգ իմիշսին:

—Օ՛, տօղրուսու եա, ահ պէնիմ պէտպալսթ պապաճը-
ղըմ, սէն բէք էյի, բէք կիւզէլ, վէ բէք տէ ալիճէնապ պիր
զաթսըն, էյիլիկին, կիւզէլլիկին, վէ ալիճէնապլըղըն, եիւզիւն-
տէն կէօզիւնտէն ազըպ բարլամագտա արը, էօյլէ տէյիլմի,
—տէյի պաղըրար թօրթիյեար դահգահա իլէ կիւլիւպ պա-
եըլարադ, —ա՛հ, աման, աֆվընը տիլէրիմ. . . էօյլէ՛ եա, օլ
քէօր կէօզլէրին կէօրմէքտէ օլտուղու վազըթ, գուտուրմուշ
քէօբէք կիպի սաղա սօլա սալարադ, ճանլար եազմագտա վէ
օճագլար սէօնտիւրմէքտէ օլան, սէն աէյիլ իտին. . . շիմտի
իսէ, պէլանը պուլտուգտան սօնրա, հէք քէսաէն ինսանէյ-
եէթ վէ ալիճէնապլըգ պէքլէմէքտէ, վէ ինսանէյեէթին ա-
լիճէնապլըղըն տա էյի պիր շէյ օլմասընը պիլմէքտէսին, էօյլէ
տէյիլմի. . . :

— Իյի էմմա, պէն սանա հիշ պիր ֆէնալըդ եարմըշ տէ-
յիլիմ. . . էվվէթ, սէն պէնտէն հիշ պիր զարար կէօրմիւշ
օլմաթըղըն հալտէ, նիշին պանա պէօյլէ ֆէնալըզլար եար-
մագտասըն :

— Էվվէլա, շունուն իչին քի, սէն լա Շուէթէ պիր թագըմ
պուտալաճա լագըրալլար սէօյլէտին իտի . . . վէ իքինճիսի
տէ, շունուն իչին քի, օլ էֆէնտի քէյֆինիզ, թէմէլլի սու-
րէթտէ պուրատա գալըպ տա, քէօյլիւլէր իլէ էյլէնմէքլիկէ
գալըզշտընըզ. . . պէսպէլլի նիյեթ ու մագսէտինիզ թէպ-
տիլի ապ ու հավա իյլէմէք իտի, էօյլէ տէյիլմի :

— Ա՛, ուղուրաուզ չօճուգ, մէկէրչի պէն քէնտի իշիմի
վէ հիսապըմը սէնին գատար պիլմէզմիլիմ. Էլպէթթէ է-
լիմաէն կէլսէ իտի, թէմէլլի սուրէթտէ պուրատա գալա-
ճագ իտիմ, հալ պու. քի, քէնտի արսըզըղըն իլէ, մանի օլ-
մագլըղա գալըզշտըն, հօ՛շ արթըգ շիմտի, ճէննէթ տախի
օլսա, եինէ գալմա՛մ եա . . . :

— Սի՛զ մի պուրատա գալաճագ իտինիզ, նէ՛ գատար
թօհաֆ պիր մագարալըզ, քի՛մ պիլիը օնտա տա նէ տօլա-
պընըզ վար իտի: Իյի եա, ռիզ պուրատա գալտըղընըզ թագ-
տիրտէ, լա Շուէթին էյլէնճէսի՞ քիմ՝ օլաճագ իտի, մէրգու-
մէ քիմէ՞ հղիյեթլէր վիրէրէք էյլէնէպիլէճէք իտի. մէկէրչի
պէն մի օլաճագ իտիմ. եօ՛գ, եօ՛գ, մէմնունում, տօղրու-
սու պէնիմ իշիմ տէյիլտիր :

— Ա՛հ, մէէլո՛ւն խապիս :

— Նէ՛, մէէլո՛ւն մու, խապիսմի. բէք տլէա էօյլէ իսէ,
տիմէք տիր քի, պէն տէ քէնտի մէէլունլուղումու վէ խա-
պիսլիկիմի իճրա իթմէլիլիմ. իմտի, պէն տէ թէյզէմ՝ լա
Շուէթ կիպի տէրիմ քի, սիզի գըզալըրպ գուաուրթմագ
գատար կիւզէլ պիր էյլէնճէ օլամագ. էվվէթ, սիզի գըզ-
ալըրպ էյլէնմէլիլիմ, չիւնքի, պիլիըսինիզ եա, էկէր ըասթ
կէթիրէպիլիշ օլսա իտինիզ, պիր եուլմըուգտա ճանըմը չը-
գարաճագ իտինիզ. . . իմտի, պէն տէ օնա գարշըլըզ, սի-
ղին շու շիմտիքի գուաուրէթսիզ հալինիզտէն իսթիֆատէ ի-

տէրէք, կիւզէլճէնէ էյլէնմէլիյիմ. . . Տօղրուսու, պու ազ-
շամ սուփրա պաշընտա բէք կիւզէլ էյլէնտիմ, հա՛մ, էյլէ
տէյիլմի, էլպէթթէ սիզ պիլէ պէկէնմիշ օլմալըսընըզ. . .
իսիւտա՛ ալիմ, քէնաի քէնաիմէ, էյլէ եալընըզմա օլարագ,
էյլէ գօմէտեալար օյնաալըմ քի, պէն քէնտիմ տախի պէ-
կէնտիմ. . . Էկէր, կէթէ թէաթրօսունա կիտիպ տէ, պիւր
ֆարսա սէյր իտէճէք օլա իտիմ, օլ մէրթէպէ էյլէնէմէզ
իտիմ: Շէյլէ քի, սուփրանըն ալթընտան, սէսսիզէ ա-
եազլարըմը ուղաալըպ տա թէբմէլէրի եէրլէշտիրտիքճէ, հիտ-
տէթինիդտէն, գանընըզ պաշընըզա սըչրամագտա, վէ օլ
պէեազ պէեազ կէօզլէրինիզին էթրաֆլարը տա գըբ գըր-
մըզը քէսիլմէքտէ, վէ իւշ բէնքլի պիւր պանտէրա հալինի
քէսպ իթմէք իշին, եալընըզ պիւր ճիւզիճէ տէ մաի բէնկէ
իհիթիեաճ գալմագտա իտի. . . հալ պու քի զարարը եօզ, մէզ-
քիւր պէեազլըզ իլէ գըրմըզըլըզ տա, զապթիյեէլէրին շալ-
գալարը ալէամէթլէրի բէնքլէրինի անտըրմագտա՛ իտիլէր:

—Ա՛ֆէրին, ա՛ֆէրին, հայտէ պագալըմ, սէնին քէյֆին
վար տըր, կիւլ պագալըմ, կիւլ, իսթէտիկին գաաար կիւլ. . .
գապահաթ սէնտէ տէյիլ, իլլա եաշընտա տըր, նիհայէթ
քէնաի սիննինին իգթիդասընը իճրա իտէճէքսին տիր. զա-
րարը եօզ, կիւճէնմէմ պէն, —տէտի Մէթր տէգօլ, Թօր-
թիյեարըն ըիզգաթ ու մէրհամէթինի թահրիք իթմէքլիք
նիյեէթիլէ պիւր սուբէթի տօսթանէտէ սէյլէեէրէք, —ֆա-
գաթ, Թօրթիյեար, օրատա տուրուպտա պէնիմ իլէ էյլէն-
մէքլիկէ չըգըշմատան իսէ, պիւր աղ տա, օլ գատար սէվմէք-
տէ օլտուղուն լա Շուէթին, օլ սանա իթաիկի թէնպիհլէրի
տէրիսաթըր իտէրէք, էթրաֆը պիւր թէֆթիշ իթսէն, կէօզ-
տէն կէչիսէն, վէ լազըմ կէլէն անախթար տէլիքլէրինին
գալըպլարընը չըգարսան, տահա իյի օլմագմը: Հա՛մ, նէ տէր-
սին, էյլէ տէյիլմի: Իշթէ սէն տէ քէնտի գուլազլարընլա
իշիթտին քի, բագար իրթէսի կիւնիւ պուրաեա պիւր մէպ-
լազը աղիմ կէթիրիլէճէք տիր. . . պէն տէ գալըզըպ տա,
տիվանէ կիպի, թէմէլլի սուրէթտէ պուրատա գալմագ իս-

թէտիմ . . . հալ պու քի , էկէր եալընըզ սէքիզ կիւն , պէն պու պէօն քէօյլիւէրին իշինտէ գալաճագ օլսա իտիմ , շիւբ-հէսիզ օլարագ ճանըմ չըգար իտի . . . էօյլէ տէյիլմի , չօ-նուղում , — տէտի հայտուտ թօրթիյեարը օգշաեարագ :

— Նամուսում իւզէրինէ եէմին իտէրիմ քի , էօյլէ տիւր , մաաղալլահ , էկէր սէն պուրատա գալաճագ օլսա իտին , իշիմիզ բէ՛ք խարապ օլաճագ իտի , — տէտի թօրթիյեար , մէրգումնու չէքիշտիրէրէք :

— Էվվէթ , էվվէթ , պուրատա պէճէրիւէճէք չօգ իշէր վար տըր . . . Վէլէվ չալաճագ պիր շէյ պուլունմասա իտի պիլէ , եինէ պէն լա Շուէթի ալարագ , պուրատա , մահզա ախզը ինթիգամ նիյեէթիյլէ տախի , պիր տէֆա տահա կէլիր իտիմ , — տէտի հայտուտ հիտտէթ ու զաղապընտան նաշի պօղումնուլ օլսն պիր սէս իլէ , — չիւնքի , հիւ չիւբհէմ եօգ տուր քի , օլ զաղապուլլահ Բօտօլֆու , պանա գարշը թահրիք պիրլէ , պէնիմ կէօզլէրիմին պու հալէ կէլմէսինէ , վէ ալէմին բէնչէսինտէ պիր էյլէնճէ օլտուգտան պաշգա . . . լա Շուէթ իլէ սէնին կիպի պիր չարգընըն էլինտէ պիլէ պիր էսիր օլմագլըղըմա սէպէպ քէնտի գարը՛մ օլմուշտուր . . . իմտի , մատամ քի օլ մէէլուն Բօտօլֆուտան ախզը ինթի-գամ իտէմէմէքտիյիմ , թէքմիլ ինթիգամըմը , օլ խընդիր գարըմտան ալմաղընըմ . . . Էվվէթ , պունլարըն քեաֆֆէսինին տախի աճըսընը անտէ՛ն չըգարմալընըմ . . . պէն , պու էվի թութուշտուրուպ աթէչէ վիրմէլիյիմ , էմմա , պէն տէ պէրա-պէր եանար իմիշիմ , վա՛րսըն էօյլէ օլսուն , օնա տա ըագիլիմ , էլ վէրիր քի գարըմ եանսընտա , պէն տէ պիրլիքտէ եանա-եըմ , աճադա շու միւրատըմա իրէճէ՛քմիյիմ . . . Էվվէթ , էվ-վէթ . . . ա՛հ , պէն պունու պէօյլէ եաբմալընըմ , վէ եաբարըմ :

— Շիմտի գարընը էլինէ վիրէճէք օլսալար իտի , չիյ չիյ եէր իտին եա՛ , հա՛ , պէլալը ինթիեար , էօյլէ տէյիլմի , եաղը՛դ քի , մէրգումէ իշթէ շուրաճըգտա , պիղտէն անճագ օն աարմ հիւրագտա պուլունմագտա տըր էմմա , էլինտէն պիր շէյ կէլմէքտէ տէյիլ տիր . . . իշթէ , սէնին իշին տէ ,

պունտան տա զիեալտէ պիւյիւք պիր ճէզա օլամալ: Էկէր պէն իսթէեեճէք օլսամ, շիմտի սէնի, անըն թա դարուսու էօնիւնէ դատար կէօթիւրէպիլիրիմ, չիւնքի, օտասընըն նէրէտէ վէ գանդիսի օլտուղունու, բէք ալէա պիլմէքտէյիմ . . . Էվվէթ, պիլմէքտէյիմ, պիլմէքտէյիմ, պիլմէքտէյիմ, —տէտի իլավէթէն Թօրթիյեար, քէնտի աւտէթիւտէն օլտուղու իւղրէ թիւրքի կիպի չաղըրարադ:

—Սէն մէրգումէնին օտասընը պիլմէքտէ միսին, սահիճ մի սէօյլէեօրսուն, —տէյի պաղըրտը Մէթր տ'էգօլ վահ չիճէ պիր սէվինճ իւղրէ, շիմտի սէն սահիճէն, պէնիմ դաւըմըն եաթմագտա օլտուղու օտաեք պիլմէքտէ միսին . . .

—Նէ օ, նի՛չին պանա սօղըու կէլմէքտէսինիլ, —տէտի Թօրթիյեար, — շու սիղին կէլիչինիլ, նէեճ պէնդէմէքտէ տիր պիլիւրմիսինիլ, Թըպդը պիր քէօրէկէ քէմիք կէօսթէ ըիլտիկինտէ, իքի աեադլարընըն իւղէրինէ գալգըպտա եիւրիւմէսինէ՝ պէնգէմէքտէ տիր. էմնա, նէ՛ գատար Թօհաֆ վէ նէ՛ գատար տա կիւղէլ օլմագտա տըր . . . տօղըուսու, բէք զէվգիմէ կիթմէքտէ տիր, ա՛ֆէրին, լաքին, տիգգաթ իտինիլքի տի՛ւլմէեէսինիլ.

—Տիւմէք տիր քի, սահիճէն սէն պէնիմ դարըմըն օտասը դարուսունու պիլմէքտէսին, էօյլէ մի, —տէտի Թէքրարէն Մէթր տ'էգօլ եիւզիւնիւ Թօրթիյեարըն սէսինին կէլտիկի Թարաֆա չէվիրէրէք:

—Էվվէթ, բէք ալէա պիլմէքտէյիմ. վէ էն ալէա եէրի աէ նէրէսի տիր պիլիւրմիսին, պու տայիրէտէ եալընըլ պիր ուշագտան պաշգա, հիչ պիր քիմնէ եաթմագտա տէյիլ տիր. պէն մէրգումուն տաթի օտասընը հէմ պիլմէքտէյիմ, վէ հէմ տէ օտասընըն անախթարը իւղէրինտէ պուլունմագտա տըր. կիտիպ տէ պիր քէրրէ, անախթարը չէվիրտիմմի իտի, մէրգումուն իչէրուտէ մահպուս գալաճաղընտա չիւբհէ եօդ տուր . . . Հայտէ պագաեըմ, գալդ աեաղա, գալգ, իլսթիեար Սղօրում (պիր քէօրէք իսմի աիր):

—Բի՛մ սէօյլէտի սլունու սանա, —տէյի պաղըրտը հայ-

սուտ պիլա ինթիեարի օլտուղու հալտէ անաղա դալգարագ:

— Պուշտան տա գաթինազար, Ազօր . . . դարընըն օտաւընըն եանընտա տա ինթիեարէ պիր աշճը դատըն եաթմադտա տրր . . . անըն տախի գաբուսու անաթարընը պիր քէրէ չէվիրտիքմի իտի, արթըգ օլ վագըթ, թէքմիլ տաշիրէնին, դարընըն, վէ էսմէր մանթօլու օլ պուրաւան չալմաեա կէլմիշ օլտուղումազ կէնճ գըղըն տախի, քէնտի հիւքմիւ քեամիլիմիզ թահթընտա գալաճաղընտա շիւրհէ եօգ տուր . . . էյ, նէ տէրսին, պապա Ազօր, հէման իշէ պաշլաեալըմմը. հայտէ, վէր էլինի պանա պագաեւըմ:

— Խա՛յր, ինանմամ, ինանմամ, եալա՛ն սէօյլէեօրսուն, եալա՛ն սէօյլէեօրսուն . . . նէրէտէն պիլէճէքսին պունլարը:

— Բի՛մ, պէ՛ն մի, եա՛հու, սէն պէնիմ պու թօրալլըղմա պագարագ, պէնի պիր շաշգը՛ն մը զանն իթմէքտէսին . . . Տահա շիմտի պէն պիր ուսթալըգ չէվիրէրէք, չէօյլէ քի, սէնին իշին, կիճէլէրի պաղէն սինիր իլլէթի վար տըր տա թութար, ախէրէք, սէնին օլ պուտալա ինթիեար չիֆթճիեի ալտաթտըմ, վէ մաազալլահ, էկէր պու կիճէ տախի էօյլէ պիր չէյ զուհուր իտէր իսէ, պէնիմ հալիմ նիճէ օլաճագ տրր, եալընըզճա նէ՛ եաբապիլիրիմ, քիմէ՛ միւրաճաաթ իտիպ, վէ քիմի իմտատէ չաղըրապիլիրիմ, տէյի սիւալ իլլէտիմ . . . Մէրգու՛մ պէնիմ պու ըիգգաթէնկիզ լագըրտըլարըմ իւզէրինէ մէրհամէթէ կէլէրէք պէնի աճըտը, վէ հինի իգթիզատէ կիտիպ ուեանաըրարագ չաղըրաեւըմ տէյի, չիֆթիլիին ուշագլարընտան օլուպ տա պու տալիրէտէ եաթմագտա օլան պիր ուշագ իլէ, մէրգումէ աշճը դատընը խապէր վիրտի, վէ պունլարըն եաթտըղլարը օտալարը տախի պանա կէօսթէրտի . . . պունլարտան պիրի աշաղըտա, վէ պիրի տախի եօգարուտա . . . պիրինճի գաթտա, սէնին գարընըն օտասը եանընտա եաթմագտա տըրլար, էվվէթ, սէնին գարընըն, սէնին գարընըն, սէնին գարընըն . . . — ախէրէք թօրթիյեար, քէզալիք թիւրքիվարի չաղըրմաեա պաշլատը:

Հալ պուլ քի, Մէթր տ'էգօլ, խայրիճէ սիւքիուլթ իւղրէ տուրտուգաւան սօնրա, թօրթիյեարէ խիթապէն օլտուղու, վէ սաքին պիր սէս իլէ, ֆագաթ հէյպէթամիզ պիր նիյեթ ու դարար թարզը իւղրէ պուլունտուղու հալտէ,

— Պանա պագ... պէն զաթէն խայրիճէ եաշաեբպ տիւն- եաեը կէօրմիւշիւմ տիւր... Շիմաի պու սաաթա... օֆ, էվվէթ... ֆիքրիմաէ պիր իւմիտ հասըլ օլմուշ իտի, հալ պուլ քի, մէգքիւր իւմիտ շիմաի իտէ, քէնտի հալիմի պանա, տահա գիեատէ հէյպէթամիզ պիր սուրէթտէ կէօսթէր- մէքտէ տիր... մահպէսէ իլգա խտիւմէքլիք, քիւրէկէ կիր- մէքլիք, վէ մագթ էլէեէ(*) չըգմագլըգ, պուլ կիւն սապահտան պէրու չէքմէքտէ օլտուղում էգիյեթթլէրէ վէ հագարէթլէրէ նիսպէթլէ, հիշ պիր շէյ տիմէք տէյիլ տիրլէր... վէ իշ պուլ թէհամմիւլ օլունմագ օլան հալիմ իտէ, պէօյլէճէ հէր վագըթ տէվում իտէճէք տիր... կէլ կէօթիւր սէն պէնի դարըմըն օտաաքնա քի, պիր քէրրէ անըն ճանընա գընբպ գանընը իլէյիմ... իշթէ պըշաղըմ հագըր տըր, եանըմտա տըր... էվվէթ, պէն անը էօլտիւրմէլիյիմ... էմմա, սօնրա պէնի տէ էօլտիւրիւրլէր իմիշ, վագիֆէմտէն խարիճ, վար- սընլար էօլտիւրսիւնլէր... հըրս ու հիտտէթիմ օլ գատար քէսպի շիտտէթ իյլէմէքտէ տիր քի, արթըգ նէֆէսիմ քէ- սիլիպ պօղուլմագ տէրէճէսինէ կէլմէքտէյիմ... պէն ին- թիգամըմը ալմալըեմ... էվվէթ, էվվէթ, պէն ինթիգամըմը ալմալըեմ, եօգսա միւմքին տէյիլտիր, գալպիմ բահաթ օլամագ... եաշաեամամ... պուլ գատար չէքտիկիմ ճէվը ու ճէֆա վէ հագարէթ է արթըգ տաեանամամ... արթըգ հատտ ու հուտուտու աշմըշտըր. է'օֆ, պիր վագըթլար հէրքէս պէ- նիմ նէգտիմտէ տիթրէմէքտէ իքէն, շիմաի իտէ պէն... ան- լատընմը... էկէր սէն պիլէ պէնիմ, տէրունէն նէ չէքմէքտէ, վէ նէ գատար տէրտ ու սըգլէթ հիտտ իյլէմէքտէ օլտուղու- մու պիլտէ իտին... պէնիմ պուլ հալիմէ մութլագա մէրհամէթ իաէր իտին... հէլէ պիր ազ վագըթտան պէրու իտէ-վանն

(*) Ինսան պաշը քէսիլէն ալէթ վէ մահէլ :

իտէրսին քի, դաճամըն քէմիքլէրի, ատէթա պիր մատէն կիպի բաթլանելու աչըլաճագլար տըր . . . տամարլարըմ տա շիշիպ գապորմագտա, վէ չաթլարճասընա վուրմագտա տըրլար . . . պէյնիմ տէ ալթ իւսթ օլմագտա տըր . . .

— Իթիթիեար պապա, պէսպէլլի սէն պիր պէյին նէզլէսինէ թուրթուրմուշ օլմալըսըն . . . էօյլէ տէյիլմի . . . հէմ սէն տէ պու իլլէթ եէնի պիր շէյ տէյիլտիր, պէն զաթէն պիլմէքաէյիմ . . . ըչգորընըզ, ագսրըրընըզ, վէ . . . քի պուրնուսնուզ թէմիզէնսին . . . վէ սիզ տէ գուրթուրլասընըզ . . . — տէտի թօրթիյեար կիւլմէտէն պաեըլարագ, — նասըլ, պիր էնֆիյէ չէքմէք իսթէրմիսինիզ :

Թօրթիյեար, պուրնուրը սէօյլէտիկիլլէ պէրապէր, պիր կիւլմէ վէ պիր բաթըրուր իլլէ տախի, պիր էնֆիյէ գուրթուսու գաբաղընա վուրուեթ թարզընա, գաբալը օլտուղու հալտէ, սօլ էլլինին իւսթիւնէ վուրարագ, շու աթիտէքի պիր պէյիթի չաղըրմագտա իտի :

Վար Կըր Գոմուստ, Եւ Էնֆէնէ,

Լատին Էսթետէ, Վերդէ Բիսետէ :

— Օֆ, աման Սլաւ, պու նէ հալտիր պէնիմ չէքտիկիւմ, մութլագա պուրնուր, պէնի պիր տէլի տիվանէ իտէճէքլէր տիր, — տէյի պագըրտը հայտուտ, — գանա սուսամըշ մէրթէ պէտէ, վէ թէսիլինի միւմքինսիզ սուրէթտէ պիր ախըը ինթիգամ զայրէթինտէ պուլուստուղու հալտէ, մէրամընը մէվզըի իճրայէ վաղ իտէմէտիկինտէն, սահիհէն ատէթա իւզէրինէ պիր տիվանէլիք կէլէրէք վէ սինիրլէրի չէքիլմէկէ պաշլաեարագ :

Չիւնքի, մէրգում ճանվէրին կիւճ վէ գուվվէթի, էօլ չիւսիլզ պիր հալտէ պուլուստուղու կիպի, կէօղլէրինին ալիլ օլմասընա մէպնի, էլլինտէն պիր շէյ կէլմէմէսի տախի այնի տէրէճէտէ պուլուստագտա իտի :

Մէրգումուն օլ անտէ տէրքեար օլան հալու հէյիէթինի անլաեապիլմէք իշին, հէր.քէս աճ գալմըշ, գուտուրմուշ վէ

գուտուզլանմըչ օլտուգտան պաշգա, պիր չօճուգ մատրի-
ֆէթիլէ տախի, սապահտան ագչամա գատար հըրսլան-
տըրբլըպ վէ թահրիք իտիլիչ օլան, վէ քէնտի դաֆէսի իչին-
տէ օլուպ տա, նէզտինտէ իսէ, կէրէք աճլըղընը վէ կէրէք
գուտուզլըղունու կիտէրէրէք պատիի մէմնունիլէթի օլա-
ճագ չէյ հէր նէ իսէ, մէվճուտ պուլունան պիր աղղըն գուր-
տու, կէօզլէրի էօնիւնէ կէթիրմէլի տիր:

Մէթր տէգօլ, զաթէն պու հալտէ սէֆիլ պուլունտուղու
թագտիրտէ, թօրթիլեաթ թարաֆընաան զուհուրա կէլէն
օլ սօն մասգաթըրալըլար իսէ, մէրգումուն դանընը պիւթիւն
պիւթիւն պաշընա սըչրաթ մագլըղը մուճիպ օլմուշտուր:

Արթըգ օլ հէնկեամտէ, մէրգում, քէնտի բէնչէսինէ կէ-
չիրէպիլէճէք պաշգա պիր գուրպան պուլամատըղընտան,
ճիննէթի արթըպ զալէպէ իթմիչ, վէ գանտան պօղուլմագ-
լըգ տէրէճէսինէ կէլէրէք... պիղզաթ քէնտի ճանընա գաստ
իլէ, քէնտի գանընը չըգարարագ թէսկինի հիտտէթ իլլէ-
մէրիկէ գալգըմըշտըր:

Էվվէթ, պիր արալըգ մէրգում քէնտու քէնտույի թէլէֆ
իթմէքլիկէ գալգըմըչ օլտուղունտան, էկէրչի օլ տագըղա-
տա, էլինտէ պիր տապանճա պուլունմուշ օլսա, չէքիպ ա-
թէչլէմէքլիքտէ թէրէտտիւտ իթմէքէճէկի անլաչըմըչ իսէ
տէ, մէգքիւր գօլայլըղա տախի մալիք պուլունմատըղընտան,
էլինի ճէպինէ սօգմուշ, գօճա պիր պըչագ չըգարմըչ, մէգ-
քիւր պըչաղը գընընտան չըգարըպ աչմըչ, վէ քէնտիսինի
վուրմագ իւղրէ եօգարու տօղրու գալտըրմըչ իսէ տէ...
անինտէ ագլը պաշընա կէլմիչ, գալպինի գօրգու գարլա-
մըչ, վէ էօմի ու հաեաթ թաթլըլըղընըն թապիի տուլղու-
սու տա զալէպէ իլլէտիկինտէն, ճիւրաթ իտէմէմիշտիր:

Էվվէթ, գաթիլի մէրգումուն ճէսարէթի, նիյեթի քիւս-
թախանէսինէ քեաֆի օլուպ ճէվապ վիրէմէտիկինտէն, պը-
չաղը էլինտէ օլտուղու հալտէ, տիզլէրի իւզէրինէ տիւչիւպ
սէրիլմիշտիր:

Թօրթիլեաթ պու արատա, մէրգումուն հէր պիր ֆիլ

ու հարեքէթլէրինի, պիր տիգդաթը քեամիլէ իւզրէ թէ մաշա իյլէմէքտէ օլտուղունտան, վէ մէգքիւր ֆաճիա մէնգարէսինտէ, Մէթր տ'էգօլ թարաֆընտան, զուհուրա կէլէն ճէսարէթսիղիկի կէօրտիւկիւնտէն, միւթատը իւզրէ իսթիհզաւա չըգըշարագ,

— Եաշա՛ գահրամանըմ, նէ՞ օ, տիւէլլօեա՛մը չըգըշմագտասըն . . . պրա՛վօ, հայտէ պագալըմ, իպըա՛ղ իյլէ մէհարէթինի, — տէյի պաղըրմըշտըր :

Մէթր տ'էգօլ, թօրթիյեարըն մէգքիւր սօնրաքի իսթիհզասընա գարչը պիհուտէ եէրտէ կիւճէնիպ հիտտէթլէնէճէք օլսա, նէ եարաճաղընը շաշըրըր տէյի գօրգտուղունտան, հիչ իշիթմէմէզլիկէ վուրմագլըղը էմրի պասիւրէթտէն աոտ իթմիշ, վէ քէնտի գարչըսընա կէչէրէք, օլ զուհուրա կէլիշ օլտն ալադճա գօրգագլըղընտան աօլաեր, քէնտիսինի, արսըղ արսըղ չէքիշտիրմէքտէ օլմասընա գարչըլըգ հիտտէթլէնմէքլիքտէն վազ կէչմիշտիր։ Վէ քէնտի թապիրինճէ, զալըմ ֆէլէք, քէնտիսիյլէ էյլէնմէկէ չըգըշարագ, ախը ինթիպամ նիյեթթիյլէ, էօյլէ պիր մէէլուն չօճուղուն բէնչէսինէ քէնտիսինի թէրք ու թէսլիմ իյլէմիշ օլմասընտան աօլաեր, տիւչարը մէյեուսլյեթթ օլտուղունտան, վէ պիր տէֆա տա մէրգուլմ պէլալը չօճուղու, բարաւա տայիր պիր թամա վէ պիր սէվտա վասըթտաըլլա էլտէ իթմէքլիք թէճրիւպէսինէ չըգըշմագ իսթէտիկինտէն,

— Օ՛ֆ, — տէտի մէրգուլմ, սայքի նիւաղքեարանէ պիր սէօյլէյիշ իլէ, — կէլ կէօթիւր սէն պէնի շու գարըմըն օտաւը գարուսունա տա, պէն իչէրի կիրիպ, մերամըմը իճրա իյլէտիկիմտէ, սէն տէ մէգքիւր օտատան, հէր նէ քի պուլուր վէ իսթէր իսէն, ալտըղըն կիպի պըրագըպ սուվուշու վէր, զարարը եօգ տուր, պէն պուրասա եալընըզ գալաերմ . . . վէ հաթթա, էկէր իսթէր իսէն, աոտամ էօլտիւրիւեօրլա՛ր, տէյի տէ պաղըր չաղըր, վարսընլար եէթիշիպ պէնի թութսունլար, վէ էկէր իսթէրլէր իսէ, հէման պուրաճըգտա տա թէլէ՛ֆ իթսինլէր . . . տաշա՛ իյլ իւա, ճա

նըմա՛ միննէթ . . . պէն տէ մէմնուն օլուր դուրթուլուրում
պու հալտէն . . . Էլ վէրիր քի պէն տէ ինթիգամըմը ալմը՛ն
օլաեւմ, զիրա, քէնտի քէնտիմի թէլէֆէ ինթիսար իտէմէ-
մէքտէյիմ . . . օ՛ֆ, Էվվէթ, կէօթիւր, կէօթիւր սէն պէնի
օրաեա . . . հիշ շիւբհէմ հօգ տուր քի, դարըմըն օտաւընտա
ալթուն վէ միւճէվհէրաթ պուլունմագտա աըր, վէ նասըլ
քի սէօյլէտիմ, պունլարըն քեաֆիէսի վարսըն սէնին օլտուն
. . . պէն, սէնտէն պաշգա պիր շէյ թալէպ իթմէյիպ, ան-
ճագ անը, եանի, պէնի պիր քէրրէ, շու գարըմըն օտաւը
դարուսու էօնիւնէ կէօթիւրիւպ պըրտդմանը՛ թալէպ ի-
տէրիմ:

— Էվվէթ, անլատըմ, բէք իյի անլատըմ, սիզ իսթէր-
սինիզ քի, սիզի գարընըզըն օտաւը գարուսունա կէօթիւ-
րէյիմ . . . վէ պատէհու եաթագը եանընա տախի կէօթիւ-
րէյիմ . . . վէ օնտան սօնրա տա, նէրէնէ վուրաճաղընըզ
սիզէ կէօթէրէյիմ, վէ հաթթա Էլ վէ դօլունուզուն հա-
րէքէթինէ տախի րէհպէրլիք իյլէեէեիմ, վէլհասըլ, թէք-
միլ վիճուտումլա, նիյնէթի ֆասիտէնիզէ պիր վասըթա վէ
պիր ալէթ օլաեւմ, սիզին իսթէտիկինիզ իշթէ պունլար աըր,
ա՛ ճանվէր հէրիֆ, էօյլէ տէյիլմի . . . — տէտի թօրթիյ-
եար թահգիրամիզ պիր սէօյլէյիշ, պիր խըշմ ու հիտաէթ
վէ պիր զազապ իւզրէ, վէ օլ տագըգաեա դատար, անճագ
մասգարալըգ էսէրի կէօրիւլմէքտէ օլան, վէ սանսարա պէն-
զէմէքտէ պուլունան լէհճէսինաէ, իւք տէֆա օլտուլու
հալտէ պիր էսէրի վագար հասըլ օլարագ . . . — վէ օլ վագըթ
հէման պէնի թուլուպ թէլէֆ իթսինլէր, էօյլէ տէյիլմի
. . . թամամ, իշթէ շիմտի սիզի գարընըզըն օտաւը գարու-
սունա կէօթիւրմէքլիկէ հաղըր պուլունմագտաիւմ:

— Տիմէք տիր քի, թէքլիֆիմի րէտտ իթմէքտէսին, պէ-
նի օրաեա կէօթիւրմէեէճէքսին, էօյլէմի:

Թօրթիյեար մէրգուսուն պու սիւալինէ գարըլըգ հիշ
պիր ճէվապ վիրմէտի:

Վէ եավաշճաճըգ, եալըն աեագ, վէ ասլա աեագլարը

սէսինի չըգարմատըըը եանի իշիտիւմէտիկի պիր հալտէ , օլ հէնկեամտէ հալէա պըչաղընը էլինտէ թութմագտէ պուլունտուղը թագտիրտէ, դարեօլապը քէնարընտա օթուրմագտա օլան Մէթր տ'էգօլուն եանընա եագլաշտը, վէ հատաէն զիեատէ պիր ուսթալըգ վէ պիր չէվիքլիք իւղըէ, մէրգումուն էլինտէքի պըչաղը դաբտըըը պիրլէ, օտանըն պիր ուճունտան տիկէր ուճունա սըչրատը :

—Պըչաղըմ', պըչաղըմ', վէ'ր շու պըչաղըմը պանա, — տէյի պաղըրմաեա պաշլատը Մէթր տ'էգօլ էլլէրինի ուղատարագ :

—Խայր, վիրմէմ', վիրմէմ', վիրմէմ', զիրա, չօգ իհթիմալ տըր քի , եարըն սապահ դարընըլ իլէ գօնուշտուղունուղ վագըթ տա, պիրտէն պիրլէ մէրգումէնին իւղէրինէ հիւճում պիրլէ, վուրուպ էօլտիւրիւրսինիւղ . . . չիւնքի , նասըլ քի պիղլաթ քէնտինիլ տախի սէօլէմէքտէսինիլ, զաթէն էլ վիրէճէք դատար եաշամըլ օլուպ, վէ արթըգ տիւնեանըլտան պըգմըշտընըլ տըր, վէ քէնտի քէնտինիլի տէ էօլտիւրէճէք դատար ճէսարէթէ մալիք պուլունմատըըընըլտան , պարի բէնչէյի հէլաքէ տիւշմէք իչին, պիր սէպէպէ վէ պիր վէսիլէնէ պէքլէմէքտէսինիլ, վէ պինաէն ալէյհ տիմէք տիր քի, դարընըղը էօլտիւրմէք իչին , հիչ պիր գօրգունուղ պուլունմագտա տէյիլտիր :

—Շունա՛ պագընըլ , շու խային ու զատտար չօճուղա՛ պագընըլ, չիմտի տէ գալըմըշտա, պանա դարշը, դարըմը՛ միւտաֆաա իյլէմիքտէ տիր, —տէյի պաղըրտը հայտուտ , եավաշ եավաշ ագլը պաշընտան կիթմէկէ պաշլամըլ օլտուղու հալտէ, —տիմէք տիր քի, պու շէյթան բիճ ինսան օլմաերպ, իլլա ինսան շէքլինտէ պիր ճանվէր տիր : Օֆ, պու նէ՛ հալտիր պէնիմ հալիմ . պո՛ւ նիչին դարըմըն թարաֆընը իլթիղամ իյլէմէքտէ տիր աճապա :

—Նէ՛ իչին օլաճագ, սէնի դըզաբըմագ իչին . . . —տէտի թօրթիյեար , —մէրգումուն լէհճէսի թէքլարէն իսթիհզագ քեարի պիր հալքէսպ իտէրէք :

— Ես, Էջլէ մի, — տէտի Մէթր տ'էգօլ մըրըլտանարադ, վէ պիւթիւն պիւթիւն քէնտույի Ղայալ իտէրէք, — իմտի Էջլէ օլտուդտա, պէն տէ պու Էվի աթէչէ վիւրիպ պիթիւր-մէլիյիմ. . . քի, հէփսիմիզ պիրիքտէ. . . Էվվէթ, հէփսիմիզ պիրիքտէ եանըպ թէլէֆ օլալըմ. . . պէօյլէ հէր սաաթ քիււ հանլար իչինտէ եանըպ գաւրուլմադտան իսէ, պու սուրէթլէ եանմաեր տահա ղիեատէ Էվլէա թութարըմ. . . Ա'հ, ա-ման պանա պիր մոււմ. . . պանա պիր մոււմ ե'օդ մու տուր. . .

— Հա', հա', հա', — տէյի պաղըրարադ, թօրթիյեար թէք-րարէն կիւլմէկէ պաչլատը, — վա'հ, վա'հ, վա'հ, եաղը գ. քի կէօղլէրինին մուլարընը սէօնտիւրմիւլչէր տիւր. . . վէ պիր տուհա տա եանաճաղը եօդ տուր. . . եօդսա, չիմտի պիր սա-աթտան պէրու, սէն տէ պիզիմ մուլարըմըղը սէօնտիւրէ-րէք, պիզի զուլմէթի հէլաքէ իլգա իտէր պիթիւրիւր իտլ'ն եա. . . Էջլէ տէյիլմի. . .

Թօրթիյեար պուհու սէօյլէտիքտէն սօնրա, շու աթի-տէքի պէյիթի չաղըրմաեա պաչլատը :

Սեօնիւ- Էլլէլ, Էօն Դուր Էլլէլի,

Դուլըմ զուլմէիւրէ, Խարապ Դըր Էլլէլ :

Մէթր տ'էգօլ պօղնուդ պիր սէս իլէ հայգըրարադ, վէ գօլլարընը աչըպ կէրէրէք, օլ գօճա վիճուտիյլէ եիւղիւ գօ-եու տէվրիլիպ եէրէ տիւշտիւ, եիւղիւ եարալանտը, գանլար ագմաեա պաչլատըլար, վէ պիւլա հարէքէթ գալա գալտը :

— Անլատըմ, անլատըմ, ա' գօճա հէրիֆ, — տէտի թօր-թիյեար, — սէնին շէյթանլըղընըն բէք ալէա ֆարգընտա-երմ, նասըլ, շաչըն վար տըր ավլա'ր մըսըն. . . սէնի տճը-երպ ալտանարադ իմտատընա գօշաերմ տա, պէնի թու-թուպ բէնչէյի զուլմու ինթիգամընա կէչիլիւրմիսին, խա'յը, խա'յը, եաղմա եօդ տուր, գալա'ն տա եէ. . . սէն չիմտի, թահթալարը գուճագլաերպ սէվտիքտէն սօնրա, եինէ գալ-գարսըն, գալգարսըն :

Վէ մէրգոււմ կիտիպ Էուրտըմ իթմէտիքտէն պաչլա,

Մէթր տ'եգօլ ելլէրիլէ եօգլահա եօգլահա գալգըպ եա-
թաղընը պուլուր տա իւզէրինէ հիւճում պիրլէ , քէնաուլի
բէնչէսինէ կէշիրիր գօրգու վէ էնտիշէսինէ մէպնի , ասլա
ուեումանբապ ուեանըգ տուրմագլըղա տախի քէնտինճէ գա-
րար վիրտիկինտէն , մէրգումուն սահիհէն տիւշմիւշօլմասընա
ասլա ինանմանբապ , վէ հէր հալտէ մէրգումուն էջլէ տիւ-
շիւպ տէ գալըշը , քէնտիսի իշին պիր տուզագ տըր զիւիւ-
մինէ զահիպ օլտուղունտան , պիր սանտալիյեէ ալտը , իւ-
զէրինէ օթուրտու , վէ կէօզլէրինի մէրգումա տօղրու տի-
քէրէք , տիգգաթը տգիմէ իւզրէ պէքլէմէկէ պաշլատը :

Վէ պու արատա , հէմ վագըթ կէշիրիպ , վէ հէմ տէ
պատիի մէսէրրէթի պուլունմագտէ օլան պիր շէյ իլէ էյ-
լէնմէք իսթէտիկինտէն , ուսուլճաճըգ ճէպինտէն պիր ի-
րէք վէ գըրմըզը քիսէ չըգարտը , վէ մէգքիւր քիսէնին տէ-
րունինտէ պուլունան օն եէտի ատէտ լիրալարը , եավաշ
եավաշ , վէ հըրսը թամահա վէ սէվինճէ տայիր պիր պագըշ
իլէ տիք տիք պագարագ , սայմահա պաշլատը :

Մէրգումուն օլ հարամ բարալարը : Նէրէտէն էլէ կէ-
շիրմիշ օլմասընը պէեան իտէլիմ :

Մատամ տ'Արվիլին , գօմանտանա պիր վիզիթա վիրմէք
իւզրէ , վիրմիշ օլտուղու մոսիպէթէնճամ պիր բանտէ-վու-
տան սօնրա , գօճասը իշիտէրէք , քէնտի բիշինտէ կէզտիկի ,
վէ թամբլ սօգաղընտա վագը Ա՛ Նիւմէրօլու խանէեէ կիթ-
տիկի , վէ մէրգումէ զէվճէսինին արգասընտան , մէրտիվէն-
տէն եօգարը , գօմանտանըն օտասընա չըգմագ իւզրէ իքէն ,
Բօտօլֆուն , հէմանտէմ մէրգումէեի գարշըլաեարագ , վէ
մատտէեի ալէթթաճիլ խապէր վիրիպ , վէ , տօղրու պէշին-
ճի գաթա Մօրէլին օտասընա չըգմասընը , վէ մէրգում ֆա-
գըրըն ֆամիլեասընա սատագա վիրմէքլիք Նիյեէթիլէ կէլ-
միշ օլմասը պէհանէսինի , տէրմիեան իլլէմէսինի բէնտ ու
թէնպիհ իտէրէք , էլինէ տէ պիր գըրմըզը իրէք քիսէ սը-
գըշտըրտըղը , վէ մէրգումէ տէ , աճէլէ աճէլէ մէրտիվէն-
տէն եօգարը չըգմագտա իքէն , թօրթիյեարըն տախի , քէն-

տի ուսթասը պուլունան շարլաթանըն օտաւնտան չըգրպ
տա աշաղը ինտիկի վագըթտա, մէգքիւր քիսէերի կէօրտիւ-
կիւ, վէ նիյեթի խապիսէսինտէն նաչի, կիւեա գաղարա
տիւչէրէք, մէրգումէեէ չարբըտըղը, վէ եիթիպ տիւչիւր-
տիւկիւ, վէ պիր թագրիպ մէգքիւր քիսէերի չարբտըղը պիր-
լէ, սիվիչի վիրտիկի, վէ մէրգումէ տէ պիր թարափտան է-
յիմ պէյիմ օլուպ, վէ պիր թարափտան տախի գօճասընըն
արգասընտան եէթիչմէսի գօրգուսունու չէքմէքտէ օլտու-
ղու ճիհէթլէ, հէման քէնտույի թօլտերպ տա գալգար
գալգմաղ, արթըգ գաբտըրտըղը քիսէերի տիւչիւնմէկէ վէ
չաղըրըպ պաղըրըպ, քիմսէեէ խապէր վիրմէկէ ճէսարէթ
խտէմէքսիղին, գօշուպ պէչինճի գաթա չըգտըղը մալիւմ
տուր. վէ իշթէ թօրթիյեարըն սայմագտա օլտուղու լիրա-
լարըն տա, մէգքիւր լիրալար օլմասը տէրխաթըր իտիւմէ-
լի տիր:

Թօրթիյեար մէգքիւր լիրալարը պիր գաչ տէֆա սայ-
տըգտան սօնրա, արթըգ չիֆթիկիլն իչինտէ հիչ պիր սէս
գալմասըղընը կէօրտիւքտէ, աեաղա գալգտը, վէ եալըն
աեաղ օլտուղու, վէ էլինտէ պուլունան ըչըղը կիզլէմէքտէ
պուլունատուղու թագաիրտէ, հէր թարափա գուլաղ վիրիպ
տիյնէեէրէք, մէգքիւր գօրիտօրտա պուլունան տէօրթ գըթա
գարուլարըն անախթար տէլիքլէրի գալըպլարընը, պալ մու-
մու իլէ չըգարմաեա կիթտի: Էկէրչի պու արատա, թէսա-
տիւֆ պու եա, պիր թարափտան պիրի չըգըպ տա կէօրէ-
ճէք օլտա իտի, հիչ պիր շիւբհէ վիրմիչ օլմամագ իւզըէ, լա-
ղըմ կէլէն ագլէ մուվաֆըգ ճէվապը հաղըրլամըչ իտի, չէօյ-
լէ քի, բէտէրինին սինիւր իլլէթի թուլալաղ տիւչմիւչ օլտու-
ղունտան, իմաաաեա եէթիչմէք իչին, աաամ չաղըրմագ նիյ-
եէթիլլէ աօլաչմագտա պուլունատուղու պէհանէսինի մէյ-
տանէ վաղ իլլէեէճէք իտի:

Թօրթիյեար իչինի պիթիրտիքտէն սօնրա օտաեա տէօն-
տիւկիւնտէ, Մէթր ա'էգօլ հալէա եէր իւզէրինաէ սէրի-
լիպ եաթմագտա իտի... Մէրգում պիր արալըգ շիւբհէեէ

ղահիպ օլուպ մէրադ իտէրէք, եանընա կիտիպ գուլադ վիրտի, վէ հայտուտուն էօլմիւշ օլմանըպ, իլլա սէրպէսթճէ նէֆէս ալլա վիրմէքտէ օլմասընը իշիթտի, վէ պու ճիւմլէ իլէ տախի, պաշգա պիր շիւբհէեէ վարմանարադ, եինէ էվվէլքի շիւբհէսինտէ, եանի քէնտիսի իշին պիր տուզադ գուրմուշ օլմասը իշքիլինտէ գավի գալտը:

—Հալէա սէն օլ ագըլսմը խըտմէթ իթմէքտէսին, իխթիեար հէրիֆ, շաշ'ըրմ ագըլնա, —տէտի մէրգում:

Հէր նէ գատար, Մէթր տ'էգօլուն իւզէրինտէ, գանը պաշընա վուրմագըլդ իլլէթի վուգու պուլարադ տիւշմիւշ, վէ շիւբհէսիդ սուրէթտէ էօլիւմթէհլիքէսինտէ պուլունմուշ իտի իսէ տէ, պիր գազա վէ եախօտ պիր թէսատիւֆ սայէսինտէ, շէօյլէ քի, մէրգում եիւզիւ գօեու տիւշմիւշ օլմասըլլա, պուրնու եէրէ կէլէրէք գանլար պօշանմըշ օլտուղունտան, մէգքիւր էօլիւմտէն գուրթուլմուշ իտի:

Վէ անըն իւզէրինէ տախի, մէրգումուն իւզէրինէ նիմ ույգու իլէ նիմտէ պայղքըլդ կէլտիկինտէն, տալա գալմըշ, վէ աճայիպ աճայիպ վէ տէհշէթլու տէհշէթլու տիւշլէր կէօրմէկէ պաշլամըշ իտի...

ՕՆ ԻՔԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Տ Ի Ի Շ

Մէթր տ'էգօլուն տիւշիւ, շու աթիտէքի սուրէթտէ վուգու պուլմուշտուր:

Մէրգում, Վէօվ կէշիտինտէ վազը խանէտէ, Բօտօլֆու կէօրմէքտէ իտի: Օլ տէհշէթլու ճէզանըն քէնտիսինէ վիլիտիկի սալօնտա, հիշ պիր շէյճէ, հիշ պիր թէպէտտիւլաթ վուգու պուլմամըշ իտի: Բօտօլֆ, իւզէրինտէ Մէթր տ'էգօլուն էվրադըլլա, քէնտիսինէ լա Շուէթին վիրմիշ օլտուղու լաճիվէրա թաշընաան մասնու պիր ուֆադ Հօգին

Սուրբ պուլունմագտէ օլան թրաբէղանըն արդասընտա օ-
թուրմագտէ իտի :

Բօտօլֆուն լէհճէսինտէ, հիւզն ու վադարա տայիր պիր
էսէր միւշահէտէ օլունմագտա իտի :

Վէ մէրգումուն սաղ թարաֆընտա աեադտա օլուպ ,
վէ աղըր վէ սուս պիր հալտէ օլտուղու թագտիրտէ, արապ
տօգթօր ծավիտ տուրմագտա պուլունտուղու կիպի , սօլ
թարաֆընտա տախի Շուրինէօր տուրարագ , վէ էյիմ պե-
յիմ օլարագ , մէզքիւր մէնզարէսէ պագմագտա իտի :

Մէթր տ'էգօլուն կէօզլէրի, իշպու բիւհաօընտա ալիլ օլ-
մաեբպ, իլլա , բէք ալէա կէօրմէքտէ իտի իսէլէր տէ, էօյլէ
հէր չէյի քէնտի լէնկինտէ կէօրէմէյիպ, իլլա , մէրգումուն
կէօզ պէպէքլէրի իշինտէ տօլու պուլունան պէրրագ պիր դան
իշինտէն կէօրմէքտէ օլտուգլարընտան, պիթթապի հէր չէ-
յի գըրմըզը պիր դան լէնկինտէ կէօրմէքտէ իտի :

Ավճը գուշարըն , քէնտի բէնչէլէրինէ կէլիրպ վէ քէն-
տի քէյֆ ու միզաճլարընտ գուրպան իյլէմէք իւզըրէ, բօյի
սէմատէ գանատլարընը կէրիպ պիլա հարէքէթ տուրարագ,
պիշարէ հայվանլարը առէթա սիհիրլէյիպ գըմըլտանամագ
գըլտըզլարը թարգընտա, պաշը վէ եիւզիւ թըպզը լա Շուէ-
թին նէֆրէթամիզ պաշընա վէ եիւզիւնէ պէնզէմէքտէ օ-
լան դայէթլէ իրի վէ տիշի պիր պայգուշ , պիլա հարէքէթ
հավատա Մէթր տ'էգօլուն պաշը իւզէրինտէ տուրարագ ,
պէքլէմէքտէ իտի . . . վէ հէմիշէ միւտէվլէր, եէշիլճէ, վէ ա-
թէշ կիպի բարլամագտա պուլունան կէօզլէրինի , մէրգումա
տիքէրէք պագմագտա իտի : (*)

Մէզքիւր գուշուն օլ եօլտա պիր տիւզիյէ տուրուպ պա-
գըշը , Մէթր տ'էգօլ իւզէրինտէ բէք ֆէնա պիր թէէսսիր
բէյտա իյլէաիկինտէն, սինէսի իւզէրինտէ, իֆրաթ մէրթէպէ

(*) Շունու ունութմաեբպ , հիքեայէեի օգումագտէ օլան զաթլար
տէրխաթըր իյլէմէլի տիրլէր քի , մէրգումէ քէօթիւլէր քէօթիւսիւ
օլան գարընըն իսսինին մանէասը , եանի լա Շուէթ տիմէք , ֆրան-
սըզճա , Գիշէ պայգուշ տիմէք տիր :

աղբը պիր երևա վար տըր կիպի պիր աղբըրըգ հիսս իթմէք-
տէ իտի :

Պիրտէն պիրէ , ըջըգտան գարանըգ պիր մահէլլէ կի-
րէնլէրն կէօղէրի , հաւաշ հաւաշ ալըշտըգտան սօնրա ,
էվվէլա կէօրէմէտիքլէրի շէյլէրի կէօրմէկէ պաշլատըգլա-
ըը միսիլլու , Մէթր տ'էգօլ տախի , էվվէլքի կէօրմէքտէ օլ-
տուղու մէնզարէտէն սօնրա , Բօտօլֆուն աբգաւսընտա օ-
թուրմագտա օլտուղու թրաբէզա իլէ քէնտի արասընտա ,
վասի վէ գանլար իլէ տօլու պիր կէօլ պուլունտուղունու ,
կէօրմէկէ պաշլամըշ իտի :

Մէգքիւր գանլար կէօլիւնտէ ասլա տալլա վէ սալընթը
պուլունմատըգընտան , պիր սիւքիւնէթի հալ հիւքմ իթմէք-
տէ , վէ ատէթա տիւզ պիր գըըմըգը այնա մագամընտա բար-
լամագտա իտի :

Մէթր տ'էգօլ , մէգքիւր կէօլ տէրունինտէ , քէնտի վա-
ծիպ իւլ իսթիքրահ օլան լէհճէսինի կէօրմէքտէ իտէ :

Պիր տէ մէգքիւր կէօլտէ տօլու պուլունման գանլար շի-
շիպ գապարմանա , վէ գայնաեւպ տալլալանմանա պաշլա-
տըգլարընտան , մէրգումտա քէնտի լէհճէսինի կէօրմէգ
օլմուշտուր :

Մէգքիւր տալլալարտան , գօգմուշ պաթագլըգլարտա
կէօրիւլէ կէլտիկի կիպի , էօլիւլէր տօտագլարընտա հասըլ
օլան պիր նէվի մէնէքշէ ըէնկինէ չալար օլան մօր ըէնքտէ ,
պիր տիւման չըգըպ եիւքսէլմէկէ պաշլամըշտըր :

Մէգքիւր տիւման եիւքսէլտիքճէ եիւքսէլմիշ , եիւքսէլ-
տիքճէ եիւսէլմիշ . . վէ Բօտօլֆ իլէ Շուրինէօրիւն վէ արապ
տօգթօրուն սուրէթլէրի տախի , պիւյիւտիւքճէ պիւյիւմէկէ
պաշլամըշլար , վէ օլ մէրթէպէ էօլչիւլմէզ սուրէթտէ պիւ-
յիւյիւպ պիր աղամէթ քէսպ իթմիշլէր տիր քի , տայիմա օլ
ուղուրսուզ տիւմանտան վէ եախսա պուխարտան տա դի-
եաւտէ եիւքսէլլէրէ գատար ուղանմըշլար տըր :

Մէգքիւր տիւման օրթասընտան , Մէթր տ'էգօլուն կէօզ-
լէրինէ , սօլիուն սօլիուն չէհրէլի մախլուդաթ գարարթըլա-

ըը իլէ, գանլըլըգլարա գաթիլլիքլէրէ տայիր մէնղարէլէր, վէ մէղքիւր մէնղարէլէրտէ տախի, ասըլ սահիպ ճինայէթին, եանի գաթիլին, պիղգաթ քէնտիսի օլտուղու կէօրինմէկէ պաշլամըշլար տըր . . .

Մէթր տ'էգօլուն կէօղլէրինէ մէղքիւր հէյպէթլու գարարթըլար վէ կէօրինիւշլէր իշինտէն, էվվէլ էմիրտէ, տաղ պաշլը, էամէր սէթրիլի, վէ կէօղլէրինէ, բըրգտան մուհաֆաղա իշին եէշիլ իբէքտէն մամուլ պիր գաֆէս կէշիրմիշ օլուպ, վէ նիզամնըղ պիր օտա տէրունինտէ, վէ պիր չէքմէճէ նէզտինտէ օթուրուպ տա, պիր լամպա բըրղընտա օլտուղու հալտէ, պիր չօղ լիրալար սայմագտէ, վէ սուճուգվարի տիգէրէք վաղ իյլէմէքտէ պուլունան, ուֆագ վիճուտլու իխթիեար պիր ատէմ կէօրինմէկէ պաշլամըշ տըր :

Օլ հէնկեամտէ, բույի տսիւմանտէ եուվարլանըպ կիթմէքտէ պուլունան մահիթ ապըն սօլիունճա բըրղըլա, բիւզ կեարտան թահրիք իտիլմէքտէ օլան պիր գաշ գըթա ճէսիմ աղաճլարըն թէբէլէրի պէեաղ պէեաղ բարլամագտա օլտուգլարը կիպի, մէղքիւր մահիթ ապըն բըրղը, մէրգում իխթիեարըն օտաըր քէնճիրէսի ճամլարընտան իչէրի տախի վուրմագտա, վէ Մէթր տ'էգօլտա տիշարլտա պուլունարագ, վէ եիւղիւնիւ ճամա տախթըպ պագարագ, իչէրիսինի կէօրմէքտէ օլտուգտան պաշգա, քէնտի հէյպէթլու չէհրէսինի տախի կէօրմէքտէ իտի . . .

Մէրգում օլ անտէ աթէշ կիպի բարլամագտա օլան կէօղլէրիլէ, մէղքիւր իխթիեարըն, էն ուֆագ պիր հալու հարէբէթլէրինի տախի տիգգաթ իտիպ սէյր իյլէտիքտէն սօնրա . . . ճամը գըրմըշ, չէրչէվէեի աշմըշ, վէ սըչրաեըպ օտատան իչէրի կիրէրէք, կիտիպ էլինտէ պուլունան դօճա պիր պըչաղը, մէրգում իխթիեարըն արգասընտան, քէմալի խըշմ իւղրէ, իքի քիւրէկինին օրթասընա եերլէշտիրի վիրմիշտիր :

Մէրգում օլ մէրթէպէ պիր չաբուգլուգ, օլ մէրթէպէ պիր չէվիքլիք, վէ օլ մէրթէպէ տէ պիր ուսթալըգ իւղրէ վուրմուշտուր քի, պիշարէ իխթիեար, տագըղասընտա հէ՝

լաք օլարագ, օթուրտուղու սանտալիյեէ իւղէրինտէ գալ-
մըշ տըր:

Գաթիլի մէրգում, իխթիեարըն հէլաքինի կէօրտիւք-
տէ, չէքիպ պըչաղընը չըգարմագ իսթէմիշտիր:

Հալպուքի, միւզթէտիր օլամամըշտըր, չիւնքի պըչագ-
պիր տիւրլիւ չըգմամըշ տըր:

Ձըգարմագ իւղէ զօրլամըշ վէ թէքրարէն չալըշմըշ տըր:

Ղայրէթ վէ զտհմէթի, պու տէֆա տախի պօշա կիթ-
միշտիր:

Պունուն իւղէրինէ, Մէթր տ'էգօլտա մէգքիւր պըչա-
ղընը թէրք իլէ պըրագըպ կիթմէք իսթէմիշտիր...

Պու տախի միւմքին օլամամըշտըր:

Ձիւնքի, մէգքիւր պըչագ, իխթիեարըն եարասը իչինտէն
չըգմատըղը կիպի, Մէթր տ'էգօլուն էլինտէն տախի չըգմա-
եարագ եարըշա գալմըշտըր:

Պիր տէ պու հէնկեամտէ գաթիլի մէրգում, եագընտա
պիր մահէլլտէն մահմուղլար սէսլէրի իլէ գըլըճլար շագըր-
թըլարը սէսլէրի իշիթմիշտիր:

Մէրգում հէրչի պատապտտ, մահէլլի մէզպուրու թէրք
իլէ ֆիրար իթմէքլիկին էլգէմիյեէթինի հիսս իտիպ գօրգ-
մագտա օլտուղունտան, վէ նասըլ քի սէօյլէնիլտի, մէգքիւր
պըչագ տա, նէ էօլիւեիւ վէ նէ տէ քէնտիտինի պըրագմա-
տըղընտան... մէրգում իխթիեարըն, խաֆիֆճէ ճէսէտինի,
հէման ումուղլատըղը կիպի պիւրիքտէ ալըպ կէօթիւրմէք-
լիկի տիւչիւնմիւշ, գարար վիրմիշ, վէ իճրասընա գալգըշ-
մըշ տըր...

Փագաթ, պունու տախի եարմագըլըղա մուվաֆֆագ օ-
լամամըշ տըր:

Ձիւնքի, մէրգում իխթիեարըն օլ ղէպուն վիճուտի, օլ
հէնկեամտէ, օլ մէրթէպէ պիր աղըրըգ քէսպ իթմիշ տիր
քի, ումուղլամագըլըգ տէյիլ, եէրինտէն պիլէ գըմըլտաթա
պիլմէքլիք միւմքին օլամամըշ տըր:

Տիշարտան իշիտիլմէքտէ օլան աեագ սէսլէրի իլէ, գը

լըճըսը շագըրթըլարը, կիթտիքճէ հագլաշմահա պաշլամըշ-
լար տըր . . :

Պիր տէ օլ անտէ օտա գարունունուն անախթարը չէվ-
րիւմիշ, վէ գարուն տուր աշըմըշտըր . . :

Պունուն իւզէրինէ, քեաֆֆէյի մէզքիւր կէօրիւնիւշէր
ղայպ ու մահվ օլմուշլար տըր . . :

Վէ պատէհու, անինտէ օլ պալէատէ զիքրինի կէշտիկի-
միզ պիր իրի վէ տիշի պայգ ուշ գանատլարընը պիր պիրինէ
չարրարագ ,

— Իշէն պաւ սահիպ սերվէն իիմէնար պա , օլ սէնն Ռաւ սօֆա-
զընպաի էշլիքարիւնէն ադէս րիւր . . . Նուրըն ծը, քալիւն . . . քալիւն
. . . քալիւն . . . տէյի պաղըրմըշ տըր :

Պունտան տա սօնրա , օրթալըզա պիր միւտաթէթճիք պիր
գարանլըգ տըր չէքմիւշ, վէ պատէհու մէզքիւր գան կէօ-
րիւնին իւզէրինի գարլամադտա պուլունան տիւման , պիր
բարլագլըգ քէսպ իթմիշ, վէ իշինտէն պաշգա տիւրլիւ պիր
մէնղարէ գարարթըլարը տահա կէօրիւնմէկէ պաշլամըշտըր :

Շէօյլէ քի , կիճէ պիթէրէք սապահ օլմահա պաշլամըշ
տըր , վէ մէզքիւր տիւման տա պիր գաթըլըգ վէ պիր տու-
նուգլուգ քէսպ իթմիշ տիր . . : Վէ օլ հէնկեամտէ , սըղըր
թաճիրլէրինէ մախսուս սուրէթտէ էլպիսէ կիյինմիշ օլան
պիր ատէմին , պիր ճատտէ եօլուն քէնարը իւզէրինտէ հաթ-
մագտա պուլունտուղու կէօրիւնմիւշ տիր : Վէ եէրլէրին
չըղնանմըշ օլուպ , վէ չաւըրլարըն տախի էօրսէլէնմիշ վէ
գօրարըլմըշ օլմալարընտան , պիր գաթիլին բէնչէսինէ տիւշ-
միւշ օլան պիր մագլումուն , քէնտուսինի միւտաֆաա վէ խէ-
լաւ նիյեթի իլէ , պիւթիւն գուվվէթիլէ գարըր գօեուպ
ճէնքէշմիշ օլմալը ֆէհմ ու ֆարգ օլունմագտա պուլուն-
մուշտուր . . :

Մէրգում թաճիրին կէօրսիւնտէ պէշ ատէտ եարալար
պուլունտուղունտան . . . վադաա մէրգում էօլմիւշ իսէ աէ,
ֆագաթ , պու ճիւմէ իլէ տախի , քէնաի քէօթէրլէրինէ ըս-
լըզլար չալարագ չաղըրմիւշ տա , վէ եարտըմէնա եէթիշ-

սինէր նիյնէթիյլէ, — հայտէյինիզ, հայտէյինիզ, թո՛ւ թունուզ, թո՛ւ թունուզ... — տէյի պաղըրմագտա օլմասը իշիտիլմէքտէ պուլունմուշտուր:

Յէօյլէ քի, օլ պէշ գըթա գօծա գօծա եարալարըն քէսնարլարը, ատէթա լագըրտը քիթվէքտէ օլան տօտագլար միսիլլու, հարէքէթ իտիպ օյնաեարագ, մէրգումուն քէօրէքլէրնի, իմտատէ չաղըրմագտա պուլունմուշլար տըր:

Էօյլէ պիր էօլմիւշ ատէմին, պէշ գըթա եարալարընտան զուհուրա կէլմէքտէ օլան մէղքիւր իմտապ ու մուսվէնէթէ տայիր ըսըգլար վէ պաղըրըշլար, իշիտէնլէրին պատիի տէհէթլէրի օլաճագ պիր հալտէ պուլունմուշլար տըր...

Պիր տէ պու արատա, մէղքիւր պայգուշ, թէքրաբէն գանատլարընը պիր պիրինէ չարբարագ, վէ մէղքիւր պէշ եարալարըն ֆէրեատ ու ֆիղանլարընը գահգահա իւզրէ իսթիհաեա չըգըշարագ, տիվանէլէրէ մախսուս օլան վահշիճէ վէ չաթլագ պիր սէս իլէ կիւլմէկէ պաշլամըշ, վէ,

— Իշիլէ պսս դս Բօսսի էօլանդս ֆաթիլ էյլէտէկէն «ԷԼԷԷ Բօսիլէ Դիլ... Բօսիլ... Բօսիլ... Բօսիլ... տէյի պաղըրմըշտըր:

Մէղքիւր պայգուշուն, պու ուզուրսուզ կիւլիւշիւ վէ պու ուզուրսուզ իսթիհասը աքս իյլէտիկինտէն, եերլէր ալթընտան ինիթիլէր կէլէրէք, ուզուն ուզուն սէսլէր իլէ, մէղքիւր կիւլիւշլէրի վէ իսթիհալարը թէքէրրիւր իյլէտիքլէրի, վէ եինէ կիտիպ եերլէր ալթընտա զայպ օլտուգլարը իշիտիլմիշ տիր:

Պու կիւրիւլտիւլէր իւզէրինէ, իքի թանէ իրի իրի ապանօղ կիպի սիեահ քէօրէքլէր, քէօմիւր կիպի գարա գարա կէօղլէրի աթէշ կիպի հանըպ բարլամագտա օլտուգլարը հալտէ, Մէթր տէգօլուն էթրաֆընտա, գուտուրմուշճասընա իւրիւպ պաղըրըշարագ, գօշա գօշա տէճնիւպ տօլաշմահա պաշլամըշլար տըր... մէղքիւր քէօրէքլէր, մէրգումուն եագընընտա պուլունարագ, սայքի թուլթուպ ըսըրմագտա պուլունմուշլար իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, հավլամալարը սէսլէրի, քէք ուզագլարտան, սապահ բիւզկեարըշ:

լա կէլմէքտէ տիր կիպի իշիտիլմէքտէ պուլունմուշտուր . . :

Ազար ազար պու կէօրիւնիւշէր վէ պու գարարթըլար տախի սօլուպ պօզուլարագ , ատէթա , պիր կէօլկէ թար- ղընտա , զլ ապիմա եէրտէն եօգարը եիւքսէլմէքտէ պու- լունան մօր պիր տիւմանըն իշինտէ մահվ օլմուշլար տըր . . :

Մէգքիւր գան կէօլիւ իւղէրինէ , եէնի պիր տիւման տա- հա չէօքմէկէ պաշլամըշտըր :

Պու տիւման տա եէշիլէ չալար պիր բէնքտէ օլուպ , վէ քէզալիք շէֆֆաֆ , եանի տէրունինտէն էօթէ թարաֆը կէօ- րիւլիւր սուրէթտէ ճամ միսիլու բարլագ օլտուղունտան , իշի սուլիլէ սօլու պուլունան պիր ճէտվէլին , եօգարուտան աշաղը տիւղ օլարագ քէսիլմիշ տիր հալինտէ օլտուղու կէօ- րիւլմէքտէ պուլունմուշ տուր :

Մէգքիւր ճէտվէլին տիպինտէ պուլունան գաթը գա- թը չամուրլար իշինտէ , ապէն կէօղ իլէ կէօրիւլէմէյիպ տէ , սօնրատան խուրտէպին իլէ պագըլտըգտա իսէ , հիսապսըղ վէ հէզարան նէվի ուֆաճըգ պէօճէքլէր , հատտէն զիւտտէ պիրէր ճէսամէթ քէսպ իտէրէք կէօրիւլմէկէ պաշլատըգլա- րը կիպի կէօրիւլմիւշէր տիր : Շէօյլէ քի , մէգքիւր չամուր- լարա , չամուր իսմի վիրիլմէքտէն իսէ , ատէթա պէօճէք- լէրտէն միւրէթթէպ պիր նէվի խամուր իսմի վիրիլիւր հալ- տէ պուլունտուղունտան , մէգքիւր պէօճէքլէր , պիր պիր- լէրինէ սըղըշարագ , պիր պիրլէրինի սըղըշտըրարագ , վէ գուրտլար կիպի գայնաեւպ , վէ գարընճալար կիպի կիտիպ կէլմէքտէ վէ օյնտեւպ հարէքէթ իթմէքտէ օլտուգտան պաշ- գա , պունլարըն իւղէրլէրինտէն աղըր աղըր ագմագտա օ- լան աղըր , գաթը , չամուրլու , գօգմուշ , վէ մէքրուհ սու- լարըն տախի , պիր շէհրի աղիմին , հէր նէվի լաղըմլարը մուրտարլըգլարընը , վէ ինսան վէ հայվանաթ նաշլէրի վէ լէշլէրինի պիրլիքտէ սիւրիւքլէյիպ կէօթիւրմէքտէ օլտուգ- լարը կէօրիւլմիւշտիւր . . :

Պիր տէ Մէթըր տ'էգօլ , պիրտէն պիրէ , մէգքիւր սու տէ- րունինէ , աղըր վիճուտու պիր շէյ տիւշմէսինին կիւրիւ-

տիւտիւնիւ իշխմիւ, վէ մէգքիւր ճիսմին տիւշմէսիլէ, պիթ-
թապի ճէտվէլին սուլարընըն գարըշըպ ֆըշգըրտըղընը, վէ
քէնտի եիւզլէրինէ գատար սըշրաեըպ կէլտիքլէրինէ կէօր-
միւշ տիւր . . :

Վէ մէգքիւր գարըշըպ ֆըշգըրմագտա օլան սուլարըն
օրթասընտա, վէ բէք տէ չարուգ պիր սուրէթտէ պիր գա-
ընըն պաթըպ կիթմէքտէ վէ պօղուլմագտէ օլտուղունու . . .
վէ զէվալընըն եիւզէրէք գուրթուլմագլըգ թապիի տույղու-
սույլա, չալըշըպ չապալանմագտա պուլունտուղունու կէօր-
միւշ տիւր . . :

Վէ այնի վագըթտա, քէնտիսի իլէ լա Շուէթին տախի,
Սէն-Մարթէն ճէտվէլի գընըսընտան, աճէլէ աճէլէ, վէ պէ-
րապէրէրինտէ տախի, իւզէրի սիեաճ մուշամպալը պիր սան-
տըգ աշըրըպ կէօթիւրմէքտէ օլտուգլարընը կէօրմիւշտիւր :
Վէ քէզալիք, պիզզաթ քէնտիլէրին, մէգքիւր գանալա աթա-
րադ, սանտըղընը չալմըշ օլտուգլարը զէվալընըն չէքմէք-
տէ օլտուղու էզիլէթլէրի վէ ճան չէքիշմէլէրինի, կէօր-
միւշտիւր :

Մէզպուրէ գատըն, իւք տէֆա սուեա պաթտըգտան
սօնրա, պիր քէրրէ եինէ սուեուն եիւզիւնէ չըգմըշ, վէ եիւզ-
մէք պիլմէեէնլէրէ մախսուս օլտուղու սուրէթտէ, չարուգ
չարուգ ֆօլլարընը օյնատըպ չապալանարագ գուրթուլմագ-
լըզա չալըշմըշ իսէ տէ, քիւլլի զայրէթի պիհուտէ օլմուշ-
տուր . . . Պատէհու մէրգումէ գատըն եիւքսէք սէսլէր իլէ
պաղըրըպ չաղըրմըշ . . . վէ գաթի իւմիտ իտէրճէսինէ բա-
թըրտըլտը չըգարմըշ իսէ տէ, հիշ պիր ֆայիտէյի մուճիպ
օլմատըղընտան, ագըպէթքեար պօղնուգ պօղնուգ վէ դը-
րըգ գըրըգ սէսլէր չըգարարագ, վէ քէնտիսինտէն պի խա-
պէր օլարագ, իքինճի տէֆա տախի պաթըպ սուլարըն ի-
չինտէ զայպ օլմուշ տուր :

Մալիւմ օլան պայգուշ իսէ, տայիմա հավատա պիլա
հարէքէթ տուրարագ պէքլէմէքտէ օլտուղունտան, սըղըր
թաճիլինին ֆէրեատ ու ֆիղանլարընը կիւլիւպ իսթիհզա էյ-

լէտիկի կիպի, մերգումէ գատընըն տախի պողուլուր իքէն չալըշըպ չապալանմասընը իղթիհզանա գալգըշտըղընտան, թըպգը մերգումէնին պողուլուղու վագըթտա հասըլ օւլան սէսի թագըլիա իլէ,

— Կը... Կը... Կը... տէյի պաղըրմըշ տըր :

Ետըլէր ալթընտան տախի, այնի սուրէթտէ սէտալար չըգարագ, մէղքիւր սէսի թէքէրրիւր իյլէմիշէր տիր :

Մերգումէ, իքինճի տէֆա տախի զարգ օլտուգտա, արթըգ պիւթիւն պիւթիւն պողուլմուշ, վէ քէնտույէ բաղմէն օլտուղու հալտէ, շէտիտ սուրէթտէ պիր հարէքէթ պիրլէ, նէֆէսինի չէքմիշ իսէ տէ, պողաղընտան աշաղը, հավա եէրինէ սու տօլմուշ, վէ օլ վագըթ, պաշը արգասընա տէվրիւմիշ; վէ եիւզիւնիւն սինիրլէրի չէքիլէրէք էշքեալը պօղուլմուշ, լէհճէսի մօրարմըշ, պօյնու մօ մօր քէսիւմիշ վէ շիշմիշ, վէ գօլլարը օտուլն կիպի կէրկիլէնմիշ, վէ վիճուտին տէ սօն պիր հարէքէթ տահա հասըլ օլարագ, ճան չապաւըյլա, զաթէն սուեուլն տիպինտէ պուլունան չամուրլարա թօգունմագտա օլան աեագլարընը օյնաթմըշտըր :

Պունուն իւզէրինէ, աեագլարընը օյնաթմասը սէպէպինա տէն, սիեահ չամուրլու սուլար իլէ թէքրարէն սուեուն եիւզիւնէ չըգմըշ, վէ հէման սօն նէֆէսինի թէսլիմ իտէր իթմէղ, մէղքիւր չամուրլարըն իչինտէ գայնամագտա օլան, վէ անճագ խուրտէպին իլէ կէօրիւլէպիլէն եիւզլէրճէ պին աճ վէ հէյպէթլու գուրալար վէ պէօճէքլէր, անինտէ մերգումէնին հէր թարաֆընը գուշաթմըշլար տըր... Մերգումէնին ճէսէտի ճիւզիճէ սուեուն եիւզիւնտէ տուրմուշ, վէ պաաէհ հու ճիւզիճէ տէ սալլանմըշ, վէ օնտան սօնրա տախի, սուեուն իչինտէ արգասը իւզէրինէ եաթմըշ օլտուղու, վէ աեագլարը պաշընտան զիեաաէ աշաղըտա պուլունտուղու թագտիրտէ, եավաշ եավաշ սուեուն ագընտըսըյլա սիւրիւլիւպ կիթմէկէ պաշաաղը կէօրիւլմիւշտիր... Մերգումէնին նաշի, սուեուն իչինտէ պաղը քէրրէ կէօքսիւ աշաղը վէ սըրթը եօգարը տօղրու չէվրիլիպ տէօնմէքտէ օլտուղուն-

տան, երևզլէրինին Մէթր տ'էգօլտան թարափա տէօնտիւկիւ,
վէ իրի, վէ չագըր, վէ տունուգ պիր ճամ հալինտէ պուլու-
նան կէօզլէրիլէ, զանն իտէրսին քի, տիք տիք մէրգումա տօղ-
րու պագմագտա օլտուղու . . . վէ պիր մէնէքէ ընկի քէսպ
իթմիշ օլան տօտագլարընը օյնաթտըղը . . . վէ Մէթր տ'է-
գօլ, մէրգումէտէն խայլիճէ ուզագտա պուլունտուղու հալ-
տէ պիլէ, մէրգումուն գուլագլարընտան աշտղը, պիր թա-
գըմ սէսլէր կէլտիկի . . . վէ մէգքիւր սէսլէրին արասընտա
տախի, սու իչինէ պաթըրըլան պիր շիչէնին պօղազընտան
իչէրի սու տօլմագտա իքէն հասըլ օլան, վէ զարայիպնէ-
վինտէն պուլունան շու կը . . . կը . . . կը . . . լուղէթինի
տախի թէլաֆֆուլ իյլէտիկի իշիտիւմիշտիր :

Հավատա տուրան օլ իրի վէ տիշի պիր պայգուշ տախի
այնի սէսի թէքէրրիւր պիրլէ, կը . . . կը . . . կը . . . տէ-
տիկի, վէ գանատլարընը պիր պիրինէ չարբարագ :

— Իշիէ պո-րա, օլ սէն Մէն-Մարէն քանալնա տիգըլըն բարը
բար . . . ա' քանէլ . . . քանէլ . . . քանէլ . . . տէյի պաղըրտըղը
կէօրիւլմիշտիր :

Պու մէնզարէ տախի պօղուլուպ մահվ օլմուշ տուր :

Պատէհու, Մէթր տ'էգօլուն, Բօտօլֆու տայիմա էօթէ
եագասընտա կէօրմէքտէ օլտուղու գան իլէ մէմլու օլան
կէօլ, պիրտէն պիրէ սիեահա չալար պիր թուճ ընկի, վէ
սօնրատան տա գըրմըղը պիր ընք քէսպ իթտիքտէն պաշգա,
արատան, բէք ճիւզի պիր վագըթ կէչէր կէչմէզ տախի,
պիր քիւլհան վէ էրիմիշ աթէշ քէսիլմիշ պիր մատէն հալի
քէսպ իյլէտիկի վէ պատէհու մէգքիւր աթէշտէն միւրէթթէպ
պուլունան կէօլ, առէթա պօրա վէ ֆուրթունա հէնկեամ-
լարընտա կէօյտէն ետրէ էնիպ տէ, պիր չօգ շէյլէր թօբլա-
լաեարագ ալըպ եօգարը չըգան հօրթում մագամընտա, բու-
յի ասիւմանէ տօղրու երևքսէլտիքճէ երևքսէլտիկի . . . երև-
սէլտիքճէ երևքսէլտիկի կէօրիւլմիշտիր . . . :

Պունտան տա ճիւզիճէ սօնրա, թէքմիլ ուֆուգու ասիւ-
ման, աթէշտէ գըզա գըզա պէմպէեազ օլմուշ պիր տէմիր

հալ ու հէյեթի քէսպ իթմիշ տիր . . . վէ Մէթր տ'էգօլուն կէօղլէրի տէ մէգքիւր աթէշվարի եանըպ բարլամագտա պուլունան , օլ նիհայէթսիզ ուֆուգտան գամաշպ եանմանեա պաշլատըգտան պաշգա, պուլունտուղու եէրտէ տախի մըխլանմըշտըր կիպի գալա գալմըշ , վէ հաթթա կէօղլէրինի ուֆուգտան սայիր թարաֆա չէվիրէմէմէկէ, վէ եախօտ գաբանըպ օլ թարաֆա պագմամագլըղա միւզթէտիր օլամաղ օլմուշտուր . . . վէ օլ հէնկեամտէ, մէգքիւր եանմագտէ օլան վէ հէմիշտէ քէնտի կէօղլէրինէ վուրմագտէ պուլունան «լավլար» օրթասընտան , քէնտի ճանվէրիկինէ գուրպան իթմիշ պուլունտուղու պիշարէլէրին վիճուտլարընըն, սիեահ սիեահ վէ հէյպէթլու հէյպէթլու գարարթըլարընըն, պիւլիւտիւքճէ պիւլիւեէրէք , վէ ուզանարգճա ուզանարագ , աղըր աղըր կէչիպ տէօնտիւքլէրի , վէ պու հարէքէթլէրինի թէքրար թէքրար իճրա իյլէտիքլէրի, կէօրիւմէկէ պաշլամըշտըր . . .

Պիր տէ օլ տիշի վէ գօճա պայգուշ , պու տէհէթլու մէնզարէ իւզէրինէ ,

— Իշլէ պու կէօրտիւտլէրին պտի, գէնտի ճէնայէլէրինն գէնպրէլէրէ պէրլէր , ա՛ ճանի . . . ա՛ ճանի . . . ա՛ ճանի . . . տիյէհէք, վէ գանաալարընը պիր պիրինէ չարըրպ վէ կիւլիւպ իսթիհզա իյլէեէրէք պաղըրմանեա պաշլամըշտըր :

Մէթր տ'էգ օլ, պիր պիրի արգասընտան գուհուրա կէլմէքտէ օլան պու տէհէթլու մէնզարէլէրտէն, հատտէն զիեատէ մուաղզապ օլմագտէ օլտուղու հալտէ տախի, խահնախահ մէգքիւր աթէշ կիպի եանմագտա պուլունան ուֆուգտան կէլմէքտէ օլան գարարթըլարտան , կէօղլէրինի պաշգա պիր թարաֆա չէվիրէմէեէրէք , անճագ օլ թարաֆա պագմագլըղա մէճպուր պուլունմուշտուր . . . :

Օլ անտէ, մէրգուճ իւզէրինտէ, հէյպէթամիզ պիր հալ հասըլ օլմուշտուր . . . :

Թա բուհունա իչլէմէքտէ օլան , վէ էմալի նաւէշհուտ պուլունան մէգքիւր մէնզարէլէրի թէմաշա իթմէքլիկէ մէճ-

պուր օլուպ, վէ տիւշարը տէհչէթ օլմագտէ օլտուղու թագ-տիրտէ, պիր տէ, մէգքիւր ըիւեանըն պիտայէթինտէ գան տօլմուշ պուլունան կէօզ պէպէքլէրինին, մէգքիւր սըճագ-լըգտան եանըպ թիւթմէկէ, վէ գայնաերպ գուրչուն կի-պի էրիմէկէ, վէ նիհայէթ, գըզըպ աթէշ քէսիլմիշ ֆօթա-լար տէրունինտէ քիւլ վէ քէօմիւր քէսիլմէկէ պաշլատըգ-լարընը տաթի հիսս իյլէմէքտէ պուլունմուշտուր:

Մէրգուլուն կէօզլէրի մէգքիւր մէնզարէլէրի կէօրիւպ, վէ մէգքիւր ազապլարը չէքիպ հիսս իյլէտիքտէն, վէ կէօզ պէպէքլէրի եանըպ քիւլ քէսիլտիքտէն սօնրա, թէքրարէն էվվէլքի հալինէ ըիւճաթ պիրլէ, թէքմիլ պիր զուլմէթ ի-չինտէ գալմըշ, վէ հիշ պիր շէյ կէօրէմէզ օլմուշտուր:

Պիր տէ պիրտէն պիրէ, զանն իտէրսին քի, պիր նէվի գուլվիլէյի սիհրիյէ իլէ, մէգքիւր չէքմէքտէ օլտուղու աղըր վէ սըզըլար թէսիլին օլարագ, եանըպ թուլունչմագտէ պու-լունան կէօզլէրինէ, ֆէրահպախշ վէ ըայիհալը պիր ըիւզ-կեար վուրմահա պաշլամըշտըր:

Մէգքիւր ըիւզկեար, ֆէրահպախշ պիր հալտէ պու-լունտուգտան պաշգտ, նէվպահարտա, սահրալարը թէզ-եին իյլէմէքտէ պուլունան էնվայի չիչէքլէրին ըայիհայի լա-թիֆէլէրինի, վէ սապահըն չիլէրինին սէրինլիքլէրինի տա-խի պէրապէր կէթիլմէքտէ պուլունտուղունու, Մէթըր տ'է-հիսս իյլէմիշտիր:

Մէրգուլմ ճանի, պու հէնկեամտէ, էթրաֆ ու էքնաֆ-տան, պատի ոսպանըն թահրիք իյլէմէսիլլէ եաքրագլար-տան հասըլ օլան պիր ֆըշըլթը սէսլէրիլլէ, պիր տէ չազըլ թաշլարը վէ եօսուլար իւղէրինտէն ազըպ կիտէն սուլար-տան զուհուրա կէլէն սէսլէրէ մանէնտ սէսլէր իշիթտիկի կի-պի, պինլէրճէ գուշարըն տաթի, քէնտիլէրէ մախսուս էնվայի նաղմէլէրինի, վէ պինապէրին, անլէր տէ սուս օլտուգլա-րընտա, պիր թագըմ զարիպ զարիպ թէլաֆֆուղլար վէ ան-լաշըլմազ լուղէթլէր իլէ, չօճուղլար սէսլէրինի տաթի իշիթ-մէքտէ պուլունմուշ, վէ մէգքիւր սէտալարըն, խաֆիֆ պիր

Թէլէվիզիոն իւզրէ , բոլորի ասիւմանէ տօղրու չըգտըգլարը-
նը տախի հիսս իյլէմիշտիր . . :

Իշ պու մանէվի պիր սէատէթի հայէ տայիր օլան տույ-
շու իւղէրինէ, Մէթր տ'էգօլ իւղէրինտէ , եավաշ եավաշ ,
հատտէն զիեատէ պիր զաաֆ, պիր տէրտի տէրուն, վէ պիր
կէվլէքլիք հաալլ օլարագ հիւքմ իթմէկէ պաշլամըշ տըր . . :

Շէօյլէ քի , մէրգուամ , մատտէթէն հուսուլի նագապիլ
օլուպ , վէ հաթթա թասալվուրու տախի իհթիմալտէն պու-
լունմանտան սուրէթտէ քէնտի գալպինտէ մանէվի պիր ֆէ-
րահլըգ , քէնտի ֆիքրինտէ պիր էսէրի հայրէթ ու մէսէրէթ ,
վէ բուհունտա տախի պիր եիւքսէքլիք վէ պիր բարլագլըգ
հիսս իթմէքտէ , վէ ատէթա քէնտուլի հալալէթլէ մէմու-
պաշգա պիր տիւնետտէ , բոլորի սէմատէ , հավալար օրթա-
լարընտա պուլմագտա , վէ արշը ալէալարա գաաար չըգ-
մագտա տըր զանն իյլէմիշտիր :

Մէրգուամ պիր ճիւզի միւտտէթ էօյլէ պիր ագլ ու ֆի-
քիրտէն խարիճ սէատէթի հալ օրթասընտա պուլունտուգ-
տան սօնրա , թէքրարէն տախի , քէնտուլյէ մախսուս պուլու-
նան հէյպէթլու թէֆէքքիւրլէր տէրեալարընտա , վէ զուլ-
մէթլէր կիրտապլարընտա պուլունմուշ տուր :

Մէրգումէնին բիւեասը եինէ տէվամ իյլէմիշ իսէ տէ ,
եինէ ասըլ քէնտի մագլում հալինտէ պուլունտուղունտան,
խըշմու զազապընտան նաշի , էթրաֆա գարշը պուղղու Լա-
նէթլէր օգումուշ տուր :

Պիր տէ գուլաղընա բարլագ վէ մութանթան սուրէթտէ
պիր սէս կէլմիշ տիր :

Մէղքիւր սէսին , Բօտօլֆուն սէսի օլտուղու անլաշըլ-
մըշ տըր :

Մէրգուամ , Բօտօլֆուն պու սէսինի իշիթտիկինտէ , տիւ-
շարը հէյպէթ օլարագ տիթրէմէկէ պաշլամըշ տըր , վէ կէր-
չի , պիր սուրէթի զայրի մուպեհէտէ օլտուղու հալտէ ,
պու կէօրտիւկիւնին պիր բիւ եա օլմասընը հիսս իյլէմիշտիր :

լաքին, Բօտօլֆուն իսմի, կէօզլէրինի իֆրաթ մէրթէպէտէ
դօրգուծմուշ օլտուղունտան, մէղքիւր մէնզարէտէն գուր-
թուլմագ իչին, հէր նէ գատար բէք չօգ զայրէթլէր իթմիշ
իսէ տէ, պիր տիւրլիւ մուվաֆֆագ օլամամբշ տըր:

Բօտօլֆ քէլամէ պաշլամբշ տըր . . . վէ Մէթր տ'էգօլ տա-
խի, շու աթիաէքի քէլամէրի տիյնէմէքտէ պուլունմուշ տուր:

Բօտօլֆուն սէօյլէ յիչինտէ, գաթան էսէրի հիտտէթ վէ
ղաղապ պուլունմաեղպ, ֆագաթ, պիր էսէրի մահզունիյ-
նէթ վէ լիզգաթ հիւքմ իյլէմէքտէ իտի:

— Մէֆիլ ատէմ, — տէտի Բօտօլֆ Մէթր տ'էգօլա, —
հէնուզ սիղին իչին նէտամէթ կէթիրմէքլիկին սաաթը վուր-
մուշ օլմատըգ տան պաշղա, նէ վագըթ վուրաճաղը տախի
եալընը Ալլահա մալիւմ պուլունմագ տա տըր: Սիզ տահա,
քէնտի ճինայէթլէրինիղէ նիսպէթլէ, միւսթահագգ օլտու-
ղունուզ ճէզալարը թէքմիլ չէքմէմիշսինիզ տիր. կէրչի սիզ
տէրտ ու պէլալար չէքմիշսինիզ տիր, լաքին, ապաշխարանք
չէքմէմիշսինիզ տիր. սիղին շիմտիյէ գատար չէքտիքլէրինիզ,
անճագ, օլ տապլէթի սէմալիյիէնին ահքեամը իճրասընտան
իպարէթ պուլունմագ տա տըր, չիւնքի, ա տալէթի սէմա-
վիյեէնին ահքեամընճա, հէր քէս քէնտի եաբտըղընը պուլ-
մալը, վէ էքտիկինի պիշմէլի տիր. նասըլ քի սիզ տախի, էօյ-
տիւկիւնիւզ էօյլէք իլէ ալմագ տա սընըզ, չէօյլէ քի, պաշղա-
լարա եաբտըգլարընըզ, սիզ տէ պիզղաթ քէնտի ճինայէթ
չէրիքլէրինիզտէն, եանի պիր գարը իլէ պիր տէ չօճուգ տան
չէքմէքտէսինիզ. էվվէթ, պիր գարը իլէ վէ պիր տէ չօճու-
ղուն բէնչէ յի զուլմարընտա մէթրուք պուլունմագ տա սընըզ:

Պէն սիզէ, միւսթահագգ պուլունտուղունուզ տէհէթ-
լու պիր ճէզաեը վիրտիրտիկիմ վագըթ տա, պունուն պէօյ-
լէ օլաճաղընը, քեամիլէն խապէր վիրմիշ իտիմ. . . էվվէթ
քեամիլէն սէօյլէմիշ իտիմ, նասըլ, խաթընըզա կէլմէք-
տէմի տիր, իշթէ սիզէ չէօյլէ սէօյլէմիշ իտիմ,

«Սէն ճինայէթի իրթիքեապ իլէ, քէնտի գուվլէթ ու
գուտըթլինի, ֆէնաեէ իսթիմալ իյլէմիշսին տիր. . . իմտի

էօյլէ օլտուգտա, էլզէմիյեթտէն տիր քի պէն տէ, սէնին օլ կիւվէնմէքտէ, վէ քէնտի ֆիսգ ու ֆիւճուրունա պիր աւլէթ վէ պիր սէրմայէ իյլէմէքտէ պուլունտուղուն գուվվէթ ու գուտրէթինի գըրըպ մահվ իտէեիմ. . . Էն զիեատէ շէ-ճի վէ ճէսուր, վէ վահշի օլանլար պիլէ, սէնին նէզտինտէ տիրէմէքտէ իտիլէր. . . չիմտի տէ իշթէ սէն, էն զիեատէ զայիֆ օլանլար նէզտինտէ գօրգուպ տիրէմէքտէսին : »

Սիզ, արթըգ ֆէնալըգլարտան էլ չէքէրէք, պիր սիւ-քիւնէթի հալ իւզրէ եաշաերպ թէօվպէքեար օլապիլէճէ-կինիզ, վէ լազըմ կէլէն ապաշխարանքը չէքէպիլէճէկինիզ պիր մահէլի տախի թէրք իթտինիզ. . . Չիւնքի սիւքիւթ վէ վահտէթ իւզրէ, իմրարը էօմր ու էվգութ իթմէքլիքտէն իճթինապ իյլէտինիզ. . . :

Շիմտի գալգըպ, կէրչի, պու չիֆթիլքտէ պուլունան չիֆթճիլէրին էօմրի բիւր սէատէթինէ արզուքէլ պուլուն-մագտասընը, լաքին, բէք կիճ գալմըշընը տըր. . . էվ-վէթ, օլ պապտէ բէք կիճ գալմըշընը տըր :

Պուլունտուղունուզ մահէլտէքի նամուսու վէ քեամիլ զաթլար իլէ պիրլիքտէ պիր խայլի վագըթ գալըպ եաշամագ-լըղա գօրգտուղունուզտան, սայքի քէնտինիզի միւտաֆաա վէ մուհաֆաղաեա հազըր հիշ պիր քիմնէնիզ պուլունմատը-ղը հալտէ, քէնտինիզի պիր թագըմ արսըղլար էտէպսիլէր, վէ գանլըլար գաթիլլէր միեանէլէրինէ իլգա իյլէմէքտէսինիզ :

Սիզ եէնիտէն եէնի ճիւր մու ճինայէթլէր իճրասը տի-վանէլիկինէ գալգըշտընը. . . Սիզի, պաշգալարընա ֆէ-նալըգ եաբմագլըգ հալինէ վագ իտէն քիմէսնէեէ գարըլ, պիր ծուրէթի վահշիեանէտէ մէյտան օգուաուղունուզ, վէ մէզքիւր նիյեթի մէքրուհէնիզին տախի հավաեա կիթ-տիկինի կէօրտինիզ : Սիզ տէ տէրքեար օլան քիւսթալի-լըղա, սիզտէ պուլունան չաբկընլըղա, վէ սիզին մալիք օլ-տուղունուզ կիւճ վէ գուվվէթէ րաղմէն, իշթէ չիմտի, զէն-ճիրպէնտսինիզ տիր կիպի պիր հալտէ պուլունմագտասը-նըղ : Ճիւրմ ու ճինայէթ իշլէմէմէքլիք զայրէթի աթէշի,

սիրի եագըսդ գալու րմագտա տըր... հալ պու քի պիր տիւր-
լիւ միւրատընըզ հուսու լինէ մուվաֆֆադ օլամամագտա-
սընըզ... Տահա չիմոի, տիւշար օլմուշ պուլունտուղունուզ
գանլը վէ հէյպէթամիզ պիր սինիր չէքիլմէսինտէն թահրիք
օլունալագ, պիզզաթ քէնտի գէվճէնիզին հէլաքընա գալգըշ-
տընըզ, մէրգու մէ իսէ իշթէ պուրատա, սիզին պուլունտու-
ղունուզ պյի տայիրէնին տախիրինտէ պուլունմագտա տըր.
վէ օտասը տա, քէնտի օտանըզտան, անճագ պիր գաշատըմ
էօթէտէ օլուպ, վէ սիզտէ գանլը պիր պլչագ պուլունտու-
ղու հալտէ, մէրգու մէ իսէ, հիշ պիր սիլահա մալիք պու-
լունմատըղը թագտիրտէ, եաթըպ ուեումագտա տըր. վէ
կէրչի, մէրգումէնին օտասընա կիտիպ հիւճում իյլէմէնիզի
մէնն իտիճի հիշ պիր մանի տէ պուլունմագտա տէյիլ սիր
... հալ պու քի, եինէ մէնզիլի մագսէտինիզէ վապը օլա-
մամագտասընըզ, չիւնքի կէօզլէրինիզ կէօրմէտիկինտէն, է-
լինիզտէն կէլէ՛մէմէքտէ տիր:

Տահա չիմոի կէօրտիւկիւնիւզ րիւեաեա էկէր տիզգաթ
իտիպ տէ հիսսէ ալմագ միւրատ իթսէնիզ, բէք չօգ նա-
սիհաթլար պուլաճաղընըզտա, վէ մէզքիւր նասիհաթլար
սայէսինտէ տէ, սահիլի սէլամէթէ չըգաճաղընըզտա իշթի-
պահ եօգ տուր... Մէզքիւր րիւեատա կէօրտիւկիւնիւզ օլ-
էսրար նէվինտէն օլան կէօրիւնիւշլէրտէ, բէք մանէպը շէյ-
լէր պուլունմագտա տըրլար...

Սլ գանլար իլէ տօլու օլան պիր կէօլտէ կէօրտիւկիւնիւզ
մաղլումլարըն թասվիրլէրի վէ եախօտ գարարթըլարը...
տէօքմիւշ օլտուղունուզ գանլարա տէլալթ իթմէքտէ իտի-
լէր: վէ պատէհու մէզքիւր գանլարըն եէրինէ գայիմ օլան
լալլար(*). . . միւսթահագգ պուլունտուղունուզ ճէզալարը
կէօթէրմէքտէ իտիլէր, շէյլէ քի, մէզքիւր աթէշլէրտէ
եանըպ թէմիլլէնտիքտէն սօնրա, պարի պիր կիւն, ճէնապը
հագգըն լութֆ ու մէրհամէթինէ շայէսթէ պուրուլասը-

(*) Եանար լտաղարտան Փըղզըրըպ չլգան էրիմիշ ճիսմէրէ «լա-
վա» թէսմիյէ օլունուր:

նըզ . . . վէ մաղփէրէթ պուլմագլըզ հալալէթի նիյմէթինէ նայիլ օլտարնըզ : Պագաթ, հայֆա՛քի, պունլարըն հիշ պի-
րի կէօրիւլէմէնէճէք տիր, խա՛յր, խա՛յր, պու իխթարլարըն
վէ պու ալէամէթլէրին քեաֆֆէսի տախի վահի օլաճագ-
լար տրր, չիւնքի սիզ, հիշ պիր վագըթտա թէօվպէքեար
օլմատրգտան պաչգա, հաթթա, հէր կիւն վէ հէր սատթ
տախի, տէհչէթլու լանէթլէր օգուհարագ, օլ ճիւրմու ճի-
նայէթլէր իշլէմէքտէ օլտուղունուզ կիւնլէրտէն մահրում
գալմըշ օլտուղունուղտան տօլտեր, իզհարը թէէսսիւֆլէ՛ր
տախի իտէճէքսինիզ տիր . . : Հայֆա՛քի, ֆիքրինիզի հէմիշէ
մէշղուլ գըլմագտա օլան, պիր գալղա վէ պիր զըտտիյեթթ,
եանի պիր թարաֆտան եանըպ թուլթուլմագտա օլտուղու-
նուզ ճիւրմու ճինայէթլէր իշլէմէքիք աթէշի աչգընըզ, վէ
տիկէր թարաֆտան տախի մուղայիրի օլարագ, տէրքեար օ-
լան գուտրէթսիզլիլինիզ, վէ պինապէրին, պիր թարաֆտան
էօթէքինէ պէրուքինէ զուլմու թաատտի իթմէքիք վահիճէ
արզու վէ իհթիեաճընըզ, վէ տէկէր թարաֆտան տախի
ինաաֆսըզ վէճմէրհամէթսիզ, վէ գուլվէթսիզ վէ գուտ-
րէթսիզ առամլարըն էլլէրինտէ էսիր գալարագ պիր իթա-
աթ ու թէվաղուեա մէճպուրիյեթթինիզ, սիզին իչին պիր իշ-
քէնճէյի տէհչէթամիզ վէ հէյպէթամիզ օլմագտա, վէ գուրտ
կիպի ճիկէրինիզի եէյիպ թիւքէթմէքտէ՛ տիր . . : Վահ,
սէֆիլ առէմ, վահ :

Պունլարը սէօյլէտիքտէն ոծնրա, Բօտօլֆուն սէսինտէ,
պիր էսէրի հիւզն հասըլ օլտու :

Վէ զանն իտէրսին քի իւզէրինտէ զուհուրա կէլէն մէզ-
քիւր թէէսսիւր վէ թէհալվիւրտէն նաշի, արթըզ քէլամէ
տէվամ իտէմէտիկինտէն, պիր ճիւզի միւտտէթճիք սիւ-
քիուլթ իյլէտի :

Մէթր տ'էգօլուն սաշլարը թիքէն թիքէն օլարագ տի-
քիլմէկէ պաշլատըլար :

Մէրգուլուն պուլունտուղու սէֆիլ հալ, ճէլլատը մա-
ղամընտա պուլունտան Բօտօլֆուն պիլէ ինսաֆընա թօգուն

մագտա օլտուղունտան, շու աթիտէքի սուրէթտէ խաթմի
քէլամ իյլէտի,

—Սիզ, պունտան պէօյլէ, տահա զիեատէ տէհչէթլու
հալլէրէ տիւշար օլաճագսընըդ տըր, ճէնապը Գատըրը մութ-
լագ քէնաի ինթիգամը միւմթէնի իւլ թաղեիլի իգթիզասըն-
ճա, էկէր քիւլլի ինսան էվլատլարը կիւնահլարը մագֆէրէ-
թինէ գարշըլդ պիր միւճագաթ միւրատ իթմիշ, վէ մէզքիւր
միւճագաթը տա եալընըզ սիզէ չէքտիրմէքլիկի ըէվա կէօր-
միւշ օլսա իտի, եինէ շու սիզին շիմտիքի միւպթէլա պու-
լունտուղունուզ սէֆիլ հալտէն զիեատէ տէհչէթլու պիր
հալէ իհթիեաճ կէօրմէեէճէք իտի, տէնիլսէ ճայիզ տիր. իմ
տի, վա՛յ սիզէ, վա՛յ սիզէ, զիրա, թապիաթտա տէրքեար օլան
պիր գատէրի մուսիպէթէնճամ ահքեամընճա, արթըզ սիզ
պիր քէրրէ պէօյլէ կէլիշսինիզ տիր, վէ պու հալտէն գուր-
թուլամահըպ, իլլա, միւսթահագգ օլտուղունուզ ճէվր ու
ճէզալարը չէքէրէք, իլա նիհայէ կիտէճէքսինիզ տիր:

Ֆագաթ, հէլէ եալընըզ շու գատարճըզ պիր թէսէլլի-
նիզ վար տըր քի, տահա իլէրուտէ պաշընըզա նէլէր կէլէ-
ճէկինտէն պիխապէր պուլունմագտասընըզ:

Պունտան սօնրա, Մէթր տ'էգօլուն կէօղէրի աշըլարագ
կէօրմէկէ պաշլատը:

Ֆագաթ, կէօղէրինին կէօրմէսիլլէ տէ տահա զիեատէ
տիւշարը հէյպէթ օլարագ, պիր շամաթա տըր գօբարմահա
պաշլատըղընտան, մէզքիւր ույգուտան վէ պայղընըզտան
պիրտէն պիրէ սըչրահարագ ուեանտը, վէ մէզքիւր տէհ-
չէթֆէրմա ըիւեատան գուրթուլտու:

ՖԻԶՐԻՍԹ

ՖԱՍԼԱՐ

ՍԱՀԻՖԷԷՐ

1.	ՏԱՎԻՏ ՎԷ ՍԷՍԻԼԻ	1
2.	ԹԱՄԲԼ-ՍՕԳԱՂԸ	25
3.	ՏԷՕՐԹ-ԳԱԹԼԱՐ	81
4.	ԹՕՄ ՎԷ ՍԱՐԱ	96
5.	ՊԱԼՕ	147
6.	ՐԱՆՏԷ-ՎՈՒԼԱՐ	223
7.	ԻՏԻԼ	257
8.	ԿԻՉԼԷՆԻՇ	279
9.	ՐԱՀԻՊԻԱՆԷ	305
10.	ՐԱՍԹ ԿԷԼԻՇ	327
11.	ԿԻՃԷ ՃԷՄԻՅԵԼԹԻ	337
12.	ՏԻԻՇ	409

ԷՅՈՒԷՆ ՍԻԻ

ԷՍՐԱՐԸ ՓԱՐԻՍ

ԼԻՍԱՆԸ ՖՐԱՆՍԷՎԻՏԷՆ ԼԻՍԱՆԸ ԹԻՐՔԻՅԷ

ՎԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԹԵՐՃԷՄԷ ԻՅԼԷՄԻՇ ՏԻՐ

ԻԻԶԻԻՆՃԻԻ ՃԻԼՏ

ՄԷՐԷՖ ՆԵՂՐԷՐԷ ՏԵԼԷԳՐԱԲԻՐԻ ՐԵԴԱԿՏՈՐ ՆԵՂՐ
ԷՄԷԼԷՆ ՊԷՐ :

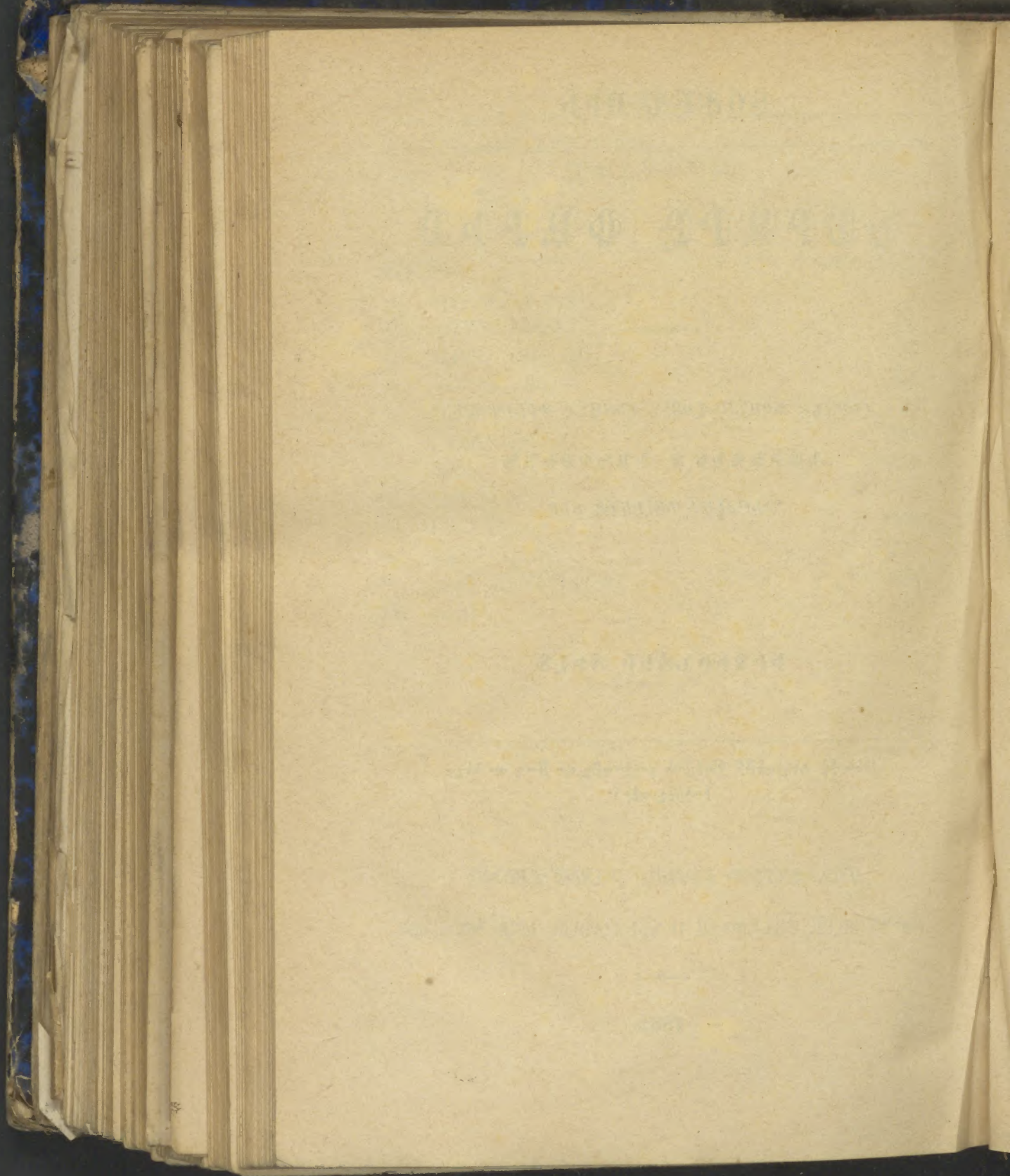

ՄԱՆԶՈՒՄԷՏԻ ԷՖԲԵԱՐ ԹԱՊԻԱՆԷՍԻՆՏԷ

ԻՍԹԱՆՊՈԼՏԱ ԳԱԼՊԹՈՏԱ 41 ՆԻԻՄԷՐՈԼՈՒ ԻԲՍԻ ԽԱՆԸՆՏԱ

ԷՍՐԱՐԸ ՓԱՐԻՍ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Մ Է Ք Թ Ո Ւ Պ

Պուգւլալ չիֆթլիկինտէ, հէնուզ սապահըն սաաթ մօ-
գուզու վուրմագտա իքէն, մատամ ժօրթ, եավաշճաճըգ,
Ֆլէօր-տը-Մարինին օտասընա կիրտի: Մէրսումէ կէնճ գը-
ղըն ույգուսու զիեատէսիյլէ խաֆիֆ օլտուղունտան, մէր-
գումէ սայքի օտատան իչերի կիրէր կիրմէզ ուեանաը. գըշ
մէվսիմինէ մախսուս օլտուղու սուրէթտէ բարլամագտա օլան
կիւնէշին զիեալարը, Ֆլէօր-տը-Մարինին օտասը բէնճիրէ-
լէրինին բանճուրլարը աըալարընտան, վէ իչի բէմպէ աստար-
լը պասմա բէրտէլէրինտէն կէշէրէք, օտանըն տէրունինէ
կիւլկիւն պիր լէնք քէսպ իթտիրտիքլէրի միսիլլու, մէրսու-
մէսին սօլկուն վէ թաթլը լէհճէսինէ տախի, միւհթաճ պու-
լունտուղու բէնկի պախշ իյլէմէքտէ իտիլէր:

— Էյ, էվլատըմ, — տէտի մատամ ժօրթ մէրսումէ կէնճ
տիւխթէրին եաթաղը իւզէրինտէ օթուրարագ, վէ աննըն-
տան պուս իտէրէք, — նա՛սըլսընըզ, իյի միսինիզ:

— Համտ օլսուն, մատամ. . . Թէշէքքիւր իտէրիմ, իյի-
յիմ, պիր շէյճիկիմ եօգ տուր. . .:

— Պու սապահ բէքմի էրքէն ուեանտընըզ. . .:

— Խայր, մատամ. . .:

— Բէք ալէա էօյլէ իսէ: Պու կիճէ պուրատա միւսաֆիր
գալմըշ օլան մէրգում գէվալլը ալիւ իլէ քէնտի չօճուղու,
սապահլաեըն բէք էրքէն կիթմէք իսթէտիքլէրինտէն, գա-
բուլարըն աշըմասըյլա հասըլ օլան բաթըրտըլար սէպէպին-
տէն, պէլքի թաճիզ օլուպ տա վազթինտէն էվվէլ ուեան-
մըշսընըզ տըր, տէյի գօրգմագտա իտիմ. . .:

—Ձէ՛վալլըլար. աճապա մէրգուժար նի՛շին օլ գատար էրքէնտէն պըրագըպ կիթմիշէր տիր:

—Սէպէպինի պէն տէ պիլմէօրում, չիւնքի տիւն ագւ շամ սիզին պիր աղ ըահաթլաշտըղընըղը կէօրտիւքտէն սօնւրա, մէրգումանը կէօրմէք իւզրէ, կէրչի մաթպախա ինտիմ իսէ տէ, ծնլար տա բէք Եօրկուն պուլունտուգլարընը պէեան իլէ, միւսաատէ տիլէեէրէք, պըրագըպ եաթմանա կիթմիշէր իտի: Հաթթա, պապա Շաթլէնտէն տիյնէ յէպիտիկիմէ կէօրէ, մէրգումա ալիլին ագըլճատա պիր աղ նօգսանը պուլունմագտա իմիշ, վէ մէրգումուն չօճուղու իսէ, քէնտի պիւշարէ բէտէրինի բէք կիւզէլ սուրէթտէ գանըրլպ կէօղէթմէքտէ օլտուղունտան, պիւթիւն չիֆթիլիք խալգընըն պատիի թահսին ու թէհայեիւրիւ օլմուշտուր: Ֆագաթ, պագսանաեքընը, Մարի, պու կիւն սիզ տիշարընա սօուղա չըգմաեքըպ, անճագ սալծնտա իմրարը վագըթ իթմէլիսինիլ, չիւնքի իւզէրինիլտէ պիր աղ ըսըթմա էսէրի պուլունմագտա օլտուղունտան, սօնրա տահա զիեոտէ ֆէնա օլմանըղ իհթիմալտէն տիր:

—Ֆագաթ, իյի էմմա, մատամ, աֆիլընըղը տիլէեէրէք սէօյլէրիմ քի, պու կիւն տէ հէր հալտէ տիշարը չըգմագլըղըմ իգթիզա իթմէքտէ տիր, չիւնքի, պու ագւշամսաթպէշտէ ապէ Լաբօրթ քէնտի ըահիպխանէսինտէ պէնի պէքլէեէճէք տիր:

—Լաքին, տիշարը չըգմանըպտա, էմրի պասիրէթէ գարչը տըր, զիրա, հիշ շիւրհէմ Եօգ տուր քի, պու կիւն սիզ ֆէնա պիր հալտէ պուլունմուշտունուղ տուր, կէօղլէրինիլտէ պիր Եօրղունլուգ էսէրի կէօրիւնմէքտէ տիր, սիզ պու կիւն ըահաթ պիր ույգու ուեուեամամըլ օլմալլսընըղ տըր:

—Էվվէթ, մատամ, հագգընըղ վար տըր... Եինէ պիր չօգ հէյպէթամիլ ըիւեալար կէօրտիւմ. Եինէ տիւշիւմտէ օլ չօճուղուղումտա պանա էնվայի իշքէնճէլէր վիրէն գարընը կէօրտիւմ, վէ էյիմ պէյիմ օլարագ ուեանըպ սըլրատըմ... հիճապ իտէրէք սէօյլէրիմ քի, մէղքիւր աճայիպ

նէվինտէն օլան զաափը տէֆ իթմէքլիք էլիմտէն կէլմէեօր :

—Չօճուղում, սիզին օլ միւպթէլա պուլունտուղունուղ զաաֆ եիւզիւնտէն չէքմէքտէ օլտուղունուղ իզթիրապը կէօրտիւքճէ , զիեատէսիյլէ պէն տախի քէտէր տույմագ տաեըմ, —տէտի մատամ Ժօրթ իզհարը էսէֆ ու մուհապ պէթ իտէրէք, վէ օլ հէնկեամտէ լա կուալէօզիւն կէօզլէրինին եաշարըպ տօլտուղլարընը կէօրէրէք :

Լա կուալէօզ իքինճի վալիտէսի սըֆաթընը հայիլ պուլունան մէրգուլմէ մատամ Ժօրթ թարաֆընտան զուհուրա կէլմէքտէ օլան մուհապպէթի կէօրտիւքտէ, տահա զիեատէ միւթէէսսիր օլտուղունտան, կէօզ եաշարընը կիզլէմէք նիյեթիլլէ, մէրգուլմէնին պօյնունա սարըլտը, վէ եիւզլէրինի տէ սինէսինէ տաեաթտը :

—Աման եա Րէպպիմ, Մարի, նէ՞ օլուեօրսունուղ, սիզին պու հալինիզ, պէնիմ աշուրի մէրթէպէ մէրագ ու էն տիշէմի մուճիպ օլմագ տա տըր :

—Աֆվընըլ տիլէրիմ, մատամ, պիլմէմ, պէն տէ պիլմէմ, իքի կիւնտէն պէրոռ իւզէրիմտէ պիր տճայիպ հալ վագը օլմագ տա տըր, արալըգ արալըգ գալպիմէ պիր սըգլէթ պասմագ տա տըր . . . վէ քէնտի իսթէկիմէ գարշը օլտուղուն հալտէ, կէօզլէրիմ տօլմագ տա տըրլար . . . իւզէրիմտէ, ֆէնա ֆէնա հալլէր զուհուր իտէճէկինէ տայիր, կիզլի պիր տույղու էսէրլէրի հիսս իթմէքտէյիմ . . . վէլհասըլ, էօյլէ զանն իտէրիմ քի, պէնիմ պաշըմտա պիր ֆէլաքէթ տօլաշմագ տա օլմալը տըր . . .

—Մարի . . . Մարի . . . էկէր պիր տահա ֆիքրինիզէ պու եօլտա իսէհալի գօրգուլար կէթիլէրէք, տիւշարը էլէմ ու մահզունիյեթ օլտուղունուղու կէօրիւր իտէմ, պիլմիշ օլունուղ քի, սիզէ կիւճէնիպ թազիլ իտէճէկիմտիր :

Պու հէնկեամտէ, չիֆթիլիկին խըտմէթճի գըզլարընտան Գլօտին նամ քէօյլիւ գըզը, մէրգուլմէնին գաբուսունու վուրտուգտան սօնրա իչէրի կիրտի :

—Նէ՞ իսթէրսինիզ, Գլօտին, —տէտի մատամ Ժօրթ :

—Մատամ, Արնուվիլ չիֆթլիկինտէն, մատամ Տիւպ-
րէօյ Թարաֆընտան, Բիէր ալապա իլէ կէլմիշ, վէ զաթընը-
զա խիթապէն տախի շու մէքթուպու կէթիրմիշ տիր, վէ
մէրգուսուն սէօյլէտիկինէ կէօրէ, բէք մուգթաղի վէ բէք
տէ միւսթաճէլ իմիշ, —տէտի Գլօտին:

Մատամ ԺօրԺ, մէքթիւր մէքթուպու, եիւքսէք սէս ի-
լէ, շու աթիտէքի սուրէթտէ օգուտու,

—«Աղիղէմ մատամ ԺօրԺ, սիղէ պիւյիւք պիր ընճամ
վար տըր, սիգտէն պիւյիւք պիր տօսթլուդ Թալէպ իտէ-
րիմ, էկէր պէնի պիւյիւք պիր զայլէ վէ պիր սըգընթրտան
գուրթարմագ իսթէր իսէնիզ, հէման չիմտի պիղիմ չիֆթ-
լիկէ Թէշրիֆ իթմէլիսինիզ. պիղիմ Բիէր իշթէ Թարաֆը-
նըզա կէլմիշ տիր, սիղի պուրահա ալըպ կէլէճէք տիր, վէ եի-
նէ էօյլէտէն սօնրա տա, սիղին չիֆթլիկէ կէօթիւրէճէք տիր:
Պաշըմտա էօյլէ պիր զայլէ վար տըր քի, նէ եարաճաղըմը
շաշըմըշըմ տըր. չիւնքի, Մ. Տիւպրէօյ տէ պուրատա օլմա-
եըպ, Բօնթօապա եաքաղըլարընը սաթմահա կիթմիշ օլտու-
ղունտան, եալընըզ Գալըշըմ տըր. իմտի, կէրէք սիղին վէ
կէրէք Մարինին մուսվէնէթինիղէ միւրաճաաթ իտիպ պէք-
լէմէքտէյիմ: Գլարանըն քէնտի գըզգարտաշը մագամընտա
սէվմէքտէ օլտուղու Մարիյէ սէլամը վար տըր, քէմալի իշ-
թիեագ վէ սապըրսըզըզ իւզրէ, քէնտիսինէ պէքլէմէքտէ
տիր: Ղայրէթ իտինիզ քի, սաաթ օն պիրէ գատար կէլէ-
սինիզ տէ, էօյլէ Թաամընը պուրատա իտէսինիզ:»

Տօսթու սատըգընըզ,

«ՏԻԻՊՐԵՑ ԶԵՎՃԵՍԻ»

—Նէ վար տըր աճապա, —տէտի մատամ ԺօրԺ Ֆլէօր-
տը-Մաշիյէ, —հէլէ համա օլտուն քի, մէքթուպուն եա-
ղըլը Թարգընտան, էօյլէ քէտէր իտիլէճէք աղըր պիր մատ-
տէ պուլունմատըղը անշաշըլմագ տա տըր...

—Մատամ, պէն տախի սիղին իլէ պէրապէր կէլէճէք-
միյիմ, —տէյի սիւալ իյլէտի Ֆլէօր-տը-Մարի:

— Կէրպի սիզին պիրլիքտէ կէլմէնիզ , էմրի պասիւրէթէ դարշը տըր , չիւնքի հավա բէք սօուդ տուր , լաքին , պու ճիւմէ իլէ տախի , — տէտի մատամ ժօրժ , — շու մէնֆաւթ տա վար տըր քի , պիր ազ աշըլըպ էյլէնմիշ օլաճաղընըղտան , պիր էյիճէ քէնտինիզի մուհաֆազա իտէճէք սուրէթտէ կի- յինիպ լաղըմ կէլէն շալլարա վէ մանթօլարա սարըլարազ կէլտիկինիզտէ , մէղքիւր ուֆաճըզ պիր եօլճուլուզուն , միւ- ֆիտ օլաճաղընտա չիւբհէ եօզ տուր . . :

— Լաքին , մատամ , — տէտի լա կուալէօզ պիր ազ տիւ- չիւնտիւքտէն սօնրա , — նասըլ քի սէջլէտիմ , պիղիմ միւհ- թէրէմ բէտէր , պէնի ազշամա , սաաթ պէշտէ , ըահիպխա- նէտէ պէքլէեէճէք տիր , անը նէ եաբալըմ :

— Հագգընըզ վար տըր . . . ֆագաթ , դարարը եօզ տուր , եինէ սաաթ պէշտէ ավտէթ իտէրիզ , էմին օլունուզ :

— Ա՛հ , թէշէքքիւր իտէրիմ , մատամ , պիլմէզսինիզ , մատ- մօազէլ Գլարա իլէ թէքրարէն կէօրիւշէճէք օլտուղումտան տօլաեը , նէ՛ դատար մէմնուն վէ մէսրուր օլմագտաեըմ . . :

— Ա՛ , եինէ՛մի , եինէ՛մի , — տէտի մատամ ժօրժ , հալի- մանէ պիր թայեիպ իւզրէ , — մաֆօալէլ Գլարա . . . տիմէք- տէսինիզ , հալէա մէրգումէեէ մաֆօալէլ սըֆաթընը վիրմէք- տէսինիզ , հալպու քի , տիգգաթ իթմէքտէ տէյիլմիսինիզ , մէկէրլի մէրգումէ տէ սիզէ , քէնտի իսմինիզի վիրտիկինտէ , մաֆօալէլ սըֆաթընը իլավէ էյլէմէքտէ՛մի տիր :

— Խայր , մատամ . . . — տէյի ճէվապ վիրտի լա կուա- վէօզ , հիճապընտան նաշի կէօղլէրի էօնիւնէ պագարազ , չիւնքի պէն . . . էվլէթ պէն . . .

— Սիզ տայիմա , քէնտի քէնտինիզէ , պիլա ինսաֆ տէրու- լէր պաղըչաեըպ վէ տէրտլէր արթըրմագլըլը տիւշիւնմէք- տէ օլան պիր չօճուգսունուզ . տահա չիմտի պանա վիրտի- կինիզ վատինիզի ունութմագտասընըզ . հայտէյինիզ սիզ , սըճագ սագլաեընը օլան էլպիսէլէրինիզի չաբուգ կիլինինիզ , չիւնքի սաաթ օն պիրտէ Արնուվիլ չիֆթլիկինտէ պուլունա- ճաղըզ տըր :

Պատէհու, մատամ ժօրժ, Գլօտին իլէ տիշալը չըգտը,
վէ մէրգուճէտէ,

— Կիտինիզ, սէօյլէ յինիզ Բիէրէ տէ, պիր ազ պէքլէսին,
պիզ տէ շիմտի չէնտ տագըգատան հազըր օլուրուզ, — տէտի:

Պու միւքեալէմէտէն եարըմ սաաթ գատար սօնրա, մա-
տամ ժօրժ իլէ Ֆլէօր-տը-Մարի, Փարիս ճիվարընտա պու-
լունան պիւյիւք չիֆթիւք սահիպլէրինին իսթիմալ էյլէտիք-
լէրի պիւյիւք պիր արապաեա պինտիլէր: Մէգքիւր արա-
պաեա ալէա վէ գուվվէթի պիր պարկիր գօշուլմուշ օլուպ,
վէ Բիէր տախի արապաճըլըգ մէհմուրիյեթինի իճրա էյ-
լէմէքտէ օլտուղունտան, Արնուվիլ չիֆթիկինէ կիթմէքտէ
օլտն չաերր չիմէնլէր իլէ միւզէ յեհն եօլտան սիւրաթ իւզ-
րէ կիթմէկէ պաշատըլար:

Մ. Տիւպրէօյիւն իշլէթմէքաէ օլտուղու մէգքիւր միւ-
քէմմէլ չիֆթիւք, վասի էպնիյէլէրէ վէ միւթէատտիա թար-
լալարա վէ սայիրէլէրէ մալիք օլուպ, վէ մատմօաղէլ Մէ-
զարին տը նէարմօն իսէ, քէնտի թահլթը թէսարրուֆունտա
պուլունտուղու հալտէ, Մ. լը տիւզ տը Լիւնէյ իլէ ագտը
իզտիվաճընտա ճէհէզ կէթիւրմիշ օլտուղունտան, օլ թա-
րաֆլարճա էհէմմիյեթի ազիմէսի պուլունմագտա իտի:

Բիէրին գամըլարը բաթըրտըսընտան, մատամ Տիւպ-
րէօյ, Ֆլէօր-տը-Մարի իլէ մատամ ժօրժուն կէլմէքտէ օլ-
մալարընը ֆարգ իտէրէք կիտիպ գարշըլամըշ, վէ մէրգու-
մէլէր տախի արապատան ինտիքլէրինտէ, քէրիմէսի Գլարա
պիրլիքտէ օլտուղու թագտիրտէ, քէմալի մէսէրրէթ իւզրէ
գապուլ էյլէմիշլէր տիր:

Մատամ Տիւպրէօյ անճագ էլլի չաղլարընտա պիր գա-
տըն օլուպ, վէ քէնտի սիմասընտա իսէ, պիր էսէրի հա-
լալէթ վէ խաթըրնիւազի միւշահէտէ օլունմագտա իտի. վէ
քէրիմէսի Գլարա տախի էսմէր կիւզէլի, մաի կէօզլիւ, թագէ
վէ բէմպէ եանագըլ պիր տիւխթէրի բաքիզէ օլտուղունտան,
լէհէսինտէն, պիր սաֆվէթի գալպիյէ վէ պիր րէհֆէթի
ֆըթրիյէ իլէ մէհլուֆէ պուլունտուղու անլաշըլմագտա իտի:

Ֆլէօր-տը-Մարի, մէրգումէնին, շէհրիլէրէ մախսուս օլ տուղու հալտէ պիր էլպիսէ կիլինմէյիպ տէ, քէօյլիւ գըղ-լարը էլպիսէլէրիլէ միւլէպպէսէ օլտուղուն կէօրտիւքտէ, քէմալի թէհաճճիւպ իւզրէ սըչրահըպ պօյնունա սարըլտը:

—Աճա՛յիպ, Գլարա, սի՛ղ տէ մի, սի՛ղ տէ մի քէօյլիւ էլ-պիսէսի կիլինմիշսինիզ տիր, —տէտի մատամ ԺօրԺ, մէրգու-մէ կէնճ գըզը գուճագլաեարագ:

—Մէկէրչի Գլարա տախի քէնտի հէմչիլէտի Մարիյէ պէն-ղէմէլի, վէ անըն կիպի կիլինմէլի տէ յի՛ւ մի տիր, —տէտի մա-տամ Տիւպրէօյ: Էվվէթ, Գլարամըղ իչին տախի Մարի կիպի չուհատան «գազաքի», վէ տիմիտէն ֆիսթան եարըլմատըգ-ճա, վէ նիհայէթ, հէր ճիհէթլէ օնա պէնղէմէտիքճէ, եիւրէ-կի րահաթ օլմամըչտըր... ֆագաթ, ազիզէմմատամ ԺօրԺ, —տէտի մատամ Տիւպրէօյ, —պըրագալըմ պունլարը քէն-տի քէյֆլէրինէ տէ, չիւնքի, հալիլէ պիր պիրիլէ սէօյլէ-չիպ գօնուչաճագ քիմ պիլիր նէ՛ գատար շէյլէրի վար տըր, հայտէյինիզ պիզ կիտէլիմ քի, սիզէ շու պաշըմտա պուլու-նան տաղտաղաեը նագլու պէեան իտէյիմ:

Մէրգումէլէր սալօնա կէլտիքլէրինտէ, Գլարա ֆլէօր-տը -Մարիեի օճաղըն պաշքնտա էն ալէա պիր եէրտէ օթուրթ-տու, քէնտիսի տէ կիտիպ եանընա օթուրտու, էնվայի հիւր-մէթ վէ իթիֆաթլար իթտի, վէ մէրգումէնին էլլէրինի թու-թարագ, իւչիւեիւպ իւչիւմէմէքտէ օլմասընը թահթը նա-զարը տիգգաթա ալտը, վէ թէքրարէն թութուպ գուճագ-լաեարագ, վէ, «ա՛հ, խայինէ գըզ, պէօյլէ պիզի ունուտուր-սուն տա, հիչ կէլմէզսին, հա՛» տիլէրէք, վէ եավաճաճըգ սէօյլէեէրէք, թաթլը թաթլը սիթէմլէր իլլէտի:

Ֆլէօր-տը-Մարի իլէ ապէ Լարօրթ պէյնինտէ, րահիպ-խանէ էօնիւնտէ վուգուա կէլմիշ օլան միւքեալէմէեի տէր-խաթըր իտէնլէր բէք ալէա պիլիրլէր քի, մէրգումէ, Գլարա թարաֆընտան զուհուրա կէլէճէք օլան, վէ խալիսէթի գալ-պիլիէսինտէն նէշէթ իթմէքտէ պուլունան հիւսնի հիւրմէթ վէ նիւազիշի, քէնտույի շայէսթէ կէօրմէմէքտէ օլմասը էֆ-

քեարընա մէպնի, մահճուպիյեէթլէ գարըշըդ պիր մէսէր-
րէթ վէ պիր գօրդու իւզրէ դապուլ խտէճէք իտի :

Մէրգումէ կէնճ գըզլար պիր թարափտա օթուրարագ
քէնտի մուհապպէթլէրինէ տէվամ իյլէտիքլէրի հալտէ, պէ-
րու թարափտա վալիտէլէրի տախի, քէնտի միւսահապպէթ-
լէրինէ պաշլամագտա իտիլէր :

— Էյ, նէ՞ վար տըր պագալըմ, աղիզէմ մատամ Տիւպ-
րէյ, — տէտի մատամ ժօրժ, — պէնի իսթէմէքլիքտէն ասըլ
միւրատընըզ նէ իտի, պուսուրունուզ սէյլէ յինիզ, էլիմ-
տէն վէ տիլիմտէն կէլէն խըտմէթի իճրայէ հազըր ու միւն-
թազըր պուլունմագտանըմ :

— Աման եա Րէպպիմ, պիլմէզսինիզ, պաշլամտա պիւլիւք
պիր պէլա վար տըր . շէյլէ քի, զաննըմա կէօրէ, պու պի-
զիմ չիֆթ լիկիմիզ, մատամ տիւշէս տը Լիւսնէյին թահթը
թէսարրուֆունտա պուլունմագտատըր, վէ պիզիմ տէ ի-
չիմիզ, ասըրուտան ասըրու մէրգումէ իլէ ճէրէեան իյլէ-
մէքտէ տիր . . . շէյլէքի, պու չիֆթ լիքճէ իշէ, գօճասը Մ.
տիւգիւն քէհեասը ասլա գարըշմագտա տէյիլ տիր :

— Էյլէ մի, պէն պունու պիլմէքտէ տէյիլ իտիմ :

— Շիմտի օլ պապտէ սիզէ մալիւմաթ վիրմէք իսթէմէք-
լիկիմին սէպէպլինի անլարսընըզ . . . Տիմէք տիր քի պիզ, չիֆթ-
լիկին քիրասընը, եա պիզլաթ մատամ տիւշէսէ, վէ եախօտ
քէնտի պաշ պէսլէմէսի օլան մատամ Սիմճնա վիրմէքտէ
իտիք : Մատամ տիւշէս հէր նէ գատար պիրազ աթէչի մէշ-
րէպ իսէ տէ, բէք իյի պիր գատըն օլտուղունտան, վէ մէր-
գումէ իլէ իշ կէօրմէքլիքտէ, հէրքէս զիեատէսիյլէ պիր մէմ-
նունիյիէթ հիսս իյլէմէքտէ պուլունտուղունտան, կէրէք
Տիւպրէյ վէ կէրէք պէն, մէրգումէեի հօշնուտ իթմէք իլին,
ուղրունտա ֆէտայի ճան իյլէմէքլիկէ գատար հազըր պու-
լունմագտա իտիք . . . վէ հօշ, պու տա պիլա սէպէպ տէյիլ
իտի, պէն զաթէն մատամ տիւշէսի, թա բէտէրի միւթ էվէֆա
բըրէնա տը նօարմօնուն վագթիլիտէն, ուֆաճըզ չօճուգլու-
ղունտան թանըմագտա իտիմ, չիւնքի, պաղէն բէտէրի իլէ

պուրաեա կէլիպ կիթմէքտէ իտի . . : Նիհայէթ մէրգումէ,
պու տէֆա չիֆթիկին քիրասընը, ալթը այ էվվէլինտէն թա-
լէպ իթմիշ իտի . . : վէ մէպլաղը մէզպուրտա ազ պիր շէյ
օլմանըպ, գըրգ պին ֆրանգ իտի, վէ մալիւմ եա, էօյլէ եէք
դալէմտէն գըրգ պին ֆըրանգը վիթմէքլիք տէ գօլայ օլ-
մատըղընտան . . : պիզիմ Գլարանըն ճէհէզի իշին հաղըրլա-
եըպ սագլամագտա պուլունտուղումուզ բարալարը , սարը
սարը լիրալար օլտուղու հալտէ , իսթէտիկինին ֆէրտասը
կիւնիւ չըգարըպ վիրմիշ իտիք . . : ա'հ, պու զէնկին գատըն-
լար , սիւս ու տարաթ եօլունտա, նէ' գատար չօգ իսրաֆիլար
իթմէքտէ տիրէր . . : Ֆապաթ, շունուտա ունութմամ սէօյ-
լէմէկէ քի, մէրգումէ մատամ տիւշէս էվվէլլէրի պէօյլէ տէ-
յիլ իտի , բարալարը վագթինտէ ալմըշ ալմամըշ վագիֆէ-
սինաէն խարիճ իտի , հալ պու քի, եալընըզ պիր սէնէտէն
պէրու , պիւթիւն պիւթիւն տէյիշլիմիշ տիր :

—Մատամ Տիւպրէյ , հալէա սիղին շիմոխյէ գատար
սէօյլէտիքլէրինիզտէն , նէ պէնի չաղըրմանըղըն սէպէպինի,
վէ նէ տէ պէնիմ եաբաճաղըմ պիր խըտմէթի, հէր նէ իսէ,
անլաեամամըշլմ տըր :

—Շիմտի անլատըրըմ , շիմտի անլատըրըմ , պունլարը
սիզէ սէօյլէմէքլիքտէն միւրատըմ պաշգա պիր շէյ օլմա-
եըպ , իլլա մատամ տիւշէսին հագգըմըղտա զաթէն տէր-
քեար օլան էմնիյեթթի քեամիյէսինի անլաթտըրմագ տըր
. . : Պունտան տա գաթինաղար, պիզիմ Գլարա օն իքի եա-
խօտ օն իւշ չաղլարընտա իքէն , մէրգումէ կնքամայրը , վէ
քէնտի բէտէրի տախի կնքահայրը օլմուշ տուր . . : վէ չօգ
տա իքրամլար վէ հէտիյեթլէր եարմըշտըր . . : Պիր տէ տիւն
ազչամ , բօսթատան , մատամ տիւշէս թարաֆընտան , շու-
մէթթուպու ալմըշլմ տըր ,

«Աղիզէմ մատամ Տիւպրէյ , հէր հալտէ , եալըն ազ-
չամա գատար , մէյվէ պաղչէսինտէքի ուֆագ տայիրէեի ,
կիւղէճէնէ հաղըրլաթմանըղը արզու իտէրիմ , հէր նէ քի,
մէսէլա հալըլար , բէրտէլէր , վէ սայիրէ վէ սայիրէ հազլ իթ-

տիրէրէք, պիր սուրէթի մունթաղամանէ վաղ իթտիրմէ-
լիսինիզ: Վէլհասըլ, հիչ պիր շէյ Էքսիբ օլմատըգտան պաշ-
գա, միւմքին օլտուղու մէրթէպէ տախի, բահաթ իտէլէճէ+ պէր
հալէ օլմալը տըր . . . » բահաթ իտէլէճէ+ պէր հալէ, իշիտիեօր-
մուսուռնուզ, մատամ ժօրժ, հաթթա մէգքիւր լուղէթին
ալթընա տիգգաթ իշարէթի օլարագ, պիր տէ չիղկի՛ չէքիւ-
միշտիր, — տէտի մատամ Տիւպրէջ, Էֆքեարընը սիւալ
թարզընտա մէրգումէ տօսթունուն եիւզինէ պագարագ,
վէ պիր խէլէճանը տէրուն իւզրէ պուլունարագ:

Պատէհու մէրգումէ, մէգքիւր մէքթուպուն պագըյ-
եէսինի, շու աթիտէքի սուրէթտէ օգումանա պաշլատը:

«Վէ պուլունան նէմիկին տէֆի իշին, չիւնքի խայի վա-
գըթտան պէրու քիմսէ օթուրմագտա օլմատըզընտան, թա-
պիաթիյլէ նէմնաք պիր հալտէ պուլունմագտա օլմալը տըր,
մէգքիւր տայիրէտէ, կիճէ կիւնտիւզ աթէշ եագտըրըպը-
սըթտըրմալըսընըզ: Վէ օլ կէլէճէք օլան զաթա տա, լաղըմ
կէլէն հիւրմէթ ու ըիայէթի հիմմէթ իթմէլի, վէ եաբաճա-
ղընըզ հիւրմէթ ու ըիայէթինտէ, թըսըգը քէնտիմէ օլմուշ
տուր կիպի մագպուլէ կէչէճէկինի պիլմէլիսինիզ. հաթթա
եէսինէ պիր տէ թավսիյէնամէ վիրմիշիմտիր, վէ մէգքիւր
մէքթուպտա տախի, տայիմա թարաֆընըզտան զուհուրա
կէլմէքտէ օլան, վէ պատիի մէմունիյեթիմ պուլունան
հիւսնի մուամէլէտէն պահա իլէ, այնի սուրէթտէ մուամէլէ-
նիզի իլթիմաա իյլէմիշիմտիր: Իմտի, հիչ շիւբհէմ եօգ տուր
քի, քէնտի ինսանիյեթ վէ ուպուտիյեթինիզ իգթիզասըն-
ճա, վէ ումարըմտա քի նէզաքէթ տայիրէսինի թէճաՎուզ
իթմէքտիյիմ Էֆքեարընա զահիպ օլմաեարագ, պու պապ-
տէ տախի, պատիի մահզուղիյեթիմ օլաճագսընըզ տըր:
Ատիէօ, ազիղէմ մատամ Տիւպրէջ, պէնիմ թարաֆըմտան,
քէրիմէյի բարիզէ վէ հասէնէնիզին եիւլլէրինի պուս իյլէ-
լէմէնիզի, վէ հագգընըզտա տէրքեար պուլունան հիւսնի
թէվէճճիւհ վէ մուհապպէթիմի պէր տէվամ պիլմէնիլի թէ-
մէննի իտէրիմ:»

«ՆՕՐՄԱՆ ՏԸ ԼԻԻՍՆԷՑ»

«Իխթար: Կէլէճէկինի թափսկեյէ իյլէտիկիմ զաթ, եա-
րըն տէյիլ օ պիր կիւն ազչամ իւզէրի օրաեա վասըլ օլուր,
նասըլ քի իշար իթմիչիմտիր, թէքրարէն իշար իլէ, մէզ-
քիւր տայիրէյի, միւմքին օլտուղու մէրթէպէ բահաթ իտիլէ-
ճէ պիր հալէ վազ իթմէքիկի ունութմամանըզը ըէճա ի-
տէրիմ:»

—Բահաթ իտիլէճէ+: Կէօրիւ եօրմուսունուզ, ազիզէմ մա-
տամ ժօրժ, մէզքիւր մէէլուն լուղէթին ալթընա պիր տէ
չիզկի չէքէրէք, տիգզաթը մախսուսէմիզի տավէթ իյլէմիշ
տիր, — տէտի մատամ Տիւպրէօյ, տիւշէս տը Լիւանէյին
մէքթուպունու ճէպինէ վազ իտէրէք (*):

—Բէք ալէա, նէ վար տըր պունտա թէլաշ վէ մէրազ
իտէճէք, բէք սատէ պիր շէյ տիր, — տէտի մատամ ժօրժ:

—Նասըլ թէլաշ վէ մէրազ իտէճէք պիր շէյ եօզ տուր,
նասըլ բէք սատէ պիր շէյ տիր. . . : Տիմէք տիր քի սիզ, ա-
սըլ մատտէհի անլամատընըզ, կէօրմէտինիզմի, մատամ
տիւշէս նէ տէմիշտիր, մէզքիւր տայիրէնին, միւմքին մէր-
թէպէ բահաթ իտիլէճէ պիր հալէ վազ իտիլմէսինի, խառսէ-
թէն թէնպիհ իյլէրիմ տէմիշտիր. վէ իշթէ պէնիմտէ զայլէ
վէ թէլաշըմը մուճիպ օլան շէյ պու լուղէթ օլտուղունտան,
սիզին գալզըպ զահմէթ չէքէրէք կէլմէնիզի ըէճա իյլէմիշիմ
տիր: Կէրէք պէն վէ կէրէք Գլարա, իքիմիզ տախի, մէզքիւր
րահաթ իտիլէճէք (գօնֆօրթապլ) լուղէթիլէ, նէ տիմէք իս-
թէտիկինի անլամագ իչին, գաֆամըզը բաթլաթտըզ իսէ տէ,
պիր տիւրլիւ անլաեքպ պիր շէյէ գարար վիրէմէտիր. . . :
Հաթթա Գլարա, Վիլիէ-լը-Պէլ մէքթէպինտէ խայլի վազըթ
թահսիլի ուլում իտէրէք, թարիխ վէ ճօղրաֆիա տէրալէ-
րինտէ նիշէ միւքեաֆաթլարա տա նայիլ օլմուշ իքէն, եինէ

(*) Պու բահաթ իտիլմէք լուղէթինին փրանըզճաօր գօնֆօրթապլ
լուղէթի օլուպ, պիզ պէօյէ թէրճէմէ իթմէքիկի միւնասիպ կէօր-
միւշիւզ տիր, լաքին, զանըմըզճա, էօթէն-Սիւ, մէզքիւր լուղէթ
իւզէրինէ պու գատար սէօյլէմէսիլէ, քէնտիլէրճէ պիր շէյ անլաթ
տըրմագ իսթէմիշ օլմալը տըր :

անլաւամամը տըր . . . վէլհասըլ, մէգքիւր ածայիպ լուղէթէ
օ տախի պէնտէն զիւատէ միւնասիպ պիր մանէա Վիրէմէմիշ
տիր . պէսպէլլի եա սէրոյլարա, վէ եախօտ եիւրսէք տայի-
րէլէրէ մախսուս պիր լուղէթ օլմալը տըր . . . ֆագաթ, շիմ-
տի մէսէլէ, մէգքիւր լուղէթին, գանդի սընրֆ վէ գանդի
տայիրէեէ պիտ օլմասընտա օլմասըպ, իլլա մատամ տիւ-
շէսին նէ տիմէք իսթէմէսինի անլաւըպ գարար վիրմէքտէ
տիր . նասըլ քի կէօրմէքտէսինիզ, նէ գատար մէրագ օլու-
նաճագ պիր շէյտիր, շիւնքի մէրգումէ, մէգքիւր լուղէ-
թի իքի քէրրէ թէքէրրիւր իթմիշ, վէ իքի տէֆասընտա տա-
խի զիյրինտէ չիզի շէքէրէք, տիգգաթըմքը տավէթ իյ-
լէմիշտիր :

— Հո՛, անլատըմ շիմտի, հէյ Ալլահ իյիլիք վիրսին սի-
ղէ, պէն մէգքիւր սըրըր ազիմի հալու իյզահ իտէպիլիրիմ,
— տէտի մատամ թօրթ կիւլիւմսէեէրէք, — գօնֆօրթապլ
տիմէք, պէօյլէ սըրուլարտա, րահաթ իտիլէճէք, վէ հիւս-
նի նիզամընտա, իյիճէ մուհաֆաղա իտիլմիշ, վէ կիւղէլճէնէ
ըսըտըլմըշ, վէլհասըլ, իճրայի պէյթուլթէթ պապընտանէ
էքսիք վէ նէ տէ ֆագլա հիշ պիր շէյ պուլունմանարագ,
քէք միւքէմմէլ պիր հալ վէ սուրէթտէ պուլունսուն, տի-
մէք տիր . . .

— Հէյ Ալլահ րազի օլսուն սիզտէն, անլատըմ, ֆագաթ,
էօյլէ օլտուղու թագտիրտէ, տահա զիւատէ տիւշարը զայ-
լէ օլտամ ճայիզտիր :

— Սէպէ պ :

— Զիւնքի մատամ տիւշէս, հալը, մօպիլեա, վէ տահա
պիր չօգ շէյլէր լագըրտըսը իյլէմիշտիր . հալ պուքի, պի-
ղիմ պուրատա նէ՛ հալըմիզ վար տըր, վէ նէ՛ տէ միւքէմ-
մէլ վէ միւղէյեէն էշեամըլ . պուլունան էշեամըլ հէր տ-
տի շէյլէր տիրէր, վէ պունտան տա գաթինաղար, պիւ-
մէմքի, կէլէճէք օլան զաթ, էքքէքմի տիր, եօգսա պիր
գատըն մը տըր, շիւնքի, օլ խուսուսա տայիր հիշ պիր իշա-
րէթ եօգ տուր, վէ պունտ իլլալթէն շու տա վար տըր քի :

պունլարըն քեաֆֆէսի, եարըն աղչամա գատար քեամիլէն հազըր իտիլէճէքլէր տիր . . : Շաշըրում գալտըմ, պիլմէմ քի նէ՞ եարաեըմ, պուրատա էօյլէ շէյլէրին ճէլպ վէ թէ հիյեհսինէ տայիր հիչ պիր դօլայլըզ պուլունմագտա տէյլիտիր . Խիւտա ալիմ, մատամ փօրփ, պունլարը տիւչիւն տիւքճէ, ազլը՛մ պաշըմտան ուշմագտա տըր :

— Լաքին, վալիտէճիկիմ, — տէտի Գլարա, — շիմտիքի հալ, պէնիմ օտանըն էշեասը օրաեա նագլ իտիլսէ տէ, վէ պատէհու, իզթիզա իտէն շէյլէր ճէլպ վէ թէտարիք իտիլինճէեէ գատար, կիտիպ պէն տէ իւշ տէօրթ կիւն Պուգվալ չիֆթիկիկնտէ, Մարինին եանընտա գալսամ, օլամագ մը :

— Սէնին օտանըն թագըմլարընը՛մը, ա՛ չօճուղում, մէկէրչի, սէնին օտանըն թագըմլարը, միգտարի քիֆայէտէ կիւզէլ մի տիրէր քի, անլէրի օրաեա նագլ իտէլիմ, — տէտի մատամ Տիւպրէօյ ումուղլարքնը սիլքէրէք, — մէկէրչի միգտարի քիֆայէտէ . . . էվվէթ, միգտարի քիֆայէտէ գօնփօրթ ապլը մը տըրլար . . . իչլթ մէտին մի, մատամ տիւշես տէ տէմիշտիր . . : Ամա՛ն եա Բէպպիմ, ամա՛ն եա Բէպպիմ, պէօյլէ լուղէթլէրինէ՛րէտէն տէ պուլուպ իսթիմալ իտէրլէր :

— Տիմէք տիր քի, մէգքիւր քիւչիւք տայիրէտէ, քիմսէ օթուրմագտէ օլմաեըպ, էօյլէ պօշ տուրմագտա տըր, էօյլէ՛մի, — տէյի սիւալ իթտի մատամ փօրփ :

— Շիւքհէսիզ, մէգքիւր տայիրէ, չու պիզիմ մէյվէ պաղշէսինտէ այրըճա պիր հալտէ պուլունան քիւչիւք վէ պէեազ պիր էվ տիր : Մէգքիւր խանէեի, Մ. բրէնս, հէնուզ մատամտիւշէս գըզ իքէն, քէնտիսիլլէ ոյերապէր պաղէն պուրաեա կէլտիկիկնտէ, րահաթ իթսին նիյեէթիլլէ, խասսէթէն անըն իչին եաբտըրմըշտըր : Մէգքիւր խանէտէ իւշ գըթա կիւզէլ օտալար պուլունտուղու կիպի, մէգքիւր պաղչէնին ուճունտա տախի, Սիւիս ուսուլինճէ եաբըմըշ պիր սիւտիսանէ վար տըր . չիւնքի, Մ. բրէնս, մէգքիւր սիւտխանէեի տախի, կիտիպ տէ սիւտէ տայիր սանաթլար իլէ մէշղուլ օլաւրադ էյլէնսին մագսէտիլլէ, քէզալիք խասսէթէն մէրգու-

մէ իշին, ինչա վէ թէրթիպ իթտիրմիշ տիր: Մէրգումէնին ագար իղտիվաճընտան սօնրա, եալընըզ իքի տէֆա շիֆթ-լիկէ կէլտիկինի կէօրմիւշիւզ տիւր, վէ մէզքիւր իքի տէֆա կէլիշինտէ տախի չօգ տուրմաեըպ, իլլա օլ քիւշիւք տայրէտէ, անճագ պիր գաչար սաաթ էյլէնմիշտիր: Իւք կէլիշինէ ալթը սէնէ օլմուշտուր, վէ . . . պէրապէր օլտուղու հալտէ, աթ իլէ կէլմիշ իտի:

Պատէհու, մատամ Տիւպրէօյ, ծլէօր-տը-Մարի իլէ Գլարա, օրատա հազըր պուլունտուգլարը ճիհէթլէ օնտան զի-եատէ պիր շէյ սէօյլէեէմէեէճէկինի կէօրտիւկիւնտէն,

—Նիհայէթ, նէ գատար սէօյլէսէմ նաֆիլէ տիր, գուրու լազըրտը իլէ իշ պիթմէզ, վէ պէնիմ ղայլէմ վէ մէրա-գըմճա տա պիր ֆայիտէ օլմազ. . . : Իմտի, ազիզէմ մատամ ժօրժ, պունա պիր չարէ, պունա պիր տէրման տիւշիւնիւնիւզ, պէնի պու տէրտտէն իսէլասէ հիմմէթ իտինիզ, —տէտի:

—Իէք ալէա, լաքին, սիզ պանա էվլէլա շունու սէօյլէ յինիզ, շիմտի պու տագըգատա, մէզքիւր տայիրէնին էշ-եասը նէ հալտէ պուլունմագտա տըր. . . :

—Էն պիւլիւք օտատա, եէրտէ հաւըրտան պաչգա պիր շէյ պուլունմագտա տէյիլտիր, վէ էշեա օլարագ իսէ ան-ճագ պիր գամըշ գանարէ, քէզալիք գամըշտան գօլթուգ-լար, վէ պիր թրարէզա, վէ պիր գաշ թանէ տախի սան-տալիյեէ վար տըր, իշթէ պու գատար: Շիմտի պու հալտէ իսէ, թամամ մատամ տիւշէսին էմր ու արզու իյլէտիկի կի-պի, բէք գօնֆօրթապլ տիմէք օլուր, էօյլէ տէյիլմի:

—Իմտի էօյլէ օլտուգտա, էկէր պէն սիզին եէրինիզտէ օլսա իտիմ, նէ եաբար իտիմ պիլիւրմիսինիզ, հէնուզ շիմ-տի սաաթ օն պիր տիր, տօղրու ֆարիսէ իշկիւզար վէ ագ-լը պաշընտա պիր ատամ կէօնտէրիր իտիմ:

—Իշթէ պիզիմ քէհեա . . . թամ տէտիկինիզ կիպի պիր աաէմ տիր:

—Ալէա' . . . մէրգում իքի սաաթտան ֆարիսէ վասըլ օլուր, իմտի, տօղրու Շօսէ-տ'Անթէնտէ վագը թարիշը-

լէրտէն, հէր գանդիսի օլուր իսէ օլսուն, պիրինէ կիթմէլի, վէ չիմտի սիզին իլէ, կիտիպ մէզքիւր տայիրէեի կէօրտիւք-տէն սօնրա, պէնիմ թէրթիպի տէճէկիմ օլ էլզէմ օլան շէյ-լէրին գայիմէսինի կէօսթէրմէլի, վէ հէրչի պատապատ, ապա մէսարիֆաթըն ոզընա չօլունա պագըլմաեարագ, սա-աթընտա վէ տագըզասընտա եէթիշտիրիլմէսինի, թալէպ էլլէմէլի տիր . . :

— Թամամ, բէք կիւզէլ տիւշիւնտիւնիւզ . . . հայ հայ, էլվէրիր քի մատամ տիւշէսիմ մէմնուն օլսուն, պէնիմ ան-ճագ տէրտիմ օտուր, եօգսա մէսարիֆին զիեատէ վէ եա-խօտ էքսիք կիթտիկի վագիֆէմտէ պիլէ տէյիլ տիր . . :

— Էլվէթ, մէրգում, կիթտիկի թարիշէրէ, հէր գաշ զուրուշ կիտէր իսէ կիթսին, իշպու գայիմէտէ իշար իտիլմիշ օլան շէյլէրին, պու ագչամ ֆիլան չիֆթիլքտէ քեաֆֆէթէն վէ քեամիլէն հազըր պուլունմասընը իսթէրիմ, տիմէլի տիր. վէ իշթէ օլ վագըթ, իւշ տէօրթ նէֆէր թարիշէր կէլտիք-լէրի կիպի, հէր պիւ շէյի եէրինէ վէ նիզամընա վագ ի-տիպ պիթիրէճէքլէրինտէ ապա չիւբհէ ճայիզ տէյիլ տիր,

— Էյլէ եա, մէրգումլար կօնէս արապասըյլա կէլտիք-լէրինտէ, եինէ ագչամըն սաաթ սէքիլինտէ ֆարիսէ տէօ-նէպիլէճէքլէրի աշիքեար տըր . . :

— Շիւրհէսիդ, չիւնքի զաթէն պիր չօգ վագըթա միւհ-թաճ օլաճագ պիւյիւք պիր շէյ եօգ տուր, էլ վէրիր քի էշ-եալար պիր քէրրէ պուրաեա կէլսինլէր, օնտան սօնրա եա-րաճագլարը շէյ, հալըլարը սէրիպ մըխլամագ, վէ բէրտէ-լէրի տէ եէրլէրինէ թագմագտան իպարէթ տիր, վէ պուն-լարըն տա եարըն ագչամա գատար բէք գօլայ սուրէթտէ եաբըլապիլէճէկի պի իշթիպահ տըր:

— Հէյ, Ալլահ բադի օլսուն սիզտէն, մատամ ժօրթ, պիւ-մէզսինիզ պէնի նէ գատար պիւյիւք պիր զայլէ վէ պիր մէ-րագտան գուրթարտընը . . . Էկէր սիզ օլմասա իտինիզ, միւմքին տէյիլ տիր պէն պու ագլը տիւշիւնէմէզ իտիմ . . . Սիզ պէնիմ, Խըզըր կիպի իմտատըմա եէթիշմիշ օլտունուզ

... իմո՛ր, հայտէյինիզ շու տայիրէյի պիր կէօրինիւզտէ, լազըմ կէլէն լիսթանը տախի հիմմէթ իտինիզ քի, արթըզ պիւթիւն պիւթիւն գալպիմ րահաթ օլսուն... :

— Գօնֆօրթապլը մը օլմալը իմիշ... Եվլէթ, չիւբհէսիզ Էօյլէ օլմալը տըր :

— Լաքին, օ՛ֆ, աման եա Բէպպիմ, եինէ թէքմիլ իշ պիթմէտի, եինէ գալպիմ թէքմիլ րահաթ օլմատը, տիկէր պիր կիւճլիւք տահա վարտըր... : Նասըլ քի սէօյլէտի իտիմ, չիմտի պիզ պիլմէքտէ տէյիլիզ քի, կէլէճէք օլման զաթ պիր էրքէքմի տիր եօգսա պիր գա՛տընմը տըր. մատամ տիւչէս քէնտի մէքթուպունտա, ծնա տայիր հիշ պիր շէյ իշար իթմէմիշ տիր. իշթէ պու տախի մէրազ իտէճէք պիւլիւք պիր նօգթա տըր... :

— Աղիզէմ մատամ Տիւպրէօյ, սիզ կէլէճէք զաթ իշին պիր գատըն տըր աէյի թէտարիքեաթտա պուլունուրսու. նուզ տա, շայէտ էրքէք օլուր իտէ, տահա զիեատէ մէմուն օլաճաղընտա չիւբհէ եօգ տուր, չիւնքի, թապիաթ իյլէ գատըն իշին կէօրիւլէն հազըրլըզ, տահա զիեատէ միւքէմէլ պիր սուրէթտէ օլմուշ օլուր :

— Հագգընըզ վար տըր... տայիմա հագգընըզ վար տըր, օ տախի տօղրու տուր... :

Պու արատա պիր պէսլէմէ կէլէրէք, թաամըն հազըր օլունղունու խապէր վիրտի :

— Մատամ քի չիմտի պիզ թաամ իտէճէկիզ տիր, — տէտի մատամ ժօրթ, — իմտի, պէն շու լազըմ օլման շէյլէրին լիսթասընը եաղանա գատար, սիզ տէ մէզքիւր իւշ օտանըն էնի պօեու վէ եիւքսէքլիկի Էօլչիւլէրինի ալտըրլալ հազըր իտինիզ քի, բէրտէլէր վէ հալըլար ծնա կէօրէ ալընսընլար :

— Զօգ էյի, չօգ էյի... պէն չիմտի կիտէր պունլարըն քեաֆֆէսինի պիղիմ քէհեաեա խապէր վիրիրիմ :

— Մատամ, — տէտի մէրգումէ պէսլէմէ, թէքքարէն քէլամէ աղազ պիրլէ, — Սթէնլի սիւտճիւ գատըն կէլմիշ տիշարտա պէքլէմէքտէ տիր, վէ մէրքէպ գօշուլմուշ օլման

պիր արապանա երկրէթէրէք, էմվալ ու էշեսարնը տախի պիրլիքտէ կէթիրմիշտիր: Եաղըգ . . . բէք ճիւղիյեէթ նէ վինտէն պիր էշեսան մալիք պուլունմագտա տըր:

—Ձէ՛վալը գատըն . . . — տէտի մատամ Տիւպրէոյ:

—Քի՛մտիր օլ սէօյլէտիկինիզ գատըն, — տէյի սիւալ իթտի մատամ ԺօրԺ:

—Սթէն գարիյեէսինտէն պիր գատըն օլուպ, մէրգու-մէնին տէօրԺ Թանէ ինէկի վար իմիշ, վէ մէղքիւր ինէք-լէրտէն ալտըղը սիւտլէրի, փարիսէ կէօթիւրէրէք սաթ-մագտա իմիշ: Վէ մէրգումէնին գօճասը տա նալպանտ օլ-տուղունտան, պիր կիւն, նալ ալմագ իւզրէ, մէրգումէն իլէ պիրլիքտէ փարիսէ ինմիշ, վէ իշինի պիթիրտիքտէն սօնրա, կիտիպ մէրգումէնի, միւթատընտան պուլունտուղու իւզրէ, սիւտ սաթմագտա օլտուղու սօղսղըն պաշընտա պուլմագ-լըղա գարար վիրմիշ իսէ տէ, էսէֆ օլունուր քի, մէրգու-մէնին կիտիպ սիւտ սաթտըղը մահէլլէ, բէք ույղունտուղ պիր եէր օլտուղու ճիհէթլէ, զանն օլունտուղունա կէօրէ, մէրգում կէլտիկինտէ, պիր Թագըմ՝ սէրհօշ էտէպիղլէրին, զէվճէսիյլէ գավղա իթտիքլէրինի, վէ մէրգումէնին սիւտ-լէրինի ԹուԹուպ ըրմաղա տէօքմիւշ օլտուգլարընը կէօր-միւշ, վէ պիթթապի հիտտէթլէնիպ զազապա կէլէրէք, մէր-գուման իլէ միւտարէպէնէ ԹուԹուլմիւշ, վէ հէր նէ գա-տար տա քէնտույի միւտաֆիտա իտէպիլմիշ իսէ տէ, էօթէ-տէն չարգընըն պիրի եէթիշիպ, պիր պըչագ տըր եէրլէշ-տիրտիկինտէն, պիչարէ տիւշիւպ էօլմիւշ:

—Ս, նէ՛ գատար տէհէթամիզ պիր հալ . . . — տէյի պաղըրտը մատամ ԺօրԺ, —պարի ճանիի մէրգումու ԹուԹ-մուշլար մը տըր:

—Թէէսսիւֆ օլունուր քի, խայր, ԹուԹամամըչլար տըր, չիւնքի մէրգում, գալապալք գարսընտա գաչըպ զայպ օլ-մուշտուր. ֆագաթ, պիչարէ զէվճէսի, մէրգումու չօք տէ-ֆա մահէլլի մէղպուրտա կէօլմիւշ օլտուղունտան, էկէր կէօրէճէք օլուր իսէ, բէք ալէա Թանըեսպիլէճէկինի սէօյ-

լէմէքտէ տիր. լաբին, շիմոխյէ գատար քիւլի զայրէթ պիհոտէ օլմուշտուր, պիր տիւրլիւ տէրտէսթ իտիլէմէմիշտիր: Վէլհասըլ, մէրգուժէ սէփիլ գատուն, գօճասընըն վէֆաթըն. տան պէրու, մէրգումուն պիր թագըմ պօրճլարընը էտայէ մէճպուր օլտուղունտան, մէղքիւր ինէքլէրինի սաթտըգ տան պաշգաւ, պիր գաշ բարշա թարլալարընը տախի սաթմըշտըր: Սթէն քէօշկիւ չիֆթլիքճիսի պուլունան զաթ, մէրգումէ քեամիլէ, վէ չալըշգան, վէ բէք իյի պիր գատուն օլտուղու հալտէ, էն պիւլիւկիւ անճագ օն իքի չաղլարընտա օլան իւշ նէֆէր էօքսիւղլէրիլէ, աիւշարը սէֆալէթ օլտուղունու կէօրիւպ աճըտըղընտան, եէտինէ պիր թաւիյեէնամէ վիրէրէք պիղէ կէօնտէրմիշտիր. վէ պիղիմ իսէ, պօշտա պիր մահէլլիմիղ պուլունտուղունտան, մահէլլի մէղպուրու մէրգումէեէ վիրմիշիղ տիր. վէ իշթէ պու էճիւտէն, չիֆթլիկիմիղտէ գալմագ իւղրէ, թէքմիլ էշեասընը թօրտեարագ ալըպ կէլմիշտիր:

— Զաթէն գալպինիդի թանըմագտա օլտուղումտան, պունիյեէթ ու սախալէթինիղտէն տօլաեը իղհարը թէաճճիւպ իթմէմ, աղիղէմ մատամ Տիւպրէյ:

— Պագսանա, Գլարա, — տէտի մատամ Տիւպրէյ քէնտէ քէրիմէսինէ, — պէն շիմտի կիտիպ պիղիմ քէհեաեը, լալըմ կէլէնլէրի թէտարիք իթմէք իւղրէ փարիսէ կէօնտէրինճէեէ գատար, սէն տէ կիտիպ մէրգումէ գատունա, սաքին օլաճաղը մահէլլի կէօսթէրսէն, իյի օլմաղմը:

— Էվվէթ, վալիտէճիկիմ, բէք ալէա օլուր, լաբին Մարի տէ պիրլիքտէ կէլսէ տահա իյի օլմաղմը:

— Շիւբհէսիղ, հօշ զաթէն սիղ, պիր պիրինիղտէն այրըլմագ իսթէմէզսինիղ քի, — տէտի մատամ Տիւպրէյ:

— Վէ պէն տէ, — տէտի մատամ թօրթ, պիր թրաբէզա պաշընտա օթուրարագ, — շու լաղըմ կէլէն լիսթաեը եալըպ հաղըրլաեաեըմ քի, վագըթ զայպ օլմասըն, չիւնքի, սաաթ տէօրթտէ պիղիմ չիֆթլիկէ տէօնմէքլիկիմիղ էլղէմիյեէթտէն տիր:

—Սաաթ տէօրթտէմի . . . տիմէք տիր քի , իշինիզ բէք միւսթաճէլ օլմալը տըր , էօյլէմի :

—Էվլէթ , չիւնքի Մարի , սաաթ պէշտէ րահիպխանէտէ պուլունաճազ տըր :

—Եւ , էօյլէ իսէ , ծնա պիր շէյ տէնիլէմէզ , մատամքի իշտէ ապէ Լաբօրթուն իսմի պուլունաճազտա տըր . . . տիմէք տիր քի մուգատտէս նազարըյլա պագըլմալը տըր , — տէտի մատամ Տիւպրէօյ , — իմտի , էօյլէ օլտուգտա , պէն հէման կիտիպ լազըմ կէլէն էմր ու թէնպիհի իճրա իթմէլիսիմ . . . պուլ չօճուգլարըմըզըն տա քէնտիլէրճէ գօնուչաճազ պիր չօգ շէյլէրի օլմալը տըր . . . քիմ պիլիւր պիր պիրի իլէ նէ՝ գատար չէնէլէր եարըշտըրաճազլար տըր . . . վարսընլար ծնլար տա , թամամ միւսախտ վագըլթ պուլարազ , իսթէտիքլէրի կիսի գօնուչտունլար :

—Տիմէք տիր քի պիզ սաաթ իւշտէ եօլա չըգմալըրըզ , էօյլէ տէյլէմի , ազիզէմ մատամ Տիւպրէօյ :

—Բէք ալէա , բէք ալէա . . . իմտի թէքրարէն թագտիմի թէշէքքիւր իտէրիմ . . . շու սիզին զահմէթ շէքիպ տէ պուրաեա գատար կէլմէքիկինիզի բէճա իթմէքլիկի տիւչիւնտիւկիւմտէ , նէ՝ գատար իյի պիր շէյ եարմըլմտըր , —մատամ ժօրժ— հայտէ՝ Գլարա , հայտէ՝ Մարի , սիզ տէ կիտիպ սէօյլէտիկիմի իճրա իտինիզ . . . :

Մատամ ժօրժ իսթաեը գալէմէ ալմագտա իքէն , մատամ Տիւպրէօյ պիր թարաֆտան , վէ կէնճ գըզլար տախի , Սթէն գարիյէլի սիւտճիւ գատընըն կէլմիշ օլմասընը կէլիպ խապէր վիրէն պէսլէմէ պէրապէրլէրինտէ օլտուղու հալտէ տիկէր թարաֆտան տիշարը չըգաըլար :

—Նէրէտէ տիր մէրգումէ պիշարէ գատըն , —տէյի սիւալ իթտի Գլարա :

—Մէրգումէ , քէնտի չօճուգլարը , վէ պիր տէ մէրքէպ չէքմէքտէ օլան քիւչիւճէք էշեա արապասըյլա , սնպարլար հալլիսինտէ պէքլէմէքտէ տիր , մատամօազէլ :

—Մարի , չիմտի սէն մէրգումէ գատընը կէօրէճէքսին , —

տէտի Գլարա Մարիեի գօլթուղունա ալարագ, — պիչարէ մաթէմ էլպիսէսիյլէ օլտուղու հալտէ, նէ՛ դատար սօլկուն վէ մահզուն պիր լէհճէեէ մալիք պուլունմագտա տըր: Մէր-գումէեի, սօն տէֆա վալիտէմի կէօրմէկէ կէլտիկինտէ, կէօրտիւմ իսէ, ճիկէրիմ բարէ բարէ օլտու. չիւնքի, հէօն-կիւր հէօնկիւր աղլաեարագ գօճասընըն հէլաքինտէն պահա իթմէքտէ իքէն, պիր տէ կէօզ եաշլարը քէսիլտի, վէ գօճա-սընը էօլտիւրէն ճանի ալէյհինտէ, իզհարը զայլ ու զաղապ իյլէմէկէ պաշլատու: Օլ վագըթ . . . վէ օլ մէրթէպէ հէյ-պէթամիզ պիր հալ քէսպ իյլէտի.քի, պէն գօրգմաեա պաշ-լատում. լաքին, օլ մէրթէպէ խըշմու դաղապա կէլմէքլի-կիտէ, տօղրուսու, թապիի պիր շէյիտի, վիրա, պէտպախթ գատընըն ճանը եանըպ թուլթուշմագտա իտի . . . հաֆըզ Ալլահ, շու ալէմտէ, նէ՛ դատար սէֆիլու պիչարէլէր վար տըրլար . . . էօյլէ տէյիլմի, Մարի:

— Գֆ, էվվէթ, էվվէթ . . . չիւրհէսիզ . . . — տէյի ճէ-վապ վիրտի Մարի պիր ահը տէրուն չէքէրէք, — էվվէթ, հագգընըզ վար տըր, մաամօաղէլ, պու ալէմտէ բէք չօգ սէֆիլու պիչարէլէր պուլունմագտա տըր . . .

— Ա՛, — տէյի պաղըրար Գլարա, աեաղընը եէրէ վու-րարագ, վէ իզհարը էսէրի էսէֆ իտէրէք, — հալէա պէնիմ-լէ սէն, «էլ տէյէրէք լագըրտը իթմէքտէ . . . վէ քէզալիք հագգընըն սըֆաթընը վիրմէքտէսին. տիմէքտիր քի, սէն պա-նա տարկըն օլմալըսըն, էօյլէմի, Մարի:

— Պէն մի տարղըն օլաճաղըմ, Ալլահ իթմէսին:

— Իմտի, էօյլէ օլտուգտա, եա նիչին պանա «էլ տէ-յէրէք լագըրտը իթմէքտէսին . . . Սէն, բէք իյի պիլիրսին քի, կէրէք վալիտէմ վէ կէրէք մաւաամ ժօրթ, զաթէն օլ պապտէ սանա կիւճէնիպ թէնպիհ իթտի իտիլէր, հալ պու-քի սէն իսէ, հալէա քէնտի կիտիչինէ տէվսամ իյլէմէքտէսին: Իմտի, սանա խապէր վիրիրիմ.քի, էկէլ պիր տահա էօյլէ սէօյլէր իսէն, թէքրարէն սէնի թէքտիր իթտիրիլիմ, յիւ-միշ օլասըն . . .

— Գլարա , աֆվ խտերսին , էօյլէ սէօյլէմէքլիկիմ տալ-
կընլղըմտան նէշէթ իթմիշ տիր . . :

— Տալիը՞ն մը իտին . . . սէքիզ կիւնտէն պէրու , սէն պէ-
նի կէօրմէմիշ օլուպ տա , տահա շիմտի , պիր պիրիմիզէ գա-
վուշմուշ պուլունտուղումուղ թագտիրտէ , — տէտի Գլա-
րա մահգունիյեթ իւզրէ , — տալղընլը՞դ մը . . . տօլրուսու ,
ազ թէահճիւպ , վէ ազ տա թէէսսիւֆ օլունտճագ պիր հալ
տէյիլ տիր պու . լաքին , խայր , խայր , պու հալ պիր տալ-
ղընլըգտան նէշէթ իթմէքտէ օլմամալը տըր . պէն սանա պիր
շէյ սէօյլէեթ յիմմի , Մարի . . . նիհայէթ պէնիմ վանն ու
իթիգատըմա նէզարէն , սէնին պու հալին , մահգա քիպ-
րինտէն նէշէթ իթմէքտէ օլմալը տըր :

Գլարանըն պու լագըրաբսը իւվէրինէ , Ֆլէօր-տը-Մա-
րինին բէնկի տիթարագ Էօլիւյէ տէօնաիւ , վէ հիշ սիր ճէ-
վապ վիրմէեթէք սիւքիւթ իյլէտի . . :

Վէ սիւտծիւ գատըն , մէրգումէեի կէօրիւր կէօրմէզ ,
տիւշարը տէհշէթ օլուպ վէ բիւր ղազապ քէսիլէրէք պա-
ղըրմանա պաշլատը : Ջիւնքի , մէրգումէ գատըն , լա Կուա-
լէօզէ , թարի-Ֆիրան նամ մէյիսանէտէ պուլունտուղու վա-
զըթտա , հէր սապահ սիւտ վիրմէքտէ օլտուղունտան , կէօր-
տիւկիւ կիպի մէրգումէեի թանըմըշ իտի :

Իշպու աթիտէքի նագշու պէեան իտէճէկիմիզ մէնզարէ ,
ա՛նրնուվիլ չիֆթիլիկի հավլիսինտէ , չիֆթճիլէր իլէ իշճի
գատընլարըն , էօյլէ թաամընը իթմէք իւզրէ թօբլանմագ-
տա օլտուղլարը հէնկեամտէ , եանի մէրգուման հազըր օլ-
տուղլարը հալտէ վուգու պուլմուշ տուր :

Պիր էօթմէ ալթընտա , մէրգումէ սիւտծիւ գատընըն
ֆագըրճա վէ քէօյլիւճէ էշեասը եիւքլէթիլմիշ օլան , վէ պիր
մէրքէպ գօշուլմուշ պուլունտան պիր ուֆագ արապա պու-
լունմագտա օլուպ , վէ մէզքիւր էշեալարը իսէ , ծն իքի չաղ-
լարընտա պիր էրքէք չօճուգ , քէնտիտէն տահա զիեատէ
քիւշիւք տիկէր իքի նէֆէր չօճուգլարըն եարտըմըյլա , մէզ-
քիւր արապատան պօշալթմանա պաշլամագտա իտի :

Մէրգումէ գրդ չաղլարնտա, սէրթ չէհրէլի, էրքէր-
ճէ թավրը, վէ ճէսարէթլի պիր գատըն օլուպ, պիւս պիւ-
թիւն սիւսաշլար կիյինմիշիտի, վէ կէօզ գարադլարը գըզար-
թըսընտան, աղլաեըպ կէօզ եաշլարը տէօքմիւշ օլմասը ան-
լաշըմագտա իտի: Մէրգումէ, Ֆլէօր-տը-Մարիեի կէօրիւր
կէօրմէզ, էվվէլա հէյպէթլու պիր սէս իլէ պաղըրմաեա
պաշամըշ իսէ տէ, հալ պու քի, սօնրատան անինտէ էլէմ
ու քէտէրի, վէ հիտտէթ ու զազապը իւսթէ կէլէրէք զալէ-
պէ իյլէտիկինտէն, էշքեալու հէյիէթի, պիւթիւն պիւթիւն
տէկիշիլէրէք, հէմանտէմ լա կուալէօղիւն իւղէրինէ հիւ-
ճում իթմիշ, շիտտէթ իւզրէ գօլունտան թուլթմուշ, վէ
շիֆթլիք խալգընա խիթապէն եիւքսէք սէս իլէ պաղըրա-
րագ,

— Իշթէ', իշթէ', պու միսկին գըզ պէնիմ պիշարէ դօ-
ճաճըղըմը էօլտիւրէն ճանիեի թանըմագտա տըր . . . պէն
պունուն, օլ հայտուտ իլէ կէօրիւշիւպ գօնուշտուղունու
եիկիրմի տէֆա կէօրմիւշիւմտիւր, շիւնքի, պէն Վիէյ-Տրաբ-
րի սօզաղը քէօլէսինտէ սիւտ սաթտըղըմտա, պու տա հէր
սապահ կէլիպ ճնար բարալըգ սիւտ ալմագտա իտի. իմտի
հիշ շիւրհէմ եօզ տուր քի, գաթիլի մէրգումու բէք ալէա
թանըմագտա օլմալը տըր, զիրա քէնտիսի տալսի, մահէլլի
մէզպուրտա իսքեան իթմէքտէ պուլունան էսաֆիլ ու էշ-
րարտէն պիրի տիր . . . Ա'հ, խայինէ գըզ, արթըգ սէնին, պէ-
նիմ էլիմտէն գուրթուլաճաղըն եօզ տուր, իյի տիւշտիւն
բէնչէմէ . . . — տէտի քէմալի քէտէրինտէն նաշի նահագգ
եէրտէ շիւրհէ իտիպ, վէ գօրգուսունտան քէնտուլի շա-
շըրարագ տիթրէմէքտէ օլան, վէ սավուշուպ պիր թարա-
ֆա գաշմագլըղը տիւշիւնմէքտէ պուլունան Ֆլէօր-տը-Մա-
րինին տիկէր գօլունու տալսի թուլթալագ:

Գլարա պիր սուրէթի նակէհանիտէ օլտուղու հալտէ,
ղուհուրա կէլմիշ օլան մէզքիւր հիւճումտան տօլաեը քէն-
տուլի շաշրտըղընտան, կէրշի էվվէլ էմիրտէ հիշ պիր շէյ
սէօյլէմէտի իսէ տէ, լաքին, սօնրատան, մէզքիւր հիտտէթ

ու հագարէթին թէքէսսիւր ու թէքէրրիւրինի կէօրտիւկիւնստէն , մէրգումէ սիւտճիւ գատընա գարշը պաղըրարագ ,

—Ա՛, ա՛, սիզ պիր տիվանէ օլմալըսընըզ . . . պէս պէլլի տէրտ ու էլէմինիզտէն նաշի, նէ եաբտըղընըզը վէ նէ սէօլէտիկինիզի պիլմէեօրսունուզ . . . եանյըշընըզ վար տըր, սիզ ալտանմագատսընըզ . . . —տէտի :

—Նէ՛, պէն ալտանմագատս վէ եանըլմագատամըերմ . . . —տէտի քէօյլիւ գատըն աճը աճը պիր իսթիհզա իւզրէ , քի՛մ, պէ՛ն մի , օ՛ֆ , խայր , խայր . . . պէն ասլա եանըլմագատա տէյիլիմ . . . պագընըզ , իշթէ իսպալթը տա մէյտանտա տըր , պագընըզ նա՛սըլ ըէնկի աթմագատա տըր . . . ա՛հ , խայինէ գըզ . . . պագընըզ նա՛սըլ տիշլէրի պիր պիրինէ վուրմագատա տըրլար . . . հիւքիւմէթէ կիթտիկինտէ , սէն գաթիլի մէրգումուլ բէք ալէա էլէ վիրէճէքսին տիր . . . անլատըն մը . . . խայր , խայր , արթըգ սէնին իչին գութուլուշ եօգ տուր . . . զիրա պէնտէ սէնի զապլթ իտէճէք գատար բէք ալէա գուլվէթ վէ գուտրէթ պուլունմագատա տըր . . . շիմտի պիզգաթ քէնտիմ սէնի հիւքիւմէթէ կէօթիւրիւպ թէսսիմ իտէպիլիրիմ . . .

—Ձըզընըզ շուրառան տիշարը , արսըզ գարը , —տէյի պաղըրտը . . . արթըգ Գլարա իրաաէյի ճիւզիյեհէսի էլինտէն կիտէրէք , մէկէրչի պէնիմ աօթումա վէ պէնիմ գըզ գարտաշըմա պու մէրթէպէ թաշըպ հագարէթլէր իթմէքլիկին ճայիզ օլապիլիր մի :

—Նա՛սըլ , հէմշիրէնիզմի . . . նէ՛ սէօլէեօրսունուզ , մաամօազէլ . . . տիվանէ պէն օլմաեըպ , իլլա սի՛զ օլմալըսընըզ , — տէյի ճէվապ վիրտի տուլ գատըն գապա պիր թարզտա սէօլէյիշ իլէ , — հէմշիրէնիզմի . . . մէկէրչի էօլլէ պիր սօգապ գըզընա հէմշիրէ նամընը վիրմէքլիկէ թէնէզղիւլմիւ իթմէքտէսինիզ , պէն անըն , թամալթը հաֆթա , Սիթէ կիպի պիր մահէլլտէ սիւրիւնիւպ կէզմէքտէ օլմասընը , քէնտի կէօզլէրիմ իլէ կէօրմիւշիւմտիր :

Մէրգումէնին պու լագըրտըլարը իւզէրինէ , չիթթճիլէ-

րին քեաֆֆէսի տախի, Ֆլէօր-ալ-Մարիյէ գարշը պիր չօգ
գապարըպ մըրըլտանման ալաշլատըլար, չիւնքի, սիւտճիւ
գատըն, քէնտի սընըֆ վէ քէնտի անարլարընտան օլմասը ճի-
հէթլէ, պիթթապի թարաֆընը թուլտուգլարը շէօյլէ տուր-
սուն, հաթթա մէրգուլմէնին պաշընա կէլմիշ օլան մէզքիւր
ֆէլաքէթտէն տօլանը, աճըմագտա տախի պուլունմուշլար
տըր, վէ մէրգուլմէնին իւշ թանէ չօճուգլարը, վալիտէլէրի-
նին պաղըրըպ չաղըրմալարընը կէօրտիւքլէրինտէն, մատ-
տէտէն պի խապէր օլտուգլարը հալտէ, աղլանարագ գօ-
շուշուպ էթրաֆընը սարմըշլար տըր, վէ մէրգուլման չօճուգ-
լար տախի մաթէմ էլպիսէլէրի օլտուգլարընտան, տէր-
քեար օլան հալու հէյեթլէրի, չիֆթլիք խալգընըն ըրի-
գաթլարընը թահրիք էյլէմիշ, վէ պինաէն ալէյ վալիտէ-
լէրի հագգընտա տահա զիեատէ պիր հիւսնի թէվէճճիւհ
իպրազ իաիպ, վէ Մարիյէ գարշը տախի տահա զիեատէ
իզհարը զայդ ու զազապ էյլէմէլէրինէ, սէպէպլիյեթ վիր-
միշտիր :

Դլարա մէզքիւր թէհտիտամիզ նիւմայիշլէրի կէօրէրէք
տիւշարը խէվֆ ու հիրաս օլմադին, չիֆթլիք խալգընա խի-
թապէն էլէմնաք պիր սէս վէ սէօյլէյիշ էլէ,

— Զըգա՛րընըզ շու գարընը տիշարը, զիրա, նասըլ քի
սէօյլէտիմ վէ թէքրարէն տէ սէօյլէրիմ, մէրգուլմէ տէրտ ու
էլէմինտէն նաշի չըլտըրմըշ օլտուղունտան, նէ եարտըղը-
նը վէ նէ սէօյլէտիկինի պիլմէնօր, — տէտիքտէն սօնրա,
Մարիյէ խիթապէն տախի, — Մարի, Մարի, աֆվ էյլէ, կիւ-
ճէնմէ, մէրգուլմէ աղընը զայ իթմիշ օլմալը տըր . . . — տէ-
միշտիր :

Վէ Մարի իսէ, պու հէնկեամտէ, պաշընը էօնիւնէ էյ-
միշ օլուպ, վէ պուլթ կիպի տուրա գալմըշ, վէ ըէնկի աթ-
մըշ, վէ տիւշարը իաթիղըրապ օլմուշ պիր հալտէ պուլունտու-
ղունտան, սիւտճիւ գատըն թարաֆընտան, զուհուրա կէլմիշ
օլան մէզքիւր հագարէթլէրէ վէ պէտ մուամէլէլէրէ գար-
շը քէնտուլի միւտաֆաա վէ մուհաֆազանա տայիր, զեւ-

րէճէ պիր հարէքէթէ պիլէ, միւղթէտիր օլամամըշ տըր : Հալ պու քի Գլարա, մէրգումէ կէնճ գըզ իւզէրինտէ հաւրլ օլմուշ օլան մէզքիւր հալէթի բիւր էլէմի, մէրգումէնին գօրգուսունա համլ իյլէմէքտէ պուլունտուղունտան, չիֆթ-ճիլէրէ խիթապէն թէքրարէն քէլամէ աղազ պիրլէ :

—Մէկէրչի իշիթմէքտէ տէյլմիսինիզ, նէ՛ սէօյլէտիմ պէն սիզէ, իշլթէ թէքրարէն էմր իտիեօրում, հայտէյինիզ, տէֆ իտինիզ շու գարրեը շուրատան . . . Մատամ քի մէրգումէ քէնտի թահգիրլէրինտէ իսրար իյլէմէքտէ տիր, իմ տի, քէնտի գապահաթը ճէզասընը չէքմէլի սիր, վալիտէմ թարաֆընտան վաւ օլունան մահէլտէն մահրում գըլըն մալը տըր, վէ պիր տահա պու չիֆթլիք դաբուսունտան իշէրիտէ աեագ պասմամալը տըր, —տէտի :

Մէրգուման չիֆթճիլէր գաթան Գլարաեա իթաաթ իտէրէք էմրինի իճրա իյլէմէտիքտէն պաշգա, հաթթա իշլէրինտէն պիրի իճթիսար պիրլէ :

—Ա՛ . . . մատմօաղէլ, մատամ քի մէրգումէ սօգազ գըզլարընտան պիրի օլուպ, վէ մատամ քի զէվալը գատընըն տա գօճասընը էօլտիւրէն գաթիլի թանըմագտա իմիշ . . . կիտիպ հիւքիւմէթ նէղտինտէ լաղըմ կէլէն ճէվապ վէ իյզահաթը վիրմէքլիկէ էլպէթթէ պօրճու պուլունմագտա տըր . . . —տախի տէտի :

—Իշլթէ սիզէ թէքրարէն սէօյլէեօրում, պիր տահա սիզ պու չիֆթլիկէ աեագ պասմամալըսընըզ, —տէտի Գլարա սիւտճիւ գատընա, —եօգսա չիմտի կէլիպ, պու եաբտըղընըզ թէրպիյեեսիզլիքտէն տօլաեը, մատմօաղէլ Մարիտէն աֆվլըզ տիլէմէլիսինիզ :

—Սիզ պէնի գօլմագտասընըզ, մատմօաղէլ, էօյլէ՛ մի, մատմօաղէլ . . . եա՛, րէք ալէա, —տէյի ճէվապ վիրտի տուլ գատըն աճըզլը պիր սէօյլէյիշ իլէ, —պատէհու մէրգումէ քէնտի չօճուգլարընա խիթապէն սէօյլէեէրէք, վէ մէրգումլարը թութուպ գուճագլաեարագ, ա՛հ պէնիմ պէտպալթ վէ էօքճիւզ չօճուգլարըմ, հայտէյինիզ, տօլտուրունուզ

եինէ շու էշեալարըմըզը արապանատա, կիտիպ քէնտի նա-
 ֆագամըզը պաշգա պիր մահէլլտէ արաեալըմ, Ալլահ պիւ-
 յիւք տիւր, մէրհամէթլի տիր, էլպէթթէ պիզիմ կիպի պի-
 չարէլէրի տախի քէրէմ ու ինայէթ պուհուրուպ գանըրըր,
 ֆագաթ, պարի հիչ տէյիլ իսէ, պու խապիսէեի տախի պիր-
 լիքտէ ալըպ հիւքիւմէթէ կէօթիւրմէլիյիզ քի, զէվալլը գօ-
 ճաճըղըմը էօլտիւրէնին քիմ օլտուղունու խապէր վիրսին .
 վարսըն օլ խայինէ գըզ պուրատա սէօյլէմէսին, հիւքիւմէթ
 անը, էօյլէ պիր կիւզէլ սուրէթտէ սէօյլէմէքլիկէ մէճպուր
 իտէր քի . . . զիրա, մէրգումէ, մէրգուման հայտուտլարըն
 քեաֆֆէսինի թանըմագտա տըր . . . — վէ պատէհու եիւզիւ-
 նիւ մատմօազէլ Գլարաեա տօղրու չէվիրէրէք, վէ պիր թարզը
 քիւսթախանէտէ պագարագ, — մատմօազէլ, վագաա սիզ,
 քէնտի զէնկինլիկինիզէ խթինատէն մաղրուրլանմագտասը-
 նըզ, վէ վագաա պու եօլտա մախլըզքարը տա քէնտինիզէ
 տօսթ թանըմագլըզը միւրատ իթմէքտէսինիզ . . . բէք ալէա
 . . . լաքին, պարի հիչ տէյիլ իսէ, պիզիմ կիպի ֆագըր ու
 պիչարէլէրէ գարշըտա, պու մէրթէպէ մէրհամէթսիզլիկի
 վէ պէտ մուամէլէեի բէվա կէ'օրմէմէլիսինիզ, — տէտի :

— Էվլէթ, էօյլէ տիր, սիւտճիւ գատընըն հագգը վար
 տըր . . . — տէտի չիֆթճիլէրտէն պիրի :

— Զէվալլը գատըն, — տէտի տիկէր պիրի :

— Էվլէթ, բէք տօղրու տուր մէրգումէնին սէօյլէտիկի :

— Պիչարէնին գօճասընը էօլտիւրմիւշլէր . . . նէ' եաբ-
 մալը տըր, մէկէրչի մէմուռն ու մէսրոճըր մու օլմալը տըր :

— Էլպէթթէ զէվալլը գատըն, գաթիլի մէրգումու պու-
 լապիլմէք իչին, էլինտէն կէլէն զայրէթի իճրա իտէճէք տիր :

— Մէրգումէեի պուրատան գօլմագլըզ հագգանիյեթթ
 ու ինսաֆա գարշը տըր :

— Էմնա, մէրգումէ, էօյլէ պիր սօգապ գըզը, մատմօազէլ
 Գլարանըն տօսթ ու իմիշ, բէք ալէա, վարսըն օլտուռն, մէ-
 կէրչի քէնտինին տօսթ ու իմիշ տէյի, պիչարէ գատըն տա
 քէնտի հուգուգ ու տալասընտան վաճմը կէլմէլի տիր, մէ-

կէրչի մէրգումէ օլ պապտէ պիր խէթատամը պուլունմուշ սանըլմագտա տըր :

—Նամուսլու պիր գատընը պէօյլէ գովմագլըգ, ինսաֆ ու մէրհամէթէ եագըշըր շէյ տէյիտիր . . . ալէլիսուսուս, իւշ թանէ տէ էօքսիւզլէրի վար տըր . . . վէ սէպէպի տէ մէյտանտա տըր, պիշարէնին պաշընա էօյլէ պիր ֆէլաքէթ կէլմիշ տիր :

Մէգըլուր թէշէքքի սէտալարը կիթտիքճէ արթմագտա օլուպ վէ պիր թէհտիտ ընկի քէսպ իթմէքտէ իքէն, պիր տէ Գլարա ,

—Մհ, համտ օլսուն ճէնապը Հագգա . . . իշթէ վալիտէմ կէլմէքտէ տիր . . . —տէյի պաղըրտը :

Ֆիլվագը մասամ Տիւպրէօյ, պաղչէտէքի տայիրէտէ պուլունան իշինի պիթիրտիքտէն սօնրա, մէգըլուր հավլիտէն կէշմէքտէ իտի :

—Էյ, ճանըմ, Գլարա, էյ ճանըմ, Մարի, —տէտի մէրգումէ գատըն գալապալըղա եագըն կէլտիքտէ, արթըգ կէլիպ թաամ իտէրմիսինիզ, հայտէյինիզ կիտէլիմ, զիրա զաթէն թաամ վագթի կէշմիշտիր պիլէ :

—Վալիտէ, գուրթարընըզ, սիզ գուրթարընըզ հէմիլիւրէմի շու գարընըն հագարէթլէրինտէն, —տէյի պաղըրտըր Գլարա մէրգումէ տուլ գատընը կէօսթէրէրէք, —ընճա իտէրիմ, քէրէմ իաիպ տէֆ իտինիզ մէրգումէնի պուրատան : Պիլմէզսինիլնէ գատար քիւսթախճա թէրպիյէսիզլիքլէր եաբտըր զէվալլը Մարիյէ, սէօյլէմէտիկի ֆէնալըղլար գալմատը :

—Աճա՛յիպ, նէ՛ սէօյլէէօրսունուզ, մէկէրչի էօյլէ պիր շէյ օլապիլիւր մի, նէ՛ հատտինէ, կէլիպ տէ պուրատա հագարէթլէրէմի չըգըշմագ . . . :

—Էվլէթ, վալիտէ, էվլէթ . . . պագընըզ պիր քէրրէ զէվալլը հէմիլիւրէճիկէզիմ նա՛սըլ տիթրէմէքտէ տիր . . . աեագտա տուրաճագ հալի գալմամըշ տըր . . . ա՛հ, նէ, գատար աեըպ պիր շէյ տիր պուլի, պիլիմ չիֆթլիկիմիլտէ

պէօյլէ պիր հալ վուգու պուլտուն . . : Մարի , ափով իյլէ ,
րէճա իտէրիմ հանա :

— Լաքին , նէ՛ վար տըր , նէ՛ օլմուշ տուր , սէպէ՛ պ նէ
տիր , — տէյի սիւալ իթտի մատամ Տիւպրէօյ , լա կուա-
լէօղիւն հարի բիւր մէլալընը կէօրտիւքտէն սօնրա , քէմա-
լի էսէֆ վէ քէմալի մէրազ իւզրէ էթրաֆա պագարագ :

— Շիմտի մատամըն , հազգանիյեթի սէօյլէյիպ վէ իս-
թիսհապ իյլէեհէճէկինտէ շիւբհէ եօզ տուր . . . էվվէթ , էվ-
վէթ , հազգը թանրեաճագ տըր . . . — տիյէրէք սէօյլէնմէկէ
պաշլատըլար չիֆթճիլէր :

— Իշթէ մատամ Տիւպրէօյ կէլտի , շիմտի կէօրէճէքսին
սէն , պէնի մի պու չիֆթիքտէն գօվաճագ տըր , եօզսա
սէնի մի , — տէտի սիւտճիւ գատըն , պիչարէ ֆլէօր-տը-
Մարիյէ :

— Տիմէք տիր քի , Գլարանըն սէօյլէտիքլէրի սահի՛հ օլ-
մալը տըրլար , — տէյի պազըրտը մատամ Տիւպրէօյ , տայի-
մա ֆլէօր-տը-Մարիեի գօլունտան թուլթարագ պըրագմա-
մագտա պուլունան սիւտճիւ գատընա սէօյլէեհէրէք , — պէ-
նիմ գըզըմըն տօպթունա , էօյլէ հազարէթլէր իթմէքլիկէ
ճիւրաթ իյլէմիշաինիզ տիր : Մէկէրչի սիզ կէօրմէքտէ օլտու-
ղունուզ նիյմէթ ու ինսանիյեթլէրէ գարշըլըզ , պո՛ւ եօլտա
մը իպրագը թէչէքքիւր իյլէմէքտէսինիզ . պու չօճուղու րա-
հաթ պըրագաճագմըսընըզ , եօզսա . . :

— Մատամ , հազգընըլտա ըիպէթի քեամիլէմ վար
տըր , վէ լութֆի ու նիյմէթլէրինիզտէն տօլաեըտա , իպրագը
թէչէքքիւրէ տայիմա հազըր պուլունմագտանըմ , — տէտի
տուլ գատըն ֆլէօր-տը-Մարինին գօլունու թէրք իտէրէք ,
— էօյլէ հէման պէնի իթթիհամ իտիպ , վէ իւչ նէֆէր էօք-
սիւզլէրիմլէ պէրապէր տէ պուրատան գօվմազտան էվվէլ ,
պարի պիր քէրրէ պու մէէլունէ գըզըն պիզպաթ քէնտիսի-
նէ սիւալ իտէրէք , քէյֆիլիէթի անդամալըսընըզ , վէ չօդտա
իհթիմալտէն տիր քի , կէրէք պէնիմ քէնտիսի թանրմագ-
տա օլտուղումու , վէ կէրէք քէնտիսին պէնի թանրմագտա

պուլունտուղունու, ինքեար տախի իթմէքլիկէ ճէսարէթ ի-
տէմէնէնէք տիր:

—Աման եա Բէպպիմ, Մարի, իշիտի'եօրմուսունուզ,
պու գատուն նէ սէօյլէմէքտէ տիր, —տէյի սիւալ իյլէտի
մատամ Տիւպրէօյ տիւչարք թէաճճիւպի ազիմ'օլարագ,

—Սէօյլէ, սէօյլէ, սէնին իսմին լա Կուալլ'օզ միւ տիւր,
եօգսա տէյիլմի տիր, —տէտի սիւտճիւ գատուն Մարիեէ:

—Էվվէթ, —տէտի զէվալլը գըզ եավաշճա պիր սէս իլէ,
ղայէթլէ միւքէտտէր պիր հալ իւղրէ, վէ մատամ Տիւպրէօ-
յիւն տէ եիւզիւնէ պագմանարագ, —Էվվէթ, պանսա մէզ-
քիւր իսմի վիրմէքտէ իտիլէր...

—Ա', կէօրտիւնիւզ միւ, —տէյի պաղըրշտըլար չիֆիթ-
ճիլէր իզհարը հիտտէթ իտէրէք, —իշթէ, պիղզաթ քէն-
տիսի տախի իգրար իթմէքտէ տիր...

—Էվվէթ, իգրար իթմէքտէ տիր... լաքին, նէեի' իգ-
րար իթմէքտէ տիր, — տէյի պաղըրտը մատամ Տիւպրէօյ
Մարինին մէզքիւր իգրարը իւզէրինէ պիր մէրթէպէ տիւ-
չարը հէյպէթ օլարագ:

—Մատամ, պըրագընըզ տա, քէնտի հագգընտա, պիղ-
զաթ քէնտիսի ճէվապ վիրսին, — տէտի տուլ գատուն, —
շիմտի կէօրէճէքսինիզ քի, Սիթէտէ Պէվ սօգաղընտա վագը
նամուսուղ պիր էվտէ օթուրտուղունու, վէ հէր սապահ
կէլիպ պէնտէն ծնար բարալըզ սիւտ ալտըղընը իգրար իթ-
տիքտէն նպաչա, հաթթա, գօճամը էօլտիւրէն ճանի իլէ
չօգ տէֆա կէօրիւշիւպ գօնուշմագտա պուլունտուղունու
տախի իգրար իտէճէք տիր: Օ'ֆ, էվվէթ, մէրգուլմէ մէր-
գուլմու բէք ալէա թանըմագտա տըր, օլ պապտէ ապա
շիւբհէ ճայիղ տէյիլ տիր... մէրգուլմ տահա կէնճ վէ սօլ-
կուն լէհճէլի, վէ ուզուն սաչլը պիրի օլուպ, պաշընաա իսէ պիր
գաշքէթօ վէ արգասընտա տախի պիր պլուզու պուլունմագ-
տա իտի, վէ հէր վագըրթ տա թիւթիւն իշմէքտէ իտի. պու
գըզ էլպէթթէ մէրգուլմուն իսմինի տախի պիլմէքտէ օլմա-
լը տըր... էօյլէ տէյիլ մի, հայտէ, հայտէ, ճէվապ վէր,

ա՛ մէկընէ գըզ, — տէյի պաղըրտը սիւտճիւ գատըն :

— Իհիթիմալ տիր քի, էվվէթ, գօճանըզը էօլտիրէն ա-
տէմ իլէ կէօրիւշիւպ գօնուշմուշ օլաեըմ, չիւնքի, թէէս-
սիւֆ օլունուր քի, մահէլլի մէզպուրտէ, էօյլէ գանլը գա-
թիլ պիր թանէ տէյի տիր, բէք չօգ վար տըր, — տէսի
Ֆլէօր-տըՄարի պտեըլըր մէրթէպէտէ էլէմնաք պիր սէյ-
լէյիլ իլէ, — լաքին անը պիլէմէեօրում քի, սիզին սէյլէ-
տիկինիզ գաճնղիսի տիր :

— Ա՛. . . նէ սէյլէեօրսունուզ, — տէյի պաղըրտը մա-
տամ Տիւպրէյ տիւչարը հէյպէթ օլարագ, — տիմէք տիր
քի սիզ, Փիլվագը գանլը գաթիլլէր իլէ կէօրիւշիւպ գօ-
նուշմուշսունուզ տուր . . . :

— Պու եօլտա մախլուգլարըն կէօրիւշիւպ գօնուշտուգ-
լարը ատամլարըն քեաֆիթէսի տախի օլ մադուլէլէրտէն տիր-
լէր, գաթէն պունլար իլէ, ծնլարտան պաշգա քիմ թէնէզ-
զիւլ վէ իրթիքեապ իտիպ տէ կէօրիւշիւր քի . . . — տէյի
ճէվապ վիրտի տուլ գատըն :

Մատամ Տիւպրէյ, Ֆլէօր-տըՄարի հագգընտա իշիթ-
տիքլէրի իւզէրինէ, էվվէլա տիւչարը հէյպէթ օլարագ իզ-
հարը իսթիզրապ իյլէմէքտէ իքէն, պիր տէ սօնրատան,
պիզզաթ մէրգումէնին քէնտի տիհանը թագրիրի իլէ հա-
ղըգաթը հալէ վագըֆ օլտուգտա իսէ, քէմալի նէֆրէթ վէ
տէհչէթ իւզրէ մէրգումէնին եանընտան կէրի կէրի չէքիւ-
մէկէ պաշլատըգտան պաշգա, պիրտէն պիրէ վէ չիտտէթ
իւզրէ աախի, լու կուալէօղիւն եանընտա պուլունուպ, վէ
աէրա ու էլէմինտէն նաչի տէվրիլիպ աիւլմէսին իչին մէր-
գումէնի թուլթմագտա պուլունան քէրիմէսի Գլարաեը տա-
խի պիր թարաֆա չէքտիկիլլէ պէրապէր,

— Ա՛յ, նէ գատար շայեանը ար ու հիճապ պիր հալտիր
պու, Գլարա, սագընընը քէնտինիղի, պիր տահա էօյլէ
միսկին պիր գըզըն եանընտա եագլաճմաեընը . . . : Լաքին,
էսէֆ օլունուպ վէ շաշըլաճագ եէրի շուրասը տըր քի, մա-
տամ ժօրժ կիպի պիր գատըն, նա՛սըլ օլուպտա պէյլէ պիր

գրգը քէնտի եանընտա գապուլ իյլէմիշ տիր, վէ նաւսըլ օլուպ տա, պէյլէ պիր նամուսուղու պանա թագտիմ իթ. մէքիկէ ճէսարէթ իյլէմիշ տիր, վէ պէնիմ գրգըմըն եանընա կէթիրմէքիկէ ինսաֆ ու վիճտանընտան թագեիգ օլունմամըշտըր. . . Ամա՛ն եա Ռէպպիմ, ամա՛ն եա Ռէպպիմ, նէ՛ գատար տէհչէթամիգ պիր հալ տիր պու : Խիւտա ալիմ, շիմտի շու տագըգատա կէօրտիւկիւմ վէ իշիթտիկիմ շէյլէրէ, պիր տիւրլիւ ինանմամագլըղըմ կէլմէքտէ տիր : Լաքին, խա՛յր, խա՛յր, մատամ փօրթ օ եօլտա պիր հարէքէթի զայրի լաեղգանը իրթիքեապ իտիպ վէ ճայիգ կէօրէնէրտէն տէյիլ տիր, մութլագա քէնտիսի տախի, պիղիմ կիպի եանըլմըշ վէ ալտանմըշ օլմալը տըր . եօգսա . . . օ՛ֆ, մաազալլահ, բէք Փէնա պիր հարէքէթտէ պուլուն. մուշ օլաճաղընտա շիւբհէ գալմազ :

Դլարա մէգքիւր մէնզարէ իւզէրինէ, տիւշարը հէյպէթ վէ տէհչէթ օլարագ շաշա գալտըլընտան, ատէթա ըրեա կէօրմէքտէ տիր կիպի, պիր հալտէ պուլունմագտա իտի : Մէրգումէ, հէնուպ պիկիւնահ պիր հալտէ պուլունուպ, վէ քէնտի տօսթու Մարիեէ, իսնատ իյլէթիքլէրի ազվիեաթը ազիմէլէրին, մէրգումէնին գալպինէ, նէ մէրթէպէ աղըր. պասմագտա օլմասընտան պի խապէր պուլունաուղու հալտէ պիլէ, պէղայէթ տէրէճէտէ քէտէր տույմագտա օլտուլունտան, վէ մէրգումէնին քէնտույի զայպ իտէրէք, ատէթա պիր ճինաեէթ մահքէմէսի հաքիմլէրի հուզուրունտա պուլունան պիր միւճրիմ միսիլլու, քէմալի սիւքիւթ վէ տէրտի տէրուն իւզրէ, տուրա գալմագտա օլտուլունու կէօրտիւկիւնտէն, կէօզլէրի տօլմաեա պաշլամըշլար տըր :

— Կէլ գրգըմ, կէլ . . . սէն կէլ, — ատէթտէն սօնրա, մատամ Տիւպրէյ Դլարաեա, Ֆլէօր-տը-Մարիյէ խիթապէն տախի, — վէ սէն տէ, միսիլին գրգ, հայտէ կիթ միւսթահագգ օլտուղուն ճէզանը չէք քի էօյրէնէսին տէ, պիր տահա պէյլէ միւրայիլիք իտէրէք, ատամ ալտատըպ քէնտինի պիր նամուսուլ գրգ եէրինէ եութտուրմաեասըն : Հէ-

լէ շու խայինէ գըզա պագընըզ, նասըլտա վիճտանընտան
գօրգմաեարազ . . . պէնիմ պէօյլէ պիր մէլէք կիպի պիկիւ-
նահ վէ սահիպէ ֆաղիլէթ գըզըմա կէլիպ պիր տօսթ վէ գըզ
գարտաշ խամինի վիրմէքիկէ ճէսարէթ իյլէմիշ տիր . . . նէ՛,
պէնին կիպի պիր . . . տօսթմու օլտուն . . . գըզգարտա՛շըմը օլ-
տուն . . . ամա՛ն եա րէպպիմ, էվվէթ, շունա պագընըզ, էն
միսկին վէ էն ատի գըզլարտան պիրիսի կէլսին տէ, պէնիմ
գըզըմ իլէ տօսթ վէ գըզգարտա՛շ օլտուն, նէ՛ գատար պիւ-
յիւք պիր քիւսթախըզ . . . Սէն անճազ քէնտի տեարընտա
պուլունան թագըմլար իլէ կէօրիւշիւպ գօնուշմազլըզա, վէ
կիտիպ մահպէսլէր քէօշէլէրինտէ անլէր իլէ իմրարը էվգաթ
իթմէքիկէ շայեսթէ պուլունտուղուն հալտէ, պէօյլէ նա-
մուսուլ վէ էհլի ըրզ թագըմլար իչլէրինէ, կէլիպ գարըշ-
մագլըզա ճէսարէթի նէրէտէն ալմըշտըն տըր . . .

— Էվվէթ, էվվէթ, էօյլէ տիր, մերգուլմէ կիտիպ մահ-
պէստէ րահաթ իյլէմէլի տիր . . . էլպէթթէ գաթիլի մեր-
գուլու տա թանքմագտա օլմալը տըր, — տէյի պաղըրշտը-
լար չիֆթճիլէր :

— Պէլքի տէ մերգուլմէ եալընըզ ճինայէթտէ իչթիրաք
իյլէմիշ տիր :

— Կէօրտիւն միւ չիմտի, եօգարուտա պիր Ալլահ վար
տըր, Ալլահըն ատալէթի տօղրուեա՛ տըր, — տէտի սիւտճիւ
գատըն լա կուալէօղէ եուլմուղունու կէօսթէրէրէք :

— Հալ պուլքի, սանա տա, քեամիլէ գատըն, — տէտի մա-
տամ Տիւպրէօյ սիւտճիւ գատընա, — չիֆթլիքտէն գօվմա-
եըպ ալը գօյտուգտան պաշգա, հաթթա պէօյլէ պիր նա-
մուսուլուն հագըզաթի հալինի մէյտանէ չըգարըպ տա,
պիզի խապէրտար գըլարազ, պիւյիւք պիր խրոմէթ իթմիշ
օլտուղուն իչին, իզհարը թէշէքքիւր տախի իտէրիմ :

— Չօ՛գ էյի, չօ՛գ էյի, տօղրուսու պիզիմ հանըմ էֆէն-
տի բէք ատիլէ պիր գատըն տըր, հագգ ու ատալէթի թա-
նըեըպ իճրա իթմէքաէ տիր . . . — տիյէրէք սէօյլէմէկէ պաշ-
լատըլար չիֆթճիլէր :

—Հայտէ Գլարա կիտէլիմ, —տէտի մատամ Տիւպրէօյ,
—էլպէթթէ մատամ ժօրթ պու խուսուստա պիզէ իյզա-
հաթ վիրիպ քէնտույի սալիհէ չըգաւաճագ տըր, էկէր եար-
մազ վէ եախօտ եարամազ իսէ, պէն տէ պիր տահա միւտ-
տէթի էօմրիւնտէ, եիւզիւնէ պագըպ սէլամ պիլէ վիրմէմ,
զիրա, էկէրչի քէնտիսի տէ ալտանմըչ օլմահարագ, եանի,
մէրգուժէեի թանըմագտա պուլունարագ, պու հարէքէթի
ճայիզ կէօրմիւչ իսէ, պիզէ դարչը ատէթա պիր հագա-
րէթ վէ պիր ատավէթէ գալգըչմըչ տիմէք տիր:

—Լաքին, ա՛ վալիտէճիկիմ, պագընըզ, պիր քէրրէ շու
զէվալլը Մարինին, հալինէ պագընըզ...

—Պրա՛գ շու միսկինի, վարաըն իշթէ քէնտի մահճուպիյ-
եթինտէն էօլիւն հէլաք օլսուն, տահա իյի եա, տիւնեա-
տան պիր նամուսուզ գըզ էքիլմիւչ օլուր: Աճը՛մա մէքու-
հէեի, իլլա իզհարը նէֆրէթ իյլէ հագգընտա... պունտան
պէօյլէ անըն եանընտա պիր տագըզա պիլէ գալմագլըղընա
րիզամ եօգ տուր, պիլմիւչ օլսաըն. չիւնքի, օ ահարտա պու-
լունան պիր գըզ իլէ էկէր դօնուշուր իսէն, սէնին տախի
նամուսունա խալէլ կէլիր, լէքէտա՛ր օլուրսուն:

—Ամա՛ն եա Բէպպիմ, վալիտէճիկիմ, —տէտի Գլարա
վալիտէսինին էմրինէ գարչը կէլիպ վէ կիթմէք իպթէմէե-
րէք, —պէն սիզին պու ամէլու հարէքէթինիլտէն պիր շէյ
անլահա՛մանօրում, նէ՞ տիմէք տիր... քէք ալէա, հայտէ
ֆարզ իտէլիմ քի Մարի, սիզին սէօյլէտիկինիլ կիպի, ֆիւ
վագը գապահաթլը օլմուշ օլսուն, ֆադաթ պագընըզ, պա-
գընըզ... զէվալլը տիւշմէքտէ պահըլմագտա տըր... հիչ
տէյիլ իսէ, շու սէֆիլ հալինէ օլսուն աճըեըպ մէրհամէթ
իտինիլ:

—Օֆ, մատմագէլ Գլարա, սիզ քէք կիւզէլ պիր գալպէ
մալիք պուլունմագտաընըզ, վէ հիչ չիւքհէմ եօգ տուր քի,
թագսիրաթըմը աֆալ իտէճէքսինիլ. ինանընըզ, էմիլիեթ
իտինիլ պանա, վագաա պէն սիզի ալտաթմըչըմ տըր, լու-
քին, քէնտի վիճտանըմա պիւթիւն պիւթիւն գարչը օլալագ,

իսթէմէհէրէք ալտաթմըշըմ տըր . . . վէ օլ պապատէ տէ , քէն-
տի քէնտիմէ , չօգ տէֆալար հսէֆ իտիպ վէ թաղիրլէր իյ-
լէմիշիմ տիր . . . —տէտի Ֆլէօր-տը-Մարի քէնտի հագգըն-
տա իզհարը համիյեթ ու հիմայեթ իյլէմէքտէ օլան Գլա-
րահա տօղրու , թարիֆտէն միւսթաղնի պիր շիւքրանիյեթ
տույղուսու իւզրէ պագարագ :

—Լաքին , ա՛ վալիտէհիկիմ , մէկէրչի սիզտէ մէրհամէթ
եօգ մու տուր , —տէյի պաղըրտը Գլարա եիւրէքլէր եագը-
ճը պիր սէօյլէյիշ իլէ :

—Մէրհամէթմի իթմէք . . . քիմէ , էօյլէ պիր նամուս-
սուղ գըղա՛մը , Այլահ իթմէսին . էկէր իշին իշինտէ մատամ
ժօրժ պուլունմասա իտի , պէն շիմտի , պու տագըրգատա ա-
նը , ատէթա պիր իլլէթի մուսուֆէեթ թութուլմուշ միս-
կին կիպի , չիֆթլիք դարուսունտան տիշարը աթտըրքը ի-
տիմ , —տէյի ճէվապ վիրտի մատամ Տիւպրէօյ սէրա պիր
սէօյլէյիշ իլէ , վէ պատէհու գըղընը թութուպ չէքիշտիրէ-
րէք կէօթիւրմէկէ պաշլատըղընտան , մէրգումմէ տախի պիր
սօն տէֆա տահա եիւզիւնիւ լա Կուալէօզէ տօղրու չէվի-
րէրէք :

—Օֆ , Մարի , գըղգարտաշըմ Մարի , կէրչի սանա ազվ
օլունան թէօհմէթլէրին նէ օլտուլունու պիլմէքտէ տէյի-
լիմ , լաքին , շունու բէք ալէա պիլիրիմ , վէ գալպիմտէ բէք
ալէա էմին օլուպ չէհատէթ իթմէքտէ տիր քի , սէնտէ պիր
դապահաթ օլմամալը տըր , վէ պէն տէ սէնի տայիմա սէվէ-
ճէկիմտիր , —տէյի պաղըրտը :

—Սու՛ս օլ , քէս սէսինի , սու՛ս օլ , քէս սէսինի . . . —
տէտի մատամ Տիւպրէօյ քէնտի էլիլլէ մէրգումէնին տի-
հանընը դաբաեըպ թութարագ , —սու՛ս օլ : Հէլէ համու օլ-
սուն քի , մէրգումէնին նէ աեարտա պիր մախլուգ օլտու-
ղու մէյտանէ չըգըպ անլաշըլտըգտան սօնրա , արթըգ եա-
նընտա պիր տագըրգա պիլէ տուրմուշ օլմառըղընը , պու-
լունանլարըն քեաֆֆէսի տախի կէօրմիւշլէր տիր , վէ շահիտ
տիրլէր . . . հա՛ , նէ՞ տէրսինիզ գաֆատարլար , էօյլէ տէյիլմի :

— Էվվէթ , մատամ , Էվվէթ , — տէտի չիֆթճիկէրտէն պիրի , — պիղ քեաֆֆէմիզ տէ շէհատէթ իտէրիզ քի , մատմօազէլ Գլարա , մէրգումէ գըզըն եանընտա պիր տագըզա պիլէ տուրմամըշտըր . վէ հիշ չիւբհէլէր տէ եօգ տուր քի , պու դըզ պիր խըրսըզ օլմալը տըր , չիւնքի , պիր չօգ գանլը գաթիլէրի թանըմագտա իմիշ :

Մատամ Տիւպրէյ Գլարանք զօր իլէ ալըպ կէօթիւր . տիւ , վէ լա կուալէօզ իսէ , Էթրաֆընա տիզիլմիշ օլան , վէ քէնտույէ գարշը պուզլ ու ատավէթ կէօսլթէրմէքտէ պուլունան խալգ օրթասընտա եալընըզ օլարագ գալտը : Մատամ Տիւպրէյ մէրգումէեէ հէր նէ գատար թաղիր վէ թէքտիր իթմէքտէ իտի իսէ տէ , պու ճիւմիլէ իլէ տախի , կէրէք մէրգումէնին վէ կէրէք գըզը Գլարանըն օրատա պուլունմալարը , Ֆէօթը—տը—Մարիեէ , պիր տէրէճէեէ գատար էմնիյեէթ վէ ճէսարէթ վիրմէքտէ իտի , եանի հիշ տէյիլ իսէ մէզքիւր մէնզարէնին նէթիճէսինտէն հուսուլի իհթիմալտէն պուլունան պիւյիւք պիր տույղուսուզուգտան գօրգմագտա աէյիլ իտի , հալպու քի մէրգումէ գատըն կիթտիքտէն ոսնրա , պիւթիւն պիւթիւն քէյլիւլէրին լէնչէսինտէ մէթըուք պիր հալտէ գալտըզընտան , իւզէրինէ քեամիլէն պիր գուվլէթսիզլիք տիր պաստը , վէ արթըզ աեագտա տուրմաեա մէճալի գալմատըզընտան , կիտիպ չիֆթիլիկին աթլարընըն սու իշտիքլէրի հալուզուն քէնարընտա տաեանմագլըզա մէճպուր օլտու . . : Արթըզ մէրգումէնին օրատա , օլ հալտէ տուրուշունտա տէրքեար օլան հալի կիպի , եիւրէքլէր բարէլէյիճի պիր հալ օլամազ իտի , տէնիլսէ ճայիզ տիր : Վէ պինապէրին , օլ հէնկեամտէ քէյլիւլէր թարաֆընտան զուհուրա կէլէն լագըրտըլար վէ թավր ու հարէքէթլէր գատար ատամա գօրգու վիրիճի պիր հալ օլամազ իտի տախի տէնիլսէ ճայիզ տիր : Մարի մէզքիւր հալուզուն քէնարընտա օթուրարագ , վէ եախօտ տահա տօղրուսու տաեանարագ , պաշընը էճնիւնէ էյմիշ , վէ էլլէրիյլէ եիւզլէրինի դարամիշ օլտուզունտան , վէ պօյնունտան

աթմըն օլտուղու գըրմըզը պիր մահրամանըն ուճլարըյլա կերտանը վէ սինէսի գաբալը օլուպ, վէ պաշընտա իսէ ուֆաճըգ պիր պօնէսի պուլունտուղու թագաիրտէ, էօյլէ պութ կիպի տուրա գալմըն պուլունտուղունտան, մէրգու-մէնին հատտէն զիեատէ պիր տէրտ ու էլէմ՝ վէ թէսլիմիյ-եէթ իւզրէ պուլունմագտա օլմասը անլաշըլմագտա իտի:

Հալ պու.քի, սիւտճիւ գատըն, զաթէն տաւաեը գա-զանմըն օլտուղու ճիհէթլէ, զուրուրլանմագտա օլտուգտան պաշգա, մատամ Տիւպրէօյ թարաֆընտան տախի, Մարիյէ խիթապէն զուհուրա կէլմիշ օլան թէքտիրլէր վէ պէտտու-ալար իւզէրինէ, մէրգումէեէ գարըն, պիւթիւն պիւթիւն գապարմըն պուլունտուղունտան, մէրգումէտէն անճագ պիր գաշ ատըմ կէրիտէ տուրարագ, էնվայի նէֆրէթէնկիզ վէ թահգիրամիզ թավը ու հարէքէթլէր իլէ, կէրէք.քէնտի չո-ճուգլարընա վէ կէրէք չիֆթճիլէրէ մէրգումէեէ կէօսթէ-րիպ պէտնամ գըլմագտա, վէ տահա զիեատէ աթէշի տէր-տինի քէօրիւքլէմէքտէ իտի . . :

Պլէօր-տը-Մարինին էթրաֆընջ չէվիրմիշ օլան չիֆթ-ճիլէր, մէրգումէ հագգընտա տէքքեար օլան հիտտէթ ու զարազլարընը զահիրէ չըգարմագտա օլտուգլարընտան, քէնտի հիտտէթ ու զաղապլարը, վէ ատի ատի սուրէթտէ իսթիհզալարընէսէրլէրի, զաթէն սէրթ չէհրէլէրինտէն տախի անլաշըլմագտա իտի. հէլէ մէրգումանըն իլլէրինտէ օլուպ տա գատըն թայիֆէսինտէն պուլունանլար, էրքէքլէրտէն տէ զիեատէ իզհարը շիտտէթ վէ հապարէթ իլլէմէքտէ ի-տիլէր, չիւնքի, Պլէօր-տը-Մարինին հիւսնի ճէմալի, մէր-գումէլէրին մէղքիւր հարէքէթլէրինէ, զիեատէսիլլէ պիր սէպէպիյեէթ վիրմէքտէ իտի: Շէօյլէ.քի, նէ էրքէքլէր, վէ նէ տէ գարըլար, քէնտի էֆէստիլէրի իլէ հանըմլարը նէզ-տինտէ, քէմալ մէրթէպէ հիւրմէթ ու ըիայէթ կէօրմիւշ օլ-մասընը, պիր տիւրլիւ հազմ իթմէք իսթէմէտիքտէն պաշ-գա, մէրգուման չիֆթճիլէրտէն պիր գաշլարըն իսէ, քէնտի հիւսնի հալլէրինէ տույլը լաշըմ կէլէն շահատէթնամէեի

Թէտարիք պիտի, չօղլարն հասրէթ չէքմէքտէ օլտուգլարը Պուգվալ չիֆթիկինտէ գապուլ օլունմագլըդ իգպալինէ նայիլ օլմատըգլարնտան նաչի, մատամ փօրփա գարչը գալպլէրինտէ հիսս իլլէմէքտէ օլտուգլարը քէնտիլէրէ մալիւմ օլմանան պիր էսէրի զարազըն աճըսընը, մէրգումէնին թահթը հիմանէսինտէ պուլունան պիչարէ Մարիտէն չըգարմագլըգտան պիր սէֆա տույմագտա իտիլէր :

Ուլումու ֆիւնուն, վէ թաալիւմու թէրպիյէտէն պիպէհրէ պուլունան թագըմլար, խայր ու շէրլէ, հէրնէեէ տէ տայիր օլսա, քէնտի իլք ամէլ ու հարէքէթլէրինտէ, տաշիմա իֆրաթէ վարմագտա տըրլար . . : Ֆագաթ, պունլար իսթէր սահիհէն գապահաթլը օլարագ, վէ իսթէր սուրէթի զահիրէտէն էյլէ պուլունարագ, հիտտէթ ու զարագլարնը թահրիք իթմէքտէ օլան ատէմլէր ալէյհլէրինտէ, քէնտիլէրի հագգլը կէօրէրէք իպրազը հարաքեաթը ատիյեէեէ գալգըչտըգլարնտա, պիւթիւն պիւթիւն տէհչէթֆէրմա պիր հալ ու ըէնք քէսպ իտէրլէր :

Մէրգուման չիֆթճիլէրին, հէր նէ գատար քեաֆֆէսինին տալիս, լա կուալէօղէ գարչը, օլ մէրթէպէ վահչիճէ պիր հիտտէթ ու հագարէթէ գալգըչմագլըղա հագգլարը պուլունմագտա տէյիլ իտի իսէ տէ, մէրգումէնին կէօղլէրի էօնիւնտէ պուլունմասը սէպէպիյէթ վիրտիկինտէն, պազըլարն իզհարը հիտտէթէ չըգըչմասը, սայիրլէրէ տալիս, ատէթա պիր իլլէթի մախուֆէ վէ սարիա մագամընտա սիրայէթ իլլէմէքտէ իտի. շէյլէ քի, պէտպալսթ Մարինին նէ մագուլէ թագըմլար իլլէրինտէ, քէնտի իզրարըյա օլտուգու հալտէ պուլունմուշ օլմասը, վէ գանլը գաթիլլէր իլլէ կէօրիւչիւպ գօնուշմուշ պուլունմասը, քէնտի սօֆուլուգլարնա թօգունմագտա իտի: Վէ պունտան տա գաթինազար, մատամ ճիւպրէյ թարաֆընտան ալտըգլարը իպրէթ, զայլ ու զազապլարնը արթըրմագտա իտի :

— Պունու կէօթիւրիւպ, հիւքիւմէթէ թէսլիւմ իթմէլի աիլլէր, — տէյի պազըրտը մէրգումանտան պիրիսի :

— Էվվէթ, Էվվէթ . . . վէ հաթթա եկէր կիթմէք իսթէմէզ իսէ . . . զօր իլէ վէ չէքիպ չէքիշտիրէրէք կէօթիւրմէլի տիրլէր . . . :

— Հէլէ շու միսկինէ պագընըզ, պիր տէ գալգըպ տա նամուսլու քէօյլիւ զըզլարընըն գըեաֆէթինի կիյմէքլիկէ ճէսարէթ իյլէմիշտիր, — տէտի չիրքինլիքտէ եէքթա պուլունան պիր գարը :

— Թափր ու Թարգընա ալաանան, միսկինի առէթա պիր սուրը զանն իթմէքտէ տիր, — տէտի տիկէր պիր չիֆթճի, — օլ մէրթէպէ կիւնահսըզ պիր մէլէք հալինտէ պուլունամագտա տրը քի, խոստովանանքա վէ ապաշխարանքա իհթիեաճ տախի կէօրիւլմէքսիլին, Ս. Հաղորդութիւն վիրիլտէ ճայիզ օլապիլիր :

— Մէկէրչի կիտիպ Ս. Պատարագտա տախի, հաղըր պուլունամուշ տէ յիլմի տիր :

— Պու արսըզըզ պունտա օլտուգճա . . . հաթթա չիմ տի շու հալինտէ տախի ճաշակ ալապիլիր :

— Պիր տէ կիտիպ տէ, Էֆէնտիլէր իլէ հանըմլարըն իլէրինէ գարըշմագտա իտի . . . :

— Շիւրհէսիզ, չիւնքի, պիզ բէք քիւչիւք առամլար օլտուղումուզտան, պիզիմ իլէ կէօրիւչիւպ գճուշմագըզքիպր ու ազամէթինէ թօգունմագտա իտի :

— Պէրէքէթ վիրսին քի, իշթէ պէօյլէ օլուր, «պինամաղըն ըչըղը, անճադ եաթսըեա գատար եանար» տէմիչէր :

— Էվվէթ, Էվվէթ, սէն սէօյլէեէճէք, վէ գաթիլի մէրգումու խապէր վիրէճէքսին, — տէյի պաղըրտը սիւտճիւ գատըն, — չիւնքի սիզ հէրսինիզ պիր կիւրուհտանսընըզ, պիր պիրինիզի բէք ալէա թանըրսընըզ . . . կէրչի բէք իյի խաթըրլաեապիլմէքտէ տէյիլ իսէմ տէ . . . չօգ իհթիմալ տիր քի, եէվմի մէզպուրտէ սէն տախի օրատա պուլունամուշ, վէ կէօպիւմէ իլիշմիշսին տիր : Հայտէ', հայտէ', Էօյլէ աղլաեըպ սըզլաշմագ բարա իթմէզ, արթըզ քիմնէ ալտա. նըպ աա սէնի աճըմազ, զիրա արթըզ բէնկին մէյտանէ չըգ-

մըշտըր. էլէրինի աշաղը ալ տա, օլ տիւպէր եիւզէրինի պիր թէմաշա՛ իտէլիմ:

Սիւտծիւ գատըն պունու սէօղէտիկիյլէ պերապէր, կէնճ դըզըն էլէրինի դօր իլէ, օլ կէօզ Խաչարըյլա մէմու օլան եիւզէրինտէն չէքիպ տշաղը ալտը: Լա Կուալէօզ պունուն իւզէրինէ, էվիլէ Էմիրտէ հիճապընտան նաշի նէ Խաբաճաղընը շաշըրտը, վէ պատէհու էթրաֆընտա պուլունանըարըն վահիճէ մուամէլէրինտէն նաշի տախի տիւչարը տէհէթ օլարադ, տիթրէմէկէ պաշատը, վէ էլէրինի պիր պիրինէ գափուշտուրուպ, վէ նիեազքեարանէ պիր հալ վէ գօրգու իւզրէ սիւտծիւ գատընա տօղրու տէօնէրէք, վէ Ղայէթլէ տէ հազիմանէ պիր սէտա իլէ սէօլէեհէրէք,

—Աման Եա Րէպպիմ, մատամ. . . պէն անճադ իքի մահտէն պէրու տուր քի, Պուգվալ չիֆթիկինտէ պուլունմագտաեւմ. . . վէ թապիաթիյլէ օլ սիղին տէտիկինիզ ֆէլաքէթտէն տէ խապէրտար պուլունմագտա տէյիլիմ, պէն էօլէ պիր շէյ կէօրմէտիմ. . . վէ. . . —տէտի:

Փլէօր-տը-Մարինին, պու իյզահաթ վէ պու իֆատէսի աղընտա գալտը, չիւնքի անինտէ էթրաֆտան,—կէօթիւրմէլիյիզ, մերգուճէեի կէօթիւրիւպ հիւքիւմէթէ թէսլիմ իթմէլիյիզ, պու իյզահաթլարը օրատա վիրմէլի տիր,—տէյի հէյպէթլու սէսլէր իլէ հայգըրմանա պաշատըլար:

—Հայտէ, հայտէ, կիտէլիմ, Եա՛ պիզիմ տիւպէր չօճուղումուզ:

Զիֆթիլէր էնվայի թէհտիտլէր իտէրէք, մէրգուճէե տօղրու Եաղաւաճա Կաշաւարդլարընտան, մէրգուճէ տախի, քէնտիտէն պի խապէր օլտուղու հալտէ, խաշվարի էլէրինի կէօքսիւնէ վազ իտէրէք, վէ գօրգուսզնտան տա տիթրէեհէրէք, պիր թարաֆտան պիր իմտատ իսթիւրհամ իտէրճէսինէ, իքի թարաֆընա աթֆը նիկեահա պաշատը:

—Խա՛յր, խա՛յր, —տէտի սիւտծիւ գատըն, —նաֆիլէ եհրտէ տէօրթ թարաֆա պաղըշտըրմա, օլ սէնին արատըղըն մատմօազէլ Գլարա պուրատա տէյիլտիր, վէ կէլիպ-

տէ սէնի գուրթ արամաեաճագ տըր , արթըգ սէնին , պի-
զիմ էլիմիզտէն գուրթուլաճաղըն եօզ տուր :

—Ս'հ, մատամ, —տէտի ֆլէօր-տը-Մարի պիւթիւն վի-
ճուտի տիթըմէքտէ օլտուղու հալտէ, —րէճա իտէրիմ սի-
զէ, էօյլէ պիր շէյ սէօյլէմէյինիզ , պէն ապա դաշմագ նիյ-
եէթինտէ տէյիլիմ . վէ պէնտէն հէրնէ քի սիւալ օլունուր
իսէ, ճէվապընը վիրմէքիկէ հէրան հաղըրմ . . . էկէր պէն-
տէն ալընաճագ ճէվապլարտա սիղին իշին պիր մէնֆաաթ
վար իսէ, տահա զիեաաէ մէմնուն վէ մէսրուր օլուրում . . .
լաքին , աման Ալլահ աշգընա օլտուն , սէօյլէյինիզ , պէն քի-
մէ պիր ֆէնալըգ եարմըշըմ տըր քի , իշպու էթրաֆըմտա
պուլունանլարըն քեաֆֆէսի տախի , պանա դարշը իպրաղը
ատավէթլէր վէ թէհտիտէր իթմէքտէ տիրլէր . . :

—Պիզէ նէմի եարմըշըն տըր , տահա' նէ եարաճագսըն ,
պիզ սէնտէն պինլէրճէ տէֆա զիեաաէ դատր ու հայսիյեթ
վէ նամուս սահիպլէրի օլտուղումուզ թագտիրտէ , հիշ պիր
կիւն պիզ պիզիմ էֆէնտիլէրին վէ հոնըմլարըն եանլարընտա
կիտիպ տէ ահպապլըգ իտէմէմէքտէ իքէն , սէն իսէ , անը
տախի եարմըշըն տըր , մէկէրչի պիզիմ սանա դարշը իզ-
հարը ատավէթ իթմէքիկէ հագգըմըզ օլմուշ օլամա'զմը :

—Վէ պունտուն տա գաթինազար , մէկէրչի պիշարէ պիր
տուլ դատըն իլէ քէնտի չօճուգլարընըն պուրատան գօվուլ-
մալարընը միւրատ իտէն սէն տէկիլմիսին , — տէտի տի-
կէր պիր չիֆթճի :

—Խա'յր , պէն տէկիլ իտիմ , անը միւրատ իտէն մատ-
մօազէլ Գլարա իտի . . :

—Հա'յտէ սէնտէ , չօճուգ մու ալտաթըեօրսուն , —տէ-
տի մէրգում , մէրգումէնին լագըրտըսընը քէսէրէք , —մէ-
կէրչի հիշ տէյիլ իսէ , օլ պապտէ լութֆ ու մէրհամէթինի
տավէթ իյլէմէլի տէկիլմի իտին . սէն իսէ պունու եարմա-
տըգտան պաշգա , հաթթա , պիշարէլէրին քէնտի էթմէք-
լէրինտէն մահրում գըլընտըգլարընը կէօրէրէք , մէմնուն
տախի օլտուն :

—Խայր, խայր, ասլա իլթիմաս իտէրէք, ու պապտէ մատմօագէլ Գլարանըն լուծֆ ու մէրհամէթինի թէշվիգ վէ տավէթ իյլէ մէտի:

—Էօյլէ պիր շէյ եարմագ իշին, պիր ատամըն գալպինտէ ազաճըգ ըիգդաթ պուլունմալը տըր, հալ պու ըի, պունտա իսէ, անըն էսէրի պիլէ պուլունմագտա տէյիլտիր:

—Վահ, վահ, վահ, պարի պիշարէ տուլտա օլմասա, վէ պարի իւշ թանէ տէ էօքսիւզլէրի՝ պուլունմասա:

—Պէնիմ օլ պապտէ, մատմօագէլ Գլարանըն լուծֆ ու մէրհամէթինի ըէճա իթմէմէքլիկիմ, գալպճէ տույղուսուզլուղումտան նէշէթ իթմէյիպ, իլլա, տիհանըմը աչըպ տա պիր լագըրտը սէօյլէմէքլիկէ պիլէ գուվվէթ ու գուտրէթիմ գալմամըշ օլմասընտան նէշէթ իթմիշ տիր...:

—Էվվէթ, էօյլէ տիր, չիւնքի, գանլը գաթիլէր իլէ գօնուշմագլըղա բէք ալէա գուվվէթ ու գուտրէթին պուլունտուղու հալտէ, էօյլէ պիր խայր ու սէվապա տայիր խուսուստա իսէ, ասլա գուվվէթին գալմամըշ իտի:

Խալգ իւզէրինտէ պիր հէյճան հուսուլի հէնկեամընտա, տայիմա կէօրիւլէկէլտիկի կիպի, մէրգուման քէօյլիւլէր տախի, տէյիլ սալթ քէնտի ֆէնալըգլարընտան, իլլա քէնտի ահմագլըգլարընտան նաչի, մէրգումէնէ գարշը թահրիք օլունուպ հիտտէթլէնէրէք, էնվայի հագարէթլէր իթմէքլիքտէն վէ թէհտիտլէր իյլէմէքլիքաէն, ատէթա պիր քէյֆ վէ պիր սէֆա տույմագտա տըրլար: Պաղը քէրրէ, նէ եարտըգլարընտան պիխապէր օլտուգլարը հալտէ, եալաշ եալաշ օլ մէրթէպէ հիտտէթ վէ շիտտէթ քէսպ իտէրլէր քի, ազըպէթքեար ամէլ ու հարէքէթլէրի, հագգսըզլըգտա վէ վահիլիքտէ գարար գըլար:

Մէրգուման թէհտիտֆէրմա չիֆթճիլէր, կիթտիքճէ Փլէօր-տը-Մարինին եանընա եագլաշմաեա պաշլատըգտան պաշգա, կէրէք հարէքէթլէրի վէ կէրէք տիլլէրիլէ տախի, պիշարէնին տահա զիեատէ գօրգուսունու արթըրմաեա պաշլատըլար. հէլէ սիւտճիւ գատըն իսէ, պիւթիւն պիւ-

Թիւն բիւր զազապ քէսիլէրէք, հէղարան նէվի հագարէթ-
լէր իճրա իյլէմէքտէ պուլունտու :

Ֆլէօր-տը-Մարի իլէ մէգքիւր բիւր զազապ գալապա-
լըղըն արա եէրինտէ, եալընը մէրգումէնին, քէնարընա
տաեանմըջ օլտուղու օլ էչի տէրին պիւր հավուղ պուլուն-
մագտա օլտուղունտան, մէրգումէ, մէգքիւր հավուղա տիւ-
շէր տէյի գօրգմուշ, վէ պիւր սուրէթի նիւազքեարանէտէ
օլտուղու հալտէ, էլլէրինի մէրգումլարա տօղու կէրէրէք,
— Ամա՛ն եա Րէպպիմ, նէ՞ իսթէրսինիզ պէնտէն, ին-
սաֆ իտինիզ, լութֆ ու մէրհամէթ իտինիզ, իլիշմէյինիզ
պանա . . . — տէյի ֆէրեատ ու ֆիղան իյլէմէկէ պաշա-
մըշ տըր :

Հալ պու քի, սիւտծիւ գատըն, պիւր թարափտան պիւ-
շարէնին եանընա եագըն կիթմէքտէ օլտուգտան պաշգա,
տայիմա տախի թէհտիտամիզ հարէքէթլէրէ տէվամ խտիպ
վէ իքի եումրուղլարըյլա տա առէթա մէրգումէնին եիւզ-
լէրինէ ինտիրիւր մագամընտա գօրգուլար վիթմէքտէ օլտու-
ղունտան, մէրգումէ տախի տիւշարը հէյպէթ օլարագ, ար-
գասընա տօղու էյիլմիշ, վէ,

— Ամա՛ն, մատամ, Րէճա իտէրիմ սիզէ, պու գատար
եագլաշմանընըզ եանըմա, զիրա, գօրգումտան հավուղա
տիւշէճէկիմտիր, — տէյի պաղըրմանա պաշլամըշտըր :

Ֆլէօր-տը-Մարինին, պու լագըրտըսը իւղէրինէ, մէր-
գուման գապա ատամլարըն ֆիքիւրլէրինտէ զալմըքարանէ
պիւր նիյեթթ տօղմուշտուր . շէօյլէ քի, քէօյլիւլէրին առէ-
թինտէն օլտուղս իւղրէ, չօգ տէֆալար, շագա իտէրէք,
իւրըբալատըղլարը առամը, հէլաք օլմագլըզ մէրթէպէսինէ
կէթիրտիքլէրի միսիլու, քէնտի զազապլարընա մուվաֆըզ
սուրէթտէ, պիւր շագա վէ պիւր էյլէնճէեէ չըղշմաղլըղը
տիւշիւնմիւշլէր տիր :

— Հայտէյինիզ, մէրգումէեի ոուեա՛ աթալըմ . . . հա՛,
նէ՞ տէրսինիզ, մէրգումէեի եիւղաիւրէրէք պիւր սէյլ իյլէ-
սէք, իյի օլմաղլմը :

—Հայ, հայ... նինչին օլմազ... բէք ալէա օլուր... հայտէ յինիզ աթալըմ, —տէյի պաղըրըշտըլար տիկէր չիֆթ-
ճիլէր, դահգահա իլէ կիւլիւշիւպ էյլէնէրէք, վէ տիվա-
նէճէ կիւրիւլտիւլէր չըգարարագ :

—Էվվէթ, էվվէթ, մէրգուլէտի պիր կիւզէլճէ եիւզ-
տիւրմէլիյիզ... Նէ օլուր, էօլէճէք տէյիլ տիր եա, հազըր
վարսըն պիր պալըդ կիպի եիւզիւ վէրսին :

—Էվվէթ, վարսըն պիր ազ ըսլանսըն քի, էօլէ կիտիպ տէ
նամուսուլ Ֆամիլեալար իչինէ գարըշմագլըզը էօյրէնսին :

—Հայ հայ... աթմալըբըզ, սուեա՛ աթմալըբըզ :

—Հէմ տէ թամ սըրասընտա տըր, չիւնքի, հավուզուն
պուզլարընը տա տահա պու սապահ գըրմըշլար տըր :

—Էվվէթ, մէրգուլէտի սուեա աթըպ եիւզտիւրմէլիեիզ
քի, վարսըն տ'Արնուվիլ չիֆթլիկի դահրամանլարընը ֆիք-
րինտէ սագլաեարագ եառ իյլէսին :

Ֆլէօր-տը-Մարի մէգքիւր ինսանիյեթին խարիճինտէ
պուլունան պաղպարճա իսթիհզալարը իչիտիպ, վէ մէրգու-
մանըն դայզ ու դազապլարընտան նաչի տիվանէլէրէ մախ-
սուս պիր հալու հէյեթթ քէսպ իթմէքտէ օլտն լէհճէլէ-
րինի, վէ էնպլայի թէհտիտլէր իլէ, թուլթուպ գալտըրմագ
իւզրէ քէնտուլէ տօղըու կիթտիքլէրինի կէօրտիւքտէ, ար-
թըզ քէնտիսինի բէնչէյի էճէլէ տիւշմիւշտիւրտէն ատտ
իթմէկէ պաշլամըշտըր :

Մէրգուլէ, էվվէլ էմիրտէ, օլ մէրթէպէ տիւշարը տէհ-
չէթ օլտուգ տան սօնրա, պիրտէն պիրէ տախի իւզէրինտէ
պլը նէվիէլէմուք մէմնուհիյեթ էսէրի հասըլ օլմաեա պուշ-
լամըշ տըր . չէօյլէ քի, քէնտի տէրտլի էօմիւնիւն սօն սա-
աթընը վարմագտա կէօրտիւկիւնտէն, էօյլէ հզալար վէ
ճէզալար չէքէրէք եաշամագլըգտան իսէ, պիր սաաթ էվվէլ
էօլիւպ տէ, շու ֆանի տիւնեառտան գուրթուլաճաղընը տիւ-
շիւնէրէք, ֆիքրինտէն ճէնապը Հագգա թէչէքքիւրլէր իթ-
մէկէ պաշլամըշ, վէ ապա տիհանընտան պիր լագըրտը չը-
գարմաեարագ, եաւաշճաճըզ տիւշիւպ տիզլէրի իւզէրինէ

կէմիշ, վէ պիր սուրէթի տինտարանէտէ օլտուղու հալտէ, էլլէրինի խաչվարի կէօքսիւնէ դավուշտուրմուշ, վէ կէօղլէրինի դաբամըշ, վէ ֆիքրինտէն տէ տուալար իտէրէք, էօյլէճէ տուրուպ պէքլէմէքտէ պուլունմուշ տուր :

Չիֆթճիլէր, մէրգումէնին էօյլէ սէսիզճէ իզհար էյլէմէքտէ օլտուղու վազու հալէթի թէսիմիլյէթի կէօքսիւքլէրինտէ, տիւշարը թէհայեիւր օլմուշար, վէ քէնտի նիյեթի վահիեանէլէրինտէն թէրէտտիւտ պիրլէ պիր արուլըգ վազ կէմիշլէր իսէ տէ, ոճնրատան տախի, էլլէրինտէ պուլունման գատրն թայիֆէսի թարաֆրնտան, գօրգաղլըգլարընա վէ ճէսարէթսիղիքլէրինէ տայիր զուհուրա կէլէն սիթէմլէրի վէ թազիրլէրի էլիթտիքլէրինտէ, քիպր ու զուրուրլարը թահրիք օլունտուղունտան, թէքրարէն զայրէթ ալարազ գուտուրմանա, վէ մէրամլէրինի մէվգըի իճրայէ դօյմաղլըղա գալգըշմանա պաշլամըշլար տըր :

Մէրգումանըն էլլէրինտէն էն զիեատէ զազապնաքլարը պուլունման իքի քիշի, հէման կիտիպ փլէօր — տը — Մարիեի թութմագ իւզրէ իքէն, պիր տէ էօթէ տէն, զայէթլէ քէտէրլի վէ տիթրէյիշի պիր սէն իլէ չաղլըլըշ էլիտիմիշտիր :

— Տո՛ւրունուզ, տո՛ւրունուզ, — տէյի պաղըրմագտա իտի պիրիսի :

Հէման օլ հէնկեամուէ, գալապալըղը եարըպ կէչէրէք, մատամ փօրթուն, հալէա նէզտի Բէպպանիտէ տուա իտէրճէսինէ տիզ իւզէրինտէ պուլունմագտա օլան լա կուալէօղէ տողրու եթիլիշիպ կէլտիկի կէօրիւլմիշտիւր :

Մէրգումէ կէլիպ պիշարէ չօճուղուն գօլունտան թու թարազ աեաղա գալտըրմըշ, վէ,

— Գա՛լգ չօճուղում գալգ, աեաղա՛ գալգ . . . պէնիմ սէվկիւլիւ գըղմ, պիր մատամ անճագ հուղուրի Բէպպանիտէ տիզ իւզէրինէ կէլմէքիկէ պօրճու տուր, — տէյի պաղըրմըշտըր :

Մատամ փօրթուն կէրէք վազու հարէքէթինտէ, վէ կէրէք սէտա վէ սէօյլէյիլինտէ, օլ մէրթէպէ հիւքմիւանի սու-

ընթացին պիր էսէրի զայրէթ վէ ճէսարէթ պուլունմուշ տուր
քի, քեաֆֆէյի գալապալըգ, ասլա տիհանլարընը պիլէ աշ-
մանարադ, կէրի կէրի չէքիլմէկէ պաշլամըշլար տըր :

Ձաթէն , մատամ ժօրժուն սօլկուն օլան լէհճէսինտէ ,
հիտտէթ ու զազապընտան նաչի , քէսկին պիր գըրմըղըլըգ
հասըլ օլմագտա օլտուղու հալտէ, զայէթլէ սէրտ պիր պա-
գըշ իլէ, չիֆթճիլէրէ պիր աթֆը նիկեան իթտիկիլէ պէ-
րապէր , եիւքսէք պիր սէս իլէ, վէ թէհտիտլի պիր սէջլէ-
յիշ իլէ տախի ,

—Սէֆիլէ՛ր . . . պէջլէ պիր պիչարէ չօճուղա գարշը ,
պու մէրթէպէ իպրազը շիտտէթ իթմէքլիկէ, մէկէրշի սիզ
հիշ ութանըպ արլանմատընը գմը . . . —տէաի :

—Իյի եա , պու պիր . . . :

—Պու պէնիմ քէնտի գըղը՛մ տըր , — տէյի պաղըրտը
մատամ ժօրժ, մէրգուման չիֆթճիլէրտէն պիրինին լագըր-
տըսընը գաթ իտէրէք , — հաթթա , ճիւմիլէ ալէմին հիւր-
մէթ ու իհթիրամ իյլէմէքտէ օլտուղու ապէ Լաբօրթ պի-
լէ, պունու հէմ սէվմէքտէ վէ հէմ տէ հիւմայէ իյլէմէքտէ
տիր . վէ անըն սէվիպ հիւրմէթ իյլէտիկի պիր չօճուղա ի-
սէ , հէրքէս հիւրմէթ իթմէքլիկէ պօրճլու տուր :

Մէրգումէ թարաֆընտան զուհուրա կէլէն պու սատէ
քէլամլար իւզէրինէ, հէր քէսին իւզէրինտէ պիր թէհասիրի
ագիմ հուսուլէ կէլտի :

Ձիւնքի ապէ Լաբօրթ, օլ թարաֆլարտա , ատէթա պիր
աղիզ մագամլնտա թուլթուլմագտա օլտուգտան պաշգա ,
կէրշի մէրգուման չիֆթճիլէրտէն չօղլար , մէրգում միւհ-
թէրէմ բէտէր նէզաինտէ , լա հուալէօղիւն հիւսնի թէ-
վէճճիւհ պուլմագտա օլմասընը տա պիլմէքտէ իտիլէր իսէ
տէ, պու ճիւմիլէ իլէ տախի , իյլէրինտէն պաղըլար մըրըլ-
տանման պաշլատըգլարընտան, մատամ ժօրժ նիյնէթ ու
ֆիքիլլէրինի տէրք իլէ,

—Պու պիչարէ չօճուղ , վէլէվ ինսանլարըն էն ֆէնա-
լարընտան պիրի օլուպ , վէ վէլէվ պիւթիւն ալէմ նէզաին-

տէ մէրտուտ տախի սաեըմագտէ պուլունսա իտի, պու
ճիւմէ իլէ տախի, եինէ, թարաֆընըդտան զուհուրա կէլ-
միշ օլան պու եօլտա պիր մուամէլէնին, շայեանը թադպիհ
ատտ օլունաճաղընա ապա շիւբհէ եօգ իտի: Նէ՛ իսթէր-
սինիդ պու զէվալլը չօճուգտան, վէ նէ՛ սէպէպէ մէպնի,
պու մէրթէպէ էզա վէ ճէզա չէքտիւմէքիկի ըէվա կէօր-
մէքտէսինիդ. վէ պունտան տա գաթինազար, սիզին պու
եօլտա հադարէթլէր վէ թէհտիտլէր իթմէքլիկէ, նէ՛ հա-
դընըզ վար տըր, սիզ պու ապահիյեթի նէ՛ ըէտէն վէ քիմ-
տէ՛ն ալմագտասընըզ, մէկէրչի քէնտի գուվլէթինիզտէն վէ
քէնտի գուտրէթլինիզտէ՛ն մի ալմագտասընըզ, ֆագաթ,
էկէր էօյլէ տախի օլմուշ օլսա, մէկէրչի սիզին կիպի գօճա
գօճա ատամլարա, պէօյլէ պիր զայիֆ պիւնեէ վէ քէնտույի
միւտաֆաաեա զայրի միւգթէտիր պուլունան կէնճ պիր դը-
զա գարչը ատավթէ զալգըշմագլըզա, հիճապ իթմէքտէ
տէյիլմիսինիդ, մէկէրչի սիզին պու հարէքթլէրինիզէ նա-
մէրտիք սըֆաթը վիրիլսէ ճայիդ տէյիլմի տիր: Կէլ, Մա-
րի, կէլ, չօճուղում, սէվկիւլիւ չօճուղում, կէլ, կիտէլիմ
քէնտի խանէմիզէ կիտէլիմ, զիրա, սէնին գատր ու հայսիյ-
եթլինի օրատա թանըմագտա վէ հիւրմէթ ու ըիայէթ իթ-
մէքտէ տիրէր, — տէտի:

Պունուն իւղէրինէ, մատամ ժօրթ Թլէօր-տը-Մարինին
գօլունտան թուլթուտ, վէ չիֆթճիլէր քէնտի գապալըգ-
լարընը թանըեարագ մահճուպ օլտուլար, վէ քէմալի թա-
աղիմ իւզրէ չէքիլիպ կիթտիլէր:

Փագաթ, եալընըզ սիւտճիւ գատըն, պիր սուրէթի ճէ-
տուրանէտէ օլտուղու հալտէ իլէրու տօղրու աթըլարագ,
մատամ ժօրթա խիթապէն,

— Մատամ, պու գըզ, պէնիմ գօճամը էօլտիւրէն ա-
տէմին քիմօլտուղունու հիւքիւմէթ նէ՛ զտինտէ պէեան իտիպ
խապէր վիրմէտիքճէ, պուրատան տիշարը չըգամաեաճագ
տըր, — տէտի:

— Աղիզէմ, — տէտի մատամ ժօրթ, քէնտույի թօրլա-

եւորագ, — պէնիմ գըզըմ պուրատա իսթինթագ վիրմէք-
լիկէ ապլա պօրճլու տէյիլտիր, էմմա, սօնրա, էկէր հիւ-
քիւմէթ իսթէր իսէ, բէք ալէա ճէլպ պիրլէ իսթիճվապ ի-
տէպիլիր, վէ օլ վագըթ պէն տէ պէրապէրինտէ պուլու-
նուրում . . . հալ պու քի, հիւքիւմէթ թարափընտան տա
չաղրըմատըգճա, քիմսէնին անտէն պիր շէյ սիւալ իթմէք-
լիկէ, գաթան հագգ ու սալահիյեթթի օլամալ:

— Լաքին, մատամ . . . սիգէ սէօյլէեօրում քի . . .

Օլ վագըթ, մատամ ժօրժ, մէրգումէնին լագըրտըսընը
քէսէրէք, վէ թէմքինլի պիր սուրէթտէ ճէվապ վիրէրէք,

— Սիղին պաշընըզա կէլմիշ օլան մէգքիւր ֆէլաքէթ, իգ-
հար իթմէքտէ օլտուղունուզ թավր ու հարէքէթինիզ ճի-
հէթիյէ, սիգէ թէպրիյեյի դիմմէթ իթտիրէմէզ. պիր կիւն
պիզըթ քէնալինիզ տախի, էմրի պասիրէթին խարիճինտէ
օլարագ, իպրագ իթմիշ օլտուղունուզ պու հիտտէթ վէ պու
շիտտէթտէն տօլաեը նատիմ օլուպ, վէ էսէֆ իտէճէքսինիզ
տիր: Մատմօագէլ Մարի, Պուգվալ չիֆթլիկինտէ, պէնիմ
եանըմտա գալմագտա տըր, կիտինիզ հիւքիւմէթէ խապէր
վիրինիզ, հիւքիւմէթ նէ վագըթ էմր իտէր իսէ, լազըմ
կէլէն ճէվապը վիրմէքլիկէ հագըր ու միւնթագըր պուլուն-
մագտաեըզ:

Սիւտճիւ գատըն, մատամ ժօրժուն պու ագըրլանէ վէ
քէամլիանէ ճէվապընա գարշըրգ հիշ պիր շէյ սէօյլէեթ-
մէտիկինտէն, հալուզուն քէնարընտա օթուրաու, վէ չօ-
ճուգլարընը թուլուպ գուճագլաեարագ, հէօնկիւր հէօն-
կիւր աղլամաեա պաշլատը:

Պու մէնղարէտէն չէնա տագըզա սօնրա, իիէր արա-
պաեը կէթիրտի, վէ մատամ ժօրժ իլէ Ֆլէօր-տը-Մարի,
մէգքիւր արապաեա պինէրէք, Պուգվալ չիֆթլիկինէ տէօն-
տիւլէր:

Արապա, տ'Արնուվիլ չիֆթլիկի խանէսի էօնիւնտէն կէչ-
մէքտէ իքէն, Ֆլէօր-տը-Մարի, Գլարանըն, եարը աշըգ պիր
բէնճէրէ էօնիւնտէ օթուրուպ տա պիր ագ կէրի չէքիլէրէք

աղլամագ տա օլտուղունու կէօրտիւ , վէ մէնտիլինի սալլա-
եարագ , մէրգումէ պիր վէտա սէլամը վիրտի :

—Ա՛հ , մատամ , նէ՛ գատար ութանաճագ պիր հալտիր
պու պէնիմ իչին , վէ նէ՛ գատար տա տէրտ ու էլէմ տիր սի-
զին իչին , — տէտի Ֆլէօր—տը—Մարի մատամ ժօրժա Պուգվալ
չիֆթլիկինէ տէօնտիւքլէրինտէ վէ քիւչիւք սալժոտա եալը-
նըզ պուլունտուղլարընտա : —Շիւրհէսիզ օլարագ , սիզ չիմ-
տի , պէնիմ սէպէպիմտէն , մատամ Տիւպրէօյ իլէ տայիմա
տարղըն պիր հալտէ պուլունաճագսընըզ , էօյլէ տէյլմի :
Մֆ , գօրգտուղում իշթէ պաշըմա կէլտի , պէն սիզէ իւզէրիմ-
տէ , կիզլի պիր ֆէնայըղըն վուգուրինէ տայիր պիր շէյ հիսս
իթմէքտէ պուլունտուղումու զաթէն սէօյլէմիշ իտիմ . . . Իշ-
թէ մէրգումէ եի վէ քէրիմէսինի ալտաթմըշ օլտուղումտան ,
Ալլահ տա պէնիմ ճէզամը վիրտի . . . չիմտի պէն , սիզին ի-
լէ մէրգումէ տօսթուկ պէյնինտէ պիր վէսիլէյի պիւ-
րուտէթ օլմուշ օլտում . . :

—Սէվկիւլիւ չօճուղում , օլ մէրգումէ տօսթում , կէրչի
բէք իյի պիր գատըն տըր . . . լաքին , հայըֆ քի , տիրայէթ
ճիհէթիլէ տէ պիր ազ զայիֆիլի տէրքեար տըր . . . ֆա-
գաթ , պու ճիւմլէ իլէ տախի , եիւրէկի բէք թէմիզ օլտու-
ղունտան , հիշ շիւրհէմ եօգ տուր քի , պու կիւնքի իզհար
իթտիկի տիվանէճէ հիտտէթտէն տօլաեը , եարըն քեամի-
լէն նատիմ օլաճագ տըր . . :

—Ա՛ֆվ իտէրսինիզ , մատամ , միւրատըմ , մէրգումէ եի
հագգըլը չըգարաղըմլա պէրապէր , սիզի տէ թագպիհ իթ-
մէք տէյիլտիր , հա՛շա , իիւտանէ քէրտէ . . . Ֆագաթ , եա-
լընըզ շունու անլաթմագ իսթէրիմ քի , հագգըմտա տէր-
քեար օլան հիւսնի հիւրմէթ վէ համիյեթիլինիզ , սիզի իզ-
ֆալ էյլէմէքտէ տիր . . . Պու պապտէ , պիր քէրրէ քէնտի-
նիզի մատամ Տիւպրէօյիւն եէրինէ գօյմալըսընըզ տա , ճա
կէօրէ տիւչիւնմէլիսինիզ . . . մէրգումէ , քէնտի սէվկիւլիւ
գըզընըն տօսթու պուլունան պիր գըզըն . . . պէնիմ կիպի
պիր . . . օլտուղունու . . . իշիտէճէք օլա իտինիզ , սէօյլէյի-

նիզ, սիզ քէնտինիզ սէօյլէ յինիզ, նէ՝ եաբար իտինիզ, մէկէրչի թըպզը անըն կիպի, տիւշարը էսէֆ վէ հիտտէթ օլմազ մը իտինիզ, մէկէրչի վալիտէլիք տուլղուսու իզթիզասընճա, պիթթապի այնի հալտէ պուլունմազ մը իտինիզ. իմտի, մէկէրչի մերգուլմէնի, պու պապտէ թայեիպ իթմէքլիք, հազգանիյեթտէն ատտ օլունապիլիմի :

Մատամ ժօրժ, մերգուլմէնին, մէզքիւր քէլամլարընա գարշըլըզ հիչ պիր ճէվապ վիրէմէեիպ, ֆագաթ, տիւշարը էլէմ օլարազ սիւքիւթ իյլէտիկինտէն, ֆլէօր-տը-Մարի տահա զիեատէ իզհարը ճէսարէթ իտէրէք, թէքրարէն քէլամէ աղազ պիրլէ,

—Օլ գատար գալապալըզ նէզտինտէ չէքտիկիմ ըէզալէթ, հիչ չիւբհէլէր եօգ տուր քի, եարըն հէր թարաֆտա շուեու պուլաճագ տըր. վէ պու պապտէ իսէ, տէյիլ քէնտիմ իչին, իլլա Գլարա իչին էսէֆ իտիպ գօրգմագտաեըմ, չիւնքի, քիմ պիլիր նամուսու շէրէֆինէ, նէ՝ գատար զարար իսապէթ իթմիչ օլաճագ տըր . . . զիրա, մալիւմ եա, պանա պիր տօսթ վէ դըզգարտաչ սըֆաթընը վիրմիչ տիր : Գեա՛չքի, էվվէլքի թարիգիմի թութմուչ օլսա իտիմ . . . քեա՛չքի քէնտի արզու վէ մէյլանըմա գարշը գօյսա իտիմ տէ, մատմօագէլ Տիւպրէօյիւ կէօրմէկէ կիթմէսէ իտիմ . . . վէ քեա՛չքի, հազգըմտա զուհուրա կէլէճէք օլան ատէմի ըիայէթինի կէօղէ ալսա իտիմ տէ, պանա թէքլիֆ իյլէտիկի տօսթլուղունու գապուլ իթմէքլիքտէն կէրի տուրսա իտիմ . . . Ֆագաթ, հայրէֆ քի, պէնիմլէ մերգուլմէ պէյնինտէ տէրքեար պուլունան ֆարգը աղիմի իղմազ իտէրէք ունութմուչ պուլունտում . . . Վէ պինաէն ալէյհ, նասըլ քի կէօրմէքտէսինիզ, իչթէ քէնտի գուսուրումուն ճէզասընը տա քէնտիմ չէքտիմ, լաքին, հայֆա՛քի, բէք չէտիտ սուրէթտէ օլարազ չէքտիմ . . . Էվվէթ, պու ճէզաեա միւսա թահազգ իտիմ, չիւնքի, էօյլէ պիր ինսանիյեթլի վէ էօյլէ պիր իֆֆէթլու կէնճ գըզըն նամուսունուն, իհթիմալ տիր քի, քեամիլէն լէքէտար օլմասընա սէպէպ օլաճագ իտիմ :

— Չօճուղում, — տէտի մատամ ժօրժ, ճիւղիճէ տիւ-
 չիւնտիւքտէն սօնրա, — սիզ նահագգ եէրտէ քէնտինիզի օլ
 գատար թագպիհ իյլէմէքտէսինիզ. վագաա, կէչմիշ օլան
 էօմրինիւզ, խէթայի լէքէտէն խալի պուլունմատըգտան
 պաշգա . . . վէ վագաա բէք տէ էսէֆ օլունաճագ պիր հալ-
 տէ պուլունմուշ իսէ տէ . . . պու ճիւլէ իլէ տախի, մէկէրչի
 քէնտի թէօվալէքեարլըրնըզ սայէսինտէ, միւհթէրէմ բէ-
 տէրին թահթը հիմայէսինէ ալընմագլըզ իգպալինէ նայիլ
 օլմուշ տէյիլմիսինիզ, վէ մէկէրչի սիզի մատամ ճիւպրէօյէ,
 մէրգում միւհթէրէմ բէտէր իլէ պէն քէնտիմ թագտիմ
 իթմիշ տէյիլմիլիմ. վէ հաթթա, մէրգումէ, մահգա քէն-
 տի խասայիսի հասէնէնիզտէն միւթէէսսիր օլարագ, եանի
 հիշ պիր թարաֆտան պիր իլթիմաս վէ պիր թավսիյէէ վու-
 գու պուլմուշ օլմատըղը թագտիրտէ, սիզի թահսին ու թագ-
 տիրիլէէնէն պիզլաթ քէնտիսի տէյիլմի տիր . . . վէ պինա-
 պէրին, մէկէրչի քէնտի քէրլմէսի Դլարաւա, սիզէ գըղգար-
 տաշ չաղըրմագլըղը թէնպիհ իյլէէն տէ քէնտիսի օլմամըշ
 մը տըր, վէ նիհայէթ, նասըլ քի տահա չիմտի, հիշ պիր շէյի
 սէթր իթմէք իսթէմէէրէք, վէ սէթր իթմէքլիկէ տէ ապա
 պօրճու օլմատըղմը պիլէրէք, պիզլաթ քէնտիսինէ տախի
 սէօյլէմիշիմտիր, մէկէրչի սիզին թէօվալէքեար օլտուղու-
 նուղու ըանա պիլմէքտէ օլտուղում հալտէ, գալըրպ տա
 կէչմիշ օլան հալինիզի մէյտանէ վազ իլէ, տէրտ ու էլէմինի-
 զի արթըրմագլըղա սէպէպ օլմագլըղը ճայիզ կէօրէպիլիւր մի
 իտիմ. . . խայր, պէնիմ իչին, էօյլէ պիր շէյի ճայիզ կէօր-
 մէքլիք իհթիմալտէն տէյիլ իտի. չիւնքի, օլ վագըթ, նիչէ
 սայիրլէր միսիլլու, սիզ տախի, տիւչարը մէյեուսիյէէթ օ-
 լարագ, իսլահը նէֆս վէ իատէի նամուս իթմէքլիք իգպալ
 ու սէատէթինտէն տախի մահրում գալըր իտինիզ. հալ
 պու քի սիզ, նիչէ սայիր սէֆիլլէր վէ պէտպախթլար, վէ
 մէթըուք պիր հալտէ գալմըշ օլան զէվալլըլար կիպի պիւ-
 թիւն պիւթիւն խարապիյէէթ թարիզլինի թուլմասըպ, իւ-
 ա տօղուշունուղտա պուլունան իթֆէթ ու նամուս տույ-

ղուսու սաեհսինտէ , թէօվպէքեար օլուպ վէ իսլահը նէֆս իյլէմիշսինիզ տիր : Վագաա , մէրդումէ սիւտծիւ գատըն կէլիպ մէգքիւր էսկի հալլէրինիզի մէյտանէ չըգարմասըյլա բէք էսէֆ օլունաճագ պիր հալտէ պուլունմուշտուր , լաքին , մէկէրչի պէն , իհթիմալտէն բէք ուղագտա պուլունան պէօյլէ պիր թէսատիւֆիւն վուգուինի էվվէլինտէն քէշֆ ու տէրք իտէրէք , սիզին էսկի հալինիզէ տայիր օլան էսրարը մատամ Տիւպրէօյէ իֆշա իլէ , միւսթագպէլտէ նայիլիյէթ թինիզ իհթիմալի քէսիրտէն պուլունան իգպալու սէատէթի հալինիզի , կիրիֆթարը թէհլիքէ գըլմագլըղա պօրծլու պուլունմագտամը իտիմ :

—Ա՛հ , մատամ , իշթէ պէնիմ հալիմին տայիմա սէֆիլ վէ տայիմա թէհլիքէլի օլմագտա օլմասընա պու տախի պիր իսպաթ տըր , վէ սիզ , քէմալի մուհապպէթինիզտէն նաչի , կէշմիշ օլան էօմրիւմիւ , պիհագգըրին սէթր իյլէտիկինիզ թագտիրտէ , Դլարանըն վալիտէսի տախի , քէզալիք հագգըլ օլարագ , մահզու կէշմիշ օլան էօմրիւմտէն տօլանը պէնի թահգիր վէ բէտտ իյլէմիշտիր . . . պէնտէն եիւզ չէվիւրիպ թահգիր իթմէքլիք . . . արթըգ պունտան պէօյլէ հէր քէս պէնի թահգիր իտէճէք տիր , չիւնքի , մէգքիւր տ'Արնուվիլ չիֆթլիկինտէ վուգու պուլան մէնզարէնին թէվաթուրու հէր թարաֆա եաեըլաճագ տըր , ալէմ իչիտէճէք տիր . . . Օֆ , օլ վագըրթ , աբ ու հիճապըմտան էօլէճէկիմ տիր . . . չիւնքի , կէօզլէրիմի գալտըրըպ տա քիմնէնին եիւզիւնէ պագա՛մաեաճաղըմ տըր :

—էկէրչի պաշգա քիմնէնին եիւզիւնէ պագամաեաճագ օլսանըզ պիլէ , մէկէրչի պէնիմտէմի եիւզիւմէ պագամաեաճագսընըզ տըր , ա՛ղէվալլը չօճուղում , —տէտի մատամ փօրթ , կէօզլէրինտէն եաշլար աղըտարագ , վէ գօլլարըն աչըպ մէրդումէեի գուճագլաեարագ , —պիլմիշ օլասընըզ քի , գալպիմտէ տայիմա սիզին իչին պիր վալիտէլիք տույղու վէ մուհապպէթի մէրքիւզ պուլունաճագ տըր . . . իմտի , Մարի , լայրէթ վէ ճէսարէթ ալընըզ , վէ քէնտի թէօվպէքեարլը-

ղընըզ լուծֆուռնա իրէճէկինիզէ էմին օլունուզ: Սիւզ պու-
րատա տօսթլար իչինտէ պուլունմագտասընըզ. տիմէք տիր
քի, շիմտի սիզին տիւնեանըզ մահզա. պուրասը օլմալը տըր
. . . Մէզքիւր ույղունուզ հալլէրին, իշիտիլիւ չալ օլմասը
մէսէլէսինէ կէլինտիքտէ, օլ պապտէ տէ էսէֆ իւզրէ օլուպ
գօրգմանընըզ, զիրա պիւզ, անըն էօնիւնիւ ալապիլիւրիւզ.
չէօյլէ քի, պիզիմ միւհթէրէմ բէտէր ապէ Լաբօրթ, չիֆթ-
լիկիմիւզ խալգընը պաշընա թօբլար, վէ զաթէն մէրգուլար
տա, մալիւմ եա սիզի սէվմէքտէ տիրլէր, վէ ծնլարա, կէչմիշ
էօմրիւնիւզ հագգընտա, լաղըմ կէլէն սահիհլիկի պէեան
իտիւպ սէօյլէր. . . Իմտի, չօճուղում, պանա ինանըպ էմին
օլունուզ քի, հէրքէս իւզէրինտէ մէրգումուն պիւլիւք թէ-
էսսիրի պուլունտուղունտան, օլ վագըթ ծնլար տա, էվվէլքի
հալինիզէ վագըթ օլտուգլարընտա, թահգիր իթմէտիքտէն
պաշգա, սիզի տահա զիւտառէ սէվիւպ աճըեաճագլարընտա,
ասլա շիւբհէ ճայիւզ տէյիլտիր:

— Սէօյլէտիքլէրինիզէ քեամիլէն ինանըրըմ, մատամ, վէ
օլ պապտէ լաղըմ կէլէն թէսլիմիյեթէ տէ շիմտիտէն հա-
ղըրըմ. տիւնքի կիւն միւհթէրէմ բէտէր իլէ միեաննէմիզտէ
ճէրէեան իտէն միւքեալէմէտէ, մէրգում պանա, տահա ա-
ղըր ապաշխարանըլար չէքմէկէ միւհթաճ պուլունտուղու-
մու սէօյլէտի իտի. տիմէք տիր քի, պէնճէ պու տա ասլա
շայեանը թէաճճիւպ պիր շէյ տէյիլտիր, իշթէ մէզքիւր ա-
պաշխարանըլար պաշլամըշլար տըր: Հաթթա, միւհթէրէմ
բէտէր պանա, չէքմէքտէ օլտուղում տէրտ ու էլէմլէրին
պիր կիւն սօնրա կէլէճէկինի, վէ մաղհարը միւքեաֆաթ օ-
լաճաղըմը տախի սէօյլէմիշտիր. . . Ինշաալլահ օլ միւպարէք
կիւնիւ կէօրմէքլիք իգպալինէ տէ նայիլ օլուրում. . . Միւ-
մաիլէյհ զաթը միւհթէրէմ իլէ սիզին թահթը հիմայէթ վէ
համիյեթինիզտէ պուլունտուգճա, հէր պիր աֆէթ ու ֆէ-
լաքէթին մահվ օլուպ կէչէճէկինէ իւմիտվար պուլունտու-
ղումտան, արթըզ պունտան սօնրա, քէնտի հալիմտէն թէ-
չէքքի իթմէեէճէկիւմտիր:

— Զաթէն պիր աղ սօնրա քէնտիսինի կէօրէճէքսինիդ տիր, միւմաիլէյնին նասիհաթլարը, պու տէֆա սիզին իչին, սայիր վադըթլարտան չօգ զիեատէ հէմ միւֆիտ վէ հէմ տէ թէսէլլիպախշ օլաճագլար տըր . . . իշթէ, սաաթ տա տէօրթ պուշուգ օլմուշ տուր, հայտէյինիզ չօճուղում, հազըրլանընը քի բահիպխանէեէ կիտէսինիզ . . . Պէն տէ Մ. Բօտօլֆա պիր մէքթուպ եազարագ, պու կիւնքի տ'Արնուվիլ չիֆթիկինտէ վուգու պուլան վագաանը պիլտիրէյիմ . . . խասսէթէն պիր բօսթա չըգարթտըրաեմ . . . պատէհու կէլիր սիզի ապէ Լաբօրթուն եանընտա պուլուրում . . . զիրա, իւչիւմիւզ պիրիքտէ օլարագ, պիր միւսահապէթէ կիրիշմէքիկէ էլզէմիյեթ կէօրմէքտէյիմ :

Պու լագըրտըրլարտան ճիւզիճէ սօնրա, լա կուալէօզ, չիֆթիկի թէրք իլէ, զաթէն պիր կիւն էվվէլինտէն, Մէթր տէգօլ իլէ թօրթիյեարըն, կիտիպ պէքլէմէքիկէ գարար վիրմիշ օլտուգլարը չուգուր եօլտան կէչէրէք բահիպխանէեէ կիթմէք իւզըն եօլա չըգտը :

Նասըլ քի մատամ ժօրթ իլէ միւհթէրէմ ապէ Լաբօրթ պէյնինտէ վուգուա կէլմիշ օլան միւքեալէմէտէն անլաշլապիլմիշտիր, Ֆլէօր-տը-Մարի, քէնտի վէլիի նիյմէթլէրի պուլունան մէրգումէ գատըն իլէ մէրգում բահիպ թարաֆընտան ալտըղը նասիհաթլարը, քէնտի էֆքեար վէ տույղուլարընա բէք մուվաֆըգ պուլտուղունտան, վէ անլէրտէն պիր սուրէթի նէճիպանէտէ իսթիֆատէ իյլէտիկինտէն, կէչմիշ օլան էվգաթը մէգէլլէթ իշթիմալի իւզէրինէ տիւչիւնտիւքճէ, տիւչարը մէյեուսիյեթ օլմագտա պուլունմուշ տուր :

Պունտան տա գաթինազար, թէէսսիւֆ օլունուր քի, եէնի եաշամագտա պուլունտուղու ճէմիյեթ իւզէրինտէ կէօրմէքտէ օլտուղու նամուսլուլուգ վէ լէքէսիզլիք տույղուլարը զայրէթի մէմուհէսի, քէնտի գալպինտէ տախիարթըպ պիւյիւմէկէ պաշատըգճա, մէրգումէնին ագլ ու

Ֆիլքրի վէ մուհաքէմէսի տախի, այնի նիսպէթ իւզրէ արթըպ պիւ յիւմիւշ տիւր :

Էկէր մէրգումէ գըզըն, սայիր նիշէլէր միսիլու, զէքեա-
վէթի, վէ լէթաֆէթէ տայիր հիսսիեաթը, վէ ֆիլք ու թէ-
սաւվուրճա գուվվէթի գալիլ վէ տուն պիր տէրէճէտէ օլ-
մուշ օլսա իտի, էօյլէլէր կիպի քէնտիսինին տախի, բէք գո-
լայ սուրէթտէ պիր թէսէլլի պուլապիլէճէկինտէ, հիշ շիւր-
հէ եօգ իտի :

Մէրգումէ թէօվպէքեար օլմուշ օլուպ, վէ միւհթէրէմ
բէտէր տէ, քէնտի կիւնահլարընա աֆլըգ վիրմիշ օլտուղու
հալտէ, մատամ ժօրժ կիպի պիր գատընըն տա եանընտա
պուլունմագտա, վէ մէրգումէնին քէօյլիւճէ էօմրիւ բիւր
հալաւէթինէ հիսսէմէնտ օլմագտա օլտուղունտան, Սիթէ-
տէ կէշիրմիշ օլտուղու շայեանը նէֆրէթ էօմրիւ ունութ-
մագլըզըն լազըմ կէլտիկինի, վէ իճապը հալտէն պուլուն-
տուղունու անլամըշ իտի. վէ պիլա իհթիրաղ օլտուղու հալ-
տէ, մատմօագէլ Տիւպրէօյ թարաֆընտան, քէնտույէ թագ-
տիմու թէքլիֆ օլունան տաթլուղու գապուլէ ճէսարէթ իյ-
լէմիշ իտի. վէ պունու տա իսքեաթ օլուպ իճրա իյլէմէսի,
զաթէն իշլէմիշ օլտուղու խէթալարը իշնէրինէ գօյմանեարագ
էհէմմիյեթ վիրմէմէսինտէն նէշէթ իթմէյիպ, իլլա, քէն-
տույէ նասիհաթ վիրմէքտէ պուլունան օլ միւհթէրէմզաթ-
լար հագգլարընտա էմմիյեթի քեամիլէսի վէ շիւքրանիյե-
թի աղիմէսի պուլունմասընտան նէշէթ իյլէմիշ իտի :

Չիւնքի, մէրգումլար քէնտիսինէ, — շիմօի արթըգ սիզ,
քէնտի հիւսնի հալ վէ աթվարը համիտէնիզ սայէսինտէ,
նամուպու վէ քեամիլ քիմէանէլէրէ միւսաւի պիր հալտէ
պուլունմագտաընըզ, ծնլար իլէ սիզին պէյնիլդտէ հիշ
պիր ֆարգ պուլունմագտա տէ յիլտիր, — տիմէքտէ իտիլէր :

Պլէօր-տը-Մարի կիպի, սաֆտէրուն վէ պի կիւնահ օլ-
տուգտան պաշգա, սաֆաէրունլուղուն վէ պիկիւնահլըզըն
գատար ու գըյմէթինի տախի թանըմագտա օլան պիր գըզըն,
պազը խային ու զստտարլարըն տէսայիսի շէյթանիսիլէ :

Օկրէս կիպի պիր խայինէ մէ յիսանէ ճի ճատընըն մէ յիսանէ սինէ տիւշմէսինի, վէ մէրգումէ ճէհէննէմ քիւթիւկիւնիւն բէնչէ-սինտէ էպիրէ գալընչ օլմասընը . . . հէրքէսին տէրխաթըր ի-տիպ կէօղլէրի էօնիւնէ կէթիթիթիկինտէ, մէրգումէնին ֆիքր ու գալպինտէ, կէչմիշ էօմրիւ իլէ, շու շիմտիքի էօմրիւնիւ տիւշիւնիւպ թաթալիդ իյլէտիքճէ, նէ մէթթէպէ պիր իզ-թիրապը տէրունէ տիւշար օլաճաղընը, գօլայճա տէրք ու ֆէհմ իտէպիլէճէկինտէ իշթիպահ էօգ տուր:

Մէզքիւր պիր պիրինէ տապան տապանա զըտտ պու-լունան իքի հալ, մէրգումէնին տօղուշունտա պուլունան ախլազը համիտէ տույղուսունու թահրիք իյլէտիկինտէն, թապիաթիյլէ, գալպէն քէնտու քէնտույէ բէք չօգ էզա-լար վէ ճէզալար չէքմիշ, վէ հաթթա, էվվէլքի օլ սէֆիլ վէ շայեսնը նէֆրէթ հալինտէ պազը գալարագ, էօլմէմիշ օլմասընտան տօլաեը էսէֆլէր իյլէմէքտէ պուլունմուշ իսէ տէ, պու ֆիքրի ապէ Լարօրթա սէօյլէմէքլիկէ, պիր տիւր-լիւ ճէսարէթ իտէմէմիշտիլ:

Էօմրի պէնիի ատէմ հագգընտա ճիւզիճէ տիւշիւնիւպ վէ ճիւզիճէ տէ սահիպ թէճրիւպէ օլմնշար, շու աթիտէ-քէ սէօյլէեէճէկիմիզին էօյլէ մասալ վէ եաթօտ խէեալի պիր շէյ նէվինտէն օլմաեըպ, իլլա հագըգաթի հալ օլմասընա, քեամիլէն իզնա օլապիլիլէր:

Ֆլէօր-տը-Մարինին ասըլ աճընըպ վէ մէրհամէթ իտիւ-մէկէ շայեսն հալի շու իտի քի, մէրգումէնին գաթան մէյլ ու մուհագպէթ տէնիլէն տույղուեու իճրա իյլէմէմիշ պու-լունմասը չէօղլէ տուրսուն, հաթթա, օլ ճիհէթտէ քիւլի տույղուլարը տախի, պիւթիւն պիւթիւն քէօրլէչմիշ վէ ու-եուշմուշ պիր հալտէ պուլունմագտա իտի: Չօգ քէրլէ չօգ գատընլար, վէ հաթթա, Ֆլէօր-տը-Մարիտէն բէք ազ տէ-րէճէ նաղիք տույղուլարա մալիք պուլունան գատընլար գի-լէ, նիքեահալարընըն իլք կիճէսինտէ թէսատիւֆ իյլէտիքլէրի գապա վէ պարպարճա հալլէր իւզէրինէ, էվլէնմիշ օլտուգ-լարընտան տօլաեը նէտամէթ կէթիթիպ, վէ խայլի վազըթ-

լար, օլ պապտէ, իպրաղը նէֆրէթէ տէվամ իյլէտիքլէրի
թագտիրտէ, արթըգ ֆլէօր-տը-Մարի կիպի, նագիք վէ
եիւքսէք տույղուլար իլէ մէճպուլէ պուլունան պիր տիւխ-
թէրին, հէնուլ օն ալթը չաղլարընտա պուլունտուղու հալ-
տէ, պէտպախթլըղընտան նաչի, Օկրէս կիպի պիր ճանվէ-
րին բէնչէսինէ տիւչէր, վէ մէրգումէ ճանվէր տէ, պիչարէ-
երի սէրխօչ իտէրէք, օլ Սիթէտէ իմրարը էօմր ու էվգաթ
իթմէքտէ պուլունան, վահչի վէ եապանի մախլուգլարըն,
բէնչէյի ճանվէրիլէրինէ, վէ քէյֆ ու գուտրէթի հայվանի-
լէրինէ թէրք ու թէսիմ իտէճէք օլուր իսէ, արթըգ էօյլէ
պիր հալտէն, մէրգումէնին, տիւչարը հէյպլէթ վէ նէֆրէթ
օլմուչ օլմասը, վէ մանէվի ճիհէթիյլէ քէնտի լէքէսիգլիկինի
պագը սագլաեարագ չըգմըչ պուլունմասը հագգընտա, թէ-
աճճիւպ իտիլմէքլիք ճայիգ օլտպիլիւր մի...

Ֆլէօր-տը-Մարի իլէ Դլարա պէյնինտէ կէչմէքտէ օլան
պիր թագըմ կիւնահսըղճա վէ մահրէմանէ միւսահայպէթ-
լէր արասընտա, Դլարա մէրգումէեէ, հալիյլէ քէնտիսիյլէ
էվլէնէճէք պիր չիֆթճինին տախի զիքրինի կէչիպ, վէ մէյլ
ու մուհապպէթինտէն պահս իթմիչ, վէ Ֆլէօր-տը-Մարի-
նին տէ տէրտի տէրունի միւճիպ օլմուչ իտի. չիւնքի, պիթ-
թապի մէրգումէ տախի, չայեանը թահսին սուրէթտէ պիր
մէյլ ու մուհապպէթէ նայիլ օլուպ, վէ խալիսէթ ու իֆֆէթ
վէ նէճապէթ իւզրէ պիրինի սէվմէքլիկի արգու իյլէմէքտէ
պուլունմուչ իսէ տէ, էօյլէ պիր շէյէ քէնտիսինի մէէղուն
կէօրէմէտիկինտէն, գաթան տիւչիւնմէքլիկի պիլէ ճայիգ
կէօրմէմէքտէ իտի. զիրա, էկէրչի պիրինէ մէյլ ու մուհապ-
պէթ վիրմէքլիկէ գալգըչաճագ օլսա իտի... քէնտի ֆիքրի,
րուհու, վէ տույղուլարը եիւքսէքլիկի իգթիղասընճա, պիթ-
թապի, էհլիյեթ ու լիեագաթ, վէ գատր ու հայսիյեթ
ճիհէթլէրիյլէ, էն եիւքսէք մէվգըլէրտէն պուլունանլար-
տան պիրինի պէկէնիպ կէօնիւլ վիրմէքլիկի իգթիղա իտէ-
ճէք իտի, վէ քէնտի ֆիքրինճէ ինթիլսապ իտիպ, մէյլ ու
մուհապպէթ վիրէճէկի ատէմին տէ մէվգըսը, նէ գատար

եիւքսէք օլուր իսէ, քէնտի տէրտի տէրունի տէ, այնի նիս-
պէթ իւզրէ արթմագտա պուլունաճագ իտի. չիւնքի, քէն-
տիսինին լաեղգ օլմատըղընք տիւչիւնիւպ կէօզլէրի էօնիւնէ
կէթիւմէքլիկէ մէճպուր օլաճագ իտի:

ԻՔԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

ՉՈՒԳՈՒՐ ԵՕԼ

Շէմսի թապան ուփուգտան աշաղը ինմէքտէ օլուպ, վէ
գըրլարտա իսէ քիմսէ գալմատըղընտան, տէրին պիր սուս-
լուգ չէօքմէքտէ իտի:

Ֆլէօր-տը-Մարի, բահիպխանէեէ կիթմէք իչին կէչմէք-
լիկէ մէճպուր պուլունաուղու չուգուր եօլա եագլաչմագ-
տա իքէն, տէրէտէն եօգարու, արգասընտա էսմէր պիր
պլուզ, վէ պաշընտա տախի մաի պիր գասկէթօ պուլուն-
տուղու հալտէ, պիր ուփագ վէ թօբալ չօճուղուն չըգտը-
ղընք, վէ մէրգուսին աղլաեարագ քէնտիսինէ տօղրու կէլ-
մէկէ պաշլատըղընք կէօրտիւ:

—Ա՛հ, ամա՛ն մատմագէլ, լէճա իտէրիմ սիզէ, լութֆ
ու մէրհամէթ իտինիզ պէնտէնիզէ, —տէյի պաղըրտը մէր-
գում, պիր սուրէթի նիեագ քեարանէտէ օլտուղու հալտէ,
էլլէրինի պիր պիրինէ գալուչտուրարագ:

—Նէ՛ իսթէրսին, նէ՛ օլտուն, —տէյի սիւալ իթտի լա
կուալէօզ մէրգումա, աճըեղպ մէրհամէթէ կէլլէրէք:

—Ա՛հ, ինսանիյեէթլի հանըմճըղաղըմ, իսթիեար, էմմա
բէք իսթիեար պիր հալտէ պուլունան պիշարէ պիւյիւք վա-
լիտէճիկիմ, չուրաճըգտա, տէրէտէն աշաղը ինմէքտէ իքէն
տիւչիւպ եուվարլանտը, վէ բէք ֆէնա պիր հալտէ սագաթ-
լանտը... գօրգարըմ քի պաճաղընըն պիրի գըրըլմըչ օլմա-
սըն տէյի... պէնիմ իսէ զաաֆը հալիմ զաթէն մէյտան-
տա տըր, մէրգումէեի թութուպ գալտըրաճագ վէ եար-

տըմ իտէճէք ասլա դուտըէթիմ եօգ տուր . . . իմտի, սի-
ղին եարտըմընըզա միւհթաճըմ . . . աման եա րէպպիւմ, է-
կէր սիղտէ կէլիպ եարտըմա հիմմէթ իթմէեէճէք օլուր ի-
սէնիզ, նէ՛ եաբաճաղըմ պիլմէմ, քիմնէլէր եօգ տուր, ա՛հ
պիշարէ նինէճիկէղիմ, ա՛հ, օրաճըգտա, իշթէ էօյլէճէ էօ-
լիւպ գալաճագ տըր, —տէտի Թօրթիյեար :

Լա Կուալէօղ, պէրգուճ թօբալըն, մէգքիւր սէօյլէյիշ-
լէրինի իշիթտիքտէ, աճըեըպ րիգգաթա կէլէրէք,

—Ա՛ չօճուղում, վագաա պէն տախի էօյլէ պիր գուվ-
վէթէ մալիք տէյիլ իսէմտէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, կէլիպ
նինէնիզի գալտըրմագ իշին, սիգէ պիր տէրէճէեէ գատար
եարտըմ իտէպիլիբիւմ . . . հայտէյինիզ, չաբուգ մէրգուճէ-
նին եանընա կիտէլիմտէ, պագալըմ էլիմիզտէն նէ՛ կէլիւր
. . . Զաթէն պէնիմ եէրիմ իշթէ շուրասը, շու գարշըտաքի
չիֆթիլիք տիր . . . էկէր զէվալը գատընը, պիզ քէնտիմիզ
թութուպ կէօթիւրէմէեէճէք օլուր իսէք, օլ վագըթ պէն
կիտէր պիղիմ չիֆթիլիքտէն ատամ կէօնտէրիբիմտէ, օնլար
գալտըրըպ կէթիբիւլէր, —տէտիքտէ,

—Ա՛հ, ինսանիյեթլի հանըմճըզաղ, Ալլահ սիզտէն րա-
զի օլսուն, հիշ չիւրհէմ եօգ տըր քի, ճէնապը Հագգ,
սիզի նայիլի միւքեաֆաթ պուեռլաճագ տըր . . . իշթէ շու-
րաճըգտա տըր . . . անճագ իքի ատըմ իլէրուտէ, շուգուր
եօղուն իշինտէ տիր, նասըլ քի սէօյլէտիմ, քէնարտան ա-
շաղը ինէր իքէն տիւշտիւ :

—Տիմէք տիր քի, սիզ պու թարաֆլարտան օլմամալը-
սընըզ, էօյլէմի, —տէյի սիւալ իթտի լա Կուալէօղ, Թօր-
թիյեարըն արգասընտան կիտէրէք :

—Խա՛յր, հանըմճըզաղըմ, պիզ Լգուէն թարաֆընտան
կէլմէքտէյիզ :

—Նէ՛րէեէ կիտիեօրտունուզ :

—Աշաղըտա վագը պիր թէբէճիք իւզէրինտէ իգամէթ
իթմէքտէ օլտն միւհթէրէմ պիր զաթըն, ինսանիյեթլի պիր
բաբասըն եանընա կիթմէքտէ իտիք . . . —տէտի Պրա-Րու :

Ժուռն ողլու, Ֆլէօր-տը-Մարինին տաճա զիեատէ էմնիյեթ-
թինի արթըրմագ նիյեթթիյէ :

—Պէլքի տէ, Մ. ապէ Լաբօրթուռն եանընա կիթմէքտէ
իտինիզ, էօյլէ մի :

—Էվվէթ, հանըմ էֆէնտի, Մ. ապէ Լաբօրթա կիթ-
մէքտէ իտիք, չիւնքի, պիշարէ նինէճիկէզիմ, միւմաիլէյճ
զաթը միւհթէրէմի, թա չօգտան, էմնա, բէ՛ք չօգտան պէ-
րու թանըմագտա տըր . . :

—Նէ՛ գատար աճայիպ պիր թէսպտիւֆ տիր պու, թա-
մամ, իչթէ պէն տախի օրաեա կիթմէքտէյիմ, — տէտի
Ֆլէօր-տը-Մարի չուգուր եօլտա կիթտիքճէ իլէրուեէրէք :

—Պագսա՛նա նինէճիկէզիմ. . . իչթէ կէլտիմ, իչթէ կէլ-
տիմ. . . ազաճք պապր իլէ՛. . . սանա պիր տէ եարտըմճը
կէթիթմէքտէյիմ. . . —տէյի պաղըրտը թօրթիյեար, քէն-
տիլէրէ կէթիթմէքտէ օլտուղու օլ գուրպանլըգ դուզուեու
թութմագլըղա հաղըլլանսընլար իչին, մահէլլի մէզպուրտէ
պէրլէմէքտէ պուլունան Մէթր տէգօլ իլէ լա Շուէթէ խա-
պէր վիրմիշ օլմագլըգ նիյեթթի խայինէսիլլէ :

—Տիմէք տիր քի, նինէնիզին տիւշտիւկիւ եէր պուրա-
եա բէք եագըն պիր մահէլլտէ օլմալը տըր, էօյլէ՛ մի, —
տէյի սիւալ իթտի լա կուալէօզ :

—Էվվէթ, հանըմ էֆէնտի, էվվէթ, շու աշաղտաքի պիր
իրի ազաճըն արգասընտա տըր քի, օրատա եօլտա տէճն-
մէքտէ տիր, նիհայէթ պուրաեա, անճագ եիկիրմի ատըմ
գատար պիր մէսաֆէտէ տիր :

Պու հէնկեամտէ թօրթիյեար, պիրտէն պիրէ տուրու
վիրտի :

Չիւնքի գըրլարտա հիւքմ իթմէքտէ օլան սուսլուգ օր-
թասընտա, պիր աթ եիւրիւմէսի կիւրիւլտիւսիւ իչիտիւ-
մէկէ պաշլատը :

—Հէ՛յ ալլահ պէլասընը վիրտին, —տէտի թօրթիյեար
քէնտու քէնտույէ, — աճապա եինէ, քիւլլի զահմէթիմիզ
պօշա՛մը կիտէճէք տիր :

Եօլ, Թօրթիյեար իլէ լա Կուալէօզիւն պուլունտուգլա-
րը մահէլլտէն պիր գաչ արչըն երադտան, տիրսէքվարի
տիշարը չըգմըշ պիր հալտէ պուլունմագտէ իտի. պիր տէ
օրատան պիր աթլը մէյտանէ չըգտը, վէ մէրգումէ կէնճ
գըղը, եանի Ֆլէօր-տը-Մարիեի կէօրտիւքտէ, աթըն պա-
չընք չէքէրէք տուրու վիրտի. . . : Արգատան պաչգա պիր
աթլը տահա կէօրիւնտիւ, պու տա էվվէլքինին ուշաղը ի-
տի. մէրգում ուշագ էսմէր գումաշտան կիւմիւշ տիւյմէլի
պիր սէթրի, վէ պէհաղ կիւտէրի բանթալօն, վէ գօնճլարը
տիշարը չէվրիւմիւշ չիզմէլէր կիլինմիւշ իտի: Մէրգումն է-
ֆէնտիսի սատէ սուրէթտէ վէ գալըն վէ թուճ ըէնկինտէ
պիր գումաշտան պիր սէթրի, վէ աչըգ ըէնքտէ տախի տար
պիր բանթալօն կիլինմիւշ, վէ էն ալէա ճինստէն, վէ դա-
յէթլէ տէ տիւպէր տօրու պիր աթա պինմիւշ իտի: Մէրգիւր
աթ հէր նէ գատար խայլիճէ ուղագ եօլտան կէլմէքտէ իտի
իսէ տէ, ալթուն կիպի բարլամագտա օլան թիւյլէրի իւզէ-
րինտէ, հէնուզ հիւ պիր թէր էսէրի կէօրիւնմէքտէ տէյիլ
իտի: Խըտմէթքեարըն աթը գըր ըէնկինտէ օլուպ, վէ օ տախի
էն ալէա պիր ճինստէն իտի. մէրգում էֆէնտիսինտէն պիր
գաչատըմ կէրիտէ աթընը տուրտուրտու: Թօրթիյեար մէր-
գում էսմէր վէ տիւպէր պիր սիմահա մալիք պուլունմագ-
տա օլան էֆէնտինին, մատամ տիւչէս տը Լիւսնէյին մաշու-
գու տուր տէյի զանն օլունմագտա պուլունան Մ. վիգօնթ
տը Սէն-Իէմի օլմասընը ֆարգ էյլէտի:

—Ս' պէնիմ կիւզէլ գըղըմ, —տէտի վիգօնթ, հիւսնիւ-
նէ վուրուլմուշ օլտուղու հալտէ լա Կուալէօզէ, —հիմմէթ
իտիպ տէ տ'Արնուվիլ գարիյեհսինին եօլունու պանա կէօս-
թէրիւմիսինիգ:

Ֆլէօր-տը-Մարի, տիգգաթլը տիգգաթլը վէ քիւսթա-
խանէ պիր պագըշ իլէ քէնտույէ պագմագտա օլան մէր-
գումն նէզտինտէ, կէօղլէրի էօնիւնէ պագարտդ,

—Պու չուգուր եօլտան տիշարը չըգտըղընըլտա, է-
ֆէնտի, սաղ թարաֆտա իւք ըստթ կէլէճէկինիլ թարիգի

Թուժուպ կիտէքսինիզ, վէ իլէրուտէ քիրազ աղաճլարը, յա միւզէյեէն պիր ճատտէնէ չըգարսընըզ, վէ մէզքիւր ճատտէտէն տողրու կիթտիկինիզտէ, մէզքիւր տ'Արնուվիլ գարիյեէսինէ վասըլ օլտուղունուզ, —տէյի ճէվապ վիրտի:

—Թէշէքքիւր իտէրիմ, հէզարան քէզ թէշէքքիւր իտէրիմ, տիւպէր չօճուղում. . . սիզ շուրաճըգտա, իքի ատըմ կէրիտէ պուլունան իթթիեարէ պիր գատընտան, չօզ զիեատէ կիւզէլ սուրէթտէ թարիֆ իտիպ վէ մալիւմաթ վիրտինիզ. մէրգումէ իթթիեարէ գատըն իսէ, պիր աղաճ ալթընտա սէրիլիպ եաթմապտա օլտուղունտան, կէրչի սիւալ իթտիմ իսէ տէ, հիշ պիր շէյ անլաեամատըմ, չիւնքի, ինլէեիպ սըզլաշմասընտան պաչգա պիր սէս իշիտէմէտիմ:

—Ա՛հ, պիչարէ նինէճիկէզիմ. . . —տէտի թօրթիյեար բէք էլէմաք պիր սէօյլէյիշ իլէ:

—Շիմտի սիզէ պիր շէյ տահա սիւալ իտէճէկիմտիր, —տէտի Մ. տը Սէն-Ռէմի լա կուալէօզէ, —մէզքիւր գարիյեէնէ վասըլ օլտուղումտա, աճապա Մ. Տիւպրէօյիւն չիֆթիկինի գօլայըզլա պուլապիլէճէքմիյիմտիր:

Լա կուալէօզ, մէզքիւր տ'Արնուվիլ չիֆթիկինին իսմիւնի իշիթտիկինտէ, տահա օլ սապահ, մահէլլի մէզպուրտէ վուգուա կէլէն օլ էլէմպաիշ մէնզարէլէր կէօզլէրի էօնիւնէ կէլտիքլէրինտէն, թապիաթիյլէ իւզէրինտէ պիր ֆէնալըգ հասըլ օլտու, վէ մէրգումա ճէվապ օլարազ,

—էֆէնտի, մէզքիւր աղաճլըզլը եօլտան կէչէր իքէն, զալթէն մէզքիւր չիֆթիկին էպնիյեէսի տիվարլարը էօնիւնտէն կէշէճէքսինիզ, —տէտի:

—Իմտի, կիւզէլ չօճուղում, թէքրարէն թէշէքքիւր իտէրիմ, —տէտի Մ. տը Սէն-Ռէմի, վէ պատէհու կէրէքքէնտիսի վէ կէրէք խըտմէթքեարը աթլարընա տէօրթ նալ եօլ վիրէրէք սիւրիւպ կիթտիլէր:

Նիլէօր-տը-Մարի իլէ սէօյլէշտիկի վագըթտա, վիգօն. Թուն տիւպէր էշքեալընտա, պիր էսէրի էլէմ կէօրիւնմէքտէ տէյիլ իտի իսէ տէ, պիրազ իլէրու կիտիպ եալընըզ

գալտըդընտա իսէ, պիր իղթիրապը գալպօէսէրինտէն նէ չէթ իթմէքտէ օլտուղու հալտէ, թէքրարէն պիր քէտէր ու մահզունիյեթ հալլէրի միւշահէտէ օլունմահա պաշլատը:

Վէ ֆլէօր-տը-Մարի իսէ, մէրգում եապանճընն տ'Ար-նուվիլ չիֆթլիկինի խապէր ալմասը իւզէրինէ տիւշիւնտիւ-կիւնտէ, մատամ տը Լիւսնէյ թարաֆընտան ալընան էմր ու թալիմաթ մուճիպինճէ, ալէթթաճիլ հաղըրլանմագտա օլան տայիրէնին, մութլագ սուրէթտէ մէրգում տէրիգան-լը իչին օլմասը իթիգատընա զահիպ օլտու:

Թաշ կիպի տօնմուշ օլան եէրլէրտէն, աթլարըն աեագ-լարը սէսլէրի, պիր արալըգ էթրաֆտան աքս իթտիքտէն սօնրա, եավաշ եավաշ էքսիլմէկէ եիւզ թութտու, վէ նի-հայէթ պիւթիւն պիւթիւն իշիտիլմէզ օլտուղունտան, օր-թալըզա թէքրարէն պիր սուսլուգ տուր չէօքտիւ... Օլ վագըթ, թօրթիյեար մէմուռն օլարագ նէֆէս ալմահա պաշ-լատը. վէ քէնտի ճինայէթ չէրիլէրինէ, եանի աթլըլարըն կէլմէլէրի իւզէրինէ, պիր թարաֆա կիզլէնմիշ պուլունան Մէթը տէգօլ իլէ լա Շուէթէ թէքրարէն խապէր վիրմէք, վէ արթըգ գօրգաճագ պիր շէյ գալմատըղընը պիլտիրմէք նիյեթթիլէ:

—Ահ նինէճիկիւ... իշթէ կէլտիք, իշթէ կէլտիք... պէրապէրիմտէ պիր տէ հանրմճըղազ վար տըր քի, մահզա սանա եարտըմ իթմէքլիկէ հիմմէթ իչին կէլմէքտէ տիր... —տէտի:

—Հայտէ, չօճուղում, հայտէ չաբուգ կիտէլիմ, զիրա, մէրգում աթլը էֆէնտի, պիզէ պիր գաշ տագըզա վագըթ զայպ իթտիրտի... —տէտի լա կուալէօզ, պիր սանիյեթ էվլէլ չուգուր եօլուն տէօնէճէկի մահէլլէ վասըլ օլմագ նիյ-եթ ու զայրէթիլէ աաըմլարընը սըզլաշտըրարագ:

Մէրգումէ մահէլլի մէզպուրա վասըլ օլուր օլմազ, պիր թարաֆտա կիզլէնմիշ օլան լա Շուէթ, պիրտէն պիրէ մէյ-տանէ չըգարագ,

—Հայտէ՛ պագալըմ, գօճաճըղըմ, —տէյի պաղըրտը:

Պատէհու մէրգումէ ճատը, լա կուալէօղին իւզէրինէ հիւճում պիրլէ, պիր էլիլէ պօղաղընտան եագալատըղը կիպի, տիկէր էլիլէ տախի սըգը սըգըեա աղղընը գաբատը, վէ պու արատա թօրթիյեար տա աթըլըպ պիչարէնին աեագլարընա սարըլարագ թութու, վէ եիւրիւմէքիլքաէն մէնն էլլէտի:

Պու հիւճում վէ պու հարէքէթլէրի օլ գատար չարուգ պիր սուրէթտէ իճրա էլլէտիլէր քի, կէրչի էվվէլ էմիրտէ լա կուալէօղին եիւղինէ պագըպ վէ էչքեալինէ տիգգաթ իթմէքիկէ պիլէ լա Շուէթին վագթի օլամատը իսէ տէ, լաքին սօնրատան, եանի Մէթր տ'էգօլ, քէնտի պուլունտուղու տէլիքտէն չըգըպ տա, գօճա մանթօսու էլլնտէ օլտուղու հալտէ, վէ կէօղլէրի կէօրմէտիկի ճիհէթլէ, պաստըղը եէրլէրէ տիգգաթ իտէրէք կէլինճէեէ գատար, կէչմիշօլան ճիւղի պիր վագըթ հէնկեամընտա, մէրգումէ կէնճ գըղըն, վագթիլլէ քէնտի բէնչէսինտէն գաչըրմըշ պուլունտուղու պէտապաթ չօճուգ օլտուղունու ֆէհմու ֆարգ էլլէտիկիլնտէն,

—Ա՛, պէնիմ Բէկրիօթ տուր պու... —տէյի պաղըրտը մէրգումէ ճատը, էվվէլա տիւչարը իսթիղրապ օլարագ, վէ պատէհու պիր սուրէթի վահչիեանէտէ իղհարը մէսէրրէթ էլլէեէրէք, —է՛յ, նէ՛ տէրոին, տիւչտիւն միւ եինէ բէնչէմէ... Ա՛հ, մէէլունէ Բէկրիօթ, իշթէ պէօլլէ չէյթանըն իչի կիւճիւ օլմատըղընտան, խայլի սէնէլէր տէօնտէրիպ տօլաշարըրտըգտան սօնրա, եինէ կէթիլիպ սէնի, պէնիմ էլլմէ թէսլիմ իտէր... անլատը՛նմը շիմտի հալինի, նաֆիլէ եօրուլմա, սէնին տէ թէճէլլին, պէօլլէ կիտիպ կէլիպ տէ, տաշիմա պէնիմ բէնչէմէ տիւչմէք տիր... Արապատա պիր շիչէ գաճ-եաղըմ վար տըր... արթըգ, պու տէֆա սէնին, օլ տիլպէր եիւղլէրինի անընլա պիր կիւղէլճէ եըյգամալըեմ. զիրա, օլ պաքիլէլէրէ մախսուս օլան սիմա վէ լէհճէնի կէօրտիւքճէ, հըրս ու հասէտիմտէն բաթլաեըպ չաթլամագտաեըմ... Հա՛յտէ պագալըմ, գօճաճըղըմ, ալ շունու գուճաղընա տա կիտէլիմ... լաքին, տիգգաթ էլլէ՛քի, պիր

եւերին ըսըրմասըն, վէ մէրգումէեի, պէն պիր իյիճէ սարըպ սարմալաեանա գատար, բէք սըգը թուլթմալըսըն քի գըմըլտանմասըն . . :

Մէթր տ'եգօլ, քէնտի գուվվէթլի էլլէրիլէ, լա կուալէօղիւ սըգը սըգը գուճագլտեըպ թուլթտու, վէ մէրգումէ չաղըրըպ պաղըրմասըն իչին, հէմանտէմ լա Շուէթ տէ մէրգումուն հարմանիսինի, պիչարէնին պաշընա կէչիրտի, վէ պիր իյիճէ սարըպ սարմալատը: Շէօյլէ քի, անճագ պիր իքի աագըգա զարֆընտա, Ֆլէօր-տը-Մարի, ատէթա պիր գունտագ իչինէ ալընմըշ օլուպ, հիչ պիր թարաֆընը գըմըլտաթամաղ օլտու:

— Գօճաճըղըմ, իշթէ պօղչէմիզ կիւզէլճէնէ պաղլանտը, արթըգ կէօթիւրիւպ մահէլլինէ եերլէշտիւմէք տէ, սէնին իչին տիր . . . — տէտի լա Շուէթ. — լաքին, ասլա էլէմ իւզըն օլմաեասըն, չիւնքի, աղըր պիր շէյ տէյիլտիր . . . հաթթա, Սէն-Մարթէն ճէտվէլինէ աթըպ տա պօղտուղուն գարընըն սիեահ պէսլէմէսինտէն տախի զիեատէ խաֆիֆ տիր . . . էօյլէ տէյիլմի գօճաճըղըմ, — վէ մէրգումէնին պուսն լագըրտըլարընը իշիթտիկինտէ, հայտուտ օլ կիճէքի կէօրտիւկիւ տէհչէթլու ըիւեանը տէրլսաթըր իտէրէք տիթրէմէկէ պաշլատըղընտան, թէք-կէօլ ճատը տախի թէքրարէն քէլամէ աղազ պիրլէ, — Ա', նէ՞ օլուեօրսուն գօճաճըղըմ . . . ղանն իտէրսին քի տիթրէմէքտէսին . . . սապահտան պէրու պէօյլէ եարմագտասըն, արալըգ արալըգ ատէթա սըլթման թուլթմագտա տըր կիպի, տիչլէրինի պիր պիրինէ վուրմագտասըն, վէ պունտան տա մաատա, կիւեա ըույի սէմատէ պիր շէյ արամագտասըն տըր կիպի, օլ հէնկեամէլէրտէ, եօգարու տօղրու պագմագտասըն:

— Ա', օ նա'սըլ գօճա տօմուղ տուր քի . . . մախսուսէն կէօյլէրինի եօգարու գալտըրըր քի, հավատա ուշմագտա օլան սինէքլէրի կէօրսիւնտէ ավլասըն տէյի, — տէտի թօրթիյեար:

— Հայտէ', հայտէ', գօճաճըղըմ, չաբուգ կիտէլիմ, սէն

չու Բէկրիօթու պիր իյիճէ դուճագլա . . . Ա՛ֆէրին, — տի-
յէրէք իլավէյի մէգալ իյլէտի լա Շուէթ մէրգում հայտու-
տուն, Ֆլէօր-տը-Մարիեի ատէթա ուեումագտա օլան պիր
չօճուղու դուճագլարճասընա դուճագլարայ կէօթիւրմէկէ
պաշլատըղընը կէօրտիւքտէ. — հայտէ, չաբուգ արապաեա
կիտէլիմ . . . էվվէթ, չաբուգ կիտէլիմ:

— Իյի էմմա, պէնի քիմ կէօթիւրէճէք տիր, քիմ գլա-
ղուղլուգ իտէճէք տիր . . . — տէյի սիւալ իթտի Մէթր
տէգօլ պօղնուգ պիր սէս իլէ, վէ ըգպանտուտ դօլլարը ա-
րասընտա էօյլէ պիր խաֆիֆ վէ եումչագ եիւքիւնիւ սը-
գըշտըրարագ:

— Ահ, նէ՛ գատար տա չօգ ագլըն վար տըր, հէր չէյի
տիւշիւնիւրսիւն, — տէտի լա Շուէթ մէրգում:

Պատէհու մէրգումէ ումուզունտաքի չալը պիր թարա-
ֆա ալարագ, քէմիքլէրի մէյտանէ չըգմըշ օլան պօղաղըն-
տաքի գըրմըղը պիր մահրամանը չէղիպ չըգարտը, վէ մէգ-
քիւր մահրամանը պօեունա օլտուղու հալտէ իք կիպի տիւ-
րիւպ պիւքտիւ, վէ Մէթր տէգօլա խիթապէն,

— Ա՛չ սէն շու աղղընը, վէ տիշլէրին արասընտա թո՛ւթ
շու մահրամանըն ուճունու, էմմա, տիշլէրինի իյիճէ սըգը
վէր քի . . . Թօրթիյեար տա օ պիր ուճունտան թութարագ,
էօնտէն կիթսին, վէ սէն տէ անըն արգասընտան կիտէսին
. . . Մէսէլի մէշհուր տուր, «սէֆիլ պիր կէօգսիւզէ, իյի պիր
քէօրէք լաղըմտըր» տէմիշլէր . . . Կէ՛լ, ա՛ իթ էնիկի, սէն տէ
պուրաեա կէլ պագաեւըմ:

Պունուն իւզէրինէ, պիղիմ մասգարտ թօբալ չօճուգ,
սէքիպ սըչրաեարագ, վէ քէօրէքվարի վէ գաղա պիր սու-
րէթտէ սէսլէր չըգարարագ, կիտիպ մահրամանըն պիր ու-
ճունու թութտու, վէ լա Շուէթ էօնտէն գօշուպ տա արա-
պա իլէ պէքլէմէքտէ օլան Պարպիյեօնա խապէր վիրմէք իւզ-
րէ գօշաուղու թագտիրտէ, մէրգում տախի Մէթր տէգօ-
լուն էօնիւնէ տիւշէրէք, վէ մէրգումու եուլարընտան չէքէր-
ճէսինէ չէքէրէք, մէրգումէնին արգասընտան կէօթիւրտիւ:

Արթըդ պուրաճըգտա, Ֆլէօր-տը-Մարինին, լա Շուէթ իլէ Մէթր տ'էգօլուն բէնչէլէրինէ տիւշտիւկիւնիւ կէօր-տիւքտէ, նէ մէրթէպէ տիւշարը հէյպէթ վէ տէհչէթ օլ-մասընըն նագչընտան սարֆը նագար իտէր իսէք տէ, եալընըղ շու գատարը պէեան իտէրիղ քի, պիչարէ չօճուգ պիւթիւն պիւթիւն քէնտույի շաշըրարագ, իւզէրինտէ պիր պայղընըդ հասըլ օլտուղունտան, ասլա սէս չըգարըպ տա գարչը գօյմագլըղա պիլէ զէրրէճէ միւգթէտիր օլամամըշ տըր:

Արատան չէնտ տագըգա կէշտիքտէ, լա Կուալէօղ քէնտիսինի Պարպիյեօնուն արապասընտա պուլմուշ, վէ հէրնէ գատար կիճէնին գարանըղը պասմագտա իտի իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, իւշ նէֆէր ճինայէթ շէրիքլէրի մէգքիւր արապաեա պինտիքտէն սօնրա, բէնճիլէլէրինի վէ բէրտէլէրինի սըգը սըգը գաբաեըպ էօրթմիւշլէր, վէ քէնտի շիքեարլարըտա պիրլիքտէ օլտուղու թագտիրտէ եօլու էլէ ալմըշլար, վէ քէնտիլէրէ պէքլէմէքտէ օլան թօմաս Սէյթընը պուլմագ իւզրէ, Սէն-Տընի օվասընա տօղրու կիթմիւշլէր տիր:

ԻԻԶԻԻՆՃԻԻ ՖԱՍԼ

ԳԼԷՄԱՆՍ ՏՄԱՐՎԻԼ

Իշպու հիքեայէմիղին պաշըճա շախսլարընտան պիրիսինի, եանի, մատամ տ'Արվիլի, պիր հալէթի բիւր միւշքիւլաթտէ թէրք իլէ պաշգա շէյլէր հիքեայէ իթտիկիմիղտէն տօլաեը մաագուր տիլէեէրէք, իլէրուտէ մէգքիւր հալէթտէն տախի պահս իտէճէճէկիմիղի պէեան իտէրիղ:

Հէր քէս տէրսաթըր իտէպիլիք քի, Բօտօլֆ, մատամ տ'Արվիլի, հէր հալտէ տիւշար օլաճաղը պիր թէհլիքէտէն խէլաս իյլէմիշ իտի. վէ մէգքիւր թէհլիքէ տախի, նասըլ քի

մնապիւմաւոր, մատամ տ'Արվիլ թարափընտան, էմրի պա-
սիրէթին խարիճինտէ օլտուղու հալտէ, Մ. Շարլ Բօպէրէ,
քէնտիսիյէ կէօրիւմէքլիկէ կիթմէք իւզրէ վիրիւմիշ օլմա-
պիր րանտէ-վունուն, Սարա թարափընտան, քէնտի հա-
սէտինտէն նաչի, Մ. տ'Արվիլէ, եանի մէրգուլմէնին դօճասը-
նա, իմզասըզ պիր մէքթուպ իրսալի իլէ պիլտիրիւմիշ օլմա-
սընտան իպարէթ պուլունմագտա իտի: Բօտօլֆ, մէզքիւր
իւթար իւզէրինէ, աշուրի մէրթէպէ քէտէր իտիպ միւթէէս-
սիր օլարագ, Թամբլ սօգաղընտաքի խանէտէն չըգտըգտան
սօնրա, քէնտի խանէսինէ տէօնմիւշ, վէ Բիկօլէթ իլէ պի-
չարէ Մօրէլ ֆամիլեասընա վիրէճէկի վիզիթանը, ֆէրտա-
սը կիւնինէ թէէսիր իյլէմիշ իտի. չիւնքի, մատամ տ'Ար-
վիլ, դօճասը նէզտինտէ մահճուպիյեթտէն դուրթար-
մագլըզ նիյեթիլլէ, մէրգուլմէնէ պիր քիսէ տէրունինտէ
ալթունլար վիրէրէք, վէ մէզքիւր սէֆիլ ֆամիլեանա սա-
տագա վիրմէք իւզրէ կէլմիշ օլմագլըղընը սէօլէմէսինի թէն-
պիհ իտէրէք, մէրգուլմէնի թա եօգարը կէօնտէրմիշ օլտու-
ղունտան, վէ մէզքիւր ալթուն քիսէսինի իսէ, Թօրթիյեա-
րըն չարբըպ սափուլմիւշ օլմասընտան պիխապէր պուլուն-
տուղունտան, մէրգուլմէ, մէզքիւր լիրալարը, մէզքիւր ֆա-
միլեանա վիրմիշտիր զանն ու իթիգատընտա պուլունմա-
սընա մէպնի, հալիլլէ մէզքիւր թէէսիրի քէնտինճէ ճայիզ
կէօրմիւշ, վէ պինաէն ալէյհ պիգայտ պուլունմիւշ իտի:

Պիր տէ սաաթ տէօրթ րատտէլէրինտէ, Բօտօլֆ շու ա-
թիտէքի մէքթուպու ալմըշ տըր . . . :

Մէզքիւր մէքթուպու, եաշըճա պիր գատըն կէթիրիպ
պըրագմըշ, վէ ճէվապընա պէքլէմէքսիզին ալըպ եիօրիւյիւ
վիրմիշ իտի:

«Մօնսէնէօր,

«Էօմր ու հանաթըմը ատէթա զաթընըզա պօրճուլ պու-
լունտուղունմտան, պու կիւնտէն թագտիմի չիւքրանիյեթէ
միւսարաաթ իտէրիմ, չիւնքի, եարընա գալտըղը թագտիր-
տէ, իհթիմալտիր քի, հիճապըմտան նաչի օլ պապտէ սիւ:

քիութե մեծպուր օլաճաղըմ տըր . . . Էկէր Զաթը հաշմէթ-
մէտպընըդ պիր ագչամ պիղէ թէշրիֆլէ, պատիի իֆթիխա-
րըմ օլմագըղա հիմմէթ պուեուրուր խէնիզ, եէնի պիր ա-
լիճէնապըղա տահա հէմմէթ պուեուրմուշ օլաճագընըդ
տըր էֆէնտիմ:
«ՏՕՐՊԻՆԵԻ-ՏՍՐՎԻՆ»

«Իլավէ: Մօնսէնեէօր, իշպու մէթուպուճա ճէվապ վիր-
մէքլիկէ զահմէթ չէքմէմէնիզի րէճա իտէրիմ. ճարիյեէնիզ
ագչամա պատար գօնագտաերմ:»

Բօտօլֆ, պիր թարաֆտան, մատամ տ՝Արվիլէ պիւլիւք
պիր խըտմէթ իթմիշ օլմասընտան տօլանըքէնտույի մէսուտ
ատտ իյլէտիկի թագտիրտէ, տիկէր թարաֆտան տախի,
էօյլէ պիրտէն պիրէ, քէնտիսի իլէ մէրդումէ պէյնիտէ,
պիլ միւնտսէպէ զուհուրա կէլմէքաէ օլան պիր նէվի սըգը
տօսթլուղա ըույի մուվաֆաքաթ կէօսթէրմէքլիկէ մէճպուր
օլմասընտան տօլանը տախի թէէսսիւֆ իյլէմէքաէ պուլուն-
մուշտուր:

Բօտօլֆ Մ. տ՝Արվիլ իլէ քէնտի պէյնիտէ տէրքեար օ-
լան տօսթլուղա խիեանէթ իթմէքլիկի իրթիքեապ իտէմէ-
տիկիյլէ պէրապէր, Գլէմանսըն մախիքէ պուլունտուղու լէթա-
ֆէթի ֆիքրիյեէն իլէ հիւսնի ճէմալ վէ գուվլէ յի ճագիպէպինէ
ղիեատէպիյլէ տիլտատէ պուլունտուղունտան, պէլքի մէր-
գումէ հագգընտա հիւս էյլէմէքաէ օլտուղու մէյլու մու-
հապպէթի շէտիտէ, քէնտի ֆիքրիյեէն զալէպէ իտէր տէ, տիւ-
շարը խէթա վէ զաֆլէթ օլուր գօրգու վէ չիւքհէսինէ մէպ-
նի, պիր այ գատար մէրգումէ իլէ հէմիշէ կէօրիւչիւպ գօ-
նուշտուգտան սօնրա, սայքի պիւթիւն պիւթիւն կէրի չէ-
քիլմիշ իտի: Վէ զիքրի սէպգաթ իտէն պիր սէֆարէթխա-
նէտէ, Թօմ իլէ Սարա պէյնիտէ ճէրէեան իթմէքաէ օ-
լուպ տա, քէնտիսինիտէ պիթթէսատիւֆ կիզլիճէ իշիթ-
միշ օլաուղու պիր միւքեալէմէէի տէրխաթըր իյլէտիքճէ,
գալպինտէ պիր հէյճանը աղիմ հաւըլ օլմագտա իտի . . .
Սարա, հագգընյա, քին ու զարաղընա, վէ գըուգանճըղը-
նա պիր սէպէպ օլմագ իւզլէ, մատամ տ՝Արվիլին, Բօտօլֆ

հազգընտա, սայքի, տայիմա իխթիեարի պիր սուրէթոէ
 օլմատըղը հալտէ, պիր մէյլանը ազիմ հիսս իյլէմէքտէ օլ-
 մասընը իպպաթ օլարագ մէյտանէ կէթիրմէքտէ, վէ թաս-
 տիգ տախի իյլէմէքտէ իտի Սարա, ղայէթլէ գէքի, ղայէթլէ
 ուսթա վէ ճին ֆիքիրլի օլուպ, վէ ղայէթլէ տէ հիսսիեաթը
 դալպիյեէլէրէ վագըֆ պուլունտուղունտան, հիշ չիւրհէլէր
 եօգ տուր քի, Գլէմանսըն, քէնտիսի իչին, իւզէրինտէ պիւյիւք
 պիր թէէսսիր բէյտա իթմիշ օլան պիր ատամ թարաֆըն-
 տան թէրք իտիլիպ վէ ունուտուլմուշ տուր իթիգատընտա
 պուլունմասընը, վէ էօյլէ պիր խային աօսթուն պիվէֆալը-
 ղընա չէշմի հիտտէթ իլէ պագմասընը, վէ պու ճիւմէ իլէ
 տախի, մէրգումաթ, եանի Բօտօլֆ հազգընտա գալպինտէ
 հիսս իյլէմէքտէ օլտուղու էսէրի մէյլու մուհապպէթի տա-
 խի պիւթիւն պիւթիւն գալպինտէն չըգարմատըղը թագ-
 տիրտէ, Մ. Շարլ Բօպէր թարաֆընտան, թասնի վէ իզ-
 հար օլունմագտէ պուլունան իսէեալի ֆէլաքէթլէրէ ինա-
 նըպ, մէրգումու աճրմագտա օլմասընը, պիլմէքտէ իտի:

Էկէր մատամ տ'Արվիլին եէրինտէ սայիր գատընլար օլ-
 մուշ օլա իտիլէր, էվվէլքի մուհապպէթ վիրմիշ օլտուգլա-
 րը պիր տօսթ հազգընտա սատագաթ իւզըր պուլունարագ,
 գօմանտան թարաֆընտան զուհուրա կէլմէքտէ օլան մագ-
 մումանէ պագըշլարընտան, ապլա միւթէէսսիր օլմահարագ
 պի գայտ պուլունուր իտիլէր. տիմէք տիր քի, Գլէմանս տ'Ար-
 վիլ իքի ճիհէթլէ, եանի հէմ գօմանտանըն ֆէլաքէթլէրինէ
 աճրեարագ ալտանըպ տօսթլուգ կէօսթէրմէսիլլէ, վէ հէմ
 տէ Բօտօլֆ հազգընտա հիսս իթմէքտէ օլտուղու մուհապ-
 պէթի գալպինտէ պագը սագլամասըյլա գապահաթլը պու-
 լունմագտա իտի, չիւնքի, էկէր եալընըղ Բօտօլֆ հազգընտա
 հիսս իթմէքտէ օլտուղու մուհապպէթէ լազըմ կէլէն էհէմ-
 միյեթի վիրմէքտէ պուլունմուշ օլա իտի, պիթթապի,
 էօյլէ գօմանտանա վիզիթա վիրմէք իչին բանտէ-վու վիրմէք-
 լիք իսթայի ազիմինտէ պուլունարագ, մահվը միւմքէսիզ
 պուլունան պիր լէքէ իլէ լէքէտար օլմուշ օլմաղ իտի:

Բօտօլֆ, մատամ տ'Արվիլին մեզքիւր տալէթի իւղէրինէ տիւշիւնտիւքճէ, ֆիքրինտէ պիր պիրինէ միւպային աճալիպ աճալիպ հալլէր հասըլ օլմագտա իտիւէր: Մէրգում, մէրգում մէ գատըն հագգընտա հիսս իյլէմէքտէ օլտուղու մէյլ ու մուհապպէթէ գարչը կէլմէքլիկէ, քէնտինճէ գարարը գաթի վիրէրէք, պիր թարաֆտան մեզքիւր գարարընտան, եանի Մ. Շարլ Բօպէր կիպի պիր ատամա, թէնէզզիւլ իտիպ տէ կէօնիւլ վիրմիշ օլմասընտան տօլաեք կիւճէնտիկիյլէ պէրապէր, մէրգումէեէ տիլտատէ օլմագլըգտան վազ կէչմէսինտէն տօլաեք տախի, քէնտուշի մէսուտ ատտ իյլէտիկի կիպի, պիր թարաֆտան տա մուղայիրի օլարագ, մէրգումէ հագգընտա տէրքեար օլան հիւմնի զանն ու թէվէճճիւհիւնիւ զայպ իթմիշ օլմասը իչին զիեատէսիյլէ քէտէր հիսս իյլէմէքտէ իտի:

Գլէմանս տ'Արվիլ, Բօտօլֆուն կէլմէսինէ, պիր էնտիշէ վէ պիր մէրագը աղիմի իւզրէ պէքլէմէքտէ օլուպ, վէ գալպինտէ հիւքմ իթմէքտէ օլան իքի պիր պիրինէ միւպային տույղուլար, եանի, պիր թարաֆտան Բօտօլֆ հագգընտա հիսս իթմէքտէ օլտուղու մէյլ ու մուհապպէթ... վէ տիկէր թարաֆտան տախի Մ. Շարլ Բօպէր կիպի պիր ատէմ հագգընտա հիսս իյլէմէքտէ օլտուղու նէֆրէթ ու պիւրուտէթ, պատիի էսէֆի տէրունի օլմագտա իտիւէր:

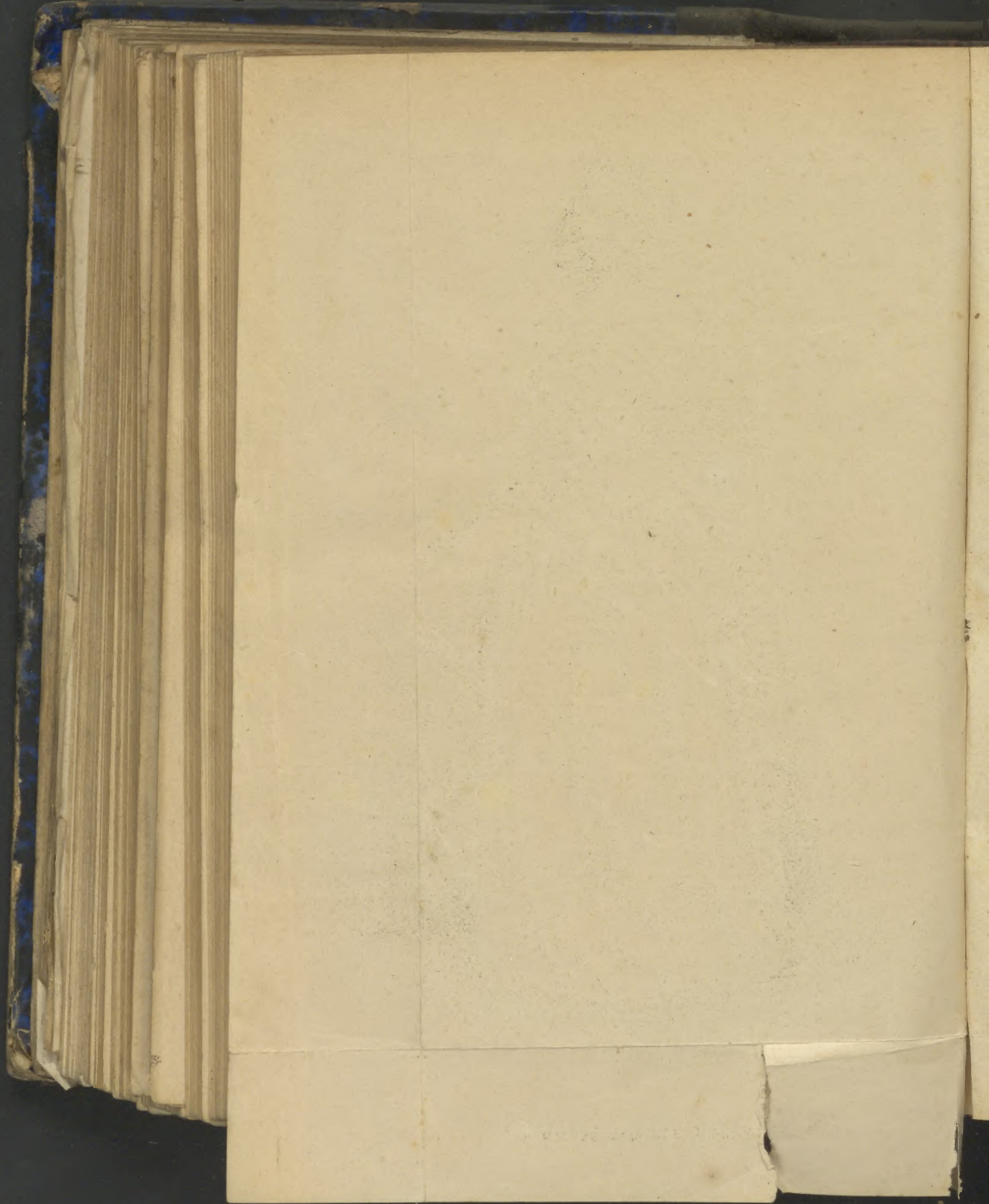
Մէրգումէ, մէրգում հագգընտա նէֆրէթ կէթիրմէքլիկէ զիեատէսիյլէ հագգլը պուլունմագտա իտի:

Կէրչիպիր գատըն, պիր տօսթունուն խաթրը իչին, քէնտի ըահաթընը վէ քէնտի շէրէֆինի թէհլիքէեէ իլգա իթմէքլիկէ գատար ըազի օլուր իսէ տէ, լաքին, հիչ պիր վագըթտա տա քիւշիւք տիւշիւպ վէ մասգարա օլմագլըղը իսթէմէզ: Նասըլ քի մատամ տ'Արվիլ տախի, մատամ Բիքլէնին իսթիհզալարընա, վէ պիր սուրէթի թահգիրանէտէ զուհուրա կէլէն պագըլարընա, պիր տիւրիւ թէհամիւլ կէթիրէմէտիկինտէն, հիճապընտան էօլմէք տէրէճէլէրինտէ

պուլունմուշ իտի Պունտան տա գաթինազար, Բօտօլֆտան, աիւչար օլաճաղը թէհլիքէեէ խապէրտար օլարագ, ալէթ-թաճիլ, մատամ Բիրլէնին պուլունտուղու խանէնին պէշին-ճի գաթընա չըգմագտա իքէն, մէգքիւր խանէնին մէգքիւր մէրտիվէնլէրինին շէքի իգթիզասընճա, Մ. Շարլ Բօպէրին օտասը էօնիւնտէն կէշմէքիկէ մէճպուր օլտուղունտան, մէր-գուժուն, սիւսլիւ վէ բարլագ գումաշտան մամուլ պիր կի-ճէլիք էնթարիսի կիյինմիշ պուլունտուղու հալտէ, քէնտի վի-րուտինէ պէքլէմէքտէ օլմասընը, վէ կէլմէսինի տէ եիւրիւ-յիւշինին խաֆիֆլիկինտէն ֆէհմու տէրք իլէ, օտասը գա-բուսունու նիմ աշարագ, պիր կիւլիւմնէյիշ, պիր միւրաւը-նա իրմիշ օլմագլըգ զուրուրու, վէ պիր տէ մէրամը իճրա-սընա մութլագ սուրէթտէ մուվաֆֆագ օլաճաղը էմիյեէ-սի իւզրէ պուլունմասընը կէօրմիւշ իտի . . :

Գօմանտանըն պիր նիյեէթի մախսուսէեէ մէպնի արսըղ-լըգ խտէրէք, կիյինմիշ օլտուղու մէգքիւր էլպիսէեի, մէր-գումէ կէօրտիւքտէ, մէրգումուն նասըլ գապա վէ թէր-պիյեէսիզ պիր ատէմ օլտուղունու, վէ պինաէն ալէյհ տէ քէնտիսինին ալտանմիշ պուլունտուղունու բանա անլամըշ իտի չիւնքի մէրգումէ, տէյիլ պիր մէյլու մուհապպէթին-տէն նաշի, իլլա Մ. տիւգ տը Լիւմնէյ թարաֆընտան, զիք-րի սէպգաթ իտէն պիր սէֆարէթխանէտէ, քէնտի նէզտինտէ օլտուղու հալտէ, մէրգում հագգընտա, զուհուրա կէլմէք-տէ օլան իսթիհզալարը կէօրէրէք, մահզա ըիգգաթա կէլիպ աճըտըղընտան, վէ պախը թէսէլլի իթմէքիլք իսթէտիկին-տէն նաշի, քէնտի գալպինին թէմիզլիկի, վէ քէնտի թապի-աթընըն սախալէթ ու մէքրէմէթի իգթիզասընճա, մուճի-պի խարապը օլասլիլէճէք օլան պիր թէհլիքէեի կէօգէ ալա-րագ, կիտիպ պիր վիզիթա վիրմէք իւզրէ պիր ըանտէ-վու վիրմէքիկէ հիմմէթ իլլէմիշ իտի Գէյֆիյեէթ անճագ պուն-տան իպարէթ պուլունտուղու թագաթիտէ, արթըգ Մ. Շարլ Բօպէրին գալգըպ տա, մէրգումէեի, կիւեա պիր ալ տըր տա, քէնտի բէնշէսինէ տիւշիւրմիւշտիւր մագամընտա, պիր

սուրբեթի ֆիւթուհաթքեարանէտէ օլարագ . . . Էօյլէ կիճէ-
լիք էլպիսէսիլլէ գապուլ իթմէքլիկէ չըգըչմասը թէրպիլիէ-
սիգլիկինին վէ քիւսթախլըղընըն իւզէրինէ, մէրգումէնին նէ
մէրթէպէ կիւճէնիպ վէ նէֆրէթ կէթիրմէկէ պաչլամասը-
նը, հէր քէս, էտնա պիր միւլահազա իլէ անլահապիլիր :

Մատամ տ'Արվիլին, միւթատ իւզրէ օթուրմագտէ օլ-
տուղու քիւչիւք սալօնուն սաաթը, տօգուղու վուրմուշ իտի:
Էչեա վէ թէճէմմիւլաթճա տա, օլ վագըթլարտա մօտա
հիւքմիւնիւ ալմըչ օլան օն պէչինճի Լուի վէ Րընէստնա թէս-
միյէ օլունան շէքլու թէրթիպլէր բէք ետըլմըչ օլտուղուն-
տան, շէօյլէ քի, մօտաճըլար իլէ մէյսանէճիլէր, մէզքիւր
շէքլէրտէ վէ կուսթօլարտա էչեա իսթիմալինի իֆրաթ մէր-
թէպէեէ վարտըրմըչ օլուպ, վէ մատամ տ'Արվիլ կիպի պէ-
ղայէթ տէրէճէտէ կուսթօ սահիպի օլան պիր գատընըն նա-
զարը իթիպարընտան տիւշմիւշ պուլունտուղունտան, մէր-
գումէ օլ եօլտա էչեալարը, քէնտի գօնաղընըն, էն պիւ-
շիւք զիյնէթլէրէ վէ ճէմիլիէթլէրէ մախսուս պուլունան սա-
լօնլարընա գալտըրթմըչ, վէ քէնտի սալօնունու տա քէնտի
կուսթօսունա ույտուրարագ, բէք կիւզէլ վէ բէք լաթիֆ
զարիֆ էչեալար իլէ թէճհիզ իլլէմիշ իտի:

Մէրգումէնին սալօնու տիվարլարը իլէ բէրտէլէրի, իւ-
զէրլէրինտէ էօյլէ սիւս նէվինտէն օլարագ, «բանթ»լար վէ
գըրմալար պուլունմատըղը հալտէ, սամանի բէնքտէ պիր
Հինտ գումաշընտան միւրէթթէպ պուլունմագտա իտիլէր.
վէ մէզքիւր բարլագ թէճհիզաթըն էթրաֆլարընտա իսէ,
այնի բէնքտէ տունուգ իրէքտէն օլարագ, զայէթլէ լէթա-
ֆէթ վէ զարաֆէթ իւզրէ ետըլմըչ «արապէսք» թէսմիլիէ
օլունան իլլէմէլէր կէօրինմէքտէ իտիլէր: Բէնճիրէլէրի ճամ-
լարընը թէքմիլ գաբամագտա պուլունան չիֆթէ բէրտէլէր,
Ալանսօն տանթէլալարընտան միւրէթթէպ իտիլէր: Վէ մէզ-
քիւր սալօնուն գաբուլարը կիւլ աղաճընտան մամուլ օլուպ,
վէ հէր պիր այնալարը եանի բարչալարը օրթասընտա պու-
լունան պիրէր աեագ մըգտարի գուլթրունտաքի, վէ պէյ-

զէ չէքլինտէքի Սէվը չինիսինտէն օլան կէօպէքլէր իսէ, իւ-
 զէրլէրինտէ պէզայէթ տէրէճէ հիւնէր վէ զարաֆէթ իւզրէ
 իշլէնիւմիշ շայեանը թէ հայեիւր սուրէթտէ գուշլար վէ չիչէք-
 լէր պուլունմագտէ իտիլէր. վէ մէգքիւր կէօպէքլէրտէ, գա-
 պարթմա եալտըզլը կիւմիւշ չէմպէրլէր իլէ թուլթուուրու-
 մագտա իտիլէր: Մէգքիւր սալօնտա պուլունտն այնալարըն
 էթրաֆլարընտաքի չէրչէվէլէր իլէ, տիվարլարընը թէգեին
 իյլէմէքտէ օլան գումաշլարըն քէնարլարընտա թուլթուու-
 րուլան չըպուգլար տախի, եալտըզլը կիւմիւշ իշլէմէլի օլ-
 տուգլարը թագտիրտէ, քէզալիք կիւլ ազաճընտան միւ-
 րէթթէպ իտիլէր. վէ մէգքիւր թէգեինաթա րէֆլաք վիր-
 մէքտէ օլան պէեազ մէրմէրտէն մաամուլ օճաղըն գաշընը
 վէ եախօտ սաշաղընը իքի թարաֆտան թուլթմագտէ օլան
 իքի ատէտ սանէմլէր, աշուրի մէրթէպէ հիւնէր ու սանաթ
 իւզրէ եաքըմըշ օլտուգլարը, վէ զէմանը աթիգ կիւզէլի-
 կինի իպրազ իյլէմէքտէ պուլունտուգլարը հալտէ, չէօհրէթ-
 շուար Մարօշէթթինին չէքիճ վէ գալէմինտէն չըգմըշ իտի-
 լէր. չէօյլէ քի, պէսպէլի, մէրգուլ նամտարէհլի հիւնէր,
 քէնտի կիպի նամտար օլան Պէնվէնուլթթօնուն վազօլար, վէ
 զըրհլար, իշլէմէքլիկէ տախի թէնէզգիւլ իյլէմիշ օլմասընը
 տէրիաթըր իտէրէք, մէգքիւր օլ սէֆապախշ ուֆաճըգ սա-
 նէմլէրի տախի գալէմինտէն չըգարմագլըղա թէնէզգիւլ իյ-
 լէմիշ իտի: Քէմալի հիւնէր վէ մարիֆէթ իւզրէ իշլէնիւմիշ
 օլուպ, վէ իւզէրլէրինտէ էնվայի սուրէթլէր պուլունմագտա
 օլան եալտըզլը կիւմիւշտէն մուսաննա, պիր չիֆթ տիվան
 չէմատանը իլէ պիր չիֆթ տախի ատէթա չէմատան, մէշհուր
 ութալարտան կուլթիէրին ասարը պէրկիւզիտէսինտէն օլ-
 տուգլարը հալտէ, տէօթթ քէօշէ պիր բարչա լաճիվէրտ թա-
 շընտան եարըլարագ, Շարգ եէշիլ թաշընտան մաանու տի-
 րէքլէր իւզէրինտէ թուլթուուրուլմուշ օլուպ, վէ իւզէրինէ
 տախի ալթուն մինէլի վէ կիրանպահա ինճուլէր վէ եագուլթ-
 լար իլէ միւզէյնէն ալէա պիր վազօ վազ իտիլմիշ օլան պիր
 սաաթըն, իքի թարաֆընա վազ իտիլմիշ իտիլէր: Պունլար-

տան տապալազգա, վասաթ պիր ճէսամէթոտէ օլուպ, վէ աթիգ վէնէտիք ուսթալարը էսէրլէրինտէն օլուղու հալտէ, զիյ- գըյմէթ թասվիրլէր վէ ըէսիմէր, մէգքիւր սալօնուն թէգ- Եինաթընը իքմալ իյլէմէքտէ իտիլէր: Մէգքիւր սալօն, պիր իհտասը սէֆապախշ ասարընտան պուլունան լամպանըն, շէջլէքի, ճարօն մախի թէսմիյէ օլունան ըհնքտէ օլուպ, վէ ալ մինէլէր վէ Եալտըղլար իլէ միւղէյէն պուլունտու- ղու հալտէ, թավանտան աշաղը ասըլմըշ օլան գօճա պիր նիմ գարպուզ շէքլինտէ պիլուր.քեասէ տէրունինտէ օլան, վէ տէօրթ թարաֆընա, թապիի չիշէքլէր տիղիլմիշ պու- լունան տունուգ պիլուրտան մուսաննա, պիր ֆանուսուն թաթուր ըշըղըյլա թէնպիր գըլընմագտէ իտի: Մէգքիւր լամ- պա պիր աֆիսէ մագամընտա իւշ գըթա կիւմիւշ վէ գալըն զինճիրլէր իլէ ասըլմըշ պուլունտուղու կիպի, էնվայի սարմա- շըղլարտան պաղըլարը, մէգքիւր զինճիրլէրտէն սարըլարագ- Եօգարըլարա չըգմագտա, վէ պաղըլարը տախի, իւզէրլէրին- տէ աշըլմըշ չիշէքլէրի տէ պուլունարագ, մէգքիւր ալ վէ մաի ըհնքլէր վէ Եալտըղլար իլէ ըսըլամագտա պուլունան պիլուր քեասէտէն աշաղը, քէմալի լէթաֆէթ իւզրէ սարգըպ ին- մէքտէ, վէ էնզարը թէմաշակեարա պախշը սէֆա իյլէմէք- տէ իտիլէր: Պիղիմ պու սալօնուն, մէգքիւր ճիւզիյէթ նէ- վինտէն օլան թէզեինաթընը պու մէրթէպէ թաֆսիլի սու- ըէթտէ պէեան իյլէմէմիզտէն մագսէտ պաշգա պիր շէյ օլ- մաեըպ, իլլա, պիր իյի կուսթօ, տայիմա պիր ֆիքրի աալիյէն վէ զէքեալէթէ տէլալէթ իտէճէկլինտէն, մատամ տ'Արվիլին մէգքիւր կուսթօսույլա տախի, քէնտի ֆէթաննէթինի ան- լաթտըրմագտան իպարէթ պուլունմուշտուր. վէ պունտան տա գաթինաղար, էջլէ սուրէթի զահիրէտէն չայեանը արղու- վէ հասէտ իգպալ ու սէատէթէ մալիք պուլունան քիմէս- նէլէրին, հէր քէսէ մալիւմ օլմատըղը հալտէ չէքմէքտէ օլ- տուգըլարը տէրտ ու էլէմլէր զահիրէ չըգըպ պիլինտէքլէ- ըրինտէ, զանն իտէրսին քի, գլուպի ամմէեէ տահա զլնատէ չիտտէթլի սուրէթտէ թէէսսիր ըէյտա իյլէմէքտէ տիրլէր:

Մէրգումէ, հէր թարաֆը սամանի ըէնքտէ գումաշ գարւը իրի պիր գօլթուգտա, պաշը աշք գլտուղու, եանի եաշընըզ սաշ թուալէթի եարմըշ պուլունտուղու, վէ պէեազ պէեազ էլլէրիյլէ կերտանընը ֆիսթանը ըէնկինտէն թէֆրիդ իյլէմէքտէ օլան ղայէթլէ զարիֆ վէ կիրանպահա ինկիթէրրա տանթէլասը տինմէքլէ մաարուֆ տանթէլալար իլէ միւզէյեէն սիեահ գատիֆէտէն պիր ուզուն ֆիսթան կիլինմիշ օլտուղու հալտէ օթուրմագտա իտի:

Րօտօլֆուն կէլմէսինին սաաթը եագլաշտըզճա, մէրգումէնին տախի հէյճանը տէրունի արթմագտա իտի. ֆազաթ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, պիր հալի բէրիշանի իսթիլա իթմիշ պուլունան ֆիքրինտէ, օլ հէնկեամտէ, էֆքեարը սապիթէ թէվէլլիւտ իտիպ գայիմ օլտուգլարընտան, խայլի թէֆէքքիւրտէն սօնրա, Րօտօլֆա, իֆշայի տէրուն իտէրէք, պիր սըրրը ազիմինի... էլէմպախշ պիր սըրրընը աշք էմնիյեէթ իթմէքլիկէ, վէ պու սէրպէսթիի ֆէվգէլատէսիյլէ, մէրգում մէղտինտէ, արզույի քէպիրինտէն պուլունան հիւանի զանը գազանմագլըզ էմէլի էղլէպինտէ պուլունմուշտուր:

Վէ մէրգումէ, Րօտօլֆա պիր թէշէքքիւրի ապիմէ պօրճու պուլունտուղունու տիւշիւնտիւքճէ թահրիք օլունտուղունտան, ղաթէն մէրգում հագգընտա գալպինտէ հիսս իյլէմիշ պուլունտուղու մէյլու մուհապպէթ, տահա զիեատէ պիր շիտտէթ իւղրէ, թէքրարէն սէր կէօսթէրմէկէ պաշլամըշ տըր: Մէյլու մուհապպէթէ միւպթէլա օլան գալպլէր, պիր շէյին վուգուինտէն էվվէլ հիսս իյլէտիքլէրի տույղուլարտա բէք ազ տէֆա եանըլմագտա օլտուգլարընտան, մէրգումէ տախի, Րօտօլֆուն, քէնտիսինի պիւշիւք պիր ըէզալէթ թէհիւքէսինտէն գուրթարտըղընը տէրխաթըր իյլէտիքճէ, քէնտու քէնտուեէ, մէրգումուն պահա օլան պու տօսթլուղու, մահզա պիր թէսատիւֆ իշի օլմամալը տըր, վէ պինաէն ալէյհ, տիմէք տիրքի, մէրգում պէնտէն, պիր գաշ աշտան պէրու, տէյիլ քէնտի տույղու:

սուղլուղունտան, իլլա, պաշգա պիր սէպէպտէն տօլանը նազարը իպթիլասընտան չէվիրմիշ պուլունմալը տըր, տէ-յերէք տիւշարը շիւբհէ օլմանա պէտ իթտիկի կիպի, հաթ-թա, պինապէրին, Սարանըն սաֆվէթ ու խալիսէթի գալ-պիյեհսինտէն տախի շիւբհէ իթմէկէ պաշլամը տըր: Մէր-գումէ, պու թէֆէքքիւր տէրեալարընա չէնտ տագըգա տալըպ չըգտըգտան սօնրա, խըտմէթքեարլարտան պիրի, թէրպիյեհ իգթիզասընճա, սալօն գաբուսունու վուրտուգ-տան սօնրա իչէրի կիրտի, վէ,

—Մատամ մարքիզ, մատամ մատմօազէլ(*) պիրլիքտէ օլտուղու հալտէ, մատամ Ասթըն կէլմիշ տիր, վէ զաթը-նըզը կէօրմէք արզու իյլէմէքտէ տիր, նէ՛ էմր խտէրսինիզ, —տէտի:

Մատամ տ'Արվիլ տախի, կէլսինէր տէյի պաշըյլա պիր իշարէթ վիրտի, վէ մէրգումէլէր եալաշ եալաշ եիւրիւե-րէք սալօնտան իչէրի կիրտիլէր:

Մէրգումէ չօճուգ, հէնուզ տէօրթ չաղարընտա օլուպ, կէրչի բէք տիւպէր իտի իսէ տէ, զայէթլէ սօլիուն լէհճէլի վէ նամիզաճ պիր հալտէ պուլունմագտա իտի. իսմի Գլէր օլան մէքքիւր չօճուգ, հէր նէ գատար զայիֆ պիր հալտէ պուլունմագտա իտի իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, գօ-շուպ վալիտէսինին եանընա կիթտի, վէ էլինի մէրգումէեհ ուզաթտը: Մէրգումէ չօճուղուն էսմէր սաշլարը ֆիթիլ ֆի-թիլ իքի թարաֆլը աննընտան եօգարը գալտըրըլարագ, պաշը իւզէրինտէ իքի գըթա քիրազ ըհնկինտէ գօրտէլա-լար իլէ թուլթուրուլմագտա, վէ բէք զայիֆ վէ խասթա-միզաճ օլմասը ճիհէթլէ, պէեազ թիւլպէնտաէն օլ եաշտա պուլունան չօճուգլարա եագըշըր սուրէթտէ, պէեազ գօր-տէլալար իլէ միւզէյեհն, վէ կէօքսիւ վէ գօլլարը աշըգ զա-րիֆ պիր ֆիսթան կիյտիրիլէճէք եէրաէ, էսմէր պիր ճան-ֆէստէն մաամուլ պիր հըրգա կիյտիրիլմիշ իտի: Մէրգումէ

(*) Մատմօազէլ տէնիլէն մատամ տ'Արվիլին քէնտի չօճուղու օ-լուպ, վէ մատամ Ասթըն տախի մէրգումէ չօճուղուն վարթուհիսի տիր:

չօճուղունն եանագլարը չուգուր չուգուր իչերի կիթմիշ օլ-տուղունտան, օլ սիեան սիեան իրի կէօղլերի, հատտէն զի-եատէ պիր իրիլիքտէ կէօրիւնմէքտէ իտի: Պու ճիւմլէ իլէ, եանի, Գլէր օլ մէրթէպէ նամիզաճ պուլունտուղու հալտէ տախի, վալիտէսինին գուճաղընա աթըլըպ չըգաղընտա, լէթաֆէթի ազիմէ վէ մէսէրէթի քէսիրէ իւզրէ կիւլիւպ շագըմանա պաշլամագտա իտի, վէ վալիտէսի իսէ, մէրգու-մէեր, մահզունիյեթլէ դարըչըգ պիր մուհապպէթի մա-տէրանէ իւզրէ գուճագլաեըպ սէվմէքտէ վէ օգշամագտա իտի:

—Մատամ Ասթըն, չօճուղումուզ նա՞սըլտըր, իյի մի տիր, —տէյի սիւալ իթտի մատամ տ'Արվիլ մէրգումէ վար-ժուհիյեէ:

—Զարարսըզճա տըր, մատամ մարքիզ, կէրչի պիր ազ գօրգուպ էլէմ իւզրէ պուլունտում իսէ տէ...

—Ա՛հ, հալէա գօրգուլաճագ պիր հալտէ՞մի կէօրմէք-տէսինիզ, —տէյի պաղըրաը Գլէմանս, պիլա իխթիեարի օլան գօրգուեա տայիր պիր հարէքէթ իւզրէ, մէրգումէ չօ-ճուղու պաղըրնա չէքիպ սըգարագ:

—Հէլէ համտ օլտուն քի, մատամ, պէն քէնտի գօրգու վէ շիւրհէմտէ եանըլմըչըմ տըր, —տէտի մատամ Ասթըն, —պու տէֆա հիչ նէօպէթ կէլմէտի, մատմօաղէլ Գլէր րա-հաթ պիր հալտէ պուլունմագտա տըր, եալընըզ պիր ազ զայիֆիլիի գալմըչ տըր... կէրչի պու տէֆա եէմէքտէն սօնրա ազճա ուեուումուլտուր, լաքին, եինէ պիր քէրրէ զա-թընըզ կէօրիւպ տէսթինիզի պուս իթմէքսիզին տէ եաթ-մագ իսթէմէմիշտիր:

—Զէվալը չօճուղում, սէվկիւլիւ մէլէյիմ, —տէտի մա-տամ տ'Արվիլ մէրգումէնին եիւզլէրինի պուս իտիպ սէվէրէք:

Զօճուգ տախի քէնտի թարաֆընտան, քէնտի սիննինէ մուվաֆըգ սուրէթտէ սէֆապախշ հալլէրտի, պուլունմագ-տա իքէն, պիր իըտմէթքեար տըր կէլէրէք սալօն գաբու-տունուն գանատլարընը աչտը, վէ,

— Զաթը հաշմեթմէապլարը մօնսէնեէօր կերօլթէյն կրան-տիւգիւ թէշրիֆ իթմէքտէ տիր, — տէտի :

Գլէր վալիտէսինին տիղլէրի իւզէրինտէ օլարագ , վէ ի-քի գօլլարընը մէրգուճնին պօյնուճա աթարագ , սըգը սը-գը գուճագլամագտա իտի :

Գլէմանս Բօտօլֆու կէօրտիւքտէ , եիւզլէրի գըզարտը , վէ չօճուղու եէրէ , հալընըն իւզէրինէ ինտիրտիքտէն , վէ մու-ալլիմէսի մատամ Ասթընա , ալըպ կէօթիւրմէսինի իշարէթ իյլէտիքտէն սօնրա , աեաղա գալգտը ,

— Մատամ , էկէր միւսաատէնիզ օլուր իսէ , — տէտի Բօտօլֆ , քէմալի թաազիմ իւզրէ վէ կիւլիւմէեէրէք մար-քիզի սէլամլատըգտան սօնրա , — պէլքի պէնի ունութմուշ տուր տէյի շիւբհէ իտիպ գօրգամագտա օլտուղում իշպու պէնիմ քիւշիւճէք տօսթում իլէ տէրքեար օլան էսկի տօսթ-լուղումուղու թէճտիտէ միւսարաաթ իտէյիմ . — մէրգում մոնու սէօյլէտիկիլէ պէրապէր աղաճըգ էյիլտի , վէ էլի-նի ուզաթարագ Գլէրի թուլտու . . . Մէրգումէ , կէրչի էվ-վէլ էմիրտէ մէրգումու թանըմաեարագ , վէ իրի իրի կէօզ-լէրինի աշարագ տիգգաթլը տիգգաթլը պագմաեա պաշ-լատը իսէ տէ , պատէհու տէրխաթըր իտիպ թանըտըղըն-տան , պաշըյլա բէք նազիք սուրէթտէ պիր իշարէթ գալ-տըրտը , վէ օլ ինճէ վէ զայիֆ բարմագլարըյլա տախի , պու-սէլէր սէլամլարը վիրտի :

— Զօճուղում , մօնսէնեէօրիւ թանըմագտամըսընըզ , — տէյի սիւալ իթտի Գլէմանս Գլէրէ , — Մէրգումէ տախի պա-շընը աշաղը ինտիրէրէք , էվվէթ , ճէվապընը վիրտի , վէ Բօտօլֆա տախի թէքրարէն պուսէլէր սէլամլարը կէճտէրտի :

— Մատամ , չօճուղու , սօն տէֆա կէօրտիւկիւմտէն պէ-րու , մաաշալլահ տահա զիեատէ իյի պիր հալտէ պուլմագ-տաեւրմ , — տէտի Բօտօլֆ Գլէմանսա , մէրգումէ հադգըն-տա իպրազը մուհապպէթ իտէրէք :

— Մօնսէնեէօր , հէր նէ գատար տայիմա նամիլաճ իսէ տէ , հէլէ համտ օլտուն քի պիր աղ իյիճէ տիր :

կէրէք մարքիզ վէ կէրէք բրէնս (Րօտօլֆ), իքիսի տա-
խի, պէյնէրինտէ վուգու պուլաճագ օլան միւքեալէմէ իւ-
ղէրինէ տիւշիւնտիւքճէ, տիւշարը խէլէճան օլմագտա օլ-
տուգլարընտան, Գլէրինին տէ օլ արատա օրատա պուլուն-
մասը միւնասէպէթիլէ, մէգքիւր միւքեալէմէնին, հիշ տէ-
յիլ իսէ չէնտ տագըգա կէրի գալմասընտան տօլաեը, ա-
տէթա մէֆիուն օլմուշար տըր, Բրէնսին էշքեալը, պու տէ-
ֆա, Գլէմանսըն կէօղլէրինէ, սայիր տէֆալարտան չօգ դի-
եատէ պիր էսէրի նէճապէթ վէ լէթաֆէթ իւզրէ կէօրիւն-
տիւկիւ կիպի, մէրգուսուն սէսինտէ վէ սէօյլէյիշինտէ տա-
խի, պաշգա տիւրլիւ պիր թաթլըլըգ վէ պիր թէէսսիր հիսս
իյլէտիկինտէն, վէ պու սէպէպլէ իւզէրինտէ պիր ալթիւսթ-
իւք հասըլ օլարագ, միւսասհապէթէ իլքին քէնտուսի պաշ-
լաեամատըղընտան, էվվէլա քէլամէ Րօտօլֆ աղաղ պիրլէ,

—Մատամ, ազ գալտը քի, խայինճէ պիր զամմազլըղա
գուրպան կիտէճէք իտինիզ, լաքին, հէլէ համոտ օլտուն քի
Մագ-կրէկօր գօնթէս Սարանըն ալլագլըղը քէնտի եանըն-
տա գալմըշ, վէ միւրատըր զատտարանէսի հասըլ օլամամըշ
տըր, —տէսի:

—Սահի՛հ մի սէօյլէեօրսունուզ, մօնսէնեէօր, — տէյի
պաղըրտըր Գլէմանս. —տիմէք տիր քի, հիսսի թապիլէրիմ
պէնի ալտաթմագտա տէյիլ իմիշլէր . . . իյի եա, Զաթը
հաշմէթմէապընըղ նաճըլ օլուպ տա, էօյլէ պիր շէյէ վա-
գըֆ օլապիլմիշսինիզ տիր . . .

—Տիւնքի կիւն, * * * գօնթէսին պալօսունտա պուլուն-
տուղումտա, մէգքիւր սըրրա, պիթթէսատիւֆ օրատա վա-
գըֆ օլտում: Շէօյլէ քի, գըշ պաղչէսինտէ իզպէ պիր մա-
հէլտէ օթուրմագտա օլուպ, վէ հիշ խապէրտար պուլուն-
մատըղըմ հալտէ, արա եէրիմիզտէ պուլունան պիր օրման-
ճըղըն եէշիլիքլէրի արգասընտան, գօնթէս Սարա իլէ պի-
րատէրինին կէլիպ պէնիմ եագընըմտա, սիզին իշին գուր-
մագ իսթէտիքլէրի խիեանէթ տօլապը իւզէրինէ գօնուշ-
մաեա պաշլատըրգլարընը իշիթտիմ: վէ հագգընըղտա բէք

խաթարէնկիզ օլան պու նիյեթի ֆասիտէեի սիղէ խապէր վիրմէք զայրէթիլէ , գօշուպ մատամ նէրվալըն պալօսու- նա կիթսիմ իսէ տէ , սիզի օրատա պուլամատըղմտան , վէ պուրաեա իսմինիզէ խիթապէն պիր մէքթուպ եազտըղմ- տա տախի , պէլքի զէվճինիզ մարքինին էլինէ կէչէր տէ , տահա զիեատէ շիւբհէլէրէ զահիպ օլուր տէյի գօրգուպ վէսվէսէ իյլէտիկիմտէն , կիտիպ պիզզաթ սիզի , գօմանտա- նըն , սիզին ըանտէ-վունուզա պէքլէեհէճէկի Թամբլ սօգա- ղընտաքի խանէտէ պէքլէմէքլիկի , վէ պու թէտպիր իլէ , գօնթէս Սարանըն զատտարըղընըն էօնիւնիւ ալմագըղը տիւշիւնիւպ թէրճիհ իյլէտիմ : Ումարըմ քի , զաթընըզա հօշ կէօրիւնմէեհէճէք օլան պէօյլէ պիր մատտէ իւզէրինէ , պու գատար ուղունճա մէգալաթտա պուլունմագըղըղմա մտա- ղուր պուեուրուրսունուզ , էօյլէ տէյիլմի Մատամ , էկէրչի քէմալի հիւրմէթինիզտէն նաչի օլարագ , պանա պու կիւնքի մէքթուպու եազմըշ օլմասա իտինիզ . . . գաթան միւտտէթի էօմրիւմտէ , տիհանըմաչըպ տա քիմսէեհէ պու մատտէ հագ- գընտա պիր լագըրտը պիլէ սէօյլէեհէճէք տէյիլ իտիմ :

Մատամ տ'Արվիլ , ճիւզիճէ սիւքիւթ իւզրէ տուրտուգ- տան սօնրա , քէլամէ աղազ պիրլէ ,

— Մօնսէնէօր , Զաթը հաշմէթմէապընըզա , քէնտի չիւքրանիյեթիմի , անճագ պիր թարիգ իլէ պէեան իտէ- պիլէճէկիմտիր . . . վէ օ տա պաչգա պիր շէյ օլմանրպ , իլա , ըույի ճիհանտէ քիմէսնէեհէ ալմամըշ օլտուղում պիր խու- սուսու , անճագ Զաթը հաշմէթմէապընըզա իգրար ու ի- թիրաֆտէն իպարէթ պուլունմագտէ տիր : Վագաա , մէզ- քիւր իգրար ու իթիրաֆըմլա տախի , նէզտի աալինիզտէ , քէնտիմի քեամիլէն սալիհէ չըգարամասեաճաղըմտըր , ֆա- գաթ , պու ճիւմիլէ իլէ տախի , հիշ տէյիլ իսէ , էօյլէ , սիզին զանն իթմէքտէ օլտուղունուզ մէրթէպէ թագսիրաթլը պու- լունմատըղըմ անլաչըլմըշ օլաճագ տըր :

— Մատամ , քէմալի սէրպէսթի իւզրէ սէօյլէրիմ քի ,

— տէտի Բօտօլֆ կիւլիւմսէեհէք , — նէզտինիզտէ աշուրի

մերթէպէ սըգըլաճագ պիր հալտէ պուլունմագտաւըմ:

Բօտլֆուռն պու հօլտա պիր ճէվապընտա, Գլէմանս ա-
տէթա պիր նէվի խաֆիֆլիք էսէրի միւշահէտէ իյլէտիկին-
տէն, պիր թէաճճիւպի ազիմ իւզրէ մէրգուսուռն եիւզիւնէ
պագմահա պաշլատը, վէ գարչըլըգ տա ճէվապ վիրէրէք,
—նէ տիմէք իրթէեօրսուռնուչ, մօնսէնէեօր, —տէտի:

—Մատամ, նոսըլ.քի մէզ.քիւր գազիյեէեի տախի տէր-
խաթըր իտէպիլիրսինիզ, պէն անճագ պիր գազիյեէ սայէ-
սինտէ սիզէ, պիր ալ զիեատէճէ տօսթլուգ իպրազընա
մէճպուր օլմուշումտուր... հալ պու քի, մէզ.քիւր վագաա
կէչիպ, վէ սիզ տէ գօնթէս Սարանըն գուրտուզու խիեանէթ
տուղազընտան ազատէ գըլընտըգտան սօնրա, օլ խուսուսա
օլ գատար զիեատէ էհէմիյեէթ վիրմէմէլի իտինիզ, չիւն-
քի շայէսթէ տէյիլ իտի... Ֆագաթ, —տէյի իլավէյի մէ-
գալ իթտի Բօտլֆ, զայէթլէ լէթաֆէթլի պիր թարզ ու
վագար, վէ զայէթլէ տէ նէզաքէթլի պիր մուհապպէթ իւզ-
րէ, —գէվճինիզ պէնիմ նէզտիմտէ ատէթա պիր գարտաշ
մագամընտա օլուպ, վէ բէտէրիմտէ վագթիյլէ, մէրգու-
սուռն բէտէրի հագգընտա, չիւքրանիյեէթի ազիմէ իպրազ
իյլէմիշտիր... Պինան ալէյհ տիմէք տիր.քի, քէնտի զէվ-
ճինիզլին բահաթ վէ էմիյեէթի գալպիյեէսինի միւվէտտի
օլմագտա պուլունմանըզտան տօլտեր սիզի թէպրիք իթ-
մէքլիկիմ, էօյլէ եալընըզ գահիւրի պիր շէյ օլմանըպ, իլլա
գալպի վէ ճիտտի պիր սուրէթտէ տիր:

—Մօնսէնէեօր, իշթէ պէնիմտէ սիզէ, թէքմիլ սահիհ-
լիկի սէօյլէմէքլիքաէն միւրատ վէ էմիյեէթիմ պաշգա պիր
շէյտէն նէչէթ իթ մէյիպ, իլլա մահգա զէվճիմ մարքի տՊր-
վիլի, քէնտի տօսթլուզունուզլա միւֆիթէթիւր վէ միւշէրրէֆ
գըլմագըլընըգտան նէչէթ իթմէքտէ տիր... վէ քէզալիք
մուճիպի էսէֆինիզ օլարադ, վէ էօյլէ օլմասը տա հագգա-
նիյեէթ տէն պուլունարադ իպրազ իյլէմիշ պուլունտուզում
պիր մէրհամէթտէն... վէ ատէթա պիր գարտաշ սըֆաթը
վիրմէքտէ օլտուզունուզ զէվճիմէ գարչը իզհար ու թէնէզ-

զիւլ իյլէտիկիմ պիր հարէքէթի նապէճամտէն նէշէթ իթմէքտէ տիր . . :

— Մատամ, թարաֆընըզտան իզհար օլունաճագ օլան էն ուֆագ պիր էմնիյեթինիզէ պիլէ լաերդ պուրուլտուղումու կէօրմէքտէ օլտուղում իչին, քէնտիմի զիեատէսիյլէ մէսուտ ատտ իտիպ, վէ քէմալի ղուրուր իւզրէ իֆթիխար իտէրիմ. իմտի, միւսատէնիզի րէճա իտէրէք, օլ զիքրինի կէշտիկինիզ, պիրինի աճըերպ տա մէրհամէթ իթմէքիք խուսուսունա կէլինտիքտէ, շիմտիտէն սիզէ սէօյլէրիմ. քի, պէն անը, անճագ Սարա թարաֆընտան, սիզին խէճալէթինիզ նիյեթէթի ֆասիտէսիյլէ մէվզըի իճրայէ վազ իտիլէն տէսայիսէ ուղրաերպ, վէ մահզա լութֆ ու մէրհագ մէթինիզ վէ րիգդաթը գալպիյեէնիզ քէսրէթինտէն նաշի, քէմալի սաֆվէթ վէ խալիսէթ իւզրէ իզհար իյլէտիկինիզի, զաթէն րանա սուրէթտէ պիլմէքտէյիմ. . . վէ հաթթու, օլ պապտէ, օլ շիմտիքի էսէֆի ազիմ իւզրէ պէեան իյլէմէքտէ օլտուղունուզ պիր խուսուսուն իճրասընա, խայլի վագըթլար թէրէտտիւտ իթտիքտէն սօնրա գարար վէրիպ վէ ճէսարէթ իյլէմիշ պուլունմոնըզտան տախի խապէրաար պուլունմագտաերմ:

Դլէմանս, պիր թէաճճիւպի ազիմ իւզրէ, Բօտօլֆուն եիւղիւնէ սագմանա պաշլատը:

— Մատամ, տիւչարը թէաճճիւպ օլմագտասընըզ, էօյլէ տէյիլ մի. ֆագաթ, օլ պապտէ պուլունան էսքարը, պիր կիւն սիզէ, պէնի պիր սիհիրպազտըր զաննընտա պուլունմանասընըզ իչին պէեան իտէրիմ, — տէտի Բօտօլֆ կիւլիւմէեէրէք. — լաքին, աճապա արթըզ ղէվճինիզ, հագդընըզտա, քէմալի էմնիյեթ իւզրէ պուլունմագտամը տըլ:

— Էվվէթ, մօնսէնեէօր, — տէտի Դլէմանս, տիւչարը հէյճան օլուպ վէ կէօլլէրի էօնիւնէ պագարագ, — վէ, սիզէ գալիէն տէ սէօյլէրիմ. քի, մէրգումուն, ալէյհիմտէ իզհարը շիւբհէ իյլէմիշ օլմասընտան տօլաեր, պէնտէն աֆվլըզ տիլէեիպ, վէ կիւեա քէնտի ամէլ ու հարէքէթի մէմ-

տուհէմ հագգընտա սիւքիւթի իթիեար իյլէմէքտէ օլտու-
ղումու տա կէօրէրէք, տահա զիեատէ շէվզէ կէլիպ տէ իպ-
րազը մուհապպէթ իյլէտիքճէ, տօղրուսու, քէնտի. քէնտիմէ
պիր ֆէնալըգ տույմագտաեւմ:

— Տահա իյի եա, վարսըն էօյլէ զանն իթսին, օլ խէ-
եալ վէ օլ իթիգատ իւզրէ պուլունարագ քէնտույի մէսուտ
ատտ իյլէմէքտէ պուլունսուն, սագընընըգ, գալգըպ տա իշի
զահիրէ չըգարարագ, զիհնինի պուլանտըրմաեասընըգ, իլլա,
մուզայրի օլարագ, տայիմա, քէնտի եանլըշ իթիգատընտա
տէվամ իյլէմէսինէ սայ ու իգտամ իյլէմէլիսինիգ. . . մա-
տամ, էկէրչի մէգքիւր վագաա իւղէրինէ, խաֆիֆլիք իւզ-
րէ մէգալաթտա պուլունմագլըղը ճայիզ կէօրէպիլսէ իտիմ,
վէ էկէրչի մատտէ տէ սիզէ տայիր օլմամըշ օլսա իտի. . . պիր
գատընըն, հիշ պիր վագըլթտա, քէնտի գօճասընտան, պիր
թագսիրաթընը կիզլէմէքլիկէ չալըշտըղը վագըլթ գատար,
մէրգումուն կէօզլէրինէ կիւղէլ կէօրիւնիւպ վէ գալպինի
ճէլպէ միւզթէտիր օլամաղ օլմասընը, սէօյլէր իտիմ: Պու-
ալէմտէ, ֆիքրինտէ վէ գալպինտէ ճիւղիճէ չիւբհէ վէ իհ-
թիրազը պուլունան պիր գատըն թարաֆընտան զուհուրա
կէլէն շիլվէլէր վէ ճիւլվէլէր, վէ թէմէլլիւգ վէ օխշայիշլէր
գատար գուվէյի ճագիպէեէ մայիք հիշ պիր հալ օլամաղ,
տէնիլսէ ճայիզտիր. . . Պէն կէնճիկիմտէ, — տէյի իլավէյի
մէգալ իթտի Բօտօլֆ կիւլիւմէեէրէք, — հէմիշէ, վէ քէն-
տիմէ ըազմէն օլտուղու հալտէ, գարշըմտաքինին, զիեատէ
պիր մուհապպէթ իպրազընա չալըշտըղըն կէօրտիւկիւմ
կիպի, ֆիքրիմտէ, կիլլի պիր էմնիյեթսիլլիք էսէրի հասըլ
օլմաեա պաշլատըղընը հիսս իյլէմէքտէ իտիմ. վէ պինապէ-
րին, պէն տաիսի քէնտի թարաֆըմտան, հէր նէ վագըլթ քի
չայեանը թագպիհ պիր ամէլ ու հարէքէթտէ պուլունմուշ
օլուր իսէմ, գարշըմտաքինէ, տահա զիեատէ հօշ կէօրիւն-
մէքլիք սայ ու զալըթթինտէ պուլունմագտա իտիմ, վէլհա-
սըլ, թարաֆէյնտէն զուհուրա կէլմէքտէ օլան սատագաթ-
սըղըղգտա. . . պիր իթթիֆագը լաթիֆ վէ զարիպ պուլուն:

մագտա օլմասընա , դավիէն իսքեալթ օլմագտա իտիմ :

Մատամ տ'Արվիլ քէնտի հագգընտա նէթայիճի տէհ-
չէթֆէրմալէրի մուճիպ օլմասը իհթիմալի գավիտէն պուլու-
նան պիր վագաա զըմիրնտա, Բօտօլֆ թարաֆընտան կիթ-
տիրճէ տահա զիեատէ իսթիհզաքեարի պիր սուրէթտէ լի-
սան իսթիմալինին ճայիզ կէօրիւլտիւկիւնիւ կէօրտիւքճէ ,
մատամ տ'Արվիլ տախի , պիր թարաֆտան տահա զիեատէ
տիւշարը թէաճճիւպ օլմագտա իտի իսէ տէ , մէրգուճուն ,
մէզքիւր ճիլվէքեարանէ սէօյլէյիշլէրինի , քէնտիսինէ եաբ-
մըշ օլտուղու պիր խըտմէթին էհէմմիյէթինի թագլիլ նիյ-
եթինտէ կէզմէքտէ օլմասընա համլ իյլէտիկինտէն , մէզ-
քիւր նէզաքէթինտէն տօլտերը , իֆրաթ մէրթէպէ միւթէհս-
սիր օլարադ , մէրգումա խիթապէն ,

—Մօնէնէթօր , թարաֆը վալէանըզտան իսթիեարընա
հիմմէթ պույլուլմագտէ օլսն տլիճէնապլըզն ֆէհմինտէ
պուլունմագտաերմ . . . —տէտի , —հայ հայ , մատամ քի
սիզ պէնի օլ տիւշար օլաճաղըմ վարթայի թէհլիքէտէն խէ-
լատէ հիմմէթ իթմիշտինիզ տիր . . . արթըգ չիմտի տէ , մէզ-
քիւր հալի պանա ունուլթտուրմագլըգ նիյեթի մէմուհէ-
սիյլէ , պէօյլէ լաթիֆէլէրէ բէք ալէա չըզըշապիլմէքտէսի-
նիզտիր . ֆագալթ , պու ճիւմլէ իլէ տախի , պէնիմ Զաթը
վալէանըզա սէօյլէեէճէկիմ մատտէ օլ գատար աղըր վէ օլ
գատար մահզունիյէթպախշ պիր շէյ օլուպ , վէ պու սա-
պահքի վուգուաթլար իլէ տէ օլ մէրթէպէ միւնասէպէթի
պուլունմագտա տըր քի , օլ պապտէ նէսայիհի միւֆիտէ-
նիզէ միւհթաճ պուլունմագտաերմ . վէ պինաէն ալէյհ ,
պու սապահ պէնիմ նամուսուճու թէհլիքէտէն դուրթար-
մըշ օլտուգտան պաշգա , հաթթա , էօմր ու հայեաթըմը տա-
խի գուրթարմըշ օլմանըզը տէրխաթըր իյլէմէնիզի , խաս-
սէթէն րէճա իտէրիմ . . . էվվէթ , մօնէնէթօր տէյիլ եա-
լընըգ նամուսում , իլլա էօմրիւմ ճիհէթիյլէ տախի խէլաս-
քեարըմ օլմուշտունուղտուր . . . Զիւնքի , զօճամ օրտա սի-
լահլա կէլմիշ օլտուղունտան , էկէր մաաղալլահ , Զաթը վա-

լէալարընըդ եէթիշմիշ օլմասա իմիշսինիզ, ճանրմա գաստ իտէճէկի չիւբհէսիզ իմիշ. նասըլ քի էօյլէ օլմասընը, պիզ զաթ քէնտիսի, նէտամէթ կէթիւտիկի արատա իգըար ու պէեան իյլէմիշտիր...

—Հաֆըզ Ալլահ, նէ սէօյլէեօրսունուզ, —տէյի պաղըրտը Բօտօլֆ պիր թէէսսիւրի աղիմ իւզրէ:

—Վէ էօյլէ եարմագլըղա տա, գօճամըն Հազգը վար իտի... —տէտի մատամ տ'Արվիլ քէմալի թէէսսիւֆ իւզրէ:

—Բէճա իտէրիմ սիզէ, մատամ, —տէյի ճէվապ վիրտի Բօտօլֆ, պու տէֆա պէղայէթ տէրէճէտէ թէմքինլի սուրէթտէ լազըրտը իտէրէք, —գավիէն իթիմատ իտիպ պիլմէիսինիզ քի, սիզի աճըեքպտա էլտէն կէլէն մուսավէնէթ վէ խըտմէթէ միւսարաաթ իթմէքսիզին պիգայտ պուլունմագլըզ, պէնիմ էլիմտէն կէլիր մէվատտէն տէյիլտիր. վէ չիմտիքի եարտըղըմ լաթիֆէլէրտէն մագսէտ իսէ գաթան պաշգա պիր շէյ օլմաեըպ, իլլա պու սապահքի պատիի իգթիրապը քէսիրինիզ օլմուշ օլտան օլ տէհշէթամիզ պիր վազաա իւզէրինէ, ֆիքրինիզտէ հասըլ օլմագտէ օլան էսէրի հիւզն ու էլէմի, միւմքին մէրթէպէ տէֆ ու իզալէեէ չալըշմագլըզ նիյեէթ ու արզումտան նէշէթ իյլէմիշտիր: Շիմտի, մատամ, քէմալի հիւրմէթ վէ տիգգաթ իւզրէ, սէօյլէեէճէքլէրինիզի տիյնէմէքլիկէ հազըր ու մունթազըր պուլունմագտաեըմ, չիւնքի, քէմալի լէթաֆէթինիզ իգթիզասընճա սէօյլէտիկինիզէ նէզարէն, մատամ քի պէնիմ նասիւհաթլարըմտան պիր ֆայիտէ կէօրմէքլիք էմէլ ու իթիգատընտա պուլունմագտա իմիշսինիզ, պէնիմտէ օլ ճիհէթլէ մէմնուն ու մէսրուր օլուպ վէ իֆիթիսար իտէճէկիմտէ զէրրէճէ չիւբհէ ճայիզ տէյիլտիր:

—Օֆ, էվվէթ, մնեսէնեէօր, սիզին նասիհաթլարընըղա միւհթում պուլունմագտաեըմ, չիւնքի, էվվէթ, սիզին նասիհաթլարընըղտա, պիւյիւք պիր մէնֆաաթ կէօրմէքտէյիմ. ֆազաթ, օլ պապտէ հիմմէթինիզէ իլթիճա իթմէզտէն էվվէլ, էկէր միւսաատէ պուեռուր իսէնիզ, վազըֆ օլմա

տըղընըզ, վէ կէշմիշ. . . եանի Մ. տ'Արվիլ իլէ ագտը իզտի-
վաճըմըզ վուգու պուլմագտան էվվէլ վուգուա կէլմիշ օլան
պիր մատտէեի, պիր սուրէթի մուլթասարատէ Զաթը վա-
լէանըզա պէեան իտէեիմ:

— Պէն օն ալթը եաշընտա իքէն, վալիտէմ վէֆաթ իթ-
տի, — տէտի մէրգումէ կէօղլէրի եաշարարագ, — պէն վա-
լիտէմի ըուհում կիպի սէվմէքտէ իտիմ, մօնսէնէօր, պիլ-
մէլիսինիզ քի, մէրգումէ, օլ մէրթէպէ ինսանիյեթլի պիր
դատըն իտի քի, ըույի ճիհանտէ օլ պապտէ, պիր իպրէթ-
նիւմա սաեըլմագլըղա սէղա իտի տէնիլսէ ճայիզ տիր. պէ-
նի իսէ իքի կէօղլէրինն նուրու կիպի սէվմէքտէ իտի. չէօյ-
լէ քի, էն զիեատէ քէտէրլի վագթ ու սաաթլարընտա պիլէ,
իպրագը մուհապպէթի մատէրանէսիյէ միւթէսէլլի օլմագ-
տա իտի. . . Մէրգումէ, էօյլէ չօգլուգ ճէմիյեթ սէվէնլէր-
տէն օլմաեըպ, վէ վիճուտճա տա զայիֆմիզաճ օլտուղուն-
տան, պիթթապի եալընըզճա եաշամագլըղը սէվմէքտէ, վէ
մահզա պէնիմ թաալիմ ու թէրպիյեէմէ չալըշմագլըզտան,
սէֆա տույմագտա իտի. չիւնքի, քէնտիսի մաալիւմաթը ոս-
հիհէ վէ միւթէնէվլիյեէնէ վագթի պուլունտուղու ճիհէթլէ,
պէնիմ թահսիլի մաալիւմաթ իտէպիլմէքլիկիմէ, հէր.քէստէն
զիեատէ հիմմէթ իտէպիլմէքտէ իտի: Մէրգումէ, պու հալ
վէ պու էֆքեարտէ պուլունտուղու թագտիրտէ, պիր քէր-
լէ տիւշիւնէպիլիսինիզ, մօնսէնէօր քի, հէնուզ պէն, օն
ալթը չաղլարըմտա օլուպ, վէ թամ տէրսլէրիմի տէ թէքմիլ
իթմէքլիք իւղրէ պուլունմագտա իքէն, էկէրլի ըէտէրիմ
դալըզա տա, վալիտէմին զաաֆը վիճուտինն պէհանէ վէ
վէսիլէ իտէրէք, կիւեա զայէթլէ միւթէպէր ֆամիլեատան
պիր տուլ դատընըն, տիւշար օլմուշ օլտուղու ֆէլաքէթլէրէ
մէրհամէթէն եանընա ալըպ տա, տէրսլէրիմ իքմալի խու-
սուսունու մէրգումէնէ իհալէ իտէր իսէ. . . կէրէք վալի-
տէմ վէ կէրէք.քէնտիմ, նէ՝ մէրթէպէ կիրիֆթարը թէաճ-
ճիւպ օլմուշուլ տուր: Վալիտէմ, էվվէլ էմիրտէ, բէտէ-
րիմին մէղքիւր նիյեթթ ու արզուսինէ գարշը կէլէրէք ըէտտ

իթտիկի կիպի, պէն տախի քէնտի թարափուման, վալիտէմ իլէ պէնիմ արամըզա, խարիճտէն պիրիսինին իտխալինէ գալգըշմամասընը ըէճա իթմիշ իսէմ տէ, տէօքտիւկիւմ կէօզ եաշլարընա տախի մէրհամէթ իթմէք իսթէմէտիկինտէն, պիր տիւրլիւ իսքեաթ օլմամըշտըր: Մէրգումէ գատընըն իսմի մատամ Բօլան օլուպ, քէնտի սէօյլիտիկինէ կէօրէ, Հինտտէ վէֆաթ իթմիշ օլան պիր գօլօնէլին զէվճէսի իմիշ... վէլհասըլ մէրգումէ պիզիմ գօնագտա կէլիպ եէրէշտի, վէ մուալլիմէլիք մէէմուրէթիլլէ, պէնիմ եանըմտա իսթիխտամ գըլընտը...:

—Աճա՛յիպ, տիմէք տիր քի բէտէրինիզին, վալիտէնիզ վէֆաթ իտէր իթմէզ, թէզվիճ իյլէտիկի մատամ Բօլան նամ գատըն, մէրգումէ իտի, էօյլէ մի:

—Էվվէթ, մօնսէնէօր:

—Վէ տիմէք տիր քի, աշուրի մէրթէպէ տիլպէր պիր գատըն իմիշ, էօյլէ մի:

—Խա՛յր, մօնսէնէօր, էօյլէ աշուրի մէրթէպէ տիլպէր պիր գատըն օլմանըպ, իլլա վասաթ տէրէճէտէ պիր հիւսնէ մալիք պուլունմագտա իտի:

—Էօյլէ իսէ, բէք ագըլլը վէ բէք ֆէթանէթլի պիր շէյ իմիշ, էօյլէ մի:

—Խա՛յր, մօնսէնէօր, էն պիւյիւք ֆէթանէթ ու զէքեալէթի, մահզա միւրայիլիքտէն... վէ տէսիսէքեարլըգտան իպարէթ պուլունմագտա իտի... Մէրգումէ հէնուզ եիկիրմի պէշ չաղլարընտա օլուպ, զայէթլէ աչըգ սարը սաշլարա, սայքի պէեազճա քիրրիքլէրէ, վէ աչըգ մաի ըէնկինտէ իրի վէ միւտէվվէր կէօզլէրէ մալիք պուլունաուզու կիպի... լէհէսինտէ պիր էսէրի թէվազու վէ միւլաեէմէթ տէրքեար օլուպ, վէ թապիաթընտա տախի, զալըմըգ մէրթէպէսինտէ ֆիթնէքեարլըգ, վէ ալչագըլգ տէրէճէսինտէ միւտահանէճիլիք պուլունմագտա իտի:

—Ուլում ու մալիւմաթ ճիհէթլէլէ նէ հալտէ պուլունմագտա իտի:

—Մ'օնենեք, օլ ճիհէթճէ պիւթիւն պիւթիւն ճահիլէ պիր գատրն օլտուղունտան, վէ բէտէրիմին նասըլ օլուպ տա էօյլէ պիր ճահիլէնի թահսին իյլէմէսինէ պիր տիւրլիւ մանէա վիրէմէտիկիմտէն, զիեատէսիյլէ թէաճճիւպ իյլէմէքտէ իտիմ, չիւնքի, բէտէրիմ, ուսուլ ու գաւախտի ամմէեէ հատտէն զիեատէ ըիայէթ իտէր պիր զաթ պուլունտուղու հալտէ, բէք զարիպ պիր հալտիր քի, էօյլէ պիր գատրնըն քէնտի եանընտա պուլունմասընըն գաթան միւնասէպէթ աւլամեաճաղընը, ապա խաթընա կէթիւրիպ տէ տիւչիւնմէմէքտէ իտի: Հաթթա, վալիտէմ քէնտիսինէ, մատամ Բօլանըն ուլում ու ֆիւնունտան պիւթիւն պիւթիւն պի պէհրէ պուլունմասընը սէօյլէ յիպ անլաթմագ իսթէմէսինտէ, բէտէրիմ տախի ճէվապ օլարագ, վէ գարչըգ տա պիր ճէվապէ շայէսթէ կէօրիւլէմէղ պիր թարղ ու թէլաֆֆուղ իւզըն սէօյլէեէրէք, իսթէր ալիմ օլտուն վէ իսթէր ճահիլ, հիւ պիր պէյիս եօգ տուր, մէրգումէ կէնճ վէ շայեանը ըիգգաթ գատըն, հէրչի պատապատ, պէնիմ գօնաղըմտա, թայեին իյլէտիկիմ հալ վէ մէվգըտա պուլունաճագ տըր, տէմիւ իտի: Պէն պունուն սէպէպինի, հէր նէ գատար կիճճէ անլատըմ իսէ տէ, պիչարէ վալիտէմ իսէ, թա օլ անտէն պիր սուրէթի միւքէմմէլէտէ ֆէհմ իտիպ անլամըչ, վէ իֆրաթ մէրթէպէ քէտէր տույմուչ իտի. վէ զանն տա իտէրիմ քի, բէտէրիմ թարաֆընտան իրթիքեապ օլունան սատագաթսըղըգտան զիեատէ, մէրգումէսին իչիմիղէ կիրմէսիյլէ, սէպէպիյեթ վիրէճէկի ույղունսուղըգտան տօլանը էլէմ չէրիպ վէ մէրագ տույմուչ իտի. . . վէ մէղքիւր ույղունսուղըգա, պիր կիւն պէնիմ տախի ալեաճ օլաճաղըմը տիւչիւնիւպ զամ չէքմէքտէ պուլունմուչ իտի:

—Վէլէվ էֆէնտի բէտէրինիղ, պու քէյֆիյեթի մահաղա քէնտի հավայի նէֆսինէ ուեարագ, եարմըչ օլա իտի պիլէ, զանն իտէրիմ քի, եինէ ճայիղ սաեըլամաղ իտի, չիւնքի, մէրգումէեի քէնտի գօնաղընա իտիալ իթմէքլիք, եանըլչ պիր հիսապա միւթէպէաթ իթմէքլիք տիմէք իտի:

—Մօնսէնեհօր, բէտերիմին իֆրաթ մերթէպէ սահիպ մէթանէթ վէ հատտէն զիեատէ ուսուղու գայիտէնէ ըրաւ յէթ վէ տիգդաթ իտէր պիր զաթ օլտուղունու իշիթ տիկիւնիդտէ, թապիաթիյլէ թէաճճիւպինիդ տահա զիեատէ իզտիեատ պուլաճագ տըր, մա մաֆիհ, մերգումէ գատըն խուսուսունա կէլինտիկի կիպի, քիւլլի ֆէրայիզի վէ քիւլլի գաւաիտի ֆիրամուշ պիրլէ, քէնտի քէյֆինէ էսիր օլմուշ տուր . . . չիւնքի, մատամ Բօլանըն թէէսսիրի ազիմի, հէր շէյէ զալէպէ իյլէմիշ տիր. մերգումէ, հէր նէ գատար սուրէթի զահիրէսինտէն, ապա կէօաթէրմէմէքլիք զայրէթինտէ պուլունմագտա իտի իսէ տէ, գալպէն տախի, բէտերիմուղրունտա եանըպ թուլթուշմագտա իտի:

—Օ տէյիլ էմմա, բէտերինիզին սիննի՞ գաշ իտի:

—Սայքի ալթմըշ եաշընտա իտի:

—էյ, քէնտիսի ալթմըշ եաշընտա օլտուղու հալտէ, էօյլէ պիր կէնճ գատըն թարաֆընտան իզհար օլունան աշգու ալադաեա ինանմագտա՞ մը իտի

—Բէտերիմ, քէնտի վադթինին էն զիեատէ մօտաճըլըգ սէվէնլէրինտէն պիրիսի իտի . . . վէ մատամ Բօլան տա, կէրէք քէնտի սէվգըր թապիիսինէ (տույղու), վէ կէրէք թէէսսսիրլի նասիհաթլարա գարըլարագ . . . :

—Նասիհաթլարա՞մը . . . լաքին մերգումէեէ նասիհաթ վիրէ՞ն քիմ օլապիլմիշ տիր:

—Շիմտի սէօյլէրիմ, մօնսէնեհօր: Մէրգումէ գատըն, սահիպ սէրվէթ ատէմլէրին, սիննլէրի քէմալէ իրտիկլինտէ, քէնտի կէնճիքլէրինտէ կէչիլմիշ օլտուղլարը կիւզէլ կիւզէլ էօմիւրլէրի տէրխաթըր իթտիրիճի մէտհ ու սէնալարը, վէ ալէլխուսուս մէզքիւր մէտհ ու սիթայիշլէր, խարիճի օլան զարաֆէթ վէ լէթաֆէթէ տայիր օլտուղլարընտա, զիեատէսիյլէ մէմնուն օլուպ վէ արզու իյլէտիքլէրինի պիլտիւկլինտէն, անլատըն՞դ մը, մօնսէնեհօր, մէկէրչի պէօյլէ պիր շէյ հիշ խաթր ու խէեալընըլտան կէչմէքտէ՞մի իտի, էվվէթ, մատամ Բօլան պունու պէօյլէ տիւչիւնտիւկլինտէն, բէտէ-

րիմին էջքեալ ու սիմասընտա կէօրմէքտէ օլտուղու լէթա-
ֆէթ ու ճաղիպէթի, վէ քէնտի գատ ու գամէթինտէ վէ
էվզա ու հարէքէթինտէ պուլմոգտա պուլունտուղու զա-
րաֆէթի վէ նէզաքէթի մէտհ իտիպ թալթիֆ իթմիշ տիր.
վէ, էվվէթ բէտէրիմտէ օլ վագըթ ալթմըշ եաշընտա իտի-
բէտէրիմ քէնտի ագլու տիրայէթինէ մուղայիր օլտուղու վէ
եագըշմաորդը հալտէ, կէօղլէրի գաբալըճասընա մէրգու-
մէնին լագըրտըլարընա ինանմըշ, վէ գապա պիր սուրէթտէ
գուրուլմուշ օլան տուզաղընա տիւշմիւշ տիւր, իշթէ մէր-
գումէ գատընըն թէէսսիրի ազիմի, հիշ շիւբհէմ եօգ տուր-
քի, բէտէրիմ իւզէրինէ պու մէրթէպէ իշլէմիշտիր, վէ հա-
լէա տախի այնի մէրթէպէտէ իշլէմէքտէ պուլունմուշ տուր:
Պագընըզ, մօնսէնեէօր, հէր նէ գատար ֆիքրիմտէ էլէմ-
պախշ թէֆէքքիւրլէր հիւքմ իթմէքտէ իսէլէր տէ, պու
ճիւմլէ իլէ տախի կիւլէրէք տէխաթըր իթմէքտէյիմ քի,
պէնիմ ագտը իզտիվաճըմտան էվվէլ, մատամ Բօլանըն,
սիննճէ Բէմլէնի «հիհէ, նէրտիպանը Էօմիւն էն կիւզէլ վէ
էն իյի գատէմէլէրի տիրլէր, տէտիկինի, վէ օլ պապտէ իտ-
տաալար տախի իթտիկինի . . . իշիթմիշիմտիր, վէ սիննճէ
Բէմլէնի «հիհէ տէտիկի տէ, անճագ էլլի պէշ ալթմըշ չաղ-
լարընտա պաշար իմիշ:

—Եանի, թամ բէտէրինիգին սիննի տիմէք տիր, էօլլէ
տէյիլ մի:

—Էվվէթ, մօնսէնեէօր . . . Եալընըզ մէզքիւր սիննտէ օ-
լան ատէմին, տիմէքտէ իտի մատամ Բօլան, ագլ ու տի-
րայէթի վէ թէճարիպ ու մէհարէթի մէվգըլի մաթլուպա վա-
սըլ օլապիլիր, էվվէթ, անճագ օլ սիննտէ պիր ատէմ, ճէ-
միյեթի պէշէրիյեէ իյինտէ, արզու իթտիկի վէ շայէսթէ
պուլունտուղու տէրէճէեէ իրէպիլիր, վէ պինապէրին, եա-
լընըզ օլ սիննտէ պիր ատէմին էջքեալ ու էվզա վէ աթվար
ու հարաքեաթճա տէրքեար օլան լէթաֆէթ ու զարաֆէթի
քէսպի քէմալէթ իտէպիլտիկի կիպի, սիմա վէ լէհէսինտէ
տախի, սաֆվէթի լաթիֆէյի ըէպպանիյէ իլէ գարըշք պիր

Թէմբին ու ընդանէթի հալիմէեէ մալիք օլուր : Նիհայէթ , մէզքիւր սիննէ գատէմ պասսան ատէմին լէհնէսինտէ , պաշընտան կէշէն թէճըրիւպէլէր , վէ պինաէն ալէյ հէօրմիւշ օլտուղու հիլլէլէր սէպէպինտէն , պիր նէվի մաղմուսիյեթ ընկի հասըլ օլուպ . . . վէ պու հալ տախի , իշթէ օլ քէմալէթի սահիհէնին լէթաֆէթի ազիմէ վէ քեամիլէսինն տէլալէթ իտէր . վէ ազըլ պաշընտա օլուպ , վէ պիր տէ էյի կուսթօ սահիպի պուլունուպ տա , էօյլէ անճագ գըրդ չաղլաշընտա պուլունան ատէմլէրին տիվանէճէ բարլագըլըլարընա վէ մանէասըզ էշքեալ վէ թաղէլիքլէրինէ , վէ թապիաթճա գարարսըլըլարընա ալտանմագ իսթէմէեերէք կիւլմէքտէ օլան գատընլար , մէզքիւր քէմալէթի սահիհէի , կէնճիկիէ թէրճիհ իթմէքտէ տիրլէր . չիւնքի , քէմալէթէ իրմէմիշ օլան ատէմլէրին իւզէրլէրինտէ , իլմի էօմրիւ ինսանէ վագըֆ պուլունմատըլարընտան , չայեանը թահսին պուլունան էսէրի իհթիշամ կէօրիւլէմէմէքտէ տիր , տիմէքտէ տիրլէր :

Բօտօլֆ , մատամ տ'Սըվիլին , քէնտի էօյէ վալիտէսինի , էօյլէ պիր սուրէթի լաեքգատէ օլուպ , վէ պիր լիսանը իսթիհաքեարի իւզընէ օլտուղու հալտէ նագշ էյլէմէսինի կէօրտիւքտէ , պիր տիւրլիւ կիւլմէսինի թուլթամամըշ տըր :

—Պէնճէ պիր խուսուս վար տըր քի , չայեանը իսթիհաշ օլան ատէմլէրէ ասլա աֆվ օլունմամալը տըր , —տէտի Բօտօլֆ մէրգուլմէեէ :

—Դա՛նղիսի տիր օ , մօնսէնեէօր :

—էօյլէ ատամլար ալէյհլէրինտէ կիւլմէքլիք իսթէնիլտիկինտէ , պիր ֆէնալըգ սաեըլմագտա տըր . . . անըն իշին ինսան ճնլարը իսթէտիկի գատար չէքիշտիրիպ կիւլէմէմէքտէ տիր :

—Պէս պէլլի անը տախի քէնտիլէր իճատ իթմիշլէր տիր , —տէտի Գլէմանա :

—Բէք տէ իհթիմալտէն տիր , վէ հայը՛ֆ քի , մէսէլա , վէլէվ մատամ Բօլանըն , սիզէ պիլ իգթիզա , պիր չօգ ֆէնալըլար եաբմըշ օլմասընը , քէօշէյի խաթըրտան չըգար :

սամ պիլէ, մերգումէնին գրգ Եաչարնտա օլանլարը կէնճ
սայմասընտան, վէ ալթմըշ Եաչընտա օլմագլըղա տա, պիր
քէմալէթի սահիհէ իսմի վիրմէքիկէ չըգըշմագլըգ մասգարա-
լըղընը իճատ իյլէմէսինտէն տօլաեր, կիւլիւպ է յէնիր իտիմ:

—Սլէխուսուս, մերգումէ գատըն ալէ յհինտէ, պէնիմ
նէֆրէթիմի մուճիպ օլան շէյ, վալիտէմ հագգընտա զու-
հուրա կէլմիշ օլան հարէքէթի մէքրուհէսի օլմագտա տըր
... վէ քէմալի թէէսսիւֆ իլէ սէօյլէրիմ քի, պէնիմ ագտը
իզտիվաճըմ իրինտէ էն զիեատէ ճանպաղլըգ իտիպ օհուռ-
լար օյնաեան տախի, մերգումէ քէնտիսի օլմուշտուր, —տէ-
տի մատամ տ'Արվիլ ճիւզիճէ թէրէտտիւտէն սօնրա:

Բօտօլֆ, պիր թէաճճիւպի ազիմ իւզըրէ, մերգումէնին
Եիւզիւնէ պագտը:

—Մօնէնէէօր, Մ. տ'Արվիլ, Զաթը վալէանըզըն տօս-
թու տուր, —տէտի Գլէմանս թէմքինլի պիր սէօյլէյիշ իլէ,
—պէնիմ սիզէ սէօյլէմէքտէ օլտուղում լագըրտըլարըն ա-
ղըրլըգլարընը, վագաա պիլմէքտէյիմ. . . Պիթթապի պուռ-
լարըն սահիհ օլուպ օլմամասընը շիմտի սիղ պէնտէն սիւալ
իտէճէքսինիզ տիր. իմտի, թէքրարէն մատամ տ'Արվիլտէն
պահա իթմէքիկի էհէմիյեթթաէն ատտ իտէրիմ: Մերգում-
մէ, քէնտի գապիլիյեթթաիլիկինէ ըաղմէն օլտուղու հալ-
տէ, պանա մուալլիմէ օլմագլըգ մէհմուրիյեթթինի տէրիւհ-
տէ իյլէտի, վէ օլ պապտէ վալիտէմ, բէտէրիմտէն իյզահաթ
իսթէյիպ, վէ միւնասէպէթսիզ պիր շէյ Եաբմագտա օլմա-
սընը պէեան իյլէտիքտէ, պէյնլէրինտէ պիւյիւք պիր մուա-
րազա զուհուրա կէլտի, վէ ծնտսն սօնրա բէտէրիմ, պիզէ
չէշմի պիւրուտէթ իւզըրէ պագմաեա պաչլատը, վէ պիզտէ
քէնտի տայիրէմիզէ չէքիլէրէք սյըրճա Եաչմագլըղա մէճ-
պուր օլտուղումուզ կիպի, մատամ Բօլան տախի, տայիմա
պէնիմ մուալլիմէմ օլմագլըգ սըֆաթընը թաշըտըգտան
պաչգա, ատէթա վէ աչըգտան աչըղա տախի գօնաղըմըզըն
գատընը մագամընտա պիր թաւլը ու մուամէլէ սաթմագ-
լըգտա պուլունտու:

—Քիմ պիլիբ զէվալը վալիտէնիզ հագգընտա, մէզքիւր հալ, նէ՛ գատար աղըր կէլմիշ, վէ նէ՛ գատար ազապը տէրուն չէքմէքտէ պուլունմուշտուր :

—Մօնսէնեէօր, զէվալը վալիտէնիկէզիմ, քէնտիտէն զիւ եատէ պէնի տիւշիւնէրէք տէրեայի տէրտ ու էլէմէ տալմըշտըր, չիւնքի, հէր չէյաէն զիւատէ պէնիմ իսթիգպալիմ հագգընտա տիւշարը մէրագ օլմուշտուր . . : Նասըլ քի սէօյլէտիմ, մէրգուլմէ զաթէն զայիֆ պիւնեէ օլտուղու հալտէ, պու հալլէրիւզէրինէ իսէ, տահա զիւատէ զայիֆլէմէկէ պաշլամըշ, վէ աղըր պիր խասթալըղա միւպթէլա օլմուշտուր. վէ, մուսիպէթ մուսիպէթ իւզէրինէ կէլիբ, ֆէհվասընճա, ագսի օլաճագ եա, օլ հէնկեամտէ տէ, ֆամիլեամըզ թապիպի օլուպ, վէ վալիտէմին էմիլիեէթի քեամիլէսինի գազանմըշ պուլունան Մ. Սօրպիէ տէ վէֆաթ իթմիշ, վէ վալիտէմին էսէֆի ազիմինի մուճիպ օլմուշտուր : Մատամ Բօլանըն, քէնտի սէօյլէտիկինէ կէօրէ, զայէթլէ ուպթա իթալեալը պիր հէքիմ տօսթու վար իմիշ, մէրգուլմէ բէտէրիմէ անը խապէր վիրիպ գանտըրտըղընտան, վէ բէտէրիմտէ մէրգուլմ թապիպին բէյ ու էֆքեարընը սիւալ իտիպ թահսին իլլէտիկինտէն, զնա թէսլիմ իթմիշտիր. վէ հայֆա՛քի, քէյֆսիզլիկինին սօն վագթիւտէ անըն էլինտէ գալմըշտըր . . : — Մատամ տ'Արվիլ, պու սօն լագըրտըլարը սէօյլէտիկինտէ, կէօղլէրի եաշ իլէ տօլմուշտուր : — Մօնսէնեէօր, հիճապ իտէրէք իգրար իտէրիմ քի, պէնտէ պու զայիֆիլք պուլունմուշտուր, — տէյի իլավէյի մէգալ իթտի մէրգուլմէ, —լաքին, շունու պիլիբիմ քի, պըրագալըմ պաշգա միւլահաղալարը, մէրգուլմ հէքիմ հագգընտա գալպիմտէ տօղան չիւրհէնէ սէպէպիլիեէթ վիրմէքլիկէ, մէրգուլմուն, բէտէրիմէ, եալընըզ մատամ Բօլան թարաֆընտան խապէր վիրիլմիշ օլմասը քեաֆի օլմուշտուր, չէօյլէ քի, օլ հէնկեամտէ, հիշ պիր սէպէպ պուլունմատըղը հալտէ պիլէ, պիլա իսթիեարի օլարագ, քէնտի իւզէրիմտէ, մէրգուլմ թապիպտէն ուզագ գաշընմագըղա տայիր, պիր տույղու

հիսս իյլէմէքտէ պուլունմուշում տուր , վէ վալիտէմին , մէրգուճա էմնիյեթ իտիպ տէ քէնտիսինէ պագտըրտըղընը կէօրտիւքճէ , քէնտի քէնտիմէ գօրգուպ մէրագ իյլէմէկէ պաշլամըշումտըր . ֆագաթ , պու ճիւմէ իլէ տախի , տօղրուսու , նօգթայի ուլումտան պագըլտըղը թագտիրտէ , տօգթօր Բօլիտօրի . . :

—Նէ՞ սէօյլէեօրսունուղ , մատամ , — տէյի պաղըրտըր Բօտօլֆ :

—Նէ՞ վար տըր , մօնսէնեթօր , —տէտի Գլէմանս , օլ անտէ Բօտօլֆուն էշքեալընտա հասըլ օլան հալլէր իւզէրինէ տիւշարը թէաճճիւպ վէ իսթիղրապ օլարագ :

—Լաքին , խա՛յր , խա՛յր , —տէտի Բօտօլֆ քէնտու քէնտույէ սէօյլէեթէք , —հիշ չիւհէլէր եօգ տուր քի , պէնիմ տիւշիւնտիւկիւմ եանըշ օլմալը տըր . . . չիւնքի , ծնտան պէրու պէշսէնէ միւտտէթ կէշմիշ օլտուղու հալտէ , ալտըղըմ մալիւմաթա կէօրէ իսէ , Բօլիտօրի հէմանճագ իքի սէնէտէն պէրու ֆարիստէ պուլունմագտէ , վէ հէմտէ սախթէ պիր իսիմթաշըմագտէ իմիշ . . . տիւնքի կէօրտիւկիւմ , մութլագա . . . մէրգում շարլաթան քէնտիսի օլմալը տըր . . . Պու ճիւմէ իլէ տախի . . . այնի իսիմտէ իքի հէքիմ (*) . . . Նէ՞ գատար զարիպ պիր թէսատիւֆ . . . Մատամ , օլ սէօյլէտիկինիղ տօգթօր Բօլիտօրի հագգընտա , պաղը չէյլէր անլամագ իսթէրիմ , —տէտի Բօտօլֆ օլ հէնկեամտէ պիթթէտրիճ թէաճճիւպի արթմագտա օլտուղու թագտիրտէ քէնտի եիւզիւնէ պագմագտա պուլունան մատամ տ'Սրվիլէ , —մէրգում իթալեալը նէ՞ սիննտէ պիր առէմ իտի :

—Սայքի էլլի չաղլարընտա պիր առէմ իտի :

—Նէ՞ սիմատա . . . վէնէ՞ չէհրէտէ պուլունմագտա իտի :

—Գօրգունճ չէհրէլի . . . հէլէ մէրգումուն օլ աշըգ եէշիլ րէնքտէ օլան կէօլլէրի , ասլա իսթրմտան չըգմամագ .

(*) Հիքեաեթմիզի օգուեան զաթլարա տէրխաթլըր իթտիրիլիզ քի Բօլիտօրի Բօտօլֆուն չօճուղուղունտա մուալլիմ թայեին պըլընտըղընտա , իլէրուտէ պուլունան հէքիմէրտէն պիրի իտի :

տա տըրրար... վէ պուրնու իսէ էյրի վէ սիվրի, թըպզը պիր գարազուշ պուրնունա պէնդէմէքտէ իտի... :

— Թա՛մ քէնտիսի... թա՛մ քէնտիսի... — տէյի պաղըրտը Բօտօլֆ. — Էյ, մատամ, նէ՛ տէրսինիզ, աճապա սիզին իթիգատընըզ նէ տիր, տօգթօր Բօլիտօրի հալէա չիմ տի փարիստէ պուլունմադտէ՛մի տիր :

— Պիլէմէհօրում, մօնսէնէտօր, չիւնքի մէրգում, բէտէրիմին ագտը իզտիվտօճընտան սօնրա, փարիսի թէրք իյլէմիշտիր. պէնիմ տօսթլարըմտան օլուպ, վէ օլ վագըթլարտա մէրգում իթալեալընը քէնտույէ թապիպ թայեին իթմիշ օլան պիր գատըն... մատամտը Լիւսնէյ... :

— Աճապա տիւշէ՛ս տը Լիւսնէյ մի տիր տէտիկինիզ, — տէյի պաղըրտը Բօտօլֆ :

— Էվվէթ, մօնսէնէտօր... Լաքին, օլ պապտէ նի՛չին իզհարը թէաճճիւպ իյլէմէքտէսինիզ :

— Բէճա իտէրիմ անըն սէպէպինի սիւալ իթմէյինիզ... Լաքին, օլ հէնկեամտէ մատամտը Լիւսնէյ, մէրգում հագզընտա նէ՛ սէօյլէմէքտէ իտի :

— Մէրգում մէրգումէնէ չօգ տէֆա մէթուպլար եազմագտա, վէ փարիսի թէրք իթտիքտէն սօնրա կէզմէքտէ վէ կէօրմէքտէ օլտուղու մէմէքէթլէր հագզընտա, չիւնքի մէրգում չօգ սէյեահաթլար իթմէքտէ իտի... բէք կիւղէլ վէ շայիանը տիգզաթ մաալիւմաթլար վիրմէքտէ իտի, չիմտի... տէրխաթըր իյլէտիկիմէ կէօրէ, անճագ պիր այ վար տըր քի, մատամ տը Լիւսնէյէ, Մ. Բօլիտօրիտէն, հիշ խապէր ալմագտամըսընըզ տէյի սիւալ իյլէտիկիմտէ, մէրգումէ սըգըլա սըգըլա ճէվապ վիրէրէք, խայլի վագըթտան պէլու խապէր ալմագտէ օլմատըղընը, վէ նէ օլուպ վէ նէրէտէ պուլունտուղունու պիլմէտիկինի, վէ հաթթա, մէսմուաթա կէօրէ վէֆաթ իթտիկինի պէհան իյլէտի իտի :

— Աճայիպ պիր շէյ... — տէտի Բօտօլֆ, մէրգումէ մատամ տը Լիւսնէյին շարլաթան Պրատամանթիյէ վիրմիշ օլտուղու վիզիթաեը տէրխաթըր իտէրէք :

—Մօնսէնեհօր, սիղ մէրգումու թանճմագտամըսընը :

—Բէնտի հագգըմտա օլտուղու հալտէ, թէհսսիւֆի տէրէք սէօյլէրիմ քի, էվվէթ թանճմագտանըմ . . . Փագաթ, ըհճա իտէրիմ, մատամ, սիղ քէնտի մէգալէնիզէ տէվամ իտինիզտէ, սօնրա պէն տէ սիզէ, Բօլխօրինին նաւըլ ատէմ օլտուղունու պէհան իտէրիմ . . .

—Մէրգումուն մու, օլ սէօյլէտիկիմ հէքիմին մի . . .

—Մէրգումա պիր հէքիմ սըֆաթը վիրիւմէքտէն իսէ, էն պիւյիւք ճինայէթլէր իլէ քէսպի չէօհրէթ իթմիշ օլան պիր ճանի սըֆաթը վիրիւսէ, տահա զիեատէ ճայիլ տիր :

—Ճինայէթլէր մի . . . —տէյի պաղըրտը մատամ տ'Արվիլ տիւչարը հէյպէթ օլարագ, —տիմէք տիր քի, մէրգում, ճինայէթլէր տախի իշլէմիշտիր, էօյլէմի. ա'հ, մօնսէնեհօր, շիմտի ըանա անլաշըլմագտա տըր քի, անըն իշին պիշարէ վալիտէճիկիմ, մէրգումուն էլինէ տիւչտիւքտէն չէնտ կիւն սօնրա, տէսթի էճէլտէն, ճամը ֆէնատը նո'ւշ իյլէմիշտիր. վէ տիմէք տիր քի, պէնիմ տույղուլարըմտա գաթան պէնի ալտաթմագտա տէյիլ իմիշլէր :

—Սիզին տույղուլարընըվմը :

—Էվվէթ . . . նասըլ քի տահա շիմտի, մօնսէնեհօր, Զաթը վալէանըզա, մէրգումէ մատամ Բօլանըն մարիֆէթիյլէ պիզիմ գօնաղա հէքիմ թայեին գըլընտըղը տագըգատան, մէրգումա գարշը քէնտի իւզէրիմտէ խէվֆ ու նէֆրէթ հասըլ օլարագ . . . տայիմա ուզագ գաշմագ իսթէտիկիմի սէօյլէտիկիմտէ . . . հէր չէյի թէքմիլ սէօյլէմէմիշ իտիմ . . .

—Սէպէպ :

—Զիւնքի, էսէֆ ու էլէմիմ քէսրէթինտէն իղֆալ իտիլէրէք, պէլքի գապահաթսըզ պիր ատէմ ալէյհինտէ ագվիեաթ իթմիշ օլուրում տէյի գօրգմագտա իտիմ, հալպու քի արթըզ շիմտի սէօյլէնէպիլիրիմ, մօնսէնեհօր : Վալիտէմին քէյֆսիզլիկինին պէշինճի կիւնիւ օլտուղու հալտէ, պէն տայիմա տիգգաթ իտիպ կէօղէթլէմէքտէ իտիմ : Պիր կիւն, հավա ալմագ իւզրէ պիզիմ պաղչէնին սէտտի իւզէրինէ

չըգտը իտիմ . արատան պիր չէյրէք կէշտիքտէն սօնրա ,
գարանըգճա վէ ուղունճա պիր սուփատան կէշէրէք թէգ-
րարէն իշէրի կիրտիմ . վէ մատամ Բօլանըն տայիրէսինտէն
վուրմագտա օլան ճիւղի պիր ըջգտա , Մ . Բօլիտօրինին ,
մէրգուճինն օտաարնտան չըգտըղընը կէօրտիւմ . մէրգու-
մէ տէ պիրլիքտէ պուլունմագտա իտի . վէ պէն իզպէ պիր
մահէլտէ օլտուղումտան , ծնլար պէնի կէօրէմէմէքտէ ի-
տիլէր : Մատամ Բօլան մէրգումա բէք եավաշ պիր սուրէթ-
տէ սէօյլէեհէրէք , պիր գաշ լագբրտըլար սէօյլէտի , վէ կէր-
չի ծնլարը իշիտէմէտիմ իսէ տէ , մէրգում հէքիմ թարա-
ֆընտան տախի ճէվապ օլարագ , եւրըն րէյիլ օլ պէր կէն տէ-
նիլտիկինի իշիթտիմ : Վէ հաթթա , մատամ Բօլան , եինէ
եավաշ եավաշ պիր շէյլէր սէօյլէտիկինտէն , մէրգում տա-
խի աճայիպ պիր թէլաֆֆուղ իլէ սէօյլէեհէրէք , — եւրըն րէյիլ
օլ պէր կէն տէտիմ եա սիղէ եւրըն րէյիլ օլ պէր կէն . . . տէյի
թէքէրրիւր իյլէտիկինի տախի իշիթտիմ :

— Աճապա մէրգում , պու լագբրտըսըյա , նէ՞ անլաթ-
տըրմագ իսթէմէքտէ իտի :

— Նէ՞ անլաթտըրմագ իսթէտիկինի անլամատընըմը ,
մօնսէնեհէօր . մէրգում Բօլիտօրի պուլունու չարշէմպիհ ագ-
շամըսը սէօյլէտի . . . վէ վալիտէմ իսէ . . . ճիւմա կիւնիւ վէ-
ֆաթ իյլէտի . . .

— Ա՛ , նէ՞ գատար տէհշէթամիզ պիր հալ . . .

— Պու էլէմպախշ վագատտան սօնրա , պէնի ագրապա-
մըզտան պիր գատընըն եանընա կէօթիւրտիւլէր : Մէրգու-
մէ գատըն , պէնիմ սիննիմտէ պուլունան պիր գըզա սէօյ-
լէնիլմէսի ճայիզ օլմաեաճաղընը ունուտարագ , վէ ապլա
սագընմաեարագ , մատամ Բօլան ալէյհինտէ իպրագընէֆ-
րէթ իթմէքլիքտէ բէք հագգլը պուլունտուղումու պանա
սէօյլէտիքտէն պաշգա , մէրգումէնին թա օլ վագըթտան ,
գալպինտէ պէսլէմէքտէ պուլունտուղու հըրսը թամա վէ
էմէլի հագգընտա պանա մալիւմաթը քէսիլէ տախի վիր-
տի : Վէ նիհայէթ , իշիթ թա օլ վագըթտան , զէվալը վա-

լիտէմին նէ մէրթէպէ կէօնիւլ ազապլարը չէքմիշ օլմասընը ֆէհմ իտիպ անլատըմ: Ոնտան սօնրա , բէտէրիմի իւք կէօրիւշիւմոնէ , կէօնիւմ գըրըլտը . մէրգոււմ պէնի , իւք մաթէմ ալլարըմըզը օրատա կէշիրմէք նիյեթիյէ , նօրմանտիւ աեա կէօթիւրմէք իւզրէ , օրատա կէլմիշ իտի: Բէտէրիւմ պանա , էսնայի ըահտէ , էօյլէ պիւմիւնասէպէ օլմասըպ տա , իլլա բէք թապիի պիր լադըրտը տըր կիպի , մատամ Բօլանըն , պիզիմ գօնաղըն գատընը օլարագ , ինանը իտարէեի . քէնտի եէտինէ ալմագլըղա , վէ պանա պիր տօսթ վէ պիր ըէհպէր օլմագլըղա ըույի մուվաֆագաթ կէօպթէրմէքտէ օլտուղունու , վէ պու մուվաֆագադըյեթին տէ , կերէք քէնտինճէ վէ կերէք պէնճէ պիր իգպալու սէատէթի հալատտ իտիլմէքլիկէ շայէսթէ պուլունսուղունու սէօյլէտի: Օպիէեէ (բէտէրիմին չիֆթիկինին իսմի տիր) վասըլ օլտուղումուզտա , իւք գարչըմիղա չըգան մատամ Բօլան օլտու . չիւնքի , վալիտէմին վէֆաթը կիւնիւնտէն պէտ իլէ , մէրգոււմէ կիտիպ օրատա եէրլէշմիշ իտի: Հէր նէ գատար մէրգոււմէ , սուրէթի զահիրէսինտէն , պիր հիւմու թէվազիւ իւզրէ պուլունմագտա իտի իսէ տէ , սէթրինէ լաեըզըյլա միւգթէտիր օլամադըղընտան , գալպինտէ հիւքմ իթմէքտէ օլան պիր մէսէրթէթի ֆիւթուհաթքեարանէնին էսէրի տէ , լէհճէսինտէն անլաշըլմագտա իտի: Հէլէ օլ պէնի կէօրիւր կէօրմէզ , զուհուրա կէլէն խայինճէ վէ իսթիհզաքեարի պագըրըն , հիշ պիր վագըթտա խաթըրմտան չըգարամաեաճաղըմտըր . վանն իտէրսին քի մէրգոււմէ , — «Պէն քէնտի խանէմտէ պուլունմագտէյիմ , վէ էկէրչի , արա եէրտէ պիր եապանճը վար իսէ , օ տա անճագ սիզսինիղ ,» — տիմէք իսթէմէքտէ իտի: Սայիր պիր իուսուս , տահա զիւտտէ պատիի էլէմիմ օլտու . չէօյլէ քի , եա իֆրաթ մէրթէպէ շայեանը թագպիհ պիր նէզաքէթսիզլիկինտէն վէ թէրպիյեէ սիզլիկինտէն , վէ եախօտ արսըգճա պիր տիղգաթսըզլըզընտան նաշի օլտուղու հալտէ , կիտիպ կէլիպ տէ քէնտիսի իլլին , մէրգոււմէ վալիտէմին օտասընը ինթիխապ իթմիշ իտի:

Պու խուսուս , գիւտէսիլէ գալպիմէ թօգանըպ վէ հիւտէթիմի թահրիք իյլէտիկինտէն , էօյլէ պիր միւնասէպէթսիզ հարէքէթին ճայիզ օլամահաճաղընը , տիւզճէ թէշէքքի իտէրէք բէտէրիմէ սէօյլէտիկիմտէ , թէշէքքիմէ էհէմիյէէէթ վիրմէտիքտէն պտշգա , հաթթա , ֆաղլա օլարագ տախի , սէրտճէ պիր սէօյլէյիշ իլէ , էօյլէ պիր շէյէ թէաճճիւպ իթմէքտէն իսէ , մատամ Բօլանը , իքլինճի վալիտէմ մագամընտա թուլթարագ , պիրլիքտէ հիւսնի թէվէճճիւհ իւզրէ հաշաեըպ վէ հիւրմէթ իթմէքիկէ ալըշմահա չալըշմալըսըն տէյի ճէվապ վիրտի : Պէն տէ քէնտիսինէ , պու հալ , վալիտէմ հազգընտա , ատէթա պիր հագարէթ տիր , տէտիկիմտէ , մէրգուլտարըլտը , վէ պէն տէ օնա գարշըլըգ , արթըգ քէնտիմի զապթ իտէմէեէրէք , մատամ Բօլան ալէյհինտէ հիսս իյլէմէքտէ օլտուղուլմ էսէրի նէֆրէթի պէեան իյլէտիմ . վէ մէրգուլտա , չօգ տէֆա , հիտտէթլէնիպ աթէշքէսիլէրէք , մէրգուլմէ հազըր օլտուղուլ հալտէ , պէնի թէքտիր իյլէտի . վէ մէրգուլմէնին պիզէ , տիւզճէ ճէնապը Հագգթարաֆընտան պիր նիյմէթ կէլմիշ օլտուղուլ հալտէ , պէնիմ իսէ գատր ու հայսիյէթինի թանըմագ իսթէմէտիկիմի , վէ էօյլէ մէլէք կիպի իյի պիր գատընա , չէշմանը պիւրուտէթ իւզրէ պազտըղըմը եիւզիւմէ վուրարագ , պանասանքէօր տախի չաղըրտը : — Պէն տէ պիր կիւն , բէճա իտէրիմ , բէտէրիմ , էկէր մէրգուլմէեի մէտհ իտիպ , վէ շայեանը թէշէքքիւր պուլմագտա իսէնիզ , քէնտի հագգընըլտա օլարագ էօյլէ ինանըպ , վէ օ եօլտա մուամէլէ իտէպիլիսինիզ , հալ պու քի , պէնի տէ այնի էֆքեար , վէ այնի իթիգատտա պուլունմագլըլա իճպար իթմէմէլիսինիզ , — տէտիկիմտէ , պիւթիւն պիւթիւն կիւճէնիպ զազապա կէլտի : վէ մատամ Բօլան տախի , զայէթլէ թաթլը վէ միւլայիմ պիր սէօյլէյիշ իլէ , վէ քէմալի միւրայիլիք իւզրէ , քէնտուքէնտույէ , թարաֆըմտան շիֆաթճըլըղա գալգըշարագ , — Դլէմանտա աֆվ իթմէնիզի բէճա իտէրիմ , — տէտի , — զիւրա , զէվալը չօճուղուն , հէքսիմիզի տէ պիթթապի կէօղ եաշ-

լարը տէօքմէքիկէ պօրճու գըլան օլ վալիտէյի ազիզէ վէ միւհթէրէմէսինին տէրտի ազիմինէ տառանամատըղընտան նաչի զահիպ օլտուղու շիւբհէլէրէ, վէ ճայիզ կէօրտիւկիւ հագգարզ սիթէմլէրէ վէ թէշէքքիլէրէ, տէյիլ կիւճէնմէլի, իլլա աճքեարադ ափվ պուեուրմալըսընը, տէտի:—Կէօրմէքտէ միսինիզ, —տէտի պանա օլ վագըթ բէտէրիմ, քէմալի թէհայիւր իւզրէ մատամ Բօլանը կէօսթէրէրէք, —իշիթմէքտէ միսինիզ, սիզի նէ՛ գաաար սէվմէքտէ, վէ նէ՛ գաաար աճըմագաա վէ իզհարը համիյեթէթ էյլէմէքտէ տիր: Հայտէյինիզ, շիմսի քէնտիսինտէն մաազուր տիլէյինիզ: Պէն տէ, պէնիմ վալիտէմ, պէնի կէօրմէքտէ վէ իշիթմէքտէ օլտուղունտան . . . Էօյլէ պիր ալչագըղը գաթան գապուլէ թէնէզզիւլ իտէմէմ, չիւնքի, պիր տիւրիւ ափվընա շայէսթէ պույրուլամամ, —տէտիմ բէտէրիմէ, վէ մատամ Բօլանը թէսէլլի իտիպ, վէ եալանճըլըզ էսէրի օլարագ տէօքմէքտէ օլտուղու կէօլ եաշլարընը սիլսին իչին, իքիսինի պիրիքտէ, եանի եալընըզ պրրագարագ օտատան տիշարը չըգտըմ . . . Պէօյլէ պիր թագըմպօշ շէյլէր իւզէրինէ պու գաաար թափսիլլի սէօյլէեհէք սիզի թահիզ էյլէտիկիմ իչին, ափվընըզ տիլէրիմ, մճնսէնեթ, ֆագաթ, շու տա վար սըր քի, կէնճըլիքտէ կէչիւմիշ օլտուղում էօմիւմ հագգընտա պիր ֆիրբէ մալիք օլապիլմէնիզ իչին, պունլարը տա սէօյլէմէքլիկիմ իզթիզա իթմէքտէ իտի:

—Պունլարը իշիթտիքճէ, զանն իտէրսին քի, հագըգաթի հալտէն պուլունան մէզքիւր տախիլի մէնզարէլէրտէ, պիզգաթ հագըր պուլունմագաաեըմ . . . Նիչէ ֆամիլեալար վար տըր քի, պու եօլտա մէնզարէլէր, նիչէ տէֆալար կէշփիշէր տիրէր. վէ տահա նիչէ տէֆալար տա կէշէճէքլէր տիր . . . Լաքին, օ տէյիլ էմմա, գօշուլարընըզա, էֆէնտի բէտէրինիզ, մատամ Բօլանը, նէ՛ սըֆաթտա թագտիմ էյլէմէքտէ իտի աճապա, անը տախի պիլմէքլիկի արզու վէ մէրագ իտէրիմ:

—Կիւեա պէնիմ տօսթում վէ պէնիմ մուալլիմէմ սը-

Ֆաթընտա թագուիմ իթմէքտէ իտի . . . վէ հէրքէս տէ էօյլէ ղանն իտիպ վէ էօյլէ օլմասընա ինանմագտա իտի :

— Արթըզ բէտէրինիզին տախի այնի սուրէթտէ պիր ինֆիրատը հալ իւզրէ եաշամագտա օլուպ օլմամասընը սիւալէ հաճաթ կէօրմէմ :

— Բէք ազ տէֆա կէլէնլէր վէ վիզիթա վիրէնլէր պուլունմագտէ օլուպ, վէ պուլնլարտա եա պիր միւնասէպէթ, վէ եախօտ պիր իշ զըմնընտա կէլմէքլիկէ մէճպուր օլանլարտան իպարէթ պուլունմագտա իտիլէր . բէտէրիմ, հիշ շիւբհէմ եօգ տուր քի, մատամ Բօլանըն իսթէք վէ իպրամլարընա տանանամանըպ, վէ քէնտի հավայի նէֆսինէ գուլ օլարագ, վալիտէմին վէֆաթընտան անճագ իւշ այ սօնրա, մաթէմ տէնիլէն շէյին էօյլէ սուրէթի զահիրէտէ վէ էլպիսէտէ օլմանբըպ . . . իլլա գալպտէ օլմասընը պէեան ու պէհանէ պիրլէ . . . եաս թուրթմագլըգտան սարֆը նազար իյլէտի : վէ պէնիմ հագգըմտա տէրքեար օլան պիւրուտէթի տէ, կիթտիքճէ օլ մէրթէպէ արթտը քի, ատէթա վազիֆէսիզլիք մէրթէպէսինէ վարտըղընտան, պէնիմ կիպի կէնճ պիր գըզը, մէճմուլին ղայրի սուրէթտէ պիր սէրպէսթլիք իւզրէ պըրագըպ թէրք իթտի : Պէն, բէտէրիմի, անճագ սապահ թաամը վագթինտէ կէօրմէքտէ իտիմ . հէման թաամը իթտիկի կիպի, մատամ Բօլան իլէ պիրլիքտէ կիտիպ քէնտի իշ օտասընա չէքիլմէքտէ իտի . վէ պատէհու տախի, եա արապա իլէ վէ եախօտ եաեա օլտուղու հալտէ տիշարը չըգմագտա, վէ անճագ ագշամ թաամընտան պիր սաաթ գատար էվլէլ ավտէթ իյլէմէքտէ իտի . . . Մատամ Բօլան, զայէթլէ բարլագ վէ կիւղէլ թօալէթլէր իլէ սիւսլէնմէքտէ, վէ բէտէրիմ տախի քէնտի սիննինէ եագըշմագ սուրէթտէ պէղալէթ աղըր վէ զարիֆ էլպիսէլէր կիլինմէքտէ իտի : վէ պազէն տէ, ագշամ թաամընտան սօնրա, վիզիթալարընը բէտտ իտէմէեէճէկի ատէմլէրի գապուլ իտիպ, վէ պատէհու տէ, թա սաաթ օնա գատար, մատամ Բօլան իլէ պիր բարթի թավլու օյնամագտա իտի, վէ պուլնտան տա սօնրա, մէր-

գումէնի գոյթուղունա թագարագ, կէօթիւրիւպ մերհումէ վալիտէմին օտասընա թէսլիմ իթմէքտէ, վէ անտէն տէ, քէնտի օտասընա չէքիլմէքտէ իտի: Հալ պու քի, պանա կէլինտիքտէ, կիւնլէրիմի քէնտի քէյֆիմէ կէչիւրմէքտէ իտիմ, չէօյլէ քի, եա աթա պինէրէք վէ պէրապէրիմէ տէ պիր խըտմէթքեար ալարագ կէզմէկէ չըգմագտա, վէ եախօտ պիզիմ քէօչկիւն էթրաֆընտա պուլունան օրմանլարտա պիր չօգ տօլաշմագտա իտիմ. վէ պագը քէրրէ տախի, իւզէրիմէ օլ տէրէճէ պիր հիւզն ու ղամ պաումագտա իտի քի, կիւնտիւզ թաամընա պիլէ ինմէքտէ տէյիլ իտիմ, վէ բէտէրիմ տէ ապա մէրագ իտիպ տէ սիւալ իթմէքտէ տէյիլ իտի . . .

—Նէ՛ գատար պիւյիւք պիր պի գայտլըգ . . . վէ նէ՛ գատար ղարիպ պիր ունութմագլըգ . . .

—Չօգ տէֆա պէն աթա պինէրէք օրմանլարտա կէզմէկէ չըգտըղըմտա, գօմշուլարտան պիրի բասթ կէլմէքտէ, վէ տօլաշմագլըգտան ֆէրաղաթ կէլէրէք, բարգըմըգ տէրունն տէ գալմագտա իտիմ:

—Մատամ Բօլան իլէ կիւնտիւզիւն քէօչքտէ եալընըգ գալտըղընըգտա, մէրգումէ սիզէ նէ՛ եօլտա միււամէլէ իթմէքտէ իտի:

—Պէն քէնտի թարաֆըմտան, նասըլ քէնտիսինի կէօրմէմէք իսթէմէեէրէք գաչընմագտա իտի իսէմ, մէրգումէ տախի, քէնտի թարաֆընտան այնի թարիզի թութարագ պէնտէն եիւզիւնիւ սագլտմաեա չալըշմագտա իտի: Եալընըգ պիր տէֆա, պիր կիւն էվիլէլ պէնիմ քէնտիսինէ գարչը սէօլէմիշ օլտուղում պագը աղըր ըագըրտըլար հագգընտա զըմ նէն պիր չէյ անլաթ տըրմագ իսթէտիկինտէն, պիր սուրէթի պարիտէտէ սէօյլէեէրէք, — սագքընըգ, պիր տահա պէնիմ իլէ ուղրաշմագլըգ գալգըշմանընըգ . . . եօգսա սօնրա ֆէնա օլուքսունուզ, —տէտի, —վէ պէն տախի, —Պէս պէլլի, գէվալը վալիտէմ կիւպի օլուրում, էօյլէ տէյիլ մի, մատամ, ֆագաթ, էսէֆ իթմէլիսինի քի, սէօյլէտիկինի գին իճրասընը կէօսթ էրէպիլէճէք օլան օլ տօսթը նէտիմլինիզ

Մ. Բօլիտորի շիմոի պուրատա եօգ տուր . . . եւրն Կէյէ օլ Կէյ
Կէյ տիյէ ճէք քէմէ պուլունմագտա տէ յիլ տիր, — տէտիմ :

— Բօլիտորինին մէզքիւր լազըրտըսընը քէնտիսինէ տէր-
խաթըր իթտիրտիկինիզտէ, մէրգումէ սիզէնէ ճէվապ վիրտի :

— Մէրգումէ, էվվէլ էմիրտէ դըզարտը պօզարտը, վէ
պատէհու տախի, քէնտի հէյճանը տէրունինի զապթ ու
քէթմ իլէ, նէ տիմէք իսթէտիկիմի պէնտէն սիւալ իյլէտի :

— Մատամ, պիր արալըգ եալընըզ պուլունտուղունուզտա,
մէզքիւր լազըրտը իլէ նէ տիմէք իսթէտիկիմի, պիզզաթ
քէնտի քէնտինիզէ սիւալ իյլէտիկինիզտէ վիճտանընըզտան
լազըմ կէլէն ճէվապը ալաճաղընըզտա ասլա շիւբհէ եօգ
տուր, — տէտիմ . — վէ պունուն արասընտան ճիւզի պիր

վազըթ կէչտիքտէն սօնրա զուհուրա կէլէն պիր մէնզարէ
իլէ, պէնիմ իսթիգպալի հալիմէ, պիր դարար վիրիլտի .

շէօյլէ քի, կիճէլէրի թօբլանմագտա օլտուղումուզ ուֆագ
պիր սալօնու թէզեին իյլէմէքտէ օլան ֆաւիլեամըզ էչ-

խասը թասվիրլէրի արասընտա, վալիտէմին թասվիրի տա-
խի պուլունմագտա իքէն, մէզքիւր թասվիրին, կիւնիւն պի-

րինտէ գալտըրըլընը օլտուղու կէօրիւլտիւ : Պիր կիճէ գօմ-
շուլարըմըզտան իքի քիչի պիզտէ թաամ իթմէքտէ իտիլէր .

պունլարտան պիրի իսէ ճիվարըմըզ նօթէրի օլուպ, վէ վա-
լիտէմ հազգընտա տայիմա պիր իհթիրամը ազիմ իւզրէ

պուլունմուշ օլան Մ. Տօրվալ իտի : Պէն օլ կիճէ սալօնտան
իլէրի կիրտիքտէ, — «Ա՛, վալիտէմին թասվիրի նէրէեէ կիթ-

միշտիր, — տէյի սիւալ իթտիմ բէտէրիմէ . — բէտէրիմտէ,
մէզքիւր սիւալիմ իւզէրինէ ալթիւսթ օլուպ պօզուլարագ, վէ

պիր իշարէթ իլէ տէ, միւսաֆիրլէր պուլունտուղունու, վէ
էօյլէ լազըրտըլար աշմագըլըն միւնասէպէթ ալամաեաճա-

ղընը անլաթտըրմագ իսթէեէրէք, — Մէզքիւր թասվիրէ
պագալըգճա, իւզէրիմտէ պիր էսէֆի ազիմ հիսս իյլէմէքտէ

օլտուղում իչին, պուրատան գալտըրթտըրտըմ, — տէյի ճէ-
վապ վիրտի . — Է՛յ, շիմոի վալիտէմին մէզքիւր թասվիրի նէ-
րէտէ տիր, ա՛ բէտէրիմ, — տէտիկիմտէ, մէրգում տախի,

Երեւոյնիւ մատամ Բօլանն տէ՛ծնիւպ, վէ սապըրսըղճա պիր կէօզ իշարէթի իտէրէք հարէքէթ իյլէտիքտէն սօնրա, — Մէզ-քիւր թասվիրի նէ՛րէեէ գօյտուլար, — տէ յի մէրգուժէեէ սիւ-ալ իյլէտի. վէ մէրգուժէ տախի ճէվապընտա, — Էշեա օտա-սընա գալտըրտըպ սագլատըլար, — տէտի, կիւեա պէն, մէրգուժան գօմշուլար հուզուրունտա, տիհանըմը գաբար տա սիւքիուլ իտէրիմ, վէ քէնտիսինէ հիշ պիր ճէվապ վիր-մէմ իթիգատընտա պուլունտուղունտան, էյրի էյրի կէօզ-լէրիմէ պագարագ. հալ պու քի պէն, — Սնլատըմ, մատամ, անլատըմ, մէրհուժէ վալիտէմին զիքրի ճէմլինի թէզէքքիւր իթտիրիճի օլան պիր թասվիրի պիլէ, գալպինիզէ բէք թօ-գունմագտէ օլտուղունտան, պուրատան գալտըրըմասընը էմը իթմիշսինիզ տիր, հալ պու քի, հէնուզ սիզ, պիր պէտ-պախթըլք բէնչէսինտէ պուլունմագտա իքէն, քէմալի շէֆ-գաթընտան նաշի, կէլիպ տէ քէնտի խանէսինտէ գալմագ-լըղընըզա լուլթ ու հիմնէթ իթմիշ պուլունտան էօյլէ պիր միւհթէրէմէ գատընըն թասվիրինի գալտըրթըպ տա, թա-վան իլինէ աթտըրմագլըղըն, հիշ պիր վագըլթտա ճայիզ օլամանեաճաղընը տա պիլմէլիսինիզ, — տէտիմ:

— Մհ, չօ՛գ իյի, չօ՛գ կիւզէլ սէօյլէմիշսինիզ տիր, — տէ-տի Բօտօլֆ, — զիրա, օ եօլտա պիր հագարէթ հագգըն-տա, ասլա թէհամիլիլ ճայիզ օլամագ իտի:

— Մատմօաղէ՛լ, — տէ յի պաղըրտը օլ վագըլթ բէտէ-րիմ, — շունու ունուլթմագտասընըլ քի, մատամ, հագգը-նըզտա մատէրանէ պիր մուհապպէթ իպրագ իտէրէք, տա-յիմա սիզին թաալիմ ու թէրպիլեէ վէ թահսիլի իլմինիզէ սայ իտիպ չալըշմագտա տըր . . . վէ նիհայէթ, շունու տա-խի ունուլթմագտասընըլ քի, մէրգուժէ հագգընտա, պէն քէմալի հիւրմէթ վէ ըիայէթ իզհար իյլէմէքտէ յիմ. . . իմտի, մատամ քի, պէօյլէ միւսաֆիրլէր հուզուրունտա, պու մէր-թէպէ քիւսթախըզ իտէրէք, միւնասէպէթսիզ էլֆազտա պուլունմագտասընըլ, պէն տէ մէճպուր օլուրումտիմէքլի-կէ քի, նանքէօրլիլք իթմէքտէ օլան մատամ օլմանըպ, իլլա,

սիւղ պուլունմագտասընըզ . չիւնքի, պէտպախթլըղա տիւշ-
միւշ օլան էօյլէ պիր ասըլգատէ գատըն հագգընտա, գալ-
պինիզտէ պիր էսէֆի ազիմ հիսս իտէրէք, տահա զիեատէ
հիւրմէթ վէ ըիայէթ իտէճէք եէրտէ, քէնտիսինտէն կէօր-
մէքտէ օլտուղունուղ պունճա հիւսնի թէվէճճիւհ վէ մէ-
վէտտէթլէրի ունուտարագ, պիր տէ իզհարը սիթէմու թէք-
տիրլէր իթմէքլիկէ գալգըշմագտասընըզ . . . տէտի : — Բէ-
տէրիմ, չիմտի պու մէսէլէ հագգընտա, սիզին իլէ միւճա-
տէլաթա կիրիշմէք իսթէմէմ, — տէտիմ, միւթէվազիտէն
պիր սէօյլէ յիշ իլէ : — Իհթիմալ տիր քի, մատմօաղէլ, —
տէ յի պաղըրտը մատամ Բօլան, պու տէֆա միւթատընտան
օլան էմրի պասիրէթի պէր թարաֆ իլէ բիւր դազապ քէսի-
լէրէք, — էվլէթ, իհթիմալ տիր քի, պէնիմ վալիտէնիզէ հիշ
պիր թէշէքքիւրէ պօրճու պուլունմատըղըմը, վէ հաթթա
մէրգումէնին, տայիմա պէնտէն ուզագ գաշընմագ վէ պա-
նա չէշմի պիւրուտէթ իլէ ոպգմագ իսթէտիկինի իգըար
իթմէքլիկէ հիւմէթինիզի կէօրմէքլիք իգպալինէ նայիլ օլա-
ճաղըմտըր, զիրա, պէն քէնտի խանէսինտէ, տէ յիլ քէնտի
իսթէմէսիլլէ, իլլա մուղայիրի օլարագ, իսթէմէմէսիլլէ գա-
լապիլմիշիմ տիր . . . — Ահ, մատամ, — տէտիմ անըն իւզէ-
րինէ մէրգումէնէ լագըրտըսընը գաթ իտէրէք, — էկէր բէ-
տէրիմէ ըիայէթ իթմէք, վէ էկէր նամուսունուղու տա վի-
գայէ իյլէմէք իսթէր իսէնիզ . . . մէզքիւր պատիի աք ու հի-
ճապ օլաճագ խուսուլարըն բէրտէլէրինի աշմագլըղա չը-
գըշմանընըզ . . . Խօգսա, քէմալի թէէսսիւֆ իւզըրէ օլտուղու
հալտէ, սիզի էօյլէ պիր մուճիպի մէզէլլէթ օլան հալի իգ-
րարէ մէճպուր իթմէքլիկէ մէճպուր օլաճաղըմտըր . . .

— Եաշա'եընըզ, մատամ, պի'ն եաշաեընըզ, — տէ յի պա-
ղըրտը Բօտօլֆ, — պունտան տա կիւզէլ պիր ախզը ինթի-
գամ օլամագ : Վէ նիհայէթ մէրգումէ գատըն . . .

— Մատամ Բօլան, բէք ատի պիր թարիգ թուլթարագ,
ֆագաթ, բէք գօլայ պիր սուրէթտէ օլտուղու հալտէ, մէզ-
քիւր միւքեալէմէնէ խիթամ վիւմէք իսթէտիկինտէն, —

Հաֆըզ Ալլահ, հաֆըզ Ալլահ, — տէյի պաղըրտը, վէ պու-
լունտուղու գոթուգ իւզէրինտէ պաեւըլպ եւթմաեւ պաշ-
լատը . . . Մէգքիւր թէտպիրի սայէսինտէ, մէրգուման միւ-
սաֆիրլէր կիտիպ իմտատէ ատէմ չաղըրմագլըգ պէհանէ-
սիյլէ, պըրագըպ տիշարը չըգտըլար. պէն տախի պիրլիքտէ
չըգտըմ, վէ բէտէրիմ իսէ, պիր թէլաչը ազիմ իւզրէ մէր-
գումէնին ագլընը պաշընա ալմասընա չալըչմաեւ պաշլատը:
— Բիմ պիրլի օնտան սօնրա բէտէրինիզի կէօրտիւկիւ-
նիւզտէ, նէ՛ գատար զաղապնաք պիր հալ իւզրէ պուլուն-
մուշտուր, էօյլէ տէյիլմի:

— Բէտէրիմ, ֆէրտասը սապահ պէնիմ օտամա կէլտի,
վէ պանա, — «Պունտան պէօյլէ, տիւնքի վուգուա կէլէն
մէնգարէլէրէ մանէնտ, եէնի մէնգարէլէր տախի զուհուրա
կէլմէսին իչին, իշթէ սիզէ շիմտիտէն պէեան իտէրիմ քի,
մաթէմ կիւնլէրիմին, թութուլմասը ֆէրայիզի ազիմէտէն
պուլունան այլարը պիթտիկի կիպի, պէն, մատամ Բօլան
իլէ էվլէնէճէկիմտիր. իմտի, արթըգ պատէզին մէրգումէ-
սէ . . . պէնի՛ զէլճէ՛ . . . նաղարըյլա պագարագ, օնա կէօրէ
հիւսնի մուամէլէ իտիպ վէ հիւրմէթ ու րիայէթ իւզրէ պու-
լունմալըսընը: Վէ պինասէն ալէյհ, քէնտիմէ մախսուս պա-
ղը սէպէպլէրիմտէ պուլունտուղունտան, պէնտէն էվլէլ
սիզին տախի էվլէնմէքլիկինիզ իգթիզա իթմէքտէ տիր.
վալիտէնիզտէն պիր միլեօն ֆրանգ միրասընըգ վար տըր,
օ տա սիզին ճէհէզինիզ օլաճագ տըր: Պէն իշթէ պու կիւն-
տէն պէտ իլէ, քէմալի զայրէթ իւզրէ, օլ խուսուս իլէ մէշ-
ղուլ օլարագ, սիզին իչին միւնասիպ պիրինի պուլմագլըղա
չալըչաճաղըմտըր. վէ պազէն պիր գաշ զաթլար թարա-
ֆընտան տախի թալէպլէր զուհուրա կէլմիշտիր, — տէտի:

Պու սօն միւքեալէմէտէն սօնրա, պէն տահա զիեատէ
ինֆիրատ իւզրէ (չօղուգ քէնտիլէր իլէ կէօրիւշիւպ գօ-
նուշմաեւարագ) իմրարը էվգաթ իյլէմէկէ պաշլատըմ: Բէ-
տէրիմի անճագ թաամ վագըթլարընտա կէօրմէքտէ իտիմ.
վէ օլ վագըթլարտա տախի, պէյնիմիզտէ թէքմիլ պիր սուս-

լուգ հիւքմ իթմէքտէ իտի : Նիհայէթ օլ մէրթէպէ մահ-
ղուն պիր էօմիւր կէչիրմէքտէ իտիմ քի , հէման գապուլ
իտիպ տէ մէգքիւր էօմիւրտէն գուրթուլմագ նիյեէթիյլէ ,
պիւիւք պիր սապըրսըզլըգ իւզրէ , բէտէրիմին ագտը իգ-
տիվաճըմ իչին թէքլիֆ իտէճէկի քիմէսնէեէ պէքլէմէքտէ
իտիմ . . : Օլ կիւնլէրտէ մատամ Բօլան պանա գարշը պէտ
մուամէլէ իտիպ վէ զըտտ սէօյլէմէքլիքտէն սարֆը նազար
իլէ , պաշգա պիր թարիգ թուրթուու , շէօյլէ քի , հէր տա-
գըգա պէնտէն ախըր ինթիգամ իթմէքլիկի գուրմուշ օլ-
տուղունտան , մէրհումէ վալիտէմէ այիտ օլան հէր նէ քի
վար իտի իսէ , ծնլարը , մէսէլա , ինատընա , կիւեա պաշգա
գօլթուգ եօգ տուր կիպի , անըն գօլթուղունա օթուրմանա ,
վէ անըն տիքիշէ տայիր օլան էնկէզլէրինի իսթիմալ իյլէմէկէ ,
վէ ծնա մախուուս պուլունան քիթապլարը օգուրմանա , վէ
հաթթա պէնիմ քէնտի էլիմլէ իշլէմիշ օլտուղում , վէ իւ-
զէրինտէ տախի , մէրհումէնին մարգասը պուլունան պիր
թրաբէզասը էօրթիւսինիւ գուլլանմանա պաշլատը : Վէլ-
հասըլ մէրգուլմէ գարը հէր խուսուստա հիւրմէթսիզլիկի
իճրա իյլէմէքտէ պուլունտու . . :

—Օֆ , արթըգ օլ հէնկեամտէ սիզին պու հիւրմէթսիգ-
լիքլէրի կէօրտիւքճէ , նէ մէրթէպէլէրտէ տիւշարը հիտ-
տէթ օլտուղունուղու տէրք ու ֆէհմ իտէպիլիրիմ :

—Վէ պունտան տա ֆազլա օլարագ , էօյլէ պիր սուրէ-
թի միւնֆէրիտանէտէ եաշամագլըգ իսէ , պիւթիւն պիւ-
թիւն տէրտ ու էլէմիմի արթըրմագտա պուլունտու . . :

—Քէնտինիզէ տօսթ թանըեըպ , վէ էսրարը տէրունիյ-
եէնիգի աշըպ էմիլիյեէթ իտէրէք , ճիւզիճէ քէսպի թէսէլլի
իյլէեէճէք հիշ պիր քիմսէնիզ եօգմու իտի . . :

—Խայր , հիշ պիր քիմսէմ եօգ իտի . . : Պու ճիւմլէ իլէ
տախի , հէլէ համս օլսուն քի , զաթըն պիրիսի պէնիմ պու
հալիմէ աճըեարագ , քէնտի տօսթլուղունու իպրագ իլէ , իս-
թիգպալիմ հագգընտա պանա մալիւմաթը միւհիմմէ վիր-
մէքլիկէ հիմմէթ իյլէտի . շէօյլէ քի , մատամ Բօլանա գարշը

իզհարա ճէսարէթ իյլէտիկիմ պիր սէրտ մուամէլէ մէնզարէսինտէ հազըր պուլունան իքի նէֆէր միւսաֆիրլէրտէն պիրի օլուպ, վէ միւսինն, վէ նամուսլու, վէ քեամիլ նօթէրլէրտէն պիրի օլան, վէ րահմէթլիք վալիտէմտէն տէ պազը իյիլիքլէր կէօրմիւշ պուլունան Մ. Տօրվալ, բէտէրիմին թարաֆընտան զուհուրա կէլմիշ օլան էմր ու եասագլար իւզէրինէ, արթըգ պէն, միւսաֆիր պուլունտուղու վագըթլարտա աշաղքեա եանլարընա կիտէմէմէքտէ պուլունտուղում ճիհէթլէ... մէրգուլ Մ. Տօրվալը կէօրէմէմէքտէ օլտուղումտան, պիր կիւն; ֆիքրինտէ կիզլի պիր նիյեթի պուլունտուղու, սուրէթի զահիրէսինտէն պէլլի օլտուղու հալտէ, կէլիպ պէնի, միւթատըմ իւզը կէզինմէքտէ օլտուղում պիզիմ բարգըն պիր եօլունտա, պատիլի թէաճճիւպի ազիմիմ օլարագ պուլտու, վէ, մատմօաղէլ, պէնիմ սիզին իլէ կէօրիւշտիւկիւմիւ բէտէրինիզ իւլթէ կէլիր տէ կէօրիւր տէյի գօրգտուղումտան, լիսանէն տուրուպտա սիզին իլէ գօնուշմաեաճաղըմտըր, իմտի, շու մէքթուպու ալընըզ, օգուեուշուղ, վէ պատէհու եագըպ մահվ իտինիզ, սիզին իչին զայթլէ էհէմիյեթի քէսիրէեի հավի պուլունմագտա տըր... — տէտի, վէ անինտէ զայպ օլուպ կիթտի: Մէզքիւր մէքթուպտա, մէրգուլ պանա, պէնիմ Մ. մարքի տ'Սըվիլ իլէ էվլէնտիրիլէճէկիմի պիլտիրտիկիլէ պէրապէր, վագաա մէրգումուն, հէր ճիհէթլէ միւնասիպ պիր զաթ օլմասընը, վէ խասայիսի թայիպէյէ մալիք պուլունտուղու կիպի, հէմ կէնճ, հէմ զիեատէսիլլէ սահիպ սէրվէթ, հէմ էհիյեթ ու մալիւմաթը եէրինտէ, վէ հէմտէ հիւսնի ճէմալի թահսին օլունաճագ մէրթէպէտէ պուլունմասընը, ֆագաթ, պիր պիրինի միւթէագգըպէն, իքի նէֆէր կէնճ գըզլար իլէ նամզէտլէնտիքտէն սօնրա, թամ ագտը իզտիվաճլարը իճրա օլունմագ իւզը կէն, պիրտէն պիրէ, մէրգումէլէրին ֆամիլեալարը թարաֆընտան բէտտ իտիլտիկինի տալի պիլտիրմէքտէ իտի... Մէրգուլ նօթէր, մէզքիւր ագտը իզտիվաճլարըն բէտտ իտիլմէսինին սէպէպինի, պանա խապէր

վիրէմէտիկինի սէջլէտիկի, կիպի օլ պապտէ Մ. տ'Արվիլճէ, հիչ պիր զարագ նիյեթթինտէ պուլունմատըղը թագտիրտէ, մէգքիւր քէյֆիյեթթտէն պէնի խապէրտար գըլմագլըղը, քէնտինճէ պիր պօրճ ատտ իթմիշ օլմասընը տախի սէջլէմիշ իտի: Մէրգուլմէ կէնճ գըզլարըն իքիսի տախի, պիւյիւք պիւյիւք ֆամիլեալարտան իմիշէր, շէօյլէ քի, պիրիսի Յրանսա աեան մէճիսի ազասընտան Մ. տը Պօրկարըն քէրիմէսի օլուպ, վէ տիկէրի տախի լօրտ Տիւտլէյին քէրիմէսի իմիշ: Մ. տ'Արվիլ պու խոսուսու պանա մահրէմանէ օլարագ պիւտիրմէք խթէմիշ տիր. չիւնքի, բէտէրիմին պիր ան էվվէլ պէնի էվլէնտիրիպ գուրթուլմագլըղ էֆքեարընտա պուլունտուղունտան, էօյլէ մատտէլէրէ ասլա էհէմմիյեթթ վիրիպ տէ անլամագլըղ զայրէթինտէ պուլունմատըղընը կէօրմէքտէ պուլունմուշտուր:

— Ֆիլվագը, — տէտի Բօտօլֆ ճիւզիճէ թէֆէքքիւր իւզրէ պուլունտուգտան սօնրա, — չիմտի խաթըրմա կէլմէքտէ տիր քի, զէվճինիզ, սալթ պիր սէնէ միւտտէթ զարֆընտա, պիր պիրինի միւթէագգըպէն իքի տէֆա ագտը իզտիվաճա գալգըշտըղընը, վէ իքի տէֆասընտա տախի, նիշանլըլարը թարաֆընտան, ճէհէզ վէ միրաս խոսուսլարընա տայիր զուհուրա կէլէն միւճատէլաթ սէպէպինտէն, կէրի գալտըղընը պիւտիրմիշ իտի...:

Մատամ տ'Արվիլ աճը աճը պիր կիւլիւմսէ յիշտէն սօնրա,

— Մօնսէնեթօր, չիմտի հագըգաթի հալէ վագըֆ օլաճագսընըղ տըր... — տէյի ճէվապ վիրտի. — պէն մէրգում միւսինն նօթէրին մէքթուպունու օգուտուգտան սօնա, տիւչարը իզթիրապը գալպ օլմագտան զիեատէ, տիւչարը մէրագ օլտում, չիւնքի, Մ. տ'Արվիլին քիմ օլտուղունու պիւմէտիկիմ հալտէ, բէտէրիմ տախի օլ պապտէ հիչ պիր լագըրտը աչմամըշ իտի: Աճապա մէրգումն թանրեապիլիրմիլիմ տէյի կէրչի չօգ տիւչիւնտիւմ իսէ տէ, գաթան օլ իսմ ու շէօհրէթտէ պիր զաթ թանրմագտէ օլտուղունու տէրխաթըր իտէմէտիմ: Պիր տէ, պու հէնկեամտէ պատիի

Թէ՛ս ճճիւպի աղիմիմօլտուղու հալտէ, մատամ Բօլան պըրա-
 գըպ ֓արիսէ կիթտի: Մէրգումէնին պու սէյեհահաթը, էն
 չօղու սէքիզ կիւն տէվամ իտէճէք իտի իսէ տէ, պու ճիւմ-
 լէ իլէ տախի, բէտէրիմին իփրաթ մէրթէպէ քէտէրինի մու-
 ճիպ օլտուղունտան, պիւթիւն պիւթիւնէ թապիաթընը
 թէպտիլ իլէ պիր սէրտ մէշրէպլիք բէյտա իթտի, վէ պանա
 գարչը տահա զիեատէ պարիտ պիր մուամէլէ իպրազընա
 պաշատը: Վէ հաթթա, պիր կիւն, քէնտի քէյփինի սիւ-
 ալ իյլէտիկիմտէ, գարչըլըգ վիրտիլի ճէվապ արասընտա,
 տիհանընտան գաչըրարագ, — Բէք միւքէտտէր պիր հալտէ
 պուլունմագտաեըմ, վէ սէպէպի տէ սիզին խէթանըզ տըր,
 — տէտի: — Այ պապաճըղըմ, նէտէն սէպէպ պէնիմ խէ-
 թամ օլուեօր, — տէտիկիմտէ, — մէրգում տախի, — Հայ
 հայ, սիզին խէթանըզ տըր. չիւնքի, պէնիմ, մատամ Բօլան
 իլէ պիրլիքտէ պուլունուպ, անընլա իմրարը էօմր ու էվգաթ
 իթմէքիկէ ալըշմըշ օլտուղումու, վէ քէմալ մէրթէպէ թէ-
 լէզզիւզ իյլէմէքտէ պուլունտուղումու, ըանա պիլմէքտէ
 օլտուղունուզ թագտիրտէ, էօյլէ պիր շայեանը թէհայեիւր
 գատընա գարչը օգատար պիր պէտ մուամէլէտէ պուլուն-
 տունուզ քի, մէրգումէ տախի, մահգա սիզին մէնփաաթը-
 նըզ նիյեէթիյլէ, պէօյլէ պէնի եալընըզ պըրագարագ, Փա-
 րիսէ կիթմէքիկէ մէճպուր օլտու, — տէտի: Պէն, մատամ
 Բօլանըն, մահգա Գիֆաթըն նիյեէթիյլէ կիթմիշ օլմասընը ի-
 շիթտիկիմտէ, տիւչարը հէյպէթ օլտում, վէ քէնտի ագտը
 իղտիվաճըմա տայիր պիր մագսէտէ մէպնի օլմասընը, հիսս
 իյլէմէկէ պաշատըմ: Արթըգ, մօնսէնեէօր, իլէրուտէ իքին-
 ճիվալիտէմ օլաճագ օլան մատամ Բօլանըն ալտէթինի կէօր-
 տիւքտէ, բէտէրիմին նէ՛ մէրթէպէ իզհարը մէսէրրէթ իյ-
 լէմիշ օլմասընը, սիզ քէնտինիզ տէրք իտիպ տիւչիւնէպի-
 լիրսինիզ: Փէրտասը կիւնիւ, քէնտի միւրատը իւղրէ, բէտէ-
 րիմին օտասընա կիթտիմ, մատամ Բօլան տա եանընտա
 իտի. — Պէն, տէտի բէտէրիմ, խայլի վագըթտան պէրու,
 սիզին ըահաթըլըղընըզ տիւչիւնմէքտէ իտիմ. մաթէմ կիւն-

լէրինիզ պիր այտան թէքմիլ օլաճագ տըր . եարըն պուրա-
եա Մ . մարքի տ'Արվիլ կէլէճէք տիր, մէրգում զիեատէսիյ-
լէ միւթէպէր վէ միւշէրրէֆ պիր տէլիգանլը օլտուգտան
պաշգտ, զայէթլէ տէ սահիպ սէրվէթ օլտուղունտան, հէր
ճիհէթլէ պպտիի սէատէթի հալինիզ օլապիլէճէկինտէ շիւր-
հէ ճայիզ տէկիլ տիր : Ջաթէն մէրգսւմ սիզի պիր ճէմիյեթ
իչինտէ կէօրմիւշ օլուպ, վէ քէմալի կէրմիյեթ իւզրէ տէ,
սիզինլէ ագտը իղտիվաճա խահիշկէր պուլունմագտա տըր .
վէ միրասա տայիր պուլունան շէրայէթին քեաֆֆէսինէ գա-
րար վիրիլիպ պիթմիշտիր. տիմէք տիր քի, պունտան ալթը
հաֆթ աեա գատար, կէրչի էվվէլինտէն տիւշիւնիւպ պիլէ-
մէզ վէ կէօրէմէզ իսէմ տէ, էկէր մուղայիրի օլարագ, մէէ-
մուլին զայրի պիր սուրէթտէ օլտուղու հալտէ, պիր զըտտ-
լըք չըդարըպ տա, օլ պապտէ մումանաաթ իտէճէք օլուր
իսէնիզ, արթըգ պէնտէ օլ վագըթ, հէր հալտէ քէնտի նիյ-
եթթիմի իճրա պիրլէ, մաթէմ կիւնլէրիմ հէման պիթտիկի
կիպի էվլէնէճէկիմ տիր. վէ պու սօնրաքի հալ վուգուկինտէ
իսէ, իշթէ սիզէ շիմտիտէն պէեան իտէրիմ քի . . . էկէր եի-
նէ, պէնէ գէֆէ օլաճագ օլան մատամ Բօլան հագգընտա,
շայէսթէ պուլունտուղու հիւրմէթ վէ ըիայէթտէ գուսուր
իթմէքիկի, քէնտինիզճէ ճայիզ կէօրիւպ վէ իճթիսար ի-
տէճէք օլուր իսէնիզ, պուրատա գալմագլըղընըզն պիր
տիւրլիւ ուեամաեաճագընը պիլմէլիսինիզ :

—Անլատըմ ֆիքրինիզի, բէտէրիմ, տիմէք տիր քի, է-
կէր Մ . տ'Արվիլ իլէ էվլէնմէքիկի իսթէմէեէճէք օլուր ի-
սէմ, հէր հալտէ սիզ էվլէնէճէք օլտուղունուգտան, արթըգ
պէնիմտէ օլ վագըթ, շէքիլիպ Սաքրէ-Բէօր մանապթըրնա
կիթմէքիկիմ իգթիպա իտէճէք տիր, վէ սիզ տէ օլ պապ-
տէ հիշ պիր մումանաաթ իթմէեէճէքսինիզ տիր, էօյլէ տէ-
յիլմի, տէտիկիմտէ, —Խա'յր, հիշ պիր մումանաաթ իթ-
մէեէճէկիմ տիր, —տէյի պիր ճէվապը պարիտ վիրտի :

—Ա, մէրգումուն պու եօլտա պիր մուլամէլէսի, ան-
ճագ քէնտի թապիաթը զայիֆլիկինտէն նէշէթ իթմէեիպ,

իլլա, զալըմըղընտան նէշէթ իթմիշ տիր, տէնիլսէ ճայիզ տիր... —տէյի պաղըրտը Բօտօլֆ:

—Պիլիբմիսինիզ, մօնսէնսէօր, բէտէրիմին մէզքիւր մուամէլէտինէ գարշը, գալպիմտէ հիշ պիր էսէրի քին ու զարազ սագլամամըշըմ տրըր, չիւնքի, մատամ Բօլան հագգընտա, պու մէրթէպէ կէօզլէրի գաբալը օլարագ ալտանըպ, վէ քէնտի հէվայի նէֆսինէ գուլ օլմասընըն, ճէզասընըտա, պիր կիւն չէքէճէկինէ, քէնտի տույդուլարըմ շէհատէթ իյլէմէքտէ պուլունմուշլար տըր... Փագաթ, հէլէ համտ օլսուն քի, եէվմի մէզպուր տա հէնուզ սէր կէօսթէրմէմիշտիր...:

—Էյ սիզ, օլ վագըթ բէտէրինիզէ, Մ. տ'Արվիլին ագտը իզտիվաճընըն իքի տէֆա, պիրտէն պիրէ բէտա իտիլմիշ օլմասընա տայիր լագըրտը աշարագ, հիշ պիր շէյ սէօլլէ մէտինիզ մի:

—Էվվէթ, մօնսէնսէօր, սէօյլէտիմ... Հաթթա, թա օլ կիւնտէն, բէտէրիմէ բէճա իտէրէք, պիր ճիւզի քէնտիսիյլէ մախֆիճէ կէօրիւշմէքլիք արզուսինտէ պուլունտուղունմու պէեան իյլէտիմ. մատամ Բօլան պունու իշիթտիկինտէ, աւինտէ պըրագըպ տիշարը չըգտը, վէ պէն տախի, —Բէտէրիմ, թէքլիֆ իթտիկինիզ ագտը իզտիվաճա կէրչի գարշը տէյիլիմ, ֆագաթ, իշիթտիկիմէ կէօրէ, թամ էվլէնէճէկի կիւնլէրտէ, Մ. տ'Արվիլ, իքի տէֆա... —տէր տիմէզ, —Անլատըմ, անլատըմ, —տէյի ճէվապ վիրտի լագըրտըմը քէսէրէք, —Պէն անըն սէպէպինի պիլիրիմ, մէզքիւր աւտէմի իթթիֆագ, տէյիլ պաշգա պիր սէպէպտէն, իլլա, գօնթրաթճա լագըմ կէլէն պաղը շէրայիթճէ ուզլաշամամալարընտան նէշէթ իթմիշ իսէ տէ, օլ պապտէ Մ. տ'Արվիլին, շան ու շէրէֆի, զէրրէճէ լէքէլէնմէմիշ տիր. էկէր պունտան պաշգա պէեան իտէճէք հիշ պիր էօզլ ու սէպէպինիզ պուլունմագտա տէյիլ իսէ, սիզ շիմտիտէն մէզքիւր ագտը իզտիվաճը օլուպ պիթմիշտէն հիսապ իտէպիլիրսինիզ... վէ օլ խուսուստա տա քէնտինիզի բիւր իգպալատտ

իյլէսէնիզ ճայիզ տիր . զիրա , պէն անճագ կիճէ կիւնտիւզ սիզին սէատէթի հալինիզ իշին չալըշմագտաւեմ :

— Տիմէք տիր քի , շիւբհէսիզ օլարագ , մատամ Բօլան , մէզքիւր ագտը իզտիվաճ իւզէրինէ զիւրատէսիյլէ մէմնուն վէ մէսրուր օլմուշ օլմալը տըր , էօյլէ տէյիլմի :

— Մաաշալլահ , մօնսէնեէօր , — տէտի Գլէմանս աճը աճը պիր սէօյլէյիշ իլէ , — մէմնուն ու մէսրուր օլմա՞գ մը , տէյիլ երալընըզ մէմնուն ու մէսրուր օլմուշ տուր , իլլա , հատտէն զիւրատէ մէսրուր օլմուշտուր . . . չիւնքի , զաթէն մէզքիւր ագտը իզտիվաճ , քէնտի միւրատ վէ քէնտի թէրթիպիյլէ վիւճուտէ կէլմիշտիր : Օլ պապտէ բէտէրիմէ իւք ֆիրք վիրէնտէ քէնտիսի օլմուշտուր . . . վէ հաթթա մէրգոււմէ , Մ . տ'Արվիլին մէզքիւր իքի տէֆա ագտը իզտիվաճլարընըն կէրի գալմասընըն սէպէպինի բէք ալէա պիլմէքտէ իմիշտիր . . . վէ իշթէ օլ սէպէպէ մէպնի տիր քի , պէնիմ մէրգոււմա վիրիլմէքիկիմէ , օլ մէրթէպէ էհէմիլյեթ վիրմիշ տիր :

— Իյի էմմա , պոււնտան մէրգոււմէնին մագսէտի՞ նէ օլմուշ տուր :

— Մագսէտի նէ՛ օլաճագ տըր , պէնի էօյլէ պիր տէհչէթամիզ հալէ կիրիֆթար իտէրէք , ախըը ինթիգամ իյլմէքտէն իպարէթ պուլունմուշ տուր . . . :

— Լաքին , բէտէրինիզ օլ պապտէ . . . :

— Բէտէրիմ մէրգոււմէնին լագըրտըլարընա ալտանմըշ տըր , շէօյլէ քի , սահիհէն Մ . տ'Արվիլին էվվէլքի նիքեսհարընըն կէրի գալմասընա , գօնթրաթճա պազը շէրաթիթ զըմիւրնտա զուհուրա կէլմիշ օլան ատէմի իմթիզաճըն սէպէպիյեթ վիրմիշ օլմասընա ինանմըշ տըր :

— Նէ՛ գատար տէհչէթլու պիր զատտարլըզ տըր պու . . . ֆագաթ , օլ պապտէ տէրքեար օլան էսրա՞ր նէ իմիշ :

— Շիմտի զաթը վալէանըզա պիլտիրէճէկիմ տիր , մօնսէնիէօր : Մ . տ'Արվիլ Օպիէեէ , եանի պիզիմ չիֆթլիկէ կէլտի . կէրէք աթվար ու էվզաընը , վէ կէրէք ագլ ու տիրայէ :

թիւնի թահսին իտիպ հօշլանտում . վէ կէրչի մէրգում լա-
 երգլը վէ հօշ թապիաթլը պիր զաթ իտի իսէտէ, ֆագաթ իւ-
 զէրինտէ պիրազտա մէրազ էսէրի պուլունմագտա իտի . Մէր-
 գումուն իւզէրինտէ կէօրտիւկիւմ պիր պիրինէ միւպային
 հալլէր, պիր թարաֆտան պատիի թէաճճիւպիմ օլտուգլարը
 հալտէ, տիկէր թարաֆտան տախի պատիի հօշնուտիմ օլմագ-
 տա իտիլէր . մէրգում սահիպ մալիւմաթ օլտուգտան պաշ-
 գա, հէմ պիւլիւք պիր ֆամիլեատան իտի , վէ հէմտէ պիւ-
 յիւք պիր սէրվէթէ մալիք պուլունմագտա իտի . ֆագաթ ,
 ալէսսէվիյէ էսէրի սէպաթ ու մէթանէթ կէօրինմէքտէ օլան
 լէհէսինտէ , պազը քէրրէ տախի , էսէրի խէվֆ ու թէ-
 րէտտիւտ , վէ հաթթա էսէրի զաաֆ, վէ քէնտի հագգըն-
 տա օլտուղու հալտէ պիլէ , պիր ատէմի էմիլիյէթ միւշա-
 հէտէ օլունմագտա օլուպ , վէ պու հալիտէ պանա բէք
 թէէսսիր իտէրէք թօգունմագտա իտի : Վէ մէրգումուն ,
 անճագ օնա էմիլիյէթ իյլէյիպ, վէ անճագ օնա քէնտիսինի
 թէսլիմ իթմէքտէ օլտուղու պիր իթթիւար խըտմէթքեա-
 րը հագգընտա իպրազ իյլէմէքտէ պուլունտուղու հիւսնի
 հիւրմէթ վէ լէթաֆէթի կէօրտիւքճէ , զիւտտէսիյլէ մէմ-
 նուն օլուպ սէվմէքտէ իտիմ : Մէրգում չիֆթիկէ կէլտիք-
 տէն պիրազ վագըթ սօնրա, իքի կիւն գաբանըպ քէնտի օտա-
 սընտան տիշարը չըգմատը , վէ բէտէրիմ մէրգումու կէօր-
 մէքիկի արզու իյլէտիկինտէ . . . օլ զիքրինի կէշտիկիմ իթ-
 թիւար խըտմէթքեար , էֆէնտիսինի բէք շէտիտ պիր պաշ
 աղըրսը թութմուշ օլտուղունտան , եանընա քիմնէեի գա-
 պուլ իտէմէեէճէկինի վէսիլէ իտէրէք , բէտէրիմին մէգ-
 քիւր արզուսինէ գարչը կէլտի, պըրագմատը : Վէ պատէհու
 Մ. տ'Արվիլ մէյտանէ չըգտըղընտա , բէնկի պիւթիւն պիւ-
 թիւն աթմըշ , վէ էշքեալը տէյիշիլմիշ իտի . . : Արատան
 վագըթ միւրուր իթտիքտէն սօնրա , մէգքիւր կէշմիշ օլան
 քէյֆսիլիկի հագգընտա լագըրուր աշարագ , օլ պապտէ
 պիր շէյ սիւալ իտիլտիկինտէ , տայիմա , մէգքիւր լագըր-
 տընը գաբաթմագլըղա տայիւր սապըրսըղլըղա գարըղը

պիր քէտէր ալեամէթի կէօրինմէքտէ իտի . . . Մ. տ'Ար-
վիլի թա իւք թանըտըղըմ կիւնտէն , ախլազ ու թապիաթ-
լարընտան հօշանարագ , հագգընտա պիր հիւսնի թէվէճ-
ճիւհ հիսս իյլէմէքտէ պուլունտոււմ . . : Մէրգուսն հէր
հալինտէն իգպալ ու սէատէթէ մայիք պիր զաթ օլմասը
կէօրինմէքտէ օլտուղունտան , իպրազ իյլէմէքտէ օլտուղու-
քիպիրսիզլիքտէն , վէ իգպալ ու տէվլէթինէ մաղրուրլանա-
րագ խօապինլիք իթմէմէքտէ օլմասընտան , բէք մէմնուն
օլտոււմ . . : Ագտը նիքեհահըմըզ վաղթի թէգարրուպ իյ-
լէտիքտէ , իսթիգպալիմիզէ տայիր օլան էն ուֆագ միւ-
րատլարըմ հագգընտա պիլէ , [տայիմա բուլի մուվաֆա-
գաթ իպրազ իյլէմէքտէ պուլունտու : Պազը քէրրէ , քէնտի
մէրագլը օլմասընըն սէպէպինի սիւալ իյլէտիկիմտէ , տայի-
մա քէնտի բէտէր ու վալիտէսի հագգընտա լագըրտը ա-
չարագ , էկէրչի պէօլլէ քէնտիլէրին արզու վէ միւրատլա-
րընա վէ կուսթօ վէ տուլղուլարընա մուվաֆըզ սուրէթտէ
պիր ագտը իգտիւվաճա նայիլիյէթիմի կէօրմիւշ օլսալար ի-
տի , աշուրի մէրթէպէ մէմնուն վէ մէսրուր օլաճագլար իտի ,
տիմէքտէ իտի : Մէրգոււմ թարաֆընտան հագգըմտա զու-
ղուրա կէլէն իլթիֆաթա տայիր էլֆաղ ու էսպապտան , տօղ-
րուսու գարըլըպ ինանտըմ . . : Մ. տ'Արվիլ , մատամ Բօլան
իլէ բէտէրիմ արասընտա նասըլ եաշտեըպ վէ նէ եօլտա
մուամէ իյլէմէմի ֆէհմ ու տէրք իյլէտի : Բէտէրիմ , պէնիմ
քէնտինտէն էվվէլ էվլէնտիկիմտէն տօլաեը մէմնուն օլտու ,
չիւնքի քէնտի ագտը նիքեհահընըն տախի պիր սաաթ էվվէլ
իճրա իտիլմէսինէ պիր գօլայլըզ վիլիլմէքտէ իտի , վէ պի-
նահէն ալէյհ , արթըզ օնտան սօնրա , եինէ քէլ էվվէլ , հագ-
գըմտա հիւսնի մուամէլէեէ պաշլատը : Պիր չօգ տէֆա միւ-
պահասաթ արասընտա , Մ. տ'Արվիլ պանա , քէմայի իհ-
թիեաթ վէ մէհարէթ իւղրէ , կէչմիշ օլան քէտէրլի հալ-
լէրիմտէն տօլաեը , պէնի տահա զիեատէ սէվմէքտէ օլմա-
սընը անլաթտը . . : Վէ օլ վաղըթ պէնտէ քէնտիսինէ , բէ-
տէրիմին եէնիտէն էվլէնմէք նիյեթիմտէ պուլունտուղու :

նու անլաթաթումագլըղը քէնտիմճէ պիր պօրճ ատտ իյլէ-տիմ , վէ թամամ , մէդքիւր ագտը իզտիվաճտան , պէնիմ սէրվէթիմճէ պիր թէպէտտիւլաթ վուգու պուլաճաղընը պիլտիրմէք իւզրէ իքէն , մէրգում լազըրտըմը պիթիրմէք-լիկէ պըրագմանարագ , վէ քէնտի քիպարգատէլիկինիտէ իպրագ ու իսպաթ իտէրէք , էօյլէ բարա վէ սէրվէթճէ շէյլէրէ ատլա էհէմիյեէթ վիրմէքտէ օլմամասընը պիլ-տիրտի : Պէն մէրգումնն պու սօն հալի իւզէրինէ , քէնտի քէնտիմէ , պէսպէլլի , պէնտէն էվվէլ ալաճաղը դըպարըն ֆամիլեալարը բէք իսասիս շէյլէր օլտուգլարընտան , գօնթ-րաթ վագթինտէ , պէյնլէրինտէ պիւյիւք միւշքիլաթլար զուհուրա կէլմիշ օլմալը տըր , տէյի տիւշիւնտիւմ :

— Թամ պէնիմ տախի մէրգում հագգընտա տէրքետար օլան իթիգատըմ էօյլէ տիր , — տէտի Բօտօլֆ , — շէօյլէ քի , պիւյիւք պիր գալպէ մալիք օլուպ , ֆէտաքետըլըզալ մէէ-լուֆ վէ ոահիպ նէզաքէթ պիր զաթ տըր . . : Լաքին , օ տէ-յիլ էմմա , մէդքիւր կէրի գալմըշ օլան ագտը իզտիվաճլարը հագգընտա , մէրգումն հիշ պիր լագըրտը աշմատընըզ մը :

— Տօղրուսու , մօնսէնեէօր , չօդ տէֆա մէդքիւր խու-սուսու սիւալ իթմէք իսթէտիմ , վէ հէման տիլիմին ու-ճունա գատար կէլտի իսէտէ , քէնտիտինի ղայէթլէ իյի վէ հագգանիյեէթբէրվէր պիր զաթ տէյի կէօրտիւկիւմտէն . . . պէլքի գալպինէ թօգունուրում գօրգուսունա մէպնի , ճէ-սարէթ իտէմէեէրէք սարֆը նազար իյլէտիմ . . : Նիքետ-հըմըզ կիւնիւ եագլաշտըգճա , Մ. տ'Արվիլտէ քէնտիտինի տահա զիեատէ բիւր իգպալ ատտ իյլէմէկէ պաշլատը . . : Պագաթ , իքի վէ եախօտ իւշ տէֆա , մէրգումն աշուրի մէրթէպէ մէրագլը վէ մահլուն պիր հալտէ կէօրտիւմ . . : կիւնլէրտէ պիր կիւն եաշարմագտա օլտուգլարը հալտէ , կէօղլէրինի պանա տիքէրէք , վէ կիլլի վէ բէք միւթէնա պիր շէյ սէօյլէմէք նիյեէթինտէ պուլունմագտէ տիրտէ , ճէսարէթ իտէմէտիկինտէն նաշի սըգըլմագտա տըր կիպի պիր հալտէ պուլունարագ . . : Պէն մէրգումնն պու թէ-

բէտտիւտէ տայիր օլան հալինի կէօրտիւկիւմտէ , քէնտի քէնտիմէ , պէսպէլլի , քէնտի իւք նիքեաճլարընըն կէրի գալմալարընըն սէպէպինի պիլտիրմէք իսթէմէքտէ իսէտէ , սէօյլէմէքլիկէ ճէսարէթ իտէմէմէքտէ օլմալը տըր , տէյի տիւշիւնտիւմ : Տօղրուսու , ատէթա գօրգտոււմ . . . Վէ կէրչի միւտտէթի էօմրիւմիւն ֆէլաքէթ իւզրէ կէչէճէկինէ տայիր , իւզէրիմտէ կիզլի պիր տուլղու հիսս իթմէկէ պաշլատըմ իսէտէ . . . պիր սաաթ էվվէլ բէտէրիմին խանէսինտէն չըգըպ գուրթուշմագլըղա տա խահիչկէր պուլունտուղումտան , մէգըիւր գօրգումա տախի զալիպ կէլէրէք ֆիքրիմտէն տէֆ իթմէկէ չալըչտըմ :

—Մ. տ'Արվիլ քէնտիսի հիչ պիր լազըրտը աչըպ տա սէօյլէմէտի մի :

—Խայր . . . պէն քէնտիսինէ , մերագ ու քէտէրինին սէպէպինի սիւալ իյլէտիքճէ , քէնտիոի տախի պանա ճէվապ օլարագ , —Աֆվ իտէրսինիզ , պէն էն իգպալլը կիւնլէրիմտէ պիլէ մահզունիյեթ իւզրէ պուլունմագտաւըմ . . . տէտի : —Մէրգում պու լազըրտընը բէք թէէսսիրլի պիր սուրէթտէ սէօյլէտիկինտէն , պիրագ քէսպի իթմինանը գալպ իյլէմէկէ պաշլատըմ . . . Վէ պունտանտա գաթինազար , մէկէրչի արթըգ ծնտան սօնրա , քէնտիմ ճէսարէթ իտիպտէ . . . էօյլէ պիր կէօզլէրի եաշարմագտա օլտուղու վագըթտա , կէչմիչ պիր հալ հագգընտա , նէզաքէթինէ թօգունաճագ սուրէթտէ պիր էմնիյեթսիզլիք իպրագ իտէպիլրմիյիտիւմ : Մ. տ'Արվիլին ագտը նիքեաճ շահիտլէրի օլան Մ. տը Լիւսնէյ իլէ Մ. տը Սէն-Րէմի տախի , նիքեաճըմըզ իճրասընտան պիր կիւն էվվէլ պիզիմ չիֆթլիկէ վասըլ օլտուլար , վէ էն եագըն ագրապալարըմըղտա տալլէթ օլունտուլար : Հէման նիքեաճըմըզ իճրա իտիլիպ վէ Ս. Պատարագ պիթտիկի կիպի , պիզ գարը գօճա մահէլլի մէզպուրու թէրք իլէ ֆարիսէ ինէճէք իտիք . . . կէրչի պէն Մ. տ'Արվիլ հագգընտա , գալպիմտէ պիր մէյլ ու մուհապպէթ հիսս իյլէմէքտէ տէյիլ իտիւմ , լաքին աճը-

երայ ընդհանուր կենսական իտիմ, վեքենտի խուլգ ու թա-
պալանը թահսին իյլէմէքտէ իտիմ . . : Էկէր օլ մուսի-
պէթէնկիզ ագտը իզտիվաճըմըդտան սօնրա վուգուա կէ-
լէն պիր վագաա օլմամըչ օլսա իտի, հիչ յիւբհէմ եօգտուր
քի, մէրգում հագգընտա, տահա ղիեատէ պիր ընդգա-
թը գալպ իւզրէ պուլունահագ իտիմ . . : Վէլհասըլ ագ-
տը իզտիվաճըմըլ իճրա իտիլիպ պիթտի :

Պու լագըրտըլար իւզէրինէ, մատամ տ'Ս. րվիլին լէհճէ-
սինտէ խաֆիֆ պիր սօլկունլուգ հասըլ օլարագ, ատէթա
տիւշարը զաաֆ օլտու, վէ պատէհու տախի,

— Էլլէնտիքտէն սօնրա, բէտէրիմ պէնի քէմալի մու-
հապպէթ իւզրէ գուճագլաերպ սէվտի, վէ քէզալիք մա-
տամ Բօլան տախի այնի թարիգի թութտու, վէ արթըգ օլ
գատար ճէմիյեթ հուզուրունտա պէնտէ, մէղքիւր եէնի
պիր միւրայիլիկէ գարչը սէօյլէեէրէք մուճիպի մահհուպիյ-
եէթի օլամատըմ . մէրգումէ քէնտի գուրու վէ պէեազ
էլիյլէ թութուպ էլիմի սըգտը, վէ ղիեատէսիյլէ սըգտը,
վէ գուլաղըմտան աշաղը տախի, ասլա ֆիքր ու խաթրըմ
տան չըգմահագ օլան շու, — «քէնտի իգպալ ու սէա-
տէթինիզ արասընտա, պաղը տէֆա, պէնի տախի խաթ-
րընըգա կէթիրմէքլիկէ ունութմահաերընըլ, շէր, ա- «գը
շիթահընըլ աշլըն սէպէլ պէն օլալ վէ պէն շալընըլ քէր . . . »
տէտի խայինճէ պիր թաթըլ սէօյլէյիլ էլլէ : — Հայֆա՛ քի,
պէն օլ վագըթ, մէղքիւր լագըրտըլարըն մանէայի հագը-
գըլարըն ֆէհմ իտիպտէ անլահամամըլմտըր : Նիքեահը-
մըլ սաաթ օնպիրտէ իճրա իտիլտի . վէ տէրագապ կիտիպ
արապահա պինտիք . . : վէ պէրապէրիմիլտէ տախի, պէ-
նիմ պիր պէսլէմէմ, վէ ղէվճիմինտէ մէրգում իթթիեար
խըտմէթքեարը պուլունտուղու թագտիրտէ եօլա չըգա-
րագ, ագշամըն սաաթ օնունտան էվվէլ Փարիստէ պուլու-
նահաղըմըլտան, քէմալի սիւրաթ իւզրէ եօլճուլուղումու-
գտ տէվամ իյլէտիք : Էկէր Մ. տ'Ս. րվիլին, հահընէյեթ իւզ-
րէ պուլունմագըլըլ սէվիպ, վէ քէնտինճէ պիր իգպալ

ատտ իթմէքտէ օլմասընը , էվվէլինտէն իշիտիպ տէ պիլ-
մէքտէ օլմասա իտիմ , էսնայի րահտէ իխթիեար իյլէմէքտէ
օլտուղու սուսլուգ վէ մէրազլըլըգ հագգընտա , տիւչարը
թէաճճիւպ օլաճագ իտիմ : Պիղ զաթ քէնտիմ տախի , պիթ
թապի պիր հալի բիւր թէէսսիւր իւզրէ պուլունմագտա ի-
տիմ , չիւնքի , վալիտէմին վէֆաթընտան պերու , իւք տէֆա
օլարազ Փարիսէ կէլմէքտէ իտիմ , վէ անճագ ալթը հաֆ-
թատան պերու թանըմագտէ օլտուղում զէվճիմ իլէ եալը-
նըզ պուլունմագտէ իտիմ . վէ պունտան տա գաթինազար ,
տահա պիր կիւն էվվէլ իթտիկի լագըրտըլարըն քեաֆֆէսի
տախի , մէրասիմի թալթիֆանէ էսէրլէրի իլէ մէմլու պու-
լունմագտա իտի : Իհթիմալ տիր քի , էն եիւքսէք մէվգըլար-
տա պուլունան քիմէսնէլէր պիլէ , քէնտիլէրիլլէ էվլէնտիկի-
միզտէ , իպրազ իյլէմէքտէ օլտուղլարը թալր ու թարզլարը
ճիհէթիլլէ զուհուրա կէլմէքտէ օլան թէպէտտիւլաթը ա-
զիմէ սէպէպինտէն տիւչար օլտուղումուզ գորգուեա , ասլա
էհէմիլլեթ վիրմէքտէ տէ յիլտիրլէր . . : էվվէթ , օլ կիւնէ
գատար , կէնճ գըզլարա թապիի պուլունան գորգու վէ մահ-
ճուպիլլեթի , էօյլէ եալընըզ պիր գաչ սաաթ զարֆընտա
ունուտուպ տա վազ կէչէմէեճէքլէրինի , գաթան քէօչէյի
խաթըրա կէթիւմէքտէ տէ յիլ տիրլէր :

— Էրքէքլէրին , պիր կէնճ գըզ իլէ էվլէնտիլլէրինտէ ,
մէրգումէեէ քէնտիլլէրի սէվտիրմէք նիլլեթիլլէ , հէր նէվի
նէզաքէթ վէ ճազիպէթ , վէ մուհապպէթի , քէմալի հիւրմէթ
վէ իհթիրամ իւզրէ մէվգըրի իճրաեէ վազ իտէճէք եէրտէ ,
հէման էլլէրինէ պիր ալ կէչմիշ տիրճէսինէ , բէք գապա պիր
թարզ իւզրէ գաբտըզլարը կիպի ալըպ կէօթիւրմէկէ գալ-
գըշմալարը ուսուլու ատէթի , տօղրուսու պանա , հէր վա-
գըթ , ատէթա պիր պարպարըզ վէ պիր եապանիլլէք հա-
րէքէթի տիր մագամընտա կէօրիւնմէքտէ պուլունմուշտուր :

— Արթըզ , մօնսէնեէօր , օլ հէնկեամտէ վալիտէմին վէ-
ֆաթընտան , եանի արասընտան անճագ պիր սէնէ կէչմիշ
օլտուղտան սօնրա Փարիսէ ալտէթ իյլէմիշ օլտուղում թագ-

տիրտէ, իւզէրիմտէ նէ մէրթէպէ կիզլի պիր հէյպէթ հասըլ օլմուշ օլմասընը, բէք ալէա տէրք ու ֆէհմ իտէպիլիրսինիզ: Նիհայէթ Մ. տ'Արվիլին գօնաղընա վասըլ օլտուգ:

Պու արատա, մատամ տ'Արվիլին հէյճանը տէրունիսի, տահա զիեատէ իպտիեատ պուլմանա պաշլատըղընտան, եիւզընրի գըզարարագ աթէշ կիպի եանմանա պաշլատը, վէ տիւսիւզան պիր սէօյլէյիշ իլէ տախի,

— Վէյհասըլ սիզին, հէր պիր շէյի պիլմէքլիկինիզ իգթիգա իթմէքտէ տիր քի... եօգսա... պանա պիր չէշմի իսթիգրահ իլէ պագարագ իզհարը նէֆրէթ իտէճէկինիզ շիւրհէսիզ տիր... տէտիքտէն սօնրա, — Օֆ, տէյի իլավէյի մէգալ պիրլէ, վէ պիր մէյեուսիյեթ իւզըն, ագըպէթքեար, — տէտի, իֆշայի գալպ իթմէքլիկէ գարար վիրէրէք, — պէնի, պէնիմ իչին հազըրլանմըլ պուլունան պիր տայիրէեէ կէօթիւքտիւլէր... վէ մահէլլի մէզպուրտէ եալընըզճա պըրագտըլար... Արատան պիր սաաթ կէշտիքտէ, Մ. տ'Արվիլ եանըմա կէլտի... Գօրգումտան էօլմէք մէրթէպէսինէ կէլմէքտէ իտիմ... ըշգըրմագտան պօղուլմագտա իտիմ... քէնտի թահթը հիւքմիւնտէ իտիմ... Նիհայէթ իւլ էմը, քէնտիմի թէսիմէ մէճպուր օլտում... Հալ պու քի, ճիւզիճէ միւտտէթ սօնրա, զէվճիմ, տէհէթէնկիզ պիր հայգըրըլ իլէ, գըրարճասընա սըգը սըգը գօլումտան թութսու... վէ պէն քէնտիմի գուրթարմանա չալըշտըմ իսէտէ, պիլլէքլէրի աէմիր կիպի գուլվէթլի օլտուղունտան... եալվարըպ եագարմանա պաշլատըմ... աուլա վադիֆէսինտէն օլմասը... եիւզընրի սինիլլէրի չէքիլէրէք գօրգունճ պիր հալ քէսպ իթտիլէր... վէ կէօզլէրի ֆըրըլ ֆըրըլ տէօնմէկէ, վէ պասիի հէյպէթիմ օլմանա պաշլատըլար... ալզը էյիլիլպ վէ տօտապլարը չէքիլտիլէր, վէ աղղընտան պուրնունտան գանլը քէօրիւքլէր թաշմանա պաշլատըլար... մէրգում տայիլուն օլ հալտէ պէնի սըգը սըգը թութմագաա իտի... պէն գաթի իւմիտ իտէրէք, թէքրարէն քէնտիմի գուրթարմանա չըգըլարմ... հէլէ պէրէքէթ վիրսին քի,

օլ լահգատէ բարմագլարը սինիրլէրի տախի չէքիլէրէք պէ-
նի թէրք իլլէտիկինտէն , պիր թագրիպ գօլումու գուրթա-
րապիլտիմ . . . վէ մէրգում , մէգքիւր տէհչէթլու նէօպէ-
թին շիտտէթլի զէմաննտա տիւշիւպ տէպէլէնմէքտէ իքէն ,
պէն տախի տիւշիւպ ոպաքլտըմ . . . իշթէ մննսէնեէօլ , էվ-
լէնմէմին իլք կիճէսի , պու հալ իւզրէ կէչմիշ տիր . . . վէ
իշթէ մատամ Բօլան տա պէնտէն , քէնտի ինթիգամընը պսւ
տուրէթլէ ալմըշ տլր . . .

— Պէտպախթ գատըն , — տէտի Բօտօլֆ տիւշարը էլէ-
մի աղիմօլարագ , — անլատըմ . . . շիմտի անլատըմ . . . մէր-
գումուն սարա՛ իլլէթի վար իմիշ տիր . . . Օֆ , նէ՛ գատար
հէյպէթլու պիր հալ . . .

— Տահա եալընըզ պու գատար տա տէյիլ տիր . . . —
տիլէրէք իլալէյի մէգալ իթտի Գլէմանս եիւրէքլէր բա-
րէլէյիճի պիր սէօյլէյիշ իլէ , — օֆ , օլ մէէլուն կիճէ կիթ-
սին տէ , պիր տահատա կէլմէսին . . . տիւնեա տուրտուգճա
մէէլուն օլսուն . . . էվլէթ , քէյֆիյեթի եալընըզ օլ գատար
տա տախի գալմամըշ տըր , իլլա գըզըմ . . . պիշարէ չօղու-
ղում , պիկլունահ մէլէկիմ տախի , մէգքիւր իլլէթի մախու-
ֆէեէ տիւշար ու հիսսէտար օլմուշտուր . . .

— Ա՛ , նէ սէօյլէիօրսունուզ , օլ զէվալլը չօճուղունուզա
տախի կէչմիշտիր , էօյլէմի . . . հաֆըզ Սլլահ , վահ , վահ ,
վահ , վէ թապիպլէրին սէօյլէտիքլէրինէ կէօրէ , իլլէթի մէգ-
պուրէնին տէֆի չարէսի տէ հէնուզ պուլունամամըշտըր . . .

Մատամ տ՛Արվիլ , մէգքիւր իլլէթին հէմ էվլատտան
էվլատա կէչէր օլուպ , վէ հէմտէ տէրմանը միւմքին օլմա-
եան իլլէթլէրտէն պիրի օլմատընը իշիթտիկինտէ , իֆրաթ
մէրթէպէ քէտէրլէնէրէք , արթըգ տիհաննտան պիր լա-
դըրտը պիլէ չըգարամատըղընտան , էլլէրիյլէ եիւզլէրինի
գարատը :

Բօտօլֆ տախի սիւքիութ իտէրէք լալ քէսիլտի :

Մէգքիւր նիքեահըն իլք կիճէսինին տէհչէթամիզ հալ-
լէրի ֆիքրինէ վէ կէօզլէրի էօնիւնէ կէլտիքճէ . . . տիւշարը

հէյպէթ օլարագ , նութգու թուծուլմագտէ պուլունմուշ
պուլ :

Մէրգում , պիր թարափտան , էյլէ պիր կէնճ գըզըն ,
վալիտէսի վէֆաթընտան տօլաեը , զաթէն էլէմնաք օլտու-
ղու հալտէ , Փարիսէ ալտէթ իթտիքտէն , վէ հիշ թանը-
մատըղը պիր խանէեէ կիթտիքտէն , վէ հագգընտա տախի
հիշ պիր մէյլու մուհապպէթի օլմատըղը , վէ հիշ պիր սէ-
ֆապախշ իզթիրապը գալպ էսէրէրի չէքմէտիկի , վէ հիշ պիր
ազշ ու սէվտա պատէսիյլէ սէրհօշ պուլունմատըղը , վէ սայիր
պազը գարը գօճալար իւզէրինտէ կէօրինէն գարշըլըզլը
վէ հէլալ պիր իսթիլա մէսէրրէթի միւնասէպէթիյլէ , քէն-
տիսինին իֆֆէթէ տայիր օլան գօրգուսունու ունուծմուշ ,
պուլունան պիր գատընըն հալինտէ օլմատըղը թագտիրտէ
պիրտէ , մուղայիրի օլարագ , մէրգումէնին , քէմալի հիճապ
իւզրէ աղլաեըպ տիթրէեէրէք , վէ մահպուն ու միւքտ-
տէր օլուպ , վէ գալպի գըրըլմըշ , գանը սօումուշ , անը արըն-
տան գըզարմըշ , վէ կէօլէրի գանլը եաշլար իլէ տօլմուշ օլ-
տուղու հալտէ . . . օրատա պուլունմասընը . . . վէ քէնտուլի
մէրգումէ թէսլիմէ մէճպուր օլմասընը . . . վէ պատէհու
տախի , քէնտի պաղըշլամըշ օլտուղու զէվգ ու սէֆաեա
վէ սէատէթի հալէ գարըշըգ օլարագ . . . պիր մուհապպէթ
ու մէվէտտէթ , վէ պիր մահպուղիյեթի ու չիւքրանիյեթիլէ
մէմլու լագըրտըլար իշիտէճէք եէրտէ , նէզտինտէ , օ'ֆազլը
պաշընտան կիտէրէք չըլտըրըպ գուտուրմուշ օլան պիր ա-
տէմին եըգըլըպ տէպէլէնմէքտէ , վէ հայգըրըպ քէօրիւքլէր
գուսմագտա , վէ տէվասըզ պիր իլլէթէ միւպթէլա պու-
լունարագ , վէ աղզը պուրնու պօզուլուպ չէքիլէրէք , հէյ-
պէթէնկիզ պիր հալ ու հէյեթի քէսպ իյլէմէսինի կէօ-
րիւպ թէմաշա իթմէքլիկէ մէճպուր գըլընմասընը . . . կէօլ-
լէրի էօնիւնէ կէթիրէրէք , տէրեայի թէֆէքքիւրի զամ ու
էլէմլէրէ տալմագտա պուլունմուշ տուր . . .

Վէ եալընըպ պու գատար տախի տէյիլ տիր . . . քէն-
տի չօճուղընուն . . . էվլէթ , քէնտի պիկիւնահ մասու-

մունուն տախի, այնի իլէթէ միւպթէլա պուլունարագ տօղ-
մուշ օլմասընրտա տիւշիւնիւպ թէխայեիւլ իլէմիշ տիր :

Րօտօլֆ մէգքիւր էսէֆամիզ վէ տէհշէթէնկիզ հալլէ-
րի տիւշիւնտիւքճէ , աշուրի մէրթէպէ .քէտէրլէնմէկէ պաշ-
լամըշ տըր :

Հէյ վա՛հ քի , մէմլէքէթիմիզտէ մէրի իւլ իճրա պու-
լունան գաւանին , հալէա պէօյլէ շէյլէրէ միւսախտ պու-
լունմագտա տըր , տէյէրէք , քէնտի քէնտույէ տիւշիւնիւպ
աճըլար տույմուշ տուր :

Տիւպէր , կէնճ , լէքէսիզ , էհլի ըրզ , վէ էմսիյեթ սա-
հիպէսի պիր գըզ , իղֆալ իտիլէրէք , տէհշէթֆէրմա պիր
իլէթի մախուֆէեթէ միւպթէլա պուլունմագտէ օլան պիր
ատէմին թահթը նիքեահընա ալընարագ , քէնտի իսթիգ-
պալի ֆէտա իթտիրիլտիքտէն պաշգա , հաթթա չօճուգլա-
րընըն տախի իլէթի մէզպուրէեթէ միւպթէլա գըլընմասընա
սէպէպիյեթ վիրիմիշ , վէ մէգքիւր հէյպէթլու էսարա ,
պիշարէ գատըն , անճագ էվլէնտիքտէն սօնրա վազըֆ օլա-
պիլմիշ տիր :

Ձէվալը գատըն , մէգքիւր հալ հագգընտա , նէ՛ եարա-
պիլիր իտի , էլինտէն նէ՛ կէլէպիլիր իտի :

Հիշ պիր շէյ կէլէմէզ իտի :

Էվվէթ , պիշարէնին էլինտէն , անճագ պիր տէրտ ու մէ-
շագգաթ շէքմէքլիքտէն , տիւշարը նէֆրէթ վէ հէյպէթ օլ-
մագլըգտան , վէ աղլաեըպ կէօզ եաշլարը տէօքմէքլիքտէն
պաշգա պիր շէյ կէլէմէզ իտի . . . Էվվէթ , պիշարէ քէնտի
կիւնլէրինի նիհայէթի կէլմէզ օլան ղամու էլէմլէր վէ հէվլ
ու հիրապէր իւզրէ կէշիրմէքտէ իտի . . . Էվվէթ , մէրգումէ
գատըն տիւշար գըլընտըզը էլէմպախշ հալտէ , քէնտիսինի
պաշգա տիւրլիւ թէսէլլի իտէմէեթէկլինտէն , իհթիմալտիր
քի , տիւշարը ինթա օլարագ , իարիճտէն թէսէլլիլէր ա-
րամագլըղա մէճպուր օլաճագ իտի :

Վէլհասըլ , տիմէքտէ իտի Րօտօլֆ քէնտու քէնտույէ ,
պու ղարիպ գանուշլար պագը գալտըգճա , պագը քէրրէ

գատընլար , պատիի մահճուպիյեթ օլան , վէ ինսանիյեթ-
թին քեամիլէն խարիճինտէ պուլունան . . . ագտը իզտի-
վաճլար թահթընա տիւշմէքլիկէ մէճպուր օլմագտա տըրլար :

Մէգքիւր գանուկար ահքեամընճա , զանն խաւըսին քի ,
հայվանլար , տայիմա , ինսանլարտան իւսթիւն պիր հալ ու
մէվգըտէ պուլունմագտա տըրլար , չիւնքի , ծնլարա տահա
ղիեատէ սիեանէթ իտիլիպ գայրըմագտա , վէ տահա տա
ղիեատէ իսլահը հալ վէ թարագգըլարընա չալըլըմագտա ,
տահա զիեատէ հիմայէ գըլընմագտա , վէ քեզալիք տահա
ղիեատէ թահթըն էմնիյեթտէ պուլունմագտա տըրլար . . .
Մէսէլա , պիրիսի պիր հայվան սալթըն ալտըգտան սօնրա ,
գավանին քիթապընտա իշար իտիլիպ պուլունան իլլէթ վէ
եախօտ սագաթըլըգլարտան պիրինէ միւպթէլա պուլունտու-
ղու զահիրէ չըգըպտա անլաչըլտըղը կիպի . . . անըն բա-
ղարըղը ֆասիտ սաեըլըպ պօղըլմագտա տըր . . . էվվէթ ,
հէր քէս , էօքսիւրմէքտէ , սօլումագտա , վէ եախօտ թօ-
բալլամագտա օլան պիր հայվանը սագլաեըպ պէսլէմէքլի-
կէ մէճպուր պուլունմագտա տըր , վէ պու հալ իսէ խալգճա
պատիի զայլ ու զաղապ օլմագտա , վէ ատէթա պիր ճիւնհա
վէ եախօտ պիր ճինայէթ սայըլմագտա տըր : Մէկէրչի պուն-
տանտա պիւլիք պիր ճիւնհա , պիր ճինայէթ , վէ էմնալի
նա մէսպուգ պիր շէնաաթ օլապիլիւր մի : Տիւշիւնիւնիւղ , մու-
հաքէմէ իտինիլ պիր տէֆա , նէ տիմէք տիր , հէրքէս , հէր
վագըթ , վէ միւտտէթի էօմրիւնտէ , էօքսիւրմէքտէ օլան ,
սօլումագտա օլան , վէ թօբալլամագտա պուլունան պիր գա-
թըրը , պիր աթը , վէ պիր մէրքէպի սագլաեըպ պէսլէմէք-
լիկէ մէճպուր պուլունմագտա տըր : Արթըգ պէօյլէ պիր
հալտէն , թէքմիլ ճէմիյեթի պէշէրիյեհնին սէլամէթի պա-
պընտա , նէ մէրթէպէ հէյպէթամիլ նէթիճէլէր հուսու-
լէ կէլէճէկինի պէեանէ հաճաթ կէօրմէ՛յիլ . . . վէլհա-
սըլ , հիշ պիր բաղարըգ , հիշ պիր գօնթըրաթ , վէ եախօտ
պիր մուգալլէլէ , վէ հիշ պիր սէօղ վէ միւքեամէլէ , մէրի իւլ
իճրա սաեըլլամագտա տըր . . . չիւնքի , գուտլէթի մուլթ-

լադաեա մալիք պուլունան գանուն սայեսինտէ , հէր պիր
պաղ չէղիլէպիլմէքտէ տիր . . . :

Հալ պու քի, օլ ճէնապը Հագգըն թասպիրինտէ խալգ
իտիլմիշ օլան պէնիի ատէմէ կէլինտիքտէ իսէ , իշ պիւթիւն
պիւթիւն պաշգալաշմագտա աըր . մէսէլա, կէնճ պիր գըզ ,
քէնտի թէվէքէլլիլի վէ էմնիյեթի քեամիլէսի սէպէպինս
տէն , պիր ատէմին Հագգանիյեթիքէրվէրլիկինէ ինանըպ ալ-
տանարագ , մէրգուժ իլէ էվլէնիր իմիշ , վէ զէվճինին տէ
սարա իլլէթինէ միւպթէլա պուլունտուղունու կէօրիւր իմիշ ,
վէ իլլէթի մէղպուրէնին մատտի վէ մանէվի սուրէթտէ նէ-
թիճէլէրի տէրքեար պուլունուր իմիշ , վէ մէղքիւր իլլէթ սէ-
պէպինտէն , թէքթիլ ֆամիլեա իչինտէ էնվայի ուլղունսուզ-
լուգլար վէ իքրաճ ու նէֆրէթլէր հասըլ օլուր իմիշ , վէ հաթ-
թա, մէղքիւր իլլէթ , էվլատտան էվլատտա տա կէչէրէք , տէհ-
չէթլու հալլէր թէվէլլիւտ իտէր իմիշ . . . քիմնէնին վազի-
ֆէսի տէյիլ տիր . չիւնքի , գալանինի մէմլէքէթ , մէղքիւր
ֆէնալըգլարա միւսաիտ պուլունմագտէ տիր : Մֆ, էվլէթ,
թօբալլաեան , էօքսիւրէն , վէ սօլուեան հայվանլարըն սա-
թըլմասընա գաթան միւսաատէ իթմէեէն էհլի գալանինի-
միզ , թա էվլէլինտէն , շայեանը թէհայեիւր պիր սուրէթտէ
օլտուղու հալտէ , կէլէճէք վագթի , վէ վուգու պուլաճագ
հալլէրի կէօրէրէք , պիր իլլէթի աթտան , սայիր իլլէթի աթ-
լար տախի հուսուլէ կէլմէսին նիյեթիլիլլէ , մէննինէ տայիր
գանունլար վազ իթտիլլէրի թագտիրտէ , օլ եօլտա նիքեահ-
լարա գուրպան կիթմէքտէ օլան զէվալլըլարը իսէ գուր-
թորմագլըղա մէտար օլաճագ հիշ պիր գանուն վազինէ հիմ-
մէթ իթմէմիլլէր տիր . աճապա , չօգ վագըթ տահա , շու չիմ-
տիքի հալիմիզ պագը գալաճագ մը տըր . . . :

Մէկէրչի մէղքիւր գանունլար մուգատտէճմի տիրլէր .
մէկէրչի թաատիլու թէսվիյեթլէրի ճայիզ օլաճագ մը , վէ
մէկէրչի օնլարը թէպտիլու թաղեիր իթմէքլիք , Սլլահա վէ
ինսանա գարշը պիր հարէքէթմի իթմէք տիր , վէ աֆվ օ-
լունմագ պիր կիւնահ մը իլլէմէք տիր :

Սահիհէն , — տիմէքտէ իտի Բօտօլֆ քէնտու քէնտույէ , — ինսանլար պաղը քէրէ , պատիի մէզէլլէթ վէ մահնու պիյեէթ օլաճագ հալլէրտէ պուլունմագտա , վէ մուճիպի նէֆրէթ սանըլաճագ տախի քիպր ու էնանիյեէթ իպրազ իյլէմէքտէ տիրլէր . . . : Վէ պիզզաթ քէնտիլէրինտէն տիրիզ իյլէտիքլէրի էմնիյեէթի վէ սիեանէթի , հայվանլար հագգընտա իպրազ վէ իճրա իյլէեէրէք , օնլարտան աշաղը պիր հալ վէ մէվգըտա պուլունմագլըլը իրթիքիտապ վէ թէնէզգիւլ իյլէմէքտէ տիրլէր . չէօյլէ քի , քէնտի վազ իյլէտիքլէրի օլ պօզուլմազ օլան ըէպպանի վէ ինսանի գանուլաւրըյա , պիզզաթ քէնտիլէր , օլ էնվայի իլլէթլէրի վէ գուսուրլարը հիմայէ պիրլէ , մէզքիւր տէհչէթլու իլլէթլէրին վէ գուսուրլարըն , կիւնտէն կիւնէ արթըպ չօղալմասընա վէ տէվամ ու իգտամ իւզրէ պուլունմասընա սէպէպիյեէթ վիրմէքտէ , վէ ճէմիյեէթի պէշէրիյեէեի թահթը մէճպուրիյեէթէ ալարագ ֆէտա իյլէմէքլիկի ճայիզ կէօրմէքտէ տիրլէր :

Բօտօլֆ ֆիքրինտէն , պիր թարաֆտան Մ. տ'Արվիլի զիեատէսիյլէ թագալիհ իյլէմէքտէ օլտուղու հալտէ , տիկէր թարաֆտան տա , հէր նէ գատար մէրգուլմէտէն իշիթտիկի մահղունիյեէթպախշ հալլէրէ ինանըպ , վէ մէրգուլմէնին գալպինտէ , մէրգում հագգընտա հիշ պիր էսէրի ըիգգաթ վէ թէվէճճիւհ գալմամըշ օլմասընը ըանա կէօրմէքտէ իտի իսէ տէ , պու ճիւմլէ իլէ տախի , մէիգուլմէնին նէզտինտէ , մէրգումու աչըգտան աչըղա պօզմանըպ վիգայէ իթմէքլիկիտէ նիյեէթ իյլէմէքտէ իտի : Բօտօլֆ պիր չօգ թէֆէքքիւրլէր տէրեալարընա տալտըգտան սօնրա , քէնտու քէնտույէ , «Սէվմէքտէ պուլունտուղում պիլը գատընտան , վաճիպէյի զիմէթիմ իգթիգտուրնճա , կէրի չէքիլմիշիմտիր . . . վէ պէլքիտէ մէրգումէ տախի քէնտի գալպինտէ , պէնիմ հագգըմտա կիզլի պիր մէյլ ու մուհապպէթ հիսս իյլէմէքտէ վէ սագլամագտա իտի . վէ , կէրէք արթըգ պիր քէրրէ ֆիքրի պօզուլտուղունտան , վէ կէրէք քէմալի ըիգգաթ ու մէրհամէթինտէն նաշի , տիւշարը ֆէլաքէթ օլմուշտուր

տէյի զանն իթտիկի պիր արարգըն արսըզըզլարընա ալ-
տանարագ , հէմ նամուսունու , վէ հէմտէ էօմրիննիւ իւ-
գաի թէհլիքէ իյլէմիշտիր : Էկէրչի պէն մէրգումէեի թէրք
իտիպտէ պիր թարաֆա շէքիլէճէք եէրտէ , հըֆզ ու վի-
գայէսինէ չալըշմըշ օլսա իտիմ , վէ իպրագը մէյլ ու մու-
հապպէթ իտիպ , վէ հիւրմէթ ու ըիայէթ իւզրէ պուլունմուշ
օլսա իտիմ , քէնտի հարաքեաթը միւտէպպիրանէմ սայէ-
սինտէ , բէք մէճմուլի գավիտէն տիր քի , հէմ քէնտի նամուս
ու շէրէֆիմ . քիւլլի լէքէտէն ազատէ գալմըշօլաճագ իտի , վէ
հէմտէ մէրգումէ , գօճասընըն շիւբհէսինի թահրիք իտիճի
օլան հալ վէ հարէքէթլէրտէ պուլունմամըշ պուլունաճագ
իտի . հալ պու քի մէրգումէ շիմտի , սայքի օլ պուտալա
Մ. Շարլ Բօպէրին խօտպինլիկի բէնչէսինտէ պուլունմագ-
տա տըր , վէ հաթթա դօրգարըմ քի , պիր կիւն գալգըպ-
տա , պիւթիւն պիւթիւն պուտալալըգ իտէրէք , օլ քէյֆիյ-
եէթի ալէմէ ֆաշ իտէճէք տիր : Վէ պունտանտա մաատա ,
աճապա մատամ տ'Արվիլ , պու գատար թէհլիքէլէր կէշիր-
միշ օլտուգտան սօնրա , սայիր պիրիսինի սէվմէքիկէ գալ-
գըշմաեաճագ մը տըր : Զիրա արթըգ պունտան սօնրա մէր-
գումէնին , քէնտի գօճասընը սէվմէքիկի , իհթիմալտէն օ-
լամաեաճագ տըր . . . Մէրգումէ հէնուզ կէնճ , վէ կիւզէլ
օլուպ , վէ բիշինտէ տախի նիշէլէր կէզմէքտէ օլաճագլա-
րընտան պաշգա , քէնտի թապիաթընտա իսէ , տէրալիլէր
հագըրնտա պիր էսէրի ըիգգաթ հիսս իթմէքիք պուլուն-
տուղունտան . . . հէր վագըթ տիւշարը թէհլիքէ վէ խա-
թար օլմագլըզը , իհթիմալի գավիտէն պուլունաճագ տըր» :

Վէ պինաէն ալէյհ , Մ. տ'Արվիլտէ , հիշ պիր վագըթ-
տա , տէրտ ու մէշագգաթտան ազատէ օլամաեաճագ տըր .
շիւնքի մէրգում գիեատէսիյլէ գըզգանճ օլտուգտան պաշ-
գա , զէվճէսինիտէ աշուրի մէրթէպէ սէվմէքտէ օլտուղու
հալտէ , ագտը նիքեահընըն իւք կիճէսինտէ զուհուրա կէլմիշ
օլան տէհշէթլու մէնզարէ սէպէպինտէն , մէրգումէ գալ-
պինտէ հասըլ օլմուշ օլան հէյպէթ ու նէֆրէթինտէ տէֆինէ

պիր տիւրլիւ միւգթէտիր օլամանեանադ տըր . . . իմտի, պու
թագտիրտէ, անտպա մէրգումուն հալի նիճէ օլուպ, վէ
պունուննէթիճէսիտէ, անապա նէտէ՞ գարար գըլանագտըր:

Գլէմանս կէօզլէրի եաշը օլուպ, վէ խէլէճանը տէրու-
նինտէն նաշի եանագլարը աթէշ կիպի եանագտա օլտու-
ղու հալտէ, մէղքիւր էսրարը Բոտօլֆա արզ ու իֆշա իյլէ-
մէսի, գալպինէ բէք աղըր պասմըշ օլմասը ճիհէթլէ, մէր-
գումուն եիւզիւնէ պագմագըրգտան ար ու իճթինապ իյլէ-
մէքտէ օլմասընա մէպնի, աննընը էլլէրի իշինէ ալարագ-
տուրմանապաշլատը:

—Մֆ, —տէտի Բոտօլֆ պիր միւտտէթճիք սիւքիւթ
իւզրէ տուրտուգտան սօնրա, —իշթէ շիմտի անլատըմ Մ.
տ'Արվիլին մահզունիյեթինին սէպէպինի, էօյլէ պիր մահ-
զունիյեթ.քի, պիր տիւրլիւ վագըֆ օլամամագտա իտիւ
. . . էվվէթ, շիմտի անլատըմ մէրգումուն տէրտ ու էլէմ-
լէրինի . . .

—Տէրտ ու էլէմլէրինի մի, —տէյի պաղըրտը Գլէմանս,
—էօյլէ տիմէքտէն իսէ, ճէզայի տէրունիլէրի իսմինի վիր-
սէնիզ, տահա զիեատտէ միւնասիպ օլուր . . . էկէրչի էօյլէ
պիր ճէզայի վիճտան էսէրիտէ հիսս իյլէմէքտէ իսէ . . .
մօնսէնեէօր, զիրա, իրթիքեապ իյլէտիկի ճինայէթ, էն պիւ-
յիւք վէ էն զիեատտէ գաստի օլան ճինայէթլէրտէն պիրի
սաեըլսա սէղա տըր . . .

—Պիր ճինայէթ մի . . . մատա՛մ:

—Հայ հայ, մօնսէնեէօր, զիրա, գալղըպտա, քէնտի
նամուս ու ինսանիյեթիննէ ինանըպ կիւվէնէրէք էմիլիյեթ
իթմիշ օլան կէնճ պիր գըզը, զաթէն պիր իլլէթի տէհէթա-
միզէ վէ նէֆրէթէնկիզէ միւպթէլա պուլունտուղու հալտէ,
չէզիլմէզ պիր պաղ իլէ քէնտույէ ըապթ իթմէքիք, մէկէրչի
պիր ճինայէթ տէյիլմի տիր. վէ մէկէրչի պիր պէտպալսթ
չօճուղու տախի, էօնիւ ալընմագ պիր սուրէթտէ օլտուղու
հալտէ, իլլէթի մէզպուրէեէ միրասիսօր վէ հիսսէտար գըլ-
մագըրգ, քէզալիք պիր ճինայէթ տէյիլ մի տիր . . . Պէօյ-

լէ իբի քելիննն ճանրնը եագմագլըղա , մէկերչի Մ. տ'Ար-
վիլի , քիմէսնէ մէճպուր իյլէմէքտէ մի իտի , վէ մէկերչի օլ
քէնտի , ինսաֆ ու զամիրտէն պիպէհրէ պուլունան տիվա-
նէճէ հավայի նէֆսինտէն պաշգա պիր եէրտէն թահրիք
իտիլմէքտէ մի իտի . . . Շէմս կիպի աշիքեար փըր.քի , հա-
շա , մէրգում անճագ պէնիմ ասլ ու նէսլիմի , վէ իգպալ
ու սէրվէթիմի , վէ հաթթա շախսըմը քէնտի թապընա մու-
վաֆըգ պուլտուղունտան . . . վէ քէզա պէսպէլլի պէքեարլըգ
էօմրիւնտէն օսանմըլ օլտուղունտան . . . պէնիմ իլէ ագտը
իզտիվաճը , քէնտի քէյֆի իչին ճայիղ կէօրմիւշ տիւր . . .

— Մատամ . . . հիշ տէյիլ իսէ սիզ , մէրգումուն պու-
հալինի աճըեղպ մէրհամէթ իյլէմէլիսինիզ . . .

— Նէ՛ , աճըմագ մը , մէրհամէթ մի . . . պիլլիմիսինիզ ,
պէնիմ մէրհամէթիմէ շայէսթէ պուլունմագտա օլան քիմ
տիր . . . քէնտի գըզըմ տըր , քէնտի պէտպալթ էվլատըմ
տըր . . . Օֆ , օլ հէյպէթամիզ նիքեահըմ գուրպանը պու-
լունան պիշարէ չօճուղումուն եանընտա , նէ՛ գատար կիճէ-
լէր վէ նէ՛ գատարտա կիւնտիւղլէր կէչիրմիչիմ տիր , վէ
զէվալընըն չէքտիկի աղըրլարը վէ սըզըլարը կէօրտիւքճէ ,
նէ՛ գատար կէօլ եաշլարը տէօքմիւշիւմ տիւր . . .

— Իյի էմմա , էլպէթթէ բէտէրի տախի . . . միւսթա-
հագգ օլմատըղը հալտէ , այնի տէրալէրի չէքմէքտէ տիր :

— Էվլէթ , հալպու.քի , մէրգումէնին իլլէթինին սէպէ-
պի , անճագ մէրգում քէնտի բէտէրի օլմուշտուր , հէնուղ
պիննի թէֆլիյեթթինտէ պիլէ միւսթէլայի իլլէթ պուլուն-
մագտա տըր , վէ , էկէրչի էօլմէյիպտէ եաշաեաճագ օլուր
իսէ , միւստէթիլէօմրիւնիւ եալընըզլըգ իլլէ վէ տէրտ ու էլէմ
իւզրէ կէչիրմէքլիկէ մէճպուր օլաճագ տըր , չիւնքի , քիմսէ
իլէ էվլէնէմէեէճէք տիր : Օֆ , խայր , խայր , մէրգումէնին
էվլէնմէսինէ միւսաատէ իտէմէեէճէկիմ տիր , չիւնքի քէն-
տիսինի , բուհում կիպի սէվմէքտէյիմ , վէ սէվմէքտէ օլ-
տուղում իչին տախի , ասլա իսթէմէմ.քի , մէրգումէտէ պիր
կիւն , քէնտիսի կիպի իլլէթլի պիր էվլատա մալիք օլարագ :

պէնիմ քէնտի հագգընտա աղլաւըպ կէօզ եաշլարը տէօբ-
մէքիկէ մէճպուր օլտուղում կիպի , քէնտիսիտէ , քէնտի
չօճուղու հագգընտա կէօզ եաշլարը տէօբմէքիկէ մէճպուր
օլտուն . . . Պէնզաթէն ուղրամըշ օլտուղում պիր զատտարը-
ղըն տէրա ու պէլասընը չէքմէքտէ պուլունտուղում թագ-
տիրտէ , այնի զատտարըղը , պիզպաթ քէնտիմ տախի իշ-
լէմէքիկի ճայիզ կէօրիւպ վէ իրթիքեապ իտէմէմ :

—Օֆ , հագգընըզ վար տըր . . . օլ իքինճի վալիտէնիզ
թարաֆընտան զուհուրա կէլմիշ օլան ախըը ինթիգամ ,
տօղրուսու , բէք շայեանը տէհշէթ պիր հալ տիր . . . Պա-
գաթ , սապր իթմէլիսինիզ . . . իհթիմալ տիրքի , պիր կիւն
տախի սիզ քէնտի թարաֆընըզտան , ախըը ինթիգամ իթ-
միշ օլաճագսընըզ տըր . . . — տէտի Բօտօլֆ պիր ճիւղիճէ
տիւշիւնտիւքտէն սօնրա :

—Նէ տիմէք իսթէեօրսունուզ , մօնսէնեէօր , —տէյի
սիւալ իթտի Գլէմանս մէրգումուն սէսինտէ հասըլ օլան պիր
թէպէտտիւլ իւզէրինէ տիւշարը թէաճճիւպ օլարագ :

—Պէնիմ իշին սայքի տայիմա , թանըմագտա օլտու-
ղում ֆէնսա ատէմլէրին տիւշարը միւճազաթ , էվվէթ , պիր
սուրէթի շէտիտէտէ տիւշարը միւճազաթ օլմալարընը կէօր-
մէքիք , պիր իգպալ ու սէատէթ մագամընս կէշմէքիքտէ
պուլունմուշ տուր , —տէյի իլավէյի մէգալ իթտի մէր-
գում , Գլէմանսըն թիւլլէրէնի իւրքէրտիճի սուրէթտէ պիր
թէլաֆֆուզ իւզրէ սէօլլէեէրէք :

—Լաքին , գէվճինիզ Մ. տ'Արվիլ , մէգքիւր նիքեահը-
նըղըն օլ մուսիպէթէնիկիզ կիճէսինին ֆէրտասը կիւնիւ , սի-
զէ նէ սէօլլէտի իտի :

—Մէրգում քէնտի իլլէթինի , պիր պէլահէթի զարիպէ
իւզրէ իգրար պիրլէ , պէնտէն էվվէլ պէրապէրլէրինէ էվ-
լէնէճէկի գըղլարըն ֆամիլեալարընս հագըգաթի հալի իֆ-
շա իթմիշ օլտուղունտան , նիքեահլարընը ռէտտ իլլէմիշ օլ-
տուղլարընը սէօլլէտի իտի . . . վէ իշթէ էօլլէ իքի տէֆա պաշ-
գալարը թարաֆընտան կէրի իտիլմիշ իքէն . . . էվվէթ պու-

պէջլէ օլտուղու հալտէ . . . օ՛ֆ, արթըդ պունտանտա պիւ-
 յիւք պիր խայինլիք վէ պիր զատտարլըդ օլա՛մազ . . . գալ-
 դըպտա պէնիմ իլէ ագաը իզտիվաճ իթմէքլիկի, վիճտա-
 նընտան գօրգմաեարագ, ճայի՛ղ կէօրմիւշ տիւր . վէ պիր
 զարիպ եէրիտէ շու տուր քի, պէջլէ պիր ատէմէ, հալէա
 պէյն էլ խալգ պիր ճէնթըլմէնլիք վէ պիր միւթէպէրլիք
 սըֆաթը վիրիլմէքտէ՛ տիր :

— Մատա՛մ, նէ՛ գատար աճայիպ պիր հալտիր քի, հէր
 վագըթ, վէ հէր խուսուստա իզհարը ըիզգաթ վէ մէրհա-
 մէթ իւզըէ պուլունտուղունուզ թագաիրտէ, պու խուսու-
 սա կէլինտիքտէ իսէ, մէրհամէթսիղլիք իթմէքտէսինիղ . . :

— Էվվէթ, ինսաֆ ու մէրհամէթի պէր թարաֆ իյլէ-
 մէքտէյիմ, չիւնքի, պէնի զատտարճասընա ալտաթմըշլար
 տըր . . . Մ. տ՛Արվիլ պէնի վէ պէնիմ գալպիմի բէք ալէա
 թանըմագտէ օլտուղու թագաիրտէ, պարի հիշ տէյիլ ի-
 սէ, սաֆվէթ ու խալիսէթ իւզըէ ամէլ ու հարէքէթ պիրլէ,
 պիր քէրրէ կէլիպտէ ինսանիյեթիմէ սըղընարագ, տօղ-
 րունու սէջլէ՛մէմիշ տիր :

— Հալիյլէ օլ վագըթ սիզ տախի իսթէմէեէրէք ըէտա
 իտէճէք իտինիղ, էջլէ տէյիլ մի . . .

— Մօնսէնեէօր, էկէր մէրգում օլ տէտիկինիղ էֆքեա-
 րա մէպնի պէնտէն քէնտի իլլէթինի սէթը իյլէմիշ իսէ,
 տահա՛ ֆէնա եա, չիւնքի օլ վագըթ, գօրգուսունտան նաչի,
 նամէրտճէ պիր զատտարլըղը իրթիքեապ իթմիշ օլմասը ի-
 լամընը թագընմըշ օլաճաղընտա չիւբհէ եօզ տուր :

— Փագաթ, չի՛ֆայիտէ քի մէրգում սիզի սէվմէքտէ
 իտի . . .

— Օ՛, օ՛, տիմէք տիր քի, պէնի սէվմէքտէ օլմասընա պիր
 իսպաթ օլմագ իւզըէ, պէնի քէնտի էնանիյեթինէ վէ քէն-
 տի քէյֆինէ գուրպան իթմէքլիկի ճայիպ կէօրմիւշ տիւր,
 էջլէ՛ մի . . . Ամա՛ն եա Բէպպիմ, պէն օլ հէնկեամտէ օլ
 մէրթէպէ պիր էլէմ իւզըէ պուլունմագտա իտիմ, վէ բէ-
 տէրիմին խանէսինտէն պիր քէրրէ չըզըպտա գուրթուլմագ .

լըղատա օլ տէրէճէ իզհարը թէլաշ վէ խահիշ իյլէմէքտէ
 իտիմ քի, էկէրչի մէրգուժ կէլիպտէ պանա, քէմալի սէր-
 պէսթի վէ խալիսէթ իւզրէ տօղրուեու սէօյլէմիշ օլսա ի-
 տի, չօգ իհթիմալտիր քի, քէնտի ըիգգաթը գալպիյէմտէն
 նաշի, պաշգալար թարաֆընտան ըէտտ իտիմիշ օլմասընը,
 վէ միւպթէլա պուլունտուղու պիր պէտպախթլըգ սէպէ-
 պինտէն, եալընըգճա պիր հալտէ մէթրուք գալաճաղընը
 կէօրէրէք... Էվվէթ, օլ մէրթէպէ պիր խալիսէթինի, վէ
 օլ մէրթէպէ պիր պէտպախթլըղընը անլաեարագ, իհթիմալ
 տիր քի, աճըեըպ մէրհամէթ իտէր իտիմ, վէ թէքլիֆինի
 ըէտտէ ճէսարէթ իտէմէզ պիր հալտէ պուլունուր իտիմ,
 վէ պիր քէրրէտէ սէօզ վիրիպ իզհարը վագֆը-նէֆս իյլէ-
 տիկիմտէ իսէ, արթըգ նէթիճէսինի չէքմէքլիկէ հազըր ու
 միւնթաղըր պուլունմագլըղը, պիր վագիֆէյի մուգատտէ-
 սէ ատտ իտէճէկիմտէն, մէրտճէ քէնտի վատիմին իճրա-
 սընտա պուլունուր իտիմ: Հալ պու քի, պիր քէրրէ պէնի
 քէնտի բէնչէյի զատտարանէսինէ տիւշիւրտիւքտէն սօնրա,
 արթըգ ինսաֆ ու մէրհամէթէ մէճպուր իթմէքլիք, վէ քէն-
 տիսի, նամուսլու պիր էրքէկին վագիֆէ վէ վաճիպէսինտէն
 պուլունան մէրտիկի, խայինլիկէ բայիմալ իթտիրմիշ օլ-
 տուղու հալտէ, գալգըպտա պէնտէն, պիր գատընըն վա-
 գիֆէ վէ վաճիպէսինտէն պուլունան ինսաֆ ու մէրհամէ-
 թի պէքլէմէքլիք, օֆ, ատէթա պիր տիվանէլիքտէն վէ պիր
 նամէրտլիքտէն պաշգա պիր շէյ տէյիլ տիր... Մօնսէն-
 եէօր, իշթէ արթըգ չիմտի, պէնիմ էօմրիւմ հագգընտա
 տիւշիւնիւպ մուհաքէմէ իտէպիլիրսինիզ, վէ քէզալիք, շու
 պէնիմ տիւշար օլմուշ օլտուղում զալըմքեարանէ հիյէլ ու
 տէսայիսի կէօղլէրինիզ էօնիւնէ կէթիրիպտէ, օլ պապտէ
 պէեանը էֆքեար իտէպիլիրսինիզ: Պէն Մ. տ'Արվիլին խա-
 լիսէթինէ ալտանըպ ինանմըչըմ տըր, մէրգուժ պէնի զա-
 տարճասընա ալտաթմըշտըր... Օլ հալալէթ իւզրէ պու-
 լունան մաղմուլիյէթինի կէօրէրէք աճըմըչըմ տըր, վէ
 մէզրիւր զամուք պիր հալի իշին, մուգատտէն պիր թէ-

զէքքիւրտէն նէչէթ իթմէքտէ տիր տէտիկի հալտէ , տէ-
վասը միւմքին օլմանն պիր իլլէթինի պիլիպ տիւչիւնմէք-
տէ օլմաւրնտան նէչէթ իլլէտիկի անլաշըմըշ տըր . . .

—Յագաթ , պու ճիւմլէ իլլէ տախի , մատամ .քի սիզ պիր
գալպի բիւր շէֆգաթա , վէ պիր նէճապէթի մէմտուհէեհէ
մալիք պուլունմագատանընդ , վէլէվ մէրգոււմ պիզզաթ զէվ-
ճինիզ օլմանըպտա , էճնէպիտէն պիրի , վէ հաթթա տիւչ-
մէնլէրինիզտէն պիրի օլմուշ օլսա իտի տախի , եինէ , միւպ-
թէլա պուլունտուգլարը տէրտ ու էլէմլէրի կէօրտիւկիւնիւզ-
տէ , ըրգաթա կէլմէքլիկինիզ լազըմ կէլմէքտէ՝ իտի :

—Մէկէրչի , պէնիմ աճըմամլա , մէրգոււմուն տէրտ ու
իլլէթինէ պիր ֆայիտէ օլապիլիւր մի իտի . խայր , խայր , իհ-
թիմալտէն տէ յիլ իտի . չիւնքի , նէ սէսիմի իչիտիպ վէ սէօյ-
լէտիկիմի անլաեապիլմէքտէ իտի , վէ նէտէ պագըշըմ պա-
զըշընա թէսատիւֆ իտէրէք պիր թէէսսիր հոսուլինի մու-
ճիպ օլապիլմէքտէ իտի . . . խայր , խայր . . . Օֆ , պիլմէզ-
սինիզ , մոնսէնեօր , իլլէթի մէզպուրէ զուհուրա կէլտի-
կինտէ , ինսան էօյլէ պիր հէյպէթլու հալ քէսպ իթմէքտէ
տիր քի , անը կէօզլէրիլլէ կէօրմէեհէն , խաթր ու խէեալին-
տէն պիլէ կէչիրէմէզ . նէ կէօզլէրի կէօրմէքտէ , նէ գու-
լազլարը իչիթմէքտէ , վէ նէտէ պիր շէյ հիսս իլլէմէքտէ
տիր . վէ մէգքիւր ճիննէթ վէ սէրսէմլիք կէչտիքտէն սոն-
րա տախի , պիր նէվի վէ վահչիճէ պիր զաաֆը հալ քէսպ
իթմէքտէ տիր : Նասըլ քի պիչարէ չօճուղումուն , մէզ-
քիւր իլլէթինին թուլթաուղու վագըլթա , ատէթա մէյեուս
օլմագտանըմ , ճիկէրիմ բարէ բարէ օլմագտա տըր , վէ մէվ-
թինի տավէթ իտէրճէսինէ էզիյեէթ վիրմէքտէ օլան օլ սի-
նիր շէքիլմէքլիք պաշլանըպ տա , ազալարը օտուն վարի կէր-
կիլէստիքլէրինտէ իսէ , թուլթուպ օլ քիւչիւճէք էլլէրինի վէ
գօլլարընը , կէօզլէրիմտէն գանլը եաշլա՛ր տէօքէրէք պուս
իլլէմէքտէյիմ . . . Չիւնքի , էվլատըմ տըր . . . չիւնքի քէնտի
գըզըմ տըր . . . վէ մէրգոււմէեհի էօյլէ էզիյեէթլէր իչինտէ
կէօրտիւքճէ իսէ . քէնտի բէտէրի ալէյհինտէ , պինլէրճէ տէ-

Ֆա լանէթէ՛ր օգուժագտանում: Վէ էվլատըմըն չէքտիբէ-
րի կէչէրէք, քէսպի րահաթա պաշլատըղընտա, պէնիմտէ,
գօճամ ալէյհինտէ գալպիմտէ հիսս իյլէմէքտէ պուլուն-
տուղում հիտտէթ ու զազապըմ թէսկին օլմագտա տըր...
օլ վագըթ... էվվէթ... օլ վագըթ, քէնտի քէմալի ին-
սանիյեթիմտէն նաշի, էվվէքի հիսս իյլէմէքտէ օլտուղում
նէֆրէթին մուղայիրի օլարագ, տիւշարը էլէմ օլմագտա,
վէ մէրգումու տախի մէրհամէթ իտիպ աճըմագտաեքմ...
Վէհասըլ, հէնուզ ըն եէտի չաղլարըմտա օլտուղում հալ-
տէ էվլէնմիշ օլուպ, վէ չիմտիյէ գատար իսէ, պագէն տիւ-
շարը զայզ ու հիտտէթ օլմագըլըգտան, վէ պագէն տախի
էլէմէ մէմու պիր աճըմագըլըգ հիսս իթմէքլիքտէն, վէ պէլ-
քիտէ եաշաեամաեաճագ օլան պիր պէտպալսթ չօճուղում
հագգընտա աղլաեըպ կէօղ եաշարը տէօքմէքլիքտէն պաշ-
գա, հիշ պիր չէյ կէօրէմէմիշիմ տիր: Վէ գըղըմու կէլին-
ճէ, մօնսէնեէօր, էկէր միւսաատէ իտէր իսէնիզ, շայէսթէ
պուլունտուղում պիր թէքտիրի պիզգաթ քէնտիմ պէեան
ու իգրար իտէյիմ, չիւնքի, իհթիմալ տիր քի սիզ սէօյլէմէք-
լիկէ ճէսարէթ իտէմէեէճէքսիւիզ տիր: Մէրգումմէ օլգա-
տար շայեանը մէրհամէթ պիր հալտէ պուլունմագտա տըր
քի, վագաա գալպիմ եալընըզ անընլա մէշըուլ օլմագըլ-
ղա պօրճուլ պուլունմագտա իտի, չիւնքի հատտէն զիեա-
տէ սէվմէքտէյիմ, ֆագաթ, մէգքիւր մուհապպէթլէ գա-
րըշըգտա, հալի հագըրտա օլ գատար տէրտ ու էլէմ պու-
լունմագտա օլուպ, վէ կէլէճէք վագըթ իյին տախի օլ գա-
տար գօրգուլարըմ վար տըր քի, օլ ճանբարէմ էվլատըմ
հագգընտա տուլմագտա օլտուղում մուհապպէթիմ ֆիք-
րիմէ կէլտիքճէ, տայիմա կէօղլէրիմ եաշ իլէ տօլմագտա
տըրլար: Պէն մէրգումմէ չօճուղումու կէօրտիւքճէ, եիւրէ-
կիմ բարչա բարչա օլմագտա, տաղի տէրունիմ արթմագ-
տա, վէ իւզէրիմէ պիր իւմիտ քէսիքլիկի պասմագտա տըր,
չիւնքի, տէրտինէ գարշըլըգ էլիմտէն հիշ պիր տէրման կէլ-
մէքտէ տէյիլ տիր, չիւնքի մէգքիւր տէրտէ տէվա օլամազ

օլտուղունու հէր քէս պիլմէքտէ վէ սէօյլէմէքտէ տիր իշ-
թէ , պէնտէ էօյլէ պիր չէքիլմէզ վէ տաեանըմաղ տէրտլէր
արասընտա , վէ էօյլէ պիր տէհչէթլու հալ վագթընտա . . .
պիրաղ գալպիմի րահաթ իթտիրէրէք քէսպի թէսէլլի ի-
տէպիլմէքիք նիյեթիլլէ , պիրիսիլլէ պիր տօսթլուդ բէյտա
իթմէքիլի տիւշիւնիւ պիլմէսավլուր իյլէմէքտէ պուլունմու-
շում տուր . . . վէ իշթէ , հայֆա՛քի , մէգքիւր խէեալաթը-
մը բէք իլէրու կէօթիւրէրէք , սույի իսթիմալ չուգուրունա
տիւշիւնիւմ տիւր , քէնտիմէ եագըշմաեաճագ պիր հարէ-
քէթէ ճիւրաթ իյլէմիլիմ տիր , էվվէթ , պէն քէնտիմ տա-
խի իգըար իտէրիմ քի , գօճամըն պէնի տիւշար գըլմըշ օլ-
տուղու էտէֆէնկիզ պիր հալէ , պիզզաթ քէնտիմ թէքրարէն
տիւշիւնիւմ տիւր : Մէօյլէյինիլ , մօնսէնեէօր , մէկէրչի պէն
պէօյլէ օլմալը՝ մը իտիմ , վէ պու հալտէ պուլունմաղլըղա
միւսթաճաճագ մը իտիմ : Մէկէրչի օլ պապտէ թագսիրաթ
եալընըզ պէնտէ՝ մի իտի , վէ պու սապահ Մ. տ'Արվիլ , էօմ-
րիւմէ գաստ իթմէքիլիկէ գատար գալգըշմալը՝ մը իտի թագ-
սիրաթըմ պիւյիւք տիւր . . . քէնտիմ տախի պիլիրիմ , վէ օլ
գատար պիւյիւք տիւր քի , քէնտի ինթիխապըմ հագգընտա
տիւշիւնտիւքճէ , հիճապըմտան գըր գըրմըզը օլմագտայըմ :
Պէրէքէթ վիրսին քի , մօնսէնեէօր , Չաթը վալէանըզըն րասթ
կէլա , գօնթէս Սարա իլէ պիրատէրի պէյնինտէ , Մ. Շարլ
Բօպէր հագգընտա կէշմիշօլան լագըրտըլարա վագըֆ օլմուշ
օլմագլըղընըզ սայէսինտէ , եէնիտէն եէնի մէրգումա վատ-
լար իտէրէք տիւշար օլաճաղըմ մահճուպիյեթի ճէտիտէ-
տէն , աղատէ գալըպ գուրթուլմուշօլտում . . . լաքին , մէէ-
մուլ իտէրիմ քի , արթըզ չիմտի նէզտինիվտէ , թագպիհ
իտիլմէքիքտէն զիեատէ , շայեանը մէրհամէթ սաեըլմագլը-
ղա շայէսթէ պույրուլապիլէճէկիմ տիր :

—Մատամ , մէգքիւր հիքեայէնիզ իւզէրինէ , նէ՛ մէր-
թէպէ միւթէէսսիր օլտուղումու թարիֆ իտէմէմ , վալիտէ-
նիզին վէֆաթընտան թա քէրիմէնիզին թէվէլլիտինէ գա-
տար չէքմիշ օլտուղունուղ տէրտ ու էլէմէր , վէ կիզլի կիզ-

լի կէջիրմիչ պուլունտուղունուզ հիւղն ու քէտէրլէր, տող-
րուսու... Սիզլին կիպի կէնճ, վէ հիւսնի ճէմալէ մալիքէ,
վէ հէր քէսին պատիի թէհայեիւր վէ հասէտինի մուճիպ օլ-
մագլըղա շայէսթէ պիր գատըն... :

—Ո՛ֆ, մօնսէնէօր, հէր տէրտիմոէն ֆաղլա օլարագ,
տիկէր պիր տէրտիմ տահա վար տըր, վէ իթիմատ իտինիզ
քի, մէգքիւր տէրտիմոէ, գալպիմէ հէրսինտէն զիեատէ աղըր
պասմագտա տըր, վէ օտա, պէնիմ կիպի պիր գատըն, պուն-
ճա տէրտ ու էլէմլէր տէրեասընտա միւսթէղրագ պուլուն-
տուղում թագտիրտէ, պիրտէ ալէմ թարաֆընտան իտէ,
հագգըմտա, «նէ՛ մութլու մէրգումէեէ քի...» տէնիլմէք-
տէ օլմասը տըր:

—Հագգընըզ վար տըր, մատամ, մէգքիւր տէրտ հէփ-
սինտէն զիեատէ պասգըն սաեըլսա սէզա՛ տըր. ֆագաթ,
շունու տախի պիլմէլիսինիզ քի, օլ խուսուստա սիզ եալը-
նըզ պուլունմագտա տէ յիլսինիզ, թըպգը սիզին կիպի, ի-
չէրուսի քէնտիսինի, վէ տիշարըսը տախի պաշգասընը եա-
գար հալտէ պուլունան պաշգասը տա վար տըր... :

—Բի՛մ տիր օ, մօնսէնէօր:

—Բէնտի զէվճինիզ Մ. տ'Արվիլ տախի այնի հալտէպու-
լունմագտա տըր. էվլէթ, մատամ, մէկէրչի հէր.քէս մէրգու-
մու, սիզտէն տահա զիեատէ մէսուտ պիր հալտէ տիր տէյի
զանն իթմէքտէ տէյի՛լ մի տիր... վէ պու իգպալ ու սէա-
տէթի ազիմէսինէ սէպէպտէ, սիզին կիպի պիր զէվճէեէ մա-
լիք պուլունմասընը, ատտ իթմէքտէ տէյի՛լ մի տիրլէր...
Հալ պու քի, պու ճիւմլէ իլէ տախի, մէկէրչի մէրգում
տախի, րէնճ ու էլէմ չէքմէքտէ, վէ աճընաճագ պիր հալ-
տէ պուլունմագտէ տէյի՛լ մի տիր. մէկէրչի մէրգումուն
էօմրիւ գատար տէհչէթֆէրմա պիր էօմիւր պուլունմագ-
տա՛ մը տըր: Վագաա, մէրգում սիզէ գարչը պիւլիւթ թագ-
սիրաթլարտա պուլունմուշ տուր, անը քիմսէ լնքեար իտէ-
մէզ... ֆագաթ, շու տախի սահիհ տիր քի, օլ պապտէ
պիւլիւթտէ ճէզալար չէքմիշ տիր, վէ հալէատա չէքմէքտէ

տիր: Սիւս սէվիլմէկէ շայէսթէ պիր գատընսընըզ, վէ մէր-
գում տախի սիզի, շայէսթէ պուլունսուղունուզ մէրթէ-
պէտէ սէվմէքտէ տիր... վէ պունունլա պերապէր, սիզին
քէնտիսինտէն, զիեատէսիյլէ նէֆրէթ կէթիրիպ վէ ուզագ-
լանմագլըզ էֆքեարընտա պուլունսուղունուզուտա, պիթ-
թապի րանա պիլմէքտէ տիր... վէ հիչ շիւբհէլէրտէ եօզ
տուր քի, օլ պէտպախթ չօճուղունուզուն տէրտլի վէ խասթա
հալինի կէօրտիւքճէ, պիր աթէչի զամիր ու վիճտան, հէմիչէ
գալպինի եագքպ գավուրմագտա տըր... : Վէ պունտան-
տա գաթինագար, մէկէրչի մէրգումուն գալպինտէ հիսս
իյլմէքաէ պուլունսուղուն պիր գըսպանճըզ պէօճէկինին,
կիճէ կիւնտիւզ քէնտիսինի եէյիպ թէլէֆինէ շալըմագտա
օլմասընը, հիչ պիր ագլ ու ֆիքր ինքեար իտէպիլիւր մի... :

—Օլ պապտէ պէն նէ՝ եաբապիլիւրիմ, մօնսէնեէօր, մէ-
կէրչի պէնիմ էլիմտէն պիր շէյ կէլէպիլիւր մի: Էմմա, է-
կէրչի միւրատընըզ, հասէտինէ տայիր, թարաֆըմտան պիր
սէպէպիլիւր վիրիլմէսինին ճայիզ օլմամասընը անլաթտըր-
մագ իսէ... բէք ալէա, հայտէ էօյլէ օլսուն, ֆագաթ,
մէկէրչի պաչգա պիրիսինէ մէյլ ու մուհապպէթ վիրմէտի-
կիմ հալտէ տախի, քէնտիսինիտէ պաչգասընտան զիեատէ
սէվէպիլիւրմիյիմ. պիզգաթ քէնտի ագլըտա շէհատէթ ի-
տէր քի, խայր, սէվմէմէմ: Սիզէ նագլ իթտիկիմ օլ տէհ-
չէթլու մէնզարէտէն պերու, զաթէն այրը եաշամագտա-
եըզ, հալ պու քի, պու ճիւմլէ իլէ տախի, քիմսէնեէ պիր
շիւբհէ վիրմիչ օլմամագ, վէ նէզաքէթէտէ թիայէթ իթմէք
իսթէտիկիմտէն, եինէ հագգընտա, լազըմ կէլէն հիւրմէթ
ու թիայէթի իճրատէ պիգուսուր պուլունմագտաեըմ...
հաթթա, օլ պապտէ, Ջաթը վալէանըզտան պաչգա քիմ
սէնեէ պիր շէյ սէօյլէմէմիչիմ տիր. վէ իչթէ օլ խուսուս-
տա քիմսէտէն պիր նասիհաթ տախի իսթէեէմէտիկիմտէն,
սիզին նասիհաթընըզա միւրաճաթա իճթիսար իյլէրիմ... :
Իմտիւ մատամ, պէնտէ սիզէ գավիէն սէօյլէրիմ քի,
էկէրչի սիզէ իթտիկիմ պիր խըտմէթտէն տօլաեք, գարընը:

լըզ պիր միւքեաֆաթա շայէսթէ պուլունմագտա իտի իսէմ, հագգըմտա իպրազ իյլէտիկինիզ իշպու էմնիյեթիսնիզի, քէնտիմէ պիր միւքեաֆաթը ազիմէ աոտ իտէճէ-կիւմ ափը. ֆագաթ, մատամ քի պէնտէն նասիհաթ թալէպ իթմէքտէսինիզ, վէ մատամ քի պանա, քէնտի էֆքեարըմը սէրպէսթճէ սէօյլէմէքլիկէ միւսատտէ իյլէմէքտէսինիզ . . .

—Օֆ, ամա՛ն մօնսէնեօր, ըէճա իտէրիւմ Չաթը վալէանըզա . . .

—Իմսի, սիզէ սէրպէսթճէ սէօյլէրիւմ քի, քէնտի խասայիսի համիտէնիզտէն պիրիսինի մէվզըի իճրայէ վազ իթմէքտէ օլմատըղընըզտան . . . պիր չօզ վէ պիւլիւք պիւլիւք զէվզ ու սէֆալարտան մահրում գալմագտա օլտուգտան պաշգա, տէֆի զամ իտէճէք էյլէնճէլէրտէն տաթի մահրում գալարազ, գալպինիզտէ հիսս իտէճէկինիզ հիսսի-եաթը քէսիրէ վէ շէտիտէեիտէ զայպ իյլէմէքտէսինիզ, վէ —տէտի Րօտօլֆ կիւլիւմսէեէրէք, —շունուտա ճէսարէթ իտէրիւմ իլավէթէն սէօյլէմէքլիկէ քի, (գատտընլար հագգընտա տէրքեար օլան ֆէնա էֆքեարլարըմա մագուր պու-հուրմանըզը թալէպ իտէրէք սէօյլէրիւմ), սիզ, գատտըն թա-յիֆէսինտէն պուլունտուղունուզ ճիհէթլէ, կիզլի կիզլի շէյլէրի վէ էնթրիգալարը իֆրաթ մէլթէպէ սէվմէքտէ վէ իճրա իտէպիլմէքտէ օլտուղունուզտան, պէնիւմ պէեան ի-տէճէկիւմ խուսուստա, հատտէն զիեատտէ մուվաֆֆագըյ-եէթ պուլաճաղընըզտա, ասլա շիւրհէ ճայիզ տէկիլ տիր:

—Նէ տիմէք իսթէեօրսունուզ, մօնսէնեօր:

—Եանի տիմէք իսթէրիւմ քի, էկէրչի շու տէրտլի հալինիզտէ էյլէն տէֆի զամ իթմէքլիկի արզու վէ միւրատ իտէր իսէնիզ, սիզին իչին պիր, վէ անճագ պիր թարիգ վար տըր, վէ օտա պաշգա պիր շէյ օլմաեքպ, իլլա, էլինիզտէն կէլէն իյիլիկի եաքմագ տըր, լութֆ ու մէրհամէթ վէ ֆա-զիլէթ իշլէմէք տիր:

Մատամ տ'Արվիլ քէմալի թէաճհիւպ իւզրէ Րօտօլֆուն եիւզիւնէ պագմաեա պաշլտուր:

—Վէ շունու տախի պիլմէլիսինիլ քի, —տէտի թէք-
րարէն քէլամէ աղաղ պիրլէ Բօտօլֆ, —միւրատըմ սիզէ,
էօյլէ պիր սուրէթի թահգիրանէտէ օլուպ, վէ ապա էհէմ-
միյնէթ վիրմէզճէսինէ, թանըմագտէ օլմատըղընըզ պիչարէ-
կեանէ, ըասթ կէլա օլարագ, ճէօմէրտ ճէօմէրտ սատագալար
կէօնտէրմէքլիկի, վէ շայէսթէ պուլունման քիմէսնէլէ-
րէտէ իյիլիքէր իյլէմէքլիկի նասիհատ իթմէք օլմանըպ, իլ-
լա, թըպղը պէնիմ կիպի, արալըգ արալըգ, պիր թարի-
գի Հիքմէթուլլահի թուլթարագ, շայէսթէ պուլունման պի-
չարէկեանը սէվինտիրիպ միւթէսէլի գըրմագըղլա էյլէնիպ
սէֆա տույմագըղընըզ նասիհատ իյլէմէք տիր. վէ իչթէ օլ
վագըթ կէօրիւպ անլանեաճագ, վէ իգրար տախի իտէճէք-
սինիլ տիր քի, պաղը քէրրէ, ֆագիլէթէ տայիր ֆիյլ ու ա-
մէլլէրտէն տախի ինսան, պիր մասալտան կէօրմէքտէ օլ-
տուղու թէլէզղիւզ գատար պիր թէլէզղիւզ հիաս իյլէմէքտէ
տիր :

—Մօնսէնեէօր, լութֆ ու չէֆգաթա վէ ֆագիլէթէ,
էյլէճէ վէ Դէֆէ-ղմ նազարըլլա պագմագըղը... վէ եա-
խօտ իյիլիք վէ ֆագիլէթ իչէեհէրէք էյլէնմէքլիկի, գաթան
տիւշիւնմէքաէ տէյիլ իտիմ, —տէտի Գլէմանս քէզալիք
քէնտի թարաֆընտան կիւլիւմսէեհէրէք :

—Պու ֆիքըրի պէն, օլ պիր թագըմ պատիինէֆրէթիմ
օլմագտէ օլան օսանճ կէթիրիճի հալլէրիմ արասընտա տիւ-
շիւնիւպ պուլմուշում տուր. վէ մէզքիւր նէֆրէթամիզ
հալլէրտէն էն պաշլըճասը տա, քէնտի վիւքէլամ իլէ, բօլի-
թիգա պապընտա կիրիշտիկիմ միւզաքէրաթ օլմուշ տուր,
լաքին, շու պիզիմ, իյիլիքէր իտէրէք էյլէնիլէ վէ սէֆա-
լար տույմագըղ պահսընա կէլինտիրտէ, հայֆա՛ քի պէն,
օլ պիր թագըմ ատամլարըն, հիչ պիր մէնֆաաթ պէքլէ-
մէեհէրէք, պաշգալար մասարիֆէթիլլէ, սատագալար վիր-
մէքլիք ֆագիլէթինտէն պի պէհրէ պուլունմագտանըմ :
Շէօյլէքի, էկէրչի քէնտի սէրանըմ խատէմէլէրինտէն պի-
րինին մասարիֆէթիլլէ, ֆարիսին էթրաֆընտա պուլունման

գաղալարա , երկղէրճէ լերալար կէօնտէրէրէք , պիշարէ-
 կեանէ թէվզի իթտիրէճէք օլսամ , հիճապ իտէրէք իգլար
 իտէրիմ .քի , պիւյիւճէք պիր սէֆա տուեամամ , հալպու .քի
 պոլնուն մուղայիրի օլարագ , էկէրչի սիզէ սէօյլէտիկիմ
 եօլտա , պիզղաթ .քէնտի էլիմլէ պիր իյիլիք իշլէեէճէք օլուր
 իսէմ , հէր շէյտէն զիեատէ էյէճէ սէֆա՝ տույմագտաեւմ .
 Մատամ , պէն մէզքիւր էյլէնմէքլիք լուղէթիսէ՝ զիեատէսիյլէ
 էհէմմիյեէթ վիրմէքտէյիմ , չիւնքի պէնճէ պէն . . . հէր կիւ-
 ղէլիկի , հէր լէթաֆէթի , վէ հէր պիր ճաղիպէեի անճագ
 ճնտա կէօրմէքտէյիմ . . . վէ գավիէն պիլմէլիսինիզ .քի , էկէր
 սիզտէ , պու եօլտա Կիւլէ Էնիւրէտէ իշլէմէքլիք ճիւնհա-
 սընտա , պանա իշթիրաք իթմէքլիկի տէր իւհտէ իտէճէք
 օլուր իսէնիզ , սիզէ թէքրարէն սէօյլէրիմ , վէ սիզտէ կէօ-
 րէճէքսինիզ .քի , պու ալէմտէ , ճնտան զիեատէ պիւյիւք
 պիր ալիճէնապլըգ , անտէն զիեատէ շայեանը տիզգաթ պիր
 մէրագ , անտէն զիեատէ գալպէ թէէսսիր իտիճի , վէ ան-
 տէնտէ զիեատէ բարլագ պիր իշ օլամազ . . . վէ քէզալիք
 Լէզքիւր լութֆ ու մէրհամէթէ տայիր ամէլլէրտէ կէօրիւ-
 լէն ղէվզ ու սէֆա , սայիր հիշ պիր ամէլտէ հիսս իտիլէ-
 Լէմէքտէ տիր . . . վէ պոլնտանտա գաթինաղար , կիզլի
 կիզլի ֆաղիլէթլէր իշլէմէքլիքտէ տէճնմէքտէ օլան էսրար-
 յար , հիշ պիր շէյտէ կէօրիւլմէքտէ տէկիլտիրլէր . . . վէ հէր
 քէստէն սէթր իյլէմէք իշին , իսթիմալի լազըմ կէլէն իհթի-
 եաթքեարանէ հարէքէթլէր , սայիր հիշ պիր խուսուստա
 օլ գատար իգթիզա իթմէմէքտէ տիրլէր . . . հէլէ օլ թէ-
 էսսիրի աղիմէ , վէ օլ դուտրէթի աղիմէեէ մալիք պուլունան
 հէճճանը տիլլէր իսէ պի բաեանտըրլար . . . չիւնքի , նիլէ պի-
 շաքէլէր , կէօրտիւքլէրի կիլիքլէրէ գարշըլըգ , ալվինճէ-
 րինտէն նաչի քալիր թարաֆտաֆ աղաեւրպ . կէօզ քալարը
 տէօրտիւքլէրի հալտէ , տիկէր թարաֆտան տախի , իզհա-
 քէ շիքրանիյէթ իւզրէ տգլալէք օգուճագտէ տիրլէր . . .
 Աման եւալէ պիլմէ պու եօլտա ամէլ ու հարէ լէթալ պու
 ուսուղլըգտա , պապը քէրրէ , գըսդանճ վէ իախօտ պի-

վէֆա պիր մաշուդ լէհճէսինտէ կէօրիւլէկէլմէքտէ օլան հալլէրտէն զիեատէ աճայիպ աճայիպ հալլէր վուգուա կէլմէքտէ տիրլէր. մէրգուման մաշուգլարըն, օնտան պաշգա պիր շէյլէրի պուլունմագտա տէյիլ տիր. . . Մէսէլա, պագընը, պու սապահ թամբլ սօգաղընա կիթտիկինիզտէ, իւղէրինիզտէ հասըլ օլան հէյճանը տէրուն օլ գապիլտէն օլարագ, սէօյլէտիկիմի թաստիգէ քեաֆի տիրլէր. . . Մէզլա քիւր թարիգի թուլտուղունուղտա, թապիաթիյլէ, հէր քէսին նուգարը տիգգաթընը իւղէրինիզէ տալէթ իթմէմէքլիք նիյեթիյլէ, սատէ սուրէթտէ պիր էլպիսէ կիյինմէնիզ իգթիզա իտէճէք տիր, վէ գօնաղընըղտան տիշարը չըգար իքէն տախի, սինէնիզ վուրմահա պաշլահաճագ տըր, վէ քէզալիք, գալպինիզտէ պիր իգթիրապ պուլունարագ, սալթանաթսըզ պիր արապահա պինէճէքսինիզ տիր, վէ քիմսէ կէօրմէսին իչին, բէրտէլէրինի գարահաճագսընըղ տըր, վէ պունտանտա գաթինազար, պէլքի պիր ատէմ իւսթէ կէլիրտէ կէօրիւր գօրգուսույլա, կէօզլէրինիզի իքի թարաֆա կէզտիրէրէք պագըշտըրաճագսընըղ տըր, վէ հալիյլէ, ալաուղընըզ պիշարէեիտէ պուլմագ իչին, շէօյլէ պիր սագընա սագընա, ֆագըրճա պիր խանէտէն իչէրի կիրմէքիկինիզ լաղըմ կէլէճէք տիր. . . վէլհասըլ, նասըլ քի սէօյլէտիմ, պու սապահքի վուգու պուլան հալլէրին քեաֆֆէսիտէ վուգուա կէլէճէքլէր տիր. . . էկէր պունուն իլէ, աշգ ու սէվտա արգասընտան տիւշմէքիկին արա եէրինտէ պիր ֆարգ վար իսէ, օ տախի անճագ, քէնտի քէնտինիզէ, «էկէր պէնի կէօրիւրլէր իսէ, օլ վագըլթ իշիմ պիթէր, տիւշարը խալապիյեթի օլուրում» տէյէճէք եէրտէ, «էկէր պէնի կէօրիւրլէր վէ եախօտ թանըրլար իսէ, տահա՛ իյի եա, հագըմտա տուա վէ սէնա օգուեաճագլար տըր. » տիմէքիկինիզ իգթիզա իթմէսի օլաճագ տըր: Ֆագաթ, մատամ քի սիզտէ, քէնտի խասայիսի մէմտուհէնիզ ճիւմլէսինտէն օլարագ, պիւլիւք պիր մահճուպիյեթի թապիաթըտա վար տըր. . . էօյլէ թանըլըպտա տուալար վէ սէնալար իշիթմէ-

մէք իշին . . . Էն զիեատէ ուսթալըգլը թարիգ ու թէտ-
պիրէր , վէ հիլէ վէ տէսիսէլէր իսթիմալ իտէպիլէճէկի-
նիզտէ , ասլա շիւրհէ եօգ տուր . . . :

—Ս'հ , մօնէնեհէօր —տէյի պաղըրտը մատամ' տ'Սր-
վիլ պիր ըիգգաթը գալպ իւզրէ , —Սիզ պէնիմ' պիր խէլաս-
քեարըմ' օլմագտասընըլ . . . Պու լագըրտըլարընըլ իւզէրի-
նէ , գալպիմտէ ուեանմագտա օլան եէնի տուլղուլարը , վէ
ֆիքրիմտէ տօղմագտա պուլունան եէնի թէսսավիւրլար ի-
լէ թէսիլեյեթպախշ իւմիտլէրի թարիֆ իտէմէմ' : Սէօյլէ-
տիկինիզ բէք տօղրու տուր . . . պու ալէմտէ , տէրտլիլէ-
րին տէրման վէ եարտըմընա եէթիշէրէք , տուա վէ թէշէք-
քիւրլէրինի գազանմագլըղա չալըշմագլըգտա , ֆիքր ու գալպ
իշին հասըլ օլան մէշղուլիլեթ գատար կիւզէլ պիր հիշ մէշ-
ղուլիլեթ օլամաղ տէնիլսէ , վէ ատէթա պիր մէյլ ու մու-
հապպէթ գատար ինսանա զէվգ ու սէֆա պաղըլլաեաճագ
տըր նազարըյլա պաղըլսա ճայիզ տիր . . . նէ' սէօյլէեօ-
րում . . . Հաթթա մէյլ ու մուհապպէթտէն տէ զիեատէ սէ-
ֆապախշ պիր հալ տիր տէնիլսէ կէրէք տիր . . . Տէրքեար
օլան , վէ պատիի խէճալէթիմ' պուլունան թագսիրաթըմ'
իլէ , մէգքիւր եէնի թուլթաճալըմ' թարիգտէն հասըլ օլա-
ճագ օլան հալլէրի թաթպիգ իյլէտիքճէ , մէգքիւր էվվէլ-
քի հալ ու հարէքէթիմտէն տօլաեը , քէնտիմի գաթ էն տէր-
գաթ թագպիհ ու թայեիպ իյլէմէքիկէ շայեսթէ կէօրմէք-
տէյիմ' . . . :

—Պու սօն սէօյլէտիկինիղ հագգընտա թէէեսիւֆ իտէ-
րիմ , մատամ , —տէտի Բօտօլֆ կիւլիւմնէեհէրէք , —չիւնքի ,
պուլնլարը սէօյլէմէքիլթտէն քիւլլի միւրատ ու արղում , մահ-
ղա սիգէ , կէչմիշ հալլէրինիզի ունուլթտուրապիլմէքիկէ պիր
եարտըմ' իտիպ , վէ եալընըլ , տէֆի-ղամ իտէպիլմէքիկի-
նիզ զըմնընտա բէք չօգ թարիգ ու թէտպիրլէր պուլուն-
մագտէ օլմասընը իսպաթ իյլէմէքիլթտէն իպարէթ պուլուն-
մագտա իտի . . . Չօգ տէֆա , կէրէք իյիլիք վէ կէրէք ֆէ-
նալըգ եաքըլմագ իշին , այնի թարիգլէրին թուլթուլմասը

իզթիզա իթմէքտէ տիր . . . ֆարգլարը անճագ ԴէՌԻճէԼԵՐԻՆ-
 քէ կէօրիւմէքտէ տիր . . . Նիհայէթ . . . շու , իյիլիք եաբ-
 մագլըգտա տախի այնի գուվլէյի ճագիպէ վէ այնի էյլէն-
 ճէ պուլունմագտա օլտուղու թագտիրտէ , արթըգ գալ-
 գըպտա , ֆէնալըգ եաբմագլըղը , իյիլիք եաբմագլըղա թէր-
 ճիհ իթմէքլիքտէն մանէա՞ նէ տիր : Պագընըզ , սիզէ գա-
 պաճա պիր միսալ պէեան իտէյիմ : Պիլթրմիսինիզ , պիր չօգ
 գատընլար , քէնտի գօճալարընտան հիչ պիր ճիհէթլէ իւս-
 թիւն պուլունմաեան ատամլարա , նէ սէպէպէ մէպնի մէյլ
 ու մուհապպէթ վիրէրէք , քէնտիլէր իչին մաշուգ թանը-
 մագտա տըրլար : Պունուն սէպէպի շու տուր քի , աչգ ու սէվտա
 տէնիլէն շէյտէն հասըլ օլան լէթաֆէթին հիքմէթի , մէզ-
 քիւր եօլտա տէրքեար պուլունան կիւճիւքլէրտէ տիր . եօգ-
 սա աչգ ու սէվտա տէնիլէն շէյին իճրասընտա տէրքեար օլան
 գօրգուլար , կէօնիւլ ազապլարը , վէ կիւճիւքլէր , վէ էս-
 բարլար , վէ թէհլիքէլէր պէր թարաֆ իտիտիքլէրինտէ ,
 մէյտանտէ եա հիչ պիր շէյ գալմաեաճաղընտա , վէ եախօտ
 բէք աղ պիր շէյ , եանի անճագ քէնտի էվլէլքի սատէ հալինտէ
 օլարագ , մաշուգ տէնիլէն պիր ատամ գալաճաղընտա , շիւբ-
 հէ եօգ տուր . . . վէհասըլ , օլ վագըլթտա տայիմա , ճիւզ
 ու քիւլի ֆարգլը պիր սուրէթտէ , վագթիյլէ ատէմին պի-
 րինէ խիթապ օլունան շու սիւալ իլէ ալընան ճէվապընըն
 թաստիզ գըլընաճաղը աչիքեար տըր . շէօյլէքի , մէրգումա ,
 — «Մատամ քի սէն ֆիլան տուլ գատընը քէնտինէ տօսթ
 թութարագ , հէմիշէ իւնսիյեթ իւզրէ պուլունմագտա վէ
 սէվմէքտէսին , իմտի էօյլէ օլտուգտա , մէրգումէ իլէ նի-
 չին էվլէնմէմէքտէսին» , — տէնիլտիկինտէ , մէրգում տա-
 խի ճէվապընտա , — «Պէն քէնտիմ տախի , չօգ տէֆալար
 անըն իւզէրինէ տիւշիւնմիւշ իսէմտէ , հայֆա՛ քի , էօյլէ
 պիր ագտը նիքեաճ իճրա իյլէտիկիմտէ , սօնրա կիճէլէրի-
 մի նէրէտէ կէչիրիպ էյլէնէպիլէճէկիմի պիլէմէտիկիմտէն ,
 երինէ վազ կէչմիչիմ տիր . . . » — տէմիշ տիր :

—Մօնսէնեէօր , պու տա հէմ սահիհ տիր , վէ հէմտէ

պիրազ զիեատէճէ սահիհ տիր, — տէտի մատամ տ'Ար-
վիւ կիւլէրէք :

— Իմտի, էկէրչի պէն սիզին իչին, այնի գօրգուլար, այնի
կէճնիւլ ազապլարը, վէ այնի պիհուզուրուգլար իլէ տօլու
օլուպ, վէ այնի սուրէթտէ հէվէս ու արզուլէրինիզի տալէթ
իտիճի օլտուղու կիպի, քէնտի թապիի կուսթօնուզա տա
մուվաֆըզ էնվայի էսրարլար վէ հատիսէլէր իլէ մուհիթ օ-
լան, վէ գատընճա միզաճ վէ թապիաթընըզ իգթիզասըն-
ճա կիզլի կիզլի հալլէրէ վէ վազաալարա վէ հիյէլ ու տէ-
սայիսէ միւհիթաճ պուլունան (աման օլ գատըն թայիֆէնիզ
հագգընտա տէրքեար օլան ֆէնա էֆքեարլարըըմա, թէք-
րարէն մազուր պուեուրմանըզ տիլէրիմ, զիրա, կէօրմէք-
տէսինիզ եա, քէնտիմէ բաղմէն օլտուղու հալտէ, տայիմա
ֆիքրիմ օլ ճիհէթէ մէյլան իթմէքտէ տիր) պիր թարիգ
պուլմուշ օլուր իսէմ, տահա զիեատէ մէմուռն օլմա՞զմը-
սընըզ, — տէյէրէք իլավէյի մէգալ իթտի Բօրօլֆ սէվինճ-
լիճէ պիր սէօյլէյիլ իլէ, — մէկէրչի օլ վազըթ պէն, օլ սի-
զին պիր հալէթի միւթէքէպպիրանէ վէ մուսիրրանէտէ
պուլունան սէվգըի թապիիլէրինիզի, ուլուվի հիմմէթէ
մէնսուպ պիր խասսէհէ թէպտիլ իթմիշ օլմագըզ իգպա-
լինէ նայիլ օլմուշ օլմա՞զմըեմ, մէզքիւր թապիի տույղու-
նուզուն, իյիյէ իսթիմալ օլունտուղունտա իյի, վէ ֆէ-
նաեա իսթիմալ օլունտուղունտա տախի ֆէնա պիր խա-
սէ եէրինի թութաճաղը բէք աշիքեար տըր . . : Շիմտի,
սէօյլէյինիզ, մատամ, պէնիմ իլէ պիր սէվի ագտը չիրքէթ
իտէրէք, եալընըզա, եանի անճագ իքիմիզ պիրլիքտէ օլ-
տուղումուզ թագտիրտէ, էնվայի իյիլիքէր իթմէքլիք տօ-
լապլարը գուրուպ չէվիրմէքլիկի, վէ պինապէրին, էնվա-
յի լութֆ ու մէհհամէթլէր տէսթկեահլարը գուրուպ իշ-
լէթմէքլիկի միւրաա իտէրմիսինիզ : Էկէրչի միւրաա իտէ-
ճէք օլուր իսէնիզ, օլ վազըթ պիր բանտէ-վու մէրքէզի-
միզ օլմասը, վէ հէր վազըթ մուսապէրաթ իճրա իթմէք-
լիկիմիզ . . վէ էնվայի էսրարլարըմըզ պուլունմասը, վէ ա-

լէլիսուսուս, գօծանըզ Մ. տ'Արվիլտէն կիզլի օլարագ ելէ-
յիպ հարէքէթ իթմէքլիկիմիզ իգթիզա իտէճէք տիր. չիւն-
քի, պու սապահքի Մօրէլ ֆամիլեասընա վիրմիշ օլտու-
ղունուզ պիր վիզիթա, թապիաթիլլէ մէրգուսուն չիւքհէ-
սինի թահրիք էլլէմիշ օլմալը տըր: Նիհայէթ իւլ էմր, է-
կէրչի սիզ պու թէքլիֆիմի գապուլինէ ըույի մուվաֆագաթ
կէօսթէրէճէք օլուր իսէնիզ, հալիլլէ պէյնիմիզտէ, նիզա-
մընտա օլարագ պիր էնթրիգա չարիսը տէճնմէկէ պաշլա-
մասը լազըմ կէլէճէք տիր . . :

— Բէմալի մէսէրրէթ վէ քէմալի չիւքրանիլլէթ իւզրէ
գապուլ իթտիմ իշպու Գորնլէքս վէ եախսու Գորնլէքս իշ
կէօրմէքլիք չիրքէթինէ տայիր օլան թէքլիֆինիզի, մօնսէն-
եէօր, — տէտի Գլէմանս. — մատամքի պէօլլէ տիր, արթըգ
պէն, մէգքիւր տէտիկինիզ մասալըն իճրասընա թաեարընտան
պէտ իլէ, պիր քէրրէ թէքրարէն մէգքիւր պիշարէ Մօրէլ
ֆամիլեասընք կէօրմէկէ կիթմէքլիլլիմ, չիւնքի, պու սապահ,
պէնիմ օլ գօրգում վէ օլ թէլաշըմ արասընտա, ուֆագ վէ
թօրալ պիր չօճուգ, մէգքիւր հալիմտէն իսթիֆատէ պիր-
լէ, սիզլին պանա վիրմիշ օլտուղունուզ պիր քիսէեի չարքըպ
չալմըշ օլտուղունտան, էսէֆ իտէրէք սէօլլէրիմ քի, մէր-
գուման սէֆիլլէրէ, գուրու պիր լագըրտը թէսէլլիսինտէն
պաշգա, հիշ պիր իմտատ վէ հիշ պիր մուլալէնէթ եաբամա-
մըշըմ տըր... Օ'ֆ, մօնսէնեէօր, — տէյի իլալէյի մէգալ իթտի
Գլէմանս, ճիւզիճէ էվլէլ լէհճէսինտէ հասըլ օլմուշ օլան
էսէրի մէսէրրէթի բիւր լէթաֆէթի զայպ իտէրէք, — պիւ-
մէ'զսինիզ, մէրգումլար նէ' մէրթէլէրտէ սէֆիլ պիր հալտէ
պուլունմագտա իտիլէր... պէն էօմրիւմտէ էօլլէ պիր տէհէ-
թէնկիզ մէնզարէ կէօրմէմիլլիմ տիր . . . խայր . . . խայր . . .
օլ տէրէճէ սէֆիլլէր պուլունտուղունու, գաթան ֆիքր ու
խէեալլիմտէն կէչիրիպ, վէ գաթանտա իթիմատ իտէ'մէլ ի-
տիմ . . . օլ պապտէ քէնտիմի թայեիպ իտէրիմ . . . վէ քէն-
տի թէճէլլիմէ գարշը չիքեայէ'թ էլլէրիմ . . . :

Բօտօլֆ, մէրգումէնին, օլ քէնտիրուհունտա տէրքեար

օլան իյիլիկի իսպաթ պիրլէ , թէպտիլի էֆքեար ու նիյեթթ իյլէմէսինտէն տօլաեը նէ մէրթէպէ միւթ էէսսիր օլմուշ օլմասընը անլաթտըրմագ իսթէմէտիկինտէն , կիւլէր եիւզ իլէ թէքրարէն քէլամէ աղազ իլէ ,

—Մատամ , էկէր միւսաատէ պուեուրուր իոհնիզ , մէզքիւր Մօրէլ ֆամիլեասընըն գայրըլմասը խուսուսու , քէնտի չիրքէթիմիզտէն իսարիծտէ գալսըն , մէրգուման ֆագըրըլարը սիզին այրընա պանա պըրագմանըզը արզու վէ թալէպ իտէրիմ , վէ հաթթա , սիզտէն շունու տախի թալէպ իտէրիմ քի , արթըգ սիզ պունտան սօնրա , պաշգա պիր տէֆա տահա , օլ պատիի մահզունիյեթթինիզ օլան խանէեէ աեագ պասմամագլըղա սէօղ վիրմէլիսինիզ . . . չիւնքի պէն օրատա իգամէթ իթմէքտէյիմ . . .

—Նասըլ , մօնսէնեէօր , սիզ մէզքիւր խանէտէ մի իգամէթ իթմէքտէսինիզ . . . նէ՛ գատար կիւլէնէք պիր լաթիֆէ տիր պու . . .

—Ճիտտի օլարագ սէօյլէրիմ քի , էվլէթ , պէն օրատա իգամէթ իթմէքտէյիմ . . . ֆագըրնա պիր օտամ վար տըր , տօղրուսու պու տուր . . . սէնէտէ անճագ իքի եիւզ ֆրանգ մէզքիւր օտաեա , վէ այտա ալթը ֆրանգ տախի , օլ սիզին թանըտըղընըղ հէյպէթլու ճատը գարըեա , եանի գաբուճումուզ մատամ Բիբլէեէ վիրմէքտէյիմ , չիւնքի , օտամըն խըտմէթինի մէրգումէ տէր իւհտէ իյլէմիշ տիր , վէ այտա ալթը ֆրանգ վիրմէքտէ օլտուղում իչին տախի զիեատէսիյլէ մէմուռն վէ մէսըրուր տուր , զիրա , մէրգումէնին նէզտինտէ պիւյիւք պիր ճէօմէրալիք իթմէքտէյիմ տիր տէյի ատտ օլունմագտաեըմ . կէրչի կէրէք խանէմիզ վէ կէրէք քէնտի օտամ ֆագըրնա պիր հալտէ տիր , լաքին , պունա միւքեաֆաթ օլարագ , մէզքիւր թամբը մահէլլէսինին մէհթապը մագամընտա պուլունան մատմօագէլ Րիկօլէթ նամ տիքիչճի տիւպէր պիր գըզ իլէ տէ գօմշու պուլունմագտաեըմ , վէ սիզտէ իսքեաթ օլտպիլիրսինիզ քի , սէնէվի անճագ պին սէքիզ եիւզ ֆրանգ գաղանմագտա օլան պիր

Թիւճճար ուշադր իշին (պէն քէնտիմի օրատա էօյլէ Թա-
նըթտըմըմըմ տըր) օլ գատար օտա քիրասը , վէ այտա
տախի ալթը ֆորանգ խըտմէթ իւճըթի վիրմէքլիք , ուֆագ
պիր շէյ տէյիլ տիր . . :

—Մօնսէնէօր , էօյլէ պիր ուղուրսուզ խանէտէ , աս-
լա խաթր ու խէեալտան կէշմէզ պիր շէյ օլտուղու հալտէ ,
պու սապահ պանա թէսատիւֆ իյլէմէնիզ տախի Թաստիգ
իյլէմէքտէ տիր քի , սէօյլէտիկինիզ պիր լաթիֆէ օլմահըպ ,
ճիտտի տիր . . . Էլպէթթէ սիզի , մահէլլի մէզպուրէ , ֆազի-
լէթէ տայիր պիր խուսուս ճէլպ ու տավէթ իյլէմէքտէ օլ-
մալը տըր : Բէք ալէա , լաքին , պէնիմ իշին Թախսիս իտէ-
ճէկինիզ օլ խայր ու սէվապա տայիր օլան ի՛շ գանդիսի տիր ,
սօղորուսու անը պիրմէքլիկէ բէք խահիշկէր պուլունտուղում-
տան , պէեանընա հիմմէթինիզի բէճա իտէրիմ :

—Սիզին մէէմուրիեթինիզ , տտէթա պիր մէլէք կիպի
թէսէլլի իթմէքլիք , վէ աֆվ իտէրսինիզ Թապիրիմէ , պիր
շէյթան կիպի տախի , էնվայի հիյէլ ու տէսայիս իճրա իյ-
լէմէքլիք օլաճագ տըր . . . զիրա , պազը քէրրէ էօյլէ նազիք
աղըրլար վէ եարալար վար տըր քի , էմրի Թէտավիսի , մահ-
լա պիր գատըն էլիյլէ իճրա իտիլմէսի լազըմ կէլէն սայ ու
հիմմէթէ միւհթամ պուլունմագտա տըր . վէ պազը քէր-
րէտէ էօյլէ պէտպախթլար , վէ կիզլիտէ գաբալըտա , վէ
միւշքիլաթ օրթասընտա էօյլէ սէֆիլիքլէրտէ վար տըր քի ,
անլէրի պուլուպ մէյտանէ չըգարմագլըզ իշին , պիւյիւք
պիւյիւք վէ նատիր իւլ էմուլ տիգգաթլար , վէ էմնիյեթ-
թի տավէթէ միւգթէտիր լէթաֆէթլէր վէ գանտըրըլար
իգթիզա իթմէքտէ տիր :

—Բէք ալէա , լաքին , օլ սիզին պէնտէն մէէմուլ իթ-
մէքտէ , վէ եախօտ օլ պապտէ էհլիյեթ ու լիեագաթըմ
տէրքեար տըր տէյի զանն իյլէմէքտէ օլտուղունուզ ուս-
թալըզլարըմը վէ մէհարէթլէրի մի , նէ՞ վագըթ մէվգըրի իճ-
րայէ վաղա միւպաշէրէթ իյլէեթէճէկիմտիր , —տէյի սիւ-
ալ իթտի քէմալի խահիշ իւզրէ մատամ տ՝Արվիլ :

— Ունամարմ քի, ճիւղի պիր վագըթ տան պաշարսընը, օլ պապտէ քէնտինիզէ շայէսթէ օլտուզու սուրէթ տէ իզհարը զաֆէր իտէճէ կինիզտէ տէ, զէրրէճէ շիւբէէ եօգ տուր. ֆագաթ, գուտրէթինիզին տախիլինտէ պուլունան քիւլի շէյթանլըզը մէվզըի իճրայէ վագ իյլէմէլիսինիզ:

— Մէզքիւր սըրը պանա պէեան իյէ իթայի թալիմաթա գաճնղի կիւն հիմմէթ իտէճէքսինիզ տիր, մօնսէնեթօր:

— Պագընը... իշթէ զաթէն պու կիւն պիրինճի րանտէ—վուեու իճրա իթմէքտէյիզ... վէ, էկէր լութֆէն գապուլէ միւսաատէ պուեուրաճագ օլուր իսէնիզ, տէօրթ կիւն սօնրա պիր տէֆա տահա կէլիւրիմ:

— Բէք կիճ տէյիլ մի եա... մօնսէնեթօր, — տէտի Գլէմանս սաֆտէրունճա պիր սէյլէյիշ իլէ:

— Իյի էմմա, պունտան զիեատէ էվվէլ կէօրիւշմէքիւք, քեարը ագըլ սաեքլամաշ. շիւնրի իշի հէմ կիլլի թութուպ, վէ հէմտէ հէր քէսճէ վաճիպէտէն պուլունան նէզաքէթէ վէ միւնասէպէթէ տիգգաթըմըլ էլզէմիյեթէթտէն պուլունմագտէ տիր: Պիր քէրրէ շունու տիւշիւնմէլիսինիզ քի, էկէր պիլիմ պէյլէ պիր իշթիրաք իւզրէ պուլունտուզումուզտան շիւբէէ իտէճէք օլսալար, հէր քէսին պիլտէն քէնտի էմիյեթէթլիսինի գալտըրաճագլարը պէտիհի տիր. ֆագաթ, շու տա իհթիմալտէն տիր.քի, սիզէ տահա էվվէլ մէքթուպ եագարըմ... պու ագշամպանա մէքթուպունուզու կէթիրէն իսթիեարէ գատըն քիմ իտի:

— Ալալիտէմին էսկի պէսլէմէլէրինտէն պիրի իտի, մէրգումէ զայէթլէ էմիյեթէթլի վէ զայէթլէ տախի սըրը սագլաեըճը պիր գատըն տըր:

— Իմտի էյլէ օլտուգտա, կէօնտէրէճէք մէքթուպլարըմը, մէրգումէնին նամլնա կէօնտէրէպիլիւրիմ, վէ մէրգումէտէ սիզէ թէսիմ իտէր: Վէ էկէր զաթընըզտա պանա մէքթուպ եագմագլըզա հիմմէթ իտէճէք օլուր իսէնիզ, Բլէ-ճէ «գալըն», ճօնէէ Բօդլի տէյի, եագմալըսընըլ, վէ մէզքիւր մէքթուպլարը տա, մէրգումէ պէսլէմէնիզ քէն-

տի էլլյէ կէօթիւրիւպ բօսթանա թէսլիմ իլլէմէլի տիր :

— Պիզզաթ քէնտիմ կէօթիւրիւպ թէսլիմ իտէրիմ , մօնսէնեօր , շէօյլէքի , զաթէն հէր կիւն կէզմէկէ չըգմագլըգ միւթատըմտան պուլունտուղունտան , օլ միւնասէպէթլէ անը տախի պըրագապիլիւրիմ :

— Հէր վագըթ եալընըզ մը , վէ եաեա՞ մը չըգմագտասընըզ :

— Հապա կիւզէլ օլտուղունտա , սայքի հէր կիւն չըգմագտաեւրմ :

— Նէ՛ գատար կիւզէլ պիր ատէթ . վէ օլ գատար կիւզէլ պիր ատէթ տիր քի , գարըլարըն քեաֆֆէսի տախի , թաքէնտի էվլէնտիքլէրինին իւք այլարընտան իճրա իթմէքլիկէ պօրճլու պուլունմագտա տըրլար . . . եա իյի պիր նիյեթէթէ . . . վէ եախօտ ֆէնա պիր նիյեթէթէ մէպնի մէգքիւր ատէթ թաէվլէլինտէն տիւչիւնիւլիւպ գօնուլմուշ օլտուղունտան . . . իճրա օլունմագտա տըր . . . վէ պուտա միւտտախի ումու միլէրին մուհաքէմէ վագթինտէ սէօյլէմէքտէ օլտուգլարը եհաւ վէ եախօտ «ալէ» լուղէթինէ պէնզէմէքտէ տիր քի , իլէրուտէ , մէգքիւր տիշարը չըգըպտա կէզմէքլիք ատէթլէրինտէն տօլաեը , էնվայի ուլղունսուզմանէալար վիրիլմէսինէ պիր վէսիլէ գալմըշ օլմասըն տէյի . . . էկէր պէն գարը օլմուշ օլսա իտիմ (եինէ լագըրտը պէյնիմիզտէ գալսըն էմմա , տօղրուսու գօրգարըմ քի , հէմ բէք մէրհամէթլի , վէ հէմտէ բէք խաֆիֆ մէշրէպլի պիլի օլուր իտիմ) , ագտը նիքեահըմըն ֆէրտասը կիւնիւ , բէք կիւնահըզ պիր սուրէթտէ օլտուղու հալտէ , պիր չօգ կիզլի թարիզլէր թութար իտիմ . . . վէ բէք ուսթալըգլը եօլլար թութարագ , սուրէթի զահիրէտէ էսասսըզ շիւբհէլէր վիրիւր իտիմ քի . . . սօնրատան տա , նասըլքի սէօյլէտիմ , մէգքիւր եհաւ սայէսինտէ , հէր վագըթ հէմ տիշարընա կէզմէկէ չըգապիլէյիմ , վէ հէմտէ օլ վէսիլէ իլէ , իսթէր իսէմ պիր պիշարէեէ կիտիպ իմտատ ու սիեանէթ իտէպիլէյիմ . . . վէ եախօտ կիտիպ մաշուգուլմու պուլարագ իճրայի մուհէպպէթ իլլէեէպիլէյիմ :

— Լաքին, մօնսէնեէօր, պու սէօյլէտիկինիզ, մէկէրչի պիր խիեանէթ տիմէք տէյլի մի տիր, — տէտի մատամ տ'Արվիլ կիւլիւմսէեհէրէք :

— Քէնտի հագգընըզտա օլտուղը հալտէ, մատամ, թէշէքքիւր իթմէլիսինիզ քի, ասլա օլ պապտէ, եանի պիր շէյի էվվէլինտէն տիւշիւնիւպտէ, ծնա կէօրէ սըրասընա դօյմագլըք, վէ ծնա կէօրէ ամէլ ու հարէքէթ իթմէքլիք քէմալէթինի վէ մէնֆաաթընը անլամամըշսընըզ տըր . . .

Մատամ տ'Արվիլ Ռօտօլֆուն պու լագըրտըսը իւզէրինէ կիւլմէտիքտէն պաշգա, հաթթա կէօզլէրի էծնիւնէ տախի պագարագ գըզարտը, վէ տիւշարը մահզունիյեթ օլարագ,

— Մէրհամէթինիզ գասիր իմիշ, մօնսէնեէօր, — տէտի :

Ռօտօլֆ պիր թէաճճիւպ իւզրէ մէրգուլմէնին եիւզիւնէ պագտըգտան սօնրա,

— Անլատըմ ֆիքըրինիզի, մատամ: Փագաթ, օլ Մ. Շարլ Ռօպէր իլէ պէյնինիզտէ կէշմիշօլան վագաանըն թէզէքքիւրի իւզէրինէ թէքմիլ պիր բէրտէ չէքիպ պիթիւրմէք իւզրէ, սիզէ պիր միսալ պէեան իտէրիմ: Փարզ իտէլիմ.քի, կիւնիւն պիրինտէ, գատըն թայիֆէսինտէն օլան տօսթլարընըզտան պիրի, սօգագլարտա, հէրքէսի ըիգգաթ ու չէֆգաթա թահ. ըիք նիյեթիլէ, վէ սօլկուն սօլկուն կէօզլէրինի աշըպ պէլէրտէրէք, աճըգլը աճըգլը մագամլար իլէ գըլարնէթ չալմագտա պուլունան տիլէնճիլէրտէն պիրինի սիզէ կէօսթէրսէ, վէ, շէ-ֆալը-ադէ, շէ-հապը-իյէ պէր-ադէ-դէ, վէ շէ-հալէ-ադէ պէլարէնին եիթէ շէֆէր չօճ-գը-իլէ պէր-ադէ-ալէ, օազըր, վէ դիւ-սիլ-գիւլմէ-իլէ շէր-դըր, վէ շէր-իլմէ-իլէ, վէ շէր-իլմէ-իլէ. . . տախի — տիսէլ.յ — հայիլէ սիզ տախի, — Օ'ֆ, եազը'գ, վա'հ, պիշարէ վա'հ, — տիլէճէք օլսանըզ, վէ պինսէն ալէյհ, քէմալի մէրհամէթինիզ իգթիզասընճա, չըզարըպ ճէօմէրտճէսինէ սատագալար վիրսէնիզ, վէ քէզալիք, մէրգում ֆագըրտա տէմի, հէր տէֆա ըասթ կէլտիկինիզտէ, վէ եաշլը կէօզլէրինի կէօրիւպ, վէ գըլարնէթին տիլ սիւզաննաղմէլէրինի

իշիթտիկինիդտէ , քէզալիք քէնտի սատագանըզը հիմմէթ իթտիքտէն պաշգա , պիր կիւն տախի , մէրգուլմէ տօսթու-
նուզուլն , գալպինիդտէ մէրքիւզ պուլունան լութֆ ու մէր-
համէթ տուլղուսունու , պիր նիյեէթի ֆասիտէեէ մէպնի ,
սուլի իսթիմալ իտէրէք , մէրգուլմ ֆագըր ատէմ հագգըն-
տա , տահա զիեատէ ըիգգաթ ու շէֆգաթընը թահրիք վէ
տավէթ իյլէսէ , վէ սիզտէ ինանըպ ալտանարագ , մէրգու-
մու պիզզաթ քէնտի սէֆալէթի մէրքէզինտէ կէօրմէք նիյ-
եէթիյլէ , պիր վիզիթա վիրմէքիկէ , քէնտինիզէ գարար
վիրսէնիզ . . . վէ կիթտիկինիդտէ տախի , մաազալլահ , օլտիլ-
սիւզան գըլարնէթ մագամլարը եէրինէ , մէրգումուն ար-
սըղճասընա մէյիսանէ թիւրքիլէրի շարգըլարը վէ մանիլէ-
րի շաղըրտըղընը իշիտիպ , վէ էվլէլքի մէրհամէթէ շայեան
հալլէրի , պագըլլարը , վէ կէօզ եաշլարը եէրլէրինէ տախի ,
շարգընճասընա թավր ու հարէքէթլէրտէ պուլունտուզու-
նու , վէ հաթթա պիրագ տահա իլէրու կիտէրէք , ատէթա
սիզէ թէսալլութա պիլէ ճիւրաթ իյլէտիկինի կէօրսէնիզ . . .
օլ վագըրթ , նէ՛ եաբար իտինիզ , հալիյլէ , էվլէլքի մէրհա-
մէթինիզ եէրինէ , սիզտէ գալպինիդտէ պիր նէֆրէթ ու իս-
թիքրահ հիսս իյլէմէկէ պաշլար իտինիզ . չիւնքի , ալտա-
նարագ , ֆէն- պիւ արէֆ , իյէ պիւ արէֆ եէրինտէ թուրթմուշ
պուլունտուզուլունուզու , անինտէ անլամըշ օլուր իտինիզ . էօյ-
լէ տէյիլ մի , էօյլէ պիր վագաատա , պունտան զիեատէ ,
սիզտէ պիր թագսիրաթ վէ եախօտ պիր գապահաթ պու-
լունմուշօլոլր մու իտի . աշիքեար տըր քի , հաշա՛ , օլմազ իտի ,
իշթէ սիզին , օլ գօմանտան հագգընտա զուհուրա կէլմիշ
օլան ալտանըշընըզ , թըպգը օլ գապիլտէն օլմուշ տուր .
գօնթէս Սարա սիզի ալտաթմըշ , վէ սիզտէ գօմանտանը պիր
իյի ատէմ զանն իթմիշ իքէն , սօնրատան տա նա՛սըլ պա-
եաղը , վէ նա՛սըլ արսըզ պիր պուտալա օլտուզունու կէօր-
միւշսիւնիւզ աիւր :

Մատամ տ'Սըվիլ մէրգումուն մէքքիւր թօհաֆ նէվին-
տէն օլան թէշպիհի իւզէրինէ քէնտի կիւլմէսինի պիր տիւր-

լիւ թուլթամատրղընտան , մէրգումա պիր ճէվապ օլարագ ,

—Մօնէնեէօր , կերչի վիրտիկինիզ միսալէ թէվֆիդան ,
թէպրիյեէյի զիմմէթ իտէպիլմէքտէ իսէմտէ , զանն իտէ-
րիմ քի , քէնտի հագգըմտա բէք զայիֆ սաերլսա ճայիզ տիր :

—Հէր նէ եօլտա տա տիւչիւնիւպ գապուլ իթսէնիզ ,
նիհայէթ շու տա ինքեար օլունմազ պիր սահիհիք տիր քի ,
սիզին մէգքիւր հարէքէթինիզտէ տէրքեար օլան թագսիրա-
թընըզ , անճագ նէճապէթտէն վէ մէրհամէթի գալպիյեէ-
նիզտէն նէչէթ իթմիշ օլան պիր էմրի պասիրէթսիզլիքտէն
իպարէթ պուլունմագտա տըր . . : Ֆագաթ , պու ճիւմլէ ի-
լէ տախի , մէգքիւր գուսուրունուզ լէքէսինի սիզին մահվ
իլէ գալպինիզի ըհհաթ իթտիրէպիլմէք իչին , բէք չօգ թա-
րիզ ու թէտպիրլէրէ մալիք պուլունմագտասընըզ . . : Լա-
քին , օ տէյիլ էմմա , պու կիճէ Մ . տ'Արվիլի կէօրէմէեէ-
ճէքմիյիմ :

—Խայր , մօնէնեէօր , չիւնքի պու սապահ քի վագաա
իւզէրինէ բէք միւթէէսսիր օլտուղունտան . . . նամիզաճ
տըր . . . —տէտի մարքիզ եավաշճաճըզ պիր սէօյլէյիշ իլէ :

—Օֆ , անլատըմ . . . —տէյի ճէվապ վիրտի Ռօտօլֆ մահ-
զուն ու էլէմնաք պիր հալ իւզրէ . —չի'չարէ , զայրէթ ու ճէ-
սարէթտէն տիւշմէմէլիսինիզ . . . էօմրիւնիւզ իչին պիր մագ-
սէտտէն , վէ տէլտ ու էլէմինիզէ գարշըլըզ պիր տէֆի-ղամ
վէ պիր էյլէնճէտէն մահրում պուլունմագտա օլտուղու-
նուղու , պիզզաթ քէնտինիզ սէօյլէմէքտէ իտինիզ . . : Իմտի ,
պանա էզճան ու տիլ ինանապիլիսինիզ քի , իլէրուտէ ,
նասըլ քի սէօյլէտիմ , մէգքիւր տէֆի-ղամա բէք լաերգըյ-
լա մալիք օլապիլէճէքսինիզ տիր . . . վէ , էվվէլ Ալլահ , օլ
վագըթ , գալպ ու բուհունուղտա , օլ մէրթէպէ ազիմ պիր
թաթլը թէսէլլի տույղուսու հիսս իյլէմէկէ պաշաեաճագ-
սընըզ տըր քի , արթըզ զէվճէնիզէ գարշը հիսս իյլէմէք-
տէ օլտուղունուզ նէֆրէթ ու հիտտէթէ մէյտան պիլէ գալ-
մանաճագ տըր , վէ հաթթա , մէրգումու տախի , ատէթա
օլ քէնտի պէտպախթ էվլատընըզը աճըտըղընըզ կիպի ա-

ճըմագլորդա պաշլաեաճագսընըդ տըր . . . Մէրգումէ ճան-
րարէնիզէ կէլինտիքտէ , մատամ քի արթըդ չիմտի քէյֆ-
սիզիկինին սէպէպինի պիլ Լէքտէյիմ , ճէսարէթ իտէրիմ
տիմէքլիկէ քի , քէսպի չիֆա իտէպիլմէսի , պիլթիւն պիւ-
թիւն իւմիտսիզ պիր շէյ տէյիլ տիր . . . :

—Ամա՛ն մօնսէնեէօր , սահի՛հ մի սէօյլէեօրսունուզ , ա-
ճապա մէգքիւր իւմիտի նէրէտէն ալմագտասընըդ , —տէյի
պաղըրտը Գլէմանս , քէմալի թէշէքքիւր իւզրէ էլլէրինի
պիր պիրինէ գալուշտուրարագ :

—Պէնիմ պիր թապիպիմ վար տըր , վէ կէրչի մէրգու-
մու քիմնէ թանըմագտա տէյիլ տիր , Լաքին ղայէթլէ ուս-
թա վէ ալիմ պիր զաթ օլուպ , խայլի վագըթ Ամէրիգա-
տա իմրարը էվգաթ իյլէմիշ օլտուղունտան , քէնտիսինտէն
իշիթտիկիմէ նէգարէն , մահէլլի մէգպուրտա իքէն , մէգ-
քիւր հէյպէթամիզ իլլէթէ միւպթէլա պուլունան պիր գաշ
նէֆէր էսիրլէրի , ատէթա հիքմէթ նէվինտէն օլարագ իյի
իտէպիլմիշ տիր :

—Ա՛հ , մօնսէնեէօր , աճապա չօճուգճաղաղըմտա քէս-
պի չիֆա իտէպիլէճէք միր տիր . . . :

—Եօգ , էօյլէ թէլաշ իսթէմէզ . վէ օլ գատար տա իւ-
միտ իւզրէ օլմանըպ , իլլա սապըրը օլմալըսընըդ , չիւնքի ,
էվվէլ էմիրտէ չօգ իւմիտ իտիպտէ , մաաղալլահ սօնուն-
տա իւմիտինիզին պօշա չըգտըղընը կէօրիւր իսէնիզ , տա-
հա զիեատէ ֆէնա օլուրսունուզ . . . Փագաթ , եալընըզ
շու էլզէմ տիր քի , պիլթիւն պիլթիւնտէ գաթի իւմիտ օլ-
մամալընըզ . . . :

Գլէմանս տ՛Արվիլ , Բօտօլֆուն պիր ասըլգատէլիք նու-
րու ագմագտա օլան եիւզիւնէ , թարիֆ գապուլ իթմէզ
սուրէթտէ պիր թէշէքքիւր տուլղուսուլլա պագմանա պաշ-
լատը . . . էօյլէ պիր բրէնս քի . . . քէնտիսինի , քէմալի ին-
սանիյեթ , քէմալի լէթաֆէթ , վէ քէմալի քէմալէթ իւզ-
րէ թէսէլլի իլլէմիշ տիր : Պատէհու մէրգումէ , Մ . Շարլ
Բօպէր կիպի պիր ատէմէ աճընըպ կէօնիւլ վիրմէսի իւզէ-

րինէ տիւշիւնտիւքճէ, քէնտու քէնտույէ շէթմ ու սիթէմէ պաշլատը... վէ մէգքիւր չիրքին հալ կէօղէրինէ, աշուրի մէրթէպէ հէյպէթամիզ պիր սուրէթտէ կէօրիւնմէքտէ պուլունտու:

—Մօնէնեէօր, հազգընդտա նէ եօլտա իզհարը շիւքրանիյեթ իտէճէկիմի պիլէմէեօրում, —տէտի մէրգումէ հէյճանը տիւ իւզրէ, —զիրա, սիզ պէնիմ էօմր ու նամուսումու վարթայի հէլաքտէն խէլասէ հիմմէթ իյլէտիքտէն սօնրա, քէնտիմէ ըաղմէն օլտուղու հալտէ, չօճուղումուն շիֆարէզիր օլմասընա տայիր տախի պիր իւմիտ վիրտինիզ, շէօյլէ քի, պէնիմ իչին պիր եէնի էօմր ու հաեաթ մէյտանը քիւշատ իթիշ օլտուղունուզտան, ինշաալլահ, արթըզ պունտան սօնրա, հէմ քէսպի թէսէլլի իտիպ, վէ հէմօտէ նայիլի մէսէրրէթ վէ գատր ու հայսիյեթ օլաճաղմ տըր... էյ չիմտի, նէ տէրսինիզ մօնէնեէօր, պու ազշամքի սիզէ եազտըղմ մէքթուպտա, էկէրչի իշպու իյիլիք իլէ պաշլամըշ օլտուղունուզ ըուզի, եինէ իյիլիք իւզրէ պիրթիրմէքլիկի միւրատ իտէր իսէնիզ, թէշրիֆէ հիմմէթ իթմէլիսինիզ... տիմէքլիքտէ հազգլը տէյլմ մի իմիշիմ...:

—Իմտի էօյլէ օլտուգտա, մատամ, պարի հիչ տէյլի իսէ, օլ իյիլիք սըֆաթը վիրտիկինիզ, վէ պէնիմտէ սէվէրէք վէ սէվլէնէրէք իճրա իյլէտիկիմ մէգքիւր խուսուսա... «քէմալի նէզաքէթ, մէսէրրէթ, վէ լէթաֆէթ լէ մէմու իտի» լուղէթլէրինի տախի իլավէնէ հիմմէթ իյլէմէլիսինիզ. —տէտի Բօտօլֆ աեաղա գալգարագ, չիւնքի սալճնտա պուլունան սաաթ Օն պիր պուշուղու վուրմագտա իտի:

—Ստիէօ, մօնէնեէօր, լէճա իտէրիմ, օլ թամբլ սօգաղընտաքի պիշարէլէր հազգընտա պանա անգարիպ մալիւմաթ վիրմէկէ հիմմէթ իթմէքլիկի քէօշէյի խաթըրտան չըգարմահասընը:

—Եարըն սապահտան մէրգուման պիշարէլէրի կէօրմէլիլիմ... չիւնքի, էսէֆ իտէրիմ քի, մէրգում թօրալ չօճուղուն քիսէեի չալմըշ օլտուղունու պիլմէքտէ տէյլի

իտիմ. . . վէ չօգտա իհթիմալ տիրքի, պիշարէլէր հատտէն զիեատէ սէֆիլ պիր հալտէ պուլունմագտէ տիրլէր: Վէ սիզտէ քէնտի թարաֆընըզտան, տէօրթ կիւնտէն թէքրա-
րէն կէլէճէկիմի ունութմամալըսընըզ, իշթէ օլ վագըթ սի-
զի տէ իշէ պաշլաթտըրաճաղըմ տըր. . . : Պագաթ, շիմտի-
տէն եալընըզ շու գատարընը խապէր վիրիւրիմ քի, զաննը
գաւիմէ նէզարէն, մութլագ սուրէթտէ, թէպտիլի հալ ու
գըեաֆէթ իյլէմէքլիկինիզ իգթիզա իյլէմէքտէ տիր:

—Թէպտիլի հալ ու գըեաֆէթ մի իթմէքլիկիմ իգթիզա
իտէճէք տիր, օհ, տահա ալէա եա, լաքին, նէ՞ եօլտա
եարմալըեըմ, մօնսէնեէօր:

—Անը տահա շիմտի սէօյլէեէմէմ. . . ինթիսապընը
քէնտինիզէ թէրք իտէճէկիմ տիր:

Բօտօլֆ քէնտի խանէսինէ տէօնտիւկիւնտէ, մատամ
տ՝Արվիլ իլէ վուգուա կէլէն մէզքիւր միւքեալէմէ իւզէ-
րինէ, մէրգուլմէ իւզէրինտէ ումուլմ սուրէթտէ օլտուղու
հալտէ պիւյիւք պիր թէէսսիր հուսուլինի կէօրմիւլ օլմա-
սընտան տօլաեը, միգտարի քիֆայէտէ մէմնուն վէ մէս-
րուր օլմագտա իտի. չիւնքի, քէնտի թէքլիֆինի մէրգու-
մէ պիր քէրրէ մէվգըի իճրայէ վագ իյլէմէքլիկէ պաշլա-
տըղընտա, գալպի վէ ֆիքրի, էնվայի ալիճէնապըրգ վէ
ֆագիլէթ տուլղուլարըյլա մէշղուլ օլաճաղընտան, թա-
պիաթիյլէ գօճասը ալէյհինտէ հիսս իյլէմէքտէ օլտուղու
նէֆրէթ ու պիւրուտէթի ունութմաեա, վէ եախօտ օնա է-
հէմմիյեթ վիրմէմէքլիկէ պաշլաեաճագ, վէ պինաէն ալէյհ,
«շէ» «է-է» տուլղուլարընտան արի օլարագ, էնվայի էսրա-
րա մէնսուպ, վէ ֆիքր ու թէսավվուրլարընը թահրիք իտի-
ճի վէ պախը սէֆա վէ մէմնունիյեթ իյլէեիճի հատիսէլէր
ղուհուրա կէլէճէքլէրինտէն, եէնիտէն պիր աշգ ու սէվտա
թէհլիքէսինէ տիօշմէքլիքտէն տախի գուրթուլմուշ օլա-
ճագ իտի:

ՏԷՕՐՏԻՒՆՃԻՒ ՖԱՍԼ

ՍԷՖԻԼԼԻՐ

Իհիսմալ տիրքի, իշպու հիքրայեմիզի օգուեան զաթ-
լար, թամբլ սօգաղընտաքի խանէտէ, Մօրէլ իսմինտէ պիր
էլմաս չարխա թութուճունուն սէֆիլ ֆամիլեասը պուլուն-
տուղունու ունութմամըչար տըր. իմաի շիմաի տախի, մէզ-
քիւր ֆամիլեանըն իգամէթ իթմէքտէ օլտուղու հիւզնէն-
կիզ մահէլլի նագչ ու պէեան իտէլիմ:

Սապահըն սաաթ պէշի իտի: Տիշարտա տէրին պիր սուս-
լուգ հիւքմ իյլէմէքտէ օլտուղու կիպի, կիճէնին սիֆիր
գարանլըլը տախի հիւքմ իթմէքտէ, վէ հավատա պէղա-
յէթ տէրէճէտէ սօուգ օլմաղին սուլար տօնմագտա, վէ գար-
լար եաղմագտա իտի. . . Մէզքիւր գարանլըգ թալան իշի,
անճագ տէօրթ քէօշէ ուֆաճըգ պիր թահթա բարչասը իւ-
զէրինտէ, իքի գըթա օտուն բարչասըյա թութտուրու-
մուշ օլան պիր գանտիլին սարը վէ սօլկուն ըըղըյա ճիւ-
զիճէ թէնվիր գըլընմագտա իտի: Մահէլլի մէզպուր, զա-
թէն զայէթլէ տար վէ ալչագ օլտուգտան պաշգա, թա-
վանը իսէ, հէր թարաֆտան բէք էյրի օլարագ կիտիպ թէ-
բէտէ պիրլէշմիշ պուլունտուղու ճիհէթլէ, տօղրու օլարագ
եաբըլմըշ օլտուղունտա պուլունաճագ օլան մահէլլին, սայ-
քի իւշտէ իքի բանը զայպ օլմուշ իտի: Թավանըն հէր թա-
րաֆընտա պուլունան արալըգլարտան, եէշիլճէ եէշիլճէ
քիրէմիտյէրին արգալարը կէօրինմէքտէ իտիլէր: Եան տի-
վարլարըն Էանի պէլմէլէրին պատանա իտիլմիշ օլան սու-
ֆալարը, վագըթլար միւրուրիլլէ գարարմըշ, չաթլամըշ վէ
եարըլմըշ պիր հալտէ պուլունմագտէ օլտուգլարընտան,
մէզքիւր ֆիվարլարըն իշէրինտէ պուլունան վէ չիւրիւմիւշ
օլան օտունլար կէօրինմէքտէ իտիլէր: Մահէլլի մէզպու-
րուն պիր քէօշէսինտէն, մէրտիվէն պաշընա աշըլմագտա,

վէ բէք իմթիզանըզ վէ եարըզ չաթլագ պիր հալտէ պու-
լունմագտա իտի : Տէօլէմէսի իսէ օլ մէրթէպէ պերպատ վէ
գօգմուշ պիր հալտէ պուլունմագտա իտի քի , ասըլ ըէն-
կի պիլէ կէօթլունմէքտէ վէ անլաշըլմագտա օլմատրգտան
պաշգա , բիսլիքտէն գայմագտա վէ եարըլմագտա օլտու-
ղու կիպի , էօթէտէ պերուտէ տախի , չիւրիւմիւշ օթ տէ-
մէթլէրի վէ չէօթլէրի , վէ պինապէլին էլէ ալընմագ չուլ
վէ բաշնավրա բարչալարը , վէ ծրնտա իւքթան իթմէքտէ օ-
լան մէրգուման ֆագըրլար , էօմիւրլէրինտէ էթ եիձղիւ
կէօրմէտիքլէրինտէն , թապիաթիլլէ կիտիպ քէմիքճիլէր-
տէն վէ գըրընթըճըլարտան , իւղէրլէրինտէ գալմըշ պու-
լունան սինիլէրի վէ էթլէրի քէմիրմէք նիյնէթիլլէ , սա-
թըն ալմըշ օլտուգլարը իրի իրի քէմիքլէր պիւլունմագտա
իտիլէր . . . (*)

(*) Էօյլէ ֆոնգարա էհալիսի չօգ պուլունան մահէլլէրտէ , էօթիւ
տօղմուշ օլան ինէք , վէ խասթալըգտան էօլմիւշ հալվանաթ էթլէրի վէ
ղայրիհիւմ սաթմագտա օլան տիւքքեանլար պուլունմագտա տըր (') :

(') Պալէատէքի մալիւմաթը , ասլընտան թէրնէմէ իտէրիք պիւ-
տիրմիշիգ տիր : Պիզտէ իլաղէթէն շունու կէնան իտէրիգ քի , տիւն-
եանըն պիրիւնէ բայլթաթը օլուպ , վէ հիսանկալըզ գէնկիլթիլլէր վէ
պինլէրճէտէ գէնկիլլէր պուլունմագտա օլան փարիստէ , վէ քէզալթ
լօնտրատա վէ էմալլէրինտէ , ֆիլվագը , պու կիւն վէ պու սաա-
թա գատար , իշպու նագչըր իթտիկիմիզ Մօրէլ ֆամիլեապր կիպի
պինլէրճէ ֆամիլեալար պուլունմագտա տըր , վէ պու բայլթաթլար-
տա տա , էսասը ֆոնգարաբէրվէրլիք օլան իրիսթիեանլըզ հիւքմ իյ-
լէմէքտէ տիր :

Պու ճիւմէ իլէ տախի , վագաա շուտա բէք սահիհ տիր քի , իշթէ
պէօյլէ էօթէն Սիւ կիպի , ֆոնգարաեը աճըրճը միւլէլիթլէրին գա-
լէմէրի սայէսինտէ , կիւնտէն կիւնէ մէզքիւր սէֆալէթլէրին էօնիւ
ալընմասընա չալլըլմագտա տըր :

Շունու տախի պիլ միւնասէպէ իշար իտէրիգ քի , էօյլէ աղիւմ վէ
սահիպ չէօհրէթ վէ գոնտրէթ միւլէթլէր պիլէ , քէնտի սէֆիլլիլլէ-
րին վէ գուսուրլարըն գալէմէ ալնրագ , ասլա աեըպ սայթաթիլլէ-
տա ճիհանա օգութտուրուգլարը հալտէ , պիզտէթէն , հալէապիր

Պու մէրթէպէ ատամա հէյպէթ վիրիճի օլան բիւլիք , տայիմա , եա պիր տիգգաթսըզլըգ վէ միսկինիկէ , վէ եա- խօտ նամուսլու պիր ֆամիլեանըն օլ սէֆալէթինէ տէլալէթ իթմէքտէ տիր . չիւնքի , մաազալլահ , սէֆալէթ տէնիլէն շէյ ինսանըն ադլընը ֆիրբինի վէ տուլղուսուսու օլ մէր- թէպէ բէրիշան գըլար , վէ օլ մէրթէպէտէ մէյեուսիյեթէ տիւշիւրիւր . քի , նէ եաբաճաղընը շաչըրըր , ղայրէթտէն ճէ- սարէթտէն տիւշէր , վէ տուլղուսուսու պիւթիւն պիւթիւն ղայպ իտէր , վէ քէնտի իշթիեաճաթընը ունուսուպ վազ կէշէր , վէ նիհայէթ ատէթա հայվան տէրէճէսինէ ինէրէք , մէգքիւր մուրտարլըգ իչինտէ պիւլա վազիֆէ մէթրուք գալըր :

Մօրէլ ֆամիլեասընըն պուլունտուղու թավան իչի , կիւն- տիւզլէրի թավանըն եօգուշլարի օլան եիւզիւնտէն աչըլմըշ օլան տարաճըգճա վէ ուզունճա պիր պաճատալն ըչըգ ալ- մագտա օլուպ , վէ մէգքիւր պաճանըն իսէ , ճամլը պիր գաբաղը պուլունմագտա , վէ պիր ինճէ գինճիր իլէ աչը- լըպ գաբանմագտա իտի : Պիզիմ իչպու նագչընը իթտիկի- միզ վազըթտա , պիր չօգ գարլար , հէր թարաֆտա պու- լունան տէլիքլէրտէն վէ արալըգլարտան , մահէլլի մէգ- պուրտէն իչէրի կիբիպ տօլմագտա իտիլէր : Զիքրինի կէշ- տիկիմիզ պիր ուֆագ գանտիլ , Մօրէլին օտասընըն օրթա եէրինտէ վազ իտիլմիշ օլան տէսթկեահը իւզէրինտէ պու- լունմագտէ օլտուղունտան , եալընըղ եօգարըեա տօղրու սօկունճա պիր ըչըգ վիրմէքտէ օլուպ , վէ քէնարլարա կիթ- տիքճէ իսէ ազալմագտա օլտուղունտան , մէգքիւր էյրի թա- վանըն գարանլըղը օրթասընտա , պէեազճա պէեազճա ին- սան գարարթըլարը կէօրիւնմէքտէ իտիլէր :

Մէշէ աղաճընտան բէք գապա սուրէթտէ եաբըլմըշ օ- լան Մօրէլին տէօրթ քէօշէ տէսթկեահընըն իւսթիւ , էրի-

Թագըմ ատէմէր , միլէթճէ գուսուրլարըլըզըն գալէմէ ալընտըղըն կէօրտիւքլէրինտէ , պաշգա միլէթլէր օգուրլար տէյի , աեռպ սայ- մագտա տըրլար :

միշտ վէ երիմէմիշտ իչ եաղլարը լէքէլէրիյլէ միւլէմմա պու-
լունտուղու հալտէ, մէգքիւր բիսլիկին իւզէրինտէ իտէ,
պիր ալունճ շայեանը թէհայեիւր սուրէթտէ բարլադ վէ
իրի իրի էլմասլար վէ եադուլթլար, գարմագարըչ օլարագ
եղլորդ կիպի բարլաեըպ զիեաէնտազ օլմագ տա իտիլէր:

Մօրէլ էօյլէ թամբլ սօգաղընտաքի խանէ խալզընըն
զանն իյլէմէքտէ օլտուղու, վէ պիզզաթ քէնտինինտէ սէօյ-
լէմէքտէ պուլունտուղու կիպի... պիր եւլունճ թաշլար չար-
խա թուլթուճուսու օլմաերպ, իլլա ասըլ էսսս վէ ֆինօ թաշ-
լար չարխա թուլթուճուսու իտի: Վէ պէրէքէթ վիրաին մէգ-
քիւր կիւնահսըզ պիր եալանա քի, խըրսըզլարտա էօյլէ զանն
իթտիքէրինտէն, վէ աշըրըպ գալտըրմաեր տիւլիւնմէտիք-
լէրինտէն, մէրգուճտա, իթմինանը գալպ իւզրէ պուլու-
նարագ, պիլա գօրգու, մէգքիւր թաշլարը օտասընտա սագ-
լաեապիլմէքտէ իտի:

Օլ գատար կիրանպահա թաշլարըն, Մօրէլ կիպի ֆա-
գըր պիր ատէմէ, իչէնիլմէք իւզրէ էմնիյեթ իտիլիպտէ
վիրիլմէքտէ օլմասընըն, մէրգուճուճ, հատտէն զիեատէ նա-
մուսլու պիր ատէմ օլմասընա, պիր տէլիլի գալի սաերլա-
ճաղընտա, ասլա չիւբհէ եօգ տուր...:

Մէրգուճ, իւչ աեադըլ պիր իսկէմլէ իւզէրինտէ օթու-
րարագ, գըշըն օլ ուզուճ կիճէսինտէ չալըչա չալըչա եօ-
րուլտուգտան պաշգա, կէրէք սօուգտանվէ կէրէք ույգու-
սուղուգտան տախի, արթըգ տաեանաճագ հալի գալմաեա-
րագ թագաթ ու տէրմանը քէսիլտիկինտէն, եօրկուն գօլ-
լարընը տէսթկեահը իւզէրինտէ տաեաթմըչ, վէ աղըրլաշ-
մըչ օլան պաշընը տախի, գօլլարը իւզէրինտէ պըրագըր վիր-
միշտ իտի. վէ աննընը, օլ էլիլլէ չէվիրմէքտէ օլտուղու պիր
ուֆագ չարխ իլլէ տէօնմէքտէ օլան, վէ տէսթկեահը իւ-
զէրինտէ տիւզ եաթմագտա պուլունան էնլի պիր ճիլա թա-
շը իւզէրինտէ տաեաթմըչ իտի: Վէ մէրգուճուճ եանընտա
ղայէթլէ ինճէ չէլիքտէն պիր էյէ, վէ պիր գաշ թանէ տա-
խի սայիր էնկէզլէր, տարմատաղըն պիր հալտէ պուլուն-

մագտա իտիւէր : Մօրէլին թէրէսի տազ օլմաղին , անճագ պաշք էթրաֆընտա գըրլաշմըչ սաչար պուլունմագտա իտի . վէ արգասընտա իսէ կէօմլէկի պուլունմատըղը հալտէ , եանի չըպլագ թէնի իւզէրինտէն ֆանէլատան մաամուլ էսկի պիր չաքէթօ կիյինմիշ օլտուղու կիպի , պիրտէ պէզտէն բանթալօն կիյինմիշ իտի . վէ մօրարմըչ օլան աեագլարընտա բարչա բարչա օլմուչ պիր թէրլիք պուլունտուղու թագտիրտէ , թուղլա տէօշէմէսին իւզէրինէ պասմագտա իտի... վէ մէգքիւր թաւան իչինտէ օլ մէրթէպէ շէտիտ վէ քէսկին պիր սօուկ հիւքմ իթմէքտէ իտի քի , մէրգոււմ , եօրուլուպ թագաթը քէսիլէրէք , պիր նէվի ուեուլուդլուդ իչինէ տիւշմիւշ պուլունտուղու հալտէ պիլէ , թէքմիլ վիճուտի ալթըրէմէքտէ իտի . . :

Մէրգոււմուն գանտիլի ֆիթիլինին եանա եանա քէսմիւր քէսիլիպ ուզամասընտան իսէ , մէգքիւր հալտէ , խայլի վագըթտան պէրու ուեուեա գալմըչ օլմասը անլաշըլմագտա , վէ եալընըզ քէնտիսինին սըգը սըգը նէֆէս ալմագտա պուլունմասը իշիտիլմէքտէ իտի , չիւնքի , մէգքիւր թաւան իչինտէ , քէնտիսինտէն պաշգա պուլունմագտա օլան եէտի նէֆէր քէսան . . . ուեումագտա տէյիլ իտիլէր . . :

Էյվլէթ , մահէլլի մէզպուրտա , Մօրէլտէն պաշգա եէտի ճան տահա եաշամագտա իտիլէր . . :

Պունլարտան պէշ նէֆէրի մէրգոււմուն չօճուգլարը օլուպ , վէ անլէրին իսէ էն քիւչիւկիւ տէօրթ , վէ էն պիւյիւկիւ տախի անճագ օն իքի չաղլարընտա իտիլէր . . :

Վէ պիրիտէ մէրգոււման չօճուգլարըն վալիտէլէրի օլուպ , վէ մէրգումէտէ նամիղաճ պիր հալտէ պուլունմագտա իտի . . :

Վէ պունլարտանտա գաթինաղար , սէքսէն չաղլարընտա պուտալա պիր գատըն պուլունմագտա իտի . . . վէ մէրգումէ իթթիեարէ գատըն տա , չօճուգլարըն վալիտէլէրինին վալիտէսի իտի . . :

Սօուղուն չիտտէթի օլ տէրէճէտէ պուլունմագտա իտի

քի, էօյլէ պիր քիւչիւճէք մահէլլին հավասընը, օլ սէքիզ նէֆէր պիր պիրի եանընա սըգըշմըշ օլան քէսանըն նէֆէսլէրի վէ թապիի սըճագլըզլարը պիլէ, ազաճըզ ըսըթմագլըզա քեաֆի օլամամագտա իտի, չիւնքի, պունլարըն էն քիւչիւկիւնտէն, էն պիւյիւքլէրի օլան նինէլէրինէ վարընճաեա գատար, զայիֆ, զէպուն, վէ էթլէրի էրիեէրէք իյնէ իրլիք քէսիլմիշ օլտուգլարընտան, վէ տիշլէրինի պիր պիրինէ վուրարագ տիթրէմէքտէ պուլունտուգլարընտան... ալիմլէրտէն պիրինին սէօյլէտիկի կիպի, վիճուտլէրինտէ բէք ազ սըճագլըզ հասըլ օլապիլմէքտէ իտի:

Եօրկունլուգտան վէ թագաթը քէսիլտիկիւնտէն նաշի իւզէրինէ պիր արալըզ պիր ուեուշուգլուգ կէլէրէք տէվրիլէ գալմըշ օլան Մօրէլտէն պաշգա, քիմնէ ուեուճագտա տէյիլ իտի... չիւնքի, պիր թարաֆտան սօուգ, վէ պիր թարաֆտան տախի խասթալըզ բէնչէսինտէ պուլունտուգլարընտան, կէօզլէրինի պիլէ գաբահամամագտա իտիլէր... էվվէթ, քեաֆֆէսի տախի կէօզլէրի աշըզ օլարագ տուրմագտա իտիլէր... Զօգ ատէմլէր պու հալտէն պիխապէր պուլունմագտա տըրլար, չէօյլէքի, օ եօլտա պիչարէլէրին, պարի տէրին պիր ույգու չէքմէքլիք նիյմէթինտէն պիլէ չօգ տէֆա մահրում գալտըզլարը ճիհէթլէ, ույգու սայէսինտէ քէսպ իտիլէճէք օլան սըհհէթտէն, վէ եէնիտէն եէնի քէսպի գուվվէթ իյլէմէքլիքտէն, վէ քէզալիք տէրտ ու միհնէթի ունութմագլըզ քէրէմինտէն տախի մահրում գալմագտէ օլմալարընը պիլմէմէքտէ տիրլէր. ույգու տէնիլէն նիյմէթի խիւտա իսէ, ինսանա, ույգու սայէսինտէ, եէնի պիր հալ քէսպ իթտիրմէքտէ օլտուղունտան, իւզէրինտէ պիր տինճլիք, պիր ըահաթլըզ, վէ պիր գուվվէթ ու գուտրէթ հիսս իյլէմէքտէ տիր: Վէ ուեուեուպ պու նիյմէթլէրէ նայիլ օլապիլմէքլիք իչին իսէ, աճլըգտան, սօուգտան, վէ ֆիքիր ազապընտան ազատէ պուլունմագլըզ լապիւտ տիր:

Մէրգում էհլի սանաթըն տիւշար պուլունտուղու մէգքիւր հէյպէթամիլ հալ իլէ, մէգքիւր կիրան պահա թաշ-

լարքն քէնտիսինէ ինանըլըպ վիրիւմիչ օլմասընը կէօրիւպտէ
 պիր քէրքէ թաթպիգ իտէն առամըն, օլ մէրթէպէ զըտ-
 տիյեէթ իւղէրինէ, տիւչարը իսթիղըապ օլարագ, պիր թա-
 րափտան մաղմում ու մահզուն, վէ տիկէր թարափտան տա-
 խի հայրան ու մէմնուն օլաճաղընտա ասլա շիւբհէ ճայիղ
 տէյիլ տիր: Մօրէլ կիպի ֆաղըր պիր առէմ, քէնտի չօ-
 ճուղլարընըն, զէվճէսինին վէ գաեըն վալիտէսինին, օլ
 եիւրէքլէր տաեանմաղ տէրէճէտէ պուլունան սէֆիլ ու բէ-
 րիչան հալլէրինի, շէօյլէ քի, աճլըգ աֆէթիստէն թա տիվա-
 նէլիկէ վարընճաեա գատար, պիչարէլէրի գավրամըչ պու-
 լունտուղունու, հէր սաաթ կէօղլէրի էօնիւնտէ կէօրմէք-
 տէ օլտուղու, վէ ճիկէրի բարէ բարէ օլմագտէ օլտուգ-
 տան պաչգա, պիղըաթ քէնտիսի տախի, այնի սէֆալէթի
 չէքմէքտէ պուլունտուղու թագտիրտէ պիլէ, էկէր մէզ-
 քիւր թաշլարտան եալընըզ պիր թանէսինի սաթըպտա սարֆ
 իտէճէք օլսա, մէվլթլէրինէ եիւրիւմէքտէ օլան աճլըգտան,
 վէ հէր նէվի մահրուվիյեէթտէն, վէ էնլայի ֆէնալըզ-
 լարտան, կէրէք չօճուղլարընը վէ կէրէք զէվճէսինի, վէ
 գաեըն վալիտէսինի, վէլհասըլ թէքմիլ ֆամիլէասընը վէ
 քէնտիսինի, սահիլի սէլամէթէ չըգարարագ րահաթ իտէ-
 պիլիր իքէն, եինէ, էօյլէ պիր շէյի իրթիքեապ իթմէք իս-
 թէմէտիկինտէն, մէզքիւր թաշլարը քէմալի տիգգաթ իւզ-
 րէ սագլաեըպ սահիպինէ թէսլիմ իյլէմէքլիկէ իգտամ իյ-
 լէմէքտէ իտի: Մէրգումուն պու հալի, մէկէրչի մահզա քէն-
 տի վազիֆէսինի թանըմագլըգտան նէչէթ իթմէքտէ տէ-
 յիլ մի տիր... վէ սատէճէ քէնտի վազիֆէսինի, եանի
 նամուղլուղուզ վէ էհլի ըրզլըգ պօրճունու թանըեըպ իֆա
 իյլէմէքլիք իտտասսընտա պուլունարագ, քիւլլի սէֆալէթի
 չէքմէքտէ տէյիլ մի իտի. վէ կէրչի մէրգումուն պու վազի-
 ֆէսի սատէ պիր շէյ իտի, լաքին, էն պիւյիւք ֆաղիլէթ,
 վէ էն պիւյիւք կիւզէլլիքտէ, մէկէրչի անը իճրա իյլէմէքլիք-
 տէ տէյիլ մի իտի: Զիրա, պիր վազիֆէսի պիլմէքլիք գօ-
 լայ տըր, հալ պու քի ասըլ մաարիֆէթ, շէրէֆ, վէ իֆթի-

խար տա , անը իճրա իտէպիլմէքլիքտէ տիր : Վէ Մ օրէլ քէն-
տի սընըֆը իչինտէ պիր թանէճիք տէյիլ իտի , իլլա , քէնտի
կիպի սանաթքեարլարտան բէք չօգլարը իչին , պիր իպրէթ
վէ պիր նիւմունէ մագամընտա պուլունմագտա իտի , պիրա ,
բէք չօգ սանաթքեարլար տախի , մէկէրչի մերգում կիպի
բէնչէյի սէֆալէթտէ էսիր պուլունմագտէ , վէ քէնտի սողրու-
լուգլարընտան նաչի , պվուճլարը իչինտէ պուլունման խա-
զինէլէրէ զէրրէճէ թօգունմագսրզըն , հէմիչէ , հէմ միւպ-
թէլա պուլունտուգլարը սէֆալէթի չէքմէքտէ , վէ հէմտէ
կէօղէրի էօնիւնտէ բարլամագտա պուլունման զէնկինէլէրին
տարաթ ու իհթիչամլարընա գարչը . . . հիչ պիր քին ու զա-
րազ , վէ հասէտ ու առավէթ իպրազ իթմէքսիզին , քէմաձ
լի սիւքիւնէթի հալ , զայրէթ , վէ թէպիլմիյեթի իւզրէ չա-
լըչպ թէլէֆի վիճոգտ իյլէմէքտէ տէկիլ մի տիրէր : Վէլ-
հասըլ , թէքմիլ ճէմիյեթի պէչէրիյեեեի եուտուպ մահվ
իտէպիլէն մէրգ ուման իշճի թագըմլարը տէրեալարընըն ,
էօյլէ պիր շէյէ գալգըլմանեւպտա , անճագ քէնտի հալլէ-
րինէ գանաաթ կէթիրէրէք չալըլմալարը իչին , պիր գուվվէթ
ու գուտրէթճէ տիւչար օլտուգլարը իհթիրազլարտաննէչէթ
իթմէքտէ տիր , տէյի տիւչիւնմէքտէն իսէ , մահզա քէնտի
տիւչիւնիւպ մուհաքէմէ իթմէքլիք , վէ էօյլէ իթիմաթ իյլէ-
մէքլիք , տահա զիեատէ նէճապէթէ մուվաֆըզ , վէ տահա
զիեատէ թէպիլիյեթպախշ առտ օլունմազ մը : Վէ էօյլէ
տիւչիւնիւլիւպ վէ էօյլէ մուհաքէմէ իտիլտիկի թագտիրտէ
տախի , մէկէրչի , օլ մէրթէպէ սէֆալէթ չէքմէքտէ օլուպ ,
վէ օլ մէրթէպէտէ զայրէթ ու ճէսարէթ վէ թէպիլմիյեթի
իւզրէ չալըլմագտա պուլունման մէրգունման պէտպախթ իշճի
թագըմլարը հագգլարընտա , էզճան ու տիլ հիւսնի թէ-
վէճճիւհ իպրազ իտիլէրէք , պիրազ տահա զիեատէ ագլ
ու ինսաֆ վէ ինսանիյեթի իւզրէ տիւչիւնիւլմէսի , վէ ճիւ-
զիճէտէ սէատէթի հալ իւզրէ եաչամալարը էսպապընըն հու-
սուլինէ չալըլըմասը էլզէմ օլմազ մը , վէ վաճիպէյի զիմ-

մէթէ վէ վաղիֆէյի վիճտանա տահա զիեատէ մութապըգ սաեըլմաղ մը :

Շիմտի թէքրարէն , օլհէյպէթամիղ , ֆագաթ , հայֆա՛քի քեամիլէն պիր սահիհիք օլմագտէ օլան մեգքիւր Մօրէլ ֆամիլեաւորնն սէֆալէթինի , պիր նիւմունէ օլմագ իւզրէ , պիթթաֆօիլ նագչ ու պեեանէ միւպաշէրէթ իտէլիմ :

Մօրէլ իլէ օլ տիվանէ գաեըն վալիտէսինին իսթիմալ իյլէմէքտէ օլտուղու պիր ինճէ տէօշէք իլէ պիրտէ բարչա բարչա եօրդանտան պաշգա հիչ պիր չէյէ մալիք պուլուն . մագտա տէյիլ իտի : Վէ մէրգումէտէ , քէնտի պուտալալըր էսէրինտէն օլտուղու հալտէ , եապանիճէ պիր խօտպինլիք իպրազ իյլէմէքտէ օլտուղունտան , քէնտի եանընա քիմնէեի գապուլ իթմէքտէ տէյիլ իտի : Գըշ մէվսիմի պաշլատըգտա , մէրգումէնին հալի տահա զիեատէ քէսպի շիտտէթ իթմիչ , վէ չօճուգլարտան էն զիեատէ քիւչիւք պուլունանը , պիր կիճէ եանընա վիրմէք իսթէտիքլէրինտէ , ատէթա պիչարէեի պօղմագլըղա գալգըշմըշ իտի . . . մէրգումէ պիր գըզ օլուպ , հէնուզ տէօրթ եաշընտա օլտուղու հալտէ , խայլի վագըթտան պէրու վէրէմ իյլէթինէ միւպլէլա պուլունտուղունտան , վէ քէնտի գըզգարտաշլարըյլա պիր օթ չիլթէ իւզէրինտէ եաթմագտա պուլունտուղունտան , հատտէն զիեատէ իւչիւմէքտէ իտի . . . Շիմտի պունլարըն եաթմալարը թարգըրը տախի պէեան իտէճէկիմիզտէն , սալիր նիչէ ֆուգարալարըն տախի , նէ եօլտա եաթմագտա օլտուգլարը , վէ քէնտի կիճէլէրինի նէ սուրէթտէ կէչիրմէքտէ պուլունտուգլարը անլաշըլաճագ տըր . . . Պու եօլտա ֆուգարալարըն պէյթուլթէթլէրինէ նիսպէթլէ , հայվանլար , ղէմանը աթիգտէ , տինեանըն , էն զիեատէ իգպալ ու սէատէթ իւզրէ իմրարը էվգաթ իթմիչ օլան օլ Սիպարի չէհրինին էհալիսինտէն սաեըլսալար սէզա տըր , չիւնքի , հիչ տէյիլ իսէ , հայվանլարըն ալթլարընա տէօշէնիլէն օթլար , տայիմա տէկիչիլմէքտէ աիլլէր :

Մէջքիւր թավանն , զիբրինի կէշտիկիմիզ պիր գան-
տիլն տունուգ ըըղըյլա թէնվիր դըլընմագտա օլան պու-
ճագլարընտա , չու աթիտէքի նագչ իտէճէկիմիզ մէնզարէ
կէօզէ վուրմագտա իտի : Անա տիվարը , եան տիվարլար-
տան ազ նէմնաք պուլունմասը ճիհէթլէ , մերգուլմէ տի-
վանէ գօճա դարընըն տէօշէկի , պօեուկա մէկքիւր տիվա-
րըն էօնիւնտէ թուղլա տէօշէմէ իւզէրինտէ պուլունմագտէ
օլուպ , վէ պաշընա իսէ , մերգուլմէ հիչ պիր շէյ վազ իթմէք-
լիկի գապուլ իյլէմէմէքտէ պուլունտուղու կիպի , պէեազ
սաչլարը տախի դրասաճա քէսիլմիշ օլտուղունտան , ալչա-
ճըգ աննը վէ գաֆասընըն շէքլի մէյտանէ չըգմագտա իտի .
մերգուլմէնին գալըն գալըն վէ ազարմըշ գաչլարը ալթըն-
տա պուլունան չուգուր չուգուր կէօզլէրի , վահչիճէ պիր
պագըշ իւզրէ բարըլ բարըլ բարլամագտա իտիլէր . վէ եա-
նագլարը իչէրի իչէրի կիթմիշ օլուպ , մօսմօր քէսիլմիշ , վէ
պիւթիւն պիւթիւն պիւրիւշմիւշ օլտուգլարը հալտէ , ա-
տէթա գաթմէր գաթմէր օլարագ թա չէնէսի քէմիքլէրինէ
գատար սարգմագտա իտիլէր : Մէրգուլմէ պիր եան իւզէ-
րինէ եաթարագ , վէ թօրթօր օլարագ պիւզիւլմիւշ օլտու-
ղունտան , սայքի չէնէսի տիզլէրինէ թօգունմագտա իտի .
վէ թէքմիլ իւզէրինի գարաեամամագտա օլան ուֆաճըգ պիր
եիւն եօրղանա պիւրիւնիւպ թօքլանարագ տիթրէմէքտէ
պուլունտուղունտան , պիր տէրի պիր քէմիք գալմըշ օլան
տիզլէրի իլէ , կիյինմիշ օլտուղու բարչա բարչա պիր ֆիս-
թանը էթէքլէրի տիշարտա գալարագ կէօրիւնմէքտէ իտի-
լէր . . . Մէրգուլմէնին մէջքիւր տէօշէկի , ֆէնա մէրթէպէ-
տէ գօգմագտա իտի . . .

Վէ պուլունն եաթաղընտան ճիւզիճէ էօթէտէ տախի ,
քէզալիք տիվարըն էօնիւնտէ օլտուղու հալտէ , պէշ նէֆէր
չօճուգլարըն եաթմագտա օլտուգլարը պիր օթ շիլթէ պու-
լունմագտա իտի :

Շիմտիտէ անըն նագչընը իտէլիմ :

Պունլար նէ եօրկան վէ նէտէ չարչէպէ մալիք պուլուն-

մատրդլարը ճիհէթլէ, մէգքիւր օթ չիլթէնին հէր պաշընը, էնինէ աչարագ, մէրգուման չօճուղլարը, մէգքիւր օթուն, վէ եախօտ տահա տօղրուսու մէգքիւր նէմնաք վէ չիւրիւ- միւշ գօգմուշ կիւպրէնին իչինէ սօգու սօգու վիրտիքլէրին- տէն, չիլթէնին պէզի ուճլարը, հէմ չարշէպ վէ հէմտէ եօր- ղան եէրինի թութմագտա իտիլէր :

Գըզ չօճուղլարտան իրիսի ուֆագ օլուպ, վէ պունլար- տանտա պիրիսի իսէ բէք քէյֆսիզ պուլունտուղու հալտէ, չիլթէնին պիր թարաֆընտա, վէ իւշ նէֆէր էրքէք չօճուգ- լաթ տախի տիկէր թարաֆընտա, էկէրչի արգալարընտա պուլունտան բաշավրա բարչալարընա պիր էլպիսէ իսմի վի- ըիլմէքլիք ճայիզ օլապիլիր իսէ, էլպիսէլէրիլէ եաթմըշ օլ- տուգլարը թագտիրտէ, տիր տիր տիթրէմէքտէ իտիլէր : Մէրգուման չօճուղլարըն սըզ, սարը, տունուգ, գարմա- գարըշ, վէ տիքիլի տիքիլի վիրմիշ օլան սաչլարը, օլ սօլ- կուն, վէ զէպուն, վէ ազապ չէքմէքտէ օլան եիւզլէրինին նը- ֆընը գաբաթմագտա իտիլէր, վէ վալիտէլէրի տէ, հիշ տէ- յիլ իսէ սօուղա տայիմա ճիւզիճէ ֆայիտէսի վար տըր տէ- յի, մէրգումանըն սաչլարընը քէսմէեէրէք, էօյլէճէ ուզա- սընլար նիյնէթիլէ պըրագմագտա իտի : Էրքէք չօճուղլար- տան պիրիսի սօուղուն չիտտէթինտէն տէմիր քէսիլմիշ օլան բարմագլարըյլա, քէնտիտիսինի միւմքին մէրթէպէ իյիճէ վէ եախօտ զիեատէճէ մուհաֆնաղա իտէպիլսին իչին, չիլթէ- նին պէզլինի, չէնէսինէ գատար չէքմէքտէ օլտուղու հալ- տէ, տիլէր պիրիսի իսէ, էլլինի, սօուգտան գօրգտուղունտան տիշարը տախի չըգարամատըղընտան, մէգքիւր պէզին ու- ճունու, պիր պիրինէ վուրմագտա օլան տիշլէրիլէ չէքմէք- տէ իտի, վէ տիկէր իւչիւնճիւ չօճուգ տախի, քէնտի իքի գարնտաչլարընըն արալարընա սըզըշարագ, ազաճըզ ըսըն- մագլըղա չալըշմագտա իտի :

Մէրգուման գըզլարտան իքինճիսի . . . վէրէմտէն էրի- յիպ էրրիմիշ օլտուղունտան, զաթէն մօրաբըպ պիր էօլիւ- ըէնկի քէսպ իթմիշ ուֆաճըզ եիւզլէրինի, տէրմանսըզ պիր

հաճ իւզրէ , հէնուզ պէշ չաղարընտա պուլունան հէմի-
րէսինին պուզ քէսիլմիշ օլան սինէսինէ տաեաթմագտա . . .
վէ հէմիլրէսի տախի , թէհի եէրտէ մէրգումէեի , իզթի-
րապը տէրունլէ գարըշըգ պիր զայրէթ իւզրէ . . . գումագ-
լաեւպ ըսըթմաեա չալըշմագտա իտի :

Սայիր օթտան պիր շիլթէ տախի , տիկէր պիր պումագ-
տա , վէ չօնուզլարըն շիլթէլէրի գարըսընտա պուլունմագ-
տա օլուպ , Մօրէլին խասթա զէվճէսի , խայլի վագըթտան
պէրու պիր նէվի սըթմաեա թուլուլարագ , վէ էնվայի
աղըրլար վէ սըզըլար չէքմէքտէ պուլունարագ , էրիյիպ հի-
լալէ տէօնմիւշ օլտուղու հալտէ , մէգքիւր շիլթէնին իւզէ-
րինտէ հաթմագտա , վէ ինլէմէքտէ իտի : Մէրգումէնին իս-
մի Մատլէն օլուպ , վէ օթուզ ալթը չաղարընտա իտի : Մէր-
գումէնին աննընա սըգը սըգը էսկի վէ մաի բամուզ պիր
մահրամա սարըլմըշ օլտուղունտան , օլ զայիֆ վէ քէմիքլէրի
մէյտանէ չըգմըշ օլան եիւզլէրինին սօկունլուղու , տահա
զիեատէ կէօզէ վուրուր պիր հալտէ պուլունմագտէ իտի :
Չուգուր չուգուր օլմուշ վէ աթէշի սէօնմիւշ պուլունան կէօզ-
լէրի էթրաֆընտա պիր նէվի սիեահլըգ բէյտա օլմուշ իտի ,
վէ մօրարմըշ օլան տօտագլարըտա եարըլմըշ իտիլէր : Մէր-
գումէնին լէհճէսինտէ աաարը էլէմու մէշագգաթ իլէ հալիմ
պիր թապիաթ ալէամէթի օլան պիր հալէթտէն վէ պիր տուր-
կունլուգտան , պիշարէնին , տէրտ ու միհհէթէ գարըշ գօ-
եուպտա տաեանամաթարագ , սէսիզճէ էղիլիպ խարապ
օլանլարտան , վէ էրիյիպ անճագ աղլաեանլարտան պու-
լունտուղու անլաշըլմագտա իտի : Մատլէն զէպուն , սաքին չ
վէ մահտուտ պիր հալտէ պուլունարագ , քէնտի նամուսու-
նու թանըեւպ մուհաֆազա իյլէմէքտէ իտի , չիւնքի , գօ-
ճասը տախի քէնտի նամուսունու թանըեւպ հըֆը իյլէ-
եէնլէրտէն իտի . չէյլէ քի , էկէրչի մաազալահ մէրգումէ
քէնտի հալինէ տէրք իտիլմիշ օլտա իտի , կէրէք ճէհի վէ
կէրէք սէֆալէթի սէպէպինտէն , ախլագը պօզուլարագ ,
տիւշարը մէզլէլէթ օլաճաղը , իհթիմալի գավիտէն պու-

լունմագտա իտի : Մէրգումէ կէրէք չօճուգլարընը վէ կէ-
րէք գօճասընը կէրչի սէվմէքտէ իտի իսէտէ , գուվվէթ ու
ճէսարէթի միգտաընը քիֆայէտէ ոլմատըղընտան , քէնտու-
յի զապթ իտէմէեհէրէք , ումումի օլան սէֆալէթլէրինէ վէ
պէտպախըղարընա գարչը թէչէքքիլէր իյլէմէքտէ իտի :

Մէգքիւր ֆա իլեաներ անճագ քէնտիսի, կիճէ կիճնտիւզ
չալըչմասըյլա , վէ հէր նէվի սըգընթընա ումուզ վիրմէսիյլէ
պէսլէմէքտէ օլան Մօրէլ , չօգ տէֆա , քէնտի իչիսի թէրք
իլէ , հէր տէմ խասթամիզաճ պուլունան զէվճէսինի գաեը-
րըպ թէսէյլի իթմէքլիկէ մէճպուր օլմագտա իտի : Մէրգումէ
գատընըն իւզէրինտէ , գապա վէ պօեալը գուճաշտան տէ-
լիք տէլիք պիր Էօրկան պուլունմագտա օլուպ , վէ Մօրէլ
իսէ տահա զիեատէ ըսըթմագ նիլէթիլէ , մէգքիւր Էօր-
ղանըն իւզէրինէ , Մօն-տը-Բիէթէ թէսմիյեթ օլունան ֆա-
րիօ Քմիյեթթ օտնտըղընըն գապուլ իյլէմէտիկի պիր թագըմ
Էմիլի բիւսիկի չուլլարը վէ բաշավրալարը տախի մէրգումէ-
նին իւզէրինէ Էօրթիլիլ իտի : Մահէյլի մէզպուրտէ թուղ-
լա տէօչէմէ իւզէրինտէ , Էթթէտէ պէրուտէ , պիր օճագ ,
պիր սօպա , վէ քէնտըլարը Էյրի պիւյրի պիր թէնճէրէ , վէ
գըզըգ չաթլագ պիր Գաշ Ֆիսճան , վէ պիր թէքնէ , վէ պիր
չամաչըր սապուն թաշթաւսը պուլունտուղու կիպի , տայիմա
րիւզիլեարտան ծխամագտա օլան , վէ բէք իմթիզանըզ պիր
հալտէ պուլունան գաթուննէն եանընտա պիր քէօչէտէ տա-
խի : գօճա պիր թօրրագ սու թէսթիսի պուլունմագտա ի-
տի : վէ Կիթէ մէգքիւր ֆամիլեանըն թէքմիլ Էշեասը պուն-
տան իպաճրէթ իտի :

Մէգքիւր Էլէմէսկիլ մէնզարէ , նասըլ քի իշաթիտիլմիշ
տիր , Էալընըզ պիր գանսիլ ըշըղըյլա թէսպիր գըլընմագ-
տէ օլտուղու հալտէ , թալանտան քիրէմիտլէրին արալա-
րընտան իյլէմէքտէ օլան բիւզկեարլարտան իսէ , Մէգքիւր
գանտիլին ալէվի թահրիք իտիլմէքտէ օլտուղունման , պա-
ղէն մէրգուման աէֆիլէր իւզէրինէ , սօլիուն վէ տիթրէ-
յիլի զիեալար Վուրմագտա , վէ պապէն տախի , զիեանէ-

ճէ պիւր բարւագլուդ բէյտա խտերէք, Մօրէլին ուեռգմագ-
պա օլտուղու տեսթկեահըն իւզէրինտէքի թաշարա վուր-
տուղունտան, հէզարան նէվի զիգալար զուհուրինի մու-
ճիպ օլմագտա իտի :

Հէր նէ գատար մէզքիւր թաւան իշինտէ տէրին պիւր
սուսլուգ հիւքմ իթմէքտէ օլուպ, վէ մէքգուման պիշա-
րէլէք տախի, սիւքիուլթ իւզրէ տալուպ սօուգլա ճէնքիշէ-
րէք, ուեռւշմուշ կիպի պիւր հալտէ պուլտէնմագտա իտիյ-
սէլէքտէ, պիրտէն պիրէ, ույգուտան դւեանըրճասընպ պիւր
տիգգաթա պաշլամբշլար տըր . . . Էն պիւլիւք նինէլէրին-
տէն, թա Էն քիւշիւք չօճուղա վարընճաեա գալլար, քեաֆ-
ֆէսի պիրտէն, պիւր սէվգը թապիտէն թաշրիք օլունա-
րապ, պաշլարընը գալլորըմըշլար, վէ եէկեանէ իւմիտէ-
լի անճագ անըն իւզէրինտէ օլուպ, վէ անճագ անըն էմէ-
կի վէ անըն թէրի սայէսինտէ պիւր լօգմա էթմէք պուլ-
մագտա օլտուգլարը Մօրէլտէն թարաֆընա չէվիրմէկէ պաշ-
լամբշլար տըր :

Մէրգուման պէտպախթլար, տէրքեար օլան մէնֆաա-
թը շախսիյեյի սատէտիլանէլէրի իգթիզասընճա, մէր-
գուման չաքշմամագտա օլմասընը, վէ պիթապ ու պիթա-
գաթ պիւր հալտէ պուլտէնմասընը կէօրտիւքլէրինտէ, տիւ-
շարը Էնտիշէ վէ պիհուղուրի օլմասեա պաշլամբշլար տըր :

Մէրգումանտէն վալիտէլէրի պուլունան Մատլէն չօ-
ճուգլարընը տիւշիւնմէքտէ օլտուղու կիպի, չօճուգլար
տախի վալիտէլէրինի տիւշիւնմէքտէ քտիլէր. հալ պու քի,
իւթիեարէ պուտալա նինէլէքի, քիմկեեի վէ հեշ պեք չէյի
տիւշիւնմէքտէ տէյիլ իտի . . .

Պու ճիւմէ իլէ տախի, մէրգումէ իւթիեարէ գատըն,
պիրտէն պիւրէ գալլուպ օթուրտու, վէ գուրու վէ ուղուն,
վէ շիմիրվարի սարարմըշ գօլլարընը պիւր տէրի վէ պիւր քէ-
միք գալմըշ օլան կէօքսիւնէ գալուշտուրտուգտան սօնրա,
վէ չաբուգ չաբուգ կէօղէրինի աշլա գարաեարապ, մէզ-
քիւր գանտիլէ տօղրու տիքտիք պագտը, վէ պատէհու

տախի, օլ պիր չուլ հալինտէ պուլունան արգասընտաքի եօրդանը քէֆէնվարի սիւրիւքլէեէրէք, եավաչ եավաչ ա- եաղա գալգտը: Մէրգումէ զայէթլէ ուզուն պօյուլ օլտու- ղունտան, սաչարը քէսիլմիշ օլան պաչը, պէղայէթ տէրէ- ճէտէ ուֆագ կէօրիւնմէքտէ իտի. վէ դալըն վէ սարգ- մագտա պուլունան ալթ տօտագլարը, սարա թուլթմագտա տըր կիպի օյնամագտա օլուպ, վէ հէյպէթամիզ չէհրէ- սինտէն իսէ, վահչիլիք հալինի քէսպ իթմիշ պիր տիւլանէ օլտուղու անլաչըլմագտա իտի:

Մէրգումէ պիր զիեանքեարլըզ իթմէկէ կիթմէքտէ օ- լան պիր չօճուգ կիպի, պիր նիյեթի խիեանէթքեարանէ իւզրէ օլտուղու հալտէ, իլէրու տօղրու կիթտի:

Մէրգումէ գանտիլին եանընա եագլաչտըգտա, տիթ- րէմէքտէ օլան էլլէրինի, մէգքիւր գանտիլին ըչըղընա թուլթ- տու, վէ էլլէրիտէ օլ գատար զայիֆլէնմիշ իտիլէր քի, ա- տէթա ճամ կիպի պիր նէվի մաիճէ պիր չէֆֆագլըզ բէյ- տա իյլէմէքտէ իտիլէր:

Քէնտի քէրիմէսի, եանի չօճուգլարըն վալիտէսի օլան Մատլէն Մօրէլ, եաթտըղը չիլթէսի իչինտէն, մէրգումէնին հէր պիր հարէքէթինէ տիգգաթ իյլէմէքտէ իտի. վէ մէր- գումէտէ, պիր թարաֆտան էլլէրինի գանտիլին ալէվին- տէ ըսըթմագլըղա տէվամ իյլէտիկի հալտէ, տիկէր թա- րաֆտան տախի պաչընը էկէրէք, քէմալի իսթիգոա վէ պուտալալըղա մախսուս պիր պագըշ իւզրէ, տէսթիեահըն իւզէրինտէ պուլունան եագուլթ թաչլարըյլա էլմասլարըն բարլամալարընա տիգգաթ իտիպ պագմագտա իտի:

Մէրգումէ մէգքիւր թաչլարըն սէյր ու թէմաչլարը- նա տալա գալարագ, էլլէրինի միգտարի քիֆայէտէ ալէվ- տէն ուզագտա թուլթմատըղընտան, պիթթապի էլլէրի եա- նարագ քէսկին պիր շամաթա տըր գօբարը վիրտի:

Մէգքիւր շամաթանըն իւզէրինէ Մօրէլ տիր ուեանտը, վէ սըչրաեարագ վէ պիր թէլաչ իւզրէ պաչընը եօգարը գալտըրտը:

Մօրէլ գրող չաղլարընտա պիր առեմ օլուպ, վէ լէհ-
ճէսինտէն տախի, սէրպէսթ թապիաթլը, վէ հալիմ վէ ա-
գըլը օլմասը անլաշըլմագտա իտի իսէտէ, տէրտ ու մէշագ-
գաթ վէ սէֆալէթտէնտէ բէք զայիֆ տիւշմիւշ, վէ կէօզ-
լէրի վէ եանագլարը չուգուր չուգուր օլմուշլար իտի. պիր
չօգ հաֆթատան պէրու թրաշ օլմատըղընտան, չիչէք պօ-
զուղու օլան եիւղլէրինտէ վէ չէնէսինտէ, գըր սաչլարը
պիր բարմագ ուզամըշ օլտուգլարը կիպի, աննընտա տա-
խի, սիննինին իգթիզասընտան էվվէլ գաթմէրլէր բէյտա
օլմուշ իտիլէր. վէ ույգուսուզուգտան, կէօզլէրի գըզա-
րըպ աթէշ կիպի եանմագտա իտիլէր:

Ձաթէն զայիֆ պէտէն պուլունան իշճի թագըմլարընտա
կէօրիւլէ կէլտիկի միսիւլլու, Մօրէլ տախի զայիֆ վիճուտ օ-
լուպ, վէ տայիմատա կիճէ կիւնտիւզ պիր թարզ իւզրէ չա-
լըշմագլըղա մէճպուր պուլունտուղունտան, քէնտի թապիի
օլան չէքլինի զայպ էյլէմիշ իտի. . . չէօյլէքի, պիր տիւզիյեէ
քէնտի տէսթկեահը իւզէրինէ էյիլէրէք, վէ սօլ թարաֆընա
մէյիլի պուլունարագ, քէնտի չարխընը չէվիրմէքիկէ մէճ-
պուր օլտուղունտան, վէ կիւնտէ ըն իքի սաաթտան ըն պէշ
սաաթա գատար մէզքիւր հալ վէ տուրուշ իւզրէ պուլուն-
տուղունտան, հէմ արգասընտա պիր գամպուրլուգ հապը
օլմուշ, վէ հէմտէ ումուղտուն պիրի աշաղըինմիշ իտի: Վէ
պինապէրին, մէզքիւր չարխը հէմիշ սօլ էլիյլէ չէվիրմէքտէ
օլմասընտան նաշի, մէզքիւր սօլ գօլու հատտէն զիեատէ էթ
պաղլաեբպ վէ քէսպի գուվվէթ էյլէտիկի հալտէ, մուղայիրի
օլարագ սաղ էլի իլէ իսէ, սաչքի հիշ պիր իշ կէօրմէյիպ վէ
հարէքէթ իթտիրմէեէրէք, անճագ տէսթկեահը իւզէրինէ
տաեաթըպտա, թաշլարը ֆասէթա վիրտիրմէքտէ օլտուղու
ֆասէթա չարխընա վէ եախօտ թաշընա կէօսթէրմէքտէպու-
լունտուղունտան, հատտէն զիեատէ պիր զայիֆլիք քէսպ
իթմիշ իտի: Վէ մէրգում տայիմա իսկէմիէսի իւզէրինտէ օ-
թուրմագտէ օլուպ, ապա կէզիպ տօլաշմագտա օլմատըղըն-
տան, տիւղլէրի վէ պաճագլարը զայէթլէ ինճէ պիր հալտէ

պուլունմագտէ, վէ կիւճ հալ իլէ վիճողտինի թաշըհա պիլ -
մէքտէ իտիլէր, վէլհասըլ, զանն իտէբաին քի, մէրգուժուն
թէքմիլ եհտիկի վէ իլտիկի, պիւթիւն վիճուտինի պէսլէմէք-
տէ օլմանըպ, անճագ չալըչմագտալ քլան սօլ գօլունու պէս-
լէմէքտէ իտի . . .

Վէ հաթթա, պիզղաթ Մօրէլ քէնտիսի տաթի, պիւր
թէսիլմիլյեթի միւքէտտէրէ իւզրէ, «պէն զաթէն, անճագ
իլպու չարիւթմը չէվիլմէքտէ պուլունան գօլումուն քէսպի
գուվվէթ իլլէմէսի իլլին նաֆագա եհմէքտէ յիմ . . . » տի-
մէքտէ իտի :

Մօրէլ սըչրաեարագ ուեանտըղընտա, գաքչըօրնտտ տի-
քիլմէքտէ օլան օլ պուտալա գաեղն-վալիտէսիսի պուլտու-
ղունտան ,

—Նէ վաք տըք, վալիտէ, նիլին զալգտընըք, նէ իս-
թէրսիլիլ, —տէյի մէրգումէեէ սիւալ իլլէտի, վէ պա-
տէհու, ուեումագտալ տըք զանն իլլէտիկի ֆամիլեասը ու-
եանըք գօրգուսունա մէպի, եավաշճաճըք պէօլլէեէրէք,
—վալիտէ, հայտէյինիլ եէրինիլէ եաթընըք . . . Պագաթ,
բաթըրտը չըգարմաեղըք, զիբա, Մատէն իլէ չօճուգլար
ուեումագտալ տըքլար, տէտի :

—Պէն ուեումագտալ տէկիլիմ, պապա . . . պէն Ատէլի
ըսթմագլըղա չալըչմագտաեթմ. —տէտի գըզլարտան էն
պիւլիւկի :

—Պէնիմտէ աճլըգտան ուլգում կէօթիւրմէեօք քի ու-
եուեաեթմ, տէյի սէս վիրտի էրքէք չօճուգլարտան պիլի,
—չիւնքի պու կիւն նէօպէթ պէնիմ օլմատըղընտան, կի-
տիպ մատմօաղէլ Բիկօլէթին օտապընտա գարնըմը տօղու-
րամատըմ :

—Ձէվալլը չօճուգլար, —տէտի Մօրէլ պիւր քէտէրի
ազիմ իւզրէ, —պէն իսէ, պարի սիզին իլլին օլտուն . . . ու-
եումագտապընըք տէյի զանն իթմէքտէ իտիմ :

—Պէնտէ սէն ուեանըքն տէյի գօրգումօտան սէս չը-

գարմամբ տա խորժ, Մօրէլ, — տէտի մէրգումուն զէվ-
ճէսի, եօգսա, սէնտէն պիրազ սու իսթէեէճէքտիմ, զիրա
սուսուզլուգնան եանըեօրում, եինէ սըթմամըն նէօպէթի
թութմագնա տըր :

— Բէք իյի, բէք իյի, ազաճըգ տուր տա շիմտի վիրի-
րիմ, — տէյի ճէլլապ վիրտի Մօրէլ, — պիր քէրրէ շու վա-
լիտէնի եէրինէ կէճստէրիպ եաթըրթտըրաեւմա... էյ
ճանըմ, հայտէյինիզ պագալըմ, շու թաշլարըր րահաթ պը-
րագաճագմըսընըզ, — տէտի մէրգում, յարլագլըր տիգգա-
թըր քէսիրէսինի ճէլպ իթմէքտէ շլան իրի եագութլարտան
պիլինի ալմագ իսթէմէքտէ պուլունան գաեըն-վալիտէսի-
նէ սէյլէեէրէք, — հայտէյինիզ, վալիտէ, եէրինիզէ եա-
թընըզ, — տէտի թէքրարէն մէրգում :

— Շու... շու... շու... — տէյի ճէվապ վիրտի պու-
տալա գատըն, ալմագ իսթէտիկի պիր թաշլ կէօթէրէրէք :

— էյ ճանըմ, շիմտի սիզին իլէ պօզուշաճալըզ, — տէ-
տի Մօրէլ, մէրգումէտի գօրգութմագ նիլլէթիլլէ գապա
պիր սէս իլէ սէյլէեէրէք, վէ մէրգումէնին էլինիթաֆիֆ-
ճէ երթի վիրէրէք :

— Օֆ, Մօրէլ, աման եա Բէպլիմ, սուսուզլուգտան
եանըպ թութուշուեօրում, պիրազ սու վէր տէտիմ սանա
... — տէտի Մատլէն սիթէմքեարանէ պիր սէյլէյիլ իլէ,
հայտէ ազաճըգ սու վէր պանա...

— Իյի էմմա, նա՛սըլ եարաեւրմ, նա՛սըլ վիրէյիմ...
վալիտէնի պըրագըպ գալգամամ, չիւնքի թաշլարըր գարըշ-
տըրմագ իսթէմէքտէ տիր... գալգարտա պիր թանէմինի
տահա, էկէր կէլէն տէֆաքի կիպի զայպ իտէր ինէ... պու-
տան պիր սէնէ էվվէրի եաբտըղընը մէկէրչի ունութտոն
մու... վէ Սլլահ պիրթր... էվվէթ, Սլլահա տա մաալիւմ
տուքրի, մալի պիլէ գաշա՛ օլմուշտուր... մէգըիւր էլմա-
սըն... վէ տահա տա քիմ պիլիր գաշա՛ օլաճագալըր :

Մօրէլ պունու սէյլէտիկիլլէ պէրապէր, զայէթլէ քէ-
տէրնաք պիր հալ իւզրէ էլինի անընա կէօթիւրտիւ, վէ

պատէհու տախի, քէնտի չօճուգլարընտան պիրինէ խիթա-
պէն օլտուղու հալտէ,

—Ֆէլիքս, մատամ քի ուեումօգտա տէյիլսին, պարի
սէն գալգտա վալիտէնէ պիրազ սու վէր, —տէտի:

—Եօգ, եօգ, անըն վիրմէսինի իսթէմէմ, պիրազ տա-
հա պէրլէրիմ, չիւնքի էկէր գալգարսա իւշիւր սօուգ ալրը,
—տէտի Մատլէն:

—Պէն պու սամանըն իչինտէ, տպհա ղիւատէ իւշիւ-
մէքտէյիմ, գալգսամ տահա էյի տիր, —տէտի մէրգում
չօճուգ աեաղա գալգարազ:

—Օֆ, էլվիրիր արթըզ, կիտիպ եէրինիզէ եաթաճաճ
մըսընըզ, եօգսա պէլաեաճմը ուղրաեաճաղըզ, —տէյի պա-
ղըրտը Մօրէլ թէհտիթամիզ պիր սէօյլէյիլ էլէ, տէսթ-
կեահըն պաշընպան այրըլմագ իպթէմէտիքտէն պաշգա,
մութլագ սուրէթտէ տախի մէզքիւր թաշլարտան պիրինի
ալմագլըղա իսրար իթմէքտէ պուլունան պուտալա գատը-
նը գօլմագ նիյեէթիլէ:

—Վալիտէ, թէսթինին սուեու տօնմուշ տուր, —տէ-
յի պաղըրտը Ֆէլիքս:

—Գըրը՞ վէր պուզունու, —տէտի Մատլէն:

—Զօգ գալըն տըր... պէն գըրամամ:

—Մօրէլ, պարի շու պուզու սէն գըրըր վէր, —տէտի
Մատլէն, սիթէմքեարանէ վէ սապըրսըզճա պիր սէօյլէ-
յիլ էլէ, —զիրա, սատէ սուտան պաշգա իչէճէք հիշ պիր
չէյիմ եօգ տուր... պարի հիշ տէյիլ իսէ սու իլէ աղ-
զըմըն աթէչինի ճիւզիճէ սավուշտուրապիլէյիմ... մէ-
կէրչի պէնի պէօյլէ սուպուզուգտան էօլտիւրմէք մի իս-
թէրսին...:

—Օֆ, ամա՛ն եա Րէպպիմ, ամա՛ն եա Րէպպիմ, մէ-
կէրչի պունա ճա՛ն տաեանըր մը, վէ մէկէրչի պունա ինսան
օլան թէհամիւլ իտէպիլըր մի, նէ՛ տիր պու պէնիմ չէք-
տիկիմ չ՛նա՛սըլ իտէյիմ, նէ՛ եարաեըմ... վալիտէն պը-
րագմաեօր քի տէսթկեահըն պաշընը թէրք իտէպիլէյիմ,

— տէյի պաղըրտը պիչարէ Մօրէլ տիւշարը մէյեուսիյեթ օլարագ :

Ֆիլվագը մէրգում տէսթկեահըն եանընտան պիր տիւր-
լիւ պըրլամամագտա իտի , չիւնքի պու տալա գատըն թաշ-
լարը գարըշտըրմագլըգտան ասլա վաղ կէշմէք իսթէմէմէք-
տէ օլտուգտան պաշգա , հաթթա , Մօրէլ քէնտիսինի , նի-
չին քէնտի քէյֆինէ սէրպէսթճէ պըրագմուեօր տէյի հիտ-
տէթլէնիպ զազապա կէլէրէք , ֆէնա ֆէնա պաղըրըպ չա-
ղըրմահա տախի պաշլամագտա իտի :

— Չաղըր , պարի սէն չաղըր շունու , — տէտի Մօրէլ
քէնտի զէվճէսինէ , — պագը քէրրէ սէնին սէօղիւնիւ տիյ-
նէմէքտէ տիր . . :

— Վալիտէ , հայտէյինիզ եէրինիզէ եաթընըզ , վէ էկէր
րահաթ տուրուր իսէնիզ . . . սիզէ գահվէ վիրիրիմ , հայ-
տէյինիզ վալիտէճիկիմ , հայտէյինիզ , հաղըր գահվէյիտէ
սէվէրսինիզ :

— Շու . . . շու . . . շու . . . — տէտի պուտալա գատըն ,
պու տէֆա օլ կէօղիւնէ քէստիրմիշ օլտուղճւ եագուլթու
զօր իլէ ալմըգլըղա տախի գալգըշարագ :

Մօրէլ մէրգումէեի ինճիթմէեէրէք եինէ եիթի վիրիպ
տէֆ իթմէք իսթէտի իսէտէ , միւմքին օլամատը :

— Մֆ , աման եա րէպպիմ , սէնտէ պիլիրսին քի , ա-
նընլա պաշա չըգմագլըգ պաշգա տիւրլիւ օլամանըպ , իլ-
լա անճագ գըրպաճլա գօրգուլթմագլա օլապիլիր , իմտի ,
եինէ մէգքիւր թարիգի թուլթմալըսըն , — տէյի պաղըրտը
Մատլէն , — եօգսա , իհթիմալի եօգ տուր , սէօլ տիյնէյիպ
տէ րահաթ պըրագմագ :

— Վագաա էօյլէ տիր , հէր հալտէ մէգքիւր թարիգէ
միւրաճաաթըմ իգթիզա իթմէքտէ տիր , լաքին , հէր նէ
գատար ագլը պաշքնտա տէկիլ իսէտէ . . . էօյլէ պիր իւ-
թիեարէ գատընը տա գըրպաճ վուրարագ գօրգուլթմագ-
լըգ . . . զիեատէսիյլէ վիճտանըմա թօգունմագտա տըր , —
տէտի Մօրէլ . պատէհու մէրգում քէնտույի ըսըրմահա չը-

գըշըպ վէ չալըմանա պաշխեան պուտալանա խիթապէն ,
վէ մէրգումու պիր էլիլէ թուծմագտա օլտուղու հալտէ ,
տէհէթլի պիր սէս իլէ պաղըրարագ ,

— Շիմտի գըրպաճը եէեէճէքսինիզ հա' . . . եօգսա կի-
տիպ եէրինիզէ եաթընըզ , — տէտի :

Մէրգումէ պու թէհտիտտէն տախի գօրգմանարագ ,
քէնտի թաճիզլիկինէ տէվամ ու խարար իյէտիկինտէն , Մօ-
րէլ տախի տէսթկեահը ալթընտան գըրպաճը ալտը , շիտ-
տէթ իւզրէ շագլաթտը , վէ մէրգումէի թէքրարէն գօր-
գումթմագ նիյեէթիլէ ,

— Շիմտի եէրինիզէ եաթաճագ մըսընըզ , եօգսա գըր-
պաճը եէեէճէք մի սինիզ , — տէտի :

Գըրպաճըն բաթըրտըսընը իշիթտիքտէ , պուտալա էվ-
վէլ էմիրտէ պիրտէն պիրէ տէսթկեահըն եանընտան կէրի
չէքիլտի խէտէ , սօնրատան տախի տուրարագ տիչլէրինի
գըճըրտաթմանա , վէ զազապնաք պիր թարզ իւզրէ կիւ-
վէկիսինին եիւզիւնէ պագմանա պաշլատը :

— Հայտէյինիզ եաթաղընըզա' . . . — տէտի թէքրարէն
Մօրէլ իլէրու տօղրու կիտէրէք , վէ եէնիտէն գըրպաճընը
շագլաթարագ :

Օլ վագըթ մէրգումէ եավաշ եավաշ կիտէրէք , վէ ար-
գա արգա եիւրիւեէրէք , վէ Մօրէլէ գարշը տախի եում-
րուղունու կէօթէրէրէք , քէնտի եաթաղընա կիթտի :

Մօրէլ նիհայէթ մէզքիւր զամիրէ թօգանըր օլան հա-
լէ պիր թիթամ վէրէրէք , կիտիպ քէնտի գէվճէսինէ պիր
ազաճըզ սու վէրմէք իսթէտիկինտէն , պուտալանա տօղ-
րու բէք եագըն կիթտի , վէ սօն տէֆա օլարագ , ֆագաթ
ասլա մէրգումէեէ թօգանմանարագ , գըրպաճընը պիր
տահա շագլաթտը , վէ թէհտիտամիզ պիր սէօյլէյիլ իլէ
տախի ,

— Հայտէյինիզ , արթըզ շիմտի եաթաղընըզա կիտինիզ ,
եօգսա' . . . — տէտի :

Ինիթիեարէ վէ պուտալա դատըն , արթըզ գօրգումսուն

տան նաչի , էօքիւզ կիպի հէյպէթլու պիր սէս իլէ պէօ-
կիւրմէկէ պաշլատը , քէնտի եաթաղը իւզէրինէ եաթտը ,
վէ քէօքէք կիպի պիւզիւլիւպ թօրլանտը , վէ պաղըրմասը-
նա տէվամ իյլէտի : Վէ չօճուզլար , բէտէրլէրի մէրգումէ-
եէ վուրմուշ տուր զանն իյլէտիքլէրինտէն , տիւշարը հէյ-
պէթ օլուպ , վէ աղլաշարագ ,

—Տէօյմէ նինէմիդի , տէօյմէ նինէմիպի , —տէյի պաղ-
ըրլմանա պաշլատըլար :

Կիճէնին սուսլուղունտա վէ գարանլըղբնտա՝ զուհուր-
եաթթէ օլան մէգքիւր տէհչէթլու մէնզարէ իլէ մէրգու-
ման չօճուզլարլն ֆէրեատ ու ֆիղանլարլն , վէ մէրգու-
մէ պուտալանլն պէօկիւրիւպ հայգըրմասընը , վէ Մօրէլին
ղէվճէսինինտէ էլէմպախշ սիթէմլէրինի վէ թէչէքքիլէրինի
նագշ ու պէեան իթմէքլիք , ասլա իհթիմալտէն տէկիլ տիր :

Մօրէլ հէրնէ գատար իւք տէֆա օլմանըպ , իլլա սա-
յիր նիչէ տէֆալար տախի , այնի մէնզարէլէրէ թէսատիւֆ
իթմիլ վէ այնի հալլէրտէ պուլունմուշ իտի իսէտէ , արթըգ-
պու տէֆա սապրէ թագաթը գալմանարագ տիւշարը մէյ-
եուսիյեթթ օլտուղունտան , էլինտէքի գըրպաճը պիր թա-
րաֆա աթարագ ,

—Ո՞ք , նէ՛ տիր պու պէնիմ չէքտիկիմ , մէկէրչի պու-
տա պիր էօմլուր միւ տիր , մէկէրչի պուտա պիր եաշա-
մա՞գ մը տըր , —տէտի :

—Ա՛ , պէ՛ն նէ եաբաեըմ , մէկէրչի վալիտէմ տիվանէ
օլմուշ իսէ , գապահաթ պէնտէ մի տիր , մէկէրչի պէնիմ
էլիմտէն պիր շէյ կէլէպիլիւր մի , —տէտի Մատլէն աղլա-
եըպ կէօզ գաշլարը տէօքէրէք :

—Հա՛շա , գապահաթ սէնտէ տէկիլ տիր , անը բէք աճ
լէա պիլմէքուէյիմ , լաքին , մէկէրչի գապահաթ պէնտէ՞ մի
տիր , —տէտի Մօրէլ , —Պէն նէ՛ իսթէմէքտէյիմ , լէկէրչի
սիզին իչին էօլիւրճէսինէ չալըշմագլըղը տէրիւհտէ իթմէմի-
չիմմի տիր . . Մէկէրչի կիճէ կիւնտիւզ տէսթկեահըմլն պա-
շընտա տէկիլ միյիմ . . Պէն գաթան պու հալլիմտէն քիմսէեէ

Թէշէքքի իթմէքտէ տէկիլիմ . . . վէ գուվէթիմ պիթին .
 ճէեէ գատար տա պէօյլէճէ տէվամ իտիպ ճալըշաճաղըմ
 տրր . ֆագաթ, ճանըմ շունա եանմագտա տրր քի, պէն պիր
 թարաֆտան իշ իշլէյիպ տէ էթմէք բարասը չըգարմանա
 մէճպուր ջլտուղում հալտէ , տիկէր թարաֆտան տախի
 հէմ պիր տիվանէ կէօզլէթլէմէքլիկէ, հէմ խասթա գաեըր .
 մագլըղա, վէ հէմտէ չօճուգլտր պապ մագլըղա մէճպուր պու-
 լունմագտա՛երմ . . . Խայր , Խայր , նիհայէթ իւլ էմր , ճէ-
 նապը Քիպրիեանըն պու իշինտէ պէն պիր ատալէթ կէօ-
 ըէմէմէքտէյիմ . . . եալընըղ պիր ատէմ իշին պու գատար
 սէֆալէթ չօգ տուր , —տէտի մէրգում եիւրէքլէր բարէ-
 լէյիճի պիր թէլաֆֆուզ իւզրէ :

Վէ , ագըպէթքեար մէրգում , արթըգ տուրաճագ թա-
 քթթը գալմատըղընտան , իսկէմլէսի իւզէրինէ աիւշիւպ օ-
 թուրտու , վէ պաշընը էլլէրի իշինէ տաեաթտը :

—Տիվանէլիկինին տէրէճէսի միգտարի քիֆայէտէ տէ-
 կիլ տիր տէյէրէք , մէրգումէեի պիմարխանէտէն գապուլ
 իթմէտիլէր իսէ, մէկէրչի պէն պիր շէյ եարապիլի՛ր մի իտիմ,
 էլիմտէն պիր շէյ կէլէպիլի՛ր մի իտի . . . օրատա՛ մը . . . —տէ-
 տի Մատլէն ղայէթլէ ղամնաք պիր հալ իլէ , վէ պէղըյէթ
 մէրթէպէտէ հիւզնէնկիզ պիր սէօյլէյիշ իւզրէ , — իմտի ,
 պէօյլէ օլտուղու սուրէթտէ , պէօյլէ տուրուպտա տիւշարը
 մէյեուսիյեթ օլմագլըգտա՛ն նէ չըգար, նէ՛ ֆայիտէ հա-
 տըլ օլուր , էլինէ՞ նէ կէչէր :

—Հիշ պիր շէյ կէշմէզ , —տէտի Մօրէլ, վէ կէօզ եաշ-
 լարընը սիլէրէք , —էվլէթ , հիշ պիր շէյ կէշմէզ . . . հագ-
 գըն վար տրր . լաքին , չի՛չարէ քի ինսանըգ տըր պու , իշ-
 թէ պազը քէրրէ ինսանըն իւզէրինէ օլ մէրթէպէ ղամու էլէմ
 պասար քի, իրատէյի ճիւզիյեէսինի պիլէ ղայպ իթտիրիլ . . .

—Օ՛ֆ , ամա՛ն եա Րէպպիմ , քուսուզլուգտան եանըպ
 գալըրումագտաեըմ . . . պիր թարաֆտան տիթրէմէքտէ օլ-
 տուղում հալտէ , տիկէր թարաֆտան տա եանմագտաեըմ
 . . . —տէտի Մատլէն :

— Տուր , շիմտի սանա սու վիրերիմ :

Մօրէլ սու թէսթիսինէ տօղրու կիթտի , վէ կիւճ հալ իլէ պաղլամըլ օլտուղու պուզու գըրտը , վէ պիր թաս տօլ-տուրարագ , քէմարի իշթիեագ իւզրէ պէքլէմէքտէ պուլու-նան զէվճէսինէ վիրտի :

Վէ ճիւզիճէ տիւշիւնտիւքտէն սօնրա , մէրգումէեէ ,

— Խայր , սէն պու պուզ կիպի սուտան իչմէմէլիսին . . . շիմտի պթմանըն նէօպէթի տէվամ իւզրէ պուլունմագտա տրր . . . եօգսա սօնրա տահա զիեատէ ֆէնա օլուրսուն . . :

— Տահա զիեատէ ֆէնա՞ մը օլուրում , տահա կի եա , վէր էօյլէ իսէ , վէ տահա զիեատէ չաբուգ սուրէթտէ վէր . . . — տէտի Մատլէն աճը աճը պիր սէօյլէյիշ իլէ , — ինչապ-լահ պիրան էվլէլ պէն էօլիւրտէ գուրթուլուրում . . . վէ սէնտէ պէնտէն գուրթուլումըլ օլուրսուն . . . վէ իշթէ ա-րթըգ օլ վագըթ խասթա դաեըլմագլըղա պիր իհթիեաճ գալմաեաճաղընտան , անճագ պիր տիվանէ իլէ պիրտէ չօ-ճուգլարը պէքլէմէքիկէ պօրճլու գալըրսըն :

— Մատլէն , Մատլէն , նիշին պէօյլէ սիթէմլի լագըրտը-լար իթմէքտէսին , մէկէրչի պէն օլ եօլտա պիր լիսան իսթի-մալինէ շայէսթէ պուլունմագտա՞ մըերմ . . . — տէտի Մօ-րէլ մահղունանէ պիր սէօյլէյիշ իլէ , — պարի պիր տէրտ-տէ սէն պաղըլլամա գալպիմէ , սէնտէ պէօյլէ սէօյլէտի-կին թագտիրտէ , մէկէրչի պէնտէ չալըշաճագ ագլ ու ֆիքր վէ գուտրէթ գալպիլիւմի . . . զաթէն պէն քէնտիմի զայպ իտիպ հէլաք օլմագ մէրթէպէսինէ կէլմիշիմ տիր , սէնտէ պէօյլէ սէօյլէտիկին կիպի , պիւթիւն պիւթիւն մէյեուս օ-լուրում . . . վէ օլ վագըթ իսէ սիզլին հալինիլ նիճէ օլուր : Պէն տէյիլ քէնտիմ իշին , իլլա պիզղաթ սիզլին իշին սէօ-լէմէքտէյիմ . . . էկէր եալընըլ քէնտիմի տիւշիւնմէքիկիմ լագըմ կէլսէ իտի , իիւտա ալիմ , պու տէրտ ու մէշագ-դաթլարը պիր կիւն տախի չէքմէեերէք , շիմտի խիթամ վիրէպիլիր իտիմ . . . Համտ օլսուն քի , Սէնա նէհրի չ կիճէ կիւնտիւլ հէր քէս իշին ագըլ կիթմէքտէ տիր :

— Զեվա՛լը Մօրէլ, — տէտի Մատլէն բիգգաթա կէլէ-
րէք, — հագգըն վար տըր, շիմտի, սէն պէնտէն գուրթու-
մագ իսթէմէքտէսին տէյէրէք սիթէմքեարանէ սուրէթտէ
լագըրտըլար իթտիկիմտէ, խէթա՛ իշլէտիմ, կիւճէնմէ պա-
նա, զիրա, պէն անը ֆէնա պիր նիյեթէթէ մէպնի սէօյլէմէտիմ.
էվվէթ, էօյլէ օլմասընը հագգըմլտա խայրլը կէօրտիւ-
կիւմ իշին սէօյլէտիմ, շիւնքի, նիհայէթ աշիքեար պիր շէյ
տիր քի, պէնիմ քիմնէճէ, նէ սէնճէ վէ նէտէ չօճուգլա-
ըմըգճա հիշ պիր մէնֆաաթըմ եօգ տուր, հիշ պիր իշէ եա-
րաեապիլմէքտէ տէկիլիմ, օն ալթը մահտան պէրու պէօյ-
լէ էսիր-ֆիրաշ օլմուշում տուր... օֆ, հաֆըզ Ալլահ,
սուսուգլուգտան եանը՛եօրում, աման, բէճա իտէրիմ, վէր
սէն պանա ազաճըգ սու վէրաէ, պարի իշէյիմ:

— Ազաճըգ տահա սապը իյլէտէ, բէք ալէա վիրէյիմ,
ֆագաթ, շու թասը ճիւզիճէ ալուճլարըմ իշինտէ ըսըտա-
եըմ տա սօնրա վիրէյիմ:

— Օֆ, նէ՛ գատար ինսանիյեթիսին գօճաճըղըմ, վէ
պէն իսէ, հալէա սէրթ եիւրէքլիլիք իտիպտէ սանա դարշը
գալպէ թօգուճուր լագըրտըլար իթմէքտէյիմ:

— Պիչարէ գարըճըղըմ, թագսիրաթ սէնտէ օլմանըպ,
իլլա չէքմէքտէ օլտուղուն տէրա ու ազապտա տըր, տէրա
ու մէշագգաթ ինսանա քէնտի թաթլը թապիաթընը տա-
խի զայպ իթտիրիպ տէկիշտիրթտիրիր: Սէօյլէ սէն պանա
հէր նէքի ճանըն իսթէմէքտէ իսէ, ֆագաթ, եալընը պիր
շէյ վար տըր քի, բէճա իտէրիմ, անը սէօյլէմէ, եանի տի-
մէք իսթէրիմ քի, կիւեա պէն սէնին էօլմէնէ արգուքէշիմ
տիր կիպի լագըրտըլարտա պուլունմա, զիրա, մէգըիւր
շիւբհէ վէ լագըրտը, գալպիմէ բէ՛ք թօգունմագտա տըր:

— Բէք ալէա գօճաճըղըմ, լաքին, սանա նէ՛ ֆայիտէմ
թօգունմագտա տըր, եաշաեը՛պ տա նէ օլաճաղըմ տըր,
պէօյլէ եաշաեըպտա հէր սաաթ պիր եիւք վէ պիր կէճնիւլ
ազապը օլմագտան իսէ, էօլիւպտէ գուրթուլմագ, վէ սիզի
տէ գուրթարմըշ օլմագ, մէկէրչի տահա իյի տէկիլ մի տիր:

— Եկէր Էօյլէ տիւշիւնմէքլիք ճայիզ օլուր իսէ , պու պի-
ղիմ չօճուգլարըմըզ իշին տախի սէօյլէեերէք , նէ՞ ֆայիտէ-
լէրի վար տըր պունչարըն տէյէպիլիրիզ , Էօյլէ տէյիլ մի :

— Շիւբհէսիզ Էօյլէ տիր , վէ հաթթա սանա պիր եիւք
օլուպ , սէնի տահա զիեատէ չալըշմագլըզա մէճպուր գըլ-
մագլըգտան պաշգատա հիշ պիր մէնֆաաթլարը եօգ տուր :

— Վագաա Էօյլէ տիր , լաքին , շու տախի սահիհ տիր քի ,
պէն անճագ սիզին մուհապպէթինիզ սայէսինտէ քէսպի
գուվվէթ իտէրէք պու գատար , շէօյլէ քի , պազը քէրրէ
կիւնտէ երկիրմի սաաթ գատար պիլէ չալըշապիլմէքտէյիմ ,
վէ նասըլքի տէ մէյտանտէ տիր , չալըշա չալըշա էշքեալը աս-
լիյեէմի տախի զայպ իտէրէք սագաթ օլմուշում տուր . ֆա-
գաթ , պու ճիւմէ իլէ տախի , նէ՞ զանն իթմէքտէսին , մէ-
կէրչի սիզ օլմասա իտինիզտէ , պէն եալընըզ քէնտի պա-
շըմա օլմուշ օլսա իտիմ , պու սանաթը իշլէեերէք , պու գա-
տար չալըշմագլըզը կէօզէ ալտըրըլ մը իտիմ , օ՛ֆ , հա՛շա ,
Ալլահ իթմէսին , պէնիմ նէզտիմտէ , եաշամագլըզ տէնի-
լէն շէյլին օլ գատար պիր գատար ու հայսիյեէթի պուլուն-
մագտա տէյիլ տիր . Եկէր պէն եալընըզ օլմուշ օլսա իտիմ ,
շիմտիյէ գատար գըրգ տէֆա , իշպու էօմրիւմէ խիթամ վի-
րիպ գուրթուլմուշ իտիմ :

— Պէն տախի թըպգը սէնին էֆքեարընտաեըմ , — տէ-
տի Մատլէն , — Եկէր չօճուգլարըմըզ օլմասա իտի , խայի
վագըթլար մուգատտէմ սանա , « Մօրէլ , սէնինտէ չէքտիք-
լէրին քեաֆի տիրլէր , պէնիմտէ , արթըզ պիր մանկալ քէօ-
միւր եագըպտա , նիշլէրին եաբուրգլարը կիպի , խամ խամ
իշլէրի ալարագ , վէ գաբուեու պաճաեը սըգը սըգը գա-
բաեարագ եաթըպ ուեումագլըղըն , վէ մէզքիւր աթէշտէն
հասըլ օլան միւհլիք կազ սայէսինտէ էճէլէ գուրպան կի-
տիպ շու սէֆիլիքլէրտէն գուրթուլմագլըղըն վագթի կէլ-
միշ տիր . . . » տէյէճէք իտիմ իսէտէ , չի՛շարէ քի չօճուգ-
լարըմըզ . . . Եվվէթ , պու պէտպախթ չօճուգլարըմըզ՝
տիւշիւնտիւկիւմաէն , վագ կէշմիշիմ տիր . . :

— Կէօրի՛ւ Էօրմուսուն , մէրգումլար տախի պիր իշէ եա-
րամագտա տըրլար , — տէտի Մօրէլ չայեանը թէհայեիւր
սուրէթատ պիր սափտէրունլուդ իւզրէ , — ալ , թուլթ . . .
իյի վէր չու սուտան , ֆագաթ , ազար ազար իյի վէր , չին-
քի բէք սփուդ տուր . . .

— Օհ , թէշէքքիւր իտէրիմ , Մօրէլ , — տէտի Մատլէն
քէմալի խահիշ իւզրէ սուեու իշէրէք :

— Էյ , էլվէրիր . . . էլվէրիր արթըդ . . .

— Օֆ , բէք սփուդ իմիշ . . . տահա զիեատէ տիթրէմէ-
կէ պաշլատըմ . . . — տէտի Մատլէն թասը թէքրարէն Մօ-
րէլէ վիրէրէք :

— Ահ , ահ , եա պէն սանա սէօյլէմէտիմ մի իտի , նի-
շին սէօզ տիյնէմէզսին . . . զաթէն իյի հալտէ օլմատըղընը
պիլիրսին . . .

— Աման եա Րէպպիմ , տիթրէմէկէ տախի գուվվէթիմ
եէթիշմէքտէ տէկիլ տիր . . . զանն իտէրսին քի գօճա պիր
պուզլուդ իշինտէ կէօմիւլմիւշ պիր հալտէ պուլունմագ-
տաերմ . . .

Մօրէլ արգասընպաքի չաքէթօսունու չըգարտը , վէ ա-
նը տախի գէվճէսինին իւզէրինէ Էօրթուի . վէ քէնտիսի իսէ
պիւթիւն պիւթիւն չըպլադ գալտը , չինքի պիշարէնին կի-
յինէճէք պիր կէօմլէկի պիլէ պուլունմագտա տէկիլ իտի :

— Իյի էմմա , Մօրէլ , սէն նէ եարաճագսըն , պիւթիւն
պիւթիւն աճաճագսըն . . .

— Ազաճըդ տուրսուն , սէն ըսընտա , սօնրա պէնտէ բէք
զիեաճտէ իւշիւտիւկիւմտէ , եինէ ալըր կիյինիրիմ :

— Սէֆիլ աուէմ . . . օֆ , օլ տէմինքի սէօյլէտիկին բէք
հադգլը իտի , թապիաթտա պիր էսէրի աուալէթ կէօրիւն-
մէքտէ տէկիլ տիր . . . աճապա պիլ նէ եարմըրը տըր ,
վէ կիւնասըմըլ նէ տիր քի պու մէրթէպէ սէֆալէթ չէք-
մէքտէյիլ . . . հալ պու քի պաշգալար . . .

— Հէր քէսին քէնտիսէ կէօրէ տէրտ ու միհնէթի վար
տըր . . . պիւյիւք քիւշիւք հէր աուէմ . . .

— Էվվեթ . . . ֆագաթ, էօյլէ պիւյիւքլէրին տէրտու միհ-
նէթլէրի . . . պիպիմքիլէրէ պէնզմէքտէ տէյիլ տիրլէր, հիշ
տէյիլ իսէ շու պիւյիւք պիր ֆարգ վար տըրքի, օնլար նէ
աճլըգ ճէֆասը չէքմէքտէ, վէ նէտէ սօուգտա պիզիմ կի-
պի տիթրէմէքտէ տիրլէր . . . Պագսանա, շու սէնին չար-
խա թուլթուպտա ճիւա վիրմէքտէ օլտուղուն թաշլարտան
եալընը պիր թանէսինին սայէսինտէ, պիզիմ քեաֆֆէթէն
չօլուգ չօճուգլարըմըզլա, նայիլի րահաթ վէ սէատէթի հալ
օլապիլէճէկիմիզի տիւշիւնտիւքճէ, ազլըմ ֆիքրիմ ալթ
իւսթ օլմագտա տըր . . . Հալ պուքի, մէգքիւր թաշլար, սա-
յիրլէրին, գաճնզի իշլէրինէ եարամագտա տըր :

— Էկէրչի էօյլէ սէնին սէօյլէտիկին կիպի, պու թաշլար
այիլէրին քաշնէ կլէրին եարամագտա տըր տէյի տիւշիւնիւլ-
մէքիք լազըմ կէլսէ իտի, օլ պապտէ բէք չօգ իլէրու կի-
տիլէպիլէճէկինտէ շիւբհէ ճայիզ տէկիլ իտի . . . Օլ վագըթ
սէն, «մատամ Բիրլէնին օլ քօճնդ» թէսմիյեէ իյլէտիկի ա-
տամա քիրատա վիրմիլ վէ տօնաթտըմը օլտուղու պիրին-
ճի գաթտաքի տայիրէնին, նէ՞ ֆայիտէսի վար տըր, մէկէրչի
եազըգ տէկիլ մի տիր բարալարա, չիւնքի ապլա իսթիմալ
իտիպ օթուրմագտա տախի տէկիլ տիր . . . » տիեէպիլիր ի-
տին : էօյլէ եա, նէեէ՛ եարամագտա տըր օլ գատար կիւ-
զէլ կիւզէլ էշեալար, վէ սըճագ սըճագ եօրղան տէօշէքլէր
վէ էմնալլէրի, մաալիւմ եա, հիշ պիր շէեէ, չիւնքի մէրգուլմ
պաշգա պիր մահէլլտէ իգամէթ իտիպ եաթմագտա տըր :

— Սէօյլէտիկին բէք տօղրու տուր . . . մէգքիւր տայիրէ-
եի էկէրչի պիզիմ կիպի ֆագըրլարա հիմմէթ իտիպտէ վի-
րէճէք օլալար, խայլի վագըթլար սըղընըպ րահաթ իտէ-
պիլէճէկիմիզտէ, մէկէրչի շիւբհէ վաճ մրտըր . . . Մնտանտա
ղարիպի վարտըր, պուլունան էշեալար նէմիքտէն պօզուլ-
մասըն իշին, մատամ Բիրլէ հէր կիւն աթէշլէր եագարազ,
թէքմիլ տայիրէեի բսըթմագտա տըր . . . տիմէք տիրքի, պիզ
շունուն շուրասընտա, քէնտի չօճուգլարըմըզլա սօուգտան
տիթրէեէրէք հէլաք օլտուղումուլ թագտիրտէ . . . մէգքիւր

աթէշէր իսէ , պօշա՛ կիթմէքտէ տիրէր . . : Էմմա , սէնտէ պունա գարշըլըգ ճէվապ օլարագ , «մէկէրչի պիզ ինսան օլտուղունուզ հալտէ , էշեա՛ գատար տամը գատար ու գըյ-մէթիմիզ , վէ զէնկինէր նէզտինտէ հայսիյեթիմիզ եօգ տուր . . : » տէր իմիշսին . . . օ՛ֆ , օնտա տախի հագգըն վար տըր . . . հայը՛ֆ քի զէնկինէր բէ՛ք թաշ եիւրէքլի տիրէր . . :

— Սայիրէր տախի անլէրտէն կէրի գալմագտա տէկիլ տիրէր , Մատլէն . . : Ֆագաթ , պունուն սէպէպի նէ՛ տիր պիլի՛ր միսին , սէպէպի շու տուր քի , անլէր , սէֆիլլիք տէ-նիլէն շէյին նէ օլտուղունու պիլմէքտէ տէկիլ տիրէր , զիրա , մէսէլի մէշհուր տուր , « թօգ նէ պիլսին , աճըն հալինտէն » տէմիշէր . . : Օնլար սէատէթի հալ իւզրէ տօղմագտա , իգ-պալ ու սէատէթ իւզրէ եաշամագտա , վէ քէզալիք րա-հաթ ու սէատէթի հալ քուզրէ տէ էօլմէքտէ տիրէր . իմտի , նասըլ օլուպտա պիզիմ կիպիլէրի տիւշիւնէ պիլէճէքլէր , վէ պիզիմ կիպիլէրին հալլէրինէ վագըֆ օլապիլէճէքլէր տիր . . : Վէ պունտանտա գաթի նազար , նասըլ քի սէօյլէտիմ . . : պիլմէքտէ տէկիլ տիրէր . . : Վէ մէկէրչի սէֆիլլիք նէ օլտուղուն պիլէպիլիլէ՛ր մի . խայր , պիլէմէզլէր . չիւնքի օնլար , պիզիմ կիպի աճըլգտան գօրգուպտա տիւշարը հէյպէթ օլ-մագտէ օլմաներպ , իլլա , աճըլմագլըղը , վէ հէմտէ զիեատէ աճըլմագլըղը արզու իթմէքտէ տիրէր . . : զիրա , օլ վագըլթ , տահա զիեատէ իշթահ իլէ թաամ իտիպ մէմնուն վէ մէս-րուր օլմագտա տըրլար . . : Քէզալիք , էօյլէ , անլէր պիզիմ կիպի սօուգտան իւրքմէքտէ վէ տիթրէմէքտէ օլմաներպ , իլլա , սօուգ հալալարը , տահա զիեատէ արզուլէմէքտէ տիր-լէր , վէ հաթթա , սօուգ շիտտէթլի օլուպ վէ եէրլէրտէ պուզ պաղլատըղընտա , օհ , նէ՛ կիւլէլ օլմա-լ գոտի , տիմէքտէ տիրէր , վէ էօյլէ սէօյլէմէքլիկէ տէ հագգլարը վար տըր , չիւնքի օլ վագըլթ , եիւրիւեհէք տիշարը չըգըպտա ալտէթ իթտիք-լէրինտէ , վէ սօպանընտա պաշընա կէշտիքլէրինտէ , սըճա-ղըն քէյֆինի տահա զիեատէ չըգարըպ վէ տահա զիեատէ թէլէզզիւզ իլլէմէքտէ տիրէր . տիմէք տիր քի , ասլա պիզիմ

կիպիւնքի աճրեամամագտա տըրլար , չիւնքի աճլըզ վէ սօ-
ուգ քէնտիւնքի իչին , տէկիլ պիր ճէվը ու ճէֆաեը , իլլա
մուղայիրի օլարագ , պիր զէվզ ու սէֆաեը մուճիպ օլմագտա
տըր . . : Անլատըն մը չիմտի , ճնլար պիղիմ հալիմիլտէն պի-
խապէր տիրլէր տէտիկիմ տէ , հագգըմ եօգ մու տուր ,
սահիհէն էօյլէ տէկիլ մի տիր . . : Իհթիմալ տիր քի , էկէր
պիղտէ ճնլարըն ետրլէրինտէ օլսա իտիք , թըպգը ճնլար
կիպի օլուր իտիք :

— Տիմէք տիր քի , զէվալլը ֆուգարալար , օ եօլտաքի զէն-
կինլէրտէն տահա զիտատէ իյի տիրլէր , չիւնքի անլէր , տա-
յիմա պիր պիրլէրինէ իմտաս ու մուլլէնէթ իյլէմէքտէ
տիրլէր . . : Ղէ իշթէ էմապիտէ մէյտանտէ տիր , մէկէրչի
օլ ինսանիյէթլի մատմուազէլ րիկօլէթճիկէզ , չօգ տէֆա
պիղի , պէնի վէ չօնուգլարըմըզը կէօզէտիպ գաեըրմագտա
տէկիլ մի տիր , մէկէրչի պիղիմ քէյֆսիլիկիմիզի տիւնքի
կիւն կէօրտիւքտէ , Բիէր իլէ Ժէրօմու քէնտի օտասընա կէօ-
թիւրիւպ տէ , գարընլարընը տօեուրմուշ տէկիլ մի տիր :
Պարի զէվալլընընտա ֆաղլա պիր եէմէկի պուլունսա . եէ-
տիկի անճագ պիր թաս սիւտ իլէ պիր բարչա տախի էթ-
մէքտէն իպարէթ պուլունմագտա տըր , վէ էօյլէ պիր կէնճ
չաղընտա իսէ , պիթթապի իշթահը եէրինտէ օլտուղու հալ-
տէ , մէգըիւր քէնտի զըտասընտան պիր մըգտարճըղընը ,
պիղիմ չօնուգլարըմըզա վիրմէք իչին , պիթթապի քէնտի-
սինի տիւչարը մահրուլիյէթ գըլմագտա տըր . . :

— Ձէվալլը գըզճըզազ . էվվէթ , բէք իյի , վէ բէք ինսա-
նիյէթլի պիր գըզ տըր . վէ իշթէ մէրգումէնին էօյլէ մէր-
համէթլի օլմասը տա , պիղզաթ քէնտիսինին ֆագըրլըզ վէ
տէրտ ու միհմէթ նէ օլմասընը պիլմէքլիկինտէն նէշէթ իթ-
մէքտէ տիր . . . վէ նաւըլ քի տէ տայիմա սէօյլէմէքտէյիմ ,
եաղըգ քի զէնկիւնքի , ֆագըրլըզ վէ սէֆիլլիք նէ իտուկինի
պիլմէքտէ տէկիլ տիրլէր :

— Բէք ալէտ , լաքին եա օլ տիւն տէկիլ էվվէթի կիւն-
քի պիր գօրդու իլէ կէլիպտէ , նէեէ իհթիեաճըմըզ պու-

լունտուղունու սիւալ իթմիշ օլան ուֆաճըգ պիր դատոն , մէկէրչի շիմտի պիղիմ հալիմիզի պիլմէքտէ տէկիլ մի տիր , իմտի էօյլէ օլտուղու հալտէ տախի , իշթէ մէրգումէ պիր տահա կէլիպ կէօրիւնմէմիշ տիր . . :

— Իհթիմալ տիր քի , տահա կէլէճէք տիր , չիւնքի , հէր նէ դատար մէրգումէ դատոն բէք դօրգմուշ պիր հալտէ պուլունմագտա իտի իսէտէ , պու ճիւմիէ իլէ տախի , լէհ-ճէսինտէ պիր էսէրի հալալէթ վէ ինսանիյեթ միւշահէ-տէ օլունմագտա իտի :

— Պրրագ Ալլահընը սէվէրսէն սէնտէ , իշթէ հէրքէս պէօյլէ տիր պիր ատէմպու ալէմտէ զէնկի'ն մի տիր , տայիմա հագ-գընտա իյի սէօյլէյիպ , իյի մանէալար վիրիպ , վէ մէտհ ու սէ-նալար օգուրլար . . : Զանն իտէրսին քի , զէնկինլէրին խամուր-լարը վէ մանալարը , պիղիմքինտէն պաշգա' տիրլիւ տիր :

— Խայր , պէն աալա օլ էֆքերտա տէկիլիմ , վէ նիյիէ-թիմտէ էօյլէ սէօյլէմէք տէկիլ տիր , — տէյի ճէվապ վիրտի Մօրէլ թաթլը պիր սուրէթտէ սէօյլէյէրէք . — Իլլա , մու-ղայիրի օլարագ մագսէտիմ , անլէրին տախի պիղիմ կիպի , քէնտիլէրէ կէօրէ թագսիրաթլարը պուլունաճաղընը ան-լաթտըրմագտը . . : Պագաթ , ֆէնա եէրիտէ շուրասընտա տըր քի . . . անըտա պիլմէքտէ տէկիլ տիրլէր . . . վէ տա-հա ֆէնա պիր խուսուստա շու տուր քի , մէսէլա , հիւքիւմէթ թարաֆընտան թայեին գըլընմըշ օլարագ , տայիմա սահիպ ճիւնհա վէ ճինայէթլէրի արաեըպ պուլմագ իւզրէ , մէ-մուրինի մախսուսէ պուլունտուղու թագտիրտէ , ֆամիլեա-լարը իհթիեաճաթը զարուրիյեթսի եիւքլէրի ալթընտա է-զիլիպ մահվ օլմագտէ պուլունան , վէ ազըպէթքեար սէ-ֆալէթին էն սօն տէրէճէլէրինէ տիւշմէքտէ օլան . . . նա-մուսլու իշճիլէրի արաեըպ պուլմագ իւզրէ , հիշ պիր մէ-մուրու մախսուս պուլունմագտէ օլմատըղընտան , վէ էօյլէ պիշարէլէրէ հիշ տէյիլ իսէ ճիւզիճէ պիր իմտատ ու մուա-վէնէթէ հիմմէթ պուլրուլմատըղընտան , պազը քէրչ , մէճ-պուրի , ֆէնա եօլարա տա սաքմալարընա սէպէպիյեթ վի-

ընկեր զմագտա տըր . . : Վագաա , սահիպ ճիւնհա վէ ճիւնայեթլէրէ , միւսթահագգ պուլունտուգլարը ճէզալարըն վիրիւմէսի լազըմ տըր , լաքին , մէկէրչի , էօյլէ ֆէնալըզլալըն էօնիւ էվլէլինտէն ալընմըշ օլսա , տահա զիեատէ իյի օլմագ մի . . : Մէսէլա , պիր ատէմ էլլի եաշընա գատարըրզ ու նամուսու իւզրէ եաշատըգտան սօնրա , պիրտէ տիւշարը ֆէլաքէթ օլարագ , աճ գալըր , սէֆիլ օլուր , վէ նիւհայեթ ֆէնա եօլլարա սաբար իսէ . . : Թապիաթիյլէ ֆէնա ատէմլէրին սաեըսը պիր թանէ տահա արթմըշ օլուր . . : հալ պուքի , էկէրչի էվլէլինտէն էօնիւ ալընմըշ օլսա , պիթթապի զրոտը վուգու պուլուր . . : Ֆագաթ , չի՛ ֆայիտէքի , նաֆիլէ՛ եէրտէ պէն պուշլարը պէօյլէ տիւշիւնմէքտէյիմ . . : պու ալէմ իշթէ պէօյլէ կէլմիշ տիր , վէ պէօյլէտէ կիթմէքտէ տիր . . : Շիմտի պէն ֆագըր հալտէ պուլունտուղում իչին , տիւշարը մէյեուսիյեթ օլարագ պուշլարը կէրչի պէօյլէ տիւշիւնմէքտէ իսէմտէ . . : եարընքի կիւն իսէ պիւրագ սէրվէթէ մալիք օլտուղում կիպի , քեաֆֆէսինի ունուտարագ , անճագ զէվզ ու սէֆա , վէ անճագ սէյրան ու պայրամ տիւշիւնէճէկիմ տէ շիւրհէ եօգ տուր . . : Հէրնէ հալ իսէ , պիշարէ զէվճէճիկէդիմ , պըրագալըմ էօյլէ լադըրտըլարըտա , քէնտի իշիմիզէ՛ պագալըմ , նա՛սըլըն չիմտի սէն , պարի պիրագ իյի՞ մի սին :

— Խայր , այնի հալտէ պուլունմագտաեըմ . . : Տիզլէրիմ տէ ապա պիր տէրման էսէրի պիլէ հիսս իթմէքտէ տէկիլիմ . . : Լաքին , եա սէն . . : իշթէ տիթրէեօրսուն . . : պարի ալ շու չաքէթօնուտա կիյինի վէր պագալըմ . . : վէ շու գան տիլիտէ սէնտիւրիւ վէր , զիրա պօշ եէրէ եանմագտա տըր . . : իշթէ զաթէն օրթալըգ տա աղարմագտա տըր :

Ֆիլվագը տունուգ պիր ըշըգ , կիւճ հալ իլէ , մէգքիւր թալան իչինին պաճասը ճամլարընը գալլամըշ օլան գարլարտան կէչէրէք , իչէրուեէ ճիւզիճէ պիր մահզունիյեթպաիւշ ըշըգ վուրմանա պաշլամագտա , վէ մահէլլի մէզպուրտէ տէրքիսար օլան հալ ու մէնզարէ տէ , տահա զիեա :

տէ տէհչէթլու պիր սուրէթ քէսպ իյլէմէքտէ իտի . . . Ֆա-
գաթ , կիճէնին գարանլըղը , հալէա հիչ տէյիլ իսէ , մէգ-
քիւր սէֆալէթին պիր միգտարընը , սէթր իյլէմէքտէ իտի . . .

— Իմտի էօյլէ օլտուգտա , պիր աղ տահա պէրլէյէյիմ
տէ , օրթալըղ միգտարի քիֆայէտէ ըշտուգտան սօնրա եի-
նէ չալըչմանա պաչլանեաբմ , — տէտի Մօրէլ զէվճէսինին
օթտան եաթաղը քէնարընա օթուրարագ , վէ էլլէրինի քէն-
աի աննընա տանաթարագ :

— Պիրաղ սիւքիութ իւզրէ տուրտուգտան սօնրա , Մատ-
լէն քէլամէ աղաղ պիրլէ ,

— Իյլէմէքտէ օլտուղուն թաչլարը , մատամ Մաթիէօ
ալմանա նէ՞ վագըթ կէլէճէք տիր , — տէտի :

— Պու սապահ կէլէճէք տիր . . . վէ չօգլուգ պիր իչիմ-
տէ գալմանըպ , անճագ եաբըլաճագ պիր եալանճը էլմա-
սընըն պիր ֆասէթտաը գալմըշ տըր :

— Եալանճը՝ պիր էլմաս մը . . . մէկէրչի հեր քէսին զան-
նը խարիճինտէ օլտուղու հալտէ , սէն եալանճը՝ էլմաստա
մը իյլէմէքտէսին :

— Ա՛ , մէկէրչի սէն պունու պիլմէքտէ տէկիլ մի իտին
. . . հա՛ , հագգըն վարտըր , պիլմէքտէ տէկիլսին , չիւնքի,
կէչէն կիւն մատամ Մաթիէօ կէլտիկինտէ , սէն ուեու-
մագտա իտին . . . Մէրգումէ պանա օն թանէտէ եալանճը
էլմաս կէթիրտի իտի . մէգքիւր թաչլար , Բէնմասէնլէրին-
տէն չըգմա օլուպ , վէ գըթալարը իսէ , թըպգը մէրգումէ-
նին կէթիրմիշ օլտուղու սայիը խասս վէ ֆինօ թաչլարըն
գըթասընտա տըր : Մէգքիւր թաչլարը տախի , եագուլթ-
լար իլէ պիլլիքաէ , տէսթկեահըմըն իւղէրինէ վաղ իթմի-
չիմ տիր . . . էօմրիւմտէ պէն օլ մէրթէպէ պէրրագ վէ թէ-
միզ թաչլար կէօրմէմիչիմ տիր . վէ հիչ չիւբհէմտէ եօզ տուր
քի , մէգքիւր օն առէա թաչլարըն գըյմէթլէրի , ալթմըշ պին
ֆրանգտան զիեատէ ղլմալը տըր :

— Մէրգումէ նիչին խամ թաչլարատա ճիլլ վիրտիր-
մէքտէ տիր :

—Մէզքիւր թաշար պիւյիւք պիր գատընըն իմիշէր... մէրգումէ պիր տիւշէս իմիշ, վէ զաննաա իտէրիմ.քի, մէրգումէ քէնտի խասս էլմասլարընը, գուեումճուսու պուլու նան Մ. Պօտօանա սաթտըրմանա վիրմիշ օլտուղունտան... մէզքիւր թաշարը տախի, քէնտի էլմասլարընըն եհրինէ գօյտուրմագ նիյեէթիլէ, չարխա թութտուրմագտա իմիշ: Պէն պունու Մ. Մաթիէօնուն էլմաս տէլլալը պուլունան մատամ Մաթիէօտէն իշիթտիմ. շէյլէ քի, մէրգումէ խասս թաշարը կէթիրտիկի վագըթ, մէզքիւր խամ թաշարա տախի այնի սուրէթտէ ճիւս վէ ֆասէթա վիրիլմէսինի թէնպիհ վէ թալէպ իյլէտի. մէրգումէ մէզքիւր թաշարտան, պէնիմ կիպի տէօրթ քիշիեէ տահա կէօթիւրմիւշ տիւր, չիւնքի պունլար, ճէման գըրգ էլլի գըթա գատար իմիշէր... Հէփսինի պէն իշլէնէմէզ իտիմ... զիրա քեաֆֆէսինին պու սապահա եէթիշտիրիլմէսի իգթիզա իթմէքտէ իտի. վէ չիւնքի Մ. Պօտօանատա, տահա մրիլաեըճըեա վիրիպտէ եաբտըրթմագլըգ իչին վագըթ լազըմ կէլմէքտէ իտի... Մատամ Մաթիէօնուն սէյլէտիկինէ նէզարէն, չօգ տէֆա, նիչէ գատընլար, այնի թարիգի թութարագ, կիզլիտէն, քէնտի խասս էլմասլարընը չըգարթտըրթմագտա, վէ եհրլէրինէ մէզքիւր Ռէն թաշարընտան վազ իթտիրմէքտէ իմիշէր:

—Կէօրտիւն միւ չիմտի, իշթէ խամ թաշար տախի, խասս թաշարըն եհրինէ թութապիլմէքտէ իմիշէր, վէ օլզէնկին գատընլար իսէ, մէզքիւր թաշարը անճագ քէնտի թէզեինաթլարը իչին իսթիմալ իյլէտիքլէրի հալտէ, քէնտի էլմասլարընտան եալընըզ պիր թանէսինին, պիզիմ կիպի սէֆիլլէրին պատիի ըահաթը վէ սէատէթի հալ ու թէսէլլիսի օլապիլէճէկինի, ասլա տիւշիւնմէքտէ տէկիլ տիրէր:

—Զէվալլը զէվճէճիկէզիմ, թէհի եհրտէ պէյլէ հագգուրդ սուրէթտէ տիւշիւնմէքտէսին, տէրտ ու էլէմին սէնի հուտուտի հագգանիյեէթտէն խարիճէ չըգարմագտա տըր... Մէկէրչի քիմէսնէ պիզիմ պու մէրթէպէլէրտէ սէֆիլ պիր հալտէ պուլունտուղումուզու պիլմէքտէ մի տիր:

—Օֆ, նէ՛ գատար աճայիպ պիր ատէմսին սէն, էվ-վէթ, բէ՛ք աճայիպ պիր ատէմսին... չէօյլէ քի, էկէր եա-թըրըպտա վիճուտինի բարէ բարէ քէսսէլէր, եինէ գարշը վէ ֆէնա պիր չէյ սէօյլէմէյիպ, իլլա մուզայիրի օլարագ, եինէ թագտիմի թէչէքքիւր տախի իտէրսին:

Մօրէլ մէրգուճէնին մէզքիւր լագըրտըսը իւզէրինէ ըիգ-գաթա կէլէրէք ումուզլարընը սիւքտի:

—Պու սապահ մատամ Մաթիէօտէն գա՛շ ֆրանգ ա-լաճագսըն տըր, սանա նէ՛ գատար պօրճու վար տըր, — տէյի սիւալ իթտի Մատէն:

—Հիչ պիր բարա ալաճաղըմ եօգ տուր, չիւնքի, զա-թէն մէրգուճէտէն եիւզ եիկիրմի ֆրանգ բէչինան ալմըշ իտիմ...:

—Հիչ, հիչ պիր բարա ալաճաղըն եօգ մու տուր. էյի եա, մէպլաղը մէզպուրտան եալընըզ պիր ֆրանգ գալմըշ իտի, վէ տիւն տէկիլ էվվէլքի կիւն անը տտիսի սարֆ ի-տիպ պիթիրտիք...: Շիմտի եանըմըզտա հիչ պիր բարամըզ պուլունմագտա տէկիլ տիր:

—էվվէթ, էօյլէ տիր, — տէտի Մօրէլ քէմալի քէտէր ու էլէմ իւզրէ:

—էյ նէ՛ հարաճաղըզ էօյլէ իսէ:

—Տօղրուսու պէ՛նտէ պիլմէմ նէ եարաճաղըմըզը...:

—էթմէքճիմիզտէ վիրէսիյէ վիրմէք իսթէմէեօր քի...:

—Խայր, վիրմէեօր... վէ իշթէ օլ սէպէպէ մէպնի տիր քի, տիւնքի կիւն, մատամ Բիրլէտէն պիր ըուպ բարչա էթ-մէք էօտիւնճ իսթէյիպ ալմագլըզա մէճպուր օլտու իտիմ:

—Աճապա վալիտէ Պիւրէթտէն ճիւզի պիր չէյ իսթէ-սէք, պիզէ էօտիւնճ վիրմէզ մի տէրսին...:

—Նէ՛, պիզէ էօտիւնճ միւ վիրմէք...: Զաթէն պուլունան էչեամըզ մէրգուճէնին եանընտա ըէհինտէ պուլունատուղու հալտէ, մէկէրչի եէնիտէն պիր չէյ վիրմէսի իթիմալտէն օլապիլիւր մի...: Արթըզ ըէհինտէ պրապաճագ հիչ պիր չէ-յիմիզ գալմամըշ տըր, նէ՛ վիրմէլիլիզ, մէկէրչի չօճուզլա-

ըմբռնող մը ըէհին վերմէլիւիզ . . . —տէտի Մօրէլ աճը աճը
պիր կիւլիւմնէյիշ իւզըն :

—Իյի էմմա , տիւնտէն պէրու սէնին , վալիտէմին , վէ
չօճուգլարըն , հէփսինիզին եէտիկի անճագ պիր լիպրա (160
տիրհէմ մըգտարի) էթմէք տիր . . . Սճլըգտան էօլմէքտէ
ճայիւ տէկիլ տիր եա . . . Հօշ պու խուսուստա , գապահաթ
սէնտէ տիր . . . չիւնքի պու սէնէ կիտիպտէ քէնտի իսմինի ,
չէֆագաթխանէտէ սէֆիլէր տէֆթէրինէ գայտ իթտիր-
մէքլիկի իսթէմէտին :

—Մահէլի մէղպուրտէ , անճագ պիր մըգտար էչեա .
եա մալիք պուլունան ֆուգարանըն իսմինի գայտ իթմէքտէ
տիրլէր . . . պիւ իսէ , հիչ պիր մալ վէ էչեաեա մալիք պու-
լունմագտա տէյիլիզ . . . օնլար պիզէ էչեասը մէվճուտ օ-
լան քիրալըգ պիր օտատա օթուրմագտէ օլանլար նազա-
րըյլա պագմագտա տըրլար : Վէ չօճուգլարըմըզըն , պիր
խայրաթխանէտէ գապուլ օլունմալարը իչին իսէ , հիչ տէ-
յիլ իսէ պիրէր պըլուզու պուլունմասը իգթիզա իթմէքտէ
օլուպ , հալ պու քի պիզիմ չօճուգլարըմըզըն կիյինտիքլէ-
րի , ատէթա պիրէր բաշավրա բարչալարընտան իպարէթ
պուլունմագտա տըրլար : վէ պունտանտա գաթինազար ,
չէֆագաթխանէ եազըխանէսինտէ իսմիմի տէֆթէրէ գայտ
իթտիրէպլմէքլիք իչին տախի , էն ազը եիկիրմի տէֆա կի-
տիպ կէլմէքլիկիմ լազըմ կէլմէքտէ տիր , չիւնքի պիզ հիչ
պիր հիմայէթ իտէն եօգ տուր . . . վէ օլ գատար տէֆա կի-
տիպ կէլմէք իչին , քիւլլի վագըթ զայպ իթմէքլիկէ մէճպուր
պուլունտուղում չէյլէ տուրսուն , թահթընտանտա հիչ պիր
ֆայիտէ տօղման աճագ տըր . . . Զիրա , վէլէվ տէֆթէրէ կէչ-
միշ օլսագ պիլէ , քեարըմըզ նէ օլաճագ տըր , մէկերչի ա-
լաճաղըմըգ այտա պիր թանէ էթմէք իլէ , հեր օն պէշ կիւն-
տէ պիր տէֆա տախի եէթմիշ սէքսէն տիրհէմ էթտէն ի-
պարէթ օլաճագ տէկիլ մի տիր :

—Իմտի էյլէ օլտուգտա , չարէմիզ նէ տիր , պու կիւն
նէ եաբըպ վէ նասըլ կէչինէպիլէճէկիզ տիր . . .

—Եալընըդ պիր իւմիա վար տըր , պէքի տիւնքի օլ ու-
ֆաճըդ գատըն պիզի ունութմանեարագ , պու կիւն թէշրիֆէ
հիմմէթ իտէճէք տիր . . :

—Էվվէթ . . . ինչաալլահ . . . Ֆագաթ , պէն չօդ մէէմուլ
իտէրիմքի , էկէր սէն իսթէնէճէք օլուր իսէն , մատամ Մա-
թիէօ սանա էօտիւնճ օլարագ տէօրթ պէշ ֆրանդ վիրիր . . .
չիւնքի օն սէնէտէն պէրու քէնտի իշլէրինի իշլէմէքտէսին . . .
սէսին կիպի չօլուդ չօճուդ սահիպի պուլունան նամուսլու
պիր իշճիտի , պու մէրթէպէ պիր զարուրէթ իշինտէ պըրագ-
մասը , պէնճէ իհթիմալտէն տէկիլ տիր :

—Ջանն իթմէմքի մէրգումէ պիզէ պիր շէյ վիրէպիւսին .
չիւնքի , էլինտէն կէլէնի եարարագ , զաթէն բէշինան եա-
վաշ եավաշ եիւզ եիկիրմի ֆրանդ վիրմիշտիր , վէ պու գա-
տար պիր մէպլաղտա անըն իշին քիւչիւք պիր շէյ տէկիլ տիր .
չիւնքի , հէր նէ գատար պիր էլմաս տէլլալը օլուպ , վէ պա-
զը քէրրէտէ չանթասընտա , էլլի պին ֆրանգլըդտան զի-
եատէ թաշ պուլունմագտէ իսէտէ , քէնտիսի պիր սէրվէ-
թէ մալիք պուլունմագտա տէկիլ տիր . էկէր այտա եալընըդ
եիւզ ֆրագ գազանաճագ օլա , մէմուլն օլմագտա տըր ,
զիրա , մէրգումէ տէ մէսարիֆ սահիպէսի տիր . . պաշընտա
իքի նէֆէրտէ եէկէնլէրի վար տըր , անլէրիտէ գանըրըպ
պէսլէմէքտէ տիր . . : Վէ պունտան տա աշիքեար անլաեա-
պիլիրսին քի , տէօրթ պէշ ֆրանգ պիզիմ իշին նէ գատար
պիւլիւք պիր շէյ իսէ , մէրգումէ իշին տախի էօյլէ տիր . . .
վէ էօյլէ վագըթլարտա վար տըր քի , եանընտա օ գատար
բարա տախի պուլունմագտա տէկիլ տիր . . . նասըլ քի սէն-
տէ պիլիրսին : Նիհայէթ , մատամքի մէրգումէ պանա զա-
թէն օլ գատար բարա տանանմըշ տըր , արթըդ շիմտիտէ
գալգըպտա , կէրէք քէնտիսինի վէ կէրէք քէնտի պաշըն-
տա պուլունանլարը տիւշարը զարուրէթ գըլարագ պիզի
գանըրամանաճաղը աշիքեար տըր :

—Իշթէ տօղրուտան տօղրուեա ասըլ մալ սահիպլէրի-
նէ , վէ զէնկին ատէմլէրէ խըտմէթ իթմէյիպտէ , պէօյլէ

տէլլալար էլիյէ իշ եամագլըղըն ֆարգը պունտա տըր ,
էկէրչի վէրգուման զէնկինէրէ խըտմէթ իթմէքտէ օլտա ի-
տին , չօգ իհթիմալ տիր քի , պէօյլէ ուֆագ թէֆէք շէյ-
լէրէ պագմաղլար իտի . . : Էմմա սէն էօյլէ պիր ատէմսին
քի , արգանտան կէօմլէկինի տախի չըգարըպ ալսալար , եի-
նէ տուրուպտա էյվալլահ իտէրսին . . . եինէ գապահաթ
սէնտէ տիր :

Նա՛սըլ , գապահաթ պէնտէ՞ մի տիր , —տէյի պաղըր-
տը զէվալլը Մօրէլ , զէվճէսինին մեղքիւր մանէասըլ վէ միւ-
նասէպէթսիզ սիթէմի իւղէրինէ տիւշալը հիտտէթի աղիմէ
օլարագ , —մէկէրչի պիզիմ չէքմէքտէ օլտուղումուզ քեաֆ-
ֆէյի սէֆալէթին սէպէպի հագըգըսը պիզլաթ քէնտի վա-
լիտէն տէկի՛մ մի տիր : Մէկէրչի պիզ պու սէֆալէթի , ա-
նըն ղայպ իթմիշ օլտուղու պիր էլմասըն պէտէլ ագճէսինի
էօտէմէքլիկէ մէճպուր օլտուղումտան նաշի չէքմէքտէ տէ-
կի՛մ միյիզ . . . էկէրչի էօյլէ օլմամըշ օլտա իտի , չիմտի հէմ
արթմըշ բարամըզ պուլունաճագ իտի , հէմ արտտան իշլէ-
տիկիմ իշլէրին բարսըսըրընը ալմըշ օլաճագ իտիք , վէ հէմտէ ,
օլ Ալլահըն ղազապընա ուղրամագլըղա շայէսթէ պուլու-
նան Մ . Ժագ Ծէրանըն պիզէ էօտիւնճ վիրտիկի պին իւշ հիւզ
ֆրանգա իլավէ իթմէք իշին էմիյեթ սանտըղընտան գալ-
տըրմըշ օլտուղումուզ պին եիւզ ատէտ ֆրանգտա եանը-
մըզտա՛ պուլունաճագ իտի :

—Հալէա սէն ինտընտա գավի գալմագտասըն , մէր-
գում Մ . Ժագ Ծէրանտան հիշ պիր շէյ թալէպ իթմէք իս-
թէմէմէքտէսին . . : Վագաա տօղրու տուր , մէրգում պէ
ղայէթ տէրէճէտէ խասիս տիր . . . վէ կէրչի պէլքիտէ իւ-
լիտին վէ ղայրէթին պօշա չըգաճագ տըր . . . ֆագաթ , պու
ճիւմլէ իլէ տախի , պիր տէֆա , հիշ տէյիլ իսէ թէճրիւպէ
իչին օլտուն , մէրգումա միւրաճաաթ իթմէքլիքտէ էլզէ-
միյեթտէն տիր . . :

—Քիմէ , մէրգումա՞ մը . . . նէ , պէն էօյլէ պիր ատէմէ
միւրաճաաթ մը իտէյիմ , խայր , խայր , Ալլահ իթմէսին , Ալ-

լա՛հ օլ կիւնիւ պանա կէօթէրմէսին . . . —տէյի պաղըրտը Մօրէլ, —աթէշտէ եանաճաղըմը պիլսէմ, եխնէ կիտիպտէ ծնա աղըղ աչմագ իսթէմէմ . . . աման, բէճա իտէրիմ . . . սէն պանա հէր նէ քի իսթէր իսէն սէօյլէ էմմա, մէրգուսուն լագըրտըսընը իթմէ . . . զիրա, սալթ իսմինի պիլէ իշիթսէմ, ադլըմ պաշըմտան ուշարագ տիվանէ օլմագտաերմ . . .

Պունլարը սէօյլէտիկի վագըթտա, զաթէն ալէսսէվ-վիյնէ պիր էսէրի հալա՛վէթ վէ թէսլիմիյնէթ իւզրէ պու-լունմագտա օլան Մօրէլին լէհճէսի հալի թէպէտտիւլ պիրլէ, զամնաք պիր էսէրի մէթանէթ հասըլ օլտու, վէ սօլիուն սիմապընտա խաֆիֆճէ պիր գըզարթը զուհուրա կէլտի, վէ պիրաէն պիրէ, օլ օթուրմագտէ պուլունտուղու շիթէնին իւզէրինտէն աեաղա գալգտը, վէ պիր հիտտէթ ու հա-րարէթ իւզրէ օտանըն իչինտէ կէզինմէկէ պաշլաւը :

Հէր նէ գատար սուրէթի զահիրէսինտէն, մէրգուսուն զէպուն վէ շէքլի պօղուգ պիր աոէմ օլմասը կէօրիւնմէք-տէ իտի իսէտէ, արթըղ օլ տագըգատէ, քէնտի էչքեալ ու էվզաընտա, ալիճէնապլըղա տայիր պիր էսէրի հիտտէթ վէ շիտտէթ միւշահէտէ օլունմագտա իտի :

—Պէն պիր ֆէնա աոէմ տէկիլիմ, —տէյի պաղըրտը մէրգում, —միւտտէթի էօմրիւմտէ հիչ պիր քիմսէեէ հիչ պիր ֆէնալըգ եաբմամըշըմ տըր . . . լաքին, մէրգում օլ ժագ Ֆէրան տէնիլէն մէլուն նօթէրի կէօրմէքտէ միսին սէն . . . օ՛ֆ, իշթէ ծնա, պանա եաբտըղը ֆէնալըղա գաբըլըղ ֆէնալըգ եաբմագլըղը, արզու վէ նիյնէթ իյլէմէքտէյիմ : —Պատէհու մէրգում իքի էլինի անընա վազ իտէրէք, վէ զայէթլէ քէտէրնաք պիր սէս իլէ սէօյլէեէրէք, —ամա՛ն եա Րէպպիմ, ամա՛ն եա Րէպպիմ, պու նէ պախթը սիեահ տըր.քի, հիչ պիր սէպէպիյնէթ վիրմիշ օլմատըղըմ, վէ հիչ պիր գապահաթըմ պուլունմատըղը հալտէ, կէրէք պէն վէ կէրէք չօլուգ չօճուգլարըմ, էլլէրիմիզ վէ աեագլարը-մըզ պաղըլ օլարագ, էօյլէ պիր միւրայի աոէմին բէսչէսին-տէ էսիր գալմըշըղ տըր . մէկէրչի մէրգուման քէնտի սէր-

վէթինի սույի իսթիմալ պիրլէ , իսթէտիկի ատէմին վէ իսթէտիկի ֆամիլեանըն պատիի իղֆալ ու իֆսատը վէ մէղէլէթ ու խարապիյեթի օլմագլըղա գալգըլմասը , վէ միւրատը հուսուլինէտէ մուվաֆֆագ օլապիլմէսի , ասլ ու հագգանիյեթտէն ատտ օլունասպիլիբ մի :

— Թամամ , թամամ , — տէտի Մատլէն , — հայտէ պագալըմ , մէրգում իլէ ուղրաշմաեա չըգըլ քի , տահա զիեատէ պէլամըղը պուլալըմ . . . զալիպա սէնին նիյեթթին , մահպուստանէեի պիր քէրրէ պոյլամագ օլմալը տըր , էօյլէ մի . . . նասըլ քի մէրգումուն , իսթէտիկի սաաթ եաբապիլէճէկիտէ չիւբհէսիզ տիր , չիւնքի , գուտրէթի տախիլինտէ տիր , զաթէն սանա պին իւչ եիւզ ֆրանգըգ իլամը կիյտիրէրէք էլինտէնտէ պիր տէ յին սէնէտի ալմըլ տըր . . . զաթէն պիր ալ գուշու կիպի բէնչէսինտէ պուլունմագտասըն : Վագաա մէրգումտան , սէնին գատար պէն տախի նէֆրէթ կէթիրմէքտէյիմ , ֆագալթ , չի չարէ քի պու կիւնքի կիւնտէ թահթը հիւբմ ու գուտրէթինտէ պուլունմագտաեըգ . . . Իմտի լազըմ կէլիր քի . . .

— Իմտի լազըմ կէլիր քի , մէրգումուն պըրագալըմ քի , քէնտի գըզըմըզըն նամուսունու բայիմալ էյլէսին , հա , էօյլէ տէկիլ մի , — տէյի պաղըրտը Մօրէլ տէհչէթֆէրմա պիր պաղըրըլ իլէ :

— Ա , աման եա Րէպպիմ , սո՛ւս օլ սուս , զիրա չօճուգլար ուեանըգ տըրլար . . . սէօյլէտիքլէրինի իշիթմէքտէ տիրլէր :

— Տահա՛ իյի եա , տահա՛ իյի եա , — տէյի ճէվապ վիրտի Մօրէլ հէյպէթամիզ պիր իսթիհալ իւզրէ , — էվվէթ , էվվէթ , տահա իյի եա , հազըր տիկէր իքի քիւչիւք գըզլարըմը տախի անտէն կիւզէլ պիր իպրէթ ալմըլ օլուրլար , վէ հաղըրլանմըլ պուլունուրլար քի , պիզիմ նօթէր էֆէնտի տէ , պիր կիւն տախի անլէրին զէվգ ու քէյֆլէրինի չըգարըպ էյլէնէպիլսին : Մէկէրչի սէնին տայիմա սէօյլէմէքտէ օլտուղունա կէօրէ , պիզ մէրգումուն թահթը թապիլիյեթինտէ վէ հիւբմինտէ պուլունմագտա տէկիլ միյիզ : Հայտէ , հայտէ :

սէն հէման պանա , մէրգում սէնի մահպէսէ աթորըր տի-
յերէք գորգուլար վէր պագալում, հայտէ , սէօյլէ , սէօյլէ ,
ֆիքրինի սէրպէսթճէ սէօյլէ . . . պիզ գըզըմըզը մէրգումուն
քէյֆ ու միզաճընա թէրք իյլէմէլիիզ , էօյլէ տէկիլ մի :

Պիչարէ Մօրէլ մէզքիւր սիթէմքեարտնէ լագըրտըլարը-
նը պիթիրտիքտէն սօնրա , մէրգումուն թա քէնտի տօղու-
շունտան թէմիզ գալպ վէ էհլի ըրզ պիր ատէմ օլմասը ճի-
հէթլէ , օլ մէրթէպէ տէրտլէր պաղըչաեըճը վէ եիւրէք-
լէր եարէլէյիճի սէօզլէրէ վիճտանը թէհամմիւլ կէթիրէ-
մէտիկինտէն , զարի զարի ըզգըրարագ աղլամաեա պաշլատը :

—Վահ պէնիմ պէտպախթ էվլատլարում, —տէյի պա-
ղըրտը մէրգում, կէօզլէրինտէն սէյլլէր կիպի եաշար ա-
գըթմագ տա օլտուղու հալտէ , —վահ պէնիմ սէֆիլ էվ-
լատլարում, վահ պէնիմ Լուիզիմ, վահ պէնիմ կիւզէլ եիւ-
րէքի վէ տիլպէր Լուիզիմ . . . սէն չօգ կիւզէլ պիր գըզըն
. . . էվվէթ , սէն նատիր իւլ էմալ պիր հիւսնէ մալիքէ պիր
գըզըն . . . վէ իշթէ պու պիզիմ թէքմիլ սէֆալէթիմիզի սէ-
պէպ օլանտա , անճագ սէնին օլ իֆրաթ մէրթէպէ պիր հիւսնի
ճէմալէ մալիքէ պուլունմագլըղըն տըր : էօյլէ եա , էկէրչի
մէրգումէ օլ մէրթէպէ կիւզէլ օլմուշ օլմասա իտի , օլ նօ-
թէր տէնիլէն մէէլունտա , պիզէ օլ պին իւշ եիւզ ֆրանզը էօ-
տիւնճ վիրմէքլիկէ գալգըշմագ իտի : վէ պէնիմտէ , չալըշքան
վէ նամուսումու թանըր , վէ քիմնէնին պէշ բարասընր եէ-
մէքլիկէ իրթիքեապ իթմէզ պիր իշճի օլտուղում տէրքեար
օլմաղին , մէզքիւր զայպ օլան էլմասըն սահիպի պուլունան
զաթ , պէնի սըգըշտըրմաեըպ միւսաատէ իտէրէք միւհլէթ
վիրիր իտի . վէ պիթթապի պէնտէ շու շիմաիքի մէճպու-
րիյեէթ թահթընտա պուլունմուշ օլմագ իտիմ , վէ մէր-
գում մէէլուն ատէմտէ , քէնտի ալաճաղընա կիւվէնէրէք ,
վէ պէնիմ մէճպուրիյեէթիմի սույի իաթիմալ իտէրէք , գը-
զըմըն ըրզընա թասալլութա գալգըշմագլըզա ֆուրսաթ
պուլուպ վէ ճիւրաթ իտէմէզ իտի , չիւնքի , տէկիլ պէօյլէ ,
պլարճա վէ եըլարճա , իլլա քէնտի կիպի պիր արսըզ հէ-

րիֆին էվինտէ , քէնտի գըղըմը , պիր կիւն պիլէ պըրագմազ
իտիմ . հալ պու քի չիմտի իսէ , մէճպուրի օլարագ , էվլէթ
մէճպուրի օլարագ պըրագմագտաեըմ , չիւնքի , էմր ու միւ-
րատընը իճրաեա միւհթաճ պուլունմագտաեըմ . օֆ , սէ-
ֆալէթ , սէֆալէթ , ինսանը սէն նէ՝ հալլէրէ կիրիֆթար
իլլէմէքտէսին :

— Լաքին , չի՛ չարէ , նէ՝ եաբապիլիլիզ , էլիմիզտէ՛ն նէ
կէլիր , իշթէ սէնտէ պիլմէքտէսին եա , մէրգուճ պիչարէ
Լուիզիմիզէ , տահա կէչէն կիւնլէր , « Լուիզ , էկէր սէն պէ-
նիմ եանըմտան պըրագըպ կիտէր իսէն . պէնտէ բէտէրի-
նի մահպէսէ իլգա իթտիրիլիմ » տէմիշ տիր :

— Էօլլէ՛ եա , չիւնքի պիչարէ չօճուղումուլու կէօզիւնէ
քէստիրմիշ օլտուղունտան , քէնտի մալի կիպի , իսթէտիկի
կիպի մուամէլէ իթմէքտէ տիր :

— Էկէր Լուիզի եալընըզ էվինտէն տէֆ իթմէքլէ իգթի-
ֆա իտէճէք օլսա իտի , եինէ ծնտա պիր պէյիս եօգ իտի .
հալ պու քի , մէրգումէ օրասընը թէրք իթտիկի կիպի , սէ-
նիտէ մահպուսա իլգա իթտիրէճէք տիր , իշթէ էն զիեատէ
պատիի տէրտի ազիմիմիզ օլաճագ նօգթատա պու նօգթա
տըր . մահազալլահ , էկէրչի սէն մահպէսէ իլգա իտիլիր իսէն ,
օլ վագըթ պիղիմ հալիմիզ նիճէ օլաճագ տըր , օլ վագըթ
եալընըզ պէն նէ՝ եաբապիլլէճէկիմ տիր , պէնի , վէ չօճուգ-
լարըմըզ , վէ վալիտէմի քիմ պագըպ վէ քիմ գաեըրաճագ
տըր . հայտէ տէյէլիմ քի , Լուիզիմիզ պաշգա պիր մահէլ-
լէ տահա խըտմէթքեարլըղա կիտէրէք , եինէ այտա եի-
կիրմի ֆրանգ գազանապիլսին , լաքին , մէկէրչի պիզ , ալ-
թըր պաշ ճան , այտա եալընըզ եիկիրմի ֆրանգ իլէ կէչի-
նէպիլիլիմիլիզ :

— Էվլէթ , էվլէթ , իշթէ պիզ , անճագ քէնտի կէչին-
մէմիզին խաթըր իչին , քէնտի գըղըմըզըն նամուսունու բա-
յիմալ իթտիրմէքտէյիզ , էօլլէ տէկիլ մի :

— Սէն տայիմա պու խուսուսա կէչինճէ միւպալաղալը
պիր սուրէթտէ լագըրտը իթմէքտէսին , վագաա մէրգուճ

նօթէր Լուիզին արգասքնտան տիւշիւպ թասալլութլար իթ - մէքտէ իմիշ . . . մէրգումէ պունու պիզէ պիզզաթ քէնտիսի սէօյլէտի, հալ պու քի, սէնտէ պիլիրսին քի, մէրգումէ քէնտի ըրզ ու նամուսունու թանըբըպ վէ վիգայէ իտէն գըզլարտան տըր :

— Մֆ, էվվէթ, մէրգումէ քէնտի ըրզ ու նամուսունու թանըբըպ վէ հըֆզ իտէնլէրտէն տիր, վէ բէք կէօզիւ աշըգ, վէ բէքտէ էյի պիր գըզ տըր . . . Սէնտէ պիլիրսին քի մէրգումէ, սէնին քէյֆսիլիկին սէպէպինտէն տիւշար օլտուղումուզ զարուրէթի ազիմէնի կէօրէրէք, պիզէ պիր պար օլմագտան իսէ, կիտիպ խըտմէթ քեարլըգ իթմէք իսթէտիկինի կէօրտիւկիւմտէ, էօյլէ պիր շէյին ֆիբրիմէ վէ գալպիմէ նէ՝ մէրթէպէլէրտէ թօգունտուղունու, պէն օլ վագըթ սանա սէօյլէմէտիմ մի իտի . . . Նէ՞, մէրգումէ կիպի կէնճ վէ տիլպէր պիր գըզը պէսլէմէլիկէ՞ մի վիրմէք . . . էլպէթթէ ոճնունտա օլսոճաղը պու իտի, էլպէթթէ տիւշարը թասալլութ վէ մահճուպիյէթ օլսոճապ իտի . . . զէվալլը չօճուգ թա քէնտի տօղուշունտան ղուրուրլու իտի, նասըլ քի տէրլսաթըր իտէպիլիրսին . . . շէօյլէ քի, հէմ քէնտիսի կիւլմէքտէ իտի, վէ հէմտէ պիզ կիւլմէքտէ իտիք, պիրա, պիլիրսին եա, թէմիլլիք ճիհէթինճէ լագըրտը աշըլտըգճա, «ինչաալլահ, պէն պու պիլիմ ֆագըրճա օտամըզը վէ եալսօտ թաւան իչիմիլի, օլ մէրթէպէ թէմիլ պիր հալէ վազ իտէճէկիմ տիր քի, ատէթա պիր ուֆաճըգ սէրայ կիպի եարաճաղըմ տըր» տէտիքճէ, պիզ տախի քէնտիսինէ բէնէն չաղըմագտա իտիք . . . Ահ, սէվկիւլիւ էվլատըմ, ահ, շէօյլէ եանըմտա կէօրտիւքճէ տէրտիմի ունուտարագ պիր սէֆա՝ տույմագտա իտիմ, վէ կիճէլէրի սապահլարա գատար չալլըշարագ եօրուլտուղումու ունութմագտա իտիմ . . . էվվէթ, պէն անըն օլ տիլպէր եիւզիւնէ, օլ բէմպէ եանագլարընա, վէ շիրին վէ սիեահ կէօզլէրինէ պագըպ, վէ քէնտիսինի եանը պաշըմտա, վէ տէսթ կեահըմ նէզալինտէ կէօրտիւքճէ, վէ կիւզէլ կիւզէլ պէսլէլէր օգուտուղունու իչիթ

տիւրճէ, իւզէրիմոն պիւսիւք պիր խափիֆլիք վէ պիր թէսէլի հիսս իյլէմէքտէ՝ իտիւմ: Պիշարէ Լուիզիւմ, նէ՝ գատար չալըչ-գան, վէ նէ՝ գատարտա շէնմէշրէպ վէ շիրինթապ պիր չօճուգ տուր . . . : Տէյիլ եալընըզ պիզիւմ, իլլա հաթթա վալիտէնին պիլէ , իսթէտիկի խըտմէթի իթմէքտէ իտի . . . Լաքին , ա՛հ , մէրգուլմէ սէնին իլէ Լագըրտը իթտիւրճէ, վէ սէնին երւզիւ-նէ պագտըգճա , քէնտիսի կիպի . . . սէյլէմէմէքլիք միւմքին տէկիլ իտի : Հէլէ սէնի , նէ՝ կիւզէլ պագմագտա , գանըր-մագտա , վէ էյլէնտիրմէքտէ իտի . . . : Վէ հէլէ պիրատէր-լէրինի վէ հէմշիրէլէրինի , բուհու կիպի սէվմէքտէ վէ կէօ-զէթմէքտէ իտի . . . վէ հէփսիմիզէտէ խըտմէթ իթմէքիկէ հէմ վագըթ պուլուպ չալըչմագտա , վէ հէմտէ մէմուռն վէ մէսրուր գըլմագտա իտի : Վէլհասըլ , Լուիզիմիզ պիզիւմ , պատիի սէատէթի հալիմիզ օլմագտա իտի . . . թէքմիլ . . . մէրգուլմէ կիթտի , վէ պիզիմոն թէքմիլ չարիւմըզ տէօն-տիւ , քիւլլի բահաթ ու սէատէթի հալիմիզ մահվ օլուպ կիթտի :

—Մֆ , Մօրէլ , մէգըիւր հալլէրի գիբը իտիպտէ կէօզ-լէրիւմ էօնիւնէ կէթիւրմէ . . . զիրա , ճիկէրիւմ բարէ բարէ օլմագտա տըր , —տէտի Մատլէն կէօզլէրինտէն գանլը եաշլար տէօքէրէք :

—Պէլքի օլ իխթիեար ճանվէր . . . տէյի տիւշիւնտիւրճէ , պագ , պագ , կէօրիւեօրմիւսուն . . . էվվէթ օլ խուսուս ֆիք-րիմէ տիւշտիւրճէ , գանըմ պաշըմա սըչրամագտա տըր . . . վէ օլ գատարտա հիտտէթ տույմագտաեըմքի , հէման կի-տիպ մէրգուլմու էօլտիւրտիւքտէն սօնրա , քէնտի քէնտի-մի տախի թէլէֆ իթմէքլիկի տիւշիւնմէքտէ վէ նիյեէթ իյ-լէմէքտէյիւմ . . . :

—Լաքին , իյի եա , մէկէրչի սէն , օլ վագըթ պիզիւմ հալի-միզին նիճէ օլաճաղընը տիւշիւնմէքտէ տէկիլ մի սին : Վէ պունտանտա գաթի նազար , թէքրարէն սէյլէրիւմ քի , սէն իշի պիւթիւն պիւթիւն միւպալաղալը պիր սուրէթտէ կէօր-մէքտէսին , իհթիմալ տիր քի , մէրգուլմ նօթէր Լուիզ իլէ ,

սատեճէ պիր էյլէնմէքլիք նիյեթիւնտէ պուլունմուշ տուր. վէ շունուտա խաթըրտան չըգարմամալըերզ քի, մէրգում զայեթլէ տինտար պիր ատամ տըր, հէր բազար քիլիսէեէ կիտիպ Ս. Պատարագ կէօրմէքտէ տիր, վէ հէր վագըթտա խանէսինտէ բաբասլար պուլունմագտա տըրլար... վէ օլ գատարտա միւթէպէր վէ շայեանը էմնիյեթլի իմիշ քի, չօգլարըն սէօյլէտիքլէրինէ նէզարէն, պիր ատէմ էկէր բաւասընը վիրմէք իշին, էմնիյեթլի պիր մահէլլ իսթէր իսէ, էմնիյեթլի սանտըղընա վիրմէքտէն իսէ, մէրգումա վիրիճէք օլսա, տահա զիեատէ ագըլլըրզ եարմըշ սանըլըր իմիշ:

—Օնտա՛ն նէ չըգար, տիմէք օլուեօր քի մէրգում հէմ գէնկին վէ հէմտէ միւրայի պիր ատէմ իմիշ... Վագաա, պէն Լուիզիմիզին նասըլ պիր գըզ օլտուղունու բէք ալէա պիլմէքտէյիմ... ըրզ ու նամուս նէ օլտուղուն բէք իյի պիլէնլէրտէն տիր... Եվվէթ էօյլէ տիր, հալ պու քի պիզիտէ աշուրի մէրթէպէ աճըերպ սէվմէքտէ տիր, շէօյլէ քի, սէֆալէթիմիզի կէօրտիւքճէ, եիւրէկի հէզար բարէ օլմագտա տըր: Մէրգումէ բէք իյի պիլմէքտէ տիր քի, մասաղալլահ, էկէր պէն օլմաեաճագ օլսամ, սիզ պիւթիւն պիւթիւն աճըգտան էօլէճէքսինիզ տիր. վէ իշթէ նօթէրինտէ պէնի մահպէսէ աթտըրմագ իսթէմէսինէ տայիր վիրմիշ օլտուղու թէհտիտտէն մագսէս իսէ... չօգ իհթիմալ տիր քի, պիշարէ չօճուգտա... օ՛ֆ, պաշը՛մ... պաշը՛մ... չըլտըրաճա՛ղըմ:

—Հաֆըզ Ալլահ, մասաղալլահ, էկէրչի էօյլէ պիր շէյ օլմուշ օլսա իտի, նօթէրին մէրգումէեէ պիր մըգտար բաւալար իլէ հէտիյեթլէր վիրմէսի լազըմ կէլիւ իտի. վէ հիշ շիւբհէմտէ եօգ տուր. քի, էկէր մէրգում էօյլէ պիր շէյ վիրմիշ օլսա իտի, Լուիզտէ քեամիլէն կէթիւրիպ պիզէ թէսլիմ իտէր իտի, պիզիմ իմտատըմըզա եէթիշիր իտի, վէ...:

—Սո՛ւս օլ, սուս... իզհար իթմէքտէ օլտուղուն մէզ. քիւր էֆքեարլարը պիր տիւրլիւ անլանամանօրում... մէ-

կերչի Լուիզիմիզ էօյլէ պիր շէյի գապուլ իտէն գըզլար-
տա՞ն մը տըր . . . Ալլահ իթմէսին . . . :

— Տէյիլ քէնտիսի իչին . . . իլլա պիզիմ իչին . . . :

— Սո՛ւս օլ , տէյիեօրու մանա . . . սո՛ւս օլ . . . զիրա՞յ
ազալարըմ տիթրէմէկէ պաշլամագտա տըրլար . . . Էկէր
պէն օլմասա իտիմ . . . պիլմէմ քի նէ՞ օլաճագ իտին . . . վէ
սէն պու էֆքեարտա օլտուգճա , քիմ պիլիւր չօճուգլարը-
մըզըն հալլէրի նիճէ օլաճագ իտի :

— Մէկերչի ֆէնա՞ պիր շէյ մի սէօյլէմէքտէյիմ :

— Խայր . . . :

— Իմտի էօյլէ օլտուգտա , նի՞չին գօրգմագտասըն . . . :

Մօրէլ պիւյիւք պիր սապըրսըզլըզ իւզրէ զէվճէսինին
լազըրտըսընը գաթ իլլէտի :

— Էվվէթ գօրգմագտաեըմ . . . չիւնքի , նազարը տիգ-
գաթըմա վուրտուղունա կէօրէ , իւչ այտան պէրու , պու-
րաեա կէլիպ պէնի գուճագլատըգտա , հէր տէֆասընտա
տախի . . . երկզլէրի գըզարմաեա պաշլատըլար :

— Պէսպէլլի սէնի կէօրէրէք սէվինմէկէ պաշլատըզըն-
տան նաչի օլմալը տըր :

— Վէ եախօտ հիճապընտան նաչի պուլունմալը տըր . . .
վէ հէմտէ , կիթտիքճէ չօճուղուն մահզունիյեթիթին արթ-
մագտա կէօրմէքտէյիմ . . . :

— Անընտա սէպէպի , պիզի կիւնտէն կիւնէ տահա զի-
եառէ սէֆիլ պիր հալտէ պուլմագտէ օլմասը օլմալը տըր :
Վէ պունտանտա գաթի նազար , նօթէր հագգընտա սիւ-
ալլէրէ չըզըշտըղըմտա , արթըզ շիմտի , սէնի մահպէսէ իւ-
գա իթտիրէճէկինէ տայիր հիւչ պիր թէհտիտտէ պուլուն-
մատըզընը սէօյլէմէքտէ տիր :

— Բէք ալէա , լաքին անը պիլմէքտէ տէկիլիզ քի , գա՞ն-
լի նիյեթթէ մէաճի մէրգուլմ մէգքիւր թէհտիտտէն վազ
կէշմիշ տիր , Լուիզ օլ պապտէ հիւչ պիր շէյ սէօյլէմէքտէ ,
վէ հիւչ պիր սէպէպ պէեան իլլէմէքտէ տէկիլ տիր . վէ շու-
նատա տիգգաթ իթտիմ քի , նասըլ քի սէօյլէտիմ , 'կէլիպ

պէնի գուճագլատը գճա, եիւզլէրի դըզարմագ տա տըր . . . Ամա՛ն հա Րէպպիմ, զաթէն հիչ պիր նամուսլու վէ ինսաֆ-լը էֆէնտինին, քէնտի եանընտա պուլունան ըրզ էհլի պիր գըզա, վէ քէնտի նաֆագասընը քէնտիսինտէն չըգարմագ-լըզա միւհթաճ պուլունան պիր ֆագըքէեէ խիթապէն գալ-գըպտա, «հա թէսլիմ օլուրսուն, վէ եախօտ պուրատան գօվուլուրսուն» տէտիքտէն պաչգա, հաթթա «էկէր պա-տէհու պիրիսի կէլիպտէ պէնտէն, սէնին հագգընտա պիր մալիւմաթ վէ պիր շէհատէթ իսթէեէճէք օլուր իսէ, պէն տէ ճէվապ օլարագ, ֆէնա պիր գըզ տըր, տէրիմ, վէ սէ-նի պիր եէրէ կիրէպիլմէքլիքտէն մէնն իտէրիմ . . . » տիմէ-սի գաթան եագըշմատըզը թագտիրտէ, արթըզ մէրգում ճանվէր նօթէր գալգարտա, «հա թէսլիմ օլուրսուն, վէ եախօտ բէտէրինի մահպէսէ իլգա իթտիրիիմ» տէր իսէ, վէ էկէր պունուտա մէրգումէնին թէքմիլ ֆամիլեստընըն, անճագ օլ մահպուս իթտիրմէք իսթէտիկի բէտէրինին չա-լըշըպ իշլէմէսիլլէ կէչինմէքլիկէ միւհթաճ պուլունտուլու-նու բէք ալէա պիլտիկի հալտէ սէօյլէմիշ օլուր իսէ, օ՛ֆ, մէկէրչի պին քէրրէ զիեատէ պիր ճիւրմ ու ճինայէթտէ պուլունմուշ օլմազ մը,

— Լաքին, շու սէնին տէսթկեահըն իւզէրինտէ պու-լունան թաշարտան եալընըզ պիրինին գըլմէթիլլէ, հէմ մէրգում նօթէրին բարասընըն վիրիլէպիլէճէկինի, վէ հէմ տէ գըզըմըզըն, մէրգումն եանընտան չըգարըլարագ, եի-նէ գօլթուղումուզ ալթընա ալընապիլէճէկինի ինտան տիւ-շիւնտիւքճէ . . . — տէտի Մատլէն սղըր աղըր պիր սէօյ-լէյիշ իլէ :

— Մէգըիւր խուսուսու եիւզ քէրրէ տահա թէքէրիւր իթսէն, եինէ պիհուտէ տիր . . . վազաա, էօյլէ տիր, լաքին պուտա նէեէ պէնգէր պիլիւր մի սին, «էկէր զէնկին օլմուշ օլսա իտիմ, ֆուգարա օլմուշ օլմազ իտիմ» տիմէկէ պէն-զէր, — տէյի ճէվապ վիրտի Մօրէլ էլէմաք պիր սապըր-սըզըզ իւզրէ :

Մօրէլ զաթէն քէնտի տօղուշունտա պէղայէթ տէրէ-
 ճէտէ տօղրու վէ նամուսլու պիր ատէմ՝ օլտուգտան պաշ-
 գա, տայիմաստա էօյլէ եաշամըշ պուլունտուղունտան, վա,
 ըուրէթ վէ սէֆալէթ սէպէպինտէն, զէվճէսինին օլ անտէ
 ֆիքրինտէն կէշմէքտէ օլան նիյեէթի ասլա ֆիքրինէ պիլէ
 կէթիրմէմէքսիզին, վէ մերգումէնին նիյեէթի զայրի մագու-
 լէսինէ ճէվապ վիրիպ թասհիհէ տախի գալգըշմագսըզըն,
 թէքրարէն քէլամէ աղազ պիրլէ, վէ աճը աճը պիր սէօյ-
 լէյիշ իլէ,

—Օֆ, չի՛ չարէ, արթըգ պէն քէնտիմի գատէրէ թէպիմ
 իյլէմէլիյիմ, նէ՛ մութլու օլ ատէմլէրէ քի, քէնտի չօճուգ-
 լարընը տիշարըեա, պաշգա ատամլար եանընա խըտմէթ-
 քեարըղա վիրմէեէրէք, քէնտի գօլթուգլարը ալթընտա
 սագլաեապիլմէքտէ, վէ պինտէն ալէյհտէ տիւշար օլաճագ-
 լարը խաթար վէ տուգագլարտան մուհաֆագա իյլէեէպիլ-
 մէքտէ տիրլէր. հալ պու քի, ֆուգարալարըն գըզլարը,
 քէնտի բէտէր ու վալիտէլէրի գանատլարը ալթընը թէրք
 իլէ, եապանճըլար եանլարընտա գալըրլար իմիշ, անլէրի
 աճըեան, տիւշիւնէն, վէ հըֆզ ու վիգայէ իյլէեէն՝ քիմ
 տիր. մալիւմ եա, հիշ պիր քիմսէ... ֆուգարանըն գըզ-
 լարը, աղաճըգ բարա գազանապիլիր պիր սիննէ վասըլ օլ-
 տուլմը մը իտի, հէման սապահլաեըն իշլէեէճէքլէրի մահէլ-
 լէ գօշմագտա, ագշամա գատար չալըշմագտա, վէ թա ագ-
 շամ խանէլէրինէ տէօնմէքտէ տիրլէր, վէ այնի վագըլթտա,
 բէտէրլէրի պիր թարաֆտա չալըշարղը հալտէ, վալիտէլէ-
 րի տախի տիկէր պիր թարաֆտա չալըշմագտա տըրլար:
 Պիզիմ կիպի ֆուգարանըն էն պաշ սերմանէսի վէ սէրվէ-
 թի, անճագ քէնտի վագթիմիզ տիր, վէ էթմէք բարասը-
 նըտա օլ գատար կիւճ պիր հալ իլէ չըգարապիլմէքտէյիզ
 քի, թապիաթիյլէ չօճուգլարըմըզը պագըպ գաեըրապիլ-
 լէքիկէ պիլէ վագթիմիզ միւսաատէ իտէմէմէքտէ տիր,
 վէ պիրտէ գալգըպտա, ֆուգարա գըզլարընըն ախլագ ու
 հարաքեաթընտան թէշէքքիլէր իտէրէք պաղըշմագտա

տրրլար . . . կիւեա զանն իտէրսին քի , պիզիմ , օնլարը խա-
նէմիզտէ սագլամագլըղա գուտրէթիմիզ , վէ տիշարտա
պուլունտուզլարը վագըթտա կէօզէթմէքիկէ տախի վագ-
թիմիզ միւսաատէ իտէպիլմէքտէ տիր . . . վէ կիւեա պիզ ,
պու հալիմիզտէն պիսապէր վէ եախօտ պիգայտ պուլուն-
մագտահըզ , հալ պու քի պիզիմ իչին , բէտէր ու վալիտէ վէ
էվլատ , պիրպիրիմիզտէն այրը տիւշիւպ վէ ուզագտա եա-
շամագլըղտա օլան տէրտ , սայիր քիւլլի տէրտ ու միհնէթ-
լէրիմիզտէն զիեատէ կիրան կէլմէքտէ տիր . . . Ալէլիսուսուս
պիզիմ կիպի , քէնտի ֆամիլեասընը սէվիպ վէ պիրպիրլէրիյ-
լէ միւթէսէլլի օլմագտա պուլունան պէտպախթլար իչին . . .
վէ չօճուզլարըմըզ իսէ , թիւշտի պիւլուղա վասըլ օլուր օլ-
մագ , պիրպիրիմիզտէն ճիւտա տիւշմէքիկէ մէճպսւր օլ-
մագտահըզ :

Մօրէլ պու թէֆէքքիւրլէրի իթմէքտէ իքէն , պիրտէ
պիր բաթըրտըլը սուրէթտէ օլտուղու հալտէ , թաւան ի-
չինին գաբուու թագ թագ վուրուլմանա պաչլատը :

ՊԵՇԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

ԻՃՐԱՅԻ ՀԻԻԲԻՄ

Մօրէլ թէաճճիւպի ազիմ իւզրէ . . . գալգըպ գաբու-
եու աչտը . . . թաւան իչինտէն իչէրի իքի քիշի կիրտիլէր :

Պունլարտան պիրի իրի պօյլու , ինճէ վիճուտու , եա-
րալը պէրէլի եիւզլիւ , չիրքին վէ ահմագ չէհրէլի , վէ գըր
վէսըզը ֆավօրի սագալլը օլուպ , վէ էլինտէ պաչը գուրշուն-
լու պիւ պասթօն պուլունմագտա օլտուղու կիպի , պաչընտա
տախի եամլը եումլու պիր ուզուն չաբղա , վէ արգասընտա
եէշիլէ չալար եաղլը քիրլի ուզուն պիր սէթրի պուլունմագ-
տա , վէ մէգքիւր սէթրինիտէ կէօքսիւնիւն , եօզարտան-
աչաղըեա գատար տիւյմէլէիմիշ պուլունտուղու կէօրիւն :

մէքտէ իտի . վէ մէրգուսուն պօղազընտա թիւյլէրի տէօ . քիւլմիւշ սիեա՜հ գատիֆէտէն պիր պօեուն պաղը պուլուն . մագտա օլտուղու հալտէ , ուղուն , գըրմըզը վէ թիւյսիւղ պօյնու , պիր ագ պապա պօյնու կիպի մէյտանէ չըգմագտա իտի . . . Մէրգուսուն իսմի Մալիգօրն իտի :

Հալ պու քի տիկէր ատէմ անտէն ուֆարագ պօյլու ի . տի իսէտէ , գըզըլ , շիշման վէ իրի սուրէթինտէ այնի պա . եաղըլըզ կէօրինմէքտէ իտի , վէ մէրգում վագաա զէն . կինճէ , ֆագաթ ատի պիր թարզտա կիյինիպ գուշանմըլ իտի . քիրլիճէ կէօմլէկի կէօքսիւնտէ էլմաս տիւյմէլէր պու . լունտուղու կիպի , սանթրանճըլ վէ էսկի պիր գումաշտան օլան եէլէկի իւզէրինտէ ուղուն պիր ալթուն գօրտօն , վէ արգասընտա տախի սարըճա գումաշտան պիր բալթօ պու . լունմագտա իտի . . . մէրգուսուն իսմիտէ Պուրտէն իտի :

— Էօֆ , — տէտի Մալիգօրն օտանըն գաբուսու էշի . կինտէ տուրարագ , — պուրասընրտա ատէթա պիր մէվթ ու սէֆալէթ գօգուսու գաբլամըլ տըր :

— Վագաա էօյլէ տիր , ատէթա միսք ու անպէր գօգմագ . տա տըր , տօղրուսու պիղ պու կիւն միւշթէրինին հէմ բէք թէմիղինէ վէ հէմտէ բէք եաղըսընա չաթտըզ , — տէտի Պուրտէն իզհարը նէֆրէթ վէ իսթիքրա՜հ իտէրէք , պատէ . հու , մէրգում , պիր թէաճճիւպի ազիմ վէ պիր հիտտէթի ազիմէ իւզրէ քէնտույէ պագմագտա օլան Մօրէլին եանը . նա տօղրու իլէրուլէտի :

Թաւան իչինին գաբուսու նիմ արալըզ գալմըլ օլտու . ղունտան , տիգգաթ իւզրէ վէ խայինճէ պիր սուրէթտէ , մէրգուման եապանճը իքի քիշինին , խապէրտար օլմատըզ . լարը հալտէ արգալարընտան կէլէրէք , իչէրիսինի կէօզէթ . լէմէքտէ , ճասուսլամագտա , վէ տիյնէմէքտէ պուլունան թօրթիյեարըն պաշը կէօրինմէքտէ իտի :

— Նէ իսթէրսինիղ , — տէտի Մօրէլ պիրտէն պիրէ , մէր . գուման իքի քիշինին գապա սուրէթտէ կէօսթէրտիքլէրի հարէքէթլէրինտէն տօլանը հիտտէթ տուեարագ :

— Ժերօմ Մօրէլի իսթէրիզ, — տէյի ճէվապ վիրտի մէր-
գում Պուրտէն :

— Իշթէ պէնիմ . . .

— Էլմաս չարխճըսը , էօյլէ մի :

— Էվվէթ , պէնիմ :

— Պունտա հիշ պիր եանլըչըդ եօդ տուր եա :

— Խայր , խայր , էվվէթ պէնիմ , թա քէնտիսիյիմ . . . ա-
տէթա իւզէրիմէ մէրադ վէ սապըրսըզըդ պառմագտա տըր
. . . սէօյլէ յինիզ , նէ՞ իսթէրսինիզ . . . եա խապէր վիրինիզ ,
եա չըգընըզ հէման գաբուտան տիշարը :

— Տօղրուսու չօգ թէրպիյէլի պիր զաթ իմիշ պու պի-
զիմ տօթութումուզ , զիրա պիզէ բէք կիւզէլ պիր գապու-
լիյեթ իզհար իյլէմէքտէ տիր . . . թէշէքքիւր իյլէմէլիյիզ
. . . պագսանա , Մալիգօրն , — տէտի մէրգում չիշման հէ-
րիֆ քէնտի արգատաչընա տէօնէրէք , — պուրատա . . . պի-
զիմ իշին եաղը պիր բարչա կէօրէմէեօրում պէն . . . վի-
գօնթ տը Սէն-Բէմինին գօնաղը իլէ պուրասընըն արասըն-
տա պուլունան ֆարդ , թարիֆ գապուլ իտէր մէվատտան
տէկիլ տիր :

— Հագգընըզ վար տըր . . . զանն իտէրսին քի , եաղը
եէրէ չաթտըղըմըգտա տա , գարչըմըզա պիր մանի չըգմագ-
տա տըր . . . նասըլ քի Շայեօ սօգաղընտա տա էօյլէ օլտու
իտի : Պիզիմ գուշ գաֆէստէն , պիր կիւն էվվէլ գաշմըշ ի-
տի . . . հալ պու քի պէօյլէ ֆայիտէսիզ պէօճէքլէր իսէ , քէն-
տի եուվալարընտա եաբըչըպ քալմագտա տըրլար :

— Շիւբհէսիզ , չիւնքի պունլար մահպէսէ կիթմէքլիկի
Ալլահտան արարլար քի , հիշ տէյիլ իսէ նաֆադալարը չըգ-
մըշ օլուր տէյի :

— Պէսպէլի ալաճագլը օլան ատէմ բէք պէօն վէ բէքտէ
սատէտիլ զէվալընըն պիրի օլմալը տըր , տօղրուսու պալ
ալաճագ չիշէկի բէք իյի արաեըպ պուլմուշ տուր , եաղը՞գ
իթտիկի մէսարիֆլէրէ , վէ եաղը՞գ չէքտիկի զահմէթլէրէ ,
պունուն նէսինի ալաճագ տըր , պագսանա , Ալլահ ճան

վիրմիշտէ, անը պիլէ արմագ իսթէմէեօր . . . ֆագաթ, նէ՛ վազիֆէմիզ պիզիմ, հէման պիզ քէնտի մէէմուրիյէթի-միզի իճրա իտէլիմ:

— Պագսանաեընըզ, — տէտի Մօրէլ իզհարը հիտտէթ իտէրէք, էկէր սուրէթի զահիրէնիզտէն կէօրիւնէն հալին մուզայիրի օլարագ սիզտէ սահիհէն պիր սէրհօշլուգ իլլէթի պուլունմագտա տէկիլ իսէ, պատիի ղայզ ու ղաղապըմ օլսանըզ ճայիզ տիր . . . հէման շիմտի շու խանէմտէն տիշարը շըգմալըսընըզ:

— Մհ, օհ, օհ, տօղրուսու պու պիզիմ չէլէպի բէք հիւննի լէթաֆէթ վէ զարաֆէթ լէ մաարուֆ պուլունմագտա տըր, — տէյի պաղըրտը Պուրտէն, Մօրէլին զըմնէն վիճուտինտէ տէրքեար օլան հիւսիւնսիւզլիւկիւնիւ անլատըպ վէ իսթիհզա իտէրէք, — պագսանա, Մալիգօրն, մէրգում, իշպու քէօբէկիմի պիլէ պաղլամագլըղա թէնէզզիւլ իթմէ-եէճէկիմ պիր տէլիկինի, պէնի Խանէ . . . տիյէրէք պիր տէ գուրուլուպ իֆթիխար իյլէմէքտէ տիր . . .

— Ամա՛ն եա Բէպպիմ, ամա՛ն եա Բէպպիմ, — տէյի պաղըրտը, օլ անէ տէկին տիւշար օլմուշ օլտուղու գօրգուտան նաշի տիհանըն աշըպտա հիշ պիր լագըրտը իթմէմիշ օլան Մատլէն, — չաղըրսանա, իմտատէ ատամ չաղըրսանա . . . պէլքի պիր խային խըրսըզ տըրլար . . . նէ՛ տուրուեօրսուն, սագըն, կէօզլէրինի տէօրթ աշ քի, էլմասլարը աշըրմասընլար հա՛,

Ֆիլվագը Մօրէլ, մէրգուման պէտ չէհրէ վէ մէճհուլ իւլ ահվալ ատամլարըն կիթտիքճէ տէսթկեահը, վէ պինաէն ալէյ թաշլարընըն եագընընա տօղրու կիթտիքլէրինի կէօրտիւկիւնտէն, պէլքի պիր նիյեթի ֆասիտէլէրի վար տըր շիւքհէսինէ զահիպ օլարագ գօրգմանեա պաշլատը, տէսթկեահը եանընա գօշտու, վէ իքի էլլէրինի մէզքիւր կիրանպահա թաշլարըն իւզէրինէ գաբաթտը:

Հալպու քի թօրթիյեար պու արատա, տայիմա պու կէչէն հալլէրի հէմ կէօզլէթմէքտէ վէ հէմտէ տիյնէմէքտէ

պուլունտուղունտան, վէ Մատլէնին սէօյլէտիկինէ տիգգաթ իտիպ, վէ Մօրէլին գօրգու վէ թէլաշընը տախի կէօրաիւ-կիւնտէն, քէնտու քէնտույէ,

—Եա՛... եա՛... եա՛... հէրքէս իսէ մէրգումուն իշ-լէտիքլէրի խամ թաշտըրլար զիւիւմիւնտէ պուլունմագտա իտի, վէ իշթէ օլ սէպէպէ մէպնի, քիմնէ անլէրի չալըպ ա-շըրմագլըղը տիւշիւնմէքտէ տէյիլիտի... հալպու քի չիմտի իյիտէն անլաշըրլար քի, էքսէր տէֆա պուրաեան կէլմէքտէ օլան վալիտէ Մաթիէօ, էօյլէ խամ թաշլար տէլլալը օլմանըպ, իլլա խաս թաշլար տէլլալը իմիշ... վէ տիմէքտէ տիր քի, մէրգումէնին չանթասընտա պուլունանլար տախի խասս թաշլար տըրլար... չօգ իյի, չօգ իյի քի պէն պունա վա-գըֆ օլտում, արթըգ պէն պունու լա Շուէթէ խապէր վի-րիրիմ, —տէտի:

—Էկէր չիմտի պուրատան քէնտի խանէմտէն տիշարը չըգմաղ իօէնիզ, զապթիյէլէր եէթիչինիզ, տէյի պաղըրը-րըմ, —տէտի Մօրէլ:

Պու մէնգարէտէն չօճուգլար գօրգարազ աղլաշըպ չաղ-ըըշմանա պաշլատըլար, վէ պուտալա իխթիեարէ գատըն տախի գալգըպ օթուրտու...

—Էկէր զապթիյեէ չաղըրմագլըգ լաղըմ կէլիր իսէ... տէկիլ սէն, իլլա պիզ չաղըրմալըեըգ... անլատը՛ն մը չիմ տի զարաֆէթլի չէլէպի, —տէտի Պուրտէն:

—Չիւնքի զաթէն, էկէր էօնիւմիւզէ տիւշիւպտէ կիթ-մէք իսթէմէեէրէք էմրիմիզէ գարշը կէլէճէք օլուր իսէն, սէնի ճէպրէն կէօթիւրմէքլիք իչին, զապթիյեէքտէ իհթի-եաճ հասըլ օլաճաղ տըր, —տէտի Մալիգօրն, —վագաա, պէրապէրիմիզտէ սուլհ հաքիմի պուլունմագտա տէկիլ տիր, լաքին, էկէր անը տա կէօրմէքլիկէ արգու իտէր իսէնիզ, չիմտի կիտիպ չաղըրապիլիրիզ... նա՛սըլ, Պուրտէն կիտիպ չաղըրսը՛ն մը, իսթէրմիսին:

—Նէ՛ սէօյլէեօրսունուզ, մէկէրչի սիզ պէնի մահպէսէ մի կէօթիւրմէք իսթէրսինիզ... քիմի, պէնիմի, —տէյի պա-

ղըրտը Մօրէլ տիւշարը հէյպէթ օլարապ :

— Էվվէթ , սէնի Գլիշի մահպուստանէսինէ կէթիւրմէք իսթէրիզ . . :

— Գլիշիեմի , — տէտի Մօրէլ զազապնաք պիր թավը իւզրէ :

— Եա՛ , հու , կէթրիւնիւշէ նէզարէն , զալիպա պու հէրիֆ էօյլէ գօլայճա լագըրտը անլամագ իսթէմէեհէք տիր , — տէտի Մալիգօրն :

— Էվվէթ , պօրճ իչին մահպէսէ կիտէճէքսին տիր . . . նա՛սըլ , սէվէրմիսին մահպէսի , — տէտի Պուրտէն :

— Սիզ . . . սիզ . . . օլուեօրսունուզ . . . նէ տիմէք տիր . . . մէկէրչի . . . նօթէր . . . ա՛հ , աման եա Րէպպիմ . . . :

Վէ Մօրէլ , լէհէսի պիր էօլիւ Րէնկի քէսպ իթմիշ օլ տուղու հալտէ , հիշ պիր շէյ սէօյլէմէեհէք , իւքէմլէսի իւ գէրինէ տիւշիւ վիրտի :

— Պիզ թիճարէթ մահքէմէսի միւպաշըրլարընտանըզ , սէնի կէթիւրմէկէ կէլմիշիզ տիր , անլատը՛ն մը չիմտի . . . հէմլէհրի :

— Մօրէլ . . . Լուիպին էֆէնտիսինին ալաճաղը՛ իչին օլ մալը տըր . . . իշիմիզ խարապ տըր , — տէյի պաղըրտը Մատլէն պիր սէտայի ճիկէրսուզ իւզրէ :

— Իշթէ իլամընըզ տա պուրատա տըր , տէտի Մալիգօրն գօճա պիր քիրլի չիզտանընտան պիր վարագայի Րէսմիյեէ չըգարարապ :

Մէրգում ատէթտէն օլտուղու իւզրէ , վէ սայքի անլաշըմազ պիր հալտէ , մէզքիւր լաեիհանըն պիր մըգտալընը օգուտուգտան սօնրա , Մօրէլ իչին պատիի էսէֆ օլան , վէ բէք տէ մանէալը պիր սուրէթտէ պուլունան շուսօն լուղէթլէրի իսէ , բէք աշըգ վէ բէք անլաշըրը հալտէ օլարապ թէլաֆֆուզ իլլէտի :

« Նեհայեթ սօն Կէֆա Ռահիլ Կէֆէմ Սուրբտան սօնրա , յանդիշէ Իէթր ժիթօ Մօրէլին , Ռէսճօրտան(*) Իէթր Բըլէ-Ժան , հէր ճէհէլլէ :

(*) Նօթէր , քէնտի իսմինէ օլտուղու հալտէ տալտեա գընամ իւ

Վէ հաշիւն յանգանակեալսն յիշէ իրարս ինքեւնէ հոգիք օրհնողս
հաշիւն, ինքեւն ինքեւնսն յիշէ ինքեւն, Վէ հաշիւն ինքեւնսն
Վէ հաշիւն, ինքեւնսն յիշէ ինքեւն ինքեւնսն հաշիւն ինքեւնսն
Փարիս, 13 Սեպտեմբեր, Վէ զայն հիշման:

— Իմո՞ւի էօյլէ օրհնողատա, եա Լուիզիմիզ, աճապա Լու-
իզիմիզ, նէ օրհնողատա, նէրէտէ գալմըշտոր, — տէյի պա-
ղըտը Մօրէլ ագլը պաշնտան կիտէրէք, վէ սէօյլէնէն լա-
գըրտըլարտան պիտապէր տիր կիպի պիր հալտէ պուլու-
նարագ, — նէրէտէ տիր, մէրգուլմէ նէրէտէ տիր. տիմէր
տիր քի նօթէրին եանընտան չըգմըշ օրմալը տրը, չիւնքի
մէրգուլմ պէնի մահպէսէ իլգա իթտիրմէքտէ տիր... Լու-
իզ... աման եա Րէպպիմ, նէ օրհնող աճապա Լուիզիմ:

— Լուիզ քիմտիր, — տէտի Պուրտէն:

— Պըրագ սէնտէ շու պուտալաեը, — տէտի գապա վէ
թէրպիյեհսիզ պիր թարզ վէ սէօյլէյիշ իլէ Մալիգօրն, — մէ-
կէրչի կէօրմէեօրմուսուն, մէրգուլմ սանըգլամագտա տրը,
հայտէ պագալըմ, — վէ մէրգուլմ պուլու սէօյլէտիկի վա-
գըթտա Մօրէլին եանընա եագլաշտը, — հայտէ պագալըմ,
սա՛ղ, սօ՛լ, իլէրուեէ, ա՛րշ... չըգալըմ պիր տագըգա էվ-
վէլ շուրտտան տա պիր ալ թէմիզ հալա ալալըմ, դիրա
թէաֆֆիւնտէն էօլէճէկիմ տիր:

— Մօրէլ, սագըն կիթմէեհսին, գարշը գօյ, միւտա-
ֆաա իյլէ քէնտինի, — տէյի պաղըրտը Մատէն քէնտույի
չաշըրարագ, վէ սէօյլէտիկինի պիլմէեհէք, — վուր, էօլ-
տիւր շու հայտուտլարը, էօ՛ֆ, մէկէրչի գօրգմագտա՛մըսըն
... եօգսա էօնլէրինէ տիւլիւպ կիտէճէքմիսին, վէ պիդի տէ
պէօյլէ պու հալտէ թէրք մի իտէճէքսին տիր:

— Մատամ, քէնտի խանէնիզտէ օրմանըգա կիւվէնէրէք
վագաա պէօյլէ կէնիշ կէնիշ սէօյլէեհպիլիւսինիզ, — տէտի
Պուրտէն մէրգուլմէեի իսթիհզա իտէրէք. — ֆագաթ, էկէր

տէմէեհէկինտէն, մէգքիւր պօրճ սէնէտինի, պաշգա պիր ստամըն
իսմինէ նագլ իյլէմիշ իտի:

հատտի վար իսէ դօճանըդ պիր քերքէ էլ գալորըսն, Ալլահ պիրի անըն ճանընը չըգարըրըմ, — տէյէրէք իլավէյի մէգալ իյլէտի մէրգում էլինտէքի պաշը գուրչունըլու պասութօնու չէվիրէրէք :

Մօրէլ օլ հէնկեամտէ եալընըդ քէնտի քերիմէսի Լուիզի տիւշիւնմէքտէ օլտուղունտան, էթրաֆընտա կէչմէքտէ օլան հալլէրտէն, վէ սէյլէնմէքտէ պուլունան սէօզլէրտէն, քեամիլէն պիխապէր պուլունմագտա իտի: Պիրտէն պիրէ մէրգումուն իւզէրինտէ էլէմնաք պիր մէսէրրէթ էսէրի հասըլ օլարագ, շու աթիտէքի սուրէթտէ պաղըրմասեա պաշլաւը :

— Մհ, մատամ քի Լուիզիմ օլ նօթէրին էվինի թէրք իտիպ չըգմըշտըր, իմտի պէն տէ արթըգ քէմալի մէմնունիյեէթ իւզրէ մահպէսէ կիտէրիմ. . . — Փագաթ, պատէհու մէրգում էթրաֆընա պիր աթֆը նիկեահ իյլէտիքտէն ոօնրա, — Եահ պէնիմ զէվճէմ. . . վէ եահ զէվճէմին վալիտէսի. . . վէ եահ պէնիմ չօճուգլարըմ. . . օնլար նէ օլաճագլար տըր, օնլարը քիմ պագըպ պէսլէեէճէք տիր. քիմնէ պանա մահպէստէ իշլէմէք իւզրէ արթըգ էմնիյեէթ իտիպտէ թաշ վիրմէեէճէք տիր. . . չիւնքի հէրքէս պէնի, նամուսսուզճա պիր հալ վէ եա հարէքէթտէ պուլունտուղունտան տօլսեը մահպուս իտիլմիշիմտիր չիւրհէ վէ իթիգատընա զահիպ օլաճագ տըր. . . Մֆ տիմէք տիր քի նօթէրին միւրատըր, պէնի վէ պէնիմ չօլուգ չօճուգլարըմը աճըրգտան էօլտիւրմէք տիր, — տէյի պաղըրտը :

— Էյ ճանըմ, տահա պունուն սօնու կէլմէեէճէքմի տիր, — տէտի Պուրտէն, — արթըգ չօգ օլտու. . . հայտէ պագալըմ, կիլին էլպիսէնիտէ հէման կիտէլիմ :

— Ամահ էֆէնտիլէր, ըէճա իտէրիմ սիզէ, քէրէմ ինայէթ իտէրէք, աֆիլ իտինիզ շու չիմտիքի սէյլէտիլլէրիմէ, — տէյի պաղըրտը Մատլէն տայիմա եաթմագտա օլտուղու հալտէ, — Հիշ մէէմուլ իթմէմ քի ինսաֆ ու վիճտանընը միւսաատէ իտէրէք, Մօրէլի ալըպ կէօթիւրէսի :

նիզ... Էկէր սիզ անը կէօթիւրէճէք օլուր իսէնիզ, օլ վագըթ պէնիմ հալիմ նիճէ՞ օլաճագ տըր, պէն պու պէշ նէֆէր շօճուգլարըմ վէ պիր տէ պուտալա վալիտէմ իլէ նէ եաբապիլիրիմ, իշթէ, իշթէ, պագընըզ, քէնտի կէօզլէրինիզ իլէ կէօրիւնիւզ... նա, իշթէ օրաճըգտա քէնտի շիւթէսի իւզէրինտէ պիւզիւլիւպ տուլմագտա տըր... Էվվէթ, ինսանիյեքթլի էֆէնտիլէր, մէրգումէնին ազլընտա խիֆֆէթի՛ վար տըր... տիվանէ՛ տիր... :

— Գա՛նդիսի, շու պաշը գըրգըզ գօճա գարը մը :

— Ա՛, սահիհէն էօյլէ տիր, մէրգումէնին սաչլարը գըրգըլմըշտըր, ատամ, պիր քէրրէ շունուն պաշընըն հալինէ պագընըզ, նէ՛ թօհաֆ շէյ տիր... — տէտի Մալիգօրն կիւլմէքտէն պաեքլարագ, — պէն տէ զանն իթտիմ քի պաշընտա պէեազ պիր գարաթմա պուլունմագտա տըր... :

— Չօճուգլարըմ, հայտէյինիզ էֆէնտիլէրին տիզլէրինէ գաբանարագ րէճալար իտինիզ, — տէյի պաղըրաը Մատլէն, պիր սօն տէֆա տահա մէրգուլարըն ըիգգաթլարընը թահրիք իլէ մէրհամէթլէրինի ճէլպ իթմէք նիյեէթիլէ, — Էվվէթ, եալվարըպ եագարընըզ քի, պիլիմ իչին եալընըզճա չալըշըպտա էթմէք բարասընը չըգարմագտա պուլունան... օլ պիշարէ բէտէրինիզի ալըպ կէօթիւրմէսինլէր... :

Չօճուգլար իսէ զաթէն գօրդմուշ օլտուգլարընտան, վէ քէնտի շիլթէլէրի իչինտէն տիշարը չըգմագլըղա տախի ճէսարէթ իտէմէտիլէրինտէն, վալիտէլէրինին էմրինէ իթաաթ իտէմէեերէք, անճագ աղլաշըպ կէօզ եաչլարը տէօքմէքտէ իսիլէր :

Հալպու քի էօթէտէն պուտալա գատըն, հէմ մէգքիւր հէր վագըթ իշիթմէքտէ օլմատըղը կիւրիւտիւլէրի կէօրիւպ, վէ հէմտէ հիշ թանըմագտէ օլմատըղը մէրգուման միւպաշըրլարըն հալու հէյեթինի կէօրտիւքտէ, աճայիպ սէպլէր իլէ հայղըրըպ պաղըրարագ, տիվարըն տիպինէ պիր քէօշէեէ չէքիլիյ սօգուլմահա պաչլատը :

Պու մէհմուլուն իսարիճինտէ պուլունան հէյպէթսմիղ

հալլէր վէ , քէնտիսինն մահպէսէ իլգա իտիւմէսիլլէ զու-
հուրա կէլէճէք օլան տէհչէթլու նէթիճէլէր , Մօրէլէ բէք
ֆէնա սուրէթտէ թէէսսիր իթմիլ օլտուղունտան , ատէթա
պուլունտուղու հալէ ինանամամագտա . . . վէ եալընըզ մէր-
գում , կէլմէքտէ օլան մէնգարէտէն պիխապէր պուլունմագ-
տէ իտի , չիւնքի , մէրգում զաթէն հէր նէվի զարուրէթ վէ
մահրումիյեթ սէպէպինտէն տիւչարը զաաֆ օլարագ ,
թապ ու թագաթտան տիւլմիւլ օլտուղունտան , բէնկի աթօ
մըլ , կէօղլէրի վահչէթ-ալուտ պիր պագըլ քէսպ իթմիլ , պա-
չընը էօնիւնէ էյմիլ , գօլլարընը կէօքսիւնէ պաղլամըլ , վէ
թէքմիլ վիճուտինի պի մէճալճա պիր հալտէ թէրք էլլէմիլ
օլտուղու թագտիրտէ , քէնտի իսկէմլէսի իւզէրինտէ օթուր-
մագտա իտի . . . :

— Մ , պու նէ՞ Ալլահըն պէլասը հէրիֆ իմիլ . . . արթըգ
պունուն սօնու կէլմէեէճէք մի տիր . . . — տէյի պաղըրտը
Մալիգօրն . — էյ ճանըմ , պիլ պուրաեա չալըպ չաղըրըպ էյ-
լէնմէկէ կէլմէմիլիլ տիր , անլատըն մը , հայտէ պագալըմ ,
տիւլ էօնիւմիւզէ , եօգսա սօնրա եագանտան թուլթուպտա
չէքիչտիրէ չէքիչտիրէ կէօթիւրիւրիւզ , — տէյի պաղըրտը
Մալիգօրն :

Պունու մէօլլէտիկիլլէ պէրապէր , մէրգում միւպաչըր
Մօրէլին ումուղունտան թուլթու , վէ չէտիտէն չէքիչտիր-
մէկէ պաղլատը . . . Չօճուգլար պու թէհտիտի վէ պու հալ
ու հարէքէթլէրի կէօրտիւքլէրինտէ , տիւչարը հէյպէթ օ-
լարագ պիր ֆէրեատ տըր պըրագտըլար , պունլարտան իւլ
նէֆէրի օլան էրքէք չօճուգլար , եարը չըպլագ օլտուգլարը ,
վէ կէօղլէրի եալ իլէ տօլու պուլունտուգլարը հալտէ , քէն-
տի օթլարը իլինտէն չըգարագ կէլիպ մէրգումն միւպա-
չըրլարըն աեագլարընա տիւչաիւլէր , էլլէրինի գալուչտուր-
տուլար , վէ տիւլիւզան պիր ֆիղան իւզրէ , — Աման , նիեազ
ու բէճա իտէրիլ , լուլթֆ ու քէրէմ իտինիլ . . . պապամըղը
էօլտիւրմէյինիլ . . . — տէյի պաղըրընաեա պաղլատըլար :

Պուրտէն հէր նէ գատար թապէն սէրթ եիւրէքլի օլուպ ,

վէ էօյլէ հալլերի չօգ տէֆալար կէօրէրէք այլըմըշ պիր հալ-
տէ պուլունմագտէ իտի իսէ տէ , պու ճիւմէ իլէ տախի ,
մէրգուլման սօուգտան վէ գօրգուտան տիթրէմէքտէ պու-
լունան պիչարէ չօճուգլարըն շու հալլերինի կէօրտիւքտէ ,
ատէթա միւթ էէսսիր օլմագտա իտի . հալպու քի արգատաշը
պուլունան Մալիգօրն , մէրհամէթ տէտիքլէրի շէնի ասլա
պիլմէքտէ օլմատըղընտան , աղլաեղպ կէօգ եաշլարը տէօ-
քէրէք սարըլմըշ օլան չօճուգլարըն էլլէրինտէն , հայվանճա
գապա պիր թավր ու թարղ իւզրէ շէքիպ տիգլէրինի գուր-
թարմագտա իտի :

—Էօֆ, պու նէ արսըզ բիճլէր տիրլէր . . . նէ՛ պէլալը
մէմուրիյէթիմիղ վար տըր , էկէր մաաղալլահ հէր կիւն ի-
շիմիղ պու եօլտա տիլէնճիլէրէ թէսատիւֆ իտէր պիր շէյ
օլմուշ օլսա իտի , տաեանըլըր շէյ տէկիլ իտի . . :

Օլ հէնկեամտէ զուհուր իտէն տէհշէթլու պիր վագաա
սէպէպինտէն , մէզքիւր մէնզարէ տահա զիեատէ պիր հէյ-
պէթ քէսպ իթտի . . . շէօյլէ քի , քիւշիւք գըզլարտան պիւյիւ-
ճէկի , քէնտի քիւշիւք վէ քէյֆիսիղ օլան գըզգարտաշլարըյ-
լա սաման տէօշէք իչինտէ եաթմագտա իքէն , պիրտէն պիրէ ,

—Վալիտէ՛ , վալիտէ՛ , պագսանաեընըզ , Ատէլէ պիր շէյ
օլուեօր . . . վիճուտի պիւթիւն պիւթիւն տօնտու , իւզէրին-
տէ հիշ սըճագլըզ գալմատը , տայիմատա եիւզիւմտէն եօ-
գարը պագմագտա տըր . . . վէ հիշ տէ նէֆէս ալամմագտա
տըր . . . —տէյի պաղըրտը :

Ձէվալըր չօճուգ , միւպթէլա պուլունտուղու վէրէմ իլ-
լէթինտէն , ասլա պիր սէս վէ սըզըլթը չըգարմագսըզըն է-
ճէլէ գուրպան կիթմիշ օլտուղունտան , կէօզլէրի տախի ,
զիեատէ սէվմէքտէ օլտուղու հէմիլրէսի եիւզիւնէ պագա
գալմըշ իտի . . :

Արթըզ մէրգումէ չօճուղուն իխթարընը իչիտիր իչիթ-
մէզ , վալիտէսի Մատլէն , քէյֆիյէթի հալի տէրք պիրլէ ,
հայգըրարագ էօյլէ պիր պաղըրտը քի , թարիֆի իհթիմալ-
տէն տէկիլ տիր . . :

—Սման եա Բէպպիմ, աման եա Բէպպիմ, իւզէրիմէ պիր գօրգու կէլմէքտէ տիր, զանն իտէրսին քի հէմիրէճի- կէղիմ էօլմիւշ տիւր, —տէյի պաղըրտը մէրգումէ չօճուգ, հէման պիր թէլաշ իլէ սաման տէօշէկինին իչինտէն տիշարը սըչրաեարադ, վէ տիւշարը տէհէթ օլուպ վալիտէսի գու- ճաղընա աթըլմագ իւզրէ գօշարագ :

Մատլէն պու արասա արթըգ քէնտի տիղլէրինին թուլթ- մաղ պիր հալտէ օլմասընը տախի ունուտարագ , քէմալի զայրէթ իւզրէ աեաղա գալգըպտա, վէֆաթ իթմիշ օլան օլ ճան-բարէսի մասուսուն եանընա գօշմագ իսթէտի իսէտէ , պիշարէ քէնտույի թուլթապիլէճէք գատար գուվլէթէ մա- լիք պուլունմատըղընտան , թուղլա տէօշէմէ իւզէրինէ եր- գըլըպ տիւշտիւ, վէ մէյեուսանէ սուրէթտէ պիր ֆէրեատ տըր պըրագտը :

Մէրգումէնին պու ֆէրեատը Մօրէլին գալպինէ աշուրի մէրթէպէ թէէսսիր իլլէտիկինտէն, հալի մէֆթունիյեթին- տէն ուեանըպ չըգտը , վէ սըչրաեըպ վէֆաթ իթմիշ օլան տէօրթ եաշընտաքի մէրգումէ չօճուղուն եանընա կիտէրէք գուճագլատը . . . մէրգումէերի էօլմիւշ պուլտու . . .

Պիր թարաֆտան սօուգ վէ տիկէր թարաֆտան տախի , իհթիեաճ, պիշարէ չօճուղուն էճէլի թաաճիլինէ սէպէպիյ- եէթ վիրմիշէր իտի . . . չէօյլէ քի , զաթէն զարուրէթտէն նէշէթ իթմիշ պուլունան քէյֆսիղլիկի, ագըպէթքեար էօ- լիւմտէ գարար գըլմըշ իտի . . . Մէրգու լէնին օլ քիւշիւճէք ազալարը օտուսվարի տօնուպ վէ կէրկիլէշմիշ իտիլէր . . .

Հալպու քի Մօրէլին, տիւշարը հէյպէթ վէ մէյեուսիյ- եէթ օլմասըյլա, սաշլարը տիքիլմիշ օլտուգլարը հալտէ, չօ- ճուղուն ճէսէտինի գուճագլաեըպ թուլթմագտա , վէ պիլա հարէքէթ տուրմագտա, վէ հաթթա կէօզ եաշլարը գուրու- եուպ, վէ կէօղլէրի տախի գըղարմըշ օլտուգլար թագալիտէ, մէգքիւր չօճուղուն եիւղիւնէ տիք տիք պադմագտա իտի :

—Մօրէլ, Մօրէլ . . . Ատէլիմի պանա՝ վիրինիդ , —տէյի պա- ղըրմագտա իտի պէտպախթ Մատլէն գօլլարընը գօճասընա

տողրու ուղատարագ, — խայր, խայր, ասլը օլմամալը տըր... մասումում էօլմէմիշ տիր... սէն շիմտի կէօրէճէքսին քի... պէն անը ըսըթտըղըմ կիպի, եինէ ճան ալաճագ տըր...

Մօրէլ քէնտի չօճուղու ճէսէտինի պըրագըպ այրըլմագ իսթէմէտիկի կիպի, միւպաշըրլար տախի մէրգումուն եագասընը պըրագմանարագ, մութլագ սուրէթտէ կէօթիւրմէքլիկէ չալըմալարընը, տիվանէ գատըն կէօրէրէք մէրագը թահրիք օլունմուշ օլտուղունտան, պուլունտուղու պուճագտան, հայգըրմագլըգտան ֆէրաղաթ պիրլէ, անաղագալցտը, եավաշ եավաշ Մօրէլին եանընա եագլաշտը, վէ օլ պուտալա հալինտէ պուլունան պաշընը, մէրգումուն ումուղու իւգէրինէ ուղաթտը... վէ չէնտ տագըգա չօճուղուն դաշինի թէմաշա իյլէտի... Վէ պիր տագըգա գատար քէնտույէ մախսուս պուլունան օլ տիվանէճէ հալի իւղրէ տուրտուգտան սօնրա, ատէթա աճլըգտան գուտուրմուշ օլան հայվանլար միսիլու, հայգըրըպ պէօկիւրէրէք, քէնտի եաթաղընա տողրու կիթտի, օրատա եաթը վիրտի, վէ եիւքսէք պիր սէս իլէ,

—Ս՛ճ տըր, ա՛ճ, —տէյի պաղըրմանա պաշլատը:

—կէօրիւեօրմուսունուղ, էֆէնտիլէր, կէօրիւեօրմուսունուղ, հէնուկ տէօրթ եաշընտա պուլունան պիշարէ Ստէլիմ... էվվէթ իսմի Ստէլ տիր: տահա՛ տիւն ագշամ գուճագլանարագ էօրիւպ սէվմիշ իտիմ, վէ իշթէ պու սապահ իսէ... Իհթիմալ տիր քի շիմտի սիղտէ, տահա իյի եա, հագըր պիր պօղաղ էքսիք օլուր, սէն պունուն իլին էսէֆ իթմէյիպ, իլլա մուղայիքի օլարագ մէմնուն տախի օլմալըճըն տիյէճէքսինիղ, էօյլէ տէյիլ մի, —տէտի Մօրէլ վահշիճէ պիր հալու հէյեթ իւղրէ,

Տէրտ ու էլէմլէր իւսթ իւսթէ կէլէրէք, զէվալը ատէմին զիհնինտէ բէք ֆէնա սուրէթտէ թէէսսիր իթմիշ օլտուգլարընտան, եավաշ գավաշ ագլընա պիր բէրիշանլըգ կէլմէկէ պաշլամըշ իտի:

—Մօրէլ, Մօրէլ, վէր շու դըղըմը պանա, պէն գըղըմը

խթերիմ, —տէյի պաղըրտը մատլէն տիւթիւզան պիր սէօյ-
լէյիշ իլէ :

—Էօյլէ եա , հէր քէս քէնտի նէօպէթինէ ըաղի օլմա-
կը տըր , սէն տէ քէնտի վալիտէլիք հազգընլա սէվիպ միւ-
րատընա իրմէլիսին . . . —տէյի ճէվապ վէրտի Մօրէլ , վէ
կէօթիւրիւպ չօճուղուն ճէսէտինի , մէրգումէ զէվճէսինէ
թէսլիմ իյլէտի :

Պատէհու էլլէրիլլէ երւղլէրինի գարաթարագ , պիր ու-
զուն ահը սէրտ չէքտի :

Մատլէն տախի օլ հէնկեամտէ , սայ քի այնի հալտէ պու-
լունտուղունտան , եապանիճէ պիր նէվի գըսգանճըրգ պա-
գըշըյլա չօճուղուն երւղլէրինէ տիք տիք պագարագ , օթ-
տան չիլթէնին իչինէ սօղու վէրտի :

Պու տագըգատա տիկէր չօճուղար տիղ իւզէրինէ կէ-
լէրէք եալվարմագտա , վէ ըշգըրարագ հէճնկիւր հէճնկիւր
ալլամագտա իտիլէր :

Միւպաշըրլար , մէրգումէ չօճուղուն էօլմիւշ օլմասընը
կէօրէրէք , կէրչի պիր արալըգ միւթէսսիր օլտուլար իսէ
տէ , եինէ արատան ճիւզի պիր միւտտէթ կէչէր կէշմէզ , էվ-
վէլքի ինսաֆսըղըրըրընը էլէ ալտըլար :

—Էյ ճանըմ , գաֆատար , —տէտի Մալիգօրն Մօրէլէ ,
—չօճուղունուզա էմրի հազգ վազը օլմուշ տուր , վէ վա-
գա՛ա պու տա շայեանը թէէսսիւֆ պիր հալ տիր , ֆագաթ ,
չի՛ ֆայիտէ , էլտէ՛ն նէ կէլիր , հէքսիմիզ ինսանըզ , հէքսի-
միզտէ պիր կիւն օլ էճէլ քէօքրիւսիւնտէն կէչէճէկիւզ տիր
. . . օլան օլմուշ կէշմիշտիր , արթըրգ կիթմէլիլիզ , զիրա պաշ-
գա պիրի տահա վար տըր , կիտիպ անը տախի պուլարագ
կէօթիւրէճէկիւզ տիր , հէր նասըլ իսէ , տօղրուսու պու
կիւն իշիմիզ պէրէքէթլիճէ տիր . . .

Մօրէլ մէրգումուն սէօյլէտիլլէրինի իշիթմէքտէ պիլէ
տէկիլ իտի :

Մէրգում պաշընա կէլէն հալլէրի տիւշիւնտիւքճէ , ագ-
լը պիւթիւն պիւթիւն բէրիշան օլմագտա , վէ քէնտի քէն-

տույժ սաղըր պիր սէս իլէ, վէ քէսիք քէսիք սէօյլէհէրէք,
 —Նիհայէթ պէն քէնտի չօճուղումու տէֆն իթմէլիյիմ
 ... կէօղէթմէլիյիմ... պուրատա... կէլիպ կէօթիւրիւնճէտէ
 դատար... Տէֆն մի իթմէք... իյի էմնա, նէ իլէ, Աման
 Ալլահ, հիչ պիր բարամըզ եօգ տուր... քէֆէնի նէրէտէն
 պուլաճաղըզ... քիմ պիղէ էօտիւնճ բարա վէրէճէք տիր
 Օֆ, ուֆաճըզ պիր չօճուգ իչին... հէնուզ տէօրթ եաշընտա
 պուլունան պիր մասուումում իչին պիլէ քէֆէնիք պէզիմիզ
 եօգ տուր... կէրչի պահալը պիր շէյտէ տէկիլ իսէտէ... վէ
 կէրչի թապուլթ բարամըզ տաիի եօգ տուր, լաքին, անը հիչ
 մէրազ իթմէմ, չիւնքի գուճադտա տաիի կէօթիւրէպիլի-
 ըիզ... օֆ, օֆ, օֆ, —տէտի իլաւէլի մէգալ պիրլէ մէր-
 դում հէյպէթլու սուրէթտէ պիր թափը իւզրէ, վէ գահ-
 գահա իլէ տէ կիւլէրէք, —նէ՛ գատար պիւյիւք պիր իզ-
 պալ տիր պու պէնիմ իչին... չիւնքի, Լուիլիմ չաղընտա,
 օն սէքիզ եաշընտա օլտուգտան սօնրա տաիի էօլէպիլի ի-
 տի, վէ օլ վազըթ իսէ, պիթթապի տահա գիհատէ պիւյիւք
 պիր քէֆէն պուլմագլըզա միւհթաճ օլաճագ իտիմ... :

—Նա՛սըլ իտէճէկիզ շիմտի պիզ, պու հէրիֆ եավաշ
 եավաշ ագլընը տա զայպ իտէճէք տիր, —տէտի Պուրաէն
 Մալիզօրնա, —պագ, պագ, պիր քէրրէ շունուն կէօղէրի-
 նէ պագ... ստէթա ատամըն իւրքմէսի կէլիեօր... տուր
 պագալըմ պունուն սօնու նէտէ դարար գըլաճագ սըր...
 պու հէրիֆ չըլտըրմագտէ օլտուղու հալտէ... տիվանէ գօ-
 ճա դարը իսէ, զաթէն աճլըգտան ինլէմէքտէ տիր... տ-
 ման եա Րէպպիմ, նէ՛ իյի միւշթէրիլէրէ չաթտըզ... —նի-
 հայէթ, արթըզ պունա պիր նէթիճէ վիրմէլիլիզ... հէրնէ
 դատար պու տիլէնճիեի թէվզըֆ իթմէքիլին մէտարիֆա-
 թը լաղըմէսի իչին 76 ֆրանզ վէ 75 սանթիմ թախսիս գը-
 լընմըշ իսէտէ, պիզ 240 վէ եախսար 250 ֆրանզա գատար
 իպլաղ իթմէլիեիզ, չիւնքի մէսարիֆլէր, ալաճագ սահպի
 թարաֆընտան չըգաճագ սըր... :

—Վէ հէմտէ սէօյլէսէն քի բարալարը բէչինան վէրոին

... չիւնքի մահպէսէ պու պիչարէ կիբէճէք տիր... մահպէսէ իլդա իթտիրէն քէնտիսի տիր... —պու պիչարէ աւրլ պորճու օլան մէպլաղ իլէ մէսարիֆաթը լաղըմէ, վէֆայիլ, վէ սայիրէ ճէման 2,500 ֆրանգը վէրտիկինտէ... խայլիճէ թէրլէեէճէք տիր...

—Էվվէթ, բէք իյի թէրլէեէճէք տիր, չիւնքի օրասը պուրաեա պէնղէմէլ, պէօյլէ պուղ կիպի սօուգ տէկիլ տիր... —տէտի միւպաչըր ըսըթմադ իչին թըրնադլարընը իւֆլէեէրէք, —պիթիրէլիմ արթըդ, կէօթիւրէլիմ շու հէրիֆի, էմմա աղլաեռլ ֆէրեատլար իտէճէք իմիշ, վարսըն եօլտա կիտէր իբէն իսթէտիկի գատար աղլասըն... վէ էմմա քիւչիւճէք չօճուղու ահրէթէ կիթմիշ իմիշ, պիդիմ նէ վաղիֆէմիլ, պիդ էօլտիւրմէտիք եա, էօյլէ տէկիլ մի Ալլահը սէվէր իսէն... :

—Իյի եա, էֆէնտիմ, մատամ քի պու մէրթէպէ ֆուգարա իմիշ, պու գատար չօճուգ սահիպի օլմամալը իտի :

—Հադգլը տըր սէօյլէտիկին —տէտի Մալիդօրն, պատէհու մէրգում Մօրէլին ումուղու իւղէրինէ վուրարադ, —Հայտէյինիլ, հայտէյինիլ, եա՛ հու, գաֆատար, արթըդ սէնի պէրլէեէմէեիլ, մատամ քի պորճունուղու թէէտիյեէեէ գուտրէթինիլ եօգ տուր, կիտիպ մահպէստէ բահաթ իթմէլիսինիլ :

—Նէ՛, մահպէսէ մի, քիմի, Մ. Մօրէլիմի, —տէյի պաղըրաը խարիճտէն պիրի կէնճիկէ մախսուս պիր սէս իլէ : վէ օլ հէնկեամտէ էսմէր կիւղէլի, թաղէ, կէնճ, բէմպէ եանադլը, վէ պաչը շարգասըղ պիր դըղ թէլաշ իւղրէ թաւլան իչինտէն իչէրի կիրտի :

—Ա՛, պիդիմ մատմաղէլ Ռիկօլէթ տիր, —տէտի չօճուղլարտան պիրի սղլաեարադ, —ամա՛ն մատմաղէլ, սիղ չօգ մէրհամէթլիսինիլ, պապամըղը գուրթարընը, վիրա մահպէսէ կէօթիւրէճէքլէր տիր, վէ քիւչիւք հէմիթիւրէմիլ տէ վէֆաթ իյլէտի... :

—Ա՛, Ատէլ էօլտիւրմիլ, —տէյի պաղըրաը մէրգումէ կէնճ դըղ, օլ իրի վէ սիեահ կէօղլէրի եաշ իլէ տօլալադ,

— Բէտէրինիդի մահպէսէ՞մի կէօթիւրէճէրէր, խայր, եան-
լըշ օլմալը տըր, էօյլէ պիր շէյ իհթիմալոնէն տէկիլ տիր:

Մէրգումէ պունու սէօյլէտիկիյլէ պէրապէր, պիլ միւ-
նավէպէ Մօրէյլէ, վէ մէրգումուն պէվճէսինէ, վէ միւպա-
շըրլարա պագմանա պաշլատը:

Պուրտէն Ռիկօլէթին եանընա կէլտի:

— Պարի սիզ, ա՛ կիւզէլ չօճուղում, մատամ քի սիզին
ազլընըզ պաշընըզտա տըր, էվվէթ, պարի սիզ պու պի-
շարէ ատէմէ լազըրտը անլաթտըրընըզ. վազաա, մէրգու-
մուն չօճուղու վէֆաթ իթմիշտիր, լաքին, պիզէ՛ նէ, պիզիմ
վազիֆէմիզ անճագ քէնտիսինի ալըպ Գլիշիյէ կէօթիւրմէք
տիր. . . չիւնքի պօրճու վար իմիշ. պիզ թիճարէթխանէ
միւպաշըրլարընտանըզ. . .

— Տիմէք տիր քի չօճուղուն սէօյլէտիքլէրի սահի՛հ իմիշ-
լէր, էօյլէ՞մի, — տէյի պաղըտը Ռիկօլէթ:

— Էվվէթ սահի՛հ տիր. վէ մէրգումէ չօճուղուն ճէսէտի
տէ վալիտէսինին եաթաղընտա տըր, պիր տիւրլիւ պըրազ-
մագ իսթէմէնէրէք, անընըս մէշըուլ պուլունմագտա տըր...
տիմէք տիր քի, հէման շիմաի մէրգումէնին բէտէրի, պու-
նու պիր աջնի ֆուրսաթ աթտ իտէրէք, էօնիւմիւզէ տիւ-
շիւպ կիտէպիլիր:

— Հաֆըզ Ալլահ, նէ՛ դատար պիւյիւք պիր ֆէլաքէթ
տիր պու, ատէյի պաղըրտը Ռիկօլէթ, — նէ՛ պիւյիւք տէրա
ու էլէմ տիր պու, նէ՛ եաբմալընըզ շիմտի:

— Նէ՛ եաբաճագընըզ, եա բարալարը վիրմէլիպինիզ,
վէ եախօտ մէրգում էօնիւմիւզէ տիւշէրէք մահպէսէ կիթ-
մէլի տիր, պունտան պաշգա պիր թարիզ օլամագ, նա՛սըլ,
մէրգումուն էօտիւնճ վիրմէք իչին, իքի վէ եախօտ իւշ թանէ
պինլիք քեաղըաընըզ վա՛րմը տըր, — տէյի սիւալ իթտի
Մալիգօրն իսթիհպաքիւարի պիր սուրէթատ օլտըագ, — է-
կէր վար իսէ, հէման չըգարըպ վիրմէլիպինիզ, վէ պիզ տէ
օլ վագըթ պըրազըպ կիտէրիզ, չիւնքի, պաշգա պիր իշիմիզ
վէ պաշգա պիր թալէպիմիշ. Էօզ տուր:

— Օ՜ ք, նէ՞ գատար տէհչէթլու պիր հալ տիր պու, — տէտի Ռիկօլէթ հիտաէթլէնէրէք. — մէկէրչի պու մէրթէպէ տէրտ ու ֆէլաքէթ օրթասընտա տախի պտամը իսթիհզա իտիպ էյլէնմէքլիք ճայիղ օլապիլիմի :

— Բէք ալէա, հայտէյինիզ իսթիհզաիը վէ լաթիֆէյի պէր թարաֆի իտէլիմ, — տէտի մէրգուման միւպաշըրլարտան պիրի, — ֆազաթ, մատամքի պիր իյիլիք եարմագլըզ նիյ- եէթինտէ պուլունմագտասընըզ, պարի հիչ տէյիլ իսէ, սիզ, մէրգումուն գէվճէսինի մէշղուլ գըլարազ, պիզիմ կիթ- տիկիմիզի կէօրմէմէսինէ չալըշընըզ տա, պիզ տէ քէնտի- սինի ալըպ կէօթիւրէլիմ. վէ իշթէ օլ վազըթ, հիչ տէ- յիլ իսէ օն օն պէշ տագըզա տէվամ իտէճէք օլան ֆէնա պիր մէնղարէյի կէօրմէքլիքտէն, հէմ մէրգումուն վէ հէմ տէ մէրգումէնի մէնն իթմիշ օլուրսունուզ :

Մէրգումուն վիրտիկի պու նասիհաթ, հէր նէ գատար վիճտանա գարշը պիր չէյ իտի իսէ տէ, պու ճիւմէ իլէ տախի ֆայիտէտէն խալի պուլունմատըղընտան, Ռիկօլէթ մուճիպինճէ ամէլու հարէքէթ պիրլէ, օլ պէտպախիթ Մատ- լէնին եանընա կիթտի, վէ Մատլէն իսէ, տիւչարը մէյ- եուսիյեթ օլարագ քէնտույի շաշըրմըշ օլուպ վէ տալըն պիր հալտէ պուլունմաղին, մէրգումէյի կէօրմէտի, վէ մէրգումէ տախի չօճուգլարըն եանընտա, Մատլէնին չիլ- թէսի քէնարընտա տիզ իւզէրինէ կէլէրէք օթուրտու :

Մօրէլին ազըլճա բէրիշանլըղը հէր նէ գատար կէչմիշ իտի իսէ տէ, տէրեայի թէֆէքքիւրլէրէ տալըղընտան, տահա զիեատէ էլէմնաք պիր հալտէ պուլունմագտա իտի. չէյլէ քի, պիր սիւքիւնէթի հալ իւզրէ, տիւչար օլմուշ օլտուղու տէհչէթլու պիր հալի կէօրմէքտէ, վէ նօթէրին մէրհամէթսիզլիք իտէրէք իշի օլ հալէ կէթիրմիշ օլմասը- նա, վէ միւպաշըրլարըն տախի քէնտի վազիֆէլէրինի իճրա վէ իֆա իյլէմէքտէ պուլունմալարընա, ֆիրրինճէ իգնա օ- լուպ գարար վիրմէքտէ իտի :

Մօրէլ քէնտինճէ կիթմէքլիկէ գարար վիրտի :

—Էյ ճանճմ, արթըգ էլվիրիր, հայտէյինիդ կիտէլիմ, —տէտի Պուրտէն:

—Պէն պու էլմասլարը պուրատա պըրագամամ, շիւնքի իշթէ զէվճէմ ատէթա ագլընը ղայպ իթմիշ պիր հալտէ պուլունմագտա տըր. —տէտի Մօրէլ տէսթկեհաճը իւզէրինտէ եայըլմըշ պուլունան էլմասլարը կէօսթէրէրէք. —մէզքիւր էլմասլարը կէթիրմիշ օլան տէլլալ գատըն, եա պու սապահ վէ եախօտ կիւնտիւզիւն կէլիպ ալաճագ տըր, վէ ճասըլ քի տէ կէօրմէքտէսինիդ, չօգ պահալը շէյլէր տիրէր:

—Թամամ, չօգ իյի, չօգ իյի, —տէտի հալէա տիշարտա տուրուպ տա գաբունուն արալըղընտան իշէրիսինի սէյր իթմէքտէ վէ տիյնէմէքտէ պուլունան Թօրթիյեար, —էվվէթ չօգ իյի, չօգ իյի, պէն պունու լա Շուէթէ շիմտի կիտիպ խապէր վիրէճէկիմ տիր:

—Պարի եայընըզ եարընա գատար պանա միւսաատէ իտինիդ տէ, —տէտի Մօրէլ, —մէրգումէ գատըն կէլսին, մայլէրինի թէսլիմ իտէյիմ, վէ պատէհու եինէ կիտէրիդ:

—Խայր, խայր, օլամազ, իհթիմալտէն տէկիլ տիր, շիմտի կիթմէլիյիդ, պու իշ շիմտի պիթմէլի տիր:

—Ճանճմ, իյի էմմա, պէն պու թաշարը պուրատա սահիպսիդ պըրագարագ կիտէմէմ, ղայպ օլմագլըզ թէհլիքէսինէ տիւշար գըլամամ:

—Մնլարը տա պիրլիքտէ ալընըզ, արապամըզ աշաղըտա պէքլէմէքտէ տիր, սօնրա սայիր մէնարիֆաթ իլէ, աւնըն խճրէթինի տախի վիրիրտինիդ: Էվվէլա սիղին տէլլալ գատընըն էվինէ կիտէրիդ, վէ էկէր մէրգումէեի օրատա պուլամազ իսէք, օլ վագըթ տօղրու Գիլիյէ կէչէրիդ, վէ սէնտէ մէզքիւր թաշարը գաբուճուեա թէսլիմ իտէրսին, օրասը Պանգատան զիեատէ էմիյիէթլի պիր մահէլլ տիր... Հայտէյինիդ, չաբուդ օլունուզ, հէման զէվճէնիդ իլէ չօճուգլարընըզ կէօրմէքսիդին շուրատան տիշարը չըգալըմ:

—Պանա եարընա գատար միւսաատէ իտինիդ տէ, պարի շու էվլատըմը օլսուն տէֆն իտէյիմ, —տէտի Մօրէլ զարի

զարի աղլաներպ կէօղ եաշլարը տէօքէրէք, վէ ըէճա ու նիեաղլար իտէրէք :

— Խայր . . . արթըգ էլվէրիր, պիղ պուրատա պիր սաաթ-տան զիեատէ վագըթ զայպ իթտիք . . . :

— Հէմ տէ մէրգումէեի տէֆն իթմէքլիքտէ, հիւզն ու քէտէրինիզ տահա զիեատէ արթաճագ տըր, — տէտի Մա-լիգօրն :

— Օֆ, էվվէթ . . . տահա զիեատէ տիւշարը տէրտ ու էլէմ օլաճաղըմ տըր, — տէտի Մօրէլ աճը աճը պիր սէօյլէ-յիշ իլէ. — տիմէք տիր քի սիզ պէնիմ, զիեատէ էսէֆ իթ-մէքլիկիմի իսթէմէմէքտէ, վէ պինաէն ալէյստէ պէնի ա-ճըմագտասընըզ, էօյլէ մի . . . իմտի էօյլէ օլտուգտա, սիզէ սօն պիր սէօյլէեէճէկիմ տահա վար տըր . . . :

— Բէք ալէա, նէ իմիշ, չարո՛ւգ սէօյլէյինիզ պագալըմ . . . ա՛, սէն ատէթա պիր զաղապուլլահ իմիշսին եա, հիշ լագըրտը անլամաեօրսուն . . . — տէտի Մալիգօրն թէրպի-եէսիգճէ պիր աճէլէ իւզրէ :

— Պէնի գալտըրմագլըղա տայիր օլան էմրէ, սիզ նէ վա-գըթտան պէրու մալիք պուլունմագտասընըզ :

— Կէրչի տէօրթ այ էվվէլինտէն հիւքմ ու իլամը վի-րիլմիշ իսէ տէ, իճրասը հագգընտա լագըմ կէլէն էմր տա-հա տիւնքի կիւն նօթէր թարաֆընտան, մէէմուրու մախ-սուսունա իթա օլունմուշ տուր :

— Տահա տիւնքի՞ կիւն միւ . . . աճապա նիչին պու գա-տար թէէխիր իտիլմիշ տիր . . . :

— Արթըգ անը պէն պիլէմէեօրում . . . հա՛յտէյինիզ, պաղլաեընըզ պօղչէնիզի պագալըմ :

— Տահա տիւնքի՞ կիւն հա . . . աճայիպ, աճապա Լուի-զիմնիչին մէյտանէ չըգըպ կէօրիւնմէտի, աճապա չօճու-ղում նէ՞ օլմուշտուր, նէ՞րէտէ գալմըշ տըր. — տէտիկիլէ պէրապէր Մօրէլ, տէսթկեահընըն եանընտան, իչինտէ բա-մուգ տօլու օլան պիր մուգավա գութու չէքտի, վէ տէսթ-կեահըն իւզէրինտէքի թաշարը, մէզքիւր գութունուն տէ-

րունին է վազ իտիպ եէրլէշտիրտի,—Ֆագաթ, շիմտի պուն-
լարըն իւզէրինէ տիւշիւնէճէք վագըթ տէյիլ տիր... ար-
թըգ մահպէստէ տիւշիւնմէլիյիմ:

—Հայտէյինիզ, չարուգ օլունուզ, կիյինինիզ, վէ պաղ-
լաերնըզ պօղչէնիզի:

—Պօրչէլէեէճէք հիչ պիր շէյիմ եօգ տոբը, եալընըզ
շու թաշարը կէօթիւրիւպ օրատա դաբուճուեա թէսլիմ
իտէճէկիմ տիր:

—Իմտի էօյլէ օլտուգտա, կիյինինիզ էլպիսէնիզի...:

—Պունլարտան պաշգա կիյինէճէք տէ պիր շէյիմ եօգ
տուր:

—Մէկէրչի պու կիյինմիշ օլտուղունուզ բաշավրալար
իլէ մի տիշարը չըգաճադեւնըզ,—տէտի Պուրտէն:

—Չանն իտէրիմքի, պէնիմ պու գըեաֆէթիմ հիճա-
պընըզը մուճիպ ճըաճադ տըր, էօյլէ տէյիլ մի,—տէտի
Մօրէլ աճը աճը պիր սէճյլէյիշ իլէ:

—Խայր, պիզիմ նամուսումուզա թօգունաճադ պիր շէյ
եօգ տուր, շիւնքի մէսարիֆի սիզէ այիտ օլան պիր արապա
իլէ կիտէճէկիզ տիր,—տէյի ճէվապ վիրտի Մալիգօրն:

—Պապա՛, վալիտէմ սէնի իսթէեօր,—տէտի չօճուգ-
լարտան պիրի:

—Պա՛գընըզ, իշիտինիզ.—տէտի Մօրէլ անինտէ մէր-
գուման միւպաշըրլարտան պիրինէ խիթապէն վէ բէրէլէեէ-
րէք սէօյլէեէրէք,—պու մէրթէպէ ինսաֆսըզ օլմաեւնըզ...
լութֆ ու քէրէմ իտէրէք պըրադընըզ պէնի. զիրա, զէվ-
ճէմ իլէ վէ մասումլարըմ իլէ վէտալաշարագ, պըրագըպ
կիթմէքլիկէ զայրէթ ու ճէսարէթիմ քեաֆի օլամաեաճադ
տըր... Ֆիւրէկիմ բարէ բարչա օլաճադ տըր... սիզին պէնի
ալըպ կէօթիւրտիւկիւնիւզիւ կէօրաիւրլէրինտէ, բիչիմի
պըրադմաեարագ արդամ սըրա տէօքիւլիւպ դօշուշաճագ-
լար տըր... էօյլէ պիր տիլսիւզան հալին ղուհուրինէ սէպէպ
օլմաեւնըզ, բէճա իտէրիմ սիզէ, պարի հիչ տէյիլ իսէ,
կիւեա պու կիւն վազ կէշիպ տէ, իւշ տէօրթ կիւնտէն սօն-

րա կէլմէք իւզրէ պըրագըպ կիտինիզ . . . վէ պէնի աշաղըտա պէքլէյինիզտէ . . . պէշ տագըգա սօնրա պէն տախի կէլիր սիզի պուլուրում . . . պունա պէօյլէճէ հիմմէթ իթտիկինիզտէ, պունլար իլէ վէտալաշմագըլըգ տէրտ ու էլէմինտէն գուրթուլմուշ օլուրում, եօգսա միւմքին տէկիլ տիր, եիւրէկիմ տաեանամաեաճագ տըր, իշթէ սիզէ գաւիէն սէօյլէմէքտէյիմ . . . մաազալլահ էօյլէ պիր մէնզարէ զուհուրինտէ, ազըլմ պաշըմտան ուշաճագ տըր . . . նասըքի տահա շիմտի էօյլէ պիր թէհլիքէտէ կէշիրմիշիմ տիր :

—Անլատըմ . . . սիզին միւրապընըզ պիզի ալտատըպ տօլապա տիւշիւրէրէք գըշ իրինի չէզմէք տիր . . . —տէտի Մալիգօրն :

—Նիյիէթինիզ ֆիրապտա գալար գըլմագ տըր . . . լաքին, եաղմա եօգ տուր, պիզ սէնին զանն իթտիկին պուտալարտան տէյիլիզ :

—Օֆ, աման եա Րէպպիմ, աման եա Րէպպիմ . . . —տէյի պաղըրալ Մօրէլ էլէմնաք պիր հիտտէթ իւզրէ . . .

—Խայր, խայր, պէնճէ մէրգուսուն պու սէօյլէյիշին տէն մագսէտ պիր տօլապ չէվիրմէք օլմամալը տըր, —տէտի եավաշճա սէօյլէեէրէք Պուրտէն քէնտի արգատաշընա, —հայտէ սէօյլէտիկի կիպի եաբալըմ, ֆագաթ, պու ճիււլէ իլէ տախի պըրագըպ կիթմէեէլիմ, պէն շու գաբուսուն տիշարըսնտա պէքլէրիմ . . . զաթէն պուրանըն պաշգա պիր գաբուսու եօգ տուր, հիշ պիր եէրէ գաշամագ :

—Քէք ալէա, հայտէ էօյլէ օլսուն, Ալլահ պէլասընը վէրսին պու հէրիֆին . . . եա'հու, էմնա խայրը պիր միւշթէրիեէ չաթտըգ հա' . . . —պատէհու մէրգում Մօրէլէ խիթապէն ուսուլ իլէ սէօյլէեէրէք, —քէք էյի, սէնին տէտիկին կիպի օլսուն, պիզ սէնի տէօրտիւնճիւ գաթտա պէքլէրիզ . . . սէնաէ հէման իշինի պիթիլիպ չաբուգ կէլմէլիսին, անլատըն մի :

—Թէշէքիւր իմէրիմ, —տէտի Մօրէլ :

—էյ ճանըմ, բէք ալէա, —տէտի Պուրտէն, իշարէթիլ

պիր սուրէթտէ Մօրէլէ պագարագ, վէ եիւքսէք սէս իլէ սէօյլէեհէրէք, — մատամքի պիղէ, մէպլալը մէգպուրու էօտէմէքլիկէ սէօզ վիրմէքտէսինիզ, պու կիւն միւսատէ իտէրիզ, լաքին, պէշ ալթը կիւնտէն եինէ կէլիրիզ . . . արթըզ օլ կիւն մութլագա բարալարը վէրմէլիսինիզ:

— Էվվէթ, էֆէնտիլէր, ինչաալլահ օլ վագըթ վիրէպիլիրիմ, — տէյի ճէվապ վիրտի Մօրէլ:

Միւզաշըրլար օտատան տիշարը չըգտըլար:

Թօրթիյեար իսէ պու արատա, պէլքի քէնտիսինի կէօրիւրէր շիւբհէսինէ մէպնի, մէրգուման միւզաշըրլար օտատան տիշարը չըգմագտա իքէն, կիտիպ մէրտիվէնին պիր քէօշէսինտէ կիզլէնտի:

— Մատամ Մօրէլ, իշիտիբօրմուսունուզ, — տէտի Րիւփօլէթ, մէրգումէնին նազարը տիգգաթընը մէգքիւր տէհշէթամիզ հալտէն գուրթարմագ նիյեթթիլլէ Մօրէլին զէվճէսինէ խիթապէն սէօյլէեհէրէք, — իշթէ, իշթէ զէվճինիզի րահաթ պըրագմագտա տըրլար, արթըզ մէրգումու ալըպ կէօթիւրմէքլիքտէն սարֆը նազար իլէ չըգըպ կիթմէքտէ տիրլէր:

— Վալիտէ, իշիտիբօրմուսուն, բէտէրիմի արթըզ կէօթիւրմէեօրլար, — տէտի չօճուզլարտան էն պիւյիւկիւ:

— Մօրէլ, պէնի տիյնէ, պէնի տիյնէ . . . սէն շու պիւյիւք թաշլարտան պիրինի ալըպ սաթմալըսըն, հէմ հիշքիմնէ ֆարգընտա օլամագ, վէ հէմտէ պիզ օլ սայէտէ պու սէֆալէթտէն գուրթուլարագ սահիլի սէլամէթէ չըգարըզ, — տէտի Մատլէն եավաշճաճըզ սէօյլէեհէրէք, վէ պիւթիւն պիւթիւն նէ՝ սէօյլէտիկինի շաշրարագ, — օլ վագըթ պիշարէ Ատէլիմիզին սօսագտան, վէ պինապէրինտէ էօլմէքտէն գուրթուլաճաղընտա շիւբհէ եօգ տուր . . .

Պու հէնկեամտէ քիմնէ քէնտույէ պագմագտա օլմատըղընը կէօրիւպ, վէ մէգքիւր տալընլըգտան իսթիֆատէ իթմէք իսթէտիկինտէն, Մօրէլ, քէմալի իհթիւրազ լուղրէ թավան իշինտէն տիշարը չըգտը:

Մօրէլին օտասը եանքնտա տարածըգ պիր մահէլ տահա պուլունմագտա օլուպ, վէ նասըլ քի զիքրի սէպգաթ իթմիշտիր, գարունու Մ. Բիրլէ, քէնտի քէօսէլէ վէ սախ թիեանլարընը մահէլի մէզպուրտէ սագլամագտա, վէ պազը քէրրէ տէ, օրատան Մօրէլին օտասընա պուլունան պիր տէլիքտէն, մէրգումուն ֆամիլեաճա տէրքեար օլան սէֆալէթլէրի մէնզարէսինի սէյր էյլէմէքտէ իտի. միւսպաշըրլար տիշարը չըգըպ տա գարու էօնիւնտէ պէքլէմէքտէ իքէն, մէզքիւր արալլըլն գարունունու տախի կէօրտիւքլէրինտէն, Մօրէլ իչին ֆիքիրլէրինտէն, իհթիմալ տըր քի, էկէր ֆուրսաթ պուլաճագ օլսա իտի, մահէլի մէզպուրտէ եա սագլանաճագ, վէ եախօտ գաչաճագ իտի տէյի տիւշիւնմէկէ պաշլատըլար:

— Հայտէ կիտէլիմ, գաֆատար, — տէտի Պուրտէն քէնտի արգատաշընա պիր աեաղընը գարունուն էչիկինէ վազ իտիպ, վէ կէօղլէրիլէ տախի Մօրէլէ, արգալարընտան կէլմէսինի իշարէթ իտէրէք:

— Բէճա՛ իտէրիմ, պիր տագըղաճըգ տահա միւսաատէ իտինիզ... — տէտի Մօրէլ:

Մէրգում օտա գարունունուն էօնիւնտէքի թուզլա տէօշմէ իւզէրինտէ տիզ իւզէրինէ կէլտի, վէ գարունուն արալըզլարընտան պիր սօն տէֆա տահա քէնտի ֆամիլեասընա աթֆը նիկեահ իտէրէք, էլլէրինի կէօքսիւնէ գավուշտուրտու, վէ կէօղլէրինտէն եաշլար տէօքիւս, վէ տիլսիւզան պիր սէօյլէյիշ իլէ օլտուղու հալտէ տախի,

— Ատի՛էօ, պիշարէ էվլատլարըմ... ատի՛էօ պիշարէ զէվճէմ... ատի՛էօ, — տէտի:

— Ա՛, էլվիրիր արթըգ պու գատար ֆիղանճըլըգ վէ պու գատար էզիյեթ, պունուն սօնու կէլմէեէճէքմի տիր, — տէտի Պուրտէն թէրպիեէսիզճէ պիր սէօյլէյիշ իլէ. — Մալիգօրնուն հագըը վար տըր, նէ՛ միսկին հէրիֆէ չաթտըգ, նէ՛ պէլալը պիր ատամա չաթտըգ, հէ՛յ Ալլահ պէլասընը վէրսին պէօյլէ միսկինին:

Մօրէլ աեաղա գալգըպ տա մէրգուսուն արգասնտան աշաղը ինմէք իւզրէ իքէն, պիրտէ աշաղըտան մէրտիվէն իւզէրինտէն, շու լագրրտունն կէլտիկինի, եանի,

— Բէտէրիմ, բէտէրիմ, տէյի պաղըըըըըըըը իշիթտի:

— Ա՛հ, Լուիզիմ, Լուիզիմ, — տէյի պաղըըըը Մօրէլ էլլէրինի բույի ասիւմանէ տողրու գալտըրարագ. — օ՛ֆ, հէլէ համա օլտուն քի, մահպէսէ կիթմէզտէն էվվէլ, մէրգուսէյի տախի գուճագլաեըպ պուս իթմէքիք իգպալինէ նայիլ օլաճպըմ տըր:

— Օ՛հ, Ալլահա թէշէքքիւր իտէրիմ քի, թամ վագթինտէ եէթիշէպիլմիշիմ տիր... — տէտի մէրգուսէ կիթտիքճէ եօգարը չըգըպ բէտէրինէ տողրու եագլաշարագ:

Պիր տէ օլ անտէ մէրգուսէնին աճէլէ աճէլէ մէրտիվէնտէն եօգարը չըգակէլտիկի կէօրիւտիւ:

— Էլլէմ իւզրէ օլմանընը, չօճուղում, — տէյէրէք իւշիւնճիւ պիր ատամըն տախի թա աշաղըտան սօլուեուպ նէֆէսի քէսիլէրէք պաղըրտըղը իշիտիլտի, — հինի իգթիգատա, պէնտէ կէչիստէ, սիւբիւրկէմ իլէ գօճամը պիրլիքտէ ալարագ սագլանըըմ, վէ օլ մէքրուհ հէրիֆլէրի, հէրնէքի սէյլէեէճէք իսէն, սէյլէմէտիքճէ տիշարը պըրագմամ:

Հիշ շիւբհէ եօգ տուր քի, պու իւշիւնճիւ սէս չըգարանըն մատամ Բիրլէ օլմասընը, հիքեայէմիլի օգուեան զաթլար տէրք ու ֆէհմ իյլէմիշլէր տիր. շէյլէ քի, մէրգուսէնին արգասնտան եօգարը չըգմագտա իտի: Արատան պիր իքի տագըղա կէշէր կէշմէզ, Լուիզ եօգարը չըգարագ բէտէրինի գուճագլատը:

— Օ՛ֆ, կէլտի՛նմի սէվկիւլիւ Վուիզիմ, — տէտի Մօրէլ հէօնկիւր հէօնկիւր աղլանըպ կէօզ եաշլարը աէօքէրէք. — լաքին, նի՛շին պէյլէ սարարըպ սօլմուշտուն տուր, ամա՛ն եա Բէպպիմ, նէ՛ վար տըր. նէ օլմուշ տուր սանա:

— Հիշ պիր շէյ... հիշ պիր շէյ... — տէյի ճէվապ վիրտի Լուիզ քէքէլէեէրէք, — օլ գատար գօշտոււմ քի... իշթէ, իշթէ բարա՞ կէթիբալիմ:

—Նէ՞ սէօյլէհօրսուն . . :

—Էվվէթ , բարա կէթիրտիմ , արթըգ մահպէսէ կիթմէ՛ղսին :

—Աճա՛յիպ , տիմէք տիր քի սէն պէնիմ մահպէսէ կէօթիւրիւլէճէկի պիւմէքտէ իտին , էօյլէ՛մի :

—Էվվէթ , էվվէթ . . : Պուեուրունուղ , էֆէնտիլէր , իշթէ բարալար , —տէտի մէրգումէ , Մալիգօրնա պիր ավուճ լիրա թագտիմ իտէրէք :

—Լաքին , Լուիղ , պու լիրալարը սէն նէրէտէն ալմըշսըն տըր :

—Շիմտի սէն պիր քէրրէ բահաթը գալպ իւզրէ օլտա . . սօնրա հէր պիր շէյի սէօյլէրիմ . . : Կէլ , կէլ , իշէրի կէլ քի վալիտէմին եիւրէկիտէ բահաթ օլսուն :

—Խա՛յր , աղաճըգ պուրատա տուրալըմ տա , սօնրա կիւրէրիղ , —տէտի Մօրէլ գաբունուն էօնիւնտէ տուրալաղ , վէ հէնուղ Լուիղին խապէրտար պուլունմատըղը քիւչիւք չօճուղուն վէֆաթը իւզէրինէ տիւչիւնէրէք , —տո՛ւր պիր աղ , սանա սէօյլէեէճէկիմ վար տըր . . : Լաքին սէն շու բարալարը նէրէտէն ալտըն , էվվէլա անը սէօյլէմէլիսին :

—Տո՛ւրունուղ աղաճըգ , —տէտի Մալիգօրն մէգքիւր լիրալարը պիր թարաֆտան սաեւպ , վէ պիր թարաֆտան տախի ճէպինէ վազ իտէրէք , —Ալթմըշ տէօրթ , ալթմըշ պէշ , օլտու պին իւշ եիւզ ֆրանգ . չօճուղում , հէրսի պու գատա՛ր մը տըր , պունտան պաշգա բարան եօ՛գ մու տուր :

—Իյի եա , բէտէրիմ , մէկէրչի սէնին պօրճուն եալընըղ պին իւշ եիւզ ֆրանգ տէկի՛լ մի տիր , —տէտի Լուիղ Մալիգօրնուն սէօյլէտիկի իւզէրինէ տիւչարը իսթիղրապ օլալաղ , վէ բէտէրինէ խիթապէն սէօյլէեէրէք :

—Էվվէթ , —տէտի Մօրէլ :

—Տուրունուղ , սապր իտինիղ , —տէտի մէրգում միւս պաշըր , —Վազաա տէյին սէնէտինիղ պին իւշ եիւզ ֆրանգ

իշին տիր, վէ պինաէն ալէյհ տիմէք տիր քի, սէնէտին պէտէլինի վիրմիշ օլտունուզ պիթտի... հալպու քի, եա մէսարիֆաթը լաղըմէսի... թէվգըֆ իթմէքլիք խարճը տախիլ օլմատըղը թագաիրտէ պիլէ, զաթէն սայիր խարճլալըն եէքիւնիւ պին եիւզ ֆրանգա պալիղ օլմուշ տուր, տիմէք տիր քի, թէվգըֆ խարճընտան պաշգա օլարագ, պին եիւզ ֆրանգ տահա վիրէճէքսինիզ:

—Օֆ, ամա՛ն եա րէպպիմ, ամա՛ն եա րէպպիմ,— տէյի պաղըրտը Լուիզ, պէն իսէ եալընըզ պին իւշ եիւզ ֆրանգ լաղըմ տըր տէյի զանն իթմէքտէ իտիմ, իմտի, էֆէնտի, մատամքի էօյլէ իմիշ, չիմտի անասընը թէքմիլ ալտընըզ եա... սօնրա պագըսընը տախի թէէտիյեէ իտէրիզ... օլմա՞զ մը. էօյլէ տէկիլմի բէտէրիմ, նէ՞ տէրսին:

—Պատէհու պագըսընը տախի թէէտիյեէ իտէճէքսինիզ... բէք ալէա օլուր, նիշին օլմազ... մէպլաղը մէզպուրու կէթիրիպտէ գարուճուեա թէպլիմ իյլէտիկինիզտէ, բէտէրինիզի սալը վիրիրլէր. իմտի էօյլէ օլտուգտա, հայտէյինիզ կիտէլիմ...:

—Ս, բէտէրիմի եինէ կէթիրէճէքմիսինիզ:

—Շիրահէսիզ, չիւնքի պու վիրտիկինիզ էլ հիսապ պիր շէյ տիր, պունունլա մէրդում պօրճտան գուրթուլմուշ օլամազ... վէ թէքմիլինի վիրմէտիքճէ տէ, մահպէստէն գուրթուլամազ...: Հայտէ Պուրտէն, արթըզ եօլու էլէ ալալըմ...:

—Լո՛ւթֆ իտինիզ... քէրէ՛մ իտինիզ... —տէյի պաղըրտը Լուիզ:

—Օֆ, իշթէ չաթտըզ եէնի պիր պէլաեա տահա... սիղին իլէ իշ կէօրմէք, վէ սիզէ լագըրտը անլաթտըրմազ, իիւտա՛ ալիմ, գըշ օրթասընտա գարլար պուզլար իշինտէ թէրլէմէքտէն տահա զիւատէ կիւճ իմիշ եա... —տէտի մէրգում պաեաղը պիր թարզ վէ սէօյլէյիշ իւզրէ: Պատէհու մէրգում Մօրէլէ խիթապէն սէօյլէեէրէք, —է՛յ, արթըզ էլ վէրտի վիրտիկինիզ էզիյեէթ, էօնիւմիւզէ տիւ-

շիւպտէ երկրիւնէճէճմիսինիզ, եօգսա եագանըզտան թու-
թուպտա սիւրիւքէեհէրէք կէօթիւրէլիմ մի, ամա՛ն եա
րէպպ, նէրէտէնտէ գարչըմըզա չըգտըլար. օ՛ֆ, գարտաշ,
պուննուն սօնու կէ՛լմէեհէճէք տիր:

—Վա՛հ, զէվալլը բէտէրիմ, վահ. . . պէն իսէ մէպլա-
ղը մէզպուր իլէ, պու տէրտտէն գուրթուլաճագ սըն տէ-
յի իւմիտ իյլէմէքտէ իտիմ, —տէտի Լուիզ հատտէն զի-
եատէ միւքէտտէր օլարագ:

—Խա՛յր . . . խա՛յր . . . ճէնապը Հագգ ատալէթ իւզրէ
իշ կէօրմէքտէ տէյիլ տիր. . . —տէյի պաղըրտը Մօրէլ,
մէյեուսանէ պիր սէօյլէյիշ իլէ, վէ հըրս ու զազապընտան
նաշի աեագլարընը եհրէ վուրարագ:

—Իթմինանը գալպ իւզրէ օլունուզ, ճէնապը Հիքմէթ-
ուլլահ, նամուսու վէ էհիլ ըրզ քիմէանէլէրի, հըֆիզ ու վի-
գայէ իյլէմէքտէ տիր, —տէտի օլ անտէ պիրիսի թաթլը վէ
տիթրէյիշլի պիր սէօյլէյիշ իլէ,

—Պիր տէ պու արատա թավան իչինին գաբուսու էօ-
նիւնտէ, Բօտօլֆուն կէլիպ տիքիլտիկի կէօրիւլտիւ, չէօյլէ
քի, մէրգում, քիմսէ կէօրմէտիկի հալտէ եօգարը չըգարագ,
չիմտիյէ գատար նագշ իթմիշ օլտուղումուզ օլ սօն մէն-
զարէյի բիւր էլէմլէրի կէօրմէքտէ պուլունտուղունտան,
պէ դայէթ տէրէճէտէ միւթէէսսիր օլմուշ, վէ ըէնկի պիւ-
թիւն պիւթիւն աթմըշ իտի: Միւպաշըլար պիրտէն պիրէ
մէրգումու կէօրտիւքլէրինտէ, տիւշարը հէյպէթ օլտուգ-
լարը կիպի, Մօրէլ իլէ Լուիզ տախի, էյիմ պէյիմ օլարագ
շաշա գալտըլար:

Բօտօլֆ օլ հէնկեամտէ եէլէկի ճէպինտէն պիր բաքէթ
պանգա պիլէթլէրի չըգարտը, վէ մէզքիւր քեաղըտլարըն
իչինտէն իւշ թանէսիսի չէքէրէք, վէ Մալիգօրնա թագ-
տիմ իտէրէք,

—Իշթէ սանա իքի պին պէշ եիւզ ֆրանգ, իմտի կէ-
րի վէր սէն շու կէնճ գըզտան ալտըղըն լիրալարը, —տէտի
Մալիգօրն պիր թարաֆտան տահա զիեատէ տիւշարը

Թէաճճիւպ օլարագ մէգքիւր քեաղըտլարը ալտըղը կիպի, տիկէր Թարաֆտան տախի իզհարը Թէրէտտիւտ իյլէեէրէք, վէ հէր Թարաֆընը չէվիրիպ տէճտիւրէրէք, եանի գալպ պիր չէյ օլմամասընա տիգգաթ իտէրէք պագտըգտան սօնրա, պիւքիւպ ճէպինէ վազ իյլէտի. վէ պատէհու, շու իհթիրազ ու Թէաճճիւպի տէֆ օլմանա պաշլատըգտա, քէնտի գապալըղընը եէնիտէն մէվգըի իճրայէ վազ պիրլէ, Բօտօլֆու եօգարտան աշաղը չէօյլէ պիր սիւզիւպ կէօզտէն կէչիրտիքտէն սօնրա,

—Վագաա, պիլէթլէր իյի տիրլէր, լաքին, պու գատար մէպլաղը սիզ նէքէտէն պուլուպ էլէ կէչիրմիշսինիզ տիր, պուլնլար սիզին քէնտի մալինի՛ղ մի տիրլէր, —տէտի:

Բօգօլֆ զաթէն բէք ֆագըրճա պիր գըեաֆէթտէ պուլունտուգտան պաշգա, օրատա Մ. Բիրլէնին մաղաղասընտա պէքլէմէսիյլէ, քաթիւ պաշրտա թօզա թօբրաղա պէլէնմիշ օլտուղունտան, միւպաշըրըն չիւքհէսինի քէնտի իւզէրինէ տավէթ իյլէմէքտէ իտի:

—Պէն սանա, շու կէնճ գըզտան ալտըղըն ալթունլարը կէրի վէր, տէյիեօրում. . . —տէյի ճէվապ վիրտի Բօտօլֆ սէրթ վէ գըսսա պիր սէօյլէյիշ իլէ:

—Պանա՛ մը սէօյլէեօրսուն. . . Օ տէյիլ էմմա, պէօյլէ «է» տիյերէք սէօյլէմէքլիք սալահիյեէթլնի, սէն նէքէտէն վէ քիմտէն ալըեօրսուն պագալըմ. . . —տէյի պաղըրնը մէրգում միւպաշըր Բօտօլֆա գարշը կիտէրէք, վէ պիր Թարգը Թէհտիտամիղտէ պուլունարագ,

Շու ալթունլարը վէր կէրի տէյիեօրում սանա. . . վէր կէրի շու լիրալարը, —տէտիկիլէ պէրապէր, Բօտօլֆ Մալիգօրֆուն պիլէկինի թուլթարագ օլ մէրթէպէ սըզը վիրտի քի, մէրգում քէնտույի շաշըրարագ վէ հիտտէթլէնէրէք,

—Մ, սիզ պէնի ինճիթմէքտէսինիլ. . . պըրագընըղ շու գօթումու. . . —տէյի պաղըրալ:

—Շու լիրալարը կէրի՛ վէր տէտիմ բաքսա. . . էտէպսիզ հէրիֆ, իշթէ ալտըն բաբալարը, եըգըլ կիթ ալթըղ

շուրատան . . . եօգսա խիւտա ալիմ չիմտի թութտուղում
կիպի մերտիվէնտէն աշաղը եուվարլարմ սէնի :

— Բէք ալէա , իշթէ վէրտիմ լիրալարը , — տէտի Մա-
լիգօրն ֆիւվագը լիրալարը Լուիզէ թէսիմ իտէրէք , — լա-
քին , պանա պէօյլէ . . . լուղէթի իսթիմալ իտիպ , վէ պէտ
մուամէլէ իթմէքլիկէ՞ նէ հագգընըզ վար տըր . . . մէկէրչի
քէնտի գուվվէթինիզէ՞ մի կիւվէնմէքտէսինիզ . . .

— Էօյլէ եա , տօղրու սէօյլէեօր . . . սիզ քիմ օլուեօր-
սունուզ քի պու եօլտա պիր թավր ու աթվարտա պու-
լունմագլըզա իծթիսար իտիեօրսունուզ , — տէտի Պուրտէն
քէնտի արգատաշընըն արգասընա գաշընըպ սըղընարագ ,
— Էվվէթ , սիզ քիմ օլուեօրսունուզ :

— Էէ՞ , քիմ մի օլուեօր . . . քիմ օլաճագ , մէրգիւմ պէ-
նիմ քիրաճըլարըմտան պիրիսի տիր . . . վէ հաթթա քիրա-
ճըլարընտա շահը տըր , սիզի կիտի միսկինէր , արսըղլար , Է-
տէպսիգլէր , վէ թէրպիյեհիզլէր սիզի , — տէյի պաղըրտը
մատամ Բիրլէ , օլ պապտէ նէֆէսի քէսիլիպ վէ ատէթինտէն
պուլունան սարը , Էսկի , վէ գապա քէրուգասը պաշընտա
օլտուղու հալտէ մէյտանէ չըգարագ : Մէրգումէ մատամ
Բիրլէ , պունլարը սէօյլէտիկի վագըթտա , Մօրէլին ֆամիլ-
եասընա մէրհամէթէն բիչիրմիշ օլտուղու սըճագ չօրպաեը ,
պիր թօրագ թէնճէրէ տէրունինտէ պուլունտուղու թագ-
տիրածէ կէթիրմիշ օլտուղունտան , Էլինտէ թութմագտա
իտի :

— Պու սոնսար սուրէթլի աճիւզէ գարը՝ նէ իսթէմէք-
տէ տիր , — տէտի Պուրտէն :

— Էկէր պիր տահա պէնիմ վիճուտիմէ գարչը հագա-
րէթ իտէր իսէնիզ , պիլմիշ օլունուզ քի իւզէրինիզէ հիւ-
ճում պիրլէ տէօրթ թարաֆընըզը ըսըրըր գօթարըրմ , —
տէյի պաղըրտը մատամ Բիրլէ , — վէ պատէհու տախի , իշպու-
քիրաճըմտա , քիրաճըլարըն պէյի բաշասը տըր , նաղը քի
քէնտիսիտէ սէօյլէմէքտէ տիր , պաճաղընըղտան թութտու-
ղու կիպի մերտիվէնտէն աշաղը աթար հա . . . վէ պէն տէ

օլ վազըթ սիդի սիւբրինթիւ կիպի սիւբիւրիւր պիր թա-
րաֆա աթարըմ, —տէյի իլավէյի մէգալ իյլէտի :

—Կէօրինիւշէ նէղարէն, պու ածիւղէ դարը, պուրա-
տա նէ գատար խալզ վար իսէ, քեաֆֆէսինի պաշըմըլա
թօրլաեապիլէճէք տիր . իմտի , մատամ քի բարալարը ալ-
տըզ, վէ քէնտի մէսարիֆիմիզիտէ չըգարտըզ, հայտէ պըրա-
դալըմ կիտէլիմ շուրատան, —տէտի Պուրտէն Մալիգօրնա :

—Ալընըզ շու էվրագընըզը, —տիյէրէք Մալիգօրն Մօ-
րէլին թահվիլլէրինի մէրգուճուն աեագլարընա աթը վիրտի :

—Թօբլա՛ շու քեաղըտլարը . . . իշթէ բարալարընը ալ-
տըն , վէ պիրազ տա թէրպիլլէի օլ , —տէտի Ռօտօլֆ , պիր
էլիլլէ սըզը սըզըեա մէրգուճուն եագասընտան դալրա-
եարագ թուլթուղու կիպի, տիկէր էլիլլէ տախի, էվրագը
մէզպուրէեի կէօսթէրէրէք :

Մէրգուճ, Ռօտօլֆ թարաֆընտան զուհուրա կէլէն պու
եէնի հիւճուճու կէօրիւպ , վէ մէրգուճուն գուվլէթինէ
գարչը մուգավլէմէթ իտէմէեէճէկինիտէ հիսս իյլէտիկին-
տէն , մըրըլտանարագ էկիլտի, մէզքիւր քեաղըտլարը թօբ-
լատը, վէ Մօրէլէ թէսլիմ իյլէտի. վէ Մօրէլ տախի մաքի-
նավարի պիր հալտէ օլտուղու թագտիրտէ ախը իյլէտի :

Մօրէլ իշպու կէօրմէքտէ օլտուղու հալլէրէ , ատէթա
պիր ըիւեա նազարըյլա պագմագտա իտի :

—Վագաա սիդ պիր գուվլէթի ազիմէեէ մալիք պու-
լունմագտասընըզ, օնա պիր շէյ տէնիլէմէզ, լաքին , կէ՛շ-
մէյինիզ նասիպտէն , էլպէթթէ պիր կիւն սիզտէ պիզիմ
բէնշէմիզէ տիւշէրսինիզ, —տէտի Մալիգօրն :

—Վէ մէրգուճ, Ռօտօլֆա պիր եուճրուգ կէօսթէրաի-
կիլլէ պէրապէր, հէման աբալ թաբալ սէքիզ օն աեագ ,
մէրտիվէնտէն աշաղը սըչրաեը վիրտիկի կիպի , պիր նէվի
գօրգու իւզրէ արգասընտա տուրարագ գուրու սէյիւճի-
լիք իթմէքտէ պուլունան արգատաշը խային տախի , այնի
թարիզի թուլթու :

Պու հէնկեամտէ մասամ Բիրլէ իսէ , Ռօտօլֆա եուճ-

րուգ կէօսթերիպ վէ իճրայի թէհտիտ իյլէմէսինտէն տօ-
լաեը ախըը ինթիգամա գալգըշմագլըղը միւրատ իյլէտի-
կինտէն, տույղուլու պիր թարգ իւղրէ, էլինտէ թուլթմագ-
տա օլտուղու չօրպա թէնճէրէսինէ պիր աթֆը նիկեան իյ-
լէտիքտէն սօնրա, դահրամանճա պիր նիտա իլէ պաղըրա-
րագ տախի :

—Մօրէլին պօրճլարը վիրիլտի պիթտի... վէ ինչաալլահ
էմրի թէայեիւշէրինէ տախի հիմմէթ օլունաճագ տըր. տի-
մէք տիր քի արթըգ պու պէնիմ չօրպամա իհթիեաճը չէ-
տիտ գալմամըշ տըր, հայտէ շունու պօշալտը վիրէյիմ շու-
մէէլուն հէրիֆլէրին իւզէրլէրինէ, —տէտի :

Մէրգուլմէ պունու պէօյլէ սէօյլէտիկիյլէ պէրապէր, օլ
անտէ պիրինճի գալթա գատար ինմիշ օլան մէրգուլման
միւպաշըրլարն իւզէրլէրինէ, մէգքիւր թէնճէրէեի, բար-
մագլըգ իւզէրինտէն պաշ աշաղը պօշալտը վիրտի :

—Հայտէյինիզ, տէֆ օլունուզ շուրատան. . . —տէտի
մէրգուլմէ մատամ Բիբլէ, —օ'խ, նէ' ալէա ըսլանտըլար եա'
... կէ'լ քէյֆիմ կէ'լ. . . :

—Վայ ճատը դարը վայ, հէյ Ալլահ պէլանը վիրսին սէ-
նին, տէյի պաղըրտը Մալիգօրն, իւսթիւ պաշը չօրպա իլէ
ըսլանտըղընը կէօրտիւքտէ, —հէյ, եահու, աճիւզէ դարը,
մէկէրչի պէօղէմի եաբարլար, մէկէրչի պիր ազ զիեատէճէ
տիգգաթ իյլէմէլի տէկիլմիսին. . . :

—Ալֆրէտ, —տէյի պաղըրտը մատամ Բիբլէ քէնտի
գօճասընա չաթլագ պիր սէս իլէ եայղապալար գօբարարագ
... —Ալֆրէտ, ա' ճան-բարէմ գօճաճըղըմ, վո'ւր շու հէրիֆ-
լէրին գաֆալարընա. . . զիրա, քէնտի պէտէվիլիքէրինի իճ-
րա իտէրէք, պանա հագարէթլէր իթմէքլիկէ իճթիսա'ր իյ-
լէտիլէր. . . էվվէթ, վուր գաֆալարընա, էնտիրիվէր սիւ-
բիւրկէյի ումուղլարընա... վէ միտեաճը գատըն իլէ գօմշու-
մուզ մէյիսանէճիեէտէ խապէր վէր քի սանա եարտըմ իթ-
սինլէր... գօվալա'բընըղ շու խընզիլէրի... շու խըրսըղլարը
... եո'ւհա, եո'ւհա. . . թո'ւթունուզ. . . եագալա'բընըղ...

վերունուզ... հայտէ գօծածըլըմ հայտէ, սէնի կէօրէ-
յիմ, վէր շունլարըն թէրպիյեէլէրինի...

Մէրգումէ շրգարտըղը շու բաթըրտըլարա տահա զի-
եատէ պիր ըէֆնապ վիրիպ, վէ տահա տա զիեատէ ֆիւթիւ-
հաթ իպրազ իյլէմէք նիյեէթիյլէ, էլինտէքի թօրրազ թէն-
ճէրէեի տախի գալտըրըպ մէրտիվէնտէն աշաղը աթտըլըն-
տան, վէ մէզքիւր թէնճէրէտէ հէյպէթամիզ պիր կիւրիւ-
տիւ իլէ գըրգ բարջա օլտուղունտան, Լէրգուման միւպաշըր-
լար էյիմ պէյիմ օլարազ, վէ մէրտիվէնին գատէմէլէրինի
տէօրտէր տէօրտէր ինէրէք ֆիրարա եիւզ թութտուլար:

Եոոոհհա, թոհթունուզ, պըրա գմանընըզ, —տէյի պա-
ղըրաը մատամ Բիբլէ պիր շամաթա իլէ պաղըրարազ, վէ
պիր սուրէթի ֆիւթիւհաթքեարանէ իւզըն օլտուղու հալ-
տէ գօլլարընը կէօքսինէ գալուշտուրազ...

Մատամ Բիբլէ միւպաշըրլարըն(*) արգալարընտան եու-

(*) Սաիէթէ տը լա Մօրալ Գրէթիէն նամ ճէմիյէթին թուիթը
հիմանէսինտէ օլարազ Թապ ու նէշլ՝ օլունմուշ օլուն լը Բօրվր Ժաղ
նամ զազէթաոտ օգունմուշ օլան, վէ պօրճ իչին մահպէտէ աոտամ
իլգա իտիլմէսինէ տայիր պուլունան շայեանը տիգաթ վազաուրա-
տան պիր դաշընը պէեան իտէրիլ:

«Պիր բրօթէսթօ վէ եախօտ պիր թէվզըֆտսին տօլանը, թարի-
ֆա տըքեամընճա, թահսիլտար պուլունան մէմուրլար, պիր ատէմ-
տէն անճազ 4 ֆրանզ 35 սանթիմ, վէ տիկէր պիր տտէմտէն տուխի
անճազ 4 ֆրանզ 70 սանթիմ խարճ ալմալարը լաղըմ կէլիր իքէն,
նիլաոնա գարըն հարէքէթէ հիւրաթ պիրլէ, պիրինճինին խարճընը 10
ֆրանզ 10 սանթիմէ, վէ իքինճինին խարճընը տախի 16 ֆրանզ
40 սանթիմէ իպլազ իթմիլլէր, վէ իքիսինտէն ճէման 9 ֆրանզ 50
սանթիմ ալանազ եէրտէ, 26 ֆրանզ վէ 80 սանթիմ ալմըլար տըր:

«Թիճարէթխանէ միւպաշըրլարը, պիր աոտամը թէվզըֆ իթտիլէ-
րինտէ, թարիֆտ իգթիգասընճա տամղա վէ գայտիյեէ իչին 5 ֆրանզ
50 սանթիմ, վէ արապա իչին 5 ֆրանզ ալմալարը լաղըմ կէլիր ի-
քէն, թէվզըֆ իչին 60 ֆրանզ 25 սանթիմ, վէ գայտիյեէ իչին տախի
8 ֆրանզ, եանի ճէման 76 ֆրանզ վէ 75 սանթիմ ալմըլար տըր:

հալար չաղըրը պ վէ հագարէթլէր իյլէմէքտէ իքէն , Մօ-
րէլ իսէ , Բօտօլֆուռն նէզտիմտէ տիզ իւզէրիննէ կէլմիշ իտի :

— Ահ , էֆէնտի , սիզ պիզիմ սէպէպի էօմր ու հաեա-
թըմըզ օլտունուզ . . . աճապա մէհմուլին զայրի օլան յու
չէֆգաթ , պու մէրհամէթ , վէ պու համիյէթ ու սախավէթ ,

« Սպիր պիր քիմէսնէտլնտէ , Թէվզըֆը վէ սայիրէսի մէսարի-
ֆաթը իչին , ճէման եալընըզ 76 ֆրանգ ալընմասը ֆտարիֆա իզժի-
զասընտան իքէն , միւպաշըրլար իսէ , 240 ֆրանգ ալմըշլար աըր : »

Մէզքիւր զազէթատա շու ախիտէքի վաղապար սախի օգուռն
մուշ տուր :

« * * * համ միւպաշըր պիզէ կէլէրէք , օլ քէնսիսինի ասմըզ օլան
զատըն հագըընտա տէրճ իյլէմիշ օլտուղզմուզ պէնտի Թասիւհ իչ-
լէմէքլիկիմիզի ընճա իյլէմիշ , վէ մէրզումէեի քէնտիսի էօլտիւլմէ-
յիպ , իլլա քէնտի քէնտույի Թէլէֆ իյլէմիշ օլմասընը « էօյլէմիշ տիր .
հալ պու քի , պիզ իսէ զաթէն , քէնտիսի իչլն , օ էօլտիւլմիշ տիւր
տէյի պիր շէյ « էօյլէմիշ տէկիլ իտիք . իմտի , մէզքիւր պէնտիմիզի
այնէն վէ Թիքրարէն տէրճ ու պէեան իտէրիզ :

« * * * Նամ միւպաշըր , լա իիւն « օգաղընտա մուգընմ պիր մա-
« րանկօզու Թէվզըֆ իթմէքլիկէ կիթտիկինտէ , մարանկօզ մէրզու-
« մու սօգազտա կէօրմիւշ , վէ , « — աման , հալիմ խաբա՛պ տըր . պէ-
« չի գալտըրմաեա՛ կէլիեօրլար , » — տէյի պաղըրմըշ տըր . վէ զէվճէ-
« փի պունուն պաղըրընը իշիթ տիքտէ , գաբուեու գտրամըշ , վէ քիս-
« րանկօզտա կիտիպ տնպարտա դագընմըշ տըր : Միւպաշըր պու հալի
« կէօրիւր կէօրմէզ կիտիպ պիր դապիթ իլէ պիրտէ չիլիկի կէթլըմիշ
« վէ մէրզումէնին օլտասը գաբուսունու ճէպրէն աշտըրմըշ տըր . . .
« օլ տնպէ մըքիւրէն քէնտու քէնտույի ասմըշ օլմասը կէօրիւլմիւշ
« տիւր . հալպու քի մէրզում միւպաշըր , մէզքիւր տէհչէթամիզ վա-
« զասաը կէօրտիւքտէ պիլէ , իչլնի Թէէթիւր իթմէյիպ , իլլա եինէ
« մէրզումէնին գօճասընը արամըշ . վէ « ագընտըղը եէրտէն պուլմուշ
« չըգարմըշ , վէ , — մէվզուֆսուն , — տէմիշ տիր . վէ մարանկօզ տախի
« բարասը օլմատըղընը պէեան իյլէտիկինտէ , « — իմտի էօյլէ օլ-
« տուգտա , մահպուսա կիթմէքլիկիմիզ լազըմ կէլիւր — « տէմիշ տիր .
վէ պունուն իւզէրիննէ արթըզ պիչարէ մարանկօզ գաթի իւմիտ օ-
լարագ , « — լէք իյի կէլէյիմ , ֆագաթ , պարի աղանդգ տուրուպ
միւսաատէ իտինիգտէ , կիտիպ զէվճէնկիմէ պիր ասիէօ տիլէյիմ , »
— տէմիշ , վէ մէրզում միւպաշըր տախի ճէվապընտա ,

քիմիքն թարափընտան լուծֆ ու հիմմէթ պուրոլմագտա տըր, թագաւորի շիւքրանը աղիմ իշին, աճապա քիմէ պորճ լու պուլունմագտաեըզ... — տէտիքտէ, Բօտօլֆ տախի,

— Զիքրի ճէմիլի էպէտի գըլընմըշ օլան Պէրանժէ նամ շաիրինիզին սէօլէտիկի կիպի... Եյի ատէմլէրին Ալլահընա՛ թէշէքքիւր իյլէմէլիսինիզ, — տէյի ճէվապ վիրտի :

« — Նէ՛ լազըմ տըր նաֆիլէ եէրտէ զահմէթ չէքմէքիք, զաթէն զէվճէնիզ քէնտու քէնտույի ասարագ էօլմիւշտիւր... » — տէմիշ տիրո՞ »

« Նիհայէթ, մէղքիւր զազէթատա, պու եօլտա իքի իւշ եիւզ գըլթա վագաալար կէօրիւմիւշ օլուպ, վէ շու աթիտէքի պէեան իյլէտիկիմիզ իսէ, մէզքիւր վագաալարըն վասաթ մէրթէպէտէ պուլունանլարընտան պիրի տիր,

« Անասը անճագ 300 ֆրանգտան իպարէթ օլան պիր պօրճուէն թահսիլինէ մէմուր օլան պիր միւպաշլըր, մէզքիւր պօրճուէն մէսարիֆաթընը 964 ֆրանգա չըգարմըշ տըր, վէ պօրճուէն օլան ատէմ իսէ, ամէլէ թագըմընտան պիրի օլուպ, վէ պէշ նէֆէր տէ չօճուգ սահիպի պուլունտուղու թագտիրտէ, եէտի այտան պէրու մահպէստէ պուլունմագտա տըր (**):

(**) Իշպու եօգարտաքի հաշիյեէեի աուըլ քիթապտան թէրճէմէ իթմիշ օլուպ, վէ իշթէ մաէլինտէն անլաշըլմագտա տըրքի, էվվէլլէրի, եագըն վագըթա գատար, պուրտտա օլտուղու կիպի, Ֆրանսատա տախի, պօրճ իշին ֆագըր ֆուգարաեը մահպէսլէրտէ շիւրիւթմէքտէ, վէ չօլուգ չօճուգլարընտա տահա գիեատէ տիւշարը սէֆալէթ վէ մուսիւպէթ գըլմագտա իտիլէր-լաքին, թէշէքքիւրլէր իթմէլիիզ մէտէնիյ-եէթին թարագգըսընա, վէ տահա տօղրուսու պէօլէ էօթէն Սիւ կիպի պիւյիւք պիւյիւք ինտանիյեէթբէրվլըլէրէ, ֆուգարա պապալարընա քի, գուտրէթի օլմաեան ֆուգարալարը պօրճ իշին մահպէսէ լիգա իթմէքիւք նիզամը լաղվ իտիլմիշ տիր - վէ նասըլ քի շիմտի պուրատա տախի այնի ինսաֆճա ուսուլ իճրա իտիլմէքտէ տիր :

Վէ մէզքիւր թէրճէմէտէն շու տախի անլաշըլմագտա տըր քի, վագըթիլլէ էվրօպատաքի տէվլէթ մէէմուրլարը տախի, պիրէր գան սօրուճու սիւլիւքլէր իմիլլէր իսէ տէ, սալէյի մէտէնիյեէթտէ վէ մաթպաաթ սէրպէսեյեէթինտէ, շիմտի օ եօլտա սույի իսթիմալլէրէ ճիւրաթ իտէմէզ օլմիւշտա տըր :

ԱԼԹԵՆՃԸ ՖԱՍԼ

ՐԻԿՈԼԵԹ

Էլմասճը Մօրէլին պիւյիւր քերիմէսի օլան Լուիզ նամ տիւխթէր, զայէթ իւլ զայէ պիր հիւսն ու ճէմալէ մալիք պուլունմագտա իտի, շէօյլէ քի, թէնասիւպի էշքեալ ճի-հէթիլլէ, զէմանը աթիգ միւրէպպիյեէլէրինտէն ժիւնճնա մէյտան օգուեապիլտիկի կիպի, պօյ վէ էնտամ ճիհէթիլլէ տախի ալճըլըգ միւրէպպիյեէսի օլան Տիեանանըն հասէ-տինի թահրիք իտէպիլիւ մէրթէպէտէ օլտուղու հալտէ, կէրչի լէհճէսինտէ պիր սօլկունլուգ տէրքեար օլուպ, վէ կէրչի զաթէն օլ տիլպէր օլան էլլէրի չալըշմագտաննաչի պիր սէրթիլիք վէ պիր գըրմըղըլըգ բէյտա էլլէ միշ օլտուղու կի-պի, էլպիսէսինին սատէլիկի վէ ատիլիկի տախի աշիքեար կէօրինմէքտէ իտի իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, մէր-գումէնին կիւզէլլիկի կէօզէ վուրմագտէ, վէ սուրէթի զա-հիրէսինտէն պիլլէ, տօղուշունտա պիր քիպարըլըգ վէ պիր աղըրըլըգ պուլունտուղու անլաշըլմագտա իտի :

Մօրէլ Ֆամիլեասը իւզէրինտէ, էօյլէ մէհմուլին զայրի սուրէթտէ օլտուղու հալտէ, էօյլէ պիր հալէթի տէհէթիֆէր-մատէն խէլաս իտիլմէլէրի հագգընտա, օլ անտէ հասըլ օ-լան թէաճճիւպի ազիմ իլէ գարըշըգ պիր մէսէրրէթին վէ պիր չիւքրանիյեէթին պուրատա նագշընը իթմէքլիկէ հա-ճաթ կէօրմէյիգ. մէզքիւր մէսէրրէթ էօյլէ պիր մէրթէ-պէեէ վասըլ օլմուշ տուր քի, հաթթա պիր արալըգ, էճէ-լէ գուրպան կիթմիշ օլան քիւչիւք չօճուղուն վէֆաթընը պիլլէ ունութմուչար տըր. Եալընըղ Րօտօլֆ, մէրգումէ Լուիզ իւզէրինտէ, հաթթա բէտէրինին մահպէստէն գուրթուլ-մուշ օլմասընա ըաղմէն օլտուղու հալտէ, տայիմա հատտէն զիեատէ պիր սօլկունլուգ վէ պիր էսէրի տէրտ ու էլէմ հիւքմ իթմէքտէ օլմասընըն ֆէհմինէ վարարագ տիգգաթ

Ելլէմիշ Իտի Մէրգոււմ, հէմ Մօրէլ ֆամիլեասընա, արթըգ ճնտան սօնրա կէշինմէլէրինի պիւշիւնմէլէրինի խապէր վիրէրէք պիւթիւն պիւթիւն ըահաթ իթտիրմէք, վէ հէմ տէ էօյլէ պիր համիյեթ ու սախավէթ հագգընտա շիւբհէ վիրէրէք, քէնտիսինին թէպտիլ գընաֆէթ պիրիսի օլմասը զահիրէ չըգմասը թէհլիքէսինին էօնիւնիւ այմըշ օլմագ նիյ-
էթէլլէ, պիր թարաֆտան Րիկօլէթ, Լուիզի, քիւշիւք գա-
ընտաշընըն էօլմէսինի խապէր վիրմէքլիկէ հագըրլատըրը
հալտէ, տիկէր թարաֆտան Րօտօֆ տախի Մօրէլի ալըպ
մէրտիվէն պաշընա կէթիւրէրէք

—Տիւն տէկիլ էվվէլքի կիւն, սապահլանըն պուրաւա
կէնճ պիր գատըն կէլալի Իտի, —տէյի սիւալ Ելլէտի:

—Էվվէթ, էֆէնտի, վէ հաթթա պիզիմ պու սէֆիլ հա-
լիմիզի կէօրտիսկիւնտէ, գիւտտէսիլլէ տըրեւպ մի թէէս-
սիր տախի օլտու Իտի:

—Իմտի էօյլէ օլտուգտա, տէկիլ պանա, Ելլա մէրգու-
մէ գատընա թալտիմի թէշէքքիւրէ պօրճլու պուլունմագ-
տասընըղ...

—Սահիհ մի սէօյլէքօրսունուղ, էֆէնտի... մէրգումէ
կէնճ գատընա թէշէքքիւրէ պօրճլու պուլունմագտաւըղ,
էօյլէ մի...

—Էվվէթ, էօյլէ տիր, շիւնքի սիզի, թահլթը համիյեթ ու
հիմաեթսինէ այմըշ օլան մէրգումէ գատըն տըր: Պէն չօգ
տէֆա մէրգումէսին խանէսինէ գու մաշար կէթիւրմիւշ օլ-
տուղումտան թանըմագտա Լտիմ. վէ պու խանէտէ տէօր-
տիւննիւ գաթտա պիր օտա թութմաեա կէլտիկիմտէիպէ,
գաբուճու գատընտան հալի բիւր սէֆալէթինիզի իշիթտի-
կիմտէն... վէ մէրգումէսին լութֆ ու մէրհամէթի ազիմէսի
հագգընտա տա էմէլի էզլէպիմ տէրքեար օլտուղունտան,
գօշուպ մէրգումէնէ կիթտիմ... վէ մէրգումէտէ իշիթէ ահ-
վալը սէֆիլանէնիզի տիւն տէկիլ էվվէլքի կիւն, պիզզաթ
քէնտի կէօլլէրիլլէ կէօրիւպ թահգըղ Ելլէմէք իւզրէ պու-
րաեա կէլմիշ, վէ կէրշի գիւտտէսիլլէ տէ մի թէէսսիր օլմուշ

իսէ տէ, պէօյլէ սէֆալէթլէրին չօգ տէֆա ախլազ պօղուզ-
լուղունտան իլէթու կէլմէսի տէ կէօրիւլէ կէլմիշ օլմասը միւ-
լահազասընա մէպնի, սիզին ֆատիլեաճա ախլազը համիտէ-
նիզ նիւպէթինտէ օլարագ սիզէ իյիլիք իթմէքլիք նիյեթէթի-
լէ, հագգընըլտա քէսպի մալիւմաթ իթմէքլիկի, խասսէթէն
պանա իհալէ իթմիշ, վէ մէգքիւր մալիւմաթըտա միւմքին
օլտուղու մէրթէպէ չաբուզ օլարագ իսթէմիշ տիթ:

—Նէ՛ գատար իյի, վէ նէ՛ գատար ինսանիյեթլի պիր
գատըն իմիշ, իմտի էօյլէ իսէ ձ. . . սէօյլէտիկիմտէ, հագ-
գըմ վար իմիշ:

—Մատլէնէ իսթապէն, «հայը՛ֆ քի սահիպ սէրվէթլէր
պիլմէմէքտէ տիրլէր» տէտիկինիզտէ, էօյլէ տէկիլմի:

—Աճայիպ, էֆէնտի, մէկէրչի սիզ պէնիմ զէվճէմին իս-
մինս պիլմէքտէ միտինիզ. . . նէ՛րէտէն իշիթմիշ վէ էօյրէն-
միշսինիզ տիր. . .

—Եալընըզ պու սապահտան, եանի սաաթ ալթըտան
պէրու պիլմէքտէյիմ, —տէտի Բօտօլֆ Մօրէլին լազըր-
սընը քէսէրէք. —չիւնքի եանընըզտաքի ուֆագ թաւլան ի-
չնտէ կիզլէնէրէք պէքլէմէքտէ իտիմ:

—Սիզ, քէնտինիզ մի. . . էֆէնտի. . .

—Էվլէթ, պէն քէնտիմ, հէր սէօյլէտիկինիզի իշիթտիմ,
վէ գափիէնտէ իսքեաթ օլտում քի, սիզ բէք նամուսըւ,
բէք էհիլ ըրզ, վէ բէք տէ քեամիլ պիր անամսընըզ. . .

—Սիւպհա՛ն Ալլահ. . . լաքիմ, նասըլ օլուպտա սիզ օլ
մաղաղանա կիրտինիզ վէ պէքլէտինիզ:

—Էն զիհառէ լաեըզլը սուրէթտէ մալիւմաթը պիզգաթ
սիզին հալինիզտէն քէսպ իտէպիլէճէկիմտէն, սիզին խապէ-
րինիզ օլմատըղը հալտէ, կէօզլէրիմլէ կէօրմէք, վէ սէօյլէ-
տիքլէրինիզի տէ գուլազլարմիա իշիթմէք իսթէմիշիմ տիր
. . . Վէ գաբուճու իսէ, զաթէն պանա, էկէր իսթէր իտէմ
թուլթուպ տա օտուկըլուզ եաբանըմ տէյի, մէգքիւր պու-
ճաղտաքի մահէլլի խապէր վիլմիշ օլտուղտնտն, պու սա-
պահ կիտիպ մէրգուճտան, պիր քէրլէ կէ՛րէյիմ Կիսէ-

րէք միւսաատէ իսթէտիմ, վէ կէլիպ պիր սաաթ գատար
օրատա պէքլէտիմ, վէ իշիթտիկիմ միւքեալէմէնիզտէն տէ
իսքեաթ օլտում քի սիզ բէք քեամիլ, բէք նամուսլու, վէ
բէք էհլի ըրզ վէ բէք գանաաթ էհլի պիր փամիլեասընըզ:

—Սիւպհան Ալլահ, էֆէնտի, կէրչի շայեանը իֆթի-
խար օլաճագ պիր հալ ու ֆաղիլէթէ մալիք պուլունմագտա
տէկիլ իսէմ տէ, թա տօղուշումտան պէրու հէր նէ ախլագ-
տա իսէմ, իշթէ էօյլէճէ գալմըշում տըր, վէ պաշգա տիւր-
լիւ օլմագլըզ տա էլիմտէ տէկիլ տիր:

—Էօյլէ օլտուղունու պիլիրիմ, վէ էօյլէ օլմասընը տա
պիլտիկիմ իշին տիր քի, սիզի մէտհ իթմէ յիպ, իլլա թահսին
էյլէմէքտէյիմ. . . Պէն մէգքիւր պուլունտուղում ու ֆաճըզ
մահէլլտէն տիշարը չըգարագ, սիզի միւպաշըրլարըն էլլէրին-
տէն գուրթարմագ նիյեէթինտէ իքէն, քէրիմէնիզին սէսինի
իշիթտիկիմտէն, օլ պապտէ հիսս օլունաճագ օլան սէֆաեը
մէրգումէնէ թէրք էթմէքլիք մագսէտիլլէ, կէրի տուրտու
իտիմ. . . հալպու քի, մէրգուման միւպաշըրլար թարաֆըն-
տան զուհուրա կէլէն հըրսը թամանըն, զէվալլը քէրիմէնիզ
Լուիլի, մէղքիւր թաթլը սէֆատան մահրում գըլտըղընը
տախի կէօրտիւկիւմտէն, արթըզ մէյտանէ չըգմագլըզ
էլզէմիյեէթտէն աստ էյլէմիշիմ տիր: Ահէյլէ քի, տիւնքի
կիւն միւշթէրիլէրտէն պիր գաշ բարա թահսիլ էթմիշ օլ-
տուղումտան, մէրգումէ համիյեէթքիարընըզ պուլունան
գատընըն հիսապընա օլտուղու հալաէ, օլ ուղուրսուզ պօրճ-
տան սիզի գուրթարմագլըզա միւտարաաթ իթմիշիմ տիր:
Լաքին, միւպթէլա պուլունտուղունուզ տէրտ ու ֆէլաքէթ
օլ գատար ազիմ օլուպ, վէ սիզտէ իսէ օլ մէրթէպէ նա-
մուսլուլուզ, վէ նայիլի համիյեէթ ու մուսվէնէթ օլմագ-
լըզ պապընտա օլ մէրթէպէ լաեըզլըզ կէօրիւմիւշ տիւր
քի, զաթէն կէօրմէքտէ օլտուղունուզ լութֆ ու մէրհամէ-
թէ պի հագգըին շայէսթէ օլտուլտան պաշգա, տահա զի-
եատէսինէ տախի շայէսթէ պուլունմագտապընըզ, էվլէթ,
նայիլ պուրուլտուղունուզ պու նիյմէթ վէ պու սախապէթ,

եալընդդ պու գատար տն դալաճագ տէկիլ տիր , նասըլ քի պէն շիտիտէն , օլ սիդին գուրթարընը օլան մէլէքսիմաթ գատուն նամընա օլարագ սիզէ , իլէրուտէ բէք կիւզէլ վէ բէք րահաթպախչպիր էօմրէ մալիք օլաճաղընըլը , վէլ-հասըլ թէքմիլ ֆամիեանըլա նայիլի սէատէթի հալ պույ-րուլաճաղընըլը վատ վէ թէահհիւտ իտէպիլիրիմ . . :

—Իհթիմալտէ՛ն տիր . . : Պագաթ , էֆէնտի , հիչ տէկիլ իսէ օլ՝ֆէրիշթէնին , վէ օլ գուրթարընը պիր մէլէք սըֆաթը վիրմէքտէ օլտուղունուզ գատընըն իսմի շէրիֆինի պէեանէ հիմմէթ էյլէսէնիզ , աճապա օլմմազ մը :

—Էվվէթ , մէրգումէ պիր մէլէք տիր . . . վէ սիզին տէ սէյլէտիկինիզ պիր լագըրտը բէք հագգըլը իտի , շէյլէ քի , պու ալէմի ֆէնատէ , պիւյիւք քիւչիւք հէր քէսին քէնսու-յէ մախսուս տէրտի վէ եախօտ տէրտլէրի՛ վար տըր :

—Նէ՛ սէյլէեօրսունուզ , եօգսա մէրգումէ գատընըն տախի տէրտ ու էլէմիմի վար տըր :

—Մէկէրչի պու ալէմտէ տէրտ ու էլէմիիզ ինսան պու-լունմագտամը տըր . . : Պու ճիւմլէ իլէ տախի , մէրգումէ-նին իսմինի սիզտէն սէթը իյլէմէկէ տայիր հիչ պիր մանի վէ սէպէպ կէօրմէքտէ տէկիլիմ . . : Մէրգումէնին իսմի . . :

Պագաթ Ռօտօյֆ , մատամ ա՛Նըվիլին զաթէն մէզքիւր իսանէեէ կէլէրէք , մատամ Իիբլէտէն գօհապաճ սիւալ իյ-լէմիչ օլմասընը պիլմէքտէ պուլունտուղու կիպի , պէլքի մէր-գումէ գաբուճու գատըն պօչպօղաղըլը իտէրտէ էօթէքի-նէ պէրուքինէ ֆաշ իտէր խէվֆ ու էնտիշէսինէ զահիպ օլ-տուղունտան , ճիւզիճէ սիւքիուլթ իւզըլէ տուրտուգտան սօնրա . . :

—Մէրգումէ գատընըն իսմինի սիզէ սէյլէրիմ էմմա . . . անճագ պիր շարթ իլէ սէյլէեէպիլիրիմ . . :

—Օ՛հ , սէյլէյինիզ , էֆէնտի , սէյլէյինիզ . . :

—Շէյլէ քի , քիմսէեէ սէյլէմէյիպ , անճագ սիզ պի-լէճէքսինիզ . . . անլատընը՛մը , սիզտէն պաշգա քիմսէ պիլ-մէեէճէք տիր . . :

—Ո՛հ, քիմսեհե սէօյլէմէհէճէկիմէ տայիր եհմին ի տէրիմ... Լաքին, հիշ տէյիլ իսէ, միւմաիլէյհանըն քէն տրաինէ, էվլէթ, էօյլէ պիր պիշարէկեան խէլասընարընա թագ տիմի թէշէքքիւր իթմէքլիկէ օլսուն, աճապա մէհզուն պուլունամանաճագ մըերմ:

—Անը մատամ տ'Արվիլէ սիւալ իյլէմէլիեիմ, ֆագաթ, հիշ շիւրհէմ եօգ տուրքի միւսաատէ իյլէհէճէք տիր...:

—Նա'սըլ պուեուրտունուգ:

—Միւմաիլէյհանըն իսմի մատամ եանիմարքիզ տ'Արվիլ տիր:

—Ո՛հ, արթըգ միւտտէթի էօմրիւմտէ պէն պու իսմի ունութմանաճաղըմ տըր: Մէրգումէ պէնիմ իշին, պէնի հիմայէ իտիճի պիր աղիզէ մագամընտա պուլունաճագ տըր... պէն անըն նէզտինտէ սէճտէ գըլաճաղըմ տըր... Կէրէք զէվճէմին վէ կէրէք չօճուգլարըմըն, անճագ անըն լութֆ ու քէրէմի սայէսինտէ գուրթուլտուգլարընը տիւշիւնտիւքճէ... Նէ, գուրթուլմագ մը, հայըֆքի... խայր, հէփսի գուրթուլմուշ տէկիլ տիր... էվլէթ, չօճուգլարըմըղըն հէփսի գուրթուլմատըլար... օլ պիշարէ Ատէլէիկէզիմ էճէլէ գուրպա'ն կիթտի, անը զա'յա իթտիք... Մհ, աման եա Րէպպիմ, լաքին, շու տաթի ոահիհ տիրքի, արթըգ անտէն իւմիտ գալմամըշ իտի, իշի պիթմիշ իտի, հէր հալտէ պու կիւն էօլմէգ իսէ, եարըն էօլէճէք իտի...:

Վէ Մօրէլ պուլարը սէօյլէտիկիլէ պէրապէր կէօզ եալարընը տաթի սիլտի...:

—Մէրգումէ զէվալլը չօճուգճուղազըն ճէնազէսի սմէֆնի մատտէսինէ կէլինտիքտէ, էկէր պանա իթիմատ իտէր իսէնիզ... պագընը նէ եալմալըսընը... Պէն հէնուգ օտամուտ կէլիպ եաթմանա պաշլամամըշտըր, պիւյիւճէք տէ պիր օտա տըր, հէմ հալատար տըր վէ հէմտէ հալատը իյի տիր, իմտի, զաթէն պիր տէ գարհօլա վար տըր, սիղ օրաեա նազլ իթսէնիզ բէք իյի օլուր, վէ մատամ տ'Արվիլ թարաֆընտան, սիղին իշին միւնատիպ պիր մահէլլ պուլ-

տուրուրուպ տա թէ հիյեէ ի թտիրիլինճէեէ գատար, օրատա ֆապիլէանըզլա րահաթ իտէպիլիրրինիզ . . . Չօճուղունու գուն նաչի տէ եինէ թավան իչինտէ պու կիճէճիք գալսըն , վէ ատէթտէն պուլունտուղու իւզրէ պիրտէ քահանայ կէ լիպ եաֆրնտա պէքլէսին: Պու հիւգնէնկիզ խուսուսուն թէ ֆէրրիւաթընը գահըրմագլըզա հիւմէթ իլլէմէսինի, պէն չիմտի կիտիպ մատամ Բիրլէեէ րէճա իտէրիմ:

— Լաքին , էֆէնտի , սիզի օտանըզտան մահրում գըլ մըլ օլաճաղըզ . . . նաֆիլէ եէրտէ եէրիմիլտէն չըգմաեա լըմ . . . Համո ու սէնալէր օլսուն չիմտի րահաթ իւզրէ պու լընմագտաեըզ , օֆ, օլ մահպէսէ կիթմէքլէք գօրգ ուսուն տան գուրթուլմուշումտուր . . . պէնիմ պու սէֆիլ մէսքէ նիմ, պէնիմ իչին պիր սէրայ մագամընտա տըր, ալէլխուսուս էկէր Լուիլիմիլտէ պիզի թէրք իթմէեէրէք եանըմըզտա գա լաճագ իսէ . . . էկէրչի քէլ էվվէլ պիզի կէօղէտիպ գաեը րաճագ իսէ . . .

— Արթըզ Լուիլիլիզ սիզի թէրք իթմէեէճէք տիր, եա նընըզտան այրըլմաեաճագ տըր . . . Սիզ մէրգումէ քէրիմէ նիզին տայիմա եանընըզտա պուլունմասընը , քէնտինիլճէ պիր տէվլէթ ու իգպալ ատտ իլլէմէքտէ իտինիզ . . . պու արզու վէ պու միւրատընըզ հասըլ օլաճագ տըր . . . վէ պու շէյտէ սիզին իչին պիր միւքեաֆաթ պսերլաճագ տըր . . .

— Սիւպհան Սլլահ . . . էֆէնտի , մէկէրչի պու սէօլ լէտիկինիզ շէյ ինթիմալտէն մի տիր , պէնճէ պու պիր րիւեա սաեըլսա ճայիլ տիր . . . Կէրչի պէն էօմրիւմտէ սօֆուլուգ իթմէպիչիմ տիր . . . Կէրչի պէնիմ իչին էն պիւլիւք տին ու իման , անճագ նամուս տէնիլէն շէյէ ինանմագլըզ տան իպարէթ պուլունմուշտուր . . . Լաքին , պու եօլտա պիր իգպալըն թէսպտիւֆիւաէ . . . ատամը բարատա ինանմագլըզա մէճպուր իտէմէսէ տախի , ճէնապը Հիքմէթուլլահա ինանմագլըզա մէճպուր իլլէսէ՝ սէզա տըր . . .

— Տօթ ում , էկէրչի պիր բէտէրէ , թէսէլլիպախշ պիր շէյ սէօլէեէրէք տէրտինի ունութտուրմագլըզ միւմքի-

նաթտէն իսէ, —տէտի Բօտօլֆ մահզունիյեթ իւզրէ, —պէնտէ սիզէ տէրիմ քի, հէր նէ գատար էվատընըզըն պիրինի զայպ իթտինիզ իսէ, հէլէ համտ օլտուն քի տիկէր պիրինի տէ գազանմըչ օլտունուզ :

—Հագգընըզ վարտոր, էֆէնտի, չիմտի Լուիզիմիզ արթըզ քէնտի եանըմըզտա տըր . . . :

—Ինչաալլահ օտամը գապուլ իթմէքտէսինիզ, էօյլէ տէկիլ մի, եօգսա պիլմէմ քի ճէնագէնին եանընտա կիճէ բաա պէքլէթմէքլիք նա՛սըլ միւմքին օլապիլէճէք տիր . . . Պիր քէրրէ զէվճէնիզին հալինի տիւ չիւնիւնիւզ, զաթէն պիւչարէնին պաշընտա պիր նէվի զայիֆլիք հասըլ օլմուշ տուր . . . իմտի, էօյլէ պիր քէյֆսիզ գատընըն կէօզլէրի էօնիւնտէ եիկիրմի տէօրթ սաաթ պիր ճէնագէնի պըրագմագլըզ, վէ քէնտիսինի էօյլէ պիր էսէֆամիզ մէնզարէ օրթասընտա սագլամագլըզ, մէկէրչի ճայիզ օլապիլի՛ր մի :

—Էֆէնտի, հէր շէյի, էվվէթ, սիզ հէր շէյի տիւ չիւնմէքտէսինիզ . . . նէ՛ գատար թէմիզ գալպ վէ ինսանիյեթլի պիր զաթսընըզ :

—Քէնտի գուլթարըճը մէլէկինիզ օլան գատըն հագգընտա իզհարը չիւքրան իյլէմէլիսինիզ, չիւնքի, պէն անճագ անըն մէճպուլէ պուլունտուղու ինսանիյեթլէ իսթիւնատէն սէօյլէմէքտէյիմ, անըն լիսանընտան սէօյլէմէքտէյիմ, վէ հիչտէ չիւբհէմ եօգտուր քի, պու պէնիմ սէօյլէտիքլէրիմի միւմաիլէյհա թագտիր ու թաստիզ իյլէեէճէք տիր . . . Տիմէք տիր քի, թէքլիֆիմի գապուլ իյլէտինիզ . . . չիմտի սիզ անը պանա սէօյլէյինիզ, օլ ժագ Ֆէրան տէտիկինիզ քի՛մ օլուեօ՛ր, նա՛սըլ ատամ տըր . . . :

Պու լագըրտընը իշիթտիկինտէ, զանն իտէրսին քի Մօրէլին իւզէրինէ պիր գարանըզ տիւման տըր պաստը :

—Աճապա օլ ժագ Ֆէրան տէտիկինիզ, —տէտի Բօտօլֆ, —շու Սանթիէ սօգաղընտա պուլունան նօթէ՛ր ժագ Ֆէրան մը տըր :

—Էվվէթ, էֆէնտի . . . մէկէրչի սիզ մէրգումու թա-

նըմպեալ մըսնըզ . — պատէհու Մօրէլ, Լուիզ հագգընտա
զաթէն տէրքեար օլան գօրգուսու ղալէպէ իյլէտիկիննէն ,
— էֆէնտի , մատամ քի իշիտիպ խապէրտար օլմուշտուռուզ
տուր, սէօյլէ յինիզ . . . սիզ սէօյլէ յինիզ . . . մէրգում հագ-
գընտա սույի զաննա զահիպ օլմագլըզա հագգըմ վա՛ր մը
արը , եօգսա եօգ մու տուր . . . էկէր գըզըմ . . . էվլէթ ,
գըզըմ Լուիզ . . . — տէյի պաղըրտը :

Մէրգում քէլամընը պիթիրէմէեհէք , էլլէրիյլէ եիւզ-
լէրինի գաբատը :

Րօտօլֆ մէրգումուն գօրգուլարը սէպէպլէրինի ան-
լատը :

— Տօսթում, նօթէրին սիզի պէօյլէ թագեիգ իթմէքիկէ
գալգըշմասը տախի իսպաթ էյլէմէքտէ տիրքի , — տէտի
Րօտօլֆ, — սիզ օլ պապտէ իթմինանը գալպ իւզրէ օլապի-
լիրսինիզ , զիրա, էկէրչի քէրիմէնիզէ գարշը պիր էսէրի քին
ու զարազը օլմուշ օլմասա իտի, պէօյլէ սիզտէն ախզը ին-
թիգամա գալգըշմազ իտի. պու ճիւմիէ իլէ տախի, պէնիմտէ
իթիգատըմա նէզարէն, մէրգում բէք նամուստուզ պիր ա-
տէմ օլմալը տըր . . . — Ֆագաթ, չայէտ սիզին չիւրհէնիզ
էսասազը պիր շէյ օլմասա տախի, — տէտի Րօտօլֆ ճիւզիճէ
սիւքիւթտէն սօնրա, — ճէնապը հիքմէթուլլահ սայէսինտէ,
մէրգումուն, միւսթահագգ պուլունտուղու ճէզաեը չէքէ-
ճէկինէ, ասլա չիւրհէ իթմէմէլիյիզ . . . զիրա, ճէնապը հիք-
մէթուլլահ, կէրչի չօգ տէֆա ուեուր իսէտէ, պաղը քէրէտէ
ուեանըպ հէր պիր շէյի կէօրէճէկինտէ, վէ իճապընը իճրա
իյլէեէճէկինտէ չիւպհէ եօգտուր :

— Իյի՛ էմնա, անըն միւսթահագգ օլտուղու ճէզաեը
չէքէճէկինէ չօգլուգ ինանամամ, չիւնքի, հէմ բէք զէնկին
տիր , վէ հէմտէ բէք միւրայի պիր ատամ տըր :

— Վագաա էօյլէ տիր, լաքին, շունուտա խաթըրտան չը-
գարմամալըսընըզ քի, սիզ զաթէն իւմիտ քէսիքլիկինէ տիւշ-
միւշ իքէն, գուրթարըճը պիր մէլէքիմտատընըզ եէթիշմիշ
տիր . . . իմտի, իշթիմալ տիրքի, պիրի տէ չըգըպտա մէր-

գում՝ նօթերտէն ախար ինթիգամ՝ իյլէեհէք տիր . . . Էկէր սահիհէն գապահաթլը իսէ :

Պու հէնկհամոտ Բիկօլէթ կէօղլէրինի սիլէրէք, թապան իշինտէն տիշարը չըգտը :

Բօտօլֆ մէրգումէեէ խիթապէն ,

—Արք նէ տէրսինիզ, պէնիմ գօմշուճուղում, մէէմու-
րու պուլունտուղում քէնտի վէլիի նիյմէթի թարաֆրնտան
միւնասիպ պիր մահէլ թէտարիք էթտիրիլինճէեէ գա-
տար, Մօրէլ, ֆամիլեասընը ալարագ կիտիպ պէնիմ օտամ-
տա օթուրսա իյի օլմա՞զ մը :

Բիկօլէթ պիր էսէրի թէամիւպ իւղրէ Բօտօլֆուն եիւ-
ղիւնէ պագտը :

—Նէ՛ սէյլէեօրսունուղ, էֆէնտի . . . Էկէրչի սիզ պու-
նու եաբար իսէնիզ, պիւլիւճէք պիր ալիճէնապլըզ եար-
մըշ օլաճագսընըզ . . . :

—Էվվէթ, եաբաճաղըմ տըր, ֆագաթ, եալընըզ պիր
շարթ ելէ . . . վէ մէգթիւր շարթըն իճրասըտա սիզէ թապի
պուլունմագտա տըր, գօմշուճուղում . . . :

—Մհ, էֆէնտի, էլիմտէն կէլէնի իճրաեա հէր անու տա-
գըգա հազըր պուլունմագտաեղմ . . . :

—Շէյլէ քի, չօրպաճըմա վէրիլէճէք պիր ազ հիսապ-
լարըմ վար տըր . . . վէ աճէլէ իսթէնիլմիքտէ տիր . . . Էվ-
րագլարըմ տա աշաղըտա տըրլար . իմտի, Էկէրչի գօմշու-
լուգ խաթըրնա ըիայէթէն, օտանըզըն պիր քէօլէսինտէ օ-
թուրուպ չալըշմագլըզա միւսաատէ վէ հիմմէթ իտէր իսէնիզ
. . . թրաբէզանըզըն պիր պաշընտա իճրա իտէպիլիլիմ . . .
վէ սիզտէ եինէ քէնտի իշինիզլէ մէշըուլ օլապիլիլիսինիզ,
ասլա սիզէ թաճիզլիք վէրմէմ, նա՞սըլ, օլապիլիլ մի . վէ
Մօրէլտէ քէնտի ֆամիլեասընը ալարագ, մատամ Բիլլէնին
եարտըմըլա, հէմանտէմ պէնիմ օտամա նագլ իտէպիլիլի :

—Ա, էֆէնտի, Էկէրչի մաթլուպունուղ անճագ պուն-
տպն իպարէթ իսէ, ճան իլէ պաշ իւսթիւնէ, մէկէրչի գօմ-
շուլուգտա հէրքէս պիրպիլիլինէ եարտըմ իթմէքլիկէ պօրճուլ :

տէկը լմիտիրէր . . . զաթէն ինսանիյէթ իպրէթ ինի սիզ քէն-
տինիզ վիրմէք տէսինիզ , Մօրէլ կիպի իյի պիր աւամա իյի-
լիքէր եաբմագտա սընըզ . . . իմսի , էֆէնտի , հէր նէ վա-
դըթ միւրատիտէր իսէնիզ պուեուրունուզ , էմրինիզէ միւն-
թագըրըմ . . . :

— Մատմօաղէլ , էկէր պէնիմ պատիի մէմնունիյէթիմ
օլմագլըզը արզու իտէր իսէնիզ , պէն նասըլ սիզէ քօհիւն չա-
ղըրմագտա իսէմ . . . սիզտէ պանա այնի սըֆաթը վիրէրէք
քօհիւն չաղըրմալըսընըզ , եօգսա սըգլըրըմ , վէ օտանըզա
կէլմէքլիկէ ճէսաթէթ իտէմէմ , — տէտի Րօտօլֆ կիւլիւմ .
սէեէրէք :

— Բէք ալէա , օնտա նէ՞ պէյիս վար տըր , մամտամ քի
սահիհէն գօմշուսունուզ , պէն տէ սիզէ գօմշում տէյի
չաղըրապիրիւրիմ :

— Բէտէրիմ , վալիտէմ սէնի իսթէեօր . . . կէ՛լ , կէ՛լ , —
տէտի քիւչիւք էրքէք չօճուգլարտան պիրի թաւան իչինտէն
տիշարը չըգարազ :

— Հայտէյինիզ , սիզ կիտինիզ , աղիղիմ մօնսիէօ Մօրէլտէ ,
հէր պիր շէյ հաղըր օլտուգտա , սիզէ խապէր վիրիրէր :

Մօրէլ ալէթթաճիլ պըրագըպ քէնտի ֆամիլեասը եա-
նընա կիթտի :

— Շիմտի գօմշուճուղում , — տէտի Րօտօլֆ Րիկօլէթէ ,
— սիզտէն սայիր պիր մաթլուպում տահա վար տըր :

— Բէք ալէա գօմշում , պուեուրունուզ , էկէրչի էլտէն
կէլըր պիր շէյ իսէ , պաշըմ ինթիւնէ :

— Հիչ չիւպհէմ եօգ տուր քի սիզ զիեատէսիյէ էվճի-
մէն պիր գըզճըղազ օլմալըսընըզ . չիմտի Մօրէլ ֆամիլեա-
սընը , կէրէք էլպիսէ վէ կէրէք էշեա ճիհէթիյէ ըահաթ իթ-
տիրմէք իչին , հէր նէ քի լաղըմ իսէ իշթիրա իտիլմէսի իզ-
թիզա իտէր , չիւնքի , պէնիմ պուլունան էշեամ , անճագ
պիր զարիպ աւամա տայիր օլան շէյլէրտէն իպարէթ տիր ,
եանի չօգլուգ պիր շէյիմ եօգ տուր , վէ անլէրիտէ տահա
տիւնքի կիւն կէթիրմիշէր տիր , աճապահասըլ էթմէլիյիզ ,

Մօրէլ ֆամիլեպը իշին իշթիրասընա արդուքէշ պուլուն տուղում շէյլէքին քեաֆֆէսինի տախի շիմտի կիտիպ աւամադմընը :

Իկօլէթ ճիւղիճէ տիւշիւնտիւքտէն սօնրա , շու աթիտէքի ճէվապը վիրտի ,

—Իքի խաաթա վարմադտան քեաֆֆէյի իսթէտիկինիզէ ճարիք օղապիլիրսինիզ , զաթէն Հապըր օլարագ բէք կիւզէլ , բէք սքճագ , վէ բէք թէմիզ էլպիսէլէր պուլունմադտա օլտուղու կիպի , թէքմիլ ֆամիլեա իշին ալէա պէեսազ չամաշըրլար տախի պուլունմադտա տըր . պունշարտանտա մաատա , բէք միւզթագի օլան շէյլէր , չօճուգլար իշին իքի ուֆագ գարեօլա իլէ , պիր գարեօլա տախի պէօյիւք վալիտէլէրի իշին տիր . . . ֆագաթ , պունշարը ալմազ իշին , խալլիճէ բարաեա իշթիեաճ վար տըր , էօյլէ Գօլայ պիր շէյ տէկիլտիր :

—Աճա՛յիպ . . . աճապա նէ՞ գատար բարաեա թէվագգուֆ իտէր :

—Օհ , հիշ տէյիլ իսէ . . . պէշ ալթը եիւզ ֆրանգա պագար . . .

—Հէփսի , հէփսի օգատար մը :

—Էօֆ , էվվէթ . . . կէօրիւեօրմուտունուղ , էօյլէ ազ պիր բարա իլէ օլուր շէյ տէկիլ տիր , —տէտի Իկօլէթ օլ իրի իրի կէօգլէրինի աշըպ վէ պաշընը սալլաեարագ :

—Էս իսթէք իսէք շիմտի պունշարը թէտարիք իտէպիլիւրմիեիզ :

—Շիւպհէսիզ , իքի սաաթա գալմազ քեաֆֆէսինի տախի օղապիլիրիզ :

—Գօնշուճուղաղըմ , սիզին սէօյլէտիկինիզ ատէթա հիքմէթ նէվինտէն պիր շէյ տիր , էօյլէ տէկիլ մի :

—Խալլ , գօնշուճուղում , բէք սատէ պիր շէյ տիր . . . ջիւնքի թամիզ (Պիթ վէ եախօտ Պաթ բազարը) շուրաճըգտա , անճագ իքի աարմ մէսաֆէտէ տիր , վէ օրատա , հէր նէքի միւրատ օլունուր իսէ պուլունմադտա տըր :

—Դաւսըլ , թամիլը մը :

—Էվվէթ, Թամբլ :

—Նէ՛ տիմէք տիր օ :

—Ա՛, գօմշուճուղում, մէկերչի սիղ Թամբլընըն նասըլ պիր մահէլլ օլտուղունուլ պիլմէեօրմուսունուլ :

—Խայր, գօմշուճուղազըմ :

—Օրասը էօյլէ պիր մահէլլ տիր քի, սիղին վէ պէնիմ հալիմիզտէ պուլունան քիմէսնէլէր, էլպիսէճէ վէ էշեաճա ուճուղուլ օլտուն նիյեթիմտէ պուլունտուղլարընտա, օրաեա միւրաճաաթ իտէրլէր. չիւնքի, մահէլլի մէզպուրտա պուլունան շէյլէր հէմ ուճուղճա օլուպ, վէ հէմ տէ ֆէնա տէկիլ տիրլէր . . :

—Սահի՛հ մի սէօյլէեօրսունուլ :

—Էվվէթ, պէնիմ պիլտիկիմ էօյլէ տիր, մէսէլա պազընըղ . . . չիմաի սիղ շու արգանըզտաքի սէթրիեի գա՛չ ֆրանգա ալմըշսընըղ տըր :

—Տօղրուսու բէք էյի խաթըրլաեամաեօրում . . ,

—Աճա՛յիպ, գօմշուճուղում, մէկերչի կիլիմէքտէ օլտուղունուլ սէթրիեի գաչա ալտըղընըղ պիլմէեօրմուսունուլ :

—Գօմշուճուղազըմ, սիղէ մահըմանն սուրէթտէ օլարազ սէօյլէրիմ քի, խայր, պիլէմէեօրում, — տէտի Ռօտօլֆ նիմխանտէ իլէ (կիւլիմանէեհէք) — չիւնքի, հէնուլ բարասընը վիրմէմիշիմ տիր, վիրէսիեէ ալմըշըմ տըր . . . անլարսընըղ եա . . . հալիլլէ ֆիեաթընը սիւալ իտիպ տէ անլաեամամըշըմ տըր . . :

—Ա՛, գօմշուճուղում . . . էկէր կիւճէնմէղ իսէնիլ, սիղէ պիր շէյ սէօյլէեթիմմի, էօյլէ իսէ սիղ իլինիլէ բէք տիգզաթ իտիպ վէ նիլամընտա հարէքէթ իտէնլէրտէն տէկիլ իմիշսինիլ :

—Հայը՛ֆ քի, Էվվէթ, էօյլէ տիր, հազգընըղ վար տըր, գօմշուճուղում . . :

—Իմտի էօյլէ օլտուղտա, էկէր պէնիմ իլէ տօսթըլուգ իթմէք իսթէր իսէնիլ, օլ պապտէ քէնտիսիլի իսլահ էյլէ :

մէլիսինիզ... վէ պէն մէհմուլ Խտէրիմ.քի պիզ տօթլուգ տա
 Խտէպիլէճէկիզ... չիւնքի թավր ու հարէքէթինիզէ նէզա-
 րէն, չիթինթապ պիր զաթ օլմալըսընըզ: Իլէրուտէ Վէօրէ-
 ճէքսինիզ քի, պէնիմ իլէ տօթլուգ բէյտա իթմիլ օլմա-
 նըզտան տօլաեը Իզհարը նէտամէթ իլէ մէհէճէքսինիզ: Հինի
 Իգթիզատէ սիզ պանա եարտըմ տախի իլլէնէճէքսինիզ...
 վէ պէն տէ սիզէ եարտըմ Խտէճէկիմ տիր... չիւնքի, մա-
 լիւմ եա, գօմչուլուգ տա պիր պիրի իմտատընա եթիլ-
 մէքլիք Ֆէրիզէտէն տիր, իշթէ օլ սէպէպէ մէպնի տիր քի...
 Պէն կիւզէլճէ սիզին չամաչըրլարընըզը եաբարըմ... վէ սիզտէ
 օտամըն տէօշէմէսինի պալ մումու իլէ բարլաթտըլըմ տա,
 պանա ճիւզիճէ մուավէնէթ Խտէրսինիզ... Սապահլարը
 պէն էքքէնտէն գալգարըմ, տիմէք տիր քի, իշինիզէ կիճ
 գալմագսըզըն վագթինտէ մաղաղանըզա կիտէպիլէսինիզ
 իշին, սիզէ սէս վիրիւր ուեանտըրըմ, չէօյլէ քի, օտալա-
 րըմիզ արասընտա պուլունան պէլմէ տիվարընա, թա ու-
 եանըպ տա պանա, «պոհլէր Խոյր օլուն, քօշտ-ճուղալըմ տէ-
 յի սէս վիրինճէնէ գատար թագ թագ վուրուրում, անլա-
 տընըզ մը:

— Բէք ալէա, պէն տէ էօյլէ օլմասընը գապուլ իլլէ-
 տիւմ, սիզ սապահլարը պանա սէս վիրիպ ուեանտըրա-
 ճագսընըզ, վէ պէնիմ չամաչըրլարըմ տա պագաճագսը-
 նըզ, վէ պէն տէ պունլարա գարչըլըզ օլարագ սիզին օտա-
 նըզըն տէօշէմէսինի մումլանարագ բարլատաճաղըմ:

— Եօգ, եալընըզ օլ գատար իլէ պիթմէտի, նասըլ
 քի Թէօյլէտի Խտիմ, պունլար իլէ պէրապէր պիր տէ չալթ
 պուլունաճագ տըր, չէօյլէ քի, քէնտի իշէրինիզտէ տա-
 յիմա նիզամ ու տիգգաթ իճրա իթմէքիկէ սէօզ վիրէ-
 ճէքսինիզ, եօգսա գապուլ Խտէմէմ, անլատընըզ մը:

— Հա, հա, էվվէթ, հագգընըզ վար տըր:

— Վէ հէր նէ վագըթ պիր չէյ սաթըն ալմագըլըզա Իհ-
 թիեաճընըզ տէրքեար օլուր իսէ, տօղրու Թիամըլըեա կիթ-
 մէլիսինիզ. զիրա, նասըլ քէ սէօյլէտիւմ, օրատա հէր չէյ

ուճուզ տուր, մէսէլա պագընըզ, զանն իտէրիմ քի շուարգանըզտաքի սէթրիսէ սիզ, պաշգա ետրտէ սէքսէն ֆըրանգ գատար վիրմիշ օլմալըսընըզ, հալ պու քի, էօյլէ պիր սէթրիսի թամբլըտա օթուզ ֆրանգա գատար ալապիլիր սինիզ:

—Ձօգ իյի, չօգ իյի, տահա՛ ալէա եա... Տիմէք տիր քի, սիզին իթիգատընըզա նէզարէն, եալընըզ պէշ ալթըր եիւզ ֆրանգ սարֆ իտիլտիկինտէ, Մօրէլ ֆամիլետասը իչին լազըմ կէլէն շէյլէր ալընապիլէճէք տիր... էօյլէ տէկըլմի:

—Շիւրհէսիզ, պէշ ալթըր եիւզ ֆրանգըզ էշեա ալընտըզընտա, բէք րոհալթ իախպ, վէ խայլի վազըթ տա իսթիմալ իտէպիլէճէքլէրի իհթիմալի գավիտէն տիր:

—Պահգահանաեընըզ, գօմշուճուղազըմ, ֆիքրիմէ պիր շէյ տօղտու...:

—Նէ՛ իմիշ պագալըմ:

—Սիզ էվճէ էշեատան թանըմագտասընըզ, էօյլէ տէկըլմի:

—Էվվէթ... Էրէյիճէ, —տէտի Ռիկօլէթ ճիւզիճէ գօլթուգլարը գապարարագ:

—Իմտի էօյլէ օլտուգտա, կիրինիզ գօլթուղումա տա սիզին իլէ Թամբլըեա կիտէրէք, Մօրէլ ֆամիլետասը իչին իգթիզա իտէն շէյլէրի իշթիրա իտէլիմ, հա՛ նէ՛ տէրսինիզ, իյի օլմա՛զ մը, կէլըմիսինիզ:

—Մհ, նէ պէօյիւք իգպալ ու սէատէթ տիր պու... զէվալը ֆազըըլար... լաքին, բարալարը՝ քիմ վէրէճէք տիր:

—Պէնտէ բարա վար տըր:

—Նէ՛ սէօյլէեօրտունուզ, մէկէրչի շիմտի սիզտէ պէշ եիւզ ֆրանգ վար մը տըր:

—Մօրէլ ֆամիլետասընա, վէլիի նիյմէթլիք իթմէքլիկէ հիմմէթ իյլէմէքուտ օլան զալթ, պանա աշըգ օրտինս վէրմիշ տիր, հիշ պիր շէյ էսիրկէմէքսիզին, լազըմ կէլէնի իշթիրա իթմէքլիկէ մէէլունիյեթիմ վար տըր... Հաթթա, տէյիլ

Թամբլըտան, իլլա միւնասէպէթի էշեալար պուլտուղում
Թագտիրտէ, պաշգա եէրտէն տախի օլսա ալմագլըղա սա-
լա հիլեթիմ վար տըր...

— Էն զիւստէ վէ հէր նէվի միւնասէպէթի էշեա Թամբ-
լըտա պուլունմագտա տըր, հաթթա չօճուգլար վէ վա-
իտէլէրի իչին հազըը տիբիլմիշ կիւզէլ կիւզէլ էլպիսէլէր
տախի վար տըր:

— Իմտի էօյլէ օլտուգտա, գօմշուճուղազըմ, հայտէյի-
նիզ տօղրու Թամբլըտա կիտէլիմ...

— Լաքին, օֆ, աման եա Ռէպպիմ...

— Նէօ, նէօ վար տըր:

— Հիշ, նէօ օլաճագ, կէրչի պիր շէյ Եօգ տուր էմմա...
Եանի տիմէք իսթէրիմ քի... կէօրմէքտէսինիզ եա... պէ-
նիմ վագթիմ... պիւթիւն մայիմ վէ քիւլլի սէրմայէմ քէն-
տի վագթիմ տիր, զաթէն իշլէրիմ պիր ազտա կիճ գալմըշ-
լար տըր... չիւնքի, էօթէնէ պէրուէէ կիտիպ կէլմիշ, վէ
պիշարէ Մօրէլ ֆամիլեաւընը կէօգէտիպ գաւերմըշըմ տըր,
շէօյլէ քի, պիր սաաթ չու Թարաֆտան, վէ պիր սաաթ-
տա տիկէր Թարաֆտան տէր իքէն, ազար ազար պիր կիւն
ղայպ իթմիշիմ տիր, պէնիմ իչին պիր կիւն իսէ, պիր պու-
շուգ ֆրանգ տիմէք տիր. վէ պէնիմ կիպի կիւն գազանըպ
վէ կիւն եէմէքտէ օլան պիր ֆագըրէ իչին, պիր կիւն զայպ
իթմէքիք պիւյիւք պիր շէյ տիր, զիրա, ինսան աճ տուրամազ,
էթմէք բարասը լազըմ տըր... ֆագաթ... ատամսէնտէ
... եինէ աճլըդտան էօլմէմ... պէն անըն տախի չարէսի-
նի պիլիրիմ, կիւնտիւզ զայպ իթտիկիմ, կիճէ օթուրուպ
գազանըրմ, կիճէլէրի տախի չալըշըր իշլէրիմ... վէ պուն-
տանտա գաթինազար, պէնիմ իչին զաթէն գէվգ ու սէֆա
տուեաճագ վէսիլէլէրին զիւստէսիլլէ գըլլէթի պուլուն-
մագտա տըր, իշթէ հազըը պու միւնասէպէթլէ պիր մըգ-
տար զէվգ ու սէֆպ տույմագլըգ իգպալինէ նայիլ օլմուշ
օլուրում... հիշ տէկիլ իսէ պու պու ֆուրսաթ իլէ պիր
զէնկիւլիք քէյֆի չըգարմըշ օլուրում... էվվէթ, չիմտի

պէն ատէթա պիր զէնկին հալինտէ պուլունմագտաւրմ , չիւնքի , քէնտի աննըմըն թէրիյլէ , քէնտի իյնէ իբլիկիմին սա-
յէսինտէ գազանմը շտուղում բարալար իլէ , օլ պիչարէ Մօրէլ ֆամիլեասը իչին , ֆայիտէլի ֆայիտէլի շէյլէր սա-
թըն ալմագտաւրմ . . : Իմտի էօյլէ շտուգտա , բէք ալէա ,
բէք ալէա , հայտէ յինիզ կիտէլիմ , ֆագաթ , ազաճըգ սապր
իտինիզտէ , չալըմը ալաւըմ , թագ կէմի գօեաւըմ , վէ հէ-
ման եօլա չըգալըմ , իյի օլմա՞ղ մը , հա՛ , գօմշուճուղում :

—Սիզ հազըր օլանա գատար , պէնտէ աշաղը ինիպ քեա-
ղըտլարըմը օտանըգա կէթիւսէմ , աճապա օլապիլիւր մի , միւ-
սաատէ իտէ՛րմիսինիզ ,

—Քէմալի մէմնունիյէթլէ , հազըր պու միւնասէպէթլէ
պիր քէրրէ օտամըտա կէօրմիւշ օլուրուունուզ , —տէտի Րի-
կօլէթ ղուրուրլու պիր սէօյլէյիշ իլէ . —գիրա , զաթէն սիլիպ
սիւբիւրմիւշ վէ թէմիզլէմիչիմ տիր , վէ իշթէ պէնիմ , պուն-
տան տախի էրքէնճի օլտուղումու անլաեապիլիւրսինիզ , վէ
մուղայիրի օլարագ , գօմշուճուղում , էկէր սիզտէ ույգուճու
վէ թէնպէլ իսէնիզ , հալիյլէ գալլաեա պաշաեաճաղըզ . . .
վա՛յ կէլէճէք տիր պաշընըգա , իշթէ պագընըզ տա թնա կէօրէ
հարէքէթ իտինիզ քի , սօնրա պէնիմ իչին , էօ՛ֆ , նէ՛ ֆէնա
գօմշում վար տըր տիմէեէսինիզ . . :

Վէ գուշ կիպի պիր չաբուգլուգ իւզրէ օլտուղու հալ-
տէ , Րիկօլէթ հէման մէրտիվէնտէն աշաղը ինտի , վէ Րօ-
տօլֆ տախի մէրգումէնին արգասընտան ինէրէք , կիտիպ
քէնտի օտասընտա , Մ . Րիբլէնին մէգքիւր թավան իչիսինտէն
իւզէրինէ պուլաշմըշ օլան թօզու թօբրաղը թէմիզլէտի :

Բօտօլֆուն , Ֆլէօր-տը-Մարինին պիր կիւն էվվէլ Պուգ-
վալ չիֆթլիկինտէն չալընտըղընըն խապէրինի նասըլ օլուպ-
տա ալամսմըշ օլմասըյլա , քէզալիք մէրգումուն , մատամ
տ՝Արվիլ իլէ կէօրիւշտիւկիւնիւն ֆէրտասը կիւնիւ կէլիպ-
տէ Մօրէլ ֆամիլեասընը կէօրմէմիշ օլմասընըն սէպէպլէ-
րինի , իլէրուտէ պեան իտէճէկիզ տիր :

Բօտօլֆ , եէտինտէ պիր չօգ էվրագ պուլունտուղու հալ-

տէ , իհիթիեաթ իւզրէ Ռիկօլէթին օտասընտան իչէրի կիրտի

Ռիկօլէթ սայրի , քէնտի սապրգ մահպէս ըէֆիգասը օլան
 փլէօր-տը-Մարինին սիննինտէ պուլունմագտա իտի . վէ պու
 իքի տիւթիթէրէր արասընտա տէրքեար օլան պաշլըճա
 ֆարգլար իսէ , կիւլմէքլէ աղլամագլըգտան , վէ պիւա գայտ
 էյլէնիպ շագըմագլա տէրեայի քէտէր ու էլէմլէրէ տալմագ-
 լըգտան իպարէթ պուլունմագտա իտի . . . վէ պինապէրին
 իլէրույի հիչ տիւչիւնմէքսիզին քիւսթախճասընա պիր էօ-
 միւր կէչիւրմէքլիք իլէ , տալիմա կէլէճէկի տիւչիւնիւպ հի-
 սապ իտէրէք եաշամագլըգտան իպարէթ իտի . . վէ քէզա-
 լիք , դայէթլէ զարաֆէթ վէ հիւսն ու լէթաֆէթ տուլղուլարը ,
 վէ եիւքսէք վէ շաիրանէ ֆիքր ու թէֆէքքիւրլէր իլէ ; բէք
 չաքուգ քէտէր տուլմագլըգտան , վէ բէք շէտիտ սուրէթ-
 տէ կիւճէնմէքլիքտէն . . . վէ շէնմէչրէպլիք վէ աթէչի մէչ-
 րէպլիք , վէ զէվգ ու սէֆա , վէ շէֆգաթ ու մէրհամէթ
 իւզրէ իմրարը էվգաթ իթմէքլիք թապիաթլարընտան միւ-
 րէթթէպ պուլունմագտա իտի : Ռիկօլէթ քէնտինճէ հիչ
 պիր շէյի տէրտ ու մէրագ իթմէյիպ , իլլա տալիմա պաշգա-
 լարըն տէրալէրինէ տէրտտաշ օլմագտա , պիւթիւն գուվլէ-
 թիլլէ աճըմագտա , վէ ճանսիրէրանէ սուրէթտէ ֆէտա-
 քեարլըգլար իլլէմէքտէ իտի իսէտէ , պուլունտուղու հալ վէ
 տագըգանընտա հիւքմիւ թէէսսիրի թահթընտա հարէքէթ
 իլլէմէքտէ օլտուղունտան , արատան ճիւղիճէ պիր վագըթ
 կէչէր կէչմէզ , եինէ հէր պիր շէյի ունութմագտա իտի :
 Մէրգուլմէ չօգլտէֆա գահգահա իլէ կիւլիւպ շագըմագտա
 իքէն , պիրտէ պիրտէն պիրէ , վէ պիր սուրէթի խալիսանէ-
 տէ օլտուղու թագաթիրտէ , աղլաեաճագ պիր շէյ կէօր-
 տիւկիւ վէ իչիթտիկի կիպի աղլամագտա , վէ մուղայիրի
 օլարագ տախի , աղլամաեըտա թէրք իլէ , կիւլիւպ իսէն-
 տան օլմաեա պաշլամագտա իտի : Ռիկօլէթ ասըլ Փարիս-
 լիլիկի իճրա իլլէմէքտէ օլան Փարիս էվլատլարընտան պու-
 լունմաղին , աղըր պաշլը օլուպ , վէ սիւքիւնէթ իւզրէ տուր-
 մագտան իսէ , կիւլիւլտիւլիւ վէ բաթըրտըլը պիր էօմիւր

կէջերմէքիկի տահա զիեատէ սէվմէքտէ իտի , վէ պինապէ-
րին , էօյլէ րահաթ օթուրմագտէն իսէ , տայիմա հարէքէթ
իւզրէ պուլունմագլըղը , վէ ըիւզկեարլար իլէ սուլարըն վէ
եաբրագլարըն թաթլը թաթլը սէսլէրինի տիյնէյիպ թէ-
լէզզիւզ էյլէմէքտէն իսէ , Շարթրէօզ վէ Գօլիզէ պալօլա-
րընըն բաթըրտըլը միւզիգալարընը , տահա զիեատէ թէր-
ճիհ էյլէմէքտէ իտի . . . վէ Փարիսին ճատտէ վէ մէյտանլա-
րընըն կիւրիւլտիւլէրինի , թէնհա սօգագլարը իլէ սահրա-
լարընտան զիեատէ սէվմէքտէ իտի . . . վէլհասըլ , կիճէլէրին
սուսլուգլարընա , վէ հավալարըն կիւզէլլիքլէրինէ , վէ եըլ-
տըզլարըն բարլալըզլարընա , վէ գարանլըզ վէ թէնհալըզ
րահաթլըզլարընա , ֆիշէնքլէր , վէ մահիթապլար , վէ թօբլար
թիւֆէնքլէր վէ էմնալլէրի բաթըրտըլարընը իւսթիւն թուլթ-
մագտա իտի : Հայֆա՛քի , էվվէթ , մերգուլմէ օլ տիլլիւպա
կէնճ գըզ , Փարիսին գալապալըզլը սօգագլարընը , թաղէ
թաղէ եօսուկլար պալլալմագտա օլան , վէ մէնէքէ չիշէք-
լէրի գօզմագտա պուլունան թէնհա սօգագլարընտան , վէ
պուլվարլարըն թօզլարընըտա , թարլալարտա ալթուն կիպի
բարլալմագտա օլան էքին պաչլարընտան , վէ ալ մինէլէր կի-
պի կէօզլէրէ վուրմագտա պուլունան եապանի աֆիօն չի-
շէքլէրինտէն , վէ բէյղամպէր-չիշէքլէրինին օլ կիւզէլ կիւ-
զէլ մաի բէնքլէրինտէն իւսթիւն թուլթմագտա իտի . . .
կէրչի Րիկօլէթ անճագ պիր բազար կիւնլէրի իլէ , պիրտէ
հէր կիւն սապահլարը տիշարը չըգմագտա , վէ կէրէք քէն-
տիսի վէ կէրէք քէնտի գուչարը իչին լազըմ կէլէն էրզազը ,
մէսէլա սըչան-գուլազը նամ՝ օթու , վէ էթմէք , վէ սիւտ ,
վէ տարը սաթըն ալմագտա իտի իսէ տէ , պու ճիւմլէ իլէ
տախի , Փարիստէ թըպգը պիր Փարիսլի տույղուսույլա եա-
չամագտա իտի , շէօյլէքի , էկէրչի մերգուլմէ Փարիստէն տի-
շարը չըգարըլարագ , սայիր պիր մահէլլտէ իզամէթ իթ-
տիրիլէճէք օլսա , չօգ իհթիմալտէն տիր քի , տիւշարը մէյ-
եուսիյեթ օլաճագ իտի :

Պիրազտա մերգուլմէնին սիմա վէ իշքեալընտան պահա

իթտիքտէն սօնրա , Բօտօլֆու , մէրգումէնին օտաւրնտան իչէրի իտխալ իտէլիմ :

Բիկօլէթ հէնուզ օն սէքիզ չաղլարընտա օլուպ , վէ օրթա պօլլուճա իտի իսէտէ , պօյ պօս վէ էնտամը , վէ շէքլու թէնասիւպի բէք ետրինտէ , բէք լաթիֆ , վէ բէք կիւզէլ իտի ... հէլէ թավը ու ըէֆթարը իլէ թարզ ու էվզար լէթաֆէթի , պատիի հայրան օլաճագ մէրթէպէտէ իտի . մէրգումէ զաեէթլէ տիլպէր աեագլարա մալիք օլուպ , վէ գալընճա էօքճէլի սիեաճ գազմիրտէն մասնու զարիֆ պօթթինլէր կիլինէրէք իսէ , բէք ճիլվէլի վէ բէք տէ շիյվէլի սուրէթտէ եիւրիւմէքտէ օլտուղունտան , ատէթա պիր պըլտըրճըն վէ պիր չօպան-գուշու թավը ու էթվարընը տէրխաթըր իթտիրթմէքտէ իտի . շէօլէ քի , մէրգումէ եիւրիւտիւկիւ վագըթտա , զանն իտէրսին քի , ետրէ պասամգաըզըն հէման սիւրաթ իւզրէ գաեըպ կիթմէքտէ իտի : Գըզլարա մախսուս օլան պու էթվարը զարիպէ , պու շէվիքիք , պու շիյվէ , վէ պու գօրգարագ գաչըշմագլըզ , պաչըճա իւչ ատէտ սէպէպէ համլ օլունսա ճայիզ տիր . վէ պու սէպէպլէրտէն տէ պիրիսի քէնտիլէրի կիւզէլ կէօսթէրմէքլիք արզու վէ նիյեէթինտէն իպարէթ պուլունտուղու կիպի , իքինճիսի տախի , պայիս օլտուղլարը թէհայեիւրիւն , զիեատէճէ թահլթը նազարը տիգգաթա ալընարագ , ատէթա պիր տիլսիզ օեուռնունա , պիր մասգարալըղա թէպտիլ օլմասը գօրգուսուօլուպ , վէ իւչիւնճիւսիւ տախի , տայիմա ֆիքիլլէրի եէնի եէնի շէյլէր իլէ մէշղուլ օլմագլըղա մէյեալ պուլունտուղունտան , եիւրիւտիւքլէրի վագըթտա պիլէ , միւմքին օլտուղու մէրթէպէ ազ վագըթ զայպ իթմիշ օլմագ իսթէմէլէրի տիր :

Բօտօլֆ մէրգումէեի հէնուզ պաչգա պիր տէֆա կէօրմիւշ օլմանըպ , իլլա Մօրէլին գարանլըզ թավան իչիսի իլէ պիր տէ գարանլըգճա օլան մէրտիվէն պաչընտա կէօրմիւշ օլտուղունտան , իքի գըթա կէնիշ բէնճիլէրտէն ըչըզ ալմագտա օլան օտաւրնտան իչէրի ուսուլ իլէ կիրիպտէ հիւսնի ճէմալինի վէ պէղայէթ տէրէճէտէ թագէլիկինի կէօր-

տիւկիւնտէ , զիեատէսիյլէ հայրան օլմուշ տուր : Մէրգու-
մուն տիգգաթը նազարընը , օտանըն հէր թարաֆընըն հիւս-
նի հալի ճէլպ իյլէտիկինտէն , պիր միւտտէթճիք շաշա գալ-
մըշ տըր : Մէրգումէ իսէ օլ հէնկեամտէ , օճաղը իւզէրի-
նէ վազ օլունմուշ պուլունան պիր այնանըն գարշըսքնա կէշէ-
րէք , աեագտա օլտուղու հալտէ , պաշընա վազ իթտիկի
իյլէմէլի ուֆաճըգ թաքկէսինին քիրազ րէնկինտէ պուլունան
գօրտէլալարընը , չէնէսի ալթընա պաղլամագտա իտի : Մէզ-
քիւր թաքկէնին եօգարըսը տարճա օլուպ , վէ բէքտէ ար-
գաեա տօղրու գօնուլմուշ օլտուղունտան , իքի թարաֆա
այրըլմըշ օլան սըգ վէ տիւզ սաշլարը , սիեաճ քէհրիպար մի-
սիլու բարլամագտա իտիլէր . վէ ինճէ գաշլարը իսէ , քէ-
մէրվարի եօգարտան աթըլարագ , օլ իրի , սիեաճ , աթէշի վէ
շէյթանի պագըշը կէօղլէրի իւզէրինտէ , զանն իտէրսին քի,
միւրէքքէպ իլէ չէքիլիշ պիր միւտէվլէր չիզկիեէ պէնզէմէք-
տէ իտիլէր . վէ բէմպէ եանագլարը տախի , զայէթլէ սըգը
վէ զայէթլէտէ տօղրուն օլտուղտան պաշգա , գատիֆէ կիպի
պիր թագէլիք իպրագ իյլէմէքտէ իտիլէր . շէյլէքի , մէզքիւր
տիլրիւպա թագէլիք , հէմ կէօրիւնիւշտէ վէ հէմտէ թօգու-
նուշտա այնի սահիհլիքտէ պուլունտուղունտան , սապահըն
սօուգ չիեի ալթընտա գալմըշ պուլունան բէմպէ րէնք շէֆ-
թալիլէր թիւյլէրինէ պէնզէմէքտէ իտիլէր : Մէրգումէնին օլ
ուֆաճըգ , ինճէ , վէ եիւքսէքճէ պուլնու , Լիզէթ իլէ Մար-
թօնուն տէվլէթ ու իգպալինի միւվէտտի օլապիլիր իտի
տէնիլսէ սէզա տըր . կէրչի տիհանը ազաճըգ պիւյիւճէք
իտի իսէտէ , տօտագլարըտա բէք գըրմըզը օլուպ վէ բէքտէ
ըսլագ իտիլէր . վէ ինճու թանէսի կիպի պէեազ վէ սըգ
տիշլէրի , տայիմա կիւլիւպ իսթիհզալար իթմէքիկէ ամա-
տէ պուլունմագտա իտիլէր . վէ իւշ գըթա տիւպէր տիւ-
պէր չուգուրլար , մէրգումէնին լէհճէսինէ ֆէվգէլատէ պիր
լէթաֆէթ վիրմէքտէ իտիլէր . մէզքիւր չուգուրլարտան ի-
քիսի եանագլարընտա վէ պիրի տախի չէնէսինտէ պուլուն-
մագտա իտի . վէ պուլնլարտանտա պաշգա , ապանօղ սիւ

եփհրըղնտա օլտուղու հալտէ , տիհանը եազընընտա պիր
 թանէ տէ կիւզէլ պէն կէօրիւնմէքտէ իտի : Մէրգուճէնին
 եազալըղը զայէթլէ էնլի վէ եաթըրըլմըշ օլուպ , վէ էթըրաֆը
 տախի իշլէմէլէր վէ տանթէլալար իլէ միւզէյեէն պուլուն-
 տուղու կիպի , գըրմըղը գօրտէլալար իլէ թութտուրու-
 մաշ օլան ուֆաճըգ թաքիէսի ալթընտան իսէ , թօբլանը-
 լըպ վէ գապարթըլարագ իքի թարաֆա ալընմըշ պուլու-
 նան սիեաճ սաչլարը , գար կիպի պէեազ կէրտանը իւզէրին-
 տէ , ատէթա ֆիլտիշի իւզէրինէ թէրսիմ իտիլմիշ տիր կիպի
 պիր հալտէ պուլունմագտա իտի : Գօրէնթ չէհըր իւզիւմիւ
 ըէնկինտէ պիր մէրինօստան միւրէթթէպ պուլունան ֆիս-
 թանընըն արգասը զայէթլէ տիւզ օլուպ , վէ գօլլարըտա թէ-
 մամպիր հալտէ պուլունտուղու թագտիրտէ , մէրգուճէ քէ-
 մալի չէ իւզըն պիզլաթ քէնտիսի տիքմիշ պուլունտուղուն-
 տան , բարասը օլմաաըղը , եանի իտարէ իթմէքլիք նիյե-
 թիլլէ . . . աալա գօրսէ իսթիմալ իլլէմէտիկի թագտիրտէ ,
 օլ ինճէ պէլինէ վէ սէրվի պօեունա բէք կիւզէլ եարաշա-
 րագ մէյտանէ չըգարմագտա իտի : Մէրգուճէնին վիճու-
 տինտէ ատէթա պիր քէտի վիճուտինտէ կէօրիւլէկէլէն մէր-
 թէպէտէ եումշագլըգ , եանի պիր լասթիգ կիպի հէր հալ ու
 հէյեթի քէսպ իտէպիլմէքլիք խասսէսի պուլունտուղուն-
 տան , էն ուֆագ պիր հարէքթինտէ պիլէ , պիր գըրըլըշ
 վէ պիր զարաֆէթ միւշահէտէ օլունմագտա իտի : Վէլհա-
 սըլ մէրգուճէնին վիճուտինին հէր թարաֆընտա , մէրմէր-
 տէն մասնու պիր սանէմ իւզէրինտէ կէօրիւլէպիլէն միւտէվ-
 վէրլիլիք իլէ տիւզլիլիք քեամիլէն մէվճուտ պուլունմագտա
 օլուպ , վէ պինաէն ալէյհ կիլինտիկի ոըղը էլպիսէլէր իսէ
 եազը կիպի վիճուտինէ եարըչմագտէ օլտուղունտան , էօյլէ
 պիր թագըմ գըզլար միսիլլու , քէնտի պօյ պօս վէ էնտամը-
 նա կիւզէլիք վիրէպիլին իշին , թօալէթէ տայիր օլան պիր
 չօգ լէվաղիմաթա միւհթաճ պուլունմագտա տէկիլ իտի .
 վէ եալընըղ իքի էլ իշինէ սըղապիլէն ինճէ պէլինտէ իսէ ,
 պիր նէվի եէշիլճէ դումաշտան մամուլ պուլունտուղու

հալտէ, պիր ուփագ բէշտիմալ պաղլը պուլունմագտա իտի:

Րօտօլֆ սէստիզճէ, վէ կէօրիւնմէզ պիր հալտէ օլտուղու թագտիրտէ, մէրգուճէնին օտասը գաբուսունտա պէքլէմէքտէ օլտուղու ճիհէթլէ, մէրգուճէ տախի քէնտուսինի եալընը տըր զանն ու իթիգատընտա պուլունարագ, օլ պէեազ, վէ ուփածըզ ուփածըզ, վէ ղաեէթլէտէ թէմիզ էլլէրիլէ, աննընտան իրի թարաֆա ալընմըչ օլան սաչարընը տիւզէլտիպ բարլաթտըգտան սօնրա, քէզալիք ուփածըզ աեագլարընտան պիրինի պիր իսքէմլէ իւզէրինէ վազ իթտի, վէ պօթթինի գայթանլարընը սըգըշտըրըպ պաղլամագ իւզըէ էյիլի վիրտի: Օլ հէնկեամտէ իսէ, Րօտօլֆուն նազարը տիգգաթը օլ թարաֆա ճէլպ իտիլմիշ օլտուղունտան, մէրգուճէնին կիլինմիշ օլտուղու գար կիպի պէեազ բամուգ չօրապընը, վէ պինապէրին պէղաեէթ պէեազ վէ պէրրագ պաճաղընը, նըսֆընա գատար կէօրտիւ:

Մէրգուճէնին, պէօյլէ մուփասսալ սուրէթտէ շունագչընը իթտիկիմիզ թօալէթինտէն ըանա անլաչըլմագտա տըր քի, պիրիքտէ տիշարը չըգարագ թամբլըեա կիտէճէք օլտուգլարընտան, մէրգուճա պիր հիւրմէթ իթմիշ օլմագլըզ նիլեէթիլլէ, պաչընա էն կիւզէլ թաքկէսինի գօեուպ, վէ պէլինէ տախի, էն տիւպէր պիր բէշթիմալընը պաղլամըչ իտի նասըլ քի մաալիւմ տուր, Րօտօլֆ քէնտիսինի մէրգուճէեէ պիր թիւճճար ուշաղը տըր տէյի կէօսթէրմիշ օլուպ, վէ մէրգուճէտէ էօյլէ տիր տէյի ինանտըղը թագտիրտէ, մէրգուճու ճանը բէք սէվմէքտէ իտի, չիւնքի զաթէն լէհճէսինտէ պիր էսէրի ինսանիյեէթ կէօրմէքտէ օլտուգտան պաչգա, պիր էսէրի ղուրուր ու ազամէթ վէ ճէսարէթ տախի կէօրմէքտէ օլտուղունտան, զիեատէսիլլէ հօչլանըպ մէֆնուն օլմագտա իտի. վէ պունտանտա գաթինազար, Րօտօլֆ թարաֆընտան, Մօրէլ ֆամիլեասը հազգընտա զուհուրա կէլմիշ օլան չէֆգաթ ու մէրհամէթ, վէ նէֆսի քէնտի օտապընը թէրք իթմէքլիք տէրէճէսինէ գատար իզհար իթտիկի համիյեէթ ու սախավէթ, վէ պինապէրին իհթիմալ տըր քի,

մէրգուսն սիմասը վէ էշքեալը տախի, շիւբհէսիզ սու-
րէթտէ օլտուղու հալտէ, մէրգումէնին էմնիքէթի քեա-
միլէսինի քէնտի իւզէրինէ ճէլպ ու տավէթ իտէպիլմիշ իտի-
Չիւնքի, մէրգումէ զաթէն, գօմլուլուգտա նէ մէրթէպէ-
լէրտէ սըգը սըգը տօսթլուգլար, վէ պիրպիրլէրի իմոտա
ու մուլալէնէթլէրինէ եթիշմէքլիք վազիֆէ վէ մէճպուրիյ-
եթլէրի պուլունմագտա օլմասընը, պիթթէճրիւպէ բէք
ալէա պիլմէքտէ օլուպ, վէ խայլի վագըթտան պէրուտէ պօշ-
տա գալմըշ օլան եանընտաքի պիր օտաեա, պէլքի գալգար
տա ույղունսուզ պիր ատամ կէլիր տէյի գօրգուպ շիւբ-
հէ իյլմէքտէ պուլունտուղունտան, Գապրիօն իլէ Ֆրան-
սօա-թէրմէնտէն սօնրա, Բօտօլֆ կիպի պիր զաթ իլէ գօմլու
օլմագլըղը, պիր սուրէթի սահիհէտէ օլարագ, քէնտինճէ
պիր իգպալ ու սէատէթ աոտ իյլմէքտէ իտի:

Բօտօլֆ, մէրգումէնին քէնտիսինի կէօրմէմէքտէ օլմա-
սընը այնի ֆուրսաթ աոտ իտէրէք, օտանըն իչինի պիր մէ-
րագը ազիմ իւզրէ կէօզտէն կէշիրտիկինտէ, տիգգաթ, թէ-
միզլիք, վէ կուսթօ ճիհէթլէրիլէ, մատամ Բիբլէտէն զա-
թէն տիյնէմիշ օլտուղունտան չօդ զիեատէ շայեանը սիթայիշ
պուլմուշ տուր:

Մէգքիւր օտաճըգ տէրունինտէ հէր պիր շէյնիզամընտա
պուլունտուղունտան, զանն իտէրսին քի, հէման ատամըն
եիւզիւնէ կիւլմէքտէ վէ քէյֆ ու սէֆա պաղըշլամագտա
իտի: Տիվարլարընտա էսմէր զէմին իւզէրինտէ եշիլ եէ-
շիլ չիշէք տէմէթլէրի թէրսիմ իտիլմիշ օլան քեաղըտ գաբ-
լատըլմըշ օլուպ, վէ տէօշմէսի իսէ, կիւզէլ պիր գըրմըզը
րէնկէ պօեանմըշ օլտուղու հալտէ, այնա կիպի բարլա-
մագտա իտի. վէ օճաղըն իչինտէ պէեազ պիր չինի սօպա
պուլունմագտա օլուպ, վէ էթրաֆընտա տախի, գըսսա
գըսսա քէսիլմիշ պիր մըգտար օտունլարըն, պիր հիւսնի նի-
զամ (սիմէթրի) իւզրէ տիզիլմիշ օլտուղլարը կէօրիւլմէք-
տէ իտիլէր:

Թաշտան մասնու օլուպ, ֆագաթ մէրմէր թագլիտի

պօեա վուրուժմուշ օլան մէղքիւր օճաղըն իւզէրինտէ, թէզ-
եինաթ օլարագ, իբի գըթա իւզէրլէրի կիւզէլ եէշիլիբլէր
իլէ մէմլու օլտուղու հալտէ, ատի չիչէքլէր սագսըսը իլէ,
չալար սաաթ եէրինէ տախի, չիմշիր պիր մուհաֆազա տէ-
րունինտէ, ուֆաճըգ պիր կիւմիւշ սաաթ պուլունմագտա
օլտուղու կիպի, պիր թարաֆ ալթուն կիպի բարլագ վէ
իչինտէ պիր մուժ ուճու պուլունան պիր պագըր շէմատան,
վէ տիկէր թարաֆտա տախի, քէզալիք այնի բարլագլըգտա,
աեաղըր գուրշունտան վէ գօլու չէլիքտէն օլուպ, վէ ըշըրը
ագո իթտիրիճի օլան թէնէքէսիտէ պագըրտան օլտուղու
սուրէթտէ, գարպուզ շէքլինտէ պիր լամպա պուլունմագտա
իտի: վէ պունլարտանտա մաատա, քէզալիք մէղքիւր օ-
ճաղըն իւզէրինտէ, տիւլարա տաեաթըլմըշ օլարագ, սիեահ
օտուն չէրչէվլէի չարքէօշէ վէ երէյիճէտէ պիւյիւճէք պիր
այնա պուլունտուղու կէօրիւնմէքտէ իտի: վէ կիւմիւշիւ վէ
եէշիլ զէմինլի աճէժ պտամասընտան օլուպ, վէ էթրաֆըն-
տա եունտան սաչագլար պուլունտուղու, վէ Ռիկօլէթ քէն-
տիտի պիչիպ տիքմիշ վէ եէրլէրինէ վտզ իյլէմիշ օլտուղու
հալտէ, քէնճիրէլէրինտէ ինճէ վէ սիեահ տէմիր չըպուզ-
լար իւզէրինէ կէշիրիլմիշ օլարագ, բէրտէլէրի պուլունտու-
ղու կիպի, գարիօլասը ճիպինլիկի տախի, այնի գումաշ-
տան պուլունմագտա իտի: վէ եաթագ մահէլլինին իբի թա-
րաֆընտա, պէեազ պօեալը իբի գըթա ճամլը տօլապլարը
օլուպ, պունլարըն տէրունլէրինտէ իսէ, չիւրհէսիզ օլարագ,
լէվազիմաթը պէյթիյեէեէ տայիր էշեասը, մէսէլա պիր
եէմէք օճաղը վէ եախօտ մանկալը, մուսլուղու, թէքնէսի,
սիւբիւրկէսի վէ սայիրէսի մահֆուզ պուլունմագտա իտի,
չիւնքի, մէղքիւր օտանըն հիւսնի նիզամընա վէ կուսթօ-
սունա սէքթէ կէթիրիճի օլարագ, մէյտանտէ, օլ եօլտա
էշեաեա տայիր հիշ պիր շէյ կէօրիւնմէքտէ տէկիլ իտի: վէ
պունլարտան տա պաշգա, բէք կիւզէլ տալլալը վէ ճիւլըր
ճէվիզ աղաճընտան մաամուլ էյրէթի պիր տօլապ (գօմօտ)
իլէ, այնի աղաճտան տէօրթ գըթա սանտալիյեէ, վէ իւ-

զէրինտէ, պազը քէօյլիւ էվլէրինտէ կէօրիւմէքտէ օլան եէչիլ վէ եիւն գումաշտան պիր էօրթիւ պուլունտուղու թագ. տիրտէ, պիր իւթիւ վէ եախօտ պիր իշ թրաբէզասը, վէ գա. մըշ էօրկիւլիւ պիր գօլթուգ իլէ, քէզալիք գամըշ էօրկիւ. լիւ օլարագ, ալէսէվիյեէ տիքիշ տիքմէքտէ օլան գատրն. լարըն իսթիմալ իտէկէլտիքլէրի պիրտէ աեագ իսկէմլէսի (թապուրէ) կէօրիւնմէքտէ, վէ իշթէ թէքմիլ թէճէմիւ. ճաթը պունլարտան իպարէթ պոնլումագտա իտի: Վէլհա. սըլ, մէրգումէնին օտասը բէնճիքէլէրինին պիրինտէ, քէն. տիսինէ պօղազ շէրիքի պուլունան իքի թանէ գանարեա գուշարընըն գաֆէսի կէօրիւնմէքտէ իտի: Վէ չօգ տէֆա ֆազըրլար ֆիքրինտէ տօղմագտա օլան պուլուշարնէվինտէն օլտուղու թագտիրտէ, Րիկօլէթ տախի, քէնտի պուլուշու եանի ֆիքրի սէմէրէսի օլարագ, պիր աեագ տէրինիկինտէ թահթատան պիւլիւճէք պիր սանտըգ բէյտա իթմիշ, տէ. րունինէ թօքրագ տօլտուրմուշ, վէ պիր թրտբէզա իւզէ. րինէ վազ իյլէմիշ օլտուղու կիպի, գաֆէսի տախի, մէզքիւր սանտըղըն օրթապընա վազ իյլէմիշ իտի, վէ մէրգումէ, մէզքիւր սանտըղըն իչինի, գըշ մէվսիմլէրինտէ եօսունլար իլէ թէզեին իտիպ, վէ իւք պահարլարտա տախի չաեըրլար էքիպ վէ չիչէքլէր տիքմէքտէ օլտուղունտան, քէնտի գուշ. լարը նամընա օլարագ պիր պաղչէ իսմի վիրմէքտէ իտի,

Բօտօլֆ մէզքիւր օտաեը քէմալի իսթիգասա վէ արզու իւզրէ կէօղտէն կէչիրմէքտէ օլուպ, վէ մէրգումէնին տէ ղպէթթլէ շէնմէչրէպ վէ զէվգ ու սէֆաեա մէյեալ պիր գըզ օլմապընը բէք ալէա ֆէհմ իտէպիլմէքտէ իտի. չէօյլէքի, մահէլլիւ մէզպուրտա գուշարըն խուպ-ավաղլարըլա, մէր. գուվէնին թէրէննիւմլէրինին հիւքմ իթմէքտէ օլմասընը, ագլ իլէ պուլմագտա, վէ քէնտու քէնտույէտէ, էլպէթթէ մէրգումէ եազ մէվսիմլէրինտէ, ատէթա նիմ պիր բէրտէ մա. գամընտա տալղալանմագտա օլան կիւզէլ գօգուլու պէզէլ. եէ չիչէքլէրի, բօրթուգալ րէնկինտէ ֆրէնք-թէրէսի չիչէք. լէրի, վէ մաի վէ պէեազ էնվաի սարմաշըզլար չիչէքլէրի Թ.

է գաբատըլմըշ պուլունան աչդ բէնճիրէսի էօնիւնաէ, վէ գըշ մէվսիմէրինտէ տախի, ուֆաճըդ ոօպասը գարշըսըն-տա պիր քէօշէտէ օթուրարագ, լամպասընըն թաթըլը Ըշը-ղըյլա չալըշմագտա օլմասընը տիւշիւնմէքտէ իտի :

Բօտօյֆ պու թէֆէքքիւրէր իւզրէ պուլունմագտա օ-լուպ, վէ մաքինավարի պիր հալտէ գաբուեա տօղրու պագ-մագտա իքէն, մէգքիւր գաբուտա, գօճա պիր քիլիտ պու-լունտուղունու կէօրտիւ... օլ գատար պիւյիւք պիր քիլիտ քի, գաթան էօյլէ պիր օտաեա եագըշմանըպ, անճագ պիր մահպուսխանէ գաբուսունա եագըշըր սուրէթտէ պուլուն-մագտա իտի :

Մէրգումէ մէգքիւր քիլիտ հագգընտա տախի տիւշիւն-մէկէ պաչատը :

Մէրգումուն էֆքեարընճա, մէգքիւր քիլիտէ իքի մա-նէա վիրիլէպիլիր իտի, վէ մէգքիւր իքի մանէալար արասըն-տա տախի, պիր պիրինէ մուղայիր պիւյիւք պիր ֆարգ պուլունմագտա իտի. չէօյլէ քի, մէրգումէ եա իչէրիեէ աչդ ու սէվտաեա միւպթէլա օլանլարը գապուլ իթմէմէք իչէն... վէ եախօտ զըտտը օլարագ, աչդ ու սէվտաեա միւպթէլա օլանլարը գապուլ իյլէմէք իչին... մէգքիւր քի-լիտի իսթիմալ իյլէմէքտէ իտի :

Մէրգումուն պու միւլահագասը պիր նէթիճէ քէսպ իթ-մէքսիզին գուսուր գալտը, չիւնքի, Րիկօլէթ պաշընը չէ-վիրտիկինտէ, մէրգումու կէօրտիւ, վէ աւլա քէնտի տու-րուշունու թէպտիլ իթմէքսիզին,

—Ա՛, գօմշուճուղում, սիղ պուրատա՞ մը իտինիղ, — տէտի :

Պատէհու մէրգումէ քէնտի տիւպէր տիզինի, անինտէ ֆիսթանը էթէկինի աչաղը ալարագ գաբաթտըգտան սօն-րա, —վա՛յ թիւքի մէշըէպլի էֆէնտի վա՛յ... —տէտի :

—Պէն պուրատա սէսսիզճէ տուրարագ... տիւչարը թէհայեիւր օլմագտա իտիմ... :

—Պատիի հայրէթինիզ օլան խուճուս նէ իտի . . . դօմ շուճուղում :

—Պէն շու օտանըզըն հիւանի նիղամ վէ կուսթօսունու կէօրտիւքճէ հայրէթտէ գալմագտա իտիմ . . . չիւնքի, դօմ շուճուղազըմ, սիզ պուրատա ատէթա պիր գրալիչա կիպի էօմիւր կէչիրմէքտէ օլմալըսընըզ . . . :

—Շիւբհէսիզ . . . իշթէ պէնիմ թէքմիլ սիւսիւմ վէ տաւրաթըմ անճագ պուստան իպարէթ տիր . . . պէն աւլա տիւշարը չըգմագտա տէկիլիմ . . . հէր նէ գատար պուրատա գարանըպ գալմագլըղտա սէվմէքտէ տէկիլ իսէմտէ . . . :

—Նէ գատար հայրան օլսամ ճայիզ տիր . . . նէ՛ կիւղէլ բէրտէլէր . . . նէ՛ կիւղէլ տօլապ . . . մաունտան տախի կիւղէլ տիր տէնիլսէ ճայիզ տիր . . . Պէսպէլլի խայլիճէ բաւարար սարֆ իթմիշ օլմալըսընըզ, էօյլէ տէկիլմի :

—Աման, օրալարընը գարըշտըրմանընըզ . . . Մահպէս տէն չըգտըղմտա տէօրթ եիւզ եիկիրմի պէշ ֆրանդ բարամ վար իտի . . . սայքի քեաֆֆէսինի տախի պուսլարա սարֆ իթմիշիմ տիր . . . :

—Մահպէստէճմի չըգտըղտան սօնրա . . . քիմի սիզմի . . . :

—Էվլէթ . . . պու պիր մասա՛լ տըր : Լաքին, մէէմուլ իտէրիմ քի, ֆէնա պիր ամէլ ու հարէքէթտէ պուլունուպտա մահպէսէ կիրմիշիմ տիր չիւբհէ վէ իթիգատընտա պուլունմագսընըզ, էօյլէ տէկիլմի :

—Շիւբհէսիզ . . . ֆագաթ, նաճըլ օլուպտա մահպէսէ կիրմիշինիզ տիր :

—Գօլէրա իլլէթի մախուֆէսինտէն սօնրա, բուլի ճիւհանտէ քիմնէճիկիմ գալմաեարագ, եալընըզ գալմըշըմ տըր . . . վէ զանն իտէրիմ քի, օլ հէնկեամտէ, անճագ ծն եաշընտա իտիմ . . . :

—Փագաթ, օլ վագթէ գատար սիզի քիմ գաեըլմըշ իտի :

—Օֆ, իքի նէֆէր ինսանիյէթլի քիմէսնէլէր . . . լաքին գօլէրատա անէր տախի վէֆաթ իթմիշէր տիր . . . (պուս

նու սէօյլէտիկի վազըթտա, մէրգումէնին օլ իրի կէօզլէրի եաշարմըշլար տըր). պիր ազ ուֆագ թէֆէք պօրճլարը պուլունտուղունտան, հէր նէլէրիքի վար իտի իսէ, ծնլարլարա սաթըպ մէզքիւր պօրճլարը թէէտիյեէ իյլէմիշլէր, վէ պէնտէ պիւթիւն պիւթիւն աշըգտա դալմըշլմ տըր. վէ նէրէեէ կիտիպ, վէ քիմին եանընա սըղընաճաղըմը պիլէմէտիկիմտէն, էվիմիզին դարշըսընտա պուլունտան մէրքէզէ կիտէրէք, նէօպէթտէքի նէֆէրէ, «—էֆէնտի, պէնիմ ագուապալարըմ էօմիւշլէր տիր, վէ շիմտի պէն տէ նէրէեէ կիտէճէկիմի շաշըմըշլմ տըր, պիլմէմ նէ՞ եաբաեըմ, —» տէմիշիմ տիր: Պունուն իւղէրինէ դապիթ կէլմիշ, վէ պէնի դօմիսէրէ կէճնտէրմիշ, վէ մէրգում տախի պէնի, պիր իշ իլէ մէշղուլ օլմաեըպ տա, էօթէտէ պէրուտէ պօշ կէզէնլէր (վակապօն) մագամընտա թութարագ մահպէսէ իլգա իթտիրմիշ տիր քի, ծն ալթը եաշըմա դատար օրատա ալը գօնուլտուգտան սօնրա սէրպէսթ պըրագըլմըշլմ տըր:

—Էյ, քիմին էվլատը իտինիզ, բէտէր ու վալիտէնիզի պիլմէքտէ միսինիզ:

—Խայր, բէտէրիմի ապա թոնըմամըշլմ տըր, վէ վալիտէմ տախի, հէնուզ պէն ալթը եաշընտա իքէն վէֆաթ իթմիշ տիր, վէ կէրշի վալիտէմ պէնի էվլէլէրի, սահիպսիզ վէ էօքսիւզ Չօճուգլար խայրաթխանէսինէ վիրմէքլիկէ մէճպուր պուլունմուշ իսէ տէ, սօնրատան եինէ չէքիպ եանընա ալմըշ տըր: Օլ գիքրինի կէշտիկիմ ինսանիյեէթլի քիմէսնէլէրտէ, պիզիմ էվտէ օթուրմագտէ օլուպ, էվլատլարը օլմատըգտան պաշգա, պէնիմտէ էօքսիւզ դալտըղըմը կէօրտիւքլէրինտէ, սէվապլարընա եանլարընա ալմըշլար տըր:

—Մէրգումլար նէ՞ հալտէ իտիլէր, վէ իշլէրի սանաթլարը՞ նէ իտի:

—Պէն էրքէկէ Պապա Գրէթիւ չաղըրմագտա իտիմ, մէրգում նագգաշ օլուպ, վէ զէվճէսի տախի տիքիշճի իտի:

—Տիմէք տիր քի, հալ ու վագթլարը եէրինտէ իշճիլէր իտիլէր, էօյլէ տէկիլ մի:

— Ի վերջում, նիշէ իշտէ ֆամիլեալար միսիլլու, ֆագաթ, ֆամիլեա տիմէքլէ, նիքեա հալա էվլէնմիշ օլան, ֆամիլեալար կիպի անլամամալըսընըզ, չիւնքի, հէրնէ գատար նիքեա հալա տէկիլ իտիյսէլէր տէ, եինէ պիրպիրինէ գարը զօճա իսմինի վիրմէքտէ օլտուգլարընտան, պէն տախի այնը իսմի վիրմէքտէ յիմ, պունլար տախի, վագլինէ կէօրէ, հալճէ, պազէն ինմէքտէ, վէ պազէն տախի չքգմագտա իտիլէր, շէօյլէքի, պու կիւն իշ պուլթուգլարընտա, բէք կիւզէլ կէչիւնէպիլմէքտէ օլուպ, վէ եարընտա իշպիզ գալտըգլարընտա, պիրթապի զարուրէթ շէքմէքտէ իտիլէր, ֆագաթ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, գարը զօճա տայիմա քէնտի հալլէրինտէն հօշնուտ օլուպ, վէ տայիմա տա շէնմէշրէպիլք իւզրէ էօմիւր կէչիրմէքտէ իտիլէր (պու թէզէքքիւր իւզէրինէ, Ռիկօլէթին լէհճէսինտէ պիր էսէրի մէմնուկիլէթ միւշահէտէ օլունմանա պաշատը): Մահէլլէմիզտէ մէրգումանէ պէնզէր հիշ պիր ֆամիլեա պուլլունմագտա տէկիլ իտի, չիւնքի հէր վագլթ տէյիպ կիւլմէքտէ վէ չալըպ չաղլըմագտա իտիլէր. վէ բէք իյի ատէմլէր իտիլէր, զիրա քէնտի իյիլիքլէրինի նէ գատար տիւչիւնիւպ սէվմէքտէ իտիլսէլէր, պաշգալարըն իյիլիքլէրինի տախի օգատար տիւչիւնիւպ սէվմէքտէ իտիլէր: Վալիտէ Գրէթիւ հէնուզ օթուզ չաղլարընտա կիւլէր եիւզիւ շիշման պիր գատըն օլուպ, պէզայէթ տէրէճէտէ թէմիգքեար, իշկիւզար վէ շէնմէշրէպիլ իտի: Վէ գօճասը իսէ, ատէթա պիր իքինճի Րօթէ-Պօնթան եէրինի թուլթապիլմէքտէ օլուպ, վէ իրի պուլրունլու, վէ իրի տիհանլը օլտուզու հալտէ, պաշէնա տա տայիմա քեաղըտտան միւրէթթէպ պիր պօնէթա կէչիրմէքտէ օլտուղունտան, բէք աճայիպ պիր հէյեթթ քէսպ իթմէքտէ իտի, շէօյլէք քի, հէր կէօրէն կիւլմէքտէն պաեըմագտա իտի: Մէրգումա իշտէն տէօնէրէք էվէ կէլտի մի իտի, արթըզ չաղա շէնլիք իթմէկէ, չալըպ չաղըրմանա, վէ չօճուգվարի սըչրաեըպ օյնամանա պաշլումագտա իտի. վէ հէլէ պանա կէլինտիքտէ, չէվիրիպ օյնաթմագտէ, վէ տիլլէրի իւզէրինէ ալարագ սըչ

րատըպ կիւլիւշտիւրմէքտէ իտի, վէլ հասըլ, ատէթա պանա սիննտաշ պիր չօճուգտուր կիպի, պէրապէրիմճէ օյնաշըպ կիւլիւշմէքտէ իտի. վէ մէրգուճէ զէվճէսինի տէր իսէնիզ, պէնի օլ մէրթէպէ եիւզ վիրիպ սէվմէքտէ իտի քի, սայքի ֆէնա խուլլար բէյտա իթմէքլիկիմէ սէպէպէյեթ վիրմէքլիք տէրէճէսինէ գատար վարմագտա իտի, Պունլարըն իքիսինին տախի պէնտէն մաթլուպ իթտիքլէրի շէյ, տայիմա կիւլիւպ օյնամագլըգ, վէ քէնտի մէմուռնիյեթլէրինի պատի օլմագլըգ իտի, վէ տօղրուսու, պէն տէ միւրատլարը հուսուլինի միւվէտտի օլապիլմէքտէ՝ օլտուղումտան, պանա Րիկօլէթ չաղըրմանա պաշլամըշլար տըր քի, մէգքիւր լագապ շիմտիյէ տէկին իւզէրիմտէ պագը գալմըշ տըր, կիւլիւպ սէվինմէքլիք խուսուսունա կէլինճէ, քէնտիլէր պէնտէն կէրի գալմատըգտան պաշգա, ասըլ իպրէթի տէ քէնտիլէր վիրմէքտէ իտիլէր. շէյլէ քի, պէն մէրգուճանըն, հիշ պիր կիւն մահզուն վէ միւքէտտէր պիր հալտէ պուլունտուգլարընը կէօրմէմիշիմ տիր: Պունլար պիր պիրլէրիյլէ պաշգա վագըթ գավղա եարմանեւպ, իլլա պիր պիրինի զիեատէ կիւլտիւրմէքտէ օլտուգլարընտան տօլանը պագէն տարըլմագտա իտիլէր. շէյլէ քի, ղէվճէսի գօճասընա, —Ա՛, Գրէթիւ, արթըգ պիւթիւն պիւթիւն մասգարալըղա գալըզտըն, սու՛ս օլ, զիրա, կիւլէ կիւլէ քէմիքլէրիմ գըրըլաճագ տըր, տէտիկի կիպի, մէրգում տախի մէրգուճէե՛, —Է՛յ, Բամճնէթ (պիլմէմ նէ՞ սէպէպէ մէպնի, մէրգում քէնտի վէվճէսինէ պու սըֆաթը վիրմէքտէ իտի), արթըգ էլ վիրի, կիւլէ կիւլէ պատըլաճաղըմ տըր, արթըգ սէն մասգարալըղըն թա էօթէ ուճունա գատար չըգտըն... —տիմէքտէ իտի, —վէ պէն իսէ պու արատա, հէմիշէ կիւլմէքտէ՛ իտիմ... Իշթէ պէն պէյլէ պիւլիւմիւշ, վէ պու եօլտա պիր թէրպիյէ ալմըշըմ տըր... վէ մէճմուլտա իտէրիմ քի, զաբարըլ չըգմամըշըմ տըր:

—Չօ՛գ իյի, գօմյուճուղաղըմ, չօ՛գ իյի... տիմէք տիր քի, մէրգումլար պէյնինտէ հիշ պիր գավղա վէ աղըղ տաթ.

պագալըմ : Շուն ու մու բիշիրէլիմ , եօգսա շուն ու մու . . . »
տիեհէրէք , մէգքիւր քիթապըն իշինտէն , պիր չօք լէզիզ վէ
նէֆիս թաամլարըն իսմինի օգումագտա իտի . վէ պիզ տա-
խի ճանըմըզըն իսթէտիկինի խապէր վիրմէքտէ իտիք . օլ
վագըթ պապա Գրէթիւ էլինէ իշի պօշ պիր թապն ալաքագ ,
վէ պիր թագըմ թօհաֆըզլար եարարագ , կիւեա մէգքիւր
թապա տերունինտէ կիւզէլ կիւզէլ թաամլար բիշիրմէքտէ ,
վէ քէզալիք պօշ պիր թապագ իշինէ պօշալթտըգտան սանրա ,
մէգքիւր պօշ թապագը սուֆրանըն իւզէրինէ , տայիմա էն-
վայի շագալարընա տէվամ իտէրէք , վագ իյլէմէքտէ , վէ
պիզէ տէ , « Հայտէ յինիզ պագաեըմ , պուեուրունուզ , եէ-
յինիզ » տիմէքտէ իտի . վէ պատէհու մէգքիւր քիթապը
թէքրարէն էլինէ ալարագ , պիզէ օգումագտա , վէ մէսէլա
պիզիմ պէկէնմիշ օլտուղումուզ բիլիճ գըզարթմասը , վէ
սէրայ լոգմասը կիպի թաամլարըն նագչընը իտէրէք , սոլ-
զըմըզըն սուլարընը ագըթտըրմագտա իտի . . . վէհասարլ ,
մէրգում քէնտի քիթապընը օգուտուղու հալտէ . . . պիզաէ
տէլի կիպի եիւզիւնտէն եօգարը պագարագ , քէնտի գու-
րու էթմէկիմիզի եէմէքտէ իտիք :

— Մէգքիւր մէսէրրէթ իւզրէ իմրարը եվգաթ իթմէքտէ
օլան ֆամիլեմըն պօրճուտա պուլունմագտա մը իտի :

— Խա՛յր . . . չիւնքի , նասըլ քի սիզէ սէօյլէտիմ , պունլար
բարալարը օլտուղու վագըթ եէ յիպ իշմէքտէ , վէ բարասըզ
գալտըզլարը վագըթտա տախի , պապա Գրէթիւնիւն քի-
թապտան օգուտուղու եէմէքլէրի եէեհէրէք , վէ պիր գու-
րու էթմէկի գանաաթ կէթիւրէրէք , կէչինմէքտէ իտիքէր :

— Էյ պունլար իսթիգալի եանի իլէրուսինի հիշ տիւ-
չիւնմէքտէ տէկիլ մի իտիլէր :

— Հայ հայ , բէք ալէա տիւչիւնմէքտէ իտիլէր , ֆագաթ ,
պիզիմ իշին իսթիգալա տիմէք , բազար կիւնլէրի իլէ բազար
իրթէսի կիւնլէրի օլտուղունտան , եէվմի մէզպուրլարը , եա-
զըն էթրաֆ քէօյլէրտէ , վէ գըշըն տախի վարըչարտա կէ-
չիրմէքտէ իտիք :

—Մատամ քի պունլար պիրպիրինտէն հօշանմագտա օլուպ , վէ մատամտա քի չօգ տէֆա Դէ-Լէ-Դէ Կէ-Լէ-Դէ իճրա իյլէմէքտէ իմիշլէր . . . իմտի էօյլէ օլտուգտա , նիշին լէսմէն էվլէնիպ պիրպիրինի ալմամագտա իմիշլէր :

—Տօթլարընտան պիր զաթ տախի , պիր տէֆա պունու , պէնտէ հազրր օլտուղում հալտէ , քէնտիլէրտէն սիւալ էյլէտի իտի . . .

—էյ նէ ճէվապ վիրտիլէր իտի . . .

—Պունլար ճէվապլարընտա , «էկէրչի պիր կիւն էվլատ սահիպի օլուր իսէք , բէք ալէա , պիզտէ պիր ագտը նիքեահ լէսմինի իճրա իտէրիլ . . . հալպու քի , հիշ պիր չօճուղա մալիք օլմագսըզըն , պէօյլէճէ եալընըզ իրիմիլ եաշատըղըմըլ թագտիրտէ , արթըզ օլ պապտէ հիշ պիր իհթիեաճ կէօրմէեէրէք , տէվամ իտիպ կիթմէքլիկի թէրճիհ իյլէրիլ . . . Նէ մանէա վարտըր զաթէն գալպէն իճրա էյլէմէքտէ օլտուղումուզ պիր շէյի մէճպուրի իճրա իյլէմէքլիքտէ . . . Նաֆիլէ եէրտէ , ֆաղլա բարամըլ օլմատըղը հալտէ , պիր թագըմ մէսարիֆաթա կիրիֆթար օլմագլըգտան պաշգա հիշ պիր ֆայիտէսի պուլունմագտա տէկիլ տիր . . . » տէտիլէր իտի : Պագաթ , պագընըզ պիր տէֆա , —նէ գատար պօշպօղաղըզ իթմէքտէյիմ . . . իշթէ պուտա պէնտէ պիր խույ օլմիւշ տուր , մէրգ ումլարտան բէք չօգ իյիլիքլէր կէօրմիւշ օլտուղումտան , պիր քէրրէ լագըրտըլարը աչըլտը մը իտի , արթըզ քէնտիմի թուլթամահարագ , պիր չօգ շէյլէր սէօյլէմէքտէյիմ . . . Հայտէյինիլ , աման գօմշուճուղում , շու գարեօլամ իւզէրինտէ պուլունան շալըմը ալընըզ , վէ շու իրի թօքլու իլէ , կէօմլէկիմին եագասը ալթընտան թուլթտուրմագլըզա հիմմէթ իտինիլ տէ , հէման պիր տագըգա էվլէլ աշաղը ինէլիմ , զիրա , թամբլըեա կիտիպ տէ , օլ պիշարէ Մօրէլ ֆամիլեասը իչին իշթիրա իտէճէկիմիլ շէյլէրի պէկէնիպ ալմագլըզ , խայլիճէ վագթէ թէվագգուֆ իտէր : Բօտօք հէմանտէմ մէրգումէնին էմրինէ իթաաթ պիրլէ , կիտիպ գարեօլասը իւզէրինտէն ալ վէ էնիլ չըպըզլը , վէ էս-

մէր զէմինլի գօճա պիր շալը ալտը, վէ Րիկօլէթին տիւպէր ումուզլարը իւզէրինէ, տիգգաթը թամմէ իւզէրինէ աթը վիրտի :

—Շիմտիճիք գօմշուճուղում, եագամը ճիւզիճէ եօգաւրը տօղրու գալտըրարագ, ֆիսթանըմ իյէ շալըմը պիր կիւզէճէ տիւզէլտի վիրինիզ, թօրլուեուտա սէօյլէտիկիմ եէրէ վազ էյլէյինիզ էմմա, տիգգաթ իտինիզ քի վիճուտիմի ինճիթմէեէսինիզ :

Րօտօլֆ մէրգումէնին միւրատընը նօգթասընօգթասընա իճրա էյլէտիքաէն սօնրա, կիւլիւմնէեէրէք տախի,

—Մատմօաղէլ Րիկօլէթ, տօղրուսու պէն սիզէ պէսլէմէ օլմագլըղը իսթէմէզ իտիմ. . . չիւնքի, թէհլիքէլի պիր շէյտիր . . . — տէտի :

—Պէսպէլլի տէտիկինիզ թէհլիքէ պէնիմ քէնտիմ իչին օլմալը տըր, էօյլէ տէկիլ մի, ղիրա, ազ տահա վիճուտիմի ինճիտէճէք իտինիզ, —տէտի կիւլէրէք Րիկօլէթ. . . —պատէհու իլավէյի մէգալ պիրլէ մէրգումէ, վէ օտասը գաբուսունու գաբաեարագ, —Ալընըզ, չու անախթարըտա սիզ ալընըզ, ղիրա օ գատար պիւյիւք տիւրքի, ճէպիմի տէլիպ բարչալար տէյի հէր վագըթ գօրգմագտաեքմ . . . Պու տէկիլ պիր անախթարա, իլլա պիր տապանճաեա պէնզէմէքտէ տիր, —տէտի :

—Մէրգումէ պունա սէօյլէտիկի վագըթտա, թէքրարէն կիւլմէկէ պաշաալ :

Րօտօլֆ, մէզքիւր, օլ էսկի վագըթլարտա, պիր շէհրին զապթընտան սօնրա, մէզքիւր շէհրին էհալիսի թարաֆընտան, պիր թէքսի տէրունինտէ օլտուղու հալտէ, ֆիւթուհաթ իթմիշ պուլունան թարաֆա, թէվազու իւզրէ թագտիմ գըլընան գօճա գօճա անախթարլարա պէնզէմէքտէ օլան անախթարը ալըպ քէնտի ճէպինէ վազ էյլէտի : Րօտօլֆ հէր նէ գատար, արատան խայլի վագըթլար կէչմիշ օլմասը ճիհէթլէ, բէք չօգ թէպտիլ օլմուշօլուպ, վէ Բօլիտօրի նամ շարլաթանըն ֆարգ իտիպ թանըեամահաճաղը մէր-

Թէպէտի քէսպ իթմիշ պիր հալ ու հէյէթտէ պուլուն-
մագտա իտի իսէտէ, պու ճիւմէ իլէ տախի շիւբհէ իյէ-
տէկինտէն, մէրգուսուն օտասը էօնիւնտէն կէշմէքտէ ի-
քէն, բալթօսունուն եագադընը եօգարը պալտըրտը:

—Պօմշուճուղում, կէօնտէրէճէք օլտուղումուղ էշեա-
լաղը, կէլտիքլէրինտէ, սիզին օտատա չըգարըլաճագ օլմա-
սընը Մ. Բիբլէէ թէնպիհ իթմէքլիկէ ունուլթմատընը, —
տէտի Բիկօլէթ:

—Եօգ իյի սէյքէտինիգ, գօմշուճուղազըմ, շիմտի ա-
շաղը ինտիկիմիզտէ, մէրգուսուն օտասընա կիտէրէք թէն-
պիհ իտէլիմ:

Պա հէնկեամտէ, Մ. Բիբլէ, օլ գօճա պիր գազան շէք-
լինտէ վէ ճէսամէթինտէ պուլունան շարգասը պաշընտա,
վէ տայիմա կիլինտիկի բալթօսունտա սրգասընտա օլտու-
ղու հալտէ, իւղէրինտէ մէշին վէ սախթիեան բարչալարը,
վէ գուտուրաճըլըղա տայիր լէվաղիմաթը սայիլէ պուլուն-
ան պիր տէսթիեան պաշընտա, շէյլէ պիր սղըքըք իւգ-
րէ օթուրմագտա, վէ հէր իշինտէ իպրագ իտէ կէլմէքտէ
պուլունտուղու տիգգաթ վէ քէմալէթ իւղըն, պիր գուն-
տուրա էօքճիսի եարմագտա իտի: Ձէվճէսի Անասթագի ի-
սէ, օլ անտէ օրատա տէկիլ իտի:

—Էյ ճանըմ, մօնսիէօ Բիբլէ, —տէտի Բիկօլէթ, —ի'ն-
շասլլահ միտտէլէրինի ուլիշաընը տըր... իշպու գօմշուճու-
ղումուն հիմմէթիլլէ, օլ պիզիմ պիշարէ Մօրէլ ֆամիլեա-
սը, սէֆալէթտէն խէլաո պիքլէ, նայիլի բահաթ վէ սէա-
տէթ օլմագտա տըր... պագընը շու Ալլահ աղիմիւղշան
հաղրէթլէրինին հիքմէթի իլահիյէլէրինէ, մէրգում պի-
շարէ իշճի հէման մահպէսէ կիթմէտէ իքէն, ինայէթի Պարի
էէթֆշիլ տիր... Էաքին, ա'հ, օլ միւպաշըր տէնիլէն ա-
տէմլէր, նէ' գատար մէրհամէթսիլ քիմէսնէլէր իմիլէր:

—Մէկէրշի եալընը մէհամէթսիլ զմի տիրէր զանն իթ-
մէրտէսինիլ, մատմօագէլ, օնլար ախլագը համիտէտէն տա-
խի պիպէհրէ պուլունմագտա իտիլէր, —տիյէրէք իլավէյի

մէզալ իթտիքտէն պաշգա Մ. Բիբլէ իզհարը հիտտէթ իտիպ, վէ սօլ էլինի իչինէ սօգմուշ օլտուղու հալտէ թամիր իյլէմէքտէ պուլունտուղու պիր պօթինիտէ սալլաեարագ. — խայր, խայր, իսթէր հուզուրի Րէպպանիտէ օլտուն վէ իսթէր նէզտի ալէմտէ, իշթէ պիլա իհթիրագ պէն թէքրարէն սէօյլէրիմքի, մէրգուման միւպաշըրլար, աիւլագը համիտէ տէնիլէն շէյտէն, պիւթիւն պիւթիւն պի պէհրէ պուլունմագտու տըրլար. վէ պունունտա իսպաթը շու տուր քի, օլ խապիս հէրիֆլէր, մէրտիվէնին գարանլըզնը քէնտիլէրճէ պիր աֆիփուրսաթ աոտ իտէրէք, օլ մէրթէպէ էտէպսիլլիկէ դալդըշմըշտըրլար քի, հաթթա զէվճէմին պէլինի գուճագլամագլըզա գատար պիլէ ճիւրաթ իյլէմիշլէր տիր. . . զէվճէմին էհլի ըրզլըլըզնտան նէշէթ իտէն շամաթալարընը իշիթտիկիմտէ, հէր նէ գատար իսթէմէտիմ իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի արթըգ քէնտիմի զապթ իտէմէտիկիմտէն, թապիաթըմ իգթիզասընճա աթէշ քէսիլտիմ. . . Տօղրուսու, նէ կիւնահըմք սագլաեաեըմ, իւք հարէքէթիմ, պութ կիպի տուրա գալմագլըգտան իպարէթ պուլունտու. . . :

— Փագաթ, մօնսիէօ Բիբլէ, ումարըմ քի սօնրատան իշի իհմալէ պըրագմաեարագ, իճապընը իճրա նիյեթիլլէ, մէրգումանըն արդասընտան գօշմուշտունուղ տուր, էօյլէ տէկիլմի, — տէտի Րիկօլէթ իսթիհղաեա չըգըշմագտա օլմասընը կիւճ հալ իլէ սէթր իտէպիլէրէք :

— Շէօյլէ քի, մատմագէլ, մէրգուման էտէպսիլ հէրիֆլէր, օտամըն էտիւնտէն կէշմէքտէ իքէն, կէրչի գանըմ պաշըմա սըշրամըշ, վէ կէրչի. . . քէնտիմի զապթ իտէմէմիշ իսէմտէ. . . պու ճիւմլէ իլէ տախի, պարի մէրգուման արսըզ հէրիֆլէրին եիւզլէրինի կէօրմէեէյիմ տէյի, հէմանտէմ էլլէրիմի կէօզլէրիմէ գաբաթմըշըմ տըր: Փագաթ, պէն գաթէն, պու կիւն պաշըմա պիր պէլա կէլէճէկինի պիլմէքտէ օլտուղումտան, մէղքիւր վագաա հագգընտա, գաթան թէաճճիւպ իթմէմիշիմ տիր. . . չիւնքի պու կիճէ օլ մէէլուն Դապրիօնու տիւշիւմտէ՝ կէօրմիւշ իտիմ :

Պու լազըրտը իւզէրինէ Ռիկօլէթ կիւլիմնէտի , վէ Մ. Բիբլէտէ , պիր թարափտան ահը տէրունէր չէքմէքտէ օլտուղու հալտէ , տիկէր թարափտան տախի , էլինտէքի չէքիճ իլէ , օլ թամիր իյլէմէքտէ պուլունտուղու էսկի գունտուրանըն էօքճէսինէ , բաթ բաթ վուրմաւա պաշլատը :

—Աղիղիմ մօնսիէօ Բիբլէ , սիւ էօյլէ եաբմանըզլա , բէք ագըլանէ պիր հարէքէթտէ պուլունմուշտունուղ տուր , չիւնքի մաալիւմ եա , աբսըզտան ըրզընը սաթըն ալ , տէմիչլէր մէսէլի մէշհուր տուր , էօյլէ հէրիֆլէրին հագարէթլէրինէ ճէվապ վիրմէքտէն իսէ , իզհարը նէֆրէթ իթմէքլիք տահա էվլէա տըր : Լաքին , մէրգուման էտէպսիզլէրի պըրադալըմ տա , աթըրգ պիզ քէնտի իշիմիզէ պագալըմ , բէճա իտէրիմ սիզէ , պանա պիր իյիլիք եաբմադլըզա հիմմէթ իթմէք իաթէրմիսինիզ , —տէտի Բօտօլֆ :

—Պէնիի ատէմ տայիմա պիւ պիրինին իմտատ վէ մուա վէնէթինէ եէթիշմէքլիկէ պօրճու տուր , չիւնքի անըն իչին տօղմուշ վէ էօյլէ տօղմուշ տուր , —տէյի ճէվապ վէրտի Մ. Բիբլէ քէմալէթլի վէ քէտէրլի պիր սէօյլէյիշ իլէ , —վէ ալէլիտուտա զաթընըզ կիպի պիր ինսանիյեթլի քիրաճըմըզ հագըրնտա օլտուղու թագաիրտէ :

—Դմտի էօյլէ օլտուգտա , Մօրէլ ֆամիլեասը իչին չիմտի պուրաեա պազը էշեալար կէլէճէք օլտուղունտան . . . կէլտիքլէրինտէ , պէնիմ օտտեա չըզարթմադլըզա հիմմէթ ինիզի բէճա իտէրիմ :

—Էլէմ իւզրէ օլմանընըզ , էֆէնտի , քէմալի տիգգաթ իւզրէ իճրա իթտիրիրիմ :

—Պաշգա պիր բէճամ տահա վար տըր , —տէտի հիւզնէնկիզ պիր սէօյլէյիշ իլէ Բօտօլֆ , —Մօրէլին քիւչիւք չօճուղունուն պու կիճէ վէֆաթ իթմիշ օլմասընը կիտիպ մահէլլինէ խապէր վիրմէլի , եանընտա պէքլէսին իչին պիր բաբաս իսթէմէլի , վէ պինաէն ալէյատէ ճէնազէնին նագլի վէ տէֆնի իչին լաղըմ կէլէնլէրի տախի թէրթիպ իթտիրմէլիսինիզ . . . իշթէ սիզէ շիմտի պիր մըշտար բարա . . . տսլա բարա

էսիրկէմէմէլիսինիզ , չիւնքի , Մօրէլի թահթը հիմայէսինէ
ալմըշ օլուպ , վէ պէնի տէ քէնտի թարաֆընտան վէքիլ
թայեին իյլէմիշ պուլունան զաթ , հէր պիր շէյին միւքէմ-
մէլ սուրէթտէ իճրա իտիմէսինի միւրատ իյլէմիշ տիր . . .

— Իթմինանը գալպ իւզրէ օլունուզ , էֆէնտի , — տէտի
Մ. Բիրլէ , — հէման զէվճէմ կէլտիկի կիպի , կէրէք շէհիր
էմանէթինէ , կէրէք քիլիսէեէ , վէ կէրէք իգթիզա իտէն
շէյլէրի սաթմանլարա կիտէրէք , հէր պիր շէյի եարար սը-
րասընա գօրում . . . քիլիսէեէ էօլիւլէր . . . վէ լազըմ կէլէն
շէյլէրի սաթմանլարա տախի տիրիլէր իչին կիտէրիմ . . . —
տիյէրէք իւպվէյի մէգալ իյլէտի Մ. Բիրլէ ֆէյլէօֆճա վէ
շաիրճէ պիր սէօյլէյիշ իլէ : — վէլհասըլ , էֆէնտի , սիզ
էօյլէ հիսապ իտինիզ քի , հէր շէյ եարըլմըշ պիթմիշտիր . . .

Պիր տէ , Րիկօլէթ իլէ Րօտօլֆ , սօգազ գաբուսու կէ-
չիտինէ չըգաղըլարընտա , գօլունտա մէէքիւլաթա տայիր
էրզագ տօլու օլան աղըր պիր զէնպիլ պուլունմագտա օլ-
տուղու հալտէ չարչըտան ավտէթ իթմէքտէ օլան մատամ
Բիրլէ գարչըլարընա չըգաղ :

— Մաա՛շալլահ , մաա՛շալլահ , — տէյի պաղըրտը մէր-
գումէ , ֆիթնէճէ վէ մանէաճա պիր պագըշ իլէ իքի կէնճ
գօմշուլարա պագարագ , — Ալլահ վիրսին , իշթէ պէօյլէ օլ-
մալը , էլ էլէ , գօլ գօլա . . . տօղրուսու , բէք ալէա . . . բէք
կիւզէլ . . . հայ հա՛յ . . . պիր ատամ քէնտի կէնճլիկինին
սէֆասընը չըգարմալը տըր . . . կիւզէլ գըզ , կիւզէլ տէլի-
գանլընա եագըշըր . . . հէման Ալլահ մուհապպէթինիզի
արթըրսըն . . . եաշա՛ . . . — մէրգումէ իթթիեարէ գատըն
պունլարը սէօյլէտիքտէն սօնրա , կէչիտտէն իչէրի կիրէրէք ,
— Ալֆրէ՛տ , ա՛ պէնիմ սէվկիւլիւ գօճաճըղըմ , էլէմ իւզրէ
օլմա , իշթէ կէլտիմ , իշթէ սէնին Անասթագին կէլտիմ , սա-
նա շէքէրլէր վէ շէօրէքլէր կէթիրտիմ . . . սէնի կիտի պօ-
ղազավէր հէրիֆ , սէնի՛ . . . — տէյի պաղըրտը :

— Րօտօլֆ Րիկօլէթի գօլթուղունա ալմըշ օլտուղու հալ-
տէ , մէքքիւր խանէտէն տիշարը չըգաղ :

ԱԼԹԸՆՃԸ ՖԱՍԼ

ԹԱՄԻԼ

Օլ կիճէ եաղմագտա օլան գարլար քէսիլտիքտէն սօնրա,
ղայէթլէ սօուգ պիր բիւզկեար էսմէկէ պաշլատըղնտան,
ալէսսէվիյեէ կէօրիւմէքտէ օլան սօգաղլարն չամուրլարը
սայքի գուրուեուպ թաշ քէսիլմիշլէր իտի: Բիկօլէթ իլէ Բօ-
տօլֆ Թամբլ թէսմիյէ օլունմագտա օլուպ, զայէթ ճէսիմ վէ
ղայէթ զարիպ պիր հալ ու հէյեէթտէ պուլունան չարշընըն
եօլունու էլէ ալտըլար: Մէրգումէ, առէթա խալլի վագըթ-
լարտան պէրու պիր սուրէթի նէտիմանէտէ օլարագ կէօրիւ-
շիւպ դօնուշմագտէ պուլունտուղու պիր տօսթուտուրճա-
սընա, պիլա թէքլիֆ Բօտօլֆուն գօլունա տաեանմագտա իտի:

—Շու պիզիմ մատամ Բիրլէտէ բէք աճայիպ պիր գա-
տըն տըր, զիրա, առամըն հալինէ վէ իշինէ գարըշարագ,
պիր չօգ մանէալար վիրմէքիկէ գալգըշմագտա տըր, —տէ-
տի մէրգումէ Բօտօլֆա:

—Էկէր տօղրուսունու իսթէրիսէնիզ, ա պէնիմ գօմշու-
ճուղազըմ, մէրգումէնին հագգը վար տըր . . .

—Գա՛նզի խուսուստա, գօմշուճուղում:

—«Հո, հո, հեր բե բեդէ կենճէկէնն «Ֆաշըն լէթաշլը Դըր . . .
հէհա Ալլահ հաւաղէթիթիլէ՛ Դըրընն . . . » —տիմէսինտէ բէք
ալէա հագգը վար տըր:

—Աճայիպ, ճիատի՞ օլարագ մը սէօլէեօրսունուզ:

—Շիւբհէսի՛զ, չիւնքի պէն տախի մէղքիւր էֆքեարտա
պուլունմագտաեըմ . . .

—Նէ՛ տիմէք իսթէեօրսունուզ:

—Նէ՛ տիմէք իսթէեէճէկիմ, քէնտի կէնճլիկիմի սի-
զին իլէ պէրապէր կէշիրմէքլիք արգուսինտէ օլտուղումու
. . . վէ, հէման Ալլահ մուհապպէթիմի՛զի արթըրսըն տէյի
պաղըրմագլըգ միւրատընտա պուլունտուղումու անլաթ-
տըրմագ իսթէեօրում:

— Ինանըրըմ սէօյլէտեկինիցէ, չիւնքի սիզ ատամ իլէ բէք չարուդ տօսթ օլմագլըզ թնապիաաթընա մալիք պուլունմագուտսընըզ :

— Պէնճէ էօյլէ օլմալը տըր, չիւնքի հիչ պիր զարար կէօրմէքատ տեկիլ իմ . . . չիւնքի զաթէն պիր պիրմիզէ դօմ չուեուզ :

— Վագաա էօյլէ տիր, էկէր գօմշու ծլմուշ ծլմասա իտիր, չիմտի պէօյլէ պէն սիզին իլէ տիշարը չըգար մը իտիմ, մաալումեա, հաշա . . . :

— Տիմէք տիր քի իւմիտ իթմէքտէսինիզ, էօյլէ մի :

— Գանդի չէյի :

— Պանա մէյլ ու մուհապպէթ վիրէրէք սէվէ պիլէճէկինիզի :

— Պէն սիզի զաթէն սէվմէկէ պաշլամըշըմտըր :

— Պէնի սէվմէնիզին սէպէպի նէ տիր :

Պունուն սէպէպի բէք պատէ տիր, չէօյլէ քի, հէմ իյի վէ հէմտէ չէնմէչիւպ պիր զաթսընըզ, վէ քէնտինիզ տալիֆուգարատան պուլունտուղունուզ հալտէ, էլինիզտէն կէլէնի իծրա իտէրէք, սահիպ սէրվէթ զաթլարըն չէֆգաթլարընը, Մօրէլ ֆամիլեա՞նը կիպի պիշարէ պիր ֆամիլեա հաֆգընտա տալէթէ չալըշըպ հիմմէթ իյլէմէքտէսինիզ . վէ պունտան տա գաթինազար, բէք սէվտիկիմ պիր չէհճէեէ, վէ բէք Նօշլանտըյըմ մէմուն օլտուղում պիր կիւղէլ չէքլ ու էնտամա մալիք պուլոթնմագտսընըզ, նասըլ քի պունուէն տա իսպաթը, հէման կէլիպ գօլթուղունուզա կիրմէքլիկիմտիր, վէ ինշպալլահ պունտան պէօյլէ չօգ տէֆալար տահա կիրէճէկիմ տիր : Իշթէ սիզի սէվմէքտէ օլտուղումա, պունլար պիրէր տէլիլ տիրէր, վէ զանն իտէրիմ, պու գատարճըզ տէլիլտէ քեաֆի տիր :

Մէրգումէ պունլարը սէօյլէտիրտէն սօնրա գահգահա իլէ պիր կիւլիւշ տիր պըրագարագ ,

— Պագընըզ, Ալլահընըզ սէվէր իսէնիզ պագընըզ չու չիշման գարընըն անապչարընտա նուլունան էսկի վէ քիւրք-

լիւ գունտուրալար, պիրէր գույրուգտուղ քէտիտէ պէնզէ-
մէքտէ տէկիլ մի տիրէր, զանն իտէրսին քի մէրգումէ քէն-
տի անագլարընա գունտուրա կիտէճէքէնէրտէ, պիրէր քէ-
տի կէշիրմիշ կիպի տիր, —տէյի պաղըրտը :

Վէ մէրգումէ թէքրարէն կիւլմէկէ պաշլատը :

—Գօմշուճուղաղըմ , պէն տէ սիզտէն բէք մէմնուն օլ-
մագտաեըմ , ճանըմ բէք սէվմէքտէ տիր , վէ սիզլինտէ պէնի
սէվմէքտէ օլմանըղը տէրխաթըր իյլէտիքճէ , —տէտի Բօ-
տօլֆ տա քէնտի թարաֆընտան , —քէնտիմի զինատէսիյլէ
պախթիեար ատտ իյլէմէքտէյիմ :

—Պէն էօյլէ միւտահէնէճէ վէ իւսթիւ գարալը լագըր-
տըլարը սէվմէմ , գալպիմ նասըլ իսէ , լիսանըմ տախի էօյլէ
տիր , սէրպէսթ սէրպէսթ սէօյլէրիմ . . . էկէր սիզտէն հօշ-
լանմամըշ օլսա իտիմ , աշըգտան աշըղա եիւղիւնիւզէ գար-
շը սէօյլէր իտիմ . . . տօղրուսու օլ պապտէ վիճտանըմ բէք
րահաթ տըր , հէնուղ պու կիւնէ տէկին , քիմսէեի միւրա-
յիլիք իտիպտէ ալտաթմամըշըմտըր , վէ քիմսէեիտէ սախթէ
սուրէթտէ ճիվէքեարլըգլար սաթմամըշըմտըր . ճանըմ
պիրինի սէվտի մի իտի , անինտէ տօս տօղըու սէօյլէրիմ , իշ-
թէ պու տուր պէնիմ թապիաթըմ . . . :

Պատէհու մէրգումէ պիր տիւքքեան նէզտինտէ տուրա-
րագ ,

—Օհ, օհ, օհ, շու կիւզէլ պիր չալար սաաթ իլէ , շու իքի
տիլպէր վազօլարը կէօրիւեօրմուսունուղ , ատամըն բարասը
օլմալը տա , ալմալը տըր , վագաա պիր մրգտար բարամ վար
տըր էմմա , պունլարը սաթըն ալապիլէճէք գատար տէկիլ
տիր , անճագ իւշ պուշուգ ֆրանգտան իֆարէթ տիր , ա-
նը տա իտարէ իտէրէք տիշիմտէն թըրնաղըմտան ալթըր-
մըշ օլտուղումտան , չէքմէճէմտէ սագլամագտաեըմ , պուն-
լարը սաթըն ալապիլմէք իշին իսէ , հիշ տէյիլ իսէ պէշ
ալթը սէնէ տահա չալըշըպ իգօնօմեա իտէրէք բարա ար-
թըրմալըեըմ , —տէտի :

—Ե՛ա գօմշուճուղաղըմ , էօյլէ իսէ սիզ իգօնօմեա ի-

տիպտէ բարա տախի արթըրմագտասընը , էօյլէ մի , գա-
ղանտըղընըղ նէ գատար տըր քի . . .

—Պաղը քէրէ կիւնտէ իքի ֆրանդ տախի գաղանապիւ-
մէքտէ իսէմ տէ , ալէսսէվիյէ հիչ տէկիլ իսէ պիրէր պու-
չուգ ֆրանդ գաղանմագտաեըմ , վէ քէնտի հիսապըմտա
օնա ույտուըմագտաեըմ , պաշգա տիւրլիւ եաբամամ , տա-
յիմա թիճարէթիմին ազ թարաֆընա իթիպար իտիպ կիւ-
վէնէրէք կէչինմէքտէյիմ , — տէտի Ռիկօլէթ ատէթա քէնտի
հիսապընա , պիւյիւք պիր պիւտճէսի վար տըր թարղընտա
պիր էհէմմիյեթ վիրէրէք :

—Իյի էմմա , կիւնտէ եալընըղ պիր պուչուգ ֆրանդ ի-
լէ . . . նա՛սըլ կէչինէպիլմէքտէսինիլ . . .

—Անըն հիսապընը վիրմէք բէք գօլայ տըր , չիւնքի ու-
ղուն պիր շէյ տէկիլ տիր . . . էկէր միւրատ իտէր իսէնիլ ,
գօմշուճուղում , հէման չիմտի վիրէյիմ , չիւնքի սիլ պիր
ազ միւսարիֆէ պէնգէմէքտէ օլտուղունուղտան , իհթիմալ
տիր քի անտէն պիր տէ իպրէթ ալըպ հիսսէ չըգարըրսը-
նըղ . . .

—Սէօյլէյինիլ պագաեըմ , գօմշուճուղում . . .

—Հէր կիւն իչին իւսթ իւսթէ պիրէր պուչուգ ֆրանդ
գաղանրեօրում տէյի հիսապ իյլէտիկիմտէ , այտա գըրդ
պէշ թանէճիք ֆրանդ իտէր , էօյլէ տէկիլմի :

—Էվվէթ :

—Մէպլաղը մէզպուրտան մահիյեթ օն իքի ֆրանդընը
օտա քիրասընա , վէ եիկիրմի իւչ ֆրանդընը տախի պօղա-
ղմա խարճ իյլէմէքտէյիմ :

—Պօղաղընըղա մէկէրչի եալընըղ եիկիրմի իւչ ֆրա՛նգ
մը սարֆ իյլէմէքտէսինիլ . . .

—Էվվէթ , եալընըղ եիկիրմի իւչ ֆրանդ խարճ իթ-
մէքտէյիմ , վէ բէք ալէա տա էլվիրմէքտէ տիր , չիւնքի պէ-
նիմ կիպի պիր թօյղար գուչունուն հէեէճէկիլ նէ օլաճագ
տըր . . . չօգ պիլէ . . . պու ճիւմլէ իլէ տախի , հիչպիր շէյ-
տէն տէ քէնտիմի մահրում գըլմագտա տէկիլիմ :

—Վա՛յ ու՜ֆաճե՞ր թէ՛ֆէճի՛ր պողաղավէր, վա՛յ . . .

—Փագաթ, շունու տա պիլմէլիսինիզ քի, մէղքիւր երկիրմի իւշ ֆրանգլըզ մէնքիւլաթը եալընըզ պէն քէնտիմ եէմէքտէ տէկիլիմ, օլ իքի թանէ գուշնուղաղլարըմըն պօղաղլարը մէսարիֆի տախի մէղքիւր պիւտճէնին տախիլինտէ պուլունմագտա տըր . . .

—Է՛յ էօյլէ իսէ, մատամ քի իւշիւնիւ զիւն պողաղը տախի մէպաղը մէղպուրտան չըգմագտա իմիշ, զաղարը եօղ տուր, իսրաֆ վար տըր տէնիլէմէզ. ֆագաթ, թէ՛ֆէրըլիւլաթըյլա պիլմէքլիկի արզու իտէրիմ, շու հէր կիւն նէ ալմագտա իսէնիզ, պիւքէրրէ պէհան իտէրմիսինիզ . . . պէնճէ անը պիլմէքլիքտէ տահա զիւլատէ պիր տէրս ու մէնֆագաթ օլմալը տըր :

—Տիյնէյինիզ քի տէօյլէեէյիմ, կիւնտէ օթուզ ալթըբարա վիրէրէք պիր քէրրէ հարըմ քիօկրամ էթմէք ալմագտաեըմ, օն սէքիզ բարազա սիւտէ վիրմէքտէյիմ, օլտու էլլի տէօրթ բարա, վէ պուսլարա իլավէթէն, գըշըն սէպզէվաթա, վէ եաղըն տախի մէյվէեէ վէ եախօա սալաթանա օթուզ ալթը բարա վիրմէքտէյիմ, սալաթանը տա բէք չօղ սէվէրիմ, չիւնքի էօյլէ սայիւր սէպզէվաթլար կիպի տաամըն էլլինի քիրլէթմէզ, վէ թէրթիպի վէ թէրպիյեէսիտէ բէք գօլայ տըր, իմտի օլտու ճէման տզգսան բարա, եանի եարըմ ֆրանգ . վէ կիւնտէ երկիրմի եէտի բարատա թէրէ եաղընա, վէ զէյթին եաղընա, վէ սիւքէեէ վիրիլիմ, օլտու սպքի եիւզ օն բարա, վէ պէրրազ սուեա բէք մէրաղլը օլուպ բարա էսիրկէմէտիկիմ ճիհէթլէ, օն պէշ օն ալթը բարա գատար տա պիր թէսթի սուեա վիրիլիմ, վէլհասըլ ճէման իւշ պուշուգ զուրուշա եագլաշմագտա տըր . . . վէ մաալիւմեա, հաֆթատա երկիրմի օթուզ բարա տա գուշլարըմըն տարըլարընա վէ սայիր եէմէրինէ վիրմէքտէյիմ, չիւնքի, ալէսսէվիյէ հէր նէ գատար ճիւղիճէ էթմէք իլի իլէ սիւտ վիրմէքտէ իսէմ տէ, արատա պիր տէ նէմ վիրմէքտէյիմ . տիմէք տիր քի պէօյլէլիքէ, մէսարիֆաթըմ

սայքի այտա թամ երկիրմի իւշ ֆրանգը պուլմագտա տըր :

—Էյ, մեկերչի սիզ հիշ էթ եմէքտէ տէկիլ միսինիզ . . :

—Ա՛, էթ մի . . . մեկերչի պէնիմ կիպի ֆագըրէլէր էթ եէեէ պիլիրլէր մի . . . եարըմ քիլօկրամ էթի անճագ եիւզ բարաեա վէ եախօտ իւշ ղուրուշա վիրմէքտէ տիրլէր . օլ գատար բարաեը տա գազանապիլմէք վէ սարֆ իտէպիլմէք, գօլայ պիք շէյ տէկիլ տիր . վէ պունտան տա գաթինազար, էօյլէ էթ թաամը բիշիրմէք իչին պիր չօգ տա շէյլէր, թա-գըմլար իգթիզա իտէճէկինտէ շիւբհէ եօգ տուր , հալ պու-քի սիւտ , սէպգէվաթ, վէ եեմիշ մէյվէ, պունլար հէբսիտէ հազըր բիշմիշ գօթարըլմըշ շէյլէր տիրլէր . . . հէլէ պէնիմ պիր եմէկիմ տախի վար տըր քի , ղուհում կիպի սէվմէք-տէյիմ, վէ բէք գօլայ պիր շէյ օլտուղու հալտէ , պէնտէ անըն բէք ալէասընը հաբապիլմէքտէյիմ . . .

—Նէ՛ իմիշ պագալըմ մէգքիւր թաամընը :

—Ալէա սարը ճինսընտէն օլան բաթաթէսլէրի ալարագ, սօպամըն ֆուրունունա վազ իտէրիմ, վէ կիւզէլճէ բիշտիք-լէրինտէ, պիր մրգտար սիւտ իլէ էգէրիմ . . . վէ պիր մրգտար տա թուզ իլավէ իտէրիմ . . . Ալլահ պիլիր օլ գատար լէզիզ պիր թաամ օլուր քի , բատիշահլարա լաեքգ տըր տէնիլտէ ճայիզ տիր . . . էկերչի միւրատ իտէր իսէնիզ, պիր կիւն հա-բաեմտա , պիր քէրըէ սիզ տէ լէզգէթինէ պագընըզ . . :

—Մատամքի մէգքիւր թաամը , օլ տիլպէր բարմագ-լարընըզա թէրթիւ վէ թէհիյեէ իյլէեէճէքսինիզ տիր, էլ-պէթթէ բէք նէֆիս վէ բէք տէ լէզիզ պիր շէյ օլանագ տըր: Լաքին , բէք ալէա գօմիլուճուղում, հայտէյինիզ շու հիսա-պընըզա տէվամ իտէլիմ . . . երկիրմի իւշ ֆրանգ թաամ իչին , վէ օն իքի ֆրանգ տա օտա քիրանըզ իչին տէտի ի-տինիզ, օլտու այտա օթուզ պէշ ֆրանգ . . :

—Նասըլ քի սէօյլէտիմ, պէնտէ ղաթէն այտա գըրգպէշ էլլի ֆրանգ գազանապիլմէքտէյիմ , պունուն օթուզ պէշ ֆրանգը չրգարըլտըղնտա , կէրուտէ օն օնպէշ ֆրանգ տա-հա գալմագտա տըր , իշթէ անընլատա դըշըն հագաճագ

եաղըմը վէ օտուկունու , վէ չամաշըրա իգթիղա իտէն չէյ-
լէրիմի թէտարիք իտիպ գաեըրմագտաեըմ . . . մէսէլա սա-
պուն . . . ալմագտաեըմ , չիւնքի , չարչափլարտան մաստա
օլան չամաշըրլարըմը քէնտիմ եըյգաեըպ վէ քէնտիմ իւթիւ
գօլա եաբմագտաեըմ . . . զիրա , հէմ չամըշըրա չօգ մէրա-
գըմ վար տըր . . . վէ հէմտէ , իյի չամաշըր եաբտըրմագլըգ
պէնտիմ իչին չօգ պահալը տիւշմէքտէ տիր . . . վէ բէք տէ
կիւզէլ իւթիւ գօլա եաբմագ պիւրիւմ , էլիմտէն կէլէն չէյի
մութլագ քէնտիմ եաբմագ իսթէրիմ . . . Գըշըն թէքմիլ
պէշ այտա պիր գաշ չէքի օտուն եագըպ . . . վէ լամպամտա
եանմագտա օլան գէյթ իչին իսէ , եէվմիյէ օթուզ պէշ գըրգ-
բարա գատար կիթմէքտէ օլտուղունտան . . . մէգըիւր իքի
խուսուս , եանի օտուն իլէ գէյթին եաղը իչին , սէնէվի սէք-
սէն ֆրանգ մըգտարը սարֆ իթմէքլիկիմ իգթիղա իթմէք-
տէ տիր :

—Պու հիսապընըղտան անլաշըլան , սէնէվի լաղըմ կէ-
լէն մէսարիֆաթը սայիրէնիլ իչին , անճագ եիւլ ֆրանգը-
նըղ գալմագտա տըր , էօյլէ տէկիլ մի :

—Էվվէթ , վէ իշթէ մէգըիւր իւշ պուշուգ ֆրանգը տա
օնտան իգօնօմեա իտիպտէ արթըրմըշըմ տըր :

—Իյի էմմա , էլպիսէնիզէ , աեագ գապլարընըպ , վէ
պու կիւզէլ թագկէնիզէ նաւսը բարա եէթիշտիրէ պիւմէք-
տէսինիլ :

—Պէն զաթէն պու թագկէմի հէր վագըթ իսթիմայ
իթմէքտէ օլմայըպ , անճագ տիշարը չըգտըղըմտա գօյմագ-
տա օլտուգտան պաշգա , պիւյիւք պիր բարատա սարֆ իթ-
մէքտէ տէկիլիմ , չիւնքի անը տա քէնտիմ եաբմագտաեըմ .
վէ օտամտան իչէրի տախի , պաշըմ աշըգ տուրմագտաեըմ
. . . վէ էլպիսէլէրիմ իլէ աեագ գապլարըմ կէլինտիքտէ ի-
սէ . . . իշթէ պուրասը , թամբըր սաղ օլուն , մէկէրչի պէն պու-
րատա ուճուղ ուճուղ հէր նէ արանըլըր իսէ պուլունուր
օլտուղունու պիւմէքտէ տէկիլ միյիմ :

—Հա , վագաա էօյլէ տէր . . . պուրասը ֆու գտրա պա-

պասը պիր մահէլ տիր . . . տիմէք տիր քի սիզ տէ պուրա-
հա միւրաճաաթ իթմէքտէսինիզ , էօյլէ մի :

—Հայ հայ , բէք կիւզէլ վէ բէք ալէա էլպիսէլէր վար
տըր . վէ պուտա պիր սէպէպ թահթընտա տըր , շէօյլէ քի,
զէնկին գատընլար , քէնտի միւթատլարընտան օլտուղու
իւզրէ , էսկի էլպիսէլէրինի , քէնտի պէսլէմէլէրինէ վիրմէք-
տէ տիրլէր . . . ֆազաթ , էսկի էլպիսէլէրինի տիմէմլէ , սիզ-
տէ սահիհէն էսկի տիրլէր տէյի անլամամալըսընըզ . . . զի-
րա , մէզքիւր էլպիսէլէրի , վէ օ տախի արապա տէրուհինտէ
կէզտիքլէրի հալտէ , անճագ եա պիր վէ եախօտ իքի այ կի-
յինիպ իսթիմալ իթմէքտէ տիրլէր . . . վէ մէրգուլման պէսլէ-
մէլէրտէ կէթիրիպ թամբլըտա սաթմագտա տըրլար . . . իշ-
թէ , իշթէ , պէն շու կիյինմիշ օլտուղում ֆիսթանը եալընըզ
ճն պէշ ֆրանգա ալմըշ , վէ վիճուտիմէ ույտուրարագ կի-
յինմիշիմ տիր . . . վէ զաննտա իտէրիմ քի , բէք ալէա , վէ
բէք շայեանը իթիպար պիր գումաշ տըր , վէ հիշ շիւպհէմ
եօգ տուր քի անճագ ալթմըշ ֆրանգա չըգմըշ օլմալը տըր .
պէնիմ ալտըղըմտա , ոայքի հիշ կիյիլմէմիշ տիր կիպի պիր
հալտէ պուլունմագտա իտի :

—Հագգընըզ վար տըր , գօմշուճուղում . . . վէ շիմտի
ինանըրըմ քի , պու թամբլ սայէսինտէ սիզ , արթըրմագտա
օլտուղունուզ եիւզ ֆրանգ իլէ , սէնէվի լազըմ կէլէն մէլ-
պուսաթընըզ , բէք ալէա գաեըրըպ թէրթիպ իտէպիլէ-
ճէքսինիզ տիր :

—Էմնա էօյլէ տէկիլմի ճանընըզը սէվէր իսէնիզ , պու-
րատան պիր ատամ իսթէր իսէ , պէշ ալթը ֆրանգ վիր-
տիկի կիպի , բէք կիւզէլ եազլըգ պիր ֆիսթան ալապիլտի-
կի կիպի , վէ իքի իւշ ֆրանգ իլէ տախի , սայքի ճէտիտ
պիր հալտէ օլարագ , շու կիյինմէքտէ օլտուղում գունտու-
րալար կիպի գունտուրա ալապիլիր : իշթէ , պագընըզ շու-
նա պիր տէֆա , նէսի վար տըր , տօղրու սէօյլէյինիզ , բէ-
ճա իտէրիմ , ատէթա սըմարլամա եաբըլմըշ տըր կիպի պիր
հալտէ պուլունմագտա տէկիլմի տիր . —տէտի Ռիկօլէթ ,

օլ հէնկեամտէ ազաճըգ տուրարագ, վէ ֆիլվագը տա բէք
կիւզէլ եագըշմըշ օլան տիւպէր անագլարընտաքի պօթ-
թինլէրտէն պիրինին ուճունու մէրգումա կէօթէրէրէք :

— Վագաա անագլարընըգ բէք տիւպէր տիրլէր, լաքին,
հիշ շիւբհէ եօգ տուր քի պնի կիւզէլլէքտէ գունտուրալար
պուլուպ տա ույտոնումագլըգ իշին, խայլիճէ կիւճիւքլէր
չէքմէքտէ օլմալըսընըգ . . . լաքին, օ տէյիլ էմմա, էլպէթ-
թէ թամբլըտա չօճուգ անագ գապլարըտա պուլունմագ տա
օլմալը տըր, էօյլէ տէկիլմի . . .

— Գօմշուճուզագըմ, սիգ ասումք բէք օգչաեըճըլարտան
պիրիսի սինիզ. պու ճիւմէ իլէ տախի շունու տա գապուլ
իթմէլիսինիգ տիր.քի, պիր կէնճ գըգ, քիմսէսի օլմատըղը հալ-
տէ, էկէր իսթէր իսէ, կիւնտէ պիր պուչուգ ֆրանգ իլէ բէք
ալէա կէչինէպիլիւ: լաքին, պէն քէնտիմտէ չունու իգըար ի-
տէրիմ.քի, օլ պէնիմ մահպուսխանէտէն պիրլիքտէ կէթիր-
միշ օլտուղում տէօրթ եիւզ էլլի ֆրանգըմ, պէօյլէ պիր
եէրտէ եէրլէչիպ տէ իշ պուլմագլըղըմա, չօգ եարտըմ իթ-
միշ տիր . . . չէօյլէ քի, ուսթալար պէնիմ էչեալարըմն կիւ-
զէլլիկինի կէօրտիւքլէրինտէ, իշի տիշարըեա, եանի օտա-
մա վիրմէքիկէ ինանըպ էմիլլեթ իլլէմիշէր տիր. պու
ճիւմէ իլէ տախի, էօյլէ պիրտէն պիրէ իշ պուլամամըշըմ
տըր, հէր.քէս իշիտիպտէ եէրիմի էօյրէնէնէ, վէ անլաեըպ
տիյնէեէնէ գատար, թագիաթիլլէ խայլի վագըլթլար տա-
եանըպ պէքլէմէքլիկիմ իգթիզա իթմիշտիր, վէ պէրէքէթ
վիրսինքի, հիշ իշ պուլամամըղըմ թագտիրտէ տախի, հիշ
տէկիլ ֆսէ իւշ այ գատար կէչինէպլլէքլիք նիլլէթիլլէ,
պիր մըգտար բարա արթըրպ եանրմտա սագլամըշ իտիմ:

— Գօմշուճուզում, հէնուզ ուֆաճըգ թէֆէճիք պիր
չէյսինիգ էմմա, հալ վէ սէօյլէ յիշէրինիզ աջիքեար սու-
րէթտէ իմպաթ իլլէմէքտէ տիր.քի, հէր պիր շէյի բէք
կիւզէլ անլաեըպ հիւսպ իթմէքտէ, վէ բէքտէ ագըլանէ օ-
լարագ ամէլ ու հարէքէթ իթմէքլիկի պիլմէքտէսինիզ,
էօյլէ տէկիլմի :

—Է՛յ, հալիլյէ, եկէր պիր ատէմ պու ալէմտէ քիմնէլէրէ մալիք օլմաերպ եէք պաշընա գալմըշ օլտուգտան պաշգա, քիմնէնինտէ միննէթի թահթընտա գալարագ միւհթաճ օլմամագլըղը միւրատ իտէր իսէ, հէր դուշ քէնտի եուվա սընը եարմալը տըր ֆէհվասընճա, քէնտի էլի իլէ, քէնտի պաշընը թարամալը, վէ քէնտի պաշընը վաղ իտէճէք պիր թաշ վէ պիր պուճագ աբամալը տըր:

—Նասըլ քի սիղտէ բէք կիւզէլ պիր օտա բէյտա իթմիշսինիզ տիր:

—Էմմա տօղլուսունու սէօյլէյինիզ, էօյլէ տէկիլմի տիր, համա օլսուն հիշ պիր էքսիկիմ եօգ տուր, հիշ պիր շէյէ միւհթաճ տէկիլիմ, շէօյլէ քի, քէնտի գուտըէթիմտէն եօգարը պիր քիրա վիրէրէք, քէնտի օտաճըղըմտա լահաթ իթմէքտէյիմ, վէ քէնտի աննըմըն թէրի իլէ քէնտիմ կէշինէպիլտիքտէն պաշգա, իքի թանէտէ գուշ պէսլէեէպիլմէքտէյիմ. վէ հաթթա, եազ մէվսիմլէրինտէ, բէնճիրէմ տէրունինտէ գուշարըն գաֆէսի ալթընտա պուլունան չաերըր վէ չիշէք սանտըղլարըմտան պաշգա, օճաղըմըն իւզէրինտէ տալսի տայիմա իքի սագսը չիշէկիմ պուլունմագտա տըր. վէ պունտանտա գաթի նազար, նասըլ քի սէօյլէտիմ, մէզքիւր օճաղըմը թէ գերնաթլա թէղերն նիյեթիլյէ, իւշ պուշուգ թանէտէ ֆրանգ արթըրմըշ իտիմ:

—Նէ՞ եարտընըզ մէզքիւր իւշ պուշուգ ֆրանգընըզ:

—Սիւպհա՛ն Ալլահ, նէ՛ եարաճաղըմ, Մօրէլ ֆամիլեաք սընը, պու կիւնլէրտէ, օլ մէրթէպէ սէֆիլ պիր հալտէ կէօրք տիւմ քի, արթըզ պիր տիւրլիւ եիւրէկիմ տաեանմատըղընտան, քէնտի քէնտիմէ, «Իւշ պուշուգ ֆրանգը, ճանսըզ պիր շէյ օլտուղու հալտէ, չէքմէճէ տէրունինտէ պօշ եէրաէ պէքլէտիպ սագլամագտան իսէ, մէկէրչի աճլըգտան էօլմէքտէ օլան նամուսըլ վէ ըրզ էհլի ատամլարը գուրթարմագլըզ, տահա՛ զիեատէ իյի, վէ տահա՛ զիեատէ ինսաֆ ու վիճտան իգթիզասընտան տէկիլմիտիր...» տէտիմ, վէ կէօթիւրիւպ մէզքիւր բարալարը, էօտիւնճ օլմագ իւզրէ Մօրէլէ

վիրտիմ: Էօտիւնն օլմագ իւզրէ վիրմիշ օլտուղում, պատիի թէաճճիւպինիզ օլմամալը տըր... չիւնքի, հէրնէ գատար, պէն քէնտի հիւսնի ըիզամ իւզրէ, վէ պիր տահա լագըր-տըսընը իթմէմէքլիք նիյեթիյլէ վիրտի իսէմտէ, մէքդ ումա իեանէ իթմիշ օլուպ տա, հիճապընը մուճիպ օլմամագլըզ մագսէտիյլէ տախի, խասսէթէն մէզքիւր թարիզի թուլթ-մուշում տուր, չիւնքի, մէքգում բէք կէօզիւ թօգ վէ բէք տուշուլու պիր իշճի տիր:

—Բէք ալէա եարմըշսընըզ տըր, ա՛ֆէրին գօմլուճու-ղազըմ, ֆագաթ, մալիւմ եա, արթըզ չիմտի մէքգում սիզին բարանըզը վիրէպիլէճէք տիր, չիւնքի, նայիլի ըահաթ օլապիլէճէք տիր:

—Իվլէթ, էօյլէ տիր, վէ օլ վագըթ պէնտէ անը ալմամ տիմէեէճէկիւմ տիր... տիմէք տիր քի, եինէ օլ պէնիւմ արզումին, եանի օճաղըմըն իւզէրինի թէզեին իչին սաթըն ալաճաղըմ թէզեինաթ ագճէսի իչին պիր պաշլանկըճ օլ-մուշ օլաճագ-տըր... Ձի՛ չարէ, պու տա պէնճէ պիր մէ-րագ օլմուշ տուր, կիճէ կիւնտիւզ մէզքիւր թէզեինաթը տիւչիւնիւպ խէեալլամագ-տաեըմ:

—Վէ պուռտան տա գաթինազար, էլպէթթէ իսթիզ-պալինիզի տախի տիւչիւնմէքտէսինիզ, էօյլէ տէկիլմի:

—Նէ, իսթիզպալի տիւչիւնմէք մի:

—Էօյլէ եա, պուռա ինսանըզ տէմիչէր, սաղըզ վար տըր, խասթալըզ-տա վար տըր, հէր ատամ իլէրուսինի տիւ-չիւնմէկէ պօրճըլու տուր:

—Խասթալըզ մը... հէլէ համտ օլսուն քի, օ տէտի-կինիզ չէյ պէնիւմ իչին տէկիլ տիր:

Իհիօլէթ պուռու սէօյլէտիկի վագըթտա, եինէ գահ-գահա իլէ կիւլմէկէ պաշլատը:

Մէքգումէ օլ մէրթէպէ չէտիտ սուրէթտէ կիւլտիւ քի, էօնիւնաէն, գօլթուղունտա պիր քէօթէք պուլունտուղու հալտէ կիթմէքտէ օլան չիւման պիր ատէմ, քէնտիսի թ չին կիւլմէքտէ տիր զաննըյա, տէճնիւպ թէաճճիւպ իտէ

րէք արգապնա պագ տըղընտան, րիկօլէթ տախի քէնտուլի
թօբլանաբագ, վէ քեամիլճէ պիր թավր պէեան իտէրէք, վէ
նիմ թէվաղիւ իւզրէտէ պաշընը էկէրէք, գօլթուղունտաքի
ֆինօեու կէօսլէրտի, վէ մէրգումէ,

— Պէսպէլլի սիղին Աղօր բէք եօրդւլմուշ օլմալը տըր,
— տէտի:

Մէրգում չիշման ատէմ քէնտու քէնտուլէ սէօյլէնէ.
րէք եօլունա տէվամ իյլէտի:

— Ա, գօմշուճուղում, նէ եաբըեօրսունուզ, մէկէրչի
սիղ տիվանէ միսինիզ, — տէտի րօտօլֆ:

— Սիզտէ տախի գապահաթ վար տըր . . .

— Պէնտէ տէ մի գապահաթ վար տըր, սէպէպ:

— Եօյլէ եա, չիւնքի էօյլէ տէլիճէ շէյլէր սէօյլէմէքտէ-
սինիզ քի, կիւլմէմէք էլիմտէն կէլմէմէքտէ տիր . . .

— Աճայիպ, մէկէրչի պու ալէմտէ սաղլըզ վար իսէ,
խասթալըզ տախի վար տըք տիմէմէ, տէլիճէ պիր շէյ մի
սէօյլէմիշ օլմագտաեմ:

— Խասթամը, քիմ, պէն մի:

Մէրգումէ թէքրարէն կիւլմէկէ պաշատը:

— Նէ տիմէք իսթէեօրսունուզ, մէկէրչի քէյֆսիզ օլ-
մագլըզ, սիզին իչին, իհթիմալին խարիճինտէ պիր շէյ մի
տիր:

— Մէկէրչի պէնտէ խասթա օլաճագ պիր եիւզ սու-
րէթ կէօրմէքտէ միսինիզ:

— Վադատ լէհէնիզին բէմպէլիկի իլէ թազէլիկի քէ-
մալ մէրթէպէտէ տիր:

— Իմտի, էօյլէ օլտուգտա . . . նիչին քէյֆսիզ օլաճա-
ղըմ տըր:

— Մաաշալլա, մէկէրչի ինսան հիշ քէյֆսիզ օլմաղմը:

— Քէնտիմ հէնուզ ծն սէքիզ չաղլարըմտա օլուպ, վէ
պու եօլտապա պիր էօմիւր կէչիմէքտէ պուլունտուղում
թագտիրտէ . . . մէկէրչի խասթա օլմագլըղըմ իհթիմալ-
տէն մի տիր . . . Պէն սապահլարը էրքէնտէն, եանի սաաթ

պէշտէ եազ վէ գըշ եաթաղըմտան գալգմագտա, վէ ագ-
չամլարըտա սաաթ օն վէ եա տա օն պիր տէ, յինճէ եաթ-
մագտաեւմ. վէ գարնըմ աճըգտըղը կիպի, վագաա, չօդ-
լուգ պիր շէյիմ եօգ իսէտէ, զարարը եօգ տուր, պիր շէյ
եէյիպ գարնըմը տօեուրմագտաեւմ, վէ ապա սօուգտան
սըգընթը շէքմէքտէ տէկիլիմ, վէ պիւթիւն կիւն չալըմագ-
տա, վէ չաեըր-գուշու կիպի թիւլքիւէր չաղըրըպ չագը-
մագտաեւմ, վէ տաղ-ֆարէսի կիպիտէ եաթըպ ույգուլար
չէքմէքտէյիմ, հէլէ գալպիմ տէր իսէնիզ, հէմ սէրպէսթ,
հէմ մէմնուն վէ հէմտէ մէսրուր պիր հալտէ պուլունմագ-
տա տըր, վէ պունլարտան տա գաթինաղար, իշսիզ գալ-
մագլըգ գօրգում պուլունմագտա տէկիլ տիր, չիւնքի հէր
քիմինքի իշինի տիքմէքտէ իսէմ, մէմնուն իյլէմէքտէյիմ...
իմտի պէօյլէ օլտուղու թագտիրտէ, նիշին քէյֆսիզ օլա-
եւմ... մէկէրչի պէօյլէ պիր էօմիւր կէչիւրմէքտէ օլան ա-
տէմին քէյֆսիզ օլմասը, զարայիպ նէվինտէն պիր շէյ սա-
եւըլմագլըղա չայեան տէկիլմի տիր... :

Մէրգումէ պունու սէօյլէտիքտէն սօնրա, թէքրարէն
կիւլմէկէ պաշլատը :

— Բօտօլֆ, մէրգումէնին էօյլէ կէօզլէրի գաբալը օլուր-
ճասընա քէնտույի եէտի թէճէլլիյէ թէսլիմ իթմիշ օլուպ, վէ
քէնտի իսթիգպարի հագգընտա իսէ քէմալի էմնիյեթ իւզրէ
պուլունմագտէ օլմասընը կէօրտիւքտէ, մէրգումէնին մէգ-
քիւր իթթիգատընա վէ էմնիյեթինէ թօգ ունմուշ օլմագլըգ
թէհլիքէսինտէ պուլունմասընտան սօլաեւր, քէնտու քէն-
տույէ նէտամէթ կէթիւրմէկէ պաշլատը... պու ճիւմիէ իլէ
տախի, մէրգում, մէրգումէ իշին, մաազալլահ էկէր պիր
կիւն քէյֆսիզ տիւշէճէք օլուր իսէ, քիւլլի րահաթլըղընը
ղայպ իտէրէք, տիւշարը խարապիյեթ օլաճաղընը տախի
տիւշիւնմէքտէ իտիւ Բօտօլֆ, Բիկօլէթ իւղէրինտէ, հէնուզ
օն սէքիզ չաղլարընտա օլտուղու հալտէ... օլ մէրթէպէ
պիր զայրէթ, ճէսարէթ, վէ իթիգատը աղիմ պուլունմագ-
տէ օլմասընը... վէ օնտան պաշգա տա հիշ պիր կիւլէնէ-

ճէք տալը պուլունմամասընը կէօրտիւքճէ . . . զանն իտէր-
սինքի, օլ պապտէ տէրքեար օլան հիւրմէթի տահա զիեատէ
արթտըղընտան, տահա զիեատէ պիր մուգատտէսլիք նա-
զարըյլա պագմագտա իտի . . . Հալպուքի մէրգումէ կէնճ
գըզ . . . քէնտի վաղիֆէսիզլիկինտէն, վէ ուզաղը կէօրէմէ-
մէզլիկինտէն նաչի էօյլէ տիւշիւնմէքտէ վէ էօյլէ ինանմագ-
տա օլմայըպ . իլլա պիր աւալէթի սէմավիյեէյէ էմիւիյեէթի
օլուպ, վէ քէնտի սէվգը թապիսինէ միւթապէաթ իլլէմէ-
սինտէն նէշէթ իլլէմէքտէ իտի, չէօյլէ քի, մէրգումէ, ճէ-
նապը Հագգ, հիշ պիր վագըթտա, պիր գուլունու, էհի
ըրզ, նամուսլու, չալըշգան, վէ թէմիզ եիւրէքլիտէ օլտուգ-
ճա, մէյտանտէ պրագմագ տէյի ինանմագտա իտի. վէ պու-
լիթիգատընա իլավէթէն, քէնտիսի կիպի ֆագըրէ պիր գըզ
իչին, բույի ճիհանտէ, Ալլահտան քէնտիսինէ իհասն պույ-
րուլմուշ օլան սաղըրզ իլէ կէնճիք հագգընտա, քէմալի էմ-
նիյեէթ իւզըրէ պուլունմագըրը, ֆէրիզէտէն աւաթ իլլէմէքտէ
իտի . . . Մէրգումէ, հաթթա, իլք պահարտա, օլ զայիֆ գա-
նատըր գուշլարըն հավալարը եարըպ ուշարագ, վէ խուպ տ-
վազլարըյլա տախի էօթիւպ չագընարագ, կիտիպ եէշիլ եէ-
շիլ եօնճալար իւզէրլէրինէ գօնտուգլարը, վէ եախստ բույի
ասիւմանտէ կէզիպ տօլտշտըզլարը վագըթտա, իլէրուտէ
կէլէճէք օլան գըշ մէվսիմինի, մէկէրչի տիւշիւնմէքտէ մի
տիրլէր . . . տէյի տախի տիւշիւնմէքտէ իտի :

— Տիմէք տիրքի, — տէտի Բօտօլֆ մէրգումէեէ, — սիզին
իչին հըրս իլէ հէվէս իտիպ հասրէթինի չէքմէքտէ օլտուղու-
նուգ հիշ պիր չէյ պուլունմագտա տէկիլ տիր, էօյլէ մի :

— Էվլէթ, էօյլէ տիր :

— Հիշ պիր չէյին հասրէթինի չէքմէքտէ տէկիլ միսի-
նիզ . . .

— Խայր . . . ֆագաթ . . . անլաեալըմ պիրպիրիմիզի . . .
հէրնէ գատար «հիշ» տէյիեօր իաէմտէ, մալիւմ եա, օճաղը-
մըն իւզէրլէրին թէզեինաթը, մէգքիւր հիսապըն տախիլինտէ
պուլունմագտա տէկիլ տիր . . . վէ ինչաալլահ պիր կիւն նայիլ

օլաճաղըմ տըր. . . լաքին պիւմէմքի նէ վազըթ. . . ֆազաթ հէր հալտէ նայիլ օլաճաղըմ տըր. . . շիւնքի եագընապ, պիւրաղ կիճէլէրի զիւպտէճէ չալը շարադ, պիւր գալ բարա պիւտէճէ արթըրմանա պաշլանտճաղըմ տըր, ինչպէս . . .

— Էյ, պէօյլէ, հա՛, տիմէք տիր քի, զճաղընդդին թէզ-
երկաթընտան մաստա հիշ պիր շէյէ մալիք օլմադըրդ հէ-
վէս ու արդուսունտա տէկիլսինիդ, էօյլէ մի :

— Եվվէթ, արթըրդ պու կիւնտէն սօնրա. . . պաշգա հիշ
պիր շէյին հէվէս ու արզուսինտէ պուլունմաներպ. . . ան-
ճադ մէգքիւր թէզերինաթըմըն թէտարիքինի տիւշիւնէճէ-
կիմ տիր :

— Նէ՛ սէպէպէ մէպնի, արթըրդ պու կիւնտէն սօնրա,
եալընըդ մէգքիւր թէզերինաթը տիւշիւնէճէքսինիդ տիր. . .

— Ձիւնքի տահա տիւն տէկիլ էվվէլքի կիւնէ գատար,
մէգքիւր թէզերինաթտան պաշգա, պիր իքինճի հէվէսիմ
տահա վար իտի, օտա ոպիք պիր շէյ օլմանըպ, իլլա իս-
թէտիլիմ կիպի թյի պիր դօմչուհա մալիք օլմադըրդ իտի
քի. . . անընլա, շիմոյիլէ գատար, նէ եօլտա էօմիւր կէ-
շիրտիմ իտէ, տայիմա օ Եօլտա էօմիւր կէշիրէպիլէ յիմ. . .
կիւզէլճէ պիրդ օմչուլուդ իտէ յիմ. . . վէ պէն էլիմտէն կէլէն
իւրտմէթի զնա եաբանըմ, վէ օ տա գարշըրդ էլինտէն կէլէն
իւրտմէթի սրանա եաբարն տէյի. հէլէ իշթէ համո ծըուն
քի սիդ կէլտինիդ, օ հէվէսիմ տախի եէրինի պղալմուշ օլտու :

— Հայ հայ, պաթէն օլ պապտէ իթթիֆադատներդ, գօմ-
շուճուղաղըմ. . . սիդ պէնիմ չամաշըրըլարըմը թանգիմ իս-
տէրաինիդ, վէ պէն տէ սիդին օտանըրդ մուվարըմ. . . սա
պահլարը պէնի ուեանտըրմադ իչին տիվարա վոճարադ
սէս վիրէճէկինիդտէ, պու հիսապըն խարիճինտէ տիր. . .

— Էյ, եալընըդ պու գատարլա պիթտի մի իշ :

— Պաշգա պիր մուգապէլէմիդ ծահա վա՛ր մը տըր :

— Շիւրհէսիդ, օլտու քտան սօնրա իշ միւքթէմիլ օլ-
մալը տըր, մէկէրչի բազար կիւնլէրինի պօշա՛ մը կէշիրէճէ-
կիլ տիր, բադաթ կիւնլէրի հիշ պիր շէյ եա՛րմանտճադմը-

երգ, մէջէնդի պէնի ալըպ տա կէզտիրմէք իւզրէ սինօրլա-
րա վէ պուլվարլարա կէօթիւրմէեէճէքմիսինիլ տիր . . .
չիւնքի զաթէն ճիւզիճէ կէզիպ էյլէնէպիլմէքլիք իչին, բա-
զար կիւնլէրինտէն պաշգա հիչ պիր վագթէ մալիք պուլուն-
մագտա տէկիլիմ . . .

—Իէք ալէա, եազըն քէօյլէրէ կէզմէկէ կիտէրիզ:

—Խայր, պէն քէօյլէրտէն հօշլանմաներպ, անճագ Փա-
րիսի սէվմէքտէյիմ . . . Յագաթ պու ճիւմէ իլէ տախի, կէ-
չէն եազըն պիր գըամընը, տայիմա թիւրքիլէր վէ պէսթէլէր
օգուլմագտա Ելմասընա մէպնի լա Գուալէօլ թէսմիյեէ օլուն-
մագտա օլուպ, վէ զայեթիլտէ կիւզէլ պիր թապիաթ իլէ
մէճպուլէ պուլունման ուֆտճըզ պիր գըզըն, եանի մահ-
պուլիսանէ արգատաշարըմտան պիրինին խաթըր իչին, Մէօ-
տօն իլէ Սէն-Ժէրմէնտէ կէչիրմիլիմ տիր:

—Աճապա, պատէհու մէրգումէ օլ կէնճ ընֆիգանըզ
նէ քլմուշ տուր, նէրէտէ գալմըշ տըր:

—Պիլմէտօրում, մէրգումէ քէնտիսինին մահպէստէն կէ-
թիրտիկի բարալարը, սայքը հիչ պիր սէֆասընը չըզարմագ-
տա օլմատըղը թագտիրտէ սարֆ իթմէքտէ իտի, վէ կէրչի
մէրգումէ քէք հալիմէ վէ բէքտէ մէրհամէթլի պիր գըզ
իտի իսէտէ, գէվալլը տայիմա տա մահգուլ վէ միւքէտտէր
պիր հալտէ պուլունմագտա իտի . . . Պէն հէսուզ օլ վագըթ-
լարտա իչէ պաշլանըշ օլմատըղըման, տիշարը պիրլիքտէ
չըզմագտա իտիք. հալ պու քի պէն իչէ պաշլատըղըմտա
իսէ, արթըզ Եէրիմտէն թէրէնմէզ օլտուլմ. Ֆագաթ, հէր
նէ գատար մէրգուլմէեէ մահէլլի իգամէթիմի խապէր վիր-
տիմ իսէ տէ, հէսուզ պու կիւնէ գատար պիր քէրրէ պէնի
կէօրմէկէ կէլմէմիշ տիր, պէնպէլլի քէնաթիսի տախի օթու-
լուպշալըշմանա պաշլամըշ օլմալը մըր . . . Վէլհասըլ, գժմ-
շուճուլում, սիզին անլանեաճաղընըզ շու տուր քի, պէն հէր
եէրտէն զիեատէ Փալիսի սէվմէքտէ պուլունմուհուլմ տիւր,
իմաի, գուտրէթիսիլ միւսաատէ իլլէմիլլի թագաթիտէ,
սիլ պէնի բազար կիւնլէրի կէօթիւրիւպ օլ ուճուլ թաաւ

պուլունան թաամխանէլէրտէ պիր եէմէք եէտիրմէլիսինիզ, վէ պազը քէրրէ տախի սէ յրանկեաճլարա կէօթիւրմէլիսինիզ: Էմմա, բարանըզ պուլունմազ վէ եախօտ դուտըթինիզ միւսաատէ իթմէզ իմիշ, օլ վագըթտա, հիշ պիր պէյիս եօգ տուր, ալըր պէնի օլ կիւզէլ կիւզէլ բասածլարա կէօթիւրիւրսինիզ... մէգքիւր բասածլարը կէզիպ սէյր իթմէքլիկի աշուրի մէրթէպէ սէվէր սէֆա տուեարմ: Լաքին, պագընըզ, Էվվէլինտէն սիզէ անը տախի սէօյլէյէ եիմ, սագըն օլ խուսուստա Էլէմ իւզրէ օլմաեաւընը... մէգքիւր թէֆէրրիւճլէրիմիզտէ, պէնիմ սիզին իլէ պուլունմագլըլըմ նամուսունուզա ասլա պիր սէքթէ կէթիրմէեէճէք տիր... Սիզ օլ բազար կիւնլէրի կիյինմէքտէ օլպուղում պիր նէվի իբէքտէն մաամուլ մաի վէ կիւզէլ ֆիսթանըմը կիյինտիկիմտէ, նէ՛ գատար տիւպէր պիր հալ քէսպ իյլէմէքտէ օլտուղումու կէօրէճէքսինիզ տիր, մէգքիւր ֆիսթան պանա իֆրաթ մէրթէպէտէ եագըշմագտա տըր. հէլէ օլ բօրթուգալ ըէնկինտէ գօրտէլալար վէ զարիֆ զարիֆ տանթէլալար իլէ թէզեին գըլընմըշ օլան ուֆաճըգ թաքկէմիտէ սիեաճ սիեաճ սաշլարըմ իւզէրինէ վագ իտիպ, վէ խասսէթէն թիւրք աթլասընտան եաբտըրմըշ պուլունտուղում պօթինլէրիմտէ կիյինտիկիմտէ իսէ, բէք զարիֆ պիր հալ ու հէյ-եէթ քէսպ իյլէմէքտէյիմ... Վէ պունլարտանտա մաատա, գաշմիր թագլիտի օլարագ գապա իբէքտէն պիր տէ լաթիֆ շալըմ վար տըր քի, Էլպիսէմէ տաճա ղիեատէ պիր լէթաֆէթ վէ պիր ըէֆլագ վիրմէքտէ տիր. վէլճասըլ, գօմշուճուղում, եօլտա կէչէր իբէն, հէր քէսին տէճնիւպ տէօնիւպ տէ պիզէ պագաճաղընտա, հիշ չիւբհէնիզ օլմասըն. Էրբէքէր պիզի կէօրտիւքլէրինտէ, « Օ՛հ, մաաշալլաճ, մաաշալլաճ, տօղրուսու, շու քիւչիւճէք գըզ, նէ՛ գատարտա շիրին պիր գըզ իմիշ » տէյիպ, վէ գատընլար տախի, « Օ՛հ, մաաշալլաճ, մաաշալլաճ, նէ՛ գատար հիւսնի էնտամ ու աթվարա մալիք պիր տէլիգանը իմիշ, պիր քէրրէ շու սէլվի պօեուճա, շու Էվզա ու ըէֆթարընա պագընըզ... նէ՛

գատար տա ինձէ ինձէ վէ էսմէր պրեզլարա մալիք պու-
լունմագտա տըր , հէման Բապպիմ նազարտան սագլասըն
...» տիյէճէքլէր տիր : Պէն տախի մէրգումէ գատընլա-
րըն էֆքեարլարընտա պուլունմագտանըմ , չիւնքի , տիլպէր
պրեզլարը զիեատէսիյլէ հօշանըպ սէվմէքտէյիմ . . : էսէֆ
խտէրիմ քի Մ . Ժէրմէն , իճրա իյլէմէքտէ պուլունտուզու
մէէմուրիյեթի , եանի քեաթիպլիկի սէպէպինտէն , պը-
երգլարընտան մահրում պուլունմագտա իտի : Վէ տիկէր
գօմշում Մ . Գապրիօն իսէ , կէրչի պրեզլը իտի իսէ տէ ,
պրեզլարը տախի օլ գօճա սագալը կիպի գըրմըզը իտի .
հալպու քի պէնտէ ուզուն սագալլարը սէվէնլէրտէն տէկի-
լիմ , վէ պունտան . տա գաթինազար , մէրգում բէք խաֆիֆ
մէշրէպ իտի , եօլլարտա կիտէր իքէն , եաբմատըղը արմըզ-
լըգ գալմատըղը միսիլու , պիզիմ գաբուճու զէվալը Մ .
Բիրէեէտէ բէք Թօգունմագտա վէ բէքտէ գըզտըրմագտա
իտի : Վէ տիկէր պիր գօմշում Մ . Ժիրօտօեա կէլինտիքտէ
(մէրգում Գապրիօնտան էվվէլ պուրատա իտի) , վագաա
սալիր հալ ու հէյեթլէրի բէք ալէա իտի իսէ տէ , էսէֆ
օլունաճագ եէրի շու տուր քի , անընտա կէօզլէրի շաչի իտի
... : Մէզքիւր խուսուս էվվէլլէրի , զիեատէսիյլէ սըգըլմագ-
լըղմը մուճիպ օլմուշ տուր , չիւնքի , տայիմա , եանըմտա
պաշգա պիր ատամ տահա պուլունմագտա տըր տա , ճա
պագմագտա տըր տէյի ալտանմագտա օլտուզումտան , չօգ
տէֆալար , աճապա քիմ տիր տէյի , տէճիւպ տէճիւպ
եանըմա պագմագտա իտիմ . . :

Իրիօլէթ պունլարը սէօլէտիքտէն սօնրա Թէքրարէն
կիւլմէկէ պաշլատը :

Բօտօլֆ մէրգումէնին մէզքիւր լագըրտըլարընը քէմալի
տիգգաթ վէ իսթիգսա իւզրէ տիյնէտիքտէն սօնրա , աճա-
պա մէրգումէնին ախլագը համիտէսի վէ եախօտ ֆազիլէ-
թի՝ նէ եօլտա տըր տէյի քէնտու քէնտույէ սիւալ իյլէմէկէ
պաշլատը : Պիր Թարաֆտան մէրգումէնին սէօլէյիչէրինտէ
տէրքեար օլան սատէկի իլէ սէրպէսթլիկի կէօզլէրի էճիւնէ

կէթիրադիկի կիպի, օտասը դարուսունտա պուլունան օլ գօ-
ճա քիլիտիտէ տէրխաթըր էյլէաիքճէ, քէնտի գօմչուլարընը,
եա պիրէր Գօմչուլ, վէ եախօտ պիրէր արգատաշ մագա-
մընտա սէվմէքտէ իմիշ տիր իթիգատընա զահիպ օլտուղու
միսիլու, տիկէր թարաֆտան տախի, էօյլէ պիր կէնճ գը-
զըն, էօյլէ պիր մէթրուք հալտէ պուլունտուղու թագտիր-
տէ: Ժիրօտօ, վէ Գապրիօն, վէ Ժէրմէն կիպի գօմչուլարընըն,
գանտըրըպ պաշտան չըգարմամըշ օլմալարընըն, իհիմալէ
բէք տէ եագըն օլմատըղընը տիւչիւնտիւքճէ, մէրգուլմէնին
ախլազը համիտէ սահիպէսի օլմասը իթիգատընտա պու-
լունմագըլը, ատէթա պիր պէօնիւք ատտ էյլէմէքտէ իտի
խէտէ, մէրգուլմէ իւզէրինտէ կէօրիւլմէքտէ օլան սէրպէսթ
սէօյլէյիլիք իլէ թապիաթընտա պուլունան պիր թէքիֆ-
սիզլիք տախի, ֆիքըրինտէ եէնիտէն եէնի զանն ու իթիգատ-
լար ուեանտըրմագտա իտի:

— Գօմչուլուղում, չու բաղար կիւնլէրիմիզի կէչիրմէք-
լիկիմիզ հագգընտա վիրմէքտէ օլտուղունուզ ֆիքիրլէր,
զիեատէսիլլէ պատիի մէմնունիյեթիմ օլմագտա տըրլար,
— տէտի Բօտօլֆ կիւլէրէք, — օլ պապտէ էլէմ իւզրէ օլ-
մանընը, բէք կիւզէլ կէզէր էյլէնիր վագթիմիզի կէչիրի-
րիզ. . .

— Եօգ, միւսրիֆ էֆէնտի, էօյլէ չօգ աճէլէ իթմէյի-
նիզ, քիսէտարլըգ մէհմուրիյեթի պէնտէ գալմալը տըր,
անը սիզէ վիրէմէմ, պագընըզ շիմտիտէն խապէրինիզ օլ-
տուն, եազ մէվսիմի բաղար կիւնլէրինտէ, պիզ բէք ալէա. . .
էմմա բէք ալէա թաամ իտէպիլիլ իզ. . . էլվիրիլիլ իքի-
միզ իչին իւշ ֆրանգ վիրմէքլիկի կէօզէ ալալմ. ֆագաթ,
եա Շարթրէօզտէ վէ եախօտ էրմիթաթ—Մօնմարթըրտա կի-
տիպ եէմէլիիլ, վէ հաթթա, պատէհու տախի, եալընըզ
իքի ֆրանգ տահա սարֆ իթմէքլիկի կէօզէ ալտըղմըլտա,
հէմ եարըմ տուզինա գօնթըրտանա չէվիրիպ, վէ եախօտ
վալս տէօնէրիզ, վէ հէմտէ օտունտան աթլարա պինէր չէ-
վիրթտիրիլի. . . աթա պինէյիմ տէյի եօգմու, տօղրու.

սուռ տէրի տիվանէ օլուրում . . . էվվէթ , պունլարըն քեաֆ-
ֆէսինի, եալընըզ պէշ թանէճիք ֆրանգ իլէ եաբապիլիբիզ ,
պիր բարաճըզ զիեատէ մասրաֆ իթմէք իսթէմէզ . . . լա-
քին , օ տէյիլ էմմա , սիզ վալս օյնամագ պիլմէքտէ միսինիզ :

— Բէք ալէասընը պիլմէքտէյիմ :

— Զօգ էյի , չօգ էյի : Մ. Դապրիօն պէնիմ իլէ օյնար
իքէն , տայիմա աեազլարըմա պասմագտա իտի , վէ պուն-
տան տա մաատա , կիւեա շագա եաբմագ նիյեթիլլէ տախի,
եէրլէրէ ֆիշէնքլէր աթարագ բաթլաթմագտա իտի.քի, պու-
սէպէպտէն նաչի , պիզի Շարթրէօզտէն գապուլ իթմէք իս-
թէմէմէքտէ իտիլէր :

— Եօգ , եօգ , բահաթը տէրուն իւզրէ օլունուզ , պէն
էօյլէ ֆիշէնք աթմագ կիպի ճահիլլիքլէրի սէվէնլէրտէն տէ-
կիլիմ. ֆագաթ , գօմշուճուղում , գըշ մէվսիմի բազար կիւն-
լէրինի նասըլ կէչիրէճէկիզ :

— Մալիմ եա , գըշըն , ինսան չօգլուգ աճըզմաեաճա-
ղընտան , իքի ֆրանգ իլէ բէք ալէա գարնըմըզը տօեուրա-
պիլիբիզ , վէ իշթէ օլ վագըթ սէյրանկեահլարա կիթմէք ի-
չին , իւշ ֆրանգըմըզ արթմըշ օլուր , վէ օնտանտա զիեատէ
մէսարիֆ իթմէմէլիլիզ , զիրա , պէն իսթէմէմ.քի թէքմիլ
մէսարիֆիմիզ պէշ ֆրանգը թէճավուզ իյլէսին . չիւնքի ,
զաթէն պիզիմ իչին , պէշ ֆրանգ պիլէ չօգճա սաեըլսա սէզա
տըր , լաքին շու տախի սահիհ տիր.քի, էկէր եալընըզ օլարագ-
տա կէզսէնիզ , եինէ այնի մէսարիֆի իտէճէկինիզտէ չիւբհէ
եօգ տուր , չիւնքի պիթթապի պիր գահվէնէ վէ եախստ պիր
մէյխանէեէ կիթտիկինիզտէ , պիր թագըմ բիս բիս բիբօ-
լարընը թիլթտիւրիւպ գօգուլթմագտա պուլունան պաեա-
ղը ատամլար իլէ պուլունաճագսընըզ , վէ հալիլլէտէ եէմէք ,
վէ պիլարտօ , վէ էմնալի տէր իքէն , պիր չօգտա բարալար-
տան չըգաճագսընըզ տըր. իմտի , էօյլէ եէրլէրտէ կէզմէք-
տէն իսէ , պէնիմ կիպի կէնճ , թէմիզգալպ , վէ սիզին իչին
ուֆաճըզ պիր իդօնօմեա օլսուն նիյեթիլլէ վագըթ պու-
լարագ պօեուն-պաղընըզը կիւզէլճէ պաղլաեըպ վէ օտա .

ներդը տիւղէլտէպիլէն պիր տօսթ իլէ կիւիւպ շագընարագ իմարը էվգաթ իթմէքլիք, տահա ալէա օլմա՞ղ մը :

—Վագաա, գօմլուճուղաղըմ, պու սէօյլէտիքլէրինիզ բէք ալէա վէ բէք կիւղէլ տիրլէր, օլ պապտէ ասլա շիւք-հէ ճայիզ տէկիլ տիր, ֆագաթ, տիգդաթ իտիլէճէք վէ տիւշիւնիւլէճէք եալընըզ պիր նօղթա վար տըր. չէօյլէ քի, տօսթլարըմ, սէնին կիպի կէնճ վէ տիւպէր պիր տիւխթէրի պէնիմ գօլթուղումտա կէօրտիւքլէրինտէ, քիմ պիլիւրնէլէր սէօյլէեէճէքլէր տիր . . :

—Ա, նէ՞ սէօյլէեէճէքլէր, սէօյլէեէճէքլէրի անճագ շու, « անֆէրին Ռօտօլֆ, անլատըղըն չէյթան տէկիլ տիր, նէ՞-րէտէն եագալամըշտըր պու մինի մինի գըղը » լաֆղլարըն-տան խպարէթ պուլունճագ տըր :

—Աճայիպ, տիւմէք տիր քի սիղ պէնիմ իսմիմիտէ պիւ-մէքտէսինիզ, էօյլէ՞ մի,

—Էվվէթ, շիւնքի եանըմտաքի օտանըն քիրաեա վիրիւ-տիկինք խապէր ալտըղըմտա, քիմ թութմուշ տուր տէյի սիւպլ էյլէմիշ իտիմ :

—Վագաա էօյլէ, սիգի պէնիմլէ պիրլիքտէ կէօրտիւք-լէրինտէ, « նէ՞ մուլթու սանա Ռօտօլֆ . . . » տիլէճէքլէր, վէ հաթթա հասէտ տախի իտէճէքլէր տիր :

—Տահա՞ էյի եա :

—Էօյլէ էմմա, պէնի մուլթու պիր հալտէյիմ տէյի զանն իտէճէքլէր տիր :

—Տահա՞ էյի եա . . . տահա՞ էյի եա . . . :

—Էյի էմմա, պագալըմ ֆիլվագը պէնտէ էօյլէ ծնլարըն զանն իթտիքլէրի կիպի մուլթու պիր հալտէ պուլունճագ-տապմըեըմ :

—Նէ՞ զարարը վար տըր սիգէ, վարսընլար տօսթլարը-նըզ սիգի, ասըլ սիգին հալինիղտէն տահա իյի պիր հալտէ տիր տէյի զանն իթմէքտէ պուլունսունլար . . . Զաթէն հէր քէսին իսթէտիկի վէ թութտուղու թարիգտէ իշթէ օ տուր :

—Բէք ալէա, լաքին, սիգի պէնիմլէ պիրլիքտէ կէօրտիւք-

լէրինտէ , նամուսունուղա հիշ պիր խալէլ կէլմիշ օլմա՞ղմը :

Րիկօլէթ պուչու իշիթտիկինտէ , թէքրարէն պիր գահ-
գահա տըր պըրագարագ կիւլմէկէ պաշլատը :

—Ա՛տամ սիզտէ , պիր իշճի գըզըն նամուսո՞ւ նէ օլա-
ճագ տըր , մէկէրչի օ եօլտա պիր հիքմէթէ վէ եախօտ զա-
րայիպ նէվինտէն պուլունան պիր շէյէ , շիմտի ինանան
պուլունմագտամը տըր . —տէտի մէրգումէ . —էկէրչի բէ-
տէր ու վալիտէ , վէ գարտաշ գըզգարտաշ սահիպէսի օլ-
մուշ սլսա իտիմ , վագաա , օլ վագըթ պէնիմ տախի , խալգ
նէ՛ սէօյլէր տէյի տիւշիւնմէքիկէ քէնտիմի պօրճուլ վէ մէճ-
պուր թանըմագլըղըմ լաղըմ կէլիր իտի . . . հալպուքի շիմտի
քիմսէլէրիմ պուլունմատըղընտան , պէնտէ անճագ քէնտիմի
տիւշիւնմէքիկէ պօրճուլ պուլունմագտաեըմ . . . Վարսըն
խալգ նէ սէօյլէր իսէ սէօյլէսին , էլվիրիր քի պէն քէնտի
ըրզըմը նամուսումու թանըմագտա օլաեըմ , արթըգ օնտան
էօթէսի վագիֆէմտէ պիլէ տէկիլ տիր :

—Իյի էմմա , օլ վագըթ պէնիմ հալիմ բէք ֆէնա օ-
լուր :

—Սէպէ պ :

—Զիւնքի պիր թարաֆտան սէատէթի հալ իւզրէ պու-
լունմագլըղըմըզը արզու իյէտիկիմ հալտէ , տիկէր թա-
րաֆտան իսէ , սիզի անճագ պապա Գրէթիւ մագամընտա
սէվմիշ պուլունճագղըմ տըր . . . շէօյլէ քի , սիզէ կիւզէլ
կիւզէլ կիւնլէր կէշիրթտիրէճէք եէրտէ , մէրգումուն սա-
հիհէն լէզիզ թաամլար եէտիրէճէք եէրտէ , պիր թաամ
քիթապը ալարագ , լէզիզ թաամլարըն թագլիտլէրինի
եաբտըղը վէ եալընըզ պիր գուրու էթմէք եէտիրտիկի կի-
պի , պէնտէ սիզէ զէվգ ու սէֆանըն անճագ կէօլկէսինի
կէօսթէրէպիլէճէկիմ տիր :

—Օլ պապտէ գաթան էսէֆ իւզրէ օլմամալըսընըզ , չիւն-
քի բէք ալէա ալըշպ կէշինէպիլիրիզ , սիզ պէնիմ նէ մէր-
թէպէ հալիմէ , նիյմէթ թանըր , վէ ատամա աղըրլըգ վիրմէզ
պիրիսի օլտուղումու րանա կէօրէճէք , վէ քէնտի քէնտինի :

ղէ, «բազար կիւնէրիմի կիտիպտէ անպապտան պիրի իլէ կէ-
չիրմէքտէն իսէ, մէրգումէ իլէ կէչիրսէմ տահա էվլէա տըր
...» տիյէճէքսինիլ: Պունտան տա գաթինաղար, կիճէլէրի
հիչ պիր իշինիլ օլմանըպ տա, վէ էկէրչի օսանըպ սըգըլ-
մազ իսէնիլ, կէլիպ օտամտա օթուրու րսունուզ, վէ պու եօլ
իլէ տէ, լամպա իլէ աթէշ մէսալիֆինի գազանմըշ օլուր-
սունուզ, չիւնքի զաթէն պէն էօյլէ տէ եագմանեա մէճպուր
պուլունմագտա երմ էօյլէ տէ, վէ օլ վազըլթ քիրա իլէ կիւ-
զէլ կիւզէլ րօմանլար ալըպ կէթիւրի օգուրսունուզ, վէ պէն-
տէ պիր թարաֆտան չալըշտըղըմ հալտէ, պիր թարաֆ-
տան տախի տիյնէեէրէք թէլէզզիւզ իթմիշ օլուրում...
Մէկէրչի կիտիպ վազթինիլի պիլարտօ օեունու իլէ կէչիր-
մէքտէն, ղէ հալիլէ բարալարտա վիրմէքտէն իսէ, մէքըիւր
բարալարը քիթապա վիրէրէք, վազթինիլիտէ սէօյլէտիկիմ
սուրէթտէ կէչիրսէնիլ, տահա իյի օլմա՛զ մը: Էմմա, իշի-
նիլ միւսաատէ իթմէզտէ, մաղազատան կիճ տէճնէր իմիշ-
սինիլ, բէք ալէա, քէյֆ սիզին տէկիլ մի տիր, էօյլէ եա-
բարսընըզ, վէ ավտէթինիլտէ տախի, էկէր պէնի հալէա օ-
թուրուպ չալըշմագտա պուլուր իսէնիլ, պիր սէլամ վիրէրէք
րահաթընըզա պագարսընըզ: Վէ ֆէրտասը սապահըսը, պէն-
տէ տիվարա վուրարագ սիզի ուեանտըրըր վէ սէլամըմը վէ-
րիրիմ...: Իշթէ, էն սօնրաքի գօմչում օլան Մ. Ժէրմէն,
հէր կիճէ պէնիմ իլէ, օլ սէօյլէտիկիմ սուրէթտէ վազըլթ
կէչիրմէքտէ իտի, վէ մէքըիւր հալինտէնտէ հիչ պիր կիւն
թաճիլիք վէ մէմունիյեթսիլիք կէօսթէրմէքտէ տէկիլ
իտի...: Պանա կիճէլէրի, Վօլթըր Սգօթուն թէքմիլ քիթա-
պընը օգուրուպ տիյնէթտի...: Տօղրուսու բէք կիւզէլ վէ բէք
էյլէնճէլի պիր քիթապ իտի: Պաղը քէրէ, բաղար կիւնէրի,
հավա ֆէնա օլտուղունտա, տիշարը չըգըպտա թէմաշա-
կնահլարա կիթմէքտէն իսէ, կիտիպ պիր շէքէրլամէճի տիւք-
քեանընտան, պիր գաշ բարչա համուր իշի սաթըն ալըր ի-
տի, վէ պէնիմ օտամտա րէք կիւզէլ պիր թաամ իտէր
իտիք... պէն մէքըիւր էօլլուրտէն, թէաթրօեա կիթմիշ

գատար հօշոյանմագտա վէ թէլէղղիւզ իյլէմէքտէ իտիմ: Վէլհասըլ շունու պիլմէլիսինիզ քի, պէն էօյլէ ատամա բիր եիւք օլուպ, վէ էրքէկին ճաննը աղղընա կէթիւրի գըզ-լարտան տէկիլիմ, պէնիմ իլէ եաշամագըզ բէք գօլայ տըր, չիւնքի, տայիմա գարշըմուաքինի մէմնուն գըլմագըլըզ չա-լըշըպ արղու իտէնլէրտէն պուլունմագտա երմ: Վէ պուն-տան տա գաթինազար, շիմտի պանա սիզ պիր խասթալըզ լաղըրտըսը իտէրէք, պիր կիւն խասթա տիւշմէքիկիմ հագ-գընտա իզհարը էնտիչէ տախի իյլէմէքտէ իտինիզ. իյի եա, եա մաագալլահ սիզ քէնտինիզ քէյֆսիզ օլուր իտէնիզ, հա-լինիզ նիճէ օլաճագ տըր. . . մէկէրչի օլ վագըլթ, պէն սիզին պիր քիւչիւք գըզ գարընտաշընըզ մագամընտա օլարագ, սիզի կէօղէտիպ գաեըմագըլըզ գօշմնզ մըեըմ. . . մէկէրչի էօյլէ եարմագըլըզմ ինսանիյեթ, վէ գօմշուլուզ, վէ տօթ-լուզ պօրճումտան տէկիլ մի տիր. . . Հօշ, նէ հաճաթ, իշ-թէ Մօրէլ ֆամիլեասը մէյտանտա տըր, կիտիւզ ծնլարտան տախի սիւալ իտէպիլիւսինիզ. . . էկէր կիւճէնմէզ իտէնիզ սիզէ պիր շէյ սէօյլէյէյիմ, մօնսիէօ Բօտօլֆ, տօղըուսու, սիզ քէնտի իյիլիկինիզի թանըմագ իսթէմէեօրսունուզ. . . պէնիմ կիպի պիր գօմշուեա մալիք օլմագըլըզ, ատէթա ա-տէմին պաշընա պիր տէվլէթ գուշու գօնմագըլըզ, վէ եա-խօտ պիր բիանդօ իքրամընա թէսատիւֆ իթմէքիք կիպի տիր:

—Հագգընըզ վար տըր, տայիմա իզպալ պանա եավէր օլմագտա տըր. լաքին, օ տէյիլ էմմա, օլ Մ. Ժէրմէն տէ-տիկինիզ տէլիգանլը շիմտի նէրէտէ պուլունմագտա տըր:

—Ձանն իտէրիմ քի պուրատա, փարիստէ պուլունմագ-տա տըր:

—Մէրգումու հիշ կէօրմէքտէ տէկիլմիսինիզ:

—Պիզիմ էվտէն չըգալըտան պէրու, պէնիմէ կէօրիւշ-մէքիկէ հիշ կէլմէմիշ տիր:

—Մէրգում շիմտի նէրէտէ եաթմագտա, վէ նէ իշ իլէ մէշղուլ պուլունմագտա տըր:

—Գօմշուճուղում, աճապա իշպու ինճէ ինճէ սիւալլէ-
րինիղ նէտէն նէշէթ իթմէքտէ տիր :

—Տօղրուսունու իսթէր իսէնիղ, գըսգանճլըղըմտա՛ն
նէշէթ իթմէք տէ տիր , —տէտի Րօտօլֆ կիւլիւմանէեհէրէք ,
—վէ իսթէրիւմ քի... :

—Գըսգանճլըղընտա՛ն մը նէշէթ իթմէքտէ տիր... —
վէ Րիկօլէթ պիր գահգահա տըր պըրագտը. —էյի եա, պուն-
տա գըսգանաճաճ նէ վար տըր... : Պարի զէվալլը չօճուգտա,
էօյլէ գըսգանըլաճագ չօճուգլարտա՛ն օլմուշօլսա իտի... :

—Լաթիֆէեի պէրթարաֆ իտէլիւմ եա, գօմշուճուղում,
սիղէ ճիտտի օլարագ սէօյլէրիւմ քի, Մ. Ժէրմէնի մութլագա
պուլմագ վէ կէօրմէք իսթէրիւմ, չիւնքի, մէնֆաաթլը պիր
խուսուստա լիւզումու վար տըր , վէ հիշ չիւբհէմտէ եօզ
տուր քի, սիղ մէրգումուն մահէլլի իգամէթինի պիլմէքտէ
օլմալըսընըղ, իմտի, գաթան քէնտիմի մէտի իթմէք իսթէ-
մէքսիղին, ասլա պէնտէն սըրը չըգմագ օլտուղունու սիղէ
պէեան իտէրէք, քէմալի էմնիյեթ իւզրէ պանա խապէր
վիրմէքլիկինիղի թալէպ իտէրիւմ... վէ պու թալէպիմտէն
տէ ասըլ միւրատըմըն, մէրգումուն քէնտի մէնֆաաթլը օլ-
մուշ օլմասընը, սիղէ եէմին իտէրէք խապէր վիրիրիւմ... :

—Գօմշուճուղագըմ, քէզալիք պէնտէ սիղէ ճիտտի օլա-
րագ սէօյլէրիւմ քի, Մ. Ժէրմէնին եհերինի անլամագլըգտան
միւրատընըղըն, ասըլ քէնտի մէնֆաաթլը օլմուշ օլմասընա
կէրչի բէք էյի ինանմագտաեըմ, լաքին, պու ճիւմիէ իլէ
տախի, խապէր վիրէմէեհէհիմի պէեան իտէրիւմ, չիւնքի,
քէնտիսի էօյլէ իսթէմիշտիր, վէ պէն տէ քիմնէեհ սէօյլէ-
մէմէքլիկէ սէօզ վիրմիշիւմ տիր... տիմէք տիր քի, մէզքիւր
մաթլուպունուզու եհերինէ վարտըրմագլըգ, միւմքինաթտէն
տէկիլ տիր, էլիմտէն կէլէմէեհէճէք տիր... վէ սիղ տէ օլ
խուսուստա պանա ասլա կիւճէնմէմէլիսինիղ... չիւնքի, է-
կէրչի մէրգումուն եհերինտէ սիղ օլուպ տա, պանա պէօյլէ
պիր շէյ թէնպիհ իտէրէք, պէնտէնտէ պիր վատ ալմըշ օլսա
իտինիղ, վէ պատէհու տա վատիմին քէմալիլէ իճրասընտա

պուլունտուղումու մէկէրջի Վէօրմիւշ պուլունսա իտինիզ ,
դիեատէսիյլէ մէմուռն օլմա՛ղ մը իտինիզ , պէնճէ օնտա շիւբ-
հէ ճալիզ տէկիլ տիր , էօյլէ տէկիլմի , պինաէն ալէյհ ,
նէֆսի գըեաս իտէրէք , թապիաթիյլէ օլ պապտէ պէնի
մազուր թուլթմալքսընը :

— Իյի էմմա . . .

— Պագընըզ , գօմշուճուղում , սիգէ պիր շէյ սէօյլէյէ-
յիմ , պիր տահա նաֆիլէ հէրտէ պանա մէզքիւր թէքլիֆի
իթմէյինիզ . . . մատամ քի սէօզ վէրմիշիմ տիր , ճիհան պիր
թարաֆա կէլաէ , եինէ պէն օլ քէնտի վատիմին իճրասընտա
պուլունմալքեւմ , պաշգա տիւրլիւ եաբամամ . էմմա , եինէ
սիզ տիյնէմէյիպ տէ , թէքլիֆ վէ իպրամընըզա տէվամ ու
իգտամ իտէր իմիշսինիզ , պէնտէն տէ հէր տէֆասընտա ա-
լաճաղընըզ ճէվապըն , անճագ պուլունտան իպարէթ օլաճա-
ղընտա , ապա շիւբհէնիզ օլմասըն . . .

Ձաթէն Ռիկօլէթ իւզէրինտէ կէօրիւլէկէլմէքտէ պուլու-
նան պիր խաֆիֆ մէշրէսլիք իլէ պիր սաֆտէրունլուզա պիւ-
թին պիւթին մուղայիր օլտուղու հարտէ , մէզքիւր սօն լա-
գըրտըլարը սէօյլէտիլի վազըլթտա ֆըհար իյլէտիկի էսէրի
սէպաթ վէ մէթանէթի Ռօտօլֆ կէօրտիւքտէ , հատտէն զի-
եատէ արզու իյլէմէքտէ օլտուղու մալիւմաթա տայիր , մէր-
գումէնին տիհանընտան արթըզ հիշ պիր շէյ յալամաեաճա-
ղընը , քէմալի թէէսսիւֆ իւզրէ անլատըղընտան , վէ էկէրջի
ուսթալըզլար վէ տէսիսէլէր իսթիմալիյլէ անլամազլըզատա
չըգըչաճագ օլտա , սօնրատան մէրգումէնին էմիլիեթսիզ-
լիկինի տալէթ իտիպ , վէ նէֆրէթիւտէ մուճիպ օլաճա-
ղընը տիւշիւտիւկիւնտէն , թաթըլըզլա թէպտիլի միւքեա-
լէմէ իթմէքլիկի էմրի պասիրէթտէն ատտ պիրէ , վէ իշի
լաթիֆէեէ պօզարագ ,

— Բէք ալէա , գօմշուճուղում , արթըզ օլ լագըրտընը
պէր թարաֆ իտիլիմ . շիմտի անլատըմ քի սիզ բէք շէյթան
պիր գըզ օլմալքսընըզ . վէ մատամ քի պաշգալարըն էսրար-
լարընը պու մէրթէպէ սըգը սըգըեա սագլամաղլըզա իգ-

տամ իյլէմէքտէսինիզ, արթըզ քէնտինիզէ այիտ օլան էս-
րարլարըն զէրրէճէ ուճունու պիլէ կէօպթէրմէեէճէկինիզ
զըմնընտա, զէրրէճէ շիւքհէ իթմէեէճէկիմ տիր:

—Վէնտիմէ այիտ էսրա՛ր մը, քիմ, պէ՛ն մի, ա՛, Ալլահ
իթմէսին, Ֆադաթ, քեա՛շքի օլսա իտի, պէնիմ իչին բէք
կիւզէլ պիր էյլէնճէ օլաճաղընտա իշթիպահ հօգ իտի:

—Նէ՛ տիմէք տիր, մէկէրչի սիզին, պիւյիւք քիւչիւք
հիշ պիր էսրարընըզ, վէ նիհայէթ գալպինիզտէ սագլը հիշ
պիր շէյինիզ եօգմու տուր:

—Գալպիմտէ սագլը պիր էսրարըմ մը, խայր, խայր,
հիշ էյլէ պիր շէյիմ եօգ տուր:

—Աճա՛յիպ. . . հիշ տէկիլ իսէ պիրինի սէվմիշտէ մի տէ-
կիւսինիզ տիր, —տէտի Բօտօլֆ, պարի հիշ տէյիլ իսէ պա-
գըշընտան պիր էմարէ գաբմըշ օլսուն էմէլիլէ, տիք տիր
մէրգուճէնին եիւզիւնէ պագարագ:

—Սէվմէք մի, հայ հա՛յ, բէք պէա սէվմիշիմ տիր, մէ-
կէրչի ինսան օլուպ տա սէվմէմէք միւմքին օլապիլիմ մի. . .
իշթէ Մ. փիրօտօ, իշթէ Մ. Գապրիօն, իշթէ Մ. փէրմէն,
վէ նիհայէթ իշթէ պիզզաթ սիզ. . . պունլարըն քեաֆֆէ-
սինի տախի սէվմիշիմ տիր:

—Սիզ մէրգուճանը պէնտէն զիեատէ. . . վէ եախօտ պէն-
տէն պաշգա պիր սուրթտէ սէվմէքտէ տէկիլմի իտինիզ:

—Ալլահա մաալիւմտուր քի, հա՛շա, վէ պէլքի սիզտէն
տէ ազ սէվմէքտէ իտիմ, չիւնքի պէն փիրօտօնուն շաչի կէօզ-
լէրինէ ալըշմագլըղա խայլի վագըթլար չալըշտըղմ կիպի,
Մ. Գապրիօնուն տա գըզըլ գըզըլ սագալըլա շագալարը-
նա, վէ զէվալը Մ. փէրմէնին տախի մահզուն հալլէրինէ,
զիրա մէրգում տէլիգանլը բէք մահզուն պիր հալտէ իտի,
խայլի վագըթլար չալըշմագլըղա մէճպուր օլմուշում տուր,
հալ պու քի սիզէ կէլինտիքտէ, մուղայիրի օլարագ, հէման
իւր կէօրիւշտէ ճանըմ սէվմիշ տիր. . .

—Պագսանանընըզ, գօմշուճուղազըմ, էկէր կիւճէնմէզ
իսէնիզ սիզէ ճանտան պիր շէյ սէյլէեէճէկիմ տիր. . .

—Սէօյլէ յինիզ . . . սէօյլէ յինիզ . . . պէն էօյլէ չաբուգ կիւճէնէն թիզմէշրէպ գըզլարտան տէկիլիմ . . . վէ պուն տան տա գաթինաղար, սիզ տէ օլ մէրթէպէ պիր թէրպիյ- եէեէ վէ պիր նէզաքէթէ մալիք պուլունմագտապընըզ քի, միւմքին տէկիլ տիր, գալպինիզ միւսաատէ իտիպ տէ, պէ- նիմ գալպիմի եարալաեաճագ սուրէթտէ պիր լագըրտը ի- տէմէեէճէքսինիզ տիր . . . :

—Վագաա էօյլէ տիր . . . Ֆագաթ, հայտէ յինիզ աչըգ վէ սէրպէսթ լագըրտը իտէլիմ, սիզ շիմտիյէ գատաւ հիչ պիր ատամա տիլտատէ օլմամըշմըսընըզ տըր :

—Մաշուգլարա մաշուգալըգ մը իթմէք . . . թա՛մամ, հիչ պէն էօյլէ պիր շէյ եարապիլիմիլիմ, մէկէրչի էօյլէ շէյլէրէ պէնիմ վագթիմ միւսաատէ իտէպիլիմ մի :

—Պունտա վագթիմ միւսաատէ իթմէեէճէկինէ՛ վարտըր :

—Նա՛սըլ, նէ մի վարտըր, աչըգլըգ մաշուգլուգ, անճագ պօշ վագթիմ սայէսինտէ օլապիլիր . . . Պու խուսուստա իքք տիգգաթ օլունաճագ նօգթա շու տուր քի, պէն տէ բէլէնք- լէր իւզէրինտէ կէօրիւլտիւկիւ մէրթէպէտէ պիր գըսգանճ- լըգ թապիաթը պուլունտուղունտան, մաազալլահ, էկէրչի էօյլէ պիր իլլէթէ միւպթէլա օլաճագ օլսամ, արթըգ խապ ու րահաթը մը քեամիլէն զայպ իտէճէկիմտէ շիւբհէ եօգ տուր, վէ պունտանտա գաթինաղար, պիգզաթ սիզէ սօրա- լըմ, մէկէրչի պէն թէքմիլ կիւնլէրիմի չալըշմագլա կէչիր- տիկիմ թագտիրտէ պիլէ, քէնտի թէայեիւշիմէ քեաֆի օ- լաճագ մրգտարտան զիեատէ պիր շէյ գազանապիլմէքտէ- միլիմ քի, պիրտէ գալըզպտա գըյմէթլի վագթիմին, հիչ տէկիլ իսէ, կիւնտէ իքի իւչ սաաթընը տախի, էօյլէ աչգ ու սէվտա եօլունտա աղլաեքպ կէօզ եաշլարը տէօքմէրիքլէրէ սարֆ իտէպիլէյիմ : Հայտէ յինիզ պունուտա պէրթարաֆ իտէլիմ, եա պէնի սէվմէքտէ տիր տէյի ինանըպտա կէճիւլ վիրմէքտէ օլտուղում ատամըն պիր եալանճը չըգըպտա, պէնի ալտաթմըշ օլմասընը կէօրիւր իսէմ . . . արթըգ սիզ տիւշիւնիւնիւզ օլ վագթիմ պէնիմ հալիմին նիճէ օլաճաղը-

նը, նէ՛ դատար կէօզ եաշխար տէօքիւպ, վէնէ՛ դատարտա զիեատէ տիւշարը տէրտ ու էլէմօլաճաղըմը. . . խայր, խայր, էօյլէ շէյլէր իշին սարֆը էվգաթ իթմէքիք, գաթան պէնիմ իշին տէկիլ տիր:

— Էլի էմնա, աչք ու սէվտաեա միւպթէլաօ օլան էր. քէքլէրին հէման քեաֆֆէսիտէ էօյլէ պիվէֆա օլուպտա քէնտի մաշուգլարընը աղլաթմաղլար եա, էլպէթթէ իշէրինտէ սատըգլարը տախի պուլունուր իտի:

— Օլ վագըթտա պէնիմ իշին տահա զիեատէ ֆէնա օլաճազ իտի. . . չիւնքի, էօյլէ սատըգ պիք ատամա ըասթ կէլտիկիմաէ, թապիաթիլէ եանըմտան պիր տագըգա պիլէ պյըրլմասընը իպթէմէեէճէք իտիմ. . . վէ չօգ իհթիմալաէն տիր քի, մէրգումտա տայիմա քէնտի եաղըխանէսիտէ, վէ եախօտ քէնտի իշեա սանաթը մահէլլինտէ, վէ տէ եախօտ տիւքքեանընտա մաղաղասընտա պուլունմագըղա մէճպուր օլաճազ իտի, վէ արթըգ պէնիմտէ հէմիշէ կէօզլէրիմ արգատընտա գալաճազ, վէ բէք մուազղապ պիր հալ քէսպ իտէճէք իտիմ, չիւնքի, ֆիքրիմտէն հէղարան նէվի իտեայի վէսվէսէլէք կէշէճէք իտիլէր. . . էվվէթ, քիմ պիլիւր քիմլէրին եանլաքընտա պուլունմագտա, վէ քիմլէրի՛ սէվմէքտէ տիր տիլէրէք չիւրհէլէք վէ մէրագլար իտէճէք իտիմ. . . վէ հալպու քի, պունունտա զըտտը օլարագ, էկէր մէրգում պէնիթէրք իտէճէք օլսա իտի. . . արթըգ թէֆէքքիւր իտինիգ. . . վէհասըլ պիլէպիլիւրմիլիմ, չիմտիտէն ֆիքրիմտէն կէշէպիլիւրմի. . . պէնիմ նէ հայէ տիւշար օլաճաղըմը տէրք ու քէշֆ իտէպիլիւրմիլիմ: Էն զիեատէ մալիւմ օլան շէյշուտուր քի, մալթըգ սուրէթտէ իշիմէ սէքթէ կէլէճէք իտի. . . վէ Սպահ պիլիւր պէնիմտէ հալիմ նէ ընք քէսպ էլէքէճէք իտի: Հալպու քի չիմտիլիւր ըահաթլըղըմ բէք եէրիլտէ տիր, էօյլէ ֆիքրի եօրուճու վէ եիւրէք էգիճի հիշպիր շէյիմ պուլունմատըղընտան, ըահաթ քէնտի իշիմ իլէտալըպ մէշղուլ օլմագտա, վէ եէվմիլէ օն իքի սաաթտան օն պէշ սաաթա գատար չալըչապիլմէքտէյիմ. . . եա մա.

ազալլահ, էկէրչի էօյլէ պիր իլլէթէ միւսլէլա օլուպ տա, հաֆթատա իւշ տէօրթ կիւն զայպ իտէճէք օլսա իտիմ, անըն սօնու նէտէ գարար գըլաճագ իտի... մէղքիւր զայպ օլան կիւնլէրին եւրլէրինի նաւըլ տօլտուրապիլէճէք իտիմ... մէկէրչի պու իհթիմալտէն մի իտի... տիմէք տիր քի օլ վագըթ, պէնի քէնտինէ հար վէ եախօտ «մէթրէս» իթմիշ օլան պիր ատէմին էլինէ միւհթաճ օլուպ, վէ քէյֆինէտէ պիր էսիրէ օլմուշ օլաճագ իտիմ, էօյլէ տէկիլմի... Օհ, սագըն հա, եօգ, եօգ, պէն անը եաբարամ... պէնիմ էլիմտէն կէլմէգ... պէնիմ սէվտիկիմ շէյ, քիմնէնէ էսիրէ վէ միւհթաճ օլմաեւրպ, իլլա, աննըմըն թէրիլլէ եաշաեարագ սէրպէսթ օլմագըլգ տըր... :

—Պէօյլէ սէրպէսթ մի գալմագ իսթէմէքտէսինիգ :

—Էվլէթ, էկէրչի, տէյիլ էօյլէ պիրինին քէյֆինէ էսիրէ օլմագըլը, իլլա եալընըլ կիտիպ տէ, պանա իշ վիրմէքտէ օլան ուսթա գատընըն խանէսինտէ իչէմէքլիկի տէրիւհտէ իլլէեէճէք օլսա իտիմ, պէն պաշ իշճիլիք սըֆաթըլլա սէնէտէ տէօրթ եիւզ ֆրանգ ալտըգտան պաշգա, օրատա եէյիպ իշէրէք, վէ օտա քիրասընտան տախի գուրթուլարագ րահաթ կէչինէ պիլիր իտիմ... :

—Տիմէք տիր քի մէղքիւր թէրիլիֆի գապուլ իլլէմէքտէ տէկիլսինիգ, էօյլէ մի :

—Խալը, գապուլ իթմէքտէ տէկիլիմ, վէ գապուլտա իտէմէմ... զիրա, կիտիպտէ պաշգատընըն էվինտէ իլլէմէքլիք, ատէթա գուլլուգ քէօլէլիք կիպի պիր հալ կէօրինմէքտէ տիր պանա, հալպու քի, քէնտի օտամ, պէնիմ իչին պիր ճէննէթ տիր. էմնա ֆագըլ հալիմտէ տէրքեար իմիշ, վարսըն օլսուն, էլվէրիր քի քէնտի օտամտա սէրպէսթճէքէնտի քէյֆիմէ իլլէմէքտէյիմ. քիմնէլէրէ պիր պօրճում եօգ տուր... վէ պուլնտանտա մաատա համտ օլսուն քի կիւճիւմ գուլվէթիմ վէ զայրէթ ու ճէսարէթիմ եէրինտէ տիր, սաղըլըմ վէ քէյֆիմտէ պէր քէմալ տըր... եալընըլ պիր իհթիեաճըմ վար իտի, եանի պիր իլի գօմշուեա միւհ-

Թաճ պուլունմագտա իտիմ, իշթէ Ալլահ ծնա տախի միւ-
յէսսէր պուեուրտու, վէ սիզ կէլտինիզ, սայիւ տահա նէ
իհթիեաճըմ վար տըր:

—Հիշ պիր կիւն պիրիյլէ էվլէնմէքլիկի տիւշիւնմէտի-
նիզ մի:

—Էվլէնմէք մի. հա՛շա, ասլա ֆիքրիմտէն պիլէ կէշիրմէ-
տիմ. . . չիւնքի, պէնիմ կիպի ֆագըրէ պիր գըզ իլէ էվլէնէն
քիմ օլապիլէճէք տիր, Թապիաթիյլէ պէնիմ կիպի ֆագը-
րըն պիրի օլաճագ տըր: Իշթէ Մօրէլին ֆամիլեասընը կէօզ-
լէրինիլէ կէօրմէքտէսինիզ. . . իշթէ ֆագըրը հալ իւզրէ էվ-
լէնմէնին նէթիճէսի էօյլէ օլապիլիւր. . . քէնտիլէրի տիւշիւն-
տիւքտէն պաշգա, պիրտէ չօճուգլարը տիւշիւնիւպ պէսլէ-
մէկէ մէճպուր օլուրլար. . . հալ պու. քի էկէր ինսան եէք
պաշընա օլուր իսէ, հիշ տէկիլ իսէ եալընըզ քէնտիսինի
տիւշիւնիւր. . . վէ եալընըզ քէնտիսինի տիւշիւնմէքտէ իսէ,
պիւշիւք ֆարգ վէ պիւշիւք գօլայլըզ վար տըր. . .

—Տիմէք տիր. քի սիզ հիշ էօյլէ խէեալաթ օվալարընտա
սէրայլար ինշա իտիւպ, վէ պուլութլար իւզէրլէրինտէ տախի
քէօշքլէր գուրմագտա տէկիլտինիզ, էօյլէ՞ մի:

—Հայ հայ, անը տախի եաքմագտաեըմ. . . իշթէ օլ օ-
ճաղըմըն իւզէրի թէզեինաթընը չօգ քէրրէ գուրուպ տիւ-
շիւնմէքտէյիմ. . . հալ պու. քի, ծնտանտա պաշգա հիշ պիր
մէրագ վէ տիւշիւնէճէկիմ. եօգ տուր:

—Իյի եա, սիզ չիմտի սէնէտէ պէշ եիւզ ֆրանգ իլէ
կէշինմէքտէ օլտուղունուզ հալտէ. . . Թախմին պու եա,
ագրապանըզտան պիրիսի դալգըպտա, սիղին իչին, պէհէր
սէնէ վիրիլմէք իւզրէ, պա վասիյեթնամէ, պին իքի եիւզ
ֆրանգլըզ պիր իրատ պըրաղմըշ օլտա իտի, աճապա նէ
դատար մէմնուն վէ մէսըուր օլուր իալինիզ, էօյլէ տէկիլմի:

—Խայր, էօյլէ տէկիլ տիր, էկէր պիրիսի պէնիմ իչին
էօյլէ պիր միրաս պըրագմըշ, վէ եախօս իհտա իթմիշ օլ-
տա իտի, հագըգաթինի պիլէմէմ, եա իյի օլուր իտի, վէ
եախօս ֆէնա օլուր իտի:

—Մէկէրչի էօյլէ պիր շէյին ֆէնա օլմուշ օլմասը իհ-
թիմալտէն աոտ օլունապիլիւր մի :

—Ջիւնքի պէն պու շիմտիքի հալիմտէ սէֆայի խաթըր
իւզլէ էօմիւր կէշիրմէքտէ յիւմ, վէնիհայէթ շու շիմտիքի էօմ-
րիւմիւն նէ ընէքտէ շէյ օլտուղունուտա պիլմէքտէ յիւմ, հալ-
պու քի զէնկին օլտուղումտա իսէ, նա՞սըլ աոտամ օլաճա-
ղըմը, վէ նէ՞ եօլտա էօմիւր կէշիրմէնկիմի պիլէմէմ: Պա-
գընըզ, գօմշուճուղում, սիզէ պիր շէյ սէօյլէհէ յիւմ, պէն
ազշամա գատար կիւզէլ կիւզէլ չալըըպ իշլէտիքտէն սօն-
րա, բըըըմը սէնտիւրէրէք գալգըպ եաթմագտաեըմ, վէ
սօպամտա գալմըշ օլան ազաճըզ քէօզ աթէշին ըշըլընտա,
օլ թէմիղճէ օտամը, բէրտէլէրիմի, գուչարըմը, սաաթըմը,
վէ պանա էֆնիյեթ իտիպ տէ վիրտիքլէրի գումաշլար իւ-
զէրինտէ պուլունան թրարէղամը կէրտիւքճէ տախի, քէն-
տի քէնտիմէ, «նիհայէթ պունլարըն քեաֆֆէսի պէնիմ մու-
լիմ աիրէլը, քիմսէեհտէ պիր բարա պօրճում եօզ տուր...»
տիմէքտէ, վէ քէնտի քէնտիմէ քէյֆլէնէրէք րահաթ ույ-
գումու ուեումագտաեըմ. . . նէ՞ տէրսինիզ, հա՞, գօմշու-
ճուղում, պէօյլէ սէօյլէմէքլիքտէ հագգըլ տէկիլ միյիմ, սիզ
սէօյլէ յինիզ. . . լաքին, օ տէկիլ էմմա, իշթէ թամբըրհատա
կէլիպ եէթ իշտիք, սօղըու սէօյլէ յինիզ, շու չարընըն կիւ-
զէլիկի եէրինտէ տէկիլմի տիր :

Բօտօլֆ մէպըիւր չարընըն կիւզէլիկի հագգընտա, հէր
նէ գատար մէրգումէհէ հէմ-էֆքեար պուլունմագտա տէ-
կիլ իտի իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի. կէրէք ճէսամէ-
թի վէ կէրէք ահվալը զարիպէսի, մէրգումուն տախի նա-
զարը տիգգաթընը ճէլպ ու տալէթ իլլէմէքտէ իտի. . . (1)

(1) Մէզքիւր չարընըն հալի բէք մուֆասալ վէ բէքլաեղըլ սու-
րէթտէ նազլ իտիլմիշ իտի իսէտէ, հէր մահէլին էօյլէ միւթաամէլ
էմթաւ վէ էշեա սաթըլմագտէ օլան չարըլարընը հէր քէս պիլմէքտէ
օլուպ, վէ պունտա իսէ սայ քի ֆաղլա պիր շէյ պուլունմատըը
կիպի, պիւյիւք պիր էհէմիյեթտէ կէօրմէտիկիմիգտէն, թէրճէմէ-
սինտէն սարֆընապար իթ միշիզ տիր :

Մէզքիւր չարչըտա տիւքքեանը պուլունան էրքէքլէր վէ
եախօտ դատընլար, տիւքքեանլարը էօնիւնտէ աեագտա
տուրարագ, կէլէնի կէչէնի միւշթէրի տէյի քէմալի իլթի-
ֆաթ իւզրէ, էսկի զէման ուսուլինճէ տավէթ իտիպ շաղըր-
մագտա իտիլէր :

Պիրտէ Րիկօլէթ իլէ Րօտօլֆ, եաթագ թագըմլարը պու-
լունան մահէլլէ կիտիպ տիգգաթլը տիգգաթլը պագմաեա
պաշլատըղլարընտա, տիւքքեան սահիպլէրի տախի, շու
աթիտէքի սուրէթտէ տավէթէ պաշլատըլար, մէսէլա պուն-
լարտան պիրի,

—Էֆէնտի, պուեուրունուզ, ալէա եաթագլարըմըզտա
վար տըր, բէք թէմիզ ճէտիտ մագամընտա տըրլար, էկէր
միւրատ իտէր իսէնիզ պիրլինին պիր քէօշէսինի սէօքէյիմտէ,
պագընըզ, եունլարը օ գատար պէեագ վէ օ գատար տա
եումշագ տըրլար քի, ատէթա գուզու եաբաղըսընա պէն-
զէմէքաէ տիրլէր, —տէտիկի կիպի, տիկէր պիրիսի տախի,

—Ա՛հ, տիւպէր քիւչիւք հանըմըզղազ, պուեուրունուզ,
ալէա վէ ճէտիտտէն զիեատէ մագպուլ չարչաֆլարըմըզ տա
վար տըր, չէօլլէ քի, հէնիլիքլէրլինին սէրթլիքլէրի կէչմիշ օլ-
տուղունտան, եումշագլըզտա կիւտէրի էլտիվէնլէրէ պէն-
զէյիպ, վէ տաեանըզլըզտա տախի, չէլիքտէն էօրմէ զըրհ-
լարա պէնզէմէքտէ տիր, —տիմէքտէ իտի, վէ իւչիւնճիւ
պիր գատըն տախի,

—Ա՛հ, պէնիմ եէնի կէլին կիւվէկիճիքլէրիմ, պուեու-
րունուզ, սիզէ ալէա եօրղանլար վիրէյիմ, պագընըզ, պիր
նագար գըլընըզ բէք եումշագ բէք սըճագ վէ բէքտէ հաֆիֆ
տիրլէր, զանն իտէրսին քի գազ թիւյիւնտէն միւրէթթէպ
տիրլէր, վէ ատէթա տա եէնի կիպի տիրլէր, զիրա, անճագ
եիկիրմի տէֆա գատար իսթիմալ օլունմուշլար տըր : Հայ-
տէյլինիլ, քիւչիւք հանըմըզղազըմ, չէլէպլինիզի գանտըրը-
նըզտա, պուրաեա պուեուրունուզ. . . պէնիմ միւշթէրիմ օ-
լունուզ, հէմտէ սիզտէն չօգ բարա ալմամ, ճան եագըճըլըզ
իթմէմ, բէք էհվէն վէրիրիմ. . . մէմուլուն օլուրսունուզ, վէ

հիշ շիւրհէմտէ եօգ տուր քի, էկէր պու կիւն ազաճրգ պիր ախլ ու իթա իտէճէք օլսագ, պաշգա տէֆա երնէ կէլիպ, հա՛նը շու պիղիմ վալիտէ Պուվար տիւէրէք արանաճագսընը: Պէնտէ հէր նէ քի միւրատ իտէրսէնիզ վար տըր... տիւնքի կիւն էօլէ ալէա շէյլէր ալտըմքի... շիմտի կէօրէճէքսինիզ: Հայտէյինիզ, պուեուրունուզ, կիրինիզ իշէրի... սէյրի մէճճանէն տիր:

— Պէն սիզէ պիր շէյ սէօլէեէյիմմի, գօմշուճուղազըմ,
— տէտի Բօտօլֆ Բիկօլէթէ, — պէնիմ ճանըմ հէբսինտէն զիւատէ, շու կիւլէր եիւզլիւ շիման գատընըն տիւքքեանընա կիրմէք իսթէեօր... շիւնքի, պիղի գարը գօճա զանն իյլէմէքտէ տիր, վէ պու լագըրտըստա պէնիմ բէք հօշումա կիթմէքտէ տիր... հայտէյինիզ օրանա կիտէլիմ:

— Հայտէյինիզ, բէք ալէա, կիտէլիմ, — տէտի Բիկօլէթ, — զիրա պէն տէ մէրգումէ շիշման գատընըն սիմա սընտան հօշլանմագտաեըմ...:

Բիկօլէթ իլէ Բօտօլֆ վալիտէ Պուվարըն տիւքքեանընտան իշէրի կիրտիլէր: Հէր նասըլ իսէ, պաշգա եէրլէրտէ օլտուղու կիպի, օրատա տախի, սայիր տիւքքեանճըլար, մէրգուման միւշթէրիլէրին, վալիտէ Պուվարըն տիւքքեանընը թէրճիհ իյլէմէլէրինտէն տօլաեը կիւճէնմէտիքտէն պաշգա, հաթթա տիւքքեան գօմշուսու պուլունան գատընլարտան պիրի, իզհարը ճէնապ տախի իտէրէք:

— Է՛հ, վարսընլար վալիտէ Պուվարտան ալսընլար, օ պիգտէն զիւատէ շայէսթէ օլուպ, եանի ֆամիլեա սահիպի օլտուգտան պաշգա, չարշըմըզըն տախի շէրէֆ ու իֆթիխարը տըր, — տէտի:

Մէրգումէ վալիտէ Պուվար ֆիլվագը ղայէթլէ նէզաքէթլի, կիւլէր եիւզլիւ, սէրպէսթ սէօլէյիշլի, վէ թաթլը տիլլի պիր գատըն օլտուղունտան, Թամըլ իշինտէ, հէր քէս նէզտինտէ մէրի իւլ խաթըր թուլթուլմագլըղա սէվաւար պուլունմագտա իտի,

— Պուեուրունուզ, քիւշիւք հանըմճըղազ, — տէտի մէր-

գումէ, պիր տիգգաթը թամմէ իւզրէ պիր չօգ էշեալարը կէօզտէն կէշիրմէքտէ օլան Րիկօլէթէ խլթապէն սէօլէտէ-
 եհրէք, — իշթէ շիմտիքի սիզէ սէօլէտիկիմ քէլէքիւր էշեա-
 լար շունլար տըրլար, միւքէմմէլ իքի գըլթա եաթնագ թա-
 գըմըքի, ատէթա ճէտիտ հալինտէ պուլունմագտա տըր-
 լար. էկէր րասթ կէլա քէյֆինիզ պիր տէ եազըխանէ ալ-
 մագ իսթէր իսէ, շու էսկի եազըխանէ տէ բէք իւճուզ
 պիր շէյ տիր (վալիտէ Պուլար պունու սէօլէտիկիլէ պէ-
 րապէր, իշարէթլէ մէգքիւր եազըխանէն տախի կէօսթէր-
 տի), անը տախի մէգքիւր թագըմլար իլէ պիրլիքտէ ալմը-
 չըմ տըր: Կէրչի ալէսսէվիյեէ պէն էօլէ եազըխանէն տա-
 յիր շէյլէր ալմազ իսէմտէ, պունլարը սաթմագտա օլան օլ
 պիշարէ գատընըն . . . հալ ու հէյեթի էլէմպախչարընը
 կէօրտիւքտէ, եիւրէկիմ պիր տիւրլիւ տաեանամատըղըն-
 տան, բէտտ իթմէյիպ ալմըչըմ տըր. վէ բէք իյի տիգգաթ
 իտիպ անլատըմ քի, հէր շէյտէն զիեատէ, մէգքիւր քիւհնէ
 եազըխանէն սաթմագլըղա մէճպուր օլմասը իչին, մէր-
 գումէնին գալպինտէն գան կիթմէքտէ իտի . . . պէսպէլի
 ֆամիլեալարընտան գալմա անթիգա նէվինտէն պիր շէյ
 օլմալը տըր . . .

Վալիտէ Պուլար պունլարը սէօլէտիքտէն սօնրա, Րի-
 կօլէթ իլէ պիրլիքտէ, մէրգումէնին պէկէնտիկի մալլէրին
 ֆիեաթլարը իւզէրինէ գօնուշմագտա իքէն, Բօտօլֆ տախի
 մէգքիւր եազըխանէն տիգգաթ իտիպ կէօզտէն կէշիր-
 մէքտէ իտի: Մէգքիւր եազըխանէ էսկի իշլէրտէն օլուպ,
 կիւլ աղաճընտան մաամուլ օլտուղու կիպի, շէքլի տալի
 իւշ քէօշէ, եանի իւզէրի վէ եախօտ էօնիւ միւնէգվէր օլ-
 տուղունտան, աչըլտըղը վագըլթտա եօգարտան աշաղը ի-
 քի թարաֆլը բիրինճ եայլար իլէ ինմէքտէ, վէ եազը եազ-
 մագ իչին պիր տէսթկեաշ բէյտա օլմագտա իտի: Վէ մէգ-
 քիւր գարաղըն իւզէրինտէ վէ օրթա եէրինտէ, բէնքլի օ-
 տունլար իլէ իշլէնիմիշ չիշէքլէր պուլունմագտա իտի: Բօ-
 տօլֆ մէգքիւր իշլէմէլէր իչինտէ, ապանօզ աղաճընտան

միւրեթեպ օլտուղու հալտէ , պիր պիրինէ սարըմըշ իբի հարֆ , եանի պիր Մ հարֆը իլէ պիր տէ Ր հարֆը պու-
լունտուղունու , վէ պունլարըն իւզէրինտէ տախի , գօնթ-
լարա մախսուս պուլունան պիր թաճ ըէսմի օլտուղունու
ֆէհմ իյլէտիկինտէն , մէզքիւր եազըխանէնին էն սօն սա-
հիպինին , եիւքսէք սընըֆլարտան պիր զաթ օլմուշ օլմասը
զաննընա զահիպ օլտու : Վէ մէրգուժ եէնիտէն վէ տահա
տիգգաթը պիր սուրէթտէ մէրագ իտիպ տէ պագտըղըն-
տա , վէ տալըն տալըն պիր հալ իւզրէ , չէքմէճէլէրինի
պիրէր պիրէր կէօզտէն կէչիրտիկինտէ , սօն չէքմէսինին ա-
չըլմասընտա պիր կիւճիւք զուհուրա կէլտիկինի կէօրտիւ ,
վէ մէզքիւր կիւճիւկիւն տէ սէպէպինի արաշթըրմագտա
իբէն , պիր տէ կէօզիւնէ արասընտան պիր քեաղըտ ուճու
չըգմագտէ պուլունտուղու ըասթ կէլտիկինտէն , մէզքիւր
քեաղըտը քէմալի տիգգաթ իւզրէ չէքիպ չըգարտը : Րիկօ-
լէթ հալէա տիւքքեանճը գատըն իլէ քէնտի բազարըղընը
բիշիրիպ պիրթիքմէք իւզրէ իբէն , Րօտօլֆ տախի պիր մէրագը
ազիմ իւզրէ մէզքիւր քեաղըտը կէօզտէն կէչիրտիկինտէ ,
պիր չօգ եէրլէրի եազըմըշ պօզուլմուզ , վէ թէքմիլ տէ օլ-
մամըշ պիր մէքթուպ միւսէվէտտէսի օլտուղունու ֆէհմ իյ-
լէտի , վէ շու աթիքի սուրէթտէ օգուտու ,

«Էֆէնտի ,

«Իյիտէն իգնա օլմալըսընըքի , պէնի սիզէ պու թաճիգ-
լիկի վիրմէքլիկէ մէճպուր գըլան շէյ , պաշգա պիր շէյ օլ-
մանըպ , իլլա եալընըզ , միւպլթէլա օլտուղում պիր ֆէլա-
քէթի հէյպէթամիզ տիր : Պէն վահի պիր թէքէպպիւր է-
սէրի իւզէրինէ միւպլթէնի օլտուղու հալտէ զաթընըզա
թաճիզլիք վիրմէքլիքտէն իճթինապ իթմէքտէ օլմանըպ ,
իլլա , զաթընըզտան պիր տօսթլուգ թալէպինէ տայիր հիշ
պիր միւնասէպէթի քեաֆիյէմ պուլունմատըղընտան նէ-
շէթ իթմէքտէ տիր : Պէնիմ կիպի տիւշարը սէֆալէթի ա-
ղիմէ օլմուշ օլան գըզըմըն հալինի կէօզլէրիմ էօնիւնտէ
կէօրտիւքճէ , ագըմ պաշըմտան կիթմիշ , վէ սապրէ թա-

գաթըմ գալմանեարագ, իշպու մէքթուպումա ճէսարէթ ի-
տէպիլմիչիմ տիր: Պաշմա կէլմիշ օլան ֆէլաքէթլէրին վի-
ֆէնալըգլարըն սէպէպի հագգընտա, սիզէ եալընըզ պիր
գաշ լագըրտը սէօյլէմէք իսթէրիմ: Չէվճիմին վէֆաթընտան
սօնրա, պէնիմ իշին եալընըզ իւշ եիւզ պին ֆրանգլըզ պիր
սէրվէթ գալմըշ օլուպ, վէ մէպլաղը մէզպուրուտա, քէնտի
պիրատէրիմ, կէօթիւրիւպ Մ. ժագ Ֆէրան համ նօթէրէ
թէսլիմ իյլէմիշ իտի: Գըզըմ պիրլիքտէ օլտուղու հալտէ,
պէն Անժէրտէ օթուրմագտա օլտուղումոան, պիրատէրիմ
տէ, մէպլաղը մէզպուրուն ֆայիզլէրինի, մէրգում նօթէր-
տէն ալարագ պանա կէօնտէրմէքտէ իտի: Էֆէնտի, պի-
րատէրիմին պաշընա կէլմիշ օլան օլ տէհշէթամիզ ֆէլաքէ-
թի զաթէն պիրիւսինիզ, պունտան սէքիզ մահմուգատտէմ,
մէրգում զանն օլունտուղունա վէ իհթիմալտէն տէ պուլուն-
տուղունա կէօրէ, թուլթմագտա օլտուղու կիզլի վէ մու-
սիպէթէնճամ իշէր վէ ախզ ու իթալար երզինտէն պիւ-
յիւք զարաբլարա ուղրամըշ վէ նիհայէթտէ քէնտի էօմ-
րիւնէ գաստ իյլէմիշ տիր:

Մէգքիւր հիւզնէնկիզ վագաատէն էվվէլ, պիրատէրիմ
պանա չէնտ սաթըրտան իպարէթ պիր մէքթուպ եազարագ,
քէնտի էօմիւնէ գաստ իտէճէկինի պիրտիրմիշ, վէ հէրնէ
գատար բարալարըմը Մ. ժագ Ֆէրանա, քէնտի իսմիմէ օլ-
տուղու հալտէ թէսլիմ իթմիշ իսէտէ, մէրգումուն ապլա
ատէթինտէն օլմատըզը, չէօյլէքի, նամուս ու իթիպար վէ
տինտարըզը ճիհէթիլէ, հէր քէսին էմնիյեթթի թամմէսինի
ճէլպ ու տավէթ իյլէմիշ պուլունտուղու էճիլտէն, հիշ պիր
քիմնէնէ թահվիլ վիրմէտիկի միսլիլու, պէնիմ իսմիմէ տախի,
գարշըլըզ պիր թահվիլ վիրմիշ օլմատըզընը, ֆագաթ, պու-
ճիւմէն իլէ տախի, հէր գանղի սաաթտա կիտիպ մէրգու-
մա քէնտիմի թանըթտըրաճագ օլուր իսէմ, անինտէ ֆա-
յիզլէրիմի վէ եախօտ բարալարըմը ալապիլէճէկիմի տէ ի-
շար իլէ, մէքթուպունու պիթիւրմիշ իտի: Պիրատէրիմին օլ
տէհշէթամիզ վագաասը կիւնլէրի կէշէրէք, արթըզ պի-

րազտա պաշգա իշլէրի տիւղիւնմէքլիք միւմքին օլուր օլմազ ,
 գալզլպ փարիսէ կէլտիւմ , վէ , էֆէնտի , զաթընըզտան պաշ-
 գա տա հիշ պիր քիմսէեի թանըմատըղըմտան , վէ սիզիտէ
 անճագ զէվճիմ իլէ տէրքեար օլան միւնասէպաթընըզ սէ-
 պէպինտէն , վէ օ տախի տէ յիլտօղրուտան , իլլա տօլաեըտան
 թանըմագտա պուլունտուղումտան , իշթէ պու թաճիզլիկի
 վիրմէքլիկէ ճէսարէթ իթտիմ : Նասըլ քի սէօյլէտի իտիմ , Մ .
 ժագ ֆէրանըն եանընտա պուլունան մէպլաղը մէզպուրտան
 պաշգա մէտարը թէայեիւշ օլաճագ հիշ պիր շէյիմ պու-
 լունմատըղընտան , վէ պիրատէրիմ իսէ , քէնտի սաղլը-
 ղընտա , հէր ալթը այտա պիր քէրրէ , իշլէմիշ օլան ֆայիզ-
 լէրի ալըպ կէօնտէրմէքտէ օլմասը ճիհէթլէ , պիր սէնէտէն
 զիեատէ միւտտէթտէն պէրու ֆայիզլէրիմիզ իշլէյիպ թէ-
 րաքիւմ իյլէմիշ օլտուղունտան , կիտիպ Մ . ժան ֆէրանա
 իհթիեաճը շէտիտիմի պէեան իլէ , մէզքիւր ֆայիզլէրի ի-
 թայէ հիմմէթինի ըէճա իյլէմէք իւզրէ , մէրգումուճ իշ մա-
 հէլլինէ կիթտիմ , վէ քէնտիմի խապէր վիրտիմ : Մէրգում
 պէնիմ իսմիմի իշիտիր իշիթմէզ , հիշտէկիլ իսէ պարի մա-
 թէմնաքպիր հալտէ պուլունտուղումա տախի հիւրմէթ իթ-
 մէեհէրէք , գապա պիր եօլտա ճէվապ վիրմիշտիր , շէօյլէ քի ,
 պիրատէրիմին վէֆաթընտան , քէնտիսինին տախի զարար-
 տիտէ օլմասընը պէեան իլէ , պիր թագըմ սիթէմէր իյլէ-
 միշտիր , եանի , մէրգումուճ , էօլմէզտէն էվվէլ , քէնտիսին-
 տէն իքի պին ֆրանգ ալմըշ օլտուղունու սէօյլէտիկիլէ պէ-
 րապէր , էօմրէ գաստ իթմէքլիկին , կէրէք Ալլահ վէ կէ-
 րէք ինսան նէզտինտէ պիր ճինայէթի ազիմէ սաեըլտըղը-
 նը , վէ պունտանտա գաթինազար , կիտիպ քէնտիտէն իքի
 պին ֆրանգ ալտըգտան սօնրա էօյլէ պիր ճինայէթէ գալ-
 գըշմագլըղըն տախի , տիւշճէ պիր պաթագճըլըզ վէ տօ-
 լանտըրըճըլըզ օլտուղունու տախի սէօյլէմիշ տիր : Տօղրու-
 սու , պէն պիրատէրիմին նէ մէրթէպէ տօղրու վէ իրթի-
 քեապսըզ պիր ատէմ օլտուղունու բէք ալէա պիլմէքտէ
 օլտուղումտան , մէրգումուճ մէզքիւր լագըրտըլարը իւզէ :

րինէ զիեապօսիլէ կիւճէնիպ հիտտէթլէնտիւմ, չիւնքի, կէր-
 չի պիրատէրիւմ ախղ ու իթաճա քիւսթախլըզլար իտէրէք,
 քիւլի սէրվէթիւնի զայպ իտիպ տիւչարը խարապիյնէթ օլ-
 մուշ տուր, լաքին, քէնտի նամուս ու իթիպարընը լէքէ-
 սիղ սագլաքարագ, վէ քիմնէլէրէ պէշ բարալըգ պիր զա-
 րար վիրմէեէրէք քէնտիսինի էճէլէ թէսլիւմ իյլէմիշ պու-
 լունտուղունտան, հէր քէս աճըմըշ տըր, վէ քիմնէեէ պիր
 ագճէ պօրճու օլմաքըպ, էկէր սահիհ իսէ, եալընըզ մէր-
 գումա իքի պին ֆրանգ տէյնի վար իմիշ: Պէն մէրգումա
 ճէվապ վիրէրէք, պիրատէրիմին տէյնի քէնտիւմ գապուլ
 պիրլէ, հէման օլ անտէ, քէնտի եանքնտա պուլունան 300
 պին ֆրանգ բարամտան, մէգքիւր իքի պին ֆրանգընը ա-
 լըգօեաճողընա միւսաատէ իտէճէկիմի պիւտիրտիւմ: . . Պէն
 պունու սէօյլէր սէօյլէմէզ, մէրգումա պիր թէաճճիւպի ա-
 զիւմ իւզրէ եիւզիւմէ պաղմախա պաշլատը, վէ, — նասըլ
 300 պին ֆրանգ տըր սէօյլէտիկիւմ, — տէյի պանա սիւալ իյ-
 լէտի: — Էֆէնտի, գա՛նղի բարա օլաճագ, հանը պիրատէրի-
 մին պունտան պիր պուշուգ սէնէ էվվէլ սիզէ թէսլիւմ իթմիշ
 օլտուղու բարա իչին սէօյլէեօրում, նասըլ քի մէրհումտա
 սաղլըղընտա լազըմ կէլէն ֆայիղլէրի ալարագ պանա կէօն-
 տէրմիշ տիր, — տէտիկիմտէ, կիւեա սէօյլէտիկիմտէն հիշ
 պիր շէյ անլաեամաեօրճասընա ումուզլարընը սիւքէրէք ին-
 քեարա պաշլատըգտան պաշգա, վէ կիւեա պօշ պիր լազըր-
 տը իթմէքտէյիւմ տիր կիպէ տէ իսթիհզա իտէրէք կիւլիւմ-
 սէմէկէ տախի գայգըշտը, վէ հաթթա ճէվապ օլարագ,
 պիրատէրիմին քէնտի եանքնա 300 պին ֆրանգ պըրագ-
 մատըզը շէօյլէ տուրսուն, իքի պին ֆրանգտա էօտիւնճ ալ-
 մըշօլտուղունու թէքէրլիւր իյլէտի: Պու ճէվապ իւզէրինէ,
 պէն նէ օլտուղումու պիւմէզ օլտում, շաշըտըմ, վէ մէր-
 գումա, — իյի եա, պէնիւմ բարալարըմ նէ՞ օլտուլար, նէ՞-
 րէեէ կիթտիլէր, — տէյի պաղըրտըմ. — մաաղալլահ, է-
 կերչի մէպլաղը մէզպուրու զայպ իտէր իսէք, կէրէք գը-
 ղըմ վէ կէրէք քէնտիւմ, տէտէն պաշգա մէտարը թէայ:

եիւշ օլապիլէճէք հիշ պիր մէմգտեա մայիք օլմատըղմըզ-
 տան , տիւշարր սէֆալէթի ազիմէ օլաճաղըմըզտա չիւքհէ
 եօզ տուր . իմտի օլ վագըթ պիզիմ հալիմիզ նիճէ օլաճագ
 տըր . — տէտիկիմտէ . — Տօղրուսունու իսթէր իսէնիզ , արթըզ
 պէն անը պիլէմէեօրում , — տէյի ճէվապ վիրտի մէրգում
 պիր սուրէթի պարիտէ տէ օլտուղու հալտէ . — իհթիմալ
 տըր քի պիրատէրինիզ , մէգըտըղ մէզպուրու , սիզէ սէյլէ-
 տիկինէ պինաէն , պանա կէթիրէճէք եէրտէ , հէրքէս թարա-
 ֆընտան քէնտինէ վիրիլմէքտէ օլան նասիհաթլարը սիյնէ .
 մէեէրէք թութմագտա օլտուղու ագըլըզճա իչէրտէ եէ-
 յիպ պիթիրմիշ օլմալը տըր . — Խայր , էֆէնտի , պէնիմ պի-
 րատէրիմ էյլէ պիր էտնաըղը գապուլվէ իրթիքեապ խտէն-
 լէրտէն տէկիլ իտի , — տէյի պաղըրտըմ մէրգումուն մէզ-
 քիւր հագարէթի իւզէրինէ . — պէնիմ պիրատէրիմ օլ մէր-
 թէպէ տօղրու վէ նամուպու պիր ատէմ իտի քի , պէնիմ
 վէ քէրիմէմիմ բաթասընը իրթիքեապ իտիպտէ գիմմէթի-
 նէ կէչիլմէեէճէկի շէյլէ տուրսուն , հաթթա հագըղմըզ-
 տա էլինտէն կէլէն հէր նէվի ֆէտաքեարլըղը իճրաեա տա-
 խի հագըր պուլունմագտա իտի . նասըլ քի , վէֆաթընտան
 Խօնրա , քիւլլի վարիտաթըտա չօճուղումա գալըն մագսէ-
 տիլլէ , ասլա էվլէնմէքլիկէ գալգըշմամասը տախի պունու
 թաստիգ իլլէմէք տէտիր . . : — իմտի , նէ տիմէք իսթէր-
 սինիզ , մատամ , միւրատընըզ պանա գարչը պիր տավա աչա-
 րագ , էմանէթէ խիեանէթ մի իթմէքտէ տիր , բարալարըմը
 ինքեա՞ր մը իլլէմէքտէ տիր տիլէճէքսինիզ տիր , ալէյհիմտէ
 պու մէրթէպէ պիր ազվիաթա գալգըշմագլըղա , մէկէրչի
 ճէսարէթ իտէպիլէճէքմիսինիզ տիր , — տիլէրէք մէրգում
 նօթէր պանա էյլէ պիր հիտտէթ իւզըրէ Դիւալ իլլէտի քի ,
 տօղրուսուն , մէգըթիւր հիտտէթին պիւյիւք պիր նամուսըլ-
 լուգտան վէ խալիսէթտէն նէչէթ իլլէմէքտէ օլմասը իթի-
 գատընա զահիպ օլարագ , — Խայր . . . էֆէնտի . . . Խայր ,
 զաթէն սիզին նէ մէրթէպէ միւթէպէր վէ տօղրու պիր զաթ
 օլտուղուսունը մալիւմի մամէ տիր , ֆագաթ , պունուսըլա

պէրապէր, պէնիմ պիրատէրիմինտէ էօյլէ պիր սույի իս-
թիմալի վէ զատտարլըղը իրթիքեապ իտէճէկինի պիր տիր-
լիւ ֆիքրիմտէն կէչիրէմէմ:—Իյի եա, սիզ մէպլաղը մէզպու-
րուն, պէնիմ եանըմտա պուլունմասընա տայիր օլան զանն
ու իթիգատընըղը, գանդի սէնէտ վէ եախօտ թահվիլ իւ-
զէրինէ իպնա իյլէմէքտէսինիզ, մէկէրչի եէտինիզտէ օլ եօլ-
տա պիր էվրագ բարչասը պուլունմագտամը տըր:—Եէ-
տիմտէ թահվիլէ տայիր հիչ պիր շէյ պուլունմագտա տէ-
կիլ տիր, էֆէնտի, ֆագաթ, եալընըղ շու վար տըր քի, պիրա-
տէրիմ պանա պիր պուչուգ սէնէ էվվէլ եազտըղը պիր մէք-
թուպունտա, իչէրիմին թէսվիյեէսինի տէրիւհտէ իյլէեէ-
ճէկինի պիլտիրտիկիյլէ պէրապէր, «Սիզին բարալարը, եիւզ-
տէ ալթը ֆայիզիյլէ օլտուղու հալտէ, բէք իյի պիր եէրէ
վիրէճէկիմտէն, մէվճուտ պուլունան ագարլարընըղը սաթ-
մագ իւզրէ, պանա լաղըմ կէլէն պիր վէքեալէթնամէեի իրսալ
իտինիզքի, պէնտէ սաթըպ պիթիրտիքտէն սօնրա, թէրա-
քիւմ իտէն բարալարըն իւսթիւնիւ տօլտուրուպ 300 պին
ֆրանգա իպլաղ գըլարագ, կէօթիւրիւպ, մահէլլի մէզքիւ-
րա, եանի նօթէր Մ. Ժագ Ֆէրանըն մաղաղասընա թէսլիմ
իտէյիմ. » տէյի իշար իյլէմիշ իտի: Պէն իգթիզա իտէն
վէքեալէթնամէեի պիրատէրիմէ կէօնտէրտիմ, վէ պիրա-
տէրիմ տախի պանա, չէնտ կիւն սօնրա, իշիեազտըղը կիպի
հճրա իտէրէք, մէպլաղը մէզպուրու սիզէ թէսլիմ իյլէտի-
կինի պիլտիրմիշ իտի. վէ հաթթա, ալթը այ սօնրա, ալտըղը
ֆայիզի կէօնտէրմիշ իտի. —Է՛յ, մատամ, հիչ տէկիլ իսէ,
եէտինիզտէ, մէզքիւր խուսուսա տայիր պաղը մէքթուպլա-
րընըղ պուլունմագտամը տըր:—Խայր, էֆէնտի, կէրչի, նա-
սըլ քի սէօյլէտիմ, պիրատէրիմ պիր գաչ մէքթուպլար եազ-
մըշ իտի իսէտէ, անլէրտէ քէնտի իչիմիզէ տայիր շէյլէրտէն
իպարէթ պուլունտուգլարընտան, էհէմմիյեէթ վիրիպտէ
սագլամամըշ իտիմ:—Իմտի, էօյլէ օլտուգտա, մատամ, է-
սէֆ իտէրէք սէօյլէրիմ քի, օլ պապտէ էլիմտէն հիչ պիր շէյ
կէլէմէզ, հիչ պիր շէյ եաբամամ, —տէյի ճէվապ վիրտի

մէրգում, —էկէր պէնիմ տօղրուլուղումա ինանմաերպտա,
 գալպինիգտէ պիր շիւբհէ էսէրի բէյտա օլմագտա իսէ,
 սիգէ եալընըղ շու գատարճըգ սէօյլէսէպիլիրիմ.քի, մահ-
 քէմէլէրին գաբուլարը հէր.քէս իչին աչըգ տըրլար, կիտիպ
 հագգըմտա իսթիտա վիրէրէք տավաեա գըեամ իտէպիլիր-
 սինիզ, հալիյլէ հաքիմէր հագըգաթի հալի զահիրէ չըգա-
 րըրլար, վէ օլ վագըթ սիզինտէ միւքիլինիզ հալլ օլմուշ օ-
 լուր. ֆագաթ, հիչ տէկիլ իսէ էվվէլինտէն շունու տախի
 տիւշիւնմէլիսինիզ քի, հաքիմ էֆէնտիլէր, պէնիմ կիպի օ-
 թուզ սէնէտէն պէրու նամուս ու իթիպարըյլա եաշաերպ-
 տա, նիչէ իյի զաթլարըն հիւսնի թէվէճճիւ հլէրինի վէ թահ-
 սինլէրինի գաղանմըչ պուլունան պիր ատամըն լագըրտըսը
 իլէ, էօյլէ պիր թագըմ տիվանէճէ թէչէպպիւսլէրէ տալա-
 րագ տիւշարը խարապիյեթ օլմուշ, վէ քէնտի սէլամէթինի
 պաշգա պիր եէրտէ պուլամատըղընտան, ագըպէթ.քեար
 քէնտի էօմիւնէ գաստ իթմիշ պուլունան պիր ատամըն լա-
 գըրտըսը պէյնինտէ, նէ՛ պիւյիւք պիր ֆարգ պուլունաճա-
 ղընը պիլիպ թէֆրիգ իտէճէքլէրինտէ, զէրրէճէ շիւբհէ ճա-
 յիղ տէկիլ տիր. . .նիհայէթ, մատամ, իշթէ թէքրարէն սէօյ-
 լէրիմ.քի, էկէրչի ճէսարէթինիզ վար իսէ, տավաեա գըեամ
 իտէպիլիրսինիզ, լաքին, շու տախի աշիքեար տըր.քի, էլինիգէ
 հիչ պիր շէյ կէչմէտիքտէն պաշգա, պիրատէրինիզին զիք-
 րինի տախի լէքէլէնտիրմիշ օլաճագսընըղ: էկէր պանա սիւալ
 իտէճէք օլուր իսէնիզ, էօյլէ եանլըշ եօլլարա սարմագտան ի-
 սէ, կէրչի պաշընա կէլմիշ օլան ֆէլաքէթ բէք պիւյիւք պիր
 ֆէլաքէթ տիր, լաքին նէ՛ չարէ, էլտէ՛ն նէ կէլիր, ագըլլը-
 լըգ ինայէթի Պարիյէ իւմիտվար պուլունարագ թէհամ-
 միւլ իտիպ չէքմէք տիր. հէլէ պէնճէ պէնիմ պու իշտէ հիչ
 պիր թագսիրաթըմ եօգ տուր: —Իյի եա, էֆէնտի, պէն
 եալընըղ տէկիլիմ, պիր տէ գըղըմ վար տըր, պէօյլէ պէ-
 նիմ օլանճա սէրվէթիմ ղայպ օլուր տա, գըղըմլա պէրա-
 պէր պիր բարասըղ մէյտանտէ գալըր իսէմ, սնունտա
 հալիմիզ նի՛ճէ օլուր, չիւնքի, պիր ազ ուֆագ թէֆէք էչ-

եատան պաշգա հիշ պիր շէյէ մալիք պուլունմագտա տէ-
կիլիզ . . . Էֆէնտի, էկէր անլէրիտէ սաթըպ պիթիրէճէք
օլուր իսէք . . . արթըգ պիւթիւն պիւթիւն տիւշարը սէֆա-
լէթի աղիմէ օլաճաղըմըգտա շիւքհէ Եօգ տուր . . . — Հայըֆ
քի, մատամ, սիզի ալտաթմըշլա՛ր տըր, տօղրուսու, պու պիր
պիւշիւք ֆէշաքէթ տիր, լաքին, չիշարէ քի, պէնիմ էլիմ-
տէն պիր շէյ կէլմէզ, — աէյի ճէվապ վիրտի մէրգում նօ-
թէր: — Էվլէթ, մատամ, թէքրարէն սէօյլէրիմ քի, պիրա-
տէրինիզ սիզի ալտաթմըշ օլմալը տըր, իմտի, էկէր իքիմի-
զին լազըրտըսընտան գանդիսինէ ինանմագլըգ հագգընտա
տիւշարը թէրէտտիւտ օլմագտա իսէնիզ, զարարը Եօգ տուր,
պէն ապա կիւճէնմէմ, էլվիրիր քի սիզին գալպ ու վիճտանը-
նըգ ըսհաթ օլտուն, հիւքիւմէթէ պիր իսթիտա թագտիմ
իտէրէք տավաեա գըեամ իտինիզ, վէ մահքէմէնին հիւքմ
ու գարարընա պագընըգ: — Պէն պու ճէվապը իշիթտիկիմ-
տէ, Եիւրէկիմտէն գանլար կիթմէքտէ օլտուղու հալտէ,
մէրգումուն օտասընտան տիշարը չըգտըմ, իշ պու նէթիճէ-
Եի քէսպ իյլէմիշ օլտուղու հալտէ, արթըգ պէննէ Եարա-
պիլիր իտիմ, թապիաթ իյլէ հիշ պիր շէյ, չիւնքի, հագգըմը
իսպաթ իտէճէք Եէտիմտէ հիշ պիր սէնէտ թահվիլ պու-
լունմատըգտան պաշգա, պիր թարաֆտան պիրատէրիմին
պէղայէթ տէրէճէտէ նամուսլու պիր ատամ օլուպ, գաթան
էօյլէ պիր իսիեանէթի վէ պաեաղըլըզը գապուլ վէ իրթի-
քիապ իթմէԵէճէկինի իմանըմ կիպի պիլտիկիմ թագտիր-
տէ, տիկէր թարաֆտան նախի մէրգում նօթէր Մ. Ֆէրան
թարաֆընտան վիրիլէն ճէվապլար իւզէրինէ զիհնիմ գարըշ-
տըղընտան, քէնտիմի շաշըրտըմ գալտըմ, չիւնքի կիտիպ տէ
նասիհաթ սօրաճագ պիր տօսթ պիլէ թանըմագտա տէկիլ
իտիմ (սիզ օլ վագըթ տիշարը կիթմիշ իտինիզ), վէ կի-
տիպ էրպապընտան գանուն ու նիզամ սիւալ իտէճէք օլ-
սամ իտի, անըն իչին տէ բարա սարֆ իթմէքլիք իգթիզա
իթմէքտէ իտի, վէ Եանըմտա պուլունան պիր դաշ ղուրուշու-
տա օլ ուղուրտա սարֆ իթսէ իտիմ, պիւթիւն պիւթիւն

աչըգտա գալաճագ իտիմ, վէ տափաեա գըեամ իթմէքիք իչին տախի քիւլի մէսարիֆաթա իհթիեաճ պուլունտուղունու կէօրտիւկիւմտէն, սիւքիութ իլէ սարֆը նազարա մէճապուր օլտուլմ, վէ իչթէ օլ վագըթ . . . »

Մէգըիւր մէքթուպուն միւսէվէտտէսի իչթէ պու գաւ տարտան իպարէթ պուլունմագտա իտի, չիւնքի, սայիր սաչ թըրլարը, օգունմագ տէրէճէտէ չիզիլիպ պօզուլմուչ իտիւլէր, վէ աչաղըտա պիր թարաֆը քէօչէսինտէ տախի իշարէթ նէվինտէն օլտուղու հալտէ,

« Մ. ԴԵ ՍԵՆ-ՐԵՅԻ ԻՆՆ. ԴՈՒՄԵՆ ԵՄ ԿԵՆԵՆ ԵՄԵՆ ԵՄԵՆ ԵՄԵՆ, » տէյի եագըլմըչ օլտուղու Բօտօլֆուն կէօղիւնէ վուրտու :

Բօտօլֆ մէգըիւր մէքթուպու օգուտուգտան սօնրա, տէրեայի թէֆէքըիւրէ տալմաեա պաշլատը, չիւնքի բասթ կէլտիկի իամի, զաթէն թանըմագտա օլտուղու ատամ օլմասընը տէրք ու ֆէհմ իլէտիկինտէն, մէրգումուն նազարը տիգգաթընը թահրիք իլէմէքտէ իտի: Հէր նէ գատար, ժագ քէրան ալէյհինտէ եէնի իթթիհամըն հէնուլ թահգըգ վէ թաստիգինէ տայիր հիչ պիր շէյ պուլունմագտա տէկիլ իտիյսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, մէրգում իսային հէրիֆին, մէրգումէ տուլ գատընըն բարալարընը իչ իտիպ եէեէպիլէճէկինտէ աալա չիւքհէ ճայիզ տէկիլ իտի, չիւնքի, մէրգում, օլ պիչարէ Մօրէլ հագգընտա տախի օլ մէրթէպէ զալըմըղը, վէ Մօրէլին քէրիմէսի Լուիզ հագգընտա տախի օլ մէրթէպէ նամուսուղըլըլու իրթիքեապ իտիպ տէ, քէնտի սօֆուլուղու վէ քէնտի միւրաիլիկի սայէսինտէ պիլա միւճագաթ գալմագտա օլտուղունու կէօրտիւկիւնտէն, պունա տախի ճիւրաթ իթմիլ օլմասը իհթիմալի գալիտէն պուլունմագտա իտի:

Պէօյլէ մէհմուլին զայրի պիր սուրէթտէ օլտուղու թագտիրտէ քէնտի սէրվէթինի զայպ իթմիլ պուլունան մէրգումէ գատըն, չիւքհէսիզ օլարագ, բահաթ վէ սէատէթի հալիւղէ Էօմիւր կէչիւրմէքիկէ պըլմըչ օլան գատընլարտան

պուլունմագտա իտի . վէ պինաէն ալէյճ , պաշնա պէօյլէ պիր ֆէլաքէթի նակէհանի կէլիր կէլմէզ , նասըլ քի մէզ . քիւր մէքթուպտան անլաշըլմագտա տըր , փարիստէ հիշ պիր թանըտըղը պուլունմատըղընտան , թապիաթիյլէ նէ եաբա . ճաղընը շաշըրմըշ գալմըշ իտի , չիւնքի , էօյլէ պիր շէհրի ա . զիմ օրթասընտա , իքի նէֆէր գատըն օլտուգլարը , վէ հիշ պիր մէտարըր թէայեիւշէ մալիք օլմատըգլարը հալտէ մէյ . տանտէ գալմագլըզ , գօլայ պիր շէյ տէկիլ իտի :

Նասըլ քի հէր քէս տէրխաթըր իտէպիլիր , Բօտօլֆ , մա . տամ տ'Արվիլէ , պազը էնթրիգլի իշէր եաբտըրարագ , հէմ էյլէնմիշ օլուպ , վէ հէմտէ ֆազիլէթ իշէմիշ օլմագ . լըղը վատ իյլէմիշ իտի , վէ պինաէն ալէյճ տէ , մէրգուլմէ ի . լէ հէնուզ եէնիտէն կէօրիւշմէզտէն էվլէլ , տէրտ ու ֆէլա . քէթէ տայիր էօյլէ պիր շէյ պուլուպ հազըրլամագլըզ նիյեէ . թինտէ պուլունմագտա իտի Մէզքիւր մէքթուպ իւզէրինէ , իհթիմալ տիր քի , իշթէ թամ արատըղըմտա պու իշ օլմուշ օլաճագ տըր , Ալլահտա'ն բասթ կէլտի , նէ' գատար իյի պիր շէյ օլաճագ տըր պու , իշթէ տէվլէթ տիւշկիւնիւ վէ աֆէթտիտէ պիր գատըն իլէ պիր տէ գըզ , մատամ տ'Ար . վիլ , պիր քէրրէհիք , պէնիմ քէնտիսինէ թուլտուրաճաղըմ թարիգի թուլթարագ , մէրգուլմէլէրին սէատէթի հալէ նա . յիլիյեթլէրինէ , վէ եախօտ քէսպի թէսէլի իյլէմէլէրինէ չալըշմաեա պաշլատըղընտա , հէմ ֆիքիրճէ վէ հէմ տէ գալպճէ պիր չօգ մէշղուլիյեթլէրէ տալմըշ օլաճագ տըր , տէյի տիւշիւնմէկէ պաշլատը . չիւնքի , մէզքիւր օգուտու . ղու մէքթուպ միւսէվլէտտէսինտէն բէք ալիքեար ալան . շըլմագտա իտի քի , քիմին իսմինէ եազըլըպ տա կէօնտէ . ըիլէճէք իմիշ իսէ , իճրա օլունմաեըպ , կէրի գալմըշ իտի , վէ պինաէն ալէյճ տիմէք տիր քի , մէրգուլմէ գատըն , իս . թէեէճէկի մաւալէնէթէ նայիլ օլամամըշ իտի , վէ քէզա . լիք , մէզքիւր մէքթուպ սուրէթինտէն , մէրգուլմէ գատը . նըն , ղայէթլէ ճէնապլը վէ քիպիրի օլուպ , քիմսէտէն իմտատ վէ իեանէ իսթէմէքիկէ թէնէզգիւլ իյլէմէքտէն իսէ , հէր

Ֆէլաքէթի վէ հէր սէֆալէթի չէքմէքլիկէ ըռոյի ըրզա կէօս-
թէրէճէկի, վէ շայէտ պիրի չըգըպ տա, էօյլէ պիր իեանէ
վիրմէքլիկէ գալգըշաճագ օլսա, զիեատէսիյլէ գալպինի
ինճիթմիշ օլաճաղը տա աշիքեար անլաշըլմագ տա իտի, վէ
պինաէն ալէյհ տիմէք տիրքի, իշթէ թամ Բօտօլֆունտա
իսթէտիկի պէօյլէ պիր հալ իտի. զիրա, թապիաթիյլէ,
մատամ տ'Արվիլ, մէրգումէ գատընա պիր իյիլիք եաբա-
պիլմէք իչին, նէղաքէթ վէ թէրպիյէ իգթիզասընտան պու-
լունան պիր չօգ թարիգ ու թէտպիրլէր իսթիմալինէ միւհ-
թաճ վէ պօրճուլ օլաճագ իտի. մէսէլա եաբաճաղը իյիլիք-
լէրի, մէրգումէնէ քէնտիսինի թանըթտըրմագսըզըն եա-
բապիլմէք իչին, էնվալի տօլամպաճըլը եօլլար թուլթաճաղը
միսիլու, նէղաքէթինէ վէ թէքէպպիւրինէ թօգանմագսը-
զըն գապուլ իթտիրթէպիլմէք իչին տախի, պիր չօգ ուս-
թալըզլար տիւշիւնմէքլիկէ մէճպուր օլաճագ իտի... էվ-
վէթ, Բօտօլֆ, էօյլէ պիր ֆագիլէթ թէչէպպիւսինտէ, պիր
չօգ պիրպիրինտէն եէնի, պիրպիրինտէն զիեատէ շայեանը
մէրագ, վէ պիրպիրինտէն զիեատէ տախի գալպէ թէէսսիր
իտիճի հալլէր վէ վագաալար թէվէլլիւտ իտէճէկինի, վէ
քէնտի վատի մուճիպինճէ, պունլարտանտա մատամ տ'Ար-
վիլ իչին, բէք չօգ տէֆի զամ իյլէեէճէք տույղուլար վէ էյ-
լէնճէլէր նէչէթ իյլէեէճէկինի, բանա քէչֆ իտիպ կէօրմէք-
տէ իտի:

— Էյ ճանըմ, գօճաճըղըմ, — տէտի Րիկօլէթ Բօտօլֆա
սէվինճըի պիր սէօյլէյիշ իլէ, — նէ տիր օօգումագտա օլ-
տուղունուզ քեաղըտ բարչասը, նէ եարքեօրսունուզ սիզ
օրատա:

— Ահ, ճէնանէմ, — տէյի ճէվապ վիրտի Բօտօլֆ, —
նէ գատար չօգ մէրագլըսընըզ, հէր շէյի անլամագ իա-
թէրսինիզ... շիմտի սէօյլէրիմ սիզէ... նէ եաբտընըզ, ի-
չինիգի պիթիրտինիզ մի:

— Հայ հայ, արթըզ սիզին թահթը հիմայէթէ ալընմըշ
օլան պիշարէլէրինիզ, վարսընլար պարի բրէնսվարի պիր էօ

միւր կէջերսինէր. արթըդ պաշգա պիր իշիմիզ գալմամըշ տըր, հէման բարալարը վէրինիզ տէ պիթիրէլիմ, տօղրուսու, մատամ Պուվար էօյլէ էղիեէթճի գատընլարտան տէկիլ տիր, չարուգ ուեուշուր պիթիրիր . . .

— Պագոանաեընըզ, ճէնանէմ, խաթըրմա եէնի պիր շէյ տահա կէլտի . . . պէն բարալարը վէրինճէեէ գատար, սիզ տէ կիտիպ մատամ Մօրէլ իլէ չօճուգլարը իշին էլպիսէլէր պագսա իտինիզ, հա, իյի օլմա՞ղ մը, չիւնքի, պէն զաթէն էօյլէ շէյլէրտէն անլամամ: Պէկէնտիքլէրինիղի ալըր պուրաեա կէթիրտիրսինիզ, վէ պուրատան տա հէբսի պիրլիք տէ օլարագ էվէ կէճնտէրիրիզ, հազըր հէմ պիր տէֆա տա կիթմիշ օլուր, վէ հէմտէ պիչարէլէր, չիմտիտէն հէր ճի. հէթլէ մէքըուր օլմուշ օլուրլար:

— Տայիմա հագգլը սէօյլէրսինիզ, գօճաճըղըմ, սիզ պուրատա պէքլէյինիզտէ, պէնտէ հէման չիմտի կիտէր օ իշի տէ պիթիրիր կէլիրիմ, . . . զաթէն էլպիսէ սաթան իքի քիչի թանըտըղըմ վտր տըր, իքիսինտէն տախի ախզ ու իթա իթմիշիմ տիր, վէ հէրնէ տէ իսթէր իսէմ, տիւքքեանլարընտա պուլապիրլիրիմ, — վէ Բիկօլէթ շու աթիտէքի սուրէթտէ չագալար իտէրէք, մատամ Պուվարըն տիւքքեանընտան տիշարը չըգտը,

— Մատամ Պուվար, իշթէ սիզէ էմնիյեէթ իտէրէք գօճաճըղըմ պուրատա պըրագըպ կիթմէքտէյիմ, լաքին, սիզտէ էմանէթէ խիեանէթ իտէրէք, գաշ իլէ կէօզ իլէ ճիլվէքեարլըգլարա չըգըճմամալըսընըզ հա:

Մէրգումէ գահգահա իլէ կիւլէրէք զայպ օլուպ կիթտի:

— Տօղրուսու, էֆէնտի, — տէտի մատամ Պուվար Բօտօյֆա, Բիկօլէթ կիթտիքտէն սօնրա, — տօղրուսու, բէք կիւզէլ էվճիմէնտ վէ մինի մինի պիր գատընճըղագա տիւշմիւշսիւնիզ տիր, Ալլահ պաղըչլասըն, Բապպիմ նազարտան սագլասըն. պիլմէգսինիզ, նէ՛ գատար գուրնազ վէ նէ՛ գատար իշկիւզար տըր . . . մալտէն տէ բէք ալէա թանըմադտա տըր. վէ բէքաէ ալլպէր տիր, օ նէ՛ կիւզէլ պէհազ

վէ բէմպէ եանադլար , վէ իլլա օլ սիեաճ սիեաճ գաչլար , կէօղլէր , վէ սաչլար . . .

— Սաճիճէն , մատամ , մէրգումէ տիլպէր տէկիլմի տիր . տօղրուսու պէօյլէ պիր գարըեա լասթ կէլմիշ օլտուղում իչին , քէնտիմի պախթիեար ատտ իյլէմէքտէյիմ :

— Էֆէնտի , տօղրուսու , գարը գօճա իքինիզ տէ պիր պիրինիզէ շայէսթէ պուլունմագտասընըզ , սիզ նէ գատար քէնտիմի պախթիեար ատտ իթմէքտէ իսէնիզ , մէրգում մէ տախի քէնտինի օլ գատար պախթիեար ատտ իյլէսէ ճայիզ տիր . . .

— Լագաա էօյլէ տիր : իմտի , պօրճումնւզ նէ գատար տըր , մատամ :

— Նիհայէթ սիզին ճիմճիմէ , քեաֆֆէսի իչին , 330ֆըրանգտան պիր բարա դիեատէ վիրմէք իսթէմէտի , պէնտէ իսթըրնտան չըգամատըմ . վէ Ալլահտա շահիտ տիր քի , պունտա պէնիմ քեարըմ , անճադ 15 ֆրանգտան իպարէթ տիր , չիւնքի , նասըլքի սէօյլէտի իտիմ , եիւրէկիմ տաեա . նամատըղընտան , սահիպէսի էլինտէն ֆիեաթընը տահա զիեպտէ գըրարագ ալմագ իսթէմէտիմ , տիմէք տիր քի , զաթէն , ֆագըրըզլարընա մէրհամէթէն պէնտէ պահալըճա ալմըշ իտիմ . . .

— Եա՛ , էօյլէ մի . պու քիւչիւք եազըխանէեի տախի օնալարտան մը ալմըշ իտինիզ :

— Էվլէթ , էֆէնտիմ . . . պագընըզ նասըլ օլտու , հալէա տիւչիւնիւպ տէրխաթըր իյլէտիքճէ , եիւրէկիմ բարէ բարէ՛ օլմագտա տըր : Շէօյլէ քի , տիւն տէկիլ էվլէքի կիւն պուրաեա հէնուզ կէնճճէ վէ կիւզէլճէ պիր գատըն կէլտի . մէրգումէնին լէհճէսի սօլիունլուղույլա քէնտի զայիֆիլիլի . անինտէ ատամըն իւզէրինտէ պիր էսէրի էսէֆ հուսուլինէ սէպէպ օլմագտա իտի . . . վէ ալէլխուսուսա պիզքի , էօյլէլէրի , քէնտի հալ ու հէյեթթէրինտէն բէք չաբուգ ֆէհմ իտիպ անլարըզ : Հէր նէ գատար մէրգումէնին էլպիսէսի ֆագըրճա վէ սէֆիլ պիր հալտէ օլուպ , ար-

գասընտաքի սիեա՛հ պիր եիւն շալըն թիւլէրի տէօքիււմիւ, վէ կիյինտիկի քէզալիք սիեա՛հ վէ եիւն իլէ իրէք գաւրըշըգ ֆիսթանը էրրիմիշ, վէ յունվար անընտա օլտուղու թագտիրտէ հալէա պաշընա պիր հասըր շաբգա գօյմագտա պուլունմուշ (մէրգումէ գատըն մաթէմ թուլմագտա իտի) իտի իսէտէ, պու ճիւմէ իլէ տախի, հիշ շիւբհէմ Կօգ տուր քի, մէրգումէ Խէլէթ Խէլէթիւ պիր գատըն օլմալը իտի, զիրա հէր հալ ու հէյեթի ի օյլէ օլմասընը իմա իյլէմէքտէ իտի. նիհայէթ մէրգումէ պանա, գըզարաւրագ պօզարարագ, միւքէմմէլ իքի եաթագ թագըմըյա պիրտէ ուֆագ վէ էսկի եաղըխանէ վար տըր, սաթըն ալըրմըսընըղ տէյի սիւալ իյլէտի. պէնտէ մէրգումէեէ, մատամ քի սաթմագտաեըմ, թապիաթիյլէ սաթըն ալմագլըղմ տախի իգթիզա իտէր, էլվիրիր քի իշիմէ կէլսին, ֆագաթ, էվվէլինտէն պիր քէրրէ մէզքիւր մալլէրի կէօրմէքլիկիմ իգթիզա իտէր, տէյի ճէվապ վիրտիմ: Օլ վագըթ մէրգումէ պանա, քէնտի խանէսինին պուրատա, ուզագտա օլմաեըպ, պուլվարըն էօթէ թարաֆընտա, ՍէնՄարթէն ճէտվէլի քէեի իւզէրինտէ պուլունտուղունու պէեան իլէ, կիտիպ կէօրմէքլիկիմի ըէճա իյլէտի: Տիւքքեանըմը եէկէնիմէ պըրագարագ արգասընտան կիթտիմ, վէ ֆագըր քիմէսնէլէր օթուրմագտա օլան, վէ պիր հալլուսնուն թա պուճաղընտա պուլունան ուֆագ պիր էվէ վասըլ օլտուգ. վէ իշէրի կիրիպ տէօրտիւնճիւ գաթա չըգտըղըմըզտա, մէրգումէ պիր գաբուեա վուրտու, վէ հէնուզ օն տէօրթ չաղլարընտա պիր կէնճ գըզ կէլիպ գաբուեու աշտը. մէրգումէ գըզ տախի, թըպգը մէրգումէ գատըն կիպի մաթէմ էլպիսէսի կիյինմիշ օլուպ, վէ ըէնկի սօլկուն վէ քէնտիսի տէ բէք զայիֆ պիր հալտէ իտի իսէտէ, պու ճիւմէ իլէ տախի, օլ մէրթէպէ պիր հիւսնի ճէմալէ մալիքէ պուլունմագտա իտիքի... կէօրիւր կէօրմէզ հայրան օլարագ տուրա գալտըմ:

—Աճապա մէրգումէ գըզ քիմին իմիշ:

—Մէրգոյմէ գատընըն քէնտի քէրէմէսի իմիշ . . . Հէր նէ գատար հաւատա շիտտէթլի պիր սօուգ հիւքմ իթմէքտէ իտի իսէտէ, պիշարէ գըղ, սալթ պէհազ պէնէքլի սիեահ պիր պաամա ֆիսթան կիլինմիշ, վէ արգասընա տախի քիւհնէ պիր շալ ալմըշ իտի, պոհնլարտան պաշգա հիշ պիր շէյ կիլինմիշ տէկիլ իտի :

—Էյ օտալարը՝ նէ հալտէ իտի, բէք մի սէֆիլ պիր հալտէ իտի :

—Էֆէնտի, մէրգոլմէլէրին իգամէթկեհաշլարը, կէրչի թէմիզնէ իքի գըթա օտաւտան միւրէթթէպ իտի իսէ տէ, պիւթիւն պիւթիւն տէ չըպլագ վէ պուզ կիպի սօուգ օլտուղունտան, ինսան տաեանամազ պիր հալտէ իտի. վէ կէրչի պիր սօպա պուլունմագտա իտի, լաքին աթէշ եիւզիւ կէօրմիւշ օլմատըղընտան, անընտա տէրունինտէ պիր ալուհ քիւլէսէրի պիլէ պուլունմագտա տէկիլ իտի: Վէ էշեա օլարագ իսէ, իքի օտուն գարեօլա, իքի սանտալիյեէ, պիր տօլապ, պիր էսկի սանտըգ: Վէ իշթէ պիրտէ մէգքիւր եազըլսանէ կէօրիւնմէքտէ իտի, վէ մէգքիւր սանտըղըն իւզէրինտէ տախի, պիր մահրամա իշինտէ պաղլանմըշ, պազը ուֆագ թէֆէքլէր, եանի պիր չըգըն պուլունմագտա իտի . . . շէօյլէ քի, մէգքիւր էշեալար սաթըլտըգտան սօնրա, անա վէ գըղ իշին, մէգքիւր ուֆագ պօղչէտէն պաշգա հիշ պիր շէյ գալմաեհաճագ իտի: Խան սահիպինէ տէ քիրա պօրճլարը պուլունտուղունտան, պիզիմ իլէ պիրլիքտէ եօգարը չըգմըշ օլան գարուհուտան իշիթտիկիմէ կէօրէ, մէգքիւր պօրճա գարչըրգ տախի, իքի գարեօլա իլէ, իքի սանտալիյեէեի, պիր սանտըղը, վէ պիրտէ թրաբէզաեը թէրթ իտէրէք գուրթուլմիւշ իտի: Պէն եաթագ թագըլմլարը իլէ եազըլսանէեմ կէօրտիւքտէն սօնրա, մէրգոլմէ գատըն պանա, քէմալի թէրպիյեէ վէ նէզաքէթ իւզրէ, գաշ զուրուշ տէկէր ֆիեաթլարը պուլունտուղունու սիւալ իյլէտի: Տօղրուսու, էֆէնտի, մէրգոլմէ բէք նամուսըլ պիր գատըն օլուպ, վէ քէրիմէսի օլ կիւզէլ գըզճըղաղըն աղլաեըպ կէօլ եաշլարը

տէօքտիւկիւնիւ կէօրտիւկիւմ կիպի , վալիտէսինին տախի , գալպինտէն աղլամագտա պուլունտուղունու հիսս ու տէրք իյլէտիկիմտէն , կէրչի հէրնէ դատար , պէնիմ սանաթըմ , պիր մալի ուճուզ ալըպ , վէ պահալը սաթմագ իտի իսէտէ , սիզէ եէմին էտէրէք սէօյլէրիմ.քի , աշուրի մէրթէպէ միւթէէսսիր օլտուղումտան , ասըլ գըյմէթլէրինտէն , անճագ ԱՅֆրանգ թէնզիլ իլէ պիր ֆիեաթ սէօյլէտիքտէն պաշգա , հաթթա , մէգըիւր եազըխանէ , պէնիմ իշիմէ եարամագ իքէն , անը տախի ալմագլըղա րազի օլտում . . :

—Մատամ Պուվար , պէն մէգըիւր եազըխանէեի տէ ալըրըմ . . :

—Տօղրուսու , էֆէնտի , պէն տէ բէք մէմնուն օլուրում , չիւնքի քիմ պիլիր նէ գատար վագըթ սաթըլմանըպ պուրատա պէքլէեէճէք տիր . . . տէտիմեա , պէն անը պաշգա պիր նիյեթէ մէպնի ալմանըպ , իլլա մէրգումէ պիշարէ գատընա պիր խըտմէթ իթմիշ օլմագ մագսէտիյլէ ալմըշըմ տըր : Վէլհասըլ , պէն միւնասիպ կէօրտիւկիւմ ֆիեաթը մէրգումէեէ խապէր վիրտիմ . . . վէ կէրչի պազարըղա գալգըշըր վէ զիեատէ իսթէր զաննընտատա պուլունտումիսէ տէ . . . խայր , օլ զաննըմ պօշա չըգտը , չիւնքի մէրգումէ , բէք ալէա , սէօյլէտիկինիզ կիպի օլսուն տէտի , վէ իշթէ պունուն իւզէրինէ , տահա զիեատէ իսքեաթ օլտում.քի , մէրգումէ էօյլէ ատի գատընլարտան օլմանըպ , իլլա «ֆէր-րէրէ վէ րէլլէր րէ-լէլէ-րէ» պիր գատըն իմիշ . էվլէթ , էֆէնտի , էօյլէ օլմասընատա զէրրէճէ չիւբհէմ գալմամըշտըր : Մէրգումէ վիրտիկիմ ֆիյեաթը պէօյլէճէ պիր լագըրտը իլէ գապուլ իյլէտիքտէն սօնրա , —Հայտէ յինիզ սիզին տիւքքեանա կիտէլիմտէ , ագճէսինի օրատա վիրինիզ , չիւնքի արթըգ պիզ պու էվէ տէօնմէեէճէկիզ , —տէտի :

—Օլ վագըթ մէրգումէ սանտըգ իւզէրինէ օթուրարագ աղլամագտա օլան քէրէմէսինէ , —հայտէ , Գլէր ալ շու բաքէթի . . . (բէք իյի խաթըրմա կէլմէքտէ տիր.քի , մէրգումէ գըղընա , իշպու Գլէր իսմինի վիրմէքտէ իտի ,) — տէտի :

կէնճ գրգ աեաղա գալգտը, վէ մէգքիւր քիւչիւք եազըխա-
նէնին եանընա կիտէրէք, նէզտինտէ տիզ իւզէրինէ կէլտի,
վէ նալան նալան ըչգըրմաեա պաշլատը. — Դայրէ՛թ ա՛լ, ճէ-
սարէ՛թ ալ, էվլատըմ, զիրա, պագսանա, տիշարտան ատամ
վար տըր, պիզի կէօրմէքտէ տիր, — տէտի մէրգումէ տիւխ-
թէրէ վալիտէնի եաւաշճա պիր սէս իլէ սէօյլէեէրէք իսէտէ,
եինէ պէն իշիտէպիլտիմ: Կէօրիւեօրմուսունուզ, էքէնտի,
կէրչի մէզպուրիլէր բէք ֆագըր պիր հալտէ իտիյսէլէրտէ,
պու ճիւմլէ իլէ տախի, քիպր ու ճէնապ թաշըմագտա ի-
տիլէր: Մէզպուրէ գատըն պանա մէգքիւր եազըխանէնին
անախթարընը թէսլիմ իյլէտիկինտէ, կէօյլէրինին եաշ
իլէ տօլտուղունու կէօրտիւմ, զանն իտէրսին քի, մէզ-
քիւր եազըխանէտէն այրըլաճագլարընը տիւչիւնտիւքճէ,
եիւրէկինտէն գանլար կիթմէքտէ իտի. ֆագաթ, քէնտի
պիւյիւք եիւրէքիլիկինիտէ սէթր իթմէքլիկէ չալըմագտա
իտի: Նիհայէթ, մէրգումէ, գաբուճուեա, խանէ սահիպի-
նէ գալաճագ օլան էշեալարտան մաատասընը, կէլտիկիմտէ
պանա թէսլիմ իյլէմէսինի թէնպիհ իյլէտիքտէն սօնրա,
մէգքիւր բաքէթի մէրգումէ կէնճ գրգ պիր էլինէ ալմըշ
օլուպ, վէ վալիտէսինինտէ գօլթուղունա կիրմիշ օլտուղու-
հալտէ, իւչիւմիւզ պիրլիքտէ պուրաեա կէլտիք, չըգարըպ
315 ֆրանգլարընը վիրտիմ, վէ պատէհու պիր տահա եիւզ-
լէրինի կէօրէմէտիմ:

— Աճապա մէզպուրէ գատընըն իսմի՛ նէ իտի:

— Պիլէմէեօրում, չիւնքի, մէրգումէ քէնտի էշեասընը
պանա գաբուճունուն հուզուրունտա սաթմըշ օլտուղուն-
տան, արթըզ իսմ ու մախլէսլէրինի սօրուպ էօկրէնմէքլի-
կէ հաճաթ կէօրէմէտիմ. . . մալիւմ եա, մէգքիւր էշեալա-
րըն քէնտի մալլէրի օլմուշ օլմասընա տայիր, հիշ պիր չիւբ-
հէ պուլունմագտա տէկիլ իտի:

— Էյ, պունլար չիմոի՛ նէրէտէ տիրլէր:

— Օլ պապտէ տախի հիշ պիր մալիւմաթըմ եօգ տուր:

— Էլպէթթէ օլ էվվէքի պուլունտուգլարը էվտէն պի:

մէքտէ օլմայը տըրլար, հա՛, նէ՛ տէրսինիզ, էջլէ տէկիլմի:
— Խայր, էֆէնտի, չիւնքի, սօնրա պէն, օլ սաթըն ալմըշ
օլտուղում էշեալարը գալտըրմաղա կիթտիկիմտէ, մահէլ-
լի մէզպուրուն գարունճուղունու իթմէքտէ օլան ապէմ,
մէրգումէլէր հագգընսա լագըրտը աշըտըղընտա, — Բէք
ուսլու, բէք նամուսլու, վէ բէք տէ ֆագըրէ իտիլէր, Ալ-
լահ վիրէյտի տէ, գէվալլըլարըն պաշլարընա պիր ֆէլաքէթ
կէլմէեէ իտի, վագաա, սուրէթի զահիրէլէրինտէն, զիեա-
տէսիյլէ պիր սիւքիւնէթի հալ իպրազ էյլէմէքտէ իտիլէր,
լաքին, հիշ չիւրհէմ եօգ տուր քի, գալպէն տէ պիւյիւք
պիր մէյեուսիյեթ իւզրէ պուլունմագտա իտիլէր, — տէ-
տի. վէ պէն տախի, — աճապա մէրգումէլէր չիմտի նէրէ-
տէ պուլունմագտա տըրլար, նէրէեէ կիթմիշլէր տիր, —
տէյի սիւալ էյլէտիկիմտէ, — Տօղըուսու պիլէմէեօրում, —
ճէվապընը վիրտի, — չիւնքի, կիթտիքլէրինտէ պանա հիշ
պիր շէյ սէջլէմէտիլէր... վէ պունտան տա աշիքեար ան-
լաշըմագտա տըր քի, արթըգ օնլար պուրաեա կէլմէեէ-
ճէքլէր տիր:

Բօտօլֆուն գալպինտէ պիր արալըգ տօղմուշ օլան իւ-
միտլէր, մէրգումէնին պու ճէվապը իւզէրինէ մահվ օլտու-
լար: Մէյտանտէ քէրիմէսինին իսմի Գլէր իլէ, պիր տէ օ-
գուտուղու մէքթուպ միւսէվէտտէսինին պիր ուճունտա ի-
շար իտիլմիշ օլան շու,

— « Մ. Դը Սէն-Րեժի Ելէն, մադամ Դը Լիւնէեէ եաղընճօգ
Դըր. » տան պաշգա հիշ պիր տէլիլ պուլունմատըղը թագ-
տիրտէ, մէրգումէ պէտպախթ գատընը պուլմագլըգ նա-
սըլ օլապիլէճէք իտի:

Տիմէք տիրքի, օլ պապտէ իւմիտ իտիլէճէք եալընըզ
վէ զայիֆ պիր իհթիմալ կէօրիւնմէքտէ իտի, վէ օ տա,
պէրէքէթ վիրսինքի, մատամ տ'Արվիլին կէօրիւշիւպ գօ-
նուշմագտա պուլունտուղու գատընլարտան, մատամ տը
Լիւնէեէ միւրաճաաթ պիրլէ, քէսպի վուգուֆլյանէթ իթ-
մէքլիքտէն իպարէթ պուլունմագտա իտի:

—Պուեռուրունուզ, մատամ, պորճումուզու ալըգօեու-
նուզ, —տէտի Բօտօլֆ, մէրգումէեէ 500 ֆրանգլըդ պիր
պանգա քեաղըտը վիրէրէք :

—Բէք ալէա, պուեռուրունուզ պագըսընը վիրէ յիմ, է-
ֆէնտի . . . :

—Աճապա պուրալարտա, պունլարը կէօթիւրմէք իչին
պիր արապաճըդ պուլունոօւր մու :

—Էկէրչի կիտէճէք մահէլլինիզ բէք եիրագտա տէկիլ
իսէ, պիւյիւճէք պիր էլ արապասը տախի քեաֆի տիր . . .
վէ շուրաճըդտա օլան պիզիմ պապա ժէրօմուն տա էօլլէ
պիր արապասը պուլունմագտա տըր, վէ տայիմա տա քէն-
տի միւշթէրիէրիմիզին ալտըզլարընը, մէրգում իլէ կէօն-
տէրմէքտէ յիզ . . . մահէլլինիզին իսմի՞ նէ տիր, էֆէնտի :

—Թամբլ սօգաղընտա նիւմէրօ 17:

—Թամբլ սօգաղընտա նիւմէրօ օ՞ն եէտի մի. . . ա՛, չօ՛գ
իյի, չօ՛գ իյի . . . բէք ալէա պիլտիկիմ պիր մահէլլտիր :

—Մէզըիւր խանէեէ սայլը տէֆա կիթմի՞շմիսինիզ տիր :

—Չօգ տէֆալար. . . վէ իւք տէֆա իսէ, մէզըիւր խանէ-
տէ պուլունմագտէ օլուպ տա, բէհին իլէ ֆայիզէ բարա վիր-
մէքտէ օլան պիր գատընըն եանընտա պիրիքմիշ պուլու-
նան էչեալարը սաթըն ալմագ իչին կիթմիշիմ տիր . . . կէրչի
մէրգումէնին սանաթը կիւզէլ պիր սանաթ տէկիլ իտի իսէ
տէ . . . նէ՛ վագիֆէմ, պէնճէ նէ վար տըր . . . մէրգումէ
մալ սաթմագտա, վէ պէն տէ մալ սաթըն ալմագտաեըմ
. . . վէ տիկէր պիր տէֆա տախի, եանի պունտան ալթը
հաֆթա գատար մուգատտէմ, տէօրտիւնճիւ գաթտա
պիր օտատա օթուրմագտա օլան պիր տէլիգանլընըն էչ-
եալարընը ալմագ իչին կիթմիշիմ տիր, չիւնքի, մէրգում օ-
րասընը թէրք իթմէքտէ իտի . . . :

—Աճապա մէրգումուն իսմի Մ: Ֆրանսուա ժէրմէ՞ն մի
իտի, —տէյի պաղըրտը Բօտօլֆ:

—Թա քէնտիսի . . . սիզ մէրգումու թանըմագտամը-
սընըզ :

— Բէք իյի թանճամագ տաւրմ: Լաքին, հայր՝ քի չըգտըղը վագըթտա, կիթտիկի մահէլլին իսմինի պէտան իյլէմէմիշ տիր. վէ չիմտի պիր տիւրլիւ պուլամանօրում:

— Եկէր միւրատ իտէր իսէնիզ, ոլ պապտէ պէն սիզէ Էլիւրէճէք մէրթէպէտէ պիր մալիւմաթ վիրէպիլիրիմ:

— Սիզ եէրինի պիլմէքտէ միսիւիզ:

— Վագաա բէք լաւըղը սուրէթտէ պիլմէքտէ տէկիլ իսէմ տէ, սիզէ էօյլէ պիր մահէլլ թարիֆ իտէրիմքի, օրատա քէնտիսինի պուլապիլիրսինիզ:

— Նէրէսի տիր ոլ տէտիկինիզ մահէլլ:

— Մէրգում պիր նօթէրին եանընտա քեաթիպլիք իթմէքտէ տիր:

— Պիր նօթէր եանընտա մը:

— Էվլէթ, Սանթիէ սօգաղընտա վագը պիր նօթէր եաղընտէսինտէ չալըշմագտա տըր:

— Սճապա ոլ սէօյլէտիկինիզ նօթէր Մ. Ժագ. Ֆէրա՞ն մը տըր, — տէյի պաղըրտը Բօտօլֆ:

— Էվլէթ, թա քէնտիսի տիր, մէրգում նօթէր բէք իյի, վէ բէք աղիզ պիր ատամ տըր, հաթթա եաղընտէսինէ կիտէն, քէնտիսինի ատէթա պիր քիլիսէեէ կիրմիշտիր կիպի զանն իյլէմէքտէ տիր, չիւնքի հէմ խաչելութիւն պատկերի վէ հէմտէ օրհնեալ խաչափայտ պուլունմագտա տըր:

— Լաքին Մ. Ժէրմէնին օրատա չալըշմագտա օլմասընք, սիզ նէրէտէն պիլմէքտէսինիզ:

— Պագընըղ նասըլ օլտուտա պիլտիմ. . . Մէրգում պիր կիւն կէլիպ պանա, հէման կէթիւրիւ բաղար պուլունան էշեասընը թօրտան սաթմագըղը թէքլիֆ իյլէտի, վէ կէրչի էօյլէ հէր ճինստէն գարըշըգ էշեա ալմագըղգ պէնիմ ատէթիմտէն տէկիլ իսէտէ, ոլ տէֆա տախի, հէր նասըլ իսէ, հէրսինի պիրտէն ուեուշուպ ալտըմ, չիւնքի մէրգում էօյլէ էղիյեթճի տէլիգանլըլարտան տէկիլ տիր, վէ կէթիւրիպ պուլատա եէրլէշտիրտիմ. մալիւմեա, էշեասընք քեաֆֆէ. սի տախի էրքէկէ տայիր չէյլէր իտի. . . չըգարըպ բարալա.

րընը վիրտիմ . . . Պէսպէլի մէրգում պէնիմ ախզ ու իթամ-
տան հօշանմըջ օլմալը իտի , զիրա , արատան օն պէշ կիւն
կէշտիքտէ , թէքրարէն տօղրու պանա կէլտի , վէ պիր եա-
թագ թագըմը սաթըն ալտը . մէրգում , պիրլիքտէ պիր
գօմիսիօնէր իլէ պիրտէ ուֆագ էլ արապասը կէթիրմիշ
իտի , էշեաեը թօրլաեըպ պաղլատըլար , վէ արապաեա վազ
կըլէտիլէր , պունլարըն քեաֆֆէսի իյի , հալպու քի , պիրտէ
բարալարը վիրմէկէ չըգըշտըղընտա , քիսէսինի էվտէ ու-
նութմուշ օլմասընը անլամասըն մը . պէն մէրգումուհն հի-
ճասլը վէ նամուսըլ պիր տէլիգանլը օլտուղունու թավը
ու հարէքէթինտէն ֆէհմ կըլէտիկիմտէն , անինտէ քէնտի-
սինէ , — է՛հ , նէ՛ պէյիս վար տըր , կէօթիւրիւնիւզ էշեա-
լարըտա , պատէհու կէշտիկիմտէ բարալարը ալըրըմ , —
տէտիմ :

— Զօգ իյի , տէտի մէրգում , ֆագաթ , պէնի սիղ էվ-
տէ պուլամազսընըզ , եարըն էկէր զահմէթ չէքիպ տէ , Սան-
թիէ սօգաղընտա վագը նօթէր Մ . Ժագ ֆէրանըն եազը-
խանէսինտէն կէշէճէք օլուր իսէնիզ , պօրճումու վիրիւրիմ ,
չիւնքի , պէն օրատա չալըշմագտաեըմ : — Ֆիլվագը ֆէրտա-
սը կիւնիւ կիթտիմ , վէ բարալարը տա անինտէ ալտըմ . լա-
քին , շուրասը զարիպ տիր քի , մէրգում յէնտի էշեալարը-
նը սաթտըգտան օն պէշ կիւն սօնրա , եէնիտէն գալգըպ
տա էշեա սաթըն ալտը :

Րօտօլֆ քէնտի ագլը վէ գուրնապըղը սայէսինտէ , մէր-
գումուն թութմուշ օլտուղու մէգքիւր զարիպ հալին սէ-
պէպինի տալի քէշֆ իտէպիլմիշ տիր , չէօյլէ քի , Ժէրմէն ,
քէնտի բիշինտէ կէզմէքտէ օլան զատտարըլարըն էլլէրինտէն ,
մահէլի իգամէթինի շաշըրթտըրըպ սէթր իտէրէք գուր-
թուլապիլմէք նիյեթթիլլէ , մէգքիւր թարիգի թութմուշ
տուր , չիւնքի , էկէրչի տօղրուտան տօղրուեա , պիր խանէ-
տէն չըգըպ տա , էշեասըլա պիրլիքտէ տիկէր պիր խանէ-
եէ կիտէճէք օլսա , պէլքի էվվէլքի էվտէն արաշթըրարագ
իզինի պուլուրլար տէյի , էվվէլ սաթըպ եէրինի պէլիսիզ

իթմիշ, վէ օն պէշ կիւն սօնրա տախի թէքրարէն կիտիպ թագըմ տիզմիշտիր: Բօտօլֆ պու հավատիս իւզէրինէ մէմ- նուն վէ մէսրուր օլմահա պաշլատը, չիւնքի, մատամ Ժօր- Ժուն սէատէթի հալինի մուճիպ օլապիլէճէք իտի, շէօլէ քի, մէրգուլմէ, քէնտիսինին զայրէթ վէ հիմմէթի սայէ- սինտէ, խայլի վագըթտան պէրու արաեւպ տա պուլամա- մըշ օլտուղու, վէ կիճէ կիւնտիւղ նարի հասրէթիլլէ եա- նըպ թուլթուշմագտա պուլունտուղու պիր թանէճիք էվ- լատընը կէօրմէքիք իգպալ ու մէսէրրէթինէ նայիլ օլա- ճագ իտի: Պիր տէ իշլէր պու հալտէ օլուպ, վէ Բօտօլֆ տա սէվինճ իշինտէ իքէն, էօթէտէն Բիկօլէթ տախի, կէօզլէրի սէվինճինտէն բարլամագտա օլտուղու թագտիրտէ կիւլիւմ սէնէրէք գօշուպ կէլտի:

— Էյ ճանըմ, պէն սիզէ սէօլլէմէքտէ տէկիլմի իտիմ, — տէյի պաղըրտը մէրգուլմէ, — իշթէ սէօլլէտիկիմ կէլիպ չըգտը, պէն քէնտի հիսապըմտա ասլա եանըլմամըշըմ տըր . . . թէքմիլ մէսարիֆիմիզ, անճագ 640 ֆրանգա պալիղ օլապիլմիշտիր, արթըգ վարսըն պիզիմ Մօրէլ ֆամիլեասը, սայէնիզտէ բրէնսվարի պիր էօմիւր կէչիրսին. . . պագընըզ, պագընըզ, չու կէլէն տիւքքեանճըլարա՝ պագընըզ. . . նէ գատար էշեալար, կէթիրմէքտէ տիրլէր. . . մէգքիւր Մօրէլ ֆամիլեասընըն, արթըգ հիշ պիր էքոիկի պուլունմահաճագ տըր, զիրա, հէր նէքի իգթիզա իտէպիլիւր իսէ, քեաֆֆէսինի տախի պուլուպ ալմըշըմ տըր. . . հաթթա, պիր ըսկարա իքի եէնի գալայլանմըշ թէնճէրէ, վէ պիրտէ գահվէ իպրիկի ալմըշըմ տըր: Պիլիրմիսինիզ պէն քէնտի քէնտիմէ նէ սէօլ- լէտիմ, «ատամ սէնտէ, մատամքի պիւլիւք պիր ֆագիլլէթ իճրասը միւրատ օլունմագտա տըր, պարի պէնտէ հէր նէ քի իգթիզա իսէ ալահըմ» տէտիմ վէ ալտըմ. . . Փագաթ, պունունլա պէրապէր տէ իւշ սաաթ վագըթ զայպ իթմիշ օլտում. . . իմտի, հայտէյինիզ, չաբուգ բարալարընը վի- ըրինիզտէ պըրագըպ կիտէլիմ. . . իշթէ էօլլէ վագթի եագ- լաշմագտա տըր, հէման կիթտիկիմ կիպի էյնէմի էլիմէ ա.

լըս տա աթէշ կիպի չարշմալըեմքի, ղայս իթտիկիմ վագթին եէրինի տօլտուրարագ, քէնտի եէվմիյեէմի չըգարա պիլէյիմ:

Ռօտօլֆ բարալարը վիրտի, վէ մէրգումէ իլէ պիրլիքտէ մէգքիւր Թամբլ տէնիլէն չարշընը թէրք իթտիլէր:

Պիրտէ քէնտի խանէլէրինէ եագլաշըպտա, կէչիտտէն իչէրի կիրմէքտէ իքէն, ալթիւսթ օլմուշ, գօրգմուշ շաշըրմըշ, վէ ագլը պաշնտան կիթմիշ պիր հալտէ օլարագ գօշուպ կիթմէքտէ օլան մատամ Բիբլէեի, չարբար տէրէճէսինտէ գարշըլատըլար...

—Ա՛, հաֆր՛ղ Ալլահ, —տէտի Րիկօլէթ, —ն՛է վար տըր, մատամ Բիբլէ, ն՛է տիր պու հալ սիզտէ, պէօլէ պու հալտէ ն՛էրէեէ գօշուպ կիթմէքտէսինիզ:

—Ա՛հ, մատմօագէլ Րիկօլէթ, սի՛զմիսինիզ... —տէյի պաղըրտը Անասթազի, —տիմէք տիրքի սիզի ալլահ կէօնտէրտի, հէման Խըզըր եէթիշտինիզ... աման գօշունուղտա շու ղէվալը գօճաճըղըմ Ալֆրէտի խէլաս իտէլիմ...

—Ն՛է սէօլէեօրսունուզ:

—Էվվէթ, ղէվալը իսթիեարճըղաղըմ պաեըլըպ եաթմըշ տըր, աման հալիմիզէ մէրհամէթ իտինիզ... հէման գօշուպ շուրաճըգտան էճղաճըտան պէնիմ իչին եիկիրմի բարալըգ ապսէնթ կէթիլինիզ... էմմա, բէք քէսկին ճինսինտէն օլտուն, ղիրա անըն էն պիւյիւք իլաճը օտուր... իլլէթի միտէսինտէ տիր... իհթիմալտիրքի մէգքիւր ապսէնթի իչտիկինտէ, սանճըսը պիր աղ թէսկին օլուր... աման, աֆվ իտինիզ, լութֆէն պու զահմէթի սիզ չէքինիզտէ, պէն տէ ղէվալընըն եանընա գօշուպ կիտէյիմ, նէ եաբաճաղըմը շաշըրմըշըմ տըր:

Րիկօլէթ Ռօտօլֆուն գօլունու թէրք իլէ էճղաճըեա գօշտու:

—Լաքին, սէօլէյինիզ մատամ Բիբլէ, նէ՛ օլտու Մ.Բիբլէեէ, —տէյի Ռօտօլֆ սիւալ իլլէտի մէրգումէեէ էվէ տէօնմէքտէլէր իքէն:

—Էֆենտի, պէ՛նտէ պիլմէօրում: Գօճաճըղըմ՝ Էօրուլ-մասըն նիյեթիյլէ . . . Էմրինիզի իճրա իթմէք իւզրէ, Մօ-րէլին չօճուղու ճէնաղէսի իշի իշին, շէհիր էմանէթիննէ, քի-լիսէեէ, վէ թաամճընա պէն քէնտիմ կիթմիշ իտիմ, պիր տէ ավտէթիմտէ . . . պագտըմ քի . . . զէվալլը իխթիեար-ճըղաղըմ, արգասը իւզէրիննէ սէրիլմիշ Էաթմագտա տըր . . . իշթէ, իշթէ, պագընըղ մօնսիէօ Բօտօլֆ, —պագընըղ, մէկէրչի պու հալէ եիւրէք տաեանապիլիմի մի:

Էսէ՛ֆ օլունաճագ պիր հալ . . . ֆիլվագը մէրգում իխ-թիեար, հալէա օլ գօճա պիր թէնճէրէ գատար օլան պի-չիմսիզ, թիւլէրի տէօքիւլմիւշ, տէրիլէրի մէյտաննէ չըգմըշ վէ եըրթըլմըշ շարգասը պաշընտա օլտուղու, վէ թա կէօզ-լէրիննէ գատար ինմիշ պուլունտուղու հալտէ, եէրտէ օ-թուրմագ տէ, վէ աեագլարընը գարեօլասընա տաեաթմագ-տա իտի: Մէրգումուն պալընըղը կէչէրէք, Էավաշ եա-վաշ էլլէրինի օյնաթմաեա, վէ կիւեա գարչըսընտա պիրի վար տըր, կէօզլէրիննէ պիրի կէօրիւնմէքտէ տիր տէ եիթիպ գօլմագ իսթէմէքտէ տիր կիպի սալլամաեա պաշլամագ-տա իտի. պատէհու մէրգում պաշընտաքի աճիլպ իւլ շէքլ շարգաեը տալի չըգարմաեա գալգըշտը:

—Օ՛հ, օ՛հ, հէլէ համտ օլտուն քի հարէքէթ իյլէմէք-տէ տիր . . . պու բէք իյի՛ պիր ալէամէթ տիր . . . Էվվէթ, Էվվէթ, ագլը պաշընա՛ կէլմէքտէ տիր. . . —տէյի պաղըտը մատամ Բիբլէ, վէ պունուն իւզէրիննէ մէրգումուն գուլա-ղընա էկիլէրէք, «—Նէ՞ օլտուն, նէրէնի պէկէնմէօրսուն, գօճաճըղըմ, Ալֆրէտ . . . պէնիմ պէն, սէնին Անասթաղինիմ . . . սէօյլէ, սէօյլէ, նա՛սըլսըն . . . շիմտի սանա ապսէնթ կէթի-րէճէքլէր . . . օլ վագըթ րահաթ օլուրսուն . . .» —տէտի, վէ պատէհու քէնտի ճինկի սէսինի չըգարարագ, վէ բէք օգշաեըլը պիր սուրէթտէ սէօյլէեէրէք տալի «—Նէ՞ Էաբ-տըլար սանա, Էօգսա պըչագ մըչագ շէքիպ Էարալատըլա՛ր մը սէնի, վա՛հ զէվալլը իխթիեարճըղաղըմ վա՛հ» —տիյէ-րէք իլավէյի մէգալ իյլէտի:

Մ. Բիրբլէ պիր ահը տէրունի ազիմ չէքէրէք, վէ հատ-
տէն զիեատէ տէրտ ու էլէմ էսէլի իպրազ էյլէեէրէք,

— Գապրիօն, Գապրիօն . . . — տէտի :

Վէ պունու սէօյլէտիկի վադըթտա, թէքրարէն, կիւ-
եա կէօզլէրինէ հէյպէթլի պիր շէյ կէօրիւնմէքտէ տիր տէ
տէֆ իթմէք իսթէեօր կիպի, զաթէն տիթրէմէքտէ պու-
լունան էլլէրինի սալլամանա պաշլատը :

— Էվլէթ, Գապրիօն, հալէա օլ արսըզ ըէսիմճինին իսմ
ու թէզէքքիւրի, պիշարէնին ըահաթընը զայպ իթտիրմէքտէ
տիր, — Ձէվալլը Ալֆրէտիմ պու կիճէ սապահա գատար
րիւեասընտա օլ մէէլուն իլէ ուղրաշտըզընտան, թէրմէլէրի
աթտըզճա, եանըմը պէլիմի գըրտը : Արթըզ պիր քէրըէ
մէրգում ճանվէր, զէվալլընըն պիր գարազուլասը օլմուշ
տուր : Պիշարէեէ կիւնտիւզլէրի ըահաթընը հարամ իթ-
տիրտիրքտէն պաշգա, կիճէլէրի ույգուսունու տախի հարամ
իթտիրմէքտէ տիր . . . Էվլէթ, էֆէնտի, զանն իտէրսինքի
Ալֆրէտ պիր ֆէնա ատէմ տիր տէ, օլ Ալլահըն զազապընա
ուղրաեաճագ օլան Գապրիեօնտա, մէրգումա պիր պէլա
օլմագտա տըր :

Բօտօլֆ Գապրիօնուն, մէրգում իթտիեարա եէնիտէն
պիր օեուն օյնամըշ օլմասընը տէրք էյլէտիկինտէն, կիզլիճէ
կիւլիւմէտի :

— Ալֆրէտ, Ալֆրէտ . . . սէօյլէ, լադըրտը իլէ, ճէվապ
վէր պանա, էօյլէ տիլսիզ կիպի սուս տուրմա, զիրա, պանա
գօրգու վէրմիշ օլուեօրսուն, — տէտի մատամ Բիրբլէ, —
հայտէ, թօրլա քէնտինի, ագլընը պաշընա ալ . . . նիշին
հէր վադըթ մէրգումու, էօյլէ պիր արսըզը ֆիքըրինէ կէ-
թիրէրէք ալթիւսթ օլմագտասըն . իշթէ բէք ալէա պիլմէք-
տէսինքի, սէն մէրգումու խաթըրնա կէթիրտիքճէ, լահա-
նա եէտիկինտէ ըահաթընը նասըլ զայպ էյլէմէքտէ իսէն . . .
այնի սուրէթտէ ըահաթընը օլմագտասըն :

— Գապրիօն, — տէտի թէքրարէն Մ. Բիրբլէ, կէօզլէրի-
է գատար ինմիշ օլան շարգասընը եօգարը գալտըրարագ,

Վէ հէյպէթլու պիր հալ վէ պիր պագըշ իւզրէ պիր Թա-
րաֆա աթարագ :

Պիրտէ պու արատա Րիկօլէթ , Էլինտէ պիր ուֆաճըզ
չիչէ ապսէնթ պուլունտուղու հալտէ օտատան իչէրի կիրտի :

—Ի՛նչէքքիւր իտէրիմ , մամիզէլ , տօղրուսու բէք ինսա-
նիյեթլի վէ բէք խաթըրչինասսընըզ , —տէտի մատամ Բիբ-
լէ , վէ պատէհու իլաւէյի մէգալ պիրլէ , —«Հայտէ պա-
գաեւմ , ա , սէվկիւլիւ գօճաճըղըմ , եուտու վէր սէն շունու ,
չիմտի ֆայիտէսինի կէօրիւրսին» —տէտի :

Վէ մէրգումէ հէման ապսէնթ չիչէսինի մէրգումուն
տօտագլարնա կէօթիւրէրէք իչիրմէկէ գալգըշտը , վէ գօ-
ճասըտա քէմալի ղայրէթլէ գարշը գօեարագ իչմէմէրլիկէ
չալըշտը իսէ տէ , մէրգումէ մէրգումուն գուվլէթսիլլի-
կինտէն իսթիֆատէ իտէրէք , պիր Էլիյէ սըգը սըգը պա-
շընը թուլուպ , վէ տիկէր Էլիյէ տախի զօր իլէ տիչէրի
արասընտան տէօքէրէք , ագըպէթքեար իչիրտի , վէ պու-
նուն իւզէրինէ տախի , պիր սուրէթի ֆիւթուհաթքեարա-
նէտէ օլտուղու հալտէ ,

—Է՛հ , իչթէ չիմտի գուլթուլտուն , արթըզ չիմտի իյի
օլուրսուն , սէվկիւլիւ իսթիեարճըղաղըմ , — տէյի պա-
ղըրտը :

Վէ ֆիւլագը տա Ալֆրէտ , Էլինին արգասըլա աղղընը
սիլիպ կէօղէրինի աչտը , աեաղա գալգտը , վէ հալէա տա
գօրգմագտա օլտուղու թագտիրտէ ,

—Կէօրուինիւ՞ղմիւ , մէրգումուն կէօրտինիւ՞ղմիւ , —
տէյի սիւալ իյլէտի :

—Բիմի :

—Եօգսա կիթտիմի :

—Բիմ իչին սէօյլէեօրսուն , Ալֆրէտ :

—Գապրիօ՛ն իչին սէօյլէեօրում :

—Ա՛ , մէկէրչի օլ մէէլուն հէրիֆ պուրաեա գատար
կէլմէքլիկէ տէ մի ճէսարէթ իյլէմիշ տիր . . . —տէյի պա-
ղըրտը մատամ Բիբլէ :

Մ. Բիբլէ պուծ կիպի տուրա գալտը, վէ մաքինավարի պիր հալտէ օլարագ, վէ, էվվէթ, տիմէր իսթէեհէրէք, իքի քէրրէ պաշընը էյտի:

—Մ. Գապրիօն պուրաեա՞ մը կէլմիշ իտի, —տէյի սիւալ իթտի Ռիկօլէթ, կիւլմէքլիք հագգընտա հասըլ օլմուշ օլան արգույի քէպիրինի զապթ իտէրէք:

—Մէրգում ճանվէր, զինճիրինի գըրմըշ պիր տիվանէ կիպի, Ալփրէտին բէշինտէ կէզմէքտէ վէ գօվալամագտա տըր, —տէյի պաղըրտը մատամ Բիբլէ, —Ա՛հ, հայըՖքի օլ գօճա մէյտան սիւբիւրկէմ էլիմտէ օլտուղու հալտէ պէն պուրատա պուլունամատըմ... եօգսա պէն, անըն հագգընտան բէք ալէա կէլիր իտիմ, պիր քէրրէ սաբընը արգասընա եհըլէշտիրիր իսէմ, քէնտիսինէ չաբգընլըղը էօկրէտիր իտիմ: Է՛յ, սէօյլէ, նագլ իյլէ պագալըմ, Ալփրէտ... մէրգում սանա նէ ֆէնալըգ եաբտը:

Մ. Բիբլէ էլիյլէ, հէման սէօյլէեհէճէկինի պէեան իթտի, վէ տիկէրլէր տախի քէմալի սիւքիուծ իւզրէ տիյնէմէքլիկէ հագըրլանտըգլարընտա, շու աթիտէքի սուրէթտէ իրատը մէգալ իյլէտի,

—Պէնիմ եհրիմէ քէնտիսի եօրուլմագ իսթէտիկինտէն, ճէնանէմ, էֆէնտինին էմրինի իճրա իթմէք իւզրէ (պունու սէօյլէր իքէն Ռօտօլֆու իմա իթտի) պէնի պըրագըպ տիշարը չըգմըշ իտի...

—Զիւնքի սէվկիւլիւ գօճաճըղըմ պու կիճէ սապահա գատար մէրգումուն գարագուլասըյլա ուղրաշմըշ օլտուղունտան... քէնտիսինի եօրկունլուգտան գուրթարմագ իսթէտի իտիմ, —տէտի Անասթազի:

—Պէսպէլի մէգքիւր տիւշ, եանի մէգքիւր գարագուլա, պանա Ալլահ թարաֆընտան ատէթա պիր զազապ կէօնտէրիլմիշ իտի, —տէտի մէրգում իսթիեար տինտարճա պիր սէօյլէյիշ իլէ, —էվվէթ մէրգումուն, տիւշիւմտէ կէօրմիւշ իտիմ... վէ չօգ պէլալարընը չէքմիշ իտիմ... տիմէք տիր քի տիւշիւմտէ կէօրտիւկիւմ կէլիպ չըգաճագ ի-

միշտ... քէնտի տէսթկեահըմըն պաշընտա ըահաթ ճա օ-
թուրարագ, շու գունտուրանըն եիւզիւնիւ տէկիլթ իրմէք-
լիկի տիւշիւնմէքտէ իտիւմ... Էվվէթ, քէնտի սանաթըմլա
մէշղուլ պուլումագտա իտիւմ... պիրտէ պիր բաթըրտը տըր
իշիթտիւմ... բէնճիրէնին ճամլարը օյնամանա պաշտտը-
լար... զանն իտէրսին քի, Ալլահ թարափընտան պանա
պիր տուլղու կէլտի, պաշըմա կէլէճէկի անինտէ հիսս իթ-
տիւմ... գալպիմէ պիր սըգլէթ չէօքմէկէ պաշտտը, պա-
շըմը եօգարը գալտըրտըմ... վէ ճամըն արգասընտան...
կէօրտիւմ... կէօրտիւմ... :

—Բիւմի, Գապրիօնոմու, —տէյի պաղըրտը Անաս-
թագի էլլէրինի պիրպիրինէ գալուշտուրարագ :

—Էվվէթ, օլ մէլունու, —տէյի ճէվապ վիրտի եա-
վաշ պիր սէս իլէ Մ. Բիբլէ. —օլ հէյպէթլու եիւզլէրինի
բէնճիրէնին ճամընա տաեաթտագ, քէտի կիպի պիր պա-
գըշ իլէ տիք տիք պանա պագմագտա իտի... Նէ սէյլէ-
եօրում, նա՛սըլ քէտի... պիր գարլան պագըշըյլա... վէ
թըպգըտա տիւշիւմտէ կէօրտիւկիւմ հալու հէյեթտէ պու-
լունմագտա իտի... Սէյլէյիպ լագըրտը իթմէք իսթէտիւմ,
հալ պու քի զանն իտէրսին քի, տիլիւմ տիմագըմա եարըշ-
տը, աեաղա գալգմագ իսթէտիւմ, անը տալի եաբամա-
տըմ, ատէթա իսկէմլէմ իւզէրինէ եաբըշմըշըմ տըր կիպի
գալա գալտըմ... Էլիմտէքի գունտուրա եէրէ տիւշտիւ,
վէ, միւտտէթի էօմրիւմտէ պու եօլտա միւհիմմ վէ շայ-
եանը տիգգաթ վագաալարտա օլտկէլտիկի միսիլլու, պութ
կիպի տուրա գալտըմ... պիրտէ պու արատա, անաթարը
չէվրիլէրէք, գաբունուն ալըլտըղընը, վէ Գապրիօնուն ի-
չէրի կիրտիկինի կէօրտիւմ :

—Իչէրի մի կիրտի... —տէտի մատամ Բիբլէ, քէնտի-
սի տալի գօճասը կիպի տիւշարը հէյպէթ վէ տէհէթ օ-
լարագ :

—Էվվէթ, եավաշ եավաշ օտատան իչէրի կիրտի...
—տէտի Ալֆրէտ, —վէ Կէնտի քէնտի պագըշըյլա սիհիր-

լէրճէսինէ , պիր վագըթ գաբունուն իշինտէ տուրարագ , տիք տիք եիւզիւմէ պագտը . . . օ՛ֆ , նէ՛ գատար հէյպէթամիզ պիր պագըշ իտի . . . պատէհու , պէհէր ատրմտա ազար ազար տուրարագ , վէ գաթան կէօզլէրինի կէօզլէրիմտէն աեըրմաեարագ , վէ ասլա տիհանըն աչըպտա պիր լագըրտըտա սէօյլէմէեքէք , վէ օտունվարի տիմտիք եիւրիւյիւպ , վէ ատէթա պիր ճին եա բէրի գարարթըսը միսիլու թէհատիպի պիր հէյեթտէ պուլունարագ , եանըմա տօղրո՛ւ կէլտի . . .

— Աման եա Բէպպիմ , գօճաճըղըմ , սէն սէօյլէտիքճէ , պէնիմտէ թիւլլէրիմ թիքէն թիքէն օլուպ տիքիլմէքտէ տիրլէր , — տէտի Անասթաղի :

— Պէն հէման օլ հէնկեամտէ , քէնտի իսկէմլէմ իւզէրինտէ , պիւթիւն պիւթիւն տօնուպ օտուն քէսիլտիմ . . . Գապրիօն պիր թարաֆտան եավաշ եավաշ եանըմա եանըմա եագըն կէլմէքտէ իտի . . . վէ գուշլարը քէնտի պազըշլարըյլա սիհիրլէեէն եբլանլար միսիլու , մէրգումտա պէնի գօրգութմաեա տէվամ իյլէմէքտէ իտի . . . վէ ղարիպ եէրի շուրասը տըր քի , պէն տէ կէօզլէրիմի պաշգա պիր թարաֆա չէվիրէմէեքէք , հէմիշէ մէրգումուն կէօզլէրինէ պագմագըղա մէճպուր օլմագտա իտիմ . . . նիհայէթ , թա եանըմա գատար կէլտի . . . արթըգ օլ հէյպէթլու պագըշլարընա տաեանամազ օլտում . . . գուտրէթիմին մաֆէվգըրինտէ իտի . . . վէլհասըլ , պէն կէօզլէրիմի գաբատըմ . . . վէ իշթէ օլ վագըթտա մէրգումուն , քէնտի էլլէրինի շաբգամ իւզէրինէ վազ իթմէքլիկէ ճէսարէթ իյէտիկինի , վէ թէքէսինտէն թութարագ , եավաշ եավաշ գալտըրտըղընը հիսս իյլէտիմ . . . պաշըմ աչըգ գալտը . . . օլ տէմ պէն քէնտիմի ղայպ իթմէկէ պուշլատըմ . . . նէֆէսիմ քէսիլմէքտէ իտի . . . գուլագլարըմ էօթմէքտէ իտիլէր . . . կիթտիքճէ տահա զիեատէ իսկէմլէմ իւզէրինտէ եաբըշա գալմագտա իտիմ . . . վէ կիթտիքճէ կէօզլէրիմի տահա զիեատէ սըգը սըգըեա գաբամագտա իտիմ . . .

պու հէնկեամտէ Գապրիօն էկիլտի . . . վէ պաշըմը օլ էօ-
լիւ էլլէրինէ պէնզէեէն սօուգ էլլէրի արասընա ալտը . . .
վէ սօուգ թէրլէր ագամագտա օլան աննըմտան . . . չաբկըն-
ճա պիր պուսէ ալտը . . . էտէպսի՛ղ հէրիֆ :

Անասթաղի պունլարը իշիթտիկինտէ էլլէրինի կէօյէ
տօղլու գալտըրտը :

— Պէնիմ առուի էքպէրիմ օլան պիր առամըն կէլիպ
տէ աննըմտան պուս իյլէմէսի չաբկընլըղը վէ էտէպսիղլի-
կի, գալպիմէ օ գատար աղըր կէլտի վէ օլ մէրթէպէ հիտ-
տէթլէնտիմ քի , նէ եաբաճաղըմը շաշըրտըմ : Գապրիօն
պէնիմ պու իսթիղրապըմտան իսթիֆատէ իտէրէք , շաբ-
գամը թէքրարէն գալտըրըպ պաշըմա գօյտու վէ պատէ-
հու տախի թէրէսինէ պիր եուլմուգ վուրարագ, նասըլ քի
կէօրտիւ իտինիզ, թա կէօղլէրիմէ գատար ինտիրտի , ար-
թըգ պու իքինճի հագարէթին իւզէրինէ , պիւթիւն պիւ-
թիւն շաշըրտըմ քէնտիմի զայպ իթտիմ, կէօղլէրիմ տէօն-
մէկէ պաշլատը , վէ շաբգամըն ալթընտան , մէրգուլմուճ
նասըլ քէմալի բահաթ իւզրէ վէ եավաշ եավաշ եիւրիւեէրէք
կէլտի իտի իսէ , եինէ այնի սուրէթտէ տախի օտատան տի-
շարբ չըգըպ կիթտիկինի կէօրտիւկիւմ տէ , պաեըլտըմ
տիւշտիւմ :

Մէրգուլմ պու հիքեայէյի նագլ իյլէտիկինտէ , իւզէ-
րինտէ զիեատէսիյլէ տէրմանսըզլըգ հասըլ օլտուղունտան,
էլլէրինի եօգարը գալտըրըպ տա պէտ տուալար իտէրէք ,
իսկէմէսի իւզէրինէ թէքրարէն տիւշիւ վիրտի : Հալպու քի
Րիկօլէթ կիւլմէսինի թուլթարագ արթըգ տաեանաճագ հա-
լի գալմատըղընտան , հէման օտատան տիշարը ֆըրլատը ,
չիւնքի, էկէրչի աղաճըգ տահա տուրաճագ օլսա իտի, քէն-
տիսինի զապթա միւգթէտիր օլամանարագ գահգահաեը
պըրագըր վիրմէկէ մէճպուր օլաճագ իտի : Հաթթա Ռօտօլֆ
պիլէ , կիւճ հալ իլէ կիւլմէսինի զապթ իտէպիլմիշ իտի :

Պիր տէ նակէհան տիշարտան գարմագարըշ պիր կիւ-
րիւլտիւ սէսի իշիտիլտի , շէօյլէ քի , մէքքիւր կիւրիւլտիւ-

տէն, սօգադտա պիր թագըմ խալիզն պիրիքմէքտէ օլմա-
սը հիսս իտիլմէքտէ, վէ աեագ բաթըրտըլարը չօղալմագտա
իտի. վէ արատան չէնտ սանիյեէ կէչէր կէչմէզ, սօգագ գա-
բուսու էօնիւնտէն, գալտըրըմ թալարը իւզէրինէ ինտի-
րիէն թիւֆէնք սէսլէրի իշիտիլմէկէ պաշատը:

ՍԷՔԻԶԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

ԹԷՎԳԸՅ

—Սմա՛ն ետ Րէպպիմ, մօնսիէօ Ռօտօլֆ, —տէյի պա-
ղըրտը Րիկօլէթ ըէնկի աթմըլ օլուպ, վէ վիճուտի տիթրէ-
մէքտէ օլտուղու հալտէ գօշուպ իշէրի կէչէրէք, —տիշա-
րըեա պիր բօլիս գօմիսէրի իլէ զապթիսէլէր կէլմիշէր տիր:

—Էլպէթթէ, Ալլահըն շէրիաթը տօղրուեա տըր, պունա,
իտէն պուլուր տիւնեատը տէմիշէր տիր, տէտի Մ. Բիրլէ
տինտարճա պիր տույղու իւզրէ Ալլահտան թէշէքքիւր ի-
տէրէք, —պէսպէլլի Գապրիօնու թութմուշ օլմալը տըրլար
... ֆագաթ, եագը՛դ քի կիճ եթիշտիլէր, օլ մէշլուն հէ-
րիֆ պանա եաբաճագլարընը եաբըպ պիթիրտիքտէ՛ն սօնրա
եթիշտիլէր...

Պիր տէ պու հէնկեամտէ, սիեահ սէթրիսի ալթընտան
պէլինտէ պաղլանմըլ պուլունան պիր էնլի գուշագտան (է-
շարը) թանըլմագտա օլան պիր բօլիս գօմիսէրի, օտա գա-
բուսունտան իշէրի կիրտի: Մէրգում թէմքինլի, սէրթ
չէհրէլի, վէ քէմալէթլի պիր քիմէսնէ իտի:

—Ա՛հ, գօմիսէր էֆէնտի, բէք կէճ գալտընըլ... օլ
խային հէրիֆ գաչըպ կիթտի, —տէտի Մ. Բիրլէ մահզուն
պիր սէօլէյիլ իլէ, —ֆագաթ, պու ճիւմէ իլէ Դաթի պէն
սիզէ հալ ու հէյեթ վէ էքեալընը թարիֆ իտէպիլիրիմ
... մէրգում եապանի կիւլիւշլիւ... արսըզճա պագըշլը...
վէ թավը ու հարէքէթլէր...

— Գի՛մ տիր սիզին սէօյլէ տիկինիդ, — տէյի սիւալ էյլէ տի մէրգում զապիթ :

— Գի՛մ օլաճազ, Գապրիօն տուր, գօմիսէր էֆէնտի... լաքին, էկէրչի անինտէ մէրգումնուն արգասընտան գօշուլ մուշ օլսա իտի, իհթիմալ տիր քի եէթիշիլէրէք տէրտէսթ իտիլէպիլիր իտի, — տէյի ճէվապ վիրտի Մ. Բիրլէ :

— Պէն օլ տէտիկինիդ Գապրիօնու քիմտիր թանըմաեօում, — տէտի թէլաշ իւզրէ մէրգում զապիթ, — պէնիմ արատըղըմ ժէրօմ Մօրէլ իսմինտէ էլմաս չարխա թուրու ճուսու պիր ատամ վար իմիշ, օ տուր. էօյլէ մի տիր, մէրգում պուրատամը տըր :

— Էվվէթ, գիմիսէր էֆէնտի, — տէտի մատամ Բիրլէ ասկէրճէ պիր սէլամ վիրէրէք :

— Մէրգումնուն օտասընը պանա կէօսթէրինիդ :

— Գիմին, Մօրէլին մի, — տէտի մէրգումէ գաբուճու գատըն ղիսատէսիլէ տիւչարը թէաճճիւպ օլարազ, — էյի էմմա, մէրգում Սլլահըն՝ գուզուսու կիպի քէնտի հալինտէ պիր ատամ տըր... անըն էօյլէ զապիթիյեէճէ պիր իշի օլ մամալը տըր...

— Ա ճանըմ, սիզ պանա եալընըզ շունու սէօյլէյինիդ, պէն սիզտէն պաշգա պիր շէյ սիւալ իթմէեօրում, ժէրօմ Մօրէլ պուրատամը օթուրուր, եա էվվէթ տիմէլիսինիդ, վէ եախօտ խայր տիմէլիսինիդ :

— Էվվէթ, գօմիսէր էֆէնտի, մէրգում քէնտի ֆումիլ-եասըյլա, պուրատա, թավան իչինտէ օթուրմագտա տըր :

— Իմտի, սիզ պէնի մէզքիւր թավան իչինէ կէօթիւր-մէլիսինիդ :

Պատէհու մէրգում զապիթ, քէնտիսի իլէ պիրլիքտէ պուլունան պիր ատամա խիթապէն,

— Իիտինիդ սէօյլէյինիդ տէ, պէլէտիյէ չավուշլարը խանէնին կէչիտինի թէրք իթմէեէրէք աշաղըտա պէքլէսինլէր, վէ ժիւսթէնի տէ կէօնաէրլինիդ տէ կիտիպ պիր արապա կէթիւրսին, — տէտի :

Մէրգում մէզբիւր էմրէրի իճրա իթմէկէ կիթտի :

—Շիմտի սիզ պէնի, — տէտի մէրգում զապիթ գա-
բուճու Բիբլէնէ սէօյլէնէրէք, Մօրէլին օտասընա կէօթիւր-
մէլիսինիզ :

—Գօմիսէր էֆէնտի, էկէրչի սիզճէ պիր պէյիս եօգ ի-
սէ, գօճաճըղըմ Ալֆրէտին եէրինէ պէն քէնտիւմ կէօթիւրէ-
յիւմ սիզի, չիւնքի մէրգում, օլ Գապրիօն վազաաճընտան
պէրու, պիր ազ նամիզաճճա տըր, չէօյլէ քի, լահանա եէ-
տիկինտէ միտէսի նասըլ պօլուլմադտա իսէ, օլ մէէլուն
հէրիֆի կէօրտիւկիւնտէ տալիս, էօյլէ պօլուլմադտա տըր :

—Ա ճանըմ, վադաա պէնճէ հիչ պիր պէյիս եօգ տուր,
սիզ վէ եախօտ գօճանըզ, քիւմ օլուր իսէ օլտուն, էլվիրիւր
քի պէնի կէօթիւրիւպ մէրգումուն օտասընը կէօթէրէ-
սինիզ, հայտէյինիզ պադալըմ . . :

Վէ մէրգում մատամ Բիբլէնին արդասընտան կիտէ-
րէք մէրտիվէնտէն եօգարը չըգմադտա իքէն, քէնտի ար-
դասընտան տալիս Բօտօլֆ իլէ Բիկօլէթին չըգմադտա օլ-
տուգլարընը կէօրտիւքտէ, անինտէ տուրարադ :

—Սիզ քիւմ օլուրէօրտունուզ, վէ քիմի արանօրտունուզ,
—տէյի տէօնիւպ մէրգումանէ սիւալ իյլէտի :

—Պունլար տա տէօրտիւնճիւ գաթտա պուլունան քի-
րաճըլարըմ տըրլար, —տէտի մատամ Բիբլէ :

—Բարտօն, էօյլէ իսէ, էֆէնտի, պէն սիզին պու իսանէ
սէքէնէսինտէն օլտուղունուղու պիւմէքտէ տէկիլ իտիւմ,
—տէտի մէրգում զապիթ Բօտօլֆա :

Բօտօլֆ մէրգումուն հալ վէ լէհճէսինտէ իյի պիր թէր-
պիյէ էսէրի կէօրտիւկիւնտէն, քէլամա աղալ պիրլէ :

—Էֆէնտի, չիմտի սիզ եօգարուտա, մէզբիւր Փամիւ-
եաեը, տիւչարը մէյեուսիյեթ օլմուչ պիր հալտէ պուլա-
ճադսընըղ տըր, վէ չիմտի տէ պիչարէնին պաշընտա գանդի
եէնի պիր Ֆէլաքէթ տահա տէօնմէքտէ օլմասընը կէրչի պիւ-
մէքտէ տէկիլ իսէմտէ, չունու բէք ալէա պիւմէքտէյիւմ
քի, պու կիճէ բէք չօգ տէրտ ու էլէմէր չէքմիչ տիր . . :

չէօյլէ քի, զաթէն քէյփսիզ պուլունան պիր գըղ չօճուղու վէֆաթ իթմիշտիր... քէնտի կէօղլէրի էօնիւնտէ... սուղտան վէ սէֆալէթսէն էօլմիւշտիւր:

—Նէ՞ սէօյլէ եօրսունուղ:

—Էվվէթ, Գօմիսէր էֆէնտի, վէ հաթթա —տէտի մատամ Բիրլէ, —էկէրչի իշպու զաթընըղլա Գօնուշմադտա օլուպ, վէ պիղիմ քիրաճըլարընտա գրալը օլան էֆէնտի օլմուշ օլմասա իտի, պիշարէ Մօրէլ քէնտիսինի մահպէստէ պուլաճագ, վէ թէքմիլ ֆամիլետաք տա աճըլդտան էօլէճէքլէր իտի:

Գօմիսէր պու ալատա քէմսիլ տիդգաթ վէ թէաճ, ճիւպ իւզըէ Բօտօլֆուն էիւղիւնէ պադմադտա իտի:

—Էվվէթ էֆէնտի, —տէտի Բօտօլֆ, չիւնքի զայէթլէ սահիպ մէրհամէթ օլան պիր զաթ, մէրգում էհլի ըրղ վէ նամուսլու Մօրէլին, բէք սէֆիլ պիր հալտէ պուլունտուշունու պիլտիլինտէն, պէնի քէնտի թարաֆչնտան վէքիլ իտէրէք, թահվիլի պիր պօրճունու թէէտիյէ պիրլէ, միւպաշըրլար մարիֆէթիյլէ մահպէսէ կիթմէքլիքտէն խէլաս իթտիրմիշ տիրքի, մաաղալլահ, էկէրչի պիշարէ ատէմ մահպէսէ իլգա իտիլմիշ օլտա իտի, թէքմիլ քէնտի չալըճմասը սայէսինտէ պիր լօգմա էթմէք պուլուպ տա էէմէքտէ օլան, վէ պիր չօգ նէֆէրտէն միւրէքքէպ պուլունան ֆամիլետաք էիւղ իւսթիւնէ գալաճագ իտի, իշթէ պէնիմ եարտըղլմանճագ պունտան իպարէթ տիր:

Գօմիսէր Բօտօլֆուն հալ վէ լէհճէսինտէ տէրքետար օլան պիր էսէրի նէճապէթ վէ ինսանիյէթ տէն միւթէէստիր օլուպ վէ տիւշարը թէհայեիւր օլտուղունտան, մէրգումա ճէվապ պիրլէ,

—Մօրէլին նամուսլու պիր քիմէսնէ օլմասը աշիքետար սուրէթտէ անլաշըլմադտա տըր, ֆադաթ, եալընըլ շունա թէէսսիլֆ իտէրիմ քի, էֆէնտի, օլ մէրթէպէ աճընըպտա զայրէթլէրինի չէքմէքտէ օլտուղունուղ մէքքիւր ֆամիլետա հադգընտա, վազիֆէմտէն պուլունան պիր մէէմուրլիյէթի

իճրա իթմէքիկէ մէճպուր պուլունմագտաւըմ, —տէտի:

—Նէ՞ տիմէք իսթէէօրսունուզ, էֆէնտի:

—Մօրէլ հագգընտա գուհուրա կէլմիշ օլան ինսանիյ-
նէթ խըտմէթէրինիզլէ, իսթիմալ իյլէմէքտէ օլտուղունուզ
խտանընդտան ըսնա անլաշըլմագտա տըր քի, սիզ ճէնապ
սահիպի պիր զաթ օլմալըսընըզ, վէ պունտան տա գաթի-
նազար, զաթէն իճրասընա մէէմուր պուլունտուղում խու-
սուսաա, սէթր իթմէքիկէ մատամքի հիշէպիր մէճպուրիյ-
նէթիմ հօգ տուր, մա թէէսսիւֆ աչըգտան աչըղա սէօյ-
նէպիլիրիմ քի, պէնիմ կէլմէքիկիմտէն միւրատ, մէրգու-
մուն քէրիմէսի Լուիդի թէվգըֆ իլէ ալըպ կէօթիւրմէքիւր-
տէն իպարէթ պուլունմագտա տըր:

Բօտօլֆ պունու իշիթտիկի կիպի, խաթրընա, մէրգու-
մէ կէնճ դըզըն, միւպաշըրլարա վիրմէք իւզըն գօշուպ կէ-
թիրմիշ օլտուղուն լիրալար կէլտի:

—Աման եա Բէպալիմ, աճապա գապահաթը՞ նէ իմիշ:

—Խտտաա վէ տալա օլունտուղունա կէօրէ, մէրգումէ
քէնտի մատումունու թէլէֆ իթմիշ տիր:

—Քիմ, մէրգումէ՞մի, մէրգումէ՞մի... վա՛հ, վա՛հ, վա՛հ
շիմտի պիշարէ բէտէրինին հալի նի՞ճէ օլաճագ տըր:

—Էֆէնտի, սէօյլէտիկինիզէ նէզարէն, զաթէն պիշարէ
օլ մէրթէպէ տէրա ու էլէմ՝ իւզըն պուլունմագտէ իքէն,
շիմտի պու եէնի վէ տէհէթտմիզ հալի տէ իշիթտիկինտէ
կէրշի պիւթիւն պիւթիւն տիւչարը մէյեուսիյեթ օլաճագ
տըր, լաքին, չի՛չարէ քի, էլտէն պիր շէյ կէլմէզ, պէնիմ պօր-
ճում, պանա վիրիլմիշ օլան էմրի, քէմալի իթաաթ իւզըն
իճրա իյլէմէք տիր:

—Պագաթ, պէսպէլլի պու տէտիկինիզ գապահաթ, տա-
հա շիմտիքի հալ անճագ պիր զանն ու շիւքհէտէն իպարէթ
օլուպ, —տէյի պաղըրտը Բօտօլֆ, —իսպաթ վէ թաատիդ
օլունմուշ պիր շէյ օլմամալը տըր, էօյլէ տէկիլ մի:

—Օլ պապտէ զիւտտէ պիր մալիւմաթ վիրէմէմ. . . Հիւ-
քիւմէթէ պու ճինայէթ վէ եախստ պու շիւքհէ, հէր քէպ

նեղարեւոյն մէրի իւր խաթըր վէ հիւրմէթ պուրունան պիր զաթ. . . Եանի մէրգումէ Լուիդին էֆէնտիսի թարաֆընտան խապէր վիրիւիւ, վէ անինտէ թէֆթիւ ու թահգըզընա միւսարաաթ օլունմուշ տուր :

— Նօթէր թադ Ֆէրա՞ն թարաֆընտան մը, — տէտի Բօ. տօլֆ հիտտէթ լէնէրէք :

— Էվլէթ, էֆէնտի . . .

— Էֆէնտի, Մ. թադ Ֆէրան խայի՛ն ու զատտար հէրիֆին պիրի տիր :

— Էսէֆ իտէրիմ քի, կէօրիւնիւշէ նեղարէն, էֆէնտի, սիդ մէրգում զաթը թանընանլարտան օլմամալըսընըզ, դիւրա, Մ. թադ Ֆէրան մաալիւմի ամմէ օլան բէք թէմիզ, վէ բէք նամուսլու պիր զաթ տըր :

— Էֆէնտի, պէն տէ սիդէ թէքրարէն սէօյլէրիմ քի, մէրգում նօթէր բէք էաէպսիզ վէ բէք տէ արսըզ պիր ատամ տըր. . . չէօյլէ քի, օլ խային հէրիֆ, մէրգումէ Լուիդ թարաֆընտան, թադաթիմինէ ճիւրաթ լյլէտիկի ալլադճա թէք լիֆլէրինին բէտտ օլունտուղունու կէօրտիւքտէ, քին ու զարազընտան նաշի, ախըը ինթիգամա չըզըչարադ, մէրգումէնին բէտէրի Մօրէլի մահալէսէ աթարըմադ իսթէմիշտիր. էկէրչի, Լուիզ ալէյհինտէ զուհուրա կէլմիշ օլան մէղքիւր ադվիեաթ, էօյլէ պիր հէրիֆ թարաֆընտան կէլմիշ իսէ. . . չիմտիտէն պիր սուրէթի դավլիյեէտէ օլարադ պիլմէլիսինիզ, էֆէնտի քի, չայեանը իթիմատ պիր չէյ տէկիլտիր :

— Էֆէնտի, պու խուսուսլար իւզէրինէ միւզաքէրաթա վէ միւճատէլաթա կիրիշմէքլիք, քէնտի վաղիֆէմին խարիճինտէ տիր, — տէտի մէրգում դօմիսէր սուդ պիր սէօյլէյիւ իլէ, — զաթէն իշ հիւքիւմէթէ տիւշմիւշալուր, արթըդ սահիհ եա զայրի սահիհ օլմասընը պիրիւզ մէյտանէ չըդարմազլըդ մահքէմէնին պիլէճէկի պիր չէյ տիր, չիմտի պէնիմ վաղիֆէմ, մէրգումէ Լուիդի պուլուպ քէնտիսի օլտուղունու անլամադ, վէ կէօթիւրիւպ հիւքիւմէթէ թէս իմ իթմէք տիր, ծնտան էօթէսինէ դարըչամալմ :

— Հագգընը վար տըր, էֆէնտի, վէ թէէսսիւֆ իտէ-
րիմքի, հագգըլ պիր հիտտէթիմտէն մաղլուպ օլարագ, հիչ
պիր միւնասէպէթ ալմասըղը, վէ վագթի վէ մահէլլի օլմա-
տըղը հալտէ, պու եօլտա պիր միւճատէլէհէ չըգըլմըլմտըր:
Փագաթ, զաթընըղա հալընըղ պիր շէյ սէօյլէմէք իսթէրիմ,
շէօյլէքի, Մօրէլին վէֆաթ իտէն չօճուզունուն ճէնագէսի
հէնուզ տէֆն իտիլմիչ օլմատըղընտան, եօգարտա թաւան
իչինտէ տուրմագտա տըր, վէ մեղքիւր ճէնագէ տէ հէմիչէ
կէօղլէրի էօնիւնտէ պուլունմասըն նիյեթթիյլէ, մեղքիւր ֆա-
միլեաեը քէնտի օտամա նագլ իթտիրմիչիմ տիր. վէ տիմէք
տիրքի էլմասճը Մօրէլի վէ պէլքիտէ քէրիմէսի Լուիզի տա-
խի շիմտի սիղ, պէնիմ օտամտա պուլաճագսընըղ տըր, իմ-
տի, սիղէ, ինսանիյեթ նամընա օլարագ ըէճա իտէրիմքի,
մէրգուլմէեր կիտիպ, էօյլէ պիր աֆէթտիտէ վէ պէտպախթ
ֆամիլեա հուզուրունտա թէվգըֆ իթմէեթսինիլ. զիրա,
զաթէն պու կիճէ, Մօրէլ իւզէրինտէ ֆէնալըզլար զու-
հուրա կէլէրէք, աղլընա իսֆիֆէթ կէթիրմէքլիք թէհլիքէ-
սինտէ պուլունտուգտան պաշգա, քէնտի զէվճէսի տախի
օլ մէրթէպէ շէտիա պիր քէյֆսիզլիք բէնչէսինտէ պուլուն-
մագտա տըրքի, մաազալլահ պաշլարընա պու ֆէլաքէթին
տախի կէլտիկինի կէօրէճէք վէ իշիտէճէք օլսա, անինտէ
էճէլէ դուրպան կիտէճէկինտէ շիւբհէ եօգ տուր:

— Էֆէնտի, պէն քէնտի մէէմուրիյեթթիմի, տայիմա,
միւմրին օլտուզու մէրթէպէ էօյլէ շէյլէրի տիւշիւնիւպ վէ
սագընարագ մէվգըրի իճրայէ վաղ իտէկէլմիչ պուլունտու-
ղումտան, պու մատտէտէ տախի այնի թարիզի թուլթա-
ճաղըմա, ասլա շիւբհէնիլ օլմասըն:

— Էֆէնտի, էկէր միւսաատէ իտէր իսէնիլ, զաթընըղ-
տան պիր լութֆ ու քէրէմ տահա թալէպ ու ըէճա իտէ-
ճէկիմ տիր, եանի տիմէք, իսթէրիմքի, շու արգամըղտան
գարուճու դատըն իլէ կէլմէքտէ օլան պիր գըղըն օտասը,
պէնիմ օտամըն թա պիթիշիկինտէ տիր, վէ հիչ շիւբհէմտէ
եօգ տուրքի, մէլգուլմէ քէնտի օտասընը սիղէ թէսլիմէ միւ-

սարաաթ իյլէնէճէք տիր, իմոի, էկէր միւրատ իտէր իսէ-
նիզ, էվվէլ էմիրտէ Լուիզի օրանա չաղըրըսընըզ, վէ պա-
տէհու տախի, էկէր իգթիզա իտէր իսէ, վէտալաշսընլար իչին,
բէտէրի Մօրէլի տախի օրանա ճէլպ իտէրսինիզ. . . վէ պու-
նու պէօյլէ եարմագլըղա հիմմէթ իթտիկինիզտէ, հիշ տէկիլ
իսէ շու ֆայիտէ հասըլօլուր.քի, մէրգուձէ գատընըն խաս-
թա վէ սագաթ վալիտէսի, էօյլէ պիր եիւրէքլէր բարէ-
լէնիճի մէնղարէնի կէօրմէքլիք իգպալսըղըղընտան գուր-
թուլմուշ պուլունուր :

— Էկէրչի օլ տէտիկինիզ եօլտա օլսպիլիր իսէ, բէք ա-
լէա, էֆէնտի. . . վարսըն էօյլէ օլտուն :

Պու միւքեալէմէ եալաշպիր սէս իլէ, պունլարըն պէյ-
նինտէ կէչմէքտէ իքէն, Ռիկօլէթ իլէ մատամ Ռիքլէ տախի,
թէրպիյէ իգթիզասընճա, եանի մէգքիւր միւքեալէմէնի
տիյնէմիշ օլմամագլըղ նիյնէթիլէ, պիր դաշ գատէմէ եի-
րագտա պէքլէմէքտէ իտիլէր. պու հէնկեամտէ Ռօտօլֆ,
գօմիսէրին կէլմիշ սլմասընտան տօլաւը տիթրէմէքտէ օլան
Ռիկօլէթին եանընա ինտի, վէ մէրգուձէնէ,

— Ապէնիմ ղէվալլը գօմշուճուղազըմ, սիզտէն եէնի
պիր ըէճամ տահա վար տըր, աճապա պիր սաաթ գատար
օտանըզը պանա թէրք իթմէքլիկէ հիմմէթ իտէրմիսինիզ :

— Ճան իլէ պաշ իւսթիւնէ, տէկիլ եալընըզ պիր սաաթ,
իլլա նէ գատար միւտտէթ իսթէր իսէնիզ, մօնսիէօ Ռօտօլֆ
. . . ղաթէն անախթար եանընըզտա տըր, պուեուրընուղ,
աչընըզ. ֆագաթ, աման Ալլահ աչգընա օլտուն, սէօյլէյի-
նիզ, նէ տիր պու հալ, նէ վար տըր :

— Շիմտի սէօյլէրիմ սիզէ. . . Պաշգա պիր ըէճամ տահա
վար տըր, շիմտի սիզ թամբլըեա կէրի կիթմէլի, վէ սաթըն
ալմըշ օլտուղուճուղ էչեանը թէէլսիր իլէ, պիր սաաթ սօն-
րա կէթիրմէլէրինի թէնպիհ իյլէմէլիսինիզ :

— Բէք ալէա, մօնսիէօ Ռօտօլֆ. . . լաքին, նէ վար տըր,
եօգսա Մօրէլին պաշընա, եէնիտէն պաշգա պիր պէլա,
պաշգա պիր ֆէլաքէթ տահա՞ մը կէլմիշ տիր :

— Էսէֆի ազիմ իւզրէ սէօյէրիմքի, Էվլէթ, բէք Էլէմ-
պախշ պիր ֆէլաքէթ տահա վուզուս պուլմուշ տուրքի,
պիրաղտան անլահաճադսընը տըր :

— Իմաի Էօյլէ օլտուգտա, դօմյուճուղում, իշթէ պէն
գօշուպ Թամբլընա կիտիեօրում... Ամա՛ն եա Ռէպպիմ, պէն
Իսէ, հիմնէթ ինիպլէ, մէգքիւր պիշարէ ֆամիլեա իշին, արթըգ
նայիլի սէատէթի հալ վէ իգպալ օլաճագ տըր Էմէլ ու իթի-
գատընտա պուլունմագտա՝ իտիմ, — տէտի Ռիկօլէթ, վէ
ալէթ Թաճիլ մէրտիվէնատէն աշաղը ինէրէք Թամբլը եօլու-
նու Էլէ ալտը :

Րօտօլֆ պու թէտպիրիյլէ, մէգքիւր Էյեալարըն օլ ան-
տէ կէլմէսինի թէէխիրտէն զիեատէ, մէրգումէեի մէգ-
քիւր հիւզնէնկիդ մէնզարէտէն, եանի Լուիզին թէվզըֆը
մատտէսինի կէօրմէքլիքտէն պաիտ դըլմագլըգ նիյեթթին-
տէ պուլունմագտա իտի :

— Դօմիլտէր Էֆէնտի, — տէտի մատամ Բիրլէ, մատամքի
պու պէնիմ քիրաճըլարըմ դրալը սիգէ բէհպէրլիք իթմէք-
տէ տիր, Էկէր միւսաատէ իտէր իսէնիդ, պէն արթըգ Ալ-
ֆրէտիմին եանընա կիտէյիմ, զիրա, զիեատէսիյլէ մէրագ
իթմէքտէյիմ, չիւնքի զաթընը կէլտիկինիդտէ, տահա հէ-
նուգ Դապրիօնուն եաբաղըլ ֆէնալըգլարա՛ն գուրթու-
լարագ ագլընը պաշընա ալմաեա պաշլամըշ իտի :

— Հայտէյինիդ... կիտինիդ, — տէտի մէրգում զապիթ.
վէ Րօտօլֆ իլէ իքիսի եալընըլ գալտըլար :

Իքիսի տալսի տէօրտիւնճիւ գաթտա, մուվագգաթ սու-
րէթտէ Մօրէլ ֆամիլետսընըն պուլունմագտա օլտուղու
Րօտօլֆուն օտասը գարշըսընտա վագըլ մէրտիվէն պաշընա
վասըլ օլտուլար :

Պիրտէն պիրէ մէգքիւր օտանըն դաբուսու աշըլար :

Վէ Լուիզին բէնկի աթմըշ օլուպ, վէ կէօղլէրի տէ եաշ
իլէ տօլու պուլունտուղու հալտէ, օտաւտան տիջարը ֆըրըա-
տըլը կէօրիւլտի :

— Ատիյէօ, ատիյէօ, եա՛ բէտէրիմ, — տէյի պաղըրօ

տը մերգումէ, — շիմտի պէն մութլագա կիթմէլիւմ, ֆտ-
գաթ երնէ կէլերիմ:

— Լուիզ, եվլատըմ, պէնի տիյնէ, — տէտի Մօրէլ մեր-
գումէնին արգասընտան չըգարագ վէ պըրագմամաեա չա-
լըշարագ:

Պիր տէ Կոու հէնկեամտէ մերգում իլէ մերգումէ տի-
շարտա մերտիվէն պաշընտա, Ռօտօլֆ իլէ գօմիսէրի կէօր-
տիւքլէրինտէ շաշըրարագ տուրա գալտըլար:

— Ահ մօնսիէօ, պիղիմ խէլաքերարըմը էֆէնտի, սիզ
պուրատա՞ մը իտինիզ, — տէտի Մօրէլ Ռօտօլֆու թանըեա-
րագ, — բէճա իտէրիմ, պանա եարտըմ իտինիզ տէ, Լուի-
զիմ պիղի թէրք իլէ պըրագըպ կիթմէսին, զիրա, գօր-
գուպ շիւբհէ իթմէքտէյիմ, պիլմէմ նէ՞ վար սըրքի, հէ-
ման պըրագըպ կիթմէք իտթմէքտէ տիր: Էօյլէ տէկիլ մի,
էֆէնտի, սիզ սէօյլէյինիզ, մէկէրչի թէքրարէն քէնտի է-
ֆէնտիսի խանէսինէ կիթմէքլիկէ գալդըշմասը եաղըշըմը,
միւնասէպէթ ալը՞մը, վէ հաթթա, «արթըզ Լուիզ սիզի
պըրագըպ կիթմէեէճէք տիր», վէ պու տա սիզէ պիր միւ-
քեաֆաթ մագամընտա օլաճագ տըր, » տիյէրէք իւմիտ վէ
սէօղ վիրէն, պիզզաթ քէնտինիզ տէկիլմի իտինիզ, բէճա
խտէրիմ, մէգըիւր սէստէթպախշ վատինիզի իճրայէ հիմ-
մէթ իտինիզ, զիրա, մէգըիւր վատինիզ սայէսինտէ, հիչ
տէկիլ իսէ, պիր միւտտէթճիք օլտուն, զէվալլը Ատէլճի-
կէզլիմին վէֆաթընը ունուտապիլմէքտէ իտիմ: . . Վէլհա-
սըլ, Լուիզ, թէրք իթմէ պիզի, պէն արթըզ սէնսիզ տու-
րամամ, խայր, սուրամամ, տուրամամ:

Ռօտօլֆ մերգումուն պու լագըրտըլարընը իշիթտիկին-
տէ, եիւրէկի բարէ բարէ օլտուղունտան, գարչըլըզ տի-
հանընը աչուպ տա պիր ճէվապ պիլէ վիրէմէտի:

Վէ պէրիաէն իսէ գօմիսէր, աղըր պիր թարզ վէ պիր
չէհրէ իւզըն Լուիզէ խիթապէն,

— Իօմինիզ Լուիզմի տիր, վէ բէտէրինիզին իամի տէ,
Մօրէլմի տիր, — տէյի սիւալ իյլէտի:

— Էվիլէթ, էֆէնտի, — տէյի ճէվապ վիրտի մէրգումէ կէնճ գըղ շաշա դալարապ :

Րօտօլֆ Րիկօլէթին օտասընը աչմըշ իտի :

— Մէրգումէնին բէտէրի օլան ժէրօմ Մօրէլ սի՛ղ միսի-նիզ, — տէյի իլավէյի մէգալ իթալի զապիթի մէրգում Մօրէլէ խիթապէն սէօյլէսէրէք :

— Էվիլէթ . . . էֆէնտի . . . լաբին . . .

— Կիրինիզ, քէրիմէնիզլէ պէրապէր իշէրի կիրինիզ :

Մէրգում պունու սէօյլէտիկիլէ պէրապէր, Մօրէլէ րօտօլֆուն զաթէն աչմըշ պուլունտուղու Րիկօլէթին օտասընը կէօթէրտի :

Վէ, կէրէք մօրէլ վէ կէրէք քէրիմէնի Լաւիզ, հէր նէ դատար տիւշարը թէաճճիւպ վէ իզթիրտալը տէրուն օլմադտա իտի իսէլէր տէ, պու ճիւմլէ իլէ տալիս, Րօտօլֆուն օրատա օլմասընտան էֆիյիէթ վէ ճէտարէթ ալաքազ, զապիթին էմրինէ իթաաթ պիրլէ, օտատան իշէրի կիրտիլէր : Զապիթ գաբուսու գարատըգաան սօնրա, պիր էսէրի ըիզգաթ իպրաղիլէ օլտուղու հալտէ Մօրէլէ խիթապէն :

— Սիգին նէ մէրթ էպէլէրտէ հէմ նամուսլու վէ հէմտէ պէտպախթ պիր քիմէսնէ օլտուղունուզա վազըֆ պուլունմադտաեւմ, իմտի, քէմալի էսէֆի իւզրէ պէսան իտէրիւմ քի, մէհմուր պուլունտուղում պիր էմրի իճրա իթմէքլիկէ . . . եանի քէրիմէնիզի թէվզըֆ իթմէքլիկէ կէլմիշիմտիր :

— Ա՛, տիմէք տիր քի հէր պիր շէյ մէյտանէ չըգըպ անլաշըմըշ տըր . . . արթըգ պէնիւմ իշիւմ պիթմիշ տըր . . . — տէյի պաղըրտը Լուիզ էյիւմ պէյիւմ օլարապ, վէ կիրտիպ բէտէրինին պաղըրնա աթըլարապ :

— Նէ՛ սէօյլէսօրսուն . . . Նէ՛ սէօյլէսօրսուն . . . — տէտի Մօրէլ ագըլ պաշընտան ուշարապ, — մէհէրշի սէն չըլտըրտը՛ն մը . . . նի՛շին արթըգ իշին պիթմիշ օլուսօր . . . սէնի թէվզըֆ մը իտէճէքլէր . . . սէպէպ . . . քիւմ իմիշ օլ սէնի թէվզըֆ իտէճէք օլան . . .

— Պէն թէվզըֆ իտէճէկիւմտիր . . . ցիւնքի, հիւքիւմէ .

թին էմիի պու տուր, —տէտի մէրդուամ զապիթ սէթրիսի կէօքսիւնիւ աչքայ պէլինտէքի էշարբընը կէօսթ էրէրէք:

—Մֆ, վայ պէնիմ պաշըմա... վայ պէնիմ պաշըմա... —տէյի պաղըրտը Լուիդ տիզ իւղէրինէ կէլէրէք:

—Նաւըլ, հիւքիւմէթ թարաֆընտան մը կէլտինիզ, —տէտի Մօրէլ, վէ արթըդ պու եէնի ֆէլարէթ իւղէրինէ պիւշարէ տահա զիւտտէ քէնտույի զայպ իյլէտիկինտէն, պաշլատը, —հիւքիւմէթ թարաֆընտան նէ հադդ իլէ, վէ նէ սէպէպէ մէպնի պէնիմ գըզըմ թէվզըֆ իտիլէճէք իմիշ, գըզըմ հադդընտա լաղըմ կէլէն մէսուլիյեթէթ պէն հաղըրըմ, էվվէթ պէն հաղըրըմ, պէնիմ գըզըմ... պէնիմ շայեանը հիւրմէթ գըզըմ... խայր, օլ սէօյլէնիլէն շէյ սահիհ օլմամալը տըր. քիմ, մէկէրչի Լուիլդ մի էօյլէ պիր խապասաթտա պուլունմուշ օլաճադ տըր, նէ սէօյլէ օլսուռն Լուիլդ, մէկէրչի պիղիմ գուրթարըճը մէլէյիմիզ, օլ դէվալլը Ատէլճիկէղիմին վէֆաթընտան տօլաեը պալսչը թէսէլլի իյլէեէսին տէյի, սէնին արթըդ պուռնտան պէօյլէ եանըմըզտա դալմադըզընա հիւմէթ իյլէմէքտէ իքէն, պիր տէ դալգըպ տա սէնի թէվզըֆ մը իտէճէքլէր տիր. խայր, պու շէյ իհթիմալտէն տէկիլ տիր... Վէ պուռնտան տա գաթինաշար, գօմիսէր էֆէնտի, աֆլ իտէրսինիզ ճէսարէթիմէ էմմա, պէնիմ պիլտիկիմէ կէօրէ, հիւքիւմէթ թարաֆընտան, տէյիլ պէօյլէ պի սուշ գըզլտը, իլլա սահիպ ճիւնհա վէ ճինայէթլէրին թէվզըֆ գըլընմասը իղթիզա իտէր, էօյլէ՝տէկիլմի... հալպու քի պէնիմ Լուիլդիմ, օ մադուլէտէն տէկիլ տիր: էվլատըմ, դավիէն պիլմէքտէ օլմալըսըն քի, գօմիսէր էֆէնտի պու պապտէ եանըմադտա օլմալը տըր... Վադաա պէնիմ իսմիմ Մօրէլ տիր, հալպու քի տահա բէք չօգ Մօրէլլէր վար տըր... վէ կէրչի սէնին իսմին տէ Լուիլդ տիր, լաքին տահա բէք չօգ Լուիլլէր վար տըր... էվվէթ գօմիսէր էֆէնտի. պու պէօյլէ տիր, մութլադ սուրէթտէ պիր եանըլլը՛դ պուլունմալը տըր, —տէտի:

—Քէմալի թէէսսիւֆ իւղէ սէօյլէրիմ քի, հիշ պիր

եանլըշըդ պուլունմագտա տէկիլ տիր . . . Լուիդ, շօճաւ-
ղում, հայտէյնիդ, բէտէրինիդէ վէտալաշընըդ տա, կի-
տէլիմ:

—Նէ սէօյլէեօրսունուդ, գըղըմը ալըպ կէօթիւրէճէք-
միսինիդ, քիմ, սի՞ղմի . . . —տէյի պաղըրտըՄօրէլ էսէ-
ֆինտէն բիւր զազապ քէսիլէրէք, վէ թէհտիտամիդ պիր
հալ իւղրէ գօմիսէրէ տօղըու կիտէրէք:

Բօտօյֆ Մօրէլին էլինտէն թութարադ,

—Գալպինիդի թէսկին իտինիդ, վէ իւմիտ իւղրէ պու-
լունունուդ, քէրիմէնիդինտէ եինէ կէլէճէկինտէ շիւբհէնիդ
օլմասըն . . . մէրգումէնին գապահաթուրդ օլտուղու անլա-
շըլաճագ տըր, չիւնքի, օլ պապտէ գաթան շիւբհէ ճայիդ
տէկիլ տիր:

—Գապահաթըլըմը օլմագ . . . խայր, հիւ պիր վագըթտա
անըն գապահաթըլ օլմասընը գապուլ իտէմէմ . . . օլ խու-
սուստա պիւթիւն գուվէթիմէ եէմին վէ իտտաա իտէ-
պիլիրիմ . . . —սլտտէհու մէրգումէնին, քէնտիսինի պօր-
ճունտան գուրթարմագըդ նիյնէթիյլէ կէթիրմիշ օլտուղու
լիրալար խաթըրնա կէլտիկինտէն, իյլէմնա, եա օլ բադա-
լարը . . . եա օլ լիրալարը աճապա նէրէտէն ալմըշ իտի . . .
—տէյի պաղըրմսեա պաշլատը:

Վէ մէրգում պունու տիւշիւնտիւկիւ վագըթտա, հէյ-
պէթըլ պիր պագըշ իլէտէ տիք տիք Լուիդին եիւղլէրինէ
պագտը:

Լուիդ բէտէրինին ֆիքը ու նիյնէթինի անլատը:

—Նէ, պէն խըրսըղըդ մը իթմիշ օլաեւմ, —տէյի սլա-
ղըրտը մէրգումէ, վէ եանագլարը ալիճէնապըղընտան նէ-
շէթ իտէն պիր հիտտէթ էսէրի օլարագ դըք գըրմըղը օլ-
տուղու կիպի, իւղէրինտէ հասըլ օլան հալ ու հարէքէթ-
լէրտէն, բէտէրինին գալպինէ էմնիյնէթ կէլմէկէ պաշլատը,

—Պէն գաթը էօյլէ օլմասընը պիլմէքտէ իտիմ, —տէյի
պաղըրտը մէրգում, —կէօրմէքտէ միսինիդ, գօմիսէր էֆէն-
տի . . . նասըլ ճէրհ վէ ինքեար իյլէմէքտէ տիր . . . վէ մէր-

դումէ միւտտէթի էօմրիւնտէ, դաթան եալանը իրթիքեապ
 իյլէմէմիշ տիր, ոլ պապտէ եէմին տախի իտէպիլիրիւմ. . .
 մէրգումէեի թանըեանլարտան հէր քիմէ քի իսթէր իսէ-
 նիզ սիւալ իտինիզ, քեաֆֆէնի տախի սէօյլէտիլիմի թա-
 տիդ իտէճէքլէրինտէ չիւբհէ դօդ տուր. . . Մէրգումէ եա-
 լա՛ն մը սէօյլէսին, օ՛ֆ, հաչա, եալանը ասլա իրթիքեապ
 վէ դապուլ իտէնլէրտէն աէկիլ տիր. . . պունտան տա դա-
 թինաղար, անըն կէթիրտիկի լիրալարա իհթիւնաճ գալմա-
 մըշ տրր, չիւնքի, մէդքիւր պօրճումու ոլ պիղիմ վէլի իւլ
 նիյմէթ էֆէնտի թէէտիյեէ իյլէմիշտիր. . . միդքիւր լիրա-
 լարը դաթէն եանընտա ալը դօյմահարադ, կէօթիւրիւպ
 էօտիւնճ վիրէն հէր քիմ իսէ, իեատէ իյլէեէճէք տիր,
 ֆադաթ, մէրգումուն իսմինի տէ քիմսէեէ սէօյլէմէեէճէք
 տիր. . . էօյլէ տէկիլմի, Լուիզ:

— Զաթէն քիմսէ սիղին գըղընըզա խըրսըղըդ իթմիշ
 տիր տիմէքտէ տէկիլ տիր քի, — տէտի մէրգում գապիթ:

— Աճա՛յիպ, իմոի էօյլէ օլտուգտա, գըղըմըն դապահա-
 թը՞ նէ օլուեօր քի թէվդըֆ իթմէք իսթէեօրսունուզ, պէն
 մէրգումէնին բէաէրի օլտուղում հալտէ եէմին իտէրէք սի-
 դէ իսապէր վիրիւրիմ քի, հէր նէ դապահաթտա աղվ իթ-
 սէլէր, եինէ պի սուչ օլաճաղընտա ասլա չիւբհէ ճայիղ
 տէկիլ տիր, վէ պէնիմ լադըրտըմա տախի իթիմաա օլուն-
 տա կէրէք տիր, չիւնքի, պէն տախի դաթան էօմրիւմոնէ եա-
 լան սէօյլէմէմիշիմ տիր:

— Վարսընլար մէրգումէեէ նէ եօլտա պիր աղվիեաթ
 իաէրլէր իսէ իթսինլէր, անը պիլմէքլիքտէ հիշ պիր պէյիս
 եօդ տուր, — տէտի Բօաօլֆ միւթէէստիր օլարադ:

— Էլվիրիր քի հէր հալտէ մէրգումէնին պի ոսուչ օլտուղու-
 անլաշըլըպ զահլրէ չըգաճադ տրր. դաթէն սիղէ աճընըպ
 լութֆ ու մէրհամէթ իյլէմէքտէ պուլունան դաթ, . քէրի-
 մէնիզի աախի քէնաի թահթը հիմաեէսինէ ալաճադ տրր. . .
 հայտէյինիզ, Էլէմ իւղրէ օլմանընըզ, դայրէթ վէ ճէսարէթ
 յընըզ. . . Պու տէֆա տախի ճէնասլը Հիքմէթ ուլլահ սիղի

ունութ մասնաճաղ տըր , գուճագլանընըզ քերիմէնիդի վէ
վէտալաշընըզ տա , ինչաալլահ երնէ արատան պիր չօգ վա-
գըթ կէշմէքսիդին պիր պիրինիդէ դավուշուրսունըզ . . .

— Գամիսէր էֆէնտի , — տէյի պաղըրաը Մօրէլ Ռօտօլ-
ֆուն սէօյլէտիկինի իշիթ մէնէրէք , — էյի եա , պէնիմ պիլ-
տիկիմ , բէտէրինէ , ալէյհինտէ զուհուրա կէլմիշ օլան ալ-
վիեաթ հէր նէ իսէ խապէր վիբիլմէքսիդին , պիր գըզը թէվ-
գըֆ իթմէքլիք ուսուլ ու աաէթտէն տէկիլ տիր , իմտի պէն
տախի պիլմէք իտթէրիմ . . . Լուիզ , սէօյլէ' , պարի սէ'ն սէօյլէ :

— Գըզընըզ քէնտի մասումունու թէլէֆ իթմիշ տիր ;
տէյի իթթիհամ դըլընմագտա տըր . . . — տէտի մէրգոււմ
զապիթ ,

— Պէն . . . պէն . . . անլանամանօրում . . . սիլէ . . .

Մօրէլ պու հէնկեամտէ օլ մէրթէպէ միւքէտտէր պիր
հալէ տիւչար օլտու քի , քէքէլէեէրէք սէօյլէտիկի պիր
գաշ լազըրաըլարըն նէ օլտուզու տախի անլաշըլամատը :

— Գըզընըզ քէնտի չօճուղունու թէլէֆ իթմիշ օլմագըլդ
ադվիեաթը թահթընաա պուլունմագտա տըր , — անլատը-
նըզմը , — տէտի գօմիսէր , մէնղարէյի մէգըլըրէտէն զի-
եատէսիլլէ միւթէեստիր օլարադ ,

— Ֆագաթ , մէրգոււմէնին պու ճինայէթի հէնուզ իս-
պաթ իտիլիպ վէ հիւքմ թահթընաա ալընմամըշ տըր :

— Օ'ֆ , խայր , էֆէնտի խայր . . . էօյլէ տէկիլ տիր . . .
— տէյի պաղըրաը Լուիզ շիտտէթ իւղրէ աեաղա դալգա-
րագ . — եէմի'ն իտէրէք սէօյլէրիմ սիլէ քի , մէրգոււմ չօճուգ
զաթէն էօլմիւշ իտի , աալա նէֆէս ալմագտա տէկիլ իտի
. . . պուղ կիպի սօուգ իտի , պէն օլ անտէ քէնտիմի ղայպ
իթտիմ . . . իշթէ պէնիմ գապահաթըմ անճագ պունտան
իպարէթ տիր . . . նէ' , քէնտի էվլատըմը թէլէֆ մի իթմիշ
օլտըմ , Ալլահ իթմէսին . . .

— Սէնին էվլատը'ն մը . . . խայինէ գըզ , տիմէք տիր քի
սէնին չօճուղունտա վար տըր , էօյլէ'մի . . . տէյի պաղըր-
աը Մօրէլ իբի էլէրինի Լուիզէ տօղրու գալտըրարագ , վէ

մէղքիւր հալ ու հարեքէթլէրլլէ մերդումէնի էօլտիւրմէք իսթէրճէսինէ տէհչէթլէր կէօսթէրէրէք :

—Ամա՛ն բէտէրիմ, լուծֆ ուքէրէմ, վէ աֆօլ ու ինս-
յէ՛թ իտինիզ . . . —տէյի պաղըրտը մերդումէ :

Մօրէլ պիր սուրէթի հէյպէթամիզտէ օլարադ ճիւզինէ սիւքիւթ իւզրէ տուրտուգտան սօնրա , քէզալիք պիր սու-
րէթի հէյպէթամիզտէ օլտուզու հալտէ տախի քէսպի սիւ-
քիւնէթի հալ իտէրէք ,

—Գօմիսէր էֆէնտի , կէօրտիւնիւզմիւ շու մէէլունէնի
. . . արթըգ պէնիմ գըզըմ տէկիլ տիր . . . —տէտի :

Մօրէլ պունուն իւզէրինէ պըրադըպ օտատան տիշարը չըդմագ իսթէտի իտէ տէ , Լուիզ մերդումսն նէզալինէ ա-
թըլարադ տիզլէրինէ սարըլտը . վէ պաշը արգա թարաֆա տիւշմիւշ օլուպ , վէ քէնտույի պիւթիւն պիւթիւն պըրադ-
միշ օլտուզու թագտիրտէ ֆէրեատ ու ֆիզանլարլա տախի ,

—Բէտէրիմ, բէտէրիմ, իշիտինիզ պէնի տիյնէյինիզ . .
սիզէ եալընըղ պիր շէյ սէօյլէնէճէկիմտիր, —տէտի :

—Գօմիսէր էֆէնտի , ալընըղ , կէօթիւրիւնիւզ շու մէէ-
լունէնի տէյիսօրում սիզէ , արթըգ անըն իշինէ գարըշ-
մապըգ պէնիմ իշին տէկիլտիր, —տէտի Մօրէլ , պիւթիւն
գուվլէթիլլէ տիզլէրինի Լուիզին էլլէրինտէն գուրթար-
մանա չալըշարագ :

—Տիյնէյինիզ , իշիտինիզ . . . —տէտի Բօսօլֆ մերդու-
մու թուրթարագ, —շիմտիտէն դալգըպ տա պու մէրթէպէ
մէրհամէթսիզ օլմանընըղ :

—Գիմլի աճըեաեըմ, ամա՛ն եա Բէպսիմ, անը մը . . .
անը մը . . . —տէտի Մօրէլ էլլէրինի աննընա կէօթիւրէ-
րէք , —էօյլէ պիր նամուսսուզ գըզը մը . . . օֆ , էօյլէ պիր
արտըզըմը . . . էօյլէ պիր էտէպսիզլիմի :

—Վէլլէվ մերդումէ քէնտի նամուսունու բայիմալ իթ-
մէքլիք խէթասընտա պուլունմուշ օլտա տախի , եինէ հիշ
շիւքհէնիզ օլմասըն քի , սնճագ սիզի գուրթարմագըզ ,
սիզին սէլամէթիւիզի մուճիպ օլմագըզ նիյիէթիլլէ պու-

լունմուշ օլաճադ տըր . . . — տէտի Բօտօլֆ մէրգումա ետվաշ սէս իլէ սէօյլէհէրէք :

Մօրէլ պու լուղէթլէրի իշիթտիկինտէ , երլտըրըմտան վուրուլուրճասընա միւթէէսսիր օլարադ , հալէա քէնտի նէղտինտէ տիղ իւղէրինտէ օլտուղու թագտիրտէ , աղլամագտա պուլունան գըղընըն եիւզիւնէ պագտը , վէ պատէհու թարիֆտէն միւսթաղնի պիր աթֆը նիկեան իլէ , մէրգումմէնին ֆիքրինի սիւալ խտիպ , վէ զազապընտան նաշի աիշլէրինի սըգարադ , բէք սաղիր պիր սէս իլէ օլտուղու հալաէ տախի :

— Նօթէ՛ր մի , — աէտի :

Լուիզ պու արատա ճէվապ վիրմէք իսթէտի իսէ տէ . . . պէս պէլլի միւլահագասընա էլվիրմէտիկինտէն , քէնտույի զապթ իլէ սիւքիւթ իթտի , վէ սլաշընը էճնիւնէ էկէրէք , տիլսիղ կիպլի տուրա դալտը :

— Լաքլն , խայր . . . մէրգում , պու սապահ սէնի մահպէսէ իլդա իթտիրմէք իսթէմէքտէ իտի , — տէյի ճէվապ վիրտի Մօրէլ հիտաէթլէնէրէք , — խայր . օլ պուպտէ մէրգում ալէյհինտէ հիշ պիր շիւբհէ ճալիղ օլամաղ . . . օհ , տահա՛ իյի եա . . . տահա՛ իյի եա . . . մէրգումմէ քէնտի դապահաթընտան տօլտեը պէեանը էօղը տախի իտէմէեէճէք տիր , վէ տիւշար օլտուղու նամուսսուզլուգտան տօլտեը պանա հիշ պիր թագտիրաթ ազվ օլունամահաճագ տըր . . . վէ տիմէք տիր քի , վիճտանըմա գարշը պիր հարէքթ իթմիշ օլմագսըզըն , պէն մէրգումմէ հագդընտա լանէթլէ՛ր օգուեապիլէճէկիմ տիր . . .

— Խա՛յր , եա՛ բէտէրի աղիզլիմ , խայր . . . պէնիմ հագդըմտա լանէթլէր օգումմաեընըղ . . . սիլէ հէր պիր շէյի սէօյլէյիպ պէեան իտէճէկիմ տիր . . . ֆագաթ , եալընըղ սիլէ . . . վէ օլ վագըթ կէօրէճէքսինիլ քի . . . էվլէթ օլ վագըթ կէօրէճէքսինիլ քի , աֆվը բէտէրպնէնիլէ շայէսթէ՛ պուլունմագ տաեըմ . . .

— Տիյնէ՛ յինիզ , Սլլահ աշգընա օլսուն , պիր քէրրէ ի-

չիտինիդ մերգումենին սեօյլեհեճեքլէրինի, — ահաի մէր-
գումա Բօտօլֆ :

— Նէ՛ սեօյլեհեճեք տիր, պէսպէլլի քէնտի նամուս-
սուզլուդունու նադչ ու պէեա՛ն իյլեհեճեք տիր, էօյլէ
տէկլիլ մի . . . զաթէն պանա սեօյլեհեճեքլէրինի ալէմ նէզ-
տինտէ սեօյլեմէքլիկէ մէճպուր օլաճադ տըր, իմտի պէն-
տէ օլ վագթէ գաաար պէքլէրիմ . . .

— Էֆէ՛նտի . . . — տէյի պաղըրտը Լուիզ, դապիթէ
խիթապէն սեօյլեհէրէք, — լութֆ ու քէրէմ իտինիզ, բէ-
տէրիմտէն այըրլմազտան էվվէլ, պըրադընըզ քի պիր գաչ
լադըրտը սեօյլեհէյիմ . . . զիրա, քի՛մ պիլիր, պէլքի պիր
տաճա կէօրիւպ կէօրիւշմէքլիք իգալալինէ նայիլ օլա՛մա-
եաճաղըմ տըր . . . վէ, եա՛ խէլաւրեարըմըզ օլան է-
ֆէնտի, սեօյլեհեճեքլէրիմի, սիզլն նէզտինիդտէ տախի
սեօյլեհէպիլիրիմ . . . ֆագաթ, եալընըզ բէտէրիմ իլէ
սիգէ սեօյլեհէպիլիրիմ . . .

— Բէք ալէա, բէք ալէա, սեօյլէյինիզ, — ահաի մէր-
գում գապիթ :

— Մէկէրչի, պիլա ինսաֆ, քէնտի էվլատընըզըն պու-
նիեաղընա գարչը կէլէրէք, էօյլէ պիր սօն թէսէլլիտէն
մերգումէնի մաճրում գըլմագլըզա, վիճտանընըզ գայիլ
օլապիլիլ մի, — տէյի սիւալ իթաի Բօտօլֆ Մօրէլէ. —
Էկէրչի ճագընըզտա տալէթինէ մուվաֆֆագ օլապիլուի-
կիմ օչ հաթիլյէթ ու սախալէթլէրտէն տօլաեք, պէրայի
թէշէքքիւր խաթըրմա բիայէթ իթմէք իաթէր իսէնիզ . . .
քէրիմէնիզ թարաֆընտան զուհուրա կէլմէքտէ օլան մէզ-
քիւր քէճաեք գապուլ պիլլէ, պիր քէրրէ օլ սեօյլեհէ-
ֆէքլէրի հէր նէ իսէ, հիմմէթ իտիպ տիյնէյինիզ . . .

Մօրէլ վահչիճէ վէ բէք քէտէննաք պիր սիւքիւլթ իւզ-
բէ, պիր վագըլթ տուրտուգտան սօնրա, ագըսլէթքեար
ճէվապ վիրէրէք,

— Բէք ալէա, հա՛յտէ սեօյլէտիկինիզ կիպի օլսուն . . .
— ահաի :

— Լաքին . . . պաշգտ պիր մահելլէ կիթմէլիյիղ, նէ-
րէտէ կիտէլիմ . . . — տէյի սիւալ իթտի Բօտօլֆ, —
չիւնքի ֆամիլեանըլ եանըմըլտաքի օտաոտա տըր . . .

— Նէրէտէ մի կիտէլիմ, — տէյի պաղըրտը Մօրէլ տըր
տըր պիր սէօյլէյիլ իլէ, — նէրէտէ մի կիտէլիմ, նէրէտէ
կիտէճէկիղ, իլթէ եօգարը — . . . մէկէրչի եօգարընը եօգ-
մուտուր . . . թավան իչիմիղ պիզտէ տէկիլ մի տիր . . .
էվլէթ, օրաեա կիթմէլիյիղ . . . օլ չօճուղումուն ճէոէտի
եանընա կիթմէլիյիղ . . . թամամ խոստովանանք օլաճագ
պիր մահելլ տիր . . . էօյլէ տէկիլ մի . . . Հայտէյինիղ
պաղալըմ . . . պաղալըմ քի Լուիղ քէնտի ճէմիլէսի-
նին ճէնաղէսի նէղտինտէ եալան, սէօյլէմէքիկէ ճէսարէթ
իտէճէք մի տիր . . . Հայտէյինիղ պաղալըմ:

Վէ Մօրէլ իւղէրլինտէ պիր էսէրի ճիննէթ միւշահէտէ
օլունմագտէ օլտուղու հալտէ, Լուիղին եիւղիւնէ պիլէ
պաղմագսըղըն, ալէթ թաճիլ օտաոտան տիշարը չըդտը:

— Էֆէնտի, — տէտի գօմիսէր եավաշճաճըղ սէօյլէ-
եէրէք Բօտօլֆ, — էկէրչի պու զէվալլը քէտէրի տըր-
մագտա իսէնիղ, պըրագմամալընըլ քի մէգքիւր միւքեա-
լէմէ ուղուն սիւրսիւն. չիւնքի, նասըլ քի սիղտէ սէօյլէ-
մէքտէ իտինիղ, հաղգընըլ վար տըր, պէն քէնտիմ տախի
մէրգումուն հալիննէ պէկէնէմէեօրում. մէրգում պու հալէ
չօղլուգ տաեանամաեարագ, աղչընա պիր խիֆֆէթ կէ-
թիրէճէք տիր, վէ զալթէն էմարէսիտէ կէօրիւնմէկէ պաշ-
լամըլ տըր, պաղըլընտա աոէթա պիր տիվանէլիք էսէրի
միւշահէտէ օլունմագտա տըր . . .

— Հայֆա, էֆէնտի. էվլէթ, պէն տախի թըպղը սի-
ղին կիպի, մէրգումուն պաշընա էօյլէ պիր եէնի վէ տէհ-
չէթլու ֆէլաքէթ տահա կէլէճէկի չիւքհէ վէ գօրգաւսճիւ-
նա տիւշար օլմագտաեըմ, իմտի կիթմէլի, վէ միւլքին օլ-
տուղու մէրթէպէ, մէգքիւր եիւրէքլէր բարէլէյիճի վէտա-
լաշմագլըղ իճրասընը գըսսա քէսմէքիկէ չալըլմալըեըմ:

Բօտօլֆ տախի Մօրէլ իլէ Լուիղին արգասընտան կիթտի:

Մօրէլին մէզքիւր ըէյ ու դարարը հէր նէ գատար զարիւ վէ հէյպէթամիդ պիր սուրէթտէ իտի իսէ տէ , պու ճիւմէ. իլէ տախի , տահա պաշդա միւնասիւ պիր մահէլլ պուլունմատըղընտան , շէօյլէ քի , գօմիսէր զաթէն Ռիկօլէթին օտասընտա պէքլէհէճէք օլուպ , վէ Մօրէլին ֆամիլեասը իսէ , Բօտօլֆուն օտասընտա պուլունտուղունտան , Թապիտթիլլէ մէյտանտէ միւնասիւ , մէզքիւր թավան իշինտէն պաշդա պիր մահէլլ պուլունմամագտա իտի : Վէլ հասըլ էուիդ , Մօրէլ , վէ Բօտօլֆ , մէզքիւր էլէմպպիս մահէլլէ թօրընտըլար :

Նէ գատար հիւզնէնկիդ վէ տիլսիւզան պիր մէնզարէ : Նասըլ քի , զաթէն տէ նագշընը կէշմիշիդ տիր , մէզքիւր թավան իշինին օրթա եէրինտէ վաղ իտիլմիշ օլան տիվանէ վէ իսթիեարէ գատընըն տէօշէկի իւզէրինտէ , իւզէրինէ բաշավրա հալինտէ պիր եօրղան էօրթիւլմիւշ պուլունտուղու հալտէ , հէնուզ օ սապահ , Մօրէլին թէսլիմի բուհ իթմիշ պուլունան քիւշիւճէք գըզ չօճուղունուն նաշի , պուլունմագտէ իտի :

— Մահէլլի մէզքիւրուն արալըդլարընտան վէ տէլիքլէրինտէն , մէրգումլարըն իւզէրլէրինէ քէսկին պիր ըշըգ վուրմագտէ օլտուղունտան , եիւզլէրինին պազը թարաֆլարը քեամիլէն ըշըգ , վէ պազը թարաֆլարը տախի գօնու պիր կէօլկէ օրթասընտա օլարագ. կէօզէ վուրմագտա իտի : Բօտօլֆ անագտա տուրարագ . արգասընը տիվարա վիլմիշ օլտուղու կիպի , պէղայէթ տէրէճէտէ տէ միւքէտտէր վէ միւթէէսսիր պիր հալտէ պուլունմագտա իտի . Մօրէլ իսէ , քէնտի տէթիեահը իւզէրինտէ օթուրարագ , պաշընը էօնիւնէ ասմըշ , էլլէրինի աշաղը պըրագմիշ օլտուղու թագտիրտէ , տէրտի կէօղլէրինի Ատէլինին եաթմագտա օլտուղու տէօշէք իւզէրինէ տիքէրէք , վահշիւճէ պիր պագըշ իլէ պագմագտա իտի : Մէրգում քէնտի չօճուղունուն նաշինի օլ հալտէ թէմաշա իլլէտիքճէ , զայզ ու զաղապը կիթտիքճէ թէսկին օլմանա , վէ իւզէրինտէ տախի , մէզքիւր

հիտաէթ ու զաղապ ետրինէ , թարիփոէն միւսթաղնի պիր
էսէրի հիւզն ու քէտէր հառըլ օլմանա պաշլատըղընտան ,
էվվէլքի շիտաէթի զաաֆա թահվիլ օլմուշ , վէ պիւթիւն
պիւթիւն քէնտիսինի պըրադմըշ տըր :

Հալպու քի Լուիղ , բէնկի էօլիւ բէնկինէ տէօնմիւշ օլ-
տուղու հալտէ , պանըլմագ հալինէ կէլմիշ , վէ բէտէրի
իլէ Բօտօլք նէզաինտէ , իֆշայի դալպ իլէ իֆատէյի հալ
իտէճէկինի տիւշլանտիւքճէ , տիւշարը հէյպէթ վէ տէհ-
շէթ օլմանա պաշլամըշ իտի . . . Պու ճիւմլէ իլէ տալի ,
մէրգումէ գօրգարագ վէ տիթրէեէրէք բէտէրինին էլինի,
էվվէթ , օլ պիշարէ բէտէրինին պիր տէրի վէ պիր քէմիք
դալմըշ օլան , վէ հատտէն ղիտատէ չալըշմագլըգտան նաշի ,
հիւսնի շէքլինի վէ թէնասիւպինի դայպ իթմիշ պուլունան
էլինի թուլթաու . . . Մօրէլտէ էլինի կէրի չէքմէտի . վէ օլ
վագըթ Լուիղ զարի զարի ըշգըրըպ աղլանարագ , վէ կէօզ-
լէրինտէն լէպլէպի թանէսի կիպի եաշլար տէօքէրէք , պիտ-
տէֆաթ պուս իյլէտի : Մօրէլին հիտաէթի թէսկին օլմուշ
օլուպ , վէ կէրչի խայլի վագըթտան պէրու , հէրնէ դատար
քէնտույի զապթ իտէրէք աղլամամագտա իտի իտէ տէ ,
արթըգ քէնտույի թուլթամատըղընտան , նիհայէթ էշքի
սիրիշկի ճօշմանա պաշլամըշ իտի :

— Ա՛հ , բէտէրի աղիղիմ , — տէյի պապըրտը Լուիղ , —
պիլմէ զսինիղ , նէ դատար աճընմագլըղա շայեսան պիր հալ-
տէ պուլունմագտաքլմ :

— Օֆ , Լուիղ , իշթէ սէնտէ կէօրմէքտէսին քի , պէն տէ
միւստէթի էօմիւլմտէ , հիշ պիր կիւն , պու կիւնքի դատար
տիւշարը տէրա ու էլէմ օլմամըշքլմ տըր , — տէյի ճէվապ
վիրտի Մօրէլ հէօնկիւր հէօնկիւր աղլանարագ , — Աման
եա Բէպպիմ , Լուիղ , սէնի մի . . . սէնի մի հապսէ կէօ-
թիւրէճէքլէր տիր . . . սէնին կիպի հէմ քիպիրլի . . . վէ
հէմ տէ քիպիրլի օլմագլըղա հագղըլ պուլունան պիր դըղը
կէօթիւրիւպտէ , դանլը գաթիլլէրին իշլէրինէ աթաճագլար ,
վէ օնլարըն սըրասընա՞ կէշիրէճէքլէր տիր , էօլլէ մի . . .

խա՛յր, — տէտի մէրդում թէքրարէն տէրեայի տէրտ ու ելեմէ տալը պէ իւմիտ քէսիքլիկինէ տիւշէրէք, — խա՛յր, — սէնի էօյլէ պիր հալտէ կէօրմէքտէն իսէ, շիմոի, շուրաճըգտա, շէրպէթի էճէլի նուշ խտէրէք, հէմջիրէճիկէղին Ստէլին եանընտա եաթմանը կէօրմէքլիկի, տահա՛ զիեատէ թէրճիհ իտէրիւմ . . .

— Ս՛հ, բէտէրիւմ, պէն տաթի թըպղը սիղին կիպի, էօլմէքլիկի, կիտիպ տէ էօյլէ միւճրիմէր իչինտէ պուլունմադլըգտան իւսթի՛ւն թուլթարըմ, — տէյի ճէվլապ վիրտի Լուիղ:

— Սո՛ւս օլ, պէտպախթ էվլատ, զիրա, սէնին շու հալինի կէօրտիւքճէ, իւղէրիմոէ պիր ֆէնալըգ հասըլ օլմադտա տրր . . . պէն օլ լադըրտըք սէօյլէտիկիմոէ, եանըլալըմ, խէթա իթտիւմ, հատտի իթիտալը թէճալո՛ւղ իյլէտիւմ . . . Հա՛յտէ, չօճուղըմ, սէօյլէ, լաքին, Ալլահ իոմինէ եէմին վիրիրիւմ սանա, սապըն պիր եալան սէօյլէմէ եէսին . . . Սէօյլէեէճէկին սահիհլիքլէր հէր նէ մէրթէպէտէ հէյպէթամիղտէ օլուր իսէ օլսունլար, ապա չէքինմէ, անճադ տօղրուեու սէօյլէ . . . պէնիւմ տէրտ ու մէրազըմ, մահզա հազըգաթը հալի պիլմէք տիր, վէ հէմ տէ պիղզաթ սէնտէն իչիթմէք տիր . . . էվվէթ, հէր նէ մէրթէպէտէ շէտիտ սուրէթտէ պուլունսալար, եինէ կէօղլէրիմէ խաֆիֆ պիր հալտէ կէօրիւնէճէքլէրինտէ շիւբհէ եօգ տուր . . . Սէօյլէ, սէօյլէ, զիրա, էսէֆ իտէրիւմ քի, վազթին միւսաատէսի եօգ տուր, տազըգալարընըղ պիլէ սաեըլմադտա տըրլար . սէնտէ պիլիլսին քի, հէրիֆճի օղլու աշաղբտա պիղէ՛ պէքլէմէքտէ տիր . . . էվվէթ, սանա՛ պէքլէմէքտէ տիր: Օֆ, նէ՛ գատար էլէմպախշ պիր վէտալաշմադլըգ հալինտէ պուլունմադտաեըղ . . . հաֆըղ Ալլահ, ատիլ Ալլահ, քիմ սէեիտէ պու եօլտա պիր վէտալաշմադլըգ մէճպուր գըլմաեաորն:

— Բէտէրի աղիպիւմ, սիպէ հէր պիր շէյի նազլ ու պէթան իտէճէկիւմ տիր . . . տէտի Լուիղ, քէսպի ճէսարէթ

վէ մէթանէթ խտէրէք, — ֆագաթ, սիզտէն հալընըզ շու-
նու թալէպ խտէրիւմ քի, պիղիւմ գուրթարընըզ պու-
լունան պուէֆէնտի, օլ պապտէ քիմնէլէրէ պիր չէյ սէյ-
լէմէնէճէկինէ տայիր պիր սէօլ վիրմէլի տիր . . . էվվէթ,
հիչ պիր քիմնէէէ . . . չիւնքի, էկէր մէրգում, պէնիւմ սէյ-
լէմիլ օլտուղունու իշիտէճէք վէ պիլէճէք օլուր իսէ, ան-
լաեօրմուսունուզ . . . օ՛ֆ, — տէյի իլավէյի մէգալ իտիպ,
վէ գօրգուսունտան պիւթիւն վիճուտի տիթրէեէրէք, —
օլ վագըթ էվիմիլի պաշըմըզա երդաճաղընտա . . . վէ
պէնիւմ կիպի, սիղին տախի խարապիյնէթինիլի մուճիպ
օլաճաղընտա, դաթան շիւբհէ ճայիզ տէկիլ տիր . . . զի-
րա, սիզ մէրգումուն, նէ մէրթէպէ զալըմ վէ վահչի, վէ
նէ տէրէճէտէ տէ գուվվէթ ու գուտրէթ սահիպի պիրիսի
օլտուղունու պիլմէքտէ տէկիլ լսինիլ :

— Բիւմ իշին տիր սէյլէտիկինիլ :

— Բիւմ իշին օլաճագ, օլ չօրպաճըմ օլաճագ խային ու
զատտար ատամ իշին տիր . . .

— Նօթէր իշին մի .

— էվվէթ . . . — տէտի լուիզ հավաշճաճըզ սէյլէ-
եէրէք, վէ սէյլէտիկինի քիմնէ իշիթմէսին իշին գօրգ-
մագտա օլտուղունտան տէօրթ թարաֆընա պաղընարագ :

— Րահաթը դալպ իւզրէ օլունուզ, չօճուղում, — տէ-
տի Րօտօլֆ, — ֆիլ վագը մէրգում բէք սահիպ նուֆուզ
վէ գուտրէթ պիր ատամ օլուպ, վէ ինոաֆ ու մէրհամէթ
տէնիլէն ֆաղիլէթինտէ նէ օլտուղունու պիլմէքտէ տէկիլ
տիր, լաքին երնէ պիր պէյիս եօդ տուր, պիզ անըն իլէ ճէնը-
լէչէպիլիրիլ. վէ քէնտի սէյլէտիքլէրինիլ տէ էկէր զահի-
րէ չըգարաճագ օլուր իսէմ, տէկիլ պաշգա պիրնիյնէթ,
իլլա անճագ սիղին վէ բէտէրինիլին մէնֆաաթը իշին չը-
գարաճաղըմտա, ասլա շիւբհէնիլ օլմաւըն :

— Վէ քէզալիք պէն տախի, լուիզ, պիւթիւն գուվվէ-
թիւլէ, վէ անճագ վէ անճագ սէնին խէլաս ու սէլամէթին
իշին չալըչըպ ուղրաչաճաղըմ տըր. լաքին, հայտէ, սէյ-

լէ, սէն անը սէօյլէ պիղէ պաղ ալըմ քի, օլ խային հերիֆ սանա նէ հարմըշ տըր:

— Պաշգա պիր շէյ տահա վար ալը, — տէտի Լուիզ ճիւղիճէ միւլահազա իյլէտիքտէն սօնրա, — նասըլ քի սիղէ իտէճէկիմ հիքեայէնին սրրասընտա անըն տախի զիքրինի կէչէճէկիմ տիր. շէօյլէ քի, սայիր պիր քիմսէ, պանա պիւլիւք պիր տօսթլուդ հարմըշ տըր. . . կէրէք բէտէրիմ, վէ կէրէք ֆամիլեաֆըլ հազգընտա, պիւլիւք համիյեթ վէ ինտանիյեթ իպրազ իյլէմիշ տիր: Պու սէօյլէ տիկիմ ատէմ, պէն մէրգում նօթէրին կանընա կիրտի. կիմտէ, զաթէն օրատա մէճմուրիյեթտէ պուլունմագտա իտի. ֆագաթ, իսմինի քիմսէկէ սէօյլէմէկէճէկիմէ տայիր պանա եէմինլէր վիրմիշ տիր:

Բօտօլֆի, մէրգումէնին պու Լագըրարսընը իշիթտիկինտէ, պէլքի օլ տէտիկի ատէմ ֆրանսօա ժէրմէն օլմալը տըր տէյի տիւշիւնտիւկիւնտէն, մէրգումէնէ խիթապէն,

— Էկէր օլ տէտիկինիլ ատէմ ֆրանսօա ժէրմէն իսէ. . . օլ պապտէ քէմալի էմնիյեթ իւզրէ օլապիլիրսինիլ, մէքքիւր էսրարը, կէրէք բէտէրինիլ վէ կէրէք պէն, քիմսէնէ սէօյլէմէկէրէք սէթրէ տիգգաթ իտէրիլ:

Լուիզ քէմալի թէաճճիւպ իւզրէ, մէրգումուն մէքքիւր ֆարգ իտիշի իւզէրինէ, Բոտօլֆուն եիւզիւնէ պաղալը, վէ,

— Մէկէրչի սիլ մէրգումու թանըմագտամըսընըլ, — տէյի սիւալ իյլէտի:

— Տիմէք տիր քի, օլ էլմաս բարչասը օլան թէմիլ գալլ տէլիգանլը, իւշ մահ գատար պուրատա իղամէթ իյլէտիկի, վէ սէնինտէ մէրգում նօթէրին խանէսինտէ խըամէթ իթմէքիկէ կիթտիկին հէնկեամտէ, զաթէն օրատա չալըչմագտա իտի, էօյլէ մի, — տէտի Մօրէլ. — իյի եա, նիչին սէն մէրգումու իլք տէֆա օլարագ պուրատա կէօրտիւկիւնտէ, հիչ թանըմագտա տէկիլսինտիր կիպի պիր հալ ու հարէքթ իպրազ իյլէտի իտին. . .

— Եա բէտէրի ապիղիմ, մէրգումուն, Մ. Ժագ Ֆեր-

րանքն մաղաղասընտա չալըշմագտա օլմասընը սէթը իթմէքլիկէ պաղը սէպէպլէրի պուլունմագտա օլտուղունտան, պէյնիմիլատէ, օլ եօլտա մուսամէլէ իթմէքլիկէ էլզէմիյեթկէօրմիւշ, վէ գարար վիրմիշ իտիք. վէ հաթթա, սիլին իւշին բէք էյի պիր գօմշու օլմուշ օլաճաղընըտա բանա պիլտիկիմտէն, պուրատա տէօրտիւնճիւ գաթտա պօշ պիր օտա պուլունմագտա օլմասընը, մէրգուճա պիղղաթ քէնտիմ խապէր վիրմիշ իտիմ, — տէտի Լուիլ :

— Լաքին, — տէտի Ռօտօլֆ, — քէրիմէնիլի, մէրգուճ նօթէրին եանընա քիմ վիրմիշ իտի :

— Զէվճէմ խասթա տիւշտիկիւ վաղըթ, պէն կիտիպ պուրատա օթուրմագտա օլան, վէրէհին իլէ ագճէ վիրմէքտէ պուլունան մատամ Պիւրէթէ, պիղէ պիր եարտըմ օլտուն իշին, Լուիլին, էվին պիրինէ պէսլէմէլիկէ կիրմէք խաթմէքտէ օլմասընը սէյլէմիշ իտիմ. վէ մէրգուճէ գատըն տախի, մէրգուճ նօթէրին վէքիլխարճը պուլունան պիր գատընը թանրմագտա օլտուղունտան, Լուիլին բէք էյի պիր գըղ օլտպ, վէ բէք կիւլէլտէ խըամէթ իաէճէկինէ տայիր, մէրգուճէնէ խիթապէն պանա պիր թափսիյեհնամէ վիրմիշ իտի : Ահ, մէլոն . . . մէլուն օլտուն օլ մէքբիւր թափսիյեհնամէ . . . զիրա, թէքմիլ պու ֆէհալըղլարը մուճիպ օլմուշ տուր . . . Վէլհասըլ, էֆէնտի, իշթէ գըղըմ, մէրգուճ նօթէրին եանընա պու սուրէթլէ կիրմիշ տիր :

— Հէր նէ գատար պէն, մէրգուճ նօթէր թարաֆընտան, բէտէրինիլ հագընտա տէրքեար օլան քին ու զարաղըն սէպէպլէրինէ տայիր պաղը մալիւմաթլարա վաղըֆ պուլունմագտա իսէմ տէ, — տէտի Ռօտօլֆ Լուիլէ, — պու ճիւմլէ իլէ տախի, բէճա իտէրիմ սիզէ, պիր սուրէթի մուխթառատէ օլտուղու հալտէ, սիլ մէրգուճուն եանընա կիրէլիտէն պէրու, պէյնիմիլատէ հէր նէ քի կէշտի իսէ, պանա նաղլ ու պէնան իտինիլ . . . զիրա, մէքբիւր հիքեաեհնին, սիլին էմրի թէտաֆինիլճէ պիւլիւք էլզէմիյեհէթի վար սըր :

— Պէնիմ, Մ. Ֆէրանըն Կանընա կիրտիկիմին իւր կիւնէ-
րինտէ, — տէտի Լուիդ, — մէրգուման թէշէքքի խտէճէք
հիշ պիր հալ կէօրմէտիմ. ֆադաթ, խըամէթիմ չօգ աղըր
խտի, բէք չօգ չալըշմագտա իտիմ, վէ վէքիլխարճը պու-
լունան դատրնտա, պանա դարչը բէք սէրթ պիր մուամէլէ
խպրաղ իյլէմէքտէ օլուպ, վէ կէրչի Եվիմիղտէ բէք մուհզու-
նիյէթպախչ պիր հալտէ իտի իսէ տէ, նիհանէթ, խըա-
մէքթեարլըդ խըամէթքեարլըդ տըր, հէր նէրէհէ տէ կիթ-
սէմ, մատամքիվագիֆէմխըտմէթ իթմէքիւք տիը, տիեհէրէք,
մէգքիւր հալէ վէ խըամէթլէրէ կէօրս վիըիպ թէհամմիւլ
իյլէմէքտէ իտիմ. վէ պունտանտա դաթինաղար, հէր եհէր-
տէ պիրէր տիւլլի ույըունսուզլուգ պուլունարագ, ատէ-
մի մէմուէնիյէթիմի մուճիպ օլաճաղընը տիւչիւնմէքտէ
իտիմ: Մ. Ֆէրան զանէթլէ սէրթ չէհրէլի պիր ատէմ ի-
տի. տայիմա քիյիւէեէ կիպիպ, դուտտաը շէրիֆտէ հա-
զըր պուլունմագտա իտի, վէ չօգ տէֆա տա բաբասլարը
միւսաֆէր դապուլ իյլէմէքտէ իտի: Վէ օլ վաղըթլար,
մէրգում սալքի ելիզիւմէ պիլէ պագմագտա օլմատըղըն-
տան, վէ տայիմանտա, վէ ալէլխուսուս միւսաֆիրլէր հուզու-
րունտա, պանա գարչը բէք սէրթ պիր լիտան վէ մուամէլէ
իս իմալ իյլէմէքտէ պուլունտուլունտան, ալէյհինտէ, զէր-
րէճէ շիւբհէեէ զահիպ օլմագտա տէկիլ իտիմ: Վէ Էվտէ
իսէ, մէրգում վէքիլխարճ դատըն մատամ Սէրաֆէն իլէ
պէնտէն պաշգա քիմնէ պուլունմագտա տէկիլ իտի, չիւն-
քի, դաքուճունուն օտաը տախի, մաղապաը թարաֆըն-
տա, վէ սօգագ իւզէրինտէ պուլունմագտա իտի. շէօյլէ
քի, մէրգումուն, վէ պինաէն ալէյհ պիլիմ տախի իգա-
մէթ իթտիկիմիլ տայիրէ, այրընա պիր հալտէ պուլունուպ
վէ մաղապաըյլա դաքուճունուն օտաընըն արա եհրինտէ,
պիր հալիւլ իլէ պիր տէ պաղչէ պուլունմագտա իտի. վէ
պէնիմ օտամ իսէ, թա իւսթ դաթտա իտի: Չօգ տէֆալար
դօրդումտան նաչի, կիճէլէրի թա եաթընճաեա դատար,
քէնտի վաղթիմի, եալընըղճա, եա քէնտի օտամտա, վէ

եախօտ եէր ալթընտա պուլունան մաթպախտա կէշիրմէք-
 տէ իտիմ: Պիր կիճէ չամաչըրլարը թամիր իտիպ վէ նիզամը-
 նա զօեարագ պիթիրմէք նիյեթիյլէ, չօգ չալըչըպ վէ բէք
 կիճ գալտըգումն ոսնրա եաթմանա կիթմէք իւզրէ իքէն,
 օտամըն պուլունտուղու քիւշիւք տիր ոսֆանըն օ պիր ու-
 ճունտան, բէք եալաշ հալաշ եիւրիւմէքտէն հասըլ օլմո
 պիր տեագ սէսի իշիթտիմ. պիրտէ օտամըն գաբուսու էօ-
 նիւնէ կէլիւ պիրինին տուրմասընը հիտա իյլէտիմ. վէ էյլ-
 վէլ էմիրտէ, պունուն, վէքիլխարճ գատըն օլմասըլ շիւք-
 հէսինէ զահիպ օլտուս իտէ տէ, գաբումն աչըպտա իշէրի
 կիրտիկինի կէօրէմէտիկիմտէն, տիւչարը խէվֆ ու էնտիժ
 շէ օլտում. վէ եէրիմտէն գըմըլտանմագսըզըն տուրա գա-
 ւսրագ, օրթալըղը տիյնէմիմ, վէ հիշ պիր հարէքէթ անսի
 իշիտէմէտիմ. լաքին, զու ճիւմիէ իլէ տախի, գաբումն
 էօնիւնտէ պիրլի պուլունմագտէ օլմասընը տա, շիւքհէսիւ
 տուրէթտէ պիլմէքտէ իտիմ. իքի տէֆա, քիմ տիր օ, տէ-
 յի սիւալ իյլէտիմ. . . իքի տէֆասընտա տախի հիշ պիր
 ճէվապ ալամատում. . . Օլ վագըլթ, թութուպ տօլապըմը
 գաբումն արգասընա տատթտում, շիւնքի, մէգըլըր գա-
 բունուն նէ քիլիտի վար իտի վէ նէ տէ սիւրմէսի: Տայիմա
 գուլագ վիրիպ տիյնէմէքտէ պուլունտում, թէքրարէն հիշ
 պիր հարէքէթ սէսի ալամատում, վէ պու հալ իւզրէ եա-
 թըմ սաաթ գատար պէքլէտիմ, վէ պու գատարճըդ միւտ-
 տէթ. էօյլէ պիր հալտէ, բէք ուզուն կէօրիւնէճէկինտէն,
 օսանտում, թաճիզ օլտում. վէ ագըպէթքեար գաբուլամ
 իւզէրինէ տիւշիւ վէրտիմ: Օլ կիճէ էօյլէճէ րահաթըրգ իւզ-
 րէ կէչաի, հիշ պիր ֆէնալըգ զուհուր իթմէտի: Ֆէրտասը
 սապահըսը, վուգուի հալի վէքիլխարճ գատընա նաղլ ու
 պէեան պիրլէ, օտամըն գաբունունն քիլիտի պուլուն-
 մատըղը թագտիրտէ, պարի պիր սիւրմէ թագտըրմագըր-
 դա րուխսաթընը թալէպ իյլէտիմ. մէրգումէ պէնիմ պու-
 հիքեանէմէ, պիր խէեալաթ իսմի վիդտիքտէն պաչգա,
 գաբումա պիր սիւրմէ վագ իթտիրմէքլիք իշին տախի. Մ.

Յերանա միւրաճապթ իլէ ըուխաթ թահսիլ իթմէքիկիմ
 լազըմ կէլտիկինի սէյլէտի վէ կիտիպ մէրգումտան տախի
 մէզքիւր ըուխաթը իսթէտիմ իսէ տէ , մէրգումտա ու-
 մուզլարընը սիլքէրէք , եանի հիշ էհէմմիյեթ վիրմէք իս-
 թէմէեէրէք , պանա տիվանէ սքիաթընը վիրաի , վէ պէն
 տէ արթըդ օնտան զիեատէ պիր շէյ ոէյլէմէքիկէ ճէսա-
 րէթ իտէմէտիմ : Պու վազաատան ճիւզիճէ սօնրալարը ,
 մաալիւմ օլան օլ էլմաս թաշըն զայպը ֆէլաքէթի վուզու
 պուլուու : Մէզքիւր դազա իւզէրինէ բէտէրիմ նէ եաբա-
 ճաղընը շաշըրարադ , տիւշարը մէյեուսիյեթ օլտու : Պէն
 կիտիպ , բէտէրիմին պաշընա կէլէն մէզքիւր ֆէլաքէթի ,
 մատամ Սէրաֆէնէ նադլ իթտիմ , վէ մէրգումէ տախի
 պանա , — « պիղիմ էֆէնտի բէք մէրհամէթլի պիր դաթ
 տըր , պէն պունու պիր քէրրէ օնա իֆատէ իթմէլիյիմ , վէ
 չօդ իհթիմալտէն տիր քի , օլ պապտէ բէտէրինիզէ պիր
 իյիլիք եաբսըն . » տէյի ճէվապ վիրաի . վէ հէման օլ ագ-
 շամ պէն սուֆրատա խըտմէթ իթմէքտէ իքէն , Մ . Յերան
 պիրտէն պիրէ լադըրտը աշարադ , պանտ , — « բէտէրինին
 պին իւշ եիւզ ֆրանգա իհթիեաճը վար իմիշ , պու ագշամ
 կիթ մէրգումա սէյլէ տէ , եաբըն պիղիմ մաղաղատան
 կէշին , վէ մէպլաղը մէզպուրու ալտըն : Վա՛հ , զէվալլը
 ատէմ վա՛հ , բէք քեամիլ պիր ատէմ տիր , եազըզ օլմուշ ,
 քէ՛ք աճըտըմ » — տէտի : Պէն մէրգում թարաֆընտան
 զուհուրա կէլէն պուա էսէրի ըիդգաթ վէ շէվգաթը կէօր-
 տիկիւմտէ , հէման կէզլէրիմ աօլտու , վէնէ եօլտա պէեանը
 թէշէքքիւր իտէճէկիմի պիլմէղ օլտում . վէ մէրգումտա պէ-
 նիմ մէզքիւր հալիմի կէօրիւր կէօրմէղ , — « Հա՛յտէ , հա՛յ-
 տէ , սէն էսէֆ իւզրէ օլմա , պէնիմ եաբտըղըմ տահա պիւ-
 եիւք պիր շէյ տէկիլ տիր , բէտէրին օլ դատար իյի պիր
 ատէմ տիր քի , տահա չօդ զիեատէ իմտատ ու մուավէ-
 նէթլէրէ շաեէսթէ պուլունմագտա տըր . . . » տէտի : Պէն
 տէ օլ ագշամ կիտիպ բէտէրիմէ պու միւժտէերի վիրտիմ ,
 վէ իշթէ ֆէրտասը կիւնիւ տէ . . .

— Իւշ այ իշին աչըդ պիր պօնօ վիրէրէք, մէգքիւր պին իւշ եիւզ ֆրանդը ալտըմ, — տէտի Մօրէլ, — վէ պէն տախի թըպդը Լուիդիմ կիպի, շիւքրանիյնէթիմտէն նաշի, կէօղլէրիմ տօլարագ աղլատըմ, վէ մէգքիւր լնսանիյնէթի եարանա վէլի իւլնիյմէթիմիզ սըֆաթընը վիրմէկէ պաշլատըմ. . . ֆազաթ, հայֆա՛քի, սօնրատան տախի, մէրգում հադգընտա հիսս իյլէմէքտէ պուլունտուղում էսերի հիւրմէթ վէ շիւքրանիյնէթի, քէնտի պէտխաշլըզը սէպէպինտէն զայպ իթմէքիկէ մէճպուր օլտում. . . :

— Իյի եա, սիղին էտայէ միւգթէտիր օլամանաճաղընըդ պիտիկի հալտէ, օլ դատար ազ պիր միւտտէթ իշին էլիիզտէն պիր աչըդ պօնօ ալմասընը կէօրաիւկիւնիւղտէ, հիշ պիր շիւքհէեէ զահիպ օլմասընըդմը իտի, — տէյի սիւալ իթտի Բօտօֆ Մօրէլէ :

— Խայր, էֆէնտի, պէն, մէրգում նօթէրին, պէնտէն էօյլէ պիր աչըդ պօնօ ալմագլըդտան ասըլ մնդսէտի պաշդա պիր շէյ օլմանըպ, իյլա եալընդ պիր թահթը էմնիյնէթէ ալմագլըզ էֆքեարընտան իպարէթտիր իթիդատընտա պուլունմուշ, վէ մէպլաղը մէզպուրու թէէտիյնէ իթմէքիկիմ իշին, հիշ տէկիլ իսէ իքի «էնէ մէյտան վիրիւպ, վէ օլսա օլսա անճագ պիր սուրէթի բէսմիյնէտէ, իւշ այտա պիր թահվիլ տէկիշտիրմէքիկէ մէճպուր օլաճաղըմ տըր զանընա զահիպ օլմուշ իտիմ, հալ պուքի, իքը վատէ պիթէր պիթմէզ, կէլիպ բարալարը իսթէտիլէր, պէնտէ պիթթապի վիրէմէտիմ. օլ վադըթ թահվիլիմի պաշդա պիր իսմինէ ճիրօ իտէրէք տալտեա գըեամ իյլէտիլէր, վէ պինաէն ալէյհ իլտմ տախի իթտիլէր. վէ պատէհու, եանի պուշլարը պէօյլէ եարըպ պիթիրտիքտէն սօնրա տախի, պիլիւմիսինիզ, մէրգում նօթէր նէ՞ եաբտը, քէնտիսինի մէզքիւր մուամէլէտէն պիխապէր կիպի կէօթէրէրէք, վէ քիւլլի թագսիրաթըտա մուպաշրըն իւզէրինէ պըրագարագ, օլ պապտէ ասլա մէրագ վէ էնտիշէ իտէճէք հիշ պիր շէյ պուլունմատըղընը, պանա շիֆահէն սէօյլէտի. . . :

—Մերգումմ անը էօյէ եարմասը յլա, սիզի տայիմա քէն-
տի թահթը դուտրէթ ու թէէսսիրիտէ սագլամագ իսթէ-
միշ տիր . . . — տէսի Բօտօլֆ :

—Էվլէթ, Էֆէնտի, Էվլէթ, հայըֆլար օլսուն, զիրա, իշ-
թէ թա մէդքիւր հիւքմ ու իլամ կիւնիւնտէն պաշլամը տըր
պու . . . : Լաքին, սէօյէ Լուիդ . . . սէն լագըրդընա տէ-
վամ իյէ . . . պէն զաթէն նէ սէօյէտիկիմի պիլմէքտէ
տէկիլիմ . . . զիրա, զիհնիմ աօլաշմագ տա տըր . . . իւզէ-
րիմտէ պիր ֆէնալըդ հիսս իյէմէքտէյիմ . . . ատէթա չը-
տըրմագլըլըմ կէլմէքտէ տիր . . . Արթըդ հատտի իթիտա-
լը թէճափուզ իյէմիշ տիր . . . Էվլէթ, հատտ ու հուտու-
տու աշմըշ տըր . . .

Բօտօլֆ Մօրէլին գալպինի թէսկին իյէտի . . . վէ Լու-
իդ տէ թէքրարէն քէլամէ ազազ պիրլէ ,

—Պէն պերայի շիւքրանիյեթ , Մ. Ֆէրան թարաֆըն-
տան հագգըմըլտա զուհուրա կէլմիշ օլան մէդքիւր ինսա-
նիյեթտէն տօլսեը , քէնտի խըտմէթիմէ տէրքեար օլան,
վէ վաղիֆէմտէն պուլունան սայ ու զայրէթիմի արթըր-
տըմ իսէ տէ, մուղայիրի օլարագ վէքիլսարճ գատըն իսէ,
պանա գարշը իզհարը նէֆրէթէ պէտ իլէ, տայիմա պէնի
թաղեիզ վէ թահգիր իտէրէք , վէ Մ. Ֆէրան թարաֆըն-
տան , պէնիմ իշլէրիմէ տայիր վիրլիմիշ օլան Էվամիր ու
թէնպիհաթը պէնտէն սէթը ու իսֆա իյէեքէք , պէնի
մէրգումմ նէզտինտէ տիւշարը մահճուպիյեթ գըլմագլըզա ,
վէ պունտան տախի , քէնտինճէ պիր սէֆա տույմագլըզա
պաշլատը : Պու հալ պանա բէք աղըր կէլմէքտէ օլտու-
ղունտան , կէրշի պիր թարաֆտան , չօգ տէֆա , մահէլլի
մէզպուրու թէրք իլէ , կիտիպ պաշգա պիր խանէտէ խըտ-
մէթքեարլըզ իթմէքիկի տիւշիւնտիւմ իսէ տէ, տիկէր թա-
րաֆտան տախի , բէտէրիմին , օլ Էֆէնտիմ պուլունան
նօթէրէ պօրճլու պուլունտուղունու տէրխաթըր իյէտի-
կիմտէն , նիյեթի մէզպուրէտէն սարֆը նազար իյէտիմ :
Մ, Ֆէրան բէտէրիմէ մէպլաղը մէզպուրու վիրմէսի իւզէ-

րինտէն իւշ այ դատար կէշտիքտէն սօնրա, կերչի մերգում, երնէ էվվէլէրի միսկլու, մերգումէ մատամ Սերաֆէնին նէզտինտէ, պանա գարչը սերթ պիր մուամէլէ գուլլան. մագլըղա տէվամ իյլէմէքտէ իտի իսէ տէ, պազը քերրէ տախի, կիզլի կիզլի, էօլլէ պիր պազըչ իլէ պագմագտա իտի քի, իւզերիմտէ ֆէնա պիր թէէսսիր բէյտա օլարագ, հիճապըմտան եիւզլէրիմ գըզարմագտա իտի. վէ մերգում տախի պէնիմ պու հալլիմի կէօրտիւքճէ, քէզալիք կիզլի կիզլի կիւլիւմսէմէքտէ իտի:

— Սնլա՛ն օրմուսունուզ, էֆէնտի, մերգում պուշլարը պէօլլէ եարտըղը վագըթտա, պէնիմ հագգըմտա տախի, տէյնիմտէն տօլաւը մահալուսիյէթ իլամլընը ալմաեա չալըչմագտա իտի:

— Պիր կիւն, — տէտի Լուիզ, քէնտի հիքեաեէսինէ տէվամ իլէ, — վէրիլսարճ դատըն, ադչամ թատմլնտան սօնրա, ապա միւթատընտան օլմատըղը հալտէ, պէնի եալընը պըրագարագ, տիշարը չըգտը. վէ նօթերին եազըճըլարը իսէ, զաթէն օրատա եաթմագտա օլմատըղլարընտան, քէնտի մահէլլի իգամէթլէրինէ կիթտիլէր: Մ. Ֆէրան տա, պիր իշ իլէ, գաբուճուեու պիր թարաֆա կէճնտերտի, վէ նիհաեթէ վտէ մերգում չէլէպիմ իլէ պէնտէն պաչգա քիմնէ գալմատը: Պէն սօֆատա օթուրուպ չալըչմագտա իքէն, մերգում չանը չալտը, պէնտէ գալըղպ քէնտի եաթագ օտատընա կիթտիմ. մերգում օճաղըն էօնիւնտէ աեագտա տուրմագտա իտի, եանընա տօղրու վարտըմ, պիրտէ մերգում, հէման պանա տօղրու տէօնտիւկիւլլէ պերապէր, պէնի թութուպ դուճագլատը... օլ հէնկեամտէ մերգումուն կէօլլէրինին աթէշ կիպի բարլամագտա օլմատընը, վէ եիւզլէրինին տախի դան կիպի գըրգըրմըղը պուլունմատընը կէօրտիւմ. թապիաթ իյլէ տիւչալըչ հէյպէթ ու տէհէթ օլտում, վէ կերչի աբանսըղա կէլտիկիմտէն, էվվէլ էմիրտէ շաչըրարագ, քէնտիմի միւտաֆպաեա չըգըչմատըմ իսէ տէ, մերգումուն պէնտէն բէք

չօգ զիհատէ զուվվէթիլի օրնասընա ասլա պագմագսըզըն , քէմալի զայրէթ վէ շիտտէթ իւղրէ, քէնտիմի միւտաֆաա-
եա չալըչալմ, վէ հաթթա, մուվաֆֆագ տախի օլաւագ ,
էլինտէն գուրթու-լապիլտիմ, վէ հէմանտէմ քէնտիմի պիր
թագըրիպ սուֆաեա աթարագ , գուրուեու երիթիպ գաբա-
տըմ, վէ մէգըիւր գարունուն անախթարըտա քէնտի թա-
րաֆընտա պուլունտուղունտան , օլանճա գուվվէթիմի պա-
զուեա թօրլաեարագ , արգասընտան տաեանտըմ տուր-
տում:

— Իշիտի եօրմուսունուզ , էֆէնտի . . . Իշիտի եօրմուսու-
նուզ . . . — տէտի Մօրէլ Բօտօֆա , — մէրգում վէլի իւլ
նիյմէթ զանն իթմէքտէ օլտուղումուզ առամըն շու ամէլ
ու հարէքէթլէրինի :

— Սրատան ճիւղիճէ վագըթ կէչտիքտէ, նիհայէթ պէ-
նիմ գուվվէթիմէ , մէրգումուն գուվվէթի զալէպէ իտէ-
րէք , կէրչի գարու աչըլալ իսէ տէ , — տէտի Լուիզ , —
հէլէ պէրէքէթ վիրսին քի , լամպա պէնիմ թարաֆըմտա
պուլունտուղունտան , անինտէ սէօտիւրէպիլտիմ. մէր-
գում գարանըգտա գալտը, վէ պուլունտուղու մահէլլ իլէ
սօֆա արասընտա խայլիճէ պիր մէսաֆէ պուլունմագտա
իտի . մէրգում պէնի չաղըրմաեա պաչլատը , պէնտէ հիչ
ճէվապ վիրմէտիմ, վէ պունա գարչըրըգ մէրգում տախի ,
հըրս ու զազապընտան նաչի, սէսինտէ պիր տիթրէյիչ հա-
սըլ օլտուղու հալտէ, պանա , — «էկէրչի պէօյլէ գաչար ի-
սէն , վէ եանըմա կէլմէզ իսէն , պիրմիչ օլասըն քի , պանա
պուլունան պին իւչ եիւզ ֆրանգ պօրճունտան տօլաեը, ըէ-
տէրինին մահպուսիյեթիսէ սէպէպ օլմուչ օլաճագսըն ,
չիւնքի, մէպլաղը մէզպուրու վիրէմէեէճէկինի, սէն քէնտին
տախի պիլիքսին» — տէտի : Պունուն իւղէրինէ , պէն մէր-
գումա , լուծֆ ու մէրհամէթ իտէրէք , պանա իլիշմէմէ-
սինի , պէնի տիւչարը մէգէլլէթ օլմագլըղա մէճպուր իյլէ-
մէմէսինի ըէճա ու նիեաղ իյլէտիլիմէ պէրապէր , մէզ-
քիւր ըէճալարըմը գապուլէ հիմմէթ պուեուրտուղու թագ-

տիրաւ տախի, քէնտի խըտմէթինտէ, հատտէն զիեատէ զայրէթ վէ սատտգաթ իւզրէ պուլունաճաղըմը, վէ տա-
յիմատա քէնտի իյիլիքլէրինտէն տօլաեը թագտիմի թէ-
չէքքիւրլէր իտէճէկիմի տախի պէեան իյլէտիմ:

— Զաթէն պէն Լուիզիմի պիլիբիմ, տայիմա պու եօլտա
լիսան իսթիմալ իտէր, — տէտի Մօրէլ, — վէ իշթէ տայի-
մատա պու հալինտէն նաչի զուրուրլանըպ իֆթիխար իյլէ-
մէքտէ իտի: Լաքլին, նա՛սըլ օլտուտա . . . նիհայէթ սէօյ-
լէ . . . տէվամ իյլէ պագալըմ . . .

— Պէն տայիմա գարանլըգտա տուրմագտա իտիմ, պիր
տէ արատան ճիւզիճէ պիր վագըթ կէչտիքտէն սօնրա,
մէրգուճուն էլլէրի իլէ տէօրթ թարաֆը եօգլաեարագ-
ֆանըն տիչարը չըգըլաճագ օլան տիկէր գաբուսունու պու-
լուպ գաբատըղընը իշիթտիմ, վէ հալիլէ պէնտէ քէնտի
հիւքմիւ թահթընտա օլարագ իշէրուտէ գալտըմ. մէրգում
գօշուպ քէնտի օտասընա կիթտի, վէ անինտէ էլինտէ պիր
ըչըգ պուլունտուղու թագտիրտէ, տէօնիւպ կէրի կէլտի:
Արթըգ, պապաճըղըմ, օլ իքինճի տէֆա օլարագ պէյնի-
միլտէ վուգուա կէլէն չէքիչիպ ճէնքլէչմէեի, վէ քէնտիմի
միւտաֆաա իտէպիլմէք իչին իզհար իյլէտիկիմ զայրէթ վէ
չէճաաթը, վէ մէրգումտան իշիթտիկիմ սիթէմ ու հագա-
րէթլէրի վէ թէհտիտլէրի, վէ պինապէրին օտա պէ օտա
արգամտան տիւչիւպ գօվալաեըչլարընը, սիղէ թարիֆ ու
պէեանէ ճէսարէթ իտէմէմ. ֆագաթ, հէլէ պէրէքէթ վիր-
սին օլ անտէ հիսս իթմէքտէ օլտուղում իւմիտ քէսիքլիկի,
գօրգու, վէ հիտտէթ ու զաղապա քի, գուվիլէթ ու գուտ-
րէթիմի արթըրտըլար տա, քէնտիմի գուրթարապիլտիմ.
հալ պուքի, մէրգումտա պէնիմ պու հալիմի կէօրէրէք,
օլ մէրթմէպէ գըղտը վէ գուտուրտու քի, ատէթա պիր
տիվանէ հալի քէսպ իյլէտիկինտէն, քիւֆր ու հագարէթ-
լէրտէն պաչգա, տաեաղա տախի գալգըչար, վէ եիւզիւմ
կէօզիւմ գանատը . . .

— Հաֆըզ Ալլահ, հաֆըզ Ալլահ, — տէյի պաղըրտը
Գ. — 48

Մօրէլ էլլէրինի սէմայէ տօղրու գալտըրարադ , — պուն-
լարըն քեաֆֆէսի տախի պիրէք ճինաեէթ օլտուգլարը հալ-
տէ . . . հալէա էօյլէ պիր ճանվէր, պիլա ճէզա գալմադ-
տա տըր . . .

— Պէլքի պիր կիւն մէրգում քէնտի ճէզասընը չէքէճէք
տիր , — տէտի Բօտօլֆ , օլ արատէ տէրին թէֆէքքիւրլէրէ
տալտըրգտան սօնրա, վէ պատէհու Լուիզէ խիթապէն սէօյ-
լէեէրէք , — Հա՛յտէ չօճուղում, գօրգմա, սէօյլէ , հէր պիր
շէյի քեամիլէն նազլ իյլէ , — տէտի :

— Պու միւտարէպէ խայլիճէ ուղուն սիւրտիւ , վէ պէ-
նիմտէ գուվլէթիմ պիթէրէք թապ ու թադաթըմ քէսիւ-
տի . . . պիր տէ պու արատա , գաբուճու կիթտիկի եէրտէն
կէլմիշ օլտուղունտան , իքի քէրրէ չընղըրաղը չէքտի , վէ
պիր մէքթուպ կէլմիշ օլտուղունու խապէր վիրաֆի Մ. Փէր-
րան , պու արատա , եա պէն մէգքիւր մէքթուպու ալմադ-
իւզրէ գաբուճունուն եանընա կիտէրիմ, վէ եախօտ գա-
բուճու ալլպ մէքթուպու եօգարու կէթիրիր տէյի գօրգ-
տուղունտան, պանա պիր պէտ չէհրէ իլէ , — Հա՛յտէ, եըղըլ
կիթ շուրատան . . . վէ սագըն տիհանընտան լազըրտը չըգա-
րըպտա քիմէեէ պիր չէյ սէօյլէմէեէսին, էկէր սէօյլէր իսէն,
բէտէրինին պատի խարապիյեէթի օլաճաղընը պիլէսին ,
վէ քէզալիք , սագըն պուրաեը թէրք իլէ պաշգա պիր մա-
հէլտէ խըտմէթքեարլըզա կիթմէեէսին , էկէր կիտէր իսէն,
քէզալիք բէտէրինին էվինի պաշընա եըղմըշ օլաճաղընը պի-
լէսին : Վէ էկէր սօնրա կէլիպ պէնտէն , սէնին հազգընտա
մալիւմաթ իսթէրլէր իսէ , իյի մալիւմաթ վիրմէյիպ , իլլա
խըրսըզ տըր տիեէրէք սույի հալինէ չէհպտէթ իյլէեէճէկի-
մի , վէլ հասըլ սէնի պաշգա պիր ատամ եանընա կիրմէք-
լիքտէն մէնն իտէճէկիմի խաթըրնա կէթիրմէլիսին . . . »
— տէտի : Պու մէնղարէնին ֆէրտասը կիւնիւ , պէն մէր-
գումուն վիրտիկի գօրգուլարը ասլա իշ եէրինէ գօյմաեա-
լապ , գօշուպ բէտէրիմէ կէլտիմ, վէ մէրգում ալէյհիտէ
թէշէքքի իյլէտիմ իսէ տէ , տօղրուտու օլ վազըթ, հէր չէ-

յի թեքմիլ նադլ ու պէտան իթմէքիկէ իճթիսար իտէմէ-
տիմ . . . Կէրչի բէտէրիմ, պէնիմ, տէրադապ մէրգումուն
խանէսինտէն չըգմադլըղըմը իսթմէքտէ իտի . . . Լաքին,
պէրի թարաֆտասա, մահպէսէ կիրմէքլիկին դօրդուսու
պէքլէմէքտէ իտի . . . Վէ անտէնտէ ֆաղլա օլարադ, վա-
լիտէմին քէյֆիպլիկինտէն պէրու, պէնիմ ալմոդտա օլ-
տուղում ճիւղի պիր մաաշա, ֆամիլեամըղըն էշէտտի իհ-
թիեաճը պուլունմասըտա մէյտանտա իտի . . . Վէ պինա-
էն ալէյհ, Մ. Ֆէրանըն պանա, հէր նէրէեէ կիտէճէք օլ-
սամ, ալէյհիմտէ սուլի չէհատէթ իտէրէք, ըրգղումա մա-
նի օլաճաղընա տայիր թէհտիալէր իյլէմիշ օլմասը, պիւթիւն
պիւթիւն պէնի մէյետա գըլմագտա իտի, չիւնքի, հիշ տէ-
կիլ իսէ, խայլիճէ պիր զէման, քիմսէնին եանընա կիրէմէ-
եէրէք, պօշտա գալմագլըղըմ, իհթիմալի դալլիտէն պու-
լունմագպա իտի :

— Էվլէթ, — տէտի Մօրէլ բէք աճըղը պիր սէօյլէիշ
իլէ, — պիղտէ ալչադլըղը վէ խօտպինիկի իրթիքեապ իլէ,
հէմ մահպուսիյեթտէն դօրդուպ, վէ հէմտէ պիր գաշ
ֆրանգ իւճրէթտէն մահրում գըլընմագլըղը կէօզէ ալմագ-
լըղա ճէսարէթ իտէմէտիկիմիղտէն, քէնտի չօճուղումու-
ղուն, թէյրարէն մէրգումուն խանէսինտէ կիտիպ խըտմէ-
թինէ տէվսմ իյլէմէսինէ միւսաատէ իյլէտիք . . . : Օֆ, նա-
սըլ քի սիղէ սէօյլէմէքտէ իտիմ, մէէլուն օլսուն օլ ֆա-
գըրլըգ . . . մէէլուն օլսուն օլ իհթիեաճ ու զարուրէթ վէ
սէֆալէթ քի, իշթէ տայիմա պու եօլտա էանալըգլարը գա-
պուլէ, ինսանը մէճպո՛ւր իյլէմէքտէ տիր . . . :

— Ահ, պապաճըղըմ, բէք սահիհ տիր սէօյլէտիկինիզ,
մէգըրիւր պին իւշ եիւզ ֆրանգը պուլուպ վիրիպտէ պօրճ-
տան դուրթումագ զըմննտա, մէկէրչի հէր թաշա պաշ
վուրարագ, հէր նէվի զայրէթի չէքմէտինիզ միւ Լաքին, չի՛
չարէ քի, քիւլի զայրէթինիզ պօշա չըգտըղընտան, ագը-
պէթքեար, թէքըրարէն մէրգումուն եանընա կիթմէքլիկիմէ
գարար վիրտի իտինիզ :

— Հայտէ, հայտէ, տէվամ իյլէ հիքեաեհէնէ պաղալլմ. . . վէ սէնին ճէլլատուն, պիղղաթ քէնտիմիղ օլմուշուղ տուր, սէնին պաշնա կէլմիշ օլան պու ֆէլաքէթլէրտէն տօլաեը, սէնտէն զիեատէ պիղ գապահաթլը սաեըլմալը. եըղ, — տէտի Մօրէլ էլլէրիյլէ եիւզլէրինի գաթաթարագ.

— Պէն, թէքրարէն էվէ տէօնիւպ շէլէպիմի կէօրտիւքտէ, — տէտի Լուիղ, — մէրգումու պիւթիւն պիւթիւն պաշղա տիւրլիւ պուլլուում, շէօյլէքի, օլ նաղլ ու պէհան իյլէտիկիմ մէնզարէտէն էվվէլ, պանա դարչնէ մէրթէպէ սէրթ վէ գապա եօլտա պիր մուամէլէ իթմէքտէ իտի իսէ, եինէ, աշի սուրէթտէ մուամէլէ իթմէքտէ օլտուգտան պաշղա, կէշէն հալլէր հագգընտա տախի, հիշ պիր լաղըրտը իթտիկինի կէօրէմէտիմ, վէ վէքիլսարճ գատըն տախի, եինէ քէլ էվվէլ պէնի թաղեիգէ տէվամ իյլէմէքտէ իտի, վէ հաթթա, էքմէկի պիլէ քիլիտ ալթընա ալմաղտա, վէ գարնըմ տօեաճագ գատար եէմէք վիրմէմէքտէ օլտուգտան պաշղա, քէմալի խիեանէթինտէն նաշի տախի, իյրէնիպտէ եէմէեէյիմ վէ աճ գալաեըմ նիյեթթի ֆասիտէսիյլէ, չիւնքի սայքի մէրգումէ հէր վազըթ Մ. Ֆէրան իլէ թաամ իթմէքտէ օլտուղունտան, արթըպտա պէնիմ եէեէճէք օլտուղում թաամլարը գարըշտըրարագ պօղմագ տա, եանի իյլէրինէ քէմիք վէ սայիրէ աթմագտա, վէ պունա միւմասիլ շէյլէր իճրա իյլէմէքտէ իտի նասըլքի սէօյլէտի իտիմ, օտամըն գաբուսունուն քիլիտի օլմատըղընտան, պէլքի պէն ույգուտա իքէն, նօթէր գալգըպտա օտամա կէլիր տէյի գօրգմագտա օլտուղումտան, կիճէլլէրի բէք ալ ուեուեապիլմէքտէ իտիմ. վէ պու գօրգումա տա պիր խուսուս զիեատէ սէպէպիյեթթ վէ թագվիյեթթ վիրմէքտէ իտի, շէօյլէքի, հիշ տէկիլ իսէ, գաբումուն արգասընա տաեաթաւրագ, ճիւզիճէ քէսպի էմնիյեթթ իտէպիլտիկիմ տօլապըմը տախի, մէրգում օտամտան գալսըրթմըշ օլտուղունտան, պիր սանտալիյեէ, պիր ուֆագ թրաբէզա, վէ պիրտէ քէնսի սանսըղըմտան պաշղա պիր շէյ պուլունմագտա տէկիլի.

տի: Նիհաեէթ, արթըզ կիճէլէրի, օտամըն գաբուսու ար-
դասընա պուռլարը վաղ իտէրէք, քէնտիմի մուհաֆազանա
չալըշմագտա, վէ հէր կիճէ տէ էլալիսէմլէ եաթմագտա ի-
տիմ: Պիր վագըթ պէօյլէճէ կէշտի, վէ հիչ պիր թէսալ-
լութ կէօրմէտիկիմտէն, բահաթ իյլէտիմ. մէրգում հիչ պիր
ֆէնա մմէլ ու հարէքէթտէ պուլունմատըգտան պաշգա,
եիւզիւմէ պիլէ պագմագտա տէկիլ իտի: Պէն մէրգումուն
պու հալինի կէօրտիւքճէ, է՛հ, արթըզ յէնիմ բէշիմի պը-
րագմըշ տըր, տիեէրէք քէսպի էմնիյեէթ իթմէկէ պաշա-
տըմ: Պիր բաղար կիւնիւ, պանա տիշարը չըգմանա բուխ-
սաթ վիրտի, վէ պէն տէ կէլիպ պու իյի խապէրին միւթ-
տէսինի, բէտէր ու վալիտէմէ վիրտիմ. . . հէքսիմիզ տա-
լի մէսրուր օլարագ քէնտիմիպի մէսուտ ատտ իյլէտիք. . .
Եա՛ պապանըղըմ, իշթէ չիմտիեէ գատար սիզին պիլմէք-
տէ օլտուղունուզ, անճագ պուրանա գատար տըր. . . վէ
պունտան սօնրասընլտա, անճագ չիմտի իշտէճէ՛քսինիզ
տիր. . . — վէ Լուիզին սէսինտէ, արթըզ պուրանըգտա,
պիր տիթրէմէ հասըլ օլմանա պաշլատը. . . — օ՛ֆ, նէ՛ դա-
տար հէյպէթամիզ պիր հալ տիր. . . չիմտիյէ տէկին սիզ-
տէն տայիմա սէթր իյլէմէքտէ իտիմ:

— Օ՛ֆ, էօյլէ օլմասընը պէն տալի բէք իյի պիլմէքտէ
իտիմ. . . էվվէթ, բէք իյի ֆէհմինէ վարմագտա իտիմ. . .
սէնին կիպլի պիր սըրըրն պուլունտուղունու, պիր սուրէթի
գավիյեէտէ չիւբհէ իյլէմէքտէ իտիմ, — տէյի պաղըրտը
Մօրէլ, վէ պու աբատա մէրգում իւղէրինտէ էօյլէ պիր
տիվանէճէ հալ ու հարէքէթլէր իլէ, վէ սէօյլէյիշինտէ
տալի օլ մէրթէպէ չաբուղլուզ վէ պիր նէվի բէթէքլիք
հասըլ օլմանա պաշլատըքի, Բօտօլֆ տիւշարը թէաճճիւպ
օլտու. — Սէնին լէհճէնտէ տէրքեար օլան սօլկունլուդ իլէ
էշքեալինտէ կէօրիւլմէքտէ օլան ֆարգլար. . . գալպինպէ
պիր իզթիրապ հիւքմ իթմէքտէ օլմասընը, հէր վագըթ
պանա խապէր վիրմէքտէ իտիլէր: Վէ պէն պունուն պէօյ-
լէ օլմասընը, պէլքի եիւզ տէֆա վալիտէնէ սէօյլէմիշիմ

տիր . . . լաբին, հայֆա՛քի, մերգուժտա, հէր տէֆաւորնտա,
պէնիմ շիւբհէմի տէֆէ չալըչարադ, պանա էմնիյեէթ քէսպ
իթտիրմէքտէ՛ իտի . . . իմտի, կէօրսիւն շիմտի հալիմիդի,
օ՛ֆ, սէֆիլիքտէն գուրթուլմագլըդ խաթրը իչին, քէնտի
էվլատըմըզը պիդ, էօյլէ պիր ճանվէրին բէնչէսինէ՛ թէրք ու
թէսիմ իթմիշ օլտուգ . . . վէ շիմտի իսէ քէնտի էվլատը-
մըզը նէրէեէ կէօթլուրմէքտէտիրլէր, պիլլիւրմիսինիդ, միւճ-
րիմլէր գանաբէլէրի իւզէրինտէ օթուրարադ . . . Թամամ . . .
թամամ, իշթէ շիմտի իրտիք պիդ իգպալէ. ա՛հ, պու ճիւմ
լէ իլէ տախի . . . ադըպէթքեար . . . քիմ պիլիր . . . էլ-
պէթթէ պէօյլէ օլմալը տըր . . . չիւնքի, պիդ ֆուգարա տ-
տամլարըզ . . . էվլէթ . . . էմմա սայիրլէ՛ր . . . հա՛ . . .
հա՛ . . . հա՛ . . . սայիրլէր . . . — պատէհու Մօրէլ, ֆիք-
րինտէն պիր շէյ չըգըշ օլուպտա, տէրխաթըր իտէպիւ-
մէք իչին տիւշիւնէնլէր միսիլու, պիրտէն պիրէ տուրա-
րադ, էլինի աննընա վուրտու, վէ, — Մ՛, պէն նէ սէօյլէ-
տիլիմի պիլմէքօրում . . . բէք ֆէնտ սուրէթտէ օլտուղո
հալտէ պէյնիմ տէօնմէքտէ սիր . . . զանն իտէրսինքի,
տտէթա պիր սէրհօշ հալինտէ պուլունմագտաեղմ . . .

Մերգուժ պունլարը սէօլէտիկիլլէ պէրապէր, իքի էլ-
լէրիլլէ պաշընը գաքաթալ :

Բօտօլֆ Լուիզէ, Մօրէլին էօյլէ սաչմա սաբան սէօյլէ-
մէսինտէն տօլաեը տիւչարը խէվֆ ու էնտիշէ օլմագտա օլ-
տուղունու կէօթթէրմէք իսթէմէտիկինտէն, թէմքինլի պիր
սուրէթտէ քէլամէ աղաղ պիրլէ,

— Մօրէլ, սիդին պու սէօյլէտիքլէրինիդ, հագդանիյեէ-
թէ մագրուն տէկիլ տիրլէր, սիգին պիշարէ դէվճէնիդ, տէ-
կիլ եալընըզ քէնտիլի, իլլա քէնտի վալիտէսինի, քէնտի
չօճուգլարընը, վէ հաթթա սիգի տիւշիւնտիւկիւնտէն, եա-
նի, քէրիմէնիդ մէրգում նօթէրին եանընտան չըգար իսէ,
հալինիլ տահա պիտատէ ֆէնա պիր ըէնք վէ տէրէճէ քէսպ
իտէր տէյի գօրգտուղունտան նաչի, մէրգումէնին օրատա
դալմասընա ըույի ըիլա կէօթթէրմիշ տիր . . . Ոլ խուսուստա

քիմանէ յի թագալի՜հ իյլէմէմէլիսինիզ . . . պու պապտէ հէր
նէվի լանէթէ վէ քին ու զարաղա միւսթահագգ , եալը-
նըզ պիր առամ պուլունմագտա տըր . . . վէ օ տա պաշ-
գա պիր քիմանէ օլմանըպ , իլլա օլ միւրայի ճանվէր տիր.քի,
քէրիմէնիզի , եա տիւշարը խարապիյեթ օլմագլըղը , վէ
եախօտ ըրղ ու նամուսուսու Ֆէտա գըլմագլըղը դապուլ
կյլէմէքիք մէճպուրիյեթի մէնկէնէսի արասընա ալմըշ
տըր . . . զէվալլը չօճուգճուղաղ , պէլքի բէտէր ու Ֆա-
միլեամըն մէվթլէրինի մուճիպ օլուրում տէյի գօրգուպ
մէյեուս օլմուշ տուր. չիւնքի, չէլէպիսի պուլունան հէրիֆ,
քէնտի գուվվէթ ու գուտրէթինի ֆէնայէ գուլլանմագլըղ
ալչաղըղընը իրթիքեապ կյլէմիշ տիր . . . Ֆագաթ , հասըլ
քի սէօյլէտիմ սիդէ, պու իշտէ թէհամմիւլ լաղըմ տըր. վէ
շունուտա պիլմէլիսինիզ քի, ճէնապը Հիքմէթուլլահ, սահիպ
ճինաեթլէրին ճէգանը սէղալարընը չօգ տէֆա, հէմ պիր
սուրէթի նակէհանիտէ օլտուղու հալտէ, վէ հէմտէ բէք
տէհչէթֆէրմա պիր տէրէճէտէ պուլունտուղու թագաթիր-
տէ վիրիր :

Բօթօլֆուսն, պու ախզը ինթիգամը ըէպպանի հագգընտա
լաղըրտը իթտիկի վագըթտա, սէօյլէնիշինտէ օլ մէրթէպէ
պիր էսէրի գուվվէթ վէ էմնիյեթ պուլունմագտա իտի.քի,
լուիզ, մէրգուլմ խէլասքեարլարը եիւղիւնէ , օլ հէնկեամ
տէ , ատէթա գօրգուս նէվինտէն օլան պիր թէաճճիւպ իւզ-
րէ պագմանա պաշլատը :

— Տէվամ իտինիզ հիքեանէնիդէ , չօճուղում , — տէտի
Բօթօլֆ լուիզէ խիթապէն սէօյլէնէրէք :

— Պիր կիճէ, կէրէք Մ. Ֆէրան վէ կէրէք վէքիլխարճ գա-
տըն, տիշարը չըգտըլար, վէ հաթթա ագչամ թաամընը տալի
էվտէ իթմէտիլէր . վէ էվտէ իտէ եալընըզ պէն գալտըմ .
պուսլար միւթատլարընտան օլտուղու իւզրէ, եինէ պէնլմ
ղըտամը, եանի պիր մրգտար սու, էքմէք, վէ շարապ պը-
րագմըշլար, վէ քիլէրի վէ տօլապլարը դաբանարագ անախ-
թարլարընը պիրիքտէ ալմըշլար իտի : Պէնտէ իշիմի պի-

Թիրտիքտէն սօնրա, Թաամըմը իթտիմ, վէ պատէհու, չիւնքի տայիրէլէր տէրունինտէ Թէք պաշըմա գալմագտան գօրգմագտա իտիմ, Մ. Ֆէրանըն լամպասընը եագտըգտան սօնրա, պըրագըպ քէնտի օտամա չըգտըմ: Մէրգուժ կիճէլէրի տիշարը չըգտըղընտա, ալլա պիզ անըն ավտէթինէ պէքլէմէզ իտիք: Կէրչի, պէն ատէթի գատիմէմ իւզըն, օթուրուպ քէնտի իշիմլէ մէշղուլ օլմաեա պաշատըմ իսէ տէ, օլ կիճէ, հէր նաաըլ իսէ, սայիր տէֆալարըն մուղայիրի օլտուղու հալտէ, եավաշ եավաշ ույգուժ կէօթիւրմիւշ իտի . . . Օֆ, ամա՛ն պապաճըղըմ. — տէյի պաղըրտը պու արատա Լուիզ գօրգուսունտան նաշի գաթի քէլամ իտէրէք, — չիմտի սիզ պէնիմ սէօյլէեէճէքլէրիմէ ինանմագ իսթէմէեէճէքսինիզ տիք . . . վէ պանա եալանճըլըգ Թէօհմէթինի ազլ իտէճէքսինիզ տիք . . . հալ պու քի պէնտէ, իշթէ շու մէյտանտէ տուրան հէմիրէճիկէզիմ ճէսէտի իւզէրինէ եէմին իտէրէք սիզէ սէօյլէրիմքի, սէօյլէեէճէքլէրիմտէ, զէրլէ գատար խիլաֆ պուլունմաեաճագ տըր:

— Սէօյլէեինիզ, — տէտի Րօտօլֆ:

— Հայֆա՛քի, էֆէնտի, օնտան պէրու, պու կիւն Թամ եէտի սյ կէշմիշ օլտուղու Թագտիրտէ պիլէ, պէն հալէա օլ հէյպէթամիզ կիճէնին էսրարընա, պիր տիւրլիւ աղըլ իրտիրէմէմիշիմտիր . . . պիր տիւրլիւ Թէէվիլ իտէմէմիշիմտիր, վէ օլգատարտա տիւշիւնիւպ զիհն եօրմուշում տուրքի, ատէթա ազլըմա խիֆիլէթ կէթիւրմէքլիք Թէհիքէսինէ տիւշար օլուրում տէյի գօրգմուշումտուր:

— Ամա՛ն եա Րէպպիմ, տմա՛ն եա Րէպպիմ, աճապա նէ տիր շու գըղըն սէօյլէեէճէկի . . . — տէյի պաղըրտը Մօրէլ, զաթէն մէզքիւր հիքեաեէեէ Լուիզ պաշաեալտան պէրու, արալըգ արալըգ տիւշար օլտուղու պիր նէվի պիգայտըղ ուեուշուգլուղունտան աեըլարագ:

— Պէն օլ կիճէ, միւթատըմըն մուղայիրի օլտուղու հալտէ, սանտալիյեէմ իւզէրինտէ ուեուեա գալմըշ իտիմ . . .

— տէտի Լուիզ, — իշթէ սօն խաթրբմտա գալմըշ օլան հալ, անճագ պու նօզթաեա դատար տրր, պունտան էվ վէլ. . . օ՛ֆ, աման պապաճըղմ, էվլէթ, պէն, պունտան էվլէլ, աֆվընըղը տիլէեէրէք սէօյլէրիմ. . . վէ եէմինտէ իտէրիմքի, հիշ պիր գապահաթըն սահիպի տէկիլ իտիմ, ֆագաթ. . .

— Ինանըրմ. . . ինանըրմ. . . լաքին, սէօյլէ, սէօյլէ՛,

— Նէ գատար վագրթ ուեուեա գալմըշ իտիմ պիլմէմ, պիրտէ ուեանտըղմտա, եինէ քէնտի օտամտա օլտուղում հալաէ. . . գարեօլամտա եաթմագտա օլտուղումու, Մ. Ֆէրանը եանըմտա եաթմագտա պուլունտուղունու, վէ ըղղըմ գաստ իթմիշ օլտուղունու կէթրտիմ. . .

— Պունտա եալա՛ն սէօյլէմէքտէսին. . . պունտա եալա՛ն սէօյլէմէքտէսին. . . — տէյի պաղըրտը Մօրէլ քիւր զաղապ քէսիլէրէք, — խայր, մութլագա սէն, մէրգում թարաֆընտան զուհուրա կէլմիշ օլան թաալլուլթա գարըր իպրաղը մուգավէմէթ իտէմէեէրէք, վէ պինապէրին, մէրգումուն պէնի մահպէսէ իլգա իթտիրէճէկի գօրգունու նուտա տէրխաթըր իյլէեէրէք, թէսլիմի կէրիպա՛ն իյլէմիշ օլմալըսըն տրր. . . ֆագաթ, պու ճիւմէ իլէ տախի, սէնտէն մաթլուպում չու տուր քի, ասլա եալան սէօյլէմէյիպ, իլլա հագըգաթը հալի իգրտը ու իթիրաֆ իյլէմէլիսին :

— Խայր պապաճըղմ, սիղէ եէմինլէր իտէրէք սէօյլէրիմքի, իֆատէմտէ զէրրէ գատար եալան վէ եանլըշ պուլունմագտա տէկիլ տիր. . .

— Խայր, խայր, եալա՛ն սէօյլէմէքտէսին սէն. . . էվ վէթ, եալա՛ն սէօյլէմէքտէսին սէն. . . չիւնքի, էկէր էօյլէ օլմուշ օլսա իտի, մէրգում նօթէր պէնի մահպէսէ իլգա իթտիրմէքիկէ գալղըշմամալը իտի, չիւնքի, սէն մէրգումա քէնտինի թէսլիմ իյլէմիշ իտին :

— Պէն քէնտիմի թէսլիմ մի իտէյիմ, հա՛շա, պապաճըղմ, Ալլա՛հ իթմէսին, լաքին, իւզէրիմէ օլ մէրթէպէ աղըր պիր ույգու չէթմիւշ իտիքի, ատէթա պիր էօլիւ

հալինէ կիրմիչ խորմ. . . Մէգքիւր հալ շիմտի սիղէ , պիթ-
թապի բէք զարիպ վէ իհթիմալին խարիճինտէ տիր տէյի
կէօրիւնմէքտէ տիր . . . վէ էօյլէ զանն իթմէքիկէ տէ հագ-
գընըզ վար տըր , զերա , հէնուզ պու կիւն վէ պու սաա-
թա դատար , պիղզաթ քէնտիմ տախի ագըլ իրտիրէմէ-
միչիմ տիր :

— Պագաթ , պէն բէք ալէա ագըլ իրտիրէպիլմէքտէ
վէ հէր շէյի տէ անլաեապիլմէքտէյիմ , — տէտի Բօտօլֆ ,
Լուիդին քէլամընը գաթ իյլէեէրէք , — մէրգուժ նօթէր օլ
պապտէ տախի պիր ճինաեէթ իճրասընա ճիւրաթ իյլէմիչ
տիր . . . Պօշ եէրտէ , Մօրէլ , քէնտի քէրիմէնիզէ եալան-
ճըլըգ սըֆաթընը ազվ իթմէյինիզ . . . Մէօյլէյինիզ շիմտի
սիղ պանա , Լուիզ , եօգարըեա քէնտի օտանըզա չըգմազ-
տան էվվէլ թաամ իթտիկինիզտէ , սու վէ եախօտ շարապ
իչտիկինիզ վազըթտա , աճապա աճայլպ պիր լէզզէթ հիսս
իթմէտիմի իտինիզ , պու խուսուսու պիր իյիճէ տիզգաթ
իտէրէք տէրխաթըր իտինիզ պագալըմ :

Լուիզ ճիւզիճէ տիւչիւնտիւքտէն սօնրա , ճէվապա ա-
ղաղ պիրլէ ,

— Էվվէթ , էֆէնտի , խաթըրմա կէլմէքտէ տիր , մա-
րամ Սէրաֆէնին պէնիմ իչին պըրագմըշ օլտուղու սու ի-
լէ գարըչըգ օլան շարապը իչտիկինտէ , հէր վագըթքի լէզ-
զէթի պուլմաեըպ , իլլա պիր աղ աճըլըգ հիսս իյլէտի խտիմ
իսէ տէ , օլ վագըթ ասլա թահթը տիզգաթա ալմամըշ ի-
տիմ . մէրգուժ վէքիլխարճ գատըն , պէնիմ իլէ էյլէնմէք-
լիք նիյեէթիլէ , պազը քէրրէ , պէնիմ իչէճէք օլտուղում
շարապա , թուզ իլէ պիպէր գարըշտըրմագտա խի . . .

Տիմէք տիր քի , եէվմի մէզպուրտէ , մէգքիւր շարապը
իչտիկինիզտէ , պիր աղ աճըլըգ հիսս իյլէտիկինիզի , շիմտի
բէք ալէա տէրխաթըր իտէպիլմէքտէսինիզ , էօյլէ՞ մի :

— Էվվէթ , էֆէնտի , ֆագաթ , մէգքիւր աճըլըգ , էօյ-
լէ պիր իչիլէմէեէճէք մէրթէպէտէ օլմատըղընտան , պիր
աղ պօղուլմուշ տուր շիւբհէսինէ զահիպ օլտու խտիմ :

Պու աբատա Մօրէլ եապանիճէ պիր պագըլ իւզրէ կէօղլէրինի տիքէրէք, վէ սայքի իշիթմէքտէ օլտուղու շէյ-լէրին քիւնհիւնէ վարամատըլը թագատիրտէ, Բօտօլֆուն սիւլալէրիյլէ, Լուիզին տախի ճէվապլարընը տիյնէմէքտէ իտի:

— Սանտալիյեհնիզ իւզէրինտէ ուեուեա գալմաղտան էվվէլ. . . պաշընըզտա պիր նէվի աղըրըգ . . . վէ տիղ-լէրինիդաէ տախի պիր նէվի տէրմանսըլըգ հիսս իթտինիզ մի իտի:

— Էվվէթ, էֆէնտի . . . դուլագ թօղլարըմըն տամար-լարը վուրմագտա օլուպ, վէ իւզէրիմտէ տախի, խաֆիֆճէ պիր տիթրէմէ էսէրի վէ պիր ֆէնալըգ տույմագտա իտիմ:

— Ա՛հ, խայի՛ն հէրիֆ . . . ա՛հ ալչադ հէրիֆ . . . — տէյի պաղըրտը Բօտօլֆ, — պիլըրմիսինիզ, Մօրէլ, օլղատ-տար հէրիֆ գըզընըզա նէ՞ եաբմըլ տըր:

— Մօրէլ գարըլըգ հիչ պիր ճէվապ վիրմէքսիղին, Բօ-տօլֆուն եիւզիւնէ պագմաեա պաշլատը:

— Մէրգումուն ճինաեէթ շէրիքի պուլունան մէրդումէ վէքիլխարճ գատըն, Լուիզին շարապը իշինէ, ույդու կէ-թիրիճի պիր նէվի էճղա գարըլտըրմըլ տըր, վէ օ տա հիչ չիւբհէ ճայիզ տէկիլ տիր քի աֆիօն օլմալը տըր. շէյլէքի մէգքիւր էճղանըն թէէսսիրի իգթիղասընտան օլարագ, քէ-րիմէնիզին պիր գաչ սաաթ գուվվէթի քէսիլմիչ, վէ պէյ-նի ուեուշմուշ տուր, վէ մէգքիւր ուեուշուգըլըգ ույդու սունտան ուեանտըլընտա իսէ . . . քէնտիսինի, ըրզընա գաստ իտիլմիչ պիր հալտէ պուլմուշ տուր:

— Ա՛, իշթէ շիմտի անլատըմպէն, տիւչար օլմուշ օլ-տուղում ֆէլաքէթին սէպէպլինի . . . — տէյի պաղըրտը Լուիզ. — կէօրտիւնիլըմիւ շիմտի, պապաճըղըմ, պէնիմ հիչ պիր գապահաթըմ պուլունմամըլ տըր: Պապաճըղըմ . . . պապաճըղըմ . . . սէյլէյինիզ, ճէվա՛պ վիրնիզ:

Մօրէլին պագըլընտա պիր էսէրի հէյպէթ հասըլ օլ-մաեա պաշլամըլ իտի, Մէրգում գաթէն սաֆտէրուն վէ

էհլի ըրդ պիր ատէմ՝ օլտուղունտան, էօյլէ պիր տէհչէթ-
լու դատտարլըղը, ֆիրրի պիլէ թութամամագտա իտի.
չէօյլէ քի, մէգքիւր էսրարըն էհէ մմիյեթինի, բէք ազ ան-
լաեապիլմէքտէ իտի: Վէ պունտանտա գաթինաղար, տօղ-
րուեու սէօյլէտիկիմիզ թագտիրտէ, պիր ազ վագըթտան
պէրու, ատէթա ագլընտա պիր բէրիշանլըգ հասըլ օլմա-
եա պաչամըշ իտի... Արալըգ արալըգ քէնտույի դայա ի-
տէրէք, տիւշարը պիհուշի օլմագտա իտի... վէ մէրգու-
մուն պու հալիտէ, շէտիտճէ պիր տիվանէլիք զուհուրինէ
տէլալէթ իյլէմէքտէ իտի... Պու ճիւմէ իլէ տախի, մէր-
գում սաղըր, գըսսա, վէ գըրըգ գըրըգ պիր սէս իլէ քէ-
լամէ աղազ պիրլէ,

— Էվվէթ, էվվէթ, պու ֆէնա պիր շէյ տիր... վէ
դայէթլէ ֆէնա պիր շէյ տիր... — տէտի:

Վէ թէքրարէն պիր տալլընլըգ տէրեասընա տալտը՝
վէ Բօտօֆ մէրգումուն հալինէ պիր չէյմի էլէմ իւզրէ
պագմաեա պաչատը. վէ մէրգում՝ ոլիշարէնին հիտտէթ
ու դազապ տույղուլարը ամէշլէրինին սէօնմէկէ եիւզ
թութտուղունու ֆէհմ ու ֆարգ իյլէտիկի կիպի, էքսէր
տէֆա շիտտէթի տէրտ ու էլէմ էսէրի օլարագ, աղլամա-
սընըն քէսիլիպ, վէ պինաէն ալէյհ կէօզ եաշլարընընտա
գուրումագտա գարար գըլմասընը տախի ֆէհմ ու ֆարգ
իյլէտի իսէ տէ, Լոնիդին էսէֆէնկիզ հիքեաեհսինին սօնու-
նուտա ալմագ իսթէտիկինտէն, մէրգումէեէ խիթապէն,

— Այրէթ ու ճէսարէթ ալընըզ, չօճուղումտա, շու
պաչատըղընըգ տէհչէթամիզ հիքեաեէյի նաղլ իտիպ պի-
թիրինիզ, — տէտի:

— Աքին, եազըգ.քի, էֆէնտի, տահա չիմոիեէ գա-
տար իշիթտիքլէրինիզ հիշ նէվինտէն արըրէք... Պէն Մ.
Փէրանը եանըմտա կէօրիւր կէօլմէզ, գօրգումտան պիր
չամաթա տըր պըրագարագ պաղըրմաեա պաչլատըմ, վէ
կէրչի եանընտան տա գաչմագ իսթէտիմ իսէ տէ, պիր
տիւրլիւ էլինտէն գուրթուլամտտըմ, չիւնրի զաթէն իւ.

զերիմոտէ տէ պիր զաաֆ վէ պիր աղբըլըդ հիսս իյլէմէք-
տէ իտիմ, վէ պէս պէլլի մէգըլըր զաաֆ իլէ մէգըլըր ա-
ղբըլըդ տա: զաթընըղըն սէօյլէտիկի կիպի, օլ պանա ի-
չիրթտիբլէրի էնզալը շարապտաննէչէթ իթմիշ օլմալը տըր:
— շիմտի սէնին պու գաշմագլըղա չըգըշմագլըղտան միւ-
րատընն նէ տիր, — տէտի Մ. Ֆէրանն օլ մէրթէպէ թէաճ-
ճիւպլիւ պիր սէօյլէյիշ իլէ քի, պէն պիլէ քէնտիմոտէն
չիւբհէ իթմէկէ պաշլատըմ. — պու չօճուգճա հարէքէթ-
տէն վէ թէլէվվիւն միգաճըղգտանն նէ՞ ֆայիտէ հասըլ օ-
լուր, մէկէրչի պէն սէնին եանընա զօր իլէ մի կէլմիշիմ
տիր, մէկէրչի պիղզաթ քէնտիին հիւանի ըիզասըլլա կէլ-
մէմիշմիլիմտիր. — Ա, էֆէնտի, պու պիր խայլնիլք տիր,
պիր զատտարլըգ տըր, — տէյի պաղըրալմ, — սիղ պէնիմ
ույգոււմտան իսթիֆատէ իտէրէք, նամուսոււմու բայիմալ
իթմէքլիկէ ճիւրաթ վէ իրթիքեապ իյլէմիշսինիզ տիր, պէն
պուսու շիմտի կիտիպ բէտէրիմէ խապէր վիրէճէկիմտիր.
— չէլէպիմ պէնիմ պու լաղըրտըմը իլիթտիկինտէ, պաեը-
լարագ կիւլմէկէ պաշլատը, — նէ, սէնին ույգոււնու տույի
իսթիմալ մի իյլէմիշիմտիր, քիմ, պէն մի, նէ սէօյլէ-
եօրսուն, լաթիֆէ մի իտիեօրսուն, եօգսա ճիտտիլ օլա-
րագ մը սէօյլէեօրսուն. սէն էօյլէ եալանլարը քիմէ եուլթ-
տուրաճագսըն, հէր քէս չօճուգ տէկիլ տիր, շիմտի սա-
պահըն սաաթ տէօրտիւ օլմուշտուր, պէն իսէ օն սաաթ-
տան պէրու պուրատա եանընտա պուլունմագտաեըմ, մաա-
շալլահ, բէք իյի վէ բէք տէրին պիր ույգու չէքմէքտէսին.
չաքին, ույգոււմտան իսթիֆատէ իյլէմիշսին տիլէճէք եէր-
տէ, պէնիմ հիւանի ըիզամտան իսթիֆատէ իյլէմիշսին տիր,
տիսէն, տահա իյի վէ տահա սահիհ օլմաղ մը. հայտէ,
հայտէ, էօյլէ պուտալաճա լաղըրտըլար իսթէմէղ, եօգսա
սօնրա կիւլճէնիլիմ հա, զաթէն բէտէրինին պէնիմ թահ-
իը հիւքմու գուտրէթիմտէ օլտուղունու պիլտիկին թագ-
տիրտէ, գալզըպ տա պանա գարշը օլու եօլտա մուամէլէ
իթմէքլիք, ասլաքեալըր ագըլ տէկիլտիր. էկէր սէն քէնտի

Ֆայիտէնիզի իսթէր իսէն, պէնիմ իլէ հօշ կէշինմէլի, վէ պէնիմ էմրիմէ իթաաթ իյլէմէլիսին. էմնա, պուռնուն մուղայիրի օլան պիր հարէքէթտէ պուլունուր իմիշսին, արթըզանը տա սէն պիլիրսին. լաքին, պիր իյի տիւշիւնմէլիսին. — պէն պու օլան շէյլէրին քեաֆֆէսինի բէտէրիմէ խապէր վէրէճէկիմտիր, — տէյի պաղըրտըմ, — պապամ պէնիմ ինթիգամըմը ալաճագ տըր, եապանտա էտշամա եօրուզ, պուրատա հագգ վար տըր, շէրիաթ վար տըր. . . — Մ. Ֆէրան պէնիմ պու լաղըրտըլարըմ իւզէրինէ, քէմալի թէաճճիւլ իւզրէ եիւզիւմէ պագմահա պաշլատը. — տիմէք տիր քի սէն, սահիհէն պիր տիվանէ իմիշսին տիր իյի եա, բէտէրինէ նէ սէյլէնէճէքսին տիր: Պէն սէնին եանընա ճէպրէն կէլմէտիմ եա, սէնին հիւսնի ըիզան իլէ կէլտիմ. էմնա կիտիպ տէ բէտէրինէ սէյլէնէճէք իմիշսին, սէրպէսթսին, սէյլէնէպիլիրսին. . . վէ օլ վաղըթ բէտէրինտէն տէ նէ եօլտա գապուլիյեթ պուլաճաղընը կէօրէճէքսին տիր: — Հաֆըղ Ալլահ, իյի եա, պու սէյլէտիկինիզ սահիհ տէկիլ տիր. . . սիզ տէ բէք իյի պիլիրսինիզ քի, սիզ պէնիմ օտամա, պէնիմ հիւսնի ըիղամ իլէ կէլմիշ տէկիլսինիզ տիր, պէնիմ խապէրիմ պիլէ օլմամըշ տըր. . . — Նասըլ, սիզին իսթէկինիզէ գարշը օլարագ մը կէլմիշիմտիր, աճայիպ, պէյլէ պիր եալանը ալէմէ եութտուրմսեա, վէ պանա իճպար իթտի տիմէքիկէ գալգըշմագըրզ, աղ արսըզըրզ տէկիլ տիր: Պու սէյլէտիկինին եալան օլմասընը, շիմտի պուրաճըգտա սանա իսպաթ իտէյիմ մի: Պէն, պիլիմ սանտրգքեար ժէրմէնէ, բէք միւսթաճէլ պուլունան պիր իշի պիթիւմէք իւզրէ, տիւն ազշամ սաաթ օնտա եինէ պուրատա կէլմէսինի էմր ու թէնպիհ իյլէմիշ իտիմ, վէ մէրգուտա ֆիլվագը կէլէրէք, պու օտանըն թա ալթընտա պուլունան օտատա, սապահըն սաաթ պիրինէ գատար չալըշմըշ տըր, իմտի, էկէրշի էյլէ ճէպրի պիր շէյ օլմուշ օլսա իտի, մէրգումուն, սէնին շամաթալարընը իշիթմիշ օլմագըրզը իգթիղա իթմէզ

մի իտի . զիրա , նասըլ քի կէչէն տէֆա եարամազըդ ի-
տիպ տէ եաբար իտին , պանա գարչը գօեարադ արպէ-
տալար գօբարտը իտին , չիւնքի , օլ կիճէ , պու կիճէքի կի-
պի ագլըն պաշընտա տէկիլ իտի , էօյլէ տէկիլ մի . հա՛ ,
նէ՛ տէրսին , սէօյլէտիկիմ կիպի , մէրգում Ժէրմէնին ի-
չիթմիշ օլմասը լաղըմ կէլմէ գմի իտի , իշթէ մէրգում տա
պուրատա աըր , եարըն սապահ պիղզաթ քէնտին սիւալ
իտէրէք , պու կիճէ գաթան պէօյլէ պիր բաթըրտը օլմա-
մըշ օլտուղունու թահգըդ իտէպիլիրսին :

—Մֆ , տիմէք տիր քի , մէրգում , թա էվվէլինտէն ,
միւճազաթտան արի վէ պէրի գալմագլըղըն հէր թարա-
ֆընը տիւչիւնիւպ , վէ հէր նէվի իհթիեաթը թէտարիքտէն
սօնրա , քէնտի մէրամընը մէվգըի իճրայէ դոյմագլըղա գալ-
զըշմըշ օլմալը տըր , — տէտի Բօտօլֆ :

—էվվէթ , էֆէնտի , մէրգումուն մէքքիւր լագըրտըլա-
րը իւղէրինէ օլ մէրթէպէ քէտէր իտիպ , վէ օլ մէրթէպէ
ղայրէթ ու ճէսարէթտէն տիւշտիւմ իտի քի , տիհանըմ
ալըլըպ տա ճէվապ պիլէ վիրէմէտի իտիմ . վէ պանա իչիր-
միշ օլտուղլարը էճգատան տա պիւթիւն պիւթիւն պիխա-
պէր պուլունաուղումսան , իւղէրիմէ չէօքմիւշ օլան մէգ-
քիւր տէրին ույդունուն սէպէպինի պիր տիւրլիւ անլաեա-
մամըշ իտիմ : Վուգուի հալին սուրէթի զահիրէսի քեամի-
լէն պէնիմ հագղըմտա զարարը պուլունմագտա իտի .
չէօյլէ քի , էկէրչի թէչէքքիյեէ գալգըշաճադ օլսամ իտի ,
հէրքէս պէնի թագպիհ իտէճէք իտի , չիւնքի , օլան իշէ ,
պիղզաթ քէնտիմ պիլէ ագըլ իրաիրէմէմիշ իտիմ :

Բօտօլֆ , Մ . Ֆէրան թարաֆընտան մէվգըի իճրայէ գօ-
նուլմուշ օլան միւրայիլիրտէն տօլաեը , հատտէն զիեաոէ
տիւշարը թէաճճիւպ օլմուշ իտի :

—Տիմէք տիր քի , — տէտի Բօտօլֆ , նօթէրին մէգ-
քիւր հարէքէթի գապիհէսինտէն տօլաեը , կէլիպ բէտէ-
լինիլէ թէչէքքի իթմէքիկէ ճէսարէթ իտէմէմիշ իտինիզ :

—Խայր , էֆէնտի , չիւնքի , էկէրչի սէօյլէմիշ օլսա ի-

տիմ, շիւթհէսիդ օլարագ մէրգում. պէնիմ տախի Մ. Ֆէրան իլէ մէղքիւր խապոսաթտա իշթիրաքում վար տըր զիւիւմիւնէ զահլայ օլաճագ իտի. վէ պունտան տա գաթի նազար, մէրգում մէղքիւր վադաանը իշթիր իշթմէղ, հիտտէթինտէն աթէշ քէսիլէճէք, վէ անճագ մէրգումուն միւսաատէսի սայէսինտէ մահպէսէ կիրմէքսիզին ազատէ կէզմէքտէ պուլունմասընը, վէ թէքմիլ փամիւեամբզըն տախի մէրգում սայէսինտէ եաչաեապիլմէքտէ օլմասընը ունուտաճագ տըր տէյի գօրգմագտա խտիմ:

—Վէ իշթիմալ տիր քի, — տէտի Րօտօլֆ, մէրգում մէեէ, մէղքիւր էսէֆէնկիլ վադաանըն թէքմիլինի նագլ իթմէքլիքտէն մէնն իթմէքլիք նիյեէթիլէ, — բէտէրինիզին խարապիյեէթի էօնիւնիւ ալմըշ օլմագլըգ մագսէտիլլէ, չէլէպինիլ թարաֆընտան զուհուրա կէլիշ օլան իճպարա գարշը գօյմագ խթմէտիկինիզտէն, արթըգ անտէն սօնրա օլ խային հէրիֆին քէյֆինէ պիր էյլէնճէ օլմագլըղա տէվամ իյլէմիշ օլմալըսընըղ, էօյլէ տէկիլ մի:

Րօտօլֆուն պու լազըրտըսը իւզէրինէ, Լուիզ գըղաբարագ կէօզլէրի էօնիւնէ պագմանա պաչատը,

—Վէ պատէհու սիզէ գարշը էվվէլքի սուրէթտէ վահշիճէ պէտ մուամէլէլէրինէ տէվամ իթտի՞ մի իտի:

—Խայր, էֆէնտի, ֆագաթ, քիմնէյէ սույի զանն վիրմէմէք նիյեէթիլլէ, նակէհան եա Պօն—Նուվէլ բարասը, վէ եախօտ մէրգումուն վէքիլի, թաամա կէլտիքլէրինտէ, մէրգում պանա անլէրին հուզուրլարընտա, ալըր ալըր թազիրլէր իթմէքտէ, վէ հաթթա մէրգում բահլայէ, պէնիմ իշին, էր եա կիճ պաչտան չըգարագ, տիւշարը ֆէզահաթ օլաճաղըմը, վէ պու սէօյլէտիքլէրինի թասափդ իշին տախի, թէմուլէլիկիմի, պօշպօղազլըղըմը, վէ քէնտի եազըճըլարըյլա քէք աչըղ վէ բէք սէրպէսթ հարէքէթլէրտէ պուլունմագտէ օլտուղումու պէեան պիլլէ, պանա պաղը նատիհաթլար իթասընա հիմմէթ իյլէմէսինի բէճա իյլէտիկիլլէ պէրապէր, պէնի եանընտա սագլամագլըգտան միւ-

րատւոնքն տախի, պիր ֆամիլեա սագլամագլըղա պօրճու պուլունան: վէ նամուս ու քէմալէթի պէր քէմալ'օլան բէտէրիմին խաթըր իչին, եանի, մահզա լուծֆ ու մէրհամէթինտէն նաչի սագլամագլտա պուլունմասընը տախի սէօյլէմէքտէ խտի . . . Հալ պու քի, եալընըզ բէտէրիմէ եաբմըչ օլտուղու իյիլիք միւսթէսնա թուրկուլտուղու թագաիրտէ, պու սէօյլէտիքլէրինն քեաֆֆէսիտէ եանըչ իտի: Պէն գաթան քէնտի եազըճըլարընքն եիւզլէրինի պիլէ կէօրմէքտէ տէկիլ իտիմ, չիւնքի, զաթէն օնլարըն տայիրէլէրի պիպտէն պիւթիւն պիւթիւն այրը տըր:

—Մէրգում, բահլաին նէզտինտէ պունլարը պէօյլէ սէօյլէտիքտէն սօնրա, սիզին իլէ եալընըզ գալտըղընտա, մէգրիւր լագըրտըլարընա, նէ եօլտա մանէա վիրմէքտէ խտի:

—Պէնի, լաթիֆէ եաբմագլտա տըր տէյի գանտըրմագլտա խտի . . . Հալ պու քի, մէրգում բաբաս, մէրգումսուն թէչէքքիլէրինի, ճիտտի մագամընտա թուրմագլտա օլտուղունտան, էօյլէ պիր տինտար գաթըն խանէսինտէ, վէ էօյլէ պիր ազիզ գաթըն խըտմէթինտէ պուլունտուղում հալտէ, հարաքեաթը նահէմլարէտէ պուլունմագլըղըմըն, տահա զիեատէ պիւեիւք պիր գապահաթ սաեըլաճաղընը, պիր սուրէթի շէտիտէտէ օլարագ պանա սէօյլէտի: Օլ պապտէ նէ ճէվապ վէրէճէկիմի պիլէմէտիկիմտէն, եիւզլէրիմ գըզարարագ, կէօզլէրիմ էօնիւնէ պագմագլտա իտիմ, վէ պու հալիմ իսէ, հագգըմոա գաթէն տէրքեար օլան շիւբհէեի, տահա զիեատէ արթըրմագլտա, վէ տահա զիեատէ թագվիյէթ վիրմէքտէ խտի, օլ արատա քէնտի էօմիլիմտէն, օլ մէրթէպէ պըգմագլտա վէ իքրահ իյլէմէքտէ իտիմ քի, հէման քէնտի էօմիլիմէ գաստ իլէ թէլէֆ օլուպ գուրթուլմագլըղը տիւշիւնմէքտէ իտիմ իսէ տէ, չի'ֆայիտէ քի, բէտէր ու վալիտէմ, վէ գարտաչ վէ գըզգարտաչլարըմ խաթըրմա կէլտիքլէրինտէն, վէ պէնտէն պաչգա կիւվէնէճէք պիր տալլարը պուլունմատըղընը պիլտիկիմտէն . . . մէգրիւր նիյէթտէն սար:

Ֆը նաղար իլէ, հէր նէ տէ օլսա չէքմէքլիկէ գարար վիր-
մէքտէ, վէ օլ հալիմտէ տախի, քէնտիմէն պիր թէսէլլի
պուլապիլմէքտէ իտիմ, չէօյլէ քի, պարի հիչ տէկիլ իսէ,
բէտէրիմին մահպէսէ իլդա իտիլմէքլիքտէն գուլթուլմադ-
տէ պուլունմասընը, կէօզլէրիմ էօնիւնէ կէթիլմէքտէ ի-
տիմ, Պիր տէ քէնտիմի, եէնի պիր ֆէլաքէթ տէրեասը
օրթասընտա տահա պուլտուլմ, տիւնեաեա պիր մասուլմ կէ-
թիլտիմ. . . վէ արթըդ քէնտի մահվըմըբէք եադըն կէօր-
մէկէ պաչլատըմ: Պիլմէմ նիչին օլ հէնկեամտէ, Մ. Ֆէրան
մէգքիւր վադաաեք, եանի չօծուղուն տիւնեաեա կէլմէ-
սինի կէօրտիւկիւնտէ, հադգըմտա տէրքեար օլան սէրթ
մուամէլէսինի էքսիլտէճէք եէրտէ, մուղայիրի օլարագ,
արթըրաճաղընա տայիր պիր տույղու հիսս իյլէմէքտէ իտիմ
լաքին պու ճիւմլէ իլէ տախի, պաչըմա կէլէճէք օլան ֆէ-
նալըդլարըն նէ տէրէճէտէ չէյլէր օլաճագլարընը, ասլա
ֆիքր ու խէեալիմտէն կէչիրէպիլմէքտէ տէկիլ իտիմ. . .

Մօրէլ, պու արատա, տիւչար օրնուչ օլտուղու արըղը
պիր տալըլընլըդտան տեղլարագ, թէաճճիւպ իւզրէ էթ-
րաֆընա պագտը, էլիլլէ անընը օլուչաուլտու, վէ ֆիք-
րինի քէնտույէ թօփլատըդտան սօնրա, քէնտի քէրիմէսի-
նէ խիթապէն,

— Զանն իտէրիմ քի պիր արալըգ ադլըմտա պիր բէրի-
չանլըգ վագը օլտու. . . նօրկունլուգ. . . տէրտ ու քէտէր
. . . օ տէկիլ էմմա, սէննէ՞ սէօյլէմէքտէ իտին. . . — տէտի:

— Մ. Ֆէրան պէնիմ տիւնեաեա պիր մասուլմ կէթիլ-
տիկիմի իշիթտիկինտէ. . .

Մօրէլ մէրգուլմէնին պու լագըրաըսընը իշիտիր իշիթ-
մէգ, տիւչարը մէյեուսիյիէթ օլարագ, զադապընտան ա-
թէչ քէսիլտի, վէ Բօտօլֆ տախի մէրգուլմա պիր կէօզ ի-
չարէթի դալտըրալագ, հիտտէթի էսէրինի մէնն իյլէտի:

— Հայտէ, սէօյլէ, թա սօնունա գատար տիյնէմէք իս,
թէրիմ, — տէտի Մօրէլ, — հայտէ. . . հայտէ. . .

Լուիդ թէքրարէն քէլամէ աղաղ պիրլէ,

—Պէն Մ. Ֆերանա, քէնտի սէպէպինտէն տիւշար օլ-տուղում մէգքիւր խէճալէթտէն դուրթուլմագլըղըն եօլունու սիւալ իյլէտիկիմոտ . . . հայֆա՛ քի, եա պապա-ճըղըմ, շիմտի սիւ ինանմագ իսթէմէեէճէքսինիւ . . .

—Նէ՛ եաբտը, նէ՛ ճէվապ վիրտի . . .

—Մէրգում զիեատէ պիր հիտտէթ իւզըն լադըրտըմը քէսէրէք . . . վէ սախթէ պիր թէաճճիւպ իպրազ իտէրէք, կիւեա պէնիմ սէօյլէտիքլէրիմի տնլամանաղըղա վուրտու, վէ պանա, մէկէրչի չըլտըրմըշմըեըմ տէյի սիւալ իյլէտի: Պէն պունուն իւզէրինէ տիւշարը հէյպէթ օլլարագ պաղըրմանա պաշլատըմ, վէ, — իյի եա, ամա՛ն Ալլահըմ, շիմտի նէ՛ եաբաեըմ պէն, էկէր պէնիմ հալիմէ աճըեըպ մէրհամէթ իթմէք իսթէմէղ իսէնիւ, պարի հիչ տէկիլ իսէ, քէնտի չօճուղունուղու աճըեըպ տա մէրհամէթ իտինիւ, տէտիմ, վէ մէրգում տախի պունա գարըշլըդ, — նէ՛ պիւիւք տըրըղլըդ, — տէյի պաղըրտը էլլէրինի սէմայէ տօղրու գալտըրարագ, — նէ՛ սէօյլէեօրսուն, ա՛ մէէլունէ, պու մէրթէպէ քիւսթախլըղը սէն նէ՛րէտէն ալմագտաորն, մէկէրչի պու ճիւրաթ իթտիկլին ազվիեաթ, հիչ պանա եագըշլըմ մը, մէկէրչի, սէն մագուլէտէն պիր դըզա գատար թէնէզղիւլ վէ իրթիքեապ իտէն պիր ա տամա պէնզէմէքտէ՛ միյիմ պէն, . . . տօղրուսու, քէնտի արսըղըղընըն նէթիճէսինի պէնիմ կիպի պիր առամըն իւզէրինէ աթմագլըղա գալգըշապիւմէքլիք, էօյլէ ուֆագ թէֆէք պիր արսըղըդ իլէ օլուր պիր շէյ տէկիլ տիր, պէն իսէ, զաթէն, սէնին պու հալլէրէ տիւշար օլաճաղընը, թա էվլէլտէն տէրք ու քէշֆ իյլէմիշ պուլունտուղումտան, պէքի եիւզ տէֆա, վէ հէմտէ էն զիեատէ շայեանը հիւրմէթ վէ ըիայէթ պուլունան միւսաֆիրլէրիմ հուղըրունտա, աչըգտան աչըղա սէօյլէմիչիմ տիր: Հայտէ, տուլմա, չը՛դ, շիմտի չըդ էվիմտէն . . . — տէյի, պաղըրտը:

Բօտօրֆ իլէ Մօրէլ նօթէրին պու հալինի իշիթտիքլէրինտէ, պիւթիւն պիւթիւն տիւշարը իսթիղըապ օլտու-

լար . . . չիւնքի , մերգումուն պու մերթէպէ շայեանը իս-
թիքրահ միւրայիլիլի իւզէրինէ , հատուն դիւատէ միւ-
թէէսսիր օլտուլար ,

—Տօղրուսու . . . — տէտի Բօտօլֆ , — պէն մերգու-
մուն ֆէնա պիր ասէմ օլտուղունու պիլմէքտէ իտիմ էմ-
մա , արթըգ պու մերթէպէ ֆէնա օլմասընը տա ֆիքրիմ-
տէն պիլէ կէչիրմէքտէ տէկիլ իտիմ :

Մօրէլ աղղընը պիլէ աշմատը իսէ տէ , կէօզլէրի իֆ-
րաթ մերթէպէ վէ հէյպէթամիզ պիր սուրէթտէ պիւյիւմէ-
կէ պաշատըղը կիպի , իւզէրինտէ տաթի , ատէթա սարատը
թուլթարճասընա պիր սինիր կէրկիլէնմէսի կէօրիւմէկէ
պաշատը , մերգում օթուրմագտա օլտուղու տէսթկեա .
հը իւզէրինտէն աշաղը ինտի , աճէլէ իւզրէ պիր չէքմէ չէք-
տի , տերունինտէն ղայէթլէ իրի , ուզուն , վէ սիվրի վէ օ-
տուն սաբլը պիր էյէ չէքիպ ալտը , վէ հէման գաբուեա
տօղրու սալտըրըպ գօշտու . . . վէ Բօտօլֆ տա մերգումուն
նիյեթիին ֆարգընա վարտըղընտան , արգասընտան գօ-
շարագ մերգումուն գօլլարընտան թուլթու , վէ ալը դօյ-
տու :

—Մօրէլ , նէ՛րէեէ կիտիեօրսունուզ . . . սէֆիլ ատէմ ,
սիզ պիզզաթ քէնտի խարապիյեթիինիզի մուճիպ օլմագ
իսթէմէքտէսինիզ , — տէտի :

Մօրէլ պիր թարաֆտան քէնտույի մերգումուն է-
լինտէն գուրթարմաեա չալըշտըղը հալտէ , պիր թարաֆ-
տան տաթի , բիւր ղազապ քէսիլէրէք , — սագը՛նընը քէն-
տինիզի , եօգսա պիր եէրինէ իրի քիչինին գանընը իշմէք-
լիկէ մէճպուր օլաճաղըմ տըր , — տէյի պաղըրտը :

Վէ մերգում Բօտօլֆա գարչը թէհաիտլէրէ գալգըշտը :

—Աման պապաճըղըմ , նէ՛ սէօյլէեօրսունուզ , էֆէնտի
պիզիմ վէլի իւլնիյմէթիմիզ տիր . . . — տէյի պաղըրտը
Լուիզ :

—Հա՛ , հա՛ , հա՛ , պիզիմ վէլի իւլնիյմէթիմիզ իմիշ , օ ի-
սէ . . . տէյիլ պիզի տիւչիւնմէքտէ . . . իլլա մուղայիրի

օլարագ, նօթէրն՝ դուրթարմանա չալըշմագտա տըր . . .
 — տէյի ճէվապ վիրտի մէրգում պիւթինն պիւթինն չիգ-
 կիտէն չըգըպ քէնտույի զայպ իտէրէք, վէ Բօտօլֆ իլէ
 չէքիշիպ ճէնքէչէրէք: Արատան պիր: Խանկեհ կէշտիքտէ,
 Բօտօլֆ պիր թագրիպ մէրգումունն էլինտէքի էյէեի չէ-
 քիպ ալմագլըղա մուվաֆֆադ օլտու, վէ օտա գաքուսու-
 նու աշարագ, մէգքիւր էյէեի մէրտիվէն իւզէրինէ ֆըր-
 լաթտը: Պունունն իւզէրինէ, Լուիզ գօշուպ բէսէրինի
 գուճագլատը, վէ մէրգումա,

— Ս՝ պապաճըղըմ, . . սիզ նէ՝ եարբեօրսունուզ, մէր-
 գում պիզիմ վէլիւլ նիյմէթիմիզ տիր . . . հալ պու քի
 սիզ մէրգում իւզէրինէ էլ գալտըրտընըզ, հիւ էօյլէ պիր
 չէյ օլապիլիր մի. աման, տիւշիւնիւնիւզ, վէ հիտտէթի-
 նիզի թէսկին իլէ, ագլընըզը պաշընըզ՝ թօքլաեքնըզ . . :

Մէրգումէնին պու լագըրտըլարը իւզէրինէ, Մօրէլ
 աեւըլպ ագլը պաշընա կէլտի, էլինի եիւզիւնէ թութտու,
 վէ, պութ կիպի լալ օլարագ, տիւշիւպ Բօտօլֆունն տիւ-
 լէրինէ սարըլտը:

— Նա՝ սէֆիլ ու պէտպալթ բէտէր, գալընըզ, ա-
 եաղա գալընըզ, — տէտի Բօտօլֆ քէմալի չէֆգաթ իւզըէ.
 — սապր իտինիզ. . . սապր իտինիզ. . . կէրչի պէն տա-
 իի սիզին գատար հիտտէթ տույմագտա, վէ սիզին գա-
 տար տա քին ու զարազ հիսս իյլէմէքտէյիմ, լաքին,
 հաթթա օլ ալմագ իսթէտիկինիզ ինթիգամ նամընա օլա-
 րագ տալի եէմին վիրերիմ սիզէքի, էօյլէ թէլաշարա, վէ
 նիզամըզ թարիդլէրէ սաքմաեքնըզ . . .

— Հաֆը՛ղ Ալլահ, հաֆը՛ղ Ալլահ, — տէյի պաղըր-
 տը Մօրէլ աեաղա գալգարագ. — Իյի եա, պէօյլէ պիր
 խուսուստա, նիզամ ու գանունն վէ հիւքիւմէթ . . . նէ՝
 եաքապիլիր . . . պիզիմ կիպի ֆագըրլարըն տալա վէ թէ-
 չէքքիլէրինէ քիմ էհէմիլյեթ վիրեր. չիմտի պիզ կիտիպ
 տէ մէրգում կիպի ղէնկին, իթիպարը, վէ նուֆուզլու
 պիր ատէմ ալէյհինտէ տալանա գըեամ իյլէեհէք օլ

սագ, երկվիւմիւզէ դարչը Եյլէնիւ կիւլէճէքլէրինտէ շիւբհէ Եօգ տուր. — Մօրէլ պուռու սէօյլէտիկի վաղըթ-տա, պիր սուրէթի իսթիհզաքեարիտէ օլտուղու հալտէ, աճը աճը կիւլմէկէ պաշլատը, — վէ հագդլարը տաիւր վար տըր . . . չիւնքի, պիղիմ, քէնտի սէօյլէտիքլէրիմիղի իսպաթ իչին, մէյտանտէ հիչ պիր իսպաթըմըղ պուլուն-մագտա տէկիլ տիր, վէ հալիյլէ տէ պիղիմ սէօյլէտիքլէ-րիմիղէ ինանմահաճագլար տըր: Իմտի, պէն քէնտիմ սի-սէ սէօյլէրիմ քի, — տէյի պաղըրտը մէրգուլմ, Էվիլէքի տիվանէճէ հիտտէթի տահա զիեատէ իղտիեատ պուլա-րագ,

— Էվիլէթ, պէն սիղէ սէօյլէրիմ քի, պու ալէմտէ, պըչագտան պաշգա հիչ պիր շէյէ, վէ հիչ պիր քիմնէեէ Էմնիյեթիմ պուլունմագտա տէկիլ տիր, չիւնքի, պիթա-րաֆլըգ տէնիլէն ֆաղիլէթի, ահաճագ պըչագտա կէօրմէք-տէյիմ . . .

— Սուս օլունուղ, Մօրէլ, արթըղ սիղ, քէտէրինիզտէն նաչի, աղլըն չիկկիսինտէն տիշարը՝ չըղմագտա սընըղ, — տէտի Բօտօյֆ մահզուն մահզուն պիր սէօյլէյիլ իլէ . . . — պըրագընըղ քի քէրիմէնիղ քէնտի հիքեայէսինէ տէվսմ իտիպ պիթիւսին . . . վագթիմիղին միւստատէսի հլմ Եօգ տուր, վէ հէմ տէ ղայէթլէ գըյմէթլի տիր, միւսպաշըր զաթէն աշաղըտա պիղէ պէքլմէքտէ տիր, վէ պէնիմ ի-սէ, վուգուի հալէ Էթրաֆըյլա վագըֆ օլմագլըղա իհ-թիեաճըմ վար տըր . . . սիղէ տէրիմ քի . . . հէր . . . Տէվսմ իտինիղ չօճուղում, քէնտի լագըրտընըղա:

Մօրէլ պու արատա, պիմէճալ օլարագ քէնտի իսկէմ-լէսի իւղէրինէ տիւշիւ վիրտի:

— Էֆէնտի, պիհուտէ եէրտէ, — տէտի Լուիղ, — ար-թըղ օլ հէնկեամտէ տէօքտիւկիւմ կէօղ եաշլարընը, վէ իթտիկիմ քէճալարը նիեաղլարը սիղէ նագչ ու պէեան իթմէք իսթէմէմ. պէն օլ վագըլթ, թապ ու թագաթտան տիւշմիւշ պիր հալտէ օլուպ, վէ պու լագըրտըլար իսէ,

սապահին սառթ ճնունտա Մ. Ֆէրանըն քէնտի իշ օտա-
սընտա կէշմէքտէ իտիլէր . վէ մահէլլէնին բարասը տա օլ
կիւնիւ սապահ թաամընա պիղէ կէշմէք իտի , վէ պիր
տէ թամ չէլէպիմ պէնիմ պաշըմա թէքտիրլէր վէ թահ-
գիրլէր երլտըրըմլարը ինտիրմէքտէ իքէն , մերգում բա-
բաս տա գարուտան իչէրի կիրտի . . . վէ չէլէպիմ մեր-
գումու կէօրտիւկիւնտէ , իւզէրինտէ պիւյիւք պիր ալթ-
իւսթիւք էսէրի միւշահէտէ օլունտու :

— Եյ նէ սէօյլէտի օլ վագըթ :

— Նէ սէօյլէեհէք , անինտէ քէնտի մէրամընը իճրա
իթմէք իսթէտիկինտէն , պէնիմ իամիմի վիրէրէք վէ պա-
ղըրարագ , — Կէօրտիւնիւղմիւ , բահիպ էֆէնտի , պէն
ղաթընըղա , գաթէն սէօյլէմէքտէ տէկիլ միյիտիմ , իշթէ
սէօյլէտիքլէրիմ կէլիպ չըգմըշտըր , պու մէէլունէ գըղագը-
պէթքեար վարթայի հէլաքէ գատէմ պասմըշ տըր . . .
Էվվէթ , նամուսուզլուգ թարիգինի թութմուշ տուր . . .
պիւթիւն պիւթիւն զայպ օլմուշ տուր , վէ նիհայէթ կէ-
լիպ պանա քէնտի գասպահաթընը վէ քէնտի մէղէլլէթինի
պէեան ու իթիրաֆ իլլէմիշ տիր . . . վէ պիր տէ գալգ-
մըշ տա , պիր չարէ տիւշիւնմէքլիկիմի , քէնտույի գուրթար-
մագլըղմը բէճա իլլէմէքտէ տիր : Սնլատընը մը չիմտի ,
պու ալէմտէ մէրհամէթտէն նէ տօղար իմիշ . իշթէ ան-
ճադ մէրհամէթիմտէն նաշի օլարագ , պէն էօյլէ էտնա
տէրէճէտէն վէ մագուլէտէն պուլունան պիր գըղը քէն-
տի խանէմտէ գասպուլ իլլէմիշ իտիմ : — Նէ սէօյլէեօրսու-
նուլ , — տէտի բահիպի մերգում պանա խիթապէն օլ-
տուղու վէ տարիլընըդ իւզրէ պուլունտուղու թագտիր-
տէ , — քէնտի չէլէպինիլ , հաթթա պիղղաթ քէնտի հու-
ղուրումաա պիլէ , սիղէ պիր չօդ տէֆալար նէսայիհի միւ-
ֆիտէ վիրմիշ իքէն . . . սիղ իսէ , պու մերթէպէ մէղէլլէ-
թի իրթիքեապ մը իլլէտինիլ , հէյ վահ , եաղըղլար օլ-
տուն , սիղին պու գասպահաթընը , ալֆ օլունուր մէվատ-
տէն տէկիլ տիր . . . Տօսթում , — տէտի պատէհու մէր-

գում րահիպ, Մ. Ֆէրանա, ճիւմէ ալէմ միսիլլու, մէր. գումուն միւրայիլիքէրինէ քէնտիսի տախի ալտանարադ, — մատամ քի կէրէք մէրգումէ կիպի պիր միսկինէ վէ կէրէք ֆամիլեասընա մէրհամէթէն, պու գատար իյլիքէր եարտրգտան սօնրա տախի. իսլահը նէֆա իթտիրմէքիկէ մուվաֆֆադ օլամամըշսընըլ տրր. . . արթըգ պունտան սօնրա, թէքրարէն իյլիք իթմէքիկին, պիր գաաֆ ալէամէթի սաեըլաճաղընտա չիւրհէ եօգ տուր, պինաէն ալէյհ, պատէզին, ըիգգաթ ու մէրհամէթի պէր թարաֆ իլէ, պէղայէթ տէրէճէտէ սէրթ մուամէլէտէ պուլունմագլըղընըլ իգթիղա իտէր:

— Սիղ օլտագըգատա, քէնտի չէլէպլինիզին եիւզին. տէքի միւրայիլիք բէրտէսինի աշաղը ալարադ, մէրգումուն ալազըլըղընը մէյտանէ վազ իյլէմէտինիզմի, — տէյի սիւալ իթտի ֆօտօլֆ:

— Հաֆըզ Սլահ, էֆէնտի, մէկէրչի հիչ օլհէնկեամանէ պէն էյլէ պիր շէյէ միւրթէտիր օլապիլիբմի իտիմ, զաթէն տիլիմ վէ պատիրէթիմ պաղլանարադ, քէնտիմի զայպ իյլէմիշ իտիմ, տիհանըմտան պիր լուղէթ պիլէ չըգարմագլըղա գուտրէթ ու ճէսարէթիմ գալմամըշ իտի. ֆագաթ, պու ճիւմէ իլէ տախի, պարի պիր իքի լազըրտը իլէ օլսուն քէնտիմի միւտաֆաա իթմէք իսթէտիկիմ. տէն, — Լաքին, էֆէնտի. . . — տէյի պաղըրտըմ. . . — Սո՛ւս օլ, քէս սէսինի, սէն լազըրտը իթմէքիկէ պիլէ շայէսթէ տէկիլսին, — տէտի պանա Մ. Ֆէրան լազըրտըմը գաթ իլէ պէնի սէյլէմէքիքտէն մէնն իտէրէք, — Իշթէ սէն տէ գուլազլարընլա, րահիպ էֆէնտիինն նէ սէյլէտիկինի իշիթտին. . . արթըգ պունտան պէյլէ պէն սէնի աճըեըպ տա մէրհամէթ իտէմէեճէէկիմ տիր, չիւնքի պիր զայիֆիլիք ալէամէթի սաեըլաճադ տրր. . . պիր սաաթա գատար խանէմտէն տիշարը չըգմալըսըն: — Պատէհու, մէրգում պանա ճէվապ վիրմէքիկէ վազըթ պըրագմագ իսթէմէտիկինտէն, րահիպ էֆէնտիյի ալըպ պաշգա պիր

օտաւեա կէօթիւրտիւ : Մ. Ֆէրան պէնիմ պուլունտուղում օտաւտան չըգտըգտան սօնրա , — տէտի Լուիդ , — պիր աւրալըգ ատէթա պիր տիվանէ հալի քէսպ իթտիմ , չիւնքի , մէրդում պէնի խանէսինտէն դօվմուչ օլտուգտան պաշգա , սայիր պիր էվտէ տախի կիտիպ խըտմէթ քեարլըգ իտէմէնէնէկիմի տիւչիւնտիւքնէ , ադլըմ պաշըմտան ուչմադտա իտի , զիրա , պիր թարաֆտան վիճուտճա տէրքեար օլան հալիմ մէյտանտէ պուլունտուղու , վէ մէրգում չէլէպիմին տէ ալէյհիմտէ սույի շէհատէթ իտէրէքըրըգըմա մանի օլաճագ օլտուղու շէյլէ տուրսուն , քէմալի զարազընտան նաչի , բէտէրիմի մահպէսէ իլգա իթտիրէնէկի տախի , աչիքեար սուրէթտէ անլաշըմադտա իտի . իմտի , նէ եաբաճագըմը շաշըրարագ , պըրադըպ քէնտի օտամա չըգտըմ : Պիր տէ արատան իքի սաաթ գատար կէչտիքտէ , Մ. Ֆէրան օտամա կէլտի , վէ պանա , — նա՛սըլ , հազըրլատը՛ն մը պօղչէնի , — տէտի , — Ամա՛ն էֆէնտի , լութֆ իտինիդ , մէրհամէթ իտինիդ , — տիեէրէք տիդ իւզէրինէ կէլիպ աեագլարընա սարըլտըմ , — պու հալիմտէ պէնի խանէնիդտէն տիշարը աթմաեընըգ . պէն պու հալտէ , նէրէեէ , վէ քիմի՛ն եանընա կիտէպիլիւրիմ , պէնի քիմ գապուլ իտէր , սիդ տէ բէք իյի պիլիւսինիդ քի քիմնէ գապուլ իթմէգ :

— Օխ օլուր , տա՛հա իյի եա , իշթէ պէյլէ Ալլահ ճէզաեը սէզանը վիրմիշ օլուր , վար քէնտի էտէպիլիլիւրին վէ քեագիպլիկինին պէլասընը չէք քի , էյրէնէսին տէ , պիր տահա եաբմաեասըն : — Պէն պու լադըրտընըն իւզէրինէ աթէշ քէսիլէրէք , — նա՛սըլ , պիր տէ ճէաարէթ իտիպ տէ , պանա եալանճըրըգ սըֆաթը վիրմէք տէ սինիդ , էյլէ՛ մի , — տէյի պաղըրտըմ , — էվվէթ , պիր տէ ճէսարէթ իտիպ տէ , պէնիմ մուճիպի մէղէլլէթ ու խարապլիյեթիմ օլմագլըղընըզը ինքեար իյլէմէքտէ սինիդ , էյլէ՛ մի , տէտիմ : — Մէրգում պէնիմ մէգքիւր թէշէքքիմ իւզէրինէ , — խաշինէ գըզ , հայտէ , շիմտի խանէմտէն տիշարը չըգմալըսըն ,

էվկէթ, մատամ քիսէն հալէա քէնտի իֆթիրանտա իսրար
 իյլէմէքատէ սին, արթըգ պիր տագըգա պիլէ պուրատա
 տուրմամալըսըն, — տէյի պաղըրտը տէհչէթամիլ պիր
 սէս իլէ. — վէ սէնին հագգընտան կէլմէք իչին, ինչաալ-
 լահ, եարընտան թէղի եօգ տուր, հէման բէտէրինի տէ
 մահպէսէ աթտըրաեըմ տա, սէն տէ կէօրէսին: — Ամա՛ն
 էֆէնտի, խայր, խայր, — տէտիմ գօրգուտան քէնտի-
 մի զայպ իտէրէք, — արթըգ հագգընըգտա հիչ պիր ագ-
 վիեաթա վէ հիչ պիր թէչէքքիէ գալըզմամ. . . սիգէ
 սէօզ վիրիրիմ, ֆագաթ, սիգտէն եալընըզ պիր շէյ բէճա
 վէ թալէպ իտէրիմ, շէօյլէ քի, պէնի պուրատան գօվուպ
 տիշարը չըգարմանընը. . , բէտէրիմին հալինէ աճընըպ
 րահմ իտինիզ, պէն սիգտէն ալմագտա օլտուղում ճիւղի
 պիր մասալ իլէ, քէնտի ֆամիլեամը գաեըրմագտաեըմ. . .
 Միւսաատէ իտինիզ տէ, պէն եինէ պուրատա գալաեըմ. . .
 արթըգ տիհանըմ աչըպ տա հիչ պիր շէյ սէօյլէմէեէճէ-
 կիմի վատ իտէրիմ. . . Պէն, քիմնէնին հիչ պիր շէյին ֆարգ
 ու ֆէհմինէ վարմամասընա սայ ու տիգգաթ իտէրիմ,
 հալ պու քի, իլէրուտէ, քէնտի վիճուտճա պատիի հիւզն
 ու էլէմ օլաճագ օլան հալիմի սէթր իտէմէզ պիր տէրէ-
 ճէեէ վասըլ օլուր իմիշիմ, էհ, օլ պապտէ էլիմտէն պիր
 շէյ կէլմէզ, պարի սիգտէ իշթէ օլ վագըթ պէնի պուրատան
 տէֆ իտինիզ: — Պու եօլտա բէճալարը պիտտէֆաթ թէք-
 րարլատըգտան սօնրա, նիհայէթ Մ. Ֆէրան պէնի ալը-
 գօյմագլըղա լութֆէն րազի օլտու, վէ պէն տէ պուռու,
 քէնտիմճէ պիր նիյմէթ աոտ իյլէտիմ, չիւնքի, բէք տէհ-
 շէթլու պիր հալ ու ձէվդըտէ պուլունմագտա իտիմ: Պու
 մէնղարէյի միւէլլէմէտէն սօնրա, մէզքիւր խանէտէ բէք
 սէֆիլ օլտում, բէք չօգ հագարէթլէր կէօրտիւմ, վէ բէք
 չօգ պէտ մուամէլէլէրէ րասթ կէլտիմ, շէօյլէ քի, թէսէլլի
 օլարագ, եալընըզ պիր Մ. Ժէրմէնտէն կէօրմէքտէ օլտու-
 ղում ինսանիյեէթ վար իտի, եալընըզ մէրգում, պաղը
 քէրրէ րասթ կէլէրէք, հալ ու տէրտիմին կէրչի սէպէպինի

սիւալ իյլէմէքտէ իտի իսէ տէ , օ՛ֆ , մէրգումա տախի , հիճապըմտան նաչի , իֆշայի տէրուն իտէրէք , հիչ պիր շէյ սիյլէմէմէքտէ իտիմ :

— Զանն իտէրիմ .քի , մէրգումա տէլիգանլը թամօլ վադըթլարտա կէլիպ պուրատա պիր օտա թութմուշ տուր , էյլէ տէկիլ մի :

— Էվվէթ , էֆէնտի , մէրգումա եա թամբլ սօգաղը , վէ եախօտ Արսընալ սօգաղը եաղընլարընտա պիր օտա ա . րամագտա օլուպ , վէ պուրատա իսէ , շիմտիքի օլ սիզին թութմուշ օլտուղունուղ օտա պօշ պուլունտուղունտան , խապէր վիրաիմ , մէրգումա տա պէկէնտի վէ թութտու . վէ պատէհու , եանի պունտան իքի մահ դատար մուգատտէմ թէրք իթտի . վէ պանա տա , կիթտիկի եէնի օտա . սընը , քիմնէեէ սէյլէմէեէյիմ տէյի բէճա իյլէտի , շիմտի հէր քէս մէրգումա իչին , Մ . Ֆէրանըն խանէսինտէ գալըր իթիգատընտա պուլունմագտա տըր :

Իօտօլֆ , փէրմէնին բիշինտէ կէղմէքտէ օլանլար պուլունտուղունու , վէ մէրգումուն տա թանըլմամագ իչին գաչընմագտա օլտուղունու պիլտիկինտէն , մէգքիւր իհ . թիեաթքեարանէ հարէքէթէտէ մէճպուրիյեթլինին սէպէ . պինի անլատը :

— Սիզ փէրմէնէ , քէնտի հալինիզ հագգընտա լագըր . տը աչարագ , սըրը վիրմէքլիկի հիչ խաթըրընըզա կէթիւր . մէտինիզ մի , — տէյի սիւալ իթտի մէրգումա Լուիղէ :

— Խայր , էֆէնտի , չիւնքի մէրգումա տախի Մ . Ֆէրանըն միւրայիլիկինէ գաբըլմըշ վէ ալտանմըշ օլտուղունտան , մէրգումա իչին , կէրչի բէք սէրթ մէշրէպ աիր , վէ բէք թիթիզ տիր , ֆագաթ , բէք նամուսլու վէ բէք իյի պիր ատամ տըր տիմէքտէ իտի :

— Փէրմէն պուրատա իգամէթ իթտիկի հէնկեամտէ , հիչ պիր տէֆա բէտէրինիզտէն , նօթէրին սիզի իղֆալէ չալըշտղընա տայիր , հիչ պիր լագըրտը իլիթմէմիշմի իտի ,

— Բէտէրիմ գօրգուսունտան նաչի , խարիճտէն ատամ

հուզուրունտա , օլ խուսուսա տայիր , տիհանրն պիլէ աչմագտա տէկիլ իտի . վէ պունտան տա գաթի նազար , օլ հէնկեամէրտէ , պէն բէտէրիմի , Մ. Ֆէրան հագգընտա եալան սէօյլէեհէրէք , մէրգումուն գալպինի րահաթ իթտիրմէքլիք նիյեէթիլլէ , արթըգ պանա իլիշմէքտէ տէկիլ տիր տէյի ալտաթմագտա իտիմ . . վա՛հ , պիչտրէ բէտէրիմ , վա՛հ , շիմտի սիզ պանա , մէգքիւր եալանլարըմք աֆիլ իյլէմէլի սինիզ , զիրա , տէյիլ պաշգա պիր նիյեէթ , իլլա , գալպինիզտէն , տէրքեար օլան մէրագ ու էնտիշէնիզի մահվ ու իզալէ նիյեէթիլլէ իրթիքեապ իյլէմէքտէ իտիմ , վէ էօյլէ օլմասընա իսէ , շիմտի սիզ տախի կէօրիւպ իսքեաթ օլմագտասընըզ , էօյլէ տէկիլ մի :

Մօրէլ մէրգումէնին պու սիւալինէ հիշ պիր ճէվապ վիրմէտի , մէրգում աննընը , քէնտի տէսթկիհանը իւզէրինէ խաչվարի վազ իթմիշ օլտուղու գօլլարը իւզէրինէ տաեաթարապ , ըչըրաւ ըչըրա աղլամագտա իտի :

Բօտօլֆ Լուիզէ , արթըգ օլ արատա , եէնիտէն պիր լագըրտը տահա իթմէմէսինէ տայիր պիր իշարէթ իյլէտի . վէ մէրգումէ տէ հիքեայէսինէ տէվամ պիրլէ ,

— Տիմէք տիր քի , արթըգ ծնտան սօնրա , աղլաեըպ կէօղ եաչլարը տէօքէրէք , վէ ա՛հ ու ֆէրեատլար իտէրէք իմրարը էվգաթ իյլէմէքտէ իտիմ : Էնվայի թէտպիրլէր վէ տիգգաթլար իլէ , կէրչի հէր քէստէն , համիլէլիք հալիմի խայլի վագըթ սէթր իտէպիլմէքլիկէ մուվաֆֆագ օլապիլտիմ իսէ տէ , մաազալլահ , սօն այլար թէգարրուպ իյլէտիկինտէ , սէթրէ միւզթէտիր օլամանաճաղըմը տախի տիւշիւնմէքտէ իտիմ . . : Կիւնլէր կէշտիքճէ , պէնիմ տէ գօրգուլարըմ արթմագտա , վէ եիւրէկիմ տիր տիր տիթրէմէքտէ իտի . վէ նիհայէթ , Մ. Ֆէրան պանա , արթըգ խանէսինտէն կիթմէքլիկիմին վագթի կէլմիշ օլմասընը իսթար իյլէտի . . : Տիմէք տիր քի , քէնտիմին սէֆիլու բէրիշան օլաճալըմ շէօյլէ տուրտուն , պէնիմ օրասընը թէրք իթտիկիմ կիւնտէն պէտ իլէ , թէքմիլ ֆամլիւեամըզտա ,

տէրքեար օշան ճիւղի պիր մուսվէնէթիմտէն մահրում գը-
լընաճագ իտի, վէ բէտէրիմ տախի, հագգըմտա լանէթլէր
օգուեարագ, պէնի եանընտան թարտ իտէճէք իտի, չիւնքի,
պիթթապի, օլ անէ տէկին, քէնտի գալպինի բահաթ իթ-
տիրմէքլիք նիյեթթիլէ սէօյլէմիշ օլտուղում եալանլարը
կէօրէրէք, պէնիմ Մ. Ֆէրանըն ինսաֆսըզլըղընա գուր-
պան կիթմիշ օլմագլըղմա ինանմանգ, իլլա մէրգում
իլէ հէմթէօհմէթ օլմուշ օլմագլըղմ շիւրհէսինէ զահիպ
օլաճագ իտի . . . իմտի, օլ վագըթ պէն, էօյլէ պիր հալ-
տէ . . . նէրէեէ կիտիպ, վէ նէրէեէ սըղընապիլիր իտիմ . . .
Օլ հէնկեամտէ, պիւյիւք պիր ճինայէթ իճրասընա ճիւ-
րաթ իթմէքլիկի տիւշիւնտիւմ իսէ տէ, հէլէ պէրէքէթ
վէրսին քի, սօնրատան թէրքի նիյեթթիլէտիմ. իշթէ, է-
ֆէնտի, սիզտէն հիշ պիր շէյ սագլամագ իսթէմէտիկիմ-
տէն, պիզղաթ քէնտի գապահաթըմը տախի իզրար ու ի-
թիրաֆ իլլէմէքտէյիմ, վէ պունտան լաեզքըյլա անլաեա-
պիլիրսինը քի, Մ. Ֆէրան թարաֆընտան գուհուրա կէլ-
միշ օշան զատտարլըզ, պէնի նէ՝ տէրէճէլէրէ գատար
սէվգ իլլէմիշ տիր: Էկէրչի, մաազալլահ, մէզքիւր նիյեթ-
թի ֆասիտէեի մէվգըրի իճրայէ վազ իլլէմիշ օլսա իտիմ,
մէկէրչի մէրգում տա պէնիմ ճինայէթիմէ միւշթէրէք
սաեըլմանեաճագ մը իտի:

Լուիզ ճիւղիճէ սիւքիուլթ իւլլէ տուրտուգտան սօնրա,
եէնիտէն քէսպի զայրէթ վէ ճէսարէթ իտէրէք, վէ տիթ-
րէյիլլի պիր սէս իլէ սէօյլէեէրէք,

— Պիրտէ գաբուճուտան, պուրատա պիր շարլաթան
իգամէթ իթմէքտէ օլտուղունու իշիթտիմ. . . վէ . . . —
տէտի:

Մէրգումէ լազըրտըսընա աէվամ իտէմէտի:

Բօտօլֆ, մէզքիւր շարլաթան լուղէթինի իշիթտիկին,
տէ, մատամ Բիբլէ իլէ իւք տէֆա կէօրիւճէկէ կէտի-
կինտէ, մէրգումէ օրատա տէկիլ իքէն, գալընճա պիր քեա-
ղտա, գարմագարըշ պիր եազը իլէ եազըլմըշ օլտուղու

հաշտէ, բօսթածընըն պիր մէքթուպ կէթիրտիկինի, վէ մէգքիւր մէքթուպուն իւզէրինտէ, պիր գաչ տամլա կէօզ եաշլարը կէօրտիւկիւնիւ տէր խաթըր իյլէտի . . :

— Տիմէք տիր քի, պիշարէ չօճուդ . . . պունտան իւշ կիւն էվիլէ, սիզ մէրգումա պիր մէքթուպ եազմըշ իտինիզ, էօյլէ տէկիլ մի: Մէգքիւր մէքթուպուն իւզէրինտէ, կէօզ եաշլարընըզըն լէքէլէրի պուլունմագտա օլուպ, վէ եազընըզը տախի, պիլտիրմէմէք նիյեէթիյլէ, պօզուդ պիր սուրէթտէ եազմըշ իտինիզ:

Լուիզ պունու իշիտինճէ, դօրգարադ Բօտօլֆուն եիւզիւնէ պագմաեա պաշլատը . . :

— Էֆէնտի, սիզ պունու նէտէն պիլիեօրսունուդ . . :

— Գօրգմաեընըզ: Մէգքիւր մէքթուպու բօսթածը կէթիրտիկինտէ, մատամ Բիբլէնին օտասընտա եալընըզ պէն պուլունմագտէ իտիմ, վէ էօյլէ լատթ կէլա օլարագ, սէօյլէտիկիմ հալ կէօզիւմէ վուրտու, տիգգաթ իյլէտիմ . . :

— Էվիլէթ, էֆէնտի, պիզզաթ մէրգումուն եանընա կիթմէքիկէ ճէսարէթ իտէմէտիկիմտէն . Մ. Պրատամանթիյէ, մէգքիւր մէքթուպու, իմզասըզ օլարագ, պէն քէնտիմ եազմըշ, վէ օ ագշամ, Շաթօ—տՕ եազընընտա պուլունմասընը րէճա իյլէմիշ իտիմ . . : Օլ վագըլթ տա ագլըմ պաշըմտա տէկիլ իտի, քէնտիմի զայպ իթմիշ իտիմ: Մագսէտիմ մէրգումտան, նէսայիհի վէխիմէ ալմագլըգտան իպարէթ իտի . . : Կիտիպ մէրգումու պուլմագ իւզրէ, կէրչի չէլէպիմին խանէսինտէն տիշարը չըգտըմ իսէ տէ, ճիւզիճէ սօնրա, ագլըմ պաշըմա կէլտի, վէ իճրա իտէճէկիմ ճինայէթին ճէսամէթինի տիւչիւնիւպ կէօզլէրիմ էօնիւնէ կէթիրտիմ . . , Մէգքիւր նիյեէթիմտէն վազ կէչէրէք, կիտիպ մէրգումու պուլաճագ եէրտէ, թէքրարէն էվէ տէօնտիւմ: Օլ կիճէ էօյլէ պիր մէնղարէ վագը օլտուքի, պատիի խարապըմ օլան սօն ֆէլաքէթիմէ սէպէպլիյեէթ վիլըմիշ պուլունտու: Շէօյլէ քի, Մ. Ֆէրանըն զաննընճա, պէն իքի սաաթ զատար տիշարտա գալաճագ ի-

տիմ, հալ պու քի, բէք ճիւղի պիր վագըթտան սօնրա, կէրի տէօնմիւշ իտիմ: Պաղչէնին քիւշիւք գաբուսու էօնիւնտէն կէչմէքտէ իքէն, մէգքիւր գաբունուն աչըգ օլտուղունու թէաճճիւպ իտէրէք կէօրտիւմ, վէ օրատան իչէրի կիրտիմ, գաբուսու գաբատըմ, վէ կէօթիւրիւպ անախթարընը, Մ. Ֆէրանըն, քէնուի մասլահաթ օտասընտա մուամէլէսի տէօնմէքտէ օլան իշլէրէ տայիր կիզլի սուրէթտէ կէօրիւշմէք իսթէտիկի ատէմլէրի գապուլ իյլէմէքտէ օլտուղու պիր օտաեա պըրագտըմ, չիւնքի, ալէսսէվիյէ եէրի օրասը իտի. վէ մէգքիւր օտատա, մէրգումուն եաթագ օտասընըն էօնիւնտէ վագը օլուպ, վէ էվին տախի էն զիեատէ սաբա պիր մահէլինտէ պուլունմագտա իտի: Էֆէնտի, պէնիմ պունլարը պէօյլէ մուֆասսալ պիր սուրէթտէ պէեան իթմէքլիկիմին սէպէպինի շիմտի անլաեաճագօրընըդ տըր. եանի, տիմէք իսթէրիմ քի, պէն մէգքիւր խանէնին հէր քէօյէ պուճաղընը բէք իյի թանըմագտէ օլտուղումտան, ըչըգ եանմագտա օլան թաամ օտասընտան կէչէրէք, գարանլըգ օլան սալօնա կիրտիմ, վէ օրատան տախի, մէգքիւր անախթարը վագ իթտիկիմ օտաեա կէչտիմ: Պիր տէ պէն անախթարը պիր թրաբէղա իւզէրինէ վագ իթմէքտէ իքէն, մէրգումուն եաթագ օտասընըն գաբուսու աչըլտը, վէ մէրգում քէնտի օտասընտա եանմագտա օլան պիր լամպանըն ըչըղընըն վուրմասըյլա, հէման պէնի կէօրիւր կէօրմէզ, իչէրտէ օլուպ տա, պէնիմ քիմ օլտուղունու կէօրէմէտիկիմ պիր ատամըն իւզէրինէ, անինտէ մէգքիւր գաբուսու գաբատը, վէ պատէհու արթըգ հէր թարաֆըն գարանլըգ օլմասընա տախի պագմաեարագ, խըշմ իլէ արգամտան գօշտու, պօղաղըմտան թութու, վէ պօղարճասընա սըղըշտըրարագ, վէ եավաշ պիր սէն իլէ . . . շէօյլէ քի, հէմ բիւր զազապ, վէ հէմ տէ գօրգմագտա օլտուղու պիր հալ իւզրէ պուլունտուղու թագտիրտէ, — «Սէնի՛ կիտի մէէլունէ եէզիտ, սէնի՛. սէն տուրուրտա պէնիմ քգաբումուն տիյնէրսին, հա՛,

սէօյլէ, չարո՛ւգ սէօյլէ: Նե՞ իշխթտին . . . հայտե՛, ճէ-
վապ վէր, ճէվապ վէ՛ր, Խօգսա շիմաի պօղուպ կէպէր-
տիրիմ սէնի» . — տէտի: Ֆադաթ, սօնրատան, թէպտի-
լի ֆիքր ու նիյեէթ պիրլէ, պսնա ճէվապ վիրմէքլիկէ
վագըթ պըրագմագսըղըն, եիթիքլէեէրէք պէնի թաամ
օտասընա կէօթիւրտիւ, վէ օլ անտէ քիլէրին գաբուսու
տա աչըգ պուլունտուղունտան, հայվանճա պէտ մուամէ-
լէլէր իլէ օրաեա թըգատը, վէ գաբուսունու տա իւզէ-
րիմտէն գաբատը:

— Էյ, սիդ օլ ատէմ իլէ նէտէն պահս իթմէսինէ տա .
յիր հիշ պիր շէյ իշխթմէտինիզ մի իտի:

— Խալը, էֆէնտի, պէն ղաթէն օրատա ատէմ վար
օլտուղունու պիլմէտիկիմտէն կիթմիշ իտիմ, էկէր պիլսէ
իտիմ, աուլա կիթմէզ իտիմ, չիւնքի, օրաեա, մատամ
Սէրաֆէնին պիլէ կիթմէսինէ միւսաատէ իթմէզ իտի,

— Էյ, սօնրա չըգտըղընըգտա, մէրգուլ սիզէ նե՞ սէօյ-
լէտի իտի:

— Մահէլլի մէզպուրտան պէնի կէլիպ մատամ Սէրա-
ֆէն չըգտրտը, վէ պէն տէ արթըգ օլ կիճէ Մ. Ֆէրանըն
Էիւզիւնիւ կէօրմէտի իտիմ: Չիւնքի, օլ մէրթէպէ գօրգ-
մուշ վէ տիւշարը իզթիւրապ օլմուշ իտիմքի, զիեատէսիյ-
լէ քէյֆիմի պօղմուշ իտիմ: Ֆէրտասը սապահըսը, Եօ-
գարըտան աշաղը ինմէքտէ իքէն, Մ. Ֆէրանը գարշըլա-
տըմ, վէ կիճէքի եաբտըղը թէհտիտլէր տէ խաթըրմա կէլ-
տիքճէ, տիթըէմէկէ պաշլատըմիսէ տէ, մէրգուլմուտա կի-
ճէքի հալին մուղայիլի օլարագ, սայքի հագիմանէ պիր սէօյ-
լէյիշ իլէ, — «Սէն բէք ալէա պիլիւրսինքի, օտամուտա ա-
տամ պուլունտուղու վագըթ, քիմսէ կէլմէմէլի տիր, տէյի
թէնպիհ իթմիշ իտիմ, հալ պուլքի, սէն ելինէ տիյնէմէ-
եէրէք կիրմիշսին տիր, օլ պապտէ կէրչի զիյեատէսիլլէ
գապահաթըլսըն, ֆագաթ, արթըգ շունուն շուրասընտա
ճիւզի պիր վագթին գալմըշ օլտուղունտան, զիեատէ պիր
թաագիր ու թէքտիրէ լիւզում կէօրմէտիմ, » — տէտիկի-

նի իշխութիւններէն , տիւշարը թէաճճուպ օլտում: Մէր-
գում պունու սէօյլէտիքտէն սօնրա , քէնտի մէսալիհ օ-
տասընա կիթտի: Պիր կիւն էվվէլքի շիտտէթինին զըտտը
օլարագ , իպրադ իյլէտիկի մէղքիւր միւլայիմ մուամէլէեէ
շաշա դալտըմ: Պէն եինէ միւթաաըմ իւղրէ , քէնտի խըտ-
մէթիմէ տէվլամ իտէրէք , մէրդուսուն եաթագ օտասընը
տիւղէթմէկէ կիթտիմ . . : Կիճէ չօդ ֆէնա օլմուշ իտիմ ,
ասլա թապ ու թագաթըմ վէ տուրաճագ մէճալըմ դալ-
մամըշ իտի: Մէղքիւր եաթագ օտասընըն իթթիսալինտէ
պուլունան գարանլըդ պիր օտաճըգտա , պաղը էլպիսէլէրի
նիղամընա դօյմսգտա իքէն , պիրտէն պիրէ պիր պաշ տէօն-
մէսի վէ պիր տէ սանճը հիսս իթմէկէ պաշաաորղըմա պէ-
րապէր , պիւթիւն պիւթիւն քէնտիմի տէ զայպ իթտիմ . . :
Տէվրիլիպ տիւշմէքտէ իքէն , քէնտիմտէն պիսապէր օլ-
տուղում հալտէ , տիւշմէեէյիմ տէյի , տիվարտա ասըլ-
մըշ պուլունան պիր մանթօեու թութմուշ օլտուղումտան ,
տիւշտիւկիւմտէ , մէղքիւր մանթօ տա պէրապէր տիւշմիւշ ,
վէ պէն տէ ալթընտա գալտըղըմտան , իւղէրիմի գաբաթ-
մըշ իտի: Աղլըմ պաշըմա կէլիպ անըլտըղըմտա , մէղքիւր
օտաճըղըն ճամ գաբուսունու գաբալը պուլտում . . . Մ.
Ֆէրանըն սէսինի իշխութիմ . . . մէրգում պաղըրարագ
լագըրտը իթմէքտէ իտի . . : Օլ հէնկեամտէ , պիր կիճէ
էվվէլքի վուգուաթ կէօղլէրիմ էօնիւնէ կէլտի , վէ , մա-
աղալլահ , էկէր ուֆագ պիր հարէքէթ իտէճէք օլուր ի-
սէմ , էօլիւրիւմ տէյի դօրգտում , չիւնքի , զաննըմա կէօ-
րէ , Մ. Ֆէրան օրաեա կէլտիկինտէ , պէնի մանթօուն
ալթընտա կէօրէմէտիկինտէն , գաբուեու գաբաեը վիր-
միշ իտի. վէ հիւ չիւբհէ տէ ճայիղ տէկիլ տիր քի , էկէրչի
կէօրիւպ ֆարգընա վարմըշ օլսա իտի , միւմքին տէկիլ
տիր , սայքի ինանըլմաղ մէրթէպէտէ պուլունան պիր թէ-
սատիւֆ իշի օլմասընա ասլա ինանմաեարագ , պիր նիյեէ-
թի ֆասիտէեէ մէպնի օրատա սագլանմըշըմ աըր չիւբհէ-
սինէ զահիպ օլաճագ իտի , պէրէքէթ վիրսին քի պուրա-

լարընը տիւշիւնտիւկիւմոնէն , մէրդումուն սէսինի իշիթտի-
կիւմտէ , նէֆէսիմի պիլէ սըգտըմ , վէ քէնտի թապիւթը-
մա մուղայիր օլտուղու , վէ քէնտի իսթիեարըմիւ տա օլմա-
տըղը թադտիրտէ , զաթէն պաշլամըշ օլուպ տա տէվում
իյլէմէքտէ պուլունտուղու լազըրտըլարը իշիթտիմ :

—Մէրդում օտասընտա պուլունուպ տա լազըրտը իթ-
մէքտէ օլտուղու ատէմ , աճապա քիմ իտի , — տէյի սիւ-
ալ իթտի Բօտօլֆ Լուիղէ :

—Պիլմէեօրում , էֆէնտի , սէսինի թանրեաճատըմ :

—Նէ՞ սէյլէմէքտէ իտիլէր :

—Շիւբհէսիկ օլարադ , պէնիմ ագլըմ պաշըմա կէլ-
տիկինտէ , ծնլար էվվէլճէ միւքեալէմէեէ պաշլամըշ պու-
լունտուղլարընտան , անճադ շու գատարը իշիթէպիլտիմ ,
— « Սըթըգ պունտան տա սաաէ պիր շէյ օլամնղ , —
տիմէքտէ իտի մէրդում եապանճը , — Պրա — Բուժ նամ
շէյթան հէբիֆին պիրի , շիմտիքի սիղէ իֆատէ իյլէտիկիմ
քէյֆիյեէթ իչին , Բ-Բ-Է - - - (1) գուրսանլարընտան պու-
լունան , վէ Սանիէր եազընընտա վաղը պիր ատանըն ու-
ճունտա իգամէթ իյլէմէքտէ օլան պիր ֆամիլեաեա պէ-
նի թանըթտըրադ միւնասէպէթ Բէյտա իթտիրմիշ տիր .
վէ պունլար էն պիւյիւք հայտուտլարտան պիրի տիրլէր ,
պունլարըն բէտէրլէրի իլէ պիւյիւք բէտէրլէրի , զաթէն
մագթէլէեէ չէքիլէրէք գաթլ իտիլմիշլէր տիր . վէ էվլատ-
լարընտան իքի նէֆէրի , միւէպպէտէն օլարադ քիւրէկէ
վաղ իտիլմիշլէր տիր , վէ շիմտի իսէ , հալէա օրատա , պիր
վալիտէ իլէ , իւշ նէֆէր էրքէք , վէ իքի տէ գըզ էվլատլարը
պուլունմագտա օլուպ , պունլարըն տա քեաֆֆէսի տախի ,
պիր պիրինտէն իւսթիւն խըրսըզլար տըրլար : Սէյլէնտի-
կինէ կէօրէ , պունլար Սէնա նէհրինին իքի գըբըսընտա
տախի խըրսըղըդ իտէպիլմէք իչին , պազը քէրրէ կիճէլէ-

(1) Իլէրտէ , մէրդումուն փարիս գուրսանլարընըն ախլազը
միւստուսէլէրի կէօրիլէճէք տիր :

րի, գաեըգլա թա Պէրսիեէ դատար ինմէքտէ տիրլէր : Պունլար օլ մէրթէպէ իլէրուտէ հայտուտլար տըրլար քի ,
 րասթ կէլտիքլէրի ատամը , պէշ բարանա տախի թամաա
 իտէրէք թէլէֆ իտէրլէր . ֆադաթ , պիզիմ էօյլէ շէյլէրէ
 իհթիեաճըմըզ պուլունմադատ տէկիլ տիր , սալթ էլ վիրիւր
 քի օլ սիզին թաշրատան կէլէճէք օլան գատընը միւսաֆիր
 մագամընտա դապուլ իտէրէք րահաթ իթտիրսինլէր :
 Մարսիալլար (մէրդուման գուրսանլարա պուլ իսմ վիրիւ-
 մէքտէ տիր) մէրգուլմէեէ քէնտիլէրի , ըրզէհլի պեր պա-
 լըզճը ֆամիլետար մագամընտա , կէօսթէրմէլի տիրլէր . պէն
 տէ իւշ տէօրթ տէֆա , սէօյլէտիկինիզ օլ կէնճ գատընա
 վիզիթա վիրիւրիմ , վէ պաղը մուալիճէլէր տախի թէրթիպ
 վէ թէնպիհ իյլէրիմ . . . վէ արատան տա սէքիզ կիւն
 կէշտիքտէ , Ասնիէր գապրիսթանընա կէլին կէճնտէրիւրիզ ,
 կիտիպ րահաթ իտէր : Զաթէն քէօյլէրտէ էօլէն քիմնէլէրէ
 հիշ պագըլըպ տիգգաթ իտիլմէքտէ օլմաուըղընտան , բօս-
 թախանէտէն պիր մէքթուպ նասըլ գօլայլըգլա կէշիպ կի-
 տէպիլմէքտէ իսէ , այնի գօլայլըգլա մէզարա կէճնտէրի-
 լէպիլմէքտէ տիրլէր , հալ պուլ քի , ֆարիստէ էօյլէ գօլալ
 տէկիլ տիր , թա եանընա դատար կէլիպ տիգգաթ իյլէ-
 մէքտէ տիրլէր : Շիմտի , սիզ օլ տէտիկինիզ թաշրալը
 գատընը Ասնիէր ատասընա նէ վադըթ կէճնտէրէճէքսի-
 նիզ տիր , անը սէօյլէյեինիզ քի , պէն տէ Մարսիալ ֆամիլ-
 եասընա , նէ եօլտա տալրանըպ վէ նէ եօլտա ամէլ ու հա-
 ընքէթ իտէճէքլէրինէ տայիր լազըմ կէլէն թալիմաթը
 վիրմէքլիկէ վադըթ պուլապիլէյիմ : — Մէրգուլմէ գատըն
 եարըն պուրանա վասըլ օլաճագ տըր , • պիր կիւն տախի
 օրանա կէճնտէրէպիլիւրիզ , — տէտի Մ . Ֆէրան , — վէ պէն
 մէրգուլմէեէ , տօգթօր վէնսանըն , պէնիմ թարաֆըմտան
 կիտիպ տէ , քէնտիսինէ պագաճաղընը , վէ իզթիզա իտէն
 շէյլէրի թէրթիպ իյլէեէճէկինի խապէր վիրէճէկիմ տիր :
 — Պանա տօգթօր վէնսան իսմինի վիրմէքլիկի բէք իյի
 տիւշիւնմիւշտիւնիւզ տիր , — տէտի օտատա պուլունան

մէրդում՝ ատէմ, — պէն քէնտիմ տախի, մէղքիւր իսմի, սայիր իսմէրտէն զիեատէ թէրճիհ իտիպ սէվմէքտէյիմ...»:

— Աճապա պու եէնի պիր ճինայէթ վէ խիեանէթ էսրարը տօլապը քիմ իչին դուրուժմագտա տըր, — տէտի Բօտօլֆ տիւչարը իսթիղրապ օլարադ:

— Եէնի մի, խայր, էֆէնտի, խայր, եէնի պիր շէյ տէկիլ տիր, վէհաթթա շիմտի անլաեւճագսընդ տըր քի, զաթէն պիլմէքտէ օլտուղունուլ սայիր պիր ճինայէթէ տէ մէրպուլթ պուլունմագտը տըր, — տէտի Լուիզ, վէ քէնտի հիքեայէ սինէ թէքրարէն տէվամէ պաշլատը, — պիր տէ ոանտալիյեէր հարէքէթի սէսի իչիթտիմ, վէ միւքեալէմէնին պիթտիկինի ֆարգ իթտիմ, — «պէն սիզտէն պու գօնուշտուղլարըմըղըն էսրար դալմասընա տայիր պիր վատ վէ հախօտ պիր շարթ ու էմիյեէթ թալէպ իթմէքլիկէ իհթիեաճ կէօրմէմ, — տէտի Մ. Ֆէրան, — չիւնքի իքիմիզ տախի, պիր պիրիմիզին սէյլէտիքլէրինի կիզլի թուլթմագլըղա, մէճպուր պուլունմագտաերզ, — տիմէք տիր քի, պիզ տայիմա, պիր պիրիմիզէ գարար վիրմէքսիզին, պիր պիրիմիզէ խըտմէթ իտէպիլիլիզ, — տէյի ճէվապ վիրտի մէրգում եապանճը. — պէնտէքի սայ ու զայրէթի իշթէ մէյտանտէ կէօրմէքտէսինիզ, մէքթուպունուղու տիւն ագշամ սաաթ ճնտա ալմըշ օլտուղում հալտէ, հէման պու սապահ գօշուպ պուրաեա կէլմիլիմտիր: Իմտի, հօշճա գալընըզ, ճիւնհա օրթաղըմ, Ասնիէր ճէքիլիքսինի, պալըգճը Մարսիալ ֆամիլեասընը, վէ տօգթօր Վէնսան իսմինի ունութմաերընը: Պու իւշ գըթա սիհիրպաղլըղա շայէսթէօլան լուղէթլէր սայէսինտէ, սիզին թաշրալը գատըն, սէքիզ կիւնէ գալմագսըղըն պիլէ, ահրէթին եօլունու էլէ ալապիլէճէք տիր: — Աղաճըգ սապր իտինիզ, — տէտի Մ. Ֆէրան, — պէն էվիլէա կիտիպ, հէմ պէրայի իհթիեաթ վաղ իթմիշ օլտուղում գաբունուն սիւրմէսինի աշաեըմ, վէ հէմ տէ, սուֆատա քիմսէ վար մը տըր հօդմու տուր պիր քէրրէ պադաեըմքի, սիզտէ ելինէ քիմսէ կէօրմէքսիզին,

կէլմիշ օլտուղունուղ պաղչէտէն կէշէրէք կիտէպիլէսինիզ... »
 — Մ. Ֆէրանն պիր արալըդ, ֆիլ վադը սուֆահա չըդտը-
 ղընը, թէքրարէն կէրի տէօնտիւկիւնիւ, վէ պատէհու տախի
 մէրգում առէմ իլէ պիրլիքտէ տիշարը պաղչէտէ չըդտըդ-
 լարընը իշիթտիւմ . . : Արթըդ, էֆէնտի, օլ վադըթլար-
 տա, մէղքիւր միւքեալէմէլէր կէչմէքտէ իքէն, նէ մէրթէ-
 պէ գօրգուպ տիւշարը տէհէթ վէ մէյեուսիյեթ օլտու-
 ղումու թասավլուր իտէպիլիւսինիզ, չիւնքի պէն, քէնտիմէ
 րաղմէն օլտուղու հալտէ, էօյլէ պիր էսրարը տիյնէմէքլի-
 կէ րասթ կէլա մէճպուր օլմուշ իտիւմ: Մէզքիւր միւշա-
 վէրէտէն իքի սաաթ գատար սօնրա, մատամ Սէրաֆէն
 կէլիպ պէնի քէնտի օտամոտա արատը, վէ պէն իսէ սայիր
 տէֆալարտան զիւատէ նամիղաճ պուլունտուղում թագ-
 տիրտէ, տիթրէտէրէք եօգարը չըդմըշ իտիւմ, — « չէլէպի
 սիզի իսթէեօր, — տէտի մէրգումէ. — հայտէյինիզ, ու-
 ղաթմանընըզ, իգպալինիզ ույտու, վէ հէմտէ, շայէսթէ
 օլտուղունուղտան: չօգ զիւատէ սուրէթտէ ույտու, ինի-
 նիզ, աշաղը ինինիզ, լաքին, րէնկինիզ կէրչի բէք սօլմուշ
 տուր էմմա, չիմտի աշաղը ինիպ տէ, նայիլ օլաճաղընըզ
 նիյմէթին խապէրինի ալտըլընըղտա, եիւզիւնիւղէ գան
 կէլէճէք տիր: Մէրգումէնին արգասընա տիւշէրէք աշաղը
 ինտիւմ. Մ. Ֆէրան քէնտի իշ օտասընտա իտի: Պէն մէր-
 գումու կէօրիւր կէօրմէզ, թէսկինի էլիմտէ օլմատըղը հալ-
 տէ տիթրէմէկէ պաշլատըմ. ֆագաթ, պու ճիւմէ իլէ
 տախի, հէլէ մէրգումուն լէհճէսինտէ, սայիր վադըթլարա
 նիսպէթլէ, բէք աղ սուրէթտէ պիր սէրլիք էսէրի կէօր-
 տիւմ, մէրգում պիր իսայլի վադըթ տիք տիք եիւզիւմտէն
 եօգարը, զանն իտէրսին քի, թա ֆիքրիմին ինթիհասընա
 գատար կէօրմէքլիք նիյեթլիլէ պաղտը, վէ պէն տէ կէօղ-
 լէրիւմ էօնիւնէ պագմահա պաշլատըմ. — « կէօղլէրիմէ,
 բէք միղաճսըզ պիր հալտէ կէօրիւնմէքտէսինիզ, նէ տիր
 սէպէպի, քէյֆիլ միսինիզ, — տէտի: — Պէնտէ, էվլէթ, է-
 ֆէնտիւմ, — տէյի ճէվապ վիրտիւմ, վէ պու տէֆա պանա,

«Եւ եւերինէ, «Եւ սըֆաթը վերէրէք լազըրտը իթմէսինտէն տօլաեը թէաճճիւպ իթտիմ: — Էլպլթթէ քէյֆսիդ օլաճադսընըդտըր, օ թապիի պիր շէյ տիր, — տէյի իլավէյի մէդալ իթտի մէրդոււմ, — չիւնքի, զաթէն օլ պուլունտուղունուղ հալին իգթիդասընտան օլտուդտան պաչգա, պիր տէ հէր քէստէն սէթր իտէպիլմէք իչին, շիւքհէսիդ օլարադ, քէնտինիպի սըգմըշ, վէ էնվայի թէտպիրէրէ միւրաճաաթ իթմիշսինիդ տիր. հալ պու քի, քիւլլի եալան, լարընըդա, քիւլլի հարաքեաթը նահէմվարէլէրինիդէ, վէ տիւնքի իթտիկինիդ արսըզլըդա մուզայիր օլարադ, — տէտի մէրդոււմ տահա գիւտտէ միւլայիմ պիր թավր իւզրէ, — եինէ պէն սիզի աճըեըպ մէրհամէթ իթմէք իսթէմէքտէյիմ. իմտի, արթըզ պիր գաչ կիւն սճըրա, քէնտի համիլէլիկինիզի սէթրէ միւզթէտիր օլամաեաճադընըզը, վէ անտէն տէ գաթինազար, զէվալլը ֆամիլեանըզըն տա պատիի մէյեուսիյեթի օլաճադընըզը . . . կէօրաիւկիւմտէն, հէր նէ գատար, պէնիմ խանէմ կիպի պիր խանէնին նամուսունա խալէլ կէթիրէճէկինիզի տիւշիւնէրէք, բահիպ էֆէնտի հուզուրունտա, շայէսթէ պուլունտուղունուղ թապիրի վիրտիմ իսէ տէ, եինէ, արթըզ պու հալինիդէ իմտատ ու մուավէնէթ իթմէք իսթէտիմ, — Ա՛հ, էֆէնտի, տէյի պաղըրտըմ, — թարաֆը ալինիդտէն զուհուրա կէլմէքտէ օլան պու լութֆ ու հիմմէթէ տայիր լազըրտըլար իւզէրինէ, արթըզ հէր պիր շէյի ունութաճադըմ տըր. — Նէյի ունուտաճադսընըզ, — տէյերէք, մէրդոււմ պանա սէրթ պիր սուրէթտէ օլտուղու հալտէ սիւալ իյլէտի: — Հիշ, հիշ . . . աֆվ իտէրսինիդ, էֆէնտիմ, — տէտիմ աւինտէ, զազապա կէլիր գօրդուսու, վէ հադգըմտա իպւրադ իտէճէկի իյիլիքէր իւմիտիյլէ թէպտիլի լիսան իտէրէք: — Իմտի, էօյլէ օլտուդտա, շիմտի սիզ պէնի տիյնէյինիդ, — տէտի մէրդոււմ, — պու կիւն կիտիպ բէտէրինիզի կէօրմէլի, վէ մէրդումա, քէօյիւն պիրինտէ սաթըն ալմըշ օլտուղում պիր էվի պէքլէմէք իւզրէ, իքի

իւշ այ միւտտէթ իչին սիդի օրանա կէօնտէրէճէկիմի խա-
պէր վիրմէլիսինիզ . հէր գաշ այ մահէլլի մէղպուրտէ գալ-
մագլըղնըզ իգթիզա իտէր իսէ , մահ պէ մահ մաաշընը-
զը տա , պէն քէնտիսինէ Եթիշտիրիրիմ : Սիզ Խարընքի
կիւն մէղքիւր քէօյէ կիտէրսինիզ . պէն սիզէ մատամ Մար-
սիայէ խիթապէն օլտուղու հալտէ , պիրտէ թալսիյեհէնա-
մէ վիրէճէկիմ տիր , մէրգումէ քեամիլէ վէ էսիպէ պիր
պալըգճը գատընը օլուպ , Անիէր Կաղընընտա իգամէթ
կյլէմէքտէ տիր : Սիզ օրանա կիթտիկինիզտէ , մէրգումէԵ
պաշգա պիր լագըրտը իթմէյիպ , իլլա , թաշրատան կէլ-
միշսինիզ տիր կիպի սէօյլէմէլիսինիզ : Պու թէնպիհհաթըմ-
տան մագսէտիւննէ օլմասընը տա , իլէրուտէ անլաեաճագսը-
նըզ տըր , քիւլլի մագսէտիմ քէնտի մէնֆաաթընըզտան
իպարէթ պուլունմագտա տըր : Մատամ Մարսիալ սիզէ
պիր էվլատը նազսորըյա պագըպ գանըրաճագ , վէ տօսթ-
լարըմտան տօգթօր Վէնսան իսմինտէ պիր հէքիմտախի , կէ-
լիպ սիզէ հալինիզին իճապ իթտիրէճէկի թէտապիրի թէր-
թիպ իտէճէք տիր . . . Կէօրիւեօրմուսուսուզ , սիդի նէ՝
գատար աճըմագտա , վէ նէ՝ մէրթէպէ իյիլիկինիզի տիւ-
շիւնմէքտէյիմ » :

— Նէ՝ գատար հէյպէթամիզ վէ նէ՝ գատար տէհշէթ-
ֆէրմա պիր ճինայէթ տօլապը , — տէյի պաղըրտը Րօտօլֆ ,
— շիմտի անլասըմ մէրգումուն ասըլ նիյեթթի մէրպու-
տէսինի : Պէսպէլլի մէրգում , պիր կիւն էվվէլ քէնտիսի ի-
չին բէք վէսիմ օլան պիր սըրընը իւսթէ կիտէրէք իշիթ-
միշ վէ վագըֆ օլմուշունուզ տուր շիւքհէփինէ զահիպ օրմա-
ղին , սիդին թէլէֆինիզլէ սահիթ սէլամէթէ չըգմագլըղը
գուրմուշ տուր : Հաթթա , մէրգումուն , քէնտի ճինայէթ
շէրիքինէ , սիզին իչին թաշրալը տըր տիյէրէք ալտաթմագ
իսթէմէսինտէ տալսի պիր մէնֆաաթը մախսուսէսի պու-
լունմագտա օլմալը տըր : Քիմ պիլիր սիզ մէրգումուն պու-
թէքիֆինի իշիթտիկինիզտէ , նէ՝ գատար գօրգմուշ օլմա-
լըսընըզ տըր :

— Պէն մէզքիւր թէրլիֆի իշիթ տիկիմոէ , զանն իտէր-սին քի , տամլատան վուրուլտում , վէ նէ եաբաճաղըմը շաշըրտում . օլ մէրթէպէ զայ ադըլ օլտում քի , մէրգու-մա ճէվապ տախի վիրմէկէ գօրգաուղումման , եիւղիւն-տէն եօդարը պադա գալտում : Զօդ ինթիմալտէն տիր քի , մաաղալլաճ , էկէրչի տիհանըմ աշըպտա , քէնտի նիյեէթի ֆասիտէսինին նէ օլտուղունու պիլմէքտէ օլտուղումու , վէ սապահլաեքն պիղգաթ քէնտի գուլաղլարըմա իշիթմիշ պուլունտուղումու , սէօյլէմիշ օլսա իտիմ , եէնի պիր ֆէ-լաքէթտէն գուրթուլմագ իսթէտիկիմ հալտէ , էօմրիւմիւ պիւթիւն պիւթիւն իլգայի թէհլիքէ իյլէմիշ օլաճագ իտիմ . հէլէ պէրէքէթ վիրսին քի , պու գատարը տիւշիւնտիւկիւմ-տէն , հիշ պիր շէյ սէօյլէմէտիմ : — Մէկէրչի սէօյլէտիք-լէրիմի անլաեաճաւտընը մը , — տէյլ մէրգում պանա պիր սապըրսըղըդ իւզըէ սիւալ իյլէտի : — Բէք ալէա անլա-տում . . . էֆէնտի . . . ֆագաթ , — տէտիմ տիթըէեէրէք , պէն քէօյէ կիթմէքլիքտէն իսէ , պուրատա գալմագլըղը էվլէա թուլթարում : — Սէպէպ : Պէնիմ կէօնտէրէճէկիմ խանէտէ սիղ հէր ճիհէթլէ պագըլըպ րահաթ իտէճէքսի-նիղ տիր : — Խայր , խայր , պէն օրաեա կիթմէմ . ֆարիս-տէ գալմագլըղը , ֆամիլեամ էանընտա պուլունմագլըղը , վէ հէր շէյի իզըար վէ իթիրաֆիլէ , իզթիզա իթտիկի թագտիրտէ , մահճուպիյիէթտէն տէ էօլմէքլիկի , քէօյէ կիթմէքլիքտէն զիեատէ իսթէր թէրճիհ իտէրիմ : — Տիմէք տիր քի , սէն պէնիմ պու թէքլիֆիմի ըէտա իյլէմէքտէ-սին , էօյլէ մի , — տէտի Մ . Յէրան թէքլիլ հիտտէթինի մէյտանէ վիրմէեէրէք , վէ տիգգաթլա եիւղիւմէ պագա-րագ . — էվվէլ գապուլ իտիպ տէ , անինտէ սօնրատան թէպտիլի էֆրեար իթմէքլիքտէն մագսէտի՞ն նէ տիր . . . — Պէնիմ օլ անտէ տիգգաթ իտիշիմէ նէղարէն , էկէրչի մէրգում , էֆքեարըմը անլաեաճագ օլսա իտի , պէնիմ տէ իշիմին պիթէրէք մահվ օլաճաղըմտա չիւբհէ եօդ իտի , էվվէլա իշի պիր իյի անլամամըշ իտիմ , եանի ֆամիլեամ-

տան պարբերաբար, փարիսի թէրքէ մէծպուր օլաճաղըմը պիլմէքտէ տէկիլ իտիմ, տէյի ճէվապ վիբտիմ, — Իյի էմմա, սէնին սլուրատա դալմագլըղըն, պիշարէ վէ սէֆիլ ֆամիլէանըն նամուսունու պի՛ր ազճէլիք իտէճէք տիր, — տէյի հայգըրտը, — վէ, արթըգ քէնտի հիտտէթինի դապթ իտէմէյիպ զահիրէ չըգարարագ, գօլումտան թուլ-տուղու կիպի, օլ մէրթէպէ շիտտէթ իւզրէ երթի վիրտի քի, տէվրիլիպ տիւշտիմ: — Իշթէ սանա պիր կիւն տահա միւհլէթ, — տէյի պաղըրտը, — եա եարընքի կիւն չըգըպ Մարսիալըն էվինէ կիտէրսին, վէ եախօտ կիտիպ բէտէրի-նէ, սէնի խանէմտէն գօվմագտէ օլտուղումու, վէ հէման այնի կիւնտէ քէնտիսինինտէ մահպէսէ իլգա իտիլէճէկինի խապէր վիրիրսին . . . — Եէրէ սէրիլմիշ օլտուղում հալտէ, օրաճըգտա եալընըզ գալտըմ, քէնտիմի թօլաեըպտա ա-եաղա գալգամատըմ. պիր տէ օլ հէնկեամտէ մէրգումուն շամաթասընը իշիթտիկինտէն, մատամ Սէրաֆէն գօշուպ կէլտի, վէ պանա եարտըմ իտէրէք գալտըրտը, վէ կիւճ հալ իլէ քէնտիմի օտամա աթապիլտիմ: Օտամտան իշէրի կիրէր կիրմէզ, գարեօլամ իւզէրինէ տիւշիւ վիրտիմ, չիւն-քի, բէք ֆէնա սուրէթտէ սարսըլմըշ օլտուղումտան, պիր տիւրլիւ ադլըմը պաշըմա սլաճատըմ: Պիր տէ, սապահըն պիր ըատտէլէրինտէ, պէնի պիր տէհշէթլու սանճը տըր եագալատը, վէ միւտտէթինի հէնուզ տօլտուրմամըշ օլ-տուղու թագտիրտէ, զիքրի կէջմիշ օլան օլ պէտպալթ մասուումուն տիւնեաեա կէլմէքտէ օլմասընը հիսս իլլէտիմ:

— Նիշին օլ հէնկեամտէ եարտըմա քիմնէեի չաղըրմա-տընըզ:

— Օ՛ֆ, իշթէ անը եաբմանա ճէսարէթ իտէմէտիմ: Մ. Ֆէրան, զաթէն պէնի տէֆ իտէրէք, էլիմտէն գուր-թուլմագլըգ Նիյէթթինտէ սլուլունմագտա օլտուղունտան, հիշ չիւբհէլէր եօգ տուր քի, էկէրչի էօյլէ պիր շէյ եաբ-մըշ օլսա իտիմ, անինտէ խապէր կէօնտէրէրէք, օլ քէն-տի տօսթու օլան տօգթօր վէնսանը չաղըրթտըրաճագ,

վէ մէրգում տախի կէլաիկինտէ , պէնի, եա Մարսիալ ֆա-
միլեաաը էվինտէ էօլտիւրմէքլիկէ պէքլէմէքտէն իսէ , հէ-
ման օրաճըգտա թէլէֆ իտէճէք իտի . . . վէ եախօտ ,
կէլիպ պիղզաթ Մ. ֆէրան քէնտի պօղարադ էօլտիւրէճէք ,
վէ սօնունտա տախի հէր.քէսէ, համլինի վազ իտէր իքէն վէ-
ֆաթ իթմիշ տիւր տիյէճէք իտի : Հայֆա՛քի , էֆէնտի ,
պէլքի տէ պէնիմ մէգքիւր շիւրհէ վէ գօրգուլարում պի
էոսա իտիլէր , վէ իհթիմալ տըր.քի , օլ պապտէ պիւր տի-
վանէլիք իթմիշիմ տիր . . . լաքին , չի՛ չարէ.քի , օլ հէն-
կեամտէ էօյլէ տիւշիւնտիւմ , վէ էօյլէնէ իսքեաթ օլտում ,
վէ քէնտի ֆէլաքէթիմէ տէ, պիղզաթ քէնտիմէսէպէպիյեթթ
վիրմիշ պուլունտում . քիմ պիլիւր , էկէր էօյլէ եաբմաեըպ
տա իմտատէ ստամ չաղըրմիշ օլսա իտիմ , հէմ պու խէ-
ճալէթտէն գուրթուլմուշ օլուր իտիմ , վէ հէմտէ քէն-
տի մասումումում թէլէֆ իթմիշ օլմագլըդ ազվիեաթը թահ-
թընա տիւշմիւշ պուլունմազ իտիմ : Պէն իսէ , եարտըմա
քիմսէեի չաղըրմատըղում շէօյլէ տուրսուն , հաթթա , չէք-
մէքտէ օլտուղում սանճըլարն շամաթասընը տախի քիմ-
սէլէր իշիթմէսին իշին , չարշաֆըմը տիշէրիմ արասընա
ալարադ սըգմագտա իտիմ : Նիհայէթ , կիճէնին գարան-
լըղընտա , հէյպէթամիզ սանճըլար շէքէրէք . . . պիչարէ
մասումում տիւնեաեա կէթիւրտիւմ , վէ հիշ շիւբհէմտէ եօգ-
տուր քի , պէտպախթ մասումում , վազթինտէն էվվէլ
տօղմուշ օլմասը սէպէպինտէն նաշի էճէլէ գուրպան կիթմիշ
տիր . . . խայր , Ալլահ տա շահիտ տիր.քի , պէն քէնտիմ
էօլտիւրմէտիմ . . . հա՛շա . հա՛շա , պէն էօյլէ պիւր ճինա-
յէթէ իճթիսար վէ իրթիքեապ իթմէք տէկիլ , թէսալվու-
րունու պիլէ ֆիքրիմտէն կէլիւրմէտիմ . . . մէգքիւր հալ-
տէ , վէ մէգքիւր գարանլըգ օրթասընտա , պիւր արալըգ քէն-
տի իւգէրիմտէ , աճը աճը պիւր սէվինճ էսէրի հիսս իյլէ-
տիմ , վէ պու տա նէ՞ վազըթ վուգու պուլտու պիլիւրմի-
սինիզ , օլ քէնտիմ թէլէֆ իթմիշիմ տիր տէյի շիւբհէ վէ
իֆթիւրա իյլէտիքլէրի մասումումում իլք տէֆա օլարադ ,

Թուլթուլ գունադլատըղը՝մ գէմանտէ հիսս իյլէտիմ . . .

Լուիղ պունլարը սէօյլէտիկի վադըթտա , պիր կիրեէ վէ պիր ըշգըրմագ տըր պաշատըղընտան , արթըդ լագըրտը իտէմէզ օլտու :

Մօրէլին , քէնտի քէրիմէսինին հիքեայէսինի , ատէթա պիր ուեուշուգլուգ վէ թէքմիլ պիր վաղիֆէսիղլիք հալինտէ պուլունարագ տիյնէմիշ օլմասը , Բօտօֆուն , տիւշարը հէյալէթ ու էնտիշէ օլմասընը մուճիպ օլմուշ իտիլէր . մէրգումիսէ , մէրգումէ հէօնկիւր հէօնկիւր աղլաեըպ կէօզ եաշարը տէօքտիւկիւնիւ կէօքտիւքտէ , հալէա քէնտի դօլլարընը խաշվարի տէսթկեահը իւղէրինէ վազ իտիպ , վէ պաշընը տա դօլլարը իւղէրինէ տաեաթարագ տուրմագտա պուլունտուղու հալտէ , տիք տիք մէրգումէեէ պագտըդտան սօնրա ,

—Մ , մէրգումէ աղլաեօր . . . էվվէթ , աղլաեօր . . . աճապա նիշին աղլաեօր , — տէտի , վէ պատէհու պիրաղ . թէրէտտիւտ իզհար իյլէտի , վէ ազըպինտէ տախի , — օֆ , էվվէթ . . . պիլիւրիմ , պիլիւրիմ . . . նօթէր . . . նօթէր . . . էօյլէ տէկիլ մի , տէվամ իյլէ հիքեայէնի , պէտպախթ դըղըմ , պիշարէ Լուիղիմ , տէվամ իյլէ . . . սէն պէնիմ էվլատըմսըն . . . պէն տայիմա սէնի սէվմէքտէյիմ . . . ճիւղիճէ մուգատտէմ . . . սէնի թանըմամագտա իտիմ . . . զանն իտէրսին քի կէօզ եաշարըմ պիրէր բէրտէ օլմագտա իտիլէր : Օֆ , ամա՛ն եա Բէպպիմ , ամա՛ն եա Բէպպիմ , պաշըմ . . . պաշըմ . . . բէք ֆէնա աղըրմագտա տըր . . .

—Աման պապաճըղըմ , սիզ քէնտինիզ տախի , պէնտէ պիր գապահաթ պուլունմագտա օլմատըղընը կէօրմէքտէսինիզ , էօյլէ տէկիլ մի :

—էվվէթ . . . էվվէթ , . . .

—Վագաա բէք պիւլիւք պիր ֆէլաքէթ տիր պու . . . ֆագաթ , չի՛ չարէ քի , նօթէրտէն , հատտէն զիեատէ դօրգուպ տիթրէմէքտէ իտիմ . . .

—Նօթէրտէ՛ն մի . . . էօֆ, ինանըրըմ սանա . . . ղի-
րա, բէք ֆէնա պիր առէմ տիր . . .

—Շիմտի նէզախնիզտէ ափվլըգ պուլմագտաերմ, էօյ-
լէ տէկիլ մի :

—Էվվէթ . . .

—Ինչաալլահ, պու սէօյլէտիկինիզ բէք սահիհ տիր,
էօյլէ տէկիլ մի :

—Էվվէթ . . . բէք սահիհ տիր . . . օֆ, օֆ, պէն սէնի
տայիմա սէվմէքաէյիմ . . . հայտէ . . . հէր նէ գատար տա
էլիմտէն կէլմէղ . . . վէ սէօյլէեէմէղ իսէմ տէ . . . կէօրիւ-
եօրսուն եա . . . չիւնքի . . . օֆ, պաշըմ . . . պաշըմ . . .

Լուիզ պու հէնկեամաէ դօրգարադ Բօտօլֆուն եիւ-
զիւնէ պագտը,

—Պիշարէ ֆէնա հայտէ տիր, պիրազ պըրագընըզ քի
թէսկինի հալ կյլէսին : Սիզ տէ քէնտի հէքեայէնիզէ տէ-
վամ իտինիզ :

—Պէն քէնտի չօճուղումու թուլթուպ պապըրմա չէք-
տիմ . . . վէ կէրչի հիչ պիր նէֆէս ալմագտա օլմասընը
իշիտէմէտիկիմտէն, տիւշարը թէաճճիւպ օլտում իսէ տէ,
քէնտի քէնտիմէ, « պէօյլէ պիր քիւչիւճէք մասումուն նէ-
ֆէսինին սէսի, նէ՛ գատար օլապիլէճէք տիր . . . էլպէթթէ
բէք կիւճ իշիտիլէպիլէճէք տիր . . . » տէտիմ. ֆագալթ,
վիճուտինտէ տէ պիր սօուգլուգ կէօրտիւմ . . . վէ պիր
ըշըգ տա եօգ իտի քի, եագըպ տա պագա իտիմ, չիւնքի,
պէնիմ եանըմտա, հիչ պիր տէֆա ըշըգ պըրագմագլար ի-
տի . . . նիհայէթ, օրթալըգ ըշըբընճաեա գատար պէք-
լէմէքլիկէ դարար վիրտիկիմ կիպի, մասումումու տախի,
միւմքին մէրթէպէ ըսըթմաեա չալըշտըմ, հալ պու քի,
պէն ըսըթմաեա չալըշտըգճա . օ տա զանն իտէրսին քի,
կիթտիքճէ պուղ քէսիլմէքտէ իտի : Պէն տէ քէնտի քէն-
տիմէ, « պէսպէլլի հավա բէք սօուգ օլուպ, վէ տիշարտա
հէր շէյ տօնուպ պուղ քէսիլմէքտէ օլտուղունտան, մա-
սումում տախի տօնմագտա օլմալը տըր, » տէտիմ. Օր-

Թալըդ աղարմասեա պաշլար պաշլամաղ, մասուումումու ալ-
տըղըմ կիպի, բէնճիրէնին էօնիւնէ կիթտիւմ . . . տիգգաթ
իւզընէ եիւզիւնէ պագտըմ . . . օտուն կիպի իտի . . .
պուղ քէսիւմիշ իտի . . . աղղըմը աղղընա եանաշտըրա-
րագ, նէֆէսինի անլամագ իսթէտիւմ . . . էլիմի տէ սինէ-
սի իւզէրինէ վաղ իթտիւմ . . . սինէսի հիշ վուրմագտա
տէկիլ իտի . . . էօլմիւշ իտի . . .

Լուիղ պունու սէօյլէտիկինտէ, թէքրարէն զարի զարի
աղլանըպ սիրիքլէր տէօքմէկէ պաշլատը :

—Օ՜ֆ, օլ հէնկեամտէ, — տէտի մէրգումէ, — իւ-
զէրիմտէն էօյլէ պիր հալ կէշտի, վէ եախօտ իւզէրիմտէ
էօյլէ պիր հալ հիսս իթտիւմ քի, թարիֆի իհթիմալտէն
տէկիլ տիր : Արթըգ օնոտան սօնրասընը լանըգըլլա տէր-
խաթըր իտէմէմէքտէյիմ, անճագ պիր տիւշ վէ պիւրխէեալ
մագամընտա օլարագ ֆիւրրիմէ գարմագարըշ պիր շէյլէր
կէլմէքտէ տիրլէր, չիւնքի տիւշարը բէնչէյի մէյեուսիյ-
եթ, տէհչէթ, վէ բիւր զաղապ պիր հիտտէթ օլտուգ-
տան պաչգա, տիկէր պիր պիւյիւք գօրգու տահա չէք-
մէքտէ իտիւմ, շէօյլէ քի, կէրչի, արթըգ Մ. Ֆէրան պէնի
պօղուպ էօլտիւրիւր տէյի գօրգմագտա տէկիլ իտիւմ, լա-
քին, պունուտա մուղայիրի օլարագ, մասուումումուն էօլ-
միւշ օլտուղունու կէօրտիւրլէրինտէ, սէն էօլտիւրմիւշ-
սիւն տիւր տէյի ազվիաթա գալգըշաճագլարընը տիւշիւն-
մէքտէ իտիւմ. օլ վագըթ ֆիքրիմտէ պիր թէտպիր տօղ-
տու, չօճուղումուն ճէսէտինի սագլանըպ զայպ իթմէքլի-
կի գուրտում, վէ գարար վիրտիւմ, վէ պունտան տա էմէ-
լիւմ իւշ շէյ իտի, եանի, պիրիսի քէնտի մահճուպլիյէթի-
մի կիզլէեէրէք ըէզալէթտէն գուրթուլմուշ օլմագ, իքին-
ճիսի, բէտէրիմին խըշմ ու զաղապընտան գուրթուլմագ,
վէ իւշիւնճիւսիւ տախի, Մ. Ֆէրանըն ախըր ինթիգամըն-
տան աղատէ գըլընմագ իտի, չիւնքի, օլ պապտէ, ար-
թըգ, մէրգումուն խանէսինի թէրք իլէ, պաչգա պիր մա-
հէլտէ կիտիպ չալըշապլիլէճէկիմի, վէ պինսէն ալէյհ, եի-

նէ քէնտի բէտէր ու վախտէմէ վէ գարտաշ վէ դըզդար տաշլարըմա մուավէնէթ իտէպիլէճէկիմի տիւշիւնմէքտէ իտիւմ . . . Հայֆա՛ քի, էֆէնտի, իշթէ մահլա պու էֆքեար վէ պու նիյեէթլէրէ մէպնի տիր րի, պէն ջօճուղու մուն տիւնեաեա կէլտիկինի, հէր քէստէն սէթր իյլէտիքտէն պաշգա, ճէսէտինի տախի սագլատըմ: Շիւբհէսիզ օլարագ, կէրչի օլ պապուէ խէթա իթմիշիմ տիր, լաքին, պու լունտուղում հալտէն մէճպուր օլարագ, էօյլէ տիւշիւնմիւշ վէ էօյլէ եարմըշ իտիւմ, զիրա, հէր թարաֆտան տէրտ ու միհնէթ, թէհտիտ ու հագարէթ, վէ զաաֆ ու ատէմի գուտրէթ պէլալարը, պէնի գուշաթմըշ իտիլէր, ատէթա պիր տէլի տիվանէ հալինի քէսպ իթմիշ իտիւմ, ապա նէ եարտըղըմը, վէ սօնունտա պաշըմա նէլէր կէլէճէկինի, վէ հէր շէյին պիր կիւն մէյտանէ չըգաճաղընը, տիւշիւնէմէմիշ իտիւմ . . .

— Պու նէ՛ գատար իշքէնճէլէր վէ էպիյի էթլէր տիր պու . . . էվլէթ, պու նէ՛ մէրթէպէ ֆէլաքէթլէր տիր պու . . .

— տէտի Բօտօլֆի հատտէն զիեատէ միւթէհսսիր օլարագ:

— Օրթալըգ աղարմաեա պաշլամըշ իտի, — տէտի Լուիզ, — հէր քէսին ուեանըպ գալգամսընա աղ պիր վագըթ գալմըշ իտի, վէ պինաէն ալէյհ, հէր նէ քի եաբաճագ իսէմ, հէման եարըպ պիթիրմէքիլիմ իղթիզա իթմէքտէ իտի . . . Գօրգու վէ թէրէտտիւտիւ պէր թարաֆ իլէ, մասուումուում պիր պէզ իշինէ, միւմքին օլտուղու մէրթէպէ սարըպ սարմալատըգտան սօնրա, եավաշճաճըգ աշաղը ինտիւմ, վէ պիր չու գուր գաղըպ աա մէրգուումու տէֆն իթմէք նիյեէթիլէ, պաղչէնին բէք պիր իզպէ մահէլլինէ կիթտիւմ իսէ տէ, կիճէ սապահա գատար բէք շէտիտ պիր սօուգ հիւքմ իթմիշ օլուպ, վէ եէրլէր իսէ թաշ վէ տէմիր քէսիլմիշ օլտուղունտան, թապիաթիլէ էօյլէ պիր չու գուր գաղամաեաճաղըմը կէօրտիւմ, վէ կէթիւրիւպ մասուումուում, գըշսէպէպինտէն քիմանէն կիրմէքտէ օլմաեըպ, վէ մախզէնէ պէնղէր օլան պիր մահէլլին պիր պուճաղընտա

սագլատում, վէ իւղէրինէ տախի պօշ պիր չիչէք սանտը-
ղը գաբաթում, վէ պատէհու, եինէ քիմնէ կէօրմէքսի-
զին, քէնտի օտամա չըդ տըմ: Պու սէօյլէտիքլէրիմին քեաֆ-
ֆէսի տախի, էֆէնտի, խաթըրմտա, անճագ պիր խէեա-
լաթ նէվինտէն օլարագ գարմագարըշ գալմըշլար տըր,
չիւնքի, էօյլէ պիր զայիֆ, պիմէճալ, վէ շաշգընլըդ հա-
լիմտէ, նասըլ օլուպ տա պու գատար շէյլէրի պէճէր-
մէքլիկէ զայրէթ վէ ճէսարէթ իտէպիլտիկիմէ, պիր տիւր-
լիւ ագըլ իրտիրէմէտիկիմտէն, հալէա պու անէ գատար,
քէնտիմ տախի թէաճճիւպ իթմէքտէյիմ: Սաաթ տօգուզ
օլտուգտա, մատամ Սէրաֆէն օտամա կէլէրէք, օլ վագ-
թէ գատար գալգմամըշ օլմագլըղմըն սէպէպինի սիւալ
իյլէտի, պէնտէ ճէվապ օլարագ, բէք քէյֆսիղ օլտուղու-
մու պէեան իլէ, ագշամա գատար եաթմագ իւզրէ միւ-
սաատէ իտիպ րահաթ պըրագմասընը ըէճա իթտիմ, վէ
արթըգ ֆէրտասը կիւնիւ տէ, մատամ քի Մ. Ֆէրան գօլ-
մագտա տըր, քէնտի էվլէրինի թէրք իտիպ կիտէճէկիմի
տէ մէրգումէէէ խապէր վիրտիմ: Սըատան պիր սաաթ
գատար կէշտիքտէ, Մ. Ֆէրան պիզզաթ քէնտիսի կէլտի,
վէ, — « բէք նամիղաճ իմիշսինիզ, իշթէ պէօյլէ, քէնտի
ինատճըլըղընըն նէթիճէսինի շէքմէքտէսինիզ, տէտի. է-
կէրչի սիզ պէնիմ նասիհաթըմը տիյնէյիպ, վէ պէնիմ ին-
սանիյեթ ու շէֆգաթըմտան իսթիֆատէ իթմէքլիկի իս-
թէմիշ օլսա իտինիզ, շիմաի պու կիւնտէն կիտիպ, օլ սի-
զի կէօնտէրէճէկիմ միւսաֆիրբէրվէր ատամլարըն խանէ-
լէրինտէ բէք ալէա րահաթ իթմիշ, վէ հէր նէվի հիւր-
մէթ ու ըրայէթէ նայիլ օլմուշ օլուր իտինիզ. ֆագաթ,
հէր նէ հալ իսէ, եինէ եիւրէկիմ տաեանմագտա տէկիլ
տիր, քէնտի ինսանիյեթիմ իգթիզասընճա, էլիմտէն կէ-
լէն իմտատ ու մուալէնէթի վէ իյիլիկի սիզտէն տիրիղ ի-
տէմէմ, չիւնքի, էլիմտէն կէլէնի եաբմամագ, էլիմտէ տէ-
կիլ տիր. իմտի, խապէր կէօնտէրտիմ, պու ագշամ տօգ-
թօր վէնսան կէլիպ տէ էմրի թէտավինիզէ հիմմէթ իյլէ-

եէճէք տիր : » Պէն մերդուստուն պու լադըրտըլարընը ի-
 չիթտիկիմտէ , գօրդուստան տիթրէմէկէ պաշլատըմ , վէ
 մերդուստ , « Էֆէնտի , տիւնքի կիւն թէքլիֆինդի ըէտտ
 իթտիկիմ իչին , բէք նատիմ օլտում , վէ սօնրատան տա
 դապուլէ գաթիան գարար վիրտիմ , հէր հալտէ Մարսի-
 ալլարըն խանէսինէ կիթմէքլիկէ խահիշկէր պուլունմագ-
 տա իսէմ տէ , բէք ֆէնա պիր հալտէ պուլունտուղում-
 տան , սիզտէն եալընըղ շունու ըէճա խտէրիմ քի , եա-
 ընքի կիւն տախի պուրատա գալաեըմտա , արթըգ օլ պիր
 կիւն կիտէյիմ , վէ պու թագտիրտէ իսէ , տօգթօր վէն-
 սանըն կէլմէսի իգթիլա իթմէգ , պօշ շէյ տիր » տէյի ճէ-
 վապ վիրտիմ : Պունու պէօյլէ սէօյլէտիքտէն մագսէտիմ ,
 մահզա վազըթ գազանարագ , իքինճի կիւնիւ մերդուստուն
 խանէսինի թէրք իլէ , պուրաեա , բէտէրիմին եանընա կէլ-
 մէք իտի , չիւնքի , բէտէրիմին , չօճուգ մէսէլէսինէ տայիր
 հիչ պիր շէյտէն խապէրտար օլմաեաճաղը իւմիւտինտէ
 պուլունմագտա իտիմ : Մ . Ֆէրան , պէնիմ մէզքիւր վատի-
 մէ ինանարագ , քէսպի իթմինանը գալպ իլլէտիկինտէն ,
 աշուրի մէրթէպէ մէմնուն օլտու , վէ շու մէմնունիյեթի
 ազիմէսի սէմէրէսի օլարագ , իլք տէֆա օլտուղու հալտէ ,
 մատամ Սէրաֆէնէ , պանա իյի պաղըլմասընը թէնպիհ
 իլլէտի : Պէն օլ կիւնիւ աղշամ իտէնէ գատար , հէր տա-
 գըգա ճան ալըպ ճան վիրտիմ , գիրա , գալարա մէզքիւր
 մախզէնէ պիրի կիտէր գարըշտըրըր տա , մատումումուն
 նաշի մէյտանէ չըգար տէյի , տիր տիր տիթրէմէքտէ ի-
 տիմ : Օլ արատա , պաշգա պիր շէյ արգու իթմէյիպ , իլ-
 լա եալընըղ հավանըն պիրաղ եումշամասընը , վէ տօնլա-
 ըն չէզիլմէսինի արգու իթմէքտէ իտիմ քի , օլ կիճէ պիր
 շուգուր գաղըպ տա տէֆն իթմէքիք սուհուլէթինէ մու-
 վաֆֆագ օլապիլէյիմ տէյի . . : Պիր տէ գար եաղմաեա
 պաշլատը . . . պու խուսուս պանա պիր իւմիտ վիրտի . . :
 Աղշամա գատար եաթտըմ , վէ կիճէ օլտուգտա տախի ,
 հէր քէս ույգուեա տալանա գատար պէքլէտիքտէն սօն .

րա, զայրէթ իտէրէք եաթագտան գալգտըմ, պաղչեեէ
ինտիմ, կիտիպ օտունյուգտան պալթաներ ալտըմ, վէմէզ-
քիւր պալթա իլէ, իւզէրի գար թութմուշ օլան պիր մա-
հէլլտէ, պիր խայլիճէ չալըշարագ, ադըպէթքեար պիր
չուգուր աշապլլմէքլիկէ միւեհեսսէր օլտում. . . Պատէհու
կիտիպ մասումումումն ճէսէտինի կէթիրտիմ, իւզէրինէ պիր
չօգ տահա աղլահըպ կէօզ եաշլարը տէօքտիւմ, վէ պիր
ուֆագ չիչէք սանտըղը տէրունինէ տէֆն իթտիմ. . .
Ֆագաթ, ճէնագէ իւզէրինէ օգունաճագ օլան րահմէթ
տուալարընը պլլմէքտէ օլմատըղմտան, եալքնըպ պիր
«Հայր մեր» իլէ, պիր տէ «Ողջոյն քեզ» օգուտում, վէ ճէ-
նապը Աֆէրինէնտէեէ տախի, մէրգումումն բուհունու, քէն-
տի ճէննէթի ալէտսընա գապուլէ լութֆ ու ինայէթ պու-
եուրսուն իչին, րէճալար իլլէտիմ. . . Վագաա, մէրգու-
մուն իւզէրինէ թօբրագ էօրթմէքլիկէ կէլինտիքտէ, զայ-
րէթ ու ճէսարէթիմ քէսիլտի իսէ տէ. . . օֆ, պիր վա-
լիտէ, քէնտի չօճուղունու, քէնտի էլլլլէ տէֆն իթմէքլիք,
տօղրուսու, հիշ պիր եիւրէկին գապուլ վէ ճէսարէթ իտէ-
պլլէճէկի պիր շէյ տէկիլ տիր. . . Պէն իսէ, նիհայէթ,
անը տախի էաբապիլտիմ. . . Լաբին, աման եա րէպպիմ,
պունլարը եաբըպ պաշա չրգարանա գոտար տա, նէ գօր-
գուլար, վէ նէ մէրթէպէ կէօնիւլ ազապլարը չէքտիմ: Չօ-
ճուղումուն իւզէրինէ թօբրագ գաբաթտըգտան սօնրա,
թօբրաղըն իւսթիւնէ տախի, քիմնէ կէօրիւպ տէ չիւրհէ-
եէ զահիպ օլմասըն իչին, գար էօրթտիւմ. . . Պունլարը ա-
եըն ըըղընտա եաբտըմ. վէ պունլարը թէքմիլ իթտիքտէն
սօնրա, արթըգ պըրագըպ քէնտի օտամա չէքլմէքլիկէ,
պիր տիւրլիւ գարար վիրէմէմէքտէ իտիմ. . . զիրա, գէ-
վալլը մասումումում, պէօլլէճէ թօբրագլար իչինէ. . . գար-
լար ալթընա վաղ իլլէմիշ իտիմ. . . հեր նէ գատար էօ-
միւշ օլտուղունու պլլմէքտէ իտիմ իսէ տէ. . . եինէ էօյ-
լէ զանն իթմէքտէ իտիմ քի, պուլունտուղու չուգուր ի-
չինտէ իւշիւեիւպ տիթրէմէքտէ, վէ պէնիմ տէ իմտատ ու

մուսկէնէթիմէ պէքլէմէքտէ տիր տէյի . . . Նիհայէթ պը-
րագըպ օտամա կիթտիմ . . . վէ շէտիտ պիր տիթրէմէ-
եէ թութուլարագ եաթաղըմա կիրտիմ: Սապահ օլտուգ-
տա, Մ. Ֆէրան փ մատամ Սէրաֆէնի կէօնտէրէրէք, նա-
սըլ օլտուղումու, վէ քէնտիմի նէ հալտէ պուլտուղումու սիւ-
ալ իթտիրտի, վէ պէն տախի, պիրաղ իյիճէ օլուպ, վէ
ֆէրատսը կիւնիւ, տահա զիեատէ իյի օլարագ, հէր հալ-
տէ քէօյէ կիտէ պիլիր պիր հալ քէսպ իթմէքլէք էմէլինտէ
պուլունտուղումու ճէվապէն պիլտիրտիմ: Ս.գ.չամ օլտուգ-
տա, եաթագտան գալգտըմ, մաթպախա ինէրէք պիրաղ
ըսընտըմ, վէ կիճ պիր վազթէ գատար օրատա եալընըզ-
ճա գալտըմ, վէ պատէհու պաղչէեէ կիթտիմ, վէ մասու-
մում իւզէրինտէ, Ալլահա պիր սօն նիեաղ տահա թագ-
տիմ իյլէտիմ: Թէքբարէն օտամա տէօնմէքտէ իքէն, պա-
ղը քէրէ չալըշմագտէ օլտուղու պիր օտանըն մէրտիլէնի
պաչընտա, Մ. Ժէրմէնի րասթ կէթիրտիմ. մէրգումուն
ըէնկի բէք սօլիուն պիր հալտէ պուլունմագտա իտի . . .
Մէրգում հէման աճէլէ աճէլէ պանա պիր չըգըն վիրէ-
րէք, — Եարըն սապահ էրքէնտէն բէտէրինիլի մահպէսէ
իլգա իթտիրէճէքլէր տիր, չիւնքի, պօրճու օլան պին իւշ
եիւզ ֆրանգը վիրէմէմիշ տիր . . . իշթէ սիզէ բարա . . .
հէման սապահ օլուր օլմաղ, տօղրու գալգըպ էվինիզէ
գօշմալը, վէ պու բարաեը բէտէրինիլէ եէթիշտիրմէլիսի-
նիլ . . . Պէն, Մ. Ֆէրանըն նասըլ ատամ օլտուղունու,
անճագ պու կիւն անլաեապիլտիմ . . . մէրգում բէք ֆէ-
նա պիր ատամ իմիշ . . . Ինշաալլահ, պիր կիւն պէն ա-
նըն եիւզիւնտէքի միւրայիլէք բէրտէսինի եըլթըպ աշաղը
ալաճաղըմ տըր . . . Լաքին, սագըն պու բարաեը պէնիմ
վիրտիկիմէ տայիր, քիմաէեէ պիր շէյ սէօյլէմէեէսինիլ . . . »
— Վէ Մ. Ժէրմէն պունլարը պէօյլէ սէօյլէյիպ, վէ բարա
բաքէթինի տէ էլիմէ սըգըշտըրտըգտան սօնրա, օլ գատար
աճէլէ իտէրէք պըրագըպ աշաղը ինտի քի, քէնտիսինէ
պիր թէշէքքիւր իթմէքլիկէ պիլէ վազըթ պըրագմատը:

—Պու սապահ, — տէտի Լուիզ եինէ քէնտի հիքեայէ-
սինէ տէվամ պիրլէ, — Մ. Ֆէրանըն խանէսինտէ, հէնուզ
քիմնէ մէյտանէ չըգմաղտան էվվէլ, Մ. Ժէրմէնին, բէտէ-
րիմին մահպուսիյեէթտէն խէլասը նիյեէթի մէմուհէսիյլէ
պանա վիրմիշ օլտուղու բարաեը ալտըղըմ կիպի, գօշուպ
պուրաեա կէլտիմ իսէ տէ, էկէրչի զաթընըզ պուրատա
պուլունուպ տա, քէնտի սախավէթինիզի իպըաղա հիմմէթ
իթմիշ օլմասա իտինիզ, բէտէրիմ եինէ միւպաշըրլարըն
էլլէրինտէն գուրթուլմագըզ իգպալինէ նայիլ օլմանեա-
ճագ իտի . . . Անլաշըրլարընա կէօրէ, պէն Մ. Ֆէրանըն
խանէսինի թէրք իթտիքտէն սօնրա, օտամա չըգմըշլար . . .
վէ մէգքիւր էսէֆէնկիզ վադանըն զահիթէ ինըաճընա տէ-
լալէթ իտիճի ալէամէթլէր պուլուպ կէօրմիւշլէր տիր . . .
Շիմտի, էֆէնտի, սիզտէն պիր սօն րէճամ տահա վար
տըր, — տէտի Լուիզ ճէպինտէն լիրա չըգընըն չըգա-
րարագ, — աճապա պու բարաեը Մ. Ժէրմէնէ թէսլիմէ
զաթընըզ հիմմէթ իտէրմիսինիզ . . . կէրչի, հէրնէ գա-
տար, պէն մէրգումա, քէնտիսինին օրատա, եանի Մ. Ֆէ-
րանըն եանընտա չալըշմագտա օլմասընը, քիմնէեէ խապէր
վիրմէեէճէկիմի վատ իյլէմիշ իսէմ տէ, մատամ քի սիզ
զաթէն պիլմէքտէսինիզ, օլ պապտէ, թէրպիյեէեէ մու-
ղայիր պիր հարէքէթտէ պուլունմուշ օլմամ . . . Շիմտի,
էֆէնտի, սիզէ թէքրարէն սէօլլէրիմ . . . վէ Ալլահ տա-
խի շահիտ տիր քի, հիքեայէմ իչինտէ, պիր լուղէթ պիլէ
եալան վէ եանլըշ գարըշտըրմագըղա իրթիքեապ իթմէ-
տիկիմ շէօլլէ տուրսուն . . . հաթթա, քէնտի թագսի-
րաթլարըմը տախի թէպտիլ ու թախֆիֆէ թէնէզզիւլ
իթմէեէրէք, թէքմիլ հագըգաթը հալի պէեան իյլէմիշիմ
տիր, վէ . . . Պիր տէ պու արատա, Լուիզ պիրտէն պի-
րէ էյիմ պէյիմ օլուպ, լագըրտըսընը գաթ իտէրէք,
— Ա', էֆէնտի, պագընըզ . . . բէտէրիմէ՝ պագընըզ . . .
նէ՝ օլուեօր, իւզէրինտէ պիր աճայիպ հա՛լ վադը օլմագ-
տա տըր, — տէյի պաղըրտը :

Մօրէլ, Լուիզին հիքեայէսինին սօն գըամնը, պէղա-
յէթ տէրէճէտէ պիր պիգայտըգ իւզըն տիյնէմիշ օլուպ,
վէ Բօտօլֆ իսէ, մէգքիւր պիգայտըզըն սէպէպինի, պի-
շարէնին զիեատէսիյլէ միւքէտտէր պիր հալտէ պուլուն-
մասընա համլ իյլէմէքտէ իտի . . . Շէօյլէ քի, կիւեա մէր-
գումուն իւզէրինտէ պիր չօգ շէտիտ սինիր կէրկիլէնմէսի
էսէրլէրի զուհուրա կէշտիքտէն սօնրա, տույղուլարը թու-
թուլմուշ, կէօզ եաշարը գուրումուշ, վէ հիտտէթ տու-
եաճազ գատար պիլէ գուվվէթ ու գուտրէթի գալմամըշ
տըր . . . տէյի տիւշիւնմէքտէ իտի. հալ պու քի Բօտօլֆ
յուլ իթիգատընտա եանըլմագտա իտի. չիւնքի, պիր մա-
շալանըն սէօնմէսի եագլաշտըգտա, պիր գաշ տէֆալար,
պիր բարլաեըպ վէ պիր տէ գարարտըգտան սօնրա, պիւ-
թիւն պիւթիւն սէօնտիւկիւ կիպի, Մօրէլին ազլ ու ֆիք-
րի մաշալասը տախի, արթըգ պիւթիւն պիւթիւն սէօնմէ-
կէ եիւզ թութմուշ, թա թէմէլինտէն ոարսմըշ վէ զէտէ-
լէնմիշ պուլունտուղունտան, արալըգ արալըգ, ազըլը ա-
գըլը լագըրտըլար իթմիշ իսէ տէ, պատէհու տախի պիր-
տէն պիրէ . . . սէօնիւպ մահվ օլմուշ տուր:

Մէրգում սօն տագըգալարտա, պիւթիւն պիւթիւն
ագըլընը զայպ իթտիկինտէն, նէզտինտէ հէր նէ քի սէօյ-
լէնմէքտէ վէ հէր նէ քի կէշմէքտէ իտի իսէ, քեամիլէն պի-
իապէր պուլունմագտա իտի: Հէր նէ գատար մէրգումուն
տէսթկեահը թաշը, տէսթկեահընըն տիկէր թարաֆընտա
պուլունմագտա օլուպ, վէ էլինտէ իսէ, նէ թաշ վէ նէ
տէ պիր ալէթ ու էնկէզ պուլունմագտա տէկիլ իտի իսէ
տէ, տիգգաթը թամմէ իւզըն, կիւեա քէնտի սանաթընա
տէվամ իտիպ տէ իշլէմէքտէ տիր կիպի, խէեալի ալէթ-
լէր իլէ, թագըլիտ իտիպ իշլէմէքտէ, վէ պու թագըլիտէ տէ,
տահա զիեատէ պիր ըէֆնագ վիրիճի սուրէթտէ, տիլինի
տիմաղընա տաեաթարագ, տէսթկեահը թաշընըն, սահի-
հէն տէօնմէքտէ օլտուղու վագըթտա չըգմագտա օլան
սէսինի տախի թագըլիտ օլարագ չըգարմագտա իտի:

— Լաքին, էֆէնտի, — տէտի Լուիդ կիթտիքճէ գօր-
գուսու տահա զիեատէ արթարագ, — պագընըդ պիր
քէրրէ, պագընըդ, շու բէտէրիմինհալինէ տիգգա՛թ իտինիդ:

Պատէհու մէրգուամ բէտէրինին եանընա կիտէրէք,

— Պապաճըղըմ. . . պապաճըղըմ. . . — տէտի:

Մօրէլ հիչ պիր շէյին ֆարգ ու ֆէհմինտէ օլմաեըպ,
վէ տիվանէլէրէ մախսուս պիր մէճհուլ հալտէ օլտուղու
թագտիրտէ, էպլէհ էպլէհ մէրգուամէնին եիւզիւնէ պագ-
տը. . . վէ քէնտի սանաթը թագլիտի իճրասընա տայիմա
տէվամ իյլէ:էքտէ օլտուղու հալտէ տախի, եալաշ, միւ-
լայիմ, վէ հիւզնէնկիդ պիր սէս իլէ ճէվապ վիրէրէք,

— Նօթէրէ պին իւշ եիւզ ֆրանգ պօրճում վար տըր...
վէ պու տա Լուիդիմին գանը պէտէլի մագամընտա տըր. . .
իմտի չալըճմալըեըմ, չալըճմալըեըմ, չալըճմալըեըմ, օֆ.
պէն օլ բարալարը վիրմէլիյիմ, վիրմէլիյիմ, վիրմէլիյիմ. . .
— տէտի:

— Ա՛ճանըմ, էֆէնտի, աման, Այլա՛հ աչգընա օլսուն,
նէ՛ հալ տիր պու պէնիմ բէտէրիմին հալի. . . Լաքին, խայր,
խայր, ինչաալլահ պու հալտէ դալմաեաճագ տըր. . . Պու-
նուն պէօյլէճէ տէվամ իթմէսի իհթիմալտէն տէկիլ տիր. . .
Պիւթիւն պիւթիւն չըլտըրմըշ օլմամալը տըր, էօյլէ տէ-
կիլ մի, — տէյի պաղըրտը Լուիդ ճիկէր բարէլէյիճի
պիր սէօյլէյիշ իլէ. — էլպէթթէ եինէ ազլը պաշընա կէ-
լէճէք տիր. . . պու հալ կէչիճի պիր շէյ օլմալը տըր. . .

— Մօրէլ. . . ա՛ տօսթում Մօրէլ, — տէտի մէրգումա
Բօաօլֆ, — պիդ պուրատաեըդ. . . իշթէ քէրիմէնիլ եա-
նընըդտա տըր, մէրգուամէնին հիչ պիր գապահաթը օլմա-
տըղը անլաշըլմըշ տըր. . .

— Պին իւշ եիւզ ֆրա՛նգ. . . — տէտի Մօրէլ, Բօ-
աօլֆուն եիւզիւնէ պիլէ պագմաեարագ, վէ քէնտի թագ-
լիտինէ տէվամ իյլէեէրէք:

— Ա՛հ, պապաճըղըմ. . . — տէտի Լուիդ, մէրգու-
մուն նէզտինտէ տիդ իւզէրինէ կէլէրէք, վէ մէրգում իս-

Թէմէտիկի հալտէ, էլէրինի քէնտի էլէրի իչինտէ սըգա-
րագ, — իշթէ պէնիմ, սէնին Լուիզի'նիմ:

— Պին իւչ եիւզ ֆրա'նգ . . . — տէտի Թէքրարէն Մօ-
րէլ, քէնտիսինի, քէրիմէսի էլինտէն չէքիպ գուրթարմանա
չալըչարագ:

— Պին իւչ եիւզ ֆրանդ . . . եա եօգսա, — տէյի ի-
լավէյի մէգալ իթտի մէրգում, կիւեա կիզլիճէ պիր շէյ
սէօյլէմէքտէ տիր կիպի եավաշճաճրգ սէօյլէեէրէք, — եա
եօ'գսա . . . Լուիզին մագթէլէեէ չըգարըլարագ պաշը քէ-
սիլէճէք տիր . . .

Վէ մէրգում Թէքրարէն պաշատը Թագլիտ օլարագ
քէնտի չարխսնը չէվիրմէկէ:

Լուիզ հէյպէթամիզ պիր սէս իլէ պաղըրմանա պաշ-
լատը:

— Ս', բէտէրիմ պիւթիւն պիւթիւն չըլտըրմըշ տիվա-
նէ' օլմուշ տուր, — տէյի պաղըրտը, — էվլէթ, ագլը
քեամիլէն քէնտի զըվանասընտան չըգմըշ տըր . . . վէ սէ-
պէպ տէ պէն . . . էվլէթ, պէն քէնտիմ օլմուշում տուր
. . . լաքին, ամա'ն եա Բէպպիմ, ամա'ն եա Բէպպիմ,
գապահաթ պէնտէ օլմամըշ տըր . . . զիրա, գաթան ֆիք-
րիմտէն պէն պիր ֆէնալըգ նիյեթթի կէչիրմէմիլիմ տիր . . .
ա'հ, օլ մէէլուն հէրիֆէ, ա'հ, օլ ճանվէր հէրիֆէ քի . . .

— Հայտէյինիզ, պիչարէ չօճուղում, էօյլէ լագըրտը-
լարը պըրագընըղտա, զայրէթ ու ճէսարէ'թ ալընըզ, —
տէտի Բօտօլֆ, — իւմիտի ասչա էլտէն պըրագմամալըեըզ . . .
ինչաալլահ, մէրգումուն պու հալի կէչիճի պիր շէյ օլա-
ճագ տըր: Բէտէրինիզին քէտէրի բէք ազիմ օլտուղուն-
տան . . . էվլէթ, օլ գատար տէրտ ու մէշագգաթա Թէ-
համիւլ կէթիրէպիլմէքլիք տէ, պէնիի ատէմին գուտրէթի
խարիճինտէ պուլունտուղունտան, Թապիաթիլլէ սօնունա
գատար տաեանամամըշ տըր . . . պիր արալըգ ագլընա
խիֆֆէթ կէլմիշ տիր . . . լաքին, եինէ քէսպի իֆագաթ
իլլէեէճէկի տէ է:էլի էղլէպտէն տիր:

— Լաքին, իյի եա, վալիտէմին . . . վէ պիւլիւք վալիտէմին . . . վէ հէմիլիլէլէրիմին . . . վէ պիրատէրլէրիմին . . . հալլէրի նիլէ օլաճաղլար տըր , — տէյի պաղըրտը Լուիլ , — իլթէ շիմտի պու տաղըգատան , հէմ բէտէրիմին վէ հէմ տէ պէնիմ մուավէնէթիմիլտէն մահրում գըլընմըլլար տըր . . . տիմէք տիր քի , քեաֆֆէսի տախի աճըգտան, սէֆիլլիքտէն , վէ իւմիտ քէսիքլիկինտէն էօլէճէլլէ՛ր տիր :

— Ա՛, չօճուղում, մէկէրչի պէն պուրատա տէկիլմիյիմ . . . օլ պապտէ , ասլա էլէմ իւզրէ օլմաեըպ , իլլա քեամիլէն րահաթը տիլ իւզրէ օլմալըսընըզ , մէրգումլար հիչ պիր ճիհէթճէ զարուրէթ վէ մահրումիյեթ չէքմէեէճէքլէր տիր : Դայրէթ ալընըզ , ճէսարէթ ալընըզ , տէյի-եօրում սիզէ , սիզին վիրտիկինիլ իյզահաթլար սայէսին տէ , պիւլիւք պիր ճինայէթ սահիպի , քէնտի միւսթահագգ օլտուղու միւճաղաթլարը չէքէճէք տիր : Պէն , սիզլին պիկիւնահ օլմանըզա իսքեաթ օլուպ ինանմըլըմ տըր , վէ հէր քէս տախի , հիչ շիւբհէմ եօգ տուր քի , թըպզը պէնիմ կիպի իսքեաթ օլաճագ վէ ինանաճագլար տըր :

— Օ՛ֆ , էֆէնտի , կէօրիւեօրմուսունուզ . . . մէրգում խային ատէմ, հէմ պիր խէճալէթի , հէմ պիր ազըլ խիֆֆէթինի , վէ հէմ տէ պիր մէվթի մուճիպ օլմուշ տուր . . . էվվէթ , մէրգում պունլարն քեաֆֆէսինէ սէպէպիյեթ վիրմիշ օլտուղու թագտիրտէ տախի , քիմսէ քէնտիսինէ պիր շէյ եաքամամագտա տըր . . . հիչ պիր շէյ . . . : Օ՛ֆ , արթըզ պու նօգթա խաթըրա կէլաիքճէ , սայիր հէր տէրտի ունութտուրմագտա , վէ հէփսինտէն տէ զիեատէ գալպէ ալըր պասմագտա՛ տըր . . . :

— Չօճուղում , սիլ պու թէֆէքքիւրլէրի ֆիքրինիլտէն պէր թարաֆ իլէ , մուղայիրի օլարագ , պատիի թէսէլլինիլ օլաճագ օլան թէֆէքքիւրլէր իլէ մէշղուլ օլմալըսընըզ :

— Նէ՛ տիմէք իսթէեօրսունուզ , էֆէնտի :

— Շունու անլաթմագ իսթէեօրում քի , կէրէք բէտէրինիլին , լէ կէրէք թէքմիլ ֆամիլանըզըն քեամիլէն ին-

Թագամլարը ալընաճաղընը, պիր սուրէթի դավիյեհէտէ պիւէրէք, օնա կէօրէ դալպինիզի թէսկին վէ րահաթ իթ. տիրմէլիսինիզ:

— Թէքմիլ ինթիգամլարըմըղ ալընաճագ մը տըր . . :

— Էվվէթ . . . վէ հաթթա, օլ պապտէ եէմին տախի իտէրէք սիզէ սէօղ վիրիւրիմ քի, էվվէթ պէն, — տէյի ճէվապ վիրտի Բօտօլֆի պիր սուրէթի ճէլիլէտէ սէօյլէեհէ. րէք, — եէմին իտէրէք սէօյլէրիմ քի, մէգքիւր ճիւրմ ու ճինայէթլէր թահգըզ վէ թասսիգ օլունաճագլար, վէ մէրգում ճանիտէ, քէնտի սէպէպիյեթ վիրմիշ օլտուղու խէճալէթտէն, տիվանէլիքտէն, վէ էօլլամտէն տօլանը միւս. թահագգ պուլունտուղու միւճազաթը չէտիտէեի չէքէ. ճէք տիր: Էմմա, գավանին ու նիզամաթ ահքեամէնճա, մէրգումուն ճէզաեա չարբամսընը ինթիմալին խարիճինտէ կէօրմէքտէ իմիշսինիզ, վէ հիյլէ ու տէսիսէ, վէ թէտապիր ու թէտապիր վէ ուսթալըզ ճիհէթլէրինտէ տէ, մէրգումու րէք իլէրուտէ պուլմագտա իմիշսինիզ, ղարարը եօգ տուր, անըն հիյէլ ու տէսայիսինէ գարշըլըզ, գարշըսընա հիյէլ ու տէսայիս չըգարըլաճաղը միսիլու, թէտապիր ու թէտապիրինէ վէ ուսթալըզլարընա գարշըլըզ տախի, թէտապիր ու թէտապիր վէ ուսթալըզլար չըգարըլաճագ տըր, ֆագաթ, եալընըզ շու ֆարգ պուլունաճագ տըր քի, միւս. թահագգ օլտուղու ճէզայարը, դուվվէթ ու գուտրէթի ազլիմէ սահիպի օլան պիր էլ մարիֆէթիյլէ չէքէճէք եէրտէ, ալլագ վէ խսյին պիր գանլը գաթիլին մարիֆէթիյլէ չէքէճէք տիր:

— Ահ, էֆէնտի, հէման Ալլահ սիզտէն րազի՝ օլուն: Տօղրուսունու իսթէր իսէնիզ, պէն քէնտի ինթիգամըմըն ախը իտիլմէսինէ խահիշկէր պուլունմանըպ, իլլա շու սէֆիլ րէտէրիմին ինթիգամը իլէ, չիւնքի պիչարէնին ագլընը զայ իյլէմէսինէ սէպէպ օլմուշ տուր . . . պիր տէ հէնուղ տօղմագտան էօլմիւշ օլան մասուլունմուն ինթիգամընըն չըգարըլմասընա՝ արգուքէշ պուլունմագտանըմ. . . :

Պատէհու Լուիզ, պիր սօն տէֆա տահա բէտէրինին ագլընը պաշնա թօբլամասընա չալըմագլըգ թէճըրուպէսինէ չըդըմագլըգ նիյեթիլէ,

— Եւ՛ պապածըղըմ, ատի՛յեէօ . . . իշթէ պէնի մահ. պէսէ կէօթիւրիււօրլար . . . արթըգ սէնի կէօրմէքլիք իգ. պալինտէն մահրում գալաճաղըմ տըր, պու ատիյեթօյիւ սանա սէօյլէեէն, քէնտի էվլատըն Լուի՛զ տիր . . . եւ՛ բէտէրիմ . . . բէտէրիմ . . . — տէյի պաշըրտը :

Մօրէլ, մէրգումէնին պու տիւսիւզան վէտալարընա տախի գարշըլըգ, տիհանըն աշըպ տա պիր ճէվապ վիրմէտի, չիւնքի, արթըգ մէրգումուն տույղու թէլլէրինին հիշ պիրի հարէքէթ իտիպ տէ սէս վիրէմէմէքտէ իտիլէր . . . վէլհասըլ, բէտէրլիք տույղու թէլլէրի, տայիմա, էն սօն. տա գըրըլմագ.տա օլտուգլարը հալտէ, մէրգումուն մէգ. քիւր տույղուլարը թէլլէրի պիլէ գաթ իտիլմիշ իտիլէր . . .

Պու արատա թաւան իչինին գաբուսու աշըլտը :

Քօմիսէր իչէրի կիրտի,

— Պէնիմ վագըլթլարըմ հիսապ թահթընտա տըրլար, էֆէնտի, — տէտի մէրգում Բօտօլֆա խիթապէն, — սիղէ թէէսսիւֆ իտէրէք պէեան իտէրիմ քի, արթըգ միւ. քեալէմէնիզին պիր չօգ վագըլթ տահա թէմտիտինէ միւ. սաատէ իթմէքլիկիմ միւմքին օլամանաճագ տըր :

— Էֆէնտի, միւքեալէմէմիզ զաթէն խիթամ պուլ. մուշ տուր, — տէյի ճէվապ վիրտի Բօտօլֆ բէք քէտէրլի պիր սէօյլէյիշիլէ, վէ մէրգումա Մօրէլի կէօսթէքէրէք, Լուիզին տէ, արթըգ բէտէրինէ սէօյլէեէճէք պիր շէյի գալ. մամըշ տըր . . . վէ պինապէրին մէրգումուն տախի քէնտի քէրիմէպինտէն պիր շէյ իշիթմէքլիկէ իհթիեաճը մահվ. օլուպ պիթմիշ տիր . . . չիւնքի, իշթէ մէրգում տէյի օլմուշ տուր . . .

— Հաֆըզ Ալլահ . . . վահ զէվալը վահ, նասըլ տա

գօրգտուղում կէլիպ չըգմըշ տըր , պէն տէ , էօյլէ օլաճաղընը շիւբհէ իյլէմէքտէ իտիմ . . . — տէյի պաղըրտը մէրգում զապիթ :

Վէ մէրգում պունուն իւզէրինէ , պիր թէլաշ իւզրէ , Մօրէլին եանընա եազլաշտը , պիր տագըգա գատար տիգգաթ վէ թէֆթիշ իյլէտիքտէն սօնրա , ֆիլվադը էօյլէ օլմասընա իգնա օլտու :

— Ա՛հ , էֆէնտի , — տէտի մէրգում Բօտօլֆա հիւզննաք պիր հալ իւզրէ , — կերչի պէն զաթէն , պու կէնճ գըղըն պիսուշ չըգմասընը , խալիսէթ իւզրէ արզու իյլէմէքտէ՝ իտիմ . . . հալ պու քի , արթըդ իշպու ֆէլաքէթ իւզէրինէ , եալընըղ էօյլէ պիր գուրու արզու իլէ իզթիֆա իթմէյիպ . . . խայր , խայր , իլլա , հաքիմ էֆէնտիլէրէ կիթ տիկիմտէ , պու ֆամիլեանըն բէք քեամիլվէ բէքտէ սէֆիլ պիր ֆամիլեա օլմասընը խապէր վիրտիքտէն պաշգա , հաթթա , պու սօն հէյպէթամիզ ֆէլաքէթի տախի խապէր վիրէճէկիմ տիր , վէ հիշ շիւբհէմ տէ եօգ տուրքի , հաքիմ էֆէնտիլէր տէ , մէրգումէնին պիկիւնաճ չըգմասընա , մէգքիւր հալլէրի պիր մէտարը ազիմ սայմագլըղա սայ ու հիմմէթ իյլէնէճէքլէր տիր . . . :

— Զօ՛գ իյի , չօ՛գ իյի , էֆէնտի , — տէտի Բօտօլֆ , — զաթընըղ օլ եօլտա պիր մուամէլէեէ հիմմէթ իյլէտիկինիզտէ , եալընըղ քէնտի վազիֆէ վէ մէէմուրիյեէթինիլի իճրա իթմիշ օլմանըպ , իլլա , պիր տէ պիւյիւք ֆաղիլէթ իշլէմիշ օլաճաղընըգտա իշթիպաճ ճայիղ տէկիլ տիր . . . :

— Իթիմատ իտինիպ , էֆէնտի , պիղիմ մէէմուրիյեէթիմիզ , սայքի տայիմա , պէօյլէ ատամա տէրտ ու քէտէր վիրիճի հալլէրտէն իպարէթ պուլունտուղունտան , պու եօլտա իյի վէ քեամիլ ֆամիլեալարը աճըմագլըգ տա , վէ հագգլարընտա էլիմիղտէն կէլէն իմտատ ու մուավէնէթի իճրա իթմէքլէքտէ , պիւյիւք սէֆա տուեարագ մէմնուն օլմագտահըղ . . . :

— Զաթընըղա շունու տախի սէօյլէրիմ , էֆէնտի քի ,

Լուսիզ պանա պու քէյֆիյէթ հագգընտա էօյլէ իյզա-
հաթլար վիրմիշ տիր քի, պէն քէնտիսինին պիսուչ օլմա-
սընա քեամիլէն իսքեաթ օլմուշում տուր... Իմտի, միւմ-
քին օլտուղու հալտէ, մէրգումէնին հագգընտա ազվ օ-
լունան ճինայէթին նէ եօլտա զահիրէ չըգարըլտըղընը, վէ
քիմլէր թարաֆընտան խապէր վիրիլտիկինի, պէեանէ հիմ-
մէթինիդի ըէճա խտէրիմ:

— Պու սապահ, — տէտի մէրգում զապիթ, — նօ-
թէր Մ. Ֆէրանըն վէքիլխարճը պուլունան պիր դատըն,
կէլիպ պանա, Լուսիզին ալէթթաճիլ պըրագըպ կիթմէսի-
նի միւլթէագգըպ, քէնտիսինին տախի, մէրգումէնին եէտի
այտան պէրու համիլէ օլմասընը պիլմէսի ճիհէթլէ, եօգա-
րըեա, մէրգումէ կէնճ գըզըն օտասընա չըգտըղընը, վէ
կիզլիճէ պիր վազը համլ իթմիշ օլմագըլըգ ալէամէթլէրի
կէօրտիկիւնիւ, վէ արթըգ պունուն իւզէրինէ թահար-
րիեաթա չըգըշարագ, վէ դարլար իւզէրինտէ պուլունան
իզլէրի թուլթարագ, պաղչէտէ, հէնուզ տօղմուշ վէ տէֆն
օլունմուշ պիր մասում պուլունտուղունու խապէր վիրտի:
Մէրգումէնին պու իխթարը իւզէրինէ, անինտէ վազիֆէմ
իգթիզասընճա, գօշուպ Սանթիէ սօգաղընա կիթտիմ, վէ
Մ. Ժագ Ֆէրանը, քէնտի խանէսինտէ էօյլէ պիր ճինայէթ
վուգուա կէլմիշ օլմասընտան տօլաեը բիւր աթէշ քէսիլմիշ
զազապնաք պիր հալտէ պուլտու: Պատէհու, մէրգում չա-
ղըրթմըշ օլտուղունտան, Պօն—նուվէլ քիլիսէսի բաբասը
տախի օրաեա կէլտի. վէ մէրգում, Լուսիզին, քէնտի հու-
ղուրունտա օլտուղու հալտէ, պիզգաթ ճիւնհասընը թագ-
լիր ու իթիրաֆ իլլէտիկինի, վէ հաթթա պիր կիւն մէր-
գումէնին, քէնտի չէլէպիսինին աֆվ ու մէրհամէթինի
ըէճա ու նիեազ իթտիկինի, վէ պունտան տա գաթինա-
ղար, Մ. Ֆէրանըն մէրգումէեէ, տէրքեար օլան կիտի-
չինտէն էկէրչի վազ կէչէրէք թէպտիլի թարիդ ու աթվար
իթմէգ իսէ, պիր կիւն էր եա կիճ, հէր հալտէ պիւլիւք
պիր խէճալէթ կիրտապընա տիւշէճէկինի, վէ պէլքի տէ

պիւղիւք ճեղալսրա չարբըլաճաղընը խապեր վիրերէք , սէրթճէ թաղիւրէր իտիպ , վէ միւֆիտ նասիհաթլար վիր-տիկինի , քէնտի կէօղլէրի իլէ կէօրիւպ , վէ գուլագլարը իշիթտիկինի , վէ իշթէ ագըպէթքեար տա , մէրգուճուն քէշֆինին քէմալ մէրթէպէ էսէֆ օլունաճագ սուրէթտէ կէ-լիպ չըգաղընը տախի սէօյլէտի : Հէլէ Մ. Ֆէրանըն իսէ , — տէտի մէրգուճ զապիթ , — հիտտէթլէնիպ զաղապա կէլմէսինի բէք հագգըլ կէօրտիւկիւմտէն , մէրգուճն էֆ-քեարճա իշթիւրագ իյլէտիմ : Վէ Լուիզին պուրատա պու-լունմասը իհթիմալի գալիսինի տէ անտէն խապեր ալտը-ղըմտան , տօղրու պուրաեա կէլտիմ : Իմտի , մատամ քի ճիմայէթ իշի մէյտանտա տըր , պէսիմ վաղիֆէմ , տագը-գասընտա շիւբհէ թահթընտա պուլունանը թէվգըֆ իթ . մէքլէք տիր :

Բօտօլֆ մէրգուճտան , Մ. Ֆէրանըն հեռիւնէն օլմա-սընը իշիթտիքտէ , արթըգ քէնտուլի զապիթ իտէմէտիկին-տէն ,

— Թէշէքքիւր իտէրիմ , պին քէրրէ թէշէքքիւր իտէ-րիմ , էֆէնտի , սիզտէն քի , պէրայի ինսանիյեթ , Լուիզ հագգընտա էլտէն կէլէն համիյեթի իպրագա հիմմէթ ի-տէճէկինիզի վատ իյլէմէքտէսինիզ : Իմտի , զաթընըգ քէն-տի թարաֆընըզտան մէրգուճեեի գաեըրտըղընըգ հալտէ , պէն տէ կիտիպ պու պիշարէ բէտէր իլէ , քէնտի զէվճէսի-նին վալիտէսինի , պիրէր թիմարխանէեէ կէօնտէրէյիմ . . :

Պատէհու Բօտօլֆ , հալէա բէտէրի նէզտինտէ տիզ իւղէրինտէ պուլունարագ , պիշարէնին ագլընը պաշնա կէթիւրմէքիկէ չալըճագտէ օլան Լուիզէ իթիմպէն ,

— Սըթըգ սիզ կիթմէքիկէ հագըր օլունուզ , չօճուղում , լաքին կիտիպ տէ վալիտէսիզլէ վէտալաշարագ տէսթինի պուս իթմէքիքտէն տէ վազ կէչմէլիսինիզ . . . զիրա , եաղըգ տըր մէրգուճեէ , էօյլէ պիր վէտալաշմանըն , նէ մէրթէ-պէլէրտէ տէրտի տէրունինի մուճիպ օլաճաղընը տիւշիւ-նէպիլիւսինիզ . . . Հէլէ մէրգուճէնին նասըլ օլաճաղը հագ-

հազգընտա զէրրէ գատար մէրագ իթմէմէլիսինիզ, չիւն-
քի, պուռտան պէօյլէ փամիւեանըզ, հիչ պիր ճիհէթճէ
զարուրէթ չէքմէեեճէք տիր, պէն շիմտի պիր խըտմէթճի
գատըն պուլտուրարագ, եանլարընա վիրէճէկիմտիր. մէր-
դումէ հէմ վալիտէնիզէ վէ հէմտէ հէմշիրէ վէ գարըն-
տաշարընըզ, օլ իսսանիյեթլի գօմշունուղ մատմատղէլ
Ռիկօյէթլին թահթը տիգգաթ վէ նէզարէթինտէ պուլուն-
տուղու հալտէ, կէօղէտիպ գաեըրաճագ տըր: Բէտէրի-
նիզին սաղալըզ ագլը պաշընա կէթլրիլմէսի խոռոսոնա
կէլինտիքտէ, օլ պապտէ տախի, հիչ պիր նէվի սայ ու
ղայրէթ վէ իգտամ տիրիղ օլունմաեաճագ տըր. . . Սի-
ղէ շիմտի էլզէմ օլան շէյ, պաշգա պիր շէյ օլմաեըզ, իլ-
լա զայրէթ ու ճէսարէթ իւզրէ պուլունմագլըզ տըր. պա-
նա ինանմալըսընըզ քի, կէրչի, պու ալէմտէ, քեամիլ վէ
իյի ատէմէր, չօգ տէֆա, բէք չօգ տէրտ ու պէլալար,
վէ միհնէթ ու ֆէլաքէթլէրէ ուղրարլար իսէ տէ, տայի-
մա տախի, մէզըլըր տէրտ ու պէլա վէ ֆէլաքէթ բօթա-
լարընտան, տահա զիեատէ խալիս վէ թէմիզ, տահա զի-
եատէ գուվվէթլի վէ գուտրէթլի, վէ տահա զիեատէ տա-
խի հիւրմէթլի վէ գատր ու հայսիյեթլի օլտուգլարը թագ-
տիրտէ տիշարը չըգարլար . . .

Լուիզին թէվգըֆընտան իքի սաաթ սօնրա, Մօրէլ ի-
լէ մէրգուլուն գաեըն վալիտէսի օլան պուտալա պիր գա-
տըն, Ռօտօլֆուն էմիր իւզրէ, վէ տօգթօր Տավիտին մա-
րիֆէթլիլէ, վէ այրը այրը օտալարտա իահաթ իթտիրիլիպ,
վէ հազգլարընտա էմիր թէտավիի խուսուսի իճրա գըլըն-
մագլըզ շարթըյլա, Պիսէթր թիմարխանէսինէ իրսալ գըլըն-
տըլար: Մօրէլ հիչ պիր կիւճիւր կէօթէրմէքսիզին կիթ-
մէկէ հազըրլանմըշ տըր, չիւնքի, մէրգուլուն տիվանէլի-
կինտէ հիչ պիր շիտտէթ վէ եարամաղըզ էսէրի պուլուն-
մատըղընտան, հէրնէ քի սէօյլէրլէր իսէ իճրա իթմէկէ, վէ
հէր նէրէեէ կէթիւրիւրլէր իսէ կիթմէկէ պաշամըշ տըր:

Հալ պուքի, գաւերն վալիտէսինէ կէլինտիքտէ, մէրգումէ աճ օլտուղունտան, էթ իլէ էթմէք կէօսթէրիւմիշ, վէ մէրգումէ տէ, էթ իլէ էթմէկին արգասընա տիւշէրէք կիթմիշ տիր: Մօրէլին իլլէեէճէկի թաշլար զէվճէսինէ ի-հալէ օլունմուշ, վէ մէրգումէ տախի, սահիպինէ, եանի սիմսար մատամ Մաթիէօեէ, կէլիպ իսթէտիկինտէ, թէս-լիմ իլլէմիշ տիր: Ֆագաթ, էսէֆ օլունուր քի, Թօրթիյ-եար, մէրգումէ մատամ Մաթիէօնուն բիշինտէ կէզմէքտէ օլտուղունտան, չիւնքի, միւպաշըրլարըն կէլիպ տէ, Մօրէլի գալտըրմագ իսթէտիքլէրի միւնասէպէթիլլէ օրատա կէշմիշ օլան լագըրտըլար սըրասընտա, մէգըլուր թաշլարըն խամ օլմանբայ տա խասս օլմալարընը, մէրգում շէյթան եալ-րունու, պիթ թէսատիւֆ իշիտէրէք պիլմէքտէ պուլուն-տուղունտան . . . մէգըլուր թաշլարը պիր թադրիպ չարը-մագ նիյեէթի ֆասիտէսիլլէ, մէրգումէնին արգասընա տիւշմիւշ, վէ թա իգամէթ իլլէտիկի Սէն—Տընի Պուլվա-րընտա վագը 11 նիւմէրօ իլէ մուրագգամ խանէսինէ գա-տար կիթմիշ տիր:

Մատմօագէլ Րիկօլէթ, Մօրէլին զէվճէսի Մատլէնէ, բէք չօգ իհթիեաթ բէրտէլէրինտէն կէշիւտիքտէն սօնրա, Մօրէլին ագլընտա խիֆիէթ արըզ օլտուղուլա, Լուիզին տախի մահպէսէ իլգա իտիլտիկինի անլաթտըրմըշ տըր: Մատլէն, կէրչի էվվէլա բէք չօգ աղլամըշ, բէք չօգ քէտէր տուլմուշ . . . վէ տիւշարը մէյեուսիյեէթ օլարագ, ահ ու ֆէրեատլար իլլէմիշ իսէ տէ, պատէհու, իւք թէէսսիլլէր կէշտիքտէն սօնրա, զէվալլը դատըն բէք տէ զայիֆ վէ զէ-պուն տիւշմիւշ օլտուղունտան, քէնտի չօճուգլարընըն, պիր վէլի իւլ նիյմէթ սայէսինտէ, հէր ճիհէթլէ գայըլըպ կէօզէթիլէրէք բահաթ իթտիրիլմէլէրինէ հիմմէթ օլուն-տուղուն կէօրտիւքտէ տախի, եալաշ եալաշ քէսպի թէ-սէլի իլլէմէկէ պաշլամըշ տըր:

Հալ պուքի Րօտօլֆա կէլինտիքտէ, մէրգում, Լուիզ-տէն տիյնէտիկի հիքեայէյի տէհշէթամիզի տիւշիւնիւպ

տէրխաթըր իյէտիքճէ, հատտէն զիեատէ քէտէրլէնիպ վէ աթէշ քէսիլմէկէ, վէ շու աթիտէքի սուրէթտէ տիւշիւնմէկէ պաշլամըշ տըր:

« Պու ալէմտէ, էն զիեատէ վուգուա կէլմէքտէ օլան, վէ զիեատէ եա էքսիք տէրէճէտէ հուսուլի կէօրիւլէկէլմէքտէ պուլունան ախլադ պօզուգլուգլարընտան պիրի տախի, էֆէնտիլէրի թարաֆընտան, պէսլէմէլէր իւզէրինէ իշլէթիլէն նուֆուզ ու թէէսսիր տիր, տէնիլսէ ճայիզ տիր. չէօյլէ քի, պաղը քէրրէ քէնտի էօրֆ ու հէյպէթլէրի վէ եախօտ գուվլէթ ու աղամէթլէրի, վէ պաղը քէրրէ տախի, խըտմէթքեարլըգ հալի իգթիզաճա, էֆէնտիլէր թարաֆընտան զուհուրա կէլմէքտէ օլան միւնասէպաթըր հաքիմանէլէրի սայէսինտէ, պունլար, եանլարընտա պուլունան պէսլէմէլէրի իղֆալ իտէպիլմէքտէ տիրէր:

« Ախլադ պօզուգլուգլունուս պու գըսմը, պիր նիզամ իւզրէ օլտուղու հալտէ, զէնկինտէն ֆուգարաեա ինմէքտէ, վէ պունլար քէնտի քէյֆլէրի խաթըր իշին, օճագ վէ ֆամիլեա տէնիլէն ուսուլին մուգատտէսիկինի բայիմալ իյլէմէքտէ տիրէր: Պու եօլտա ախլադ պօզուգլուգլունա նա գուրպան կիտէն պէսլէմէլէր, քէնտիլէրի, քէնտի հիւսնի լիզալարըլա թէրք ու թէսլիմ իյլէտիքլէրինտէ, տայիմա պատիի թէէսսիւֆի ազիմ օլաճագ հալլէր հուսուլէ կէլտիկի կիպի, ճէպրէն վէ էօրֆէն գուրպան կիթմէքլէրինտէ տախի, տայիմա հէյպէթամիզ վէ տէհշէթէնկիզ հալլէրէ սէպէպիյեթ վիրիլտիկի կէօրիւլմէքտէ տիր:

« Ատէթա պու եօլտա ախլադ պօզուգլուգլունու իճրա իտէնլէր, մէքրուհ վէ հայլանի պիր նէվի գուլլուգ վէ քէօլէլիք տույղուլարը հուսուլինի միւվէտտի օլուպ, վէ պինապէլին, պիր նէվի պարպարճա վէ ալլագճա էսարէթ հալլէրինի թէշվիգ իյլէմիշ օլմագտա տըրլար. զիրա, պիշարէ պէսլէմէլէր, չօգ տէֆա, քէնտի էֆէնտիլէրի արգուլէրինէ, քէնտիլէրի, խէվֆի ազիմլէրինտէն նաշի, ալլաեըպ կէօղ եաշլարը տէօքէրէք թէսլիմ իյլէտիքլէրի կիպի, պէ-

հէր պուսէնէ տախի, իբրահ վէ գօրգուլարընտան նաչի,
տիւշարը հէյպէթ օլբադ միւսաատէ կյէմէքտէ տիրէր:

« Վէ պատէհու, — տէյի տիւջիւնմէքտէ իտի Բօտօլֆ,
— պու հալլէրտէն, գատընլար հագգընտա, նէ՞ նէթիճէ
հասըլ օլմագտա տըր, աճապա, մէրգումէլէր պիր մէն-
ֆաաթ կէօրմէքտէ մի տիրէր. հաշա՛, զիրա, սայքի տայի-
մա էն ատի պիր հալ վէ մէվդը քէսպ իտէրէք, տիւշարը
սէֆալէթ օլմագտա, ֆահիշէլիքտէ գարար գըլմագտա,
խըրսըղլըղը իրթիքեապ իթմէքտէ, վէ պազէն տախի, քէն-
տի մասուլարընը թէլէֆ իթմէքտէ տիրէր:

« Վէ պու պապտէ գալանիյն իսէ, հալէա աճայիպ
սուրէթտէ պուլունմագտա տըր:

« Սայիր հէր ճիւրմ ու ճիւնհաեը իշէենէլէր, ճէզաեը
սէզալարընը չէքմէքտէ օլուպ, վէ հաթթա, պիլէրէք խըր-
սըղլըգ մալ սաթըն ալանլարա, գանուէն վէ նիզամէն,
թըպդը խըրսըղ նազարըյլա պագըլմագտա տըր:

« Վէ պու տա հագգանիյեթին իգթիգասընտան տըր:

« Հալ պու քի, պիր ատամ, քէնտի քէյֆի իշին, վէ քէն-
տի էյլէնճէսի իշին, կէնճ, պի կիւնահ վէ պաքիրէ պիր
գըղը իլֆալ իլէ, պիր տէ չօճուգ վալիտէսի գըլտըգտան
սօնրա, պիլըրմիսինիզ, նէ՞ եաբապիլմէքտէ տիր, զէվալլը-
եը, իսթէտիլի վագըթ, մուճիպի խէճալէթ, սէֆալէթ,
վէ մէյեուսիյեթ օլապիլէճէք պիր հալ իւզրէ պըրագա-
պիլմէքտէ տիր. վէ պագը քէրրէ պու հալլէրտէն թահրիք
օլունարագ, մէրգումէ քէնտի մասուլու թէլէֆինէ գա-
տար տախի գալգըշտըղընտա, թապիյաթիյէ, մէգբիւր
ճինայէթտէն տօլաեը, մագթէլէեէ չէքիլմէքտէ, վէ պաշը
քէսիլմէքտէ տիր . . . . :

« Հալ պու քի, մէրգումէնին մէգբիւր չօճուղունա բէ-
տէր օլմուշ օլան մէրգումա ատէմ տէ, մէրգումէեէ ճինա-
եէթ շէրիքի սաեըլմագտամը տըր:

« Հաշա՛, նէ՛ միւնասէպէթ:

« Զիւնքի, մէրգում նիզամ ու գանունա գարշը պիր չէյ

եաբմըն տըր տէյի սաեըլմագտա տէկիլ տիր, չիւնքի, մէր-
գում անճագ պիր ուֆագ աշգպաղըդ եաբմըն տըր, գը-
ղըն պիրինի ճանը սէվտիկինտէն, մէրգումէ իլէ պիրաղ
էյլէնմիշ, վէ պատէհու տա թէրը իյլէմիշ տիր . . . պուն-
տան պաշգա պիր շէյ եաբմամըն տըր . . . սօնրա պաշգա
պիր գըղա ըասթ կէլմիշ, ճանը, անը տահա զիեատէ սէվ-
միշ, վէ էվվէլքինին արթըդ նէօպէթի վագթի կէշտի սա-
եարագ, անը թէրը իլէ, եէնիսիլէ էյլէնմէկէ պաշլամըն
տըր, (1)

« Տահա պունտան տա պէտթէրի վար տըր, էկէր մէր-
գում ճինայէթի իշլէմիշ օլան ատէմ, քէնտիսինի խալգա
թօհաֆ վէ շագաճը, վէ հաթթա, բէք իյի պիր ատամ
տըր տէյի կէօպէթիմէք վէ սաթմագ իսթէր իսէ, մէր-
գումէ պաշտան չըգարըպ տա, բէնշէյի հիւքիւմէթէ
տիւշմէսինէ, վէ միւճաղաթը աղիմէեէ չարմասընա սէ-
պէպ օլմուշ օլտուշու գըղըն մուհաքէմէսինտէ, պիզգաթ
կիտիպ հաղըր տախի պուլունապիլմէքտէ տիր :

« Էկէր մէրգում միւրատ իտէր իսէ, ատէթա էօլմէ-
մէք նիյեթթիլէ, պաղը զայէթլէ էհիլ մէրագ ատամլարա,
պէն, ախլագը համիտէյի ումուճիյեէեէ պիր խըտմէթ իթ-
միշ օլմագ նիյեթթիլէ, կիտիպ ֆալան գըղ հագղընտա
մուխպիրիլք իտէրէք, պիլաիկիմի սէօյլէեէճէկիմտիր . վէ
օլ վագըթ, հիշ շիւբհէմ եօգ տուր քի, մէրգումէնին գաթ-
լինէ պիր ան էվվէլ հիւքմ օլունտճագ, վէ պէն տէ պէյն

(1) Պաւ սօն սէնէլէրտէ, ալէլիուսուս իսթանպօլտա, հէնուգ
ատըլ ալաֆրանկալըգ նէ տիմէք օլտուղունուէ էլիֆինտէն պիլէ խա-
պէրտար օլմանտան էրքէքէր վէ զըզլար պէյնիտէ, ալաֆրանկալըգ
նամընա օլարագ, պու աշգպաղըդ վէ եախօտ պու գօրթէզանլըգ
մէքրուհ իլլէթի, ատամա իքրահ վէ տէհշէթ կէթրիթի սուրէթտէ
պաշլամըն, վէ պիրտէն պիրէ տէ բէք չօղ իլէրուլէմիշ պուլունտու-
ղունտան, քեաֆֆէյի գըղ վէ էրքէք կէնճէրին բէտէր ու վալիտէ-
լէրինէ, մէգքիւր իլլէթին էօնիւնիւ օլմագըղա չալըմալարընը նա-
սիհաթ իտէրիւ :

էլ նաւ, պիւյիւք պիր շէրէֆ ու իֆթիխար գազանմըշ օւ
լաճաղըմ տըր, տիւեպիլմէքտէ տիր:

« Մէսէլա, շէօյլէ քի, մահքէմէնէ կիտիպ տէ, — «Հա-
քիմ էֆէնտիլէր, ֆալան ճինայէթէ տայիր, պէնիմ տա-
խի պաղը մնաղիւմաթըմ պուլունտուլունտան, հուզուրու-
այինիլտէ, առալէթ ու հադգանիյեթ նամընա օլարադ,
պիլտիկիմի սէօյլէմէկէ, վէ մահքէմէյի ալիյեհնիղէ իյզահաթ
վիրմէքլիկէ կէլմիշ, վէ պուլուն քէնտիմճէ պիր վաղիֆէյի
մուգատտէսէ առա իյլէմիշիմ տիր, տիւեպիլմէք տիր:

« — Սէօյլէյինիղ պադալըմ, տիւեհէք տիրլէր, օլ վա-
գըթ օրատա հաղըր պուլունան հաքիմլէր, վէ մերգուլմ
տախի քէլամա աղազ պիրլէ տիյէճէք տիր,

« — Հաքիմ էֆէնտիլէր,

« Պու գէվալը գըզ, ալէն քեամիլէ, վէ ֆազիլէ, վէ բա-
քիզէ պիր գըզ խի, կէրչի պու պիր սահիհիլէ տիր . . ,
Մէրգուլմէնի պէն գանտըրըպ պաշտան չըգարաթմ, պու տա-
խի պիր սահիհիլէ տիր . . : Մէրգուլմէնին համիլէ օլմասընա
տա սէպէպ օլառում, պու տա պիր սահիհիլէ տիր: Պատէ-
հու, չիւնքի, մէրգուլմ սարը կիւզէլի խի, էսմէր կիւզէլի
պիր գըզա բաթմ կէլտիմ, վէ անը ճանըմ տահա զիւատէ
սէվաիկիլտէն, պուճու քեամիլէն թէրք իթտիմ, հէլէ պու
խուսուա տահա պիր զիւատէ սահիհիլէ տիր, լաքին, պու
պապտէ, պէն անճադ քէնտի հուզուրու սարիհէ վէ մու-
գատտէսէմի իճըա իյլէտիմ, էօյլէ պիր հուզուրու, ումում
էհալիմիղ թարաֆընտան թանըլմըշ վէ թաստիդ գըլըն-
մըշ տըր, վէ պէն տէ, անտէն էօթէնէ կիթմէմիշիմ տիր. . . »

— Զի չարէ, սահիհ տիր, պու առէմին քեամիլէն հադ-
գը վար տըր, — տիւեհէք տիրլէր եավաշճա սէօյլէեերէք
կէրէք հաքիմլէր վէ կէրէք տիյնէյիճիլէր, — զիրա, պիր
գըզըն համիլէլիլինի մուճիպ օլմապլըղը, վէ մուճիպ օլ-
տուրտան սօնրա տախի, մէրգուլմ սարը կիւզէլի տիր,
պէնիմ ճանըմ պիր էսմէր կիւզէլինի տահա զիւատէ սէվ-
աի, տիւեերէք թէրք իթմէրիկիլնէ գարշը, հիշ պիր գա-

նուն պուլունմագտա տէկիլ տիր . տիմէք տիր քի , մէր-
գում , անճագ քէնտի քէյփինէ էյլէնմիշ տիր . . . :

« — Շիմտի , հաքիմ էֆէնտիլէր , — տէյի աէվամ իյ-
լէր մէրգում մահքէմէտէ , — պու պէտպալթ գըղ քէն-
տի էվլատընը թէլէֆ իյլէտիկինի լիգրար իյլէմէքտէ տիր . . .
հալ պու քի , պէն , տէրիմ քի , մէրգում եալքնըղ քէն-
տի չօճուղու օլմանըպ , իլլա իքիմիզին չօճուղու խտի , չիւն-
քի , մէրգումէտի պէն թէրք իթտի իտիմ . . . չիւնքի , մէր-
գումէ եալքնըղ դալըպ , վէ կիլիֆթարը սէֆալէթ օլտու-
ղունտան , տիւչարը տէհշէթ օլմուշ , վէ ադլընը դաչըրմիշ
տըր : Սէպէպ : Չիւնքի , քէնտի սէօյլէտիկինէ կէօրէ , չօ-
ճուղունու հէմ պէսլէյիպ վէ հէմ տէ կէօգէտիպ գաներ-
մագլըղա միւհթաճ պուլունտուղունտան , խայլի վագըթ-
լար , կիտիպ տէ ֆապրիգալարտա վէ եալսա մաղազա-
լարտա բարա գաղանմագլըղա վագըթ պուլամաղ օլմուշ
տուր , վէ պինասէն ալէյհ , հէմ քէնտի վէ հէմ տէ չօ-
ճուղու թէայեիւշի իչին լաղըմ կէլէն եէվմիյեպէն մահ-
րում գալարագ , աչգ ու սէվտամըղ սէմէրէտի պուլու-
նան մասումումուղու թէլէֆէ մէճպուր օլմուշ տուր :

« Հալ պու քի , պէնճէ , մէրգումէնին մէգքիւր սէպէպ-
լէրի բէք զայիֆ շէյլէր տիրլէր , վէ , հաքիմ էֆէնտիլէր ,
էկէր միւսաատէ պուսուրուր իսէնիզ , սահիհէն զայիֆ օլ-
տուգլարընը իյզահ ու պէտան տախի իտէպիլիլիմ : Էվվէ-
լա շունա տիգգաթ օլունսա ճայիզ տիր քի , մէկէրչի մէր-
գումէ , էկէր պօշ եէր վար իտի իսէ . . . կիտիպ տէ համ-
լինի , Պուրպ խայրաթխանէսինտէ վաղ իտէմէմմի իտի .
վէ իքինճիսի , մէկէրչի մէրգումէ , համլինի վաղ իթմէք-
լիք կիւնլէրի եագլաշտըղընտա , պուլունտուղու մահէլլէ-
նին մէրքէղ զապիթինէ կիտէրէք , իֆատէյի հալ իտէ-
մէգմիլիտի . . . վէ թահսիլի բուխաթ իլէ , չօճուղունու
տիւնեաեա կէթիթմէք իչին , մէկէրչի էօքսիւղ Չօճուգլար
խայրաթխանէսինէ կիտէմէզմի իտի : վէ իւչիւհիւ տա-
խի , մէկէրչի մէրգումէ , պէն տիկէր մահպուպէմին կէլ-

մէօինէ պէքէնէրէք, քէնտի լօգանթամտա էյլէնմէփտէ
 իքէն, չօճուղունու թէլէֆ իյլէմէքտէն իսէ, տէրքեար օւ
 լան հալինտէն գուրթուլապիլմէք իչին, մէկէրչի մէգքիւր
 վահչիճէ թարիգտէն տահա սոլ վահչիճէ պիւր թարիգ ու
 թէտպիր պուլմազ մը իտի, Տօղրուսու, էֆէնտիլէր,
 պէնճէ, պէն տէրիմ քի, պիր չօգ վազըթ խէթալարտան
 պուլունուպ, վէ քէնտի խէթալարընըն զէվգ ու սէֆալա
 ընը չըգարտըգտան սօնրա, օլ սաթէտէ գազանմըչ օլ
 տուղու մասուսունտան գուրթուլմազ նիյիէթիյլէ, անը
 թէլէֆ իթմէքիք, վէ մէգքիւր թէտպիր սայէսինտէ, իլէ
 շուտէ չէքէճէկի էմէք, զահմէթ, վէ միւչքիլթտէն ազա
 տէ գալմադըլթ թարիգընը թուլթմազըլթ, հէմ միւնասէ
 պէթըի պիւր թարիգ տէկիլ տիւր, վէ հէմտէ մէրտիլք տէ
 կիլ տիւր: Հաֆը՛ղ Ալլահ, նէ՛ գատար պիւյիւք պիր վահ
 շիլիք տիր պու, մէկէրչի պիր կէնճ գըլ իչին, քէնտինա
 մուսունու բայիմալ իթտիքտէն, հէր նէվի թահգիրի վէ
 էտնալըլ կէօղէ ալտըգտան, վէ պիր րէսմի նիքեահ մահ
 սոնը, օլմահան պիր մասուսու, տօգուլ այ տա քէնտի
 րահմինտէ թաշտըգտան սօնրա. . . գալըլպ տա թէլէֆ
 մի իթմէք, խայր, պէօյլէ պիր շէյ ասլա ճայիզ օլամազ,
 մէրգուլմէնին ասըլ պիր պօրճու տախի, մէգքիւր չօճու
 զու քէթլէյիպ պիւյիլթմէք իտի, կէօղէտիպ գահրըմազ
 իտի, իլէրուտէ պիր ատաւմ սըրառնա կէչէպիլսին իչին,
 լաղըմ կէլէն թաալիմ ու թէրպիյէյի վիրմէք, վէ ուլում
 ու ֆիւնսունու թահսիլ իթտիլմէք իտի, վէ նիհայէթ,
 քէնտի րէտէրինէ մանէնտ նամուսլու վէ իթիպարըլ պիրի
 տտէմ օլմասընա, վէ եախօտ քէնտի կիպի զէվգ ու սէ
 ֆահա մէյեալ իլիր գըլ օլմահըլ, իլա էտիպէ վէ քեա
 միլէ պիր գըլ օլմասընա չալըլմազ իտի. . . Ձիրա, նա
 սըլ քի հէր քէս պիլիւր վէ հէր քէսին միճտանը շէհատէթ
 իտէր, պունըլար պիր վալիտէնին մուգատտէս պօրճլարըն
 տան սըրլար, իմտի, մէգքիւր ֆէրայիզի մուգատտէսէի
 բայիմալ իտէն, եանի ալլազը համիտէտէն պու եօլտա

պիպեհրէ պուլունան վալիտէլէր : պաշգաղարա պիր իպ-
րէթ օլմագ իչին , պիր սուրէթի ճէտիտէտէ օլտուղու հալ-
տէ , քէնտի ճէղայի սեղալարընը չէքմէլի տիրէր . . . »

« Պու զաթըն սէօյլէտիքլէրի մէսէլէնէ , ախլագը հա-
միտէ նօգթայի նաղարընտան պագըլտըղը թագտիրտէ ,
բէք տօղրուսուրլար , — տէրէր , պիր սուրէթի բէտէրա-
նէտէ օլտուղու հալտէ սէօյլէնէրէք , մէրգուման խալգ
հաքիմլէր իչինտէ պուլունան պիր դաշ շապգաճը զէնկին-
լէր , վէ եախօտ բէք էհլի տիգգաթ օլմալարը ճիհէթլէ ,
մէրգուման հաքիմլէր իչինտէ էն զիեատէ իլէրուտէ պու-
լունմագտէ օլան էֆէնտիլէր , — էօյլէ եա , մէրգում
պաշգա պիր շէյ եաբմանըպ , իլլա , քէնտի հուգուգու
տայիրէսինտէ հարէքէթ իյլէմիշ տիր , էկէր մէրգուման
եէրինտէ օլմուշ օլսա իտիք , պիղիմ քեաֆֆէմիլ տախի ,
ալնի թարիգի թուլթաճագ իտիք , զիրա , մէրգումէ ուֆա-
ճըգ թէֆէճիք գըղ , հէր նէ գատար պիրալ սօրիուն լէհ-
ճէլի իսէ տէ , բէք շիրին պիր սարը կիւզէլի տիր . . . —
մէրգում տէլիգանլը , — թօգճնտուն տէտիկի կիպի , —
հէմ սարը կիւզէլինի սէվմէքտէ իմիշ , վէ հէմտէ էսմէք
կիւզէլինի , — վէ պու տա գանուն ու նիզամա մուղայիր
պիր շէյ տէկիլ տիր : Վէլհասըլ , պու խուսուստա , քիւլ-
լի գապահաթ մէրգումէ սէֆիլ գըղտա տըր . էֆէնտիմ ,
նի՛չին քէնտիսինի մուհաֆաղա իթմէյիպ տէ ալտանմըշ
տըր : ալտանմամալը իտի , քէնտի նամուսունու հըֆը ու
վիդայէ իյլէմէլի իտի , նէ՞ տէրսինիլ , էօյլէ տէկիլ մի . Սը-
լահը սէվէրսէնիլ , Մէկէրչի վագթինտէ քէնտի նամուսու-
նու թանըբըպ տա մուհաֆաղա իյլէմիշ օլսա իտի , պա-
տէհու , մէքքիւր ճինայէթի տէ իշլէմէքլիկէ մէճպուր օ-
լըւր մու իտի . . . պիր . . . տէհէթլու ճինայէթ տիլք քի . . .
թէքմիլ ճէմլիեթի պէշէրիեէնին մուճիպի մահճուպիլ-
եէթի օլսա սէզա տըր . . . էվլէթ , հէր քէսին իքրաճ ու
իսթիքրահընը միւվէտտի օլաճաղընտա շիւբհէ ճայիլ տէգ
կիլ տիր . . . »

« — Մէրգուման զէնկին շարկածըւարն վէ եպիսոս նուֆուգըեար ու էհլի տագայիգ խալգ հաքիմէրինին տէ, մէգըիւր սէօյլէ յիշէրի բէք հագգլը տըր »

« — Մէրգում, մէրգումէ գըզը ալտատըպ պաշտան չըգարմըլ օլան տէրիգանլընն, նէ՞ դապահաթը վար տըր, դաճնղի դանուն ու նիզամըն ահքեամընճա, եա տօղրուտան վէ եա տա տօլաեըտան, վէ եա մատտի վէ եա տա մանէվի սուրէթտէ, մէրգումէնին ճինայէթինէ միւշթէրէք սաեըլապիլէճէք տիր :

« Մէրգում, պախթը օլտուզունտան, էօյլէ պիր կիւզէլ գըղ եագալաեա պիլմիշ, մէրգումէեի գանտըըպ էյլէնմիշ, վէ պատէհու պիրտէ չօճուգ հ ուսուլլինի մուճիպ օլմուշտուր, նասըլ քի պիպզաթ քէնտիսի տէ իգըար իյլէմէքտէ տիր, հալ պու քի, մէյտանտէ, մէրգումուն շու հալ ու հարէքէթինէ դարշը հիշ պիր նիզամ ու դանուն պուլունմադտա տէկիլ տիր, վաճը մը տըր էօյլէ պիր գանունումուզ :

« Պէօյլէ խուսուսլարտա, նէ՞ եօլտա պէեանը էֆքեար իտիպ, վէ նէ՞ եօլտա հիւքմ վիրիլմէքտէ տիր, մէկէրէի անճագ, վագթիյլէ առամըն պիրինին տէտիկի կիպի,

« — Պէնիմ հօրօղումա տարըլմագտան իսէ . . . քէնտի թավուղունու դապթ իտիպ սագլամալըսըն — » տարպը մէսէլինի թէքէրըիւր իտէրէք, իգթիֆա իտիլմէքտէ տէկիլ մի տիր :

« Պուրասը պէօյլէ, հալ պու քի պունուն տապան տապանա զըտաը օլարագ, զէվալլը ֆագըրըն պիրի, կէրէք զարուրէթի շէտիտէսինտէն կէրէք համապաթը ազիմէսինտէն նաշի, վէ եախճո օգումագ պիլէտիկի ճիհէթլէ, դավանին ու նիզամաթ քիթապլարընճա մալիւմաթը ճիւզիյեհսի պիլէ պուլունմատըղընտան, վէ եախոտ սայիր սէպէպէ մէպնի մէճպուր օլարագ, խըրսըղլըգ օլտուղունու պիլտիկի թագտիրտէ, պիր բաչավրա բարչասընը սաթըն ալտը մը իտի . . . ատէթա պիր խըրսըգ եաթաղը, վէ եախոտ պիր խըրսըղլըգ մալ սաթըն ալըճըսը մագամըն »

տա թութուլարագ, էկէրչի օլ մալին խըրսըզը իչին, երկիրմի սէնէ միւտտէթ քիւրէկէ կէօնտէրիւմէքլէք ճէզա-սընըն թէրթիւ պ օլունմասը լազըմ կէլիր իսէ, մէրգոււմ սէֆիլ ատէմ տախի, այնի ճէզաւեա հիւքմ օլունմագտա տըր :

« Պու հիւքմ, զիեատէսիյլէ էմրի մանթըգա մուվա-ֆըզ պուլունմագտա իմիշ :

« Շէօյլէ քի, էկէրչի պիր խըրսըզըզ մալի սաթըն ալան պուլունմազ իսէ, խըրսըզըզ իտէն տէ օլամազ իմիշ :

« Վէ պինսէն ալէյհ, խըրսըզ տա օլմազ իսէ, խըրսըզըզ մալ սաթըն ալան տա օլամաեաճաղընտա չիւքհէ եօգ տուր :

« Խայր, խայր . . . պու ալէմտէ, նէ պիրինի պիր ֆէ-նալըզա թահրիք ու թէշվիգ իտէն, վէ նէ տէ պիր ֆէ-նալըզը պիզլաթ եաբան իշլէեէն հագգընտա, լութֆ ու մէրհամէթ ճայիզ տէկիլ իմիշ . . . տէկիլ լութֆ ու մէր-համէթ, իլլա ինսաֆ ու բիզգաթ պիլէ ճայիզ տէկիլ ի-միշ . . . էն ուֆագ պիր դապահաթ շէրիքի հագգընտա տախի, էն պիւլիւք վէ էն զիեատէ տէհշէթլու միւճազաթ ճայիզ սաեքլմալը իմիշ : էօյլէ մի, բէք ալէա, հայտէ էօյ-լէ օլսուն . . . լաքին, օլ պապտէ տախի տիւշիւնէճէք, վէ հէմ տէ բէք ազըր, բէք եիւքսէք, բէք աիւլագը համի-տէեէ մուվաֆըզ, վէ բէք տէ մէնֆաաթլը օլարագ տիւ-շիւնիւլէճէք պիր նօգթա վար տըր :

« Ճիւմիլէ ալէմ, ճէմիյեէթ թարաֆընտան գապուլ վէ թաստիգ օլունմուշ օլան գալանինէ պաշ էկիպ իթաաթ իյլէմէլի իմիշ . . . չօգ իյի, հալ պու քի, շունու տախի տիւշիւնիւպ տէրիսաթըր իյլէմէլիյիք քի, մատտի շէյլէր-տէ, էն քիւշիւք պիր դապահաթ շէրիքի օլանլար հագ-գընտա, էն զիեատէ շիտտէթ իւզըն պուլունմագլըզը տիւշիւնիւպ գապուլ իյլէմիշ պուլունան մէղքիւր ճէմիյ-եէթ, էօյլէ պիր հալտէ պուլունմագտա տըր քի, էն սա-տէտիլ վէ էն զիեատէ թէվէքէլի պիր ատէմին պիլէ իտ-

տաա էտիսլ, վէ քէնտի իտտաասընտա իսպաթա միւզթէ-
տիր օլապիլէճէկի մէրթէպէտէ տիւշիւնմէքտէ օլմատըղըն-
տան, հիշ տէկիլ իսէ մանէվի սուրէթտէ, հէր ալտամըն
մուճիպի զադար ու մէնֆաաթը օլաճաղը պիր խուուուսա,
եանի, պիր կէնճ գըզը ալտատըպ պաշտան չըգարտըգ-
տան, վէ պիր տէ էվլատ սահիպէսի գըլտըգտան սօնրա,
մէյտանտէ պըրագարագ պիր թարաֆա չէքիլմէքտէ, վէ
քէնտի քէյֆինէ պագմագտա օլան էրքէկէ իսէ, մէգըիւր
հալտէ իլէրու կէլէն ճինայէթէ միւշթէրէք տիր նազարըյ-
լա պագմաեըպ, իլլա պիր էյլէնճէ նազարըյլա պագմագ-
տա տըր :

« Վէ պիր սատէտիլ ատէմ չըգըպ տա, իյի՛ եա, բէ-
տէրսիլ չօճուդ օլմալ, էկէրչի մէրգուամ մէրգումէեի գան-
տըրըպ տա, համիլէլիկինի մուճիպ օլմուշ օլմասա իտի,
թապիաթիլէ մէրգուամ մասուամ տա, տիւնեաեա կէլմէզ
իտի . . . տէյի պաղըրմագըլըղա իճթիսար իյլէտիկինտէ,
պիլի՛րմիսիսիլ, մէգըիւր ճէմիյեթթ, մէրգումա գարըլըզ,
նէ՛ պաղըրմագտա տըր, « պու սէյլէտիկին պիր վահշի-
լիք տիր, պու պիր տիվանէ՛ լագըրաըսը տըր » տէյի պա-
րըլմագտա տըր :

« Վէ ճէմիյեթթին տէ էյլէ պաղըրմագըլըղա հագղը
վար տըր, չիւնքի, խիւլասայի քէլամ, մէրգում օլ հա-
քիմէր հուզուրունտա, մէգըիւր տիլլէրի տէօքմիւշ օլան,
վէ մէրգումէ գըզը պաշտան չըգարարագ իչլէտիկի ճինա-
յէթէ սէպէպիյեթթ վիրմիշ պուլունան ատէմ, էկէրչի պիր տէ
տէհշէթլու մէնզարէլէր կէօրմէքիք մէրագըլըլարընտան
պիրի օլարագ, միւրաա իտէճէք օլաա, մէրգումէ պէտ-
պախթ գըզըն գաթլ իտիլտիկինի, պիլա ֆիւթուր կիտիպ
քէնտի կէօղլէրի իլէ թէմաշա իտէպիլէճէկինտէ չիւրհէ
եօգ տուր. էմմա, մէրգումէնին գաթլինէ սէպէպ, մահզա
քէնտի մասուամունու թէլէֆ իթմիշ օլմասը իմիշ, վէ էմմա,
մէրգում չօճուղուն տա ասըլ բէտէրի քէնտիսի օլաուղու
թագաւիրտէ, պիլա ինսաֆ ու մէրհամէթ, պըրագըպ պիր

Թարափա չէքլլմիշ իմիշ . . . պունտա իսէ հիշ պիր պէյիւ
պուլունմագտա տէկիլ տիր, չիւնքի, ճէմիւնէթին գապուլ
վէ թառաիգ. կըլմիշ օլտուլու դառնին, մէգքիւչ հալէ
միւսայիւտ պուլունմագտա տըր :

« Պազը հօլարտալարըն վէ աշգ պազլարըն ութալըզ -
լարը սայէսինտէ, էրքէքէքէ վէրիւմիշ օլտն պու միւսաա -
տէ վէ պու հիմայէ, մէկէքի պիգ ֆըշուրըլարըն, հալէա,
էսկի զէմանտէ թաբընտըզլարը իւշ նէֆէր շէյվէրիար -
լըզտա եէքթա վէ ճիւլէքեարլըզտա քիհէմթա կիւզէլլէք
իւահէլէրինէ թաբընմագտա օլմամըզա, վէ քույի ճիհանտէ
քէզալիք հալէա, էն գիսատէ զէննէրէրվէր պիր էհալի օ -
լուպ, վէ օ հալտէ պազը դալմագտա պուլունմամըզա տէ -
լալէթ իթմէզ մի : »

ԻԻԶԻԻՆՃԻԻ ՃԻԼՏԻՆ ԻԻԹԱՄԸ

ՖԻԶՐԻՍԹ

	Սահիֆէ
Պիքինճի ֆասլ . Մէքթուպ	3
Իքինճի ֆասլ . Չուդուք Եօլ	59
Իւշիւնճի ֆասլ . Գլէմանու Ն'Արվիլ	68
Տէօրախնճի ֆասլ . Սէֆիլիք	158
Պէշինճի ֆասլ . Ինքայի Նիւքմ	206
Ալլժընճի ֆասլ . Րիկօլէթ	244
Էէտինճի ֆասլ . (*) . Թամբլ	280
Սէքիպինճի ֆասլ . Թէվդըֆ	345

(*) Իշպու Էէտինճի ֆասլա տախի , մէքքիւր ֆասլըն պաշընտա ,
 Կանդըշ օլարուդ , Ալթինճի ԳԱՍԼ աշնիմիշ տիր :

